

1 1.34

— — — — —

SCRIPTORUM
VETERUM
NOVA COLLECTIO.

1515.2.1

1515

**SCRIPTORUM VETERUM
NOVA COLLECTIO
E VATICANIS CODICIBUS EDITA**

**AB ANGELO MAIO
BIBLIOTHECAE VATICANAE PRAEFECTO.**

T O M U S II.

IIISTORICORUM GRAECORUM PARTES NOVAS COMPLECTENS.

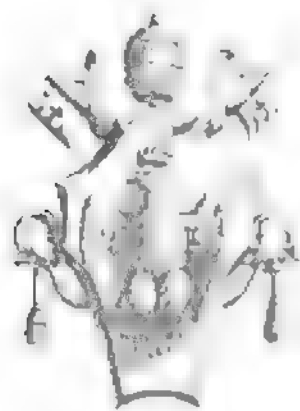
**R O M A E
T Y P I S V A T I C A N I S
M . D C C C . X X V I I .**

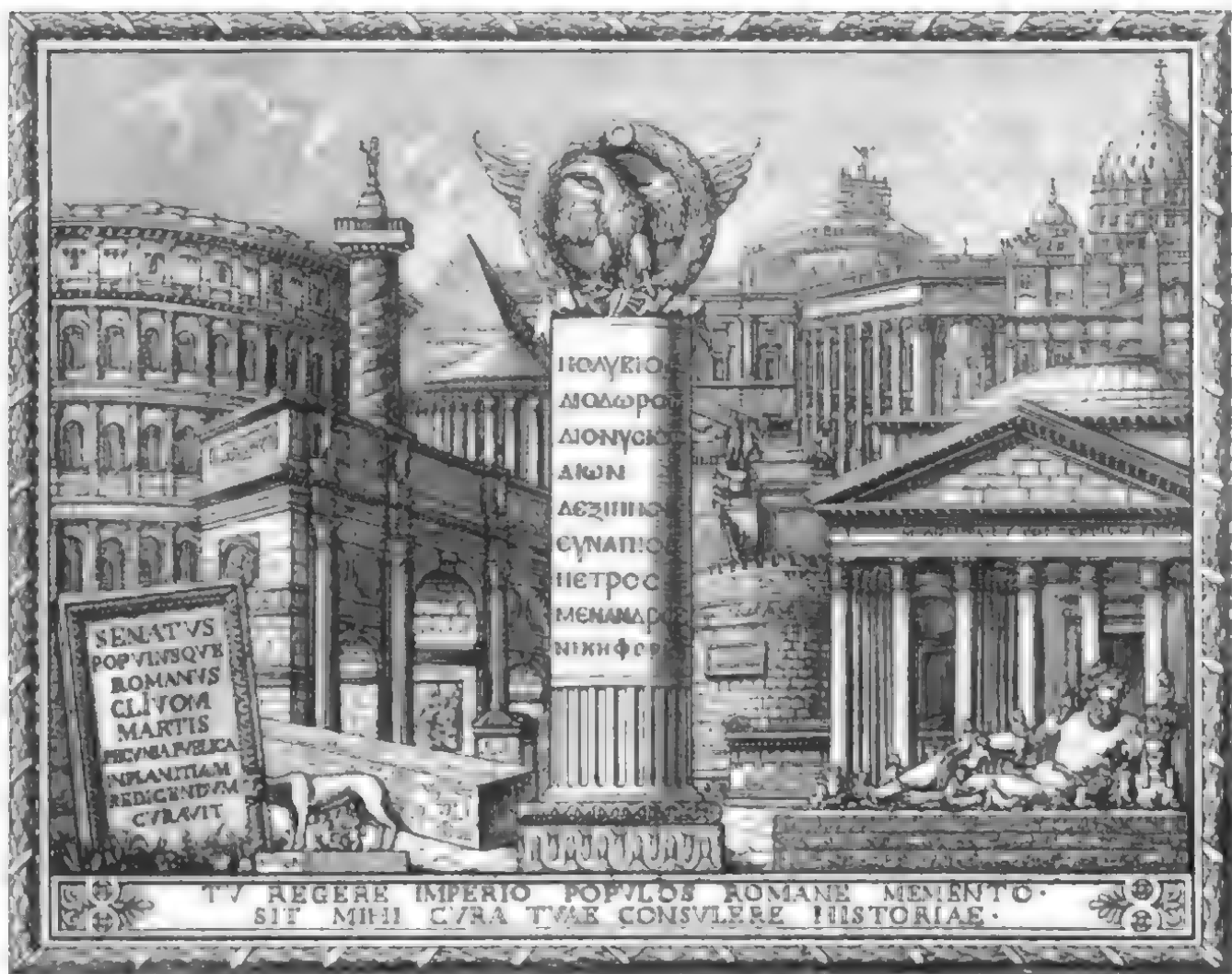

LEO XII. P. M.

Litterarum et artium Patronus Indulgentissimus

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

L E O N I XII.

PONTIFICI MAXIMO.

In multis quae Cicero praeclare dixit, BEATISSIME PATER, dum libris suis de rep. prohoemiaretur, id quoque effatum est, videri sibi philosophos illos qui vi-

tam humanam scriptis expoliverunt , bene fuisse de rep. meritos , etiamsi civilia negotia numquam attigerint. Qui vero utrumque voluerint et potuerint, id est ut tum doctrina tum politica vita florerent , ad laudem hos omnia consecutos putat. Revera litterae omnium fundamenta virtutum sunt , utpote harum magistrae; neque est quisquam homo pragmaticus , qui honestatem , prudentiam , iustitiam , imperandi scientiam , cetera officia , rationem omnem civilem ac disciplinam populorum , sine litterarum magisterio didicerit. Religio ipsa , quamquam originario divinitatis fonte dimanat, inter homines tamen doctrinarum plerumque adminiculis propagatur. His ego quoque sententiis obtemperans , curavi semper ut aliquis vigiliarum mearum ad utilitatem reip. fructus extaret. Ecce autem quos nunc profero novis amplificatos additamentis graecos Auctores , ii partim tacitis lucubrationibus , ut Diodorus , Dionysius , Eunapius , Menander , Nicephorus; partim non stilo solum verum etiam civili opera , ut Polybius , Dio , Dexippus , Petrus , publica commoda adjuverunt: cuncti vero exemplis politicis , praestantique gerendarum rerum doctrina , libros suos refenserunt. Quo videlicet fuit convenientius ut talium hominum scripta BEATITUDINI TUAE offerrentur , cuius erga bonas litteras rectamque reip. administrationem infinita propemodum beneficia sunt. Equidem illud etiam in prohoemio meo palam iam feci , quantum nobilissimi historici Polybius , Diodorus , Diony-

sus, Dio, decessoribus tuis Pontificibus debeant, quorum iussu, nuncupatione, favore, post barbarorum temporum tenebras in Italia primitus lucem aspexerunt. Idem autem magnis nunc copiis locupletati sub LEONIS XII auspicio feliciter prodeunt.

Sane animo meo saepe recursat, quoties me SANCTITAS TUA ad illustrandos depromendosque pontificiae bibliothecae thesauros adhortata est; quod quum tardius facerem, id est ut volebam diligentius, prope iam me suppudebat et maiestatis et mandati tui. Praesertim quia voluntatem huiusmodi ab eo Pontifice proficisci videbam, qui studiorum nuper nostrorum fundatorem parentem ducem legislatoremque se fecit. Quod enim liberalium studiorum regimen Sixtus v. olim adumbraverat (nam congregationum ab eo institutarum decima scholis praeerat) Pius autem vii. diu mente revolverat, neque tamen ad liquidum umquam deduxerat, id Tu primo nondum revoluti pontificatus tui anno effectum dedisti; constitutionem dico apostolicam, quae singillatim leges praescribit, quibus pontificiae ditionis studia ex usu reip. religionisque regantur. Atque ut rei memorabile et sine exemplo initium faceres, in academiam Ipse cum regio comitatu profectus gravi et luculenta oratione studia nostra auspicatus es. (Neque academiam tantummodo, sed romanum etiam seminarium, tum propagandae fidei collegium urbanum, tum alterum gregorianum, partim scholis aperiendis partim praemiis distribuendis praesentia

tua cohonestavit.) Tunc magistrorum quoque stipendia improvise Principis decreto duplicata sunt; bibliothecae scholasticae museoque physico annui redditus obvenerunt; disciplinae morumque praefecti accessere; cathedrarum numerus crevit; ita ut romana academia vix decem aureorum millibus antea victitans, nunc xxv. mille percipiat. Quid illa elegans providentia tua, qua coetum universum eruditorum in quinque collegia, novo apud nos consilio, cum suis quodque officiis, distribuisti, theologicum, iuridicum, medicum, philosophicum, ac philologicum? Illa quoque insignis est praesentiumque temporum usui convenientissima lex, qua omnem librorum imprimendorum distrahendorumque rationem cautelis novis censuraque prudentiore communivisti. Sed quoniam summopere interest, quinam studiorum gubernacula teneant, idcirco definitum venerabilium Cardinalium numerum designasti cum supremo praeside; quorum sapientia nutuque res litteraria universa administretur. Atque ut provinciarum eruditioni aeque consuleretur, demandasti episcopis singulis rei apud se moderandae partes praecipuas; praetereaque dedisti operam ut academia tum bononiensis tum minores aliae per sapientes homines inviserentur, qui et res prudenter componerent, Tibique fideliter coram exponerent. Tum quia coniungi praecipue cum doctrina pietatem moresque oportet, neque solum bene dicendi sed etiam recte faciendi disciplina condiscenda est, idcirco viris religiosis educandi peri-

tissimis gregorianum pridem collegium cum civica iuventute, aliudque insuper cum nobilibus pueris, commisisti; germanicos autem pannoniosque alumnos, si nondum domo propria, at redditibus et praeceptoribus et hospitio foves. Ecce nuper gentis hibernicae, tam in catholica religione constantis, tamque huic apostolicae sedi in adversa etiam tempestate fidelis, collegium in alma urbe reseratum est. Postremo splendidissimam Patriam tuam, quae fortiter olim Hannibalem portis repulit atque itinere romano prohibuit, nunc Hannibalem se genuisse Romaeque dominum imposuisse apprime gaudet semperque gloriatura est, quot iam quantisque subsidiis sive a studiis litterarum, sive a morum regimine, sive a ceteris usibus commodisque adiuvisti!

Solent philosophi humanae naturae acutissimi observatores, iis praecipue ad iudicandum actibus uti, qui cuiusque in vita politica vel primi vel improvisi sunt. Quodnam fuit ergo primum decretum tuum vix electi pontificis necdum sacra tiara insigniti? nempe ut, neglectis utilitatibus tuis, rationem reip. tantummodo haberes; tributorum scilicet residua provinciis remitteres; annonae, viarum, curriculum, pascuorum, pensitationes vel minueres vel aboleres; commercia denique aliquot privilegio regali impedita, expedires. Illud etiam romanos cives gravabat incommodum, quod urbanas vigilas atque praesidium, omissis negotiis suis, per vices quotidie obire debebant: Tu vero,

pontificatu vix inito, id quoque onus a civium humeris depulisti. Tunc etiam intermissam quotidianae mensae pauperibus exhibendae gregorianam consuetudinem in apostolicis aedibus renovasti. Celebre est Antonini Pii dictum, qui itinera longius ab urbe numquam suscepit, quia gravem esse aiebat provincialibus principis comitatum. Tu autem provincialium qui Tibi principatum gratulabantur, sumptuosas legationes et itinera quantum licuit cohibuisti; et urbanae quoque acclamationis laetitiam carere sumptu mandasti. Ecce alterum decretum tuum diei illius quo principatus hereditatem apud lateranam basilicam adivisti: multas enim innumeras magnique pretii uno actu condonasti; pauperum minuta pignora sine redimiis cuncta reddidisti; mille aurei tenuioribus sacerdotibus ad comparandos libros distributi sunt; tria millia aureorum dotandis puellis insumpta; aes omne alienum provinciarum septem dissolutum; congiario denique populus universus donatus est. En tertium quartumque et multiplex decretum tuum, quibus varia vectigalium genera, domorum, pecudum, census instruendi, contractuum apud aerarium, atque alia eiusmodi, tollenda curasti: tum etiam fundos, quos quia domini solvendo non erant fiscus irretiverat, restitui omnes iussisti. Cur autem in his immoror, quum Tu, Princeps post homines natos benignissime, uno die uno edicto quartam vectigalium, quae ex censu locupletium ad Te redeunt, partem detraxeris? qua memorabili liberalitate

decies fere centena aureorum millia populo tuo quotannis fruenda indulgisti. Sic autem restricto fisco, hoc unum credo timuisti ne Tibi aliquando eriperes conferendorum beneficiorum facultatem: sed enim magnas habet vires frugalitas Principis, ut multis impendiis sola sufficiat; recteque Cicero dixit optimum in rep. vegetum esse parsimoniam. Cur reapse sileam profusas ex imminuto aerario tuo liberalitates? concessas nimirum artium ac litterarum studiosis pensiones, annua praestantibus ingeniis praemia, nobilibus aere dirutis patrimonia resecta, urbanis parochis auctum cum honore censum? Quid quod amicis tuis, viris pietate et doctrina insignibus, quum eos ecclesiasticis honoribus admoveres, omnem sumptum de fisco tuo expedisti? quem morem Antoninorum et Alexandri Severi, aliorumque optimorum Caesarum, fuisse accepimus. Nonne templis instaurandis, priscis tabulis reficiendis vel aere excudendis, obeliscis describendis, opificiis omne genus elaborandis, antiquitatis monumentis conservandis, urbi passim ornandae, Tiberi portibus instruendo, aerarium patefecisti? nonne multae civitates pagi-que subsidia accipiunt, ut opera vel nova faciant vel vetera restituant? Quin adeo plurimis hierosolymitani ordinis erga ecclesiam commotus meritis, hospitium nobilissimis eius sodalibus, paeneque dixi stabilem sedem, Ferrariae munifice obtulisti. Quis denique non plaudit voluntati tuae, ut nonnisi doctrinae virtuti ac moribus summi honores reddantur?

Vox me deficiet, BEATISSIME PATER, si singillatim dicere velim quam bene remp. et ex communi utilitate gubernes. En maria quidem, quae tua littora alluunt, potentissimi regis Galliarum patrocinio commisisti, quoad maritimae vires tuae classisque subcrecant: Centumcellarum tamen armamentarium navali materie omnique supellectile opplesti; praemiis etiam propositis siquis naves construat, siquis naviget, siquis patrias fruges cum externa pecunia commutet, siquis eleganter in urbe aedificet, siquis novum quid et utile excogitet, siquis perficiat: cui beneficio affine est privilegium illud, quo inventarum rerum opificiorumque utilitates auctoribus suis confirmasti. Ne vero fides publica umquam concidat, atque ut aes alienum quod ex aerario debetur, paulatim extinguatur, immensa latifundia, saltus, stagna, piscososque lacus, metallorum aluminumque fodinas, publicarum locationum, caducarumque pensionum, redditus huic usui assignasti. Ut autem privatorum fenorum gravitas inhibeatur, dispendii minimi aerarium instructum est, quod ita indigentium angustiis consulit, ut feneratorum ingluviem vitare iam liceat. Praeter quam quod locandarum etiam in urbe domuum mercedes ne nimiae sint, providetur. Necdum satis dixi: cur enim praeteream iudiciorum tenorem correctum, sententiarum et actuum taxationes definitas, publicae rei administrationem serio emendatam? Denique ut omnia recte et ex summo aequitatis iure a magistratibus gerantur, vigilans

delectorum Patrum consilium instituisti, cui factorum suorum rationem, quotiescunque usus tulerit, cuncti reddant.

Nihil vero benignius est nihil amantius verbis illis quibus decretum pro largiendis subsidiis editum exordiris; nempe partem populi infirmam et inopem Tibi prae ceteris ordinibus, Christi Dei exemplo, esse carissimam, tuaque in cura tutelaque singulariter positam. O digna Principis verba, in quem se tota superiorum Pontificum transtulit pietas! Huc pertinet quod urbana nosocomia, creato novo consilio magistratuque, pio etiam feminarum collegio addito, diligentissime regi mandasti; ita ut saluti animarum, corporum medellae, sacrique patrimonii procurationi consultum sit. Nonne vero Ipse nosocomium maximum intempesta nocte invisisti? nonne aliud ministrandi donandique causa adiisti? nonne in pauperum peregrinorum hospitio fastigium tuum ad omnia christianae charitatis officia demisisti? En etiam ad carceres, semel ut obaeratos repensa pecunia exsolveres, iterum ut miserorum clementi regimini provideres, accessisti. En ipsum denique aerarium, praecipue ubi pignora pauperum deponuntur, praesens inspexisti. Porro urbem Romam, quae christianae religionis ut metropolis est, ita exemplar et speculum esse debet (quare et sanctae nomen iamdiu promeruit) quam bene per Te compositam moratamque videmus! templorum reverentia curata, indic-tis saepe publicis precibus, excitatis sacris oratoribus,

supplicationibus ductis, sacrarum legum observantia imperata, ieiuniis etiam quandoque institutis, vinariis cauponis ganeisque libidini obstructis, lustris purgatis, feminis ad vestium honestatem edicto coactis, aleis prohibitis, ignavia e triviis submota, agricolandi studio commendato, plebe inope ad laborem adacta, pueris ad litteraturam vel artes, puellis ad lanificia intra pudicas domos exercitis. Ita demum pulcherrimam urbi faciem, exhaustiendis vitiis et congerendis virtutibus, reddidisti. Quin immo ad excitandum caelestis patriae desiderium, qui est militanti ecclesiae propositus finis, quatuor sanctitate et prodigiis excellentes viros beatorum albo adscripsisti, eosque ad venerationem omnium mortalium auctoritate tua consecrasti.

Supersunt illa pontificatus tui lumina quatuor; iubilaeus annus urbi totique orbi propositus; basilicae divi Pauli imperata restitutio; latronum volscorum pestis deleta; sectarum arcanarum constitutione apostolica principalique decreto perculsa coitio. Iubilaeus quidem annus quam uberes fructus toto orbe pepererit, quantis et tuis, PONTIFEX MAXIME, et christianae gentis virtutibus illustratus fuerit, nihil adtinet dicere, quia res sole splendidior est. Atque utinam populi rectoresque omnes tuis amantissimis monitis semper pareant, quibus sacri iubilaei largitionem prosecutus es! Namque haec demum erga supremam auctoritatem tuam obedientia civilium virtutum seminarium erit, publicae quietis seges, pacis altrix. In pau-

lina vero basilica restituenda primo quidem imitatus es decessorem tuum Clementem V, qui missis quaqua versus litteris, ad instaurandum lateranum templum incendio similiter absumptum, Christianorum omnium pietatem excitavit: tum Ipse reseratis thesauris tuis, rem maximorum sumptuum et infinitae difficultatis magno animo et urges et promotes: quamobrem tanto illustrior futura est gloria restitutoris, quanto moles ipsa restitutionis immanior. Iam ob latronum crudelitatem sublatam, quae viginti annis latissime grassata fuerat, seque incredibili furore iactaverat, vim publicam maiestatemque imperii contempserat, direptionibus caedibusque atrocissimis ac terrore ingenti Italiam compleverat; nulla est rhetorici pompa sermonis, quae tua merita possit laudibus adaequare. Cogitemus servile bellum a Romanis in Sicilia bellatum; cogitemus oppressum Spartacum; cogitemus piratas a Pompeio totis maribus exactos; cogitemus hos ipsos praedones volscos a Sixto V. ex his silvis olim montibusque fugatos; decus tamen tuum gaudiumque nostrum nulli fere secundum est, dignumque facinus quod fasti memores celebre extendant. Sectae denique et coitiones hominum irreligiosorum, quae sacram quoque Petri ditionem nefario ausae sunt contaminare vestigio, nunc iustissimis edictis tuis ut adflictae iacent! ut supplicium sceleris sui pertimescunt! ut eas iam cuncti, post apostolicam sententiam tuam, publicis odiis prosequuntur! Quamquam Tu quidem bene-

ficiis potius quam remediis mentes moresque hominum emendare ac formare cupis, et nullam benignitatis clementiaeque partem desiderari umquam passus es. Sed finis sit; etsi enim haec oratio non ex ingenio meo sed ex virtutum tuarum magnitudine et copia manavit, vereor tamen ne forte longior in dicendo fuerim, cum tuam modestiam, BEATISSIME PATER, verecundiamque considero. Sed certe uni Tibi prolixior fuerim; ceteri omnes, quorum sum voluntatis et amoris interpres, maxime optandum putant, ut ea quae ad Principis praeconium dicuntur, permulta sint.

S A N C T I T A T I . T U A E

devotissimus et obsequentissimus

A N G E L U S M A I U S.

EDITORIS PRAEFATIO.

I. **S**AECULO post Christum natum decimo quamquam crassissimis inscitiae tenebris Latini obruebantur, ita ut id tempus prorsus sit historiae apud nos maledictione dignissimum, non tamen apud Graecos par litterarum calamitas erat. Nam sub prioris saeculi exitum in aula byzantina floruerat Photius Basilii caesaris liberis instituendis praepositus, vir ut scimus omni doctrinarum genere instructus, cuius opus myriobiblon satis demonstrat, quantis adhuc librorum optimorum copiis Graecia atque oriens abundarent. Decimum vero universum saeculum Basilii praedicti prosapia occupavit; eaque tot ac tantis erga bonas litteras meritis claruit, ut hinc denuo cognoscamus, quantopere intersit insignem aliquem sapientia virum in principum contuberniis versari, quantosque is fructus quamque diuturnos parere soleat. Ecce enim ipse Basilus, quamquam haud regiam educationem sortitus, Photii tamen consuetudine in imperio usus, nequaquam durus ad studia litterarum fuit; immo vero ingenii sui doctrinaeque documenta reliquit capita paraenetica ad filium, orationes aliquot et epistulas ac novellas leges: tum vero civilis iuris graece scripti parentem se fecit. Nam praeter elaboratam cum filio iuris epitomen, seu *νόμον πρόχειρον*, moles illa ingens et luculenta basilicorum ab ipso fundata est; quam postea Leo filius absolvit, Constantinus nepos recognovit atque vulgavit. [Nihil dico de graeco menologio picturis inauratis insigni, in vaticanis adhuc pluteis servato, quod urbinatibus typis demum prodiiit: nam quia id in poetico prohoemio dicitur habere auctorem Basilium purpurae alumnum, id est in purpura natum, sequitur ut Basilus iunior intelligendus sit, non ille senior macedo qui privatus paupere in lare natalem lucem aspexerat. Porro iunior Basilus Romani ex Constantino porphyrogenito nati filius fuit; isque revera post parentem Romanum regnavit. Basilus itaque macedo Basilii iunioris abavus fuit, Leo sapiens proavus, Constantinus porphyrogenitus avus, Romanus pater. Interim bibliothecae vaticanae laetari licet, quod ab aula byzantina familiaque macedonis Basilii tam illustre monumentum christianae virtutis sanctitatisque acceperit; quod nunc gaudium duplicare licet detecto historico palimpsesto, quem ad eandem familiam pertinuisse credibile est.] Basilii macedonis filius Photii regius discipulus Leo novellis legibus plurimis, permultis etiam orationibus, tractatibus tacticis, perpetuoque philosophandi studio, cognomentum sapientis merito adeptus est. Sed cum maiorum suorum in re litteraria gloriam longe superavit Constantinus porphyrogenitus Leonis filius, Basilii senioris nepos; qui puer septennis imperium adiit anno DCCCCXI, idque annis XLIX retinuit, donec annos natus LV. veneno extinctus a filio obiit. Extant eius ingenii eruditique laboris insignes fructus; vita scilicet avi sui Basilii; de administrando imperio ad Romanum filium; tacticorum liber; de imperii thematibus seu provinciis; novellae constitutiones; legum compendium; orationes aliquot; de aulae denique byzanti-

Litteratura
familiae
Basilii macedonis.

nae caerimoniis tractatus. Nec iubendo minus quam lucubrando litteris profuit. Namque eius iussu Theophanes quidam medicorum synopsis concinnavit; sanctorum hominum vitas Simeon metaphrastes collegit; anonymus autem nescio quis Theophanem historicum continuavit. Constantini praeterea mandato utilissimae eclogae ex diversis auctoribus defloratae fuerunt; geoponicorum nimirum libri viginti; hippiatricorum libri duo; ex Africano item aliisque scriptoribus eclogae, quas in parisiaco codice extare ait, citato Boivino, Fabricius (1); quarum ego iamdiu accuratiorem notitiam audire aveo, atque a gallicanis bibliothecariis expecto. Ex historicis denique antiquis pretiosissimas eclogas confici iussit Constantinus, certisque capitibus digestas in communes locos coniecit: de quo scilicet postremo opere unice iam mihi disserendum erit, quandoquidem eius partem nobilem nunc primum in hoc volumine edere feliciter mihi accidit. Historicorum excerptorum institutum et scopum satis docet praefatio eclogarii, quam Henricus Valesius vulgavit; nempe curasse dicitur Constantinus, ut humani generis historia per innumeros libros diffusa, resecatis partibus inutilioribus, commodiore, ut putabat, ac sucosiore compendio legentibus exhiberetur; praesertim quia singulorum auctorum libri integri, propter magnitudinem et pretium, iam a vulgi manibus paene avolaverant; et quia mortales variis vitae negotiis occupati, tam immani lectioni vacare non poterant. Quid ergo Caesar noster? decerpta ex historicis classicis nunc longiora nunc minuta fragmenta, quae verborum minus, sententiae plus continebant, ad certos titulos revocari mandavit; ita tamen ut nequaquam historicos inter se eclogarius misceret; sed prima v. gr. Diodori excerpta poneret, deinde Dionis, tum Polybii, et sic reliqua, nulla aetatis plerumque ratione habita. [Quamquam semel certe vaticanus eclogarius p. 247. perturbatae temporum rationis in disponendis auctoribus veniam petit.] Age vero huiusmodi opus, quantumvis Porphyrogeniti aeo gratum fuerit, posteriori certe magisque criticae aetati vix placuit; primum quia legentium ignaviae favere creditum est, qui omissis iam voluminibus integris, in his excerptis ac levioribus flosculis conquiescebant: tum multo gravior consilii eius vituperatio fuit, quia perdendis sensim historicorum operibus, quae iam raro vel numquam describebantur, ansam labor constantinianus prae-buisse videtur. Quid dicam? Constantinum ne ab his criminationibus, invita prope veritate, defendam? Non est hoc instituti mei, qui vetera scripta evulgo, non hominum facta defendo. Melius certe consulisset historiae Porphyrogenitus si Constantinum potius illum magnum imitatus esset, qui sacra biblia non mutilavit, sed eorum quinquaginta exemplaria sumptibus regis descripta ecclesiis donavit (2). Sed tamen quod nonnulli critici aiunt, nos fortasse amisisse historicorum veterum libros ob consilium Porphyrogeniti; probabiliter aeque respondere licet, nisi Porphyrogenitus has saltem eclogas conficiendas curasset, nos fortasse haec scripta nullo modo neque integra neque mutila fore habituros. Quae par ratio palimpsestorum est: namque ut rescriptio sine dubio multos auctores perdidisse videtur, sic eadem multos conservavisse: nisi enim membranae illae ad novos usus

(1) Bibl. gr. ed. nov. tom. VIII. p. 9.

(2) Euseb. vit. Const. IV. 36.

fuissent accommodatae, eae procul dubio variis casibus consumptae perissent, quoniam veteris argumenti nullus iam vel amor vel litterarius usus vigeat. Sed utcumque se ista habent (neque enim haec sunt dogmata, sed quaesita atque proiecta) amissis iamdiu historicorum veterum plerisque libris, constantinianae nobis eclogae pretiosissimae sunt, quae lacrymabile damnum solae reparant.

II. Excerptorum ex auctoribus classicis conficiendorum pervetustum morem et satis pervulgatum fuisse aio; nequis forte imperitior primum instituti auctorem Porphyrogenitum credat. Ecce enim statim incurrit in oculos palmare illud exemplum romani iuris, quod quum Livii iam aetate (1) in immensum aliarum super alias acervatarum legum cumulum excrevisset, sub Caesaribus demum in minutas partes dissectum est, exclusis praesertim repetitionibus, atque omni superfluitate detracta. Ciceronem ipsum, Pompeium, et Caesarem, de redigendo iure civili scimus cogitavisse (2). Edicta praetoria Hadrianus caesar ad compendium contulit (3). Exin leges imperiales contractas meminimus in duobus codicibus Gregoriano et Hermogeniano usque ad Diocletianum: quas curas multo celebrior subsequutus est Theodosii iunioris codex; quem rursus breviavit Anianus. Postremam denique ius civile latinum a Iustiniano mutilationem passum est, qui leges principum in codice, doctrinas prudentium in digesto, minutis segmentis tritas conclusit: idque institutum basilicis suis graecis Basilius macedo renovavit; ne iam cetera graeci iuris, quae multa sunt, compendia commemorem. Atque eadem iuris quoque canonici et pontificii fata fuerunt, quod ex innumeris synodorum, episcoporum, pontificum maximorum decretis, interpretumque doctrinis defloratum est. Sed iam omisso iure, ecce tibi Athenaei priorum duorum voluminum nonnisi epitomen anonymam legimus. Polybii epitomen Brutus fecerat: tum eiusdem Polybii excerpta ex prioribus libris XVII. in nobilissimo prope omnium polybianorum codice vaticano extant, cuius iamdiu collationem editores impetraverunt. Diodori siculi eclogas nescio quis in florentino codice scripserat, quas deinde Hoeschelius cum legationibus aliorum auctorum edidit; aliasque praeterea confecit Pletho. Dionis Cassii postremorum librorum excerpta a Theodosio quodam curata habemus. Appianum contraxerat olim anonymus in duos libros; Florus Livium, Iustinus Trogum, Dionysius halicarnassensis se ipsum breviavit. (Ceteroquin breviandi paulo diversior ratio ab excerptando est.) Strabonem excerptis anonymus atque etiam Pletho; tum etiam minores, qui extant graeci geographi, nonnisi compendium quoddam esse creduntur. Stephanum byzantinum contraxit grammaticus Hermolaus, Aristotelem Georgius Pachymeres. Fronto et M. Aurelius excerptis librorum veterum saepe faciendis atque in usum suum seponendis vacabant (4). Oribasii medici opus LXX. librorum, quamquam nunc paene omne deperditum, notissima tamen medicorum veterum defloratio fuit; eiusque aliquot novos libros propediem nos edemus. Iosephi iudaei et Procopii caesariensis avulsas corporibus suis eclogas in

De variis
variorum
operum
eclogis.

(1) Lib. III. 34. Confer etiam Tertullianum apolo-
g. cap. V.

(2) Sueton. Caes. XLIV. Gell. I. 22. Isidor. orig. V. 1.

(3) Iustinian. praef. digest. ff. 18.

(4) Ad M. Caes. II. 13. III. 18. Ad Ant. imp. II. 5. 6.

ambrosiana bibliotheca memini me legere; eusebiani vero chronici amplas atque praeclaras ex Anglia Scaliger quondam accepit: propheticas eiusdem Eusebii eclogas vindobonensis codex conservat; evangelicarum quaestionum a praedicto Eusebio scriptarum epitomen seu eclogas ego nuper vulgavi. Medio autem aëro nobilissimus fere eclogarius Stobaeus fuit, cui tot auctorum reliquias debemus. Tum de curatis a Planude classicorum excerptis infra loquar. Quid dicam de vaticana bibliotheca, in qua flores huiusmodi passim se effert? Age vero in materialium sacrarum eclogis nonne primae occurrunt biblicorum interpretum catenae tot, quae bibliothecas omnes mss. prope impediunt ac praegravant? quarum hactenus editarum perpusillus numerus est prae ineditis sive graecis sive latinis sive etiam idiomatum orientalium. Atqui ut ad has divulgandas docti homines incumbant magnopere opto, neque exotericas solum, verum etiam latinas, quarum certe delectas typis tradi satius, credo, foret, quam tot neotericis commentationibus faces veluti in meridie attollere. Speculum suum Augustinus pari fere ratione sumpsit e sacris bibliis, quae ex historicis eclogas Constantinus. Reliqui fere sunt eclogarii editi, s. Maximus, s. Io. damascenus, Anonymus rupefucaldinus apud Lequinium, Antonius Melissa, florilegium Arsenii. Anastasii quoque sinaitae quaestiones ad genus eclogarum pertinent, haeque editae sunt; sed tamen ego alterius quoque Anastasii alias eclogas dogmaticas magni pretii in manibus habeo ex antiquissimis patribus derivatas, quas deinde vulgabo. Latet excellens adhuc Leontius, cuius ego nonnisi primum titulum cum operis universi conspectu syllaboque auctorum in superiore volumine exhibui; latet florilegus vaticanus, ex quo nunc nonnisi Cassii Dionis Diodorice sicuti reliquias profero; latet barberinus a me non semel inspectus. Hi quidem graeci: sed latinum quoque perveterem in vaticana bibliotheca florilegum observavi, qui Ciceronis opera expilat. De his hactenus; ne scilicet a Constantino propositoque meo longius abscedam.

De Constantini
eclogis hi-
storicis.

III. Constantinus igitur, conquisitis diligenter historicorum praecipuorum codicibus, excerpta ex his partim fortasse labore proprio (fuit enim hic Caesar litteris nimium deditus, ita ut temp. prope negligeret) sed plerumque per doctos homines facienda curavit (1): qui dum eosdem interdum auctores expilant, atque ad eundem titulum conferunt, res quandoque repetiverunt, quod in iure

(1) Hoc loco somnium mihi quoddam Lucæ Holstenii doctissimi viri meique in munere decessoris dispellendum est, qui novum ac nusquam visum Porphyrogeniti opus sibi finxit. Is enim epistula nona, qua famigeratum illum excerptorum codicem Peirescio gratulatur, sic scribit: non solum excerpta, quinquaginta et aliquot capitibus, complexus est Constantinus, quorum exigua pars ad nos pervenit de legationibus, de re rustica, et neplinnarum, et similia; sed ex omnibus graecae latinaeque historiae auctoribus graecis unum continuum syntagma concinnavit; quod olim me observasse memini ex scholio quodam graeco, quod

Appiano suo praefixit H. Stephanus (οὕτως illud graecum vel Appiano vel Dionii Cassio praefixum est; nec enim satis memini utri eorum; neque hic in aula mihi eorum copia est ut inspiciam) quo indicatur ordo auctorum in lectione servandus: scilicet ut εὐκλείδης loco universae historiae graecae praemittantur quinque primi libri Diodori siculi; sequatur dein Herodotus, hinc Thucydides, inde Xenophon, postea Arrianus, tum reliqua Diodori. In romanis rebus eodem modo Dionysio halicarnassensi subiungatur Polybius, Appianus, Dion Cassius. Hoc ineptum fuit consilium Constantini etc. Nunc videsis, lector, quam lepide

quoque iustiniano contigisse haud semel videmus. Et quidem tituli *de legationibus* eclogarius fuit Iohannes quidam constantinopolitanus, teste Fulvio Ursino in eclogarum praefatione: titulorum vero *de virtutibus ac vitiis* et *de sententiis* anonymi sunt auctores, quorum tamen prohoemia supersunt, prioris quidem tituli apud Hoeschelium et Valesium, posterioris autem novique in vaticano codice ante Eunapium: ex quo etiam loco cognoscimus desiderari in codice vaticano Prisci historici excerpta. Ergo Constantini vel studio vel iussu quinquaginta tres tituli definiti fuerunt, in quibus quidquid eximium historia habuit, distributum collocaretur. Quinam vero hi tituli fuerint, nunc amisso opere magnam partem ignoramus; sed tamen partim apud Hoeschelium partim apud Valesium tituli viginti duo nominantur; quibus accedunt ex codice vaticano novorum titulorum nomina *de regum successione*, *de arte imperatoria*, *de rerum inventoribus*, *de sententiis*, *de sententiosis effatis*; nisi forte, quod valde arbitror, postremi duo unum constituunt. Et quidem tituli tantummodo *de sententiis* materia in codice vaticano est; ceteri nonnisi obiter appellantur. Ergo nomina titulorum XXVI, id est partis dimidia operis iam tenemus. Sed enim ex tanto numero duo tantummodo ante hoc tempus reperti vulgatique erant, nempe titulus *de legationibus* partim ab Ursino partim ab Hoeschelio editus; et *de virtutibus ac vitiis*, cuius editor Valesius est: nunc tertius a me detectus accedit titulus *de sententiis*. Materiam singulis titulis satis amplam fuisse attributam, constabat ex editis; nunc autem a vaticano novo titulo id confirmatur, cuius item perampla materia est. In vaticano titulo scribuntur inediti auctores Polybius, Diodorus sículus, Appianus, Dio, Iamblichus, Dexippus, Eunapius, Menander: editi autem, ideoque a me praetermissi, Xenophon, Arrianus, Procopius, Agathias, Theophylactus. Ceterum Ursini, Hoeschelii, ac Valesii, levis sane labor fuit edendorum Constantini excerptorum; quia neque legendis palimpsestis oculos obtuderunt, neque revocandis ab infinito errore et confusione membranarum diuturnam patientiam insumpserunt. Mihi vero omnia secus, id est difficillima, contigerunt; verumtamen de his alibi; nunc de repertis singulorum auctorum partibus singillatim dicendum est; in quo tractatu neque codicis ordinem neque meae editionis, sed chronologiae tantummodo sequar: nam in codice quidem ordo auctorum partim incertus est partim absurdus; ego vero ipse in editione, quem ma-

Holstenius mentis suae figmentum Constantino auctori scholiastaeque narratori tribuit. Graecum scilicet illud scholion non Dionis sed Appiani in stephaniana editione praefixum est post prologum pag. 10. (utraque enim tum Dionis tum Appiani praedicta editio in vaticana bibliotheca ad manus mihi est; hosque libros cl. Boissonadus, Parisiis licet degeat, quominus inspiceret, nescio quo casu prohibitus est.) Iam vero id scholion plane idem est quod a Schweighausero recitatur tom. III. p. 10, uti iam recte suspicatus fuerat Boissonadus. Ibi vero nihil aliud dicit scholion seu moniti auctor, nisi se ex Appiano quasdam historiae partes schegisse, easque duobus voluminibus comprehendisse; quandoquidem cetera romanae historiae

tempora historiae alii, Dionysius nimirum ac Dio, luculentius rectiusque tractaverant. Nullum ergo fuit Constantini opus, quale Holstenius existisse affirmavit; sed huic par fere nostra aetate instruxit cl. Eichhornius, a quo antiquam historiam ex auctoribus graecis *αἰτιατὰ* concinnatam legimus. Altera Holstenii hallucinatio est, quod illis quinquaginta et et aliquot capitibus, geoponica quoque et hippica et his similia fuisse iudicat; quod aliud a veritate est. Nam praefatio eclogarii a Valesio ex codice peiresciano edita perspicue nos docet, nihil nisi historicum in tribus illis et quinquaginta titulis fuisse contentum. Ergo reliquae Porphyrogeniti collectiones ab hac historica exulaverunt.

XIII

luissem aetatis ordinem, tenere non potui. Nam ut quisque auctor lectu erat facilius, cuiusmodi fuerunt Diodorus ac Dio, ita eum typis primum tradidi: quanto autem laboriosior lectio atque obscuratio erat, tanto a me partis eius editio diutius differebatur; dum plura in dies vel me lecturum sperabam vel emendaturum. Ergo primum de Polybio, qui maior natu est, verba faciam.

P O L Y B I U S.

IV. Quadraginta historiarum libros composuisse Polybium exploratum est; quibus partim compendiarum partim diffusa oratione post captam a Gallis Romanam usque ad deletas a Romanis Carthaginem atque Corinthum, modo res solas romanas, modo etiam exterarum gentium complexus fuit. Tanto ex numero quinque tantummodo libri integri aetatem tulerunt; ceterorum vero usque ad XVII, excerpta continua; praeterea vulgatae ab Ursino *legationes*; insuper editae a Valesio *de virtutibus ac vitiis* eclogae; tum a variis criticis collecta ex Suidae lexico atque aliunde fragmenta: quas reliquias omnes in novissima Schweighauseri praestante editione legimus. Nunc denique accedunt inventa a me vaticana excerpta, titulus videlicet *de sententiis*; quorum excerptorum series a libri sexti exordio usque ad trigesimi noni finem pertingit. Atque ita accidit ut e pontificiis codicibus bis Polybii partes prodierint; primae sub Nicolao V, qui graecum codicem Perotto tradidit, eique ut latinos faceret quinque libros priores imperavit; iterum sub Leone XII, qui a me oblatus Polybii novas partes in eius bibliotheca superstites clementer excepit. Polybii in vaticano palimpsesto paginas prope centum nactus sum; quarum nonnullae in partes editas incidebant, ut in tabella (p. 463. sq.) docui, ideoque a me praetermissae fuerunt, ne variis quidem adnotatis lectionibus propter coeptae editionis instantiam, et propter plurimas quibus premor occupationes: quod tamen aliquando praestiturus sum, si opportunitas otiumque erit. Librorum distinctionem, quae nulla plerumque in palimpsesto est, ipse curavi, partim certissima scientia ductus, partim coniectura: quin adeo nonnullos quoque superiorum editorum errores in ordinandis Polybii fragmentis emendavi. Illud memorabile, quod pag. 466. ait eclogarius non nisi imperfectum Polybii codicem sibi ad manus fuisse; ita ut quarti decimi libri prohaemium habuerit, reliquam partem usque ad trigesimum folium desideraverit: quod dictum cum alio congruit a me ibidem citato valesiani eclogarii, qui ait defuisse sibi in hoc libro alia folia XLVIII. Etsi autem vaticana excerpta a libro sexto, ut dixi, usque ad trigesimi noni finem excurrunt; nihilominus haud valde copiosa sunt; non quod eclogarius Polybium parvi fecerit, sed quia reliquam materiam reliquis titulis reservabat. Libri tamen duodecimi valde spatiosa excerpta proferimus. Locos aliquot desperatae, propter obliuionem, lectionis punctis interstinxi. Ubi autem asterisci sunt, ibi non codex lacunam facit, sed eclogarius, qui vel solitariam vel etiam abruptam sententiam scripsit: cuius admonitionis in ceteris quoque auctoribus memorem lectorem esse volo.

D I O D O R U S S I C U L U S .

V. Vaticani palimpsesti lectio nuspiam mihi felicior se obtulit, nuspiam uberiorem materiam suppeditavit quam in siculo Diodoro: septem enim quaterniones integros reperi, atque in his ineditos quinque (p. 134). Nullae ob foliorum defectum lacunae; tantum ii sunt hiatus, quos eclogarius instituti sui tenax sponte reliquit, atque a me asteriscis notati fuerunt. Habemus igitur a libro septimo usque ad decimum excerpta inedita. Deinde undecimi libri ac duodecimi partes cognitae sunt, atque a me praetermissae. Libri XIII. et XIV. nullas eclogas vidi, ideoque pars aliqua codicis intercidissee videtur, nullo tamen historiae detrimento, quandoquidem in superstitibus libris versamur. Eclogas rursus, a libro XV usque ad XX, utpote editorum librorum, missas feci. Sequuntur iam ineditae eclogae a vigesimo primo libro usque ad expletum quadragesimum, id est usque ad historiae finem, ut idoneo loco scholia mea evidenter demonstrant. Sex priorum historiae librorum utrum excerpta eclogarius fecerit, vaticanus imperfectus palimpsestus non docet; res tamen mihi minime dubia est: namque ante primum superstitem Diodori quaternionem, partem aliquam Diodori eiusdem extitisse vel inde apparet, quod qui primus superest, is ex abrupto versiculo incipit. Ergo alius olim fuit in constantiniano libro quaternio, sex priorum librorum excerpta continens: nos vero in sexto tantummodo iacturam fecimus, quia priores quinque in vulgatis libris leguntur. Diodorum quadraginta libris generalem historiam suam absolvisse, nemo doctus ignorat, nempe ab ultimis humani generis memoriis usque ad gallicum (seu potius civile, ut recte Scaliger emendavit) Iulii Caesaris bellum. Quindecim ex his supersunt; nempe, ut dixi, a primo ad quintum, et ab undecimo usque ad vigesimum: reliquorum librorum fragmenta extant a criticis variis collecta, eclogae scilicet ursinianae ac valesianae; item eclogae in bibliotheca Photii recitatae: praeterea partes ab Hoeschelio editae; tum illae quas Eusebius in praeparatione evangelica chronicoque servavit (1); (quem locum ex chronici editione mea mediolanensi futuri editores ad Diodorum augendum transferent); item quas Syncellus habet in chronologia; fragmentum denique de Cleonide et Aristomene ab H. Stephano vulgatum *ἀνέκδοτον* inter rhetores, sed quod Isaacus Vossius admonente codice florentino ad Diodorum auctorem recte retulit, suffragante nuper quem ego vidi codice quodam vaticano. Haec omnia et minora quaedam fragmenta Wesselingius editione sua complexus est; cui nunc vaticanus palimpsestus praeclarum enimvero et amplissimum incrementum suppeditat. Porro auctor sum futuris Diodori editoribus, ut huius historici reliquias, non ut Wesselingius disiectas, sed quod fecit in Dione Reimarus, ad chronologiam unumque corpus revocatas atque dispositas, aptius edant et laudabilius. Chronologiam Diodori ad romana tempora exactam in calce eclogarum posui, quia principio suis quemque annum locis in margine scribere sum oblitus. Palimpsesti quoque restitutum a me ordinem in tabella exposui.

(1) Praep. lib. II. 2. Chron. ed. mediol. lib. I. 46.

Item in scholiis docui quam sollerter Diodorus Polybium saepe expilaverit. Florilegium denique vaticanum (de quo loquar in Dionis notitia) alia quatuor Diodori fragmenta mihi obtulit, quae sero cognita pag. 568—569 descripsi: aliudque his subtexui, quod Suidas anonymum recitat, ideoque ad Diodorum nemo retulerat: nunc vero quum idem mihi, etsi aliquanto contractius, in vaticano palimpsesto inter eclogas Diodori p. 28—29. occurrisset, suideum locum Diodori esse cognovi, atque ad hunc repetundarum iure retraxi. Grato igitur animo eruditi homines Diodorum a pontificia bibliotheca auctum excipiant, a qua primitus quoque in lucem prodit. Primus enim Poggius dum Nicolao V. a secretis esset, iubente et rei copiam suppeditante sanctissimo Domino, libros quinque priores Diodori sicuti latinos fecit et edidit: quod praeclarum factum frustra Opsopoeus in dubium revocavit, qui profecto Poggii praefationem principemque editionem, qua ego utor, non aspexerat.

DIONYSIUS HALICARNASSENSIS.

VI. Aequalem Diodori Dionysium halicarnassensem Paulo II. pontifici maximo acceptum referimus, qui traditis Lapo Birago florentino duobus operis graecis codicibus, tam praeclarum historicum et latinum fieri et divulgari mandavit: cuius rei testis est Lapis ipse interpret tum in prohoemio tum praesertim in calce operis. Atque ita scriptorem suavissimum et de romana urbe summe meritum ab eo Pontifice habemus, quem odiis privatis instinctus Platina tam iniquo iudicio proscidit et litterarum veluti hostem calumniatus est. Ante tamen Paulum II. bene de Dionysio Nicolaus V. meritis erat: extat enim Mediolani in ambrosiana bibliotheca a me olim inspecti codex (S. 65. part. sup.) Dionysii librum primum a Lampo Birago mediolanensi latinum donatum continens; qui tamen intra hunc terminum substitisse videtur; neque hic ipse liber primus typis traditus fuit, fortasse quia maecenas interim vita excessit. Lampus autem mediolanensis sic in epistula praevia Nicolaum V. adloquitur: *absolvi, beatissime Pater, iussu tuo hunc librum primum romanarum originum Dionysii halicarnassei, quem Sanctitas tua non sine causa converti in latinum voluit* etc. Nec vero quisquam existimet, duos immerito pro uno Biragos a me appellari. Nam 1. ineditam Lampi interpretationem cum edita Lapi ipsemet contuli, diversasque plane cognovi. 2; maecenates item ac tempora variant, Nicolaus nimirum et Paulus; diversae item sunt epistolae praeviae; denique Lampus nomen a Lapo differt. Praeter quam quod in litteraria Mediolanensium historia Philippus Argelatus (1) hos duos interpretes accurate distinguit. Scripsit Dionysius, ut scimus, antiquitatum romanarum libros XX, ab urbe condita, usque ad primi belli punici initium, annorum ferme quingentorum spatio emenso. Tam insignis historiae pars tantum dimidia ad nos pervenit, libri nempe priores decem cum undecimo imperfecto: neque in duobus vaticanae bibliothecae pervetustis codicibus saeculi ferme decimi, neque in chi-

(1) T. I. part. 3. p. 170.

siano aetatis supparis, nedum in aliis recentioris aevi exemplaribus, Dionysius plenior apparet. Sed tamen Constantinus porphyrogenitus historiam integram habuit; uti satis demonstrant ursinianae ac valesianae eclogae, quae Dionysii editionem iamdiu comitantur. Sed ecce demum novae se mihi Dionysii partes in ambrosianis codicibus obtulerunt, quas Mediolani anno MDCCCXVI vulgavi; immixtis etiam, quas nunc omisi, ursinianis valesianisque eclogis, ita ut ille liber meus dionysianas omnes post undecimum librum reliquias haberet. Inventi mei rationem tunc abunde in prohoemio exposui; sed una in re me falsum existimo, quod Dionysii putavi epitomen, quae sunt excerpta, ursinianis valesianis atque his vaticanis prorsus similia, a Constantini eclogariis profecta. Causa mihi erroris fuit, quod ab ipso Dionysio factam operis sui epitomen Photius (1) et Stephanus byzantinus (2) legisse se aiunt. Ego igitur materiam codicum ambrosianorum contractam idemtidem videns, de vetere praedicta epitome statim cogitavi: donec illam opinionem paulatim exui, partim doctorum hominum contradictione commotus, qui se purum Dionysium, non eius compendium, in partibus a me vulgatis cernere aiebant; partim aliorum excerptorum comparatione et praesertim vaticanorum, quorum rationem ambrosianis simillimam esse video. Ergo novam sententiam libenter amplector, et pro laceri compendii partibus, partes integri operis laetus saluto. Neque vero opus est ut parvum me magni viri exemplo defendam, Casauboni scilicet, qui Polybium edens, existimavit se habere in manibus confectam a Bruto Polybii epitomen, quae sunt potius excerpta eclogarii anonymi usque ad librum decimum septimum. Quas ego vulgavi eclogas, Dionysium prorsus habere parentem, nemo credo prudens et dionysiani stili peritus dubitabit. Mihi certe vel inde exploratissimum est, quod codices a me tractati, non solum partis ineditae verum etiam cognitae, id est universae historiae dionysianae, eclogas continent. Iamvero partis cognitae excerpta cum editionibus publicis ad verbum plerumque conspirant; ergo etiam excerpta inedita cum integro Dionysio, si is superesset, prorsus congruerent. Reapse excerptorum meorum caput LXIII. in valesianam eclogam forte incidit; neque ab ea differt, nisi quod verba aliquot a valesiano eclogario praetermissa ambrosianus supplet. Atque hae quidem dionysianae eclogae ambrosianis praecipue codicibus primitusque debentur; sed tamen vaticani quoque codices et unus florentinus partes nonnullas habent: et quidem omnes ad constantinianum titulum *de sententiis* pertinere mihi videntur. Atque ut de novis nunc sileam, quas suo loco commemoravi, insignis est vaticanus quidam miscellus codex, in quo sunt quatuor Dionysii cognita excerpta. Primum congruit ad litteram cum libro II. 75; idque aberat a codicibus ambrosianis. Secundum incidit in librum V. 23, omissis aliquot orationis particulis; idque etiam excerptum in ambrosianis codicibus desideratur. Tertium congruit ad verbum cum edito libro V. 73; idque multo contractius occurrit in codicibus ambrosianis. Quartum denique pertinet ad librum X. 2; sed cum aliquot additamentis ac varietat-

(1) Cod. LXXXIV.

(2) Voc. Ἀπρίσιον et voc. Κερίδιον.

tibus (1); idque rursus abest a codicibus ambrosianis. Aliud est de quo lectores meos admonebo, nempe invenustam illam Dionysii imaginem, quam Montfauconius e chisianò codice expressit, quamque ego ipse in ambrosiano codice repetitam rursus vulgavi, eam inquam ipsam in vaticano etiam quodam codice occurrere; quo minus mirari licet ambrosianas illas Dionysii eclogas in aliis quoque codicibus partim saltem fuisse descriptas. Ad illustrandam Dionysii notitiam eiusque historiam non ineptus mihi videtur Iohannis Canabutii commentarius in Dionysii loca hist. I. 68. 69. II. 66, ubi de diis mysteriisque samothracicis et troianis ab Aenea in Italiam translatis sermo sit. Hunc commentarium vulgare promiserat Allatius (2); sed verba in rem non contulit: eiusdem autem accuratam notitiam cum prohoemio et capitum, quae XCVI sunt, syllabo habemus apud Kollarium (3). Aetatem suam prodit ipse Canabutius qui ait cap. XV. (quod Kollarius observare neglexit) se scribere mille et quingentis post Dionysium annis. Ceteroquin Kollarius recte iudicavit floruisse auctorem circa medium saeculum XV, quoniam opus scribitur ad Samothraciae christianum principem, quem Kollarius demonstrat fuisse ex genuensi gente Catalusia, quae Samothraciae insulae dominationem usque ad annum MCCCCLXIII. retinuit. Canabutius catholicus homo fuit, id quod eius verba demonstrant, quibus ait Romam, christianae religionis causa, universi orbis principatum tenere: et sane nihil ego magis in hoc opusculo exosculor, quam graeci scriptoris erga apostolicam romanam sedem studium egregium, fidem eximiam, ac supremi privilegii perhonorificam praedicationem; quo loco ait, testimonio orbis terrarum prorsus constare, regna gentesque christianas omnes romanae ecclesiae seu reginae obtemperare: atque hunc primatum idcirco esse institutum, ne salutaris finis, quem sibi Deus fundanda ecclesia proposuit, dempta videlicet unitate, frustra sit. Mihi igitur commodum fructuosumque videtur ex hoc Canabutii prolixo commentario, quem in vaticano codice lego, capitula quaedam decerpere, quae Dionysii vitam, historiam, et res romanas ethnicae christianasque declarant, atque haec graece saltem deponere: nam quominus latine interpreter, limites huius praefationis vetant, quam prolixiorē esse nolo: licebitque aliās vel a me vel a quovis fieri interpretationem. Sic ergo Canabutius in codice p. 15. cap. XVII.

(1) Εἰς τὰς ἐν τοῖς κώδικεσιν ἐκδοθείσας. ὅτι κατὰ τὴν ὁριζουμένην ὁλομυτιάδα, ἢν ἐνίκα στάδιον ῥύμβας θισσαλὸς, ἄρχοντας Ἀθήνησι φρατρίδας, ὑπατεύοντες ἐν Ῥώμῃ Ποπλὶς Οὐλομυτιᾶς, καὶ Σερμυλίου Σουλπικίου Καμαρίνου, γέγονε μὲν καὶ ἄλλα τέρατα, καὶ νικητὸς δὲ ἐξ οὐρανοῦ κατέσπευεν ὡς τὴν γῆν πολὺς, οὐ χιόνα καταφέρων, ἀλλὰ σαρκῶν θραύσματα ἐλάττω τὴν καὶ μείζων τούτων τὰ μὲν πολλὰ μετάρσια προσπιτόμενα, πτερύγεσσι ὅσαι εἰσὶν ἀγέλαι, ταῖς στόμασιν ἤρ-

παζον τὰ δ' ἐπὶ γῆς ἐνερχόμενα ἐν αὐτῇ τὴν πόλιν καὶ κατὰ τοὺς ἀγρούς μέχρι πολλοῦ χρόνου κείμενα, οὕτω χρόαν μεταβάλλοντα οἷαν ἴσχυσι παλαιούμεναι σάρκες, οὕτω ἐκτιδόναι διεκλύμεναι ὥς τὸ ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ποτὲν τοῦτο τὸ τέρας, οἱ μὲν ἐπιχώριοι μάντιες συμβαλὼν εὖα εἶχον ἐν δὲ τοῖς σιβυλλείοις ἐυρίθην χρησμοῖς, ὅτι πολέμιον ἀλλοιθῶν ἱεροδὸς γενέσεται ἐπὶ τὴν πόλιν.

(2) De mensura temporum antiq. p. 257.

(3) Supplem. bibl. vindob. tom. I. p. 503. seq.

ΙΖ'. Διονύσιος ὁ τ' ἀρχαιολογίαν διηγούμενος τ' Ῥώμης, ὃ καὶ ἀλικαρ-
 νασεὺς λεγόμενος, πατρίδα ἴσχει πρὸ Ἀλικαρνασόν· διὰ τοῦτο καὶ ἀλικαρνα-
 σεὺς λέγεται· αὕτη γοῦν ἡ Ἀλικαρνασὸς ὑπῆρχε πόλις ὧσα' θάλασσαν τ'
 Ἰωνίας· λέγεται δὲ Ἰωνία ὁ τόπος ἔλθαι, ἀπὸ τ' ἐκβολῆς τοῦ Ἑρμοῦ πο-
 ταμοῦ ἡγουν ἔνθα ἐκβαίνει εἰς τ' θάλασσαν, ὅτινα λεγόμεν ἡμεῖς ποταμὸν
 τοῦ Ταρχανειώτη, ἕως ἀκρωτηρίου ἐνὸς, ὅπερ βαρβαρικῶς λέγουσιν οἱ ταῦται
 Κριόν, λογικῶς δὲ λέγεται Κνίδος· ἐν ᾧ ἀκρωτηρίῳ ἦν ποτὲ καὶ πόλις ὀνομα-
 ζομένη καὶ αὕτη Κνίδος, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀκρωτηρίου, ἥτις φαίνεται νῦν
 κεχαλασμένη· μέσον γοῦν τοῦ τόπου τούτου τῆς Ἰωνίας ὑπάρχει καὶ ἡ Ἀλι-
 καρνασὸς, ἱερὸν καὶ διεφθαρμένη πόλις καὶ τ' παρόντα καιρὸν, εἰς τ' τόπον
 δὲ λέγουσιν οἱ τούρκοι Τουμανταχία, μακρὰν ἀπὸ τῶν λεγομένων παλα-
 τίων.

ΙΗ'. Οὗτος τοίνυν ὁ Διονύσιος ἐν τῷ καιρῷ κατ' ὃν ὑπῆρχε βασιλεὺς
 εἰς τ' Ῥώμην ὁ Καῖσαρ ὁ σεβαστὸς, οὗτιν' εἰς πρὸς ἡμέρας ἐγεννήθη ὁ πρῶ-
 τος καὶ ἀληθινὸς βασιλεὺς ὁ Χρυσὸς, ἀπῆλθεν ἀπὸ τ' Ἀλικαρνασοῦ εἰς πρὸς
 Ῥώμην, καὶ διέτριψεν ἐκεῖ χρόνους εἴκοσι καὶ δύο· ἐκεῖ γοῦν ἔμαθε τὴν γλῶσ-
 σαν τ' λατινικὴν καὶ λατινικὰ γράμματα, καὶ ἀνέγνωσεν ὅλα τὰ ἱστορικὰ βι-
 βλία, ὅσα ἔγραφαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι λατῖνοι ὧσα' τ' κτίσεως τ' Ῥώμης
 καὶ ὧσα' πάντων τῶν πραγμάτων αὐτῆς· ὁμοίως ἀνέγνωσεν καὶ τὰ ἑλληνικὰ βι-
 βλία ὅσα ἔγραφαν ὧσα' τ' Ῥώμης ἑλλήνες τινὲς ἱστορικοί· εἶδε γοῦν καὶ ἔμαθεν
 ἀκριβῶς καὶ ὧσα' τῶν Ῥωμαίων καὶ ὧσα' τῶν ἑλλήνων ἱστορικῶν τὰ τ' Ῥώμης
 πράγματα ἀπὸ τ' πρώτης ἀρχῆς αὐτῆς ἕως τ' ἡμέρας αὐτοῦ· καὶ ὑπέλαβεν ἀκριβῶς
 ὅτι οἱ ἑλλήνες συκοφαντοῦσι καὶ δαββάλλουσι καὶ κατηγοροῦσι καὶ μισοῦσι ἀδίκως
 ὡς ὧσα' λόγους καὶ ἔξω πάσης ἀληθείας, καὶ τ' Ῥώμην καὶ τ' βασιλείαν αὐτῆς, καὶ ὅτι
 κτίσεως καὶ οἰκιστὰς αὐτῆς.

ΙΘ'. Οἱ γὰρ ἑλλήνες τοῦ καιροῦ ἐκείνου καὶ ἔτι οἱ παλαιότεροι βλέποντες
 πρὸς εὐημερίαν τ' ὑπερβολικὴν τ' Ῥώμης, καὶ ὅπως μία πόλις, ἥτις ὑπῆρχεν ὧσα'
 ἀρχῆς μικρὰ καὶ ἁδούρα καὶ ἀφανὴς, ἐβασίλευσεν ὅλης τ' οἰκουμένης, ἐλυποῦν-
 το εἰς ὑπερβολὴν καὶ ἐβλασφῆμουν εἰς ὅτι θεοὺς αὐτῶν· ὥσπερ χαλιπαίνομεν
 καὶ ἡμεῖς τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἀθανατοῦμεν καὶ δυσχεραίνομεν καὶ τρόπον τινὰ
 βλασφημοῦμεν εἰς τ' θεὸν, ὅπως τὸ μωρὸν τοῦτο καὶ ἀσεβὲς ἴδιντο τῶν τοῦ
 κόσμου ἐκυρίευσεν τοῦ κόσμου, καὶ ἠφάνισεν ἡμᾶς ὅτι χριστιανούς· ἔλεγον οὖν οἱ
 ἑλλήνες, ὅτι οἱ θεοὶ αὐτῶν ἀδίκως καὶ ὧσα' λόγους ἔλαβον πάντα τὰ ἀγαθὰ
 καὶ τ' ἀρχὴν πάσαν τοῦ κόσμου, ἦν τινα ἔπρεπεν, ἵνα δώσωσι πρὸς ὅτι ἑλ-
 λήνας ὅτι εὐσεβεῖς εἰς ὅτι θεοὺς, ὅτι εὐγενεῖς διὰ τὸ γένος, ὅτι σοφοὺς
 ἀπὸ τ' γνώσεως, ὅτι πεπαιδευμένους διὰ τ' πολιτείαν, ὅτι ἀνδρείους καὶ γρυ-

De patria
Dionysii
et de Io-
nia.

Quando-
nam Dio-
nysius
Romam
perrexit;
et quid-
nam ibi
egit.

Graeci diis
suis irati
romanae
felicitatis
causa.

ναίους ὅς τ' ἔγνωσαν καὶ τὴν ἔμπειρίαν, καὶ ἴδωκαν αὐτὴν πρὸς ἀνθρώπους μα-
 ροὺς ἀσόφους ἀγροίκους καὶ βαρβάρους ὅσους Ῥωμαίους, οἵτινες οὔτε γένε-
 οῦτε πατρίδα οὔτε παιδείαν οὔτε ἄλλην τινὰ προκοπὴν ἢ ἀρετὴν ἀνθρωπι-
 νὴν ἦσαν ἢ μόνον ληστὰ καὶ κακότεργοι ἀνθρώποι καὶ ἐκεῖ ἀγνωστοὶ καὶ ὀλί-
 γοι καὶ σιωπήθησαν ἅλῃ ἀπὸ ἀλλαχοῦ μέρους τῆς γῆς καὶ ὁμονόησαν καὶ
 ἐποίησαν πολλὰ κακὰ εἰς ὅσους τόπους ἐκείνης τῆς Ἰταλίας καὶ τέλῃ ἀπὸ τῆς
 χρημάτων τὴν ληστείας ἐκτίσαν καὶ τὴν Ῥώμην, ἵνα ἔχωσιν αὐτὴν ληστῆριον ἢ ὡς
 λέγουσιν οἱ κοινοὶ ληστὰρχεῖον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐβασίλευσαν καὶ τῆς
 κύκλῳ τὴν Ῥώμης ἐθῶν, καὶ τὴν Ἰταλίαν πάσης καὶ αὐτῶν ἐλλήνων καὶ ὅλης τῆς
 οἰκουμένης καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἔλεγον καὶ ἐφρόνουν ταῦτα.

Dionysius
 Graeco-
 rum mali-
 volentiam
 castigavit.

κ'. Ὁ δὲ Διονύσιος οὕτως οὐχ εὗρισκε τὰ πράγματα οὕτως ὥσπερ ἔλε-
 γον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ μάλλον ὅλα τὰ ἐναντία ἐνόησε γοῦν ὡς αὐτίκα, ὅτι
 ἡ πεπλανημένη ὑποψία αὐτῇ, ἥντινα ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες ὡς τῆς κτητόρων τὴν
 Ῥώμης οὐδὲν σιωπῆν εἰς ὅσους Ἕλληνας, εἰ μὴ διότι οὐδὲν ἀνέγνωσαν καθο-
 λικὴν καὶ ἀληθινὴν ἱστορίαν ὡς τὴν Ῥώμης ὅσους μὲν γὰρ Ῥωμαίους καὶ λατί-
 νους, χρονογράφους οὐδὲν ἀνέγνωσαν ὅς τ' ἔγνων, ὅσους δὲ Ἕλληνας ἱστοί-
 κους τὴν Ῥώμης οὐδὲν ἱστοροῦν, ὅσοι ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν ὅσοι δὲ ἔλεγον τὰς
 ὀρέξεις αὐτῶν ἱστορικοὶ, ἐκείνους ἱστοροῦν ἀλλὰ καὶ τῆς ἱστορικῶν πάντων καὶ
 τῆς Ῥωμαίων καὶ τῆς ἐλλήνων ὅσοι ἔγραψαν τὰ ὡς τὴν Ῥώμης πρὸ τοῦ Διο-
 νυσίου τούτου, οἱ μὲν ἔγραψαν ἀληθινὰ καὶ ὀλίγα οἱ δὲ ἔγραψαν πολλὰ, ἀ-
 τακτα καὶ καὶ δυσκορευσιμὰ καὶ ἀνεξήταστα, ἀπὸ μόνης ἀκοῆς καὶ φωνῆς τῆς τυ-
 χόντων ἀνθρώπων.

Dionysius
 Romanos
 veteres di-
 laudavit.

κα'. Διὰ γοῦν ταύτην αἰτίαν καὶ ἑτέρας δύο αἰτίας τινὰς μέλλομεν εἰπεῖν
 ὡς ἀκατιόντες, ἦλθεν εἰς ἀνάγκην ἵνα ποιήσῃ πῶς ἱστορίαν ταύτην ὁ Διονύ-
 σιος εἰς πλάτῃ καὶ μὴ τάξει τῆς περιούσης, καὶ μὴ πάσης ἀκριβείας καὶ
 ἀληθείας καὶ ἐξετάσεως, ὁπισθοποῶν ἵνα ἐκβάλλῃ ὅσους Ἕλληνας ἀπὸ τῆς πλάνης
 ἥντινα εἶχον ὡς τῆς Ῥωμαίων ἡγάπα γὰρ αὐτῶν ὡς γένετο αὐτοῦ, καὶ ἡσχύ-
 νητο Ἕλληνας ὑπάρχων, καὶ οὕτως καθαρὸς, ἵνα οἱ Ἕλληνες τοιοῦτοι ὄντες ἀν-
 θρώποι ἀγνοῶσιν τοιοῦτον πρᾶγμα καθαρὸν καὶ ὁμολογούμενον, καὶ δοξάζωσι
 καὶ νομίζωσι ὅλον τὸ ἐναντίον ὡς τὴν Ῥώμης καὶ τῆς κτητόρων καὶ οἰκιστῶν
 αὐτῆς καὶ ὅς τ' αὐτοῦ γράφει τὴν ἱστορίαν ἐλληνικῇ γλώσσῃ, ἵνα ἴδωσι ταύτην
 πάντες οἱ Ἕλληνες, καὶ μάθωσι πῶς ἀλήθειαν ὅς τ' αὐτοῦ γὰρ τούτους καὶ πρῶτον λό-
 γον γράφει τὴν ἱστορίαν.

Dionysius
 Romanos
 negavit es-
 se barba-
 ros.

κβ'. Βούλεται γοῦν ἵνα δείξῃ ὅς τ' ἱστορίας, ὅτι οἱ κτίσαντες πῶς Ῥώ-
 μην οὐχ ὑπάρχον βαρβαροὶ καὶ ἀγροικοὶ ἀνθρώποι, ὥσπερ ἔλεγον, ἀλλὰ ἦσαν
 Ἕλληνες καὶ γένετο ἐλληνικόν· οὐδὲ ἦσαν ληστὰ καὶ κακότεργοι ἀνθρώποι, ἀλ-
 λὰ εὐσεβεῖς εἰς ὅσους θεοὺς καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους χρήσιμοι καὶ ἱντιμοὶ ἀνθρώ-
 ποι.

ποι· οὐδὲ συνήχθησαν ἄλλ᾽ ἀπὸ ἀλλαχοῦ ὥς μὴ ἔχοντες πατρίδα καὶ πολιτείαν, ἀλλὰ ἦσαν ἄνθρωποι ὀνομαστοὶ καὶ γνώσιμοι, οἵτινες εἶχον ἑ πατρίδα καὶ γένῃ καὶ πολιτείαν· οὐδὲ ἔκτισαν τῷ Ῥώμῃ ὡς λησαρχεῖον, ἀλλὰ ἐποίησαν αὐτὴν πόλιν ἱντιμον, μὴ βασιλείας καὶ πολιτείας εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς.

κγ'. Ὁμοίως βούλεται ἵνα δειξῇ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοῦ καὶ ἡ ἱε- Dionysius
romanae
magnitu-
dinem di-
vinæ pro-
videntiae
adaptavit.
λήνων ὑπερ ἐποίησαν εἰς τῷ Ῥώμῃ, ἐποίησαν αὐτὸ εὐλόγως καὶ δικάως ἑ ὥσπερ ἔπρεπεν ἵνα ποιήσωσιν· διότι οὔτε εὐσεβέστεροι ἄνθρωποι ἐγένοντο εἰς τοὺς θεοὺς παρὰ τοῦ Ῥωμαίων, οὔτε δίκαιοτεροι εἰς ἀνθρώπους, οὔτε σωφρονέστεροι εἰς τὰ πάθη, οὔτε ἀνδρείοτεροι εἰς τοὺς πολέμους καὶ εἰς τοὺς θανάτους, οὔτε φρονιμώτεροι εἰς τὴν τάξιν καὶ τῷ κατὰστασιν καὶ συμφέρον τῆς πολιτείας, οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι κτίσται καὶ οἰκισταὶ τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ οἱ μὴ ταῦτα βασιλεῖς καὶ οἱ ἔπαυτοι οὓς λέγουσιν οἱ λατῖνοι κοινοβούλους, καὶ οἱ βουλευταὶ αὐτῆς οὓς λέγουσιν οἱ λατῖνοι σινάτες, καὶ ὅλον τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, ὅπερ λέγεται λατινικῶς πόπυλον· ἀπὸ γὰρ μιᾶς ῥίζης ἡ ἀρχαίων οἰκιστῶν κατῆλθεν ἡ ἀγαθοσύνη καὶ ἡ ἀρετὴ εἰς πάντας τοὺς μὴ ταῦτα καὶ βασιλεῖς καὶ βουλευτάς καὶ τὸ λαὸν τῆς πόλεως πάντα· οὐ μόνον ἡ οἱ θεοὶ πύξησαν καὶ ἐτίμησαν τῷ Ῥώμῃ, εἴτα ἀφῆκαν αὐτὴν ἵνα διοικῇται αὐτὴν ὁφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' αἰ ποτε ἔβλεπον καὶ ἐφύλαττον αὐτὴν φανερώς ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ κινδύνου, ὅς τις σκεῖσθαι εἰς αὐτήν.

κδ'. Ὁ μὲν οὖν Διονύσιος οὕτως κατὰ τῷ πίστιν αὐτοῦ οὕτως ὑπο- Dionysius
religionis
suae per-
studiosus.
λαμβάνει καὶ οὕτως λέγει· ὑπάρχει γὰρ ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον θερμὸς εἰς τῷ πίστιν αὐτοῦ ὥστε ἑλληνικὴν, ὅσον οὐδεὶς ἡ ἀνθρώπων· καὶ γὰρ ἔγγιστα τὸ ἥμισυ τοῦ βιβλίου τούτου τῆς ἱστορίας γράφει ὅτι τοὺς θεοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς ναοὺς αὐτῶν καὶ τὰς ἑορτάς καὶ τὰς τιμὰς αὐτῶν· ἐγὼ γοῦν οὐκ εἶχον ἀναγκὴν λέγειν ὅτι αὐτῶν, ὡς πραγμάτων ψευδῶν καὶ ἀνυποστάτων καὶ μηδεμίαν ἀλήθειαν, πᾶσαν ἢ πλάνην καὶ μυρίαν, ἐχόντων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς ὅτι τοῖς θεῶν αὐτοῦ λόγοις διηγῆται καὶ ὅτι τινῶν ἀναγκαίων, καὶ χωρὶς τούτων οὐ δύναμιθα εἰπεῖν καὶ ὅτι ἐκείνων, ὅτι τοῦτο σκυμπαλέκομυ καὶ τὰ ὅτι τοῖς θεῶν αὐτοῦ μὴ ἡ ἀναγκαίων διηγῆσιν λαμβάνω γοῦν ὥστε γλῶτταν αὐτοῦ καὶ λέγω εἰ τι ἱμιλλῇ λέγειν ἐκείνῃ, εἴπερ ἔζη, μάλλον ἢ εἰ τι λέγει καὶ ἀποθα-νόν, ὅτι τῆς γραφῆς αὐτοῦ· οὕτως γοῦν λέγει ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοῦ ἐποίησαν τῷ Ῥώμῃ βασίλειαν καὶ δέσποιναν ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὅτι τὴν εὐσεβίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς οἰκιστῶν καὶ κτητόρων καὶ τῆς λαοῦ παντὸς καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῆς βουλευτῶν αὐτῆς.

κε'. Ἐγὼ ἢ λέγω ὅτι οἱ θεοὶ αὐτοῦ οὔτε εἰσὶν οὔτε δύνανται· θεοὶ γάρ Romanus
vixit
sublimem
ἔστιν ἡ γραφή, οἱ δὲ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν· ἀλλ'

fecit, quia
futura e-
rat Ecce-
siae pri-
ma sedes.

ὅπερ ἐγένετο εἰς τὴν Ῥώμην, ὑπῆρχε πρόνοια τοῦ πρώτου καὶ μένου καὶ ἀληθινοῦ
Θεοῦ τῆς ἀγίας τριάδος· ἐπειδὴ γὰρ ἤγγισεν ὁ καιρὸς καὶ ἐπλησίαζον αἱ ἡμέραι
εἰς ἃς εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ἵνα γίνηται ἡ σάρκωσις καὶ ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ λόγου· ἔμελλε ἢ ἵνα λάβῃ ἡ πόλις τοῦ μεγάλου καὶ ἀπορ-
ρήτου μυστηρίου τούτου ρίζαν καὶ ἀρχὴν καὶ θεμέλιον διὰ τῆς διαδοχῆς τῆς ἀ-
ποστόλων τοῦ Χριστοῦ Πέτρου καὶ Παύλου εἰς τὴν Ῥώμην, διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς
αὐτὸς ὠκοδόμησεν πρὸ τῆς σαρκώσεως αὐτοῦ, ἵνα ἡ πόλις ἡ μέλλουσα δέχισ-
θαι καὶ πιστεῦσαι καὶ ἀποδείξασθαι τὸ μυστήριον τοῦτο κυρίως καὶ καθολικῶς ὑπὸ
τῆς πρώτων καὶ κορυφαίων αὐτοῦ μαθητῶν, ἀρχῇ καὶ ἀειστεύσῃ καὶ βασιλεύσῃ τῷ
κόσμῳ παντὸς καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης· ἵνα ἀπὸ ταύτης ὡς ἀπὸ ρίζης τινὸς καὶ
πηγῆς μεταδοθῇ καὶ κηρυχθῇ καὶ βεβαιωθῇ εἰς πάντα τὰ ἔθνη καὶ πᾶσαν τὴν
οἰκουμένην, ὥσπερ καὶ ἐγένετο ὕστερον· ἔπριπε γὰρ τὸ μεγαλύτερον καὶ ὑψηλότε-
ρον πρᾶγμα τοῦ κόσμου εἰς τὴν μεγαλωτέρα καὶ εἰς τὴν ὑψηλοτέρα πόλιν τῆς οἰ-
κουμένης ριζωθῆναι καὶ φανερωθῆναι· οὔτε γὰρ μεγαλωτέρα καὶ ἀληθεστέρα πόλις
ἐστὶν παρὰ τῆς χριστιανῶν, οὔτε μεγαλωτέρα ἀρχὴ καὶ βασιλεία ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
ἐγένετο παρὰ τῆς Ῥώμης· καὶ διὰ τοῦτο ἐποίησεν ὁ Θεὸς ταύτην μεγάλην καὶ ἐν-
δοξον, ἵνα δέξηται καὶ βεβαιώσῃ τὸ μέγα καὶ εὐλογον καὶ ὑπερτατον τῷ χριστια-
νῶν κήρυγμα καὶ μυστήριον.

Deus Hier-
osolymis
ob Christi
causam
iratus re-
ligionis se-
dem Ro-
mam trans-
tulit.

καὶ ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλε κατακλίνῃ τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὡς ἀναξίαν τοῦ
τοιούτου μυστηρίου διὰ τὴν χριστοκτονίαν, ἐμεγάλυνε καὶ ὑψώσε τὴν μέλλουσαν
δέξασθαι τὸ μυστήριον, ἵνα διὰ τῆς δεξιμένης καὶ ἀγαπησάσης τὸ μυστήριον,
φθίρῃ καὶ ἀφανίσῃ τὴν μὴ δεξιμένην αὐτὸ, ἀλλὰ θρομβήσῃ θεοκτόνον καὶ ἀπίστον·
καὶ γὰρ ὑπὸ τῆς Ῥωμαίων κατασκάφη καὶ ἠφανίσθη καὶ ἠχμαλωτίσθη ἡ Ἱερουσα-
λὴμ· ὅπερ καὶ ὁ Χριστὸς ὡς ἐκέλευτο ὡς ὁ μέλλων τοῦτο ποιεῖν ἐλεγξῇ, οὐ μὴ
ἀφείδῃ λίθου ὡς ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται· ὥς ἐκέλευτο ὡς ἔμελλε
φθίρειν τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῆς, ἐκέλευτο ὑψώσῃ τὴν Ῥώμην, διότι
ἔμελλε δέχισθαι τὸ μυστήριον αὐτοῦ καὶ βεβαιώσῃ καὶ μεταδοθῆναι εἰς πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην· ὅπερ ἐγένετο ἔτι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὕστερον· συνέθειαν
γὰρ ἔχον ὁ Θεὸς ὅταν μέλλῃ ποιεῖν τι, πολλοῖς χρόνοις πρότερον οἰκονομεῖν καὶ
κατασκευάζειν τὰ θεμέλια καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ πράγματος· ὁ μέλλων ποιεῖν ὕστε-
ρον ἢ πολλοῖς χρόνοις ποιεῖν καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ὅπερ ἐβουλήθη ποιῆσαι (1)· ση-
μεῖον ἢ καὶ τοῦτο ἔστι ὁ Χριστὸς ὁ μέγας βασιλεὺς ἐγεννήθη εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ
καίσαρος Αὐγούστου, ὅστις οὐδὲν ἔχον οὔτε πρὸ αὐτοῦ οὔτε μετ' αὐτὸν μεγα-
λότερον· ἡ μὲν γὰρ βασιλεία τῆς Ῥώμης ἐτίκλει πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
κόσμου· καὶ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς σήμερον μεγαλύτερη

(1) De hac divina oeconomia multo ante scilicet
praeparandi praedicandique res deinde eventuras, le-

gatur Theodorus mopsuestenus prolog. comm. ad Io-
nam itemque ad Oseam proph. collect. vatic. tom. I.

XXIII

βασιλεὺς παρὸ τῆ καίσαρα τοῦτον οὐδὲν ἐγένετο· εἰ μὴ ᾧδε τοῦ Θεοῦ δεῖν τὸ μεγαλεῖον τοῦ βασιλείως Χριστοῦ, ὅστις ἐξουσιώθη εἰ τῆ καιρὸν τοῦ κοσμικοῦ μεγάλου βασιλείως· καὶ δεῖν τὸ μεγαλεῖον τῆς πίστεως αὐτοῦ, ἥτις ἐρεζώθη εἰς τὴν βασίλισσαν τῆ κόσμου παντὸς καὶ τῆ οἰκουμένης τῆ Ῥώμην.

κζ'. Ἦτις Ῥώμη μίξει τῇ σήμερον, ἴαν καὶ κοσμικῶς οὐδὲν ἄρχει τοῦ κόσμου, ἀλλὰ πνευματικῶς δεῖν τῇ πίστιν βασιλεύει τοῦ κόσμου παντός· ὅλῳ γὰρ ὁ κόσμος γινώσκει, ὅτι ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἄρχει καὶ βασιλεύει τῇ ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου χριστιανῶν, καὶ πεύθονται ταύτῃ καὶ ὑποτάσσονται πάσαι αἱ βασιλείαι τῆ γῆς, ἵνα μὴ δεῖσῃ ὁ εὖ ἀρχῆς σκοπὸς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἔχη τῇ τιμὴν ἀπαυστον καὶ αἰώνιον ἡ δεξαμένη τὸ μυστήριον αὐτοῦ καὶ τῇ ἐνανθρώπησιν πόλιν· καὶ δεῖν τοῦτο εὐδόκησεν ἀναιρεθῆναι καὶ εὖ πρώτους αὐτοῦ καὶ κορυφαίους ἀποστόλους τῆ Πέτρον καὶ Παῦλον εἰς τῆ Ῥώμην· εἰ γὰρ μὴ ἦν παρεωραμένη ἡ Ἱερουσαλὴμ δεῖν τῇ χριστοκτονίαν ὑπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ὁ Πέτρος αὐτῶν καὶ ὁ Παῦλος ἐκεῖ ἐμελλον ἀποθνήσκειν ὅπου ἀπέθανεν ὁ διδάσκαλος αὐτῶν καὶ Θεός· νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐγένετο δεῖν τῇ ὀργῇ ἢ εἶχε πρὸς αὐτήν· ἔθηκε ὅ αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ὥσπερ θυμέλια τῆς πίστεως εἰς ἣν ἠγάπησεν καὶ ἐτίμησε πόλιν· ἵνα δοξάζηται καὶ ἐκείνη δι' αὐτοῦ, καὶ δοξάζωνται καὶ οὗτοι αἰωνίως τῇ προπούσαις τιμαῖς ἐν αὐτῇ· καὶ ταύτην νομίζω ἐγὼ ἀληθιστάτην αἰτίαν, δι' ἣν ἀνέβιβασεν ὁ Θεὸς εἰς τσοῦτον ὑψῶς ἀρχῆς καὶ βασιλείας τῆ Ῥώμην· ἀλλ' οὐκ ἐκείνην ἦν λέγει ὁ Διονύσιος κ. τ. λ.

Roma adhuc caput mundi propter ecclesiae sedem et Papae dignitatem.

APPIANUS.

VII. Sequitur in ordine temporum Appianus alexandrinus, cuius in vaticano palimpsesto non nisi folia duo, seu paginae quatuor, erant; ibique eclogarius conficiendo titulo *de sententiis* unice intentus diversa auctoris fragmenta ex variis eius historiis raptim collecta posuerat; quorum pleraque omnia in editionibus extare cognovi, tribus exceptis frustis, ex singulis gallicae numidicae ac macedonicae historiae deperditis libris, quae in meo volumine libenter vulgavi; ceteroqui tam minuta, ut vix epistolam illam exaequent Appiani eiusdem, quam ante hos annos inventam cum Frontone publicam feci (1). Quum itaque tam exiguam materiam nactus sim, licet mihi notitiam quoque seu superstitem seu deperditarum Appiani reliquiarum praetermittere; praesertim quia novissimus Appiani editor cl. Schweighaeuserus nihil prope indictum reliquit. Illud non reticebo, nimirum quod hic quoque historicus iussu et favore pontificis maximi Nicolai V. prodit in lucem, teste Candido Decembrio in prohoemio principis editionis, in quo debitis laudibus sapientissimum illum munificumque pontificem ornat.

(1) Ed. rom. p. 255.

DIO CASSIUS.

VIII. Romanis codicibus et Pontificis maximi bibliothecae ac favori Dio quoque Cassius plurimum debet. Nam Iohannes Aurispa, qui Eugenio IV. et Nicolao V. a secretis fuit, partem quandam Dionis primus interpretatus est. Liber LXXVIII. atque LXXIX. ex ursiniano, nunc vaticano, codice partim prodiit. Dionis a Reimaro curata optima editio quantum a bibliothecae vaticanae copiis adiuta fuerit, ipsa passim praedicat. Nunc denique mihi accidit ut Dionis historiam ope trium vaticanae bibliothecae codicum magnopere augeam. Dionem Cassium octoginta libris romanam historiam ab origine gentis usque ad octavum Alexandri Severi annum (Christi CCXXIX) comprehendisse scimus. Libri tamen priores XXXIV, cum sequentis parte interciderant. Libri quoque a LV. ad LX. lacunis laborant. Exin usque ad octogesimum nihil superfuit, praeter Xiphilini annalium imperialium compendium, et Theodori cuiusdam e postremis XIX libris excerpta. Dionis tamen tot defectibus supplementa aliquot ante me accesserant, ursiniana scilicet *eclogae de legationibus*, cum duorum ut dixi librorum partibus, valesianae *de virtutibus ac vitiis*, atque alia minora frusta, ab eruditis criticis undecumque corrasa; quae omnia in Reimari editione cum decenti ordine apparent. Vaticana incrementa a me nunc addita, quae quidem prodeunt e palimpsesto, ea ad titulum constantinianum *de sententiis* pertinent: incipiunt autem inedita excerpta ab operis extrema praefatione, perguntque continua usque ad pugnam cannensem: nam quos hiatus asteriscis distinxi, ii non a codicis vitio, sed ab eclogarii voluntate proficiscuntur, ut in aliis quoque auctoribus dixi. Ab hoc tempore usque ad res Augusti lacuna codicis intercedit. Deinde Caesarum historia non omnis in palimpsesto inedita est; verum hac illae incognitae partes occurrunt, cum cognitarum quoque varietatibus. Etiam si igitur Diodori Polybiique cognitae partes omisi, Dionis tamen omnes, quae in palimpsesto erant, vulgavi; quamquam, ut dixi, in imperialium temporum rebus partes editae cum ineditis alternabant. Dionem haud ultra Alexandri Severi principatum historiam suam produxisse, tradit diserte Photius cod. LXXI. Immo vero, si accuratius loquendum est, historiam Dio in Heliogabalo conclusit; primordia vero Alexandri nonnisi obiter attigit, atque ut praesenti regnatori adsentatiunculam, ut puto, faceret. Attamen in vaticano palimpsesto, nullo distinctionis interposito indicio, pergunt eclogae usque ad magnum Constantinum: est ergo haec anonyma Dionis continuatio, quam christianum habere auctorem ex pagina 244. cognoscimus. Sed enim vix inceptis Constantini rebus, palimpsesti vaticani folia deficiunt; ideoque quatenus continuatio processerit, ignoramus. Quia tamen Planudes quoque Dionis eclogarius, ut postea dicam, appendicem illam novit, isque in rebus Gratiani desinit, hanc fuisse appendicis metam atque ipsius auctoris aetatem, credere licet. — His tam lautis Dionis copiis contentus, ut reor, esse poteram: sed tamen insperatas quoque alias eiusdem historici deprehendi eclogas; qua re narranda breviter defungar, praesertim quia iam in scholiis spartam hanc exornavi. Igitur recensenti mihi vaticanae

bibliothecae codices, duo praecipue (nam tertii minor fructus erat) mentem defixerunt, qui Maximi Planudae excerpta ex diversis auctoribus continebant. Neque vero loquor de palatino bibliothecae vaticanae codice CV, cuius facit mentionem Siebenkesius in praef. ad Strabonem p. 35: nam quod ipse ait contineri ibi Planudae excerpta, id omni alienum veritate est, et plane in codicis recitanda nota errat Siebenkesius; quamquam post eius aetatem pontificiorum codicum numeri nulli mutati sunt. Illud autem vehementius miror, quod Siebenkesius nominata a se Dionis excerpta non senserit esse inedita; nihilque ex iis, ne verbum quidem in anecdotis suis ediderit, unigue tunc Straboni studium impenderit. Porro hic mihi Siebenkesii locus ignotus adhuc erat, cum planudea Dionis excerpta vulgebam ideoque nullam eius mentionem in scholiis feci. Iam uterque planudeus a me adhibitus codex chartaceus est, alter ferme saeculi XIV, alter posterioris. Post epigraphen quam p. 527. recitavi, incipiunt Strabonis excerpta; mox Pausaniae sequuntur; tum Dionis excerpta sine mora indiscretimque attextuntur in media pagina post Pausaniam. Trium horum auctorum nomina nonnisi obiter interdum occurrunt. Sed tamen ut Strabonis Pausaniaeque libri editi excerptorum veritatem patefaciant; ita Dionis excerpta inedita legens, nullus dubitavi quin ea genuina essent atque ex integro opere educta; non solum quia visebatur interdum nomen Dionis, sed quia ad hanc sententiam ac persuasionem invictis argumentis compellebar, quae pag. 527. n. 1. exposui, neque iam repetere opus est. Revera quis dubitet de Strabonis Pausaniaeque excerptis, quandoquidem ea cum editionibus congruunt? Quis rursus de illis planudeis Dionis quae in partem cognitam incidunt? Atqui haec inedita planudea cum illis editis connectuntur serie continua; praetereaque conspirant ad litteram idemtidem cum palimpsesto Dionis et cum florilegio, cumque aliis citantibus Dionem auctoribus. Iam vero eclogae planudae etsi constantinianis multo breviores sunt; tamen hoc uno nomine illis praestant, quod sententiam numquam abrumunt, numquam hiant; id quod in excerptis Porphyrogeniti molestissimum est. — Tertius novarum Dionis eclogarum fons mihi vaticanum florilegium fuit; opus ab editis differens, re bona et illustribus auctorum veterum nominibus plenum. Equidem id florilegium in tribus codicibus legi; sed unus erat vetustior ceteris, nempe saeculi ferme decimi, re copiosior, et in laudandis auctoribus accuratior. Florilegium vaticanum in communes locos tribuitur, ut Stobaeus, Damascenus, alique noti eclogarii. Tituli sunt 1. *περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*. 2. *περὶ φρονήσεως καὶ βουλῆς*. 3. *περὶ ἀγνείας καὶ σωφροσύνης*. 4. *περὶ δικαιοσύνης*. 5. *περὶ ἐλεημοσύνης*. 6. *περὶ εὐεργεσίας καὶ χάριτος*. 7. *περὶ ψόγου καὶ δαβολῆς*. 8. *περὶ πλούτου καὶ πενίας καὶ φυλακῆς*. 9. *περὶ αὐταρκείας*. 10. *περὶ προσευχῆς*. 11. *περὶ νουθεσίας*. 12. *περὶ εὐτυχίας καὶ δυστυχίας*. 13. *περὶ ὀργῆς καὶ θυμοῦ*. 14. *περὶ πολυπραγμοσύνης καὶ ἡσυχίας*. 15. *περὶ πλιονεξίας*. 16. *περὶ τιμῆς γονέων* (1) *καὶ φιλοτεκνίας*. 17. *περὶ φόβου*. 18. *περὶ τῶν ταχέως μεταβαλλομένων ἢ περὶ μετανόιας*. 19. *περὶ ἀμαρτίας καὶ*

(1) Sub hoc titulo cod. p. 124. laudatur ex Philone locus οὗ γὰρ γονεὺς usque ad ἀπαρτίζουσιν, qui exstat in Philonis opusculo περὶ γονέων τιμῆς.

9. a me primum edito ex membranis florentinis. Florilegium ergo vaticanum sinceritatem eius opusculi confirmat.

ἐξαγορεύσεις. 20. περὶ ἀκρασίας καὶ γαστριμαργίας. 21. περὶ λύπης καὶ ἀθυμίας. 22. περὶ ὕπνου. 23. περὶ μίθους. 24. περὶ παρρησίας καὶ ἢ ἐλιγχείν. 25. περὶ φιλοπονίας. 26. περὶ ὄρεως. 27. περὶ κινεδοξίας. 28. περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους. 29. περὶ θανάτου. 30. περὶ εἰρήνης καὶ πολέμου. 31. περὶ ἐλπίδος. 32. περὶ γυναικῶν. 33. περὶ ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας. 34. περὶ ἐπαίνου. 35. περὶ κάλλους. 36. περὶ μελλούσης κρείσεως. 37. περὶ δόξης. 38. περὶ γλωσσεύσεως. 39. περὶ προνοίας. 40. περὶ ταπεινοφροσύνης. 41. περὶ πίστεως. 42. περὶ μνήμης. 43. περὶ φθόνου. 44. περὶ ἐκυσίου καὶ ἀκυσίου. 45. περὶ ἢ γνώθι σαυτόν. 46. περὶ χρηστότητος. 47. περὶ νόμου. 48. περὶ λογικοῦ καὶ λογισμοῦ. 49. περὶ ἀφροσύνης. 50. περὶ ἀσωτίας. 51. περὶ συνηθείας καὶ ἥθους. 52. περὶ εὐγενείας καὶ δυσγενείας. 53. περὶ γέλωτος. 54. περὶ ἐυπαιδείων. 55. περὶ κακίας καὶ μνησικακίας. 56. περὶ βίης ἀνωμαλίας. 57. περὶ ἢ ὅτι δεῖ τιμᾶν ἀρετὴν καὶ κολάζειν κακίαν. 58. περὶ ἢ εὐκολοῦ καὶ κακία καὶ δυσπόριςτος ἢ ἀρετή. 59. περὶ ἢ ὅτι οὐκ αὐτὸ πλεῖον ἀρίστον. Auctores autem in florilegio laudati hi fere sunt; (quorum loci multi in florilegiis editis extant; partim tamen sunt inediti.) Aelianus historicus, Aelius Dionysius halic., Aeschylus, Aesopus, Agapetus, Agatho, Antagoras auctor thebaidos, Antiphanes, Antiphon, Antisthenes, Apollonius, Arrrianus, Aristides, Aristippus, idem in sententiis, Aristo, Aristonymus, Babrias, Basilus, Bion, Cato, Chares, Charicles, Choricus, Cleanthes, Clemens, Clemens romanus, Clitarchus, Crates, Critias, Cyrillus, Demades, Demetrius phalerensis, Democritus, Demonactes, Demosthenes, Didymus, Diodorus siculus, Dio chrysostomus, Dio romanus, Dio in christis, Diogenes, Dionysius areopagita, Dionysius presbyter, Diphilus, Empedocles, Epicharmus, Epictetus, Epictetus, Epicurus, Ephraemus, Euripides, idem in Andromacha, in Antiope, Eusebius philosophus, Evagrius, Evenus, Favorinus, Firmus in epistulis, Gaius, Gerinus (an Serenus?) Gregorius theologus, Gregorius nysenus, Gorgias, Glyco, Heraclitus physicus, Herodotus, Hiero, Hieronymus rhetor, Hyperides, Iamblichus, Io. chrysostomus, Io. climacus, Io. damascenus, Ignatius s. (1), Iosephus, Irenaeus in epistula ad Victorem, Isaeus, Isidorus, Isidorus pelusiotas, Isocrates, Lasus intepres, Leucippe, Libanius, Liber ss. patrum, Lucianus, Lysias orator, Maximus, Menander poeta, Menedemus, Metrodorus, Milesius, Moschion, Musonius, Nicolaus in συναγωγῇ, idem in ταῖς ἑξήταις, Nicostratus, Nilus, Oenopides, Phalaris, Philippides, Philo, Philostratus, Philoxenus poeta, Philemon (2), Photius, Plato, Pirithus, Polyaenus, Posidippus, Procopius rhetor, Pla-

(1) Placet adscribere Ignatii viri apostolici et martyris locum, qui et auctor est, et ab eo differt qui legitur in epistola edita ad Trallianos cap. IV. *Ἐάν τις ἰσχυρῶς ἢ τὰ κατὰ θεὸν, πλεον μὲν δεῖ φοβεῖσθαι καὶ μὴ προσίχειν τοῖς ἐκτὸς φρονήσι μὲν ὑπανδύοντες γὰρ μὲν μαστιγούμεν. Ἐτι μὲν divina gratia corroboratus fuero, multo ma-*

gis tamen metuendum mihi est atque ab iis cavendum, qui me stulte instant. Hi quidem dum me laudant, flagellis veluti caedunt. Florileg. tit. de laude p. 173. b.

(2) In florilegio tit. de avaritia p. 122. septem proferuntur perveantii versus Philemonis comici, quorum nonnisi tres priores vidi in fragmentorum Philemonis curata a Clerico editione p. 342. En versus.

tarchus, Pythagoras, Rheginus, Rhetorius, Sclerius, Secundus, Serinus (an Serenus?), Severianus, Simonides, Sophocles, Sostratus, Sotion, idem in libro de ira, Stratonicus, Synesius, Theages, Theocritus, Theognis, Theopemptus, Theopompus (sed videtur error pro Theopemptus), Theophrastus, Theophylactus simocatta, Theotimus, Thespis, Thucydides, Xanthus, Xenophon, Zaleucus, Zeno in epistulis (1), Zonaenus. Omisi alia complura nomina, puta Philippi regis, Pyrrhi, Socratis, etc. quia videbantur potius horum apophthegmata apud alios auctores recitata. Immo et aliquot ex recitatis a me nominibus ad hunc ordinem fortasse pertinent. Ex hac tanta florilegi messe nonnisi Dionem, et quidem quatenus erat ineditus, interim excerpti (praeter Diodori fragmenta quatuor) satis, ut vides, copiosum, tituloque *de sententiis* peridoneum, sunt enim pleraeque omnes sententiae vel historiae sententiosae. Has ergo eclogas partim cum planudeis admiscui, quotiescumque vel certa re vel probabili indicio tempus sedesque historica patefiebat; partim vero separatas subtexni quia praedictis ordinis notis carebant. His aliam addidi particulam ex Georgidii inedito item, sed minoris pretii, florilegio desumptam. Tum quia cognovi, Reimarum, doctissimum licet Dionis instauratorem, ignoravisse non solum inedita florilegia verum etiam edita A. Melissae et Arsenii, ex his quoque particulas aliquot mihi vindicavi, quae Dionem augment. A Suida quoque locos aliquot, sine nomine auctoris citatos, Dionis esse agnovi, ideoque in rem meam sevocavi. Denique futuro Dionis editori auctor sum ut codicem quoque medicum s. Iohannis damasceni, itemque aliud florilegium ms. inspiciat, de quo utroque opere loquitur Ban-

Ἐάν τις ἔχομεν, τοῦτοις μὲν δὲ χράμεθα,
 Ἄ δ' οὐκ ἔχομεν, ζήτῳμεν ἢν μὲν δὲ τύχῃ.
 Ὡν δ' εἰς ἑαυτοὺς ἐσόμεθ' ἰσχυροί.
 Εἰ δ' οὐτοχῶν τις ἐξ ἑῶν κατάρμενος,
 Μῆδ' ἂν ὅπως τί τῶν καλῶν περιέσται,
 Ἐγὼ μὲν αὐτὸν εὖ σὺν ὀλίγον καλῶ,
 Φύλακα δὲ μᾶλλον χρημάτων εὐδαίμονα.
 Si is quae habemus, nequaquam utimur;
 Quae non habemus, quaerimus; illis a fortuna.
 His a nobismet ipsis defraudabimur.
 Nam si laetus quispiam opibusque instructus,
 His tamen bonis minime fruitor;
 Ego quidem hunc felicem non appello,
 Sed custodem potius divitiis a fortuna impositum.

(1) Accipe, lector, locum Zenonis stoicorum principis ex eius epistulis (ad Cleanthem), quae non solum a Laërtio VII. 163. memorantur, verum etiam Panaetii Sosicratidisque testimonio solae ipsius indubitatum scriptum esse dicuntur. Florileg. tit. *de amicis et de fraterno amore* p. 31. b. Ὁ μὲν γεωργὸς ἄφ' ὧν ἂν πολὺν ἐ καλὸν θήλοι καρπὸν λαβεῖν, ὥφελίμον ἑαυτὸν ἐκείνους περιέχεται, ἐ πάντα τρόπον ἐπιμελεῖται καὶ θρασυτέρη πολὺ δὲ μᾶλλον ἄνθρωπος τοῖς ὅροις

λίμοις ἀφύκασι χαρίζεσθαι, καὶ περὶ τοὺς τοιούτους μάλιστα σπουδάζειν καὶ θαυμαστὸν οὐδέν ἐ γάρ καὶ τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἐκείνων ἐπιμελούμεθα μᾶλλον, ἢ τῶν ὀφθαλμῶν ἑαυτοῖς πρὸς τὴν ὑπερίσταν νομίζομεν εἶναι ὅθεν ἰσχυρίεσθαι ἢ ὅτι οὐ πάσχειν ἀξιοῦμεν, ὥφελίμονες αὐτοῖς ὅροις, ἀλλὰ μὲν τῶν λόγων εἶναι δὲ οὐδὲ γὰρ ἡ ἐλαία τῇ θρασυτέρη αὐτῶν ἰσχυρίζεται, ἀλλ' ἐκφύρουσα πολλοῦς τε ἐ καλοῦς καρπῶς, ἵππῳ ἑαυτῶν ἐπιμελεῖσθαι μᾶλλον. Agricola unde plurimum egregiumque fructum percipere solet, ibi suam operam collocat, et quo rei curam omnem laboremque impendit. Multo vero magis homines iis, qui utiles sibi sunt, gratificari solent, eisdemque omni genere officiorum colere. Nec mirum. Nam etiam corporis membra illa apprime curamus, quorum nobis ministerium magis esse ex usu arbitramur. Pari ergo ratione, quorum hominum beneficiis uti optamus, iis nosmet ipsos laud verbis, sed opera, praestemus necesse est. Nam ne olea quidem vilici erga se cura otiose gloriatur, verum multos praecclarosque fructus suppeditans, studium hominis praecipuum sibi conciliat.

dius catal. gr. tom. I. p. 254. 370. Ibi enim et citari Dionem video, et particulas adhuc ineditas inesse suspicor. Ecce enim reapse his diebus ex Anglia accipi nuperam Io. Stobaei editionem elegantissimam a cl. Gaisfordio curatam; ibique in tomo IV. appendicem legi ex florentino codice Damasceni sumptam (de quo videsis Gaisfordium in praef.) ubi p. 4. duplex ille locus ξβ' ξγ' Dionis occurrit, qui a me est editus in hoc volumine p. 546—547. ex florilegio vaticano; et quidem secundus multo est apud me emendatior. Rursus in praedicta appendice p. 77. est aliud brevius Dionis fragmentum a me item editum ex vaticano florilegio p. 544. 78, ubi item melius est apud me πιδω, quam in illa appendice πιδγ. Sic ergo fides fragmentorum horum Dionis undique confirmatur.

D E X I P P U S.

IX. Dexippi atheniensis, qui historicam epitomen scripserat a fabulosis temporibus usque ad Claudium gothicum modicas reliquias in vaticano palimpsesto offendi, easque et sero cognovi et in deletitiis membranis aegerrime perhasque legi. In his autem continetur congeries quaedam sententiarum politicarum cuiusdam Hyperidis qui apud Dexippum concionatur. Praeterea militaris epistula, qua nescio quis hortatur obsessos ad incommodum illud fortiter tolerandum, auxilii mox adfuturi spe iniecta. Tertio loco est militaris Dexippi ipsius adlocutio ad atheniensem exercitum, ut proelium adversus Gothos fortiter ineat; quae reapse concio felicem successum impetravit; nam victi sunt ab Atheniensibus Gothi, duce ipso Dexippo historico, ut ait apud me Trebellius p. 347. Verumtamen adhuc pretiosior est dexippianae historiae notitia illa et conspectus, qui apud Eunapium meum p. 248—249. nunc primum proponitur. Ego vero consilium cepi cunctas Dexippi reliquias, quae paucae sunt, in hoc meo volumine, cum auctoris idonea notitia exhibendi. Edidi igitur post vaticanas eclogas legationes duas Iuthungorum et Vandalorum ad Aurelium imp., quas olim Hoeschelius inter excerpta constantiniana repererat. Latinam tamen Cantocleri interpretationem pravam prorsus et inficetam respui, novamque marte meo (absit invidia dicto) festinanter licet instruxi. Adieci alia Dexippi fragmenta ex auctoribus graecis latinisque a me diligenter collecta. His denique superaddidi Photii de Dexippo iudicium, nec non aliorum auctorum de homine eiusque scriptis testimonia, nequid studiosus Dexippi lector desideret.

E U N A P I U S.

X. Eunapius patria sardianus, religione ethnicus, arte medicus, litteratura rhetor historicus et biographus, saeculo Christi quarto desinente floruit, quintumque etiam attigit. Vitae sophistarum ab eo scriptae ad nos pervenerunt; historia, quam ut nunc discimus scripsit hortante commentariosque suppeditante Oribasio, iamdiu vixerat. Et historiae quidem initium a Claudii gothici obitu,

in quo desierat Dexippus, sumpsit Eunapius; finem vero eiusdem fecit, si Photio credimus, in Arcadii anno decimo (Christi CCCCIV.) quo anno s. Io. Chrysostomus in exilium pulsus est. Sed enim vaticanus palimpsestus cum eunapianis historiis res quoque Pulcheriae regnantis nectit, quae quidem nonnisi decennio post, nempe anno CCCCXIV. augusta appellata fuit; ergo vel fines eunapianae historiae ultra Photii sententiam protrahendi sunt, vel nescio quis Eunapium (quod iam in Dione observavimus) continuavit. Ego de hac ambiguitate quid statuerem, non parum apud me disceptavi. Nam primum quidem, quoniam Photius duas Eunapii editiones extitisse adfirmat, vaticanus autem palimpsestus secundam, teste titulo, reapse exhibet; idcirco suspicabar ab Eunapio in hac secunda editione historiam suam paulo longius fuisse provectam. Sed enim quum Photius utriusque editionis volumina tractavisse se dicat, et tamen praedictum historiae terminum nobis narret; a cogitatu meo coniecturaque excludi me sentiebam: nisi forte Photius historiae terminum in prima editione observavit, in secunda non item; quod in homine sapiente diligentique lectore et critico vix est credibile. Quia tamen pars illa eclogarum, ubi mentio regnantis Pulcheriae est, non cohaeret solum cum eunapianis reliquiis, verum etiam Eunapii colorem et perpetuum illum vituperandi morem et acerbitatem prae se fert, idcirco valde arbitror has quoque [extremas lacinias ad genuinum Eunapii contextum pertinere. Eunapii certe aetas minime vetat, quin is res Pulcheriae scribere potuerit; quod sic breviter demonstrare libet. Nempe Eunapius in fine vitae Proxeresii ait se annos XVI. fuisse natum, quo tempore Iulianus regnabat. Igitur primo augustae Pulcheriae anno, octavum ac sexagesimum Eunapius agebat annum; qua aetate quis non videt scribi adhuc potuisse ab Eunapio historiam, nedum coronidem illi imponi? Hic igitur eunapianae vitae conspectus sit.

Christi nati annus 362 — Iuliani regnantis 1 — Eunapii 16.

Christi nati 404 — Arcadii regnantis 10 — Eunapii 58.

Christi nati 414 Pulcheriae augustae 1 — Eunapii 68.

Ergo lector, si Photio credis, historiam Eunapius usque ad annum aetatis suae LVIII. produxit; sin vaticano codici coniecturisque meis fidem adiungis, Eunapius historiam scripsit saltem usque ad aetatis suae annum LXVIII. Age vero reliquum Photii de eunapiana historia testimonium prorsus consonat cum vaticanis reliquiis. Nam et titulus in codice est *ἐν τῇ ἱστορίᾳ Εὐναπίου καὶ τῶν περὶ Διγενέων καὶ τῶν ἑσθίων*; et stili genus novitatem illam sapit verborum atque syntaxeos, vix aliquando historici propriam, quam Photius memorat. Rursus quod ait Photius impium magnopere fuisse Eunapium, et christianis caesaribus in prima editione acerbè maledixisse, in secunda minus iratum religioni christianae se praestitisse; id vaticanae reliquiae confirmant, ubi Constantinus, Constantius, Valens, Gratianus, Theodosius cum filiis, modo oblique modo aperte vituperantur, ipsa tamen christiana religio nominatim non reprehenditur. Monachis item infensum Eunapius se praebet p. 278; cuiusmodi se fuisse in historiis ipse Eunapius testatur in vita Aedesii. Postremo quod ait Photius, historiam ab Eunapio ad collaudandum praesertim Iulianum fuisse conscriptam, id quidem ipse nunc adfirmat En-

napius p. 252: tum is ita impudenter tamque praeter omnem veritatis speciem heros suum depraedicat, ut constantiniano eclogario, vel christiano cuiusvis alii, bilem commoverit, qui idcirco scripta in his ipsis eclogis invectione stomachum suum levavit. Ceterum Eunapii adversus Christianos convicia neminem credo movebunt, qui impietatem eius et paganitatis praecudicia secum reputaverit. Iamque diu hanc rabiem in Zosimo quoque et nonnullis aliis partim forti animo spernimus, partim refutavimus; neque ego ipse argumento defui, quominus Eunapii calumnias obiter castigarem. Historiarum Eunapii libros quatuordecim Photius legebat; ex quibus iam nihil reliquum erat, praeter excerpta legationum ab Hoeschelio edita, et laudatos a Suida minutiores locos; quare in Zosimo nobis adquiescendum erat, cuius historia, teste olim Photio cod. XCVIII, et nunc vaticano palimpsesto, compendium quoddam et quidem satis concinnum, Eunapii est. Sed ecce iam e vaticanis membranis prohoemia emergunt libri primi atque secundi; praeterea ex universo historiae corpore non paucitendus excerptorum numerus; quantum scilicet eclogario ad titulum suum *de sententiis* adiungere placuit; vel potius quantum foliorum Eunapii in palimpsesto superfuit, solitoque gravior obliteratio mihi non eripuit: nam aliquot certe paginae legi prorsus non potuerunt. Illud eruditi in priore Eunapii prohoemio vix probabunt, quod auctor ait accuratam temporum notationem, in qua nimis fuerat Dexippus, a se fuisse interdum neglectam, dum de re magis quam de tempore rei laboraret. Postquam has vaticanas Eunapii eclogas typis commiseram, speravi me bene de auctore hoc meritum, si quicquid ex eius historiis ante meam editionem sparsim disiectum erat, sedulo colligerem suoque corpori membra utcumque coniungerem. Itaque legationum excerpta constantiniana ab Hoeschelio graece edita, repetenda curavi non sine aliqua varietate lectionum. Ineptam vero Cantocleri interpretationem reiecta, novam ipse, tumultuario licet studio, concinnavi. Praeter legationum excerpta, extare sciebam curis novissimis cl. Boissonadi deprompta e Suidae lexico historica Eunapii fragmenta, partim nomine auctoris instructa, partim eo destituta; sed probabili tamen iudicio in aere Eunapii reposita. Haec ego fragmenta non ut cl. Boissonadus indiscreta, sed certa prius, deinde anonyma collocanda putavi. Quia vero cuncta cum Suidae lexico rursus contuli, novas adhuc Eunapii copias in hoc promptuario lustrando deprehendere mihi visus sum, itemque alias in sophistarum vitis, nempe ubi rerum a se in historiis scriptarum auctor meminit. His, inquam, copiis omnibus vel potius copiosis Eunapium meum locupletavi.

M E N A N D E R.

XI. Menander byzantinus, regnante apud Graecos Mauricio caesare, libros octo historiarum conscripsit; res romanas in oriente gestas complexus ab anno Christi DLX usque ad annum DLXXXII. Haec historia praecipue delectavisse videtur eclogarios constantinianos, qui peramplum ex ea legationum numerum decerpserunt, a laudato saepe Hoeschelio editarum. Mihi vero in vaticano *de sen-*

tentiis titulo modicae admodum deprehensae sunt Menandri eclogae; praesertim quia deletas aliquot paginas paene omittere coactus sum. Non est tamen res contemnenda: nam complures insunt sententiae egregiae, non sine aliquot historiae luminibus, quorum sunt duo praecipua de Christi nimirum martyre apud Persas Isaozita, et de Petro magistro, legato illustri luculentaeque historiae scriptore. Menandri alia fragmenta in Suidae lexico diligenter quaesita reperi, eaque partim vaticanis admiscui, partim in calce posui. Neque tamen eclogas hoesche-
lianas repetendas typis putavi; alioquin externae molis magnitudine, excerptorum meorum tenuitatem oppressissem.

A L I I A U C T O R E S.

Reliqua sunt in volumine meo scripta inedita Iamblichi, Petri magistri, Nicephori Blemmydae, Eubuli, Iuliani, Basilii imperatoris, Photii seu potius Germani, Theodori denique Metochitae, sed quia de his eorumque auctoribus commodius, ut arbitror, in proprio cuiusque loco disserui⁽¹⁾, idcirco nunc plura dicere supersedebo.

D E P A L I M P S E S T O H I S T O R I C O.

XII. Postulabunt, credo, lectores ut de codice palimpsesto, qui has nobis historicorum divitias suppeditavit, paulo accuratius dicam. Est hoc volumen formae prope maximae, cursim quidem minoribus litteris sed tamen elegantibus scriptum, saeculo circiter decimo, cum lemmatibus in margine rubricatis, cumque asteriscis, qui vel carmen vel oraculum vel aliud quodvis notabile passim designant. Splendidus sane palmarisque olim codex, aulaque byzantina dignissimus; verum idem postea, saeculo circiter XIV, alio graeco notissimi argumenti superimposito scripto obscuratus impeditusque fuit, foliis perversis omnibus, partim vero etiam abiectis. Constantinianae, si fas ita loqui, scripturae specimen aere excusum proposui, partim alterius scripti velo superducto partim detracto. Equidem simul ac primo ad hoc magnum volumen accessi, idque facili intuitu rescriptum cognovi, quamquam in hoc laboris genere non sum tyro, nihilominus prosperum rei exitum, quem postea sum nactus, vix speravi. Erat enim, ut dixi, minutum scriptum sub alio item minuto sepultum et obrutum; quod contra in aliis palimpsestis est, qui grandiore multo ac speciosiore scripturam sub minutiore recenti conspicuam exhibent. Legi tamen vagante oculo ac studio paginas aliquot, donec certam notitiam hausi, excerpta plerumque inedita historicorum summorum Polybii, Diodori siculi, Dionis Cassii, Eunapii, aliorumque aliquot, in codice hoc contineri. Sed ecce nova tibi nec minima rei difficultas: etenim partes diversorum auctorum sus deque in palimpsesto permixtae erant: auctorum nomina tituliue librorum perraro apparebant; quaternionum notae nullae; hiatus orationis innumeri, partim eclogarii instituto, partim obrutae scripturae difficultate. In hac tanta rescripti perturbatique codicis obscuritate, lux denique insignis menti meae affulsit, cum hanc esse partem detexi eclogarum illarum, quas olim Con-

(1) Pag. 348. 571—584. 609. 671. 675. 678. 682. 684.

stantini porphyrogeniti iussu confectas sciebam; neque id solum generatim comperi, verum etiam totum hunc codicem titulo *de sententiis* occupari cognovi. Et is quidem titulus semel iterumve litteris paulo grandioribus exaratus emicuit; tum passim in membranarum marginibus vocabulum *γνώμη* *sententia* nunc minio nunc atramento pictum videbam. Verum enimvero constantinianum titulum *de sententiis* mihi in manibus esse, duplici demum evidentique testimonio convictus sum. Namque in eclogis valesianis tit. *de virtutibus ac vitiis*, apud Wesselingii editionem p. 560, ait eclogarius, reliquam partem colloquii, quod macedoni Lysimacho cum Dromicheta thrace intercessit, in titulo *de sententiis* esse quaerendam. Atqui in codice vaticano, quem totum hoc titulo plenum dixi, p. 266 (editionis meae p. 44) mire se mihi obtulit tum eius sermonis initium quod est apud Valesium, tum eiusdem continuatio, quam valesianus eclogarius a titulo *de sententiis* repetendam esse monuerat. Rursus in valesianis apud Wessel. p. 547. dicitur Pythia Lycurgum poetico numero fuisse adlocuta; lector tamen ad titulum *de sententiis* amandatur. Iam vero Pythiae ad Lycurgum versiculos, quos valesianus eclogarius indicavit quidem sed praetermisit, vaticanus codex p. 255. (ed. p. 2.) perbelle mihi repraesentavit. Ergo iam dubitandi copia nulla fuit; praeter quam quod ratio quoque eclogarum vaticanarum, auctorum stilus, et cetera indicia quotquot in arte critica habemus, veritatem rei confirmabant.

XIII. His praeiactis labori meo fundamentis, ad declarationem naviter codicis lectionemque incumbere coepi. Et primum quidem chemicis adiumentis diuturnis atque efficacibus sepulta prorsus atque oculos fugiens scriptura suscitanda fuit, ita ut eius apices iamdiu deleti atque intermortui colorem aliquem traherent, et sub novi scripti velamine promicaret. Cave tamen putes paratum ita codicem facile protinus ac ioculariter legi: quin immo hoc sisyphium saxum, conatu prope infinito atque innumeris vicibus pervolutandum est: isque labor in hoc diutius summeque palimpsesto me torsit, minutis ut dixi litteris exarato, tantaeque molis ut trecentas et quinquaginta quatuor lati moduli paginas habeat, quarum singulae versibus haud minus triginta duobus occupantur. Perlecto demum, meridianis praesertim splendidisque diei horis, exscriptoque codice, illud nempe supererat ut auctores miro cinno et errore in palimpsesto confusos distinguerem; primoque omnes inter se, deinde rursus singulorum partes, dispositis apte foliis, ordinarem; fasciculosque veteres id est quaterniones denuo componerem, quos recentior novi codicis scriptor scopas fecerat dissolutas. Atque utinam quaternionum veterum numerales notae uspiam fuissent! Verum his nescio quo casu aut socordia librarii olim omissis, universa quaternionum restitutio duce serie orationis mentisque meditatione curanda fuit; huic, inquam, unico fidens ariadnaeo veluti filo ex ambiguis tortuosisque labyrinthi anfractibus pedem extuli. Illud quoque augebat ordinandi molestiam atque periculum; quod idem aliquando argumentum, puta punicum bellum, a tribus auctoribus narrabatur: quare sedulo cavendum fuit ne vel omnia uni tribuerentur, vel quod magis primum erat, permutatio auctorum materiaeque fieret, ac veluti alienae

sobolis suppositio; ita ut singuli auctores sua re carerent, alienam inviti reciperent: qui error et ridiculus committenti foret, et legenti incommodus, et auctorum characteri famaeque damnificus. Fasciculorum itaque veterum instaurata a me feliciter ratio fecit apprime, ne res aliquot praesertim Diodori (v. gr. Pyrrhi bellum) cum Dionis simili historia confunderem. Iam inventas eclogas qua ratione quibusque indiciis ac momentis impulsus in diversos cuiusque auctoris libros tribuerim (etiamsi raro codex singillatim libros memorabat) scholia mea docebunt: neque enim quicquam temere, vel sine venia lectoris feci. Quamquam vero Ursinus atque Hoescheliuss graece tantummodo excerpta sua divulgavit; mihi tamen magis placuit Valesii utile consilium, qui codicem graecum peirescianum non sine sua interpretatione prodire in lucem passus est. Igitur et ego vaticanas eclogas romana lingua donavi; festinanter fateor et properantibus typorum operis; quo maiore indulgentia lectorum dignus sum; cum praesertim alienum humanis viribus sit, ut primus in re quaque labor atque conatus emendatione non egeat. Scholiorum autem meorum triplex genus est; primum minoribus formis grammaticum, quod in graeci textus demonstrando statu vel castigatione versatur: secundum criticum, in disponendis potissimum eclogis ordinandoque codice occupatum; tertium denique historicum et philologicum.

XIV. **Q**uandoquidem spatium aliquod in praefinitis huic praefationi solis superesse video, placet mihi specimen recitare panegyricae orationis graeco imperatori olim dictae; cuius etsi nomen in oratione numquam scribitur, tamen Michaëlem esse IX. palaeologum mihi satis constat. Etenim imperatoris laudati avus dicitur Constantinopolim eripuisse Latinis. Fuit ergo is Michaël VIII, quo imperante, urbs reapse regia recepta fuit, Balduino eiecto. Porro Michaël VIII Andronicum II genuit; hic Michaëlem IX. Item is, qui laudatur, dicitur a patre adscitus in imperii societatem: revera autem cum Andronico II. parente regnavit Michaël IX; qui sollemniter coronatus fuit, teste panegyrico, itemque Georgio Pachymere hist. tom. II. p. 133. (Illud ego miror quod in panegyrico dicitur Abrahamus patriarcha coronavisse hunc imperatorem, quum tamen anno illo, nempe MCCXCV. patriarcha esset Iohannes XII. Nisi forte ob discidia Iohannis cum episcopis et cum imp. Andronico, Abrahamus pro Iohanne rei sacrae praesidebat: quod plane ignorat Lequinius in or. chr.) Praeterea in panegyrico mentio est barbarorum, nempe Turcarum, qui graeco imperio negotium facessebant; quod bellum videlicet accidit imperantibus Andronico II. et Michaële IX. filio, qui postremus adversus hos expeditionem suscepit; tum Thessalonicae morbo obiit anno aetatis XLIII, Christi MCCCXX. Auctor panegyrici anonymus est in mediolanensi codice (illinc enim ego olim exscripsi); sed suspicor Theodorum esse metochitam, quoniam funebrem certe orationem ab hoc docto homine de Michaële IX. palaeologo scriptam extare putat in parisiaco codice Cangius sam. byz. p. 236. Pars haec panegyrici a me delecta continet urbis byzantinae laudes, itemque Michaëlis VIII avi, qui regiam urbem, deleta Gallorum imperio, recuperavit.

Η δέ σὺ πατὴρ, εἰ μὲν τὴν προσκυτάτῳ καὶ τὴν ἀνέκασθον ἐξετάζων ἐθέλεις, ἢ πρὸς τῇ Θιμβρίδι πεταμῶ κ' τὴν Ἰταλὸν γῆν ἀνοστικτῆς Ῥώμης τυχεῖναι, πολλὰ κακῶν διδοῦσα λήγειν περὶ αὐτῆς, ἅπτερ ἄλλοις ἂν εἴη κέλτιον λήγειν ἢ εἶναι. Εἰ δὲ τὴν ἐγγυτέρω καὶ νεώτερον, ἔχεις τὴν πόλιν ταύτην, ἣν ἐκ τῆς Βύζαντος ἐκωνυμίας ὅττι τῇ οἰκίᾳ σχηματίζειν ὀνόματι Κωνσταντίνος ὁ μίσις πιποῖσιν, ὁ πρῶτος ἦν ὑμῖν τοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων τὸν ἀληθῆ βασιλέα Χριστὸν ἐπονοῦς, καὶ ὡς πάντων θεῶν προσκυνοῦσαι, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τὰ μέγιστα πάντων ἀγωνισάμενος· ἦν αὐτὸς οὗτος ἐκ πόλιν ἐλάττονος μὲν, οὐ μὲν τοι καὶ ἀκωνύμῳ τὰ πρότερα, μεγίστῳ καὶ ὀνομαστοτάτῳ πατρὶν ἀποτίλισται· οἱ μὲν ἱεῖς νον δὲ, καὶ προσέθενται τῇ μετρίᾳ, ὡς ἐκ τῆς εἰσῆς αἰῶνος ἀρχομένῳ καὶ προέουσιν εἰς Θράκην, μόλις ἐκείνῳ τοῦ παύεσθαι. ἦν βασιλῖδα ἥντι πόλιν διδῶσιν ἡμῖν ὀνομάζων, ἢ τε ἀρχὴ καὶ τὸ κράτος ὁ κ' ἥντι ἄλλων πόλιν ἀπολύεσθαι· καὶ δὲ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὰλλα ἥντι θαυμάτων, οἷς τὰς ἀπασταχού γῆς ὁμοῦ πόλιν ἀφάσας παρὶδοίμενοι. Θῦοι καὶ ταῦτ' εἶναι καὶ οἶκοι καὶ λατρεῖα καὶ ἀγάλματα καὶ ἀναθήματα θῦα το καὶ ἀνθρώπινα χαρίτων πάντα μετὰ προσθήκῃ δ' ὁ καὶ εὐκαιρότατον πάντων ἡμῶν δοκῶ, ἢ τῆς θείας εὐκαιρίας ὡς ἐν καλῇ μὲν τῆς γῆς, ἐν καλλίστῃ δὲ τῆς θαλάττης ἢ πόλιν κῦται, καὶ προβέβηται εἰς τὴν θάλατταν, βόστρον ταύτῃ ἀκούομεν θράκιον· ὡς ἢ θάλαττα μετὰ μίμνησιν φιλότορον, καὶ εἰς ἀγκάλας αὐτὴν σχηματίζουσα, ἀγκαλίζεται τὴν πόλιν καὶ περιεσφύσεται· καὶ ἵσθιν οὐτῶν αὐτῇ ἥντι πλευρῶν, καὶ γὰρ ἡ τοῦθ' ἢ πόλιν εὐτύχουσι, κατὰ γὰρ πρῶτον ἥντι σχημάτων διαγεγράφθαι, καὶ ἐξ οὗ τοῖς ἄλλοις ἢ γένεσις· τὰς δύο μὲν ἢ θάλαττα περιέχει τὴν καὶ φρενὴν τὴν δὲ λοιπὴν ἀφῆκε τῇ περὶ αὐτὴν χίρῃ τῆς Θράκης· καὶ γὰρ ὅδε κεινὸν τι σωτηρίᾳ τῇ πόλιν μὴ δὲ νῆσον εἶναι τὸ ταλκεῖτο ἅπτε, γῆ δ' ἐν ταυτῇ καὶ θαλάττῃ δορυφορεῖσθαι· ἐκ δὲ ἥντι ἴσθιν, καὶ αἶρι καθαρωτάτῳ καὶ πρὸς ὑψίαν οὐ μέλα προσφυστάτῃ· τὸ δὲ δὲ καὶ μεθόριον δυνὴν θαλαττῇ, δὲ ὁ μοι καὶ τὰλλα δὲ λείκεται κῦρῃ καὶ συνάπτειν μὲν ἢ ρούλοιτο πόντον Εὐξῖνον Προποντίδι ἐν Αἰγαίᾳ καὶ πελάγιοι τοῖς ἐξῆς· ἢ δὲ βούλοιτο διιστῆναι, ὡς ἐκατέραις θαλάτταις ἄβαστα εἶναι τὰ ἐς ἀλλήλας καὶ ἀμυκτα· ταύτῃ δ' ἐς ἐκατέραν οὐδ' ὅτιοῦν ἀπορα, μάλλον μὲν οὖν εὐπορώτατα, καὶ ὡς ἐξ ἀφαιρίας βατὰ· καὶ τὸ, ὡς περὶ τὴν θύραν ἀμφοῖν ἐκκεῖσθαι, κλίμεσθαι το καὶ ἀνοιγνῶσαν ταύτας, ἐκκεῖσθαι δοκῶ βέλτιον· καὶ πάσαι ἀπόδελον ἔστιν ὡς ἀρχὴν τῆς πόλιν ταύτης ἢ θίσις· καὶ οὐδ' ἂν δίδῃ ταύτῃ ἵππον εἶναι, πλὴν βασιλῖδα· εἰ γὰρ τοι χεῖρ τὴν πόλιν ἐκ φύσεως κόσμῳ δισπότῃ λήγειν, ταύτῃ ἐγὼ κόσμῳ δισπότῃ λήγειν· καὶ μὲν οὐδ' ὁ βασιλεὺς γὰρ ἢ Κωνσταντῖνος πόλιν, καὶ τοι ἡ τοῦτο ἥντι ἐπιδόξω, τὴν ἄλλων ἀρχὴν προσελάβετο, οὐδ' ἡ μικρὰ μὲν τὸν κτίστῳ ἐπιδόκειν, ἀλλ' ὁ πλείονος μετίσχῃ τῆς δόξης, ὁμοῦ τε ταύτῃ ἡμῖνος ἐξ αὐτῇ ἀρκτίδων ἀνέγειρε βασιλῖδα· καὶ προσῆν εὐθὺς ἢ εὐκαιρία τῇ χώρῃ συνειρομένη τῇ πόλιν, καὶ τῇ δακρυῇ τῇ συνοικίζοντες· καὶ ἐβασίλευσεν γὰρ ἢ πόλιν, καὶ δὲ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ, οὐν θεῶ δ' ὑπάρχοντες, βασιλεύουσι, κ. τ. λ.

Παλλὰ σοι τὰ κατορθώματα τῆς πατρίδος, ὡς βασιλεῦς, ἢ σὺ πρὸς τὸν ἴσον ζῆλον παρακαλῶ· ἀλλ' οἱ πρόγονοι πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον ἔλαβον ἥδ' καὶ βούλονται κεινὸν τὰ οἰκῆα προθίντις σοι ἱπαθίᾳ, ὡς ἔστιν ἄριστον τοῖς ἀρίστοις ἥντι προφίλων ἔχουσαν ἵππεσθαι· ἐγὼ δὲ τοὺς μὲν ἄλλους παραλινῶν μοι δοκῶ· οὐ γὰρ μέποσι τοσοῦτον ἡμαυτὸν εἶναι νομίσω ὡς ἱκανὸν εἶναι περὶ πάντων ἢ ἥντι γὰρ πλείωνων ὑπῆν· ὅττι δὲ τὸν σὺν πρὸς πατὴρ πατέρα βασιλεύουσαι καὶ μόνον, εἰς ὃν ὡς εἰς ἀρχὴν τὴν βασιλείαν ἀνατίθης μὲν τοῦ γένους. Ὁ μὲν

οἷν ἐν προεμίεις ἐκείναις τῆς βασιλείας ἔρπον εἰργάζεσθαι ὅτι καὶ οἱ τοῖς πρὸ τοῦ κατορθώματος κάλλιστον, καὶ ὁ μικροῦ πάσαι τὰς τῆς τῆς προέδου ἐπεκρίλασι πράξεις, τὴν τῆς πόλεως λόγῳ ταύτης ἀνέλεψεν, καὶ ὑποτιμὴν γινόμενης νικᾶς ἀναθίσκον ἴσασί τι καὶ ἔδυσεν, ἐὺχ' ὅσοι ῥωμαῖοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῆς Ἑλλάδος οἶδε, καὶ οἶδε γὰρ πάντα ῥωμαῖοι καὶ δὴ καὶ χεῖρον τὸν ἄπαντα ἔσονται ὡς δὲ ἐφ' ὃ βούλομαι νῦν ἔσται μὲν, μετρίως δὲ, καὶ δὴ πᾶσι προελίξω. ἔπειδ' ἂν γὰρ ἡ πόλις τὸ πρότερον ἀξίως ἐαυτῆς πολιτευομένη, χεῖρον πελ-
 λῶ δὲ τοῖς ἑσχάτοις ὑστέρων ἔλαβε φρόνημα, καὶ ἔδιδεν ὡς οὐκ ἔρα σῶμα μόνον ἐστὶν ὑ-
 περβρίων ἐφ' ὃ χεῖρον πρὸς γῆρας, ἀλλ' ἔδωκε καὶ πολιτικὰ φύσιν εἰλεχε χεῖρον περὶ παρ' αὐτὴν, καὶ τρέπον τὴν ῥυτιδουᾶν, ἡ ῥώμη δὲ ἐκίνη καὶ τὸ πρότερον κίλλος παρήλθε τὸ ἑ τὴν καὶ πρὸς αἰσχος κατελεθραίνον καὶ οὐκ ἐκθροπίνως εἰς αὐτὴν εἰσκήμασαν ἱάλλοι τι, βαβαὶ τῆς μύξης, ἐξ Ἰταλῶν μοῖρα, οἱ τὸν ἄνω χεῖρον ἐξ μόνῳ ἐπιστολὴν ἐξ αὐτῆς τρέποντες καὶ ἡ βασι-
 λὺς εἰς ἀνάγκην ἑ δουλείῃν ἀφίκετο, ἐοικῶς μὲν τὴν συμφορὰν, εἶπε τι τῆς ῥωμαίων ἐπὶ πόλει-
 πον ἦν· καὶ οὕτω πρὸς τὸ πάθος δίκαιον τῆς πόλεως ὑπὸ τῆς τῆς πολέμου καλυπτομένης συγχύσεως, ἐν τρέπον ἡ ὑπ' οὐρανὸν (γῆ) πᾶσα διατιθέσθαι, εἴτις ὑποδύτο τὴν ἐκείνου τε-
 λῆως ὑποδραμοῦσαν τὸν ἥλιον, ἐκὼ σταρίζαι, καὶ μήκει' αὐτῆς δεῦναι πάλιν ἀνακαθαρμάτω ἐκλάμψαι· ἐοικῶς μὲν οὖν καὶ τὸν ἀνασφύζοντον ἐξέτι καὶ πύχιστο· ὁ δὲ ἦν οὐδείς καὶ ἡ μὲν πόλις ἐπὶ δύο γῆρας ἐτυραννύτο καὶ ἐκατέρβητο· ἔφα τῆς χείρονος φιλίης εἰς αὐτὴν ἄπαν ἑρρύν ἀλίστριον. Οἱ δὲ τὰ σκῆπτρα τῆς ῥωμαίων ἰδύνοντες, τῶς ἐν τοσούτῳ ἀλλήλους διαδοξά-
 νει, φυγάδες ἐπλανῶντο, τὴν πατρίδα μὴ βλίσκοντες καὶ τὸ βασιλεῖον ἐπὶ τὰς ταύτας, οὐδ' ἴσον τῇ ἐπὶ τὸς βασιλεύουσας ἦντο· μηχανὰς μὲν οὖν διέκρινοντες πάσαις κινούντες, ὥσπερ πάντα λιθὸν ἢ κῆλον, ταῦτα δὲ τὰ ἐκ παροιμίας· λύσεις δὲ τῆς κακῆς ἰφαινοῦ οὐδεμία. ἐπὶ δ' ἔοι περὶ πάλιν ἐαυτῆς γαίης τὴν πόλιν ἐπιπύδω γὰρ ἔδωκε τῆς χεῖροτέρων ἀρχὴν τῇ λόγῳ καὶ τοῖς μὲν λυμαινομένης τὴν ἀμπελον ταύτης φέρας ἀπιδιδῶναι, τοῖς δὲ γὰρ γινώσκουσιν ἐργί-
 ταις ἀποδοθῆναι, τί γίνονται, καὶ ὅσοι τῶν καὶ αὐτὰ παρόντες ὅτιχον, μαρτυρήσαντες μᾶλλον δ' οὐδ' οὐ μαρτύρων αὐτὸ γὰρ φασὶ διίξω τὸ πρᾶγμα. Διαβαίνει πρὸς τὸν σὸν, ὁ βασιλεῦς, πάππον ἡ βασιλεῖα, φέρας ἐπὶ αὐταῖς τῆς ῥωμαίων τῶν καὶ αὐτὰ κινῶντων ὑπὸ θιού· τούτῳ γὰρ ἡ τῆς πόλεως σκηνὴ καὶ ἡ ἐπὶ ταύτῃ δόξα ἐταμνύτο· καὶ δρόμος αὐτίκα τῇ βα-
 σιλεῖ ἐξ τῆς τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχόντων· καὶ προσάγονται μηχαναί, καὶ συρρήγνυται μόχαι, σιωπῶνται νίκαι, ἐξ ἡ πόλις μὲν ταῦτα τὰς πόλεις ἀναπαύσασα, τοὺς οἰκίους εἰσδίδεται· ἐξ τὸ ἀλλότριον ἐξωδύται βίβ' ἀκραθὴν καὶ οὖν ὅσοις χυρῶν καὶ τότε δὴ μετὰ μὲν δρασύντης τῆς φορέρας ἐλάμβανον, λυσιπῶς μὲν ἐκ τῆς δικαίης δυνάμει, ἐδυστύχουν· καὶ γὰρ μέμφεσθαι δ' ἐκ τῆς δικαίης οὐκ ἔχοντες, οὐδ' ἂν τῆς ἀποκόντων ἐφίον ἐξέσωσαν· ἐξ οἱ μὲν οὕτω. Τῷ δὲ βασιλεῖ τί το ἐπιπύδω; δόξα τῆς ἑ πολίσαντος βασιλῆως οὐδ' μικρὸν χεῖρον φέρον γὰρ πάντων οἷς Χριστὸς τὴν δουλομανίαν κατέλειπε νῆος χεῖρατίζων Κωνσταντί-
 νος γέρας ἐκαρπύτο τῆς πόλεως· εἰ γὰρ ἐκείνος μὲν ἐπὶ πόλιν καὶ σιωπῶν, οὗτος δὲ τῶν ἐπὶ ἐρημνύσαν τὸ καὶ ἐκλείψαν, ὡς παρὰ δὲ οὐκ ἔχοντα, καὶ τρέβοντον τὰ φύλλα αὐτῆς ἀποβιβλίσαν, ἀνακτόσά τι καὶ ἀναθάλλαν παρίσχοντο, ἐξαλοθρεύσαν ἐκ πόλεως κυ-
 ρίς πάντας τοὺς τὸν ἐπὶ τῇ καταστροφῇ ταύτης ἀνομίαν ἐργαζομένους. κ. τ. λ.

A U C T O R E S

QUORUM SCRIPTA IN HOC VOLUME EDUNTUR.

DIODORUS SICULUS p. 1—131; et p. 568—570.

DIO CASSIUS cum continuatione p. 135—246; et p. 527—568.

EUNAPIUS p. 247—318.

DEXIPPUS p. 319—347.

IAMBlichus p. 349—351.

MENANDER p. 352—366.

APPIANUS p. 367—368.

POLYBIUS p. 369—461.

DIONYSIUS HALICARNASSENSIS p. 465—526.

PETRUS MAGISTER p. 590—609.

NICEPHORUS BLEMMyDES p. 611—670.

EUBULUS p. 672—675.

IULIANUS LAODICENSIS p. 675—678.

BASILIUS IMPERATOR p. 679—681.

PHOTIUS seu potius GERMANUS p. 682—683.

THEODORUS METOCHITA p. 684—688.

TABULAE PALAEOGRAPHICAE EXPLICATIO.

1. Diodori siculi initium libri XXXVII, cum rescriptione p. 113.
2. Polybii finis libri XXXIX. p. 461.
3. Procli et Eubuli titulus commentariorum ad Platonis remp. p. 672.
4. Petri magistri initium libri quinti de scientia politica p. 595.
5. Florilegii vaticani, quod multa Dionis additamenta suppeditavit, specimen p. 556.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ Ζ. Η. Θ. Ι.

Ι. **Ο**ΤΙ ΤΗΛΙΚΥΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΩΝ ἦν τῆς ἀρετῆς τὸ μέγεθος, ὥστε παραγινθύντος εἰς Δελφοὺς αὐτοῦ, τὴν Πυθίαν ἀποφθέγγασθαι ἔφη τάδε.

Ἦκεις ὦ Λυκίεργε (a) ἱμὲν ποτὶ τίονα νηὲν,
Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Διζῶ ἢ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον.
Ἀλλὰ θεὸν κ' ἢ μάλλον (i) ||| ἔτ' οἶμαι (b) ὦ Λυκίεργε.
Ἦκεις δ' εὐνομίαν αἰτεύμενος (c)· αὐτὰρ ἐγὼ γε (d)
Δώσω τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλιν ἔξει.

Calet. vi.
p. 255.

DIODORI SICULI

BIBLIOTHECAE HISTORICAE EXCERPTA

LIBRORUM VII. VIII. VIII. X.

Ι. **T**anta erat Lycurgi virtus, ut cum Delphos profectum his versibus Pythia adlocuta fuerit:

Venis o Lycurge meum in optimum templum
Iovi dilecte cunctisque olympicarum aedium incolis.
Ambigo utrum te deum pronunciem an hominem;
Immo vero deum te potius iudico, o Lycurge.
Venis autem petitum bonam legum rationem: pol ego quidem
Tradam qualem alia urbs in terris nulla habitura est.

(a) Calet. Λυκίεργε ἡεῖε et inferi. (b) Euseb. et Herodot. ἀλλ' ἔτ' οἶμαι καὶ μάλλον θεὸν οἶμαι. Sed melius οἶμαι. (c) Euseb. et Herodot. εὐνομίαν. (d) Euseb. τὸν γε γε.

(1) Verba huc usque recitata nulla sunt in codice palimpsesto mutilo vaticano, cuius pagina 255 (Diodori prima) incipit a verbis εἴτ' οἶμαι. Iamvero quae soluta oratione sunt Diodori verba usque ad pythicum oraculum, ea extant inter fragmenta valesiana ed. Wesscl. T. II. p. 547; post quae ibi additur ΖΗΤΕΙ ΕΧ ΤΩΙ ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΩΝ. *QUAERE IN TITULO DE SENTENTIIS*: qua praeclara admonitione doceamur, locum palimpsesti vaticani pertinere ad titulum *de sententiis*, quod tamen ex ipso folii margine satis cognosco, ubi scribitur ΓΝΩΜΗ. Ipsius vero pythici oraculi partem priorem sumere mihi licebat ab Herodoto lib. I. 65; sed malui ab Eusebio praep. ev. lib. V. 27, qui plenius

rem recitat partem posteriorem, nempe usque ad δῶσω. Quare nescio cur cl. anthologiae graecae editor Lips. mccccxiii. T. II. p. 565, substituerit intra arctiores fines herodoteos, quum eos iam excessisset duce Eusebio Gallaeus oracul. vet. p. 28. Sed nunc denique ope codicis vaticani integro prope extremo versu oraculum augemus; quod sane non cessavisse in verbo δῶσω iam nos docuerat Eusebius loc. cit. ubi post δῶσω ait: καὶ τὰ τοῖς εὐνομιεύμενος, et quae sequuntur. Porro novae particulae vaticanae suffragatur Plutarchus Lycurg. cap. V, apud quem Pythia promittit Lycurgo temp. Spartaе omnium fore praestantissimam.

- II. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἠρώτησε τὴν Πυθίαν ποῖα νόμιμα καταστήσας, μάλισ' ἂν
 4. ωφελῆσαι τοὺς Σπάρτας; | Τῆς δὲ « εἰὰν τοὺς μὲν καλῶς ἡγῆσθαι, τοὺς
 „ δὲ πειθαρχεῖν νομοθετή(η) (1) „ . | Πάλιν ἠρώτησε τί ποιοῦντες, καλῶς ἡγῆ-
 σονται; καὶ τί πειθαρχήσουσιν; Ἡ δὲ ἀνέειπε τοῦτον τὸν χρησμὸν (2).
 Εἰσὶν ὁδοὶ δύο πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι,
 Ἡ μὲν ἐλευθερίας ἐς τίμιον οἶκον ἄγουσα,
 8. Ἡ δ' ἐπὶ δουλείας φευκτὸν δόμον ἡμετέριοισι.
 Καὶ τὴν μὲν διὰ τ' (2) ἀνδρυσίνης ἀρετῆς (b) ὁμονοίας
 ἔστι περὶ ἧν δὲ λαοὺς ἡγεῖσθαι (c) κέλευθον.
 Τὴν (d) δὲ διὰ | εὐγενῆς ἱριδος καὶ ἀνάγκης ἄτης
 Εἰσαφικανῶσι (3)· τὴν δὲ περὶ λαζο μάλιστα.
 12. Τὸ δὲ κεφάλαιον ἦν ὅτι μεγίστην πρόνοιαν ποιητῶν ἐστὶν | ὁμονοίας καὶ ἀνδρεί-
 ας, ὥς διὰ μένων τούτων τῆς ἐλευθερίας φυλάττεισθαι δυναμένης, ἥς χωρὶς
 οὐδὲν ὄφελος, οὐτ' ἄλλο τῶν παρὰ τοῖς | πολλοῖς ὑπειλημμένων ἀσφαλὲς ἔχειν,
 ἑτέροις ὑπὲρ ὄντα· πάντα γὰρ | τὰ τοιαῦτα ἢ ἡσυχίας οὐ ἢ ὑπὲρ
 16. ταλάνων ἐστὶν· ὥστ' εἴπερ τις | ἑαυτῷ βούλεται εἶ μὴ τοῖς ἄλλοις κτήσασθαι
 τὰ ἀγαθὰ, πρῶτον ἐστὶν | κατασκευαστὸν τὴν ἐλευθερίαν· ἀμφοτέρων δὲ ἐκείλευ-
 σε ποιῆσθαι | πρόνοιαν, ὅτι θάτερον αὐτῶν κατ' ἰδίαν οὐ δύναται τὸν περι-
 20. ποιησόμενον ὠφελῆσαι· οὐδὲν γὰρ ὄφελος ἀνδρείους ὄντας, σασιάζειν· ἢ ὁμονοεῖν
 Σεβασίως, δειλοὺς ὄντας.

2. Idem quum Pythiam interrogasset quarumnam legum latrone Spartiatis ma-
 xime profuturus esset; responsum retulit: si partim ut recte imperent, partim
 ut obediant lege sancies. Rursus eo sciscitante, quonam pacto alii recte impe-
 rabunt, itemque alii obediant? hoc Pythia oraculum edidit:

Sunt duae viae maxime inter se dissitae,
 Altera ad honorabile libertatis habitaculum,
 Altera ad servitutis vitandam domum mortales ducit.
 Illam quidem cum fortitudine concordiaeque virtute
 Insistere licet: hac populos via ducite.
 Altera per detestandam discordiam ignavamque aerumnam
 Teritur: hanc tu maximopere caveto.

Cuius oraculi summa erat, praecipuum concordiae fortitudinisque studium es-
 se debere, tamquam si his unice virtutibus libertas retineri possit: sine qua ni-
 hil eorum prodest quae vulgo bona existimantur; cum nempe aliquis alienae
 potestati subest: namque haec omnia imperantium non subiectorum sunt: quam-
 obrem si quis avet bona sibi non aliis habere, libertatem in primis sibi com-
 parabit. Utrique autem virtuti studere iubebat; quandoquidem harum neutra
 per se sola iuvare studiosum sui potest: nihil enim interest fortes esse viros,
 si discordia sit: neque rursus prodest tueri concordiam timidis.

(a) Cod. vhs. (b) Euseb. pro ἀρετῆς habet ἰερῆς θ'; vero, ut puto, non infra nouisi ἀνδρεία appellatur
 et θένεια. (c) Cod. et Euseb. ἡγεῖσθαι. Sed Gallaeus hoc. cit. ἡγεσθε. (d) Cod. vhs.

(1) Confer Plutarchum Lycorg. xxi.

(2) In codicis nostri margine legitur: ἡ Πυθία
 ἔγραψε τῷ Λυκούργῳ περὶ τῶν πολιτικῶν εὐνοίας. Py-
 thia Lycurgo de constituenda rep. hoc oracu-
 lum edidit.

(3) Haecenus oraculum apud Euseb. praep. V.

28. Et sic etiam cessat apud Gallaeum. Verumta-
 men apud Eusebium sequitur tamquam prosaica ora-
 tio, et quidem male interpuncta et in perulāctis.
 Μάλιστα etc. quae sunt imperitorum amanuensium
 aut editorum corruptiones.

III. Ὅτι ὁ αὐτὸς Λυκούργος ἔνευχε | χρησμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ τῆς φιλαργυρίας
τὸν ἐν παροιμίᾳ μέλει μνημονεύμενον.

Ἄ φιλοχρηματία Σπάρταν ἔλκει (1), ἄλλο δὲ οὐδέν· |

Δὴ γὰρ ἀρδύροτος ἀναξ ἐκάργες Ἀπέλλων

Χρυσόκερς ἔχρη | πόντος ἐξ αὐτοῦ.

21.

Ἄρχιν (2) μὲν βούλῃ (3) θεοτιμήτους βασιλῆας,

Οἷσι μέλει Σπάρτης ἰχερέεσσα (4) πόλις.

Πρεσβυεῖς (5) δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ | δημότας ἀνδρας,

Εὐθείην (6) ῥήτρας (3) ἀνταπαμιβομένους.

Μυθεῖσθαι | δὲ τὰ καλὰ ἐῖρδεν πάντα δίκαια,

Μηδίτι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει (7).

28.

Δήμου τε πλῆθος νίκην καὶ κάρτος ἔπισθαι·

Φοῖβος γὰρ περὶ τῷ ὧδ' ἀνέφησε πόλει.

III. Ὅτι τοὺς μὴ διαφυλάττοντας τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐσέβειαν, πολὺ μᾶλλον μὴ τηρεῖν τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δίκαια· |

Ὅτι Περδικκας (4) τὴν ἰδίαν βασιλείαν αὐξῆσαι βουλόμενος ἐρώτησεν (5)
εἰς Δελφοὺς· ἡ δὲ ἔφη.

32.

3. Idem Lycurgus oraculum Delphis retulit de avaritia, quod postea in pro-
verbium evasit.

Avaritia Spartam capiet; aliud nihil.

Arcum enim argentemum tenens rex, procul feriens Apollo,

Aureaque coma praeditus divite ex adyto responsum dat,

Ut consilio imperent venerandi reges,

Quibus cura est Sparta munita civitas:

Tum etiam gravi aetate senatores, tum denique populares viri,

Recte legibus respondentes.

Praeclare iusteque omnia dicentes facientesque,

Contraque hanc urbem molientes mali nihil.

Copiosum denique populum fortitudo et victoria comitabitur.

Talia enim huic urbi Phoebus fata decrevit.

4. Qui pietatem erga Deum non retinent, ii multo minus officia inter homi-
nes servant.

Perdiccas regni sui augendi cupidus, misit qui Pythiam Delphis consulerent;
quae sic ait:

(1) Plut. βούλει. (2) Plut. ἰσοκράτους. (3) Plut. προσδύτης. (4) Plut. εὐθείας ῥήτρας. (5) Ita se ha-
bet versiculus in cod. (6) Eusebii interpret armenius legebat ἐπεμψαν, sicuti eorum scribit infra Diodorus p. 61, ubi
de Μουσείοις.

(1) Versiculus huc usque extat apud Plutar-
chum lacon. inst. (ed. Reisk. T. VI. pag. 891) qui
ait oraculum id editum fuisse Alcameni et Theopom-
po regibus; nunc vero Diodorus docet editum Ly-
curgo. Integrum versiculum cum codice vat. exhibet
Gallaeus p. 41. Tum apud Plutarchum et Gal-
laeum inicitia, ut puto, librariorum scribitur ἀρδύ-
ροτος pro ἀρδύροτος; et quidem in codice
evidenter est spiritus densus supra articulum α.
Item apud Plutarchum pro ἔλκει legitur ἔλκει; sed
Gallaeus consentit cum codice vat. Porro Lacedae-
monios pecuniae prava cupiditate laboravisse, at-
que ab id vitium temp. perdidicisse ait aliis verbis

Diodorus ed. Wess. T. II. p. 547; tum Plutarchus
loco nuper citato, et in Pericle xxii, et in Agide
cap. xiii, et denique in Lycurgo cap. xxx.

(2) Hoc et sequens distichon occurrunt etiam
apud Plutarchum Lycurg. vi, qui ait habere Tyr-
tium auctorem; itaque utrumque retulit inter eius
poetae fragmenta Klotzius p. 127.

(3) Rhetras id est leges, quibus Lycurgus spar-
tanam temp. constituit, datas esse a Pythia non
versu sed prosa παραλογέον, ait Plutarchus de Pyth.
orac. ed. Reisk. T. VII. p. 588. Atqui apud Diodo-
rum poeticae sunt.

(4) Perdiccas quartus Macedonum rex. Mure au-

*Εσι κράτες βασιλείων ἀθανοῖς Τημενίδεσσι (1)||

Γαίης πλουτοφόρου· δίδωσι γὰρ αἰγίοχος Ζεὺς.

P. 256.

Ἄλλ' ἴθι ἐπιγόμενος | Βουτηίδα (2) πρὸς πολύμηλον

*Εἴθ' ἂν ἀργικίρωτας ἴδης χιονόδε|ας (3) αἶδας

Εὐνηθέντας ὑπ' ἠῶ (3), κείνης χθονὸς ἐν δαπίδαοισι

4. Θύε θε|οῖς (b) μακάρεσσι, ἐ ἄπ'τι κτίζε πόλιν (4).

*Οτι οἱ Ἡλῆιοι τῶν καινῶν | πολέμων οὐ μετῴχον (5). καὶ γὰρ ἔτι Ξέρ-
ξης ταῖς τοσαύταις μυριάσιν | ἐσράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀφείθησαν ὑπὸ τῆς
8. συμμάχων τῆς | στρατείας, προσαζάντων τῶν ἡγεμόνων πλεῖον αὐτοὺς ποιήσιν |
ἐὰν ἐπιμελῶνται τῆς ἡμῶν θεῶν τιμῆς.

V. *Καὶ μὴ συλχωρηθείσης μή|τε λαθραίας συμπλοκῆς πρὸς ἄνδρα (6)· μη-
δίνα γὰρ οὕτως παρα|φρονήσαιν, ὥστε ἐφημέρου χάριν ἡδονῆς τὰ μακαρίζμενα τοῦ
Γίου | παντὸς ἀντικαταλλάξασθαι.

Stat regia potestas placidis Temeni posteris

Feraci super regione; sic enim concedit aegidem tenens Iuppiter.

Tu vero perge festinus in Bateidem gregibus abundantem:

Ibi ubi latis cornibus videbis albos capros

Cubantes sub auroram, eius terrae in solo

Sacrum fac diis beatis, urbisque arcem statue.

Elci novis consurgentibus bellis, in partem operis non vocabantur. Nam et cum Xerxes tot milibus hominum expeditionem fecit adversus Græcos, illi immunes esse militiae a sociis permisi sunt; quia duces censuerunt plus eos facturos, si diis honorandis vacarent.

5. * (Religio) quæ ne furtivum quidem cum viro concubitum concederet. Neminem enim tantopere insanum fore, ut cum brevi voluptate totius vitæ felicitatem commutaret.

(1) Ita eod. (2) eod. δεσπότης.

tem accidit ut hic Diodori locus usque ad oraculum conservatus fuerit ab Eusebio chron. I. 37. ed. Mediol. p. 169. in armeniana interpretatione, cui nunc deimni græca quoque Diodori verba appi-
pere licet. Hinc etiam certo cognoscimus Eusebium toto eo capite uti historico Diodoro. Sic autem est apud Eusebium: *Perdiccas augendi regni cupiens, Delphos misit. Tum paucis interpositis sub-
dit* (Diodorus) *regnasse Perdiccam annis XLVIII.* Oraculum autem, quod erat, interpositum, et ab Eusebio fuit prætermissum, nunc commodè recuperamus.

(1) Quippe in maioribus Perdiccae fuit Temenus teste Diodoro in fragmento (quod Syncellus conservavit) ed. Weis. T. II. p. 637. Temeno autem heraclidae in Peloponnesi divisione obtigerant Argi, ex qua urbe Caranus profectus Macedoniam occupavit, eiusque rex primus fuit; post quem quartus Perdiccas. Euseb. loc. cit.

(2) Est hæc Macedonia pars, quam Herodotus VII. 123. alique appellant Βαρριαιίδα.

(3) De variis vocabuli τῶς significationibus lege, si placet, scholia a me edita ad odysseam II. 1. V. 1. VIII. 1.

(4) Agitur de urbis Aegarum aedificatione vel

incremento, quam regiam fuisse sedem Macedonum ait etiam noster Diodorus T. II. p. 563. (Eadem urbs Edessa antiquius, Pella serius dicta fuit.) Iam vero cum hoc oraculo perbelle consentit Iustinus VII. 1; nisi quod ipse Caranus tribuit quæ Diodorus Perdiccae: *Caranus cum magna multitudine Græcorum sedes in Macedonia responso oraculi iussus quæ-
rere, quum in Emathiam venisset, urbem Edessam gregem caprarum sequutus occupavit: revocatusque in memoriam oraculi, quo iussus erat „ducibus capris imperium quærere“, regni sedem statuit: religioseque postea observavit, quocumque agmen moveret, ante signa easdem capras habere, excepto-
rum duces habiturus quas regni habuerat auctores. Urbem Edessam, ob memoriam muneris, Aegæas; populum, Aegæadas vocavit.* Hinc non sine causa in oraculo epithetum *aegidem tenens* Iovī apponitur. Arcem autem Aegarum seu Pellæ munitissimam describit Livius XLIII. 46.

(5) Rem hanc aliis verbis habes apud Diodorum in fragmentis editis p. 547. Item apud Polybium III. 73. 74.

(6) Sine dubio scruo est de vestali Rhea Silvia.

Ὅτι ὀνειδυομένων ῥέμου ἔ| Ῥωμύλου περὶ οἰκισμοῦ πόλεως, ἔ| ἐκ τῆς 12.
 δεξιῶν μερῶν διοσημεῖαν | γενέσθαι, φασὶ καταπλεγεῖν τὸν ῥέμον ἐπιφειδόμε-
 νον εἶπεν τῷ | ἀδελφῷ, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει πολλάκις ἐπ' ἀνιερτοῖς βουλευί-
 μασιν ἐπιδίδως ἀκολουθήσει δίκη (1). προσωπῶς γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄγχιλον ἀπο- 16.
 σείλαντες, ἔ| τὸ καθ' αὐτὸν μέρος ὅλως ἡμαρτηκότες, ὑπὸ ταυτομάτου | διο-
 θώσασθαι τὴν ἄγνοιαν (2).

VI. Ὅτι ὁ Ῥώμυλος κτίζων τὴν Ῥώμην, | τάφρον περιέβαλε τῷ Παλατίῳ κα-
 τὰ σπουδὴν, μή τινες τῶν περιόικων ἐπιδάλονται κωλύειν αὐτοῦ τὴν προαίρεσιν·
 ὁ δὲ ῥέμος βαλόμενος φέρων ἐπὶ τῷ δισφάλθαι τῶν πρωτείων, φθονῶν δὲ τῆς 20.
 εὐτυχίας τοῦ ἀδελφοῦ, προσίων τοῖς ἐπιδόμενοις ἐβλασφήμει· ἀπεφώνητο γὰρ
 σενὴν εἶναι τὴν τάφρον, καὶ ἐπισφαλῇ ἴσισθαι τὴν πόλιν, | τῶν πολέμιων ῥε-
 δίως αὐτὴν ὑπερβαίνοντων· ὁ δὲ Ῥώμυλος ὀργισάμενος ἔφη· παραγελῶ πᾶσι 21.
 τοῖς πολίταις ἀμύνεσθαι τὸν ὑπερβαίνειν ἐπιχειροῦντα. Πάλιν ὁ ῥέμος τοῖς ἐπιδόμενοις
 ὀνειδίζων | ἔφη σενὴν κατασκευάζειν τὴν τάφρον· εὐχερῶς γὰρ ὑπερ-
 βήσισθαι | τοὺς πολέμιους· ἔ| γὰρ αὐτὸς ῥαδίως τοῦτο πράξει· καὶ ἅμα ταῦ- 23.
 τα | λίσων ὑπερήλατο. Ἦν δὲ τις Κέλερος, εἰς τῶν ἐργαζομένων, ὃς ὑπολαβὼν
 P. 325. ἐγὼ δὲ φησὶν ἀμυνοῦμαι τὸν ὑπερπηδῶντα κατὰ τὸ πρόσταγμα | τοῦ βασιλέως·
 ἔ| ἅμα ταῦτα λίσων ἀνέτεινε τὸ σκαφεῖον, καὶ πατάξας | τὴν κεφαλὴν ἀπέκτει-
 νε τὸν ῥέμον.

Remo ac Romulo auspicia ob condendam urbem capientibus, quum osten-
 tum a dextra parte accidisset, aiunt Remum prae stupore exclamantem dixis-
 se fratri, fore ut in hac urbe saepe e sinistris consiliis dexter eventus subsequa-
 tur. Nam quum ipse temere nuncium misisset, ac pro sua virili parte prorsus
 errasset, spontaneo casu inscitia correctus fuit.

Ὁ Romulus Romam condens fossam Palatio circumducere festinavit, nequis
 finitimus consilium eius disturbare niteretur. Interim Remus aegre ferens se
 primatu depulsum, fratrisque successibus invidens, prope adstans operariis ma-
 ledicebat, fossam angustam dictitans, ideoque urbem intutam fore, quia fos-
 sam hostes faciliter essent superaturi. Tum indignans Romulus, mandabo in-
 quit cunctis civibus ut in eum animadvertant qui hanc transgredietur. Ecce au-
 tem Remus iterum operariis convitiis angustam fossam curari dicebat, quam
 nullo negotio hostes transmitterent: nam se quoque id facile acturum: atque
 his dictis, transiit. Ibi unus e caementariis, Celer nomine, atqui ego ait
 transgressum, de regis mandato, puniam: et cum verbo ligonem intendeus
 percussus in capite Remum occidit.

matre Romuli. Eclogarius autem haud laudabili con-
 silio sententiam, tantummodo, quae sibi arridebat,
 hiantem licet, conservavit; cuiusmodi alia exempla
 infra occurrent complura; praeterea quoque in fragmentis
 Diodori iamdiu editis, et in illis Dionysii halicar-
 nassaei a me Mediolani nuperius vulgatis: ita ut
 unum plane atque idem cognoscatur fuisse institutum
 eclogariorum, a quibus Porphyrogenitus veteres histo-
 ricos delibari iussit. Iamvero fragmentum hoc si-
 ne dubio pertinet ad septimum Diodori librum,
 quoniam ex Eusebio chron. l. 40, cognoscimus Dio-
 dorum res regum latinorum et Romae initia eo in
 libro narrasse. Ergo etiam superiores partes e se-

ptimo sunt, quandaquidem in sexto res adhuc ante
 Troiam captam fuisse comprehensas, testis est huc
 Diodorus in prooemio operis cap. III. Quare et
 Wesselingius T. II. p. 546, res sexti libri discer-
 nere debuisset ab illis septimi, quae mox ibi con-
 sequuntur, ne incauti forte lectores ad sextum li-
 brum cunctas referrent.

(1) Si aves a dextra advolavissent, augurium
 fuisse adversum apud Romanos, compertum est.
 Porro ad Remi sententiam quod attinet, parum de
 Athenis narrat Aristophanes nub. 587. seqq.

(2) Vix dubito quin haec postrema sententia
 cohaereat cum priorē; quamquam in hac eclogarum

32. VII. Ὅτι τῶν κυνῶν ὠρυομένων, καὶ τῶν Μεσσηνίων ἀπιπτιζόντων (1), προτελ-
θῶν τὶς τῶν πρεσβυτέρων | παρικόλει τὰ πλήθη μὴ προσίchein τοῖς μάντεσι σχειδιά-P. 325.
ζουσι· καὶ | γὰρ ἔ ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶων αὐτοῖς πλείστοις ἁμαρτήματι περιπίπτειν,
4. ὥς μὴ | δυναμένους προῖδίσθαι τὸ μέλλον· καὶ τῶν ὑπὲρ ὧν εἰκὸς μόνους | τοὺς
θεοὺς γινώσκειν ἀδύνατον ἀνθρώπους ὄντας ἐπίσασθαι· παρὶ|κελεύετο οὖν πέμ-
πειν ἐς Δελφοὺς· ἡ δὲ Πυθία ἀντίλεν οὕτως· “ Ἐκ | τοῦ Αἰπυτίδων (2) γένους
„ θύσαι κέρην τὴν τυχοῦσαν· ἴαν δὲ ἡ λαχοῦσα ἀδυνατεῖ καθοσιωθῆναι, θύ-
8. „ σαιτό τε παρθένον τὴν τοῦ διδέν|τος ἰκουσίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους· ἔ ταῦ-
„ τα πράξαντες ἔχετε νίκην τοῦ πολέμου καὶ κράτος (3) „ . * Οὐδὲ μὲν γὰρ τι
μῆς μεγέθος (2) ἰσθόρο|πον ἐφαίνετο τοῖς Ἰονεῦσιν πρὸς τὴν τῶν τέκνων σωτηρίαν·
ἀλλ’ ἅμα | μὲν ὁ τῆς συγγενείας ἔλεος ἐκάστω ὑπιδύετο πρὸ ὀφθαλμῶν λαμ-
12. βά|νοντι τὴν σφαῖν· ἅμα δὲ ἐντρέπτετο προδύτης γινέσθαι τέκνου πρὸς | ὁμο-
λογούμενον ὀλιθρον.
- VIII. * Προίπιπτιν εἰς ἀνάξια τῆς περὶ αὐτὸν | δόξης ἁμαρτήματα· δεινὸς γὰρ
16. ὁ ἔρωσ σφῆλαι τοὺς νέους, ἔ μά|λιστα τοὺς μεγαλοφρονούντας ἐπὶ τῇ τοῦ σώμα-
τος ῥώμῃ (4)· διὸ καὶ | περισηγάγον εἰ παλαιοὶ τῶν μυθογράφων τὸν ὑπὸ τῶν ἁλ-
λων ἀνίκη|τον Ἡρακλῆα ὑπὸ τῆς τούτου δυνάμεως νικώμενον.

7. Canibus triste ululantibus, atque ob id Messeniis animas despondentibus, progressus in medium senior quidam populum hortabatur, ne vatibus perturbatoribus aures praeberet: nam et in vita privata ad varios errores homines pro-ruere, quia nemini res futuras praenoscere licet: ita et nunc fieri non posse ut homines sciant quae in sola deorum cognitione sunt posita. Igitur auctor erat Delphos mittendi. Ibi Pythia sic elocuta est: “ Ex Aepytiidarum genere immo-
„ letur puella quaelibet. Quod si sorte ducta sacrificio offerri nulla poterit;
„ tunc sacrificetur virgo, quam sponte aliquis de sua stirpe sistet. His peractis,
„ victoria bellica potiemini et praevalebitis „ . * Sed enim nulla gloriae magnitu-
do tanti erat apud parentum animos, quanti liberorum salus: verum unusquis-
que tangebatur necessariorum miseratione, dum ei prae oculis obversaretur sup-
plicii imago: simulque abhorrebat, quominus fieret prolis proditor ad certam
neceem.

8. * Prolapsus est in indigna splendore suo peccata. Magnam quippe vim ha-
bet amor transversos rapiendi iuvenes, praesertim qui corporis robore gloriau-
tur. Hinc veteres mythographi introduxerunt invictum ceteroquin Herculem ab
huius viribus superatum.

(1) Cod. μεσσηνίων.

Sarragine, diversa saepe copulantur fragmenta sine
ulla scripturae distinctione. Nuncium Dionysius ha-
lic. I. 86. a Romulo ad Remum, non vice versa,
missum dicit; et aliter rem narrat; alios videlicet
Historiae fontes secutus.

(1) Triste hoc canum ululantium apud Messe-
nios augurium narrat etiam Pausanias Messen. seu
lib. IV. 13. et 21. Idem prodigium sub Caesaris ne-
cem accidisse superstitione observat Virgilius G. I.
470.

(2) Aepyti Messeniorum regis posteritas dicti
Aepytiidae. Pausan. III. 3.

(3) Modo ligata modo soluta oratione locutam

Pythiam trahit Plutarchus de Pyth. or. T. VII. p.
590. Ceteroquin oraculum hoc iambicis versiculis ex-
tat apud Pausaniam III. 9; hexametris apud Lu-
sebinum praep. V. 27. Prior ille diram quoque narrat
puellae caecidem a parente peractam.

(4) Difficile est divinare de quonam homine lo-
quatur hic Diodorus; namque eclogavius mortali lau-
tum sententiae intentus, peccantis viri nomen reti-
cuit. Ceterum veniebat in mentem ille iuvenis qui
apud Pausaniam III. 9. falso dixit se vitiavisse Ari-
stodemi filiam. Aliter, quam Pausanias, narrationem
fortasse scripserat Diodorus, et pro mendacio rem ve-
ram posuerat. Vel fortasse intelligitur ille qui Hippo-

* Καὶ ταῖς προθυμίαις ἐπιρρώτθουσιν· τοὺς γὰρ ἐκ παίδων ἀνδρείαν ἔχειν τεύχοντες ἀσχοῦντας, καὶ ἡ τύχη που ταπεινώσῃ, βραχὺς χρόνος ἐστὶν ὃ δίδωμι παρ- 30. ἴσῃσιν (1). Οὐ μὲν οὐδὲ οἱ Μεσσηνιοὶ τούτων ἀπελίσκοντο ταῖς προθυμίαις, ἀλλὰ ταῖς σφῶν ἀρεταῖς πιστεύσαντες (2) *.

Ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι καταπονοῦμενοι ὑπὸ Μεσσηνίων ἐπεμψαν εἰς Δελφοὺς· ἢ δὲ ἔχουσιν (3).

Οὔτε (α) μάχης μόνον ἔργ' ἐφίκεν χερὶ Φοῖβος ἀνώγει (1) |,

Ἄλλ' ἀπάτης (c) μὲν ἔχει Γαῖαν (d) μεσσηνίδα (4) λαῖς (c).

24.

Ταῖς δ' αὐταῖς τέχνησιν (f) ἀλώσεται ὥσπερ (g) ὑπὲρξεν.

Ἔστι δὲ τὸ τοοῦμενον, μὴ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βίας ἔργοις, ἀλλὰ ἔτι τοῖς ἐκ δόλου (5).

VIII. Ὅτι κατὰ τὴν ἀξίαν οὐδὲ θελήσαστες δυνάμιθα τιμῆσαι τὸ δαιμόνιον· ὥστε εἰ μὴ κατὰ δύναντα βουληθείημεν εὐχαριστῆν, τίνας ἂν ἐλπίδας τοῦ μέλου- 28. λοντος βίου λαμβάνοιμεν εἰς τούτους ἔξαμνητάνοντες, οὐς ἀδικοῦντας οὐκ ἂν εἶναι δυνατόν οὔτε λαθεῖν οὔτε διαφυγεῖν; τὸ μὲν γὰρ ἔλον, παρ' οἷς ἀθάνατον εἶναι συμβαίνει καὶ τὴν εὐεξίσταν ἔτι κέλασιν, φανερὸν ὡς ἐν τούτοις 32.

P. 326. παρασκευάζει προσέκειν τὴν μὲν ὁδὸν ἀγίητον || τὴν δὲ ἱενοίαν αἰώνιον. * Τηλικαύτη γὰρ ἔχει παραλλαγὴν ὃ ἥρ' ἀπὸ βίου πρὸς τὸν ἥρ' εὐσεβῶν,

* Et alacritate corroborati fuerunt. Nam qui a pueris se fortibus constantibusque gestis exercuerunt, etiamsi eos aliquando fortuna depresserit, brevis adhortatio ad officium revocat. Neque horum alacritati cedebant Messenii, quin adeo virtute sua confidentes *.

Lacedaemonii a Messeniis fatigati miserunt consultum Delphos. Pythia vero sic cecinit:

Non martio solum operi instare mandat Apollo;

Sed fraude regionem obtinebit messeniam populus:

Iisdemque artibus haec capietur unde incepit.

Mens autem oraculi erat, non viribus solum, sed dolo etiam utendum.

9. Quantumlibet quis cupiat, numen pro dignitate nemo honorare potest. Quare si ne pro viribus quidem voluerimus esse grati, quam spem de reliqua vita habebimus, si in deos peccabimus; quos ubi laeserimus nec latere nec ef- fugere quimus? Prorsus enim quorum beneficia aequae ac maleficia ut immortalia sint natura comparatum est, satis constat eorundem quoque sempiternam esse iram et immortalem benivolentiam. * Sic enim invicem differt impiorum piorumque

(1) Pausan. et Euseb. οὐδ' ἔτι * (2) Pausan. et Euseb. ἄνδρην. (3) Pausan. et Euseb. ἀνδρην. (4) Pausan. λαίαν. (5) Euseb. αἰώνιον. (f) Pausan. τέχνησιν. Euseb. τέχνησιν τις. (g) Pausan. et Euseb. ὑπὲρ.

mens Atheniensium archontis filiae stuprum intulit apud eundem Diodorum in excerptis editis p. 550. Resque messenii belli finis, quem modo Diodorus scripsit, incidit in quantum Hippomenis archontis annum, uti discrete adnotat Pausanias III. 13. Quare tempora utriusque rei congruunt. Denique cogitabam etiam de Gorgo messenio.

(1) Videtur sermo esse de Lacedaemoniis, qui ob clades a Messeniis acceptas, interdum animis con- cidebant. Diodor. mor; Pausan. III. 12.

(2) Sic absumpitur in codice oratio.

(3) Exstat sequens oraculum apud Pausaniam III. 12, et apud Eusebium praep. V. 27.

(4) Astum, quo Cresphontes heraclides Aegypti pa- tet regionem messeniam olim obtinuit legens apud Apollodorum bibli. II. 7, et apud Pausaniam III. 3. Messeniam heroicis temporibus fuisse partem Laconiae, tum sub Heraclicis segregatam, tradit scholiastes a me editus ad odys. XXI. 13.

(5) Desideratur in codice verbum. Lacedaemo- niorum porro dolo debellandis Messeniis adhibitos habes apud eundem Pausaniam III. 12.

4. ὅτε προσδοκῶν ἑκατέρους αὐτοῖς βιβλιώσῃν τὸ θεῖον, τοῖς μὲν τὰς ἰδίας εὐχάς, τοῖς δὲ τὰς | παρὰ τῷ ἑχθρῶν εὐχάς. * Τὸ δὲ ὅλον εἰ τοῖς μὲν ἑχθροῖς ἔτ' ἂν πρὸς | τοὺς βωμοὺς καταφύγωσι βοηθοῦμεν, τοῖς δὲ πολέμοις διὰ τῷ | ὅρκων πίσεις δίδομεν μηδὲν ἀδικήσαν, ποίαν χρὴ πρὸς αὐτοὺς | ποιῆσθαι τοὺς θεοὺς σπουδὴν; οἱ οὐ μένον τοὺς εὐσεβεῖς ἐν τῷ ζῆν
8. | εὐποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον (1), οἱ (1) δὲ ἐν ταῖς τελευταῖς διαγωγὴν (1) | μετ' εὐφημίας ἡδέας εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα παρασκευάζουσιν. | διὸ καὶ προσήκειν μηδὲν οὕτως τῷ ἐν τῷ βίῳ σπουδάζειν, ὥς περὶ τὴν τῶν θεῶν τιμὴν.
12. Ὅτι ἀνδρείαν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ | τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἀνθρώπων τὰ λοιπὰ τῶν ζώων εὐρησθαι συμβιβῆκεν, τὴν δὲ εὐσεβίαν τοσοῦτω τῷ ἄλλων ἀριτῷ πρῶτον, ὅσον | ἐν τοῖς θεοῖς τῷ θνητῶν ἐν πᾶσι πρωτεύειν (2).
16. Ὅτι ζηλωτὴς εὐσεβείας [εὐσεβείας] τοῖς ἰδίοις, πολὺ μᾶλλον οἰκείαν εἶναι τοῖς πέλεσιν. τῆς γὰρ ἀθανασίας ἐγγύτερον οὗται, προσωκωμένην τοῖς θεοῖς τὴν φύσιν ἔχουσι. ἐν πολὺν χρόνον διαμένονταί προσδοκῶσι τὴν ὀφειλομένην | ἀμοιβήν. τῆς μὲν εὐσεβείας, τὴν ἡμερόν. τῆς δὲ εἰς τὸ θεῖον ὀλιγωρίας, τὴν τιμωρίαν (3).
20. X. Ὅτι Μύσκελλός τις ἀχαιὸς ὢν τὸ γένος, | ἐκ Κρήτης κατήντησεν εἰς Δελφοὺς, ἐν τὸν θεὸν ἐπρώτησι περὶ τέκνων | γενέσθαι. ἡ δὲ Πυθία ἀνέειπεν οὕτως.
Μύσκελλε καλὰν, ὥς τε φίλεις, ἐκέρχῃς Ἀπόλλων
Καὶ γενεὰν δώσω. τὸ δὲ πρότερόν σε κελεύει
Οἰκίσται δὲ Κρότωνα μέγαν καλαῖς ἐν ἀρούραϊς.

vita, ut utrique sibi a Deo confirmari, hi suas preces, illi inimicorum imprecationes, expectent. * Omnino si inimicis ad aras confugientibus subvenimus; si hostibus per foederis fidem concedimus impunitatem, quantopere deos colere oportet? qui non solum viventibus piis benefaciunt, sed etiam post obitum; qui caerimoniis suis oblectamentum cum dulci laude in omne aevum eliciunt. Quare nihil impensius in vita curandum est, quam deorum cultus.

Fortitudinem et iustitiam ceterasque hominum virtutes in aliis quoque animalibus deprehendere aliquando est. Verumtamen religio tantum reliquis virtutibus antecellit, quantum dii mortalibus usquequaque praestant.

Religio quum privatis hominibus expetenda, tum civitatibus multo congruentior est, quae cum sint immortalitati propiores, ad deorum naturam magis accedunt: multoque tempore perdurantes expectant debitam remunerationem; nempe ob suam pietatem, principatum; ob numinis autem neglectum, poenam.

10. Myscellus quidam genere achaicus venit e Creta Delphos, Deumque progenendis liberis sciscitatus est. Cui Pythia sic respondit:

Myscelle pulchram, ut optas, sagittarius Apollo
Progeniem largietur. Sed primum tibi mandat
Ut aedifices Crotonem magnam bono in agro.

(*) Cod. el. - (1) Cod. δεῖ ἄγωμεν.

(1) Ergo Diodorus praecclare sentiebat de immortalitate animarum. Confer eundem lib. xviii. 1. 2. Iovia sunt eius dogmatis argumenta, quae antiquitates quoque aegyptiae nuper apud nos declaratae corroborant.

(2) Religionem unius inter animantes hominis

esse propriam, recta observatio est Platonis Protag.

(3) Ezregie contraria huic loco insignis Ciceronis sententia de rep. III. 23, qua docet poenam maximam et incomparabilem impietatis civitatis esse eiusdem interitum.

21. Τοῦ δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντος (2), εἰπεῖν πάλιν τὴν Πυθίαν .

Αὐτὸς σοι φράζει ἱκατηβόλος, ἀλλὰ σὺ γ' οἶα .

Οὕτως μὲν Τάφιος τοι ἀνέροτος, ἦδ' ἔδ' Χαλκίς ,

ἦδ' ἔδ' Κουρήτων | ἢ ἱερὰ χθών (1) ,

Αἶδ' ἔδ' Ἐχινάδες εἰσὶν . πολὺς δ' ἐπ' ἀριστερὰ πόντος .

Οὕτως | δ' οὐκ ἂν σὴμὶ Λακινίου ἄκρον ἀμαρτεῖν ,

23. Οὐδ' ἱερὰς Κριμίσσης, οὐδ' Αἰσάρου ποταμοῖο (3) .

Ὅτι τοῦ χρησμοῦ προσάσσοντος Κρότωνα κτίζειν, ὁ Μύσκελλος τὴν περὶ τὴν Σύβαριν χώραν θαυμάσας ἐβούλετο κτίσαι· καὶ ἐξέπτεσε χρησμὸς αὐτῷ οὕτως (3) .

Μύσκελλε βραχύνωτε | παρ' ἐκ Θιόν ἄλλα (b) ματιύων ,

32. Κλαύματα μαστιύης, δῶρον δ' ὁ δίδω θεὸς | αἶνε (c) .

XI. Ὅτι φασὶν τινα τῶν ἐμπόρων συβαριτῶν ἀκούσαντα ||| παρὰ τινος ὅτι P. 207.
θεασάμενος τοὺς ἐργάτας εἰληφώς εἶη τὰ πρᾶγματα, | παρακαλέσαι τὸν εἰπέντα μὴ
θαυμάσαι· καὶ γὰρ ἀκούσαντα τὸ γεγονός, | πεποιηκέναι τὴν πλειοῶν. Ἐτερον
1. δὲ λίσσεται παραβαλόντα εἰς Σπάρτην εἰπεῖν, ὅτι πρότερον μὲν θαυμάζει τὴν ἡρώ
Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν, τότε δὲ θεασάμενον εὐτελοῖ· καὶ [ἐρῶν] μετὰ πολλῆς
καλοπαθείας βιούντας, εἶπεν ὅτι ἡρώ ἰσχύων οὐδὲν διαφέρουσιν· | κἄν γὰρ ἐν
8. Συβαρίταις ἀνδρεστάτον μᾶλλον εἰσέθῃ ἢ τρεῖς ἀποθανεῖν, ἢ τοιοῦτον βίον

Quumque ille Crotonem nesciret, Pythia rursus ait :

Sic fatur ipse longe iaculans, tu vero tecum reputa .

Hinc est Taphius inarata, tum Chalcis ,

Tum Curetum sacra regio ,

Exin Echinades ; deinde amplius sinistrorsum pontus .

Tum demum ne a Lacinio promontorio aberres moneo ,

Neque a sacra Cremisi neque ab Aesaro fluvio .

Oraculo iubente Crotonem condere, Myscellus admiratus regionem circa Sybarim, ibi aedificare malebat. Sed editum est illi oraculum huiusmodi :

Myscelle gibbosa a Deo vana requirens ,

Malum tibi concilias ; donum vero, quod Deus dat, ratum habe .

11. Αἰὺν συβαριτὴν mercatorem audito quodam qui se spectandis operariis molestiam contrixisse aiebat ; minime id mirandum dixisse ; nam et sibi rem audienti doluisse latus . Alius vero fertur qui Spartam viderat dixisse ; antea se quidem mirari solitum Spartiatarum fortitudinem, nunc autem spernere ; qui quum in tantis laboribus viverent, ab infimis mortalium nihil differrent : atque omnino vel fortissimum Sybaritarum malle ter mori, quam vitam eiusmodi tolerare. Prae-

(2) Codd. εἰς δὲ Κρότωνα ἀγνοοῦντα . (b) Strabo in Siebenknechtii editione πάρεσσι εἶδεν ὅτι . In codice dividitur παρ' ἑκ τοῦ ἀριστεροῦ ὀνόματι et ἀριστερῶν . Nunc vero cognovimus, Cassianorum recte emendatissime Θιόν in Strabone . (c) Strabo λέγειν τε φράσαι, δῶρον δ' ἐκ τοῦ θεοῦ αἶνε .

(1) Taphius insula vulgo adscribitur Echinadibus . Chalcidem intellige aetolicam, Curetas vero Acarnanias ; de quibus locis consule geographos . Est enim hoc rectum fere iter venientibus ex oraculo delphico in Italiam . Iam quod versus haec deficit, nemo magis miretur . Iamdiu enim docuit nos Plutarchus de Pyth. orac. ed. Reisk. T. VII. p. 558. seqq. vi-

Collect. vat. T. II.

les luisse oraculorum versiculos, et saepe absque iusto metro interdumque mutilos, et pravis vocabulis iasterstinctos, et omnino Apolline indignos .

(2) Fines describuntur intra quos Croto sita fuit .

(3) Estat sequens oraculum apud Strabonem VI. cap. 1. 12, cum lectionis varietate .

ζῶντα καρτερίῳν. Μάλιστα δὲ παρ' αὐτοῖς περιεσίᾳσαι λίσεται τρυφή τὸν ὄνομαζόμενον Δυρίδην (1). |

Ὅτι Μιλησίων τρυφόντων φασὶ πρὸς αὐτὸν ἀποδημήσαντα τινὰ ἤρ' | Συβαριτῶν ἐπεὶ δὲ πάλιν πρὸς τὴν πατρίδα παρεγένετο, τὰ τε ἄλλα | τοῖς πολί- 12
ταις ἐξηγεῖσθαι, καὶ δὲ φάσκην κατὰ τὴν ἀποδημίαν πόλιν ἐλευθερίαν ἰωρα-
κίῃαι τὴν ἤρ' Μιλησίων (2).

XII. Ὅτι συνταξαμένων ἤρ' ἐπεινακτῶν (3) τῷ Φαλάνθῳ, τότε ἦκον πρὸς τὴν
γαστρίν | κατὰ (4) τὴν ἀγορὰν, ὅταν αὐτὸς ἐπὶ τὸ μέγαλόν ἐφελκύσῃ τὴν κυνὴν με-
τὰ | ἤρ' ὀπλων (4). ἐμήνισεν δὲ τις τὸ μέλλον γίνεσθαι τοῖς ἐφόροις. ἤρ' δὲ πλεί- 16.
ων οἰόμενων δεῖν ἀποκτεῖναι τὸν Φάλαντον, Ἀγαθιάδης ἱερατῆς αὐτοῦ | γε-
λοῖως εἶπεν ὡς τῷτο πράξαντες εἰς μεγίστην γαστρίν ἐμβαλοῦσι τὴν Σπάρτην,
ἐν ᾗ κρατήσαντες, ἀλυσιτελῆ ποιήσονται ἑαυτοὺς. Ἐσφαλέντες, | ἄρδην ἀπολέ- 20.
σουσι τὴν πατρίδα. συνεβούλευσεν οὖν τὸν κήρυκα | ἀναφορεῖσθαι τὴν κυνὴν εἰς
ὡς ἔχει Φάλαντος. οὗ γινόμενου τοὺς μὲν | παρθενίας (5) ἀποστήσασθαι τῆς
ἐπιβολῆς, Ἐπρὸς δὲ διάλυσιν ὁρμήσαι. |

Οἱ δὲ ἐπεινακταὶ θεωροῦς πῖμψαντες εἰς Δελφοὺς ἐπηρώτων | εἰ δίδωσιν 24.
αὐτοῖς τὴν Σικυωνίαν. ἢ δ' ἔφη.

Καλὸν τοι τὸ μεταξὺ Κορίνθου καὶ Σικυῶνος,

Ἄλλ' οὐκ οἰκίσης οὐκ εἰ πασχάλκεις εἶης.

Σατίριον φράζου καὶ Τάραντος ἀγλαὰν ὕδαρ,

cipue vero inter illos luxu diffusus aiant quendam nomine Dyridem.

Apud Milesios luxui deditos cum quidam sybarita divertisset, ac deinde in patriam redisset, fertur inter cetera quae civibus suis narravit, dixisse etiam se in sua peregrinatione civitatem demum liberam vidisse Miletum.

12. Quum Epeunactae cum Phalantho seditionem movere condixissent in foro, quo tempore ipse galeam armatus in frontem attraheret, quidam rei indicium ephoribus fecit. Tunc plerisque decernentibus ut Phalanthus occideretur, Agathiadēs qui eius amasius fuerat, ait qui id facerent, Spartam in maximam seditionem fore coniecturos; in qua si vincerent, haud utilem victoriam referrent; sin superarentur, patriam funditus everterent. Suadebat itaque ut per praekonem iudicaretur, ne Phalanthus galeam commoveret. Quo facto Parthenii omnia coniuratione alii alio dilapsi sunt.

Epeunactae vero missis Delphos oratoribus, rogabant an eis Deus Sicyoniam concederet. Pythia inquit:

Pulchra quidem regio inter Sicyonem et Corinthum;

Sed non obtinebis, etiamsi viribus aereis esses.

Satyrion autem cogita et Tarenti limpidam undam;

(1) Col. val. Suspicatur autem transscripsisse esse verba μετὰ τῷ ὀπλῳ καὶ ἔργῳ, atque interpretandum pro-
cedere in forum cum armis aditus, quum Phalanthus galeam in frontem adhiberent.

(2) De huius hominis luxuria loquitur Diodorus in excerptis editis p. 550; atque ut ibidem observa-
tur in annotationibus a Valerio, Herodotus VI. 137; Aelianus var. hist. VIII. 24; Athenaeus VI. 105.
Porro Diodorus scribit Μελυριδῶν; reliqui Σικυωνί-
δης. A codice igitur vaticano videtur excidisse πῖμψαντες.

(3) A Sybaritis praecipuo amore dilectos Ionas propter luxum similitudinem, tradit idem Diodo-
rus in excerptis p. 549. Quoniam porro libertas
hic intelligatur, satis declarat Plato de corruptis-

sima civitate loquens apud Cicronem de rep. I. 42: *abest omnis pudor, ut plane liberi sint etc.*

(4) Epeunactae servi erant hilotes in locum
stratumque dominorum bello messenio extinctorum a
Lacedaemoniis substituti. Leges Athenaeum VI.
101.

(5) Legitur haec historia etiam apud Strabonem
VI. cap. III. 2. neque non sine varietatibus.

(6) Quippe etiam Partheniae conspiraverant cum
Epeunactis. Strabo ibid.

· 28. Καὶ λυμένα σκαῖον ἐ δ' ὦν τράφος | ἀγλαὸν οἶδμα
"Ἀμφαγαπᾷτ' ἀκρέπολιν (2) γενεῖν ἵνα Τάραντα
Ποιοῦ | ἐπὶ Σατύριον βιβαῶτα (1) .

Ακούσαντες δὲ ἡρώδου· ἡ δὲ φανερότερον ἔφη· |
 Σατύριόν τοι ἴδωκα καὶ Τάραντά τε πύονα δῆμον
 Οἰκῆσαι, εἰ πῦματ' ἱερὰ πύγισσι (b) γένεσθαι (2) .

XIII. Ὅτι Ἀντίφημος καὶ Ἐντιμος οἱ Γέλαν κτίσαντες (3) | ἠρώτησαν τὴν Πυ-
θίαν, καὶ ἔχρησι ταῦτα.

31. Ἐγτίμε καὶ (c) Κράτωνος ἀγακλῆος | υἱὸν δαΐφρων
Ἐλθόντες σικελὴν χθῆνα ναίετον ἄμφω,
Δαμάμενοι || πτολίεθρον ὁμοῦ Κρητῶν Ῥοδίων τε (4)
Παρ' προχόας ποταμοῖο Γίλα συνόνυμον ἀνόν.

P. 208.

Ὅτι οἱ ἐκ τῆς δικάτης ἀνατεθίντες χαλκιδεῖς | ἦλθον χρησόμενοι περὶ ἀποικίας· ἐ ἀνέλε.

4. Ἀψιδίη(d) ποταμὸν ἱερὸν|γάτην εἰς ἄλλα πίπτειν
Ἐνθ' εἴπω βάλλοιτι τὸν ἄρσενά θῆλυς ὁπάξει, (c) |
Ἐνθα πόλιν οἰκίξει, διδοῖ (l) δέ σε αὔσονα χώραν (j) .

Scaevumque portum : et ubi caprificus splendidum aequor
Complectitur summa barba, ibi Tarentum
Extrunc super Satyrio protensum.

His auditis , perplexi erant . Illa autem clarius ait :
Satyrium tibi concessi et Tarentum cum opimo populo
Habitare , et exitium Iapygibus inferre .

13. Antiphemus et Entimus Gelæ conditores, Pythiam consuluerunt, quæ
sic cecinit :

Enthym et Cratonis inclyti bellicosa proles,
 Profecti in siculam terram ibi ambo habitate,
 Extruentes urbem cretensem simul et rhodiam
 Apud ostia fluminis Gelae puram homonymiam.

Chalcidenses illi, qui a decimatione consecrati fuerant, quum ad oraculum petendum de colonia deducenda venissent, Pythia respondit :

Apsidia fluvius in sacrum mare profluit ;
Ubi urgens masculum semina init
Ibi urbem conde ; nam tibi do ausonidem regionem .

(a) Ita cod. Recensio dicta p. 9. n. 1. (b) Cod. *ἐκκλῆσιας*. (c) Cod. *ἐκκλῆσιας* *ἐκκλῆσιας* *ἐκκλῆσιας*. (d) Ita cod., tum et alia menda in hoc versculo sunt, in quibus corrigendis mihi aequa haerebat. (e) Cod. *ἐκκλῆσιας*. (f) Ita cod.

(1) Signis quibusdam sedem condendae urbis invenire iussu Phalaanthum ait etiam Plutarchus de Pyth. or. p. 606.

(2) Hi duo versus extant etiam apud Strabonem VI. 3.

(3) Olympiade XXIII, ut certe est apud Eusebium ed. Mediol. De Antiphemo conditore Gelae Herodotus VII. 155. Athenaeus VII. 51, Pausanias VIII. 40, ut iamdiu observavit magnus Scaliger ad Euseb. an. MCCCL. Et quidem Pindari scholiastes ab eodem citatus olymp. II. 16 appellat eum Antiphemo etiam Lutimum. Tum Aristonactus apud Steph.

byz. voc. *Γάλα*, meminuit oraculi, sed diversi ab hoc quod scribit Diodorus. Oraculum quoddam a scho-
liasta quoque praedicto memoratur.

(4) Quia Antiphemus rhodius, Eatinus eras erat, teste praedicto Pindari scholiasta.

(5) Quominus heic de Rhégií aedificatione ver-
mo fiat, non sinit me dubitare Strabo VI. cap. I. G.
ἡ δὲ ἱερὴ τὸ Παγίον ἑλκεῖται, καὶ παρὰ γυναι-
κας ἐκτρέφεται τὰ ἑλκεῖται ἐν ἀγορίᾳ. ἑρπε-
τις δὲ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ παλαιῶν Ῥηγίων αὐτῶν
καταδεδειγμένον ἐστίν, οἱ οὖν, δεξιόθεν
ὁρᾶντα τὴν περὶ τὴν Ῥηγίον ἀγορίαν, ἀλλοτρίως

- Οἱ δὲ κατὰ τὸν Ἀψίαν ποταμὸν εὐρόντες ἄμπλον περιπελεγμένην ἔρινοι τὸ λεγόμενον | ἀρσινέθην, ἔκτισαν πόλιν .
8. XIII. * Παραιοριεύμενον (1) μεγάλη τῇ φωνῇ | λέγειν, ἀντὶ θνητοῦ βίᾳ δέ-
ξαν ἀθάνατον περιποιήσασθαι βούλεται τίς; ἐρεῖ, πρῶτος ἐπιδίδωμι τὸν ἑμαυ-
τῷ βίον εἰς τὴν κοινὴν ἀφά|λιναν * .
12. Ὅτι ᾧ εἰς ἀξὸν πορευομένων τις ἐρωτήσας ἀπαντίον | ἠρώτησε μή τι νεώ-
τερον εἴη κατὰ τὴν πόλιν; καὶ ἐξημίωσαν αὐτὸν | οἱ τὴν ἀρχὴν παρὰ Λακροῖς
ἔχοντες· τοσοῦτον ἦσαν περὶ τὸ δίκαιον ἡ|σχοληκότες (2) .
16. Ὅτι Σικυωνίοις ἔχρησεν ἡ Πυθία, ἑκατὸν ἔτη | μαστιγονομηθήσεσθαι
(3) αὐτοῖς· ἐπερωτησάντων δὲ αὐτῷ τίς ὁ ταῦτα ποιήσων; πάλιν ἀπε-
κρίθη· ὡς ἂν καταπλεύσαντες πρώτῳ γί|γεννημένον υἱὸν ἀκούσωσιν· ἐτύχανε
δὲ τοῖς Θιωροῖς ἡκολουθήκως | τῆς θυσίας ἑνὶ καμάγῃ οὗς ἐκαλεῖτο Ἀνδρέας
μισθοῦ τοῖς ἀρχου|σι μαστιγοφορῶν ὑπερήκει (4) * .
20. Ὅτι οἱ Σπαρτιάται ὑπὸ Μιανθίων ἡττη|θέντες εἰς Δελφοὺς πέμψαντες ἡρώ-
των περὶ πολέμου· ἔχρησεν | δὲ αὐτοῖς παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν ἡμέμενα (5) .
24. Ὅτι οἱ Λακιδαιμόνιοι προτραπέντες ὑπὸ Τυρταίου, οὕτω προθύμως εἴ-
χον πρὸς | παράταξιν, ὥστε μίλλοντες παρατάττεσθαι τὰ ὀνόματα σφῶν | αὐ-
τῶν ἠγρόντο εἰς σκυταλίδα, καὶ ἐξῆ|σαν ἐκ τῆς χειρὸς, ἵνα τελει|τῶντες μὴ
ἀνεῶνται ὑπὸ ᾧ οἰκείων· οὕτω παρέστησαν ταῖς ψυ|χαῖς ἱτοιμοὶ πρὸς τὸ τῆς
νίκης ἀποτυγχάνοντες, ἰσχυρῶς ἐπιτυγχάνοντες τὸν ἐντιμὸν θάνατον .

Illi vero circa Apsiam flumen inventa vite implicita caprifico, quae dicitur haermaphroditus, urbem condiderunt .

14. * Praetergressum magna voce dicere: si quis mortalem vitam cum gloria immortalis commutare vult; dicat, primus ego salutem meam pro publica securitate derovo * .

Homini in agrum exeunti cum quidam occurrisset, rogavit numquid novi in urbe esset? Hunc tamen magistratus locrenses mulctaverunt: adeo iustitiae servandae advigilabant!

Sicyoniis Pythia oraculum reddidit: fore ut centum annis ipsi gymniciis certaminibus praesent. Rogantibus illis, quisnam id esset praestiturus? respondit, ille cui post reditum primo natum filium audierint. Erat autem in comitatu oratorum victimae causa Ianius quidam Andreas nomine, qui mercede conductus lictoris munere apud magistratusungebatur * .

Spartani a Messeniis victi Delphos miserunt sciscitantes de bello: quibus respondit Pythia: ut ab Atheniensibus ducem sumerent .

Lacedaemonii a Tyrtaeo incitati adeo ad proelium alacres erant, ut prius quam in aciem educerentur, nomina sua scythalae inscriberent, hancque manui illigarent, ne mortui a suis ignorarentur. Adeo promptis animis erant, si forte victoria eos falleret, ad pulchram necem prompte obeundam .

sterilitatem consecrati essent, eo deinde Delphis commigrasse feruntur. Tum huic oraculo similia penitus narrantur in Dionysii hal. fragmentis a me Mediolani editis XVII. 3, ubi aequae de Rhegii conditu verba sunt; nam et ibi ἄρξεν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρὸς, et ἰπποῖς, et ἀντιπρὸς, et πρόπρως .

(1) Locus acephalus, quem eclogarias posuit delectatus unica sententiae nobilitate.

(2) Locrensi iustitiam commemorat etiam Stra-

bo VI. cap. I. 8, eosque primos ait scriptis legibus

usos .

(3) Notemus hoc verbum, ut puto, inauditum;

etsi iamdiu extat nomen μαστιγοφόρος .

(4) Abrumpitur sermo; quamobrem merito do-

lemus curiosae narrationis imperfectionem.

(5) Res copiosius narrat Pausanias III. 15,

qui ait ab Atheniensibus, qui Spartanorum iacra-

* Ποταπὰς δὲ ψυχὰς | ἔχιν τοὺς συνηκολυθηκέτας πατέρας, ἔτ' ἂν ὄρων-
 12. τες τοὺς ἰαυ τῶν | υἱοὺς ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀρρήτῳ συμφορᾷ περιπίπτοντας μὴ
 δυνάμεναι βοηθεῖν, ἀλλὰ τὰς ἑαυτῶν πολιὰς σπαράσσοντες πρὸς κωφὴν ὀδύ-
 ρωνται τύχην (1); *

XV 11. Ὅτι Κροῖσος ὁ Λυδῶν βασιλεὺς μεγάλῃς κερκτημένος δυνάμει, πο-
 16. λὺν | ἐκ παρασκευῆς σεισωγικῆς | ἀργυρὸν τε καὶ χρυσὸν, μεταπείμπειτο τῶν Ἑλλήνων
 τοὺς σοφωτάτους, καὶ | συνδιατρίβων αὐτοῖς, μετὰ πολλῶν δῶρων ἐξέπειμψεν,
 καὶ αὐτὸς | πρὸς ἀρετὴν ὤρετο (2) πολλά (3) · ποτὶ δὲ τούτων μεταπειμψάμενος, ἔ-
 20. τας δυνάμεις καὶ τὸν πλοῦτον ἐπιδειξάμενος, ἠρώτηκεν εἴ τις ἕτερος | αὐτοῦ δοκεῖ
 μακρiviώτερος εἶναι; ὁ δὲ Σόλων τῇ συνίθῃ τοῖς φιλοσόφοις | χρητάμενος παρ-
 ῥησία, ἔφη μηδὲνα τῶν ζώντων εἶναι μακάριον · τὸν γὰρ ἐπ' εὐδαιμονίᾳ πε-
 φρονηματισμένον καὶ δοκοῦντα | τὴν τύχην ἔχειν συνεγόν, μὴ γνώσκων εἰ δια-
 24. μίνει μετ' αὐτοῦ μέχρι | τῆς ἰσχάτης · σκοπεῖν οὖν ἔφητιν δεῖν τὴν τοῦ βίου
 τελευτὴν, καὶ τὸν | διευτυχεύσαντα τότε προσκέντως εἶναι μακάριον · Ὁ δὲ
 Κροῖσος | ὑστερον βινόμενος αἰχμάλωτος ὑπὸ Κύρου, ἔ μίλλων ἐπὶ μεγάλῃ | πυ-
 28. ρῇ κατακλίεσθαι, τῆς Σόλωνος ἀποσάσεως ἐμνημόνευσεν · διὰ καὶ τοῦ πυ-
 ρὸς ἦδη περιφρίδοντος ἀνιβάσας συνεχᾶς τὸ τῷ Σέλωνας ὄνειμα · ὁ δὲ Κύρος προσ-
 πέμψας τοὺς πυθομένους τίς ἢ συνεχῆς | ἐστὶ τοῦ Σέλωνος ἐνομασία, μαθὼν
 τὰληθ' ἐμετίπεσε τοῖς λογιζμοῖς, ἔ νομίσας τὴν ἀπέκρισιν τῷ Σέλωνας ἀλη-
 32. θῆναι εἶναι, | τῆς μὲν ὑπερηφανίας ἐπαίσατο, τὴν δὲ πυχρὰν κατασβέσας || P. 346.
 ἴσῃσι τὸν Κροῖσον, καὶ τὸ λοιπὸν ἵνα τῶν φίλων κατηρίθμυσεν. |

Ὅτι ὁ Σόλων ἠγείτο τοὺς μὲν πάντας καὶ γαστρίῃς ἔ τοὺς ἄλλους ἀΐθ.

* Qualem animam habituros parentes qui comitati fuerint; quum filiis, quos a barbaris dira calamitate irretitos videbunt, ferre opem non poterunt; sed canitiem suam dilaniantes, ad surdam ululabunt fortunam! *

17. Croesus Lydorum rex magnam potentiam adeptus, multo auro argentoque studiose cumulado, vocabat ad se Graecorum sapientissimos, eorumque convictu frui- tus, multis ornatos muneribus dimittebat. Aliquando autem his congregatis, poten- tiaque sua et divitiis ostensis, seiscitabatur num quis se felicior esse videretur? Ibi Solon consueta philosophis libertate utens, neminem ait e viventibus felicem esse: nam qui prosperitate elatus videtur sibi habere sociam fortunam, nescit tamen an haec secum ad extremum usque mansura sit. Observandum igitur acie- bat vitae finem, atque eum qui perpetuo prosper fuerit, tum iure denique di- cendum esse beatum. Reapse Croesus deinde in captivitatem a Cyro redactus, et ingenti pyra mox cremandus, Solonis effatum in memoriam revocavit: et iam flammis circa se excitatis, Solonis nomen sine intermissione in-lamabat. Tum Cyrus, missis qui rogarent quid sibi vellet illa indeficiens Solonis appellatio, re cognita, sententiam immutavit: reputansque verum esse Solonis responsum, superbiam omisit, pyraque extincta Croesum servavit, atque eum deinceps in amicorum numero habuit.

Solon iudicabat luctatores, et stadii cursores, aliosque athletas, nihil prope-

Cod. Epistemo.

(1) Est haec emendationis incertae particula, quam eclogarius prae ceteris adamatam retinuit.

(2) Diodorus dum haec quae sequuntur de VII. regibus et de Croeso scriberet, correxit ad Herodotum l. 29. sqq. Neque id mirum; quum sibi vi- deat Diodorus bibliothecam ex variis scriptoribus

componendam proposuerit. Quis vero nescit in rebus quoque aegyptiis, quas libro primo late scribit Dio- dorus, Herodotum diversa esse sequutum? Ceteroquin et hic et alibi magnopere ab Herodoto Diodorus dif- fert. Conferatur etiam Hecataeus in Solone XXXII. qui vicissim Diodorum exilat.

λητὰς μὴδὲν ἀξιώλογον συμβάλλεσθαι ταῖς πέλεσι πρὸς σωτηρίαν (1) - τοῦς | δὲ προ- 4.
 ῥήτει ἐ ἀριτῇ διαφέροντας μόνους δύνασθαι τὰς πατρίδας | ἐν τοῖς κινδύνοις
 διαφυλάττειν .

XVIII. Ὅτι περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος | ἀμφισβητήσεως εὔσης, ἡ Πυθία
 ἔχρησεν οὕτως .

Ἐκίονε Μιλήτου | τρίποδος πέρι φοῖβον ἱρωτᾶς ;

Τίς σοφία πρῶτος πάντων (2) ; τούτῳ | τρίποδ' αὖδῶ (2) .

8.

Οἱ δὲ φασιν ἄλλως, ὅτι πολέμου γενομένου τοῖς ἰῶσι | πρὸς ἀλλήλους, ἐ
 τῷ τρίποδος παρὰ σαγηνίων ἀνιχνεύοντος, ἱπερω|τῆσαι τὸν θεὸν περὶ τῆς
 καταλύσεως τοῦ πολέμου (3) - ἡ δὲ ἔφη .

Οὐ ποτε μὴ | λήξῃ πόλεμος (1) Μερέπων (4) ἐ ἰώνων

Πρὶν τρίποδα χροῦσειον ὄν Ἡφαίστος | κάμει τεύχων (5)

12.

Ἐκ μίσση (1) πέμψῃτε, καὶ ἐς δῶμον ἀνδρὸς ἵκηται

Ὅς σοφία (5) τὰ τε ὄντα τὰ τ' ἐσόμενα προδίδορκεν (5) .

Ὅτι οἱ Μιλήσιοι ἀκολυ|θῆται βουλέμενοι τῷ χρησμῷ, Θάλητι τῷ μι-
 λησίῳ τῶν ἰπτά σοφῶν | τὸ ἀριτεῖον ἐβούλοντο δοῦναι - τὸν δ' εἰπεῖν ὡς οὐκ 16.
 ἔστιν πάντων σοφώ|τατος - συμβουλευέν δὲ πρὸς ἕτερον πίμπων σοφώτερον - τού-
 τῳ δὲ | τῷ τρόπῳ ἐ τῶν ἄλλων τῶν ἰπτά σοφῶν ἀποποινησάμενων τὸν τρίπο-
 δα, Σόλωνι διδόνσθαι δοκοῦντι πάντας ἀνθρώπους ὑπερβιβασθαι σοφίᾳ |

modum conferre ad civitatis salutem : solos autem, qui prudentia ac virtute excel-
 lerent, a periculis posse patriam protegere .

18. Quum de tripode aureo controversia orta esset, Pythia sic respondit :

O fili Mileti de tripode Phoebum sciscitaris ?

Ei qui sapientia est primus tripodem attribuo .

Alii vero aliter narrant ; videlicet bello flagrante civili apud Ionas, quo tem-
 pore tripus a piscatoribus mari fuit extractus, rogatum esse de pace componenda
 deum ; Pythiamque dixisse :

Haud prius Meropum et Ionum bellum desinet ,

Quam tripus aureus, quem Vulcanus fabrefecit

A vobis dimissus fuerit, domumque viri venerit ,

Qui sapientia res praesentes ac futuras ante videt .

Tum Milesii ut oraculo obsequerentur, Thaleti milesio, e sapientibus se-
 ptem uni, tamquam optimo tripodem dare decreverunt : sed enim illum negasse
 aiunt se sapientissimum ; atque ut ad sapientiozem mitterent suasisse . Atque ita
 ceteris quoque sapientibus tripodem recusantibus, Soloni fuisse destinatum, qui
 mortales omnes sapientia et consilio praevertere videbatur . Sed enim hunc de-

(1) Laert. πρῶτος πρώτος . (2) Laert. ἢ πρότερον λήξιν πόλεμον . (3) Laert. πάντα πάντες . ο . h . m . (4) Laert.
 ἐκ πάντων . (5) Sic etiam varia lectio a Stephano prolata apud Laert. Verumtamen vulgatus ibi textus ἐς δὲ δόξα τὰ
 τ' ἔσονται etc.

(1) Hinc a Solone imminuta athletarum praemia
 ait Laertius I. 55.

(2) Estat hoc distychon etiam apud Laertium in
 Thalete I. 28.

(3) Plutarchus in Solone cap. III. ait bellum
 inter Ionas ipsius tripodis causa exarsisse ; cu autem
 Diodorus noster tantummodo ait, bello flagrante,
 deprehensum fuisse a piscatoribus tripodem .

(4) Meropes intelliguntur Coi, suffragante Ili-
 nio V. 31, uti iam observavit Menagius ad Laert.
 itemque Hyginus, uti monet Hardinus ad Iliad.
 loc. cit. Cum Cois enim bellum gerebant Milesii,
 qui designantur nomine Ionum .

(5) Hi quoque extant quatuor versiculi apud
 Laertium I. 33.

20. *τι ἐ συνέσει · τὸν δὲ συμβουλιῦσαι τοῦτον ἀναθεῖναι Ἀπέλλωνι, τοῦτον | γὰρ εἶναι σοφώτερον πάντων.*

- XVIII. Ὅτι ὁ αὐτὸς πρὸς τῇ τοῦ βίου κατα|στροφῇ (1) ὄρων Πεισίστρατον πρὸς χάριν λόγους τὰ πλήθη δημαγωγοῦντα, | ἐ πρὸς τυραννίδα παρορμῶντα, τὸ μὲν πρῶτον λόγοις ἐπιχείρησεν | ἀποτρέπειν ταύτης τῆς ἐπιβουλῆς (2) · οὐ προσέχοντος δὲ αὐτοῦ, προ|ῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν μετὰ τῆς πανοπλίας παντελῶς ἥδη γε|
21. *ρακῶς · | συνδραμόντος δὲ τοῦ πλήθους πρὸς αὐτὸν διὰ τὸ παράδοχον, πα-
ρεκάλει τοὺς πολίτας ἀναλαβεῖν τὰ ὄπλα, καὶ παραχρῆμα καταλύειν τὸν*
22. *τύραννον · οὐδενὸς δὲ αὐτῷ προσέχοντος, ἐ πάντων αὐτοῦ μανίαν κατα-
γιγασκόντων, τινῶν δὲ παρὰ γῆραν αὐτὸν ἀποφαινομένων, ὁ μὲν Πεισί-
στρατος ἥδη τινὰς δορυφόρους περιγόμενος (3) προσῆλθε τῷ Σέλωνι | καὶ ἐπέθετο·
τῇ θάρσυν τὴν τυραννίδα καταλύειν αὐτοῦ βούλεται; τοῦ | δὲ ἐπόντος ὅτι*
32. *τῷ γῆρα, θαυμάσας τὴν ἐρώνησιν αὐτοῦ, οὐδὲν αὐτὸν ἠδίκησεν (4).*

Ὅτι τὸν παρανόμοις καὶ ἀδίκους πράξειν ἐπιβαλόμενον, || οὐκ ἂν προσ- P. 317·
κρίτως σοφὸν νομίζεσθαι.

Ὅτι φασὶν Ἀνάχαρσιν τὸν σκύ|θην φρονοῦντα ἐπὶ σοφίᾳ μέγα παραγινέσθαι
Πυθιδεῖ, καὶ ἐπερωτῆσαι τίς | ἔστιν αὐτοῦ τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος; καὶ εἰπεῖν.

Οἰταῖέν τινα φασὶ Μύτωνα |

4. *Σοῦ μᾶλλον πραπίδουσιν ἀρχήροτα πευκαλόμεσιν (5), ·
ἔστις ἦν μαλινὸς καὶ ὤκει | τὴν Οἶτην εἰς κώμην Χηνὰς καλουμένην (6).*

ni que suavis ut Apollini tripus dicaretur; namque huac reapse sapientia omnibus antestare.

19. Idem Solon ab obitu prope absens, quum videret Pisistratum blandis verbis gentiam populi ancupantem tyrannidisque appetentem; primo quidem oratione minus est ab incepto eum detertere: quo sibi non obtemperante, armis cunctis sibi circumpositis processit in forum summo, licet senio confectus. Concurrente vero propter rem inopinam ad eum multitudine, hortabatur cives ut arma capesserent, tyrannumque sine mora compescerent. Ibi nemine aures praebente, immo cunctis eius insaniam insimulantibus; nonnullis etiam senio essetum dicentibus; Pisistratus, qui iam aliquot custodes corporis circa se habebat, ad Solonem accedens sciscitatus est, quam fiducia potentiam eius opprimere niteretur? Illo dicente, quod senectute fretus; prudentiam eiusdem miratus incolumem dimisit.

Eum qui vetitis iniustisque factis indulget, haud merito sapientem appella-
veris.

Aiunt scytham Anacharsin sapientia sua valde tumidum, ad Apollinis pythii venisse oraculum atque rogasse num quis graecus sapientior se esset? Atque huic deum respondisse:

Oetaeum quendam Mysonem aiunt

Sollertiore, quam tu, mente praeditum esse.

Erat autem is maliensis quidam, Oetae incolae, ex pago dicto Chenis.

(1) Reapse ait Phanias apud Plutarchum Sol. cap. xxvii, minus duobus annis Solonem superfuisset Pisistrati tyrannidi.

(2) Idem Plutarchum in Solone cap. xxviii.

(3) Videsis Plut. in Sol. cap. xxv.

(4) Quippe Pisistratus generis adfinitate attin-
gebat Solonem teste Plutarcho; quam ob rem, nec
non ob Pisistrati clementiam et Solonis philosophiam,

dissensus eorum politicus ad nullam atrocitatem eru-
pit, ut idem observat Plutarchus.

(5) Multo rectius se habent hi versuuli apud
Laertium l. 5o, et 106.

Οἰταῖον τὸν φῶν Μύτωνα' in Xen. mem. 3o.

Σοῦ μᾶλλον πραπίδουσιν ἀρχήροτα καὶ ἐκείνους.

(6) Cum his coquenda sunt quae leguntur in
Diodori excerptis edis. Wesch. T. II. p. 551-552.

Ὅτι ὁ Σέλων (1) πολυπραγμε|νήσας τὸν τέπεν ἐν ᾧ δῖετρεβι Μίσων, κατέ-
λαβεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀλῶ | πρὸς ἀγοτρὲν προσβαλέντα ἰχίτην. καὶ πειραθεὶς
τοῦ ἀνδρὸς, ἔφη· εὐχ' | ὦρα νῦν ἀρότρου ᾧ Μίσων· καὶ εὐτες, εὐ χρῆσθαι 8.
εἰπεῖν ἀλλ' ἐπισκινύζειν· |

XX. Ὅτι Χύλων ἀφικόμενος εἰς Δελφοὺς καὶ καθάπερ ἀπαρχὰς ποιοῦμι-
τες | τῷ θεῷ τῆς ἰδίας συνείσεως, ἐπέγραψεν ἐπὶ τινὰ κίονα τρία ταῦτα ΓΝΩ|
" ΘΙ ΣΕΑΥΤΟΝ· καὶ ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ· καὶ τρίτον ΕΠΤΑ ΠΑΡΑ Δ' ΑΤΑ (2).
ταῦτων ἕκαστον ὑπάρχειν βραχὺ καὶ λακωνικὸν (3), μεγάλην ἔχει τὴν ἀναδιόρκισιν· 12.
τὸ γὰρ ΓΝΩΘΙ | ΣΑΥΤΟΝ (2) παραγγέλλει παιδευθῆναι καὶ φρόνιμον γενέσθαι.
οὕτω γὰρ ἂν τις ἑαυτὸν γνῶι· ἢ ὅτι οἱ ἄμειβοι παιδείας καὶ ἀλέγιστοι, κατὰ
τὸ πλείστον ἑαυτοὺς συνειτωτάτους ἐπηλήφασιν, ἥπερ ἴσθι τῶν ἀμαθιῶν ἀμα- 16.
θιστάτη κατὰ τὸν Πλάτωνα· ἢ ὅτι τοὺς ποιητοὺς, ἐπικαίῃς ἡγοῦνται· τοὺς
δὲ χρηστοὺς, ἀάπαλιν φαίλουσ· μένως γὰρ ἂν τις οὕτως | ἑαυτὸν γνῶι καὶ ἑτε-
ρον, τυχὼν παιδείας καὶ συνείσεως περιττοτέρας· | Τὸ δὲ ΜΕΔΕΝ ΑΓΑΝ μετριά-
ζειν ἐν πᾶσι, καὶ μηδὲ περὶ εἰδὲ τῶν ἀνθρωπίνων τελείως διορίζεσθαι, ὡς Ἐπι- 20.
δάμνιοι· οὗτοι γὰρ τὸν Ἀδρίαν εἰχοῦντες καὶ πρὸς | ἀλλήλους διαφερέμετοι,
μυδροὺς διαπύρους καταποντίσαντες ἐν μίσῳ τῷ πελάγει, διωμύσαντο μὴ
σπείσασθαι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν | πρότερον, ἕως ἂν εὐτεὶ θεῖμοι ἀπειχ-
θῶσιν· οὕτω δὲ σκληρῶς ἐμύσαντες καὶ τὸ ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ οὐκ ἐπιπρόσαντες, 24.

Solon quum locum vestigasset, ubi Myso diversabatur, deprehendit eum
in area stivam aratro aptantem; tentandique hominis causa ait, non est aratri
nunc tempus, Myso. Cui ille, non se uti respondit sed praeparare.

20. Chilo Delphos profectus, ut primitias veluti sapientiae suae Deo offerret,
inscripsit columnae tria haec: *ΝΟΣΚΕ ΤΕ ΙΠΣΕΜ*; et *ΝΙΗΙΛ ΝΙΗΙΣ*; tertium
denique *ΣΠΟΝΔΕ*, *ΠΡΟΠΕ ΑΝΕΣΤ ΠΑΕΝΙΤΕΝΤΙΑ*. Horum singula quum bre-
via sint et laconica, magnam merentur considerationem. Nam *ΝΟΣΚΕ ΤΕ*
ΙΠΣΕΜ, iubet erudiri fierique prudentem: tum enim quisque semet noscet.
Vel quia disciplinae expertes et insipientissimi, se plerumque existimant soller-
tissimos; quae insipientia est omnium insipientissima, ut ait Plato: vel quod
improbos loco bonorum habent, contra pro malis iustos. Nempe tum tantum-
modo quisque se et ceteros noscet, si doctrina scientiaque abundaverit. Iam *ΝΙ-*
ΗΙΛ ΝΙΗΙΣ significat, modeste in omnibus esse agendum, neque de ulla re
humana definite quicquam esse statuendum: quod Epidauriis Iadriatici maris ac-
colis accidit; qui quum inimicitias inter se gererent, massis aliquot cadentis
ferri medio mari demersis iuraverunt numquam se odia omissuros, priusquam eae
massae mari ferventes educerentur. Iam qui adeo atrociter iuraverant, neque il-
lud *ΝΙΗΙΛ ΝΙΗΙΣ* mente revolverant; deinceps rerum cursu coacti iram posue-

(1) Ita cod. At superius οεαυτέν.

(1) Laertius in Myzone I. 106. scribit Anachar-
sia pro Solone. Egnatius Rubeus in comm. laertianis
cap. IV. omni ope contendit scribendum Chilonem
pro Anacharside; sed in Solone a Diodoro habem-
us. Item Laertius pro *ἐπὶ τῆς αἰῶ* scribit *ἐπὶ τῆς*
αἰῶ, quod quidem vocabulum his excerptis ad-
dendum iudico.

(2) Tertium hanc tantummodo tribuit Chiloni
Collect. vat. T. II.

sententiam Laertius I. 75. Huius delphicae epigraphes
meminit etiam scholiastes a me editus ad odys. VIII.
351. Aristotelici apud Clementem alex. Strom. I. 14.
tribuebant id effatum Thaleti. Idem Clemens VI.
ed. venet. T. II. p. 749. observat eandem sententiam
existisse apud Epichurum.

(3) Solvitur et hic Chilo lacon erat.

- ὑστερον ὑπὸ τῶν πραγμάτων | ἀναγκαζόμενοι διέλυσαντο τὴν ἔχθραν, ἰάσαντες
 τοὺς μυχροὺς ψυχροὺς | ἐν τῷ βυθῷ. Τὸ δὲ ΕΠΙΤΑ ΠΑΡΑ Δ' ΑΤΑ, τινὲς ὑπέ-
 λαβον γάμον | ἀπαγορεύειν· τὴν γὰρ τοῦ γάμου σύνθεσιν παρὰ τοῖς πλείστοις
 28. τῶν Ἑλλήνων | ἐγγυὴν ὀνομάζεσθαι· καὶ βεβαιωτὴς ὁ κοινὸς βίος, ἐν ᾧ πλεῖ-
 σται καὶ μέγισται (2) γίνονται συμφοραὶ διὰ τὰς γυναῖκας· ἱνιοὶ δὲ φασὶν ἀνά-
 ξιον | εἶναι Χίλωνα (1), διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀπαιρουμένου τοῦ γάμου διαμένειν | τὸν
 32. βίον· τὴν δὲ αἴτην ἀποφαίνονται ἐγγύαις ταῖς ἐπὶ τῶν συμβολαίων, | καὶ ταῖς
 ὑπὲρ τῶν ἄλλων διομολογήσεσι περὶ χρημάτων· καὶ Εὐριπίδης ||

Οὐκ ἐγγυῶμαι, ζῆμια· φιλέησιν

P. 343.

Σκοπεῖν τὰ πυθοῖδ' (1) οὐκ ἔα τὰ γράμματα (2).

- XXI. Ἐνιοὶ δὲ φασὶν μὴ Χίλωνος εἶναι μηδὲ πολιτικόν, τὸ μηδενὶ τῶν | φί-
 λων ἐν ταῖς τοιαύταις χρείαις ἐπαρκεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰς κατα|βεβαιώσεως ἀπαγο-
 4. ρεύειν, καὶ τὸ κατατεταγμένως ἐγγυᾶσθαι τι καὶ διορίζεσθαι | τῶν ἀνθρωπίνων,
 ὡς ποιῆσαι τοὺς Ἕλληνας ὅτι κατηγωνίσαντο τὸν Ξέρξην· | ὤμοσαν γὰρ ἐν Πλα-
 ταιαῖς (3) παραδῶσιν παίδων παισὶ τὴν πρὸς τοὺς | Πέρσας ἔχθραν, ἕως ἂν οἱ
 8. ποταμοὶ ῥέωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γένος | ἀνθρώπων εἴη, καὶ γῆ καρποὺς
 εἶροι· τὸ δὲ τῆς τύχης εὐμετάπτωτον βεβαί|ως ἐγγυώμενοι, μετὰ τινα | χρόνον
 ἐπρεσεύοντο πρὸς Ἀρταξέρξην τὸν υἱὸν Ξέρξου περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας (4).
 Ὅτι ὁ Χίλωνος λόγος βρα|χύς ὢν, ἔλην περιέληφει τὴν πρὸς τὸν ἄριστον βίον

runt, massasque suas in profundo frigidissimas reliquerunt. Denique effatum
 spondeo, prope adest paenitentia, quidam de nuptiis dictum intel-
 ligunt. Namque nuptiarum conciliatio, apud plerosque Graecos dicitur ἐγγυή
 (sponsio). Dicti autem veritatem confirmat communis vita, in qua plurimae ac
 magnae propter feminas cientur discordiae. Alii dicunt indignam esse Chilonem
 sententiam; quia nuptiis sublatis, vita stare non potest: paenitentiam autem in-
 telligi aiunt quae accidit ob sponsiones in contractibus quotidianis, et cum se
 vadem aliquis pro aliorum re familiari offert. Hinc Euripides:

Non spondeo; perniciēs est. Eum qui libenter spondet

Admirari me vetant scriptae apud pythium oraculum litterae.

21. Quidam vero neque Chilonis id esse dictum aiunt, neque civile, si videlicet
 nulli amico in eiusmodi necessitatibus adsis: sed interdici potius firmiteribus ad-
 severationibus, et quominus praefracte aliquid spondeamus in humanis rebus ac
 definiamus. Veluti Graeci fecerunt, quo tempore Xerxem debellarunt: iure enim
 iurando spoponderunt in urbe Plataeis, se ad omnes posteros odium Persarum trans-
 missuros, quamdiu flumina in mare decurrerent, et humanum genus superes-
 set, et fruges terra gigneret. Ecce autem qui de volubili fortuna firmiter spo-
 ponderant, brevi interiecto tempore legationem ad Artaxerxem Xerxis filium pro
 pace bellicue societate miserunt.

Chilonum dictum quantumvis breve, omnem complectitur vitae optime in-

(a) Cod. μέγιστοι. (b) Ita cod. Scribo Χίλωνος; nisi magis interpretari absurdum esse Chilonem.

(1) Scholiastes ad odys. VIII. 80. Πυθὸς νόμος
 ἐν Δελφοῖς, ἐνθα δὲ μνηστεύον Ἀπόλλωνος. Ibidem
 alius: Πυθὸς πόλις Φωκίδος, ἣ αὐτὴ καὶ Δελφίς.

(2) Incognitus videtur hic Euripidis locus. Nam
 et vocabuli πελάγους unicum video laudari Strabonem
 auctorem V. cap. I. 9, cui nunc accedit Euripi-

des; quem quominus accuratius scruter, temporis an-
 gustiis excludor.

(3) Formulam ipsam iurisiurandi legis apud
 Diodorum nostrum XI. 29. cui sacramento haec par-
 ticularae iam addendae sunt.

(4) Lege Diodorum XII. 26.

ὑποθήκην· ὥς καὶ | τῶν ἐν Διελφοῖς ἀγαθῶν βελτίω | ταῦτα τὰ ἀποφθέγμα- 12.
τα· | αἱ μὲν γὰρ χρυσαὶ Κροίσου πλίνθοι (1), καὶ τὰ ἄλλα | τὰ κατασκευάσματα
ἠφανίσθη, καὶ μεγάλας ἀφορμὰς παρέσχε τοῖς ἀσεβέσιν εἰς τὸ ἱερὸν | ἰλομέ-
νοις· αἱ δὲ γνῶμιαι τὸν ἅπαντα | χρόνον σώζονται ἐν ταῖς τῶν | πεπαιδευ- 16.
μένων ψυχαῖς τιθησαυρισμέναι, καὶ κάλλιστον ἔχουσαι Θη|σαυρὸν, πρὸς ὃ
οὔτε | Φωκεῖς οὔτε Γαλάται προσειγχεῖν τὰς χεῖρας | σπουδάσειαν (2).

XXII. Ὅτι τῶν Μιτυληναίων διδόντων τῷ Πιττακῷ | τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς
ἰμονομάχησιν (3) τὴν ἡμίσειαν, οὐκ εἰδέξατο· συνέ|ταξεν δὲ ἐκάστῳ κληρῶσαι τὸ 20.
ἴσον, ἐπιφθειγξάμενος ὡς τὸ ἴσον (4) ἰστί τοῦ | πλείονος πλείον· μέτρων γὰρ ἐπι-
κείει τὸ πλείον, οὐ κέρδει, σοφῶς (5) | ἐγίνωσκεν· ἐπὶ μὲν γὰρ ἰσότητι δό-
ξαν καὶ ἀσφάλειαν ἀκολουθεῖν, | τῇ δὲ πλεονεξίᾳ βλασφημίαν καὶ φέβον,
δι' ὧν ταχίως ἂν αὐτοῦ τὴν | δωρεάν ἀφείλαντο. 24.

Ὅτι σύμφωνα τοῦτοις ἔπραξε καὶ πρὸς Κροῖ|σον διδόντα τῶν ἐκ τοῦ
γαζοφυλακείου χρημάτων λαβεῖν ὅπιστα | βούλοιο· καὶ γὰρ τότε τὴν δωρεάν οὐ
προσδεξάμενος φασὶν εἰπεῖν, | καὶ ἰὼν ἔχειν ὧν ἤθελε διαπλάσσει· θαυμάσαντες
δὲ τοῦ Κροίσου τὴν | ἀφιλαργυρίαν, καὶ περὶ τῆς ἀποκρίσεως ἐπερωτήσαντες, 28.
εἰπεῖν, | ὡς τελευτήσαντος ἁπαιδὸς ἀδελφοῦ κεκληρονομηκῶς οὐσίαν εἶη | τὴν ἴσιν
ἥπερ εἶχεν, ἦν οὐχ ἡδίας προσειληφέναι· |

Ὅτι καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον ἐχθρότατον αὐτοῦ γεγενημένον, καὶ διὰ 32.
P. 201. τῶν | ποιημάτων πικρότατα λελοιδωρηκότα, λαβὼν ὑποχείριον, ἀφῆκεν || ἐπιφθειγ-
ξάμενος ὡς συγγνώμῃ τιμωρίας αἰρετωτέρα (5).

stituendae rationem. Quare et cunctis Delphorum donariis haec effata potiora sunt. Etenim aurei Croesi laterculi atque alia supellex evanuit; immo grandem ansam capiendi templum scelestis suppeditavit. At vero sententiae nullo non tempore manent, in eruditorum animis tamquam conditae, pulcherrimi thesauri instar, cui neque Phocenses neque Galli inferre manus nitentur.

22. Mitylenaeis Pittaco partem dimidiam soli pro quo singulare certamen pugnauerat attribuentibus, ipse non accepit, iussitque singulis sorte dividi ex aequo; namque aequum plurius esse quam maius; scilicet utilitatem in moduli aequitate non in lucro positam sapienter censebat: et aequabilitati quidem gloriam et securitatem fore comitem; cupiditati autem obtreccationem atque timorem, ne forte paulo post, donum ab se repeterent.

Paria his fecit etiam apud Croesum concedentem ei ut e sua gaza quantum vellet opum sumeret. Nam et tunc munificentia non recepta, dixisse fertur se in praesenti iam duplum possidere quam vellet. Mirante Croeso animum cupiditate tam vacuum, responsique causam rogante; ait Pittacus mortui se fratris liberorum expertis hereditatem adisse parem ei parti cuius antea potiebatur: itaque haud libenter eam accepisse.

Idem Chilo Alcaeum poetam, qui ei fuerat inimicissimus atque in poematibus acerbissime maledixerat, in suam potestatem redactum dimisit, dicens veniam meliorem esse vindicta.

(1) Cod. κερῶς.

(2) De his lege Herodotum I. 50.

(3) Intellige Philomeli et Brenni bellum.

(4) Lege Laertium in Pittaco.

(5) Praeclara lectio ἴσον pro ἴσων; in qua explicanda (licet ab Hesiodo videatur sumpta) tor-

quent se Laërtii interpretes loco praedicto.

(5) Hanc sententiam, absque auctore, recitat Diodorus etiam in boesclenensis eclogis editis h. XXI. 8; eademque infra recurrit in vaticanis nostris excerptis.

- XXIII. Ὅτι μίγα | ἵππῶν οὐ τὸ δύνανται ὅτου δῆποτε σχεῖν, ἀλλὰ τὸ
 4. ταύτῃ δυνάμει χρησθαι · ἐπεὶ τὸ ὄφελος Μίλωνι τῷ κροτωνιάτῃ τὸ μέγεθος τῆς
 περὶ τὸ σῶμα ὀσμῆς ·
 Ὅτι Πολυδάμας ὁ Θετταλὸς ὑπὸ τῆς πέτρας διὰ ῥαγεῖς πᾶσιν ἐποίη-
 ναι φανερόν, ὡς ἐπισφαλές ἐστιν ἰσχύϊ μεγάλην ἔχειν, | νοῦν δὲ μικρόν (1) ·
 Ὅτι ἡ Κιρραίων πολιόρκουμένων πολὺν ἦδη | χρόνον, διὰ τὸ τὸ χρη-
 8. σῆριον ἐπιχειρεῖν σιλεῖν, τινὲς μὲν τῶν Ἑλλήνων | εἰς τὰς πατρίδας ἐπανῆλθον ·
 οἱ δὲ ἐπερωτάσαστες τὴν Πυθίαν ἔλαβον χρησμόν οὕτως (2) ·
 Οὐ πρὶν τῆςδε πέλας ἐρίθετε (3) πύργον | ἑλόντες,
 Πρὶν ἢ (4) ἐν ἐμῷ τεμένει (5) κυανώπιδος Ἀμφιτρίτης
 Κύμα ποτικλύζει (6) κελαδῶν ἱερᾶσιν ἐπ' ἀκταῖς (7) ·
 12. XXIII. Ὅτι Περίλαος (3) | ὁ ἀνδριαντοποιὸς Φαλάριδι τῷ τυράννῳ κατασκευά-
 σας βοῦν | χαλκοῦν πρὸς τιμωρίαν τῶν ὁμοφύλων, αὐτὸς πρῶτος ἐπειράθη | τοῦ
 μεγέθους τῆς τιμωρίας · οἱ γὰρ κατὰ τῶν ἄλλων βουλευόμενοι | τὸ φῦλον, ὡς
 ἐπίπαν ταῖς ἰδίαις ἐπιθυμίαις εἰώθασιν ἀλίσκεσθαι · |
 16. Ὅτι Σέλων ὁ νομοθέτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παρεκάλει τοὺς |
 Ἀθηναίους καταλύειν τὸν τύραννον, πρὶν τελείως ἰσχυρὸν γενέσθαι · (4) | οὐδενὸς δὲ
 αὐτῷ προσέχοντος, ἀναλαβὼν τὴν πανοπλίαν προῆλθεν | εἰς τὴν ἀγορὰν γεγν-

23. Haud magnum est virilius quomocumque pollere, sed his apte uti .
 Nam crotoniatæ Miloni magnitudo sui roboris cuiusque usus fuit ?

Polydamas thessalus rupis pondere elisus, palam demonstravit, periculose
 magnas vires haberi cum mente exigua .

Cyriliacis iamiliu obsidionem tolerantibus, propterea quod ausi fuissent fa-
 mmi oraculi diripere, partim iam Graecorum in suas patrias dilabebantur . Atque
 in Pythiam consulentes, hoc audierunt vaticinium :

Haud prius huius urbis capta moenia prosternetis ,

Quam in agro mihi dicato caeruleae Amphitrites

Fluetus fremit strepens in sacro litore .

24. Perilaus statuarius qui Phalaridi tyranno taurum aeneum fabricavit ad
 suorum civium supplicium, primus eam poenam immanem expertus est . Qui enim
 adversus alios pravam quid moliantur, suis plerumque malis votis irretiri so-
 lent .

Solon legumlator in contionem progressus hortabatur Athenienses ad cohiben-
 dum, ante quam vires confirmaret, tyrannum . Quum ei nemo morem gereret,
 sumptis armis processit in forum, senili licet aetate, deosque testatus est se ora-

(1) Colores sive apud Aeschinem sive apud Pausaniam variant ἱερῆσσι, ἱερῆσσι, ἱερῆσσι ἱερῆσσι . Priorum
 lectionem ab ἱερῆσσι quarto prioribus in interpretatione vocatus sum . (2) Var. lect. γὰρ τὸ καί . (3) Aesch. τμήν .
 (4) Paus. Aesch. ποτικλύζει . (5) Ita etiam Aesch. Sed apud Pausaniam dicitur ἐπὶ αἰσῶν πόντον . E huiusmodi sactori-
 bus compositum est, rationem Cirrhacorum ab Amphitritonibus fuisse convectatam, ut sic ipsa aliam iam antea sacram
 attingeret, quae erat iuxta ; ideoque universa sacra facta more contingeret .

(1) De Polydamante scripsisse Diodorum ad-
 firmaverat Tzetzes chil. II. 459. At Wesselingius
 T. II. p. 630. nihil eiusmodi apud Diodorum repe-
 riens, lapsam memoria Tzetzen indicavit, quia de
 Polydamante loquuntur potius Pausanias VI. 5. et
 Suidas . Nunc demum vaticanus palimpsestus vera-
 cem Tzetzen declarat. Ipsam vero sententiam scri-
 bit etiam alibi Diodorus, nempe de Diocippo pa-
 riter athleta loquens lib. XVII. 101.

(2) Lege Pausaniam X. 37; Plutarchum in So-
 lone XI; Polyaeum III. 5; Aeschinem contra Ctes-
 112.

(3) Perillam scribit Plinius xxviii. sect. 19.
 et sic etiam Ovidius atque Propertius. Sed tamen et
 Perilaus aliquando legitur .

(4) Haec paulo aliter dicta fuerunt superius .
 Eiusmodi repetitiones alibi quoque occurrunt in his
 vaticanis excerptis . Quum enim Porphyrogenitus Cae-

ρακώς· καὶ τοὺς Θεοὺς ἐπιμαρτυρόμενος, ἔφησιν καὶ | λίγω καὶ ἔρω τῇ πα- 20.
τρίδι κινδυνεύουσα βεβηθηκέναι τὸ κατ' αὐτὸν | μέρος· τῷ δὲ ὄχλῳ ἀγο-
ούντων τὴν ἐπιβλὴν Πεισιφράτῃ, συνέβη τὸν Σόλωνα τάλῃθ' ἰδὼντα παρα-
πέμπισθαι. Λίβεται δὲ Σόλων | καὶ προειπεῖν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν ἐσομένην τυ-
ραννίδα δι' ἐλπίων· |

Ἐκ νεφέλης πίλεται χίονος μένος ἥδ' ὀχλαζῆς (a), 24.

Βροντῇ δ' ἐκ λαμπρᾶς γίνεται ἀστέροπης (1).

Ἀνδρῶν ἐκ μεγάλων πόλις ὀλλυται· εἰς | δὲ μονάρχου

Δῆμος αἰδρεῖται δουλοσύνην (b) ἔπειτα (2).

Λείπεται δ' ἔξεραντα (c) | βαλδὸν ἐστὶ κατασχεῖν

Ἦτορ ἄλλ' ἢ δὴ χρὴ πάντα νοεῖν (d).

Καὶ μετὰ | ταῦτα τυραννοῦντος ἔφη. 28.

Εἰ δὲ πεπρόνθατε λυγρὰ δι' ὑμετέρην κακότητα,

Μὴ Θεοῖσι ταύτην (e) μοῖραν (f) ἐπαμφοῖρετε.

Αὐτοὶ γὰρ τοῦτες νύξῃτατ' ἐρύματα (3) δύνετε,

Καὶ διὰ τοῦτο (g) κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.

Ἦτων δ' εἰς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἔχνησι βαίνει,

Συμπᾶσι δ' ἑμὴν | κοῦφος (h) ἐνέστι νόος. 32.

tionem manique periclitanti patriae pro sua virili parte subvenisse. Sed enim Pi-
sistrati insidias quia populus non sentiebat, Soloni contigit vera licet dicenti
negligi. Idem Solon dicitur elegis quoque impendentem tyrannidem Atheniensibus
praedixisse.

E nube gignitur nivium vis vel grandinis,

Tonitru sit e splendido fulgure.

A summatibus viris perditur civitas; et in monarchae

Populus imprudenter servitutem decedit.

Facile est praeda (vacuum) continere.

Non postea sed nunc oportet omnia dispicere.

Deinde Pisistrato iam tyrannidem tenente, ait:

Quod si tristitia passi estis propter vestram ignaviam,

Ne diis hanc calamitatem imputetis.

Vos enim hos auxistis tutela tradita,

Proptereaque malam nacti estis servitutem.

Vestrum quisque vulpis vestigia figit;

Vobis autem universis levis inest mens.

(a) Cod. Φαλάντης. (b) Cod. δουλοσύνης. (c) Ita evidenter cod., quod vocabulum non explicat. Sed orque
ἐξέραντα antea placebat. (d) Ita laborat in codicibus variis. (e) Plut. et Laert. μή τι θεοῖς τοῦτων. (f) Ita et Laertius l.
52. At Plut. in Sol. XXX. μῆραν. (g) Plut. et Laert. ταύτην. (h) Ita et Laert. At Plut. κοῦφος.

aut diversos homines ad hunc laborem incumbere ius-
serit, mox eorum schedas in unum colligendas cura-
verit interdum accidit (ineautem an de industria?)
ut quaedam excerpta, quae parumper inter se differ-
rent, duplicata retinerentur. Similiter in dionysianis
excerptis duo loci mihi occurrebant aliis verbis re-
petiti. Vide editionem meam Dionysii mediolanensem
XVI. 8. XVII. 8.

(1) Exstat hoc distichon apud Plutarchum in

Solone cap. III.

(2) Legitur alterum hoc distichon apud Dio-
dorum XVIII. 1, nisi quod pro μονάρχου scribitur
ευράνου. Ita etiam apud Laert. l. 50. Tertium quod
sequitur apud neutrum auctorem est, neque in Brun-
ckii analectis T. I. p. 71.

(3) Intellige custodes corporis Pisistrato conces-
sos. Cicero de rep. l. 44. Plutarch. Solon. XXX.

Εἰς γὰρ Πύρρην ὁρᾷτε καὶ εἰς Ἴππον αἶολον (2) ἀνδρὸς (1), ||

Εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γινόμενον ἐλπίετε .

P. 202.

- Ὅτι ὁ Πεισίστρατος παρεκάλει τὸν Σόλωνα τὰς ἡσυχίας ἔχειν, καὶ ἔρ-
 4. τῆς τυραννίδος ἀγαθῶν συναπολαύειν (2) - οὐδὲν δὲ τρόπῳ δυνάμειος αὐτοῦ με-
 ταβῆναι τὴν προαίρεσιν, ἀλλ' ὅρων μᾶλλον αἰεὶ ἐξηγειρόμενον καὶ μετὰ ἀνα-
 τάσεως ἀπειλοῦντα τιμωρίαν ἐπιθῆσαι, ἠρώτησεν αὐτὸν τίνι πεποιθὼς ἀντι-
 πράττει ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ; τὸν δὲ φασὶν εἰπεῖν, τῷ γῆρα .
- XXV. Ὅτι Κροῖσος | ναυπηγῶν πλοῖα μακρὰ, φασὶν, ἔμελλε στρατεύειν ἐπὶ
 8. τὰς νῆσους (3) - παρεπιδημοῦντα δὲ Βίαντα παρὰ τὰς νήσους καὶ θεωροῦντα τὴν
 ναυπηγίαν, ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐρωτηθῆναι μή τι νῦν αὖτε ἀνέκοιτο εἶναι | παρὰ
 τοῖς Ἕλλησι γινόμενον; τοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι πάντες οἱ νησιῶται | συνάγουσιν ἵπ-
 12. πους διαπορεύμενοι στρατεύειν ἐπὶ Λυδοὺς, λίγεται τὸν Κροῖσον | εἰπεῖν, εἴθε
 γὰρ τις πείσει νησιώτας σὺν ἵπποις παρατάξασθαι Λυδοῖς . ὁ δὲ Πιττακὸς ἢ
 Βίας ὑπολαβὼν φησὶν - εἴτα Λυδοὺς μὲν ἡπείρου οἰκούντας σπεύδειν ἀποφαίη
 λαβεῖν ἐπὶ γῆς νησιώτας ἀνδρας, τοὺς δὲ νῆσον οἰκούντας οὐκ οἶμι θεοῖς εὖ-
 16. ξασθαι λαβεῖν ἐν θαλάττῃ | Λυδοὺς, ἵν' ὑπὲρ ἧς κατὰ τὴν ἡπείρου τοῖς Ἕλ-
 λησι συμβάντων κακῶν κατὰ πύλας ἀμύνωνται τῶν τοὺς συγγενεῖς καταδε-
 δουλωμένων; | ὁ δὲ Κροῖσος θαυμάσας τὸν λόγον, παραχρῆμα μετένευσε, καὶ
 τῆς ναυπηγίας ἀπίστη . ἧς γὰρ Λυδῶν ἱππεύων εἰδότες, ἐνόμιζε προτερὴν |
 20. αὐτοὺς περὶ .

Namque ad linguam volucrumque hominis sermonem respexistis ,
 Factorum autem rationem nullam habuistis .

Pisistratus rogabat Solonem ut quietus ageret , bonisque tyrannidis secum frue-
 retur . Verum ubi sensit non posse Solonem sententia deduci ; quin adeo quotidie
 magis exasperatum videns , sibi que imponendas poenas minitantem ; interrogavit il-
 lum qua re tandem fretus molitionibus suis resisteret ? Solonem vero dixisse aiunt ,
 senectute se esse fretum .

25. Croesum fabricatis longis navibus fama est expeditionem adversus insulas
 fuisse suscepturum . Quumque ad eum venisset Bias , qui insulas circumnavigave-
 rat , vidissetque navium structuram , interrogavit eum rex numquid novi agitari
 apud Graecos audisset ? Illo autem respondente , quod omnes insularum incolae
 equos compararent eo consilio ut impressionem contra Lydos facerent ; fertur Croe-
 sus dixisse , utinam aliquis insularibus suaserit , ut cum equestri exercitu Lydos
 bello lacerant ! Tum Pittacus sive Bias respondit : ergone censes gestire Lydos ,
 qui continentem habitant , ut insulares homines in solo capiant ; insularum au-
 tem incolas haud putas precari a diis ut ipsi Lydos in mari deprehendant , atque
 ita de malis , quae in continente Graecis acciderint , maritimam vindictam sumant ,
 adversus eos videlicet qui suos necessarios servituti mancipaverunt ? Hac Croesus
 oratione permotus animum repente mutavit , atque a navibus instruendis desti-
 tit . Nam quia Lydi equitatu excelebant , putavit eos terrestri bello superiores
 fore .

(2) Ita et Laert. At Plut. ἔπε ἀνέκοιτο . quae lectio corrupta videtur ex procedente Πισιστρατί capite .

(1) Mandos Pisistrati sermones commemorat Plu- epistula apud Laert. I. 53.
 tarchus in Sol. XXVIII.

(3) Lege Herodotum I. 27.

(2) Estat hac super re Pisistrati ad Solonem

XXVI. Ὅτι ὁ Κροῖσος μετεπέμπετο τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος | ἐπὶ σοφίᾳ πρω-
τεύοντας (1), ἐπιδεικνύμενος τὸ μέγεθος τῆς εὐδαιμονίας· καὶ τοὺς ἐξυμνοῦντας τὴν
εὐτυχίαν αὐτοῦ ἐτίμα μεγάλας δωρεῖς· μετεπέμψατο δὲ καὶ Σόλωνα· ὁμοίως
δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἧς ἐπὶ φιλοσοφίᾳ μεγίστην δόξαν ἔχοντων, τὴν ἰδίαν εὐ- 21.
δαιμονίαν διὰ τῆς τούτων τῶν | ἀνδρῶν μαρτυρίας ἐπισφραγίζεσθαι βεβλόμενος·
παριγενήθη δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις ὁ σκύθης (2), καὶ Βίας, καὶ Σόλων, καὶ
Πιττακὸς· οὗς | ἐπὶ τὰς ἐστιάσεις κατὰ συνέδριον ἔχεν ἐν μεγίστῃ τιμῇ, τὴν
τε πλοῦτον | αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος καὶ τὸ μέγεθος τῆς τούτου δυναστείας· πα- 24.
ρὰ δὲ | τοῖς πεπαιδευμένοις τῆς βραχυλογίας τότε ζηλουμένῃς, ὁ δὲ Χροῖστος
ἐπιδηξάμενος τὴν τῆς βασιλείας εὐδαιμονίαν τοῖς ἀνδράσι, καὶ | τὸ πλῆθος
τῶν χειρωμένων ἔθνων, ἠρώτησεν Ἀνάχαρσιν ὅτα πρὸς βύτιον ἢ σοφιστῶν, 22.
P. 339. τίνα νομίζει τῶν ὄντων ἀνδρείστατον; ὁ δὲ ||| τὰ ἀγριώτατα ἢ ζῶν ἔφησι·
μόνα γὰρ προθύμως ἀποθνήσκειν | ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας· ὁ δὲ Κροῖσος νομίσας
ἡμαρτηκῆναι αὐτὸν, ἐν τῷ | δευτέρῳ πρὸς χάριν αὐτῷ ποιήσασθαι (b) τὴν ἀποκρι-
σιν ὑπολαβὼν ἠρώτησεν, τίνα δικαιότερον κρίνει ἢ ὄντων; ὁ δὲ πάλιν ἀπε- 1.
φαίνετο τὰ | ἀγριώτατα τῶν θηρίων· μόνα γὰρ κατὰ φύσιν ζῆν, οὐ κατὰ νό-
μους· εἶναι | γὰρ τὴν μὴ φύσιν Θεοῦ ποίησιν, τὸν δὲ νόμον ἀνθρώπων θέσιν·
καὶ δικαιότερον εἶναι | χρῆσθαι τοῖς τοῦ Θεοῦ ἢ τοῖς ἢ ἀνθρώπων εὐρέμα-
σιν· ὁ δὲ διασύρει βεβλόμενος Ἀνάχαρσιν, ἠρώτησεν εἰ καὶ σοφώτατα τὰ θη- 3.
ρία; ὁ δὲ συγκαταθέμενος ἐδίδασκεν, ὅτι τὴν τῆς φύσεως ἀλήθειαν τῆς τοῦ
νόμου φύσεως προτιμᾶν ἰδιώτατον ὑπάρχειν σοφίας· ὁ δὲ τούτου κατεγέλα-
σεν | ὡς ἐκ τῆς Σκυθίας καὶ Θηριώδους διαγωγῆς πεπονημένου τὰς ἀποκρίσεις·

XXVII. ἠρώτησεν δὲ τὸν Σόλωνα τίνα τῶν ὄντων εὐδαιμονίστατον ἑώρακεν, 12.

26. Croesus ad se vocabat e Graecia praecipuos sapientia homines, divitiarum suarum copiam ostentans; atque eos qui beatitudinem eius praedicarent, magnis donis remunerans. Vocavit et Solonem, simulque alios, quorum ingens erat in philosophia laus; nempe suam studens felicitatem tantorum testimonio victorum quasi sigillo confirmare. Itaque ad eum venerunt Anacharsis scythia, Bias, Solon, Pittacus, quorum synedrium perhonorifice convivii adhibebat, opes suas potentiaeque fastigium eorum oculis exhibens. Cumque apud doctos brevilloquentiae studium tunc vigeret, Croesus regni sui beatitudinem his hominibus demonstrans, populorumque subiectorum sibi multitudinem, interrogabat Anacharsin sapientium natu maximum, quemnam ex animantibus fortissimum esse putaret? Ille vero ferocissimam quamque beluam: solas enim has alacriter pro libertate mortem oppetere. Croesus existimans errasse illum, speransque fore ut altera salutem vice ad gratiam sibi loqueretur, denuo quaesivit, quemnam animantem iustiores esse crederet? Ille rursus dixit ferocitate praestantes beluas: solas enim naturae norma, non legum, vivere: esse autem naturam, Dei opus; leges, hominum compositionem: porro aequius esse ut Dei quam hominum inventis utamur. Ille exagitare Anacharsin volens, quaesivit num sapientissimae quoque ferae essent? Ille autem adnuens demonstrabat, quod naturae veritatem legi praeferre, maxime proprium sapientiae sit. Tum Croesus Anacharsin irrisit, ceu qui e scythico ferinoque vitae genere responsa illa protulisset.

27. Quaecebat etiam a Solone, quemnam felicissimum viventium vidisset? ex-

(1) Cod. σοφῶς. (2) M. l. = περὶ τὸ θῆναι.

(3) Confer Herodotum I. 29. Aliud est septem sapientium convivium, quod item in dialogos coniecit Plutarchus.

- ὡς | τοῦτο (2) | γε πάντως ἀποδοθῆσόμενον ἑαυτῷ· τοῦ δὲ εἰπέτος, ὡς εὐδία | δι-
καίως ἂν εἰπεῖν ἔχοι διὰ τὸ μηδενὸς ἢ ὄντων ἰωρακίνοι τὸ τέλος τοῦ βίου, οὐ χω-
16. ρὶς οὐδεὶς ἂν προσηκόντως μακάριος νομίζοιτο· | πολλάκις γὰρ οἱ τὸν ἔμπροσ-
θεν πάντα βίον εὐδαίμονες δόξαντες | εἶναι, πρὸς αὐτῇ τῇ τοῦ βίου κατα-
στροφῇ μεγίσταις περιέπαισον συμφοραῖς· ὁ δὲ βασιλεὺς, οὐδὲ πλεσιύτατον
ἤρ' αὖ με κρίνεις ἔφη; καὶ ὁ | Σόλων τὴν αὐτὴν ἀπέκρισιν ποιησάμενος, ἐδίδασκιν
20. ὡς οὐ τοὺς | πλείστα κικτημένους, ἀλλὰ τοὺς πλείστη ἀξίαν τὴν φρόνησιν ἢ ἡ-
μένους νομιστίον πλουσιωτάτους· ἡ δὲ φρόνησις οὐδενὶ ἢ ἄλλων | ἀντίρροπος
οὕτα, μόνους ποιεῖ τοὺς αὐτὴν περὶ πολλοῦ ποιουμένους, μέγιστον καὶ βε-
24. βαιέστατον ἔχειν πλοῦτον. Ἠρώτησε καὶ τὸν | Βιάντα, πότερον ὀρθῶς ἐποιεῖται
τὴν ἀπέκρισιν ὁ Σόλων, ἢ διήμαρτεν; ὁ δὲ ὑπειπὼν, ὀρθῶς ἔφη· τὰ γὰρ
ἐν σοὶ βούλεται θεωρήσας ἀγαθὰ διαγινῶναι· | νυκτὶ δὲ τὰ παρὰ σοῦ μένον
ἰωρακίνοι· εἶναι δὲ δι' ἐκείνα μᾶλλον ἢ ταῦτα | τοὺς ἀνθρώπους εὐδαίμονας· ὁ δὲ
28. βασιλεὺς, ἀλλ' εἰ τὸν (b) ἢ χρημάτων | ἔφησε πλοῦτον μὴ προτιμᾶς, τό γε πλε-
θος τῶν φίλων ὅρας τοσοῦτον | ὑπάρχον, ὅσον οὐδενὶ ἢ ἄλλων· ὁ δὲ καὶ τοῦ-
τον ἀπεφάνετο τὸν | ἀειθρόν ἀδελφὸν εἶναι διὰ τὴν εὐτυχίαν. Πρὸς δὲ Πιττακὸν
εἰπεῖν φασίν, ποίαν | ἰωρακαὶ ἀρχὴν κρατίστην; τὸν δὲ ἀποκριθῆναι, τὴν τῆ
32. ποικίλου ξύλου, διασημαίνοντα τοὺς νόμους (1).

XXVIII. Ὅτι Αἰσωπὸς κατὰ τοὺς αὐτοὺς || χρόνους συνήμαρτε τοῖς ἑπτὰ P. 340.
σοφοῖς (2), καὶ εἶπεν ὡς οὐκ οἶδασιν οὗτοι | ὁμιλεῖν δυνάστη· καὶ γὰρ ὡς ἥκιστα
δεῖν ἢ ὡς ἥδιστα συμβιοῦν τοῖς τοιοῦτοις (3)· αὐτὸς δὲ πεπλασμένως ἔλεξεν, τὴν
4. μὲν γὰρ ἔκινε ἀρετὴ καὶ οὐ | πολυπληθὺς χειρῶν περιγίνεσθαι (4).

petans hanc sibi laudem tributum iri. Quumque ille diceret, neminem se posse nominare, quia nullus mortalium vitae suae finem prospicit, qua sine re nemo iure beatus reputari potest; saepe enim eos qui in superiore vita visi erant felices, sub vitae exitum in maximas calamitates incidisse; tibi rex, ne ditissimum quidem, inquit, me iudicas? Tum Solon eodem responso utens demonstrabat, ditissimos habendos esse non qui plurima possiderent, sed qui potiore prudentia essent: prudentiam autem nulli rei comparandam solos eos reddere maximarum firmissimarumque opum dominos, a quibus ipsa plurimi sit. Exin rogabat rex Biantem rectene an secus respondisset Solon? Recte, inquit ille; vult enim ea bona iudicio suo discernere quae in te sunt; nunc autem videt ea sola quae a te: esse autem ob illa magis, quam ob haec, homines beatos. Tum rex, atqui si minus, inquit, opum copiam ceteris rebus praefers, certe amicorum numerum cernis tantum, quantus alii nemini adest. Ille vero hunc etiam incertum esse dicebat propter felicitatem. Pittaco demum dixisse aiunt, quodnam vidisset imperium maximum? illumque respondisse, picti ligni imperium; leges scilicet innuentem.

28. Eadem aetate Aesopus floruit qua septem sapientes; aiebatque nescisse hos rationem cum dynastis versandi: quippe aut rarissime aut quam incundissime cum his esse vivendum. Ipse autem tectis verbis dicebat victoriam virtute non numerum multitudine adquiri solere.

(1) Cod. τοῦτω. (b) Cod. ἕτερον.

(1) Conf. Laërt. I. 77.

(2) Sane Aesopus loquitur in dialogis septem sapientium apud Plutarch. op. cit.

(3) Diodorus etiam XV. 7. scribit hanc sententiam, de Platone apud Diogenem tyrannum ver-

sante loquens. Plutarchus autem in Sol. XXVIII. refert etiam Solonis responsum: *μεγαλοπρεπὲς, Ἀεσώπου, sed vel rarissime vel optime.*

(4) Sic Euripides *Antioch.* 77. *εὐαὶν γὰρ ἐν τοῖς ἀνθρώποις τὰς πολλὰς τὰς ἀρετὰς.*

Ὅτι ὁ Φάλαρις ἰδὼν περιστῆ|ρων πλῆθος ὑφ' ἑνὸς ἱερακὸς διωκόμενον, ἔφη·
ἴρᾱτε ὁ ἄνδρες τοσοῦτο πλῆθος ὑφ' ἑνὸς διωκόμενον διὰ δειλίαν; ἰπεί τει|
εἰ τολμήσειαν|ἰπιστρέψαι, ῥαδίως τοῦ διώκοτος ἂν περιγένοιτο· καὶ ἐκ τοῦ-
του|τῷ λόγῳ ἀπεβάλετο τὴν δυναστείαν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς| 8.
βασιλείων (1).

Ὅτι Κροῖσος ἐπὶ Κύρον τὸν πέρσην ἐκτρατεύων, ἰπύθειτο τοῦ μαντεῖα.
ὁ δὲ χρησμός·

Κροῖσος ἄλυν (2) διαβάς μεγάλην|ἀρχὴν καταλύσει (3).

Ὁ δὲ τὸ ἀμφίβολον τῷ χρησμοῦ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ|προαίρεσιν ἐκδεχόμενος, 17.
ἰδυστήχησεν·

XXVIII. Ὅτι πάλιν ἐπήρωτησεν|εἰ πολὺν χρόνον ἔξει τὴν δυναστείαν.
εἶπεν δὲ τὰ ἑπηταῦτα·

Ἄλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς Μήδοισι γίνηται,

Καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρεῖ πολυ|ψηφίδα παρ' Ἑρμῶν

Φεύγειν μηδὲ μένειν μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι (4).|

Ὅτι ἡμίονον τὸν Κύρον ἔφη διὰ τὸ τὴν μητέρα αὐτοῦ μηδὲν εἶναι, | 16.
τὸν δὲ πατέρα αὐτοῦ πέρσην·

Ὅτι Κύρος ὁ τῶν Περσῶν βασι|λεὺς παραγρηθεὺς μετὰ πάσης δυνάμεως
εἰς τὰ τῆς Καππαδοχίας|στινὰ, ἀπίσκει κήρυκας πρὸς τὸν Κροῖσον, τὴν τε
δυναστείαν αὐτοῦ κατασκευομένης, καὶ δηλώσαντας ὅτι Κύρος αὐτὸν ἀφίπτιν 20.
τῶν|πρότερον ἀμαρτημάτων, καὶ Λυδίας καθίστησι σατράπην, ἂν ἐπὶ Θύρας
γενόμενος ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ὁμολογῇ δοῦλος εἶναι· πρὸς οὗς|ὁ Κροῖσος ἀπεί-

Phalaris observato columbarum globo, quem unus accipiter persequabatur, videte, viri, inquit quanta multitudo timiditatis suae causa ab uno vim patitur: quum si illa converso agmine adversari auderet, persequentem facile opprimeret. Hoc dicto Phalaris dominatum suum evertit, uti scripsimus in titulo de regum successione.

Croesus in Cyrum persam arma commovens oraculum sciscitatus est, quod fuit huiusmodi:

Croesus Halyn transmittens grande imperium destruet.

Is autem ambiguum oraculum pro suo voto interpretans, malam fortunam expertus est.

29. Idem denuo quaesivit, an diu retenturus esset imperium? Fudit autem hos versus Pythia:

Sed cum mulus Medorum rex erit,

Tuno a Lyde pedibus delicate arenosum ad Hermum

Fuge sine mora, neque te pudeat esse timidum.

Porro mulum dicebat Cyrum, utpote natum matre medica, patre persa.

Cyrus cum universo exercitu ad Cappadociae angusta loca delatus, legatos ad Croesum misit qui regnum eius explorarent, simulque certiores Croesum facerent, superiorum quidem culparum Cyrum ei gratiam facere, eumque Lydiae satrapen constituere, si certe ad portas occurrens obsequentem se cum ceteris fateretur.

(1) Notemus hunc deperditum excerptorum titulum de regum successione, cuius nec Valesius nec Hoescholius meminernnt. Obiter autem observo Sotionem, cuius Heraclides epitomen fecerat, scripsisse aliam de successione uti, narrat Laertius V. 79.

Collect. vat. T. II.

(2) Quippe Halys fluvius Croesi imperium a medico discernebat. Herodot. I. 105.

(3) Euseb. praep. V. 20. et alii auctores.

(4) Herodot. I. 55.

24. κρ'Θη, δίοτι προσκέντως ἂν Κύρος καὶ Πέρσαι Κροΐσῳ δουλείῃν ὑπομένοιν (1).
ἐκείνους μὲν γὰρ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον | διατετελικέναι Μήδοις δουλεύοντας, αὐ-
τὸν δὲ οὐδέποτε πεποιθέναι τὸ προσταττόμενον ὑφ' ἑτέρῳ.

25. Ὅτι οἱ πονηροὶ καὶ αὐτίκα παρὰ τῷ ἀδικηθέντων τὴν τιμωρίαν ἐκκλί-
νωσιν, ἢ γε βλασφημία δι' αἰῶνος τηρουμένη, καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς κα-
τὰ τὸ δυνατόν μετρίζεται.

XXX. Ὅτι φασὶ τὸν Κροῖσον πρὸ τοῦ πρὸς Κύρον πολέμου πέμψαι
Θηρωτὲς εἰς Διελτοὺς ἐπηρεωτήσαντας, πᾶς οὖν ὁ υἱὸς αὐτοῦ δύναιτο φωνὴν
πρὸς αὐτὰς· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν.

32. Λυδὲ γέρας πολλῶν βασιλεῦ μέγα γήπιε Κροῖσε,
Μὴ βούλη πολύευκτον ||| ἴαν κατὰ δῶμ' ἀκοίειν
Παιδὸς φθελόμενου, τὸ δέ σοι πολὺ λῶιον· ἀμφὶς
ἔμμεται, αὐδήσει γὰρ ἐν ἡματι πρῶτον ἀτόλβῳ (2).

P. 239.

Ὅτι δὲ τὴν εὐτυχίαν μετρίως φέρειν, καὶ μὴ πεποιθέναι ταῖς ἀνθρωπί-
ταις εὐπραξίαις | ἐν μικρᾷ ῥοπῇ μεγάλας μεταβολὰς λαμβανούσαις.

8. Ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι αἰχμάλωτον Κροῖσον, καὶ τὴν πυρὰν σβετθῆναι,
ιδὼν | τὴν πέλιν διαρπαζομένην, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πολὺν ἀεὶς ἔχοντι τε καὶ
8. χροῖσον διαφοροῦμενον ἐπηρεωτῆσαι τὸν Κύρον τί ποιοῦσιν οἱ στρατιῶται; τοῦ
δὲ μετὰ γέλωτος ἀποκριθέντες ὡς τὰ σὰ χεῖματα διαρπάξουσιν, μὰ Δία μὲν
οὖν εἰπεῖν, ἀλλὰ τὰ σά· Κροῖσῳ γὰρ ἴδιον οὐκέτι οὐδὲν ὑπάρχει· ὁ δὲ Κύ-
ρος θαυμάσας τὸν λόγον, εὐθὺς μετενόησε, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀνείρξας τῆς
12. διαρπαγῆς, εἰς τὸ βασιλικὸν ἀνίλαβε | τὰς τῶν Σαρδιανῶν κτήσεις (3).

Quibus Croesus respondit : immo Cyrum Persasque pati posse ut Croeso ser-
vant, qui videlicet superiore aetate in Medorum potestate fuissent : se vero num-
quam imperata cuiusvis fecisse.

Scelesti homines etsi forte ultionem eorum, quibus iniurii sunt, in praesenti
declinent ; attamen infamia in perenne aevum illos etiam mortuos, quantum sic-
ri potest, persequitur.

30. Aiunt Croesum ante bellum cum Cyro susceptum misisse oratores Delphos
rogatum, quam ratione filius suus loquelae usum acquirere posset ; Pythiam-
que respondisse :

Lyde soboles multorum regum, valde inscie Croese,
Ne velis exoptatam vocem domi audire
Nati loquentis, sine qua longe melius tibi
Foret : namque is infelici die loqui incipiet.

Modeste felicitas ferenda est, neque humanis prosperitatibus confidendum,
quae horae momento magnas patiuntur conversiones.

Postquam Croesus captus fuit, et regi flammis incolumis evasit, videns urbem
diripi, atque inter cetera multam argenti aurique vim hac illac comportari ;
quaesivit e Cyro, quidnam agerent milites ? quo respondente non sine risu, opes
scilicet tuas diripiunt ; non per Iovem, inquit ille, sed tuas : Croesi enim ni-
hil iam est. Tum Cyrus dictum demiratus, sententiam ilico immutavit ; colibi-
tisque a praeda militibus, opes Sardianorum in regiam ad se recepit,

(1) Herodot. I. 102.

(2) Herodot. I. 85.

(3) Leges Xenophontem Cyrop. VII. 2, qui

summa in re cum Diodoro nostro conspirat ; quam-
quam ille narrationem aliter digessit, neque tam sa-
piens dictum Croeso tribuit.

XXXI. Ὅτι Ἄρπαγος (1) κατασταθὲς ὑπὸ Κύρου τῇ πέρσῃ ἐπὶ τῆς θαλάσσης στρατηγός, καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων πρὸς Κύρον διαπρεσβευομένων συμβέσθαι φίλιαν, εἰπεῖν | πρὸς αὐτοὺς ὅτι παραπλήσιόν τι ποιοῦσιν τῶν πρότερον ἑαυτῷ συμβάντων· καὶ γὰρ ποτε γῆμαι ἐκλόμινον, αἰτεῖσθαι πατὴρ τῶ πατρὸς τὴν | κόρην· τὸν δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἄξιον κρίναντα τῷ γέμου, δυσχερὲς κατεγδυῆσαι, μετὰ δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τιμῶμενον, δίδοναι τὴν θυγατέρα· αὐτὸν δὲ ἀποκριθῆναι, διότι | γυναῖκα μὲν οὐκ ἐκείνη αἰσχοί, παλλακίδα δὲ συγχωρῆσαι λαβεῖν· διὰ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐδήλου τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι Κύρος πρὸς ἄξιοντος γενέσθαι Περσῶν φίλης, οὐκ ἐβλήθησαν· τῶν δὲ ἐκ μεταβολῆς ἐκείνων σπειρόντων συνάψαι φίλιαν, ὥς μὲν πρὸς | συμμάχους οὐ ποιήσεται τὰς ὁμολογίας· ὥς δὲ δούλος εἰς τὴν τῶν Περσῶν πίστιν ἑαυτοὺς παραδιδόντας προσδίδεται.

Ὅτι Λακεδαιμόνιοι πυνθανέμενοι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνας | κινδυνεύειν, ἐπέμψαν πρὸς Κύρον, ὅτι Λακεδαιμόνιοι συγγενεῖς εἰσὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλλήνων ἀπαγορεύουσιν αὐτῷ καταδελοῦσθαι τὰς ἑλληνίδας πόλεις (2)· ὁ δὲ θαυμάσας τὸν λόγον, ἔφη γινώσκεισθαι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ὅτ' ἂν ἴνα τῶν ἑαυτοῦ δούλων πέμψαι καταστρεφόμενον τὴν Ἑλλάδα.

XXXII. Ὅτι Λακεδαιμόνιοι τὴν Ἀρκαδίαν | μίλλοντες καταστρέφειν, ἔλαβον χρησμόν.

Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς; || μέγα μ' αἰτεῖς, εὖ τοι δώσω.

Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ βαλανθάσοι ἄνδρες ἴασι,

Οἱ σ' ἀποκωλύσουσιν· ἐγὼ δέ τοι οὐ τι μείλιρῶ.

Δώσω σοι Τεγίαν ποσσὶ σέκροτον ὀρχήσασθαι,

Καὶ καλὸν πεδίον σχοίνῳ διαμετρέσασθαι (3).

31. Quo tempore Harpagus a Cyro persa praefectus mari erat, Graecis Asiae incolis legationem ad Cyrum de foedere ineundo mittentibus; Harpagus ait, Graecos similia facere his quae sibi olim accidissent: etenim ipse nubendi cupidus, postulerat a parente puellam; qui primo quidem haud satis dignum suis nuptiis iudicans, potentiori viro puellam despondit: sed cum postea vidisset eam in honore apud regem, filiam ultro obtulit: cui ipse ait, se nunc quidem hanc in uxoris loco non pati, concubinam autem admittere. Hac oratione declarabat Graecis, Cyro olim studente ut amici Persarum fierent, ipsos remisse: nunc versa vice, sedulam ipsos dare operam ut in amicitiam coirent: sed illum quidem haud foedus sociale initurum; servos autem Persarum fidei semet dedentes recepturum.

Lacedaemonii audito Graecorum qui Asiam incolebant discrimine, miserunt oratores ad Cyrum qui dicerent, Lacedaemonios Graecorum asiaticorum adfines Cyro interdicere quominus graecas urbes servitio opprimeret. Ille miratus sermonem, tunc se illorum virtutem cogitaturum ait, cum de suis famulis aliquem ad perdomandam Graeciam miserit.

32. Lacedaemonii Arcadiae sibi subiciendae cupidi hoc oraculum retulerunt:

Arcadium a me petis; magnum petis; haud tibi tradam.

Muli in Arcadia glande vescentes viri sunt,

Qui te prohibebunt. Ego vero haud tibi invidéo:

Tegeam tibi pedibus ludibundis calcandam dabo,

Bonumque agrum funiculo dividendum.

(1) Harpagus hic Cyrum parvulum Astyagis crudelitati subtraxerat, et strenuam belli operam eidem Cyro exhibuerat. Herodot. I. 111.

(2) Confer Herodotum I. 152.

(3) Herodot. I. 66.

4. Ὅτι οἱ Λακιδαιμόνιοι ἐπιμύσαν εἰς Δελφοὺς περὶ τῶν ὀστίων Ὀρίστου | τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἐν ποίῳ τινὶ τόπῳ κεῖνται· καὶ ἔχρησεν οὕτως. |
 Ἔστι τις Ἀρκαδίας Τεγίης λιυρῶ ἐνὶ χώρῳ
 Ἐνθ' αἶετοι πνιούσι δ' αὖτε κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμα ἐπὶ πῆματι κεῖται. |
8. Ἐνθ' Ἀγαμέμνονίδην κατέχει φυσίζοος αἶα·
 Τὸν σὺ κομιασάμενος | Τεγίης ἐπιτάφροθος ἴσση (1).
 Ἦν δὲ χαλκίδον· αἶετος (2) δηλοῖ τὰς φύσας· τύπον | δὲ τὸν αἶετος φησὶ
 εἰ τὰς σφύρας· πῆμα δὲ ἐπὶ πῆματος τὸν σίδηρον | ἐπὶ σιδήρῳ· πῆμα γὰρ εἴρη-
 ται διὰ τὸ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀνθρώπων εὐρῆσθαι. |
12. * Κρεῖττον γὰρ εἶναι τελευτᾶν ἢ ζῶντας ἐαυτοὺς μετὰ τῶν συγγενῶν ἐφο-
 ρᾶν ἄξια θανάτου πράττοντας.
- XXXIII. Ὅτι κατηφορέσης ποτὶ | τῆς θυγατρὸς Πεισιστράτης, καὶ δοκούσης
 τῷ κάλλει διαφίρειν, προσελθὼν τις τῶν νεανίσκων (2) καταπεφρονηκώς ἐφίλησε τὴν
 16. παρθένον· ἀκούσαντες δὲ οἱ τῆς κείνης ἀδελφοί, βαρύνως ἤνεγκαν τὴν ὑβρίν· καὶ
 τὸν νεανίσκον ἀγαθόντες πρὸς τὸν πατέρα, δίκην ἠξίαν δίδόναι· ὁ δὲ Πεισίστρα-
 τος γιλάσας, καὶ τί τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς, ἔφη, ποιήσωμεν, εἴαν τοὺς φιλοῦν-
 τας τιμωρίαις περιβάλωμεν;
20. Ὅτι αὐτὸς διαπορευόμενος ποτὶ διὰ τῆς χώρας κατενόησεν ἄνθρωπον | κα-
 τὰ τὸν Ἑμπεττον ἐργαζόμενον ἐν χωρίοις λεπτοῖς καθ' ὑπερβολὴν | καὶ τραχέσι·
 θαυμάσας δὲ τὴν φιλεργίαν (3), ἐπιμύει τοὺς ἐρωτήσαντας | τί λαμβάνοι τοιαύτην
24. χόρην ἐργαζόμενος; ὡς ποιοσάντων τὸ προσταχθῆναι, ὁ ἐργάτης ἔφησε λαμβά-

Lacedaemonii missis Delphos oratoribus qui rogarent ubinam ossa agamemno-
 nii Orestis quiescerent, hoc audierunt responsum:

Est quaedam Arcadiae Tegea plana in regione,
 Ubi duo venti spirant valida coacti necessitate;
 Et forma resistens formae, et noxa supra noxam iacet.
 Ibi Agamemnonidem tenet naturae altrix terra;
 Quo tu sublato, Tegeae victor eris.

Erat autem fabri officina: ventus folles significat; forma incudem et
 malleos; noxa supra noxam, ferrum; quod quidem noxa dicitur, quia ad ho-
 minum perniciem inventum fuit.

* Quippe mori praestat, quam vita retenta se suosque videre digna leto fa-
 cientes.

33. Ad Filiam Pisistrati canistrum in sacris ferentem, formaeque decore prae-
 cellere visam, accedens quidam adolescens osculum virgini contemptim libavit.
 Qua re intellecta puellae fratres moleste contumeliam tulerunt; perductoque ad
 patrem adolescente, animadverti in eum postulabant. At vero arridens Pisistra-
 tus, quid inimicis, inquit, faciemus, si amantes supplicio adficiamus?

Pisistratus regionem perambulans hominem vidit circa Hymettum macro admo-
 dum in solo asperoque operantem: miratusque laboris sedulitatem, quosdam ad
 eum rogandum misit, quantum caperet ex eius soli laboratione. His imperata
 facientibus ait rusticus, capere se ex eo agello malos dolores; quos tamen

(1) In cod. pro αἶετος est xxi.

(1) Herodot. I. 67.

(2) Plutarchus apoph. ed. Reisk. T. VI. p. 716.
 Thersybulum hunc adolescentem appellat; eumque
 ab uxore non a liberis Pisistrati accusatum narrat.

(3) Quippe Pisistratus, teste Theophrasto, le-
 gem quoque tulerat adversus otiosos, quo agrum cul-
 tiorem redderet. Plutarch. Sol. xxxi.

εἶν ἐκ τοῦ χωρίου κακὰς ὁδύνας, ἀλλ' οὐθ' ἂν αὐτῷ μίλλειν· τούτων γὰρ τὸ μέρος Πεισιγέατῳ δίδόναι· ὁ δὲ δυνάστης ἀκούσας τὸν λόγον καὶ γελᾶσας, ἐποίησε τὸ χωρίον ἀτίλεις· καὶ ἐντεῦθεν ἡ παροιμία, ἧ σφακελοὶ ποιοῦσιν ἀτίλειαν (1).|

XXXIII. Ὅτι Σίρουσιος Τύλλιος Ταρκύνιος ἐπιθεμίνε, παραζηνθεὶς εἰς τὸ βου- 28.
λευτήριον καὶ θιασάμενος τὴν καθ' ἑαυτοῦ παρασκευὴν, τοσοῦτον μένεν εἶπε·
τίς ἢ τόλμα Ταρκύνιε; ὁ δὲ ὑπολαβὼν, ἡ μὲν οὖν | σὴ φησι τίς; ὡς δουλέκ-
δουλος ὢν, Ῥωμαίων βασιλεύειν ἐτόλμησας, | καὶ τῆς τοῦ πατρὸς ἡγεμονίας ἡμῖν 32.

P. 269. προσηκούσης, παρὰ νόμους ἀφείλε || τὴν οὐδ' ἐκ καθ' ἑνα σοι τρόπον ἐπιβάλλου-
σαν ἀρχήν· ταῦτα λέγων, ἅμα | προσέειπε, καὶ δρεξάμενος τῆς τοῦ Τυλ-
λίου χειρὸς, ἔριψεν αὐτὸν | κατὰ τῆς κρηπίδος· καὶ διαγαστὰς καὶ χολεύων διὰ
τὸ πτώμα, ἐπεχείρησε φυγεῖν, ἀπεκτάνθη δέ· .|

XXXV. Ὅτι ὁ Πυθαγόρας μετεμψύχωσιν | ἐδόξαζε, καὶ κρεοφαγίαν ὡς
ἀποτρόπαιον ἡγείτο, πάντων τῶν ζώων τὰς | ψυχὰς μετὰ θάνατον εἰς ἕτερα ζῶα
λέγων εἰσέρχισθαι· καὶ αὐτὸς δὲ ἑαυτὸν | ἔφασκεν ἐπὶ τῶν τρωικῶν χρόνων μι- 3.
μνησθαι γέννημένον Εὐφορβον | τὸν Πάνθου μὲν υἱὸν, ἀναιρεθέντα δὲ ὑπὸ Μεν- 3.
ελάου (2).

Ὅτι φασὶν | αὐτὸν ἐν Ἀργεὶ ποτὲ παρεπιδημήσαντα καὶ θιασάμενον τῶν
τρωικῶν | σκύλων ἀσπίδα προσπλωμένην, δακρύειν· ἐρωτηθέντα δὲ ὑπὸ τῶν |
Ἀργείων τὴν τοῦ πάθους αἰτίαν, εἰπὴν ὅτι τὴν ἀσπίδα ταύτην εἶχεν | αὐτὸς 12.
ἐν Τροίᾳ γιγονῶς Εὐφορβος· ἀπίσως δὲ διακειμένων καὶ μαλίσαν αὐτοῦ κατα-
γινωσκόντων, σημεῖον εὐρεῖν ἔφησιν ἀληθείας τοῦ | ταῦθ' οὕτως εἶχεν· ἐκ τοῦ γὰρ
ἐντὸς μέρους ἐπιγεγραφεῖν τὴν ἀσπίδα | γραμμασιν ἀρχαίοις ΕΥΦΟΡΒΟΥ· πάν-

pensi non duceret, quandoquidem horum partem Pisistrato penderet. Haec audiens tyrannus ridensque, immunem agellum fecit. Atque hinc proverbium: etiam siderationes faciunt immunitatem.

34. Servius Tullius, Tarquinio rebellante, venit in senatum, visaque adversus se coitione, tantum hoc dixit: quatenam haec audacia, Tarquini? Cui ille, immo quae tua est? qui servus serva natus Romanorum rex fieri ausus es: et cum patria dignitas ad nos iure manaret, contra fas usurpasti dominationem nullo prorsus modo ad te pertinentem. Atque haec dicens irruit, apprehensusque Tullii manu deiecit eum de gradibus; qui exurgens et a casu claudicans, dum fugam molitur, interfectus est.

35. Pythagoras metempsychoseos dogmati adhaerens, carnis esum piaculi instar habebat, aciebatque cunctorum viventium animas post obitum in alios animantes ingredi; seque ipsum meminisse affirmabat troicis temporibus fuisse Euphorbum Pauthoi filium a Menelao occisum.

Idem Argos fertur aliquando profectus, quum inter troica spolia adfixum scutum vidisset, illacrymavisse. Rogantibus vero Argivis adfectus eius causam, scutum illud ait se habuisse quum Troiae esset Euphorbus: quod quum illi non crederent, insaniaeque cum redarguerent, ait se indicium verum eius rei deprehendisse: namque interiore scuti parte litteris antiquis inscriptum esse ei-

(1) Proverb. Zenob. III. 76.

ΣΕΙΧ. L. 21. Est autem in hoc mendacio exornando

(2) Euphorbi suprema fata spectare licet in tribus ambrosiani codicis a me editi vetustis picturis celebris erat. Laërt VIII. 4.

16. των δὲ διὰ τὸ παράδοξον εἰπόντων καθελεῖν τὴν εἰκόνα, συνίβη τὴν ἐπιγρα-
φὴν εὐριθῆναι·|

Ὅτι Καλλίμαχος (1) εἶπε περὶ Πυθαγόρου διότι τῶν ἐν γεωμετρίας προβλή-
ματα τὰ μὲν εὐρετὰ δὲ ἐκ τῆς Αἰγύπτου πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλληνας ἤνεγκεν·
20. ἐν οἷς ὅτ' ἐξέυρε φρὺξ Εὐφορβος ὅστις ἀνθρώποις τρίγωνον καὶ σκαληνὸν καὶ κύκλον
ἑπταμήκη δίδαξε (2) νησεύειν τ' ἐμπνέοντων, οἱ τὰς οὐδ' ὑπῆκσαν πάντες·

XXXVI. Ὅτι παρεκάλει τὴν λιτότητα ζηλοῦν· τὴν γὰρ πολυτέλειαν ἅμα
τάς τε οὐσίας τῶν ἀνθρώπων διαφθείρει καὶ τὰ σώματα· τῶν γὰρ νόσων τῶν
21. πλείστων ἐξ ὁμότητος γινομένων, αὐτὴν ταύτην ἐκ τῆς πολυτελείας γίνεσθαι·
πολλοὺς δὲ ἐπειθὲν ἀπύροις σιτίοις χρῆσθαι καὶ ὑδροποσίαις πάντα τὸν βίον,
ἐνικν τοῦ ταῦτα θηρᾶσθαι τὰ κατὰ ἀλήθειαν (3)· | Τῶν δὲ καθ' ἡμᾶς εἴ τις
22. ἀπαγορεύσειεν ἢ εἶδος ἢ δυνεῖν ἀπέχεσθαι τῶν ἡδέων εἶναι δοκούτων ἐπ' ὀλίγας
ἡμέρας, ἀπείπον τὴν φιλοσοφίαν· φήσαντες εὐηθὲς ὑπάρχειν τὰφανὲς ἀγαθὸν
ζητεῖν, ἀφέντα τὸ φανερόν· καὶ μὲν δέη δημοκοπεῖν ἢ πολυπραγμονεῖν περὶ
τῶν ἄλλοτρίων, σχολάζουσι, καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐμποδίζονται· εἰάν δὲ γίνεσθαι
23. δεῖν περὶ παιδείαν καὶ τὴν τῶν ἡθῶν ἐπισκευὴν, ἀκαιρεῖν φασίν· || ὥστε ἀσχο-
λουῦσθαι μὲν εὐσχυλοῦντας, σχολὴν δ' ἄγειν οὐ σχολάζοντας· |

Ὅτι φασὶν τὸν ταραντῖνον Ἀρχύταν τὸν ὄντα πυθαγόρειον ἐπὶ μεγάλοις ἀδι-
4. κήμασιν οἰκίταις ὀργισθῆναι, καὶ κατεξαναστάντα τοῦ πάθους· εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἂν
ἰγνήθησαν ἀθῶοι τηλικαῦτα ἁμαρτήσαντες,· | εἰ μὴ ἔτυχεν ὀργιζόμενος (3)·

P. 270.

PHORBI. Ibi cunctis cum sinpore iubentibus ut parmula revelleretur, reapse
eiusmodi inscriptio reperta est.

Ait Callimachus primum Pythagoram geometriae problemata, quae fuerant
inventae, ex Aegypto ad Graecos transtulisse. In his, ait, erant excogitata a phry-
ge Euphorbo, qui homines docuit triangulum et scalenum et circulum. Ipse hy-
potenusam docuit; itemque abstinentiam ab esu animantium; in quo postremo laud
omnes ei obtemperarunt.

36. Idem suadebat frugalitatem; quoniam sumptuositas rem simul familiarem
hominumque corpora pessumdat: nam quum plurimi morbi e cruditate gignantur;
haec ipsa sumptuositatem parentem habet. Multis etiam persuasit ut frigidis
excis uterentur et aquam potarent per omnem vitam; quia victus huiusmodi ve-
ritati indagandae idoneus sit. At enim si quis homines nostrae aetatis abs iu-
cundarum harum rerum una vel altera ad paucos dies abstinere iuberet, hi phi-
losophiae nuncium remitterent; stultumque dicerent invisibile bonum quaerere,
perspicuo dimisso. Idem nostri homines ad populi quidem favorem captandum,
atque ad mentem alienis negotiis intendendam, satis vacant, nullaquo re impe-
diuntur; verum ubi bonis doctrinis morumque compositioni cura impendenda sit,
tempore idoneo carere se aiunt: quare negotiosi sunt cum nihil agunt; otiosi au-
tem cum rebus agendis occupantur.

Aiant tarentinum Pythagoram servis propter gravia maleficia iratum, colibito ta-
men animi motu dixisse, haud illis tanta facinora fore impunia nisi ipse iratus esset.

(2) Ita evidenter videtur. Coniecto scribendum ὑπερβύουσαν ἐκείνην.

(1) Puta in commentariis historicis, vel in ca-
tabro scriptorum libris etc. comprehenso, quod
utrumque opus ingenti et vano desiderio iamdiu de-
prebitum requireretur.

(2) De Pythagora et pythagorae utiliter conse-
rentur ea quae copiose scribunt Iamblichus, Laer-

tius, et Porphyrius, in commentariis de tanti philoso-
phi vita et doctrina atque institutis; nec non Hiero-
cles comment. ad aures Pyth. carum. Et quidem
apud Iamblichum in eade operis luculentus extat in-
diculus illustrium pythagoriorum.

(3) Quot auctores, quantaque cum varietate rem

XXXVII. Ὅτι οἱ πυθαγόριοι μέγιστον ἐποιούντο | πρέσβειαν τῆς πρὸς τοὺς φίλους βεβαιότητος, τὴν τῶν φίλων εὐνοίαν ἀξιολογώτατον ἀγαθὸν εἶναι τῶν ἐν τῷ βίῳ διελκόμενοι . |

Ὅτι μέγιστον ἂν τις ἠγέσαιο καὶ μάλιστα θαυμάσαι τὸ αἴτιον τῆς πρὸς τοὺς | φίλους εὐνοίας . τίνας γάρ ποτε ἦσαν ἐθισμοὶ ; ἢ τῆς τρόπος ἐπιτηδεύματων ; ἢ τῆς λόγου δυνάτης δι' ἧς ἐνεργάζοντο τὴν τοιαύτην | διάθεσιν τοῖς ἀφικνουμένοις εἰς τὴν τοῦ βίου κοινωνίαν ; ταῦτα γὰρ | πολλοὶ μὲν ἐπιθυμήσαντες γινώσκειν τῶν ἔξωθεν , ἐπεβάλεον πολυπραγμοσύνην , εὐδὲ ποτε δὲ οὐδέ τις μαλεῖν ἠδυνήθη . αἴτιον δὲ τοῦ διατηρήσθαι τὰς ὑπὲρ τούτων ἐπισθήκας (1), τὸ τοὺς πυθαγορίους ὑπότασιν ἔχειν μηδὲν τοιοῦτο πείσιν ἐγγράφον , ἀλλὰ διὰ μνήμης ἔχειν | τὰ παραγγελλόμενα .

XXXVIII. Ὅτι ὁ Πυθαγόρας πρὸς τοῖς ἄλλοις παρήγγελλε τοῖς μαθηταῖς σπανίως μὲν ὁμίζειν . χρησαμένοις δὲ τοῖς ὅρκοις , πάντως ἐμμένειν (2), καὶ πρὸς τίλος ἄγειν ὑπὲρ ὧν ἂν τις ἐμίσθῃ | πραγμάτων . εὐχὴ ὁμοίαν ἀπέφασιν ποιοῦμενες Λυσάνδρῳ τε τῷ | Λάκωνι καὶ Δημάδῃ τῷ Ἀθηναίῳ , ὧν ὁ μὲν ἀπεφαίνετο τοῖς μὲν | παῖδας δὲ ἔξαπατᾶν τοῖς ἀστραγάλοις, τοὺς δὲ ἄνδρας τοῖς ὅρκοις (3) . ὁ δὲ διαβεβαιούμενος ὅτι δεῖ τὸ λυσιτελέστατον ὥσπερ | ἐπὶ τῶν ἄλλων , οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ὅρκων αἰρεῖσθαι . ὁρᾶν δὲ τὸν ἐπισκεῖται τα παραχρησμά ταῦτ' ἔχοντα περὶ ὧν ὤμοσιν . τὸν δὲ ὀρκίζοντα , φανερῶς τὸ ἴδιον ἀπολλύντα . τούτων γὰρ ἑκάτερος εὐ καὶ θάπερ Πυθαγόρας ὑπιστήνατο τὸν ὅρκον εἶναι πίστει ἐῖς χυρὸν | βέβαιον , ἀλλ' αἰσχροκερδείας καὶ ἀπάτης δόλιχα (4) . |

37. Pythagorii maximum studium in conservandis firmiter amicitiiis ponebant ; quippe qui amicorum Benivolentiam , maximum humanae vitae bonum reputabant .

Merito quis admirabitur gravissimamque iudicabit fuisse causam benivolentiae pythagoriorum inter se : quanam videlicet consuetudines , quod studiorum genus , quae vis eloquentiae tantam charitatem iis iniecerit , qui in illam vitae societatem conspirabant ? Sane multi e profanis rei huius cognoscendae cupidi ingenia sua valde torserunt ; nemo tamen quicquam rescivit . Iamvero causa cur pythagorii haec arcana pacta servaverint , inde scilicet repetenda est , quod habebant in monitis ut nihil huiusmodi scripturae commendarent , sed praecepta sua in memoriae thesauro conservarent .

38. Pythagoras inter cetera praecipiebat discipulis suis ut raro iurarent : ceteroquin iure iurando praestito , firmiter huic inhaerent , atque ut rem sacramento promissam ad exitum perducerent . Sane Pythagorae longe alia mens erat quam laconi Lysandro et Demadi atheniensi ; quorum alter aiebat pueros oportere decipi talis lusoriis , viros autem iureiurando : alter autem adfirmabat id quod maxime utile foret tum in aliis rebus tum etiam in iureiurando sequendum : et quidem se videre , peierantem potiri statim ea re cuius causa iurat ; eum autem qui iustum iusiurandum concipit , suam rem sine dubio amittere . Nimirum uterque horum , secus atque Pythagoras , iusiurandum censebat laud esse fidei certum mancipem , sed turpis lucri dolique decipulam .

hanc narraverint , dixi ad Cic. de rep. l. 58. Adde itaque usque ad haec verba in valesianis excerptis Westis Laertium VIII. 20 . qui Pythagorae id factum tribuit .

(1) Nota est pythagoria Timycha quae cruciatibus acerbissimos a Dionysio tyranno passa , sectae tamen arcana non revelavit . Iambli. cap. xxxi.

(2) Praeceptum Pythagorae de iure iurando ex-

lat usque ad haec verba in valesianis excerptis Westis . T. II. p. 555. Reliqua nunc adduntur .

(3) Polyacn. l. 45.

(4) Flagitiosum Demadis tum dicendi tum agendi impudentiam passim lacerant prisci auctores ; cuius dignas denique poenas ipse luit a Casandro dicto supplicio peccatus .

29. XXXVIII. Ὅτι Πυθαγόραν φασὶν ὑπὸ τινος ἐρωτηθῆντα πότε χρηστέον ἀφροδισίοις, εἶπε ὅταν ἑαυτοῦ θείης ἥττον γινέσθαι.

33. Ὅτι οἱ πυθαγόριοι διήρουν καὶ τὰς ἡλικίας τῶν ἀνθρώπων εἰς τέσσαρα μέρη, παιδὸς, | γίου, νεανίσκου (1), γέροντος. Ἐ τούτων ἑκάστην ἔφασαν ὁμοίαν εἶναι ταῖς κατὰ τὸν ἑαυτοῦ τῶν ὥρων μεταβολαῖς. τὸ μὲν ἱαρ ||| τῷ παιδὶ δι- P. 247. δόντες, τὰ δὲ φθινόπωρον τῷ ἀνδρὶ, χεῖμῶνα τῷ γέροντι, τὸ δὲ θέρος τῷ γίω.

4. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀπεφαίνετο τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι δεῖν τὰ ἀγαθὰ τοὺς φρο- νίμους ὑπὲρ τῶν ἀφρόνων. τοὺς | γὰρ ἀσυνέτους ἀγνοεῖν τί ποτὲ ἔστιν ἐν τῷ βίῳ κατὰ ἀληθειαν ἀγαθόν (2).

8. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἔφασκε δεῖν ἐν ταῖς εὐχαῖς ἀπλῶς εὐχεσθαι τὰ ἀγαθὰ | καὶ μὴ κατὰ μέρος ὀνομάζειν, οἷον ἐξουσίαν, ἰσχὺν, κάλλος, πλεῖστον, τὰλλα τὰ τούτοις ὅμοια. πολλάκις γὰρ τούτων ἑκάστον τοὺς | κατ' ἐπιθυμίαν αὐτῶν τυχεύοντας, τοῖς ὅλοις ἀνατρέπειν. καὶ τοῦτο γινώ|η ἂν τις ἐπιστήσας τοῖς ἐν ταῖς Εὐριπίδου Φοινίσσαις στίχοις (3), ἐν οἷς | οἱ περὶ τὸν Πολυνίκην εὐχονται τοῖς θεοῖς, ὡς ἀρχὴ βλάβης δ' ἐς Ἄργος - ἕως εἰς στερν' (2) ἀδελφοῦ τῆς δ' ἀπ' ὠλίνης βαλεῖν (4). 12. οὗτοι γὰρ | δεχοῦντες ἑαυτοῖς εὐχεσθαι τὰ κάλλιστα, ταῖς ἀληθείαις καταγινώσκει.

XI. Ὅτι Πυθαγόρας φιλοσοφίαν, ἀλλ' οὐ σοφίαν, ἐκάλει τὴν ἰδίαν αἵρεσιν (1). καταμεμφόμενος γὰρ τοῖς πρὸ αὐτοῦ κεκλημένοις ἑκτὰ σοφοῖς, | ἔλεγεν ὡς σοφὸς μὲν οὐδεὶς ἔστιν ἀνθρώπος ὢν, καὶ πολλάκις διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσεως οὐκ ἰσχύων πάντα κατορθοῦν. ὁ δὲ ζήλων τὸν | τοῦ σοφοῦ τρόπον τε καὶ βίον, προσ- κέντως ἂν φιλόσοφος ὀνομάζοιτο.

39. Aiunt Pythagoram nescio quo rogante quandonam re venerea utendum esset, respondisse, cum te ipso deterior esse volueris.

Hominum aetates pythagorii in partes quatuor dividebant, pueri, iuvenis, adulescentis, senis: atque harum singulas comparabant tempestatum quae per annum fiant vicibus; veri puerum; autumnno virum; hyemi senem; iuvenem aestati.

Idem Pythagoras decernebat ut cordati homines bona a diis peterent pro recordibus. Etenim stultos nescire quid in humana vita revera bonum sit.

Idem aiebat, bona simpliciter in precibus esse poscenda; non autem singillatim nominandum aliquid, potentiam puta, vires, pulchritudinem, opes, et alia eiusmodi. Saepe enim accidisse, ut horum singula eos qui cupide positi erant everterint. Id quod cognoscere licet si in memoriam revocemus Euripidis illos ex Phoenissis versiculos, in quibus deos Polynices orat hoc initio utens - intuens Argos - usque ad illud - in pectus fratris ab hoc brachio vibrem. - Ille enim quum sibi videretur optima precari, reapse imprecabatur.

40. Pythagoras sectam suam non sapientiam appellabat sed sapientiae studium. Castigans autem septem qui ante se sapientes appellati fuerant, negabat ullum hominem esse sapientem, qui saepe propter naturae infirmitatem omnia recte perficere haud potius est.

(1) Cod. στήριος. (2) Cod. λαρεῖα.

(1) Notandum aetatum ordo videtur post esse. qui ait Pythagoram interdixisse quominus pro se quis que orci, quia nesciunt homines quid sibi expediat. Confer etiam Pollucem II. 11. Νεανέσκας quidem est adulescens, de quo latino vocabulo pauca olim dixi cap. IV. praef. ad Cir. de rep. XII.

(3) Vera 1373-1384.

(4) Iamblich. VIII; Euseb. chron. prooem. lib. II.

(2) Hinc corrigendus videtur Laertii error VIII. 9. ed. Mediol. p. 228.

Ἄλλ' ἔμας τηλικαύτης προκοπῆς γενομένης περὶ τε Πυθαγόραν | αὐτὸν καὶ
τοῖς μετ' ἐκείνον πυθαγορείους, καὶ τοσούτων ἀγαθῶν αἰτίοι | γινόμενοι ταῖς 20.
πέλυσιν (1), οὗτοι τὸν πάντα τὰ καλὰ λοιμαινέμενον | φθόρον εὐ δ' ἐφυγον (2).
οὐδὲν γὰρ οἶμαι τῶν παρ' ἀνθρώποις καλῶς οὕτω | συνέστηκεν, ὥστε μηδεμίαν
αὐτῷ φθορὰν τε καὶ διάλυσιν γιῆσαι (3) | τὸν πολυετὴ χρόνον.

Ὅτι Κύρος ὁ τῶν Περσῶν [βασιλεὺς] ἐπειδὴ τῶν | Βαβυλωνίων καὶ τῶν 24.
Μήδων τὴν χώραν κατεπολίμησεν, ταῖς ἐλπί|σι πᾶσαν περιέλαμβανε τὴν οἰκου-
μένην. τῶν γὰρ δυνατῶν | καὶ μεγάλων ἐθνῶν καταπολεμημένων, ἐνέμιξε μη-
δεῖνα μήτε βασιλεία μήτε | μῆδος (b) ὑποστήσασθαι τὴν ἰδίαν δύναμιν. τῶν
γὰρ | ἐν ἐξουσίαις ἀνυπευθύνων ὄντων εἰώθεισαν ἴνιοι τὴν εὐτυχίαν | μὴ φέρειν κατ' ἀν- 25.
θρώπων.

XII. Ὅτι ὁ Πολυκράτης ὁ τῶν Σαμίων τύραν|νος εἰς τοὺς ἐπικαιροτάτους τό-
πους ἀποστέλλων τριήρεις, ἐλήστυ|τιν ἅπαντας τοὺς πλείοντας, ἀπεδίδου δὲ μί-
στοις τοῖς συμμάχοις | τὰ ληφθέντα. πρὸς δὲ τοὺς μεμφομένους τῶν συνήθων ἔλεγεν || 32-
P. 19. ὡς πάντες οἱ φίλοι πλείονα χάριν ἔχουσιν ἀπολαβόντες ἅπερ ἀπίβαλον, ἢ περ ἀρ-
χὴν μηδὲν ἀποβαλόντες (3).

Ὅτι ταῖς ἀδίκαις πρά|ξεσιν ὡς ἐπίπαν ἀκολουθεῖ τις ἑμῆς, οἰκίους τι-
μωρίας τοῖς ἀμαρ|τάτουσιν ἐπιτίθεισα.

Ὅτι πᾶσα χάρις ἀμεταμέλητος οὐσα καλὸν ἔχει καρπὸν, τὸν παρὰ τῶν
εὐεργετουμένων ἵπαιον. καὶ γὰρ ἂν | μὴ πάντες, εἰς γὰρ τῶν εὖ πεπονθότων ἐνέστε
τὴν ἐπὶ ἀπάντων ἐδώκε χάριν.

Atqui quum tantus fuerit Pythagorae et eorum, qui post hunc pythagorii fuerunt, in virtute processus; cumque hi tantorum fuerint honorum civitati- bus auctores; nihilo tamen minus inimicam omni rei praeclarae invidiam non effugerunt. Nil enim inter homines ita egregie constitutum esse arbitror, ut ei de- trimentum nullum vel dissolutio a diuturnitate temporis accidat.

Cyrus persa debellatis Babyloniiorum Medorumque ditionibus, spe universum orbem complexus est. Victis enim potentibus magnisque nationibus, nullum iam neque regem neque consilium viribus suis obstiturum putabat. Nimirum qui po- tentia sua extra metum omnem semet extulerunt, felicitatem interdum ferre haud humiliter solent.

§1. Polycrates Samiorum tyrannus ad opportunissimum quemque locum dimissis tironibus, adversus omnes mare decurrentes piraticam exercebat: solis au- tem foederatis praedam reddebat. Obiurgantibus vero familiaribus suis siebat, fore ut omnes amici maiorem gratiam post receptam rem sibi haberent, quam antea cum nihil amiserant.

Iniqua facta persequitur plerumque Nemesis, idoneas cuique peccanti poenas imponens.

Omne beneficium, cuius numquam paenitere nos debet, praeclarum habet emolumentum, nempe eorum, quibus bene sit, praeconium. Quod si minus omnes, certe vel unus interdum, qui beneficio sit usus, pro universis gratiam refert.

(a) Ita col. (b) Col. μέδων; quod mihi visibatur immutatum. Et minima id quidem varietate feci; quumquoniam nullus cum accipere debet gentem.

(1) De his politiceis pythagoriorum utilitatibus v. cap. LVIII; Laërtium VIII. 39. 40. multus est Lamblichus op. cit.

(3) Coult. Herodot. III. 39.

(2) Legis Israhelici cap. XXXV; et Porphy. Collect. vat. T. II.

8. Ὅτι Ἀριστογείτων πᾶσιν ἰποῖσι φανερὸν, ὡς ἡ τῆς ψυχῆς εὐγένεια κατισ-
χέει τὰς μεγίστας τοῦ σώματος ἀλγηδύνας . |
- XLII. Ὅτι Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, ἣν κατὰ τοῦ Νεάρχου
| τοῦ τυράννου κατὰ τὰς ἐν ταῖς βασάνοις ἀνάγκας ἐρωτώμενου | ὑπὸ Νεάρχου-
τίνες ἦσαν οἱ συνειδότες, ὠφελον γὰρ, ἔφη, ὥσπερ | τῆς γλώττης εἰμὶ κύριος, οὐ-
12. τως καὶ τοῦ σώματος (1).
- Ὅτι τοῖς ἐπὶ τινῶν πραγμάτων διοριζομένοις, ὡς οὐκ ἂν ποτεπραχθῇ-
σομένοις, ἔοικεν ἐπακολουθεῖν ὥς ἂν εἴ τις νόμισις ἐλεγχουσα τὴν ἀνθρωπίνην
ἄσθιναν .
16. Ὅτι Μεγαβύζου τοῦ ἐ Ζωπύρου φίλου ὄντος | (a) Δαρείου τοῦ βασι-
λέως, μαστιγώσαντος δ' ἑαυτὸν ἐ τὰ περὶ τὸ πρέσβωπον ἀκρωτήρια ἀποκέψαντος
διὰ τὸ σύντονον (b) γείσθαι ἐ Βαβυλῶνα προδοῦναι Πέρσας, φασὶ βασιῶς φέρειν
τὸν Δαρεῖον ἐ εἰπεῖν, | βούλυσθαι τὸν Μεγαβύζον, εἰ δυνατόν ἦν, ἄρτιον γε-
20. νόμιον, ἢ δέκα Βαβυλῶνας λαβεῖν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν, καίπερ ἀπράκτου τῆς ἐπιβου-
μι/ας οὔσης (2).
- Ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι στρατηγὸν εἶλαντο (c) Μεγάβυζον, ἀγνοοῦντες ὅτι τὴν
εὐεργεσίαν τῆς μελλούσης ἀκολουθεῖν ἀπωλείας | οἰοῖτο δέλειαι αὐτοῖς προθή-
σειν .
24. XLIII. Ὅτι δὲ ἀποτίλ/ισμα τῶν ἐπιτευ/γμάτων ἱκανὸν ἐστὶ μαρτύριον τῶν
προβλεπθέντων .
- Ὅτι Δαρεῖος τῆς Ἀσίας σχεδὸν ἔλης κυριεύσας, τῆς Εὐρώπης ἐπεθύμει
καταστρέψασθαι . τὰς γὰρ τοῦ πλείονος ἐπιθυμίας ἀρίστους ἔχων, καὶ τῷ μεγί-
28. ῥι τῆς περσικῆς δυνάμει πεποιθὼς, περιελάμβανε | τὴν οἰκουμένην . αἰσχρὸν
εἶναι νομίζων τοὺς πρὸ αὐτοῦ βίβασιν/λευκότητας καταδεδειγμένους ἀφορμὰς κτησαμέ-

Aristogiton palam omnibus fecit, maximos corporis cruciatus nobilitate ani-
mi superari .

42. Zeno philosophus propter coniurationem contra Nearchum tyrannum inter
exerta tormenta interrogatus a Nearcho de sociis; utinam, inquit, ut linguae sic
etiam reliqui corporis haberem potestatem!

Iis qui de re aliqua definite constituerunt, cum si numquam eam essent
acturi, adest quaedam Nemesis humani propositi redarguens infirmitatem.

Cum Megabyzus, qui et Zopyrus appellatur, Darii regis amicus, se ipsum
flagellis concidisset, et summis oris partibus mutilavisset, ut efficaci ope regi au-
xiliaretur, Babylonemque Persis proderet; fertur rem moleste tulisse Darius at-
que dixisse, malle se Megabyzum, si fieri posset, integritati restituere, quam decem
Babylonas in suam potestatem redigere; quamquam id votum iam cassum erat.

Babylonii ducem creant Megabyzum, ignari fore ut ille hoc beneficio
tamquam esca futuri mox eorum exitii uteretur.

43. Rerum successus idoneum testimonium praedictionibus dat.

Darius Asiae prope totius dominus Europam sibi subdere concupiebat. Nam
et ampliora habendi studio maximo incensus, et persicarum copiarum numero
fretus, orbem animo complexus erat: turpe existimans reges decessores suos infir-

(a) Cod. αἰτίας . (b) Ita cod.; quiaquam magnopere iustitiae mercedem sibi pro cōντρον . Idemque explicandum ut
brevi etate pōmte Babylonem Persis proderet . Et quidem, quod valde interest, apud Diodoram nostram l. 35. West-
lingius probabiliter iam demonstravit contrarium mercedem iustitiae cōντρον pro cōντρον; protulitque Kusteri aucto-
ritatem, qui eadem horum vocabulorum confusionem serpe pangenitiam docuit ad Aristoph. Plat. 257. (c) Ita cod.

(1) Locus extat, etsi non his ipsis plane verbis,
in Diodori excerptis talesianus Wesscl. T. II. p. 557.

(2) Herodot. III. 155.

νς τὰ μέγιστα τῶν | ἰθὺν καταπιπολεμκίται, αὐτὸν δὲ τῆλικαίτες ἔχοντα
δυνάμεις, | ἡλίκα οὐδεις τῶν πρὸ αὐτοῦ ἴσχε, μηδεμίαν ἀξίολογον πρᾶξιν κα-
τιεργᾶσθαι.

P. 253.

Ὅτι οἱ Τυρρῆνοὶ διὰ τὸν τῶν Περσῶν φόβον ἐκλιπέντες τὴν Λῆμον, ἔξα- 32.
σκον ὡς διὰ τινος χρησμοῦς τοῦτο ποιεῖν, ἔ ταύτην τῷ Μιλτιάδῃ παρέδω-
καν. ταῦτα δὲ πράξαντος τοῦ προέστηκός τῶν Τυρρηνῶν, [Ἑρμῶνος] συνέβη
τὰς τοιαύτας χάριτας ἀπ' ἐκείνων τῶν χρόνων ἐρμῶνις προσαγορευθῆναι (1).

XI. III. Ὅτι τῆς Λε|κεντίας μοιχευθείσης παρὰ Σέξτω καὶ ἑαυτὴν ἀνελούσης 1.
διὰ τὸ ἀμά|τημα (2), οὐκ ἀξίον ἡλούμεθα τὸ γενναῖον τῆς προαιρέσεως παραλι|πεῖν
ἀνεπιστήμαντον. τὴν γὰρ ἰσίδουσαν ἐκείνης τὸ ζῆν, τοῖς | μεταγενεστέροις εἰς 8.
καλὸν ζῆλον, προσηκόντως ἂν εὐφημίας ἀξιοῖμεν | ἀθανάτω, ὅπως αὐτὴν τοῦ σώ-
ματος ἀγνείαν κατὰ πᾶν ἀνιπλή|πτον παρῆχεται προαιρούμεναι (3), πρὸς ἐπιτε-
τευγμένον ἀρχέτυπον πα|ραβάλλονται. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι ἱοναῖκες κῆν φανερὸν τι
τῶν τοιούτων πράξουσιν, κατακρύπτουσι τὸ συνετελεσθῆναι, εὐλαβούμεναι τὴν | ὑπὲρ 12.
τῶν ἀμαρτημάτων τιμωρίαν. ἡ δὲ τὸ λάθρα πράχθῃ, ποιήσασα περιδόνητον,
ἀπίσφαξεν ἑαυτήν. καὶ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν | καλλίστην ὑπὲρ αὐτῆς ἀπολο-
γίαν ἀπέλιπε. καὶ τῶν ἄλλων τῶν | ἐπὶ τῶν ἀκεσίων τὴν συγνώμην προβαλ- 16.
λομένων, αὕτη τὴν με|τὰ βίας ὕβριν ἐτιμήσατο θανάτω, ἵνα μηδ' εἴ τις ἐπιθυμῇ

mioribus instructos opibus maximis gentes debellavisse; se vero tanto exercitu praeditum, quatum nemo antea duxisset, nullum praedarum facinus edidisse.

Tyrreni quum metu Persarum Lemnum desererent, aciebant se cuidam ora-
culo obtemperare: insulam igitur Miltiadi tradiderunt. Porro ex tyrribeni ducis
(Hermionis) facto, beneficia huiusmodi post illud tempus dici coeperunt her-
moniae gratiae.

§§. Lucretia a Sexto vim passa semet ipsa propter eam noxam interemit. Nos
vero haud aequum iudicamus nobile id facinus illaudatum praeternittere. Nam
quae sua sponte vitae prodiga fuit, ut materiam posteris imitandi egregiam re-
linqueret, merito aeternae famae commendanda est: nempe ut seminae quae
corporis sanctimoniam plane illaesam habere decreverunt, ad expositum exemplar
semet exigant. Nam ceterae quidem seminae, etiamsi aliquid eiusmodi palam
admisserint, factum occultunt, quia metuunt peccati poenam: illa rem secreto
patratam, illustrissimam faciens, ipsa sibi manus adiulit: vitaeque finem tam-
quam insigne sui patrociniū reliquit. Iam cum reliquae seminae rei veluti in-
voluntariae veniam sibi obtendant: ipsa contumeliam vi sibi illatam nece pro-

(2) Ita cod. quinquies superius est masculinum genus.

(1) Proverb. Zenob. III. 85. Suid. VII. 10. quamquam hi duo dicunt Pelasgos pro Tyrrenis, quos populos certe inter se finitimos fuisse ait Herodotus I. 57. (Nostrum vero eclogarium vel ammannensis inerte omisit nomen ducis Hermionis, siue quo proverbium caecum est.) Sed etiam de Tyrrenis, qui Lemnum, Imbrum, Scyrum, aliasque insulas occupaverunt, legatur omnino Menagius ad Laetium VIII. 1, cum antioribus ab eo laudatis. Ex his Tyrrenis oriundum Pythagoram tradunt Laetius loc. cit. et Porphyrius vit. Pyth. cap. I. X.

(2) Illud Lucretiae stuprum et consecratam a-
τεχεύειν narrat Diodorus in Valerianis excerptis I.

558. Ibi vero nbi locus ille editus desinit, subiun-
gendus est vaticanus hic ineditus capto initio ab e-
ἀξίον δὲ ἡλούμεθα τὸ γενναῖον. Reverso lib. XV. 88.
morem suum proficitur Diodorus prosequendi laude
debita praestantium virorum mortes, quod ibi non
facit, ubi narratae Epaminondae neci laudatione.
tanti viri sublevis: ἔπειτα δ' εὐδοκίαις τῆς τῶν ἀγ-
σῶν ἀνδρῶν τιμῆς ἀποκρίνεται τὸν ἴδιον ἔτασαν, ο-
δῶς δὲ μιστὸν ἔτασαν ἀποκρίνεται ἀνδρῶν τῶν
κτενὸν τῶν τελευτῶν ἀποκρίνεται. Sic igitur in
loco Diodorus Lucretiam extinctam insigni elogi-
prosequitur.

- βλασφημεῖν, τὴν ἰξυσίαν ἔχει κατηγορεῖν τῆς προαιρέσεως ἐκαστοῦ γεινημέ-
 20. νης. | τῶν γὰρ ἀνθρώπων φύσις τὰς λοιδορίας ἐπαίνων προτιμώντων, τὴν | τῶν
 φιλατιῶν ἀπέκοψεν κατηγορίαν. αἰσχρὸν εἶναι νομίζουσα τῶν ἄλλων εἰπεῖν τινα,
 διότι ζῶντος τοῦ κατὰ νόμους συμβιούontos, ἀνδρὸς ἑτέρου παρανόμως ἐπειρά-
 21. θη. καὶ καθ' ἓν οἱ νόμοι τοῖς πράξασιν | θάνατον τίθασιν τὸ πρόστιμον, τοιοῦ-
 το παθεῖν τῶν πλείων χρόνων | φιλοψυχεῖν, ἵνα τὸν πάντως ὀφειλόμενον πα-
 ρὰ τῆς φύσεως θάνατον βραχὺ προλαβοῦσα, τῆς αἰσχύνης ἀλλάξηται τοὺς με-
 γίστους ἐπαίτους. τοιγαροῦν οὐ μόνον θνητοῦ εἰς δόξαν ἀθάνατον ἀντικατηλ-
 23. γάζετο διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ πάντας τοὺς | πο-
 λίτας προτρέψατο λαβεῖν ἀπαραίτητον τιμωρίαν παρὰ τῶν εἰς αὐτὴν παρανο-
 μασάντων.

- XIV. Ὅτι Λεύκιος Ταρκύνιος ὁ βασιλεὺς | τυραννικῶς καὶ βιάως ἄρχων τῶν
 πολιτῶν, τοὺς εὐπόρους τῶν Ῥωμαίων ἀνῆρει, ψευδεῖς ἐπιφέρειν αἰτίας ἔνεκεν τοῦ
 32. νοσφίσασθαι τὰς | οὐσίας αὐτῶν. διόπερ Λεύκιος Ἰούνιος ὀρφανὸς ὢν ἐ πάντων
 Ῥωμαίων || πλουσιώτατος, δι' ἁμφοτέρω τὴν τοῦ Ταρκυνίου πλεονεξίαν ὑπέωπτευσεν, P. 254.
 ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ. ἐ παρ' ἑκαστὰ τῶ βασιλεῖ σύνθοινος, προσεποιήθη |
 4. μωρὸς εἶναι, ἅμα μὲν βεβλόμενος τὸν ὑπὲρ τοῦ δύνασθαι τι φθόνον | ἐκκλίπειν,
 ἅμα δ' ἂν ὑπονοήτως παρατηρεῖν τὸ πραττόμενον, καὶ | τοῖς τῆς βασιλείας ἐφε-
 δρεύειν καιροῖς.

- Ὅτι οἱ Συβαρίται μετὰ | τριάκοντα μυριάδων ἑκστρατεύσαντες ἐπὶ τοῖς
 Κροτωνιάταις, καὶ | πόλεμον ἄδικον ἐπανελόμενοι, τοῖς ἔλοις ἔπαισαν (1). ἐ τὴν
 8. εὐδαιμονίαν οὐκ ἐνιγκέντες ἐπιδειξίως, ἱκαῖον παράδειγμα τὴν ἰδίαν | ἀπώλειαν
 κατέλιπον τοῦ πολὺ μᾶλλον δεῖν προσίχειν ἐν ταῖς ἰδίαις | εὐτυχίαις, ἥπερ
 ἐν ταῖς τάλαιπωρίαις.

pria vindicavit; necui forte obtrectandi cupido animum eius calumniandi co-
 pria esset. Quia enim natura comparatum est ut homines obtrectationibus magis
 faciendis quam praeconiis delectentur, maledicorum hominum praecidit criminatio-
 nem: turpe iudicans audire a quopiam, se legitimo vivente coniuge, alii viro prae-
 ter fas fuisse commixtam. Et rem passa, quam qui faciunt, morte multantur,
 desiderio ulterioris vitae mortem praetulit naturaliter cunctis debitam; quam ipsa
 paulo ante tempus admittens, turpitudinis labem cum laudibus maximis commuta-
 vit. Quamobrem non solum gloriam immortalem pro vita mortali nacta est,
 verum etiam cognatos civesque universos impulit, ut inexorabiles poenas de iis
 sumerent qui sibi praeter fas nocuerant.

45. Lucius Tarquinius rex tyrannice ac violenter civibus imperans, romanum
 quemque divitem de medio tollebat, falsis criminibus circumventum, ut eius re
 familiari potiretur. Quare Lucius Iunius et patre orbus et Romanorum omnium
 ditissimus, utramque ob causam Tarquinii patruelis sui avaritiam suspectam ha-
 bebat. Ergo quum eius quotidianus conviva esset, simulabat insaniam; simul
 vitans invidiam quasi aliquid moliri posset; simul caute quidquid fieret observans,
 regnique evertendi occasionibus insidians.

Sybaritae cum trecentis milibus expeditione adversus Crotoniatis suscepta,
 bellumque iniustum adgressi, res suas publicas perdiderunt: et qui felicitatem
 dextre ferre nequiverunt, illustre exemplum suo exitio fuisse, quod maiore in
 prosperis rebus quam in adversis cautela opus sit.

(1) Diodorus XII. 9. id bellum scribit. Sed no- tum. Neque nescimus res aliquot a Diodoro aliisque
 aet. eiclogarius locum hunc ex alio ante undecimum historici: his fuisse narratas, semel brevius et obiter.
 libro sumpsit, alius verbis sententiisque conforma- iterum suo loco et copiosius ac non sine varietate.

XI.VI. Ὅτι περὶ Ἡροδότου φησὶν ὁ Διόδωρος. Καὶ ταῦτα παριζήσωμεν, οὐχ οὕτως Ἡροδότου κατηγορήσαι βεληθέντες, ὡς ὑποδείξαι ὅτι τῶν λόγων αἱ 12. Θαυμάσιοι τοὺς ἀληθεῖς κατισχύειν εἰώθασιν.

Ὅτι προσῆκόν ἐστι τιμᾶσθαι τὴν ἀρετὴν, καὶ ἢ (α) παρὰ γυναιξίν (1).

Ὅτι Ἀθηναῖοι διεξιῶς τῇ νίκῃ χρησάμενοι, καὶ νικήσαντες Βοιωτοῖς τε ὁ Χαλκιδεῖς (b), εὐθὺς ἀπὸ τῆς μάχης Χαλκίδος ἐκυρίευσαν, ἐκ τῆς ὠφελείας τῆς 16. τῶν Βοιωτῶν δεικνύσας ἄρμα χαλκοῦν εἰς τὴν ἀκρόπολιν αἰθέσαν, τέδε τὸ ἐλγυρίον γράψαντες (2).

Ἐθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμῳ,

Δισμῶ ἐν ἀχλύόεντι σιδηρεῖῳ ἴσβισαν ἕβριν,

Ὡν (c) ἴσπης δεικνύσας Πάλλαδι τάςδ' ἔθεισαν.

20.

Ὅτι τὸ κατὰκαίειν τὰ ἱερὰ παρὰ Ἑλλήνων ἔμαθον Πέρσαι, τὴν αὐτὴν τοῖς προαδικήσασιν ἀποδιδόντες ἕβριν.

XLVII. Ὅτι Κάρεις ὑπὸ Περσῶν καταπονούμενοι ἐπηρώτησαν περὶ συμμαχίας εἰ προσλάβοιτο Μιλησίους συμμαχίας. ὁ δὲ ἀνείλεν.

24.

Πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι (3).

* Οὐ μὲν ἀλλ' ὁ φόβος ἐγγὺς κείμενος ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπιλαθεῖσθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίας, πρὸς δὲ τὸ πληροῦν τὰς τριήρεις κατὰ τάχος συναγάσας (4).

46. De Herodoto sic ait Diodorus : atque hac digressionem usi sumus , non tam studio accusandi Herodoti , quam demonstrandi , quod oratio admirabilis obruere veram possit .

Par est , ut in feminis quoque virtus honoretur .

Athenienses felici victoria usi adversus Boeotios atque Chalcidenses , statim ac post pugnam Chalcide potiti sunt , ex tributo decumarum boeoticarum currum aereum in acropoli dedicaverunt , his inscriptis elegis :

Bocoticis et Chalcidensibus devictis populis

Athenienses bellico facinore ;

Ferreis vinculis obscuroque carcere extinxerunt iniurias

Illorum , quorum decumam his equas Palladi dedicaverunt .

Inflammaré templa didicerunt a Graecis Persae , qui pari iniuria eos qui ante peccaverant remunerati sunt .

47. Cares a Persis bello attriti , interrogaverunt oraculum utrum Milesios belli socios sibi adiungerent . Apollo respondit :

Olim quidem strenui erat Milesii .

* Sed enim timor proxime impendens ut obliviscerentur mutuae ambitionis effect , atque ad complendas milite sine mora triremes adegit .

(a) Cod. 91. (b) Ita cod. et non Χαλκίδος . (c) Herodot. τ 27.

(1) Consentanea his dicit graecus auctor prologi commentariorum ad Susannam a me in vaticanas collectionis volumine primo editorum .

(2) Rem narrat aliis verbis Herodotus V. 77 . qui etiam epigramma recitat . Et quidem is compedes , qui captivis iniecti fuerant , ad suam usque aetatem ait perpendisse Athenis ex acropolcos muro .

(3) Reapse Cares cum Milesiis sociis insignem cladem a Persis retulerunt , ut ait Herodotus V. 120.

(4) More suo eclogarius sententiam hanc a narrationis corpore avulsit , nempe ab historia belli loquum foederatorum contra Persas .

23. Ὅτι Ἑκαταῖος ὁ μιλήσιος | πρεσβευτὴς ἀπεισταλμένος ὑπὸ τῶν Ἴωνων (1) ἥρω-
 τησε δὲ ἢν αἰτίαν | ἀπειτῇ αὐτοῖς ὁ Ἀρταφέρνης (2); τοῦ δὲ εἰπόντος μήποτε
 ὑπὲρ ὧν | καταπολεμηθέντες κακῶς ἔπαθον μνησικακήσωσιν. οὐκοῦν ἔφησιν εἰ
 31. τὸ πιπνονθῆναι κακῶς τὴν ἀπιστίαν περιποιῇ, τὸ παθεῖν | ἄρα εὖ ποιήσει τὰς
 πόλεις Πέρταις εὐνοούσας. ἀποδείξάμενος δὲ ||| τὸ ῥηθῆναι ὁ Ἀρταφέρνης, ἀπέδωκε. P. 279.
 καὶ τοὺς νόμους ταῖς πόλεσιν, καὶ ταῖς πόλεσιν κατὰ δύναμιν ἐξέταξεν.
 * Ὁ γὰρ τοῖς πολλοῖς παρὰ τῇ | πολιτῶν φύσει ἔμπροσθεν χρόνον ἐγκυρπτό-
 4. μος, ἐπειδὴ καὶ ἔχον ἔλκεϊν, ἄθρους ἐξέρραγν. Διὰ δὲ τὴν φιλοτιμίαν τοὺς
 δούλους ἐλευθέρωσαν, μᾶλλον ἐκλήμενοι τοῖς οἰκίταις μεταδόναι τῆς ἐλευθε-
 ρίας, | ἢ τοῖς ἐλευθέροις τῆς πολιτείας (3).
 XLVIII. Ὅτι Δάτης ὁ τῶν Περσῶν στρατηγός (4) μῆδος ὧν τὸ γένος, ἔ-
 8. παρὰ τῶν προγόνων παρεληφώς ὅτι Μήδου τοῦ σησαμένου τὴν Μηδίαν Ἀθηναῖοι
 κατέστησαν ἀπέγονοι (5), ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εἰπεῖν, ὡς πάρεστι μετὰ
 δυνάμει | ἀπαιτησὼν τὴν ἀρχὴν τὴν προγονικὴν. Μήδων γὰρ τῶν ἑαυτοῦ προ-
 17. γόνων πρεσβύτερον Δάτην γινόμενον ἀφαιρῆναι τὴν βασιλείαν | ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων, καὶ παραγινόμενον εἰς τὴν Ἀσίαν, κτίσαι τὴν Μηδίαν |. ἂν μὲν οὖν
 αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀποδῶσιν, ἀφαιρήσθαι τῆς αἰτίας πρῶτης, καὶ τῆς ἐπὶ Σαρ-
 16. δεις στρατείας (6). ἂν δὲ ἐναντιωθῶσιν, πολὺ θινύ|τερα πέσεισθαι τῶν Ἑρετρίων
 (7). ὁ δὲ Μιλτιάδης ἀπεκρίθη ἀπὸ τῆς τῶν | δέκα στρατιωτῶν (8) γνώμης, διότι
 κατὰ τὸν τῶν πρεσβυτέρων λόγον | μᾶλλον προσήκει τῆς Μήδων ἀρχῆς κυρεῖν

Hecataeus milesius legatione pro Ionibus fungens, rogabat cur his Artapher-
 nes dilideret? Quo respondente, vereri se ne iniuriarum memores essent,
 quas victi exantlaverant; ergo inquit Hecataeus, si maleficia suspicionem creant,
 beneficia urbes ellicient Persas benivolos. Dicto obtemperans Artaphernes, leges
 urbibus proposuit, et certas pensiones pro viribus ordinavit.

* Namque invidia, quae in multis civibus antea celabatur, oblata occasione
 subito erupit. Aemulatione perciti servos rude donabant; malentes famulis liberta-
 tem, quam liberis hominibus civitatem, largiri.

48. Datis Persarum dux, gente medus, quum a maioribus traditum cognovis-
 set, Medum qui rempublicam medicam constituit, Athenis oriundum fuisse; nun-
 cium misit ad Athenienses qui diceret, se ad avitum imperium repetendum cum exer-
 citu adesse. Namque e medis progenitoribus suis priscum quendam Datim re-
 gno ab Atheniensibus fuisse spoliatum; qui mox in Asiam transgressus nationi
 Medorum ortum dederit. Si ergo sibi regnum redderent, condonaturum se eis
 superiorem noxam, et contra Sardes expeditionem: sin adversarentur, multo
 graviora passuros quam Eretrienses. Huic Miltiades cum decem ducum consilio
 respondit: si traditionis quidem maiorum ratio habeatur, magis oportere Athe-

(1) Ita cod.

(1) Revera Hecataeus milesius nobilis historio-
 graphus bellum adversus Persas Ionibus, frustra li-
 cet, dissuaserat; uti narrat Herodotus V. 56.

(2) Artaphernes persa Sardibus praefectus, dux
 belli contra Ionas. Herod. V. 123.

(3) Fragmentum mutilum sententiae causa ob
 eologario delectum.

(4) Datis et Artaphernes summi imperatores Per-
 sarum in proelio ad Marathonam contra Miltiadem.
 Herod. VI. 94. Nepos Milt. IV.

(5) Medus scilicet Medea et Aegeo Athenarum

rege genitus, qui cum matre Athenis pulsus,
 barbaris deinde populis debellatis, ditionem sibi
 subditam Mediam appellavit. Apollodorus biblioth.
 I. 9, et Cephalio apud Euseb. chron. I. 15.

(6) Athenienses Ionum auxiliares Sardes captas
 inflammaverunt, quam rem Darius rex molestissime
 tulit. Herod. V. 101. 105.

(7) Eretriam euboicam a Persia igne ac dire-
 ptione vastatam, civemque hastae subiectus, ait He-
 rodotus VI. 101.

(8) Ita cod.

Ἀθηναίους, ἢ Δάτην | διὰ τῆς Ἀθηναίων πόλεως· τὴν μὲν γὰρ τῶν Μήδων βασιλείαν Ἀθηναῖον ἄνδρα συστήσασθαι, τὰς δὲ Ἀθῆνας μηδέποτε μῆδον τὸ γένος ἄνδρα κατεσχηκέναι· ὁ δὲ πρὸς μάχην ἀκούσας ταῦτα παρῆκεν | 20. ἄζιτο.

Ὅτι Θειμοκλῆς ὁ τοῦ Νεοκλέους πιστολθέντος τινὸς | αὐτῷ πλουσίου ἐζητοῦντος κηδεστὴν εὐρεῖν πλούσιον, παρεκλείσατο αὐτῷ ζητεῖν μὴ χρήματα ἀνδρὸς δέοντα, πολὺ δὲ μᾶλλον ἄνδρα χρημάτων ἐνδεῶ· ἀποδεξαμένη δὲ 24. τὸν θρώπου τὸ ῥηθὲν συνεβούλευσεν αὐτῷ συνοικῆσαι τὴν θυγατέρα τῷ Κίμωνι (1). διόπερ ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ὁ Κίμων ἐπερρύσας χρημάτων ἀπελίθη τῆς φυλακῆς, καὶ τοὺς κατακλείσαντας ἄρχοντας εὐθύνας καταδίκως ἔλαβεν. (2)

XLVIII. Ὅτι τῶν Ἑλλήνων πάντων διαπρεβευσαμένων πρὸς Γέλωνα πρὶ συμμαχίας, ὅτε Ξέρξης διέβαινε πρὸς τὴν Εὐρώπην, τοῦ δὲ ἐπαγρυλαμένου | 28. συμμαχεῖσαι καὶ σιταρχῆσαι, εἴ γε τὴν ἡγεμονίαν εἴτε τὴν κατὰ γῆν εἴτε τὴν κατὰ θάλατταν παρέχουσιν, ἢ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας | φιλοδοξία τὴν συμμα- 32. χίαν παρεκρόετο, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοηθείας || καὶ ὁ τῶν πολέμων φόβος προέτρεπεν μεταδόναι τῆς δόξης τῷ Γέλωνι (3).

* Ἡ μὲν γὰρ τῶν Περσῶν ὑπεροχὴ πρὸς τὸ κρατῆσαι τῆς ἐπιθυμίας ἔχει τὰς δωρεάς· ἢ δὲ τυραννικὴ πλεονεξία καὶ τὰ μικρὰ τῶν λημμάτων οὐ παρ- 4. ἴησιν (1).

Βιβαιοτάτη γὰρ τῆς σωτηρίας φύλαξ ἡ ἀπιστία.

Παῖδες μὲν οὖν ἀδικούμενοι, πρὸς πατέρας καταφεύγουσι, πόλεις δὲ | πρὸς τοὺς ἀποικίσαντας δέμους.

nienses imperare Medis quam Athenis Datim; quandoquidem Medorum regnum ab homine atheniensi institutum fuerit; Athenae vero numquam potestati hominis medi paruerint. Ille his auditis, ad pugnam se comparabat.

Themistocles Neoclis filius quendam divitem, qui generum aeque divitem sibi conquirebat, hortatus est ne quaereret opes viro indigas, sed potius virum opum indigentem. Cumque homini placuisset id dictum, auctor ei fuit despondendi filiam Cimoni; quam ob rem Cimon adeptus opes, carcere emissus est, ac magistratus qui se illuc concluderant iudicio persecutus damnandos curavit.

49. Graecis universis legationes mittentibus pro societate belli ad Gelonem, quo tempore Xerxes in Europam traiecit; ille belli suppetias curamque annonae promittebat, si ducatus ei terra mirique attribueretur. Porro ducatus ambitio a societate Graecos retrahebat; sed tamen auxilii magnitudo, hostiumque impendens timor, ut honorem Geloni concederent impellebat.

* Persarum excelsus animus, praeter quam quod cupiditatibus suis imperat, donis quoque abundat: at avaritia tyrannica ne parva quidem munera negligit.

Est enim firmissimus salutis custos diffidentia.

Filii accepta iniuria ad parentes confugiunt; civitates autem ad populos qui sibi ortum dederunt.

(1) Cicero de off. II. 20, Valer. Max. VII. 2. cap. 8.

(2) Acs alienum dissolutum ob Elpinicem sororem et coniugem, quam Cimon Calliae cessit, tradunt in Cimone Nepos et Plutarchus. Multo ergo Cimoni honorificentior Diodori narratio.

(3) Imperium tamen ambizioso Geloni a Graecis non est traditum, teste Herodoto VII. 159. Et sane constat Gelonem non pugnasse contra Persas; idque ait etiam Diodorus noster XI. 26.

(4) Denuo solitariae sententiae haec et postea.

μιτρίαν, ὃφ' ἑαυτῆς βλάπτεται τὰ πλείστα. | - Ποῖον ἢ γὰρ ἀκῆσαι τὴν φάλαγγα,
30. φθάσομεν ἡμεῖς πράξαντες ἂ βουλόμεθα (1).

cedens, a se ipso plerumque laeditur. - Priusquam phalangi id innotescat, praecurramus quae in votis sunt elicere.

(1) Huc usque pertingunt excerpta inedita a libro septimo usque ad decimi finem. (Nam sexti libri, in quo res adhuc ante troica tempora scribebantur, nullae erant reliquiae in codice vaticano.) Statim vero in nostri codicis eadem pagina 280 eodemque versu 30 sequitur particula edita pertineus ad librum XI. 3. Διελθὼν δὲ εἰς τοὺς τὰ τὸν περὶ τὸν Ἰσθμίου, ἰσχυροὺς, ἐν τῷ δαίμονι etc. Tunc pars reliqua dimidia quaternionis : nempe paginae 289. 290. 251. 252. 257. 258. 267. 268. habent excerpta a libro XI. 3. usque ad librum XII. 13. Cessant igitur excerpta vaticana inedita, ubi edita diversa ab his valesiana desinunt Wessel. T. II. p. 559; incipiunt vaticana edita ubi valesiana item edita nempe in rebus gestis Leonidae ad Thermopylas (Wessel. XI. 3.) Praeterea extat in codice integer alius quaternio habens librorum Diodori editorum excerpta a libro XV. 1. usque XIX. 2. Eae vero sunt paginae codicis 307. 308. 183. 184. 235. 236. 229. 230. 243. 244. 237. 238. 193. 194. 293. 294. Denique in paginis 221. 222. 119. 120. 177. 178. occurrunt Diodori excerpta librorum editorum XIX. et XX. Atque haec ego omnia materiae cognitae excerpta ab hoc meo volumine exclusi; quamquam ea neque aliqua, ut sit, lectionum varietate carebant, et certe firmissimum parti ineditae testimonium dabant. Quippe quum vaticana excerpta edita cum Diodori publicis libris ad verbum congruant, sequitur ut illa etiam quae sunt inedita, atque cum editis coniunguntur, ad Diodorum aequae auctorem referenda sint. Rursus excerpta illa quae ad libros Diodori editos pertinebant, percommende me docuerunt, quamam ratione atque instituto, quantisque fere intervallis interpositis, quonam denique delectus genere haec excerpta constantiniana curata fuerint: quam rem in ambrosianis quoque Dionysii haecar-

nastri codicibus olim observavi, quorum item excerpta partim in editos partim in deperditos eius historici libros includebant.

Denique lectores moneo me excerpta librorum a VII. ad X. idecirco conglobata posuisse, quia neque in codice vaticano, neque in aliis ab Ursino, Hoeschelio Valesioque tractatis codicibus satis certa iudicia supererant, quomobrem haec partes in suos quaque libros pro suo iure distribuere: quo tamen incommodo in sequentibus plerisque post XX. librum excerptis non laborabimus. Item nemo miretur, cur quum librorum a VII. ad X. iamdiu extent constantiniana, hoescheliana, valesianaque excerpta, vaticana tamen ex his ipsis libris manantia, diversa sint et inedita. Causa eius rei est, quod prisci illi eclorarii pro suo quisque operis titulo Diodorum desloraverunt: itaque in codicibus ante me cognitis nonnisi excerpta accommodata ad titulos *de legationibus*, et *de virtutibus ac vitiis*, vel ad quosdam alios, occurrerunt. In vaticano pariter codice partes illae Diodori tantum ponuntur, quae ad titulum *de sententiis* referri poterant, ceteris fere praetermissis. Atque ita vaticana, quamquam ex iisdem libris educta, a praedictis et iamdiu cognitis excerptis differunt. Aliquando tamen contigit, quod prope necessarium erat, ut excerptum idem non uni titulo commodum visum sit; ideoque non uni eclorario praedae fuerit; id quod in annotationibus meis suo loco non reticui. Et quidem partes editas, quod iam monui, consulto praetermisi.

Transio iam ad Diodori excerpta inedita librorum post vigesimum: quandoquidem libros eius ab undecimo usque ad vigesimum superesse integros, id quod constantinianis excerptis laud indigere, nemo ignorat.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑ (1).

P. 265.

Ι. **Ο**τι Πτολεμαῖος & ὁ (2) Σίλευκος καὶ Λυσίμαχος συνέδραμον ἐπ' Ἀντίγονον τ' βασιλεία, οὐχ' οὕτως ὑπὸ τ' πρὸς ἀλλήλους εὐνοίας προκληθέντες, ὡς ὑπὸ τοῦ κατ' ἑαυτοῦ φόβου συναγκασθέντες (2), ὥρμηται ἐτοίμως πρὸς τ' ὅλων κοινῇ πράξιν.

Ὅτι οἱ ἐλέφαντες οἱ κατὰ τὴν μάχην Ἀντιγόνου καὶ Λυσιμάχου ἠγωνίζοντο, ὡς ἂν τ' φύσει ἐφάμιλλον δειδωκυίας αὐτοῖς τὴν ἀλκὴν καὶ βίαν (3). 8.

Ὅτι Σίλευκος μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς Ἀντιγόνου βασιλείας, ἀναλαβὴν τὴν δύναμιν παρεγένετο εἰς Φοινίκην, καὶ ἐπιχείρησι κατὰ τὰς γινομένας συνθήκας τὴν κοίλην Συρίαν ἰδιοποιῆσθαι. προκατειληφτός δὲ τὰς ἐν αὐτῇ πόλεις Πτολεμαίου (4), & κατηγοροῦντος ὅτι φίλος ὢν Σίλευκος προσεδέξατο τ' ὑπὸ Πτολεμαῖον οὖσαν χώραν εἰς τὴν ἰδίαν καταχθῆναι μερίδα. πρὸς δὲ τοῖς, ἔτι τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀντίγονον κοινοῦ, οὐδὲν αὐτῷ μετέδωκαν οἱ βασιλεῖς τῆς δωρυκτῆτος χώρας. πρὸς ταύτας τὰς διαβεβλῆς ἀντίπε 12. 16.

DIODORI EXCERPTA

EX LIBRO XXI.

1. **P**tolemaeus et Seleucus atque Lysimachus regem Antigonom simul invaserunt. Scilicet non tam mutua concordia perciti, quam suis quisque timoribus perciti, ad communia commoda conspiraverunt.

In proelio Antigoni cum Lysimacho elephantum sic pugnabant, veluti si natura aculam iis dedisset audaciam ac vim.

Seleucus postquam Antigoni regnum divisum fuit, sumptis copiis in Phoenicem venit, nisusque est pro suo foederis iure Coelesyriam sibi vindicare. Sed quum Ptolemaeus provinciae eius urbes praecoccupavisset, Seleucumque reprehenderet, quod foederatus regionem Ptolemaeo subditam conaretur in suam ditionem convertere; insuper quod ipsi, qui belli cum Antigono particeps fuisset, nihil reges dedissent de regionibus bello captis; ad has querelas respondit Seleucus, aequum

(1) Male in cod. d καὶ. Immo omittere praestat etiam d.

(1) Quae sequuntur fragmenta recte a me collocari in libro XXI, etsi nulla rei mentio sit in vaticano palimpsesto, statim cognoscet, qui hoescheliana nec non valesiana huius libri fragmenta cum his ineditis vaticanis conferet. (Eadem ego regula in sequentibus quoque libris disponendis utar.) Et quidem Diodorus vicesimi libri extremis verbis ait, se regum de summa re adversus Antigonom certamen initio sequentis libri scripturum; quae reapse narratio in his vaticanis reliquiis, quatenus eam eclogario servare placuit, occurrit.

(2) Sic loquitur etiam Porphyrius in suis de perditis nunc historiis apud Euseb. chron. 1.40. Lege etiam Diodorum nostrum XX. 106, et Pausaniam I. 6.

(3) De elephantorum peculiari sollertia lege, si vacat, Ciceronem epist. fam. VII. 1; tum quae fusius dicuntur a Dione Cassio XXXIX. 38, et ab eruditissimis ibidem interpretibus.

(4) Scilicet ipse Diodorus sub vicesimi libri finem occupatas a Ptolemaeo Coelesyriae urbes iam narraverat.

Σίλευκος φάμενος δίκαιον εἶναι τοὺς τῇ παρατάξει κρατήσαντας κυρίους ἑπάρε-
 20. χειν τῶν δόρυκτῶν · περὶ δὲ τῆς κρίλης Συρίας διὰ τὴν φιλίαν ἐπὶ τοῦ | παρόν-
 τος μηδὲν πολυπραγμονῆς · ὕστερον δὲ βουλευσασθαι |, πῶς χρηστίον ἐστὶν τῶν
 φίλων τοῖς βουλομένοις πλεονεκτεῖν (1) |.

II. * Ὑπὲρ ἀρχὴν γὰρ ἑκάτεροι φιλοτιμίας οὐ κατέλιπον · οἱ μὲν Μακεδόνες
 21. σπείδοντες σῶσαι τὰς ταῦς, οἱ δὲ Σικελιώται βουλέμε|οι μὴ μόνον Καρχηδονίαν
 καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν βαρβάρων περιγενέσθαι δοκεῖν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν
 Ἑλλάδα θεωρηθῆναι κρείτ|τους ὄντας Μακεδόνων τῶν τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐ-
 ρώπην πεποι|ημένων δόρυκτον (2).

Ὅτι Ἀγαθοκλῆς εἰ μὲν ἀποβιβάσας | τὴν δύναμιν ἐπικειμένοις τοῖς πολε-
 28. μίοις ἐπέθετο, κατέκο|ψεν | ἂν ῥαδίως τοὺς Μακεδόνας · ἀγνοήσας δὲ τὴν γεγε-
 νημένην | προσαγγελίαν (3), ἔ | ἤ εκπληξιν τῶν ἀνθρώπων, ἤρκισθη τὴν δύνα-
 32. μιν | ἀποβιβάσας καὶ τρέπαιον στήσας δελαβεῖν ἀληθῆ τὸν λόγον | εἶναι, ὅτι

πολλὰ καινὰ (α) πολέμου · ἀγνοία γὰρ καὶ ἀπάτη πολλάκις || οὐκ ἐλάττω κατ-
 εργάζεται τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐέργειαν (b) · |

Ὅτι Δημήτριος ὁ βασιλεὺς λαβὼν ὑποχείριους ἅπαντας τοὺς κατ' αὐτοῦ
 4. βλασφημεῖν ἐωθότας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πάντα κατ' αὐτοῦ στρατηγεῖν ει-

esse eos qui acie vicissent, dominos fieri regionum acquisitarum : suadebat ta-
 men ut de Coele Syria propter amicitiam in praesenti sollicitudinem nullam ge-
 reret : postea deliberandum fore, quid faciendum sit foederatis qui plus aequo
 habere vellent.

2. * In ambitionis summa neutri inter se cedebant : Macedones de servandis na-
 vibus satagebant ; Siculi autem studebant non Carthaginiensibus solum et bar-
 baris italicis videri superiores, verum apud Graecos etiam conspici praestan-
 tiores Macedonibus, qui Asiam atque Europam armis sibi subiecerant.

Agathocles si copiis in terram expositis instantes hostes adortus fuisset,
 Macedonas facile cecidisset ; nunc ille nuntium allatum terroremque hominibus
 iniectum nesciens, satis habuit, copiis expositis et tropaeo erecto, verax
 ostendere effatum illud, quod nova multa bellum facit : nam inscitia et dolus
 bellicam saepe virtutem pari vi perimunt.

Demetrius rex cunctis iis potitus hominibus, qui ei solebant in concioni-

(1) Ita cod. καὶ ἐκ νέου. Verumtamen haec apud Diodor. in fragm. Wesscl. καὶ ἐκ νέου, Vallo tamen auspicio lo-
 quuntur a librariis fuisse variatum ; scito rectius accessit huic ipse proverbium apud eundem Diodorum XVII. 83. οὐκ
 ἐν τῷ αὐτῷ κενεῖς, ut in variis lectionibus καὶ νέος. Eadem lectio similiter sollicitata fuit apud Polybium XXIX.
 6, vel potius apud Suidam in πολλὰ καὶ, observante in scholis nostro ; itemque apud Schottii praefata, cum
 postea certe exemplum metricum non sinit nos emendare de lectione καὶ. (b) Ita cod. in quarto eodem ; ut
 hic fuit etiam in fragmentis editis ; sed Rhodomanus substituit secundum casum.

(1) Regum hanc discordiam post debellatum
 Antigonium innuit Iustinus XV. 4.

(2) Agitur in mutilo hoc fragmento de pugna
 Agathoclis siculi cum Casandri macedonis copiis
 ad Corryram, cuius brevis mentio est in fragmentis
 Diodori nostri editis XXI. 2. p. 489, unde cogno-
 scimus crematam fuisse ab Agathocle Macedonum
 classem.

(3) Quisnam erat hic nuntius ? Nam hic certe de

regum victoria ad Ipsum Casandro potius favebat.
 Equidem belli huius ab Agathocle in Coele Syria ge-
 sti perexigua memoria superest : quamquam insu-
 lam reapse Agathocles in potestate habuit, cuiusque
 ditis nomine Lanassae filiae dedit, quam Pyrrho
 magno epirensi in matrimonium collocavit. Hist. de
 ser. num. vind. tom. VIII. p. 203, et tom. II. in
 Pyrrho cap. IX. X.

λαπεχθῆνός, ἀφῆκεν ἀθῶους, ἐπὶ θύρῃς ἵστας ὅτι συγγνώμη τιμωρίας αἰρε-
τετέρα (1).

III. Ὅτι ὑπὸ σιτοδείας πιεζομένης τῆς Ἰ. Λυσιμάχου στρατείας, καὶ τ. 8.
φίλων αὐτῷ συμβουλευόντων σώζειν ὅπως ποτὲ δύναται, καὶ μηδεμίαν ἔχειν
ἐλπίδα σωτηρίας ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τούτοις ἀπεκρίθη μὴ δίκαιον εἶναι κα-
ταλιπόντα τὴν δύναμιν καὶ τοὺς φίλους, ἰδίαν σωτηρίαν αἰσχερὰν πορίζεσθαι. 12.

Ὅτι τοῦ Δρομιχαίτου τὸν Λυσιμάχον ἐπὶ δείπνῳ κεκληκός, καὶ προβαί-
τοντος τοῦ πότου, πληρώσας τὸ μέγιστον ἔρ. κεράτων, καὶ προσαγορεύσας πα-
τέρα τὸν Λυσιμάχον, ἠρώτησε πότερον αὐτῷ δοκεῖ δεῖπνον εἶναι βασιλικώτερον, 16.
τὸ μακεδονικὸν ἢ τὸ θράκιον; ἔ. δὲ Λυσιμάχῳ τὸ μακεδονικὸν εἰπόντος (2), τί
εἶπεν ἔφη νόμιμα τσαῦτα καὶ βίον λαμπρὸν ἀπολιπὼν, ἔτι δὲ ἐπιφανεστέραν βα-
σιλείαν, ἐπιθύμεις εἰς ἀνθρώπους ὡς ἀγαγίσθαι βαρβάρους, καὶ ζῶντας θηριώ- 20.
δη εἶναι, καὶ χώραν δυσχερέμερον καὶ σπανίζουσαν ἡμέρων καρπῶν; ἐβιάσω δὲ
παρὰ φύσιν ἀγαγεῖν δύναμιν εἰς τόπους τοιούτους, ἐν οἷς ξενικὴ δύναμις ὑπαί-
θριος οὐ δύναται διασώζεσθαι; εἰπόντος δὲ πάλιν πρὸς ταῦτα τοῦ Λυσιμάχου
διότι τὸ μὲν περὶ ταύτην ἔ. στρατείαν ἠγνόηκεν (3), εἰς δὲ τὸ λοιπὸν πειράσσεται 24.
φίλος ὢν συμμάχῳ, καὶ χάριτος ἀποδόσει μὴ λειφθῆναι τῶν εὖ πεποιηκότων,

hinc obtrektare, quique partibus adversariis studiose duces se praebebant; di-
misit illos incolumes, dicens meliorem esse vindicta veniam.

3. Quum rei frumentariae penuria laboraret Lysimachi exercitus, suaderentque
amici ut sibi quomodocumque consuleret, nullamque spem salutis in exercitu
reponeret; his respondit, haud aequum esse, ut deserto exercitu atque amicis,
turpem sibi salutem quaereret.

Quum Dromichaetes Lysimachum convivio excepisset, in media compotatio-
ne, maximo completo cornu, Lysimachum patris nomine appellans, interrogabat
macedonicum ne an thracium videretur ei regalius convivium? Eo dicente, ma-
cedonicum; cur ergo, ait, praeclaros illos mores splendidumque victum omit-
tens, regnumque illustrius, maluisti ad homines barbaros ferinamque vitam de-
gentes venire, atque ad regionem hibernis frigoribus obnoxiam, mitibusque po-
nis carentem? cur conisus demum es contra naturam ducere exercitum in haec
loca, in quibus peregrinus miles sub dio vivere non potest? Ad haec rur-
sus dicente Lysimacho, se in hanc quidem expeditionem inscitia esse prolapsam;
ceteroqui in posterum fore se amicum et foederatum, et accepto beneficio gra-

(1) Sermo est de Antigoni filio Demetrio, cu-
ius humanitas a Plutarcho in eius vita memoratur,
nec non ab huius libri diodoriani fragmentis edi-
tis p. 491. 560. Porro extrema trium verborum
sententia supererat unica in fragmentis editis p.
491. Iamvero id Pittaci effatum fuit, ut in nostris
excerptis legitur p. 19; quo loco in latinam interpreta-
tionem mendasse obrepit *Chilo pro Pittacus*. Atque
hinc cognoscimus, quam utile sit philosophorum sen-
tentias a regibus resciri. Ecce enim breve id dictum
multorum hominum vitam conservavisse videtur. Post
hanc sententiam sequebatur in codice vaticano parti-
cula illa trium ferme versiculorum a 5. ad 8. *ὅτι οἱ
πλεῖστοι τῶν ἀγόντων στρατοπέδῳ etc.* usque ad τὰς
ἐκπεσούσας αὐτῶν: quam idcirco omisi quia extat
in editis p. 491.

(2) Praeter illum quem p. 1. posui locum, hic

quoque perutilis atque praeclarus mihi fuit locus ad
dignoscenda in vaticano palimpsesto Diodori excerpta.
Quippe verba de Dromichaetae convivio huc usque
extant in valesianis excerptis editis p. 560; tum
ibi abrupta narratione dicitur ΖΗΤΕΙ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕ-
ΡΙ ΓΥΝΑΜΩΝ. RELIQUA DISCE E SENTENTIARUM
TITULO. Iamvero in his vaticanis membranis narratio
reliqua scribitur, et quidem in margine adnotatur
ΓΥΝΑΜΩ; ergo locum Diodori in valesianis excerptis
suppressum, nunc vaticanus codex restituit.

(3) Atqui Darii persae aeque infelix in Scy-
thiam expeditio, quam narrat Herodotus lib. IIII,
Lysimachum erudire potuerat. Sed enim haud mira-
ri Lysimachum nobis licet, qui Gallorum nuperam
et omnium luctuosissimam, invita caeli temperie, ex-
peditionem in Moscoviam vidimus.

ἂποδιδάμενος αὐτὸν φιλοφρόνως ὁ Δρομιχαΐτης παρέλαβε τῶν | χωρίων τὰ παλαι-
28. ριθίνα ὑπὸ τῷ περὶ Λυσίμαχον (1), καὶ ὤρειθις αὐτῷ διάδημα, ἐξαπίστει-
λιν (2).

Ὅτι ἐπὶ πολλῶν τὸ θυμομαχεῖν εἰς | τέλος χαρίζομένους τῷ θυμῷ παρ-
αιτητίον (3)· συμφέρει γὰρ ἐνίοτε | δαλύεισθαι, καὶ χρημάτων ὠρεῖσθαι τὴν ἀσφα-
λειαν, καὶ καθόλου | προκρίνειν τῆς τιμωρίας τῇ συγχώρῳ.

tiam non minorem esse relaturum; conditionibus humaniter admissis Dromichaetes, castella quae Lysimachi exercitus ei ademerat recuperavit; tum Lysimachum diademate ornatum remisit.

Vindictae studium saepenumero omittendum est, atque odio denique valedicendum. Prodest enim aliquando pacem componere, immo et pecunia securitatem emere, atque omnino veniam ultioni anteponere.

(1) Memorantur haec castella in fragmentis editis p. 560.

(2) Haec est communior historicorum sententia: quamquam non desunt qui occisum potius a Thracibus Lysimachum aiunt, ut Polyaeus VII. 25. et Ar-

rianus apud Photium cod. XCII p. 218: sed falso ut arbitror; nam Lysimachus in pugna adversus Seleucum desideratus est.

(3) Confer fragm. ed. p. 494.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

EK TOT BIBAIOT KB.

32. I. Ὅτι ὅτ' ἂν εἰς ἀπορίαν ἔλθῃ στρατιώτης ἀλλόφυλος ἐπὶ πρώτων
τῶν φίλων ||| ἀρπαγὴν ὁρμᾶν εἴωθιν (1). P. 271.
* Ἐμφυτος γὰρ πᾶσι τοῖς βασιλεῦσιν ἢ τῷ πλείονος ἐπιθυμία, τοιαύτης
οὐκ ἐφίξεται πόλεως (2). |

DIODORI EXCERPTA

EX LIBRO XXII.

1. Miles extraneus si ad penuriam redactus fuerit, a diripiendis foederatis initium facit.

* Nam quae insita cunctis regibus est habendi cupido, ea hanc urbem non corripit.

(2) Exstat hic locus in excerptis editis p. 494; sed ibi eclogarius generaliter maluit scribere ἀλλόφυλος pro στρατιώτης ἀλλόφυλος, id quod a Diodoro dictum fuisse puto de Pyrrhi militibus, qui in Italia sociorum agros vastabant. Lege Dionis vaticana excerpta. Quare eclogarius editus hoeschelianus.

videtur seculo quoque sua fragmentum dimovisse. quod posuit in XXI. libro; quod mihi verisimilius in XXII. collocandum videtur, in quo Diodorus libro bellum Pyrrhi italicum scripsit.

(2) Verba haec pertinent ad narrationem vel Appii caeci, vel Fabricii, vel Cineae.

Ὅτι Πύρρος ὁ βασιλεὺς πολλοὺς τῶν Ἠπειρωτῶν τῶν συνδιαβεβηκότων ἀπεβιβληκώς, ἐπεὶ τις ἤρώτησεν αὐτῶν τὴν ἰδιοξενίαν, | πῶς τὰ κατὰ τὴν μάχην ἀπώντησεν αὐτῷ, εἰπεῖν, ἰὰν ἔτι μιᾷ μάχῃ νικήσῃ τοὺς Ῥωμαίους, οὐδεὶς αὐτῷ τὴν στρατιωτικὴν συνδιαβεβηκότων ἀποληφθήσεται. Ἐπεὶ δὲ ἀληθείαις ἀπάσας τὰς νίκας ἔσχευεν καθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν παροιμίαν (1). οἱ δὲ ἡττηθέντες οὐδὲν ἐταπνύνθησαν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡγεμονίας· ὁ δὲ νικήσας, τὴν τῶν ἡττημένων βλάβην καὶ συμφορὰν ἀναδίδεκτο. |

Ὅτι Κινέας πρεσβευτὴς ἀποσταλὴς παρὰ Πύρρου πρὸς δαλύσειος | πρὸς Ῥωμαίους (2), οὗτος πιστικὸς ὢν (3) ἐν τῷ πρεσβεύειν, ἔδωκε πολυτελῆ τοῖς εὐθέτοις εἰδίδναι· οἱ δὲ οὐκ ἔλαβον ταῦτα, πάντες δὲ μίαν | ἔπειτα αὐτὴν ἀποκρισιν ἔδωκαν αὐτῷ, ὅτι νῦν μένοντος αὐτοῦ πολεμῆναι, | μηδαμῶς ἀρμόζῃ τὴν δωρεάν· ἰὰν δὲ καταπράξῃται τὴν εἰρήνην, ἔσται φίλος Ῥωμαίων, ἡδύως προσδέξασθαι τὴν δούσιν οὕσαν ἀκατηγόρητον. |

II. Ὅτι Βρέννος ὁ τῆς Γαλατίας βασιλεὺς εἰς τὰς ἐλθὼν (4), ἀργυροῦν μὲν καὶ χρυσοῦν οὐδὲν εἶλεν ἀνάθημα· ἀγάλματα | δὲ μόνα λίθινα καὶ ξύλινα μεταλαβὼν, κατεγίλασε ὅτι θεοὺς ἀνθρώπωνόμορφους εἶναι δοκοῦντας, ἵστασαν τοῦτους ξυλίνους τε καὶ λιθίνους. |

Ὅτι οἱ ἐν Διελροῖς ὄντες καὶ τῆς Γαλατίας ἱεροδοῦντες, | θεωροῦντες ὅσα τὴν κίνδυνον, ἐπηρώτησαν τὸν θεὸν εἰ τὰ χρήματα, | καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἀποκομίσωσιν ἐκ τῆς μαντείας πρὸς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πλησίων πόλεων. |

Postquam rex Pyrrhus multos Epirenses qui secum transmiserant amisit, roganti cuidam ex hospitibus eius, quomodo illi res evenisset in proelio; si una adhuc, respondit, pugna Romanes superavero, nullus mihi miles ex iis quos huc deportavi reliquus erit. Reapse omnes victorias habebat cadmeas, ut in proverbio est: nam victi non deprimebantur propter potentiae magnitudinem; victorum autem damna et calamitatem victor ferebat.

Cineas legatus a Pyrrho missus de pace facienda ad Romanos, praeter quam quod dexter ad persuadendum orator erat, dona quoque pretiosa idoneis negotiis hominibus offerebat, quae nemo recepit: immo omnes uno eodemque responso usi sunt, nempe quod dum Pyrrhus personam hostilem retineret, munera non decerent; sin autem pacem statueret fieretque Romanis amicus, tum se libenter dona accepturos, quae nulli criminationi paterent.

2. Brennus Gallorum rex templum ingressus nullum aureum argenteumve donarium attigit: tantum statuis lapideis ligneisque deiectis, Graecos irrisit quod deos, qui humana specie praediti existimantur, ligneos atque lapideos statuissent.

Cives delphici, quo tempore contigit Gallorum incursio, proximum cernentes periculum, Deum interrogabant, num thesauros et liberos atque uxores e sano ad munitiores in propinquo urbes transferrent? Sed Pythia Del-

(1) Quae sequitur proverbii explicatio extat in excerptis editis lib. XXII. p. 495; sed ea ibi libere convertitur ab eclogario, verbis aliquantulum immutatis, in generalem sententiam; quum tamen Diodorus de Pyrrho Romanisque loquatur, uti docet genuinum hoc fragmentum vaticanum.

(2) Quas Cineas ad urbem legationes memorat Plutarchus in Pyrrho cap. XVIII. XXI.

(3) Eloquentiam Cineas celebrat Plutarchus XIII.

a quo dicitur fuisse Demostheis auditor.

(4) Diodorus in XXII libro scripsisse Brenni expeditionem in Gracciam, iam constabat ex editis fragmentis p. 497; quibus haec vaticana iam addenda sunt. Porro Diodorus recte res Brenni cum Pyrrhi telus composuit, quia teste Polybio I. 6 Pyrrhus in Italiam venit anno prius quam Galli in Gracciam.

- ἡ ἢ Πυθία τοῖς Δελφοῖς | ἀποκρισιν ἰδῶκεν . “ προστάττειν τῷ θεῷ ἔαν τὰ ἀνα-
 29. „ θήματα ἐ τὰλ|λα τὰ πρὸς τὸν κόσμον τῷ θεῷ ἀνήκοντα χώραν ἐν τῷ μαν-
 „ τεί|ω· φυλάξῃν γὰρ ἅπαντα τῷ θεῷ, ἐ μὲν αὐτὴ τὰς λευκὰς κόρας . „ ὅντ’ | ἢ
 ἐν τῷ τεμένει δούλῃ τῶν παντιλῶς ἀρχαίων, Ἀθηνᾶς προ|νάς ἐ Ἀρτέμιδος ,
 ταύτας τὰς θεοὺς ὑπέλαβον εἶναι τὰς διὰ τῷ | χρητμοῦ προταγορευόμενας λευ-
 κὰς κόρας (1) .

- III. Ὅτι Πύρρος | προτερῆτας περιβοήτῳ νίκη, σὺν τῇ Γαλατῇ θυρεοῦς ἀνί-
 32. θηκεν εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἰτώνιδος (a) Ἀθηνᾶς (2) ἐ τῇ ἄλλων λαφύρων || τὰ πολυτε-
 λίστατα, τῇ ἐπιγερῇ τήνδε ποιητάμενος (3) .

Τοὺς θυρεοῦς ὁ μολοττός (b) ἰτώνιδι (c) δῶρον Ἀθηνᾶ (d)

Πύρρος ἀπὸ θρατίων | ἐκρέμασι Γαλατῇ (e) ,

4. Πάντα τῇ Ἀντιγόνῃ καθιλὼν στρατόν· οὐ (f) | μιγα θαῦμα .

Αἰχματαὶ (g) ἐ νῦν ἐ πάρος Αἰακίδαι .

* Συνέδότες οὖν | ἑαυτοῖς ἡσηβηκόσι τηλικαῦτα, προσεδόκην εἰκότως τιύ-
 χεσθαι | τῆς ἀρμοζούσης τοῖς ἀνομήμασι τιμωρίας (4) .

phius respondit : “ iubere deum , donaria reliquumque deorum ornatum suo
 „ loco in fano retineri : haec enim a deo simulque ab albis puellis custoditum
 iri „ . Porro cum duae aediculae in fano essent perveteres Minervae pro-
 naae et Dianae , has deas existimaverunt ab oraculo appellari albas puellas .

3. Pyrrhus insigni victoria potitus , Gallorum clypeos in Minervae itoniae
 templo obtulit , cum aliis magni pretii manubiis , hoc inscripto epigrammate .

Hos clypeos molossus itoniae donum Minervae

Pyrrhus audacibus ereptos Gallis suspendit :

Cuncto Antigoni deleto exercitu . Neque id magnopere mirandum est :

Nam bellatores et nunc et antea fuerunt Aeacidae .

* Gnari igitur tantorum criminum suorum , expectabant merito perpeti ius-
 tam poenam .

(a) Cod. ἰτώνιδος . Vnde annotationes sequentes (b) Pausan. et Plut. et anth. μολοττός . (c) Cod. ἰτώνιδος ;
 sed praetermissum quod violatim ostendit , Pausanias et Plutarchus mendam corrigunt . Porro nihil notius est Minerva
 itonia . Vnde Livium XXVI. 20 ; Polybium III. 25. XXVI. 5. (d) Pausan. Plut. et anth. Ἀθηνᾶ . (e) Plut. ἐκρέ-
 ματων Γαλατῶν . Sed Pausan. et anth. πλινυδὲ ἐκρέματε . (f) Cod. ὅ ; quare dicendum esset a grande miracu-
 lum ; quae sententia infringit epigrammatis acumen : itaque adserui a Plutarcho οὐ . (g) Pausan. Plut. anth. αἰ-
 χματαί .

(1) Habemus hanc historiam versibus poeticis I. 13. et apud Plutarchum in Pyrrho cap. XXVI. In
 diligenter scriptam , cum ipso oraculo , apud Tacitum anthologia vero planudea tribuitur Leonidae auctori
 chil. XI. 378. sqq.

(2) Minervae itoniae templum inter Pheras et
 Larissam extitisse ait Pausanias I. 13.

(3) Estat sequens epigramma apud Pausaniam

(4) Sermo esse videtur de Gallis , qui fano del-
 phico spoliato poenas a numine violente expecta-
 bant . Reapse ad unum omnes variis cladibus occu-
 buerunt . Diodor. XXII. p. 497.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΓ.

1. **Ο**τι Φοίνικες | ἔρωμαῖοι ναυμαχῆσαντες (1), μὲν ἃ ταῦτα εὐλαβεύ-
 μιν οὐκ ἐμέγεθρος | τὸ προκαλεῖται πολέμῳ, διεπεριβύσαντο πρὸς τὸ ὑπατοῦ παρὰ | 3.
 λίας· πολλῶν ἢ λόγων ἐκείνων καὶ τραχυτέροις λόγοις χρωμένων πρὸς ἀλλήλους,
 οἱ Φοίνικες θαυμάζοντες ἔφασαν πῶς ὁ βασιλεὺς τολμῶσιν εἰς Σικελίαν Ἑρωμαῖοι θα-
 λαττοκρατοῦντων (2) Καρχηδονίων· φανερόν γάρ εἶναι πᾶσιν ὅτι μὴ τηροῦντες τὴν 12.
 λίαν, οὐδὲ νύφασθαι τὰς χεῖρας ἐκ τῆς θαλάσσης τολμήσουσιν· οἱ ἃ Ἑρω-
 μαῖοι συμβαλόντες τοῖς Καρχηδονίοις ἔφασαν μὴ διδάσκειν τὰ καὶ τὴν θάλασ-
 σαν πολυπραγμενῶς· μαθητὰς γὰρ | τοὺς Ἑρωμαῖους αἰεὶ ὄντας γίνεσθαι 16.
 κρείττους τῶν διδασκάλων· τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν αὐτῶν θυροῖς τετραγώνοις χρωμένων,
 Τυρρῆνοὶ χαλκαῖς ἀσπίσι φάλαγγα μαχοῦντες, καὶ προτρεφόμενοι τὸ ὅμοιον |
 ἀναλαβεῖν ὅπλισμὸν, ἠττήθησαν (3)· ἔπειτα πάλιν ἄλλων ἐθνῶν θυροῖς 20.
 χρωμένων, οἷς νῦν ἔχουσι, καὶ περὶ μαχομένων, ἀμφότερα μιμησάμενοι, πει-
 γέγοντο τὸ εἰσηγησάμενον τὰ κατὰ τὴν παραδείγματι· ὅθεν ἃ Ἑλλήνων (4)
 μαθόντες πολιορκεῖν, καὶ ταῖς μηχαναῖς καταβάλλειν τὰ τείχη, τὰς πόλεις τῶν

DIODORI EXCERPTA

LIBRI XXIII.

1. **P**oeni bello maritimo cum Romanis proelii, postea veriti molem susce-
 pti belli, legationem ad consulem de pace miserunt. Multis autem habitis
 asperisque utrimque sermonibus, Poeni mirari se aiebant, quod Romani tradi-
 cere in Siciliam auderent Carthaginiensibus imperium maris tenentibus: nam-
 que omnibus esse exploratum, nisi pacem servarent, fore ut ne manus qui-
 dem Romani in mari lavare ausint. Romani vero aiebant, dare se consilium
 Carthaginiensibus, quominus se docerent rei maritimae studium impendere:
 etenim Romanos semper evasisse discipulos magistris meliores: siquidem an-
 tiqutis quum ipsi quadratis scutis uterentur, Etrusci phalangem eorum parmis
 oppugnantibus, admonuerunt eos ut parem sumerent armaturam; atque ita de-
 mum Etrusci victi fuerunt. Deinde quum alii rursus populi iisdem uterentur qui-
 bus nunc clypeis, et cuspidibus praeterea pugnarent, utramque rem imi-
 tati Romani superaverunt eos a quibus praeclara exempla acceperant. Iam
 vero a Gracis obsidionalem scientiam edocti, et moenia tormentis quatere,

(1) De bello primo Romanorum cum Poenis Dio-
 dorus corpisse scribere libro XXIII, fragmenta edita
 Latini docent.

(2) Populi θαλαττοκρατοῦντες usque ad Xerxis
 transmissionem recensentur apud Eusebium chron. I.
 56. Et quidem optandum esset ut is catalogus con-
 tinuaretur, non solum usque ad bellum punicum
 primum, quo Carthaginienses ea dignitate utebantur,

verum etiam, si fieri potest, usque ad hodiernos Bri-
 tannos marium dominos.

(3) Estat hic locus de scutorum mutatione
 aliis verbis scriptus et imperfectioris excerptis edi-
 tis libri huius XXIII. p. 501.

(4) Puta a Pyrrho vel a tarentino graeci aer-
 monis populo.

24. διδασκάντων ἠνάγκασαν ποιεῖν τὸ προσταττόμενον· καὶ τὴν ἂν Καρχηδόνιοι διὰ ταῦτα μάθῃν αὐτοὺς ναυμαχεῖν, ταχὺ τοὺς μαθητὰς τῆ διδασκάλων ὄψινται περὶγενομένους· |

28. II. Ὅτι τῆ Καρχηδονίων στρατηγὸς Ἀννίβας (1) ἠττηθεὶς ναυμαχίᾳ, | καὶ φοβούμενος μὴ διὰ τὴν ἔτταν ἀπὸ τῆ γερυσίας τύχη τιμωρίας, τέχνημα ἐποίησεν τοιοῦτον· ἀπέστειλέ τινα τῶ φίλων εἰς Καρχηδόνα δοῦς ἐντολὰς ἃ ποτε ἴδοξεν αὐτῷ συμφέρειν· ὃ ἢ καταπλεύσας εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τὴν γερυσίαν ἐσταχθεὶς, εἰ-

32. πειν|εῖν| ὅτι προσέταξεν Ἀννίβας ἐρωτῆσαι τὴν βελὴν, εἰ κελεύει ναυ||μαχεῖσθαι διακο-

σίαις ναυτὶ πρὸς Ῥωμαίων ἑκατὶ εἴκοσι; τῇ | ἢ ἀναβουσάντων καὶ κελύσαντων, P. 167.

τοιγαροῦν ἔση νηαυμάχη|κε καὶ ἠττήμεθα· ἐκείνος ἢ ὑμῶν προσταξάντων ἀπο-

4. λείπεται | τῆ αἰτίας· ὁ μὲν οὖν Ἀννίβας εἰδὼς τοὺς πολίτας ἐκ τῆ ἀπολετισμά- των συκοφαντοῦντας τοὺς στρατιώτας, τριούτῳ τρό|πῳ τὰς ἐσομένας κατηγορίας ὑπεξείλατο·

* Διαβεβλημένοι | γὰρ ἐν τοῖς πρότερον κινδύνοις ὥς ἂν τῆ ἐλαττωμάτων αἰ-

8. τι|ροι γεγονότες, ἔσπευδον δεῖξαι ταύτης ναυμαχίας ἀνακτήσα|σθαι τὰς πλε| τοῦ- των δεξιολὰς (2)·

III. * Οὐδὲν δ' οὕτω καταπλήττεται | τὰς ψυχὰς τὸ ἠττηθῆναι ὥς τοῖς Καρ-

12. χηδονίοις· δυνάμενοι γὰρ ῥαδίως δεῖξαι τὴν ναυτικὴν δύναμιν τῶν πολεμίων | περὶ τὴν κατάπληκτον, οὗ ἢ ἐπεχείρησαν τοῦτοις ἀμύνασθαι· τριά|κοντα γὰρ ναυσὶ τῶ Ῥω- μαίων προσφερομένων τῇ χώρῃ (3), καὶ μή τε | τάξεως μή τε συστήματος ἀδρόν γενομένων, πνιύματος βιαίτε|ρον ἐγκείμεν, χωρὶς κινδύνου παρὴν αἰρεῖν αὐτάν·

urbes magistrorum suorum, ut imperata facerent, coegerunt. Nunc demum Carthaginienses artem Romanis maritimi belli pugnando tradentes, fore ut discipulos suos magistrorum dominos brevi videant.

2. Carthaginiensium dux Hannibal proelio maritimo victus, metuensque ne a senatu poenam cladis suae pateretur, hoc artificiosum commentum excogitavit. Misit nempe e familiaribus quendam Carthaginem cum mandatis prout sibi expedire visum est. Ille autem ad urbem navi vectus, atque in senatum admissus, nunciavit habere se mandata ab Hannibale sciscitandi senatum an cum iuberent committere proelium navibus ducentis contra Romanorum centum viginti? Succlamantibus illis atque ita fieri iubentibus; atqui proelium, inquit, iam fecit, victique sumus: ille autem vestro iussu a culpa absolutus est. Sic ergo Hannibal quia sciebat cives suos ex eventibus calumniam instruere militaribus viris solitos, hoc artificio futuras accusationes vitavit.

* Nam cum in superioribus proeliis diffamati fuissent, tamquam ipsi acceptarum cladum culpam sustinerent, dabant sedulam operam ut hoc navali certamine criminationes illas diluerent.

3. * Nulli sic animo commoventur ob acceptam cladem, ut Carthaginienses: qui quum facile possent nauticas hostium vires in cursu labefactare, has ne repellere quidem adgressi sunt. Nam quum Romani triginta naves ad eorum regionem appulissent, et neque ordine neque agmine denso uterentur propter ventum validius flantem, licebat illis sine periculo naves capere cum vectori-

(1) Hannibalem hunc diversum esse et antiquiorem magno Hannibale, nemo non intelligit.

(2) Adhuc loquitur auctor de Carthaginiensibus; quibus ducum imperitiam exprobat etiam Polybius I. 31. 32.

(3) Ergo agitur de excensione Romanorum in Siciliam. Nam in Africam quidem trecentis et quinquaginta navibus ingentem exercitum deportaverunt, uti narrant Appianus punic. cap. III, et Diodorus fragm. 1. 204.

δρα τὰ σκάφη· εἰ μὲν οὖν καταβάτες εἰς τὸ πεδίον ἐξ ἴσου παριτάξαντο, καὶ 16.
 αἰσίου τοῖς μέρεσι τῆς δυνάμεως ἐνεργῶς ἐχρήσαντο, ραδίως αὖ | περιγέγοντο
 τῷ πολέμιον· νῦν ἡ πρὸς ταύτην μόνον ἀποβλέψαντες ἐρυμνότητα τοῦ λόφου, καὶ
 τῷ χρησίμων τὰ μὲν διὰ τὴν εὐλάβειαν προέμενοι, τὰ ἡ διὰ τὴν ἀπορίαν δὲ γυνοῖσαν 20.
 τες, | τοῖς ὅλοις ἔπαισαν.

III. Ὅτι ἐν ἀθυμίᾳ πολλῇ ὄντων τῷ Καρχηδονίων, τρεῖς ἄνδρας ἡ γερυσία
 τῷ ἐπιφανεστάτῳ ἀπέστειλε πρεσβυτάς πρὸς τὸν Ἀτίλιον ἄνδρα εἰρήνης· τούτων ἡ 24.
 ἄντων | ὁ Ἀμίλκας πρῶτος ὢν τῇ δόξῃ διαλεχθεὶς τοὺς ἀρμόζοντας | λόγους τῷ
 καιρῷ, παρὲκάλει τὸν ὑπατον μετρίως αὐτοῖς χρήσασθαι, καὶ ῥώμης ἀξίως· ὁ
 ἡ Ἀτίλιος μεμετεωρισμένος | τοῖς εὐημερίμασιν, καὶ τύχῃς (2) ἀνθρωπίνης οὐδε- 28.
 μίαν ἔννοιαν | λαμβάνων, τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα προσέειπεν, ὥστε τὸν συντε-
 θεμένην εἰρήνην ὑπὸ αὐτοῦ μηδὲν διαφερόν δουλίας· ἐφ' οἷς ὁρῶν ὁ αὐτὸς (1) ἀγανακτε-
 ντας, ἔφησεν αὐτοὺς δεῖν τὸναντίον χάριν ἔχειν ἐπὶ τούτοις· μὴ δυναμένων γὰρ
 P. 168. αὐτῷ | μήτε κτ' εἶν μήτε κτ' θαλάτταν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀντιτάξασθαι ||, πᾶν 32.
 τὸ συγχωρούμενον ὑφ' ἑαυτῷ λαμβάνειν ἐν δουρίᾳ· τὸ ἡ | αὐτῷ τῷ Ἀννῶνα παρρη-
 σιαζομένων πρὸς αὐτὸν, ὑπερηφάνως | ἀπελθὼν προσέειπεν ἀπείναι τὴν ταχίστην,
 ἐπιρριζώμενος | ὅτι δεῖ ὁ αὐτὸς ἀγαθοὺς ἢ νικᾶν ἢ εἶκναι τοῖς ὑπερέχουσιν (1)· ὁ μὲν οὖν 4.
 ὁ ὑπατος· οὔτε τὸν πατρίδος ἐν τοῖς τοιοῦτοις μιμησάμενος, οὔτε τὸν ἐκ θεοῦ
 νέμειν εὐλαβηθεὶς, συντόμως τῷ ὑπερηφάνῳ ἀξία περιέπειτε τιμωρίαν (2).
 Πάντες μὲν οὖν ἄνθρωποι κτ' τὰς | ἀτυχίας μᾶλλον εἰώθασιν τῷ δαμο- 8.
 νίῃ (3) μνημονεύειν· καὶ πολλάκις ἐν ταῖς εὐπραξίαις (4) ὡς μύθων πεπρασμένων

bus. Sane si in planum descendentes aciem rectam explicavissent, cunctisque exercitus partibus strenue usi fuissent, facile hostes oppressuri erant: nunc de una cogitantes collis ardui munitione, et quae sibi expediebant partim timore omittentes, partim cum trepidatione de his deliberantes, rem universam pessum dederunt.

4. Carthaginiensibus timore admodum consternatis, senatus viros tres nobilissimos ad Atilium legatos de pace misit. In his dignitate princeps Hanno Hamilcaris filius oratione temporis apta usus, rogabat consulem ut moderate secum ageret, et ex romanae urbis dignitate. Sed Atilius prosperis successibus elatus atque humanae fortunae immemor, tam graves condiciones imperabat, ut pax ab eo proposita servitio non differret. Ad quae exasperatos Carthaginienses videns, aiebat eos contra oportere gratum animum prae se ferre: nam quia libertatem neque terra neque mari tueri possent, quidquid ipse indulgeret, in domi loco esse reponendum. Ibi Hannone audacius respondente, Atilius superbe minitans abire illum protinus iussit, addens, quod egregii homines aut vincere debent aut victoribus obedire. Igitur in his consul neque morem patriae suae imitatus, neque numinis vindictam reveritus, brevi debitas superbiae poenas dedit.

Omnes homines magis solent in calamitatibus memoriam numinis revocare: et cum in prosperis saepe deos tamquam fictas fabulas spernant, ad-

(1) Cod. φυγε. (2) Ita cod. (3) Ed. τὸν θεόν. (4) Ed. ἐν δὲ ταῖς εὐπραξίαις καὶ εὐπραξίαις.

(1) Haec sententia ab ἐν δὲ usque ad ἐν τῇ-
 χοντιν extat solitaria etiam in fragm. ed. p. 503.
 Nunc vero cognoscimus pertinere hanc particulam
 ad Reguli responsum. Est autem Diodori plagiarius
 ex Polybio XVII. 4.

(2) Reguli haec superbia reprehenditur etiam
 in excerptis editis libri XXIII. p. 503; unde sine
 dubio cognoscimus vaticanum hunc locum pertinere
 re ad dictum Diodori librum.

- τῶν θεῶν (a) καταφρονούντες, καὶ (b) τὰς ἐλαττώσεως ἀνατρέχουσιν ἐπὶ τὴν φυσικὴν εὐ-
 12. λάβαν(1)· μάλιστα ἢ οἱ Καρχηδόνιοι θύσαντες τὸ μέγεθος τῶν ἐπηρημέων φόβων ἀνα-
 ζητοῦντες τὰς ἐκ τῶν πολλῶν χρόνων παραλειφθείσας θυσίας, ἐπολυπλασία-
 ζον τὰς εἰς τὸ θεῖον τιμὰς (2)· |

- V. Ὅτι Ξανθίππου (c) ὁ σπαρτιάτης συνεβλήετο τοῖς στρατηγοῖς προά-
 16. γειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ ταῦτα ἔφησεν αὐτὸν λέγειν οὐχ ἵνα ἐκείνης παρεξέτας
 καὶ παρακαλέσας, αὐτὸς ἐκτὸς ἢ τῶν κινδύνων, | ἀλλ' ὅπως εἴδωσιν ὅτι πείσεται
 ταῦτα ποιούντων αὐτῶν ῥαδίως προτερήσῃν, αὐτὸς τε καθηγήσασθαι (d) τὴν μάχης
 καὶ πρῶτος | ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνδραγαθήσῃν.

20. Ὅτι Ξανθίππου καὶ τὸν πόλεμον τῶν σπαρτιάτων περιπαύοντος, καὶ τοὺς
 πεφλογότας πεζοὺς ἀναστρέφοντος, εἰπόντος δὲ τινος ὅτι ῥαδίως | ἐφ' ἑαυτοῦ
 καθήμενος τοὺς ἄλλους εἰς τὸν κίνδυνον παρακαλεῖ, παρὰ χρῆμα καθαλλόμενος,
 24. τῶν μὲν Ἰάπων τῶν παίδων τινὲς παρέδωκεν, αὐτὸς ἢ πεζῇ παριὼν εἰδεῖτο μὴ γι-
 νῆσθαι τὴν ἥττης | καὶ τὴν ἀπωλείας αἰτίας ἀπαντος τῶν στρατοπέδων.

- * Πάντα γὰρ | τῇ συνέσει βέβαια καὶ δυνατὰ γίνονται, τὴν τέχνης ἐν πᾶσι
 28. χήρεμένης τὴν βίαν. - Καὶ καθάπερ τὸ σῶμα τὴν ψυχὴν ἔστι δούλον, οὕτως αἱ με-
 γάλαι δυνάμεις τῇ τῇ ἡγεμονίᾳ ὑπαίκουσι φρονήσει (3). - Τοῦ πρὸς τὸ συμφέρον
 βελούτην πάντα κατισχύοντος (4).

versis casibus pressi relabuntur ad insitam naturam religionem. Tum ergo prae-
 cipue Carthaginienses ob impendentium terrorum magnitudinem, revocatis sa-
 crificiis iamdiu intermissis, divinos honores augebant.

5. Xantippus laeo duces hortabatur ut in hostes signa moverent; idque se
 facere aiebat, non ut ubi illos exacuisset atque excitasset, ipse discrimine
 procul fieret; sed uti cernerent, certum sibi esse, ubi id ipsi fecissent,
 facile hostibus superiores fore: se autem in acie extrema pugnaturum, primum-
 que in periculis strenue versaturum.

Quum Xantippus equitans in proelio discurreret, fugientesque pedites
 retinere conaretur, dicente quodam lepidum illi esse in equo sedenti alios ad
 periculum subeundum hortari; ipse statim desiliens, equum famulo tradidit;
 mox pedes adstans orabat ne causa cladis atque exitii universo exercitui fierent.

* Cuncta enim sapientiae pervia ac possibilia sunt; arsque in omnibus prae-
 violentia valet. - Ac veluti corpus animae servit, ita magni exercitus ducum
 prudentiae obtemperant. - Senatu omnia ad utilitatem corroborante.

(a) Εἰ τοῦ θεῶν. Sed est correctio locutionis τῶν θεῶν pro τῶν θεῶν, quae extant ibi in variis lectionibus. (b) Εἰ
 μάλιστα; sed placet κατὰ, ut paulo ante scribitur. (c) Ita cod. (d) Μάλιν καθηγέσασθαι.

(1) Locus hic de religione in calamitatibus
 renascente extat in excerptis editis, sed aliquan-
 tulum varians, quia ibi christianus eclogarius non-
 nulla verba, praesertim ethnica, immutavit.

(2) Loquitur Diodorus de humanis fortasse vi-
 ctimis quas superstitioni Carthaginienses diis immola-
 bant in maximis calamitatibus, scelere pro remedio
 utentes; ut narrat Iustinus XVIII. 6 (quem excipit
 Orosius IV. 6.) circa ipsius tempus extremum belli
 puoici in Sicilia.

(3) Haec sententia de corpore et anima, item-
 que sequens de senatus regimine, extat etiam in
 fragmentis hoescheliani p. 504. in libro XXIII. Ego
 vero utramque retinui, ut lectores cognoscerent,
 has vaticanas reliquias pertinere adhuc ad prae-
 dictum librum XXIII. Sententia similis priori, U-
 traque vero sententia loquitur de Xantippo occurrit
 etiam in valesianis excerptis p. 576.

(4) Intellige senatum romanum clade Reguli au-
 dita minime animis debilitatum.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΔ.

Ι. **Ο**τι τοὺς φιλαργυρωτάτους ἐπέλεξαντο πρὸς τὴν ἐμπρησμὸν | τῆ μηχανη-
μάτων (1) καὶ οὖν θρασυτάτους οἱ Καρχηδόνιοι τριακοσί|υς ὄντας τὴν ἀριθμὸν . 32.
P 129. τὰ γὰρ πλεῖστα ταῦτα μάλιστα προτρέπεται || οὖν προχείρως παντὸς κατα-
φρονεῖν κινδύνου . ὡς ἐπὶ πολὺ γὰρ | ἐν ταῖς προσβολαῖς καὶ τῆχομαχίαις
συνέβαινε οὖν ἀρίστους | ἀποθνήσκον , ἐκασίως προπίπτοντας εἰς κινδύνους
δυσβολ|θήτους (2).

* Περικατάληπτος γινόμενος κατέφυγε πρὸς τὴν γῆν , ἐν | ἐλάττωσι θέμε- 4.
νος τὴν ἀπὸ τῆ ναυαγίας φόβον , τὴν ὡς τὴν πολεμίων κινδύνου (3).

* Οὐδενὶ δηλώσας τὸ βεβηλωμένον (4) . ὑπελάμβανε γὰρ τὰ τοιαῦτα τῇ
στρατηγημάτων διαδιδόμενα πρὸς οὖν φίλους , ἢ τοῖς πολεμίοις γνωρίμα 8.
γίνεσθαι διὰ τὴν αὐτομόλων , ἢ | τοῖς στρατιώταις ἐμποιεῖν δόξαν προσδο-
κῶσι μέγεθος κινδύνου (5) . |

DIODORI EXCERPTA

LIBRI XXIII.

1. **C**arthaginienses avarissimum quemque et audacissimum , trecentos nume-
ro , incendendis machinis destinaverunt . Populus enim praecipue solet impellere
eos qui sunt alacres ad omne periculum siccici faciendum . Sane plerumque accidit
ut in aggressionibus atque in moenium oppugnationibus fortissimi quique morian-
tur , dum se sponte periculis fatalibus obiciunt .

* Quumque prope abesset ut caperetur , ad litus fugam capessivit ; mino-
ris faciens naufragii metum , quam periculum ab hostibus imminens .

* Nemini consilia sua revelavit ; probe gnarus , si eiusmodi strategemata dif-
ferantur inter amicos , ea vel significari hostibus a transfugis , vel militibus crea-
re metum de periculi magnitudine cogitantibus .

(1) Agitur in hoc fragmento de machinis Ro-
manorum obsidionalibus ad Lilybaeum , quas obses-
si Poeni post multa tentamenta inflammaverunt ;
cuius rei mentio est in hoeschelianis quoque Dio-
dori excerptis initio libri XXIII ; unde etiam co-
gnoscimus , vaticanum hoc fragmentum ad eundem li-
brum pertinere . De Lilybaei obsidione legesit etiam
valerianus Diodori excerpta initio item libri XXIII .
De machinis operibusque Romanorum incensis con-
sule Polybium I. 45. 48.

(2) Has clades ad Lilybaeum narrat Polybius
I. 42. 45. 49. Porro hae sententiae fortasse abruptae
sunt.

(3) Valde suspicor loqui Diodorum de rhodio

illo homine , qui inspectante romana classe saepe
cum uno navigio Lilybaeum urbem obsessam mira
dexteritate ingressus , ex eaque digressus est ; do-
nec tandem a Romanis captus fuit . Polyb. I. 47.

(4) Loqui arbitror Diodorum de Hamilcare co-
gnomento Barca , qui audaci consilio occupavit in
Sicilia Eretem , locum opportunissimum , inter duos
Romanorum exercitus situm . Polyb. I. 56. Vel potius
intelligitur occupatio urbis Erycinorum per eundem
Hamilcarem Polyb. I. 58. Nep. Ham. cap. I ; quam
nocturno facinore fuisse ab eo captam discimus ex
Diodori fragmentis ed. p. 503.

(5) Haec sententia de celandis strategemati-
bus legitur in fragmentis editis libri XXIII. p.

- II. Ὅτι ἦ Ἀμίλκας διαταξαμένα μὴ διασπάξῃν τοὺς στρατιώτας, οὐδ' ἐδέστω
 12. οὐκ ἐπίσθῃ, καὶ πολλοὺς ἀπίβαλε ἢ στρατιωτῶν (1). οὕτως ἐν παντὶ καιρῷ
 συμβαίνει ἢ εὐταξίαν γίνεσθαι μεγάλων ἀγαθῶν αἰτίαν (2). ὥτ' οἱ μὲν περὶ
 προγεγενημένης εὐημερίας | τηλικαύτης, οὐχ ὅτι μόνον ταύτην ἀνέτρεψαν, ἀλλὰ
 καὶ πάντες ἐκινδύνυσαν ἀπολίσθαι. οἱ ἢ ἰσχυροὶ οὐ πλείους ἀσφαλείων ὄν-
 16. τες οὐ μόνον ἑαυτοὺς δέσσωσαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἢ ἀσφάλειαν παρι-
 σκίασαν.
- Ὅτι Ἀμίλκας ἱππομύων κήρυκας φέει | ἢ ἢ νεκρῶν ἀναιρέτως. ὁ ἢ ὕπατος
 Φυνδάνιος (3) ἐκέλευσε τοῖς ἡγετοῖς μὴ τοὺς νεκροὺς ἀλλὰ τοὺς ζῶντας, εἰ τοῖν
 ἔχουσιν, ὑποσπόνδους αἰτεῖσθαι. ὑπερηφάνῃ μὲν οὖν γενομένης | ἢ ἀποκρίσεως,
 20. οὗτος οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐλαττώμασι φερέσει | εὐθύς. ὥστε πολλοῖς δοῦναι ἢ
 μεγαλαυχίαν τιτυχεῖναι ἢ φέει ἢ δαιμονίῃ νημέσει.
- III. Ὅτι ἦ Φυνδάνιος φέει ἢ | ἢ νεκρῶν ταφῆς ἀποστείλαντος κήρυκας, Βάρ-
 24. κας πολὺ | κεχωρισμένην ἢ προγεγενημένης ἀπόφασιν ἐποιήσατο. φήσας | γὰρ
 μάχεσθαι μὲν τοῖς ζῶσι, διαλείβεσθαι ἢ πρὸς τοὺς τετελευτηκότας, συνεχώρησε
 ἢ ταφῆν (4).
- Ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ προίβῃ ἢ | ἀνδραγαθίας, ὥστε καὶ τοὺς στρατηγοὺς
 28. αὐτοὺς παρ' ἀμφοτέροις ἀριστεύειν, καὶ ἢ κινδύνων προκαθηγεῖσθαι. ἐνθα δὲ
 συνίβαιναι | ἀλογώτατα πάθη τοῖς ἀρίστοις ἢ ἀνδρῶν ἐνίοτε. οἱ γὰρ ἢ | εὐτυ-

2. Hamilcare praecipiente ne milites praedae indulgerent, Vodostor neglecta obedientia multos amisit. Adeo omni tempore accidit, ut ordinis custodia ingentium bonorum causa fiat! Igitur pedites tam felicem nuper nacti successum, non hunc solum abiecerunt, sed et omnes in summum vitae discrimen venerunt. Equites contra, qui non plus ducentis erant, non solum ipsi incolumes fuerunt, verum et alios tutati sunt.

Hamilcar oratores misit pro mortuis tollendis: consul autem Fundanius iussit qui venerant, siquidem saperent, non pro mortuis sed pro vivis recipiendis inducias petere. Post hoc superbum responsum, brevi Fundanius gravibus cladibus attritus fuit: adeo ut multis superbia eius iustam numinis ultionem experta videretur.

3. Oratores pro mortuis sepeliendis mittenti Fundanio, Barcas valde diversum a superiore responsum dedit, bellum se videlicet cum viventibus gerere, cum mortuis pacem fecisse; atque ut sepelirentur concessit.

Tanta bellum strenuitate gerebatur, ut ipsi utriusque partis duces fortitudine inter se certarent, et primi in periculis essent: quamobrem inopinatae prorsus clades praestantium virorum aliquando eveniebant. Nam qui

509. Sed praeter quam quod ibi variat ob eclogarii arbitria, utiliter eam conservari ob ostendam horum fragmentorum propriam sedem.

(1) Cladem hanc evenisse puto intra illud biconium, quo ad Erycem pugnatum esse testis est Polybius I. 58. Iam Vodostoris carthaginiensis memoriae nullam inveni.

(2) Sententia haec de militaris disciplinae ordinisque necessitate extat in fragm. editis huius li-

brī XXIII. p. 509. Nunc cognoscimus dictam fuisse ob Vodostoris cladem.

(3) Consulatum hic gessit anno ante Lutatium, quo deinceps consule bellum punicum debellatum fuit.

(4) Hamilcaris Barcae, qui pater magni Hannibalis fuit, prudentia et moderatio satis est illustris apud plerosque historicos Diodorum, Polybium, Nepotem.

χίαις ὑπερέχοντες ἢ ἀνθιστηκόντων, καταδυομένης δὲ ἰδίας νηὸς ἠλίσκοντο (1), § 33.
μὲν ἀριταίς οὐκ ἐνδιδόντες, τῷ δὲ ἢ ἢ δὲ ἀνάγκης ἀβουθήτω κρατούμενοι· τί (2)
P. 150. γὰρ ὄφιλος ἀνδρείας, ὅταν (3) § σκάρης βυθισθίντος, τὸ σῶμα δὲ βάσιως
ἀπεστερηθὲν, ὑπὸ δὲ θαλάττης τοῖς πολέμοις ἐγχερίζηται (b); |

III. Ὅτι ὁ Βάρκας ἐπεὶ δὴ παρεγινήθησαν πρὸς αὐτὸν οἱ πρίσβυς § | Ῥω- 4.
μαίων μετὰ § Γέσκωνος (3) καὶ τὰς συνθήκας ἀνεγίνωσκον, μέχρι μὲν τινὸς ἐπιώπα·
ὡς δὲ ἤκησε τὰ τε ὅπλα παραδίδόναι καὶ τοὺς | αὐτομόλους, οὐκ ἐκατέρησεν,
ἀλλ' ἐκίλευσεν ἀπίναί τὴν ταχίστην· ἔτοιμος γὰρ ἔφηεν εἶναι μᾶλλον ἀποθα- 8.
νῆν μαχόμενος |, ἢ σιλοψυχήσας προσδεξασθαι πρᾶξιν ἐπονείδιστον· καὶ ταῦτ'
εἰδὼς | τὴν τύχην πρὸς τοὺς ἐγκατεροῦντας τοῖς δεινοῖς αὐτομολοῦσαν | καὶ
μεγίστην ἀπόδειξιν τῆς ἀνελπίστου μεταβολῆς παρισχομένην | τὴν περὶ τὸν Ἀτί- 12.
λιν συμφορὰν (4).

iam successu prospero superabant adversarios, mersa nave sua capiebantur; haud sane virtute inferiores, sed insuperabili necessitate domiti. Quid enim prodest fortitudo, quum lembo naufragium patiente, corpus basi subtracta, ab ipso mari hostibus traditur?

4. Barcas quum ad eum venissent Romanorum legati cum Gescone, et foederis tabulas legerent, illatenus siluit donec ad arma transfugasque tradendos perventum est: tum vero haud se continuit, verum iussit legatos quantocius abire; malle quippe se mori purgentem, quam vitae cupidum admittere condiciones turpissimas: praesertim quia sciebat, fortunam ad eos qui in adversis constanter agunt, solere sponte transvolare; quae reapse maximam fecerat inopiniae conversionis demonstrationem in Atilii calamitate.

(1) Male lectum fuit in ed. δτ' αὐτοῦ pro ἑκαστοῦ non intellecta differentia litterarum u et v. (b) Ed. ἐγχερίζεται.

(1) Videtur sermo esse de ultimo navali proelio inter Hannonem poenum et Lutatium romanum, de quo ad Polybium I. 67.

(2) Sequens sententia de naufragio extat in extremis fragmentis editis huius libri XXIII p. 509, non sine aliqua varietate.

(3) Gescon carthaginiensis praefectus erat Lilybetanae urbis, cum pax coaluit. Polyb. I. 66. Ex hoc autem fragmento cognoscimus Gesconem venisse Lilybaeo cum romanis legatis ad Hamilcarem Barcam qui Erycem tenebat, quique pacis facienda summus arbiter erat, ut ait Polybius I. 62.

(4) Ergo Romani iniquas condiciones primo obtulerant, cuius rei non facit mentionem Polybius; quibus a Barca repudiatis, mitiores exhibuerunt illas quae sunt in foedere scripto apud Polybium I. 62. Errat ergo Appianus in rebus sicut cap. II. qui retinet in foedere illam quoque conditionem de tradendis transfugis, quae cur fuerit et quam recte a Polybio et a Zonara VIII. 17. omissa, nunc e Diodori vaticano fragmento cognoscimus. Armo-

rum vero tradendorum nec Polybius nec Appianus neque denique Zonaras meminerunt. Sed ecce tibi heile conspirans cum Diodoro Nepos Ham. cap. I. *Hamilcar in pace concilianda tanta fuit ferocia, ut quum Catulus negaret, se bellum componiturum, nisi ille cum suis qui Erycem tenuerant, armis relictis, Sicilia decederent; succumbente patria, ipse periturum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum rediret: non enim suae esse virtutis, arma a patria accepta adversus hostes, adversariis tradere. Huius pertinaciae cessit Catulus.* Zonaras denique nescio quibus tabulis fretus, ait Hamilcarem Barcam in foedere solam sub iugum missionem fuisse deprecatum.

Cum bello primo punico devixisse librum Diodori quartum et vicesimum certiores nos faciunt fragmenta edita p. 509. Recte igitur hoc loco retinui vaticanum fragmentum in quo apud Barcam de bello finiendo agitur, componendaeque pace, id quod reapse post tot tamque diuturna certamina accidit,

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕ.

20. I. (1) * **Δ**ιὸ καὶ τοῖς ἀποστάταις οὐχ ἦττον πολιορκεῖσθαι συνίβαιεν P. 130.
ἢ πολιορκεῖν, δ/γ' τὸ | σπανίζειν τροφῆς (2).
* Συνίβαιεν δὲ ταῖς μὲν τέλμασι αὐτοῦς μὴ | λείπεσθαι τῇ πολιμῶν · διὰ
δὲ τὰς ἀπειρίας τῶν ἡγεμόνων | μεγάλην βλάβησιν εἶχον · διὸ καὶ τότε συνιδεῖν ἦν
24. ἐπ' αὐτῆς πείρας | ἡλικίαν ὑπερβολὴν ἔχει στρατηγικὴν (2) σύσεις ἰδιωτικῆς
ἀπειρίας καὶ τριβῆς ἀπὸν καὶ στρατιωτικῆς (3).
* Τὸ γὰρ δαιμόνιον ὡς εἶκει | ταύτην ἀμειβὴν τῇ ἀσεβημάτων αὐτοῖς ἰδι-
καίωσιν | (4).
Ὅτι τὸν Σπώνδιον (b) ἀνισταύρωσιν Ἀμίλκας · ὁ δὲ Μάθως Ἀντίβαν
28. εἰς | τὸν αὐτὸν σταυρὸν αἰχμάλωτον λαβὼν προτήλωσιν (5) · ὥστε δοκεῖν τὴν | τύ-

DIODORI EXCERPTA

LIBRI XXV.

1. * **Q**uamobrem rebellibus contigit ut non minus obsiderentur quam obsiderent, propter comineatus penuriam.

* Et hi quidem strenuitate animorum haud erant hostibus deteriores; sed tamen ab inscitia ducum magna detrimenta acceperunt. Quare et tunc ipso experimento cognoscere licuit quantopere praestet imperatoria prudentia privatorum imperitiae aut usui indocto gregalium militum.

* Videtur numen hanc illis impietatis retributionem merito decrevisse.

Spondium Hamilcar in crucem egit; Matho autem Hannibalem captum eadem in cruce fixit. Quare visa est fortuna tamquam de industria largiri

(*) Cod. στρατιωτικῆς. (b) Ita cod. non Σπώνδιον, ut vulgo scribitur.

(1) Suprascriptum de Barca fragmentum subsequitur in codice, et quidem in eadem pagina 130. eodemque versu 12-19. locus ille ex Epicuri raris sententiis, a vocabulo Ἐπικούρου usque ad συμφορὰς, qui in Boesobelianis fragmentis editis ponitur initio libri XXV. Hinc ergo rursus cognoscimus transitum fieri a libro XXIII. ad XXV. Et cum quidem locum, utpote editum ego praetermitto; ubi tamen in ed. est v. 1. ἐπὶ ταῖς, codex melius habet ἐν ταῖς; ubi ed. τὸν καίαν, codex tantum καίαν; ubi denique ed. καὶ ἐν ἀλλήλοισιν, codex plenius καὶ αὐτοῖς ἐν ἀλλήλοισιν.

(2) Pertinet hoc excerptum ad bellum mercenariorum rebellium in Africa adversus Carthaginienses, quod accurate scribit Polybius sub finem primi libri. Diodorus autem sententiam prope ad litteram sumit a Polybio I. 84, qui ait rebelles dum

obsiderent Carthaginem, vicissim ab Hamilcare Barca, qui agrum incursabat, comineatus exclusus faisse ac prope obsessos.

(3) Rursus Diodorus repetendum sit reus, quia scilicet a Polybio loc. cit. hoc fragmentum prope ad litteram exseribit; cuius quidem fragmenti pars posterior extat etiam sub initio libri huius XXV. in fragmentis editis Diodori p. 510. Porro autem sermo est de mercenariis qui inferiores Punis erant non pugnandi ferocia sed ducum peritia.

(4) Polybius loc. cit. τοὺς ἐκτεταμένους τῇ εἰσόδῳ ἀπορίᾳ αἰσθεῖς ἐπιπρόσθετος, τῇ πρὸς τοὺς πείρας ἀπειρίας καὶ περὶ πείρας. Loquitur de mercenariis qui fame adacti, mutuo vocabant.

(5) Polyb. I. 86.

χην ὥσπερ ἐπ' ἡμέρας ἐν ἄλλαις τὰς ἐνυμνίας καὶ τὰς ἥτας ἀποιέμειν τοῖς περὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἡγεβηκέσιν (1).

32.

Π. 210 Ὅτι δύο πόλεις (2) οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἶχον πρὸς διάλυσιν, διὰ τὸ μὴ καταλειπομένην σφίσιν ἐλπίδι μηδὲ συγγνώμῃ τρόπον τινὰ || κατὰ τὰς πρώτας ἐπιβολάς. οὕτω κατὰ τὰς ἀμαρτίας μεγάλην ἔχει δεξιότητα ἢ μετριοτήτος, καὶ τὸ μηδὲν ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐπιτηδεύειν.

II. Ὅτι οἱ μὲν Κελτοὶ τοῖς πλήθεσιν ὄντες πολλαπλάσιοι καταπεφρονημα-
τισμένοι τῷ θράσει καὶ ταῖς ἀλκαῖς, καταπεφρονηκότως διηγωνίζοντο· οἱ δὲ
περὶ τὴν Βάρκαν τὸ τοῦ πλήθους ἐλλειπίς ταῖς ἐμπειρίαις ἐπειρῶντο διορθώσασ-
θαι· οἱ μὲν οὖν πᾶσιν ἐδοξεν ἐμφρόνως περὶ τούτων βεβηκέναι· ἢ δὲ τὴν
χην παρ' ἐλπίδας ἐβράβευσεν τὰς πράξεις, καὶ τὸ δοκεῖν ἀδύνατον εἶναι καὶ
ἐπικίνδυνον παραδόξως κατώρθωσεν (3).

3.

Ὅτι Ἀσδρούβας | μαθὼν πρακτικωτέραν οὐσαν τῆς βίας τὴν ἐπιείκειαν,
πρέκρινε τὴν εἰρήνην τοῦ πολέμου (4).

* Διὸ πᾶσα πόλις (5) αἰὶ τὰ ὄντα | γελλόμενα εἰλοπευστοῦσα, καὶ ταῖς δε- 12.
δομέναις φήμαις μετὰ μέλος οὔσα, πολλῆς ἀγωνίας ἐπληροῦτο.

III. Ὅτι ὁ πρεσβύτατος τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐκπεμφθέντων πρεσβευτῶν ἐν

visissim successum et calamitatem iis qui adversus humanam naturam iniurii fuerant.

Neutra urbs spem ullam reconciliandae pacis retinebat; propterea quod utraque iam inde a defectionis initiis omnem sibi praecluserat misericordiae veniamque impetrandae aditum. Adeo in peccatis quoque interest moderatio, et nihil extra humanam conditionem committere!

2. Galli quum longe maiore numero essent, audacia viribusque suis elati, contemptim bellum gerebant: Barcas autem numeri defectum virtute et peritia compensare nitebatur. Atque is quidem vulgo credebatur sapienti consilio in his uti; fortuna vero insperatos successus largita est; et quod impossibile plenumque periculo videbatur, feliciter praeter opinionem expedit.

Hasdrubal efficacior expers violentia mansuetudinem, bello pacem praetulit.

* Idcirco civitas universa rumoribus audiendis semper intenta, pro nuntiorum diversitate animos mutans, multiplici consternatione implebatur.

3. Legatorum Roma missorum natu maximus vestis sinum in senatu punico

(1) Variat verbis, non sententia, Polybius loc. cit.

(2) Utica et Hippo (vel potius Hippagreta Diodor. fragm. p. 567. Polyb. l. 70) veniam desperantes teste Polybio l. 85, cuius haec quoque placentius Diodorus est. Nec tamen quisquam putet Polybium potius quam Diodorum occurrere in hac vatic. membrana, et me labi errore, dum alterum suppono alteri. Namque haec revera excerpti Diodorum, testis est tum universus quaternio, tum nominatim materia paginae utriusque 129 et 130, quibus in paginis sunt partes Diodori non dubiae, ut illa ex Epicuro, ut aliae quae iamdiu in fragmentis Diodori editis exstant. Et quidem postrema sententia, ab ἐπεὶ ad ἐπιείκειαν, est apud Diodor. fragm. ed. p. 510.

(3) Intellige bella in Hispania ab Hamilcare Barca feliciter confecta, non solum contra Iberos verum etiam contra Gallorum ducem Isolatium; quae congestim narrantur in Diodori fragmentis editis lib. XXV, p. 510. sqq.

(4) Hasdrubal, Hamilcaris in imperio successor, Hispaniam pacifice deinde tenuit. Diod. fragm. ed. lib. XXV, 511. Vel intelligitur deditio Numidarum in Africa rebellantium, quibus sub iugum missis perperit Hasdrubal Diodor. fragm. lib. XXV, p. 510.

(5) Utrum Carthago, pace numidica nondum composita, intelligenda sit, an alia quaecvis civitas, non divino.

16. τῷ | συνεδρίῳ τῶν Καρχηδονίων δείξας τῇ γερυσίᾳ τὸν κόλπον, εἰ | παρὰ
τοῦ πρεσβυτοῦ Ῥωμαίων γερόμενοι πρὸς τὴν χειρουργίαν | τῶν Καρχηδονίων λό-
γοι ἐψήφισαν φέρειν (2) αὐτὸν καὶ τὴν εἰρήνην καὶ | τὸν πόλεμον· ἀπολείπειν
οὖν τούτων πότερον ἂν οἱ Καρχηδόνιοι | βαλεῖσθαι· τοῦ δὲ τῶν Καρχηδο-
νίων βασιλῆως εἰπόντος | ποιεῖν αὐτὸν ὁπότερον ἂν βούλοιτο, ἔφη τὸν πῶλι-
μον ἐφίημι |· τῶν δὲ Καρχηδονίων οἱ πλείους εὐθὺς ἀνεβόησαν δέχεσθαι (1).
III. Ὅτι οἱ κατὰ τὴν Οὐκιάμελαν (2) πόλιν ἐκπολιορκηθέντες συνέφυγον
21. εἰς τὰς ἰδίας οἰκίας ἐπὶ τέχνᾳ καὶ γυναῖκας, τὴν ἐσχάτην παρ' αὐτῶν λη-
φόμενοι τέρψιν, εἰ δὲ τίς ἴσται τέρψιν τοῖς ἀπολλυμένοις, εἰ μὴ δάκρυα
καὶ τὸ τελευταῖον ἐν τῷ ζῆν τῶν συγγενῶν ἀπαυγμός· ταῦτα γὰρ τοῖς
ἀποτυχούσιν ἔχειν τινα δοκεῖ κουφισμόν τῶν ἀκκληρημάτων· οἱ μὲν οὖν
28. πλείστοι τὰς οἰκίας ἐμπρησαντες πανοικί, μετὰ τῶν συγγενῶν κατεφλέχθη-
σαν, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐστίας τάφρον ἑαυτοῖς ἐπέστησαν· τινὲς δὲ
εὐτυχωτάτως (3) | τοὺς ἰδίους προανελόντες, ἑαυτοὺς ἐπικατέσφαξαν. αἰρετώτερον
τὸν αὐτόχειρα θάνατον ἐπολαβόντες τοῦ διὰ τῶν πολεμίων | μεθ' ὕβριως συν-
32. τελευτῆν (4).

ostendens, verbaque ibidem pro suae legationis munere faciens, pacem dixit se in illo sinu bellumque ferre; atque hinc, quod Poeni mallent, se expositurum. Tum Carthaginensium rege dicente, alterutrum pro voto faceret; romanus bellum, inquit, emitto: quod pars maior Carthaginensium se excipere protinus acclamavit.

4. Expugnata Victomela urbe, propugnatores ad lares proprios disfluebant ad supremum solamen e liberis coniugibusque suis delibandum; si tamen perituris solatio sunt merae lacrymae et extremus consanguineorum ante vitam dimittendam complexus. Haec enim infelicibus habere quoddam videntur infortuniorum levamen. Itaque plurimi laribus subiecto igne, cum universa familia semet incendio absumpserunt, atque in domesticis locis sepulcrum sibi comparaverunt: nonnulli autem longe feliciore exitu utentes, suis ante interfectis, semet insuper interemerunt; melius existimantes manu propria spontaneam necem quaerere, quam contumeliosam ab hostibus expectare.

(1) Cod. φέρει.

(1) Res notissima, veluti apud Appianum hisp. cap. XIII, Polyb. III. 33.

(2) Quaerendum diligentius de hac urbe, cuius nomen ita se habet evidenter in codice; excidium autem pertinet ad belli hannibalicum initium. De Sagunto certe non est cogitandum, cuius suprema fata aliter narrantur in editis Diodori fragmentis lib. XXV. fin. Praeter quam quod Sagunti eversio contigit ante bellum secundum denunciatum. Utrum autem haec de capta Victomela narratio ad XXV, an potius ad XXVI librum pertineat, merito dubitandum est.

(3) Contradicunt iure meritoque Polybius XXX. 7, et Cicero de rep. VI. 15, cum aliis auctoribus ibi a me laudatis.

(4) Quaeret fortasse aliquis cur tam brevibus horum Diodori librorum excerpta in vaticano codice sint? Atqui is meminisse debet, iam horum librorum alias eclugas extare, quas Hoeschelius et Valesius in aliis codicibus invenierunt, sub aliis titulis. Nunc codex vaticanus, quum ea sola propemodum excerpta habeat, quae pertinent ad titulum *de sententiis*; sequitur ut ea magnae molis esse nequeant. Fieri enim potest, ut in omnibus fere constantiniani operis titulis, qui plus quinquaginta fuerunt, pars aliquantula singulorum librorum conclusa fuerit: atque hinc cognoscimus, cur satis modica vaticano huic titulo *de sententiis* ex unoquoque libro pars obtigerit.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΣ. ΚΖ. ΚΗ. ΚΘ. Α.

P. 220.

Ἰ **Ο**τι Ἀντίβας πρὸς τὴν τοῦ δικτάτωρος Φαβίου σίνεσιν ἀντιμηχανώμενος εἰς παράταξιν | αὐτὸν προῦκαλεῖτο, καὶ τοῖς τῆς δειλίας ὀνείδειςιν ἐπειράτο συναγκάζειν εἰς τὴν διὰ μάχης κρίσιν συγκαταβαίνειν (1). ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἐβλασφήμη τὸν δικτάτωρα, καὶ | παιδαγωγὸν (2) ἐπικαλῶν αὐτὸν ὀνείδισε τὴν δειλίαν. ὁ δὲ τὴν ὑβρίν ἀταξάχως ἐβαρέως ἔφερεν.

Ὅτι φύσει οἱ ἄνθρωποι ταῖς μὲν | εὐημερίαις προστρέχουσι, τῇ δὲ πταισάντων (3) τύχῃ συνεπιτίθενται |.

Ὅτι κατὰ τὴν Καπύην προτεθείσης βελῆς ἐν ἐκκλησίᾳ κοινῇ | τί πρά- 8. κτίον εἴη περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐπέτρεψαν οἱ Καπυηνοὶ | γνώμην ἀποφῆναισθαι τῷ προσαγορευμένῳ Παγκύλῳ Παύκῳ (4). ὁ δὲ ἐκτὸς τῶν φρενῶν γεγονὼς διὰ τὸν Ἀντίβαν φόβον, ὥμο|σε τοῖς πολίταις ιδιότροπον ὄρκον. ἔφη- 12. σι γάρ· εἰ τῶν ἑκατὸν | ἐλπίδα μίαν εἶχεν ἐν τοῖς Ῥωμαίοις, οὐκ ἂν μετέ-

DIODORI EXCERPTA

LIBRORUM XXVI. XXVII. XXVIII. XXVIII. XXX.

1. **H**annibal adversus Fabii dictatoris prudentiam dexteritate utens, in aciem eum exiebat, et pusillanimum increpando dabat operam ut ad pugnae experimentum pertraheret. Quod ubi Hannibal Fabio non persuasit, populus quoque romanus dictatori interim obloquebatur, praedagogumque appellando timiditatem illi exprobrabat. Verum is conviciis imperturbatus constanterque ferebat.

Homines ita sunt generati, ut rebus prosperis plaudant, pereuntium autem fortunam ultro praegravent.

Capuae proposita in concilio publico deliberatione, utrum facienda esset sectio, Campani civem quendam nomine Pancylum Paucum sententiam dicere iusserunt. Is autem Hannibalis timore consternatus pronuntiavit inter cives peculiaris generis iusiurandum. Dixit enim: si spei pars centesima de Romanorum fortu-

(1) Res ab Hannibale in Italia gestas scripsisse Diodorum in XXVI libro, valesiana fragmenta edita nos docent.

(2) Lucebat nimirum populus in significato vocabuli dictator, qui est magister. Videtur Ciceronem de rep. I. 40, cum scholiis nostris.

(3) Estat brevis haec sententia etiam in fragmentis editis libri XXVI. p. 513, ubi miror tam boescheianum codicem quam meum vaticanum habere παραγωγὸν pro παιδαγωγὸν.

(4) Hic est, qui apud Livii XXIII. 2. 277.

vulgatum textum dicitur *Pacuvius Calavius*, quemque rectius nonnulli critici scribendum *Pacullum* existimant. Eadem corruptio *Pacuvius* pro *Pacullo* vel *Pactulo* irrepsit etiam in Silium XI. 58, observantibus item criticis, sine dubio a librariorum lascitiis, quibus notum erat vocabulum *Pacuvius*, ignotum *Pacullus* vel *Pactulus*. Nunc Diodorus exhibet nobis *Pancylum Paucum* pro *Pacuvio Calavio*. Ad rem quod attinet, hic sane vir Capuam Poenis prodidit, testibus etiam Livio Silioque, sed aliter apud hos narratio sit.

στη πρὸς Καρχηδονίους· ἰὺν δὲ φανερὰς οὔσης τῆς τῶν πελεμίων ὑπερρχῆς,
 16. καὶ τοῦ κινδύνου ταῖς πύλαις ἐφειστώτες, ἀναγκαῖον εἶναι ταῖς | ὑπεροχαῖς
 εἶκιν· τοῦτω δὲ τῷ τρόπῳ πάντων συγκαταθεμί|νων προστίθισθαι τοῖς
 Καρχηδονίοις.

Ὅτι ἡ ἀνθυωπία φύσις τὴν συνήθη (α) τῶν πόνων ἄσκησιν καὶ δίαιταν
 εὐτελῆ δυσχερὲς (b) | προσίσταται, τὴν δὲ ῥαστώνην καὶ τρυφὴν ἐτοίμως (c)
 διώκει (1).

20. II. Ποικίλῃ | δὲ τις ἀνωμαλία κατεῖχε τὰς πόλεις, ὥς ἂν τῆς ὁμοονείας δεῦ|ρο
 κἄκεῖσε λαβούσης τὰς ῥοπὰς (2).

Ὅτι ταῖς τῶν πραγ|μάτων μεταβολαῖς καὶ τὰς τῶν φίλων εὐνοίας θεω-
 ρεῖν ἴσθιν συμ|μεταβαλλούσας.

21. Ὅτι αἱ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀρεταὶ ἐ| παρὰ | πολέμοις ἐνίοτε τυγχάνουσι
 τιμῆς (3).

Ὅτι πολλαὶ γυναῖκες καὶ | παρτίτοι καὶ παῖδες ἐλεύθεροι συνείποντο
 τοῖς Καπυνοῖς διὰ | τὴν ἀπορίαν τῆς τροφῆς (4)· καὶ γὰρ πόλεμος ἐνίοτε βιάζεται
 23. τοὺς | κατὰ τὴν εἰρήνην ἐν πολλῇ σεμνότητι ζῶντας ὑπερμένειν ἀνάξ|ια τῆς ἡλικίας
 πάσχοντας (d).

na superesset, haud se defecturum ad Carthaginienses: nunc vero manifesta
 hostium victoria, periculoque portas pulsante, opus esse superioribus viribus ce-
 dere. Atque ita universi ad Carthaginiensium partes accedere decreverunt.

Natura comparatum est ut homines sociam laboris exercitationem cibumque
 vilem aegre admittant; otium vero et luxuriam alacriter sectentur.

2. Varia quaedam inconstantia urbes tenebat, dum modo hac modo illac
 foederibus suis inclinarent.

Cum fortunae conversionibus videre est amicorum quoque benivolentias com-
 mutari.

Virorum fortium virtutes vel ab ipsis interdum hostibus honorem conse-
 quuntur.

Multae matronae et virgines puerique ingenui Campanos sectabantur prop-
 ter alimoniae penuriam. Quippe bellum aliquoties, eos qui pacis tempore pu-
 dice admodum vitam agitabant, indignas aetate contumelias pati cogit.

(a) Ed. ἀνυωπία. (b) Ed. δυσχερὲς. (c) Male in ed. ὁμοίως. (d) Locutio Diodoro familiari lib. XVI. 55, et aliis.

(1) Hoc fragmentum, cum aliqua varietate scri-
 ptum, habemus etiam in editis fragm. libri XXVI.
 p. 513; unde cognoscimus iustam eius sedem.

(2) Haud scio an de variis italicarum urbium
 partibus, modo ad Romanos modo ad Poenos defi-
 cientium sermo sit in hoc et sequente fragmento.

(3) Dubitabam loqui auctorem de Magio prin-
 cipe capuano, qui mutare fidem Romanis datam
 noluit; quemque Hannibal in vincula coniecit, sed
 interficere non est ausus. Ille autem ad Ptolemaeum
 tempestate delatus, libertatem a rege ob suam vir-
 tutem impetravit. Liv. XXIII. 10.

(4) Adhuc de luxuria Campanorum loquitur
 auctor; cuius reprehensio sit etiam in extremo
 fragmento edno libri XXVI. p. 513; unde patet,

fragmentum hoc vaticanum ex eodem libro esse de-
 ceptum.

Et hoescheliana quidem fragmenta libri XXVI.
 in praedicta fere Campanorum luxuria cessare sci-
 mus. Valesiana autem in Wesselingii editione ex li-
 bro XXVI. continuantur indistinctis libris usque
 ad XXXI, in quo photianae ordiuntur eclogae.
 Iamvero quia vaticanus codex librorum distinctio-
 nem, neque hoc loco neque in aliis plerisque ha-
 bet; et quia ego ducibus illis, quos hactenus ex in-
 secutus destitui, equidem cogor vaticana fragmen-
 ta a XXVI. libro ad XXXI. conglobata ponere,
 quod iam feci in excerptis a VII. ad X, nequid
 arbitrati meo et sine probabili ratione agere vi-
 derer.

P. 123. Ὅτι ἡ τῶν Ῥωμαίων σύγκλητος | ὥς ἤκουσε τὴν Καπύην περιειλημμένην
πανταχόθεν τείχει | διπλῶ, τομίζουσα τάχιον ἴσισθαι τὴν ἄλωσιν, ὅμως εὖ
διτήρη|σεν ἀμετάθετον τὴν ἰχθραν, ἀλλὰ διὰ τὴν σπηγγίαν ἐψήφισαντο |
πρὸ τακτῆς ἡμέρας τοὺς μεταθεμένους τῶν Καμπανῶν ἀθλούς || εἶναι · ἥς δὲ 32.
παραπέμ|ψαντες τὴν φιλανθρωπίαν οἱ Καμπανοὶ, καὶ τὴν | παρ' Ἀγρίβου γε-
τομένην βοήθειαν ψυχαγωγούμενοι, τότε μετενόησαν, ὅτ' ἂν οὐδὲν ὄφελος ἦσαν
μέταμελίσθαι (1).

III. Ὅτι οἱ Συρακούσιοι διὰ | πεινίαν ἀπορεῦντες τροφῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν, 4.
ἑαυτοὺς ὠμολόγουν | εἶναι δούλους, ὥπως πρᾶθέντες τροφῆς μεταλάβωσι πα-
ρὰ τῶν | ὠνησαμένων · οὕτω τοῖς ἱπταικίσι Συρακεσίαις ἢ τύχῃ πρὸς τοῖς |
ἄλλοις ἀκληρώμασι τηλικαύτην ἐπίστυγε συμφορὰν, ὥστε ἀντὶ τῆς | διδομένης 8.
ἐλευθερίας, ἱκυσίως αἰρεῖσθαι δουλείας (2).

Ὅτι Σκι|πίων τοὺς ὁμήρους ἀπολύσας ἐπεδείξατο ὡς πολλάκις ἐνδὲς | ἀνδρὸς
ἀρετὴν προσέταττε συλλήβδην εἰς ἔθνη βασιλεῖς (3). |

Ὅτι Ἰνδιβίλης ὁ κελτίβηρ συγγνώμης τυχὼν παρὰ Σκιπίωνος |, καιρὸν 12.
εὐρὼν ἐπιτήδειον, πάλιν ἐξέκαυσε πόλεμον (4) · οὕτω γὰρ οἱ οὖν | πονηροὺς εἰποι-
εῦντες πρὸς τῷ τὴν χάριν ἀποβαλεῖν, ἀγνοοῦσι | πολέμους ἑαυτῶν πολλάκις σω-
ματοποιοῦντες (5).

Romanus senatus nuncio accepto, quod iam Capua duplici vallo obsidionali teneretur; etsi existimabat mox fore capiendam, tamen in odio adversus eam non perseveravit; verum habita adfinitatis ratione, decrevit ut quicumque Campani intra certum diem ad se deficerent, ii impunitate uterentur. Verumtamen hac neglecta clementia Campani, sibi que de Hannibalis suppetiis blandientes, tum demum resipuerunt, cum nullum paenitentiae fructum relaturi erant.

3. Syracusani post urbem captam ad paupertatem victusque penuriam redacti, ultro se servos esse dictitabant, ut divenditi sustentarentur alimonia a mancipibus. Atque ita devictis Syracusanis fortuna, praeter cetera mala, hanc quoque imposuit tantam calamitatem, ut libertati datae servitutem sponte praeponerent.

Scipio obsidibus libertate donandis palam fecit, ab unius saepe viri virtute reges populis compendiaro opere praefici.

Indibelis celtiber veniam a Scipione consecutus, idoneam mox occasionem nactus, bellum denuo conflagavit. Sic enim qui improbis bene faciunt, non solum beneficia sua perdunt, verum etiam sibi inimicos saepenumero incauti creant.

(1) Lege Appianum bell. han. cap. XXXVII. Livium XXV. 22.

(2) Subiungendum est vaticanum fragmentum valesiano illi p. 569, ubi Marcellus dicitur, corporibus quidem liberis perperciase post Syracusas captas, sed tamen opes omnes militi diripiendas attribuisse.

(3) Ob huius loci intelligentiam legendus est Polybius X. 34 - 38, apud quem Scipio maior atri-

canus Hispaniae regulos in fidem recipit, captivos propinquos illis largitur, ipse rex salutatur, et summa foederis egregii est, ut Hispani Romanos dominos sequantur eorumque iussa facessant.

(4) Polyb. XI. 26. sqq.

(5) Ab Isocrate ad Demonicum haec sumit fortasse Diodorus. Sed nos meliora Christus Deus docet Matth. V. 45.

Ὅτι ὁ Ἀσδρούβας εἰ μὴ καὶ τὴν τύχην ἔσχε συνεπιλαβεσθαι μὲν ,
 16. ἐμολογεμένως | οὐκ ἂν ἠδυνήθησαν οἱ Ῥωμαῖοι πρὸς τοῦτον ἅμα καὶ
 πρὸς Ἀννίβαν | διαγωνίσασθαι (1) · διόπερ χρὴ τὴν ἀρετὴν τ' ἀνδρὸς ἐξετάζειν οὐκ
 ἐκ | τῶν ἀποτελεσμάτων , ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τέλμης · τούτων μὲν |
 γὰρ συμβαίνει τοὺς πρᾶττεντας εἶναι κυρίως , ἐκείνων δὲ τὴν | τύχην ἔχειν
 20. ἐξουσίαν (2).

III. Ὅτι Νάβις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων τύραννος πολλὰς τιμωρίας ἐπέτελλε
 πρὸς τοὺς πολίτας , νομίζων τῇ | τῆς πατρίδος ταπεινώσει τὴν ἰδίαν αἰξή-
 σιν δυναστείαν · ἀνὴρ | γὰρ οἶμαι πενηρὸς τυχῶν ἐξουσίας οὐκ εἴωθε εἶρεν τὴν
 εὐτυχίαν | κατ' ἀνέρωπον (3).

24. Ὡν γὰρ μίγιστος ἱερεὺς ἠναγκάζεται μὴ μακρὰν τῆς | Ῥώμης ἀποσπᾶ-
 σθαι διὰ τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιμέλειαν (4).

Ὅτι μετὰ τὸ ψηφισθῆναι τὰ κατὰ Πλημνίων , φιλοφρονεῦντες τοὺς Λο-
 κρούς οἱ τὰ πολλὰ | τῶν ἀναθημάτων ἠπακότες , καὶ θιωροῦντες τὴν τῶν
 χιλιάρχων καὶ | τοῦ Πλημνίου τιμωρίαν , ἐπὶ δυσιδαιμοσίαν ἐπέπιπτον · οὕτως
 28. ὁ συνειδὼς τὸ φαῦλον ἑαυτῷ , σιωπώμενην ἀναδέχεται τιμωρίαν | , καὶ τύχῃ
 διαλεληθὼς τοὺς ἄλλους · διὸ ποινηλατούμενοι τὰς ψυχὰς , τὸ θεῖον ἐξιλασκό-
 μενοι , ἐρίπτων τὰ χρήματα (5).

Si Hasdrubali fortuna comes fuisset , sine dubio Romani huic simul et Hannibali resistere non potuissent . Quare viri virtus laud in rerum exitu ex-
 ploranda est , sed in conatu et audacia : hae quippe virtutes in agentium pote-
 state sunt ; eventuum autem domina fortuna est .

4. Nabis Lacedaemoniorum tyrannus multa suppliciorum genera adversus ci-
 ves suos excogitabat ; existimans in patriae depressione potentiam suam extolle-
 re . Namque , ut arbitror , vir improbus imperio potitus non solet humanitus
 prosperitatem ferre .

Etenim quum esset pontifex maximus , necesse erat cum Roma , propter cu-
 ram sacrarum rerum , procul non abire .

Post decretam adversus Pleminium sententiam , Locrensibus reconciliati qui-
 cumque multa donaria diripuerant , observata tribunorum Pleminique poena ,
 religione tacti sunt . Scilicet is qui sceleris alicuius sibi conscius est , tacitum
 supplicium luit , etiamsi ceteros mortales fortasse lateat . Illi igitur animorum
 morsibus exagitati , quo numen propitiarent , opes illas proiecerunt .

(1) Sententiam hanc Diodori expilat Appianus
 bell. han. cap. LII ; ex quo etiam , nec non a Livio
 XXVII. 29. cognoscimus quantis copiis Hasdrubal
 suppetias fratri ferret .

(2) Hasdrubalis virtus mactatur laudibus a
 Diodoro etiam in fragm. ed. p. 569, quem locum nunc
 cumulat vaticanum excerptum . Imitatus est autem
 in laudando Hasdrubale Diodorus Polybium XI. 2 ,
 ubi de illius obitu in Italia pugnantis cum Roma-
 nis ; quam rem latius narrat Livius XXVII. 49.

(3) Nabidis crudelitas memoratur aliis verbis
 etiam in fragmentis Diodori editis p. 570.

(4) Quis fuerit hic pontifex maximus , quae-
 rendum superest . Sed ad morem quod adinet , Li-

vius epitom. lib. LIX. ait : P. Licinius Crassus
 consul , quum idem pontifex maximus esset (quod
 nunquam antea factum erat) extra Italiam pro-
 fectus , proelio victus et occisus est .

(5) Pleminius qui locrense Proserpinae san-
 ctuarii spoliaverat , Romae damnatus in vinculis obiit .
 Decrevit insuper senatus ut eius bona consecra-
 rentur Proserpinae ; et nisi quisque ablata resti-
 tueret , capitale ut esset . Haec in editis eclogis p.
 570. narrantur , quibus nunc accedit vatic. fragmen-
 tum . A Pyrrho quoque eiusdem templi patratam di-
 reptionem , tum ablatarum rerum post poenam resti-
 tutionem narrat Dionysius halic. ed. Mediol. XIX.
 9. 10.

Ὅτι τὸ ψεύδος | ἐν τοῖς οἰκείοις τιθέμενον καιροῖς ἐνίοτε γίνεται μεγάλων 31.
P. 124. ἀγὰρ ἄν αἴτιον (1). ||

V. Ὅτι Σκιπίων ἢ Σύφρακα (2) ἢ βασιλίᾳ αἰχμάλωτον λαβὼν, καὶ δε-
δεμένον λύσας, φιλανθρωπῶς ὠμίλει αὐτόν. ὥστε γὰρ δεινὴν τὴν ἐπὶ τοῦ
πολέμου ἔχθραν μέχρι τοῦ νικᾶν φυλάττειν. εἰς δὲ τύχην | αἰχμάλωτον ἀγ- 4.
γὼς βασιλείῳ γεγονότος μηδὲν ἐξαμαρτάνειν | ἄνθρωπον ὄντα. ἔφορᾷ γὰρ ὡς
ἴσκει τὸν ἀνθρώπου βίον ἡμεῖς τις | Θεοῦ, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἄνθρωπον προ-
νοῶντας ταχὺ τῆς ἰδίας ἀρεβείας ὑπομνήσκει. διὸ καὶ τὸν Σκιπίωνα τίς
οὐκ ἂν ἐπαινέσει, θιωτῶν | πρὸς τὸν κατὰ τῶν πολέμων φόβον καταπλη- 8.
κτικὸν γενόμενον |, ὑπὸ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας ἐλίουσιν τὴν ψυχὴν
ἡττώμενον; | ὡς ἐπιπολὺ γὰρ εἰώθασιν οἱ πρὸς τοὺς ἀντιπατομένους φοβεροί,
πρὸς τοὺς υποπεισόντας ὑπάρχειν μέτριοι. διὸ καὶ ταχὺ τοῦ | Σύφρακος. ὁ 12.
Σκιπίων τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιεικείας ἐκομίσατο χάριν (3). |

Ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι σιτοδείας ἐμπορεύσεως, οἱ καχεκταὶ τῶν πολιτῶν
ἐπιθυμοῦντες λύσαι τὴν εἰρήνην προετίθειντο τὸν δῆμον ἐπαλεῖσαι ταῖς
ναυσὶ, καὶ ἢ σῖτον εἰς λυμῖνα κομίσαι (4). τῆς | δὲ γερουσίας οὐκ ἐώσης λυ- 16.
σαι τὰς συνθήκας, οὐδεὶς ἐπήκουσε. τὴν γὰρ κοιλίαν ἔφασκον οὐκ ἔχειν
ῥῶτα (5).

* Τὸ κακὸν ἀγαθοῦ παρέρχεται φαντασίαν (6).

Mendacium idoneis temporibus dictum ingratum aliquando bonorum pa-
rens est.

5. Scipio Syphacem regem bello captum catenis expedit, benigneque habuit.
Existimabat enim bellicum odium usque ad victoriam esse retinendum; ve-
rumtamen adversus fortunam servilem hominis regia dignitate paulo ante prae-
dicti nihil esse peccandum. Namque hominum vitam, ut credibile est, vindex
Dei quaedam iustitia observat, quae supra humanam conditionem ferocientes,
brevis sceleris sui admonet. Quare Scipionem quis non laudet, dum cum hosti-
bus formidabilem intuetur, erga victos autem flexanimi misericordia commotum?
Plerumque enim qui resistentibus sunt terribiles, erga superatos solent esse
moderati. Quare et ociter a Syphace Scipio suae erga illum clementiae gratiam
retulit.

Carthagine in annonae caritate seditiosi cives violandae pacis cupidi popu-
lum ut navigaret frumentumque in portum conveheret hortabantur. Porro senatui
foederis transgressionem velanti nemo auscultavit: famem quippe carere auribus
dictitabant.

* Malum boni speciem prae se ferebat.

(1) Diolorus ethnicus sumit hoc fortasse a Plato-
ne, unde etiam Origenes apud Hieronymum contra Ruf-
l. 18, qui locus legendus est. Et quidem nota est
aliquot etiam ecclesiae christianae patrum super in-
nocuo mendacio controversia, quae demum loco ve-
ritati cessit.

(2) Syphacis historia subtextitur in fragmentis
editis p. 571 narrationi de Pleminio. Eundem igitur
ordinem fragmenta nostra tenent, quamquam se et
verbis a parte edita differunt.

(3) Intelligit fortasse Diodorus operam a Sypha-
ce praestitam in pendenda Sophonisba, Romanorum
femina inimicissima. Lege fragmenta edita loc. cit.

(4) Lege Appianum pun. cap. XXXIII.

(5) Exin repetitur in codice locus praedictus,
vix paucis verbis mutatis: Ὅτι τὸν καχεκτὸν ἐπιθυ-
μοῦντος λύσαι τὴν εἰρήνην, καὶ τῆς γερουσίας εἰς
ἐλίουσιν λυτῆς τῆς συνθήκης, οὐδεὶς ἐπήκουσε. τὴν
κοιλίαν ἔφασκον οὐκ ἔχειν ῥῶτα. Ex hoc aliisque locis
liquido apparet, non unum fuisse excerptorum au-
ctorem, sed plures; quorum diversi labores postea
collecti παρῶλεσθε interdum visi sunt, ut in ipso
iustiniano iure accidit.

(6) Sic praefare Cicero de leg. l. 17: imita-
trix boni voluptas, malorum autem mater omnium.

30. Ὅτι τῶν Καρχηδονίων προσημαρτηκότων εἰς Ῥωμαίους, ὑπὸ χιμῶτες δὲ ἀναχθόντων ποτὶ πρὸς Σκιπίωνα, καὶ πάντων βοῶντων ἀμύνεσθαι τοὺς ἀσιβεῖς, ὁ Σκιπίων οὐκ ἔφη δεῖν πρᾶττειν ἅ τοῖς Καρχηδονίοις ἐγκαλεῦσιν (1).

VI. Ὅτι τὰ μὲν καλὰ πείσαι πάντων οἶμαι δυσχερέστατον ἔστιν· ὁ δὲ πρὸς χάριν λόφος δεῖνός παραστήσαι φαντασίαν συμφέροντος, καὶ ἐπ' ὀλέθρῳ λήγῃ τῶν βελευομένων.

28. * ΑΛΛ' (2) οὐ καλὸν τοῖς μὲν ὅπλοις ἄπαντας νικᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς πρὸς ἀκληροῦντας ὀργῆς ἠττᾶσθαι (3)· καὶ πικρότατα μισοῦντας τοὺς ὑπὲρ ἀνθρώπων φρονοῦντας, ἐν ταῖς | εὐτυχίαις αὐτοὺς ταῦτα πρᾶττειν ἅ τοῖς ἄλλοις ἐγκα-
31. λοῦντες | τυγχάνουσι· τότε γὰρ ἀληθὲς κληρὸς ἔστιν ἡ δόξα εὐτυχεῖς | κόντων, ὅτ' ἂν ὁ κρατὴν τὴν εὐτυχίαν φέρῃ κατ' ἀνθρώπων· ἐπιφθίγγεται || γὰρ p. 331.
ἕκαστος ἐπὶ τῇ τούτων μνείᾳ διότι τῆς νίκης ὑπάρχουσιν | ἄξιοι· τοῖς δὲ ἐπιλαθομένοις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ φθίγγος ἀντικάθιστος λοιμαινέμενος
4. τὴν τῶν εὐτυχοῦντων δόξαν· | οὐδὲ γὰρ ἔστι μήτε (2) τὸν ἐκουσίως ὑποπίπτον-
τα φοιτεῖν, οὐδὲ θαυμάσιον ἀφανίσαι τὸν τῶν ἡτυχηκότων εἶον· οὐκ ἀλό-
γως γὰρ οἱ τοιοῦτοι τυγχάνουσιν ἀδοξίας, ἔτ' ἂν τὰς κοινὰς τῶν ἀκληροῦν-
των καταφυγὰς ἀναίρωσι, τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐπιλανθάνομενοι.
8. VII. Ὅτι προτερὴ τοῖς ἀνθρώποις τῆς μὲν τιμωρίας | εὐεργεσία, τῆς δὲ ὀμότητος ἢ πρὸς τοὺς ἐπταίκετας ἐπιείκεια.

Carthaginenses, qui nuper in Romanos iniurii fuerant, quum ad Scipionem tempestate delati fuissent, clamantibus omnibus ut de impiis supplicium sumeret, negavit Scipio id esse agendum, quod ipsi a Carthaginensibus factum vituperaverant.

6. Rem praeclaram persuadere difficillimum arbitror: sermo autem qui ad gratiam sit, facile exhibet utilitatis speciem, etiam si forte ad perniciem deliberantium dicitur.

* Haud decet eos qui cunctis armorum vi superiores evaserint, irae deinde adversum victos succumbere: et dum ipsi superbos maxime oderunt, idem mox facere in fortuna prospera quod aliis exprobrabant. Tunc enim legitima veluti possessio est gloria felicitum, cum suam felicitatem humanitus serunt. Hos quisque memorans victoria dignos pronuntiabit. At enim iis, qui humanae obliviscuntur naturae, praesto est invidia, fortunatorum gloriam corrumpens. Neque vero licet sponte cedentem occidere; neque laudabile est vita victos spoliare: neque immerito infamiam contrahunt, qui publica miserorum asyla tollunt, humanae infirmitatis immemores.

7. Potior est inter homines beneficentia quam ultio, clementia quam crudelitas.

(1) Cod. met.

(1) *Lexesis* fragmenta Diolori edita p. 572; Polybium XV. 2. 4; Appianum pun. XXXV. Liv. XXX. 25.

(2) Quae in his excerptis capp. VI - X. continentur sententiae, eas fere omnes pertinere arbitror tum ad orationes quae ab oratoribus punicis in senatu romano et apud Scipionem maiorem habi-
tae fuerunt, pacem petentibus quo tempore Cartha-

go arcta obsidione premehatur, tum ad varias senatorum consultationes, quorum alii misericordiam alii severitatem suadebant. Lege Livium XXX. 27. sq. 30. 42, et Appianum pun. XXXI. Et quidem hae politicae ethicaeque sententiae pars prope omnium pulcherrima constantiniani operis sunt.

(3) Verba sunt hominis carthaginensis, vel certe eorum parti faventis.

Ὅτι ὅσῳ τις εὐροῦσαν ἔχει τὴν τύχην, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐμβαλεῖσθαι
 καὶ τὴν τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐπισκοποῦσαν τέλει (1).

Ὅτι εὐδὲν παρὰ ἀνθρώποις οὔτε κακὸν οὔτε ἀγαθὸν ἐστὶ κείαν ἔχει
 τὴν τάξιν, τῆς τύχης ὥσπερ ἐπίτηδες πάντα μετακινούσης· διὸ καὶ προσήκει
 τὸ πολὺ φρένημα κατατιθεμένους ἐν τοῖς ἄλλοις ἀκλήρωμασι τὸν ἴδιον ἐξασ-
 φαλίζεσθαι βίον (2). ὁ γὰρ τοῖς ἐπαικῶσιν ἐπιεικῶς χρησάμενος, δικαιοτάτης
 ἂν ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς τύχοι πολυωρίας· παρὰ μὲν οὖν τοῖς ἐκτὸς
 εἶωθε τοῖς τοσοῦτοις αἰμυληστοῖς ἐπακολουθεῖν ἔπαινος, παρὰ δὲ τοῖς εὐπα-
 λεῦσιν ἢ κατ' ἀξίαν τῆς εὐεργεσίας φυλάττεσθαι χάρις· ἔτι γὰρ ἂν ἄλλοτριώτα-
 τός τις εἴαν ἐλθὲς τύχη, μεταβάλλει διὰ τὴν εὐεργεσίαν, ἔτι ταχὺ γίνεται φίλος,
 ἐαυτῷ μεμφόμενος.

VIII. Ὅτι δὲ παρὰ τοῖς εὐφρονοῦσι τὰς μὲν φιλίας ἀθανάτους ὑπάρχειν,
 τὰς δὲ ἰχθράς εἶναι θνητάς· οὕτω γὰρ μάλιστα τοὺς μὲν εὐνοοῦντας συμ-
 βῆσιθαι πλείστους γενέσθαι, τοὺς δὲ ἄλλοτρίως διακειμένους ἐλάττους (3).

Ὅτι τοὺς ἡγεῖσθαι βουλομένους τῶν ἄλλων, οὐχ οὕτω τοῖς ἄλλοις ὑπερ-
 ἔχειν ἀναγκαῖον, ὥς ἐπιεικεία καὶ μετριότητι δεῖ νικᾶν ἅπαντας· ὁ μὲν γὰρ
 ἐκ τοῦ κρατεῖσθαι φόβος, μισεῖσθαι ποιεῖ τοὺς κρατοῦντας· ἡ δὲ εἰς τοὺς
 ἡττωμένους τοῦ κρατεῖσθαι εὐγνωμοσύνη, τῆς εὐνοίας αἰτία γινομένη, βεβαίως
 συνίξει τὰς ἡγεμονίας· διόπερ ἐφ' ὅσον προνοούμεθα τῆς πατρίδος, ἐπὶ το-
 σοῦτον εὐλαβετέον ἀνήκεσθαι τι καὶ σκληρὸν πράξαι κατὰ τῶν ἑαυτοὺς ἐκου-
 σίως παρὰ δίδόντων· πᾶς γὰρ τοὺς μὲν ὑπερβαλλούσαις συμφοραῖς περιπεσόν-
 τας ἔλειψεν, καὶ μηδὲν προσήκῃ· τοὺς δὲ ὑπερβαλόντας ταῖς εὐτυχίαις χρω-
 μένους μισεῖ, καὶ τύχῃσιν ὄντες σύμμαχοι· ἀνάγει γὰρ οἶμαι τὸ πραχθεῖν

Quo fortuna faventior quis utitur, eo vehementius a speculante humanam
 vitam nemesis timere sibi debet.

Nihil in humanis, sive malum sive bonum, firma in statione consistit: for-
 tuna enim pro libito cuncta conturbat. Quare aequum est, ut discamus ex alic-
 nis adversitatibus securitati propriae consulere. Nam qui hominibus calamitosis
 benigne utitur, dignissimus erit ut in variis vitae casibus bene tractetur. Cer-
 te clementi homini cum apud externos praesto est laus sempiterna, tum apud
 beneficio adfectos digna merito gratia servatur. Nam vel inimicissimus quisque,
 si misericordiam experiatur, mentem ob id beneficium immutabit; suique paenitens,
 repente amicus fiet.

8. Sapientium est amicitias immortales, inimicitias mortales habere: sic enim
 fient benivoli plurimi, adversarii paucissimi.

Qui aliis imperare volunt, eos opus est non tam velle eminere, quam man-
 suetudine ac moderatione omnes vincere. Nam potentiae timor facit ut poten-
 tes odio sint; mansuetudo autem erga eos, qui imperio exciderunt, benivolen-
 tiam parit, et regna firmiter servat. Igitur quantum patriae studemus, tan-
 tundem cavendum est, nequid insanabile ac durum adversus eos, qui se spon-
 te in fidem tradunt, faciamus. Porro autem nemo est quem hominum maximis
 calamitatibus adfectorum non misereatur, etiamsi hi nihil ad eum adtineant.
 Nemo item est, qui rebus prosperis superbe abutentes non oderit, etiamsi

(1) De victoria modeste ferenda, de superbia
 in prosperis vitanda, de fortunae varietate, legatur
 Diodorus XIII. 22. sqq.; et quidem praeclara illa
 Nicolai syracusani oratio apud eundem XIII. 76.

(2) Eandem sententiam urget Diodorus etiam in
 fragmentis lib. XXI. p. 491; et quidem derivatam

ferre ex Polybio I. 55.

(3) Conspirat fere Dionysius halic. in fragm.
 ed. Mediol. XIII. 8. Immo vero magis Photius in
 LXXIX. monito, ex iis quae scribit in πολιτικῶν
 τετῇ lectuque dignissima ad Michaëlem Bulgariu
 principem epistula.

4. ἕκαστος πρὸς ἑαυτὸν, καὶ συναγανακτεῖ | τοῖς ἡκλιηκῶσι, φέρονταίς τῶν κατ-
ορλωσάντων εὐπραξίαις.

- VIII. Ὅτι ὅταν πόλις ἐπισημοτάτη παστῶν οὕτως ἀηλιῶς ἀναρπασθῇ (1). |
τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἢ περὶ τούτων ὑπόληψις διὰ πάσης ἔρχεται τῆς εἰρημένης.
8. οὐ γὰρ οὕτως τοὺς εὐπράξαντας ἅπαντες ἐπαινοῦσιν |, ὥς τοὺς ἀνημέρως χρη-
σαμένους τοῖς ὑποπισσοῦσιν ὁμολογουμένως μισοῦσιν.

Ὅτι τὴν δίδομένην εὐτυχίαν παρὰ θεοῦ μὴ φέρειν | ἀνέρωπίνως, πολλῶν
κακῶν εἴωθεν αἴτιον γενέσθαι.

12. Ὅτι τοῖς τὴν τύχην μὴ φέρουσι κατ' ἀνθρώπων ἱκανὴ πᾶσα πρόφασις |
ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβαλεῖν. ὁρᾷτε οὖν μήποτε τοὺς ἀπειγασμένους, | ἄνδρας
ἀγαθοὺς γενέσθαι ποιήσωμεν (2). καὶ γὰρ τὰ δειλότερα τῶν ζῴων, ἔχοντα
μὲν ἀναστροφὴν, φεύγει. συγκλεισθέντα δὲ εἰς στείον τόπον, ἀπίστως ἀγω-

16. γίσκεται. καὶ Καρχηδόνιοι τὰς μὲν ἐλπίδας τῆς σωτηρίας | ἔχοντες, ὑποχω-
ροῦσιν. ἀπογινόντες δὲ, πᾶν τὸ δεινὸν ὑπομείνουσιν ἐν | ταῖς μάχαῖς. ὅταν γὰρ
καὶ φεύγουσι καὶ μαχομένοις ὑποκείμενον ἢ | τελευτᾶν, ὁ μετὰ δόξης θά-
νατος τοῦ μετ' αἰσχύνης ζῆν αἰρετώτερος | κριθήσεται παρ' αὐτοῖς.

20. Ὅτι ὁ βίος πολλὰ ἔχει παράδοξα. δυσ|τυχεῦντας μὲν εὖν παραβάλ-
λεισθαι χρὴ, καὶ τοῖς μεγίστοις κινδύνοις | θηρᾶσθαι τὴν παραβολὴν. κα-
λὸν δὲ τὴν τύχην εὐθὺς ἀνίχοντας |, αὐτοὺς εἰς τὸ παράβολον δίδεῖναι.

Ὅτι οὐδὲς ἠγείσθαι δυνάμειος τῶν ἐκτὸς δυναστείας λαχόν, ἑτέροις
ἐκείνῳ ἐκχωρεῖ (3).

forte socii sint. Scilicet unusquisque, quod geritur, ad se quodammodo refert;
compatitur miseris, felicitati rem bene gerentium invidet.

9. Cum urbs multo omnium nobilissima tam crudeliter diripietur, statim eius
rei fama universum orbem pervadet. Porro mos vulgi est non tam felices
laudandi, quam eos, qui victis inhumaniter abutuntur, publicis odiis prose-
quendi.

Conlatam a Deo felicitatem non pro humanae naturae modulo ferre, multarum
calamitatum causa esse solet.

Ut ii, qui fortunam laud humanitus ferunt, in peius ruunt, quaevis oc-
casio satis est. Videte igitur ne desperantes homines, ipsimet virtute arme-
mus. Nam et timidissimae beluae si effugium est, fugam maturant; angustiis
autem conclusae, incredibiliter decertant. Ita Carthaginienses spe salutis sibi
relicta, sponte cedent; desperantes autem, quantumvis asperam pugnam pu-
gnabunt. Namque ubi exitium sive cedentibus sive proeliantibus propositum
erit, nobilem necem vitae turpi praefarendam putabunt.

Vitae multa contingunt insperata. Calamitosus igitur audendum est, ma-
ximisque periculis adeundis animus confirmandus. Nimirum decet alacriter su-
stinere fortunam, et se ad audaciam comparare.

Nemo qui praefecturam exercitus in libera gente sortitus fuerit, sponte aliis
loco cedit.

(1) Intelligitur Carthago iam iam ab hoste ro-
mano diripienda.

(2) Rursus cognoscimus verba haec esse roma-
ni hominis in curia Carthaginiensibus patrociantis.

(3) Haud scio an sermo sit de Hannibale.

Collect. vat. T. II.

qui verebatur ne inter pacis conditiones imperium
sibi abrogaretur. Immo vero timuit Hannibal se
Romanis dederetur. Vel potius intelligitur Scipio,
qui nisi pacem statim faceret, successoris gloriam
finiendi Lellae relinqueretur. Liv. XXX. 36.

- X. Ὅτι ἀτυχίαν ἀδικίας πλείστον ἡγοῦμαι διαφέρειν, καὶ δεῖν ἐκατέρω 24.
 τούτων εἰκίως προσφερεῖσθαι (1). ταῦτα γὰρ ἐστὶν εὖ βουλομένων | ἀνδρῶν · ὁ
 μὲν οὖν πταίσας ἐν τῷ μηδὲν ἁμαρτεῖν μέγα, δικάως | ἂν καταφύγοι πρὸς
 τὸν κοινὸν τοῖς ἀκληροῦσιν ἴλιον · ὁ δὲ μέγιστα | ἀσεβήσας, καὶ τὸ δὴ λι- 28,
 γόμενον ἄρρητα πρὸς ὕβριν καὶ ὠμότητα πρᾶξας, αὐτὸς αὐτὸν ἀπίστησι τοι-
 αύτης φιλανθρωπείας · οὐ γὰρ δυνατὸν εἰς ἑτέρους ὠμὸν γενόμενον · τὸν
 ἐν μέρει πταίσαντα τυγχάνειν ἑλέους · οὐδὲ τὸν οἶκτον ἐξ ἀνθρώπων τὸ
 καθ' αὐτὸν μέρος ἄραντα καταφύγειν ἐπὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐπιεικίαν · δι- 32.
 Ρ. 211. καιοῖ γὰρ ἐστὶν ὃν καθ' ἑτέρων ||| τις τὸν νόμον ἔθηκε, τούτῳ κεχεῖσθαι.
 Ὅτι ὁ τοὺς κοινούς ἐχθροὺς | ὑπὲρ πάντων τιμωρησόμενος, δῆλον ὡς
 κοινὸς ἂν εὐεργέτης νομίζοιτο · καὶ καθάπερ οἱ τὰ δεινότερα τῶν θηρίων ἀναι- 4.
 ρεῦντες, ὡς εὐποιοῦντες τὸν κοινὸν βίον, ἐπαίνου τυγχάνουσι, οὕτως οἱ τὴν Καρ-
 χηδονίῳ ὠμότητα, καὶ τὸ θηριώδες τῆς ἀνθρωπότητος κολάσαντες, ὁμολογυ-
 μένως τιμῶνται τῆς μεγίστης δόξης.
 Ὅτι τότε ἕκαστος | ἀνδρείως ὑπομένει τὸν κίνδυνον, ὅταν τοῦ κινδύνου ἑλ-
 πὲς ἐστὶν ὑποκειμένη · ὁ δὲ προειδὼς ἑαυτὸν ἡττηθῆσόμενον, ἐν τῷ δρασμῷ 8.
 καὶ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἔχει κειμένην.
 XI. Ὅτι οὐ μόνον ἂν τις | ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων εὖροιτο τοὺς πονη-
 ρευσμένους ταῖς | ἐκ τῶν νόμων ζημίαις περιώπτοντας, ἀλλὰ καὶ τῶν βασι-
 λείων | τοὺς ἀδίκους πράγμασιν ἐπιβαλλομένους παρὰ τοῦ δαιμονίου τιμωρί- 12.
 ας τυγχάνοντας (2) · ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευομένοις ὁ νόμος,

10. Infortunium a culpa permultum differre iulico : ideoque utriusque ratio-
 nem diversam habendam esse. Qui igitur a suo statu deciderit, nullo graviore pa-
 trato crimine, merito confugiet ad communem calamitosis misericordiam : qui
 vero summa scelera admisit, et infandas, ut dicitur, iniurias crudelitatesque
 patravit, ipse sibi misericordiae ius eripuit. Neque enim fieri potest ut qui
 crudeliter alios tractavit, is vicissim prolapsus clementiam nanciscatur : neque
 ut ad aliorum lenitatem is confugiat, qui humanitatem pro virili parte ex ho-
 minibus exterminavit. Scilicet aequum est hunc iisdem legibus uti, quas de
 aliis tulit.

Qui publicos hostes pro omnium salute ulciscitur, is manifeste publicus
 benefactor est. Ac quemadmodum qui tectiores feras interimunt, ceu bene me-
 riti de communi vita laudantur ; sic qui Carthaginensium crudelitatem, et fe-
 rinam in humana specie naturam compescuerit, sine dubio maximam gloriam
 consequetur.

Tunc quisque pericula fortiter subit, cum victoriae spes est proposita ;
 contra qui se victum iri cognoscit, salutem in fugae pernicitate reponit.

11. Non eos solum, qui adversus privatae vitae officia peccant, videre est le-
 gitimis poenis implicitos ; verum etiam reges iniusta facinora ausos a vindice
 Deo puniri. Nam sicuti civibus in libera civitate lex, ita regnatoribus Deus
 operum remunerator est ; qui virtutis asseclis iusta virtutis praemia largitur,

(1) Verba sunt contradicentia priori orationi, ut ait Appianus maced. cap. I, iniurius fuit icto
 et ultionem de Poenis suadentia, propter saevitiam, quam hi in alios exercuissent.

(2) Exacto de carthaginensibus rebus sermone, videtur nunc Diodorus loqui de Philippo patre Per-
 sei, Macedoniae rege, qui bella multa gessit in-
 iusta, atque ipsis Romanis nulla re provocatus,

ut ait Appianus maced. cap. I, iniurius fuit icto
 sponte foedere cum Hannibale. Verum hoc loco
 respicit, ut puto, auctor horrendum Abydi exci-
 dium spectante Philippo patratum, de quo lege
 Polybium XVI. 34 ; et Livium XXXI. 19. qui navi-
 ter Polybium more suo expilat.

16. οὕτω τοῖς ἐν ἐξουσίαις ὁ θεὸς βραβεύτης γίγνεται | τῷ πρᾶττεμένῳ (1) · καὶ τοῖς μὲν τὴν ἀρετὴν καταδιόξασιν εἰκὴ αἱ ἀρεταὶ ἰσαθλὰ ἐπιτίθῃσι, τοῖς δὲ τὴν πλεονεξίαν ἢ τινα ἄλλην καλίαν ἐπαίλεμεν· οἱ δὲ εἰς μακρὰν τὴν πρᾶττε-
κουσαν | ἐξίστησι τιμωρίαν.

20. Ὅτι ὁ Μάρκος Αἰμίλιος ἀποπλεύσας | εἰς Ἰβιδον (2) πρὸς Φίλιππον, τὰ διδογμένα τῇ συγκλήτῳ περὶ τῆς | συμμάχων (3) ἀπεγγεῖλαι αὐτῷ · ὁ δὲ ἔφησιν, εἰ μὲν ἐμμένωσι | ταῖς ὁμολογίαις Ῥωμαῖοι (4), πομπὴν αὐτοῖς ὀρθῶς · εἰ δὲ ἐπεμ-
βαίνωσι, τοὺς θεοὺς ἐπιμαρτυρέμεναι ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκους | πολέμῳ κατ-
άρχοντας.

24. Ὅτι ὁ Φίλιππος συνοήσας τὴν ἀθυρίαν τῶν στρατιωτῶν, τούτους πα-
ραθαρσύνων ἐδίδασκεν, ὅτι τοῖς | μὲν νικῶσιν οὐδὲν τούτων γίγνεται, τοῖς δὲ κατὰ τὴν ἥτταν ἀπελλυμένοις οὐ διαφέρειν ὑπὸ πηλίκων ἂν τραυμάτων ἀπο-
θάνωσι.

28. Ὅτι ὡς ἐπιπολὺν εἰσάθασιν οἱ τοῖς τρόποις φαῦλοι τοὺς συναιαστρέφε-
μένους ὁμοίως ἑαυτοῖς συγκατασκευάζειν (5).

XII. Ὅτι τῇ Ἡπειρωτῶν πρέσβεις πεμφάντων πρὸς Φίλιππον καὶ Φλαμί-
νιον (6), Φλαμίνιος μὲν ἤετο δεῖν τὸν Φίλιππον ἐκχωρεῖν ἀπάσης τῆς | Ἑλλά-

32. δος, ὅπως ἀφροῦρητος ἢ καὶ αὐτόνομος, ἀποδοῦναι δὲ | καὶ τοῖς παρεσπον-
δημένοις τὰς βλάβας εὐδοκιμουμένως · || ὁ δὲ ἔφη δεῖν τὰ μὲν παρὰ τοῦ p. 21.
πατρὸς αὐτῷ καταλειμμένα βεβαίως ἔχειν · ὅσα δὲ τυγχάνει προσηγμένος,
ἐκ τούτων ἐξάγειν τὰς φρουράς |, περὶ δὲ τῆς βλάβης κρίνεσθαι · εἰπόντος δὲ

hominibus autem iniustae cupiditati vel cuiusvis alii maleficio indulgentibus de-
bitum supplicium brevi infligit.

Quum Marcus Aemilius Ahydum ad Philippum adnavigasset, eique sena-
tus consultum de sociis significavisset; ait Philippus, siquidem Romani foedera
servaverint, bene eos facturos; sin secus, testes, inquam, deos invoco, me
iniusti belli auctores persecuturum.

Philippus cognitae suorum formidini mederi studens, aiebat, victoribus ni-
hil mali solitum accidere; victi autem nihil referre quantis qualibusve vulneribus ne-
cem oppetant.

Plerumque usuvenit, ut qui pravis moribus imbuti sunt, ii familiares suos
sibi similes elliciant.

12. Quum Epirotae legatos ad Philippum Flaminiumque misissent; Flaminius
iubebat Philippum cedere universa Graecia, ita ut ea sine praesidiis ac sui
iuris esset: tum damna iis, quibuscum pax rupta fuisset, relicere ex aequo.
Ille autem aiebat, velle se quae pater sibi reliquerat, firma possessione tene-
re; quo vero ipse ulterius progressus esset, inde praesidia deducere: ad

(1) Legem quidem liberis populis, sed Deum regi-
bus moderari operumque mercedem reddere, censet
Diodorus. Ergo is certe sociale foedus, ut dicitur,
non agnoscebat, quod tot iamdiu demagogi usque
ad rancorem rari clamitant.

(2) Livius XXXI. 18.

(3) Senatus consultum erat, ne rex Graecos po-
puli romani socios bello vexaret. Polyb. XL. 34.

(4) Inteligitur prima pax inter Romanos Phi-
lippumque olim compacta. App. maced. cap. II.

(5) Loquitur Diodorus de Philippo qui pro
diversis familiaribus atque consiliariis quibus usus
est, bonus vel malus apparuit. Lege Polyb. V. 12.
VII. 13; Diodor. fragm. ed. p. 572. 573.

(6) Liv. XXXII. 10.

πρὸς ταῦτα Φλαμινίου | μὴ δεῖσθαι κρίσεως, δεῖν δὲ αὐτὸν τοὺς πιπτονότας 4.
παίθειν, καὶ διότι | παρὰ τῆς βουλῆς ἐντολὰς ἔχει ταύτας, ὥπως μὴ μέρος
τῆς | Ἑλλάδος ἀλλὰ πᾶσαν αὐτὴν ἐλευθεροῦν, ὑπολαβὼν ὁ Φίλιππος, | καὶ
τί τοῦτε βαρύτερον φησὶν προσέταξαν ἂν μοι πολέμῳ κρατήσαντες; Ἐ ταῦτ' 8.
εἰπὼν ἐχωρίσθη διωργισμένος (1).

XIII. Ὅτι ὅντος Ἐ Αντιόχου Ἐ | τῆς Ἀσίας βασιλείας περὶ τὸν τῆς Λυσι-
μαχίας πόλειως ἀνωκισμὸν, παραγεννηθῆσαν οἱ παρὰ Φλαμινίου πρέσβεις (2) | ·
εἰσαχθέντες δὲ εἰς τὸ συνέδριον, παρεκάλουν Ἀντιόχον ἐκχωρῆσαι | τῶν ὑπὸ 12.
Πτολεμαῖον γεγενημένων πόλειων · καὶ καθόλου | θαυμάζειν ἔφασαν, τί βου-
λόμενος πεζικὰς τε καὶ ναυμαχικὰς συνάγει δυνάμεις, καὶ τί διαπορούμενος
διαβέβηκεν εἰς τὴν Εὐρώπην |, εἰ μὴ Ῥωμαῖοις ἐπιβάλλεται πολεμεῖν · ὁ δὲ
Ἀντιόχος τοῖς εἰρημέτοις ἀντιλέγων, ἔφη θαυμάζειν πῶς Ῥωμαῖοι τῆς Ἀσίας 16.
ἀντιποιοῦνται, τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐτοῦ μὴ πολυπραγμοσύνης · | Λυ-
σιμαχίαν (3) δὲ αἰοικίζων οὔτε Ῥωμαῖον οὔτε ἄλλον οὐδένα (b) · τὰ δὲ | πρὸς
Πτολεμαῖον αὐτὸς φροντίζειν ὅπως μηδεμιᾶς ἀμφισβήτησεως τυγχάνῃ · δῶσιν γὰρ 20.
αὐτῷ τὴν θυγατέρα γυναῖκα (3) · καὶ τούτων | ῥηθέντων τῶν λόγων οἱ Ῥωμαῖοι
οὐκ εὐδοκούντες ἐχωρίσθησαν · |

XIII. Ὅτε εἰσὶν ἐν τοῖς πολέμοις αἱ Ἐ χρημάτων παρασκευαί, καθά | περ 24.
ἡ κοινὴ παροικία (c) φησὶν, ἰταίραι τῶν πράξεων · ὁ γὰρ τούτων | εὐπορῶν
οὐκ ἀπορεῖ τῶν μάχεσθαι δυνάμενων ἀνδρῶν · οἱ γὰρ Καρχηδόνιοι προσφά-
τως Ῥωμαῖους εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ἔγαγον, οὐ πολιτικοῖς στρατιώ-

extremum de damnis iudicio discernere. Dicente ad haec Flaminio, nihil opus
esse iudicio, sed debere cum laesis facere satis; seque a senatu habere man-
data Graeciam non partim sed universam liberandi; tum respondens Philippus,
quid vero gravius, ait, imperarent mihi Romani, si bello me debellassent? Atque
his dictis indignabundus discessit.

13 Ad Antiochum Asiae regem in urbis Lysimachiae instauratione occupa-
tum venerunt a Flaminio legati, qui in consilium admissi, petebant ab Antiocho ut
decederet urbibus quae in Ptolemaei ditioe fuerant; seque omnino mirari
aiebant, quid spectans quidve studens pedestres nauticasque vires in Europam
transtulisset, nisi forte ut Romanos bello adgrederetur. Quibus Antiochus re-
spondit, mirari se cur Romani Asiae curam gererent, quum ipse de Italia non
esset sollicitus: Lysimachiae autem munitionem neque Romanis neque alii cui-
quam nocere. Iam quod ad Ptolemaeum adtineret, curaturum se ne qua sit
contentio; filiam quippe suam illi desponsurum. Ab hoc colloquio Romani haud
contenti discesserunt.

14 Pecuniae thesauri sunt in bello, ut vulgare proverbium ait, gerendarum
rerum scorta: nam qui pecunia abundat, paratis ad bellandum viris non destitui-
tur. Ecce nuper Romani a Carthaginiensibus in summum discrimen adducti fuerunt;
qui postremi profecto non civilibus exercitibus, sed mercenariorum numero, tam

(1) Cod. Ἀνείμαχος. (b) Ita in cod. uno verbo. (c) Cod. παρρησία.

(1) Lege Livium XXXII. 10. qui cum Diodoro
consentit. Aliud vero est colloquium illud Philippi
cum Flaminio, quod scribit Polybius XVII. 1.
597.

(2) Haec legatio Romanorum apud Lysima-
chiam commemoratur a Diodoro in eclogis ed. p.
619.

(3) Eusebius ed. Mediol. circa annum Abrab.
1800 scribit: Antiochus Ptolemaeo reconciliatus,
pacem cum eo composuit, eidemque Cleopatram fi-
liam suam in matrimonio collocavit, concessis do-
tis nomine Syria (dic Cœle Syria) Phoenicia, Sa-
maria atque Iudaea.

ταῖς τὰς τηλικαύτας παρατάξεις νικῶντες, ἀλλὰ τῷ τῶν μισθοφόρων πλείθι·
 29. ἰστὶν γὰρ τὸ πλῆθος | τῆς ξενικῆς δυνάμει· εὐχρηστότατον μὲν τοῖς ἔχου-
 σι, φοβερώτατον δὲ τοῖς πελεμίοις· οἱ μὲν γὰρ ὀλίγου χρημάτων ἀθροίζου-
 σι τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύοντας· οἱ δὲ καὶ νικήσωσι, | οὐδὲν ἥττον ἄλ-
 32. λους ἔχουσιν ἀνταγωνιστὰς ἐξ ἐτοίμου· ἐπὶ μὲν γὰρ | τῶν πολιτικῶν δυνά-
 μειν ὁ καταγωνισθὴς ἀπαξ, τοῖς ὅλοις ἔπταικειν· ||| ἐπὶ δὲ τῶν ξενικῶν ὁ
 ἑσάκις ἂν ἡττηθῶσιν, οὐδὲν ἥττον ἀκέραιος | ἔχουσι τὰς δυνάμεις, μέχρι ἂν χρη-
 μάτων ὑπορῶσιν· Ῥωμαῖοι δὲ | οὔτε μισθοφόρους εἰώθασιν ἔχειν (1), οὔτε χρημά-
 των ὑπορῶσιν (2)·

4. XV. Ὅτι εἰώθασιν ὥς ἐπίπαν οἱ στρατιῶται τῶν αὐτῶν τοῖς ἀφηγευμέ-
 νοις μιμηταὶ γενέσθαι.

* Ὁ δὲ Ἀντίοχος ταχὺ τῆς ἰδίας ἀνοίας | τὰ πείριχα κομισάμενος, μετὰ
 συμφορῶν μεγάλων ἔμαθεν σωφρονεῖν ἐν ταῖς ὑπεραξίαις.

8. Ὅτι ὁ Ἀντίοχος πρὸς τὰ παράλογα τῆς τύχης, ἔκρινε συμφέρειν ἀπο-
 δοῦναι τῷ Σκιπίωνι τὸν υἱόν, καὶ τοῦτον ἀπέστειλε κοσμήσας πολυτελεῖσι κα-
 τασκευαῖς (3)· |

Ὅτι Φίλιππος ἐνείδιζε τοῖς Θητταλοῖς, ὥς τῆς ἐλευθερίας ἀνελπίστως
 13. διὰ Ῥωμαίων κυριεύσαντες λοιδοροῦσι τοὺς προγεγονότας | κυρίως, οὐκ ἐν-
 δότες ὅτι οὐπω πᾶς αὐτοῖς ὁ ἥλιος δέδυκε (4)· τοῦ | του δὲ τοῦ λόγου ῥιζίντος,
 ὑπόνοια τοῖς ἀκούουσιν εἰσέπεισιν ὥς | Φιλίππου διαπολιμήσοτος πρὸς Ῥωμαίους·

16. καὶ παροξυνθέντες | ἔκριναν μηδεμίαν πόλιν ἢ κατὰ Μακεδονίαν (5) οὕτων ἔχειν
 Φίλιππον·

ingentibus proeliis superiores evaserunt. Est enim adventiciarum copiarum vis
 cum utilissima habentibus, tum apprime hostibus formidabilis: nam illi aere
 exiguo conducunt qui pro se pugnent; his autem, etiamsi forte vicerint, ni-
 hilo tamen minus alii sunt parati adversarii. Quippe cuius civiles copiae semel
 debellantur, is funditus interiit; contra qui in mercenariis vincuntur, tamdiu
 intactas vires retinent, quamdiu sibi pecunia suppetit. Porro Romani neque
 mercenariis uti solent, neque pecunia abundant.

15. Solent prorsus milites ducum suorum mores imitari.

* Antiochus celeri vesaniae suae mercede relata, non sine magnis calamitati-
 bus didicit modeste agere in rebus prosperis.

Antiochus inopinos fortunae casus mente revolvens, existimavit sibi fore uti-
 le si filium Scipioni redderet: quare hunc pretiosis ornatum muneribus remi-
 sit.

Thessalis, qui insperata libertate per Romanos potiti priscis dominis male-
 dicebant, Philippus convicians ait nescire eos nondum ipsis solem universum occi-
 disse. Hoc verbo prolato, suspicio audientibus iniecta est, Philippum bello
 rursus cum Romanis dimicaturum. Quamobrem hi indignati decreverunt nulla
 ut urbs, quae circa Macedoniam esset, in Philippi potestate maneret.

(1) Vix in summis periculis servos ad pileum
 vocatos Romani armaverunt.

(2) Romanae urbis veterem atque hereditariam
 paupertatem, usque ad macedonicam Persae gazam in
 aerarium illatam, fatetur Valerius Max. III. 3. 8.
 Vere, ut arbitror; nam nec ager numero cultorum
 ob pestilentem aërem abundabat; neque pretiosi
 metalli ullae erant fodinae; neque mercaturam, sal-
 tem maritimam et satis utilem, exercebant Romani.

(3) Confer Diodori eclogas ed. p. 620.

(4) Livius XXXIX. 26. scribit nondum omnium
 dierum solem occidisse.

(5) Pressam Diodori sententiam declarat Li-
 vius loc. cit. placere deduci praesidia Macedoniam
 ex iis urbibus (Thessalorum, Perrhaeborum etc.)
 et antiquis Macedoniae terminis regnum finire.
 Quare et Appianus sic intelligendus est maced. ecl.
 VII. qui ait iussu Philippum cunctis Graecorum
 urbibus libertatem concedere.

XVI. Ὅτι ὁ Σκιπίων διὰ τὸ μέγεθος τῆς πράξεων βαρίτερος ἐφαίνετο τῇ τῆς πατρίδος ἀξιώματι · κατηγορούμενος | γὰρ ὑπ' αὐτῶν δεινῷ θανάτῳ , παραλαβὼν τὸν λόγον , τοῦτο μίον | εἶπεν , ἔτι Ῥωμαῖοις εὐ πείπει κατ' 20. αὐτῷ φέρειν ψῆφον δὲ οὐ (a) | εἰ κατήγοροι ἐξουσίαν ἔχουσι λέγειν μετὰ παρρησίας (1) · τούτου δὲ ῥηθέντες , ὁ μὲν δῖμος ἅπας ἐντραπίς τὸ βάρος τοῦ λόγου , παρα|χρῆμα ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀπεχώρησεν · ὁ δὲ κατήγορος μένος | ἀπολειφθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καταφρονήεις · Πάλιν | δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ 24. χρείας ἐμπιστοῦσης χρημάτων , καὶ τοῦ ταμίου οὐ (b) φάσκοντος ἀγοίξειν , αὐτὸς . . . χη (c) τὰς κλεῖς παρελάβανεν | ὥς τοῦτο πράξειν · αὐτὸς γὰρ καὶ τοῦ κλείειν τοὺς ταμίας ὑπάρχειν αἴτιος · Πάλιν δὲ τινος λόγον αὐτὸν ἀπαίτουτος ἐν τῷ συνεδρίῳ χρημάτων ὧν ἔλαβε εἰς τὰς σῶν στρατιωτῶν δαπάνας , ὡμολόγησε μὲν ἔχειν τὸν λογισμὸν , ἀπαίτην δὲ μὴ ἀπεδώσειν · εὐ | γὰρ 28. ὁρεῖται τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ὑπὸ τὸν ἐξετασμὸν πίπτειν · ἐπικειμένου δὲ τοῦ κατηγόρου , πέμψας ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν , ἐκόμισεν | ἐπὶ τὸ συνέδριον τὸ βιβλίον , 32. καὶ καταπράξας αὐτὸ , τῷ κατηγόρῳ | προσίταξεν ψῆφον ἐκ τούτων προστιθεῖναι · τοὺς δὲ ἄλλους συγκλη|τικούς εἶρετο πῶς τῶν διδαπανημένων τρισχιλίων ταλάντων | τὸν λόγον ἀπαιτοῦσι , τῶν δὲ μυρίων καὶ πεντακοσίων ὧν παρὰ | Ἀντίχου λαμβάνουσι , λόγον εὐκ ἀπαιτοῦσι ; οὐδὲ λογίζονται πῶς | ἐφ' ἑνα 4. σχεδὸν καιρὸν οὐ μόνον Ἰερίας καὶ Λιβύης ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀσίας κυριεύουσιν ; ὧν ἐπέντων , διὰ τὸ βάρος τῆς παρρησίας , εὐθ' ὁ | κατήγορος , οὔτε τῶν συνίδρων οὐδεὶς ἐφθίγγετο (2) . |

P. 296.

16. Scipio propter rerum gestarum magnitudinem superbior videbatur, quam patriae maiestatem decebat. Quippe ad dirum supplicium a quibusdam expetitus, ubi causa dicenda fuit, nihil aliud ait, nisi haud oportere adversus se sententiam ferri, cui accusatores hanc ipsam facultatem deberent quod liberi loquerentur. Hoc dicto, populus universus dignitatem orationis reveritus e concione discessit; accusator autem in medio destitutus, domum se cum ignominia recepit. Rursus in senatu urgente pecuniae necessitate, sed negante quaestore aerarium aperire, ipse protinus claves sustulit tamquam illud reclusurus, quia videlicet per se fuerat effectum ut quaestores claudere possent. Denuo cum quidam ab eo rationem reposceret pecuniae quam ad militares expensas accepisset, factus se habere rationarium, negavit tamen se traditurum, quia de se non deceret, ut de alio quovis, quaestionem exerceri. Urgente tamen accusatore, misit ad fratrem cum mandatis, ut libellus in curiam deferretur, quo ibi mox concepto, iussit ut accusator sententiam secundum haec diceret. Ceteros vero senatores interrogabat, cur de trium milium talentorum usu rationem expeterent, de quindecim autem talentorum milibus, quae ab Antiocho percipiebant, non inquirerent? neque reputarent, quomodo eodem ferme tempore non Hispaniae solum et Africae, verum etiam Asiae potiti fuissent? Adversus haec graviter confidenterque dicta neque accusator neque e senatoribus quispian hiscere ausus est.

(a) Cod. ἔτι; errore inveniunt librum, qui retulit ad ψῆφον. (b) Particula οὐ deest in cod. quia coadunat cum praecedente οὐ. (c) Vocabulum conjectura integrandum est.

(1) Conspirat Diodorus cum Polybio XXIII. 9. Intellige autem Africanum maiorem.

(2) Luculenter haec omnia apud Livium narratur XXXVIII. 50. 55.

8. XVII. Ὅτι ἡ πόλις Κεμελιτῶν (1) ὑπὸ ληστῶν καὶ δραπετῶν ἀκισμένη τὴν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀνιδέξατο· πρέσβεις δ' ἐξαπίστειλε πρὸς Φιλοῦςιν (2) ὑπὲρ ἐκάστου τῶν τεθνηκότων αἰτοῦσα λόγον, καὶ ἐγχειρίδιον, ἵτι δὲ ἴσταν· εἰ δὲ μή, καταπολεμήσειν ἠπίλει· ὁ δὲ Φιλοῦςιν ἐντυχὼν τοῖς πρέσβεσιν εἶπε, μὴ κακοπαλεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπὶ τὴν πόλιν ἦξειν καὶ φθάνειν τὴν ἔξοδον· τὰς δὲ ἐπαγγελίας βιβαιῶσαι βουλέμενος, παραχρῆμα ἀνέζηξεν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἐκ ποδὸς ἀκολυβῶν τοῖς πρέσβευσιν.

16. Ὅτι τῶν φίλων τινὸς εἰπόντος Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ, διὰ τί τῆς κοίτης Συρίας εὐσεῖς αὐτοῦ δικάως, ἀφροντιστῇ; πολλὰ περὶ τούτων ἔφεσιν αὐτῷ μέλλειν· ὑποπιστόντος δὲ τοῦ προσομιλοῦντος πόλεον εὐπορήσει χερμάτων εἰς τὸν πόλεμον; ὁ βασιλεὺς δειξάς τοὺς φίλους εἶπεν, ὁρᾷς τοὺς ἱμῶς θησαυροὺς περιπατοῦντας (3).

24. Ὅτι Περσεὺς τὴν αὐτὴν ἔχων προαίρεσιν τῷ πατρὶ, καὶ ταύτην σπεύδων ὑπὸ Ῥωμαίων ἀγνοεῖσθαι, πρεσβευτὰς ἀπίστειλεν εἰς Ῥώμην τοὺς ἀναιεω-
σομένους τὴν πατρικὴν φιλίαν· ἡ δὲ σύγκλητος τὰ πλεῖστα τῶν πραγμάτων αἰσθανομένη, τὴν φιλίαν ὅμως ἀνανεώσατο, τὸν ἐξαπατῶντα ὁμοίως ἐξαπα-
τῶσα.

XVIII. Ὅτι τὰς ἐπιμελείας οὐχ οὕτω διὰ τῶν ὅπλων φόβῳ λαμβάνειν αὐξήσιν, ὥς τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας μετριότητι· Θόαντα γὰρ τινα ἰκδόντον

17. Urbs Cemeletensium a latronibus ac fugitivis condita bellum adversus Romanos suscepit; missisque ad Fulvium legatis, singulorum qui interempti fuerant rationem exigebat, itemque pugionem et equum: nisi haec fierent, bellum indicibat. At Fulvius legatis obviam progressus, ut viae labori parcerent monuit, se enim ad urbem accessurum ac bellicam expeditionem praeveniturum: atque ut promissa firmaret, statim duxit in barbaros, presse legatos insequens.

Quum regi Ptolemaeo nescio quis familiaris diceret, curiam Coelesyriam, quae iure ad eum pertinebat, negligeret? multam se illius curam gerere ait. Tum collocutore rogante, undenam esset bello opes necessarias comparaturus? rex amicos illi ostendens, en ait thesauros meos ambulantes.

Quamquam Perseus parem parenti suo animum gerebat, hunc tamen Romanos celare studens, legatos Romam misit qui patium foedus renovarent. Senatus vero, etsi pleraque omnia quae is moliebatur, sciebat, foedus nihilominus iustauravit, fallentem pari astu fallens.

18. Partium accessiones non tam armorum metu, quam humanitate erga victos,

(1) *Cemelion* vel *Cemeneleon* Vediautorum oppidum alpinum ad Vorum novimus. Cellar. geogr. antiq. lib. II. 2. 3. 121.

(2) Existimo hunc esse Q. Fulvium Flaccum, de quo ad urbis annum DLXXV, scribit Livius XL. 59: alter consulum Q. Fulvius ex Liguribus triumphavit; quem triumphum magis gratiae quam rerum gestarum magnitudini datum constabat. Armorum hostilium magnam vim transtulit, nullam pecuniam admodum.

(3) Agitur de quinto Ptolemaeo, cognomine suo epiphane, cui hoc eventus causa nocuit, teste Porphyrio apud Hieronymum in Dan. XI. 20: *Ptolemaeus epiphaneus quum adversus Seleucum exercitum praepararet; quumque unus e ducibus ab illo quereretur, tantas res moliens ubi haberet pecuniam?* respondit sibi amicos esse divitias. Quod quum divulgatum esset in populo, timuerunt duces ne auferret eorum substantiam, et idcirco eum multis artibus occiderunt.

ἡ σύγκλητος λαβούσα, καὶ μεγαλοψύχως ἐνέγκασα τὸν ἄνδρα τῶν ἐγκλημάτων ἀπίλυσεν (1).

Ἐπεὶ διασφαλείων τῶν Ῥωμαίων ὡς Περσία κατεστρατήγησαν ἄνευ τῶν ἑσπέρων, ἐπεχείρησαν τινὲς τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπαινεῖν αὐτοὺς· οὐ μὲν γὰρ πρεσβυτάτοις ἤρεσκε τὸ γεγενημένον, ἀλλ' ἐλπίγον μὴ πρίπειν Ῥωμαίοις μιμεῖσθαι Φοίνικας (2), ὥς δὲ ἐπάτης || ἀλλ' οὐ δὲ ἀρετῆς τῶν πολεμίων περιγί-
P. 305. σθαι (3).

Ἐπεὶ Ἀνδρόνικος | ὁ τὸν παῖδα Σελεύκου δολοφονήσας, καὶ πάλιν αὐτὸς ἀναιρέτης, εἰς ἀσπίδα καὶ δεινὴν πράξιν ἐκυσίως ἐπιδεύς ἑαυτὸν, τῷ παλόντι τῆς | ὁμοίας τύχης ἐκοινώνησεν (3).

* Οἱ γὰρ δυνάσται συνήθεις εἶπεν ἑαυτοὺς | ἐκ τῶν κινδύνων ταῖς τῶν φίλων ῥύεσθαι συμφοραῖς.

XVIII. Ἐπεὶ προνοητικῶς ὁ συνεδρίου προνοησάμενος κατὰ πάντα εὐκαίρως τῆς τῶν φιλανθρώπων μεταθέσεως ἐπιλαβομένη· ὁ γὰρ Περσίως ἀντοφθαλμοῦντος 8. παραδόξως, καὶ τὸν πόλεμον | διαφέροντος ἰσχύροπον, ἐμειωρίζοντο πολλοὶ τῶν ἑλληνικῶν· ἡ δὲ σύγκλητος αἰεὶ τι καινοποιοῦσα, τοὺς Ἕλληνας φιλανθρώπως | ἀνθίσκει, καὶ παρὶ καστον ἐπιλαμβάνει τῆς τῶν ὅλων εὐνοίας (4) | ἡ (5) τίς ἂν ἡγεμονίας ἀπὸ πραγματικῶς ὀρεγόμενος οὐκ ἀναζηλώσειεν; ἡ τίς 12. εὐφρονῶν συγγραφεὺς παραλείπει τοῦ συνεδρίου τὴν ἐπὶ εὐνοίαν ἀντιστήσαντες; πῶς γὰρ ἂν εἰκέτως (b) διαλάβοι Ῥωμαίους τοῦ πλείστου μέρους τῆς οἰκου-

sunt. Ita Thoantem quendam sibi deditum senatus excipiens, magnoque animo tolerans, criminibus eum absolvit,

Romae quum rumor diditus esset, Perseum strategemate absque armis fuisse superatum, coeperunt quidam in curia id factum laudare. Ceteroquin id seniores nequaquam probabant: quippe aiebant indecorum esse Romanis si Poenos imitarentur, ita ut fraude potius quam virtute hostes vincerent.

Andronicus, qui Seleuci filium dolo interemit, vicissim ipse interfectus, postquam se impio tactoque facinore ultro irretiverat, parem illi infelici fortunam expertus est.

* Solent enim dynastae per amicorum incommoda semet periculis expedire.

19. Senatus provide id quod futurum erat praesentiens, benignitatis rationem tempestive constanterque amplexus est. Nam Perseo praeter opinionem insurgente, bellumque periculosum inferente, multa pars Graeciae animis suspensa erat. Sed enim senatus Graecis nova semper beneficia impertiens, eos in fide retinebat, ac per omnia benivolentiam populorum captabat. Iam haec consilia quis pragmaticus homo imperii cupido non aemuletur? aut quis sanae mentis historicus sapientiam hanc senatus indictam praetereat? Quid ni iure

(1) Recole p. 48. v. 1. (b) Col. 4v. (c) Col. 4r. 4v.

(1) Thoantem aetolum dedi sibi ab Antiocho postulaverant Romani. Diodor. fragm. ed. p. 621. De huius hominis vita leges Polybium XXVIII. 4. XXX. 8.

(2) Romanos reapse Polybium XIII. 5. laudat propterea quod nunc vetere bella gerent, id est haec ipsa indicent, insidulis raro uterentur, cumque pugnarent.

(3) Hic sine dubio est ille impius Andronicus

qui Oniam quoque iudaeum pontificem perfide interemit, atque ipse vicissim ab Antiocho IV. iniussus est interfici, II. Macab. IV. 38. Verum quisnam erat ille filius Seleuci? Non certe Demetrius Seleuci quarti filius, qui fuit Romae obses, posteaque regnavit, extincto iam Andronico.

(4) Haec a senatu romano adhibita lenocinia ob demerendos sibi populos, impendente Persae bello, non reticent Livius XLII. 19. Appianus maced. sect. VIII.

16. μένης κεκρατηκέναι τοιαύτοις | χρωμένους διαβουλίαις; τειγασθῶν περιτρεχθῆναι
 πᾶσι τοῖς | καιροῖς ἀρμοζόντως, καὶ τινὰ μὲν περιστᾶν, τινὰ δὲ ἐκυσίως παρ-
 ακοῦειν· καὶ τότε μὲν τὴν ἄλογον ὁρμὴν τοῦ θυμοῦ παρακα|τέχειν, τότε
 20. δὲ ἀφένοντο τὸ μέγεθος τῆς ἰδίας δυνάμεως τοὺς | καταδειστέρους θεραπεύειν,
 χρήσιμον προκατασκευαζόμενον | ἔργον ἐστὶν κατ' ἀρετὴν ἀνδρὸς πάντα τελείη,
 καὶ συνεδρίου κατὰ | πάντα πραγματικοῦ (1), καὶ πόλεως ἀγαθῆς καὶ νοῦν
 ἐχούσης· ἃ δὲ | τότε Ῥωμαίων ἢ σύγκλητος ποιοῦσα καθάπερ τινὰς τύπους |
 21. καὶ ὑποδείγματα καταλείπει τοῖς ἡγεμονίας ἀντεχομένοις | καὶ δυναμέναις
 παραπλάσασθαι, πῶς τὰ συμπύκνωτα δι' χει|ρίζειν κατὰ τὰς περιστά-
 σεις.
 Ὅτι ὁ Περσεὺς διεπόμε|το πρὸς Γέντιον τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλεῦς (2) μέ-
 28. γιστον ὄντα τῶν τότε δυναστῶν περὶ κοινοπραγίας· τοῦ δὲ φήσαντος ἐθίλειν
 μὲν | πολεμεῖν πρὸς Ῥωμαίους, ἀπορεῖν δὲ χρημάτων, πάλιν διεπόμετο
 (3) πρὸς αὐτὸν ἐθελοκωφῶν περὶ τῶν χρημάτων· τὴν δὲ αὐτὴν λαβὼν
 32. ἀπόκρισιν, τὸ τρίτον ἀπέστειλε νοῦν μὲν τὴν τοῦ Γεν|τίου διάνοιαν, προσπει-
 κύμενος δὲ ἔφητε κατὰ νοῦν γενομένων || αὐτοῖς τῶν πραγμάτων τὰ εὐδοκοῦν. P. 306.
 τα ποιήσιν.

XX. Ὅτι ὁ Περ|σεὺς οὐδέπω βουλόμενος προέσθαι χρήματα, πάλιν ἐξέπεμ-

4. ψε | πρεσβευτὰς πρὸς Γέντιον, παρασιωπῶν μὲν περὶ τοῦ δώτιν | παραυτίκα
 χρήματα, μετὰ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων συντέλειαν μεγάλας ἀποφαίνων ἐλ-
 πίδας· ὥστε διαπορῆσαι τίς αὖ, πότερον (b) τὴν τοιαύτην διάδυσιν ἀφροσύ-

intelligat, quomodo Romani his consiliis utentes maximam orbis partem sibi obnoxiam reddiderint? Nimirum cunctis temporibus apte inservire, alias res negligere, alias sponte dissimulare; et modo inconsultum animi motum cohibere, modo seposita parumper suarum virium magnitudine infirmioribus blandiri; id videlicet opus est utilitati apprimè consulens, propriumque viri virtute perfecti, ac senatus omnino pragmatici, et egregiae civitatis atque cordatae. Romanus ergo senatus hos tunc exhibuit typos veluti atque exemplaria hominibus obtinendi imperia studiosis, et qui discere queunt, quomodo pro re nata variisque casibus agendum sit.

Perscus legatione missa rogabat Gentium Illyrii regem, dynastarum eius temporis maximum, ut secum arma sociaret. Quamvis hic diceret, avere se quidem Romanis bellum inferre, sed rei nummariae penuria premi; rursum Perscus ad eum mittebat dissimulata pecuniae mentione. Mox eodem responso accepto, tertio mittebat, certus quidem de Gentii mente, simulate autem dicens, si res ex animi sui voto evenirent, se factum ei satis.

20. Perscus animo ad prodigendos thesauros suos nondum inclinato, demum legatos ad Gentium mittebat, silens quidem de largienda statim pecunia, sed tamen post res gestas magna quaedam sperare iubens: ita ut ambigere liceat, num huiusmodi tergiversatio stultitiae nomine an extremae potius dementiae

(a) Col. δεύτερος. (b) Col. πρότερον.

(1) Senatus romani venerationem apud Graecos testantur nummi ab his cum inscriptione ΓΕΡΑΣΥΝΚΛΗΤΟΣ.

(2) Has legationes atque artificia Persci, qui

optabat Gentii auxilia, sed stipendia non solverat, passim irrident historici Polybius, Livius, Appianus, Dio.

νεν ἢ τελείως μανίαν ἠγάσαιο τῶν τὰ τοιαῦτα πράττοντων · ἐπιβάλλοντες
 μὲν γὰρ μεγάλοις, καὶ τὴν ἰδίαν παραβάλλοντες ψυχὴν, παροξῶσι δὲ τὸ 3.
 μάλιστα αναγκαιότατον · καὶ ταῦτα νοοῦντες αὐτοὶ, καὶ δυνάμειοι συντελεῖν ·
 Φίλιππος μὲν εὖν Ἀμύντου πραγματικὸς ἀκὴρ γινόμενος οὐδέποτε ἐν ταῖς
 τοιαύταις περιστάσεσιν ἐφείσατο χρημάτων, ἀλλὰ διαδοὺς πλείονα τῶν αἰ- 12.
 τουμένων, ταχὺ καὶ προδοτῶν πλῆθος κῆρισκε καὶ συμμάχων (1) · τοιγαροῦν
 οὐκ (2) ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἤ κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐγένετο βασιλείων (3), ἢ δὲ
 ταμιν κατέλιπε δὲ ἥς ὁ διαδεξιόμενος Ἀλέξανδρος τὸ πλεῖστον τῆς εἰκου- 16.
 μένης κατεστρέψατο · Περσεὺς δὲ χρημάτων σετρωμένων πλῆθος διὰ τε τὰς
 πατρικὰς καὶ τὰς ἰδίας ἐκ πολλῶν χρόνων παρασκευὰς (3), οὐδενὶ τρόπῳ τού-
 των ἐθίλπειν ἄφασθαι · τοιγαροῦν αὐτὸν συμμάχων ἐποίησεν ἔρημον, καὶ
 τοὺς αὐτοῦ κρατήσαντας ὑπερὶ πλουσιωτέρους ἐποίησεν · καὶ τοι γὰρ τοῦ- 20.
 το φανερόν ἦν πᾶσιν, ὡς διὰ χρημάτων βουλόμενος ἐκτείνειν τὰς χεῖρας,
 πολλοὺς ἂν τῶν τότε βασιλείων καὶ δήμων ἔπεισε συμμαχεῖν · ἀλλὰ καλῶς
 ποιεῖν οὐκ ἔπραττε ταῦτα, δι' ὧν ἡ κρατηθεὶς ἂν ἐποίησε πολλοὺς τῶν Ἑλ- 24.
 λήνων τῆς αὐτῆς ἀτυχίας μετασχεῖν, ἢ καὶ κρατήσας τῶν ἔλων, ἐξουσίαν
 ἐπερίφανον καὶ βάρος δυσπύστατον περιποιήσατο (4). |

XXI. Ὅτι ἡ Περσίως ἐν Δίῳ περὶ τὸ σῶματος θεραπείαν γεινομένου, 28.
 τῶν σωματοφυλάκων τὶς ἐισδραμὼν εἰς τὸν λητρεῶνα τὴν παρουσίαν τῶν πο-
 λιτῶν ἐδήλωσεν · ὁ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐπτοήθη τὴν ψυχὴν, ὥστε ἐξαλλό-

vocitanda sit; hominis scilicet, qui tam grave negotium in manibus habens,
 atque in eo de sua salute periclitans, nihil minus rem apprime necessariam
 praetermittibat; et quidem sciente animo, et opibus ad rem conficiendam inte-
 gris. Philippus certe Amyntae filius, politica scientia clarus, haudquaquam in
 huiusmodi casibus pecuniae parcebat; immo plura petitis tribuens, ingentem
 statim proditorum numerum et sociorum nactus est: quare nec in minimis Eu-
 ropae regibus iam censebatur; tantamque moriens potestatem reliquit, quanta
 Alexandro successor ad totum paene subigendum orbem usui fuit. At Per-
 seus dum pecuniae vim plurimam a se et a parente multo ante conge-
 stam prorsus non vult attingere, et se auxiliaribus copiis privavit, et vi-
 ctiores deinde suos ditiores elliccit. Atqui exploratum est, si opes suas elar-
 giri voluisset, complures reges ac populos ad belli societatem fuisse pellectu-
 rum. Sed enim bene est quod Perseus consilium eiusmodi non sit secutus; cu-
 ius gratia, vel victus Graecos ceteros eadem secum calamitate obruisset; vel
 si forte victor evaderet, dominum se superbum intolerandumque geississet.

21. Dum Perseus in urbe Dio curando corpori operam daret, repente in bal-
 neum e custodibus unus irrumpens, hostes adesse nunciavit. Rex autem maxi-

(1) Particula negativa οὐκ non est in cod. ex, quia tamen ad loca valet. Alioqui dicendum esset: quare qui in
 minimis Europae regibus ante censebatur etc.

(1) De Philippi liberalitate satis est legere
 Diodorum nostrum XVI. 55.

(2) Polybius I. 2. regnum Macedonum ab ha-
 driatico mari usque ad Istrum patuisse observat.
 cum maximum fuit, ante Alexandrum. Ita fere
 loquitur etiam Livius XLV. 9.

(3) Persae pecuniam aestimare licet ex Livio
 XLV. 30; Cicero de off. II. 22; Plinio XXXIII.
 sect. 17; Valerio Max. III. 3. 8.

(4) Eripit hanc circa Perseum sententiam Dio-
 dorus Polybio XXVIII. 9.

- μενος ἐκ τῆς πικρίας καὶ πᾶσαι τὸν μηρὸν ἰμπαθῶς, εὐδὲ παραταξάμε-
 32. νύς | ἡμᾶς, εἰπὶν, ὡ θεοὶ παραδίδετε τοῖς πελεμίοις ἀγένηας (1) ; ||
 Ὅτι Ῥωμαῖοι τοὺς νικηκότες ἐτίθειαντο · ἐνὶ οὗτοι γὰρ τὰ παραστή- | P. 197.
 ματα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ τελέως ἀπειλωσμένα πρὸς ἀπειγνωσμίην (2) ἄγει
 συντέλειαν (3).
 4. XVII. Ὅτι οἱ ἐπίτροποι Πτολεμαίου τῷ μείζονος Εὐλαῖος ὁ εὐνοῦχος καὶ
 Ληναῖος ὁ σῦρος (3) πάντα πόρον καὶ | μηχανὴν ἐπινόουν, ἔργον ἔργον ἔργον
 σὸν καὶ τὴν ἄλλην γάζαν εἰς | τὸ βασιλικὸν ἐσώρευον · ὥπως οὐκ ἂν τις θαν-
 μάσειεν εἰ διὰ τοιούτων ἀνθρώπων ἐν οὕτω βραχὺ καὶ ὥτληκαῦται τὸ μέ-
 8. γειθος θείωσαι κατεσκευάσθησαν · καὶ ὥπως μὲν εὐνοῦχος, ὅς καὶ προστά-
 τως τὸν κτίνα καὶ τοὺς ἀλαβάστρους ἀποτεθειμένος | τῶν τῆς Ἀφροδίτης ἐρ-
 γων, τοὺς Ἄρειος ἀγῶνας ἐδίεξετο · ὁ δὲ κοιλοσυρίτης γεγωνὶς δούλης, καὶ
 12. μένον οὐ μετὰ χεῖρας ἔχων | ἐτι (b) τὸ λογιστήριον, ἐτόλμησε τὸν περὶ Συρίας
 πόλεμον ἀναλαβεῖν |, Ἀντίοχον μὲν δυνάμεσι καὶ ταῖς ἄλλαις χορηγίαις εὐ-
 δινὸς ἦντο | ἰσχύσαντος · τὸ δὲ μέγιστον ὅντις ἄπειροι τελέως τῶν κατὰ |
 16. πόλεμον ἀγῶνων, καὶ μηδὲνα μῆτε σίμβολον ἔχοντες τ' ἀξίον μὴθ' ἠγι-
 μόνα δυνατὸν, ἐπιβάλλοντο τηλικούτοις ἔργοις · τοιγαροῦν αὐτοὶ τε τ' ἀρε-
 σύνης ταχίως τὴν προσήκουσαν | ἐκομίσαντο τιμωρίαν, καὶ τὴν βασιλείαν ἀνέ-
 τρεψαν ἄρδην | τὸ κατ' αὐτοὺς μέρος · τὰ γὰρ τοιαῦτα παρασημαίνεμεθα
 20. πρὸς | τὸ τὰς αἰτίας ἀκριβῶς θεωρεῖσθαι τ' ἐλαττωμάτων ἔ | κατορθωμάτων ·

more animo consternatus, et dolore exiliens, ac femur cum gemitu feriens,
 o dii, inquit, siccine nos sine proelio et cum igitur hosti'us traditis?

Romani victores suos prosligaverunt: aliquando enim virorum audacia res
 omnino conclamatas ad insperatum exitum perducit.

22. Ptolemæi pueri tutores Eulaeus eunuchus ac Lenæus syrus in eo stu-
 dium omne cogitationemque ponebant, ut argenti aurique vim ceteramque gazam
 in regio aerario congererent: ita ut nemini mirandum sit, si per huiusmodi ho-
 mines tam brevi tempore tanta rerum spectacula comparata fuerint: siqui-
 dem eunuchus, qui nuper pectinem et pyxides rei amatoriae idoneas dimiserat,
 Martis certamina adgrediebatur: alter autem e Coelesyria servus, ac tantum
 non rationarium præ manibus adhuc habens, anlebat pro Syriae regno bel-
 lum suscipere adversus Antiochum exercitibus aliisque opibus haud inferiorem:
 quodque pluris est, quam ipsi omni usu bellicarum rerum carerent, nullum
 consilium idoneum virum, nullum ducem fortem haberent; nihilominus tantæ
 molis negotium ultro excipiebant. Quare et ipsi meritis stultitiæ suæ poenas
 brevi dederunt; et regnum, quantum in ipsis fuit, funditus everterunt. Hæc
 nos idcirco adnotamus, ut causæ apprimè rerum seu male seu bene gestarum

(2) Cod. ἀπογνωσμένην. (3) Cod. ἐπὶ.

(1) Persei desiliam in urbe Dio obiurgat
 Diodorus in fragm. ed. p. 578. Quod autem in ba-
 lueo notitiam hostium adventantium acceperit Per-
 seus, dicit etiam Appianus apud Suidam voc. ἀκ-
 λαρήναι, sine dubio Diodorum expilans.

(2) Romanos ante adventum Aemilii proelio
 equestri fuisse victos a Perso, quem postea de-
 bellaverunt exploratum est. Iustinus XXXIII. 1;

Appianus maced. ecl. X; Polybius XXVII. 8. Iam
 Diodori sententiam hanc latius exornat Fronto o-
 rator de bell. parth. ed. rom p. 202.

(3) Ptolemæi VI. philometoris tutores hi erant.
 Lege Hieronymum in Dan. cap. XI. ubi is passim ex-
 pilat Polybium, Diodorum atque Porphyrium. Hier-
 onymus, si recte scriptura est, habet Eulaeus,
 non contracta græca ἑυλαῖος. Apud Polybium

καὶ τοῖς μὲν καλῶς προστατοῦσι τῶν πραγμάτων ἵπαινον ἀποκομίζοντες ,
 τῶν δὲ φαύλως διοικούντων | κατηγοροῦντες . ἅμα μὲν γὰρ τὰς ἐφ' ἑκάτερα προαι- 24.
 ρίσαις | τῶν ἀνδρῶν ἔμφανῶς κατασκευάζομεν , καὶ τὸν οἰκῆιον λόγον ἑκατέρωις
 ἀποσείμοντες , προτρεπόμεθα τὰς τῶν ἀνα|γινωσκόντων ψυχὰς πρὸς τὸν τῶν
 καλῶν ζῆλον (1) . ἅμα δὲ τῇ | ἱστορίαν ἔγκαρπον ἑπᾶσι χρησίμην ἐφόσον ἡμῖν 28.
 δυνατόν | κατασκευάζομεν , διὰ τὸ τὰς φιλῶς ἐχούσας ναυμαχίας καὶ πα|ρα-
 τάξεις , ἔτι δὲ νομοθεσίας , μηδὲν διαφέρειν μύθων . |

XXIII. Ὅτι τὰ πλήθη συναγαγόντες εἰς ἐκκλησίαν οἱ τ' Πτολεμαίου (2), 32.
 I. 198. Ἐ σύντομον τέλος ἐπιθήσειν τῷ πολέμῳ κατεπαγγελλάμενοι , τὸ γε | οὐ διεφύ-
 : σαντο , ταχὺ καὶ σφισὶν αὐτοῖς τὸ τέλος || τοῦ βίου περιποιήσαντες . ἐπὶ το-
 : σούτον δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν | εὐέλπιδες ἦσαν τοῦ μὴ μόνον Συρίας κρατήσιν 4.
 ἀλλὰ καὶ τῆς βα|σιλείας Ἀντίοχου πάσης , ὥστε τῶν συναχθέντων ἑκάμι-
 ζον τὰ πλεῖστα καὶ τῶν ἐκ κυλικίου χρυσωμάτων . ἀπισκευάσαντο δὲ καὶ
 τῶν βασιλείων κλίνας τὰς πλείστας μὲν ἀργυροπό|δας , ὀλίγας δὲ καὶ χρυσό- 8.
 ποδας . πρὸς δὲ τούτοις ἱματίων καὶ κό|τμου γυναικείου καὶ τῶν πολυτέλει-
 τῶν λίθων πλῆθος . ταῦτα | δὲ ἔφασαν κομίζειν εἰς τοὺς προχείρους τού-
 τοις ἢ πόλεις ἢ φρού|ρια παραδώσαντας . τὰ δὲ οὐχ οὕτως εἶχεν , ἀλλ' ἐφι-
 ρον ἔτοιμα | χορηγεῖα πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν ὀλεθρον .

XXIII. Ὅτι ὁ Ἀντίοχος διὰ στρατηγῆματος ἀντιδοξουμένου ἐκυρίευσεν τ' 12.
 Πληυσίον (2) . πᾶς γὰρ πόλιμος ἐκβεβηκώς τὰ νόμιμα καὶ δίκαια τ' ἀνθρώπων ,
 ὅμως ἔχει τινὰς | ἰδίους καθ'απαρτὶ νόμους , εἶον ἀνοχὰς μὴ λύειν (1), κήρυκα

innotescant : et eos quidem qui negotia recte gerunt laude mactamus ; qui secus ,
 vituperatione prosequimur . Sic enim hominum in utramque partem operibus
 patefactis , et de utrisque pro merito disserentes , legentium animos ad honesti
 studium impellimus : simulque historiam fructuosam cunctisque utilem pro vi-
 rili parte exhibemus : nam pugnae quidem seu navales seu campestres , et
 politicae etiam constitutiones , si per se solae spectentur , a fabulis nihil disce-
 runt .

23. Ptolemaei tutores , populo ad concionem vocato , bello finem se quan-
 tocuius imposituros nunciabant . Neque in hoc se vel alios scellerunt : cito enim
 et bello et sibi ipsis finem vitae fecerunt . Interim hi ob suam imperitiam
 tanta spe elati erant , ut non Syriae modo sed etiam universo Antiochi regno ob-
 tinendo inhiarent . Quare et opum , quas contraxerant , vim plurimam secum in
 expeditionem ferebant : et quidem ex regio lares vasa aurea ; et palatii lectos
 plurimos argenteis , aliquot etiam aureis , fulcris praeditos : atque haec aiebant
 se ferre ad eos qui prompte sibi urbes aut praesidia prodituri erant . Res ta-
 men aliter se habuit : namque has opes ad interitus potius sui maturandum exit-
 um secum detulerunt .

24. Antiochus strategemate contra morem Pelusio potitus est . Namque omne
 bellum , etsi sit extra ius hominum et aequitatem , suas tamen habet quasdam
 quodammodo leges ; veluti ne induciae violentur , ne praeco interficiatur , ne

(1) Docet in cod. ἑνὶ τῶν ποταμῶν . (2) Cod. μέγιστον .

XXVIII. 17. belli causa confertur praecipue in Eu-
 laeum .

(1) Hoc institutum suum vituperandi vitium ,
 laudandi virtutem , iam professus erat Diodorus
 XV. 1.

(2) Artificium narrat Livius XLV. 11 , quod
 nempe Aegypto excedens Antiochus , Pelusium va-
 lido praesidio retinuerit , ut Aegypti portae sibi
 paterent . Simulatae quoque amicitiae convivium me-
 morat Hieronymus in Dan. XI. 27.

- μὴ ἀναιρεῖν, τὸν τὸ σῶμα αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ κατισχύοντος πίστιν παρ-
 δόντα μὴ (2) τιμωρεῖσθαι. ταῦτα καὶ τὰ τοῦτοις ἔμοια προσηκόντως
 16. ἂν τις ἀποφῇναιτο τὸν Ἀντίοχον, καθάπερ τοὺς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων |
 σκεφάντας, τὸ μὲν ῥητὸν τοῦ νόμου τηρηκῆναι μετὰ τὰς ἀνοχὰς τὴν κατὰ-
 ληψιν πεποιημένον (1), τὸ μὲν τοι γὰρ δίκαιον ἐ | καλὸν, δὶ' ὧν ὁ πάντων συνίχι-
 20. ται βίος, μὴ τηρηκῆναι. διὰ γὰρ | τὴν συγγένειαν ὀφείλων φείδεσθαι τοῦ
 μισθρακίᾳ, καθάπερ αὐτὸς | ἔφησε, τὸναντίον ἐξαπατήσας ἐπεβάλετο τοῖς ἔλοις
 σφῆλαι τὸν πιστευκότα.

- XXV. Ὅτι ὁ Περσεὺς τὰ δοθέντα πρὸς | διαρπαγὴν χρήματα ἀναλαβόμενος,
 24. τῆς ἐπαγγελίας ἀπιστήρη | σε τοὺς δόντας (2), μέγιστον παρασχόμενος σημῆεν
 ὡς ἡ φιλαργυρία | τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τὸ φρονεῖν ἀφαιεῖ-
 ται (3). τὸ | γὰρ μὴ δ' ἐν (b) ἀπειγνωσμένας ἐλπίσι παύεσθαι ἢ λυσιτελεῖς |
 28. καὶ τῆς πρὸς τὸ κέρδος ἐπιθυμίας, πῶς οὐκ ἂν τις ἠγήσαιο τῶν | φρενῶν
 τελείως ἐξιστηκῆναι τοὺς ταῦτα πράττοντας; ὡς μὴ | θαυμάζειν πῶς κατεπλε-
 μήθησαν οἱ Μακεδόνες ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀλλ' ἔπως τετραετῇ χρόνῳ ἀντίσχεον
 τοιοῦτον ἔχοντες ἠγέμενα.

31. Ὅτι Δαρίου μετὰ τὴν πρώτην μάχην, ἐλχωροῦντος | τοῦ μέρους τῆς
 βασιλείας, καὶ τετράκις μύρια τάλαντα καὶ τὴν θυ | γατέρα πρὸς γάμον δι- P. 31.
 δόντος, ἀπεκρίθη μήτε τὸν κόσμον ὑπὸ | δουεῖν ἡλίῳ δύνασθαι διοικεῖσθαι,
 μήτε εἰκαμένην ὑπὸ δουεῖν | δεσποτῶν (4).

in corpus eius qui se in fidem victoris contulit animadvertatur. Haec et alia
 eiusmodi exprobrare licet Antiocho, non secus ac eos vituperamus qui in iudi-
 ciis calumniantur: nempe illum quidem ius legitimum in eo servavisse, quod urbem
 nonnisi induciis transactis cepit; verumtamen a iustitia atque honestate, in quibus
 omnium vita nititur, descivisse. Quum enim puero propter adfinitatem parce-
 re deberet, ut ipse promiserat, e contrario nisus fidentem est regno universo
 fraudulenter exuere.

25. Perseus opibus, quas militari direptioni permiserat, apud se receptis, ac
 deinde contra depositi fidem retentis, apprime demonstravit, avaritiam homi-
 nes, praeter cetera mala, mente quoque deicere. Namque eum qui ne in sum-
 ma quidem vitae desperatione, lucri et utilitatum suarum cupiditatem abiicit,
 quis non omni mente captum existimet? Quare non tam mirum est Macedonas
 a Romanis esse debellatos, quam eos quadriennio sub tali duce restitisse.

Dario qui post proelium primum regni sui parte cedebat, quadraginta ta-
 lentorum milia, filiamque nuptui offerebat, respondit (Alexander) neque mun-
 dum gemino sole, neque terram duobus dominis uti posse.

(2) Verba παρακίδοντα μὴ α me suppleantur. Nam in codice prorsus nulla sunt. (L) Cod. μὴ δαίν.

(1) Haec quoque inducias narrat Livius loc-
 cit. Nempe pactus erat Antiochus cum Ptolemaeo
 haud se occupaturum Aegyptum si intra dictam
 diem conditiones quasdam iniustas impetravisset.
 Et perstitit quidem in induciis Antiochus; verum
 his transactis, Aegyptum denuo pervasit, et Pto-
 lemaeum sororis suae filium regno evertere adgre-

sus est; nisi Antiochum Romani inhibuissent. Le-
 ge etiam Euseb. chron. ed. Mediol. lib. I. 22.

(2) Confer. Diodori fragmenta ed. p. 580.

(3) Lege Eunapium vaticanum in rebus Valen-
 tis caesaris.

(4) Equidem haec narratio tralaticia per se
 videretur, quia Darius longe aetate superior;

XXVI. Ὅτι ὁ ὕπατος Αἰμίλιος τὸν Περσία λαβόμενος | τῆς χειρὸς, εἰς τὸ 4.
 περὶ αὐτὸ συνέδριον ἐκάθισεν (2), ἀρμύζει λόγοις | τοῦτον παραμυθησάμενος. τοὺς
 δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρὲκάλει, καὶ μάλιστα τούτων τοὺς ἰέες, βλέποντας
 εἰς τὰ παρόντα, εἰ | θίντας ὑπὸ τὴν ἄρμιν τὴν Περσίας τύχην, μήτε μεγαλύ-
 νεσθαι (1) ἐπὶ | τοῖς κατορθώμασιν παρὰ τὸ καθήκον, μήτε βελιύεσθαι μηδὲν | 8.
 ὑπερήφανον περὶ μηδενὸς καθόλη, μηδὲ πιστεύειν μηδέποτε | ᾧ εὐτυχίαις. ἀλλ'
 εἰάν τις μάλιστα ἐπιτυχάνῃ κατὰ τὸ ἴδιον βίον ἢ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μά-
 λιστα τὴν ἐναντίας τύχης ἐννοίαν λαμβάνειν, εἰ μνήμης ἔχῃ ἐαυτὸν ἄνθρωπον ὄν- 12.
 τα. δὲ φέρειν γὰρ ἀπειρήματο τοὺς ἀνόητους ᾧ τοῦν ἔχοντων, τῷ τοὺς | μὲν ἐν
 τῷ ἰδίῳ εὐτυχίαις, τοὺς δὲ ἐν τῷ ᾧ ἄλλων διδάσκουσθαι (1). Ὅτι πολλὰ
 καὶ ἄλλα πρὸς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν δι' ἀλεχθῆς, οὕτως ἐποίησε συμπαθεῖς 16.
 τοῖς ἐν τῷ συνεδρίῳ εἰ | ταπεινοὺς τοῖς φρονήμασιν, ὥστε δοκεῖν αὐτοὺς ἡτ-
 τῆσθαι εἰ | μὴ νενικηκέναι.

26. Consul Aemilius Perseum manu tenens, sedere eum in consessu qui cir-
 cum se erat iussit, verbis simul idoneis eundem consolans. Praesentes autem in
 concione, praecipue adolescentes adhortabatur, qui ei spectaculo intenti erant
 Perseique fortunam execrabantur, ut neque plus aequo gloriarentur in pro-
 speris, neque omnino ulla in re superbe se gererent, neque unquam siderent
 felicitati: sed cum quis maxime vel in privati viti vel in publica voti com-
 pos sit, tunc apprime adversam fortunam cogitare iubebat, seque hominem
 natum recordari. In hoc enim differre aiebat a sapientibus insipientes, quod
 illi ex propria, hi ex aliena felicitate erudiuntur. Atque aliis multis in hanc
 sententiam dictis, tantam misericordiam in consessu commovit, tantamque ani-
 morum demissionem fecit, ut ii non tam vicisse quam victi viderentur.

(2) Ita cod. pro ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκάθισεν, quae est locutio graeco auctoribus, et quidem ipse Diodoro non inusitata, veluti lib. V. 84. διατρέξουσ εἰς τὰς πόλεις. (1) Cod. μεγαλύν.

sed arbitror a Diodoro opportune hanc rem fuisse
 memoratam, dum scriberet, Persei exitum qui ul-
 timus Macedonum rex fuit, et Alexandri magni
 avitum regnum supremo fato obruit.

(1) Sententia extat aliis verbis apud eundem

Diodorum etiam in fragm. ed. XXI. p. 494. Aemilii
 autem allocutionem Livius quoque scribit XLV. 8.
 graecos, sine dubio historicus in latinam linguam
 transferens.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΛΑ.

20. **Ι.** **Ο**τι εἰ τῶν Ῥοδίων πρέσβεις ἐπὶ τὰς διαλύσεις ἐλθεῖν ὡμολόγηεν·
 ἥ γὰρ πόλεμον πᾶσιν ὄντα βλαβέρον ἀπέφεναντο (1).
 Ὅτι ὁ Ἀντίοχος ἡ ἀρχὴν ἐσιμνέμετο | λέγων οὐ γὰρ κατ' Αἴγυπτον βασι-
 λείας ἑαυτὸ ἐπιθυμοῦντα παρεσκευάσαι μεγάλας δυνάμεις εἰς τὴν πόλεμον, ἀλ-
 24. λὰ τῷ πεισβετέῳ Πτολεμαίῳ βούλειται συγκατασκευάσαι τὴν παρ' αὐτὸν ἀρχὴν·
 οὐ μὴν τό γε ἀληθὲς εὖτως εἶχεν, ἀλλὰ δεικνύοντι τὰ μετέκτα διαλαμβάνει
 μεγάλης χάριτος ἀφορμὴν παρὰ τῶν ἀκροῦσι (2) κυριεύειν τῆς Αἰγύπτου (3). ἥ γὰρ
 28. τέχνη αὐτοῦ ἡ παρὰ τῶν ἐξελιγμένων, καὶ ἡ πρὸς αὐτοῦ ἀφαιρέσις, φανερὰς
 ἐγένετο τῶν πολλῶν βασιλείων, εἰ τοῦ λυσιτελοῦς οὐδὲν τῶν καλῶν πεύργιατε-
 ρον τίθενται.
ΙΙ. Ὅτι ἀπαντήσας | τῷ Ἀντίοχον τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ κεῖθεν μακρόθεν ἔμα-
 32. ρεῖν τῶν ἐκείνων | ἀσπασσόμενος καὶ τὴν δεξιὰν ἐκτείνοντος, ὁ μὲν Πόπλιος (4) πρὸς αὐτὸν ἔχων
 τὸ βιβλίον ἐν ᾧ τὸ τῆς συγκλήτου δέγμα κατεκλιχόριτο ||, προέειπε, καὶ αὐ- P. 33
 τὸν ἐκέλευσεν ἀναγνῶναι τὸν Ἀντίοχον· τοῦτο δὲ ἰδοῦς ποιεῖν ὥπως μὴ πρὸ-

DIODORI EXCERPTA

EX LIBRO XXXI.

1. **R**hodium legati se ad pacem componendam venisse profitebantur: bellum quippe cunctis noxium esse dicebant.

Principio Antiochus iactabat, haud se cupidum regni aegyptii grandem belli apparatus instruxisse, sed maiori Ptolemaeo velle se patriam dignitatem confirmare. Res tamen aliter se habebat: nam dum ipse adolescentes inter se in proelium committeret, praeclaram occasionem nanciscebatur Aegyptum citra laborem occupandi. Profecto cum eius consilia fortuna palam fecit, praedictumque obtentum abstulit, satis patuit Antiochum unum esse de multis regibus, qui nullam honestatem utilitate potiorē esse iudicant.

2. Antiochus Romanos sibi occurrentes voce procul dextraque simul protensa salutabat. Publius autem manu tenens libellum in quo senatus consultum continebatur, coram obtulit, eumque ab Antiocho legi mandavit. Sic porro sibi agendum

(1) Ita cod. Et quidem ἀπενεῖ pro ἀπενεῖ vulgo legi etiam in Polybii codicibus, commodè adiungitur in archaico critico ad eundem auctorem XXIII. 20. Apud Diodorum nostrum XI. 51. est ἀπενεῖ. (2) Ita cod. pro Περσέων. Latini etiam auctores scribunt *Perseum*.

(3) Quia Photius cod. cexxiv. p. 2055. res Rhodiorum in xxxi. libro Diodori legebat, ideoque vaticana haec excerpta eadem in sede colloco. Porro arbitror, breve hoc de Rhodiis pacis suasi-

chi epiphanis bellum adversus Ptolemaeum puerum, quam rem scribit Polybius XXVIII. 15: immo apud hunc cap. 19. cognoscimus, ex parte prope modum a Diodoro Polybii verba. Confer tamen etiam XXIX. 7. Nisi forte Rhodii Romae loquentes pro pace inter Perseum et Romanos, qua super re Caelius VII. 3.

τέρων ὡς φίλον διεξιώσεται, πρὶν ἢ | διὰ τῆς προαιρέσεως γινώσῃ πότερον πο-
λέμιός ἐστιν ἢ φίλος |· ἐπὶ δὲ ἀναγκῆς ὁ βασιλεὺς ἔλαξε παρὰ τῶν φίλων γνώ- 1.
μην | λαβεῖν περὶ τούτων (α), ἀκούσας ὁ Πόπλιος ἐποίησε πρᾶγμα βαρὺ | δε-
κρῶν εἶναι καὶ παντελῶς ὑπερέβατον· ἔχων γὰρ προχειρότατον ἀμπίλινον βακτρί-
ριον, περιέγραψε τῷ κλήματι τὸ Ἀντίοχον (1), καὶ διεκλεύσατο τὸ ἀκόρεστον δ.
ἐν τούτῳ ποιῆσαι· ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ μὲν ξενίζομενες ἐπὶ τῷ γεγονότι,
τὰ δὲ καταπεπληγμένοις τὸ ὑπεροχὴν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, πρὸς ἀμη-
χαλίαν ἔλθων, καὶ τὰ σύμπαντα λογιζόμενος, ἔφη ποιήσειν πᾶν τὸ |
ᾧ διακινεῖται ὑπὸ Ῥωμαίων· οἱ δὲ περὶ τὸ Πόπλιον ἀμα | πάντες τὸ διεξίαν 12.
αὐτοῦ λαβόντες ἡσπάζοντο φιλοφρόνως· | ἦν δὲ γεγραμμένα λύειν ᾧ διακινεῖται τὸ
πρὸς Πτολεμαῖον πόλεμον· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκολουθῶς τοῖς γεγραμμένοις, τὰς
δυνάμεις ἐξήγαγεν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκπεπληγμένος τὸ Ῥωμαίων ὑπεροχὴν, ὅτι 16.
προσφάτως ἀκκηκῶς τὸ τῆς Μακεδόνων πταῖσμα· τῷ γὰρ μήπω γεγενῆσθαι
δοκῶν, οὐκ ἔστ' ἂν ἐκασίως | προσέειχεν (2) τῷ δόγματι (3).

III. Ὅτι ἀληθὲς ἦν ἄρα ὡς εἶπαι τὸ ῥηθὲν | ὑπὸ τινων τὸ πάλαι σοφῶν (3), ὅτι 20.
συνγνώμη τιμωρίας αἰρετώτερα (3)· πάντες γὰρ ἀποδεχόμεθα ὅτι ἐπεικῶς χρωμέ-
ναι | τὸ ἐξουσίαις, προσκόπτομεν δὲ τοῖς προπιτῶς τὰς κοιλίας λαμβάνοντες πα-
ρὰ τῶν ὑποπιστόντων· διόπερ ὀξῶμεν | ὅτι μὲν πρὸς τὰ παρὰ δόξα τὸ τύχης κα- 24.

putavit, ne regis ante ut amici dextram attingeret, quam ex eius deliberatione co-
gnosceret hostis ne an amicus esset. Ubi autem rex lecto libello, consilium se
cum familiaribus capturum esse respondit, Publius haec audiens, facinus in spe-
ciem grave prorsusque superbum edidit: nam ut viteam forte virgam prae mani-
bus gerebat, Antiochum eo surculo circumscripsit, intraque hunc circulum re-
sponsum facere iussit. Tum rex partim re nova attonitus, partim romani im-
perii inestatem veritus, consilii inops atque omnia animo volutans, ait se fa-
cturum quidquid Romani imperarent. Continuoque qui in Publii comitatu erant
regis dextram contingentes amice salutaverunt. Erat autem in scripto man-
datum ut bello statim adversus Ptolemaeum absisteret. Rex itaque iussibus ob-
temperans exercitum Aegypto eduxit, potentia Romanorum territus, quum prae-
sertim Macedonum casum nuperrime inaudisset; quem nisi evenisse nosset, haud
sponte Antiochus Romanorum decreto acquiescisset.

3. Verissime dictum constat a quibusdam priscis sapientibus, veniam vindi-
ctae esse anteponendam. Cuncti enim diligimus eos qui potentia benigne utun-
tur; aversamur autem, qui proterve poenas de victis sumunt. Quare videmus
alteros quidem ad inopinos fortunae eventus prudenter sibi comparare gratiam

(1) In eod. co. interpungitur post ἀντίοχον. (2) Cod. προσέειχεν.

(1) Ipsam tortilem virgam in circulum flexisse Popilium, eoque regem amplexiter conclusisse satis in-
dicat haec Diodorus, tum Livius xlv. 12, Iustinus
xxviii. 3, Polybius xlix. 11, tum etiam, ut vide-
tur, Valerius Max. vi. 4. 3. At Hieronymus in Dan.
xi. 30. ait: orbem Popilii dicitur fecisse in are-
nis baculo, quem tenebat manu, et circumscripsisse
regem etc. Cum Hieronymo conspirat Paternus l. 10.

(2) Haec clausulam, variatis verbis, sumit Dio-
dorus a Polybio xxix. 11.

(3) Est Pittaci dictum, alibi bis in vaticanis

his excerptis a Diodoro memoratum. Tum univer-
sus, qui sequitur in hoc capite sermo, videtur
mibi a Diodoro petitus ex oratione Catonis pro
Rhodiensibus in senatu romano habita. Celsi lib.
VIII. 3. luculentum locum haec subtexam, quae
lectores cum Diodoro nostro utiliter comparabunt.
“ Rhodiensis civitas, quum amica atque socii
“ populi romani foret, Persa tunc Philippi filia
“ Macedonum rege, cum quo bellum populo ro-
“ mano fuit, amico usa est: connixaque suis llo-
“ dienses, legationibus Romam sepe missis, id bel-

- λῶς τε θαυρίκοντας τὰς χάριτας παρὰ τοῖς εὐπαθοῦσι, ὧν δ' ἐὺ μένεν | ἐν
 τῇ ἐναντίας περιστάσειν ὁμοίαν ἀπολαμβάνειν | τιμωρίαν παρὰ τῷ ἀγνώμονη-
 28. θέντων, ἀλλὰ καὶ τὸν κοινὸν | πρὸς ὧν ἱπτακίτας ἔλεον ἑαυτοῖς παρερημένους· οὐ
 γὰρ δίκαιον τὸ ἐπὶ τῷ ἄλλων ἀπειπάμενον πᾶσαν εὐανθρωπίαν, αὐτὸ | ἐν μέρει
 ᾧ ἐπιταίσαντα τυγχάνειν τῇ παρὰ τῷ κρατούντων | ἐπιεικείας· καί τοι γε πολλοὶ
 32. τῷ μεγέθει τῇ κατὰ τὴν ἔχθρῶν | τιμωρίας σεμιόνηται τολμῶσιν, οὐ προσηκόντως
 τοῦτο ποι|οῦντες· τί γὰρ λαμπρὸν ἢ μέγα τὸ ὧν πείσοντας ἰσθὶ τῇ ἐξ|στίαν P. 125.
 ᾧ ἐπιβαλὼν ἀνηκίσοις συμφοραῖς; τί δὲ ὄφελος τῇ γε|γενημένης νίκης, ἂν ὑπερ-
 4. βάνως χρητάμενοι τοῖς κατορ|θόματι, ἐξαλείβομεν τὴν προπάχυσαν εὐφημίαν,
 ἀνάξιοι σαφέντες τῷ εὐαχθόντων; μέγιστον γὰρ καρπὸν δικάως | ἂν τις ἐγνή-
 σαιτο, τοῖς πραγμάτων ὀριζομένοις τῇ ἐπὶ τοῖς καλοῖς | ἔργοις εὐδοξίαν· διὸ
 8. καὶ θαυμάζεται τις ἂν, πῶς ἅπαντες σχεδὸν | ὁμολογοῦντες εἶναι τὸ ἐν ἀρχῇ
 ᾧ ἐπιβουλήσαν ἀπόφασιν | ἀληθῆ καὶ συμφέροντα, ἐπὶ τῇ πείρας οὐ βεβαιώ-
 σι τὴν ἰδίαν | γνώμην· δεῖ δὲ οἶμαι ὧν νοῦν ἔχοντας ἔσαν τὰ μέγιστα ἐπιτυγ-|
 12. χάνωσι, τότε μάλιστα τῇ ἐναντίας ᾧ ἐπιτάσσουσιν ἔνοισιν λαμβάνειν· καὶ ἵκαν
 μὲν ἀνδρεία ὧν ἀντιτεταγμένοις, ἡττῶσθαι | δὲ εὐγνωμοσύνη τῇ τῷ ἱπταί-
 κόντων ἔλεον· ταῦτα γὰρ συμβάλλεται | μεγάλα πρὸς αὐξήσιν πᾶσι μὲν αἰσθώ-
 ποις, μάλιστα δὲ τοῖς ἡγεμονίαις πρᾶσιν· ἕκαστος γὰρ τῷ ἐσθνηκόντων
 16. ἱκανῶς ὑπο|ταττόμενος προθύμως ὑπηριτῇ, καὶ πάντα συμπράττει μετ' | εὐ-
 νοίας· ταύτης δ' ἰοίκασι Ῥωμαῖοι μάλιστα πεποιῆσθαι πρό|νοισιν, βεβλήμενοι
 πραγματικῶς, καὶ ταῖς εἰς ὧν κρατηθέντας εὐεργεσίαις θηρώμενοι παρὰ μὲν

apud eos quibus ipsi bene fecerunt; alteros autem non modo in adversis casibus parem poenam ab improbis pati, sed communem etiam erga adflictos misericordiam sibi praecidere. Non enim par est, eum qui ceteris omnem humanitatem denegavit, vicissim fortuna percussus, clementiam a potentibus impetrare. Et tamen multi gravitate suppliciorum adversus inimicos exercitum gloriari solent; absurdo plane consilio. Cur enim magnam splendidumve sit, atroces poenas a victoribus victos perpeti? Quis autem patitiae victoriae fructus, si superbe successibus abutentes, superiorem famam extinguimus, atque indigni prosperitate videmur? Maximus enim fructus merito existimatur in his, qui adpetunt dominationes, honestorum operum gloria. Quamobrem mirari licet, cur quum plerique omnes fateantur famigeratum hoc apud regnatores essatum recte se habere, factis tamen sententiam suam non confirmant. Oportet autem cordatos homines in summis appropere prosperitatibus de contrario rerum statu cogitare: et resistentes quidem fortitudine superare; erga vero subiectos pati se misericordia vinci. Haec enim ad fortunae incrementum magnopere cunctos adjuvant, tum eos praecipue qui ad clavum reip. sedent. Omnes enim infirmae conditionis homines, si sponte subsint, alacriter inserviunt, ac benivole officium praestant. Porro Romani ad conciliandam sibi hominum benivolentiam studio praecipuo incubuisse videntur: politica sane ratione utentes: nam dum beneficiis victos ad-

„lum inter eos componere. Sed ubi ista pacifi-
 „catio perpetrari nequivit, verbi a plerisque libo-
 „dientibus in concionibus eorum ad populum fa-
 „cta sunt, ut si pax non fieret, libedienses re-
 „gum adversus populum romulum adstant: sed
 „nullum super ea re decretum factum est. At
 „ubi Perses victus caplusque est, libedienses per-

Collect. vat. T. II.

„timere ob ea, quae compluries in cortibus
 „populi acta dictaque erant: legatosque Romani
 „miserunt, qui temeritatem quorundam popula-
 „rium suorum deprecarentur, et fidem consilium-
 „que publicum caperent. Legati postquam Ro-
 „manum venerunt, et in senatum intromissi sunt,
 „verbi suppliciter pro sua causa factis, e cu-

Ὅτι εὐδὲν οὕτω γλυκὺ φαίνεται ἢ ἡτυχηκέτων εἰς αὐτὸς ὡς τὸ ζῆν |, καὶ περ αὐτῷ ἄξια θάνατος πασχόντων, ἔπει συνέβη εἰς Περσέϊα τὴν Μακεδόνων βασιλεία γενέσθαι (1).

8. V. Ὅτι ἀκμαζούσης τῆς Μακεδόνων βασιλείας Δημήτριος ὁ φालηρεὺς ἐν τῷ περὶ τύχης ὑπομνήματι (2) καθάπερ χησμοφῶν ὑπὲρ τῆς αὐτῆς συμβουσιμίων, εὐσέχως τοῦτοις εἶναι λόγους ἀποπιφύβακιν |. „ Εἰ γὰρ λάβοις πρὸ 12. „ τῆς ἐννοίας μὴ χεῖρον ἄπειρον, μηδὲ γενεὰς | πολλὰς, ἀλλὰ πεντήκοντα μέγαν „ ἔτη ταυτὶ τὰ πρὸ ἡμῶν (3), γιγῆς | ἂν ὥς τὸ τῆς τύχης χαλεπὸν ἐταῦθα „ πεντηκροστῷ γὰρ ἔτι πρότερον εἶσθαι μὴ Πέρσας ἢ βασιλεία τῆς Περσῶν, „ ἢ Μακεδόνων | ἢ βασιλεία τῆς Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ 16. „ μίλλον | πιστεῦσαι πότ' ἂν, ὡς εἰς τῆτον τὴν κακίαν Περσῶν μὲν εὐδ' ὄνομα „ ληφθήσεται τὸ παράπαν, οἱ πάσης σχεδὸν τὴν οἰκουμενὴν εἰδέσκειν. Μα- „ κεδόνες δὲ καὶ πάσης κρατήσουσιν, ὡς εὐδ' ὄνομα ἐν γινώσκον ἀλλ' ὅμως 20. „ ἢ πρὸς τὴν βίον ἡμῶν ἀναλογία (2) τῆς τύχης | καὶ πάντως παρὰ τὴν λεγισμὸν τὴν „ ἡμέτερον καινοποιῦσα, ὅτι πῶ | αὐτῇ δυνάμει ἐν τοῖς ἐσδέξοις (4) εἰδείκνυ- „ μένη. καὶ νῦν ἐμοίως εἰδείκνυται, Μακεδόνες εἰς τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν

Nonnullis calamitosis nihil dulcius vita est, quamquam ea perpetiantur, quae optabilem mortem faciunt: id quod Persae Macedonum regi accidit.

5. Macedonum florente imperio Demetrius phalereus in suo de fortuna commentario, tamquam vaticinans quae dicto imperio eventura erant veridicum oraculum his verbis protulit. „ Si enim tempus mente comprehenderis haud sane „ immensum neque multas hominum aetates, sed hos tantummodo ante nos „ quinquaginta annos, formidabilem fortunae vim exinde cognosces. Nosti „ enim ante hos annos quinquaginta, neque Persas aut horum regem, ne- „ que item Macedonas aut horum regem, siquis Deus eventura his praedi- „ xisset, fidem fuisse adhibuituros: nempe quod aetate demum nostra ne no- „ men quidem Persarum prorsus esset superfuturum, qui tum orbi prope „ universo dominabantur; Macedonas autem mundi totius fore dominos, quo- „ rum antea ne nomen quidem fuerat exauditum. Profecto quae est fortu- „ nae erga vitam nostram temeritas, omnia praeter nostram opinionem ver- „ sans, suamque vim pro libito exerens; eadem nunc pari ratione se osten- „ tat, dum Macedonas in Persarum imperio collocavit. Et quidem ipsos

(1) ita evidenter in codice; sed mendose, ut arbitror, pro ἀλογίᾳ. Polybius scribit ἀκούσθητες τῆς τύχης. (2) Melius Polybius ἐν τοῖς παραδόξοις, in *Isagorasia*.

tissimum ederet: vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere et ludis parare, eiusdem esse qui vincere bello sciret. Quam sententiam arripuit Fronto princ. hist. ed. rom. p. 322, ut Lucii Veri imp. insaniae theatri ad daretur. Item in tertia ep. Alsiensi.

(3) Estat hoc breve comma in photianis eclogis libri XXXI. (Wess. p. 516.) unde belle rursus cognoscimus vaticanorum excerptorum certam sedem. Ad rem quod attinet, paria dicit Plutarchus in Aemilio cap. XXXIII.

(4) A Demetrio phalereo scriptum fuisse de fortuna librum testis hactenus erat Laertius in vita il-

lius. Nunc praeclarum deperditi operis fragmentum invenimus; et quidem his scriptum cum varietate apud Diodorum, nec non apud Polybium ut infra videbimus. Sice dubio autem Diodoros non a Demetrio ipso sed a Polybio hunc locum haurit, atque in suam historicam bibliothecam nonnullis variatis intulit. Et archetypum igitur et exemplar eius uno tempore eodemque in codice deprehendimus.

(5) Hinc cognoscimus librum a Demetrio scriptum fuisse prius Ptolemaei philadelphiae regnantis annis.

- τότε μάλιστα προσδέχεται παρὰ τῆ τύχης σύμπτωμα · δῖοιτερ ἀπο|τιύχισται
 20. τῶν θεῶν, τῶν μὲν δημοσίων εἰς μηδὲν ἱμπεριῖν τῷ μετα|βολῇ, ἀλλ' εἰ
 πάντως αὐτῇ πράξαι δέδοκτο δυσχερὲς, τοῦτ' εἰς αὐτὴν ἀπαρτίσασθαι · δι-
 περ ἅμα τῷ γενέσθαι τῷ 'περὶ τοῦ|παῖδας ἀτυχίαν, ὅππ' μὲν ταῦτη δ/αρε-
 ρόντως λυπηθῆναι, | περὶ ἧ τῆ παρτίδος πραγμάτων εὐθαρσείας (1) εἶναι, κα-
 21. θόρον ἢ τύχη τῷ παλίστροιαν καὶ τὸ φθόρον οὐκ εἰς τὸ κοινὸν | τῶν πολι-
 τῶν, ἀλλ' εἰς τὸ ἴδιον ἐκείνῃ εἶον ἀπέσκηψεν. τούτων ῥηθέν|των πᾶς ὁ δῆ-
 μος τῷ μεγαλοψυχίαν αὐτοῦ ἰθαύμασεν, ὅππ' ἧ τοῖς | παισὶ πολλαπλάσιον ἰσχυ-
 συμπάθειαν.
 28. VII. Ὅτι μὲν τῆ Περσείας | ἦσαν Εὐμενὴς ὁ βασιλεὺς μεγάλοις καὶ ἀδελφοῖς
 ἐξή|τιτο μεταβολαῖς (1) · ὑπολαβὼν γὰρ ἐν ἀσφαλείᾳ κατακλιθεὶς τὴν ἰδίαν ἀ-
 χῆν, ὡς ἂν τῆ πολεμιοτάτης αὐτοῦ βασιλείας κατα|λελυμένης, τότε μεγί-
 32. σοις ἀφίπεισι κινδύνοις · ἀγαθὴν (2) γὰρ ἢ | τύχη τὰ βεβαίως δοκοῦντα ἀσφα-
 λῶς ἀνασφίψαι, καὶ συναγωγ|νίσασθαι (3) τι πάλιν ἐκ μεταβολῆς ἀντισπικοῦν, P. 161.
 καὶ λυμαίνεσθαι τὰ καίτορθωθέντα.
 Ὅτι καὶ Περσείας ὁ τῆ Βιθυνίας βασιλεὺς | ἦκε συγχαρησόμενος τῇ συγ-
 4. κλήτῳ, καὶ τοῖς τοῦ πολέμου κατορ|θώσασιν σφραττητοῖς · εὐ τὸ τῆ ψυχῆς
 ἀγνῆς οὐκ ἀξίον ἀφελίπειν | ἀνεπισήμαντον (3) · τῆ μὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν

sibi gratularentur ac felicitatem eiusdem praedicarent, tum se maxime fortunae aliquem ictum expectavisse; deosque oravisse nequa reip. conversio fieret: quod si fortuna sinistrum aliquid decrevisset, id demum in Aemilium unice iacumberet. Quamobrem ubi liberorum calamitas accidit, se hanc quidem vehementer doluisse: ceteroquin ad salutem patriae quod attinet bono animo essent, quandoquidem fortuna inconstantiam invidiamque suam non genera- tim adversus cives sed in suam unius domum exprompsisset. His auditis populus universus excelsum Aemilii animum admirabatur, liberos autem eius maiore adhuc luctu prosequiebatur.

7. Rex Eumenes post cladem Persei magnas et inopinas fortunae conver- siones expertus est: dum enim existimat in tuto sibi esse ditionem suam post inimicissimi regni interitum, in summa discrimina venit. Valet enim fortuna ad evertendum ea quae firmo gradu videbantur insistere: rursus ea- dem valet conversa vice aequilibrium facere, et bene constituta pes- sumdare.

Bithyniae rex Prusias venit ut senatui et imperatoribus bella feliciter gesta gratularetur: cuius animi abiectio haud silentio praetereunda est. Nam-

(1) Cod. συναρμύνηται. (2) ita cod. sed mellem εὐδαμον, ita ut referretur ad Aemilium.

(1) Eumenes, qui Pergami regnavit, satis notae ex Polybio sunt cum regia domo Macedonum inimici- tiae. Haec vero praecipue intelligitur Gallograecorum in eius regnum incursio, quam aegre sustinuit. Le- ge Polybium vaticinium. Ad ceteras miseras acces- sit etiam gravis Romanorum suspicio de Eumene, quasi is Persei partibus studisset; quam suspicio- nem numquam Eumenes satis diluere potuit.

(2) Hinc illud obtrivum in lapidibus fortunae epitaphium ἐγὰρ, non tam bona quam potens in- telligendum est. Apud Italos vox *buono* eundem ha- bet doctorem sensum quem graece ἀγαθός.

(3) Sine dubio haec scripserat Diodorus docu- menta humilis et abiecti animi a Prusia elita, quae vaticanus eozotus omisit, contentus sequente sen- tentia, quae ad eius titulum *de sententiis* quadra- bat. Mutatus vero materiam fuerat, ut arbitror, Diodorus a Polybio xx. 16, apud quem adhuc lo- gitur, sedum apud Livium xlv. 44. qui Polybium nominatim auctorem sequi se ait, dum Prusiam pi- licatum, capite raso, obviam ire legatis romanis solitum, dicit, libertumque se populi romani fuisse, et ideo insignia eius ordinis gerere etc.

ἐπαινεμένης | ἀρετῇ πολλοὶ τῶν ἐπιγενομένων προάγονται πρὸς τὸ ὅμοιον ζῆλον·
τῷ δὲ τῶν φεύγων ἀνανδρείας ὀνειδίζομένης, οὐκ ὀλίγοι τῶν πρὸς τὴν κακίαν δ.
ἐρμύντων ἀποτρέπονται· διὸ καὶ | χρηστὸν οὐ παρέργως τῇ τῷ ἰστορίας παρρησίᾳ
πρὸς ἐπατόρ|θωσιν τοῦ κοινοῦ βίᾳ.

VIII. Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος βασιλεὺς Αἰγύπτου | ἐκπεσὼν τῇ βασιλείᾳ παρὰ
τῷ ἰδίῳ ἀδελφοῦ (1), ἐν ἰδιώτῃ | σχήματι οἰκτῶ κατήντησεν εἰς τὴν Ῥώμην μῦ¹².
σπάδωντες ἑνὸς | καὶ φίλων παίδων· πεπυσμένοι δὲ καὶ τῷ πλὴν πορείαν τὸ κατάλυμα
τὸ τοῦ Δημητρίου τοῦ τοπογράφου (2), πρὸς τοῦτον ζητήσας κατέλυσε; πεφιλοξε-
νημένον (3) ὑπὸ αὐτοῦ πλειονάκις ἐν τῇ καὶ τῷ Ἀλεξανδρείαν ἐπιδημία· ἔκει¹⁶.
δὲ ἐν ὑπερώῳ σενῶ καὶ παντελῶς εὐτελεῖ διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ
μισθῶν· ὥστε τίς ἂν | πισεύσειεν τοῖς ὑπὸ τῶν πολλῶν νομιζομένοις ἀγαθοῖς;
ἢ οὐδὲν ὑπὲρ τὸ μέγιστον εὐτυχοῦντας μακαρίσας ἠγάσαιο; ὁξυτέραν γὰρ | καὶ πο.
μείζονα μεταβολὴν τύχης καὶ φερίπτεيان (b) οὕτως ἀνέλπιστον εὐκα ἂν τις ἐτέ-
ραν ῥαδίως εὖροι· οὐδεμιᾶς γὰρ αἰτίας ἀξιολόγη γενομένης (3), τὸ τηλικούτο τῷ
βασιλείας ἀξίωμα πρὸς ἰδιωτικὴν | ταπεινότητα τύχης ἐπεπτώκει· καὶ ὁ τοσαύ-
ταις μυριάσιν ἐλευθέρων ὀπιγμάτων, ἄφρων φίλος οἰκίας ἴσχε μόνον φειλεταιμ-
μένους ὑπὸ τῇ τῆς ἰδίας τύχης ναυαγίων (1).

que ut laudata strenuorum virorum virtute multi posteri ad studium per-
excitantur; ita stultorum vituperata abiectioe haud pauci ad vitium promi-
retinentur. Quamobrem haud sequiter utendum est historiae libertate ad
communis vitae emendationem.

8. Ptolemaeus Aegypti regno pulsus a fratre, miserabili privati hominis habitu
Romam profectus est cum uno spadone tribusque famulis. Quamquam in iti-
nere de habitaculo romano Demetrii topographi audisset, quaesito eo, ibi diver-
satus est, quem scilicet hominem saepe rex lauto hospitio exceperat cum
Alexandriam ventitaret. Habitabat autem in angusto atque admodum vili
solario, propter maxima locationum in urbe Roma pretia. Quis igitur con-
sidat iis quae vulgo bona creduntur? vel quis homines qui affatim iis af-
flunt, beatissimos iudicet? Quippe velociorem maioremve fortunae conver-
sionem, casumque adeo insperatum, haud facile alibi invenire licet. Etenim Ptole-
maeus nulla gravi interveniente causa in privatae conditionis humilitatem a
tanti regni fastigio decidit, et qui tot milibus liberorum hominum impe-
rabat, repente ad tres servulos, qui ei de suae fortunae naufragio reliqui
erant, redactus est.

(1) Cod. περιφευγόμενος. (b) Cod. περιπέτειαν.

(1) Narratio haec de Ptolemaeo philometoro sin-
gularis est illi quae extat apud Diodorum in vale-
sianis excerptis libri XXXI. p. 584. Ibi dicitur sy-
rus Demetrius obses Romae regius, cognito Ptolemaei
ad urbem itinere, obviam illi ivisse ad vicesimum
centum lapidem, atque rogasse ut munera et orna-
menta ab se reciperet; quae tamen Ptolemaeus recu-
savit. In vaticano autem excerpto commode conti-
nuatur narratio; nempe quod Ptolemaeus miserabili
habitu Romam ingredi voluerit. Quid denique illi
Romae acciderit, commode rursus narrare nobis per-
git Valerius Max. V. 1: nempe quod senatus roma-

nus intellecto demum regis adventu, publico cum
hospitio receperit, quotidianisque muneribus et vi-
ctu honoraverit.

(2) Valerius dicit pictorem alexandrinum.

(3) Philometor regno semel et iterum excidit
propter suam cum minore fratre discordiam. Lege
Porphyrium apud Eusebii chronicon lib. I. 22.

(4) Hartenus certe pertinere libri XXXI. exem-
pta cognoscimus valesianis p. 584. quae iam lauda-
vimus fragmentis. Sequentia excerpta pertinere ad
XXXII. librum, partim saltem mihi videbatur.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΒ.

- Ι. **Ο**τι νεανίσκων | τινῶν πριαμένων ἐρώμενον μὲν ταλάντῃ, κεράμιον ἢ
28. ποτι|κοῦ ταρύχε ϝιακοσίων δραχμῶν, ἀγανακτῶν (2) Μάρκος Πόρκιος Κά|των
τῷ εὐδοκιμημένων ἀνδρῶν, εἶπεν ἐν τῷ δήμῳ δίοτι | μάλιστα δύνανται κατ-
ιδεῖν ὅκ τούτῃ πῶς ἐπὶ τὸ χεῖρον τῆς ἀγωγῆς καὶ πολιτείας ὁμοσφορῇ, ὅτ
ἂν πωλούμενοι πλείονος εὐρίσκονται οἱ μὲν ἐρώμενοι τῷ ἀγρῶν, τὰ ἢ κεράμια
32. τοῦ ταρύχε | τῶν ζευγημάτων (1).
Ὅτι τοῦ Δημήτριος πρίσβεις ἀποστείλαντος ||| εἰς Ῥωμαίους, ἀπύκριτον ἔδω- Ρ. 101.
κεν (1) αὐτῷ σκιδαν καὶ δυσάριστον ὅτι τεύχεται τῷ φιλανθρωπῶν Δημήτριος,
εἰαν τὸ ἱκανὸν ποιῇ τῇ συ|κλήτῳ καὶ τῷ τῆς ἀρχῆς ὀξυσίαν (2).
4. Ὅτι οἱ Ῥέδιοι ἔχοντες ἀγ|χίνοισιν καὶ προσασίαν (3), καὶ ταύτῃ χρώμενοι

DIODORI EXCERPTA

LIBRI XXXII.

1. **Q**uam iuvenes quidam meritorium puerum talento, pontici autem
salsamenti cadum trecentis drachmis emissent, M. Cato Porcius vir illustris ait
coram populo stomachans, licere hinc vel apprime cognoscere reip. et civilis vitae
in peius inclinationem, quando iam essent qui pluris amasium quam agros,
et salsamenti cados quam boum iugum emerent.

Demetrii legati Romam missi durum acerbumque responsum retulerunt,
quod nempe tum demum clementiam impetraturus esset Demetrius, quum satis
senatui pro sui regni viribus fecerit.

Rhodium acumine ingenii et auctoritate prae ceteris praediti, dum his be-

(*) Col. ἀποκρίων. (1) ἔδωκεν non ἔδωκεν, quia intelligitur senatus, qui mos appellatur.

(1) Grave hoc Catonis de romanae iuventutis
luxuria dictum sumpsit Diodorus a Polybio, ut ex
huius vaticanis excerptis infra ponendis perspicuum
fiet, nec non ex editis eiusdem Polybii lib. XXXI. 24.
Sed mirari licet, quod idem dictum paulo post recur-
rit apud ipsum Diodorum paucis variatis. Nimirum
post delatas Romam macedonicas opes, luxuriari Ro-
mae coeptum est; cui malo opposita mox fuit lex
sumptuaria.

(2) Demetrius syrus qui Romae obses erat, au-
ctore praesertim Polybio Romanis inasitis in Syriam

profugit, regnumque recuperavit. Polyb. xxxi. 19-
24. Docet autem nos percommode Zonaras viii.
25. Demetrium, ut deliviret Romanos a quibus sibi
timebat, misisse postea oratores a Syria Romam cum
muneribus, et cum Octavii romani percussoribus quos
ad poenam tradebat; subdit autem Zonaras Romanos
iratos neutram rem recepisse. Haec est igitur ipsa le-
gatio de qua nunc loquitur Diodorus, addito Roma-
norum acerbis responso.

(3) Rhodiorum προσηκτικῶν laudat nominatim Po-
lybius V. 90, qui locus cum praecedentibus legendus est.

λεμον ὀρμὴν καὶ παρὰ τρυφὴν, ἀποπίπτων δὲ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, εἰς ὧσιν ἄνθρωποι ἐκπίπτει ὡς ἀπλησίως τοῖς ἐν τῇ (α) μακρᾷ νόστοις | δυσποτ- 20.
μοῦσιν· ἐκεῖνοι δὲ ἢ ἔτ' ἢ παρὰ τῶν ἰατρῶν θεραπεύειν ὑπακούσαντες μη-
δὲν βελτίον ἀπαλλάττεσι, καταφεύγουσιν ἐπὶ αὖθις θύτας ὡς μάντις, ἱστοὶ δὲ
προσδέχονται τὰς ἐπιβολὰς ὡς παντοδαπὰ γένη ἀνθρώπων· καὶ ῥόδοι ὡς ἀλό- 21.
γως ἐν πάσαις τῇ ἐπιβολαῖς ἀποπίπτοντες, εἰς τὰς ἀπὸ τῆ καταφρονέμενων βοη-
θείας κατέφευγον, καὶ τοιαῦτ' ἔπραττον, | ὧν καταγέλαστοι παρὰ τοῖς ἄλλοις
ἔμελλον ὑπολειφθῆσθαι.

Ὅτι οὐκ ἡ κατασκευὴ καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἡνῶν, ἀλλ' ἡ τέλμα ὡς τῇ |
ἀνδραγαθούτων ἐπὶ αὐτῇ αἱ χεῖρες καταγωνίζονται. 23.

1. Ὅτι Καρχηδόνιοι (1) πελειήσαντες πρὸς Μασσανάσιν ἔδοξαν κατὰ λυκί-
ται τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας (2). πρεσβυτάτων ἢ αὐτῶν ἀπέκρισιν ἔδωκαν, εἰδί- 32.
ναι ὁ δὲ γινώσκων· ἀταρξῆ δὲ πῶ ἀπέκρισιν οἱ Καρχηδόνιοι λαβόντες, ἐν με- 33.
γάλη ταραχῇ ὑπερχον.

P. 43. Ὅτι οἱ τὰς ἡγεμονίας ἀντιποιήσαντες ἐκλόμενοι, κτῶνται μὲν αὐτὰς | ἀν-
δρεία καὶ συνέσει, πρὸς αὐξήσιν δὲ μεγάλῳ ἄγκισιν ἔπικρία καὶ φιλονεικί- 1.
α, ἀσφαλίζονται δὲ φόβῳ καὶ καταπλήξει· τούτων δὲ τὰς ἀποδείξεις λά-
βοις τῇ πάλαι ποτὶ συσθεσίαις δυνασίαις ἐπιστήσας τὸν, ὡς τῇ μὲν ταῦ-
τα γινόμενῃ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ (3).

Ὅτι τῇ πρεσβυτέρῳ τῇ Καρχηδονίων αἰτίαις τῇ πολέμῳ τῇ πρὸς | Μασσάνα

sed quum mox conatibus excubisset, ad absurda consilia delabebatur; pro-
sus ut illi aegroti qui nullum diuturnorum morborum luctum exitum con-
sequuntur. Et enim hi, si postquam medicorum curae paruerint, nihilo ta-
men melius se habent, tum denique ad haruspices haruolosque confugiunt.
Ita et Rhodii omni suo tentamine praeter spem exclusi, ad despectorum ho-
minum auxilia confugerunt, seque ridiculos admodum ceteris populis exhi-
buerunt.

Non instructura molesque navium, sed vis animi et nauticorum militum
manus victoriam comparant.

5. Carthaginienses dum bellum Masinissae inferunt, romanum foedus vio-
lare visi sunt. Quare his legationem deinde mittentibus, responderunt Romani,
scire se quid factu opus esset. Hoc obscuro audito responso Carthaginienses
ingenti perturbatione iactabantur.

Qui potestatibus potiri student, eas fortitudine sapientiaque consequun-
tur; clementia et benignitate magnopere augent; metu denique ac terrore tuen-
tur. Rei veritatem cernere tibi licebit, si et iis quae olim extiterunt regnis,
et praesenti Romanorum imperio, mentem intendes.

Quum Carthaginensium legati adfirmarent, eos qui causa belli adversus

(2) Cod. totis.

(1) Ut bellum punicum sive adversus Masinissam sive extremum contra Romanos in XXXII. li-
bro collocem, utq. duce Photio, qui in secunda bu-
lia libri ecloga Carthaginiis excidium, in tertia Ma-
sinissae laudes habet.

(2) Appianus punic. LXVIII. 899.

(3) Videtur haec particula orationis in senatu
romano fortasse recitatae cum de punico tertio bello
deliberaretur. Nisi potius historici ipsius sententia
est.

8. κικολαυκίαι ἀποφανομένων, ἥ ἐκ τῆ συνιδρίας τινὸς ἀναφανίσαντες, καὶ πῶς εὖ παρ' αὐτῆς καιρὸν κατεδικάσθησαν εἰ τῆς ἀφροδῆς αἵτιοι γινόντες, ἀλλὰ ῥῶ πῶ κατάλυσιν | τὸ πολέμῳ; εἰ τῶ Καρχηδονίων πρέσβεις ἐπισώπησαν, εὖκ ἔχον-
 12. τες δίκαιον (2) οὐδὲ ἐλογον ἀπέφασιν· ἡ δὲ σύγκλητος ἀπέφασιν | ἔδωκε δυσ-
 ξάπilon καὶ δυσκαταίητον· ἐδογμάτισε γὰρ γινώσκειν | αὐτὸν Ῥωμαῖος ὁ δὲ
 πράττειν αὐτοῖς (1).

16. Ὅτι αἱ γυναῖκες τῶ Καρχηδονίων προσέφερον χρυσοὺς κόσμους· ἐσχάτης
 γὰρ οὗσης ἡ | τὸ εἶναι τῶ ἀφροδῆς (1), ἅπαντες εὖκ ἀπολλύναι τὰ χρηματα διελам-
 βανον, ἀλλὰ διὰ τῆς τούτων δόσεως ἔκρινον ἐπανορθοῦναι | τὸ ἰαυτῶν σωτη-
 ρίαν (3).

20. VI. Ὅτι Κάτων Μάρκος Πόρκιος ἀποδ' ὅχρ' δὲ τυγχάνων μεγάλης ἐπὶ συνί-
 σι, ἐρωτηθὲς ὑπὸ τινὸς τί πράττει ὁ Σκιπίων κατὰ τὸν Λιβύην, εἶπεν
 μένος φρονεῖ (c).

- Ὅτι οἷος πείπνυται τοῖς (1) δὲ σκιαὶ ἀίασιν (2).
 Ὁ δὲ δῆμος τηλικαύτην εὐνοίαν ἔσχε πρὸς τὸν ἄνδρα τούτον, ὥστε ὕπατον
 αὐτὸν γινέσθαι (1).
 Ὅτι ἡ τύχη παρκαθάπει (c) ἐπίτηδες ἀγωνοθετοῦσα, τὰς συμμαχίας | ἐάλλ-
 λαξ τοῖς ἀποπολεμοῦσι παρέχεται (5).

Misissam fuerant poenas dedisse, nescio quis e senatoribus ait: cur vero non ipso criminis tempore puniti sunt discipuli auctores, sed post belli finem? Ad quae verba legati Carthaginiensium iusta et probabili defensione carentes obmutuerunt. Tum rigidum abstrusque sensus responsum senatus edidit; pronuntiavit enim, quid facere oporteat compertum Romanis esse.

Feminae Carthaginiensium ornatus aureos obtulerunt reip. Nam quum in extremo cives essent vitae limite, nemo se opes perdere arbitrabatur; immo vero his contributis, salutis propriae cuncti consulere iudicabant.

G. M. Porcius Cato, qui magna sapientiae laude florebat, a nescio quo interrogatus quid in Africa Scipio ageret, dixit:

Solus hic sapit; ceteri tamquam umbrae vagantur.

Populus autem tanta hunc virum benivolentia complexus est, ut consulem fecerit.

Fortuna quae tamquam dedita opera bellum conciverat, operi suam alternatim decertantibus suppeditabat.

(1) Ita cod. (2) Sic form loquitur idem Diodorus XVII. 118: Ἰπὶ τῆς ἐργασίας τοῦ Ῥώμης ἀφροδῆς ἀφροδῆς ἀφροδῆς. (3) Cod. αὐτὸς ἀφροδῆς. Sed αὐτὸς ἀφροδῆς est ex sequenti. (4) Cod. τοῖς. (5) Ita cod. et notemus grecum adverbium, nisi mendum est.

(1) Copiosius heic repetuntur, quae paulo ante eulogarius alius adstrictius exceperat. De re quae lege Appianum p. 153.

(2) Cato Appianum p. 153.

(3) Ex odys. X. 495. Sumit autem Diodorus a Polybio, cuius esse hoc fragmentum testatur Suidas voc. ἀφροδῆς; ideoque inter Polybii reliquias lib. XXXVI. 6. relatum fuit.

(4) Sermo est de Africano minore. Et quidem in Vaticano excerpto contractus inter hoc fragmentum est. Nos eam puritate moris nunciamus quod

consulem Scipionem designavit populus, sed quod adhuc adolescentulum ei citra legitimam aetatem eo magistratu exornavit. Itaque addenda verba sunt ex ipso Diodoro fragm. ed. p. 591. μετὰ τῆς ἐλπίδος συγγράμματος, μετὰ τῶν νόμων ἀπορροπῶν.

(5) Pertinet haec particula ad quodlibet, quae sub obsessae Carthaginiis moenia sebant, pugnas; alternante armorum fortuna, uti legere licet apud Appianum p. 153. sqq. et Zonaram VIII. 27.

Ὅτι ἡ σύγκλητος πρεσβυτάς ἐξαπίστευεν εἰς τὴν Ἀσίαν εὖ κατα-
λύσαντας τὸν πόλεμον Νικομήδους καὶ Πρυσίου (1) τὴν ἰδίαν παῖς. Ἐ-
ἵλετο αὐδρας εἰς τὴν πρεσβείαν Λυκίην ποδαγρικὸν, Ἐ Μαγνούσιον (2), ὅς κατεβή-
κεν κεφαλὴν κεραμίδος ἐπιπεσούσης καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῶν ὁσῶν ἐξηρημένος,
καὶ Λεύκιον παιτελῶς ἀναίσθητον. ὁ δὲ Κάτων ἀφηγούμενος τὴν συνείδησιν καὶ
συνέσει διαφέρων εἶπεν ἐν τῇ συγκλήτῳ, διότι πρεσβείαν ἀποστέλλομεν οὔτε
πόδας οὔτε κεφαλὴν οὔτε καρδίαν ἔχουσιν. οὗτος μὲν οὖν τὴν εὐστοχίαν ἀνέβη-
τον ἔσχε καὶ τὴν πέλιν. ||

P. 214.

VII. Ὅτι καὶ τὴν πολιορκίαν Καρχηδονίων Ἀσδρούβας διαπρεσβυτάς μενος
πρὸς Γολύσσην (3), παρεκαλεῖτο εἰλθεῖν εἰς σύλλογον. καὶ καὶ τὰς ἐντολὰς τῆς
σφραγιστοῦ προέτινε τῷ Ἀσδρούβᾳ αὐτῷ τε καὶ δέκα εἰκίας (4) αἷς ἂν βούλη-
ται ἀφράλῃαν, καὶ δωρεὰν ταλάντων δέκα, καὶ δοῦλα σώματα ἑκατὸν. ὁ
δὲ Ἀσδρούβας ἀπεκρίθη μὴ δεῖ ποτε ἐπὶ φέσσει τὸν ἥλιον πυρπολυμένης τῆς
πατρίδος ἑαυτὸν διατρέφειν. καὶ τοῖς μὲν λόγοις ἐθραύετο, διὰ δὲ τῆς ἰσ-
τρῶν ἐφωράθη διαδιδράσκων. ἔς γε καὶ τῆς πατρίδος οὐσας ἐν ἀπειρωσμί-
ναις ἐλπίσιν ἐξύφα, πότμος ἀκαίριος συνάγων, καὶ πολυτελῆ δεῖπνα ποιῶν,
καὶ δωτέρας ἱερᾶς ὑπερηφάνως διατίθεται. καὶ οἱ μὲν πόλις λιμῶ
ἀπείθνησκον, ὁ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἐφόρει πορφύραν καὶ πολυ-
τελῆ χλαμύδα, καθάπερ ἐμβαλεῖν τοῖς τῆς πατρίδος δυσκληρήμασιν (5).

Senatus legatos misit in Asiam, qui bellam inter Nicomedem Pru-
siamque parentem eius sedarent. Delegit autem qui in legationem proficisce-
rentur Licinium podagricum; Magnusium, cui testae lapsus caput attriverat,
et multa cranii pars deperierat: et Lucium sensu plane carentem. Tum Ca-
to senatus princeps, et sapientia excellens, ait in curia: legationem mit-
timus neque caput neque pedes neque cor habentem. Peridoneum hoc di-
ctum in urbe magnopere celebratum fuit.

7. Quo tempore Carthago obsidione premebatur, Hasdrubal missis ad Gu-
lussam legatis, ad colloquium hunc invitavit. Porro Gulussa de imperatoris
sui mandato concedebat Hasdrubali familiarum decem, quas vellet, incolumitatem;
talentorum decem donum, et mancipia centum. Respondit Hasdrubal pati
se non posse ut ipse incolumis, ardente patria, solem aspiceret. Et ver-
bis quidem audax erat, sed facta ignavum coarguebant: is enim in summa
patriae desperatione deliciis indulgebat, intempestivas potationes celebrans,
et sumptuosa convivia instruens, secundasque mensas superbe apponens:
dumque cives fame interirent, ipse ad malorum cumulum purpurea pretiosa-
que chlamyde induebatur, patriae quodammodo calamitatibus insultans.

(1) Cuius sicut.

(1) Photius in libri XXXII. quarta ecloga ha-
bet Prusiae necem ab impio filio Nicomede patrata:
unde comunode agnoscimus vaticani huius excerpti
iustam sedem.

(2) In Polybii vaticanis excerptis occurrit haec
narratio, unde plagium Diodori cognoscimus; sed
ibi dicitur *Aulus Macinius*. Porro ut Diodorus Po-
lybium, ita hunc vel illum expressit Appianus mi-
thrid. cap. VI, omissis tamen legatorum nominibus.
Et in Diodori quidem fragmentis editis nihil supe-

rest de controversia Prusiae cum filio, nisi partici-
dium ab impio filio patratum: sed tamen apud Ap-
pianum historiam non indiligenter scriptam legimus.

(3) Gulussa erat e Masinissae regnantibus li-
liis tertius, quem Scipio cum numidicis copiis ad
exercitum romanum adiunxerat. Zonar. vii. 27.

(4) In hac et reliqua supremarum Carthaginis
rerum narratione sectatur Diodorus more suo Poly-
bium xxxix. 2. sqq. ita tamen ut aliis verbis uta-
tur, et res ipsas interdum variet.

- VIII. Ὅτι καὶ τὴν ἄλυσιν τῆς Καρχηδόνος ὁ στρατηγὸς τῆς μεγαλοψυχίας, δὴ
 16. μᾶλλον μεγαλαυχίας, ὀπληθόμενος, καὶ οὖν αὐτομόλως καταλιπὼν, ἦκε πρὸς
 Σκιπίωνα μεθ' ἱκετηρίας· προσπιστῶν | δὲ τοῖς γένεσι μετὰ δακρύων πᾶσαν
 δευτικὴν προίμενος εἰς συμπάθειαν ἔλαβε τὴν Σκιπίωνα· ὁ δὲ ᾤδρακαλίσας | αὐ-
 20. τὸν θάρρειν, καὶ πρὸς οὖν συνειδριύοντας φίλος εἰπὼν, οὕτως ἐστὶν ὁ πρότερον
 μὴ βυλόμενος ὅππῃ πολλοῖς φιλανθρώποις σωθῆναι· τοσαύτην μεταβολὴν ἡ τύ-
 χη καὶ δύναμιν ἔχει, πᾶσαν ἀνθρώπινην ὑπεροχὴν ἀνελπίτως σφάλαισα.
 Ὅτι τῆς Καρχηδόνος ἐμπρησθείσης, καὶ τῆς φλογὸς ἀπάσαν τὴν πόλιν κα-
 21. ταπληκτικῶς λυμαινομένης, ὁ Σκιπίων ἀπροσπονήτως ἐδάκρυεν· ἐρωτηθεὶς δὲ
 ὑπὸ τῆς Πολυβίου ὀπιστάτης (1), τινὲς | ἕνεκα τοῦτο πάσχει; εἶπε, διότι τῆς κατὰ τὴν
 τύχην μεταβολῆς ἴννοισιν λαμβάνω· ἴσθαι γὰρ ἴσως ποτὲ τινα καιρὸν ἐν ᾧ
 28. τὸ ᾤδραπλήσιον πάθος ὑπάρξει καὶ Ῥώμῃ· καὶ τούτους | εἰχὼς ᾤδρα τὴν ποιητὴν (2)
 προηέγκαστο.

Ἔσεται ἡμᾶρ ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἰλίος ἱρὴ,
 Καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς (3).

8. Capta Carthagine, dux eius magnanimitatis vel potius iactantiae obli-
 tus, relictis transfugis, ad Scipionem supplex venit, atque eius genibus
 advolutus infimisque precibus utens, Scipionis misericordiam commovit: qui
 bono illum animo esse iubens, mox adsidentibus amicis, hic est, aiebat, qui
 nuper noluit non sine multis beneficiis servari. Tanta est fortunae inconstan-
 tia ac vis ad quamlibet hominum subvertendam insperato superbiam.

Ignem Carthagini iniecto, totamque urbem flammis horribiliter devastan-
 tibus, Scipioni haud simulatae lacrymae obortae sunt. Rogatus autem a praesente
 magistro suo Polybio, cur ita commoveretur? fortunae, inquit, inconstan-
 tiam mecum reputo. Quippe aliquando futurum fortasse est, ut eadem
 calamitas Romae accidat; atque hos poetae versus recitavit:

Veniet dies, qui sacrum peribit Ilium,
 Et Priamus et populus.

(1) Huius vocabuli non unum esse significatum
 scimus; e quibus praesens posuimus secuti etymo-
 logiam; magister vero, quia ipse Polybius XXXVIII.
 5. rem eandem narrans, addit καὶ γὰρ ἦν αὐτοῦ καὶ
 εὐκαταλός.

(2) Iliad. vi. 448.

(3) Qui mox in codice subsequitur Diodori in-
 gressus in res aethiopicas, videtur mihi omnino pro-

hoemium initiumque libri. Quamobrem sponte mea
 librorum huius divisionem feci. Nam codex, more suo
 perpetuo, continuus est. Transitionem a punicis ad
 aethiopicas calamitates videtur spectare Cicero de N.
 D. III. 38. cum ait: Critolaus evertit Corinthum,
 Karthaginem Hasdrubal. Illi duo illos oculos orae
 maritimae effuderunt.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΓ. (1)

Ι **Ο**τι ουδέποτε (a) συμφοραὶ τηλικαῦται (b) τῇ Ἑλλάδι κατέπχον ἀφ' ὅτε μνήμης ἱστορικῆς | αἱ πράξεις τετεύχασιν (v). δὲ γὰρ τῇ ὑπερβολῇ τῇ ἀκλῇ. 31. P. 135. φημάτων | οὔτε γράφων τις οὔτε ἀδιαγινύσκων ἀδακρυς ἂν γένοιτο · ἐγὼ δὲ | οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι προσαντίς ἐστι μεμνηῖσθαι τῇ Ἑλλάδος δυστυχημάτων, καὶ τοῖς ἐπιτηγομένοις δὲ τῇ γραφῇ ἀδιδόναί τὰ παρχθίντα πρὸς αἰώνιον μνήμην · ἀλλ' ἐγὼ μένος οὐκ ἐλάχιστον πρὸς δίορθωσιν τῇ ἀμαρτανέντων συμβαλλόμενον τοῖς ἀνθρώποις τὰ δὲ τῇ ἀποτελισμάτων πείρας νεθετήματα · ὥς

DIODORI EXCERPTA

LIBRI XXXIII.

1. **E**x quo hominum gesta historiarum memoriae commendari coeperunt, nullae unquam Graeciae calamitates tantae, uti nunc, corripuerunt. Sane tam gravem malorum cumulum nemo sine lacrymis scribet aut leget. Nec vero nescio quam arduum odiosumque sit mala Graeciae dicere, resque gestas sempiternae posterorum memoriae ministra historia commendare. Sed enim video ad emendanda peccata hominum non parum conferre admonitiones illas,

(1) Cod. ὅτε ποτὶ. (b) Cod. τελευτῶν.

(1) Si ad Photii eclogas, prout sunt in editionibus respiciamus, neque XXXIII, neque XXXV. Diodori librum videtur Photius legisse. Sed enim plane constat, Photii locum codicis cccxv corruptum esse, ubi ait lectos a se Diodori libros trigessimum secundum (trigessimum quartum) quadragessimum octavum, trigessimum primum, secundum, quartum, sextum, trigessimum septimum, trigessimum octavum 23. [24.] μ. 22. 5. δ. 4. 22. 22. Sane in codicibus quosque vaticanis Photii duobus aequae mendosa scriptura est; neque tamen quisquam sibi persuadebit lectum a Photio librum Diodori xlviii, qui nullus unquam fuit; praesertim quoniam ipse Photius cod. lxx, quadraginta tantum fuisse Diodori libros confirmet. Quare et Rhodumunus conatus est immensum librarium errorem corrigere, et XXXVIII scribere pro XXXXVIII, id est materiam fleti octavi quadragiesimi in trigesimo octavo posere. Rursus illa perturbatio numeralium notarum satis inquit huius loci corruptionem. Ergo retento octono notarum numero (excepta illa seduct

nota quae in parenthesi est) sed earum qualitate, emendata sic locum habet 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. 22. id est a XXXI a XXXVIII. Perfecto eclogarum quoque valesianus legisse videtur excerpta a XXXI et XXXVII, omisso notis librorum XXXIII et XXXV, quod vis tamen credibile potest. Utinamque se ista habent, ausus sum librum XXXII a XXXIII, dividere: ille enim satis fuit mihi plenus videtur rebus syriacis, rhodiensibus, lusitanis, bello Masinissae, et tertio maximo carthaginiensi. In posteriore autem commode ponebam bellum item maximum et fatale Achaearum, quod laeviter scribi non potuit, et Viriathi Buthique gallicae castas res. Et si recensiti videretur, inveniat librum uti vult: sed tamen non avertit, nullum Diodori librum ab eclogario vaticano praesentari solere.

(2) Pertinetus punicarum rerum narratione Diodorus, ad achaicas transit, quibus eodem tempore haec a Romanis impressus fuit, Corinthio detecta.

8. οὐ γὰρ τοῖς ἰσοροῦσι τὰς μίμψεις ἀντὶφέρειν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς κερκαλέσι τὰς πράξεις ἀφρόνως· εὐ γὰρ δι' ἀνανδρείαν στρατιωτικὴν, ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν πολιτικὴν, τὸ ἔθνος ἦν | Ἀχαιῶν ἀνέπειτος τοῖς ἀκλήρημασι· ὧς γὰρ οὗτος αὐ-
12. τοὺς καιροὺς δεινοῦ πάθος ὧς οὗτος Καρχηδονίης τελευτήντος. | οὐ γὰρ ἦττον ἀτύχημα, μᾶλλον ἢ, εἰ γὰρ τάληθις εἰπεῖν, τὸ ἀκλήρημα συνέβαινε τοῖς Ἑλλήσιν· εἰσὶν γὰρ μὲν γὰρ ὁλοσχερῶς ἀφανισθέντες, καὶ τ' ὅππ' τοῖς ἀκλήρημασι λύπῃ συναπέβαλον· εἰ δ' ἐν ὀφθαλμοῖς ἰδόντες συγγενῶν καὶ φίλων στρατὸς καὶ
16. πελεκισμοὺς (1) | καὶ παρὶδὼν ἀλώσεις, καὶ ἀρπαγὰς, καὶ πανδημίαις μὲν ἔβριχεν | ἀνδραποδισμοὺς, καὶ τὸ τιμὸν τῶν ἐλευθερίαν καὶ τ' παρὶστήσαν ἀποβαλόντες, μετὰ τὴν ἀγασθὴν ἐλλάττειτο τὰς ἐσχάτας συμφορὰς· ἀποσπέντα γὰρ οἱ τὴν
20. Ῥωμαῖες πόλεμον ἐμπεσόντες, τῶν μεγίστων ἀκλήρημάτων ἡπειράθησαν· εἰς θεῶν γὰρ | ἡς εἰσελὺσα τις κατέχευε τὸ ἔθνος τῶν Ἀχαιῶν καὶ παρὰδοῦναις ὁρμῇ πρὸς ἀπώλειαν· αἵτις δ' ἦσαν ἅπ' πάντων κακῶν οἱ στρατηγοί· οἱ μὲν γὰρ
24. αὐτῶν ὄντες κατάρχειοι, κινήσεις καὶ πολέμων | ὑπάρχον εἰσέτι (1), καὶ γὰρ ἀπεδόσεις εἰσηγοῦντο, καὶ πολλοὺς τ' ἀπέρων χειροφίλων ἔχοντες πυργῶς (1), ἀπεσείοντο τὰ πλήθη· τινες δ' ἀφροσύνῃ καὶ εἰπεστον εἰς ἀπεγνωσμένους ἀνελόγηται·
28. μᾶς (2)· μάλιστα δ' ὁ Κριτόλαος (3) ἐξήκαυσε τὰς ὁρμὰς τῶν πλήθους πρὸς καιροποιεῖν· χρώμενος δ' τῷ τ' ἀρχῇς ἀξιώματι, φανερώς κατηγορεῖ Ῥωμαίων εἰς ὑπερηφάνειαν καὶ πλεονεξίαν· | ἔφη δ' φίλος μὲν βοῦλεσθαι Ῥωμαίων ἐπάρχειν, δεσπότας δ'

quas successuum experientia suppeditat. Quare nequaquam historici reprehendendi sunt, verum illi potius homines qui sua stultitia res male gesserunt. Nam profecto haud ignavia militum, sed ducum imperitia gentem Achaeorum malis obruit. Etenim cum per idem tempus diuini illius exitium Carthaginiensium evenisset, haud levius infortunium, immo si vere loquendum est, gravior miseria in Graecos incubuit. Neque Carthaginienses deleti funditus, sensum quoque calamitatum simul amiserunt; Graeci autem dum praec oculis habent cognatorum amicorumque supplicia, et capita securibus caesa, et patriarum urbium captivitates ac direptiones, populosque tummatim cum contumeliis hastae subiectos, amissa omni libertate atque fiducia, summorum bonorum apicem cum extremis miseriis commutaverunt: nam quia stultissime romanum bellum susceperunt, ideoque tantam infelicitatem experti sunt. Et quidem videtur divinitus immissa quaedam genti achaicae rabies absurdasque impetus ad interitum. Erant autem malorum omnium causa duces: quorum alii obaerati bella ac seditiones ventilabant, aerisque alieni dissolvendi auctores fiebant, qua in re ab inope multitudinis adiuti, populos conciebant. Alii autem ob suam stultitiam desperata consilia agitabant; quos inter praecipuus Critolaeus ad novarum rerum studium multitudinem inflammabat; isque sui magistratus auctoritate abutens, Romanorum palam superbiam atque avari-

(1) Notemus vocabulum. Namque haec hactenus occurrebant πλεονεξία apud nostrum Diolorem XIX. 101, et Isidorum. Valer. p. 615. (2) Nam pro αἵτις?

(1) Haec prodest cogitare pares illos plebis romanae motus ob aemulicem extinguendum, nec
(2) Haec est Critolaeus Achaeorum dux qui proelio superatus a Metello romano venenum hausit. Liv. epitom. l. ii. aliique historici.

P. 136.

ἀκατίως ἀναδεικνύει· μὴ προκαλεῖσθαι ἢ βέβαιον τόδε καὶ θόλος τοῖς πλήθε- 32.
σιν· ὡς ἴαν μὲν ἄνδρες ὦσιν, οὐκ ἀπορητὸς || συμμαχῶν· ἴαν ἢ ἀνδράποδα,
κυρίων· ἐμφάσεις τε διὰ λόγων ἀπέλειπεν, ὡς ἦδη καὶ βασιλεῦσι καὶ πόλεσι δει-
λεῖται ὧς συμμαχίας (1). | — Ὅτι δὲ τῶν λόγων ἐκκεῖναι τῶν ὀχλῶν ἢ
ἐμὴν, εἰσένεγκε | ψήφισμα ποιεῖν τῶ μὲν λόγῳ πρὸς Λακεδαιμονίους,
τῶ ἢ ἔργῳ πρὸς Ῥωμαίους (2). οὕτω ἢ πολλάκις ἢ καὶ αὖτ' ἀρετῆς προτε- 3.
ξεῖ, καὶ ἢ πρὸς τὸν ὀλεθρον νέεσθαι γνώμη αὖ πρὸς σωτηρίαν ἀπείχεσθαι
ἀσφαλήτεως.

II. Ὅτι ὧς τὸ Κορίνθου καὶ εἰ | ποιηταὶ προειρηκότις ἦσαν.

8.

Κορίνθος ἄστρον οὐκ ἄσημον Ἑλλάδος (3).

Αὕτη πρὸς κατάπληξιν τῶ μεταγενετέρων ἀπὸ τῶ κρατούντων ἔρασιςθη·
οὐ μόνον ἢ καὶ τὸ καταστροφῆς καιρὸν ἢ πόλιν ἔτυχε ὧς τοῖς ὀφθαλμοῖς μετὰ- 13.
λλας συμπαθείας, ἀλλὰ καὶ καὶ τῶ ὑπερὸν χρόνον εἰς ἰσάκας κατέρριμένη πα-
λὺν ἐποίησε τοῖς αὖ θεωροῦσιν αὐτὴν ἔλεον (4). οὐδεὶς γὰρ τὸ παροδυνόντων αὐτὴν παρ-
ύλθεν ἄδακρυς· καίπερ ὀφθαλμοὶν λείψανα βραχία | τὸ ὧς αὐτὴν γενημένης εὐδαι-
μονίας τε καὶ δόξης· διὸ καὶ καὶ τῶ ὑπερὸν χρόνον παλαιᾶς ἡλικίας καιροὺς διεληλυθότων 16.

tiam accensabat. Et se quidem Romanorum amicitiam non respicere dicebat, sed dominos invitum pati; neque id propterea per multitudinem firmum fore. Quare si viri fuerint, haud ipsis socios delicturos; sin mancipia, dominos. Tum in sermonibus falso iactabat, tamquam iam reges ac civitates in societatis foedus secum coissent. — Atque hac oratione populis inflammatis, legem de bello tulit Lacedaemoniis in speciem inferendo re autem vera Romanis. Adeo saepe virtuti improbitas praevalet, et salutaribus monitis exitiosa sententia!

2. De Corintho iamdiu poetae quoque dixerant:

Corinthus astrum non obscurum Graeciae.

Hanc urbem ad posteritatis terrorem victores deleverunt. Ipsa vero non solum excidii sui tempore multam cernentibus miserationem commovebat; sed consecutis quoque aetatibus, quum solo prostrata iaceret, nemo eam sine misericordia spectabat: nemo sine lacrymis praeteribat, tantae licet beatitudinis ac gloriae breves admodum reliquiae conspicerentur. Quare et post veterem il-

(1) Incundum est cognoscere quonam pacto Diodorus in suam rem servocet Polybium, verbis variatis. Sic etiam Polybius ΔXXVIII. §: Κριτόλαος, βασιλεὺς τῶν εὐδαμονίων καὶ τοῦ ἀποβήσαντος τοῖς τῶν Ῥωμαίων παρὰ τῶν βασιλέων· οὕτως καὶ τῶν Ῥωμαίων φίλους ἐποίησε, δεικνύσας ὅτι οὐκ ἂν εἰδόμενοι πρὸς ἐναντίον· ἀλλὰ οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον, ὡς ἴαν αὖτ' ὀφθαλμοῖς ὦσιν, οὐκ ἀπορητὸς συμμαχῶν· ἴαν ἢ ἀνδράποδα, κυρίων· ἀποία δ' ἀνδράσι καὶ τοῖς ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλέων νίκας, καὶ τῶν πολιτευμάτων ὅτι καὶ οὕτως αὐτῶν τῶν προειρημένων.

(2) Pausanias VII. 1 §: Κριτόλαος ἐκ Κορίνθου ἄγαθός τις ὁρμητὴς, ὁνόματι μὲν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ τοῦ ἀστροῦ, ὁνόματι δὲ καὶ Ῥωμαίους ἐκ τοῦ εὐδαμονίων πόλεως.

ἔρασιςθη: Critolaus vocato Corinthum concilio. Achaeis persuasit, ut contra Spartanum bellum fierent, aperteque Romanis etiam bellum indicerent. Confer Zonaram VIII. 31.

(3) Incognitumne an notus hic versiculus sit, quaerendum superest. Sed Cicconi is certe prae oculis erat, cum pro lege manilia cap. V. dicebat: Corinthum patres nostri totius Graeciae lumen extinctum esse voluerunt. Reconciliationes causas, ad quas Corinthus ad interitum ruit, praebet idem philosophus Cicero de rep. II. §: desidium, sed et, molitum, et delictorum nimiam affluentiam.

(4) Sic loquitur de Hierosolymis Hieronymus, de Smyrna Aristides.

ῥῥόνων σχεδὸν ἑκατὶ θιασάμενος αὐτὸν Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ, | ὁ δὲ τὰς
20. πράξεις ὀνομασθεὶς θεὸς, ταύτῳ ἀνέστησεν (1).

* Ἐναντίῃα γὰρ πάθῃ συνείχετ' αὐτὰς ψυχὰς ἢ ἀνθρώπων, ἐλπίδι σωτηρίας, καὶ
πρὸς δόξαις καὶ ἀπολείας (2).

- III. Ὅτι ὁ Ὑριάθος ἐπὶ τῷ γάμον (3) | πολλῶν προτεθέντων πραγμάτων καὶ
πολυτελῶν, ὡς ἄδειαν εἶχε τῇ θείας, ἐπερώτησε τὸν Ἀστόλπαν, εἰ ταῦθ' ὀρώντες οἱ
21. Ῥωμαῖοι ἔδωκα σοὶ καὶ τὰς ἐσιάσεις, πῶς δὲ τούτων πολυτελείας ἀπέχοντο, δύ-
νάμενοι ταῦθ' ἀφαιρῆσθαι δέκα τῷ ὀξυσίῳ; τὸ δὲ εἰπόντος ὅτι πολλῶν εἰσό-
των οὐδεὶς ἐπεβάλετο λαβεῖν ἢ αἰτῆσαι. τί οὖν εἶπεν, ἄνθρωπε, διδόντων
σοὶ τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ἀσφαλῆ τούτων ἀπόλαυσιν τῷ κρατούντων, καταλιπὼν τού-
22. τας, | ἐπεθύμησας τῇ ἐμῇ ἀρχαυλίας καὶ ἀφειρίας οἰκείας γενέσθαι; | ἢν δὲ οὗτος κα-
τὰ τὰς ἀπολογίας εὐτοχος, ὡς ἂν εἴξαι αὐτοδιδάκτε καὶ ἀδρατξόφει φύσεως φέρων
ὁδὸν λόγους καὶ γὰρ τὸν Τύκλῳ (4) οἰκούντων οὐδέποτε μὲν ὄντων ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰρέ-
31. σεως, | ἀλλ' ὅτε μὲν πρὸς Ῥωμαίους, ὅτε δὲ πρὸς αὐτὸν ἀφιστρεφέντων (2), || καὶ πολ. P. 1.45.
λάκις ἔτο πρᾶττόντων, αἰνόν τινα διαλθὼν οὐκ ἀτόφως | ἔκωφεν ἅμα καὶ ἐπέ-
πληξε τὸν τῇ κρίσεως αὐτῇ ἀβέβαιον. ἔφη | ἴσθι τινα μίσρον ἔσθαι τὴν ἡλικίαν ὄντα
4. γεμῆται δύο γυναῖκες. καὶ | τὸ μὲν νεώτερον ὁμοιοῦν ἐκντῇ φιλοτιμωμένῳ τῷ

Iam aetatem exactis centum ferme annis, C. Julius Caesar, qui ob suas res gestas dictus est deus, hanc spectans instauravit.

* Contrarii affectus mortalium animos occupabant, spes salutis et exitii formido.

3. Viriathus, cum in eius nuptiis multae et preclarae res pompaliter essent propositae, dum per otium eas spectat, sciscitatus est Astolpam, si forte has opes in convivio eius Romani vidissent, quomodo iisdem abstinuissent, quas auferre vi poterant? Quo respondente, multos sane has vidisse, neminem tamen abstulisse aut postulasse; cur ergo, mi homo, inquit, dominis his relictis, qui tibi otium et harum rerum tutum usum concedebant, rusticitatis obscuritatisque meae adfuiis fieri maluisti? Erat sane Viriathus in narrationibus mire scitus: quippe qui suos sermones de spontanea puraque natura promebat. Nam etiam cum Tuccae cives, numquam in proposito firmi, modo ad Romanos modo ad se deficerent, idque non semel iam fecissent, inconstantiam iudicii eorum fabula quadam laud insipienter narrata irrisit pariter ac territavit. Dicebat enim quendam aetate media virum uxores

(2) Col. ἀφιστρεφέντων.

(1) Res aliis verbis innuitur etiam in Diodori fragmentis editis p. 591; quibus nunc vaticana accedunt; nec non a Pausania II. 1. 3.

(2) Utrum haec sententia ad res graecas an ad lusitanas pertineat, prorsus non liquet.

(3) Etiam in excerptis valesianis p. 591 Diodori editis, post corinthiacum exilium subtexuntur Viriathi lusitani res, quasquam ab his vaticanis differre, iam de Viriathi nuptiis loquitur sane Dio-

dorus in editis p. 594. sed neque Astolpam socerum nominat, neque habitum cum eo colloquium; neque reliqua dicit de urbe Tucca, et de viri bigami fabula.

(4) Haec urbs scribitur Ἰούνα, apud Appianum hisp. v. gr. cap. xxvii. bello viriathico; sed Tucci in Antonini itinerario et apud Ptolemaeum.

αἰδέσθαι· ὅκ τ' κεραιῆς ὅν πολὺς ἐκτίλλειν αὐτῷ, τ' ἡ γρηῦν τὰς | μέλατας (*)· καὶ
 πέραις ὑπ' ἀμφοτέρων αὐτὸ ἐκτιλλόμενον ταχὺ γιγνέσθαι φαλακρόν (1)· τὸ ὠδραπλη-
 σιον ἢ καὶ τοῖς τ' Τίγκλιν οἰκοῦσιν ἴσθαι· τῷ μὲν γὰρ Ῥωμαίων ἀποκτείναν- 8.
 των ὅν ἄλλοθι πρὸς | αὐτῷ ἔχοντας, ἢ ἡ Λυσιταῶν ἀναιρούτων ὅν
 αὐτῷ ἔχθρους, ταχὺ τ' πέλιν ἐρημωθήσεται· πολλὰ ἢ καὶ ἑτέρα φασὶν αὐτῷ
 ἐν | βραχέσι (b) ἀποφθίγγεσθαι· τὴ μὲν ἐγκυκλίᾳ παιδείας ἀπειρον ὄντα, |
 πρακτικῇ ἢ συνίσσι πεπαιδευμένον· ἀνδρὲς γὰρ ἀκολέθως τῇ | φύσει ζῶντες 12.
 σύντομος λόγος ἐστίν, ἀρετῇ συνησκημένος· τὸ ἢ | ἀφελείᾳ λόγου ἐραχέως καὶ
 ἀπερίττως ῥηθὲν, τὴ μὲν εἰσέντες | ἀποφθίγημα γίνεται, τὴ ἡ ἀκούσαντος ἀπο-
 μνημόνωμα· |

III. Ὅτι φιλεῖ ἡ μὲν ἀσθένεια καὶ ταπεινότης αὐτὸ τ' αὐτάρκειαν | καὶ τὸ 16.
 δίκαιον, ἡ ἢ ἐπιτοχὴ τ' πλεονεξίαν καὶ τ' ὅκ τ' ἀδικίας | ὠδρανομίαν.

Ὅτι καὶ τ' μῦθον τ' λεγόμενον ὦν Ἀγαμέμνωνος, ὅς (c) ἴθιτο ἀρὰν καὶ
 ἢ ἀπολιεθίντων εἰς Κρήτην σφάτιωτῶν, παλαιὰ δὲ μένει ὦν τοῖς Κρησὶ 20.
 παροιμία δι' ἑνὸς | εἰχὼ μῶνυτα τ' νῦν γεννηθεῖσαν ὠδραπέτιαν·

Αἱ αἱ Περγὰ μιοι παρά τει κακὸν ἠγάσαντο (2).

Ὅτι ὁ ὕπατος Ποπίλλιος Τρεϊάθω ὦν ἀγέλειως ἀξιοῦντος, ἔκρινε προ-
 σάττειν καθήματα τῷ ἀρεσκόντων, ὅπως μὴ λεχθέντων ἀθρόον, ἀπογροῦς 24.
 ἀποθνήσκῃ πρὸς πέλειμον ἀκατάλλακτον (3).

duxisse duas; quarum iunior quo sibi virum similiorem redderet, canos eius capite vellebat; anus vero nigros capillos: donec vir ab utraque vultus, brevi calvus evasit. Idem Tuccae civibus impendere satum aiebat: dum enim Romani adversarios partium suarum occidunt; dumque item Lusitani inimicos suos extinguunt, fore ut brevi civitas incolis vacuetur. Porro et alia multa fertur idem dixisse presso sermone; quum esset communis quidem eruditionis expertus, sed tamen agendarum rerum peritia instructus. Iam hominis qui ad normam naturae vivit, parca est oratio et virtutis sale condita. Tum quod breviter strictimque dicitur, apophthegma quidem dicentis est, audienti autem memorabilis sententia sit.

4. Conditionis infirmitas atque humilitas frugalitatem sectari solet et acquiescentiam; fastosa vero vita avaritiam et iniustitiae sociam licentiam.

Secundum illam de Agamemnone fabulam, qui relictis in Creta milites diris devorit, vetus adhuc superest apud Cretenses proverbium uno versiculo comprehensum, quod eam calamitatem significat quae praesenti tempore accidit:

Heu heu Pergamii in malam rem ducatum praebuerunt!

Consul Popilius Viriatho ad colloquium pertracto foederis capita non nisi singillatim proposuit, ne si cuncta simul imperavisset, ille pace desperata ad insanabile bellum esseretur.

(a) Col. ὀλίγης. (b) Col. βραχέσι. (c) Col. ὥς.

(1) Haec fabula aliis verbis scribitur inter aesopicas CIC, ed. Lips. 1800cx.

(2) Cur hoc loco Diodorus de Cretensibus verba fecerit, non liquet. Ceteroquin de prisca Cretensibus Graecorum apud Troiam adiutoribus, deque peste quae ob id insulam divinitus corripuit, legendus est Herodotus VII. 171.

(3) Pax acquis conditionibus cum Viriatho ab

imperatore romano facta satis nota est; quae tamen romanam inuestatem nequaquam decere visa est. Nescio tamen cur Diodorus dicat Viriatho oblatam pacem a Popilio, quum auctor eius fuerit Serrilianus; Popilius autem post triennium fasces tenuerit. Nisi forte posterioris temporis res narrantur. De pace prima et de Serriliano Appianus lib. LXIX.

- V. Ὅτι ἡ πόλις ἡ καλεῖμένη Κόνταβρις (1) ἀντιστὰς πρὸς Ῥω-
 28. μάκας, οἱ κ' τὰς δεδομένας ἐντολάς προὔλεγον ἀπαλλάττεσθαι τ' ταχίστω
 ἐκ τῆς χώρας πρὶν ἢ τι παθεῖν· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων σὺν τολμήσαντας ἐμβαλεῖν
 εἰς τρεῖςδε τόπους, πολεμικὰ δυνάμει πάντας ἀπολωλέναι· ὃ ἡ ὑπατος τοῖς
 ἀπεκρίθη, δὴ τι Λυσιτανοὶ μὲν καὶ Κελτίβηρις μάλιστα ἐπιτηδεύουσιν ἀπολαλεῖν
 31. (2) | μεγάλα καὶ πλεονεκτεῖν, Ῥωμαῖοι δὲ κολάζουσιν σὺν ἀδικοῦντας || καὶ κα-
 ταφρονεῖν τῶν ἀπειλῶν· προσήκειν οὖν μὴ τ' ἀπειλᾶς | ἀλλὰ τ' χερσὶν ἐπιδεί-
 κνυσθαι τὴν ἀνδρείαν, ἥς δὴ πέραν λήψεται τὴν ἀκριβεστάτῳ.
 4. * Ἐκρίνε κρείττον εἶναι μαχομένους ἀποθατεῖν ὀπίσθαιως, ἢ γυμνὰ τὰ σώ-
 ματα τῶν ὅπλων εἰς τὴν αἰσχίστην ὠδωδοῦναι δελεῖαν.
 * Ὁ δὲ Ἰούλιος (3) ὠδωκαλίσας σὺν σφρατρίῳ, εἰ καὶ ποτε, νῦν ἀνδραγα-
 θῆται, καὶ τὴν προλεγονόντων κατ' ἐρωμάτων ἀξίως φανῆναι· ὅμως (3) οὐκ ἔκαμνον
 8. τὴν ψυχᾷς, κατισχύοντος τὸ λογισμοῦ τὴν τῶν σωμάτων ἀσθένειαν.
 Ὅτι διεδόθη ἡ τῶν Ῥωμαίων πρὸς μὲν σὺν ἀντιπραττομένους ὠδωαίτη-
 τος τιμωρία, πρὸς δὲ σὺν πειθαρχοῦντας ἢ τὴν ὀπιχειῖας | ὑπερβολή (4).

5. Ab urbe Contubri ad Romanos legati venerunt, qui patriae suae verbis in-
 iusserunt, ut ilico Romani agro contubrico excederent, ante quam adversi
 aliquid paterentur: nam et alios in haec loca venire ausos, ab hostili exer-
 citu ad unum omnes fuisse deletos. His consul respondit, Lusitanos et Cel-
 tiberos dare operam apprime ut grandia loquerentur et aliena raperent; Roma-
 norum esse morem ut armis iniustos ulciscantur et minas spernant. Ergo par
 esse ut illi manibus non terriculis fortitudinem suam ostenderent; cuius mox expe-
 rimentum fore exquisitissimum.

* Satius esse iudicavit ut pugnantes morerentur praeclare, quam ut nuda-
 ta armis corpora in servitutem turpissimam traderent.

* Quum Iunius hortaretur milites, ut quam cum maxime, strenuitatem
 nunc expromerent, et superiorum victoriarum dignos semet comprobarent, li
 animis non laborabant, quia corporum infirmitatem mens roborabat.

Romanorum celebrata est adversus resistentes certa vindicta, erga obse-
 quentes mira clementia.

(1) Cod. ἀτολειπία.

(1) Puto intelligendam urbem *Contubricam*, uti
 eam appellat Valerius Max. VI. 1. 5. Cogitare etiam
 licet de nominibus *Contributa* et *Contrechia*. A Vale-
 rio nomen quoque consulis discimus, qui nimirum fa-
 ces anno milis DCXI. tenuit: Q. Metellus *celtibericum*
in Hispaniam gerens bellum, cum urbem *Contubri-*
cam obsideret etc. Porro *Contrechia* eandem esse
 urbem, agnoscere videmur ex eodem Valerio II. 7.
 10 dicente: Q. Metellus, *quam ad Contrechia* res
gereret.

(2) Intellige Decimum Iunium Brutum, cuius
 res gestas per Lusitaniam recenset Appianus hisp.
 LXXI sqq., unde et Gallaeci agnomen reportavit.

(3) Dubitabam num haec historiae particula ab hoc
 etc. separatim potius ponenda esset, aliudque intelligen-
 dum, v. gr. facinus illud a Valerio Max. VII. 1. 10.
 narratum, cum videlicet Metellus apud Contrechia
 iussit milites suos adversus evidens necis discrimen
 stationem, quam deseruerant, statim recuere; quod
 nisi fecissent, capitale illis futurum erat.

(4) Huc pertinet virgilianum illud de Romanis
 dictum: *parcere subiectis et debellare superbos*.
 Fortasse autem haec commemoraverat Diodorus exci-
 dia famosarum urbium trium Carthagini, Corinthi,
 et Numantiae paucos intra annos patrata.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΛΔ. ΛΕ. ΛΣ. (1)

I. **Ο**τι οὐ μόνον καὶ τὰς πολιτικὰς δυναστείας | αὐτὴν ἐν ὑπεροχῇ ὄντας 12. ὁππαικῶς καὶ προσφέρεισθαι τοῖς | ταπεινοτέροις ἀλλὰ καὶ καὶ αὐτὴν ἰδιωτικούς βίης πρῶτως | προσεικτιόν τοῖς οἰκέταις αὐτὴν εὐφρονοῦντας · ἢ καὶ ὑπερηφανία καὶ βαρύντης ἐν μὲν τῇ πόλεισιν ἀπεργάζεται σάσεις | ἐμφυλίας τῶν ἰθαυθίων, ἐν δὲ 16. τοῖς καὶ μέγας τῶν ἰδιωτῶν οἴκοις | δούλων ὁππαικῶς τοῖς δεσπόταις, καὶ ἀποσάσεις φοβέρας κοίτῃ τῇ πόλεισι κατασκευάζει · ὅσα δ' ἂν τὰ τῇ ἐξουσίας εἰς ἀμύνητα καὶ ἀδυναμίαν ἐκτρέπεται, τοσοῦτον μᾶλλον καὶ τὰ τῶν ὑποτέταγμένων ἢ θη πρὸς ἀπώνοισιν ἀποθνήσκουσι · πᾶς καὶ ὁ τῇ τύχῃ ταπεινὸς τῶν καλοῦ καὶ τῇ δόξης ἐκείνῳ ἐκχωρεῖ τοῖς | ὑπερίκεσι · καὶ ἡ καθήκουστος φιλανθρωπίας σερισκόμενος, πολέμιος γίνεται τῶν ἀνημέρων δεσποζόντων (2) .

II. Ὅτι Δαμόφιλος | ὁ ἐνναῖος (3) ποτὲ προσελθόντων αὐτῷ τινῶν οἰκετῶν 24. γυμνῶν, καὶ | ἀγαλγομένων ὑπὲρ ἐσθῆτος, οὐκ ἠέσχετο τῷ ἐντάξειν · ἀλλ' εἰπὼν, τί γὰρ οἱ δεῖν τῇ χώρᾳ ὁδοιποροῦντες γυμνοὶ βαδίζεσι; καὶ οὐχ ἐτοίμῳ παρ-

DIODORI EXCERPTA

EX LIBRIS XXXIII. XXXV. XXXVI.

1. **N**on in politicis solum potentatibus, oportet eos qui dignitatis apice fulgent humaniter se gerere erga humilioris conditionis homines; verum etiam in privata vita mansuete agendum est cum famulis, si certe frugum homines sumus. Nam superbia et duritia pariant in urbibus civilia liberorum hominum bella; privatim autem per domos singulas cient servorum adversus dominos insidias, nec non defectiones reip. ipsi formidabiles: Iam quantum ii, qui in potestatibus sunt, ad iniustitiam crudelitatemque deslectunt, tantum mores subiectorum contumaci vesania effervant. Quicumque enim fortunam humilem sortitus est, honores et commoda optimatibus sponte cedit; sed idem si inclementer tractetur, erga immites dominos inimicum animum sumit.

2. Damophilus ennaeus quum ad eum famuli aliquot nudi venissent, et de impetrandis vestibus verba facerent, non tulit eorum aspectum; aitque, num ii qui regionem peragant, nudi incedunt, neque promptam opem exhibent iis

(1) Adgreditur nunc Diodorus ad servile in Sicilia bellum narrandum, quod anno urbis varroniano DCXIX coepit. Porro tam in photianis eclogis p. 525. quam in valesianis p. 598. bellum id exorditur in trigesimo quarto Diodori libri. Atque hinc vaticanorum quoque excerptorum ab editis diversorum iustam sedem cognoscimus.

(2) Praeclaram hanc Diodori doctrinam nemo sine fructu leget.

(3) De Damophilo legis secundam photianam huius libri eclogam, in qua tamen diversa narratur. Sed tamen vestibus Damophilum fraudasse servos suos, uno verbo innuitur in editis p. 600.

28. ἔχονται ἢ χορηγίαν τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν ἱματίων ; | ἀλλ' ἐπίταξε προσδοῦσαι τοῖς κίοσι, καὶ πληγὰς ἐμφορήσας, καὶ ὀξυπέσειλιν ὑπερηφάνως.
- Ἵτι ἀπηχρησμένων τῇ ἀποστατῇ δούλων πρὸς ἑλῶν ἢ οἰκίαν τῇ δεποτῇ καὶ θεωμένων | πρὸς ἀνδραγαθήτην ὕβριν καὶ τιμωρίαν, ἐπέβαινον ὡς ἐν δι' ὠμότητα φύσεως, ἀλλὰ δεῖ τὰς προειρηνημένας εἰς αὐτῶν ὑπερηφάνιας ἐλύναι. P. 117.
32. τῶν πρὸς ἢ προαδικησάντων κόλασιν. φεπέντες (1). Ἵτι ὡς τοῖς εἰκέταις αὐτοδίδακτος ἐστὶν ἡ φύσις εἰς δικαίαν ἀπόδοσιν χάριτος τε καὶ τιμωρίας (2).
4. Ἵτι Ἀχαιοὺς ὁ ἢ βασιλῆως Ἀντιόχῃ (3) σύμβελος τοῖς πραττομένοις ὑπὸ τῇ δραπῇ οὐκ εὐαρεστούμενος, ἐπέταξε τοῖς τολμωμένοις ὑπ' αὐτῇ, | καὶ μάλα θρασείως προέβηκεν ὅτι συντέμνεται τεύχοντα τιμωρίας | · ὅν ὁ Εὐνὸς παρρησιαζόμενον τοσοῦτον ἀπίσχε τῷ θανάτῳ ὡς βαλεῖν, ὥστε οὐ μένον ἐδωρήσατο ἢ τῇ δεισποτῇ οἰκίαν, ἀλλὰ | καὶ σύμβελον ἐποιήσατο.
8. III. Ἵτι ἡ κατεπεύψασα χρεῖα καὶ σπάνις | ἠνάγκαζε πάντα δοκιμάζειν ἀποστάτας δούλους · οὐ διδοῦσιν (3) ἢ τῇ κριττόνῳ ἐκλογὴν.
- Ἵτι ὑπῆρχεν οὐ διοσημείας | δειόμενον ἢ συλλογίσασθαι τὴν πέλειως τὸ εὐά-
12. λωτον · φανερὸν | γὰρ ἦν καὶ τοῖς εὐηθεύατοισι, ὅτι τῇ τειχῶν δεῖ πολυχρόνιον | εἰρήνῃ κατερύνηκόντων, καὶ πολλῶν ἐξ αὐτῶν σφατιωτῶν ἀπολωλόντων, εἶσαι τὴν πέλειως εὐκατόρθωτος ἢ πολιορκία (4). |

qui vestibus egent? Tum iussit eos columnis revinctos caedi, ac superbe dimisit.

Quo tempore rebelles famuli adversus universam dominorum cognationem saeviebant ac de his gravissimas poenas cum contumelia sumebant; demonstrabant tamen laud se naturae immanitate, sed ob superiorem quam passi erant superbiam, in praesenti furere atque iniurias ulcisci. Nam et famulos ipsa natura erudit ad iustam retributionem gratiae vel poenae.

Achaeus, qui regis Antiochi consiliarius fuit, fugitivorum servorum defectionem improbens, quidquid ab iis gerebatur obiurgabat, fidenterque admodum superventuram mox poenam praedicebat. Atqui hunc Eunus tam libere loquentem adeo morti non addixit, ut ei potius dominorum aedes largitus fuerit, eundemque sibi a consiliis adsciverit.

3. Urgens necessitas atque penuria fugitivos servos coëgit ut omnia boni consulerent. Quippe meliora eligendi copia non erat.

Haud opus erat divino aliquo indicio ad cognoscendum quam facile urbs capi posset. Etenim stultissimis quoque exploratum erat, fatiscentibus ob diutinam pacem moenibus, multisque eius militibus morte consumptis, expeditam fore urbis expugnationem.

(1) Ita cod. aliaque alia vocabulo.

(1) Extat aliis verbis in edd. haec sententia p. 527.

(2) Refertur item sententia haec ad ea quae narrantur in editis p. 600. et 527. de Damophili filia in servos benefica, quam hi post defectionem omni benevolentia persecuti sunt, etiamsi parentes eius ob maleficia crudeliter interemissent. Quare haec vaticana clausula illic appingenda est.

(3) Eunus servus regia dignitate insignitus An-

tiocli nomen sumpsit, quia syrus patria erat: ideoque et assedus servos, qui secum rebellaverant, appellavit syros. Diodor. fragm. ed. p. 529. Idem auctor p. 528. memorat Achaeum Euni sive Antiochi consiliarium.

(4) Oppida quaedam bello servili capta commemorat Orosius V. 9. praeter Diodorum; neque tamen cognoscimus de quo nominatum oppido haec sermo fiat.

Ὅτι ὁ Εὐνὸς οὐτὸς μέγας ἐπιστάτης τῆς δυνάμεως ἐβλαττήκει τῶν Ῥω- 16.
μαίων, ἀποστεινόμενος οὐχ ἑαυτοῦ ἀλλ' ἐκείνης εἶναι δραπετάς τῶν κινδύνων·
μέγας ἢ ἐξ ἀποστάτης τῆς | ἰνδὸν ἐπισδείκνυτο, δι' ὧν οἱ δοῦλοι τὰς τῶν
ιδίαν κυρίων ἀποστάσεις ἐξεθιάθριζον, ἐπισδίζοιτες αὐτῶν τὴν ὑπερηφάνειαν | καὶ 20.
τὴν ὑπερβολὴν ἢ εἰς τὴν ἐλευθερίαν προαγούσης ὑβριος.

II. I. Ὅτι τὰ ἐξπληαγμένα δυσυχρήματα, εἰ καὶ τινες πεπισμένοι τυγχάνουσι
μυθεῖν τῶν τοιούτων ἐπιτρεχόντων ποιῆσαι τὸ θεῖον, ἀλλ' οὐν | ἡ σύμφορὴν ἔχει 21.
τῶ κοινῷ βίῳ τὴν ἐκ θεῶν διησιδαιμονίαν ἐντακίναί τῃ τῶν πολλῶν ψυχαῖς (1).
ἐλπίδι γὰρ δι' αἰετ' ιδίαν δικαιοπραγοῦντες, τὸ ἢ πολὺζυλον τῶν ἀνθρώπων
νομικαῖς κολάσεσι | καὶ τὴν ἐκ θεοῦ τιμωρίαις ἀπείχεται τῶν κακουργημάτων.

Ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων κακῶν ἐπιτυμβάντων τοῖς Σικελιώταις, | τούτοις 23.
ἅπασιν ὁ δημοτικὸς ὄχλος οὐχ οἷον συνίπασχιν, ἀλλὰ | τούταντίον ἐπέχειρε,
προσιπιφθορῶν αἰὲς τύχης καὶ ἀνωμάλου ζωῆς· ὁ γὰρ φθόρος ἐκ τῆς προσηγνη-
μένης λύπης μετέβηκεν | πεπτωκὲς εἰς χαρὰν, ὅρων τὸ λαμπρὸν ἢ τύχης με- 31.
ταπεπτωκὲς | εἰς τὸ πρότερον ὑπὸ αὐτῆς ὑπερορῶμενον σχῆμα· καὶ τὸ πάντων δει-
νότατον οἱ μὲν ἀποσάται προνοήντες ἐμφρόνως φεῖν τὴν μέλλοντος, οὔτε τὰς
ἐπαύλους ἐνέπυριζον, οὔτε τὰς ἐν αὐτῇ κτήσεσι καὶ καρπῶν ἀποθέσεις ἐλυμαί- 4.
νοντο, τῶν τε πρὸς τὴν γεωργίαν ὠρμηκότων ἀπείχοντο· οἱ ἢ δημοτικοὶ δὲ τὴν
φθόρον, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν δραπετῶν ἐξίέντες ὅτι τὴν χώραν, οὐ μέντοι τὰς
κτήσεις διήρπαζον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπαύλους ἐνέπυριζον.

V. Ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀλόντων βαρβάρων καὶ τὰς ἐδουλορίας ἀγόμενοι (2), 3.

Eunus cum exercitu extra teli ictum posito conviciabatur Romanis dicens, non se sed illos a periculis esse fugitivos. Tum intra urbem cum rebellibus suis mimos exhibuit, quibus servi suam a dominis defectionem in theatro agebant, superbiam his exprobantēs atque intolerandam tyrannidem, quae ipsis causa exitii fuerat.

4. Ad insignia infortunia quod adtinet, quamquam nonnulli sibi persuaserunt nullam harum rerum a numine curam geri, tamen utile communi vitae est decorum timorem in multitudinis animis insidere. Pauci enim suapte virtute iustitiam sectantur; plerique autem legitimis poenis et divina vindicta territi a maleficiis absterment.

Quum multa graviaque optimatibus siculis mala accidissent, horum plebs non modo nullum dolorem verum etiam laetitiam prae se tulit, quia scilicet inaequali fortunae divitum diversaeque conditioni iamdiu invidebat. Quippe livor ex priore tristitia convertit se in gaudium, dum splendidam optimatium fortunam ad eam conditionem redactam cerneret, quam ipsi felices antea despeverant. Illud vero pessimum fuit facinus, quod quum desertores servi, in futurum prudenter providi, neque villas incenderent, neque opes in eis recorditas neque fructuum penora pessum darent, neque iis qui ad agricolandam exhibant molesti essent; plebs contra invidia flagrans, fugitivorum obtentu in agros effusa, non opes solum diripuit, verum etiam villas incendio absumpsit.

5. Plerique captorum barbarorum in itinere vel se vel invicem occidebant,

(1) Confer Scaevolae Varronisque doctrinam apud Augustinum de civ. D. IV. 27. 31. VI. 5. Ceteroqui oportet religionem esse veram, non autem politicam; haec enim postrema, velut inanis umbra

dilabitur, et volueri similima somno.

(2) Suspicio loqui auctorem de captivis Hispanis qui post eversam Numantiam solo patris abduci fuerunt. De his miserabiliter scribit etiam Appianus

- οἱ μὲν ἑαυτοῦν, οἱ δὲ ἀλλήλους ἀνέχον, οὐχ ὑπομένοντες τὸ ἐκ τῆς δουλείας ἔσθαι. παῖς δὲ τις ἑταῖρος ᾧδε πρὸς φίλον ἀδελφεῖς καί ποινάρας δὲ τὸ κόπον, ταύ-
 12. τας ἀπέτρεχεν· ἑαυτὸν δὲ οὐ φθάσας ἀνελθὼν, ὑπὸ τῶν συλλαβόντων ἀνεκρίετο δι' ἣν αἰτίαν τὰς ἀδελφὰς ἀπέκτεινε; τούτοις μὲν οὖν ἀπεκρίθη δίδεκεν τὸ ζῆν οὐδὲν ἄξιον αὐτὸν καταλείπειν· αὐτοὺς δὲ ζοῆς ἀποσχόμενος, ἐδείξε κατὰ-
 16. σμεψαι τὸν βίον. Ὅτι οἱ αὐτοὶ αἰχμάλωτοι· ἄς ἐπὶ τῷ ἔργῳ τῆς χώρας κατέστησαν, μὴ γιν-
 20. ταις ἑαυτοῦν· εἰς ἰδίους τὴν τε γῆν κατέστησαν μετ' ἰμωγῆς, ἐν τῇ κατὰ τὴν εἰς αὐτὸν κέλευθρον ἀνελάμβανον· ὥστε εἰς ἑλκὸν καὶ συμπαθειαν ἐπαυγάζεσθαι τὸ σφατέριον. ἑκαστος γὰρ τοῖς κοινῶς τὸν πόσιν παθεῖν ἐχάρουτο, θάψαν-
 24. τας θανάτων ὅτι καὶ βαρβάρων· ψυχὰς θανάτους, ἔτ' ἐν ἡ τῇ ἐν δὲ ζῆν οὐδὲν συνήθους ἀπὸ τῆς πατρίδος, ἔμωσ οὐκ ἐπιδιδόμενοι τὸ πρὸς τὴν θείαν γῆν φιλοσοφίας.
 28. VI. * Καὶ συνέβηεν εἰς τὸν ἑλκὸν οἱ ὄχλοι ἀπὸ τῆς χώρας, ὡπερὶ ποταμοί τινες εἰς τὸ πάντα δυναμένῳ διέχοντο· θάλατταν(1). οἱ δὲ ὄχλοι μετὰ τῶν θείων πρὸς τὸ βοηθεῖν ἑαυτοῖς, τὸν μὲν ἔχοντες ἡγεμόνα καὶ σύμμαχον, προτά-
 32. την δὲ ἄρχοντα· τὸ μὲν χάριτος μὲν φέρε δούλον, ἐπὶ δὲ τὸ τὴν χώραν ἀνα- κτήσασθαι τῷ δήμῳ πάντα πόνον καὶ κίνδυνον ὑπομένειν· κερκικότα μὲν τὸ ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

* ἔχων πληθος· οὐ νεοσύλλογον καὶ φυλάδας, ἀλλὰ πρακτικώτατον τὸν δῆ-

servitutis ignominiae sustinendae impares. Puer vero impubes sorores tres somni propter defatigationem sopitas tacitus adgrediens interfecit: isque puer quam se quoque interimeret deprehensus, et cur sorores occidisset interrogatus; re- spondit, quia nihil illis reliquum erat vita dignum: ipse autem cibo abstineas, inedia vitam finivit.

Iidem captivi quum ad suae regionis fines pervenissent, procumbentes humi, terram cum ciulatibus osculabantur, pulveremque sinibus excipiebant, ita ut ad misericordiam adfectumque consensum exercitum commoverent. Unus- quisque enim communibus naturae passionibus pervincebatur, divino quodam cum terrore contemplans, barbarorum quoque ferinos animos, quum eos fortuna a patriae consuetudine separaret, amoris erga terram altricem non oblivisci.

6. * Confluebant Romam ex agris populi, tamquam fluvii in commune recepti- culum mare. Plebs enim erecta animis erat ad utilitates suas procurandas, lege utens auxiliari et duce, autesignano autem homine qui neque gratiae neque metui obnoxius erat, quique ut agrum populo recuperaret, quemvis laborem atque periculum subire decreverat ad extremum usque vitae spiritum.

* Habens secum multitudinem non collecticiam neque gregariam, sed popu-

his. cap. XCVII. Neque enim audiendus est Florus eiusque similis Orosius qui nullam omnino humani- tatem bello superfuisset aiant. Illa certe captivitas inter servile bellum oppressam et Tiberii Gracchi interitum (de quo mox Diodorus) contigit, an- no urbis DCXXI. Licet etiam suspicari de victo- ria Bruti in Lusitania, quae in haec fere tempora

incidit, cum ab eo sex barbarorum milia capta fue- runt, teste Orosio V. 5. De captivis vero ciulibus, quominus cogitem, aetas vetat.

(1) Sermo iam est de comitiis graeculis popu- lo italico frequentissimis ob sciscendas agrarias le- ges.

μα | καὶ τοῖς βίοις κάρπιμον (1)· διὸ καὶ τῇ βίᾳ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς | μέρεσιν ταλαν- 32.
 P 17. τισυομένης, καὶ τῇ ῥοπῇ δειῦρο καὶ κείσει πάλιν ἐκ | κληρύσης, πολλῶν μυριάδων
 ἠθροισμένων τὰ μέρη βιζίως συνίσταντο, καὶ καθάπερ ἐν τῇ θαλάττῃ κυμάτων
 φαντασίαι καὶ δαΐσεις ἐγίνοντο καὶ τὰς τῇ πλήθους ἐκκλησίας.

Ὅτι Ὀκτάβιος μὲν τῇ καθάρσει οὐθ' ὁμολογῶν ἐαυτὸν ἰδιώτην ὑπάρχειν | 4.
 οὐθ' ὡς ἀρχῶν τολμᾶν πράττει τι δημαρχικόν, ἔμενε καὶ τῇ ἰδίᾳ εἰκίαν ἡσυ-
 χάζων· καί τοι γε ἐξῆν αὐτῷ αὐτὸς ἔχειν ὅτι ὁ Γράκχος εἰσέφερε ψήφισμα
 ὧς τῇ καταρχῇ ἀφαιρέσει αὐτῷ, | κακίον ἅμα ψήφισμα κυροῦν φείχον τῷ 8.
 ἀφαιρῶσιν τῇ Γράκχῃ δημαρχίας (2)· ἢ γὰρ ἂν ἰκάτεροι κατέστησαν ἰδιῶται, τῷ
 ψηφισμάτων ἐνδόμων ὄντων, ἢ πάλιν δακατεῖχον τῇ ἀρχῇ, δοξάντων πα-
 ρεγνόμεως ἐπενεγχεῖσθαι.

VII. * Οὗτος μὲν οὖν ἀμιτάπτωτον ἔχων | τῇ ἐπὶ τῷ ὀλεθρῷ ὁρμῇ, ταχὺ τῷ 12.
 προσηκούσης κολάσεως | ἔτυχεν· καὶ ὁ Σκιπίων ξύλον ἀρπάτας ἐκ τῷ ὄρακι-
 μίων *· — Ὁ γὰρ θυμὸς παντὸς τῷ σκοῦντος εἶναι δυσκόλου φεγγίνεται.

Ὅτι πρὸς τῇ τοῖς ὧς τὸ στρατόπεδον ἢ τῇ Γράκχῃ τελευτῇ, καὶ | τῷ 16.
 Ἀφρικανὸν φασὶν ἐπιβοῆσαι τοιαῦτα·

Ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅστις τοιαῦτά γε ῥέζοι (3).

Ὅτι τοῖς καταραγοῦσι ὧς ἱερωμένους | ἰχθύς (4) οὐκ ἦν παῦλα τῷ κακῶν·
 τὸ γὰρ δαιμόνιον ὥσπερ ἐπίτηδες εἰς ὄραδειγματισμὸν τοῖς ἄλλοις, ἅπαντας

li partem actuosissimam et vitae commoditatibus utilem. Quare viribus in
 utraque parte libratis, et lance modo hinc modo illinc inclinata, tot myria-
 dum globi violenter inter se collidebant, atque in populi concionibus spe-
 ciem quandam ac similitudinem marinorum fluctuum exhibebant.

Octavius post abrogationem, neque privatum se conlitem; neque ut ma-
 gistratus, tribuniciū quicquam agere audens; domi se quietus continebat.
 Atqui oportebat, quo tempore Gracchus de abdicatione eius legem ferebat,
 ipsum quoque ferre legem quae tribunatum Graccho abdicaret. Sic enim aut
 ambo privati facti essent decretis legitimis; vel uterque dignitatem retinuis-
 set, si forte invicem adversari praeter fas visi essent.

7. * Is ergo effreni ad exitium impetu ruens, brevi meritum supplicium luit.
 Nam Scipio ligno correpto quod se manibus obtulit*. — Etenim ira quidquid
 arduum videbatur superabat.

Delata in castra de Gracchi nece notitia, fama est Africanum exclama-
 visse:

Sic pereat et alius quilibet, si paria fecerit.

His qui sacros pisces voraverant nulla malorum requies erat. Etenim

(1) Sermo esse videtur de divitiis agrorum
 possessoribus, qui Graccho obsistebant.

(2) Immo si Plutarchum in Tib. Graccho cap.
 XI. audiamus hanc optionem Octavio sponte Gra-
 chus obtulerat.

(3) Ex odyssea I. 47. Atque ita habet etiam
 Plutarchus in Tib. Gracch. XXI.

(4) Diodorus V. 3. iam mentionem fecerat pi-
 scium, quibus Arethusae fons abundabat, Dianae
 sacrorum adeoque intactorum; dixeratque se alibi in

historia proprioque in tempore commemoraturum quod-
 dam pacto puniti fuerint a vindice numine morta-
 les ii, qui belli necessitate coacti, ac superstitio-
 ne contempta, sacros illos comedissent pisces. Lat-
 vero in hactenus editis Diodori reliquiis, nusquam,
 quantum memini, promissam narrationem exequi-
 tor Diodorus; sed nunc demum in his Vaticanis
 excerptis particula praedictae narrationis nobis oc-
 currit.

20. ὅν' ἀποτινομήνους φειδεῖν ἀροσθήτης · οὗτοι μὲν οὖν ἀκολούθως τῇ παρὰ θεῶν κολάσει, καὶ τῇ δὲ τῇ ἰσορίας βλασφημία τετυγχότις |, ἀπῆλυσαν τὴν δικαίας ἐπιτιμήσεως.

VIII. Ὅτι τὸ Ἀττάλῃ τῇ πρώτῃ βασιλείῃ χρηστηριζομένην φεῖ' τινὸς, ἐπαυτο-
21. ματίσαι τὴν Πυθίαν φασί·

Θάρσει ταυρόκερως (1), ἔξεις βασιλίδεα τιμὴν, |

Καὶ παῖδες παίδων· τούτων γὰρ μὲν οὐκίτι παῖδες (2).

Ὅτι τὸ ἑαρινῆς ὥρας τῇ χλιᾷ τηκούσης τὴν χίονα, ἐ τῷ καρπῶν ἐκ |
28. τὴν συνεχῶς πάγην πρὸς τὴν φύσιν ἐ βλάστησιν προϊόντων, τῷ | ὃ ἀνθρώπων
ἐπὶ τὰς πράξεις ὡρμημένων, ὃ Ἀρσάκης ἀποπειραθῆναι βυλόμενος τῷ πο-
λεμίων, πρεσβευτὰς ἀπέστειλε φεῖ' εἰρήνης, οἷς Ἀντίοχος μετίδωκεν ἀποκρί-
σεις, δίδῃ συγχωρήσει τὴν εἰρήνην, εἰάν τὸ ἀδελφὸν Δημήτριον ἀπολύτας τὴν
32. αἰχμαλωτίας ὤσθω, τῷ ὃ δυναστειῶν τῷ ἀφρημένων ἐχωρήσει, || τὸ ὃ P. 176.
πάτριον δυναστείαν ἔχων τελὴ φόρον· ὃ ὃ Ἀρσάκης προσκόψας τῇ βαρύτητι
τῷ ἀποκρίσεων, ἐπ' αὐτὴν ὡρμησεν (3). |

4. VIII. Ὅτι τὸ τὸ Ἀντίοχον φίλων ὤσθα καλούντων μὴ συνάπτειν μάχην | πρὸς
πολλαπλασίους Πάρθους (4). δύνανται γὰρ αὐτοὶ εἰς τὴν ὑποκειμένην ὁρεῖν κατὰ-

numen scelestos illos dedita opera ad ceterorum exemplum omni auxilio destituit. Isti igitur et deorum vindicta et historiae infamia perculsi dignam meritis poenam retulerunt.

8. Quum Attalus, qui primus hoc nomine rex fuit, de re quadam oraculum consuleret, sponte addidit Pythia:

Macte animis, o tauricornis; habebis ipse regium honorem:

Et filii filiorum; sed non ii qui ex his nascentur.

Verna tempestate, iam tepore nives solvente, seminibusque ex diutina glacie ad germinationem gemmasque erumpentibus, quum iam mortales ad consueta opera prodirent; Arsaces ob explorandum hostium animum, legatos de pace misit. Quibus Antiochus respondit: pacem se concedere si fratrem Demetrium captivitate expeditum Arsaces ad se dimitteret; et si satrapiis vi occupatis decederet; denique si patria ditio retenta, tributum sibi persolveret. Tum Arsaces responsorum insolentia offensus, in Antiochum duxit.

9. Quum Antiochum rogarent amici ne cum Parthis numero superioribus proelium consereret; posse enim Syros ad montana proxima confugientes, pe-

(1) Etiam Pausanias X. 15, et Suidas voc. Ἀττάλης *tauricornem* vocant Attalum maiorem, quo super titulo videsis Vicecomitis coniecturam in graeca iconographia. Primus hic regium nomen Pergami obtinuit post debellatos Gallograecos. Strab. XIII. 4.

(2) Adamussim Livius XXXIII. 21: *Attalus moriens regnum adeo stabile ac firmum reliquit, ut ad tertiam stirpem possessio eius descenderit.* Bevera post eum Attalus II. et Eumenes filii, deinde Attalus III, Attali II. filius regnaverunt: post quem Romanis ipsomet heredes testamento nuntiati. Causam vero loquendi de primo Attalo obtulit Diodoro postremi mors, quae in haec tempora incidit, nempe anno urbis DCXXI.

(3) Ad viros hic nominatos quod attinet, Antiochus est ille cognomento sidetes, quintus decimus Seleucidarum: Demetrius est eius praecessor, Demetrii soteris filius: Arsaces denique Phrahates est hoc nomine secundus. Armeniorum historicus Moses lib. II. 2, et Porphyrius apud Euseb. chron. I. 40, discrepant aliquantulum a Diodoro, quia pugnam saeviente hieme patratam dicunt. Nunc vero de tempore anni merito dubitavisse Froelichium videmus annual. Seleuc. p. 84, quandoquidem Diodorus ver pro hieme dicit.

(4) Porphyrius praedictusque Moses aiunt Parthorum fuisse CXX milia, iam Antiochi hominum

φυγόντας ἀποβίβασαι τῇ δυσχωρίᾳ | τὸ ἀπὸ τῆς ἰσπίων κίνδυνον, ὃ Ἀντίο-
χος οὐδενὶ φόβῳ προσεδέχετο ὅτ' ὅλως, ἀποφαινόμενος αἰσχρὸν εἶναι ὅτ'
νικηκότες δίδεσθαι τὰς τῆς προπτημένων τόλμας· ὠδρακαλίσσας | οὐν ὅτ' 8.
μεθ' ἑαυτὸν πρὸς τὸ κίνδυνον, ἀνιδέχεται τὸ τῆς βαρβάρων | ἔφοδον εὐρύνως.

Ὅτι καὶ τὸ Ἀντιόχειαν ἀναμαθόντες τὸ θάνατον Ἀντιόχῃ, οὐ μόνον κοινὸν
ἢ πόλιν ἐπῆρατο πένθος, ἀλλὰ ἔκ πας ἰδιωτικὸς οἶκος κατηφείας ἔθρηνῶν 12.
ἐπληροῦτο· ἔκ μάλιστα τὸ ὅτε τὰς γυναῖκας ὀδυρμοῦ τὸ πάθος | ἐκκαίοντος·
φύγοντα καὶ μυριάδων ἀπολομένων σὺν τοῖς ἐκτὸς τῆς τάξεως ἀναβιβασμένοι (1),
οὐκ ἦν εὐρεῖν οἰκίαν ἄμοιρον ἀτυχήματος· αἱ μὲν καὶ ἀδελφοὺς, αἱ δὲ ἀνδρας, αἱ 16.
καὶ υἱοὺς ἀπολωλότες ἐπένθεν· πολλὰ δὲ παρθένοι καὶ παῖδες ὀρφανοὶ γεγονό-
τες, τὸ ἐκμήαν ἑαυτῶν καταδύροντο· μέγας ὅτε τὸ | λύπης ὁ κάλλιστος ἰα-
φὸς χρόνος ὀξείλυται τὸ ἀκμήν τῆς πένθους.

Λ. Ὅτι Ἀρσάκης ὁ Πάρθων βασιλεὺς καταπεπολεμηκὼς Ἀντιόχῳ διανοεῖτο 20.
καταβαίνειν ἐπὶ τὴν Συρίαν, ἐλπίζων ῥαδίως αὐτὸν | κυριεύσειν· οὐ μὲν ἔχουσαν
ἀνέλαβε τὴν στρατίαν· ἀλλὰ τῷ μετρίῳ τῆς ὀπίσθεν τῶν ἡττημένων ἢ τύχῃ πολλα-
πλασίως αὐτῷ κινδύνους | καὶ συμφορὰς ἐπέσπειρεν (2)· οἶμαι καὶ ἐκ τοῦ τοῖς ἀν- 24.
θρώποις οὐδενὶ ἐπιπλεονεξέσθαι τῆς ἀσθενείας, ἀλλ' ὥς ἐπὶ τῇ τοῖς μὲν κα-
λοῖς | φαῦλα, τοῖς δὲ δίκαιοις (α) ἐπεισάξει τὰ ἀγαθὰ τὸ δαιμόνιον· οὐ

iculum, quod ab equitatu imminabat, asperitate locorum eludere; Antiochus
huic orationi aure non praebita, aiebat turpe esse si victores ab iis sibi timerent
quos antea devicissent. Suos itaque ad sustinendum periculum adhortatus, bar-
barorum incursum fortiter excepit.

Statim ac Antiochiae mors Antiochi intellecta est, non publice tantum-
modo urbs luctum induit; sed et omnis privata domus moestitia ac lamenta-
tionibus implebatur: maximeque mulierum ciulatibus dolor incendebatur. Nam
trecentis milibus caesis, praeter eos qui extra ordinem comitati exercitum fue-
rant, nulla familia erat calamitatis experta, dum aliae fratres, aliae viros,
aliae filios amissos defferent: multaeque virgines puerique in orbitate consti-
tuti solitudinem suam querebantur: donec optimus maeroris medicus tempus
tantam luctus vim sedavit.

10. Parthorum rex Arsaces post debellatum Antiochum, in Syriam descendere
cogitabat, sperans se facile hac potiturum. Sed enim expeditionis faciendae
potestate caruit: nam propter imperatorum tributorum gravitatem, complura
illi pericula et adversitates fortuna confluxit. Nullum enim, ut arbitror,
purum bonum hominibus Deus largitur; sed studiose bonis mala, mediocribus
eximia miscet. Neque sane fortuna ingenii sui oblita est; sed quasi bene Par-

(α) Ita cod.

amissorum quum trecenta milia mox fuisse dicantur,
ut veritas historiae constet, sciendum est, ante
hanc ipsam fatalem pugnam magnum iam amissum
milium numerum Antiochum, teste Iustino XXXVIII.
10, in persicis urbibus, quae comitatu praebitione
et iniuriis militum gravatae, post eius victorias rebella-
verant, et hiemantem eiusdem exercitum per insidias
passim trucidaverant, ita ut Antiochus cum parte
tantummodo copiarum reliqua Arsaci in acie occur-
terit. Lege gallum Valente in Arsacid. hist.

(1) Iustinus loc. cit. luxuriae non minor appa-
ratus quam militiae fuit: quippe LXXX milia ar-
matorum secuta sunt CCC milia lixarum.

(2) Praesto adest Iustinus XLII 1: Phraha-
tes cum inferre bellum, in ultionem tentati ab An-
tiocho parthici regni, Syriae statuisset, Scytho-
rum motibus ad sua defendenda revocatur. Pergit
deinde narrare Iustinus Phrahatem infelix cum Scy-
tis bellum eiusque in proelio caedem.

28. μὲν | ἡ τύχη γὰρ ἐπελάβετο τῆς ἰδίας φύσεως, ἀλλὰ καθάπερ κοπιῶσα | τῷ
 αὐτῷ συνεχῶς εὐποιεῖν, τηλικαύτῃ τῇ παλίρροϊαν | εἰργάσατο τῇ πολέμῃ
 παντὸς, ὥστε αὐτὴν εὐημεροῦντας εἰς | τέλος ταπεινῶσαι.

XI. Ὅτι Ἀρσάκης ὁ τῇ Πάρθων βασιλεὺς | ἀλλοτρίως πρὸς Σελευκίῃς δ/εκεῖ-
 32. μένος, καὶ μνησικακῶν | ὅπῃ τῇ ὕβρει καὶ τῇ τιμωρίᾳ αἱς ἐχρήσαντο κατ'
 εἰς ||| τῇ στρατηγῷ· καὶ τῇ Σελευκίῳ ἀποστειλάντων πρέσβεις καὶ παρακαλοῦντων p. 151.
 4. ἐγὰρ αὐτὴν πρέσβεις ὅπῃ τῇ τόπον οὐπὲρ Πιτθίδης (1) | τυφλὸς ἐκάθητο ἔπῃ τῇ
 γῆς ἐκτετυφλωμένος. Ἐπεσέταξεν ἀπαγγέλλειν τοῖς Σελευκίῃσι ὅτι πάντας
 αὐτῷ δεῖ τὰ αὐτὰ παθεῖν |· οἱ ἃ φοβηθέντες τῷ μὲν προγίγνημένων συμ-
 8. νότης τῷ κακῶν ἀμαυροῦν εἶωθε τὰς προγίγνημένας ἀτυχίας | τοῖς αἰθερώ-
 ποις.

XII. * Τὸ ἃ πλῆθος οὐ μόνον λαβόντι τῇ ἀρχὴν (2), ἀλλὰ καὶ μεταπορευομένην,
 Ἐπερ τῇ μετιέναι παρηκολούθει· καὶ καταπλύνοντι ἐκ | τῇ Σαρδένης ἀπάντα
 12. ἐκβάλλει (3), μετ' εὐφροσύνης καὶ κρότων ἰδέχεται· | τοσαύτη πρὸς αὐτὴν ἦν εὐνοίας
 ὀχληκῆς ὑπερβολή (1).

Ὅτι ὁ Γράκ|χος δημοφιλῆσας τῇ καταλύσαι ἀριστοκρατίαν (c), δημοκρα-
 τίαν ἃ συστήνεται, καὶ ἐξικόμενος τῇ ἀπάντων εὐχρησίας τῷ μέρῳ, | εὐκίτι
 16. συναγωνιστὰς ἀλλὰ καθάπερ αὐθέντας εἶχε τούτους ὑπὲρ | τῇ ἰδίας τόλμης.
 διδασκασμένος ἃ ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ | ἰλίπῃσιν ὥς ὑπὲρ ἰδίων ἀγαθῶν τῷ εἰ-

this faciendo fessa, tantam belli conversionem fecit, ut felices dudum ad ex-
 tremum depresserit.

11. Arsaces Parthorum rex infensus erat Seleuciensibus, memor videlicet iniu-
 riarum atque cruciatuum quibus quendam e suis ducibus divexaverant. Quare Se-
 leuciensibus ad se oratores mittentibus, ut veniam impetrarent, responsumque flagi-
 tantibus; Arsaces oratores eo duxit ubi Pitthides carceris humi sedebat, is cui oculi
 ellossi fuerant: mandavitque Seleuciensibus renunciarent, ad par supplicium ut
 essent parati. Illi vero perterrefacti iam superiorum calamitatum oblivisciebantur,
 dum poenas adeo graviores expectarent. Semper enim malorum novitas priora in-
 fortuna hominibus lenire solet.

12. * Populus autem non solum cum Gracchus dignitatem adiret, verum etiam
 cum ambiret, et ante quam ipsam deponeret, comitabatur eum: redeuntique e Sar-
 dinia occurrit, navi exeuntem cum acclamationibus plausibusque excepit. Tanta
 erat vulgi erga eum benivolentia!

Gracchus in concione suadens, ut aristocratia sublata, democratia stabi-
 liretur, et consecutus omnium classium favorem, iam habebat universum populum
 non adiutorem tantummodo, verum etiam auctorem audaciae suae. Unusquis-

(a) Mallem ἐργάζεσθαι. (b) C. d. εὐνοία ὀχληκῆς ὑπερβολή. (c) Cod. ἀριστοκρατία.

(1) Querendum est de hoc Pitthide. Tum de
 tyrannide seu sacritia, quam in Seleucienses exer-
 cuit Phraabatis satrapa, legendus est Justinus XLII. 1.
 et prolog. lib. XLII. et Athenaeus XI. 15. Sed enim
 Diodorus noster in fragm. ed. vocat hunc ipsum
 Parthorum regem, non praefectum, cuius verba in-
 genuiose quidem, se haud scio an vere emendet Va-

lesius in annotationibus.

(2) Praetermisit eclogarius Gracchi nomen.
 Et quidem sermo est de Caio Graccho, non de Ti-
 berio. Nam Caii fuit praetura sardis, lex de iudi-
 ciis ad equites transferendis, et alia quae infra di-
 cuntur. Leg. Plutarchum in Caio Graccho, et Ap-
 pianum bell. civ. I.

σφερόμενων νόμων, ἕτοιμος | ἦν πάντα κίνδυνον ὑπομένειν· τῷ μὲν γὰρ συγκαλη-
 τικῶν τὸ δικάζειν ἀφελόμενος, καὶ ἀποδείξας ὅτι ἰππεῖς κριτὰς, τὸ χεῖρον |
 τῇ πολιτείᾳ τῷ κρείττονος κύριον (2) ἐποίησεν· καὶ τὸ πρὸς ἀρχὴν τῶ συνε- 20.
 δρίῳ πρὸς ὅτι ἰππεῖς σύμπνοιαν δέσποισιν, βαλὼν τὸ ὄχλον κατ' ἀμφοτέρων
 κατασκεύασε· δὲ τῇ τῆς πάντων | διχοστασίας αὐτῷ δυναστείαν κατασκευά-
 ζων, καὶ τὸ κοινὸν ταμίον εἰς αἰσχροῦ καὶ ἀκαίρου δαπάνης καὶ χάριτας ἀνα- 24.
 λίσκων (1), | εἰς αὐτὸ πάντας ἀποβλέπειν ἐποίησε· καὶ τῇ μὲν τῷ δημοσίῳ |
 τόλμῃ καὶ πλεονεξίᾳ τὰς ἐπαρχίας ἀπορρίψας, ἐπιστάτατο ὡς τῷ | τῷ ὑπο-
 ταττομένων δίκαιον μῖσος καὶ τῇ ἡγεμονίᾳ· τοῖς δὲ | στρατιώταις δὲ τῷ τό- 28.
 μων τὰ τῇ ἀρχαίᾳ ἀγῶνι αὐστηρὰ κατὰ ταχὺ κατὰ τὸν νόμον (2), ἀπειθίαν καὶ ἀναρχίαν
 εἰσήγαγεν εἰς τὴν πολιτείαν· | τῷ γὰρ ἀρχόντων καταφρονήσας κατεξάνισται
 κεινοτομῶν· ἐκ | τῶν τούτων τῷ ἐθῶν ὀλίθιος ἀνομία καὶ πόλεως ἀνατροπὴ
 γίνεται· |

XIII. Ὅτι ὁ Γράκχος ἐπὶ τοσοῦτο προέβη δυναστείας καὶ ὑβρεως ὥστε τῇ 32.
 P. 152. ὄχλων || κρινάντων ἐκβαλεῖν τὸ Ὀκτάκιον (1) ἐκ τῆς πόλεως (3), ἀφῆκεν αὐτὸν,
 εἰπὼν | τῷ δήμῳ, διότι ταύτῃ χάριν δίδωσι τῇ μητρὶ προειρητευγμένος
 ὑπ' αὐτῆς· |

Ὅτι ὁ Πόπλιος (c) μὲν δακρύων ὑπὸ τῷ ὄχλῳ προειρημύθη ἐκβαλλόμενος 4
 ἐκ τῆς πόλεως (4)· οὐ γὰρ ἡγοῦντο πλεῖστοι τὸ τῷ ἐκβολῇ | ἀδίκον, ἀλλὰ τὴν

que enim propria spe illectus, pro legibus quae ferebantur, tamquam pro
 bono proprio, quodvis discrimen adire paratus erat. Nam iudicis senatui
 creptis, atque ad equites translatis, potiorē reip. ordinem deterioris potestati
 Gracchus subiecerat; dissociataque senatorum et equitum concordia, gravem utrique
 ordini populum effecerat: atque ita ex universali discordia potentiam sibi con-
 firmaverat: tum publicum aerarium in turpes absurdasque impensas lagitiones-
 que exhaustiens, ut cuncti ad se unum respicerent satagebat: popularium quoque
 hominum audaciae atque avaritiae praeturas temere impertiens, iustum pro-
 vinciarum odium adversus romanum imperium concitabat. Militibus denique
 severitatem veteris disciplinae legibus suis remittens, licentia atque effreni li-
 bertate remp. pervertebat. Nam qui res novas molitur, magistratuum aucto-
 ritati cum contemptu adversatur. Porro ex his moribus pernicioſa licentia et
 civitatis exitium gignitur.

13. Gracchus in tyrannidem tantam insolentiamque venerat, ut cum populus
 suffragiis eiceret urbe Octavium, ipse eum missum fecerit dicens, hanc se
 gratiam matri largiri, quae pro illo intercesserat.

Popilius a populo lacrymabundo deducebatur dum urbem damnatus reli-
 queret: neque enim multitudo ignorabat inflicti exilii iniquitatem; sed largi-

(a) Cod. χειρὸς. (b) Ita cod. Ὀκτάκιον cum v. non β, quod postremum Graeci sectantur solent. (c) Ita cod. pro
 Πόπλιος.

(1) Idem reprehendit in -C. Graccho Cicero tu-
 scul. III. 20, de off. II. 21.

(2) C. Gracchi lex quaedam militaris recitatur a
 Plutarcho in eius vita cap. V.

(3) C. Gracchi lege non urbe excludebatur Octa-
 vius, sed magistratibus, ut ait Plutarchus cap.
 III, qui intercessionem quoque matris Gracchorum
 memorat.

(4) Popilius hic Laenas est, lege -C. Gracchi
 (Plutarch. loc. cit.) ad vertendum solum coactus,
 propterea quod in consulatu amicos Gracchorum
 damnasset. Huius expulsi meminit Cicero cum in
 aliis scriptis, tum de rep. I. 3. Gellius vero lib.
 XI. 13. etiam de Gracchi quadam in Popilium ora-
 tione loquitur.

κατ' αὐτὸν δωροδοκίαν δεκαζόμενον ἀπεστέρητο | τὸ μιτοπονηζούσης παύ-
σίας .

- Ὅτι ἰππὰ καὶ δέκα φυλαὶ | τὸ νόμον ἀπειδοκίμαζον , ἄλλαι δὲ ταύταις
8. ἴσαι παρεδίχοντο . | τὸ δὲ ὀκτωκαιδεκάτης δ' ἄριθμυμένης μία ἄλφρος ὑπερῆρε |
τῷ κυρούντων τὸ τόμον . τὸ δὲ τὸ δῆμι κρίσειως εἰς οὕτω μικρὰν ῥοπὴν συλ-
κλειομένης (1) , ὁ Γράκχος ἠγωνία ὡς ὑπὲρ τὸ ζῆν | κινδυνεύων . τῇ δὲ προσθήκῃ
12. μιᾶς γνώμης μαθὼν ἑαυτὸν νικῶντα , μὲν χαρᾶς ἀνεφθίγγετο , τὸ μὲν ξίφος
ὑπόκειται τοῖς ἐχθροῖς . | ὅτε δὲ τῷ ἄλλων ὡς ἂν δὴ τύχη βραβεύσει
στέρξομεν .

- XIII. Ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν τὸ ἱεροσυλῆσαι , ἔφευγεν ὅππ' τὸ Πισίδιον (2) .
16. εἶπετο δὲ αὐτῷ , ὡς ἴοικε , τὸ δαιμόνιον ἀόρατον ἐκ ποδῶν διώκον , καὶ | τῇ
κατ' αὐτοῦ τιμωρία σύντεγον γινόμενον συνέκλεισεν εἰς τὸ τυχεῖν τὸ ἀρμοστού-
σης δίκης . συλληφθεὶς γὰρ ἀνήχθη πρὸς τὸ Ἀντίοχον εἰς τὴν παρεμβολὴν δυ-
σὶν ἡμέραις ὕστερον τὸ ἱεροσυλίας . οὕτως ἀνέκφευκτος ἢ τιμωρὸς δίκῃ μέτερχε-
20. ται τὸ τῷ ἀσεβῶν | τόλμαν . ἐγρηγορῆσαι γὰρ διώκουσι ὅτε ἀνοσίεες ποινὰὶ σύν-
τομον | τὴν τιμωρίαν φέρεται . ἄρτι γὰρ βασιλεὺς ἦν καὶ τεσσάρων μυριάδων στρα-
τοπεδευκτῶν ἀφηγῆτο , ὃ (3) δεδωμένος ἐπανήγιστο πρὸς | ὕβριν καὶ τιμωρίαν
πολεμίων .

tionibus contra illum corrupta eripi sibi libertatem permiserat improbis re-
sistendi .

Septendecim tribus legem excludebant , totidem comprobabant : mox nu-
meratis decimae octavae suffragiis , uno superavit factio eorum qui legem scisce-
bant . Interim vero dum populi iudicium in tam brevi puncto pendebat ,
Gracchus quidem summa animi consternatione angebatur , quasi de vitae discrimine dimicaret : mox quum uno adiecto suffragio victorem se cognovit , lac-
titia elatus , gladius inquit inimicis infixus est ; ceteris autem eventibus , quos-
cumque fortuna obtulerit , contenti erimus .

Alexander post sanum direptum fugit Pisidium : verumtamen pone sequeba-
tur eum , ut videtur , daemon occultus , qui vindictae sumendae factus adiu-
tor , ad incitas eum redegit ut congruum supplicium nancisceretur . Quippe
Alexander comprehensus ad Antiochum in castra ducebatur biduo post sacri-
legium . Adeo certa supervenit scelestorum audaciae vindex nemesis ; vigi-
lesque furiae persequuntur impios non sine celeri poena . Nuper enim rex
erat , et quadraginta militum milibus praecerat , nunc autem viactus ad con-
tumeliam poenamque ab hostibus subeundam trahebatur .

(1) Ita cod. ; sed malim ὅτε .

(1) Haec plane agitur de lege qua Tiberius Gracchus tribunatum Octavio collegae abrogavit (Plut. in Tib. Gracch. cap. XII.) Quare non explico cur Diodorus res Tiberii post illas Caii collocet quae recentiores fuerunt .

(2) Agitur de Alexandro II. cognomento Zabina , Syriae rege . Iamvero in valesianis quoque frag-
mentis p. 603. is rex dicitur post sacrilegam direc-
tionem fugisse Pisidium . Igitur valesiano fragmen-
to prorsus subtexendum est vaticanium hoc , in quo

narratio supremi fati continuatur , quae res deest
in valesianis . Diodorum illustrat Iustinus XXXVIII.
2 : Alexander victus et inops pecuniae , cum sti-
pendia militibus dederent , templo Iovis solidum
ex auro victoriae signum tolli iubet , facietis pro-
cis sacrilegium circumscribens ; nam victorium
commodatum sibi ab Iove esse dicebat . Interiectis
deinde diebus , cum ipsius Iovis aureum simula-
crum infiniti ponderis tacite evelli iussisset , de-
prehensusque in sacrilegio concursu multitudinis

XX. Ὅτι Ἀγορίνῃ δεδομένη δ/α' τ' | παρεμβολῆς Ἀλεξάνδρου τ' βασιλέως τ' 21.
 Συρίας, τοῦ το ἄπιστον ἐδὲκ' τοῖς ἀκούουσιν ἀλλὰ ἔ τοῖς ὀρώσιν · τ' 1 22
 εἰργάζαν τ' αἰσθασίως τὸ μηδέποτε γενέσθαι προσδοκῆ|θῆν τοῦαντίον ῥέπην
 ἐ-ά-ζετο· ἐπεὶ ἡ δ/α' τ' ὁράτως ἐβίβαιοῦτο τάληθες, ἅπαντες θαυμάζοντες 28.
 αἰέλιον ἀπὸ τ' θίας', εἰ μὲν ἀθρόοις κ' συμπέθεσι βωιαῖς ἐπσημαίνεμεν
 τ' τ' δαιμόνια δύναν, οἱ ἡ ποικίλως ὀπρηγόμενοι τὸ τ' τέχης ἄσαν,
 τὸ παλινῆρον τ' ἀνθρωπίνων, ἡ ἐξύτητα τ' παλιρροίας, ὡς εὐμετάβολος ὁ 32.
 βίος τις οὐκ ἂν προσεδόκησιν· |||

- P. 353. (1) Ὅτι ὁ Φλάκκος . . . ἔφυγεν (2) . . . ἀνδράποδα . . .
 [in margine περὶ Κορδίτκων (3)] . . . σθαι τῆς
 Ὅτι . . . τὴν Ῥώμην ἐπικρατεῖν . . . Ὅτι ἡ φρόνησις .
 . . τῆς τέχης . . . λῶς . . . πολλάκις ἡ ταύτης . . . τὰς
 ἀπάντων ἐλπίδας . . .
 Ὅτι ὁ βασιλεὺς τ' Νομάδων Ἰογόρθας (4) θαυμάσας τὴν ἀνδραγαθίαν τ'
 Ῥωμαίων . . . αὐτ' ἐπαινέσας ἐν τῷ . . .
 φίλοις ἀπεφάνετο διότι ταύτοις λόγοις . . . ἐπὶ δ/α' ταύτης τῆς
 Λιβύης . . .

15. Dum Syriac rex Alexander duceretur per castra vinculis gravatus, videba-
 tur id non audientibus solum verum etiam cernentibus incredibile. Nam qui
 minime id futurum sibi persuaserant, praesentis sensus vim resprimere nite-
 bantur: sed enim postquam omnino visu veritas confirmata est, omnes admiratione
 suspensi eo spectaculo consternabantur: et alii quidem frequentibus ac mise-
 rantibus vocibus vim adversi genii incusabant; alii varie obloquebantur de for-
 tulae inconstantia, de rerum humanarum volubilitate, de conversionum celerita-
 te, et quod tam variabilem esse vitam nemo speraret.

Flaccus . . . fugit . . . Rex Iugurtha fortitudinem Romanorum mi-
 ratus . . .

esset in fugam versus, magna vi tempestatis op-
 pressus, ac desertus a suis, a latronibus capitur;
 perductusque ad Gypsum (Syriae legationum regem)
 interficitur.

(1) Diodori vaticani quaternio ultimus incom-
 modam lacunam nobis exhibet; nam folii extimi
 prior pars, paginis duabus 357. 358. constans, ita
 obliterata est, ut in recta pagina pauca verba le-
 gi possint, in aversa nihil omnino. Posterior folii
 pars perijt, quia avulsa olim fuit ab eo qui codicem
 descripsit; indeque folium, non par sed solitarium
 mansit. Ergo ut de parte priorē utrumque superstitē
 loquar, id sine dubio folium ad hunc postremum
 quaternionem pertinet, atque eius materia omnino
 interiacet inter Alexandri Zabinae obitum et Carbo-
 nis atque Silani cruentum consulatum. Nam Flac-
 ci, sive is Valerius est sive Fulvius, et res Iugur-
 thae, quae in fragmento occurrunt, in id tempus
 incidunt.

(2) Equidem si agitur de Fulvio Flacco, is in

officinam fuga elapsus, iussu Optimii consulis inter-
 lectus fuit. Appian. bel. civ. l. 26. Sin de Valerio
 Flacco, is a Pimbria pariter occisus in Asia fuit,
 teste Paterculo II. 23, quo in loco Paterculus de
 Carbonis quoque consulatu loquitur, qui mox in
 vaticanis excerptis occurrit.

(3) Breve sermonem de Cordiscis (sive Scor-
 discis) fuisse in hac pagina a v. 6. ad 10. docet
 nos inscriptio in margine, quum tamen ipse tex-
 tus legi nequeat. Erat autem revera hic locus lo-
 quendi de Scordiscis, contra quos paulo ante sus-
 ceptum Iugurthinum bellum, Romani malam pu-
 gniam pugnauerunt anno urbis DCXL. Florus III. 4:
Sacissimum omnium Iugurthae Scordisci pugnare etc.
fusus non modo ab his et fugatus, sed totus inter-
ceptus exercitus, quem duxerat Cato.

(4) Ita scribitur per s, non per sv, nomen
 hoc apud Diodorum etiam in fragm. ed. p. 604.
 605, qui locus editus extat post Alexandri Zabi-
 nae res, uti etiam in vaticanis excerptis. Quare

- XVI. . . . Κάρβωνος καὶ Σιλανοῦ (1)· τοσοῦτε ἢ πλήθος ἀνηρημένα, οἳ μὲν υἱοὺς | οἳ ἢ ἀδελφοὺς ἐπένθεν· τινὲς ἢ πατέρων ὀρφανοὶ παῖδες ἀπολειμ-
 4. μένοι, ἢ τῶν γονέων ἀπώλῃαν καὶ τῇ Ἰταλίας ἐρημίαν | κατωδύροντο· πλεῖσται ἢ
 γυναῖκες ἀνδρῶν ἐστερημένοι, χηρίαις ἀτυχοῦς ἐλάμβανον πείραν· ἢ ἢ σὺλλη-
 3. λην | τῇ κλαυθμῶν τὸ πολὺ κατέσειλλε, καὶ τῇ ὅπῃ τῇ συμφορᾷ | λύπην
 ἐπικρυπτομένην βαρέως ἔφερεν.

- Ὁ Λεύκελλος (2) | ὁ στρατηγὸς πυλόμενος διεβίβηκέναι τὸν Σερτίλιον |
 Γάτον στρατηγὸν ὅπῃ τῇ διεδοχὴν τῷ πολέμῳ, τοῦς τε στρατιώτας ἀπέλυσε,
 12. καὶ περὶ χάρακας καὶ τὰς κατασκευὰς ἐπέβησε |, βυλόμενον τῷ διεδεχόμενον τῷ
 ἀρχὴν, μηδὲμίαν ἔχον ἀξιόλογον ἀφορμὴν εἰς τὸν πόλεμον· βλασφημούμενος
 γὰρ ὅπῃ τῷ | δοκεῖν τῷ πόλεμον ἀξίζειν (3), ὑπελάμβανε τῇ τούτῳ ταπεινώσει | καὶ
 ἀδοξίᾳ καὶ τῇ τούτῳ κατηγορίαν καταλύσειν |.

16. Carbonis atque Silani. Tanta autem multitudine occisa, alii filios alii fratres lugebant, alii in orbitate relictii liberi, deplorabant parentium exitium et Italiae solitudinem: plurimae vero mulieres viris spoliatae acrumnosam viduitatem experiebantur. Interim senatus excelso animo cladem ferens, multos saepe luctus et ploratum summam vim reprimebat; quamque ipse ex tam gravi casu tristitiam capiebat, fortiter tolerabat.

Lucullus imperator quum fando audisset Caium Servilium cum imperatoria dignitate iam fretum traiecissee ut sibi belli successor fieret; et milites missione donavit, et vallum munitionesque cremavit, nullum volens imperii successorii utile subsidium gerendi belli relinquere. Nam quia Lucullus diffamatus fuerat propterea quod bellum diutius trahere visus esset, dum Servilium deprimat atque inglorium facit, illatam quoque sibi criminationem putabat se repulsum.

vaticani folii propriam hanc esse sedem certo cognoscimus.

(1) Consulatus Carbonis cum Silano scribitur apud antiquum interpretem Ciceronis a me Mediolani editum in proboemio ad orationem Tullii pro Archia. Iamvero Silanum credendum esse suffectum consullem anno urbis DCLXX, post Cinnae consulis caedem, erudito olim me admonerat vir clari in litteris nominis. Sed ecce obstat Paterculus II. 24, qui narrata Cinnae consulis caede, discrete addit: *Carbo, nullo suffecto collega, solus toto anno consul fuit.* Sed pace Paterculi, Silani certe consulatus in fastos recipiendus est; nullus autem aptior ei locus videtur, quam ea, de qua diximus.

post Cinnae caedem suffectio; ita ut Silanus consul fuerit cum Carbone II. Rem fastographi nostri diligentius perpendant, atque ad liquidum deducant.

(2) Hic est Lucius Lucullus, pater illius qui Ciceronis aetate luxu claruit. Lucius bellum servile in Sicilia male gessit, uti satis innuitur etiam in fragmentis Diodori editis libri XXXVI. p. 536, unde etiam constat vaticanum hoc fragmentum pertinere ad eundem librum.

(3) Ita etiam in fragm. ed. sed aliis verbis. Notabile vero est quod idem crimen protracti belli obiectum fuit Lucullo filio adversus Mithridatem pugnanti. Appian. mithr. cap. XC, et Symmach. orat. I. in Valentia. cap. XVI.

Δ Ι Ο Δ Ω Ρ Ο Υ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΖ. ΑΗ. ΑΘ. Μ.

Ι. **Α**φ' ὧν χρόνων αἱ τῶν ἀνθρώπων πράξεις δεῖξαι τὴν ἱστορικῆς ἀναγραφῆς | εἰς αἰώνιον μνήμην παραδόθησαν (1), μέγιστον ἴσμεν πόλεμον τὸ | μαρσικὸν 16.
 ὀνομασθέντα ἀπὸ Μαρσῶν (2). οὗτος γὰρ πάντας αὐτὸν προγεγονότας ὑπερεβάλετο τὸ
 τῶν στρατηγῶν ἀνδραγαθίαις | ἐ τῷ μεγέθει τῶν πράξεων · τὸ γὰρ ξωικὸν πόλε- 20.
 μόν ἐ τὰς τῶν | ἡρώων ἀρετὰς ὁ ἐπιφανέστατος τὸ ποιητὴ Ὅμηρος εἰς ὑπερβό-
 λην δόξης ἐτραγώδησεν· ἐν ᾧ τὴν Ἰυρώωνος πρὸς τὴν Ἀσίαν | δεσπολιμοσύνης ,
 ἐ τῶν μεγίστων ἐπείρων ὑπὲρ τὴν νίκης δεσφιλοτιμουμένων , τοιαῦται πράξεις 24.
 ὑπὸ τῶν ἀγωνιζομένων συνετελέσθησαν, ὥς τε τοῖς ἐπιγενομένοις ἀνθρώποις ἐμ-
 πλωσθῆναι τὰ | θεάτρα μυθικῶν καὶ τραγικῶν ἀγωνισμάτων· ἀλλ' ἔμως ἐκεί-
 νοι | μὲν ἔτεσι δέκα τὰς ἐν τῇ Τρωάδι πόλεις κατεπολέμησαν · Ῥωμαῖοι δὲ 28.
 ὑστερον χρόνοις μιᾷ ὀξυτάτῃ νικήσαντες Ἀντίοχον | τὸν μέγαν, τὴν Ἀσίας κύ-
 ριοι κατέστησαν. Μετὰ δὲ τὰ τρωϊκά, τὸν | Περσῶν βασιλέως στρατεύσαντες ἐπὶ
 τὴν Ἰλλάδα, καὶ δεῖξαι τὴν | ὑπερβολὴν τῶν πλεόντων τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ στρα-

DIODORI EXCERPTA

EX LIBRIS XXXVII. XXXVIII. XXXVIII. XL.

1. **E**x quo tempore res gestae hominum in historicis scriptis aeternae commen-
 dari memoriae coeperunt, illud maximum novimus fuisse bellum, cui marsicum
 a Marsis nomen est. Hoc enim priora omnia superavit et ducum strenuitatibus
 et gestarum rerum magnitudine. Troianum quidem bellum heroicisque virtutes
 clarissimus poetarum Homerus ad eximiam gloriam tragice extulit: in quo bel-
 lo dum Europa cum Asia certaret, duaeque maximae orbis partes victoriae
 honorem ambirent, ea facinora a bellatoribus patrata fuerunt, quibus apud
 posteros theatra mythicis tragicisque ludis repleta fuerunt. Atqui heroes illi to-
 to decennio unius Troadis urbes oppugnaverunt: Romani autem recentiore tem-
 pore, quum proelio unico superassent magnum Antiochum, Asiae domini facti
 sunt. Post res troianas, a Persarum rege suscepta contra Graeciam expedi-
 tione, quum ob innumeram sequentium cum militum multitudinem perennes flu-

(1) Similis sententia sed aliis verbis expressa lib. XXXIII 1.

(2) Tam in photianis eclogis quam in valesia-
 nis bellum marsicum collocatur in XXXVII libro.
 Ego vero narrationis librique ut arbitror ipsam
 exordium nunc e vaticano codice edo. Imitatur

sane Diodorus Thucydidem qui sic loquitur de
 peloponnesiaci belli magnitudine. Nequis vero exag-
 geratam huius belli magnitudinem putet, testis adest
 Paterculus qui lib. II. 15, ait id bellum amplius
 CCC nulla iuventutis italicae abstulisse.

32. τῶν τῶν | ἀναξιοαίμων τῶν ἀννῶν ποταμῶν, ἡ Θμισοκλῆς | στρατηγὴν σὺν Ρ. 36.
 εἰς μὲν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρετὴν οὖν Πέρσας κατέπολεμῃσιν. Κατὰ δὲ οὖν
 αὐτοῦ καιροὺς Καρχηδονίων τριάκοντα μυριάσιν ἐπὶ τὴν Σικελίαν στρατεύσαιντων,
 4. Γέλων ὁ Συρακυσίων ἀφηγούμενος ἐνὶ στρατηγίᾳ καὶ ἀκαρεῖ χροῶ δὲ κοτίας
 ναῦς ἐείπηρε· καὶ δέκα πέντε μυριάδας πολιμίων ἐν | ὧν ἀτάξει κατακόψας,
 τὰς ἴσας ἐξώληρεν (1). Ἄλλ' ἔμως οἱ τὴν | μαρσικὸν πέλιμον δὲ ἀπολεμήσαντες
 8. Ῥωμαῖοι οὖν ἀπογόνους | τῶν τὰς τηλικαύτας πράξεις ἐπιτελεσμένων κατεπο-
 λήμησαν (2). | Ἐξῆς δὲ Ἀλεξάνδρῳ τῷ μακεδόνης ὑπερβαλλούσῃ συνέσται καὶ ἀνδρεία
 τῶν Περσῶν τὴν ἡγεμονίαν κατεπολεμήσαντες, Ῥωμαῖοι καὶ οὖν πεντηκόντους και-
 12. ροὺς δορυκτῆτον ἐποίησαντο τὴν | Μακεδονίαν. Καρχηδὼν δὲ οὖν Σικελίας
 εἴη τέσσαρα καὶ | εἴκοσι πολέμησασα τῇ Ῥώμῃ, καὶ πλείσας καὶ μεγίστας ἀγωνι-
 σαμένην ὧν ἀτάξιν καὶ ναυμαχήσασα, τότε μὲν τῷ βάρει τῷ τῶν | Ῥωμαίων
 16. ἡγεμονίας κατεπολεμήθη· μετ' ὀλίγον δὲ τὴν ἀντιβίασιν (3) κληθέντα πόλεμον συ-
 σπασμένην, ὧν ἀτάξιν καὶ ναυμαχίαις | καὶ πολλαῖς οὐλοήτοις πράξεσι νικήσα-
 σα, στρατὸν ἔχοντα | πρωτεύοντα κατ' ἀρετὴν Ἀντίβαν, τελευταῖον ὑπὸ τῷ
 20. τῶν Ῥωμαίων καὶ τῷ τῶν Ἰταλῶν ἀνδραγαθίας καὶ τῷ Σικελιώτος ἀρετῇ | κατε-
 πολεμήθη. Κυμβρόνους δὲ οὖν μὲν ὅψιν γίλασι περιμεφεῖς (3), τὴν δὲ ἀλκαῖς ἀνυ-
 περβλήτης· οὗτοι γὰρ πολλὰς καὶ μεγάλας | Ῥωμαίων δυνάμεις κατακόψαντες
 καὶ μυριάσι τεσσαράκοντα (4) τὴν | ἐπὶ Ἰταλίαν στρατίαν σιλάμενοι, τὴν τὴν Ῥωμαίων
 24. ἀνδραγαθίαις ἀρετὴν κατεκόπησαν· διὸ τὴν πρωτείαν καὶ τὰς ἐν τοῖς πολέμοις

vii sicarentur, Themistoclis imperatoria prudentia et militaris Græcorum virtus Persas debellaverunt. Circa idem tempus quum Carthaginiensium trecenta milia Siciliam invasissent, Gelo syracusanus unico strategemate minimoque temporis puncto ducentas naves incendit, centum quinquaginta hostium milia acie caecidit, totidemque vivorum cepit. At enim qui bellum marsicum debellavere Romani, nepotes eorum vicerunt qui prædicta facinora ediderant. Deinde Alexander macedo miro consilio ac fortitudine Persarum imperium prostravit; Romani autem nuperis temporibus Macedoniam armis subdiderunt. Carthago ob Siciliæ possessum quatuor et viginti annis, plurimis maximisque proeliis terra marique consertis, tunc sane viribus romani imperii superata est: pauloque post, bello quod hannibalicum dicitur conflato, multis item ac nobilibus pugnis terra marique superior evasit, cum imperatorem militari virtutem principem haberet Hannibalem; sed ad extremum romana et italica fortitudine, et Scipionis virtute contrita fuit. Cimbri quoque gigantibus aspectu pares et robore eximio præditi, postquam romanos exercitus multos ac numerosos caeciderant, et quadringenta suorum milia in Italiam militatum infuderant, Romanorum strenuis viribus funditus excisi fuere. Quum ergo rerum exitus demonstravisset, bellicæ fortitudinis prin-

(2) Ita cod. Et quidem diversarum pro diversitatibus habent etiam Appiani codices praef. cap. XIII.

(1) *Leges Diodorum nostrum* XI. 22.

(2) Siculos nimirum perdomuerunt Romani. Atque hinc cognoscere videmur bellum sociale ad Siculos quoque pertinuisse.

(3) Sic de Cimbris etiam Plutarchus in Mario
XXIII *comp. et ymperat.*

(1) Supplicare videtur Cimbrorum numerum Di-
dorus; quorum plerique historici ducenta tantum

ἀνδραγαθίας ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κριθείτος ὑπάρχειν | ὥρα Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Ἰταλίαν οἰκοῦσιν ἔθνεσιν, ἡ τύχη καὶ θάπειρ ἐπίτηδες τούτους εἰς διά-
 σασιν ἀγαθούσα, ἢ ὑπερβάλῃοντα τῷ μεγέθει πόλεμον ἐξέκαυτεν. ἱπανασάν- 28.
 των 30 τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐθνῶν τῇ πρὸς Ῥώμης ἡγεμονίᾳ, καὶ τῶν ἐξ
 αἰῶνος | ἀρίστων κειομένων ἐλθόντων εἰς αἵρεσιν καὶ φιλοτιμίαν, ὁ γενόμενος
 πόλεμος εἰς ὑπερβολὴν μεγέθους κατήντησεν, ὥς ὠτομάσθη μαρσικὸς ἀπὸ τῶν 32.
 ἀρχηγῶν γενομένων πρὸ ἀποστάσεως Μαρσῶν (1). ||

P 233.

II. Ὅτι Μάρκος Κάτων ἀνὴρ σώφρων καὶ ἀγαθὴ καλῇ διαφέρειν ἐν συγκαλίτῳ
 κατηγορῶν πρὸς ἱππολαζούσης ἐν τῇ Ῥώμῃ τρυφῆς, ἔφησεν | μέν τῃ πόλει
 ταύτῃ τὰ μὲν κεράμια τῶν ποτικῶν ταρύχων ὑπάρχειν τιμιώτερα τῶν ζευγλα- 4.
 τῶν, ὅτι ἢ ἐρωμένους (1) τῶν ἀγρῶν (2). |

Ὅτι φησὶν ὁ ἱστορικὸς ΔΙΟΔΩΡΟΣ· μνησθήσομαι τινῶν ὡραδείγματα |
 ἕνεκα καὶ ἐπαίνου δίκαιου καὶ τῷ κοινῷ βίῳ συμφέροντος· ἴν' οἱ μὲν | πονηροὶ τῶν
 ἀνθρώπων διαπύξῃ πρὸς τὴν ἱστορίαν βλαπτημίας ἀποτρέπονται πρὸς ἀπὸ πρὸς κακίας 8.
 ἔργων, οἱ δὲ ἀγαθοὶ διαπύξῃ πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐπαίνους, ἀντίχεισθαι τῇ
 καλῇ ἐπιτηδεύματων ἐρέγονται (3).

Ὅτι τὸ προεπάρχον εἰς τὴν ἡγεμονίαν μῖσος | ἢ τῇ στρατηγῷ σύσεις καὶ
 ἀρετὴ τοῖς ἐνδεχομένοις βοηθήμασι | διωρθώσαντο (4). Ὁ ὥρα μὲν τοῖς εὐερ- 12.

cipatum a Romanis populisque Italiae incolis obtineri; fortuna, prout sibi libuit, his ipsis invicem discordia commissis bellum sine pari maximum excitavit. Consurgentibus enim contra romanum imperium Italiae populis; et qui ex omni antiquitate praecipui virtute existimabantur, factionibus et ambitione inter se certantibus, susceptum bellum in incredibilem magnitudinem evasit; illud videlicet, quod marsicum, propter primos defectionis auctores Marsos, appellatum fuit.

2. M. Cato vir frugi et praeclaris moribus excellens, dum in senatu vituperaret grassantem Romae luxuriam, in hac sola, inquit, urbe ponticorum salsamentorum cadi pretiosiores sunt bobus iugalibus, et delicati pueri agris.

Ait historicus DIODORUS. Commemorabo nominatim aliquos, exempli iustaeque laudis tribuendae causa, quae communis vitae prosit: nempe ut improbi homines ob historiae infamiam a sectanda malitia deterreantur; boni autem ob duraturas perpetuo laudes rectis studiis contentur insistere.

Inveteratum adversus romanum imperium odium prudentia virtusque ducis impertitis in tempore subsidiis extinxit. Quamobrem a beneficio adfectis viros

(1) Cod. Ῥωμαίους. (2) Cod. τῶν. (3) Ita cod.

milis perhibent. Sed enim fortasse Diodorus cum Cimbris numerat Tigurinos atque Ambrones, quos alio proelio vicit idem qui Cimbris Teutonisque Marius. Ait vero Orosius V. 17: in his duobus proeliis CCCXL milia Gallorum occisa, et CXL milia capta sunt. Verum in his quoque variant historici.

(1) Lege Appianum bell. civ. I. 38.

(2) Extat aliis verbis narratiuncula haec lib. XXII. 1. in excerptis vaticanis; sed ibi dicitur Cato

in populi concione locutus, haec in senatu. Neque abhorret a more quoniam mordacisque senis Catonis, ut rem eandem his dixerit. Nonne vero ipse Cicero tum in curia tum coram populo, post suum ab exilio reditum, eiusdem ferme sententiae orationem pronuntiavit?

(3) Familiaris Diodori consuetudo laudibus et vituperationibus aequae indulgentiae, quam alibi iam notavimus.

γῆθηθεῖσι τιμῶν ἰσοθείων ἵτυχε|, ὧρα' ἢ τῷ πολίτῃ πολλὰς ἀμειβὰς τῷ κτ-
οῖσιν ἀπέλαβε (1).

- III. Ῥητέον ἢ ἡμῖν καὶ ὧρα' τῇ ἐκ ταπεινότητος μὲν δόξης | ὀρμηθέντων ,
16. ὀρεχθέντων ἢ τῇ ἐτίρας ἐπιβολῆς τῷ προειρημένων · ἐπίσης γὰρ τοῖς ἐν ἀξιώ-
μασι μεγάλοις καὶ τοῖς ὑποδείξεσιν τῇ αἰσθῇ ζῆλος ἔγκειται (2).

- Ὅτι ἀπειλούσης τῇ | συγκλήτῃ πόλεμον τῷ Γράκῳ δ/α' τῇ μετὰθελον τῇ
κριτηρίων (3), τε|θαρρηκότως αὐτοεῖπε, ἔτι καὶ ἀποθάνω, οὐ δ/αλείψω τὸ ξίφος|
20. ἀπὸ τῇ πλειῶν τῷ συγκλητικῶν διηρημένον · ὁ δὲ ῤηθεὶς λόγος | ὥσπερ τις
θεοῦ χρητρός ἀκόλουθον ἔσχε τοῖς ῤηθεῖσι τὸ ἀποτέλεσμα · | ὁ γὰρ Γράκῳ τί-
φαντον αὐτῷ ἀναδείχων, ἀκρίτως ἀνέρεθ (4). |

- Ὅτι πλείστον ἴσχυεν ἢ τῷ Δρούσῳ οἰκία δ/α' τῇ εὐγένειαν τῷ ἀνδρῶν |
24. ὁ δ/α' τῇ πρὸς εὖν πολίτας ἐπιείκειαν καὶ φιλανθρωπίαν · διὸ καὶ | νόμος τιὸς
προκειμένη καὶ προσφάτως κεκυρωμένη, τῷ πολίτῃ τις ἐν παιδιᾷ τῷ νόμῳ προσ-
έγραψεν , ἔτι ὅδε νόμος κύριός ἐστι | τῷ πολίτῃ, πλὴν δύοιν Δρούσῳ (5).

honores consecutus est ; a civibus autem multa recte factorum praemia re-
tulit .

De illis quoque hominibus dicendum nobis est , qui ex humili conditione
profecti sunt , et dissimili praedictorum cursu usi . Etenim virtutis studium
aeque inest in conspicuis dignitate hominibus atque in obscurioribus .

3. Minitante senatu bellum Graccho , quia iudicia sibi eripuerat , hic auda-
cter ait : etiamsi ego moriur , gladium tamen , quem senatorum lateri impegi ,
non revellam . Quod effatum , seu divinitus dictum oraculum , consentaneum
habuit verbis exitum : Gracchus enim dum tyrannum se facit , indicta causa
interfectus est .

Plurima potentia pollebat Drusorum domus propter virorum nobilitatem ,
et propter aequibilitatem erga cives ac benivolentiam . Quare et cum lex
quaedam ferretur , nuperque scita fuisset ; nescio quis civis ludibundus adie-
cit , legem esse dominam civium , exceptis duobus Drusis .

(1) Incertum est de quo homine locutus hoc
loco Dioclorus fuerit ; namque eelogarius , noxio sa-
ne historiae consilio , politica sententia contentus
fuit .

(2) Haec apte quadrarent in Marium , nisi is
tempore posterior foret .

(3) Agitur de iunioris Graccho , qui tamen trigin-
ta annis ante Drusi iunioris res bellumque sociale obie-
rat . Existimo autem heic obiter Gracchi mentionem
extraque propositum fieri , ut saepe in historia ac-
ciderit . Neque enim dubitare licet , quia belli so-
cialis prohemium a nobis superscriptum , iusto in
loco collocatum fuerit ; id quod ratio quaternionis
evidenter docet : nam nisi solum isto in loco po-
natur , id propter suam cum pompeianarum rerum solio
physicam connexionem , post explicitum sociale bellum
absurde collocandum esset : tum etiam paginae 240
cum p. 259 nexus , satis probabilis , immo meo iu-

dicio evidens , foret disturbandus . Sed enim et alia
excusatio suppetit ; nos videlicet in his excerptis
non infrequens , atque a nobis saepe notatus , res
easdem repetendi ; quo vitio fortasse contigit ut hic
de Graccho minore tractus extra selem suam va-
getur ; uti et ille paulo ante scriptus de Catone
maiore .

(4) G. Gracchi potentiam tyrannicam notat et-
tiam Plutarchus in eius vita cap. VI. Erat autem Po-
pliculae vetusta lex ut tyrannus indicta causa a
quovis occideretur . Plut. in Poplic. cap. XII.

(5) Cod. τῶν τῶν ; sed enim plane videbatur scri-
bendum Δρούσῳ . Intelligitur autem Drusus ille qui
cum G. Graccho in tribunatu certavit , ut ait Plu-
tarchus ; itemque illius filius multo adhuc clarior , qui
incognita manu periit anno urbis decem , oriente
bello sociali .

III. Ὅτι ὁ Δροῦτος (1) τὴν συγκλήτην | ὅτ' νόμους αὐτῷ ἀκυροῦσθαι, ἴφην ἑαυτῷ 28.
 ἐξουσίαν ἔχοντα | πάντα τὰ νόμων · δυνάμεινόν τε ἑαυτῷ κωλύσαι δόγματα | γρά-
 φειν, τοῦτο μὲν ἐκστῖως μὴ ποιήσιν, καλῶς εἰδὼτα ὅτ' ἐξαρτήσαντας τα-
 χὺ τὸ ἐξομῶν τὴν προσηκούσης δίκης · | ἀκυρεμένων ἢ τῶν ἰφ' αὐτῷ (b) γραφέντων 32.
 P. 23. ἡ νόμων, ἀκυρον ἐποίησεν καὶ τὸ πᾶν τῶν κριτηρίων νόμον (2) · οὗ συνελεσθέντος, τὴν |
 μὲν ἀδωροδοκίᾳ βιβιωκότα μηδεμίαν τιύξασθαι κατηγορίας, | ὅτ' ἢ τὰς ἐπαρ-
 χίας στυλῆκότας ἀχθήσασθαι πρὸς τὰς τὴν | δωροδοκίας εὐθύνας · ὥστε ὅτ' 4.
 δ' αὖ φθόρον καθαιροῦντας πᾶσι | ἑαυτῷ (c) δόξαν τοῖς ἰδίοις δόγμασι, καθά-
 περ αὐτῶν χειρὸς κινῆσειν.

Ὅρκος Φιλίππου (3)

ὍΜΝΥΜΙ ΤΟΝ ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΑΠΕΤΩΛΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΣΤΙΑΝ
 ΤΗΣ | ῬΩΜΗΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΑΤΡΩΙΟΝ ΑΤΤΗΣ ΑΡΗΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΓΕΝΑΡ-
 ΧΗΝ ΗΛΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΗΝ | ΕΥΕΡΓΕΤΙΝ ΖΩΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΦΥΤΩΝ ΓΗΝ, ΕΤΙ 8.
 ΔΕ ΤΟΥΤΕ ΚΤΙΣΤΑΣ ΓΕΓΕΝΗΜΕΝΟΥΣ | ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΗΜΙΘΕΟΥΣ, ΚΑΙ
 ΤΟΥΤΕ ΣΥΝΑΤΕΗΣΑΝΤΑΣ ΤΗΝ ΗΓΕΜΟΝΙΑΝ ΑΥΤΗΣ ΗΡΩΑΣ, ΤΟΝ
 ΑΥΤΟΝ ΦΙΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΟΝ ΗΓΗΣΕΣΘΑΙ ΔΡΟΥΣΩΙ · ΚΑΙ | ΜΗΤΕ
 ΒΙΟΥ ΜΗΤΕ ΤΕΚΝΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ ΜΗΔΕΜΙΑΣ ΦΕΙΣΑΣΘΑΙ ΨΥΧΗΣ,
 ΕἴΑΝ ΜΗ ΣΤΥΜΦΕΡΗ ΔΡΟΥΣΩΙ ΤΕ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΟΡΚΟΝ 12.
 ΟΜΟΣΑΣΙΝ · ΕΑΝ ΔΕ | ΓΕΝΩΜΑΙ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΩΙ ΔΡΟΥΣΟΥ (4) ΝΟΜΩΙ,

4. Drusus, leges eius abrogante senatu, ait se omnem habere ferendarum legum potestatem: quumque ipse posset vetare, quominus senatus consulta scriberentur, sponte id negligere, quia probe sciret fore ut peccantes poenam congruam brevi experirentur. Iamvero antiquatis, quae a se scribebantur, legibus, antiquari pariter legem de iudiciis: quo facto, ii qui per omnem vitam donis accipiendis abstinuissent carituros omni criminatione: qui autem magistratus quaestui habuissent, daturus corruptelae suae poenas. Quare qui ob invidiam legem a se latam senatus consultis abrogarent, manu sua veluti semet confecturos ..

Philippi iusiurandum

IURO IOVEM CAPITOLINUM, ET VESTAM ROMANAM, ET PARENTEM CIVITATIS MARTEM, ET ALCTOREM GENERIS SOLEM, ET ALTRICEM ANIMALIUM ARBORUMQUE TELLUREM; PRAETEREA ROMAE CONDITORES SEMIDEOS, ET PROPAGATORES IMPERII EUS HEROAS; ME HABITURUM AMICOS INIMICOSQUE EOSDEM QUOS DRUSUS; ET NEQUE FACULTATIBUS, NEQUE LIBERIS, NEQUE PARENTIBUS, NEQUE ULLI OMNINO ANIMAE ME PARSURUM, NISI ID DRUSO PROPUERIT NEC NON IIS QUI IN HAEC EADEM VERBA IURAVÉRINT. QUOD SI CIVITATEM CONSEQUAR EX DRUSI LEGE, PATRIAM ARBI-

(a) Cod. αὐτῶν. (b) Cod. ἑαυτῶν.

(1) De hoc Druso filio Plinius XXXIII. sect. 6: inter Carphonem et Drusum ex anulo in auctione venali, inimicitiae coepere; unde origo socialis belli et exitia rerum.

(2) Quippe is iudicia, quae Gracchus olim abstulerat, nuper senatui restituerat, ut ait auctor de vir. ill. cap. LXVI. itemque Appianus bell. civ. I. 35.

(3) Philippum consulem, post graves adversus

Drusum inimicitias, rediisse cum eo in gratiam, satis constat ex iis quae dicit auctor de vir. ill. loc. cit.: cum Latini consulem in albano monte interfecuri essent, Drusus Philippum admonuit ut caveret.

Nunc vero insignem iusiurandi formulam, a Philippo inter coniuratos cum Druso propositam, ex inscripto Diodoro cum gaudio recitamus.

(4) Drusus Latinis civitatem promiserat, ut

historici passim tradunt.

- ΠΑΤΡΙΔΑ ΗΓΗΣΟΜΑΙ ΤΗΝ ΡΩ|ΜΗΝ, ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ ΔΡΟΥ-
 16. ΣΟΝ · ΚΑΙ ΤΟΝ ΟΡΚΟΝ ΤΟΝΔΕ ΠΑΡΑΔΩΣΩ | ΟΙΣ ΑΝ ΜΑΛΙΣΤΑ
 ΠΛΕΙΣΤΟΙΣ ΔΥΝΩΜΙ (a) ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ · ΚΑΙ ΕΥΟΡΚΟΥΝΤΙ ΜΕΝ | ΜΟΙ,
 ΕΠΙΚΤΗΣΙΣ ΕΙΗ ΤΩΝ ΛΓΑΘΩΝ · ΕΠΙΟΡΚΟΥΝΤΙ ΔΕ, ΤΑΝΑΝΤΙΑ (1).

- V. Ὅτι συντελουμένων κ' τὴν ἀγώνων, καὶ τ' θιάτρῳ πεπληρωμένῃ | τ'
 20. ἐπὶ τ' θίαν κατηντηκότων Ῥωμαίων, κωμῳδὸν (b) ἐπὶ τ' σκηνῆς ἀγωνιζόμενον
 (c) κατίσφαζαν ἐν τῷ θιάτρῳ, φήσαντες, εὐκ ἀ|κολούθως αὐτ' ὑποκρίνασθαι
 τῇ ᾧεσάται · τ' ἡ πανηγυρικῆς θίης εἰς πολιμικὴν σκιθροπύτητα καὶ εὐ-
 21. βων ὑπερβολὴν | ἐκτραπίσης, ἡ τύχη σατυρικὸν τῷ καιρῷ τοῦτω πρόσωπον
 ἐ|πεισήγαγεν · ἦν γάρ τις λατῖος ὄνομα μὲν Σαυῖων, (2) γελωτοποιὸς ἦ, ἐ
 χάριτας ὑπερβαλλούσας ἔχων εἰς ἰλαρέτητα · εὐ γὰρ μέγιστον ἐν τοῖς λέγουσι
 ἐκίνει γέλωτας, ἀλλὰ καὶ κ' τ' σιωπὴν | καὶ ποίαν σώματος ἐπισχετὴν ἀπαν-
 28. τας ἐποίει οὗθ' ὁμιλίας | μειδίαν, φυσικῆς τινὸς ἐπιτρεχέουσας πυθανίτη-
 τος · διὸ καὶ | ᾧεσ' Ῥωμαίοις μεγάλης ἀποδοχῆς ἐν τοῖς θιάτροις · ἐπλη-
 32. λίδων βεβόητοι (3), τεύτον δ' ἐγνώσαν ἀποκτεῖναι · | ὁ ἡ προαισθόμενος τὸ
 μέλλον τελεῖσθαι, προῆλθεν ἐπὶ τ' | σκηνὴν, καὶ τ' τ' κωμῳδοῦ (4) σφαγῆς P. a. i.
 ἄρτι γενημένης, ἄνδρες || εἴπω θεαταὶ καλλιερῶμεν · ἐπ' ἀγαθῷ δ' εἴη συν-
 τετελισμένον τὸ καλόν · οὐ γὰρ εἰμι Ῥωμαῖος, ἀλλ' ὅμοιος ὑμῶν ὑπὸ ῥάβδοις
 4. τεταγμένος | ᾧεσθ' Ἰταλίαν, καὶ χάριτας ἱμπορευόμενος ἡδοιᾶς καὶ | γέ-
 λωτας θηρῶμαι · διὸ φείσασθε (c) τ' κοινῆς ἀπάντων χειλιδόχου, ἡ τὸ θεῖον

TRABOR ROMAN, ET BENEFACTOREM MAXIMUM DRUSUM. ATQUE HOC IUSIURANDUM
 CUM QUAMPLURIMIS POTERO CIVIBUS COMMUNICABO. ET RELIGIOSE QUIDEM MIHI IU-
 RANTI, BONA CONTINGANT; PEIERANTI, CONTRARIA.

5. Quum fortunae ludi celebrarentur, stipatumque esset spectatoribus roma-
 nis theatrum, comoedus quidam in scena dum fabulam ageret interfectus est
 ab iis qui aiebant non consentaneam rei praesenti ab eo personam sustineri.
 Tum autem theatriali spectaculo ad bellicam torvitatem maximumque terrorem
 converso, fortuna satyricum quendam huic tempori hominem obtulit. Erat
 enim latinus quidam nomine Samnio scurra, mira ad exhilarandum gratia prae-
 ditus: neque enim verbis tantummodo risum excitabat, sed vel tacens quali-
 cumque corporis motu omnes spectatores arridere sibi faciebat, naturali qua-
 dam placendi vi: quamobrem Romanis acceptissimus in theatris erat. Picen-
 tini autem ut hac Romanos voluptate ac delectatione spoliarent, hominis ne-
 cem decreverunt. Is vero quod futurum erat praesenticiens, progressus in sce-
 nam in qua nuper caesus comoedus fuerat; feliciter, inquit, spectatores lite-
 mus, beneque vertat quod improbe susceptum est. Neque enim romanus sum,
 verum ut vos sub fascium imperio Italiam peragro, iocosque nundinans, oble-
 ctamenta risumque venor. Quare parcite communi hirundini, cui Deus hoc tri-

(a) Ita cod. (b) Cod. Κόμοδον. (c) Cod. ἀγωνιζόμενον. (d) Cod. Κωμῳδον. (e) Cod. φείσασθε.

(1) Ergo sectarum et coniuratorum execrandae apud Romanos nominibus.
 pactionum formulae, quae nostra quoque tempora
 conturbant, satis antiqui moris sunt.

(2) Ponendus igitur Samnio, vel, ut Graeci
 pronunciant, Samnio, in illustribus scenicae artis

(3) Quippe iam socii italici effertati adversus
 Romanos erant, ita ut ad atrocissimum bellum con-
 festim eruperint.

ἴδωκεν ἐν τῷ ἀπείρων εἰκίαις ἐισεττεύειν | ἀκηδέωνος (1)· εὖ γὰρ δίκαιον ἑμᾶς
πολλὰ κλαίειν· οὐκ ἐλπίς ἦ καὶ | ἄλλα πρὸς διάλυσιν καὶ γέλωτα διαλύνειν,
καὶ τῇ παλαιότητι καὶ χάριτι τῇ ἐμυλίας τὸ πικρὸν τῇ τιμωρίας ὤδριπτοσάμι- 3.
125 | ἀπειλῆθα τῷ κινδύνων.

VI. * Τῆς δὲ λείας τοῖς στρατιώταις μετέδωκεν, ἔπειτα δὲ ἐκ τῶν πολέμων
ἀπειλίας οἱ δὲ κινδυνεύσαντες γευσάμενοι, οὖν ὑπὲρ τῇ ἐλπίθερίας ἀγῶνας
ἐθέλοντ' | ἀναδέχονται (2). 13.

Ὅτι ὁ Μάριος ἤγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ Σαννίτῳ πεδίον, καὶ τοῖς πο-
λεμίοις ἀντιστρατοπεδεύσει· Πομπαιδίου | δὲ τῷ ἔλκων ἡγεμονίαν παρρηλικῶς
ᾧ ὄρα' τοῖς Μαρσοῖς (3), καὶ | αὐτὸς προῆγε τὴν δύναμιν· καὶ πολλοὺς ἀλλήλων γε-
νομένων, τὸ | σκυθρωπὸν τῷ πολέμῳ εἰς εἰρηνικὴν μετέπεισε διάθεσιν· εἰς 16.
ἐπὶ γνωστὴν γὰρ ὁφείτως ἐλθόντες οἱ παρ' ἀμφοτέρω στρατῶται, πολλοὺς | μὲν
ἰδιοχέτας ἐπεγίνωσκον, οὐκ ἐλπίς δὲ συστράτας ἀνιέμετο, συγχεῖν δὲ
οἰκίας καὶ συγγενεῖς κατενόον, οὗς ὁ τῷ ἐπιγαμίας νόμος ἐπεποιήκει κεινωνῆσαι 20.
τῷ τοιαύτης φιλίας· διὰ καὶ τῷ συμπαθείας ἀναγκαζούσης πρέσβειαν φωνὴν φι-
λάνθρωπον, | ἀλλήλους ὅξ' ὀνόματος προσηγόρευον, καὶ παρὲκάλον ἀπέχεσθαι
τῷ | τῶν ἀναγκαίων μαιφονίας· τὰς ἦ ἐν προβολῇ πολεμικῶς | δέχμεναι 21.
πανοπλίας ἀποτιθέμενοι, τὰς δειξιὰς ἐξέτερον | ἀτπαζόμενοι καὶ φιλοφρονεῖν-
τες ἀλλήλοις· ἃ δὲ κατανόησας ὁ | Μάριος, καὶ αὐτὸς προῆλθεν ἐκ τῷ ὄρα-
τάξιος· ποιήσαντος | ἦ καὶ τῷ Πομπαιδίῳ τὸ ὄραπλήσιον, διαλίχθησαν ἀλ-
λῶς συγγενικῶς· πολλὰν ἦ λόγων γενομένων τοῖς ἡγεμόσι πρὸς τῷ εἰρήνης 28.
καὶ τῷ ἐπιθυμειμένης πολιτείας, ἔτῳ στρατευμάτων ἀμφοτέρων χάρις καὶ κα-

luit, ut in omnium domibus secure nidificet: neque enim decet, vos diu po-
stea puenitere. Tum et aliis pluribus ad animorum relaxationem risumque di-
ctis, incunditate et lepore sermonis acerbiter designatae caedis deprecatus
est, seque periculo eripuit.

6. * Praedam cum militibus communicaverunt, ut belli utilitate post di-
scrimen gustata, ad decertandum pro libertate alacres fierent.

Marius copiis in samniticum agrum eductis, hostibus castra opposuit. Pom-
paedius autem, cui summum imperium a Maro demissum erat, ipse quo-
que copias promovit: cumque inter se appropinquassent, bellica torvitas in pri-
vaticum speciem conversa est. Nam usque ad vultuum cognitionem utrimque mi-
lites accedentes, multi suos hospites dignoscebant, non pauci commilitones suos
recognoscebant, plurimi denique cognatos necessariosque cernebant, quos ius
nuptiarum hac inter se familiaritate implicuerat. Mutuis igitur impulsu animo-
rum motibus voces benivolas emittebant, nominatim inter se compellabant, at-
que ut caedibus necessariorum parceretur invicem hortabantur. Reiectis autem
armaturis gravibus quae in concursu bellico praetendi solent, dextris porre-
ctis salutabant, mutuamque benivolentiam significabant. His Marius observa-
tis, ipse quoque extra aciem prodiit; quod idem quum fecisset Pompaedius,
familiariter collocuti sunt. Quare inter duces diu protractis de pace et de
danda quae optabatur civitate sermonibus, utroque iam exercitu laetitia bonaque

(1) Sic Cicero in Verr. I. 40. 51. Iudit in no-
minibus feminae Chelidonis et sartis tectis, quia
lurundo in tectis nidificat.

(2) Sermo est de italica militia, bello sociali

iam coepto.

(3) Pompaedii primarii Italicorum ducis multa
est apud huius belli historicos mentio.

32. λῶν ἐλπίδων πληρεμένων, ἢ πᾶσα σύνοδος | ἐκ πολέμικῆς τάξεως εἰς παν-
ηγυρικὴν διάθεσιν μετέπεσιν· καὶ | τῷ στρατιωτῷ τοῖς εἰκείοις λόγοις ἐπὶ τῇ εἰρη-
νῇ προκαλεσάμενων, ἅπαντες ἀσμένως τῇ ἀλληλοφρονίᾳ ἀπελίσθησαν (1). |

VII. * Οὗτος γὰρ ἔκ προγονικὴν δόξαν οὐδ' ἀφορμὴν ἰδίαν ἔχων εἰς προκοπὴς |
4. μέγεθος, ὡς ἀδύνατον ἔλθιν εἰς ὑπερβολὴν ἀξιώματός τε καὶ δόξης· | ἐπι-
φειν δὲ εἴωθε ἡ τύχη πρὸς τὸ δέον, καὶ οὖν καθ' ἑαυτῶν ἀδικεῖν τι | μηχανη-
σαμένης τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ βέβαιον συμπάμασι· καὶ τὸ | παρὲν ἴσως τυραννι-
σιν, ἀλλ' ἔσπερον ὑφίξῃσι τὰς τῇ τυραννικῶν | ἀγομηνμάτων εὐθύναις (2).

8. Ὅτι Κρῆς ὁ ἐλθὼν πρὸς Ἰούλιον τῷ | ὑπατον ἐπὶ προδοσίαν (3) εἶπε, ἂν
δὲ ἐμοῦ κρατήσης | τῷ πολέμῳ, τίνα δώσεις μισθὸν τῷ εὐεργεσίᾳ; ὁ στρα-
τηγὸς εἶπε, ποιήσω σε | πολίτην Ῥωμαίων, καὶ ἴσῃ παρ' ἐμοὶ τίμιος· ὁ δὲ Κρῆς
ἀπαχθὲς ἐπὶ | τῷ ῥηθέντι, πολιτεία φησὶ ὡς Κρητὶν εὐσημεύμενος ἴσι λι-
12. ρος· | τὸ ξέμενος γὰρ ἡμῖς ἐπὶ τὸ κέρδος, καὶ πᾶν βέλος ἡμῶν χάριν τῷ (4) |

ἀργυρίᾳ νεμέμενοι πᾶσαν χώραν καὶ θάλατταν (5)· διὸ καὶ γὰρ τὸν ἀργυρίᾳ χάριν

spe pleno, omnis illa multitudo ex bellica acie in sollempnem veluti contentum commutata est. Denique dum milites familiaribus verbis ad pacem inter se cohortantur, cuncti libenter a mutua caede abstinuerunt.

7. * Ille enim neque avita gloria neque suo merito instructus ad magnos successus, praeter opinionem pervenit ad dignitatis gloriaeque apicem. Verumtamen reverti solet ad officium fortuna; et eos qui contra alios iniustum quid moliti sunt, iisdem casibus irretire: ita ut in praesenti quidem tyrannidem fortasse exerceant, daturi paulo post tyrannicorum criminum poenas.

Cres quidam convento Iulio consule ut ei prodicionem faceret; si me, ait, favente hostes vinces, quodnam mei beneficii praemium dabis? Faciam te, inquit imperator civem romanum, erisque in honore apud me. Hoc audito Cres subsannans, civitas inquit apud Cretenses splendida ineptia est: nos autem lucro studium impendimus, atque omnem argenti causa lapidem movemus, terram universam ac mare concursantes. Nunc igitur et ego pecuniae causa

(1) Cod. χέρην καί.

(1) Lucundissima sane narratio haec, neque apud alium ut puto historicum obvia. Pompeidum a Domitio placatum ait Diodorus in eclogis editis libri XXXVII. p. 612; sed alia narratio est; et quidem bello nondum aperte suscepto. Plutarchus quoque vaticinium excerptum ignoravit, qui in Marii vita cap. XXXIII. longe diversum et plane hostile scribit Pompeii Mariique colloquium.

(2) Haec omnia quadrarent in Marium, nisi illud additum esset, quod nempe iste anonymus carabat indole propria ad claritatem nominis consequendam. Ergo de alio quovis seu romano seu italico Diodorus loquitur.

(3) Sextus Iulius Caesar consulatum anno DCLXIII. gerebat, quo tempore sociale bellum exarsit: quamobrem cretensis hominis mentio sine dubio ad

huius temporis historiam pertinet. Immo vero Sextus Iulius consul haud equidem in Creta sed in Italia armis praefuit, ut praesens necessitas postulabat, utque tradunt Livius in epitome lib. LXXIII, et Appianus bell. civ. I. 40. sqq. Quare et cres homo in Italia operam suam proditoricam Iulio obtulisse credendus est. Immo docet nos Livii epitome libri LXXII, externarum quoque gentium auxilia adfuisse Romanis bello sociali; et quidem Mennon apud Photium cod. CCXXIII. p. 717, equos ex oriente auxiliares memorat, id est ponticas, belae, cilienses. Pari igitur iure existimo Cretenses quoque auxiliares aliquot Romanis supervenisse, puta sagittarios in exercitibus romanis non incelebres. In his proditor ille fuit.

(4) Cretasium avaritiam et nullius turpis lucr-

ἔκω τὰ δὲ τῇ πελιτείας τίμια τοῖς ὧδε ταύτης νῦν | ἀξιοφερομένοις ὧδε χωρεῖ, οἷπτες αἵματος ἀγοράζουσι λῆρον | ὧδεμάχητον (1). πρὸς δὲ γελάσας, ὁ ἄν- 16.
θρωπος εἶπε, γενομένης ἡμῖν τῇ | ἐπιβολῆς χαρίσομαί σοι χιλίας δραχμᾶς.

VIII. Ὅτι οὖν δούλεις | διὰ τινος ἐπινοίας εἰ Αἰσερνίται (2) λιμῷ πεζόμενοι ἐκ τῆς πόλεως | ἐξήγαγον· πάντα γὰρ ἢ τῇ ὧδεσάτειας ιδιότης ἡνάγκαζε πρᾶτ-
τεν, | καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀπωλείᾳ καὶ ἰδίαν ὧδεποιῖσθαι σωτηρίαν· οἱ δὲ | οἰκί- 20.
ται δὲ καὶ παρηλλαγμένη συμφορὰ ὧδεπιτόντες, ἀναχωρήσαντες τῇ τῇ δεισ-
ποτῇ ὡμότητι τῇ τῇ πολεμίων ἐπιφύκῃ δὲ ὠρῶσαντο.

Ὅτι οὖν κύνες καὶ τὰλλα ζῷα εἰ Αἰσερνίται ἐσιτοῦντο· πάντα γὰρ ἢ τῇ 21.
ἐνσίως ἀνάγκῃ ὧδε τὸ καθήκον ποιεῖν ἡνάγκαζε, βιαζομένη καὶ ἀπεγνωσμέ-
νην καὶ ἀσυνήθην τροφὴν προσφέρεισθαι.

Ὅτι αἱ ἀνθρωπῖναι ψυχαὶ μετέχουσι θείας τινὲς φύσεως, ἐρίοτε προκα-
ταμαρτυρόμεναι τὰ μέλλοντα, καὶ κατὰ τινας | φυσικὰς εἰδωλοποιίας προορῶνται 28.
τὸ συμβεβημένον (3). ὅπερ | τῇ τῇ Πιννητῇ γυναιξὶ συνέβη γινέσθαι· προκατωδύρον-
το | γὰρ καὶ ἐσομένην συμφορὰν.

VIII. Ὅτι τῇ Ἰταλιῷ τὰ τέχνα | τῇ Πιννητῇ πάντα πρὸς τῇ τειχῶν τῇ πό-
λεως ἀγαγόντων, καὶ | ἀπφλούντων ταῦτα κατασφάττειν, εἰ μὴ ἀποστῶσιν ἀπὸ 31.

adsum: civitatis autem honorem iis, qui nunc pro eodem certant, attribue; quandoquidem hi pugnas, seu bello dignas, sanguine emunt. Tum consul arri-
dens, si rem, inquit, vobis conficies, mille te drachmis remunerabor.

8. Servos Aesernini, deliberatione habita, dum fame premereatur, urbe cie-
cerunt. Nihil enim non cogebat propria necessitas; nempe ut alieno exitio sa-
lutem suam quaerere. Servi autem dira atque immensi calamitate pressi,
translatis sedibus, dominorum crudelitatem clementia hostium emendaverunt.

Aesernini canibus ceterisque eiusmodi bestiis vescebantur. Etenim natu-
ralis necessitas omnia contra manducandi ius fasque cogebat, atque ut abomi-
nabilem insolitumque cibum caperent impellebat.

Humanus animus particulam quandam divinae naturae habet, ideoque fu-
tura interdum vaticinatur; nempe per physica nescio quae phantasmata id quod
eventurum est praevidet. Res haec Pinnensium feminis contigit, quae futuram
calamitatem ante tempus deplorabant.

9. Quum Italici liberos omnes Pinnensium ante urbis moenia stitissent, seque
hos iugulatu-ros minitarentur, nisi a Romanis defectio fieret, Pinnenses adversus

detrectans ingenium exagitat Polybius VI. 46. Illi etiam
Bolis et Cambylus, qui pecunia accepta regem A-
chacum ad supplicium Antiocho dediderunt, cre-
tenses erant. Polyb. VIII. 18. Livius quoque
XLIII. 35. ait: Cretenses ipem pecuniae secuti,
illi scilicet qui soli Perseum, a ceteris desertum,
propter incolumes adhuc thesauros comitati sunt.
Cretenses inter latrones collocat Cicero de rep. III.
9. Notae sunt divi quoque Pauli de Cretensibus
querelae ad Tit. L. 12, ad quem locum multa con-
ferit Rosenmullerus quae ad Cretensium obiurgatio-
nem pertinent. Haec nos eruditionis gratia scribi-
mus, non odio Cretensium commoti, quorum ne-
minem novimus.

(1) Hinc rursus evidenter cognoscimus narra-
tionem hanc pertinere ad belli marsici seu socia-
lis aetatem: nam socii italici pro impetranda ci-
vitate romana cruentissimum bellum tunc gerebant.

(2) Livius epit. LXXII: Aesernia et Alba co-
loniae ab Italicis obsessae sunt. Et quidem Aeser-
niam fame adactam ceperunt Italici. App. bell. civ.
I. 41. Liv. epit. LXXIII. Confer etiam Novium tit.
adsum. Noster quoque Diodorus in eelogis editis libri
XXXVII. p. 35y, eo translata ait belli imperii-
que socialis aetatem, post amissam urbem Corfi-
nium.

(3) Hanc ethnicam opinionem suam scribit Dio-
dorus etiam libro XVIII. 1.

4. Ῥωμαῖς, || οἱ Πιννήται ἰγκαρτεροῦντες τοῖς δεινοῖς, ἔδωκαν ἀπέκρισιν, ἔτι τέκνων P. 21. σινηθέντες, ἕτερα ῥαδίως ποιήσασιν, ἂν τηρήσῃς τὸ | πρὸς Ῥωμαῖες σύμμα-
χίαν (1).

8. Ὅτι οἱ αὐτοὶ Ἰταλιῶται ἀπογόνους τὸ ἐκ τῶ πειθοῦς σύλησιν, ἐπιτελί-
σαντο πρᾶξιν ὡμότητι δὲ φέρουσιν · προσαγαγόντες γὰρ ἐγγὺς τῇ τείχεσσι τοὺς
παῖδας, προτίτατον τοῖς μέλλουσιν ἀναρριῶσαι, δειῖναι τὸ πατέρων ἐλεῆσαι
τοὺς | ὅς αὐτῶν γινόντας, καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸ οὐρανὸν ἀνατείνοντας ἐπικα-
λεῖσθαι τὸ πάντων ἐφορῶντα τὸ βίον τῶ ἀνθρώπων ἥλιον, σῶσαι | ψυχὰς νε-
12. πίων παίδων · τοιαῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς τὰ τῶ ψυχῆς | ὡς ἀσκήματα καὶ τοὺς
ἀγῶνας, ὥς μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἄλλοις | ὑπολείπειν καὶ τὰς τῶ δυνά-
μειν ὑπομονάς · πολλαπλασίονας δὲ | ὄντων τῶ πολιορκούντων, τὸ τῶ πλήθους ἐλ-
λῆς τῇ τῶ ἀρετῇ | ὑπερβολῇ προσανεπλήρυν.

- X. Ὅτι οἱ μὲν Ἰταλιῶται πολλάκις ὑπὲρ τῶ τῶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἠλώ-
νιστοι λαμπράς, | τότε ὡς τῶ ἰδίας κινδυνεύοντες ὑπερίβλλον τῶ ἀνδρα-
16. γαθίας | τὰς προγεγενημένας νίκας · εὐδὲ Ῥωμαῖσι πρὸς τοὺς πρῶτον |
ὑποταγμένους αὐτοῖς ἀγωνιζόμενοι, δεινὸν ἔχουντο φανῆναι τῶ ἡττύων ἡτ-
τους ·

20. Ὅτι ὁ δὲ Λαμπώνιος ὡρμηκεν ἐπὶ τῇ Κράσῳ (2), | ὑπελαμβάνων προσή-
κην μὴ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ τῶ ἡγεμόνων, | ἀλλὰ τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ τῶ πλή-
θους διαγωνίζεσθαι.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Ἰταλιῶται ὡς τῶ κατὰ συγκομιδῆς | ἠλώ-
νιστοι · ἐπιθέσεων δὲ γενομένων καὶ συμπλοκῶν, ἀλληλοκταίνοντες οὐ διε-

mala animum obdurantes, responderunt: si liberis orbarentur, facile ab se alios creatum iri, servata Romanis fide.

Iidem Italici desperantes oppidum persuasionis vi capere, insignis saevitiae facinus adgressi sunt. Nam pueris ad moenia adnotis, iusserunt eos iam morituros obsecrare parentes ut creaturarum suarum miserarentur: tum manibus in caelum sublatis, invocare conspicantem cunctorum hominum vitam solem, ut innocuorum puellorum vitas protegeret. Tantus autem erat animorum ad bellum incitatio, ut a nemine superari se paterentur constantia in adversis: quomque obsidentium multitudine vincerentur, numeri sui exiguitatem excessu virtutis compensabant.

10. Italici, qui saepe pro Romanorum imperio splendide dimicaverant, tunc de suo periclitantes, priores victorias fortibus gestis superabant. Sed nec ipsi Romani, dum contra sibi nuper subditos decertarent, videri volebant minoribus suis minores.

Lamponius procucurrit adversus Crassum, existimans oportere non multitudinem pro ducibus sed pro multitudine duces dimicare.

Romani cum Italicis de frugum collectione digladiabantur; et nunc adgre-
diendo nunc resistendo a mutuis caedibus non cessabant. Nimirum manu te-

(1) Minas in rem fuisse collatas, puerosque rursus in fragmentis editis p. 612.
Pinnensium trucidatos, satis ianuere videtur Diodo-

(2) Lamponium inter italicos duces, M. Licinium

λιπον· μὲν χεῖρας ἔχοντες τὴν θειζόμενον εἶχον | διεκρίνοντο πρὸς ἀλλήλους 24.
αἵματι ὡς τὸ ἀναγκαίαις τροφῆς· οὐδὲς δὲ ἀνέμεινε παράκλησιν ἡγεμόνος,
ἀλλ' ἡ φύσις αὐτὴ προετρέπετο πρὸς τὴν ἀλκὴν, προβάλλουσα τὴν ἐνδεΐαν
ἀνάγκην· | ὑπόμενεν ἕκαστος εὐφύχως τὴν δ' αὖ σιδήρεα γενομένην τὴν βίαν κατὰ 28.
σφῆν, δεδιώς τὴν ἐκ τῆς ἐνδεΐας θάνατον.

XI. Ὅτι ὁ Μάριος | εἰς τὴν κάμπον καθημέραν βαδίζων ἐγυμνάζετο πρὸς
τὰς ἐν τῷ πολέμῳ χεῖρας· ἴσπειυδε γὰρ τὴν γῆρας ἀσθένειαν καὶ βραδύτητα | τῇ 31.
καθημέραν ἀθλήσει καὶ φιλοπονίᾳ πρὸς τοῦναντίον διορθώσασθαι (1).

Ὅτι ὁ ὀφειμάρχης ἀνθρώποις πλούτος μεγάλας ὠφελᾷ συμφοραῖς ||
εἴς τε αὖ ἐπιθυμήσαντας μεταλβεῖν· προτρεπόμενος γὰρ εἰς | ἀθλῆς καὶ
ὄφρα μὲν πρᾶξις, καὶ χορηγὸς γινόμενος πάσης | ἀκρατοῖς ἡδονῆς, αὖ 4.
ἔφρονας χωρεῖ (2) πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων· | τοιγαροῦν ὅραν ἔστι αὖ το-
σοῦτες, αὐτοῦ μὲν τοῖς μεγέθοις ἀκλήρημασι ὠφελώποντας, τὴν δὲ πόλιν 4.
τῶν ἀτυχημάτων γινομένων | αἰτίαι· τοσαύτην ὁ χρυσὸς ἔχει δύναμιν ἐπὶ κα-
κῇ, προτιμώμενος ἀφρόνως ὡς ἀνθρώποις, οἱ τινες δ' αὖ τὴν ὑπερβολὴν 8.
τὴν | πρὸς τὸν ἐπιθυμίας παρέκασα προσφέρονται τοῦτες αὖ εἰς τὴν τῶν
ποίησιν.

nentes demessas spicas cruentam pugnam pro necessario victu gerebant: nemo-
que expectabat ducis adhortationem; verum ipsa natura, dum egestatis an-
gustias menti obicit, audaciam exaccuebat. Unusquisque dum penuria se mo-
ri metuit, ferro potius vitam amittere alacriter tolerabat.

11. Marius in campum quotidie descendens ad militare opus semet exercebat:
dabatque operam, ut senectae infirmitatem tarditatemque iugi exercitio et labo-
ris patientia corrigeret.

Quae a mortalibus tantopere expetuntur opes, eae saepe amatores suos
haud mediocribus infortuniis irretiunt. Nam dum ad impia incertique exitus fa-
cinora extimulant, ministræque omnis intemperantis voluptatis fiunt, inconsi-
deratos homines ad insana opera rapiunt. Quare hos cernimus in maximas cala-
mitates incidere solitos, tum etiam urbibus malorum causam fieri. Tanta est
tamque perniciosa auri vis, quod omni rei stulti mortales praeferunt, et cuius
tanta cupiditate tenentur, ut hos poetarum versiculos semper in ore habeant:

(2) Ita eod. pro ὡς αἶν.

Crassum inter consulis romani legatos ponunt Ap-
pianus bell. civ. I. 40. alique historici. Nunc sin-
gulare quoque certamen horum cognoscimus; in quo
tamen Crassus non periit, sed incendio postea ab-
sumptus fuit, ut ait Frontinus strateg. II. 4. 16.

(1) Proligato sociali bello, instabat mithridati-
cum ad quod proficisci imperator Marius aiebat,
etsi aetate gravis et viribus debilitatis, ut gloriam
et opes immensas in Asia quaereret; ideoque Ro-
mae se tamquam tiro in campo exercebat. Plu-
tarchi locus etsi paulo prolixior heic mihi saltem
latine scribendus est, non tam ut breve Diodori
fragmentum de Mario illustretur, quam ut lectores
intelligant, subsequenter quoque de auri siti ser-

monem adversus Marium a Diodoro torqueri. Sic
ergo Plutarchus in Marii vita cap. XXXV: atque
Marius perquam ambitiose atque pueriliter, sen-
ectate et infirmitate dissimulata corporis, descen-
debat quotidie in campum, et in adolescentium
caterva exercens se, agile in armis corpus et
equi patiens ostendebat, quamvis non esset ob
tumorem ventris in senio expeditus, sed obesus
evanisset ac corpulentus. Quas cum faceret pla-
cebat aliquibus qui descendentes in campum cer-
tationes eius et contentiones spectabant: meliores
vero id contemplantes, miseratio subiit avaritiae
et cupiditatis gloriae istius, qui ex tenuissimo
opulentissimus, atque ex humili factus maximus.

ὦ χρυσὲ διέξιομα κάλλιστον βροτοῖς, |
ὦς οὔτε μήτηρ ἠδ' ἰός (1).

Καὶ πάλιν.

Ἐὰ με κερδαίνοντα κεκληῖσθαι κακόν.

Καὶ | τὰ δ' α' ἤ μελῶν πεποιημένα.

12. ὦ χρυσὲ βλάστημα χθονός,
οἶον | ἔρωτα βροτοῖσι
φλέγεις· πάντων κράτιστε, πάντων
τύραινε· πόλεμεις δ' Ἄρεος
κρίσσον' ἔχων δύναιμι· πάντα
θείλγεις· ἐπὶ γὰρ | ὀρφέαις
Μελωδαῖς εἶπετο δειδρεῖα
καὶ θηρίων ἀνόντα γίνη,
σοὶ | δὲ καὶ χθὼν πᾶσα καὶ πόντος
καὶ ὁ παμνίστωρ Ἄρης.

16. Καί τοι γε πόσῳ κριττόν ἔστιν ἐκφρίσθαι ἢ ποιημάτων τὰ ἢ ἐναντίαν ἔχοντα
τούτοις παράκλησιν.

Ποτνία σοφία σύ μοι ἄνδανε!

Ὀλβος δ' ἔμοι μὴ χρυσίον

O aurum mortalibus pulcherrimum donum,
Quo ne mater quidem mellitior est!

Et iterum:

Sine, dum lucrer, appellari me improbum.

Et ea quae melico metro constant:

O aurum terrae germen,
Quanto amore mortales
Incendis! omnibus praevalens, omnium
Tyranne. Tu Marte dimicas
Potiores habens vires. Omnia
Mulces. Et quidem orphicos
Cantus sectabantur arbores
Et ferarum brutum genus;
Te vero tellus uniuersa et pontus
Et rerum omnium Mars desponsor.

Sed enim multo melius erit proferre e poematibus ea quae contrariam his habent
sententiam:

Venerabilis sapientia, tu mihi placeas.

Nequaquam vero diuitis auri

nullam felicitatis metam sciret; neque in honore
esse, et frui praesentibus facultatibus esset con-
tentus; sed quasi omnium rerum egenus, in Cap-
padociam et pontum Euxinum ex triumphis et glo-
ria actatam deportaret tam gravem, cum Mithri-
dati intrapris dimicaturus. Marii avaritiam sug-
gillat Plutarchus etiam cap. II; tom cap. XLV de
Mario moriente sic: annos natus LXX, qui censum
opesque multis sufficientes regibus possidebat,
sortem lamentabatur suam, quasi egenus et exers

eorum, quae appetebat, decederet immaturus. Idem
vitium peioremque exitum notant in Crasso iunioris
historici, et tollianus interpres a me editus ad
or. de rege alex. cap. I. 2.

(1) Extant hi versus duo cum varietate apud
Athen. IV. 49; Stob. serm. LXXXIX; Lucian. Timon.
ed. Amst. T. I. p. 132; Sext. emp. adv. gram. I.
279; denique latine apud Senec. ep. CXV. Tertius
est iambus euripideus Belleroph. 63, et apud Sen.
loc. cit. De reliquis quaerendum superest.

Φαννάν (1) ἀκτῖνα δαίμων διδοῖν

Πάρος σοφίας, ἡ τι|ραννίδα.

Διὸς ἀπωτάτω κεῖται

Καλὸς Θησαυρὸς ὅτῳ προσίβαλε. |

XII. Ὅτι ἀπεστάλησαν πρεσβευταὶ πρὸς τὴν Κίνναν Ῥωμαίων ᾧδε συλλύσειας· | οἷς ἀπόκρισιν ἰδῶκιν, ὁ ὕπατος ἐξέληλυθὼς ὡς οὐ προσεδίξα|το τὴν ἐπάνοδον ἐν ἰδιώτῃ σχήματι ποιήσασθαι (1).

20.

Ὅτι ὕστερον τῇ | Μετέλλῳ (2) μεθ' ἧς εἶχε δυνάμειως πλεσιόσαντος τῇ τῇ Κίν-
να παρεμβολῇ, καὶ συνελθόντος εἰς λόγους, συνεφώνησιν ὥς στρατηγὸν εἶναι τὴν
Κίνναν· καὶ πρῶτος ὁ Μίτελλος ὠνόμασε στρατηγόν· ἀμφοτέ|ροι δὲ ἐπὶ τοῖς πρα- 21.
χθεῖσι κατηγορίας ἤξιόνθησαν· ὁ μὲν γὰρ Μάριος | καὶ πρόσωπον γενόμενος
ἔφατε δεῖν σχεδὸν ἥδη νικηκόμενα μὴ | καταλύειν τὴν δεδομένην αὐτοῖς ἐπὶ
Θεοῦ ἐξουσίαν· ὁ δὲ Μίτελλος | ὡς ἀνέκαμψεν, εἰς μεγάλην ἦλθε διάτασιν
πρὸς Ὀκταύτιον, προδότης ὢν τῇ τε ἐπάτιων καὶ τῇ πατρίδος· ὁ δὲ Ὀκταύτιος 28.
οὐδεὶς τὴν πρόσω συγχωρήσεν ἑαυτὴν ἔφη καὶ τὴν Ῥώμην ὑπὸ τῇ Κίννῃ | διαποτεῖαν·
P. 239. καὶ γὰρ ἂν εἰ πάντες αὐτὴν καταλείπωσιν, ὅμως ἑαυτὴν || διατηρήσεν ἄξιον τῆς
ἡγεμονίας· καὶ μὲν τὰ αὐτὰ φρονούντων, | ἵαν δὲ ἀπογνῶ πάσας τὰς ἐλ- 32.
πίδας, ἐφάψιν μὲν τὴν ἰδίαν | οἰκίαν, συγκατακαύσειν δὲ αὐτὸν μὲν τὴν οἰ-
κίας οὐσίας, καὶ τὴν | μετ' ἐλδοθυρίας θάνατον εὐγενῶς ἀναδίστασθαι (3).

Splendidum radium mihi Deus obtulerit,

Vel regiam dignitatem prae sapientia.

A love longissime adest

Is ad quem pulcher thesaurus accedit.

4.

12. Quum ad Cinnam legati de pace facienda missi fuissent, ille respondit: non posse re unde consul exiverat, eodem privatum reverti.

Ad extremum Metellus copiis suis prope Cinnae castra locatis, venit in colloquium, consensitque ut imperatoriam dignitatem Cinna retineret; primusque Metellus imperatorem eum salutavit. Sed enim ob id factum uterque vituperatus est. Nam Marius coram progressus ait, non oportere eum qui iam prope victor esset, consularem a Deo datam potestatem dimittere. Tum et Metellus regressus, gravi discidio cum Octavio disceptavit, quasi consulum patriaeque proditor. Et quidem Octavius numquam vel semet passurum aiebat vel Romam sub Cinnae dominatum venire: nam etsi omnes eum deseruissent, se tamen nihil umquam dignitate sua alienum facturum: tum se cum iis certe qui parem sententiam gererent, si forte omni spe deiectus fuerit, aedes suas inflammaturum, et semet ipsum cum universa substantia ibi absumpturum, mortemque libertate comite fortiter obiturum.

(1) Ita col.

(1) Notissimum est, Cinnam consulem pernicio-
sas leges ferentem, pulsum urbe a collega Octavio
fuisse; tum etiam consulatum eidem abrogatum, sub-
stituto Merula. Recusabat ergo Cinna a qua urbe
consul discessisset in eandem privatus reverti.

(2) Metellus dux erat copiarum pro consulibus

Octavio et suffecto Merula, contra Cinnam et Ma-
rium. Appian. bell. civ. I. 68. 69.

(3) Caput Octavio scilicet a Marianis abscissum
fuit sedenti in curuli sella cum consulari dignitate.
App. cap. LXXI.

- XIII. Ὅτι ἐπὶ τῷ πολὺ σφαγαῖς καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων ὠδυνόμοις τα-
 χίως | ἐκ θεῶν τις Κίττα καὶ Μάριον ἠκολούθησε νόμοις · Σύλλας γὰρ εἰς | ἐκ
 8. τῶν ἐχθρῶν ἐπολύφθοις, ὧς τὴν Βοιωτίαν τὰς Μιθριδάτην | δυνάμεις κατακό-
 ψας (1), καὶ τὰς Ἀθήνας ἐκπολιτοκρίσας, εἴτα Μιθριδάτην σύμμαχον ποιητάμε-
 12. νος (2), καὶ ὠδυνάβων αὐτῷ τὸ στόλον, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν · ἐν ἀκρῇ δὲ
 γένῳ κατακόψας | τὰς ὧς Κίτταν καὶ Μάριον δυνάμεις, κύριος ἐγένετο πάσης
 16. Ῥώμης | καὶ Ἰταλίας, καὶ πάντας οὖν μὲν Κίττα μαιφονήσαντας ἀπέτφαξεν,
 καὶ τὴν μαριανὴν συγγενεὴν ἐκ βάθρων ἤρε · διὸ καὶ πολλοὶ | τῶν μετρίων ἀνδρῶν
 τῷ προκαταρξάντων τὴν μαιφονίαν τιμωρίαν, εἰς τὴν θεῶν πρόνοιαν ἀνεπεμ-
 16. πον · κάλλιπον γὰρ | τοῖς ἀσεβῇ βίον αἰσχυμένοις πρὸς δίορθωσιν κακίας ἀπε-
 λείπειτο . |

- XIII. Ὅτι ὁ Φιβρίνος (3) τὴν ἐπαρχίαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσούτοις περίβαλεν
 ἀτυχήμασιν, ὅσοις εἰκὸς ἦν ὠλεσθαι ἐξέσταν τῷ πράττειν | ὁ βούλεται τηλικαί-
 20. τη δυναστείᾳ ὠλεσθαι ποιημένοι · τὴν γὰρ Φρυγίαν | κατασφύρων πρὸς τὸν τρόπον
 ἐπὶ τῇ τῷ ὠλεσθέντων ὠλεσθέντων ἀπάσης πόλεως κατέσκηψε · ὁ δὲ γερήσας
 εἰαυτῷ τῷ ζῆν | μιᾷ τελευτῇ πολλῶν θανάτων ἐχρυσόκωπεν ὑφελήματα .
 24. Ὅτι Γναίος Πομπήιος καλὰς ἀμοιβὰς τῷ ἀρετῇ ἀπινεγκάμενος, καὶ τῷ
 πρωτείῳ τυχῶν δαΐ τὴν ἀνδρείαν, ἀκολούθως τοῖς ὑποσημενμένοις τὰ μὲν ταῦτα

13. Ob civium patratas caedes atque indigna homine scelera, statim a diis Cinnam et Marium vindicta subsecuta est. Nam Sylla ex inimicorum numero superstes, caesis in Boeotia Mithridatis copiis, captisque Athenis; mox et Mithridate socio sibi adiuncto, acceptoque eius exercitu, in Italiam rediit: brevissimoque tempore trucidatis Cinnac et Marii exercitibus, Romam totamque Italiam occupavit; cunctosque qui cum Cinna clades ediderant interemit, marianasque partes funditus delevit. Quare et multi religiosi homines poenam illorum, qui tot antea se caedibus impiaverant ad deorum providentiam referebant. Sane tunc pulcherrimum monumentum relictum est ad eorum emendationem qui scelestam vitam instituunt.

14. Fibrinus provinciam cui praeerat tantis malis intra breve tempus obruit, quanta ab eo expectanda erant qui potestatem pro suo libito debacchandi, tam gravi scelere adeptus fuerat. Nam dum Phrygiam fulminis instar depopularetur, prout quaeque res vel homo in eius manus varie incidebat, civitatem universam vastavit. Sed ipse ad extremum manus sibi adferens, una nece multorum extinctorum poenas luit.

Gnaeus Pompeius praeclaro fructu virtutis suae relato, et primatum ob fortitudinem suam adeptus; mox tamen ritu obsequentium litteras de incre-

(1) Lege Plutarchum in Sylla cap. XV. sqq.

(2) Plutarchus cap. XXII. sqq.

(3) Fibrinus dicitur in his Diodori reliquiis, (in contextu et in margine) qui saepe erat Fimbria; errore potius scripturae quam graeci auctoris propria locutione, qui alibi in fragm. ed. Wessel. p. 615. scribit Fimbriam. Porro notum est Valerium Flaccum Mario VII. consuli in magistratu morienti suffectum fuisse a Cinna collega et in Asiam contra Mithridatem missum. Hunc Flaccum Fimbria legatus eius scelesco occidit, eiusdemque exercitu

occupato imperator appellatus fuit. Tum adveniente Sylla, factionis contrariae duce, quam a militibus desereretur, manus sibi attulit, ne syllanam crudelitatem experiretur (Paterculus II. 24; Plutarchus in Sylla cap. XXV; Appianus bell. civ. I. 75.) Fimbriae scelera in asiaticis provinciis recenset ipse Diodorus in fragm. ed. p. 615. Praeterea auctor de viris ill. cap. LXX: Fimbria saevissimus Cinnae satellites, Nium, ubi tardius portae patuerunt, incendi iussit. Ibidem militiae principes securi percussit. Eadem dicuntur in Livii epitome LXXXIII.

ἔπραξε καὶ τὸ πρῶτον αὐτὸ αὐξήσειν | δὲ γὰρ γραμμάτων ἰδὲ ἡλώσει τῷ Σύλλᾳ (1). ὁ δὲ ἵ
 πολλῶν ἄλλων θαυμάσας τὸ νεανίσκον, τοῖς μετ' αὐτὸ συγκλητικοῖς ἐπέπλητ-
 τε παροινιδίζων ἅμα καὶ προκαλούμενος πρὸς τὸ ὅμοιον ζῆλον. Θαυμάζειν | 26.
 ἔφησιν ὅτι νέος μὲν παντελῶς τηλικούτων στρατευμάτων πολυμύων ἀφῆρακεν.
 οἱ δὲ τῇ τε ἡλικίᾳ καὶ τοῖς ἀξιώμασι πολὺ προέχοντες, οὐδ' οὖν ἰδίως οἰκέ-
 τας εἰς συμμαχίαν γησῖαι δεδύνηται παρέχεσθαι. 32.

P. 710.

XV. Ὅτι τὸ Ἀδριανὸν τὸ στρατηγὸν τὸ || Ἰτύκῃς ζῶντα ἔκαυσαν οἱ Ἰτυκνοὶ (2).
 τὸ δὲ πρᾶχθῆναι καί ποτε δὲ δεινὸν οὐκ ἔτυχε κατηγορίας δὲ τὸ τὸ παθόντος
 κακίαν (2). |

Ὅτι τῷ Μαρίῳ τῷ υἱῷ Μαρίας ὑπατεύσαντι οὐκ ὀλίγοι καὶ τὸ καὶ νόμων
 τετελειότων τὸ πρωτεῖαν ἔθειλον, ἣν ἱσπάρσαν τῷ νεανίσκῳ κοινω|νῆσαι τὸ καὶ τὸ 4.
 πόλεμον ἀγώνων. καὶ πρὸς βύτιοι τὸ ἡλικίας | ὅστις, ἐνδείξασθαι τοῖς νεωτέ-
 ροις ὅτι δύναται πολυμύων ἔργων | μελέτη καὶ συνήθεια παρατάξων καὶ τὸ ἀλ-
 λων τὸ ἐν πολέμῳ δεινῶν.

* Ἐλεγχοὶ μικροὶ καὶ καὶ πόλιν καὶ ἔθνος, καὶ ποιικίλαι πειραὶ προσήγον- 8.
 το | τὸ γινώσκειναι πᾶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς. ἡναγκάζοντο γὰρ δὲ δὲ τὸ ὑποκρί-
 σιως πρὸς ἀμφοτέρους τοῖς προσποιήμασι μετοκλάζειν, καὶ πρὸς | οὖν αἰὲ παρ-
 όντας ἀπονεύειν. — Κατὰ γὰρ ἀντιπολεμούντων οἱ πρὸς τὸ στρατολογίαν ἀποδιδ- 12.
 δειγμένοι, καὶ καὶ πρόσωπον παρόντες, καὶ πρὸς ἀλλήλους δὲ φιλοτιμούμενοι, τοῖς
 ἀκριβεστάτοις ἐλέγχοις φανερὰν | ἵπουν τὸ τὸ πολέμων κρίσιν (3).

nientis suis ad Syllam scripsit. Illic autem magnopere adolescentem alioqui
 suspiciens, eos qui forte aderant senatorios viros increpuit, atque ad illius
 aemulationem non sine quadam obiurgatione adhortatus est. Mirari enim se
 aiebat, quod ille plane iuvenculus tot exercitus invicem inimicos sibi vindic-
 avisset; ipsi autem aetate ac dignitatibus longe superiores ne suos quidem
 famulos germana concordia devincire inter se potuissent.

15. Hadrianum, qui praesidio Uticam tenebat, vivum cives concremaverunt: faci-
 nus autem, etsi dirum, non fuit improbatum ob eius, qui occisus fuerat, malitiam.

Mario Marii filio consulatum gerenti haud pauci eorum etiam qui dignitates
 ex legum norma impetraverant, primatum honoris deferabant; cuius videlicet cum
 adolescentibus participes esse per certamina bellica satagebant. Quumque ipsi
 graviore aetate essent, dabant operam ut innioribus demonstrarent quantum
 valeat bellicorum operum meditatio et procliorum ceterorumque belli terro-
 rum experientia.

* Acerba experimenta tum urbis tum etiam gentis, multaue tentamenta
 fiebant, quod demonstraretur, quatenus erga illos essent adfecti. Nimirum co-
 gebantur non sine hypocrisi utrique parti simulanter genua flectere, semper-
 que annuere praesenti. — Nam qui delectibus contra hostes habendis praepositi
 erant, seu cum coram aderant, seu cum inter se contenderent, iudiciis certissi-
 mis portendebant bellorum eventum.

(1) Ita cod. ; quumquam hoc gentile scribi solet Ἰτυκνοί.

(1) Has litteras vel ex Galliis vel ex Africa a li merito accidisse existimatum est, ut lactaren-
 Pompeio scriptas ad Syllam arbitror, quibus in pro- tur omnes, neque ulla animadversio constituere-
 vincis mandato eiusdem dictatoris naviter pugnavit. tur.

Vide Plutarchum in Pomp. VIII. XL.

(2) Cicero in Verr. I. 27: Hadrianus, quod saria per Italiam alternatim praevaleantibus, quibus
 eius avaritiam cives Romani ferre non poterant, miseri incolae adulari vicissim cogebantur.
 Uticae domus suae vivus exustus est; idque ita il-

- XVI. Ὅτι Μάριος δὲ τὸ σπάνιν τῆ ἀναγκῆς ὑπὸ τῆ στρατιῆς καταλείπεται .
 16. μόνος δὲ Μάρκος | Περπίννας ὁ τῆ Σικελίας στρατηγός (1) δὲ τιμωρομένης πρὸς αὐτὸν |
 Σύλλα, καὶ παρακαλοῦντος μετ' αὐτὸν τάττεσθαι, τοιοῦτον ἀπίσχε τῆ | περὶ
 χεῖν, ὥστε μὴ μόνον δεκτὴρῆται τὸ πρὸς Μάριον εὐνοίαν, ἀλλὰ | καὶ μετ' αὐ-
 20. τάσιν ἀποφῆναι, ὅτι παντὶ σθένει δευρὸς ἐκ τῆ Σικελίας ὁξαρπάσει τὸν Μά-
 ριον ἐκ τῆ Πραίνισσος· ὁ δὲ οὐκ ἐφθασεν προσπειθεῖν, ἐπεὶ τοι γὰρ χάριν τῆ
 τῶ διωκόντων ἰσχύος καὶ πρὸς αὐτοῖς ἀδύτοις μισοφρονεῖς, ἀπίσκειν ἂν
 τῷ αἵματι τὸ (2) ἀκοιμήτῳ δεισιδαιμονίᾳ τηρούμενον πῦρ εἴξαι αἰῶνας (3).
 Ὅτι τῆ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἰσχύος καὶ αἱ τῶ πονηρῶν βλασφημίαι μάλιστα
 24. δύνανται πρὸς τὰ καλὰ τῶ ἔργων τοῖς ἀνθρώποις χειραγωγεῖν .
 * Ἄνδρας δυνάμινες βελούσασθαι καλῶς, καὶ τὰ κριθίντα ἀγαγεῖν εἰς συν-
 τέλειαν .
 28. XVII. Ὅτι ὁ Σπάρτακος ὁ βάρβαρος εὐεργετηθεὶς παρὰ τινος, εὐχάριστος
 ἐφάνη πρὸς αὐτόν (3)· αὐτοδίδακτος γὰρ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἢ φύσιν πρὸς
 ἀμοιβὴν χάριτος τοῖς εὐεργέταις (4).
 Ὅτι ἡ δὲ τῆ ὁπλων ἰσχύος κοινὴν ἔχει τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς σατιώταις
 32. τῆ εὐμερείαν· τὰ δὲ δὲ τῆ στρατηγικῆς συνέσις γινόμενα κατορθώματα,
 μόνῳ προσάπτεται τῷ ἡγεμόνι (5).

16. Marius propter rerum necessariorum penuriam milites deseruerunt. Ubi
 M. Perperna qui Siciliam imperator tenebat, quum Sylla per legatos eum
 hortaretur ut secum signa coniungeret, adeo non paruit, ut praeter quam
 quod benivolentiam erga Marium conservavit, cum indignatione etiam dixerit,
 se cunctis copiis ex Sicilia translatis Marium Praeneste crepturum. Sed enim
 huic erumpendi tempus non fuit; persequentibus enim crudeliter hostibus in cu-
 niculorum adytis interfectus, proprio sanguine extinxit ignem insomni super-
 stitione perpetuo servatum.

Egregiorum virorum laus et improborum vituperatio plurimum valent ut
 homines ad praeclara facinora concitent.

* Viros tam ad bene deliberandum quam ad deliberata efficiendum ido-
 neos.

17. Spartacus barbarus beneficio a quodam affectus, gratum animum signifi-
 cavit. Namque ipsa natura barbaros erudit ad referendam bene meritis gra-
 tiam.

Victoria quam arma parant, communem habet duribus militibusque glo-
 riam: verumtamen ea quae imperatorio consilio prospere fiunt, ea soli vindi-
 cantur duci.

(1) *Ca. 19.*

(1) De Perperna marianae seu carbonianae fa-
 ctionis in Sicilia ducem lego Plutarchum in Pomp. X.

(2) Ergone extincto iunioris Mario videtur Romae
 accidisse prodigium extincti ignis apud Vestales?
 Ad Diodori locutionem quod attinet, conferenda
 est par Ciceronis dictio pro Fonteio XVII: *ne
 ille ignis aeternus nocturnis Fonteinis laboribus vi-
 gilisque servatus, sacerdotis vestrae lacrymis ex-
 tinctus esse dicatur.*

(3) Addatur haec Spartaci laus inter multas
 quas de hoc gladiatore et mox celeberrimo ducem
 praedicant historici.

(4) Dixit hanc sententiam Diodorus etiam de
 servis sicut p. 101. in excerp. vat.

(5) Haud scio an id quoque de Spartaco di-
 catur, cuius deliberandi sapientiam non silet Plu-
 tarchus in Crasso cap. VIII.

P. 959.

* Ἀκατάσχετον γὰρ τις ὁρμή τοις ἢ βαρβάροις εἰπεῖτε ἢ πρὸς αὐτῶν Ῥωμαῖς ἀπεσάσειας (1).

Ὅτι ὡς ἐπαίπαν αἱ τῶν ἄλλων συμφοραὶ νεθεῖται αὐτῶν ἐν τοῖς ὁμοίοις κινδύοις ἐπαρχοίτας.

XVIII. Ὅτι ὡς δαμασκὸν ἢ Συρίας (2) δὲ τριζόντος Πομπήϊου ἦκε πρὸς αὐτὸν Ἀριστόβελος ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς, ἔτι Τερπανὸς ὁ ἀδελφὸς, ἀμφισβητοῦντες ὡς ἢ βασιλείας (3)· οἱ δὲ ἀπειθαίεσται πλείους ἔντες τῶν ὁμοσίων κατέκτεσαν πρὸς τὸ αὐτοκράτορα, καὶ ἀπεφάναντο αὐτῶν προγόνους ἐαυτῶν (b) | ἀφεισπρότας τῶν ἰεροῦ πεπρωμένους πρὸς τὸ σύγκλητον καὶ παρρησιάζονται τὴν προσησίαν τῶν Ἰουδαίων ἐλθόντων ἐν αὐτονομίᾳ, οὐ βασιλείᾳ χρηματίζοντες, ἀλλ' ἀρχιερέως προσηκότος τῶν ἰθὺς· τοῦτοι δὲ νῦν δυναστεύειν καταλειυκότες αὐτῶν παρῖτες | νόμους, καὶ καταδεδωκότες αὐτῶν πολίτας ἀδίκως· μισθοφόρων γὰρ πλείους καὶ αἰκίαις καὶ πολλοῖς φόνοις ἀτιβίσι ἀπειποιῶνται | τὴν βασιλείαν· ὁ δὲ ὡς μὲν τῶν ἀμφισβητήσεων εἰς ὑστερον ὑπεριβάλλεται καιρὸν· ὡς δὲ ἢ τῶν παρανομίας τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἰς Ῥωμαῖς ἀδικημάτων πικρῶς ἐπιτιμήσας τοῖς ὡς τῶν Τερπανίδων, ἀξίους μὲν αὐτοῦ εἶναι καὶ μίζοντες ἐν πικροτέρᾳ ἐπιστροφῇ, ὅμως δὲ δὲ τῶν παρῶν ἐπιείκεια τῶν Ῥωμαίων, εἰ ἀπὸ τῶν νῦν πείθονται, συγγνώμης αὐτοῦ κήξωσιν.

XVIII. Ὅτι ὁ Πομπήϊος τὰς ἰδίας πράξεις, ὡς συνετίλισιν ἰσὶ τῶν Ἀσίας, ἀναγράψας ἀνέθηκεν, ὡς εἶναι ἀντίγραφον τόδε.

* Infrenis enim quidam impetus barbaros corripuerat, ut ad Romanos deficerent.

Aliorum adversi casus plerumque illos erudiant qui paribus in periculis versantur.

18. Dum Pompeius circa Damascum stationes haberet, Aristobulus Iudaeorum rex, fraterque huius Hyrcanus, de regno inter se contententes, ad eum venerunt. Nobiles autem plusquam ducenti imperatorem convenientes significabant, maiores horum relicto templo, missisque ad senatum legatis, principatum Iudaeorum impetravisse, qui antea liberi suique iuris fuerant, sine ullo rege, pontifice tantum principatum gentis tenente. Hos autem nunc, invito patriae legibus, dominari, civesque suos iniusto servitio opprimere. Etenim mercenariorum militum multitudine, saevitia multisque nefandis caedibus, regnum sibi confirmavisse. Pompeius hanc quidem controversiam in aliud tempus reiecit; interim vero de Iudaeorum contumacia et de iniuriis, quibus Romanos laeserant, Hyrcanum acerbe increpuit, dignosque eos maiore atque asperiore animadversione ait: nihilominus pro clementiae romanae ritu, si deinceps paruerint, veniam consecuturos.

19. Pompeius res a se in Asia gestas, in tabula, quam dedicavit, perscripsit. Est autem exemplar hoc.

(a) Cod. Turicens. (b) Ita cod.

(1) Brevior sententia est, quam ut ex ea succinctam verbis historiam cognoscere possimus.

(2) Ergo in quadagesimo idemque ultimo Diodori libro versamur: in hac enim extremitate bellum Pompeii iudaicum conclusum fuit, cuius exor-

dium reapse in quadagesimo libro legelat Photius in eclogis ed. Wessch. p. 532. Porro Aristobuli et Hyrcani disceptationem coram Pompeio apud Damascum diligenter scribit Iosephus antiq. XIII, 5; qui tantopere cum Diodoro, si minus verbis, certe

- ΠΟΜΠΗΙΟΣ · ΓΝΑΙΟΥ · | ΤΙΟΣ · ΜΕΓΑΣ · ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ · ΤΗΝ · ΠΑ-
ΡΑΛΙΟΝ · ΤΗΣ · ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ · ΚΑΙ · ΠΑΣΑΣ · | ΤΑΣ · ΕΝΤΟΣ · ΩΚΕ-
ΑΝΟΥ · ΝΗΣΟΥΣ · ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΝ · ΤΟΥ · ΠΕΙΡΑΤΙΚΟΥ · ΠΟΛΕΜΟΥ · |
24. Ο · ΡΥΣΑΜΕΝΟΣ · ΠΟΤΕ · ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΗΝ · ΤΗΝ · ΑΡΙΟΒΑΡΖΑΝΟΥ ·
ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ · | ΓΑΛΑΤΙΑΝ · ΕΤΙ · ΚΑΙ · ΤΑΣ · ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΑΣ · ΧΩΡΑΣ ·
ΚΑΙ · ΕΠΑΡΧΙΑΣ · ΑΣΙΑΝ · ΒΙΘΥΝΙΑΝ · ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΑΣ · ΔΕ · ΠΑΦΛΑΓΟ-
ΝΙΑΝ · ΤΕ · ΚΑΙ · ΤΟΝ · ΠΟΝΤΟΝ · ΑΡΜΕΝΙΑΝ · | ΤΕ · ΚΑΙ · ΑΧΑΙΑΝ (3) ·
ΕΤΙ · ΔΕ · ΙΒΗΡΙΑΝ · ΚΟΛΧΙΔΑ · ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑΝ · ΣΩΦΗΝΗΝ · ΤΟΥ · |
28. ΔΥΤΗΝΗΝ · ΥΠΟΤΑΞΑΣ · ΔΕ · ΒΑΣΙΛΕΑ · ΜΗΔΩΝ · ΔΑΡΕΙΟΝ · ΒΑΣΙΛΕΑ ·
ΑΡΤΩΛΗΝΑ · ΙΒΗΡΩΝ · ΒΑΣΙΛΕΑ · ΑΡΙΣΤΟΒΟΥΛΟΝ · ΙΟΥΔΑΙΩΝ · ΒΑΣΙ-
ΛΕΑ · ΑΡΕΤΑΝ · | ΝΑΒΑΤΑΙΩΝ · ΒΑΣΙΛΕΑ · ΑΡΑΒΩΝ · ΚΑΙ · ΤΗΝ · ΚΑΤΑ-
ΚΙΛΙΚΙΑΝ · ΣΥΡΙΑΝ · | ΙΟΥΔΑΙΑΝ · ΑΡΑΒΙΑΝ · ΚΥΡΗΝΑΪΚΗΝ · ΑΧΑΙΟΥΣ ·
31. ΙΟΥΖΥΓΟΥΣ · ΣΟΛΛΟΥΣ · ΗΝΙΟΧΟΥΣ · | ΚΑΙ · ΤΑ · ΛΟΙΠΑ · ΦΥΛΑ · ΜΕ-
ΤΑΞΥ · ΚΟΛΧΙΔΟΣ · ΚΑΙ · ΜΑΙΩΤΙΔΟΣ · ΛΙΜΝΗΣ · || ΤΗΝ · ΠΑΡΑΛΙΟΝ · P. 260.
ΚΑΤΕΧΟΝΤΑ · ΚΑΙ · ΤΟΥΣ · ΤΟΥΤΩΝ · ΒΑΣΙΛΕΙΣ · Θ · ΤΟΝ · ΑΡΙΘ-
ΜΟΝ · | ΚΑΙ · ΠΑΝΤΑ · ΤΑ · ΕΘΝΗ · ΤΑ · ΕΝ · ΤΟΙΣ · ΤΗΣ · ΠΟΝΤΙΚΗΣ ·
ΚΑΙ · ΤΗΣ · ΕΡΥΘΡΑΣ · ΘΑΛΑΣΣΗΣ · ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΑ · ΚΑΙ · ΤΑ ·
4. ΟΡΙΑ · ΤΗΣ · ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ · ΤΟΙΣ · ΟΡΟΙΣ · ΤΗΣ · ΓΗΣ · | ΠΡΟΣΒΙΒΑ-
ΣΑΣ · ΚΑΙ · ΤΑΣ · ΠΡΟΣΟΔΟΥΣ · ΡΩΜΑΙΩΝ · ΦΥΛΑΞΑΣ · ΑΣ · ΔΕ ·
ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΑΣ · ΤΟΥΣ · ΤΕ · ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ · ΚΑΙ · ΤΑ · ΛΟΙΠΑ · ΑΦΙ-
ΔΡΥΜΑΤΑ · ΤΩΝ · ΘΕΩΝ | ΚΑΙ · ΤΟΝ · ΛΟΙΠΟΝ · ΚΟΣΜΟΝ · ΤΩΝ ·
ΠΟΛΕΜΙΩΝ · ΑΦΕΛΟΜΕΝΟΣ · ΑΝΕΘΗΚΕ · ΤΗΙ · ΘΕΩΙ · | ΧΡΥΣΟΥΣ ·
ΜΥΡΙΑΟΥΣ · ΚΑΙ · ΔΥΣΧΥΛΙΟΥΣ · ΕΞΗΚΟΝΤΑ · ΑΡΓΥΡΙΟΥΣ · ΤΑΛΑΝ-
ΤΑ · Τ · Ζ · | (2)

POMPEIUS, CNAEI, FILIUS, MAGNUS, IMPERATOR, LITORA, ORBIS, CUNCTASQUE,
INTRA, OCEANUM, INSULAS, PIRATICO, BELLO, LIBERAVIT, IDEM, EXPEDIVIT, OR-
SESSUM, IAMDIU, ARIODARZANIS, REGNUM, GALATIAM, PRAETEREA, ET, SUPERIORES,
REGIONES, AC, PRAEFECTURAS, ASIAM, BITHYNIAM, DEPENDIT, ETIAM, PAPHLAGO-
NIAM, PONTUM, ARMENIAM, ET, ACHAIAM, INSUPER, IBERIAM, COLCHIDEM, MESO-
POTAMIAM, SOPHENEM, GORDYENEM, SUBEGIT, AUTEM, MEDORUM, REGEM, DARIUM,
IBERORUM, REGEM, ARTOLEUM, IUDAEORUM, REGEM, ARISTOBULUM, NABATAEORUM,
REGEN, ET, ARABUM, REGEM, TUM, CILICIAE, PROXIMAM, SYRIAM, IUDAEAM, ARA-
BIAM, ET, CYRENAICAM, SATRAPIAM, ACHAEOS, IOZYGOS, SOLLOS, HENIOCHOS, CE-
TEROSQUE, POPULOS, INTER, COLCHIDEM, ET, PALUDEM, MAEOTIN, QUOTQUOT,
AD, MARE, PERTINGUNT, ET, HORUM, REGES, NOVEN, OMNES, ITEM, POPULOS,
QUI, CIRCA, PONTICUM, RUBRUMQUE, MARE, INCOLUNT, FINES, IMPERII, AD, OR-
BIS, TERMINOS, PROMOVIT, ROMANORUM, VESTIGALIA, CONSERVAVIT PARTIMQUE,
AUXIT, STATUAS, ET, CETERA, SIMULACRA, DEORUM, RELIQUUMQUE, HOSTIUM, OR-
NATUM, DIREPTUM, DICAVIT, DEAE, ALRI, PONDO, DUODECIM, MILIA, SEXAGINTA,
ARGENTI, TALENTA, CCCVII.

rebus congruit, ut plane dicerem expilatum a Io-
sepho Diodorum, nisi arbitrarer iudaeum hominem res
suas gentiles a domesticis potius monumentis quam
ab externis historicis deumpsisse.

(1) En *Achaia* non solum urbs, verum etiam
provincia est, quam rem haud scio an satis innuat
Stephanus byzantinus.

(2) Praeclaram enimvero et ineditam inscriptio-

XX. Ὅτι Λεύκιος Σέργιος, ὁ ἐπικαλούμενος Κατιλίνας, κατάχρεως γίγ-
 νως | ἀπόσας ἐμιλέτησιν· ὁ δὲ Μάρκος ὁ Κικέρων ὁ ὕπατος λόγον διητίθετο 8.
 ὡς ἂν προσδοκώμενης ταραχῆς· καὶ κληθέντος Κατιλίνα, καὶ τῆς κατηγορίας
 καὶ πρόσωπον γινομένης, ὁ Κατιλίνας | κατ' οὐδένα τῶν τρόπων (α) ἔφησιν ἑαυτῷ 12.
 καταγινώσκουσαν φυγὴν ἐκούσιν. Ἐκρίνον· ὁ δὲ Κικέρων ἐπηρώτησε ὅτι συλ-
 κητικὸς εἰ δοκεῖ μεταναστεῖν τῇ Κατιλίαν ἐκ τῆς πόλεως; σιωπῶντων δὲ |
 ὅρ' πολλῶν δὲ καὶ τῆς πρόσωπον ἐβόων, δι' ἑτέρας τρόπων | καθάπερ ἐλέγχει 16.
 τὴν σύγκλητον ἀκριβῶς βεβλόμενος, τὸ δεύτερον | ἐπηρώτησε ὅτι συνίδρυς, εἰ
 κτελεύσει Λεύκιον (β) Κατιλίαν ἐκ τῆς | Ῥώμης μεταστῆσθαι; μὲν δὲ φωνῇ πάν-
 των ἀνυσσάντων, νὴ δοκεῖν, καὶ δυσχεραίνοντων ἐπὶ τῷ πάλιν ῥηθέντι ἐπὶ
 τῇ Κατιλίαν, | ἔφησιν, ὅτ' ἂν τινα μὴ νομίσωσιν (γ) εἶναι ἐπιτήδειον φυγῆς, 20.
 μεθ' ὅσας | κραυγῆς ἀντιλέγουσιν· ὥστε εἶναι φανερόν ὅτι δὲ φωνῆς ὁμολο-
 γοῦσι φυγὴν· ὁ δὲ Κατιλίνας εἰπὼν ὅτι βελεύσεται καθ' ἑαυτῷ, ἀπέ-
 χώρησε.

Ὅτι καὶ τῇ παροιμίᾳ, τῷ πλείονι πολέμιον καθίςσεται τοῦλαττον (δ). 24.

20. Lucius Sergius cognomento Catilina aere alieno gravatus coniuravit. Mar-
 cus vero Cicero consul orationem de imminente tumultu habuit; citatoque
 Catilina atque in faciem accusato, Catilina nullo pacto ait semet ipsum in-
 dicta causa ad voluntarium exilium esse damnaturum. Tum Cicero senatores
 rogavit, utrum Catilina videretur eis urbe pellendus? Ibi silentibus multis, dum
 praesentem hominem reverentur; alia utens formula Cicero, ceu omnino senatus
 sententiam pro dignitate explorare volens, denno senatores rogavit iuberentne
 ut Lucius Catilina urbe excederet? Tum unanimi voce cunctis consurgentibus,
 seque id decernere dicentibus, et geminam de Catilina interrogationem aegre
 ferentibus; consul ait, siquando aliquem senatus minime dignum exilio iudicat,
 magno clamore reclamare solet: nunc autem vocibus suis se exilium decerne-
 re declaravit. Tum Catilina se rebus suis consulturum dicens, curia excessit.

Potiori, ut dicitur in proverbio, id quod deterius est, adversatur.

(α) Ita cod. pro τῶν τρόπων. (β) Cod. Κρίνον. (γ) Cod. νομίσωσιν.

nem graecam nanciscimur; diversam plane a brevita-
 tio, quod recitat Plinius VII. secl. 26, qui sic ait
 „Huius Pompeius honores urbi tribuit indelubro Mi-
 „nervae, quod ex manubiis dicebat. *Cui Pompe-
 ius magnus imp. bello XXX annorum confecto,
 Jussis, fugatis, occisis, in deditionem acceptis ho-
 minum centies vicies semel LXXXIII M. depremissis
 aut captis navibus decceclvi oppidis, castellis
 morccclviii in fidem receptis; terris a Mucotis lan-
 en ad rubrum mare subactis, votum meritis Mo-
 nervae.* „ Hoc est breviarium eius ab oriente.
 „ Triumphus vero, quem duxit, praefatio haec fuit,
 cum oram maritimarum a praedonibus liberasset,
 et imperium maris populo romano restituisset; ex
 Asia, Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia,
 Cilicia, Syria, Scythia, Iudaea, Albania, Iberia,
 insula Creta, Basternis, et super haec de regibus
 Mithridate atque Tigraue triumphavit. Inscriptio-
 nem memorat, sed non recitat, etiam Gellius x. 1.

ceteroquin is perpetam ait positam in arde Victoriae
 pro in aede Minervae, ut iam critici observant.
 De his Pompeii honoribus confer Plutarchum in
 Pompe. xlv, Parterculum II. 40, Zonaram x. 5. Imit-
 tatus est autem haec inscriptione facienda Pompeius
 Hannibalem, cuius victoriarum titulum ab ipsomet
 scriptum legit Polybius III. 55. Iam ἐργαρίου τι-
 λαντα pro ἐργαρίων τιλαντα habet Diodorus, de alia
 re loquens, etiam in fragm. ed. p. 513. quam lectio-
 nem editores immerito fortasse mutaverunt in ἐργα-
 ρίων. Valesius in Wesscl. ed. not. 98. Porro aurea
 talenta ad rationem argenteorum revocat Diodorus
 lib. XVII. 71.

(1) Num de Catilina sermo adhuc est qui aere
 alieno pressus, divitibus insensus erat; ideoque, ut
 plerumque fit, coniuraverat? An potius de invidia
 verba sunt, quam in historiae extremitate depre-
 catus videtur Diodorus?

- XXI. Ὅτι τ' βιβλῶν τινὲς (1) πρὸ τ' διορθωθῆναι καὶ τ' ἀκριβῆ συντίλαιεν
λαβεῖν κλαπείσαι προεξεδέσθουσαν, | εὖ πω συνευαρεσμένων ἡμῶν τῇ γραφῇ ὥς
ἡμεῖς ἀποποιούμεθα. | ἵνα ὃ αὐταὶ φανεραὶ γινώσκται μὴ λυμαίνονται τ' ἔλιν
28. ἐπιβολὴν τ' ἱστορίας, ἐκρίναμεν δὲ τὴν ἐλέγχοντα λόγον τ' ἀγνοίαν | ἐκθείδαι ἐν
τεσσαράκοντα γὰρ βίβλοις πειρηθέντες τὴν | πραγματείαν, ἐν μὲν τ' πρώταις
ἀνεγράψαμεν τὰς πρὸ τ' τρωικῶν | πράξεις τε καὶ μυθολογίας (2). καὶ τοὺς ἄλλους
32. τούτους, ἐπ' ἀκριβείας οὐ διορισάμεθα; ὅτι τὸ μηδὲν παράδειγμα αὐτῶν
τῶν παρ' ἡμῶν * * * (3)

21. Libri aliquot prius quam emendarentur atque iis manusultima esset imposita, ante tempus furtim vulgati fuerunt, quum nondum nos scriptura nostra declarassemus quosnam ex iis libris improbaremus. Ergo ut ii nominatim innotescant, ne forte universo historiae corpori noceant, operae pretium facturos nos indicamus, si ambiguitatem hanc manifesto sermone dispellamus. Quum ergo quadraginta libris universam historiam comprehenderimus; in prioribus quidem res ac fabulas ante Troiam captam scripsimus: atque illa tempora nequaquam exactis calculis supputavimus, propterea quod eorum satis certum documentum nullum suppetebat * * *

(1) In margine scribitur ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ, *de universa Diodori siculi historia.*

(2) Hoc ipsum dixerat Diodorus in prooemio edito cap. V; ibidemque addiderat se historiae suae finem fecisse ante annum primum olympiadis cxxx., qui est urbis conditae annus dccciv. Atqui vaticanium Diodori excerptum penultimum versatur in Catilinae rebus, cuius coniunctio deprehensa anno dcccvi, oppressa sequente anno dcccvii. Tum ibidem praecedit (quamquam subsequi debuit) Pompeii triumphus, qui ductus est Pisonis et Messala coxae, ut ait Plinius vii. sect. 26, anno dccciv. Ergo reapse vaticana excerpta a septimo Diodori libro usque ad expletum quadragesimum, id est usque ad historiae finem, pertinent.

(3) Folium ultimum quaternionis huius periisse iam diximus p. 110. n. 1. Atqui minimam partem vaticanorum Diodori excerptorum nos in hoc lacuna amisisse mihi exploratum est; nam postremum hoc excerptum ex ipsa diodoriana historiae clausula seu epilogo desumitur, ut lectores facile sentiant. Existimo igitur in amissi folii priore omnino pagina, et fortasse intra paucos versus desivisse Diodori vaticana excerpta; ita ut motu inceperint in eadem pagina aut

certe folio diversi a Diodoro historici excerpta alia ad Prophyrogeniti aequae collectionem pertinentia. Sed enim gratulandum proleto est, quod pars saltem postremi huius excerpti exitum evaserit. Hinc enim commode discimus primo quidem revera finem fieri Diodori excerptorum; tum ipsam historiae clausulam utcumque videmus; tum denique iudicium auctoris de suis libris cognoscimus, quorum sex prioribus fidem certam ac severam derogat, propterea quod tempora nimis antiqua et documentis carentia continerent. Unde rursus intelligimus quam facile quantoque iure negligere liceat homines illos, qui ut divinis Mosi libris illudant, barbarorum populorum insanias antiquitates clamitant. Et quidem Cicero de divin. l. 19. gravi testimonio chaldaicas antiquitates iamdiu damnavit, quas vel stultorum hominum vel vanorum vel imprudentium commenta appellat. Nuper vero aegyptiacorum quoque monumentorum multo accuratius studium et eruditius, satis coarguit nihil esse sincere historicum aut monumentis comprehensum apud Aegyptios, quod Abrahami aetatem excedat; a qua scilicet christianus Eusebius, non religioso praedidio, sed rei verae scientia ductus, chronicas tabulas suas exorditus est.

D I O D O R I

EXCERPTORUM ORDO CHRONICUS.

Romanae urbis annos historiarum veterum editionibus adiungere valde utile est; idque institutum cum alii historiarum editores, tum ego quoque secutus sum, quum in marginibus reliquiarum Dionysii halic. quas Mediolani edidi, singula tempora scribenda curavi. Atque idem in praesenti faciendum erat in his vaticanis graecorum historicorum excerptis: sed quoniam, dum prima Diodori folia imprimerentur, tempora adiungere oblitus fui; nunc eadem iuncta in laterculo scribam, liberiore tamen ratione; tum quia multarum historiae particularum divinari tempora non queunt, tum quia non chronologiam condere volo, sed aetates tantummodo praecipuarum rerum, omni omissa controversia vel subtilitate, indicare. En igitur quis fere cuique Diodori mei paginae ac versui annus conditae urbis adscribendus sit.

<i>P. 1. v. 1. . . . ante urb. cond. an. 67.</i>	<i>p. 34. v. 8. an. 245.</i>	
<i>p. 4. v. 11. . . . ante urb. cond. an. 19.</i>	<i>p. 36. v. 20. an. 246.</i>	
<i>p. 5. v. 1. . . . urbis conditae an. 1.</i>	<i>p. 37. v. 5. an. 246.</i>	
<i>p. 6. v. 1. an. 30.</i>	<i>v. 15. an. 252.</i>	
<i>p. 6. v. 1. an. 30.</i>	<i>p. 38. v. 11. an. 264.</i>	
<i>p. 7. v. 5. an. 31.</i>	<i>p. 39. v. 11. an. 274.</i>	
<i>p. 8. v. 18. an. 46.</i>	<i>[Omittitur pars Diodori</i>	
<i>p. 10. v. 7. an. 51.</i>	<i>olim edita.]</i>	
<i>p. 11. v. 7. an. 62.</i>	<i>p. 42. v. 1. an. 453.</i>	
<i>p. 12. v. 14. an. 69.</i>	<i>p. 43. v. 5. an. 454.</i>	
<i>v. 16. an. 71.</i>	<i>p. 44. v. 7. an. 462.</i>	
<i>p. 13. v. 1. an. 124.</i>	<i>p. 46. v. 1. an. 474.</i>	
<i>p. 14. v. 5. an. 196.</i>	<i>v. 8. an. 475.</i>	
<i>p. 16. v. 3. an. 197.</i>	<i>v. 14. an. 476.</i>	
<i>p. 25. v. 1. an. 202.</i>	<i>p. 47. v. 7. an. 480.</i>	
<i>v. 6. an. 207.</i>	<i>p. 48. v. 1. an. 493.</i>	
<i>v. 18. an. 210.</i>	<i>p. 49. v. 4. an. 497.</i>	
<i>p. 29. v. 5. an. 221.</i>	<i>v. 17. an. 498.</i>	
<i>v. 13. an. 222.</i>	<i>p. 51. v. 5. an. 499.</i>	
<i>p. 33. v. 6. an. 225.</i>	<i>p. 52. v. 1. an. 504.</i>	
<i>v. 12. an. 232.</i>	<i>p. 53. v. 8. an. 511.</i>	
<i>p. 34. v. 1. an. 241.</i>	<i>v. 17. an. 512.</i>	
<i>v. 10. an. 244.</i>	<i>p. 54. v. 5. an. 513.</i>	

<i>p.</i> 55. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 514.	<i>p.</i> 89. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 601.
<i>p.</i> 56. <i>v.</i> 3.	<i>an.</i> 516.	<i>p.</i> 90. <i>v.</i> 11.	<i>an.</i> 604.
<i>v.</i> 13.	<i>an.</i> 534.	<i>p.</i> 91. <i>v.</i> 7.	<i>an.</i> 607.
<i>v.</i> 17.	<i>an.</i> 535.	<i>p.</i> 92. <i>v.</i> 9.	<i>an.</i> 608.
<i>p.</i> 58. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 539.	<i>p.</i> 94. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 609.
<i>p.</i> 60. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 543.	<i>p.</i> 97. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 609.
<i>p.</i> 61. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 547.	<i>p.</i> 98. <i>v.</i> 17.	<i>an.</i> 615.
7.	<i>an.</i> 549.	<i>p.</i> 99. <i>v.</i> 11.	<i>an.</i> 616.
<i>p.</i> 62. <i>v.</i> 3.	<i>an.</i> 551.	<i>p.</i> 100. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 619.
<i>p.</i> 63. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 553.	<i>p.</i> 104. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 611.
<i>p.</i> 67. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 554.	<i>p.</i> 105. <i>v.</i> 16.	<i>an.</i> 625.
<i>p.</i> 68. <i>v.</i> 6.	<i>an.</i> 562.	<i>p.</i> 109. <i>v.</i> 10.	<i>an.</i> 630.
<i>p.</i> 69. <i>v.</i> 14.	<i>an.</i> 564.	<i>p.</i> 110. <i>v.</i> 14.	<i>an.</i> 633.
<i>p.</i> 70. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 571.	<i>p.</i> 112. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 653.
<i>p.</i> 71. <i>v.</i> 8.	<i>an.</i> 573.	<i>p.</i> 115. <i>v.</i> 11.	<i>an.</i> 653.
<i>v.</i> 13.	<i>an.</i> 576.	<i>p.</i> 122. <i>v.</i> 6.	<i>an.</i> 655.
<i>p.</i> 72. <i>v.</i> 3.	<i>an.</i> 583.	<i>p.</i> 124. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 667.
<i>p.</i> 73. <i>v.</i> 11.	<i>an.</i> 585.	<i>p.</i> 125. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 658.
<i>p.</i> 74. <i>v.</i> 18.	<i>an.</i> 586.	<i>v.</i> 13.	<i>an.</i> 669.
<i>p.</i> 75. <i>v.</i> 6.	<i>an.</i> 586.	<i>p.</i> 126. <i>v.</i> 10.	<i>an.</i> 672.
<i>p.</i> 79. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 586.	<i>p.</i> 127. <i>v.</i> 13.	<i>an.</i> 681.
<i>p.</i> 82. <i>v.</i> 13.	<i>an.</i> 587.	<i>p.</i> 128. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 690.
<i>p.</i> 86. <i>v.</i> 5.	<i>an.</i> 591.	<i>p.</i> 130. <i>v.</i> 1.	<i>an.</i> 691.
<i>p.</i> 87. <i>v.</i> 7.	<i>an.</i> 592.		

D I O D O R I

ORDO FOLIORUM RESTITUTUS.

Palimpsestorum folia omnia sus deque a librariis, qui membranas rescripserunt, fuisse perturbata, iampridem ab iis qui haec studia tractant patefactum est. Igitur vaticanus quoque historicorum graecorum rescriptus codex eodem incommodo laborat, cuius folia a me editore nuper ad priscam normam ordinata fuerunt. Et curavi equidem ut in libri mei marginibus de neoterica rescribentis perturbatione lectores perpetuo admonerem; nunc vero tabella etiam proponenda est, quae doceat quam ego ratione, restitutis priscis quaternionibus, materiam historicam ad suas iustas sedes revocaverim: quod cum facerem, materiae tantummodo nexum sequi potui; nam quaternionum notae nullae in codice erant.

Q. I. p. 255. 256—259. 250.
325. 326—339. 340.
207. 208—201. 202.
345. 346—347. 348.

Q. II. p. 269. 270—267. 268.
247. 248—257. 258.
253. 254—251. 252.
279. 280—289. 290.

Pars olim edita, ideoque nunc omissa.

Q. III. p. 307. 308—293. 294.
183. 184—193. 194.
235. 236—237. 238.
229. 230—243. 244.

Quaternionio olim editus, ideoque nunc omissus.

Pars olim edita, ideoque nunc omissa.

Q. IV. p. 221. 222—219. 220.
119. 120—129. 130.
177. 178—167. 168.
265. 266—271. 272.

Q. V. p. 123. 124—125. 126.
331. 332—333. 334.
211. 212—197. 198.
295. 296—305. 306.

Q. VI. p. 161. 162—151. 152.
169. 170—175. 176.
213. 214—227. 228.
135. 136—145. 146.

Q. VII. p. 353. 354—
245. 246—259. 260.
233. 234—239. 240.
231. 232—241. 242.

Paginae codicis Diodori ineditae sunt LXXX; lectae omnes, praeter unam 353, in qua pauca verba leguntur, et alteram 354 prorsus oblitteratam.

Δ Ι Ω Ν Ο Σ

Ρ Ω Μ Α Ι Κ Η Σ Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ

Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

- I. *** (1) [**Λ**είνωνκα] πάντα ὡς εἰπεῖν τὰ παλαιὰ αὐτῷ τισὶ γεγραμμένα. p. 191.
 συνέγραψα δὲ οὐ πάντα, ἀλλ' ὅσα ἐξέκρινα· μὴ μὲν τοι μηδ' ἐτι καλλι-
 πημένοις, ἐς ὅσον | γὰρ καὶ τὰ πράγματα ἐξεπέριξε, λόγοις κέχρημαι, ἐς τὸ
 4. ἀλήθειαν αὐτῶν δεῖξαι ὅτι τις υποπτεύσῃ, ὅπως ἐπὶ ἄλλων τινῶν συμβέβη-
 κεν. | ἐγὼ γὰρ ἀμφότερα, ὡς εἶον τε ἦν, ὁμοίως ἀκρίβως εἰσπούδασα (2).
 ἀρξομαι (3) | ἣ δὲ περὶ τὰ σαφέστατα ἔγωγε παλαιὰ τήνδε πᾶν γῆν, ἣν κατοί-
 κούμεν, | συμβῆναι λεγομένων παρελάβομεν, τὴν χώραν ταύτην ἐν ἣ τὸ ἔργον |
 8. Ῥωμαίων ἄστυ πεπόλισται (4).

D I O N I S

H I S T O R I A E R O M A N A E

E X C E R P T A

AB URBE CONDITA USQUE AD PUGNAM CANNENSEM.

I. *** **L**egi cuncta propemodum quae de Romanis nonnulli scripserunt ; non tamen omnia in commentarios meos retuli, sed delecta. Nec quia ego pompatica, quantum res tulerunt, oratione sum usus, idcirco aliquis de veritate dictorum dubitet; quod aliis interdum accidit: ego enim utramque rem, veritatem scilicet et elegantiam, pari conatu sectatus sum. Ordior autem ab iis temporibus, quibus res in hac quam incolimus terra gestae, perspicua in luce versantur; in hac, inquam regione, in qua romana urbs condita est.

(1) Primus hic Dionis vaticanus quaternio integer est, ut foliorum a me ordinatorum tabula, quam postea scribam, manifeste demonstrabit. Primum autem quaternionis dicti fragmentum ab extremo Dionis deperdito prohaemio decerptum esse, nemo non videt. Atqui fieri non potest, ut eclogarius Porphyrogeniti ita excerpta Dionis exorditus fuerit, ut ne auctoris quidem nomen titulumve operis scripserit: praeterea quo credibile est, non unum sed plura ex Dionis prohaemio excerpta fecisse. Ergo satis apparet, ante hunc quaternionem, partem aliquam excerptorum Dionis fuisse, quae temporis iniuria perierit. Pars tamen ista satis exigua fuit, quia scilicet intra prohaemii fines continebatur. Porro ego nuper docui, quaternionem Diodori extremum caruisse folio

ultimo, in quo non nisi pars minima Diodori esse potuit: ergo non immerito suspicor, reliquam eius folii amissi partem occupatam fuisse a Dionis nomine, titulo collectionis constantinianae, et prioribus hoc, quod superest, Dionis excerptis. Ergo, si recte auguror, Diodorum in vaticano codice subaequebatur Dio; ita ut in illo, quod perierit folio dixi, pars simul ultima Diodori existeret et prima Dionis.

(2) Notandum est Dionis hoc de historiae suae stilo iudicium.

(3) Imitatur Dio Dionysium halic. 1. 8: ἀρχομαι οὖν τῆς ιστορίας ἀπὸ τῶν παλαιότατων etc.

(4) Ita edidi, ut dictio esset continua, sensusque loci, uti nunc se habet, concinnior. Sed

II. Ὅτι ᾧδε τῷ Τυρσηνῶν (2) φησὶν ὁ ΔΙΩΝ. | Ταῦτα γὰρ καὶ προσῆκον
ἐταῦθα τῷ λόγῳ ᾧδε αὐτῷ γεγράφθαι · καὶ ἄλλ' ὅτι καὶ αὐθις αὐτὸ ἕτερον
ἐτὼ ποτ' ἂν δειχέσθαι τὴν συγγραφὴν | τὸ λιπαρὸν εὐφραίνεσθαι προσέχῃ, καὶ
καιρὸν εἰρήσεται · τὸ δ' αὐτὸ | ἥτο καὶ ᾧδε τῷ ἄλλων τῷ ἀναγκαίων ἀρκούν. 12.
τως ἔχοντες, τὰ μὲν | γὰρ τῷ Ῥωμαίων πάντα καὶ δύναμιν ἐπείξιμι, τῷ δὲ
δὴ λοιπῶν | τὰ πρόσφορα αὐτοῖς μόνα γεγράφεται.

1. 10. 11. 12.

* Οὐ γάρ ἐστιν οὔτε προιδέσθαι | πάντα ἀνθρώπων ὅτι, οὔτ' ἀπο-
τροπὴν τῷ ἀναγκαίως ἰσομένων εὐρίην · * | τιμωρὲς τινὰς τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ 16.
ἐκ τῆς κέρους ἐκείνης γεννηθῆναι (1).

1. 10. 11. 12.

Ἅτις τασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους ῥέμους καὶ ῥώμους (2) * · Ἐκδημον
ἐποίησαν.

Ἅτις τῶν καὶ πάντων ἀσφαλίστερον εἶναι κινδύνους | τῷ εὐτυχίῳ συνδρά-
μῳ.

* Καὶ αὐτοὶ τε ἐξέμαθον καὶ εἶναι ἄλλους | ἐξιδίδαξαν. 20.

Ἅτις οὐθ' οἱ τιμωρεύμενοι τινὰς, κατεργασίῃ πάντως, | ἐτι προσδίδην-
ται. οὐθ' οἱ ᾧδε τῷ κριτικῶν ἀπαιτῶντες τινὰ, | ἀπολαμβάνουσιν αὐτά,
ἀλλὰ πολλάκις καὶ τὰ λοιπὰ προσπολλύουσιν.

1. 10. 11. 12.

III. Ὅτι ἡ Ἑρσιλία καὶ αἱ ἄλλαι ὁμέφυλοι γυναῖκες τηρήσασθαι ποτὲ 21.

2. De Etruscis ait DIO. Haec et presenti sermonis mei loco congruebant,
et alibi etiam scripta fuerunt: immo rursus quidvis aliud historiae contextus
rerum copiam recte ordinans postulabit, suo tempore dicetur. Atque hac mo-
deratione in aliis quoque necessariis utemur. Nam romanas quidem res pro vi-
ribus cunctas narro; ceterorum vero populorum eas tantummodo, quae ad prae-
dictas referentur.

* Porro autem non licet homini cuncta ante videre, neque ab se aver-
tere quae necessario eventura sunt. Ecce enim vindices quidam iniustitiae
eius ex illa puella geniti sunt.

Romulus et Remus inter se dissidentes *. Extorrem fecerunt *.

Nonnulli plane tutius pericula quam felicitates ferunt.

* Et ipsi didicerunt et alios simul eruditores fecerunt.

Neque ii qui de aliquo poenas vindices sumunt, bene omnino rem gerunt;
quandoquidem ipsi damnum antea passi sunt. Neque ii qui a fortioribus aliquid
repossunt, id accipiunt; sed cetera quoque saepe numero amittunt.

3. Hersilia ceteraeque eius populares feminae, observatis aliquando utriusque

(2) Ita cod. Turc. pro Τυρσηνῶν. E. vel autem prior scripturae Dionysii hanc, I. 26. qui ait Τυρσηνῶν (scilicet de Etrus-
cis) ita appellatos a Τύρῃσι ἀσπίδων τοῖς ὀνόματι, quod prius hi populi κατεργασίῃ.

tamen valde arbitraber, statuendam esse causam
post προειρημένον. Tunc ordiendum a capite τὴν γῆ-
ρον τούτων etc. ita ut hoc reuera sit initium histo-
riae Dionis post προοίμιον, quamquam eulogarius
nonnisi imperfectum comma conservaverit. Ac Dio
rursus imitari Dionysium mihi videbatur, qui cap.
IX. post suum προοίμιον orditur sic: τὰς ἑλπίδας καὶ
καὶ θάλασσαν ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοικούντων Ῥω-
μαίων. Verum ut Dionysius fabulosa et vieta colligere

non recensavit, ita Dio his omissis, videtur histo-
riam suam a Tyrhenis seu Etruscis huius terrae in-
colis exorsus fuisse.

(1) Loquitur Dio de Amulio qui Rheam invi-
tam caelibatui addixit; ex qua nihilominus sacer-
dos vindices nati sunt.

(2) Haec et sequentes dictiones solutim ab e-
ulogario delectae fuerunt, non historiae sed strate-
giae ratione habita.

- ἀντι᾽ ὁμιταγμένους σφᾶς, κατέδραμον ἀπὸ τῆς Παλατίνης | μὲν τῶν παιδίων · ἡδὴ γάρ τινα ἐγγένητο · καὶ ἐς τὸ μεσαίχιμον ἐξαΰνης εἰσπαιεῖν πολλὰ καὶ οἰκτρὰ καὶ εἶπαν (α) καὶ ἐποίησαν · ποτὲ μὲν | ᾧ πρὸς τοῦτους, ποτὲ δὲ πρὸς ἐκείνους βλέπεσαι, τί ταῦτα, ἴφα|σαν, ποιεῖτε πατέρες; τί ταῦτα ἄνδρες; μέχρι πῶς μαχεῖσθε; μέχρι πῶς | μισήσετε ἀλλήλους; καταλλάγητε τοῖς γαμβροῖς, καταλλάγητε τοῖς | πενθεροῖς · φείσασθε πρὸς τὸν Πάνος τῶν τέκνων · φείσασθε | πρὸς τὸν Κυρίν (ι) τὸν ἐγγόνων · ἐλεήσατε τὰς θυγατέρας, ἐλεήσατε | τὰς γυναῖκας · ὥς εἴ γε ἀκαταλλάκτως ἔχετε, καὶ τις ὑμᾶς βα||σκη- P. 196. πρὸς (b) μανίας εἰσπαιεῖν οἰστρεῖ, ἡμᾶς τε δι' αὐτὰς μάχεσθαι πρὸς ἀποκτείνετε, καὶ τὰ παῖδια ταῦτα τέμνετε προαποσφάζετε, | ἵνα μηδὲν ἔτι μήτε ὄνομα μήτε σύνδεσμον συγγενείας πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες, κερδάνητε τὸ μέγιστον τῶν κακῶν, τὸ τοῦς τε πάπ|πας τῶν παιδίων, καὶ τοῦ πατρός τῶν ἐγγόνων φοβεῖν (2) · ταῦτα γε ἴλεγον, ὅτι τὰ ἱμάτια καταβρῆζάμεναι, τοῦς τε μαστοῦς καὶ | τὰς γαστέρας γυμνώσασθαι, αἱ μὲν αὐτοῖς ἕλκυσιν, ὑφ' ὧν ἐνέχρημπτον, αὐτὰς τε καὶ τὰ παῖδια αὐτοῖς προσέβριπτον (c) · ὥς ἐκείνους καὶ ἐξ ὧν ἰώρων κλαῦσαι, καὶ τῆς μάχης ἐπι|σχεῖν · καὶ ἴλεγον αὐτῶν ὡς περ εἶχον ἐν τῷ κομιτίῳ δι' αὐτὸ τὸ | κληθῆναι (3) · κομῖς δὲ Ῥωμαῖοι τὸ συνελεῖν καλεῖται.
12. III. * Πολὺ δὲ διαφέρει ἐκ καινῆς τινας κατασταθῆναι, ἢ καὶ πρῶτον οὕτως ἐπικληθῆναι (4).

populi in procinctu aciebus, discurrerunt e Palatio cum filiis; nam aliquot iam nati erant; atque in medium repente irruentes miserrabilia multa dixerunt atque fecerunt, nunc ad hos nunc ad illos conversae. Quid ita, facitis patres? quid ita viri? quousque pugnabitis? quousque odia exercebitis? redite in gratiam cum generis, redite in gratiam cum soceris: parcite per Panem liberis, parcite per Quirinum nepotibus: miseremini filiarum, miseremini uxorum. Quod si inexpiabili odio flagritis, vosque deus aliquis Fascinus stimulat; nosmet eia ipsas, quarum causa certatis, in primis occidite, atque hos puerulos prius caedite atque mactate; ut nullo iam seu nomine seu vinculo cognationis reliquo, malum maximum lucremini, nempe ut vos Romani avos filiorum, vos autem Sabini occidatis nepotum patres. Haec inclamantes, simulque vestem dilacerantes, sinumque ac ventrem nudantes; gladiis, inter quos versabantur, semet ac liberos obiciebant: ita ut exercitus his auditis atque visis illacrymarent, proelioque absisterent. Quieverunt autem, ubi tum forte insistebant, in comitio; quod ipsum a coeundo tunc nomen sortitum est.

4. * Multum interest utrum res aliqua primitus constituatur, an iam antea existens nomine proprio denotetur.

(α) Ita cod. (b) Ita cod. pro βίαια, unde Fascinus Romanorum deus. (c) Cod. προεβρίπτου.

(1) Utrum Quirinus intelligendus sit Mars, an alius quidam Martis honores sortitus deus, disputat Dionysius Halic. II. 48.

(2) Videtur Dio prae oculis habere Ennium in Sabinis, cuius deperditi operis fragmentum profert Iulius Victor nuper a me editus rhet. cap. VI. 6. "Ennius Sabinis; cum spolia generi (vel generis) detraxeritis, quam inscriptionem dabitis? Sed et ipsum Dionem professione fuisse oratorem, et

in causis agendis satis nobilitatum novimus.

(3) Cod. ἀναθῆναι ἐν τῷ, ceteris verbis praetermissis. Locum ergo ex Plutarcho restitui in Romul. cap. XIX, a quo auctore Dionem nonnullasumpsisse, iamdiu critici docuerunt.

(4) Num agitur de romanis curiis? quibus utrum nomina a sabinis feminis acciderint nec ne, hic est apud dictum Plutarchum cap. XX.

U. C. 39. Ὅτι ὁ Ῥώμυλος | πρὸς τὴν γενομένην τραχύτητον δίκαιον καὶ τυραννικώ-
τερον αὐτῇ | προσεφέρετο, καὶ οὖν ὁμήρως τοῖς Οὐκίσις [ἀπέδωκε] καὶ
ἑαυτὴν καὶ οὐκ ἀπὸ | κοινῆς γνώμης (1) · ὥσπερ τὰ πολλὰ ἐγίγνετο, ἀγανακτῶ-
ντες τε (2), ὅπῃ | τοῦτω ἀχθόμενος ἄλλα τε ἐπαχθῆ καὶ τέλος εἶπεν, ὅτι 16.
ἐγὼ ὑμᾶς | ὡ πατέρες ἐξελθάμεν οὐχ ἵνα ὑμεῖς ἐμοὶ ἀρχῆτε, ἀλλ' ἵνα ἐγὼ
ὑμῖν | ὀπιτάττοιμι.

Post an. 40. * Ἐπειδὴ γὰρ ἐνηπίσματο τοὺς τε πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων τὸ | μὲν
ὁμοφυῖς σφισὶ καὶ σύγνομον ἐν ὀλιγωρίᾳ, ὥς μηδὲν βελτίον | ἑαυτῷ ὄν ποιε- 20.
μένους (3), τὸ δὲ ἀφανὲς καὶ ἀλλοῖον ὥς καὶ κρείσσον πείσει (b) τὴν θεῶν θερα-
πείοντας, χωρίον τε τι τῶν Μούσαις ἱερῶσιν (3). |

Post an. 81. V. Ὅτι ὁ Τοῦλλος καὶ ὁ Μέττιος οὐδέτεροι συνεχώρην πρὸς μετανάστα-
σιν, ἀμφοτέρω δὲ τὰ σφέτερα φεικόμενοι · ὁ τε γὰρ Τοῦλλος πρὸς τε | τὴν
φῆμιν τὴν φεῖν Ῥωμύλου (4) καὶ πρὸς τὴν δύναμιν τὴν παροῦσαν (5), | καὶ ὁ Φεβήτιος 21.
πρὸς τε τὴν ἀρχαιότητα τὴν Ἀλβανῆς, καὶ ὅτι καὶ μετ' ὁποῖα ἄλλων τε πολλῶν
ἐκ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων (6) ἦν, ἐπαισθόμενοι, | μικρὸν οὐδὲν ἐφρόνουν · δι' οὖν ταῦ-

Romulus erat exasperato adversus senatum animo, tyrannique ritu cum eo se gerebat: quare etiam obsides Veientibus reddidit, proprio tantum arbitrio usus, senatu non consulto sicuti in plerisque facere solebat. Quae quum crebro fierent, illique aegre ferrent; Romulus ira percitus cum alia acerba dixit, tum ad extremum addidit: ego vos, patres, conscripsi, non ut mihi vos praesitis, sed ut ego vobis imperem.

* Quia noverat, vulgo homines rem apud se natam ac familiarem neglectui habere, ceu nullatenus se potiorum; quidquid autem invisibile est ac peregrinum, opinione quadam divinitatis ceu sibi superiorem colere, locum quemdam Musis consecravit.

5. Tullus atque Mettius loco invicem non cedebant, sed suum uterque ius tuebatur: Tullus quidem fama Romuli praesentique potentia fretus; Fulletius autem, praeter Albae vetustatem, illud quoque iactabat quod metropolis tum aliarum complurium coloniarum tum ipsorum Romanorum esset. His elati con-

(a) Ita cod. Praetermissae autem videtur eclogarum verba aliquot. Dubitamus etiam de interpunctione, et de sententiae divisione. (b) Ita mihi legere videtur in obscurata valde pagina.

(1) Plutarch. in Romulo cap. XXVII.

(2) Sermo est de arcanis Numae in Egeriae valle religionibus, et de eius familiaritate cum Musis. Ad sententiam quod attinet, Fronto quoque laud. sumi et pulveris: sacerdos si apud fanum desertum et acium sacrificet, religiosus est.

(3) De Numae erga Musas cultu Plutarchus in eius vita cap. VIII. Atqui nihil id aliud fortasse erat, quam mansuetudinis initiumque morum studium, quod ut significarent, Graeci aiebant se Musis et Gratiis sacrificare. Plutarch. in Mario cap. II.

(4) Intelligit, ut puto, auctor Romuli fundatoris gloriam. Sed enim hoc loco Tullus suam quoque fortasse cum Romulo cognationem iactat. Namque, ut ego ad Cic. de rep. II. 17. demonstravi, Ro-

muli nepos Tullus erat, atque ob hanc praecipue sanguinis adfinitatem adeptus regnum fuerat. Sive enim Tulli mater, Hersilii filia erat, sive eius Hersiliae quae cum Romulo in matrimonio fuit; satis apparet et Hersilios cum Romuli familia coaluisse; et Tullum ex illa Romuli adline gente natum, recte se in Romuli posteris connumerasse.

(5) De Tulli viribus bellicis lege Ciceronem de rep. II. 17; Virg. aen. VI. 815. De lauto patrimonio Horat. od. IV. 7. 15.

(6) Albanorum colonias ante Romam recenset Virgilius aen. VI. 773 Nomentum, Gabios, Fidenas, Collatiam, Pometiam, Castrum Inui, Bolam, et Coram. Postrema Albanorum colonia Roma fuit.

28. τα τ' ἀμφισβητήσεως ἐκείνης ἀπήντησαν, ὅθεν ἡ τ' ἡγεμονίας διενήχθησαν· ἀσασίαςοι | ἥ δ' ἐπὶ τοῖς ἴσοις ἀτραλῶς συμβιοῦν σφᾶς ἰώρων. — Τὸν ἐκ τ' ἐμφύτῃ τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τε τὸ ἑμιοῖον φιλανθρωπίας, καὶ πρὸς τε ἀρχὴν ἑτέρων | ἐπιθυμίας. — Πολλὰς τε καὶ ὅθεν τοῦτε δικαιοῦται ἀλλήλοις
32. προσήνεγκον εἴ πως ἐκείνης γε οἱ ἕτεροι ὁπότεροι οὖν ἐθιλοῦσι | τοῖς ἐτέ- P. 155.
ροις ὡραχωρήσειαν, εὐδὲν ἐπέρανον, ἀλλ' ἐπὶ αὐτῇ ἀγωνίσασθαι συν-
έθεντο.

VI. Ὅτι συνίς (1) ὁ Μάρκιος ὡς τοῖς βελομένοις εἰρηγεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ τὸ U. C. 115.

4. μηδὲν ἀδικεῖν, οὐδὲ ἐστὶ τὸ ἀπραιμον ἄνευ (2) | τ' σωτηρίας δρασθήριον (3), ἀλλ'
ἔσθ' τίς αὐτ' ὀργιᾶται, ἐπιθετώτερος τοῖς πολλοῖς γίγνεται, μετεβάλετο· οὐ
ἥ δ' ἐπιθυμοῦν ἡτυχίᾳς ἰσχυρὸν προφυλακῆς ἄνευ τῆς πρὸς τ' πόλεμον ὡρα-
8. σκευῶν ἰώρα ὄν· καὶ τὸ περιὸν τ' ἀπραγμοσύνης τάχιστα καὶ ῥᾶον | τοῖς (4) πεί-
ρα τ' καιροῦ σπευδάζουσιν αὐτ' ἀπολλύμενον ἡσθάνετο· ὅθεν ταῦτα καὶ καλ-
λίω καὶ ἀσφαλιστέραν καὶ ὡρασκευὴν καὶ φροντίδ' εἰ | τ' εἰρήνης τ' πόλεμον νο-
μίσας εἶναι, πάνθ' ἔσα παρ' ἐκόντων | τῆς Λατίνων μηδὲν σφᾶς ἀδικῶν
12. οὐκ ἡδυνήθη κομίσασθαι, ὡρα' | ἀκόντων σφρατεύσας ἀπέλαβεν (5). Post ap. 221.

VII. Ὅτι Λεύκιος Ἰένιος ἀδελφῆς | Ταρκύνιου παῖς (4), φοβηθεὶς ἐπεδὴ τὸν
τε πατέρα ἀπεικόνει, εἰ | προσέτι καὶ τὰς οὐσίας αὐτῷ ἀρήρητο, μωρίαν προσ-

siliis, nihil modicum cogitabant; atque adeo ad contentionem illam exarserunt, qui servata aequitate securi se vitam agitare videbant. — Insitam hominibus erga homogeneam naturam caritatem, simulque dominandi aliis cupiditatem. — Multis invicem argumentis hac super re prolatis, quo alterutri sponte alteris cederent, nihil profecerunt; donec rem bello definire decreverunt.

6. Marcius intelligens pace frui cupientibus haud sufficere si ab iniuriis abstineant; neque otium sine salute magnopere valere; sed quo magis aliquis otium sectatur, eo facilius multorum incursionibus esse obnoxium; mentis propositum immutavit. Neque enim pacis studium ad tutelam conferre sine belli apparatu cernebat. Et quidem ab otii dulcedine perquam cito ac facile pessumdari eos sentiebat, qui praeter idoneum tempus studiosi eiusdem faissent. Ideirco pulchriorem tutioremque pacis conciliationem bellum esse iudicans, quaecumque sponte a Latinis, iuste licet postulata, non impetraverat, vi ab iisdem, bello suscepto, abstulit.

7. Lucius Iunius sorore Tarquinii natus, post parentem a tyranno occisum renique familiarem ablatam, terrore correptus insaniam simulavit, ut quan-

(1) Videtur inserendum vocabulum ἐπὶ αὐτῶν, atque interpretandum nequa quietem sine armis salutem parere. (2) Cod. τοῖς.

(3) Zonaras VII. 7. ad Dionem respiciens ev-
cis ὁ ὁ Μάρκιος ἀνέχεται εἰς τὴν πόλεμον αἰετῶν.

(2) Spem regni pacis aluisse principio Ancum
Marcium mitis Numa nepotem, sed mox bello stude-
re coactum, ait etiam Dionysius III. 37.

(3) Ancus scilicet res ablatas incassum repete-

rat a Latinis; quos deinde bello devicit. Lege Li-
vium I. 32; Cic. de rep. II. 18; Dionys. III. 37.

(4) Ergo Diodorus in vaticanis excerptis p. 56
reciproco sensu dixit Tarquinium ἀδελφεὸν Bruti.
Erat enim Tarquinius frater eius feminae unde na-
tus Brutus; id est avunculus; non vice versa.

εποίησατο, εἴ | πως αὐτός γε φελλέοιτο· κὺ γὰρ εὖ ἠπίεσατο ὅτι πᾶν τὸ 10.
ἔμφρον, | ἄλλως τε κὺ ἔτ' ἂν ἐν λαμπρότητι γένετο ἢ, δι' ὑποψίας τοῖς
τυραννοῦσι γίγνεται· ἔπειδή γε ἀπαξ ἐπὶ ἥτο ἰωρμυσεν, ἀκριβέστατα |
αὐτ' ὑπεκρίνετο, ἔδρα' ἥτο κὺ Βρούτος ἐκλήθη· ὅτ' ἔν γὰρ εὐήθεις | οὕτω πῶς
οἱ Λατίνοι προσηγόρευον· τῷ τε Τίτῳ κὺ Ἀρροῦντι ὥς | τι ἄθυρμα συμπεμφ- 20.
θεῖς, βακτηρίαν τιὰ ἀνάθημα τῷ θεῷ φέρειν | ἔλεγον, μηδὲν μίγα ὥς γε
ἰδεῖν ἔχουσιν (1).

Ὅτι ἦ Βρούτος τό τε | δῶρον τοῦτέστι ἦ βακτηρίαν ἰσχυρόν· κὺ ὅτι ἦ
θεοῦ τοῖς θεωροῖς φελλέ | ἦ ἦ πατρὸς βασιλείας, ὅστις αὐτ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπι-
ρωτήσατο, θεομαρτυρῶντες ἦ πρῶτον ἦ μετὰ φιλήσαντα, τὸ κράτος τὸ ἦ ἦ 24.
μαίῳν ἔχουσιν, τ' ἦν ὥς κὺ καταπιστῶν ἄλλως κατεφίλησε, νομίσας | αὐτ' μη-
τέρα πάντων τῶν ἀνθρώπων εἶναι.

VIII. Ὅτι οἱ ὄμιλοι πάντες | τὰ πράγματα πρὸς ὅτ' μεταχειρίζον-
τας αὐτὰ κρίνουν· κὺ ὁποῖους | ἂν τούτους αἰσθάνωνται ὄντας, τοιαῦτα κὺ 28.
ἐκεῖνα νομίζουσιν εἶναι (2). |

Πᾶν (α) γάρ τις τὸ ἀπρόβλεπτον πρὸ ἦ κατεγνωσμένον προσαίρεται, | με-
γάλην ἐς τὸ ἄδηλον ἐλπίδα φέρει τὸ μεμνημένον ποιούμενος. |

P. 156. * Πᾶσαι γὰρ μεταβολαὶ σφαιρώταται εἰσὶ, μάλιστα ἢ αἱ ἐν ἦ | πολι- 32.
τείαις· πλεῖστα δὲ κὺ μέγιστα ἐξ ἰδιώτας κὺ πόλεις βλάπτουσι· διὸ || οἱ
νοῦν ἔχοντες ἐν τοῖς αὐτοῖς αἰῶσι, καὶ μὴ βέλτερον ἢ, ἀξιοῦσιν ἐμμένειν, | ἢ
μεταλαμβάνοντες ἄλλοτε ἄλλα (b) αἰὲν πλανᾶσθαι (3).

tum poterat vitae suae consuleret. Probe enim noverat, tyrannis sapientiam omnem esse suspectam, praesertim cum generis nobilitate coniunctam. Hoc igitur suscepto consilio, bene ac naviter personam huiusmodi agebat: unde et Brutus vocabatur: id enim nomen fortasse erat satius apud Latinos. Tum etiam Tito atque Arunti in legationem profectis, ludibrii gratia adiunctus, virgam se Deo donum ferre aiebat, nihil serius ut videbatur habentem.

Bruti donum, virga scilicet, a legatis irridebatur. Porro his Deus de patris regni successione rogantibus quum respondisset, fore ut is Romanis imperaret qui primus matrem oscularetur; Brutus terram, ceu temere prolapsus, osculatus est; cunctorum hominum ipsam existimans esse matrem.

8. Populi mos est ut de rebus ex illarum auctoribus iudicium faciat: qualesque hos esse compererit, tales item res opinatur.

Omnis homo rem vel ignotissimam, ei quam expertus improbavit praecipitat; spem magnam scilicet in incerto prae quam in odioso collocans.

Omnēs conversiones periculosae admodum sunt, praesertim vero politicae: plerumque enim privatis acque ac publicis rebus perquam noxiae sunt. Quare qui sapiunt, in eodem semper statu, etiamsi optimus non sit, manere malunt, quam mutatis rebus hac illac circumferri.

(a) Ita cod., non πικρ. (b) Cod. ἐλλεί.

(1) Livius I. 56: aureum baculum inclusum cornu cavato ad id baculo tulisse donum Apollini dicitur, per ambages effigiem ingenii sui.

(2) Sic praecclare Cicero de rep. I. 31: talis est quaeque res, qualis eius aut natura aut vo-

luntas qui illam regit.

(3) Sine dubio has protulit sententias Dio de Tarquinio superbo loquens. De reip. mutationibus ob Tarquinii vitia legendus est Cicero de rep. II. 23. 25. nec non I. 45.

4. Ὅτι καὶ τὰ βαλῆματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας πρὸς τὰς τύχας ἕκαστοι κτῶνται· καὶ ὅποια ἂν τὰ παρόντα αὐτοῖς ᾖ, τοιαῦτα καὶ τὰ οἰήματα λαμβάνουσιν. |

- VIII. Ὅτι τὸ τῆ βασιλείας πρᾶγμα οὐκ ἀρετὴ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμης καὶ | συνηθείας, εἴ περ τι ἄλλο, πολλὰς δεῖται· καὶ οὐχ οἷον τίς ὅστις ἔνεν ἐκείνων ἀφάμενον τινὰ σωφρονῆσαι· πολλοὶ γοῦν ὥσπερ εἰς ὕψος τι μέγα |
8. παράλογον ἀρθίντες, οὐκ ἠέγκαν τῇ μετιώριστιν, ἀλλ' αὐτοὶ τε καταπείσονται ὑπὸ ἐκπλήξεως ἱπταῖσαν, καὶ τὰ τῶν ἀρχομένων πάντα | συνηλόησαν(1).

- * Καὶ ὅστις τῶν μελλόντων ἐξ ὧν ἱπράξαν τιμμήρασαι, ἀλλὰ | μὴ ἐξ ὧν πλάττωνται ἱκτιύοντες, [οὐκ] ἀπατηθῆτε· τὰ μὲν γὰρ ἀνόσια ἔργα ἀπὸ γνώμης ἀληθοῦς ἐκάστω γίνεται, συλλαβὰς δ' ἂν τις εὐπρεπείας συμπλάσει· καὶ δὲ τὸ τοῦτ' ἀφ' ὧν ἐποίησέ τις, ἀλλ' οὐκ ἀφ' ὧν φησὶ | ποιήσῃ, κρίνεται(2).

- X. Ὅτι Οὐαλέριον τῷ συνέρχοντα (a) Βρούτῳ, καίπερ δημοτικώτατον U. C. 217.
16. ἀνδρῶν γενόμενον, ὅμως αὐτοειτία μικροῦ ὁ ὁμίλος κατεχρήσατο· ἐπιθυμῶν γὰρ αὐτὸ μοιarchίας ὑπετόπησαν (b)· καὶ ἐφόνευσαν ἂν, εἰ μὴ σφᾶς δὲ ταχέως φθάσας ἐθώπευσεν· εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὰς τε ῥάβδους ἔκλειεν,
20. ὁρθαῖς πρότερον | ταύταις χρώμενος· καὶ σὺν πελίκαις σὺν συνδεδεμέναις σφίσι ὡσεὶ σὺ σχηματίσας ἥ ἐπὶ τούτοις ἑαυτὸν εἰς τὸ ταπεινότερον, ἐπὶ πολὺ μὲν

Voluntates et cupidines pro sua quisque fortuna habet : et qualis cuique fortuna adest, tales etiam animi conceptus sibi creat.

9. Regnanti non martiali solum virtute verum etiam scientia, atque in primis experientia, opus est. Neque fieri potest ut quisquam eiusmodi dignitate praeditus, si his dotibus careat, modeste se gerat. Multi igitur tamquam ad culmen quoddam insperatum evecti, non tulerunt eam excelsitatem; verum et ipsi attoniti corruerunt, et subditorum pariter rem omnem pessum dederunt.

* Quid ab eis in posterum expectandum sit, ex ante factis non ex iis quae inter supplicandum simulant, conjectura non dubia adsequemini. Namque impia opera ex deliberata sententia cuique fiunt; verba autem venusta facili negotio nemo non nectit. Igitur ex praeteritis factis non ex his quae acturum se dicit de unoquoque ferendum iudicium est.

10. Valerium Bruti in consulatu collegam, quamquam popularis apprimae factionis hominem, plebs nihilominus parum absuit quia proprio Marte interficeret. Etenim ipsum de monarchia adfectata suspectum habuit; saneque occidisset, nisi ille cito praecoccupans ad blanditias confugisset. Nam progressus in contionem, fascēs submitit quos antea rectos gerbat, et inligatas in his secures abstulit; seque ad humilem plane speciem componens, maestus admodum et

(1) Cod. ἔρχοντα. (2) Ita cod.

(1) De Tarquinio Cic. rep. II. 25: rex ille integra mente non erat, et cum metueret ipse potentiam sceleris summam, metui se volebat etc.

(2) Haec dici videntur contra Conlatinum, quem etsi verbis libertatem populo spondentem, tamen urbe expulerunt Romani ob tyrannidis suspicionem quia

Tarquiniorum cognatus erat. Vel potius querela est de ipso Poplicola, qui Brutum tyrannorum expulso-rem in funere diserte laudaverat; ipse tamen, ut ait in eius vita Plutarchus, regiam potestatem praese ferre videbatur. Vel denique incertus ob interruptionem locus Dionis est.

ἐκκυθρώσασσι καὶ κατεδάκρυσεν · ἐπεὶ δὲ ἐξείλετο ποτὶ, σμικρὰ καὶ δε-
δυία τῇ φωτὶ ὑποζέμων εἶπεν (1). ΤΙΘΕΙ | ΤΙΤΛΟΝ ΠΕΡΙ ΔΗΜΗΓΟΡΙΩΝ (2).

Ὅτι τὸ κρύφιον τῷ βουλευμάτων καὶ τὸ καίριον τῷ πράξει, τό τε ἰδιο- 23.
βελτῖν τινά, καὶ τὸ μήτ' ἀναχώρησιν εἰς μηδεὶα ἄλλον μηδεμίαν | ἔχειν, καὶ τῷ
συμβαίνοντων αὐτ' ἐφ' ἑκάτερα τὴν αἰτίαν λαμβάνειν, μέγα μέρος εἰς τὸ κατορ-
θωθῆναι τι συμβάλλεται.

U. C. 256. XI. * Πρὸς τὰς (3) | ἐξάποντο · αἴτιον δ' ὅτι οἱ τε ἰσχύοντες τοῖς
χρήμασιν ἐν πᾶσι | τῷ κατεδιδέξαντο, ὥς ἐ βασιλεύοντες σφῶν, προίχιν 23.
ἐβούλοντο · καὶ οἱ ἀσθενέστεροι (3) οὐδὲν αὐτ' οὐδὲ σμικρὸν, ὥς καὶ ἰσονομούμε-
νοι, πειθαρχεῖν ἤθελον · ἀλλ' οἱ μὲν ἀπλησοὶ τῇ ἐλευθερίας ὄντες, καὶ τῇ
εὐστίας ἐπιθύμουν (b) · οἱ ἡ ἀκράτως τῇ τιμῇσι ἔχοντες, καὶ τοῖς σώματι 32.
P. 217. τοῖς τοιούτων ἐχρῶντο · καὶ οὕτως ὅξ ὢν ||| πρότερον τὰ πρόσφορα ἀνθυπερβού-
ντες ἀλλήλοις συνεφρόνεν, | καταλύσαντες οὐκέτι τὸ οἰκίον ἀπὸ τῷ ὀθνείῳ δέ-
κρινον · ἀλλὰ τό | τε μέγιστον ἀμφότεροι ὑπερορῶντες, καὶ τὸ ἄκρον οἱ μὲν τῇ
ἐπιτάξει, οἱ ἡ τῇ οὐκ ἐθελουσίας προτιμῶντες, οὔτε ἐκείνα κατ' ἐπιρρά- 4.
σαντες, καὶ πολλὰ καὶ ἄτοπα, τὰ μὲν ἀμυνόμενοι, τὰ ἡ ἐ | προκαταλαμ-
βάνοντες, ἀλλήλους ἰδρᾶσαν · ὥς αὐτοὺ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων, πλὴν ἐν

lacrimabundus erat ; et cum denique verba facere coepit , tenui tremantique voce utebatur . PONO TITULUM DE CONCIONIBUS .

Ad rem bene gerendam valde haec conferunt : consiliorum arcanum , ope-
rae tempestivitas , deliberatio propria , ita ut praeter te neminem consultas , et
sive boni sive mali successus in te causam recipias .

11. * Seditiones agitare coeperunt . Causa rei fuit , quod locupletes ubi-
que tenuioribus , regum instar , praestare satagebant : infirmiores autem ne per-
pissillum quidem , utpote qui pari iure utebantur , obtemperare volebant . Et
hi quidem meracae libertatis sitientes , facultatibus quoque divitum inhiabant ;
isti autem censum suum mordicus retinentes , corporibus etiam pauperum ab-
utebantur . Atque ita quibus rebus antea sese invicem adiuvantes causa concor-
diae erant ; nunc iis omissis , haud iam domesticos ab externis discernabant ;
sed utrimque mediocritate contempta , dum hi imperium , illi libertatem , sine li-
mite affectant ; neque suum quisque propositum attingebant , et absurda multa
faciebant , partim repellentes , partim invicem praecoccupantes . Quam ob rem

(a) Cod. τῶντις . (b) Cod. τὰς εὐστίας τὰς ἐπιθυμίας .

(1) Valerii Popliculae orationem commemorat
etiam Cicero de rep. II. 51 : *fascet primus demit-
ti iussit, cum dicere in contione coepisset* . Elo-
quentem fuisse Popliculam inde etiam apparet quod
Brutum in funere laudavit . Porphyrogeniti vero ec-
logarius scriptam a Dione orationem posuerat in
titulo *de concionibus* , qui adhuc desideratur . A-
misimus igitur praeclarum eloquentiae specimen ,
quoniam certe Photius cod. 2211, Dionis conciones
apprime admiratur , atque hunc Thucydidis aemu-
latorem dicit . Ibidem generatim commendat Pho-

tius Dionis venustum stilum . Nos porro invento
praefationis fragmento Dionem ipsum de elocutionis
elegantia plaudentem sibi demonstravimus . Lege de
stilo Dionis Reimarum in commentario cap. xix.

(2) Arbitror dicendum potius *ἐπεὶ ἐν τῷ περὶ
ἐκλογισμῶν* , quare in titulo *de concionibus* , ut lo-
quitur eclogarius in Polybii excerptis ed. Vales. p. 86

(3) * *ἀσθενέστεροι* , non *valetudinarii* , sed *ino-
pes* . Dictionem graecam imitatur latina *infirmus* a-
pud Lactant. de opif. D. cap. III , et epitom. cap.
LV , sive apud Cic. de rep. III. 7.

8. τοῖς πάνυ κινδύνοις, εὖς ἐκ τῶν αἰὲ πολέμων | δι' αὐτὰ ταῦτα μάλιστα
ἴσχον, διχοσταῖσαι· ὅθιν περ συχνοὶ τῶν πρώτων καὶ ἐξέπληθες σεαὶ πολ-
λάκις παρσκειύσαν· ἐκίειθιν | ἀρξάμενοι πολλῶ (α) πλείω κακὰ πρὸς ἀλ-
λήλων ἢ τῶν ἀλλοφύλων ἱπαθόν· καὶ μοι καὶ τὸ μαντεύσασθαι ἐξ αὐτῶν ἐπέρ-
χεται, ἔτι οὐκ ἴσιν ὅπως | ἄλλως εἴτ' ἂν τὸ δυνάμειος εἴτ' ἂν τὸ ἀρχῆς
στρηθεῖεν, εἰ μὴ δι' | ἀλλήλων σφαλείην (1).

- * Ἄλλως τε γὰρ ἐδυσχέραινον ὅτι μὴ τὰ αὐτὰ δειόμενοι | σφῶν οἱ βυ-
λάται, καὶ τυχόντες ἐφρόνεν· ἀλλ' ἐν μὲν τῷ κινδύνῳ πολλὰ | ἐμεγάλα
10. αὐτοῖς ὑπέσχοντο, σωθέντες ἢ οὐδὲν οὐδέ τῶν ἐλαχίστων | ἐποίησαν (2).

* Ἵνα γὰρ δὴ μὴ καθ' ἐν μαχόμενοι, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν οἰκίας χωρὶς | ὡς αὖτε
ἑκάστοι ἀγωνιζόμενοι, εὐχειρωτότεροι σεῖσι γίνωνται, διήκον τὸ σφαιρίαν (3).

- XII. Ὅτι ὁ δῆμος ἰδιωτεύσαντος τῷ Οὐαλερίῳ τῷ Δικτάτωρι (4) (h) | ὡς αὖτε
20. χαλεπώτατα ἱσάσασιν, ὥστε καὶ τὴν πολιτείαν νιοχυῶσαι (5)· οἱ γὰρ ἐν | τῇ
ἀδικίᾳ ὄντες τῷ πάνυ ἀκριβοῦς ὄντι τὰ συμβόλαια ἀντιτέχοντες, καὶ μηδοτι-
οῦν αὐτὸ παρίντες, καὶ ἐκείνους διήμαρτον καὶ | ἄλλων πολλῶν ἐστέρηθησαν· οὐ
γὰρ ἔγνωσαν ὅτι ἢ τε πονία ἢ ἀκρατος | βιαιότατον κακόν, ἢτε ἐξ αὐτῶν

pars maxima civium discidiis distrahebatur, exceptis temporibus periculorum summorum, quibus ob id ipsum per bella perpetua obnoxii erant. Quare et multi primates sponte se ad has contentiones comparabant: atque ex eo deinceps tempore multo plura a se mutuo quam ab externis populis mala perpesi sunt. Mihi vero ex his divinare subest, fieri non posse ut aliter Romani potentia sua imperioque spoliarentur, nisi in mutuum excidium ruant.

* Praeterea moleste ferebant, quod senatores iam non amplius earum rerum, quas impetraverant, indigi adversus plebem superbe se gererent: et in periculis quidem multa et praeclara huic sponderent; mox metu liberi, ne in minimis quidem fidem servarent.

* Scilicet ne una acie, sed ut pro sua quisque re seorsim pugnarent, atque ita illi fierent superabiliores, exercitum dividerunt.

12. Postquam Valerius dictator ad privatam vitam redierat, populi exarsit seditio acerrima, ita ut politicum statum innovaverit. Quippe locupletes dum nimis rigide debitam sibi pecuniam exigunt, nihilque omnino remittunt, nec illam obtinuerunt, et multis aliis praerogativis exciderunt. Neque enim cogitabant, extremam pauperiem violentissimum esse malum; consequentemque ex egestate vesuviam, praesertim ubi plebem corripuerit,

(α) Cod. πολλοπλείω. (h) Cod. δικτάτωρ.

(1) Totus hic tractus loquitur de primo Romae ob aes alienum tumultu, cons. Lartio et Clelio, quae super re Dionysius V. 63. sqq. Postremam sententiam exprimit Livius II. 44. sicut aeternas opes esse Romanas, nisi inter semet ipsi seditionibus saeviant.

(2) Quereles plebis sunt, quae post praestitam belli operam, nihil ab optimatibus iam securis in pace impetrabat. Confer Livium II. 28.

(3) Num loquitur Dio de pugna Romanorum ad lacum Regillum, ubi spes denique Tarquiniorum decollavit? In eo proelio Postumio dictatori Tarquinius oppositus fuit, Aebutio equitum magistro dux Lati-

norum Mamilius. Lege Livium II. 19.

(4) Intellige Manium Valerium Volessi filium. Liv. II. 30. Nimirum hic quum a senatoribus ludibrio et se et plebem inopem haberi videret, nullamque aeris alieni remissionem fieri, postquam id ipsum in contione questus fuit, dictatura se abdicavit. Tum denique plebs omni patrocinio destituta, ad manifestum tumultum secessionemque processit. Liv. II. 31.

(5) Creatis videlicet tribunis plebis; quae potestas magnum consulatui vulnus attulit itemque senatus auctoritati. Cic. de rep. II. 33.

- ἀπένοιζα, ἄλλως τε καὶ πλεῖθος προσλαβούσα, δυσμαχώτατον ἐστί (1)· καὶ οὐκ 24.
 ἐλγῶσι τὰ πολιτικὰ πρᾶσόντων, ἐθέλοντίς τὸ ἐπιδικᾶσαι πρὸς τὴν σφύδρᾳ
 δίκαια προαιροῦνται· | ἥτο μὲν γὰρ ἡ τε ἀνθρωπείας φύσεως πολλάκις ἡττᾶ-
 ται, καὶ ὅτι | ὅτε παντελῶς καταλύεται· ἐκείνο δὲ σμικρὸν τι αὐτὴ καταθραύ-
 σαν, | τὸ γοῦν λοιπὸν μίζον ὅν σώζει (2)· πλείων γοῦν δεινῶν τοῖς Ῥω- 28.
 μαίοις | αἰτία ἢ τὴν δυνατωτέρᾳ ἐς αὐτὴν ὑποδιδέσκειν ἀκρίβεια ἐγένετο· ἄλ-
 λα | τε καὶ πολλὰ καὶ ἥρ' ὑπερημίῳ αὐτοῖς ἐδίδετο· καὶ εἰ δὴ τινες πλεί-
 ους δειδανεικότες ἔτυχον, κατεργηθὲν αὐτὴ τὸ σῶμα πρὸς τὸ μέρος ὧν | ὤφει- 32.
 P. 218. λε ὄξυσίαν εἶχον κατανέμεσθαι (3)· καὶ τοῦτο μὲν εἰ καὶ τὰ μάλιστα || ἐνιόμι-
 σο, ἀλλ' οὐ τι γὰρ καὶ ἔργῳ παρὲς ἐγγιγόνει· πῶς γὰρ ἂν πρὸς τόσαν | τὴν ὀμό-
 τητα προεχώρησαν, οἱ καὶ τοῖς ἐπ' ἀδικήματι τινὶ διάφρουξιν ἐπὶ σωτηρίᾳ πολ-
 λάκις δόντες (4), τοῖς τε ἀπὸ τῶν περὶ | τὴν Καπιτωλίαν ὡςθεῖσι ζῆν, εἰ ὥφει- 4.
 γένοιτο, ἐπιβίοντες (5); |
 C. C. 261. XIII. Ὅτι οἱ χρεωστούντες τὰ δανεία κολωνόν τινα κατέλαβον, καὶ Γάϊον (6)
 τινα | προσσητάμενοι, τὴν τροφὴν ἐκ τῆς χώρας ὡσπερ ἐκ πολεμίας ἐλάμβανον·
 καὶ καὶ τούτῳ τοῖς τε νόμοις ἥρ' ὅπλων, καὶ τὸ δίκαιον ἡ ἀπονοίας σφῶν ἀσθε- 8.
 νίσια ἀπέτρεχαν· οἱ δὲ βαλυνταὶ | φεβηθέντες μὴ ἐπὶ πλείον πολεμηθῶσι,

nullis viribus retundi posse. Multi igitur publicarum rerum rectores ultro indulgentiam praefracto iuri antefecerunt. Nam ius quidem saepe succumbit humanae naturae, immo ab hac aliquando prorsus antiquatur: indulgentia vero dum aliquantulum de suo imminuit, reliquam maioremque partem conservat. Ergo potentiorum adversus infirmiores rigor, multorum causa malorum apud Romanos fuit. Atqui et alia multa adversus debitores per leges Romae licebant. Nam si quis pluribus fœnore obnoxius fuisset, ius erat creditoribus corpus debitoris, pro rata aeris alieni parte, frustatim secandi. Attamen hoc, quamquam a legibus discrete concessum, numquam reapse factitatum fuit. Quomodo enim ad tantam crudelitatem prorupissent, qui in criminibus quoque effugium ad salutem saepe dederunt; quique deiectos etiam capitolina rupe, siqui forte fortuna superessent, sinebant vivere?

13. Fœnore oppressi collem occupaverunt, et Caio quodam sibi praefecto, victum ex agro tamquam ex hostico sibi capiebant. Atque ita leges armis, ius vesania sua, minus valere demonstrabant. Tum senatus veritus ne hi gravius bellum forte denuntiarent, et ne finitimos praesenti occasione sibi adiunge-

(1) Expilat hunc manifeste locum Zonaras VII. 14; quem Dionis nostri spoliis ditescere solitum satis notum est.

(2) Sic plane Cicero de rep. II. 31.

(3) Gellius XX. 1. horrificam hanc adversus debitores legem recitat: "tertius, inquit, nudum, .. partis secanto. Si plus minusve secuerunt, ac .. (sine) fraude esto. .. Nilul profecto immitius, pergit dicere Gellius; nisi, ut re ipsa apparet, eo consilio tanta immanitas poenae denunciata est, ne ad eam umquam perveniretur. Sic ibidem loquuntur in scholiis Fabius etiam ac Tertullianus. Sane et Livius I. 28. gloriatur nulli gentium mitiores quam Romanis placuisse poenas.

(4) Notissima est romanorum iudiciorum consuetudo, ut reo ante sententiam latam in spontaneum exilium secedere liceret. Hanc romanarum legum clementiam celebrat Cicero pro Caecina xxxiii, qui id perflugium esse mavult quam exilium; et late Polybius lib. VI. 14.

(5) Lege Senecam contrrov. I. 3. apud quem Vestalis praecipitata evasisse dicitur, et rhetorum orationes de illa habentur. Cardo quaestionis in eo verti potest, utrum damnati hominis poena sit deici an perire.

(6) Nempe Caium Sicinium, quem seditionis auctorem dicunt Livius II. 33, et Dionysius VII. 33.

- καὶ οὗτοι ἀφ' οὗ καὶ πρὸς τὰ παρόντα συνεπιθῶνται σφίσι, διακηρυκίσαντες αὐτοῖς, | πάνθ' ὅσα καθ' ἡδονὴν ἡλπιζόντες ἔτεδαν προτείνοντες· οἱ δὲ τὸ
12. πρῶτον ἐθρασύνοντο, θαυμασίῳ δὲ τινι τρόπῳ κατέστησαν· ἐπειδὴ γὰρ ἀτάκτως διαβόων, Ἀγρίππας εἰς τῶν πρίσβιων μύθε τιδὸς ἐπακοῦται σφᾶς ἡξίωσε (1)· καὶ τυχὼν εἶπε, ὅτι πρὸς τὴν γαστέρα ποτὶ τὰλλα μέλη τῶν ἀνθρώπων
16. ἱσατίαι, λίγοντα αὐτὰ μὲν καὶ ἄσιτα καὶ | ἄποτα ποτιῖν καὶ ταλαιπωρεῖν, ἅτε καὶ ἅπαντα αὐτῇ δ/σχοινοῦμενα (2)· | ἐκείνην δὲ οὐτέ τινα πόνον ἔχειν, καὶ τὴν τροφὴν μόνον ἐμπίμ/πλασθαι· καὶ τέλος ἐφηφίσαντο μηκέτι μή τε τὰς χεῖρας τῷ σώματι | προσφέρειν, μήτε ἐκεῖνο λαμβάνειν, ὥπως ὅτι μάλιστα ἡ γαστήρ | ἐσθλὴ καὶ σίτη καὶ πόσις γινομένη φθαρείη· ὡς δὲ ἰδοῖε ταῦτα |
20. ἐγένετο, τὸ μὲν πρῶτον ἐξισχνάνθη τὸ σῶμα σύμπαν· ἔπειτα | ὑπέδωκε καὶ ἑξέκαμει· πονήρως οὖν τὰ μέλη σφῶν ἔχοντα, | συνέγνω τε ἐκεί (3) καὶ τὴν σφί-
24. τήραν σωτηρίαν εἶναι, καὶ ἀπέδωκεν | αὐτῇ τὴν τροφήν· ἀκούσαν δὲ τούτων τὸ πλῆθος συνέκρινεν ὅτι καὶ τὰ | τῶν πινύτων αἱ τῶν ἐσθλῶν ἀνέχουσι ἀνέχουσι· καὶ ἵνα τοῦτ' ἡπιώτεροι ἐγένοντο καὶ κατηλλάγησαν, ἄφισιν τῶν τε δανειτάντων καὶ τῶν | ὑπερημερίων εὐρόμενοι· ταῦτα μὲν οὖν καὶ πρὸς τὴν βουλὴν ἐψηφίσθη (2)· |
- XIII. * Καὶ ἰδοὺ καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων εἶναι, καὶ πολλοῖς καὶ ἄλλοις (c),
28. τοῖς μὲν ἔκαστοι τοῖς δὲ ἄλλοις (3).

rent, missa legatione quidquid illis libitum foret, largiturum promittebat. Illi vero primo quidem elseratis animis erant, mox tamen miro quodam modo ad quietem redierunt. Quippe dum illi incondite vociferarentur, Agrippas legatorum unus, ut fabulam quandam audirent, eos rogavit; nactusque audientiam, ait. Contra ventrem quondam cetera hominis membra seditionem fecerunt, aiebantque se sine cibo potuque laborare et atteri, dum ei omnia ministrant: at illum nullo incommodo adfici, atque unum cibo repleti. Ad extremum decrevere ne deinceps vel manus quicquam ad os adferrent, vel hoc admitteret: ita ut venter esculentis poculentisque destitutus contabesceret. Ubi id definitum et re confirmatum fuit; primo quidem corpus universum defloruit, deinde concidit viribusque defectus est. Membra igitur quum male se haberent, cognovere demum suam quoque salutem illic contineri, cibumque denuo suppeditarunt. Plebs his auditis intellexit, facultatibus locupletium inopes quoque sustentari; ideoque mitior effecta in gratiam rediit, usurarum aerisque alieni remissione impetrata: quam rem decreto senatus confirmavit.

14. * Res haudquaquam humanitus accidissee videbatur; multis vero et aliis, partim quidem volentibus, partim invitis.

(1) Cod. αὐτὸς διακονοῦμενος. (2) Cod. ἐσθλῶν. (3) Ambigo num in codice sit ἄλλως aliter an ἄλλοις aliis; sed illud videtur potius.

(1) Variat quidem verbis in seditionis fabulae-quo narratione Zonaras VII. 14, non ita tamen ut eum Dionis immemorem esse putemus.

(2) Zonaras loc. cit., 'Εὐτεῖδεν ἡπιώτεροι γενόμενοι κατελάγησαν, πεινισμένοι τῶν ἐσθλῶν καὶ τῶν ὑπερημερίων ἀρετῶν τῆς βουλῆς φηρισκόμενοι αὐτοῖς.

(3) Post Agrippae fabulam sedatumque populi motum, sine dubio scripserat Dio primam tribunorum plebis creationem. Id quum ipsa temporis historia nobis suadet, tum evidenter demonstrat Zonaras Dionis assensu, nec non eas quae apud nos subsequuntur Dionis ipsius sententiae. Haec ta-

ὅτι ὅταν πολλοὶ καθ' ἐν γινόμενοι | πλειονκτήσωσι βιασάμενοι, ὥσπερ
 ζῆμα μὲν ἐμολογία τινὶ ἐπίκειτ' θρασύνονται, δ'αλυσθέντες ἢ ἄλλος κατ' ἄλ-
 λην πρόφασιν | δικαιοῦνται (1).

32.

P. 315.

* Κατά τε τὸ φύσει τοῖς πλείστοις πρὸς ὅν συνάρχοντας ||| διάφορον (2) ·
 χαλεπὸν γὰρ πολλοὺς ἄλλως τε καὶ ἐν δυνάμει τινὶ συμφρονῆσαι (3) · |
 Πᾶσα αὐτῇ ἡ ἰσχὺς διεσπᾶτο καὶ κατετέμεντο · εὐδὲν γὰρ ὠφελος ὡς | ἐγί- 4.
 γωσκον ἦν, εἰ καὶ εἰς σφῶν ἀντίπιν (3) · τῷ γὰρ τ' ἀρχὴν αὐτοῦ | μὴ ἐπ' ἄλ-
 λο τι ἢ τοῖς βιαζομένοις τινὰς ἐναντιοῦνται λαμβάνειν (4), | ἰσχυρότερος ὁ κωλύων
 τι πρᾶχθῆναι τ' σπασαζόντων αὐτὸ ἐγίγνετο. |

U. C. 263.

* Οὐ γὰρ ὅτι ῥάδιον οὔτε ἐν πᾶσι τινὰ ἰσχὺν ἔχειν, οὔτε ἐν ἑκατέρω 8.
 ἅμα | τοῖς τε πολεμικοῖς καὶ τοῖς εἰρηνικοῖς πράγμασιν ἀρετὴ ἔχειν (5) · οἱ τε | γὰρ
 τοῖς σώμασιν ἐγχειριζόμενοι ἀνιστάμενοι ὡς πλῆθει · καὶ τῷ ἀθρόῳ εὐτυχή-
 σαντα, οὐκ ἐπὶ πᾶν ὡς ἐπὶ πολὺ ἀνθί · δι' οὖν ταῦτ' εἰς τὰ πρῶτα ποθ'

* Cum multi conspuratione facta per vim superiores fiunt, principio qui-
 dem pio quodam inter se consensu audaciam prae se ferunt: mox dissociati,
 alii aliis obtentibus factum purgant.

* Propter insitam a natura plurimis adversus imperii collegas inimicitiam,
 difficile est multos, praesertim aliqua potestate praeditos, concordiam lueri.
 Quamobrem vis omnis tribunicia distracta quodammodo erat, et frustatim cae-
 sa. Nihil enim omnes effecturos apparebat, siquidem vel unus ex eorum
 numero contradixisset. Nam quia tribunis idcirco tantummodo dignitas datur,
 ut vim facientibus resistent, validior evadit is qui aliquid fieri vetat, quam qui
 illud studet efficere.

Difficile est quemquam ad omnia valere; et belli domique virtutem prae se
 ferre. Nam et corpore validi, animo plerumque insaniunt: sicuti illa quae
 tumultuaria felicitate proveniunt, haud usquequaque florere solent. Idcirco

(1) Cod. συρρηχέναι. sed recte emendat Zonaras.

men particula, etsi omnino interiacet inter factam
 pacem creatosque tribunos, nimia sua brevitate sit
 sensus ambiguus, neque ei Zonaras lucem affundit.

(1) Agitur de populi timore, ne coitione dis-
 sociata suas singuli res agerent, neque invicem
 opem ferrent adversus patricios; quod ne accideret
 tribunos plebis creavit. Zonaras VII. 15: φεβη-
 θέντες δὲ, μὴ συνεδρεύοντες αὐτοῖς τῆς συνετέρας, ἡ
 τῆς συνθέσεως οὐκ ἐπιτελεῖται ἱερόνιον, ἢ συνεδρεῖν δια-
 λυθέντες, καὶ ὅλλος κατ' ὅλλον πρόφασιν πολεῖται
 συνερχόμενοι. Omnino totum illud Zonaras capitulum
 ad Dionem fere credendum est pertinere, cum inter-
 polationibus aliquot. Quamobrem Dionis editores
 futuri instam eius rationem habebunt.

(2) Dionis hoc loco sententiae sunt ab eclogario
 delectae, subductis ut puto nonnullis intermediis. Lo-
 quitur vero auctor de tribunorum inter se discordia,

quam eorum adversarii studiose inflammabant, ut
 sacrosancti magistratus formidandam potentiam de-
 bilitarent. Quippe si unus tribunus adversus col-
 legas intercessisset, tota illa tribunicia auctoritas in-
 hibebatur. En ut Zonaras Dionem libere expilat
 vel potius nobis restituit: φόνει γὰρ ὁμοῖα, φέρονται
 δὲ πολλοὶ, ἀλλήλοις οἱ συνάρχοντες διαφέροντες· καὶ
 χαλεπὸν πολλοὺς, ἐν δυνάμει μάλιστα εὐταῖς, συμφρο-
 νῆσαι· ἅμα δὲ καὶ οἱ ὅλλοι διακλύν τὴν αὐτῶν μηχαν-
 ούμενοι δύναμιν, ὥπως ἀνθενέστεροι διχογνωμοῦντες
 ὦν, δεσποικίον· καὶ οἱ μὲν τοῖς αἰεὶ οἱ δὲ τοῖς αἰεὶ προ-
 στίθεντο· οἱ δὲ καὶ αἰς σφῶν ἀντίπιν, τὰς τῶν ἄλ-
 λων ἐκπρώτους ἀπράκτους ἀπέδεικνυε.

(3) Lege Livium IV. 48. VI. 35.

(4) Ita prorsus Livius III. 9.

(5) Agitur de Coriolano, qui belli praestans,
 domi haud aequae rem bene gessit.

ὑπὸ ἧς πολὺν ἀρθὺς, εἴτα πρὸς αὐτῇ οὐ πολλῷ ὑστερον ἐξέπεσεν. ὁ δὲ
12. πόλιν τὴν Οὐόλσκων τῇ πατρὶδι δουλῶσας, | τὴν οἰκίαν ἂν μετ' ἐκείνων εἰς πᾶν
κινδύνον κατέστηεν.

XV. Ὅτι ὁ αὐτὸς | στρατηγῆσαι^(*) θύσας καὶ μὴ τῆσθαι, ἠγανάκτησε τῷ U. C. 117.
ὀμίλῳ· καὶ ἐκ|τούτων καὶ τοῖς (1) δημάρχοις πολὺ δυνάμειοις βαρύνεσθαι παρρη-
16. σία πλείονι πρὸς αὐτὸν ὥσπερ ἄλλοις ὅτι ἐκ τῆς | κατεργασμέ-
νων ἐρχετο (1)· καὶ λιμοῦ (2) γηρομένης ἰσχυροῦ, καὶ Νάρκης πλείως ἀποκίσεισθαι
βυλομένης (3), τὸ πλῆθος ἐπ' ἀμφοτέροις αὐτοῖς ὥσπερ | δυναστὴν ἠτιάσατο, ὡς
καὶ δι' ἐκείνων καὶ τῶν ἱερῶν στυγνόμενοι, καὶ ἐς αὐτὸν πολέμους ἐτίμηδες ἐπ' ὀλί-
20. θρω προὔπτω ἐκδιδόμενοι· | ὅταν γὰρ εἰς ὑπόψιν τινὲς ἀλλήλων ἔλθωσι,
πάντα καὶ τὰ ὑπὲρ σφῶν | γινόμενα, ἀλλοίως καὶ τὸ σατυρικὸν λαμβάνουσι·
καὶ ὁ Κοριολανὸς | ἄλλως τε ἐν ὀλιγωρίᾳ αὐτῶν ἐποίησατο, καὶ σίτη πολλὰ χό-
24. θεν κομισθέντος, καὶ τῇ γε πλείστῃ προῖκα ὥσπερ τῇ ἐν Σικελίᾳ βασιλείῳ (4)
πεμφθέντι, οὐκ ἐπέβριψεν σφισὶ δαλαχεῖν αὐτὸν ὥσπερ ἦσαν· οἱ οὖν δή-
μαρχοι, οὓς περ καὶ τὰ μάλιστα καταλύσαι ἐγλίχτο, | τυραννίδι αὐτὸν ὑπὸ
τῇ πλείστῃ ἀγαθόντις ἐξήλασαν (5)· καὶ τοὶ πάντων βοῶντων (6) καὶ δένον ποικί-
28. νων ὅτι καὶ ὥσπερ σφῶν τὰ τοιαῦτα | κρίνεν ἐτόλμων.

itaque Coriolanus ad summa munera favore civium subvectus, haud multo post
iisdem trudentibus depulsus est: et qui Volscorum urbem patriae subiecerat,
mox suam simul et illorum patriam in extremum discrimen adduxit.

15. Idem quum praeturam ambiret, neque impetravisset, populo irasce-
batur. Exin adversus tribunos quoque maiore audacia utebatur; qui qui-
dem valde incumbabant ad eum deprimentum, non secus ac ceteros paris factio-
nis dignitatisque cives. Iam in fame vehementi quum in urbem Norbam colonia de-
ducenda esset, plebs duplici crimine potentes insimulabat, nempe quod horum
culpa victum desideraret, et quod de industria bellis prorsus exitiosis obice-
retur. Quippe ubi homines mutuas suspiciones contrahunt, quidquid etiam
pro illorum salute sit, ab alienato atque hostili animo accipiunt. Porro Corio-
lanus iamdiu plebem negligere solitus, frumentum quoque saepe Romam adve-
ctum, et quidem partem maximam a Siciliae regibus gratis submissam, vetu-
it nec cives congiarii ritu prout optabant acciperent. Tribuni igitur, quos ipse in
primis abolere studebat, de adfectata tyrannide postularunt eum apud plebem,
exilioque multaverunt: reclamantibus licet omnibus indignitatemque rei queri-
tantibus quod tale de senatoribus iudicium ferre non extimuisent.

(*) στρατηγός. Sed bene Zonaras στρατηγὸς ἐπὶ πόλεων καὶ μὴ τελευτῶν. Est autem sollemne Dionis verbum
στρατηγὸς pro fuerit praetore. Iamque idem Zonaras VII. 19, ait usque ad annum CCCV, appellatos fuisse praetores,
qui postea consules dicti sunt. (1.) Cod. καὶ ἐκ τούτων pro καὶ τοῖς.

(1) Ita evidenter in codice legitur; qui locus
mihi certe aliquantulum est obscurus. Quare mea
quoque interpretatio historiam magis quam verba
sequitur. Κατεργασμένων quidem aliud significat. Mihi
autem, operis urgentibus, ad alia properandum est.

(2) Ita cod. Sed tamen Dionysius VII. 15, hoc
tempore Romae non solum famea verum etiam pe-
stem ἀγρία sacvisse ait.

(3) Coloniam norbanam memorant Dionysius
VII. 13, Livius II. 34.

(4) De uno tyranno loquitur Dionysius VII. 1,
qui erat Gelo syracusanus. Sed de pluribus Livius
IV. 52.

(5) Lege Zonaram VII. 16.

(6) Patricii scilicet reclamabant, quod ita de
senatore plebs decrevisset. Livius II. 35.

XVI. Ἐκπεσὼν οὖν, πρὸς δὲ Οὐόλσκους καίπερ ἐχθίστους | ὄντας ὕρῃ
 τῇ συμφορᾷς ἦλθε, καὶ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ἀνδρείας | ἐπεκείρατο, καὶ ἐκ τῆς θυμοῦ
 τῇ πρὸς δὲ πολίτας ἀσμένως δέχεσθαι | προσεδέκην, ἀντίπαλα ἢ καὶ μείζω
 δι' αὐτὸ δὲ Ῥωμαῖους ὡς ἵπαθον δράσθην ἀντηπίσας· ὑφ' ὧν γὰρ ἂν τις 32.
 P. 316. σφόδρα κακοπαθῇ, || πρὸς ἧν αὐτὸ καὶ εὖ πείσειται, βελομένων γε καὶ δυνα-
 μένων | τι ποιῆσαι, οὐκ ἐλάχισα πιστεύει (1).

* Πάνυ γὰρ φιλοθύμως ἔφερεν | ὅτι καὶ φιλοῦσι οἰκίαν κινδυνεύοντες μηδ'
 ὡς τῶν ἀλλοφύων ἀφίσταντο (2). ὡς οὖν καὶ ταῦτα ἀνηγγέλθη σφίσιν, οἱ μὲν ἄνδρες ἴ-
 οῦδέν μᾶλλον ἐκινήθησαν· οὕτω πως κακῶς ἐσαΐαζον, ὥστε μηδ' ὑπὸ ἧν
 U. C. 366. κινδύνων καταλλαγῆναι (3).

XVII. Αἱ δὲ γυναῖκες ἢ τε | γαμητὴν τῆς Κοριολανοῦ Βελουκνία καὶ ἡ 8.
 μήτηρ Βετερία πείθειν αὐτοὺς | καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιφανεστάτας ἦλθον πρὸς
 αὐτὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τὰ παῖδιά αὐτῆς ἄγειν· καὶ ἐποίησαν αὐτὸν μὴ
 ὅτι ἐπὶ τῇ χώρᾳ | μηδὲ ἐπὶ τῇ καθόδῳ καταλύσασθαι· προσήκατο
 γὰρ αὐτὰς εὐθύς | ἐπειδὴ τάχιστα παρούσας ἤσθαιτο, καὶ λόγους σφίσι 12.
 μετίδωκεν· ἐπράχθη | τε ὡς· αἱ μὲν ἄλλαι σιωπῶσαι ἔκλαον (b)· ἡ δὲ
 Βετερία τί θαυμάζει, | ἔφη, τέκνον; τί δὲ ἐκπέπληξαι; οὐκ ἤτο μοι κάμνεις,

16. Exsul itaque ad Volscos, quamquam inimicissimos, dolore sui casus venit. Quippe cum ipse fortitudinis suae documenta edidisset, tum vero propter suum erga cives odium, libenter se exceptum iri expectabat, spe iniecta fore ut ob eam rem paria damna vel etiam maiora Romanis inferret, quam nuper ab his Volsci passi fuissent. Etenim homo a quibus maxime mala perpressus fuit, ab iisdem sibi tantumdem boni eventurum, si modo velint queantque, sperat.

* Omnino stomachabatur (Coriolanus) quod de sua patria periclitantes, ne sic quidem ab aliena re abstinere vellent. Ubi haec Romam nunciata sunt, viri nihilo magis permoti fuerunt: tanto enim discidio flagrabant, ut ne in mediis quidem periculis de reconciliatione cogitarent.

17. Feminae autem, uxor scilicet Coriolani Volumnia et mater Veturia, cum aliarum generosarum comitatu, venerunt ad eum in castra liberosque ipsius adduxerunt. Neque tamen permoverunt eum ut vel patriae reconciliaretur vel redeundo operam daret. Ceteroquin ille matronas statim ac adesse audivit coram admisit, copiamque dicendi fecit. Res autem ita transacta est. Ceterae quidem mulieres taciturnae flebant; Veturia vero quid mira-

(a) In codice cum varietate repetitur ab oclagario: ὅτι αὐτὸν κακῶς ἐσαΐαζον οἱ περὶ τοῦ Κοριολανοῦ· ὥστε μὴδ' ὑπὸ τοῦ κινδύνου καταλλήγεται. (b) Ita cod., non ἐκλάον.

(1) Hinc, ut puto, fabula de Achillis hasta. Unde Ovidius trist. II. 19:

Forſitan ut quondam Leuthrantia regna te-
nenti,

Sic mihi res eadem vulnus opemque feret.

(2) Scilicet Coriolanus stomachabatur, quod alienum agrum Volscis Romani, se iubente, reddere nollent, qui iam obsessi de suo periclitarentur. Parti-

cula haec vaticana extat prope ad verbum in continua oratione apud Zonaram sic: ὅτι δὲ περιθύμως ἔφε-
 ρεν, ὅτι καὶ περὶ τῆς ἑαυτοῦ κινδυνεύοντος, οὐδ' οὕτω
 τοῦ ἀλλοφύου ἐρίσταντο· καὶ τοῦτον δὲ ἐγγελλέ-
 των αὐτοῖς, οὐδ' ἐπεκείρατο, οὐδ' ὑπὸ τοῦ κινδύ-
 νου οἱ ἄνδρες τοῦ ἐκπεσεῖν ἐξίσταντο· καὶ δὲ γυναῖ-
 kes etc. Nimirum retinentibus pertinaciam viris. fe-
 minae ob curandam pacem legatione functae sunt.

- ἀλλ' ἡμᾶς ἢ τε | πατρὶς ἱερὸς σοὶ, εἰ μὲν παῖθ' οἶο, μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ
 16. τέκνα· εἰ δὲ μὴ, λάφυρα· ὥς· εἰ καὶ νῦν ἐτι ὀργίζῃ, πρῶτας ἡμᾶς ἀπέκτει-
 νον· τί δ' ἀκούεις; τί δ' ἀποσείψῃ (a); ἢ ἀνθρώποις ὅπως τ' ἂν τῇ πόλει ἡμεῖς
 αἱ ἄρτι ὀδύρομεναι (b) ἐπαυσάμεθα ἵνα σε ἰδωμεν; καταλλάγηθι γοῦν
 20. ἡμῖν, καὶ μήκετι ὀργίζῃ τοῖς πολίταις τοῖς φίλοις τοῖς ἱεροῖς τοῖς τάφοις· |
 μηδ' ἐπεμπέσῃς ἐς τὸ ἄστυ θυμῷ πολεμῷ· μήδ' ἐκπολιορκήσῃς | τὴν πατρίδα
 ἐν ἣ καὶ ἐγεννήθης καὶ ἀνεξάρτητος καὶ τὸ μέγα ἔτο ὄνομα Κοριόλαιος ἐγένε· παῖ-
 24. σθητί μοι παιδίον, μηδ' ἐμὲ ἄπρακτον | ἀποπέμψῃς, ἵνα μὴ καὶ νικῶν με ὑπ'
 αὐτοχειρίας ἴδῃς (1).
 XVIII. Ταῦτ' εἰποῦσα ἀνέκλαυτε, καὶ τὴν ἐσθῆτα καταβρῆχάμενη, καὶ εἴ-
 28. μασσῶν | προδείξασα, ἣν τε γαστὴρ ἀφάμενη, ἰδοῦ ἔφη, τέκνον, αὕτη σε τί-
 τοῖκεν, οὗτοι σε ὀξείθριψαν· εἰπέυσης δὲ αὐτὰ ταῦτα, καὶ ἡ γαμετὴ αὐτῇ | τὰ
 τε παιδία καὶ αἱ ἄλλαι γυναῖκες συνεθρήλωσαν (2). ὥς καὶ ἐκτίνον ἐς | πένθους
 ἐμβλαστῖν· μόλις τε ποτὲ ἀνενεγκὼν φειδέπτυσσε τὴν μητέρα, | καὶ φίλων ἅμα αὐτῇ,
 32. ἴδε, ἔφη, μήτερ παῖθ' οἶομαι σοι· σὺ γὰρ με νικάς, καὶ | σοὶ ἢ ταύτῃ τὴν χά-
 ριν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἐχέτωσαν· ἐγὼ γὰρ οἶδ' ἰδεῖν | αὐτῶν ὑπομένω, οἳ
 τινες τέλωκαῦτα ὑπ' ἐμοῦ εὐεργετηθέντες, τοιαῦτα | μετέδρασαν· εὐκοῦν οἶδ'
 ἀφίξομαι ποτὲ ἐς τὴν πόλιν· ἀλλὰ σὺ μὲν καὶ || αἶψ' ἐμοῦ τὴν πατρίδα ἔχει, P. 317.
 4. ἐπειδὴ ἔτο ἐθίλησας· ἐγὼ δὲ ἐκ πατρὸς ὑμῖν ἀπαλλοτρίωμαι· ταῦτ' εἰπὼν
 ἐπανέστη· τῷ τε γὰρ δέει τῷ τ' ἐμίλει | καὶ τῇ αἰσχύνῃ τ' ἐμοίων, ὅτι καὶ τὴν
 ἀρχὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπισφράδασειν, οὐδ' | τὴν κάθοδον διδομένῳ οἷ (c) ἰδεῖσθαι,

ris, ait, fili? cur obstupescis? Haud equidem huc transfugimus, sed nos patriam ad te misit: si flecteris, matrem et uxorem et liberos; si secus, praedam. Quare si iram retines, nos primas occidito. Cur haec audiens vultum avertis? an nescis, nos nuper intermisisse urbem luctum, ut te videremus? Nobiscum igitur in gratiam redi; neque diutius civibus, necessariis, templis, sepulchris denique, irascaris; neque hostili animo adversus urbem feraris; neque patriam oppugnes, in qua natus et alitus, atque hoc magnum nomen de Coriolis adeptus es. Morem mihi gere, fili; neque me re infecta dimittas, ne forte manu mea me extinctam videas.

13. Haec dicens flebat, vestemque scindebat; papillasque ostendens, ventremque tangens; en, inquit, fili, hic te peperit, haec te aluerunt. Quae dum ab ea dicerentur, uxor eius parvique liberi et mulieres reliquae simul lamentabantur, in tantum ut ipse quoque ad luctum commoveretur. Iamque vix ferens, matrem complexus atque osculatus, en ait, mater, cedo tibi: tu enim me vincis, tibi quoque hanc gratiam a ceteris omnibus haberi aequum est. Ego quidem cernere illos non sustineo, qui olim a me beneficiis adfecti, eiusmodi facta rependerunt. Numquam igitur in urbem postliminio redibo: tu autem mei quoque loco patriam obtineto, quandoquidem ita vis. Ego interim procul vobis ibo. His dictis consurrexit, tum circumstantis turbae metu, tum pudore civium contra quos expeditionem susceperat: neque reditu oblato usus

(a) Num hendecasy pro ἀκούων ἀποσείψῃ? (b) Cod. αἱ ἄρτι ὀδύρομεναι. (c) Cod. αἱ, ut alibi.

(1) Contraxit aliquantulum hanc adlocutionem Zonaras: reliqua item de Coriolano; verbis identidem variatis. Multo verbosior est Dionysius VIII. 45. sqq.

(2) Videtur mihi Dio studioso Homerum imitari Iliad. XXIV. 746. ὥς ἔφατο Νηϊεύς· ἐπὶ δὲ στεφάνῳ γυναικας.

ἀλλ' ἐς σὺν Οὐέλκας ἀναχωρήσας, | ἐταῦθα ἐξ ἐπιβελῆς ἢ καὶ γηράσας
ἀπέθανεν (1).

U. C. 274.

XVIII. Ὅτι Κάσσιος (2) σὺν Ῥωμαίῃς εὐργετήσας, ὑπ' αὐτ' ἐκείνων ἰθα-
νατώθη· ὥς καὶ ἐκ | τούτου δεδιχθῆναι ἔτι πιστὸν οὐκ ἐν τοῖς πλήθυσιν ἴσιν,
ἀλλὰ καὶ σὺν | πάντι σφισὶ προσηκείνους οὐχ ἦσαν τ' τὰ μέγιστα ἀδικούντων 8.
ἀπολλύεσσι· πρὸς μὲν γὰρ τὸ αἰ παρὸν μεγάλας σὺν αἰτίας τ' ὠφελήματων ἄγ-
σιν· ἐπειδὴν ἡ σφᾶς ἐκκαρπύσσονται, οὐδὲν ἔτ' αὐτῶν οἰκιστίους ἢ ἰχθί-
σων νομίζουσι· τ' γὰρ Κάσσιον καὶ Φειχασζόμενον σφισιν, ὅμως ἐφ' αὐτοῖς οἷς 12.
ἰσμενύμετο ἀπέκτειναν· καὶ ἐκδηλόν γε ὅτι ζήλοτυπηθεὶς ἀλλ' οὐκ ἀδικήσας τι
ἀπώλετο (3).

XX. * Οἱ γὰρ ἐν τοῖς | πράγμασιν αἰ γιγνόμενοι, ἐπεὶ δὴ μηδὲν ἄλ-
λον ῥόπον κατέχον σφᾶς | ἰδύναντο, πολέμους ἐκ πολέμων ἐξεπίτηδες ἐκίναν,
ὅπως πρὸς | ἐκείνας ἀσχολίαν ἄγοντες, μὴν φέει τ' γῆς πολυπραγμονῶσιν (4). 16.

U. C. 274.

* Οὕτω γοῦν ὑφ' ἐκατέρω παρωζύνθησαν, ὥς καὶ τ' ἰκλῶ ἱεροκρον τοῖς |
στρατηγοῖς ὑποσχέσθαι· πρὸς γὰρ τ' αὐτίκα ὁρμήν, κύριοι καὶ τ' τύχης | εἶναι
ἐνόμισαν (5).

est; sed in Volscos regressus, ibidem sive ex insidiis sive senio confectus
obit.

19. Cassius qui bene Romanis fecerat, ab iisdem supplicio traditus fuit. Quam-
obrem hinc quoque perspicuum sit, nihil esse fidum in multitudine: quae
quidem summos favitores suos, non secus quam criminum maximorum reos,
exitio dat. Eos enim pro re praesenti mactat honoribus, qui praecipua causa
utilitatum sunt: mox eorum beneficentia exhausta, nihilo eos amiciores habet
quam inimicissimos. Itaque Cassium nuper civibus gratificantem, nihilominus ob
eum ipsum tempulum quo insignis evaserat interfecerunt. Quippe compertum est
hominem hunc invidia non suo aliquo crimine fuisse oppressum.

20. * Semper enim qui magistratus gerebant, quandoquidem populum nullo
modo cohibere poterant, bella bellis dedita opera nectebant, ut his occupatus
nihil in patria moliretur.

In tantum ab utroque (consule) exacuti fuerunt, ut etiam iureiuran-
do victoriam ducibus sponderent: pro suo enim praesenti impetu dominos quo-
que fortunae sese existimabant.

(1) Coriolani hanc historiam ex Dionē, quem
nominatim appellat, sumit Tzetzes, atque in politi-
cos versus coniecit chil. VI. hist. 60.

(2) Universam de Sp. Cassio narrationem Zona-
ras praetermisit.

(3) Placeet haec Sp. Cassii defensio; semper
enim a bonis viris alienae famae et incolumitati con-
sulendum est. Et quidem plebem romanam paenitu-
isse quod Cassium damnasset, ait Dionysius VIII. 82.
Sed vulgo eius fama, ut de tyrannico ambitu rei, de-
primatur apud Livium, Dionysium, Ciceronem alius-
que.

(4) Ut ager scilicet virium divideretur plebs po-

stulaverat. Dionem expilat Zonaras VII 17. sicut ei
γὰρ δυνατοὶ μὴ ἄλλως κατέχον αὐτοῖς δυνάμεις, πο-
λέμους ἐκ πολέμων ἐξεπίτηδες ἐκίναν, ἢ αὐτοὶ ἐπ-
χολούμενοι, μηδὲν περὶ τῆς γῆς πολυπραγμονῶσιν.

(5) Hoc et sequens fragmentum pertinet ad bel-
lum quod Fabio Manlioque consulibus gerebatur con-
tra Veientes atque Etruscos. Avebat pugnare miles
romanus; consules impediebant, ut cum magis a-
cuerent; novo scilicet strategemate sed naturae lin-
guae accommodato, quae nititur in vetitum, ad im-
peratum torpet: donec milites se omnino victores so-
re eorum consulibus iuraverunt. Lege Livium II. 45.

20. Ὅτι ἴσκει τὸ πλεῖστον τῷ ἀνθρωπίνῳ πρὸς μὲν | τὸ ἀνιδεάμενον ἢ
 ὡς τὸ συμφέρον φιλονικεῖν, τοῖς ἢ ὑπέκεινται | καὶ ὡς τὸ δύναιμι ἀνθυπε-
 γινναι.

- XXI. Ὅτι οἱ Φάβιοι ἐπὶ τῷ γένει καὶ τῷ πλούτῳ ἴμοια τοῖς ἀρίστοις^{U. C. 77.}
 φρονεῖντες, ὡς τάχιστα αὐτοὶ ἀθυμοῦντας εἶδον⁽¹⁾. | ὕταν γάρ τινες ἐς πολλὰς
 21. ἅμα καὶ δυσχερεῖς πράξεις ἐμπίσσωσιν, οὔτε | τι βούλημα πρὸς τι τὸ πλεῖστον
 καὶ πρὸς τὸ ἀθρόον τῶν κινδύνων ἐξέρχιν δύναται, καὶ τῶν ἔργων καὶ τὰ πάνυ ῥα-
 ῖα ἀπογινώσκουσιν. καὶ τούτῳ | τῷ τε γνώματι καὶ ὡς τὸ εἶδος τῶν δόξαις
 ἀναπίπτουσιν. καὶ τὰ πράγματα ἐκόντες ὡς καὶ μάτῳ πονήσαντες προΐενται. ἢ
 28. τέλος ἐπιτρέψαντες⁽²⁾ σφᾶς τοῖς ἐκ τῶν δαιμονίων ὡς ἀλόγοις, ἀναμένοντες πάντῃ |
 ὅσα αὐτῶν ἡ συντυχία εἴγῃ.

- Ὅτι οἱ Φάβιοι ἐξ καὶ Ξιακῆσιν ὄντες ὑπὸ | Τυρσηνῶν ἀνῆρέθησαν. καὶ
 γὰρ πως τὸ δι' ἀνδρείαν πίσιν ὀγκοῦμενον, ὑπ' αὐτῶν τῶν Θράσκων πολλαῖς φεί-
 32. ρεται. τό τε δι' εὐτυχίαν αὐλοῦν, ἐς τοῦναντίον ἐκφρονῆσαν ἐκπίπτει⁽³⁾.

XXII. Ὅτι οἱ εὐπαρεῖδαι φανερώς μὲν οὐ πάνυ, || πλὴν βραχίων, P. 314.
 ἐπιθρόνοντι τινὰ ἀντίπαρτον, λάθρα ἢ συχνούς | τῶν Θρασυτάτων ἐφύ-
 γεον⁽³⁾.

Solent plerique homines resistentibus sibi vel cum proprio detrimento
 adversari; cedentibus autem, obliti etiam virium suarum, indulgere.

21. Fabii pro suae prosapiae divitiarumque numero quum heroicis spiritus
 gererent, brevi se examinatos senserunt. Nam cum aliqui in multa ac diffici-
 lia negotia incidunt, neque ullum consilium pro multitudine et cumulo pericu-
 lorum explicare queunt; etiam id quod facillime praestare possent desperant;
 atque ita animis praeter quam opus esset fiduciaque excidunt: rerumque geren-
 darum curam, ceu si frustra hactenus laborassent, abiciunt: semet denique cae-
 cis fati casibus permittentes, ultro expectant quidquid forte fortuna obvene-
 rit.

Fabii sex supra trecentos ab Etruscis interempti fuerunt. Namque inter-
 dum qui sibi ob fortitudinem nimis tribuit, ab ipsa sua confidentia subverti-
 tur: et qui fuerat felicitate subvectus, in contrarium statum ob suam demen-
 tiam delabitur.

22. Patricii palam quidem raro, certis adhibitis execrationibus, resiste-
 bant; clam vero permultos ex audacissimis occidebant.

(1) Cod. ἐπιτρέψαντες.

(1) Scilicet cum se circumventos a Veientibus co-
 gnoverunt. Liv. II. 50.

(2) Satis apparet tum hoc tum praecedens
 Dionis fragmentum et alia passim ab eclogario
 delecta fuisse ob sententias, quibus ceu clavi ali-
 qua vel fibula, ut Fronto loquitur, terminantur.
 Sunt autem haec Dionis sententiae gravissimae atque
 perutiles, non illae ineptae quas vituperat divus
 Hieronymus epist. LXVI. 9: nec more puerorum
 argutas sententiolas in clausulis struis.

(3) Postquam induciae in annos quadraginta
 Veientibus datae fuerunt, Romae tempestates tribu-
 niciae recruderunt, populo adversus patricios cer-
 tante. Ea contentio tanta fuit, ut unum saepe
 tribunum a patribus clam strangulatum Livius II.
 54. memoret; nunc vero a Dionis cognoscimus
 plebeios multos ferocia insignes, quod primum
 creditum est clandestino patrum facinore fuisse in-
 terceptos. Haec autem anno ante consulatum Pi-
 narii et Furii acciderunt, teste Livio loc. cit. Ab

Post an.
81.

Ἰνία γὰρ ποτὲ δῆμαρχοι (1) πύρι ὑπὸ τῷ δῆμῳ ἰδόμεσαν· ἀλλ' οὔτε
ἦτο οὐδ' λοιπὸς ἐπίσχευεν· ἐπ' ἄλλα πλείονα μὲν | ἐλπίδα οἱ μὲν ταῦτα αἰεὶ 4.
δημαρχοῦντες ἐκ τῆς ἑαυτῶν φιλονικίας, | ἢ δῖος ἐκ τῆς ἐκείνων συμφορᾶς
λαμβάνοντες, οὐχ ἡμβλύοντο ἀλλὰ καὶ ὅπῃ μᾶλλον ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐθρα-
σύοντο· τοὺς τε γὰρ ἀπολλυμένους ἐς δικαίωμα τῶν ὑπὲρ ἑαυτῶν τιμωρίας
προεβάλλοντο· καὶ αὐτοὶ μεγάλην ἡδονὴν ἐκ τῆς καὶ ὧσα δόξαν ἀκινδύνως | 8.
παύσεσθαι νομίζον προστίθεντο· ὥστε καὶ τῶν εὐπαφιδῶν τινὰς, | ὅπως δὲ μη-
δεὶν ἄλλως ἦντο, ἐς τὰ τῶν πλήθους νομίσματα μεταστῆναι· | τῶν γὰρ ταπείνω-
τητα αὐτῶν πολὺ (2) πρὸς τὰς τῶν δημαρχικῆς ἰσχύος | ἐπιθυμίας, τῶν τῶν 12.
σφετέρων καλλωπισμάτων ἀσθενείας ἐδόμζον εἶναι· καὶ μάλιστα ὅτι καὶ δεύ-
τερον καὶ τρίτον, ὅπῃ παλῖον τε ἔτι καὶ περ | κωλυθὲν τό τινα τῶν ἀρχὴν λαμ-
βάνειν, συχνοὶ καὶ ἐφεξῆς ἰδημάρχον.

XXIII. Ὅτι ἐς ἦτο ὁμιλος ὑπ' αὐτῶν τῶν εὐπαφιδῶν προήχθη· ὁ
γὰρ τοι ὑπὲρ | ἑαυτῶν ἠγοῦντο ποιεῖν, τὸ πολέμους τινὰς αἰεὶ ὧσα σκευά- 16.
ζεν σφίσι, ὅπως ὑπὸ γε τῶν ἐξωθεν κινδύνων σωφρονεῖν ἀναγκαῖον, καὶ |
ἦτο θρασυτέρως αὐτοὺς ἀπεργάζετο· οὔτε γὰρ σφραττεύειν εἰ μὴ λάβοιεν ὧν
ἐκάστοτε ἐπαύρινοντο βυλόμενοι, καὶ ἀπροθύμως ὅποτε ἐξέλθοιεν ἀγωνιζόμενοι, 20.

Novem aliquando tribuni flammis a populo consumpti fuerunt; neque idcirco tamen reliqui sunt cohibiti; sed qui deinceps tribunatum petebant maiorem ex sua pervicicia, quam metum et aliena calamitate sumpserunt; eventu hoc audaciam illis augente, nedum spiritus infringente. Nam et occisorum supplicium ceu quoddam ius sibi obtendebant, quo se ulciscerentur: et ipsi magnam laetitiam prae se ferebant, quod praeter opinionem, extra periculum salvi consisterent. Hinc accidit ut nonnulli etiam patricii, quandoquidem aliter nihil proficiebant, ad plebeias gentes transirent. Nam plebis humilitatem multo utiliore esse credebant tribuniciae potestatis impetrandae cupiditati, quam patricii splendoris infirmitatem. Praesertim quia et iterum et tertio, quamquam eam potestatem plus una vice obtinere non esset fas, multi et quidem continenter tribuni fiebant.

23. Ad haec consilia plebs ab ipsis patriciis impulsæ fuit. Nam quod hi existimabant ex suarum partium utilitate facere, bellis nempe perpetuis plebem implicando, ut ob externa pericula modesto se gereret, id inquam ellēratōres plebeios reddidit: qui iam neque militare, nisi vota omnia impe-

(1) videtur deesse vocabulum, v. gr. ἰκανωτέρων.

hoc consulatu usque ad pacem faliscam, nempe ex annorum prope LXXX historia nihil excerpit eelogarius praeter pauca de civilibus discordiis capita. quarum sane motibus diutissimis Roma per id intervallum concussa fuit, in haec enim tempora incidit lex Voleronis de plebeis magistratibus creandis, Caesonis Quinctii iudicium, universa illa decem virorum legibus scribundis historia, tribunorum militarium consulibus substitutio, lex de conubiis patrum et plebis, Spurii Maeli ambitio et supplicium, turbæ

agrariæ, et alia eiusmodi, quæ apud historicos leguntur, discordia.

(1) Equidem si de tribunis plebis agitur, eorum numerus anno CCXCVII ita amplius est, ut essent decem, atque ita cautum ut postea crearentur. Liv. III. 30. (Sed qui fieri potuit ut suos tribunos plebs concremaret?) Sin agitur de militari consulari potestate tribunis, is quidem tres primo creati fuere anno urbis CCCX, teste Livio IV. 7, tum anno CCCXXVIII quatuor,

πάνθ' ὅσ' ἤθελον ἔπραττον· καὶ τούτῳ καὶ ἀληθῶς εὐκ' ὀλίγοι τῶν πλησιο-
χώρων σφίσι, τῇ ἐκείνων διχοστασίᾳ | πλεῖον ἢ τῇ ἑαυτῶν δυνάμει θαρσύν-
τες ἐκρωτίζον.

- Ὅτι καὶ τὰ ἐν τοῖς στρατοπέδοις καὶ τὰ ἐν τῷ ἄστυ ἱταράχθη· οἱ τε Γε-
24. στρατόδόμεοι φιλονεικία τῇ μηδὲν τοῖς πᾶσι δυνασείαν ἔχουσι | προσχαρῆσαι,
καὶ τὰ κρινὰ καὶ τὰ οἰκεία ἐθῆγονται πορεύοντο· καὶ ἐκείνοι οὐχ ὅτι τοῖς ὑπὸ
τῶν ἐναντίων ἀπολλυμένοις σφῶν ἔχαιρον, | ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ πολλοὺς τῶν στρα-
28. τῶν τῶν τὰ τῇ πλείους πραττόντων ἐκ φόβου δὴ τινος ἐπιτηδεύει ἐρθε-
ρον· καὶ τούτῳ χάσις οὐ | σμικρὰ σφῶν συνεπέχθη(1).

- XXIII. Ὅτι πρὸς τοῦτον Φαλίσκες οἱ Ῥωμαῖοι πολλὰς μάχας μαχητά- U. C. 510.
μενοι, ἐ πολλὰ καὶ παθόντες καὶ δράσαντες, τῶν | μὲν πατρῶν ἱερῶν ὠλιγύ-
32. ρησαν, πρὸς ἣ τὰ ξενικά, ὡς ἐ ἱπαρ|κίσοντα σφίσι τὴν ὥρμησαν (2)· φιλεῖ γάρ
πως τὸ ἀνθρώπειον ἐν τῇ ||| συμφορᾷ τῇ μὲν συνήθει καὶ θεῖον ἢ κα- P. 213.
ταφροεῖν, τὸ ἣ ἀπείρατον θαυμάζειν· παρ' ἐκείνων μὲν γὰρ ἄτε μηδὲν ἐς τὸ
παρὲν ὠφελείᾳ | νομίζοντες, οὐδὲ ἐς τὸ ἔπειτα χρεῖσιν οὐδὲν προσδέχον-
4. ται· ὡς δ' αὖ δὲ δὴ | τῇ ξένης πᾶν ὅσον οὖν ἐθνήσωσιν, ὑπὸ τῇ καινοτομίας
ἐλπίζουσιν.

- * Ἐς γὰρ τῷ φιλοτιμίας καὶ τούτῳ καὶ φιλονεικίας ἀλλήλοις ἀφίκοντο,
ὥστε μηκέτι καθ' ἑν πάντας, ὥσπερ εἴωθισαν, ἀλλ' ἐκ ἀντιπολέμου ἰδίᾳ
8. ἑκάστων αὐτῶν ἀρχεῖν· ἀφ' οὗ οὐδὲν χρεῖσιν ἐγίγινετο· τό τε | γὰρ εἰκείον εὐ

trarent, volebant; et sequitur, siquando educerentur, pugnabant; et suo de-
nique se arbitrio regebant. Reapse interim finitimi multi, discordia potius Ro-
manorum quam suis viribus freti, res novas moliebantur.

Publica res tum in castris tum in urbe turbata est. Nam et qui in
exercitu erant, studio perciti nulla in re gratificandi iis qui magistratus ge-
rebant, communes acque ac privatas utilitates pessum ultro dederunt. Uiliani
vero magistratus non solum lactabantur eorum nece qui ab hostibus occideban-
tur; verum et ipsi multos actuosiores, qui rem populi sustentabant, oblata
occasione, de medio tollebant. Hinc seditio haud modica exarsit.

24. Romani multis adversus Faliscos proeliis patris, multisque detrimen-
tis tum acceptis tum etiam illatis, ad extremum patria sacra negligere atque
ad externa, seu sibi praesidio futura, confugere coeperunt. Est enim hoc apud
homines in more positum, ut in adversis casibus, rem consuetam etiamsi di-
vina sit, contemnant, incognitam admirentur. Ab illa enim, quia se minime iuva-
ri in praesenti credunt, ne in posterum quidem boni aliquid expectant: a re vero
peregrina omne suum libitum propter novitatem expletum iri sperant.

In tantum ambitionis proptereaue discordiae venerant, ut non simul uni-
versi, uti ante mos erat, sed ex ordine singuli imperarent: unde nihil boni fie-

(1) Si forte adhuc Dio in anno urbis CCLXXXIII, quod vix credo versatur, historiam hanc habemus refractarii sub Appio consule exercitus, quam gra-
phice scribit Livius II. 58.

(2) Camilli votum Iunoni veientanae satis no-

vimus. itemque deae statuam post Veios captos Romanos
translatam. Porro Falisci auxiliares Veientium erant.
Videtur igitur Dio ad praedictas religiones respicere,
praesertim quia paulo post excisos Veios pax cum
Faliscis secuta est.

τὸ κινεῖν ἑκάστῳ αὐτῶν σκοποῦντο, καὶ βλαβῆναι πᾶν τὸ | δημόσιον μάλ-
λον ἢ τὸ συνάρχοντα εὐδοκιμῆσαι ἐθέλοντο, πολλὰ δ' (a) | δυσχερῆ συνί-
βαινεν (1).

XXV. Ὅτι δημοκρατία ἐστὶν εὐ τὸ πάντας τῶν αὐτῶν ἀπλῶς τυγχά- 12.
ναι, ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν ἕκαστον φέρειν (2).

U. C. 505. * Οὕτω γὰρ αὐτὸ οὐ τὸ πλῆθος μόνον, οὐδ' ὅσοι φιλοτιμίαν τινὰ
πρὸς τὸ ἀξίωσιν | αὐτῶν εἶχον, ἀλλὰ καὶ οἱ πάντες φίλοι συγκρίσεις τε αὐτῶν ὄντες
ἐβίσκαινον, | ὥστε μηδ' ἀποκρίπτεσθαι. διομένης γὰρ αὐτῆς τῆς μὲν καὶ συναγω-
νίσασθαι, | τὴν δὲ τὴν γε ἀπολύεσαν θίβειν, ἀλόντι δ' αὐτῶν χρημάτων τε
τίμησιν καὶ τὴν καταδίκην συνεκτίσειν ὑπέσχοντο. δὲ μὲν δὴ ταῦτα εὐχάν 16.
τε ὑπὲρ γῆς ἐποίησατο (b) χρεῖαν αὐτῇ τὴν πόλιν σχεῖν. καὶ πρὸς αὐτῇ Ρυτού-
λῳ πρὶν κατηγορηθῆναι μετίστη (3).

U. C. 504. XXVI. Ὅτι τοῖς Ῥωμαίοις δεξαμένοις τὴν τῶν Γαλατῶν ἔφοδον, οὐδ'
ἀναπνεῦσαι ἠπῆρξεν. ἀλλ' αὐθιμέρον ἐς τὴν μάχην ἐκ τῆς πορείας ὥσπερ εἰ- 20.
χον κατασάντες, ἔπαισαν. πρὸς γὰρ τὸ ἀδόκητον τὴν ἐπιβρατεῖαν αὐτῶν, καὶ
τὸ πλῆθος καὶ | τὸ μέγεθος τῶν σωμάτων τὴν τε φωνὴν ξεικὸν τε τι καὶ
οικῶδες | φθελγομένῳ ἐκπλαγίντες, τὴν τε ἐμπρίαν αἶμα τὴν τῶν τακτικῶν 24.
ἐπιλάθοντο (4). καὶ ἐκ τούτου καὶ τὰς ἀρετὰς προήκοντο. πλείον | γάρ τοι πρὸς

bat. Dum enim suam quisque utilitatem non publicam spectat, marulque
remp. potius damno adfici quam collegam honore mactari, multa incommoda
proveniabant.

25. Democratia non in eo versatur ut universi homines paria temere habeant,
sed ut quisque digna meritis impetret.

Adco Camillo non vulgus solum, vel ii qui dignitatem eius ambiebant,
verum etiam familiares ac necessarii invidabant, ut id palam iam appareret.
Nam Camillo roganti partim ut sibi patrocinentur, partim ut suffragio iuva-
rent; ipsi nihil aliud quam pecuniam ad dissolvendam multam conlaturos se
promiserunt. Atque ea propter ipse imprecatus est, ut urbs aliquando Ca-
millo indigeret: tum ad Rutulos ante latam sententiam migravit.

26. Romanis qui Gallorum adventui occurrerunt, ne respirare quidem licu-
it: sed eodem die ex itinere in aciem progressi consertoque proelio, devicti
sunt. Nam propter insperatum Gallorum incursum, eorumque multitudinem,
corporumque molem, et vocem peregrinorum quiddam tremendumque sonantem,
timore correpti, disciplinae prudentiam obliti sunt, ideoque virtutem quoque
bellicam abiecerunt. Namque ad fortitudinem plurimum confert scientia; quae

(a) Vel post πολλὰ deest vocabulum, vel καὶ ἀποκρίπτεσθαι videtur. (b) Cod. ἐποίησαντο.

(1) Agitur de tribunorum discordia. Quod si
liceret de consulibus potius cogitare discordia; consu-
latus quidem haud ante annum CCCLXI restitutus
fuit, neque ultra CCCLXII mansit. Profecto in-
ter pacem saliscam et Romam anno CCCLXIV, cap-
tam nonnisi duo consularia collegia occurrunt.

(2) Placuit haec sententia eclogario, quam in

illis perpetuis plebis et senatus contentionebus pro-
nunciatae fuisse puto. Hanc autem egregie ampli-
ceto de rep. lib. L.

(3) Camilli exilium describitur; de quo, prae-
ter Livium, lege Dionysii excerpta ambrosiana lib.
XIII. 5. 6.

(4) Sermo est de clade fugaue Romanorum ad

ἀνδρείαν ὀπισθὴν εἶρει, ὅτι καὶ παροῦσα τίτῃ τῷ ῥώμῳ τῷ | γνάμης σφῶν
28. βιβαιοῖ, καὶ ἐλλείψασα καὶ ἐκείνῳ προσδεδεῖται. | πολλῶ (a) μᾶλλον ἢ εἰ μη-
δὲ τῷ ἀρχὴν αὐτῇ προσαπῆλθεν. ἀπειρία μὲν γὰρ | πολλὰ θυμῷ βιαίως κατ-
ορθοῦσιν. οἱ δὲ δὴ τῷ εὐταξίας ἦν ἂν μάθωσι ἀμαρτάνοντες, καὶ τῷ τῷ
φρονήματος ἰσχὺν προταπολλύουσιν. ἐφ' ὧν Ῥωμαῖοι ἐσθάλησαν.

XXVI. Ὅτι ὁ Καπιτωλῖν^ο κατεκρημνίσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. οὐ. U. C. 577.
32. τως οὐτ' ἄλλο τι καὶ χώραν ὡς πλῆθει τοῖς ἀνθρώποις μένει. καὶ εὐπραγίαι
συχνοὺς ἐς συμφορὰς ἀντιρρόπως ἀνίστανται. || ἐξήρπασαι γὰρ αὐτῶν πρὸς
τὰς ἐλπίδας τῶν ἐμοίων, τῷ τι πλείον^ο | αἰὲν ποιοῦσιν ἐπορίγειν, καὶ ἐς τὸ
ἐναντιώτατον σφαλίντας καταβάλλουσι. P. 204.

Ὅτι ἡ Ῥούφῃ γυνὴ (1) χιλιάρχοντος καὶ πραττοῦ^ο ἐν τῇ ἀγορᾷ δημόσι-
4. ον, ἐπειδὴ ἐκ τινὸς ἀφίκετο, καὶ θύραν ὁ βαβδούχ^ο κατὰ τι ἔθ^ο ἀρ-
χαῖον (b) ἔκρυσεν (2), ἐξισταράχθη πρὸς ἴστον, οὕτω πρότερον τοιοῦτον | τινὸς
πειραμένη, καὶ διεπτοήθη. γέλωτ^ο οὖν ἐπ' αὐτῇ συχνοῦ καὶ ὠδ^α | τῷ
8. ἀδ' ἔφης καὶ τῶν ἄλλων γενομένη, καὶ σκωφθεῖσα ὡς ἰδιώτις τῶν | ἀρχικῶν παρ-
μάτων, δὶα' τὸ τῷ ἀνδρὶ αὐτῇ μήποτε ἐν ἡγεμονίᾳ τινὶ | ἐξητάσθαι, οὕσα (c),
δαινὸν ἐποίησάτο οἷα πᾶ ἄλλως τε καὶ τῷ γυναιξὶν ἐκ μικροψυχίας συμβαίνειν

si adsit vim mentis roborat; si deficiat, vim quoque praedictam solvit, multo ma-
gis quam si principio mens haec caruisset: nunc alioquin homines si imperiti sint,
multa ex animi impetu fortiter faciunt; verum ii qui a disciplina, quam didice-
rant, desciscunt, consilii quoque vim corrumpunt. Atque hac de causa Roma-
ni cladem passi sunt.

27. Capitolinus a Romanis deiectus de saxo fuit. Sic videlicet nihil fere ap-
ud homines in sua dignitate graduve manet; prosperique eventus multos mortales
conducunt in contrarias calamitates. Felicitas quippe in aliis spectata ad spem
parium bonorum homines erigit, semperque maiorum appetentes facit, donec
deceptos ad omne prorsus contrarium trudit.

Licinii Stolonis uxor, quum tribunatum gereret Rufus (sororis vir)
et in foro munus publicum administraret; quumque is paulo post domum
se reciperet, ac licet more quodam vetere fores virga percussisset; expavit il-
la, quia nondum quicquam huiusmodi moris noverat, atque animo consternata
est. Coorto autem plurimo adversus eam risu et sororis et praesentium alio-
rum, illudentium ei ceu rerum ad magistratus pertinentium ignarae, quia non-
dum vir eius in suprema aliqua dignitate versatus fuerat, mire queritari coe-
pit, ut alioqui perpusillus feminarum animus solet; neque ante turbas facere

(1) Cod. πολλῶ. (b) In cod. repetitur βαβδούχος. (c) Refertur ad superiora, id est ὡς ἰδιώτις οὕσα.

Allium flumen; unde urbs in Gallorum potestatem
noxx venit.

(1) Nomina perturbat eclogaria; seu certe
breuitatis studio necessaria omittit. Fabius patrici-
us tunc alteram Licinio Stoloni plebeio desponde-
rat, alteram Rufe patricio. Apud ergo patricii con-
iugem dum forte versaretur plebei uxore, Rufus do-
mum suam e foro rediit; tuncque acculit ut Stolo-

nis uxor exterreretur. Non igitur heic scribi debuit
ab eclogario Ρούφῳ γυνή, sed Στόλωνος γυνή. Dionis
nostri locum expulat Zonaras VII. 24.

(2) Similium lictores strepitu voce manu vir-
ga gradienti magistratui viam patefaciebant; et
quidquid obstaret, sollemni officii formula, submo-
uebant.

πέφυκεν · κὴ οὐ πρότερον ἀνῆκε δυσκολαίνεσθαι | πρὶν πᾶσαν τὴ πόλιν θείρα- 12.
πειῦσαι (2), ὥς περ σμικρὰ κὴ τὰ τυχόντα πολλῶν τιτι κὴ μεγάλων κακῶν
αἰτία γίγνεται (1), ὅτ' ἂν φθόνῳ τε τις αὐτὰ κὴ | ζηλοτύπως λαμβάιῃ .

XXVIII. Ὅτι δεινὸν ἐν κακοῖς προσδοκία σωτηρίας ἀναπιῖσαι τινὰ
πιστεῦσαι κὴ τοῖς ᾧθ' ἀλόγοις .

* Αἰὲ γὰρ τί περ τὴ πολιτείας | κόσμῳ εἰσδιόκοντες παρίλυον · ὥτ' ὑπὲρ
ᾧν εἴν' πολέμους πρὶν εἴν' | μεγίστους ἀνιρρῶντο, ταῦτ' ἐν τῷ χρόνῳ συμπαύ- 16.
τα ὡς εἰπὶν οὐκ ἀσαφείως μὲν, οὐ μὲν τοι κὴ χαλεπῶς, κατακτείναντες (3).

Ὅτι ΔΙΩΝ φησί · | διόπερ περ, καίπερ οὐκ εἰσδιόκοντες ἐκβολαῖς τὴ λόγῳ
χρόνῳ (3), ἄλλως | τε ἐπεμνήσθην αὐτῷ, κὴ τὴ Ὀλυμπιάδα προτίξαμεν, ἵν' ἐπει-
δὴ λαθῶμεν | εἴν' πολλοὺς ὁ χρόνος τὴ μετοικίσειας, ἐλεφαντίστῳ ὅτ' ἐκεί- 20.
να γένηται (4) . |

XXVIII. * Ταῦτα τε κὴ ἄλλα τινὰ τοιοῦτῳ χρόνῳ προτείνοντο (5), οὐχ
ὅτι καταπράξιν τι αὐτῷ ἡλπίζον · εἴ γὰρ, εἴπερ τινες ἄλλοι, τὰ τῷ Ῥωμαίων

desiit, quam universae civitatis studia in se convertit. Ita scilicet parvae res
et ignobiles multorum interdum ingentiumque malorum causa fiunt, si quis eas
invidio zelotypoque animo excipiat.

28. In adversis spes salutis magnopere valet ad suadendum ut absurdis
quoque confidamus.

* Semper enim aliquid per seditiones de politicae decore deterebant: ita ut
quorum antea causa bella maxima suscipiebant, haec isto in tempore non sine
tumultu quidem sed tamen non admodum aegre obtinerent.

Ait DIO. Quapropter etsi digressionibus in historia uti non soleo, nihilominus et eius alibi memini, et olympiadem adscripsi; ut quo ille migravit tempus multis ignotum, iam notius inde evadat.

29. Haec et alia huiusmodi praese tendebant, non quia efficere quicquam sperarent; quippe qui Romanorum elatos animos apprimere exploratos haberent;

(2) *Kum pro θαραλῆσαι, perturbare?*

(1) Intellige diuturnas illas Romae seditiones, donec post annum decimum impetratum est, ut consul alter de plebe fieret.

(2) Adhuc de seditionibus stolonianis.

(3) Simili egressionum excusatione utitur Livius IX. 17. de Alexandro magno locuturus.

(4) Externas res raro se attingere in sua romana historia, dixit Dio in praefationis fragmento a nobis vulgato. Hic autem de quadam praeter suum propositum digressionem loquitur. Quaeenam porro illa fuit? Equidem suspicor loqui Dionem de iunioris Dionysii coacta migratione in Italiam e Sicilia pel-
lente Dione Hipparini filio. Sane viz dubito quin rem tantam a cognomine sibi viro patratam, et ab italicis rebus non alienam, noster memoraverit. Tempora certe huic loco conveniunt. Nam Dio anno CCCXCVII

in Siciliam navigavit, annoque sequente tyrannum inde eiecit. Fieri quoque potest ut noster de Timoleontis loquatur expeditione item sicula anno CCCXIX. Veniebat quoque in mentem Alexandri magni in Asiam transitus anno CCCXX. Denique cogitabam de Alexandri Epiri regis in Italiam adventu, quem in CCCXIV. anno collocat Livius VIII. 3.

(5) Praecesserat apud Dionem oratio latini legati in senatu romano superbe multa postulantis, quae nullo modo impetrari poterant. Deperditam Dionis orationem sereit utque Livius VIII. 5: *consulem alterum Roma, alterum ex Latio creari oportere; senatus partem aequam ex utraque gente esse; unum populum, unam remp. fieri etc.* Recusatis, ut par erat, pacis talibus conditionibus, bellum indictum est.

ἐρ νήματα ἠπίσαντο, ἀλλ' ὅπως ἀποτυχόντες (1) αὐτῶν, πρέσβειν ἐγκαλή-
 25. των | ὡς ἀδικούμενοι λάβωσιν. * Ἦν μὲν δὲ παντὶ καταφανὲς ἔτι αὖτε-
 σκοπήσαντες ἢ ἔκβασιν ἢ τύχης πρὸς τὸ κρατοῦν ἔσησαν (1). Οὐ μὲν εὐξή-
 λεγξεν ὁ Τόρκεας, μή τι δούτων σφίσιν ἔτι ἤν' πρὸς αὐτῶν Λατίνες πραγμά-
 των νεωτερίσωσι· οὐ γάρ τοι τὰ πάντα τραχὺς (2), οὐδ' οἷος ἐς τὸ εὖν
 30. ἐγένετο καὶ ἐς ἄλλα ἦν.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καίπερ ἀχθόμενοι | τῷ Τορκεάτῃ, διὰ τε τὸν υἱὸν αὐτῶν
 εὖτως, ὥστε τὰ χαλεπώτατα | ἤν' ἔργων μαλλιατὰ (3) ἀπ' αὐτῶν ἐιομάται, ἐν
 διότι καὶ τὰ ὀπνίγια τεθνηκότῃ μὲν ἐκείνῃ, τεθνηκότῃ δὲ καὶ τὸ συνάρχον-
 31. τος ἰώρτασιν· ὅμως | ἐπέξαντῃ ποτὲ ἑτέρῃ σφῶς πολέμῳ, καὶ αὖθις αὐτὸς ἐς
 τετάρτῳ || ὑπατίαν προχειρίσαντο· εὐ μὲν τοι καὶ ἐκείνῃ ἄρξαι ἑαυτῶν ἔτι P. 157.
 λισιν, | ἀλλ' ἐξωμόσατο ἱππῶν, ἔτι οὕτ' ἂν ἐν ὁμῶς ἀνασχοίμεν, οὐδ'
 ἰμεῖς ἰμοῦ (4). |

XXX. Ὅτι φητὶν ὁ ΔΙΩΝ, θαυμάζομεν· εἰ γὰρ ὁ θάνατῃ αὐτῷ Δε-ϋ.ϋ. 411.

sed ut his sibi denegatis, querelarum occasionem tanquam laesi nanciscerentur.
 * Satis igitur demonstrabunt, se fortunae ad victorem inclinationem circum-
 spectare. Neque tamen eos Torquatus obiurgavit, ne forte per latini belli occasio-
 nem rebus novis studerent. Quippe Torquatus haud semper animi duritiam
 prae se gerebat, neque talis erga res ceteras erat qualis adversus filium exti-
 terat.

Romani quamquam adeo filii causa infensi Torquato erant, ut etiam sac-
 vissimum quodque facinus *MANLIANUM* ab eius nomine appellarent; praesertim quia
 non filio solum sed etiam collega extincto triumphum duxerat; nihilominus alio
 urgente bello, rursus cum consulatu quarto exornarunt: qui tamen imperium
 suscipere noluit, verum eo eiurato ait, neque ego vos paterer, neque vos
 me.

30. Ait DIO. Miror equidem; nam si revera Decii ipsius mors fortunam

(1) Cod. ἐπιτυχόντες.

(1) Sine dubio in his fragmentis de Laviniensibus
 vel etiam de Samnitibus Dio loquitur, qui arcano quidem
 foedere cum Latinis rebellantibus conspiraverant,
 sed tamen pugnae eventum expectabant. Lege Livi-
 um VIII. 11, et Dionysium XV. 9-11. ed. Mediol.

(2) Cod. τροχός; sed manifestum colicis men-
 dum bello corrigitur in Dionis reliquiis editis, ubi
 pauca haec verba οὐ γάρ etc. occurrunt ed. Reimar.
 fragm. XXXIV; quae res vaticanorum fragmentorum
 Dionem auctorem satis demonstraret, nisi id iam aliun-
 de, nempe ex nomine Dionis inscripto et sexcentis
 aliis iudiciis palam esset.

(3) Cod. μαλλιανί. Livius VIII. 7: *manliana*
imperia non in praesentia modo horrenda, sed e-
xempli etiam tristis in posterum. *Manliana* a T.
 Manlio Torquato. *Manliana* imperia rursus Livius com-
 memorat ad exemplum papirianae severitatis VIII. 34.

(4) Ingens hoc loco discidium Dionis a Livio.
 Ille enim XXVI. 27. ab eo demum T. Manlio Tor-
 quato, qui hannibalicis temporibus vixit, recensatum
 consulatum dicit anno urbis DXLIV, quo anno pro-
 cesserunt consules Claudius Marcellus IV. et Valerius
 Laevinus. Uter historicus ad veritatem contineat?
 Videtur mihi potius Dio quam Livius. Ille enim
 Torquatum remisse dicit ob oculorum valetudinem:
 tum centuriis instantibus, respondisse ait: *neque ego*
vestros mores consul ferre potero, neque vos imperium
meum. Inepta sane haec responsio est, si ad
 oculorum valetudinem referatur; sed multo aptissi-
 ma, si ad praei Torquati severitatem, atque ad
 odium quo illum romana praesertim iuventus ob inter-
 sectum filium prosequeretur. Emendandus igitur ex
 Dione Livius, cuius errorem hodierni fastorum
 scriptores gregatim sequuntur.

κ'ε (1) τ' μάχῳ ἀνίστασθαι. καὶ οὗ μὲν νικῶντας ἤτησε, τοῖς δ' ἡ κρατὺ μέ- 4.
 ρος ἐκλῶ ἰδῶκεν, οὐ μὴ καὶ συμβαλεῖν ἔχω δι' ὃ τοῦτ' ἐγένετο (2). ἔταν | μὲν
 τὰ πρᾶχθίοντα τισὶν ἐπιλέξωμαι, πολλὰ γὰρ ἤδη πολλοῖς τοιαῦτα συνει-
 ρχθέντα ἴσμεν (3), οὐ δύναμαι τοῖς λεγομένοις ἀπιστῆσαι. ὅταν δ' | δὴ τὰς δ.
 αἰτίας αὐτῶν ἐκλογίσαιμι, καὶ πάντ' ἐς ἀπορίαν καθίσταμαι. | πῶς γὰρ καὶ πι-
 στεύσει τις ἐκ τοιαύτης εἰς ἀσπίδος ἐπιστάσεως τοσοῦτο πλῆθος ἀνθρώπων
 ἐς τε πῶ σωτηρίαν ὁμοῦως, καὶ ἐς τ' ἐπικράτησιν μεταβαλεῖσθαι; καὶ ταῦτα 12.
 μὲν ὅπῃ ποτε, καὶ δι' ἧς αἰτίας οὕτως | ἔχει ζητεῖν ἄλλοις μελλήσει.

U. C. 416.

XXXI. Ὅτι ἀνθυπαγόμενοι οὗτοι Λατίνες | εἰς εὐνοίαν οἱ Ῥωμαῖοι, τ'
 πολιτείαν αὐτοῖς ἰδῶκεν (4), ὥστε καὶ τῶν | ὁμοίων σφίσι μεταλαμβάνειν. ὧν γὰρ
 ἀπειλοῦσι τ' πόλεμον οὐ μετίδρσαν, καὶ δεῖα τοσοῦτες κινδύνους ὑπέστησαν,
 ταῦτα τότε κρατήσαντες αὐτῶν, αὐτεπάγγελτοι τούτοις ἐφίπρσαντο (5), οὗτοι 16.
 μὲν | τ' συμμαχίας, οὗτοι δ' ὅτι μηδὲν ἐνέοχμωσαν ἀμειβόμενοι.

U. C. 425.

Ὅτι δευγνώμων πρὸς Πριβερνάτας ἐποιήσαντο οἱ Ῥωμαῖοι ἐρωτήσαντες
 τί παθεῖν τοιαῦτα δεῶντες ἄξιοι εἶναι; οἱ ἀπεκρίναντο θαρσύνοντας, ἔτι ὅσα 20.
 καὶ οὗτοῖς ἐλθόντες ὄντας τε καὶ ἐπιθυμοῦντας | εἶναι. πυθομένης τε αὐτοῖς τ'
 ὑπάτης, καὶ τί ποιήσῃτε ἂν τ' εἰρήνης τύχη; ἔρασαν ὅτι ἂν μὲν ἐπὶ με-
 τείοις τισὶν αὐτῶν λάβωμεν, ἢ συχάσομεν. ἂν δ' ἀφόρητόν τι προσαχθῶμεν,

proclii restituit, victoresque antea depressit, victis victoriam obtulit, haud
 sane dispicere queo quam ratione id evenit. Profecto dum quorumdam ho-
 minum facta perlego; multa enim facinora huiusmodi apud multos historicos
 congesta scimus; non queo narratis fidem negare: cum tamen rerum harum cau-
 sas considero, prorsus animi anxius fio. Nam quis facile credat, ob unius ho-
 minis devotionem tantum hominum numerum salutem pariter ac victoriam suis-
 se consecutum? Sed enim haec quomodo quaeve ob causas ita se habeant, dis-
 quirendum alii curabunt.

31. Romani Latinos in suam gratiam denno receptos civitate donaverunt,
 ita ut pari iure secum uterentur. Atque ita beneficium, quod militibus bel-
 lum non concesserant, et cuius rei causa tot pericula Romani adierant, nunc
 victores ultro ipsi decreverunt; his quidem propter suppeditatas belli suppetias,
 illis quia nihil per id tempus novaverant.

Deliberationem Privernatibus Romani permiserunt, sciscitantes quidnam
 se pati dignos post tale facinus existimarent. Illi audacter responderunt, nem-
 pe quod liberis hominibus libertatemque tueri cupientibus dignum foret. He-
 rum rogante consule, quid vero facietis si pacem impetraveritis? si modera-
 tis conditionibus, illi dixerunt, haec impetrabimus, quieti degemus; si iato-

(4) Haud scio an aliquid haec desit; nam illi certe Latini qui bellum gesserant, neque societatis neque quietis causam gratiam a Romanis esse potuerunt.

(1) Decius, qui se devovit, consul erat cum Torquato III.

(2) Haud dissimilem sententiam profert Dio de alterius Decii devotione bello epirensi.

(3) Puta Caelum atheniensem; et Laecelaemo-
 nios duos, de quibus Herodotus VII. 134.

(4) Latinis cunctis datam civitatem dicit Dio; sed Livius VIII. 15. 14, voluisse id quidem Camil-
 lum consulem dicit, verumtamen beneficium a sena-
 tu valde imminutum; ac pro rata meritorum parte
 de aliis aliter civitatibus fuisse decretum.

21. πολυμήσωμψ· | θαυμάσαντες ἢ ᾗ προθυμίαν οὐχ ἔπως^(*) τὰς σπονδὰς πολὺ | βῆτις σφίσι ὧσα' εἴν' ἄλλες ἴδωσαν (1).

Ἐκ τῆς δημηγορίας τοῦ πατρὸς Ῥούλλου (2).

- XXXII. * Ἀλλ' εὖ ἴσθι ὅτι αἱ μὲν | ἀνήκεσσι τοιούτοις τιμωραὶ αὐτὲς τε εἴν' U.C. 158.
28. δικαιωμέναις | προσαπολλύουσι δυνάμεις ἂν ἀμείνες γενέσθαι· καὶ εἴν' ἄλλαις | εὐδὲν
μᾶλλον σωφρονίζουσιν· ἢ γὰρ ἀνθρώπων φύσις οὐκ ἐθέλει | ἑαυτὴν πρὸς τὰς ἀπειλὰς
ἐξίστασθαι· ἀλλ' ἢ δέως τινὸς ἀνάγκη, | ἢ θάρσος ὕβρις, ἀπειρίας τε θρα-
σύτητι καὶ ἐξουσίας προπετείᾳ, | ἢ καθ' ἑτέραν τινα συντυχίαν, οἷα πολλὰ
33. πολλοῖς καὶ παρ' ἐλπίδα συμβαίνει, εἴν' μὲν οὐδὲ ἐνθυμωμέναις ᾗ καλὰ-
σεων, ἀλλ' ἀλογίως αὐτῶν | ἐς τὸ προκείμενον φερόμεναι, εἴν' ἢ παρ' οὐδ' P. 158.
αὐτῶν πρὸς τὸ τυχεῖν ὧν ὀρέγονται ποιεμέναι, ἀμαρτάνειν ἀναπείθει· αἱ ἢ ἐμ-
4. μελῆς φιλανθρωπαὶ τάναντία αὐτῶν πάντα ὑπεράγχεσιν· ὑπὸ γὰρ | τῇ ἐγκέρᾳ
συγνώμης αὐτοὶ τε πολλάκις μεταβάλλονται, ἄλλως | καὶ ἔτ' ἂν εἴς ἀνδρείας
καὶ μὴ κακουργίας, ἐκ φιλοτιμίας καὶ μὴ πονηρίας ποιήσωσι (δὲν γὰρ εἴς
8. καὶ δαλῶσαι καὶ σωφρονίσαι φρόνημα γυμναῖον εὐλογεῖ φιλανθρωπία) καὶ εἴν'

terabile quid imperabitur, bellaturi sumus. Romani erectos animos Privernatium mirati, pacis conditiones multo mitiores quam aliis populis imposuerunt.

Ex oratione patris Rulli.

32. * Sed probe te nosse velim, si intolerandae huiusmodi hominibus poenae imponantur, et ipsos qui puniuntur perdi, quam meliores effici possent; neque ceteros homines exemplo reddi modestiores. Namque humana natura haud se terroribus emendari patitur; sed vel metus alienius stimulus, vel audaciae protervia, vel imperitiae temeritas, vel virium fiducia, vel alius quilibet eventus, quales multi multis etiam praeter spem accidunt, impellunt ad peccandum homines, partim de impendentibus poenis non cogitantes, immo harum oblitos, dum rem praesentem tantummodo spectant; partim salutis suae plane prodigos, si modo optatam rem consequantur. At suavis humanitas omne id contra facit. Namque ob tempestivam veniam tum ipsi resipiscunt, quibus ignotum fuerit, praesertim si fortitudine animi non malitia, laudis studio non improbitate, aliquid fecerant; (permultum quippe valet ad edomandum temperandumque generosum sa-

(*) Particula οὐχ ἔπως postulat alterum orationis membrum. Euximo autem libratione oscitantem scripto quod unus sequitur ὧσα', transiisse ad alterius loci ὧσα', medius praetermissus.

(1) Duplex bellum privernae extat apud Livium; alterum lib. VII. 16, anno CCCXCVII; alterum lib. VIII. 19 - 21, anno CCCCXXV. Iamvero consentit cum Diono Livius, qui in posteriore Privernatium bello ponit eam legationem quae audacter apud Romanos locuta est. Dissentit vero Dionysius in ambrosianis fragmentis a me editis lib. XIV. 23, qui in priore bello liberum illud legati responsum scribit. Parem temporum perturbationem

supra congerimus in Livio p. 157. n. 4.

(2) Fabius Rullianus bello samnitico contra iussum Papirii dictatoris pugnare ausus extremum supplicium passurus erat, nisi eum Fabius Rullus pater supplici ad populum provocatione servasset. Liv. VIII. 50. sqq. Huius orationis, quam Dio divite lingua scripserat, nobile fragmentum conservavit nobis vaticanus codex.

ἄλλες ἐθλόντας, ἅτε καὶ | σιωσμένοιον ὀρώοντας μεταειθμίζουσι· πείθεται γὰρ
 πᾶς ἡδίων, ἢ | βιάζεται· καὶ ἐκούσι· ἀκούζην τὸ νόμον βούλεται μᾶλλον,
 ἢ ἀνάγκη· ἔτι | τὸ μὲν αὐθαίρετον ὥς καὶ οἰκίον πρὸς δόξει, τὸ δὲ ἔξ ὀπι-
 τάγματ' ὥς | καὶ ἀνυπόθετον ἀπωθεῖται· ἔτι δὲ μεγίστης καὶ ἀμείψης καὶ ἐξου- 12.
 σίας ἐστὶν ἔργον οὐ τὸ φρεῦσαι τινα, τὸτο μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ τῷ | κακίῳ καὶ
 ἀσθενεστάτων πολλὰκις γίγνεται, ἀλλὰ τὸ φείσασθαι τινος | καὶ τὸ σῶσαι τινά (1),
 ὃ μολοῖς ἄλλ' ἢ μὲν ἀκύνει γὰρ σε δύναιται· βούλομαι μὲν ἤδη πεπαυ- 16.
 ῶμαι ἐλέγχων· τό τε γὰρ ψυχιδίον με κέκμηκε, καὶ | τὸ φθίγμα ἐνδίδωσι,
 τά τε δάκρυα τὴν φωνὴν ἀνίσχει, καὶ ὁ φόβος τὸ σῆμα συνδίδει· ἀλλ' οὐκ ἔχω
 πῶς ἀλλαγῶν· τὸ γὰρ πάθος ἂν γε μᾶλλον | δόξη σοι μὴ δόξ[ει ὅτι] (2) τὸ
 προφανόμενον, οὐκ ἐπιτρέπει μοι σιωπῆσαι· | ἄλλως καὶ ὡς τοῦθ' ἔτι πρό-
 σον τελευταῖον εἶπω τὴν σωτηρίας [μοι] τὴν παίδους ἐσομένης, ἀναγκάζει με πλείω 20.
 ὥσπερ ἐν εὐχαῖς λαλεῖν.

XXXIII. * Τότε γὰρ καὶ τὸ σχῆμα τὸ ἀρχῆς ἧς ἐπιβίβλητο (2) ὥσπερ κα-
 ταλῦσαι, καὶ ἐπειδὴ ἔμιλλε δέμας· βούλλε (3) φείσασθαι· τὸ γὰρ σπευδὴν τὴν δέμας
 ἰώρα· ἐκείνῳ τε ὅτι πλείον ἀντισχὼν χάρισαται, καὶ τόπων ἑαυτῷ | ἐπὶ τῷ 24.
 καὶ μᾶλλον ὥστε ἐξαρκεῖ· τῷ αὐτῷ συγχοῦς ἐπιλήθην (4)· τότε | οἷν πρόσωπον
 ἐπὶ τῷ φασ, καὶ τὸ δῆμον δρυμὰ ὑποβλέψας, τὴν φωνὴν ἐκτείνει καὶ εἶπεν· * (1) Καὶ
 σιωπὴ μεγίστη· οὐ μὲν καὶ ἠτύχαζον, ἀλλ' οἷον τι φιλεῖ ἐν τοιοῦτῳ γίνεσθαι,

stunt clementia laudabilis) tum alios quoque haud invitos emendant, qui conces-
 sum alicui salutem cernunt. Omnis enim homo facilius suaderi sibi aliquid pati-
 tur quam vi obtrudi; spontaneusque mavult legibus auscultare quam coactus: nam
 quod voluntarium est, id proprium quodammodo indicat; quod autem iube-
 tur, id tamquam illiberale aversatur. Iamvero summae virtutis potestatisque
 haud sane officium est quemquam occidere; id quod vel pessimus quisque et
 infirmissimus saepenumero patrat; sed parcere potius hominemque servare, id
 quod nemo nobis, te invito, praestare potest. Et querelarum quidem finem
 facere vellem, nam et animula mihi defessa est, et loquela me deficit, et vo-
 cem lacrimae impediunt, et metus os occludit: neque tamen exitum oratio-
 nis invenio. Nam dolor, nisi tua mihi sententia faustum aliquid portendat, haud
 me conticescere patitur: praesertim quia quidquid extremum pro implorata filii
 mei salute dico, rursus me incitat ut plura, ceu sit in sacris precibus, addam.

33. * Tum enimvero insignia etiam imperii quibus erat exornatus, a venia
 retardabant. Sed quoniam Rulli gratia ignoturus erat; etenim populi favorem
 videbat; Rullo quidem, quominus gratificaretur, diu obstitit, sibi spatium
 deliberandi sumpsit quantum sufficeret ad demonstrandam veniae libertatem. Ad
 extremum converso vultu, populum severe spectans, intendit vocem dixitque.
 * Erat autem latum silentium: neque tamen quieta plebs perstabat; sed ut in

(1) Ita mihi videtur legere. (2) Quae mihi agere videretur, scribo. Est enim pagina valde difficilis.

(1) Satis apparet eclogarium hic conservasse huius Fabii patri; quum alii filium potius Fabium
 partem hanc orationis propter contentas in ea senten-
 tias. Titulo autem de concionibus integram puto
 orationem reservavit.

(2) Loquitur iam Dio de dictatore Papirio,
 qui veniam morosissime daturus erat.

(3) Hinc videmus Rulli agnomen a Dione tri-

lio, Papirii dictionem adversus rei Rulli patrem,
 quam tamen (diversam ne an similem?) exhibet
 Livius VIII. 34.

(4) Suppressit eclogarius molesto nobis consi-
 lio, Papirii dictionem adversus rei Rulli patrem,
 quam tamen (diversam ne an similem?) exhibet
 Livius VIII. 34.

28. αὐτῶ τε ἐπισείοντες, καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιθορίζοντες, ἐν μὲν οὐδ' ἓν λαλοῦν-
τες ἐξηκούοντο, σωθῆναι | ἣ δὲ τ' ἰσπαρχον ἐπιθυμεῖν ὑπωπτεύοντο· ἰδὼν
ἣ ταῦθ' ὁ Παπίριος, καὶ φοβηθεὶς μὴ (1) νιοχμώσωσί τι, τ' τε πάνυ ἀρχικοῦ,
32. ὅπῃ | ἐς ἐπανόρθωσιν αὐτῶ ἐπὶ μείζον τ' καθήκοντο· προσεπεισέ|ητο, ὑφῆ-
κε, καὶ τὰ λοιπὰ μετριάζων ἐς τε φιλίαν ἑαυτ' ἔ· προθυμίαν || αὐθις ἀντεκατ- P. 181.
έστησεν· ὥστε συμβαλόντες τοῖς ἐναντίοις ἀ|δρίσασθαι (1).

XXXIII. * Πολλὰ μὲν δὲ οὖν καὶ ἄλλα τ' ἀνθροπείᾳ γίνεσθαι | θανυμά| C. C. 177.

4. σιεν ἂν τις, οὐχ ἥκιστα ἣ τὰ τότε γλυκύμυξ (2)· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ὑπεραυχίσταν-
τες, ὥστε μὴ τε κήρυκα ἔτι ἐπ' εἰρήνῃ ᾤδον· τῶ Σαννιτῶ | πρὸς δ' ἔχουσιν
ἡφίστασθαι (3), καὶ προσῆλθαι καὶ αὐτομαχεῖ (4) πάντας | αὐτῶν αἰρήσειν· δ' ἐνῶ
περιέπεισον, καὶ ἐν αἰσχύνῃ οἷα οὐ πῶς ποτὲ ἐγένοντο· καὶ ἐκείνοι ἄλλως τε ὑπερ-
8. δίδαντες καὶ ἐν μεγάλῃ συμφορᾷ τὸ μὴ σπείσασθαι ποιητάμῃνοι, πανσυδίᾳ
τε τὸ στρατόπεδον ἐζώρησαν, καὶ πάντας ὑπὸ τ' ζυγὸν ὑπέγαγον· | ἐς τὸ
γὰρ αὐτῶν ἡ τύχη ᾤείσθη.

- XXXV. Ὅτι αἱ διαφοραὶ εὐεργεσίαις | παύονται· καὶ ὅσῳ ἂν τις ἐπὶ μείζον
12. ἔχθρας ἰλθὼν σωτηρίας ἀντὶ τιμωρίας ᾤδον· δόξαν τύχῃ, πολὺ μᾶλλον ἐκείνῳ
τε ἐκὼν κατ' αὐτῆς, καὶ ταύτης ἀσμένῃ· κττάται· ὅσῳ τε τῶ ἄλλως πῶς δι-
ετηχθέντων τοῖς ἐκ φιλίας εἰς ἔχθραν χωρήσαντες μισοῦσιν ἀλλήλους, | τέσῳ
16. πλείον καὶ τῶ ἄλλως πῶς εὐεργετηθέντων, εἰ ἐκ διαφορᾶς εὐπαθόντες εἰ-

cuiusmodi casibus evenire solet, et reo ingemiscebat, et inter se mussabat :
et nihil quidem loquebatur ; ceteroquin optari a turba salutem magistri equi-
tum apparebat. Quibus observatis Papirius, timensque nequid forte novarent,
imperii demum severitatem, quam plus debito ob publicam emendationem si-
mulaverat, remisit : ac deinceps benignior factus, vulgi militaris benivolentiam
ac studium sibi iterum conciliavit, ita ut cum hostibus strenue pugnatum
fuerit.

34. Multos licet humani generis mirari casus, quos inter illum qui per
id tempus obtigit. Etenim Romani tanto tumore elati, ut ne pacis quidem
praeconem a Samnitibus recipere decrevisset, quia nimirum freti viribus propriis
quominus eos universos debellarent non dubitabant, in calamitatem gravissimam
ignominiamque inciderunt, qualem numquam experti fuerant. Contra Samnites sum-
mo iam pavore correpti, et quod pacem non impetrassent grandis instar calami-
tatis habentes, universum simul hostium exercitum sine caede ceperunt, et sub
iugum miserunt. In istam quippe conditionem fortuna eos deduxit.

35. Inimicitiae beneficiis extinguuntur. Et quanto quis inimicius salutem pro
vindieta praeter spem nanciscitur, multo libentius odium omittit, seque be-
nefactis victum ultro fatetur. Scilicet ut illi qui ab amicitia ad discidium
transiliunt, gravius invicem oderunt ; ita ii qui post discordiam beneficia ac-
cipiunt, multo impensius benefactores amant, quam qui nulla praevia offensa

(2) Cud. xul pro μᾶ.

(1) Posteriorem Papirii comitatem erga milites, celeberrima narratur.
et victoriam de Samnitibus, legimus quoque apud Livium VIII. 36.

(2) Romana ignominia ad fureas candidas

(3) Lege de Romanorum adversus humiles Samni-
tes superbia Livium VIII. 39. VIII. 1.

(4) Notemus vocabulum.

λοῦσι σὺν πεποιηκότας· καὶ Ῥωμαῖοι οὖν βούλονται | ἂν καὶ ἅμα πολέμῳ κρα-
 τιστεύειν, προσέτι δὲ δὴ καὶ ἀρετὴν τιμῶσι, | καὶ φιλοτιμίαν ἀσκοῦσι, σπευδάζον-
 τες αἰεὶ τὰ ὅμοια | τοῖς ὁμοίοις καθ' ὑπερβολὰς ἀμύνεσθαι. * Ὅτι περὶ κασι 20.
 πάντες ἄνθρωποι πλείον αἰγλῇ ὢν ἀτιμασθῶσιν ἢ χαίρειν ἐφ' οἷς εὐεργηθῶ-
 σι· καὶ ῥᾶον γε ἐπιξέρονται τοῖς τε λυπῆσασι σφαῖς, ἢ ἀνθυπεργοῦσι τοῖς
 εὐποήσασι· ἢ δὲ κακοδοξίαν τῇ τ' σώσαντα | μὴ δι' εὐνοίας ποιήσασθαι, παρ' 24.
 οὐδὲν πρὸς τὰ συμφέροντα αὐτῶν τιθέμενοι, καὶ τῷ θυμῷ ἐκείνῳ ὡς ὅρα' τὸ λυ-
 σιτῆρυν σφῶν χαριζόμενοι. - Τοιαῦτα αὐτοῖς παρά τε τῷ ἱμνυοῦ φρονήσεως καὶ
 ὡς ὅρα' τῷ γήρεως ἐμπειρίας (1), οὐ τὸ αὐτίκα κεχαρισμένον, ἀλλὰ τὸ ἐπειτα 28.
 αἰγλινόν, προσκοπεῖν παρήνυσιν.

XXXVI. Ὅτι οἱ Καπυηνοὶ τῇ Ῥωμαίων ἡττηθέντων καὶ εἰς Καπὺν ἐλ-
 θόντων, οὐτ' εἶπον αὐτοῖς (2) δεινὸν μηδὲν οὐτ' ἵππραξαν, ἀλλὰ καὶ τροφήν καὶ
 ἵππους αὐτοῖς ἔδωκαν, καὶ ὡς κικρατηκότας ἐπεδείξαντο (3). οὗς γὰρ οὐκ ἂν ἐβού- 32.
 λοντο εἶναι τὰ προγινόμενα σφίσιν ὑπ' αὐτῶν (3) γενικηκίαι, τούτοις || κακοτυ-
 χήσασιν ἐλίσσαν· οἱ ἢ Ῥωμαῖοι ὡς τὰ πεπραγμένα ἤκυσαν, | ἄποροι παν-
 ταχόθιν ἐγένοντο, μήθ' ὅπως ἡσθῶσι τῇ τ' σφατιῶ τῶν σωτηρία, μήθ' ὅπως
 ἀχθεσθῶσιν ἔχοντες· πρὸς μὲν γὰρ τὸ δεινόν | τῷ αἰσχύνης ὅπερ ἤλθεν ἀπα- 4.
 ξιοῦντες, ἄλλως τε ἔτο καὶ ὑπὸ τῶν Σαυνιτῶν πεπονθῆναι, καὶ ἐβούλοντο ἂν πάν-
 τας αὐτοῖς ἀπολωλέναι· ἐκλογιζόμενοι ἢ ὅτι εἴ περ τι τοιοῦτον συμβεβήκει

gratiam obtinent. Porro et Romani tum bello superiores esse student, tum e-
 tiam virtuti honores tribuunt, tum denique ambitione gloriae certant; par pa-
 ri semper, et quidem cumulate, referre studentes. * Natura comparatum est
 ut omnes homines offensa magis doleant, quam beneficio lactentur; faciliusque
 molestos ulciscantur, quam beneficiis gratiam referant. Quare infamiam ex negle-
 ctu benefactoris manantem flocci faciunt propter praesentes utilitates; ira-
 cundiaeque suae, etiamsi forte minime sibi expediat, indulgent. - Sic ille suos,
 et insita mentis prudentia et senili experientia edoctus, admonerat; ne scilicet quod
 in praesenti iucundum erat, sed futuram molestiam, prospectarent.

36. Capuani adversus Romanos victos, cum Capuam venire, nullum convi-
 cium fecerunt, neque eis ullo modo molestiam crearunt; immo et victu et equis
 oblatis, quasi a victoria redirent exceperunt. Nimirum quos ob suorum cla-
 dium memoriam haud vincere voluissent, nunc victos miserebantur. Qui vero
 Romae erant cives, re audita, prorsus animis fluctuabant: nam neque laetari
 poterant de militum salute, neque dolere. Et infamiae quidem maculam maesti exse-
 crabantur, praesertim quia imposita a Samnitibus fuerat: quare et suos maluissent

(2) Ita cod. hic et infra κῆρυξ, non κῆρυξ.

(1) Hinc apparet recitatas hactenus fuisse par-
 ticulas ex oratione quam senex Herennius Pontius
 pater imperatoris Samnitium in castris habuit,
 cum de Romanis interceptis deliberatio fieret. Sci-
 licet Herennio visum optimum consilium fuerat,
 ut Romani dimitterentur inviolati omnes, quo cum

potentissimo populo per ingens beneficium perpe-
 tua firmaretur pax atque amicitia. Liv. VIII. 3.

(2) Lege Livium VIII. 6.

(3) Capua bello nupero Latino a Romanis rebel-
 lans cladem passa fuerat, et deinde a victoribus agro
 mulctata. Liv. VIII. 10. 11.

8. σφίσι, | κὶ ὧδε' λοιποῖς ἅπασιν ἐκινδύνωσαν, οὐκ ἀκατίως ἤκουον | ἔτι ἐλώ-
θησαν.

Ὅτι τῇ σωτηρίας τῇ ἑαυτῇ πᾶσιν ἀνθρώποις | κὶ ἀναγκαῖον κὶ ἀνιμίστην
ὅστι προνοεῖται· καὶ ἐν κινδύνῳ τινὶ κατὰσῶσι, πᾶν ὁτιοῦν σωθῆναι πρέτ-
τειν (1).

Ὅτι συγγνώμη κὶ ὧδε' θεῶν κὶ ὧδε' ἀνθρώπων δίδεται τοῖς ἀκούσιν
τι πράξασιν.

12. XXXVII. Ὅτι οἱ Σαυνῖται ὀρώντες μήτε τὰς συνθήκας σφίσι τηρεμένας,
μήτε ἄλλῳ χάριν ἀναδιδόμενῳ, ἀλλ' ὀλίγης ἀντὶ πολλῶν εἰς ὧδε' αἰσχρολογίαν | τῷ ὀρ-
κῶν ἐκδιδόμενης, δεινῶς ἠγανάκτησαν, [ἰπώνομ]αζον τε τινὰς | ὅςθ' εἰσὶν ἐπι-

16. βοῶμενοι, κὶ τὰς πίσεις αὐτῶν προφερόμενοι, κὶ ἀπῆταν ὅςθ' ἀλόντας, ἐκέ-
λευον τε αὐτοὺς εἰς αὐτὸ ζυγὸν γυμνοῦς | εἰσῆθαι ὡς περ ἐλεηθέντες ἀρεῖθ-
σαν, ἵνα κὶ τῷ ἔργῳ [δοκῶ]σι τοῖς ἅπασι ὁμολογηθεῖσιν ἐμμένειν· κὶ ἀντί-
πεμψαν ὅςθ' ἐκδοθέντας, εἴτ' οὖν ὅτι οὐκ ἠξίωσαν σφᾶς μηδὲν ἡδίκη-

20. κῶτας ἀπολίσσαι, | ἢ ὅτι τῷ δήμῳ τῇ ἐπιτορκίᾳ προσάψαι ἠθέλησαν· κὶ
μὴ δὲ ὀλίγων ἀνδρῶν κολάσειος ὅςθ' ἄλλως ἀπολῦσαι· ταῦτ' ἔπραξαν | ἐλπί-
σαντες ἐκ τούτων ἐπιφέρει τι εὐρήσασθαι (2).

XXXVIII. Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Σαυνῖταις οὐχ ὅτι χάριν τινὰ τῇ γῆν C. C. 171.

24. τῇ ἐκδοθέντων | σωτηρίας ἔσχον, ἀλλ' ὡς περ τὸ δεινὸν ἐκ τούτου παθόντες
ὀργῇ τε | τῇ πόλεμον ἐποίησαντο· κὶ κρατήσαντες, τὰ αὐτὰ αὐτοῖς ἀντιργά-
σαντο· τὸ γὰρ δίκαιον οὐκ ἐκ τῇ ὁμοίᾳ τῷ νομιζομένῳ κὶ | ἐν τοῖς ὅπλοις

cunctos interisse: sed tamen reputantes, si id acridisset, reliquam quoque rem publicam periclitaturam fore, non invitū audiebant eos esse incolumes.

37. Cunctis hominibus necessarium citraque invidiam est salutē propriae consulere; et quum in periculum aliquod inciderint, quidvis ut evadant facere.

Venia et a diis et ab hominibus datur his qui invito animo aliquid fecerunt.

Samnites ubi viderunt neque foedera sibi servari, neque aliam gratiam haberi, sed paucos pro multis ad sacramenti illusionem sibi dedi; mirifice ex-canduerunt, et deos nescio quos inclamantes appellabant, datamque fidem praetendentes, captivos repetebant, iubebantque eos ad iugum nudos redire uade clementer emissi fuerant, ut opere ipso demonstrarent se rem promissam constanter tueri. Remiseruntque deditos, sive quia aequum non putarent hos innocuos interficere; sive quia romano populo periurii crimen inhaerere volebant; non autem paucorum supplicio ceteros absolvere. Atque haec faciebant sperantes partem aliquam aequitatis impetrare.

39. Romani nedum ullam gratiam pro conservata deditorum salute Samnitibus habuerunt, quin immo eum novam gravemque iniuriam passi, iracunde bellum gesserunt; et post relatum victoriam, poenam eandem Samnitibus inrogaverunt. Nimirum ius haud pari modo legibus atque armis plerumque dicitur: neque

(1) Hoc et sequens fragmentum pertinent ad piendum erit, ne forte honestas aliquando ab ho-
Romanorum excusationem de pace caudina. Hinc nestate iniuriam patiat. illud effatum, omnis honesta ratio est expedi-
dae salutis; quod dictum cum mica salis acci- (2) Livius VIII. 11.

ὡς πλήθει κρίνεται · εὐδ' ἀνάγκη τίς ἔστι νικᾶν ἑὺ ἀδικημένους, ἀλλ' ὁ πό-
 λις αὐτοκράτωρ ὢν, τὰ τε ἄλλα πρὸς τὸ | ἔκκρατοῦντ' συμφέρον τίθει- 28.
 ται, καὶ τὸ δίκαιον νόμισιν ἐς | τούναντίον πολλάκις ᾤκεισεν.

U. C. 451.

P. 133. Οὗτοι οἱ Ῥωμαῖοι Σαυνιτῶν | κρατήσαντες ἑὺ αἰχμαλώτους ὑπὸ τῷ ζυγὸν ἀν-
 θυπήσαν, ἔφαρκεῖν σφίσι νομίσαντες τὸ ὅμοιόν αἰσχύνῃς ἀταπείδοσιν || (1). 32.
 οὕτω μὲν ἡ τύχη πρὸς τάναντία τοῖς ἀμφοτέροις εἰς βραχύτατον | ᾤκεισεν-
 σα, καὶ ἑὺ Σαυνίτας ὑπὸ αὐτῶν ἤνυβριςθέντων τὰ αὐτὰ | ἀντιποιήσασα,
 δίδεξ' καὶ ἐν τούτῳ τὸ ἔλκρον αὐτῇ δυνάμει.

XXXVIII. Οὗτοι οἱ Παπίοι σφραγίσαντες ἐπὶ ἑὺ Σαυνίτας, καὶ κατασφίσαντες
 αὐτοὺς | εἰς πολιρκίαν, προσέειπεν σφίσι · καὶ ἐν τούτῳ ἐνεδίσαντ' οὐκ 4.
 αἰσθόμενοι ὅτι οὐκ ὀλίγον ἔχρηστο (2), ἔφη, ὅτι τὸ μὲν μὴ εἶναι με μεθύσιον πᾶν-
 τί μιν δέλον ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας με ἐρθεῖντα, ἔκ τε τῶν ὀφεισθέντων κα-
 ταδεδόσαντων ἐστίν · ὅρα' ὅτι τὸ κοινὸν αἰεὶ μεθιμέραν καὶ νύκτωρ | ὁμοίως ἐν 8.
 φροντίδι ποιῶμαι, καὶ ὑπὸ τῆς μὴ δύνανται βλάβος ὕπνου | λαχεῖν, τὸ οἶνον κα-
 τακοιμήσαντά με ᾤκεισεν.

Οὗτοι αὐτοὺς ἐφοδεύων ποτὲ τὰς φυλακὰς, καὶ μὴ εὐρών ἤνυ Πραινεστίνων
 σφραγιστῶν ἐν τῇ τάξει ὄντων, ἠγανάκτησεν · εἴτα μεταπεμφάμεντο | αὐτῶν, ἐκέ- 12.
 λέσθαι τῶν βιβλίων τὸ πέλιον προχειρίσασθαι · ἐκπλαγέντ' οὖν τὸ αὐτῶν πρὸς
 τὸ ἐκ καταδείσαντ', τῶν τε φόβῳ αὐτῶν | ἠρέσθη, καὶ οὐδὲν ἔτι δεινὸν
 αὐτῶν ἔδρασεν, ἀλλὰ ῥίξας τινὰς ᾤκεισεν τὰ | σκηνώματα οὕτως ἐκπέφαι τῶ
 βιβλίων, ἵνα μὴ ἑὺ παρὲντας | λυπῶσι, προσέταξεν (3). 16.

hi victoriam sine dubio obtinent qui damnum iniuria passi fuerant, sed bellum
 praepotens cum alia ad praevalentis utilitatem decernit, tum etiam iuris ritum
 in contrarium saepe vertit.

Romani Samnitium victores, captivos eorum sub iugum vicissim miserunt;
 satis sibi factum existimantes, quod parem infamiam retribuissent. Sic quidem
 fortuna erga utrumque populum contrario cursu intra brevissimum tempus usa,
 parique iniuria Samnitibus per eosdem qui dehonestati fuerant repensa, in hoc
 etiam omnipotentiam suam declaravit.

39. Papirius cum Samnitibus belligerans, quum eos obsidione cinxisset, castra
 ibidem habebat. Per id tempus convitiante ei quodam quod vino multo ute-
 retur, ait: ebriosum me non esse prorsus constat, tum quia summo mane con-
 surgo, tum quia concubia iam nocte dormitum me recipio. Sed propter diur-
 nas nocturnasque publicae rei curas, propterque somni capiendi difficultatem,
 vinum quo consopiar sumo.

Idem quum inviseret aliquando excubias, neque ducem Praenestinorum in
 statione reperisset, moleste rem tulit; eoque ad se vocato, lictorem expedire
 securim iussit. Ibi cum homo terrore esset attonitus, metu eius Papirius conten-
 tus fuit, neque gravius quicquam ei fecit, sed lictori mandavit ut radices aliquot
 prope tabernacula extantes excideret, ne praetereuntibus essent incommodae.

(1) Livius VIII. 15.

cibi viniq. capacissimum; eosdem scilicet quos

(2) Criminationem defensionemque Papirii silet Dio historiae fontes secutus.

Livius VIII. 16; tantummodo dicit fuisse eum

(3) Livius loc. cit.

τοι κρατίστες ἢ παιτελῶς ἀπολούμενοι ὥρμησαν · | καὶ τὴν τε ἡλικίαν πα-
σαν ἐπιλέξαντο, θάνατον μὲν προειπύοντες ὅτις | ἂν αὐτῷ οἶκοι καταμένει, καὶ
ἔργοις σφᾶς φεικώδεσι πισωσάμενοι | μήτ' αὐτῷ τινα ἐκ μάχης φεύξειν, καὶ τ' 4
ἐπιχειρήσοιτα ἥτο ποιῆσαι φονεύσειν (1).

L. C. 465.

Ὅτι οἱ σὺν τῷ Ἰκνίῳ στρατιῶται ἅμα τῷ Ποσειδίῳ (2) ἐξῆθοντες καὶ πῶ-
ἐδέν τε ἐπέστησαν · καὶ ἐδέκον δ' αὖτ' | τ' ἄλλης τομῆν ποιῆσαι · ἐπ' οὖν τοῦ
τοῖς ἀνακληθεῖς ἐν ὀλιγωρίᾳ κἀνταῦθα αὐτῶν ἐποιήσατο λέγων [ὅτι ἡ βαλὴ] 8.
τῷ ἰδιωτῶν | ἀλλ' [οὐ τῷ ὑπάτων ἀρχεῖ ·] καὶ . . . ἀφ' ὁνόσει|ρεν μὲν
. . . αἰδέων πολλ . . . ἐπὶ φιλοτιμίᾳ . . . Φαβρίκ.Θ . . . |
τὰ πράγματα . . . τὴν τε ἄλλῃ ἀρετῇ . . . καὶ περ | . . . 12.
ἐσὶν ὑπὸ τ' πολίτη . . . ἢ ὑπὸ | τῷ πολεμίων συλλεχθῆναι.

L. C. 464.

XII. Ὅτι Κούριος (3) . . . τὰ πεπραγμένα μὲν | . . . ἔφη .
. . . σὶ κατὰ . . . 16.

L. C. 463.

. . . εἰρηγεμένων τῷ δημάρχων (4) . . . πολλάκις . . . |
. . . βελομένων · τῷ δὲ . . . δυνατοῖς ἢ τῶν . . . | . . . 20.
καὶ ἐκείνες οὖν . . . | εἰς ἐκείνους · καὶ ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οἱ
τ' ἀσθενέστεροι ἦσαν . . . καὶ τ' παντὺς ἀμαρτήματιΘ . . . προσ- 24.
εκ . . . | τὸ καὶ οἱ εὐπορώτεροι θαρσύναντες ὡς οὐδέτερον ἀναγκασθή-
σονται | ἤχθον . . . ἐπειδὴ ἡ ἐπίσχιον τὸ μεταστάντι ἔμελλε, ἐς τοῦναν-
τίον | ἀμφοτέροις αὐτοῖς φείσειν · τοῖς τε καὶ ὀφείλουσιν οὐδέτερον | ἔτ' αὐτῷ
ἐξέκοιτι, καὶ τοῖς δυνατοῖς ἀγαπῆναι εὐδοκεῖν . . . εἰωθ . . . | καὶ τῷ ἀρ- 28.
χαίων σιγῇ θῆναι · οὗτ' οὖν ἐν τῷ παρόντι . . . | διεκρίθη · καὶ μὲν τού-
των ἐπὶ μακρότερον ἐς τὸ . . . | συνέβαλλεν ἀλλήλοις · οὐκ ἄλλοιον ἢ ἐν

creverunt. Universam igitur armis idoneam aetatem conscripserunt, capitale san-
cientes siquis huiusmodi domi maneret; horrendis praeterea sacramentis unum-
quemque devinciebant, neque se pugnam fuga deserturum, et quemvis id facere
audentem interfecturum.

Milites qui cum Iunio Postumioque in expeditionem iverant, in itinere
aegrotaverunt: cuius rei causa a laboribus in caedendo saltu exantlatis repe-
tebatur. Ob id igitur postulatus a senatu Postumius, is tum etiam auctori-
tatem illius neglexit, cum diceret privatis senatum non consulibus imperare.

42. Curius . . . facta sua narrans ait . . .

(1) De Samnitibus qui sacramentis et exse-
crationibus milites suos ad bellum sine refugio
debellandum adiecerunt, ad Livium X. 58.

(2) Est hic Postumius Megallus, de quo Li-
vius in epitome libri XI: *L. Postumius consulatus*,
quia quum exercitui praesset, opera
militum in agro suo usus erat, damnatus est.
Exin Dio sit adhuc pretiosior, quoniam a Livio
deseritur cuius nihil praeter epitomen ab XI ad
XX. superest. Dioysii item nonnisi fragmenta re-
stant. Superbum Postunii responsum non silet
Dionysius in fragmentis valesianis ed. Mediol. XVI. 16.

Exin pagina in codice magnam partem obli-
tata est, quam etsi saepe conatus sum legere,

oleum tamen et operam me denique perdere agnovi.

(3) Nomen Curii, sequensque vocabulum *Ερ*
sufficit mihi ut sine ulla dubitatione definiam,
scripsisse haec Dionem celebratum illud Curii Denta-
ti effatum, quod est apud auctorem de viris ill.
cap. XXXIII: *Mureus Curius Dentatus primo de*
Samnitibus triumphavit, quos usque ad mare
superum pertraxit. Digressus, in concione ait:
tantum agri cepi, ut solitudo futura fuerit,
nisi tantum hominum cepissem; tantum porro
hominum cepi, ut fame perituri fuissent, nisi
tantum agri cepissem.

(4) Haec verba edocent me, quam ratione
Dio e Zonara VIII. 2. nobis recuperandus sit: *μετὰ*

32. τῷ καθιστάτι προσώπῳ ἰποῖν · τελευτῆς οὐδ', ἠθρόντων τῷ δυνά| P. 183.
 στῶν (3) πολλῶ πλείω τῷ κατ' ἀρχὰς ἰλπισθέντων σφίσι ἀφίειναι, |
 συνελλάγησαν · ἀλλ' ὅσῳ μᾶλλον εἰκόντας αὐτοὺς ἰβλεπον, ἐπὶ πλείον,
 4. ὡς καὶ δικαίωματι τινὶ ᾧ ἐγινέμενοι, ἰθυσύνοντο · καὶ διὰ τοῦ | ταῦ-
 τα τε αἰὲ συγχωρούμενα αὐτοῖς, ὡς καὶ ἀναγκαῖα | παρὰ μικρὸν | ἐτίθεντο,
 καὶ ἑτέρων ἐπωρίγοντο, ἐπιβασίαν ἐς αὐτὰ τινῶν ἤδη | τετυχηκίαι ποιοῦμε-
 νοι (1) .

- XLIII. Ὅτι ὡς εἶδον οἱ ἐναντίοι (2) καὶ ἕτερον | στρατηγὸν ἐλθόντα, τοῦ
 8. μὲν κοινοῦ τῆς στρατείας σφῶν ἰμίλησαν, | πῶ δὲ ἰδίαν ἕκαστοι σωτηρίαν
 διεσκόπων, οἷα καὶ φιλοῦσι ποιεῖν | οἱ μὴτι ἐξ ὁμοφύλων συνιέντες, μὴτ' ἀπὸ
 κοινοῦ ἐγκλημάτων (b) στρατεύοντες, μὴτ' ἀρχόντα ἕνα ἔχοντες · ἐν μὲν γὰρ ταῖς
 12. εὐπραγίαις | συμφωτοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς συμφοραῖς τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος | μό-
 ρον προσορᾷται (3) · καὶ ὥρμησαν ἐς φυγὴν ἐπειδὴ συνεισκότασε, μηδὲν | ἀλλήλοις
 ἐπικοινωνήσαντες · ἀθρόοι μὲν γὰρ οὕτ' ἂν βιάσασθαι οὕτ' ἂν | λαθεῖν τῷ
 ἀπώδρασιν ἐνόμισαν · ἂν δὲ αὐτοὶ ἰδίᾳ ἕκαστοι καὶ ὡς | ἔοντο μένοι [ποίη-
 16. σωσι] ῥᾶον καὶ [ἀφαισι] ὅθεν καὶ οὕτω τῷ οἰκείῳ | ἕκαστος αὐτῶν [δόγ-
 ματι (c) ὅτι ἀσφαλίστατον] πῶ φυγὴν ποιεσάμενοι · |

Ad extremum quamquam optimates tenuioribus vellent multo plura, quam initio speraverant, concedere, haud hi tamen idcirco reconciliati sunt: sed quo magis illos cedentes cernebant, eo vehementius, tamquam iure quodam suo potiti, audaciam attollebant. Quare et ea privilegia, quorum ipsis iugis copia facta fuerat, tamquam rem sibi debitam parvi pendebant, atque ulterioribus induebant, ad quae iter sibi munitum putabant, propterea quod iam alia quaedam impe-
 traverant.

43. * Ubi hostes alterum quoque imperatorem advenientem viderunt, communi utilitatis propter quam bellum susceperant obliti, privatam singuli salutem respectare coeperunt: quod iis nimirum solet usuvenire exercitibus, qui neque ex uno populo constant, neque ob communem querelam bellum gerunt, neque unicum ducem habent. Quippe hi quoad prosperitas est, consentiunt; ubi adversitas ingruerit, suam quisque utilitatem tantummodo spectat. Ergo statim ac tenebrae sese intenderunt, fugae se commiserunt, nullo inter se communicato consilio. Etenim si turmatim abirent, neque viam sibi vi patefacturos neque occultam fugam fore sperabant: verum si unusquisque singillatim atque ut credebant solitatem exirent, facilius rem successuram. Sic igitur ex suo quisque mentis decreto, quod tutissimum putabant, fugae se mandaverunt.

(a) Ita cod., non δυνατὸν, ut supra. (b) Ita cod., (c) Cod. videtur habere ὁρῶντες. Et quidem haec quoque pagina adeo ululterata in codice est, ut quod eam deponam utcumque legesim, ipse micer. Ceterum dubios aliquot locutiones ac desperatas nunc includi.

ἐν ταύτῃ ἀναρχίᾳ τὸν χρόνον ἀπακοπὴν εἰρηγορη-
 μένων, ἐπὶ μὴ καὶ παρὰ τὸν ἀνακτορῶν αὐτῶν ἐξέρ-
 το. ἰστορεῖται τὸ πᾶθος · καὶ οὐ πρότερον ἐκ τῆς στά-
 σως κατηνύκητο, ὡς πολλοὶ τῇ πόλει ἰσχυρότερον ·

(1) Plebs scilicet Ianiculum invadit, unde non-
 nisi aegre ab Hortensio dictatore deducta fuit atque
 ad lares remissa. Liv. epit. XI.

(2) Triennio illo, quod inter pacem urbanam
 Ianiculiensem et discordiam cum Tarentinis ineptam

intercessit, bella Romani cum Volsiniensibus, Luca-
 nis, et Senonibus Gallis gesserunt, quorum fieri-
 norum memoria, deperditis historiis, perperilla super-
 rest (Liv. epit. XI. XII.) Igitur et Dionis hoc
 fragmentum, in quo de foederatorum adversus Ro-
 manos hostium fuga et dissolutione agitur, etiam
 e praedictis bellis adscribendum sit non defuio.

(3) Harum scilicet sententiarum causa eclogarius
 noster fragmentum Dionis excepsit et conservavit.

V. C. 172.

XLIII. Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι, καίπερ τὸν πόλεμον αὐτοὶ παρασκευάσαντες, ἔμεις | ἐν [σκίπῃ φιλίας (2)] ἦσαν (1) · οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ἡσθάνοντο μὲν τὰ πραττόμενα ἀπ' αὐτῶν, εὖ μὲν [κακῶς] ἐποιοῦντο διὰ τὰ παρόντα σφίσι · μετὰ δὲ δὴ τοῦτο, νομίσαντες γὰρ μὴ διαρκεῖν ἢ πάντως λανθάνειν | ὅτι μὲν 20. ἔγκλημα ἐλάμβανον, ἐπὶ πλείον ἐξύβριζαν, καὶ ἀκόντας | αὐτοῖς τοὺς Ῥωμαῖους ἐξεπολίμησαν · ὥστε καὶ ἐπαληθεῦσαι ὅτι καὶ εὐπραγίαι ἐπειδὴν ἔχω τῷ συμμέτρῳ τισὶ γίνονται, συμφορᾶς | σφίσι αἰτίαι καθίσταντο · πρὸς ἀγέσας 21. γὰρ αὐτοῖς ἐς τὸ ἐκφερᾶν | τῷ χαυνῷ συτεῖναι, σφάλουσιν · ὥσπερ πού καὶ ἐκεῖνοι περ ἀνέθυσαντες, αἰτίπαλον τῆς εὐπραγίας κακοπραγίαν ἀντελαβόν ·

XLV. Ὅτι Ποσειδώνιος τῷ Ταραντίνῳ τῷ ἐσθῆτα αὐτῷ κατακλιδώντων καὶ ἀνὰ 23. παιστὰ (h) τινα λινομένων τῷ τεκρέτι καὶ τῷ βαδίσσει, ταῦτ' ἔφη · γελᾷτε ἐπεὶ ἔχουσιν ὑμῖν · κλαύτεσθε γὰρ ἐπὶ μακρότατον, ὅταν τῷ ἐσθῆτα ταύτην τῷ αἵματι ὑμῶν ἀποπλύνετε (2) · ἀκούσαντες τοῦτ' ἐκείνοι, τῷ μὲν σκωμμάτων ἐπίσχον, ἐς δὲ παραίτησιν | τῷ ὑβρίσματος εὐδὲν ἔπραξαν · ἀλλ' ὅτι γὰρ σῶς αὐτοὺς ἀφῆκαν, ἐοῖ || 32.

P. : 86. εὐεργεσίας μέρει ἐτίθεντο.

Ὅτι Μίτων (3) ὡς οὐκ ἔπεισε Ταραντίνους | τῷ μὴ Ῥωμαίοις ἐκπολεμωθῆναι,

44. Tarentini quamquam bellum ipsi conflagrant, nihilominus in amicitiae specie perseverabant: quia videlicet Romani, etsi illorum facta non ignorabant, nondum tamen noxii erant, propterea quod aliis interim bellis distinebantur. Postea vero quum iam Tarentini in eo rerum statu permanere non possent, neque sua crimina clam fore sperarent, iniurias cumulaverunt, Romanosque invitos ad arma pertraxerunt: atque illud effatum verum esse docuerunt, quod nimirum felicitas si cui forte immodica accidat, sit ei calamitatis occasio: postquam enim hunc fortuna ad elationem vanumque tumorem extulit, tunc destituit. Et sic Tarentinis contigit, qui quum florido statu uterentur, felicitatem cum infortunio commutaverunt.

45. Postumii vestem quum Tarentini inquinassent, atque inter haec iocularia plausus concursusque fieret: legatus quamdiu, inquit, vobis licet, ridete: diu enim postea plorabitis, cum hanc vestem vestro sanguine perluetis. His auditis minis, illi quidem ludibriis abstiterunt: ceteroquin ob deprecandam contumeliae ultionem nihil praestiterunt: tantum quod incolumes dimiserunt legatos, beneficium sibi deberi arbitrati sunt.

Meton postquam Tarentinis frustra suaserat ne adversus Romanos bellum

(a) Coll. videtur habere Φαίριον. (b) Ita scribo, non ἀνέπειτα: quumquam dubitans, quia locus hic argutissime in codice legitur. παστὰ, ut arbitror, pro παστὰς. Sed nihil tamen propter difficilem lectionem delinxi.

(1) Zonaras VIII. 2. principio Dionem expilat, mox in alia abiciit et δὲ Ταραντῖνοι, καὶ τοὶ αὐτοὶ τὸν πόλεμον παρασκευάσαντες, ἔμεις οὖν πρὸς μάχην ἀντιπαραστήσαντες γαυροῦμεν.

(2) Legantur Dionysii halic. excerpta ed. Mediol. XVII. 7. 219; Valer. Max. II. 2. 5. Et quidem non omittendus Zonaras qui lib. VIII. 2. 219.

Dionem nostrum in Pyrrhi praesertim bello scribendo libenter sectatur. Et saepe quidem verbis a Dionis Zonaras discrepat; saepe longe contractior est: verumtamen ubi ad litteram congruit, nunc demum perutile cognitu est, verba esse Dionis, quae ante hanc diem Zonarae esse credebantur.

(3) Confer Dionysium halic. XVII. 13, et Pla-

- ἔκ τε τῆς ἐκκλησίας ἐπιξῆλθε | καὶ στεφάνους ἀνιδέσχετο, συγκωμαστὰς τε τι-
 4. τὰς καὶ αὐλητρίδας | λαβὼν ἐπίστρεψεν · ἄδοντας δὲ αὐτοῦ καὶ κορδαζόντας,
 ἑξέστησαν | ᾧ προκειμένων καὶ ἐπιβέων καὶ ἐπικρέτουν, οἷα ἐν τῷ τοικύτῳ φι-
 λιπὶ γίνεσθαι · καὶ ὁ σιγάσας αὐτοὺς, νῦν μὲν καὶ μεθύειν ἴδει (a) καὶ κωμά-
 ζειν ἔστιν ἡμῖν · ἂν δ' ὅσα βουλεύεσθε ἐπιτελήσῃτε, δουλεύσομεν (b). |
 8. XLVI. Ὅτι Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου τό τε φρόνημα πολλῶ μείζον ἔσχεν | C. C. 172
 ἅτε καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοφύλων ἀντίπαλος τοῖς Ῥωμαίοις εἶναι νομιζόμενος, καὶ
 ἐν τύχῃ οἱ ἠγήσατο ἔπεισθαι τοῖς τε πρὸς αὐτὸν καταφυγοῦσιν, ἄλλως τε καὶ
 12. Ἑλλήσιν οὖσιν, ἐπικουρῆσαι · καὶ ἐκείνους σὺν προφάσει | τινὶ εὐπρεπεῖ προκατα-
 λαβεῖν πρὶν τι δεινὸν ἐπ' αὐτῶν παθεῖν | · οὕτω γάρ πε καὶ τῆς εὐδοξίας αὐ-
 τῷ ἔμιλεν, ὥστε ἐκ πολλοῦ | χρόνου Σικελίας ἐφίμενος, ἐκ τὰ τῶν Ῥωμαίων
 16. ἔπη χειρῶν ταιτο διατκοπῶν, ὁκνεῖν τῆς πρὸς αὐτοὺς ἔχθρας, ἐπειδὴ μηδὲν ἐδί-
 κητο προκατέρχασθαι (1).
 Ὅτι Πύρρος πέμψας ἐς Δωδώνην ἐμαντεύσατο περὶ τῆς στρατείας · καὶ οἱ
 χρησμοῦ ἐλθόντος | ἂν ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιωθῇ, Ῥωμαίους νικῆσειν, συμβαλὼν
 αὐτὸν | πρὸς τὸ βούλημα, δεινὴ γὰρ ἔξαπατήσῃ τινὰ ἐπιθυμία, τουτέστιν (c) |
 20. οὐδέ τὸ ἑαρ ἔμεινεν (2).

susciperent, contione se sulduxit: coronisque sibi circumpositis, et comissatori-
 bus aliquot stipatus cum psalteria, ad illos reversus est: qui mox ei canenti
 et cordacem saltanti, omissis suis deliberationibus succlamabant, ut in his
 lusibus fieri solet, atque plaudabant. Tum Meton silentio indicto, nunc qui-
 dem nobis, ait, crapulae indulgere ludoque licet: verum ubi consilia,
 quae nunc capitis, in rem contuleritis, tunc serviemus.

46. Pyrrhus Epiri rex multo maiores spiritus sumpserat, quia ab exteris po-
 pulis adversarius Romanorum idoneus indicaretur: sibi que bene eventurum pu-
 tabat, quod confugientibus ad se, praesertim Graecis, opitularetur: quodque
 Romanos cum specioso praetextu ante invaderet, quam molestum aliquid ab iis
 pateretur. Namque in tantum sua quoque fama curae ipsi erat, ut etsi iam-
 diu ad Siciliam oculos cupiditatis adiecerat, ditionique Romanorum signa so-
 ret occasio imminerebat: nihilominus a spontaneo adversus hos bello retardabatur,
 a quibus nulla fuerat iniuria laesus.

Pyrrhus missis Dodonam oratoribus, oraculum de sua expeditione con-
 sultuit: cumque ei responsum esset, si in Italiam traiecisset, Romanos vincere
 posse: id ipse ad suam voluntatem trahens (facile enim sua cuique cupidi-
 tas lucum facit) ne verum quidem expectavit.

(a) Ita cod. Sed nullum ἔρη. Alioqui quod sequitur ἔστιν redundat. (b) Cod. δουλεύσομεν. (c) Malim scribere
 ἐστὶν, virgulamque transferre.

tarchum in Pyrrho cap. XIII.

(1) Iure quodam ob uxorem suam Lanassam
 Agathoclis filiam, Siciliae possessionem optabat Pyr-
 rhus. Idem Romanis propter bella cum Illiriis pro
 Coreya iussus erat. Nam Coreyam Pyrrhus post

Agathoclem dotis uxoriae nomine tenuit.

(2) Hinc hyberna tempestate iactatus multos
 in mari milites amisit Pyrrhus, et ipse natans naufragi-
 um aegre evasit. Zonar. VIII. 2. Plut. in Pyrrh. xv.

U. C. 471.

XLVII. Ὅτι ὁ Δέκιος ὁ φρουραρχὸς τοὺς Ῥηγίους | ἀπασφάξας, φίλῳ πρὸς Με-
μερτίους ἐπέειπε, νομίζων αὐτοὺς | ἐκ τῆ ὁμοιοτρόπου τῆ τολμημάτων (1) πισ-
τωτάτης σφίσι συμμά|χους ἴσασθαι · ἅτε καὶ εὖ εἰδὼς ὅτι συχνοὶ τῶν ἀνθρῶ-
πων ἰσχυροτέραις δὴ τισιν ἀνάγκαις ἐπὶ τοῦ τῶν ὁμοίων τι ᾤοντο μῆσαι (2) 24.
τοῦ τε κατὰ νόμους ἑταιρικοῦ καὶ τοῦ κατὰ γένους οἰκίου συνίστανται .

Ὅτι | διαβολὴν ἀπ' αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι τινὰ ἔσχον (b) , μέχρι οὗ ἐπεξ-
ῆλ|θον αὐτοῖς · πρὸς γὰρ τὰ μίζω καὶ πρὸς τὰ μᾶλλον κατεπιγόμενα (c)
ἀσχολί|αν ἄγοντες , παρὰ μικρὸν τισιν αὐτὰ ποιῆσθαι ἔδοξαν (2) . | 28.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι μαθόντες ἤξιν τὸν Πύρρον , κατέδωκαν , ἐκείνῳ τε | αὐτὸν
εὐτόλειον εἶναι μαθόντες , ὃ δέναμιν πελινικὴν ὃ ἀναγναγώ|ριστον ἔχιν · οἷα
συμβά|ναι περὶ τε | τῶν ἀγνώστων φρεσὶ καὶ περὶ τῶν διὰ πλείστου μάλιστα ἔν- 32.
των θυλλεῖσθαι πυνθαγομένοις (d) . |||

Ὅτι ἢ τε φιλοτιμία καὶ ἢ ἀπιστία αἰὲν τοῖς τυράννοις πάρεσιν , ἐξ ἧν
ἀνάγκη | μηδένα αὐτοὺς ἀκριβῆ φίλῳ ἔχειν · ἀπιστούμενος γὰρ καὶ φθονούμε-
νός τις , οὐδένα ἂν καθαρώς ἀγαπήσει · πρὸς δ' ἔτι καὶ ἡ τῶν τρόπων ὁμοι-
ότης , ἢ τε τοῦ βίου ἰσότης , καὶ τὸ τὰ αὐτὰ τι καὶ σφαλερὰ καὶ σωτήρια 4.
εἶναι | , καὶ ἀληθεῖς καὶ βεβαίους φίλους μόνα ποιεῖ · ὅπου δ' ἂν τοῦτων τι ἐν-
δεήσει , προσποιήτορ μὲν τὸ σχῆμα ἑταιρίας ὀρεᾶται , ἔρμα δ' οὐδὲν αὐτῆς | ἰχέγ-
γυον εὐρίσκεται (3) .

47. Decius praesidii romani praefectus, caesis Rheginis, foedus cum Messanensibus fecit, existimans eos ob scelerum similitudinem fidelissimos sibi socios futuros : probe nimirum sciens saepenumero homines maiore necessitudine inter se constringi ob paria crimina, quam ob legitimam amicitiam vel generis adfinitatem .

Romani passi aliquamdiu sunt de se illos (Rheginos) expostulare, donec tandem suppetias tulerunt . Namque maioribus gravioribusque curis intenti, visi sunt nonnullis facinus illud negligere .

Romani audito proximo Pyrrhi adventu, timore angebantur ; quoniam exaudierant et cum esse bello strenuum, copiasque multas et invictas habere . Sic enim usuvenit iis qui hominum incognitorum diuque et multum celebra-
torum famam audiunt .

Ambitio atque suspicio perpetuae tyrannorum comites sunt : quare necesse est nulla eos vera uti amicitia : nemo enim, cui dissiditur et invidetur, can-
dide amabit . Praeterea tum morum similitudo, tum vitae aequalitas, tum
damnorum aequae ac bonorum communio solae stabiles amicos efficiunt : ubi ve-
ro quicquam eiusmodi deest, ibi simulatae amicitiae speciem nulloque fideli
fulcro nixam videre est .

(2) Cod. παρανομίαις . (L) Cod. ἔσχον . (a) Cod. κατεπιγόμεναι . (I) Cod. πυνθανόμενοις .

(1) Polyb. I. 7; Dionys. XVIII. 1; Diodor. XXII. 2 p. 494. et 561. ed. Wessel.

(2) Sermo est de Romanis qui suppetias Rheginis in decensium distulerunt dum aliis bellis occuparentur. Liv. XXVIII. 28, Polyb. I. 7.

(3) Loquitur fortasse Dio de Pyrrho qui neque Tarentinis neque Siculis amicum se vel comem sed dominum acerbum praebebat. Invectionis in Pyrrhum vestigia sunt etiam in Diodori excerptis var. lib. XXII. 1.

8. XLVII. Ὅτι στρατηγία ἂν μὲν καὶ δυνάμεις ἀξιοχρήσταις | λάβει, πλεῖστοι καὶ πρὸς σωτηρίαν σφῶν καὶ πρὸς ἐπικράτησιν φέρει· αὐτὴ καὶ δὲ ἐαυτὴν ἐυδαίμων ἐν μέρει· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλη τις τέχνη χωρὶς | τῶν συμπραξέντων καὶ συνδουκησέντων αὐτῇ ἰσχύει (1).

Ὅτι τοῦ Μεγακλοῦς τελευτήσαντος καὶ τῷ Πύρρῳ τὸν πῖλον ἀπαρρίψαν- U. C. 171.
12. τος, ἐς τὸ ἐναντίον ἢ μάχῃ περιέστη (2)· τοῖς μὲν γὰρ ἡ σωτηρία αὐτῷ πολὺ πλεῖον ἐκ τοῦ πάθους τὴν ἐλπίδα σφῶν αὐτὸν περιεῖναι, ἢ εἰ μὴδ' ἀρχὴν τεθνήκειναι ἐνενόμιστο, θάρος ἐνεποίησεν.

* Οἱ δὲ ἀπατηθέντες δίδεσκον, οὐδὲν | ἔτι πρέθυμον ἴσχον· κολουσθίν-
16. τες τε αὖθις τὸ μάτην θαρσῆσαν· καὶ ἐκ τῆς ὀλύγου μεταβολῆς σφῶν ἐς τὴν χείρονος δόκησιν, οὐθ' ὕστερον | πρὸς αὐτὸν θαρσύνεσθαι ἐλπίσαντες (3).

Ὅτι συγχαιρόντων τινῶν | τῷ Πύρρῳ τῆς νίκης, τὴν μὲν δόξαν τοῦ ἔργου εἰδέχοντο· εἰ δὲ δὴ καὶ αὐθις πρὸς ἐμοῖς κρατήσκειν, ἀπολεῖσθαι ἔφη (4).
20. Καὶ τοῦτο ἔτ' αὐτοῦ φερόμενον ἔστιν, καὶ ὅτι τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὶ νικηθέντας ἐθαύμασι | καὶ προέκρινε τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν εἰπὼν, ὅτι τὴν οἰκουμένην | ἂν ἤδη πᾶσαν ἐχειρωτάμην εἰ Ῥωμαίων ἐβασίλευον (5).

XLVIII. Ὅτι Πύρρος λαμπρὸς ἐπὶ τῇ νίκῃ ἦν, ὅνομα δὲ αὐτῆς μέγα
24. ἴσχεν, | ὥστε πολλοὺς μὲν τῷ ἐκ τῷ μίσου καθημένων προσχωρῆσαι, πάντας δὲ τοὺς περιορωμένους τῷ συμμάχων ἀφικέσθαι (6)· οὐ μὲν οὔτε ἐμφανῇ ὀργὴν αὐ-

48. Ars imperatoria, si administratos idoneos nacta fuerit, plurimum ad salutem eorum nec non ad victoriam confert: nihil vero ipsa per sola potest. Scilicet nec alia quaevis ars est, quae sine hominum opera ac ministerio quicquam valeat.

Megacle extincto, Pyrrhoque pileum abiciēte, pugnae fortuna rediit. Regis enim salus multo maiorem spem audaciamque suis iniiecit post periculum, quam si antea non fuisset creditus obisse.

* Illi denuo decepti iam amplius non confidebant, postquam sibi rursus audacia praecepta fuerat: atque ob eam subitam sui ipsorum transitionem ad peioris fortunae imminētem metum, ne in posterum quidem resumptum iri ab illo audaciam sperabant.

Dum Pyrrho victoriam nonnulli gratularentur, is rei quidem gloriam non respuebat; sed tamen perituum se aiebat, si pari modo iterum vinceret. Illud praeterea fertur eius dictum, Romanos quantumvis victos se admirari. Immo illos suis quoque militibus ante tulit cum ait, si Romanorum rex essem, iam universum orbem subiugavissem.

49. Pyrrhus illustris victoria factus est, magnumque ab ea nomen consecutus: ita ut multi qui in neutra parte fuerant, ad eum accesserint, cunctique seniores socii cum eo arma coniunxerint: quibus ipse haud apertam iram | si-

(1) Sermo item fortasse est de Pyrrho, qui quum a militibus post victoriam *aquila* appellaretur; *vestris*, inquit, *armis* velut *alio subiectus aquila sum*. Plut. Pyrrh. cap. X.

(2) Expilat haec prima verba Zonaras VIII. 3. Confer autem Dionysium XVIII. 4. Sed rem accuratius narrant Plutarchus Pyrrh. XVII. Pyrrhum scilicet ut falsam opinionem metumque necis suae militibus eriperet, capite aperto discurrere per aciem.

seque Pyrrhum viventem inclamavisse.

(3) Puto loqui Dionem de Pyrrhi sociis italicis, quorum lusam antea spem Pyrrhus deinde aegre suscitabat. Plutarch. XXI. Quod si forte sermo est de Siculis, paria fere habes apud Dionysium XIX. 6. 7.

(4) Plutarch. Pyrrh. XXI.

(5) Zonaras VIII. 3; Florus I. 18.

(6) Plut. XVII.

τοῖς ἐποίησται, εὐτ' αὖ παιτελῶς τὴν ὑποψίαν ἀπεκρύψατο, ἀλλ' ὀλίγα
σφ'σιν ἐπὶ τῇ διαμελλήσει ἐπιτιμήσας, ἴδμεν μὴδ' εἰς φανεράν αὐτοὺς ἄλλο- 28.
τρίωσιν προσαγάγῃ· καὶ ἐκ τοῦ μὴδιν | εἰδέξασθαι ἐνόμισεν ἔτοι καταγινωσθῆ-
ναι ὑπ' αὐτῶν ἐνέθειαν, ὥς | οὐ συνίης ὧν ἔπραξαν, καὶ ὑπεπτυσθῆσθαι
ὄργην κρυφαίαν ἔχειν, καὶ | ἀπ' αὐτῶν καταφρόνησιν ἢ μῖσος πρὸς ἐπβουλήν τε |
εἰς αὐτὸν ὅπως μὴ προπάθωσι τι ἐγχειρήσεσθαι· σφίσι προσεδόκησε· δι' εὖν || 32.

P. 288. ταῦτα πράως τε αὐτοῖς διελίχθη, καὶ τῶν σκύλων τινὰ ἴδωκεν (1). |

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐν ἀπέρῳ γενέμενοι διὰ τοὺς ἐλέφαντας ἄτε μὴ πώπο-
τε τοιοῦτο θηρίον ἰδόντες, ἃ μὲν τοι θνητὴν φύσιν ἐνθυμούμενοι (2), ἔδ- 4.
θηρίον οὐδὲν ἀνθρώπου κρείττεν ἐστίν, ἀλλὰ πάντα δὴ πάντως ἦν, | εἰ καὶ μὴ
κατ' ἰσχὺν, ταῖς γοῦν σοφαῖς σφῶν ἐλαττοῦντα, ἐθάρσυν. |

U. C. 475. L. Ὅτι ἔοι στρατιῶται οἱ τοῦ Πύρρου ἄτε οἰκοθεν καὶ οἱ (3) σίμ-
μαχοι δεινῶς | πρὸς τὰς ἀρπαγὰς, ὥς ἔοίμην καὶ ἀκινδύνως σφίσι οὔτας | 8.
ἠπείλοντο.

Ὅτι οἱ Ἑπειῶται τὴν φιλίαν (ἀγανακτήσει ἔτι | ἐπὶ μεγάλας δὴ τισιν ἐλ-
πίσιν στρατεύσαις, οὐδὲν ἔξω τῶν πρᾶγμάτων εἶχον) ἐλυμαίναντο· ἔπει-
γε ἐν καιρῷ τεύτῳ τοῖς Ῥω|μαίοις ἐγένοντο· συνεστάμενοι γὰρ πρὸς αὐτὸν οἱ
τὴν Ἰταλίαν οἰκοῦν|τες, ἀνεκόπησαν, ἐξ ἴσου τὰ τῶν συμμάχων καὶ τῶν πο- 12.
λεμίων περ|θεύοντας αὐτοὺς ὀρῶντες· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὰς ὑπο-
σχί|σεις ἐσκόπουν.

Ὅτι ὁ Πύρρος ἐφοβήθη μὴ καὶ πανταχῶς | ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐν χωρίοις

guificavit, neque tamen nullum suspicionis indicium dedit; verum iis leviter de tar-
ditate increpitis, ne ad manifestam defectionem eosdem impelleret, cavit. Nam
si nullum indignationis signum dedisset, existimabat ipsos vel damnatos eius
imprudentiam, quia facta illorum ignoravisset, vel de occulta eius ira suspi-
caturus; ideoque eum vel contemptum vel odio habituros, ac porro aliquid ad-
versus eum molituros, priusquam ultionem aliquam experirentur. Idcirco leni-
ter illos est adlocutus, et parte quoque praedae impertivit.

Romani ab elephantis perterrefacti, quia numquam huiusmodi beluam vi-
derant; tamen considerata illorum mortali natura, et quod nulla belua potior
homine est; immo omnes, si minus viribus certe sollertia inferiores sunt; bo-
no animo esse coeperunt.

50. Pyrrhi milites tum suapte ingenio tum quia militiam socialem exercebant
magnopere praedae indulgebant, utpote facili et extra periculi aleam positae.

Epirenses amicam regionem populabantur, indignati scilicet quia magnorum
spe honorum invitati, nihil praeter molestias percipiebant. Ea vero res ad
Romanorum utilitatem prorsus conspirabat: etenim Italiae incolae, quominus
ad Pyrrhi partes accederent, deterrebantur; dum ab eius exercitu agrum
aeque hosticum atque socialem diripi cernerent. Quippe ad Pyrrhi magis opé-
ra quam ad promissa respiciebant.

Pyrrhus metuens ne undique a Romanis locis incognitis concluderetur, re-

(1) Num pro οἷα? sic certe interpretatus sum. Alioqui dicendum erat et οὐκ. De re confer Dionem excerpta val. l. b. XVII. 1.

(2) Hanc Pyrrhi politicam prudentiam ad exem-
plum proponi aequum est. Paucis autem verbis ca-
put hoc conclusit Zonaras VIII 3. Dionem contrahens.

(3) Florus in bello epirensi L. 18. Caius Ali-
nucius, quartae legionis hastatus, unus probosci-
de abscissa mori posse beluas ostendit.

16. ἀγνώστους ἀποληφθῇ (1). χαλεπὰς δ' ἐπὶ τούτῳ τῇ συμμάχων αὐτῇ φερόντων ,
 ἵππε σφίτιν ὅτι σαφῶς | ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας ἐρώη ὅσον τῶν Ῥωμαίων διαφί-
 ρουσι . τὴν μὲν | γὰρ ἐκείνων ὑπήκοον καὶ δένδρα παντοδαπὰ καὶ ἀμπιλουργίας
 καὶ | γειοργίας κατασκευὰς , τῶν ἀγρῶν πολυτιλῆς ἔχειν . τὰ δὲ δὴ τῶν |
 20. ἑαυτοῦ φίλων οὕτω πιπρωθῆσθαι , ὥστε μὴ εἰ κατακίθῃ πότε γιγνώσκισ-
 θαι .

LI. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἐπειδὴ γε ἀναχωρεῖντι αὐτῷ (2), ὡς | τὸ στράτευμα τῷ Λαβει-
 νίου πολλῷ πλείον τοῦ πρέσβιν εἶδεν , ἔδρας ἔφη δίκην τὰ στρατόπεδα
 21. τῶν Ῥωμαίων κοπτόμενα ἀναζέεσθαι . εὐ μὲν τοι παρὰ τούτ' ἀγαθὸν (3)
 ἐθάρσυσεν . ἀντιπαρετάξατο | μὲν , εὐκ ἐμαχέσατο δέ .

Ὅτι τῷ Φαβρικίου (3) αὐτὸ τοῦτο μόνον εἰπέντες ἔτι Ῥωμαῖοι ἡμᾶς ἐπιμ-
 λαν , τοὺς τε ἱαλωκότας ἐν τῇ μάχῃ κομιονμένους , καὶ λίτρα ἀπ' αὐτῶν
 28. ἀντιδώσαντας , ἔσα ἂν ἀμφοτέροις ἡμῖν συμβῇ , διηγορήθη τε ἔτι μὴ περὶ
 τῆς εἰρήνης | πρεσβεύειν ἔφη . καὶ μεταστησάμενος αὐτοὺς , ἐβουλεύετο μετὰ τῶν
 φίλων ὧν (4) περ εἶαθῃ , τὸ μὲν τοι καὶ περὶ τῆς ἀντιδύσεως τῶν αἰχμαλώτων ,
 32. τὸ δὲ δὴ πλείστον περὶ τε τοῦ πολέμου καὶ περὶ τῆς | διαχειρίσεως αὐτοῦ ,
 εἴτε κατὰ τὸ ἰσχυρὸν , εἴτε καὶ ἄλλως πως αὐτὸν ||| . . .

LII. . . (4) μεταχειρίσασθαι εἰς μάχας καὶ ὠδυστάξας ἀσταθμίως ἀναζέ-
 λαι . ὥστε | πεισθεῖς , ὡ Μίλων , ἡμοὶ καὶ τῷ παλαιῷ λόγῳ , μὴ δὲ εἰς ἄλλο

Desideratur
 in codice
 P. 211.

cedebat : sociisque id aegre ferentibus aiebat , satis se vel ex agri specie co-
 gnoscere quantopere ipsi a Romanis differrent : nam regionem his subiectam ar-
 boribus omnigenis et vitibus aliisque optimis agriculturae operibus esse instru-
 ctam ; suorum autem sociorum agrum tantopere esse vastatum , ut ne habita-
 tus quidem fuisse umquam videretur .

51. Idem recedens , quum Laevini exercitum multo maiorem quam antea vidi-
 set ; instar hydrae , inquit , Romanorum caesi exercitus repullulant . Quare ad-
 versus Laevinum iam ducere non sustinuit ; et aciem quidem instruxit , a conse-
 renda tamen pugna abstinuit .

Quum Fabricius hoc unum dixisset , Romani nos miserunt , ut captos in
 proelio recuperaremus , pretio pro his soluto , quantum inter nos teque conve-
 nerit ; Pyrrhus anxius animo erat , quia non pro pace se Fabricius missum
 dixisset . Remotis ergo legatis , capita contulit cum amicorum familia i consi-
 lio , tum de captivorum permutatione , tum multo magis de bello deque eius
 administratione , et num summis viribus id esset proseguendum , an alia quavis
 ratione *finiendum* . . .

52. *Pax utique potior est quam dare operam ut in proelia ac dimi-*
cationes incerti exitus coniciamur . Quamobrem mihi crede , Milo , priscoque

(2) Cod. τοῦτ' ἔρχεται . Porro apud Zonaram dicitur verba ab αὐτῷ neque εἰ ἐθάρσυσεν . (3) Ita cod. ὧν . non ὧς .

(1) Zonaras VIII. 3. id accidisse narrat , dum
 Pyrrhus per Etruriam contenderet Romam . Negant
 vero critici Pyrrhum attigisse Etruriam . Ego tamen
 vix dubito , quin Zonaras a Dione rem sumpserit .

(2) Recedenti ab Etruria vicinisque urbi locis
 ut ait Zonaras loc. cit.

(3) Tarentum regressus audivit Pyrrhus Roma-

norum legationem , ut ait Zonaras loc. cit.

(4) Desideratur in codice folium , intimum qua-
 ternionis secundi , id est paginae quatuor . Quid tamen
 in hoc loco amiserimus docet nos praeclare Zonaras
 VIII. 4 ; Pyrrhi nempe militarem consultationem cum
 familiaribus suis , utrum bellum proseguendum esset
 an pax facienda . In ea vero deliberatione quum duce

τι βίᾳ μάλλον ἢ σοφίᾳ, ὅπου γὰρ καὶ ἐνδέχεται. χρηστὴ (1)· ἐπεὶ Πύρρος γὰρ πάντα τὰ πρακτικά οἷα ἀκριβῶς οἶδε, καὶ οὐ τῶν αὐτῶν δίδται παρ' ἡμῶν μαθῆναι. 4. ταῦτ' ἰδὼς, καὶ πάντες ἐμογνώμενοι ἐγένοντο· καὶ μάλιστα ἔτι ἐκ μὲν τεύτων οὔτε ζημιωθήσεσθαι οὔτε κινδυνεύειν, ἐκ δὲ τῶν ἐτίξεων ἰκότερον παύσεσθαι ἐμελλεν· καὶ ὁ Πύρρος οὕτω φρονῶν εἶπε πρὸς τοὺς πρίστους· οὔτε πρὸς 8. τερον ἐκὼν ἡμῖν ὡς Ῥωμαῖοι ἐπολέμησα, οὔτε ἂν ἵν' ἐπολέμησαιμι· φίλος τε γὰρ ἡμῶν γενέσθαι περὶ πατὸς ποιοῦμαι· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς τε αἰχμαλώτοις πάντας ἄνευ λύτρων ἀφίημι, καὶ τὴν εἰρήνην σπένδωμαι· καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐθεράπευσεν ὥπως μάλιστα μὲν τὰ ἑαυτοῦ ἂν θείωνται, εἰ δὲ μὴ, τὴν γὰρ φιλίαν 12. οἱ πρυτανεύσωσιν.

LIII. Ὁ δὲ Πύρρος τοῖς τε ἄλλους προσηταιρίσατο, καὶ τῷ Φαβρίκῳ διελέχθη ὥδε· Ἐγὼ ὡς Φαβρίκι (2) ἐπολεμῆν μὲν ὑμῖν οὐδὲν ἔτι δέομαι·

effato ne quicquam vi potius quam sapientia, cum utrumque licet, efficere velis. Sed enim Pyrrhus quid sit faciendum, numquam non optime novit, neque ut id discat, nostri eget. Haec ait; atque in eius sententiam cuncti pedibus iverunt: praesertim quia a pacificis consiliis neque detrimentum neque periculum, a contrariis autem alterutrum vel utrumque erant passuri. Tum Pyrrhus hac suscepta sententia, sic legatos adlocutus est: neque antea vobis, Romani, sponte mea bellum intuli, neque nunc persequi velim: vestram quippe amicitiam in primis adpeto: quam ob rem captivos omnes sine pretio vobis remitto et pacem sancio. Deinde vero seorsim unumquemque officiis coluit, ut sui apprime studiosos faceret, vel ut ii certe pacem sibi romanam curarent.

53. Itaque Pyrrhus cum alios sibi conciliare studuit, tum nominatim ad Fabricium haec verba fecit: mihi, o Fabrici, proeliari diutius adversus vos

contrariae orationes habitae fuerint, codex quidem mutilus vaticanus posterioris tantummodo. (quae fuit disertissimi oratoris Cinciae contra Milonem satis notum in Pyrrhi ducibus) partem extremam retinet; prorsus ut in codice Dionysii ambrosiano lib. XVIII. 20. pars tantummodo (etsi multo amplior) orationis Fabricii ad eundem Pyrrhum extitit. Sed iam Zonarae verba ponamus, ut lacunam ingentem tenui saltem supplemento deminuamus: Πύρρος ἰδίᾳ μετὰ τῶν φίλων ἐβουλεύετο, ὡς εἰπῶς, περὶ τῆς τοῦ αἰχμαλώτων ἐπεστροφῆς, καὶ περὶ τοῦ πολέμου. καὶ εἶπας τοῦτον μεταχειρίζεται· ὁ μὲν οὖν Μίλων μὴ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπεστέλλει, μὴ τε ἐκείνους συνεραβεῖν, ἀλλ' ἢ τὰς τῶν Ῥωμαίων ἐπικρίσεις, καὶ ταῖς ἐκείνῳ πρὸς τὸν Πύρρον ἀποδιδόναι· ὁ δὲ Κινσίας τοῦτον αἶψα αὐτῷ συνεβούλευε· τοῖς τε γὰρ αἰχμαλώτοις πρὸς τὸν Πύρρον ἀποδιδόναι συνέει, καὶ πρὸς τοὺς εἰς Ῥώμην καὶ χρεώματα πέμψαι τῆς εἰρήνης ἵνα καὶ ἀποδῶν· οὗ τῇ γνώμῃ καὶ οἱ λοιποὶ συνετίθεντο· οὕτω δὲ πρὸς τὸν Πύρρον ἐτύγγαν· κατέσχεον οὖν τοὺς πρίστους κ. τ. λ. Pyrrhus seorsim, ut solebat, cum amicis, de reddendis captivis deque bello administrando deliberavit. Milone autem suadente ut neque captivos redderet, neque pa-

cem faceret, sed Romanis iam victis, belli extremas reliquias persequeretur; Cincias plane contrarium censuit. Nam et captivos gratis esse reddendos et legatos cum pecunia Romam mittendos, pacis et foederis impetrandi causa: cui sententiae cum ceteris et ipse Pyrrhus assensus, legatis accersitis etc. Sane Zonaras in prohemio historiae satis professus erat, se conciones praesertim dialogi more scriptas praetermissurum. Sed enim ne ab eulogario quidem nostro in amissis quatuor paginis positae fuisse integras puto, verum eorum tantummodo sententiosas partes. Milonis igitur Cinciaeque orationes a Dione copiosissime, ut auguror, scriptas si demum proferant qui titulum constantinianum de concionibus, si Deo placebit, invenient.

(1) Nimirum Cincias versantem adhuc in regno Pyrrhudo ad otium pacemque fovendam, frustra licet, cohortatus fuerat. Plut. cap. XIII.

(2) Alia est Pyrrhi ad Fabricium adlocutio quae legitur apud Dionysium XVIII. 8. Item dicitur Fabricii responsio dionysiana ab ea Dionis quae sequitur. Nec mirum; siquidem conciones huiusmodimero historicorum ingenio finguntur. Ego interim litteris nostris gratulor, quandoquidem et dionysia-

16. ἀλλὰ καὶ ἔτι τὴν ἀρχὴν τοῖς Ταραντίνοις ἐπέισθην | καὶ δεῦρο ἦλθον, μιταγι-
νώσκω, καίπερ πολὺ ὑμᾶς ἐν τῇ μάχῃ κρατῆ|σας· φίλος δὲ δὴ καὶ πᾶσι μὲν
Ῥωμαίων ἠδέως ἂν ἰγνόμεν, μά|λιστα δὲ δὴ σοί· πάντῃ γάρ σε καὶ ἀγαθὸν
ἄνδρα ὁρῶ ἔντα· | τὴν τε οὖν εἰρήνην συμπρᾶξαι σέ μοι ἀξιῶ⁽¹⁾, καὶ προσέτι καὶ
20. οἴκαδ' εἰς | καὶ εἰς τὴν Ἑπειρὸν ἐπισπείσθαι· ἐπί τε γὰρ τὴν Ἑλλάδα στρατευ-
σάω, | καὶ συμβούλου στρατηγοῦ τε σου δέομαι.

- LIII. Ὁ οὖν Φαβρίκιος, ἐπαινῶ μὲν | σε εἶπεν ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ στρα-
τείᾳ μιταγινώσκεις, καὶ τῆς εἰρήνης ἐπιθυ|μίῃς, καὶ σοι πρὸς αὐτὴν, εἴ
24. γε συμφέρει ἡμῖν, σπουδάσω· οὐ γὰρ που | καὶ κατὰ τῆς πατρίδος τι
πρᾶξαι με ἀγαθὸν ὡς εἴης ἄνδρα ἔντα, | ἀξιῶσις· σύμβουλον δὲ δὴ καὶ
στρατηγὸν μηδένα ποτὲ ἐκ δημοκρα|τίας ᾤσσεσθαι· ἐμοὶ γ' οὐ δῖά τι εἶν
σχολή· οὐ μὲν τοι | οὐδὲ τούτων τι λάβοιμι⁽²⁾· ἔτι οὐ προσήκει τὸ παρῶπα
28. πρεσβευτὴν δωροδοκεῖν |⁽³⁾· πυνθάνομαι γοῦν πῶτερον ἐλλόγιμόν⁽⁴⁾ τι ὡς ἀληθῶς
νομίζεις⁽⁵⁾ ἄνδρα | εἶναι ἢ οὐ; εἰ μὲν γὰρ φαῦλος εἰμι, πῶς με δώρων ἄξιον κοί-
νεις; εἰ δὲ | χρηστός, πῶς με λαβεῖν αὐτὰ κελεύεις; εἰς τούτων ἔσθ' ἔτι ἐγὼ
32. μὲν | ἔτι πάντῃ πολλὰ ἔχω, ἔτι οὐδὲν δέομαι πλείονων· ἀρκεῖ γάρ μοι τὰ | οἷτα,
κοῦδενὸς τῶν ἀλλοτρίων ἐπιθυμῶ· σὺ δ' εἰ καὶ σφίδρα πλουτεῖν || νομίζεις, P. 282.
ἐν πινία μυρία καθίστηκας· οὐ γὰρ ἂν οὔτε ἢ Ἑπειρὸν, οὔτε | ἄλλα ὅσα κέκτη-
σαι καταλιπὼν, δεῦρ' ἐπεραιώθης, εἴ γε ἐκείνοις τε | ἥκοῦ, καὶ μὴ πλείονων
4. ὠρέγῃ⁽³⁾· ὅταν γὰρ τις ταῦτα πάσχη καὶ μηδένα ὄρον τῆς ἀπληστίας ποιῇται,

non est opus; immo quod initio Tarentinis auscultans huc venerim, pacni-
tet me, quamvis magna vos victoria devicerim. Libenter autem tum univer-
sis Romanis amicus fierem, tum praecipue tibi, quem omnino virum egregium
esse video. Ergo ut mihi pacem conficiis te rogo; praetereaque ut domum
me in Epirum subsequaris: quum enim in Graeciam expeditionem moliar, te
consiliario ac duce indigeo.

54. Ad haec Fabricius: laudo te, inquit, quod suscepti belli pacnitet te pa-
cemque optas; tibi que in ea impetranda, si cum nostra utilitate fieri poterit, sup-
petias feram: neque enim quicquam contra patriam facere me, quem virum egre-
gium dicis, volest. Ceteroqui neque consiliarium neque ducem e libero populo
tibi delegeris. Mihi certe ad id munus otium non est. Neque ego quicquam ex his
quae offers recipio: non enim decet legatum cum donis abire. Quaero igitur
abs te, verene me arbitreris virum frugis an non? nam si malus homo sum,
cur me donis dignum censes? sin bonum, cur me haec recipere iubet? Scias
ergo velim, me satis multa habere, neque plurium indigere, cui videlicet
quae adsunt sufficiunt, neque alienorum cupiditas est. Tu vero etsi valde di-
ves tibi videris, gravi tamen in paupertate versaris: nam neque Epiro ne-
que ceteris possessionibus omissis, huc transmisisses, si illis contentus esses,
neque ampliores optares. Nam qui hoc animi habitu est, neque ullum cu-

(1) Cod. ἀλλ' pro λάβοιμι. Zonaras ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἂν εἴδωσι τι λάβοιμι ἄν. (2) Cod. πρότερον ἐλλόγι-
μον. (3) Cod. νομίζεις.

nae dimidiam partem, et hanc Dione auctore Fa-
bricii orationem e tenebris, partim saltem, exausci-
tavi. Conciones, quatenus in historia adhiberi
queant, sapienter disserit Diodorus siculus XX. 1. 2.

(1) Haecenus exscribit Pyrrhi verba Zonaras
loc. cit.

(2) Sine dubio Fabricius oblique Pyrrhum ob-
iurgat, qui Cineam cum mulieribus Romam misce-
rat, quae nemo romanus, pace infecta, recepit. Dio-
dor. excerpt. vatic. lib. XXII. 1.

(3) Rursus haecenus Fabricii verba exscribit Zo-
naras, non sine tamen aliquot omissionibus et im-

πτωχίστατός ἐστι· διατί; ἔτι πᾶν τὸ μὴ ὑπάρχον αὐτῷ ὡς καὶ ἀναγκαῖον
 ποθεῖ, καθάπερ ἄνθρωπος ἐκείνου μὴ δυνάμενος ζῆσαι· ὡς ἐγὼ γὰρ ἠδύως ἂν σοι,
 ἐπειδὴ καὶ εἶλος μοι εἴης εἶναι, | ἐκ τῆς ἑμαυτοῦ τι πλεόντου χαρισίμην· πολ-
 λῶ γάρ τοι καὶ ἀτφαλίστερος καὶ ἀθανατώτερός ἐστι τοῦ σοῦ· καὶ οὕτως τις 8.
 αὐτῷ φθονεῖ, οὐτε τις | ἐπιβουλεύει, εὐ δὴμος εὐ τύραννος· καὶ τὸ μέγιστον,
 ὅσῳ τις ἂν αὐτοῦ | πλείοσι μεταδίδῃ, καὶ αὐτὸς ἐπὶ μῖζον αὖξεται· τίς οὖν
 εὐτός ἐστιν; | τὸ τοῖς ὑπάρχουσι τινὶ, ὡς καὶ παμπληθυσὶν οὕτως ἠδύως χρῆ-
 σθαι· | τὸ τῶν ἀλλοτρίων, ὡς καὶ μέγα τι κακὸν ἔχόντων ἀπέχεσθαι, τὸ 12.
 μηδένα ἀδικεῖν· τὸ πολλοὺς εὐεργετεῖν· ἄλλα μύρια ἂ σχολὴν ἂν τις ἄγων |
 εἴποι· ὡς ἐγὼ γὰρ βουλοίμην ἂν, εἰ περ πῶς πάντως ἀναγκαῖον εἴη | θάτερον
 αὐτῶν παθεῖν, βιασθεὶς ἂν μᾶλλον ἢ φιναισθεὶς ἀπολείψθαι· τὸ μὲν γὰρ 16.
 τῆς τύχης ἀξιώσει φιλεῖ τισι συμβαίνειν, τὸ δὲ ἔκ | τε ἀνοίας καὶ ἐξ αἰσχρο-
 κερδίας πολλῆς· ὥστ' αἰρετώτερον εἶναι | τι τῇ τοῦ θείου πλεονεξίᾳ μᾶλλον,
 ἢ τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ σφαλῆναι· ἐν | ἐκείνῳ μὲν γὰρ τὸ σῶμα τινὸς ἡττᾶται, ἐν
 δὲ τούτῳ καὶ ἡ ψυχὴ προσημαρτίζεται· ἐνταῦθα δ' αὐτοῖντις τρόπῳ τινι 20.
 αὐτὸς τις ἑαυτοῦ γίγνεται· ὅτι ὁ τὴν ψυχὴν ἀπαξ τὴν ἑαυτοῦ τὸ μὴ τοῖς
 παρούσιν ἀρκεῖσθαι διδάξας, ἀόριστον τὴν τῆς πλεονεξίας ἐπιθυμίαν λαμ-
 βάνει.

1. C. 176. LV. * Καὶ προθυμώτατα εἰς τοὺς καταλόγους ἀπηντήσαν | τὸ καθ' ἑαυτὸν 21.
 ἕκαστος ἑλλειπὲς ἀνάστασιν τῆς πατρίδος (2) | νομίζοντες ἔσσεσθαι (1).

* Τοιαύτη μὲν ἡ τοῦ λόγου φύσις ἐστὶ, καὶ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει, ὥστε

piditatis finem facit, is sane pauperrimus est. Quid ita? quia quidquid ipse
 non habet, id necessarium veluti exoptat, ceu si vivere absque eo non pos-
 sit. Quamobrem ego libenter tibi, quandoquidem te mihi amicum dicis, de
 meo patrimonio aliquid largirer; quod sane tutius immortalisque tuo est;
 quippe cui nemo invidet neque insidiatur, non populus non tyrannus: quodque
 caput est, quanto quis pluribus ex eo impertitur, tanto idem cumulatus sit.
 Quodnam est igitur divitiarum hoc genus? Nempe praesentibus frui suaviter,
 non secus quam abundantissimis; alii alienis, ceu gravi malo, abstinere; ne-
 mini damnum dolo malo inferre; multis bene facere; et sexcenta eiusmodi,
 quae recensere otiosum est. Quare ego vellem, si forte alterutrum inevitabili
 necessitate immineret, vi potius aliena quam aviditate mea deceptus interire:
 illud enim fortunae arbitrio fieri solet, hoc amentia et turpis lucri cupidi-
 tate: magisque optandum est numinis praepotentia quam propria militia pes-
 sumdari: namque illo modo corpus vincitur, hoc animus pariter corrumpitur,
 immo sui interfectior quodammodo quispiam sit. Nam qui suum animum assue-
 fecit praesentibus non esse contentum, infinita habendi cupiditate se irretit.

55. * Nomina militiae promptissime dabant; dum singuli existimarent, de-
 fectum sui in patriae perniciem cessurum.

* Ea est orationis natura, tantamque vim habet, ut illi tunc a sententia

(1) Haec in codice additur ὅτι, quod retinere mihi non licuit propter sequens ἔσσεσθαι.

mutationibus. Reliqua vero suppressit, utpote orato-
 rio spiritu scripta; quod se facturum Zonaras in
 prooemio declarat.

(2) Agitur de novo militum delectu, qui Romae
 post proelium cum Pyrrho habitus est. Romanorum
 alacritatem in supplendo exercitu contra Pyrrhum

innuit Plutarchus cap. XVIII. Ceterum tam fuit il-
 lustris Curii Dentati severitas, a quo consule de-
 lectum habente adulescent, qui citatus non responderat,
 cum Ironicis illico hastae subiectus est. Val. r. VI.
 3. 4; Liv. epitom. XIII.

* Ἐπεὶ μὲν τοι ἄλλως τι δι' ἀκριβείας αὐτοὺς ἱποκρίτο, μῆζον μέρος ἐς ἀσφάλειαν, τοῦ μηδὲ ἐπιθυμῆσαί τινα κακῶς αὐτῷ δράσαι, τὸ μὴ δ' ἂν ἐθέλῃσι νόμων· καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς τ' ἐν τέλει, καὶ τοὺς ἐπικαλεσαμένους αὐτὸν, τὸ μὲν τοι βαρυνόμενος σφὶν ὅτι ὑπ' αὐτῷ ἐν κράτει ἢ πόλει γε- 8. γοῖναι ἐλέγετο, τὸ δ' καὶ προσυποπτεύων σφᾶς μὴ ὥσπερ αὐτῷ, οὕτω καὶ ἄλλω τινὶ προσυποπτεύωσιν, ἐξήλασε καὶ διέφθρεν (1). 12.

Ὅτι τοῦ Πύρρου ἐκείνο δὴ πάντες ἐθαύμαζον ὅτι νεανίσκων τινῶν ἐν συμποσίῳ σκο- 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

U. C. 489.

LXII. Ὅτι αἰτίαι ἐγένετο τὸ πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ὅτι Καρχηδόνιοι τοῖς Ταραντίνοις ἐβοήθησαν, τοῖς δ' Καρχηδονίοις ὅτι Ῥωμαῖοι φίλιαν τῷ Ἰέρωνι συνέθεντο (3). ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἷα πεφύκασι, οἱ τῷ μὲν 20. ἔργῳ πλείον ἐκείνῳ βελλόμενοι, τ' ἢ δόξαν αὐτοῦ αἰσχυρόμενοι, σκήψας ἐπι- εύντο· ἢ δ' ἀλήθεια ἄλλως ἔχῃ· δυνάμει γὰρ ἐκ πολλοῦ οἱ Καρχηδόνιοι, αὐξανόμενοι δ' ἤδη οἱ Ῥωμαῖοι, ἀλλήλους τε ὑπισχωρῶντο· καὶ τὰ μὲν ἐπιθυ- 24. μίᾳ τοῦ αἰ- 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

* Ceteroquin summo iure cautelaque cum iis egit; ac suae salutis tuendae causa, magis curabat ut nequis vel volens posset, quam nequis cuperet, ei nocere. Propterea multos e magistratibus, atque ex iis qui cum advocaverant, partim quidem gravate ferens quod ii se auctoribus urbe illum potitum dicerent, partim suspicans ne forte iidem, ut antea ad se, ita deinde ad alios delicerent, exilio supplicisque multavit.

Pyrrhum omnes admirati sunt, quod cum quidam adolescentuli in symposio adversus illum convitiati fuissent; principio quidem voluit eos coarguere, ut deinde puniret: mox dicentibus illis, nos multo plura atque asperiora de te locuturi eramus, nisi nos vinum defecisset, risit rem, illosque dimisit.

57. Discidium inter duos populos iactabantur causae hae: a Romanis quidem, quod Carthaginienses Tarentinis suppetias tulissent; a Carthaginiensibus autem quod Romani foedus cum Hierone sancissent. Sed enim haec, quomodocumque fuerunt, veluti obtentum sibi utrique praetendebant, qui reapse quidem maius aliquid spectabant, eius tamen videri cupidos prae pudore nolebant. Et rei sane veritas a specie longe abhorrebat. Nam praepotentes iamdiu Carthaginienses, roborati autem nuper Romani, invicem observabant: et partim cupiditate plura semper habendi, quae cunctis hominibus, praesertim in prosperitatibus, insita est; partim mutuo timore ad bellum eruperunt; dum utrique rerum suarum incolumitatem in alienarum acquisitione positam iudicarent. Alioqui perarduum praeterque rerum naturam erat, duos populos libertate viribus superbiaque

duce, qui bifariam divisit copias suas, teste Plutarcho cap. XXV, ut utrique exercitui consulari occurreret.

(1) Describitur Pyrrhi saevitia adversus syracusanos proceres, de qua Zonaras VIII. 5, et Plutarchus cap. XXIII.

(2) Verbis plerisque immutatis narrat id etiam Zonaras VIII. 6.

(3) Prohœmium hoc belli punici breviter admodum compilavit Zonaras VIII. 8; isque ubi nunc vaticanum excerptum abruptum, pergit dicere (cum Dione, ut puto,) causam belli propiore, nempe au-

πρὶν ταῖς τῆ ναυτιλίας ὀξύτησι | διοστηκότας, ἄλλων μὲν τινῶν ἄρχῃν, ἀλλήλων δὲ ἀπείχεσθαι ἐθέλῃσαι· τοιοῦτον κατὰ τύχην συμπεσόν, τὰς τε σπουδὰς

32. σφῶν διέλυσε, καὶ ἐς τὸ πόλεμον αὐτοὺς συνέρηξεν.

Ὅτι τὸ ἀγώνισμα || λόγῳ μὲν περὶ Μεσσηνίας καὶ Σικελίας, ἔργῳ ᾧ καὶ P. 192.

περὶ τῆ οἰκίας | ἐκότεροι ἐκείθεν ἤδη κινούμενον ἰσθάνοντο· καὶ τὸ ἦσαν ἄτε

4. ἐν μέτω σφῶν κέμινον, ἐπίβασιν τοῖς κρατήσασιν αὐτὶ ἐπὶ τοὺς | ἑτέρους ἀσφαλῇ παρέξεν ἐνόμιζον.

LVIII. Ὅτι Γάιος Κλαύδιος ἐλθὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἄλλα τε ἐπαγωγὰ εἶπε, καὶ U. C. 490.

ὅτι ἐπὶ ἐλευθερώσει | τῆ πόλεως ἡμεῖς (2)· οὐ γὰρ δεῖσθαι γε Ῥωμαίους Μεσσηνίας

8. οὐδὲν, | καὶ ὅτι εὐθὺς ἐπεφθάν ταῖς πράγματα αὐτὶ καταστήσει, ἀποπλεύσεισθαι· καὶ τούτῳ καὶ τοὺς Καρχηδόνιους ἢ ἀποχωρῆται ἐκίλευσεν, ἢ δ' εἴ τι δίκαιον εἰπεῖν ἔχουσιν, εἰς κρίσιν καταστήσεται· ὡς δ' οὐτε τῶν Μαμερτίνων τις ὑπὸ δέους ἐφθίγγετο, καὶ οἱ Καρχηδόνιοι ἄτε καὶ βία τὸ πᾶν κατέχον-

12. τες, βραχὺ αὐτῶν ἐφρόντιζον, αὐτὰρ κίς ἔφη μαρτύριον ἢ σιωπὴ παρ' ἀμφοτέρων ἔχει, τὸ μὲν ὅτι ἀδικοῖεν· δεδικαιολογῆθαι γὰρ ἂν, εἴπερ τι ὑγιὲς ἐφρόνεν· τὸ δὲ ὅτι τῆ ἐλευθερίας ἐπιθυμοῖεν, παρεστῆ γὰρ ἂν ὑπὲρ τὰ τῶν Καρ-

16. χηδονίων ἡρῶντο, ἄλλως τε καὶ ἰσχύος αὐτῶν παρούσης, κεχρηῆσθαι· καὶ προσυπέσχετο σφίσι βοηθήσῃν καὶ διὰ τὸ γένος αὐτῶν | τῆ Ἰταλίας ὄν(1), καὶ διὰ τὸ αἵτησιν τῆ ἐπακρείας ἦν ἐπιποιήντο· |

LVIII. Ὅτι Γάιος Κλαύδιος τῶν τε τριήρων τινὰς ἀπέβαλε (2), καὶ χαλεπῶς |

elatos, et ne plura dicam, navigandi studiis aemulos, imperare quidem nonnullis aliis, temperare vero invicem velle. Tum vero forte fortuna se hic obtulit casus, qui eorum foedus frexit, eodemque bello inter se commisit.

Bellum verbo quidem de Messana et Sicilia, reipse autem de proprio imperio utrique sciebant esse commotum: insulamque mediam inter ipsos positam victoribus intum ad reliqua gradum fore putabant.

58. Caius Claudius in contionem progressus inter alia quae ad persuadendum apta locutus est, dixit etiam se ad liberandam urbem venisse: prorsus tam Romanos Messanae non indigere; addebatque, se rebus civium constitutis, ilico recessurum. Idcirco et ipsos Carthaginienses vel urbem deserere, vel siquo iure niterentur, causam dicere, iussit. Verum ubi neque mamertianus quispiam praeter metu quicquam dixit, et Carthaginienses, qui urbem armis tenebant, Claudium parvi pendere visi sunt; utriusque, hic inquit, partis silentium idoneum mihi testimonium dat, quod Carthaginienses quidem iniuste agunt; alioquin verbis se defenserent, si quid sanum dicere haberent; rursus quod Mamertini libertatem optant; alioquin fidenter Carthaginiensium partes tuerentur, praesertim quum vis eorum armata in urbe sit. Promisit ergo se Mamertinis opem laturum, tum quia genere itali erant, tum quia suppetias ab se postulaverant.

59. Caius Claudius et triremes aliquot amisit, et aegre tempestatem evasit. Ne-

xilium quod Mamertini Romanos rogaverant contra Hieronem Carthaginiensium socium.

(1) Intelligit Campanos Agathoclis stipendiarios, qui Messanam occupaverunt, populumque sive a Marte sive a se ipsis mamertinum vocitaverunt. Diodor. fragm. p. 493; Polyb. l. 7. sqq.; Strabo l. 1. 2. ff. 3. Recte autem observat Polybius quam iniigne absurdeque Romani se gesserint, qui Campanos illos Rheginorum proditores

supplicio adfererint, alteros autem hos Campanos Messaneosum neque proditores auxilio invadendos decreverint. Sane haec in re Romani utilitates suas secuti sunt; verumtamen historiae officium est, ut virtutem laude, sic vitium vituperatione perennui, praecequi. Confer etiam Diodorum fragm. ed. p. 501.

(2) Zonaras VIII. 8.

ὑπασάθῃ· οὐ μέντοι παρὰ τῷ ἦτορ οὔτε ἐκείνος οὔτε οἱ ἐν τῷ ἄστυ Ῥωμαῖοι, 20. ἀντιλάβοντο τῇ θαλάσσης, ὅτι πρῶτον τι ἐγγυφρίσάμενοι καὶ σφαλέντες ποιεῖν, πρὸς οἰωνοῦ τὸ πρὸςθιν τιθεμένοι, | καὶ μηδ' αὖθις ποτὲ κατορθώσιν νομίζοντες· ἀλλὰ καὶ προθυμότερον αὐτῷ διὰ τι τᾶλλα καὶ διὰ φιλοτιμίαν, 24. ἵνα μὴ καὶ ὑπὸ τῇ συμφορᾷ ἀποτεινέσθαι δόξωσι, μετεποίησαν (1).

U. C. 493.

Ὅτι ὁ Ἄννων οὐτ' ἄλλως ἐπ' ἐλαφρῷ τ' πόλεμον ποιοῦμενος, εἴ τι καὶ δεῖοι γενέσθαι· τ' γοῦν αἰτίαν τῇ δ' αὖτε σπονδῶν | ἐς ἐκείνον τρέψαι, 28. μὴ κατάρχειν αὐτῷ νομισθεῖν, θείων, προσέπειμψε τὸ αὐτῷ τὰς ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, πρὸς τι εἰρήνην | προῦκαλεῖτο, καὶ προσπαρήνει μὴ πολυπραγμονεῖν τῇ θάλατταν. Ὅτι ἐπεὶ οὐδὲν ἰδέξατο, ἀπειλὴν ὑπέρφρονα καὶ 32.

P. 137.

νεμεισητικὴν ἠπαίλησεν· ἔφη τε γὰρ μὴ δ' ἀπονίψαι ποτὲ τὰς χεῖρας ||| ἐν τῇ θαλάσῃ τοῖς Ῥωμαίοις ὀπιτρέψιν (2)· καὶ μὲν ταύτης ἀπίβασι | καὶ πῶ Μεσσήνην.

LX. Ὅτι ὁ Κλαύδιος καταλαβὼν τῶν Μαρμερίνης ἐν τῷ λιμένι συνεισραμμένης (3), ἐκκλησίαν τε αὐτῷ ἐποίησε, καὶ εἶπεν ὅτι οὐδὲν δέομαι τῶν ὀπλων, 4. ἀλλ' αὐτοῖς ὑμῖν δ' αὖτε πάντα ὀπιτρέπω, ἵπποις σφᾶς μεταπέμψα|σαι τῇ Ἄννων· μὴ βεληθίντος δὲ αὐτῷ καταβῆναι (3), πολλὸς ἐπέκειτο καταβέχων καὶ λέγων, ὅτι εἰ δὴ τι καὶ τὸ βραχύτατον δικαίωμα εἶχον (2), πάντως ἀντιλέδην οἱ ἀφίκετο, καὶ οὐκ ἐν βίᾳ τ' πόλιν κα|τεῖχον (4). 8.

Ὅτι ὁ ὑπάτης Κλαύδιος τῶν σφραγιδῶν προσηραγιδῶν θάψιν,

que is tamen, neque qui in urbe erant Romani, quicquam de navigandi studio ideo remiserunt, quia cum primum mare attigerant male rem gesserant; eventum primum augurii veluti loco habentes, quo ne postea quidem se rem bene gesturos existimarent: immo multo impensius quam antea maris experientiam complexi sunt, tum aemulatione perciti, tum ne calamitate deteriti viderentur.

Hanno qui alioqui gravate bellum gerebat, si quidem necessitate ad id adigeretur; dum rupti foederis culpam Claudio imputare studeat, ne ipse rei auctor esse videretur, et naves amissas et captivos ad eum remisit, et pacem ei suavit, et denique ne mari studium impenderet hortatus est. Verum ubi Claudius condiciones nullas admisit, minas superbas et indignatione plenas addidit; ait enim, se ne ut manus quidem Romani mari lavarent permissurum. Sed enim post haec Messanam quoque amisit.

Go. Claudius Mamertinos, quos in portu versantes invenit, ad concionem vocavit, dixitque eis se minime armis uti velle; totoque negotio iis permissio, suavit ut Hannonem ad se vocarent: qui quum ab arce descendere renuisset, tum Claudius multis illum verbis vituperavit, atque si vel minimo iure niterentur hi advenae, sine dubio causam fore oraturos, non vi urbem retenturos.

Claudius consul militum animos ad fiduciam erigebat; et ne centurionis

(a) Cod. εἶχον. (b) Cod. περιέχον. Porro duplicem Claudii allocutionem memorat etiam Zonaras VIII. 8. 9.

(1) Zonaras VIII. 9.

(3) Adfuisse tandem Hannonem ad causam dē-

(2) A Diodoro (excerpt. vat. lib. XXIII. 1.) sum- pendam ait Zonaras loc. cit. existimans, ut reor, de- perit Dio hanc narrationem; a quo postremo vicissim perditam Dionis partem.

Zonaras VIII. 9.

- μηδὲ ἐπὶ τῇ τ' χιλιάρῃ (1) ἥτις καταπεπληχθαι, | διδάσκων αὐτοῦ ἔτι καὶ αἱ
 12. νίκαι τοῖς ἄμεινον παρεσκευασμένοις | γίνοντο, καὶ ἔτι ἡ σφετέρᾳ ἀρετῇ πο-
 λὺ τῆς τῶν ἐναντίων τέχνης | προέχουσα εἶη· ἰαυτοῦ μὲν γὰρ τὴν ὀπισθήμεν
 τῶν ναυτικῶν δι' ὀλίγον προσλήψεσθαι, τοῖς δὲ δὴ Κηρχηδόνιοις μηδὲποτε τ'
 16. ἀνδρείαν ὥς τ' ἴσα σφίσιν ὑπάρξειν ἴση. τὸ μὲν γὰρ κτητὸν διὰ βρα|χίως
 τοῖς τὸν νοῦν αὐτῷ προσέχουσι καὶ καθ' αἰρετὸν μελίτη εἶναι· τὸ δὲ εἰ μὴ φύ-
 σει τῷ προσείη, οὐκ ἂν διδάχῃ (2) πορισθῆναι· |

- LXI. Ὅτι Θαρσήσαντες οἱ Λίβυες οὐ τῇ φύσει τ' χωρίῳ ἀλλὰ τῇ σφετέρᾳ
 20. ἀρε|τῇ κικρατηκότες τ' ἔξοδον ἐποιήσαντο· ὁ δὲ Κλαύδιος οὕτω αὐτοῦ δι-
 διέναι ἐποίησεν, ὥς μηδ' ἐξ αὐτοῦ σφατοπίδῃ ᾤδακύναι (2)· | καὶ γὰρ πως
 πᾶν τὸ παρὰ λόγον θρασυνόμενον, καὶ διδίδναι ἀλόγως | πέφυκεν· ὁ μὲν λο-
 γισμὸς τὴν τε γνώμην τῇ προνοίᾳ βε|βαίαν, καὶ τὴν ἐλπίδα πιστῶς ἐκ τ'
 21. ἐχέμεν αὐτῆς ἔχων οὐδὲ | καταπτήσκειν τιν[ῶν] οὐδ' ὑπερφρονεῖν ἔα· ἡ δ' ἀλό-
 γιστος ἐκπλη|ξία ἢ πολλοὺς ἐν τε τ' εὐπραγίαις ἐξαιρεῖ καὶ τ' συμφοραῖς |
 ταπεινοῖ, οἷα μηδὲν ἔρυμα ἔχουσα, ἀλλ' αἱ τὰ συμπίπτοντα ἐξομοίη-
 μένη·

25. Ὅτι Ῥωμαῖοι καὶ Κηρχηδόνιοι πρὸς ναυμαχίαν | ἐλθόντες τῷ μὲν ἀριμῶ U. C. 506
 τῶν νηῶν καὶ τ' προθυμίαις ἀντίρροποι | ἦσαν· ὕστερον δὲ πράττοντες ναυμα-
 χίαν ἀπ' ἀντιπάλου ᾤδατκε|υῆς καθιστάμενοι, καὶ ἐλπίζοντες καὶ τὸν πάντα
 πέλειμεν ὑπ' αὐτῆς | κριθῆσεσθαι, τό τε ἄθλον τ' Σικελίαν ἐν τοῖς ὀφθαλ-
 31. μοῖς ἔχον|τες, καὶ περὶ δουλείας (b) καὶ περὶ ἀρχῆς, τῆς μὲν μὴ πειραθῆναι νικη-

clade prosternerentur, demonstrabat iis morem esse victoriae ut ad paratiores transvolet; tum et romanam virtutem artificijs hostium multo esse potiore: et Romanos quidem nauticam peritiam brevi acquisituros, Carthaginiensibus autem haud aequae vim bellicam praesto fore. Nam quod labore comparari potest, id iis mox adfuturum qui mentem illi curamque impenderint: verum id quod naturae defectu desideratur, nullo magisterio suppeditatum iri.

Gr. Afri non tam loci natura quam sua bellica virtute confisi exitum moliebantur: sed enim Claudius tantum iis terrorem iniecit, ut ne latum quidem unguem castris excedere ausi sint. Sane natura comparatum est, ut qui absurde quid audet, idem imprudenter quoque pertimescat. At prudens, ratio quia sententiam provido consilio nixam, spemque eiusdem soliditate firmatam habet, nulla re nos deprimi extollive patitur. Interim vero stulta mentis abalienatio ut in prosperis sublimem hominem abripit, ita in adversis prosternit: quippe quae nullo fulcimine nititur, semperque a casibus transversa rapitur.

Romani et Carthaginienses bello navali suscepto, navium quidem numero animorumque ardoribus pares erant: tum vero in proclium acti pari apparatu concurrerunt; sperabantque universum bellum una pugna dirimere. Erat autem ob oculos propositum victoribus praemium Sicilia, deque servitute et de imperio disceptabant: illam ne victi experirentur, hoc ut victores acquirerent.

(1) Cod. διδάχῃ. (b) Cod. δουλείας.

(1) Tribunus erat Caius Claudius, consul aeternum Appius Claudius, ut diserte scribit Zonaras VIII. 8.

(2) Pertinent haec ad Claudii victoriam de Car-

thaginiensibus atque Hierone, de qua Polybius I. 11, diserte dicens conclusos intra vallum fuisse a Claudio hostes.

P. 1.4. Θει|τες (1), τ' δὲ προσκτήσασθαι κρατήσαντες ἀγωνιζόμενοι, προέ|φρον οἱ μὲν
τῇ ἐμπειρίᾳ τῇ τριηριτῶν, ἅτε ἀπὸ παλαιοῦ | ναυκρατοῦντες, οἱ δὲ τῇ τε ῥώ-
μῃ τῶν ἐπιβατῶν καὶ ταῖς τόλμας (1). | ὅσῳ γὰρ ἀπειρότεροι τῶν ναυτικῶν ἦσαν, 4.
τότῳ καὶ προπετίστερον | καὶ θρασύτερον ἐμάχοντο. τὸ μὲν γὰρ ἐμπειρον σφί-
σιν ἂν ἀκριβῶς | πάντες ὡς εἰπὴν ἐκλογίζονται, καὶ ἀκινῶσιν ἂν γε καὶ ταύ-
τη σφᾶς | ἢ γνώμη φέρῃ. τὸ δὲ ἀπειρότατον ἀλογίστως τε θαρσοῦσι, καὶ ἐς χεῖ-
ρας ἐξ ἀπροβουλίας ἄγονται (2). 8.

U. C. 497. LXII. Ὅτι ἡττηθέντων Καρχηδονίων | καὶ τῇ ναυμαχίᾳ ὑπὸ Ῥωμαίων, ὀλίγη
καὶ τὸν Ἀννίβαν (3) ἀπέκτει|ραν. πᾶσι γὰρ ὡς εἰπὴν τοῖς σφρατεύματα ποῖ πίμ-
πυσι πρόσσει | φύσει τῶν μὲν πλεονεξίων προσποιεῖσθαι, τὰς δὲ ἐλαττώσεις | ἐπὶ 12.
σφᾶς σφραττηγῆσαντας ἀνωψίῃν. καὶ οἱ Καρχηδόνιοι προχειρότατα | σφᾶς πταί-
σαντάς τι ἐκόλαζον, ἢ μὴ φοβηθεὶς εὐθὺς μὲν τ' ἦ|ταν ἐπερώτων (b) αὐσφᾶς,
ὡς καὶ ἀκραιῶν ἐτι τῶν πραγμάτων ὄν|των, πότερον ναυμαχῆσαι οἱ κελεύουσιν
ἢ μὴ; συνεπαινεσάντων | αὐτῶν, ὥσπερ πε καὶ προσεδόκατο, καὶ τοσοῦτον τῷ 16.
ναυτικῷ | προίχειν ἐπαιρομένων, ὑπῆπε διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγελῶν, ὅτι εὐδὲν |
ἄρα ἠδίκησα, ὅτι τὰ αὐτὰ ὑμῖν ἐλπίσας σωίβαλλον. τῆς γὰρ γνώ|μης, ἀλλ'
οὐ τῆς τύχης, ἔν κύριος (4).

et altera quidem pars peritia remigum superabat, quia iamdiu maritima arte praevaleret; altera vero pars strenuitate militum et audacia; qui quanto rei nauticae imperitiores erant, tanto promptius pervicaciusque pugnabant. Omnes enim homines in re cognita non sine diligenti consideratione se gerunt; dubitantterque agunt, siquidem ita cogitationes ferant: contra imperitissimi imprudentissime audent, manusque inconsulto conserunt.

62. Victi a Romanis certamine navali Carthaginenses parum absuit quin Hannibalem quoque supplicio adficerent. Mos nimirum est omnium prope qui copias in bellum emittunt, ut res bene gestas sibi vindicent, clades duribus imputent. Profecto Carthaginenses prono suffragio in suos victos animadvertissent, nisi id verens post cladem Hannibal, rogasset Carthaginenses, ceu si in integro res adhuc foret, pugnare ne inherent an secus? qui quam pugnandum esse, prout ipse expectabat, respondissent, seque nautico apparatu adeo superiores censuissent; tum per eosdem nuncios significavit, nihil se peccavisse, quia eadem qua illi spe ductus decertavisset: se enim deliberationum suarum non fortunae, esse dominum.

(1) Cod. νικῆντες. (2) Ita cod.

(1) Sermo est de Duilii victoria. Polyb. I. 23.

(2) Sententiarum, ut saepe iam dixi, causa eclogarius Dionis haec membra conservavit.

(3) De isto Hannibale semel et iterum a Romanis pugna maritima victo legendus Polybius I. 21-23.

(4) Dioni hanc narrationem suppeditavit Diodorus (exc. vat. lib. XXIII. 2.), iamqui Zonaram VIII. 11. cum utroque conferent, illi plane cognoscunt, Zonaram non a Diodoro sed a Dione, ut et alibi solet, cum varietate et compendio describere. Iamvero hinc

usque ad Hannonis legationem interiacent apud Zonaram duo, et paulo amplius, praeterita latercula, quorum materiam e deperdito Dione carptum desumptam arbitror. Noster porro eclogarius non nisi fragmentum quod haec sequitur conservavit ob sententias titulo quem praec manibus habebat accommodatas. Id ipsum vero fragmentum apud Zonaram non legitur, quia is contrario operis instituto utens, historiam nudam sibi vindicat, praetermissis sententiosis historicis egressionibus.

20. LXIII. * Ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ τ' οἰκείαν μὴ | προσέειπεν (2), καὶ τὸ τ' ἄλλοτρίαν C. C. 408
 προσκτήσασθαι τιθίμενοι, θυμῷ | καὶ βίῃ ἐγωνίζοντο. τῶν γὰρ πολλῶν τὰ
 μὲν σφέτερά καὶ παρὰ δύναντιν ὀφειζέμεντων, τῶν δὲ ἄλλοτρίων οὐκ ἐπι-
 24. λόντων | μὴ κινδύνων ἀντιποιεῖσθαι, ἐκείνοι ἐν τῷ ὁμοίῳ τότε κεχρησμένοι καὶ
 τὸ προσδοκώμενον ποιοῦμενοι, πρὸς ἀμφοτέρω ὁμοίως ἔβριοντο. οἱ δὲ δὴ Ῥω-
 μαῖοι ἄμεινον εἶναι νομίσαντες μηκέτι πύρρῳ τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, μηδὲ ἐν
 τ' νήσοις προκινδυνεύειν, ἀλλ' ἐν τῇ οἰκείᾳ τῇ τῶν Καρχηδονίων ἀγωνίζεσθαι.
 28. πταίσαντες γὰρ | οὐδέτις στερήσεσθαι, καὶ κρατήσαντες οὐκ ἐν ἐλπίσιν ἐστῆσαν.
 καὶ | διὰ τοῦτ' ἀκόλουθον τῇ δ' ἀγοίᾳ σφῶν ὥσπερ σκευὴν ποικιλάμηναι ἐξίσφα-
 τισαν (1).
 Ὅτι Ἄγνων (2) πρὸς Ῥωμαῖς λόγῳ μὲν ὑπὲρ εἰρήνης, ἔργῳ δὲ ξιβῆς ἔνεκα
 32. ἔπειμ' Ἄμεινον καὶ ὅς, ἐπιβόωντων τινῶν συλλαβεῖν αὐτόν, ὅτι Καρχηδόνιοι
 τὸν Κορνήλιον (3) ἀπάτη ||| (4) συνέλαβον, ἂν τοῦτο ποιήσῃτε, εἶπεν, οὐδὲν
 ἔτι κρείττες ἢ Ῥ. Λιβύων ἐστῆσαν. ἐκείνος μὲν οὖν εὐκαιρότατα θεωρῶντας αὐτοὺς,
 οὐδὲν ἔπαθεν (5).

63. * Dum enim pari animi contentione neque sua amittere volunt, et aliena acquirere student, audacia viribusque certabant. Nam quum plerique homines res proprias etiam supra vires tueantur, alienas autem cum periculo adipisci recusent; illi tum rem possessam tum speratam perinde aestimantes, utramque summa vi obtinere nitentur. Iamvero Romani melius fore rati sunt si bellum longinquis in locis iam non gererent, neque per insulas periclitarentur, verum in ipso Carthaginiensium solo belli aleam luderent. Sic enim nihil amisuri erant si forte vincerentur; sin autem vincerent, re praesenti non spe posituri. Quamobrem congruo his consiliis apparatu adornato, expeditionem fecerunt.

Hannone ad Romanos legatum, pacis quidem ut videbatur causa, re autem vera morae nectendae, misit Hamilcar. Ille vero quibusdam exclamantibus ut in vincula coniceretur, quandoquidem Carthaginienses Cornelium fraude circumventum cepissent; si hoc, inquit, facietis, haud Afris meliores eritis. Atque hac Hanno adhibita in tempore assentatione, salutem nactus est.

(2) Iti eod.

(1) Agitur de prima Romanorum in Africam excensione. Polyb. I. 26. 29. Id demonstrat etiam ordo rerum apud Zonaram VIII. 12. ed. Paris. p. 390.

(2) Recole Diodorum excerpt. vat. XXXIII. 4.

(3) Cn. Cornelius Scipio, anno urbis varroniano CCCCXCIII consul cum C. Duilio, captus fuit in Sicilia ad Liparam a Carthaginiensibus. Polyb. I. 21; Zonaras VIII. 10. Is autem Scipio captus fuit a Voce, quem hominem appellat Vodostorem Diodorus in excerptis vat. XXXIII. 2.

(4) Hactenus pertingit quaternio secundus, cuius non nisi solum intimum, ut diximus, desiderabatur. Sequitur tertius quaternio, a quo folia duo priora seu exteriora exciderunt, paginae scilicet octo, quarum quatuor efficiunt hoc loco lacunam viginti circiter annorum, nempe ob anno ccccxcviii, usque

ad annum scire vixit, ante consulatum Papirii, qui vir in quinta quaternionis pagina, id est prima eiusdem uti nunc se habet, commemoratur.

(5) Verba post paginam 188. vaticanam supplevit mihi Zonaras, a quo Dionem exscribi evidenter cognovi. Iam quatenus postea Dionis lacuna ex eodem Zonara redintegranda sit, usque ad paginam quae prima superest quaternionis tertii vaticani; ego quidem in praesenti non quaero, qui non Dionem universum sed vaticana excerpta edenda suscepi. Interim vero constat demeritas esse in hac lacuna belli primi punici reliquias usque ad pacem; bellum mercenarium in Africa adversus Carthaginienses; bella Romanorum adversus Gallos et Ligures; res in Corsica Sardiniaque gestas, quae novam assam redintegrando bello punico obtulerunt. Atque ex

* * *

P. 103.

LXIII. . . . εἰ δὲ μὴ τὰ αὐτὰ ἀντιπάθωσιν, ὥστε καὶ πάντες ἀσμένως οἱ μὲν τῷ
ἐκ τῷ πρόσθεν εὐτυχίαν δεσώσασθαι· οἱ δ' ἐπὶ γούν τ' ὑπαρχόντων (a) σφίσι μῆται 4.
αἰρεῖσθαι, διεμίλυσαν· αὐτὸ ἀπειλαῖς μηκέτι τ' εἰρήνην αἰροῦντες, τοῖς ἐργοῖς
ἐπιδημιόκοποιντες ὥστε τὸ αὐτὸ ἀνίσχεν· | ὥστε ἅπασιν δῆλον γενέσθαι ὅτι
ὁπότεροι ἂν αὐτῶν προτέροις ὥστα κοιῆσαι τι συνείγκη, καὶ τὸ πολέμῳ προκατ-
άρξουσιν· ἐς γὰρ τοσοῦτον εἰ πολλοὶ τ' ἐμολογίαις ἐμμένουσιν, ἐς ὅσον αὐτοῖς 8.
καθήκη· | πρὸς δὲ τὸ μᾶλλον σφίσι συμφέρον ἀσφαλές, (b) καὶ τὸ μὴ πα-
ρατποιδῆσαι (c) τι νομίζουσιν εἶναι (1).

Ὅτι πρίσβεις ποτὶ ἐπὶ κατασκοπῇ | Γαίῳ Παπίριῳ καί τῳ μηδὲν μηδέ-
πω τῷ Ἰβηρικῶν σφίσι προσηκόντων ἀπέστειλαν, καὶ αὐτοὶ ἐκείνῳ τά τε ἄλ- 12.
λα ἐδείκνυντο, καὶ λόγοις ἐπιτηδείοις δεικνύοντες εἰπὼν ἄλλα τε καὶ ὅτι
ἀνεγκλίως | τοῖς Ἰβηρσι πολεμῇ, ἵνα τὰ χρήματα ἅ τοῖς Ῥωμαίοις ἔτι πρὸς |
τῷ Καρχηδονίῳ ἐπωφεύετο ἀποδοθῇ (2), δεῖν τὸ μὴ δίνεσθαι ἄλλοθεν | πόθεν 16.
ἀπαλλαγῆναι· ὥστε οὖν πρίσβεις ἀπορήσαι ὅ τι οἱ ἐπιτιμήτωσιν.

Ὅτι Ἰσσα νῆσῳ ἐκείνῃ ἰαυτὴ Ῥωμαίοις | παρέδωκεν. * Ἐπεὶ δὲ γὰρ τό-
τε πρῶτον περᾶσθαι σφῶν ἐμῶν, καὶ | προσφιλοτέρους αὐτοῦ καὶ πισωτέρους τῷ 21.
ῥῆι φοβερῶν ἐνέμιζον εἶναι. * Κρείττερες ἐς τὸ ἀφανές τ' ἐπιδόμας τῷ λογισμῷ
γενόμενοι (3).

63. . . . illi vero ne eadem vicissim paterentur. Atque ita quum libenter ad-
modum hi prioris successus felicitatem conservare, illi in praesenti fortuna ma-
nere decrevisset, tempus in his terebant: et ipsis quidem minis haud iam pa-
cem agitant; factis tamen, dum mature deliberant, in eadem perstabant.
Erat autem cunctis perspicuum, utris eorum exacuere alteros contigisset, eos
initium belli facturos. Multi enim eatenus pactorum constantiam tuerentur, qua-
tenus sua interest: tum ob augendas commoditates suas tutius existimant ni-
hil adversus foedera facere.

Legati aliquando ad Caium Papirium explorandi causa venerunt, quam-
quam Romanis necdum aliquid negotii cum Hispanis intercedebat. Ille vero le-
gitos et comiter excepit, et idonea oratione demoratus est, in qua praeter
cetera dixit, se necessario bellum Hispanis denunciaturum, ut pecunia scilicet,
quam Romanis adhuc debebant Carthaginienses, persolveretur: neque enim ipsam
aliunde exigi universam posse. Quae audientes legati curaangebantur, quidnam
Romanis persolverent.

Issa insula sponte se Romanis dedit. * Quia enim tunc primum eos ex-
perturi erant, et amiciores et fideliores iis qui nuper formidabiles fuerant, esse
putabant. Potiores in arcanis quam in manifestis consiliis effecti. * Nam praec-

(a) Cod. ὑπάρχων, neque tamen, ut arbitror, ab ὑπαρχος. (b) Ita in cod. interpunctus post ἀπαλλάξας. (c) Cod. παρατποιδῆσαι.

his apud Dionem scriptis historiis eclogarius noster quid potissimum adlegerit in suum titulum *de sen- tentiis*, incertum est; quatenus vero, id omnino sci- mus, nempe quantum paginis quatuor comprehendi potuit.

(1) Prorus appareret sermonem fieri a Dione de mutuis Carthaginiensium ac Romanorum iniuriis si- ve in sardo bello sive in hispanico; ex quibus de-

niqne bellum secundum punicum constatum fuit. De his similitudinibus et dissimulationibus lege Zonaram VIII. 18. 19.

(2) Scilicet Romani imperaverant nuper pecuni- am Carthaginiensibus tamquam sardinensis ligusti- cique belli auctoribus. Zonaras loc. cit.

(3) Legenti Zonaram VIII. 19. satis consta- bit scribi haec fragmenta de Issae incolis, qui a-

* Ὅτι τὸ μὲν ἐκ τοῦ ἡδὲ προσκείμεναι σφίτιν ἀχθιδέονα, τὸ δὲ | ἐκ τῆ προσδοκᾶσθαι ἐλπίδα χρηστὴν ἔφερον.

LXV. Ὅτι χρησμοὶς τις | ᾧ Σιβύλλης ὄντι Ῥωμαῖοις εἰδείματο φυλάξασθαι
24. ὄντι Γαλάτας | δεινὴν κελύων, ὅταν κεραυνὸς εἰς τὸ Καπιτάλιον πλησίον ἀπελ-
λωνίῃ | κατασκήψῃ (1).

Ὅτι οἱ Γαλάται ὄντι Ῥωμαῖοις ἰδόντας τὰ ἐπιτηδαιέτατα τῶν χωρῶν U. C. 599.
προκατειληφότες (a), ἠθύμηνσαν (2)· πάντες μὲν | γὰρ ἀνθρώποι καὶ ἐπιτυχόντες ἂν
28. αἱ οὐ γιγνέωσι πρῶτον, ἰτοιμότερον πρὸς | τὰ λοιπὰ χωροῦσιν· καὶ δὲ μαρτυ-
ταις, εἰς πάντα ἀπαμβλύνονται· τὸ | δὲ γαλατικὸν πλεονέκτημα καὶ ὅτι ὄντι
ἄλλας ὁξυτάτας μὲν ὡς ἂν | ἐπιθυμήσωσιν ἀντιλαμβάνονται, ἐν ἑρρωμένιστα
τῶν προχωρούντων αὐτοῖς ἀντίχονται· ἂν δ' ἄρα τι παχύτατον ἐπιτυγκρού-
σῃ, | οὐδὲν οὐδ' εἰς τὰ λοιπὰ ἐλπίζουσιν· πρόχειροι μὲν ὑπὸ ἀνοίας πάντες
32. βούλονται προσδοκῆσαι, πρόχειροι δὲ ὑπὸ θυμοῦ πάντες ὅσοι ἐγχειρώσονται || P. 164.
ἐπιξελθεῖν ὄντες· καὶ ὁρῶν ἀκράτως καὶ ὁρμῇ ἀπλήγως χέωνται· | καὶ δι' αὐτὰ
οὕτως τι δὲ καὶ ἐν αὐτῷ ἔχουσιν· ἀδύνατον γὰρ ἔστι ἐπιπολὺ τὸ προσωπεῖον
4. θρασυτόμως ἀνταρχίσει· καὶ ἅπασι ἀλλοιωθῶσιν, οὐτ' ἀνταλαβεῖν ἑαυ-
τοῦ, ἄλλως τε καὶ δέος τινὸς προσήγομένῃ, | δύνανται· καὶ εἰς ἀντίπαλον
ἐκπληξιν ᾧ πρόσθεν ἀδικοῦς τόλμης | καθίστανται (b)· δι' ὅλην γὰρ πρὸς τὰ

sens quidem iamdiu ipsis molestum erat; futurum autem spem bonam iis porten-
debat.

63. Sibyllae quoddam oraculum Romanos territabat, ut a Gallis caverent iu-
bens, statim ac fulmen in Capitolium prope aedem Apollinis illis fuisse.

Galli ubi opportunissimos quosque regionum locos a Romanis occupatos
observarunt, animis conciderunt. Omnes enim homines statim ac eo quod erat
in votis potiuntur, alacrius ad cetera procurrunt: sin autem frustra fuerint,
ad omnia torpent. Galli vero magis, quam ceterae gentes, rem concupitam
invadunt acerrime, et quod facile cedit, fortissime sibi vindicant. Verum
enimvero siquid durius offenderint, nihil iam de reliquo sperant. Faciliter ob
suam vesaniam quidquid voluerint sibi spondent: facilliter item ob iram
quidquid agendum susceperint adgrediuntur; rabieque indomita atque impetu
elliciem utuntur. Igitur neque constantiam in his servant: fieri enim nequit,
ut projecta audacia diu resistat. Tum vero Galli si semel repellantur, cor-
repti formidine instaurare animos nesciunt, atque in contrariam priori interri-
tae audaciae consternationem decidunt. Levi enim de causa in contrarium cele-

(a) Cod. περιεπρότες. (b) Cod. καθίστανται.

biecta Illyriorum molesta iamdiu tyrannide, ad Ro-
manos quos, quia nondum noverant, mitiores fore
spectabant, confugerunt. Quare et interpretari iam
prope malum: fiduciam potius in incognitis
quam in notis sociis collocabant.

(1) Apollinis templum in Capitolio collocaverant
nonnulli urbis descriptores; sed negavit Hecquius
(de Capitol. cap. VII) quia testimonio vetere id
carebat. Nunc ecce Dio testis adest. Vaticinii cu-
iusdam de Gallis Romae metuentis mentionem facit

Collect. vat. T. II.

Zonaras VIII. 19; additque ex deperdito Dio-
ne, ut arbitror, defessos in foro fuisse superstitiae
Gallos duos.

(2) Narratur bellum romanum adversus Gallos in
consulatu Atilii et Aemilii Papii. Ad hunc autem Dio-
nis locum reperiuntur videtur Zonaras VIII. 20: ἡ
πόλις δὲ ἔσθ' ἐν τῷ κατακτῶν ἐσθ' ἐν. Ipse vero
Dio respexit ad Polybium II. 25. 27. sqq. apud quem
auctorem moles ingens belli huius cognoscenda est.

ἐναντιώτατα ὁξυρόπως, ἅτε | μηδὲν ἐκ τῷ λογισμοῦ ἰχίγγυον ἐς μηδέ- 8.
τερον αὐτῷ (a) παρεχόμενοι, φέρονται (1).

U.C. 529. LXVI. Ὅτι Λίμιλιος ὅτε Ἰντούβρας νικήσας τὰ ἱπνίγια ἤγαγε, καὶ ἐν
αὐτοῖς ὅτε πρῶτος τῷ ἀλόντων ἐς τὸ Καπιτώλιον ὠπλισμένους ἀνιέμειεν ἐπι-
σκωπτῶν σφίσιν, ὅτι ὠμομοκόβτας αὐτοῦ ἤσθετο μὴ πρότερον ὅτε Θώρακας
ἀποδίδεσθαι, πρὶν | εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀναβῆναι (2). 12.

U.C. 531. Ὅτι εἴ τι τῷ ἐν τῷ πανηγύρετι | νομιζομένων καὶ τὸ βραχύτατον ἡμαρ-
τήθη πρῶτον, καὶ δεύτερον | καὶ τρίτον ἐπὶ πλείον τε ἔτι, μέγας περ καὶ ἀμέμπτως
πάντα γεγονέναι | σφίσιν ἔδοξεν, μὴ γὰρ τινι ἡμίρᾳ ἀνιστάζετο (3). 16.

Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι | τὰ τῷ πολέμῳ ἡκμαζόν, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίᾳ
ἀκριβῶς | ἐρχώμετο· ὥστε ὅτι ἀπὸ τοῖς πολλοῖς ἐκ μὲν ἀκράτη εὐπραγίας ἐς |
θάρσος, ἐκ ἧς ἰσχυροῦ δέως ἐς ἐπιεικίαν φέρεται, ταῦτα τε αὐτοῖς | τότε
ἐλλατύνεσθαι· ὅσῳ γὰρ ἐπὶ πλείον ἐτύχησαν, ἐπὶ μᾶλλον ἐσωφρόνησαν· τὸ μὲν 20.
θάρσος (b), οὗ τὸ ἀνδρείον μετέχει, πρὸς ὅτε ἀντιπάλους | ἐνδεικνύμενοι,
τὸ ἧς ἐπιεικείας ἐν (c) εὐψυχία κατ' ἀλλήλους παρεχόμενοι· τὴν τε γὰρ ἰσχὺν πρὸς
μετριότητι ὕψιστον, καὶ τὸ κόσμιον | πρὸς ἀνδρείας ἀληθοῦς κτήσιν ἐλάμ-
βανον· μήτε πῶς εὐπραγίαν | εἰς ὕβριν, μήτε πῶς ἐπιεικίαν εἰς δειλίαν ἐξά- 24.
γοντες· οὕτω μὲν | γὰρ τότε ἐσωφρόνουν ἐξ ἀνδρείας· καὶ τὸ θάρσος ἐκ θάρ-
σος φθείρεται, ἐκείνως ἧς τὸ μέγιστον ἐπ' ἀνδρείας ἀσφαλέστερον, καὶ τὸ | εὐ-
τυχεῖν ἐπ' εὐταξίας βιβαιότερον γίγνεσθαι ἐνόμιζον· καὶ δεῖ | ἔτι καὶ τὰ μά- 28.

riter revolvuntur, ii qui nihil habent in suis mentibus solidum quod in alte-
lutram partem inclinare hominem queat.

G. Aemilius de victis Insubribus triumphum egit, atque in eo principes capti-
vorum armatos duxit in Capitolium; illudens vniuersum ipsis, quia iuravisse
eos sciebat haud ante loricas exuere quam Capitolium conscenderent.

* Siqua in re per sollemnes conventus usitata vel tantillum erratum fuis-
set, ea iterum et tertio et saepius etiam, donec omnia carere vitio viderentur,
una quadam die incelebri retractabatur.

Romani bellica virtute florebant, concordiamque inter se studiose fove-
bant: quumque in aliis plerumque ex immodica felicitate ferocitas, ex vehе-
menti metu mansuetudo ingeneretur; haec aliter Romanis eveniebant: nam quo
feliciores, eo modestiores erant: ferocitatem, cui coniuncta est fortitudo, con-
tra hostes ostentabant; mansuetudinem in mutua humanitate exhibebant: viri-
bus ad obtinendam modestiam, morum compositione ad verae fortitudinis adeptio-
nem utebantur: ita ut neque prosperitatem ad superbiam, neque mansuetudi-
nem ad timiditatem revocarent. Sic enim a fortitudine causam modestiae tra-
hebant. Porro audaciam audacia destrui, secus vero moderationem a fortitudi-
ne tutiorem, felicitatemque a modestia firmiorem reddi iudicabant. His maxi-

(1) Cod. κίττον. (b) Ita haec cod. At super et infra θάρσος, quorum verborum differentiam pulchre edisserit scho-
lastes a nos editus ad odys. l. 321, unde cognoscimus haec quaeque scribentium θάρσος. (c) Cod. οὐκ ἐν.

(1) In hanc sententiam loquitur scholiastes a
me editus ad odys. VL 51: ἡ ἀνδρεία καὶ λογισ-
μὸς ἐκείνου τὸ θάρσος περιγίνεται.

(2) Haec Dio spoliatur a Zonara VIII. 20.

(3) Suspicor hanc sententiam deceptam esse ex

eo loco deperdito, in quo Dio narraret de consu-
libus Flamini et Furio, qui quum vitio creati crede-
rentur, dignitatem eiurare circa hoc tempus coacti
sunt; quam rem satia attingit Zonaras VIII. 20.

λίστα τοὺς τε προσπεινύοντας σφίσιν πολέμους κράτιστα διήνεγκαν, καὶ τὰ σφί-
τερα, τὰ τε τῶν συμμάχων, ἄριστα | ἐπολίτουν (1).

LXVII. Ὅτι ὅσοι ἐντὸς τῶν Ἀλπεων (a) ἐείμαντο, τοῖς Καρχηδονίοις συνε- U. C. 575.

32. παρέστησαν · οὐχ ὅτι οὗτοι Καρχηδονίους ἀντὶ τῶν Ῥωμαίων ἠγεμόνας ἀνθροῦντο, ἀλλ' ὅτι τὸ μὲν ἄρχον σφῶν ἐμίσην, || τὸ δὲ ἀπείρατον ἠγάπων · ἕκαστον P. 179.
τῶν μὲν δὴ τότε ἐθνῶν σύμμαχ[ον] | τοῖς Καρχηδονίοις ἐπὶ οὗτοι Ῥωμαίους
ὑπῆρξαν · πρὸς ἅπαντας (b) ὥς | εἰπεῖν αὐτοῖς ἰσοστάσις · ὁ Ἀννίβας ἐγένετο · συνεῖ-
4. ναι τε καὶ ὁ ζήτυτα καὶ ἐπὶ φροντίσαι πάνθ' ὅσα ἐπιθύμει (c) . . . ἐδύνα-
το · | καίτοι ψεύκειν ὥς πλήθει τὸ μὲν μῶ . . . βραδίτητος, τὸ δὲ |
ὁ ζήτυτον ἐκ τάχους διανοίας ὑπάρχειν τῇ . . . τε καὶ ἐκ | τῶν ὑπογυ-
8. σάτων, καὶ διαρκέστατος ἐς τὸ φεγγυώτατον ἦν · τό τε αἰὲν | παρὸν ἀσφαλῶς
διετίθειτο · καὶ τὸ μᾶλλον ἰσχυρ[ώς] . . . βαλδύτης τε τῶν συνήθους ἱκα-
νώτατος, καὶ ἱκαστῆς τῶν ὠρεσφόρων ἀκριβέστατος γυρόμενος · ἀφ' ὧν τό τε ἦδη
προσπίπτων οἱ ἐτοιμώτατα | καὶ δ' ἐπὶ τάχιστα καθίστατο, ἐπὶ τὸ μελλό[μενον]
12. πάλιν τοῖς λογισμοῖς | προλαμβανόντως καὶ πρὸς διεισκόπῃ · ἐκ τούτων
τοῖς καιροῖς | ἐπὶ πλείστον ἀνθρώπων ἐπὶ λόγοις καὶ τὰς πράξεις ἐφῆ-
μοζεν, αἵτε | καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ τό τε ὑπάρχον καὶ τὸ ἐλπίζόμενον ποιού-
μενος · ἐδύνατο ἢ ταῦθ' οὕτω πράττειν ὅτι πρὸς τῇ τῇ φύσει ἀρετῇ, καὶ
16. παιδείᾳ | πολλῇ ἐν Φοίνικι καὶ κατὰ πάριον, πολλῇ δὲ καὶ ἑλληνικῇ ἥσκητο,
καὶ προσέτι ἐμαντικῆς τῇ διασπλάχνων ἠπίστατο (2). |

me virtutibus nixi consurgentia adversum se bella egregie confecerunt, suas-
que et sociorum res pulcherrime administrarunt.

67. Cuncti cis Alpes populi ad Carthaginienses defecerunt; non quod Car-
thaginienses duces prae Romanis sequi mallerent; sed quia horum quidem im-
perium oderant, illud vero nondum cognitum praeoptabant. Immo vero uni-
versi populi Carthaginiensium socii fuerunt in bello adversus Romanos. Sed in-
star omnium, ut ita dicam, Hannibal erat. Is enim et acutissime intellige-
bat; et quidquid erat in votis, procurare per se poterat: quamquam plerum-
que accidit ut hoc moram quandam, illud mentis acumen celeritatemque postulet. .
Itaque derepente ad egregium quodvis praestandum idoneus erat; et quidquid
prae manibus haberet, sine erroris periculo administrabat: quodque magis interest,
et in quotidianis rebus sollertissime callebat, et optime de insperatis coniectu-
ram faciebat. Hinc pro re nata expedite admodum celeriterque agebat, et si-
mul res futuras animo suo praecoccupatas in antecessum cernebat. Igitur et di-
versis hominum occasionibus sermones suos atque actus accommodabat; rem pari
dexteritate seu praesentem seu futuram expendens. Atque haec omnia praestare
poterat, quia praeter insitum a natura ingenium, multis litteris tum in Pae-
nizia tum domi instructus, praetereaque graecis disciplinis exercitus fuerat;
artem denique divinaudi per extispicium callebat.

(a) Col. Ἀλπεων. (b) Ἀλλοι quoque hoc vocabulum contrahitur cum masculinis, sicuti πλάσας. (c) Verba al' ἑνὶ
legi nequeunt.

(1) Scripsit hanc Romanorum laudationem Dio
initio, ut suspicio, belli punici secundi; atque ea li-
brum aliquem fortasse exorditus erat.

(2) Praeclaro casu contigit ut descriptio Hanni-
balis a Diono studiose excerpta, cuius pars postre-
ma in valesianis excerptis (fragm. XLVII) edita
24 *

4. Ὅτι αἰσχροῦν ὄρε | πρὸς τὰ ἔργα πρὸ τῶν λόγων ᾤει· αὐτῷ γυν-
ριῖν· ἐν ᾧ κατορθώσαντες μὲν εὐτυχικίαν μαλλον, ἢ καλῶς βιβυλιῶ-
σαι δόξει, | σφαλίντες ἢ πῶ σκίψιν ἀπρονοήτως, ὅτι οὐθὲν ὀφείλοισι
8. παρῆναι· καὶ μὲν τοι καὶ ἐκείνο τίς οὐκ εἶδεν ὅτι τὸ μὲν ὀπιμιῆσαι | καὶ κα-
τηγορήσαι τινῶν προσπολεμισάντων ποτὲ ἡμῖν, ῥᾶσον πε | καὶ παντὶς ὄρε·
τὸ δ' αὐτῇ πόλει συμφέρον ἐν πρὸς (α) ὀργὴν ἂν πεποιήκασι τινες, ἀλλὰ πρὸς
τὸ χρησίμον αὐτῇ εἶπεν, τῇ ᾗ συμβούλῃ τάξει | προσήκει. - Μὴ παρόξυνε πρέ-
12. τερον ἡμᾶς, ὦ Λέντυλε, μηδ' ἀνάπειθε πολεμῆσαι, πρὶν ὅ τι ἐ συνοίσει τοῦθ'
ἡμῖν ὀπιμιῆσαι· σκοπῶν τὰ τε ἄλλα καὶ μέλισθ' ὅτι οὐχ ὁμοίως ἐταυθῶ
τε ᾤει· ἡ γὰρ γε | πολέμῳ πραγμάτων λίγεται, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις πρᾶτ-
16. τεται. | - Ὅτι αἱ μὲν εὐπραγίαι σφάλλουσιν ἔστιν ὅτι ὅσον ἀπεισκήπτως τὶ δι'
αὐτὰς | ἐλπίσαντας, ὥς καὶ αὖθις κρατήσαντας· τὰ ἢ δὴ πταίσματα | ἀνα-
κάξει πάντα τινὰ ἐξ αὐτῶν ὡς πεπείρασται, καὶ ᾗ μέλλουσιν | ἀσφαλῶς προ-
ορᾶσθαι. - Ὅτι οὐκίτι σμικρὸν οὔτε πρὸς πῶ παρὰ τῷ θεῶν εὐνοίαν οὔτε πρὸς
20. πῶ ᾤει· ἡ γὰρ ἀνθρώπων εὐδοκίαν, τῷ | μὴ δοκίῃν πολεμοποιεῖν, ἀλλ' ἀναγ-
κάξει ὅσον ἐπάρξαντας, ἀμύνασθαι.

Turpe est ad opera ante deliberandum proruerе : nam si bonus successus fuerit, fortuna magis quam recto consilio usi videbimini : sin malus, vestra inconsiderantia nihil frugі secisse. Iam et illud quis non videt quod obiurgare et accusare aliquos nobis adversantes, facillimum et pervulgatum negotium est ; verum enimvero quae civitatis intersunt, ea non odio eorum qui aliquid fecerunt, sed civilis boni studio dicere, ad senatoris officium pertinet. — Ne nos, Lentule, concites neque bellum ante suadeas, quam illud nobis fore utile demonstraveris : et quidem inter cetera reputes velim, longe dispar negotium esse deliberare in senatu de bello, et in acie illud peragere. — Boni successus interdum eos fallunt, qui ob priorem fortunam inconsiderate sperant se denuo quoque fore victores : secus vero elades unumquemque cogunt, propter ea quae sibi acciderunt, futuri temporis securitati prospicere. — Non parum confert sive ad deorum conciliandam gratiam, sive ad hominum existimationem, si non videamur bella studiose quaerere, sed illata coacti repellere.

(α) Col. συμφέρει πρὸς.

quibus Dionis fragmentis comparent. Sic ergo Zonaras : Πυθαγόρας δὲ τρεῖς εἰς Ῥωμαίους, συντάξας εἰς τὸ συνύμνιον, καὶ λέγειν μὲν ποιεῖ· Λούκιος δὲ Κερνή-
λιος Αἰντοῦλος ἰδομενεύου, καὶ εἶπε, μὴ μέλλειν, ἀλλὰ πόλεμον κατα τὸν Καρχηδόνιον φερέσθαι, καὶ διχῇ διελθεῖν καὶ τοὺς ὑπάρχοντες καὶ τὰ στρατεύματα· καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν Ἰβηρίαν, τοὺς δὲ εἰς τὴν Λιβύην πέμψαι, ἐν ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἢ τὰ χώρα αὐτῶν πορεύεσθαι, καὶ εἰ ἀνταρκαχοὶ καταργησάντων· καὶ μᾶτις τῇ Ἰβηρίᾳ βοηθῆσαι δύνανται, μᾶτ' ἐλπίθην αὐτοὶ ἐπιχειρήσαντι· πρὶς ταῦτα Κύντες Φάβιος Μάξιμος ἀντέδωκε, μὴ οὕτως ἐν παντὶ τρόπῳ τὸν πόλεμον εἶναι φερέσθαι, ἀλλὰ προεῖχε χρῆσθαι πρότερον· καὶ μὲν πίπυνται, ὅτι οὐδὲν ἀδικούσιν, ἀσυχίαν ἄγειν· ἂν δ' ἀδικούσιν, τότε πολεμεῖται αὐτοῖς, ἵνα καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου ἐς αὐτοὺς ἀπωσώμεθα· καὶ

μὲν οὖν ἀγρεῖν ὄρεται τινὲς εἶναι, ὡς ἐν ῥητορίᾳ εἶπεν· τῇ δὲ βουλῇ παρασκευασθῆαι μὲν εἶχε τὰς τὴν μάχην, προεῖχε δὲ εἰς τὸν Καρχηδόνιον στρατὸν, καὶ τοῦ Ἀντίου καταγορητοῦ· καὶ εἰ μὲν μὴ ἐπι-
νοῖον τὰ πραχέμενα, διακρίνει· εἰ δὲ εἰς ἐλπίδων αὐτῶν ἀνοργίαν, ἐκτελέσεται αὐτῶν· καὶ μὴ ἐλπίσει, τὸν πόλεμον ἐκχεῖλαι αὐτοῖς· τὸν γὰρ προεῖχον ἀπελ-
θόντων, εἰ Καρχηδόνιος εἰς τοὺς ποιεῖται ἰσχυροῦς· καὶ τις Ἀνδρομάχης, εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀντίου προπαρασκευασμένων, συνεβούλευσε ὁρίσι γράσκει τὴν τὰ ἔργα ἐλευθερίαν ἀναστήσασθαι, καὶ τὴν ἐν τῇ εἰρήνῃ δου-
λείαν ἀποτρέψασθαι καὶ γρήσκει καὶ διακρίνει καὶ συμμάχους συγκαταστήσει ἐπαγωγῶν· ὅτι· καὶ τῇ Ἀντίᾳ μόνῃ δὲ βούλεται πρᾶξαι ἐπιτρέψκει, καὶ τὰ πραχέμενα ἔσται, καὶ οὐδὲν αὐτοὶ ποιήσει· τοι-
αῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντες· Ἄνθρωπος δὲ μέγας ἐκνότησιν

πάνυ δι' ὀργὴν αὐτοῦ | ἔσχον, ὅπκαλοῦντες σφίσιν ἔτι πολλὰ καὶ δεινὰ ὅττι
ὁμοφίλους (1) αὐτῶν ἰδεδράκισαν .

- LXXI. Ὅτι ἀπὸ τοιαύτης, φησὶν ὁ ΔΙΩΝ, ἐκείθεν ἤδη προσηλίας Ἰω-
μαίης καὶ Καρχηδονίης καθίστασθαι, μέγιστον τῇ | γνώμῃ τὸ διάφορον ἐς τὸ ἦ
8. πολέμου διακρίνηται εὐνοίας . - Τὸ | τε γὰρ εὐελπί πρὸς ἐπιθυμίαν πάντας ἀν-
θρώπους ἄγει, καὶ προθυμοτέρως τε αὐτοῦ καὶ ἐγγυωτέρως πρὸς πίσιν ἢ κρα-
τῆσαι παρέχεται . | καὶ τὸ δέσεισιν ἐς τε ἀθυμίαν καὶ ἐς ἀπόγνωσιν, καὶ ἢ ῥώ-
12. μῶ | ἢ εὐψυχίας ἀφαιρῆται . - Οἷα περ οὖν φιλεῖ τὰ τε διαπλη[κτικὰ] | καὶ τὰ
ἐν ἀγνωσίᾳ ὄντα πολλοὺς ἐκταράσσειν, δέξω τοῖς ἱερῶν οὐκ ἐλάχιστον
ἐνέπαισι . - Τὸ γὰρ τοι πολὺ ἢ ὁμίλῃ, τὸ μὲν ἀπ' οἰκίας τιτὸς αἰτίας, ἀλλ'
ἐν συμμαχίᾳ λόγῳ σφατευόμενον, ἐπὶ τοσοῦτον | ἔρχεται, ἐρ' ὅσον ἀντοφελή-
σισθαι τι ἀκινδύνως ἐλπίζωσιν . | ὅταν ἢ δὲ ἐγγὺς τῶν ἀγώνων γίνωνται,
16. τὰς τε ἐλπίδας τῶν κερδῶν ἐξίστανται, καὶ τὰς πείρας τῶν ὑποσχίσεων ἐγ-
καταλίπῃσι . | καὶ τὸ μὲν πλεῖστον ἢ γνώμῃς, ὥς καὶ πάντα πάντως κατορ-
θώσαντας, λαβεῖν· εἰ δ' οὖν τι καὶ σφάλλοιν, ἐλάχιστον αὐτὸ (1) πρὸς αὐ-
τὴν ἡλπίζον, νομίζειν .
20. LXXII. Ὅτι ἐπὶ τῷ πλήθει ἢ σφατῇ ἢ Ἀννίβη οὐδὲν ἢ ὠδρασκευαζομέ-
νων ἐξήρκει, καὶ τινος (2) αὐτῶν δια | τοῦτο γνώμῃ δόντος ἢ ἢ ἐναντίων σαφῶς

graviter succensuerunt, eosque criminati sunt, quod dira multa contra eorum
populares fecissent .

71. Hac, inquit DIO, iamdiu expectatione Romanos et Carthaginienses suspen-
sos fuisse, atque ingens animo odium ad bellum suscipiendum contraxisse .
- Nam et spes bona omnes homines ad alacritatem erigit, eosque promptiores
fidentioresque ad sperandam victoriam reddit: secus autem spei tenuitas conster-
nationem desponsionemque animi invehit, et magnanimitatis vim aufert . - Si-
cuti ergo res obvolutae incognitaeque multos territare solent, ita Hispanos haud
modicus metus incesserat . - Etenim gregaria turba, quae nulla sua privata causa,
sed sociali nomine stipendia meretur, catenus firmo animo perstat, quatenus
frui utilitatibus extra periculi alcam sperat . Ast ubi in procinctu est, spem
lucris abiicit, et foederum promissiones deserit . Et praesumptione quidem animi
plurimum amplecti solent, ceu si iam omnia prorsus prospere confecissent: quod
si minus feliciter aliquando rem gerant, minimum id, prae quam sperabant,
existimant .

72. Propter ingentem copiarum numerum Hannibali commeatus nulli suffice-
bant . Ibi nescio quo suadente ut hostium carnibus militem nutriret; ipse rem

(1) Cod. «τεφ» .

(1) Intellige Gallos a Romanis vexatos seu bel-
lis superioribus attritos .

(2) Cruelissimi consilii auctorem prodit Hanni-
balem monomachum Polybius VIII. 24, cui minime
assensum dicit magnam Hannibalem, sicuti hoc loco

Dio, etiam Porphyrius de abstin. lib. II. 57, qui
sapienter hac super re disputat . Quare Terentius
consul in oratione apud Livium XXIII. 5. frustra
hanc calumniam Hannibali imponit .

ὅτ' ὁ στρατιώτης σιτίζειν, τὸ μὲν πρᾶγμα οὐκ ἐδυσχέραινε, φοβῆσθαι ἢ ἔφη |
 μηποτε τοιοῦτων σωμάτων ἀπορήσαντες, ἐπ' ἀλληλεσφαγίαν ξά|πωνται (1). 24.
 U. C. 556. Ὅτι Ἀνίβας πρὶν ἔργα ἔχειν συγκαλίτας ὅτ' | στρατιώτας παραρήλα-
 γε ὅτ' αἰχμαλώτες, εὖς κ' ἢ ὅδ' ἐλθέει· κ' ἐπύθετο αὐτῷ πότιρα δε-
 δεῶται τε ἐν πύλαις ἢ δε|λιύειν κακῶς, ἢ μονομαχῆσαι ἀλλήλοισι, ὥστ' ἀφί- 28.
 θῆναι προῖκα ὅτ' | νικῆσαντας ἐθέλοιεν; ἐπειδὴ τοῦθ' εἶλοντο, συνέβαλιν
 αὐτοῦν, κ' μαχεσαμένων (1) σπῶν εἶπεν, εἴτ' οὐκ αἰσχρὸν, ὡς ἄνδρες στρατιώ-
 ται, τούτους μὲν ὅτ' ἡμῶν ἐαλωκότας οὕτω πρὸς τ' ἀνδρείαι ἔχειν, || ὥστ' 32.
 P. 141. κ' ἀποθανεῖν ἀντὶ τ' δαλιῦσαι ἐπιθυμῆσαι; ἡμᾶς δ' ὀκνῆσαι πέρον τινὰ κ'
 κίνδυνον ὑπὲρ τ' μὴ ὑπακούειν ἐτέρων, κ' προσέτι | κατάρχειν ἄλλων, ὑπο-
 σῆναι;

Ὅτι τ' κρατήσαντο πάντων | χεῖμα [μέγιστον] ἐστὶν κ' μισοῦν ἀπο- 4.
 τυλχάνει, κ' τὸ νικηθῆναι οὐ δεῖ | (b) . . . Θραπέει.

LXXIII. Ὅτι τὸ ἅπαξ προσπαῖσαν πρὸς τινὰς, αἰετὶς δυσωπεῖται
 σπῶς κ' θαιρεῖν οὐκίτι τελεμάται.

[Σφαλῆρον (c)] | γάρ τι κ' δειλὸν κ' ἄπιστον φύσει πᾶν τὸ θαλαττικὸν
 γίνεσθαι ἐστὶν. ὥσπερ | ᾧ ἐτοίμως θρασύνεται πρὸς τὰς ἐλπίδας, οὕτως ἐτοι- 8.
 μότερον φοβηθῆναι ἐκπλήττεται· πιστότερον τ' οὐδὲν τοῖς . . . | ἄλλας
 αἰθριώπεις ἐκδιδάξει τε μεδέποτε ἐστὶν Ἰταλίαν . . . | τολμ . . .

U. C. 557. Ὅτι πολλὰ τέρατα τὰ μὲν ὡς ἀληθῶς συμβάντα, | τὰ ἢ κ' [ματαίως] 12.
 θρυλλοῦμενα ἐλογχοποιήθη (2)· ὅταν ᾧ τινὲς . . . [ἰσχυρῶς] φοβηθῶσιν
 κ' σφίσι κ' ἐκ τ' νεώτερον . . . | δειχθῇ πολλάκις ἕτερον φαντάζεται.

quidem non improbabat; sed timere se dixit, ne quando sui milites his cor-
 poribus destituti invicem vorarent.

Hannibal ante proelium congregatis militibus coram stitit captivos, quos
 in itinere fecerat, atque hos interrogavit malletne in vinculis miliam ser-
 vitutem servire, an inter se digladiari, ita ut gratis qui vicissent dimitteren-
 tur. Id postremum quum eligerent, commisit eos inter se: quumque ii pu-
 gnavissent, militibus dixit, nonne turpe est captivos hos nostros tam for-
 tibus animis esse, ut mortem servituti antetularent; nos autem laborem quem-
 vis periculumve recusare, ne in aliorum potestate simus, immo ut aliis
 imperare valeamus?

73. Qui semel ab aliquo victus est, hunc iugiter veretur, neque spiritum
 attollere deinceps audet.

Incostans enim et timidum et natura insidum genus gallicum est. Ut
 autem facile in spem erigitur, ita adhuc facilius, si timor ingruerit, statu men-
 tis decidit.

Prodigia multa partim quidem vere patrata, partim falso famigerata iacta-
 bantur. Ubi enim nonnulli vehementiore metu quatiantur, si forte quid

(1) Cod. ἀπὸ τῶν πρῶτων. (2) Haec quoque pigius tam funditus delata fuit, ut spem integriora legendi denique omisso-
 rim. (c) Hoc vocabulum a me suppletur. Recule cap. LXV.

(1) Id nimirum edoctus fuerat Hannibal ab exem-
 plo mercenariorum in Africa bellantium, qui ad hoc
 facinus delapsi sunt. Porphyry, loc. cit.

(2) Prodigia plurima hoc anno, quo ad Trasim-
 ennem pugnatum est, dictitata, habes apud Iulium
 Obsequentem; eademque in rebus prioris anni relect

16. καὶ ἅπασι τε καὶ ἐκείνων πιστεύειν προπετῶς ἦδ' ἡ καὶ . . . | οὖν αἱ θυ-
 σίαι καὶ τὰλλα . . . τὴν . . . | νεὺ σφίσιν ἔκασιν καὶ πρὸς τ' ἑ
 ἵπο . . . εἰ|άθασιν ποιῶν ἐγγίγντο ἄλλα . . . τοι|ούτοις ᾧ|α' τὸ
 20. κρείττον ἐλπίζοντες πιστεύεται· καὶ τότε εἰ καὶ μᾶλλον δ/α' τὸ τ' προσδοκώμε-
 να κινδύνῳ μίγειθ' ἐρέμιζον, ὅτι | καὶ τὸ βραχύτατον αὐτῶν . . . ἡτ-
 τηθήσεωσ· |
 Ὅτι οἱ δικτάτωρες (1) . . . τὴν ἀγαπῶντες εἰ ἂν . . . ἐγένοντο U. C. 557.
 21. οὐδ' . . . | οὐδ' . . . πυθέμενοι ἢ τ' Ἀντίβαν ἢ | τε|π' ἢ Ῥώμην
 ὁδοῦ ἀποτεινόμενοι καὶ εἰς Καμπανίαν ὁρμήσαντες, | τότε ἢ καὶ ἐκεῖνοι σιωπῶς (2)
 μήτε ἐκούσιοι μήτε βιασθέντες μετὰστασιν εἰς ἀσφάλειαν ἐπειήσαντο.
 LXXXIII. Ὅτι ὁ τάβιος δ' ἐπ' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ δ/α' κινδύνων προσεδρεύετο
 28. . . συμβαλεῖν | ἀνδράσι χειροτέχταις τ' πολέμῳ οὖσιν ἐτόλμα, καὶ ἐν
 πολλῇ | ᾧ|α' τ' τ' σφατιωτῶν σωτηρίαν, ἄλλως τε δ/α' τ' τῶν πολιτῶν
 ὀλιγανθρωπίαν, ἐποιῶτο· συμφορὰν οὐ τὸ μὴ εἶναι | τὰ τῶν ἐναντίων,
 32. ἀλλὰ τὸ τ' οἰκείων ἀποβαλεῖν μεγάλῳ || εἶναι ἰομίζον· ἐκείνας μὲν γὰρ τῇ P. 149.
 παρυσίᾳ τ' πλῆθος κἀνα|κινδυνεύσαι ποτὲ σφαλέντας ἠγείτο· αὐτ' (h) δ', εἰ
 καὶ τὸ βραχύτατον | πταίσαι, πάντῃ (c) κακὸν (d), οὐ πρὸς ἀριθμὸν τῶν τότε ἀπο-
 4. θανόντων, ἀλλὰ πρὸς τὸ μίγειθ' τ' πρὶν παθημάτων, γενήσεωσ ἐλογίζε-
 το· τοῖς | μὲν γὰρ ἀκεραίοις πράγματι καὶ τὰ δεινότερα βραδύως πολλάκις
 ᾧ|α' | ἀνθρώπων ἐξίσασθαι· ᾧ|α' ἢ προκεκμηκότας καὶ τὰ βραχύτατα κα-
 κοῦν | ἵλεγει· καὶ ἢ δ/α' τοῦτο τοῦ νόμου συμβαλεῖν τ' πρὸς αὐτῷ ἀποκιν-
 3. δυνεύσαι, καὶ πρὸς αὐτ' εἰπέντ' ὅτι οὐκ ἂν πλείους ἑκατ' ἀνδρῶν | ἀπέλοι-
 το, οὔτε ἐσείσθῃ, καὶ προσανήρητο αὐτ', εἰ καὶ αὐτὸς ἂν ἐθελήσειεν τῶν ἑκατ'
 ἀνδρῶν γενέωσ;

novi . . . oblatum fuerit, saepe aliud sibi confingunt . . .

Dictatores . . . certiores facti, quod Hannibal ab itinere romano di-
 vertisset, atque in Campaniam se contulisset, tunc et ipsi tacite neque volun-
 tarii neque tamen prorsus coacti, securitatis causa stationes transtulerunt.

73. Fabius securitati magis quam periculis ademptis intentus erat, neque
 cum viris belli peritissimis decertare audebat; salutemque militum, praesertim
 ob civium infrequentiam, diligentissime custodiebat: sibi quoque magno detrimen-
 to fore putabat, non si hostes haud occidisset, sed si forte suos milites pes-
 sum dedisset. Hostes enim multitudine abundantes deuno tentaturos putabat
 proelii aleam, etiamsi forte inferiores discessissent: sibi autem quaquaversum,
 quantumvis leviter laboraret, fore exitiosum; idque non ex nunc pereuntium
 numero, sed ex magnitudine praeteritarum cladum effectum iri reputabat.
 Nam rebus integris, maximas quoque calamitates ab hominibus facile perferri
 aiebat: verum antea iam afflictos, levissimis quoque malis obtundi. Quare et quum
 filius cum hortaretur ad periculum ademptum, diceretque nihilo plus centum
 hominibus fore periturum; non mutavit sententiam Fabius, filiumque interro-
 gavit, utrum ipse in centenarii illo numero esse vellet?

(a) Notemini adverbium. (b) Hinc scio an in cod. sit αὐτῶν. (c) Cod. πταίσαι πρὸς (d) In cod. fortasse πρὸς.
 etiam Zonaras. Livius autem XXII. 297. narrat quid (1) Quippe duo iam dictatores erant, quoniam
 Romae per id tempus ob procurandas religiones actum plebiscito aequatus Fabio dictatori Minucius magi-
 ster equitum fuerat. Liv. XXII. 26; Plat. Fab. IX.

ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι οὐχ ἔπως | αὐτεπάγγελτοί τι τῷ Ἀντίβα ἔπιμψαν,
ἀλλ' ἐν γέλωτί τε αὐτ' ἐποιούντο ὅτι τε εὐπράττειν καὶ ὅτι πολλὰ κατορθοῦν 12.
εἴ ποτε θράσων σφίσι, καὶ ρήματα καὶ στρατιώτας παρ' αὐτ' ἦγχι · λέγοντες
μηδὲν | ὁμολογεῖν τὰς αἰτήσεις αὐτοῦ ἢ κατορθώσεσι · ὅν γὰρ κρατοῦντας |
προσέκειν καὶ τῷ παρόντι στρατεύματι ἀρκεῖν, καὶ ρήματα οἵκαδ' ἐπέμψιν, 16.
ἀλλ' οὐχ ἕτερα πρὸς ἑαυτῶν προσεπατεῖν (1) ·

LXXV. Ὅτι τοῖς πολλοῖς σύνηθες τοῖς ἀρχομένοις συμφέρειν φαδίως · |
ἄλλως τε καὶ ὅπ' ἀβρολῇ τ' εὐδοκίμούντων προστίθενται · διότι | τὸ μὲν ἄρτι
προσφαινόμενον συναύξειν, τὸ δ' ἐπερέχον ἐκκαθαίρειν | πεφύκασι · τοῖς μὲν 20.
γὰρ ἐπὶ πλείονος σφῶν προφέρειν οὐκ ἂν τις | ἐξείκης παρίσωθειν, τὸ δ'
ἀδύκηντον αὐξηθῆναι, ἐλπίδα δ' ἐκείνοις | ἐς τ' ὁμοίαν εὐτυχίαν εἴρει ·

U. C. 57. Ὅτι ὁ Γούρξος ἰσομορίαν λαχὼν | τῷ Δικτάτωρι, καὶ ἠττηθεὶς ὑπὸ
Καρχηδονίων, μετεβάλετο (2) · σωφρονίζεσι γὰρ πως ὅν μὴ πᾶν ἀνθρώπου αἰ 24.
συμφοραὶ · ἐκ ἐθελοντῆς | τ' ἡγεμονίαν ἀφῆκε · καὶ αὐτ' ἰσχυρῶς ἐπὶ τούτῳ πάν-
τες ἐπήνισαν · οὐ γὰρ ὅτι μὴ κατ' ἀρχὰς ἔγνω μεμπτὸς ἐισομίζετο, ἀλλ' |
ὅτι μὴ κατώκνησε μετανοῆσαι, καλῶς ἤκουε · τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ πρώτης εὐθὺς 28.
τὰ προσήκοντα τινὰ ἐλέσθαι, τὸ εὐτυχίας ἔργον ἠροῦντο | εἶναι · τὸ δ' ἐκ τ'
πεύρας τῶν πραγμάτων τὰ βελτίω μαθόντα μὴ αἰσχυρῶς μεταθείσθαι, μι-
γρῶς ἐπήνεν · καὶ ἐκ τούτου διεχθῆναι σαφῶς ὅσον ἀνὴρ ἀνδρὺς, ἀρετὴ τε
ἀληθὴς δοκίμως | διαφέρει · ἃ γοῦν φθόνῳ καὶ ἀβρολῇ πρὸς τῶν πολιτῶν ὁ Φάβιος 32.

P. 150. ἀφ' ἧς, ταῦτα παρ' ἐκόντος τ' συνάρχοντος καὶ διομένου γε ἀνεκτῆσατο.
U. C. 55. LXXVI. Ὅτι ὁ αὐτὸς μέλλων ἐκ τ' ἀρχῆς ἀπαλλαγῆσαθαι, ὅν ὑπάτερος

Carthaginienses adeo suppetias Hannibali sponte non miserunt, ut etiam illum risui habuerint, qui se rem bene feliciterque gerere scriberet, et tamen pecuniam ac milites ab iis exposceret: aiebantque postulata haec cum bonis eius successibus non consentire. Namque oportere ut victores praesenti exercitu contenti sint, opes autem in patriam mittant; non ut alia subsidia ab eadem requirant.

75. Mos est multorum indulgenter lavendi iis qui honorum cursum primo ingrediuntur: iidemque criminationibus premunt illos qui gloria iam florent. Quippe naturaliter feruntur ad id augendum quod nuper emergit, destruendum autem quidquid altius eminet. Causa rei est, quod qui plurimum dignitate superant, eos continuo se exaequaturum nemo confidit: illi autem qui praeter expectationem augentur, spem aliis quoque parvis felicitatis iniiciunt.

Rufus potestatem dictatori parem adsecutus, mox a Carthaginiensibus victus, animum immutavit. Prudentiores enim redduntur ab adversis casibus ii qui plane non sunt fatui. Sponte igitur se copiarum ducatu abdicavit; quam ob rem valde ab omnibus commendatus fuit: non enim tam reprehendus visus est, quia principio inscitia laboraverat, quam laudandus quia paenitere postea non dubitaverat: namque initio statim optima eligere, felicitatis esse putabant; ast eum, quem rerum experientia edoctum haud puduisset mutare sententiam, magnopere laudabant: atque hinc patescere aiebant quantum homo hominem, veraque virtus simulatam praeceat. Ita Fabius quod sibi invidia et calumnia civium eripuerat, id volente atque orante collega recuperavit.

76. Idem dictatura abiturus, consulibus ad se vocatis potestatem supremam

(1) Hunc quoque locum a Dione in suam rem et apud Plut. Fab. XIII. Sed tamen Minucii laus apud Zonaras VIII. 26, verbis immutatis. neutrum extat.

(2) Prolisius hoc scribitur apud Livium XXII. 29.

4. μετεπέμψατο, καὶ ἐκείνην (2) τὴν αὐτοῖς παρέδωκε καὶ προσπαρήνισεν | πάνθ' ἔτα
πραχθῆναι ἔχον ἀφθονώτατα (1) · τὴν τε γὰρ σωτηρίαν τῇ πόλει προετίμα
τοῦ μὲν γε δοκίμην καλῶς ἄρχειν · καὶ οὐκ ὅξ ὡς ἂν | ἔπαισαν ἰδιωγω-
μονήσαντες, ἀλλ' ὅξ ὡς κατέρωθωσαν πεισθέντες | αὐτῷ μᾶλλον ἐπαινέθησι-
σθαι προτερόκητε · καὶ οἱ ὑπατοὶ δὲ οὐδὲν | θρασείως καὶ τὸ τοῦ Φαβίου ὑπο-
θάκῃ ἐπραΐσαν · ἀλλ' ἐν ἀμείμονι | τὸ μὴ τι καταπραΐσαι τοῦ καὶ σφαλῆναι
τιδέμενοι, καὶ χάραν | πάντα τὰ δὲ ἡγεμονίας χρεόν ἐμειναν.

12. Ὅτι αὖ μαντικῆς καὶ | ἀστρονομίας φησὶν ὁ ΔΙΟΝ. ἰδὼ μὲν τοὶ οὔτε
αὖ τοῦτων, οὔτε αὖ τῇ | ἄλλων ἐκ μαντικῆς προλεγομένων τισὶ συμβα-
λεῖν ἔχω · τί γὰρ παρ' αὐτῶν καὶ βούλεται προσημαίνειν, εἰ γὰρ πάντως τί τι ἔσαι;
μηδὲμία ἂν | αὐτοῦ ἀποτροπὴ μήτ' ἀνθρωπίνῃ φειτεχνήσῃ μήτ' αὐθιᾶ
προνοία γένοιτο · | ταῦτα μὲν οὖν ὅπῃ ποτε ἐκάστω δοκίνομιζέσθω (2).

16. LXXVII. Ὅτι ἤρχον Παῦλος | καὶ Τερέντιος ἄνδρες οὐκ ὁμοίτροποι, ἀλλ' U. C. 573.

10. ὅξισιν τῷ ἀφρόνῳ τοῦ | γίνεσθαι καὶ τὰ ἄθῃ ἀλλάττοντες · ὁ μὲν ὑπαξίδης τε ἦν
καὶ παιδεία | ἐκικόσμητο, τό τε ἀσφαλὲς πρὸς τὴν προσιτοῦς προετίμα · καὶ πῃ
καὶ ἐκ | τῆς αἰτίας ἦν ἐπὶ τῇ προτέρᾳ ἀρχῇ εἰλήφει κεκολλημένῳ (1) οὐκ ἐθρα-
σύνιτο, ἀλλ' ὥπως μὴ καὶ αὐθις τὸ δεινὸν πάθοι μᾶλλον ἢ ὥπως ἀποτολ-

commisit; monuitque eos quidquid magis innocuum factu foret. Et se quidem urbis salutem pluris fecisse aiebat, quam ut ipse praeclare solus imperare videretur: ab illis vero se sperare, ut laudem consequerentur non consilio privato male rem gerendo, sed ex monitis eius prospere agendo. Ergo consules dum Fabii admonitionibus parent nullum audacius facinus moliti sunt: sed e sua re magis esse putantes nihil agere quam cladem accipere, in stationibus suis toto consulatus tempore perseverarunt.

De divinatione et astronomia sic ait DIO. Equidem neque de his neque de aliis, quae divinando praedicuntur, definire quicquam velim. Nam cur oportet ante portendi, siquid omnino futurum est? Profecto id nulla vel arte humana vel providentia divina averti poterit. De his igitur pro suo quisque libito sentiat.

77. Consulatum gerebant Paulus atque Terentius diversa indole praediti homines, genere haud minus quam moribus discrepantes. Ille quidem patricius erat ac disciplinis ornatus, securitatemque audaciae praeponebat solitus: quin adeo propter criminationem quoque, qua in superiore consulatu male mulcatus fuerat,

(1) Cod. Lucianus. (2) Lege Livium XXII. 35.

(1) Plutarchus in Fab. XIII.

(2) Hanc suam de divinandi arte sententiam protulit Dio, quum ea prodigia ac vaticinia commemoraret, quae Cannensi cladi praefuerunt: quae cuiusmodi fuerint, scribit Zonaras VIII. 1. sine dubio a Dione haerens, id quod a referente apud nos vaticinio fragmento demonstratur de Paulo ac Terentio, quod eisdem verbis apud Zonaram extat, subtractis tantummodo compendii gratia aliquot sententiis. Sic ergo Zonaras: Παῦλος συμφορὰ περιπέσειν ἡς οὔτε προὔδεν οὐδ' ὑπερὶν δεινοτέρᾳ οὐδὲ μήτ' τροχ. χήκτο δὲ καί τις καί τινος τέρας, καὶ τὰ τῆς Σελύλλης λόγον, ἡ τις πρὸ τεσσάρων ἔτων τὴν συμφορὰν αὐτοῖς ἐκινεῖσθαι. Συμφορὰς δὲ καὶ τὸ τοῦ Μάρκου παρακτενέμεν · χρησιμολόγος γὰρ τις καὶ οὗτος γενόμενος, ἐν τῇ διαμάχῃ πεδίῳ πενήτειν αὐτοῦς, ἀντι-

καὶ Τρόας τὸ ἀργαλέον δόκει, ἐπρόβλεπε. τεῦτο δ' ἐν Ἀκουσίᾳ τῇ Διονυσίου ἐντί, καὶ τὸ δοῦμα ἐκ τῆς τοῦ Διομήδους ἐπιστολῆς, ἥν ἐκείνους ἀντιτάσσας ἐποίησεν. ἔχοντες · ἐν γὰρ τῇ πεδίῳ ἐκείνῃ καὶ αἱ Κάνναι. ἔνθα τότε ἐδυστήχοντο παρὰ τῇ τῇ ἰσχυρῇ πόλει, καὶ περὶ τὰς τοῦ Ἀλκίβίου ἐξελθὲς αἰεὶ · ἡ δὲ Σελύλλα φησὶ κατατεθῆαι μὲν τὸ χωρίον πενήτειν, οὐ μὲν τοὶ καὶ πλεονεχίαν τὴν γενετήριαν ἔρη, οὐδ' αἱ διὰ πάσης αὐτὴν ποιεῖσθαι φυλάκας · τοιαῦτα μὲν οὖν ἦσαν τὰ χρησιμολογηματικά· τὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις συμβαίνοντα οὕτως ἐγένοντο · ἔρχοντο μὲν οὖν Παῦλος Αἰμιλίου καὶ Τερέντιος Οὐάβριον, ὁμοῖους οὐκ ὁμοίτροποι etc. Jam inter dictaturam a Fabio depositam, de qua retro in excerptis vaticanis, et Pauli Terentiique consulatum, qui annum sequentem occupavit, pauca sane apud Zonaram narrantur; res scilicet aliquot a Gemino consule gestae, coniunctio

μήσας τὴν κατορθώσῃ· Τερέντιος δὲ ἐν τῇ τῷ ἐμίλῳ ἐτίθραπτο | καὶ ἐν θρα-
σύτητι βαναυσικῇ ἥσκητο· καὶ δὲ ταῦτ' ἐς τὴν τῶν ὀξεφρόνι, | καὶ τὸ κράτος
ἐαυτῷ τοῦ πολέμου προσυπισχεῖτο, τοῖς τε εὐπαφίδαις πολὺς ἐείκειτο, καὶ τὴν 24.
ἡγεμονίαν μόνος πρὸς τὴν τοῦ συνάρχοντος ἐπιείκειαν ἔχειν ἠγεῖτο. [Ἦλθεν
οὖν ἄμφω εἰς τὸ στρατόπεδον εὐκαιρότατα· οὔτε γὰρ τροφὴ ἔτι ἦν τῷ Ἀντίβῳ,
καὶ τὰ τῶν Ἰβήρων κινήθη, τὰ τε τῶν συμμάχων αὐτοῦ ἠλλετριοῦτο· καὶ
εἴ γε καὶ τὸ βραχύτατον ἐπισχέκισαν, ἀπὸνως ἐκράτησαν αὐτῶν· νῦν δὲ (1)]
τὸ τοῦ Τερεντίου ἀπερίσκελον | καὶ τὸ τοῦ Παύλου ἐπιεικὲς (2) ἐβλομένῳ αἰὲν τὰ πρὸς-
ήκοντα, συγχωροῦντος ὃ τὰ πολλὰ τῷ συνάρχοντι (δεινὴ γὰρ ἔστιν ἐλατ-
τωθῆναι | θράσος πρᾶότης) ἔπτησεν αὐτούς. 28.

Ὅτι ἐν τῇ συμπλοκῇ τοῦ | πολέμου οὐδ' οἱ πάντες θαρσοῦντες ἐλαφροτί-
ραν τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου πρὸς τὸ ἄδηνον αὐτῶν εἶχον· ἀλλὰ καὶ ὅσῳ μᾶλλον
ἠγοῦντο νικᾶσθαι, | τόσῳ μᾶλλον ἐδεδείσαν μή πῃ καὶ σφαλῶσι· τοῖς μὲν
γὰρ ἀγνοοῦσι τι, οὐδὲν ἔστι φοβερόν ἐκ τῆς ἀπαιτίας ὑπομένειν· τὸ δὲ ἐκ 32.
λογισμοῦ θαρσοῦν (3) ||| * * *

elato animo non erat; verum potius studebat nequid simile denuo pateretur, quam ut
aliquid prospere gereret. At enim Terentius in plebe educatus, et illiberali proter-
via imbutus, cum alioqui valde superbiebat, tum belli victoriam sibi despon-
debat: et patriciis magnopere maledicebat, seque solum consulem prae col-
legae lenitate existimabat. [Commodissimum ergo accidit, ut ambo in castra
venirent: carebat enim comitatu Hannibal, et res hispanicae turbatae erant,
et socii ab eo alienabantur. Quamobrem si paulo adhuc diutius morati essent,
victoriam sine dubio retulissent. Nunc vero] Terentii inconsiderantia et Pauli
mansuetudo, qui postremus meliora quidem volebat, pleraque tamen collegae
permittebat (solet enim audaciae cedere lenitas) romanas partes depresserunt.

In pugnae conflictu ne audacissimi quidem maiore spe quam metu agita-
bantur ob eventus ambiguitatem: sed quo magis se victuros existimabant,
eo vehementius pertimescebant ne forte inferiores discederent. Nam qui inscii
sunt, nihil iis ob suam insaniam formidandum occurrit: qui autem delibe-
rato consilio audent * * *

servilis Romae oppressa, et Scipionis prosperi aliquot
in Hispania successus; quibus ex rebus apud Dionem
sine dubio scriptis eclogarius vaticanus nihil delegit.

(1) Quem uncis inclusi tractum, is totus a Zona-
ra a me petitus fuit, quia sine dubio Dionis est:
medius enim inter duo vaticana excerpta, quae Zo-
narus quoque recitat, iacet. Iam pro eo est, quae
sunt vera Dionis verba, eclogarius sollemne suum
ibi posuit.

(2) Zonaras praeternavit verba ab ἐπιεικὲς ad
ἐπτήσιν.

(3) Vix dubito quin excerptum hoc vaticanum de
cannensi proelio loquatur; sed tamen nullum illius
apud Zonaram vestigium occurrit.

Sequitur in vaticano palimpsesto lacuna ingens:

nam tertii huius quaternionis desiderantur paginae
postremae quatuor. Deinde quarti quaternionis, quo-
niam decet folium extimum, desiderantur hoc loco
paginae duae. Ergo lacuna paginarum sex. Res au-
tem in hac excerptorum, lacuna demersae comple-
ctuntur annos CLXXXVI; quoniam tot revera inter-
sunt anni inter pugnam cannensem et Labieni com-
memorationem, quae prima mox occurrit in quarti
quaternionis membranarum. Neque est cur quisquam
de maiore membranarum (v. gr. integri quaternio-
nis alicuius) damno suspicetur: satis enim in con-
sequentibus paginis videmus quam exiguum excer-
ptorum de sententiis numerum faciat eclogarius; qui
quippe qui in una pagina 301. librum Dionis XLVIII
cum LVIII connectit.

ΔΙΩΝΟΣ.

ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ.

ΑΤΤΟΤΣΤΟΣ

LXXVIII. * * * (1) [Λαβιηνός] ἐπὶ πρεσβείαν πεμφθεὶς πρὸς Πέρσας, P. 301.
 ἐφ' ᾧ συμμαχίαν αἰτῆσαι καὶ (2) Κασίσιον καὶ Βρούτῳ ὡς δὲ ὁ χεῖν ἐξίβητο, ἢ EX LIBRO
 Περσῶν βασιλέως ἀμφιβέλει ὄντι, καὶ τὴν ἐκβασιν τῶν πραττομένων ἀναμένοντος, U. C. 714.
 4. εἰλετο Λαβιηνός παρ' αὐτοῖς καταμένειν, προτιμήσας τὴν μὲν βαρβάρων βίον τῇ
 οἰκίᾳ (b) ὀλίγην.

DIONIS

HISTORIAE ROMANAE

EXCERPTA

AB AUGUSTO USQUE AD FINEM HISTORIAE

CUM ANONYMI CONTINUATIONE USQUE AD CONSTANTINUM.

AUGUSTUS

78. * * * *Labienus* ad Persas missus orator ut belli societatem adversus Cassium Brutumque impetraret; dum rex persa incertus animi deliberando tempus terit, rerumque expectat exitum, maluit Labienus manere in Perside, barbarorum convictum exitio suo praeferebat.

(1) Ita cod. κατὰ ἀδveraus, communior certe sensus, cum regit secundum casum. Verumtamen apud Dionem editum Zonaramque X. 22 Labienus immo dicitur petivisse auxilia pro Bruto Cassioque quorum commolito erat. (b) Melius in add. οἶκος, in patria.

(1) Dionis libros a I. ad XXXV, paucis demptis fragmentis, interiisse omnes scimus. Itaque excerpta vaticana quae nos priore in parte scripsimus, magnum ei lacunae supplementum adferunt. Illa quippe desinunt in urbis anno DXXXVIII, liber autem editus XXXVI incipit anno DCLXXXVI. Exin Dionis libros usque ad LIV. aiunt esse integros eruditi, cui tamen adfirmationi sine dubio derogare fidem licet, quoniam Dio tantopere tamque varie in codicibus vexatus apparet. Deinde libros a LV. ad LX. passim adhuc mu-

tilos esse videmus. Tum denique a LXI. ad LXXX. seu ad historiae finem nihil superest nisi Xiphilini compendium, cum insignibus codicis alterius vaticani non palimpsesti, et iamdiu noti, fragmentis. Quamquam igitur vaticani palimpsesti excerpta imperialium, ut loquimur, temporum haud raro incidunt in locos Dionis editos, tamen omnia ponenda censui, tum propter lectionis enormes varietates, tum ob partes saepe novas et inauditas, tum denique ut excerptandi methodus lectoribus innotescat.

- EXCERPTA
L. C. 74. τῶν ἢ τῶν ἀλεξανδρίων ἰδεῖν καὶ τὸ σῶμα Πτολεμαίου, ἐν ᾧ ἔφη βασιλεὺς βιό-
λομαι θεάσασθαι, οὐχὶ νεκροῖς. Ὅτι προφητομένων αὐτῷ πάλιν ἐπιτυχῆν τῷ 8.
Ἀπιδί, | ἐν ᾧ φησὶ θεοὺς προσκυνῶ, οὐχὶ βούς.
- L. C. 75. τῇ δυναστείᾳ ἀπαντήσας διέβαλλεν καὶ ἐκάκω. ὥστε καὶ Πρέκλον τινὰ αὐτῷ ἀπαν-
τήσαντα ποτὲ τὸ ῥίνα καὶ τὸ σῶμα τὸ οἰκίον κατασχέειν, αἰνιττόμενος ἔτι οὐ- 12.
δὲ φθιγγαῶς οὐδὲ ἀναπνεῦσαι ἐπὶ αὐτοῦ ἔχουσιν. ἄλλος δὲ | τις λαβὼν μάρ-
τυρας, προσῆλθε δημοσίᾳ. καὶ ἤειπε αὐτῷ εἰ ἐπιγινώσκει αὐτόν; τοῦ δὲ εἰ-
πόντος ἀγνοεῖν, σφαττὴς πρὸς αὐτῷ μάρτυρας, ὁρᾷτε | ἔφη ὅτι ἀγνοεῖ με. μηδὲν 16.
εἰν λήγων ὡς ἐμοῦ πιστευθῇ (2).

TIBERIOS

- LXXVIII. Ὅτι Τιβέριος τὰ καταλειφθέντα ληγάτα Καίσαρος οὐκ ἀπεδίδεν
ἐπὶ γρόνον | πολὺν. ἐπειδὴ δὲ κικροῦ δα' ὃ ἀγορᾶς ἐκφορμὴν περὶ ληγῶν |
L. C. 76. τίς ἰδοῦναι πρὸς τὸ οὗς αὐτῷ ψιθυρίζειν. καὶ ἐρωτηθεὶς ὡς αὐτῷ συνέντων τί 20.
τοῦτο πεποίηκεν; ἔφη τῷ Λύγοις δειδωκέναι ὅτι τὰ ληγάτα | μέχρι τοῦ
τῶν οὐκ ἐδέσθην. ἐκείνων μὲν αὐτίκα ἀπέκτεινεν, ἵνα αὐτάγγελος αὐτοῦ ὅπως
καὶ ἐπισκῆπτων γίνονται.
- L. C. 77. Ὅτι ἐψηφίσαιτο οἱ βασιλεῖς καὶ τὸν νοέμβριον μῆνα, ἐν ᾧ Τιβέριος εἶεν.

Quum Ciesar sepulcrum Alexandri corpusque observasset, cumque hortarentur Alexandrini ut Ptolemaeum quoque videret; ego reges inquit, non mortuos, spectare volo. Iisdem hortantibus, ut Apidem inviseret, ego, respondit, deos non boves veneror.

Cornelius a Cesare dignitate exornatus, violentum se et iniustum praeiuit. Namque in suo magistratu calumniosus erat in omnes et molestus: in tantum ut Proculus quidam ei obviam factus, nares suas osque occluserit; significans, sub eo magistratu ne loqui quidem aut respirare licere. Alius vero conductis testibus publice ad eum accessit, rogavitque num se agnosceret? illo autem respondente se hominem ignorare; conversus ad testes, cernitis, inquit, me ab isto ignorari: quidquid igitur de me is dixerit, me fides ei habeatur.

TIBERIUS

79. Tiberius relicta a Cesare legata diu non praestitit. Quumque forte defunctus nescio quis per forum elletretur, accedens quidam simulavit huic aliquid in aurem insusurrare. Tuam rogatus a praesentibus quidnam egisset; ait se mortuo mandasse ut Augusto referret de legatis nondum exsolutis. Atque hunc Tiberius protinus interfecit, ut ipsemet nuncium rei eius ferret, in qua scurram se gesserat.

Decernente senatu ut november mensis, in quo Tiberius natus erat, ti-

(1) Intellige Aegypti praefecturam.

Intellige autem Gallum poetam, cuius violentiam te-

(2) Ergo falsa videtur Dionis editi lectio, quae statuit etiam αὐτοχειρία a Dione et ab Hieronymo haec non Cornelio Gallo sed Largo accidisse ait. in chronico aliisque memorata.

24. γίθῃ, τιβέριον καλεῖσθαι· ὁ ὅς οὐκ ἐδέχετο, εἰπὼν αὐτοῖς, καὶ ἴαν δικαζέεις Καίσαρες ἔχητε, τί ποιήσῃτε;

Ὅτι Τιβέριος ὅτῳ κατηγορούμενος ἐπὶ | τινὶ πικρῶς ἐκόλαζεν, οὕτως ἐπι-
λέγων, οὐδεὶς ἐκὼν ἄρχεται, ἀλλ' ἄκων εἰς τοῦτο συγκαλύπτεται· μὴ μόνον
28. γὰρ ὅτῳ μὴ πειθαρχεῖν ἀρχομένης | ἡδίας, ἀλλὰ καὶ ἐπιβυλεύειν τοῖς ἄρχουσι·
καὶ προσεδέχετο ὅτῳ κατηγοροῦντας, μὴ δ' ἀκρίων εἶτε δούλος καὶ δεισώτης, εἶτε
[κατὰ πατρὸς (a)] υἱὸς λέγει (1). |

LXXX. Ὅτι Λιβίας ποτὲ προτοῦσης, γυμνοὶ ἄνδρες ἐνεφάνησαν αὐτῇ ^{EX TIBERO}
γυναικὶ (b), καὶ δ' ἐκ τοῦτο ἤγοντο πρὸς θάνατον (2)· ἡ δὲ ἐκίλῳσεν αὐτῶν ἀρε- ^{CAES. U. C. 721.}

32. θῆναι ἡποῦσα ὅτι τ' σφρονοῦσαις οὗτοι ἀνδρίαντες δοκοῦσιν εἶναι. ||

Ὅτι ἡ αὐτὴ ἐρωτηθεῖσα ποίοις τρόποις χρωμένη τοσούτον ἐπὶ τοῦ Καί. p. 302.
σάρκος ἐκράτησιν ἔφη, αὐτὴ τε ἀκριβῶς σφρονοῦσα, καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα

4. αὐτῷ ἡδίας ποιοῦσα, καὶ μηδὲν ἄλλο τι τ' ἐκίνα πολυπραγμοῦσα, καὶ τὰ
ἀφροδίτια αὐτοῦ ἀθύρματα μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιεῖται.

Ὅτι Τιβέριος βασανίζων τιὰ σφοδρῶς ἐπὶ ψείδειν αἰτίαις, καὶ γνοῦς ^{U. C. 722.}
ὅτι ματὴν ἐβασανίσθη, ἐκίλῳσεν αὐτὸν σπασδαίως | ἀναιρεθῆναι· τῷ γὰρ οὕτως

8. ὑβριζέμεντι συμφέρειν ἔλεγεν τ' ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου.

Ὅτι Τιβέριος νόσον προσποιητάμενος τ' Σεῖαν ^{U. C. 723.}
ῥώμῳ προέπεμψε, λέγων μέρος τοῦ | σώματος αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν ἀποσπᾶ-

berius vocaertur; non sivit, dicens: quid vero facietis si tredecim erunt Cae-
sares?

Tiberius in accusatos de coniuratione aliqua acerbè animadvertēbat, dicens: neminem sponte obtemperare, sed invitum ad id cogi; nec solum homines non libenter obedire cum aliquid iis imperatur, verum etiam imperantibus insidiari. Pronis igitur auribus delatores excipiebat; ac perinde habebat si vel servus domini vel filius patrem accusaret.

80. Liviae in publicum prodeunti viri nudi, mulieri ipsi, occurrerunt: quam ob rem ad necem quum ducerentur, ipsa eos dimitti iussit dicens, pudicis feminis viros huiusmodi statuarum instar videri. Eadem rogata quibusnam artificii animum Caesaris tantopere obnoxium sibi fecisset, respondit: se quidem apprimè pudicam exhibendo, et quidquid Caesari placuisset libenter faciendo. Ceteroqui nihil de rebus eius praeterea quaesivisse, atque eius levitates amatorias ne se scire quidem simulavisse.

Tiberius postquam hominem quendam ob falsa crimina valde excruciavisset; mox cum immerito tortum cognovisset; iussit eundem ilico occidi: namque homini talem iniuriam passo expedire aiebat vitā excedere.

Tiberius morbum simulans Seianum praemisit Romam tamquam ipse mox subsequens: aiebatque se partem animae et corporis ab se divellere; cum-

(a) Desunt in cod. duo verba haec, (b) Vocab. γυναικὶ est in margine ab alia manu.

(1) Fragmentum hoc sine dubio pertinet ad libri huius.

LVII. capitulum aliquod post octavum decimum; ne-

que tamen in mutilis editionum reliquiis visitur, prisca lege vetitum erat. Plut. in Romulo cap. XX. quamquam ibi Tiberii multiplex sacvities scri-

(2) Quippe eiusmodi nuditatis flagitium romana

σβαι ἀπ' αὐτοῦ · κὶ θείβαν | αὐτ' (2) κὶ κατεφίλησεν μὲν δακρύων , ὥς
Σεῖανόν ἐπὶ πλείον ἱπαίρειας (1).

LXIII. 12.
L. C. 784.

LXXXI. Ὅτι Σεῖανόν Ῥέγυλος κὶ ὁ Λάκων (2) λαβόντες αὐτ' ἴδησαν , κὶ ἤγα- 12.
γον | εἰς τὸ δεσμωτήριον · κὶ ἐντεῦθεν μᾶλλον ἂν τις τ' ἀνθρωπίνῳ ἀσθένειαν
ἐλήσῃ , κὶ παιδωθήσεται μὴ τε ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ὀγκοῦσιν , & | ἐπὶ τοῖς δο-
κοῦσιν ἐναντίοις μὴ δυσχεραίνειν · οἱ γὰρ πάσαι ὡς δεσπότην | τιμῶντες , τότε 16.
ὡς δραπετὴν ἐφύλαττον .

LXIII. 19.

L. C. 785.

Ὅτι ὁ Τιβέριος πολλοὺς φίλους μὲν θάνατον τοῦ Σεῖανου ἐτίμησεν , πολ-
λοὺς ἢ ἐκόλασεν , ὡς | κἀντεῦθεν ταῦτα πάντα εἰς τ' τύχην ἀναφέρει (3).

Ὅτι Τερέντιος ὅππ' ἐφίλει Σεῖανου κρινόμενος ὥσπερ Τιβερίῳ εἶπεν , ἐγὼ
οὐδὲν ἠδίκησα εἰ τούτῳ ὡς φίλῳ ἐχθρόν , ὑπὸ σοῦ ὄρων αὐτ' τιμώμενον · | εἰ 20.
γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ ὁ πάντα ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπλανήθης (4) , τί θαυμάζον εἰ &
ἐγὼ συνέξηπατήθην ; κὶ γὰρ προσήκει ἡμῖν πάντας ὅσων | τιμωμένους ὑπὸ σοῦ
ἀγαπᾶν , μὴ πολυπραγμονοῦντας ὁποῖοι ποτὲ εἴσι , | ἀλλ' ἵνα ὅσον τ' ἐφίλει 24.
σφῶν ποικίλους τὸ τῷ αὐτοκράτορι αὐτοῖς ἀρέσκων (5) .

Ὅτι δὲ ἀπληκτιζομένη ποτὲ Γαίῳ κὶ Τιβερίῳ τ' ἐκγόνοι , ἔφη πρὸς τ' Γαίον

que complexus osculabatur lacrimans ; ita ut Seianus maiores adhuc spiritus
sumeret .

Si Seianum Regulus et Laco prehensum et vinctum carcere incluserunt . At-
que hinc maxime licet humanam miserari infirmitatem ; ac porro erudiri , ut
neque prosperis rebus inlesemur , neque adversas molestius feramus . Ecce enim
qui antea Seianum ut dominum venerabantur , nunc ut fugitivum custodiebant .

Tiberius multos familiares post Seiani interitum ad honores provexit , mul-
tos item supplicio adfecit . Quamobrem cuncta haec ad fortunam referenda es-
se videmus .

Terentius ob Seiani amicitiam a Tiberio damnatus , nihil ego , inquit , pec-
cavi hoc homine familiariter utens , quem a te honoratum videbam . Iam si tu ,
imperator , cui omnia probe explorata sunt , falsus tamen es ; quid miraris me
tecum esse deceptum ? Par quippe est omnes illos a nobis diligere , quos tu
honore adficias ; neque porro inquirere cuiuscemodi ii sint , atque unum amicitiae
modum statuere imperatoris gratiam .

Caio et Tiberio nepote pulsantibus invicem cum altercatione , Tiberius

(2) Cod. Ιαντίν .

(1) Hoc item fragmentum in Dione desideratur .

(2) Consul erat Regulus , Laco autem noctur-
porum vigilum praefectus .

(3) Desideratur hic locus in Dione edito ; nisi
forte sumitur ex LVIII. 6.

(4) In his excerptis Tiberium ut praesentem
Terentius adloquitur ; verum is in Dione edito veluti
de absente loquitur . Et sane Tiberius Capreis ver-
sabat , Terentius autem Romae , ut verisimile est ,
absentem dicebat .

(5) Meliora Plauto apud meliorem principem di-

cit (epist. III. ad Antonium Pium) de amico suo
loquens qui in imperatoris iram incurerat . *Non
sciam an qui (pro aliquis) dicat debuisse me ami-
citiam cum eo desinere postquam cognovissim gra-
tiam eius apud animum tuum imminutam . Num-
quam ita animatus fui , imperator , ut corruptas in
rebus prosperis amicitias , siquid adversi increpu-
isset , desererem . Ego cum qui te non amat , hostis
numero habeo ; quem vero tu minus amabis , mi-
serum potius quam hostem iudicabo .*

ὁ πάππος Τιβέριος, τί σπυδάξεις; καὶ σὺ τοῦτον φονεύσεις, [καὶ σε ἀλλοίωσι (1)].

EX LIBRO
LVIII. 25.
CH. 53.

28. Ὅτι συνεχῶς ὁ Τιβέριος τοῦτο τὸ ἱαμβίδιον ἐπιφθίγγειτο,
Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί.

Ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ ὁ Πρίαμον ἱμακάρειεν ὅτι μὴ τὸ πατρίδ' αὐτοῦ βασιλείας ἀπώλειτο.

LXXXII. Ὅτι Αἰμίλιος Μαρμέριος (2) δρᾶμα ἐποίησεν ἑπὶ Ἀτρείᾳ ἐπὶ γράφειν ἐν ᾧ εἰσῆγαγε τινὰ λέγοντα καὶ τὸν Εὐριπίδην, ὅτι

CH. 54.
Cor. 21.

Τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεών (3).

33. Καὶ μαθὼν τοῦτο || Τιβέριος ἐφ' ἑαυτῷ τὸ ἔπος ἐξίλαβεν, Ἀτρεία ἑαυ- P. 349.
τὸν δεῖν τὰ μύση τῶν φόνων ὧν ἐργάσατο κληθῆναι νομίσας, καὶ ἔλεγεν οὗ-
τος ἡμὲν Ἀτρεία ἐποίησεν, | καὶ γὰρ αὐτὸν Αἴαντα ποιήσω· ἀνάγκη οὖν αὐτῷ
εἰσῆγαγεν ὥστε αὐτὸν ἑαυτὸν ἀνιλεῖν.

4. Ὅτι δ' βούλεται τις καὶ ἐπιθυμεῖ, τοῦτο καὶ θάπτον πιστεύει (4).

Ὅτι Λεύκιός τις Ἀρούντιος καὶ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῇ παιδείᾳ προήκων CH. 57.
ἰωρακῶς τὸν Τιβέριον τὴν ἐπιθανάτον νοσοῦντα καὶ κινδυνεύοντα, καὶ τὴν βασιλείαν ἐπὶ Γάιον φερομένην, ἀνείλεν ἑαυτὸν ἰπῶν ὅτι οὐ δύναμαι | ἐπὶ γή-
ρωσ δισπότη καὶ νεωτέρῳ τοιοῦτῳ δουλεύσαι.

CH. 57.
Cor. 27.

avus Caio dixit, cur properas? et tu hunc occides, et te alii.

Semper Tiberio hic in ore iambus erat:

Me extincto tellus igni misceatur.

Idem Priamum quoque beatum praedicabat quod simul cum patria regno-
que periisset.

82. Aemilius Mamertius tragoediam scripsit, cui titulum fecit Atreus; in ea-
que personam quandam posuit auctore Euripide dicentem:

Dominorum stultitias pati oportet.

Re cognita Tiberius versiculum in se convertit, quem Atreum ob invisas,
quas patraverat caedes, appellari putabat: aitque, hic me Atreum fecit, ego
verò ipsum vicissim Aiacem reddam. Ergo illi necessitatem imposuit semet
ipsum morte plectendi.

Quod quis vult et optat, idem etiam celerius sibi persuadet.

Lucius quidam Aruntius aetate simul doctrinisque proventus, ut vidit Ti-
berium lethali morbo correptum iamque in extremis versantem, imperium au-
tem ad Caium recidere, manus sibi attulit, dicens non posse se, aetate se-
nili, tali domino et iuveni famulari.

(1) Praetermisit hoc comma suprius librarius, quod ego tamen facile restitui ex Dione edito, a quo parum abludivit Zonaras XL 3. καὶ ἑαυτὸν ἐλ. Tacitus autem annal. VI. 46: occides hunc tu, et te alius. Iam pueri Tiberii necem Caio postea iubente patratam narrat miserabiliter Philo iudaeus lib. de virt. ed. Mangey T. II. p. 550.

(2) Variant huius loci verba in editis, ut etiam

in consequentibus.

(3) Presumidatus est hic in Dione edito, nec non apud Zonaram, locus; quem nunc demum genuinum vaticanus codex sistit. Est autem versiculus ex Euripidis phoenissis 596, laudatus a Cicerone ad Att. II. 25, ut iam Dionis scholiastae observarunt.

(4) Non occurrit haec in editis sententia.

CH. 57. Ὅτι ἐξακῶς | ποτὲ ὁ Τιβέριος Μάκρωνος καὶ Γαίου τὴν φιλίαν, εὖ γε 8.
Cap. 28. ἔφη ποιεῖς τὸν δυνάμενον καταλιμπάνων καὶ πρὸς τὸ ἀνατίλλοντα τρέχων.

Γ Α Ι Ο Σ .

EX LIBRO
LVIII. 8.

LXXXIII. Ὅτι Γάιος | Πίσωνα ἐχορίσας δέδωκεν αὐτῷ δέκα δούλους
μόρους· ἐπὶ δὲ | ἐκείνος ἐδέετο πλείονας αὐτῷ δοθῆναι, ἐκέλευεν αὐτῷ 12.
ἔσοις βούλεται χρῆσθαι, | εἰπὼν ὅτι καὶ στρατιῶται μέντοι τοσοῦτοι σοὶ
συνέσονται.

Cap. 16.

Ὅτι μετὰ πολλὰς ἐπινοίας ὁ Γάιος τελευταῖον ἐπὶ τὴν σύγκλητον ἐπέ-
πιτο, καὶ ἐγκλήματα | αὐτοῖς ἐπῆγεν ὅτι τὸν Τιβέριον κακῶς εἰρήκασιν· ἐμοὶ 16.
μὲν γὰρ, ἔφασκιν, | αὐτοκράτορι ὄντι καὶ τοῦτο ποιεῖν ἐξέστι· ὑμεῖς δὲ οὐ
μόνον ἀδικεῖτε, ἀλλὰ καὶ | ἀσεβεῖτε πρὸς τὸ ἄρξαντα ὑμῶν οὕτω διακείμενοι· καὶ
εἴ τι κακὸν ἐποίησιν, ὑφ' ὑμῶν προτρεπόμενος ἔπραξεν· καὶ ὁ Σειανὸς ὑφ' ὑμῶν
φουσηθεὶς ἀπώλειτο.

Cap. 18.

Ὅτι Γάιος Πρίσκον ἀνιλὼν διὰ χρήματα, καὶ ὀλίγα εὐρὼν | ταῦτα,
θαυμαστῷ λόγον ἐφθέγγετο, ἠπάτησέ με καὶ μάτην ἀπώλειτο· ἡδύνατο γὰρ 20.
ἐπὶ τούτοις (α) ζῆν.

Cap. 19.

LXXXIII. Ὅτι Δομήτιος ῥήτωρ ἄριστος καὶ δεινότατος, φαῦλος αἰὲρ, ἐπὶ
τὸν Τιβέριον γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐσυκοφάντησιν, | ὥστε ἐγγὺς θανάτου γενέ-
σθαι· καὶ συναντήσας αὐτῇ | ποτὲ ἐξετράπη τῆς | ὁδοῦ αἰσχυρόμενος· ἐκείνη (1) 24.

Tiberius observata Macronis cum Caio arpicilia, recte inquit facis, qui
occidente sole relicto ad exorientem curris.

C A I U S

83. Caius Pisoni relegato decem tantummodo famulos concedebat. Illo autem
plures dari sibi poscente, iussit cum quotquot vellet sumere, dicens: at
etiam milites totidem tibi aderunt.

Post multa commenta Caius ad extremum in senatores inveli coepit, eos-
que criminibus onerare, quod Tiberio maledixissent. Et mihi quidem, inquit,
imperator hoc quoque facere licet: vos vero non inique solum verum etiam
secrete agitis, qui principem olim vestrum sic oderitis. Et quidem ille siquid
pravum fecit, vobis auctoribus egit. Immo et Seianus adsentationibus vestris in-
flatus in perniciem decidit.

Caius occiso ob divitias Prisco, quum eas satis modicas mox invenisset,
mira verba dixit: decepit me, et incassum periit; nam per has quidem opes
licebat ei vivere.

84. Domitius orator summus ac disertissimus, sed homo improbus, nobilem
matronam sub Tiberio calumniatus in capitis discrimen adduxit: quam quum
obviam aliquando habuisset, declinavit a via pudore suffusus. Illa autem pro-

(*) Ἐνὶ τούτοις male deest in edd., praeter alias varietates. Item deest apud Zonaram XI. 5.

(1) Sic etiam in Dione edito *ἐκείνη*; quod voca- *pina*; neque ipse Reimarus sensit errorem. Reap-
bolum latinus Dionis interpres male reddidit *Agrip-* autem quae occurrit in via Domitio mulier, ea non

δὲ πλησίον παραγενομένη, ἔφη θάρσει Δομίτι, ἔτι εὐ σὺ μοι ἑπαίτις, ἀλλ' Ἀγαμέμνων (1).

- Ἐπεὶ οὐτὸς ὁ Δομίτιος ἐπίγραμμα ποιήσας εἰς εἰκόνα τοῦ Γαίῳ, ^{CH. 59. Cap. 19.} εἶπεν ὅτι εἰκοστὸν ἔβδομον ἔτ' ἄγων δεύτερον ὑπάτασεν. τοῦτε λαβόμενος 28. ὁ Γαῖος κατηγόρησεν αὐτοῦ ὡς ὀνειδίζοντος τὸ μαιρακιδῶδες αὐτοῦ καὶ παράνομον, καὶ εἰς τὸ συνέδριον αὐτὸν ἤγαγεν ὥστε θνητόμυθον. καὶ λόγον περικίλως συγκείμενον εἶπεν, ὅτι εἰ ἀπειλογήσατο ἰεθνήκει. ὁ δὲ λέγοιτος αὐτοῦ ἰθαύμαζεν, ὅτι ἐπεκρέτει ὡς ἀπροαίτις τις ἀλλ' οὐ κατηγορεύμενος. 33. πλώσαντες δὲ, καθ' ὑπερβολὴν ἰδέκει πῶς δεινότητα τοῦ λόγου θαυμάζειν. καὶ δοθείτω καιροῦ ἀπολογίας, εἰς ὁλοφυρμὸν ἐξέπειτο. καὶ τέλος εἰς τὴν γῆν P. 350. κατέπεισεν ἰκετεύων, καὶ ὡς ῥήτορα μᾶλλον οὐχ' ὡς Καίσαρα φεβεῖσθαι λέγων. ἐκείνῳ ἡ ὀρθὴν ταῦτα καὶ ἀκούων διεχύθη, πισεύσας ὅτι τῇ τῆς λόγων παρὰ 4. ρασκίῳ κεκράτηκεν. ὅτι ἀπέλυσεν αὐτὸν εἰπὼν, μηκέτι νόμιζέ σαι δεινὸν ῥήτορα, δὲ ὅτι ὕψατον ἀπέδειξεν.

- LXXXV. Ὅτι Σινέκας Ἀντίκας (a) ἅπαντας οὖν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπους ^{Cap. 19.} σοφία ὑπερβαλλόμενος, ἐπειδὴ λόγον ἔω' αὐτῷ εἶπεν καλῶς συγκείμενον, 8. ὑπὲρ τοῦτε ὅτι μόνον ἱμιλλῇ ἀπόλλυται. ἀλλὰ ἦεν ἀφῆκεν, γυναικὶ πισθεὶς ἢ τι σινεκάθειδεν, εἰπούση ὅτι καὶ φθόνη ἔχει καὶ οὐκ εἰς μακρὰν τελευτήσει. ἀληθὴς ἢ τοῦτο τομίσας εἶναι, συνεχώρησεν αὐτῷ ὅσον εὐδίστω θνητομένῳ (b).

pe accedens, bono inquit animo esto Domiti; neque enim apud me tu reus sed Agamemnon.

Idem Domitius scripto in Caii imaginem epigrammate, aiebat cum anno aetatis septimo supra vigesimum iam iterum fuisse consulem. Caius comperto epigrammate, accusavit Domitium tamquam sibi exprobrasset puerilem aetatem et non legitimam; pertraxitque eum in senatum, ceu mox moriturum; et ipse orationem ornate compositam recitavit. Quod si Domitius defensionem struxisset, moriendum ei fuerat: verum is, Caio dicente, mirari se significabat, ac veluti ex audientibus quispiam, non ut reus, plaudebatur. Quumque Caesar peroravisset, simulabat se orationis eius vim summo-pere admirari. Mox ei concesso defensionis orandae spatio, in clamores erupit, denique humi stratus supplicem se professus est, seque orationem magis quam Caesarem formidare dixit. Ille haec cernens audiensque magnopere exhilaratus est, dum putat se orationis apparatu vicisse; absolvensque Domitium, cave, inquit, disertum te oratorem deinceps credas. Tum et consulem eundem creavit.

85. Annaeus Seneca, qui cunctos sui temporis homines sapientia superabat, quum orationem pulchre compositam, Caio regnante, recitavisset; ob eam unice rem periturus erat. Sed tamen huic Caius pepercit, feminae concubinae auscultans, quae Senecam phthisi laborare adfirmabat, et non multo post moriturum. Id ita se habere Caius putans, indulgit homini ceu brevi vitam cum morte commuturo.

(a) Edl. "Αντίος. Tum et reliqua ibidem oratio variat. (b) Cod. τεθνηζόμενον".

Agrippina Caii mater erat, sed Agrippinae quaedam ⁽¹⁾ Respicit ad Achillis verba Iliad. I. 335. amica vel adlinis, quam Domitius capitali crimine quum ab eo Driseis abduceretur. ream fecerat.

- Cap. 22. Ὅτι Γάιος | οὕτως ἦν | ἀφιάκритος περὶ τοῦ φόνης, ὥς ποτὶ προση-
 γχθέντων αὐτῷ πολλῶν κατηγορημένων ἐφ' ᾧ ἐξετάσαι, σῆσαι μὲν αὐτῷ 12.
 ὅτι εἶχον, εἰπεῖν ἢ τὸ ὡς γελοῖον ἐπὶ τοῦ παρόντος λεγόμενον, ἀπὸ τῆς φα-
 λακροῦ μέχρις | ἐκείνου τῆς κομῶντος πάντας φόνους.
- Ὅτι αὐτὸς κυβεύων ποτὶ ἐν Γαλλίαις, ἐμαθὼν ὅτι οὐκ ἔστιν ἀργύριον,
 ἀναστὰς ἐξήτησε | τῷ εὐπόρων ἀπογραφῇ, ἐκέλευσε πολλοὺς εἶναι αὐτῷ φο- 16.
 νευθῆναι, | καὶ τὰ χρήματα αὐτῷ εἰσενεχθῆναι· καὶ ἐλθὼν πρὸς τοῦ συγκυ-
 βευτὰς εἶπεν, ἐν ᾧ ὑμεῖς ὦρε' ὀλίγων φιλονικεῖτε, ἐγὼ πολλῶν χρημάτων |
 συνήγαγον.
- LXXXVI. Ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος συλλαβὼν (1) Κεριάλιον ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Παπί-
 ριον βουλευτὰς ἐτιμωρήσατο, ὥς ἐξεπείν τὰς κατ' αὐτοῦ | γινομένας ἐπιβουλὰς· 20.
 καὶ εἰ μὲν Κεριάλιος παντελῶς οὐδὲν εἶπεν, | ὥς ἀρχὴν ἢ ἐπ' ὅφισιν αὐτοῦ ἀνη-
 ρίσθηται· ἐν οἷς ἦν καὶ Βάττος· καὶ | παρσκευάσει τὴν πατέρα αὐτοῦ μὴ ψευ-
 δῶς κατηγορηθῆναι, μηδὲ ἰγκλημα ἔχοντα, παρῆναι ἵνα θείσῃ αὐτῷ ἀναί- 24.
 ρισιν τοῦ παιδὸς· πυθόμενος δὲ τοῦ γέροντος εἰ ἔξειν αὐτῷ μύσαις τοῦ
 ἀφροδισίου (2); ἐκέλευσε μὲν τὸ φονευθῆναι τούτους, κακίῃ φονευθῆναι· ὁ ἢ
 προσποιησάμενος ἔλεγεν, δικάσιαν εἶναι τῇ κρίσει τοῦ βασιλέως· ὡς ἀληθῶς 28.
 γὰρ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἑαυτὸν τῇ φόνει εἶναι· καὶ πολλοὺς ἄλλους | εἶναι τοῦ συνει-
 δότας ἡμῖν· καὶ ἀπητηθεὶς εἰπεῖν, εἶπεν πάντας τοῦ πλεονέχοντος αὐτοῦ, καὶ

Caius adeo temere ad caedes ruebat, ut aliquando oblatis ei multis accu-
 satis, de quibus quaestionem institueret, his in ordine collocatis, dixerit illud,
 quod modo in ridiculis solet, a calvo usque ad comatum illum omnes inter-
 fice.

Idem alea ludens in Gallia, ubi se pecunia carere intellexit, consurgens
 quaesivit locupletium indiculum, iussitque multos ex his interfici, eorumque
 bona fisco addici. Tum ad collusores reversus, dum vos inquit de minutis
 contenditis, ego pecuniae vim magnam confeci.

56. Caius comprehensum Cerealem filiumque eius Papinium senatores excru-
 ciavit, ut coniurationes contra se initas revelarent. Etsi autem Cerealis nihil
 omnino dixit, suspecti tamen coram ipso confestim interfecti fuere: inter quos
 erat Bassus. Curavit autem ut pater huius, quamquam nec calumnia appeti-
 tus neque ullo modo reus, filii supplicio adesset. Tum interrogante sene an li-
 ceret oculos claudere? ille mandavit ut praedictis occisis senex quoque confi-
 ceretur. Ille vero simulata oratione pergebat dicere, iustum esse imperatoris iudi-
 cium; vere enim et se et illos sicarios esse, multosque socios coniurationis
 habere. Tum revelare iussus; dixit omnes qui circa principem versabantur,
 et eos qui his improbis subserviebant. Et ingentem tragoediam peracturus e-

(*) In evidenter codex. Verumtamen quis non videt corrigendum esse ὁρμηλούς? Itaque sic etiam interpretatus
 sum.

(1) Universus qui sequitur de Cereali etc. tra- no exemplari utebantur. Sic ergo Zonaras XI. 6.
 ctus pessime habitus fuit atque truncatus in Dio- Καὶ συλλαβὴν Νικίου Κερυλίου καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 ne edito. Sed cum germanum partim nunc vaticanus Σέξτον Πικηνίον, ἐπεκρίνετο καὶ ἐπὶ μέντοι ἐρελάν-
 codex exhibet, partim Zonaras, qui ambo Dionis ple- σεν. ἐκτίθειτο τὸν Πικηνίον συνεκρίνετο αὐτῷ καὶ

τοῖς κακοῖς τούτοις ὑπεργρῶντες· καὶ ἴδρατιν ἂν τὰ μέγιστα, εἰ μὴ προσχ-
32. θῆς καὶ οὗ πάνυ γνησίως αὐτοῦ ὠνόμασιν· οὕτω (3) γὰρ ἠπιήθη καὶ ᾧ τῷ
ἄλλων· ἐκεῖνος ἢ ἀνῆρείθη.

LXXXVII. Ὅτι ὁ αὐτὸς Γάιος || τὸν τε ὑπαρχον (1) καλίσας καὶ ἄλλας δῶν, P. 201.
εἰσῆλθεν ἐν χιτωνίσκῳ (c), καὶ λέγει αὐτοῖς, ἰδοὺ ὑμεῖς τρεῖς ἴστε ὠπλιτάμενοι, ἐγὼ
δὲ μόνος καὶ γυμνός· | εἰ μισήτε με φονεύσατε μὲν· ὡς δὲ ἐκεῖνοι εἰς οὗ
1. πῶδας αὐτοῦ προσέπιπον καὶ παρεκάλουν μηδὲν τοιοῦτον περὶ αὐτοῦ ἐνοεῖν,
ἀνεχώρησεν | δῆθεν πεπεισμένος· πλὴν καὶ αὐτὸς ὑποπτος ᾧ τῷ φίλῳ αὐ-
8. τῶν | δέκετο, κακεῖνοι ἰδέσθαι· ἐκεῖνος δὲ συνέκρουεν αὐτῶν ἀλλήλοις (1). |
Ὅτι ὁ αὐτὸς ἐκίλευσε τὸ σύγκλητον συναχθῆναι, καὶ δῆθεν ἀμνηστίαν
αὐτοῖς δέδωκεν, εἰπὼν ὀλίγως πάνυ ἔχειν οἷς ἔτι ὠργίζετο· καὶ πᾶσι τού-
τοις διπλὴν ἰδέσθαι τὸ φροντίδα· ἕκαστος γὰρ ᾧ τῷ ἑαυτοῦ ἐνέοι. |

Ὅτι Πρωτογένης εἰς τῶν χαλεπωτάτων δηλατέρων (3) δῶν χάριτας αἰετῶν.

rat, nisi etiam sinceris apprime Caii amicos nominavisset: quam ob rem ne
in reliquis quidem fides ei habita est. Ceterum ipse necatus fuit.

87. Idem Caius vocato ad se praefecto aliisque duobus, tunica se indu-
tum obtulit, dixitque eis: en vos tres estis et quidem armati; ego vero solus
et inermis: si me odistis, occidite. Quumque illi ad pedes eius procidissent oran-
tes nequid huiusmodi de se ipso cogitaret, recessit utique persuasus. Attamen huic
suspecta erat mutua istorum amicitia; neque iidem metu vacabant; donec ipsos
Caius discordia inter se commisit.

Idem coacto senatu, praeteritorum oblivionem concessit, exceptis inquit
paucis quibus adhuc irascebatur. Atque ita cunctis metum duplicavit: unus-
quisque enim de se sollicitus erat.

Protophogenes delatorum atrocissimus duas secum chartas semper habebat, in

(a) Cod. v. (b) Ita cod. ut supra, ὑπαρχον non ὑπαρχον, quod immerito emendabat in Zonarae textu Re-
marus. (c) Cod. κριτωνίσκῳ, sed quis credat Caium su in lectulo composuisse? Emendavi ergo antiquissime lectionem.

ἀδίκῳ ὑπεργρῶντες, κατεπίπτον αὐτοῦ καὶ ἄλλοις ἢ
φειδῶς· καὶ ἐκεῖνος αὐτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐν ἐρ-
θῶντι· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῷ πρῶτῳ αὐτοῦ
καὶ τὸν πατέρα παρεῖχε κατανύχασα, τοῦ ὡς ῥο-
νισμένου· πυθμένου τοῦ εἰ μὲν αὐτῷ ἐπετρέπει,
καὶ ἐκεῖνος οργίζετο προσέταξεν· ὁ δὲ κινδυνεύων
προσπεσόντων ἐξ ἐπιβαρυνούτων εἶπε, καὶ τοῖς
λοιποῖς πικρὰ ἐρῶντι ὑπέταξεν, καὶ ὡς καὶ τοὺς
τοῦ ἐταίρου τοῦ τοῦ Γαίου, καὶ τοῖς συνεργοῖς τῆς
ἐπιτάξεως καὶ τῆς ἀσέβειας· καὶ πολλοὺς ἂν ἐπέτα-
σεν, εἰ μὴ καὶ τοὺς ὑπαρχοὺς καὶ τὸν καλίστατον καὶ
τὸν Κριτωνίσκῳ προσέειπεν ἀπειρήθη· καὶ ὁ μὲν
ἐπέταξεν.

(1) Haec quoque modo plenior modo restrictior Zo-
narus est: ἰδίᾳ τοῖς ὑπαρχοῖς τὸ καὶ τὸν καλίστατον
προσεκλήσας· εἰς εἰρήν, ἐρῶν, τρεῖς δὲ ὑμεῖς· καὶ

γυναικῶν ἐγὼ, ὠπλιτάμενοι δὲ ὑμεῖς· αὐτὸς μισήτε με
καὶ ἐπετρέπειν θέτε, φονεύσατε ἐξ ἐκεῖνου δὲ περὶ
εἶπε καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ ὁχλίσθη τοῖς προσέταξας ἐκε-
ῖνος, ὑπέταξεν ἐρῶν, καὶ τὸ ἔπος ἔην τῇ πόλει παρε-
χόντων, καὶ συνέβη αὐτοῖς ἀλλήλοις etc. Propter
igitur opus est ut novus aliquis Reimarus Dionis
reliquias ex vaticano codice Zonaraque apte com-
ponat; qui sane magnum laborem sustinebit tot
fragmentorum auctoris recte ab iustitiis discernendo-
rum, suisque sedibus collocandorum.

(3) Latinitatis a criticis accusatum aliquando
Dionem non ignoro. Sed tamen arbitror vocabulum
hoc δηλατέρων substitutum esse ab eclogario pro eo
quod apud Dionem editum Zonaramque habetur πρὸς
παντα χαλεπώτατα ὑπερτα.

ἐξάσταζεν· ἐν οἷς τὰς συκοφαντίας ἔγραψεν· καὶ τὸ μὲν μείζονα ὠνόμαζε | ξίφος, 12.
 τὸ δὲ ἥττονα ἐγχειρίδιον· οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον· καὶ ὡς | εἶδον αὐ-
 τὸ οἱ βουλευταί, δὴ τὸ δέος πάντες προσέδραμον καὶ ἐδεξιοῦντο | καὶ φιλήματι
 ἡσπάζοντο· βυλινθέντος δὲ καὶ τοῦ Σκριβωνίου τοῦτο ποιῆσαι, | δεινῶς προσ-
 βλέψας ἔφη, καὶ σύ με ἀσπάζῃ, οὕτω μισῶν τὸ Καίσαρα; ὥστε | πάντας δὲ 16.
 βουλευτὰς ὤρεσθῆναι, καὶ δρασπᾶσαι τὸ Σκριβώνιον· καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Γάιος
 ἐθεραπεύθη.

Cap. 26. LXXXVIII. Ὅτι τὸ Γάιον γαλάτης τις θεωρήσας (1) αὐτὸν (2), μέγα
 ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ νομίσας αὐτὸν ὑπὸ ἡδονῆς γελᾶν, ἐκίλευσεν αὐτὸν ἀχθῆ-
 ναι· καὶ λέγει τίνα με νομίζεις εἶναι; ὁ δὲ, ἐρῶ αὐτὸ (b) τὸ ῥῆμα τὸ παρ' αὐτοῦ 20.
 λεχθῆναι, ἔφη ἔτι μέγα εἰ ὤφραλῆρμα· καὶ οὐδὲν δεῖν ἰδὼν ἔπαθεν· σκυτιὺς γὰρ
 ἦν καὶ πένης.

Cap. 28. Ὅτι ἡ Μιλωνία μὲν τριάκοντα ἡμέρας τὸ γάμων τίτοκεν υἱόν, ἐν ἔσχῃ
 ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρός· | καὶ τοῦτο ἔλεγεν ὡς θεῶν αὐτῷ ἐκγενέσθαι, ἔτι ἐν
 τριάκοντα ἡμέραις καὶ | ἀνὴρ καὶ πατὴρ ἐγένετο. 24.

Cap. 41. Ὅτι μὲν τῷ τελευτῇ Γαίου ὁ δῆμος δὴ τὸ εἰπεῖν | αὐτὸν ἔτι ἴδει πάντας
 Cap. 50. ἔχειν ἕνα τράχηλον, ἐμπαίζων αὐτῷ ἔλεγεν, | ἡμεῖς ἕνα μὲν αὐχίνα εἰς
 ἔχομεν, πολλὰς δὲ χεῖρας (3).

Ὅτι πολλοὶ τῶν συνασελγαινόντων καὶ συνεξημαρτηκότων αὐτῷ ἤχθοντο |

quibus calumnias exarabat; harumque maiorem appellabat ensem; minorem vero, pugionem. Hunc curiam introeuntem ut viderunt senatores, timore perciti omnes accurrebant, eumque manu apprehendebant, et osculo salutabant. Quumque Scribonius idem facere vellet, ille hunc torve respiciens ait: tu quoque me salutas, qui tantopere Caesarem odisti? Tunc omnes senatores circumventum Scribonium discerpserunt. Quam rem intellectam Caius gratissimam habuit.

88. Homo quidam gallus Caium aspiciens effusum cachinnum sustulit. Ille autem putans eum voluptate commotum ridere; iussit hominem ad se adduci, rogavitque: quemnam me esse putas? Is autem, ut eius ipso vocabulo utar, existimo inquit te insignem esse delirum. Neque idcirco male mulcatus fuit; erat enim pauper coriarius.

Milonia trigesimo post nuptias die filium peperit, quem ex priore viro conceperat. At Caius id sibi tamquam deo evenisse dicebat, qui intra diem trigesimum maritus et pater esset.

Post Caii necem, quia is dixerat cupere se, ut unum omnium collum esset, populus illi illudens aiebat: nos sane unam cervicem non habemus, sed multas manus.

Multi qui apud Caium luxuriae maleficiorumque eius participes fuerant,

(1) Redundat αὐτόν. (2) Cod. αὐτός.

(1) Dio editus atque Zonaras aiunt tunc Caium ius dixisse pro tribunali specie habituque lovis.

(2) Variat hic locus apud Dionem editum, rursusque apud Zonaram. Iam futurus Dionis editor cuiusnam potissimum e tribus exemplaribus credet?

28. καὶ ἐταράττοντο, καὶ οὖν σφατιώτας πολλὰ πειραθέντες καταστῆσαι οὐκ ἠδύναντο. Βαλέριος ὁ ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκῶς θαυμαστὴν τινὰ τρόπον κατέπαυσεν. ἀφαιρουμένων γὰρ αὐτῷ καὶ πυρθανομένων τῶν Γάιον ἀπέσφαζεν, ἵνα δίκην παρ' αὐτοῦ λάβωσιν; ἀνῆλθεν εἰς ὧραιον χωρίον καὶ ἐβόησεν αὐτοῖς· αἶθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπέκτεινα· καὶ ἐκ τούτου καταπλαγίντης || καὶ τὸ ἄνδρα αἶδε—P. 204. σθέντες ἠτύχασαν(1).

Κ Λ Α Υ Δ Ι Ο Σ.

- LXXXVIII. Ὅτι ἀπειλεύθερος τοῦ Σαβίνου (2) πρὸς ἐξίτασιν ὤχνηται, καὶ ἐλευθέρως ἐλάλησεν· ὁ δὲ Νάρκυσσος ἐπύθθη αὐτοῦ, τί ἂν ποίησας εἰ ἐμονάρχησε Σαβίνος; ἀπεκρίνατο ἐστῆκεν | ὅπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐσιώπων· ἐκ τούτου κατακριθεὶς ἀναιρέθη.
- Καὶ Ἀριάμη (3) τις | ἐπειδὴ εἶδεν τὸ ἄνδρα ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ ὄντα, οὐ μόνον οὐ κατέδειλξεν, ἀλλ' αὐτὸν ἀπέσφαζεν, καὶ τὸ ἄνδρα εἰς τὸ αὐτὸ πρὸς καλέσατο· λαβοῦσα γὰρ τὸ ξίφος, προστίθεικε τῇ οἰκείᾳ γαστρὶ, καὶ ὤθησε.
8. λίγυσσα, ἴδε | οὐ πονῶ· τοῦτο οὐδὲν ἔστιν· ποίησον καὶ σύ· ἰωρακῶς οὖν ἀποθνήσκουσιν, κακῆϊνος ἐαυτὸν ἀπέσφαζεν· εἰς τοιαύτην γὰρ τάξιν τὰ πράγματα ἐληλύθει, ὥστε ἀρετῶς τομίζεσθαι τὸ αὐτοχειρογενέσθαι (4).

cura ac terroreangebantur, militesque nullis officiis ad quietem revocare poterant: donec Valerius Asiaticus vir consularis mira quadam ratione tumultum sedavit. Namque illis discurrentibus quaerentibusque, quisnam Caium occidisset, is in conspicuum locum progressus exclamavit, utinam ego illum occidissem! qua voce perterriti talemque virum reveriti quieverunt.

C L A U D I U S.

89. Sabini libertus ad quaestionem raptatus libere loquebatur. Narcisso autem interroganti, quidnam fuisset acturus, si Sabinus imperio esset potitus? stettissem inquit post illum, et siluissem. Ob id dictum damnatus interiit.

Ariame praeterea quaedam ut vidit virum in extremo periculo constitutum, nedum timori succubuit, sed ipsa sibi vitam eripuit, virumque ut idem faceret adhortata est. Quippe gladium arreptum, ventris suo admovit, coniecitque dicens, en non doleo; nullius negotii res est; tantumdem facito. Ille morientem videns, se ipsum pariter iugulavit. Ea quippe rerum conditio erat, ut mors voluntaria virtutis loco haberetur.

(1) Sic etiam Zonaras. At Dio in edd. ἐπύθθησαν το τοῦ θανάτου.

(2) Sabinus evidenter hic et infra in codice scribitur. Verumtamen apud Dionem editum et Zonaram Camillus legitur. Et Camillus quidem nomine fuit ille Dalmatiae praefectus, qui coniuravit in Claudium teste Dione LX. 16. Sed tamen quidam item sub eodem Claudio Sabinus periit, qui cum Cheraca Caligulam occiderat. (Dio LIX. 29. LX.

3.) Facile ergo arbitror vaticannum eclogarium, vel aliquem amanuensem, Camillo supposuisse ex iucuria aliqua Sabinum.

(3) Haec a Zonara aliisque historicis dicitur Arias. Ceteroquin vaticanae lectionis vestigium inest in Dione edito Ἀρρία αὐ, quae sine dubio est corruptio scripturae Ἀρρίαν.

(4) Notemus vocabulum αὐτοχειρογενέσθαι.

Cap. 16.

Ὅτι Κλαύδιος τούτων γινομένων συνεχῶς τὸ ὁμηρικὸν ἔλεγεν,

Ἄνδρ' ἀπαμύνασαι | ὃ τε τι πρότερον χαλεπήνῃ (1).

12.

CH. 47.
IN 11960
IN 11960Ὅτι Γάλλον τινα βουλευσάι δυνάμενον, | καὶ ἔγω δ' αὖτε βρόντα, σπουδῇ
μετεπέμψατο, καὶ ἔφη ὅτι χερσαῖς σε πίδαῖς | δῆσω (2) · καὶ αὖτε θείκειν αὐτῷ τὸ
ἀξίωμα.

Ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ εἶπεν τις ὑποκριτὴς,

Ἀφόρητά ἐστιν εὐτυχὸν μαστιγίας.

ὥστε πάντα τὴ δῆμον εἰς Πολύβιον τὴ ἀπειλόμενον αὐτοῦ πολλὰ βιαῖα
τέτε ποιῶντα ἀποβλέψαι · ὁ δὲ Πολύβιος ἀναστὰς ἐβόησεν, ὁ αὐτὸς ποιητὴς
λέγει, ὅτι 16.

Βασιλεῖς ἐγένοντο οἱ πρὶν αἵπολοι (3).

XC. Ὅτι Μιθριδάτης ὁ τῶν Ἰβήρων βασιλεὺς συμβαλὼν ῥωμαϊκῷ στρατεύ-
ματι καὶ ἠττηθεὶς, ἀπογνοὺς | τε ἑαυτῷ, εἰδέθη λόγον αὐτῷ δοθῆναι, ἵνα μή-
τε βιαίως ἀποθάνῃ | μήτε ἐν ἐπινικίοις εἰσαχθῇ · οὕτως δὲ γενομένου, ὁ 20.
Κλαύδιος ἐν | Ῥώμῃ ἐπὶ βήματος αὐτὸν εἰδέξατο, καὶ ἀπειλητικῶς αὐτῷ δι-
ελέγετο · ὁ δὲ ἄλλα τέ τινα μετὰ παρρησίας ἀπεκρίνατο, καὶ τοῦτο προσειπὶ-
γαγεν, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἠνέχθην πρὸς σε, ἀλλὰ ἀσχημαί · εἰ δὲ ἀπιστεῖς ἀφ' ἑ-
με καὶ ζήτει (4).Ὅτι τῶν Βριττανῶν ἀρχὼν Καρτάκης κατὰσχεθεὶς εἰς Ῥώμην ἀντιέ-
σθη · ἐν τινι ἐπὶ βήματος ὁ Κλαύδιος χλαμύδα φορῶν εἰσήγαγεν · ὅς καὶClandius dum huiusmodi caedes fierent, homericum illud semper dicebat:
Virum ulcisci qui prior aliqua re infensus fuerit.Gallum quendam qui senatorio munere fungi poterat, sed peregre vitam
degebat, studiose ad se vocavit; teque, ait illi, pedicis aureis devinciam:
atque eum dignitate exornavit.

In theatro recitavit histrio versiculum:

Intolerandus est felix mastigia;

ita ut populus universus ad Polybium Claudii libertum, qui tunc multa per vim fa-
ciebat, respexerit. Consurgens vero Polybius exclamavit: at enim poeta idem ait,

Reges sunt facti qui erant caprarii.

90. Iberorum rex Mithridates pugna cum Romanis conserta victusque, et re-
bus suis desperatis, fidem sibi dari postulavit, neque violentam mortem se
obituro, neque in triumpho ductum iri. His pactis, Claudius illum pro tribu-
nali sedens Romae excepit, et minacibus verbis adlocutus est. Is autem cum alia
libere respondit, tum etiam addidit: ego ad te non sum ductus, sed veni; quod
si minime credis, missum me fac et experire.Britannorum princeps Cartaces Romam captivus missus est, quem Claudi-
us chlamydatus in solio sedens excepit. Idem cum uxore et liberis, venia

(1) Ilad. XXIII. 569.

(5) Narrationis huius varietates legere licet in

(2) Sic appellat consulatum suum Fronto ad Dione edito.

M. Caes. ep. II. 10: Romae herco conpedibus au-
reis vinctus.(4) Desideratur haec apud Dionem editum Zo-
naramque narratio. Confer tamen Dionem LX. 8.

28. συγγνώμης ἔτυχε σὺν γαμετῇ καὶ τοῖς παισὶν ἐν Ἰταλίᾳ διάγων· καὶ ποτὶ περινοστήσας τὴν πόλιν, καὶ εἰδὼν τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν οἰκων, διὰ τί ἔφη | τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κικτημένοι τῶν σκηνῶν ἡμῶν ἐπιθυμεῖτε (1); |

32. μὲν ῥιψέντα, ὁ Ἄφρων ῥήτωρ ἐν τῷ συνηγορῆσαι εὐδοκίμῳ παρεκλήθη ὑπὸ τινος παρὰ τῷ ||| Κλαυδίῳ ὑπὲρ αὐτοῦ συνηγορῆσαι, ἔφησιν καὶ τίς σαι εἶπεν ὅτι κρεῖσσον Γαλ'λικανοῦ (b) νήχομαι; CH. 50.
Cap. 33.

4. εἰσπομισθέντων μυκήτων, εἰπόντος τινὸς ὡς οἱ | μυκῆται (c) θείων βροῦμα εἰσίν, ἐκεῖνος ἔφη, ἀληθές· καὶ γὰρ ὁ πατήρ μου μυκήτην φαγὼν ἀπεθίωθη. | CH. 54.
Cap. 33.

N E R O N .

XCI. Ὅτι τεχθέντος τῷ Νέρωνος λέγεται τις | ἐκ τῶν ἀστρῶν κινήσεως EX LIBRO
LXI. 2.
8. προειρηκέναι ὅτι καὶ βασιλεύσει καὶ τὴν μητέρα | φονεύσει· ὅπερ ἀκούσασαν τὴν Ἀγριππίναν, πρὸς ταῦτα βοῆσαι, μόνον βασιλευσάτω καὶ ἀποκτεινάτω με· ὕστερον δὲ πάντῃ μετέγνω· |

12. αἰσχρομυθίας μνηστῆρος, εἰπόντος τινὸς ὡς οἱ | μυκῆται (c) θείων βροῦμα εἰσίν, ἐκεῖνος ἔφη, ἀληθές· καὶ γὰρ ὁ πατήρ μου μυκήτην φαγὼν ἀπεθίωθη. | Cap. 7.

impetrata, in Italia vitam exegit. Quo tempore urbem perlustrans, et magnitudinem eius aediumque splendorem considerans, eumnam, inquit, tot taliaque habentes, mapalium vos nostrorum cupiditas tenet?

Post Gallicanum rhetorem a Claudio in flumen proiectum, Afer orator patrociniis clarus, a quodam rogatus ut pro se apud Claudium causam oraret; quis te inquit, certiores fecit, me peritius Gallicano natum?

Neronis fertur argutum de Claudio dictum. Namque inlatis in convivium boletis, et dicente quodam boletos esse deorum cibum; vere, Nero inquit, dicis; nam et pater meus boleto vorato deus factus est.

N E R O .

91. Nato Nerone fertur quidam ex astrorum motu praedivisse, regnaturum illum matremque occisurum. Quo intellecto Agrippina; tantum, inquit, regnet, meque interimat. Verumtamen postea magnopere eam paenituit.

Acten venalem ex Asia famulam vehementer amabat prae coniuge Octavia Nero: quae ubi diu connisa, revocare hunc ab illo amore non potuit, incredibiliter illi offensa exclamavit, se cum imperatorem fecisse; quasi eundem

(1) Deest in cod. haec praepositio. (b) Edd. et Zon. Γαλλίανον. (c) Ita scribitur in cod.

(1) Occurrit haec apud Zonaram XI. 10. narratio, sed aliis plerumque verbis constans. Ibidem Χαρέτας scribitur pro Χαρέτας.

(2) Gallicanus declamator citatur apud Frontonem epist. de orationibus ed. rom. p. 248; quo in loco mentio quoque Tiberis amnis fit.

αὐτοκράτορα ἀπέδειξεν, ὥσπερ δυναμένη διὰ τούτου τὴ μοναρχίαν | αὐτοῦ ἀφελίσθαι (1). οὐκ εἰδύσα ὅτι ἡ μοναρχία παρὰ ἰδιώτῃ δεδομένη, | εὐθὺς τὴ λαμβάνοντα κύριον αὐτὴ δειδωκότος καθίστησιν, καὶ ὥς ἐπὶ | τὸ πλεῖστον καὶ δι αὐτὴ οἱ διδόντες ἀπόλλυνται.

CH. 58. XCII. Ὅτι ὁ Νέρων καὶ ὁ Ὀθων ἀμφότεροι μιᾷ γυναικὶ ἐχρῶντο· ἐδόκουν (2) 16.
Cap. 11. γὰρ ἑαυτοὺς σφόδρα | ἀγαπᾶν ἐκ τῆ τοῦ βίου ὁμοιότητος· ὥστε ποτε τὸ Ὀθωνα εἰπεῖν αὐτῷ· | οὕτω με Κάσαρ ἐδης· καὶ οὐδὲν διὰ τοῦτο κακὸν ἔπαθεν· τοιοῦτο δὲ μόνον | ἀντήκουσιν ὅτι οὐδὲ ὑπατόν σε ὀλομαι.

Cap. 59. Ὅτι μετὰ τὴ ἐπιβουλὴν ἡ Ἀγριππῖνα δξαθῆῖσα, καὶ τὴ Ἀνίκητον πα- 20.
Cap. 15. ρὰ Νέρωνος ἐπ' | αὐτὴ ἀποσταλὴντα ἰδοῦσα, εὐθὺς τὴ κοίτης ἀνεπήδησεν, καὶ τὴ ἐσθῆτα ἔρρηξε, καὶ πῶ γαστέρα ἀπογυμνώσασα, παῖε ἔφη ταύτην Ἀνίκη-
Cap. 14. τε παῖε ὅτι Νέρωνα τέτοκεν· ἰδὼν δὲ αὐτὴ τεθνηκυῖαν ὁ Νέρων, | ἀνσίον τι 24.
ῥῆμα ἐφθέγγετο, οὐκ ᾔδειν ὅτι τοιαύτην εὐπρεπῆ μητέρα | εἶχον.

Cap. 15. Ὅτι Θρασύας βουλευτὴς ἀναιρούμενος ὑπὸ Νέρωνος ἔφη, εἰ μὲν | ἐμὲ μό-
νον ὁ Νέρων φονεῦσαι ἔμελλεν, ἤλγουν· εἰ δὲ τὴ σφόδρα ἐπαίνου- 28.
των αὐτὸν οὐ φέρεται, οὐδὲν χεῖρον μοι ἐπιτεῖναι γηθήσεται· ἀλλ' ἐκεῖνοι | μὲν συνα-
πόλλυνται, ἐμοῦ ἢ μνήμη γούν τις εἰς τὴ ἔπειτα χρόνον ἔσται· ὁ γὰρ Νέρων ἀποκτεῖναι μὲν δύναται, ἀπολέσαι (b) ἢ οὐ δύναται.

XCIII. Ὅτι εἰσιόντος Νέρωνος εἰς τὴ Πόλιν, εἶπεν τὴ Ἀγριππίνης ἀνδριάντας |

idcirco posset imperio quoque spoliare: ignara scilicet, etiamsi regnum a privato conlatum fuerit, statim eum qui accipit, ipsius quoque dantis domini fieri; immo ab eodem plerumque eos, qui imperium dederant, exitium nascisci.

92. Nero et Otho eiusdem feminae consuetudine uterque utebantur; valde enim inter se amabant propter morum similitudinem. Itaque et Otho dixit illi aliquando, sic me caesarem videas! Neque propterea mali aliquid ei accidit; tantum ei Nero dixit, ne consulem quidem te videbo.

Agrippina ex insidiis elapsa, statim ac Auicetum a Nerone missum conspicata est, lecto prosiliit, vestemque sciudens ac ventrem nudans, feri hunc, ait, feri qui Neronem peperit. Porro extinctam perlustrans Nero, impium sane verbum dixit, nesciebam me tam pulchram matrem habere.

Thraseas senator dum Neronis iussu occideretur ait: si me unum Nero occisurus fuisset, dolerem equidem: nunc cum ille ne summis quidem suis laudatoribus parcat, haud ego peiore fortuna sum: nam et illi aeque pereunt; mei autem memoria aliqua in posterum tempus erit: Nero enim occidere me potest, destruere non potest.

93. Nerone Romam ingrediente, Agrippinae statue diruebantur; quarum

(1) Verbum ἀφελίσθαι saepe redundat. Itaque ἐδόκουν ἀγαπᾶν idem haec est atque ἀγάπων. (2) Edd. βλάπτει.

(1) Insignis est Xiphilini brevioris a vaticanis excerptis discidium. Ille enim querelam hanc adversus Neronem non Octaviae uxoris sed Agrippinae matris fuisse dicit. Etsi autem pleraque Neronis res, quae in vaticanis excerptis recitantur, apud Xiphilinum quoque occurrunt, non est idcirco

praenitenda editio nostra, propter verborum plurimas varietates. Et quidem credere fortasse licet, Dionis pressius inhaerere eclogarium nostrum, qui notabilia exseribit, quam Xiphilinum a quo universum historiae corpus in epitomen redigitur.

32. καθῖλλον · μὴ φθάσαντες ἢ ἵνα ἀποτεμῖν, ῥάκῳ αὐτῷ ἐπίβαλον, ὥστε δοκίῃν ἐγκαλύπτεισθαι · καὶ τις ὄψαρχῆμα ὀπιγράψας προσέπηξε τῷ || ἀνδρίαν· P. 206. τι, ἐγὼ αἰσχύνομαι καὶ σὺ οὐκ αἰδῇ(1);

Ὅτι ὤθειφίετο καὶ ἱαμβεῖον,

Cap. 16.

Νέρων Ὀρήσης Ἀλκμαίων μητροκτονοὶ (2).

4. αὐτὸ τοῦτο εἰπόντῳ | ὡς ὅσας ἂν φονεύσης, ἢ μὴ σὲ μέλλοντα βασιλεῦσαι φονεῦσαι οὐ δύνασαι. Cap. 18.

8. καὶ αὐτὸν ἀπόδῳ, τουτέστιν ἢ μοναρχίαν (2). | ἢ γὰρ πατρὸς αὐτοῦ ἔστιν ἡ μοναρχία. Cap. 18.

Ὅτι ποτὲ ὤθει' ἢ αὐτὸν | Βουρρῳ πράγματος ἐρωτηθεὶς δεύτερον, ἔφη ὤθει' ὧν ἅπαξ εἶπον δεύτερον μὴ με ἐρώτα.

- XCIII. Ὅτι ἡ Πυθίας τ' ἐν τῷ κοιτῶνι Ὀκταβίας | μία οὔσα καταφύεσθαι 12. (b) αὐτὸ οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ καὶ πλείσας βασάνους ὑπομείνασα ἀπώμυντο μήποτε αὐτὴ ἡμαρτηκίναί τις τ' κοίτῳ τ' Νέρωνος · καὶ ποτὲ τ' Τιγιλλίνου σφοδρῶς αὐτὴ (c) ὀπικειμένη | καὶ λέγοντος ὁμολογῆσαι τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ἢ δίσποινά σου, | κακίην | προσπύσασα εἰς τ' ὅφιν αὐτὴ εἶπεν, Τιγιλλίνε τὸ αἰδοῖον | 16. τ' δεισφοίης με τ' εἰματός σου καθαρῶτερόν ἔστιν.

Ὅτι ὁ Νέρων τὰ κακὰ | τ' ἑαυτοῦ συγγενῶν εἰς γέλωτα καὶ ἀσειστότητα εἶχεν. | Cap. 14.

unam quum satis tempestive revellere non potuissent, panniculum illi iniecerunt, ut obtegi ea videretur. Statim vero nescio quis epigraphen statuae applicuit: ego verecundor, et te non pudet?

Erat quoque in ore vulgi iambus:

Nero, Orestes, Alcmaeon matricidae.

Nero dum multos adfectatae tyrannidis reos interficeret, a Seneca demum retentus est monente, quantumvis ille caedibus grassaretur, numquam tamen fieri posse ut futurum regni sui successorem occideret.

Neroni adfirmanti se omnino nuncium Octaviae remissurum, neque cum ea diutius in matrimonio victurum, Burrhus audacter dixit: ergo et dotem illi restitue, id est imperium quod ab eius parente habes.

Burrhus de re eadem rursus interrogatus, ait: de quo semel dixi, denuo ne me roges.

94. Pythias Octaviae cubicularia ut falsum adversus hanc testimonium diceret non est inflexa: immo plurimos perpressa cruciatus, deieravit nunquam Octaviam in Neronis torum peccasse. Et Tigillino graviter aliquando instante, atque ut dominae noxas diceret imperante; illa in eius faciem exspuens, muliebria, inquit, dominae meae ore tuo, Tigilline, puriora sunt.

Nero consanguineorum suorum calamitates in risum festivitatemque trahebat.

(a) Cod. ματροκτόνος. (b) Cod. κατάφασθαι. (c) Ita cod. pro αὐτῇ.

(1) Deest haec narratio in edd.

toninus Pius itemque M. Aurelius de uxoris suis loquentes, quibus aequo acceptum scribant imperium.

(2) Hoc deinde Burrhi dictum usurpaverunt An-

Ὅτι Παύλῳ τῷ ἀποστόλῳ τῇ κεφαλῇ προστεχθείσης, Νέρων οὐκ ἠδυνήσθη ἔφη ὅτι τοιαύτῳ μεγάλῳ βίον ἔχει· ὥστε φεισόμενος αὐτῷ εἰ ἴτο προε-20. γνώκει (1).

Ὅτι Θρασκίας τις γνώμῳ ἀπειθήνατο, ἀνδρὶ | βαλδύτῃ ἐσχάτῳ εἶναι τιμωρίαν τῷ φυγῇ (2).

Cap. 18. Ὅτι ἐπὶ τῷ μεγάλῳ | καὶ περὶ τῆς ἐμπρησμοῦ τῆς Ῥώμης ἐλέχθη τοιοῦτον τι λόγιον,

Ἐχάτος αἰνεαδῶν μητροκτόνος βασιλεύσει (3).

ὅτι ἐπὶ αὐτῷ περατῶ|θη τὸ γένος Ἰουλίων ὑπὲρ ἀπὸ Αἰνείας κατήγετο· μὲν Νέ-24. ρωνα δὲ οὐκ εἴτι Ἰουλίων γένος ἀλλ' ἑτέροι Ῥωμαῖοι ἐβασίλευσαν.

CH. 65. Cap. 24. XCV. Ὅτι πολλοὶ τινες | ἐβουλεύσαντο καὶ τῷ Νέρωνος· ὡς ἡ ἐγνώσθη τοῦτο Νέρωνι, | Σουλπίκιῳ Ἀσπερῷ ὁ ἐκατόνταρχος ἐρωτηθεὶς πῶς αἰτίαν τῆς ἐπιθέσεως, ἔφη, ὅτι ἄλλως σοι βοηθῆσαι οὐκ ἠδυνάμην οὐδ' παῦσαι ἀσχημο-28. τούτα, εἰ μὴ δὲ τῷ ἀνελεῖν σε.

Ὅτι καὶ Φλάβιῳ Σούβριος ἐρωτηθεὶς, ἔφη ἐφιλήσαμέν σε ἐλπίσαντες ἀγα-

Nero, capite Pauli apostoli ad se allato, nesciebam inquit talem tamque grandem nasum habere: quasi scilicet ei parsurus, si id antea cognovisset.

Thraseae effatum est, viro senatorio supremam esse poenam exsilium.

Magni illius ac celebris romanae urbis incendii tempore hoc oraculum diditum in vulgus est:

Ultimus Aeneadum parricida regnabit:

quia scilicet Iulii genus ab Aenea usque deductum, in Nerone desiit: post hunc enim haud iam Iulii progenies sed alii romani imperaverunt.

95. Quum multi adversus Neronem conspiravissent, idque tyrannum non latuisset, Sulpicius Asper centurio conspirandi causam rogatus, ait: quia tibi aliter mederi nequibam neque a turpitudine revocare, nisi necem interrogarem.

Flavius item Subrius interrogatus, ait: amavimus te, quia bonum te im-

(1) EdJ. ἡγεμονεύει; recte ut metrum postulat.

(1) Ergone Dio Cassius Paulum Christi domini apostolum commemoravit? ergo etiam naso longiore praeditum novit? qui reapse divus dicitur ἐπιβίους in Luciani, seu potius antiquioris auctoris, dialogo philopatriae cap. XI; itemque a Nicephoro hist. II. 57. εὐνομένη καὶ βίοντα ἐλὼν τῷ προσώπῳ περιτρίβῳ τὸν βίον. Equidem necum ipse sic disserebam statim ac vaticanum codicem legi. in cuius etiam margine rubricatum lemma videbam περὶ Παύλου τοῦ ἀποστόλου. Nunc tamen ubi Xiphilium apud Reimarum LXII. 14. nec non Tacitum annal. XIII. 57. inspexi, mirabilem in opere Porphyrogeniti vel sycophantiam latere vel certe errorem agnovi. Quippe noster eulogarius, quamquam uno saeculo ante Xiphilium vixit, Plautum ethnicum a Nerone ocrisum cum Paulo apostolo, qui sub eodem tyranno passus est, commutavit. En autem Xiphilini verba: εἰ δὲ

δὲ Νέρων καὶ γέλωτα καὶ σάματα τὰ τῷ συγγραφεῖ ἐκείνῳ ἐκείνῳ· τὸν γὰρ Πλάτων ἀπετείνας· ἐπειτα τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ προστεχθείσαν οἱ εἰδῶν· οὐκ ἔδειν ἔφη ὅτι μεγάλην βίον εἶχεν· ὥστε φεισόμενος αὐτοῦ, εἰ τοῦτο προέβλεπτο. Tacitus autem hoc. cit. Plautum Syllamque a Nerone interfectos narrat; sed Syllae caput, et quidem aliis verbis, irrisum ait: *relatum caput eius illumit Nero, tamquam praematura canitie deformis*. Prorsus igitur haec constantiniani codicis corruptela inter insigniores litterariae reip. fraudes vel hallucinationes referenda est.

(2) Non lego hanc particulam in Dione edito: sed Thraseas certe ille est, quem vaticana excerpta retro memnant, quique Neronem matricidam praecipue execratus fuit.

- Θύν σε αὐτοκράτορα ἴσμεν· | ἐμίσησα ἧ ὅτι τὰ καὶ τὰ ποιεῖς· ἐγὼ γὰρ οὔτε
32. ἀρματηλάτῃ οὔτε κιθα|ρωδῶ δουλεύειν δύναμαι.
- Ὅτι τὸ Σπύρον τὸ ἑκτομίαν ἔχοντ'· τὸ || Νέρων' ὡς γυναῖκα, εἰς τις P. 313.
τῷ ἐν Ῥώμῃ συνόντων αὐτῷ, καὶ πρὸς φιλο|σοφίαν παρεσκευασμένῳ, ἐρωτη-
θεὶς εἰ ἀρέσκειται τοῖς γάμοις καὶ τῷ συν|οικεσίῳ, εὖ γε ἔφη ποιεῖς ὡ καὶ-
4. σαρ τοιαύταις συνοικῶν· αἴθε καὶ ὁ σὸς πατήρ | τὸ αὐτὸ ζῆλον ἔσται καὶ τοιαύ-
τη συνώσῃσε γαμειῇ· δεικνὺς ὡς εἰ τοῦτο | ἐγγιγόνει, οὐκ ἂν οὐτ' ἐτίχθῃ,
καὶ μεγάλων κακῶν ἐλθ' ἐφεροῦτο ἢ πολιτεία (1). |
- Ὅτι ἐπαγγελλομένῳ Νέρων' ὡς τερ|ακίσια γράφειν βιβλία, πολλὰ Cap. 29.
8. αὐτὰ | εἶναι ἔφη Ἀντίας Κορνεῦτος, καὶ μηδένα αὐτὰ δύνασθαι ἀναγινώ|σκειν·
εἰπόντος δὲ Νέρωνος, καὶ Χρύσιππος ὃν ἐπαινεῖς καὶ ζηλοῖς | πολλῶν πλείονα
ἔγραψεν· ἀπεκρίνατο ἐκείνος, ἀλλ' ἐκεῖνα χρησιμώ|τάτων ἀνθρώπων βίος (2)
ἔστι· καὶ δεῖ τοῦτο ἐφυγαδεύθῃ.
- XCVI. Ὅτι Τιριδάτης | δίδωκε τῷ Νέρωνι τὸ ἀκινάκῳ, εἰπὼν ἀπολή|ξαι CH. CH.
12. αὐτὸν ὅτ' ἂν | ἐξέρχεται (3). LXIII. 1.
- Ὅτι Τιριδάτης εἶπε πρὸς Νέρωνα· δέσποτα, Ἀρσά|κεν μὲν ἔγνων εἰμὶ, Cap. 5.
Οὐολογίασιν ἧ καὶ Πακόρε τῷ βασιλείῳ ἀδελφός, | σὸς ἧ δοῦλος· καὶ ἔλθον
πρὸς σὲ προσκυνήσων σὲ τὸ ἐμὸν θεὸν ὡς | ἐ τὸ Μίθραν, καὶ ἔτομαι τοῦτο
10. ὅ τι ἂν σὺ κελεύῃ· σὺ γάρ μοι καὶ μοῖρα εἰ καὶ τύχη· ὁ ἧ Νέρων ἔφη·
εὖ γε ἐποίησας δεῦρο ἔλθων, ἵνα καὶ παρὼν | εὐφραίνῃς με καὶ παρόντος μὴ ἀπο-

peratorem fore speravimus; nunc odi, quoniam haec et illa facis: neque ego vel aurigae vel citharoedo servire queo.

Quum Porum exsectum in uxoris loco haberet Nero, quidam Romae familiariter cum eo versans, et philosophia instructus, rogatus an ei placerent tales nuptiae atque convictus; bene, inquit, Caesar facis, dum hoc matrimonio uteris: atque utinam et pater tuus parem mentem gessisset, et cum huiusmodi uxore versatus esset! significans, si id ita gestum fuisset, nec unquam hunc natum, et magnis reimp. malis liberatam fore.

Nerone spondente se quadringentos libros scripturum; multi profecto hi sunt, inquit Annaeus Cornutus, nemoque eos legere poterit. Subdente Nerone, atqui etiam Chrysippus quem dilaudas atque sectaris multo plures conscripsit; respondit Cornutus, at illi perutilium hominum res sunt. Ob id dictum vertere solum iussus est.

Tiridates acinacem Neroni tradens, dixit se illum quum abiret repetiturum.

96. Tiridates apud Neronem sic elocutus est: Arsacis, domine, genus sum, Vologaesii Pacorique regum frater, tuus autem famulus. Porro adsum ut te numem meum, haud secus quam Mithram, venerer: is autem deinceps quem tu iusseris futurus sum: nam tu fatum fortunaeque mea es. Huic Nero respondit: bene est quod huc veneris, ut et ego te praesente

(1) Deest haec in edito Dione narratio, quamquam Spuri cinaedi mentio est cap. 28. Tum etiam apud Sueton. item cap. 28.

(2) Ita prorsus codex. At longe probabilius Xiphilinus χρησιμα τῶ τῶν ἀνθρώπων βίῳ, libri uti-

les humanae vitae sunt.

(3) Immo Xiphilinus ait Tiridatem noluisse gladium deponere dum ad Neronem accederet. Fieri tamen potest, ut non administris sed Neroni ipsi gladium tradiderit.

λαύσης · ἃ γάρ σοι οὔτε πατὴρ κατέλιπεν οὔτε ἀδελφοὶ δόντες ἐτήρησαν , ταῦτα ἐγὼ χαρίζομαι , καὶ βασιλεία τῇ Ἀρμενίας ποιῶ · ὥς ἂν μάθῃτε καὶ σὺ κακῆνοι ὅτι καὶ ἀφαιρῆσθαι βασιλείας καὶ δωρεῖσθαι δύναμαι . 20.

Cap. 6. Ὅτι δὲ πῶς κισθαζωδίαν καὶ τὰ λοιπὰ ἀττήμονα ἀπεγράφη Τιριδάτης τῷ Νέρωνα , καὶ τῷ Κορβούλωνα πολλὰ ἐπήνεσεν , ἐνὶ μόνῳ μισθώματος αὐτῷ ὅτι τοιοῦτον δεσπότην ἔφειν · ὅπερ οὐδὲ πρὸς αὐτὸν τῷ Νέρωνα ἀπεκρύβητο · εἶπεν γάρ ποτε ὅτι αὐτὸν , ἀγαθὸν ὡς δεσποτα ἀνδράποδον Κορβούλωνα 21. ἔχεις .

Ὅτι θιώμηνος Τιριδάτης ποτὲ παγκράτιον , ἐπειδὴ εἶδεν θάτερον τῷ παγκρατιαστῇ πισόντα καὶ τυπτόμενον ὑπὸ τῇ ἀντιπάλῃ , ἔφη , ἄδικος ἢ μάχη · οὐ γὰρ δίκαιον τῷ πισόντα τύπτεσθαι (1) . 28.

Cap. 7. XCVII. Ὅτι πρὸς Οὐολόγεστον ἔγραψε Νέρων τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν πρὸς αὐτόν · ὃ δὲ οὐκ ἠέσχετο · καί τοι πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ παρενοχλούμενος , ἀντιπέσειλλεν οἱ (2) ὅτι πολὺ σοι ῥᾶον ἢ ἐμοὶ ὅστις τοσαύτῃ θάλασσᾳ ὄψαπλιῦσαι · ἐὰν οὖν εἰς τὴν Ἀσίαν ἔλθῃς , τότε συνησόμεθα τοῦ δυνάμεθα συμβαλεῖν ἀλλήλοις . || 32.

P. 334. Cap. 8. Ὅτι Φειοδονίην (3) [ἢ βελή] ἔλεγεν εἶναι Νέρωνι · εὐ γὰρ ἤρχετο εἰς τὰ λοιπὰ θίαζα , ἢ ἀλλὰ καὶ ἀπιδήμει .

Ὅτι ἀγανακτήσαντος αὐτοῦ πρὸς τινα (3) ὅτι λίγοντος ἢ αὐτοῦ ἰσχυθῶσαι , καὶ οὐ σφόδρα ὑπεριπήνεσεν , ἀπιδίωξεν αὐτὸν , ὅτι ζήλῃς μὴ εἰλθεῖν

gaudeam , et tu vicissim mea praesentia fruaris . Ego vero quae tibi neque pater reliquit , neque fratres qui dederant conservaverunt , ultro largior , teque Armeniae regem constituo . Sic enim tu pariter illique noscetis meae potestatis esse regna eripere ac donare .

Propter citharae studium et reliquas turpitudines fastidiebat Neronem Tiridates ; multumque laudabat Corbulonem , uno excepto quod talem dominum ferret ; id quod ne ipsam quidem Neronem celavit ; dixit enim ei aliquando : bonum habes , domine , mancipium Corbulonem .

Tiridates pancratium spectans , ubi iam stratum pancratiastem ab adversario perculti vidit ; iniquum est , inquit , certamen ; neque enim eum qui cecidit perculti aequum est .

97. Ad Vologaesum scripserat Nero ut ad se veniret ; id quod ille facere non est passus . Sed quum saepe nec sine molestia flagitaretur , respondit per litteras , facilius esse Neroni quam sibi tantum maris navigare . Quod si in Asiam , inquit , veneris ; tunc constituemus , ubinam capita conferre possimus .

Senatus periodonice vocabat Neronem ; neque enim his et aliis theatris contentus erat , verum etiam peregrinabatur .

Nero iratus cuidam , propterea quod ipsi recitanti severo vultu adstiterat , neque se magnopere laudaverat , abegit illum , vetuitque ne umquam sibi ap-

(1) Ita cod. et cum aspero spiritu , sine accentu ; quoniam respo huius pronomine in tertio casu veram esse scripturam , praecclare docet Suidas , ut iam a nonnullis notatum fuit : εἰ , ἀντὶ τοῦ , αὐτῷ δακτύλῳ μέδω . Et sic habet perpetuus vaticanus codex tum in Diodoro tum etiam in Diono , ut retro non semel monui ; quamquam ego perperam scripsi εἰ Pro οἱ .

(2) Desideratur hic in Dione edito locus .

ed. Mediol. lib. I. 33.

(3) Periodonices ille erat , qui quatuor sollemnias apud Graecos certamina vicisset . Meminit vocabuli eius gestis videbimus . Neque vero haec narratio in etiam auctor libelli olympiadum apud Euseb. chron.

(3) Vespasianus hic erat , uti postea in rebus eius gestis videbimus . Neque vero haec narratio in editis extabat .

αὐτὸ εἰς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ · καὶ ὡς οὐκ εἰδύχαιτο αὐτὸν, ἐκείνη εἰπόμενος καὶ ποῦ ἀπώλθω; ὁ Φοῖβος ὁ ἀπειλεύθερος τοῦ Νέρωνος ἀπεκρίνατο αὐτῷ, εἰς κόρυμβας.

Ὅτι ἐρωτωμένη τινὸς τί ποιεῖ ὁ αὐτοκράτωρ; ἀπεκρίνατο ὅτι τίκτει · ἢ ^{CII. 67.} γὰρ Δανάϊκῳ (2) ὑπεκρίνατο. | ^{Capp. 10.}

8. Ὅτι ἀπὸ Δελφῶν ταχέως ἐξῆλθε λέγων, ὅτι ζηλοτυπεῖ τῷ φωνῇ αὐτῷ ὁ | Ἀπόλλων (1).

Ὅτι Νέρων ποτὲ εἶπεν μήτε αὐτὸ χωρὶς Τιγιλλίνου, μήτε | Τιγιλλῖνον χωρὶς Νέρωνος ζῆν.

12. XCVIII. Ὅτι Νέρων ἐγραφε ἐπιβληντὴν | Γάλβᾳ καὶ τὴν ἀναγέρευσιν εἰς Ρώμῃ ^{CII. 68.} τῇ βουλῇ · αὐτὸς δὲ οὐ παρεγένετο (3). | καὶ προσετίθει δὴθεν ἀπολοφύμενος ὅτι ἐβροτῶ ^{Capp. 10.} χίαισιν · καθάπερ καὶ ἐπὶ τῷ | ἄσαι τὴν Ρώμῃ καταλαμβάνων (3).

16. Ὅτι ἡ γερυσία μαθούσα τοῦτο | τὸ φεῖν τὴν Βινδίκου καὶ Γάλβᾳ, πάν- ^{Capp. 15.} τα τὰ ἐνωθέντα ἐπὶ τοῖς νεωτερίζουσι | καὶ Βινδικὸς ἐψηφίζετο · ἐπηγγείλατο δὲ Νέρων τῷ ἀναιρούντι τὴν | Βινδικὰ καὶ κομίζοντι πρὸς αὐτὴν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ^{Capp. 16.} δακρυόσας καὶ | πεντήκοντα μυριάδας ἐπιδώσειν δραχμῶν · ὅπερ μαθὼν ὁ Βινδικὸς, ἀπεκρίνατο τοῖς εἰρηκέσιν, ὅτι ἐγὼ δὲ τῷ φέροντι τὴν κεφαλὴν Δομιτίου | ἐμαυτοῦ ἀντιδίδωμι.

Ὅτι ἐν πολλῷ θορίβῳ ἤνυσεν πραγμάτῳ ὄντων, ὁ Νέρων οὖν βεβρυγμένος ^{Capp. 16.} μετεπέμψατο · οἱ δὲ μὲν σπεδῆς | συνῆλθον οἰόμενοι τι βελεύσασθαι αὐτὸν φεῖν

pareret. Quumque cum reapse non admitteret, illeque diceret, quoniam pergam? Respondit Phoebus Neronis libertus, ad Gemonias.

Idem homini roganti quid faceret imperator, respondit cum parturire; agebat enim in scena Danaën.

Delphis quidam festinanter venit nuntians Apollinem Neronis voci invidere.

Nero interdum dicebat, neque se sine Tigillino, neque sine Nerone Tigilinum vivere.

98. De Galbae coniuratione purpuraque ab eo sumpta Nero Romam ad senatum perscripsit. Quod autem ipse non veniret, raucitatem excusabat: quasi vero Romae canendi causa esset adfuturus.

Senatus Galbae et Vindicis motibus cognitis, cuncta quae adversus perturbatores fieri solent de Vindice decrevit. Tum Nero ei qui Vindicem occideret atque ad se caput eius adferret sestertium centies daturum se denuntiavit. Quo intellecto Vindex, iis qui narraverant dixit, ego ei qui ad me Domitii caput detulerit meum rependam.

Magno remp. turbante tumultu, Nero senatores ad se vocavit; qui quum propere convenissent propterea quod existimarent eum de praesentibus rebus de-

(2) Edd. Κανάκη. Ita etiam Suetonius cap. XXI; eamque veriorē esse lectionem ipse in univ. vaticana scriptura Δανάϊκον pro Δανάην.

(1) Irridetur hac assentatione Neronis vox, serenda videtur circa capp. XIII. XIV. quae miserabilis admodum erat, teste Dione (2) Neapoli enim versabatur tunc Nero. Sueton. LXII. 20. Deest autem haec particula in edd. item cap. XL. que illa quae proxime sequitur: utraque vero in- (3) Non occurrit hic in edd. locus.

τὴν παρέντων· ὁ δὲ πρὸς | αὐτῶν ἔφη, εὖρηκα τρόπον πῶς ἂν ἡ ὑδραυλὶς φαι-
νότερον φθίγῃται.

Cap. 27. Ὅτι ἔλεγε πολλὰ (α) καὶ πολλάκις πρὸς τοὺς οἰκίους ὁ Νέρων ὅτι καὶ ἐκ
τῆς ἀρχῆς ἐκπέσωμεν, ἄλλη τέχνη ἡμᾶς ἐξῆθρήσει· τοσοῦτο μανίας ἐληλά-
κει, ὅτι μὲν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἐνόμιζεν ἐξεῖναι αὐτῷ καὶ ἰδιωτεῦσαι καὶ κι-
θαρίζειν.

Ὅτι οὐδενὶ ἀνέλπιδος ἦν ἡ ἐγχειρήσις τῆς βασιλείας ἐν τηλικαύτῃ γηυσμένῃ
παράχῃ (1). |

Γ Α Λ Β Α Σ Κ Α Ι Ο Θ Ω Ν .

EX CERPTO
LXIV. 3.
CH. 68. XCVIII. Ὅτι τοῖς δορυφόροις ἀπαιτοῦσι τῷ Γάλβᾳ ἅπτερ ἐπίσχετο, 18.
ὁ Νυμφίδιος | ἔφη, ἡμεῖς καταλέγειν στρατιώτας εἰώθαμεν ἀλλ' οὐκ ἀγο-
ράζειν. |

Ὅτι τινὲς τῶν ἰδίων δούλων κατεφρόνησαν, βυλόμενοι κακῶν δοίλων ἀπαλ-
λαγῆναι (2).

CH. 69.
Cap. 6. Ὅτι μαθὼν ὡς σφρατίστη Γάλβας ὡς Ὀθωνα ἀπεκεφάλισεν, εἶπε καὶ 32.
τίς σοι τοῦτο ποιῆσαι ἐκέλευσεν; |||

P. 299. Ὅτι ὁ αὐτὸς ἀποθνήσκων ὑπὸ τῶν ἐπιβεβλόντων, τοῦτο μένον εἶπεν,
τί γὰρ | κακὸν ἐποίησα;

liberaturum; ille iis dixit, comperisse se rationem, qua hydraulus liquidiorum
sonum deinceps redderet.

Nero suis familiaribus saepe aiebat: etiamsi imperio exciderimus, alia nos
ars sustentabit. Eo scilicet insaniae devenerat, ut post imperatoriam dignita-
tem putaret sibi facultatem fore et privati hominis et citharoedi vitam artem-
que agendi.

In tanta rerum perturbatione nemini insperata erat imperii adeptio.

Γ Α Λ Β Α Ε Τ Ο Θ Η Ο .

99. Praetorianis a Galba quam promiserat Nymphidius pecuniam flagitantibus;
nos solemus, inquit ille, milites conscribere non coëmere.

Nonnulli mancipiorum suorum potestatem sibi redditam negligebant, pro-
pterea quod famulis improbis carere malebant.

Galba quum ei miles narraret obtruncatum a se Othionem; quonam id au-
ctore, inquit, fecisti?

Idem inter coniuratorum manus expirans, tantum hoc dixit: quid autem
mali feci?

(1) Ita cod.

(1) Non occurrit haec in Dione edita sententia. servos a quibus laesi sub Nerone fuerant. Nunc ap-

(2) Inedita est haec particula. Ait tamen Zo- paret dominos certe aliquot poenam servorum negle-
naras XI. 14. Galbam dominis dedidisse ad poenas asse, dummodo iis utpote improbis carerent.

Ἵ. ὅτι ὡς ἔμελλεν ἡ δίκη τῷ Ὀθωνι μετέταται, ὥσπερ εἶναι | εἰς ἀναγκὴν κατα- CH. 69.
 4. σὰς, πολλάκις ἔλγει τῷ δημόδῃ ταύτης παροιμία, | τί γὰρ με ἴδει μα- Cap. 7.
 κροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν· λέγεται ὅτι αὕτη ἐπὶ τῷ ἔξω τί τῷ | ἀρμοζέειτων αὐτοῖς
 ἐπιτηδεύοντων (1).

Ἵ. καὶ ἐν τοῖς ὑποῖσι ἐταράττετο | ἀλλ' οὐκ ἦν ἀποφυγὴ τοῦ λοι-
 ποῦ.

8. ὅτι οἱ στρατιῶται παρόντας λαβόμενοι, ἐπεχείρησαν εὖ βυλάτας
 ἀνελθῖν (1), καὶ ἐπέλθον ὡς εὖ δύναται ὁ Ὀθων | τοῦ συνδρίου τούτου ἐντος Cap. 9.
 μοναρχῆσαι.

Ἵ. ὅτι ὁ Ὀθων πρῶταξάμενος | πρὸς Βιτέλλιον, καὶ εἰπὼν μὴ δύνασθαι Cap. 10.
 μάχῃ ὁμοφύλων ἀνδρῶν ἰδεῖν, | καὶ ἀναχωρήσας, ἠττήθη.

Ἵ. ὅτι ὁ Ὀθων ὀλιγορρόνιος γινόμενος | ἐνικεν τούτῃ τῷ ἀτίλγειαν τῷ βίῃ
 ἐτκήπασιν (2).

VITELLIOS.

12. C. ὅτι Βιτέλλιος | ἐξέβαλε εὖ γόπτας καὶ εὖ ἀσφόλόγους δὲ πρῶταξά- CH. 69.
EX LXXX
LXXV.
 ματος εἰπὼν | αὐτοῖς ἐντος ῥητῇ ἡμέρας ἐκχωρήσαι πάσης τῇ Ἰταλίᾳ· καὶ αὐτοῖ
 νυκτὸς | πρῶταγμα ἀντιτεθείκατι ἀπαλλαγῆσθαι αὐτῷ τῷ βίῃ ἐν ἡ τελευτῇ |
 ἔμελλεν· οὕτως ἀκριβῶς τὸ γνησιόμεινον προέγνωσαν.

13. ὅτι οἱ συνδρινοῦντες Βιτελλίῳ, σφόδρα κακῶς ἀπῆλλαττον· τοιγαροῦν Cap. 2.

Quum ultrix poena Othoni immineret, et suprema necessitate iam teneretur, saepe iterabat popolare proverbium: cur opus erat me longis tibiis canere? Id vero de iis dici solet, qui minime ad se pertinentes res curant.

Idem in somniis quoque terrebatur; ceteroqui iam nullum erat effugium.

Milites audacia incitati trucidare senatores coeperunt, dum dicerent, tali cum senatu haud posse Othonem imperare.

Otho acie instructa adversus Vitellium, dicensque se non posse civilem pugnam spectare, ac se subducens, victus est.

Otho quia brevi tempore in imperio vixit, morum suorum foeditatem celavit.

VITELLIUS.

100. Vitellius praestigiatores et astrologos solum vertere coegit, proposito edito mandans eis ut intra certam diem omni Italia excederent. Illi vero noctu per edictum vicissim ei denuntiaverunt vita excessurum ipsa die qua reapse moriturus erat. Adeo accurate rem futuram praescierant!

Vitellii convivae male admodum adfecti discedebant. Itaque Crepus aegro-

(1) Cod. ἐπιτεκνέουσας; male, quoniam praecedat τῶν.

(1) Xiphilius hanc aliis verbis rem innuit. Othoni parentat. Reapse autem cap. XCII mores

(2) Haec quoque inedita particula est, qua Dio Othonis peroniamis similes dicti fuerunt.

- ὁ Κρήσιος (1) | νοσήσας καὶ ἀπολύφθεις ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, εἴτα προϋθὼν ἴφη, εἰ μὴ | ἐνόησα, πάντως ἂν ἀπολόμην.
- Cap. 4. Ὅτι Βιτέλλιος ἔλεγε τὸ Νέρωνα | ἐπαινεῖν καὶ θαυμάζειν, μέμφετο δὲ αὐτὸν ὡς μεγίστης οἰκῆσεως κατασκευάσαντα, καὶ ὀλίγη δαπάνῃ χρησάμενον πρὸς τὴν 20. ἔοφῆν (1). |
- Ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ Γαλλερία τὸν κόσμον ἐμίμνετο τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ | εὐ-
ρεθέντα ὡς ὀλίγον ὄντα.
- Ὅτι Βιτέλλιος ἀνέβη εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἠσπάσατο· ἐκείνη δὲ ἐπιφκῆς ἦν, καὶ ὅτι πρῶτον ἔκυσεν ὅτι | Γερμανικὸς ἐπεκλήθη ὁ υἱὸς 24. αὐτοῦ, εἶπεν, ἐγὼ μὲν Βιτέλλιον ἀλλ' οὐ Γερμανικὸν τέτοκα (2).
- Cap. 7. Ὅτι Βιτέλλιος σὺν παλαιοῦς αὐτοῦ φίλοις ἄγαν ἠσπάζετο καὶ ἐδιέξιοῦτο, καὶ κινόν τι πάσχων· οἱ γὰρ πολλοὶ ἐπὶ μέγα παράλογον | ἀρεθέντες μιτοῦσι σὺν συγγένεσσιν ἐν τῷ πρὶν ταπείνότητι.
- Cap. 10. Ὅτι Ἀλικιὸς καταλιπὼν Βιτέλλιον προσέθετο Βεσπασιανῶ· ὕστερον δὲ | 28. μετανοήσας πάλιν τὸν Βιτέλλιον αὐτοκράτορα ἐπιβόησεν· τοιαῦτα γὰρ ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις εἰώθε γίνεσθαι.
- Cap. 20. Ὅτι φοβηθεὶς | ὁ Βιτέλλιος, χιτωνίσκον ἱρρακωμένον ἐνέδου βυλόμηνος λήσεν· οὐχ' | οἷον δὲ ἦν ἄνδρα αὐτοκράτορα γεγονότα ἐπὶ πολὺ λαθεῖν. 32.

tans, atque idcirco ad dies aliquot desideratus, postea revertens dixit; nisi aegrolavissem, prorsus perieram.

Vitellius aiebat se laudare Neronem atque admirari; sed hoc in eo reprehendere quod modicas aedes extruxisset, et quod tenues in victum impensas fecisset.

Vitellii uxor Galeria querebatur quod exiguum mundum muliebrem in Palatio invenisset.

Vitellius in Capitolium ascendit, et suae matris amplexum petiit. Illa vero ut erat modesta, ubi primum audivit filium suum Germanicum appellari; ego, inquit, Vitellium non Germanicum peperī.

Vitellius veteres amicos suos diligebat admodum ac percolebat, novo in hac re exemplo. Plerique enim, qui praeter opinionem exaltati fuerint, oderunt eos qui sibi familiares erant in prioris vitae humilitate.

Relicto Vitellio ad Vespasiani partes transivit Alienus; rursumque paenitens Vitellium imperatorem acclamavit. Haec enim in civilibus bellis accidere solent.

Vitellius pavore correptus tuniculam laceram induit, latere se sperans. Attamen fieri non poterat, ut qui imperator fuisset, diu ignoraretur.

(1) Melius in edd. Κρήσιος.

(1) Neronis aurea domus atque immensae conviviorum et mac illi impensae notissimae sunt. Ποταμίου meminit etiam Eusebius in tabulis chronici.

(2) Desideratur in editis haec egregia narratio de modestia matris Vitellii. Ait tamen Suetonius in Vitell. cap. III. XIV. filii imperium ipsam fuisse lamentatam, eiusque taedio ante filium vita excessisse.

011. 7a
 1x 6.000
 1x 1.0

Cap. 8.

Cap. 9

Cap. 11.

10

manniana editione Syronii criticos, qui multis pro-
latis coniecturis nondum tamen corruptelam illam
persuaserunt *abire* *Alphumium*; quoniam plane sit
corruptum *abire* in *Gastonias*, sic uti ego in Decem
rebus scripsi.

corruptionem ubique in Christianis, sed et ego in Decanis

rebus scriptis.

τος ἀπικρίνατο, ἀλλὰ σὺ ἀπέλθης ἐς κόρακας· καὶ μέχρι τούτου, | καὶ οὐκ ἔπει- 16.
ξῆλθιν αὐτῷ (1).

Cap. 11. CIII. Ὅτι Οὐολογίας τῷ τῷ Περσῶν βασιλέως ἐπισείλαντος αὐτῷ οὕτως· 62-20.
σιλεύς βασιλείων Οὐολόγιατος φίλῳ Βεσπασιανῷ χαίρειν, μήτε αὐτοκράτορα
μήτε αὐγυστον | αὐτὸν ὀνομάσας, οὐκ ἀνθίβεισιν, ἀλλ' ἀντίγραψεν οὕτως, βασι-
λεῦ βασιλείων | Οὐολογίας τῷ Βεσπασιανῷ Καῖσαρ.

Cap. 12. Ὅτι τιτῶν ὑποψίαν λαβόντων ἐπὶ τυραννίδι, καὶ θρασύτερον δξαλινομένων,
οὐκ ὠργίσθη, ἀλλὰ | δακρύσας ἐξῆλθιν ἐκ τοῦ βελύτηρις τοσούτον μόνον 21.
ἐπὶ πῶν, ὅτι | ἐμὲ ὁ υἱὸς δαδίδεται (2) ἢ οὐδείς.

Ὅτι Μυκτανὸς πρὸς Βεσπασιανὸν | καὶ τῷ τῷ στωϊκῶν πλείστα τε εἶπε καὶ θαυ-
μάσια (1)· ὥς ὅτι αὐχήμετος | κενοῦ εἰσι πεπληρωμένοι· καὶ τὸ πάσι τὰς αὐ- 28.
τῷ καθῆ, καὶ τὰς | ὁφείας ἀνασπάσῃ, τό τε ξιβόνιον ἀναβάλλεται καὶ ἀνυ-
πόδητος | βαδίσῃ, σοφὸς εὐθύς ἀνδρείος δίκαιος φησὶν εἶναι, καὶ πνεῖ ἐφ' ἐ-
αὐτῷ μέγα, καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο μήτε χράματα μήτε νεῖν ἐπίστα- 32.
ται· καὶ πάντας ὑπερορῶσι, καὶ τὸ μὲν εὐγενῆ τιθαλλωδὲν (h), τὸ δὲ | ἀγενῆ σμι-
κρόφρονα, καὶ τὸ μὲν καλὸν ἀσχηρῆ, τὸ δὲ αἰσχρὸν εὐφυᾶ, | τὸ ἃ πολούσιον πλεον-
ἐκτικόν, τὸ ἃ πένητα δολοπαρῆ καλοῦσι (2). ||| * * *

Desideratur
hinc pag. 208
quatuor

* * *

Is autem cum risu respondit; immo tu in malam rem abeas. Neque plura ad-
didit, neque ei molestiam creavit.

102. Vologaesio Persarum regi, qui ad eum his verbis scripserat: rex regum
Vologaesius amico Vespasiano salutem; neque imperatorem eum neque augu-
stum appellans; iniuriam non reposuit, verum ita rescripsit: regi regum Vo-
logaesio Vespasianus Caesar.

Quum nonnulli de adfectata tyrannide suspecti essent, ac ferociter loque-
rentur, Vespasianus non est iratus, sed lacrimans curia exivit, tantum dicens:
aut filius mihi succedet aut nemo.

Mucianus apud Vespasianum plurima et mira adversum stoicos dixit: nem-
pe quod vana superbia tumerent; et quod simul ac quispiam eorum barbam
promisisset, et supercilium attraxisset, palliumque induisset, pedibusque nudis
incederet, ilico se sapientem, fortem, iustumque diceret, et ingentes spiritus
sumeret; etiamsi forte, ut ait proverbium neque litteras neque colum nosce-
ret. At hi nihilominus (pergebat dicere) cunctos spernunt; et nobiles, fatu-
os; ignobiles, exigua mente praeditos appellant: pulcher illis lascivus est;
turpis, generosus; dives, raptor; pauper servilis. * * *

* * *

(1) Ed. διαδίδεται. (h) Ita eod.

(1) Deest haec in edd. narratio.

(2) Quae sequitur Muciani vituperatio adversus
stoicos, desideratur prorsus in Xiphilino, qui cap.
XIII, nihil aliud ait nisi Mucianum multa adversus
illos philosophos disputavisse.

(3) Abrumpitur praeclara iunctio, deficientibus
palimpsesti membranis. Inveniebatur autem Mucianus

in Priscum stoicum Thraseae generum; de quo, praeter
Xiphilinum cap. XII, lege Tacitum hist. IV. 5. sqq. In
palimpsesti autem lacuna demersae sunt Vespasiani res
ut credere licet, adhuc reliquae; item Titi, Domi-
tiani, Nervae, Trajanique, et partim Hadriani. Lacu-
na est paginarum quatuor, quia deest extremum so-
lum quaternionis quarti, et primum quinti.

A Δ Ρ Ι Α Ν Ο Σ .

- CHH. * * * Εν τῇ ὁδοῖς ἧδ' πολλὰ ἐβάδιζεν ἢ ἵππῳ, ὀχήματι δὲ πάλιν ^{P. 231.}
 4. σπατίῳς ἐζήτο (1) · ἤρισα ἧ ἀνδ' οἶνε, καὶ πλείονα ἐσιτεῖτο · πολλάκις | ἧ καὶ ^{cap. 11.}
 δικάζων μεταξὺ φοφῆς μετελάμβανεν (2) · καὶ μὲν πάντων ἤρισα | καὶ ἐδείπνει, καὶ
 ἦν αὐτῷ τὸ συσσίτιον παντοδαπῶν λόγων πλήρες . |
 8. Ὅτι Ἀλεξανδρίων σασιασάντων οὐκ ἄλλως ἐπαύσατο ἕως εὖ ὅπως ^{cap. 12.}
 Ἀδριανοῦ ἐδείξαντο ἐπιτιμῶσαν αὐτοῖς · οὕτω περὶ πλέον ἰσχύος | αὐτοκράτο-
 ρος λόγος τῷ ὄπλων (3) .
 Ὅτι δ' Πλατίνης ἀποθανούσης ἐπὶ ἡνὲρ Ἀδριανὸς λίγων, ὅτι πολλὰ παρ' ^{cap. 13.}
 ἑμοῦ αἰτήσασα | οὐδενὸς ἀπέτυχεν · τοῦτο ἧ οὐκ ἄλλως ἔλεγον, ἀλλ' ὅτι
 12. τοιαῦτα ἦν οἷα εὐδὲ ἐβάρη με οὐδὲ συνεχώρῃ ἀντὶπεῖν .
 Ὅτι τῇ δ' ἡμῶν ἐκβοήσαντ' ὅτι πρὸς Ἀδριανὸν ἐν ἵπποδρομίᾳ ἵνα τις ἀγ-
 ματηλάτης | δοῦλ' ὢν ἐλευθερωθῇ, εἶπεν ὅτι οὐδὲ ὑμᾶς προσήκει δοῦλον ^{cap. 13.}
 ἀλλότριον αἰτεῖν ἐλευθερῶσαι, οὐδὲ ἑμοὶ δισπέντω αὐτῷ βιάσασθαι .
 CHH. Ὅτι Σίμιλιν (4) τινὰ τῶν δορυφόρων ἀρχοντα φρονήσας ἧ καὶ ὑπεκρίνα

H A D R I A N U S .

103. * * * Nam plerumque pedibus viam carpebat, aut equo vehabatur: raro admodum curru utebatur: prandebat sine vino, et adfatim vesebatur: saepe etiam inter iudicandum capiebat cibum, et prandendo caenandoque cum universo comitatu operam dabat; eratque ei convivium omni sermonum genere plenum.

Alexandrini seditione aestuantes haud ante quieverunt, quam per epistulam ab Hadriano obiurgati fuerunt. Adeo plus valet interdum imperatoris oratio quam arma!

Plotinam mortuam laudavit Hadrianus dicens, illam multis a se postulatis numquam tulisse repulsam. Hoc autem idcirco aiebat ut significaret, eam nihil umquam petivisse quo ipse gravaretur aut quod negare liceret.

Ludis circensibus populo ad Hadrianum clamante ut servus quidam auriga rude donaretur; respondit, neque vos decet servi alieni postulare libertatem, neque me domino eius vim inferre.

104. Quendam nomine Similem, qui inter praetorianos ordinem ducebat, pru-

(1) Hadriani itinera huiusmodi notissima sunt; quae tamen suo loco Xiphilinus reticet. (Quamquam idem legendus est LXX. 9.) Sequentia de convivii recitat Xiphilinus.

(2) Scilicet etiam Fronto orator per illud tempus coram Hadriano aliquando causam dixit, teste Dione cap. XVIII.

(3) Hoc nec non sequens de Plotina fragmentum desiderantur in editis.

(4) Xiphilinus centurionem Similem fuisse ait sub Traiano; itaque errare potius eclogarium vaticanum arbitror qui pro Traianus legerit Ἀδριανός, idque colloquium cum hoc postremo factitatum narret. Ceteroqui hic Similis sub Hadriano tandem praefectus praetorio fuit, teste Xiphilino loc. cit. nec non Spartiano in Hadriani vita cap. IX. Gentem huius fuisse

se Sulpiciam docent nos fragmenta iuris a me edita tit. de exco. ubi Traiani litterae ad Sulpiciam Similem annonae praefectum: id quod rursus demonstrat, Similem hunc non fuisse sub Hadriano centurionem, qui iam erat sub Traiano praefectus annonae. Statua quoque honoratum sub Hadriano Similem narrat Xiphilinus cap. XVIII. Denique et praenomen et nomen, itemque uxorem ac liberos huius Similis ostendit in atrio iuliano vaticani palatii inscriptio haec.

• • DIA. C. P. QVARTA
 • • T. SVLPICIO. SIMILI
 • • S VERO. SVO. ET. SEX. TRESITAV
 • • O QVARTINO. FILIS. SVIS. EX. NS. LD.
 • • TVM. ET. AEDIFICIA. QVAT. IVNCTA. SVNT
 • • T. F. I.

σε μιν νόμους πάντῃ Ἀδριανὸς ἐτίμα· καὶ ἐτι ἐκατόνταρχον ἔτα εἰσκαλέσας διελ- 16.
 λειτο ἧς ἐπαρχῶν ἔξω ἰσώτων· ὁ δὲ ἔτη, αἰσχρὴν ἔστι Καῖσαρ | ἐκοινοτάρ-
 χῳ σε δὲ λέγειται ἧς ἐπαρχῶν ἔξω ἰσώτων.

Ὅτι ὁ αὐτὸς Σίμιλις ἐπεδὴ βίᾳ τῷ ἀρχὴν ἧς δορυφόρων παξέλαβεν,
 ἐξέστη | τῇ ἀρχῇ. καὶ ἐν ἀρχῇ ἔτη ἐπὶ τὰ διήγησιν· καὶ τελευτήσαντι ἐν τῷ μη-
 μίῳ αὐτὸ ἐπεγραψεν, ἔτι Σίμιλις ἐνταῦθα κατὰκτεται βιοῦς μιν ἔτη | πεν- 20.
 τακοντα, ζήσας ἢ ἔτη ἐπτά (1).

C. P. 17. Ὅτι ὁ Σιλβανὸς καὶ Φούσκος | ὑπὸ Ἀδριανοῦ ἀνῆρέθασαν (2)· ὅπερ μαθὼν
 Σιρβίλλιος λιβανωτὸν καὶ πῦρ | ἤτησε, καὶ θυμιάσας ἔσθῃ, ὅτι μὲν οὐδὲν ἀδικῶ,
 ὑμεῖς ὡ θεοὶ ἴσθε, ἀποθνήσκω δὲ ὡς τὰ μέγιστα ἀδικήσας. ὦρε' δὲ Ἀδρια-
 νοῦ τοῦτο μένον εὐχομαι, ἵνα ἐπιθυμήσας ἀποθάνῃ, μὴ δοκηθῇ· ὅπερ εἰς 24.
 ἔργον ἐξέβη· | τὰς νόσους γὰρ καὶ τὰς ἀνάγκας μὴ φέρον Ἀδριανὸς ἑαυτὸ ἀποσφάξαι |
 ἐθέλησεν· ἔστι πότε ἀναβοήσαντα εἰπεῖν, ὡ Ζεῦ πόσον κακὸν ὅσιν ἐπιθυ-
 μεῖντα τὰ ἀποθάνῃ μὴ τυγχάνῃν.

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.

C. P. 18. CV. Ὅτι τῇ ἑλληνικῇ ἐπιγραφῇ καταπαῦσαι τὴν μνήμην Ἀδριανοῦ, καὶ μὴ ἐγ- 28.
 γράφαι αὐτὸν | εἰς σῶν ἡρώων, ὁ Ἀντωνῖνος δακρύων καὶ ἐλοφροδύμενος· ὡς εὖ
 ἐπιθεῖν αὐτῷ, τελευταῖον οὐδὲ ἐγὼ [εἶπεν] ὑμῶν ἀρχῶν, εἴ γε ἐκείνος καλῶς

dentia modestiaque praestantem, Hadrianus plurimi faciebat; eumque adhuc centu-
 rionem in cubiculum admittens adloquebatur, praefectis foris manentibus. Ille autem,
 turpe est, inquit, Ciesar, cum centurione te colloqui, praefectis extra stanti-
 bus.

Idem Similis, qui vi coactus praetorianorum ducatum exceperat, deposito
 munere in agro septennium exegit: moriensque inscripsit tumulo suo: hic iacet
 Similis, qui vitam annis quinquaginta toleravit, vixit autem septem.

Ubi Silvanum et Puscum ab Hadriano interemptos audivit Servilius, tus
 pavoris, et ignem, turificansque ait: quod nemini iniurius fuerim, vos dii
 scitis, et tamen ceu gravissimorum criminum reus morior. Iam Hadriano hoc
 unum imprecor, ut cum mori cupiet, non queat: id quod revera contigit:
 morbi enim et angustiarum Hadrianus impatiens, manus sibi afferre volebat;
 ita ut iterdum diceret, o Iupiter quam grave malum est hominem mori cupe-
 re et nequire!

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ.

105. Quam senatus Hadriani memoriam efflictim delere vellet, eumque ex albo
 heroum excluderet; Antoninus fleus et ciulans, frustra tentatis patrum animis,
 ad extremum ait, ne ego quidem vobis imperabo, si quidem ille malus vir

(1) Numerum hunc inepte silet Xiphilinus. Puscum autem dicit Serviani filium, quem Servia-
 nus substituto τὸν τοῦ. Sed habet Iohannes gazensis ar-
 chaeologus (apud Salmasium in schol. ad Spart.) qui
 de Simili indem verbis loquitur.

Puscum ipse nobis exhibet pro Servilio. Et quidem sol-
 licitatum esse in codicibus Serviani nomen aiunt Xi-
 philini scholiastae, testisque Zonaras est ΔΙ. 24.

(2) Silvanii necem non memorat Xiphilinus; a quo scribitur Σιουαντος.

33. ἀνὴρ | καὶ αἰσχρὸς ὑμῖν καὶ πολέμιος ἐγένετο · πάντα γὰρ δίδωεν ἔτι παρχθέν - P. 71.
τα || ἐπ' αὐτὸ καταλύσιν · τοῦτο δὲ ἐν ἔξιν καὶ ἡ πόσις ἡ ἐμή.
Ὅτι ὁ Ἀντωνίνος οὐδὲνα τὸ συκοφαντημένων (1) εἴλετο κολάζειν, εἰπὼν ὅτι
ἐν δύναιμαι ἀπὸ φόβων τὸ προσασίας ὑμῶν ὑρῆσθαι (1).

M A R K O Σ .

- CVI. Ὅτι χρήματα | ποτὲ αἰτηθεὶς ὁ Μάρκος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, ἐκ ἑδω-
4. κεν, εἰπὼν ὅτι | ὅσῳ πλείον τὸ καθιστηκέναι λαμβάνουσιν οἱ στρατιῶται, τοσ-
οῦτον | ἐκ τῆς αἵματος ἧς γοιέων αὐτῶν καὶ τῶν συγγενῶν ἐξέρχεται · τὸ δὲ
κράτος τὸ αὐταρχίας ἐκ ἐν τοῖς στρατιώταις ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ κεῖται (2).
Ὅτι ὁ Μάρκος ἐλάλει πρὸς τινα τῇ λατίνων φωνῇ · καὶ ἐν μόνον ἐλεῖτος |
8. ἀλλ' οὐδὲ ἄλλος τις ἧς παρόντων ἴγνω τὸ λαλῆθαι · ὥστε Γούφον τὸ παρχθέν
εἰπὼν · εἰς ἐστὶ Καῖσαρ μὴ γινῶναι αὐτὸ τὰ παρ' ὑμῶν λαλῆθαι · οὔτε γὰρ
ἐλλῶνισι ἐπίσταται · ἐ γὰρ αὐτὸς ἠγνόηκε τὸ λαλῆθαι (3).
Ὅτι ἐνόησε σφύδρα ὁ Μάρκος ὥστε ἐλγας ἐλπίδας ἔπει τὸ σωτηρίας
12. ἔχεν · ἐ πολλάκις ἐν τῇ νόσῳ ἐπιφάνει τὸ τὸ παρχθέν ἰάμβον,
Τοιαῦτα τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται (4).

fuit et detestandus et vester inimicus . Constat enim , vos eius acta omnia an-
tiquaturos : atqui in his mea quoque adoptio est .

Antonius neminem accusatum plectere voluit , dicens haud se posse initium imperii a caedibus facere .

M A R C U S .

106. Marcus militibus pecuniam poscentibus non est largitus , dicens , tantum detrahi de sanguine parentum cognatorumque eorum , quantum milites praeter constitutum accipiunt .

Quum Marcus latine quendam adloqueretur , et neque is neque quisquam alius e praesentibus dicta intellexisset , Rufus praefectus ait : consentaneum est , Caesar , orationem vestram ab hoc non intelligi , qui graece nescit . Quippe et ipse Rufus nihil intellexerat .

Marcus gravissime aegrotans , exiguaeque spe salutis iam reliqua , saepe in-
clamabat in morbo suo tragicum illum iambum :

Haec luctuosi belli opera sunt .

(1) Cod. συνεκκενθέν . Sed omnino omnes librum fuit συνεκκενθέντων ; neque enim accusatoribus vel accusatis referebat Antonius . Certe et Xiphilinus scribit συνεκκενθέντων .

(2) Ne miremur tam exiguum in vaticano pa-
linpsesto legi ex Antonini reliis excerptum , prae-
sto est Xiphilinus qui lib. LXX. 1. amissam aut
aetate sua partem hanc Dionis in qua Antonini rei
gestae fuerunt : quare et ipse Xiphilinus duo haec
tantum , diversis tamen plerumque verbis , scripsit
fragmenta . Idem denique Xiphilinus nos docet , pri-
ores quoque Marci Aurelii res gestas cum perthico
·L· Veri bello in mutilis Dionis codicibus non re-
perisse , quod constantiniano item eclogario contigis-
se videmus .

(3) Non habet hanc narrationem , neque ali-

quot sequentes Xiphilinus .

(4) Abest hic quoque a Xiphilino locus , qui
cap. V. ait tantummodo hunc Rufum praefectum in-
sane praefectum sub Marco , hominem rusticum ac
literarum expertem . Dionis autem excerpta peire-
sciana ed. Vales. p. 717 addunt , Rufum hunc ne
Marci quidem verba satis intelligere solitum , quum
rem vaticana excerpta mirabiliter nunc confitentur .
Atqui Marci eadem fuisse vocem testis est Fronto
epist. ad Marcum aug. l. 3 ; ne universam culpam
non intellectorem verborum Rufi imputemus .

(5) Mirum est , quod Xiphilinus LXXI. 22. ver-

- Ἵτι Κόμοδος | ἀναξίως καὶ πένητας εἰς τὴν σύγκλητον εἰσέξαφεν λαμβά-
 ρων τὰς οὐσίας αὐτῶν · ὥστε Ἰούλιον διδωκότα πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτῷ γρη῏ς |
 32. ἐκλότην · καὶ τοι τοιοῦτον ἀσείως λιχθῆναι ἐπ' αὐτῷ, ὅτι Ἰούλιος τ' || οὐσίας P. 337.
 ἀφαιρεθῆς εἰς τὸ δικαστήριον ἐξωρίσθη .
 Ἵτι τ' κολαστοῦ | τ' ἐν Ῥώμῃ Κόμοδος τ' κεφαλὴν ἀφελόμενος, καὶ ῥό-
 παλον αὐτῷ καὶ | λείοντα ἐπιθείς, ἔγραψεν Λούκιος Κόμοδος Ἡρακλῆς · ἐφ' ᾧ
 4. τὸ φερόμενον | ἐπίγραμμα γέγονεν, ὅτι Διὸς παῖς Καλλίνικος Ἡρακλῆς οὐκ
 εἰμὶ Λούκιος | ἀλλ' ἀναγκάζεσσί με (1).

Π Ε Ρ Τ Ι Ν Α Ξ Κ Α Ι Ι Ο Υ Λ Ι Α Ν Ο Σ .

- CVIII. Ἵτι ὁ Κόμοδος πολὺ χρυσίον εἰώθετ βαρβάροις | δίδεσθαι · καὶ
 τινὰς πρέσβεις λαβόντας χρυσίον καὶ ἐν ἐδῷ ὄντας πίμπλεις | ὁ Περτίναξ κατίσχε,
 καὶ τὸ χρυσίον ἀφελόμενος εἶπεν, ἀπαγγείλατε | τοῖς οἴκοι Περτίνακα βασι-
 8. λέειν .
 Ἵτι τ' Φλάκκῃ (2) ἑαυτὴν μέλ|λοντος ἀναγορεύσθαι βασιλείᾳ, καὶ φαραθέντος,
 καὶ θάνατον καταδικατθέν|τος ᾧ τ' βελῆς, αὐτὸς ἀνέκραγε, μὴ γένοιτο
 Περτίνακος τ' αὐτοκράτορος ἀρχὴν ἔχοντος βελῶν ἀναιρεθῆναι ἢ φυγαδδῆ-
 ται · ὁ | δὲ Φλάκκος εὐλαβηθεὶς καὶ αἰδέσθεις τ' λοιπόμενον χρόνον ἐν ἀγρῷ
 12. διῆλθε (2) . |

Commodus indignos homines censuque carentes, pecunia accepta, in senatum legebat. Quare et Iulius quidam, universo patrimonio tradito, senator factus est: de quo festivum illud in vulgus manavit: Iulius re sua familiari spoliatus in tribunal relegatus est.

Colossi, qui Romae erat, Commodus ablato capite [suoque imposito,] tradita clava, et leonina pelle circumposita, inscripsit LUCIUS COMMODUS HERCULES. Qua de re epigramma aliud distichum fuit: IOVIS FILIUS CALLINICUS HERCULES, NON SEM LUCIUS, SED COGUNT ME.

P E R T I N A X E T I U L I A N U S .

109. Quum Commodus multam barbaris auri vim pro suo more largitus fuisset; iamque eorum legati pecunia onusti iter in patriam maturarent; Pertinax misit milites qui retinerent; ereptoque iis auro, dicerent: nuntiate domum Pertinacem regnare.

Flaccus dum se vellet imperatorem proclamare, deprehensus et capitali poena damnatus a senatu fuerat. Sed enim Pertinax exclamavit, absit ut me imperatore senator occidatur aut exsul fiat. Flaccus tamen reverentia et pudore victus reliquam aetatem in agro exegit.

(e) Capitolinus, Xiphilinus, et Zonaras scribunt *Falconem*.

(1) Silet hanc festivam inscriptionem Xiphilinus, quamquam Commodi caput colosso impositum terea subdit. narrat cap. XXII. (2) Xiphilinus post verba Pertinacis nihil praen-

Cap. 10.

Ὅτι ὁ Περτίναξ πάντα τὰ κακῶς γεγονότα ὀπιχειρήσας ἐν βραχείᾳ ἐπε-
νορθῶσαι, ἀπώλετο· μὴ δ' ἄγνοους, καίπερ ἐμπρότατος πραγμάτων ὢν, ἔτι
ἀδύνατόν ἔστιν ἀθρόαν ἐπανόρθωσιν ἐπαγαγεῖν τοῖς πράγμασιν· ἀλλ' ἐπὶ
τι ἄλλο, καὶ ἡ πολιτικὴ κατάστασις χρόνῳ καὶ σοφίᾳ χεῖρει. 16.

Ὅτι Ἰουλιανὸς ὁ μὲν Περτίνακα τὴν ἀρχὴν ἀρπάσας, πάντας ἐκολάκωεν·
ἡφισαμένῃ δὲ τῇ βελῆς χρυσοῦν ἀνδριάντῃ αὐτῇ, οὐ προσεδέξατο, εἰπὼν
ὅτι χαλκῶν μοι δότε ἵνα καὶ μείνῃ· καὶ γὰρ τὸ πρὸ ἐμῆ αὐτοκρατόρων ἔστι μὲν χρυσῶς 20.
καὶ ἀργυρῶς ὅρῳ καθαιρέθιντας, ἔστι δὲ χαλκοῦς μένοντας· οὐκ ὁρθῶς τοῦ-
το εἰπὼν· ἀρετὴ γὰρ ἰδίᾳ φυλάττεται πῶ μνημὲν τῇ κρατοῦσιν· ὁ γὰρ δευτεῖς
αὐτῷ χαλκοῦς ἀναιρεθὲντος αὐτῇ καθηρέθην (1).

Σ Ε Υ Η Ρ Ο Σ .

IN LIBRO
IULIANI, D.
C. II. 194.

CX. Ὅτι Κάσσιος Κλήμης βελότης ὄψα' | Σελήρῃ κρινόμενος δ' ἔτι πρὸς
Νίγρον φιλίαν, ἔφη ὅτι ἐγὼ οὐδὲ Νίγρον | ἠπιστάμην· ἥνίκα δὲ Νίγρος τὴν 24
καὶ Ἰουλιανοῦ πόλεμον εἴλετο, ἔτυχον | ἐνταῦθα ὢν· κακῆϊνο εἰλόμην ὁ μοι
τὸ δαιμόνιον ἐκλήρωσεν· εἰ δὲ μοι (1) ἀγανακτήσης ὅτι μὴ ἀπολείποι αὐ-
τὴ καὶ πρὸς σὲ ἀφικόμενῳ, τοῦτο ἐνθυμήθητι ὅτι καὶ ὅτε ἤν' πλησίον σε ὄν- 28.
των οὐς (b) ἐχεῖν ἐ ἀπολιπεῖν σε καὶ | πρὸς Νίγρον ὄψαγενέσθαι· καὶ πᾶν ὅ τι ἂν
ἡμῶν καταγνώσ, τοῦτο ὅπ' σταντ' | φέρεις· ὁ δὲ Σελήρῃς ἐπὶ τούτοις οὐκ
ἐχαλίπηνεν.

Pertinax dum cuncta, quae male patrata fuerant, brevi tempore corrigere
nititur, in exitium incidit. Nescivit enim, quamquam rerum peritissimus e-
rat, fieri non posse tumultuariam rerum emendationem; tum constitutionem in
primis politicam spatio temporis prudentiaque indigere.

Iulianus, qui post Pertinacem imperium arripuit, passim omnibus adulaba-
tur. Quumque ei senatus statuam auream decerneret, non admisit; sed aeneam
mihi, inquit, ponite ut maneat. Nam et superiorum imperatorum aureas atque
argenteas sublatas video; aeneas vero incolumes. Neque tamen hoc recte ai-
ebat: nam sua cuiusque regnatoris virtus memoriam conservat. Ecce enim aenea
quoque Iuliani statua, eo pereunte, periit.

S E V E R U S .

110. Quum Cassius Clemens senator a Severo propter Nigri amicitiam damnare-
tur, ait: ego Nigrum ne noveram quidem: quum is autem contra Iulianum
arma commovit, hic versabar, atque illum quem fortuna obtulit sectatus sum.
Quod si mihi irascaris, quia hunc non reliqui ut ad te transirem; enimvero scias,
multos eorum, qui tecum erant, oportuisse te relicto ad Nigrum transire.
Prorsus igitur quidquid in nos statueris, id contra te decernes. Hanc oratio-
nem Severus non moleste tulit.

(a) Cod. M. (b) Cod. A.

(1) Non extat apud Xiphilinum narratio haec.

- Ὅτι πάντες | μὲν ἐπλάττοντο τὰ Σόηρι φρονεῖν· ἐλέγχοντο ἢ ἐν τοῖς αἰφριδίαις ἐπαγγελίαις, μὴ δυνάμεινοι ἐπικαλύπτειν τὸ ἐν τῇ ψυχῇ κεκρυμμένον· || ἢ ἡ δὲ ἀκεῖς ἐξ ἀπίνης αὐτοῖς προσπιπτούσης, ἀφυλάκτως ἐκίρουντο, καὶ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῷ ὀφείας καὶ τῷ ἠθῶν ὡς ἕκαστοι κατὰ δῆλοι ἐγίνοντο· τινὲς δὲ καὶ ἐκ τῆ σφόδρα προσποιεῖσθαι, πλεον ἐγινώσκοντο (1).
4. CXL. Ὅτι Σόηρος εὖ βελιπτάς εὖ γράφαιτας | κατ' αὐτὴν πρὸς Ἀλβίνου C. 9. 9. δειλίζαι βελόμενος, ἐβλήθη καὶ Βιβία|νὸν ἀνδρὶ ὑπατὸκράτα καὶ τὰ Ἀλβίνου δοκούντα φρονεῖν ὑποφθεῖραι, | ἵνα τῇ μαρτυρίᾳ αὐτὴ χρώμενος καὶ ἡ βελότ, ἀξιοπίστον | τὴ κατηγορίαν ποιήσῃ· ὁ δὲ εἶλατο σφαγῆναι, ἢ παρὰ τὴν τι εἶδον.
8. Φερί|ας ἀλλότριον· Ἰουλιανὸν οὖν εὐρών, πρὸς τοῦτο ἀνέπεισε καὶ κατηγορῶ ἐ|χρήσατο (2).
- Ὅτι Πλαυτιανὸς οὕτως ἐπ' ἀδείας διοίκει τὰ πράγματα ὥστε ἐκείνους δοκεῖν εἶναι αὐτοκράτορα, ἢ δὲ αὐτοκράτορα ἵπασ|χον· ὥστε ἐκείνο εἶπεν EX LIBRO LXXXV. 17. CII. 200.
12. πρὸς τὴν βελὴν Σόηρος, ὅτι ὁ βασιλεὺς εὐχεται | πρὸ αὐτῆς ἀποθανεῖν· καὶ τινὰ τρομῆσαι γράφειν (3) πρὸς τί|ταρτον (3) Καίσαρα.
- Ὅτι καὶ πολλῶν εἰς τιμὴν αὐτῆς ψηφισθέντων παρὰ τῷ συγχλήτῃ, ὀλίγα εἰδείζατο, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι τὴ ψυχᾷς με φιλεῖτε καὶ μὴ τοῖς ψηφίσμασιν (4).
16. Ὅτι ἐν Τυάνῃ νοσήσαντα τὴ Πλαυτια|νὸν ἐπισκί|ατο ὁ Σόηρος· οἱ δὲ Cap. 15. στρατιῶται αὐτοῦ οὐ συνεχώρησαν εὖ | μὴ τὴ βασιλείᾳ ὄντας εἰσῆ|θῃν, ἀλλὰ κατέσχον ἔξω.

Cuncti sane studere Severi partibus simulabant; iidem tamen coarguebantur cum ad subitos nuncios arcanum animi celare non poterant: nam dum ad aures auditio repente accideret, incaute commovebantur: atque ex hoc, tum etiam e vultu ac moribus singuli explorati fiebant. Nonnulli etiam nimia sua simulatione magis innotescebant.

III. Severus senatores qui contra se ad Albinum scripserant convincere volens, nisus est Vivianum hominem consularem, qui Albino studere videbatur, corrumpere; ut huius testimonio utens credibilem redderet suam ceterorum senatorum accusationem. Verumtamen Vivianus necem perpeti maluit, quam illiberale quicquam patrare. Ergo demum Iulianum nactus Severus, hunc subornavit, ut delatoris vice fungeretur.

Plautianus tanta auctoritate publicas res gerebat, ut ipse imperator videretur; et qui imperator erat, praefectus. Quare et Severus aliquando dixit, imperatorem optare ut ante Plautianum vita excederet: quidam vero etiam huic scribere ausus est, cum hac formula: ad quartum Caesarem.

Quum ei [Severo] multi a senatu honores decernerentur, paucos recepit, dicens malle se animis diligere quam decretis.

Dum Tyanis aegrotantem Plautianum Severus inviseret, illius milites haud admiserunt imperatoris comitatum in cubiculum, sed foris detinuerunt.

(1) Col. 707419.

(1) Desideratur in Xiphilino.

(3) Scilicet post Severum eiusque filios Anto-

(2) Variat magnopere Xiphilinus. Et quidem nimum et Getam. pro Iuliano scribit Erucium Celerum.

(4) Non habet hanc partem Xiphilinus.

Cap. 15. Ὅτι καὶ δίκης | ἀκούσαι βεληθέντι τῷ Σαύρῳ οὐδεὶς ὑπήκουσε, δὲ τὸ μὴ παρῆναι | Πλαυτιανόν (!).

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΣ.

EX LIBRO
LXXVII. 3.
CH. 212.

CXII. Ὅτι Ἀντωνῖνος μὲν τῇ ἀναίρεσιν Γέτα πρὸς τὸ σωέδριον (1) πολλὰ 20.
ἀτοπα εἰπὼν καὶ τοῦτο ἐφθέγγετο, ὅτι μᾶλλον μὲν μεθ' ὑμῶν ζῆν βούλομαι· εἰ
δὲ μὴ τοῦτο, ἀνθ' ὑμῶν ἀποθανεῖν· καὶ πρῶτον | εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσθῆναι παρ-
εκάλεσε συγγνώμην, οὐχ' ὅτι τῇ ἀδελφῇ | ἀπίσφαξεν, ἀλλ' ὅτι βρογχᾶ καὶ οὐ
βούλεται δημηγορῆσαι.

Cap. 5. Ὅτι μέλλων | ἐξίναί, πρὸς τῇ θύρᾳ ὑπεστράφη καὶ φησὶν· ἀκούσατε μέγα 21.
πρᾶγμα, ἵνα πᾶσα οἰκουμένη χαρῇ· πάντες οἱ φυγόντες ὑποτασσέσθαι ἐγκλήμα-
τι, πλὴν οἱ ὑπὸ τῇ ἐμοῦ μὲν θύρᾳ ὑμετέρου δὲ πατρὸς πεφυγαδόμενοι | εἰεν,
εἰσθῆναι· καὶ μέγα τι ἐνόμιζε ποιεῖν οὗ κακούργου καὶ | φαυλοτάτου τῷ 28.
ἀνθρώπῳ εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανάγων.

Ὅτι Ἀντωνῖνος | Παπιανὸν καὶ Παζώνιον (2), τῶν δορυφόρων ἐπὶ τισὶ
κατηγορησάντων· | αὐτὸν (b), ἐπέβρισην ἀποκτεῖναι αὐτὸν, εἰπὼν κακεῖνο, ὅτι
ἐγὼ ὑμῖν εἰ | οὐκ ἐμαυτοῦ (c) ἀρχώ. καὶ δὲ τὸ τοῦτο καὶ πείθομαι ὑμῖν καὶ ὡς κατ-
P. 309. ηγόροις καὶ ὡς ||| δίκασθαι (3).
Cap. 4. Ὅτι τῷ Παπιανὸν φονεύσαντι σφόδρα ἐπιτίμησεν | οὐχ' ὅτι ἐφόνευσεν αὐτὸν. 32.

Causam quoque audire Severus quum vellet, nemo morem ei gessit, quia Plautianus non intererat.

ANTONINUS CARACALLA.

112. Antoninus post Getie caedem inter alia absurda in concione dicta, ait etiam, malle se cum illis vivere; sin minus, certe pro illis mori. Et mane curiam ingressus veniam rogabat, non quia fratrem occidisset, sed quia raucitatis causa concionari non posset.

Idem curia exiens in ipsis foribus conversus est, dixitque: audite rem magnam, qua orbis universus gaudeat: omnes quodvis ob crimen exules, iis exceptis qui a dico meo vestroque parente pulsati fuerunt, revertantur. Et magnum quid se fecisse putabat, dum maleficos homines ac scelestissimos Romam deducebat.

Antoninus Papianum atque Petronium, quos praetoriani criminum aliquot insimulabant, occidi permisit, dicens: ego vobis, milites, non ipsi mihi, impero: quam ob rem vobis et accusatoribus morem gero et iudicibus.

Idem Papiani interfectorem vehementer increpuit, non quod illum occidis-

(1) Lege Πατριανόν. (b) Cod. αὐτὸν. (c) Ita cod.

(1) Variat verbis Xiphilinus.

(2) Xiphilinus haec ait dicta apud milites a Caracalla.

(3) Caret hac narratione Xiphilinus. Et quidem videtur corruptus locus. Quare et dicere mallet: vos mihi, milites, imperatis; non ego vobis: quam ob rem etc.

τὸν, ἀλλ' ὅτι ἀξίνῳ αὐτὸ δίδωκεν (2) ἢ οὐχὶ μᾶλλον ξίφει ἢ κεφαλῇ αὐτὸ ἀπέτιμεν.

CXIII. Ὅτι Ἀντωνῖνος οὕτω τὰ πάντα ἐλάμβανεν καὶ ζώντων καὶ τελευτώντων, C. II. 11.

4. ὥστε οὗτοι Ῥωμαῖοι ποτὶ | ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ συμβοῆσαι ἀλλὰ τι πολλὰ καὶ ὅτι οὗτοι ζώντας ἀπολοῦμεν (b) ἵνα οὗτοι τελευτήσαντες θάψωμεν.

Ὅτι αὐτὸς ἔλεγε πολὺλάκις ὅτι οὐδένα ἀνθρώπον δεῖ ἀργύριον ἔχειν, C. II. 11.

πλὴν ἐμοῦ, ἵνα τοῖς στρατιώταις (c) χαρίζωμαι. Ὅτι Ἰουλίαν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπιτι-

8. μησίας | αὐτῷ ὅτι πολλὰ τοῖς στρατιώταις δίδωσι, καὶ εἰπούσης ὅτι ἡμῖν οὔτε | δίκαιος οὔτε ἀδίκος πόρος ἀξιολέλειπται, τὸ ξίφος δειχάς εἶπεν, | θάρσει μήτηρ· ἐφόσον τοῦτο ἔχομεν, χρυσίον ὑμᾶς οὐκ ἐπιλείψει. |

12. Ὅτι ὁ Ἰούλιος Παῦλος (d) ὑπατικὸς ἀνὴρ ψήφυρος καὶ σκωπτικὸς καὶ οὐδὲ | αὐτῷ ἢ αὐτοκρατόρων ἀπεχόμενος, ἐν καὶ ὁ Σεβήρος φυλακῇ ἀδίστῳ ᾤον- δίδωκεν, ὡς δὲ ἐν φρυαῖς ὡν ἀπέσκωπτεν εἰς οὗτοι βασιλεῖς· μεταπειμώ- μενος ὁ Σεβήρος ὡμνυ τῷ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐπέμειν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ἐπεμείν αὐτὸ δύνανται, ἐφόσον ἢ αὐτῷ ἔχω | οὔτε σὺ οὔτε ἐγὼ κατασχέιν αὐτὸ δύ- 16. ναμαι· ὥστε γελάσαντα τὸν Σεβήρον ἀπολῦσαι αὐτόν (1). |

Ὅτι τὸ αὐτὸ Ἀντωνῖνος μεταπειμώμενος ἐπέμειν αὐτῷ γράψαι σίχους εἰς C. II. 11.

αὐτὸ· ὁ δὲ τεχνικῶς ἔσκωπεν· | εἶπεν γὰρ αὐτὸ ἐν παντὶ καιρῷ ἰοικίμαι θυ-

20. μημίνω· καὶ τοῦτο μὲν ὡς | σκώπτων εἶπεν, ἐκείνον δὲ σφόδρα ἐθελόπρωτον· ἤθελε γὰρ δεινὸς | καὶ ἀγχιος ἢ ἀπότομος αἰὲ φάινεσθαι· ἢ δὲ τοῦτο αὐτῷ εἰ- κοσι μυριάδας [ἐχαρίσατο (2)].

set, sed quia securi potius quam gladio caput abstulisset.

113. Antoninus adeo rem omnem tum viventium tum mortuorum sibi vindicabat, ut Romani aliquando in circo inter complura alia inclamaverint: nos vivos interficimus ut mortuos sepeliamus.

Idem saepe dicebat, oportere neminem mortalem habere pecuniam, praeter se, ut militibus gratificaretur. Quumque eum Julia mater obiurgaret, quod multa militibus daret; diceretque nihil ambobus iusti aut iniusti reditus iam superesse; ille gladium ostendens bono, inquit, animo mater esto: nam quamdiu hunc habebimus, pecunia nos non destituet.

Iulium Paulum consularem virum, adeo maledicum et irrisorem, ut ne ab ipsis quidem imperatoribus temperaret (quem Severus in libera custodia habebat; quippe qui etiam intra praesidia principibus illudebat) vocavit ad se Severus, deiecitque se caput ei amputaturum. Cui ille respondit, posse id quidem ab eo amputari; sed quamdiu id ipsemet relineret, neque ab se neque a Severo posse coliberi. Tum Severus in risum resolutus missum eum fecit.

Eidem Paulo Antoninus ad se vocato mandavit, ut carmina in ipsum scriberet. Ille autem artificiose iocatus est; dixit enim illum omni tempore similem esse furenti. Atque id sane per iocum dixit; ceteroquin Antonino valde adulatus est, qui terribilis semper et trux ac durus videri aiebat. Atque ob id dictum decies sestertium ei largitus est.

(a) Ita cod. Sed recte Xiphilius ὅτι ἀξίνῳ αὐτόν ἐχρήσατο. (b) Cod. παρὶς δὲ, vocamus. (c) Cod. τοῖς στρατιώταις. (d) Sic dicitur Iulius Paulinus apud Xiphiliam.

(1) Omisit hanc tractum universum Xiphilius. (2) Verbum in codice omissum supplet nobis

Cp. 11.

CXIII. Ὅτι Ἀντωνῖνος καὶ Ἀλβανῶν (3) ὀξομήσας | χρήμασι τὸ δοκοῦσαν
 ἔκλινε ἐπρίατο· ἔλαβε δὲ καὶ γυναῖκας αἰχμαλώτους, ἐν αἷς αἱ γυναῖκες ἐθαυμάσθη· 21.
 σάν· πυθομένην γὰρ αὐτὴν πότερον πρᾶθῆναι ἢ φονεῦσθαι βούλονται, ἐκείναι
 φονεῦσθαι ἐπιλέξαντο· ὥς δὲ ἐπράθηνσαν, αἱ πολλαὶ ἐαυτὰς ἀπέσφαξαν. |

Ὅτι Ἀντωνῖνος πᾶσιν ἐπιτίμα ἑ ἐνικάλει ἔτι οὐδὲν αὐτὸν ἦταν· ἑ ἔλε- 28.
 γε πρὸς πάντας, δὴλόν ἔστιν ὅτι οὐ θαρρῆϊτε μοι ἔξ ὧν μὴ αἰτεῖτε με· εἰ |
 ἢ μὴ θαρρῆϊτε, ὑποπτεύετε με· εἰ δὲ ὑποπτεύετε, φοβεῖσθε· εἰ ἢ φοβεῖσθε,
 μισεῖτε· ταῦτα δὲ πρόφασιν ἐπιβουλῆς ἐποιεῖτο (1). |

P. 310.

Ὅτι Ἀντωνῖνος Κορινθίαν μέλλων ἀναιρεῖν, ὡς δὴ θεν τιμῇ ἐκίλινεν 32.
 αὐτῷ ἐλέσται θάνατον ὃν βούλεται ἀποθανεῖν. ἡ δὲ κλύσασα πολλὰ, καὶ
 μνησθεῖσα τὸ πατρὸς Μάρκου καὶ τὸ πάππου Ἀντωνίου καὶ τὸ ἀδελφοῦ Κομόδου,
 τέλος ἐπήγαγον ταῦτα, ὡς δυσυχὲς ψυχίδιον ἐν πονήρῳ (1) | σώματι καθεργ-
 μέιον, ἔχθρι, ἐλκιδέρωθι, δειλῶν αὐτοῖς ὅτι Μάρκου θυγάτηρ εἴ, καὶ μὴ 4.
 θέλωσιν· καὶ ἀποθιμένη πάντα τὸ κόσμον ὃν περιβεβλητο, καὶ εὐθετήσασα
 ἐαυτῷ, τὰς φλέβας ἀπέτιμε καὶ ἀπέθανεν (2). |

CXV. Ὅτι εἰς Πέργαμον ὃ Ἀντωνῖνος ὠδυσσόμενος καὶ τινῶν ἀμφισβη- 8.
 τούντων ἰδοῦσιν ἐκ τινος μαντεῖος ἔπος τοιοῦτον ὡς φέρεται,

Τηλεφίης γαίης | ἐπιθήσεται αὐσόνιος θῆρ.

Καὶ ὅτι μὲν θῆρ ἐπεκλήθη, ἔχαυε καὶ ἐτεμνύετο, καὶ πολλοὺς πάνυ

114. Antoninus contra Albanos expeditione suscepta fictam victoriam pecunia
 emit. Captivas etiam cepit mulieres, quae admirationem commoverunt. Nam
 eo rogante utrum vendi an occidi mallerent, illae occidi se malle dixerunt: qu-
 umque fuissent venditae, pleraeque sibi manus attulerunt.

Antoninus omnes increpabat atque arguebat, quod nihil a se postularent:
 passimque dicebat, satis constare quod ei non confiderent, quandoquidem ni-
 hil rogabant: quod si, aiebat, non confiditis, suspectum me habetis; si su-
 spiciosi estis, timetis; si timetis, invisus vobis sum. Atque hos praetextus
 coniurationum nectebat.

Antoninus decreta Cornificiae necesse, honoris veluti causa, iussit eam quam
 vellet mortem praecoptare. Illa autem diu flens, patremque Marcum et avum
 Antoninum fratremque Commodum memorans, ad extremum haec addidit: o in-
 felix animula aegro in corpore clausa, egredere, libertatem adipiscere; ostende
 his, etiamsi nolint, te Marco esse prognatam. Tum omni ornatu deposito, se-
 que ipsa neci accommodans, venis incisus obiit.

115. Quo tempore Antoninus Pergamum venit, diffamatus est hic versiculus in-
 certo auctore, adeoque visus ex aliquo oraculo editus:

Ad telephiam regionem conscendet ansonia fera.

Et Antoninus quidem dici se feram gauderet atque gloriabatur, multosque

(a) Ita cod. cum duplici v. Immo vero scribendum est cum Xiphil. Ἀλαμάνω. vel potius Ἀλμανω. (b) Cod.
 πινυγ.

Xiphilinus: quamquam is aliis fere verbis rem nar-
 rat.

(1) Non habet hunc locum Xiphilinus.

(2) Hanc insignem narrationem prorsus non a-
 gnovit vel certe omisit Xiphilinus. Marci anum fi-
 lium a Caracalla fuisse occisum (quia Getae ne-
 cem apud huius matrem delfecerat) dixerat tribus ver-

bis Herodianus hist. IV. 11. Deinde Fronto in va-
 ticano codice nuper a me repertus, Cornificiam in-
 ter Marci filias recensuerat (epist. ad Marc. aug.
 I. 1.) Nunc vero vaticanus item codex Cornificiae
 necem flebili admodum Divis oculo descriptam no-
 bis exhibet.

ἀθρόως ἀνείλεν · ὁ ᾧ τὸ ἔπος ποιήσας ἐγίλα καὶ ἔλιγξον, ὅτι αὐτὸς τὸ ἔπος
12. ἐποίησεν · ἐδείκνυμνος ὅτι ὧσα' πεπωρωμένῳ οὐκ ἂν τις ἀποθάγη · ἀλλ' ἔστιν
ἀληθὲς τὸ δημῶδες, ὅτι ψεύσαι καὶ | ἀπατεῶνες οὐδ' ἂν ἀληθὲς εἰπωσί ποτε
πιστεύονται (1).

Ὅτι Ἀντωνῖνος τὰς κατ' αὐτὸν λυσιστοίας εἰς οὐδὲν τιθέμενος, εἶπεν ὅτι
οἶδμεν | ὅτι οὐκ ἀρίσκει ταῦτα ὑμῖν · ὧσα' τοῦτο μὲν τοι καὶ ὅπλα καὶ σῆα-
16. τώτας ἔχω, | ἵνα μὴ ὀπισθρέψωμαι τῷ λογοποισμένῳ.

Ὅτι τ' Ἀλεξανδρίων ἐργολάβων (2) παμπληθεὶς ὁ Ἀντωνῖνος θαντῶτας,
τῇ βελῇ ἔγραψεν, ὅτι οὐδὲν ὄφρ' ἔχει πόσον σφῶν ἐτρυύτησαν, πάντες γὰρ τοῦ
το | παθεῖν ἄξιοι ἦσαν.

MACRINUS.

CCXVI. Οτι ὁ δῆμος ὄν' Μακρίνου πρὸς τὴν Δία εἶπον (1) | ὡς κύριος
20. (2) ὠργίσθης, ὡς πατὴρ ἐλίνσον ἡμᾶς · οἱ ᾧ βαλῶται ἀναστάντες | μὲν πολ-
λῆς δῆθεν ἡδονῆς ἐλλήνισι ἔκραζαν, οὐα καλὴ σε ἡμέρα τ' | σήμερον, οὐα

subitanea strage sustulit. Interim vero versiculi auctor ridebat, atque a se e-
ditum confitebatur; aiebatque insuper neminem praeter satum mori. Sed enim ve-
ridicum est populare effatum, mendaces ac deceptores, etiamsi forte veraciter
aliquando loquantur, fide tamen publica iam excidisse.

Antoninus convicia in se iactata flocci faciens aiebat: novi equidem acta
mea vobis non placere: atque ob eam rem arma et milites habeo, ne vide-
licet metuum sermunculorum auctores.

Antoninus plurimis alexandrinis operum redemptoribus intersectis, scrip-
sit ad senatum, nihil interesse quoniam eorum periissent; cunctos enim eo loco
dignos fuisse.

MACRINUS.

116. Populus, regnante Macrino, Iovem sic adloquebatur: ut dominus iratus
es; ut pater, nostri miserere. Senatores autem consurgentes cum magna vi-
delicet voluptate graece clamabant: vah laeta tibi hodierna dies! vah praecia-

(1) Κιρβαλίου πρὸς τὴν Δίαν εἶπον. (2) In cod. urbiniano ante ε' πον est o non a. Atqui eclogario videndum est, Post
εἶπον autem est ε' πον.

(1) Universa narratio haec inedita videtur.

(2) Saepè mihi contigit ut antiquorum codicum
atque auctorum vices mirarer. Ecce enim in vatica-
na quoque bibliotheca duo sunt codices praestantis-
simi, qui invicem hoc certe in loco operis serunt atque
perscrutant. Notissimus est vaticanus ille MCCLXXXVIII,
ex quo olim Fulvius Ursinus, possessor eius, duorum
Dionis librorum LXXVIII. et LXXIX reliquias egro-
gias edidit, quas deinde recudit Falconius, postre-
moque Reimarus in suam praestantem editionem re-
tulit, non sine codicis excuso in aere specimine.
Iam codicem illum urbinianum, nunc vaticanum,
uncialibus, litteris scriptum, tredecim tantum con-
stare foliis, seu paginis viginti sex, cuique inspicienti
exploratum est. Illud quoque critici iamdiu docuo-
runt, paginam unamquamque in tria distributam

esse latercula; sed ita singulas paginas fuisse atten-
tas, ut laterculum tertium extimum dississimum ubi-
que dimidiatumque sit. Nunc ergo palimpsesti va-
ticani a me nuper detecti fragmentum hoc incidit
in codicis urbiniani paginam decimam, immo in ip-
sum eius laterculum extimum, quod ut dixi dissis-
sum hiansque est; eiusque supplet particulas aliquas;
tum pergit porro usque ad medium paginae sequentis
laterculum, quod ubique integrum est. Vaticanum la-
terculum legere licet apud Reimarum LXXVIII. 13.
p. 1327, in ora libri extrema, itemque in sequen-
te. Casus hic, inquam, tum quia fortuitus est, habet
admirationem; tum quia denique vaticana excer-
pta ad Dionem auctorem refert, nullam non exhibet
utilitatem.

καλῶν βασιλείων, βυλόμενοι τὴν δὴμον ἐφ' ἑαυτοῖς ἐφθκῦσαι· οἱ δ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι
βουλὴν ἐδίδουσαν, ἀλλ' εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας (a) | ἀνέτεινον [καὶ ἐβόων (b)]
οὕτως ὅτι Ῥωμαίων Αὐγυστος (1), τὴν θεὸν ὑποδεικνύοντες (c)· τοῦτον | ἔχοντες 24.
πάντα ἔχομεν· οὕτως οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸ κρεῖττον αἰρεῖσθαι, καὶ τὸ χεῖρον
καταφρονεῖν εἰκόσιν.

Cap. 24. Ὅτι ἡ Ἰουδαία ἡ Σευήρη γυνὴ ἐξ εὐτυχισμάτων ὅτι τοσοῦτον ἕως ἀρεῖ-
σα, καὶ ἐλπειῶς τρυφήσασα, ἔδειξε τὴν ἀνθρωπίνης ζωῆς τὸ ἀβέβαιον (2).

ΗΛΙΟΓΑΒΑΛΟΣ.

EX CERRO
LXXIV.

CXVII. Ὅτι ὁ Ψευδαντωνῖνος (3) ὑπὸ σφατιωτῶν καταφρονήθη καὶ ἀπὸ 23.
ρίθη· ὅταν γὰρ ἐθισθῶσι τινὲς, καὶ ταῦτα ὠπλισμένοι, καταφρονεῖν τῶν κρα-
τούντων, οὐδένα ἂν ὄρον τῶν | ἐξουσίας ὅτι τὸ πράττειν ἃ βούλονται ποιοῦνται·
ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ τῶν | δόντος ταύτῃ ὁπλίζονται.

P. 323. Ὅτι ποτὲ ὁ αὐτὸς τοῦτο εἶπεν ||| ὅτι οὐδὲν δέομαι ὀνομάτων ἐκ πολέ- 32.
μου καὶ αἵματος· ἀρεῖ γάρ μοι καὶ εὐσεβείῃ | καὶ εὐτυχίᾳ παρ' ἑμῶν καλεῖ-
σθαι.

Ὅτι Ψευδαντωνῖνος ἐπαινούμενος | ποτὲ ὡς τῶν βελῆς εἶπεν, ὅτι

ri imperatores! conabantur scilicet populum ad sui exemplum convertere: ve-
runtamen hic, nulla senatus ratione habita, in caelum manus tollebat; hic est,
dicens, Romanorum Augustus; videlicet demonstrans Deum. Adeo videntur ho-
mines, peioribus contemptis, meliora seligere!

Julia Severi uxor ex infima conditione ad tantum culmen erecta: mox mi-
serissime extincta, demonstravit humanae vitae inconstantiam.

HELIOGABALUS.

117. Falsus Antoninus a militibus spretus fuit atque interfectus. Siquando
enim nonnulli assuescunt, praesertim si armati, dominos suos spernere, nullum
finem praepotentiae faciunt, donec votum suum consequantur; immo his viri-
bus contra eos, qui dederunt, armantur.

Idem aliquando dixit; nihil sibi opus esse titulis ex bello et cruore ac-
quisitis; sed sibi sullicere pio ac felici a suis vocari.

Falsus Antoninus in senatu laudatus, ait: vos sane me diligitis, et per

(a) Omissus versiculus apud Reimarus. . . τῶν γελαῶν ὄντι . . . Est enim Reimari hoc loco textus vitiosissimus.

(b) In palimpsesto omittitur καὶ ἐβόων; quod est in codice urbinensi; quatenus male scribitur apud Reimarus καὶ
βόωντες αὐτοί, pro ἐβόων ἰδοὺ, ut habet codex urbin. (c) Verba τὴν θεὸν ἀποδεικνύοντες absumt a cod. urbinensi.
Quia in consequentibus quoque verbis cum eclogario non satis consentit ille codex.

(1) Hinc illa manet in iudaicis synagogae pre-
cibus frequens acclamatio **יהוה** **הוא** Deus rex.

(2) Sententia eclogarii est ex longioribus Dionis
verbis contracta.

(3) Sequentia de Heliogabali rebus gestis excer-

pta prorsus absunt a Dionis reliquiis editis. Nihil
vero, aut prope nihil, eclogarius constantinianus ex-
cerptit ex Alexandri Severi rebus, in cuius regnan-
tis anno octavo desinit Dionis historia.

ἡμῖς μὲν ἀγαπᾶτε με ἐν τῇ Δία καὶ ὁ δῆμος καὶ τὰ ἔξω σφαιροπέδη· τοῖς δὲ
4. δορυφόροις οἷς τοσαῦτα (3) δίδωμι, οὐκ ἀρέσκω.

Ὅτι τινῶν συνηγορούντων τῷ Ψευδαντωνίῳ καὶ ἐπὶ τῶν ὡς εὐτυχὲς εἴη
τῷ υἱῷ συνυπατεύων, ἔφη· εὐτυχέστερος ἴσομαι καὶ τῇ ἐξῆς ἐοικυῖα μὲν γνησίᾳ
υἱοῦ μέλλων ὑπατεύειν.

8. Κοῦφος μὲν ἢ πᾶς ὄχλος πρὸς τὰ καινοτομούμενα· ὁ δὲ δῆμος τῶν Ῥω-
μαίων διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν ἧς συγκλύδων ἀνθρώπων ἧς
εἰς αὐτὴν συνιόντων, ῥᾶον ἧς ἄλλων ἐπαίρεται, καὶ μὲν εὐχερείας πρὸς τὰ ἄτο-
πα ζέχει (1).

lorem populus, et quidquid hominum extra castra est: praetorianis vero, qui-
bus tanta largior, non placeo.

Nonnullis plaudentibus falso Antonino felicemque ipsum dicentibus, quod
cum filio collega consulatum gereret; anno postero, inquit, felicius ero, qui
cum legitimo filio consul futurus sum.

Levis est ad nova quaevis turba plebeiiorum. Populus autem romanus
propter multitudinem varietatemque qui ei admiscuntur convenarum, facilius ad-
huc permovetur, prompteque ad absurda consilia convolat.

(3) Cod. ταῦτα.

(1) Fragmentum hoc utrum Dionis sit, et de inconstantia Romanorum sub Helio Gallo vel Alexan-
dro loquatur; an potius ex historico anonymo post Dionem capiatur, ignoro equidem; atque hoc inter-
rim loco, tamquam excerptum Dionis clausulam esse sino.

Μ Ε Τ Α Δ Ι Ω Ν Α

ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ(1).

Β Α Λ Ε Ρ Ι Α Ν Ο Σ.

- CIL 254. CXVIII. Ὅτι ὁ τῆ Περσῶν βασιλεὺς μὲν Μαριάδην πρὸ τῆ πόλεως Ἀντιοχείας | ὡς εἴκοσι σταδίους σφατοπιδεύεται · καὶ οἱ μὲν φρόνιμοι ἔφυγον τὴ πόλιν, τὸ 12. δὲ πολὺ πλῆθος ἔμεινεν · τοῦτο μὲν φιλοῦντες τὸ Μαριάδην, | τοῦτο δὲ καὶ τοῖς κακισμοῖς χαίροντες, ὅπερ ἐπὶ ἀνοίας πάσχειν εἰώθασι (2).

Α Ι Μ Ι Λ Ι Α Ν Ο Σ.

- CIL 254. Ὅτι Αἰμιλιανὸς ἀναγόμενος βασιλεὺς ἔγραψε πρὸς τὴν σύγκλητον, ὅτι 16. τῇ βασιλείᾳ ὑμῶν καταλιμπάνω, καὶ γὰρ ὁ σφατηγὸς ὑμῖν πανταχοῦ ἀγνοοῦμαι (3).

POST DIONEM EXCERPTA EX ANONYMO
USQUE AD CONSTANTINUM.

V A L E R I A N U S.

118. Persarum rex cum Mariadno ab urbe Antiochia stadiis ferme viginti castramentatus est. Tum prudentior quisque civis urbe se sublavit; plebs tamen permulta mansit, partim Mariadno gratificans, partim rebus novis delectata, qui mos stultitiae popularis est.

A E M I L I A N U S.

Aemilianus sumpta purpura ita scripsit ad senatum: regnum quidem vobis permitto; ego vero ubique terrarum imperator vester bella gero.

(1) Nuspiam in codice apparet quisnam hic sit historicus, cuius excerpta facit eulogarius post Dionem. Ego tamen valde suspicor, Iohannem esse antiochenum, cuius reapse historici archaeologiam compilat Porphyrogeniti eulogarius in codice peiresciano, quem Valens edidit. Certe homo christianus est, ut in Diocletiani rebus cognoscitur.

(2) Antiochiam sub Valeriano et Gallieno captam a Sapore persa aiunt Trebellius trig. tyrann. cap. II; Zosimus lib. III. 32; Ammianus XXIII. 5. Libanius nonsemel. Io. autem Malala lib. XII. ait rem contigisse anno aerae antiochenae CCCXIV, qui ob-

servante Chilmeado incidit in duodecimum Gallieni annum. Atqui vaticanus historicus paulo ante id tempus rem narrare videtur; quandoquidem Aemiliani regnum mox subsequitur. Ad Mariadnum quod attinet (quem Ammianus scribit *Mariaden*, Malala *Mariaden*) is civis erat antiochenus, qui ob interversam pecuniam publicam urbe expulsus, atque ad Persas profectus, Saporem inde excivit ad excidium patriae; a quo tamen postea rege ob odium eius proditoris vivus exustus vel capite minutus fuit. Ammian. et Malal. loc. cit.

(3) Aemiliani duo purpuram usurpant, alter

Γ Α Λ Ι Ε Ν Ο Σ .

- Ὅτι Μακρίνος (2) κέμης ἤβ' ὀπισθενῶν καὶ ἐφεστὼς | τῇ ἀγορᾷ τ' σίτου, ἐπι-
 δὴ καὶ τ' ἵνα πόδα ἐπιπάρωτο (1), οὐχ' εὐρέθη ἐν τῷ πολέμῳ ἀλλ' ἐν Σαμο-
 σάτοις, καὶ ἀπεδίχετο σὺν στρατιώταις καὶ ἀνεκτᾶτο· ὁ δ' | Σαπώρης πίμπει
 20. Κληδόνιον ἄνδρα σὺν δικαστῆς εἰσάγοντα τῷ βασιλεῖ, ὅς προέβρεχε Μακρί-
 νον ἐλθεῖν πρὸς Βαλλεριανόν· ὁ δὲ οὐχ' εἴλετο | ἀπελθεῖν (2), λέγων τίς τοσοῦ-
 τον μαίνεται ὥστε ἰκὼν ἀντ' ἐλευθέρου δούλου καὶ αἰχμάλωτος γῆναι; ἄλλως
 τε καὶ οἱ προσάττορες ἀπελθεῖν οὐκ εἴσι μὴ κύριοι· ὁ μὲν γὰρ πολέμιός ἐστιν,
 24. ὁ δὲ οὐδέ ἐαυτ' δισπέζει, οὐχ' ὅπως ἡμῖν· καὶ παρήγει καὶ τῷ Κληδονίῳ μέ-
 νειν, καὶ μὴ ἐπανελθεῖν πρὸς Βαλλεριανόν· ὁ δὲ ἔφη, μὴ προσιδόναι τ' πί-
 σιν τ' γρομίνε αὐτοῦ δισπότε· καὶ ἐπανελθὼν κατεχίδη καὶ τ' αἰχμα-
 λώτων.

G A L L I E N U S .

Macrinus fisci comes et annonae praefectus quia pede mutilatus erat , non est in proelio conspectus ; sed Samosatis expectavit milites ac recepit . Sapor autem misit Cledonium , virum iudicibus ad imperatorem introducendis praepositum , qui Macrinum adhortaretur ut venirent ad Valerianum . Is autem negavit se iturum , quia nemo ita insanit , ut libertati servitutem praeponat . Praeterea qui me , inquit , accersunt , nequaquam domini mei sunt : alter quippe est hostis ; alter ne sui quidem ipsius nedum nostri dominus est . Quare auctor erat Cledonio ut ipse quoque maneret , neque ad Valerianum rediret . At enim hic negavit , fidem se eius falsurum qui dominus aliquando sibi fuisset ; reversusque , cum aliis illic captivis retentus est .

(2) Variat scriptura apud Eusebium hist. eccl. VII, 10, Μακρίνος et Μακρινός, ut communius scribitur. Zonaras autem XII, 24, dicit *Macrinum* patrem, filium vero *Macrianum*, si eadem scriptura est. Zoninus aliqui codices con-
 stanter *Macrinum* habent pro *Macriano*, ut etiam Trebellius.

quidem in Moesia sub Gallo et Volusiano an. Christi CCLIII (Victor de Cæs. cap. XXXI; Eutrop. lib. IX. 5;) alter in Aegypto sub Galliëno (Trebell. trig. tyr. cap. XXI.) de quo multa dicit s. Dionysius alex. apud Euseb. hist. eccl. VII. 11. Sine dubio autem loquitur historicus de priore Acimiliano; nam et Zonaras XII. 22 easdem litteras huius commemorat ad senatum, quas eclogarius vaticanus. Quarto regni mense periit Acimilianus ille prior apud Spoletium (Victor epis- tom. cap. XXXI) qua in urbe natus est Leo XII.

P. M. qui nunc romanae urbis atque ditionis feliciter imperium obtinet.

(1) Hanc Macriani infirmitatem memorat etiam Zonaras XII. 24, nec non Eusebius hist. VII. 10.

(2) Hinc apud Eusebium hist. VII. 23 dicitur proditor Valeriani Macrinus. Reapse autem non ixit ad Persas Macrinus, quia imperium affectabat, ut aiunt praedicti historici, et Trebellius trig. tyr. cap. XI.

CXVIII. Ὅτι Μέμωρ | μαυρούσιος (1) πεμφθεὶς ἐπὶ συλλογῇ κερπῶν, 28.
καινῶν πραγμάτων ἐπεθύμησεν, καὶ σπευδῇ ὑπὸ τῆς σφατιωτῆς ἀναιρεῖται.
οἱ δ' ἄρχοντες ἐμέμφοιτο ὡς ἀδίκως αὐτὸν ἀναιρεῖντα. καὶ Θεόδοτος (2) κε-
λεύσθεις ἀπολογησάμενοι εἶπεν, ὅτι οὐκ ἦν πολλῆς ἄξιος καταγνώσεως Μέ-
μωρ, ὡς ἀδυνάτοις ὀπλιτῶν ὁ ἔχων τοσούτων ἀρχόντων πειβελεῖν καὶ δύναι- 32.
P. 23 f. μιν, || ἀλλ' ἐκεῖνος καὶ εἰ σὺν αὐτῷ δεῖν τὴν ἐμῆς σπευδῆς καὶ βασιλικῆς προ-
νοίας | τὴν σκοποῦ διήμαστον. ἡσθεὶς ὁ βασιλεὺς τῇ ἀπολογίᾳ ἐκέλευσεν |
ὑπὲρ Μέμορος μηδένα φιύξειν.

Ὅτι οἱ φαύλως ἀναχθῆντες | ἀνθρώποι οὐκ εἰώθασιν βεβαίως τὰς φι- 4.
λίας φυλάττειν, ἀλλ' ἐκ μικρῶν προφάσεων μεταβάλλονται.

ΓΑΛΙΗΝΟΣ ΚΑΙ ΙΝΓΕΝΟΤΟΣ.

CXX. Ὅτι ἡ ἑ Γαλιηνῷ Γαμετῇ ἑ βασιλῆως (3) ἀπὸρίσθη τῷ πρώτῳ
CII. 261. Ἰσινού, καὶ μεταπεισμένη βασιλεῖν (4) εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἐγὼ τὴν σὴν προαίρι-

GALLIENUS ET MEMOR.

119. Memor maurus ad frumentandum missus, novas res moliri coepit; statim-
que a militibus occisus fuit. Sed quum centuriones inique illum occisum quereren-
tur; Theodotus causam dicere iussus ait: non admodum fuisse damnablem Memo-
rem, ceu si rem impossibilem adgressus fuisset, quandoquidem tot centurio-
num tutela et viribus fulciebatur: nihilo tamen minus et ille et conscii eius
mea, inquit, diligentia nec non regia providentia a proposito suo depulsi fuerunt.
Delectatus hac defensione imperator, vetuit quemquam Memoris causa in exili-
um mitti.

Homines sine recto consilio conspirantes haud solent firmiter amicitiam tuc-
ri, sed levibus de causis mutantur.

GALLIENUS ET INGENUUS.

120. Gallieni imperatoris uxor vultu Ingenui offensa est; vocatoque ad se Valen-
tino, animum quidem, inquit, tuum probe compertum habeo, atque imperatoris de

(1) Memor hic maurus addendus est tot illis, qui sub Gallieno, imperium affectaverunt homini-
bus. Ego vero quum apud Zosimum l. 38 legerem, ut est in editionibus, a Cecrope mauro adfectatam sub Gallieno tyrannidem, statim consului insignem Zosimi codicem vaticanum saeculi X, ibique p. 13. h. non Cecrope sed Memorem admirandus legi: ἐπευστρέψαν αὐτῷ Μέμορς τε μαυρούσιος καὶ Ἀντιόχου καὶ Ἀντωνίου etc. Corrigitur itaque flagitiosum in Zosimi editionibus mendum, a quo tyrannorum historia usque ad hanc diem pressum dabatur. Librorum quoque distributio diversa est in vaticano codice; qui praeterea neque in fine libri primi, neque in hi-
storiae extremitate lacunas illas explet, quae Zosi-

um hiantem faciunt. Atque ego de priore certe la-
cuna nihil desino; ibi enim in codice vat. scriptu-
rae antiquiori succedit paulo recentior, saeculi nem-
pe XII; quare fieri potest ut ea iam aetate Zosimus defectu laboraverit. Denique codex vaticanus habet
hac illac in margine scholia aliquot christiani homi-
nis, qui Zosimum ethnicum pro re nata obiurgat.

(2) Theodoto duci profligandum commisit in
Aegypto Aemilianum Gallienus. Trebell. tyr. cap.
XXI.

(3) Gallieni uxorem secutam esse imperatorem
virum in castra, ibique de libertate etiam aliquando
periclitatam tradit Zonaras XII. 25.

(4) Valentinus sub Gallieno dux aut praefectus

9. σιν οἶδα· τὴν βασιλείαν ἐπὶ μὲν τῇ σῇ ἐπιλογῇ ἐπαίνω, ὅτι τῇ Ἰνγενοῦς οὐκ ἐπαίνω· ἐν πολλῇ γάρ μοι ὑπονοία ἔστιν· ἀλλ' ἀντιπράξαι τῷ βασιλεῖ οὐ δύναμαι· ἀλλὰ | σὺ ὁπίσθην τῷ ἄνδρα· ἀποκρίνεται Βαλεντίνος, ὅτι γένοιτο μὲν καὶ Ἰνγενοῦς γνήσιον πατέρα δούλειαν ὑμῶν ὁφθῆναι· ἐπεὶ τὸ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἂν ὤφρα λείψω τί τῷ εἰς εὐνοίαν ὁρῶντων τῷ ὑμετέρῳ οἴκῳ. |
12. Ὅτι ἐν τῷ καὶ Ἰνγενοῦς (α) πολέμῳ πολλοὶ καὶ τέκνα καὶ γονεῖς καὶ ἀδελφοὶ | ἀνέκλινον (1), ὅτι τοσούτον ὥς τινα κατασχεῖν ἴδιον ἀδελφόν ὤφρα Γαλιηνῶν | καὶ εἰπεῖν· ὡ βασιλεῦ οὗτος ἀδελφὸς ἐμὸς ὅστις, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κατ-
10. ἔσχον | αὐτόν· ὁ δὲ νομίσας ὅτι ὤφρα τήσασθαι αὐτὸν βούλεται, καὶ ἀπεδεί-
ξατο καὶ ἐπήκειν, καὶ ἐπέσχετο πολλὰ δώσειν, ὅτι καὶ ἀμαρτίαν τῇ τυραννίδος συγχωρεῖν· τὴν δὲ εἰπεῖν, ὅτι οὐ καὶ τῷ ἀπαξ ἀντάραντα ὅπλα | βασι-
λέως ζῆσαι, καὶ τῷ ξίφει ἀνέκλινον (b) αὐτόν· ὁ δὲ Γαλιηνὸς ἠγανάκτησε μὲν, πλὴν
20. ὅτι τὸ ἀδόκητον τῷ πραγμάτων συνεχώρησεν. |
CXXI. Ὅτι Κλαύδιος (2) ἔτυχεν βρωθείς εἰς τὸ ἀσπράγαλον, ὅτι μὲν πολλὰς σπασθῆς | ὁ βασιλεὺς ὤφρα αὐτὸν ἐκυνθάνετο· εἰς οὖν τῷ σφρατιῶν εἰπὼν | ὅτι ὡς Ἀχιλλεὺς πολέμους θηναίως ἐβώθη, ὅτι ἐν τῷ καταγωγίῳ τῷ ἐαυτῷ
31. ὅτι θρασυδόμενος· ὥς τῷ βασιλεῖ εἰπεῖν, ὅτι εἰς τὸ ἀσπράγαλον ἐβώθη.

te iudicium laudo; non item quod Ingenuum elegerit, quia hic mihi valde suspectus est. Ceteroquin imperatori resistere nunguo; sed tu hominem observa. Respondit Valentinus: utinam Ingenuus in obsequio vestro fidelis deprehendatur! Ego certe, quantum in me est, nihil praetermittam quod ad meam comprobendam erga vestram domum benivolentiam spectet.

In bello adversus Ingenuum multi filios, parentes, fratresque occiderunt; in tantum ut quidam fratrem manu tenens Gallieno se stiterit dicens: hic meus, o imperator, frater est, quem bello cepi. Gallienus existimans velle hunc pro eo deprecari, admisit hominem commendavitque, et multa se daturum promisit; tum et de laesae maiestatis crimine absolvebat. Sed ille contra ait: non oportere eum vivere qui semel arma adversus imperatorem tulisset; gladioque eum transfodit. Facinus moleste tulit Gallienus, sed tamen ob inopinum rerum eventum, id ratum habuit.

121. Claudius vulneratus in talo, sollicito de hac re praesentes rogabat. Tum miles quidam ait, Achillem quoque qui fortiter pugnaverat sic esse vulneratum atque in suo tentorio curatum: quamobrem dixit imperator se congruenter in talo fuisse vulneratum.

(1) Ita cod. non Ἰνγενοῦς. (2) Cod. ἀνέκλινον.

haud scio an antichae notus; nisi forte idem est homo, quem Trebellius in Gall. cap. II. appellat *Valentem*.

(1) Belli huius saevitiem immanem arguere licet etiam ex epistula furiali Gallieni, quam recitat Trebellius in Ingenio seu trig. tyr. cap. VIII.

(2) Claudium Gallieni rebus admiscet etiam Tre-

bellius in Gall. cap. V: *Gotthi et Clodius, de quo dictum est superius (sed is locus Trebellii perit) occupatis Thraciis Macedoniam vastarunt, Thessalonicam obsederunt etc. quae omnia contemptis Gallieni fiebant*. Ergo hoc in bello Claudius vulneratus accepit.

ΓΑΛΙΗΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΣΤΟΥΜΟΣ.

Ὅτι Γαλιηνὸς ὁ βασιλεὺς | πρὸς Πόστομον αὐτοκράτορα ἀναγορεύθητα
 πίμπει πρεσβυτάς | αὐτὸν ἐπισαμένους τὰ γινόμενα παρ' αὐτῷ καὶ ἰστοῦντας αὐ-
 τῷ ὅτι | καὶ τὰ ὄχυρά καταλαβέοντας ἐσυχάζειν · ἀλλὰ ὡδραχωρῶσιν μοι
 εἰς τὴν θῆν ἵνα διακριθῶμεν · καὶ ὁ κρείττων, βασιλεὺς · ὁ δὲ ἀντιδῆλωσιν · ὅτι 28.
 οὗτος ὡδραχωρῶ σοι ποτὲ ἐκὼν παρῆθι· τὰς Ἑλλῆνας (1), οὗτε εἰς τοιαύτῳ ἀνάσ-
 κην εὐχομαι καταστῆναι ἵνα Ῥωμαίοις πολέμῃσω· Γαλιηνὸς δὲ πίμπει πρὸς
 1. 327. αὐτὸν · οὐλοῦν ἀμφοτέρω μοι || τομαχῆσωμεν ἵνα μὴ Ῥωμαῖοι ἀπείλωνται · ὁ δὲ
 ἀντιδῆλωσιν, ἐγὼ οὗτε μονομάχος εἰμὶ οὔτ' ἐγέγονα ποτὲ · ἀλλ' ἀπολλυμί- 32.
 ναι τὰς ἐπαρχίας | ταύτας ὑπὸ σοῦ ταχθεὶς διατάττειν, ἴσωσα · καὶ ὑπὸ τῶν
 Γάλλων ἡρέθην | βασιλεὺς · καὶ ἀρκεῖναι τούτων ἄρχειν τῷ ἐκείνῳ με ἐλο-
 μένων · | καὶ εἴ τι δύναμαι τῇ βελῇ τῇ ἑαυτοῦ καὶ τῇ δυνάμει, τούτοις 3.
 ἐρηθῶ . |

ΟΔΕΝΑΘΟΙ ΔΥΟ.

CXXII. Ὅτι τὸ Ὀδενάθον τὸ παλαιὸν (2) Ῥεφῖνος ἀναεῖθ' ὡς νεωτέροις ἐπι-
 χειροῦντα πρᾶγμασιν · κατηγέρει δὲ ὁ νέος Ὀδενάθος Ῥεφῖνον | ὡς φονεύσαντα 8.

GALLIENUS ET POSTHUMUS.

Gallienus imperator ad Posthumum, qui purpuram sumpserat, misit homines qui res quae ab eo gererentur rescirent, dicerentque opus esse ut ii, qui munita loca occupaverant armis abstinerent. Rogabat etiam ut sibi ingressum in Gallias concederet, ut bello inter se decernerent; nempe ut is qui superior discederet, postea regnaret. Respondit Posthumus, neque te sponte sino Alpes transgredi, neque in eam necessitatem venire me opto, ut cum Romanis pugnem. Gallienus missis de novo legatis aiebat: igitur ambo singulari inter nos pugna certemus, ne Romanorum caedes fiat. Ille rursus respondit: neque ego nunc neque unquam gladiator fui; verum his provinciis, quarum salus mihi a te commissa fuerat, servavi: a Gallis autem electus sum imperator. Porro mihi satis est, si his imperem, qui me sponte elegerunt: atque his quantum consilio ac viribus possum opem fero.

ODENATHI DUO.

122. Odenathum senioreni Rufinus tamquam novis rebus studentem interemit. Quinque iunior Odenathus Rufinum de caede parentis sui accusasset, imperator

(1) Notissimum est, Posthumum, in Gallia quam praeses regerat, purpuram sumpsisse. ibique vires suas ita confirmasse, ut septennio saltem regnaret. Trebell. trig. tyr. cap. II, et in Gall. cap. IV.

(2) Hinc cognoscimus senioreni Odenathum, patrem illius iunioris celeberrimi, qui Zenobiam uxo-

rem habuit, sumpsitque purpuram derecto Gallieni, (Trebell. Gall. XII) et romanum imperium in oriente contra Persas defensavit. Sed quisnam fuit ille Rufinus podagricus qui Odenathum senioreni imperii arripicendi cupidum interfecit?

- τὸ πατέρα αὐτῷ· ὁ δὲ βασιλεὺς ἠρώτησε τὸν Ῥουφίνον διὰ τί τὸν ἐποίησεν· ὁ δὲ εἶπεν ὅτι σὺν δίκῃ τὸ ἐποίησιν· καινοῖς | ἥδ' ἐπιφέρει πρᾶγματιν· ἔπειτα ἐπέφρασε μοι ἔπειτα τὸν Ὀδενάθον | τὸν υἱὸν αὐτῷ ἀνελθὼν, καὶ ὠδραχῆμα τὸ ἐποίησιν· ἦν δὲ ὁ Ῥουφίνος | ποδάλγος καὶ χειραλγός, παντελῶς μὴ κινηθῆναι.
12. Δυνάμενος· καὶ ἐλεῖν | αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· ποῖα δυνάμει ἢ ποῖα σώματι θαρρῶν ταῦτα λέγεις; | ὁ δὲ ἐλεῖν, οὐδὲ εἰ ἔτυχον ἰγνῆς ὧν πλείον ἢ νεότητός με, ἰδυνάμην | δὲ τὸ σώματός με τί ποτε εἰς αὐτὸ ποιῆσαι· ἀλλὰ τῇ σῇ δειξιᾷ κελύων καὶ ὑψιπῶν πάντα κατέρωθον· καὶ σὺ ἥδ' αὐτὸς ὡς βασιλεὺς.
16. οὐ | τῷ σώματί σου ἰσχύων ποιεῖς ἅ ποιεῖς, ἀλλὰ τοῖς στρατιώταις σου | κελύων· καὶ ἐπῆνεσιν ὅσους λέγεις αὐτῷ ὁ Γαλιηνός.

Κ Υ Ι Ν Τ Ο Σ.

- Ὅτι Κλίντος (α) | ὁ Μακρίνυ υἱὸς τὸ βασιλείον καὶ (b) ὠδραχῆμα ἐν Ἐμίση ἐκάθητο· | καὶ ὠδραγίνεται Ὀδενάθος μὲν πλήθους βαρβάρων, καὶ δηλοῖ αὐτοῖς ὅτι | παράδοτε αὐτῶν, ἢ πολιμήσατε· οἱ δὲ εἶπον ὅτι πᾶν ὅ τι εὖν ἡείχοντο ὑπομένειν, ἢ βαρβάρῳ ἰαυτῶν ὠδραδύναι (1).

CXXIII. Ὅτι Καρίνος (α) | ἰδυσχέρανεν ὥσέτι τὸν Ῥωμαίων τὸν πόλεμον εἰκελῶν.

facinoris causam a Rufino quaesivit. Is vero iuste se id fecisse confirmavit, quia ille temp. turbare nitebatur. Atque utinam, inquit, copiam mihi faceres hunc quoque filium eius Odenathum occidendi, quem ilico de medio tollerem! Porro erat Rufinus podagra chiragraque correptus, atque ab omni motu impeditus. Quamobrem ait imperator: quibus viribus aut cui corpori confisus haec, inquam, ais? Ille respondit: ne si incolumior quidem, quam olim, aetate iuvenili, essem, corporis mei viribus huic umquam nocere possem; sed tua dextera iubens atque designans nihil non recte gererem. Nam ne tu quidem, imperator, corporis tui robore quae facis, peragis; sed militibus tuis imperans. Hanc Rufini orationem Gallienus laudavit.

Q U I N T U S.

Simul ac Quintus Macrini filius regiam sedem Emesae statuit, Odenathus cum barbarorum multitudine advenit, eisque denunciavit ut vel deditionem vel pugnam facerent. Illi vero responderant se, quidvis pati malle quam in barbari manus incidere.

123. Carinus moleste ferebat, quotiescumque Odenathus bellum pro Romanis se

(α) Ita scribit etiam Zonaras XII. 21. sed apud Trebellium teig. tyr. cap. XV. ut in summis est *Quintus*. (b) Ita eod.

(1) Reapse vero Quintus Emesae victus interfectus fuit. Trebell. et Zonar. loc. cit.

(2) Scribendum est, meo iudicio, *Macrinus* seu *Macrianus*, non *Carinus*; cuius postremi tempora ab

Odenathi rebus absunt. Et certe Odenathus oppressor erat Macrinum, ut ait Trebellius cap. XV. nisi hic maturius e Syria discessisset.

σατο Ὀδινάθης · | ὁ δὲ ἦτο μαθὰν, ἐκέλευσιν αὐτὸν ἀναιρεθῆναι · καὶ ἐκ τῶν
 εἰκείων | περὶ ἐπιλοτιμήσατο εἰς ταφὴν αὐτοῦ, ἅτινα καὶ ζῶντι αὐτῷ ἐπέδειξεν · 34.
 ὁ δὲ γελάσας ἔφη, πολλὰς ἀμαθίας ἐν ἐνθίας πεπληρῶσα | τῇ ἀνδρᾷ · ἀμαθίας
 μιν, ὅτι σὺν ἐχθροῖς ἀναιροῦμεν, τοῖς δὲ φίλοις χαρίζομεθα · ἀγνοεῖν δὲ αὐτὸς
 πότερον εἰς φίλους ἢ εἰς ἐχθροὺς | τάξει αὐτόν · ἐνθίας δὲ · ὅτι βούλεται περ- 28.
 ἴστα αὐτὸ καὶ αἰσθαλιέμενον | λυπεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι · τελευτῶντα δὲ καὶ ἀναισθη-
 P. 328. τευτα δωρεῖται | τιμῇ · καὶ ἡ τοσαύτη εὐτυχία ταχέαν ἴσχει μετὰπτωσιν.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ.

Ὅτι τῇ Σκυθῶν ὅπῃ Κλαυδίῳ τὰς Ἀθήνας ἐλόντων καὶ συναγαγόντων
 πάντα τὰ βιβλία || καὶ βιβληθέντων καυῆσαι, ἄλλος τις ἐν αὐτοῖς φρόνιμος εἶναι 32.
 νομιζόμενος ἐκώλυσε λέγων, ὅτι οὐδεὶς ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι (1) σχολάζοντες, πο-
 λέμῃ | ἀμελεῦσι · ἦτο δὲ ὡς ἄπειρος εἶπεν · εἰ γὰρ ἤδῃ τὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ | 4.
 Ῥωμαίων ἀρετὰς, οἵτινες ἐν λόγοις καὶ ἐν πολέμοις εὐδοκίμουν, οὐκ ἂν | ἦτο
 εἶπεν.

Ὅτι οἱ Σκύθαι πρὸς σὺν ἐν πόλεσιν ἐγκλεισθέντες | ἀπίσχωπτον, ὅτι
 σὺν οὐκ ἀνθρώπινον βίον ζῶσιν ἀλλ' ὀρνίθων ἐν καρπιαῖς εἰς τὸ ὕψος κα-
 θήμενων · καὶ ὅτι καταλιπόντες τὴν γῆν πῶς βίβουσαν αὐτοῦ, ἀκάρπες πόλεις 8.
 ἐπιλείπονται · καὶ ὅτι τοῖς ἀφύχοις θάρσυνουσι μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτοῖς.

CXXIII. Ὅτι Ἀνδοννόβαλλος τις ἦν ὃς ἀπὸ Ἑρούλλων προσέφυγε πρὸς

gerere dictitabat. Id intelligens Odenathus, Carinum iussit occidi; et de suo patri-
 monio multa decrevit in funus eius insumenda, quae etiam viventi ille demon-
 stravit. Carinus autem cum risu dixit, inscium plane fatuumque esse Odena-
 thum; inscium quidem, quia hostes occidimus, amicis donamus; ignorare autem
 Odenathum utrum Carinum in amicorum an in hostium numero poneret: fatuum
 vero, quia quem viventem spirantemque cruciare et occidere volebat, eundem
 mortuum sensuque carentem donis honorare parabat. Sed enim praesens fortuna
 citam conversionem nacta est.

CLAUDIUS.

Quum Athenas, regnante Claudio, Scythae occupavissent, conquisitosque omnes
 libros crematuri essent, quidam inter eos prudentior ceteris creditus, rem inhi-
 buit. Dicebat enim, fore ut Romani dum libris occuparentur, bellum negligerent,
 Hoc autem ut rudis dixit; nam si novisset Atheniensium ac Romanorum virtutes,
 qui litteris et armis aeque clarerunt, haud ita esset locutus.

Scythae urbium incolas irridebant; quod hi non hominum, sed avium vi-
 tam agitent, quae nidos sublimiter suspensos habitant: quodque altrice terra re-
 licta, steriles urbes praecoptarent; et quod denique rebus potius inanibus quam
 sibi confiderent.

124. Andonnoballus quidam qui deinde ab Erulis ad Romanos transfugit, venit in

(1) Zonaras XII. 26. εἰ Ἐλλήναι, Graeci.

12. ῥωμαῖος · κὶ ἦλθεν εἰς λόγους Βιζούλῳ τῷ βασιλεῖ ἧρ' ῥωμαίων (1) · πρὸς τρεῖς
 16. εὐπορεῖς .
 20. ὅτι μὲν τ' ἰκλῶ τ' Σκυθῶν εὐφραινομένη τ' βασιλείῳς κὶ ἐσιῶντος , εἰ-
 24. ὅτι μὲν τ' ἰκλῶ τ' Σκυθῶν εὐφραινομένη τ' βασιλείῳς κὶ ἐσιῶντος , εἰ-
 28. ὅτι μὲν τ' ἰκλῶ τ' Σκυθῶν εὐφραινομένη τ' βασιλείῳς κὶ ἐσιῶντος , εἰ-

A T P E A I A N O S .

- CXXV. Ὅτι Αὐρηλιανὸς βασιλεύσας κὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἐν λόγῳ
 24. ἐν Ῥαβίνῃ βαλὼν ἐπαίειτο πῶς καὶ βασιλεύειν αὐτόν · ἐβέλειτο γὰρ μὲν θάνατον Κλαυ-
 28. δῖον | ἐξ ὧν ἐπραττεν μίζων ἐκείνῃ φαίνεσθαι · εἰς ἣν ἧρ' ἐκ τ' συγκλήτῃ |
 32. εἶπεν αὐτῷ · εἰν θείῃς καλῶς βασιλεύσαι χρυσῷ κὶ σιδήρῳ (1) σταυρῷ ὀχί-

colloquium cum imperatoris romani baiulo , qui hortabatur illum ut imperatori semet traderet . At is contra appellabat baiulum servili animo praeditum ventrique deditum , qui nimirum libertatem edendo et baiulando commutavisset . Vicissim hic contra aiebat : immo ego sum liber , propterea quod tanto principi carus sum , nulla- que re boni destitutor : tibi vero neque vestis neque cibi allatum est .

Post victoriam de Scythis relatam dum imperator laetitiae indulgeret et con- vivaretur , ingressus est coram omnibus Andonnoballus , atque se velle beneficium ab illo petere . Imperator existimans magnum aliquid fortasse petiturum , nihilominus indulgit ei ut peteret . Tunc ait Andonnoballus , da mihi optimum vi- num , ut necessariis meis omnibus convocatis , una oblecter . Ridens imperator , iussit ei vinum suppeditari ; tum et aliorum munerum copiam addidit .

A U R E L I A N U S .

125. Aurelianus ad imperium evectus , coacto Ravennae concilio hominum quot- quot erant fama clarorum , de arte regnandi deliberabat . Quippe avebat post obitum Claudii maior illo videri rebus gerendis . Tunc de concilio unus , si vis inquit bene regnare , auro ac ferro temet communi ; adversus nimirum mo-

(1) Cuius . (2) Cuius .

(1) Quisnam hic *Baiulus* Romanorum imperator vel tyrannus ? Num pro *Baiulo* scribendum est *baiulus* (nempe lecticarius) ita ut graecus textus latinitate sit infectus ; Erubus autem ille non cum *Baiulo* caesare vel cum Claudii gothici *Baiulo* loquatur ? Atqui in codicibus quoque margine lemma rubricatum est *παρ' Εὐφραίου* . Neque tamen lemma suspitionem erro- ris excludit . Nonne enim in Diono quosque tum in textu tum in margine substitutus fuit *Παύλος* ? Rem altius vestigare tempus u. e. non sinit ; quare aliorum expecto iudicium .

ρωτον · κ' μὲν τ' λυπούντων σε, σιδήρῳ · πρὸς ἧ ὄν | θιραπύοντας, χρυσῷ · 28.
κ' πρῶτος τ' κακῆς συμβουλῆς ταύτης | αὐτὸς ὁ συμβουλευσας ἀπήλαυσεν (1).

Ὅτι Ἀλβίνος (2) γέρον ὦν ἐνόσει | πῶ ἐπὶ θάνατον · εἰσὶ θὼν δέ τις
ἐπυρθάνετο αὐτ' ὡς δικάζεται; | ὁ ἧ εἶπεν · εἰ μὲν σώζεται ἢ παρῖς, κακῶς
πάντως γὰρ ἀποθνήσκει · εἰ ἧ μὴ σώζεται, καλῶς · ἐγὼ γὰρ φθάνω ἀποθανεῖν 31.

P. 275. πρὶν μάθω ||| τ' ὀλεθρον τ' παρῖδος · κ' τούτῃ μετίζον ἀγαθὸν οὐ ζητῶ. |

Ὅτι Αὐρηλιανὸς μαθὼν ἐν Πλακεντία εἶναι μοίραν τ' βαρβάρων, ἰδὴ·
λωσεν αὐτοῖς ὅτι εἰ μὲν θέλτε πολιμήσειν, ἰδοῦ ἑτοιμὲς εἰμι · εἰ δὲ τὰ βελ-
τίονα λογίζεσθε παραδόναι ἑαυτοὺς, δέχομαι ὑμᾶς ὡς δισπότης ὑμῶν · | οἱ 4.
δὲ ἀντιδῆλωσαν ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν δισπότην · κ' αὐρίον ἐτοίμασον σαυτ',
κ' μαρθάνεις ἔτι πρὸς ἐλευθέρους πολεμῖς (3).

CXXVI. Ὅτι Αὐρηλιανὸς | ἐν τῷ πολιορκεῖν τὰ Τυανὰ εἰρήκει τοῖς στρατιώ-
ταις ὅτι ἐὰν εἰσέλωμεν, μὴ δε κύνα ἰάσῃτ' · κ' δὲ τ' ἄλωσιν ἀπηγόρευσε τοῖς 8.
στρατιώταις | μήτε φονεῦσαι μήτε διαρπάσαι · ἔλεγον οὖν αὐτῷ θυμούμενοι
οἱ στρατιῶται | ὅτι ἂ ὑπέσχη, ἐπίτρεψον ἡμῖν ποιῆσαι · ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς,
ἀληθεύετε ὅτι ἐγὼ | εἶπον · ἀπέλθετε, κύων μὴ εὐρεθῇ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
ἀλλὰ πάντας φονεύσατε · κ' ἑαμ'· κ' τοὺς τριβούνους κ' τοὺς στρατιώτας,
κ' πάντας τοὺς | κύνας ἐφόνευσεν · ὥστε εἰς γέλωτα ἐλθῆναι τ' θυμὸν τοῦ 12.
στρατεύματος (4) · | κ' μετὰ ταῦτα συγκαλίσας αὐτοὺς εἶπεν, ὅτι ἡμεῖς ὑπὲρ
τοῦ ἐλευθερῶσαι τὰς πόλεις ταύτας πολεμοῦμεν · κ' ἐὰν μίλλωμεν πραι-

lestos, ferro; adversus obsequentes, auro. Is autem, qui primum hoc consilium
dederat, primus illudmet expertus est.

Albinus senex et lethali morbo decumbens, hominibus ad se ingresso ro-
gantique quomodo se haberet; si salva, inquit, patria est; equidem ma-
le pereō: sin illi secus evenit, bene: ego enim mori aveo priusquam
patriae excidium intelligo: atque hac maiorem nullam felicitatem exquiro.

Aurelianus edoctus partem barbarorum Placentiam occupare, significavit
illis: si pugnare avelis, en ego paratus sum: sin meliora consilia capitis,
nempe ut vosmet dedatis, recipio vos ut vester dominus. Illi responderunt,
nos dominum non habemus; et mane quidem esto paratus, ut te cum homi-
nibus liberis pugnare cognoscas.

126. Aurelianus in Tyanorum obsidione militibus praedixerat fore ut illuc in-
gressi ne canem quidem iaculum esse sinerent. Mox urbe expugnata edixit mi-
litibus ne occiderent neve diriperent. Illi indignati postulabant ab eo, ut
quod ante promiserat, nunc eis facere concederet. Is autem; vere, inquit,
narratis, quod ita dixerim: pergite porro; canis nullus hac in urbe super-
sit, sed omnes occidite. Immissis ergo tribunis atque militibus, canes oc-
cidione delevit, ita ut exercitus ira in risum soluta fuerit. Idem postea con-
cione vocata nos, inquit, pro his urbibus liberandis procliamur, quas si prae-

(1) Nempe ferrum expertus est. ut addit Zona-
ras XII. 27.

(2) Sine dubio hic est .M. Nummius Albinus
qui consul iterum processit anno Christi CCLXIII:
de quo extat nota illa philologis inscriptio apud
Reinesium p. 465. M. NUMMIUS ALBINUS. V. C. QUAE-
STORI. CANDIDATO. PRAETORI. URBANO. COMITI. DOME-

STICO. ORDINIS. PRIMI. ET. CONSULI. ORDINARIO. ITZ.
NUM. NUMMIUS. SECUNDVS. XIUS. P.

(3) De Aureliano ad Placentiam primum victo
a Marcomannis, mox eorumdem victore, legis Vo-
piscum cap. XXI. Aur. Victorem epitom. cap. XXXV.

(4) Pium hoc ad Tyanas Aureliani strategema
refert etiam Vopiscus cap. XXII.

δεύειν | αὐτάς, οὐκέτι ἡμῖν πιστεύουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πραιδα τῷ βαρ-
16. βάρων ζητήσωμεν, καὶ τοιούτων ὡς ἡμετέρων φηισώμεθα.

CCLXXII. Ὅτι Αὐρηλιανὸς ἐπεμψε πρεσβευτὰς πρὸς Ζηνοβίαν προτρέπων
αὐτῇ ἐνδοῦναι τελεῖν ὑπ' αὐτῆς· ἡ δὲ ἀντιδύλωσεν, ὅτι ἐγὼ οὐδὲν μέγα ἐβλά-
20. βην· οἱ γὰρ πισόντες ἐν τῷ πολέμῳ σχεδὸν πάντες Ῥωμαῖοι εἰσὶν (1).

Ὅτι Αὐρηλιανὸς πειραθεὶς ποτὶ στρατιωτικῆς ἐπαναστάσεως, ἔλεγεν ἀ-
πατᾶσθαι τοὺς στρατιώτας, εἰ ἐν τοῖς αὐτῷ χερσὶ τὰς μοίρας εἶναι τῷ βα-
σιλέων ὑπολαμβάνουσιν· ἔφασκε γὰρ ἢ θεὸν δωρησάμενοι ἢ πορφεύραν (2), καὶ
24. ταύτην ἐπιδείκνυ τῇ δεξιᾷ πάντως (3), καὶ ἢ χρόνον ἢ βασιλείας ὀρίσται· καὶ οὐ
πρότερον ἀπέστη πρὶν ἢ εἰς τοὺς ἀρχηγούς ἢ στάσεως πεινθήκοντα ἐξεδί-
κῃσιν.

Π Ρ Ο Β Ο Σ .

Ὅτι πρὸς ἀνταρσίαν ἐλθόντος Κάρου (4) ἐβουλεύσατο ὁ Πρόβος τί δεῖ ποιῆ-
σαι αὐτόν· καὶ πάντων σιωπώντων Μαρτινιανὸς τις χιλιάρχος παρρησιασάμενος
28. πολλὰ ἐνικάλει αὐτῷ, ὡς διὰ ἢ ὄκνον αὐτοῦ τῷ πραγμάτων ἀπολλυμένων·
καὶ προέτρεπεν αὐτὸν ὥραχρῆμα κινήσαι καὶ ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον καὶ ἀπαιτῆσαι
τῷ τυράννῳ.

dari maluerimus, fide in posterum apud ipsas carebimus. Quin potius prae-
dam e barbaris petamus; his autem urbibus ceu rei nostrae parcamus.

127. Aurelianus missis ad Zenobiam legatis hortabatur eam, ut sui demum
deditionem faceret: illa vero respondit, haud se magnopere detrimento ad-
fectam: nam qui ceciderant in proelio, plerosque omnes romanos fuisse.

Aurelianus seditione militari aliquando appetitus, aiebat falli milites, qui re-
gum fata in sua potestate se habere putarent. Quippe Denm purpurae dato-
rem esse adfirmabat, quam utique dextera praetendebat; ab eoque regni an-
nos sibi esse definitos. Neque prius ab agendo destitit, quam in quinquaginta
seditionis principes animadvertit.

P R O B U S

Caro rebellante deliberabat, in consilio Probus quid ageret. Cunctis si-
lentibus Martinianus quidam tribunus libera fiducia coepit Probo graviter ex-
probrare, quod ob eius segnitiam resp. interiret: impulitque eum ut conse-
stim arma commoveret, bellum susciperet, tyrannoque in acie occurreret.

(1) Mutuae Aureliani et Zenobiae litteras reci-
tat Vopiscus cap. XXVI. XXVII. in quibus tamen
haec sententia non legitur.

(2) Ita dixit retro M. Aurelius cap. CVI.

(3) Aurelianus purpuram manu praetendentem
exhibet Vopiscus cap. XXIV, sed alio rerum sta-
tu, Iasique vero neque antea visum purpurae sub
Aureliano genus memorat idem historicus cap. XXIX.

Porro Valeriani crudelitatem saepe obiurgat praedi-
ctus Vopiscus; et domesticas seditiones innuit cap.
ult.

(4) Carus rebellasse adversus Probum non vi-
detur Vopisco, qui tamen in Carī vita cap. VI. con-
trariam sententiam sic perscribit: non me praeterit
suspectos esse plerosque, et eos in fustos retulisse,
Carī factione interruptum Probum.

ΚΑΡΟΣ.

Ὅτι ἅμα τῇ ἀναγορεύσει λέγουσιν εἰρηκέναι τὸ Κάρον, ὅτι ἐπὶ κακῷ Περ- 32.
σῶν | εἰς τὴν βασιλείαν ἦλθεν (1).

ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΣ.

Γ. 276. CXXVIII. Ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ οἰκείᾳ ἀναγορεύσει ὁ Διοκλητιανὸς || τὰ τέτε
σιβόμενα θεία (2) μαρτυρόμενος, ἔλεγεν μὴ δεῖ τὴν βασιλείαν | ἐφίσθαι Καρί-
νον ἀγίλῃν (3), ἀλλὰ δεῖ τὸ ἐλεῖν τὴν πόλιν.

Ὅτι τὸ πολὺ πρᾶττειν ἀντικλιμακτῆρων καὶ κινδύνων πολλῶν αἴτιον γί-
νεται . |

Ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τὰναντία μᾶλλον ἐπίσταται φέρειν, ἢ μέτρον ἐν | 4.
ταῖς εὐτυχίαις φυλάττειν .

Ὅτι καὶ δεῖ τὸ τιμῆς αὐτὸ ἀθανάτῃ | τε τετυχηκότα χρῆναι (4) μεμνήσθαι
ἐτι θνητὸς ἵσθαι καὶ τῶν ἀνθρωπίνων συμφορῶν οὐκ ἀλλότριος .

Ὅτι Λούκιος Ὀκτάβιος εἰς δεῖπνον κληθεὶς | Θριάμβου, καὶ ἀποκληθεὶς
ἀπήγγειλεν ἑαυτὸν εἰς τὸ συμπόσιον ἤξειν | εἰ μὴ ὡς οἷόν τε κάλλιστα μέρη αὐ- 8.
τῶ περιφθεῖν (5).

CARUS

Dum purpuram sumeret Carus dixisse fertur, factum se imperatorem ad
Persarum exitium .

DIOCLETIANUS.

128. Dum imperium capesseret Diocletianus, deos tunc cultos testans aie-
bat, se haud regni obtinendi causa optare Carini necem, sed quia reip.
miserchatur .

Multorum negotiorum susceptio causa sit infeliciū climactericorum atque
periculorum .

Humanæ naturæ est adversa facilius ferre, quam modestiam in prospec-
tis conservare .

Eum qui honores immortales consecutus est, meminisse tamen oportet se
mortalem esse et ab humanis casibus non alienum .

Lucius Octavius ad triumphalem caenam invitatus, negavit se convivio
interfuturum, nisi honoratiores, ut par erat, partes sibi apponerentur .

(1) Ita cod.

(1) Reapse Carus statim Persas bello persecu-
tus est .

(2) Hinc cognoscimus historicum christianum .

(3) Carinum a Diocletiano Romæ occisum ait
Zonaras XII. 30; sed a suis dicit Victor in epit.
cap. XXXVIII. Verum de Carī certe nece singularis

est narratio Eusebii vel potius armenii interpretis
(cum Mose item armenio) chron. lib. II. 393. ed. Me-
diol. et Samuele chron. p. 40, qui aiunt eum pe-
rissse in proelio non apud Margum, ut vulgata lectio
habet, sed adversus Cornacum ducem armenium .

(4) Ergone consul erat L. Octavius? Nam Va-

Ὅτι Διοκλητιανὸς | ὄψιως τινὸς ἐν ὕπνοις πολλάκις αὐτὸ ἐνοχλοῦσης, ὥστε
ἀρχὴν ἐγχειρῆσαι τινὶ ἐν γὰρ ὀνομαστὶ ἢ ὄψις ἐσήμανεν, ὑπονοήσας εἶναι τοῦ-
12. το ἐκ | γοησίας, ἐν τινὶ ἡμέρᾳ μετακαλεσάμενος αὐτὸ τοῦτο μόνον ἔφη πρὸς |
αὐτόν, δίδῃαι ἀρχὴν ἢν καθ'ἐκάστην νύκτα αἰτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ μὴ φθορῆσης |
τῷ βασιλεῖ τὸ ἐκ τῆς ἡσυχάζειν Θερραπείας (1).

Λ Ι Κ Ι Ν Ι Ω Σ.

CXXVIII. Ὅτι Λικίνιος τὰ χρυσὰ νομίσματα ἐν οἷς ὁ Κωνσταντῖνος
καὶ Σαρματῶν | αὐτὸν νίκῃ ἐτύπωσεν (2), οὐ προσδέχετο· ἀλλ' ἀναχωνεύων αὐτὰ
16. εἰς ἐτέρας μετέφερε χρήσεις· οὐδὲν ἄλλο τοῖς ᾤει· ἥτο μεμφεμένοις ἀποκρινό-
μενος, ἢ ὅτι οὐ βούλεται βάρβαρον ἐργασίαν ἐν τοῖς συναλλάγμασι τῷ ἑαυτοῦ βα-
σιλείᾳ ἀνασχεῖν.

Ὅτι Κρίσπυς τῷ υἱοῦ | Κωνσταντίνου μεγάλαι ἐφάνησαν ἀνδραγαθίαι (3)· καὶ

Diocletianus spectro quodam in somnis cum perturbante, ut imperium
cuidam traderet, qui nominatim a spectro designabatur; suspicatus hoc ac-
cidere ex praestigio, quadam die vocato ad se illo homine, hoc tantum di-
xit: accipe imperium quod me singulis noctibus pascis, neque inideas im-
peratori quietis gratiam.

L I C I N I U S.

129. Licinius aurea numismata, in quibus Constantinus suam de Sarmatis
victoriam excuderat, non recipiebat; sed ea conflans in alios usus convertebat;
nihil aliud iis qui id reprehendebant dicens, nisi quod nollet barbaricum
opus in sui imperii negotiationibus versari.

Crispi Constantino geniti ingentia claruerunt facinora; victusque ab eo

lerius Max. II. 8. 6. de caena triumphali ait: moris
erat ab imperatore triumphum ducturo consules
invitari ad coenam; deinde rogari, ut venire super-
sedant; ne quis eo die quo ille triumpharet, maioris
in eodem convivio sit imperii. Haec autem narratio
cur heic locum habeat non video, atque obiter ex
occasione nescio qua interpositam arbitror.

(1) Hoc Diocletiani somnium utrum alii histo-
rici memorent, nondum vidi. Id tamen phantasma illi
accidisse suspicor quo tempore de statu mentis deie-
ctus erat: nam Diocletiani manifestam insaniam diserte
testantur contemporanei auctores Eusebius hist. VIII.
13. et ipse magnus Constantinus in orat. ad ss. coe-
tum cap. XXV; tum denique Lactantius de mort.
pers. cap. XVII. — An pie potius, et fortasse verius,
cogitandum est, nempe iussum esse divinitus Dio-
cletianum Constantio imperium tradere; cui mox suc-
cessit religiosissimus Constantinus? Videris de vati-

cinio ad id pertinente Trebellium in Claudio cap. X.

(2) Constantini nummus argenteus itemque aere-
us est apud Eckhelium t. VIII. p. 87. cum victoria
vario cultu et inscriptione SARMATIA DEVICTA. Sed
maximi moduli aereus nummus fuit in vaticanae bi-
bliothecae cimeliarchio (cum aliis prope sexcentis ei-
usdem formae caesareis nummis, quos italica ca-
lamitas in Galliam avertit, nec reparata felicitas pu-
ateo restituit) cuius descriptio in ms. catalogo haec
est: CONSTANTINVS AVG. Caput eiusdem laureatum.
SARMATIA DEVICTA. Victoria gradiens, dextera tro-
phaeum, sinistra palmam tenens; ante pedes captivus
humili sedet, quem victoria larvo pede calcat. SIMM.
Item aliud cum P. stella et AR. De victoria sar-
matica lege Zosimum II. 21.

(3) Crispum armis, quibus victus est Licinius,
praesidentem cum patre dicit Eusebius hist. X. 9. Rem
vero legis copiose scriptam a Zosimo II. 20. sqq.

πολλάκις Λικίνιου | ὑπ' αὐτῶν ἡττηθεὶς ἀχθόμενος τὰ ὁμηρικὰ ταῦτα ἔλεγε 20.
ἔπει (1).

Ὡ γέρον ἢ μάλα δὴ σε τέτοι τείρεσι μαχαιταί.

Σὴ τε εἴη λείπεται, χαλεπὸν δέ σε | γῆρας ἰκάνει.

Ὅτι Τιβέριος ἀνέγειλλε ἐπὶ τὸ σύγκλητον, ὥς | τὸ Χρυσὸν τρισκαίδέκα· 24.
τον (2) θεὸν εἶναι· ἢ ὃ σύγκλητος οὐκ ἀπεδέξατο (3), | ὥς καὶ τινὰ ἀσμενύ-
μιον εἰπεῖν, ὅτι τρισκαίδεκατον οὐ δέχισθαι, ἔ | πρῶτος ἔρχεται.

Κ Ο Ν Σ Τ Α Ν Τ Ι Ν Ω Σ.

CXXX. Ὅτι Κωνσταντῖν | ἰβηλεύσατο πρῶτον ἐν | Σαρδικῇ μεταγαγεῖν τὰ
δημόσια· φιλῶν τε πῶ πόλιν ἐκείνῃ σιωπῶς ἔλεγε, ἢ ἐμὴ Ῥώμη Σαρδική
ἔστι (4).

Ὅτι Κωνσταντῖνος τὰ πρῶτον βεβασιλευκότων ἔργα καλύψαι θέλων, 28.
τούτων τὰς ἀρετὰς ἐπ' ὀνόμαϊς τισὶν ἐκφαυλίζειν ἐσπούδαζεν· τὸ μὲν γὰρ Ὀκτα-
βιανὸν Αὐγύστον κόσμον τύχης ἐκάλε· τὸ δὲ Τραϊανὸν βοτάνῃ τοίχῃ (5)·
Ἀδριανὸν δὲ ἐργασίῳ ζωγραφικόν (6)· Μάρκον δὲ καταγέλαστον (7)· Σεβή-
ρον (8) || * * *

Non tam-
en propterea
ut illi opus
etiam in
hunc modum
describitur.

32.

saepe Licinius cogebatur homericos versus dicere :

O senex te valde vexant iuvenes bellatores ;

Tuusque vigor languet , teque senium invasit .

Tiberius retulerat ad senatum ut deus tertiusdecimus Christus fieret .
Recusante senatu , lepide dixit quidam : quem tertium decimum non admittitis ,
is veniet primus .

C O N S T A N T I N U S .

130. Constantinus principio consilium ceperat sedem reip. in urbem Sardicam transferendi : captusque eius urbis amore semper iterabat : Roma mea , Sardi-
ca est .

Constantinus decessorum suorum res gestas obscurare studens , horum vir-
tutes iocularibus quibusdam epithetis vilipendendas curabat . Scilicet Octavia-
num Augustum fortunae mundum sive ornatum appellabat ; Traianum herbam pa-
rietariam ; Hadrianum pictoriam officinam ; Marcum ridiculum ; Severum * * *

(1) *Iliad*, VIII. 102. Sic loquebatur etiam Ma-
crinus ab Helioabalo armis appetitus .

(2) Erant enim duodecim dī Romanorum con-
sentes . Unde Varro de re rust. I. 1 : *invocabo XII.
deos consentis ; neque tamen eos urbanos , quorum
imagines ad forum auratae stant , sed mares , et
feminae totidem , sed illos XII. deos , qui maxime
agriculturarum duces sunt* .

(3) Respicit haec narratio locum Eusebii cele-
brem hist. II. 2. de Pilati actibus Romam missis , en-
ius rei testem citat Eusebius Tertulliani apologeti-
cum . Neque tamen ibi legitur acutum illud , quod
scribit noster anonymus , nescio cuius responsum .

(4) Constantini cogitationem hanc innotuit etiam
Zonaras XIII. 3.

(5) Ob titulos multis aedibus inscriptos , ut aiunt
Victor epil. cap. 41 , et Ammianus XXVII. 3.

(6) Propter omnigenae eruditionis iactantiam ?

(7) Propter stoicam philosophiam , quam eti-
am Cassius Avidius nominatione irdebat , ut in eius
vita legimus . Vel etiam propter superstitionem , de
qua ego breviter disputavi ad Iuliani laodicensis spo-
cimen a me editum ; quod opus et M. Aurelio in-
scriptum et graece compositum fuit ; sed tunc non nisi
latine mihi obvium , frustra subdubitavi num spurium
esset . Ecce enim tria graeca quoque eius operis
fragmenta in antiquo codice vaticano postea depre-
hendi .

(8) Desunt paginae duae usque ad finem qua-
ternionis , quibus in paginis res Constantini et for-
tasse etiam Constantii excerptas posuerat ephigari-
us ; idemque mox attexuerat , ut puto , Eunapium
cuius historici praecipuus scopus fuit Iuliani laudatio .

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΥΝΑΠΙΟΥ ΣΑΡΔΙΑΝΟΥ

ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΔΕΞΙΠΠΟΝ ΝΕΑΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ (1).

4. **Ι.** Οὐκ ἀγνοία τῆς ἱστορίας χρόνων δεύτερον Εὐνάπιον τόδε κατε-
τάξαμεν Πρίσκῃ (2)· ἀνόητον γὰρ καὶ παρεξηγημένων ἀνθρώπων ἔργον ἔτο· |
ἀπορία δὲ τῇ ἀπὸ φθόνης ἢ εὐπορούντων διαγυρόμενοι οὕτως, | οἱ βούλονται
ἀνέχειν ἀχθῶς ἐτάσιον ἀρετῆς τὰς βίβλους, καὶ παρ' ἑαυτοῖς διακατέ-
χειν, ἢ τοῖς χρήσις ἐπ' ὠφελίᾳ μεταδιδόναι· καὶ κινδυνεύει οὕτω γε
προϊοῦσι τὴν παροιμίαν ἀναγοβεῖν ὅτι ἐπὶ τῇ φάτῃ κυνὸς, ἢ μὴ τ' αὐτὴν
ἢ τῇ φάτῃ ἀποκείμενῃ ἰσχυροῦς, καὶ | τὴν βελόμενῃ καὶ δυναμένῃ ἀέσ-
μως καθυλακτεῖ (3).

EX HISTORIA EUNAPII SARDIANI

POST DEXIPPUM EDITIONIS SECUNDAE.

1. **N**on ignoratione temporum historicorum Eunapium hunc post Priscum collocavimus; id enim a dementibus hebetibusque hominibus fieri deceret; sed penuria coacti ita nos gerimus, propter locupletium invidiam, qui libros inutile terrae pondus habere atque apud se retinere malunt, quam cum aliis utiliter hos exposcentibus communicare. Atqui huius instituti tenaces parum abest quin adagium in se convertant canis in praesepe, quae nec ipsi foeno quod praesepe est ingestum utitur; et iis qui cupiunt quicquidque uti, importune allatrat.

(1) Hanc ipsam Eunapii novam seu secundam editionem legebat Photius cod. LXXVII; eamque blasphemis adversus Christianos non ita redundantem, ut prior fuerat, dicit. Et sane Eunapium a Claudii gothici temporibus, in quibus Dexippus desierat, sumptis initium, testis est idem Photius: ego tamen vaticana a Claudio ad Constantinum excerpta Eunapio non vindicavi, tum quia ille christianus videtur auctor, a qua religione valde abhorrebat Eunapius; tum quia stilus diversum quid sapit; tum denique quia eclogarius constantinianus ipsum Eunapii exordium post excerpta praedicta separatim ponit. Quamquam autem ego Io. antiochenum excerptorum illorum auctorem suspicatus sum; eximius tamen est Evagrii locus hist. V. 24. ad divinandum, si fieri potest, auctorem illum anonymum. Dicit enim Evagrius *Dionem Cassium* desivisse in Heliogabalo (uti revera sit in vaticanis excerptis.) Exin Herodianum ait scripsisse usque ad Maximi imp. obitum. Tum *Nicostratum* persecutum esse historiam a Philippo usque ad Odenathum et Valeriani captivitatem. Postea *Dexippum* a scythicis bellis exorsum desivisse in Claudii principatu. Exin *Eusebium* ab Octa-

viano incipientem pervenisse usque ad necem Curi. Tum etiam *Arrianum* et *Quadratum* temporum eorundem historias composuisse. Tum *Zosimum* ad Arcadii Honorique imperium narrationem protulisse. Nec autem post praedictorum imperium gestas, a *Prisco* memoriae fuisse commendatas. Atque hanc munus historias scite compilavisse Eusthatium epiphaniensem usque ad Anastasii regnantis annum duodecimum.

(2) Cur Priscus praeposendus fuerit Eunapio diximus in praecedente scholio. Iam quod Prisci deperditas nunc historias Volaterannus anthropol. lib. XIII. in vaticana bibliotheca conservatas olim dixerit; id ego neque pro certo habeo, propter saepe falsas huiusmodi affirmationes; neque prorsus negare audeo, quia quum vastaretur post Volaterranum sub Clemente VII. ab hostibus bibliotheca Priscus quoque, siquidem ibi fuit, periit. Neque sane est quod Wolfius historic. graec. duce praedicto Volaterrano Priscum adhuc extare apud nos suspicetur: satis enim me comperisse arbitror, nullum iam esse in vaticana bibliotheca Prisci scriptum.

(3) Hactenus eclogarius praefatus est.

ΤΟ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ (1).

P. 263.

II. Δεξίππῳ τῷ ἀθηναίῳ καὶ εὖν Ἀθήνησιν ἄρχοντας, ἀφ' οὗ ὧρα | 8.
 Ἀθηναίοις ἄρχοντες, ἱστορία συγγέγραπται, προσαριθμημένων | τῷ ῥωμαϊκῶν
 ὑπᾶτων, καὶ πρὸ γε αὐτῶν ὑπᾶτων καὶ ἀρχόντων ἀρχαίων καὶ ῥωμαίων· τὸ δ' ἐν κεφάλαιον
 τῆς ἱστορίας, τὰ | μὲν ἀνωτέρω καὶ ὅσα τὸ ποικιλικὸν γέμεται γίνεσθαι, ἐφείναι καὶ
 ἐπιτρέψαι (2) τῷ περὶ τὸν ἑμᾶλλον ἀναπείθοντι καὶ ἐτυγχάνοντι· τὰ δ' ἐν 12.
 προκείμενα καὶ ἐπὶ πάλιν μαρτυροῦμενα, συννεγκεῖν καὶ κατακλιῖσθαι πρὸς ἱστο-
 ρικὴν ἀκρίβειαν καὶ κρίσιν ἀληθείαν· βιάζεται γοῦν καὶ συναριθμεῖται τῷ ῥω-
 μαν εἰς τὰς ὀλυμπιάδας ἀριθμῶν, καὶ εὖν ἐν τῷ | ἐκάστῃ ὀλυμπιάδῃ
 ἄρχοντας· πρόθυρα δ' ἀλλὰ ἀνάμεικτα προκείμενα τῇ συγγραφῇ, καὶ προκείμενα, 16.
 τὰ τε ἐνδοξὰ ἐπιδείξας σεμνότερα, | τὸ μὲν μυθώδεις καὶ λίαν ἀρχαῖον ἀφαίρει,
 καὶ ἀφαιρῶν, ὥσπερ φάρμακον παλαιὸν καὶ ἀδόκιμον, εἰς εὖν συντεθεικότας·
 αἰγυπτίους δ' ἀρχαίους ἀναλεγομένους καὶ συνωθεύμενος ἐπὶ τὰ πρῶτα καὶ τι-
 λιώτερα | τῷ παρ' ἐκάστοις ἀρχῶν, εὖν ἡγεμόνας καὶ πατέρας τῆς ἱστορίας ἐκτί- 20.

PROOEMIUM.

2. Dexippus atheniensis iuxta annorum principum qui Athenis fuerunt factos, iam inde a tempore quo hi archontes apud Athenienses esse coeperunt, historiam composuit, romanis quoque consulibus ex ordine adscriptis. Sed enim quum ante consules ipsos atque archontas scriptum exordiat, id sibi proposuit historicus, ut antiqua nimis et quae a poetarum gente traduntur, ea singula probabilitati suae permittat, et prout cuique lectori videbitur, esse sinat: posteriora tamen et quae testimoniis magis abundant, ea conferat ad historicam severitatem, et sub verioris criticae regulas redigat. Cogit igitur digereque tempus, iuxta olympiadum seriem id scribens, iuxtaque occurrentes in unaquaque olympiade archontas. Iam pulcherrimo historiae suae prooemio praeposito, pergit porro; et ipsum scripturae corpus venustius adhuc ostendens, fabulosa quidem et prisca nimis resecat, atque apud horum auctores, tanquam pharmacum vetum et reprobatum otiosa esse sinit: aegyptiaca vero tempora supputans, atque ad primigenios purioresque, qui sunt apud quamque gentem, fontes revocans, principes patresque historiae in me-

(1) Ita in codice litteris maioribus. Quare haec geminum eunapii operis exordium cum amplius eius quae subsequuntur excerptis. Gaudeat igitur, partim saltem, egregius Boissonadus qui nuper (praef. ad Eunapii vitas p. 17.) optavit ut omnes antea Eunapii historia in vaticanis codicibus conquiretetur. Neque tamen idem existimet vera narrasse Patinum cum ait, card. Sileti vaticani bibliothecarium, teste Mureto, habuisse prae manibus hunc Eunapium, sed impietatis historicae odio noluisse eum publico communicare. Haec enim mera fabula est; neque huiusmodi quicquam vel in codicibus vel in indiculis vaticanis visitur, neque in ipsius Sileti, qui apud nos est, librorum syllabo. Et mul-

to verius ad Stephanum Leunclavius scripsit, Eunapii historias in Italia non existere. Immo arbitror totam hanc opinionem de Eunapii opere historico sive Romae sive Venetiis apud s. Marcum superstiti ortam esse e lectis legationum ab eo scriptarum et ab Haeschelio postea editarum titulis. Solus natus huiusmodi nova fragmenta continet palimpsestus vaticanus; cuius obrutam scripturam usque Sileti neque alius quisquam olim legit; sed ego nuper, detracta veli incommoditate, ad dias luminis auras non sine magna molestia et taedio ac difficultatibus revocaui.

(2) Solet Eunapius, ut deinceps saepe videbimus, geminare verba idem propriumque significantia; quae asiatici scriptoris redundancia videtur.

24. Θησιν · ἔνδηλος ὢν καὶ σχεδὸν τι μαρτυρόμενός , ὅτι τῇ ἀπιστεμίῳ ἑκάστον ἕτερος προλαβὼν εἴρηκεν (1)· καὶ ᾧ φέρεται γε τῇ ἰσορίᾳ ἐκ πολλῶν καὶ παντοδαπῶν τῶν ταῦτα εἰρηκότων , ὥσπερ | ῥωπὸν τι καὶ ποίκιλον καὶ χρησίμον εἰς τὴν μυροπώλιον τῇ ἰδίᾳ ἐξήγησιν κατακλεισμένῳ καὶ συνηγμένην(2)· πάντα ἧ ὅσα
28. πρὸς | τε τὸ κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων ἀξιόλογα , καὶ κατ' ἀνδρα δι' ἀρετῇ περὶ τοῦ τινος ὀνόματος τετυχηκέτα λάβρως ὀπιδραμῶν καὶ θαυμάσιος | τῷ λόγῳ , τινὲς τῶν εἰς Κλαύδιον καταλύει τὴν συγγραφὴν , καὶ Κλαυδίῳ τῷ βασι-
32. λείας ἴτος τὸ πρῶτον , εἰς δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ ἤρχετο καὶ || ἐτελεύτα , εἰαυτῇ P. 261. ἄρχας Ῥωμαίους ἵνα · οἱ ἧ καὶ ἕτερον αὐτῷ χαρίζονται (3)· εἴτα Ὀλυμπιάδας καταλογίζεται τόσας καὶ τόσας καὶ | ὑπάτης καὶ ἀρχοντας· ὅπῃ ταύταις τῇ χιλιάδι τῇ ἐτῷ ὑποβαλὼν (4) , ὥσπερ ἀγωνίων εἰ μὴ πολλῶν λίαν ἔτ' ἀποδοῖν λόγον τοῖς
4. ἐντυγχάνουσιν .
- III. Ἐγὼ ἧ ὁ τοῦτο τὸ ἔργον εἰς τοῦν βαλόμενος , ὑπ' αὐτῇ Δεξιππῇ ταῦτα ἔχων ἐκδιδάσκου καὶ συλλαμβάνειν , ὅσος καὶ ἡλικὸς ὁ κίνδυνος | καὶ τῇ εἰαυτῇ ἑκάστον ἰσορίαν γράφειν , καὶ πρὸς οὗτον ἐντυγχάνοντάς ὁμολογεῖν
8. ὅτι ταῦτα οὐκ ἴσιν ἀληθῆ καὶ οὗτον χροῖνος , ἀλλὰ | τῷ μὲν οὕτως τῷ ἧ ἐτίμως ἰδοῖς· ἔ φανερώς ἰαυτῇ κατηγορεῖν , ὥσπερ ἐκείνος , ὅτι χρονικὴν ἰσορίαν (5) γράφων , πλατωμένην τινὰ καὶ μισθὴν τῇ ἀντιλεγόντων , ὥσπερ ἀπρόβλεπον ἐκ-

dium profert ; plane demonstrans ac propemodum testimoniis comprobans , unumquodque ex his incredilibus alium ex alio historico fuisse mutuatum . Ipse autem e multis atque omnigenis , qui de his rebus scripserunt , historiam conficit ; cinnum veluti varium et perbonum ad unicam pigmentarii ollicinam , ad suam videlicet narrationem , cogens atque concumulans . Omnia vero quae sive generatim inter homines illustria , sive singillatim ob alicuius virtutem , praestante fama inclaruerunt , celeriter percurrens , atque in suam lucubrationem adsumens , finem historiae facit in Claudii anno primo , quo is regnum et auspicatus est et finivit , anno uno Romanis imperitans ; quamquam nonnulli duos huic imperii annos largiuntur . Deinde olympiadas supputat planeque adnumerat , cum consulibus et cum archontibus : atque ex olympiadibus mille annos conficit ; laboriose admodum aestuans , nisi permultorum annorum lectoribus suis rationem reddiderit .

3. Ego vero qui de hoc opere lucubrando consilium cepi , ab ipso quidem Dexippo discere potui atque cognoscere quale quantumque periculum sit per annos singulos historiam deducere , ac porro lectoribus confiteri hoc et illud secundum temporum rationem non vere esse dictum , sed aliis aliter visum : atque ita se ipsum perspicue coarguere , ut reapse Dexippo accidit , quod historiae chronicae quivis auctor fallacem quandam et plenam repugnan-

(1) Hinc rursus cognoscimus aegyptiacarum imperiorum antiquitatum quam vana sit fabula , et scriptoribus ipsis ethnicis iamdiu comperta .

(2) Etiam in calce vitae Porphyrii praeficit insignem Dexippi laudem Eunapius , quem dicit ἐν τῷ ἀπασιν πινύσας καὶ δυναμένως λογιστὴν ἀνέπαιον ; atque eum vivisse sub imperio Galieno , Claudio , Tacito ,

Collect. vat. T. II.

Aureliano , et Probo .

(3) Ita facit Eusebius in chronicis tabulis .

(4) Scilicet Claudii gothici regnum incipit in olympiadem CCLXII , qui numerus in quatuor ductus parit annos mille et paulo plus .

(5) Hoc ipso titulo appellat Dexippi opus Eunapius etiam loc. cit.

κλησίαν, ἐκτίθησι τὴν γραφὴν (1)· ὁξίως δὲ ἐπὶ βοιωτίας ἀκούων (2) | παροιμίας, 12.
 ὅτι οὕτως αὐλεῖν οὐ πρέπει (3)· καὶ κτεῖνα προσιλογίζομαι | ὅτι τέλος ἱστορίας καὶ
 σκοπὸς ἀριστος τὰ πραχθέντα ὅτι μάλιστα | δίχα τινὸς πάθος εἰς τὸ ἀλη-
 θὲς ἀναφέροντα γράφειν· οἱ ἢ ἀκριβεῖς | λογισμοὶ τῶν χρόνων, ὥσπερ ἀκλι- 16.
 τοι μάρτυρες αὐτομάτως ἐπισκίοντες, εἰς ταῦτα ὠφελούσιν οὐδέν· τί γὰρ Σω-
 κράτει πρὸς σοφίαν καὶ | Θεμιστοκλεῖ πρὸς δεινότητα συντελεῖται ὧσα τῶν
 χρόνων; ποῦ | ἢ ἐκείνοι καλοὶ καγαθοὶ ὅσα θέρους ἦσαν; ποῦ ἢ τὰς ἀρετὰς
 ἐφ' ἑαυτῶν, | καθάπερ τὰ φύλλα πρὸς τὴν ὥραν τῆς ἔτης, αὐξανόμεναι καὶ | ἀπορ- 20.
 ριούσας παρήχοντο; ἀλλ' ἴσως ἕκαστος αὐτὸ τὸ γοῦν εἰς φύσιν | καὶ δύνανται
 ἀγαθὸν ὁμακῶς ἐ συνεχῶς ἐν τῇ ἐπιτηδεύσει ἀπιδιδόναι καὶ διέσωζεν· τίς οὖν λό-
 γος πρὸς ἱστορίας τέλος, εἰδέναι καὶ | γινώσκειν ἔτι τὸ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν
 αἰκῶν οἱ Ἕλληνες κύνους ἐπιτέλλοντος; τί δ' ὄφελος ἦν τοῖς ἐντυγχάνουσιν εἰς 24.
 ὠφέλειαν | ἱστορικῆς χρείας, εἰ καὶ ταύτην ἐτέχθη τὴν ἡμέραν δεῖνα, καὶ | μελο-
 ποιὸς ἀνέσχειν ἢ τραγωδὸς ἀριστος; εἰ γὰρ ἴσχατος ὅρος τῶν | ὧσα τὴν ἱστορίαν
 κελῶν, τὸ πολλῶν καὶ ἀπείρων πραγμάτων ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ὅσα βραχείας 28.
 ἀναγιώσκεις πεῖραν λαβεῖν, καὶ γνῶναι | γέροντας ἐπὶ νῆας ὄντας δι' ἐπιστήμην τῶν
 προγιγονότων, ὥστε | τίνα μὲν φευκτίον, τίνα ἢ αἰρετίον εἰδέναι, τοῦναντίον ἑμοὶ
 P. 313. γ. | δοκοῦσι ποιεῖν οἱ ὀφειλτοὶ καὶ ἀπηρητημένοις ἐπιτοδείοις, ὥσπερ || ξενικοῖς 32.

tiarum, seu chorum exlegem, e. lit. scriptionem: boeoticum quoque proverbium mox auditurus, quod sic tibi sonare non decet. Denique et illud mecum reputavi, finem historiae scopumque optimum esse, ut res gestae, duce omnino veritate, absque ulla animi perturbatione, scribantur: accurati vero temporum calculi, si veluti testes non invocati adsint, praedictae rei nihil prosunt. Nam quid Socrati ad sapientiam vel Themistocli ad ingenii sollertiam conferunt tempora? Quid scire refert ubinam hi praeclari viri per aestatem degebant? ubinam suas virtutes, tamquam folia pro anni tempore, crescentes desluentesque exhibebant? Atqui horum fortasse uterque quidquid vel naturae cognitione vel ingenii cultu exquisitum erat, id perseveranter atque perpetuo prae se ferebat actibus suis atque servabat. Quid prodest historiae proposito, scire ac cognoscere, Graecos navali proelio ad Salaminam vicisse exoriente canicula? Quid rursus confert lectoribus ad utilitatem ex historia capiendam, quod ille tali die natus sit, qui deinde melicus vel tragicus poeta evasit optimus? Etenim si summum historiae bonum in eo vertitur, ut multarum incognitarumque rerum gestarum brevi tempore modicaque lectione peritiam nanciscamur, fiamusque senes dum iuventute floremus, ob praeteritarum rerum scientiam, ita ut quid fugiendum sit quidve adpetendum sciamus; contrarium mihi facere videntur qui super- vacaneis et assutis episodiis, tamquam peregrinis condimentis, bonum histo-

(*) Verbum ἀκούων intelligere licet etiam de Eunapio, et ad sequens comma referre.

(1) Chronologiam certissimam et absolutam conficere posse negat vehementer atque rectissime magnus quoque Eusebius in chronici sui prooemio. Ego tamen libentius Eusebium laudo, qui eluctatus difficultates chronicam pro viribus rationem secutus est, quam Eunapium a quo non solum desertam video verum etiam vituperatam.

(2) Ille scilicet magister boeotus postquam tibi is recte sonando alumnos erudiverat, mox iisdem absurde inflatis, rursus discipulos contraria ratione ad eandem artem instituerebat, dum a vitioso soni genere cavendum monebat. Sic etiam magistri artifices bonis malisque opificiis demonstrandis dupliciter erudiant.

- ἡδύσμασι τὸ π' ἰσορίας ἐδωδισμον καὶ χηρίσιμον ἀναξίπωντες, καὶ διαφθείροντες
 ἀλμύρῳ λόγῳ πότιμον ἀκοήν· κωλύει | μὲν γὰρ ἴσως οὐδὲν καὶ φειττόν τι μα-
 4. θεῖν· ἄλλως τε ὡς | φησὶν αὐτὸς Δίξιππος τ' μὲν χρονικῶν ἢ πάντων ἢ τῶν
 πλείστων | διαπεφωνημένων, τῶν ὑπερόρων ἔφανερων πράξεων συμπεφωνημένων·
 8. τίς γὰρ οὕτω φειβόητος ἅπασι, ὅσοι λόγων ἤψαντο καὶ κατέλιπον λόγους,
 ὡς Λύκουργος λακεδαιμόνιος; ἐς δὲ καὶ ἡ τ' Θεοῦ μαρτυρία δια' εἶδος ἐστὶν
 (α) ἅπασι θεῶν ἀντικρυς | ἀνακαλοῦντος ὅππ' τῷ θεῖναι ἑὸν νόμος (1)· τίς ἢ τ'
 12. ταῦτα εἰρηκότων ἑτέρῳ συμφέρεται φεῖ' τ' ἥνικα ἐτίθει ἑὸν νόμος χρόνων; |
 ἀλλὰ πάντες ὥσπερ οἰκίαν ἢ στύλον δοκιμάζοντες ἢ τι τῶν ὁμοίων, | ὅτι μὲν
 ἐσι καὶ γίγνεται συντίθενται καὶ κατανύουσι· φεῖ' ἢ τ' ποτὶ, παντοδαπῇ ἐμ-
 πεπλήκασιν τὰ βιβλία (2)· ὅποτε καὶ Θεκυδίδης, ὁ πάντων ἀκριβέστατος, τ' μέγαν
 16. καὶ πολυῦμνητον ἐκείνον πόλεμον ἀρχὴν τινὰς ἔπροφάσεις φησὶ λαβεῖν ἔκως
 δευτέραν κίνησιν | ἐκ διαφορᾶς ἡμερῶν ἢ φεῖ' Πλαταιῶν (b) ἀλώσεως αὐτοῖς
 ἐγένετο· καὶ οὐχ αὐτὸς ἔχει διγίτῃ σαφῶς καὶ ἀκριβῶς, τίνες ἐπικάλαν δικαιο-
 τήρον· ἀλλ' ὅππ' τὰς ἡμέρας ἐλθόν, ὑποδηλοῖ καὶ φησὶ δεικνύσιν ἔτι καὶ ἡ (c) τις
 20. πῦρ ἔσχετος ἢ φεῖ' ἑὸν χρόνος διαφιβῆ ἔσχατον (3). |
 III. Τοιαῦτά τινα καὶ πλείω ἑτέρα πρὸς ἑμαυτὸν ἐκκλησιάσας καὶ βελού-

riae pabulum adulterant, delicatumque auditum amaro sermone violant. Nisi forte inania etiam discere animus fert. Praesertim quum chronici scriptores, ut ait ipse Dexippus, vel omnes vel certe plurimi invicem dissideant in rebus illustribus ac manifestis, quas per se ipsas in controversiam nemo revocat aut diffitetur. Nam quis apud historiae peritos vel conditores laedaemonio Lycurgo celebrior est? de quo Dei testimonium in ore omnium versatur, parem Deo vocitantis ob ferendarum legum sapientiam. Quotus quisque vero ex his, qui ita loquuntur, consentit cum alio homine de temporibus quibus ille leges scribebat? Nimirum id omnes, ceu si de domo vel columna vel re simili ratihabenda agatur, quod quidem ille exstiterit concedunt et annuunt; quoniam autem tempore exstiterit, id innumeris libris disquirunt. Et quidem ipse Thucydides, quo nemo fuit in notandis temporibus diligentior, magnum illud et famigeratum bellum initium occasionesque cepisse aliquot ait altera anni revolutione secundum dierum differentiam, quae apud Atticos pro tempore occupatae Plataeae extitit. Neque tamen ipse satis aperte accurateque definit, utri iustius inscripserint: mox cum ad dierum supputationem ventum est, plane significat atque demonstrat, vanam esse propemodum atque inutilem temporum notationem ac sedulitatem.

4. Haec et alia plura mecum ipse animo collegi ac reputavi; et ceteris e-

(α) Cod. διὰ πτόμασιν pro διὰ πτόμα ἐστίν, quod ego accipio. (b) Cod. πόλεων pro Πλαταιῶν. Nam de Plataeae (Thucyd. II, 70.) cogitandum non arbitror. (c) Cod. καὶ ἡ; quod mendum in Diodoro quoque corrigendum mihi fuit.

(1) Lege Diodori siculi excerpta vaticana p. 1. lib. II. ed. Mediol. p. 317, n. 4. de controversia Lycurgi aetate.

De hoc eodem oraculo loquitur David armenius philosophus in graeco commentario inedito ad Aristotelis praedicamenta.

(2) Lege, si placet, quae scripsi ad Euseb. chron.

(3) Consule Dodwellum appar. thucyd. sect. XII. et annal. II; immo et ipsam Thucydideam lib. II. 19. V. 20. 25.

σάμενος, καὶ τοῖς ἐς τὰ χρονικά σπούδῃσιν καὶ ἀνετηκόσιν ὅμοια τινὰ | παργυ-
 γνῶν, ὡς ἢ φέει τὰς ὥρας καὶ ἡμέρας ἀκρίβεια πλεονάζον οἰκοδόμοις τισὶ καὶ λο-
 γισαῖς πρέπει, καὶ νῦν Δία γε τοῖς ἐς τὰ οὐράνια κεχηνός, | καὶ ὅσοι πρὸς ἀρι- 24.
 θμῶ φανερώς κάθονται· αὐτὸς ἢ προαγγεῖον πόρρωθεν τοῖς ἐτυγχάνουσιν,
 ὅτι πιστεύσας ἑμαυτῷ δύνασθαι γράφειν γεγονότα τε καὶ γινόμενα, πρὸς τόδε τὸ
 ἔργον ὤρμησα, τὸ μὲν κατ' ἐνῆαντ καὶ κατ' ἡμέραν, ὥσπερ ἀπροσδιόνυσόν (2)
 τινὰ ῥῆσιν ἐξαιτησάμενος· τὸ δὲ καὶ χρόνος οἱ τοῖς βασιλεῦσι φειγόμενοι 28.
 κρίνας | ἀληθέστερον· ἀναγνώσεται γούν τις ὅτι ταῦτα ὅτι τῷ βασιλείῳ |
 ἢ τοῦδ' ἐπράττετο· κατ' ἐν ἡμέραν, ἕτερος ἐς τὴν ἀπάτην χορεύε-
 ται τίς, ἐγὼ δὲ καὶ τὸ πιστεύειν ἑμαυτῷ γράφω, ἀνδράσιν ἐπόμενος || οἱ τῷ 32.
 κατ' ἡμᾶς βίη μακρῶ προῖχον καὶ παιδείαν· καὶ διατεταμένως | ἐνῆαντ μὴ
 σιωπᾶν τὰ κοινὰ καὶ ἔργων, καὶ ὅσα ὁ κατ' ἡμᾶς ἔφερε | χρόνος, καὶ τὰ πρὸ
 ἡμῶν μετὰ τῷ Διζίππου γραφὴν οὕτω λόγου | τε καὶ ἱστορίας ἑμφανέως τετυχη-
 κότα· ἐγένετο δὲ ἐκείνοις τε καὶ μοι | κοινὸν τὸ ἔργον τόδε καὶ πάντα γε ἐς τὴν 4.
 Ἰουλιανὸν ἀναφέρειν (1)· καὶ δοκεῖ | τοῖς βασιλεῦσι μὲν ἐφ' ἡμῶν τόδε ἀνθρώπινον
 αὐτῷ ὥσπερ τινα | θεὸν προσεκύνουν ἅπαντες· λόγου δὲ ἦν ἄξιον (καὶ) καλῶς
 ἔχειν ἐδόκει κατὰ τὰς τοῖς ἑκκεν ἐρωμένοις (2) . . . 8.
 τοῦσι ποιηταῖς οἱ γενομένοις ἀρίστοις· οὕτω καὶ ἡμῖν ἀρχὴν τινα | καὶ γένεσιν
 προθεμένοις τῷ . . . παρόντα καὶ . . . τῷ προ . . . ἐδόκει .
 . . . φῆν . . . κόντων χρόνων . . . μένον καὶ . . . ψυψῆς
 ἀναφέρουσι . . . τὸ εἶδωλον . . . δεῖν . . . ἐν ἀλλοτρίοις .

tiam qui ad annales scribendos studium impendunt admonendi causa suggesti;
 quod videlicet circa anni tempestates diesque sedulitas vilicos divitum ac ra-
 tionarios deceat, atque eos hercle qui caelestia scrutantur, et calculatoris
 artem diserte profitentur. Ego vero qui iamdiu lectores meos certiores feci,
 posse me meis viribus fretum res praeteritas ac praesentes scribere, hoc opus
 adgressus sum, minutam quidem sive anni sive diei rationem, ceu quid im-
 portunum, negligens; verum ipsa tempora verius expendens, intra quae reges
 singuli versati sunt. Lector igitur apud me inveniet quae cuiusque regis res
 gestae sint; verumtamen rei gestae annum et diem alius quivis praestigiator
 dicat. Ego vero et hanc ipsam mei fiduciam, scripto testor: exemplum se-
 culus hominum qui hanc nostram aetatem cruditione sua valde superaverunt:
 enixeque mihi proposui quominus nihil publicarum rerum tacerem, sive quas
 nostra aetas vidit, sive superiores, quotquot post historiam Dexippi nondum
 litteris vel publicis commentariis commendatae fuerunt. Porro hoc mihi cum il-
 lis historicis commune negotium est, ut omnia ad Iuliani tempora dirigamus.
 Quippe hic inter reges, qui memoria nostra vixerunt, numinis instar ab uni-
 versis hominibus cultus est . . .

(1) Col. 1707 pro 1707.

(2) Hoc Photius observato loco aiebat cod. LXXVII. videri Eunapium historiam suam ad Iuliani laudationem praecipue laboravisse.

(2) Exin pagina vaticana sic est pessumdata, ut prope nihil in ea legi possit. Quare ad ceteram eunapiani stili obscuritatem, de qua saepe vitarum interpretes questi sunt, accedit etiam vaticani palimpsesti frequens obscuritas: quo fit ut veniam ap-
 prime mereatur interpretatio mea. Incipit autem lacu-

na prohoemii huius in versiculo 8; pergitque porro usque ad v. 23; ita tamen ut versiculus nonus et praeterea verba aliqua legantur. Amisimus igitur prohoemii huius versiculos minus quindecim. Namque in versiculo 23, incipit excerptum ἐν ἡμεῖς, quod quidem ipsum legi nequit, sed tamen nobis indicat, auctoris prohoemium iam desivisse; incipere autem excerpta historica. Et quidem in margine lemma de more rubricatum est περὶ ἡμεῖς.

21. V. Ὅτι ἐξουσία ἐστὶ . . . ποιηρᾶς . . . ὑπὸ λόγου . . .
 παρακινεῖ καὶ . . . χρόνον . . . χρηματίζει . . . ἀρχὰς . . .
 . γὰρ μήποτε . . . οὕτω δὲ τι . . .
32. . . . ἀλλ' ἢ μὲν παροιμία (1) φησὶ, τὸ θῆρος ἐπὶ τῇ
 καλᾷ || φαίνεσθαι (2). τότε δὲ ὁ Κωνσταντῖος εἰδείκνυ τοῦ πατρὸς ὧν (3). P. 131.
 Ὅτι καὶ | τῷ Ἰουλιανῷ τῷ καίσαρι δοκοῦν τῷ αὐτῷ Κωνσταντίῳ βεβουλειῶ-
 σαι | καλῶς (4), ὁ χρόνος τῷ πείραν ἐς τὸ ἐναντίον ἐστρεφί-
 4. ταῖς συνενθουσιώσεως ἥδη τῇ τύχῃ, καὶ σχεδὸν ἐκάστη | ἡμέρας ξίνα καὶ ποικί-
 λα φερούσης τῷ βασιλεῖ διηγήματα . ἐφ' οἷς | ὁ Κωνσταντῖος δακνόμενος ἔδῃ
 καὶ δυσφωρῶν ὑπὸ θυόου (5), τοὺς ἡγουμένους τῷ φύσει πολεμίων ἐπειείχετο τῷ
 καίσαρι, καὶ τῷ αὐτῷ | προσετίθει τοῖς ἐχθροῖς δύναμιν . μόνον ὁρῶν τὰ ἡδία .
 8. καὶ τὸ οἰκτεῖον, ξένον (6) ὑπολαμβάνων, εἰ σὺν τῷ καίσαρι σίωζοιτο . Ἐπὶ τὸ ξέ-
 νον, οἰκτεῖον, | εἰ καταλύει μεθ' ἑαυτοῦ τῷ καίσαρι . ὥστε ὁ πόλεμος εἰς τὸ
 ὑποῦλον | μεταβαλὼν, καὶ τὸ φύσει πολέμιον ἐποίει σύμμαχον .

5. Potentia est

* Ait vero proverbium : messem calamus ostendit . Tunc ergo Constantius quonam parente satus esset palam fecit .

Quae consilia Constantius contra Iulianum caesarem adornavisse ex utilitate sua putabat , ea feliciter tempus in contrarium vertit : Caesaris virtutibus favente iam studiosissime fortuna , et prope quotidie novis variisque nunciis ad Augustum delatis : quibus morsus Constantius et iam aeger invidia , Caesari opposuit naturalium eius inimicorum principes , atque horum odiis vim ipsemet suam adiunxit . Et iam proprio genio unice indulgens , commodum suum , alienum a se existimabat , si cum Caesare bene haberet ; quod autem a se alienum erat , id proprii commodi loco habebat , dummodo Caesar secum periret . Quare hoc belli subdolum genus , eos etiam qui naturaliter hostes erant , in amicorum numero habebat .

(1) Commemorat aliis verbis proverbium hoc scholiastes Odyssaeae a me editus lib. XIV. 214: ἡ παροιμία, ἀπὸ τῆς καλῆς τὸν στόχον .

(2) Ut vides, lector, transitus ad aliud codicis solium sit continuato orationis cursu in hoc ipso proverbio . Atqui statim in primo folii versiculo loquitur de Constantio Eunapius : ergo eclogarius, recitato historiae prohemio, cuncta omisit quae auctor scripserat, teste Photio, a Claudii gothici temporibus usque ad Constantium . Ita vero se gessit eclogarius, quia Caesarum interiectorum et ipsius Constantini res iam deploraverat ex anonymi, quem nos ante Eunapium posuimus, historia . Breviter tamen attigerat Eunapius (ut ipse mox dicet) res Caesarum ante Iulianum ; quandoquidem secundi libri prohemium iam praefatur rebus Iuliani . Ergo quum fuerint quatuordecim, teste Photio eunapianae hi-

storiae libri, primo quidem res ante Iulianum gestas; cunctis reliquis (quod vix credibile videbitur) consequentes usque ad Pulcheriam res recitavit .

(3) Dresse videtur vocabulum aliquod . Muldicit autem utrique christiano imperatori Eunapius ; quum eius rabiem, in philosophorum quoque vitis remmet exserentem, iamdiu Photius castigavit .

(4) Nimirum Constantius, siqua Eunapio vit. Maxim. fides habenda est, Iulianum in Gallias ablegaverat, ut ibi necem nancisceretur ; quod contra accidit : nam strenue se gessit in illa expeditione Iulianus, viresque ad obtinendum imperium confirmavit .

(5) Hanc invidiam memorat Zosimus III. 5.

(6) Ἕνους hostilis . Sic apud Cicer. off. L. 12. hostis idem est ac peregrinus, ἕνους . Lacedaemonii vero ἕνους dicebant quos alii barbaros .

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΤΟΥ Β ΛΟΓΟΥ.

VI. Τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς Δειξίππου συγγραφῆς εἰς τοὺς Ἰουλιανοῦ καθέκον-| 12.
 τα καίρου (2), ὡς ἐνῆν μάλιστα δεῖν τῶν ἀναγκαίων ἐπιτρέχουσιν, ἰκανῶς ἐν
 τοῖς | ἔμπροσθεν δειδῆλωται· φέρεται δὲ ἐντεῦθεν ὁ λόγος ἐφ' ὃν περ ἐφέρετο |
 ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀναγκάζει γὰρ τοῖς ἔργοις ἐνδεχέσθαι, ὥσπερ τι πρὸς | αὐτὸ ἔρω-
 τικὸν πεπονθότας· οὐ τι μὰ Δία τεθισμένους ἢ πεπειραμένους· κομίδῃ γὰρ ἦν ὁ 16.
 γράφων τὰς παῖς (1) ἡνίκα ἐβασίλευσεν· ἀλλὰ δεινόν τι χεῖμα καὶ ἀπαραίτητον
 εἰς ἔρωτα τὸ κοινὸν | ἀνθρώπων πάντων πάθος, ἃ τὸ τῆς ἐφ' αὐτῷ δόξης
 ἀσασίαςον· πῶς | γὰρ ἦν σιωπᾶν ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς ἔφερε σιωπᾶν; πῶς ἢ μὴ
 λέγειν | ὅσα καὶ οἱ μὴ δυνάμενοι λέγειν ἀπὸ φόβου ἔφραζον; εἰς γλυκίαν |
 τινὰ ἃ χρυσὴν δεξιὴν τῆς ἐκείνης ἀναφέροντες· | καὶ ὁ μὲν πολὺς ἀνθρώπων 20.
 ταῦτα πάσχοντες, ὁμοῦς ἵλαττον εἰς τὸ γράφειν | ἐξεβιάζοντο· τὸ δὲ ἐξαίρε-
 τον, ἃ δὲ τι περ ἦν ἐν παιδείᾳ γνωριμώτατον, οὐδὲ ἀφίεντα ἠφίσταν, ἀλλ' 24.
 εἰκνύντο ὡδωθαρσύνοντες | ὡς ὅπληφόμοι τῆς πόλεως· ὁ δὲ εἰς τὰ μάλιστα
 γεγονὼς αὐτῷ γνωριμὸς ὁ περιγαμνὸς (2) ἀνὴρ Ὀριβάσιος, ἐκ φυσικῆς φι-

LIBRI SECUNDI PROHOEMIUM.

G. Res itaque post Dexippi historiam usque ad Iuliani tempora gestae, satis in superioribus, quantum summa quaeque attingenti licuit, declaratae fuerunt. Deinceps oratio fertur ad eum, quem iam ab initio spectabat, Caesarem; cogitque nos in eius gestis versari, amatorio veluti stimulo erga illum pellectos: non quod per Iovem nos eum viderimus, vel consuetudinem cum eo habuerimus: prorsus enim adolescentulus erat, qui haec scribit, dum ille regnabat: sed profecto magnum creat atque insuperabilem amorem, concursus hominum communisque sensus, et firmissima de illo principe existimatio. Nam quomodo nobis silere liceret de quo nemo conticescere poterat? Cur ea non diceremus, quae fandi etiam imperiti nihilominus loquebantur, regnum illius ad dulcem quandam aureamque aetatem referentes? Et vulgus quidem quamquam ita esset affectum, minus me tamen ad scribendum compellebat; sed enim spectati homines, et quotquot erant doctrina illustrissimi, remissum me non remittebant, verum hortando instabant ac prae se ferendo laboris quandam communionem. Qui vero Iulianum maxime noverat pergameus Oribasius, homo

(1) Deest παῖς in cod.

(1) Ego recte sentiunt ii critici, qui Eunapium illum rhetoricum a Lydis ad Iulianum imperatorem missum (Eunap. excerp. legat.) diversum ab historico celebriore iudicant, et aliquanto seniores; quos quidem criticos sistit Boissonadus praef. ad Eun. vit. p. 57. Ecce enim noster historicus ait nunc se plane iuenculum regnante Iuliano, neque eum vidisse ordum cum eo versatum. Quia adeo in Maximi quoque vita Eunapius ait se puerum fuisse et vix ephorum litterasque addiscentem, quo tempore Va-

lentinianus imperium suscepit. Denique in Proaeresio fin. diserte se dicit XVII. annos natum regnante Iuliano.

(2) En rursus pergameum appellat Oribasium Eunapius, quod iam in vita eius Maximique fecerat. Valeat igitur Suidae error a quo dicitur sardianus; quem errorem secutus est Oribasii latini editor operis εὐπορίων. Porro Oribasium fuisse Iuliani archiatrum nemo ignorat.

28. λοσοφίας | ἱατρικὴν ὀπτάττειν ἄρις, καὶ δὲ ἄν ἐτι θειότερος (1), καὶ ἀσεβή|τειν
 ἐβόα φειφανῶς, εἰ μὴ συγγράφοιμι· καὶ τὴ γε πράξεων, πά|σας ἢ ἠπίστατο
 παρὰν ἀπάσαις (2), μάλα ἀκριβῶς ὑπόμνημα (3) | συντίλει πρὸς τὴ γραφὴν· ὥς
 32. οὐκ ἦν ἀναβολὴ ἐ βυλομένῳ | ῥαθυμεῖν.
 * Τοῦτο ἐγένετο τὸ εὐτύχημα, ἐ πάντα ὥσπερ ὀστράκου || μεταπεσόντος P. 122.
 ἐπὶ τὸ βελτίον ἐχώρησε τοῖς Ῥωμαίοις (4).
 VII. Ὅτι φησὶν ΕΥ|ΝΑΠΙΟΣ περὶ τοῦ φεββάτου Ἰουλιανοῦ. Τῆς δὲ
 στρατείας ταύτης | σφοδρότατης τε ἅμα καὶ κλεινοτάτης τῇ πρὸ αὐτῆς γινομέ-
 4. των (5) | τὴ δὲ δίκησιν ἐς τήνδε τὴ γραφὴν ἐντέλλοντες, οὐ πεισόμεθα ταυ|τὶ τοῖς
 ἐν ἡμέρᾳ δάδας ἀνάσχουσιν, ἵνα τι κρυπτόμενον ἀνευρώσι· | εὐδὲ ὑπὲρ ὧν
 ἱκανῶς ἅμα καὶ συνινθουσιῶν τοῖς ἑαυτοῦ καλοῖς βιβλίδιον ὅλον τῆς ἀναθίς
 8. τῇ μάχῃ διήλθειν ὁ βασιλικώτατος καὶ ἐν | λόγος Ἰουλιανὸς (6), αὐτοὶ φεββα-

a naturali philosophia ad medicam artem docendam paratissimus, et ad exer-
 cendam adhuc divitiarum, me immo impium inelamabat aperte, nisi ad scriben-
 dum incumberem. Idem rerum quoque gestarum, quas omnes utpote praesens
 noverat, perquam accuratos commentarios confecerat historiae futurae utiles.
 Quare non fuit morandi potestas etiamsi otiosi voluissem.

* Haec felicitas contigit; atque omnia, tamquam testa conversa, meliora
 Romanis fluere coeperunt.

7. De Iuliano apostata sic ait ZENARIUS. Huius maximae et quotquot antea fue-
 runt clarissimae expeditionis narrationem scribere adgrediens, haud imitabor eos,
 qui meridie faces attollunt, ut latens aliquid vestigent. Nam quia ipse Iulianus,
 in scriptorum quoque numero princeps, suorum facinorum admiratione captus,
 libellum integrum super hoc proelio conscripsit, equidem haud illi me con-

(1) Adde hanc ceteris, quas de Oribasio prae-
 dicat, laudibus Eunapius in eius vita. Ego vero
 peculiari nomine his laetor, quia ineditos aliquot
 Oribasii libros in vaticana bibliotheca nactus sum;
 qua de re litteratos homines ante hos annos publi-
 ce certiores feci. Etsi enim magnae illius collectionis,
 quae libris LXXII. constabat, aliquot Cochius floren-
 tinus edidit, et complures alios Matthaeius germanus;
 plerique tamen adhuc latent; atque ex his nonnul-
 los vaticanus codex retinet; duosque etiam codex
 olim heidelbergensis (CCCLXXV) postea vatica-
 nus, et nunc iterum Heidelbergam relatus. Atque ut
 pro vaticani libri editorem expectant, ita ut arbi-
 tror heidelbergenses praestantissimum Kühnium.

(2) Nec rebus solum bene gerendis Iuliano ad-
 fuit Oribasius, verum etiam impiae adversus Con-
 stantium imp. coniurationis particeps fuit, uti nos
 docet Eunapius in Maximi vita. (Hic enim amicitiae
 cum pessimis fructus esse solent.) Idem aliis verbis
 adfirmat Eunapius in ipsius Oribasii vita, dum ait
 Iulianum ad imperium ab Oribasio fuisse erectum,
 eamque rem a se in historiis (qui nunc locus de-

sideratur) fuisse narratam. Fuit ergo non solum
 conscius sed dux coniurationis Oribasius, hortando
 et consulendo scilicet: veluti Polybius Demetrium
 Romae obaidem ad fugam ex Italia et ad capessen-
 dum Syriae regnum impulit.

(3) Nota Oribasii commentarios de Iuliani rebus
 gestis.

(4) Fragmentum hoc citat ex Eunapio nomina-
 tim Suidas voc. ὀστράκον, incipiens ab ὥσπερ men-
 doseque omittens τοῖς ante Ῥωμαίοις. Vaticanorum
 ergo excerptorum confirmaret veritatem Suidas, si
 quidem eius testimonio indigeremus. Confer Dioge-
 nianum prov. VI. 95.

(5) Sermo est de gallicis germanicisque Iuliani
 caesaris bellis, et praesertim de victoria maxima ad
 Argentoratum. Lege Zosimum III. 3. sqq., Ammia-
 num lib. XVI. XVII. et Eunapium nostrum in Ma-
 ximi vita.

(6) Iuliani libellum, quo bella a se in Gallis
 gesta complexus fuerat, commemorat atque com-
 mendat etiam Libanius ed. Reisk. or. XIII. T. 1. p.
 412.

λούμεθα, καὶ συνεκδήσομεν ἰτέραν | γραφὴν τὰ αὐτὰ σημαίνουσιν. ἀλλὰ τοῖς
μὲν βουλομένοις τὸ μέγεθος | τῆς ἐκείνου λόγων τε καὶ ἔργων ἀνασκοπεῖν, τὸ 12.
περὶ τούτων βιβλίον ἐπιτάξομεν, καὶ πρὸς ἐκείνην φέρεσθαι τὸ ἀκτῖνα τὸ συγ-
γραφῆς, ἐκ | τῆς ἐνεργείας τῆς τότε ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων ἐπὶ τῷ τοῦ λόγου
δύναμιν ἀπορρυῖσαν καὶ δαλάμψαν. αὐτοὶ δὲ ὅσον (1) οὐ πρὸς ἄμιλλαν
μειρακιώδη καὶ σοφιστικὴν, ἀλλ' εἰς ἱστορικὴν ἀκρίβειαν ἀναστῆσαι καὶ διπλα-
σαι τὸ λόγον, ἐπιδραμούμεθα τὰ γιγνημένα, συνάπτοντες τοῖς | εἰρημένοις 16.
τὰ ἐχόμενα.

VIII. Ὅτι Ἰουλιανὸς τοὺς ἀρχομένους καὶ τοὺς | πολεμίους ἐδίδασκεν ἅμα τί-
σι δοκεῖ τὸ ὅπως βασιλεία κρατεῖν. | καὶ ὡς ἀνδρεία μὲν καὶ ῥώμη καὶ χειρῶν κράτος
πρὸς τοὺς ἀντισηκώτας μόνον τῶν πολεμίων χρήσιμα. δικαιοσύνη δὲ μετ' ἐξουσίας
ὥς περ πηγὴ τις οὖσα τῶν ἀρετῶν, καὶ τοὺς μὴ παρόντας χειροῦντες ἐμποιεῖ 20.
καὶ δουλοῦσθαι πείθει. τοιαύτας ὑποτίνων ἀρετὰς καὶ σπέρματα φιλοσοφίας
εἰς τοὺς ὑπηκόους ἅπαντας ἀπὸ βήματος (1), ἐπέταττε Ῥωμαίοις μηδὲνα Σα-
λίων (2) ἀδικεῖν, μηδὲ δηοῦν ἢ σίνεσθαι τὴν ἰδίαν χώραν. | ἰδίαν δ' ἀπέβαινε 24.
πάντα αὐτοὺς δεῖν ὑπολαμβάνειν, ἢν ἄνευ μάχης | καὶ πόγων ἔχουσιν. ὡς
ἀναγκαῖον (1) εἶναι πολεμίαν τῇ πολεμοῦντων ἡγεῖσθαι καὶ νομίζειν, οἰκίαν
δὲ τῇ τῶν ὁμιλιωμένων (3). |

Ὅτι εἰώθη Ἰουλιανὸς ἀρχὴν νίκης οὐ πολέμου τίθισθαι.

tendam, neque aliam historiam eadem de re instruem: sed eos, qui orationis
pariter et operum magnitudinem contemplari volunt, ad praedictum libellum
ablegabo atque ad illius scripturae splendorem, qui nimirum ex operum eius
virtute in ipsius orationis facundiam radios proicit. Ego vero haud puerilis
vel sophisticæ aemulationis studiosus, sed ad historicam veritatem orationem
meam conformans et dirigens, res gestas percurram, et ante dictis consequen-
tia nectam.

8. Julianus subiectos acque suos atque hostes edocuit quam ratione verus rex
vincere debeat: et quod fortitudo ac robur manuumque vis contra hostes tan-
tummodo in acie valeant; verum iustitia cum imperio iuncta fons quidam
virtutum sit, eaque absentes quoque subditos sibi servosque faciat. Atque has
Julianus virtutes philosophiaeque semina de tribunali suo palam subditis cun-
ctis ostentans, Romanos inhibuit quoniam quemquam Saliorum laederent,
vel popularentur regionem propriam atque vastarent: propriam vero dicebat
debere eos existimare regionem, quam sine pugna et labore tenerent. Quare
opus esse ut illam utique hosticam crederent, cuius incolae armis resisterent;
verumtamen illam propriae iustar haberent, quae iam sui deditionem fecis-
set.

Julianus non pugnam sed victoriam exordiri solebat.

(1) Ita eod. (b) Cod. ἀναγκάειν.

(1) Julianum studiose adfectavisse Marci Aurelii
philosophiam ait Ammianus XVI. 1; immo ipse do-
ce affirmat Julianus in epistula ad Themistium.

(2) De Saliis Bataviae rhenanae insulae incolis,
deque Iuliano iis parcente lege Zosimum III. 6, qui

Eunapium expilat; nec non Ammianum XVII. 8.

(3) Huius sententiae gratia eulogarius Eunapii
locum conservavit. Meminisse enim oportet, versari
nos semper in titulo de sententiis.

- * Τοῦτον δεξάμενος ἱταῖρον ἐφ' ἑαυτῷ συνισάμενον εἶχεν (1)· εἴτ' ἄλλος
 28. προσήει, καὶ πλῆθος ἦν· ἑκάστης οἱ πυθαγόριοι φασὶ (2) μονάδος ἑπὶ
 δυάδα κληθείσης, οὐδέ τι τ' ἄρ' ἀριθμῶν ἡμεῖν φύσιν, ἀλλὰ δεχέσθαι
 καὶ ῥεῖν ἐς πολὺ, οὕτω Χαρίττον Κερκίωνα (3) προσλαβόντα, αἱ τε
 32. πράξεις ἐπὶ πολὺ προΐσαν, καὶ ὁ τ' συνισαμένων ὅχλος ἀνάλογος (2) ἡκο-
 λούθει || ταῖς πράξεσιν.

P. 285.

- VIII. Ὅτι φησὶν ὁ ΕΥΝΑΠΙΟΣ φερεῖ Ἰουλιανόν. Ἐνταῦθα | δὲ γενομένης
 μεμνησθαι προσήκειν, ὥς νῦν ἡ γραφὴ περιέχει τὰ τοῦ | καίσαρος ἔργα·
 4. ταῦτα δὲ ἐγένετο Κωνσταντίῳ βασιλεύοντι· | ὥστε οὖν ἐν τοῖς καὶ
 Κωνσταντίῳ, ἀμφοτέρων μεμνημένη, ταῦτα προκειμένα Κωνσταντίῳ μᾶλλον
 εἰλεν καὶ παρῆγεν εἰς τὸ λόγον, οὕτως ἐπειδὴ | τὸ λόγον ἐκ τ' γειέσεως εἰς
 Ἰουλιανὸν ἐλθόντα τὸ καίσαρα νῦν ἀναγράφει, ἐπιμνήσεται πάλιν ἐς ὅσον ἂν

* Hunc in sodalitatem receptum lateri suo adhaerentem habebat: tum alius accedebat, siebatque numerus. Et quemadmodum pythagorii aiunt monadem, si ad dyadem adiciatur, haud iam retinere solitariae notae rationem, sed dissiundi atque in pluralem numerum crescere; ita postquam Charietto Cercionem sibi adiunxit, plura iam facinora edebantur, et iam conspirantium turba factis par sequebatur.

9. Haec ait de Iuliano EUNAPIUS. Atque hoc iam loco meminisse decet, nunc quidem historiam facta Caesaris complecti, quae quidem Constantio Augusto regnante patrata fuerunt. Sicuti ergo dum Constantii res narrabantur, utriusque mentio in historia siebat, ita tamen ut quia Constantius praecipua persona erat, ad hunc maxime tenderet spectaretque oratio; ita nunc, quia de Iuliano ab eius ualivitate usque ad Caesaris dignitatem scribimus, rursus

(1) Cod. ἀναλογος.

(1) Abruptam ponit constantinianus eclogarius narrationem de Charietone, quam Zosimus III. 7. integram scribit. Eunapium sine dubio sectans, sed tamen aliis verbis utens. Summa rei est haec. Charietto gallus, magna vir praeditus audacia et viribus, quum ante Iuliani in Gallias adventum afflictas Quadorum incursionibus urbes videret, adsumto sibi latronum comitatu, nocturnis insidiis trucidare Quados coepit; quam rem postea superveniens Iulianus ratam habuit, et Chariettonem auctoritate sua atque auxiliis confirmavit. Locum de Charietone quendam, re ipsa ab hoc vaticano diversum sed sede proximum profert, ex Eunapio Suidas voc. ἀνέχσ, tacito licet auctoris nomine. Porro ipsius Chariettonis nomen scripsit suo loco idem Suidas. Rem narrat etiam Ammianus XVII. 10, qui in eo libro XXVII. 1. eundem nobis Chariettonem exhibet dignitate comitis insignitum per utramque Germaniam.

(2) Confer anonymum in vit. Pythag. Graecis quidem et orientalibus, qui praeter singularem, duali quoque numero utuntur, opus est saltem tribus ad efficiendam pluralitatem. Lege Theodorum inopsestenum a me editum sub initio commentarii ad Amosum prophetam. Sane et Plutarchus de Is. et Osir. ed. Reisk. T. VII. p. 451. ait: τὸ δὲ πολὺ λέγει εἰσάκειν καὶ τὰς λέγει. Quid quod in aegyptiis papyrorum scripturis pluralem numerum nota III significatum videmus?

(3) A Charietone latrone copulatum sibi eiusdem factionis turmam supra diximus. Id autem festive dicit Eunapius, tropo quodam utens, dum loco latronum gallicanorum ponit Cercionem, famosum illum Atticae grassatorem, quem Theseus interfecit. Atque haec est Eunapii, quam Photius cod. CCLXXV II. admirabatur, ἀπειρία.

ἐγχορῇ αὐτῇ, καὶ τοὺς ὀξυπύπτοντας καιροὺς, εἰς τὴν καίσαρα Κωνσταντίῳ 8.
συντεθειμένων τε καὶ | μεμηχανημένων (1).

* Ὁ μὲν γὰρ ῥωμαῖος Μάριος τὴν ἀντίπαλον Σύλλαν | διπλοῦν θηρίον
ἀποκαλῶν, ἀλώπεκα καὶ λέοντα, μᾶλλον ἔφασκε φοβεῖσθαι τὴν ἀλώπεκα. Κων-
σταντίῳ ἡ λέων μὲν οὐδεὶς παρῆν, πολλαὶ δὲ ἀλώπεκες κύκλῳ ἐπιτίχυσαι 12.
διεθορύβον τὴν καίσαρα (2). |

Χ. * Πᾶσα δ' ἡ βία τὴν γραφὴν καὶ μικρὰ καὶ ὅτι Κωνσταντίον φέρεται | καὶ
τὴν ὑπὸ ἐκείνου πραττομένων ἱκασὸν ἀναγαγεῖν ὅτι καιροὺς καὶ οὐς ἐγένετο
καὶ συνεπίπτειν.

Τότε δὲ ὁ Κωνσταντίος ἐφ' οἷς ἤδει (3) δυσφορῶν, | καὶ δὲ ἔπραττειν Ἰου-
λιανὸς (4), ἔλεγχον τῇ ἰδίας βασιλείας ὑπολαμβάνων |, τὰς τε δηλημένας δηνι-
κίας ἰορτὰς εἰς πένθος εἰς συμφορὰν | μετέβαλλε· καὶ διοισφύμενος ὑπὸ φό-
βου καὶ λύπης, πρὸς τὴν ἐμ' φύλιον ἐξώγκωτο πόλεμον.

Ἔοικε μὲν οὖν εἰς ἄλλως ὁ χρόνος εἶναι | τὴν μακρὰς φιλοδοίᾳ καὶ κινήσει 20.
πολλάκις ἐπὶ τοιαῦτα κατὰφύρισμα συμπτώματα (5)· καθάπερ οἱ τῷ Δαρείῳ
συσάντις ὅτι οὖν | μάγης, ἦσαν ἑπτὰ (6)· καὶ οἱ πολλοὶ ὕστερον χρόνοι Ἀρσάκι
καὶ Μακεδόνων συνεγερθέντες ἴσοι τὴν ἀριθμὸν ἔτυχον (6). 24.

quantum res tulerint ac prout tempora inciderint, insidias machinasque me-
morabimus quas adversus Caesarem Constantius instruxit.

Adversarium Syllam Marius romanus seram bimbrem appellare solebat,
vulpem atque leonem; sed tamen magis vulpem timere se aiebat. Constantio
hercle nullus leo aderat; sed multae vulpes circumsilientes, negotium Caesari
faceresbant.

10. * Sed plane necesse est ut paulatim historia ad Constantium quoque de-
flectat, atque ut eius res gestas temporibus quamque suis collocet.

Tunc vero Constantius quae rescierat moleste ferens; et Iuliani facinora
regni sui vituperationem existimans; triumphales, qui indicti erant, festos di-
es ad luctum tristemque casum transtulit; invidiaque et dolore furens, ad civi-
le bellum prorupit.

Tempora saepenumero visa sunt longis periodis ac revolutionibus ad eos-
dem redire casus. Veluti qui cum Dario adversus magos conspiraverunt,
septem numero erant: et post tempora multa hi qui cum Arsace contra Mace-
donas rebellaverunt, pari numero fuerunt.

(1) Cod. 101.

(1) Legenda est Iuliani epistula augustalis ad
Athenienses, in qua Constantii artificia late quidem,
sed nescimus quam vere, scribuntur.

(2) Hoc aulicos beluarum nomine appellat ipse
Iulianus epist. XXIII.

(3) Intellige gallicas germanicasque Iuliani vi-
ctorias.

(4) Loquitur auctor de Iuliani a Constantio de-
fectione, cuius machinationis duos ipse certe con-
scios habuit Oribasium et Evemerum, teste Eunapio
in Maximi vita. Fieri tamen potest, ut his alii po-

stea se adiungerent, cum res peragenda fuit. Et quidem
in illo motu militari apud Parisios (Zosim. III. 11.)
quo Iulianus declaratus fuit Augustus, credibile est
septem praecipuos rei tantae extitisse auctores. Nam
certe Zonaras XIII. 10. ait Iulianum ob eam rem pa-
trandam sibi aliquot tribunos conciliavisse. Ex som-
nio autem imperium sibi ominabatur Iulianus ep. XVII.
ad Oribasium, qui secum mox conspiravit.

(5) Herodotus III. 70.

(6) Arrianus in parthiis apud Photium cod.
LVIII.

* Συνορῶσι ἢ ὅτι θει|μέτης μὲν (2) δέεται καὶ ὁρμῆς τὸ ἀτφαλές· τὸ γὰρ τῆ ἀνάγκης | ὡς ποδῶν, ἐπίσκηψιν ἥκιστα ἐλδεχόμενον, προσχρότερον (b) ἀπαι|τεῖ τὸ κίνδυνον (1).

- XI. Ὅτι ὡς τῆ στρατείας τῆ καὶ Ναρδινῶν (2) | πολυτρόπῃ γυρομένης (c) ἐκτί-
28. θησι μὲν αὐτὸς Ἰουλιανὸς ἄλλα ἢ | ἀλλαχοῦ καὶ πρὸς πολλοὺς ἀναφράζων ἐν
ἐπιστολαῖς· πρὸς τινα | γοῦν Κυλλήνιον (3) καὶ ταῦτα ὀξηγούμενον, τὰ μὲν ἐπι-
τιμῶν ὡς διαμαρτάνοντα τῆ ἀληθείας φαίνεται· καὶ παρὶκτίθης γὰρ τὰ πρα-
32. χθίντα ὅπως γέγονε· φάσκων ἢ μὴ δεῖδαι περὶ τὰ τε ἔργα λέγοντος· | οὐδὲ
γὰρ Παλαμήδην Ὅμηρον προσδεσθῆναι φησὶν εἰς δόξαν· καὶ || τὰς ἀλλοτρίας
συγγραφὰς τῶν ἰδίων ἔργων ὑπὸ μεγαλοψυχίας παραιοῦμενος, αὐτὸς ὅμως δεῖ
P. 28(i).
μήγεθος τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ λέγειν αὐτὰ κατασειόμενος, οὐδὲ συγγραφῇ
4. ἀπλὴν ἀλλ' ἑπαινον κί|κρικίν τινα καὶ λαμπρὸν ἑαυτῷ διεξιῖσιν αὐτοκλείους,
καὶ πρὸς πολλοὺς αὐτὰ δεῖ τῶν ἐπιστολῶν ὑμνῶν.

- XII. Ὅτι κρατεῖν ὡς ἐπίπαν εἴ|ωθεν ἐν μὲν τοῖς ἀπείροις τὸ πλείον, ἐν ἢ τοῖς
ὀπισθήμοσι τὸ γίγνυσθαι· οὐ γὰρ ἐν τοῖς μὲν τέχνης ἀπαντὰ τὸ παρά-
8. λογον | τῆ τύχης, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀτέχνους χώραν ἔχει τὸ αὐτόματον· ὥσπερ |
καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστήμας ὁρῶμεν τὸ προσεθεῖν οὐχ ὑπὸ τῆς ἀπείρων ἀλλ' ὑπὸ
τῆ μελιτησιότητος ἐκτελούμενον (4). |

Intelligunt autem opus esse ardore et impetu ad efficiendam securitatem .
Namque instans necessitas , considerationem minime patiens , proximius vindicat
sibi periculum .

11. De bellica expeditione adversus Nardinos , quae varios casus experta est ,
scribit ipse Iulianus cum alibi alia , tum in epistulis ad diversos illam enar-
rat . Ad quendam itaque scribens Cyllenium , qui argumentum illud tractave-
rat , primum quidem eum obiurgat propterea quod a veritate aberraverat ;
tum ipse rem prout se habebat exponit . Ait autem facta illa scriptore non in-
digere : nam neque Palamedi , inquit , ad gloriam opus Homero fuit . Ergo alie-
nas factorum suorum historias excelso animo abnuens , ipse tamen magnitudine
rerum gestarum ad dicendum impellitur . Neque simplicem historiam sed lucu-
lentam sui laudationem sponte persequitur , atque in epistolis ad multos scri-
ptas se ipsum deprædicat .

12. In imperitis plerumque numerus praevalet , in sapientibus eruditio . Neque
enim fortunae temeritas arte praeditis usuvenit , sed rudibus casus fortuitus di-
minatur . Sic et in aliis disciplinis ad propositum finem non imperitos , sed sol-
ertes , devenire videmus .

(a) Cod. μὲν καί. (b) Ita cod. Et nota vocabulum . (c) Cod. πολυτρόπον γυρομένην .

(1) Loquitur auctor de militari tumultu , quo
Iulianus volens nolens (si credere dignum est) im-
perium admittere debuit , Zosium et Zonar. loc. cit.
et Ammian. XX. 4.

(2) De hoc populo quicum bellum gessit Iulianus
quaerant eruditi .

(3) Desideratur Iuliani epistula ad Cyllenium .
Apparet autem hunc hominem fuisse historicum .

(4) Male secum actum diceret Eunapius ab e-
logario , qui selectis tantummodo his sententiis ,
historiam eius subvertit atque obscuravit .

Ὅτι πᾶν ἔργον κρείττον ἀπορρήτως σφρατηγούμενον· ἔς τε δὲ ἐν πολέμῳ 12.
κρύπτει τὰ πλείονα, κρείττων ἔστι τῆς μετ' ἔργων θρασύτητος | φατερώς
ὁπίων.

Ὅτι κυνικὸς Ἡράκλειος (α) ἀκροασάμενον ἐκάλει τὸν Ἰουλιανὸν ὡς εἰς τὴν βα-
σιλείαν ὠφελήσων αὐτόν· ὃς ἡ θαν|μάσας τὸ πᾶν ὑποσχίσεως ὕψος, ἐτοίμως ἐπαί-
κυσεν (1)· ἐπεὶ ἡ παρὰ δόξαν ἀπήντησεν, ὃ Ἰουλιανὸς ἀντιγράφας λόγον, τὸ 16.
ἐαυτῷ | δύναμιν ἐξείηκε καὶ τὸ πᾶν φύσει ἀνυπερβλήτον· οἱ δὲ ἀκούσαντες κα-
ταπλαγίντες τὴν δύναμιν τὴν λόγῳ, καθάπερ θεοῦ προσέκυνησαν τὴν φιλανθρω-
πίαν, ἔτι τὴν βασιλικὴν θυμὸν διέλυσε λογικῇ | φιλοτιμίᾳ (2)· ὃς καὶ ἐτέρῳ λόγῳ 20.
τὸ αὐτὸ κυνικὸν ἐτίμησεν (3). |

XIII. Ὅτι τῷ Ἰουλιανῷ ἤκμαζεν ὁ πρὸς Πέρσας πόλεμος, τὰς τε σκυθικὰς
κινήσεις ὥσπερ ἐκρυπτομένας ἐτι κυματίζον (b) ἐτίθει | πέρρωθεν ἡ θεοκλυτὴ (c)
ἡ λογιζόμενος· λίγει οὖν ἐπιστάλλον (4)· Σκύθαι | ἡ νῦν μὲν ἀξιμοῦσιν, ἴσως 24.
ἡ οὐκ ἀξιμήσουσιν· εἰς τοσόνδε | ἐξικνεῖτο χρόνον ἢ μιλόντων αὐτῷ πρόνοια,
ὥσθ' ὅτι (d) τὸ ἐπ' αὐτῷ μόνον καιρὸν ἡσυχάσουσι περιγινώσκειν.

Ὅτι πρὸ Κτησιφώντος (5) πεδίον ὀρχήσαν πολέμῳ πρότερον ἀποδείξας,

Quodvis opus militare secreto ducum consilio dirigi praestat. Sane qui bel-
li plura celat, potior est illo qui factorum audacia manifeste utitur.

Heraclius cynicus Iulianum invitavit ut se praeceptorem audiret, cen re-
gno administrando utilem futurum. Is autem magnitudinem promissorum admi-
rans, alacriter morem gessit. Mox quum res citra spem evenisset, Iulianus
contra illum oratione scripta ingenium suum naturamque eximiam demonstravit.
Quicumque vero scriptum illud legerunt tum eloquentiae vim suspexerunt,
tum praecipue Iuliani clementiam, tamquam Dei, osculati sunt, qui regalem iram
litteraria disceptatione dissolvit. Deinde Iulianus alia quoque oratione cynicum ul-
tus est.

13. Quo tempore persicum bellum calebat, Iulianus scythicos quoque motus
latentes adhuc, procellae instar, procul sentiebat, vel Dei familiaris monitu vel pro-
prio ratiocinio. Dicit ergo in epistula: Scythae nunc quiescunt; fortasse ta-
men hanc quietem non retinebunt. Scilicet eius futurorum provisio in tantum
tempus extendebatur, ut illos sua aetate tantummodo pacem servaturos an-
te cognoverit.

Iulianus in campo apud Ctesiphontem belli choream primo ostentans, ut

(α) Cod. hoc loco Ἡράκλειτος; ut infra in rebus Procopii tyranni idem codex habet Ἡράκλειος. Priori lectioni
favet Suidas; posteriori textus Iuliani in oratione contra hunc cynicum ad Petov. (b) Ita cod., quod Eunapii videtur
verum vocabulum. (c) Cod. θεοκλυτὴν. (d) Cod. ἐπ'.

(1) Imitatus videlicet est Iulianus M. Aurelium
qui iam prope senex et imperator magistros adhuc
audiebat, ut ait in eius vita Capitolinus cap. III. Re-
ctius tamen Iulianus, horum cognita vanitate, his
valedixit. Denique non reticere vidisse nos in Davi-
dis armenii commentario ined. ad Arist. epigramma-
ta illa de aegrotante cynico quae leguntur apud
Brunckium analect. T. II. p. 286, non ad Hadrianum
vel ad Germanicum referri, sed ad Iulianum.

(2) Pari humanitate fuit Vespasianus, ut in ex-
cerptis Dionis vaticanis legere est.

(3) Extant haec duae Iuliani orationes contra cy-
nicos; quarum secunda nominatim est contra Heracli-

um. Ita vero se gessit Iulianus etiam cum Antiochenis,
quos isisopogone non suppliciis, ut Caracalla fecis-
set, ultus est.

(4) Quanam in epistula?

(5) Ex universo eunapianae historiae tractu, quo
Iuliani ad dignitatem Augusti eVectio atque iter lon-
gissimum e Galliis usque ad persicam Ctesiphontem
narrabatur, nihil eclogarius nobis conservavit: sed eam
tamen materiam ex breviori Zosimo utcumque cogno-
scimus lib. III. 11. - 29. Ex his quae legimus apud
Eunapium de Iuliano, ea prorsus Zosimus praefer-
misit.

28. ὡς ἔλγιν Ἐπαμίνωνδας, Διοῦσιν σκηνὴν ἐπεδείκνυ Ἰουλιανὸς, ἀνέτεις | τῶας
τοῖς σφρατιώταις καὶ ἡδονὰς πορίζομενος.

32. ὥς τ' ὤλεισάν κίνδυνον τοῖς σφρατιώταις φέρειν μή ποτε | ὑπὸ φόβῃς δαφθα-
ρῶσιν.

Ὅτι ἴσκει τὸ ἀνθρώπινον καὶ ἄλλως ||| ἐπείρεον εἶναι καὶ καταρτίς πρὸς τὸ P. 171.
βάσκανον. — Καὶ οἱ σφρατιῶται οὐκ ἔχοντες ὥπως ἐπαινώσιν ἀξίως τὰ
πραττόμενα. — Τοὺς Ἀχαιοὺς, φησὶ, | ἔκρινον ἀπὸ τ' πύργου. — Σφρατηγικός τις

4. καὶ ὤλειτος εἰς φρόνησιν | ἴκαστος εἶναι βυλόμενοι. — Καὶ τοῖς μὲν ὕλη τις
ὑπὸ φλυαρίας. ὁ δ' | τ' ἐξ ἀρχῆς ἐχόμενος λογισμῷ ἐπὶ τῷ οἰκίαν αἰ-
σρεφειν (1).

XIII. Ὡς περ | ἢ ἐν πολέμῳ καὶ τοσούτων ἐπικειμένων, ἄρχοντος δειόμενον τὸ
8. σφρατιώπιδον τ' αἰρεσὶν ὤλεισκῶπει (2). καὶ καθάπερ ἱατρικοί φασὶ κατὰ δούτων γυμ-
νῶν δυνεῖν ἀλγημάτων, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τ' σφοδρότερον λύνειν, οὕτω καὶ τό-
τε θεωρεῖν ἐξῆν ὡς τ' ὑπεροχὴν τ' κατὰ τ' βασιλεία πάθης ὁ τ' πολέμου φό-
βος ὥσπερ πόδας ἐς ὡς | καταμαραίνων ἀπὸ μβλυνειν. τὸ μὲν γὰρ γεγυμνῶ-
12. ρον, ἢ φανερόν. | τὸ δ' ὥπως, εἰκαζε ἄλλος ἄλλως, ἠπίσατο ἢ οὐδέ τις.
πλὴν | ἐν τῷ γε ἡδίσαν ὡς αἰρεῖσθαι προσῆκε σφισὶν ἄρχοντας (3). εἰ δ' |
καὶ πλῆθος ἦσαν, τῷ γοῦν ἠπίσαντο σαφῶς, ὅτι ἄρχοντος μὲν | ἐν πορρήσασιν,
16. τοιοῦτον ἢ οὐδέ τις πλαστός Θεός (4) εὐρήσασιν, ὅς γε δὲ φύσεως ἐξέσταν

aiebat Epaminondas, Bacchi scenam exhibuit, otia quaedam et voluptates mi-
litibus indulgens.

Tanta erat in Ctesiphontis suburbanis rerum copia, ut sagina militibus
periculum creaverit ne cibo enecarentur.

* Ceteroquin videtur humana natura ad invidiam propensa atque procli-
vis. — Milites quum pro meritis res gestas laudare non possent. — Achaeos, in-
quit, de turri iudicabant. — Quum se quisque imperatoria scientia praeditum
prudentialque praestantem haberi vellet. — Atque his quidem materia nugandi
suberat; ille autem susceptorum initio consiliorum tenax in regionem propriam
revertebatur.

14. Bellum quippe gerens tantisque periculis circumsessus de eligendo, quo
carebat, duce exercitus cogitabat. Ac quemadmodum medici aiunt, siquando
gemini dolores ingruant, ab acriore minorem solvi, sic eo tempore cernere
erat summum amissi regis maiorem ab impendente belli terrore infractum at-
que debilitatum. Nam quod quidem acciderat, nemini non erat planum; qua-
nam vero ratione id esset patratum, alii aliter coniectabant; neque aliud cui-
quam exploratum erat, nisi quod ducem eligere prorsus oportebat. Iam etsi vul-
garis turba erant, id tamen nemo non videbat, ducis quidem copiam non de-
futuram, sed Iuliano parem, ne si Deus quidem aliquis procrearetur, inven-
tum non iri: qui naturae suae praestantia ac divina magnitudine, vitae huius

(2) Ita cod. plurali numero.

(1) In his fragmentis sermo est de consultatio-
ne militari Romanorum, cum Ctesiphonte frustra
tentata, recedendum fuit a media Perside, ne un-
dique hostibus obvallarentur. Amm. XXIV. 7. 8.

(2) Sermo est de extincto in pugna Iuliano, et

de eligendo successore.

(3) Fallor? an videtur Eunapius respicere ad
incarnatum Christianorum deum cui pro sua nota
impietate Iulianum anteponit?

καὶ τὸ ἰσομέγεθες τῷ θείῳ, ἀγωγῆς τε ἀνάγκην ἰπαύσατο πρὸς τὸ χεῖρον ἔλκεσαν· καὶ ἐκ τοσούτων ἀνιγνῶν κυμάτων, | οὐρανὸν τε εἶδε, ἔπειγνεν τὰ ἐν αὐτῷ καλὰ, τοῖς ἀσωμάτοις | ὁμιλήσας σῶμα ἔχων ἔτι· καὶ βασιλείας τε ἵτυχεν οὐχ ὅτι ἦρα βασιλείας, ἀλλ' ὅτι τὸ ἀνθρώπιον ἰῶρα δέομενες (α) 20. βασιλεύεσθαι· φιλοτρεφίᾳ τὴν ἦν ἀφαιρόντως οὐχ ὅτι ἐβούλετο δημαγωγεῖν, ἀλλ' ὅτι τοῦτο ἠπίεσθε τοῖς κοινοῖς συμφέρειν· |

ΣΤΗΛΙΤΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑ ΕΥΝΑΠΙΟΥ (1).

XV. Ταῦτα ληρῖν ἀίσιχ' ἰμβροτῆς τῷ ὄντι καὶ ἀνιγνῶν τῷ | πεφλυαρ- 24. μένων; τίς γὰρ τ' ἐγγίνων Ἑλλήσι δογμάτων, οὐρανίων | μεμύηται μυσηρίων διατ' ὑπάρχει τ' ἀπαλλαττόμενον π' ἐπιτεῦθεν βιοτ', ἢ συνέμιλον ἀσωμάτων γλίσσαι; καὶ τινες οἱ ἀσώματοι ἦτοι εἰ μὴ πῦ Γανυμήδης καὶ Ζεὺς ὁ Γανυ- 28. μήδης ἐκ Τρώων | ἐραστῆς, δι' οὗ καὶ Ἡρα ὠδραγκονίζεται ἡ ἀδελφὴ καὶ γα- μετὴ τῷ φρυγιῇ μισρακίῳ; ἀλλὰ τὰ μὲν κλίψας ἔχεις τ' χριστιανικῶν ὁργίων, τὰς ἀσωμάτους φημι φραξιάς (2). ἐπεὶ τ' γε σὼν δογμάτων μὴ οὐχὶ καὶ ἐμπα- 32. θύσειον τ' καὶ τ' φθαρετ' ἔσθαι βίον ἀκρατεστάτων οἱ κατ' οὐρανὸν σοὶ ἀλῶεν μάκαρες βιῶντες; οἷς Ἡβη μὲν οἶνοχοῦ πολλῶν || τῷ τέκταρι, (οἱ ᾗ) μεθυσκόμενοι

necessitatem, quae in deterius ruere solet, pervicit; seque tot fluctibus ipsum emergens, caelum intropexit, bonaque ibi latentia novit, cum incorporeis naturis corpore nondum exutus familiariter versans. Neque vero imperium suscepit quia regnandi cupidus esset, sed quia homines regnatore indigentes videbat. Tum et militibus blandus erat, non ut in populo dominaretur, sed quia ex usu rei publicae id fore sciebat.

INVECTIO ADVERSUS EUNAPIUM.

15. Inepta haec effutire ausus es, stulte revera homo et nihil intelligens? Nam quis in patriis Graecorum dogmatibus sic initiari dicitur ut mysteriorum caelestium spectator fiat, atque ut ex hoc terreno incolatu translatus cum incorporeis naturis versetur? Quinam vero sunt hi incorporei, nisi forte Ganymedes et Iupiter Ganymedis troiani amator? cuius rei causa Iuno quoque soror et coniux exploditur, ut phrygio pusioni locus sit. Sed enim video te christianis sacris has, inquam, incorporeas suffurari curias. Atqui ex tuorum dogmatum norma nonne turpius, quam intemperantissimi in hac vita mortales

(α) Ita cod. Et sic etiam infra.

(1) Ita scribitur in margine. Sequitur autem adversus Eunapium invectio christiani anonymi, qui nefarias laudes ab eo in Iulianum conlatas aequo animo ferre non potuit.

(2) Porphyrium quoque apostasia parem, philosophia aemulum, aetate superarem Iuliano agnovisse angelos, dixi ad eius epistolam ad Marcellam a me primum editam cap. XXL

- τὰ ἀπαίσια διεξίασι Τρώων πόλιν ἰσορρόωντες (1). Πρὸς τινὰς καὶ τὴν κατ' Ἑλληνας
 ἱατὴν ἀναφέρων φιλοσόφων ἤρα βασιλείας; πρὸς Ἀντισθένη; πρὸς Διογένη;
 4. ἀλλὰ τούτους | μὲν ἴσμεν οὕτως ἀπραγμοσύνης μῆλον (2), ὥς τὴν κυνῶν ἐξηλο-
 κότας ζῶν, καὶ τῇ τούτων ἐγκαλλωπίζεσθαι κλήσει· οὐκ οὖν ἐπανορθῶν τὴν
 ἀνθρώπινον βίον εἴλετο βασιλεύειν, ὅτι μὴδ' ἐπανόρθωσέ τι· εἰ μὴ πρὸς τὸν
 8. μὲν φιλοδοξίας κακῶ λυσιγένηται ἀχάρις· ὅθεν τὴν εὐεργέτην | δαγινόμενος (3)·
 ἔπειτα καὶ ὅπως τοῖς ἄγεσιν αὐτὸ δαίμοσι, τὸ ὀλέθριον | ἀποσιούμενος σίβας,
 λάθοι πρὸς τῷ ὑπ' αὐτὸν σπυδαζομένων | δαιμόνων, τοιούτου καὶ τέλους κυρ-
 σαι, ἀξίον καὶ τὴν ἐκείνων ἀπάτης καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐμπληξίας· |

12. XVI. Ὅτι (4) πρὸς τὸν Ὀριβάσιον ἐπὶ πόντῳ ὡς οὐ χρὴ τὸ θυμὸν, καὶ ἐπίσημον, |
 δεῖν τὴν ὀμμάτων καὶ τὴν φωνῆς ἐκφορεῖσθαι, ὅρα τοίνυν εἰπὼν, ἐπειδὴ καλῶς λέγεις,
 εἰ τὸ ἐγκαλέσεις ἔτι δεύτερον (5).
 Ὅτι φασὶν Ἀλέξανδρου θειάζοντος ἑαυτὸν ἐκ Διὸς, Ὀλυμπιάδα
 16. θρυπτομένην (2) φάσκειν, | οὐ παύσεται τὸ μειράκιον δεξιβάλλον με πρὸς τὴν
 Ἥραν;

solent, beatos tuos deprehendes in caelo vivere? quibus Hebe quidem largum nectar propinat; ipsi vero ebrii obscena fabulantur, troianam urbem despectantes. Quemnam porro graecum philosophum aemulatus est Iulianus, cum regnum appetivit? num Antisthenem? num Diogenem? Atqui hos scimus tantopere animalia otii fuisse, ut canum quoque vitam amplexi sint, atque horum appellatione gloriarentur. Nequaquam igitur ut res humanas corrigeret imperium affectavit; nam nihil omnino emendavit; sed primo quidem prava gloriae cupiditate ingratus adversus benefactorem fuit: deinde dum ducibus suis daemonibus scelerata religione se devovet, nescivit fore ut per cultos ab se daemones talem exitum consequeretur, qui et fraudem simul illorum et suam vesaniam deceret.

16. Monenti Oribasio non oportere iram, etiamsi adsit, voce et oculis declarare; tu vero videsis, inquit Iulianus, quandoquidem recte ais, an me deinceps hac in re castigare poteris.

Quum Alexander divino se Iovis genere satum iactaret, aiunt Olympiadem affectato fastidio dixisse: nondum hic pusio apud lunonem criminandi mei finem facit?

(1) Cod. θρυπτομένην.

(2) Iliad. III. 4.

(3) Cod. μέλον. Sane et Hieronymus dixit, philosophus gloriae animal.

(4) Scilicet adversus Constantium a quo caecus factus Iulianus fuerat.

(5) Loquitur rursus Eunapius.

(5) In hoc quoque Iulianus M. Aurelii imitationem adlectabat, quem scribit Capitolinus cap. XVI. vultum nunquam mutasse maerore vel gaudio, philosophiae deditum stoicae. Iam medicum amicum (nempe Oribasium) sibi in comitatu relictum parat ipse Iulianus ep. ad Ath. p. 277.

Ὅτι προσαγορεύων ὁ θεὸς τὸ Ἰουλιανὸν φησὶν·

Ὡς πάλαι (2) ἀρμιλάταο (1) θεοῦ μεδίωντ' | πάντων.

Ὅτι ὁ Ἰουλιανὸς ἐν τῇ ἐπιστολαίᾳ ἴδιον [πατέρα (2)] ἀνακαλεῖ τὸν ἥλιον· οὐχ ὥσπερ Ἀλέξανδρ' ἀββάλλεται φάσκων πρὸς τὸν Ἥραν, | ἐτι 20. Ὀλυμπιάς αὐτὸς ἐκ Διὸς ἀνιλομένη, ἥτο οὐκ ἀπεκρύπτετο· ἀλλ' | οὔτε γε ἐπὶ τῷ θεοῦ μαρτυρίαις αἰωρούμεντ' εἰς τὸ Πλάτωνα ὑποφέρειται· ὥσπερ ὁ ἐκείνῃ Σωκράτης φησὶ, μὴ μὲν Διὸς ἡμεῖς, ἀλλ' οὐ | μετ' ἄλλῃ τῷ θεῷ· ταύτην καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἡλιακὴν βασιλείαν τινὰ | καὶ χρυσὴν σείρα ἀναφέρειν ἐ 24. συναπτόμενος (3).

XVII. [Ἐπὶ (4) τῷ Ἰουλιανῷ πολλὰ δίκαια ἐχόντων, χανδρὸν ἐμφορευμένων τῶν ἀνθρώπων τῇ δικαιοσύνῃ τῇ κρίνοντι· ἀναβολαὶ τε οὐκ ἦσαν ἐπ' αὐταῖς, εἶσαι νόμιμον ἐκ τῶν συνήθων γραμμάτων τὸ ἀδικον ἴσχυειν εἰς βοήθειαν τῶν ἀδικούντων ἐπὶ προσηλκρότων· ἀλλ' ἡ ὥφρα χρηρῆμα ἔδει τὸ ἴσον ἐλεγχέσθαι κατὰ φύσιν, ἢ τὸ μέλλον, ἐπὶ δωθούμενον εἰς τὸν χρόνον, ὑποσπονδῶν· βαρὺς μὲν οὖν καὶ λυπηρὸς ἐτύγχανε, καὶ ἐπὶ τοῖςδε ἐπὶ τῷ προσηλκρῶν ἔθνος καὶ ἀδικούντων διηγείρετο· οὐ γὰρ ἀδικεῖν ἐξῆν, οὐδέ λανθάνειν ἀδικοῦσι· βαρύτερον δὲ αὐτὸ ἀπεδείκνυε τοῖς μοχθηροῖς καὶ τὸ ἐνυπόσπονδον· οἷα γὰρ προϊόντ' μὲν πολυλάκις διὰ τὰς ἱερομηνίας ἐπὶ θυσίας, ἡμέρῃ δὲ φύσει πρὸς πᾶσαν ἐντευξιν τυ-

Deus Iulianum alloquens ait :

O stirps aurigantis Dei qui omnia regit !

Solem Iulianus in epistulis parentem suum appellat : haud equidem qua ratione Alexander calumniatur apud Iunonem, nempe quod Olympias de Iove se concepisse non dissimularet ; verum ipse Dei testimoniis subnixus ad Platonem provocat . Nam sicuti platonici ait Socrates : cum Deo nos sumus , non autem cum alio quovis deorum ; ita etiam Iulianus ad solare quoddam regnum aurea veluti catena referebat semet atque adiungebat .

17. [Ad Iulianum multae causae deferebantur , quod homines affatim illius iudicis aequitate fruerentur . Neque enim dilationibus eiusmodi locus erat , quae lege sancitam et consuetis scriptis haberent iniquitatem , et hominibus iniustis alienaque detinentibus auxiliarentur ; sed aut statim aequitas naturae consentanea demonstranda erat , aut mora et procrastinatio suspecta habebatur . Gravis igitur et molestus erat , et ob haec improborum et iniustorum natio exasperabatur . Nec enim iniuriam facere licebat , nec , qui iniuriam fecissent , latere poterant . Molestiorem etiam improbis illum reddebat adeundi facilitas . Cum enim saepe propter festa et sacrificia in publicum prodiret , omnibusque co-

(*) Prima vocali littera in codice est obliterata ; sed tamen π esse existimo .

(1) Nempe solis .

(2) Deest πατέρα in cod. ; quod vocabulum hec fuisse addendum , constat e consequentibus , nec non e Iuliani oratione , seu potius epistula , ad Salustium de laudibus solis pp. 131. 140 .

(3) Se in solis tutelam praecipuam contulisse , Iulianus dicit ep. XIII. Item in ep. ad Athen. enstodes angelos se habere solem lunamque ridicule ait .

(4) Ante carmen ἀλλ' ἐπεὶ etc. liceat mihi col-

locare inclusum parentesi copiosum hoc ex Suida voc. Ἰουλιανὸς fragmentum . quod prorsus esse Eunapii , iam docti homines existimaverant ; sed nunc demum eius quoque sedes comperta videtur . Nam quia Suidae prosae fragmento statim subiecit eundem versum , qui in vaticano quoque palimpsesto occurrunt ; acquiritur ut haec prosae lacinia alia in sede poni nequeat .

χάνοντες, ἀκώλυτον τοὺς δεομένους λόγῳ τυχεῖν. ὁ μὲν οὖν ἐλάχιστον τῆς ὑπὸ τῇ πονηρῶν ταύτης βλασφημίας τε καὶ ὀργῆς ἰσθάνετο καὶ ἐφρότιζε (1).

XVIII. Περὶ τοῦ τελειοῦ Ἰουλιανοῦ τῷ παραβάτῃ τοῦ αἵθιν, χρησμὸς ἦν τοιοῦτος.]

28.

Ἄλλ' ὅποτε (2) σκηπτροῖσι τέοις περσῆιον αἶμα
Ἄχρι Σελευκείης (3) κλονέων ξιφίεσσι | θαμάσσης,
Δή τοτε σὲ πρὸς Ὀλυμπον ἄγει πυριλαμπρὸς ὄχημα
Ἀμφὶ | θυέλλῃσι κυκώμενον ἐν στεφάλλισι (4)
Λυσάμενον (5) βροτείων ῥοθίων (6) | πολύτλητον ἀνίην.
Ἦξις δ' αἰθερίῳ φάεος πατρῷον αὐλὴν (7), |
Ἐνθεν ἀποπλάγχθεις μεροπῆιον εἰς δέμας ἔλθεις.

nem et affabilem se praeberet, quilibet eum adloqui poterat. Ille vero improborum maledicta et indignationem minime sentiebat aut curabat.

18. De obitu Iuliani apostatae et athei huiusmodi oraculum extabat.]

Sed postquam sceptro tuo persicum genus
Seleuciam usque persequens gladio subieccheris;
Tunc te ad olympum splendidus currus subvehet,
Nimbus circumdatum atque vorticibus,
Emergentem aerumnosae mortalitatis fluctibus.
Venies autem ad aetherii luminis paternam aulam,
Unde olim excussus ad humanum corpus abieras.

(1) Suid. ἐφρότιζε. (2) Suid. σκεπτροῖσι. (3) Suid. ἐξέκρινε. (4) Suid. ἐξέκρινε. (5) Cod. ἐξέκρινε.

(1) Nimirum Eunapius post narratam Iuliani necem, laudationem eius subtexuerat; quam copiosam recitat etiam Ammianus XXV. 4; qui postremus ne vitia quidem eius pro gravi historici munere reticet. Nunc in superstite apud Suidam fragmento rationem aequam videmus qua Iulianus princeps iudicia exercebat. Quod tamen ait Zosimus ab Iuliano Persarum imperium ad incitas redactum fuisse, propterea quod in eiusdem viscera penetraverat; mihi et aliis, ut puto, multis longe secus videtur. Nam nec ii qui nostra aetate Moschorum metropolim in ultimis terris occupaverunt, hiccirco rem se bene gessisse agnoverunt. Profecto Iuliani expeditionem et callidorum hostium usquequaque cedentium persequentium imprudentissimam fuisse iudico, et sophista potius vanoque duce quam militari gravique dignam; praesertim quia importuno et laevo consilio naves suas plus mille inflammari iussit, quae solae salutem exercitus in iis solitudinibus errabundi tueri poterant. Itaque quod Romani nunquam postea Persidem re-

cuperaverint, id memorabili Iuliani inconsiderantiae imputandum est. Nam vel ipsa Iuliani mors quid demum momenti adtulit ad inclinandam expeditionis, quae iam conclamata erat, fortunam? Fingamus enim vixisse; quonam pacto exercitum in immensa solitudine aluisset, quum ipse imperator vix pulvere exigua vitam in diem sustentaret, moriente paucisimogregario milite? quomodo incolumes copias tanto itinere reduxisset, prohibentibus fluviiis maximis, instantibus innumero cataphractorum hostium equitatu? Quod ergo Iulianus levioris fuerit ingenii, ut ait Ammianus, tali tanque luctuoso expeditionis exitu palam sit. Certe nisi princeps Iovianus qualemcumque a Persis pacem mox impetravisset, de qua Iuliano ne fortasse quidem volenti hostes annuissent, omnibus in Perside moriendum fuit.

(2) Dicit Seleuciam pro Ctesiphonte. Constat enim illam iuxta tertium ab hac lapidem fuisse conditam; immo vero Seleuciam Ctesiphontis viciniam incolis exauriri coeptam ait Plinius VI. sect. 50.

P. 173. Τούτοις ἀρθίντα | τοῖς ἔπεισιν αὐτὴ καὶ λογίοις μάλα ἠδέως φασὶν (1) ἀπολι-
πειν τὸ θνητὸν καὶ ἐπὶ καιρὸν· πρόκεινται ὅ τῶν λογίων ἀλλαί τινες εὐχαί τε
καὶ | Θυσίαι φεῖ· σὺν θεοῖς, ἅς ἐκείνῳ μὲν δρᾶν ἀναγκαῖον ἦν ἴσως (1), ἐς 32.
ὅ ||| ἱστορικὸν τύπον καὶ βάρῃ φέρειν οὐκ ἦν εὐλογον· τὸ γὰρ καθ' ἑκάστα
οὐκ ἦν ἀλήθειαν τιμῆτος, ἀλλὰ δὲ πολυπραγμοσύνην ἐς λῆρον ἀποφερο-
μένη καὶ παρολισθαίνοντος.

XVIII. [Ἔστι (2) δὲ καὶ ὁ χρησμὸς ὁ δοθεὶς αὐτῷ, ὅτε περὶ Κτησι-
φῶντα διῆγε·

Γηγενέων ποτὲ φύλον ἐνῆρατο μητιέτα Ζεὺς
Ἐχθιστον μακάρισσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουλιανὸς Θεοκλῆς,
Μαρνάμενθ' Περσῶν πόλιν καὶ τείχεα μακρὰ
Ἀγχιμάχων διέπερσε πυρὶ κρατερῷ τε σιδήρῳ.
Νωλεμίας δ' ἐδάμασσε πόλιν τε καὶ ἔθνη πολλά.
Ἀλλὰ καὶ ἱσπερίων ἀνδρῶν ἀλαμανικὸν οὐδας
Ῥωμῖναις πυκιναῖσιν ἐλὼν ἀλάπαξεν ἀρούρας.]

XX. Ὅτι φασὶν ΕΥΝΑΠΙΟΣ. Περὶ | μὲν οὖν τὰ παλαιότερων καὶ ὅσα πρὸ 4-
ἡμεῶν, ἀνάγκη συγχωρεῖν τοῖς | γράψασιν, ἢ τοῖς πρὸ ἐκείνων λόγοις εἰς ἡμᾶς
καὶ μνήμην ἀγραφον εἰς δεξιόκλην φερεομένοις καὶ καθήκουσιν· ὅσα δὲ ἐφ'

His elatum versibus atque oraculis lubenter admodum mortales tempora-
lesque exuvias dimisisse aiunt. Iam praeter haec oracula, aliae quoque extant
nescio quae preces et peragenda diis sacrificia; quas quidem res ab eo fieri fortas-
se necesse erat, sed easdem in gravem historiam recipi non est decorum. Nam
singillatim omnia persequi haud veritatem sectantis est, sed hominis qui curiosi-
tate prolectus ad ineptias pronus delabitur.

19. [Extat et oraculum ipsi datum, quum iuxta Ctesiphontem commo-
raretur.

Gigantum quondam nationem delevit consiliis pollens Iupiter,
Inimicissimam diis beatis olympicas domos habitantibus.
Romanorum vero imperator Iulianus Deo similis
Persarum cominus pugnantium urbes et moenia longa
Pugnans vastavit igne validoque ferro;
Adsidueque domuit urbes et gentes multas.
Quin etiam occidentalium alamannorum regione
Proeliis crebris domita, arva illorum vastavit.

20. Ait EUNAPIUS. Quod quidem ad antiquiores res adinet, et quae ante
nos evenerunt, venia scriptoribus danda est, aut vetustioribus etiam traditio-
nibus, quae memoriter et sine scripto ad nos usque ex ordine deveniunt.

(1) Cod. φασὶν, quod eundem alibi quoque in codice vidi.

(1) Scilicet Ammianus loc. cit. dicit Iulianum
praesagiorum sollicitationi nimiae deditum, su-
perstitiosum magis quam sacrorum legitimum ob-
servatorem.

(2) Rursus ego ex Suida oraculum, quod sequi-

tur, exscribo; quia sine dubio ab Eunapio est.
Porro nemo mirabitur, Iuliano praesagiorum, ut di-
ximus cupido, ubique terrarum falsa oracula praesto
fuisse.

8. ἡμεῖς | αὐτῶν γίγονεν, ἀλήθειαν τιμῶντι, καθὰ φησὶν Πλάτων, ᾧ δαΐδουτίον τοῖς ἐκτυγχάνουσιν (1).

Ὅτι Φίλιππος ὁ μακεδὼν τὸ μέγρον ἰδὼν τῷ σφετέρῳ σώματι, ἐν παλαίστρᾳ γὰρ ἐπισπώμενος, δὴνασῶς ἀπὸ τῷ πτώματος, σῶφρονά ἀφῆκε λόγον, ὡς ὀλίγην κατασχίσων γῆν, εἴτα ἐπιθυμοῖν τῇ ἀπάσῃ (2).

12. Ὅτι τῇ Θησείᾳ φασὶν | οἱ παλαιοὶ ζῆλῳ Ἡρακλῆος γυμνόμενον, μικρὰ τῇ μιμήσει | ἐκείνης ἀποκερδάναι (3).

Ὅτι τῷ Προκοπίῳ τῷ συγγραφεύῃ Ἰουλιανοῦ τασιάσαντος καὶ τυραννίδι ὀπιθεμένου, Ἡρακλῆος ὁ κυνικὸς προσελθὼν αὐτῷ, καὶ κατακροτήσας εὐ μά-

16. λα τῇ βακτηρίᾳ | τοῦδαφος, ἄλκιμος ἴσο φησὶν, ἵνα τίς σε καὶ ἐφυγόνων εὐ εἴπῃ (4). |

XXI. * Ὡς περ οὖν οἱ φυσικοὶ φασὶ πάσης κινήσεως εἶναι τέλος ἀκινήσιαν, ἢ τῷ ἄλλαις κινήσειν τὸ κινεῖσθαι δίδωσιν, αὕτη μένεται· οὕτως | ἂν τις ὑπέλαβε καὶ τότε τῷ πρεσβύτῃ Ἀρβιτίονα ᾧ δατυχέντα | τῷ βασιλείῳ ἄτακτον καὶ κυματώδη φοράν, εἰς ὁμαλὸν καὶ λεῖρον καταστέλλεται τῷ λογισμοῦ πάθος· μικροῦ γὰρ ἐξίσῃ δὴ δειλίαν | τῷ κοινῶν πραγμάτων (5).

* Μεγαλόψυχον γὰρ καὶ λίαν Θεοιδεῖς τὸ καὶ | τῷ αἰτίων φέισαδαι· οὐκ ἔχω ὅτ' ἂν ἀνθρώπινος φύσεως, τὸ μὴ (2) | καὶ τῷ ἀναιτίων (6)· τὸ μὲν γὰρ ξέ-

Verumtamen res quae nostra aetate acciderunt, eae servato veritatis honore, ut ait Plato, tradendae lectoribus sunt.

Philippus macedo conspecto sui corporis modulo (in palaestrae enim arena deciderat) exurgens a casu, modestam sententiam dixit, quod is videlicet modicam terram occupaturus, universam adpeteret.

Aiunt veteres, Theseum, dum Herculem aemulari vellet, exiguum imitationis suae fructum tulisse.

Quo tempore Procopius Iuliani propinquus adfectata tyrannide rebellavit, Heraclius cynicus ad eum accedens, humumque cum sonitu virga quatiens; forti, inquit, animo esto, ut aliquis te quoque posterus laudet.

21. * Sicut igitur physici aiunt cuiusvis motus finem esse quietem, quae motibus vim mobilem dat, ipsa interim manens immota; ita licet existimare senem Arbitionem, quum incidisset in imperatoris incompressam fluctuantemque agendi rationem, ad aequabilitatem eius animum lenitatemque revocasse; qui sane ob formidinem prope omisurus erat rempublicam.

Magnanimum est et valde divinum reis ignoscere: non est autem ultra humanam naturam, siquando aliquis reus non est. Nam poenae insignes imperii

(*) Ita cod. Atque haud scio an aliquid deest.

(1) Hunc locum consideranti vix dubium esse potest, quin Eunapius novum historiae librum hinc exordietur.

(2) Sic narrat etiam Plutarchus de exil. T. VIII. p. 376.

(3) Virgil. aen. VI. 617. sedet aeternumque sedebat infelix Theseus. Et hoc quidem exemplum temeritati Iuliani congruum est.

(4) Ex odyssea I. 502.

(5) Audito Procopii tumultu, Valens aevus imperator, privatae vitae quieti aduersus, in summa consternatione erat; videturque de omittendo imperio cogitavisse, nisi eum Arbatio, a Valente dux Iulii praefectus, ab illa formidine revocasset. Zosimus III. 7.

(6) Sine dubio agit Eunapius in hoc fragmento de suppliciis eorum qui cum Procopio conspiraverant, Namque Valentem crudeliter post victoriam in reus

τον τῇ τιμωρίας λόγῳ γίνεται | τῇ ἀρχῇ, ἵνα φόβῳ συνέχῃται τὸ ἀρχόμενον ·
τὸ δὲ ὑπεροπτικὸν τῇ κολάσει, δι' ἀρετῆς ὑπεροχὴν γίνεται · ὡς τῇ βασιλι-
κῇ | ἀρχῇ δὲ μίγεθρος καὶ ὄγκον ἀρκούσης ἑαυτῇ καὶ ἀνευ τιμωρίας · | ἀλ- 28.
λὰ ταῦτα μὲν ὅση γνώμης ἔχει τις καὶ κρίνει, οὕτως ἔχεται. |

Ὅτι ὁ Ποσειδόνιος ἔλεγε ἀπελθόντος (2) Ἀλεξάνδρου, τὸ σβατόπειδον |
ἰοικέναι τῇ Μακεδόνων ἐκτετυφλωμένῳ Κύκλωπι.

P. 171. XXII. Ὁ δὲ Θεόδωρος (1) ὁ κατειλεγμένος τοῖς νοταρίοις ἐν δίκῃ ἐτιμᾶτο ὡς
τῇ βασιλείᾳ · τότε γὰρ εἰ γέγονεν ἡ προσῆν αὐτῷ, καὶ τὸ εὖ πεφυκέναι || 32.
πρὸς ἀρετῇ ἅπασαν, τό τε σῶμα συνέηθει τῇ ἀρετῇ, καὶ τὸ ἐπαφρόδιτον ἐν
τῇ συνστάσει, κόσμος ἰδόκει τῇ ἀρετῇ ἐμμελής | τις καὶ παναερόμιος · ἀλλ' ἔλα-
θιν, ἥ φησιν Ὀμηρος, ὑπὸ τῇ ἰδίῳ | δόρυ θάρεϊς καλῶν · τὸ γὰρ ἀνθρώπι- 4.
νον, καὶ ὅσοι ὦρε' ἐρατείας | ὅππ' τὰ κέρδη καὶ τὰς κοινὰς τύχας ἐπιοημένοι καὶ
κεχηρότες, τῇ ἡμετέρεσσιν καταμαθόντες αὐτῇ, καὶ τὸ πρὸς τὰς ἐμιλίας εὐκτα-
ται | καὶ πρόχειρον, ταχὺ μάλα τῇ ἀμαχον καὶ φοβερὰν καὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι | κο- 8.
λακίαν ποιοῦντες, καὶ προβαλόμενοι καθάπερ ἐλίπολιν τινὰ | καὶ μηχανὴν ἀφυ-
κτον, ἐξέωσαν ὅρ' ἀτφαλῶν ἐ σωτηρίων λογισμῶν τῇ | τεάνισκον, καὶ κατέσεισαν
εἰς τῇ μανιώδῃ καὶ σφαλερὸν τῇ βασιλείᾳ | ἔρωτα.

tuendi gratia infligi solent, ut timore contineantur subiecti: at enim ommissio poenae ab eximia virtute venit: ceu si regia dignitas magnitudine fastigioque suo sibi sufficiat, quin opus supplicii sit. Verumtamen de his pro sua quisque sententia iudicet.

Quum e vivis excessisset Alexander, Posidonius aiebat macedonicum exercitum similem esse Cyclopi lumine cassi.

22. Theodorus, qui erat inter notarios adscriptus, iure in pretio apud Caesarem habebatur: nam bene in eo cuncta erant comparata; scilicet et natura ad quamlibet virtutem apta, et corpus dotibus florens, et in consuetudine familiari venustas: haec inquam omnia concinnum quoddam et usquequaque decens virtutum ornamentum erant. Sed enim nesciebat, ut ait Homerus, se bonis suis perditum iri. Vulgus enim, et quotquot in exercitu quaestui publicisque bonis proni inhiabant, cognita huius mollitia et in convictu facilitate ac docilitate, protinus adhibere coeperunt invictam illam et sapientibus etiam formidabilem adsentationem; quam illi ceu tormentum quoddam et machinam insuperabilem admoventes, iuvenem e sanis salubribusque consiliis deiecitum ad furiosam perniciosamque regnandi sitim perpulerunt.

(2) Ita cod.

dessevisse ait Ammianus XXVI. 9. nec non Zosimus III. 8. 10; quibuscum consensisse Eunapium vix dubito. At enim oratores, qui non posteritati ut historici sed praesenti temporis serviunt, Symmachus a me editus laud. Val. I. 21. Themistius or. VII. Libanius or. I. ed. Reisk. T. I. p. 113, cum inscriptione, quam ego ad Symmachum protuli, Valentis clementiam praedicant. Ille autem, oblata occasione, non reticebo epigraphen aliam, Imperatoribus fratribus olim positam, quam nunc Bergomi in pa-

tria mea conservari monuit me vir nobilis N. Marcellus: VALENTINIANO. ET FLAVIO VALENTI. DEVOTIS. FRATRIBUS. DEVOTA. VENETIA. COXLOCAVIT. Et nota devotis pro divinis. Nam e pro i late dominatur in illius aetatis scriptis; uti Symmachii codex a me editus demonstrat.

(1) Theodori huius qui in Valentem conspiravit doctes egregias et fata narrant Ammianus lib. XXIX. 1. et Zosimus III. 13, alique eius aetatis historici, quos studiosus lector consulere poterit.

12. Ὅτι φιλοχρηματίαν φασὶ πηγὴν τινὰ πάσης κακίας | τυγχάνειν, οὐδὲ
τῇ κακίᾳ πότιμὸν τε καὶ χρησίμον· ἐξ ἐκείνης γὰρ | ἡ ἀρχὴ καὶ ἀπὸ ἧς τῶν
χρημάτων πλεονεξίας ἐπιθυμίας τὸ πρὸς | ψυχῆς ἄλογον ἀρδόμενον, εἶναι τ' ἀνεφύ-
σισιν ἀνθρώποις καὶ μάχην· εἰς ἣν | αὐξηθεῖσα πολέμους ἀνεβλάσῃσι καὶ φέ-
16. νους· φόνων ἢ ὁ φυόμενος | καρπὸς φθορὰς τῆς γένεος καὶ ὀλεθρος· ἡ δὲ καὶ ἐπὶ
Οὐάλεντος συνεπράττετο (1).

- XXIII. [Κατὰ] μὲν οὖν πρῶτα ἡ συγγραφή οὐδενὸς οὐδὲν σαφές ἔχειν λέ-
γοντος εἶναι τε ὄντες οἱ Οὐννοὶ (2) ὅπῃ τε κείμενοι τῇ Εὐρώπῃ πᾶσαν ἐπέδρα-
20. μόν καὶ τὸ σκυθικὸν ἔρριψαν γένος, ἐκ τῆς | παλαιῶν συντιθέντι καὶ τοὺς
εἰκότας λογισμοὺς εἴρηται· τὰ δὲ | ἐκ τῆς ἀπαγγελλομένων δοξάζοντι πρὸς
τὸ ἀκριβὲς ὥς ἂν μὴ [ἀπὸ] | τοῦ πιθανοῦ πῶς γραφὴν ἀπαρτήσαιμιν,
μηδὲ πλεονεξίᾳ πρὸς | τῇ ἀλήθειαν ὁ λόγος· ἡμεῖς δὲ οὐ ταυτὶ πάσχοντες
21. τοῖς ἐκ παλαιοῦν | οἰκίαν μικρὰν καὶ φαύλην οἰκήσασιν, εἴτα ἐξ' τύχης εὐ-
ροίαν μεγάλων καὶ λαμπρῶν ἐπιλαβομένοις οἰκοδομημάτων, ὅμως ἐξ' | συν-
ήθειαν τὰ ἀρχαῖα θυμάμεθα καὶ ἐπισίλλομεν· οὕτως αὐτοῖς | τὰ προειρη-
28. μένα γεγράφθαι συγχωρήσαντες, ἑτέρων ἀποσε[ρούμεθα] πάλιν, ἀλλὰ
μᾶλλον ὥσπερ οἱ καὶ τινὰ θεραπεῖαν σώματος τὰ πρῶτα χρησάμενοι φαρμά-
κῳ δι' ὠφελείας ἐλπίδα, κατὰ τὸ κρείττον | πείρα δοκιμάσαντες, ἐπ' ἐκεί-

Aiunt avaritiam malitiae omnis esse fontem; immo nec ipsi malitiae incun-
dam esse vel utilem. Etenim ex hac scaturigine atque ex nimia pecuniae cupidi-
tate, ubi semel pars animi deterior hac labe imbuta fuerit, discordia inter homines
gignitur et contentio. Discordia augescens bellum caedesque parit: caedium au-
tem fructus est humani generis vastitas et exitium. Quae omnia sub Valente eve-
nerunt.

23. In priore historiae editione, quoniam nemo adhuc certa narratione prodidit,
qua origine quibusve ex locis Hunni universam Europam pervaserunt, scythi-
cumque genus ubique propagarunt, nos quidem memorias veteres colligentes,
rem probabili ratiocinatione tractavimus: tum quidquid relatum erat, diligenti
indicio exploravimus, nequid minus probabile proferremus, et ne sermo noster
veritate procul aberraret. Neque nunc tamen, more eorum qui in exigua vili-
que casa a pueris nutriti, dein favorabili fortunae cursu magnas atque splen-
didas domos nacti, nihilominus consuetudine victi antiquos adhuc amant lares
atque amplectuntur; haud nos, inquam, praedictis utcumque narrata fuerunt in-
dulgentes, alia negligemus: quin potius instituto illorum qui curando corpori
intenti, etiamsi aliquam medicinam, quam utilem sperabant, iam adhibuerint, mox
tamen si potiore aliam experientia edocti fuerint, hanc deligunt atque praeo-

(1) Valente fuisse ad Theodori aliorumque proprios redigebat.

poenas instinctum etiam avaritiae stimulis, tradit
Ammianus XXIX. 1: *adolescebat obstinatum eius
propositum admovente stimulos avaritia. et sua et
eorum qui tunc in regia versabantur etc. Inde
factum ut clementiae specie poenibus multi pro-
truderentur insontes. praecipe in exilium acti;
quorum in aerario bona exacta ipse ad questus*

(2) Gothos ab Hunnis supervenientibus caecos
victosque petivisse a Valente ut in romanam diti-
nem trajecto Istro reciperentur, tota vetus historia
testatur. Dicturus hanc rem Eunapius, coeperat
hic scribere de Hunnorum origine. Verum eius nar-
rationem infelicitate amissam non incuriose supplet
Zosimus IV. 20.

το μίθισανται καὶ ῥέπουσιν· οὐ τῷ δειντέρῳ τὸ πρότερον ἀναιροῦντες, ἀλλὰ τῷ διδοξασμένῳ κακῶς | τὸ ἀληθὲς ἐπισάγοντες, καὶ καθάπερ φῶς ἀπὸ 32.
P. 283. λαμπάδες δ' αὖ τ' || ἡλιακῆς ἀκτῖνος ἀφανίζοντες καὶ ἀμβλύνοντες, ὁμοίως ἐπι-
θήσομεν τοῖς εἰρημείοις τὰ ληθίστα· κἀκεῖνα δ' αὖ τ' ἰσορικὴν δέξαν | συγ-
χωρήσαντες μένειν, καὶ ταῦτα δ' αὖ τ' ἀλήθειαν ἐφιελκισάμενοι | καὶ ᾤδραζέ- 4.
ξαιτες.

XXIII. Ὅτι Μαρκιανὸς ἀνὴρ ἐς ἀρετὴν ἅπασαν ὥσπερ τις κανὼν ἡκρι-
βωμένῳ (1).

* Φιλόκαλος γὰρ ὢν καὶ φιλάγαθος ὁ Μυσώνιος (2) τοὺς πανταχόθεν κα-
θεῖλκεν παρ' ἑαυτὸν, ὥσπερ ἡ μαγνήτις | λίθος τ' σίδηρον· οὐκ ἔν δὲ
βασανίζειν ὁποῖος τις ὁ δεῖνα, ἀλλὰ | Μυσώνιον φίλον ἀκούσαντα, ὅτι κα- 8.
λὸς ἦν εἶδέναι.

[Πάντα (3) ὅσα ἦν αἰετα, μικρὰ ἐφαίνοντο πρὸς τ' ὄγκον Μυσωνίου, καὶ τῷ
σὺν τῷ δραστηρίῳ τ' γνώμης βαβύτητα· δι' αὐτὰ κατὰ λόγον εὐδοκιμήσῃ, τὴν τε
αἰλιτεῖαν χώραν τ' Ἀσίας ἐκῆλθε· καὶ ὁ τ' ἀνθύπατος ἔχων ἀρχὴν, πρὸς τὰς ἐπιδημίας
ἐξίστατο· κἀκεῖν' αὖ πάντα ἐπιὼν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, τ' θάλασσαν ἐκλήρωσε τ'
ἀπὸ τ' Ἀσίας εἰσφορῶν· ἐπιτάλη ἣ οὐδεὶς ἄδικον οὐδὲν τοῖς γινομένοις· ἀλλὰ

ptant; sic nos haud sane priora dicta confodientes, sed erroneis opinionibus ve-
ras res supponentes, ac veluti faculae lucem solaribus radiis opprimentes he-
betantesque, hactenus dictis veriora subtexemus. Nempe et superiora illa in hi-
storicae opinionis loco esse sinemus, et praesentia addemus iuxtaque apponemus
ut veritati consultum esse videatur.

24. Marcianus ad omne virtutis genus tamquam regula quaedam exactus erat.

* Pulchri enim bonique amans Musonius mortales omnes ad se pelliciebat,
ceu ferrum magnes lapis. Neque opus erat qualis quisquam esset expendere; sed
ubi amicum Musonii scires, egregium esse virum satis noveras.

[Quaecunque optima erant, si quis ea cum Musonii gravitate et actiuosa
ingenii profunditate contulisset, parva videbantur. Propter quae iure merito-
que laudatus, maritimam Asiae regionem peragravit; et proconsul ob eius ad-
ventum obstipescerebat. Cum autem ille omnia regionis illius loca adiisset, in-
tra paucos dies mare tributis asianis implevit. Nullus vero de rebus illis,
quae fiebant, ut iniustis querebatur: sed illa, quae tributorum causa confere-

(1) Marcianus hic est sub Valentiniano iun. vi-
carius, de quo loquitur in codicis theod. protopogra-
phia Gothofredus. Iam quod eius virtutes Eunapius
commendat, bene est; nam et Symmachus epist. lib.
VIII. 23. ad hunc quasi severi moris magistrum scri-
bit de vitae suae castimonia eximia; cuiusce argu-
menti litteras ad Clodium certe non scripsisset.

(2) Musonium in sophistica disciplina Proaere-
sio discipulum, mox et eiusdem in arte adversarium,
tradit Eunapius in Proaeresii vita; (non successorem
ut male interpretatus est Iunius; neque christianum,
ut item prave intellexit idem Iunius id quod de Proae-
resio dicit Eunapius; nam ethnicus, ἔθνην, dicitur Mu-

sonius a Zosimo V. 5.) seque de eodem multa in histori-
cis scripsisse addit Eunapius: ἐκπεσεν δὲ αὐτοῦ ὁ Μουσώ-
νιος, εἰς σφοδρικὴν ἐμισησὶν ὡς αὐτοῦ (περὶ αὐτοῦ πάλ-
ιν ἐκ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς διηγήσεσιν γέγραπται). Pergit
dicere Eunapius Musonium quum se Proaeresio impa-
rem in sophistica sensisset, ad vitam politicam
transivisse: καὶ ὅτι δὲ αὐτοῦ, καταναδὼν πρὸς τί-
να ἔγει τὸν ὄγκον, ταχὺ πάντα ἐπὶ τὴν πολιτικὴν κα-
τεβόησεν. Qui plura de Musonio cognoscere velit,
is adeat Wernsdorffum ad Himer. p. 472, ad quem
merito et quoque Boissonadus provocat.

(3) Hoc loco ponendum iudicavi Eunapii ex Suida
fragmentum de Musonio.

παιδιά τις ἦν ἅπασι τοῖς καταβάλλουσι τὰ εἰσφερόμενα· Εὐνάπιος γὰρ ὁ ἐκ Φρυγίας ῥήτωρ (1) ἐπιστάτη τοῖς πρᾶττομένοις.]

XXV. "Οτι συτηρήσθαι τὴν πολέμῃ δοκοῦντος, Μουσώνιος ἵππον ἐπιβὰς ἐξήκει τῷ | Σάρδεων· καὶ ὁ Θεόδωρος (2) τὴν συγγραφήν (3) μεταπιμπάμενος ἰδάκρυσεν τὴν | ἔξοδον· καὶ ἀνδρὶ τάλλα γε ἀτεράμοσι καὶ ἀτίγκτῳ δάκρυα κατεχίτο τὴν πα-
12. ρειῶν ἀκρατίστερον (4).

"Οτι τὸ ἐπὶ Μουσώνιον ἐπίγραμμα | τὸ ὧσα' Θεόδωρον τοιοῦτόν ἐστιν.

"Ενθα μὲν Αἴας κεῖται ἀρήϊος, ἐνθα | δ' Ἀχιλλεύς,

16. "Ενθα δὲ Πάτροκλος Θέοφιν μῆσιν ἀτάλαντος.

"Ενθα δ' ἐπὶ | τρισσοῖσι πατείκελος ἥρωεςσι

Ψυχὴν καὶ βιοτοῖο τέλος Μουσώνιος | ἥρωες (5).

"Οτι οἱ Ῥωμαῖοι κατεκόπησαν ὧσα' Ἰσαύρων (6)· καὶ τοῦτο | ὥσπερ δράματι μεγάλῳ καὶ βασιλῇ τὸ καὶ Μουσώνιον ἐπιπόδιον οὐκ ἔλαττον ὁ δαί-
μων ἐπὶνενγκεν (7)· ἐνταῦθα ποῦ τὴν συγγραφὴν ἀφώρῃσαι | τὸ πρᾶχθῆναι, ἐτι

20. τοῖς χρόνοις παρέτεινε καὶ συγκατέσβησεν ἐπὶ τὰ | προειρημένα· ὥστε τοῖς καιροῖς μὴ πολὺ ὧσαλλάττειν εἰς τὸ τέλος τὴν | γραφήν.

bantur, omnibus, qui ea pendebant, ludus quidam erant. Eunapius enim phrygius orator negotio illi praeerat.]

25. Bello iam indicto, Musonius equo conscenso Sardibus progressus est. Tum Theodorus, quum eum qui haec scribit ad se vocasset, eluxit viri discessum. Revera homini alioquin duro et immili lacrymae ubertim per genas manabant.

In Musonium epigramma Theodori hoc est.

Ubi iacet Ajax maiortius, ubi Achilles,

Ubi Patroclus diis consilio par;

Ibi tribus heroibus animo vitaeque sine

Persimilis Musonius heros iacet.

Romani ab Isauris occisione caesi fuerunt. Atque huic tamquam dramati magno et atroci, Musonii episodium non minoris momenti fata adiunxerunt. In hoc autem historiae loco id positum est, quia tempus eius usque ad praedictas res protenditur fitque iis coaetaneum. Quare et eius descriptio prope usque ad finem pari tempore pergit.

(1) Eunapium rhetorem diversum esse ab historico, diximus p. 254. n. 1. Patriae diversitas testis est.

(2) Arbitror hunc esse Theodorum Iamblichi discipulum, qui appellatur in comm. ad Nicomach. arith. p. 61; vel Theodorum aliquem magistratum. Tum et Theodori praefatus extant epigrammata duo (diversa a vaticano) apud Brunchium T. III. p. 6.

(3) Se ipsum designat historicus Eunapius. Atque ita loqui de se in vitis quoque solet.

(4) Musonii interitum sic narrat Ammianus XXVII. 9. compluribus ante eunapium ordinem annis: in Isauria globatim per vicina digressi praedones, oppida villasque uberes libera populatione vastantes, magnitudine iacturarum Pamphyliam afflictabant et Cilicias. Quos quum nullis arcentibus inter necesse

cuncta disperdere Asiae vicarius ea tempestate Musonius advertisset, Athenis atticis antea magister rhetoricus; deploratis novissime rebus, lusuque adiumento militari marcante, adhibitis vermioribus paucis, quos diognitas appellant, unum gravissimum cuneum, si putasset facultas, adoriri conatus, per angustam quemdam transiens divinitatis amfractum, ad inevitabiles venit insidias, et ibi cum ipsis confossus est quos ducebat.

(5) Ergo ad Ilium sepultus Musonius fuit.

(6) Clades ab Isauris inlatae leges apud Zosimum IV. 20. V. 25.

(7) Fragmentum a καὶ τούτο usque huc recitat nominatim ex Eunapio etiam Suidas voc. ἐπιστάτης.

δισχιλίαις, εἴτα ἐρομένη τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὀλίγαι αἰτοίη, τὰ λοιπὰ, ὁ Σεβαστιανὸς ἔφη, τὴν πόλεμον εὐρήσειν· τοῖς γὰρ εὐπράττεσι πολλοὺς προσθήσει· πλῆθος | δὲ μετακαλεῖν ἐξ ἀναγωγίας (1) δύσκολον· ὀλίγων δὲ ἀρχομένων ἐς τὸ καλὸν μεταπλασθόντων, καὶ τῇ ἀγωγῇ ἐπιτυχχανούσης, τό γε καὶ | μικρὸν προσίοντα ῥάδιον ἐπὶ τὸ κρείττον ἐνταθῆσθαι (1).

10. Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδοσίος ὠδραβὼν τοσαύτην ἀρχὴν καὶ βασιλείαν | συνεμαρτύρησε τοῖς παλαιοῖς ἡλικίον ὅτι κακὸν ἐξυσία, καὶ ὅτι | πρὸς τὰ πάντα στεγανὸν τι καὶ μόμιμον πλὴν εὐτυχίας ἀνθρώπου· οὐ γὰρ | ἔφθασε παρ-
ελθὼν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ καθάπερ μισθόκιον μὴν | πλοῦτον πατρὸς ἐπὶ χρο-
νῷ πολλὰ χρήματα σεσωρευκότος | δὲ σωφροσύνην καὶ φειδῶ, ἀθρόως κυριεύ-
σαν τῶν πραγμάτων | σφοδρὸν τινα καὶ παντοῖον ὀλεθρον καὶ τῶν εὐρεθόντων μαί-
νεται· οὕτω καὶ τότε ἦν ὄρωντα ἐπισκοπεῖν, ὥσπερ ἐκ ὠδωπῆς, | τὸν γε
ἔμφορον, μηδένα ἔσπον ἀμειλόμενον κακίας καὶ ἀκολασίας ἐς τὴν κοινὴν τῶν πραγ-
μάτων διαφθοράν (2).

quod duobus tantum stipatus milibus proelium experiri auderet, insuperque causam rogaret tam paucos poscendi; quae desunt, inquit Sebastianus, bellum inveniet; nam felicibus multi adiunguntur: nunc vero multitudinem corruptam a perditis moribus revocare perarduum est. Contra si pauci ad virtutem incipiant retrahi, tunc disciplina adhibita, illi etiam qui paulatim accedent facilius vitam emendabunt.

Theodosius augustus tam lata ditione imperioque potitus veteris effati veritatem demonstravit, malum scilicet ingens esse potestatem, quodque hominem quamvis ad cetera firmum atque obduratum, felicitati tamen non posse resistere. Nam veluti adolescentulus luculentam patris hereditatem diuturna frugalitate parsimoniaque partam repente adeptus, vehementi quodam furiosoque impetu ad prodigendam rem inventam rapitur; sic tum licebat cordato homini tamquam e specula observare Theodosium ad commune reipublicae exitium omni improbitate intemperantiaque ruentem.

(1) Συμπεριεσπασμένον εἶναι illud quoque fragmentum quod apud Suidam et Zonaram lexica occurrunt: ἔχων οὐρανὸν ὑπὸ μέσῃ καὶ ἀναγωγίᾳ ἐκτελεσμένον καὶ ἐνταθῆσθαι.

(1) Sebastiani hanc historiam paulo latius scriptam habemus apud Zosimum III. 23. qui Eunapium more suo sequitur. Et quidem ille etiam de Sebastiano historicus tractus, quem apud Suidam legimus, vix dubito, quin eunapianus pariter sit. Saepe enim potuimus adgnosceere quantopere ex Eunapii lectione Suidas profecerit.

(2) Eunapium christianis omnibus fuisse infensum imperatoribus satis novimus. Hic autem reprehendit Theodosii luxum; cuius vituperationis imitatorum habet Eunapius Zosimum, qui III. 27. ait Theodosium exornum esse imperium a luxuria, avaricia, et prodigalitate. Pergit porro idem Zosimus Theodosii luxum

describere III. 28. 33. 50. Sed contradicit calumniae Victor in epitome de Theodosio dicens, prohibuisse lege ministeria lasciva praelitrasque commissationibus adhiberi etc. elegans lautumque convivium dare solitum, non tamen sumptuosum etc. vescendi continentia valetudinem rexisse. Contradicit calumniatoribus etiam Themistius in oratione, quam ego Mediolani edidi, de praefectura suscepta cap. VII. IX. qui Theodosium Marco et Antonino parem philosophia dicit. Nolo laudes Theodosii congerere, quae infinitae apud veteres scriptores sunt; ita ut frustra allatraverint religionis odio instincti Eunapius et Zosimus.

XXVII. * Ἀπορία γὰρ πρὸς εἰσφορὰς ἀκίνδυνον (1).

Ὅτι δὲ Νικοπολίται τῶν ἄλλων Θρακῶν κατεγίλασαν, οἱ τῷ φόβῳ τῆς βασιλείας τὰ δεινὰ ἵπασχον, | τὸ μὲν βοηθῆτον αἰεὶ δι' ἐλπίδος λεπτὰ εἰκάζοντες, τὸ δὲ τὴν κινδύνων ἐπιστηκὸς (2) πείρα καὶ ὅψι δὲ μαλακίαν ὑπομύοντες. οὐτε γοῦν αὐτοὶ φερόντινα σφραγιστικὴν πεμφθήσεσθαι προσεδέχονταν, οὐδὲ ἐν ἑτέροις ἔθεντο τὴν σωτηρίαν. ἀλλὰ τὴν μὴ δυναμίῳν ἑαυτοῖς ἀμύνειν ᾤφρονήσαντες, ἐς ἐλευθερίαν ἐπικίνδυνον ἀπέσπασαν (2).

Ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίῳ οἱ βάρβαροι τὴν Θράκην ἐδήλωσαν καὶ μικρὸν (3).

P. 127.

XXVIII. * Τοιοῦτον δὲ τι ἰσόρηται γεινῶσθαι καὶ τὴν Νέκτωνος βασιλείαν, ἀλλὰ ὡς μὲν πάλιν (1) φασὶ γὰρ τραγωδῶν τινα εἶναι | Νέκτωνος εἰς ταῦτα φιλο-

28. Egestas adversus imperatum tributum tuta est.

Nicopolitani Thracis ceteros irridebant, qui ob regiae potestatis metum male se mulcari perpassi fuerant, dum suppetiarum exiguam spem foveant, ingruentia vero infortunia propter suam ignaviam spectant reque ipsa experiuntur. Igitur nec ipsi praesidium aliquod militare mittendum sibi expectabant, neque in aliis fiduciam salutis collocabant: atque ita his neglectis, quae sibi tutelae esse poterant, in periculosissima libertate vivebant.

Sub Theodosio barbari paulatim Thraciam vastabant.

29. * Simile quiddam contigisse fertur, Nerone imperante, sed tamen in urbe una. Aiunt enim tragoedum quemdam Neronis aemuli invidia Roma pul-

(1) Cod. διεισφορὰς.

(1) Recole non absimile dictum apud Diodorum a me editum p. 29. Vix autem dubito quin hoc loco Eunapius Theodosium reprehenderit veluti tributorum graviorum exactorem, quod facit Zosimus III. 29. 32; cui pariter insimulationi diserte obviam it praedictus Victor; tum multo luculentius Themistius in oratione item praedicta cap. XVII. sqq. qui sublata prope modum a Theodosio tributa narrat, redditum a fisco aurum, expeditum aes alienum, victum suppeditatum, orbis pueris puellisque consultum, proscriptis restituta bona, barbaros ipsos in ditione romana commeatu sublevatos ab imperatore depraecat.

(2) De Nicopoli antiquitus circa Claudii tempora a barbaris obsessa vel capta dicam infra in Dexippi fragmentis. Nunc Nicopolim eo anno, quo Valens periit, qui annus proximus est Theodosii imperio, occupatam a Gothis dicit Ammianus XXXI. 11: barbari, motu imperatoris cum abundante milite cognito, popularibus iungere festinant, circa Beroeam et Nicopolim ingentibus praesidiis fixis. Iamvero ex hoc Eunapii excerpto cognoscimus Nicopolitanos barbaris praepotentibus ultro sui de-

ditionem fecisse; ceterisque Thracibus, qui metu experiendae regiae potestatis ad barbarorum partes minime accederent, timiditatem atque stultitiam exprobravisse; propterea quod praesentia extrema pati mallent, quam incertam experiri fortunam: nec Romanorum praesidium, metu amittendae libertatis implorarent, neque enim barbaris conspirarent.

(3) Lege Zosimum III. 33. Neque solam Thraciam sed Thessaliam quoque, Epirum, et Achaïam eo tempore praedatos esse Gothos tradit Iornandes cap. XXVII.

(4) Quae sequitur tragoedi historia quia sit eadem atque illa quam narrat Lucianus (quomodo hist. scrib.) apud Abderitas accidisse, dubitari non potest. Nam et ibi acta est Euripidis Andromeda, et idem morbus accidit, et cetera satis conspirant. Sed illud maximum discidium est, quod Lucianus rem ponit in Lysimachi regnantis temporibus, Eunapius sub Nerone. Equidem Luciani antiquum codicem vaticanum consului, ut varietatem lectionis, siqua esset, nancisceretur; sed plane codex cum editis libris consonat, itaque hanc controversiam in medio relinquo.

- τιμίαν (1) ἑκπεσύντα τῷ Ἑρμῆϊ, εἴτα | πλανᾷσθαι δέξαν αὐτῷ, καὶ τὸ τῷ φωνῆς
 πλεονέκτημα πρὸς ἀνθρώπους | ἡμιβαρβάρους ἐπιδεικνύναι, καὶ παρελθεῖν εἰς ταί-
 4. την μεγάλην πέλιν | καὶ πολυάνθρωπον, συταγῆραι τε αὐτῷ εἰς θίαζον· καὶ
 συνελθόντων, | τῷ μὲν πρώτην ἡμέραν σφαλῆναι τῷ ἐπιδείξει· οὐδὲ γὰρ τῷ |
 ὅψιν ἐπεμείναντας ὅτῳ θιατῶν, ἅτε ἄρτι καὶ πρῶτον ἰωρακότας, | φεύγειν θλι-
 8. βομίνους ὥς· ἀλλήλοισι καὶ πατρὶσιν· ὥς ἡ ὁ τραγωδὸς ἰδίᾳ ὅτῳ πρώτους
 αὐτῷ ἀπολαβὼν, τὴν τε τῷ προσωπίᾳ φύσιν ἐδείκνυ καὶ ὅτῳ ἐκρίβαντας, ἐφ'
 ὧν τὸ μέγεθος εἰς ὕψος ὡρατύνεται, καὶ συνέπειθιν οὕτως ἀνασχίδω καὶ τλῆ-
 12. ναι τῷ | ὅψιν· τότε παρελθὼν εἰς ἀνθρώπους καὶ ὡς μέλις ὑφισταμένους τῷ | θίαν,
 τὸ μὲν πρῶτον ἐπιπικῶς καὶ μετρίως τῷ φωνῆς αὐτῷ δέγειν καὶ τῷ μέλις, Εὐρι-
 πίδου δὲ τῷ Ἀνδρομέδαν (2) ὑπεκρίντο· προῖων | ἡ σφοδρότερον ἤχησε, καὶ ὑφ-
 κιν αὐθις· εἴτα ἐπήγαγεν ἁρμονίαν σύντονον· εἰς ταύτην ἡ πάλιν εἰς τῷ γλυ-
 16. κίαν ὡρατύνει· | ὥρα ἡ ἦν θίρες, ὁ τι περ ἀκραιβάτατον, καὶ τὸ θίατρον
 κατῆλθε· καὶ τραγωδὸς ἀναπαυσαμένης ἤξις σφᾶς φοιτᾶν ἐπὶ τῷ ἀκρόασι·
 ὥς· λήγυσαν καὶ ἀποψυχούσαν ἡμέραν· οἱ δὲ πρὸς τῷ ποδῶν | πισύντες καὶ
 20. κυλινδούμενοι πάσας ἀφίσταν φωνῆς μήποτε αἰσῶν | ἀποστῆσαι τοιαύτης μα-
 καρίτης καὶ ἡδονῆς· ἐνταῦθα ὁ τραγωδὸς ἄρτις ἑαυτῷ ἐπὶ τῷ σκηνῇ, καὶ τὸ
 πάθος καὶ τοι γὰρ τὸ | πλεῖστα ὡρατύντο τῷ τραγωδίας πρὸς ἀνθρώπους ἀξυ-
 ρίτης, ὅγκος | τε καὶ βαρύτης λέξεων, καὶ τὸ ὥς· ταῦτα εἶδος, καὶ ἡ τῷ μέλις

sum, quum ei peregrinari libuisset, suaeque artis praestantiam semibarbaris hominibus ostentare, venisse in hanc (*Abderam scilicet*) magnam atque incolis affluentissimam civitatem, quos in theatrum mox invitavit. Qui quum convenissent, prima quidem die nihil agere potuit: neque enim aspectum sustinebant spectatores, qui vix eo primum viso, confestim ilico atque invicem proculcantes fugiebant. Sed quum deinde tragoedus principibus eorum seorsim appellatis declaravisset et personae naturam et pulpita, quibus actoris proceritas exaggeratur, atque illis persuasisset ut spectaculo adessent illudque perferrent; tum in scenam publice egressus, principio quidem leniter ac moderate gustum suae vocis cantusque praebuit, atque Euripidis Andromedam egit: mox augescens, vehementius insonuit, vocemque statim submitit: deinde intulit vehementem harmoniam, quam rursus in suavem flexit. Erat autem hora diei ferventissima, et theatrum hominibus constipatum: quare actor spectatores rogabat ut interquiescerent, atque ad audiendum refrigerata iam et desinente die redirent. Illi vero pedibus eius advoluti infinis precibus eum rogabant ne se tali beatitudine ac voluptate destitueret. Tunc se in scenam tragoedus proripiens; etsi rei pathos magnam partem peribat apud homines graeci sermonis ignaros; etsi incassum erat sublimi-

(1) Nemo hoc mirabitur, qui apud Dionis excerpta nostra p. 215. et multo magis apud Lucianum de isthmo Isid. Nemois canendi insaniam legerit; ita ut cum ipso Apolline musicae gloria certaverit; et tragoedum epirotam aemulatione percutus in Isthmis,

ut ait Lucianus, occidendum puldice curaverit.

(2) Euripidis Andromedam praecipuo Graecorum studio fuisse celebratam vel ex eo colligo quod Euphorion quoque apud Aristophanem Ran. v. 55. ait se hanc ipsam Euripidis fabulam legere.

χάρις , | τό τε τ' ἡθῶν ἐναργίς ὀξύτατόν τε καὶ ἐπιφορώτατον εἰς ἀκοῆς κί- 24.
 ησίν , καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ γινώσκειναι τ' ὑπόθεσιν , ἀλλ' ὅμως τούτων ἀπάν-
 των γεγυμνωσμένος εἰς τοσόνδε τῇ τε εὐφωνίᾳ καὶ | τῷ μέλει μόνῳ κατεκράτη-
 σεν ὥστε οἱ μὲν ἀνεχώρουν προσκυνοῦντες ὡς θεὸν , καὶ τὰ ἐξαιρέτα τ' ὦρα 28.
 σφίσιν αὐτοῖς δῶρα ἐκέμιζον , καὶ τ' πλοῦτον ὁ τραγωδὸς ἐβαρύνετο . μὲν ἢ τ'
 ἰβδόμην τ' ἐπιδείξειας ἡμίραν , νόσημα κατίσκηψεν εἰς τ' πῶλιν , καὶ πάντες οὐ
 P. 128. τὰς λέξεις σαφῶς ἀλλὰ τὸ γένος , ὡς ἑκάστος εἶχε , δυνάμει καὶ || φύσει ἐκ- 32.
 βοῶντες , καὶ δαρρῳίας ἀκράτης , ἅμα ἐπιπαισούσης , ἐν | τοῖς σενώποις πα-
 ρεθίντες ἔκειντο , κακῶς ὑπὸ τ' Ἀνδρομίδας | ἐπιτριβόμενοι . καὶ ἐχηρώθη τε
 ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἡ πόλις , ὥστε | ἐκ τῷ προσοίκων ἐποικισθῆναι (1) .
 Ἄλλ' ἐπ' ἐκείνων μὲν εὐφωνίαν τε | ἦν αἰτιάσασθαι καὶ αἴρος ὑπερβάλλου- 4.
 σαν θειρότητα , ἢ τὸ μέλος | δ/α' τ' ἀκοῆς , ἐπὶ τὰ κύρια τῷ ψυχικῶν
 ὀργάνων συνέτηξε καὶ | δέικαυσιν (2) . ἐπὶ δὲ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀνθρώπων αἱ μὲν
 αἰτίαι τοῦ πάθους | εὐθιῶρητοι (3) . ὦρε' τὰ ἴντιρα γὰρ ἦσαν ἀπάσαι καὶ ὑπὸ

tas pondusque verborum, et modus his idoneus, et metri gratia, et moris
 evidentia quae vehementissime ac promptissime percellere auditum solet: quan-
 quam denique nec argumenti cognitio erat; nihilominus actor his omnibus de-
 stitutus, tantum valuit suavitate vocis solaque harmonia, ut spectatores ad
 eum adcurrerent instarque numinis adorarent, et sua quaeque pretiosa con-
 ferrent, ita ut re bona tragoedia obrueretur. Post septimum autem ab actio-
 ne diem, morbus urbem corripuit; quo stimulante omnes inclamabant non ipsa
 quidem distincte tragoediae verba, sed eorum speciem quandam pro sua
 quisque facultate ac natura: et simul diarrhoea vehementi labefactati, iacebant
 in viis exanimis, male admodum ab Andromeda afflicti. Atque adeo viris
 feminisque viduata urbs fuit, ut eam finitimi frequentare debuerint. Age
 vero illis barbaris causam morbi fuisse harmoniam reputare licet; nec non
 aeris calorem immodicum, vel ipsum cantum, qui in animae facultates
 infusus dissolvit illas atque perussit. In nostrae vero aetatis hominibus cau-
 sas passionis facile agnoscas: etenim cunctae in ventre fuerunt atque in iis quae
 sub ventre sunt. Quod autem nonnulli quoque e numero non insipientium in

(1) Credibilia narrat Lucianus. Dum ait Ab-
 deritas illo quidem morbo tota aestate laboravisse;
 verumtamen superveniente hieme refrigeratos con-
 valuisse.

(2) Loquitur medicorum ritu Eunapius, qui
 reapse eam attem calluit, ut ipse in extrema Chry-
 santhii vita declarat; summaque necessitudine cum
 Oribasio archiatro devinctus fuit.

(3) Lucianus quidem casum abderiticum ad ir-
 ridendos historicos salse traducit, qui ad bellum .L-
 Veri particum certatim scribendum confluerant,
 nullo laudabili successu. Verumtamen Eunapius quam
 potissime suorum temporum rem irrideat, non satis
 divino: utrum scilicet christianae religionis propa-
 gationi scelestae oblatret: an Ulphilam Gothorum

episcopum sannis tradueat, qui ad Valentem pro gente
 sua legatus venit; quae narratio paulo altius pro
 more interdum historico repetita esset: an potius
 aliud quilibet sub Theodosio gestum carpat. Ul-
 philae legationem, magnamque apud imperatorem
 romanum gratiam accurate scribit Philostorgius in
 eclogis photianis lib. II. 5, in eo tamen manifeste
 errans quod pro Valente scribit Constantium; qui
 nominis error a Theodoretō hist. IV. 37, et ab
 universa temporum ratione conarguitur. Sed enim de Ul-
 phila et de Selina quoque, qui Ulphilae a commentariis
 fuit et mox in episcopatu successor, paulo diligentius
 me scripsisse commemini in praefatione ad specimen
 biblicarum Ulphilae partium ineditarum, quas in
 mediolanensibus codicibus reperi coepique edere:

8. γαστέρα · | τὸ δὲ καὶ τινὰς τῶν οὐκ ἀνοήτων πρὸς τοῦτο ὠλισθηκέναι (1), οὐκ εἰς | φυσικὴν ἂν τις εἰκέντως ἀλλ' εἰς Θεοτέραν ἀνένεγκοι κίνησιν, | πομπη-
τεῖσθαι σαφῶς τὸ ἀνθρώπινον.

- XXX. Φυλαὶ μὲν γὰρ τῇ πολέμῳ τὴν ἀρχὴν διεβεβήκεσαν ἄπειροι, καὶ πλείους
12. ἐπιδιδύβαινον | οὐδένος κωλύοντες · ἀλλ' ἐν τοσούτοις κακοῖς κέρδους αὐτοῖς ἐδύ-
κει γνήσιον τὸ δωροδοκεῖσθαι ὥσθ' ἢ τῇ πολέμῳ (2)· εἶχε δὲ ἑκάστη φυλὴ
ἰερά τε οἴκοθεν τὰ πάτρια συνεφελκομένη (3), καὶ ἰερείας τεύτων, καὶ ἰερείας (4)· ἀλ-
16. λὰ στεγανὴ τις ἦν λίαν καὶ ἀδαμάντινος ἢ ὥσθ' ἢ ταῦτα σιωπῇ, καὶ τῶν ἀπερ-
ρήτων ἰχευυθία (5)· ἢ δὲ εἰς τὸ φανερόν προσποιήσεις καὶ πλάσις, εἰς τὴν τῶν
πολεμίων ἀπάτην διηστύμην· | καὶ τινὰς ὡς ἐπισκόπους αὐτῶν (6) εἰς τὸ θαυμαζό-
20. μινον ὄχημα κατασολήσαντες | καὶ ὥσθ' ἢ ἄλλως αὐτοῖς τὴν ἀλώ-

cum casum prolapsi fuerint, id non tam naturali quam divinae nescio cui commotioni meritotribuendum est: quia scilicet furis poenalibus agitatur aliquando humana conditio.

30. * Innumerae hostium turmae principio flumen transarunt; pluresque adhuc transissent, prohibente nemine: verum in tantis malis praeclarum nostris videbatur lucrum, dum se donis ab hoste corrumpi paterentur. Singulae vero barbarorum tribus sacra patria secum vehabant cum horum ex utroque sexu ministris. Sed enim altum atque adamantinum de his erat silentium, et mysteriorum taciturnitas: quidquid vero extrinsecus per simulamentum speciemque fiebat, id omne ad decipiendos hostes compositum elaboratumque erat: seque christianos cuncti dicebant; et quosdam suos veluti episcopos miro carpeno pon-

quam laudabilem editionem et tunc commode adiuvit. et deinde naviter cum ingenti sua gloria iustoque doctorum hominum plausu prosequetur vir patricius mediolanensis, eximia doctrina instructus, Carolus Octavius Castillionneus.

(1) Scilicet ipse Eunapii magister Proaeresius, quem discipulus summis laudibus effert, christianus erat.

(2) Infinitam Gothorum multitudinem sub Valente in romanum imperium transmissa Istro receptam scribit quoque Ammianus XXXI. 4; 377; qui praeterea cum Zosimo III. 20. romanam quoque avaritiam multiformem in eo transitu culpat. Sed omnino hoc loco agitur potius de barbaris illis, quorum ingentem numerum ad se accedere passus est Theodosius (Zosim. III. 30. 33;) vel de Prothungis item Istrum sub eodem imp. non sine munerum corruptela transeuntibus, ut late scribit idem Zosimus III. 38. 39.

(3) Hieronymus ep. CVII. 2: *Gethorum rutilus et flavus exercitus ecclesiarum circumfert tentoria; et ideo fortasse contra nos aequa pugnant acie, quia pari religione confidunt.*

(4) Intellige diaconissas in veteri christiana ecclesia nusquam non ordinari solitas. Immo vero intelligere etiam licet sacras virgines moniales; quod

institutum apud Gothos christianos extitisse, satis docet gothici calendarii fragmentum in praedicto specimenemediolanensi editum, ubi XIV. kal. augusti legitur venerabilium XL monialium commemoratio, quae Berocae martyrium fecerunt.

(5) Haec pertinere videntur ad arcana apud Christianos doctrinam, de qua re ecclesiastici historici satis disseruerunt. Sane de eucharistiae praecipue et de baptismi sacramento apud incredulos aut indoctos reticabant Christiani, ne res sanctissimas ludibrio exponerent. Ceteroquin miror Eunapium qui Christianorum arcana vituperare videtur: nonne enim ipse Eunapius in Maximi vita (ed. Boissonad. p. 52) ait se eleusinis sacris fuisse initiatum, eorumque arcana religiose a se conservari? Verumtamen nos quatenam fuerint Christianorum arcana iam pandere non pudebit; at illa eleusinia quam propudiosa vereque silentio designa, satis cognoscimus vel ex Eunapii adiecta Zosimo III. 3. qui ait Valentinianum seniore vix inito imperio ea celebrari prohibuisse. Leges etiam Nazianzeni orationem in sancta lumina.

(6) Scilicet iampridem christiani Gothi erant, episcoposque suae gentis habebant. Nam Theophilus Gothorum metropolitanus nicenae synodo interfuit atque subscripsit.

πικρὰ ἐπιχέαντες, | εἰς τὸ μέσον περὶέσαν· πανταχοῦ τὸ ἀφύλακτον, δὲ
τῷ κατατρονιζομένων ὄρκων παρ' ἐκείνοις, ὧσα' δὲ τοῖς βασιλεῦσι σφέδρα
φυλαττομένων (1), ὑποτροχόντες & κατασκευάζοντες.

24.

XXVI. Ἦν δὲ καὶ τῷ καλυμένων μοναχῶν παρ' αὐτοῖς γένος (2), καὶ μέμπτον
τῷ ὧσα' | τοῖς πολεμίοις ἐπιτεταδευμένων, οὐδὲν ἐχούσης ὃ μιμήσεως πραγμα-
τῶδες καὶ δύσκολον, ἀλλὰ ἐξήρει φαῖα ἱμάτια σύρατι χιτῶνια, ποικίλους
τε εἶναι καὶ πιστεύειν (3). καὶ ἦτο ὅξινος συνείδεν | εἰ βάρβαροι τὸ θαυμαζέμι-
νον ὧσα' Ῥωμαίοις ἐς ὧσαγωγὴν | ἐπιτεταδύσαντες· ἐπεὶ τὰ γε ἄλλα μὲν
βαδύτητος καὶ σκιῶς ὅτι μάλιστα σιγαιοτάτης τῷ ἀπορρήτων τὰ ὧσα' ἱερὰ

paliter tectos et circumclusos, multamque iis imposturam circumponentes, in medium producebant. Sic latenter videlicet dabant operam ut omnia intuta forent, propter sacramenta apud illas quidem contempta, apud imperatores autem nostros religiose servata.

31. Erat praeterea apud ipsos genus illud hominum quos monachos dicimus, ad illorum imitationem subornatum qui in adversa parte versabantur: quippe imitatio nihil habet operosum aut difficile; sed nigris tunicis humum vertere sufficit, improbosque esse et existimari. Atque hoc barbari probe scientes in admiratione apud Romanos esse, decipiendi causa facitabant. Ceteroquin sacra sua praeclare incorrupteque firmissimoque silentio tecta apud se custo-

(1) Gothos transmisso Istro, statim violatise columbae pacis praestitum sacramentum ait Zosimus III. 20. De barbarorum perfuro animo et opere disertius loquuntur idem Zosimus III. 56; verum is historiae tractus ad tempora post Gratiani immo et Maximi necesse pertinet. Porro sanctissimam apud veteres Christianos fuisse sacramenti fidem adfirmat Suidas voc. ἐκτεκρίσθαι. Et sane Gothi illi qui fidem Valenti praestitam fregissent, ariani erant, non catholici; namque hi postremi, a gentilibus licet suis sollicitati, neque praedam attingere neque fidem salubre voluerunt; cruenta quoque martyria et exilia in montes ibi passi; uti narrat Isidorus in chronica CCCCXVI: quod insigne documentum est catholicae fidelitatis, dum interim variarum sectarum homines neque fidem saepe humanam neque divinam servant. Brevile excerpta nostra p. 5.

(2) Gothus philosophatur, inquit, Hieronymus ep. LX. 4, quo vocabulo apud ecclesiasticos scriptores saepe denotari vitam monasticam compertum est. Ego vero, quidquid alii opinati sint, Soniam quoque et Fretelam gothos, ad quos extat celebris Hieronymi epistula CVI, non tam episcopos quam monachos fuisse autumo: inter quos praecipuum exarserat sacrorum librorum studium post gothicam interpretationem. Itaque commentationes quoque seu homiliae a sacra ludia gothico sermone scriptae partim in mediolanensi codice partim deinde in romano mihi deprehensae sunt. Quod autem praedicto loco Hiero-

nymus barbaram appellat Getarum linguam, peregrinam scilicet intelligis, non eandem aut eiuarum. Illa enim lingua satis est laudabilis, quod cuique studioso patebit. Quare etiam Cassiodorus var. XI. 1. de Amalasuntha aiebat: *nativi sermonis libertate gloriatur*. Et quidem in Italia Romani eadem studuerunt, teste apud Cassiodorium At. 2. Larico var. VIII. 21: *pueri stirpis romanae nostra lingua loquuntur; eximie indicantes exhibere se nobis futuram fidem, quorum iam videntur affectasse sermonem*. Porro, ut vidimus, Gothos Getarum nomine appellat Hieronymus; (quamquam hodierni historici populos hos valde distinguunt.) Ovidius autem de Ponto III. 13. getico sermone se poema scripsisse adfirmat.

(3) En illa monachorum vituperatio, quam se in generali historia scripsisse ait Eunapius in vita Aedesii circa finem: *καὶ περὶ τούτων πρὸς οὐκ ὀλίγους ἐκκλησιαστικὰς τὰς ἱστορίας παραρηκάντων λόγων*. Legis praedictum Eunapii locum (itemque vitam Maximi circa medium) in quo venenata prorsus lingua impiaque bile monachis maledicti cuius malivolentiae socium habuit, ut scripta edita demonstrant, Libanium rhetorem, qui aliter erat rabidus ethicus, et tam Iuliani admirator quam religiosorum Christi famulorum summus occis. Monachorum vituperatoribus accedit Zosimus V. 23, servus alioquin Eunapii imitator.

32. ἤνεκός τε καὶ ἀδύλως φυλάττοντες · οὕτω ἢ ἔχόντων τούτων, ἔμως || ἐς τοσ· P. 319.
αὐτὴν ἄνοιαν ἐξεπτώκισαν, ὥστε συμπεσεῖσθαι σαφῶς καὶ ἡμέλῃως εἶδ' ὁ-
κοῦντας τοῦν ἔχειν, ὅτι χριστιανοί τε εἰσὶ καὶ πάσαις | ταῖς τελευταῖς ἀίεσ-
χον (a).

XXXII. Ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ βασιλείῳ ἐς τὸ | ἥδη συνίπτεσιν ἅπαντα καὶ
4. ᾤκεινέχθη κατὰ τινὰ βίαν ἀσπράττητον | ἑ ἀνάγκην ἀνυπόστατον καὶ θεήλατον,
ὡς καὶ τὸ τῷ ὄντων γένος, μὴ | ὅτι τῷ ἔσπων ἀλλὰ καὶ τῷ ἐλιφάντων γῆρισθαι τι-
μιώτερον.

Ὁ μὲν | οὖν μακεδὼν Φίλιππος καταζευγνῦναι μέλλων ᾤκει' ἐσπεί-
8. ραν ἥδη, | εἴτα πυθόμενος ὡς οὐ δύνατ', εἰπόντων τῷ κωλύόντων χιλὸν |
οὐχ ὑπάρχειν ἱκανὸν τοῖς ὑποζυγίοις, ἀνίστατο τοῦτ' εἰπὼν ὡς | οὐδὲν βασι-
λέως ἀτυχέσειον, δε καὶ πρὸς τῷ ἥμ' ὄντων καιρὸν ζῆν ἀναγκάζεται (1).

XXXIII. Ὁ ἢ καθ' ἡμᾶς χρόνος ἐκινδύνευσεν ὅλως (b) ἐπὶ τοῖς ἔλοις |
12. σαλεύειν (2). τῷ βασιλείῳ Γρατιανοῦ τὰ μὲν καθέκαστον καὶ οἷός τις | ἦν οὔτε
δυνατὸν ἦν ᾤκειργάζεσθαι · τὰ γὰρ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐπικρύπτεται, καὶ μά-
λα στεγανῶς, οὔτε πολυπραγμοῦσι συμμαθεῖν · τὰ γὰρ ἐπαγγελιδόμυρα παρ'
ἐκάστῳ, πολλὰς καὶ πολυμέρους τὰς διαφορὰς ἔχοντα, μόνην τῇ ἀλήθειαν ὥσπερ
16. τινὰ θησαυρὸν ἀπέρρηκτον | οὐ διεγύμνε καὶ ἀπικάλυπτεν : ὥσπερ οὖν τοῖς

diebant. Quae quum ita se haberent, nihilominus nostri in tantum dementiae vene-
runt, ut cordati quoque homines manifeste et indubitate in eandem sententiam
conspiraverint; quod illi scilicet christiani essent, atque omnibus mysteriis
imbuti.

32. Theodosio imperante adeo res omnes nescio qua insuperabili vi summaque
et divina necessitate circumferebantur, ut asinorum quoque genus elephantis ue-
dum equis pretiosius esset.

Et macedo quidem Philippus sub vesperam currum iuncturus, quum id
fieri non posse audisset, quia pabulum, ut aiebant dehortantes, iumentis ido-
neum non aderat; rex nihilominus currum iunxit, atque nihil esse rege infe-
licius, qui iumentorum quoque commoditatibus vitam suam conformare de-
beret.

33. Nostra vero actas de rerum summa periclitata est. Nam caesar Grati-
anus cuiusmodi in singulis rebus esset, scrutari altius nemo poterat. Etenim
quae intra regia septa sunt, ea celantur studiosissime, neque in notitiam cu-
riosorum veniunt. Rumores autem quos singillatim homines serunt, ii quum va-
rie multumque inter se differant, simplicem veritatem ceu thesaurum quandam ar-
canum neque nudant neque revelant. Sicuti vero accidit cum aliquis iocum
pingit propositumque archetypum exprimere studet, ut faciei similitudinem par-

(a) Cod. ἀνέχον. (b) Ita videtur habere codex.

(1) Philippi hoc dictum paucioribus verbis re-
citatur etiam Plutarchus in apophtheg. ed. Reiske T.
VL p. 678. Retulit autem narrationem hanc Eunapius,
ob ea quae nuper dixerat de raritate asinorum;
in qua narratione quaedam satyra lateat, nescio.

(2) Sic loquitur de hoc tempore Hieronymus
prael. ad chron. lib. Reliquum tempus Gratiani et
Theodosii latioris historiae stilo reservavi; quoni-
am debacchantibus adhuc in terra nostra barbaris,
incerta sunt omnia.

γράφει τὰς εἰκόνας | καὶ τὸ δοθὲν παράδειγμα χαρακτηρίζουσιν, ἐπιτείνει δὲ
 ὡς· πρὸς ὧν ὁμοιότητα μικρὰ τινα τῶν ὑποκειμένων συμβύλων καὶ ἢ ῥυτίς
 ἐπὶ τῷ μετώπῳ διακαραγμένη, ἢ τις ἰονθος ὠδρατέλλων | ὠδρα' τὸ γε- 20.
 ιῖον, ἢ τοιοῦτο τι μικρὸν καὶ παρημελημένον ἤν καὶ τῷ | ὄφιν, ὃ παροφθὲν
 μὲν εὖχ' ὑπογράφει τὸ εἶδος, ἀκριβοῦθ' ἢ μόνον | αἰτίον δὲ ὁμοιότητες γίνε-
 ται· οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῷ βασιλέως συλλαμβάνειν οἷος τις ἦν, ἴος τε
 ἦν καὶ ἐν ἑξῆσι βασιλικῇ | φαίς ἐκ παιδός, καὶ μὴ μεμαθηκὸς οἷον τὸ ἀρ- 24.
 χιν καὶ οἷον τὸ | ἀρχόμενον· ἥτο γὰρ μάλιστα διαφαίνει τὸ δὲ φύσεως μέγεθος
 ὅτ' ἂν | τῷ προτεθεῖσαν ἀγωγὴν καὶ συνήθειαν ἢ φύσις ἐπὶ τὸ κρεῖττον
 ἔχουσα | καὶ βιάσθαι· ἔχει δὲ μαθὲν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὠδρατειμάτων
 εἰς | ἃ συνωμολόγηται ἅπαντες καὶ ἀντίλεγειν εὐδὲ εἰς ἧδ' ἴσχειν συνειδυμένων 28.
 καὶ τὸ κοινὸν φλάναρον ἡσκηκότων (1).

XXXIII. Ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίῳ, | τῷ Μαξίμῳ σασιαντῷ καὶ βαρβάρῳ καὶ Ῥω-
 μαίων ἐκτραπέσαντων, φήμη κατέτυχεν ὅτι βαρβάρως ὡς οἱ Ῥωμαῖοι γρατὶ ὅτι || 32.
 P. 320. πλεῖστον συλλέγῃ· καὶ συλλογισάμενοι τὸ δεινὸν οἱ βάρεαροι ἐπὶ τὸ | συνῆες
 ἀνέδραμον σόφισμα, καὶ κατέδυσαν ἐπὶ τὰς μακεδονικὰς λίμνας (2)· | καὶ συμ-
 φανὲς γε ἅπανσι κατίση ὡς ἢ Ῥωμαίων βασιλεία ἔφυγεν μὲν ἀρλουμένη, πό-
 λεμον δὲ αἰρεμένη, οὐδὲν ἀφίησι δὲ γῆς ἀνήκοον καὶ | ἀδούλωτον· ἀλλὰ δει- 4.

vae quaedam res obiectae conficiant, nempe vel insignis in fronte ruga, vel prominens in barba pilus, vel aliud eiusmodi quod ceteroquin in facie negli- gi solet; id inquam si praetermittatur, imago non sit iconica; sin accurate observetur, vel id solum faciei similitudinem effectam dabit: sic etiam quodnam principis huius ingenium fuerit coniecturis adsequi opus erit; qui sane et iuvenis, et in regia dignitate a pueritia educatus fuit, neque regnandi artem neque obediendi noverat. Id enim vel maxime naturae praestantiam declarare so- let, siquis nimirum e consueto communique more in melius quiddam vi sua progreditur. Rem porro e subiectis exemplis cognoscere licebit, quae cuncti fa- tebantur, nemine contradicente; nemine, inquam vel ex iis qui publice nu- gandi morem prae se ferebant.

34. Theodosio imperante, quum Maximus rebellaret, et praeterea barbari Ro- manos bello adpeterent, fama inter barbaros didita est, quod reapse Romani in- gentes copias contraherent. Quare periculum reputantes barbari ad consuetum sibi strategema confugerunt, in paludibus nempe macedonicis semet abdiderunt. Prorsus autem cunctis innotuit, romanum imperium, si deliciis repudiatis bel- lum meditetur, nullam terrarum partem indomitam ac liberam relicturum.

(1) Non exstant in vaticanis excerptis exempla illa quae ex actis Gratiani Eunapius selegerat. Et sane vix dubito quin omnia ad huius principis vituperationem Eunapius contulerit, qui nemini christiano principi parcere solet. Sed quidquid iste malodici effutiverit, id etiamsi aliquando in lucem veniat, stabit nihilominus inelyta Gratiani fama tot veterum auctorum testimoniis confirmata, quos inter eminent a. Ambrosius, Ausonius, Themistius, Am-

mianns, et Symmachus a me editus.

(2) Latius haec scribit Zosimus III. 45 — 48, apud quem totum illud in paludibus barbaricum bellum et excidium non insuaviter legitur. Iam et quae sequi- tur romanae luxuriae nullitiaeque vituperatio, ea scilicet respicit Theodosii aulam, quae in praedicto Zosi- mi tractu non mediocriter capulat. Nunc vero cognosci- mus Zosimum, ut alia, ita hanc accusationem ex Eu- napii derivavisse.

- ἰὸν γε τι χρεῖμα ἔ' ἤρ' ἀνθρώπων φύσει· ὁ θεὸς ἐγκατέμιξεν; ὥσπερ τοῖς ὄσakois (a) ἔ' ἐπικίνδυνον χολήν, καὶ τοῖς ῥόδοις | ἀκάνθας· εὖτω ἔ' ἐξυσίαις
8. συγκατασπείρας ἔ' ἡδονὴν καὶ ῥα|θυμίαν, δι' ἣν πάντα ἐξὸν εἰς μίαν μεταστῆσαι πολιτείαν καὶ συναρμό|σαι τὸ ἀνθρώπινον, αἱ βασιλείαι τὸ θνητὸ σκοποῦσαι πρὸς τὸ κῆρ' | καταφέρονται, τὸ δ' ὁξὺς ἀθάνατον οὐκ ἐξιτάξουσιν καὶ παρεκλέγουσιν.
12. XXXV. Ὅτι ὁλισθαρόν ὥς ἴοικε καὶ σφαλερώτερον ἄνθρωπος πρὸς τιμὴν ἢ συμφορὰν· θεραπεύσαντες γὰρ ἔ' Τατιανὸν οἱ ᾤοντο ἔ' βασιλί|α Θεοδόσιον, τιμὰς τε ὑπερφυῖς ἔκ' ἔ' βασιλείας καὶ μεταγνώσεις | ἐπὶ τοῖς γειχνημένοις ἐσπένδους ποιητάμενοι, καὶ ᾤοντο ἔ' μελλόν|των οὐρανομήκεις ἐλπίδας ὑποσείραντες,
16. ἔ' τον παρίπαισαν ἀγαγῖν | ἔ' υἱὸν αὐτῷ Πρόκλον τοῦνομα· ὃν εἰς τὸ δεσμωτήριον συνέκλεισαν | καὶ ἔ' Τατιανὸν ἐπὶ Λυκίας ἀπέπεμψαν ἔ' παῖδες χερῶσαντες (1). |
- * Συμπόσιον δὲ προτιθέντος αὐτοῖς ᾤοντο ἔ' βασιλείας ἀδρότερον | καὶ πολυτελεσίον, ἔ' παροιμίαν ἀπέδειξαν ἀληθινήν λέγουσαν, | οἶτος καὶ ἀλήθεια ἔ' Διονύσου· διὸ καὶ ἔ' θεὸν εἰκότως Λυαῖον καλοῦσι | ὥς οὐ μόνον δαλύνοντα τὰς λύπας, ἀλλὰ καὶ τὸ στεγανὸν ἔ' ἀπορρήτων | δαχύνοντα καὶ δακαλύπτοντα· καὶ τότε ῥήξαντος αὐτοῖς | ᾤοντο πότον ἔ' βελὴν, δαλύνεται τὸ συμπόσιον ἀτάκτως (2).

Sed enim grave quoddam humanae naturae Deus commiscuit infortunium; nam veluti cancris periculosam bilem, rosis spinas, ita in potestatibus voluptatem desidiamque ingeneravit. Quare quum fieri posset ut universum hominum genus ad unum corpus reipublicae revocaretur; imperia interim caducae rei studiosa, voluptatem consecretantur; neque id exquirunt quod immortale est, neque praecoptant.

35. Videtur homo facilius honore subverti ac decipi quam calamitate. Ecce enim Theodosii imperatoris administri dum Tatiano aulicos sine modo honores et praeteriti temporis oblivionem spondent, atque infinitas in futurum spes ostendunt, persuaserunt illi ut filium Proculum adduceret: quo protinus in carcerem coniecto, Tatianum in Lyciam filio orbatum relegaverunt.

* Quumque illis aliquando ab imperatore largius ac sumptuosius convivium fuisset exhibitum, verax patuit proverbium illud, Bacchi vinum et veritas. Quare et hoc numen congruenter Liberum appellant, quia non solum macroribus liberat, verum etiam mentis arcana dissolvit et aperit. Quare et illorum quum inter pocula consilia revelasset, convivium turbulenter dissolutum est.

(a) Ita cod.; quod ne mandum putemus pro ἐνταῖς, videt Eusebii doctrina ad Illud. lib. II. ed. rom. p. 218, τὰς ἐνταῖδας, καὶ ἀνταῖδας φασὶν· καὶ ἐνταῖς, ἀνταῖς. Vocabulum Ciceronius retulit in eum Iulianum tamquam in requirere aene, ut architron, pronuntiatum; sed ea Eusebius sic iam aetate sua retinebat.

(1) Tatiani Proculique filii fata perspicue diligenterque narrantur a Zosimo III. 52, qui sine dubio in excerpto vaticano. Fuit autem universae tractationis celeberrimus ille Rufinus moderator. Eusebium excipit multo latius, quam nunc legimus (2) Sermo est de barbarorum optimatum ac

XXXVI. Ὅτι οἱ παῖδες Θεοδοσίου ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτῷ ἔστησαν, εἰ δὲ τὸ | 24.
ἀληθέστερον ὅπῃ ἔστι σκοπὸς ἱστορίας προσιδέσθαι δεῖ τοῖς γεγραμμένοις, | τὸ
μὲν ὄνομα ἦν τῷ βασιλείῳ, τὸ δὲ ἔργον τῷ μὲν κ' τ' ἰώαν | Ῥεφίην, τὰ 28.
δὲ ἱστορία Στελίκωνος εἰς ἀπάσαν ἐξυσίαν (1). οὕτω γοῦν | οἱ μὲν βασιλεῖς ἐπε-
τάττοντο ὥσθ' ἢ ὑπὸ πρῶτον τὰς ἀρχάς· οἱ | δὲ ἐπιτροπεύοντες αἰὲν πρὸς
ἀλλήλους ἐπολέμουν ὥσπερ βασιλεύοντες, | φανερώς μὲν οὐκ ἐναντίας χεῖρας καὶ
ὅπλα ἀράμενοι, κρύφα δὲ | ἀπάτης καὶ δόλου μηδὲν ὑπολείποντες· ὅθεν γὰρ
μαλακίαν καὶ ἀτθίνειαν ψυχῆς, τὸ διέρπον καὶ ὑποῦλον τῷ μηχανημάτων 32.
αὐτοῖς ὡς ἀνδρείον || (2). . .

Desiderantur
paginae
duae.

* * *

P. 79. XXXVII. . . ρασε καθάπερ ἐξ οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν διενιχθεῖν, καὶ κ' ττον |
εἰς ἀνθρώπινα· ὁ μὲν οὖν Βάργος τὴν ἀρχὴν πιστευθεὶς ὥσθ' | τὴν εὐνούχῃ ἐξήκει
μάλα παῖδρες καὶ γένηθ' ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ὡς ἂν | ἀρχὰς ὑποσθησόμενος ἑαυ- 4.
τῷ τινὰς πάλιν, καὶ μὲν πολλῶν καὶ διεφθαρμένων στρατιωτῶν πρὸς τὸ πολε-

36. Liberi Theodosii imperium patrium obtinebant. Verumtamen si veritas, quod est praecipuum historiae propositum, dicenda est; illi quidem nomine tenus reges erant, reapse autem in oriente Rufinus, in occidente Stelicho, summam rerum potestatem habebant. Sic ergo imperatores quidem a curatoribus suis regebantur; ipsi vero curatores perpetuum inter se, regum instar, bellum gerebant; non ita equidem ut publice manus et arma invicem inferrent, clam tamen nulli fraudi doloque parcebant. Propter suum enim corruptum ignavumque animum quidquid erat subdoli fallacisque artificii, pro virili facinore habebant . . .

* * *

37. . . . tamquam caelo in terram adeoque inter homines demissum. Bargas itaque ab eunucho promotus, magno gestiens gaudio dignitatem occupavit; quippe qui et alia sibi rursus munera animo suo despondebat; coepitque non sine multo corruptorum militum numero benefactores suos oppugnare. Nam qui crescen-

ducum qui imperatoriae mensae adhibebantur altercatione; quorum pars, ut scribit Zosimus III. 56, servandam Theodosio fidem in bello, quod parabatur adversus Eugenium, pars deserendam censebant. Rem vero Theodosius in ipso convivio intellexit, in quo barbari vino incaluerant. Vaticanus tamen eclogarius nihil scire ex ea narratione praeter sententiam de veracitate ebriorum retinuit. Ita scripseram; cum ecce me vere divinavisse cognovi, lecta extrema Eunapii legatione edita, in qua vaticanum hoc convivii excerptum extat; sed tamen brevius; unde cognoscimus parciorem fuisse hoc loco eclogarium legationum, quam sententiarum.

(1) Rufinum Arcadii, Stelichonem Honorii Theodosius ipse tutores creaverat. Zosim. III. 57. 59.

Porro locum hunc Eunapii prope ad litteram describit Zosimus V. 1.

(2) In hoc defectu duarum priorum quaternionis secundi paginae demersae sunt partim saltem res, quas scribit Zosimus lib. V. a cap. 2. ad cap. 10; nempe Rufini et Stelichonis similitudo et insolentia facinorosa; Luciani comitis supplicium; Arcadii nuptiae cum filia Promoti, iuxta Rufini expectationem; Honorii item nuptiae cum Stelichonis filia; Alarici per Graeciam vastationes, salvae tamen Athenae; Stelichonis in Graeciam adventum, ex eaque regressum; Rufini denique caedem a Stelichonis militibus patratam; quo extincto, potestas Eutropii eunuchi in aula byzantina se efferre coepit.

- μὲν τοῖς εὐεργέταις (1). τῷ γὰρ προῖόν|τι τῷ πόλμῃς καὶ τῷ μεγέθει τῷ ἐγχειρμῇ-
8. των πολλοὺς ἤδη περικυβερτῶν κινδύνους, εἰς τὸ ἀκρίδυνον ἤδη πρὸς ἅπαντας
καὶ λίαν εὐτυχῆς τῷ τέλματι ἐξέβιαζέτο· συνειτώτερος δὲ ὢν καὶ πόδας | ἦεν
πρὸς τῷ ἐπιβυλῇ· καὶ δῆτα γυνὴ συνώκει τῷ Βάργῳ· ταύτην δὲ καθευμένων
12. ἀνθρώπων πάλαι πρὸς τῷ ἀνδρῇ τῷ λεγόμενον ἀλλοτρίως ἔχουσιν, δὲ τῷ πρὸς ἡρ-
τημένης καὶ συσκιασμένης ἐπιβυλῇ, ἐπὶ τῷ ἀνδρῇ ὥσπερ ἐχίδναν γωθρὰν καὶ
ἐπὶ κρύβους κατεψυγμένην (2) τῷ ὑποκειμέναις ἐπαγγελίαις ἀνέστησαν καὶ ὤρθησαν·
16. καὶ | τέλος φυγῶν καὶ συλληφθεὶς τῷ τῷ ἀχαρίστων ὑπέσχετο δίκην· καὶ ὁ μὲν
ἑαυτὸ μανικώτατον εἶπε τῷ εὐνοῦχον φρονιμώτατον ἔκειτο | μαρτυρῶν ἡλικίαν ὅτι
τὸ τῷ ἀχαρίστῃς ὦρα τῷ εὐκλεῖ (3). |

XXXVIII. Ὅτι ὁ εὐνοῦχος τῷ (1) τοσοῦτον (2) ὄντα καὶ τηλικούτον ἐκβαλὼν
τῷ βίῃ, | εὐνοῦχος ἀνδρα, καὶ δοῦλος ὑπατοῦ, καὶ θαλαμηπόλος τῷ ἐπὶ τοῖς στρατο-
20. πέδοις γεγενημένον, μέγα δὲ τι καὶ ὑπὲρ ἀνδρας ἐφρόνει· καὶ | μή τις γὰρ τὸ
Ἀβυρδαντίῳ πάθος (b), κακίαν τελέσαντος εἰς ὑπάτης (5). |

* Ἀπίθανον μὲν γὰρ τὸ γραφόμενον, πλὴν εἴ τις ἕτερος αὐτὰ γρά-

te in dies audacia sua ac magnitudine suorum facinorum compluribus pericu-
lis iam evaserat, tutum se ac per omnia felicem prorsus existimabat: sed
tamen utpote callidus, vestigia quaedam persequens ad instruendas insidias
properabat. Porro autem Bargo concubina quaedam erat; quam huic iampridem
iratam, artificiosa ac latente nescio qua fraude, adversus Bargum tam-
quam colubrum torpidum geluque rigentem praemiis propositis erectam con-
citaverunt. Quare Bargo postremo fugam moliens et comprehensus, ingrati ani-
mi sui poenas luit. Et hic quidem insanissimum se, eunuchum vero pruden-
tissimum, ostendit; documentoque fuit quam Deo invisum sit ingrati animi
crimen.

38. Eunuchus postquam talem tantumque hominem vita spoliaverat, spa-
do scilicet virum, servus consulem, cubicularius minister versatum in castris
militem; magnos spiritus et virili sexu maiores sumpserat. Neque opus est
ut quisquam commemoret Abundantiū calamitatem, qui et ipse consul fue-
rat.

* Incredibilis enim narratio est; sed tamen si quispiam alius in eodem ar-

(a) Ita cod. (b) Ita in cod. sine verbo.

(1) Intellige Timasium, a quo Bargo publicis
muneribus adnotus fuerat.

(2) Respicit historicus Aesopi fabulam CXXX.

(3) Bargi historiam aliis verbis concinnatam ha-
bet apud Zosimum V. 9 — 10.

(4) Dicit Timasium; quoniam tamen Zosimus non
occisum sed relegatum ad Oasim ait, incerta dein
fama num ibi perierit an potius evaserit. Item Hie-
ronymus ep. LX. 15: *Timasius praecipitatus repen-*
te de altissimo dignitatis gradu, evasisse se pu-
tat quod Asiae vivit inglorius.

(5) Scilicet Abundantius, qui iam inde a
Gratiani temporibus militaverat, et sub Theodosio
seniore summos honores adeptus fuerat, praetor
etiam et consul designatus; nunc denique Eutropii
invidia et insidiis patrimonio eversus, aula pulsus
fuerat, Sidonemque habitare iussus, ut ait Zosimus V.
10; quamquam Hieronymus ep. LX. 16. Pityunte Abun-
dantium aetate sua exulare egentem adfirmat, quae
est urbs pontica. Sed enim, ut observat Vallarsius, con-
ciliat discrepantiam Asterius amasenus, ex quo intel-
ligimus commutatam fuisse Abundantio exilii sedem.

φειν | ικανές ἔστι, θαυμάζω αὐτὶς ἐγὼ γε, καὶ ἀνδρείος ἀποφαινέσθω μοι ὅτι
ἀντιξικακίας χάριν· ἀλλ' εἰκὸς μὲν οὖν τὰ ἀκριβέστερα γράψαντας καὶ χρένους 24.
καὶ καὶ ἄνδρας προσποιούμεενους ἀσφαλῶς τι λέγειν, εἰς τε χάριν καὶ ἀπίχθειαν
αἷμα φέρειν ἢ συγγραφὴν· τῷ δὲ ταῦτα γράφειτι οὐ πρὸς ταῦτα ἔφειν ἢ ὁδὸς,
ἀλλ' ὥς ὅτι μάλιστα ἀναβέχοι καὶ στερίζοι τὸ πρὸς ἀλήθειαν.

XXXIX. Ἐπεὶ καὶ | καὶ τοῦδε οὖν χρένους ἥκον καὶ συνεπυνθανόμην 28.
ὥς ὁ δειῖνα καὶ ὁ δεινα γράφουσιν ἱστορίαν· οὐς ἐγὼ, οὐχὶ (α) νειμετῆτ λέγω,
ἀλλὰ | ἐπίσταμαί γε σαφῶς ἄνδρας ἀγερῶχες τε καὶ σκιρτήρας καὶ ἀληθείας τοσ-
εῦτον ἀρεσκέτας, ὅσον ἐντὸς εἶναι ἀναγωγίας· καὶ οὐκ ἐκείνοις μέμφομαι,
P. 80. ὅτι δὲ ἀθροωπίνης κρίσειως τὸ λίαν ἀκραίως καὶ ὀλισθηρὸν καταμύζομαι, ὅτι 32.
θιγόμενοι καὶ καταγοντευόμενοι τὸ κατ' ἑκάστον ἂν ὀνόματος μνησθῇ τις
ᾧτι τοῦ καὶ τοῖς πολλοῖς γνωρίμῃ, καὶ τι ἤν' ᾧτι πῶ αὐτὴν πῶ βασιλικὴν
ἀκριβέστερον ὑποβύζαντες ἐξενέγκωσιν εἰς τοὺς πολλούς· τότε τε κροτοθύρυβον 4.
ἔχουσι | ὥς ἀληθῆ λέγοντες καὶ πάντα εἰδότες· καὶ πολὺς ᾧτι αὐτοὺς ὁ συν-
θέων ὁμιλος, μαρτυροῦντες ῥηδίως ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ἢ ἀρετῇ ὅτι
συγγραφῆς εἰς τόδε συμβιασάμενοι ἐ κατατείναντες, | ὥς ἄρα τοῦτο εἰς 8.
αἰθέριον καὶ οὐρανομήκει, ὅπερ αὐτοὶ δεῖν βίου τινα χλιδὴν ἴδωσι καὶ ἀπλό-
τητα χαυνότερον ἐπαινοῦντες, εἰς τὸ πιστευόμενον καὶ δημῶδες συνάγουσι καὶ
καταβιάζονται· ἀλλ' ὅμως εἰ | καὶ ἀπίθανον πῶς εἴρηται, πολλὰ τε αὐτοῦ
τερατώδεστερα καὶ μυθωδέστερα προτίθεται, καὶ ἅπαντα ἢν ὅτι ἡλιακῆς κινή- 12.
σιως ἀληθέστερα· | μαρτυρεῖ δὲ αὐτοῖς ὁ ἥλιος τοῖς εἰρημένοις· καὶ ῥηθήσι-
ταί γε ἴσως | ἔτερα τούτων πολυπλανέστερα καὶ βαθυπλοκώτερα πρὸς ἀπισί-

gumento versari potest, is mihi mirus erit, atque ob suam patientiam fortis vi-
debitur. Sed nimirum par fuit, qui exquisitiora narraverant in temporibus,
eos aeque et in hominibus impune fugere, atque ad gratiam et odium historiam
suam pariter referre. Verumtamen is qui haec scribit diversam plane viam in-
stitit, nihilque ei antiquius fuit quam ut veritatem sequeretur et confirma-
ret.

39. Sane et hac tempestate audio, immo scio, a nonnullis historiam scribi :
quos ego (nihil stomachosius dicam) et protervos homines esse novi et lascivi-
vientes, tantumque a veritate remotos, quantum inscitiae proximos. Neque
ego illos accuso; sed illam non fero humani iudicii libidinem ac proclivi-
tatem, qua permulsi atque decepti, simul ac nomen aliquod paulo illustrius
insonuit multisque famigeratum; tum siquid ex aula regia accuratius erue-
rint; id continuo in vulgus differunt; rumoresque rei verae loco narrant
nihil dubitantes. Plurima vero circa hos turba hominum versatur, qui facile
dictis testimonium dant; quique historiae virtutem in hoc verti eoque redigi pu-
tant, ut illud mirificum ac caeleste esse dicatur, quod ipsi pro vitae suae
mollitia ac futili simplicitate laudant, atque in publicam fidem vi pertra-
hunt. Age vero etiamsi incredibilia forte narrentur, nihilominus alia praesto sunt
portentiosiora adhuc et fabulosiora, quae tamen solari motu veriora dicuntur.
Testis autem dictorum sol. Et quidem alia fortasse dicentur his adhuc sal-
siora atque ab obtinenda fide remotiora; verumtamen nostra historia mo-

(α) Cod. οὐκ. Scribis ergo vel οὐχὶ vel οὐ τι.

16. αὐτὸν ἄλλ' ἐξαγγέλλει γὰρ αὐτὰ ἢ συγγραφή μετριώτερον · καὶ ταῦτα ὑπὲρ | τῶν
λεγομένων καὶ ὅτι γὰρ φίλος θεὸς καὶ φίλη ἀλήθεια · ἀλλ' οὐκ οἶδα | ὅστις
γίνομαι ταῦτα γράφων · πολὺ γὰρ τὸ φροντίζειν ἀληθείας · ἀλλ' ὅγε τοῖς |
20. γεγραμμένοις ἀκολουθῶν καὶ πεπαισμένος, ἀκρίβειαν τὴν προσκυνήσει | καὶ ἀλή-
θειαν (1).

- XI. Ὅτι καὶ τοὺς χρόνους Εὐτροπίου τοῦ εὐνούχου | τῷ μὲν πατρὶ τὸ ἐπείρασιν
οὐδ' ἂν ἀκριβῶς γράφειν εἰς ἐξήγησιν (2). τό | τε γὰρ διάστημα τῶν πλοῦ καὶ μῆ-
κος μακρὰς ἐποίησε τὰς ἀγγελίας καὶ | διεφθαρμένας ὑπὸ χρόνου, καθάπερ
εἰς χρόνιον καὶ παρείληκται | τινὰ νόσον μεταβεβλημένας · οἱ τε πλαττόμενοι
24. καὶ στενεύοντες | εἰ μὲν τινες ἦσαν τῷ πατρὶ τὰ κοινὰ καὶ δυναμένων εἰδέναι,
πρὸς χάριν καὶ ἀπέχθειαν καὶ τὰ καθ' ἡδονὴν ἕκαστος καὶ βούλησιν ἀπίσαι-
λεν · εἰ γοῦν τις αὐτῷ συνήγαγε τρεῖς ἢ τέσσαρας τάναντία λέγοντας | ὡς-
28. περ μάρτυρας, πολὺ τὸ παγκράτιον ἦν τῷ λόγων, καὶ ὁ πόλεμος ἐν | χει-
σιν, ἀρχὰς λαβὼν ἀπὸ ῥηματίων καὶ συγκυκαυμένων · ταῦτα δὲ ἦν · σὺ πό-
θειν ταῦτα οἶδας; ποῦ δὲ σε Στελίχων εἶδες; | σὺ δὲ τὸν εὐνούχον εἶδες ἂν,
ὃ γὰρ ἔργον ἦν ἀγαθὸν τὰς συμπλοκάς; τῷ | δὲ ἐμπόρων οὐδὲ εἰς λόγον

destius ea coarguit; atque propter illud efflatum, amicus Deus, et amica veritas. Verum ignoro quidnam mihi talia eventurum sit scribenti. Grave enim negotium est cura veritatis. Sed tamen qui scriptis meis mentem fidemque adhibuerit, is diligentiam veritatemque sectabitur.

40. Eutropii spadonis temporibus rerum certe occidentis nihil in historiam referri poterat. Nam et maritimi cursus spatiosa longinquitas seros nuncios et mora corruptos efficiebat, ceu si in diuturnum quendam protractumque morbum incidissent: et militaris vitae homines qui haec sungebant, si forte negotia publica rescire poterant, pro sua gratia vel odio et pro libito ac voluntate in suis quisque epistulis renunciabat. Quamobrem si forte horum tres vel quatuor contraria adfirmantes testium instar congregavisses, praeclara fiebat sermonum lucta, conflictusque protinus exsistebat, sumpto plerumque initio ab argutis igneisque voculis, quae fere huiusmodi erant: tu vero undenam haec audisti? ubinam te Stelicho vidit? num tu eunuchum nosti, cuius nuper officium erat nuptialibus operibus invigilare? Iam et mercatorum nemo quicquam praeter mendacia

(1) Ita cod. sine verbo.

(1) Hic excursus de necessaria historiae veritate fortasse in prooemio libri alicuius ab Eunapio collocatus fuit. Quatuordecim enim libros historia habuit.

Iamvero candidum benignumque hoc loco lectorum meum admonendum iudico, me et in superioribus et praecipue in consequentibus valde interdum aestuavisse dum Eunapium latinum facerem. Nam et palimpsestus aegerrime legebatur, et excerpta habebant, et praeterea iamdiu notum est, difficilem esse Eunapii interpretationem tum propter stili novitatem et historiae vix convenientem, tum propter co-

dicum corruptelam. Eunapium non paucas insolitas praese ferre in syntaxi testis est Photius in iudicio saepe laudato. Tum et Hadrianus Iunius, qui vitas interpretatus est, mirifice sibi aquam haesisse fatetur. Quare cl. Boissonadus iure meritoque pessimam existimavit atque omittendam in editione sua Iunii latinam vitarum interpretationem. Ego sane quod potui per temporis angustias atque operarum properantiam praestiti. Tum quae erant obscuriora mihi quae incerta et ambigua, diutius non perpendi, quia vix tanti interdum res videbatur ut bonam horam in ea contererem.

πλείονα ψευδομένων, ἢ ὅσα κερδαίνειν | βούλονται, ἀλλ' ὅσα τῷ σοφωτά-32.
P. 115. τῷ μαρτυρεῖ καὶ Πίνδαρον (1) χρόνῳ || τ' ἀκριβεστέραν κατάληψιν.

XL. Ὅτι ἐπὶ τὰς ἀσιανὰς συμφορὰς εἵλω | τ' συγγραφὴν · τοιοῦτο γὰρ ὁ
μακρὸς αἰὼν οὐδὲν ἐνήνεγκεν, οὐδέ τις | ᾧ τ' βίον τ' ἀνθρώπινον ἐνδοχ-
μώθη τοιαύτη φορὰ καὶ κίνησις (2). | ἀλλ' ὅμως οὕτως εἶχε, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀσιώ- 4.
πικτον · ὡς ἀδικοῖν γε ἂν τις εἰ δὲ τὸ ἀπίθανον τάληθ' ἢ μὴ γράφοιτο · καὶ
τοῦτο γε οὐδὲν δὲσφύρον | ἰδούκει μοι τοῦ πεινῆν τι ἢ δριμύτων καὶ πικρῶν
ἐπὶ σωτηρία · ἀλλ' ὥσπερ | ἐκείνα κατακραυγάζοντα τοῖς σώμασιν ἀπὸ τῶν τέ-
λος ἔχει τ' ὑγίαιαν | καὶ σωτηρίαν, οὕτω καὶ τὰ τερατευθέντα πρὸς τὸ ᾧ δ' αὖτο- 8.
γον, οὐ τ' γραφῆς ἐστὶν ὁ ἀπὸ τῶν ἀμάρτημα, ἀλλὰ γλυκύ τι καὶ πότιμον
δ' αὖ τ' ἀληθείαν τοῖς ἀκραιβῶς ἐξετάζειν βελομένοις γίνεται.

XLI. * Καὶ οὗτος μὲν ἐσώζετο καλῶς πονηρὸς (3) ὢν · ὅμως δὲ, τ' σπλῆνα
γὰρ ἐνόσει, διτίθη καλῶς | ὑπὸ τ' συνεχοῦς ἰσπασίας, κατεπράυνε τὴν καὶ τὸ
λιθῶδες ὑπεμάλαξε (3). καὶ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς τῷ τε σφετέρῳ σώματι πολέμων ἢ πο- 12.
λεμήσων, καὶ τοῖς ᾧ δ' αὖτε ἀπαγγέλλων ἀληθέστερον πόλεμον.

Ἡ δὲ | Λυδία πλησιόχωρος οὕτα, τὰ δεύτερα ἔμελλε τοῦ ὀλέθρου φέ-
ρεσθαι (4). |

* Πλὴν ὅσα γε τούτοις ἐν ἰλπίσιν ἦν τὸ σῶζεσθαι · ἐλπίς γὰρ ἐν

praeterque lucrum suum loquebatur; et quidquid sapientissimo rerum omnium
tempori, prout Pindari sententia est, accuratiorem exhibet explorationem.

41. Nunc ad asiaticas calamitates stilum transferam. Par enim nihil acrum im-
mensum tulit, neque unquam in hominum vita tantus motus tantusque rerum
transitus fuit. Atqui haec ita evenerunt, neque silentio veritatem premere li-
cet: nam ille iniuste se gereret, qui ob fidei impetrandae difficultatem res veras hi-
storiae non commendaret. Porro hoc mihi haud disferre videtur ab eo qui acre ali-
quid atque amarum salutis gratia ebibit. Nam sicuti haec pharmaca insuavi-
ter corporibus commixta salutem denique pariunt; sic etiam opera quae cum
insigni absurditate gesta fuerunt, haud equidem historiae molestum peccatum
reputanda sunt; sed dulce quid potius atque exoptabile propter veritatem,
apud eos qui res altius scrutari volunt.

42. * Atque ita praeclare evasit incolumis qui malus vir erat: simulque va-
letudini suae bene fecit continenti equitatione (nam splene laborabat) calcu-
losque mollivit ac mitigavit. Et is quidem abibat corpori suo vel nunc bel-
lum faciens vel postea factururus; multo tamen verius bellum hominibus aulicis
indicens.

Finitima Lydia secundas exitii partes latura erat.

* Ili tamen salutis spem fovebant. Nam qui adhuc spirant, solantur se-

(2) Nisi forte quis mavult legere πονήρας valitudιναστας.

(1) Olymp. X. 64: δ' ε' ἐξέλεγχον μένος - ἀλλ' αὖ-
θεν ἐνέχυρον - χρόνος. Exin fit transitus ad aliud
solum in codice; ita tamen ut mihi sententia hi-
storici continuare videatur. Et quidem fortasse pau-
sa statuenda est ante ἀλλ', dicendumque verumtamen
ἡμᾶς sapientissimo etc. ita ut sententia verbo ca-
reat, ut alicubi.

(2) Loquitur Eunapius de immani Gainae
Tribigildique (quem codex noster dicit Argibolum)

evulsionibus, direptionibusque et bellis asiaticis quae
Zosimus incipit scribere lib. V. 13.

(3) Num sermo est, de Gaina, qui Constanti-
nopolim discedens ad civile bellum concitandum, cau-
sam discessus obtendebat adfectam valetudinem? Zo-
sim. V. 19. Marcellin. in chron.

(4) Nimirum si Tribigildus eam statim adgres-
sus fuisset. Lege Zosimum V. 13. 15. 18.

ἀπορήτοις ἔτι ζῶσι ᾠδαμύθιον.

* Ἐπὶ τὰ γε ἐν τοῖς ἔργοις ἕξη καὶ βάρβαροι, οὐ καὶ τὸ ἔννομον ἀπαίτησιν· καὶ γὰρ ἐκείνη τὸ διπλάσιον ὑπερέβαλεν, ἀλλὰ καὶ τὴν βαρβαρικὴν
20. καὶ ἄμετρον πλιονεξίαν. — Ἀκινδύνως εἶχε πρὸς ἕτερον.

Ὅτι δὲ ὑπεροχὴν κακῶν εἰς Ἰουλιανοῦ | καίρου καὶ χαρόντος τὸ εὐνοῦ-
χον ἀνέθεσαν τινὲς Εὐτρόπιον (1). ὥσπερ οὖν τὸ ἰατρῶν ἐστὶν ἀκούειν (2), ὅτι τοῖς
φιλοζῶσις βελτίον ἐστὶ | σπλῆνα νοσεῖν ἢ κάμνειν ἥπαρ, καὶ ὅσον ὑπὲρ ἥπα-
24. τος δὲ πνεῦμον ἐπὶ καρδίαν συμπτρατοῦται καὶ δίεφικται, οὕτω καὶ τότε
συνέβαινε, ὡς ἐν αἰρίσι τῶν αἰσχύων εὐδοκίμειν εὐνοῦχον μανίτα πρὸς |
παράθεσιν τῶν ἐπιλαβυσῶν συμφορῶν.

XLIII. Ὅμως ὁ Γαῖνας δὲ φθείρας τὸν πολέμιον, ἐπολέμει γὰρ εὐνούχῳ μάλα
28. ἐντεταμένως (3). — Οὕτω | σφόδρα γενναῖος τις ἦν. — Ἐξ ὧν ἐδόκει κατορθω-
κίμαι, δὲ τούτων ἥτις. ὑγρότερος γὰρ ὑπὸ τοῦ κατορθώματος καὶ μαλα-
κώτερος γενόμενος, ὡς ἂν ἦδῃ τὴν ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν συνηρηκώς, καὶ τοῖς πο-
32. σὶν ἐπεμβαίνων αὐτῷ, μαλακώτερος ἦν ἀμειψασθαι· καὶ πρὸς τὸ | Ἀργίβο-
λον ἐπρεσβεύετο, ὡς τὸ σπυδαζόμενον αὐτοῖς ἔχει τέλος. ||

Ὅτι Γαῖνας καὶ Ἀργίβολος (4). . . ὁ μὲν ἡγούμενος ὁ δὲ ἱερόμενος — P. 116.
νος.

οὐδὲ αὐτὸς ἕτερον ἐπένθει· σφαγεῖς δὲ ἔπειτο, μηδὲ τὸ θάλλοντα ἵ-
χων καὶ κατορύλλοντα.

met incertorum casuum phantasia.

* In rebus gerendis enses et barbari, non pro legitimae exactionis more; quae tamen ipsa duplo maior erat; sed pro barbarica infinitaque cupiditate. — Ab altero periculum non imminerebat.

43. Propter malorum cumulum nonnulli Eutropium eunuchum in Iuliani tempora coniecerunt. Ergo, ut medici aiunt, vitae retinendae cupidus melius esse ut a splene doleant, quam ut iccore laborent, vel ea quavis parte quae supra iecur per pulmonem ad cor tendit atque pertingit; sic etiam illo tempore accidit, ut in rerum turpissimarum conflictu, vesanus eunuchus laudem referret, si modo is cum praesentibus malis compararetur.

* Simul Gainas adversarium subvertens; etenim eunuchum vehementer oppugnabat. — Adeo praeclarus erat. — Quae sibi videbatur prospere egisse, ea exitium ipsi pepererunt. Languidior enim a prosperitate molliorque effectus, cum iam romanum imperium sibi adseruisset ac pedibus proculcaret, mollior nunc ad contrectandum erat. Atque ad Argibolum nuncium misit, significans commune consilium iam scopo esse potitum.

Gainas et Argibolus . . . ille quidem dux, hic autem adsecla . . . Neque ipse alterum eluxit; caesus enim iacuit, nemine vel sepulturae mandante vel saltem obruente.

(1) Si forte haec Eunapius notat chronicum historici alienius errorem, qui Eutropium in Iuliani augusti aetate collocaverit; meminisse iuvabit haud levius Philostorgii sphalma (cf. p. 276. n. 3.) qui Ulphilam sub Constantio et Valente cognitum, ad Constantini aetatem retraxit.

(2) Iterum agnoscis Eunapium medicum.

(3) De Eutropio artibus Gainae oppresso lege Zosimum V. 17. 18.

(4) In sequente lacuna usque ad eundem locum pervenit versus sermo duodecim.

- XLIII. Ὅτι πέρσης ἦν ἐν Ῥώμῃ ἱπάρχος πρὸς χλευασίαν καὶ γέλωτα τὸ Ῥωμαϊκὴν ἀφαιρῶν εὐτυχίαν · σανίδας δὲ πολλὰς μικρὰς πρὸς τὸ ἥμισυ 16.
σαδία συγκομισάμενος, καὶ εἰκόνα τινὰ τῆ ἑρῶν ὑπογράψαι βυλόμενος, πάν-
τα ἐκτίθει γελοῖα ταῖς γραφαῖς · καὶ ἀπορέντως τὰ γραφόμενα κατεχλείαζε
ἐξ' ἧς εἰκότος · ἀνδρείαν μὲν γὰρ βασιλέως καὶ Ῥώμην στρατιωτῆ ἢ πόλεμον
ἐμφετῆ ἐῖς ἰόμιμον ὁ οὐδαμοῦ τὰ γραφόμενα παρὶδὼν καὶ συνηνέτετο · 20.
ἐξὸς δὲ τιθὲς ὡς ἂν ἐκ νεφῶν προτεινομένης, ἐπιγράμμα ἦν τῇ χειρὶ ΘΕΟΤ
ΧΕΙΡ ΕΛΛΗΝΟΥΣ ΤΟΥΣ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ · αἰσχρὸν τοῦτο καταγράφειν, ἀλλ' ἀναγ-
καῖον (1) · καὶ πάλιν ἐτέρωθι ΒΑΡΒΑΡΟΙ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΦΕΥΓΟΝΤΕΣ · καὶ τούτων ἕτερα
παχύτερα κ . . . δ' ἕτερα κωθωνιζομένων γραφῶν ἐλήναφον οὐ καὶ 24.
πρῶτον ἢ συγγραφὴ μὲνεται ἢ ἀκμαζούσης ἀρετῆς . . . τὸ σῶμα . . .
τῆς ψυχῆς . . . πλείον κατὰ σῶμα δαυλύδωρον ἦδη . . . ἀπο . . . (2)
- XLV. Ὅτι Φραυίθος ὁ στρατηγὸς Ῥωμαίων νικήσας Γαίναν | ἀφ' ἧς Χερρόνησον
δραμίνοντα, καὶ τοῦτον μὴ διώξας, (ἀσφαλῆς γὰρ ἦν ἐπὶ τῇ νίκῃ κερδαί-
νειν τὸ ἔργον καὶ λακωνικὸς τις ἦν) | ὅτι τύχην εἰδέναι καὶ μὴ πέρας τοῦ με-
P. 63. τρία ποιῆσθαι τὸ δῖωξιν (3) · || καὶ οὕτως μὲν ἀσφαλέστερον βυλόμενος ἥλικόν 32.
ἔστι τοῖς ἄλλοις τὸ καλῶς στρατηγεῖν εἰδείξεν · οἱ δὲ πολλοὶ καὶ ὅσον ἡλύθι-
εν καὶ πολλοῦ παχύτερον στρατηγικοὶ τινες εἶναι βυλόμενοι, καὶ τὸ γεγονὸς ὑπο-
σημαίνοντες διελήσαν καὶ παρεφλυάσαν τὰς ὁρεῖς ἀνασπῶντες, καὶ | δαφνιζό- 4.
μενοι φθόνῳ πρὸς ἀπίθανόν τινα καὶ μυθώδη καταστραφῆναι ἀπὸ μιᾶς γλώσ-
σης καὶ πάθους ὁμόφωνοι καὶ δόξαν ὑπὸ δειλίας γεγονότας, καὶ τῷ ἀδολό-

44. Persa quidam praefectus versabatur Romae, qui romanam prosperitatem in ludibrium risumque trahebat. Hic enim parvis aliquot in medium stadium comportatis tabellis, ut praesentium rerum imaginem quandam ellingeret, ridiculorum omne genus in pictura expressit, atque arcano artificio totum argumentum in tabula irrisit. Nam neque imperatoris fortitudinem, neque militum robur, neque bellum aliquod manifestum atque legitimum pictura usquam demonstrabat vel innuebat. Sed manus quaedam nubibus protensa erat, cum inscriptione: MANUS DEI BARBAROS EXPELLENS. Turpe est haec scribere, sed necessarium. Rursus in parte alia: BARBARI DEUM FUGIENTES. Atque his alia ineptiora . . . scriptoribus largiter potantibus nugas, quarum et antea in historia memini . . .

45. Phravithus Romanorum dux Gainam in Chersoneso victum ibique adhuc demorantem non insecutus; (quum alioqui tutum breveque negotium fuisset victoriam absolvere) demonstravit se fortunam nosse, neque inmodicae persecutioni esse indulgendum. Atque hic tutiore consilio utens, praeclarum exemplum imperatoriae artis suppeditavit. Multi tamen id stultum veluti lutoque crassius reputabant, dum ipsi imperandi periti videri vellent. Itaque praedictam rem ludibrio habentes sermonibusque carpentes ac superciliis adductis irrideutes, invidia in-

(1) Desideratur in periodo aliquod verbum. Et quidem hoc loco codex negerrime legitur.

(1) Obiurgat perverse Eunapius Christianorum Deo acceptas ferebant pietatem, qui victorias suas actis publice gratias . . . (2) In his lacunis perierunt versus sermō tres.

8. γὰρ πληγέντες, ᾧ φράβουθον ἐπιφύριζον μὲν εἶδεναι νικᾶν (2), νίκη δὲ οὐκ εἶδεναι χερῆσθαι· (1) ὁ γοῦν . . . ᾧ χερρόνησον ἐγκατέλιπεν (3) . . .
12. . . αἰχμάλωτον ὁπίσω σωτηρίας . . . προσηκόντως τύχῳσι· θίαμα δὲ νίκης ἄξιον . . . | καὶ οὗτοι μὲν περ . . . εἴθρα . . . καὶ ὑπέσπειρον εἰς τὰ βατίλαα τῷ | λόγῳ ποίκιλον τι καὶ πᾶσι . . . εἰς, ὡς βάρβαρο βροβάρῳ | καὶ μύσης μύση (3) παρέχων διαφυγὴν καὶ σωτηρίαν· ὁ δὲ φραυθῶ
16. μάλα φαιδρῶς καὶ . . . πρὸς . . . ἐπὶ Κωνσταντίνου πόλιν | οὕτω δὲ φήμης . . . ἐ σκοτεινὸν ὑπερῶον | δὲ προφερομένης . . . παρελθὼν εἰς τὰ βασιλεία φαιδρὸς καὶ ἱερέως . . . μίνων πρὸς τὸ παράλογον δὲ τύχης καὶ
20. ἐκὼν ὄραν ὑπολαμβάνοντων μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον· | οὕτως ἔτι ὅτι νικᾶν καὶ χεῖρας ἔχειν οὐκ ἤδεταν πρὸς τὴν βασιλεία | καὶ ἐλευθερίας . . . εἰ μὴν διατεινόμενον ἐξεβέηται | ᾧ καταφρυαττομένων φθόνων καὶ ηἰστέαις καθάρματα
24. . . πόσον ὁ θεὸς δύναται θεῷ μὲν ὅτε σου | . . . τὸ δυν . . . ἐκείνε κακῶς . . . τηλικούτον ἐν | . . . κατα περ . . . ἔργον οἶσθα βασι | . . . ἔτο δὲ τὸ ἔργον | . . . ἀλλότριον δὲ ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς· ἔτο δὲ | . . . ἐπινύοντο πρόσωπον, δια γὰρ ἀπλότητα πολλὴν συμπαθήσας πρὸς τὰ λεγόμενα . . . τα ᾧ εὐνούχων εἶπεν· ὅτι προσῆκόν ὅστις ἐπινύειν . . .
32. . . ἔτο δὲ βασιλέως ἔτο εἰπέντο ὡς αἰτεῖν ἀνάγκη δ' αὖτις, ὁ φραυθῶ ἔφηται ἐπιτραπῆναι || καὶ τὸ πάτριον νόμον ἱερατεύειν θεόν· ὁ δὲ βασιλεὺς P. G. I. δι' ὑπεροχὴν | βασιλικῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ὑπατίαν ἐπέτρεψεν· ὁ δὲ εἰδέξατο (4) . |

flammati factoque inopino attoniti aiebant: vincere scit Phravithus, sed victoria uti nescit . . . Chersonesum deseruit . . . severunt in regia rumores varios . . . ceu si barbarus barbaro ethnicusque ethnico effugium salutemque concederet. Phravithus autem dum huiusmodi fama Constantinopoli pedetemptim manaret, . . . in regiam gestiens laetabundusque delatus, improvise fortunae eventu deus potius quam homo visus est . . . qui cum facie annuisset; namque ob multam moris sui simplicitatem dictis commotus fuerat . . . ait aequum esse annuere . . . quumque imperator diceret oportere ut Phravithus remunerationem peteret, hic ait postulare se ut patrio ritu Deum colere sibi liceret. Imperator autem propter eximiam quae in illo erat, militaris artis peritiam, consulatum quoque eidem contulit, quem ipse recepit.

(2) Deest in cod. vixeo.

(1) Haec reprehensio Phravithi (qui in fastis dicitur *Fravita*) extat etiam apud Zosimum aliis verbis V. 21. Idem porro dictum fuit de Hannibale post cannensem victoriam.

(2) Gainas scilicet omnia Chersoneso thracica ad Istrum secessit. Zosim. loc. cit.

(3) Phravithus quidem erat ethnicus, sed Gainas arianus; ut constat e divi Chrysostomi cum illo expostulationibus, propter arianorum gothorum ecclesiam quam barbarus in urbe regia statuere nitabatur. Sozomen. VIII. 4.

(4) Praedicto loco Zosimus (itemque praecedent-

XLVI. Ὅτι Φαμέας, ὁ Μίλκων (2) ἱπικαλούμενος (1), μυρία παρέχων κακὰ Ῥωμαίοις |, εἴτα Σκιπίωνος στρατηγούντος οὐ δυνάμενος, πῶ δὲ αἰτίαν ἐρωτῶ- 4-
 μινος ἔχειπεν, τὰ μὲν πρόβατα εἶναι ταυτὰ, τὸ δὲ ποιμένα σφοδρότερον καὶ
 τοῦ Ἄργου πολυωπέστερον.

* Ἰεραξ, ἢ ὄνομα δὲ | τοῦτο ἀνθρώπου κύριον (2), δὲ εἶδεν ὁ συγγραφεὺς καὶ
 διελίχθη πρὸς αὐτὸν, | καὶ τὴν ψυχὴν τε ἀνιμάξατο διὰ τὸν λόγον, καὶ συνελόν

46. Phameas cognomento Milcon, qui innumeris damnis Romanos adfecerat ;
 deinde Scipione exercitibus praeposito quum nihil iam posset, causamque rei
 rogaretur, ait : oves quidem eadem sunt, sed pastor multo vigilantior atque
 Argo oculatior.

* Huic homini nomen proprium erat Accipiter ; quem quidem historicus de facie
 novit atque adlocutus est, animumque eius serendis sermonibus exploravit. Ut

(2) Ad nomen quod adhaeret Eunapio contrarius est Appianus qui ait *Hamilconem* cognomento *Phameasum*. Tam in
 Appiani textu est quidem Ἡμίλκων, sed eundem codicem habent etiam variam lectionem Μίλκων. Item Appiano scribi-
 tur Φαμάς, Polybio Φαμάς, Zonaræ Φαμάς, quae nomina sunt vel diphthongi omisso aut elidendo, vel litteras
 α commutatas in β, quoniam horum formae valde sunt in codi. similes. Denique in cod. vel. utrum sit Φαμάς an
 Φαμάς, ipse dubitavi. Hamilcar quoque magis Hannibalis patri cognomentum fuisse Φαμάς, ait Suidas voc. Ἀ-
 μίλκων.

te capite) ait Phravithum ethnicae sectae fuisse cul-
 torem. Item ait ibidem fuisse ab Arcadio consulatu
 insignitum (nempe anno ch. CCCC1.) Post Gainae necem,
 id est inter cap. XXII et XXIII. quotti libri lacuna est a-
 pud Zosimum, quam ego ope codicis vaticani praestantia-
 simi, cuius memini p. 236. n. 1. frustra speravi me posse
 explere. Ibi enim (quamquam haec codicis pars re-
 centiore, quam prior, manu scripta est) adnota-
 tur in inferiore p. 128. h. margine ἐν τούτῳ βιβλίῳ
 ἵσ' ἑκατὸν, haec desideratur folium unum, id est
 paginae duae versa et recta codicis in 4°. Ergo si-
 cut alibi deficientem saepe Eunapium supplet Zosi-
 mus, ita hoc loco vaticana Eunapii excerpta quid
 forte in Zosimo restituendum sit versa vice demonstrant.
 Nempe in Zosimi lacuna praeiit quidquid haec nunc
 occurrit usque ad Phravithi necem, quam certe Zo-
 simus, nisi esset interruptus, non reticeret.

(1) De hoc homine eiusque facinoribus bellis
 multa verba facit Appianus punic. cap. XCVII.
 277. Polybius apud Suidam voc. ἀφύχας eiusdem memi-
 nit, nec non Zonaras IX. 27. Appiani narratio de Pha-
 mea partim occurrit mihi etiam in vaticano excerptorum
 palimpsesto p. 190; sed locum, utpote editum, praeter-
 misi. Argutum autem Phameas de Scipione romanisque
 militibus effatum apud praedictos auctores, quan-
 tum memini, non extat. Cur vero Eunapius antiquum
 hunc Phameam commemoraverit, causam esse
 auspicio quod cum cum Gaina, Phravithum cum

Scipione, Arcadii milites cum Romanis apud Cartha-
 ginem decertantibus comparaverit. Nisi potius Phameam
 cum Phravitho contulit; namque ut Phameas Scipio-
 nem adgredi non audebat, ita Phravithus Gainam
 cedentem noluit audacius persequi.

(2) Quisnam fuerit hic homo proprio nomine *Ac-
 cipiter*, cui tam vehementer maledixit Eunapius, non
 divino. Vixque intelligendum puto Arbazacium ducem,
 quem in bello adversus Isauros luxuriose impudice et
 avaro se gessisse ait Zosimus V. 25. Etenim nomen
 illud non tam hominem alexandrinum quam barbarum
 denotat. Ait tamen Suidas hunc hominem ob rapa-
 citatem dictum fuisse vulgo Ἀρπαξάκιον pro Ἀρπα-
 ξάκιον; qui lusus congruit cum *Accipitris* nomine,
 quae est avis rapacissima; unde comicis *accipiter*
 est homo rapax. Certe Arbazacius opibus oblati se
 redemit (Zosim. V. 25) quod factum ab Accipitre di-
 cet p. 292. Eunapius. Denique cogitabam de Synesii fra-
 tre Hierace (Accipitre) quem Suidas memorat voc.
 Αἰδανία. Neque tempora vetant quin Eunapius hunc
 agnoscere quiverit; neque incredibile est dici ab Eunapio
 alexandrinum, qui cyrenaicus erat. Certe Theophi-
 lus alex. patriarcha, qui per id tempus Constantino-
 poli potenter versatus est, Synesii amicissimus erat;
 ideoque ut hunc ad Ptolemaidis episcopatum, ita
 fratrem Hieracem saecularibus muneribus gratia sua
 admovere potuit.

8. τι γε εἰπεῖν | ἀλεξανδρείας · καὶ κορακίως (1) μὲν καὶ τὸ ὑπλησεν ἐς τρεφὴν · |
προσῆν | δὲ αὐτῷ καὶ τρυφῇ , πρὸς δὲ ἡδονὰς ἀλεκτριώδης , καὶ οἷός τις ἀν-
ἀλεξανδρείας ἀσελγέσιμος γένοιτο , καὶ εἴ γε τι ἀλεξανδρείως ἀσελγέσιμον · | ἀλ-
12. λ' ὅμως ὁ συγγραφεὺς αἰδεσθῆναι τὴν τοσαύτην ἀναίδειαν καὶ ἰταμότητα συμ-
πίσας , ἐφ' οἷς ἦν λόγος ὤχετο ἀπὼν , τιθιπώτων τὴν | παρόντων ἔτι ὕψ-
θρῶπος ἐξ Ἀλεξανδρείας γλῶσσαν τε ἐπέτχε καὶ φλυαρίαν ἐπέστησε καὶ τὸ πρόσ-
ωπον κατέκοψεν ἐρυθρήματι .

- XLV. I. * Ὁ δὲ πρὸς τὴν Ἰωάννην (2) ἐπιστρέψας τὸν λόγον , ἀλλὰ σὺ γε εἶπε πάν-
16. των εἴ τ' κακῶν αἴτιος . τοῖς τε βασιλείας δεξιμένοις ἐν τῇ σφῶν αὐτῇ κολ-
λήσει (3) , καὶ τὸ θεοπειπέσατον ἔργον καὶ οὐρανομήκεις ὑπορύττων καὶ | κατα-
σείων ταῖς σαῖς μηχαναῖς ἐς διάλυσιν καὶ φορὰν · ἴσι δὲ πανέλβιον τι χρῆ-
20. μα καὶ τεῖχος ἀρρήκτον καὶ ἀδαμάντινον τοὺς βασιλείας ἐν δύω σώμασι μίαν
βασιλείαν ἔχοντας φαίνεσθαι · καὶ οἱ παρόντες τούτων λεγομένων , τὰς μὲν κε-
φαλὰς ἀπεισίον ἡσυχῇ καὶ δεδοικότες · | ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς ἄριστα λέγεσθαι ·
τὴν δὲ Ἰωάννην τρέμοντες καὶ πρὸς τὰ σφέτερα κέρδη κεχηνέτες · ἢ γὰρ ἀκρο-
24. λασία καὶ τοῖς πονηροῖς ἥπερ εἴρηται τιμὴν ἐχαρίζετο , τὴν κοινῆς σωτηρίας ἀ-

breviter dicam , alexandrinus erat : et corvi quidem naturam ingluvie imitaba-
tur : sed neque libidinibus carebat , ad quas galli ritu alacer erat , prorsusque
incontinens iustar hominis alexandrini , immo et siquid alexandrino inconti-
nentius est . Sed tamen historicus tam impudentem tamque effrontem homi-
nem pudorem edocuit , atque ad rem propositam devenit ; mirantibus iis qui
aderant , quod homo alexandrinus linguam cohiberet , nugas omitteret , et facie
ruborem traheret .

47. * Is autem conversa ad Iohannem oratione ; tu vero , inquit , malorum om-
nium causa es , qui concordiam regum dissocias , remque omnium praestantissi-
mam atque caelestem artificis tuis perturbatam pessum das . Quippe summa
felicitas atque adamantina insuperabilisque firmitas est , cum duo reges unum
regnum possidere videntur . Tum qui huic orationi aderant , capitibus taciti pa-
vidique nutabant : visus enim erat rectissime dicere . Verumtamen dum a Io-
hanne sibi timent , et suum quisque lucrum meditatur (namque impurus ille
improbis quoque hominibus honores , uti dictum est , largiebatur) communi

(1) En hoc vocabulum et quod mox sequitur
ἀλεκτριώδης idoneum Eunapio auctori dat testimonium .
apud quem scilicet duo haec et alia vocabula legebat
reperiebatur Photius cod. LXXVII , dum aiebat
pulchram esse Eunapii dictionem , siquis tamen
exceperit κορακίως , ἀλεκτριώδης , ἰταμότης etc.

(2) Num hic est Iohannes summa gratia apud
Arcadium pollens , et quem plerique , ut certe ait
Zosimus V. 18 , parentem iudicabant eius filii , quem
se Arcadius genuisse putabat ? Num potius est
sanctissimus ille maximusque Ioh. Chrysostomus ,

qui revera hoc ipso tempore magnis iactabatur
inimicorum tempestatibus ? (Lego Zosimum V. 23.
24.) Equidem de priore potius Iohanne cogitandum
credeo . De Iohanne quodam , legationis male gestae
reus , qui ad haec tempora pertinere videtur , loqui-
tur Suidas voc. παραπρεψια , citatis anonymi ver-
bis , qui fortasse est Eunapius . Nam de Iohanne ,
qui postea tyrannus in occidente fuit , cogitandum non
iudico .

(3) Fortasse sermo est de Arcadio cum Hono-
rio fratre propter Africam bello gildonico .

μιλήσαντες, καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην, τεχνικὸν δὲ τινα ἱε-
ρακείτροφον, | τὸ Φράβουθον | ἀφείλοντο τὴν ψυχῆς.

XLVIII. Παμφυλία γούνην ὑπὸ τῶν Ἰσαυρικῶν | πολέμιον πορθεμένην χρυσὸν ἐνόμισε
τὰς Ἰσαυρικὰς συμφοράς (1). | καὶ καθάπερ ἐν ταῖς διοσημεῖαις ἀσραπῆς κεραυ- 28.
νὸς φοβερώτερος, | ἡ μὲν γὰρ ἐφόβησε μέδιον, ὁ δὲ διέφθειρεν, οὕτω καὶ
τοὺς Ἰσαυροὺς φρίκῳ δεισέτης, ὄντας ἀκοῦσαι τι καὶ ἰδεῖν, αἶθος ἀπέδειξε καὶ 32.
τρυφερώτατόν τι καὶ χλοερὸν ἴαζ, ὁ βέλτιστος ἐξ Ἀλεξανδρείας Ἰεραξ, οὕτω ||
P. 77. πάντα διερευνητάμενος καὶ συναρπάσας ἀθρόως ἐπὶ τῷ δραβίθῳ φόρῳ (2). — Καὶ
παραλθὲν ἱπομονῆς ἐπειχάτο διαφεύγειν αὐτὴν ῥίμην καὶ σελεύαν· ἀλλ' οὐκ εἶχεν
ἄλλο σκοπεῖν ὁ λύκιος Ἑρηνιαῖος βικάριος ὢν· αἰετὸς | δὲ γινόμενος αὐτὸν συν- 4.
ήρπασε τὴν Ἰέρακα, καὶ μόλις ἀφῆκεν, εἰ μὴ | τετρακισχιλίῃς ἐκτείνεσθαι αὐτῷ χρυ-
σοῦς ἀπέτισεν.

XLIX. Ὅτι ἐπὶ Πυλῆχιδας τὴν βασιλίσσης ἐξέκειτο δημοσία πιπρασκόμενα 8.
τὰ ἔθνη τοῖς βυλομέτοις ἀνείσθαι τὰς ἀρχάς (2). πᾶσι δὲ ἐπιπράσκοντο μετὰ γὰρ
τὴν καὶ μικρὰ φανερώς ἐπὶ δημοσίων τραπέζων, ὥσπερ ἄλλο τι τὸ ἐπὶ ἀγορᾶς
ὠνίων· ὁ βυλόμενος Ἑλλήσποντον ἀδικεῖν, εἶχεν | Ἑλλήσποντον πριάμενος,
καὶ ἄλλος Μακεδονίαν, Κυρήνην, καὶ ἕως ἑκάστος ἐνόσει πρὸς τὸ ἀδικεῖν ἢ ἐχθροῦς
ἔχον· ἐξῆν δὲ καὶ καθέκαστον | ἔθνος τὸ μοχθηρίαν ἀνείσθαι ἑαυτοῦ πρὸς τὸ βλάπτειν 12.

omissa salute, Iohannem sibi praefecerunt, callidum scilicet Accipitris alum-
num, Phravithumque vita spoliarunt.

48. Pamphylia isauricis bellis vastata, nihilominus beatam se iudicabat si his
tantum adficeretur. Iam sicuti in procellis fulgure fulmen formidabilius est; illud
enim territat, hoc interimit; sic etiam Isauros ceteroquin auditu visuque tre-
mendos, veris tamen instar herbidi floridique ac voluptarii praeclarus hic de-
monstravit Accipiter, dum cuncta rimatur temereque diripit post Phravithi cae-
dem. — Ille in pedes se coniciens fugam rapidam et tumultariam molitus est:
verum Herennianus vicarius huic mentem intendens, naturamque aquilae indu-
ens corripuit Accipitem; vixque demum dimisit, quatuor acceptis ab illo au-
teorum milibus.

49. Pulcheria regnante prostabant publice venarum gentes iis qui praefecturas
coemere volebant: et sive hae magnae sive modicae essent, palam in publicis
mensis, seu venales in foro merces, distrahebantur. Igitur qui Hellespontum di-
ripere auebat, Hellespontum emptam ferebat, alius vero Macedoniam, alius Cy-
renem, prout quisque peculandi morbo laborabat, aut inimicos ulciscendi. Licebat
autem his improbis vel singularum gentium praefecturas nocendi causa coemere,

(1) Ita hoc loco scribitur in eod.

(1) Motus isauricos narrat Zosimus V. 25.

(2) In aula byzantina sub caesaribus quoque
superioribus venales fuisse magistratus, haud semel
queritur Zosimus; iure ne an secus, non iudico;
quatenus eiusmodi corruptelae nequaquam incredibiles
sunt; eaeque sub optimis quoque principibus mini-
strorum praepotentium vitio sunt. Ceteroquin Pul-

cheriam ipsam neque Eunapius culpat, et sanctitatem
eius late depraecliat notissimus libellus ac eruditione
plenissimus Matthaei Raderi S. I. qui inscribitur
aula sancta, Theodoni junioris, s. Pulcheriae
sororis, Eudociae uxoris, augustorum res gestas,
complexa. Lege etiam Suidam.

- τοὺς ἐπηκόους, καὶ πολλὰ συλλαμβάνειν ἔθνη· τοῦτο γὰρ ὁ βικάριος εἰδίνα-
το | καὶ ἡ ἀνθύπατος ἀρχή(1)· καὶ δέος ἦν οὐδὲν τῶν ἀθλίων γραμμάτων | τοῖς
16. νόμοις ἐντεθνηκότων(2), ὡς δεῖ τὸ ἐπὶ χρήμασι δικάζοντα κολλάσθαι· ἀλ-
λ' οἱ μὲν νόμοι καὶ τὸ σάτυρον Ἀνάχαρσιν οὐκ ἀραχνίων | ἦσαν ἀτθινέσεις
καὶ λεπτότεροι μόνον(3), ἀλλὰ καὶ κόνιος τοῦ παντὸς πρὸς | τὸ εἶναι εὐκόλως καὶ
δυσχεραιοῦσθαι παραφορέμενοι· ὁ δὲ τὸ ἔθνος ἢ τὰ ἔθνη παραλαβὼν, δίδω
20. τινὰς ἢ τρεῖς στρατιώτας συνεφελκόμενος | καὶ τὴν πλαγίαν ἐπιέντας θύραν, μὴ
βυλόμενος μανθάνειν ὅτι | σιωπῶντων κηρύκων, εἰ δὲ κήρυγμα σιωπῶμεν
γίνεται, πρὸς | πάντα φειδέγγειλον· ὡς δὲ φησὶν Ὅμηρος(4) κλήσθην εἰς αἶ-
24. γορὴν κινήσασθαι ἄνδρα ἑκαστον, μηδὲ βοᾶν, αὐτὸς δὲ μὲν πρῶτοισι πο-
νεῖτο· | καὶ ὁ ἀρχὼν δεῖ τῶν ἀφ' ὧν τούτων κηρύκων πρὸς τὸ οὐκ ἐκείνων
φειδέγγειλλεν ὡς πριάμενος εἶναι τοὺς ὑπηκόους τόσῃ καὶ τόσῃ ἀργυρίᾳ· καὶ πάντα
38. γὰρ ἀνάγκη τοῦτο καταβάλλειν, ἢ πράγματα ἔχοντες ἐπιτρέπασθαι θαιά-
τοις καὶ δημιύσεσιν· οἱ μὲν οὖν ἔχοντες καὶ | συντελεῖς ἐκ πρὸςπαρχείσης οὐσί-
ας κατετίθεισαν οἰμώζοντες τὸ ἀργύριον· οἱ δὲ ἀποροῦντες, δημοσίᾳ κατε-
δαπανῶντο ταῖς μάστιξι τὰ σώματα· πρέσβεις δὲ ἦν ἑτέρα τις· εὐρέθη γὰρ
32. γένος ἀνθρώπων δι' ἀπορίαν καὶ ἀπόνοιαν, ὅξυθάνατον καὶ φιλοκίνδυνον, οἱ
τὰς ὑβρίδας οὐκ ἐνιγκόντες, ἐπὶ κατηγορίᾳ τῆς ληστείας ὥρμησαν ἐπὶ τῇ αὐ- P. 78.
λῆς ἑπαρχον(5)· κακείνους ἀνὴρ ἐπὶ τὸ πρᾶγμα διεισχηματισμένος, πάλιν | καὶ αὐτὸς

vel etiam cumulate plurium: illatenus enim patebat vicarii vel proconsulis iurisdic-
tio. Nullus autem metus erat decretorum tristem iam pridem cum legibus
mortuorum, quod poenae videlicet is qui ius venale habet obnoxius sit. Ele-
nim leges non modo, prout scythia Anacharsis ait, araneosa tela infirmiores
erant ac subtiliores, verum prorsus pulveris instar huc illuc facili iactu cir-
cumagebantur ac dissuebant. Qui vero unam gentem pluresve emerat, binis vel
ternis stipatus satellitibus, qui ad se per posticum ventitarent; ultro igno-
rare affectans, quod etiamsi praecones silcant (si tamen praeconium tacitum lie-
ri potest) cuncta prorsus in vulgus manant; more homerico nominatim ad fo-
rum viros singulos advocabat sine strepitu; ipse vero in primis sungebatur munere.
Itaque magistratus his taciturnis praekonibus utens in cuiusque aurem insusurra-
bat, se singulos subditos hoc et illo argenti pondere venales habere. Prorsus
autem necesse erat vel imperatam pecuniam pendere, vel calumniis implicitos
supplicia perpeti et proscriptiones. Qui ergo nummati erant, ii pro facultati-
bus quisque suis cum gemitu pecuniam solvebant; tenuiores autem plagis pu-
blice impositis abibant. Iam et alia ratio simulationum erat. Exstitit enim
aliquando genus hominum qui ob egestatem ac stultitiam suam impendentem ne-
cem ac pericula temneret. Ili nimirum iniuriarum impatientes crimen pecula-

(1) Lege, si vacat, Gothofredum cod. theod. tom. VI. in notitia dignitatum.

(2) De legibus vivis et de mortuis confer in-
terpretem tullianum a me editum in Vat. IX. 5.

(3) Conspirat Eusebius cum Plutarcho in Sol.
cap. V, et cum Valerio Max. VII. 2. ext. 11, qui uter-

que Anacharsidi hoc dictum tribuit. At Laertius
tribuit Soloni. Stobaeus Zaleuco; ut iam observa-
runt Laërtii interpretes.

(4) Iliad. IX. 11.

(5) Intellige praetorii praefectum, ut patet sit
e Zosimo II 32.

ἑτέρα τοιαῦτα πάσχων, τὸν τε κατηγορηθέντα συνήρπα|σε, καὶ τοὺς
κατηγορήσαντας ὡς παρρησίαν ἔχοντας ἐπήνισιν. [ὁ|πωτοῦν] τοιαῦτα γέ-
ιοιτο· καὶ πρὸς τὸ ἀγῶνα τὴν κρίσειως ἐλθοῦσης, | ἔφραζεν ἂν ὅλα τὰ πιστοτάτα
τὴν εὐνούχων, ἅπαιτε ὡς βέλτιστοι, πάνυ θαυμάζοντες, ὅτι μὲν τὰ κεφαλῶν ἅπαιτε
κατηγορεῖν γὰρ ἀρχομένους | οὐκ ἔξεσιν· οἱ μὲν ἀπήσαν ψηλαφῶντες τὰς κε- 8.
φαλὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις | καὶ ἀγαπῶντες ὅτι ἔχεσι συνεκμοσμένας· ὁ δὲ νικήσας
τὴν καδμείαν (1) μακρῶ πλείον ἢν ἀθλιώτατος, καὶ τὴν ἀρχὴν πριάμενος ὅλης | τὴν
ὑπαρχούσης οὐσίας, καὶ τὸ κέρδος τὴν ἀρχῆς προσκαταβαλὼν | τὴν τοσαύταις 12.
ἐτίδραις καὶ λοχοῖς· πάντα γοῦν οἰκίαι πρὸς τὸν | ἐκινεῦντο ἂν τὸ δόλον· καὶ
ῥᾶσα ἢν ὁρᾶν σὺν ἄρξαντας διδουκασμένους (2)· ὥσπερ περ καὶ ὁ κωμικὸς φη-
σιν, ἄρξαντος ἀνδρὸς δημόσια | τὰ χρήματα (3)· ὁ δὲ ἀγνοῶν τίς κωμικὸς, οὐδέ
ἀναγινώσκων ἀξίων | τὴν γραφὴν· οὕτω γοῦν καὶ ὁ Ἑρεννιανὸς τότε τὴν Ἱέρακx τὰ | 16.
πλείονα μὲν ὑφιέσθαι, πλείονα δὲ καταβαλεῖν συλλαβῶν ἀπέδειξε | δικαίας
ἀποτείνοντα τιμωρίας τὴν καὶ Φραύθον φόνου· ὁ δὲ Ἱεραξ | καλούμενος ὑπὸ τὴν
πλείονα καταθέντος ὥσπερ αἰτὴ συνελημμένος ἀνδρῶν ἢν ἡσιόδιος (3) οὐ δυνα- 20.
μειν πρὸς κρείττονα ἀντιφερίζειν· | καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αἰτὸς οὐδὲν δέειξε ἀνδρόνους,

tus apud aulae praefectum detulerunt. Ille autem rem serio agere simulans (quippe et ipse in simili fortuna versans) eum, qui accusabatur, rem agere, et accusatoris fiduciam commendabat, utcumque se res haberet. Verumtamen ubi iudicii disceptatio aderat, per fidelissimum sibi eunuchum nunciandum illis curabat: abite, viri optimi; lucroque apponite, quod salvo capite abitis: namque magistratibus diem dicere nequaquam licet. Tum illi discedebant, his auditis, capita sua contrectantes, et plane contenti quod ea cervicibus adhuc haerereut. Qui autem cadmeam victoriam retulerat, multo iam infelicior erat; tum quia praefecturam olim omni suo patrimonio redemerat, tum quia nuper praefecturae lucra his insidiis et criminationibus propulsandis insumserat. Atque huiusmodi fraudibus domus omnes facultatibus vacuabantur; passimque videre erat magistratus pecunia corruptos: veluti ait comicus "viri publicum munus gerentis publica est pecunia". Ille tamen neque comicum noverat, neque versiculum legendum curaverat. Sic igitur Herennianus Accipitrem, qui plurima item impenderat, comprehensum coegit poenas luere necis quam Phraivitho intulerat. Ille autem nomine Accipiter ab eo qui plura impenderat, tamquam ab aquila correptus, lusciniā evasit hesiodeā, quae potiori par esse non potuit. Tum et ipsa denum aquila nihil distulit a lusciniā, nisi quod ad extremum,

(1) Col. δεδουκασμένους, morans; quae sicut lectio placet, eam iure suo amplectitur.

(1) Proverbium satis notum.

observante interprete meo vaticano cap. XVIII. 4.

(2) Ludit sine dubio in ambiguo vocabuli δευρό-

(3) Legitur haec politica fabula Op. et D. v.

οις sensu poeta comicus, de quo quaerendum est.

203. sqq. cuius memoranda sententia est: ὅρῳ δ'

Est autem hic festivissimus iocus et πολιτιστώτερος.

ὅτι α' ἰδιότοι πρὸς χρίστους ἀντιφερίζου.

Sic Cicero pro Flacco ambigue dixit amplecti rem.

πλὴν ὅσα καὶ εἰς τὸ μύθον κολιὸν εἰσέρχεται τῶν ἰδίων πτερυγίων ὡς περ ἄλλοτρίων ἐστὶν ἡμέτερος. |

21. L. Ὅτι ἐπὶ αὐτῇ βασιλίδος οὐκ ἦν τινα παρὰ τὴν Κωνσταντίνου πόλιν μὴ τὸ ἀκοῦσαι, τίς δὲ σὺ πάντων ἀνδρῶν θαυμασιώτερος [πόλε]ων οὐκ ἄρχεις καὶ ἐνῶν; καὶ ὁ λόγος ἦν τὸ καὶ μύθον τοῦ διδάσκων | δυνατώτερος (1).

23. Ὁ δὲ Στελιχὼν οὐκ ἐφόνευσεν οὐδὲν ἀνθρώπου ἀλλὰ ζῆν αἰσχροῦς ἠγάπησεν, πάντα ἀφαιρόμενος, καὶ πρὸς τὸ βαρύντατον ὡς φεμὲν ἀνδρῆς τὴν πέναν θύριον (2) καὶ . . . λέγων καὶ συσέλλων. |

32. Ὅτι ὑπὸ . . . ὡς διὰ φιλαρχίαν ἤρουντο . . . ἅπαντες. οἱ δὲ ἔχοντες ζῆν μᾶλλον ἢ οὐδὲν . . . δεινὸν πυρὶ καὶ φλόγῃ καὶ σιδήρῳ πάν-
τα δαπανήσασθαι . . . καὶ . . . χῆς | ἐν τῷ δαπανήσασθαι ὅτι μόνος
Στελιχὼν ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἐσ|| (3)

* * *

ut est in fabula, in corvum desiit, cui plumae tamquam aliena res ereptae fuerunt.

50. Eadem regina imperante, nemo Constantinopoli non hos sermones audiebat: tu vero vir praeclarissime cur non urbibus populisque imperas? Atque hic sermo veneno illo, quod est in fabulis, serpentium dipsadum efficacior erat.

Stelicho homines non interemit, sed turpiter vivere coegit, ereptis bonis omnibus; eosque ad egestatem, molestissimam homini (ut dici solet) beluam, damnavit.

* * *

(1) Nimirum qui a dipsade morsus fuerit tam inextinguibili siti addici dicitur, ut quo magis potat eo vehementius sitiatur. Res narratur apud Lucianum in opusculo de dipsadibus: quo exemplo satis apte Eunapius utitur ad irridendos ambitiosos et cupidos in publicarum dignitatum mundinis.

(2) Stelichoni Eunapius maledixit etiam pag. 282; idque ab eo factum in historiis, ait Photius cod. XCVIII.

(3) Eunapii excerptorum in codice vaticano inventi priores duas paginas quaternioni haerentes in quo erat Arrianus de exped. Alexandri; tum ipsius Eunapii quaterniones duos. Neque plures olim fuerunt, ut ordo materiae docet. Primus autem integer superfuit; secundum desiderantur paginae duae priores, ut suo loco (p. 282. n. 2.) adnotavi. Praeterea postremae quinque secundi quaternionis paginae non Eunapium sed Polybium habuerunt; nam Polybius Eunapio in ordine codicis subtexebatur, antiquus sci-

licet auctor recentiori; quem anachronismum in codice quoque peiresciano observavit Valesius praef. p. 4. Iamvero secundi huius quaternionis paginae duae priores exciderunt; a tertia autem usque ad decimam omnes supersunt; undecima finem excerptorum Eunapii habuit in regno Pulcheriae; sed ea cum duodecima, in qua incipiebat Polybius, e codice excidit. Dixi Polybium in duodecima coepisse; quia in decima tertia, quae superest, legitur iam Polybii exordium ab illis cognitis verbis τῆς τύχης μεταβολῆς γινώσκω ὑπερβριν; perguntque Polybii excerpta in sequente pagina XIV; tum denique postremae duae quaternionis paginae cum suis editi Polybii excerptis exciderunt. Igitur Eunapii excerpta in titulo de sententiis paginae XXVIII occupaverunt, quantum tres amissae sunt; reliquas variis litoris interspersas recuperavimus. Fuit autem, ut dixi, Eunapius inter Arrianum Polybiumque collocatus.

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΥΝΑΠΙΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΡΕΣΒΕΙΩΝ(1).

11. **Ο**τι τοῦ Ἰουλιανοῦ ἐς τὴν πολεμίαν χωροῦντο, καὶ τῶν Χαμάβων ἰακτευνόντων φείδεσθαι καὶ ταύτης ὡς οἰκείας (2), ὁ Ἰουλιανὸς συνεχώρει, καὶ τὴν βασιλείαν σφῶν προελθεῖν κελεύσας, ἵπειδ' ἠ προῆλθε, καὶ ἐπὶ τῇ ὀχθρῇ εἶδεν ἐσπικέ-
τα, ἐπιβὰς πλοῖον (τὸ πλοῖον οὖν ἔχων τοξεύματος (α)) ἑρμηνεία ἔχων φε-
λέγετο τοῖς βαρβάροις· ἐκείνων δὲ πάντα ποιεῖν ὄντων ἐτοίμων, ὁρῶν εὐπρόσ-
ωπὸν τε ἅμα καὶ ἀναγκαίαν αὐτῷ τὴν εἰρήνην (Χαμάβων γὰρ μὴ ἐκδομένων,
ἀδύνατον εἶναι τὴν ἐκ τῆς Βρεττανικῆς γῆς σιτοπομπίαν ἐπὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐφο-
ρια διαπέμπεσθαι) καμωτόμενον ὑπὸ τῇ χρείᾳ, χαρίζεται τὴν εἰρήνην, καὶ
ὄμνην ἤτοι λαβὴν, πείσειας ἐνέκειν· τῶν δὲ ἱκανοὺς εἶναι αἰχμαλώτους λεγόν-
των, ἐκείνους ἴφθι τὸν πόλεμον αὐτῷ δίδωκεναι· καθ' ὁμολογίαν γὰρ μὴ λα-
βεῖν· ὅτι δὲ ζητεῖν παρ' αὐτῶν οὐκ ἄριστος, εἰ μὴ τεχνάζουσι ὥστε τὴν εἰρή-

EX HISTORIA EUNAPII

EXCERPTA LEGATIONUM EDITA

CUM NOVA INTERPRETATIONE.

51. **Q**uam in hosticam regionem Iulianus irrupisset, Chamavique roga-
rent, ut huic veluti iam suae parceret; Iulianus annuit, regemque eorum a-
desse iussit; qui quam obviam processisset, iamque in ripa consisteret, Iu-
lianus nave, quae telis instructa erat, conscensa per interpretem cum barba-
ris collocutus est. Illis autem ad imperata facienda paratis, considerata insuper
pacis commoditate et necessitate (nam Chamavis invitis fieri nequit ut ex in-
sula Britannia romanis praesidiis commectus suppeditentur) utilitate adductus,
pacem indulxit, obsidesque illis firmandae fidei causa imperavit. Tum dicenti-
bus barbaris, sufficere eos, quos captivos fecisset; hos, inquit Iulianus, bel-

(1) Ita per ellipsin sine πᾶρας etiam in cod. vat. Sic enim intelligi locum videtur. Ceteroquin mihi (qui Senefor-
etius a cl. Boissonada Ioulatio corae) desiderari putavi. ἔσπεδ' ἰδύμεν, explicandumque extra textum factum.

(2) Quam historiarum Eunapii nunc denique
ope codicis vaticani partem insignem recuperaveri-
mus, operae pretium me facturum putavi, si ceteras
quoque partes eiusdem operis, quamquam antea edi-
tas, excerpta scilicet legationum et minora fragmenta
apud Suidam extantia, meo in libro exhiberem.
Sic enim quantum superest historiarum Eunapii uno
intuitu lector agnoscat. Porro editarum partium
I finem Cantoelari, quas extabat, interpretationem re-
cipui, quia prorsus mihi non arridebat; novamque mar-

te proprio festinanter dictavi. Codicem quoque grae-
cum vaticanum legationum consului, unde aliquot
varietates nactus sum.

(2) Recole similem locutionem de Iuliano item
ab Eunapio dictam p. 256. Haec autem Chamavo-
rum legatio pertinet ad illud tempus, quo caesar
Iulianus, Constanti legatus, bellum in Gallia Ger-
maniaque gerebat. Et quidem ab ipso Iuliano li-
bellum de his expeditionibus suis compositum su-
perius p. 255. dixit Eunapius.

ταν· τῶν ἢ ἰκετινόντων καὶ ἀξιούντων εἰπεῖν, οὓς βούλεται μεταλαβῶν (1), αὐθις τ' ἤ βασιλεὺς αὐτ' αἰτεῖται παῖδα, πλαττόμενθ' ὃν εἶχεν αἰχμάλωτον ὥσπερ οὐκ ἔχων· ἐνταῦθα ὁ τε βασιλεὺς αὐτ' καὶ οἱ βάρβαροι πρηνεῖς ἐκταθέντες, οἰμωγῇ τε ἀφθύνω καὶ ὀλοφύρσει προσεκίχρηντο, δειόμενοι μηδὲν ἀδύνατον ἐπιτάττεσθαι· ἀδύνατον ἢ αὐτοῖς εἶναι καὶ ὅτ' ἐν πετόντας ἀναστῆται, καὶ ὁμῆρες δοῦναι ὅτ' ἐν τετελευτηκίτας.

LII. Γενομένης ἡ σιωπῆς, ὁ τῶν βαρβάρων βασιλεὺς ἀναβοήσας μέγιστον ὅσον, εἶθε ἔζη μοι ἔφη ὁ παῖς, ἵνα σοι δοθῇς ὁμηρεῖ, ὡς Καῖσαρ, δαλίαν πύτχῃ ἢ ἐμῆς βασιλείας εὐδαιμονεσίαν· ἀλλ' ὑπὸ σοῦ τίθνηκιν ἀτυχήσας ἴσως καὶ τὸ ἀγνοεθῆναι· πολέμῳ γὰρ ἐπίσιυσε τὸ σῶμα νέθ' ὧν, ὃν σὺ μόνον ἀντάξιον εἰρήνης ὑπολαμβάνεις· καὶ εἴν, ὦ βασιλεῦ, σὺ μὲν ἐξαιτεῖς ὡς ὄντα, ἐγὼ ἢ ἄρχομαι θρηνεῖν συνορῶν τίνα εὐκ ἔχω· παῖδα γὰρ ὀδυρόμενθ' ἵνα, καὶ κοινὴν εἰρήνην τῷ παιδὶ σωμαπολώλει· καὶ μὲν πισύσης τοῖς ἐμοῖς ἀτυχήμασιν, ὥσπερ μουθίαν ἔχει μοι τὸ πάθος, ὡς ὑπὲρ πάντων ἡτυχηκότι· ἂν ἢ ἀπισήσης, καὶ πατὴρ ἀτυχῆς καὶ βασιλεὺς ὀφθῆσομαι· τοῖς γὰρ ἐμοῖς κακοῖς οὐκ ἀκολουθήσει μὲν ὁ ὥσπερ τ' ἄλλων ἔλειθ', ὅσπερ ἅπασιν ὀφείλεται τοῖς ἐν τούτοις καθιςπύσι· προσκείμενται ἢ αἱ κοινὰ συμφοραὶ· καὶ οὐ ὥσπερ αἰτῶμαι τοῖς ἄλλοις ἀτυχῶν, ἀλ-

lum mihi tradidit, non foedere accepi: nunc vero optimates a vobis postulo, nisi forte pacem dolosam meditamini. Quum illi denuo preces miscerent, rogarentque ut quos vellet nominatim ediceret sumeretque; mox ipse regis eorum filium dedi sibi poposcit; nimirum simulans apud se non esse, quem reapse captivum tenebat. Ibi rex et barbari humi procumbentes cum fletu ubere atque ciulatu orabant, nequid imperaret, quod praestare nequirent: nam fieri non posse ut quos bellum stravisset excitarent, extinctosque obsidum loco darent.

52. Facto demum silentio, barbarorum rex voce maxima utinam, inquit, filius meus viveret, ut tibi, Caesar, obses traditus servitutem serviret regno meo feliciorum! Verum ille ab armis tuis periit: adeoque fuit infelix, ut ne fortasse quidem agnitus sit: corpus enim bello adolescens obtulit, quem tu pacis vadem unice exposcis. Nunc vero tu, imperator, non viventem petis; ego autem lugere incipio, qui qualem amiserim iam intelligo: quique filium dum desleo, publicam simul pacem cum illo amisi. Quod si tibi fidem faciunt miseriae meae, solamen aliquod doloris habeo, postquam omnigenam adversitatem expertus sum. Sin autem fidem abrogas, et pater et rex infelix videbor: neque enim infortunia mea comitabitur ea miseratio, quam quisque debet homini in hoc fortunae genere constituto; immo communis calamitas me praegravabit. Neque cetera mala deprecor, verum id solum, ne respublica infortunii mei particeps esse

(1) Ita interpungitur in cod. vat.; non εἰπεῖν οὓς βούλεται, μεταλαβῶν αὐτοῖς. Quare et aliter verbum μεταλαβῶν interpretatus sum. Textus editi interpunctionem aliquis mavult sequi, is dicat: ut quos vellet nominatim ediceret et; instaurato colloquio, regis eorum filium etc.

λὰ κοινωνίῃν ἐμοὶ ἤν' δεινῶν ἀναγκάσαι, τοσοῦτον ἀπολαύων τῷ βασιλικῇς ἱερείας ἔσεν ἀτυχεῖν μόνῳ μὴ δύνασθαι (1). τούτων ἀκούων ὁ βασιλεὺς, τήν τε ψυχὴν ἵπαθε, καὶ τοῖς λιγομένοις εὐπαθῶς ἐξεδάκρυσε· καὶ καθάπερ ἐν τοῖς δράματιν, ἔταν εἰς ἄπορον καὶ δύσλυτον αἱ ἤν' ὑποκειμένων ἔργων πλοκαὶ τελευτήσωσιν, ὁ καλούμενός ἀπὸ μηχανῆς θεὸς ἐπιτόδιός εἰς μέσον ἔλκεται πάντα συμπεραίνων (2) καὶ κατασφίγων ἐπὶ τὸ σαφέστερον καὶ εὐκρίτον, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπὶ πράγμασιν ἀμηνάνοις καὶ δυσειζόδοις, μετ' οἰμωγῆς ἀπάντων (3) τὸ μὲν εἰρήνην αἰτοῦντων, τὸ δὲ ἐπιζητούμενον ὁμηρον ἀπαγορευόντων μὴ ἔχειν, τὸν τε νεανίσκον ὄψαγαγὼν, ἅπασιν ἔδειξε βασιλικῶς παρ' αὐτῷ δξαίτωμόμενον, καὶ δξαλιχθῆναι τῷ πατρὶ κιλύσας ὅσα ἐβούλετο, ὡραιοκόπει τὸ πρμαχθκός- μόνον.

LIII. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτοις ἦν ἄξια τούτων· οὐκ ἔτεκεν ὁ ἥλιος τοιαύτην ἡμέραν, οἷαν τότε ἔξῃν τοῖς παροῦσιν ὁρᾶν καὶ ἰσορρεῖν· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ θορύβου καὶ θρήνων ἐκπλήξει καὶ θάμβει σύνδεθίντες εἰς τὸ ἀκίνητον ἐπάγησαν, ὥσπερ Ἰουλιανοῦ δείξαντός αὐτοῖς οὐ τὸ νεανίσκον, ἀλλ' εἰδωλον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐπεὶ ἡσυχία μυσηρίων ἀπάντων ἐγένετο σαθεωτέρα (2), βαρὺ φθιγγάμενός εἰς μέσον, ἔτον εἶπεν ὁ μὲν ὑμέτερός, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, πόλεμός ἀπολώλεκεν, θεὸς δὲ ἴτως καὶ τὸ Ῥωμαίων δίδωκε φιλάνθρωπον· ἔγω (3) δὲ αὐτῷ ὁμηρον, οὐ παρ' ὑμῶν καθ' ὁμολογίαν, ἀλλὰ ὄψα' τὸ πολέμῳ λαβὼν, καὶ τῷ κρατεῖν ἀρκούμενός· καὶ οὕτως μὲν οὐδενὸς ἀτυχήσει ἤν' καλ-

cogatur; ita ut eo mihi religatur honor regius, ut solitatem infelix esse nequeam. His imperator auditis, animo commotus est ac narrationi clementer illacrimatus. Ac quemadmodum in fabulis scenicis, postquam ratio argumenti ad perdifficilem quendam insolubilemque nexum devenit, tunc invocatus e machina Deus repente intervenit, atque omnia invertit et ad perspicuum felicemque exitum ducit; sic etiam Iulianus in re perplexa atque inexplicabili versans, dum omnes cum ciulatu pacem peterent, obsidem qui exigebatur se habere negarent; adolescentem subito productum cunctis ostendit regio victu apud se alitum: atque huic permisit, ut cum parente pro libito colloqueretur; rei exitum interim expectans.

53. His consentanea consecuta sunt: nullum quippe talem sol diem protulit, qualem tunc praesentibus intueri ac noscere licuit. Nam barbari a perturbatione et querelis in admirationem stuporemque rapti, immobiles defixi erant; cum si Iulianus illis non adolescentem sed spectrum obtulisset. Exin imperator, post illud firmitus, quom in quovis mysterio solet, silentium; gravi voce in concione ait: hunc quidem iuvenem; reapse vestrum bellum ut putabatis, perdiderat; sed Deus ut reor Romanorumque clementia conservavit. Habebo autem obsidem, haud sane a vobis foedere traditum sed bello captum;

(1) Cod. vel. συμπεραίνων, sed emendatur in marginē συμπεραίνων. (2) Cod. vel. et alii ἐκπνέων. (3) Cod. vel. et alii ἔγω.

(1) Ingeniosiora haec sunt, quam ut ea barbarus Chamaerus, et quidem calamitosus et ciulans, vertit: ubi quies et silentium a mysteriis fuit? dixerit. Quare vel ipse Iulianus vel Eunapius so- Crimino ab uno disce omnia. phistarum myrothecia compilaverunt.

λίσιον ἑμοὶ ξυνών, ὑμῖς δὲ περιώμφοι ᾠθαβαίνειν τὰς συνθήκας ἀποτιύξεσθαι πάντων· φημὶ δὲ, οὐχ ὅτι κολάσομαι τὸ ἔμνηρον, ἐν οὔτε εἰςχυρον παρ' ὑμῶν εἴληφα τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀνδρείας ἀπόδειξιν κατ' ὑμῶν ἔχω· (ὁ καὶ ἄλλως ἄνισον καὶ θιομισίς εἶναι οὐδὲν ἀδικούντας ὑπὲρ τῶν ἀδικούντων δάκνειν καὶ σπαράττειν, ὥσπερ τὰ θηρία εἶναι ἀπαιτῶντας, ὅταν ὑφ' ἑτέρων διώκηται)· ἀλλ' ὅτι πρῶτον μὲν ἄρξαιτε (α) χειρῶν ἀδίκων, οὐ μείζων ὀλεθρος οὐκ ἔστιν ἀνθρώποις, καὶν δοκῶσι πρὸς τὸ βραχὺ καὶ παρὸν ἐπιτυχάνειν· δεύτερον δὲ ὅτι πρὸς Ῥωμαίους ὑμῖν ὁ λόγος ἔσται καμὲ τ' ἄρχοντα τούτων, ὃν οὔτε πολεμοῦντες οὔτε εἰρήνην αἰτοῦντες εἰκήσατε. Προσεκύνησαν ἐπὶ τούτοις ἅπαντες καὶ ἀνευφήμεν, θεὸν τινα ἐπὶ τοῖς λόγοις πηγούμενοι· σπείσάμεθα γοῦν, καὶ τὸ τὴν Νεβισγάστου (1) μητέρα μένον αἰτήσας, ἐκείνων ὁμολογούτων τε ἅμα καὶ δόντων, ἀνέξουζεν ἐπὶ τοιαύταις πράξεσιν, μετοπάρω τε ἐσηκλότῃ καὶ χειμῶνι ἤδη συνισαμένω καὶ δαψύχοντι.

LIII. Ὅτι Βαδομαρίος τις δυνάμει καὶ τόλμῃ προΐχετο Γερμανῶν, καὶ ἐς τὸν ὑπεύθετο μεγαλαυχίας, ὥστε ἐτύχανε μὲν ὅμηρον τὸ ἑαυτὸν δειδωκώς υἱὸν, ἕως ἂν ἀποδῶ εἰς αἰχμαλώτους οὓς ἐκ τῆς καταδρομῆς εἶχε συνηρπασμένους, τούτους δὲ οὐκ ἀποδιδούς, ἀπῆται τὸ ὅμηρον, πολλὰ ἀπειλῶν εἰ μὴ λάβοι. ἀποπέμπει δὲ τὸν Ἰουλιανὸς αὐτῷ, τοσοῦτον ἐπιθείς, ὥς οὐκ ἔστιν ἀξίόπιστον ἢν μειράκιον ὑπὲρ πολλῶν εὐγενέσιον ὁμηρεῖον παρ' αὐτῷ, ἀλλ' ἢ εἶναι

meaque victoria contentus ero. Neque hic ullam commoditatem apud me diversans desiderabit: vos autem si foedera violaveritis, rem vestram publicam omnino perdetis. Neque aio me saevituro adversus obsidem, quem non a vobis pacis causa oblatum habeo, sed fortitudinis meae adversus vos documentum. (Nam et alioquin illiberale impiumque est innocuos pro reis mordere ac dilaniare, ceu ferae solent obvium quemlibet, quamquam alii eas persequantur.) Sed primo quidem, si certe vos iniuriarum initium feceritis, velim sciatis nihil esse inter homines hac re exitiosius, etiamsi forte ad breve tempus in praesentia prospere eveniat. Deinde res vobis erit cum Romanis et mecum eorum imperatore, quem neque belli neque pacis studiis umquam superavistis. Tum barbari omnes Iulianum adorabant, ac veluti deum post hanc orationem existimabant. Pace ergo composita, neminem postulavit praeter Nebisgasti matrem, quam ii foedere inito tradiderunt. Quibus gestis, inclinato iam autumnus atque hiemali frigore instante discessit.

54. Badomarius quidam viribus et audacia inter Germanos praestans, tanta superbia elatus erat, ut quum obsidem filium suum tradidisset, donec ipse captivos quos excursione facta abduxerat, restitueret; deinde his non redditus, repeteret tamen obsidem, minis multis interpositis, nisi acciperet. Remisit ergo hunc Iulianus, hoc adiiciens, unum nobilem adolescentulum non esse idoneum pro multis obsidem: oportere igitur, ut vel Badomarius captivos, qui plus

(α) Cod. var. et alii ἄρχεται.

(1) Erat hic Chamavorum regulus.

αἰχμαλώτης ἀποδιδόναι προσῆκεν ὄντας ὑπὲρ τρισχιλίους τοῖς αὐτίκα ἤξουσι πρέσβεισιν (2), ἢ ἀδικοῦντα εἰδέναι · ταῦτα ἔγραφε τε καὶ τῷ πρεσβείαν ἔσειλλε, καὶ αὐτὸς εἶπετο τῇ πρεσβείᾳ ἀπὸ Νεμέτων ἄρας ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ, ἥδη τε ἔν πρὸς τοῖς Ῥαυράκοις, ὃ ἐστὶ φοῦριον.

LV. Ὅτι μὲν τῷ Ἰουλιανοῦ τῇ βασιλείᾳ ἀναγόμευσιν πρεσβεῖαι πανταχόθεν συνέβαινον, καὶ εἴφανσι πολλοὶ χρυσοί, οἱ αὐτῷ ὡς τῶν ἐθνῶν ἀνεκομίζοντο · ἐνταῦθα καὶ οἱ τῷ Ἰωνίαν οἰκοῦντες ἔτυχον ὅσων εἰδήθησαν καὶ πλειόνων ἢ ἐλασσόνων (b) · Λυδοὶ δὲ καὶ εὐχῆς κρηῖττον ἔπραττον, Εὐναπίῳ μὲν τῷ ῥήτορι (1) ὑπὲρ αὐτῶν πρεσβεύοντι, εὐμενέσαντι δὲ οὕτω καὶ τῇ πρεσβείᾳ, ὥστε καὶ δίκη τινὶ ὤξεμαχίῳ σπειπείν, ἣ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἐκέλευεν · ὁ δὲ ἐνίκη καὶ τῇ δίκῃ. Καὶ ἐκ Κλαζομένων (c) δὲ Πείτων εὐδοκίμει λέγων.

Ὅτι Βαλεντινιανοῦ ἀνάρρησις ἐν Νικαίᾳ τῇ Βιθυνίᾳ γίνεται, πρεσβεῖαι τε, ὅσαι συνεπιφοιτῆκεσαν ἐπὶ τῶν (2), ὧν χρυσοὺς ἔχουσαι σεφανοὺς, πρὸς ἐκείνους ἀνεφέροντο · καὶ πρὸς πάσας ἀπεφαίνετο μὲν οὐδὲν, ἐπιτρέχων ῥαδίως οὕτως καὶ συντόμως, ἐπήγγελί τι δὲ ἅπασιν, ὡς ποιήσων αὐτίκα μάλᾳ.

LVI. Ὅτι τῷ βασιλεῖ Οὐάλεντι, ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἐθνείων ἄγοντι, τὸ ἐπίλεκτον ἀγγίλλεται τῷ Σκυθῶν ἐράτευμα πλησίον ἥδη πᾶσι τυγχάνειν, οὗς ὁ Προκόπιος (3) εἰς συμμαχίαν ἐξικιλήκει ὡς τῷ Σκυθῶν βασιλείᾳ · γαῦρες εἶναι τὰ φρονήματα ἔλεγον ὧν προσιόντας καὶ ὠφελητικούς

ter milibus erant, traderet venturis ad eum ilico legatis, vel se crimine hostili obstrictum iri sciret. Haec in epistula scripsit, simulque legationem misit, quam ipse subsequutus est, a nemetensi regione ad Rhenum pergens: iam enim apud Rauracos stationem habebat, ubi Romanorum castellum est.

55. Quo tempore Iulianus ad augusti dignitatem erectus fuit, legationes undique convenerunt cum aureis coronis multis, quas ei gentes offerebant. Tunc etiam Iones votorum suorum compotes plus minus fuerunt. Lydi autem maiora etiam precibus suis impetrarunt; legationem pro iis obeunte Eunapio rhetore. Quippe hic id manus tanta gessit felicitate, ut perdifficilem quoque nescio quam causam de mandato Augusti defenderit, ex eaque victor discesserit. Tum Piso etiam clazomenius laude eloquentiae claruit.

Valentinianus Nicacae in Bithynia proventus ad purpuram, legationes recepit, quae ad eum coronas aureas undique deferebant. Atque his cunctis legationibus nihil ipse diserte respondit; sed breviter ac perfunctorie cum iis colloctus, universim declaravit se ociter admodum aliquid praestitutum.

56. Valenti imperatori a civilibus externisque bellis quieto nunciatum est adventicium Scythiarum exercitum in propinquo esse, quem Procopius opis sibi ferendae causa ab illorum rege accersiverat. Iam hi advenae adrogantes esse dicebantur, contemptores omnium mortalium negligentesque propter impunitatem;

(2) Cod. val. πρέσβευον, sed v. expungit videtur. (b) Cod. val. et alii ἐλάσσων. (c) Cod. val. et alii ἐκ Κλαζομένων.

(1) Eunapium hunc rhetorem et diversum esse ab extincto, coronae ad Valentinianum, ἐκείνῳ, deest historico et paulo seniore, iam demonstraverunt viri eruditi.

(3) Ille scilicet rebellis, Iuliani olim caesaris

(2) Boissonadus τούτων intelligit Iovianum; quo propinquus.

τῶν ὀρωμένων, ὀλιγώρως τε πρὸς τὸ ἀκόλαστον, (2) μεθ' ὑβρείως καὶ πολὺ τὸ ἀγέρω-
χον καὶ θερμὸν ἐπὶ πᾶσιν ἔχοντας. ὁ δὲ βασιλεὺς συντέμνων αὐτοὺς ἀπο-
ταμῶν ἢ ἐπὶ Σκυθίας ὑποστροφῆς, κατέειχεν ἐντὺς ἀρκύων, καὶ τὰ ὅπλα ὡς α-
δούναι κειύσας. οἱ δὲ ἴδοντες, ἢ τὴν γνώμης ὑπεροψίαν μέχρι τῆς κινήσεως
τὰς κόμας (1) ὀπιδειξάμενοι. διασπαίρας οὖν αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις, ἐν ἀδείτῳ
κατέειχε φρυγᾶ, καὶ καταφρόνησιν ἐνέποιετο τοῖς θειωμένοις αὐτῶν τὰ σώματα, πρὸς
τε μῆκεθ' ἀγχείον ἐλαυνόμενα, καὶ βαρύτερα τοῖς ποσὶ, κατὰ τε τὸ μέγεθος
διεσφιγμένα, ἢ περ φησὶν Ἀεισοτίλης (2) τὰ ἵκτομα. διεχόμενοι δ' οὖν αὐτοὺς εἰς
τὰς οἰκίας οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες, καὶ πειρώμενοι ἢ ἀπ' αἰτίας, ἢ ἑαυτῶν ἑξα-
πάτην γιγᾶν ἠταγκάζοντο. τούτους ἀπῆλθε δὲν γηραιὸς ὁ Σκυθῶν βασιλεὺς,
καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα δριμύ, καὶ πρὸς τὴν δίκαιον λόγον οὐκ εὐδαιμόνητον. ὁ μὲν
γὰρ ἔφασκε βασιλεῖ δίδωκεναι καὶ συμμαχίαν καὶ ὄρκους. ὁ δὲ ἀπέφασκε βα-
σιλεία μὴ τυγχάνειν, καὶ αὐτὸν οὐκ ὁμωμοκίνας. ἐκείνους δὲ προσεδίεντο τὸ Ἰε-
λιανόν, καὶ ὅτι δὴ τὴν ἐκείνους δίδωκεν συγγένειαν (3), * καὶ τὰ τῶν πρέσ-
βων ἀξιώματα προσεδίεντο, ὁ βασιλεὺς ἀντιφώνει τοὺς τε πρέσβεις ἔχειν τὴν
δίκην, καὶ δὲν παρόντας ὡς πολέμιους κατέχειν, πολέμιον πρὸς συμμαχίαν
ἥκοντας. ἐκ τούτων δὲ τῶν προφάσεων ὁ σκυθικὸς ἀνεγείρεται πόλεμος, τῷ
μὲν ἀξιώματι τῶν συμβόλων ἡνῶν καὶ τοῖς μεγέθεσι τῶν ὡδασκῶν ἐπὶ
μέγα προβήσεται καὶ χωρήσειν πολυτρόπων συμφορῶν καὶ ἀτεκμάρτη τύχης προ-

violenter superbe iracundeq̃ue adversus omnes agere soliti. Verumtamen imperator
raptim his reditu in Scythiam intercluso, retibus veluti inclusit, atque arma
tradere iussit: qui sane tradiderunt; catenus mentis superbiam significantes,
quatenus comas agitaverunt. Ergo hos per urbes dispersos in libera custodia
habebat; eorumque contemptum excitabat apud omnes qui haec corpora intue-
bantur in proceritatem quidem inutilem excrescentia, sed basibus gravia, et
circa medium exilia, qualia Aristoteles insecta dicit. Quamobrem his domi
exceptis, eorumque infirmitate explorata, errorem proprium romani cives ir-
ridere cogebantur. Atque hos praeclaros gentiles suos Scytharum rex repetebat:
eratque negotium satis asperum neque facili iure componendum. Scythia enim
aiebat se hos milites ad imperatorem (Procopium) misisse ex foedere sacra-
mentis firmato: Valens autem imperatorem illum fuisse negabat; se autem nul-
lam fidem propriam obstrinxisse. Rursus cum scythia imperatorem Iulianum ob-
iiceret, atque ob huius cum Procopio adfinitatem auxilia misisse diceret, et
legatorum publicam auctoritatem obtenderet; imperator respondebat, legatos quo-
que in culpa fuisse; praesentes autem milites hostium loco se habere, qui ho-
sti suo suppetias tulissent. Ex his causis bellum scythicum excitatum fuit, quod
potentia bellantium populorum et apparatus magnitudine in ingentem vario-
rum casuum incertaeque fortunae molem evasurum erat; nisi id imperatoris

(2) Ita interpungitur in cod. vat.

(1) Mos barbaricus fuit agitandi comam, ut
Appianus quoque narrat apud Suidam voc. ἱντες.
Quin adeo sic de Iove loqui videtur Homerus *Iliad.*
I. 529.

(2) *Hist. anim.* I. 2.

(3) In codice vaticano, item ut in aliis, relin-
quitur haec spatium nonnullorum versuum; sed
revera nihil deesse videtur.

δοκηθεῖς, τῇ δὲ τῇ βασιλείῳ ὀξύτητι καὶ προνοίᾳ κατενεχθεὶς ἐπὶ τὸ σταθερὸν τε καὶ ἀσφαλίσειεν.

LVII. Ὅτι τῇ Σκυθῶν ἡττηθέντων καὶ ὑπὸ τῇ Οὐγγῶν ἀναιρεθέντων καὶ ἄρδην ἀπολλυμένων τὸ πλῆθος, οἱ μὲν ἐγκαταλαμβανόμενοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις διεφθίρειτο, καὶ οὐδὲ μία φειδῶν ἢ φεικῶν ὄντος ἦν ὠμότητος. τὸ δὲ σωαλισθὲν καὶ πρὸς φυγὴν ὁρμήσαν πλῆθος μὲν οὐ πολὺ τῷ εἰκοσι μυριάδων ἀποδείξαι, σωπλῆρον ἐς τὸ μάχιμον ἀκμαζούσας· κινηθέντες καὶ τῇ ὄχθαις ἐπιστάτες χεῖρας τε ὤρειγον πόρρωθεν καὶ ὀλοφυρμῶ καὶ βοῇς, καὶ προέτεινον ἱκετηρίας, ἐπιτραπῆναι τῇ διάβασιν ὠδρακαλοῦντες, ἃ τῇ σφῶν συμφορὰν ὁδυρόμενοι, καὶ προσηύκην τῇ συμμαχίᾳ παρέχειν ἐπαγγελλόμενοι. οἱ δὲ τῇ ὄχθαις ἐπιταγμένοι Ῥωμαίων οὐδὲν ἔρασαν πράξειν ἀντὶ βασιλείας γνώμης. ἐντεῦθεν ἀναφίρεται μὲν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἡ γνώσις. πολλὰς δὲ ἀντιλογίας γηρομένης, καὶ πολλῶν ἐφ' ἑκάτερα γνώμῃ ἐν τῷ βασιλικῷ συλλόγῳ ῥηθεισῶν, ἰδοῦς τῷ βασιλεῖ. καὶ γὰρ ὑπ' ἀντιζηλοτυπίας αὐτῷ πρὸς οὗτο συμβασιλεύοντας, οἱ παῖδες μὲν ἦσαν ἀδύφου (καὶ γίγρεται οὕτω πρότερον (1)), τῇ βασιλείᾳ δὲ διηρῆσθαι καὶ σφῶς ἰδοῦς, τῇ δὲ ἀντιζήλῳ οὐκ ἐπιγόντες ἐπὶ τῇ θείᾳ. τούτων δὲ ἕνεκα, καὶ ὡς μεγάλη προσήκη τὸ Ῥωμαϊκὸν αὐξῆσαν, δεχθῆναι κελεύει οὗτο ἀνδρας, τὰ ὅπλα καταθεμένους.

LVIII. Πρὶν δὲ τῷ διάδοχῳ ἐκ βασιλείας ἐπιτραπῆναι, Σκυθῶν οἱ τολμηρότατοι καὶ αὐθάδεις ἐάσαντες τὸ πόρον ἔγνωσαν, καὶ βιαζόμενοι κατέκριναν. οἱ δὲ διαφθείραντες ἀπόδασμον τοῦτον, τῆς τε ἀρχῆς παρι-

celeritas et providentia ad quietem securitatemque convertisset.

57. Scythae ab Hunnis victi caesique sunt, magnusque eorum numerus funditus deletus. Nam quicumque in hostium manus veniebant, ii cum uxoribus liberisque iugulabantur, nullusque erat crudelitatis caedumve modus. Tum reliquum congregatum vulgus, ducenta prope hominum milia, quotquot bello idonei erant, fugae se commiserunt; relictisque sedibus suis atque in Istri ripis insistentes manusque procul cum eiulatu et clamore tendentes supplicabant, ut sibi fluminis transitus concederetur; neque suam tantummodo calamitatem deplorabant, verum etiam se belli socios fore spondebant. Sed enim Romani custodiendis ripis praepositi, nihil se acturos sine imperatoris auctoritate aiebant. Quamobrem res ad Augusti cognitionem deferitur. Exin magna contentione habita, multisque utrimque in regio concilio sententiis dictis, res demum imperatori placuit. Nam et ipse simultatem quandam adversus imperii socios fovebat, qui erant fratris filii (quam nos rem in superioribus scripsimus) propterea quod imperium inter se dividerant, neque eius rei arbitrium ad se patrum detulerant. Hoc animi dolore compunctus, insuperque putans vires non modicas imperio romano adiunctum iri, barbaros recipi iussit, inermes tamen.

58. Sed enim prius quam transitus ab imperatore permetteretur, iam Scythae aliquot audaciores ceteris ac ferociores flumen transmittere conati erant; quod quum vi fecissent, caesi fuerant. Sed enim qui hunc manipulum occide-

(1) In partibus historiae amissis.

λίθησαν καὶ ὧς τοῖς σώμασιν ἐκινδύνωσαν, ὅτι πολέμιος διέφθειρεν. οἱ τε ὠδυνασκούντες βασιλεῖ καὶ δυνάμεις μίγισον, κατεγείλων αὐτῶν τὸ φιλοπόλεμον καὶ στρατηγικὸν, πολιτικούς δὲ οὐκ ἔφαταν εἶναι. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ἔξ' Ἀντιοχείας ἐπέστειπεν αὐτοῖς τὴν ἀρχαίαν ἡλικίαν πρῶτον ὑποδείκνυμένοις ὡς ἀπαμύνασιν εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, καὶ ταύτην ἐς ὁμηρίαν ἀσφαλῶς κατέχευσιν, ἐπιστάται τὴν ὁχθρὰν καὶ μὴ πρότερον ἑστὴν μάχην διεξελθὼν δευβαίνοντας, μηδὲ τὰ πλοῖα ὠδυσσύνῃ ἐς τὴν περὰ ἡσίων, εἰ μὴ τὰ ὅπλα καταθέμενοι, γυμνοὶ δευβαίνουσιν. οἱ δὲ ταῦτα ἐπιτραπέντες, ὁ μὲν ἐκ τῶν δευβηκότων ἦρα παιδαρίων τινὸς λευκοῦ καὶ χαρίεντος τὴν ὄψιν, ὁ δὲ ἡλικίᾳ γυναικὸς εὐπροσώπου καὶ αἰχμαλώτου, ὁ (α) δὲ ἦν αἰχμαλώτου ὑπὸ παρθένῃ, ἑστὴν δὲ τὸ μέγεθος κατεῖχε τῶν δώρων, τὰ τε λίνα ὑφάσματα καὶ τὸ τῶν σρωμάτων ἐπ' ἀμφοτέρωθεν θυσανοειδὲς, ἕκαστος δὲ ἀπλῶς αὐτῶν ὑπελάμβανε καὶ τὴν οἰκίαν (b) καταπλήσειν οἰκίῃ καὶ τὰ χωρία βουλαῖ, καὶ τὴν ἐρωτικὴν λύσαν τὴν ὧς ταῦτα ἐξουσίας (i). νικηθέντες δὲ ὑπὸ τούτων νίκην αἰσχίστην καὶ ὠδυνωτάτην, ὥσπερ τινὰς εὐεργέτας καὶ σωτῆρας παλαιούς μὴ τὴν ὅπλων ἐδέξαντο. οἱ δὲ τοσοῦτον ἀκοντὶ (c) πρᾶγμα δευπραγμένοι καὶ τὴν οἶκον συμφορὰν εὐτυχίσαντες (οἱ γὰρ ἀντὶ τῆς Σκυθῶν ἐρημίας καὶ τῆς βαράρου καὶ ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν ὑπελάμβανον) εὐθὺς πολὺ τι βάρβαρον ἐν τῷ ὠδυσσύνῃ καὶ ἀπίστῳ δίδραν. ἡ μὲν γὰρ ἀρχαία ἡλικία, προλαβοῦσα καὶ τὴν διάβασιν, μὴ βαθείας σπουδῆς καὶ φροντίδος τῶν ταῦτα βεβηλωμένων, εἰς τὰ ἴθνη κατεχεῖτο καὶ δισσώριετο. οἰκίται δὲ καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ἐκείνων, οἱ μὲν βα-

rant, munere deinceps privati sunt, immo et capite periclitati, quia videlicet hostes peremerant. Certe qui apud imperatorem reip. praeerant, plurimumque poterant, custodes illos irridebant, eosque sane militares vigilantesque dicebant, sed rei politicae prorsus ignaros. Scilicet imperator decretum Antiochia miserat, ut imbellis primum aetas reciperetur, eaque in romanam ditionem translata veluti obses diligenter custodiretur: deinde ut praesidia ripis imposita haud aliter viros militares in transitu exciperent, vel iis navigia concederent, quam si armis positis nudi transmitterent. Verumtamen eorum, quibus id munus mandatum fuit, alius pueri candidi festiviue specie capiebatur, alius venustae feminae misericordia flectebatur, alium virginis amor vincebat; alios denique donorum magnitudo, vestimenta linthea, vel utrimque simbrata stragula: nemoque erat, qui non domum servitiorum multitudine, villas agrorum, complere vellet, atque omnino hac divitiarum siti non urgeretur. Hoc igitur turpissimo scelestissimoque victoriae genere victi, barbaros cum armis recipiebant ceu beneficos sibi mortales et antiquos servatores. Ili autem tam praeclaram rem sine labore adsecuti, patriam calamitatem iam lucro apponentes (nam scythicas solitudines paludesque cum romano imperio commutaverant) multam statim barbariem frangenda fide prodiderunt. Imbellis quidem aetas, quae prior transiverat, diligenti studio curaque eorum qui hoc consilii dederant, per provincias distributa fuerat sparsimque collocata. Porro cernere erat domesticos eorum et u-

(a) Cod. vat. et alii δε. (b) Cod. vat. et alii οἰκίται. (c) Cod. vat. alii ἀκοντὶ. Lege Diadocci excerpta p. 79. ibique in notis corrige ἀκοντὶ pro ἀκοντὶ.

(i) Recole Eunapium cap. XXX.

σιλικὰ παρὰσημα ἔχοιτες, τὰς δὲ ἦν ἀβροτίεας ὄραν ἢ καὶ αἰχμάλωτον· παῖδες δὲ αὐτῶν καὶ τὸ οἰκτικὸν πρὸς τε τῷ εὐκρασίαν ἤν' αἶρων ἀνίδραμον ἔωσαν· ἢ ἡλικίαν ἤβησαν, καὶ πολὺ τὸ ἐπιφύμενον ἦν πολέμιον γίνεσθαι· οἱ μὲν οὖν παλαιοὶ μῦθοι λέγουσι, ὥτι· ἢ Βοιωτίαν καὶ ἢ Κολχίδα δρακοντίων ὀδόντων κατασπαρύντων, ἐν ὅπλοις ἅμα τῷ σπώρῳ σὺν ἀνδράσιν ἀναπάλλεσθαι· ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς χρόνος καὶ ἢ μῦθον ἥτον εἰς φῶς καὶ ἔργον συνήγαγεν καὶ ὀφθῆναι κατηνάγκασεν· οὐ γὰρ ἔφθασαν ἢ σκυθικοῦ γένους εἰς ἢ ἐπικράτειαν ἢ ῥωμαϊκὴν οἱ παῖδες ὥσπερ ὀδόντες δρασπαρύντες, καὶ πάντα ἐν μισῇ θυμοῦ καὶ μανίας καὶ φόβων, ἀνῆθόντων αὐτῶν εἰς ἡλικίαν μάχιμον ὥσαν ἢ χρόνον· τὸ δὲ ἀκμάζον τῆς σκυθικῆς ἀλκῆς καὶ γυναικείων τοῖς ὑποδείγμασιν ἀντὶ ἤν' ἐκβεβληκότων εἰς ἱππανάσασιν εὐθὺς ἐγερθῆναι, καὶ μαχόμενον πολὺ δεινότερα καὶ τραγικώτερα συνετόλμησεν ὢν ἱππάζει.

LIX. Ἡ μὲν γὰρ Θράκη πάντα καὶ ἡ συνεχὴς αὐτῇ χώρα Μακεδονία καὶ Θεσσαλία τοιαύτη τις ἔστι καὶ οὕτω πολυύμνητος, ὥστε οὐδὲ εἰς κατὰ ταῦτα ἀναγράφειν λόγος ἦν· τοσαύτην δὲ οὖσαν αὐτὴν καὶ οὕτω πολυάνθρωπον, εὐδαίμονά τε ἅμα καὶ εὐάνδρον, ἢ τῶν Σκυθῶν ἅπας καὶ παράλογος ἱππανάσασις ἐξακινναίως καὶ παραχρηῖμα τῆς ἐμβαθείας συντολμηθεῖσα καὶ ἀνοιδήσασα κατεφόρεισεν εἰς τοσένδε καὶ καθημάζεσκε ἢ συμφοραῖς, ὥστε χρυσὸν ἀποδειχθῆναι πρὸς τὰ Θράκια πάθη τῷ Μυσῶν παροιμιώδη λόγον(1). δόξαν αὐτοῖς πατιάζειν, ἀξιόμαχος μὴ παρούσης δυστάμεως εἰς ἄμυναν, τῷ τε πλήθει πρὸς ἀνθρώπους ἀφυλάκτους καὶ ἀνόπλους ἐξά-

xores et liberos, hos quidem bullas regias ferentes, illas autem delicatius, quam captivas decebat, victitantes. Liberiorum autem et servitiorum corpora salubritate aeris exercebant, praematuraque aetate pubescebant, atque omnino gens hostilis ubique pullulabat. Aiunt veteres fabulae, satis in Bocolia et Colchide draconum dentibus, armatos homines ex ea satiore semet extulisse: nostra vero aetas fabulam hanc publica in luce veroque opere effectam dedit, et spectare coacta fuit. Etenim statim ac scythici generis soboles, ceu dentes illi, in romano imperio sata fuit, ubique odia rixaeque et caedes exandiebantur adulescentium horum qui intempestive ad aetatem armiferam perveniebant. Atque ita inventus potentiae scythicae generosissima coepit protinus, loco eorum a quibus nuper expulsa fuerat, hospites suos oppugnare; hisque mala multo luctuosiora peioraque inferre, quam ipsamet perpessa fuerat.

59. Profecto universa Thracia, et huic finitimae provinciae Macedonia atque Thessalia, tam uberes tamque admirandae erant, ut nulla satis oratione describi possint. Hanc talem tantamque regionem tam beatam tamque multis ac strenuis viris cultam, infida atque insperata Scytharum seditio, quae statim post transitum conspirato ausu erupit, adeo stravit et calamitatibus vastam fecit, ut comparata cum his Thraciae malis praedatio illa Mysorum, aurum videretur. Quomodo ergo Scythiis rebellare libuisset, quo tempore nullae copiae resistendo idoneae aderam, multitudine sua incautos inermesque cives perterrituerunt, multisque caedibus

(1) De hoc proverbio lege disserentem et Boissonadum aliosque apud eum citicos.

ησαν φοβιρώτατοι, καὶ τῷ φονικωτάτῳ πρὸς τὸ κρατούμενον πάντα ἀνδρῶν ἐχέριστα· φεικόμενοι δὲ εἰς ἴσον λόγον καὶ Σκύθας Οὐννων μὴ φέρειν ὄνομα καὶ Ῥωμαῖος Σκυθῶν· πόλεις γοῦν εὐαρίθμητοι καὶ ὀλίγαι τινὲς διεσώθησαν ὥς ἔτι σώζονται, τειχῶν ἑνικὴν καὶ οἰκοδομημάτων· ἡ δὲ χώρα καὶ τὸ πλεῖστον ἀπανάλωται καὶ ἔστιν ἀοίκητον, καὶ ἄβατον δὲ τὸ πόλεμον· βασιλεὺς δὲ ἐπειδὴ τούτων ἐπίθεται ἧρ' ἀδελφῆτων κακῶν, πρὸς μὲν αὐτῷ Πέρτας ἀναγκαίαν εἰρήνην συνθέμενος, ἑαυτῷ δὲ πολεμήσας ἐπὶ μεταγνώσει καὶ ὑποδοχῇ, τῷ θυμῷ τε ὑπερέβητε (1), καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐτίενων ἑαυτῷ, προκαταπέμπει τὸ Σαρακηνῶν ἱππικὸν, ὡς ἀντιτεχῆσον τοῖς βαρβάροις· ἥδη γὰρ καὶ τὸ Κωνσταντίνου πόλιν κατέβηχον, καὶ τοῖς τείχεσιν ἠνώχλων φεικαθήμενοι, πολέμιόν τε οὐδὲν ὀρώντες εἰς ἀντίπαλον μάχην, καὶ τοῖς φροτήμασιν εἰς πᾶσαν ὕβριν ὠλισθηκότες· ὅθιν (1) καὶ φειφανῶς ἰδοῦσε κάλλιστα στρατηγῆσαι καὶ τὸν καιρὸν ἐκείνον ἡ τύχη.

LX. Ὅτι ἐπὶ Θεοδοσίᾳ αὐτῷ πρώτους χρόνους τῆ βασιλείας, τὸ τὸ Σκυθῶν ἔθνος ἐξῆλυνόμενοι καὶ χώρας ὑπὸ τῆς Οὐννων, διεβιβήκεισαν τῆς φυλῶν ἡγεμόνες ἀξιώματι καὶ γένει προήκοντες (1)· οὗτοι δὲ τιμαῖς τῆ βασιλείας ἐξωγαγόμενοι καὶ πάντα ἐφ' ἑαυτοῦ ὀρώντες κείμενα, εἰσὶν ἐν ἀλλήλοις οὐ μικρὰν ἡγείραν· οἱ μὲν ἀγαπᾶν καὶ δέχεσθαι τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν καλεῖοντες, οἱ δὲ τὸ οἶκος γεγονότα φυλάττειν ὅρκον αὐτοῖς καὶ μὴ φθισαίνειν ἐκείνας τὰς συνθήκας (αὗται γὰρ ἦσαν ἀσεβέστατοι καὶ βαρβαρικὸν ἔθνος εἰς ὁμότητα φθισέμενοι (2))

dominae gentis editis regionem incolis nudaverunt. Aequae autem constitutum erat, ut neque Hunni Scytharum, neque Scythae Romanorum, nomen ferrent. Urbes igitur paucae admodum incolumes tunc manserunt et nunc etiam vigent propter moenium atque aedificiorum munitiones; verumtamen regio passim vasta est, nudaque incolis propter bellum et impervia. Imperator autem de infatigabilibus his malis edoctus, necessariam cum Persis pacem composuit, sibi succensens ac paenitens quod Scythas recepisset, ira aeterna, bello animum intendit, praemisitque equitatum saracenicum, qui barbaros cohiberet. Iam enim adusque Constantinopolim excurrebant, et moenia obsidentes quatiebant: etenim dum nihil sibi resistere cernerent, superbia sua ad omne genus iniuriarum ruebant. Quamobrem ipsa fortuna per id tempus res romanas optime tueri visa est.

60. Primis regnantis Theodosii annis quum gens scythica sedibus suis ab Hunnis expelleretur, tribuum duces qui genere et dignitate praestabant, ad Romanos transierunt; hique honoribus ab imperatore aucti, quum sibi rerum summam commissam cernerent, haud mediocri inter se seditione disceptare coeperunt; namque alii contenti esse fruique praesenti prosperitate volebant; alii iusiurandum quod invicem in patria dederant servandum esse censebant, neque illa pacta ullo modo violanda: (erant autem ea scelestissima, atque omnem

(1) Cod. vat. et alii ὑπερέβησαν. (2) Cod. vat. ὁ δὲ, ut alii item codices. Sed recipio emendationem ἰδὲν quia est in margine nonnullorum codicum.

(1) Recole p. 277. n. 2.

nomine romano amicitiam ullam vel pacem tolerarent

(2) Puta illud inter barbaros constitutum ne cum quod supra dictum fuit.

πάντι ῥόπῳ Ῥωμαίοις ἐπιβελύειν καὶ πάσῃ μηχανῇ καὶ δόλῳ αὐτὸν ὑποδείξαι-
ναι ἀδικεῖν, καὶ τὰ μέγιστα ὑπὸ αὐτῷ εὖ πάσχωσιν, ὥς ἂν τὸ ἐκείνων ἀπά-
σης χώρας ἐγκρατεῖς γίνωνται. ὦρ' αὖτοῖς μὲν οὖν ἦν αὐτοῖς ἡ εἰρήνη· καὶ
δ' ἀνεμνησθέντες ἀπερράγησαν, οἱ μὲν τὰ χεῖρα προθέμενοι τὸ βελῆς, οἱ δὲ τὰ
εὐτεβέστερα, ἐπικρύπτοντες δὲ ἑκατέρωθεν εἰρήνην τὴν πρόφατιν τὴν ὁρῆς· ὁμοῦ καὶ
ὁ βασιλεὺς τιμῇ οὐκ ἔληξεν, ἀλλ' ὁμοῦ ἀπέχεσθαι εἶχε καὶ ὁμοσκήνες, καὶ πολὺ
τὸ φιλόδωρον ἐς αὐτὸν ἦν· οὐδ' αὖτοῦ γὰρ ἐξέφευγε καὶ παρεγυμνοῦτο τὰ τὴν
φιλονεικίας.

LXI. Ἦν δὲ ἡγεμὼν τὴν μὲν Θεοφιλοῦς καὶ Θεῖας μερίδα Φράβιθα, ἀνὴρ
εἰς μὲν καὶ τὴν ἡλικίαν, γεγονὼς δὲ εἰς ἀρετὴν καὶ ἀλήθειαν ἀπάντων ἀνθρώ-
πων κάλλιστος· Θεοῦς τε γὰρ ὁμολόγει Θεραπεύειν καὶ τὴν ἀρχαῖον τρόπον
καὶ οὐδὲ μίαν ὑπέστη πλάσιν εἰς ἀπάτην καὶ δ' ἀκράτησιν, ἀλλὰ γυμνὴν καὶ κα-
θαράν δίδασκε τὴν ψυχὴν ὦρ' τὴν εἰρήνην, ἐχθρὸν ὑπολαμβάνων

ὁμοῦ αἰδᾶο πύλησιν

Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἶπεν (1).

Γυναῖκα οὖν ἤτησε Ῥωμαίαν εὐθὺς, ἵνα μηδὲν ὑβρίζη δ' αὖ σώματι ἀνάγκην, καὶ ὁ
βασιλεὺς ἐπέξευσε τὸ γάμον, καὶ ὁ πατήρ τὴν κόρης (ἐξέφευγε γὰρ ὑπὸ πατρὶ) καὶ
τὸ πρᾶγμα ἐθαύμασε, μακάριον ἑαυτὸν ὑπολαμβάνων, εἰ τοιοῦτον ἔχοι γαμβρόν·
τὴν μὲν οὖν ὁμοφύλων ὀλίγοι τινὲς τὴν εὐσίβειαν καὶ ἀρετὴν ἀγασθέντες τὴν νεανίσκου,
πρὸς τὴν ἐκείνου γνώμην ἐχώρησαν καὶ συνεστήκεισαν· οἱ δὲ πολλοὶ καὶ δυνατώτεροι
τὴν δειδογμένων ἐξ ἀρχῆς ἀπείχοντο, καὶ πρὸς τὴν ὥδ' ἵνα τὴν ἐπιβελῆς σφα-

modum crudelitatis excedentia :) quamobrem omnino Romanis esse insidiandum,
atque omni artificio ac dolo hospites adpetendos, quamquam maximos benefa-
ctores, donec universa illorum dititione potirentur. Erat igitur inter eos dissidium,
bisariam divisio animis, quorum alii peiores sequebantur partes, alii iustiores :
utrique vero consilia sua occultabant : simulque imperator ab iis honorandis non
desistebat, nam et convivio eos et contubernio adhibebat : nondum enim quicquam
conspirationis eius in vulgus manaverat.

Gi. Iam vero melioris pietatisque partis dux erat Phravithus, aetate quidem
iuvenis, sed virtutis verique amore virorum optimus. Is et deos ritu vetere se
colere aiebat, nihilque simulare patiebatur vel doli causa struendi vel consiliorum
occultandorum : immo vero nudum purumque animum prae se ferebat in omni
vita ; atque invisus ei erat

mortis instar

quicumque aliud mente celat aliud loquitur.

Uxorem quoque romanam optavit, ne cuiquam ob corporis necessitatem iniuri-
us fieret : deditque ei ius coniugii imperator ; et pater, sub quo puella adhuc
nutriebatur, rem magnopere suspexit, beatumque se existimabat, quod talem ge-
nerum nactus esset. Exiguus igitur gentilium numerus pietate ac virtute adule-
scentis commoti partes eius concordii animo sectabantur : sed alii plurimi ac po-
tentiores in antiquo proposito mordicus haerebant, atque ut insidias in rem con-

(1) Verba sunt Achillis apud Homerum Iliad. IX. 512.

δάζοντες (α) ἐμεμήνεσαν, ὧν ἦρχεν Ἐριούλφου, ἀνὴρ ἡμιμανὴς ἔκ τῃν ἄλλων λυσω-
δίσσερθου· συμποσίῳ δὲ προτεθέντῳ αὐτοῖς ᾧδε τῷ βασιλείῳ ἀδρότερον καὶ πο-
λυτελεσέρον, τὸ παροιμίαν ἀποδείξαντες (β) ἀληθῆ τὸ λέγεσαν « οἶνθου καὶ ἀληθεία
τῷ Διονύσῳ », καὶ τότε ῥήξαντῳ αὐτοῖς ᾧδε πτότον τὸ ἐπικρυπτομένην γάσιν,
δραλύνεται μὲν τὸ συμπόσιον ἀτάκτως (γ) καὶ δὲ θυρῶν ἐχώρουν τεθορυξήμενοι καὶ ᾧδε-
κεικνηκότες· ὁ δὲ φράβιθου δι' ἀρετῆς ὑπερβολὴν, τὸ καλὸν καὶ δίκαιον κάλλιον ἅμα
καὶ θιοφιλέστερον ὁφθήσεσθαι νομίζων, εἰ προσθείη τάχθου, οὐ φεικόμενος ἑτέρον
καιρὸν, ἀλλὰ σπασάμενθου τὸ ξίφος, τὸ πλεονεξία Ἐριούλφου διήλασεν· καὶ ὁ
μὲν ἔκειτο πεισὼν, ἐνείργοιτο δὲ τὸ ἀδίκον ἐπιβυλὴν, οἱ δὲ * * *

ferrent furioso studio curabant. Dux horum Eriulphus erat, homo vesanus et
immani animo praeditus. Contigit autem, ut in quodam hilariore ac largiore,
quod imperator iis exhibuit, convivio barbari veram demonstrarent sententiam
illam « in vino veritas ». Quippe quum Bacchus tum demum inter potandum arca-
nam coniurationem patefecisset, convivium turbulenter dissolutum est, seque
foribus non sine trepido tumultu proripuerunt. Tum Phravithus ob suam exi-
miam virtutem, merito existimans honestatem atque iustitiam fore splendidiorē
Deoque cariorem, si festinatione uteretur, aliam occasionem non est praestolatus,
sed ense educto Eriulphi latus confodit. Atque hic quidem extinctus iacuit, qui
iniquam coniurationem somniaverat; illi autem * * *

(α) Cod. vat. et alii ἀπὸ δάζοντες. (β) Mendum videtur pro ἐπιδείξαν, ut est in vaticanis excerptis.

(γ) Confer excerpta vaticana p. 281. in quibus est eadem narratio, cum lectionis aliqua varietate.

EUNAPII HISTORIARUM FRAGMENTA

APUD SUIDAM NOMINATO AUCTORE EXTANTIA (1).

LXII. **Κ**αρίνθου Κάριος τῷ βασιλείῳ υἱὸς, γενόμενθου ἐν ἐξουσίᾳ καὶ βυλῆτιως
κύριθου, ἀνέδραμε τηλικούτον κακὸν ἐς τυραννίδα ὥστε ἀπέδειξε χρυσὸν τῷ τρα-
γωδύμηνῃ τυραννίδι· οὕτω καὶ τοῦνομα τοῖς ἔργοις μακρῶ παρήλθε· παίδων
μὲν γὰρ εὖ γινόντων ὕβρεις, δὲ τὸ συνηθεῖς, οὐδὲ ὕβρεις ἐνομήσθησαν, ἀλλ'
ἦν ἐγκύκλιον αὐτῷ καὶ πρόχειρον τὸ τὰ τοιαῦτα ἀματράνειν· ὁ δὲ ἐγκλή-
ματά τε ἀνέπλεττε καὶ ἐδίκαζε τοῖς ἀδικημένοις, καὶ τῶν δικάζομένων οὐδεὶς
ἐσώζετο· ὅπως γὰρ πολλῆς οὐσίας καὶ ἀδινότητος τῷ φθορᾷ παρηναλίσκοντό τι-
νες τῷ εὐδαιμόνων, ὥσπερ ἐν κοινοῖς δείπνοις ἀλεκτορίδες, ἐς τὸν Κάρινθον τρυφὴν
μεμνησθαι δὲ τῷ κατακοπτομένων ἔφασκε, τῷ μὲν ὅτι οὐκ ἐπῆνεσαν αὐτῷ
τὸ κάλλθου, τῷ δὲ ὅτι λέγοντα, ὅτι ἦν μεράκιον, οὐκ ἐθαύμασαν, ὡς ἐ-
βούλετο· ἀπώλλυντο δὲ τινες καὶ γελάσαντες ἐναντίον αὐτῷ ποτὶ, καὶ πάντα
ἦν αὐτῷ βαρύτερα διοσημίας, καὶ ἐλύττα ἐν μέσοις τοῖς ὑπηκόοις. *Γος. Καρίνος*
conf. cum διοσημία, ἐγκύκλιον, μακρῶ, ὕβρεις φντ.

(1) Haec fragmenta collegit e Suida vir doctissi- tarum Eunapii editioni. Ego tamen ipse Suidam per-
mus Boissonadus gallus suaeque nuptiae addidit vi- petuo contuli perlegique.

LXIII. Ὁ δὲ τοξότης ἤφει βέλῃ, εὐστοχῇ ὦν τοσοῦτος κατακαίνειν, ἔσα ἤφει βίλῃ. *Γοσ. κατακαίνων.*

Καρικὸν θυμά. *Γοσ. καρμέν.*

Χαρίττων μὲν οὖν καὶ πρὸ τούτου φανερὸς τις ὦν καὶ ἀνυπόστατῃ τῷ τε πλεονάζοντι τοῦ δραστηρίου φόβῳ, ἀνείχεν ἀπὸ ληστείας ἅπαντας. *Γοσ. ἀνίχι (1).*

Μάξιμός τε καὶ Πρίσκῃ λόγῳ μὲν μετειχέτην, τῷ δὲ τῷ κοινῶν καὶ ὑπαίθρων πείρας πραγμάτων ἐλάχισον. *Γοσ. ὑπαίθριον.*

Τότε δὲ ἴλη τῷ καταφράκτων ἰσπίων ὑπὲρ ὧν ἕς ἑς ὧν ὀπισθοφύλακας κατερράγη. *Γοσ. ἴλη.*

Οἱ δὲ τῷ Πάρθῳ οἰσύναις ἀσπίδας ἔχοντες καὶ κράνη οἰσύναια κλοκὴν τινὰ πάτριον πεπωλεγμένα. *Γοσ. οἰσύναις.*

Οὗτῃ (Αἰλιανὸς) ἐπὶ Οὐάλειντῃ ἐσρατήγησεν· ἦν ἡ ἐκ Συέδρων· ἐλεύθερῃ ἡ ὦν ἄγαν καὶ ἀνεσηκῶς ἐκ παιδὸς τῷ ψυχὴν γινόμενῃ, ἀφ' ὅπως ἐχορηγήθη τὰ ὧν τῷ σώματι· τὰ γὰρ ὄρεσιν συνεπιπλήγει καὶ ἐντρέχει τοῖς τῷ ψυχῆς κινήμασιν, ὥστ' ἅμα τι πράξαι ἐδέδοκτο καὶ ἐπίπραπτο· καὶ παιδείας οὔτε ἐντὸς ἦν οὔτε ἄμοιρῃ, ἀλλ' ἦν ἀγροικότερῃ, ὅσον θυμοειδέσειρῃ, καὶ τὸ θηριώδες τῷ θυμοῦ καὶ ἄγριον οὐκ ἐξημέρωτο καὶ κατείργαστο ὑπὸ τῷ λόγῳ. *Γοσ. Αἰλιανὸς conf. enim ἀνεπηκῶς.*

LXIII. Ὁ ἡ Προκόπιῃ ὧν χαριστήρας ἀναλαβὼν, ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Οὐάλειντα δὲ Φρυγίας συνήπτειτο. *Γοσ. χαριστήρας.*

Μικροῦ τὰ πράγματα μετακινήσαντῃ Ὀρμίσδῃ τῷ Πέρσῃ. *Γοσ. μικροῦ.*

Ὁ δὲ βασιλεὺς τούτους διεξάμειν, κτήματά τε αὐτοῖς καὶ χώραν ἀπέειπε καὶ προβόλους τε ὑπελάμβανε γενναίους καὶ ἀδαματίνους ἔχιν πρὸς τὰς ἐκείνῃ τῷ Οὐντων ἐμβολάς. *Γοσ. πρέβολος.*

Πολὺ διεσῶτας ἀλλήλων χωρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ δυποίῃ τὰ ὅπλα, μήτε τῷ ὧν δαμάτῃ θλιβόμενα, μήτε τῷ φέροντι δὲ τῷ συνωθισμὸν ὧν πούμην. *Γοσ. παραστάται.*

Ὁ ἡ φέρον γράμματα ἐν χαλκῷ εἶατι ὧν πεπρασμένα, καθίς ἐν πῆρᾳ, ἐπιθείς τε καὶ ἄλλως ἄρτους ὅμοιως, ὥς μή τινα γινῶναι τὸ ἀπόρρητον. *Γοσ. εἶαται.*

Ὡς οὖν σιρομάσης μᾶλλον εὐδοκίμῃ τῷ δόρατῃ. *Γοσ. σιρομάτης.*

Τοσαύτη τις ἦν πρὸς τὸ ἀσιλγίστερον ῥύμη τε καὶ φορὰ, ὥς οἱ ἄρχοντες τῷ πολεμίων ἦσαν πολεμιώτεροι. *Γοσ. ῥύμη.*

Οὕτως ἀμείλικτοι ἦσαν ἄμφω καὶ τῷ ἀλήθειαν, καὶ τὸ ἔργον ἐχώρει ὧν φαίστερον. *Γοσ. ἀμείλικτον.*

LXV. Ὁ μὲν γὰρ Ῥεφίνῃ, ἀνὴρ τε ὦν ἡ δολῶν, καὶ ἐν ἀξιώμασι γεγνηώς, καὶ ποικίλαις ὁμιλήσας τύχαις, οὐ ὧν λόγον, οὐδ' ὧν πρέποντῃ ἐκτὸς ἐδόκει κατεξανίστασθαι τῷ νωτεριζούσης ἅπαντα τύχης· ὁ ἡ θαλαμηπόλῃ εὐνοῦχῃ, ὧν λαβὼν τὸ ἐκείνῃ κράτῃ, ἐς τοτόνδε κατίσκησεν ἅπαντα καὶ κατεβρόντησεν, ὥς οὐ μόνον Ῥεφίνῃ ἦν αὐτὸς, ἀλλ' ὁ τῷ μύθῃ Σαλμωνεὺς μικρόν τι χρεῖμα πρὸς αὐτὸ ἦν· ὅς γε ὦν εὐνοῦχῃ, ἀνὴρ εἶναι κατ-

(1) Quamquam Suidas Eunapium non nominat, scripta nostra p. 257; praeter quam quod iam Valerius de auctore tamen nemo dubitabit, qui legat ex Eunapium heic agnovit.

εβιάζιτο· καὶ εἰ μὲν μῦθοί φασι τὸ Γοργόνα φανῆσθαι ἅμα τε φαίνεσθαι καὶ σὺν ἰδόντας μεταβάλλειν εἰς λίθον· ὃ δὲ καὶ ἡμᾶς εἶπεν ἄλγος τινα καὶ περιττὸν καὶ φληναφον τὸ μῦθον ἀπιδέχεσθαι. *Υποκ. Εὐτρεπίης.*

Ὁ βαρὺς καὶ μυριέλικτος ἐκείνος ὄφις ὁ πολυέλικτος καθάπερ ὑπὸ τῇ Μηδείας ὑποψιθυρίζομενος καὶ βαρυνόμενος τὴν ψυχὴν κεκαρωμένον παρέδωκεν αὐτόν. *Υποκ. μυριέλικτος.*

LXVI. Καὶ γὰρ οὐκ ἀπιστάτω τὸ Λέοντος ἐπωνυμίας· οὕτως γὰρ καὶ τὸ ζῶον ποιεῖν εἴωθεν. *Υποκ. ἀπιστάτω εἰς ἡλιθιότητα.*

Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ λιπρόμυρα τῶν πρᾶγματων διεξανιστάμενος, ἀνωρθοῦτο καὶ διευχηνίζετο πρὸς τὸ λεγόμενον Λέοντα, ὅπως αὐτὸν φονεύσειεν. *Υποκ. διευχηνίζετο.*

Καὶ τότε ὁ μέγιστος ἱλλανοδίκης Γαῖνας τὸν Ῥωμαῖκὸν ὀλιθρον ἠθλοθίγει. *Υποκ. ἱλλανοδίκασι.*

Γυναικῶν δὲ ἕβρις καὶ τὸ ἀτάσθαλον εἰς παῖδας εὖ γεγονότας συνεκυρώθη καὶ νόμος εἶναι. *Υποκ. ἀτάσθαλα.*

Εἰ τι φιλοχρήματός τις καὶ δοῦλος τῇ βαλατιῶν· καὶ ταῦτα σαφῶς ἐκπυνθανόμενοι, πρὸς ταῦτα διεσρατήγουν τὸν πόλεμον. *Υποκ. καλίντιον.*

Τοσοῦτον δὲ οἰδοῦντος καὶ ὑποφρομένου κακοῦ. *Υποκ. οἰδοῦσαν.*

Τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπὶ αὐτὸ τοῦτο βιαζομένων ἄπορον αὐτὸν ἀποδείξει καὶ πλῆθος καὶ θίσιν καὶ εἰλη, καὶ μηχανὰς καὶ μεγίστην ποταμῶν, πρὸς τὸ μὴ ἡττᾶσθαι σφῶν καὶ ὁμολογεῖν εἶναι χείροσιν. *Υποκ. θίσιν.*

Οὗτοι μὲν ὥδε μένοντες ἐπιμόσχευον τὸν πόλεμον. *Υποκ. μοσχίαν.*

Ἐς τόξον ῥῦμα ἀξίωσαν τοῖς Ῥωμαίοις οἱ βάρβαροι, πολλὰ ἅμα εἰλη ἀφίεντες (1). πέτρα δὲ τις ἀπισπασμένη ἐς τόξον ῥῦμα. *Υποκ. ῥῦμα.*

Τῶν αὐτῶν γυναικῶν τινα εἰλας ἐσθῆτι λευκῇ καὶ σίμῃσιν, ὥς δὲ μελιδωτὸν οὖσαν τῇ Συρίας οὕτως δὲ καλυμένης Θεοῦ. *Υποκ. μελιδωτός.*

Καὶ οἱ μὲν αὐτοὺς δῖφθιρον σχοινίοις ἀποτραχηλίζοντες. *Υποκ. ἀπισπασμένοι.*

Καὶ τοὶ ὠδαικιστοὶ τὸν προσήκοτος. *Υποκ. παρακινεῖντα.*

Καὶ τὰλλα πάθη καὶ τὸ ἐκμελῆ λύσαν ἰδιωπεύετο. *Υποκ. ἐκμελῆ.*

Πρὸς τὸ ἀφανὲς καὶ ἀόριστον τὴν χώραν ἐκπεσόντες, πρὸς σὺν φόβος καὶ πρὸς τὴν λείαν ἀπαγορεύοντες. *Υποκ. ἀπαγορεύει.*

LXVII. Ζεύγνυται δὲ Ῥωμαίοις ἀπονώτατα τῇ ποταμῶν τὰ ρεύματα, ὅτι καὶ τοῦτο δὲ μελέτης αἰετῶν γεγραπταῖς ὄν, καὶ ὥσπερ ἄλλο τι τῶν πολεμικῶν ἀσκούμενον, ἐπὶ τῇ Ἰσθμῷ καὶ Ῥήνῳ καὶ Εὐφράτῃ· ἔστι δὲ ὁ τρόπος, οὐ γὰρ δεῖ πάντας εἰδέναι, τοιοῦτοι δὲ πλατεῖαι μὲν εἰσὶν αἱ γῆραι δὲ ὄν ὁ ποταμὸς ζεύγνυται· ἀγορεύονται δὲ ὀλίγον ἄνω τῇ ρεύματι ὑπὲρ τὸ μέλλοντα ζεύγνυσθαι τόπον· ἐπὶ δὲ τὸ σημεῖον δοθῇ, ἀφῃσιν μίαν πρώτην ναῦν καὶ ῥοὴν φέρεσθαι πλησίον τῇ οἰκίᾳ ὅχθης· ἐπὶ δὲ καὶ τὸ ζευγνύμενον ἡκεῖ

(1) Vox Εὐνείης inserta est ante πέτρα, ideoque de sequentium verborum auctore dubitare fortasse licet. Eadem vero collocationis ambiguitas occurrit nobis infra in Dexippi excerptis, ubi scribitur inter sententias nomen Hyperidis.

τόπον, ἐμβάλλουσιν εἰς ρεῦμα φορμὸν λίθων ἐμπεπλησμένον, καλοδίφ δὲ-
σαντες ὥσπερ ἄγκυραν· ἀφ' οὗ διεθείσα ἡ ναὺς πρὸς τῇ ὄχθῃ ἵσταιται σαν-
ίσι καὶ ζεύγμασιν, ἅπερ ἄφθογα αὐτοῖς ἡ ναὺς φέρει, καὶ ὤχραχρημα μέχρη
τ' ἀποβάσειος καταστρώννεται· εἴτα ἄλλην ἀφίστην ὀλίγον ἀπ' ἐκείνης, καὶ
ἄλλην ἀπ' ἐκείνης, εἰς τ' ἐπὶ τ' ἀντιπέραν ὄχθην ἐλάσσει τὸ ζεύγμα· ἢ
ἢ πρὸς τῇ πολεμίᾳ ναὺς καὶ πύργους ἐπ' αὐτῇ καὶ πυλίδας καὶ τοξέτας καὶ
καταπέλτας φέρει· βαλλομένων δὲ πολλῶν βελῶν ἐπὶ σῶν ζευγνύοντας, ὁ Κάσ-
σιος ἀφίναί βίλη καὶ καταπέλτας κελύει· πισόντων δὲ τοῖς βαρβάροις τῶν
πρώτων ἐφιστηκότων, ἴτεροι ἦγον. *Γος. ζεύγμα (1).*

LXVIII. Οἱ δὲ Οὐννοὶ πλατὺ παγχάσαντες ὤχοντο. *Γος. καθάξι.*

Οὔτε ἄλλως τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τ' εἰς αὐτὸν ἐν ταῖς μάχαις ἐστὶ φιλο-
κίνδυνον. *Γος. μεγαλοπρεπὲς.*

Τὸν πάντα βίον αὐτ' συνεκμηράμενος ἐκ τ' ἐνεργῶν φέρει αὐτ' συμβόλων
τε καὶ σημείων. *Γος. συνεκμηράμενος.*

Ἰδε κατὰ τινὰς διαμέτρους κεραίας κεχιῶσθαι τ' γλῶτταν ταῖς ἀντιτύ-
ποις συμβολαῖς τ' ἀκίδων. *Γος. διάμετρος.*

Κατὰ τοῦτους σῶν χρόνους ὑπὸ τ' ἀνδράδους γυναικὸς ἔργον κατετολμήθη
καὶ συνεπράχθη γυναικῶν οὕτω καὶ ἀνδράδων, ὥστε ἀπίστον εἶναι διειρηκεῖν εἰς
τ' διήγησιν. *Γος. διειρηκεῖν.*

Καὶ οἱ μὲν παιδίαν τινὰ ἐκ τ' πολεμίων ἠγούμενοι, τοσοῦτον ἐδυσχέρανον,
ὅσον ἐναγκάζοντο βῶαν καθ' οὓς ἐμβάλοιν. *Γος. παιδιά.*

Ὁ δὲ τὰ φρονήματα καὶ σῶν θυμοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀντρίδιζε, καὶ δει-
χνίσιζε πρὸς τὸ ἀγέρωχον ταῖς μελίταις ἐξικάλει καὶ φιλοκίνδυνον. *Γος.*
δειχνίσιζε εἰ ἀντρίδιζε.

Ὁ δὲ τὰς δυνάμεις ἤθροισεν, καὶ τὸ χρῆμα τ' ἀποβάσειος ἐπισπέρχων
ἰδὼν καὶ συμβαλόμενος, καὶ πλὴν ἀγαθῆς ψυχῆς σῶμα οὐχ ἔχων. *Γος.*
χρῆμα.

Ψιλόν. *In voc.*

Ἀνῆψεν. *In voc.*

Ἀλεκτρονῶδες (2).

Ἰερικῶδες.

Κορακῶδες.

Πιθηκῶδες.

Ποταμῶδες δάκρυον.

Ἐλαφιδέσειον.

Συωδέσειον.

Photius cod. LXXVII.

(2) In vaticano palimpsesto perspicue legitur ἀλεκτρονῶδες (conf. p. 291.) Quare mendosam Photii scripturam puto. Adhuc Photius Eunapium scripturas alia quoque sinasmodi. Neque nobis occurrat γιγαντώδες in extremis fragmentis.

(1) Dubitant critici num unicum verbum ζεύγμα vocabulum statim inseritur apud Suidam. Ego vero est Eunapii, quandoquidem auctoris nomen post illud nullus dubito quin hic totus Eunapii tractus sit.

EUNAPII HISTORIARUM FRAGMENTA,

UT DOCTI HOMINES EXISTIMANT, APUD SUIDAM

AUCTORE NON NOMINATO EXTANTIA (1).

LXVIII. Σ ιλιευκίς ὄρνιόν ὄσιν εὐπειστον καὶ ἀκόρετον καὶ παροῦργον καὶ τὰς ἀκρίδας χανδὸν λαφύασον. *In voc.*

Ἰόβιοι καὶ Ἐρικούριοι, ὀνόματα τάξεων· τάγματα γὰρ τινὰ δ' αὖτε ἐπὶ νυμα· Ἰόβιος γὰρ ὡς ἴταλοις ὁ Ζεὺς, Ἐρικούριος δὲ ὁ Ἡρακλῆς. *In voc.*

Ὁ Διοκλιτιανὸς λέγον ποιούμενον τὰ πραγμάτων, ἠέθη δὲ καὶ δυνάμεισιν ἀκούσαις ἐκάστην ἐσχατιὰν ὀχυρῶσαι καὶ φρούρια ποιῆσαι. *Voc. ἐσχατία.*

Σαλούστιον, ὁ τὴν αὐλὴν ἐπαρχὸν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ, ἀνὴρ ἦν διαφερόντως φιλικὸς εἰς φιλανθρωπίαν· ὥς γε τοσοῦτον ἡμερότητον καὶ πραότητον ὑπέρχεν εἰς πάντας, ὥς τὸ Μάρκελλον ἐκείνον, τὸν ἠνίκα ἦν Καῖσαρ, ἐβρισηκῶς αὐτῷ χρησάμενον πάνυ φιλεῖν ὄντα δὲ τὰ προγεγενημένα, καὶ τοὺς παῖδας ἐλεγχθέντων ἐπαινέσθαι δὲ τὴν πρὸς Κωνσάντιον φιλίαν, τῷ νεανίσκῳ τὴν δίκην ἐπέθηκε, τὴν δὲ Μάρκελλον καὶ διαφερόντως ἐτίμηκε. *In voc.*

Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ὁ ὡς ἀβάτης (2), καίπερ τοσοῦτοις ἐμβεβηκῶς, τὸν τε φιλικὸς ἦπτετο φιλοτιμίας, καὶ τὸν Ἀντιοχείας σοφιστὴν, ὃν Λιβάνιον ὄνομα, διαφερόντως ἐθαύμαζεν, τὰ μὲν ἴσως ἐπαινῶν τὰ δὲ ὅπως λυποῖν τὴν μέγαν σοφιστὴν Προαιρέσιον, προτιμῶν ἕτερον· Ἀκάκιον γοῦν τις αὐτῷ τῷ ὡς ῥητορικὴν δεινῶν, καὶ ὁ ἐκ Φρυγίας Τυρκιανὸς, αἰεὶ πρὸς ταῦτα ἐπικάλαν καὶ διεμέμφοντο τὰς κρίσεις. *Voc. Λιβάνιος.*

LXX. Σιμωνίδης· οὗτος ἦν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ βασιλείᾳ δὲ φιλοσοφίαν ἐπισημότατος. *In voc.*

Πατριάρχης· οὗτος ἦκμασεν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ βασιλείᾳ· ἦν δὲ ἐκ Λυδίας· δὲ τὸ ἀπὸ τῶν φαινόμενων ἢ ὡς φερόμενων σημείων τεκμάρειως ἀκριβὲς ἦν ἐξέτασής. *In voc.*

Ἰάκχον· ὁ ἐκ Φρυγίας ἐπὶ Ἰουλιανοῦ βασιλείᾳ Ῥωμαίων· καὶ παιδείαν μὲν ἦν ἀνὴρ οὐ γινώσκων, κοινωνεῖν δὲ αὐτῷ θεὸς ἰδοὺκε τὸν τὸν μίλλοντον προγνώσει, ὥς ἦν μάντις αἰετῶν. *In voc.*

Οὗτος [φῆς] φεῖ· οὗτος χρόνος Οὐάλεντος εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκπέμπεται ἀνθύπατος· τὸν βασιλικὴν γλῶτταν ἐπιτίσκει· πέμπεται δὲ ὅμως, τὸ ποιητικὸν καὶ μυθώδη ἔχειον, καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος ἐκ Θιτταλίας ἢ Σικελίας τοιοῦτος, χρυσὸν ἀποδείξων (3) καὶ πανήγυριν· ἦν δὲ μακρὰ οὐ θύραθεν, ἀλλ' ἐνδοθεν ἐλύσα καὶ ἐμαίνετο, ἀνὴρ φύσει πονηρὸς, καὶ ἐξουσίαν ἔχων, καὶ τὸ ἐν τῇ κολάσει ἀχρεΐτητα καταλιπὼν εὐδοκιμοῦσαν ἐν τοῖς βασιλείοις, οὐκ ἔστιν ὃ τι ὡς ἀνομίας ἀπίλιπε καὶ ἀσιλγίας, ἀλλ' ἐπὶ τοσόνδε ὡς φερόμενος

(1) Haec item fragmenta collegit cl. Boissonadus.

(3) Eadem locutio occurrit in sequente pagina.

(2) Vocem πατριάρχης addidit Suidas; item ut eclogarius vaticanus p. 255 in Eunapii excerptis certissimis.

nec non in excerptis vaticanis p. 307, similisque est p. 292.

ἑξέτη καὶ φέτων, ὥστε καὶ Μάξιμον ξίφει δειφθεῖ, Κοίρανόν αἰγύπτιον ἐπισφάξας αὐτῷ· καὶ ἔτι Θιζμὸς ὢν καὶ ζῶν τῷ λυθρῷ πάντας σικανῆρει ἔκκατ-
έφλεγε. *Ιῶς. εἴςτος.*

LXXI. Οὗτος (Σεβαστιανὸς) ἐπὶ Οὐάλεντιου ἦν· ἐγένετο δὲ ἐπὶ τούτῳ ἀνδρῶν πολυμικῶν ζήτησις· εὐρέθη δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ πάσης ἐλπίδος κρείττων, οὐδεμιᾶς ἀρετῇ ἀποδίων· οὐδεὶς γὰρ μὴ ὅτι τῷ καθ' αὐτὸν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τοῖς παλαίοις δίκαιος ἦν ὡς ἀβυσθάλλεισθαι, καὶ τούτων τοῖς ἄγαν εὐδοκίμοῦσιν εἰς ἅπαντας· ὅς γε φιλοπόλεμος μὲν ὢν, ἥκιστα φιλοκίνδυνος ἦν· οὐδὲ ἑαυτῷ, ἢ ἀρχομένων δὲ ἔτεκεν· χρημάτων δὲ αὐτῷ πλήθους ἱμελεῖν, ὅσα τὸ σῶμα διὰ τῷ ὅπλων κοσμήσειν ἱμελλεῖ· τροφὴν δὲ προη-
εῖτο σκληρὰν καὶ τραχιῆαν, καὶ ὅση καμόντι ἤκει, καὶ ὁρμωμένῳ πρὸς κάματον οὐκ ἦν κώλυμα· φιλοστρατιώτης δὲ ὢν διαφερόντως, στρατιώταις οὐκ ἐχαρίζετο, ἀλλὰ πᾶσάν τε ἀφῆρει πλεονεξίαν τῇ ἀπὸ τῷ οἰκείῳ, καὶ τὸ ἀρπακτικὸν ἐπὶ τοῦ πολέμου ἔτρεπεν· ἐκόλαζε δὲ ἰσχυρῶς τοῦ ὡς ἀβυσθάλλεισθαι ταῦτα, καὶ τοῖς πειθομένοις εἰς τὸ εἶναι συνηγωνίζετο· ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, ὑπόδειγμα καὶ χαρακτηρὴ παρῆχεν ἑαυτῷ ἀρετῇ· γιγόντες δὲ ἐπὶ μεγάλας καὶ λαμπραῖς στρατηγίαις, ὥσπερ ὁ Ῥοδίων κολαστὸς, διὰ μίγεσθαι καταπληκτικὸς ὢν, οὐκ ἴσιν ἐράσμιος, κακεῖνος διὰ τὸ ἀφιλοχρήματον θαυμαστὸς ὢν, οὐκ ἴσχε χάριν· προσκικρυκῶς δὲ διὰ γνώμης ὁρθότητα τοῖς κατακοιμισαῖς εὐνούχοις τῷ βασιλείῳ, εὐκολοῦ ὢν διὰ πειρίαν καὶ κοῦφον εἰς μετανάστασιν, διεδίχθη τῇ στρατηγίᾳ (1). *Ιῶς.*

LXXII. Καὶ Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς ἐκμειλὴς ἦν καὶ πάτῃ ῥαθυμία ἐκκείμενος. *Ιῶς. ἐκμειλὴς.*

Τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐπὶ κλυτε καλὰ, ὥστε χρυσὸς ἦν αὐτοῖς καὶ λευκή τις ἡμέρα κρατῆσαι τοῦ βαρβάρου. *Ιῶς. ἐπὶ κλυτε.*

Ἀβρογάσης Φράγγος· ὅς τ' ἀλκὴν σώματος καὶ θυμοῦ τραχύτητα φλογισθὴς ἦν, δευτεραγωνίστης τυγχάνων Βαλδωνος· ἄλλως τε ἦν καὶ πρὸς σωφροσύνην πιπηνῶς τε καὶ διανοηθῆναι, καὶ πρὸς χρήματα πόλεμον πολέμων ἀποποιδόν· διεφίρε γοῦν τῇ εὐτελεῖ στρατιῇ ἔσον γε εἰς πλοῦτον οὐδέν· καὶ διὰ τὸ ἴδῃ τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ χρήσιμος, ὅς τε πρὸς τὴν Οὐάλεντιανῶν τρόπον ἀρετῶν ὄντα καὶ δίκαιον, καὶ τὸ παρ' ἑαυτῷ βάρος ἐπειτίθει καθάπερ ὀρθὸν καὶ ἀστραβὴν τινα κανόνα τοῖς βασιλείοις, πρὸς τὸ μηδὲν ἢ ὡς αὐτὸν ἀλλὰ ὡς αὐτὸν ὡς ἀβυσθάλλεισθαι ἢ ἀμαρτάνεσθαι. *Ιῶς.*

LXXIII. Οὗτος (Ῥαφῖνος) ἐπὶ Θεοδοσίῳ ἦν, βαθυγνώμων ἀνθρώπος καὶ κρυφίνης· ἦσαν δὲ οὗτος τε καὶ Στελίων ἐπίτροποι τῷ Θεοδοσίῳ παίδων (2). ἄμφω τὰ πάντα συνήρπαζον, ἐν τῷ πλούτῳ τὸ κράτος τιθέμενοι, ἔκ οὐδὲς εἶχεν ἴδιον οὐδέν, εἰ μὴ τούτοις ἴδοξε· δίκαια τε ἅπασαι πρὸς τούτων ἐδικάζοντο, καὶ πολὺς ἦν ὄχλος τῷ ἀπειθείοντων (3), εἶπε τινὶ χωρίον ὑπάρχον πατομιγίς τε καὶ εὐκαρπον, καὶ ὁ δισπότης εὐθὺς συνήρπαξο, κατηγορίας πε-

(1) De Sebastiano confer Euparii vaticana excerpta p. 272.

(2) Confer Euparii excerpta vaticana p. 282.

(3) Confer similia locutionum p. 284.

πλασμένης εὐλόγου, δ/ξ' τῶν ὑφειμένων ἐνδριυμένοις, καὶ ὁ ἀδικούμενος ἡδ-
κίτο, τ' ἀδικούντος κρίνοντος· ἐς τοῦτο δὲ ὁ Ῥεζίτος ἐχώρησεν ἀμειβο-
κάκῃ πλεονεξίας, ὥς καὶ ἀνδράποδα δημόσια ἀπημύλει, καὶ ὅσα δημόσια
δικαστήρια, Ῥεφίτω πάντες ἰδίκαζον· καὶ ὁ κολάκων ὄχλος ᾧ αὐτ' ἦν
πολύς· οἱ δὲ κόλακες χθὲς μὲν καὶ πρόνῃν διδρακτίς τ' καπηλείῃ καὶ τ' τὰ
βάθρα καλλύειν καὶ τεύδαφος κορεῖν, ἄρτι δὲ χλαμίδας τε εὐπαρούφης ἐ-
δευκότις καὶ περόναις χρυσαῖς διαπτερονημένοι, καὶ σφραγῖσι χρυσοδέτοις δι-
σφυγμένοι (1). Ἰ. ο. Ῥουτίου ἐκ ν. ο. πατομίδης.

LXXIII. Ὁ δὲ πῶ καρδίαν ταῖς τιμαῖς ἦδ' ἡ κεκαρωμένος παρίδωκεν
ἑαυτ' εἰς τ' ὁδόν (2). Ἰ. ο. κερωθίς.

Ὁ δὲ εὐνοῦχος (3) κατεκράτει τ' βασιλείων, καὶ ᾧ σπειρατάμενος τὰς αὐ-
λὰς, συνίσφυγεν ἅπαντα, καθάπερ τις γιγναῖος ὕψος, καθελίστων εἰς τ' ἑαυ-
τ' χρεῖαν. Ἰ. ο. περισπυραθίς.

Οὗτος [Τιμάσιος] ἐπὶ Θεοδοσίῳ τ' βασιλείῳ ἦν, ὃν Εὐτρόπιος ἐπισῆ-
σαι τοῖς πράγμασι βεβλόμενος, ἐκ τ' Ἀσίας μετακαλιῖται πρὸς τὰ βασίλεια·
ὁ δὲ γαυρὸς τε ὢν ἀνὴρ καὶ ἀγέροχος καὶ στρατείαις ἑμιληκὸς καὶ τοῦ-
το πρῶτον ἀγαθὸν ἡγούμενος τῷ ἐν ἀνθρώποις, τιμὴν καὶ δόξαν καὶ πλοῦ-
τον ἐπικλύζοντα, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτῷ ὃ τι βούλοιο χρησθαι καὶ ἀδίως, διὰ
τε μέθην νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ εἰδῖναι, οὔτε ἀνατέλλοντα καὶ δύόμενον τ' ἡ-
λιον καθορᾶν, ἴσα καὶ οὐρανῷ εἶναι νομίσας τ' μετακλήσιν, ἐκ τῷ ἀλύ-
πων καὶ διακχυμένων πρὸς ὀλιγορίαν διατριβῶν ἀπορρήξας ἑαυτὸν καὶ κα-
τατείνας τὴν ψυχὴν εἰς φιλοδοξίαν, βαρὺς ἀνάσας ἐκ Παμφυλίας ἐπὶ Λυ-
δίαν ἀνέστρεφεν, ὥς ἂν δῇ τις βασιλεύων ἢ τὸν γε βασίλεια καὶ τὸν εὐ-
νοῦχον καὶ πᾶριγγόν τι παιδίαν θησόμενος, εἰ βούλοιο. Ἰ. ο. Τιμάσιος ἐκ
γαυρὸς.

LXXV. Οὗτος [Λέων] στρατηγὸς ἐπίμνηθ' ᾧ Εὐτροπίῳ τ' εὐ-
νοῦχῳ καὶ τῷ βαρβάρῳ, εὐκολῷ ὢν καὶ δ/ξ' μελίτην μέθης εὐπαράγω-
γος· ἦν γὰρ αὐτῷ τὸ ἀνδρεῖον ἐπὶ τοῦτο συνενγκάμενθ', πλείους ἔχειν παλ-
λακίδας τ' στρατιῶτ', καὶ πλείονα πίνειν ἢ ὅσα πάντες οἱ ἄνθρωποι πίνουσι.
Ἰ. ο. Λέων.

Οὗτ' [Συβαρμάχι'] τ' δορυφόρων ἦν ἡγεμὼν, πισύτατ' τῷ εὐ-
νοῦχῳ Εὐτροπίῳ, εἴπερ τις ἄλλ'· ἔπειτα δὲ οἶνον πλείονα ἢ ὅσον
ἡδύνατο χωρεῖν· ἀλλ' ὁμως τὰ ᾧ γαστέρα δ/ξ' τ' συνήθειαι οὕτω καὶ γυμ-
νάσιαν ἰσχυρὰν καὶ νεανικὴν πάντα φέρειν ἐπὶ τ' φυσικὴν τ' ὑγρῶν ἱκρίσιν·
ἀεὶ γοῦν ἦν, πεπωκὸς τε καὶ οὐ πεπωκὸς, μεθύων· τ' δὲ μέθην παρ-
κάλυπτε οὐ σφαλερὸν διαβαίνων τοῖς ποσὶ, καὶ πρὸς τ' πτώσιν πολέμων (4) ὑφ'

(1) Addit Suidas: τὰ δὲ πολλὰ κατὰ Ῥουτίου
αἴτιος ἐκ τῆ τοῦ κερδαίνου Εὐνοπίου γραμμῆς.

(2) Fortasse actus est de Barzo. Coufer excer-
pta vaticana p. 282.

(3) Eutropius.

(4) Nempe resistens. Atque hinc asfulgere vi-
detur lux loco fortasse paulo obscuriorē p. 286, ἐπὶ
τέρῳ οὐρακι ποταμῷ, ubi interpretandum videtur
contra sui corporis vires.

ἡλικίας δὲ νείτητα καὶ συνισάμεθα· ἦν δὲ βασιλικῷ μὲν γένει, κόλχῳ ἀκριβὲς τὸ ὑπὲρ Φάσιν καὶ Θερμόδοντα, τοξότης ἀριστός, εἴ γε μὴ κατετόξευεν αὐτὸ τοῦ φειττόν τ' τρυφῆς. *Γ'ος. Συκερμάχης.*

Οὗτος [Φράβιθος] στρατηγὸς ἦν τῇ ἀνατολῇ, δὲ ἀκμάζων τ' ἀρετῇ, ἐνόσκει τὸ σῶμα, τῇ ψυχῇ ὑγιαίνουσας πλέον· καὶ τό γε σῶμα δαγλυόμενον ἦδη καὶ ἀποκολλώμενον εἰς τὴν λύσιν συνεγόμενον καὶ συνέπλεκεν εἰς πῆξιν τινα καὶ ἀρμονίαν, ὅπως ἂν ἀρκέσειεν τῷ καλῷ· δὲ οὗτος ληστὰς ῥαδίως συνείλεν, ὥστε μικροῦ καὶ τὸ ὄνομα τῇ ληστείας ἐκ τῇ μνήμης τῇ ἀνθρώπων ἐκπεσεῖν· ἦν ἢ Ἕλληνα τ' Θρησκήαν. *Γ'ος. Φράβιθος.*

Πηξάμεθα δρομάδας τριακοντήρεις λιβερνίδων τύπων. *Γ'ος. Λίβερνα.*

Ὁ δὲ βάβαρος οὐδὲ ἐπὶ τῇ νεωτερίζεται τὰ πράγματα τύχην ἴσχειν ἀνεπιγχεῖν τῷ αἰτίαν, ὥς ἂν ἐννομόν τινα καὶ ὑπαιθρον ἀγωνισάμεθα μάχην. *Γ'ος. νεωτερίζων.*

LXXVI. Εὐτόκιος ἀπὸ Θράκης ἐλθὼν οὔτε γνῶμης ἐπιεικῆς τις ἦν οὔτε γένει εὖ ἥκων, ἀλλὰ καὶ στρατιώτης μὲν ὁ τυχών· πολλὰ δὲ χρήματα κοινὰ τῇ ἰδίᾳ τάγματος ὑποκλίψας, ὥχεται εἰς τὴν Παλαισίην· ἐπιχείρησε μὲν οὖν Ἐλευθεροπολίτας ἑαυτὸν ἐγκαταλίξαι, τῇ βουλῇ μετασχὼν ἐπὶ χρήμασι μεγάλοις, καὶ ἐγλίχεται τὴν τύχην μεταβαλεῖν εἰς τὸ εὐγενέστερον· καὶ τοι ἴδρι πρότερον μετατίθεσθαι τὴν προαίρεσιν εἰς τὸ κρείττον· ἀλλ' ὅμως οἱ Ἐλευθεροπολίται τὸ πλῆθος ὑπειδόμενοι τῇ χρημάτων οὐ προσεδίξαντο τῷ Εὐτόκιον· ὁ δὲ μετεχώρησεν εἰς τὴν Ἀσκάλωνα· καὶ ὁ τότε πρωτεύων Κρατερὸς εὐμενῶς αὐτὸν ὑπεδέξατο μὲν τῇ χρημάτων, καὶ πολιτικῆς μετέδωκεν ἐλευθερίας· οἱ ἢ Θράκης ὑστέρω χρόνῳ καὶ πύσιν ἥκοντες ἐπὶ τῷ Εὐτόκιον, ἀπήτην τῷ Κρατερὸν τῷ Εὐτόκιον καὶ τὰ χρήματα· ὁ δὲ οὐ μεθίει τῷ ἀνδρῶ· τῇ ἢ στρατιῇ ἐπὶ δίκην ἐλθόντων, ὁ Κρατερὸς ὑπεραγωνίζεται τῷ Εὐτοκίᾳ καὶ φεγγίνεται τῷ Θράκων· ἐρ' ὃ καὶ χρησμὸς ἐξέπτεται, ἔχων ὥδε. *Γ'ος. Εὐτόκιος.*

Ἔτετρα ἢ οὐ πολὺ τι μείω ἀνωρθοῦτο καὶ διπυχνήζετο, ἀλλὰ τούτων βαρύτερα καὶ κεραυνῷ προσεμπερῇ. *Γ'ος. διπυχνήζον.*

Τὸ κόσμιον καὶ ἡσύχιον μὲν τῷ δραστηρίῳ αὐτῷ ἐτίτακτο, ἐπὶ τῷ ἀνδρείῳ δὲ· ἐπιεικῆς γὰρ ὢν καὶ πρὸς γ' ἐπὶ ἀπράγμων, ὅμως εἰς ἀγῶνα πραγμάτων ἐμβεβηκὼς ἐξ ἀνάγκης, οὐδένος ἐλείπετο τῇ φεῖ ταῦτα καλινδόμενων. *Γ'ος. δραστήριον.*

Περικαῶς τῇ γυναικὶ ἔχων. *Γ'ος. περικαῶς.*

Ἐμφέρεια· *In vos.*

Μισαιπόλιος(1). *In vos.*

(1) Hactenus eunapiana apud Suidam fragmenta partim certo partim probabili iudicio collegit cl. Boissonadus; qui et consiliorum suorum rationem reddidit in eruditiss. quas fragmentis substravit, adnotationibus studioso lectori non negligendis. Ego autem, lecto semel cursimque Suida, nonnulla adhuc eunapiana apud eundem fragmenta mihi deprehendere visus sum,

quae pari iure adscribam. Fragmentorum porro latinam interpretationem praetermissi, tum quia saepe minuta vel abrupta sunt, tum quia quisquis graece nescit, in Suidam in Kosteriana editione latinum laudabiliter redditum legere potest. Lectitatis praeterea philosophorum, quas Eunapius scripsit, vitis, complures deprehendi ab aliis quoque criti-

ADDITAMENTUM.

LXXVII. Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, βασιλεὺς, περὶ οὗ γράφει Εὐνάπιος φληνάφης (1). *Γρ. Κωνσταντῖνος.*

Ἐδόκει γὰρ τό τε σῶμα γιγαντώδης εἶναι, καὶ τὸν θυμὸν θηριώδης, καὶ ἐς ἀγχίνουσαν τῇ συλλησιυόντων ἀπάντων πολυπλοκώτερον. *Γρ. γιγαντώδης (2).*

Ὁ δὲ Θεοδοσίος ὀργῇ τῇ πρὸς Ἀντίοχον τὸν Πραιπόσιτον δαβληθέντα εἰς καθοσίωσιν, ἐξεφώνησε διάταξιν, ἐννοῦχον ἐν τοῖς πατρικίοις μὴ τελεῖν· διὸ καὶ καθαρῆθαι ὁ Πραιπόσιτος τὴν τιμὴν, καὶ ἰδνημοσιεύθαι, καὶ ἐν τοῖς ἱερεῦσι κατετάλη. *Γρ. πατρικίος (3).*

Ὁ δὲ Θεοδοσίος τὴν βασίλισσαν Θανοῦσαν ἐπ' ἡματι σχεδὸν τι ἰδάκρυσιν· ἀνάκλη γὰρ καὶ ὁ προκείμενος πόλεμος συνισκίαζεν αὐτὴν τὸ φεῖν τὴν γυναῖκα πάθος. *Γρ. ἐπ' ἡματι (4).*

Ὁ δὲ Εὐτρόπιος καιροῦ καὶ τύχης ἀμέτρος τε καὶ χανδὸν ἀνυόμηνος, καὶ κατεμφορομήδης καὶ πολυπραγμονῶν, ὥστε οὐκ ἴλαθε πατὴρ παῖδα μισῶν, ἢ ἀνὴρ γυναῖκα, ἢ μήτηρ τέκνον· ἀλλ' ἐξηκοντίζετο ἅπαντας πρὸς τὴν ἐκείνῃ γνώμην. *Γρ. χανδὸν (5).*

Ὁ δὲ Γαῖνᾶς ἐξεχώρει τὴν πόλιν, καταλιπὼν αὐτὴν πολυάνδριον καὶ πολυτελεῖν τάφον, οὕτω τεθαμμένον τὴν ἐρωκηκότων. *Γρ. πολυάνδριον (6).*

LXXVIII. Ἀρβαζάκιος Ἰσαυρος ἐπὶ Ἀρκαδίᾳ τοῦ βασιλείως, δὲ Ἀρπαζάκιον ἐκάλεον δὲ τὸ πλεονεκτικόν· ἦν μὲν ἐξ Ἀρμενίας, τοῖς Ἕσιν ἅμα συγκαταλημένος πάθεισιν, ὥσπερ ἡφαιστίοις δεσμοῖς ἀρρήκτοις, καὶ ἰμῶν γὰρ ἐν αὐ-

cis partim iam observatos locos, ubi historiam suam resque in ea dictas auctor commemorat. Quare et hi loci ad historicorum fragmentorum congeriem iure meritoque pertinent. His autem omnibus coronidem imponit luculentum Photii de Eunapii historia testimonium.

(1) Lege Photii testimonium, tum etiam Dionis supplementa in vaticanis excerptis p. 246, quae utrum ex Eunapio petita fuerint nec ne, dubitare liceret, nisi p. 244. videretur auctor christianus.

(2) Eximio Eunapium loqui de Charictone latronum duce, de quo verba fecit noster in vaticanis excerptis p. 257. Hunc autem hominem corpore vasto ferocisque animo fuisse dicit lib. III. 7 Zosimus, qui Eunapium nostrum plerumque exscribit. Tum etiam vocabulum γιγαντώδης Eunapium sapit, cui haec placuerunt (p. 310. n. a.)

(3) Recitatum a Suida fragmentum sub nomine proprio Πατρικίος, posuit Boissonadus inter eunapiana (p. 311.) Ecce autem aliud, quod ibidem Suidas addit

sub nomine dignitatis πατρικίος, a Kustero eunapianis adnumerari video; quod Boissonadus quidem tacitus praetermisit, mihi vero adsumendum videbatur.

(4) Theodosius senior dum adversus Eugenium tyrannum copias duceret, Gallam coniugem ex partu amisit; eamque ob instantem bellicam profectionem unico die levit. Iam quod Eunapium haec taceamus, testis mihi certissimus Zosimus IV. 57, qui ipsa partim Eunapii verba repetit: καὶ τὴν (Γάλλαν) μὲν οὖν κατὰ τὸν ὁμηρικὸν νόμον ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἡματι ἰδάκρυσεν, ἀπεχώρει δὲ τῇ στρατῷ.

(5) Vocabulum χανδὸν eodem sensu usurpat Eunapius etiam in alio fragmento, quod posui p. 264. Tum quia de Eutropio verba cum vituperatione sunt, valde arbitror fragmentum hoc esse eunapianum.

(6) Videtur mihi Eunapius loqui de Gainae ex urbe regia Constantinopolis profectione ob evictandam civilem bellum; qua de re legis vaticana excerpta p. 286. 287.

τοῖς ἱμπερίον· ταῦτα δὲ ἦν ἐρωτομανία καὶ μέθη καὶ πλεονεξία· οὕτω δὲ εἰς ἴσχυατος ὄρον τὰς ἑαυτῶ δοκούσας ἀρετὰς ἐπιτήδευεν, ὥστε οὐκ ἂν τις ἐπίστυσε πειραθεῖς, ὅτι τὰς ῥεῖς ἐκείνας οὕτως εἰς ἄκρον ἐξήσκησε· με-
σεγοῖς μὲν γὰρ σκίζειται τοσαύταις, ὅσας οὔτε ἐκεῖνος ἀνιδμεῖν εἶχεν, οὐ-
τε ἑτέρας τις τῶν δεικνυμένων· καὶ οἷγε προσήκοντες αὐτῷ λογισαὶ τῶν στρα-
τιωτικῶν ἔργων καὶ μὲν ἀνιδμὸν τῶν στρατιωτῶν ἤδισαν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἐται-
ρῶν καὶ τὸ ἐκ τῶν χερῶν ἀνιδμὸν αὐτῷ διέφυγεν· ὥσπερ οὖν Ὀρέντην καὶ πέρ-
σεν φασὶν εἰπεῖν, ἔτι τῶν δακτύλων ὁ μικρότατος καὶ μύρια σημαίνει καὶ
ἑκατὰ ἀνιδμὸν, οὕτω καὶ κτείνει τὰς ἑτάρας καὶ μονάδας καὶ μυριάδας ἡνιδμεν(1).
In voc.

LXXVIII. Κωνσταντῖνον μὲν οὖν καὶ Ἀβλάβιον τιμῶν ἐκλάζετο, καὶ ὥπως
καὶ ἐτελεύτα ἐν τοῖς ᾧ ἐκείνους γέγραπται· Ἀβλαβίῳ δὲ καὶ παῖδα κατέλιπε
Κωνσταντῖνον συμβασιλεύοντα μετ' αὐτῷ, δαδιδεχάμενος δὲ καὶ ἀρχὴν καὶ πατρὸς σὺν
Κωνσταντίνῳ καὶ Κωνσταντῖ τοῖς ἀδελφοῖς· ἐν δὲ τοῖς καὶ τὸ θειότατον Ἰουλιανὸν ἀκρι-
βέστερον ταῦτα εἴρηται (2). *Eunapius in Aedesii vita ed. Paris. p. 25.*

Ταῦτα δὲ ἐν τοῖς κατὰ Ἰουλιανὸν ἀκριβέστερον γέγραπται (3). *Idem in
Maximi vita p. 47.*

Καὶ ταῦτα ἴσχειν οὕτως· καὶ ἐν τοῖς διηγορικοῖς ἀκριβέστερον γέγραπται (4).
Idem ibidem p. 63.

Μνήμην μὲν οὖν αὐτῷ καὶ πρίντασαν καὶ τοῖς βιβλίοις τοῖς καὶ τὸ Ἰουλιανὸν καὶ
γραφὴν πεποιήται (5). *Idem in Libanii vita p. 97.*

Καὶ ταῦτα μὲν ἴσχειν οὕτως, καὶ ἀκριβέστερον ἐν τοῖς κατ' ἐκεῖνον χρόνοις λε-
γέται (6). *Idem in Proaeresii vita p. 77.*

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς διηγορικοῖς, ἵνα τῷ δαίμονι δόξη, γραφήσεται, οὐ
τὸ καθήκοντος ἔχοντα, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐκεῖ σαφέστερον λεγέται (7).
Idem in Prisci vita p. 67.

Ἀλλὰ ᾧ τούτων μὲν καὶ ἐν τοῖς καθολικοῖς καὶ ἱστορίας συγγράμμασιν εἴρηται (8).
Idem in Aedesii vita p. 45.

Περὶ Προαιρείου καὶ προλαβοῦσιν ἱκανῶς εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς καὶ τὸ
ἐξήγησιν ὑπομνήμασι. *Idem in Proaeresii vita p. 73.*

(1) Vix dubito quin haec Eunapii sit (doce-
etiam opinionis meae Kustero) de Arbazacio narra-
tio , quam valde imitatur Zosimus V. 25. Tum
quia *ισομεν* hoc loco dicitur Arbazacius , iam con-
fundere cum non licet cum Hierace , sive Accipitre ,
alexandrino ; de quo dixi p. 290. n. 2.

(2) Dicit Eunapius scriptum a se in historiis
fuisse de obitu Constantini , et de satis filiorum e-
ius .

(3) Ait Eunapius se in parte historiae , qua
res Iuliani imp. tradiderat , locutum de Maximo
Aedesii discipulo , qui Iuliano instituendo delectus
fuit , reliquis qui id munus obire poterant , a Con-
stantio interfectis .

(4) Ergo Eunapius in historia scripserat de Ma-

ximo philoropho , et de Valentis imp. sacritia ad-
versum sibi suspectos homines . Hac enim de re lo-
quitur nunc Eunapius .

(5) Dicit Eunapius Libanium a se fuisse meri-
to honore mactatum in historia , quae circa Iuliani
tempora versabatur .

(6) Significat Eunapius se in historia dictorum
accuratius esse quemadmodum a Proaeresio aeger
ipse valetudini restitutus fuerit .

(7) Promittit Eunapius se in historia perspicua
dictorum de supremis Iularii pictoris satis .

(8) Declarat se maledixisse christianis mona-
chis in historia , qui res ipsae locus occurrit in va-
licanis excerptis p. 278.

PHOTII TESTIMONIUM DE EUNAPIO

EX CODICE LXXVII.

LXXX. **Α**νεγνώσθη ΕΥΝΑΠΙΟΥ χρονικῆς ἱστορίας, ἣ μὲν Δέξιππον ἴας ἐκδόσεις, ἐν βιβλίοις τεσσαρακάδεκα· ἀρχεται μὲν τῇ ἱστορίας ἀπὸ τῆς Κλαυδίου Κασιλίας, ἐς δὲ Δέξιππον ἡ ἱστορία καταλήγει· ἀποτελευτᾷ δὲ εἰς τὴν Ὀνωρίαν καὶ Ἀρκადίαν ἣν Θεοδοσίῳ παίδων βασιλείαν· ἐκείνους τὸν χρόνον τέλει τῇ ἱστορίας ποιητά· μὲν δὲ Ἀρσάκιον μὲν, τῷ χρυσοῦ τῆς ἐκκλησίας τόματι· Ἰωάννη ἀπὸ θύτης, εἰς τὴν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἀνηγμένον ἱεράτουν· ἡ δὲ τῷ βασιλεύοντι τῷ Ἀρκადίῳ γυνὴ καὶ γαστὴρ ἔχουσα, καὶ ἀμβλώσασα, τὸ βίον ἀπέλιπεν· οὗτος ὁ Εὐνάπιος σαρδηνὸς μὲν γένεσσι· τὰς γὰρ ἐν Λυδίᾳ Σάρδεις ἔσχε πατρίδα· δυναστεὶς δὲ τῇ Θρησκειᾷ ὢν, τὰ Ἑλλήνων γὰρ ἔτιμα, οὗ μὲν εὐσεβείᾳ τῇ βασιλείαν κοσμήσας, παντὶ βόπῳ καὶ ἀνέδῳ κακίζων δὲ αὐτοῖς, καὶ μάλιστα γὰρ τὴν μέγαν Κωνσταντῖνον· ἔξαίρει δὲ οὗτον δυναστεὶς, καὶ τῶν ἄλλων πλέον Ἰουλιανὸν τὸν Θεωδότου· καὶ σχεδὸν τι τὸ τῇ ἱστορίας αὐτῷ εἰς τὸ ἐκείνῳ ἐγκώμιον σωτηρίῳ ἐξεπονήθη· ἐστὶ δὲ καλλιπὴς τὸ φράσιν, εἰ θεέλοι τις αὐτῷ τῶν λόγων τὸ ἀλεξτριονώδες, καὶ ἱλαφωδέστερον καὶ συνωδέστερον, καὶ δὲ καὶ ἱρακώδης (α), καὶ κορακώδης, καὶ πιθκώδης· καὶ τὸ ποταμώδες δάκρυον, καὶ τὰ ὅμοια· τοῖς γὰρ καὶ τῇ ἄλλῃ τῶν ὀνομάτων θελυμαίνεται καὶ ἀγροθεύει εὐγένειαν· καὶ τροπαῖς μὲν κίχεται Θεωδότως, ὅπερ ὁ τῇ ἱστορίας οὐ θέλει νόμος· ἀφαιρεῖται δὲ τὸ λυποῦν ἢ τῇ λέξει ἴμφασις τὰ πολλὰ καὶ ἀσειότης· τῇ σωθήκη δὲ καὶ τῷ σαφεῖ πρὸς ἱστορίαν καὶ τῷ θεόδοις συμμέζως καὶ οἰκίως ἔχει· πλὴν ἐνιαχοῦ δικανικώτερον μᾶλλον ἢ ἱσοικώτερον μεσοῖ καὶ Θεωβάλλει

So. **L**ecti sunt EUNAPII novae chronicorum post Dexippum editionis libri quatuordecim. Narrationis initium a Claudii Caesaris imperio ducit, in quo Dexippi historia explicit (1), desinitque in Honorii et Arcadii liberorum Theodosii tempora: ita ut tunc historiae suae terminum ponat, quando Arsacius, Iohanne Chrysostomo exterminato episcopalem sedem occupavit, Arcadiique imperatoris uxor gravida, et mox abortiens, vita decessit. Eunapius hic sardianus genere (Sardibus enim Lydiae natus) quod ethnicorum dogmata sequeretur, non parum impius fuit. Qui ergo pietate singulari imperium ornarunt, eos omnino passim vituperat atque traducit, maximeque omnium Constantinum magnum. Impios contra extollit, ac prae ceteris Iulianum apostatam, ut fere ad hunc laudandum historiam suam elaboravisse videatur. Pulchra eius dictio, si quis ista exceperit: ἀλεξτριονώδες, καὶ ἱλαφωδέστερον, καὶ συνωδέστερον, καὶ δὲ καὶ ἱρακώδης, καὶ πιθκώδης, καὶ τὸ ποταμώδες δάκρυον, et id genus alia. His enim vocibus generosum ceteroquin dicendi genus corrumpit atque adulterat. Tropos ad haec praeter modum adhibet, quod historiae lex vetat. Eximit autem molestiam ut plurimum dicendi vis et lepos. Compositione vero et perspicuitate ac periodicis ad historiam accommodatis ac proprie utitur, nisi quod interdum iudiciali magis

(α) In odd. αἰς pro καὶ haec et in sequentibus. Sed melius καὶ habent mss.

(1) Schotti interpretationem identidem, vel potius saepe, immutavi.

τὸ λείπον νεωτερίζει δ' οὐκ ὀλίγα καὶ παλαιὰ τὰς συντάξεις· πλὴν οὐκ εἰς τὸ ἄχαρι, οὐδ' εἰς τὸ παλαιόδοxis λαβὴν ἐπαδούναι· δύο δὲ πραγματείας, τὴν αὐτὴν παλαιούσας ἱστορίας, συνεγράφατο, πρώτην καὶ δευτέραν· καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πολλὴν καὶ τὴν καθάρως καὶ τῇ χριστιανῶν πίστει κατασπείρει βλασφημίαν, καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἀποσημνύει δεισιδαιμονίαν, πολλὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων κατακτόμενον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἣν καὶ νῦν ἐκδοσὶν ἐπιγράφει, τὴν μὲν πολλὴν ἔβριχεν καὶ ἀσέλγειαν, ἣν καὶ τὴν εὐσεβείας ἐσκιδάζειν, ὑποτίμνεται· τὸ δὲ λαπὸν τὴν συγγραφῆς σῶμα συνείρας, νῦν ἐκδοσὶν, ὡς ἴφημεν, ἐπιγράφει, ἔτι πολλὰ τὴν ἐκείνῃ λύσσης ὑποβαίνουσιν· ἀμφοῖν δὲ τῶν ἐκδόσεων ἐν παλαιοῖς ἐκτύχομεν βιβλίοις, ἰδίως ἑκατέραν ἐν ἑτέρῳ τεύχει καὶ ἑτέρῳ συντεταγμένην· ἐξ ὧν αὐτῶν καὶ τὴν διαφορὰν ἀναλεξάμενοι, ἴγνωμεν· συμβαίνει οὖν ἐν τῇ νῦν ἐκδόσει πολλὰ τῶν χωρίων διατὰς γεγενημένας τῇ ῥητῇ παλαιᾷ ἀσφῶς ἐκκλῖσθαι, καὶ τοὶ φροντιστῆς ὅτι τὸ σαφοὺς· ἀλλ' ὅτε φόβῳ λέγειν οὐκ ἔχω, μὴ καλῶς καὶ τὰς παλαιὰς ἀεμόσας τοὺς λόγους ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει· τὴν γὰρ νῦν ἐκλαμβάνεται τῇ ἀναγινωσκομένων, ἐν οἷς καὶ τὸ τέλος (1).

quam historico stilo implet textitque orationem. Innovat non pauca in construendo ; verum id non ingrate, neque ut periodis reprehendendis ansam praebeat. Duas autem lucubrationes, quae eandem historiam complectuntur, scripsit, *primam* et *secundam*. Ac priorem quidem multis adversus sinceram christianae nostrae fidei doctrinam blasphemis onerat, gentium contra detestandum errorem magnifice commendat, multaque piorum imperatorum facta mordet. In altera vero lucubratione, quam et *novam editionem* vocat, ingentem conviciorum numerum, quem in christianam pietatem petulantius antea sparserat, nonnihil contrahit ; ac reliquum deinde historiae corpus utrumque connectens, *novam*, ut dixi, *editionem* inscribit : quae nihilominus furoris illius, quo primam lucubrationem compleverat, non exiguum etiamnum partem repraesentat. Equidem incidimus in antiqua utriusque editionis volumina, seorsim compacta, quibus lectis, utriusque discrimen deprehendimus. Contigit autem ut in *nova editione* loci plurimi, ob dictorum facta compendia, obscure truncati sint, tametsi perspicuitatis rationem auctor habere soleat : nihilo tamen minus (quo id factum sit modo, nescio) non recte, ubi compendia occurrunt, connexit orationem in nova editione. Sensum enim corrumpit eorum quae ibi leguntur, atque ipsum interdum rei propositum.

(1) Τίς hoc loco intelligo effectum vel propositum. Certe non probō Schotti interpretationem atque hic finis esto. Siquis vero finem mavult in-

telligere, is si lubet, cogitare poterit de fine historiae eunapianae in secunda editione fortasse corrupto ; quae de re nos dicemus in proxima annotatione.

Δ Ε Ζ Ι Π Π Ο Υ

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ (1).

- I. * * * || τὸ αὖχημα ὃ κίετται μὴ καταλύσασαν· πρὸς ἣ τῷδε καὶ P. 31.
 ἀρχὴν ἐτέρων δικάισα(2), καὶ γινώσκουσα ὡς πολυπραγμοσύνη μὴν | βεβαίου-
 4. ται ἀρχὴν πᾶσα, ἀπραγμοσύνη ἣ φθείρεται· ἵλοιτό τε | ἂν οὐδαμῶς τις ἀν-
 δρὶ ἰοικῶς προτιμᾶσθαι ἐτέρων ἀξιοῦντι, καὶ | μῖλλον ἐς τὸ κοινὸν φρονεῖν κα-
 ταλύειν εἰς ἑαυτὴν πλὴν κοινὴν | εὐκλείαν, εἰ μὴ τῷ συμβάντι ἐξισωσθῇ. — Μη-
 8. δὲ τὸ μὴν ἀντίπαλον δόξαι ἐπιθεραπεύειν, παρορᾶν ἣ τό τε ἡμέτερον φρόνη-
 μα, καὶ τὸ ἐκ τῷ Θεοῦ ὑπεργίαν, ἣν ἤδη πείσαντας δι' αὐτῶν νοήσασθαι.

D E X I P P I

HISTORIARUM EXCERPTA.

1. * * * fastu, quo inflata est, non omisso: immo ceteris imperare contendens: quamquam probe gnara, strenuitate quidem omne regnum stabiliri, ignavia autem subverti. Neque vero mortalis quispiam qui se ceteris antestare, ac dignitate in rep. fulgere velit, publicum honorem recipere ausit, nisi rei par sit — Neque adversario videatur obsequi, nostram autem confidentiam aspernari, Neque etiam auxilium, quod potius imploratum reputare cum animis nostris oportet. Quippe reliquum vobis erit, ut ne divina cura indigni videamini,

(1) Non chronologiae ignorance (ut cum eclogario constantiniano p. 247. loquar) Dexippum hunc post Eunapium colloco; sed quia fragmenta eius non sine maxima difficultate in vaticano palimpsesto legebantur propter plurimam eorum lituram; tum etiam quia ipsum Dexippi nomen non nisi in extremis mihi occurrat. Itaque dum has reliquias aliquantum augere spero, dum incommoda molestissima palimpsesti paulatim devoro; interim Eunapius prior typis impressus fuit, qui non solum aetate posterior est, sed ipsius historiae seriem a Dexippo institutam continuat. Nam Dexippus, ut scimus, in Claudium gothicum desiit; Eunapius a Claudio usque ad decimum Arcadium annum pervenit, ut certe ait Photius cod. LXXVII; quamquam excerpta vaticana res quoque Pulcheriae complectuntur, quae non nisi decennio post praedictum annum augusta appellata fuit. Quare vel Photius codice Eunapii utebatur mutilo, vel nescio quis Eunapium usque ad Pulcheriam continuavit; veluti item nescio quis in his eclogis vaticanis historiam Dionis Casii ab Alexandro Severo usque ad Constantinum deduxit.

(2) Loquitur de urbe Athenarum Hyperides apud Dexippum. Et sententias quidem has esse Hyperidis, admonet nos vel eclogarius vel historiae auctor in codice vaticano litteris maioribus, ut infra scribam. Verumtamen Hyperidem apud ipsum Dexippi historiam loqui, numquam ego divinarem, nisi in Suidae praeclarum hac super re testimonium, quod item paulo post ponam, scilicet incidissem. Quaeret autem aliquis num hic sit Hyperides ille vetus et orator celebris, an paulo recentior quivis. Ego certe neminem fore praeter illum veterem Hyperidem novi; Dexippi autem historiam a fabulosis temporibus coepisse, ait apud nos p. 248 Eunapius, tum etiam Eragrius hist. V. 24, ubi eius dictionem ἐπὶ μυθίων presime Valesius convertere voluit in ἐνδοίων, quem Valesii errorem et alii critici subodorati erant, et Eunapius quoque vaticanus aperte condemnat. Iam in historia sua Dexippum res atticas longe diligentius fuisse persecutum, facile credimus, sive id patrio amore fecit (fuit enim atheniensis Dexippus) sive quia chronologiam nominibus principum atheniensium digresserat, ut ait praedictus Eunapius.

φείσθαι γὰρ ἑμῖν τὸ πρὸ δαιμονίας σωδῆς μὴ ἀναξίως φανῆναι, καὶ τὰ τε
 ἔτομα εἰς τὸ ἱπακοῖαν οἰκείωσάσθαι, καὶ τὰ ἔτι μέλλοντα σὺν ἐκπλήξει τῇ
 ἀδύλῃ προσάγεισθαι. | σωφροσύνη ἢ ἀνδρῶν τοῖς τε ἐκ τῆς τύχης προφαίνο- 12.
 μένοις | εὖ κτήσασθαι καὶ ἅμα σωίσαι εἰς τὰς πράξεις ἰόντας μὴ πασιῖναι τῇ
 κοινῇ τὸ ἐφισπείας· μηδὲ μεταστάντων εἰς μεταμίληαν ἤκην τῇ παρεφθίοντι·
 ἀρετὴ ἢ μὲν πρωτίστη ἐν τῷ | τὰ κράτιστα εὖ γινώσκει· δεύτερα ἢ ἢ ἐν ἔργοις (1)· 16.
 ἀμφοῖν ἢ ὁ παρὼν καιρὸς δέσται (2) καὶ τῇ περὶ πρᾶττην ἐτοιμοτάτη· ὥς ἢ περὶ
 ἄλλῳ τῇ προμηθεύς σὺν τῷ ὀκνεῖν μέλλουσι· χρεῖσθαι μὲν οὐδὲν ἥνεγκεν, τοῖς
 ἢ χρεῖσθαι πολλὰκις ἔπει· οὐδὲν μετρίῳ ἔσφηλε· ταπειναὶ μὲν εὖν | φύσας 20.
 οὐκ εὖ παρὰ κλητοὶ εἰς σωδῆν τῇ ἀρίστων· διότι ὡς ἀδελφῶν γμάτων τε καλῶν
 ἀμοιβῶσιν ἰδίῳν τε καὶ πατέρων τῇ ἑαυτῶν· καὶ | τῇ σφῶν μὲν ἀνδρεία βραδυμυτί-
 ραις κίχηνται τῇ ὀλιγυδύσειν, | οἷς ἢ ἢ ἀρετὴ διὰ τε αὐτῶν καὶ προπατέρων
 ἐκτῆσθαι, φέβει ἀισχύνης | μᾶλλον ἢ ὀκνεῖ εἰς εὖν κινδύνες ἡττῶνται, καὶ ἐθῶν- 24.
 τὴν τῇ | καλῶν πόρον ὑφίστανται.

II. Ὅτι φέρει ἀισχύνην ὁμοίως φέρει τε | ἀλογίστῳ ὅ μὴ προσπικύσας
 εὐκλείας ὀρέγεται, καὶ δὲ δοχὴν ἔργων ἀρίστων ἀνδρεία ἐν ἑαυτῇ κατα-
 λύσαι.

Ὅτι οὐ ταυτὴ εὐβουλία καὶ ὀκνῶ· ὁ μὲν γὰρ σὺν τῷ φειδύει δαμνῶν- 28.
 λει, ἢ ἢ τὰ κράτιστα ἰλομένη ὥρμησιν εἰς τὰ ἔργα.

Ὅτι τοῖς ἀνδρεία χρωμένοις | εἰς τὰ ἔργα τὸ θεῖον σωίπεται.

atque ut praesentia obnoxia vobis faciatis; futura vero fata ob incertorum casuum
 metum concilietis. Est autem humanae temperantiae bonis a fortuna oblatis recte uti;
 simulque sapienter negotia tractando, haud negligere publicarum rerum vel instan-
 tiam vel praefecturam; ne postquam secesserimus, rem omissam aegre seramus.
 Prima virtus est quid optimum sit recte dispicere; proxima in agendo versatur:
 utraque autem virtute praesens tempus indiget, nempe *et rectissima delibera-
 tione* et promptissimo opere. Nam et consilii defectus, et agendi mora, nihil
 utile effectum dabunt; immo ii qui ita se gerunt, non mediocria detrimenta ca-
 pere solent. Qui ergo humiliore loco nati sunt, haud facile ad studium rerum opti-
 marum hortando impelluntur: carent enim inlustribus exemplis, sive suis pro-
 priis sive parentium. Et hi quidem ob suam ignaviam ad munera torpent;
 quibus vero et sua et maiorum suorum virtus inest, ii in periculis timori ma-
 gis turpitudinis, quam pigritiae, obnoxii sunt; ultroque honestos labores exci-
 piunt.

2. Aequae turpe est stulta audacia incongruam gloriam adpetere, ac prae-
 clari operis exercitationem propria ignavia omittere.

Alia est matura deliberatio, alia segnitie: namque haec cum timore resti-
 tat, illa ubi optime decrevit, ad opus incumbit.

Audentes manumque operi admoventes Deus adiuvat.

(1) Ex hoc loco, multoque magis e consequen-
 tibus, patet eclogarium compilavisse ex Hyperidis
 aliqua oratione apud Dexippum recitata sententias.
 Quippe totus vaticus palimpsestus titulum constan-

tinianum de sententiis continet.

(2) Deest haec orationis membrum, quod in
 interpretatione inclinatis litteris addidi.

- Ἵτι ἰσχυρότατον χάσις τὰ ῥάξει ἐνὶ ῥίαν, καὶ ἐνταῖαν φθίρει πέλειως τὴ καὶ στρα-
 32. τοπίδων. — Ἐνθα δὴ καὶ ἄλλα τὰ ἀνὴρίων ἀνθρώποι κατεργάζονται· τέλμη γὰρ ||
 πρὸ δυνάμειος πιστεύσαντες ἐπὶ τοῖς πολέμοις — τὰ αἰὶ μοχθοῦντων. | — Ἀνίγ- p. 82.
 κλητοὶ ἢ σύμμαχοι καὶ ἰλάττες ὡσιν, ἅμα προθυμίᾳ συμφορώτεροι ἢ πλή-
 θη φειδόμενοι, ὑποπτοὶ ὑπολείποντο. |
4. III. Ὅτι οὗτοι πραγμάτων μεγάλων πειραστίαν ἐξ ἀρχῆς ἐλομένους, οὐδὲ ἐ-
 θελοντάς ἐστι κινδύνων ἔξω καὶ πολέμων εἶναι· νομίζοντες γὰρ | οἱ ἐν τῷ παρ-
 ὄντι ἰσχύοντες τὴ ἀρετῇ διαφερόντων οὐκ ἀκινδύνως | τὰς ἡσυχίας, σὺν τῷ φει-
 8. δεῖν τὸ μήποτε ὑπὸ αὐτῶν ἀχθῆναι, καὶ μὴ | κινεμένοις ἐπέρχονται, βιβαιοτά-
 την σφίσι ἀφάλακτα εἶναι νομίζοντες εἰ καὶ ταῖς δοκούσαις ἀπραγμοσύναις
 τὰ ἰσχυρὰ προκαταλήφονται· ἄριστον δὲ τὸ μέλλον δέξασθαι ἢ παρόντων
 ἐν ἀσφαλειῇ θίγεσθαι· καὶ μὴ ἀναμείναντας προπαθεῖν κακῶς, οὐκ ἀπὸ τῶν
 12. ἴσων ἀμύνεσθαι· βέλτιον γὰρ τὸ μὴ συμβησόμενον προελαπίσαντας | φυλάξα-
 σθαι, ἢ ἀπραγμοσύνης ἰλπίδι τὸ ἀναιδρὸν αὐτῶν διαπειύσαντας, καὶ τὸ παρ-
 οῦσαν ἀρχὴν ἀποθεμένους, ἐν τοῖς δεινοῖς | ἀσθενείᾳ ἐκδοῦναι· προφυλακὴ ἢ
 τὸ μέλλοντος ἁδῆαν κτᾶται. |
16. Ὅτι ἐν τοῖς πολέμοις μάλιστα αἱ τὴ τύχης πλεονεξίαι ἄλλοτε | ἐπὶ ἄλ-
 λους ὁρμὴν ἔχουσι, καὶ τὸ αἰὶ συμβαῖνον φειδέκεται· καλλίον τε ὑμῖν ὑπὲρ τοῦ
 ποιῆσαι μᾶλλον ἢ παθεῖν αἰρεῖσθαι τὸ ἀγώνισμα· καλοῖς ἢ ἔργοις αἰὶ συν-
 ἔπεται καλὸς ἵπαινος· ὡς τὰ γε ἐναντία | φήμην ἀναξίαν ὑμῶν ἔχει τὴ ἐν-
 κλείας. ΤΑΥΤΑ ΤΟΥ ΤΗΠΕΡΙΔΟΥ (1).

Nihil validius seditione est ad bonum publicum perturbandum, atque ad civitatis castrorumque ordinem subvertendum. — Hinc alia quoque insperata homines faciunt. Audacia enim potius quam viribus confisi in bellis — hominum semper acuminosorum. — Inculpati autem socii, etiamsi pauciores numero, tamen alacritate utiliores, ut suspecti deserebantur.

3. Qui semel magnarum rerum regimini praefuerunt, iis ne si velint quidem cedere periculis bellisque licet. Etenim illi qui praesenti potentia pollent, existimantes intutam sibi praeclarorum virorum quietem, metuque perciti ne forte ab iis opprimantur, pacificos etiam adgrediuntur: atque ita firmissimam sibi securitatem fore existimant, si in pace quoque munitum, ut ita dicam, locum praecoccupent. Optime autem facit qui a futuro potius timore quam a praesente cavet; neque se patitur ante laedi, ne postea paribus viribus repugnare non possit. Praestat enim id etiam quod futurum non est praesentientem cavere, quam spe quietis ignaviam propriam fovere; praesentique potentia omissa, quum mala deinde ingruerint, infirmitate laborare. Etenim futuri cautio securitatem parit.

In bellis praepotentia fortunae modo huc modo illuc transgreditur, pro praesente semper eventu vices alternans. Ceteroquin honorificentius vobis erit si ob faciendum, quam si ob patiendum aliquid, certamen susceperitis. Iam egregia facinora semper subsequitur clara laus: contraria autem facta indignam praeripiunt claritate vestri nominis existimationem. HAEC SUNT HYPERIDIS.

(1) Ergo praecedentes sententiae Hyperidis sunt. eandem creat ambiguitatem, quum apud Suidam o. Atqui etiam consequentes videntur ex eodem fonte rite observavimus (p. 507. n. 1.) ex interposito ietitae. Ergo nomen Hyperidis heic interpositum Euparpii nominis.

Collect. vat. T. II.

41

[Δέξιππος. Τῶν δὲ τινῶν τοῖς Ὑπερίδου λόγοις ἐπιμᾶλλον ἀχθίντων
Snidae voc. ἐπιμᾶλλον (1).]

III. Ὅτι καὶ τῇ ἡδίσταις ἀπροάσειν ἀγομίνες συνῆναι ταῖς δυσχερείαις |
 ἐπὶ τῇ πράξει· ἀλλ' ἕως περ ἔστι τις ἄδεια, βουλὴ χρωμένους τὸ βελτίον
 αἰρεῖσθαι, μηδὲ σφελέντας μεταμέλῃαν ἔχιν | τῇ γνωσθέντῃ· ἀμαθία γὰρ οὐκ
 ἐπαινεῖται, διότι καὶ σφάλλῃται· εὐβουλία τε ἀρίστον, ἐπεὶ δὲ ξύνεσις ἐστὶ τοῦ
 μέλλοιτο· τό τε γὰρ συμφέρον λογισμῷ ἐπέγνω, καὶ τὸ ἐναντίον προμα-
 θεύσα ἐφυλάξατο· | αἱ δὲ ὀξεῖαι καὶ ἀπερίσκεπτοι ἐγχαρήσεις, ταχίαι καὶ
 τὰς μετρηθείας | ἐνεγκαν· ἢ τε τῇ λόγων ἰσχὺς, ἐλπίδων μὲν καὶ ὀπίθυμι-
 ῶν νικηθείσα, | ἐς μὲν τὸ ὠδυνάσθαι καὶ ἐν συγκρίσει εἶδοξεν, ἔργῳ δὲ
 οὐ συνήνεγκεν· ὀρέγεται δὲ εἰρήνῃ μὲν τοῦ εὖ γινῶναι, πόλεμῳ δὲ μάλιστα·
 καὶ τύχῃ μὲν τοῦ προσήκοντος ἐλάχις, ἢ οὐδὲν ἂν σφάλλοιο, δὴ μέρτων | δὲ 32.
 πλείους καὶ πατὴρ χροῖται ἂν τῷ ἐναντίῳ· ὠδυνῶν δὲ τοῖς || (2)

V. [Ἀλέξανδρος οὖν καὶ ἄγων ἔτῃ, καὶ Δέξιππον, πᾶσαν ἀσκήσιν ἡσκημέ-
 νῃ σωματικῇ, αὐτοῦ τε γησιώτατος Ἀλεξάνδρου γεγονώς τοῦ δαιμονιῶν-
 τος φοιτητῆς, ἐπὶ τῇ πατρῷαν παρῆλθεν βασιλείαν (3). *Syncellus ed. Paris.*
μ. 263.]

P. 101. Ἐλπίσασθε (4) . . . μη . . . ἐπὶ μεγάλας . . . εἰσαυθις φιλίας δ.
 δίδόντες.

[Dexippus ait : quum autem nonnulli Hyperidis verbis magis offensi fuis-
 sent.]

4. Qui laudum suavitate ducuntur, eos oportet duris operibus allaborare. Donec aliqua tranquillitas est, deliberato consilio oportet meliora eligere; ne postea detrimentum passi, rem praecognitam vana paenitentia requiramus. Inscitia illaudabilis est, quia errore prolabitur: prudentia est optima, quia futuri praescia est, et quid sit utile ratiocinando cognoscit; contrarium autem praevium vitat. Subitaneae atque inconsideratae deliberationes celerem paenitentiam provocant. Eloquentiae vis, si spei alicui vel cupiditati sit obnoxia, e vestigio quidem persuadere videtur, re vero ipsa non prodest. Pax bono consilio eget, multo vero magis bellum. Qui ad officium collineat, is rarissime aut numquam frustra est: qui secus facit, contraria plerumque omnino sorte utitur. Hortor autem . . .

5. [Alexander igitur annos natus viginti, ut ait Dexippus, omni corporis disciplina exercitus, postquam divini Aristotelis singulariter dilectus alumnus fuerat, in patrium regnum successit.]

(1) *Snidae* hic locus, ut iam dixi, mirabiliter atque unice mihi profuit, ut *Hyperidis* verba apud ipsum *Dexippum* recitari cognoscerem. Hic autem, vel paulo inferius, inserendum est fragmentum, quia mox *Dexippus* *Alexandrum* *Macedonem*que commemorabit.

(2) Lacuna paucorum versuum est in sequente folio, cuius initium legi nequit. Ceteroquin materia paginae 82. continuatur in pagina 101.

(3) Multa deinde addit de *Alexandro* *Syncellus*, quae utrum sint *Dexippi*, nescimus.

(4) Quatuor, quae in codice sequuntur *Dexippi* paginae tam graviter oblitteratae sunt, ut valde conatus licet, nihil tamen integrum inde eruerim. Ne igitur diutius ac prope frustra tempus in his miseriis consumerem, verba utcumque erota posui, omitta tamen hiatus particularum interpretatione latina, quae nullius prope usus fuisset.

- Ἦτοτι ἐν τοῖς . . . πολέμοις | τὸ μὲν χρεῖσθ' ἰτέων, τὸ δὲ δυσχερὲς
 ἴδ'ον . . . δ/γκυδυνεῖοι | . . . γίνεται· ἄμεινον δὲ . . . ὑπερφρονή-
 12. σοντας ἐκδέξασθαι . . . πείραν· εἰ δὲ τις θράση ἀλογίσω . . . γαι
 πρὸς πόλεμον ἡγεῖται εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην . . . φορὰν | . . . σκεψάσθω
 16. τὸ . . . πείραν φοβεῖσθ'· καὶ τὴν . . . παρὰσκευάζει . . . δοκεῖ καὶ ὁ
 ἐπὶ . . . τὸ δ/αφερέντως . . . κινδύνους εὐτελεσθῶ . . . τι προμηθεῖς
 20. μαλακίαν ἡγεῖντο· τὸ δὲ . . . ὄντω καὶ ἡ δόξα . . . πρὸς μὴ βελόμηνον
 ἐκ . . . καὶ τὴν ἐπικινδύν . . . καὶ ἐκ τῆς δὲ . . . δίδωμι οὐτω . . . ῥώμῃ καὶ
 24. ᾠδασκῶν . . . || τὴν αὐτῇ ἐλπίδι ὡς μίζονα ἀνθρωπίνης ἐλπίδος ἐνο- P. 112.
 ἦσαντις πράξαι ἐπιχειρήσαν· ἀρετὴν γὰρ καὶ ᾠδασκίαν τὴν Μακεδόνων δυνά-
 4. μως ἀναμφιλόγως πάντας ἀνθρώπους ὑπερβαλλούσης | οἱ δὲ καὶ περ ἀργῶς τι-
 σι τῇ οἰκίῳ οὐδὲ τῇ πολέμιων τοῖς προποσίοις· ἄξιον ἄρχει νομιζόμενοι
 προθυμία τῇ σφετέρᾳ καὶ πόθῳ τὴν παλαιᾶς ὑπεραχίας· εἰς τὸ ἀν τοῖς
 Μακεδόσι κατὰ ᾠδασκῶν ὡρμήθησαν . . . καὶ δὲ . . . μὲν προ-
 8. παθόντας καὶ | ὡς ἀπὸ τῆς ὁμοίας αὐτοῖς . . . τοῖς . . . νήσας καὶ δωρεὰς
 οἰκνύας ἀντιδιδόναι καὶ ὑπο . . . αὐθις ζήλω τῇ προσγυρομένων ἐφιδρεύειν
 ἐν τῷ εὐποιεῖν.

- VI. Ἦτοτι πιστῆται εὐνοία | συμμάχων, μάλιστα δὲ τῆς προὔπαρχαιτας χάρις·
 12. ἦς κα . . . | ὅτ' αὐτὴν μετυσίαν ἤξην . . . τῇ ὁμοίῳ ἐπὶ τὰς | εὐεργε-
 σίας ῥέπονται· χρεῖσθαι . . . τοῖς ἐπαγγιγμένοι παρ' ἡμῶν ἤδη τιθέμενοι
 . . . μὴ σωμαίνειν· καὶ πρεσβυτέρους παρὰ αὐτὴν βασιλεῖς σπουδῇ πάσῃ σω-
 16. . . | ἡμῶν καὶ τῇ . . . ἑλλει . . . τὰ δὲ πλεονεχίᾳ | τῇ τοῦτον . . .
 πρεσβυτέρων βελομένοις τὴν εὐθὺς | ἡκίστους ὄντες . . . ἐφ' ἑαυτὸν . . .

- Ἦτοτι οἱ δὲ . . . συγχωρήσειν οὐ δεῖται . . . σφετερωθέντες εἰ δὲ-
 20. ξάζετε . . . | τὸ αὐτὸ πείραν . . . ἰτοίμως . . . σοὶ δὲ γνώσιμον . . .
 24. ὅς ἐπιτάττω . . . ὡς αὐτὴν πραγμάτων συμφορᾷ . . . κάλλιστα . . . και-
 28. ροῦ τυχοῦσιν καὶ εἰ | . . . σὺν μὲν τῷ . . . | τούτῳ βλαβεράς . . . ἐπ' ἀμ-
 φοτέροις καὶ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ ἅμα συμφέροντι | . . . ἀσφάλειαν βεβαίως ὄν-
 τας· πολέμῳ | δὲ ᾠδασκῶν φυλακὴν εἰρήνης βεβαιοτάτη· τὰ γὰρ . . . μέ-
 32. χρι τούτῳ οὐκ ἀν . . . δὲν πράξιν.

- Ἦτοτι . . . οἱ κρατήσαντες ἠττηθῆναι || τύχας ἀνδρῶν καὶ κατα- P. 107.
 τᾶσαι πόλεων καὶ ἐθνῶν νικητέρας εἶναι τε ὁμοίως καὶ δ/αφερέντως
 4. ὡς εἰρήνην πόλεμον συμβαίνειν ἄγοντο τὴν χρόνῳ μηδελιᾶς· ἀλλὰ μετα-
 ῥέποντο ἄλλην ἄλλης πρὸς τε τὸ ἄμεινον· καὶ μὴν τὰ γιγνόμενα ἐν τοῖς
 ἀνθρωπείοις ἄνθρωποι γνώμην οἱ μὴ χαλεποὶ δέξασθαι | τὰς ἐξαλλαγὰς τῇ ἡμε-
 ρῶν καὶ χρόνων· μηδὲ ἐπὶ τούτῳ ὅσοι πολέμῳ τε καὶ στρατοπέδῳ ἐξηγοῦν-
 ται μνήμη προγυρομένων ἔχιν ἐπὶ τὰ συμφορώτατα ἐκάστας καὶ τοῖς προσ-
 8. πίπτουσιν | κακῇ . . . τῆς τῇ ἰσορροπείᾳ νικητέρων τε καὶ | παλαιότερων
 . . . πρὸς δὲ ὅτ' αὐτὴν κατα . . .

VII. [Ἦτοτι τοῖς χρόνοις (1) ἐφάνη τὸ ὄργιον ὁ φοίνιξ, καθὼς ἰσοροῦσιν

7. [Phoenix avis his temporibus apparuit, ante annos uelut coniecta, ut

(1) Nempe Claudii I. imperatoris aetate. Hoc fragmentum, quia Caesarum aetatem ac res sua
 autem inserendum putavi conservatum a Synkello. Excerptus attingit.

Αἰγύπτιοι, πρὸ χυθ' ἐγρ' φατίς, ὡς καὶ Δέξιππῳ συμφωνεῖ. Syncellus p. 334.]

[Σκύθαι περαιωθέντες, οἱ λεγόμενοι Γότθοι, τ' Ἰστρον ποταμὸν ἐπὶ Δεκίῳ πλείστοις ἤρ' Ῥωμαίων ἐπικράτησαν κατενέμοντο· οὗτοι δὲ Μυσοὺς φεύγοντας εἰς Νικόπολιν ἀνέειχον· Δέκιῳ ἢ ἐπιλθὼν αὐτοῖς, ὡς Δέξιππῳ ἱστορεῖ, καὶ τρισμυρίες κτείνας, ἐλαττοῦνται καὶ τ' μάχην, ὡς καὶ τ' Φιλίππου πάλιν ἀπολίται ληφθεῖσαν ὑπ' αὐτ', καὶ Θράκας πολλοὺς ἀναιρεθῆναι· ἐπαυ-
ισῶσι ἢ Σκύθαις ἐπὶ τὰ σφίτερα ὁ αὐτὸς Δέκιῳ ἐπιθέμενος ἀναιρεῖται ἐν Ἀβρύτῳ τῷ λεγομένῳ φέρῳ Θειμβρωνίῳ (1) σὺν τῷ παιδί διὰ ρυκτὸς ὁ θιό-
μαχῳ (2)· οἱ τε Σκύθαι μετὰ πλείστων αἰχμαλώτων ἐλαφύρων ἐπαίρ-
χεται· καὶ τὰ σφατόπιδά βασιλῖα πάλαι τινὰ γενόμενον ὕπατον Γάλ-
λον ἀναγορεύουσιν ἅμα Βολυσίανῳ τοῦ Δεκίῳ παιδί· οἱ καὶ βασιλεύει κατὰ
Δέξιππον μῆνας ιη, πρᾶξαντες εὐδὲν ἀξιώλογον. Syncellus p. 336.]

P. 108.

|| κατ' ἀνθρώπους ἢ ἀπορῇ λύσις· ἢ γὰρ ἰσχύοντες καὶ ἤρ' τι . . | τῷ
σωτρεύοντι ἐν . . ἢ ἀπο κνήμη . . ὡς ἀλίσκιδος δέον.

Ἵτι Δέκιῳ βασιλεύς Ῥωμαίων | . . | εἶχεν τὴν Θράκιον δύνα-
μιν . . ὁρῶσδων . . | τερον γένεται ἀπὸ τ' ἀρχῆς τ' κατάστασιν . .
| ἐπιστολῆς . . εἰς αὐτὸν ἐπεξίειναι τοῖς πολεμίοις . . | βυλόμενον τ' δι'
ἀνθρώπους οὐκ ἐμφαν . . | ἐς αἶψιν· μὴ περαιτέρω πράσσοντες ἀνθρώποις
ἀπο . . | οὐκ εὐκαίρῃ προθυμίας τ' πείραν λάβωσι· πρὸς τ' . . | ἐπι-
κυρίαν ἀναγίνεσθαι· καὶ ὁ μὲν . . βασιλεύς ἡμεροδρέμῃ φέρων τ' . . 12.
| Πρίσκῳ (3) ὅς δ' ἡ τ' ἤρ' . . | ὦν . . ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ τὰ πολλὰ ἐ-
ρημάτισε . . | τὰ τ' πολέμῳ· τὸ δ' . . ὅς δ' ἐπὶ τότε πόλεμος . . ἡμῶ-
νυσαν καὶ ἐπὶ ἡθροίσθησαν . . | δὴλα γὰρ ἐγράφη τάδε (4).

VIII. Ὅτι ποθοῦμεν . . ὦ ἀνδρες . . | ἀσφαλὲς ὅψις τ' ὁρῶντων . .
| μέρον ἐπὶ δ' . . μέν . . | πορευόμεναι . . δ' ἐκ τ' πολλὰ σκίδα-
σθέντες . . ἀναγκαῖον διδάχῃ· ἅμα τῇ . . | . . πράττοντες ἂν ὑμῖς . .

narrant Aegyptii, quibuscum consentit etiam Dexippus.]

[Scythae, qui Gothi appellantur, Istro trajecto, romanum imperium sub Decio multitudine sua depopulabantur. Hi Moesos, qui Nicopolim confugerant, obsidione cinxerunt: sed Decius, ut ait Dexippus, impressione in eos facta, etsi triginta milia occidit, nihilominus proelio inferior discessit; ita ut Philippopolim quoque ab iis captam amiserit, et magna Thracum multitudo perierit. Scythas autem qui in patriam se referebant persequens impius Decius circa Abrytum in loco quod forum Thembronium dicitur, cum filio noctu trucidatur: quamobrem Scythae cum magno captivorum atque exaniarum numero discesserunt. Exin exercitus Gallum exconsulem et Volusianum Decii filium imperatores crearunt: qui regnaverunt, ut ait Dexippus, menses octodecim, nullo insigni facinore edito.]

(1) Locus equidem parum cognitus, de quo lege a Smida christiano est.

disputantem Tillemontium hist. imp. tom. III. ed. ven. p. 285; quamquam is certe fuit in Moesia, teste Ido-
neo Iornande cap. XVIII, cum Lactantio de mort' pers. cap. IV.

(3) Intellige Priscum qui sub Decio purpuram in Macedonia usurpavit atque ad Gothorum partes accessit. Victor de Caes. cap. XXIX.

(4) Sequitur militaris epistula.

(2) Hoc epithetum non a Dexippo ethnico sed

- ἑμοί· εἴ γε . . . ὅρα τί . . . εἴ τις ὑμῶν θαμέλλοιτο· εξαγγέλλεται γάρ· |
 νεότητί σκ' καὶ καὶρὸν θαρρόντας, καὶ τούτῳ ἐκπληξιν εἰς | ὅν ἐναντίας ἔχον
 νομίζοντας, οἷα ἢ πολέμων ἀπαράτης, εὐτολμότερον αὐτοῖς μᾶλλον ἢ προ-
 μηθείσιρον ὧρα' τ' ἀποκρίαν || τ' προαγωνισμάτων συνίσθαι· καὶ ἔστι μὲν α- P. 91.
 πάντα ὑπαίτι· | ὑμῶν ἢ ἐπιχείρησις διότι καὶ ὑπὲρ καλῶν ἔργων συντυχαι-
 4. μιν | δ' ἂν καὶ πείρα δύνασθαι συμφορωτάτης γενέσθαι· ἐπίσκεμμεν | ἢ ὡς
 ἐν τοῖς πολέμοις τὸ ἀνδρείον μὲν ἐμπειρίας ἰσχυρὸν, ἀνὲν ἢ τοῦτο ἀσ-
 θενές, καὶ θρασύτης λογισμῶν ἀμοιβή· | π' ἢ σὺν τῷ μὴ καὶ καὶρὸν εὐτέλ-
 μω, ἰσχυρῶς· κράτιστοι ἢ οἱ συνίσσι | τὸ δ' ἄφορον τ' ἐκβησομένων εἰδότες μᾶλ-
 8. λον ἢ θυμῷ εἰς τὰς | μάχας καθιστάμενοι· ὧρα' μὴ δὲ εἰς τὸ ἔτοιμον
 τ' γνώμης | καὶ τ' πλήθους τὸ ἀβέβαιον ἰδόντες, τ' κοινῷ τ' ἀσφαλείας |
 ὑφέσθαι· ἀποκινδυνεύσεται γὰρ ὑμῖν σωτηρία οὕτως εἰς μηδὲν δέον, | καὶ θράτ-
 τεσθαι ἢ διάνοια ὑμῶν δόξῃ μᾶλλον, ἢ ἐπιβουλή· ὧρα' τῇ | πάσῃ πέλει
 12. τ' ἐκβησομένη ἔχουσα τ' πείραν· ὑπαίτι· ἢ ὁμοίως ὁ τι ἀναδρεῖα τ' ὑφιστάται
 ἀγῶνα ὀξισάμεναι, καὶ ὁ | θρασύτητι εἰς ὅν μὴ (2) προσήκοντας κινδύνους ἰδόν·
 — Βίον σὺν ἀσφαλείᾳ σώζεσθαι (1)· — Λογισμῶν ἢ πιστεύων ἀνὴρ βιβαίετ'· ἢ α-
 16. μάθειας σχήματι πρὸς τὰς ἀδύναμεις φορὰς τ' πραγμάτων ἐξορμώμεναι· αἱ τε
 ἐν τοῖς πολέμοις συντυχίαι, ἢ καὶ τὸ ἀναγκαῖον τ' τόλμαν διδόναι ἐξιοῦσι (1)
 εἰς ὅν κινδύνους, ἢ ἀδείας ὧρα' εἰς | τ' μὲν τ' ἀσφαλοῦς σύνισιν παρίχονται·
 20. ὡς μὴ συνδέει τι μᾶλλον | ἢ πηγμένως ἢ προμηθείᾳ πράξαι.

. . . adolescentiae tuae pro tempore confidentes; atque hinc terrorem hosti incussu-
 ros existimantes: ac pro belli imperitia audacius quam prudentius sine praevia
 exercitatione depugnare paratos. Est igitur quaquaversus molitio vestra culpabilis.
 Optamus autem, ubi pulchris facinoribus operam dabitis, reapse vos fieri ap-
 prime utiles. Vigor animi in bellis cum disciplina coniunctus validum scutum
 est; infirmum autem si illa careat: tum et audacia sine recto consilio, prae-
 terque idoneum tempus ferociens, in perniciem ruit. Porro fortissimi evadunt non
 tam ii qui impetu caeco feruntur, quam qui futurorum eventuum momenta pon-
 derare queunt. Auctor autem vobis sum, ne, dum mentis vestrae alacritatem
 multitudinis autem inconstantiam respicitis, tutelam reip. negligatis. Sic enim
 vestra salus nullo cum emolumento periclitaretur, fractusque magis vester ani-
 mus videretur, quam sollers in urbis universae cura vel coniciendorum even-
 tuum peritus. Aequè culpabilis est, qui meticuloso animo oblatum sibi certa-
 men respuit; atque ille qui insana audacia in proxima pericula semet conii-
 cit. — Vita in tuto collocanda est. — Vir qui mentis nixus consilio est,
 constantiam magis servat, quam is qui imperitorum ritu incerto rerum cursui
 se committit. — Casus bellici vel coactam audaciam iis suppeditant qui pe-
 ricula adeunt, vel oblata immunitate prudentiam cum securitate exhibent; ita
 ut iam necesse non sit subitaneò potius opere quam provizò consilio agere.

(2) Deest in cod. m. 4. Sed addendum esse constat ex pag. 320. (1) Cod. ἐξιοῦσι.

(1) Satis, ut puto, apparet delectas esse sin- Dexippum. ita heic vel ex eodem vel ex alio auctore
 gularias sententias, ut supra ex Hyperido apud vel ex ipsomet Dexippo.

VIII. Λογιζόμενοι ἢ τάδε μήτε | πρὸς ἄνδρας ἐς ἀγῶνα κατ' ἐρημίαν τ' συλλη-
 ζαμένων ἰχυρὰ δυνάμει ὄντες. καὶ πολλῇ μὲν ἰππῷ πολλοῖς ἢ ὀπλίταις καὶ | φι-
 λῶν (1) παρεσκευασμένους, ἵτι' ἢ πύραν πολέμικὴν φοβέρες | καὶ σωμάτων ὄψιν δειοῦς. 21.
 καὶ ἐπὶ ἄνιστοις, ἀπληαῖς τε καὶ | βοῆς μεγέθει ἰκανωτάτης πρὸς ἐκτροπῇ-
 σαι οὗτον πρῶτον ἐς | αὐτοῦ ἰόντας· μηδὲ πρὸς τοῦσδε ἀκοινδυνεύσητε, ἐξὸν
 ἀπὸ τ' | τεχνῶν (2) σὺν ἀσφαλείᾳ ἀμύνεσθαι· καὶ γὰρ ἡ ἐλπίς τοῖς πρῶτον ἐς |
 μάχην ἰούσιν ἰσχυρόν τι ἰδοῦν εἶναι καὶ προσαγώγατον ἐς | κατόρθωσιν ἀλλ' 23.
 ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὥφθη, ὅταν τῷ ἀληθ' . . (3) μάχεται· εὐδελον ἢ
 δ' ἄπει οἶμαι· ὥς· καὶ τοῖς ἐξ ἴσας ὥτιν | ἀνευ στρατηγοῦ καὶ μόνος ἀποκινδύ-
 νειν σφαλερώτατον· τὸ ἢ | ὑπὸ ἡγεμόνι τὸ ἀγέσθαι, καὶ ἐς κοινωνίαν ἤκειν 31.
 P. 92. ἱέρους τ' κινδύνου, || ἐν τε ἐνθυμήσει καὶ τοῖς ἔργοις ἀσφαλέστατον, ῥαδί-
 αν ἔχον τῷ | ὧρα τ' πύλας ἐπαρόρθωσιν· κρείττον τε σὺν ἱέρῳ κατορ-
 θούντας | δόξης ἱλαττον ἔχον, ἢ δίχα τ' προμηθεύς καὶ μόνος ἐπιχειρη-
 σοντας σφαλῆναι· καὶ ἀτόντ' μὲν πολὺ ὑπὸ σφῶν τ' ἐπιβουλεύουσιν, εἴα 4.
 δὴ μενωδίντας, δρᾶται τι σὺν εὐχερίᾳ, σύγγνωμον· | ἀνδρῶν ἢ οὐκ ἀπωθεν
 ἔντων ἄριστα πολέμῳ ὁμιληκότων | καὶ πύραν ὧρασχομένων τ' νικᾶν· καὶ
 ταῦτα τὸ ἀδείν ἐς οὗτον | κινδύνου ἐν τῷ διὰ μέση ἐκ τ' ἥρ' τεχνῶν ὅχι- 8.
 ρήντ' ἔχοντας | πρᾶξαι τι ὧρα τ' τ' ἀρχόντ' καταίνεσιν, καὶ τῷ ἀ-
 μείνονι ἐκβῆ, οὐκ ἀνεπίκλητον ἔφην, ὅρα ἢ τὸ δυσπληθὲς τὸ ὧρα τ' πρὸς-
 τάξαντα, καὶ ὅτι σὺν τῷ ἀμφιβόλῳ τ' κινδυνεύματ' ἐπεχέρεθαι.

9. Haec igitur reputantes, ne certamen ineatis adversus homines qui fortibus co-
 piis contra destitutos praevalent; quique multo equitatu multoque gravis levisque ar-
 miturae milite succincti sunt: contra homines, inquam, peritia quoque bellica formida-
 biles, et corporum aspectu terrificos, tum et armorum sonitu et minis et profunditate
 clamoris valde idoneos ad eos territandos quibuscum primo proeliantur. Adversus
 hos inquam ne Marte aperto periclitari velitis, quandoquidem moenibus tuto
 vosmet potestis protegere. Etenim spes magnum habere efficaxque momentum
 videtur in iis, qui belli tyrocinium ponunt, ad rem gerendam feliciter. Verum
 ea in clarissimis viris elucet, cum adversus . . . decertat. Sed enim ex-
 ploratum mihi videtur, cum paribus quoque sine duce singillatim tentare bel-
 li aleam periculosissimum fore: secus autem duce regi, periculique socios
 adseiscere tum in deliberando tum in agendo tutissimum est, quoniam de pro-
 ximo suppetiae adsunt. Et quidem praestat re bene cum socio gesta paulo
 minorem gloriam consequi, quam imprudenter et solitatem agentes a proposi-
 to aberrare. Sane si absit is a quo magnopere iuvare possimus, tunc a nobis
 solitariis procliviter fieri aliquid, ignoscibile est: verum enimvero si prope ad-
 sint viri bello egregie exerciti et victoriis adsueti; et si praesertim a pericu-
 lo, obiecta moenium firmitate, tuti simus; tunc qui aliquid praeter ducis di-
 ctamen facit, etiamsi id forte bene evenierit, culpabilis est; tum propter inobe-
 dientiam, tum quia se in ambiguum discrimen coniecit.

(*) Una syllaba legi nequit.

(1) A Dexippo sumpsit Eunapius vocabuli φῶναι
 sensum quem refert Suidas: Εὐνοπίας φῶναι τὸν καὶ δαμό-
 νιον.

(2) Ergo est adhortatio ad obsidionem toleran-

- Χ. Εἰ δὲ τις προασείων τε ἔξωθεν τέρψινος ἀποστεροῖ μὲν ἄχθεται ἔ
 12. ὅσα πλούτη ἐκαλλωπίσματα, γινώτω τὸ μὲν ἀλγυιὸν εἰς ὀλίγον τὸ δὲ ἐν ὀλίγῳ
 τὸ αἰσθῆσιν ὅσον, οἷα δὲ ἐν οἰκοδομαῖς κείμηνον, καὶ ἡμῶν οὐ δεῖ μακροῦ
 16. ἐπιστησομένων, ὥς κωλύσαι τὸ τὸ παντελῆ τούτων ἀφανισμόν (α), καὶ ἀναλαβεῖν
 αὐτὰ δαφίλῃαν τὴν ἐκ τούτου χορηγίας οὐκ ἀδυνάτων, τὸ δὲ τὸ σφετέρως
 σωτηρίας ἐπικινῶν οὐκ ἰασόμηνον (β). ὅθεν τῇ ὡραυτίκα ἀχθῆναι τὸ
 εἰς ἅπαν | ἀσφαλὲς ἀντιτιθεῖς οὕτω λογιζέσθω· διότι μηδὲ εἰς πάντας ἀλλ' ὅσοι
 20. δυνατοὶ τὸ λυπηρὸν τὴν ἀναφορὰν ἔχει παρ' οἷς πλούτῳ ἰσχύουσι, καὶ ἀ-
 νευ τὸ ἡμετέραν ταχέϊα τῇ ἀφαιρέσει τῶν ἡμῶν δεινῶν· παυσίον δὲ οὐκ ὤ-
 μιν τῆςδε τὴν ὁρμῆς, εἰ μὴ τε ἑαυτοῖς | ἐπιβούλως καὶ εἰς τὸ ἀρχόντα ἐναντίως
 24. πράσσετε, καὶ εἴτω τῶν μετεῖον· ἡμᾶς δὲ οὔτε τῇ ὡραυτίκα οὔτε ταῖς γνώ-
 μαις τὴν κοινῶν σωτηρίας ἀφεισηκότας, ὀλίγων ἡμερῶν | ἐπιστησομένους ἅμα
 τῇ δυνάμει ἐλπίζετε καὶ εἴσω τῶν ταχέων τὰ εἰς τὸ τὸ ἔξωθεν ἀγῶνι κατόρθωσιν
 28. ἡμῖν μελήσει· | προαποδείκνυται δὲ οὐ πόρρω τὸ ἀληθοῦς εἶναι τὸ ἐπαγγελ-
 μα | ἐκ τὸ πρὸς Νικοπόλιν περαχθέντων (γ). εἰ γὰρ μὴ μεγαληγορεῖσθαι
 δεήσει· καὶ δὲ ἐν τοῖς μεγίστοις τὸ ἀγῶνι τούτοις συμβούλοις τὸ ἅμα καὶ

10. Quod si quis suburbanis suis hortorumque amoenitatibus atque eiusmodi di-
 vitiarum ornamentis spoliatus maeret, is velim sciat molestiam quidem brevem
 exiguique sensus fore: tum quia in aedificiis vertitur, tum quia brevi nos ade-
 rimus ad prohibendam horum omnimodam vastitatem, fructusque eorum affluen-
 tes recuperandos. Neque hoc sane impossibile est, neque vestrae salutis discrimi-
 ni non medetur. Quare unusquisque cum praesenti molestia perbrevis perpetuam secu-
 ritatem contendens, secum reputet, incommodum hoc non ad omnes pertinere sed
 ad eos qui divitiis affluunt; et qui sine nostra etiam ope detrimenta sua facile in-
 staurabunt. Ergo a praecipiti hoc consilio desistite; nisi forte in vosmet ipsi
 coniuratis, et nisi a duce aperte deficitis: atque intra moenia consistite.
 Nos autem neque armis neque voluntate publicam salutem deserturos, pau-
 cosque post dies adfuturos cum exercitu speratote; vobisque intra moenia
 manentibus, curae nobis fore pugnam fortiter in aperto campo cernendi.
 Porro constat sponsionem nostram haud procul veritate consistere, ex iis
 quae apud Nicopolim gesta fuerunt; quin opus ulla iactantia sit. Opor-
 tet autem, cum de summa re agitur, iis uti consiliariis et adiutoribus, qui

(α) Cod. ὁρμησάν. (β) Ita cod., vel ἰσχυροὺς quod verbum non tam fortasse modicam hanc denotat quam ipsum
 modica eget.

(γ) De bello gothico ad Nicopolim sub Valente vel
 Theodosio, dixi ad Eunapium cap. XXVIII. Nunc ta-
 men Dexippus de bello gothico ad Nicopolim sub Decio
 loquitur, quod narrat item apud Syncellum Dexippus
 (supra apud nos cap. VII). En autem Ammiani quoque
 verba XXXI. 5: duobus navium millibus perrupto
 Bosphoro et littoribus Propontidis scythicarum gen-
 tium catervas transgressae, ediderunt quidem ter-
 ra marique strages; sed amissa suorum parte ma-
 xima reverterunt. Ceciderunt dimicando cum bar-
 baris imperatores Decii, pater et filius etc. An-
 chialos capta et tempore eodem Nicopolis. Post

clades acceptas excisa est Philippopolis etc. Item
 Iornandes cap. XVIII. Cniva (rex Gothorum) Nicopo-
 lim accedit, quae iuxta Iatrum fluvium est con-
 stituta notissima etc. ubi Decio superveniente im-
 peratore, tandem Cniva in Haemoniae partes re-
 cessit. Rem hanc nicopolitanam aliquanto serius po-
 nit Trebellius cap. XII, nempe circa Claudii II tem-
 pora: sub hoc barbari, Anchialo vastata, conati
 sunt Nicopolin etiam obtinere; sed illi provinciali-
 um virtute obtriti sunt. Nicopolim igitur vo-
 captam, vel potius ut Iornandes ait a provinciali-
 bus servatam, memorat nunc Dexippus.

βοηθοῖς χρῆσθαι, οἳ ἂν ἐν τοῖς φθάνουσιν ἔργοις σαφῆ τ' συμ|φίροτ@ ὄπ-
P. 47. δείκνυνται πῶ δ' ἡλώσιν ἱμπερίαν ἔργων κ' πρὸς ||| 32.

* *

XI. . . κ' καρτερίᾳ οἱ πόλεμοι μᾶλλον ἢ πλήθει κρίνονται· ἡμῖν δ' ὕναμις
τε οὐ φαύλη· δυσχίλιοι γὰρ οἱ σύμπαντες ἠθροίσθημεν· κ' τὸ χωρίον ἐ-
ρυμνότατον· ὅθεν ὀρμώμεναι χρὴ σὺν πολέμοις κακοῦν· σπύρασί τε | ἐπι- 4.
θεμέναι, κ' τὰς παρόδους αὐτ' ἐνδρεύοντας· ὅξ' ὦν κρατοῦσι μὲν ἡμῖν τρό-
πῳ τούτῳ ῥώμη ἔσαι, κ' δέ@ οὐ μίτριον παρέξομεν τοῖς ἐναντίοις· συνιστα-
μένων ἢ ἀντιστησόμεθα προ (α) ὅπλων οὐ | φαῦλον τὸ ἐρυμνὸν τ'
χωρίῳ κ' τήνδ' ἐπὶ ὕλην ἔχοντες· οἳ τε ἐναντίοι ἐκ διαφόρων προσβάλλον- 8.
τες, οἳα οὐ πάντα καταφανέσι ταρασσονται, | κ' οὐκ ἐν τῷ ἴσῳ τρόπῳ τοῖς
πρόσθεν πολεμήσοι, τάξιν τε | αὐτ' λύοντες κ' οὐθ' ὅπ' αὐτὰ ὀξέματα κ'
ἀκόντια μετέναι χρὴ εἰδότες, κ' τ' αὖτε ἀριμένων ἀτυχήσοι, κ' ὑφ' ὧν ἔτι
μᾶλλον κακώσονται· ἡμεῖς τε τῇ ὕλῃ πεφραγμένοι ἐπίσκοπα κ' ὅξ' ὑπερθε- 12.
ξίῳ μεθήσομεν, ἀσφαλέστερον μὲν εἰς τὸ δρᾶν ἐσόμεθα οὐ ῥᾶσοι βλάπτει-
σθαι· | ὅξ' αὖτ' ὁμόθεν μάχης, εἰ δέῃ κ' αὐτ' διῆσαι, ἐκείνο χρὴ
λογίζεσθαι ὡς οἱ μέγιστοι κίνδυνοι μέγιστας κ' προθυμίας παρέχονται· κ' |
ἐν τῷ ἀπόρῳ τ' σωτηρίας ἢ ἀντίτασις ἰτοιμοτέρα, κ' πολὺ τὸ ἀνάλ|πισον 16.
ὅξ' ἐβη· βιαζόμενον τε ὑπὲρ τ' ἀμνηστῆ, κ' ἀμυνομένων ὑπὲρ τ' σπευδῆς ἀξί-
ων, τιμωρίας ἐλπίδι· εὐδὲ γὰρ ἐστὶ ὅτ' αὖν πρὸ | ἡμῶν μείζους γένοιτο ὑπό-
θεσις τ' ἀθανακτικῆς, οἳα δ' ἡ γενῶν τ' ἡμετέρων κ' πόλεως ὑπὸ τ' ἐναντίων πατισχη-
μένης· συνεπίθοιτο ἢ ἐν αὐτοῖς κ' ὅσοι ἀνάσκη ἀκοντες συστρατεύουσιν, εἴ τε τ' ἡμετέ- 20.

praecedente opera manifestam ediderint utilitatis suae demonstrationem; agen-
di peritiam etiam ante . . .

* *

11. . . Et fortitudine magis bella quam numero militum cernuntur. Nobis non
paenitendae copiae sunt; his enim mille cunctim censemur: locus vero muni-
tissimus, unde discurrentibus licet nobis hostes male mulcare, dum palantes
adgredimur, eorumque itineribus insidiamur. Quibus artibus facti superiores,
et vires augebimus, et non modico adversariis terrori erimus: qui si in aciem
processerint, resistemus, quia praeter arma non est inutilis haec loci munitio
et silva: siquidem hostes diversis partibus incurrentes, nos haud satis sibi ex-
ploratos pertimescent; neque pari iam conditione pugnabunt; et solvent or-
dines: ac dum neque sagittas neque iacula ad certum scopum emittunt, et
vanos ictus edent, et a nobis potius laedentur, qui nemore protecti certis-
sima tela ex opportunissimis locis iaculabimur, tuti ad feriendum, alienis ve-
ro ictibus minime expositi. Iam ad ipsum proelium quod adtinet, si forte id
patrare opus fuerit, reputandum est, a maximis periculis maximum animi vigo-
rem suppeditari: et quanto salus incertior est, tanto contentionem acriorem
fieri. Multa etiam insperata eveniunt, cogente necessitate, dum et cara quaeque
protegimus, et supplicia praecavimus. Age vero neque ante nos quisquam maioris
irae materiam habuit, qui videlicet genus nostrum et urbem in potestate ho-
stium videmus. Tum et alii, qui coacti cum hostibus militant, in hos arma

(α) Supple duo forme vocalula.

ραν | ἔφεδον αἰσθοῖντο, ἐλευθερίας ἢ σφετέρας ἐλπίδι.

- XII. Πυνθάνομαι ἢ καὶ τὴ βασιλείῃς (1) δύναμιν τὴ ναυτικὴν ἔχ' ἐκὰς εἶναι ἀρήξασαν ἡμῖν, ἢ σνιταλθίντας συνεισβαλῖν κράτισα· καὶ ἐπὶ τῷδε | ἡγοῦμα. ὡς καὶ ὅτε Ἕλληνας εἰς τὸ αὐτὸ ἔτο πρόθυμον ἐπαύξομεν· | αὐτὸς ἢ δὴ ὢν οὐκ ἔχον (2) κινδύνου οὐδὲ εὐτυχέστερον πράττων ἐπὶ (b) ταῦτα ἵμαι, ἀρετὴ ἐπιθυμῶν, καὶ διακινδυνεύων, τὰ τιμιώτατα δὲ θύλων περιποιήσασθαι καὶ εἰς ἑμαυτὸν μὴ καταλύσαι τῆς πόλεως τὴν ἀξίωσιν (3)· καὶ ὡδρινῶ ὥδε γινώσκειν· ἐπεισὶ μὲν ἢ τελευτῇ πάντας | ἀνθρώπους καταλύσαι τὴ βίον, ἐν τοῖς ᾧ τὸ παρὶδ' αὐγῶν ἀθλον κάλλιστον καὶ δόξαν αἰδίου φέρων· εἰ δέ τινα καὶ ἐπὶ τοῖς ἡρημίοις τὸ ἢ | πόλεως πταῖσμα ἐκπλήσται, καὶ δι' αὐτὸ ἀθυμίας εἶναι, ἴσω τὰς | τε τελευτὰς τὴ πόλεως ἔξ ἐνέδρας ἀπὸ τὴ πολέμιων ἡρημίας || . . . καὶ τῷ ἀντιστάτων αὐτῶν τὸ ἀντίπαλον ἡρημωθίντας . . . οὐ ἢ τὴ P. 18.
4. βαρβαρικοῦ ἐπιτίθεσθαι. Ἐ τῷ | . . . ἀνδισαμένῳ συνοιστόμεθα | . . . οὐ τῇ παρόδῳ χρίσονται ἀθρόον | . . . ἱκανοὶ εἶμεν· ἀναχωρήσομεν ἢ εἰς τὸ μετώρον σὺν ἀσφαλείᾳ . . . μέγαν ἐπιθησόμεθα· καὶ τού- 8. τε τὴ ἐναντίων αἱ ἀπορίαι πρὸς ἡμῶν | ἴσονται.

- XIII. Συσήσειδαι δὲ ἡμῖν καὶ ἐκ τῆς τύχης τὸ εἰκὸς ἄγει· ἢ τε γὰρ ὑπόθεσις δικαιοτάτη καθ' ἣν ἀμυνόμεθα ὅτε προαδικήσαντας· καὶ | τὸ δαιμόνιον ταύτῃ ὡς ἐπὶ πολὺ βραβεύει τὰ ἀνθρώπεια, προθυμότη- 12. γνωρίσαι τὸ πάριον ἡμῶν σχῆμα, καὶ αὐτῶν τοῖς Ἕλλησιν ἀρετῆς καὶ |

convertent, simul ac incursionem nostram cognoverint, de sua quoque libertate sperantes.

12. Audio regis quoque navales copias haud procul esse, opem nobis ferentes; quibuscum nos consociati praeclarissime proclium inibimus. Insuper existimo Graecos quoque ad eandem animorum alacritatem a nobis excitatum iri. Ego vero ipse haud me periculo submovens, neque beatiore sorte utens, in hanc belli aleam descendo virtutis ergo, tuendique res carissimas, et ne urbis dignitatem in me ipso dedecorem: vobisque auctor sum ut cum animis vestris sic reputetis; mortem scilicet omnes homines vita spoliare: verumtamen in certaminibus pro patria obeundis pulcherrimum praemium gloriamque immortalem secum ferre. Quod siquem, prae hactenus dictis, captivitas urbis territat, atque ideo prostrato animo est; is cogitet urbium quoque esse interitum hostili astu captiarum . . . ad altiora loca incolumes recedemus. Atque ita hostium difficultates e re nostra erunt.

13. Iam et ipsa fortuna in nostris iure meritoque partibus esse debet, quia iustissima est belli causa, dum adgredientes repellimus. Tum et Deus sic plerumque humana gubernat, ut calamitosos libentissime sublevet, ac meliore sorte donet. Interest etiam nostrae meminisse patriae dignitatis, nosque

(1) Corr. *Exm*? (b) *Col. inel.*

(1) Intellige imperatoris romani classem.

(2) Est adhortatio hominis atheniensis ad cives suos commilitones. Ergo Dexippi ipsius est, qui Athenienses docens victoriam de Gothis reportavit, adfirmante historico Trebellio in testimoniis infra lau-

danda.

(*) NB. In praecedentis paginae versu graeco penultimo sic legito: εἰς ἐὰ γινώσκων τῶν ἐμαυτῶν καὶ πόλεως ὑπὸ τῶν ἐναντίων etc. Quae verba praetermissit typotheta, sed interpretatio mea latina exhibet.

ἐλαθρίας γνέσθαι παράδειγμα· καὶ παρὰ τοῖς οὖσι καὶ τοῖς | ἐπιγιγνομέ-
νοις εὐκλείας αἰμνήσῃ μιτασχεῖν, ἔργῳ δεικνύντας· | ὥς καὶ ἐν τῇ συμφορᾷς
τὸ φρόνημα τῆς Ἀθηναίων οὐχ ἥττιται· | σύνθημα δὲ τῇ πολέμῳ παῖδας καὶ 16.
τὰ φίλτατα ποιησάμενοι | καὶ τὰ ταῦτα δὴσώσασθαι, ἐς τὴν ἀντίστασιν σωτα-
τόμεθα, θεοὺς | ἐφόβῃς ἀρωγούς ἐπικαλυσάμενοι. Καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα εἶπεν·
οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς τε λεχθεῖσι πολὺ ἐπερρώσθησαν (δυνατὰ ἐς τὴν ἀντίστασιν |
τὰ εἰρημένα), καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξηγεῖσθαι σφῶν αὐτῇ ἤξιον. | 20.

Ὅτι τὰ αὖτα προσηομένων ἢ προθυμία, καὶ τὸ ἔργον μὴ σωμακοῦ-
θήσῃ, ἐπαινέται.

Ὅτι ἀλγεινότερα ἀνδρὶ ἀρχὴν ἔχοντι τῇ | πατρός ἢ ἀποτυχία μᾶλλον, ἢ
ἐκείῳ ἢ κατ' αὐτὴν κάκωσις· τῷ | γὰρ ἰδίῳ φειχραφῇ ἢ τύχῃ τῇ συμβάντῃ, εἰς δὲ 24.
τὴν ἀρχὴν προσχωρεῖ τῇ σκηνεχθίντῃ ἢ αἰσθησῇ· ῥοπή δὲ οὐκ ἐλαχί-
στη πεισθῶς | τῇ γνώμῃ φραπλησῶς ἔχον· καὶ τὸ εἶδος τούτου οὐκ ἀπε-
··· | γνῖν ἐπ' εὐνοίᾳ· καὶ παρίσταται δὲ ἰμοὶ ἀπὸ τῇ αὐτῇ θαρρείν, ἀφ' ὧν
καὶ | τὸ δυσχερὲς ὠρμήθη.

Ὅτι φησὶν ὁ ΔΕΞΙΠΠΟΣ πρὸς τοὺς Ἕλληνας | δημηγορῶν (1). Καὶ μὴ 28.
τῷ φρασθῇ ὥς . . . τῇ σωτηρίας ὑμῶν με | . . . ὅφ' ἐφ' ὅτι . . . πῶ
··· ἢ ἔγνων τε γὰρ τὰ κοινῇ λυσιτελῇ | . . . ἄλλος καὶ πράξαι . . . | . . .
ἐπαίτιος ὅτι ἐστὶν ἐπισκέψασθαι τὰ συνοίσοντα καὶ . . . | . . . ἀνὴρ ἐκ
τῇ δμκαίῃ τῇ ἀρχὴν ἔχων καὶ πολιτεύων ἀρίστα πεπαιθῶι ||| * * * 32.

met Graecis virtutis ac libertatis exemplar proponere: sempiternamque laudem a praesentibus posterisque consequi, dum reapse demonstramus, vigorem Atheniensium nullis cladibus extingui. Tesseram vero pugnae liberos nostros adfectusque atque horum salutem nobis proponentes, in aciem prodeamus, custodum deorum ope implorata. Sic ille concionatus est. Athenienses autem dictis magnopere confirmati (nam pugnae stimulos concio subiecerat) ut se in aciem duceret, ipsum rogabant.

Studium exequendi rem optime deliberatam, etiamsi opere interdum cassum fiat, nihilominus commendatur.

Homini magistratum gerenti publica calamitas magis molesta est, quam suum cuique infortunium. Nam privatus homo intra fines damari proprii maeret, verumtamen ad magistratum dolor quoque eius, qui secum dolere cogitur, pertinet. . . . Iam licet mihi ex eadem re laetitiam capere, unde olim molestia orta est. . . .

DEXIPPUS in concione ad Graecos sic ait . . . vir iustum imperium consecutus, atque optime remp. gerens * * *

(1) Sequebatur alia Dexippi oratio, vel certe superscriptae pars. Nemo vero existimet, partem quam retro collocavimus, ponendam esse post haec verba; pars enim praedicta reapse praecedat in vaticano ipso folio, cuius in calce legitur *ὁ δὲ δεξιππὸς* etc. Neque denique inter hoc folium in praecedentem quaternionem poterat: connectitur enim cum folio habente Iamblichi fragmentum, qui auctor post Dexippum collocatus fuit: ideoque illud Dexippi folium in extremo quaternione erat.

Dubitabit aliquis num haec vaticana excerpta ex epitome Dexippi chronica, an ex eiusdem historia

scythicis sumpta fuerint. Ego vero aio priores certe partes, ubi Hyperidis sententiae ponuntur macedoque Alexander commemoratur, ad chronicum opus pertinere non ad scythicum. Postremae etiam, quia Claudii gothici tempora non excedunt, eodem e fonte, ut puto, manant.

Nunc quoniam Dexippi reliquiae nondum erant collectae, agens legationum excerpta ab Hoeschelio edita, largum quoque a Scaligero in eusebianis chronici fragmentum prolaturum, alia denique minora quaedam undecumque a me conquisita frustra superad-

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΔΕΞΙΠΠΟΥ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΠΡΕΣΒΕΙΩΝ (1).

XIII. **Ο**τι Αὐρηλιανὸς καὶ κράτευσεν τὰς τοῦ Ἰουθύνγου σκύθας, καὶ καὶ τὸ Ἰσθμὸν περαιώσας εἰς τὴν ἀποφυγὴν, πολλὰς τούτων ἀνθρώπων (2), οἱ λαπρόμοιοι εἰς ἀπορδὰς ἔκον καὶ πρεσβείαν ἐξείλαντο· τὴν δὲ αἴτησιν αὐτῆς εἰρήνης εἰδόκει μὴ σὺν τῷ ἄλλῳ φειδεῖν καὶ καταπεπληγὸς ἐκ τῆς ἥττης ποιεῖσθαι· ὥς ἂν ὑπάρχοντες σφίσι καὶ τῷ πρόσθεν φοιτῶντων χρημάτων ὡς τὰ Ῥωμαίων ἢ ἀποδοχή, μὴ εἰς τὸ ἀδελφὸν πάντα τῷ ἐναντίον καθισταμένων· ὁ δὲ Ῥωμαίων βασιλεὺς Αὐρηλιανὸς, ὡς ἐπεὶ αὐτὸς ἀφικμένην τὴν Ἰουθύνγων πρεσβείαν, εἰς τὴν ὑπεραίαν φήσας χρηματίζειν ὡς ἂν ἥκεσι, δίδωσιν τοὺς στρατιώτας ὡς εἰς μάχην, ἐκπλήξως ἕνεκα τούτων ἐναντίων· ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν αὐτῷ ἢ ὅτι

EX HISTORIA DEXIPPI

EXCERPTA LEGATIONUM EDITA

CUM NOVA INTERPRETATIONE.

14. **A**urelianus victos proelio Iuthungos scythias, dum ultra Istrum fugientes persequitur, permultos interemit: reliqui autem de pace cogitantes, legationem miserunt. Visum tamen illis est, non ita pacem esse petendam, ut gravem metum atque ab accepta clade consternationem prae se ferrent; videlicet ut consuetam pendi sibi a Romanis pecuniam, deinceps quoque acciperent, neque suos hostes extra omnem periculi aleam positos demonstrarent. Porro imperator Romanorum Aurelianus, ut Iuthungorum legatos advenisse cognovit, ait se in crastinum rei, cuius causa venerant, vacaturum. Interim vero milites

(2) Hoeschelius corrigit ἀνθρώπων.

(1) Ante omnia coarguendus mihi est Meursii in Bibliotheca attica error, Valesii item in notis criticis vana dubitatio, quod haec nimirum legationum excerpta ex epitome chronica potius Dexippi quam ex eius scythicis historiis petita sint. Atqui quum utraque legatio ad Aureliandum missa dicatur; chronica autem, epitome teste Photio cod. LXXXII tuox referendo, in imperio Claudii, qui Aureliandum praecessit, desiverit; fieri non potest ut in illo chronico opere legationes tempore posteriores sedam habuerint. Sunt igitur, ut diximus excerpta haec legationum e scythicis historiis deprompta. Ceteroquin

inscriptio in codice vaticano est, ἐκ τῆς ἱστορίας Δεξιππου ἀθηναίου. Porro Dexippi quoque legationum novam interpretationem proponendam putavi; quia Cantocleri illa in byzantinam collectionem temere recepta intoleranda mihi saepe et ridicula videbatur. Neque ego tamen interpretationi meae laudem adpeto; praesertim quia tumultuario prorsus opere atque horis subsecivis eam scripserim instante proelio. Videbatur praeterea Dexippi eloquentia satis difficilis atque, ut ait Photius, thucydidia. Cuius certe omnes ab unico eoque immundo fonte derivati quam plurimis mendis scatent.

κόσμησις, ἐπὶ ὑψηλοῦ βήματι μνῆσιν βίβηκε. Ἐλευγγίδα ἀμείνων, ἥ πᾶσαν τάξιν ἐποίησε ἀμφ' αὐτὸν (a) μνησθῆναι. παρεστήσαντο δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει, ἔσοι ἀρχὰς τινὰς ἐπιτετραμμένοι, σύμπαντες ἐφ' (b) Ἰωπῶν. κατόπιν δὲ βασιλείως τὰ σήματα ἦν τὸ ἐπιλέκτεν στρατίας. τὰ δὲ εἰσιν αἰτοὶ χευστοῖ, καὶ εἰκόνες βασιλῆες, καὶ στρατοπέδων κατάλογοι γράμμασι χευστοῖς δηλούμενοι. ἃ δὲ πάντα ἀνατιταμμένα προῦφαινέτο, ἐπὶ ξυστῶν ἡρυγυρῶμενοι. ἐπὶ δὲ τοίοις ὡς δακροσμηθεῖσιν, Ἰεθυόγες ἤξιον. οὗτοι δὲ σμῖβη θαμβήσεσθαι ἰδέστας, καὶ ἐπὶ πολὺ σιγῇ ἔχουσιν. ἐπειδὴ δὲ σφίσιν ἐκ τοῦ βασιλείως ἀπεδίδθη λίγειν, δὴ τινὲς ἐμπνέως ἔλθον τοιάδε.

XV. Οὕτε τῇ ἐπὶ καιρῷ συμβάσει κακοπραγία (c) ἡμῶν ὡς τὸ εἶδος καταπιπληγότες, οὕτε δυνάμει ἐνδεῶς ἔχοντες, ἢ καὶ πολέμων ἀπειροὶ καθεστῆκότες, ἀσθενείας ὑπερπείρα (1), καὶ τὸ ἡμῖν (d) αὐτοῖς μόνοις συμφέρον ἐς τὴν εἰρήνην ἀειδομεν (e). ἀλλὰ περίεσι μὲν ἡμῖν τοσούτον τὸ ἐν τοῖς πολέμοις πειρασίας, πλήθους ἔνεκα καὶ ἰσχύος, ὥστε μέρει ἐλαχίστω, τὰς πρὸς Ἰσρὼ πόλεις ἐπὶ ἡθόντες, Ἰταλίαν μικροῦ πᾶσαν κατειλήφαμεν (2). ἰππικῶ μὲν στρατεύσαντες ἐς μυριάδας δ', καὶ τούτων οὐ μιγάδων, οὐδὲ ἀσθενῶν, ἀλλὰ Ἰεθυόγων καθαρῶς. ὧν πολὺς ἐφ' ἰππομαχίᾳ (f) λόγος. ἀπώδωκε δὲ ἀγορῇ διπλασίαν δυνάμειος τὴν ἰππικῆς. οὐδ' ἐν τοίοις τὴν ἐτέρων ὀπμηξίαις ἐπισκιάζοντες τοῦ σφετέρου στρατὸς ἀνταγώνιστον. ἔχοντες δὲ καὶ οὐ-

in pugnae speciem instruxit, ut adversarios perterrefaceret: qui postquam apparatus bene se habuit, celsum ipse suggestum conscendit, purpura indutus, cunctumque exercitum circa se lunata forma disposuit. Aderant ductores ordinum, omnes in equis: post imperatorem signa erant collecti exercitus, aureae scilicet aquilae, imperatorum imagines, conscriptorum militum catalogi aureis litteris insignes: quae omnia conspicuo loco proposita erant in hastis argenteis. Hac ergo pompa suffultus Aurelianus accedere Iuthungos iussit, qui sane eo spectaculo commoti sunt, diuque conticuerunt. Postquam vero data est ab imperatore dicendi copia, per interpretem haec verba lecerunt.

15. Neque adverso proelio, quod nobis in praesenti contigit, ultra modum infracti; neque viribus destituti, neque bellorum imperiti, (causantes scilicet infirmitatem) neque nostrae tantummodo utilitatis causa pacem optamus. Tanta enim nobis adsunt belli gerendi copiae, sive hominum numero sive robore, ut illarum parte minima captis circa Istrum urbibus, Italiam prope universam debellaverimus, emissis in expeditionem quadraginta equitum millibus, neque his collecticiis aut calonibus, sed Iuthungis omnibus sine alieno milite, quorum in equestribus proeliis ingens gloria est. Clypeatorum vero numerum duplo maiorem equitatu ducimus: neque hos ipsos peregrinis admixtio-

(a) Cod. ἀμρυστον καὶ ἀμρυστον, quoniam ortorum egregie emendavit Huetzelius. (b) Cod. val. ἐφ' (c) Ita in cod. val. melius legitur, quam in edd. τῇ συμβάσει κακοπραγία. (d) Ed. ἡμῖν. (e) Ed. καταπεπείρα. (f) Cod. val. ἰππομαχίᾳ.

(1) Simili fere sensu apud Thucydidem III. 11. tenentibus leges vaticanae post Dionem excerpta ἐνπρεπεία τοῦ λόγου. cap. CXXV.

(2) De barbaris sub Aureliano Placentiam certe

τω ὤφρασκῶς διακρίνεσθαι, εὐ διαγινώσκοντες ἐς ἀντιλογίαν ἢ κρινεῖν τὴν συμφερέαν πείει· οὐδὲ γὰρ τὸ μὴ (a) καὶ κράτῳ νικῆσθαι, καὶ δὲ τὸ ἄδηλον τοῦ ἐκβησομένων, εἰρήνην πολέμῳ προτιμῶμεν· εἰκάζοντες καὶ ὑμῖν ὡς γένοιτ' ἂν εἴα γνώμης πρὸς ἰεθοίγγοις εὐ ὤφρασχόν τὴν πρόσθεν διαφοράς συμβῆναι, οἷα δὴ ὑποῦσης καὶ παλαιᾶς ἀμφοῖν τοῖν γενοῖν πρὸς ἀλλήλα πείσιν, ἐς τὸ ἡτυχεῖν· δι' ἣν καὶ τῷ ἐπὶ καιροῦ διαφοράν ἀπερίσκεπτον ἐν τῷ παρόντι καταλύσαντας, πρὸς τὸ παλαιότερον καὶ λυσιτελοῦν μετατίθεσθαι ἐκατέρωθεν· ἐν τε τῷ πολέμῳ οὐκ ἐπὶ πλείστον ἢ καταδρομαῖς ληϊζόμενοι, ἀλλ' ὅσον ἐς ἀφορμὴν ἢ ἐπιτηδείων ἀγαπῶντες τὴν ἀθροισιν, μέγχι τὴν γυνομένης μάχης ἡτυχία τὴν καιρὸν διεξίβομεν· ὡς τοῖς ἐπιούσιν ὑμῖν σὺν τῇ ὑμείτερά δυνάμει, τὸ καθ' αὐτὸν ἀντιτάξαντες· ὃ δὲ καὶ νῦν ποιῶν παρισκιάσμεθα· καὶ τὸ τε ὑμέτερον πρὸς πάντα κίνδυνον ἐκ τούτου ἀδείκτερον ἔξει· καὶ ἢ μεγίστων στρατοπέδων σωληθόντων, οὐθ' ἥ τις (b) οὐν ἐτέρω χειρὶ ἀξιομαχῶ ἡμῖν νομισθήσεται.

XVI. Εἰ δὲ τις τῇ εὐτυχίᾳ τοῦ πολέμου ἐπαυρόμενος ὑλγῶρός· ἔστι πρὸς τῷ σύμβασιν, γινώσκω οὐ βεβαίως πράγματι θραυτόμενος· καὶ ἔτι ἐπὶ παντὶ φέρον, τὴν δοκούσης εὐπραγίας ἡττηθίντας, καὶ πρὸς τὴν παρούσαν τὴν τύχης ἀκμὴν ἀποκλίναντας, ἢ ἀμεινόντων ἐξηγεῖσθαι μόνων ἐλπίδων· καὶ ὑπὸ τοιαύταις ἀνομίαις, τὴν τε πρὸς θάτερον μεταβολῆς ὑπερδεῖν, καὶ συμμαχίαν εὐκαιρὸν δίδομένην ὤφραιτῆσθαι· περὶ καὶ τὴν αἰ μείζους στρατιὰς, ὤφρα μὲν τῷ πρώτῳ θάρσει οἰκίας δυνάμειως ἐπαυρόμενοι καὶ ἐλαχίστην προμηθεῖα χρώμενοι, σὺν καταφρονήσει ἢ ἀντιπολεμουμένων, ἐπὶ τὰς μάχας πορεύεσθαι, καὶ καὶ τὸ ἀφύλακτον ὡς ἐπὶ πολὺ τὸ ἥττον ἔχειν· αἱ δὲ

nibus adversus exercitus vestri inimicam vim proteginus. Ergo tanto apparatu quum simus ad dimicandum instructi, non tamen volumus de successu disceptationem instituire: nec quia proelio victi fuimus, sed propter Martis incertos casus pacem bello praeferimus: vosque ipsi nolitis videmini non abhorreere a consilio componendi susceptum bellum; quandoquidem inter utrumque populum pacis foedera antiquitus firmata fuerunt: quorum causa praesentem inimicitiam ex inconsiderantia susceptam deponere oportet, atque ad priscam utilemque utrique parti conditionem reverti. Nam ad hoc bellum quod adinet, nos quidem nonnisi raras incursiones praedae causa fecimus, contentique rebus obviis necessariisque fuimus: ceteroquin usque ad hodiernum proelium in quiete tempus transegimus: immo vero vestris hostibus, sociatis vobiscum armis, restitimus; quod et nunc facere parati sumus: atque ita vestrum usquequaque periculum levius fiet: et quamlibet maximi exercitus coalescant, nulla vis armata par nostris viribus esse censebitur.

16. Quod si quis victoria elatus pacem aspernatur, is plane sciat, se non stabili re inniti, sed quae solet transversos agere laetorumque tantummodo eventuum spe eos suspendere, qui vitrea felicitate gloriantur, praesentemque fortunae favorem nimis amplectuntur: qua immodica fiducia inflati, de conversionibus rerum non cogitant, atque opportunas belli suppetias respuunt. Solent autem numerosi exercitus principio certe ob confidentiam suarum virium minima cautela uti, hostes contemptui habere, pugnam inconsiderate conserere; quas ob res detrimenta plerumque patiuntur. Verum illi qui subitaneis inspe-

(a) Intelligo εὐ μὴ. (b) M^{ss} in edd. εἴτε.

τῷ αἰφνιδίῳ καὶ παρ' ἐλπίδα χωρήσαντι λογισμῷ τε ἀσφαλεῖ καὶ σθεναρῇ
δυσίαιως βεβαίως χρησάμενοι, δυσμαχώτατοι τοῖς ἀντιπάλοις γίνεσθαι· σὺν
δὲ τοιαύτῃ ἐλπίδι καὶ ἡμεῖς (α) διχῇ τ' δύναιμι διελόντες τὸ πρῶτον, καὶ ἐν τῷ
ποταμῷ τὰ πολλὰ τύχῃ μᾶλλον ἢ ἀρετῇ ὑμεῖς σφαλόντες, οὐκ ἀπροσδόκητοι
ἔσμεν (1), ἀλλὰ νῦν, ἅμα τῷ τ' μέλλοντι προμηθεῖ, οὐχ ὑπόστατοι ὑμῖν γνῶσις·
κράτιστον δὲ τούτων εἶνεκα δι' εἰρήνης αἰρεῖσθαι ὑμᾶς τὰς ἐκ τ' ὁμοιοῦς ὀφειλίας,
ὅτι τ' πολέμῳ πράγματα σὺν ἡμῖν τίθεται· τῇ τε παρ' ὑμῖν συμμαχίᾳ βω-
σθίντας, πλείον ἔχον πρὸς ὅντι ἐπιόντας· εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖν ὧδε κρίνοιτε,
ὑπάρχειν ἡμῖν δίκαιον καὶ ὅσα ἐν χερσὶν ἀσκήματα καὶ ἐπιστήματα δόσειτε καὶ ἀργύρεα
παρ' ὑμῶν ἰσοῦντα ἐπὶ φιλίας βεβαίωσθαι· ἀπειπαμένων γὰρ, ὅσα ἐχθρὸς ἀμυνό-
μενοι, καθότι δυνατὸν πολεμῶμεν (b).

XVII. Πρὸς ταῦτα ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς ἔλεξεν ὧδε. Εἰ μὲν ἐς ἀφαιεῖς
καθίντες τ' γνώμην ὑμῶν, ὡς ὅντι πρὸς ἐμῶν, ἐδιδάσκειτε, οὐθ' ἡμῖν
τοῖς ἐκδεξαμένοις τὸν λόγον χαλεπὴν παρεῖχε ταύτην ἀπόκρισιν· ὅτι δὲ
τὰ εἰρημῖνα ἐς μὲν ἐνὶ πρῶτῳ σύγκειται, ἔργῳ δὲ ἐναντίως ἔχει· πῶς μὲν
εἰρήνης μνημονεύοντων, ὅτι δ' αὖθις πόλεμον ἐπανατεινομένων ὑμῶν, ὡς συγ-
χεῖν ἰσχύετε ἑκάτερον ἐκ θατέρου, ἀμφίβολον καὶ ἡμῖν (c) καθίσταται πρὸς
ὃ τι χρὴ πρῶτον ἀποκρινάμεναι μὴ ἀμαρτάνειν· λείπεται δὲ τι καὶ ἐκ
τ' παρόντων βελύσασθαι· χρὴ γὰρ τῷ διττῷ τούτῳ λόγῳ διελόντας ἀπαν-
τᾶν πρὸς ἄμφο· εἰ μὲν γὰρ καθαρῶς εἰρήνην ἐπαγγέλλισθε, τί δὲ μεμνησθῆ

ralisque casibus, simulque toto consilio et virium copia, uti firmiter sciunt, inexpugnabiles hostibus evadunt. Quamquam igitur nos diviso ob fiduciam exercitu, tum priore proelio tum deinde apud fluvium, fortunae magis arbitrio quam vestra virtute magnam cladem acceperimus; spem tamen adhuc fovemus, providentia futuri adhibita, fore ut nostras postea vires nequaquam sustineatis. Quamobrem optimum vobis fuerit, pace composita, utilitatem concordiae sequi, et de bello nobiscum transigere: ita ut societate nostra corroborati, facilius hostibus resistatis. Quod si haec vobis sententia placuerit, aequum est ut quantum auri argentique seu rudis seu signati nobis antea continendae amicitiae causa pendebatis, id omne ratum perpetuumque postero quoque tempore sit. Nam si id forte recusetis, hostium loco vos habebimus, ac pro viribus bello persequemur.

17. Ad haec romanus imperator ait. Siquidem vos negotium, cuius causa legati estis, perspicue declarassetis, nobis vicissim, qui orationem audivimus, haud difficilis responsio esset. Nunc quia verba vestra honestum quid prae se tulerunt, res vero ipsa secus se habet, dum modo pacis mentionem facitis, modo bellum rursus intenditis, duasque res contrarias mutuo miscetis; nos quoque ambigimus quodnam prius sine errandi periculo responsum reddamus. Neque menti occurrit quid consilii in re praesenti capiendum sit. Nam vestro duplici sermoni bipartita aeque oratione occurrendum est. Profecto si pacem nunciabatis,

(α) Codd. et edd. ὑμεῖς. (b) Cod. vat. πολέμῳ μενέμεν. Porch. corr. πολέμῳ μενέμεν. (c) Cod. l. et edd. ἡμεῖς.

(1) Dictio thucydidea VI. 69. Huius enim auctoris popularis suū stylum Dexippus passim adfectavit. eundem imitatus fuerat, teste Eunapio apud nos in historiae prologo. sicuti etiam in curiosissima temporum notatione

χρημάτων αἰτήσεως ; καὶ τοὶ καὶν τούτῳ, οὐ σὺν τῷ προχείρῳ ἢ βελῇ τοῖς νεικηκόσιν πρὸς τὸ ἄρνησιν ἢ τὸ καταίνεσθαι· εἰ δὲ ἐπισκοπεῖν ὑμῖν πρὸς ὃ συμφέρον, καὶ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου πλεονεξίας ἡγεῖσθαι τὴν σύμβασιν, καὶ ἡττηθέντες ὥσπερ δασμοὺς παρ' ἡμῶν ἀπαιτήσοντες ἦκετε, τῆς βασιῶνς τὸ τεράσιον, ὅσον εἰρήνην δίδωσιν, ἐκ παντὸς μεταδίδωκεν ἡμᾶς νομίζοντες, ἔχειτε τὴν ὁμοίαν πρόσθεν ἐπιχειρήσεως· μηδεὶς εὐεργεσίας λόγων προῖσχυόμενοι, τὸ πολέμῳ τὴν κατάλυσιν αἰτεῖτε μισθὸν τὴν συγχωρήσεως ὥσπερ, καὶ οὐκ ἐθέλουσιν ποιοῦμενοι τὴν παρούσαν ἐς τὴν φιλίαν πρόκλησιν· οὐ γὰρ δὴ πολέμων ἀπείρους ὄντας ἡμᾶς τῷ πλήθει τὴν πολλὰ δὴ κομπασθείσης ὑφ' ἡμῶν δυνάμειος ἐκπλήξετε· οὐ δὲ πλούτῳ (α) λαφύρων ἰταλικῶν ἐπιχομιζόμενοι ἀδείας ἐπ' οἴκῳ πορεύσεσθαι· ἀλλὰ δῆλαι μὲν ὑμῶν αἱ περὶ αὐτὰς φρονεῖν· οὐκ ἄδηλοι δὲ αἱ τῶν ἰσχυίων· πρὸς αἷς ἐς ἑσπερὶ τὸ δυνατὸν ἀντιστητόμεθα· τολμῶμεν τε γὰρ μετ' ἀσφαλείας, ἔτι ἀναχωροῦμεν σὺν προμηθείᾳ· οἷα δὲ λογισμῷ ἡγεμόνι ἐς πάντα χρόνους· οἷς ἡ ἰσχυρὸς βεβαιωτάτη· καὶ ἐμπειρίαν πολεμικῶν ἔργων διαφερόντως ἔχοντες.

XVIII. Ὑμεῖς δὲ μετὰ τῇ προχείρῳ, ἔπειτα καὶ διαμαρτάνοντες τῶν ἔργων, διατὸ μὴ προσκίψασθαι ἐφ' ἃ δειῖ ἐλθεῖν, πείρα πῶς ἐλάβην τὸ προπιτοῦς φερόμενοι μεταγινώσκετε· τοῖς γὰρ ζῆσι ἐς τὰς πράξεις (b) συμφορομένοις, ἀνάγκη τὸ βελτίστην ἀμαρτάνειν· καὶ ταχέως μὲν ὑμῶν αἱ ἐπιχειρήσεις, δι' ὀλίγην δὲ αἱ μεταμέλεια, καὶ τὸ σύμπαν τὸ εἶκος θαύματ' ἀπὸ πλάκται· ἀντιστάτης ἡμῖν τυχόντας καὶ ἡθῶν ἀνομοίων, καὶ ἐς τὰς γνώμας πρᾶττομένων διεσάναι οὐκ ἀποικίς (c)· καὶ ὑμᾶς μὲν ἀμαθίᾳ, ἡμᾶς δὲ λόγῳ σωεῖναι· σὺν

cur opus erat pendendae vobis pecuniae mentionem iniicere? etiamsi forte victoribus non satis esset deliberatum utrum hanc pensionem negarent an vero annuerent. Quod si utilitatis tantummodo rationem habetis, pacemque belli fructum esse putatis; et quamvis victi, tributum nihilominus quoddam postulatum venistis, existimantes scilicet nihil nos magis quam pacificum otium sectari; vos quidem in prisca animi sententia manetis, nullaque beneficiorum mentione facta, veniae mercedem, a bello cessationem petitis, nosque etiam invitos ad amicitiam hanc provocatis. Equidem haud ita sumus bellorum inexerti, ut mole vestrarum, quas valde iactatis, virium perterreamur: neque italicis exsuviiis domos vestras tuti repetetis. Noti quippe satis nobis sunt pedestres vestri exercitus, noti etiam equestres; quibus omnibus pro facultate nostra obsistemus. Nos enim et caute audemus, et prudenter cedimus, et duce ratione ad omnia utimur; quae res potentiam firmissimam reddunt; insuperque operis bellici singulari peritia praestamus.

18. At enim vos prompte ruitis; sed mox eventu frustrati, propterea quod rem ante considerandum aggressi eratis, poenam audaciae experti, resipiscitis. Nam qui fervidius ad agendum properant, eos necesse est ab optimo aberrare. Celeres igitur adgressionibus vestrae sunt, celeris item paenitentia: idque omne, ut arbitror, nullatenus mirandum est. Porro quum nos adversarios nacti sitis, diversis moribus praeditos homines, consiliis quoque gerendarum rerum differre

(α) Haeschelius corrigit πλούτων. (b) Codd. edd. heic inserunt μὴ, quod mihi existimandum videtur, vel pro ζέσει dicendum aut συνέσει. (c) Ita cor. Haeschelius lectionem constantem codicum ἀποπεπονηκώς.

ὦ μάλιστα καὶ τὸ κρατεῖν ὅσον ἴσως (α) τῷ πλείονων φεγγίνεσθαι, σωίται πρὸς δύ-
νάμειος πιστεύοντας· τοὺς τε πλείονας σὺν τῷ ἀλογίστῳ ὄψα' μάχης ἰόντας, κά-
κισιν δ' αὐτῶν (β), ἔργα πείρα μᾶλλον ἢ λόγους κομπωδισίῃ προαποινήσει διδάσκει-
σθαι, βλέποντες ἐς τὰ Σκυθῶν πάθη (γ)· μὲν σαφιστάων γὰρ τεκμηρίων, καὶ οὐκ
ἀμάρτυρα λέξομεν· οὗτοι δὲ λ' μυριάσι (δ) σφ' αὐτοῦ ἐφ' ἑκατέρας τὰς ἡμέρας σκι-
δασθέντες πάσῃ τῇ δυνάμει ἠττήθησαν πρὸς ἡμῶν, καὶ λαμπρὰ τοῖς νεικη-
κόσιν ὑπελείποντο τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ ὑπομνήματα, ὧν τὸ εὐκλεῖαν ἐς τὸ παρτε-
λεῖν ἔχομεν, νῦν τε καὶ ἔπειτα τῷ χρόνῳ συμπύκνωσάν· τὰς τε Γαλμιόνων (ε)
συμπορὰς ἄγειν σφᾶς τῷ προχείρῳ τῷ ἀναρρίφθηναι τῷ ἐπιχειρήσειως ταχυτέραν
καὶ δι' ἐλίγους ἔθεντο πῶς μετάνωσιν.

XVIII. Ἡμεῖς τε ἐπὶ ταῖς πλημμελείαις ὑμῶν, αἷς εἰς ἡμᾶς ἐπλημ-
μελήτατε, οὐκ ἀποχρῆν ἡγοῦμεθα ὧν ἐπάθετε τιμωρίαν, εἰ μὴ καὶ τὸν
Ἴστρον ὑπερβάντες, ἐν ὅροις τοῖς ὑμετέροις πῶς ὄργην ὡς προαδικήσαν-
τας ὑμᾶς ἀποπλεύσαμεν· πόλεμον γὰρ ἐπὶ σπονδαῖς ἀκήρυκτον ἐφ' ἡμᾶς ἡ-
γίρατε, ἐγκλήματα μὲν ὡς εἰς προδικήσαν (ε) ἐπείν οὐκ ἔχοντες, ἐπιθυμίαις δὲ
τις καὶ ἐλπίσι κυρισθέντες, σὺν αἷς ὁμιλῶ ἀλόγιστον ἐπαίρεται στρατιᾶς καὶ
πολέμου ἀντιλαμβάνεσθαι· ὅθεν οὐκ ἔχω προσδοκίας ἄγομεν καὶ ὄψα'

invicem consentaneum est. Vos ergo incite, nos perite agimus: quo maxime sit,
ut minor numerus maiori praevaleat, dum is prudentia contra vim utitur.
Plures autem qui adversus pauciores inconsiderate tendunt, turpius vinci
solent. Iam vos a rei potius experientia quam a pompatico orationis ornatu
erudiri poteritis, si cladem Gothorum consideraveritis. Licet enim nobis evidenti-
bus argumentis uti, atque omnia idoneis testimoniis confirmare. Gothi, inquam,
trecentis millibus in utramque continentem emissis, cum omni suo exercitu a
nobis debellati fuerunt, splendidumque victoribus reliquerunt virtutis propriae
monumentum, cuius inlibatam gloriam et nunc, inquam, et in omne aevum
retinebimus. Galmionum quoque calamitatis meminisse decet, qui effuso impetu
ad bellum subitum progressi, mox paenitentiam experti sunt.

19. Age vero ob ea quae adversus nos peccavistis, haud illa poena con-
tenti fuimus quam in clade bellica pertulistis; sed Istro quoque trajecto, in fi-
nes vestros, qui primi iniuriam fecistis, iram transtulimus. Etenim bellum contra
ius foederis pacificis nobis conflagravistis; nihil quidem nobis veluti offensores
crimini dantes; sed spe nescio qua et cupiditate elati, qui mos insani vulgi est,
bellum suscepistis. Quare fiducia non caremus, fore ut a numine praesidium no-

(α) Ἀρbitrari corrigendum ἔπρεως. (β) Cod. et edd. ἀμυνέσθαι, quod Hoeschelius corrigendum putabat ἀμύνεσθαι:
ergo vero multo maiori υπεβάντες δαπανέσθαι, verbo scilicet hominico in precibus Agamemnonis *Iliad.* 1111. 241. et
De Aetia XV. 276. (γ) Hoeschelius recte corrigit προαδικήσαντας.

(1) Loqui videtur Aurelianus de clade gothica sub
Claudio imperatore, cui ipse successerat. Lege Trebel-
lium in Claudio cap. VI. sqq.

(2) Trebell. cap. VIII.

(3) Quinam sint populi Galmiones nescit ipse

Valesius; et praeterea utrum haec lectio sincera sit
nec ne, dubitare merito licet. Certe haec graeca
oratio hiulca videtur; nec nisi coniecturalem eius-
dem interpretationem tentare licuit.

τοῦ θείου ἴσσεσθαι ἡμῖν ἀρωγά· οἷα δὲ ἡμεῖς μὲν θεσμόν τ' ἐπὶ ποιν-
δαῖς οὐκ ἀτιμασάντων, Ἰουθούγγων ἢ ἀδίκον ὁδόν τε ἐφ' ἡμᾶς ἐλθόντων, καὶ
ὄρκους καὶ πᾶσαν πίστιν διδαιόμμεν· ὡς δ' αὖτε φαῦλον τιθεμένων· τοῖς τε αὖ
φθάνουσι κατορθώμασιν τὸ μέλλον λαμβάνοντες, καὶ ὡς ἡμῖν ἰσομένων οὐκ
ἀπεικότως πρὸς τοῖς εἰρημίοις χρηστὰ δόξαζόμεν· ἡ μὲν γὰρ ἐπ' εὐπραγίᾳ
ἐλπίς, ἐλπίσθαι φέρη, φόβος (α) ἢ ἡ ἐπὶ τ' ἐναντίᾳ· λογισμῷ τε ἡγεμόνι πρὸς τὰς
πράξεις χρώμενοι, τὰς τε δόξας ἡμῖν συμβησομένων οὐκ ἀβασανίστως προσίμε-
θα· καὶ τοῖς παροῦσιν, οἷα ἄνδρες ἀθληταὶ κινδύνων ἡμῖν ἀρίστων, οὐκ ἐκ-
πληττόμεθα τ' τοῦ πολέμου χαλεπότησιν· ἐξ ὧν τὸ ἐλπιζόμενον κέρδιον οὐκ
ἀτθινές, ἐξ ὧς δὲ κατ' ἄλλοις· τὸ γὰρ πληθύνει ἡμῖν σώμασί τε
ἡκιστα ἰσχύει καὶ φρονήμασιν· ἐπείληπται γὰρ Ῥοδανοῦ (1) μὲν εἴσω καὶ τ' ἡμετέ-
ρων ὁρίων· σπανίως ἢ ἀγορᾷ συνεχόμενοι, καὶ τῇ ἄλλῃ ταλαιπωρήσει, τοῖς
μὲν ἡδὴ σύνοισιν, τοῖς δὲ μέλλει· καὶ προκαμὸν ἐν τῷ αἰμοχθεῖν, ἀτολμότερον
ἴσαι· καὶ χρῆσθαι αὐτῷ παρὲς ἀμαχεῖ ὅτι ἂν βελόμεθα, ὡς ἂν πρὸς πῶ
χρόνιον διαβίῃν ἀπειρηκότι· ὅθεν ἡμῖν τε τὸ πᾶν φερανῶς κινδυνεύεται· καὶ
ἡ τ' εἰρήνης ἡμῖν αἵτησις ἐπ' εὐπρεπείᾳ τ' φόβος σύγκειται, ὅπως ἂν τὸ σφέτερον
δίῃ ἐπὶ πληγᾷ (1), ἢν τι δὲ προσίεσθαι καλῶς ὑπάρχον, πανταχόθεν ἀπο-
κλεισθεῖσιν ἡμῖν τ' οἰκαδὲ πορείας, καὶ οἷον εἴσω πυλῶν ἀπειλημένοις, χρῆ-

his adsit; quippe qui foederis iura non violarimus, dum vos, Iuthungi, inte-
rim iniqua adversum nos expeditione suscepta, et iusiurandum et quodvis fi-
dei vinculum flocci fecistis. Nos igitur ex his quae diximus bonos haud immerito
eventus nobismet spondemus. Etenim expectatio quae prosperitate nititur, ani-
mos addit; illa secus, quae contrario casu gignitur, metu consternat. Scili-
cet duce actionum ratione utentes, spem eventuum haud temere concipimus;
quidquid autem in diem acciderit, nos more athletarum certaminibus strenuis
assuetorum, bellicis periculis non exterremur: quo sit ut boni successus haud
infirma spes evadat, et laboris molestiam gaudio superet. Vestra quidem mul-
titude nec robore corporum nec superbia animorum iam valet, postea quam intra
Rhodanum nostrosque fines conclusa est; et penuria victus premitur, aliasque
incommoditates partim iam experitur, partim expectat: qua longa adlli-
ctatione vexati, minus alacres eritis: et tamquam diutina exercitatione fes-
si, sine proelio etiam nobis obnoxii fietis, ut pro libito nostro de vo-
bis statuamus. Atque ita res vestra publica manifeste omnis nutabit. Et
vestra quidem pacis petitio ad dissimulandam formidinem composita fuit, cui
sane pro viribus velum obtenditis, verbisque decoris utimini, si tamen hone-
stum aliquid in hoc negotio prae vobis ferre potestis; qui nimirum reditu in
patriam quaqua versus prohibemini, claustrisque tenemini; ita ut bene vel

(α) Puto scribendum φόβος. Praeterea vel haec scribendum videtur ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ, vel in praecedentibus ἐπ' εὐπραγίᾳ. (1) Cod. val. ἐπιπληγῇ.

(1) Sapiens est coniectura Valesii, qui Ἰουθούγγων hos barbaros Placentiam ad Padum sub Aureliano occupantes, retro iam legimus.

ζῆτο, παρίχοντο τῇ Ῥωμαίων ἀρχοντοῦ ἀγορὰν ἵς τε ἐπὶ τῇ Ἰστρον· καὶ τὸ μὲν πλείστον αὐτοῦ ἀπαθὲς διεσώθη· ὅσοι ᾗ ὠδύνασται τῇ σπονδῶν ἐπὶ λείας συλλογὴν ἀφθένως ἀπεικιδάσθασαν, ἀνηρίθνησαν σύμπαντες ὑπὸ τοῦ ἡγεμόντος τῇ ξητικῶν στρατοπέδων, οὐ μείζους γινόμενοι πεντακοσίων· οἱ γὰρ δὴ δὲ φιλίας τῇ χώρας πορδόμενοι, καὶ θάρσει τῇ γινομένης πρὸς Ῥωμαίους εἰρήνης ἐπαρθέντες, τῇ πάσης τάξεως προεξαίροντες, κατὰ τινὰς αἰφνιδίως ἐπιδρομὰς προσέβαλλον, γνώμη τῇ ἀρχοντοῦ, καὶ οὐκ ὀλίγα τῇ χώρας ἐκακούργουν· καὶ τὸ ἔργον τοῦτο τῇ ἐργασάμενον ὠδύνη τῷ βασιλεῖ κατατοξάσθηναι· εἰ ἡ λοιποὶ Βανδῆλων διεκιδάσθησαν καὶ ἀπενόσθησαν ἐπὶ οἴκῃ· βασιλεὺς ἡ Ῥωμαίων τῇ πλείστην δυνάμειος τῇ πεζικῆς καὶ ἰππικῆς ἐκπέμψει ἐπὶ Ἰταλίας· καὶ δαλιπῶν οὐ μάλα συχνῶν ἡμερῶν, τὴν τε ἀμφὶ αὐτὴν τάξιν ἱταϊκὴν, καὶ ὅσην δορυφορία τῇ ἀρχοντοῦ, τῇ τε συμμάχων ὅσοι ἦσαν Βανδῆλων, ἐ τούτοις ὁμηρεῖν αὐτῷ δόθεντας παῖδας ἐπαγόμενοι· καὶ αὐτὸς ἐπὶ Ἰταλίας ἐξήλαυσε σποδῇ δὲ τῇ Ἰεθούγγων αὐθὺς παρυσίαν.

vulgus domum revertebatur, com meatum romano imperatore ad Istrum usque suppeditante. Pars ergo maxima incolumis abiit: quibus tamen praeter foederis legem ad colligendam largiorem praedam palari libuit, eos peregrinae militiae dux supplicio omnes adfecit, haud minus quingentis. Quum enim per amicum agrum iter facerent, et initae cum Romanis paci confiderent, deserto ordine subitas incursiones faciebant, connivente tribuno eorum, neque levia agro detrimenta inferebant. Verumtamen cum tribunum, qui sic deliquerat, rex suus telis confecit. Reliqui Vandali manipulum distributi in patriam se receperunt. Romanorum vero imperator plurimam pedestrium equestrumque copiarum partem in Italiam misit; atque ipse haud longo dierum intervallo subsequutus est cum militari familiarium comitatu et praetorianis atque auxiliariis vandalis, et cum obsidibus pueris: maturabatque in Italiam iter propter Iuthungos qui illic denuo apparuerant.

(*) Constitueram (immo p. 330. in annotationibus iam promiseram) post Dexippi excerpta legationum, subtextere synopsis illam macedonici regni a Carano usque ad Perseum, quam sub Dexippi nomine audacter et indubitanter vulgavit Scaliger in eusebiani chronici parte graeca (ed. secund. p. 56-59.) Sed quia idem scriptum occurrit apud Syncellum (ed. Paris p. 260-263) idque sine Dexippi nomine, coepi dubitare iurine an secus Scaliger Dexippi nomen inseripserit. Et primo quidem falli cernobam Scaligerum eusebiano chronico partem hanc adscribentem: namque opus Eusebii nostra demum actate integritati suae restitutum, nihil habet mutuatum a Dexippo. Sed hoc obiter. Illud deinde gravius videbatur, quod coniectura tantum levi fretus Dexippum nobis obtrusit Scaliger. Quatenam porro fuit coniectura? Nimirum apud Syncellum p. 263, quem eusebi-

bebat transferebatque ad Eusebium Scaliger, (itemque apud Cedreum Syncelli ad eadem ed. Paris. p. 151) semel legitur Dexippi nomen, ubi magnus Alexander Aristotelis discipulus regnum adiisse dicitur. Ea non verba, ut genuina Dexippi, in excerptis vaticanis iam posuimus p. 322. Verumtamen hoc unico indicio Scaliger tractum universum ad Dexippum retulit. Sed enim et stylus macedonicae huius historiae, mea certe sententia, prorsus repugnat dexippianae iam cognitae elocutioni; tum ille Alexandri cum pontifice Hebraeorum Iaddo congressus a Iosepho antiq. XI. 8. sumptus mihi videtur: tum denique mentio Maccahaeorum et alia quaedam ita Dexippum auctorem negant, ut ipse Scaliger interpolatos saltem locos sateri debuerit. Ego vero dexippiannum esse scriptum prorsus infutias eo.

DEXIPPI HISTORIARUM FRAGMENTA

EX AUCTORIBUS GRAECIS.

XXI. **Ο** ἵππος αὐτῷ ἤσκητο ἄρα καὶ ἀνευ ἡτίας ἐλαυνόμενός τε ὠκύτατα φέρεσθαι, καὶ βάδην προϊόντῳ πρᾶτότατα ἵσασθαι, καὶ ἐκκλίνοντῳ, ὅπως ἀφαιρείσεται καὶ κυκλώσεται, εὐκαμπέστατα ἐπιστρέφειν. *Suidas voc. ἵππος.*

Παραπολὺ ἀπειλείποντο τῷ πείθεσθαι τοῖς ἐισηγμένοις ἡσυχίαν αἰρεῖσθαι. *Ἰός. παραπολύ.*

Ἦν ὃ τῷ καθηγμένῳ πρὸς πᾶν τὸ ἀπαγγελλόμενον ἑκπληξίς· ὑπὸ γὰρ ἐμφύτῃ δειλίᾳ καὶ ἀπειρίᾳ τῷ πολυπολεμικῶν ἀναπτωταμένοις μὲν τοῖς ὥσιν, τεθορυβημένοις ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς, πατασσοῦσθαι ἢ τῇ καρδίᾳ, αἰεὶ τι ἀκούσασθαι ἐλπίζων, τοῖς ἀρχομένοις κατὰδὲ καὶ ἦν ὡς φυγῇ χρήσεται. *Idem voc. πατασσοῦσθαι.*

Ἀπὸ δὲ τούτων πάντων ἀναπειθόμενῳ τῷ πλεονεκτημάτων, πάντα τῷ ἀνδισάμενον τιθεῖς ἐν δευτέρῳ, εὐθαρσῶς ἐπῆκε· συνηνηχθεὶς δὲ ἄμφω ἀλλήλοιν. *Idem voc. ἀπὸ δὲ ἐν εὐθαρσῶς.*

Καὶ ὡς ἐν τῷ παραχρῆμα ὁρμητὸς τε εἶναι καὶ ψηφίσματι τῷ στρατίᾳ ἐκέρωσαν, ὁρμητὸς τε πᾶς ἐς τῷ ἐπιχειρήσιν. *Idem voc. παραχρῆμα.*

XXII. Δίξιππος φησὶν ὅτι τῷ Ῥωμαίων ἀρχὴν αἴτιον αὐξήσθαι τὸ φιλόμαχον ἐθῶν καὶ τὸ εὐσύντακτον τῷ δυνάμει (1). *Idem voc. Ῥωμαίων ἀρχή.*

Σιμὸν γὰρ αὐτῷ ἀπέφαινε τά τε ἄλλα καὶ ὅτι οἱ εὖ ὁ πατὴρ καταπυρρῶς. *Idem voc. σιμόν.*

21. **E**ius equus ita institutus erat, ut et sine habenis velocissime ferretur, et illo pedetemptim incedente, placidissime staret, et declinante ut locum aliquem circumiret, agilissime se converteret.

Multum aberat, ut iis, qui pacem suadebant, obtemperarent.

Dux vero ad quemvis nuncium, qui adferebatur, animo expavescebat. Quum enim ob insitam timiditatem et rerum bellicarum imperitiam, arrectis esset auribus oculisque attonitis et corde palpitante, quasi identidem novi aliquid auditurus; milites quibus praeerat manifeste inde coniciebant eum fugam animo meditari.

His igitur rebus omnibus, quibus inter ceteros praestare se sentiebat, adductus, omnesque adversarios impares sibi iudicans, fidenti animo eum adortus est. Ambo igitur in mutuum certamen ruerunt.

Quum autem subito impetum cepissent ad bellum proficiscendi, et expeditionem illam publice decrevisset, et quilibet ad rem adgrediendam cupide se compararet.

22. Dexippus ait causam, quare imperium Romanorum adeo fuerit auctum, fuisse bellicam fortitudinem gentis et disciplinam militarem.

Auctoritatem ei conciliabant cum alia, tum etiam illud, quod pater eius laudabiliter exercitum duxisset.

(1) Utrum alia quae sequuntur apud Suidam sint Dexippi, incertum est.

Συκχαῖοι ἰθὺς μαυρούσιον, ὡς Δέξιππος χρονικῶν δεκάτῳ. *Stephanus hys-*
nos. Συκχαῖοι.

Ἑλαιοι σκυθικὸν ἰθὺς, ὥς Δέξιππος ἐν χρονικῶν 16. *Idem voc.*
Ἑλαιοι, nec non Etym. M.

Τότε Ῥόδῳ ἢ γῆσθαι οἰκίζεται ὧς Λακεδαιμονίων, ὡς Ζεύξιππος
(corr. Δέξιππος) ἰσορεῖ, μετοικησάντων ἐκ Πελοποννήσου δὲ τὴν Ἡρακλει-
δῶν ἐπίθουσιν. *Syncellus p. 177. ed. Paris.*

Δέξιππος ἐν χρονικῷ (α) δεκάτῳ γράφει οὕτω. Καὶ Μακεδόνων Ἐπί-
δαμνον ἐς ὕστερον Δυρράχιον μετονομασθῆσαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας μεγά-
λην καὶ εὐδαιμονοῦντα κατὰ κράτος αἰρῆσιν. *Porphyrigenius them. II. 9.*

Succhaci populus maurus, ut Dexippus ait chronicorum libro decimo.

Heluri, gens scythica, de quibus Dexippus duodecimo chronicorum libro.

Tunc Rhodus insula a Lacedaemoniis frequentata incolis fuit, uti narrat Dexippus, migrantibus e Peloponneso propter Heraclidarum incursionem.

Dexippus chronicorum libro decimo ita scribit: Et Macedonum Epidamnium, quae postea Dyrrachium nominata est, urbem Macedoniae magnam atque opulentam vi capiunt.

(α) Male in editionibus γαβδονίῳ, ut iam critici monuerunt.

DEXIPPI HISTORIARUM FRAGMENTA

EX AUCTORIBUS LATINIS.

XXIII. **D**exippus dicit uxorem eum (1) cuiusdam Martiani filiam duxisse, eundemque ab eo caesarem nuncupatum: verum quum vellet insidiis occidere Alexandrum Martianus, detecta factione, et ipsum interemptum, et uxorem abiectam. Idem dicit fuisse patrum Antoninum Heliogabalum Alexandri, non sororis uxoris eiusdem filium. *Lampridius in Alexandro Severo cap. XLIX.*

Addit Dexippus tantum odium fuisse Maximini, ut interfectis Gordianis, viginti viros senatus creaverit, quos opponeret Maximino: e quibus fuerunt Balbinus et Maximus, quos contra eum principes fecerunt. Idem addit, in conspectu Maximini iam deserti a militibus, Anolinum praefectum praetorio ipsius et filium eius occisum. *Capitolinus in Maximino iuniore cap. VI.*

Dexippus et Arrianus et multi alii Graeci scripserunt, Maximum et Balbinum imperatores contra Maximinum factos: Maximum autem cum exercitu missum, et apud Ravennam bellum parasse, Aquileiam autem nisi victorem non vidisse. *Idem ibidem cap. VII.*

Gordiani non, ut quidam imperiti scriptores loquuntur, duo, sed tres fuerunt; idque docente Arriano scriptore graecae historiae, docente item Dexippo graeco auctore, potuerunt addiscere: qui etiamsi breviter, ad fidem tamen omnia persequuti sunt. *Idem in Gordianis cap. II.*

(1) Alexandrum Severum.

Filius (Gordiani) legatus patris , exemplo Scipionum , ut Dexippus graecae historiae auctor est , gladii potestate succinctus est. *Idem ibidem cap. ix.*

Dexippus putat eius filium esse Gordianum tertium , qui post haec cum Balbino et Pupieno , sive Maximo , puerulus adeptus est imperium. *Idem ibid. cap. xix.*

Dexippus asseverat , ex filio Gordiani tertium Gordianum esse natum. *Idem ibid. cap. xxiii.*

XXIII. Dexippus et Arabianus Maximum et Balbinum dicunt electos contra Maximinum post Gordianos. *Idem in Max. et Balb. cap. i.*

Dexippus graecorum scriptor Maximum et Balbinum imperatores dicit factos contra Maximinum post Gordianos duos , et a Maximo victum Maximinum , non a Pupieno. *Idem ibid. cap. xv.*

Sub his (1) pugnatum a Carpis (2) contra Moesos fuit , et scythici belli principium , et Histriae excidium eo tempore ; ut autem Dexippus dicit Histricae civitatis . Dexippus Balbinum satis laudat , et dicit forti animo militibus occurrisse , atque interfectum ; ut mortem non timeret , quem in omnibus disciplinis instructum fuisse dicit. Maximinum vero negat eiusmodi virum fuisse , qualem Graeci plerique dixerunt . Addit praeterea contra Maximum Aquileiensium tantum odium fuisse , ut de criminibus mulierum suarum arcubus nervos facerent , atque ita sagittas emitterent . Dexippus et Herodianus , qui horum principum historiam persequuti sunt , Maximum et Balbinum fuisse principes dicunt delectos a senatu contra Maximinum post interitum duorum Gordianorum in Africa , cum quibus etiam puer tertius Gordianus electus est. *Idem ibid. cap. xvi.*

Docet Dexippus Titum tribunum Maurorum , qui a Maximino inter privatos relictus fuerat , timore violentae mortis , ut alii dicunt : invitum vero et a militibus coactum , ut plerique asserunt , imperasse ; atque hunc intra paucos dies post vindicatam defectionem , quam consularis vir Magnus Maximino paraverat , a suis militibus interemptum. Imperasse autem mensibus sex. *Trebellius in triginta tyrannis cap. xxxii.*

Dexippus Claudium non dicit occisum , sed tantum mortuum : nec tamen addidit morbo , ut dubium sentire videatur. *Idem in Claudio cap. xii.*

Geberichus primitias regni sui in vandalica gente extendere cupiens , contra Visumar eorum regem , Asdingorum e stirpe , quae inter eos eminet , genusque indicat bellicosissimum , Dexippo historico referente , qui eos ab oceano ad nostrum limitem vix in anni spatio pervenisse testatur prae nimia terrarum immensitate. *Iordanus de reb. get. cap. xxii.*

(1) Maximo et Balbino.

(2) Carporum bellum narratum f

po , ait quoque Eusebius hist. V. 24.

Dexip-

PHOTII TESTIMONIUM DE DEXIPPO

EX CODICE LXXXII.

XXV. **Α**νεγνώσθη ΔΕΞΙΠΠΟΥ τὰ μὲν Ἀλέξανδρον, ἐν λόγοις τέσσαρσιν. Ἀνεγνώσθη ἡ αὐτοῦ καὶ ἕτερον σύντομον ἱστορικόν, μέχρι τῆς Κλαυδίου, ἐπιφέρειν τὰς κεφαλαιώδεις πράξεις, βασιλείας. Ἀνεγνώσθη δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ σκυθικά, ἐν οἷς αἱ τῶν Ῥωμαίων αὐτῶ καὶ Σκυθῶν ἀναγράφονται πρὸς ἀλλήλους μάχαι καὶ ἀξιόλογοι πράξεις. Ἔστι ἡ τῶν φράσιν ἀπιστεπτότε, καὶ ὄγκῳ καὶ ἀξιώματι χαίρων, καὶ (ὥς ἂν τις εἴποι) ἄλλος μετὰ τινος σαφηνείας Θεκυδίδης, μάλιστα γὰρ ἐν τῇ σκυθικῇ ἱστορίᾳ. ἄρχεται ἡ ἐν τοῖς μὲν Ἀλέξανδρον ἀπ' αὐτῆς τῆς βασιλείας τελευτῆς. καὶ διέξεισιν, ὅπως εἰς τὴν ἀδελφὸν Ἀλεξάνδρου τὸν Ἀειδαῖον, ὃς ἦν ἐκ Φιλίππου καὶ Λαοισσαίας τῷ Φιλίππῳ γεγενημένος, ἢ τῇ Μακεδόνων ἀρχῇ φερίσκη, εἰς αὐτόν τε καὶ εἰς τὸ μέλλοντα Ἀλεξάνδρου παῖδα τίκτεσθαι ἐκ Ῥωξάνης. ἐν γαστρὶ γὰρ ἔχουσα καταλείλετο. καὶ εἰς οὗτον ἀμφὶ Περδίκκην, οἱ κρίσει τῇ Μακεδόνων ἐπεξόπιον αὐτοῖς τὴν ἀρχήν. διέξασιν καὶ ὅπως ἢ τῇ Ἀλεξάνδρου διανεμήθη ἀρχή. τὰ μὲν οὖν τῆς Ἀσίας οὕτω. Πτολεμαῖος ὁ Λάβη, Αἴγυπτος (1) πάσης καὶ Λιβύης, καὶ τῆς ἐπικνήνα γῆς, ὅποση Αἰγύπτῳ συνάπτεται, ἀρχὴν ἐτάχθη. ὃς τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ ἐπὶ τῇ σατραπείᾳ ταύτῃ τεταγμένῳ Κλεομένης, ὑπαρχῶν Πτολεμαίῳ ἀποκατίσκη. Λαομέδων ἡ ὁ μιτυληναῖος, Σύρων ἡγεῖσθαι ἀπεφάνθη. καὶ Φιλώτας μὲν Κιλικίας. Πίθων ἡ Μηδίας. Εὐμφοῆς ἡ Καππαδοκίας τὴν καὶ Παφλαγονίας, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ Εὐξείνῳ πέντον κατεόντων μέχρι καὶ ἐς Τραπεζοῦντα. Ἀντίγονος ἡ Παμφυλίων καὶ Κιλικίων, μέχρι Φρυγίας. Καρῶν ἡ Ἀσανδρῶ. Μένανδρος ἡ Λυδῶν. Λεονάτος ἡ τῆς ἐκ τῶν Ἑλλησπόντων Φρυγίας. Καὶ τῇ μὲν Ἀσιανῶν, οὕτω. Τῶν δ' εὐρωπαϊκῶν, Θρά-

25. **L**ecti sunt dexippi rerum post Alexandrum gestarum libri quatuor. Lecta et eiusdem altera epitome historica usque ad imperium Claudii augusti, summa gestarum rerum capita attingens. Scythica quoque eiusdem legimus, quibus Romanorum et Scytharum inter se proelia, resque memoratu dignas commemorat. Oratio eius ut nihil habet redundans, ita pompam quandam ac maiestatem adfectat: unde quis cum iure dixerit alterum esse, sed cum perspicuitate quadam, Thucydidem; praesertim vero in scythicis illis historiis. Rerum post Alexandrum gestarum narrationem ab ipso mox regis excessu inchoat, refertque porro ut ad Alexandri fratrem Aridaeum, (qui ex Philinae Iarissaeae Philippo natus fuerat) Macedonum regnum devenerit; ad illum, inquam, et Alexandri filium, qui expectabatur de Roxane, quae praegnans relicta fuerat; itemque ad Perdiccam et socios, qui Macedonum decreto pro dictis regibus imperium procurabant. Narrat deinceps, ut Alexandri sit divisum imperium; Asiae quidem hoc modo. Ptolemaeo Lagi filio totius Aegypti et Libyae et omnis ultra hanc regionis Aegypto adiacentis, imperium datum. Cleomenes vero ab Alexandro rege huic satrapiae impositus, vicariam Ptolemaeo praestare operam iussus est. Laomedon mytilenaeus Syriam tenuit; Pithon vero Mediam; Eumenes Cappadociam et Paphlagoniam gentesque ad Euxinum mare sitis, ad usque Trapezuntem. Antigonos Pamphyliis et Cilicibus praefectus est, usque ad Phrygiam. Casandro Cares obvenit; Lydi vero Menandro. Leonatus Phrygiam, quae ad Hellespontum est, obtinuit. Atque ita

(1) Aegyptum veteres Asiae potius quam Africae attribuisse compertum est.

κῆς μὲν καὶ Χερρόνησον Λυσίμαχῳ. Ἀντίπατρος δὲ ἐπὶ πᾶσι Μακεδόσι καὶ Ἑλλησι, καὶ Ἰλλυριοῖς, καὶ Τριβαλλοῖς, καὶ Ἀγριάσι, καὶ ὅσα τὴν ἡπείρου ἐξ ἑπὶ Ἀλεξάνδρου στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἐτίτακτο. Τὴν δὲ κηδεμονίαν, καὶ ὅσην προσασία τὴν βασιλείας, Κρατερὸς ἐπιβάρη. ὃ δὲ πρῶτισον τιμῆς τέλει ὤρεα Μακεδόνων. Περδίκκας δὲ τὴν Ἡφαισίωνων χιλιάρχον. ἦσαν δὲ ἄρχοντες Ἰνδῶν μὲν πάντων, Πῶρος καὶ Ταξίλης. ἀλλ' ὁ μὲν Πῶρος οἱ ἐν μέσῳ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπεος νέμεσται. Ταξίλης δὲ τῶν λοιπῶν. Πίθων δὲ τις τῶν τούτοις ὁμόρων ἡγεῖτο, πλὴν Παραμισιάδων. Οἱ δὲ σιμάπτοντες Ἰνδοῖς, ὅσοι ὑπὸ καυκάσια ὄρη νέμεσται, Ὀξυάρτη τῷ βακτρίῳ, ὃς ἦν Ῥωξάνης πατήρ, εἰς ἀρχὴν ἀπειμήμενοι. ἧς ἐτέχθη παῖς μὲν τὴν πατρὸς Ἀλεξάνδρου θάνατον, ὃν τὸ Μακεδόνων πλῆθος τὴν πατρὸς τὴν προσηγορίαν Ἀλεξάνδρον ἔθεντο. Ἀραχωσίων δὲ καὶ Γαδρωσίων ἐπῆρχε Σιβύρτιος, καὶ Στασάνωρ ὁ σώλιος Ἀρείων καὶ Δράκων ἡγεῖτο. Φιλίππυ δὲ ἦν ἀρχὴ, Σοδριανοὶ. καὶ Ῥαδαφέρνης Τρεκανίαι. καὶ Νεοπτολέμω Καρμανία. Πέρσαι δὲ ὑπὸ Πάκιστῃ ἐτάχθησαν. Τὴν δὲ Σογδιανῶν βασιλείαν Ὀρώπειος εἶχεν, οὐ πάριον ἔχων ἀρχὴν, ἀλλὰ δόντι αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου. ἐπεὶ δὲ τύχη τις αὐτῷ ἐκώπισεν, ἰπανασάσειος αἰτίαν φύγοντι ὤδον θῆναι τὴν ἀρχὴν, τότε κοινῶς αὐτῶν τὴν ἀρχὴν εἶχε. Βαβυλωνίων δὲ καὶ τὴν μέσην τὴν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτης τὴν μὲν Σείλδκος, τὴν δὲ Μεσοποταμίας Ἀρχέλαος ἔρχε. τόσος δὲ ἀειθμὸς Ἰνδῶν τε καὶ Ἰνδοῖς ἀρχόντων ἦν, ὅτε Περδίκκας μὲν τὴν Ἀλεξάνδρου τελευταίαν τὰς ἀρχὰς ἔνειμε καὶ τὰ ἄλλα διέξεισιν ἐν πολλοῖς, ὡς καὶ τούτοις, Ἀρριανῷ κατὰ τὸ πλεῖστον σύμφωντα γράφων.

quidem Asia distributa. In Europa, Thracia quidem et Chersonesus Lysimacho cessit. Antipater autem praefuit universae Macedoniae et Graeciae, Illyriis item et Triballis atque Agrianis, omnibusque adeo iis, quibus in continente [europaea] fuerat ab Alexandro adhuc superstite cum summa potestate imperator praepositus. Curatoris porro officium, quaeque ad regiam pertinerent tutelam Cratero mandata, quod summum est apud Macedonas dignitatis culmen. Perdikkas Hephaestionis chiliarchiam tenuit. Indorum omnium praefecti Porus et Taxiles fuere. Ac Poro quidem, quae Indum inter et Hydaspem flumina iacent; Taxili vero reliqua sunt attributa. Pithon alter finitimis imperavit, exceptis Paramisadis. Qui vero Indis contermini sunt, sub caucaseis montibus incolentes, Oxyartae bactriano, Roxanes patri, regendi obtigerunt. Huic Roxanae filius natus est, post Alexandri patris obitum, quem acque parentis nomine Alexandrum Macedones appellarunt. Arachosiis et Gedrosiis Sibyrtius praefuit. Stasanor solensis apud Arios et Drangos regnavit. Philippus Sogdianis imperavit, ut Radapharnes Hyrcaniis, et Neoptolemus Carmaniae. Persae Peucestae paruerunt. Sogdianorum quippe regnum Oropius tenuerat, non a patre relictum, sed ab Alexandro acceptum: qui postquam in eam calamitatem incidit, ut perduellionis reus regno exuendus esset, communicatum cum alio imperium horum [Sogdianorum] tenuit. Babyloniorum vero eiusque regionis, quae media Tigrim inter et Euphratem fluvios sita est, ita distributum imperium, ut illis quidem Seleucus, Mesopotamiae vero Archelaus imperaret. Hic itaque gentium earumque praefectorum catalogus, postquam Perdikkas post Alexandri excessum regna distribuit. In ceteris autem plerisque narrationibus, acque ut in his, cum Arriano plurimum Dexippus consentit.

ALIA TESTIMONIA DE DEXIPPO.

Euparius vit. Porphyrii fin.

XXVI. Κατὰ τῶν χρόνων εἰς Γαλιηνὸν καὶ Κλαύδιον, Τάκитόν τε καὶ Αὐρηλιανὸν καὶ Πρόβον, ἦν Δέξιππος ὁ τὴν χρονικὴν ἱστορίαν συγγράψας, ἀνὴρ ἀπάσης παιδείας τε καὶ δυνάμειος λογικῆς ἀνάπλειος.

Evagrius hist. lib. V. 24.

Καὶ Δέξιππος ὃ πλείστα φερεῖ τούτων πεπόνηται, ἀπὸ μυθικῶν ἀρχαίων, καὶ λήξαντι εἰς τὴν Κλαυδίαν καὶ μὲν Γαλιηνὸν βασιλείαν· ὃ συναντίληπται φερεῖ ὧν Κάριοι καὶ ἑτέρα βάρβαρα ἔθνη καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Θράκην ἐκ τῆς ἰωνίας διαπολεμοῦντες ἔπραξαν.

Suidas.

Δέξιππος, Δέξιππος, ὁ Ἑρηνίου χρηματίσας, ἀθηναῖος ῥήτωρ, γεγονώς ἐπὶ Βαλεριανοῦ καὶ Γαλιηνοῦ καὶ Κλαυδίου δευτέρου καὶ Αὐρηλιανοῦ τῆς βασιλείων Ῥωμαίων (1).

26. Circa tempora Gallieni, Claudii, Taciti, Aureliani, Probi, cognoscebatur Dexippus chronicae historiae scriptor, vir omni eruditione et logica quoque facultate plenus.

Multa quoque iisdem de rebus elaboravit Dexippus, qui a fabulosis temporibus incipiens, ad Claudii usque, qui Gallieno successit, regnum pervenit. Idem scripto suo complexus est bella etiam quae Carpi aliaeque barbarae gentes per Gracciam, Thraciam, Ioniamque gesserunt.

Dexippus, Dexippi filius, Herennius dictus, atheniensis rhetor, claruit sub Valeriano, Gallieno, Claudio secundo, atque Aureliano romanis imperatoribus.

(1) Suidae locum exscribit Eudocia p. 150.

Tzetzes chil. IX. hist. 274.

Δέξιππῳ ὁ φιλόσοφῳ, μύστης ὢν Ἰαμβλίχῃ (1)
Πολλὰ μὲν συνεγράφατο καὶ ἕτερα βιβλία,
Ὡν (a) τῷ ἐνὶ εὐτυχον τῷ εἰς κατηγορίας.
Ἐγράφε δὲ καὶ σκυθικά, ἃ μέχρι νῦν οὐκ οἶδα,
Καὶ ἕτερα ὡς εἶρηκα· μένον τὸ ἐν δ' ἀνέγνων (2).

Lapis atheniensis apud Sponium itiner. T. III. part. II. p. 129.

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΠΕΡΟΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΞ ΑΡΕΟΥΤΠΑΓΟΥ ΒΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΒΟΥΛΗΣ [ΤΩΝ Χ ΚΑΙ (b)] ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΟΝ ΑΡ-

Dexippus philosophus, mystes Iamblichi,
Multos quidem et alios scripsit libros;
Quorum unum nactus sum qui est in categorias.
Scripsit etiam res scythicas, quod opus nondum vidi;
Item alios, ut dixi, libros, sed unum ego novi.

Ex consulto arcopagitici senatus, et senatus sexcentorum, et populi atheniensis, regem inter thesmoethetas, archontem eponymum, praesidem sollemnis conventus et agonothetam in magnis panathenaeis sponte sua, sacerdotem sanctissimum, P. HERENNIUM DEXIPPUM Ptolemaei filium, hermeium civem, rhetorem et historicum, virtutis ergo Filii honorant.

(a) Edd. ἐν. (b) In Sponii exemplari tantum haec lacuna est, quam conjecturaliter explevit, his litteris Corsinius
Fast. att. T. II. p. 167.

(1) Etiam Simplicius ad categorias Arist. p. 1. ait: Καὶ Δέξιππος δ' Ἰαμβλίχου καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίον συντάξας ἐξηγήσατο, προηγουμένως δὲ τῆς Πλωτίνου ἀπορίας, ὡς ἐν διαλόγῳ προτεινομένης αὐτῷ, διαλύειν προσέειπεν. Sed tamen Dexippum philosophum, Iamblichi adsecclam, distinguunt plerique critici a Dexippo historico, qui paulo senior ipsis videtur. Atqui Tzetzae opinioni testimonium quoque Eunapii mirifice adstipulator, a quo Dexippus historicus dicitur simul logica facultate plenus. Notissimum autem est, logicum esse Dexippi philosophi opus; quippe quod in Aristotelis categoriis declarandis iasumitur.

Iam quod Dexippum Iamblichi μύστην dicit Tzet-

zes, vocabulum hoc religiosam scilicet sectam significat; et sic loquitur apud nos Eunapius p. 289. Sed ecce rursus controversia oritur quisnam hic fuerit Iamblichus, quoniam quatuor distinguit Iamblicos Lamius in adnotationibus ad Meursii opera T. II. p. 711. Constantinianus certe eclogarius cogitavit de illo Iamblichus qui babylonica amatoria scripsit, quoniam scripti eius fragmentum in suis eclogis cura Dexippi historia connexuit, ceu nunc reapte in vaticano palimpesto se habet, uti mox dicemus.

(2) Hinc fere cognoscimus, iam Tetztae aetate Dexippi historias fuisse deperditas; solumque philosophicum commentarium, qui adhuc in bibliothecis superest, in manibus eruditorum fuisse.

ΞΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΝ ΘΕΣΜΟΘΕΤΑΙΣ ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΑΡΞΑΝ-
ΤΑ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΟΝ ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑΡΧΗΣΑΝΤΑ ΚΑΙ ΑΓΩΝΟ-
ΘΕΤΗΣΑΝΤΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ ΟΙΚΟΘΕΝ ΙΕΡΕΑ ΠΑΝΑΓΗ
Π. ΕΡΕΝ. ΔΕΞΙΠΠΟΝ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥΤ (1) ΕΡΜΕΙΟΝ (2) ΤΟΝ ΡΗΤΟΡΑ
ΚΑΙ ΣΤΙΓΓΡΑΦΕΑ (3) ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΑ ΟΙ ΠΑΙΔΕΣ (4).

Trebellius in Gallieno cap. XIII.

Gothii Cyzicum et Asiam, deinceps Achaïam omnem vastaverunt,
et ab Atheniensibus duce Dexippo, scriptore horum temporum,
victi sunt (5).

(1) Fallitur ergo Suidas qui dicit Dexippum
Dexippi filium.

(2) Hermus Atticae populus, seu pagus in Aca-
mantide tribu, unde civis hermeius, uti docent
Stephanus byz. et Hesychius; inter Athenas et Eleu-
sin, observante Sponio. Igitur natale Dexippi historici
solum ex hac insigni inscriptione cognoscimus.

(3) En historicus dicitur Dexippus, ne forte de
alio homine cogitemus. Iam ut Eonapius et Tactaes
historicum cum logico miscent, ita Suidas et athe-
niensis lapis rhetorem simul et historicum Dexippum
praedicant.

(4) Hanc inscriptionem paulo interdum aliter in-
terpretatus est, atque illustravit Corsinius fast. att. T.

II. p. 168.; idemque T. III. p. 190 nos docuit Dexip-
pum fuisse archontem eponymum olympiade CCLXII,
Christi anno CCLXVIII, ad quem usque adamus-
sim annum, qui erat Claudii gothici primus, hi-
storiam suam perduxisse Dexippum observat Corsinius.

(5) Ex his testimonis Dexippus apparet (ut
summam repetam) rhetor, historicus, philosophus
logicus, omni disciplina excultus, dux victoriosus,
archon eponymus, rex thesmotheta, panegyriarcha,
agonotheta panathenaicus spontaneus (vel iure here-
ditario, ut explicat Corsinius), sacerdos; pater etiam
philostorgus, ut filiorum, qui titulum posuerunt, gra-
tus animus declarat. Praenomen denique Dexippi *Ρα-
βλίμ* ex hoc atheniensi praeclaro lapide nanciscimur.

DE IAMBLICHI FRAGMENTO

EDITORIS MONITUM.

Vaticanorum Dexippi excerptorum extremum folium, habens paginam 47 et 48, cohaeret cum folio habente paginam 61 et 62. In his ego duabus postremis paginis, quamquam admodum oblitteratis, erotici argumenti reliquias legebam; de quarum auctore quum aliquantulum addubitassem, mox omnem mihi perplexitatem exemit Photius, qui cod. XCIV. opus Iamblichi eroticum (nunc deperditum) describit copioseque delibat. Nam quum in fragmento vaticano nomina legissem Rhodanis et Sinonidis et Soracchi, quae in photianis eclogis personae dramatis sunt (1), evidenter cognovi Iamblichi excerpta me tenere. Sed tamen ne duas quidem quae solae supersunt, paginas satis feliciter commodeve legi: etenim prior ita est deleta, ut nonnisi abruptas reliquias aegre extuderim; posterior item ambiguitatibus aliquot non caret. Senioris huius Iamblichi, qui se vixisse ait, teste Photio, M. Aurelio imperante, non solum praedictus Photius erotica excerpta protulit; verum et aliud copiosum ἀπὸ παλαιῶν in antiquo codice inventum appinxit bibliothecae photianae editor. Leo quoque Allatius in excerptis rhetorum p. 250-255, fragmentum aliud operis edidit, quamquam sub falso Hadriani rhetoris nomine; quem errorem recentior critice iam emendavit; ego vero inde ortum video, quia in miscello, quem vidi, vaticano codice, Hadriani declamatio praecedat, ad quem auctorem consequentia quoque excerpta Allatius incaute vel audacter retulit. Nostra insuper aetate cl. Passovius in Eroticorum graecorum lipsiensi editione an. MDCCCXXIV, Iamblichum eroticum, corrasis diligentis studio ex Suida permultis aliis fragmentis, collegit et auxit. Nunc denique vaticanum fragmentum accedit novissimum; quicum si ego partes iam editas copularem, multo maiores scilicet cum frusto minimo, ineptus prope essem, volumenque meum alienis opibus praegravarem. Solas igitur novas ponam vaticanas, quantulaecumque in palimpsesto mutilo sunt, reliquias. (Nam quod Villosionus anecd. gr. ind. p. 312. suspicatur Iamblichi babylonica latitare inter vaticanos Christinae svecae codices; id tam futile est, quam quod Vossius a me p. 247. n. 2. redargutus, Priscum historicum in vaticanis item codicibus extare autumavit.) Iam constantinianus eclogarius, quamquam graves historicos semper excerpsit, nihilominus in titulo de sententiis hac usus libertate est, ut fabulosam quoque historiam ad partes vocaret, propter copiam scilicet sententiarum; quibus hoc scriptum abundavisse, cognoscimus etiam ex Allatii supradicto libro in quo, pag. certe 254-255, nihil aliud legitur quam sententiarum abruptarum ex Iamblichio ecloge. Titulus operis apud Photium est: Ἰαμβλίου δραματικῶν; verum Suidas magis proprium titulum ponit: ἱστορικὰ καὶ καλόμενα βαβυλωνία. ἔστι δὲ Ῥοδῶνις καὶ Σινωνίδος ἔργα ἐν βιβλίῳ λθ': scripsit ea, quae vocantur babylonica, id est Rhodanis et Sinonidis amores libris γ, XXXIX (2), „. Causa tituli est, quia drama, vel potius fabulosa historia, in babylonica regione contigisse fingitur.

(1) Rhodanem et Sinonida nominat Photius etiam cod. CLXVI. p. 364. ubi rursus Iamblichum inter eroticos scriptores numerat.

(2) Codex Suidae vaticanus praestans a me

consuetus habet XXXV, id est 1: pro λθ'. Immo vero ex fragmento quodam in Photii editionem inserto videtur operis fuisse libri sexdecim, quae postrema lectio probabilior videtur.

I A M B L I C H I

F R A G M E N T U M.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΒΑΒΥΛΩΝΙΚΩΝ.

4. . . . κινδύνους οὐκ ἀναγκαίως ἔξεισι ζῆν, εἰ μὴ φιλεῖς· ἀλλ' ἴθι | μᾶλλον P. 61.
 καὶ κάθ' ὅδ' παρ' ἐκείνην τ' ξένην (1) . . . | σίμ' κηδεστοῦ καὶ τ' χρυσὸν
 δὸς (2) . . . χείρας μὲν εἴτε τυχὸν ἤδη καὶ τὸ πρόσωπον κεκαθαρμένη . . . κε-
 κοσμημένη (3) τ' ὀλίγην ἐκείνην κόρην· τί γὰρ ἔτι Σινωνίδ' αὖ χεῖρες; ἔχεις κό-
 ρην κεκοσμημένην ὡς ἐγὼ, εὐτυχέστερον δ' Σινωνίδ' αὖ . . . | τῆς δ' Σινωνίδ' αὖ ὁ
 8. Ῥοδάνης οὐκ ἀνείχεται ἀλλ' ἐν | . . . οὐκ ἀνδρὶ χαλίζομένη . . . | το καὶ
 χεῖρας ἀντήρατο καὶ πολλὰς ἀπειλὰς ἐν . . . καὶ δειξάσ[α] . . . | τὸ τραῦμα
 12. ὃ ποτε ἔβρωσεν αὐτὴν, ὅρᾳς ἔφη τοῦτο ὦ κακί; . . . | ὅρᾳς ὅτι τ' ψυχῆς Σι-
 νωνίς οὐ φείδεται; ἔχεις . . . δειγμάτων . . . δὲ εἰς ἐρώσεως . . . ζο-
 μάου . . . μαρτύρομαί σε, Ῥόδαν, ἄρξεις σήμερον μεγάλην κακοῦ . . . |
 16. . . . θυγάτηρ . . . ἀλλότριον . . . | . . . δειλὴν τεῖνωμα . . . | . . .
 20. . . . εἶναι . . . τ' φόβος τ' πύρας . . . | . . . μάστιγος . . . | . . . ἀλλὰ | μάστιγος ἀρισ-
 τεράν . . . τ' δὲ δεξιὰν | ἐφόσον . . . πρὶν . . . | ἵππῃ . . . λοιδο-
 24. ροῦνται καὶ τ' . . . πῶς . . . | ὑπεξέρχεται . . . δραμῶν δ' αὖ τῆς
 σελήνης . . . τ' ἵππῃ . . . | . . . ἀρ' ἐτύχχανεν . . . ἔχουσα | εἰσδρα-
 μῆν . . . τοῦ γεωργοῦ τ' θυγατέρα ὑπάρξασθαι | . . . χώραν . . . |

EX IAMBLICHI BABYLONICIS.

*Extra pericula minime necessaria licet vivere, si amorem omittis. Verum
 abi potius, atque apud illam peregrinam cubita . . . aurumque da . . . iam
 facie munda . . . torques pauperulam illam puellam ornans. Cur diutius Sino-
 nide indiges? Habes puellam haud iam minus, quam ego sum, exornatam; fe-
 licioribus autem quam Sinonidis auspiciis utentem . . . Sinonidis verba haud diu-
 tius tulit Rhodanes . . . viro gratificans . . . manus intendit, minasque mul-
 tas addidit . . . tum et vulnus, quod ipsa sibi fecerat, ostendens; viden
 hoc, inquit, improbe? . . . viden ut Sinonidis vitae suae non parcit? . . .
 . . . Testor te ipsum, Rhodane; ingentis hodie calamitatis initium facis . . .
 . . . agricolae filiam fuisse . . . cognovit mentem eius Rhodanes. Tu qui-*

(1) Describitur iurgium Sinonidis cum Rhodane p. 256.

propter zelotypiam circa puellam quandam rusticam-
 Lege Photium p. 244-245.

(2) Aurum in prato Rhodanes invenerat. Phot. p. 244, rursusque apud Suidam voc. τελέωνος.

(3) Intellige torquem pretiosam a rustica puella
 gestatam, de qua Iamblichus in excerpto apud Phot.

τὴν δianoian αὐτῆς οἱ ᾤοντο τὴν Ῥοδάνην· σὺ μὲν εἶπεν ὁ Σόραιχος, | 28.
 ὦ Ῥοδάνη, καὶ χώραν μένε, καὶ μὴ παρῶξ . . . μη καὶ δόξεις ἐπαμύνειν τῇ
 ἐρωμένῃ ῥύσασθαι· ἀλλὰ φυλαχέμεθα κόρην ἐρωῶσαν & φωνῶσαν· ἐγὼ δὲ ἰκάσθην
 μιτῆεύτομαι· πείθω δὲ ἑμαυτὸν ὅτι | ταχέως αὐτῷ ἐπατηρῶ· θάρρησον· οἶδα γι- 32.
 1. 62· καὶ πρὸς || εὖν Σινωνίδου θυμούς· τί θυμῷς ὦ Ῥοδάνη; μένε, εἰ Σινωνίδα
 θέλεις | ἀπολαβεῖν, εἰ πιστεύεις Σοραίχῳ τῷ δι' ἡμᾶς πλανωμένῳ. Τοσαῦτα
 ὁ Σόραιχος εἰπὼν, μόλις μὲν ἐπείσει τὴν Ῥοδάνην μένειν, μάλισα | μὲν ὑπὲρ τῆς 4.
 Σινωνίδου φοβούμενον· ἔμελλε δὲ αὐτῷ καὶ τῇ κινδυνεύουσας κόρης, μή τι δει-
 ρὸν ἀπολήφεται τῇ ζηλοτυπίας· καὶ τὸ μὲν οὖν | πρῶτον οὐδὲ [ἐγκαταλείψει] τῷ
 Σοραίχῳ ἢ Σινωνίδι φαίνεται· καὶ γὰρ προῖχε πολὺ, καὶ θύειν ἦν ὀξύτερα
 τῷ Σοραίχῳ· ἦν δὲ καὶ ὑπὸ τῇ ὀργῇ | ἐλαφρότερα [τ' ἔχει] τῷ θυμῷ τάχῃ
 κρητότερα αὐτὸν εἰργάζετο | τῷ σώματι· οὕτως δὲ συντεινόμενον ὁ Σόραιχος 8.
 καὶ ᾤοντο δύναμιν ἀμιλλώμενον, ὡς ὁρᾷ . . . καὶ τῇ Σινωνίδου πόρ-
 ρῶθιν βοᾷν μέλλον, Σίνωνι· Σόραιχος ἐγὼ μόνος, καὶ Ῥοδάνης οὐ πάρεσ-
 σιν· οὐ βάψον βῆλον· | ἢ δὲ ἐπέτρεχε τῷ δρόμῳ, καὶ τῷ ὅρκῳ πιστὸν ἠγμένη, 12.
 καὶ τῷ Σοραίχῳ | αἰδεμένη (1)· ἐπιλθὼν δὲ ὁ Σόραιχος πρῶτον αὐτὴν ἐκείλευσεν
 προίεσθαι, καὶ λέγει, ὦ Σίνωνι, ἀμφοτέρως μὲν ὑμᾶς φιλῶ, ἐπεὶ περ ἀπὸ τῆς | τύ-
 χης [ἔδοξεν] ὑμῖν πῇ· σὲ δὲ πρότερον ἢ Ῥοδάνην ἐκτινέσασθαι (2)· ἀλλὰ Ῥοδάνην 16.
 μὲν οὐκ ἀπολύω τῇ αἰτίας· σὲ δὲ οὐκ ἀξιῶ πάντα | τῷ θυμῷ χαρίζεσθαι,
 οὐδὲ δίκην τοσαύτῃ λαμβάνειν ὅτι γυναικὸς καὶ ξένης, ἀφ' ἧς τάχα μὲν καὶ
 κινδυνεύτομον, πάντως δὲ εἰς δίκαιον ξένον ἀ[δικ]ήτομον· αὐτὴν γὰρ καὶ

dem, o Rhodane, inquit Soracchus, tuo in loco mane, neque ad iram concites . . . salutique amatricis videberis opem ferre. Sed puellam amantem clamitantemque observemus. Ego vero utramque persequar: ac magnopere spero me illam ociter allocuturum. Bono animo esto. Novi ego Sinonidis iras compescere. Quid furis, Rhodane? Cessa, si Sinonidem recipere vis; et si certe Soraccho credis, qui vestri causa vagatur. His dictis Soracchus aegre Rhodani ut maneret persuasit, praecipue quia Sinonidi timebat. Nam sollicitus de puella erat, nequid ea gravius ob zelotypiam auderet. Et primo quidem Sinonis haud Soraccho conspiciebatur; multum enim illa praecesserat, et Soracchum pernicitate vincebat. Erat insuper ob iram cursu velocior, quia furor leviora membra reddiderat. Sic ergo conisus Soracchus et supra vires certans . . . visa Sinonide, clamare procul coepit: mane, Sinoni: solus ego Soracchus sum, neque Rhodanes adest; ne telum cruentes. Illa autem cursum cohibuit, fidele iusiurandum existimans, et Soracchum reverens. Ubi autem illam adsecutus est Soracchus, primo quidem ipsam praecedere iussit; deinde ait: ambos equidem vos amo, quoniam ita vestra fortuna tulit; teque prius quam Rhodanem acquisivi. Sed enim Rhodanem haud absolvo crimine: attamen te nolo irae omnes effundere habenas, neque poenas tantas de peregrina semina sumere; ob quam fortasse etiam pe-

(1) Scilicet Soracchus Sinonida zelotypam prohibuit ab interficienda puella rustica. Phot. p. 245.

(2) Soracchus publicani filius, ut ait Photius, utrumque emerat.

20. τραπίζαν παρίσκειν ἡμῖν, καὶ ξενίοις ὑπεδέξατο (1). καὶ τάχα μὲν ἐβιάσθη, τάχα δὲ ἐξήπατήθη ἢ ἐφυγαγωγήθη. οὐ σοὶ μόνον, τέκνον, Ῥοδάνης ἔστι καλός· ἢ ὅ (2) πρὸς αὐτὸ τοῦτο ἀνεφλίχθη καὶ οὐχ ὑπάρχει τὸ λοιπὸν λίσσιν. ἀλλ' εἶπεν, | ὦ Σόραιο, ἔτο σοι τὸ δύσηνον πνεῦμα κεχάρισται. καὶ τότε κελῶς
21. ὠφελον γὰρ ἀποθανεῖν πρὶν ἀκοῦσαι ὅτι ἐστὶν ἄλλη τινὶ Ῥοδάνης. | μὲν κωλύσης μὴδὲ θιλήσης φόβον ἰδεῖν ἐν ἐρημίᾳ. οἶδας δὲ ὅτι οὐ ψεύδομαι. σὲ γὰρ μάρτυρα ἢ τέλμης ἔχω. ὁρᾷς δὲ ὅτι ἔχω | μὲν ξίφος,
28. ἔχω δὲ τραῦμα (3). καὶ Ῥοδάνης ἀνεσαυρώθη μόνον (4), ἐγὼ | δὲ καὶ ἡψάμην τὸ θάνατον, καὶ πεῖραν ἔλαβον ὅτι ἀποθνήσκοντες | οὐκ ἀλγοῦσιν ἄνθρωποι, εὐδὲ ἐσιν ἀνδρὲς ὁ θάνατος (5). τοῖς δὲ ἐρῶσι καὶ ἡδύς | ἐσιν. τί με λαμβάνη Σόραιο; μαρτύρομαι, Ῥοδάνης τὴν ἐρωμένην σῶσαι θέλεις. μὴδὲ μοι κιν
32. δύνως ἀπείλει, μὴδὲ συλλήψεις, μὴδὲ τίμωρίαν. οὐδένα φοβοῦμαι, ἢ μὴ φοβηθεῖσα νύκτας (6) μὴδὲ σταυρούς || . . .

riclitabimur. Prorsus autem adversus hospitale ius peccabimus. Illa enim et mensam nobis apposuit et xenii excepit. Fortasse etiam vis illi facta est, fortasse decepta fuit, ac illecebris victa. Non tibi uni, o filia, Rhodanes pulcher est. Tum enimvero Sinonidis excanduit, neque reliquum sermonem expectavit; atque, o Soraeche ait, hanc tibi infelicem animulam largior. Immo tum quidem feliciter moriendum mihi fuerat, ante quam audirem Rhodanem alterius amore retineri. Ne me impedias; neque meum in hac solitudine supplicium spectare velis. Porro nosti me non mentiri; nam testem te audaciae habeo. Scis apud me esse gladium et vulnus. Rhodanes autem tantummodo est cruci adfixus; ego vero et mortem gustavi, atque experiendo didici morientes nequaquam dolere homines, neque obitum esse insuavem; immo vero amantibus dulce quid sapere. Cur me tenes Soraeche? Per deos, tu quidem Rhodanes amatricem conservare conaris. Neque vero mihi pericula intermineris, neque poenas. Nilul ego iam formido, quae noctes illas crucesque *contempsit* . . .

(1) Lege de hospitio rustico Photium p. 237. et 244.

(2) Furit Sinonidis zelotypa propter puellam rusticam a Rhodane, ut putabat, adamatam.

(3) Sinonidis vulnerata apud Photium p. 244. Rhodanes item p. 248.

(4) Rhodanem cruci destinatum a Carmo rege Babylonio, propterea quod amatricem Sinonida nollet ei concedere, ait Photius p. 235. et 250. Item eidem supplicio Soraechem addictum p. 236. 249.

(5) Videntur Sinonidis, quae venenum haustura erat, verba ad Soraechem prohibentem. Confer Photium p. 240.

(6) Lege Photium p. 245. Porro cum hac sententia ita conspirat alia apud Allatium p. 254, in excerptis ex hoc eodem opere effatis, ut forte ad hunc vaticani palimpsesti locum pertinere videatur: θανάτου καταρρηγίας ἄνθρωπος διαπότνη εἰς ἔγει, contemptor mortis homo sub nullius potestate est.

Μ Ε Ν Α Ν Δ Ρ Ο Υ

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ.

Ι. [Μένανδρος (1) Προτίκτωρ, ἰσοεικός, ὃς λίγη φειδ' ἑαυτοῦ. Ἐμοὶ πατὴρ Εὐφρατᾶς ἐκ Βυζαντίου (a) ὁρμώμενός ἦν· οὗτος δὲ οὖν ἤκιστα τ' ἢ λόγων μετεilhχεν παιδείας· (Ἡρόδοτος μὲν οὖν μοι ὁμόγνιτος, τ' πρὸς τ' νόμον ἀπογευσάμενός παιδείας (b).) εἴτα ἀφώϊασε τ' φειδ' ταῦτα σπουδῆς· ἀλλ' ἔγωγε οὔτι χρῆναι ὥσπερ μὴ καὶ νόμοις ὁμιλῆσαι, καὶ ἐς τέλος ἰκέσθαι τῶν πόνων· καὶ δὲ ἀφικόμεν, ὥς μοι ὑπῆρχε δυνατόν· ἤκιστα δὲ ἐχρησάμεν τῇ ἐπαγγελίᾳ τ' ἐπιτηδεύματός· οὐ γάρ μοι θυμῆρες ἦν ἀγωνίζεσθαι δίκας, οὔτε μὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ σοᾶ θαμίζειν, ἐ δεινότην λόγων τὰς τ' ἐστυγχατόντων οἰκτιροῦσθαι φροντίδας· καὶ τὰ σπουδαῖα τοιγαροῦν παρῆς, καὶ τὰ χίμαιρα ἐλόμενός, μεχηνῶς φεινόμεν· καὶ μοι καταθύμιοι ἦσαν οἱ τε θόρυβοι τῶν χρωμάτων (c), καὶ οἱ ἀμιλλητήριοι τ' ἰσπων ἀγῶνες, ἔτι γε μὲν καὶ ἡ παντόμιμος ὄρχησις· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ παλάστραις ἐναπιδυόμεν· καὶ ἐς τοσοῦτον ἐξώκειλα ἀφροσύνης, ὥς καὶ τ' φαινόλην ἀποδύσασθαι, σωμαποδύσασθαι δὲ αὐτῷ τὸ νυγε-

M E N A N D R I

HISTORIARUM EXCERPTA.

1. [Menander Protector, historicus, de se ipso ita scribit : Pater mihi fuit Euphratas, Byzantio oriundus; minime ille quidem eruditus. (Herodotus vero mihi frater germanus erat, qui legum doctrina degustata) statim ab harum studio recessit. Ego vero et leges minime negligendas esse, et ad finem laborum perveniendum mihi esse existimaui : idque feci, ut licuit. Minime tamen huius studii professione sum usus. Haud enim mihi cordi fuit causas in foro agere, vel regiam porticum frequentare, et eloquentiae facultate aliorum studia mihi conciliare. Quare neglectis rebus seriis, deteriora sectari, et otiosus circumire coepi. Ac placere mihi strepitus musici, et decursiones equestres : praetereaque saltationes pantomimorum. Ad haec et in palaestris frequenter me exercui, et eo amentiae processui, ut puenulam quoque, et cum ea sanam mentem, omnemque modestiam, quae vitam ornat, exuerem. Posteaquam vero Mauricius

(a) Suidae codex vaticanus Βυζάντιου. (b) Verba haec uncis inclusa habent a codice vaticano; rectius an secus, non desino. (c) Ita etiam cod. vat.; non ἀρμάτων currum, ut malebat Welshus.

(1) Totus hic, qui a me uncis includitur, λέξεως εὐγενεῖς etc. sine dubio pertinet ad eandem tractus, non ex codice vaticano est sed ex Suidae Menandri praefationem, idcirco utrumque fragmentum lexico. Quia tamen in eo Menander historiae suae in editione mea coniungendum esse putavi praefatur; primum autem vaticani codicis fragmentum

χίς (2), καὶ ἄλλο δ' τι ἐς βίον ἀγλαΐσμα· ἐπεὶ δὲ Μαυρίκιον τὸ βασιλεῖον διεδύσατο κράτει, τοῦτο μὲν προμηθεύσατον (1) ἔχων ἐς τοὺς ἐπηκόας, τοῦτο δὲ καὶ μυσῶν ἐρασῆς, ποιημάτων τε καὶ ἱστορίας ἡδίστα ἐπαίων, ὡς καὶ τὸ πρὸς τῇ νυκτὸς μέρει καταναλίσκειν πρὸς τὰς τοιαύτας φροντίδας, καὶ παρορμᾶν ἐπιτεῦθεν καὶ ὀξύνειν τοῖς χρήμασι πρὸς ἀμβλυτέρης τ' λογισμὸν, ἀγαπητῶς ἐν τῷ τότε ἔγωγε ἀλύων, καὶ δυστανασχεῖν τῷ μὴ τὰ δέοντα ἔχειν, ἀναλογιζόμεναι ἢ ὡς οὐ χρεὼν ἀνότητά με πεινοσεῖν· ὥστ' (3) ἂν οὖν μὴ δεῖ παντὸς κενεμβατοῖν, ὡρμήθην ἐπὶ τήνδε συγγραφὴν, ἀρξάμεναι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Ἀγαθίου, καὶ τῆς ἱστορίας ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν (1).]

* * *

... λέξιν εὐχρηστικῇ, ὅσον τῇ τῷ πραγμάτων ἀφηγήσει καρποῦ. P. 341.
 4. δαί | θαρρήσας· πῶς γὰρ οἶόν τε ἦν ἐμὲ ἐς τοσοῦτον ἀφίχθαι παιδείας, |
 ὡς καὶ ἐς τὸ συγγραφὴν ἵεναι; ἀμείψμεν γὰρ ἰσότητι ἐμοὶ γε ὁ βίος καὶ ἐκδι-
 διπτημένον ἐπαύχεσθαι (2).

II. [MENANDROS ἐν τῇ πρώτῃ. — Ἐν ταύτῃ τῇ γῇ πριεβίς τις ἀπονευσ-
 θείς διὰ τοῦ στήθεος ἀπώλιτο· καὶ ἐπιτεῦθεν Ἰωσι καὶ Αἰολεῦσιν αἰνιγμα ἐγί-

imperium capessivit, princeps qui et populi salutem provide curabat, et musas amabat, poematibusque et historiis audiendis quam plurimum delectabatur, utpote qui magnam noctis partem ipse in iis studiis consumeret, et ingenia hebetiora munificentia excitaret atque acueret; tunc ego merito dolens et animo aeger, quod ea, quibus opus esset, non haberem; mecum reputare coepi, non oportere me vitam adeo inertem et otiosam traducere. Quare ne prorsus nihil agerem, ad hanc historiam animum appuli, eiusque conscriptionem ab obitu Agathiae auspicatus sum.]

* * *

... tantam mihi tribuens elocutionis nobilitatem, quanta rebus fructuose nar-
 randis opus est. Nam qui fieri potest ut ego eruditionem adquisiverim histo-
 riae componendae necessariam, qui rudem vitam et sine disciplina duxi?

2. [MENANDER libro primo. — Hic in regione legatus quidam iaculo per-
 pectus transfixo interiit. Atque hinc apud Ionas Acolesque proverbium ortum

(1) Cod. vat. νευρίε. (2) Ita cod. At odd. προμηθεύσατον. (3) Ita cod. At odd. ὥσ.

(1) Hinc Eudocia p. 299. vocat Menandrum διὰ-
 δόχον τῆς Ἀγαθίου ἱστορίας. Nimirum, ut iam docti
 critici observaverunt, Menander annos XXII. histo-
 ria sua complexus fuerat, ab anno scilicet trigesimo
 tertio Iustiniani (Christi DLX) usque ad obitum
 Tiberii secundi, nempe usque ad Christi annum
 DLXXXII.

(2) Recole superius ex Suida fragmentum.

νετο, Θράκες ἔρκια οὐκ ἐπίστανται. *Suidas* voc. Θράκες. (1)]

Ὅτι ὁ πρὸς τῷ κρατοῦντι ἡδίκημένῳ χαλεπαίνει ὡς τὰ πολλὰ τῷ κοινῷ. |

Ὅτι ὁ Σιλζιβελῶς ὁ ἦν Τούρκων ἡγεμὼν, ἡκηκόεζ γὰρ ἦδ' ἡ τῷ | Ἀβά-
ρων τῷ φυγῆς πέρι, καὶ ὡς τὰ Τούρκων δαδ' ἡλησάμενοι | ὤχοντο, οἷα φύσκι 8.
φρόνημά τι ἔπεται βαρβάρῳ, ἀπαυθαδ' ἡσάμεν ἔφη, ὡς οὔτε ὄρνις πε-
φύκασιν ὅπως τῇ πτήσῃ ἀνὰ | αἵθερα δαφύγοιεν ἦν Τούρκων τὰ ξίφη · οὔ-
τε μὴν ἰχθύες ὡς | ἂν ὑποβρύχιοι γυμνοί, ἐς τὰ κατώτατα τῇ θαλατ-
τίῃ ἀφανίσθησονται κλύδωνι, ἀλλ' ὑπέρθε φειροστοῦσι τῷ γῆς · καὶ | ἠνίκα 12.
μοι ὁ κῆρ τῷ Ἐφθαλίτῃ δ' ἡλυσθήσεται πόλεμον (2), ἐπιθήσομαι καὶ Ἀζμιροῖς (3),
καὶ τὰς ἐμὰς ἡκιστα φεύξουσιν δυνάμεις · | ταῦτα λέγεται ὅπκομπάσαντα τῷ Σιλ-
ζιβυλον ἐλέσθαι τῷ ἔπ' Ἐφθαλίτας ὁρμῆς. 16.

[Εσήμενι Σιλζιβελῶς ὁ Τούρκων ἡγεμὼν, ὡς ὁ Ῥωμαίων φίλῳ οὐχ
ἦττον καὶ αὐτῷ ἐπιτήδειον, καὶ ὁ δυσμενὲς ὁμοίως (3) · ἐπειδὴ τῇ καὶ ταῦτα Ῥω-
μαῖοι Πέρσαις ἐπολέμουν ἐπὶ τῇ προσήσει, δῖον εἶναι ἐν καιρῷ καὶ αὐτὸν
ἐπιθίσθαι Πέρσαις (4).]

III. Ὅτι ὁ Κάτυλφῳ (5) κωλυὼν (b) τῷ Ἐφθαλίτῃ ἡγεμόνα τῷ πρόσω πο-

est, Thraces foedera nesciunt.]

Qui a principe iniuriam passus est, is rempublicam plerumque odit.

Silzibulus Turcarum dux, audita Abarorum fuga in qua hi res Turcarum detrimentis adfecerant, solita barbarorum superbia iactanter ait: ne si aves quidem hostes sint, aërio volatu suo Turcarum gladios effugient: neque si pisces marini sint, profundo se pelago obruent, sed in arida sistuntur. Simul ac autem ephthaliticum bellum absolvero, Abaros adgrediar, qui meis profecto viribus non resistent. Haec aiunt iactantem Silzibulum, adversus Ephthalitas esse profectum.

[Turcarum dux Silzibulus significavit, Romanorum amicos et hostes sibi etiam non minus tales esse. Quoniam igitur tunc Romani bellum cum Persis gererent, se quoque ex foedere Persas pro oblata occasione adgredi debere.]

3. Catulphus ut averteret Ephthalitarum ducem quominus proxime agmen du-

(1) Ita col. Sed scribendam prorsus videtur Ἀβάραις. (b) Ita evidenter codex, non καλύων.

(1) Alterum ex Suida transfero huc Menandri fragmentum, quoniam ex huius primo libro desumptum dicitur. Neque tamen aio sedem ei definitam assignari posse. Et quidem sciat lector, quod iam critici senserunt, eclogas quoque legationum menandrianas prorsus in editionibus esse perturbatas, sine temporis et historiae ordine.

(2) Revera in Menandri eclogis ed. ven. p. 73 dicuntur Turcae Ephthalitarum victores.

(3) Turcae Romanorum amicitiam societatemque

adpetunt apud Menandrum p. 72.

(4) Ex hunc alium ex Suida (voc. προσρή-
σεις et voc. Σιλζιβυλος) sumpsit tractum: quam-
vis enim Suidas Menandrum auctorem non po-
minat, nunc tamen evidenter agnoscimus et verba
esse Menandri historici, et fere ad hunc pertinere
excerptorum locum.

(5) Catulphus ephthalites quidem gente erat,
sed ob iniuriam sibi a rege suo illatam, ad Turcas
defecerat. Menand. ecl. p. 72.

ρείας, ἐρθέγγετο βαρβαρικὸν | μὲν τι καὶ παροιμιώδης, ὅμως γ' ἐχόμενον πε-
θοῦς (1), ἵνα κύνα | ἐν τοῖς οἰκείοις, ὀθνεῖων δ' ἴκα ρωμαλιώτερον εἶναι.

20. Ὅτι περ | οὐδὲν οὕτω βέλαιον ὥς τὸ τ' νίκης ἀβέλαιον.

Ὅτι ἐν τοῖς | μεγίστοις κινδύνοις πολλάκις ὤδραπέση γὰρ τῇ τόλμῃ τὸ
ἐλπίζε|σθαι.

21. Οὐ γὰρ ἐμοί γὰρ τάληθ' ἰσχυρότεον, ἀλλ' οὐδ' ἔτι πρὸς χάριν | εἴποιμι
τῷ μέγα δυναμένῳ· οἷς γὰρ οὐκ ἐνέσι τὸ εὐκλείς, τοῦτοις | ἐγκώμια προσ-
φέρων τις ὤδρα' πᾶσι πάντων δόξαν καταγέλαστον τίθῃσι τ' ἐπαινούμενον·
καὶ τ' ἀλήθειαν ἐπισκιάζειν βε|λόμενθαι, καὶ τοῖς ὁμολογούμενοις ψεύδεσθαι δέ-
ξει. |

28. Ὅτι ἀναπτύσσοντι τι χεῖμα ἢ νίκη καὶ δαδιδράσκῃ οἷα τι οὕσα | ῥα-
δίως· ταῦτα τοι καὶ Ὀμηροῦ αὐτῷ φησὶν ἐπαμειβεσθαι εἴν' ἄνδρας (2).

Ὅτι ψυχὴ τυραννική πρὸς φόβον τ' δειόντων | κατ' οὐδὲν ὁτιοῦν προ-
μηθεύεται.

32. Πᾶν γὰρ ἀγαθόν τι καὶ κακόν τῇ | ἀνθρωπίνῃ ταλαντεύεται γνώμῃ, καὶ
τῷ ἐυλομένῳ προσδέχεται τ' ῥοπήν.

III. Ὅτι φησὶ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ ὁ ἰσοεικὲς πρὸς Πίττον (3) || τ' πρίσβειος καὶ Χοσ- Ρ. 312.

ceret, dixit barbaricum quidem proverbium, aptum tamen ad persuadendum :
unum canem in propriis aedibus, externis decem esse validiorem.

Nihil est adeo constans ut victoriae inconstantia.

In maximis periculis saepe comitatur audaciam spes.

Neque a me veritas reticenda est, neque ad gratiam potentium loquendum.
Etenim si hominibus, qui nihil commendabile habent, laudes contra omnium
sententiam quisquam tribuat, tum is qui laudatur ridiculus evadit, tum qui ve-
ritati fucum facere nititur, in manifestis etiam rebus mentiri postea videbitur.

Volucris admodum victoria est, et facile aufugere solet; atque ob id mi-
hi videtur ipsa ab Homero dici inter homines alternare.

Animus timore oppressus nullum officii respectum habebit.

Namque omne bonum malumque in humano libratur iudicio, atque a vo-
luntate inclinationem accipit.

4. MENANDER historicus de Petro legato et de Chosroe sic loquitur.

(1) Imitatur presse Menander Agathiam lib. III. ed. ven. p. 56. ἐρθέγγετο παροιμιώδης τι βαρβαρι-
κόν μὲν καὶ ἀρετὴς, ἐπεὶ γὰρ δὲ ὅμως καὶ χρῆσθαι; quem locum refert Suidas voc. ἀρετὴς et ὑγιής. Sed tamen ipsum quod sequitur apud Agathiam proverbium diversum est ab hoc Menandri.

(2) Iliad. VI. 339: οἷα τ' ἐπαμειβεσθαι ἄνδρας.

(3) Petri huius multa est notitia apud veteres novosque historicos, quorum narrationes nolo heic repetere. Eiusdem Petri eclogae legationum cum illis Menandri nostri editae extant. Nunc a Menandro ac-
curatiorem accipimus historiarum a Petro scriptarum

notitiam. Quod vero ait Suidas Petrum praeter histo-
rias, composuisse etiam opus περὶ πολιτικῆς, πολιτείας
etc., ego sane magnopere arbitror me copiosas huius
deperditi operis invenisse reliquias in alio vaticanae
bibliothecae palimpsesto, in quo titulus est περὶ
πολιτικῆς ἐπιστολῆς. Certe idemmet est opus, quod
Photius cod. XXXVII. legebat aequae anonymum. Nam
personae quae apud Photium dialogum faciunt,
prorsus eadem loquuntur in praedicto codice vaticano.
Sed utcumque se res habet, politicae quas dixi
reliquiae in huius meae collectionis voluminibus
lucem denique aspicient.

εἶς. Οἱ ὃ μὲν οὖν λόγοι προῆλθον ἐξ ἀμφοῖν, | καὶ οὐχ ἕτερα νοήματα
 εἰλέχθη (1) Σικανίας περὶ· οὐδὲ μὴν ἀνθ' ἑτέρων | ἑτέροις λέξεσιν ἐχρησάμην, ἢ τὸ
 χαμαλιώτερον (2) πῶς εἶσιν ἢ τ' | λόγων καθόσον οἶόν τέ μοι μετέφρασα ἐς τὸ 4.
 ἄττικώτερον· οὐ γὰρ ἐμοὶ γε θυμῆρες τὰ εἰρημένα κυρίως καὶ ἐς ἐμὲ ἥκοντα
 ὡς οἶμαι | ἐς τὸ ἀκείβεις, μεταφέρην ἐς ἑτερολογίαν (3)· καὶ τῷ γλαφυρῷ τ' ῥη-
 μάτων οὐχὶ τὰ ὅσα ἐρρήθη, ἀλλὰ γὰρ τ' ὅ ῥητορικῆς ἐπιδείκνυσθαι δύνα- 8.
 μιν, μάλιστα καὶ αἶψ' ἀποιδῶν οὕτω μεγίστων δυοῖν βασιλίοιν καὶ πολιτείαιν
 ποιημένῳ μοι τ' ἐπαγγελίαν· εἰ δέ γε ἄρα | βούλεται τις τὰ ὅσα Περσῶν βα-
 σιλεὺς καὶ Πέρσης τῶν καὶ τα ἀκροβόλοισι καὶ ἡσίων εἰδέναι, ἀναλεξάσθω
 ταῦτα ἐκ τ' αὐτ' | Πέρσης συναγωγῆς (4)· ἅπαντα γὰρ αὐτῷ ἀναγέγραπται ἐς τὸ 12.
 ἀκείβεις ὁ πόσα Χοσρόης καὶ πρεσβέως Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐλεξάν τε καὶ | ἤκ-
 σαν αὐτοῖς τοῖς λόγοις τῶν φθιγγαμένων εἰρημένα, εἴ τε | καὶ θωπείαν τιτὰ
 ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μέροιν τυγχάνουσι λεγόμενα· | εἴ τ' οὖν κατασοβαρδόμενοι 16.
 σφῶν ἐλεξαν ἅττα, ἢ εἰρωνδόμενοι, | ἢ καὶ ἐπιτωθάζοντες, ἢ καὶ ἀποφλαυρί-
 ζοντες (5), καὶ ἅπλως ὅσα | ἐνὶ καὶ ὅπως αἶψ' ὅσα πράγματα δ' ἀγνοούμενοι
 ἐστὶν ἀμφοτέρων πολιτείας ἀνδρας εἰπεῖν, ἐνθὺνδε ἀναλεκτέον· τεύχεα | γὰρ 20.
 μέγιστον, ἐσὶν τῶν τοιῶνδε πεπλήρωται, οἶμαι, ζῶν ἀληθεία λόγων· εἰ μὴ
 Πέρσῳ κομψεύεται τι τ' αὐτ' χάρις εὐκλείας· ὡς | ἂν τοῖς μετέωρα δαχθείη
 ὡς μάλα ἐμβειθῆς καὶ ἀνάλωτα | ἐν τῷ ῥητορεύειν, τὸ καταμαλάξαι φρονή-

Ili ergo utrimque habiti sunt sermones, neque aliis sententiis actum est de
 Suania. Neque enim ego alia aliis verba substituerim; neque siquid humi-
 liore stilo dictum fuit, id ego conatus sum pro meis viribus in attici ser-
 monis elegantiam transferre: neque mihi libuit, quae proprie dicta sunt
 quaeque ad me incorrupta, ut arbitror, devenerunt, ea deinde in alia verba
 convertere: ita ut splendore vocabulorum, non singula quae reapse dicta fue-
 runt, sed rhetoricam potius vim, repraesentarem: praesertim quum foedera
 narrem tantorum duorum regum atque imperiorum. Quod siquem scire etiam
 delectat quidquid adamussim inter Persarum regem Petrumque actitatum est,
 is adeat Petri ipsius commentarios, in quibus cuncta diligenter scripsit, quae-
 cumque Chosroes legatusque tum Romanorum tum Persarum locuti sunt vel au-
 dierunt, conceptis ipsis loquentium verbis: sive haec adsentatione quadam utrim-
 que dicta fuerunt, sive serio, sive ironice, sive etiam irridenter et contem-
 ptim: atque omnino cuicui modi sunt quae de re tanta collocuti fuerunt utri-
 usque imperii personam gerentes viri, ea indidem repetere oportet: est enim
 volumen maximum, plenum veridicorum, ut puto, sermonum: nisi forte Petrus
 aliquantulum ostentat se, famae suae gratificans; ut nimirum posteritati demon-

(1) De Suania provincia, quam Romani a Per-
 sis repetebant, multus sermo est in Menandri eclogis
 editis.

(2) Puta orationes barbarorum hominum, regis
 eiusque legati. Certe ipse Chosroes in ecl. ed. p. 97.
 imparem se graecae eloquentiae latetur.

(3) Menander ecl. p. 92. profert epistolam persae

regis autoleget, graece tantum conversam.

(4) Atqui Menander ipse in eclogis editis haud
 breviter scribit Petri legationem et colloquia cum
 legato Persarum et cum ipso Chosroes p. 90—99.

(5) Haec omnia cognoscenda sunt in praedictis
 Menandri eclogis.

24. ματα βαρβαρικά σκληρά τε καὶ ὑγκώδη (1). ἅπαντα δὲ οὖν ἐν τῇ ταύτῃ βί-
βλῳ τ' ἀναλεγομένης ὅστις οὖν εὐρήσῃ· οὐ γὰρ ἐμοί γε ὑπῆρχεν ἀναγκάζειν
εὐδὲ | ἄλλως ἀρμόδιον ἐν συγγραφῇ περὶ τοιοῦτον γένους τὸ ἐφ' ἐνὶ | κεφαλαίῳ
28. ἐμφιλοχεῖν· ὥς εἴ γε ἅπαντα ἂν ἐγγραφάμην τὰ ἔσα κατ' ἐκείνου γε δὴ
πῶς φέρεται τῷ διφθέραν, ἀπέχρησε μοι | ἂν ἢ τῷ ἀπονοδῶν ὁ αὐτὸς εἰς με-
γίστης ἱστορίας ὑπόθεσιν· ἐγὼ δὲ ἐκείθεν ἀρυσάμενος ὅ τι χρῆσθαι ἐν ἐλίγῳ
ἔλεξα (2).

V. Ὅτι ἐν ταῖς εὐπραγίαις, τὸ δυσμενῶν διπλασιάζεσθαι πέφυκε τὸ |

31. ἔχθρα.

Ὅτι τὸ εὐτυχεῖν οὐκ οὐκ ἐχθρὸν ὑπόθεσις γίνεται τῷ μὴ || τὰ δέοντα φρο- P. 351.
νῆν τοῖς μὴ λογισμῷ βιβηκέτι χρωμένοις τῇ τύχῃ.

Ὅτι φιλοτάραχον γένος ὁ δῆμος, καὶ φύσις αὐτῷ ἡ προπιεῖα.

Ὅτι χαλεπὸν ἀμειλόμενον τὸ γένος· καὶ δυσκαταγώνιστον ἐμφύλιον πό-

4. λεμον.

Ὅτι ἀνδρείας ἐπίδωξις προερχομένη καὶ τῷ εἶναι δυσμενῶν καὶ οὐ καὶ τῷ τῷ
ὁμοθυμαδόν, ἐνδοξότερον τίθησι τὸ δῖον ἀκνόμενον.

Ὅτι οἱ Γότθοι παντὶ ὥς ὑπὸ | Ῥωμαίων ἡττήθησαν· καὶ ἐγὼ γε τὰ τοιαύ-

8. δε ἄγαμαι οὐδ' αὖτως· χερόν | γὰρ συμμιμοῦσθαι πέφυκε τὰ ἀνθρώπων·
εὖροις τε σχεδὸν ἅπασαν ἱστορίαν τῷ τοιῶνδε χαλεπῶν ἀνάπλειαν· γὰρ τε μέ-
γιστα | καὶ πόλεις, νῦν μὲν εἰς ἄγαν εὐημερήσαντα, νῦν δὲ εἰς τὸ μὴ εἶναι |

stret, se fuisse praevalidum atque invictum in arte rhetorica ad emolliendos
duros atque elatos barbarorum spiritus. Lector igitur omnia eo in libro in-
veniet. Neque enim mihi necessarium, immo neque concinnum est, scribenti
historiam longis sermonibus uti, atque in uno rerum capite tam diu versari.
Nam si omnia referrem, quae membranarum illis continentur, sufficeret foederis
illius tractatus ad copiosissimae historiae argumentum. Ego igitur illinc hau-
stis, quae utiliora esse videntur, breviter rem expedi.

5. Sicui res prospere eveniunt, tunc malivolorum odium duplicari solet.

Indignorum hominum felicitas in causa est, quominus illi congruos spiritus
mente agitent, qui teneriore animo fortunam suam ferunt.

Populus tumultuandi amans est, et natura sua temerarius.

Incuria negotium difficile reddit; bellum autem civile aegerrime extingui-
tur.

Ea demum fortitudo facit hominem inclytum, quae adversus naturales ho-
stes, non quae contra cives exeritur.

Gothi a Romanis penitus domiti fuerunt. Neque ego id miror: nam ae-
que ut tempus, res humanae labiles sunt. Cunctam vero propemodum histo-
riam tremendorum huiusmodi casuum plenam invenies: et quidem maximas
gentes urbesque modo felicissimas, modo ad nihilum redactas. Haec et similia,

(1) Reap̄e Petrus apud Menand. p. 97. dat ope-
ram ut ab ipso Persarum rege eloquentia sua lau-
detur.

(2) Scilicet innuit Menander ea quae in legatio-
num excerptis legimus.

κατελιθίσαντα παντὺς· ταῦτα μὲν οὖν καὶ τοιάδε ἢ περιφορὰ νιοχμοῦσα τ' 12.
 ῥῶνα καὶ πρὸ τ' ἐπιδείξατο, καὶ μὲν | ἐπιδείξεται αὖθις, καὶ ἐπιδ' ἀκτυμένη οὐ
 παύσεται, ἐς τ' ἂν ἄνθρωποι | τε ὦσι καὶ μάχαι.

[Ὁ δ' Ἡ Ναρσῆς, ὅς εἶώθει τῷ πολέμιον ἀπὸ κρατῆν, κατὰ τινὰ θιήλατον
 ὄρην (corr. ὄρμην) ἔφυγε προτροπάδην. Suidas voc. θιήλατος (1).]

VI. Ὅτι μέγχι τοσούτῃ δέεν περὶν, ἄρχει τ' | ἐκ τ' πόγων ὠφείας ἐν ἀπο-
 λαύτῃ καθιστάται δύναϊτό τις· ὁ γὰρ | μὴ οὕτω βιωτεύων, εἰ καὶ πλείον ἴσχει 16.
 τ' ἄλλων, ἥττον ἔχει τ' ἀγαθῶν.

Ὅτι ὁ ζὺν τῇ δυνάμει τῷ πύλας νικήσας, οὐδὲν ἥττον | ὥσπερ νενικη-
 κόσι τοῖς ἡσχημένοις ὠδ' ἀχωρήσῃ μεγαλαυχεῖν | τῷ πρὸς διττὴν αὐτῶν ἀγω-
 γῇ δύνανται.

Ὅτι κινδύνων | ἐλπίς ἀνδ' κινδύνων τίθησι τ' ἐλπίζοντα, τῷ προσφα- 20.
 λίδαι | τ' δυσχερῶν τῇ δοκίμῃ τὰ πράγματα· πολλάκις γὰρ καὶ τό γ' | ἀ-
 ληθές ἐν ὑπονοίᾳ γλυκύμυρον ἀσφαλές.

Ὅτι καὶ αὖθις ὁ τῷ | Ἀβάρων ἡγεμόνῳ τ' πρῶτον ἐχρήσατο ἀπηλαῖς·
 καὶ ἐπὶ δὲ | κομπάζων καὶ μεγαλορήμων ἐσὶν ὑπάρχων οἷός τε οὐκ ἐγίγε- 24.
 το ἐκδιδματῶσαι αὖτ' Ῥωμαῖος· οὗτοι γὰρ δὴ πρὸς οἷς οὐκ ὀρθῶς τίς |
 αὐτοῖς ἐτίσκηψε, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἀπειθαυεύον ἐπεφρόνεν | τ' βάρβαρον,
 οὐ μὲν ἀλλὰ ἐ κομπωδιστρίαις ἐχρῶντο τ' ἀντιλογίαις.

Ὅτι μεμίσσηται τυραννίς, καὶ ἀντίπαλῳ εἶη ὁ | τυραννοῦ μῦθος. 28.

Ὅτι τῇ κακηγορίᾳ ἴνισιν ὡς τὰ πολλὰ ἐπὶ χαιρεκάνῳ ὅσῃ ἀέκτως

inquam, temporis circumactio ac perpetua novitas, tum ante nos demonstravit,
 tum et deinceps, donec hominum genus erit et bellandi usus, spectanda exhibebit.

[Narses autem, qui semper hostes vincere consueverat, tunc inmisso
 divinitus impetu fugam praecipitem arripuit.]

G. Eatenus laborandum est, quatenus laborum utilitate frui quis potest: nisi
 enim ita vivit, is etiamsi ceteros divitiis superet, ubertate tamen verorum
 honorum inferior est.

Qui finitimorum viribus adiutus vicit, is occasionem praebebit victis ceu si essent
 victores gloriandi, quasi ipsi contra vires duplo suis maiores pugnaverint.

Periculorum expectatio extra periculum expectantem collocat; propterea
 quod suspitione malorum cautum reddit: saepe enim id etiam quod reapse
 impendit, si suspitione praecoccupetur, tuto cavemus.

Albarorum dux praedictas denuo minas intentavit: neque tamen iactantia tumi-
 disque verbis Romanos territare potuit. Porro hi, quamquam nullo timore cor-
 repti essent, immo barbarum temnerent ac flocci facerent, nihilominus iactantio-
 ribus responsis temperabant.

Tyrannis iuvisa est, sitque inimicus qui tyrannidem patitur.

Solet homo maledicus inter improbos rumores spatari plerumque ac lac-

(1) Quoniam de Gothis debellatis in superiore
 fragmento Menander loquitur, ideo putavi
 fragmentum hoc a Suida servatum, non inconcin-
 nam, etsi minime fortasse propriam, heic habere se-

dem. Namque a Narsete finem gothico regno impositum
 fuisse, notissimum est. Ceteroquin in Italia certe
 bellum gothicum iam inde ab anno DLIII. debellatum
 fuerat, ante historiae menandrianæ argumentum.

32. *ᾠειοσιῖν τε καὶ ὑπευρένεσθαι· τὸ ἰαυτὸ | οὖν ὑπὲρ ἡσέα ἰφότη ψιθυρίζουσα τῷ
τοῦτε· ἐπεὶ ἡ ἐπὶ φώλῳ τοῖς ὡσὶ, τὸ ἀστάθμητον τὸ καὶ ἀλλέκοτον τοῦτο
ἐκτραγῶδουσα· οἱ (a) | ὑπήκοον ἤχθοντο, καὶ ᾠεί- P. 351.
φειρον ἐν σήματι τῇ ἡγεμόνα αἶτε | ἀνοσιργόν.*

- VII. Ὅτι ὁ ἰσοεὶκὸς φησὶ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ *ᾠεί· Ἰσαοζίτη | τοῦτε ἐν Πέρσιδι
4. σαυρωθέντῳ φαγωδίαν θύμῳ (1) καὶ τῷ ἀνδρῶ | ἐς τό τι ἀγατθῆς, ἐν νῶ
ἰβυλόμην ὡς ἐ ἀξίον τῷ τῷ θεοῦ θρασυαυτῇ | τῷ βασιλεύῳ ἐν ἰζαμίῳ ἐπί-
γραμμά λίσσαι· καὶ δὴ λείκεται μοι | ἐπίγραμμά ὡς (2).*

- Ἦν πάρῳ ἐν Πέρσῃσι ἐγὼ μάγῳ (3) Ἰσαοζίτης (1) |
8. Εἰς ὅλοην ἀπάτην ἐλπίδας ἐκκρεμάσας.*

Εὔτε ἡ πυρρὸς ἰδ' αὖτις ἐμὴν πόλιν, ἦλθον ἀρῆσαι,

Ἦλθε ἡ καὶ Χριστοῦ πανσενίῳ θεράπων.

Κεῖνῳ δ' ἐσβέσθη (c) δύναμις φλογὸς, ἀλλὰ καὶ ἔμπευ

Νικηθεὶς νίκην ἤνυσεν θιοτέρην.

12. Ὅτι ὁ αὐτὸς Ἰσαοζίτης *ᾠδαινοῦντων αὐτῷ ἐσαυρωμένον ὄντα ἐς τὰ πά-
τρια μεταθεῖναι νόμιμα | καὶ σώζεσθαι, ἴφην μεταμυθεῖσθαι οὐχ ὅτι ἐς τὸ ἔγω*

tari; atque in eo suum officium exsequitur, quod alienae famae obtrectat. Postquam vero ad alienas aures adrepit, tum rem seu inopiam monstruosamque exaggerans . . obsequentem oderant, ac veluti scelestum differebant sermonibus ducem.

7. Ait historicus ΜΕΝΑΝΔΡΑ. De hoc Isaozita, apud Persas in crucem acto, tum tragoediam olim composui hominis admiratione correptus, tum eidem destinaveram sex versiculorum epigramma, prout famulo Dei, quamquam barbaro, dignum erat, inscribere. Est autem epigramma hoc:

Eram olim inter Persas magus ego Isaozita,

Qui perniciose in fraude spem collocaveram.

Cumque urbem meam ignis corripuit, veni auxiliatorus;

Venitque simul Christi invicti famulus.

Ille sane vim igneam extinxit; sed tamen ego

Victus victoriam retuli diviniorem.

Idem Isaozita, quum quidam hortarentur eum cruci iam adfixum ut ad patria sacra revertens fatum supremum declinaret; paenitere se ait, non quod

(a) Unus versiculus legi nequit. (b) Anthologiae editio cl. Iacobi anni MDCCCXIII. T. I. p. 37. (non potius codex palatinus) habet Ἰσαοζίτης. (c) Palimps. videtur habere δὲ θυνέσθαι.

(1) Notissimus incognitam Menandri tragoediam.

(2) Quod sequitur epigramma Menandri, editum iam fuerat e codice praestantissimo anthologiae palatinae, qui diu bibliothecam vaticanam exornavit, nunc vero post bellum gallicum Heidelbergam relatus est. En autem iam constat, e Menandri ipais historiis decerptum fuisse epigramma; et nunc helle accidit ut ex alio per vetusto bibliothecae vaticanae codice non sine

aliquot varietatibus idem prodeat.

(3) Magi cuiusdam persae conversionem ad Christum, viso prodigioso super martyrum corporibus igne, eiusdemque martyrium, habemus apud Assemanum martyr. orient. T. I. p. 94-95. Sed alius homo is videtur. Magorum item complurium ad christianam fidem accessio narratur in praedicto volumine p. 40.

σωτηρίας ἐλθεῖν, | ἀλλ' ὅτι ἔγνω ὁ πόσις. Ταῦτα ἔλεγε γλιχόμενος καὶ τὸ ἀ-
 νεικίτητον τέ | καὶ καρτερόν τῳ ὑβρανίων ἐκ. . (2) δὲ παλαιῶν σιφάνων τὰ
 ἀκηραία ἀνακείδωσι νικητήσια, καὶ ἡξίον τὸ βραχὺ καὶ ἀνόνητον | τῷ βίῳ δοκεῖν 16.
 τίλει δὲ ἐπὶ ρη . . . δὲ . . . (11) | ἐς αἰεί.

VIII. Ὅτι ἡ εἰς τὰ μέγιστα τῶν ἐγχερημάτων ὁρμὴ πλέον πέφυκε τὸ ἀναχαι-
 τίzen τῷ παρορμητικῷ ἔχον· ἄλλως τε ἐπὶ ἢν αὐθιγὺς ὡσιν οἱ εἰς προὔπτον κίν- 20.
 δυνον ἐθέλοντες ἀφίεναι.

Ὅτι ποιεῖ Προκοπίου τῷ ἰσοεικοῦ καὶ δικηγόρου φησὶν ὁ ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. | Οὐ
 γὰρ ἐμοὶ γε δύναται οὐδὲ γε ἄλλως πέφυκε θυμῆρες τοσαύτη | λόγων ἀκτίνι τῷ [με- 24.
 συμβεῖν δὲ αἰδῶ (c)] ἀντανασχεῖν ἀρκίῃσι δὲ μοι | ἐν μικροῖς [πάσκαλον δίδωμι (d)]
 τοῖς ἐμαυτῷ· καὶ τῷ ἀσκραίῳ [ἔπειθαι] ποιητῇ ἡλίθιον τινα καὶ παράφρονα εἶ-
 ναι φάσκοντι τῷ εἰς | ἑὺν κρείττονα ἀμυλώμενον (1).

Ὅτι μὲν τῷ τῷ Ἀβάρων | η λέγεται καὶ τῷ ὁ τῷ
 Ἀβάρων . . . (c)

. μόν ἐπενεγκεῖν ἐτόλμησ χράμματα τέ καὶ διφ |
 εἰσίν· ὅθεν ἀναλεγόμενοι γνω

χωτάτω εἰς τὰ φύλα Τιβέριον δὲ φάναι ἀμοιβαίῳ (2) ||

[Κατιόντων τῷ Ἀβάρων κατ' ὀλίγης (3), οἱ στρατηγοὶ γνώμῃ ἐχρῶντο ὡς ἀχρη-
 μα ἐπιθίσθαι σφίσι, καὶ τούτῳ ἀνάρροπον τιθῆναι τῷ τῷ Ἀβάρων κατὰ βασιν.
 Suidas voc. ἀνάρροπον.]

VIII. [Οἱ δὲ Ἀβάρων καὶ τῷ τῷ πολέμῳ κίνησιν ἐβούλοντο ἤχον ἐγείρει ξυμ-
 μετῇ τε καὶ ἄγριον, ἐπὶ δὲ οὖν ἔχον τῷ ἀλαλάγματι ἐπιδραμεῖν τοῖς τυμπά-
 νοις, ὅπως ἂν εἰς τοσοῦτον αὐτοῖς ὁ πτύωσις ἐξαρθεῖν, ὡς καταπληξαί τε

ad salutarem religionem pervenisset, sed quod serio eius notitiam nactus fuis-
 set. Haec aiebat cupiens per suam firmitatem atque constantiam caelestes co-
 ronae adipisci optabat brevem hanc et inutilem vitam deponere.

8. Fiducia qua ad res maximas gerendas quis ruit, multum ferociae ab eo
 contrahit, qui ipsarum rerum hortator est; idque praecipue si ii praesentes
 sint, qui ad apertum discrimen hominem impellunt.

De Procopio historico et iuridico ait ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. Neque mihi possibile est,
 neque alioquin animo destinatum, ut contra tantum eloquentiae splendorem facem
 meridie veluti attollam. Satis erit mihi tenuitas mea; aseracoque poetae audiens
 ero, qui cum potioribus certantem stultitiae insimulat atque dementiae.

[Quum Abari manipulatim descenderent, visum est ducibus ilico eos ad-
 gredi, atque ita retrogradam efficere illorum incursionem.]

9. [Abari autem sub initium proelii dissonum et horridum clamorem tollere,
 et cum fremitu bellico tympana quoque pulsare statuerant, ut inopino illo

(1) Unum verbum oblitteratum. (2) Duo vel tria verba legi possunt. (3) In codice videtur mihi legere
 ἐπὶ τοῦ θρόνου. (4) Sic legendum. (5) Haec licentiae neque ad paginas faciem occupant verba res.

(1) Hesiodi locum adscripsi ad Eunap. p. 294. verbis λέγειν εὐγενεῖ; namque ibi est exordium,
 haec historia; ibi loquitur Menander haec Tiberius.

(2) Nemo putet, etiamsi forte extremum verbum (3) De Abarum descensu in romanam ditionem
 huius folii sit ἀνορθαί, idcirco esse subiungendum leges Menandri eclogas p. 67. 76.

καὶ διδίδεσθαι τὸ ῥωμαϊκόν· ταῦτα ἐπὶ προίγῳ ὁ Εὐνός (1) προαφηγήσατο τοῖς στρατιώταις, ὥστε αὐτοὺς τῷ ἀθρόῳ μὴ καταπληγῆναι, ἀλλὰ παρανατυποῦντας ὅπως ἱμιλλῇ ἴσιν καὶ ἐθίζεσθαι τῇ δοκίμῃ καὶ τῷ μήπῳ παρέντι πρὸς τὸ ἐτόμόν· καὶ ὅταν αἰσθοῖντο τὸ πάταγον ἢ τυμπάνων ἀντιπαταγῶν καὶ αὐτοὺς ταῖς ἀτάξις, καὶ ἱπαλαλάζειν τὸ ἐνυάλιον, καὶ παιανίζειν, καὶ τοῖς ὑδροχόοις ἀγγείοις ξυλίοις οὖσιν ἐπικτυπεῖν. Suidas voc. ἐπιδεῖναι εἰ διδίδεσθαι.

* * *

. (2) εἶναι ἐπιτήδειον.

Ὅτι ὀρεγόμενα διάνοια προσφερομένη πρὸς τὸν πῖλας καὶ μὴ ἐκτρέψει. P. 321. σα τὸ πρέποντος, οὐκ ἀγνωμονοθήσεται τῷ ἀδελφῷ τῇ ψυχῇ ἀνταλλάγματι.

4. Ὅτι ἐλπίδι τὸ νικᾶν | τὸ πλείονος ὀρεγόμενος, τὸ ἀδελφῷ βροπῆς ἀναλογισάμενος τὸ | σφαλερόν, ἔξῃ τὸ αὐτὸ δόκησιν εὐβουλίας (2) ὑπόθεσιν. |

Ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐ καθ' αὐτοὺς ἀδικοῦνται μόνοι, ἀλλὰ συναδικοῦνται καὶ | φίλων, ὡς εἰκὸς, ὑφ' ἑτέρων πασχόντων κακῶς.

8. Ὅτι οὐχ ὅστις ἀντιπιβυλίῃ τὸ δικαίον κατόπιν ὀφείσεται, ἀλλ' ὅς ἐπιβυλίῃ ἢ | χαλεπῶν ὑπόθεσις γίνεται.

vehementique strepitu Romanos percellerent ac territarent. At Bonus id praecognitum militibus iam praedixerat, ne re subitanea consternerentur; sed opinione praecipientes id quod futurum erat, assuescerent ei quod nondum acciderat: et ubi strepitum tympanorum audissent, ipsi quoque vicissim scutis concreperent, et paena canerent, et situlis ligneis inter se collisis strepitum ederent.

* * *

. esse idoneum.

Mens quae rectissime erga aliquem tendit, neque ab officio detorquetur, haud fidem rumpet arcana animi volubilitate.

Qui spe victoriae animum ad plura concupienda adiicit, is si incertorum eventuum lubricitatem secum reputet, hac ipsa consideratione ad sana consilia revocabitur.

Homines non in propria tantum persona laeduntur, verum etiam in aliena, cum amici nostri videlicet ab aliquo iniuriam patiuntur.

Non qui insidias pari astu repellit, iustitiam deserere videtur; sed qui prior insidiatur, is mali causa est.

(1) Cod. ἀβουλίαις.

(2) De Bono romano duce confer ecl. p. 75. 76. 105. et alibi.

(2) Menandri in palimpsesto vaticano superest aequi folium. Scilicet unius eiusdemque quaternionis pars anterior occupatur Agathiae excerptis, posterior excerptis Menandri. Quaternionis ipsum folium quartum seu intimum habet Menandrum in paginis continuis 341. 342. 351. 352. Folium tertium habuit item partim

Menandrum; sed nunc desideratur. Folium vero primum et secundum habuerunt in priore parte Agathiam, in posteriore Menandrum. Unum autem ex his superest (primum vel secundum) habens Agathiae ex libb. tertio quarto quintoque excerpta in anteriore parte; in posteriore autem Menandri excerpta in duabus paginis 321. 322. quas ego nunc lectori exhibeo.

X. Ὅτι ἀφιλοπρωτεία μόνη καὶ φθόνη κατάλυσιν | τὰ καίριώτατα συνίστα.

Ὅτι τὸ εὐδαῖμον οὐκ ἐξ αὐτομάτου τινὸς | ἐπὶ ῥοῖ, ἀλλ' ὅτι τ' ἀλη-
θοῦς εὐτυχίας οἱ πόνοι γοῖς · ἔθεν καὶ ἡδυτίτρα τις ἢ ἐκ τ' πόνων ἀπό- 12.
λυσιν.

Ὅτι ὡς ἔοικε πρὶν ἢ Μαυρίκιον | ἡγεμονεῦσαι τοῦ στρατοῦ, τὰ καὶ τῷ δασ-
μορορούντων ἀδικήματα | ἴσφηλε Ῥωμαῖς · ταύτη τοι κατὰ τινα θεήλατον
ὁργὴν (α) τὰ δοκῆθέντα οὐκ ἐτελέσθη · ἀλλὰ καὶ ἀπέσκηψεν εἰς τὸ νῦν ἄντιον ·
φιλεῖ | γάρ πως τὸ θεῖον τοῖς ἄδικα πεπραχόσι οὐτ' οἰομένοις τὰς ποινὰς ἐ- 16.
πιφέρειν, ὡς ἂν τῷ ὀδυρόμενῳ τ' ἀποβάντων σωφρονίζοιτο πλέον.

Ἀφισπικότου καὶ ἴτι τ' τ' πολέμιον στρατοῦ καὶ τὸ πλῆθος τ' Ῥωμαϊκῆς δε-
διότου, καιροφυλακοῦντος ἢ εἰ πῇ ὁρσασθεῖν, καὶ | δώσοιεν αὐτοῖς τ' καθ' 20.
ἑαυτ' ἐφόδον καὶ μὴν ἀσύμφορον · ἔδοξε ἢ | τισὶ πᾶσι ἅμα πάντας ἀπροσμάχους νο-
μιζομένους, τούτους καὶ | τὸ τ' πολέμιον ὁρσασθέντας ἐνέπαικτον ποιῆσαι.

XI. Ὅτι εἰπὼν πᾶσι τ' ὀκτακοσίῳ λευκῶν ἵππων ὑπὸ Ἀζαρέφθου (1) ἀλόντων 24.
καὶ εἰς θούμβον ἀχθέντων, φησὶν ὁ ἱστορικὸς ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ. Ταῦτα | μὲν ἢ ἀ-
βυλία καὶ ἡ καταφρόνησις ἥλικα κατέργαζον τὰ κακὰ ὀδυσσεύσαι βυλομένῳ,
λέλειπται · καὶ ὡς ὁ θεὸς ἡνίκα ἂν οὐ ξυγεπιλαμβάνηται καὶ τὰ δοκούντα εὖ
βεβυλιῦσθαι πᾶσι ἀγεται εἰς τὸ νῦν ἄντιον, καὶ ὡς | ἄγαν χαλεπὸν καὶ πολιτείαν 28.
ὁρσασθεῖν δυνάμενον, τὸ τῷ ὑπηκόων ἀνήκοον · | Μαυρίκιου μὲν γὰρ ὁ τῷ

10. Sola ambitionis fuga et invidiae omissio res deploratissimas corrigunt.

Felicitas haud a caeco eventu fluit, sed reapse bonae fortunae parentes labores sunt. Quare et suavior est post exantlatum laborem voluptas.

Ante quam Mauricius duceret exercitum, iam iniuriae, ut arbitror, adversus stipendiaros populos rem romanam labefactaverant. Eam ob rem, atque ob caelestem nescio quam iram, suscepta consilia successu caruerunt, immo contrarium exitum nacta sunt. Solet enim Numen iniquis nec opinantibus poenas infligere, ut subitis casibus modestiores reddantur.

Nam quum adhuc hostilis procul esset exercitus, copiarumque romanarum numerum pertimesceret, atque idoneum tempus specularetur, dum hae fortasse dispergerentur, atque incursioni hostili damnosius patescerent; visum est nonnullis optimum fore, si qui coniunctim invicti essent, eos per hostilem agrum palantes periculis irretirent.

11. Postquam narravit de octingentis albis equis ab Azarephtho captis atque in triumpho ductis, MENANDER historicus ait. Et quanta quidem mala a stultis consiliis contemptuque manaverint, hactenus dictum esto: quodque Deus, nisi in partibus nostris sit, ea quoque quae recte excogitata videntur, in contrarium vertat: et quod gravis sit ac pessumdandae reip. idonea subditorum inobedientia.

(α) Ergone etiam p. 358. v. 5. retinendum fuit ὁργη?

(1) De Azarephtho Persarum duce lege Procopium bell. pers. I. 17. 18. II. 27. ed. ven.

(2) Mauricium missum a Tiberio ducem contra Persas narrat Menander noster ecl. lib. VIII. p. 113. Ergo eclogarius vaticanus versatur iam in extremo Menandri libro. Atqui prima excerpta vati-

ergo in vaticano Menandri sesquifolio excerpta habemus ex universa fere eiusdem historia (exceptis lacunis de quibus dixi in praecedente pagina n. 2.) Neque id mirum; quoniam (ut praedicto loco observavi) duabus aliis palimpsesti paginis excerpta continentur trium Agathiae librorum; nempe quae pertinent ad titulum de sententiis.

- Ῥωμαίων στρατηγός (2) εὖ βεβουλευμένος, καὶ | καθόσον οἶόν τι ἦν ἀνθρώπων
 πρέσβυν τὰς ἀδελφὰς τῶν πράξεων ἀποβάσεις, τῇ τε τῷ ἄλλων στρατηγῶν ἅ.
 32. κοσμία τὸ μὴ φυλάξαι τὰ πρὸς | αὐτῷ εἰρημένα τε καὶ παρηγορηθέντα ἐς ἰσχυ-
 ρον κινδύνου τὰ Ῥω|μαίων ἤλασε πράγματα· καὶ οὐχ ἡ σάλπις μὲν πρὸς P. 312.
 τῷ ἡγεμένῳ κατὰ | τε τὸ Δούριον (1) καὶ Ἰβηρίαν ταῦτα ἐδιδύχησε στρατιὰ μό-
 νον, αὐτὸς ἦ ὁ | Μαυρίκιος ἀπαθὴς κακῶν ἱμνιεῖ, [ἀλλὰ] κακῶν εἰς
 4. τελευταίας | διωλίσθησεν ἰλιπιδας, ὥπως διεσώθη μόγις.

XII. Ὅτι ἡ τῶν προσδοκηθέντων ἀνάγκη τῷ προσδοκῶντι βραδυμώτερον
 διατίθεται.

- Ὅτι φήμη αἰὲν χροῦται τὰ πράγματα, καὶ τὰ δοκοῦντα πῶς ἄδηλα
 . . . | τάναι προτίθεται τῷ ἀκοῇ ὥσπερ ἐπ' ἀγοραῖς ἐν φα-
 8. νερῷ τῷ | βηλομένῳ πρίασθαι ὡν ἠλλάξατο τῷ ποιεῖν βίον τινὰ α.
 μωμένων φησὶ καὶ τῷ ἐνδοξοτέρῳ τὸ ἄδοξον.
 Ὅτι οὐκ ἐν ῥώμῃ σώματι, ἀλλ' ἐν ἀνδρείᾳ ψυχῇ ἡ τῷ πολέμῳ ῥοπή
 κινδυνεύεται.

12. Ὅτι οὐδὲν οὕτω βρασώνης ἢ ξυφῆς καὶ ἀναπαύλας ὡς κίνδυνοι καὶ | πό-
 νοι καθίστησι (2)· ὅτι οἱ πόνοι μὲν γὰρ τῶν προκτιθέντων ἀπό|λαυσιν, ὥσπερ
 ταμῖον τι τῷ εὐκλείας καθιστάσκει· ξυφὴ ἢ ἀνδρὶ τῷ | προπαιδευέσθαι πάντες
 τῷ κάκιςα ζῆν ἡγεμόν· ἴσθι ἦ καὶ αὐτοῦ τοῦ | ζῆν μετὰ τῷ ἀδοξίας ἀπαλλαγῇ.

[Μαθὼν ὡς τῷ ἦδη ὑπὸ Ζαχαρίας (2) δοκιμασθείσας σπονδῆς οὐ εἰρήσας
 Ῥωμαῖοι, ἐπαφίησι τῷ Ταγχοσδρῶν (3) καὶ τῷ Ῥωμαίων ἐπικρατείας. Suidas voc.
 δοκιμάσας.]

Mauricius Romanorum dux, quamquam consilio praestans; et quantum homini
 licet, incertus rerum exitus praevidens; tamen ducum ceterorum incomposito or-
 dine dictorumque eius atque monitorum neglectu, res romanas in extremum
 discrimen adduxit. Neque solum exercitus, quem dux . . . in Iberiam mi-
 serat, rem improspere egit, ita tamen ut Mauricius incolumis esset; verum et ipse
 in summis terroribus fuit, atque aegre vitam servavit.

12. Cum ea quae impendent vitari nequeunt, tunc ille qui rem fatalem expec-
 tat languidior sit.

Opinio in rebus gerendis dominatur

Belli cardo non in corporum robore sed in animorum fortitudine vertitur.

Nihil aeque, ut pericula ac labores, quietis et deliciarum et otii facultatem
 comparat. Et quidem labores ipsam acquisite bonorum voluptatem, seu praeclara
 custodia, conservant. Nam voluptas, quae disciplina non regitur, pessimae vitae
 dux est; quin adeo vitam quoque ipsam turpiter eripit.

[Quum intellexisset, Romanos non esse contentos foedere a Zacharia iam con-
 firmato, Tachosdrum in romanam ditionem immisit.]

(1) In cod. heic καθιστάσκει; infra voco καθίστησι.

(2) Δούριον vel Δούριος regio Persarmeniac. Pro-
 cop. bell. goth. II. 25.

(3) De hoc Zacharia romani imperatoris medico
 et pragmatico homine frequens sermo est in Menandri
 eclogis editis.

(3) Edd. Χατδρῶ; sed ita emendandum esse,
 iam monuit Kusterus. Ego vero aio apud Menan-
 drum quoque editum p. 84. corrigendum ita esse necu-
 dum τῷ Χατδρῶ. Heic autem Suidae fragmentum ponit,
 quia sequitur in vaticanis excerptis mors Tachosdrum.

Ὅτι Ταγχοσδρὺν ἐβλήθη ὑπὸ τινὸς ὀλεθρίαν τινὰ ἀλγὴν (1)· καὶ ἐμοὶ γε οὐκ 16.
ἀπώφεον φαίνεται τὸ τοιόνδε γῆναι· ἐξάτις γὰρ τῇ τοιούτων ἡ τύχη·
πολλοὶ γὰρ πολλάκις | ἤμ' ἴαν εὐδοκίμων ἐσφάλησαν· καὶ φύσιν τινὲ τὰ πα-
ράδοχα τῷ ἀνθρώπῳ συμβαίνει γίνεσθαι.

XIII. Ὅτι Μαυρίκιον ἠττηθὲς ὑπὸ Περσῶν, μεγίστη κατείχετο ἀνία· οἷς 20.
Γαρ παρὶν . . . | τι ἀποβαίνει· καὶ ἐν μὲν τῷ καιρῷ τῇ πράξει ἀνθόλκον-
ται τῇ τῇ | φειασιύμεται ἀνάγκη· ὅρα' πάσης ἢ τῇ τιμῇ τῇ ἔργῳ ἐν ἡσυχί-
α γῆναι τοὺς λοιπὸν ἀθυμώτατα δακτυλοῦσι ἄρα λογιζόμενοι (2) . . . 24.

Ὅτι Θεόγνης (2) || * * *

MENANDRI FRAGMENTA HISTORICA

EX SUIDA.

[Οἱ Ῥωμαῖοι γὰρ οὐκ ἀπειτάφρευον τὸ πρότερον, οὔτε μὲν ἐν ἐπιστήμῃ
πάντων τὸ τοιόνδε εἶχον πρότερον, ἢ Μαυρίκιον τῷ Παύλου (3) ἠγήσασθαι τοῦ
ἰσχυροῦ πολέμου· ἐπειδὴ δὲ ὁ τε τὴν στρατηγίαν εἶχεν ἡγεμονεύουσιν αὐ-
τῷ τῆς ἐπὶ τὴν βασιλείαν ἀτραπῶν, τὸ τοιόνδε ῥαθυμία παροφθὲν ἐς τὸ
λίον ἐπανήγαγε· Ῥωμαῖοις γὰρ μὴ βουλομένοις ἦν τὸ χρῆμα, καὶ εἰς λή-
θην κατέλιπον· πόνον γὰρ ὅκνην πολέμου. *Idem voc. ἀπιταφρεύον.*]

XIII. Εἰς τοῦτο ἀβελτηρίας ἤλασεν αὐτοῖς ὁ νοῦς, ὥστε θάτερον μέρ-
την κατὰ θάτερον μάλλον, ἢ τὴν κατὰ τῶν πολέμων, εὐχεσθαι νίκην.
Suidas voc. ἀβελτηρες.

Tachosdrus ab incerto homine lethale vulnus accepit : quae res mihi haud
insolita videtur ; talium quippe casuum fortuna operatrix est : multi enim clari
homines ab ignobilibus interempti fuerunt . Casus enim admirabiles et vulgo
inopini naturam humanam comitantur .

13. Mauricius a Persis victus , in magno versabatur maerore . . .

Romani antea castra sua fossis non muniabant , nec rei eius rationem ullo
modo norant , priusquam Mauricius , Pauli filius , in oriente belli dux consti-
tueretur . Ille vero ducatu recepto , qui ipsi viam ad imperium munivit , rem
praedictam per socordiam iamdiu intermissam in usum revocavit . Quippe Ro-
mani laborem eiusmodi defugiebant , remque oblivioni tradiderant . Labor enim
ignaviae inimicus est .

14. Eo vesaniae progressi sunt , ut a sese invicem magis , quam ab hostibus
victoriam reportare optarent .

(2) Esin novem versus non legimus in pagina oblitterata .

(1) Imprudentia Tachondri et clades accepta in-
nuitur in menandrianis eclogis editis lib. VIII. p. 214.
Rursus Tachondrus dux adversus Mauricium in extre-
mis Menandri eclogis.

(2) Theognis dux erat romanus contra Abares

apud Sirmiam urbem ; idque affirmatur in fine eco-
logum Menandri editarum ; unde cognoscimus . ex-
cerpta quoque vaticana prope abesse a fine.

(3) Ita eum dicit etiam Agathias lib. IV. ed.
ven. p. 98.

Βυλόμυθον ἀντίσταντες καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀποφαστικῶς λαβεῖν ὅτι ὑπεναντίως.
Idem voc. ἀντίσταντες.

Οὐχ ὅθεν ἀπώλομεθα, σωθείημεν ἂν ὧρα ἢ ἰχθύων; φοβούμενοι γὰρ ὅτι ἰχθύους, ὠφελοῦμεθα παρ' αὐτῶν· ἔκ τε ἢ ἰχθύων πολλὰ χρέσιμα διδασκόμεθα πρὸς φυλακὴν καὶ πρόνοιαν· αὐτίχ' αἱ πόλεις παρ' ἀνδρῶν ἱμαθὸν ἰχθύων καὶ οὐ φίλων ἐκπονεῖν θ' ὑψηλὰ ναῦς τε κικτῆσθαι μακρὰς· τὸ δὲ μάθημα τοῦτο σώζει παῖδας, οἶκον, χρεήματα.

Idem voc. ἀπ' ἰχθύων.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἐν ἐνὶ τῷ ζ' λόφῳ ἀνελθὼν, ἐπιθίαζε ῥήμασι βαρβάροις, καὶ γαυρῶ τῷ φρονήματι μεγαληγορία ἐχρῆτο. *Γος. ἐπιθίαζε.*

Ὁ δὲ ἐπιτοξάζετο κατὰ τοῦ βαρβάρου, ὃ μάλιστα εὐστοχώτατα τὸ κέρας ἐκτείνας ἀφίησι καὶ ἀτρακτον κατὰ τοῦ Κώχ· τὸ δὲ βίβλῳ ἀνιωγμένον προφθάσαν τὸ στόμα, ἐκείσιν ἐμπιστὸν, κατέπαυσε καὶ πτῆσιν· καὶ δὴ ὁ Κώχ εὐδυνωρὸν ἀπέβλεψε. *Γος. ἀτρακτον, εὐδυνωρὸν, εἰ Κώχ.*

Ὡδὲ γὰρ Οὐγγῶν ἡγεμὼν μέγιστον ἔτυχεν ἀναπαύλης. *Idem voc. ἀναπαύλης.*

Ἄλλ' οὐκ αἰσίων αὐτοῖς ἀπένευσιν ἢ τύχη· οἱ γὰρ ἐθιλοκακοῦντες οὐχ (α) ὑπεστάλησαν. — Καὶ τοῦτο οὐκ αἰσιον δοῦναι ἂν βασιλεῖ. *Γος. αἰσιον.*

XV. Ταύτη τοι καὶ τῆς Νισίβιδος πολιορκίας οὐ μέλον αὐτῷ. *Γος. οὐ μέλον αὐτῷ.*

Διδιδότις καὶ διανοούμενοι μηχανᾶσθαι τι Ῥωμαῖς, καὶ προκαλύμματι ἀποδιδράσεως περιπέττην ὃ τι ἂν εἴη αὐτοῖς τὸ πατούργημα. *Γος. περιπέττει.*

Τὸ γὰρ φίλερι τῆς φιλοπρωτίας μεταξὺ αὐτῶν συμπίσδον, δῖλυσσε τὰς δυνάμεις. *Γος. φιλοπρωτίας.*

Hostes impransos et ad proelium imparatos deprehendere volens.

Nonne inimici qui nos perdiderunt, nobis salutis causa fient? Dum enim inimicos timemus, utilitatem ex illis percipimus; et ab iisdem multa discimus quae nos cautos providosque reddunt. Ecce enim, urbes ab inimicis non ab amicis didicerunt excelsa moenia extruere, et triremes sibi comparare. Haec autem scientia liberos, familiam, opes, conservat.

Dux vero in unum e septem collibus conscendit, et lymphatici instar barbara verba proloquens, insolenti fastu orationem iactantiae plenam habuit.

Ille vero arcum in barbarum intendens, iactu haud vano sagittam in Cochum emisit. Porro telum, cum per os apertum intrasset, in gutture haesit. Cochus vero statim vita excessit.

Sic enim maximus Hunnorum dux quietem mortis consecutus est.

Verumtamen iis feliciter non adspiravit fortuna; refractarii enim milites obsequium et operam denegaverunt. — Hoc sane regi decorum non videbitur.

15. Haec de causa quum Nisibenae urbis obsidio ipsi curae non esset.

Timentes autem suspicantesque nequid forte Romani molirentur, fugaeque sub obtentu fraudem aliquam occultarent.

Nam contentio de principatu inter eos orta, copias bellicas dissolvit.

(α) Voculam οὐχ delendam censet Kusterus.

Πολλοὶ γὰρ ἐκλειποῖτες τὴν χάρακα, τὰς κώμας ἐπόρευον.

Παρά ἃ MENANDRΩΙ σπαλίωσις εἰς μηχανήματα, καλύπτραι τινὲς βροχείαι δέρμασιν ἐκτάδην ζυντεθειμέναι, ξύλοις τε ἀνδρομήκεισιν αἰωρούμεναι· ὡς ἐνεργεῖν ὑπεισδύντες ὀπλῖται, ἐν χρῶ τε τῷ τείχει προσπελάζοντες, ὄργανά τε λαοτόχα καὶ τοιχωρύχα μεταχρηζόμενοι ὑπὸ γῆν αὐλῶνας ἐργάζονται, ἐγκείμενοι τε καὶ διορύττοντες, εἴ περ τείχους τι μέρος καταρρίψαιεν, ἢ ἄλλω τινὶ τρόπῳ ἐντὸς κινωμάτων γενόμενοι, δυοῖν ἀνύσσει γε τὸ ἕτερον, ἢ τὴν γῆν ἀναρρήξαντες τοῦ περιβόλου γένοιτο εἴσω· ἤγουν κατὰ τοῦ ἐνδον φείατο τοὺς σήραγγας ἀγαγόντες, ἐπ' εὐθείας ἐκκενῶσταιεν ἐφελκύσαντες τὸ ὕδωρ τὰ γλαφυρά τε καὶ κοῖλα τοῦ ὀρύγματος. *Γοσ. σπαλίωσις (1).*

Ex Simocatta hist. I. 3.

Τὸ δ' ὅπως Σίρμιον ἦλθον, MENANDRΩΙ τῷ περὶ φαιδριῆ σαφῶς διηγόρευται· περὶ ὧν οὐ μοι σχολὴν ἐπιξεργασικώτερον τοῖς μακροῖς ἐκείνοις λόγοις ἐπιξελθεῖν, αὐθις δ' ἀνζήλως εἰρημῖνα μυθολογάρειν (2).

Multi enim derelicto vallo pagos diripiebant.

Apud MENANDRUM autem σπαλίωσις sunt machinae, seu tecta quaedam ex pellibus bubulis expansis confecta, quae contis viri longitudinem habentibus attolluntur. Ea cum milites armati subierunt, ad moenia accedentes, et instrumenta lapidibus caedendis murisque subruendis tenentes, sub terra cuniculos agunt, terram continuo fodientes, ut vel, partem aliquam murorum deiciant, vel si alio aliquo modo in loca excavata penetrarint, duorum alterum efficiant; aut, terra perfossa intra muros perveniant; aut cuniculis ad puteum intra urbem situm perductis, aquam recta inde eliciant, et in excavatas fossas derivent.

Quomodo Sirmium urbs capta fuerit, MENANDER illustris perspicue narravit. Ego otio non sic abundo, ut eius longitudini accuratius et elaboratius aliquid possim addere, praecclareque dicta iterum dicere.

(1) Hanc machinam describit etiam Agathias lib. III. p. 56.

(2) Hactenus Menandri fragmenta ex Suida praesertim coacervavi, eaque cum ineditis vaticani palimpsesti excerptis posui; quia nondum Menandri fragmenta in unum corpus congesta fuerant. Iam vero qui meam editionem cum amplis illis ab Hoerschelio

vulgatis legationum eclogis copulabit, is demum Menandri omnia τμήματα continebitur. Neque enim mihi placuit (quod in Iamblichō p. 348. iam dixi) cum his minoribus et ineditis Menandri vaticanis reliquiis, multo prolixiores illas editas, quacsita ambiciose occasione, repetere.

A P P I A N I

F R A G M E N T A (1).

I. ΕΚ ΤΩΝ ΚΕΛΤΙΚΩΝ.

23. Ὅτι ὁ Βριτόνης δίδωσεν Αἰδούνης Ῥωμαίων ἀποσπῆναι· καὶ τῷ Καίσαρι—P. 187.
 24. ρος ἐνεδίσαντος αὐτοῖς, φίλιαν ἔφασαν παλαιὰν ἐφθακίνα (2).

II. ΕΚ ΤΩΝ ΝΟΜΑΔΙΚΩΝ.

18. Ὅτι βούλοιτο ὁ λόγος, φασὶν, οὐ φυλαζόμενος | ὀνομάσαι (2) τὴν πατρίδα P. 190.
 σαφῶς, ὑπὲρ ἧς ἄρα ἐς τὰ ἀνθρώπεια ἀφορῶν ἰδιδίει.
 Ὅτι Βομίλχας κατηγορούμενος (3) ἔφυγε πρὸ | δίκης, καὶ Ἰογέρθας σὺν αὐτῷ.
 τοῦτο δὲ τὸ προφερόμενον ἐς | τοὺς δωροδοκοῦντας, εἰπὼν ὅτι Ῥωμαίων ἢ πό-
 20. λης ἰστὶν ὡρία πᾶσι, εἴ τις ὠνητὴς ὁ ἦγε (b) εὐρεθείη (4).

I. EX HISTORIA GALLICA.

Britores Aednorum animos corruptit, ita ut a Romanis defecerint: quos Caesar quum obiurgaret, illi responderunt, antiquiore amicitia se esse praeoccupatos.

2. EX NUMIDICA.

Sermo incaute, ut aiunt, pronunciatus denotare patriam manifeste posset; cui timebat dum humanas vicissitudines consideraret.

Bomilchar in iudicium postulatus ante latam sententiam fuga sibi consulit, et cum eo Iugurthas. Hoc autem in eos qui donis se corrumpi sinunt celebratur Iugurthae dictum, quod nempe urbs romana tota venalis esset, si quidem emptor inveniretur.

(2) Ita evidenter in cod. (b) Ita videtur mihi legere in cod.

(1) Appiani historiarum excerpta in uno tantum vaticani palimpsesti pare folio superfuerunt, in paginis videlicet 187. 188. 189. 190; immo et harum reliquiarum nonnisi partem minimam ineditam esse cognovi. Ordo historiarum Appiani in praedicto folio idem plane est quem legebat in suo codice LVII. Photius: sunt enim vaticana excerpta ex samniticis, ex gallicis, ex hispanicis, ex punicis, ex numidicis, ex macedonicis, historicis. Horum excerptorum nonnisi fragmenta tria, ex gallicis nimirum, numidicis, ac macedonicis incognita, quantum memini, sunt; quae ego in hac mei voluminis parte colloco; quoniam,

ut alibi dixi, nullam auctorum ordinem ob difficilem editionis rationem servare potui. Est autem hoc alterum Appiani scriptorum additamentum, quod mihi in rescriptis membranis detegere datum fuit. Nam Mediolani ante decennium in ambrosiano palimpsesto epistolam Appiani ad Frontonem deprehendi atque vulgavi.

(2) De Aednorum defectione Caesarisque erga eos lenitate leges ipsam Caesarem bell. gall. lib. VII.

(3) Propter Massivae caedem Romae patratam.

(4) Haec de Bomilchare et de Iugurtha habes apud Sallustium Iug. cap. XXXV.

III. ΕΚ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ.

P. 190. Ὅτι ἐνῆγε τοὺς Ῥωμαίους | τὰ σιβύλλεια ἐς τὸ Φίλιππον πόλεμον · ἔστι δὲ 24.
ταῦτα (1).

Αὐχοῦντες βασιλεῦσι μακεδόνες ἀργιάδισιν (2)

Ἑμῖν κοιρανέων ἀγαθός (h) καὶ πῆμα Φίλιππος ·

Ἦτοι ὁ μὲν πρότερος πόλεσιν λαοῖσι τ' ἀνακτας

Θήσει, ὁ δ' ὀπλότερος τιμὴν ἀπο πᾶσαν ὀλέσει ·

28.

Δμηθίς δ' ἐσπερίοισιν | ὑπ' ἀνδράσιν ἔνθαδ' ὀλεῖται (c)

Ὅτι ὁ Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς | τῷ Φλαμίνιω . . . (d)

σκητι συναγόντων αὐτοῖς ἡπειρωτῶν πρεσβίων · ὡς δὲ ὁ Φλαμίνιος Φιλίπ-

πον ἐκέλευσεν ἐκστῆναι τῆς Ἑλλάδος, οὐ Ῥωμαίοις ἀλλὰ ταῖς πόλεσιν αὐ-

ταῖς, καὶ τὰς | βλάβας τοῖς προειρημένοις ἀποδοθῆναι · ὁ μὲν Φίλιππος τὰ 31.

μεν ||| . . . (2)

3. EX MACEDONICA.

Romanos ad bellum contra Philippum capessendum impulerunt sibyllina carmina haec :

O Macedones qui regibus gloriimini argiadis,

Vobis et princeps bonus et exitium erit Philippus .

Nam primus urbibus atque populis reges

Imponet ; postremus autem dignitatem omnem amittet .

Domitus enim ab hesperiis viris heic peribit .

Philippus Macedonum rex *in colloquium* cum Flaminio venit, praesentibus Epirotarum legatis. Quum autem Flaminius Philippum iuberet Graecia cedere, non Romanorum quidem sed ipsarum urbium gratia, praedictisque damna sarcire; Philippus . . .

(a) Ed. ἀργιάδισιν. (b) Male in ed. ἀγαθός. (c) Aliunde in ed. ἡέρος τε. Quinam fuerunt enim macedonici reges evectores orientales? (d) Tenuis litterae legi nequaunt.

(1) Sequens oraculum legitur etiam apud Pausaniam lib. VII. 8. Porro macedonicos reges Apprianus dicit *argeadas* etiam hist. syr. cap. LXIII.

(2) Lege de hoc colloquio Polybium XVII. 1. sqq., itemque Diodorum in vaticanis excerptis p. 67.

Π Ο Λ Υ Β Ι Ο Υ

ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΕΚΛΟΓΑΙ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ 5. (1)

4. I. **Ο**ὐκ ἄγνοῶ μὲν οὖν (2) διότι τινὲς διαπορήσῃσι διὰ τί (3) προσαφένεσσι P. 21. τὴν συνάπτην καὶ προσιδέναι τὸ συνεχὲς τῆς διηγήσεως, εἰς τοῦτον ἀπεδίμετα τὴν καὶ καὶ τὴν φεῖ τῆς προσηρμένης πολιτείας ἀπολογισμὸν. ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ἦν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ ἀναγκαίῳ, καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ὅλης προθέσεως, ἐν πολλοῖς οἶμαι δῆλον αὐτὸ πεποικέναι. | μάλιστα δ' ἐν τῇ καταβολῇ καὶ

P O L Y B I I

HISTORIARUM EXCERPTA.

EX LIBRO VI.

1. **N**on ignoro equidem quaesituros esse nonnullos, cum omisso nexu sequelaque narrationis, in hoc tempus transtulerimus praedictae reipublicae expositionem. Ego vero, quod iam inde ab initio praecipua res quaedam mihi esset proposita, quae pars universi argumenti foret, compluribus in locis sig-

(1) Διὰ τὴν α ἢ me additur.

(1) Polybii excerptorum in vaticano palimpsesto quaterniones octo occurrunt; quorum prior coniungitur cum postremo Eusebii, eiusque pars est, ut dixi p. 295. n. 3. Is primus Polybii quaternio continet materiam editam, itemque secundus, nempe a libro primo usque ad tertii caput XXXII. Tertius quaternio habet adhuc partim materiam editam, nimirum usque ad libri quinti caput nonagesimum; sed in eius demum quarta decima pagina incipiunt excerpta inedita libri sexti. Partes omnes superiorum librorum editas pro instituto meo praetermitto; itemque alias nonnullas editas, quae identidem in sequentes quaterniones incidunt; ita tamen ut earum breviores aliquot, uncis inclusas, interdum

retineam, sicubi loci sensus cursusque continuus orationis sic faciendum suaserit. Ceterum quos dixi Polybii quaterniones octo, ii non omnes perfecti sunt; nam primus, ut iam monui, partim habet Eusebium, et praeterea editas tres fere paginas Polybii desiderat; secundus, tertius, quartus, et septimus, singuli singulis foliis carent; sexti nonnisi duae paginae desunt; quintus denique et octavus integri sunt; quam rem tabella in calce Polybii a me proposita evidenter demonstrat.

(2) Est hoc exordium vel partim vel integrum libri sexti; quo in libro quum Polybius reip. romanae instituta exposuerit, ut edita excerpta doceant, satis aptum apparet hoc initium.

Collect. vat. Tom. III.

προεκθέσει τὴν ἱστορίαν, ἐν ᾗ τοῦτο κάλλιστον ἔφαμεν ἅμα ὃ ἀφελιμώτατον εἶναι
 τὴν ἡμετέραν | δεικνύσας τοῖς ἐντυχάνουσι τῇ πραγματείᾳ, τὸ γινῶναι καὶ με-
 θεῖν | πῶς καὶ τίνι γένει πολιτείας ὑπεκράτηθιντα σχεδὸν πάντα τὰ κατὰ 12.
 πῶς οἰκουμενὴν, ἐν οὗδ' ὅλοις πεντήκοντα καὶ ἑξήκοντα ἔτεσιν, ὑπὸ μίαν ἀρχὴν τὴν
 Ῥωμαίων ἔπεισιν, ὃ πρότερον οὐχ εὐρίσκειται γεγονότος (1). κειμένη ἡ τοῦτο, 15.
 καιρὸν οὐχ εὐρών ὑπεκράτηθιντα | εἰς ἐπίστασιν καὶ δοκιμασίαν ἥρ' ἀγνοοῦν 16.
 μελλόντων ὑπὲρ τῆς | πολιτείας, τὴν νῦν ἐκτελεῖται· καθάπερ οἱ κατ' ἰδίαν
 ὑπὲρ ἥρ' | φαύλων ἢ τὴν ἀποδείκναι ἀνδρῶν ποιούμενοι τὰς ἀγαθήων, | ἰσχυ-
 ρὰν ἀληθῶς προθῶνται δοκιμάζον, οὐκ ἐκ τῆς ἀπειθείας ἐξουσίας καὶ τὴν 20.
 βίαν ποιοῦνται τὰς ἐπισκήψας, ἀλλ' ἐκ | ἥρ' ἐν ἀτυχίαις ἀπειθείων, καὶ τὴν
 ἐν τῇ ἐπιτυχίαις | κατορθωμάτων· μόνον ὀνομάζοντες εἶναι ταύτην ἀνδρῶν |
 τελείαν βίαν. τὸ τὰς ὁλοσχερεῖς μεταβολὰς τῆς τύχης μέγαλοψύχως δὲ 24.
 ναῖται καὶ ἡλικίᾳ ὑποφέρειν· τὴν αὐτὴν ἔσπον | καὶ θεωρεῖν καὶ πολιτείαν· διό-
 περ οὐχ ὅρῳ ποῖαν ἂν τις ὀξυτέραν ἢ μέζονα λάβοι μεταβολὴν (τῆς) καθ'
 ἡμᾶς τοῖς γε Ῥωμαίοις συμβάσας, εἰς τοῦτον ἀπεθίμην τὴν καιρὸν τὴν ἀπὸ 28.
 ἥρ' προκηρμένον ἀπολογισμὸν· γνοῖν δ' ἂν τις τὸ μέγεθος τῆς | μεταβολῆς
 ἐκ τούτων. ΖΗΤΕΙ ΕΝ ΤΩ ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΑΣ (2). |

II. Ὅτι τὸ ψυχαγωγῶν ἅμα καὶ τὴν ἀφελίαν ὑπεκράτηθιντα. — Τῆς φιλομα-
 θείας ψυχῆς (3) εἰς τὴν αἰτίων θεωρίαν καὶ τοῦ βελτίονος ἐν ἰκάσας | αἰ- 32.
 P. 89. ρεῖσι· μεγίστην δ' αἰτίαν ἡγήσειον ἐν παντὶ πράγματι πρὸς ἐπιτυχίαν, ἐ τού-
 νων.

nificare memini : praesertim vero in ingressu ac propositione historiae, quo loco diximus pulcherrimum simul atque utilissimum nostri operis fore lectoribus fructum, dum hi a nobis edocti cognoscerent quonam politices genere superatae cunctae propemodum orbis regiones, intra annos tres supra quinquaginta nondum exactos, sub unius populi romani dominationem ceciderint, quod nunquam antea factum reperitur. Quum id animo deliberavissem, nullum praesente tempus aptius putavi ad attentionem fidemque iis conciliandam quae de politico regimine dicturus eram. Et quemadmodum illi qui de hominibus vel ineptis vel frugi iudicium instituunt, siquidem verum experimentum capere volunt, non ad tempus securi otii respiciunt, sed ad contrariae fortunae vices atque ad egregia in felicitate facinora; existimantes scilicet hanc unam esse perfecti viri explorationem, si is summas fortunae conversiones magno animo ac forti perferre potuerit; sic, inquam, rem quoque politicam contemplari decet. Iam quia haud scio an quisquam seu citiorem seu maiorem fortunae conversionem, quam ea quae Romanis nostro tempore accidit, prolaturus sit; idcirco in hunc locum contuli praedictae reipublicae descriptionem. Licet autem magnitudinem conversionis ex his cognoscere. QUAE RE IN TITULO DE ARTE IMPERATORIA.

2. Res iucunda simul et utilis. — Studiosissimi animi est causarum inquisitio, et rei melioris in omni actu electio. Atque hinc praecipue contingere credendum est vel bonum rerum eventum; vel si secus fiat, reipublicae ever-

(1) Τυχὴς item a me additur.

(1) Repetit sua verba Polybius ex libro I. 1.

operis addendus est, quos sane non multos collegit

(2) Hic titulus constantinianus illis eiusdem

Fabrizius bibl. gr. ed. nov. tom. VIII p. 8.

αντίον τῆ πολιτείας ἀνάσσειν· ἐκ γὰρ ταύτης | ἥπερ ἐκ πηγῆς. οὐ μείον
ἀναφύειν συμβαίνει πάσας τὰς ὀπλισίας καὶ ὀπιβολὰς ἢ ἐργων, ἀλλὰ καὶ
σωτήριαν λαμβάνειν. |

4. “Ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις ἢ ἀνθρώπων ἔργων εἰ μὴ κτησάμενοι | πρὸς
τὴ τήρησιν, οἱ δ’ ἔτοιμα ὄφρα λαβόντες πρὸς τὴ ἀπώλειαν ἐμφυεῖς (2) εἰσὶν „ (1).

III. Ὅτι ἀπὸ τῆ Ξέρξης δευτέρως εἰς τὴν Ἑλλάδα ῥιπτόντα ἔτι εἰς ὕψι-

8. ρον, ἀπὸ τούτων ἢ καὶ καίρων αἰεὶ ἢ κατὰ μέτρον προδιδρασκουσμένων (2) —

Ἦν καὶ (b) κάλλιστον καὶ τέλειον ἐν τοῖς ἀντιδικτοῖς καιροῖς, ἀπ’ ὧν ἡμεῖς εἰς ταῦτα
πρὸς ἐκφοπὴν ποιεῖσάμεθα (c). διὸ καὶ τὸ ὑπὲρ τῆ συστάσεως αὐτοῦ λόγον
ἀποδιδόντες, πηρασόμεθα νῦν ἡδὴ δευτέρως ὅποιον τι κατ’ ἐκείνας |

12. ὑπῆρχε οὗτοι καιροῦς, ἐν οἷς ληφθέντες τῇ φεῖ Κάνναν μάχῃ | τοῖς ὅλοις ἔπ-
τασαν πράγμασιν· οὐκ ἀγνοῶ ὅτι διότι τοῖς ἐξ αὐτῆς | πολιτείας ὁρμαμένοις
ἐλλειπείραν φανερὸν ποιεῖται τὴν | ἐξήγησιν, ἵνα ὄφρα ληφόντες τὴν καὶ

16. μέτρον· πᾶν γὰρ ὀπλινοῦσιν καὶ παντός πείραν εἰληφότες δεῖ τὴν ἐκ ἐκείνων
τοῖς | ἔτι καὶ ἐν μίμοις σωφροῖαν, οὐ τὸ λεγόμενον θαυμάσασιν ἀλλὰ | τὸ
ὄφρα ληφόμενον δεξιότησιν· οὐδὲ καὶ πρόθισιν ὑπολήφονται τὴν γράφοντα

20. ὄφρα ληφόντες τὰς μικρὰς (d) διαφορὰς, ἀλλὰ κατ’ ἀγνοίαν ὄφρα ληφόντες τὰς ἀρ-

sionem. Quippe ex hoc veluti fonte non solum omnia consilia et molimina ope-
rum manant, verum etiam eorum successus proveniunt.

“In plerisque rebus humanis, qui eas acquisiverunt, ad conservandas; qui
paratas acceperint, ad dissipandas prono ingenio sunt.”

3. Elapsis post Xerxis in Graeciam transmissionem triginta annis, quae tempo-
ra nos singillatim ante distinximus. — Pulcherrimum erat atque perfectum (*reip.
romanae regimen*) temporibus hannibalicis, a quibus nos ad subsequentem narra-
tionem digredimur. Age vero quum de romani populi constitutione verba iam feceri-
mus, superest nunc dicendum qualis quantaque ea fuerit quo tempore Romani supe-
rati cannensi proelio rem omnem publicam amisisse videbantur. Neque sane sum in-
scius fore ut ii, qui in praedicta republica versantur, mancari esse adfirment narra-
tionem nostram, ceu qui particulas aliquot omiserimus. Ipsi enim patriarum
rerum adfatim periti atque in iis exerciti, propterea quod a pueris hisce mori-
bus atque institutis imbuti fuerunt, non tam dicta mirabuntur quam praeter-
missa requirunt: neque existimabunt, historicum quasdam minutas dedita opera

(1) Male Schweighauserus edidit εὐρυγῆς. Nam etiam in codice urbinato lego εὐρυγῆς. (2) Ita legimus in cod.
(c) Ita loquitur Polybius etiam lib. V. 91. (d) Cod. μικρὰς; quod si retineamus, interpretationem mutabimus.

(1) Vulgavit hoc breve fragmentum Schweighauserus transmissum sibi a Spalletto, qui illud ex ota
praestantissimi codicis vaticani — urbinatis CII. ex-
scripserat. Verum fecit incante in hoc et aliis interdum
fragmentis Schweighauserus cum omnia collocavit in
calce libri. Nam huius quidem propria sedes in codice
urbinato est p. 66. circa illa verba capitis XI. ἐν μί-
μοις καὶ ἐν μίμοις etc. Causa erroris fuit, quod Spallet-
tus lemmata ista codicis urbinatis sine loci in-

dicio congestim misisse videtur ad Schweighauserum editorem.

(2) Hoc loco quid dicat Polybius, vel potius
quid sit in hiant, ut arbitror, codice, non ex-
plico. Trigesimo quidem post Xerxis expeditionem
anno Romae abrogati fuerunt decemviri. Sed enim
Xerxis transmissio contigit anno urbis CCLXXIV;
Hannibalis imperium coepit anno urbis DXXXIV.

χὰς καὶ τὰ σμείχοντα τῶν πραγμάτων · | καὶ ῥηθέντα μὲν οὐκ ἂν ἐθαύμαζον
ὥς ὅττα μικρὰ καὶ πάρεργα, ὠδυσσεύς μιν δὲ δεικνύουσιν ὡς ἀναγκαῖα, βυ-
λόμενοι δοκεῖν αὐτοῖς πλέον εἶδεναι ἢ συγγραφῶν · “ δὲ ἢ τὸ ἀγαθὸν |
κριτὴν οὐκ ἐκ ὠδυσσεύων δοκιμάζειν οὐ γράφοντες, ἀλλ’ ἐκ τῶν λι- 24
γομένων · πάν μὲν ἐν τούτοις τι λαμβάνει ψεύδεται, εἶδεναι ὅτι κακῆνα ὠδυσ-
λείπεται δι’ ἀγνοίαν · εἰάν ἢ πάν | τὸ λεγόμενον ἀληθὲς ἦ, συγχωρεῖν διότι
κακῆνα ὠδυσσεύεται | καὶ κρίσιν οὐκ ἀγνοίαν, (1) · ταῦτα μὲν οὖν εἰρησθῶ 3.
μοι πρὸς οὗτον | φιλοτιμότερον ἢ δίκαιότερον ὁπτιμῶντας τοῖς συγγραφεῦσιν · |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Ζ.

I. Ὅτι πᾶν πρᾶγμα σὺν κριτῶν θεωρούμενον ὑγιῆς λαμβάνει καὶ | τὰς
συγκαταθέσεις καὶ τὰς ὁπτιμῆσεις · μεταπεισόντων ἢ τούτων | πρὸς τὰς ἀλ- 32.
P. 70. λας ὠδυσσεύς συγκρινόμενον οὐχ οἷον αἰρετὸν, || ἀλλ’ οὐδ’ ἀνεκτὸν ἂν φα-
νείη τὸ κράτιστα καὶ ἀληθινώτατα πολλάκις | ὑπὸ τῶν συγγραφῶν εἰρημέ-
τον (2).

“Ὅτι Φιλίππου τῷ βασιλέως | Μακεδόνων πῶς τῶν Μησσηνίων ἀκρόπολιν 4.
κατασχεῖν βυλομένη, | καὶ φήσαντος βούλειται πρὸς οὗτον προσιῶντας τὸ πρῶ-
τοις θιάσασθαι | πῶς ἀκρόπολιν καὶ θῦσαι τῷ Δίῳ, ἀναβαίνει μὲν πῶς θιρα-

praetermississe quaestiunculas, sed incitiae causa capita rerum et nexus re-
ticuisse. Quamobrem dicta, ceu parvum quid neque ad summam rei perti-
nens, haud magnopere suspicient; quidquid autem praetermissum fuerit, id tam-
quam necessarium desiderabunt: atque omnino plus sibi peritiae quam histori-
cis tribuent. “Atqui oportet a recto iudice non ex omissis aestimari scriptores
sed ex dictis. Et si in his forte falsum aliquid deprehenderit; credat sane il-
la quoque ob incitiam fuisse omissa: sin omnia dicta vera esse invenerit;
concedat utique, iudicio non incitia res ceteras fuisse praetermissas,,. Hactenus
adversus eos qui studiose potius quam iuste historicos obiurgant.

EX LIBRO VII.

1. Omnis res si opportuno tempore spectetur, ea sano iudicio vel pro-
batur vel improbatur. Verum si dicta opportunitas desit, resque alieno tem-
pore perpendatur, etiamsi historicus optime et verissime narret, nihil tamen
tolerabile nedum probabile dicere videbitur.

Philippus Macedonum rex arce Messeniorum potiendi studiosus, dicti-
tavit apud urbis optimates arcem se velle inspicere ibique Iovi sacrum facere;

(1) Quatuor hi versus, quos uncis distin-
xi, extant in libri sexti excerptis editis cap. XI.
Ergo vel hic locus sufficit ad comprobandum hanc
esse partes sexti libri.

(2) Hunc locum, ad septimi potius libri quam
ad sexti exordium pertinere, conjecturaliter iudi-
cavi.

- πείαν· κὶ | Θύοπος μὲ ταῦτα (a) (1) « ἐκ τῶν τιθέντων ἱερίων προστεχθέντων (b) αὐτῶ | τῶ σπλάχνων δεξιὰ μὲν εἰς τὰς χεῖρας, κὶ βραχὺ δεξιὰς, ἤρετο προτείνας τοῖς ὦσιν ἢ Ἀρατον τί δοκεῖ τὰ ἱερὰ σημαίνειν, | πότερον ἐκχωρεῖν ἢ ἄκρας ἢ κρατεῖν αὐτῆς; ὁ δὲ Δημήτριος | αὐτέθειν ἐκ τῶ προβεβηκότι, εἰ μὴν μάντιος φρίνας ἔχης, ἔφη, | ἐκχωρεῖν πῶ ταχίστην· εἰ δὲ βασιλῆος πραγματικοῦ, τηρεῖν | αὐτήν· ἵνα μὴ νῦν ἀφίης, ζητῆς ἕτερον ἐπιτηδεύοντα (c) καιρὸν· | οὕτω γὰρ ἑκατέρων τῶν κερμάτων κρατῶν, | μόνος (d) ἂν ὑποχείριον ἔχῃς τῶ βοῦν· αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα, τῶ ἱεωμάτην κὶ τῶ | Ἀκροκόρινθον· τῶ δὲ Πελοπόννησον, τῶ βοῦν· ὁ δὲ Φίλιππος, | ὁπιστρέψας πρὸς τῶ Ἀρατον, σὺ δὲ ταῦτα συμβουλεύεις; ἔφη· τοῦ δὲ ἐπιστρέφοντος, αὐτὸν (e) λέγειν ἡξίω τὸ φαινόμενον· ὁ δὲ διαπορήσας, | εἰ μὴν χωρὶς (f), ἔφη, τοῦ ὠδασσανδῆσαι Μεσσηνίης δύνῃ κρατεῖν τῶ τόπῳ, συμβουλεύω κρατεῖν (g)· εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν φρενᾶ, πάσας ἀπολλύσαι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις, | κὶ τῶ φρενᾶν ἢ παρὰ λαβὴς ὠδᾶ Ἀντιγόνου φρερούμενος | οὗ συμμάχος (λέγων τῶ πίσιν) σκόπει μὴ κὶ νῦν κρείττον | ἢ οὗ ἄνδρας ἐξαγαγόντα, τῶ πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν, κὶ ταύτην | φρερεῖν οὗ Μεσσηνίης,, .
- « Ὅτι (2) μεγάλην (h) τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥωπὴν ἔχει | κὶ πρὸς ἀτυχίαν κὶ

atque ita non sine comitatu conscendit. Deinde inter sacrificandum, "praesentium victimarum exta sibi oblata manu capiens, leviterque se inclinans, his protensis rogavit Aratum, quid ei exta significare viderentur, utrum nempe excedendum arce esset an ea potiendum? Ibi Demetrius pro oblata occasione, si vatis, inquit, ingenium habes, recedendum ilico censeo; sin regis strenui, arcem occupare te iubeo; ne si hanc in praesenti omiseris, commodius tempus frustra quaeras. Quippe ita cornu utrumque tenens, bovem domitum solus habebis. Cornibus autem innuebat Ithomatem et Acrocorinthum; bove, Peloponnesum. Tum Philippus ad Aratum conversus, tunc inquit suades idem? Quumque ille taceret; rogabat eum rex ut sententiam suam aperiret. Is autem paululum addubitans; si incolumi, inquit, quam pepigisti cum Messeniis fide, locum occupare potes, rei faciendae auctor sum. Sin autem ut hunc locum praesidio occupes, ceteras omnes arces amissurus es, nec non illud praesidium quod ab Antigono ob sociorum tutelam relictum tibi habes (fidem dicebat); videsis, utrum nunc melius sit armatis tuis arce eductis, fidem potius illic relinquere, quae Messenios tibi conservet,, .

" Magni apud iuvenes reges momenti est ad infelicitatem regni vel pros-

(a) In edd. pro ταῦτα est κατὰ δὲ τὴν ἐξουσίαν; quae fortasse varietas ab eulogario obtrusa fuit. (b) Male in cod. vel. προστεχθέν. (c) Male in edd. ἐπιτηδεύον. (d) Perperam in edd. μόνος. (e) Perperam Schw. αὐτὸς. At cod. et Gronov. αὐτόν. (f) Vicissim perperam in cod. χωρεῖν. (g) Deest vitiosae in edd. verba τοῦ τόπου, συμβουλεύω κρατεῖν. (h) Edd. τελευτή. .

(1) Ex hoc loco universa quae sequitur narratio usque ad φρερεῖν τοῖς Μεσσηνίαις extat in excerptis editis libri VII. cap. XL Sed vaticanum excerptum et meliore plerumque lectione utitur, neque

capite, ut in editionibus, imminutum est.

(2) Rursus hic locus de regum comitibus extat in editis lib. VII. 14. Ego tamen eum retineo, ob demonstrandam excerptorum vaticanorum seriem.

πρὸς ἐπαρόρθωσιν τῆ ἀρχῆς ἢ τῷ παρεπομένῳ φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις ὅτι οἱ πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως ῥαθυμούντες, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν „.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Η.

I. * Λοιπὸν τῷ ἀδύλῳ ἐλπίσι προσανίχων δὲ τὸ πρόδηλον τῇ τιμωρίᾳ | 28. πᾶν ἔκρινεν ὑπομένειν (1).

Ὅτι Τιβέριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς | δόλῳ ἐπεδρευθεὶς καὶ γήρῳ ὑπο-
 σὰς σὺν τοῖς πλείστοις αὐτῷ τὴν βίον κατέσχεψεν. “περὶ ἧς τοιούτων ἐπιχειρήσεων |
 πότρεα χρὴ τοῖς πάσχεσιν ἐπιτιμᾶν ἢ συγγνώμην ἔχειν, καὶ ὅλως (2) μὲν 32.
 οὐκ ἀσφαλὲς ἀποφθέγγασθαι, δὲ τὸ καὶ πλείους, τὰ κατὰ λόγον πάντα πράξαν-
 τας, ὅμως ὑποχρεῖται γιγνόναι τοῖς ἰσχυροῖς τὰ παρ' ἀνθρώποις ὡς μάλιστα
 δίκαια ἐκταταίεσθαι. οὐ μὲν οὐδ' αὐτόθεν ἀποστατῆρον τῆς ἀποφάσεως ἀρ-
 γῶς, ἀλλὰ βλέποντα πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἐπιτάξεις, οἷς μὲν ὁπτιμνη-
 τίον τῷ ἡγεμόνι, οἷς ἡ συγγνώμην δοτῆριον „.

* * *

Desideran-
 tur paginae
 19-20.

P. 19. . . . (3) “πιστεύειν ῥαδίως· καθ' ἕτερον ἢ πρὸς τὸ μὴ μεγαλαυχεῖν ἐν τῇ εὐπρα-
 γίᾳ· πᾶν ἡ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας „.

Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι (4) δὲ τὸ τῇ εὐδαιμονίας ὑπερήφανον ἐπεκαλίσαντο Πύρρον
 τὴν ἡπειρώτην. “πᾶσα γὰρ ἐλευθερία μετ' ἐξουσίας πολυχρονία, φύσιν ἔχει κόρον | 4.

peritatem, aulicorum atque amicorum delectus; de quo tamen plerique, nescio qua negligentia, minime sunt solliciti „.

EX LIBRO VIII.

1. Posthinc incertae spei semet committens, ob imponentem evidenter poe-
 nam, nihil non experiri decrevit.

Tiberius Romanorum dux, insidiis irretitus, fortiterque casum perferens,
 cum universo comitatu suo interiit. Iam in eiusmodi infortuniis, utrum victos obiur-
 gare an iis potius compati oporteat, generatim definire periculosum est; quoniam
 multi etiamsi omnia recta ratione gesserint, nihilominus in eorum potestatem vene-
 runt, qui cuncta inter homines sancita iura promptis animis violabant. Neque tamen
 nullum iudicium ab historico ob ignaviam pronuntiandum est; immo vero spe-
 ctatis temporibus et circumstantiis alii duces obiurgandi sunt, aliis contra est
 ignoscendum „.

Tarentini superba sua felicitate elati Pyrrhum epirensem acciverunt. “Ete-
 nim natura comparatum est ut omnis libertas, quae cum diuturna potestate

(1) Sermo fortasse est de obsesso Achaëo, cuius
 extrema fata in excerptis octavi libri editis narra-
 tur.

(2) Hic absumpitur vaticanum fragmentum,
 quia desideratur in codice solum. Verumtamen nar-
 ratio a verbis περὶ τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων etc.
 extat in excerptis editis lib. VIII. 1. Quare et mihi
 eam hic explere libuit, saltem usque ad conven-
 tientem locum. Iam quia in excerptis editis deest
 illud initium ὅτι Τιβέριος usque ad ἐπιτιμᾶν, ἰλ-
 circo summi critici incassum hactenus laboraverunt
 dum divinarentur de quo homine loquatur Polybius;

extraveruntque omnes, Casaubonus scilicet, Ernestius,
 Reiskius et ipse Schweighauserus, qui de aliis ho-
 minibus non de Tiberio cogitaverunt. Est autem hic
 Tiberius Sempronius Gracchus, qui a proditore quo-
 dam in Poenorum insidias praecipitatus perijt in Lu-
 cania, ut accurate scribit Livius XXV. 16. 17.

(3) Qui sequuntur versus duo, extant in codice
 vaticano post lacunam; clauduntque narrationem de
 Achaëi regis supremo infortuniis, quae occurrit in
 excerptis editis VIII. 23.

(4) Etiam Zonaras lib. IX. 5. post Tiberii
 Gracchi necem ponit Tarentinorum defectionem.

λαμβάνειν ἢ ὑποκειμένων· καὶ πάλιν ζητεῖ δεσπότην· τυχούσα | γε μὴν τοῦ-
τε, ταχὺ πάλιν μιστῇ (1), δ/9' τὸ μεγάλην φαίνεται ἢ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβο-
λὴν· ὃ καὶ τότε συνέβαινε τοῖς Ταραντίνοις.

8. Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρείττον φαίνεται ἢ παρόντος ὑπάρχειν.

EK TOY BIBAIOTY Θ.

I. Ὅτι ἡ τετραετοῦς δεξιάματος ἢ πάροδον, ὀλυμπιάδα φασὶν εἶναι (2). ||

*Sequitur in codice prolixum fragmentum de polybianae historiae genere sive hucusque et usque ad totius rerum loquutionem, quod extat in editis lib. IX. 1. 2. Sublegetur deinde in codice locus de ornamentis devictarum Syracusarum Romanis translatis, qui extat in editis IX. 10. sed est diver-
sus initio, in calce autem aliquantulum augetur a codice vaticano.*

12. Ὅτι ἐκρίθη τοῖς Ῥωμαίοις τὰ ἢ Συρακουσῶν πολυτελέστατα καὶ | τὰ P. 20.
σκευάσματα πάντα μὲν ἢ ἀλῶσιν μετακομίζεσθαι εἰς τὴν | ἑαυτῶν πατρίδα· ὡς πότε-
15. ρα ἢ ὁρῶντες κ. τ. λ. || τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς, ὡς Ῥωμαῖοι ἢ μετακομίσαντες P. 51.
τὰ προσηρημένα, ἢ μὲν ἰδιωτικαῖς κατασκευαῖς εὖ αὐτῶν ἐκόσμησαν βίαις,
ἢ ἢ δημοσίαις τὰ κοινὰ τὴν πόλιν.

Ὅτι εὖ μὴ μετ' εὐνοίας καὶ προθυμίας ἐμβαίνοντες, οὔτε ταυτ' εἰκός
ἔστι ἢ ἔργων ἀληθείας εἶναι συμμάχους.

20. Ὅτι τοιαύτης | δεξιότητος ὑπαρχούσης πᾶσι τε εὖ Ῥωμαῖοι καὶ Καρχη-
δονίαις, καὶ παλιντρόπως ἐκάσους ἐκ τῆς ὑπὸ τῆς τύχης ἀπαντρωμένων ἐτάλλαξ

coniuncta fuerit, satietatem praesentium rerum experiatur; moxque dominum
sibi quaerat; quem ubi nacta fuerit, statim odit,; propterea quod magnam
sentit se fecisse in peius inclinationem. Idque ipsum tunc Tarentinis ac-
cidit.

Quidquid futurum est, re praesente melius videri solet.

EX LIBRO VIII.

1. Quadriennii spatium olympiadem dicimus.

Syracusarum captarum rem quamlibet pretiosissimam et vasa omnia Roma-
ni in patriam suam deferenda censuerunt. "Utrum vero recte etc. alienas calami-
tates,; Romani igitur praedictis opibus ad se translatis, privata quidem supel-
lectile domum quisque suam, publicis vero ornamentis urbem condecorarunt.

Qui neque benivolo neque propenso animo sunt, eos consentaneum est ne
opere quidem sinceros fieri auxiliares.

Quum ea romanarum et carthaginiensium rerum conditio esset, et mo-
do his modo illis alternante casu res bene secusve acciderent, satis patebat id

(1) Verba uncis a me inclusa extant in octavi
libri calce ex margine codicis urbinatis collecta. Nunc
vero cognoscimus dici hanc sententiam de Tarentinis

Pyrrhum advocantibus; non, ut putabat Schweighaeu-
serus, de Tarento Hannibali prodito.

(2) Sic fere in editis lib. IX. 1.

προσπιπτόντων, καὶ τὸ ποιητὴ ἅμα λύπην καὶ χαρὰν ὑποτρέχειν δείκνυσιν τὰς ἐκάστων ψυχάς.

Καὶ ἔστιν | ἀληθὲς ὅτι πολλάκις ἀπ' ἡμεῶν εἰρημίων οὐχ οἶόν τι ᾤεσθαι λαβεῖν 24. οὐδὲ συνθιάσασθαι τῇ ψυχῇ τὸ κάλλιστον θεαμάτων γεγονότων, λίγω δὲ τὸ ὅλων οἰκονομίαν, ἐκ τῆς τὰς καὶ μέρους πράξεις γραφόντων.

“Ὅτι μέγα τι χεῖμα φύεται (1) καὶ θαυμάσιον ἀνὴρ καὶ ψυχὴ δεινὴ αἰ-28. μοςθεῖται καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς σύστασιν πρὸς (1) ὅτι ἂν ὁρμήσῃ τῆς ἀνθρωπίνων ἐργῶν (2),”.

“Ὅτι οὐχ οὕτως ὅσιόν ἐστι τὸ τὰς ἐγγράπτης πίσεως βεβαιοῦν, ὥς ἀνδρίον τὸ τοῖς | σώτασι πόλεμῳ (3).

II. “Ὅτι τὸ Αἰγίνης ὑπὸ Ῥωμαίων ἀλούσης (4), | οἱ Αἰγινῆται συναθροί-32. P. 52. σθίντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅσοι μὲν διεκλάβησαν, || εἶδοντο τὸ στρατηγοῦ συγχω-
ρῆσαι σφίσι ἐκπέμψαι πρὸς | τὰς συγγενεῖς πόλεις ᾤεσθαι λύτρων· ὁ δὲ Πόπλιος
(5) πρῶτον μὲν | πικρῶς ἀντίφη φάσκων, ὅτι ἦσαν αὐτῶν κύριοι, τότε δὲ πρὸς
βίβλιν πρὸς αὐτὸν κρείττερος ᾤεσθαι σωτηρίας, μὴ νῦν δούλους γεγονότας, ἅτε | 4.
καὶ μικρῶ πρῶτον αὐτῶν μηδὲ λόγῳ καταξιώσαντας αὐτὸν παρ' αὐτῶν πρε-
βυτάς· νῦν ὑποχειρίως γεγονότας ἀξιοῦν πρεσβεύειν πρὸς | αὐτὸν συγγενεῖς,
πῶς οὐ εὐνοίαι εἶναι; καὶ τότε μὲν ἀπέτρεψε | αὐτὸν ἐντυγχάνοντας, ταῦτ' εἰπὼν. 8.

quod poeta ait, singulorum hominum animos gaudio aeque ac maerori esse obnoxios.

Vere a me saepe dictum est, fieri non posse, ut pulcherrimum spectaculum mente comprehendamus (universum scilicet rei ordinem) ex eorum auctorum lectione, qui res particulares scribunt.

“Praeclara atque admiranda res est homo cum animo suo recte a nativitate composito, ad quodvis opus, quod collibuerit, suscipiendum,”.

“Haud tantae sanctitatis est scripta foedera conservare, quantae impietatis est servatores proprios oppugnare,”.

2. Post Aeginam a Romanis captam, Aeginetae in navibus congregati quotquot hastae subiecti fuerant, rogabant imperatorem, ut sibi legationes ad civitates suas mittere concederet, ob corradendum redemptionis pretium. Publius autem primum quidem acerbe respondit, debuisse eos quum liberi adhuc essent, a fortioribus potius implorare salutem, quam hoc tempore cum iam servitutem serviebant: praesertim quia paulo ante ne alloquio quidem legatos ab se missos dignati fuissent. Nunc vero nonne videri fatuum, eos qui captivi essent legationem ad cognatos mittere velle? His ergo tunc dictis supplices a se re-

(1) φύεται deest in edd.

(1) Verba κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν interpre-
tatur secundum id quod primum constituit Schwei-
ghaeuserus in indice. In textu autem dicitur ad
consilium semel captum. Novam ego interpretatio-
nem non sine dubitatione propono.

(2) Fragmentum hoc occurrit in excerptis edi-
tis libri IX. 22.

(3) Estat hoc fragmentum in edd. lib. IX. 36.
pertinetque ad orationem Lyeisci acarnanis.

(4) Aeginae supremum hoc infortunium ut iam
peractum memorat ipse Polybius XI. 6. XXIII. 8.

(5) Nomen Publius Sulpicius Galba, cuius bella
per Graeciam gesta innuit Polybius IX. 42; unde
etiam cognoscimus versari nos in uno libro.

τῇ ἢ ἰσχυρίον συγκαλίσας | ἅπαντας ὧν αἰχμαλώτους, Αἰγινῆτας μὲν ὀφεί-
λουν ἔφθ μὴ (α) ποιεῖν φιλόφρωνον, τῇ ἢ λοιπῶν Ἑλλήνων ἕνεκα συγχωρεῖν ἔφθ
πρὸς βέλιν ὧν τῇ λύτρων, ἐπεὶ ἦτο παρ' αὐτοῖς ἔφθ ἰσίν. |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ.

12. I. Ὅτι οἱ πολλοὶ μὴ δυνάμενοι ὧν καιροῦς μηδὲ τὰς αἰτίας καιρῶν |
ἐκάστων ἀκριβῶς συνθεωρεῖν ἢ ὅτε φανερὰ φύσει ἢ δι' ἀπειρίαν καὶ ῥα-
θυμίαν, εἰς θεῶς (1) καὶ τύχας ἀναφέρουσι τὰς αἰτίας τῶν | δι' ἀγχνόσιαν ἐκ λο-
γισμοῦ προνοίας ἐκτελεσμένων. |||

*Sequitur in codice de Mandonii opere narratio quae extat in excerptis editis lib. X. 18.
19. usque ad τοῖς ὑποτακτικοῖς. Unde etiam cognoscimus excerpta haec vaticana pertinere ad li-
brum decimum. Sequitur deinde in codice ut infra.*

20. Ὅτι οὐχ οἷόν τε τῶν κοινῶν προσάτειν καλῶς τῇ ὀλιγορροῦντα τῇ | καὶ τῇ P. 63.
ἰδίον βίον· οὔτε μὲν ἀποσχέσθαι τῇ τῇ πατρίδ' ὅστις | πολυτελέστερον ζῇ τῇ καὶ
τῇ ἰδίαν ὑπαρξιν τιμωρίας. ||

*Sequitur in codice fragmentum editum libri X. 36. ἐν μεγάλῳ ἔντοσι etc. usque ad 8 καὶ τότε
ἐν τῇ τοῖς Καρχηδονίοις; quibus in verbis cessat editio. Verum in codice additur καὶ πολλοὶ τούτων
ἀπέστησαν, multique ab his desciverunt. Subsequitur in codice excerptum ineditum ἔστω δὲ τινες, quod
pertinere arbitror ad libri undecimi exordium.*

pulit. Postero tamen die captivis omnibus convocatis, Aeginetas quidem nulla
dignos misericordia dixit; verumtamen reliquorum Graecorum gratia, indul-
gere se illis ut pro redimiis legationes mitterent, quando id quidem in eo-
rum more positum erat.

EX LIBRO X.

1. Multi quia neque opportunitates neque harum causas satis intelligere queunt
vel ob ingenii imbecillitatem vel ob suam imperitiam atque socordiam, ad deos
casusque fortuitos referunt causas rerum, quae ab ingenii acumine providen-
tiaque efficiuntur.

Fieri nequit ut is recte praesit rei publicae qui suam privatam negligit.
Rursus impossibile est ut is sibi temperet a patriae suae pecunia, qui sum-
ptuosius vivit quam suae conditioni sustentandae opus est.

(α) Addidi μὴ.

(1) Sententiam hanc cum mica salis esse intelligendam, nemo non videt.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΑ.

P. 66. I. Ἴσως δὲ τινες ἐπιζητοῦσι πῶς ἡμεῖς οὐ προγραφὰς ἐν ταύτῃ τῇ | βίβλῳ, 12.
καθάπερ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ προεκθέσεις (1) καθ' ἑκάστην | ὀλυμπιάδα πι-
ποικήκαμεν τῇ πράξει· ἐγὼ δὲ κρίνω χρήσιμον μὲν εἶναι τὸ τῇ προγραφῶν γί-
νῃ· καὶ γὰρ εἰς ἐπίστασιν ἀγαθοὺς | ἀναγινώσκειν θέλοντας καὶ συνεκκαλεῖται 16.
καὶ παρορμᾷ πρὸς | πῶς ἀνάγνωσιν οὖν ἐντυλχάνοντας· πρὸς δὲ τοῖς πᾶσι τὸ |
ζητοῦμενον ἰσχυρῶς εἶρεῖν δὲ τούτων· θεωρῶν δὲ δὲ | πολλὰς αἰτίας ἐκ τὰς
τυχούσας ὑλιζωρούμενον καὶ φθειρόμενον | τὸ τῇ προγραφῶν γίνῃ, οὕτως καὶ 20.
δὲ ταῦτα πρὸς ἥτο τὸ μίρεθ· κατηνέχθη· ἥ γὰρ προεκθέσις οὐ μόνον ἰσο-
δυναμύσης | ἥ προγραφῆς, ἀλλὰ καὶ πλεῖον τὴν δυναμίνης, ἅμα δὲ καὶ χώραν |
ἐχούσης ἀσφαλεῖραν, δὲ τὸ συμπλέχθαι τῇ πραγματείᾳ, τοῦτω μάλ- 24.
λον ἐδοκιμάσαμεν χρῆσθαι τῷ μέρει πρὸς ὅλην τὴν σύνταξιν, πλὴν εἰ (2) τῇ πρώτῃ βί-
βλῳ· ἐν ἐκείνῳ προγραφὰς | ἐποιήσαμεθα δὲ τὸ μὴ λίαν ἐναρμόζειν ἐν αὐτῇ
τὸ τῇ προεκθέσεων γένος.

II. * Ὁ δὲ φαντασίαν μὲν ἔχειν ἴση οὖν εἰρημένους λόγους, ἥ δὲ ἀλήθειαν οὐ 28.
τοιαύτην εἶναι, τὸ δὲ ἐναντίον.

Ὅτι πολλῶν ἴστιν ἄμεινον ὀνειδισθέντας ἐν καιρῷ σωθῆναι μᾶλλον | ἢ
πρὸς χάριν ἀκούσαντας, μετ' ὀλίγον δὲ ἀπολέσθαι μὲν αὐτοὺς, ἀπολέσθαι δὲ καὶ
οὖν λοιποὺς Ἕλληνας.

EX LIBRO XI.

1. Nonnulli fortasse quaerent cur nos huic libro contra morem veterum
praefationem non praemisimus, sed singulis potius olympiadibus propositio-
nem rei fecerimus. Ego sane praefationum genus non inutile esse arbitror: ete-
nim hae studiosorum lectorum attentionem provocant, atque ad librum pervo-
lutandum excitant. Insuper quidquid quaerimus, id harum ope facile invenimus.
Sed enim quum viderem praefationes ob multas levesque causas negligi ac pedibus
trahi, ad propositiones potius me contuli. Hae quippe non solum aeque valent ac
praefationes, sed gravioris interdum momenti sunt, et commodius collocantur, pro-
pterea quod ipsimet operi admiscuntur: ideoque his potius uti decrevi per
omne opus, exceptis prioribus quinque libris, quos praefationibus exornavi, quia
scilicet propositionibus haud satis aptus locus erat.

2. * Ille autem speciem quidem iis sermonibus inesse aiebat, veritatem non
ita, immo contrarium.

Multo satius est idoneo tempore obiurgatos servari, quam adsentatione
delinitos interire, non sine reliquorum Graecorum exitio.

(1) Sic vocat summaria sua praefata vestibulum-
que librorum Polybius III. 1. VIII. 13. Ceteroquin haec
haud certissime ausim definire quid resque intersit
inter προγραφὰς et προεκθέσεις.

(2) Ita videor mihi legere in codice. Atqui non
omnes quinque libri priores praefationibus instruun-
tur.

32. * Τὰ δ' ἑτέρα διελωβήσατο | κακῶς μὲν πρὸς τ' (1), κακῶς ἢ χρώμε-
ν τῷ θυμῷ· τῷ γὰρ τοῖς ||| ἀνθρώποις ὀργιζόμενον εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν P. 75.
πάσης ἀλογίας ἔστι σημεῖον.

“ Ὅτι εἰς λόγῳ εὐκαίρως ῥηθεὶς ὑπ' ἀνδρὸς ἀξιόπιστον, πολλάκις οὐ |
4. μένον ἀποξέπει τ' χαρίτων, ἀλλὰ καὶ παρορμᾷ πρὸς τὰ κάλλιστα σὺν ἀν-
θρώπῳ· ὅταν ἢ καὶ τ' ἴδιον βίον ἀκόλυθον εἰσφέρειται τοῖς | εἰρημένοις ὁ
ὄρακαλῶν, ἀνάγκη λαμβάνειν τὴν πρώτην πείσιν | τὴν ὄραίνεσιν (1). ”

Ὅτι φησὶν ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ. Τί γὰρ ὄφελος εἰς τοῖς ἀναγιγνώσκουσι διεξίεναι
8. πολέμους καὶ μάχας καὶ πόλεων ἐξανδραποδισμοὺς καὶ πολιορκίας, εἰ μὴ τὰς αἰ-
τίας ἐπιγνώσονται, ὥστ' ἂς | ἐν ἑκάστοις οἱ μὲν κατέρωθωσαν οἱ δὲ ἐσφάλη-
σαν; τὰ γὰρ τέλη τῶν | πράξεων φυγαγωγῇ μόνον σὺν ἀκούοντας, αἱ ἢ πρὸ-
12. σθιν δ' ἐλλήψαι τῶν ἐπιβαλλομένων ἐξεταζόμεναι διόντως ὠφελούσι σὺν | φιλο-
μαθοῦντας· μάλιστα ἢ πάντων ὁ καὶ μέρῳ χειρισμὸς ἑκάστων ἐπιδεικνύμενος
ἐπανορθοῖ σὺν συνυφιστάνοντας. |

III. Ὅτι πάντων εὐδαιμονιζόντων τ' Πόπλιον μὲν τὸ σὺν Καρχηδονίῳ ἐξελά-
16.σαι τ' Ἰβηρίας, καὶ ὄρακαλούντων ἀναπαύεσθαι καὶ | ῥαθυμεῖν ἐπεὶ πέρασ (1)
ἐπιτίθεικε τῷ πολέμῳ, μακαρίζειν αὐτῶν | ἔφη διότι τοιαύτας ἔχουσι τὰς ἐλ-
πίδας· αὐτὸς ἢ τῶν καὶ μάλιστα | βυλεύεσθαι τινὰ φόβον ἄρξεται τ' πρὸς Καρ-
χηδονίῳ πολέμῳ· | τ' μὲν γὰρ πρὸ τούτου χρόνον Καρχηδονίῳ Ῥωμαίοις πεπο-

* Cetera iam antea prave corruerat, dum prave irae indulgeret. Nam qui hominibus iratus idcirco in Deum peccat, vecordem se plane demonstrat.

Unica saepe oratio a gravis auctoritatis viro dicta, non solum a pessimis consiliis saepe revocat homines, verum etiam ad optima impellit. Quod si is vitam quoque suam dictis consentaneam spectandam praebeat, tum necesse est ut summam fidem adhortatio nanciscatur.

POLYBIUS ait. Nam quam utilitatem legentibus adfert narratio bellorum proeliorumque, urbium obsessarum atque captarum, nisi causae innotescant ob quas alii homines rem bene gerunt, alii secus. Rerum quippe exitus vanum audientibus oblectamentum suppeditat: verum consilia rem capessentium si commodè perpendantur, ea demum utilia studiosis sunt. Tum in primis si demonstretur singillatim quemadmodum quaeque res gesta fuerit, id eos dirigit qui in labore pari versantur.

3. Quum omnes Publium beatum praedicarent, quod Poenos Hispania expulisset, eumque ad quietem atque otium cohortarentur, quoniam finem bello imposuerat; ipse gratulari se ait illis, propterea quod eiusmodi spem foverent: se tamen nunc maxime deliberare quam ratione bellum punicum exordiretur. Antehac enim Carthaginienses Romanis bellum intulisse; nunc demum fortunae mu-

(a) Ita cod. (b) Cod. τέλος.

(1) Estat hoc fragmentum in excerptis editis libri XL. 10, id tamen a me libenter retentum fuit

ut circumstantium vaticani palimpsesti excerptorum sedem propriam hoc indicio demonstrarem.

λεμνείναι, γυνή δὲ τὴν τύχην ὤφρα δίδωκεναι καιρὸν εἰς | τὸ Ῥωμαίους Καρχηδό. 20.
νίοις ἐξενεγκεῖν πόλεμον.

Ὅτι Πόπλιος ὤφρα λησθεῖς τῷ Συφάκι, ἅτε δὴ πρὸς ἥτο τὸ μέρος | εὐ-
φυῆς ὑπάρχων, οὕτω φιλανθρώπως ὠμίλησε καὶ ἐπιδειξίως, | ὥστε δὲ Ἀσδρού. 24.
βαν εἰπεῖν δὲ ὑπερον ἡμέραις πρὸς δὲ Συφάκα, | διότι φοβερώτερος αὐτῷ Πό-
πλιος πέφηνε καὶ δὲ ὁμίλιαν ἤπερ | ἐν τοῖς ὅπλοις.

Ὅτι στάσιως γενομένης τινῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ῥωμαϊκῷ, ὁ Πό-
πλιος “ οὐδέποτε μάλλον εἰς ἀπορίαν ἦκε κ. τ. λ. || *Nimirum, excerpto initio.*
Fragmentum hoc est editum libro XI. 25, atque idcirco a me praetermittitur.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΒ.

- P. 76. I. Ὅτι ὁ Ἰσχυρὸς ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ δὲ Τίμαιον ἐν πολλοῖς, αὐθις φησί (1). τίς | 11.
ἂν ἐτι δοίη συγγνώμην τοῖς τοιούτοις ἀμαρτήμασιν, ἄλλως τε καὶ | Τιμαίῳ τῷ
προσφυσμένῳ τοῖς ἄλλοις πρὸς τὰς τοιαύτας παρωρυχίας; ἐν αἷς Θεοπόμπῳ
μὲν κατηγορεῖ, διότι Διονυσίῳ ποιησάμενος καὶ ἀνακομιδὴν ἐκ Σικελίας εἰς
Κόρινθον ἐν μακρᾷ | νηὶ, Θεοπόμπῳ φησὶν ἐν στρογγύλῃ ὤφρα λησθεῖται δὲ 16.
Διονύσιον. | Ἐφ’ οὗ καὶ πάλιν ὅτ’ ἂν καταλείδῃται φάσκων λέγειν αὐτῷ ὅτι |
Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος παρελάμβανεν δὲ ἀρχὴν ἰτ’ εἴκοσι | ἔτι ὑπάρχων
βασιλεῦσαι δὲ τετταράκοιτα καὶ δύο. μεταλλάξαι | δὲ δὲ βίον προσλαβὼν 20.
τοῖς ἐξήκοιτα ἔτι. ἥτο γὰρ οὐδένος | εἰπεῖν δὴ πῶς δὲ συγγραφέως εἶναι τὸ

nere tempus incidisse, quo Romani bello Carthaginienses adgrederentur.

Publius cum Syphace collocutus, pro sua excellenti sermocinandi natu-
ra, tam humaniter dextreque in congressu se gessit, ut Hasdrubal deinde Sy-
phaci dixerit, formidabiliorem sibi visum in colloquio Publium quam in armis.

Quum in castris romanis seditio exarsisset, Publius “ inopia consilii non la-
boravit etc.

EX LIBRO XII.

1. POLYBIUS postquam Timaeum saepe vituperavit, rursus ait. Quis Timaeo
praesertim in eiusmodi peccatis pareat, qui ceterorum historicorum tam impor-
tune reduriam curat? Is enim Theopompum accusat, quia quum Dionysius
reditum e Sicilia Corinthum longa navi fecerit, Theopompus ait rotunda cum
advenisse. Ephorum item mendacem arguit, quia is dicit superiorem Dionysium
annos natum tres supra viginti imperium occupasse; regnavisse autem annis
duobus et quadraginta, anno denique vitae suae tertio et sexagesimo mortem
obiisse. Atqui huiusmodi oratio nequaquam historici est sed librarii indubita-

(1) Recte omnino Reiskius in animad. ad Po-
lyb. dixit totum librum duodecimum fuisse con-
sumptum in reprehensione atque exagitatione quo-

rumdam historicorum. et Timaei praecipue; id quod
nunc copiosissima vaticana excerpta prorsus confir-
mant.

21. δατύπωμα (1), τὸ ἢ γραφίως ὁμολογούμεως· εἰ γὰρ δὴ τὸ Ἐφορον ἱπαναβεβλ-
κίται τῇ | μωρία καὶ τὸ Κόρυβον (2) καὶ τὸ Μαργίτην (3), εἰ μὴ δυνατός ἦν συλλε-
γίσθαι, δίδωσι τὰ τετταράκοντα καὶ δύο προσθέντα τοῖς εἴκοσι | καὶ ἑξή-
κοντα γίνεται καὶ πέντε· ἢ τοῦτε μηδαμῶς ἂν | πεισυνθέντος ὑπὲρ Ἐφέρου,
φανερὸν ἔτι τὸ μὲν ἁμάρτημα φανερὸν ἔστι τὸ γραφίως· τὸ ἢ Τιμαίῳ φιλέτιμον
28. καὶ φιλεγκλήμον οὐ | δίδωσι οὐδ' ἀποδίδωσι.
- II. Καὶ μὲν ἐν τοῖς ᾧ τὸ Πύρρον (3) πάλιν ἐπὶ | ᾧ τὸ Ῥωμαῖος ἔτι νῦν ὑπόμνη-
μα ποιούμενος καὶ τὸ Ἰλίου ἀπωλείας, ἐν ἡμέρᾳ τινὲ κατακοντίζειν Ἰππων
32. πολέμωσιν | πρὸ τῆ πόλεως ἐν τῷ κάμπῳ καλεσμένῳ, δὲ τὸ τὴ Τροίας | τὸ ἄλω-
σιν δὲ τὸ Ἰππον γνῶσθαι τὸ δούριον προσαγορευόμενον (4). ||| πρᾶγμα πάντων P. 57.
παιδαριωδέστατον· οὕτω μὲν γὰρ δεισέει πάντας | ᾧ βαρβάρους λέγειν Τρώων
ἀπογόνους ὑπάρχειν· σχεδὸν γὰρ πάντες, εἰ δὲ μή γε οἱ πλείους, ὅταν ἢ
4. πολέμωσιν μέλλωσιν ἐξ ἀρχῆς, ἢ | δεικνύμενοι πρὸς τινὰς ὁλοσχερῶς, Ἰππων
προσθύνονται καὶ σφαγιάζονται, σημειούμενοι τὸ μέλλον ἐκ τῆ τὸ ζῶον πτώ-
σεως.
- III. Ὁ ἢ Τιμαίῳ φανερὸν τοῦτο τὸ μέρος τῆ ἀλογίας οὐ μόνον ἀπειρίαν | ἔτι ἢ
8. μάλλον ὁ φησὶ μαθίαν δοκεῖ μοι πολλὴν ἐπιφαίνειν, ὅς γε δίδωσι | θύκωσιν Ἰπ-
πων, εὐθιῶς ὑπέλαβε τὸ ποιεῖν αὐτῶν δὲ τὸ τὴ Τροίαν ἀπὸ Ἰππων δο-
κεῖν ἱαλωκίται· πλὴν ὅτι γε κακῶς ἰσόρηκε | καὶ τὰ ᾧ τὸ Λιβύην καὶ τὰ ᾧ

te. Nam profecto Ephorus Coroebum atque Margitem stultitia superavisset, nisi ratiocinando colligere valuisset, quod duo et quadraginta si cum tribus et viginti iungantur, quinque efficiunt et sexaginta. Quod si hoc in Ephoro incredibile mendum est, sequitur ut manifestus librarii lapsus sit. Timaei autem criminandi studium et acerbiteriam nemo vel patietur vel commendaverit.

2. Rursus in Pyrrhi historia ait Romanos sua adhuc aetate captum Ilium commemorantes, die quadam iaculis configere solitos bellatorem equum ante urbem in eo qui campus dicitur; propterea quod Troia olim ligneo equo capta fuerit. Est autem adfirmatio haec plane puerilis. Sic enim oporteret omnes barbaros Troianorum posteros appellare. Cuncti enim, vel certe plerique, cum vel bellum suscipiunt, vel privatim etiam adituri aliquod periculum sunt, equo caeso litant, ut rem futuram ex equi casu divinent.

3. Timaeus igitur hoc dementiae documento, non imperitiam tantummodo, immo et multam ruditatem suam, videtur mihi patefacere, qui equi sacrificium temere existimavit idcirco a Romanis fieri quia Troia per equum capta creditur; verum etiam hinc iure arguimus quam malus etiam in rebus libycis

(1) Ita scribitur in cod.

(2) Notemus vocabulum.

(3) Proverbium est *stultior Coroebo*; ex virgiliano loco act. II. 407. ductum *furcata mente Coroebus*. Margitem ut stultitiae exemplar profert ipse Polybius XII. 25. ad quem locum leges Schweighauseri annotationem. Et quidem res est notissima.

(4) Timaei de Pyrrho historiam citat Polybius

etiam III. 32.

(5) Hanc quorundam fuisse sententiam dicit etiam Plutarchus quaest. rom. ed. Reisk. tom. VII. p. 155. Reapto autem equus Romae immolabatur Marti, teste Festo voc. *october*. Causam vero sacrificii ut puto verissimam tradit hoc loco Polybius.

τὴ Σαρδόνᾳ, καὶ μάλιστα τὰ καὶ τὴ Ἰταλίαν (1), ἐκ τούτου ἐστὶ συμφαιέας καὶ καθέλου διότι τὸ περὶ τὰς ἀνακρίσεις μέρος ἐπιτεύρεται παρ' αὐτῷ τελείως (2). 12. ὅπως ἔστι | κυριώτατον τὴ ἰστορίας· ἐπειδὴ γὰρ αἱ μὲν πράξεις ἅμα πολλαχῇ συντιλοῦνται, παρῆναι ἢ τὴ αὐτὴ ἐν πλείοσι τόποις καὶ | τὴ αὐτὴ καιρὸν ἀδύνατον, ὁμοίως γε μὴν οὐδ' αὐτόπτην γνῶσιν | πάντων ἧς καὶ τὴ οἰκουμενὴν τό- 16. πων ἐστὶ ἧς ἐν τοῖς τόποις | ἰδίων αὐτῶν τὴ ἕνα δύναται, καταλείπεται πυνθανεσθαι μὲν ὥς | παρὰ πλείων, πιστεύειν ἢ τοῖς ἀξίοις πίστει, καὶ τὴ εἶναι | τὴ προσπιπτόντων μὴ κακόν.

III. Ἐν ᾧ γένεθ' μεγίστην ἐπίφασιν ἔλκων | Τίμαιος πλείστον ἀπολείπειν μοι 20. δοκεῖ τὴ ἀληθείας· τοσοῦτο γὰρ | ἀπείχετ' ἢ δι' ἐτέρων ἀκριβῶς τὴ ἀλήθειαν ἀρτίζειν, ὥς οὐδ' αὐτῶν | ὧν αὐτόπτης γίγονεν καὶ ἐφ' οὓς αὐτὸς ἦκε τόπους, οὐδέ περὶ τούτων | οὐδὲν ὑγιὲς ἡμῖν ἐξηγεῖται· τοῦτο δ' ἐστὶ δῆλον, ἔαν ἐν τοῖς καὶ τὴ | Σικελίαν δείξωμεν αὐτὴ ἀγνοοῦντα πᾶσι ὧν ἀποφαίνεται· 24. σχεδὸν | γὰρ οὐ πολλῶν προσδέσσει λόγων ὑπὲρ γε τὴ ψευδολογίας, ἔαν | ἐν οἷς ἔφυ καὶ ἔφαθ' ὅπως, ἐ τούτων ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις, ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὐρεθῇ καὶ παραπαίων τὴ ἀληθείας· φησὶ τοιγαροῦν | τὴ Ἀρέθουσαν κρήνην (3) τὴ 28. ἐν τὴ Συρακούσαις, ἔχειν τὰς πηγὰς | ἐκ τὴ καὶ Πελοπόννητον, διὰ τε τὴ Ἀρκადίας ἐστὶ τὴ Ὀλυμπίας ῥέοντος ποταμοῦ Ἀλφειῶ· ἐκείνον γὰρ δύντα καὶ γῆς | τετρακισχιλίαις σταδίαις, ὑπὸ γε σικελικὸν ἐνέχθιντα πέλαγος, καὶ | P. 58. ἀναδύειν ἐν τὴ Συρακούσαις· γνῶσιν ἢ τὴ δῆλον ἐκ τὴ κατὰ || τινὰ 32-32.

et in sardiniensibus, ac praesertim in italicis, historicus sit: et quod omnino rerum inquisitionem, id quod praecipuum in historia scribenda caput est, prorsus negligat. Nam quia res humanae multis simul locis fiunt, nemoque plurariam uno eodemque tempore interesse potest, neque oculatus cunctorum orbis locorum rerumque in locis singulis gestarum testis fieri; superest ut a plurimis res gestas audiat; fide dignis credat; ipse autem nunciarum rerum laud ineptus index sit.

4. Atque in hoc historici officio etsi Timaeus multum sibi tribuit, nihilominus plurimum mihi a veritate aberrare videtur. Adeo quippe alienis testimoniis historiam suam non firmat, ut ne de rebus quidem quas ipso oculis suis spectavit, neque de locis quos pede trivit, quicquam sanum nobis enarret: id quod luculenter patebit, si ipsarum sicularum, quas narrat, rerum inscium eum demonstrabimus. Profecto longis sermonibus falsitas eius coarguenda non erit, si vel ipsorum locorum in quibus natus alitusque est, et quidem illustrissimorum, ignarus deprehendatur atque a veritate desciscens. Ait igitur fontem Arethusae, qui Syracusis est, origines inde usque a Peloponneso trahere, ab Alphaeo nimirum fluvio qui per Arcadiam atque Olympiam decurrit. Hunc ait fluvium ter mille stadiorum spatio tellure absorptum, et sub siculum mare labentem, emergere Syracusis. Idque ait demonstratum aliquando fuis-

(1) Timaei ignorancem locorum arguit Polybius etiam editis lib. II. 16. XII. 3. 299.

(2) Ad hunc suum locum provocat ipse Polybius in excerptis editis XII. 27.

(3) Quae sequitur opinio vel fabula de origine

Arethusae passim narratur, ut iam observavit Cellarius, a scriptoribus Strabone, Virgilio, Seneca, Plinio. Strabo autem lib. VI. 2. Pinlarum quoque citat atque Timaeum; fabulamque, acque ac Polybius, diligenter refutat:

γεν οὐρανίων ὀμβρῶν ῥαίνωνται καὶ τὸ Ὀλυμπίων καίρην, καὶ τὸ ποταμοῦ ᾧ
καὶ τὸ τέμενος ἐπικλύσαντος τόπῳ, ὃν Θη (α) | τε πληθὺς ἀναλύζην τὸ Ἀρέθεσαν
4. ἐκ τῆς καὶ τῷ πατήρην θυομένων βοῶν, καὶ φιάλῳ χρυσὴν ἀναβαλεῖν, ἢ
ἐπιγόνους | εἶναι δ' ἰορτῇ, ἀνείλοντο. *

V. Ἐκ τούτων ἂν τις συλλογιζόμενος Ἀριστοτέλῃ πρόσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ (1).
καὶ μὴν τὸ σμικρὸν τούτῳ τῆς αἰτίας ἀτοπον. τὸ γὰρ ὑπολαμβάνειν καθάπερ ἐκεί-
8. νος ὑποδείκνυσιν | ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν ᾧ οἰκίτας τῆς Λακεδαιμονίων συμμαχη-
σάντων τὸ τῆς κυρίων εὐνοίαν ἀναφέρειν πρὸς ᾧ ἐκείνων φίλος, εὐχθὲς. εὐ
γὰρ μόνον τὰς εὐνοίας ἀλλὰ καὶ τὰς ξενίας | καὶ τὰς συγγενείας τῆς δ' αἰσχροῦ οἱ
12. δαλεύσαντες, ὅτ' ἂν εὐτυχήσωσι | παραδόξως καὶ ῥέονος ἐπιγίνεται, πειρῶνται
προποιοῦνται | καὶ σπαραττοῦνται τῆς καὶ φύσιν ἀναγκαίων, μᾶλλον αὐτὸ ττο |
σπαραττοῦντες, τὸ προσηχημένην φεῖ' αὐτῶν ἐλάττωσιν καὶ | τὸ ἀδοξίαν ὀξυαλεί-
16. φην, τῷ βλεπόμεναι τῆς δ' αἰσχροῦ ἀπόγονοι μᾶλλον ἐπιφαίνην, ἢ περὶ ἀπειλῶ-
νται.

VI. Τοῦτο ἡ μάλα φεῖ' | ᾧ Λοκροὺς εἰκὸς ὅτι γιγνόμεναι πολλοὶ γὰρ ἐκ-
τοπίσαντες ἐκ | τὸ σωζόμενων καὶ προσλαβόντες σύνεργον τὸ ῥέονος, οὐχ οὕτως |
20. ἄφρονες ὥς ταῦτ' ἐπιτηδεύην, δι' ὃν ἔμελλον ἀναίωσιν ποιοῦνται | τὸ ἰδίῳ

se ob immodicas quasdam pluvias quae olympicorum ludorum tempore deciderunt, ita ut fluvius proximos sano locos inundaverit: tum enim sinum plurimum vomuisse Arethusam, hunc videlicet in conventu illo caesorum: auream denique phialam fonte emersisse, quam homines quum noscerent de sollemnitate provenientem, sustulerunt. *

5. Ex his quisque ratiocinans ad Aristotelis magis quam ad Timaei sententiam accedet. Et quidem aliud huic proximum, prorsus est absurdum. Namque opinari, ut Timaeus ostendere nititur, consentaneum non fuisse ut famuli Lacedaemoniorum, qui militiam cum his tolerabant, dominorum benivolentiam ad illorum necessarios referrent, id quidem stultum est: neque enim tantummodo benivolentiam, verum etiam hospitii ius et adfinitatem dominorum servi, si praeter solitum fortuna felici utantur et tempus seriat, sibi vindicare nituntur, atque immutare naturalis conditionis necessitatem; dantes apprime operam ut suam pristinam humilitatem obscuritatemque abstergant, dum adfectant dominorum se potius posteros quam libertos videri.

6. Id nimirum apud Locrenses usuvenisse apprime verisimile est. Multi enim qui se a naturalis conditionis consensu submoverunt, atque a tempore subsidium petiverunt, non ita sunt dementes ut ea faciant, quibus memoriam re-

(*) In codice marginis glossa est βούλας κέρου.

(1) De Locrensiū italicorū origine opinionem Aristotelis praefert narrationi Timaei Polybius etiam in excerptis editis XII. 5. sqq. Item cap. XI. "Aristoteles (inquit Heynius opusc. tom. II. p. 46.) coloniam ex fugitivis mancipiis, moechis et plagiaris collectam esse dixerat; Timaeus ingenuorum civium ex Locris Gracciae prosectorum fuisse adseveraverat. Polybius ex his quae uterque adtolerat, neutrum fide satis explorata, verum fama et opinione accepta narrasse; Aristotelem tamen

.. ait probabiliora dixisse .. Aristotelis opinionem sectatur Dionysius periegeta v. 364. sqq. quem fusi⁹ explicat Eustathius thessalonicensis in scholiis. Iam quod ea fugitiva mancipia (locrensia) apud Lacedaemonios servirent, neque horum posteros simulaverint, rem quodammodo confirmat Pausanias III. 3. dicens Lacedaemonios non procul initio belli messeniaci deduxisse coloniam in Italiam Locrosque epizephyrios incolis frequentavisse.

ἐλαττωμάτων, ἀλλὰ μὴ τούναντίον, δι' ὧν ἐπικαλύψην ταῦτα. διὸ καὶ τὴν
 ἐνομασίαν τῇ πόλει τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰκότως ἐπέθεσαν, καὶ τὴν οἰκότητα τὴν
 καὶ τὰς γυναῖκας | προσεποιήθησαν. ἔτι δὲ τὰς φιλίας καὶ τὰς συμμαχίας τὰς
 προγονικάς τὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀνακοῦντο. ἡ καὶ τὸ σὺν Ἀθηναίους | πορθεῖν- 24.
 σαι τὴν χώραν αὐτῶν (1), οὐδὲν ὅστις σημεῖον ἴσως ἔχει | Ἀριστοτέλῳ. εὐλόγη-
 ῖται ὅντος ἐκ τῶν προσημείων, εἰ καὶ δεκάκις | ἦσαν οἰκείται, τὴν προσημειώσασθαι
 τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλίαν | σὺν ἐξάραντας ἐκ τῶν Λοκρῶν καὶ κατασχόν- 28.
 τας εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὐλογος γίνεται καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀλλοτριότης πρὸς |
 σὺν προσημείους, οὐκ ἐξεταζόντων τὸ γεγονός, ὡς τὴν προαίρεσιν, τὴν Δία,
 ἀλλὰ πῶς αὐτοὶ μὲν ἐξαπέστειλαν οἱ Λακεδαιμόνιοι | σὺν ἀκμάζοντας εἰς τὴν 32.
 P. 25. παρὶς δὲ τιμωροῦσας χάριν. σὺν ||| δὲ Λοκρούς τὸ παραπλησίον οὐκ εἶων
 πρῶτον. ἔκαστα δὲ ταῦτα οὐ | μόνον καὶ τὸ πιθανόν, ἀλλὰ καὶ καὶ τὴν ἀλήθειαν,
 μεγάλῳ ἔχει | διαφορὰν. οὕτως γὰρ καὶ σὺν Λοκρούς ἔμελλον, ὡς τοῦτο
 ἔμοιρον ποιοῦντες. ἀτοπον γάρ. οὐδὲ μὴν κελύοντων αὐτῶν (2), οἱ Λοκροὶ | πάντως 4.
 ποιεῖσθαι ἐκείνοις τὸ παραπλησίον. παρὰ μὲν γὰρ τοῖς | Λακεδαιμονίοις καὶ πᾶ-
 ρσιον ἦν καὶ συνῆθες τρεῖς ἀνδρας | ἔχον γυναῖκα καὶ τέτταρας, τότε δὲ καὶ πλείους
 ἀδελφοὺς | ὄντας, καὶ τέκνα τούτων εἶναι κοινά. καὶ γυνήσαντα παῖδας | ἑκα- 8.
 τοὺς, ἐκδόσθαι γυναῖκα τινὶ τῶν φίλων, καλὸν καὶ συνῆθες (3). διόπερ οἱ Λο-
 κροὶ μήτε τὴν ἀραῖς ὄντες ἐνοχοὶ μήτε τοῖς ὄρκοις, | ὥμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ
 πρῶτον εἰς τὴν οἰκίαν ἐπαγῆσθαι πρὶν ἢ τὴν Μεσσηνίαν καὶ κράτος εἰλεῖν. τὴν μὲν 12.

fricent suarum humilitatum; sed contra curant ut eas occultant. Quamobrem no-
 men urbi a mulieribus convenienter imposuerunt, cognationemque per feminas
 simulaverunt: insuper amicitias et foedera avita a feminis contracta renovave-
 runt. Iam et quod Athenienses regionem illorum depopulati sint, ne id quidem in-
 quam indicium est falsa narrare Aristotelem. Nam quum fuerit facile, ob ea
 quae diximus, etiamsi decies servitutem servissent, simulari Lacedaemoniorum
 amicitiam ab iis qui Locris (*Graeciae*) digressi in Italiam navigaverunt, facilis quoque
 fuit adversus praedictos Atheniensium inimicitia, qui haud hercle quid reapse acci-
 derit scrutati sunt, ceu si sponte id actum fuisset, sed quomodo ipsi Lacedae-
 monii puberes suos in patriam remiserint sobolis creandae causa. Locrensisibus ta-
 men haud ut idem facerent concesserunt. Haec enim singula non solum ad credibi-
 litatem, verum etiam ad veritatem quod adlinet, magnopere inter se differunt.
 Nam neque Locrenses prohibitori erant Lacedaemonii, siquidem ipsi paria face-
 rent: absurdum enim foret. Neque si hi forte iussissent, Locrenses tamen pa-
 rem ritum secuturi erant. Quippe apud Lacedaemonios patrium consuetumque
 est, ut unam habeant uxorem tres viri vel quatuor, immo et plures aliquan-
 do viri si fratres sint; hisque liberi sint communes. Insuper laudi datur at-
 que in more positum est, ut is qui iam satis liberorum suscepit, uxorem
 alicui amico cedat. Quare quum Locrenses neque diris devoti essent neque sa-
 cramento adstricti; Lacedaemonii contra iure iurando confirmarunt se haud an-
 te patrium solum revisuros, quam Messenem vi expugnassent. Itaque a ge-

(1) Rem hanc narrat Diodorus siculus lib. XII.
 54.

(2) Ergo Locrenses graeci serviebant in exer-

citu laconico apud Messenem; hique postea in Ita-
 liam profecti Locros epizephyrios considerunt.

(3) Lege Plutarchum in Lycurgo cap. XV.

- κὴ τὸ κοινὸν ἔξαποσολῆς εὐκόλως οὐ μετέσχον, κὴ ὃ μέρος οὗτοῦ ἐπατόδους ποιοῦμενοι καὶ σωσίως, ἴδωσαν ἀναστροφὴν τῇ γυναιξὶ | πρὸς οἰκίτας γράσει συν-
 16. ἡθελαν, ἢ πρὸς οὗτο ἔξ ἀρχῆς ἀνδρας· | τῇ ὃ παρθένοις καὶ μάλλον· ὃ καὶ τῇ
 ἔξανασάσεως αἷτιον γέγονεν (1).

Sequitur in codice locus ubi plures sunt corruptiores contra totum idem locum. usque ad Timaeum contra Aristoteli, qui extat in excerptis editis lib. XII. 8. Pergit deinde codex ut infra.

- VII. Ὅτι Τίμαιος φησὶ | μέγιστον ἀμάρτημα οὗτο τῇ ἰστορίαν εἶναι τὸ ψεύδος·
 32. 1. διὸ καὶ || παρῆναι τούτοις, οὗτο ἂν ἐξελέγξῃ διεψεύσμενος ἐν τοῖς συγγραμ- P. 26.
 μασι, ἑτέρον τι ζητεῖν ὄνομα τοῖς βιβλίοις, πάντα ὃ μάλλον ἢ καλεῖν ἰστο-
 ρίαν.

Sequitur in codice locus καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν κενόντων etc. usque ad γένεσις διήγημα, qui extat in excerptis editis XII. 7; unde cognoscimus perversum esse in editionibus fragmentorum ordinem; nempe caput octavum praeversum esse septimo. Quare locus praedictus ubi plures sunt etc. praeponeendus est in futuris editionibus loco καθάπερ γάρ.

- Τούτων δ' ἡμῖν ὁμολογούμενων, αὐτῇ τούτῃ τῇ ψεύδους μεγάλῃ ὑπο-
 16. λαμβάνω διαφορὰν εἶναι τῇ κατ' ἀγνοίαν γινομένη καὶ τῇ κὴ | προαίρεσιν· τὸ
 μὲν ἐπιδείχεται συγγνώμῃ καὶ διόρθωσιν εὐμενικῇ, | τὸ ὃ ἀπαραιτήτως δικαίως
 20. ἂν τυγχάνειν κατηγορίας (2)· ὃ γένεσις μάλιστα ἂν εὖροι τις ἰσχυρὸν αὐτῇ ὄντα τῇ
 Τίμαιον· διότι δ' ἴσι τοιοῦτος, | σκοπεῖν ἥδη πάρεστιν. * (3)

nerali quidem reditu facile abstinerunt; et dum certo numero regrediuntur ac raro, occasionem tempusque uxoribus obtulerunt ut cum famulis rem haberent, vel cum iis qui antea mariti fuerant; idque praesertim virginibus usuvenit: quae res demigrandi causa fuit.

7. Timaeus ait maximum esse peccatum in historia mendacium: quamobrem licere illis, quorum scripta falsitatis convicta fuerint, quemlibet alium potius quam historiae titulum libris suis facere.

Quae quum ita se habeant, ipsa tamen falsitas plurimum interest utrum incaute an sponte pronunciata sit. Involuntarius enim error veniam meretur et blandam emendationem; voluntarius autem severam postulat castigationem. Atque huic postremo falsitatis generi Timaeus maxime obnoxius deprehenditur. Et quod ita reapse is peccet, iam licet cognoscere. *

(1) Quia servi scilicet dum timent dominos, quorum matrimonia violaverant, seditione commota, Lacedaemonem deseruerunt. Lege Diodori excerpta vaticana p. 10.

(2) Similis locus, verbis aliquot tantum variatis, extat in editis XII. 8. Verior tamen lectio est palimpsesti vaticani; nam illam editam non nisi a margine

urbicenis codicis vel palatini habemus, ubi eam brevior aliquis libere scripserat. Polybii sententiam exipilat Diodorus siculus lib. XIII. 90, qui pariter Timaeum obiurgat.

(3) Hec arbitror intercedere lacunam, quamquam codicis scriptura continua est.

VII. Ἐπὶ τῇ ἀθιτοίντων τὰς ἀπολογίας | προφερόμεθα ταύτῃ τὴν παροι-
 μίαν, Λοκροὶ τὰς συνθήκας (1) · τοῦτο | δὲ τις ἐξισόρηκεν, ὅτι καὶ παρὰ
 τοῖς συγγραφεῦσι καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις | ἀνθρώποις ὁμολογούμενον ἐστὶ · διότι 24.
 καὶ τὸ τῶν Ἡρακλιδῶν ἔφοδον συνθεμένων τῶν Λοκρῶν τοῖς Πελοποννησίοις πο-
 λεμίας πυρσούς | αἶρειν, ἰὰν συμβῇ ὅτε Ἡρακλείδας μὴ καὶ τὸ ἰσθμὸν ἀλλὰ
 κατὰ τὸ νῆϊον ποιῆσαι πῶς διάβασιν, χάριν τῇ προαισθομένους φυλάξασθαι |
 τὴν ἔφοδον αὐτῶν · οὐ ποιησάντων δὲ τῶν Λοκρῶν, πᾶν δὲ τὸν ἀντίον φίλος ἀράν- 28.
 των πυρσούς ὅτε παρήσαν, ὅτε μὲν Ἡρακλείδας συνέβη μετ' ἀσφαλείας
 χρῆσθαι τῇ διαβάσει, ὅτε δὲ Πελοποννησὶες κατολιγώρησαντας μαθεῖν παρα-
 δεξαμένους εἰς τὴν οἰκείαν ὅτε ὑπεναντίας παρεσπονδήσαντας (2) ὑπὸ τῶν Λο- 32.
 κρῶν. |||

Διατίθεται
 τὸν πυρσὸν
 ἀντὶ τῆς

* * *

P. 15.

VIII. . . κατηγορεῖν καὶ θείας εὐρεῖν τῇ ὑνδρωττόντων καὶ δαιμόνων τῇ ἐν τοῖς
 ὑπομνήμασιν ὅσοι γε μὴν | αὐτοῖς πολλὰν καὶ τοιαύτης ἐμπεποιήσιν φλυαρίας,
 ὅτε τοιοῦτες ἀγαπᾶν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας, μηδὲ τι ἐ 4.
 τῇ | ἄλλων αὐτῶν κατατρέχειν, ὃ συμβέβηκε αὐτῷ Τίμαϊον· ἐκεῖνος (2) | ὃς κόλακα
 μὲν εἶναι αὐτῷ κάλλιστον καὶ τοιαῦτα γράφοντα, καὶ πλεῖστον | ἀπέχθαι φιλοσο-
 φίας, κόραξ δὲ προσέχοντα καὶ κορυβαντίωσαις | γυναιξὶ · δικάϊως δ' αὐτῷ ὑπ'
 Ἀλεξάνδρῳ τετράχιναι τιμωρίας διέφθαρκότα ταύτῃ ἐκείνῃ τύχην καθόσον 8.

8. Iam adversus eos qui defensionem nullam admittunt, proverbium illud proferimus — Locrensiarum promissiones —. Est autem rei narratio haec, quam neque historici neque mortalis quisquam inficias it. Nempe quod imminente Heraclidarum incursione, Locrenses Peloponnesiis receperant hostiles faces se clatu-
 tuos (si forte accideret ut Heraclidae laud per isthmum sed navibus transi-
 tum molirentur) ut hi admoniti incursioni resisterent. Quum id tamen Lo-
 crenses minime praestitissent, immo hostibus supervenientibus amicas faces extu-
 lissent, contigit ut Heraclidae transmissionem tuto facerent, Peloponnesii autem
 perfidia Locrensiarum lusi, neglecta omni exploratione, intra suos fines hostem
 reciperent.

* * *

9. . . . reprehendere; ac veluti divinas habere somniantium geniorum-
 que fabulas quae in historiis occurrunt. Quicumque igitur eiusmodi vanitati
 indulgent, ii boni consulant si reprehensionem effugerint; non autem alios vi-
 tuperent, quod facit Timaeus. Ille enim exquisitum se adsentatorem haec scri-
 bens demonstravit, atque a philosophia longe remotum, corvis autem et furen-
 tibus feminis similem. Quare et merito tulit ab Alexandro poenam, quoniam

(1) Ita cod. pro παρεσπονδήσαντας.

(1) Lege apud Schottum proverbium Λοκρῶν εὐνο-
 δημα. Nam Λοκροὶ τὰς συνθήκας aliam habet ori-
 ginem. Quare haud scio utrum ex Polybio Zenobius
 sit corrigendus; an potius vice versa.

(2) Aristobulus historicus Alexandri adsentator f
 an potius Callisthenes, ut mox dicemus? Praecedens
 lacuna notitiam accuratiorē rei et auctoris nobis
 eripuit.

οἷος τε ἦν (1)· Δημοσθένειν | μὲν καὶ οὗτο' ἄλλας ῥήτορας οὗτο' κατ' ἐκείνον τ' και-
 ρὸν ἀκμάσαντας | ἰπαινέει, καὶ φησὶ τὴν Ἑλλάδος ἀξίως γέγοναι· διότι τ'
 12. Ἀλεξάνδρου | τιμαῖς τ' ἰσοθείοις τ' τέλφον τόνδε φιλόσοφον αἰγίδα καὶ κε-
 ραυτὸν τιθέντα θνητῇ φύσει, δικάζων αὐτὸν ὑπὸ τ' δαιμονίῳ | τετυχέναι ταυ-
 τ' ὡς ἰτυχεν· |

X. Ὅτι αὖτις Τιμαίῳ φησὶν ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ μεγαλοπόλιτης. Καθάπερ γὰρ ἐκ |
 16. τ' παροιμιῶν ἱκανὸν εἶναι φασὶ σαλαγμὸν εἶνα τ' μεγίστην τύχην | εἰς τὸ γινώ-
 ναι τὸ πᾶν ἰγχυμα, τ' αὐτὸν ῥόπον καὶ τούτων ὑποκείμενων καὶ δαλαυδά-
 νειν· ἐπεὶ δ' ἂν γὰρ ἐν ἡ δεινότερον εὐρεθῇ ψεύδεις | ἐν τοῖς συγγραμμάσι, καὶ τ'το
 20. γεγοιὸς ἦν καὶ προαίρεσιν, δῆλον | ὡς οὐδὲν ἂν εἴη βέβαιον οὐδ' ἀσφαλὲς γε-
 νοίτο τ' ὑπὸ τ' τοιούτῳ | συγγραφίῳ λεγομένων· τὸ δ' αὐτὸ καὶ οὗτο' φι-
 λοτιμότερον δακτύλῳ μετακρίσωμεν· Ῥητ' ἂν εἴη αὖτις τ' αἰρίστως αὐτ' | ε
 24. μάλλον τ' καὶ τὰς δημηγορίας καὶ τὰς παρακλήσεις ἴτι καὶ | μάλλον οὗτο' πρὸς-
 βωτικὸς λόγος, καὶ συλλήβδην πᾶν τοιοῦτο γένος | ἂν σχεδὸν ὡσεὶ κεφάλ-
 αια τ' πράξεων εἴη, καὶ συνέχει τ' ἔλην ἰσορίαν· διότι γὰρ [τὰς παρακλήσεις]
 ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατατίταται Τιμαίος, καὶ τ'το πεποίηκε καὶ πρόθεσιν, τίς
 28. οὐ παρὰ τοὺς τοῖς ἀνεγνωκότων; οὐ γὰρ τὰ ῥηθέντα γέγραπεν, οὐδ' ὡς
 ῥηθῆναι ἐπ' ἀλήθειαν, ἀλλὰ προθέμενος ὡς δεῖ ῥηθῆναι, | πάντας ὅσους ἀριθμῶ-
 ται οὗτο' ῥηθέντας λόγους, καὶ τὰ παρεπόμενα τοῖς πράγμασι (2) οὕτως, ὡσα-

eius gloriam quantum in ipso fuit corruerat. Demosthenem autem ceterosque qui per id tempus floruerunt oratores laudat, Graeciaque dignos ait fuisse. Quamobrem hunc egregium philosophum, qui ut divinos Alexandro conciliaret honores, aegidem et fulmen humanae naturae attribuit, iustam illam poenam a numine retulisse.

10. POLYBIUS megalopolitanus de Timaeo ait. Sicut enim in proverbii est, sufficere stillam unam ex vase maximo ad omnem liquorem qui intus est cognoscendum; sic etiam in re praesente reputandum est. Postquam enim semel aut iterum mendax in historia, et quidem de industria, deprehensus est; satis constat nihil eorum iam fore firmum atque tutum quae ab huiusmodi historico dicuntur. Atque in hoc demum illorum quoque mentem snectemus qui ardentius Timaeum sectantur. Dicendum quoque esset de more eius praesertim circa conciones et adhortationes ac potissimum circa legatorum orationes, atque omnino totum hoc dicendi genus, in quo sere vertitur rerum caput atque omnis historia continetur. Nam quia cohortationes in historia collocavit Timaeus, et quidem id definito studio ac voluntate fecit; quis artificium non intelligit lector? Non enim quod reapse dictum fuit scribit, nec vera verba refert; sed quae dici debuerant ponens, cunctos veluti adnumerat qui finguntur sermones, cum negotiorum circumstantiis: prorsus ea ratione quam in schola quilibet sequeretur dum proposito themate dis-

(1) Alexandri adversus quosdam immodicos ad-
 sentatores indignatio ex eiusdem historicis satis nota
 est. Et quidem de Callisthene historico heic loqui
 Polybium vix dubitabis, si conferes excerpta edita
 XII. 23; praesertim quia praedicto in loco Valesius, et
 cum Suida Reiskius, maluit ἀποθεῖναι Ἀλέξανδρον

ἱεροῦ, pro οὗτο' ἱεροῦ. Quamquam vulgo dicitur
 potius Callisthenes superbiae Alexandri adversatus.

(2) Sic loquitur Polybius etiam II. 56; verum
 ibi non sophistae sed tragici comparat eum, modum
 historicum.

νεί τις ἐν δαβρίῃ πρὸς ἐπαόθαι ἐπιχειροίη, ὥσπερ ἀποδείξιν ἢ ἑαυτὴ δυνάμει ||
P. 16. ποιούμενος, ἀλλ' οὐκ ἐξηγήσιν ἢ αὐτὴ ἀλήθειαν εἰρημένων. |

XI. Ὅτι ἡ ἱστορίας ἰδίωμα τοῦτ' ἐστὶ τὸ πρῶτον μὲν αὐτῶν αὐτῶν καὶ ἀλήθειαν 4.
εἰρημένους, οἷοί ποτ' ἂν ᾖσι, γνῶναι λόγους. δεύτερον ἢ | αἰτίαν συνθέσθαι
παρ' ἧν ἡ δέπεισιν ἡ κατορθωθῇ τὸ πρᾶχθαι ἡρηθῇ. ἐπὶ ψιλῶς λεγόμε-
νον ἂν τῷτο γένος ψυχᾶ γωσῇ μὲν, ὠφελεῖ | δ' οὐδέν. προσθεῖσθαι ἢ ἡ αἰ-
τίας, ἱγκαρπὸς ἡ ἡ ἱστορίας γίνεται χεῖσις (1). εἰ γὰρ (2) ἢ ὁμοίων ἐπὶ αὐτῶν οἰκίους
μεταφερομένων | καιροὺς ἀφορμαὶ γίνονται καὶ προλήψεις εἰς τὸ προϊδέσθαι τὸ 8.
μέλλον. καὶ ποτὲ μὲν εὐλαβηθῆναι, ποτὲ ἢ μιμούμενον τὰ παραγεγοινότα,
θαυραλιώτερον ἐγχεῖν τοῖς ἐπιφερομένοις. ὁ ἢ καὶ αὐτῶν | ῥηθέντας λόγους καὶ
ἢ αἰτίαν παρασιωπῶν, ψάδῃ ἢ καὶ τοῦτων ἐπιχειρήματα καὶ διεξοδικοὺς λέ- 12.
γων λόγους, ἀναιρεῖ τὸ ἢ | ἱστορίας ἴδιον. ὁ μάλιστα ποιεῖ Τίμαιος. καὶ δίδῃ
τοῦτε ἢ μέρες | ἐστὶ πλήρη τὰ βιβλία παρ' αὐτῶ πάντες γινώσκομεν.

XII. Ἴσως δ' οὖν ἂν | τις ἐναπορήσει ποῖος τοιοῦτος ὢν, οἷον ἡμεῖς ἐποδείκνυ-
μεν, τοιαύτης παρ' ἐνίοις ἀποδοχῆς τύτῃ καὶ πίσεως; τοῦτε | δ' ἐστὶν αἴτιον 16.
διότι πλεοναζούσης αὐτῶ καὶ ἢ πραγματείαν | ἢ καὶ ἢ ἄλλων ἐπιτιμήσεως ἐ-
λοιδόρίας, οὐκ ἐκ ἢ αὐτοῦ | χωρεῖται πραγματείας οὐδ' ἐκ ἢ ἰδίων ἀπο-
φάσεων, ἀλλ' ἐκ ἢ | ἢ πύλας κατηγορίας, πρὸς δὲ γένος καὶ πολυπραγμοσύ- 20.
νην δοκεῖ | μοι καὶ φύσιν προσεγγέσθαι διαφέρουσιν. παραπλήσιον γὰρ Στράτω-
νι τῷ φυσικῷ (2) συμβέβηκε. καὶ γὰρ ἑαυτοῦ δὲ ἂν ἐγχεῖν ἡσεί τὰς ἡ

putaret; magisque de eloquentiae suae demonstratione, quam de verae rei nar-
ratione laboraret.

11. Historici proprium officium est, ut primo quidem qui revera ha-
biti sunt sermones, quicumque demum fuerint, eos noverit. Rursus ut causam
investiget, propter quam susceptum negotium bene vel male gestum fuerit. Nuda
enim narratio delectat quidem, sed nihil prodest: contra si causa adiecta fuerit,
fructuosa historiae lectio est. Dum enim parvis generis res ad tempora nostra
transferimus, eae nobis indices ducesque fiunt ad futurum praenoscendum:
ita ut partim cavendo partim praeterita imitando, negotia confidentius adgre-
diamur. Ille autem veros, qui dicti fuerunt, sermones rerumque causas reticens,
ac pro his falsa epichiremata verbosasque orationes nectens, historiae proprie-
tatem perimit. Hoc nimirum vitio urgetur potissimum Timaeus; nam materia
huiusmodi maxime scatere libros eius nemo est qui nesciat.

12. Quaeret fortasse aliquis, talis quum sit Timaeus qualem esse nos demon-
stravimus, cur tantam fidem apud nonnullos consequatur. Rei causa est, quod
quum eius universa historia alienorum scriptorum obiurgationibus maledictisque
redundet, non sui operis merito neque propriae virtutis demonstratione nititur,
sed aliorum accusatione; ad quod sane studii genus videtur mihi natura sin-
gulariter esse comparatus. Idem fere Stratonique physico accidit. Namque
et hic donec aliorum sententias perpendit falsasque coarguit, mirificus est; cum

(1) Εἰ γὰρ, saltem cum opt. modo, vim quandam habet optandi apud Polybium, ut in eius indice graecitatis recte ad-
notatur.

(1) Confer lib. ed. III. 31. 32. XI. 2.

rimus, sed impietatis accusatus. Huius vitam mul-

(2) Strato physicus, Theophrasti auditor, tosque libros cognoscimus apud Laertium V. 58.

Ptolemaei philadelphi praeceptor, philosophus celeberr-

24. ἄλλων δόξας διατέλλεσθαι καὶ ψάδοποιεῖν, θαυμάσι|ός ἐστιν· ἔτ' ἂν δ' εἴ-
 αὐτ' τι προφίρηται καὶ τ' ἰδίων ἐπινοημάτων | ἐξηγῆται, παρὰ πολὺ φαίνεται
 τοῖς ἐπισήμοσιν εὐηθείς τε αὐτ' | καὶ νωθρότερος· καὶ μοι δοκεῖ παντάπασιν
 ὁμοίον τι γίνεσθαι | ὥς τ' ἔστι συγγραφέοντος τῷ ὥς τ' ἔλων ἡμῶν βίον συμ-
 28. βαίνειν· | καὶ γὰρ ἐν τούτῳ· τὸ μὲν ἐπιτιμῆσαι τοῖς πέλας ὅτι ῥάδιον, τὸ
 δ' αὐτ' | ἀναμάρτητον παρέχειν, χαλεπὸν (1)· καὶ σχεδὸν ὡς ἵππος εἰπεῖν
 ἴδοι τις ἂν τὰς (2) προχειρότατα τοῖς πέλας ἐπιτιμῶντας, πλείστα | ὥς τ' ἴδισιν
 βίον ἀμαρτάνοντας.
32. XIII. Τῷ δὲ Τιμαίῳ καὶ ἑτέρον τι | χωρὶς τ' προγεγραμμένων συμβέβηκεν· ἀπο-
 καθίστας γὰρ Ἀ||θήνησι σχεδὸν ἑτη πενήκοντα, καὶ πρὸς τοῖς τ' προγεγονό- P. 67.
 των | ὑπομνήμασι γλυόμενος, ὑπέλαβε τὰς μεγίστας ἀφορμὰς ἀγῆν | πρὸς τ'
 4. ἰσορίαν· ἀγνοῶν ὡς γε μοι δοκεῖ· ἰχούσης γάρ τι παραπλήσιον τ' ἰσορίας
 καὶ τ' ἰατρικῆς, ὅθεν τὸ καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς | διαφορὰς ἑκατέραν αὐτ' ὑπάρχειν
 8. ἔριμην, παραπλησίως | εἶναι συμβαίνει καὶ τὰς τ' ἐπιβαλλομένων ἐπ' αὐτὰς δια-
 θήσεις· | οἷον εὐθείως τ' ἰατρικῆς, ἐνὸς μὲν μέρους αὐτ' ὑπάρχοντος λογικοῦ (3),
 τ' δ' ἐξῆς χειρουργικοῦ καὶ φαρμακευτικοῦ γένους (4)· ὁλοσ-
 χειρὸς δὲ καὶ τολμᾶν καὶ καταφύδεσθαι τ' ἐπιτηδεύματος· τὸ δὲ λογικὸν ὁ δὲ
 12. πλείστον ἀπὸ τ' Ἀλεξανδρείας ἀρχεται | παρὰ τ' Ἡροφιλίων καὶ Καλλυμαχίων (5)
 ἐκείνῳ προσαγορευομένων, τὸ μέρος μὲν τι κατέχει τ' ἰατρικῆς· καὶ δὲ πᾶσι ἐπί-

autem suum aliquod cogitatum profert, tum denique intelligentibus valde vide-
 tur vilior et contemptibilior. Atque ego existimo idem prorsus accidere historicis,
 quod in communi vita usuvenit: in qua quidem reprehendere alios perfacile
 est; se ipsum vero inculpatum exhibere, perarduum. Ut breviter dicam, videre
 licet eos qui promptissime ad aliorum reprehensionem feruntur, in vita sua
 peccare saepissime.

13. Iam Timaeo aliud quoque, praeter id quod dictum est, usuvenit.
 Etenim Athenis residens annis prope quinquaginta, atque in antiquorum com-
 mentariis legendis tempus conterens, existimavit maximam se facultatem ad historiam
 conscribendam hoc pacto nancisci; falsa, ut arbitror, opinione utens. Nam quum
 historia ac medicina ferme similes sint, quia utriusque insigniores partes tres
 sunt; consimiles accidit ut studiosorum quoque utriusque pares conditio-
 nes sint. Ecce enim medicinae una pars est rationalis, altera diaetetica,
 tertia chirurgica et pharmaceutica; generatim vero impostura et artis si-
 mulatio. Et rationalis quidem quae ex alexandrina urbe plurimum deriva-
 tur, ab iis nimirum qui vocantur illic Herophilii et Callimachii, pars est
 ut diximus medicinae quaedam; quae sane ad speciem quod attinet et pol-

(1) Cod. τὰ.

(1) Exstat haec brevis sententia in editis XII. 25.

(2) Interpretor rationalis, quia sic loquitur Cel-
 sus in praef.

(3) Aliam divisionem tradit Celsus in praefatione;
 in tres partes medicina diducta est, ut una esset

quae victa, altera quae medicamentis, tertia quae
 manu mederetur. Primam διατροφικὴν, secundam φαρ-
 μακευτικὴν, tertiam χειρουργικὴν Graeci nominant.

(4) Immo Callimachus vulgo dictus est herophi-
 leus propter suum herophilae sectae studium.

φασιν καὶ τὴν ἱπαρχίαν τοιαύτῳ ἐφίκεται φαντασίαν, ὥστε δοκεῖν μηδένα ἢ ἄλλων κρατεῖν τῆς πράγματος· οὗς ὅτ' ἂν ἐπὶ τῇ ἀλήθειαν ἀπαγαγὼν ἀρρίω-
σον ἐγχειρήσῃ, τοσοῦτον ἀπείχοντες γινώσκονται τῇ χρείας, ὅσον | καὶ οἱ μη-16.
δὲν ἐγνώκοις ἀπλῶς λαβεῖν ὑπέμνημα· οἷς ἤδη τις | τῶν ἀρρίων ἐπιβί-
ποιτες αὐτοῦ, δεῖα τὴν ἐν λόγῳ δύναμιν (1), οὐδὲν | ἔχοντες δεινόν, τοῖς ὅλοις
πολλάκις ἐκινδύνισαν· εἰσὶ γὰρ ἀληθῶς ἑμοιοὶ τοῖς ἐκ βίβλης κυβερνῶσιν·
ἀλλ' ἔμως οὗτοι μὲν φαντασίας ἐπιπορεύομενοι τὰς πόλεις, ἐπαδὼν ἀθροί-20.
σωσι αὐτὸν λόγους ἐπὶ ὁρίματος (2), αὐτὸν ἐπ' αὐτῇ τῇ ἔργων ἀληθινὴν πείραν δι-
δωκίτας | αὐτῇ, εἰς τὴν ἐσχάτῃ ἀγασσιν ἀπορίαν, ἐκ καταφρόνησιν παρ' αὐτοῖς
ἀκούουσι, καὶ τῇ λόγῳ πιθανότητος καταγωνιζομένης πολλάκις τὴν ἐπ' αὐτῇ τῇ 21.
ἔργων δοκιμασίαν· τὸ δὲ κρίτον τὸ τῇ ἀληθινῇ προσφερόμενον ἔστιν ἐν ἐκά-
στοις τῶν ἐπιτηδεύματων, οὐ μόνον | ὑπάρχῃ σπάνιον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπὸ τῇ
σωμυλίας καὶ τόλμης | ἐπισκοπεῖται δεῖα τὴν πολλῶν ἀκρίσιαν.

XIII. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῇ πραγματικῇ ὑπαρχούσῃς κρίσεως, τῇ δὲ μερῶν | 28.
αὐτῇ, ἐνὸς μὲν ὅντος τῶν ὅρων τῇ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι πολυπραγμοσύνῃ, καὶ τῇ παρὰ-
θεσιν τῇ ἐκ τούτων ὕλης· ἐτέρῃ δὲ τῇ ὅρων τῇ θίαν τῇ πόλεων καὶ τῇ τόπων, ὅρων τε
ποταμῶν | καὶ λιμένων, καὶ καθόλη τῇ καὶ γῆν καὶ τῇ θάλασσαν ἰδιωμάτων || καὶ 32.
P. 68. δεσμημάτων· κρίτη δὲ τῇ ὅρων τὰς πράξεις τὰς πολιτικές (2)· παραπλησίως δ' ἐφίεν-
ται μὲν ταύτης πολλοὶ δεῖα τῇ προγεγενημένῃ ὅρων αὐτῇ δόξαν, προσφέρον-
ται δὲ πρὸς τῇ ἐπιβολῇ | οἱ μὲν πλείστοι συζητούντων ἀπλῶς, δίκαιον οὐδὲν 4.

licitationes, tantam sui facit ostentationem, ut nemo videatur tantopere artis suae esse securus: qui tamen homines, si forte ad verum experimentum eos pertrahens, aegrotum ipsis tradideris, tam inepti ad rem comperientur, quam qui nullum omnino scriptum medicum legerint. Reapse his nonnulli facundiae vti capti quum aegrotum aliquem haud magnopere laborantem credidissent, summo saepe discrimini obiecerunt. Sunt enim huiusmodi medici revera similes iis qui de scripto gubernant. Hi ergo non sine pompa urbes perambulantes, postquam nomine suo famam collegerunt, homines illos qui se certae operum experientiae tradunt, in summam perplexitatem adducunt; atque ab iis demum se contemni sentiunt, dum saepenumero vis facundiae ab ipso operum experimento refutatur. Tertia autem pars, quae habet veram rei substantiam in omnibus disciplinis, non solum rara est, verum etiam a loquacitate plerumque et audacia obscuratur, propter falsa vulgi iudicia.

14. Similiter et pragmatica historia quum sit tripartita; cumque eius partes sint, prima commentariorum conquisitio, et materiae ex his coacervatio: altera urbium locorumque et fluminum portuumque inspectio, generatimque omnium terra marique qualitatum et intervallorum: tertia denique civilium rerum cognitio; ad hanc postremam pariter multi confluunt, propter praecipuatam de ea opinionem; atque eiusmodi provinciam temere sibi sumunt plurimi ex his

(*) 'Επὶ ὁρίζοντος πλεονεξίας σημαίνει πομπήν, ὡς καὶ Polybius. Haec tamen alio mihi scitu praedita locutio videtur. Sed esto peritorum iudicium.

(1) Contra hos ergo torqueri possunt Celsi verba: illis verba superesse, docuisse medendi scientiam.

(2) Similem divisionem scientiae imperatoriae statuit Polybius XI. 8.

πλὴν εὐχέσθαι | καὶ τόλμαν καὶ ἐραδιεργίαν · παραπλήσιον τοῖς φαρμακοπόλαις |
δοξοκομποῦντες καὶ πρὸς χάριν βλέποντες, εἴτα πρὸς θεὸν καιρεῖς | ἔνιχα ἢ
B. περιζήν ἢ εἶον δεῖν τούτων · ὥς ὧν οὐκ ἄξιον πλείω | ποιῆσαι λόγοι.

XV. Ἐνιοὶ ἢ τῷ δοκοῦντων εὐλόγως προσάγιν πρὸς | τὴν ἱστορίαν, καθάπερ
οἱ λογικοὶ τῶν ἡμετέρων ἐδιδάσκοντες | τῇ βιβλιοθήκῃ . . . καθ' ἑλπίαν τὴν
ἐκ τῶν ὑπομνημάτων ὡς ποιητάμενοι [οἱ] ἐκδοῦν πείθεσιν αὐτοῦ ὡς ὄντες
12. ἱκανοὶ | πρὸς τὴν ἐπιβολὴν, καὶ . . . ἀρκοῦν δοκοῦσι προσφέρειν |
εἰ μὴ . . . μὲν ὡς ἰμοὶ δοκεῖ πρὸς τὴν . . . ἱστορίαν· τὸ δὲ
16. ὑποπτεῖναι τὰ προγεγνημένα . . . τὰς τῶν ἀρχαίων ἀληθείας, καὶ τὴν
εὐνοίαν . . . εἶχον ὑπὲρ ἐρίων τούτων, ἐθνῶν, πολιτικῶν, πράξεων . . .
πρὸς . . . (1) τὰς ἐκείνων ἀεισάσεις | καὶ τύχας αἷς κίχονται καὶ θεὸν ἀνω-
τέρω χροῖς εὐχρηστον | ἐστὶ · συμπέσει δὲ τὰ προγεγονότα πρὸς τὸ μέλλον
20. ἡμᾶς οἰκείως · | εἴαν τις ὑπὲρ ἑκάστον ἀληθινῶς ἱστορῇ τὰ ὀρθολογικά · τὰ
γε | μὲν ἀπ' αὐτῆς ταύτης δυνάμει ὁρμηθέντα πεπτεῖναι χροῖς τὰς ἐπιχρη-
σάσας πράξεις καλῶς, ὁ πείσασαι Τίμαιον, τελείως εὐνοίαι, καὶ ὀρθολογίως
24. ὡς ἂν εἴ τις τὰ τῶν ἀρχαίων ζωγράφων ἔργα διασάμιναι, ἱκανὸς οἶοιτο ζω-
γράφον εἶναι καὶ | προσάτης τῆ τέχνης.

XVI. Δῆλον εἶναι τὸ λεγόμενον εἶναι μᾶλλον ἐκ τῶν ἐπιφερομένων · οἷον
εὐθείως ἐκ τῶν συμβεβηκότων Ἐφώρῳ κατὰ | τόπως τινὰς τῆ ἱστορίας · ἐκεῖ-
28. ναι δὲ ἐν τοῖς πολεμικοῖς, | τῷ μὲν κατὰ θάλατταν ἔργων ἐπὶ πό-
σον ὑπόνοιαν ἐσχηκέναι μοι | δοκεῖ · τῷ δὲ καὶ τῇ γῆν ἀγώνων ἄπαιρος εἶναι
τῆς τοιγαροῦν | ὅταν μὲν [ἐπὶ] τὰς [πρὸς] Κύπρον ναυμαχίας καὶ τὰς

qui historias scribunt, nec quicquam laudabile adferunt praeter levitatem suam et audaciam atque imposturam: ac pharmacopolis similes falsa ostentant, et gratiam aucupantur, temporibusque serviunt, ut vitae adiumenta lucrentur. De quo hominum genere plura dicere non interest.

15. Quidam vero qui apte videntur ad historiam scribendam studium conferre, non secus ac rationales medici, versantes in bibliothecis, statim ac post collectam ex libris materiam satis sibi videntur ad opus comparati . . . narrare illorum vicissitudines et temporum superiorum fortunas utile est. Nam praecedentium rerum cognitio adtentos nos ad futuras convenienter reddunt, si certe historicus praeterita singula vere narret. Verum enimvero qui praedicta tantum facultate sunt praediti, eos plane confidere se res posteriores perbene posse scribere (in qua opinione Timaeus versatur) id plane insanum est: veluti si quis spectatis antiquorum pictorum tabulis, idcirco arbitraretur idoneum se pictorem atque in arte praecipuum.

16. Idque adeo ex iis quae dicemus manifestum fiet; et nominatim quidem ex eo quod Ephoro accidit in nonnullis historiae locis. Is enim bellicorum operum, quae quidem mari geruntur, notitiam aliquantulam habere mihi videtur; verumtamen procliorum terrestrium plane est ignarus. Quare si quis Ephorum

(1) Quot verba circiter in his lacunis oblitteratae paginae amiserimus, versiculorum numerus a me adscriptus demonstrat.

P. 1. *ᾧ* Κνίδον (α) | ἀτενίσθη τις, αἷς ἐχρήσαντο οἱ βασιλείως στρατηγοὶ πρὸς Εὐαγό-
 ραν | τὴν σαλαμίνιον, καὶ πάλιν πρὸς Λακεδαιμονίους (1), θαυμάζον (b) τὴν συγγρα-
 φά 32.
καὶ τὴν δύναμιν καὶ καὶ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ πολὺ | τὴν χρησίμων ἀπενέγκασθαι πρὸς
 τὰς ὁμοίας περὶ τῆς ὅταν ἢ τὴν *ᾧ* Λεύκτρα μάχῃ ἐξηγῆται Θηβαίων καὶ Λακε-
 δαιμονίων, ἢ τὴν ἐν Μαντινίᾳ πόλει, ἣν αὐτὴ τούτων ἵεκα (c) | μετήλλαξε τὴν 4.
 βίον Ἐπαμίνωνδας (2), ἐν τούτοις εἰάν ὅππῃ τὰ κατὰ | μέρος ἐπισήσας τις
 θεωρεῖ τὰς ἐκτάξεις καὶ μετατάξεις τὰς | κατ' αὐτῶν εἶναι κινδύνους, γυνοῖς φαί-
 νει καὶ παντὶ ὡς ἀπὸ τοῦ καὶ ἀόρατος τὴν τοιούτων ὧν · ὁ μὲν οὖν ἐν τοῖς Λεύκ- 8.
 τροις | κινδύνους ἀπλοῦς γεγονώς καὶ καθ' ἑν τι μέρος τὴν δυνάμει (3), οὐ |
 λίαν ἐκφανῆ ποιεῖ ταύτῃ τὴν συγγραφῆς ἀπειρίαν · ὁ ἢ *ᾧ* | τὴν Μαντινίαν,
 τὴν μὲν ἐμφασιν ἔχει ποικίλῃ καὶ στρατηγικῇ (4), | ἔστι δ' ἀνυπόστατος καὶ τῆς 12.
 ἀδελφότητος τῇ συγγραφῇ · ἥτοι δ' ἔστι δῆλον εἰάν τις εἶναι τόπως ὑποθέ-
 μενος ἀληθινῶς | ἐπιμετῇ τὰς κινήσεις τὰς ὑπ' αὐτῇ δηλωμένας · τὸ δ' αὐτὸ
 συμβαίνει ἐν Θεοπόμπῃ ἐν μάλιστα Τιμαίῳ, *ᾧ* οὗ νῦν λόγος · οὐ | μὲν γὰρ 16.
 ἂν ὑπὲρ ἣν τοιούτων κεφαλαίων ἢ ποιήσονται τὴν ὑπόθεσιν δαλανθάνουσιν,
 οὐδ' ὧν βεληθῶσι δαλῆσθαι καὶ συνυποδείξαι | τι τὴν καὶ μέρος · τοιοῦτοι φαί-
 νονται καὶ πάντες οἷος (d) Ἐφορος. |

XVII. Ὅτι οὕτε *ᾧ* τὴν πόλεμον συμβαινόντων δυνατόν ἐστι γράψαι καλῶς 20.

spectet verba facientem de navalibus ad Cyprum Cnidumque proeliis, quae
 persici regis duces tum contra Euaгорam salaminium tum adversus Lacedaemo-
 nios commiserunt, mirabitur sane historici facundiam atque peritiam: atque hinc
 multam utilitatem ad similes casus colligere possumus. Cum autem pugnam ad
 Leuctra narrat Thebanorum et Lacedaemoniorum, aut illam qua apud urbem
 Mantineam conserta est, in qua vitam Epaminondas profudit, huius inquam nar-
 rationis si quis partes consideret, et aciei instructiones eiusque varias mutationes,
 quae fervente proelio acciderunt, ridiculus videbitur auctor et plane imperitus,
 ceu qui numquam eiusmodi quicquam viderit. Leuctricum igitur proelium quia sim-
 plex fuit ac uno genere artificii militaris peractum, historici inscitiam non ad-
 modum arguit: verum illud ad Mantineam, quia variam et plenam arte impe-
 ratoria formam habuit, id ab historici ingenio neque ferri neque intelligi
 potest. Quae res prorsus patebit, si quis vera locorum facie sibi proposita,
 motus illos in his dimetiatur quos Ephorus narrat. Atque id ipsum Theo-
 pompo quoque accidit atque Timaeo, de quo postremo nunc verba facimus.
 Neque enim est obscurum qua ratione in his capitibus gesturū se essent, vel
 quid singillatim exposituri ac demonstraturi. Prorsus omnes perinde ut Ephorus
 se habent.

17. Profecto fieri nequit ut praeclare scribat res belli gestas, qui nulla

(a) Cod. Κνίδον. (b) Ita cod. (c) Cod. ἵεκα. (d) Codex videtur habere οἷος.

(1) De pugna prope Cyprum lege Diodorum XV. 2. seq; de illa ad Cnidum videsis eundem Dio-
 dorum XIV. 83.

(2) Scilicet haec omnia tempora ad Ephori
 historiam pertinent, quae sunt universalis, a redivit

Heraclidarum usque ad vigesimum annum regnantis
 Philippi Amynta nati, per annos circiter DCCL
 deducta.

(3) Diodorus XV. 55.

(4) Diodorus XV. 85. seq.

- τῇ μηδεμίαν ἐμπειρίαν ἔχοντα τῇ πολεμικῶν ἔργων · | οὔτε ὧς τῇ ἐν τῇ πο-
 λιτείαις τῇ μὴ πεπληρωμένον τῇ τοιούτων πράξεων καὶ ὡφιστάσεων · λοιπὸν, οὔτε
 24. ἐμπείρως ὑπὸ τῇ | βιβλιακῶν, οὔτ' ἐμφαντικῶς οὐδενὸς γραφομένου, συμβαίνει | τῇ
 πραγματείαν ἀπρακτοῦ γίνεσθαι τοῖς ἐντυχάνουσιν · εἰ | γὰρ ἐκ τῇ ἰσορίας ἀφέ-
 λη τις τὸ δυνάμιον ὡφελῖν ἡμᾶς, τὸ | λοιπὸν αὐτῇ ἀζηλον καὶ ἀνωφελὲς γί-
 νεται παντελῶς · ἐτι ἡ καὶ πλείων καὶ τόπων ὅταν ἐπιβάλλονται γραφῇ τὰ καὶ
 28. μέρος ἔντις ἀτριβίς τῇ τοιαύτης ἐμπειρίας, δῆλον ὡς ἀνάγκη | συμβαίνει τὸ
 ὡς ἀπλήσιον · καὶ πολλὰ μὲν ἀξιόλογα παραλιπείν, ὧς πολλῶν ἡ ποιῆσθαι
 πολὺν λόγον οὐκ ἀξίων ἔντων · | δὲ δὴ συμβαίνει μάλιστα Τιμαίῳ ὅς τ' ἀορα-
 σίαν · |

32. XVIII. Ὅτι Τιμαίος φησὶν ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ τετάρτῃ βίβλῳ (1). Πεντήκοντα || P. 2.
 συνεχῶς ἔπη δατρίδας Ἀθηναίων ξενιτεύων, καὶ πάσης ὁμολογούμενως ἀπειρος
 ἐγενόμην πολεμικῆς χειρίας · εἰ δὲ καὶ τῇ τῇ τόπων θείας, λοιπὸν ὅτ' ἂν εἴς
 4. τι τῇ μερῶν τούτων ἐμπέσῃ καὶ | τῇ ἰσορίαν, πολλὰ μὲν ἀγνοεῖ καὶ ψεύδεται ·
 καὶ ποτε δὲ τῇ ἀληθείας ἐπιψάσῃ, παραπλήσιός ἐστι ζωγράφοις τοῖς ἀπὸ
 τῇ ἀνα[μι]γμένων (2) θυλάκων ποικίμοις τὰς ἀπογραφάς · καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων
 ἢ μὲν ἐκτὸς ἐνίοτε γραμμὴ σώζεται, τὸ δὲ τῇ ἐμφάσει καὶ τῇ ἐνεργείᾳ τῇ
 8. ἀλκίμων ζῶων ἀπεισιν, ὅπερ ἴδιον ὑπάρχει | τῇ ζωγραφικῆς τέχνης.

bellicae artis peritia sit praeditus: neque rursus is res politicas apte narrabit, qui in his neque exercitus umquam neque versatus fuerit. Sequitur ergo, ut cum ab iis qui in lectione tantummodo librorum operam contriverunt, nihil perite vel ad veritatem exactum scribatur, liber inutilis legentibus sit. Nam si ex historia tollatur id quod nobis prodesse potest, nihil iam in ea nisi vile cassumque supererit. Insuper de urbibus atque regionibus siquando particulatim scribere volunt, propter geographiae imperitiam, necesse est eodem errore laborent: nempe ut multa relatu digna praetermittant; multa rursus prolixè commemo- rent quae satius negligerentur: id quod Timaeo potissimum evenit, qui regiones non peragravit.

18. Timaeus trigesimo quarto libro ait. Quinquaginta continenter annos Athenis hospes versatus sum, atque omnis usus bellici fateor me esse expertem. Iam si ne regiones quidem oculis lustravit, sequitur ut siquam geographiae partem in historia attingat, inscitia mendacioque plerumque labatur. Quod si aliquando ad veritatem collineat, similis est pictoribus illis qui de perturbatis saccis tabulas colorant. In eiusmodi quippe artificio extima quidem linea bene interdum se habet; vis tamen et excitatus generosorum animantium habitus abest, quod est pictoriae artis praecipuum.

(1) Notandus hic librorum historicorum Timaei numerus; conferendusque Suidas ubi agit de numero voluminum eius.

(2) Aegre et incerte legitur hoc vocabulum in oblitterata pagina; ideoque interpretationem quoque loci mutare necesse est.

XVIII. τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὦλε' Τίμαιον, καὶ καθόλου τῆςδε ταύτης τῆς βιβλιακῆς ἔξεως ὁρμημένους· ἡ γὰρ | ἔμφασις τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἄπεισιν, διὰ τὸ μένον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γενέσθαι τῶν συγγραφέων· ὅθεν οὐκ 12. ἐντίκτεσιν ἀληθινούς ζηλῶς τοῖς ἀκούουσιν, οἳ μὴ δι' αὐτῶν πεπραγμένοι τῶν πραγμάτων· εἰ καὶ τοιαύτας ζῶντο δεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ὑπάρχειν ἐμφάσεις οἱ πρὸ ἡμῶν, ὥςθ' ὅτε μὲν ὑπὲρ πολιτικῶν | ὁ λόγος εἴη πραγμάτων 16. ἐπιφθίγγεσθαι διότι κατ' ἀνάγκην ὁ γράφων | πολιτεύεται, καὶ πείραν ἰσχυρὰς τῆς ἐν τούτῳ τῷ μέρει συμβαινόντων· ὅς τε δὲ ὦλε' πολεμικῶν, ὅτι πάλιν ἐστράτευκε καὶ κεινδύνησε· καὶ μὴν ὅτε ὦλε' βιωτικῶν, ὅτι τέτραφε τέκνα καὶ μετὰ γυναῖκας | ἔζηκε· τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ τῶν ἄλλων τοῦ βίου 20. μερῶν· ὁ παρὰ μόνοις εἰκὸς εὐρίσκεσθαι τῶν συγγραφέων τοῖς δι' αὐτῶν πεπραγμένοις τῶν πραγμάτων, καὶ τοῦτο τὸ μέρος ὡς πεποιημένοις τῇ ἰστορίας· πάντων μὲν οὖν οἷον αὐτῶν γενέσθαι | καὶ δραστῆ, δυσχερὲς ἴσως· τῶν μὲν 24. τοι μεγίστων καὶ κοινοτάτων, | ἀναγκαῖον (1).

XX. Ὅτι δὲ τὸ λεγόμενον οὐκ ἀδύνατον, ἱκανὸν ὑπόδειγμα πρόσ- εστιν ὁ ποιητής, παρ' ᾧ πολὺ τὸ τῆς τοιαύτης ἐμφάσεως | ἴδοι τις ἂν ὑπάρχον· ἐξ ὧν πᾶσιν εἰκότως συγκαταλάβοιτο τρίτον | εἶναι μέρος τῆς 28. ἰστορίας καὶ τρίτην ἔχειν ἔξιν πᾶσι ἐκ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην· ὥς δὲ ἀληθὲς ἐστὶ τὸ νῦν λεγόμενον, ἐκφανέσθαι γένοιτ' ἂν ἐπὶ τε τῶν συμβουλευτικῶν καὶ παρὰ κλητικῶν ἔτι δὲ πρεσβυτικῶν λόγων οἷς

19. Idem accidit etiam Timaeo, immo vero generatim iis qui facultate per libros acquisita confidunt. Rerum scilicet gestarum spiritu carent, qui solis rerum expertis inesse potest historicis. Quare nec veros cient motus in auditoribus nisi illi historici qui negotiis ipsis interfuerunt. Immo maiores nostri tam plenos evidentia commentarios esse volebant, ut siquod fieret de re politica scriptum, necessario auctor vitam politicam agitare, rerumque in ea contingentium peritus diceretur. Item qui de bellicis scriberet, bellum gessisse et pericula adiisse; qui denique domesticae vitae commentarios faceret, is et uxorem duxisse et liberos educasse existimaretur. Idemque sermo ad quodlibet vitae genus valebat. Igitur hanc facultatem apud eos tantummodo scriptores deprehendere licet qui res ipsas quas scribunt tractaverunt, et qui hoc genus practicum historiae sectantur. Sed enim omnes artes ac facultates proprio opere profiteri difficile fortasse est; praecipuas tamen et communioris usus, necessarium est.

20. Quod autem nequaquam sit impossibile, exemplum Homeri sufficit, apud quem permulta harum rerum cognitio expositioque apparet. Unde iam quivis merito intelligere potest, curam studiumque legendorum librorum tertiam historicae facultatis partem esse, nec nisi tertium habere dignitatis locum. Quod autem vera dicamus, id quidem clarissimum fiet consideratis suasoriis, exhortatoriis, nec non legatorum orationibus, quibus Timaeus utitur. Pauci quidem

(1) Sic prorsus loquitur vel de antiquioribus vel de perfectis oratoribus Cicero de or. III. 32; qui ad hunc Polybii locum respexisse videtur.

32. κέχρηται Τίμαιος· ὀλίγοι (a) μὲν γὰρ (1) [μακροὺς] πάντας ἐπιδέχονται δ/αθέ-
σθαι τοὺς ἐνό|||τας λόγους· οἱ δὲ πλεῖστοι βραχεῖς· καὶ τίνες ἤν' ὑπέντων (b). P. 99.
καὶ τούτων ἄλλες μὲν οἱ νῦν, ἄλλες δὲ οἱ προγεγονότες· καὶ τίνες μὲν Αἰ-
4. τωλοὶ προσίενται, τίνες δὲ Πελοποννήσιοι, τίνες δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ δίοπτρε (1) Ἀθη-
ναῖοι καιρῶ· καὶ πρὸς πάντας διεξίναμι τοὺς ἐρόντας | λόγους, ὃ ποιεῖ Τίμαι-
ος πρὸς πᾶσαν ὑπόθεσιν εὐρεσιλογῶν, | τελείως ἂν εὐηθες (d) καὶ μεираκιῶ-
δες καὶ δ/ατριβικὸν φαίνεται· καὶ πολλοῖς ἀποτυχίας αἴτιον ἦδ' ἡ τοῦτο γέγονεν καὶ
8. καταφρονήσεως· τὸ | δὲ τοὺς ἀρμόζοντας καὶ καιρῶς αἰεὶ λαμβάνειν, τοῦτ' ἀν-
αγκαῖον· |
XXI. Ἀναστάς δὲ ἡ χρείας οὕσης καὶ πόσοις καὶ ποίοις ἤν' ἐρόντων |
χρησίον, ἀλλοιωτέρη τινὸς δεῖ ζήλῳ καὶ παραγέλματι, εἰ μέλλοιμεν μὴ
12. βλάπτειν ἀλλ' ὠφελεῖν εἴς ἀναγιγνώσκοντας· ἔστι μὲν οὖν | ὁ καιρὸς ἐν πᾶσι
δυσπαράγρητος, οὐ μὴν ἀδύνατον εἰς ὑπόνοιαν ἀναχθῆναι δ/α' ἢ ἐκ ἡ
ἡθοπαθείας (e) καὶ βίβης διωρημάτων· ὅπ' ἡ ἢ παρόντι μάλιστα ἂν ὑπονοη-
θεῖν τὸ λιγόμενον | ἐκ τούτων· εἰ γὰρ οἱ συζητοῦντες ὑποδείξαντες εἴς καιροὺς |
16. καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ δ/αθέσεις ἤν' βουλευομένων, κάπειτα εἴς κατ' ἀλήθειαν ῥη-
θίντας λόγους ἐκθίντες, δ/αταφῆται ἡμῖν τὰς | αἰτίας δι' ἃς ἡ κατὰ σο-
χῆσαι συνέβη εἴς ὑπὸντας ἢ δ/απε|τεῖν, γένοιτ' ἂν τις ἔννοια ἢ πρᾶγμα-

cunctos apud eum sermones prolixos fieri amant; multitudo tamen lectorum breves exoptat: et quidem ex his nonnisi aliquos: rursusque alios mavult nostra aetas, alios maluit praeterita: hos recipiunt Aetoli, illos Peloponnesii, alios Athenienses; et quidem alii alio tempore Atheniensibus placuerunt. Iamvero ad omnium notitiam perferre dictos sermones, quod facit Timaeus in omni re quam tractat verborumque vile est et puerili schola dignum, multisque historicis detrimento fuit et lectorum contemptum conciliavit. Contra vero congruentium ac tempestivorum sermonum perpetuus delectus, id demum plurimi interest.

21. Quum ergo vagus incertusque sit orationum usus, neque satis liqueat quot vel quales usurpandae sint; diverso quodam studio ac disciplina opus est, ut prodesse magis lectoribus quam nocere videamur. Iam dicendi tempestivitas difficulter sane praecipitur; neque tamen non potest tradi, si certe mores et consuetudines apte condiscamus. Ad rem vero praesentem quod adinet, licet id quod aio intelligere ex his quae addam. Nimirum si historici ubi occasiones et studia atque consilia deliberantium demonstrassent, ac deinde orationes quae revera habitae sunt posuissent; si tum, inquam, causas nobis aperirent, cur eloquentia sua oratores bene vel secus profecissent; tunc sane vera oriretur

(a) Dubitabam utrum in oblitterato codice scriptum esset λογισαί; quod interpretaretur rationalis aetate historici.

(b) Ita cod. Nam pro εἰσέντα? (c) Ita cod. (d) Cod. ἐλεγεῖς. (e) Cod. αἰθοπαθείας.

(1) In sequentibus quatuor versiculis quaedam codicis lectione, sive fortasse alinnde, quae me in-
sunt difficultates sive a corrupta aut obscurata terpretem valde ambiguum reddebant.

τὸ ἀληθινὸν, καὶ δυνάμεθα | ἅμα μὲν ἀνακρίνοντες ἅμα ἢ μεταφέροντες ἔπι 20.
τὰ ὁδοπλήτεια κατέσχευεν αἰετὶ προκειμένων· ἀλλ' ἔστιν οἶμαι τὸ μὲν αἰ-
τιολογεῖν δυσχερὲς, τὸ ἢ ῥησικοπεῖν τοῖς βιβλίοις ῥάδιον· τὸ μὲν δ' ὀλίγα
καιρίως εἰπεῖν, καὶ τοῦτε παραγίγαν εὐρεῖν, ὀλίγοις ἔφικτον· τὸ ἢ πολλὰ 24.
ἀναθεῖναι καὶ ματαίως, ἢ ἐν μέσῳ κειμένων (2) καὶ κοινόν.

XXII. ἵνα ἢ καὶ ὧδε ταῦτα βεβαιωσόμεθα ἢ ἀπόφασιν πῶς ὑπὲρ Τιμαίου,
καθάπερ καὶ πῶς ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας, | ἔτι ἢ τὰς ἐκείνης ψευδογραφίας, βραχείως
προσοισόμεθα ἢ ὁμολογεμένων αὐτῶν λόγων ἐκ' ὀνόματός· ὅτι τὸ διδύνα- 28.
σκότων ἐν Σικελίᾳ μὲν Γέλωνα πραγματικωτάτης | ἄνδρας παρειλήφαμεν
Ἑρμοκράτην, Τιμολέοντα, Πύρρον τὸν ἠπρωτόν (1)· οἷς ἡκιστ' ἂν δέοι ὧδεάπτην
μυρακιδίως καὶ διατριβικὸν λόγον· ὁ ἢ φησὶν ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοστῇ βίβλῳ (2) 32.
P. 100. καὶ ὅν || καιρὸν Εὐρυμέδων (3) παραγυρόμενος εἰς Σικελίαν παρεκάλεν τὰς | πό-
λεις εἰς τὴν τὴν Συρακυσίων πόλιν, τότε δὲν Γελωνίης κάμνοντας τῷ πολέμῳ ἀνα-
πέμψασθαι πρὸς δὲν Καμαριναῖες ὑπὲρ ἀνοχῶν· τὸ ἢ προθύμως δεξαμένων, 4.
μὲν ταῦτα | πρὸςβύην ἐκατέρως πρὸς δὲν ἑαυτὴν συμμάχους καὶ παρακλιεῖν
ἄνδρας ἐκπέμψαι πιστοὺς, οἵτινες εἰσῃθόντες εἰς Γέλωνα | βυλεύσονται ὧδε
ἀερίως καὶ τὴν κοινὴν συμφερόντων· παραγυρόμενων ἢ πρὸς συνίδειον, καὶ ἀνα- 8.
βυλὴν προτιθέντες | τοιούτοις τισὶ χρώμενον εἰσάγει λόγοις τὸν Ἑρμοκράτην.

negotiorum cognitio; copiaque foret, partim discernendo partim ad similia trans-
ferendo, rem propositam semper attingendi. Sed enim, ut video, causas re-
rum tradere perarduum est; ostentare in libris eloquentiam perfacile. Rursus
breviter et tempestive dicere, atque huius rei praecepta excogitare, pauci queunt;
at multa stulte provolvere, vulgare tritumque est.

22. Atque ut sententiam de Timaeo nostram confirmemus, itemque de in-
scitia eius et de spontanea scribendi falsitate, lubet partes aliquot indubiorum
scriptorum eius nominatim proferre. Nam quum omnium qui in Sicilia domi-
nati sunt peritissimos reip. fuisse acceperimus Hermocratem, Timoleontem, Pyr-
rhumque epirensē; his, inquam, quam minime decet pueriles scholasticasque
orationes assignere. Nunc ecce Timaeus vigesimo primo libro ait, quo tempore
Eurymedon in Siciliam delatus civitates concitabat ad inferendum Syracusanis
bellum; tunc Gelae cives adversa fortuna afflictos legationem ad Camarinenses
pro induciis impetrandis misisse; qui quum eorum votis alacriter annuissent,
mox populum utrumque misisse oratores ad socios suos, eosque rogasse ut per
delectos fideles viros Gelonem adirent, cum eoque de pace et de communibus
commodis capita conferrent. Qui quum in senatum venissent, resque ad delibera-
ndum esset proposita, his verbis loquentem Timaeus Hermocratem facit.

(*) Cod. περιέκρινον.

(1) Hermocrates clarus in rebus syracusanis apud
Thucydidem. Timoleonte nihil est illustrius. Pyrrhi
denique in Siciliam excursio in nostris quoque ex-
cerptis Diodori, Dionis, Dionysiique memoratur.

(2) Timaci librum XXI. citat Polybius etiam

XII. 25, quo loco meminit pariter orationis cuiusdam
ridiculae quam Timoleonti Timaeus assignit.

(3) Hic quoque apud Thucydidem bello Athenien-
sium et Syracusanorum illustris est.

- XXIII. Ἐπαίνισας γὰρ ὁ προσηνέμενος ἀνὴρ οὗτος Γελῶνες καὶ Καμαριναῖους ,
 12. πρῶτον μὲν τῇ αὐτῇ ποιησάντων τὰς ἀνοχάς· δεύτερον | ὅτι οὗτος [ὑπὲρ ἰδίων . . .
 ὅππ]γενέσθαι λόγους αἰτιοὶ καθιστήκασι . | τρίτον ὅτι προσηνέμενος ἦ μὴ βελιέ-
 δαι τὰ . . . [καὶ] δι]αλύσιων , ἀλλὰ . . . τὰς ἡμῶν πολιτῶν . . . [καὶ]
 16. σαφῶς εἰδόμενος τίνα διαφοράν ἔχῃ ὁ πόλεμος ἢ εἰρήνης· καὶ ὅτι [ταῦτα] δύο
 ἢ τρία λαβὼν ὀπτηρήματα πραγματικά , λοιπὸν [εἴη] | αὐτοῦ ἐπιστήσαντας
 μαθεῖν ἡλίχην ὁ πόλεμος διαφοράν | ἔχῃ ἢ εἰρήνης , μικρῶν πρότερον εἰρηκῶς
 ὅτι κατα . . . | χάριν ἔχῃ τοῖς Γελῶσι τὸ μὴ γίνεσθαι οὗτος λόγους . . .
 20. ἐν | συνιδεῖν καλῶς γινώσκοντι τὰς τοιαύτας ὡς [δοχάς]· ἐξ [οὗ] | ὁ Τι-
 μαίος οὐ μόνον ἢ πραγματικῆς ἐνδεξέμενος ἀπολείπειται | δυνάμειος , ἀλλὰ καὶ
 ἡμῶν ἐν ταῖς διατριβαῖς ἐπιστημῶν [πολὺν] | ἐλάττων· πάντες (1) γὰρ οἴονται
 24. δεῖν τὰς ἀπο . . . | φέρειν ἡμῶν ἀγνοουμένων καὶ τῇ ἀπιστημένων ὡς τοῖς ἀπο-
 αταῖς· | ὡς ὅτι ἡμῶν ἡδὴ γινωσκόμενων ματαίστατον εἶναι [ἀλλὰ καὶ] παρὰ δα-
 δαριωδέστατον τὸ καθυρσιλογεῖν . . . μῦθον ἢ τὸ | γινωσκόμενον· ὁ γὰρ χωρὶς
 28. ἢ ὅλης ὡς ἀπώσεως , οὐδ' . . . (1) | θείδειν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν λόγων πρὸς
 τὰ καθάπαξ μὴ προσδεόμενα λόγους· καὶ λήμμασι χρῆται τοιοῦτοις οἷς τῷ μὲν
 Ἑρμοκράτῳ (2) | τίς ἂν κεχρησθαι πιστεύσει τὸν συναγωνισάμενον μὲν Λακε-
 32. δαιμονίοις τῷ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν , αὐτανδρία δὲ χειρωσάμενον τὰς
 Ἀθηναίων δυνάμεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ Σικελίαν ; ἀλλ' οὐδὲ μικρόκιον· P. 109.
 δε γὰρ “ πρῶτον μὲν οἴεται δεῖν ἀναμνησθῆναι οὗτος σκεῖδρες κ. τ. λ. ”

23. Namque is collaudatis Gelae civibus et Camarinensibus , primo quia inducias fecissent ; iterum quod sibi verba faciendi causa fuissent ; tertio quod consulto cavis-
 sent ne . . . quia nimirum probe cognoscerent quid inter pacem bellumque intersit .
 Deinde duobus tribusve politicis sententiis interiectis ; reliquum est , inquit , ut at-
 tente cognoscatis quantopere bellum a pace differat ; id quod scilicet nuper dixerat
 eos *probe scire* . . . gratiam se habere ait Gelensibus quod sermones . . . in se-
 natu non habeantur , qui haec studia optime novit . Quambrem Timaeus non
 politica solum virtute destitutus videtur , verum etiam disciplinarum , quae in
 scholis discuntur , valde rudis . Omnes enim existimant . . . res vel incognitas
 vel antea non creditas ad audientium aures esse perferendas : verumtamen de rebus
 notis vanissimum videri , immo prorsus puerile , prolixos sermones nectere . . .
 vel cognitum . Is autem , praeter quam quod usquequaque labitur . . . pluri-
 mam sermonis partem in iis insumit , quae ne uno quidem verbo indigent :
 atque argumentis eiusmodi utitur , quae ab Hermocrate adhibita fuisse quis ,
 oro , credat ; qui vir scilicet et Lacedaemonios adiuvit in navali pugna ad
 Aegospotamos , et Atheniensium praeterea copias cum suis ducibus captivas in
 Sicilia fecit . Sed ne puerulus quidem sic umquam loqueretur . Namque is
 “ primum existimat , revocandum esse in memoriam iis qui consilio intere-
 rant etc. ”

(1) Cod. πάντας.

(1) Lacunarum harum spatia supputatis versu-
 culis cognoscuntur.

(2) Hermocrates commendatur a Xenophonte
 hist. gr. I. 1.

Sequitur in codice post πρώτον μὲν locus qui in Schweighauseri editione constituit caput 22 l. libri XII, usque ad verba καὶ τοῖς ἑτέροις παραπλήσιον. Est autem haec tota Timaei oratio ore Hermocratis pronunciata, quam Polybius ut ineptam irridet. Fallitur ergo Reiskius, qui Polybium ipsum haec loquentem putat. Fallitur Gronovius qui hunc locum communem esse dicit ad comparationem pacis et belli. Denique ne ipse quidem Schweighauserus Timaeum loci huius auctorem agnovit. Subtexitur deinde in codice sine ullo intervallo θαυμάζω δὲ etc.

Θαυμάζω δὲ τίσι ποτ' ἂν | ἄλλοις ἐχρήσατο λόγοις ἢ προφοραῖς μερ- 24.
κιῶδισι γινόμενον (2) δι|ατριβὰς καὶ τῷ ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνας, καὶ |
βυλόμενον παραγγελματικῶς ἐκ τῆ παρισσμένων τοῖς προσώ|τοις ποιῆσθαι τὸ 28.
ἐπιχειρήσιν· δοκιῇ γὰρ . . . πρὸς ἄλλα τοῖς | οἷς Τίμαιος Ἑρμο-
κράτην κεχεῖσθαι φησί.

P. 110. XXIII. Πάλιν δὲ ὅτ' ἂν ὁ Τι|μόλεων ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ παρακαλῶν τοὺς
Ἕλληνας πρὸς τὸ ἐπὶ τοὺς Καρχηδονίους κίνδυνον, καὶ μόνον οὐκ ἦδη μελλόν-
των συνάγειν | εἰς τὰς χεῖρας τοῖς ἐχθροῖς παραπλησίους οὖσι(1), πρῶτον μὲν 32.
ἀξιοῖ || μὴ βλέπειν πρὸς τὸ πλεῖθος τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ πρὸς τὸ | ἀνδρεί-
αν (1). καὶ γὰρ τὸ Λιβύης ἀπάσης συνεχῶς οἰκυμένης καὶ πλη|θυούσης ἀνθρώπων, ὁ-
μῶς ἐν ταῖς παροιμίαις ὅταν φεῖ' ἐρημίας | φάσιν βυλόμεθα ποιῆσαι, λίγειν 4.
ἡμᾶς ἐρημότερα τὸ Λιβύης . | οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν φέροντας τὸν λόγον, ἀλλὰ
ἐπὶ τὴν ἀνδρείαν (1) τὴν | κατοικούντων· καθόλη δὲ φησὶ τίς φοβηθείη τοὺς ἀν-
δρας, οἱ τινες | τὴν φύσιν τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις διδωκυίας ἴδεν παρὰ τὰ λοι-
πὰ τὴν ζῶν, λίγω δὲ τὰς χεῖρας (2), ταύτας παρ' ὅλον τὸ βίον ἐντὸς | τῷ 8.
χιτώνων ἔχοντες, ἀσράκτως φειζέμεσι· τὸ δὲ μίγιστον οἱ | καὶ ὑπὸ τοῖς χι-

Miror equidem quibusnam aliis uteretur sermonibus verbisque puerilibus homo in scholasticis exercitiis lectionumque curiositate versatus, quique vellet praeceptivo veluti modo ex praesentibus personis argumentationem conficere. Videntur enim ad alios quoque usus usurpatae aliquando fuisse locutiones quibus Hermocraten Timaeus concionantem inducit.

24. Rursus cum Timoleon in eodem libro Graecos adhortatur ad commit- tendum cum Carthaginensibus proelium; cumque iam manus cum hostibus pro- pinquis essent conserturi; primum quidem orat, ne multitudinem adversariorum considerent sed imbecillitatem. Quippe etiamsi Libya multitudine hominum ubi- que sit frequentata, nihilominus siquando desertum locum proverbio aliquo de- signare volumus, plusquam Libya solitariam dicimus: atque hanc locutionem non ad solitudinem, verum ad incolarum virilitate praedictorum raritatem referimus. In summa quis metuat, ait, viros qui id quod natura prae ceteris animanti- bus proprium hominibus dedit, manus dico, per omnem vitam intra tunicas continent inertissimas? quodque praeceptum est, qui sub tuniculis subliga-

(1) Ita cod. (1) Cod. ἀνδρείαν. (2) Cod. τινες ἀνδρείας. Licit autem Timaeus in duplici sensu morali et phy- sico vocabuli ἀνδρείαν. Veluti cynicus ille plene hominum foro hominem Lacedaemone queritare se dicebat,

(1) Scilicet apud Crimessum flumen, quo loco Timoleon maximas Carthaginensium copias fugavit, celebrat inter summa beneficia Lactantius de opif. totaque Sicilia exegit, ut ait Nepos in eius vita. D. cap. III.

τωνίσκοις φησὶ φεζωμάτια φοροῦσι, ἵνα μὴδ' ὅταν | ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις φανοὶ γένωνται τοῖς ὑπεραττίοις (1).

12. XXV. Ὅτι Γέλων ἐπαγγελόμενος τοῖς Ἑλλήσι δυσμερίοις πεζοῖς, δ/ε-
κοσίαις δὲ ναυσὶ καταφράκτοις βοηθήσειν, εἴαν αὐτῷ τ' ἡγεμονίας | ἢ τ' κ' γῆν
ἢ τ' κ' θάλατταν παραχωρήσωσι (2), φασὶ τοὺς προκαθημένους ἐν Κορίνθῳ
16. τ' Ἑλλήνων πραγματικώτατον ἀπόκριμα δοῦναι τοῖς παρὰ τοῦ Γέλωνος πρεσ-
βευταῖς· ἐκέλευον γὰρ ὡς ἐπικυρον (3) ἐρχεσθαι τ' Γέλωνα μ' τ' δυνά-
μεων, τ' δ' ἡγεμονίαν ἀνάγκη τὰ πράγματα παραθήσειν τοῖς | ἀρίστοις τ' δ'
20. ἀνδρῶν· τοῦτο δ' ἔστιν οὐ (b) τ' καταφευγόντων ἐπὶ τὰς | Συρακυσίων ἐλπί-
δας, ἀλλὰ πειθευόντων αὐτοῖς κ' παρακαλυμένων τ' βυλόμενον ἐπὶ τ' τ' ἀν-
δρείας ἀγῶνα κ' τ' φεζ' | τ' ἀριτ' εἴφανον· ἀλλ' ὅμως Τίμαιος εἰς ἕκαστα
24. τ' προηρημένων τοσοῦτος ἐντείνει λόγους κ' τοιαύτῳ ποιεῖται σπευδὴν | φεζ'
τοῦ τ' μὲν Σικελίαν μεγαλομεριεῖραν ποιῆσαι τ' συμπάσης Ἑλλάδος, τὰς
δ' ἐν αὐτῇ πράξεις ἐπιφανείρας κ' καλλίνας | τ' κ' τ' ἄλλων οἰκουμενῶν, τ'
δ' ἀνδρῶν τ' ἐπὶ σοφία δι' ἐνλωχότων σοφωτάτης τοὺς ἐν Σικελίᾳ, τ' δ'
28. πραγμάτων | ἡγεμονικωτάτης κ' θεοτάτης τοὺς ἐκ Συρακυσίων· ὥστε μὴ | κα-
ταλιπεῖν ὑπερβλοῆν τοῖς μικραίοις τοῖς ἐν ταῖς δ/ετρίβαῖς κ' τοῖς τόποις
πρὸς τὰς παραδόξους ἐπιχαρήσας, ὅταν | ἢ Θερσίτη λέγην ἰγκώμιον ἢ Πηνε-
32. λόπης προθῶνται ψόγον | ἢ τινὸς ἑτέρου τ' τοιούτων.

cula, inquit, gestant, ut ne in proeliis quidem extincti aspectibus hostium pateant?

25. Gelone promittente auxiliarem se Graecis adfuturum cum viginti mille pedibus, navibusque cataphractis ducentis, dummodo sibi terra vel mari ducatum concederent; fama est Graecorum senatum, qui Corinthi sedebat, plenum sapientia politica legatis eius responsum dedisse. Iubebat enim ut auxiliator adveniret Gelo cum copiis suis; verumtamen opus esse, ut ducatum quidem res gestae ipsae ad praesentissimos virorum deferrent. Quo dicto significabant nequaquam se confugere ad spes syracusanas, sed sibimet ipsis confidere, atque adhortari volentem quempiam ut ad fortitudinis certamen virtutisque coronam conveniret. Sed enim Timaeus in praedictis singulis tam longos producit sermones, tantoque studio connititur ut Siciliam amplioreni splendidiorive universa Graecia ostendat; resque in ea gestas inlustriores esse et pulchriores quam in qualibet orbis parte; Siculos insuper sapientia omnibus antecellere; tum denique negotiis regendis aptissimos omnium esse summosque Syracusanos; ut nullam reliquam faciat hyperbolem pueris, qui declamationibus locisque communibus ad argumenta mirabilia exercentur; veluti cum Thersitae laudationem, aut Penelopes vituperationem, vel aliud simile sibi proponunt.

(1) Cod. Epictet. (b) In codice deest οὐ.

(1) Notemus hunc Polybii locum de more Afrorum celandi manus et de cura pudoris. Manus quidem passim sub tunicis pallisque celantur in picturis hominibus ambrosianis a me editis, et in illis Virgilii Te-

rentisque vaticanis.

(2) Recole Diodori vaticana nostra excerpta p. 59; ibique in mea interpretatione scribe *marive* pro *marique*.

- γίας · τίτ' ἔστι | καὶ προσκίκληται, καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείσῃν · καὶ μά-
 λιστα | ταύτῃ γ' ἐνέργασαι ἢ δόξαν ἐκ τῆς πᾶσι τὰς ἀποικίας καὶ | κτή-
 σης καὶ συγγενείας ἀποφάσεων · ἐν γὰρ τούτοις τηλικαύτῃ ἐπίφασιν ποιεῖ δὲ τὴν
 28. ἀκριβολογίας καὶ τὴν πικρίας τὴν | ὅτι τῆς ἐλέγχων οἷς χεῖται καὶ τῆς πείρας,
 ὥστε δοκεῖν κατὰ τὸν ἄλλον συγγραφέας ἅπαντας συγκακοιμῆσαι τοῖς πρά-
 μασι, ὅτι κατεσχευμέναι τὴν οἰκονομίαν, αὐτὴν ἢ μόνον ἐξήτακέναι ἢ ἀκρί-
 βησαν καὶ διόκρινηκέναι τὰς ἐν ἰκάστοις ἰστορίας, | ἐν οἷς πολλὰ μὲν ὑγιᾶς λέ-
 γεται, πολλὰ ἢ καὶ ψευδῶς.
32. XXVIII. Οὐ μὲν ἄλλοι | πλείω χρόνον συγγραφῆτες (α) ἐν τούτοις πρώ-
 τοις ὑπομνήμασιν || ἐν οἷς αἱ τὴν παρερημένων εἰσι σιωπάζουσιν, ὅτι ἂν ἅπασαν | σιω- P. 12.
 ταξάμενοι ἢ ἐπεβολὴν τὴν ἐπαγγελίας ἀποπιστεύουσιν, | καὶ περὶ τὰς αὐτοῖς
 4. ἀποδείκνυνται τὴν Τίμαιον, ἐν οἷς πικρότατα | ὅτι καὶ τὴν πείρας, αὐτὴν ἔνοχον
 ὄντα, καθάπερ ἡμεῖς ἀρτίως | ὅτι τὴν Λοκρῶν καὶ τὴν ἐξῆς παραπαίοντα σιω-
 γήσαντες, δυσέριδες γίνονται καὶ φιλόνομοι καὶ δυσμετάθετοι, καὶ σχεδὸν ὡς
 8. ἔπ' ἐπὶ | οἱ φιλοπονήσαντες προσεδρεύσαντες τοῖς ὑπομνήμασιν αὐτῶν | τοῦτ'
 ἀποφέρονται τὸ λυσιτελὲς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως, οἱ γὰρ μὲν τὴν | δημηγορίας προσ-
 χόντες τούτῳ καὶ καθόλου τοῖς διεξοδικοῖς λόγοις, | μερακιώδης καὶ διστακτικοὶ
 τῆς ἀναληθείας γίνονται δὲ τὰς ἀρτίως ῥηθείας αἰτίας.
12. XXVIII. Λοιπὸν ἢ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν μέρος | τὴν ἰστορίαν, ἐκ πάντων
 συγκείμενον τῶν ἀμαρτημάτων, ὡς τὰ | πλείστα διεκλήθησαν τῶν δ' αἰτίαν τὴν ἀμαρ-
 τίας γὰρ ἐροῦμεν, | ἥτις οὐκ ἴσδορος μὲν φαίνεται τοῖς πλείστοις, ἀληθινωτάτη

multos vana admiratione desiguit, sibi que specie veri conciliat. Quosdam etiam provocat, atque argumentis suis persuadere videtur: idque maxime sibi vindicat in coloniarum et urbium conditarum atque adfinitatum descriptionibus. Hac enim in parte tantopere se ostentat tum sermonis curiositate tum etiam reprehendendi ceteros acerbitate, ut apud alios quidem scriptores euncti homines videantur rebus indormisse, orbemque terrarum socorditer incoluisse, ipse vero solus diligenti inquisitione usus peritusque iudex et auctor historiarum videatur; in quibus tamen cum multa sana dicuntur tum etiam mendacia abundant.

28. Sed enim alii, qui diutius in prioribus eius commentariis versati fuerunt, in quibus praedictae res perscribuntur; postquam universam mente comprehenderint promissorum magnitudinem hisque fidem adhibuerint; si mox aliquis iis demonstret, haec ipsa Timaeum peccare quae acerbissime in aliis reprehendit (veluti nos nuper falsum illum in Locrorum rerumque consequentium historia exhibuimus) ipsi inquam, moleste id ferunt atque adversantur, seque aegre a sua opinione divelli patiuntur. Denique, ut summatim dicam, quicumque impensissime Timaei commentariis studuerunt, hunc referunt lectionis fructum, ut in concionibus eius prolixisque sermonibus diu triti, pueriles et scholastici casique veritate ob praedictas causas evadant.

29. Reliqua est Timaei pragmatica historiae pars, quae pariter ex omni errorum colluvie concreta est, quorum plurimos iam recensuimus. Nunc autem peccandi causam dicemus, quae etiamsi haud credibilis nonnullis videtur,

(α) Ita legimus in cod. non potius quam εὖ.

δ' εὐρε|θήσεται ἢ Τιμαίῃ κατηγορημάτων · δοκεῖ μὲν γὰρ καὶ τ' ἐμ|περι- 16.
κὴν ὥς' ἕκαστα δύνανται καὶ τ' ὅτι τ' πολυπραγμοσύνης ἔξιν παρεσκιάσθαι,
καὶ συλλήβδην φιλοπόνως προειληλυ|θῆναι πρὸς τὸ γράφειν τ' ἱστορίαν · ἐν οἷοις δ'
οὐδεὶς οὗτ' ἀπαιρέτατος οὗτ' ἀφιλοπονιώτατος φαίνεται ἡρόδοτος τ' ἐπ' ὀνό-
ματι | συγγραφέων · δῆλον δ' ἔστι τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων · “ δυνεῖν γὰρ ὄντων 20.
καὶ φύσιν ὡσανεὶ τινων ὀργάνων ἡμῖν κ. τ. λ. ” |||

*Sequitur in codice locus prolixus editus lib. XII 27. 28. usque ad επιδεικτικὸς λόγοις, qui oc-
currit in codice sequipaginam: post quae verba rursus pergit ineditus vaticanus codex περι-
ποιεῖς etc. Sed enim ego paulo altius scripturam incipiam, ut sententia vaticani palimpsesti cla-
rius intelligatur.*

- P. 73. XXX. “ Ὅτι τοιοῦτός (2) ὤν, αὐτὸν ἀνθομολογοῦμενον εὐχερὲς ὤφρασ- 31.
P. 74. τῆσαι τ' Τιμαίον · καὶ γὰρ τὸ προῖμιον τ' || ἔκτης βίβλου φησὶ τινὰς ἐπολαμ-
βάνην διότι τινὸς μείζοντος δέεται | φύσεως καὶ φιλοπονίας καὶ ὤφρασκευῆς τὸ τ'
ἐπιδεικτικῶν | λόγων γένεσθαι, ἢ τὸ τ' ἱστορίας · ταύτας ἢ τὰς δόξας πρότε-
ρον | μὲν Ἐφώρῳ φησὶ προσπιστῆναι · οὐ δύνηθ' ἔνθ' δ' ἱκανῶς ἐκείνῳ | πρὸς 4.
ταῦτα λίγοντας ἀπαντῆσαι, περιῶται συγκρίνειν αὐτὸς | ἐκ ὤφραβολῆς τ' ἱστορίαν
τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις · — πρᾶγμα | πο. ὧν πάντων ἀτοπώτατον · πρῶτον μὲν τὸ
καταλείψασθαι | τ' συγγραφῆς ἢ γὰρ Ἐφορος παρ' ὅλῳ τ' πραγματείαν | θαυμάσιος ὢν 8.
καὶ καὶ τ' φράσιν καὶ καὶ τ' χρησμὸν καὶ κατὰ τ' ἐπίνοιαν τ' λημμάτων, δυνότατος ἔστιν
ἐν τ' παρ' ἐκβάσει καὶ τ' ἀφ' αὐτ' ἡνομολογίας · καὶ συλλήβδην ὅτ' ἂν πε 12.
τ' ὀπμηξοῦντα λόγον δ' αὖτις, καὶ δὲ τινὰ σωτυχίαν εὐχαρίσματα καὶ πιθα-
νότατα ὥς' ἢ συγκρίσεως εὐρηκε | τ' τ' ἱστοριογράφων καὶ λογογράφων · ὁ δ'
ἵνα μὴ δόξη ταῦτα λέγειν Ἐφώρῳ πρὸς τὸ καταλείψασθαι ἐκείνῳ καὶ τ' λοιπῶν

verissima tamen Timaci culparum origo est. Is enim cum ostendet practicam in singulis virtutem et curiosam sedulitatem; quumque, ut summam dicam, magno labore se scribere historiam simulet; nihilominus in aliquot certe operis partibus imperitissimum et omnium qui appellantur historici socordissimum semet praebebat. Rem ex sequentibus confirmabo. “ Nam quum duo sint nobis a natura veluti instrumenta data etc. ”

30. “ Quod autem eiusmodi sit Timaeus, ipsum ultro fatentem exhibere facile est. Nam in sexti libri prooemio ait quosdam opinari maiorem ingenii vim, graviolemque laborem atque apparatus ad epidicticum dicendi genus quam ad historicum requiri; atque hanc sententiam a nescio quibus aliquando Ephoro fuisse oppositam; quam quum ille verbis refutare non potuerit, conatur ipse comparisonem quandam duorum generum instituere immixtis in historia epidicticis orationibus; — rem omnium absurdissimam faciens, primo quia historicum calumniatur: namque Ephorus in universa historia permixtus est sive elocutione, sive materiae tractatu, sive argumentorum excogitatione; tum digressionibus faciendis sententiisque de penu suo depromendis ingeniosissimus; atque ut breviter dicam, quotiescumque sermonem aliquem praeter rem praecipuam et quasi ad pompam adornat, nescio quo casu accidit ut suavissima quaedam maximeque probabilis existat comparatio historici et oratoris. Interim Timaeus, ne videatur adversus Ephorum aliosque calumniam struere, quidquid ceteri histo-

(2) Ἐδ. τοιοῦτος.

16. ἂν | κατέγνωκε ᾧ τὰ ὑπ' ἄλλων δειόντως κεχρησμένα μακρῶς κ' | σαφῶς ,
κ' τῷ παιτὶ χειρὸν ἐξηγούμενοι , οὐδένα ἢ ζώντων | ἐπέλαβε τοῦτο ᾧ
τηρήτην.

- XXXI. Οὐ μὲν ἀλλὰ βυλόμενοι αὐξάνειν | πῶς ἱστορίαν , πρῶτον μὲν τηλικαύ-
20. τῶν εἶναι φησὶ διαφορὰν ἢ | ἱστορίας πρὸς οὓν ὀπισθεκτικούς λόγους ἡλικίῳ ἔχει τὰ
κατ' ἀλήθειαν ὠκοδομημένα κ' κατασκευασμένα , ἢ ὅς τ' σκληρογραφαίαι φαι-
21. νομένων τόπων κ' ἐξιδίαισι· δεύτερον αὐτὸ | συναθροῖσαι φησὶ πῶς ᾧ
σκληρὸν ἢ πρὸς πῶς ἱστορίαν , μείζον | ἔργον εἶναι ἢ ὅλης πραγματείας ἢ ᾧ
οὓν ἐπισθεκτικούς λόγους· αὐτὸς γοῦν τηλικαύτῳ ὑπομεμένηκε δαπάνῃ | κ'
κακοπάθειαν ἢ συναγαγεῖν τὰ ᾧ τινῶν ὑπομνημάτων , | κ' πολυπραγμο-
28. νῆσαι τὰ Λιγύων ἔθνη κ' Κελτῶν , ἅμα ἢ τοῦτοις | Ἰβήρων , ὥστε μηδὲν αὐτὸς ἐλ-
πίσαι μήτ' ἂν ἰτέροις ἐξηγούμενοι | πεπεισθῆναι ᾧ τούτων· ἡδύως γ' εἴ τις
ἂν ἔροιτο ἢ συγγραφέων , πότερον ὑπολαμβάνει μείζονα δεῖδαι δαπάνης
κ' κακοπαθείας ἢ καθήκον ἐν ᾧ συναγεῖν ὑπομνήματα κ' πολυπραγ-
32. μονεῖν τὰ Λιγύων ἔθνη κ' Κελτῶν , ἢ τὸ πειραθῆναι ἢ πλείων ||| ἔθνων , P. 29.
κ' τούτων αὐτόπτεω γράδαι (1); τί δ' αὖ τὸ πυνθάνεσθαι τὰς ᾧ αἰσάσεις κ' πο-
λιορκίας , ἔτι ἢ ναυμαχίας ἢ ᾧ αἰστυχηκότων | τοῖς κινδύνοις , ἢ τὸ πει-
4. ραν λαβεῖν ἢ δεινῶν κ' ἢ ἅμα τοῦτοις | συμβαινόντων ἐπ' αὐτῶν ἢ ἔργων (2);

rici laudabiliter tractaverunt , diu aperteque vituperat; et dum omnia ad peiorem partem trahit , malitiam suam nemini viventi cognitum iri putat.

31. Et tamen historiae laudes augendi cupidus , primo quidem tantam esse ait differentiam historiae ab orationibus epidicticis , quanta est inter vera aedificia et illa in scenis signata locorum ac dispositionum. Deinde adfirmat vel solam materiae ob instruendam historiam conquisitionem maius esse opus , quam quidquid laboris insumitur in epidicticis ipsis sermonibus componendis. Ipse igitur tantas toleravisse dicit impensas tantosque labores in colligendis nonnullorum auctorum commentariis , atque in percontando de Ligurum et Gallorum , adde si vis Iberorum , moribus , ut neminem speret fidem ei talia narranti adhibiturum. Atqui aliquis ex historicis libenter cum interrogaret , utrum existimet gravioris esse impensae atque laboris sedentem in urbe comparare sibi libros , et de Ligurum Gallorumque ritibus vestigare ; an reapse adire plurimos populos , eosque propriis oculis collustrare. Quantum porro interest inter procliorum terrestrium aut maritimorum vel obsidionum ex illorum ore qui interfuerunt auditiones , et ipsam terribilium operum martiorumque laborum experientiam ? Equidem haud tantum

(1) Dum Timaei quietem reprehendit Polybius , itinera ipse sua tacite commendat ; quae reapse ab eo ubi historiam recte sapienterque scribendam per Europam Libyamque suscepta fuisse scimus , teste eodemmet lib. III. 48. 59 , et Plinio lib. V. sect. 1. Peregrinationem praeterea suam aegyptiacam commemorat Polybius XXXIV. 14.

(2) Polybium advocatum fuisse e Graecia literis Manilii consulis ut bello punico tertio inter-

set , suaeque ad id gerendum consilia praesens conferret , dicit ipse auctor in excerptis vaticanis p. 457. Tum Africano iuniori multis in bellis comitem fuisse , narrat Arrianus tacticorum instit. Capiendae Carthagini adfuisse Polybium , ait praeter Appianum , Diodorus in vaticanis excerptis p. 93. Corintho item delendae denique interfuit , teste Plutarcho vit. Philopoem. fin. et ipso Polybio apud Strabonem VIII. 6.

ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶμαι τηλικαύτων διαφορὰν ἔχειν τὰ κατ' ἀλήθειαν οἰκοδομήματα, ἢ ἐν τῇ | σκηνογραφίαις τόπων· οὐδὲ τὴν ἰσορίαν, ἢ ἐπιδεικτικῶν | λόγων, ἢ λίκην ἐπὶ πατρῶν ἢ συντάξεων ἢ ἐξ αὐτοργίας | καὶ πῶς ἐξ αὐτοπαθείας 8. ἀπόφασιν, ἢ ἐξ ἀκοῆς καὶ διηγήματ' αὐτῶν γραφομένων· ἢν εἰς τέλος ἀπειρωτῶν, εἰκότως ὑπελάβετο πάντων ἐλάχιστον καὶ ῥᾶστον εἶναι τοῖς πραγματευομένοις | ἰσορίαν· λέγω δὲ τὸ συνάγειν ὑπομνήματα καὶ συνθέσθαι παρὰ | τῶν 12 εἰδόντων ἕκαστα τῶν πραγμάτων· καὶ τοι γε ὥς τοῦτο τὸ μέρος ἀνάγκη μεγάλη διαφύσεισθαι ὅτ' ἀπείρους· πῶς γὰρ οἶόν τε καλῶς | ἀνακρίναι ὥς παρατάξεως ἢ πολιουρκίας ἢ ναυμαχίας; | πῶς ὅς συνεῖναι τῶν ἐξηγούμενων τὰ καὶ μέρος, ἀνεύροτον | ὅντα τῶν προφημένων; οὐ γὰρ ἔλαττον ὁ συνθεσφόρος 16. τῇ | ἀπαγγελλομένων συμβάλλεται πρὸς τὴν ἐξήγησιν· ἢ γὰρ τῶν παρεπομένων τοῖς πράγμασιν ὑπόμνησις αὕτη χρησάμεναι τὴν ἐξηγούμενον | ἢ ἕκαστα τῶν συμβεβηκότων· ὑπὲρ ὧν ὁ μὲν ἄσπερος (3), οὐτε ἀνακρίναι ὅτ' προγεγονότας ἰκανός 20. ὅστις, οὐτε συμπάρων | γινώσκει τὸ γινόμενον· ἀλλὰ καὶ παρῇ, ῥόπον τινὰ μὴ (b) παρῶν.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΓ.

I. Ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ αἰτωλὸς (1) νομοθετοῦντος Δωριμάχῃ καὶ Σκοπᾷ | ἀντί-

differre arbitror vera aedificia ab illorum delineationibus; neque tantopere historiam ab epidicticis orationibus; quantum in omni scriptione distat is qui non sine proprio opere atque experientia narrat, ab eo qui ex aliena traditione audituque rem litteris commendat. Imperiti denique pro suo iure existimant minimum esse atque facillimum negotium historiam scribentibus, commentarios colligere atque ab iis qui singula norunt summam rerum ediscere. Sed enim hac quoque in parte falli saepe imperitos necesse est. Nam qui fieri potest ut hi recte interrogent de terrestribus maritimisque proeliis et de obsessi- nibus? Rursus quomodo intelliget res particulatim expositas, is qui omnia praedicta nescit? Multum enim prodesse solet narrantibus ipsis ratio qua interrogat is qui audit. Namque eorum qui negotiis interfuerunt ipsa suggestio per singula facta narrantem ducit: de quibus sane imperitus neque maiores natu consulere scit; neque si res forte aetate sua contigerunt, eas ipse intelligere potest. Nam etiamsi adest, tamen quodammodo abest.

EX LIBRO XIII.

1. Alexander aetolus Dorimacho et Scopae legumlatoribus resistebat, mul-

(1) Cod. Ἰμπεριος. (b) Deest in codice μὴ; quam tamen particulam esse addendam, suadet sensus, tam etiam similia Polybii locus ed. XII. 24.

(1) Huius Alexandri, cognomento Isii, non semel apud Polybium mentio est.

27. λέγει τοῖς γενομένοις, ἐκ πολλῶν ὁποδ' ἐκνέμῃσιν ὅτι "παρ' οἷς | ἔφυ τὸ φυτ' ἔτο, οὐδέποτε κατέληξε πρότερον ἢ μεγάλοις | κακοῖς περιβαλεῖν ὅτ' ἀπαξ αὐτῷ χρησαμένοις (1) ", διόπερ | ἤξις μὴ μόνον πρὸς τὸ παρὸν ἀποβλέπων, εἰ κεν φισθίσονται τ' | ἐνέστωτων συναλλαγμάτων (2), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μέλλον. ἄτο-
 28. πον γὰρ εἶναι πολεμοῦντας μὲν καὶ τὸ πνεῦμα προΐσθαι χάριν τ' τ' τέκνων | ἀσφαλείας, βελούομένους δὲ μηδένα ποιῆσαι λόγον τ' μὴ ταῦτα χρόνῳ.
 II. Ὅτι Σκόπας (3) ὁ Αἰτωλῶν νομογράφος ἀποτυχὼν τ' ἀρχῆς, ἥς χάριν
 32. ὅτ' ἔμμεν ἔγραφε, μετέωρος ἦν εἰς | τ' Ἀλεξανδρίαν τ' ἐκείθεν ἐλπίσιν ἀναπλη-
 ρώσων τὰ λείποντα τ' βίης, καὶ τ' τ' ψυχῆς πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν. οὐκ P. 30.
 εἰδὼς | ἔτι καθάπερ ὅπ' τ' ἰδρωπικῶν οὐδέποτε ποιεῖ παῦλαν οὐδ' κόρον (4)
 4. τ' ἐπιθυμίας ἢ τ' ἔξωθεν ἰγρῶν παράθεις, εἴαν μὴ τ' | ἐν αὐτῷ τῷ σώμα-
 τι διάθεις ὑγιάσῃ τις. τ' αὐτ' ἔσπορ οὐδ' | τ' πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμίαν
 οἶόν τε κορίσαι, μὴ οὐ τ' ἐν τῇ ψυχῇ | κακίαν λόγῳ τινὶ διορθωτάμενον (b).
 ἐμφανέσας τὸν τοῦτο σμῆβη γυῖσθαι ὡς τὸν ἄνδρα ἔτον, ἰσπερ οὐ γὰρ ὁ
 λόγος.

*Sequitur in codice locus de vi veritatis, qui non dicitur etc. usque ad καταγινώσκειται τὸ φε-
 ρεῖς; qui locus occurrit in excerptis editis lib. XIII. 5. Tum additur in codice vaticano clau-
 sula praedicti loci inedita: ὡς συνέβη γενέσθαι ἐπὶ τῷ Ἡρακλείδῳ τὸν τοῦ Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰς
 τὸν δόκον ἐπιστάμενον.*

his argumentis demonstrans, " ubicumque eiusmodi legum germen esset, haud ante id extinguere solitum quam ingentibus malis eos qui uterentur obrueret, ". Quamobrem rogabat, ut ne cogitarent tantummodo num in praesentiarum alieni aeris gravamine levarentur, verum etiam futurum tempus spectarent. Namque animam pro liberorum tutela in bello profundere, in pacificis autem consiliis nullum futuri temporis respectum habere, absurdum esse dicebat.

2. Scopas Aetolorum legislator amissa dignitate, cuius causa leges scripserat, vota sua Alexandriam transtulit, bonis illic obtinendis vitae inopiam suamque animi cupiditatem sperans se expleturum. Nescius videlicet, quod sicuti hydropico nullam adfert sitis pausam vel satietatem, humidorum externorum propinatio, nisi ipsius corporis adfectio medicina curetur; ita prorsus habendi amorem nemo potest saturare, nisi animi vitium ratione aliqua emendaverit. Eius rei perspicuum exemplum in hoc homine fuit, de quo nunc verba facimus.

(1) Cod. κέρμεν. (2) Cod. διορθωτάμενος.

(1) Hi duo, quos unciis inclusi, versiculi extant in editis lib. XIII. 2. apud Schweighauserum, sed praepositi ab eo collocati post Scopae mentionem; qui locus in genuina vaticani codicis dispositione posterior est. Hunc igitur ac minores alios huiusmodi a me notatos errores emendabunt futuri editores; quin tamen vel Schweighauserum acius obiurgent, vel in his victoriolis insolentius volitent; nemo enim mortalis omnibus horis sapit; neque tot verum recta

dispositio ab uno plerumque homine, et quidem occupato, fieri plerumque potest.

(2) Ab Aetolos aere alieno pressis, duumviros legibus novis scribendis creatos Dorimachum et Scopam dicit Polybius etiam in excerptis editis XIII. 1.

(3) Hic de Scopa tractus extat in excerptis editis XIII. 2; sed cum varietate, et modo brevior modo prolixior.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΔ.

Σχολ. Ἰστίον ὅτι τὸ προοίμιον μόνον διασάφει τοῦ τισσαρισκαϊδικάτου λόγου. τὰ δ' ἱφί-
ξῃς πάντα ἐνέλειπεν μέχρι λ φύλλων (1).

Ὅτι φησὶ ΠΟΛΥΒΙΟΣ ὡς εἰαυτὸ καὶ ὡς τὸ τ βίβλων ὑποθετικῆς ἐξηγή- 16.
σεως. Ἰσως μὲν οὖν ἐπὶ πάσαις τ' ὀλυμπιάσιν αἱ προθέσεις τ' πράξεων εἰς ζήτησιν
ἄγῃσι ὅτ' ἐντυγχάνοντας, καὶ δὲ τὸ πᾶν καὶ διὰ τὸ μέγεθος τ' γεγονότων, ὡς
ἂν ὑπὸ μίαν σύναψιν ἀγομμένων τ' ἐξ ἑλῃς τ' οἰκυμένης ἔργων (2)· οὐ μὲν τὰ κατ' 20.
αὐτ' | τ' ὀλυμπιάδα μάλιστα νομίζουσιν ἐπιτηρεῖν ὅτ' ἀναγινώσκοντας, δὲ τὸ
πρῶτον μὲν ὅτ' καὶ τ' Ἰταλίαν καὶ Λιβύην πολέμους | ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις
εἰληφῆναι τ' συντέλειαν· ὑπὲρ ὧν τίς | οὐκ ἂν ἰσορῆσαι βεληθείη ποία τις ἢ 24.
καταστροφὴ καὶ τίς τὸ τέλος | αὐτ' ἐγένετο; φύσει γὰρ πάντες ἄνθρωποι ἐκάστων
τὸ τέλος | ἰμείρουσι μαθεῖν· πρὸς ἣ τούτοις συμβαίνει καὶ τὰς προαιρέσεις τ' |
βασίλειον ἐκφανισάτας γιγνόμεναι καὶ ὅτ' αὐτῶν χρόνους· | ἃ γὰρ πρότερον ἐτε- 28.
νιτο ὡς αὐτ', τότε σαφῶς ἐπιγινώσθαι πάντα παρὰ πᾶσι, καὶ τοῖς μὴ θ' ἕλως
ἐθέλουσι πολυπραγμονεῖν· διὸ καὶ | βυλόμηναι κατ' ἀξίαν τ' ἔργων ποιήσασθαι
τ' ἐξήγησιν, οὐ (3) τὰς | ἐν κ (b) δεῖν ἐτ' (3) πράξης κατατετάχαμην εἰς μίαν βί- 32.
βλον, καθάπερ ||| ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἀποδεδώκαμην.*

EX LIBRO XIII.

Scholion. Sciat lector, prohoemium tantummodo nobis se conspiciendum obtulis-
se quartidecimi libri; reliquas vero partes defuisse usque ad folium trigesimum.

Ait POLYBIUS de se et de expositione argumenti librorum. Fortasse igitur actorum cunctis olympiadibus propositiones curiositatem lectorum commovent, tum numero suo tum etiam magnitudine rerum gestarum; quia sub una veluti serie universi orbis acta ponuntur: non autem illis rebus, quae intra unamquamque olympiadem geruntur, existimabunt magnopere occupari lectores. Nam primo quidem bella per Italiam et Africam patrata, nostra denique actate exitum nacta sunt; quorum quis non catastrophem atque finem pervidere velit? Naturaliter quippe omnes homines cuiusvis rei exitum cognoscere avert. Praeterea regum consilia extremis rerum temporibus apprime innotescunt: quae enim antea per haec fiebant, tunc manifesta omnibus quantumlibet incuriosis evadunt. Nos igitur cupidi res pro sua dignitate narrandi, nequaquam acta annorum viginti duorum in uno libro congegimus, sicuti iam in superioribus tradidimus.*

(a) Suspicialiter delectandam esse hanc particulam ad nequaquam. (b) In codice scribitur πρὸς δεῖν, quasi εἰσεστέον. Sic in Latinorum antiquis codicibus post notam numeralem memini nos videre aliquando vocabuli terminationem, v. gr. *Alamus pro viginti.*

(1) Mutilum fuisse in codicibus quantum decimum Polybii librum testatur etiam ecleptarius valesianus (ed Schw. T. III. p. 488.) in calce fragmen-
torum huius libri, his verbis: ἔτι· ἐνδεῖται γὰρ φύλλα μᾶλλον ἐν οἷς περὶ τοῦ Πτολεμαίου ἐπετίετο καὶ Ἀρσινόης· ἑλίκουα quaerenda. Deerrant enim 327 111 folia, in quibus de Ptolemaeo et Arsinoe agebatur.

(2) Non abimilem sententiam pronunciat Polybius XIV. 12. loquens de Ptolemaei philopatoris regno, quod temporis spatium coniunctum se velle describere ait.

(3) Intellige annos, quibus regnavit Ptolemaeus philopator, qui reapse totidem circiter fuerunt, teste Eusebio chron. lib. I. 22. ed. Mediol. p. 125. ibidemque Syncello.

Sequuntur in codice orationes duas Hannibalis et Scipionis in colloquio prope Zanium habito, quae extant in excerptis editis lib. XV. 6—7; ideoque a me pro more meo praetermittuntur.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΕ.

17. I. Ὅτι (1) εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀτυχίας προφανῶς οὐκ οἶσθα πῶς ἐμπί- P. 3.
πτυσι πάντες ἄνθρωποι, καὶ οὐ δύνανται λῆξαι τῇ ἐννοίᾳ, | ἀλλ' οὐδ' ἐρα-
20. χὺ δ' ἐπισηῆσαι ῥαδίον, καθάπερ ἴνια τῷ ἀλόγων ζώων · | ἐκεῖνα γὰρ οὐ μόνον
εἰάν αὐτὰ πολὺ δυσχερὴς ᾗ τὰ δ' ἔργατα | καὶ τὰς ἄρκυς, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἴδη
κινδυνεύον, οὐκ ἂν ἔτι ῥαδίως | αὐτὰ προσαγάγοις πρὸς οὐδέν τῷ τοιού-
των, ἀλλὰ ἐπὶ τόπον ὑποπτεῖν, καὶ παντὶ τῷ φαινομένῳ δ' ἐπισηῇ · οἱ δ' ἂν-
24. θρωποι τὰς μὲν ἀκούοντες ἀπολλυμένας πόλεις ἄρδ' ἰδοῦν φόβῳ τινί, τὰς δ'
ἀκμὴν ὄρωντες, ἔμως ὅταν τις τῷ πρὸς χάριν λόγῳ προτείνη τῷ ἐλπίδα |
τῷ ὅτι ἀλλήλων ἱπαγορεύσει, πρὸς τὸ δέλεαρ ἀνεπιγὰτως · σαφῶς
28. εἰδότες ὅτι τῷ τὰ τοιαῦτα δειλὰ καταπίοντων | οὐδεὶς οὐδέποτε σέ-
σωσαι, πᾶσι δ' ὁμολογούμενως ὀλεθρον ἐπήνεγκαν αἱ τοιαύται πολι-
τεῖαι .

- II. Ἴσως μὲν γὰρ πάντες οἱ βασιλεῖς κατὰ τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῖς ἀν-
θρώποις (2) προτείνουσι τὸ τῷ ἐλευθερίας ὄνομα | καὶ φίλως προσαγορεύουσι καὶ
32. συμμάχους κοινωνήσαντας σφίσι τῷ | αὐτῶν ἐλπίδων (2) · καθ' ἑκάστην δ' τῷ πρῶ-

EX LIBRO XV.

1. Nescio quo pacto omnes homines in multas magnasque calamitates palam se prouunt; neque ab hac sua voluntate cessare queunt, neque aliquantulum saltem diffidere, quod perfacile foret, sicuti bruta aliquot animalia solent. Haec enim non solum si valde aliquando laborauerint vel ab esca dolosa vel a retibus; verum si aliud animal periclitari viderint; haud iam tibi facile fuerit ea deinceps ad eiusmodi pericula trahere; immo et ipsum locum suspectum habent, atque omni ostento diffidunt. Homines autem etiamsi audiant alias quidem urbes funditus ut ita dicam fuisse eversas, alias vero etiamnum ita iacere videant; nihilominus si quando aliquis cum blando ac laudatorio sermone spem mutuorum commodorum obicit, in fraudem inconsiderate decidunt; alioquin probe gnari, neminem qui huiusmodi escas vorauerit incolumem evasisse, atque omnibus manifesto exitio fuisse has reipublicae formas.

2. Plerique sane reges, dum imperium suscipiunt, libertatis nomen hominibus ostentant, amicosque et socios appellant eos qui spes suas cum ipsis communicaverunt. Verumtamen ubi rerum potiti sunt, continuo non ut sociis sed

(1) In cod. est tantummodo τοῖς. Addidi ergο ἀνθρώποις; nisi forte pro τοῖς magis πᾶσι.

(2) Quae sequitur materia usque ad Agathoclis mentionem videtur collocanda inter capp. XX et XXV. libri XV.

(2) Loquitur fortasse Polybius de Philippo Mace-

donum rege penultimo, qui in regni primordiis optimus fuit et laudatissimus princeps, deinde pessimus evasit. Polyb.

P. 4. ζῶν, ὥσθ' πόδας || οὐ συμμαχικῶς ἀλλὰ δεισποτικῶς ζῶνται τοῖς πισεύ-
 σασι· διὸ καὶ | τῷ μὲν καλοῦ διαφύδονται, τῷ δὲ παρ' αὐτοῖς συμφέροντος ὡς
 ἐπίπαν οὐκ ἐπιτυχάνεσι· τῷ (1) δ' ἐπιβαλλόμενον τοῖς μεγίστοις καὶ φελαμ- 4.
 βάροντα τῷ ἐλπίσι τῷ οἰκυμένῳ, καὶ πάσας ἀμὴν ἀκέραιας ἔχοντα τὰς ὑπεβο-
 λὰς, εὐθείως ἐν τοῖς ἐλαχίστοις καὶ πρώτοις | τῷ ὑποπιπτόντων ἐπικηρύττειν
 ἅπασιν πῶς ἀθείαν αὐτῷ καὶ τῷ | ἀβελαιότητα, πῶς οὐκ ἂν δόξαιεν ἀλόγιστον
 εἶναι καὶ μακρόν;

Ὅτι ἐπεὶ πάσας καθ' ἑκάστον ἔτος τὰς κατάλληλα πράξεις χρομίνας | 8.
 καὶ τῷ οἰκυμένῳ ἐξηγούμεθα, δῆλον αἰὲν ἀναγκαῖον εἶναι τὸ τέλος | ἐπ' ἐνίων
 πρότερον ἐκφέρειν τῷ ἀρχῆς, ἐπειδὴν πρότερον ὁ τόπος | ὑποπίσσει κατὰ τῷ
 τῆς ὅλης ὑποθέσεως μερισμῶν· καὶ καὶ τῷ | διηγήσεως ἔφοδον, ὃ πῶς συντί- 12.
 λθαι τῷ πράξεως ἔχων, τῷ τῷ | ἀρχὴν καὶ τῷ ἐπιβολὴν φεείχοντος.

III. Ὅτι Δείνωντα τῷ Δείνωντος ἐπανείλιτο Ἀγαθοκλῆς, καὶ τῷτο ἔπραξεν τῷ
 ἀδίκων ἔργων | ὡς ἡ παροιμία ἐπὶ δικαιοσύνα· καθ' ὃν μὲν γὰρ καὶ τῷ
 γραμματίων αὐτῷ προσησόντων ὑπὲρ τῷ ἀναιρέσεως τῷ Ἀρσινόης, ἐξεσίαν 16.
 ἔσχε μὴδύσαι τῷ πράξιν, καὶ (1) σῶσαι τὰ καὶ τῷ βασίλειαν· τότε | ἡ σμει-
 γήσας τοῖς φεῖ τῷ φιλάμμωνα, πάντων ἐγένετο τῷ ἐπιχρομίνων κακῶν αἰ-
 τιος· μὲν ἡ τὸ συντήρησθαι τῷ φόρον (c) ἀναλυσόμενος καὶ πρὸς πολλοὺς οἰκ- 20.
 τιζόμενος, καὶ μεταμελόμενος ὅτι τὸ τοιοῦτον καιρὸν καταλιπεῖν, δῆλος εἶνε-
 το τοῖς φεῖ τῷ Ἀγαθοκλείᾳ· | διὸ καὶ ὥσθ' αὐτίκα τυχεῶν τῷ ἀρμοζούσης τιμω-
 ρίας, μετήλλαξε τῷ βίον (1).

ut famulis utuntur iis qui se in illorum fidem tradiderunt. Itaque et hone-
 statem relinquunt, neque utilitates plerumque suas consequuntur. Iamvero homo
 qui summas res adfectaverat, terrarum orbem spe sua occupaverat, quique in
 summa gerendarum rerum prosperitate versabatur; nonne hic inquam stultissi-
 mus furiosusque videbitur, si eo redactus fuerit, ut max inter subditos suos
 minimos aequae ac summos inconstantiam infirmitatemque fortunae suae fateatur?

Quia cunctas per singulos annos res in orbe gestas contemporaneas nar-
 ramus, sine dubio necesse est ut finis quandoque prius quam initium dicatur,
 prout se prima intulerit occasio in universi argumenti dispositione: proque
 vario narrationis cursu res interdum finalis principio exordioque negotii prae-
 vertatur.

3. Dinonem Dinonis filium interfecit Agathocles; hancque fecit rerum iniusta-
 rum, ut est in proverbio, iustissimam. Nam quo tempore litterae illi obtine-
 runt de patrandae Arsinoes caede, in eius potestate fuit rem patefacere regnum-
 que servare. Verum ipse coniuncta potius cum Philammone opera, malorum omnium
 causa fuit. Post caedem vero peractam, immutato animo et apud multos rem
 gestam deplorans, paenitensque quod tantam occasionem praetermisisset; delatus
 est apud Agathoclem, statimque digno supplicio adfectus vitae finem nactus
 est.

(1) Cod. τό. (b) Cod. καὶ τὴν πράξιν ἐξέσκει. (c) Cod. φόρον.

(1) Ineditum est, ut cetera, hoc Polybii frag-
 mentum. Fata vero Arsinoes, quae soror et coniunx
 Ptolemaei philopatoris fuit, perspicue narrat Iustinus

XXX. 1. (quamquam eam falso nomine appellat Eury-
 dicen.) Nimirum Ptolemaeus Agathocleae, quae
 soror erat Agathoclis potentissimi apud regem.

ὅτι ᾧ Ἀγαθοκλῆες τὸ ἄδελφιζόν (1) Πτολεμαίῳ φησιν ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ.
 “ Ἐγὼ δ’ οὐκ ἀγνοῶ μὲν τὰς τερατείας καὶ διασκευασίας κ. τ. λ. ”

Sequitur in codice locus editus in excerptis lib. XV. 33. usque ad finem capituli 33. ἡ δὲ πρὸς τὸν δυνάστην. Cui loco accedit in codice vat. clausula inedita: περί μιν τούτων ἐπὶ τοσούτων ἔργων εἰρησύν.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΣ.

25. I. ὅτι μὲν τὸ σωτηριεσθῆναι τὸ ὅτι τὸ Λάδῳ | ναυμαχίαν (2), καὶ αὖ μὲν P. 50.
 ῥοδίους ἐκποδῶν γνέσται, τὸ ἥ Ἀτταλον μηδ’ ἐπὶ συμμεμαχηκέναι (3), δῆλον ὡς
 28. ὅτι τὴν τῇ Φιλίππῳ τὴν εἰς | τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν (3). ὅτι οὐ δὴ ἐ μάλιστα
 τις καταμάθοιτο μαριώδῃ γνέσται Φιλίππου τοῦτο πράττει (4). τί οὖν
 ἦν τὸ τὸ ὁρμῆς ἐπιλαβόμενον; οὐδὲν ἕτερον ἀλλ’ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων.
 32. ἐκ πολλοῦ | μὲν γὰρ ἐνίοτε πολλοὶ τὸ ἀδυνατῶν εἰσίναι δὲ τὸ μέγεθος | τὸ
 προφαινομένων ἐλπίδων, κρατούσης τὴν ἐπιθυμίαν τὴν || . . .

* * *

*Desiderantur
 hic paginae
 duae.*

ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΙΘ. Κ. ΚΑ. (4)

I. . . (5) ὅτι αὐτὸς τὸ ἔργον ᾧ τούτων πρὸς αὐτόν. ἀλλ’ ὥστε ἐπὶ τὴν | πλεί- P. 13.

De Agathocle falso Ptolemaei tutore ait POLYBIUS. “ Non ignoro equidem praestigia atque artificia etc. ”

EX LIBRO XVI.

1. Post debellatum apud Liden navale proelium, amotis Rhodiis, Attalo belli societatem iam omittente, perspicuum est licuisse Philippo Alexandriam usque navigare: unde potissimum liquet Philippum dementi animo percitum ita se gessisse. Quid enim illum ab eo cursu inhibebat? nihil profecto aliud quam solita rerum natura. Multi enim ad impossibilia diu interdum anhelant, speratarum rerum magnitudine impulsus, cupiditate occupante . . .

* * *

EX LIBRIS XIX. XX. XXI.

1. . . *Lacedaemonii deliberabant* quisnam e civibus ad Philopocmenem de

(1) Cod. συναρμυχνῆται, quasi a συναρμύ; quae lectionem mutandam esse indicavi. (2) Malum μὴ πράττει.

illicebis captus Arsinoem uxorem occidendam curavit. Et Philammonem quidem caedis auctorem fuisse dicit etiam Polybius in editis XV. 33; nunc vero cognoscimus Dinonem quoque fuisse sceleris socium, cuius quum postea poenitentiam prae se gereret, ab Agathocle interfectus fuit. Domus autem agathocleae universae supplicium narrat Polybius XV. 30. 194.

(3) Sic appellat Agathoclem Polybius etiam XV. 25. Puer autem quinquennis erat Philopatoris filius Ptolemaeus epiphanes, cuius tutelam usurpaverat Agathocles.

(2) Pugna circa Liden insulam accidit olympiade CXLIV, in eaque Philippus Rhodios et Attalum pergamenum superavit. Confer Valesium et Schw. in notis ad Polyb. XVI. 14.

Collect. vat. T. II.

(3) Scilicet ad occupandum Ptolemaei epiphanis pueri regnum, quod inita cum Antiocho societate sibi partim vindicabat Philippus, Polyb. XV. 20.

(4) Sic pono ex coniectura mea. Etenim inter materiam decimi scilicet libri, et illam quae mox diserte dicitur libri XXII, intercedunt in codice paginae quatuor; quarum duae priores desiderantur ob amissum folium; posteriores duae supersunt; quamquam postremae pauca verba leguntur. Censui igitur quinque librorum a XVI. ad XXI. excerpta ita esse distribuenda, ut in folio amisso duos fere priores libros cum parte sextidecimi; in superstite, tres fere posteriores creditiliter distributos putarem.

(5) In sequenti polybiana narratione legationis

των ἐξολάβης πολλοὶ προσφέρουσι τὰς τοιαύτας χάριτας | καὶ ταύτῃ ἀρχὴν ποιοῦνται
 φιλίας καὶ συστάσεως, οὕτως ἐπὶ Φιλοποίμῳ ὁ προσοίσων ταύτῃ τὴν χάριν (1) οὐχ 4.
 εὐρίσκειτο τὸ παῖράπαν· ἕως ἂν ἀπορήσαντες ψήφῳ προιχίρησαν Τιμόλαον, ὃς
 ὑπάρχων καὶ ξένος παῖρικός καὶ συνήθης ἐπὶ πολὺ τῷ Φιλοποίμῳ | δις (2) εἰς
 τὴν μεγάλῃ πόλιν ἐκδημήσας αὐτοῦ τούτῃ χάριν, οὐκ ἐτόλμῃσε Φιλιπποῖ- 3.
 μίν[ει] (3) . . οὐθὲν· μέχρις ὅτε μυωπίσας ἑαυτὴν, | ἐν τρίτῳ ἐλθ[ὼν] ἐξάρρησε
 μνησθῆναι τὴν δωρεάν· τὴν δὲ Φιλοποίμ[ενος] παρὰ δόξαν [λόγους] τούτους ἀποδείξα-
 μένου καὶ φιλανθρώπως, | ὁ μὲν Τιμόλαος περιχαρὴς ἦν, ὑπολαβὼν κα-
 θίχθαι τὴν ἐπιβολήν· | ὁ δὲ Φιλοποίμ[ων] ἤρξην ἔφη μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν 12.
 Λακιδαίμονος (b)· | Θέλην γὰρ εὐχαριστῆσαι πᾶσι τοῖς ἀρχουσι περὶ τού-
 των· ἐλθὼν δὲ καὶ ταῦτα καὶ κληθεὶς εἰς τὸ συνέδριον, πάλαι μὲν ἔφη γι- 16.
 νώσκειν τὴν τὴν | Λακιδαιμόνιον εἰς αὐτὸν εὐνοίαν, μάλιστα δ' ἐκ τῆς νῦν προτη-
 νομί[ας] σεφάνης καὶ τῆς τοιαύτης τιμῆς· τὴν μὲν οὖν προαίρεισιν αὐτῇ | ἔφησιν ἀπο-
 δέχεσθαι τῷ ἐγχείρισμῳ δυσωπεῖσθαι· δεῖν γὰρ οὐ τοῖς φίλοις δίδεσθαι
 τὰς τοιαύτας τιμὰς καὶ σὺν σεφάνῃ, ἐξ ὧν ὁ Θεοδέμῳ οὐδέποτε μὴ τὴν
 ἰδὸν ἐκρίβηται, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς ἐχθροῖς· | ἵνα οἱ μὲν φίλοι τηροῦντες πᾶσι 20.
 παρρησίαν πιστεύονται ὅτι τοῖς Ἀχαιοῖς, ἐπὶ τὴν προθῶνται τῇ πόλει βοη-

his rebus orator pergeret : quumque multi, ut plurimum, pretio redemptis fungi soleant huiusmodi gratiosis legationibus, quia sic amicitiae ac sodalitiarum nanciscuntur occasiones; tamen ad Philopoemenem nemo prorsus inveniebatur qui hanc Lacedaemoniorum gratiam deferre vellet : donec hominum penuria coacti, Timolaum sullragiis designaverunt, qui paterno hospitio ac vetere necessitudine Philopoemeni devinctus erat. Is ergo his Megalopolim negotii huius causa venit; neque tamen Philopoemeni legationis suae propositum indicare ausus est : donec ipse sibi vim veluti faciens, tertioque ad eum profectus, mentionem denique doni sidenter fecit. Tunc Philopoemene sermonem hunc, praeter spem, humaniter excipiente, laetus admodum Timolaus erat, quia se voti compotem esse putabat. Sed enim Philopoemen venturum se paucos post dies Lacedaemonem denuntiavit : velle enim se cunctis principibus ob hanc rem gratias agere. Reapse illuc profectus atque in curiam introductus; iamdiu quidem, ait exploratum sibi fuisse Lacedaemoniorum erga se benivolentiam, praecipue tamen eam nunc agnoscere ob oblatam coronam tantumque honorem. Verumtamen quominus munus id ex eorum manu reciperet, pudore se deterreri : quippe huiusmodi honorificentias atque coronas nequaquam amicis esse tribuendas, qui si eas sibi circumposuerint, ii aeruginem quae ex iisdem in animos influit numquam expurgabunt. Inimicos ergo potissimum his esse donis adficiendos. Sic enim amici quidem incolumi animi linguaeque libertate, fidem apud Achaecos nanciscuntur, siquando Spartam suppeditis adiuvandam suaserint : inimici autem, esca vorata,

(1) Verbum novum legi negavit. (b) Subintelligitur πόλιν. Veluti Latini dicunt ad Festas id est templum.

Iaconicae ad Philopoemenem, insigne nunc demum detegimus Plutarchi plagium, qui in vita Philopoemenis (ed. Reisk. tom. II. p. 653. 279.) Polybium tacite sibi vindicat, verbis tantummodo plerumque immutatis.

(1) Centum viginti talenta intellige, ut ait Plutarchus; vel potius coronam, ut infra Polybius.

(2) Cod. hic saepe pro δις bis. Verumtamen δις legebat apud Polybium Plutarchus, qui pariter ait Timolaum bis et tertio venisse Megalopolim.

- θεῖν · οἱ ὃ ἐχθροὶ καταπίνοντες (a) | τὸ δέλιον, ἢ συνηγορεῖν αὐτοῖς ἐναγκάζον-
ται, ἢ σιωπῶντες (1) μηδὲν | δύνωνται βλάπτειν .
24. II. Ὅτι οὐχ ὁμοίον ἐστὶν εἶς ἀκοῆς ᾧ πρᾶγματα | ἀλαμβάνειν ἢ γι-
νόμενον κατ' ὁπῆς, ἀλλὰ καὶ μεγάλη ἀφῆρη · | πολὺ δ' ἔτι συμβάλλεσθαι
πίφυκεν ἑκάστοις ἢ καὶ πῶς ἐείρηκεν | πίστις .
28. Ὅτι τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον σπανίως εἴωθε συντρέχειν · | καὶ σπάνιοι
τῶν ἀνδρῶν εἰσὶν οἱ δυνάμενοι ταῦτα συνάγειν καὶ συναρμόζον πρὸς ἀλλήλα ·
καὶ μὲν γὰρ τὸ πολὺ πάντες ἴσμεν διότι τό τε καλὸν | φεύγει τὸ τοῦ ᾧ φαν-
τικά λυσιτελοῦς φύσιν, καὶ τὸ λυσιτελεῖς τὸ | τοῦ καλοῦ · πλὴν Φιλοποίμῳ
πρόεθιτο ταῦτα, καὶ καθίστατο ἐπιβολῆς · καλὸν μὲν γὰρ τὸ κατάγειν τοὺς
32. αἰχμαλώτους φυγάδας εἰς πῶς Σπάρτῳ (2) · συμφέρει δὲ τὸ ταπεινῶς αὐτῷ
τῶν Λακεδαιμονίων || πόλιν (3) . . . σαι · τοῖς γε δορυφορήσαντας . . . | P. 11.
θεωρῶν δὴ τι πάσης βασιλείας . . . ῥω τὰ χεῖματα . . . | τῇ φύσει
4. νενικηῖς ὢν καὶ στρατηγικὸς . . . | γένοιτο κομιδῇ καὶ τῇ ἔξω . . . μένων
χευμάτων . . . | πράξειος ἢ ᾧ τὸ Ἀριαράθην (4) εἰς τὸ παροϊμίαν ἄγοντες |
. . . τοῖς πολεμίοις . . . | τὸ ἐπάνοδον ᾧ τὸ Θρακῶν . . .
21. . . . εἰλίους καὶ συγνώμης . . . | σαδαι τὸ βασιλεία πολὺς μὲν . . . | ὦν

vel cum Lacedaemoniis conspirare cogentur; vel certe ad silentium adacti, iam nocere non poterunt.

2. Nequaquam idem est, immo magnopere interest, utrum negotia auditu an visu cognoscamus. Solet enim unicuique multum prodesse certa rerum notitia opere ipso conquisita.

Honestas cum utilitate raro conspirat: rarique mortales utramque rem copulare atque inter se concinnare queunt. Etenim compertum est honestatem plerumque adversari praesenti utilitati, vicissimque honestati utilitatem. Verumtamen Philopoemen utriusque rei studiosus, voto suo potitus est. Scilicet honesta erat captivorum exulum Spartam reductio: utile autem erat Lacedaemoniorum ipsam urbem humiliter . . . sapiens et imperatoria virtute ornatus . . .

. . . Ariarathis negotium in proverbium pertracturi . . . reditum e Thracia . . . misericordia veniaque regem prosequi . . . qui quum esset regali animo praeditus,

(a) Cod. καταπίνοντες.

(1) Hinc proverbium apud Zenob. II. 70: βοὺς ἐπὶ γλώττης, vel quia bos mutus est; vel potius quia bos pro nummo quodam atheniensi dicitur, cui bos erat insculptus.

(2) Exules Lacedaemonem a Philopoemene reductos dicit Plutarchus p. 651. et 654.; quem priorem Plutarchi locum perperam Schweighauserus posuit in Polybii fragmentis libri XXII. 25. Namque is liber in genuino vaticani codicis ordine incipit post alteram paginam.

Pertinet ergo potius fragmentum ad librum XXI. Quomodo autem hiatus sententiae sequentis explendus sit, haud scio an significet Plutarchus praedictis locis.

(3) Paginae huius nonnisi pauca verba legi queunt.

(4) Ariarathis Cappadocum regis legationem ad Romanos mittentis ob impetrandam societatis cum Antiocho veniam, mentio est in excerptis editis lib. XXII. 24. Nunc tamen videtur legatio illa ponenda potius in libro XXI. Recole huius paginae notam 2.

γε μὴν καὶ βασιλικώτερος . . | ἀθετηθῆναι γὰρ ὑφ' ἰτέρων κρείττον ἢ ἡ
 πρότερον αὐτὸν ἀθετεῖν | πείσεις· ὁ μὲν ἀδικεῖται μᾶλλον ἢ προ[αδικεῖν] . | . . || 25.
 P. 59. III. . . ἀλλὰ καὶ πάσῃων ὑπ' Ἀθηναίων, νικήσας αὐτὸς τὸν Φίλιππον καὶ Χαίρωνείαν | μά-
 χῃ, τοσοῦτον ἐπίσχε τὸν χρόνον καὶ τὸν καιρὸν πρὸς τὸν καὶ τὸν | ἐχθρῶν βλάβην,
 ὅς γε τοὺς μὲν τεθνηκότας τῷ Ἀθηναίων κελύσας | θάψαι, τοὺς δ' αἰχ- 4.
 μαλώτας χωρὶς λούτρων προσαμφέσας ἀπέστειλε | τοῖς ἀναγκαίοις· μιμοῦνται
 δ' ἡκιστα τὴν τοιαύτην προαίρεσιν, ἀμιλλῶνται δὲ τοῖς θυμοῖς καὶ ταῖς τιμω-
 ραῖς πρὸς τοὺς οὗς πολέμοισι | τούτων αὐτῶν ἔνεκα .
 * « Πλὴν ὁ γε Πτολεμαῖος δῆσας τοὺς ἀνθρώπους γυμνοὺς | ταῖς ἀμά- 8.
 ,, ξαῖς εἴλκε, καὶ μὴ ταῦτα τιμωρηθέντας (α) ἀπέκτανεν ,, (1) . |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΒ.

I. Ὅτι φησὶν ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ ἐν εἰκοστῷ δευτέρῳ. Περὶ δὲ τὸν καὶ τὸν ἐν Μακε-
 δονίᾳ βασιλείων οἰκίαν, ἥδη τις ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐφύετο καὶ τῶν ἀθη-
 κίων ἀρχή· καὶ τοι γὰρ οὐκ ἄγνωστος τινὲς τῶν συγγραφέων τῶν Φίλιπ- 12.
 τοῦ Ῥωμαίοις πολέμου πρὸς Περσίαν, βελέμενοι τὰς αἰτίαις ἡμῶν ἐπιδικάζονται
 τὸν δ' ἀποφασίζοντες (3), πρῶτον μὲν ἀποφαίνουσι τὸν Ἀβρυπόριον (4) ἐκπτῶσιν ἐκ τῆς ἰδίας

. . . satius enim esse si foedera ab aliis infringerentur, quam si ipse prior in-
 iurius fieret. Velle se detrimentum potius pati quam inferre . . .

3. . . . *Philippus* detrimentis licet ab Atheniensibus olim adfectus; nihi-
 lominus victoria ad Chaeroneam potitus, adeo noluit occasione illa ad hostium
 damnum abuti, ut extinctos etiam Athenienses sepeliri mandaverit, captivos
 sine pretio vestibibus etiam donatos ad suos necessarios remiserit. Hi vero be-
 nignitatem illius minime imitantur, sed ira potius supplicis aemulantur ad-
 versus eos expromendis, quos eandem ob causam bello persequantur.

“ Verumtamen Ptolemaeus homines nudos curribus religatos trahendos cu-
 ravit, atque ita excruciatos necavit . . .

EX LIBRO XXII.

I. POLYBIUS vigesimo secundo libro ait. Adversus regum macedonum domum
 iam inde ab hoc tempore maximorum quaedam malorum occasio coepit. Non
 ignoro equidem scriptores aliquot belli Romanorum cum Perseo, dum causas dis-
 sidii aperire student, primam ex his ponere Abruporis ex regno suo depulsio-

(α) Edd. deterius τιμωρηθέντες.

(1) Notissima quidem in historiis est elementia
 Philippi Amynta nati post victoriam ad Chaeroneam;
 sed quorsus hic ab historico commemoretur, nescio;
 nisi forte sit invectio in Philippum Demetrii filium;
 adversus quem certe bellum gerebant Athenienses
 conspirantes cum Attalo pergameno. Polyb. XVI. 26.

(2) Fragmentum hoc de Ptolemaei saevitia ex-
 tat in editis lib. XXIII. 16, sed male collocatum;
 pertinet enim ad librum XXI. Recole notam 2. praec-

cedentis paginae.

(3) Ergo causae belli romani cum Perseo per-
 petram a Schweighausero collocantur in libro XXIII. 4.

(4) Sic scribitur in codice nostro hoc nomen,
 quod apud Pausaniam VII. 10. ita corruptum est
 ut urbis nomen videatur. Appianus maced. cap. IX.
 ll. 3. scribit Ἀβρυπόριον. Et sic etiam Livius XLII.
 13. 40. 41.

- ας δυναθείας, ὡς καταδραμόντος αὐτοῦ τὰ ὄρεα τὸ Παγγαῖον μέταλλα (1),
 16. μὲν τὸ τοῦ Φιλίππου θάνατον· Περσεὺς δὲ ὤδραβονθήσας καὶ τρεψάμενος ὅλο-
 σχερῶς ἐξέβαλε τὸ προκρημένον ἐκ τῆς ἰδίας ἀρχῆς· ἐξῆς δὲ ταύτῃ τὴν |
 εἰς Δολοπίαν εἰσβολὴν (2), καὶ τὴν εἰς Δελφοὺς παρασίαν Περσείως (3)· ἔτι δὲ τὸ Εὐ-
 20. μινῆς (2) τοῦ βασιλέως ἐπιβελὴν γενομένην ἐν Δελφοῖς (4), | καὶ τὸ ἐκ Βοιωτί-
 ας πρέσβων ἐπαναίρεισιν (5)· ἐξ ὧν ἱστοῖ φασὶ φῦναι (b) Περσεὶ τὸ πρὸς Ῥωμαί-
 ος πόλεμον.

- II. Ἐγὼ δὲ φημὶ κυριώτατον μὲν | εἶναι καὶ τοῖς συγγράφεσι καὶ τοῖς φιλο-
 μαθοῦσι τὸ γινώσκειν τὰς αἰτίας ἐξ ὧν τὰ κακὰ γινῶνται καὶ φύεται τὸ πραγ-
 24. μάτων· συγκίχεται | δὲ ταῦτα ὡς τοῖς πλείστοις ἢ συγγραφέων δὲ τὸ
 μὴ κρατεῖν | τίνι διαφέρει πρότασις αἰτίας· πάλιν προτάσις, ἀρχὴ πολέμου· |
 καὶ νῦν δὲ τὸ πραγμάτων αὐτῶν προσυπομνησκόντων, ἠνάγκαται πάλιν ἀνα-
 28. γνῶσασθαι τὸ αὐτὸ λόγον· τὸ γὰρ ἄρτι ῥηθέντων | πραγμάτων τὰ μὲν πρῶ-
 τα προτάσεις εἰσὶ· τὰ δὲ τελευταῖα ὦλε' | τὸ τοῦ βασιλέως Εὐμενίου ἐπι-
 βελὴν, καὶ τὰ ὦλε' πρεσβευτῶν | ἀναίρεισιν, καὶ τούτοις ἑτέρα παραπλήσια ἢ
 καὶ αὐτῶν αὐτῶν | καιροὺς γεγονότων, ἀρχὴν προδήλως τοῦ συσάντος Ῥωμαί-
 32. οῖς καὶ | Περσεὶ πόλεμος, καὶ τοῦ καταλυθῆναι τὸν Μακεδόνων ἀρχὴν· || αἰτία δὲ P. 60.
 τούτων ἀπλῶς εἰσὶν οὐδεμία· δὴλον δὲ τοῦτ' εἶναι δὲ τὸ | ῥηθισομένων· κα-
 θάπερ γὰρ εἴπομεν Φίλιππον τὸν Ἀμύντα δ' ἀνοήθιντα καὶ προθέντα συντε-

nem, quia is fodinas quae sunt ad Pangaeum invaserat post Philippi obitum :
 quam ob rem bello Perseus commoto praedictum regem omni potentia spolia-
 tum expulit. Secundam causam proferunt Dolopiae ex occasione illa occupationem,
 Perseique Delphos adventum. Tertiam insidias Eumeni regi Delphis structas,
 legatorumque boeoticorum caedem. Ex his, inquam, nonnulli bellum Persei cum
 Romanis conflatum aiunt.

2. Ego vero plurimum interesse tum historicorum tum etiam studiosorum legen-
 tium arbitror causarum cognitionem, ex quibus infortunia gignuntur et pullulant.
 Atqui magna confusio apud plerosque scriptores sit, quia nesciunt quid inter praelu-
 dium intersit et causam : rursus in quo praeludium a principio belli differat. Iamvero
 rebus ipsis me admonentibus, cogor eundem sermonem instaurare. Nam dictarum re-
 rum primae quidem, praeludia sunt : postremae autem, insidiae nimirum contra
 Eumenem regem et legatorum caedes, atque his similia facinora quae per ea
 tempora contigerunt, haec inquam manifesta fuerunt belli romani cum Perseo
 principia atque abolendi imperii Macedonum. Horum autem eventuum causa reapse
 nulla est ; id quod ex dicendis a me patebit. Nam sicuti iam adfirmavimus,
 Philippum Amyntae filium molitum fuisse ac paravisse, adversus Persas bel-

(a) Cod. Περιμένους ; sed bene infra Εὐμενοῦς. (b) Cod. φῦναι.

(1) Pangaei montis fodinas auri argentique me-
 morat Herodotus VII. 112.

(2) Lege Livium XLI. 22. XLII. 13.

(3) Bursus lege Livium XLI. 22.

(4) Lege Appianum maced. cap. IX. §. 4. Polyb.
 XXVII. 7. et praesertim Livium XLII. 15. sqq.

(5) Confer Livium XLII. 13.

λεῖν ἢ πρὸς αὐτὸν Πέρσας πόλεμον, Ἀλέξανδρον δὲ τοῖς ὑπ' ἐκείνου κεκριμέ- 4.
νοις χρῆσθαι τῇ πράξει (1). οὕτω καὶ | τὸν Φίλιππον μὲν ἢ Δημήτριον φασὶν
δραconiθῆναι πρότερον πολεμῆν Ῥωμαίοις ἢ τελευταῖον πόλεμον, καὶ τὰς
παρασκευὰς εἰσὶν πάσας πρὸς ταύτην ἔχειν ἢ ἐπιβολήν (2). ἐκείνους δ' ἐκχω- 8.
ρήσαντος, Πέρσας ἡγεῖσθαι χειρὶς τὴν πράξιν· εἰ δὲ τοῦτ' ἀληθές, καὶ ἐκείνοι
σαφές· οὐ γὰρ οἷόν τε ταύτας ὑπερόν γενέσθαι | ἢ τελευτῇ τοῦ κρίναν-
τος καὶ προθεμένους πολεμῆν· ὁ συμβαίνει | τοῖς ὑπὸ τῶν ἄλλων συγγεγενημένων εἰ- 12.
ρημένοις· πάντα γὰρ ἐστὶ τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῖς ὑπερὰ τῶν Φιλίππου τε-
λευτῇ. |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΓ.

I. Ὅτι Φιλοποίμην πρὸς Ἀρχωνα (3) ἢ στρατηγὸν λόγοις τισὶ διεφέρετο· ὁ μὲν
αὖν Φιλοποίμην εὐδοκήσας ἐκ τοῦ καιροῦ τοῖς λεγομένοις, | καὶ μεταγνοὺς ἐ- 16.
πῆναι ἢ Ἀρχωνα φιλοφρόνως, ὡς ἐστρεφῶς καὶ | πανούργως τῷ καιρῷ κεχρη-
μένον· ἐμοὶ γε μὴν, φησὶ ΠΟΛΥΒΙΟΣ, οὕτως | τότε παρόντι τὸ ρηθὲν εὐπρέση-
σιν, ὡς· ἐπαινοῦντα τινὰ κακῶς | ἅμα ποιεῖν, οὕτως μὲν ταῦτα τῇ ἡλικίας
προβαινούσης· πολὺ γὰρ δή τι μοι δοκεῖ κεχωρῆσθαι καὶ ἢ αἵρεσιν ὁ πραγ-
ματικός | ἀνὴρ τοῦ κακοπράγμονος, καὶ παραπλησίαν ἔχον διαφορὰν τῷ κα- 20.
κιντρεχεῖ πρὸς ἢ ἐστρεφῇ· ἃ μὲν γὰρ ἐστὶ κάλλιστα τῶν ὄντων ὡς ἔπος | εἰ-
πεῖν, ἃ δὲ τούναντίον· ἀλλὰ δεῖ ἢ τὸν ἐπιπολαζούσαν ἀκρίσιαν | βραχεῖ-

lum; tum deinde Alexandrum patris decreta in rem contulisse; ita nunc etiam
dicimus Philippum Demetrii filium animo destinasse extremum hoc adversus Ro-
manos bellum gerere, eiusque adgrediendi apparatus omnem in promptu apud
se habuisse; verumtamen eo defuncto, Perseum operi manum admovisse. Iam si
hoc verum est, illud quoque sit manifestum: neque enim apparatus recentior es-
se potuit morte eius qui bellum suscipiendum decreverat: in quam absurditatem
ceteri scriptores incidunt; quia quidquid ab ipsis causae instar traditur, id
omne Philippi morte posterius est.

EX LIBRO XXIII.

1. Philopoemen primo quidem ab Archone duce in sententia quadam dicenda
discrepabat: mox pro tempore Philopoemen Archonis dictis acquievit; coepitque e
contrario Archonem benivole collaudare, ceu callide sollerterque occasione uten-
tem. Mihi vero, inquit POLYBIUS, neque tunc praesenti ea dicta placebant, nempe
ut laudans quispiam, male simul laudato faciat; neque nunc etiam aetate
maturiore rem talem probo. Animi quippe habitu magnopere mihi differre
videtur vir pragmaticus a malefico; tantum scilicet discrepare, quantum vir
sollers a malitioso: quorum primus, ut breviter dicam, optimus in rerum
natura est; secundus, omne contra est. Verumtamen propter late grassantem

(1) Cicero de rep. III. 9.

(2) Ita censet etiam Livius XXXIX. 24.

(3) Huius hominis mentio est apud Polybium

lib. XXIII. 10. XXIX. 10.

21. ας ἔχοντα κοινότηας τὰ προηρημένα τ' αὐτ' ἐπιση[μασίας καὶ ζήλου τυγχά-
νῃ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις .

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΔ.

- I. * “Οἱ συνόντες (1) τῷ Φιλίππῳ τοιαύτας ἔλαβον παρ' αὐτῶν τιμωρίας , ὥς
οὗ τὸ ζῆν ἐξήλειπεν . ὥς καὶ πάντας ἀνθρώπους ὁμολογήσῃ διότι καὶ τ' πα-
28. ροιμίαν ἔσι δίκης ὁφθαλμῶς , ἥς μηδέποτε δεῖ καταφρονεῖν ἀνθρώπους ὑπαρ-
χοντας . ,”

Ὅτι Φίλιππος ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς πολλοὺς | τ' Μακεδόνων ἀνιλῶν , καὶ
ἐξ αὐτοῦ υἱοὺς αὐτ' ἀνείλεν , ὥς φασὶ | τ' εἶχον τοῦτον εἰπὼν (2) .

Νήπιος δὲ πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει . |

32. Καὶ δεῖ ταῦτα τῆς ψυχῆς οἰονεῖ λυττώσης αὐτοῦ , καὶ τὸ κατὰ ἐξ αὐτοῦ | υἱοὺς
νεῖκος ἅμα τοῖς προηρημένοις ἐξεκαύθη .

- II. * Τῆς τύχης ||| ὥσπερ ἐπίτηδες ἀναβιβαζούσης ὥσπερ ἐπὶ σκη- P. 9.
τὴν ἐν ἐνὶ καιρῷ | τὰς τούτων συμφορὰς κατιδῶν (3) , μὴ μόνον ἀναγινώσ-
κειν τὰς τραγωιδίας καὶ ἐξ αὐτῶν μύθους καὶ τὰς ἱστορίας , ἀλλὰ καὶ γινώσκειν
4. καὶ σμειφισάνην ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος , ἐν εἰς ἅπασιν ἔστιν εὐρεῖν , ὥς
ὅσοι | μὲν τ' ἀδελφῶν εἰς τ' πρὸς ἀλλήλους ὀργὴν καὶ φιλονεικίαν ἐμπεσόν-

nostra aetate stultitiam , quae nos diximus paucos oppido inveniunt adsecclas ,
raramque laudem atque studium ab hominibus impetrant .

EX LIBRO XXIII.

1. * “ Quae furiae haerentes Philippo poenas huiusmodi ab eo exegerunt ,
donec animam efflavit . Quare omnes homines fateri cogebantur , ut est in pro-
verbio , vigilare iustitiae oculum , quem nemini mortali contemnere licet . ,”

Philippus Macedonum rex post ereptam multis civibus vitam , horum quo-
que filios necavit , hunc versiculum , ut aiunt , pronuncians :

Stultus est qui parente occiso filios incolumes dimittit .

Propterea animus eius veluti in rabiem actus , ad odium quoque filiorum , ne-
dum parentum , exarsit .

2. Fortuna , tamquam deliberato consilio , horum casus spectandos eodem
tempore in scena veluti exposuit ; ne tragoedias tantummodo et fabulas histo-
riasque legamus , verum etiam ex hoc eventu cognoscamus planeque exploratum ha-
beamus , id quod omnibus intelligere licet ; quotquot nimirum fratres odia mutua et

(1) Cod. διαιτηρεσκόντων.

(1) Ita accephalum posuit hoc fragmentum in
codice eclogarius , qui sententiae tantummodo ratio-
nem habebat. Exstat autem id in editis lib. XXIII. 8.
Proverbium vero sequens occurrit etiam apud Suidam
voc. εἰσας et voc. ἐπεί.

(2) Hic quoque locus exstat cum varietate in

excerptis editis XXIII. 8. Tum sequentem versum
Stasini poetae esse , iam agnovit ex Clemente alex.
Schweighauserus .

(3) Loquitur Polybius vel per se , vel potius Phi-
lippi regis ore , de Persci Demetriique fratrum inter-
neciva discordia.

τες ὅπ' πολὺ προὔβησαν, | ἅπαντας δὲ τοιοῦτους οὐ μόνον | σφᾶς ἀπολω-
 λεκόντας, ἀλλὰ καὶ τέκνα καὶ πόλεις ἄρδ'ω κατεστραφέντας· ὅσοι ἤ μετρίως ἐξή- 8.
 λωσαν τὸ σίργαν αὐτῆς | τὰς ἀλλήλων ἀγνοίας, τοῦτους ἅπαντας σωτήρας γε-
 γονότας ὧν ἀρίστως εἶπον, καὶ μὴ τ' καλλίστης φήμης καὶ δόξης βεβιωκό-
 τας. | *

III. Καὶ μὲν ὅπ' δὲ ἐν τῇ Λακεδαιμόνι βασιλεῖς πολλάκις ὑμᾶς (1) ἐπέ-
 σπασα, λέγων ὅτι τοσοῦτον χρέον διετήρησαν (2) τῇ πατρίδι | τ' τ' Ἑλλά- 12.
 νων ἡγεμονίαν, ὅσον πεθαρχήντες ὥσπερ Ἰονεῦσι | τοῖς ἐφόροις κτείνοντο συμβασι-
 λεύοντες ἀλλήλοις· ἔτι ἡ φρονήσαντες εἰς μοναρχίαν τὰ πράγματα μετέ-
 σπασαν, τότε πάντων, ἅμα τ' κακῶν πείραν ἐποίησαν λαβεῖν πῶς Σπάρτῳ· τό 16.
 τε τελευταῖον ὥσαντι κατ' ἐνδοξὸν ὑμῖν λέγων, ἔτι θείας ἐπαργῆς ὑπὸ τ' |
 ὁψιν διέτελ'ον τούτους δὲ πᾶσι τ' Εὐμέλῃ καὶ τ' Ἀτταλον, ὅτι | ὠδραλαβόν-
 τες οὗτοι μικρὰν ἀρχὴν καὶ πῶς τυχοῦσαν, πύξῃ κασι | ταύτῳ, ὥστε μηδε- 20.
 μιᾶς εἶναι καταδεδείραν, δι' εὐθὺν ἔπειρον ἢ | δ'ε' τ' πρὸς αὐτοὺς ὁμόνοιαν
 καὶ συμφωνίαν, καὶ τὸ δύνανται κατ' ἀξίαν ἐν ἀλλήλοις διαφυλάττειν· ὧν ὑμεῖς
 ἀκούοντες οὐχ οἶον εἰς | τοῦν ἱλασθῆναι, τὸ ἐπαγγίον ἡκούετε ἐμοὶ δοκεῖ δὲ
 κατ' ἀλλήλων θυμούς. 24.

contentiones diu protraxerunt, eos omnes non solum ipsos periisse, verum etiam
 liberos suos et civitates funditus evertissee: quotquot autem moderatis studiis
 utentes, alternisque infirmitatibus compatiētes fuerunt, hos inquam omnes salu-
 tem iis attulisse quos nuper dixi, nec sine optima fama gloriaque vixisse. *

3. Profecto ad reges quoque Lacedaemoniorum quod attinet saepe vos ad-
 monui tandem eos Graeciae principatum in patria sua conservasse, quamdiu epho-
 ris cum parentibus obtemperantes manserunt, imperio invicem communicato. At
 enim ubi superbia elati rem publicam ad unius dominatum converterunt, tunc
 omnigenorum malorum causa Sparta existerunt. Denique tamquam exemplar
 spectandum vobis exponens, perspicue oculis obtuli hos duos, Eumene[m] atque
 Attalum, qui exiguam vilemque ditionem hereditate sortiti, tantopere eam au-
 xerunt, ut nulli fieret inferior: idque alia re nulla consecuti sunt, quam mu-
 tuo amore et concordia pro dignitate ac merito conservandis. Quibus vos exem-
 plis auditis adeo mentem non attendistis, ut magis e contrario odia mutua
 exaceritis.

(1) Col. διατρεχασθαι.

(2) Hinc adhuc manifestius videmus verba haec esse
 concionantis alienius; nempe Philippi sine dubio ad si-
 lios de capitali crimine apud se disceptantes. Itaque
 cognoscimus Livium XL. 8. in ea, quam scribit ipse
 Philippi allocutione, usum esse polybianis de more o-
 ribus, suppresso graeci auctoris nomine. En reapse ut
 Livius vaticanum excerptum mirifice interpretatur: quo-
 ties ego (inquit Philippus) audientibus vobis dete-
 status exempla discordiarum fraternarum horrendos
 eventus eorum retuli, quibus se stirpemque suam,
 domos, regna, funditus evertissent? Meliora quo-
 que exempla parte altera posui; sociabilem consor-
 tionem inter binos Lacedaemoniorum reges, salu-

tarem per multa saecula ipsius patriaeque. Eam-
 dem civitatem, postquam mos tibi cuique rapiendi
 tyrannidem exortus sit, evertam. Iam hos Eume-
 nem Attalumque fratres, a quam exiguis rebus,
 prout ut pueri regi nominis, mihi, Antiocho,
 et cuilibet regum huius aetatis, nulla re magis
 quam fraterna unanimitate, aequasse etc. Ergo
 etiam praecedentes subsequentesque eius concionis li-
 vianae partes indicandae Polybio sunt, atque inter hu-
 ius reliquias a futuro editore referendae: quem magno-
 pere hortor ut Polybium diligentissime et quaqua-
 versus in Livio expriscet, iustoque postliminio ad origi-
 nales propriasque sedes revocet.

- III. Ὅτι Φιλοποίμην ὁ τ' Ἀχαιῶν σφατῆδ' συλ|ληφθεὶς ὑπὸ Μεσσηνίων ἀνι-
ρήθῃ φαρμάκῳ (1). “ ἀνὴρ γυρόμενος οὐδ' ἐνδὲς τ' πρὸ αὐτ' κατ' ἀρετὴν δεύτερος ,
τ' τύχης μὲν τοι γ' | ἥττων (2) , καὶ τοι δόξας ἐν παντὶ πρὸ τ' βίῳ σύνε-
28. γον ἰσχυκίμαι | ταύτην . ἀλλὰ μοι δοκεῖ κ' τ' κοινὴν παροιμίαν εὐτυχῆσαι |
μὲν ἄνθρωπον ὄντα δυνατ' , διδύκηναι γὰρ μὴν ἀδύνατον . διὸ κ' μα|κα-
εῖς ἐόν τ' φελεγυγονότων οὐχ ὡς διδύκηνότας τινάς . τίς γδ' | ἀνάγκη φάδ' εἰ
32. λόγῳ γλωμένοις ματαίως προσκυνεῖν τ' τύχην ; ἀλλὰ | εἴς ὡς πλείστον χρόνον
ἐν τῷ ζῆν ἴλιω ἔχοντας ταύτην , || κ' ἂν ποτε μετανοῇ , μετρίως φειπεύοντας P. 10.
συμφοραῖς . |

- V. Ὅτι Πόπλιος ἐν τῷ σινδρίῳ χρεῖας ποτὲ χρημάτων οὔσης εἰς τινὰ
κατεπίγευσαν οἰκονομίαν , τ' ἡ ταμίη δ' ἐξ' τινὰ νόμον οὐ φάσκοντος ἀνοίξῃν
4. τὸ ταμίον κατ' ἐκείνην τ' ἡμέραν , αὐτὸς ἔφη λαβὼν τὰς | κλεῖς ἀνοίξῃν .
αὐτὸς γδ' αἴτιος γιγνόναι τοῦ κλεῖσθαι τὸ ταμίον (3) . | Πάλιν δ' ἐποτε
λόγον ἀπαιτοῦντος τινὸς ἐν τῷ σινδρίῳ τῷ χρημάτων , | ὧν ἔλαβε παρ'
8. Ἀντιόχῃ πρὸ τῷ συνθηκῶν , εἰς (2) τὴν τοῦ σφατοπέδου | μισθοδοσίαν ,
ἔχων μὲν ἔφη τὸν λόγον , οὐδεὶς δ' αὐτὸν ὑποσχέειν οὐδεὶν λόγον . τ'
δ' ὀπλησμένῃ καὶ κελεύοντος φέρειν , ἤξιωσε τὸν ἀδύφον ἐνεργεῖν . κομισθέν-

4. Philopoemen Achaeorum dux a Messeniis comprehensus, veneno est extinctus. “ Vir nemini, qui ante ipsum suere, virtute secundus; sed fortunā minor,,; quamquam in omni praeterita vita adspirantem ipsam visus erat habere. Equidem censeo, ut in vulgari proverbio est, posse quidem hominem esse felicem, non tamen usque ad vitae exitum. Quare et iis qui laeta fortuna utuntur non ita gratulandum est, quasi hanc perpetuum consecuti sint; (quid enim interest, falsam orationem usurpantes, fortunam stulte adorare?) sed iis potius gratulandum qui diutissimo tempore benignam eam experti sunt; quique, siquando eadem retro labitur, leviori casu ruunt.

5. Quum in senatu negotium quoddam tractaretur, cui conficiundo prompta pecunia opus erat; quaestor autem, legis nescio cuius causa, negaret se aerarium illa die reclusurum; Publius sumptis clavibus reseraturum se illud ait, quandoquidem et claudendi ipse auctor fuisset. Rursus quum in senatu rationem nescio quis ab eo reposceret acceptae ab Antiocho ante foedus pecuniae ob solvenda militibus stipendia; rationes quidem apud se habere ait, non tamen oportere ab se cuiquam reddi rationem. Urgente adhuc accusatore et proferri rationes iubente, Publius fratrem ut eas adferret rogavit. Tum allatum libellum manu tenens

(*) Eis desideratur in cod.

(1) Sic etiam Plutarchus et Livius XXXIX. 50. veneno extinctum Philopoemenem dicunt. Cuius rei ignarus Polybii latinus interpretes XXIV. 12 Philopomenis ἀνιρήθῃ interpretatus est caedem; quasi ferro ictus periisset.

(2) Est hic versiculus cum varietate in edi-

tis XXIV. 9.

(3) Hanc et sequentem narrationem vindicavit sibi ex Polybio Diodorus siculus, ut vaticana excerpta p. 70. demonstrant; ad quem locum confer adnotationes meas.

τος ἢ τῇ βιβλίῳ, προτείνας αὐτὸ καὶ καταπράξας πάντων ἐρώντων, τῇ μὲν
 ἀπαιτοῦντα τῷ λόγον ἐκ | τούτων ζητεῖν ἐκέλευσε· ὅθεν δ' ἄλλες εἶρετο πῶς 12.
 τῇ μὲν τριγχιλίῳν ταλάντων τῷ λόγον ὅπῃ ᾤετο πῶς ἐδαπανήθη, καὶ ὅσα
 τίμων; τῇ ἢ μυρίων καθόλου καὶ πενταχισχιλίων, ὧν παρ' Ἀντιόχῳ | λαμβά-
 νουσιν, οὐκέτι ζητοῦσι πῶς εἰσπορεύεται καὶ ὅσα τίνων; οὐδ' | πῶς τῇ Ἀσίας καὶ 16.
 τῇ Λιβύης ἔτι ἢ τῇ Ἰερίας κεκυριεύκασιν; | ὥστε μὴ μόνον καταπλαγῆναι
 πάντας, ἀλλὰ καὶ τῇ ζητήσαντα τῷ λόγον ἀποσιωπῆσαι. Ταῦτα μὲν οἷν ἡμῖν
 εἰρήσθω τῇ τε τῇ μετῆλ' λαχότων ἀνδρῶν εὐκλείας ἔνεκεν (1), καὶ τῇ τῇ ἐπιγυρομέ-
 νων ὥς ἰσχύει πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων. 20.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΕ.

Ι. Ὅτι οὐ καλὸν τὸ φθείρην | ὅθεν καρπούς τῇ ὑπεραντίων (2)· φησὶ γὰρ ὁ ΠΟ- 24.
 ΛΥΒΙΟΣ. Οὐδέποτε ἢ ἐγὼ σιωπῆσαι | τῇ γνώμην τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον ὅσῃ
 θεμένοις τῇ ὀργῇ εἰς ὅθεν | ὁμοφύλης, ὥστε μὴ μόνον ὅθεν ἐπετείε καρπούς ὥσθι-
 ρεῖσθαι | τῇ πολέμιων, ἀλλὰ καὶ τὰ δένδρα καὶ τὰ κατεσκευασμένα | ὅσῃ φεί-
 ρην, μὴ μεταμυρίας καταλιπόντας τόπον· ἀλλὰ μοι | δοκοῦσι μεγαλείως
 ἀγνοεῖν οἱ ταῦτα πράττοντες· καθόσον γὰρ ὑπολαμβάνουσιν καταπλήττεσθαι ὅθεν 28.
 πολέμους λυμαινόμενοι τῇ | χώραν, καὶ ὥσθιτούμενοι πάσας, οὐ μόνον τὰς καὶ
 τὸ παρὸν, | ἀλλὰ καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπιδάς τῇ πρὸς τῇ βίον ἀναγκαίων,

cumque palam cunctis discerpens, accusatorem quidem ut ex iis frustis rationem
 expiscaretur admonuit; reliquos vero praesentes interrogabat curam quaerere
 quomodo vel a quibus ter mille talenta impensa fuissent; quindecim autem ta-
 lentorum millia, quae ipsi ab Antiocho acciperent, non vestigare quomodo
 vel quorum opera in aerarium inferrentur? neque rursus quomodo Asiae et
 Africae atque insuper Hispaniae domini facti essent? Quibus auditis, non so-
 lum concio stupore defixa fuit, sed accusator etiam obmutuit. Hactenus a no-
 bis dictum sit, tum ut defunctorum virorum gloriae serviamus, tum ut poste-
 ros ad praeclara opera cohortemur.

EX LIBRO XXV.

1. Fruges hostium corrumpere illaudatum est. Ait enim POLYBIUS. Nequa-
 quam ego illorum sententiae accedo, qui odium adversus suae conditionis mortales
 tantopere intendunt, ut non solum annuas hostium fruges diripiant, verum etiam
 arbores et aedificia corrumpant; nullum animis reconciliandis locum relinquentes.
 Atqui mihi videntur, qui ita se gerunt, magna inscitia laborare. Dum enim existi-
 mant hostes suos territare vastandis agris, atque omni non praesente solum ve-
 rum etiam futura spe necessariarum vitae rerum praecidenda; homines vehemen-

(1) Polybius usquequaque commendat Scipionem
 heros suum; verumtamen hunc Diodorus praedicto in
 loco paulo superbiorē recte pronunciat: nemo enim
 in rebus libera legibus est superior.

(2) Agri cum proprio detrimento vastati mentio
 est lib. XXV. 3. Quare illuc fere pertinere hoc frag-
 mentum videtur.

κατὰ τοσούτων ἀποθνήσκοντες οὗτοι ἄνθρωποι, ἀμετάθιτον ποιοῦσι τὸ πρὸς | αὐτοῖς ὄργην τὴν ἀπ᾽ ἀμαρτῶντων.

32. Κατὰ δὲ τὴν Κρήτην | ἀρχὴν πραγμάτων ἐκινεῖτο μεγάλων, εἰ καὶ λί-
γην ἀρχὴν πραγμάτων || ἐν Κρήτῃ· ὅθεν ἡ συνέχισαν τὴν ἐμφυλίαν πο- P. 39.
λέμων, καὶ τὴν | ὑπερβολὴν τὴν εἰς ἀλλήλους ὁμότητος, ταυτὸν ἀρχὴ καὶ τέλος ἐ-
στίν | ἐν Κρήτῃ· καὶ τὸ δοκοῦν ὡς ἀδύνατον εἶναι, τοῦτο ἐκείνῳ θίω.

4. εἴται | συνεχῶς τὸ γινόμενον(1).

II. Ὅτι τοιούτοις ἀπολογισμοῖς Ἀρίσταρχος | ἐχρήσατο πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ἂν
ιδίας αἰρέσεως(2). ἔφη γὰρ οὐκ εἶναι δυνατὸν καὶ δόρυ καὶ τὸ κηρύκιον ἅμα χρησιμεύ-
σαι συνεχῶς τὴν | πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν· ἀλλ' εἰ μὲν οἷός τ' εἰσὶν ἀντοφθαλ-

8. μῆν καὶ δυνάμεθα τοῦτο ποιεῖν(3)*. | Ὁ Φιλοποίμῳ εἰπεῖν τοῦτο τολμᾷ(1);

* | καιροῖς ἔνα(2) Ῥωμαίοις. * Διὰ τί ἀδυνάτων ὀρεγόμενοι, τὰ δυνατὰ παρίεμ;

12. δύο καὶ ἔφη σκοποὺς εἶναι πάσης πολιτείας, τό τε καλὸν καὶ | τὸ συμφέρον· οἷς μὲν
οὖν ἑφικτὸς ἐστίν ἢ τὸ καλοῦ κτήσις, ταύτης | ἀντίχεσθαι δεῖ οὗτον ὁρθῶς πο-
λιτευομένης· οἷς δ' ἀδύνατος, ἐπὶ τὴν | τοῦ συμφέροντος μερίδα καταφεύγειν·
τὸ δ' ἐκατέρων ἀποτυχῆναι, μέγιστον εἶναι τεκμήριον ἀβελίας· πάσῃ

16. δὲ τοῦτο προφανῶς | οὗτον ἀχαρίζως ἐμιλοῦντας μὲν πᾶν τὸ ὡς ἀγγελλόμε-
νον, ἀκυσίως | δὲ τοῦτο πρᾶττοντας καὶ μὴ προσκοπῆς· δίδωμι ἢ τοῦτ' εἶ-
ναι δεκτικόν ὡς εἰσὶν ἱκανοὶ πρὸς τὸ μὴ πρῆσθαι, ἢ μηδὲ λίγην(3) ἔτο

tius exasperant, iramque illorum qui semel deliquerunt inexpiabilem reddunt.

In Creta magnarum rerum initia commovebantur; si tamen initium aliquod rerum in Creta appellari potest. Nam propter bellorum civilium perpetuitatem, summamque inter se civium crudelitatem, idem est in Creta initium et finis; quodque alibi absurde dici videtur, id illic semper usuvenit.

2. Aristarchus consiliis a se susceptis sic apud Achaeos patrocinebatur. Aiebat scilicet fieri non posse, ut qui hastam simul et caduceum manu praeferant, ii amicitiam cum Romanis retineant. * Verum si resistendi vires suppetunt, idque perficere possumus *.. Philopoemen hoc dicere audeat? * Cur dum impossibilibus inhiamus, possibilia omittimus? Res etenim duas aiebat cuilibet politicae esse propositas, honestum et utile. Et si honestum quidem impetrabile est, hoc praecoptari abs quovis optimo cive debet. Sin id sit impossibile, ad partem alteram, nempe ad utilitatem, confugiendum est. Verum enimvero neutrum consequi, id demum summae dementiae indicium esse. Porro hoc infortunium iis accidere, qui omnia imperata iniquo palam animo excipiunt, eaque ingratis nec sine stomacho efficiunt. Vel igitur demonstrandum est posse nos obedientiam abicere;

(1) Interrogationem coniecturaliter facio. (2) Ita evidenter codex. (3) Cod. καὶ λέγει μὴ. Sed recte infra cap. III.

(1) De solitis in Creta civilibus dissidiis et crudelitibus confer Polybium IV. 53. seqq. XXVII. 16. quae sequuntur excerpta. Legendus item Plutarchus in Philopoemenis vita p. 644. 653. 654.

(2) De Aristarchi ac Philopoemenis contrariis in rebus consiliis, et quomodo uterque erga Romanos se gereret, legendus est Polybius XVII. 13. XXIII. 10. (3) Hic et sequens versiculus relinquatur imper- scetus in ipso codice, quia fortasse eulogicus ex obliterato aut corrupto antiquiore codice exstiterat.

τολῶντας, ἐπακυστίον ἐτοίμως (2) πᾶσι τοῖς ὀφθαλμομένοις (1). |

- III. Ὁ δὲ φιλοπόμην οὐκίτι τοσοῦτον ἔφη δεῖν ἀμαθίαν αὐτῷ γινώσκειν, | 20.
 ὥστε μὴ δύνασθαι μετρεῖν μήτε πῶς διαφορὰν τῷ πολιτεύματι | τῷ Ῥωμαίων
 καὶ τῷ Ἀχαιῶν, μήτε πῶς ὑπερβολὴν τῇ δυνάμει· ἀλλὰ πάσης ὑπεροχῆς
 φύσιν ἐχούσης αἰὲν βαρύτερον χρῆσθαι τοῖς | ὑποτακτομένοις, πότερον ἔφη συμ- 24.
 φέρειν ἐνεργεῖν ταῖς ὁρμαῖς | ταῖς τῷ κρατούντων, ἢ μηδὲν ἐμποδῶν ποι-
 εῖν, ἢ ὡς τάχιστα πείραν λάβωμεν τῇ βαρυτάτων ἐπιταγμάτων; ἢ τοῦναντί-
 ον, καθόσον | οἷοί τ' εἰσὶν, συμπαλαίοντας προσαντίχεν ἐπὶ τοσοῦτον ἐξέσθαι
 μέλλομεν τελίως. (2) * Κἂν ἐπιτάττωσιν (3) * τούτων ὑπομιμνήσκοντες αὐτοῖς ὅτι
 λαμβανόμεθα τῇ ὁρμῇ, (καὶ) παρακαθέξομεν ὅτι πᾶσιν τὸ πικρὸν αὐτῷ τῇ ἐξουσίας
 ἄλλως τε δὴ καὶ ὅτι πλείονος ποικιμένων Ῥωμαίων, ἕως γε τοῦ νῦν, ὡς
 αὐτὸς φησὶ, Ἀρίσται, τὸ τηρεῖν αὐτῷ ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας καὶ τὸ πρὸς αὐτῷ
 P. 40. συμμάχους πίσει· ἐὰν δ' αὐτοὶ καταγνέντες τῷ ἰδίῳ δικαίῳ, αὐτέθεν | εὐ-
 θύως καθάπερ οἱ δορυάλωτοι πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον ἐτοίμως | ἡμᾶς αὐ-
 τοῖς ὀφθαλμομένοις· τί διοίσῃ τὸ τῷ Ἀχαιῶν ἔθιμον | Σικελιωτῶν καὶ Τυα- 4.
 νῶν (4) τῷ ὁμολογούμενως καὶ πάλαι δουλεύοντων; διόπερ ἔφη δεῖν, ἢ ἥτο συγχω-
 ρεῖν ὡς οὐδὲν ἰσχύει δίκαιον παρὰ Ῥωμαίοις, ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέ-
 γειν, χρῆσθαι τοῖς δικαίοις· ἀλλὰ μὴ προτίσθαι σεβᾶς ἔχοντάς γε δὴ μεγί-
 στας καὶ καλλίστας | ἀφορμὰς πρὸς Ῥωμαίους· ὅτι μὲν γὰρ ἤξει ποτὲ τοῖς Ἑλ- 8.

vel si id ne verbis quidem pronunciare audemus, alacriter imperatis parendum est.

3. Philopoemen concionem admonebat ne se adeo stultum putarent, ut nesciret quid inter Romanorum Achaeorumque politias intersit, vel quanto illi potentia superiores sint. Sed quia solet fortissimus quisque minores suos plus aequo gravare; utrum, inquit, expedit potentiorum impetum adiuuvare, ac nullatenus eis resistere, ita ut gravissima iussa mox experiamur? an potius pro copiis et viribus certantes obluere, quoad fieri poterit? * et si imperaverint, * his in memoriam revocatis, illorum impetum inhibebimus, mitigabimusque aliquantulum eorum potentiae acerbiter. Praesertim quia Romani, hactenus certe, ut ipse ais Aristaeone, plurimam curam prae se tulerunt sacramenta et foedera fidemque sociis datam conservandi. Quod si nos ipsi de causae nostrae acquitate desperantes, idcirco statim bello captorum instar ad omne imperatum faciendum nosmet paratos exhibuerimus; quid, oro, intererit inter Achaeorum gentem, et Siculos atque Tyanenses qui et sine dubio et iamdiu serviunt? Quare vel, inquit, concedendum est nihil valere apud Romanos iustitiam; vel si id nemo adfirmare audet, iure utique nostro utamur; neque res nostras pessum demus, qui maximas pulcherrimasque occasiones bene rem gerendi cum Romanis habemus. Et se quidem probe cognoscere aiebat, tempus aliquan-

(1) Cod. ἐτοίμως.

(2) Hactenus verba Aristaeoni sunt.

(3) Relinquitur in codice spatium.

(4) Spatium rursus in codice 447. 448.

(5) Polybius in fragmento historico LXIX. (ed.

Schw. tom. V. p. 74) mentionem facere videtur Tyanorum obsessorum. Fortasse autem in rebus Cappadociae, quas copiose Polybius scripserat, calamitas Tyanorum narrata fuit; si certe ad aetatem polybianae historiae pertinet.

- λησιν ὁ | καιρὸς οὗτος ἐν ᾧ δείξει ποιεῖν κατ' ἀνάγκην πᾶν τὸ ἀναγγελλόμενον, σαφῶς ἔφη γινώσκειν (1). ἀλλὰ πότερα ἔτιον ὡς τάχιστα τίς ἂν ἰδεῖν βυληθείη ; ἢ τοῦναντίον, ὡς βραδύτατα (2); δοκῶμεν γὰρ ὡς βραδύτατα · διὸ καὶ τούτῳ ὁρᾶσθαι ἔφη πᾶσι | Ἀρισταίνε πολιτείαν τὴν ἑαυτοῦ · ἐκείνου μὲν γὰρ σπουδάζειν ὡς | τάχιστα τὸ χρεῖαν ἰδεῖν γινόμενον, ἐπὶ συνεργεῖν τοῦτο καὶ δύνασθαι · αὐτὸς δὲ πρὸς τοῦτ' ἀντιρροεῖν καὶ διαρροεῖσθαι, καθ' ὅσον ἐστὶ δύνασθαι. Οὐ μὲν ἀλλ' ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον ὡς συνίβαναι γίνεσθαι | τὴν μὲν καλὴν, τὴν δὲ εὐσχήμονα πᾶσι πολιτείαν · ἀμφοτέρων γε μὲν ἀσφαλεῖς · τοιγαροῦν μεγίστων καιρῶν τότε ὄντων καὶ Ῥωμαῖοι καὶ οὗτοι Ἕλληνες, 20. τὴν τε καὶ Φίλιππον καὶ κατ' Ἀντίοχον, | ὅμοιως ἀμφότεροι διετήρησαν ἀκέραια τὰ δίκαια τοῖς Ἀχαιοῖς | πρὸς Ῥωμαῖοις (3). φήμη δὲ τις εἰσέτιχεν ὡς Ἀρισταίνε Ῥωμαίοις εὐνοεῖν μᾶλλον ἢ Φιλοποίμῳ, ὑπάρχοντι (4).

EK TOY BIBAIOTY KZ.

24. I. Ὅτι καὶ τὴν ἵππομαχίαν φήμης μᾶλλον τὴν νίκην ἢ Μακεδόνων (5) | εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀναγγελλείσθης, ἐξέλαμψε καθ' ἑαυτὴν πῦρ ἢ τὴν | πολλῶν πρὸς τὴν Περσεία διάθεις, τὴν πρὸς τούτῳ χρόνον ἐπὶ κρυπτομένων τῶν πλείων · ἦν δὲ ὅτε αὐτῶν τοιαύτη τις ἰμοὶ δοκεῖ | διάθεις · ἀπὸ πλείων ἦν τὸ γινόμενον τῷ 28. συμβαίνοντι | ὅτε οὗτοι γυμνικοὺς ἀγῶνας · καὶ γὰρ ἐκείνοις ὅτ' ἂν πρὸς ἐπι-

do adfore quo Graccos oportebit imperata coactos facere : utrum tamen id citissime an potius tardissime spectare volumus ? sane arbitror, quod tardissime. Ergo in hoc consilia sua politica ab illis Aristaeni dillere aiebat, quod hic daret operam ut quam citissime fati exitum videret, idque omni conatu urgeret ; ipse autem resisteret ac pro viribus suis propulsaret. Itaque ex praedictis apparet Philopoemenis fuisse praeclarum consilium, Aristaeni autem reverentius ; utriusque tamen ad tutelam patriae directum. Itaque quum maximi momenti occasiones (Philippi nimirum et Antiochi bella) Romanis Graccisque supervenissent, ambo illi viri romano in foedere Achaecos continuerunt. Fama tamen innotavit Aristaenum magis benivolum Romanis fuisse quam Philopoemenem.

EX LIBRO XXVII.

1. Fama de proelio equestri, in quo vicerunt Macedones, per Graeciam didita, eluxit tamquam ignis multitudinis erga Perseum benivola animus, quem antea plurimi dissimulabant. Vulgi igitur erga Perseum adfectio perinde mihi fuisse videtur, atque illa quae in gymniciis certaminibus accidit. Etenim in his quoque

(1) Sic loquitur apud Homerum Hector Iliad. VI. 447. sqq.

(2) Sic fere ad Plutarchum p. 654. loquitur Philopoemen adversus Aristaenum.

(3) Conspicitur plane cum sententia propria Polybii XXV. 9.

(4) Confer Polybium XVII. 13. Livium XXXII.

19. sqq. XXXIII. 2.

(5) Lege mentionem huius victoriae apud Polybium XXVII. 8 ; ad quem librum apparet pertinere vaticanum excerptum. Confer praeterea Appianum maced. ecl. X ; praesertim vero graphicam Livii narrationem XLII. 58. sqq., ut iam in notis admonuit Schweighauserus.

φανῇ | κὶ ἀήττητον ἀθλητὴ εἶναι δοκοῦντα συγκαταστῇ ταπεινὸς κὶ | πολὺ κα-
ταδυστέρῃ ἀνταγωνιστῇ, εὐθέως ἀπομερίζει τὰ πλήθη τῇ | εὐνοίᾳ τῷ κα-
ταδυστέρῳ κὶ θαρρύνει. ὧσα καλεῖ κὶ συνεξανίσταται τούτῳ τῇ ὁρμαίᾳ· ἴαν δὲ κὶ 32.
P. 105. Λαύση τῇ προσώπῳ, κὶ || ποιήσῃ τι σημεῖον ὃ πληγῆς, ὧσαυτίκα πάλιν ἀπὸ
τῶν ἀγῶν μικρὸς (a) γίνεται· ποτὲ δὲ κὶ χλευάζειν ἐγχειροῦσι τῷ ἑτέρῳ· οὐ μι-
σοῦντες οὐδὲ καταγινώσκοντες, ἀλλὰ ὧσαδὲ ὧς τε | συμπαθεῖς γινόμενοι, κὶ 4
τῷ καταδυστέρῳ φύσει προσμετρίζοντες | τῇ ἑαυτῇ εὐνοίᾳ· οὗς ἴαν ὀπίσθῃ τις
ἐν καιρῷ, ταχέως μετατίθεται, ἔτι ὧσα ποδὸς ὀπιλαμβάνονται τῇ ἑαυτῇ
ἀγνοίᾳ.

II. Ὅ φασι | ποιῆσθαι Κλειτόμαχον· ἐκείνῳ γὰρ ἀνυποστάτῃ (b) δοκοῦντῃ
εἶναι κτῇ | τῇ ἀθλησιν, κὶ τῇ αὐτῇ δόξης ἐπιπολαζούσης κτῇ πᾶσαν τῇ οἰκῇ 8.
μίνην (1), Πτολεμαῖον φασὶ τῇ βασιλείᾳ φιλοδοξήσαντα πρὸς τὸ καταλύσαι τῇ δό-
ξαν αὐτῇ, ὧσασκευάσαντα μὲν πολλῆς φιλοτιμίας Ἀριστόνικον (2) τῇ πύκτην ἔξα-
ποσιῖλαι, δοκοῦντα φύσιν ἔχειν ὑπερέχουσαν ἐπὶ ταύτην τῇ χρείᾳ· ὧσα γυμνῇ 12.
νικῇ ἢ εἰς τῇ | Ἑλλάδα τῇ προσημνίᾳ κὶ συγκαταστῇ τῇ Ὀλυμπιάσι πρὸς τῇ
Κλειτόμαχον, ὅς αὐτῇ ὡς ἰσικὴν ἀπένδυσαν πολλοὶ πρὸς τῇ Ἀριστόνικον κὶ
παρεκάλειν, χαίροντες ἐπὶ τῷ βλί[πειν] τετολημμένῳ τινὰ | συγκαταστῇ- 16.
ναι πρὸς τῇ Κλειτόμαχον· ὡς δὲ γὰρ προβαίνων ἐφάμιλλῃ | ἐφαίνετο κτῇ τῇ
ἀγῶνι, καὶ πῶς κὶ ἔαυμα καίειν ἐποίησε, κρῶντῃ ἰγίνετο, ἔτι σωεξίπικτον

Indis quotiescumque illustri et invicto athletae opponitur humilis multoque inferior adversarius, satim multitudo benivolentiam suam infirmiori adiicit, eumque bono animo esse iubet, consensuque adiuvat ictus eius. Quod si corpus etiam gustaverit, et signum aliquod inflictæ vulneris fecerit, ilico omnes participes quodammodo certaminis fiunt; ita ut interdum etiam alterum irrideant; laud pro- fecto quod oderint improbentque, sed quia praeter suam pæne voluntatem miseri- cordia commoti, infirmiori illi favorem suum accommodant, iidem tamen, si quis eos tempestive admonere sciat, sine mora mutantur, suumque errorem protinus damnant.

2. Reapse fertur Clitomachus rem hanc consecutus: qui quum invictus arte athletica videretur, eiusque fama magnis orbem terrarum gressibus perambularet; di- citur rex Ptolemaeus gloriam eius infringendi cupidus comparatum sibi eximio pretio pugilem Aristonicum, qui credebatur summis viribus ad hunc usum praeditus, ad certamen submisisse. Qui quum in Graeciam venisset, atque Olympiis con- tra Clitomachum se stitisset; statim, ut fieri solet, Aristonico multi innuebant, eumque adhortabantur; laeti potissimum quia virum cernebant manus conserere cum Clitomacho audentem. Mox ubi Aristonicus processit, et par certamini tanto visus est; quin immo vulnus etiam praeclarum imposuit; plausus crepuit, multique eius

(a) Ita cod. (b) Cod. ἀποστάτῃ.

(1) Thebani huius Clitomachi statuem a parento ei positam, numerumque victoriarum eius recenset Pausanias VI. 15; itemque Suidas.

(2) Aristonicum eunucho Ptolemaei (epipha-

nis) hominem fortem supra eunuchi conditionem, et bellicosum celebrat Polybius XVIII. 17. Sed quis credit eunucho extitisse pugilem olympicum?

- οἱ πολλοὶ τ' ὀρμαῖς, θαρρεῖν ὄψα' καλοῦντις τ' Ἀριστόνικον· ἐν ᾧ καιρῷ φα-
 20. σὶ τ' Κλατόμαχον ἀποδάντα καὶ δαπανεύσαντα βραχὺν χρόνον, ἐπιστρέψαντα πρὸς
 τὰ πλήθη πυνθανέσθαι, τί βελόμενοι ὄψα' καλοῦσι τ' Ἀριστόνικον, καὶ συναίω-
 νίζονται ἐκείνῳ καθόσον εἰπὶ δυνατοί; πότερον οὐ συνοίδασιν | αὐτῷ ποιούν-
 24. τι τὰ δίκαια καὶ τ' ἀθλησιν; ἢ ἥτο ἀγροῦσι, δίδῃσι Κλατόμαχῳ μὲν ἀγω-
 νίζεται νῦν ὑπὲρ τ' τ' Ἑλλήνων δόξης, | Ἀριστόνικῳ ἢ ὡς τ' Πτολεμαῖε βα-
 σιλείῳ; πότερον ἂν οὖν | ἑληθείην τ' Ὀλυμπίᾳσι εἴφανον αἰγύπτιον ἀποφί-
 28. νικῶντα τῇ πυγμῇ εἴην ἄνδρας (1); ταῦτα δ' εἰπέντῳ τ' Κλατομάχῳ τηλι-
 καύτην φασὶ γυῖσθαι πῶς μετὰ πτωσιν ἤν' πολλῶν, ὥς πάλιν ἐκ | μετα-
 βολῆς μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πλήθους, ἢ τοῦ Κλατομάχου, καταγωνισθῆναι τ' Ἀρι-
 32. στόνικον.
- III. Τοῦτο ἡ ὄψα' ἀπλήσιον ἦν καὶ τὸ καὶ τ' Περσείᾳ | συμβαῖνον ὄψα' εἴην
 ὄχλος· εἰ γάρ τις ἐπισήσας αὐτῷ εἶρετο μὴ || παρρησίας, εἰ βόλοιντ' ἂν εἰς P. 106.
 ἵνα πεισθῇ τ' τηλικαύτην ὑπεροχὴν, καὶ λαβεῖν μοναρχικὴν πείραν ἐξουσίας ἀνυ-
 4. πάλου καὶ τ' πάντα τρόπον, ταχέως αὐτῷ ὑπολαμβάνω | παλινωδίαν ποιῆ-
 σαι, καὶ μεταπειθῇ εἰς τοῦναντίον· εἰ ἢ καὶ βραχεία | τις ὑπέμνησι τ' γεγονότων,
 ἐκ μὲν τ' Μακεδόνων οἰκίας δυσκόλων (2) τοῖς Ἑλλήσιν, ἐκ ἢ τ' Ῥωμαίων ἀρχῆς
 συμφερόντων (b), καὶ λίαν | ὑπὸ πόδας αὐτῷ ὑπολαμβάνω μεταμεινέσθαι· πλὴν
 8. τό γε | καὶ τ' ἀνυπόστατον ἐ πρῶτην ὁρμὴν ἐκφανὲς ἦν ἢ τ' πολλῶν εὐδόκη-
 σις τοῖς προσαγγελλομένοις, ἀσφριζόντων δὲ τὸ παράδοξον εἰ καθόλου περὶ
 νί τις ἱκανὸς ἀνταγωνιστὴς Ῥωμαίοις. | Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον προή-

ictus pronis animis comitabantur, prorsusque Aristonicum ad rem strenue gerendam ciebant. Tum aiunt Clitomachum, quum se aliquantulum respirandi causa subduxisset, ad spectatores conversum rogasse, curnam hortatibus Aristonicum acuerent, eique tam impense faverent? Nonne omnia legitima a se in certamine observari cernebant? An vero ignorabant, Clitomachum nunc pro Graeciae gloria, Aristonicum pro Ptolemaei regis ambitione certare? Utrum igitur mallent ab aegyptio homine Graecorum victore coronam olympicam obtineri? an potius thebanum boeotiumque hominem luctae virilis victorem praedicari? Haec dicente Clitomacho, tantam multitudinis mutationem consecutam aiunt, ut vulgi potius conversione quam ab ipso Clitomacho Aristonicus divictus fuerit.

3. Huic similis erat populorum erga Perseum favor. Nam si quis eos confidenter rogasset, num ad unum hominem tantam confluere fortunam vellent; ipsi vero monarchicam et nullis obnoxiam legibus auctoritatem experiri; statim, ut arbitror, palinodiam cecinissent, et omne contra voluissent. Quod si quis etiam breviter eis in mentem revocasset macedonicae quidem domus adversus Gaeos acerbiter, a romano autem imperio concessas utilitates, celeriter admodum arbitror de sententia sua recessuros. Interim vero prima animarum nec satis libera commotione nuncium victoriae laetanter vulgus accepit; re inopina scilicet gaudens, quia strenuus aliquando adversarius se Romanis obtulerat. Atque haec ego paulo latius exposui, ne quis imprudens atque humanae natu-

(a) Cod. Zúscelen. (b) Cod. συμπεριστα.

(1) Num pro ἄνδρας dicendum est αἰγυπτίους? explicandumque thebanum boeotiumque hominem pugilatu victorem Aegyptiorum praedicari?

χθην εἰπεῖν (2), ἵνα μή τις ἀκρίτως εἰς ἀχαισίαν (1) ὀνειδίῃ τοῖς Ἕλλησι τὸ τότε 12.
διάθισιν, ἀνελθὼν τὰ φύσει παρεπόμενα τοῖς ἀνθρώποις.

III. Ἴσως μὲν οὖν ἐν πᾶσι τοῖς | ἀνθρώποις τῷ καιρῷ δεῖ μεῖν ἕκαστα τῶν
ἐνδεσμένων· μεῖσθην | ὃ οὐτὶς ἔχει δύναμιν· μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολεμικοῖς |
τούτων εἰς ἕκαστα τὰ μέρη γίνονται ῥοπαί· τὸ δ' ἀσοχεῖν τούτων | μέγιστον 16.
ἔστι τὸ ἀμαρτημάτων.

Ὅτι δοκοῦσι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων | ἐπιθυμεῖν τῶν καλῶν, ὀλίγοι ὅ
τολμᾶν ἐγχερεῖν αὐτοῖς· πάντιοι ὅ | τῶν ἐγχερησάντων ἐπὶ τέλει ἄγαν, τὰ πρὸς
τὸ λαθῆκον ἐν ἰκάστοις ποιεῖν.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΗ.

I. Ὅτι ὁ Περσεὺς ἐπταικῶς τοῖς ὅλοις ἐπὶ τῷ εἰσθῆναι Ῥωμαίους εἰς Μακε- 20.
δονίαν, τῷ Ἰππία (2) ἐπετίμα· ἀλλὰ μοι δοκεῖ τὸ δῆμιμῆσαι | τοῖς ἄλλοις
εἶναι ῥᾶδιον καὶ συνιδεῖν τὰς τῶν πέλας ἀμαρτίας· τὸ | δ' αὐτὸ πράττειν τὰ
καθ' αὐτὸ, πάντων δυσ|χερίστατον· ὃ καὶ ὥστε τὴν Περσία συνέβη γίνεσθαι. | 24.

Ὅτι ΠΟΛΥΒΙΟΣ πρεσβευτὴς ἀποσταλὴς πρὸς τὸ Ἀππίον ὦσα τὴν Ἀχαι-
ῶν, μὲν ὅτι τὸ ἀναχωρήσας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἥδη τῶν γραμμά|των ἐκ
τῆς Ἠπείρου προσπειτωκότων (3), καὶ μετ' οὐ πολὺ συναχθῆν|των εἰς Σικυῶνα τὴν 28.

rae parum gnarus, propter illas studii significationes, ingratum animum Graecis obiciat.

4. Cuncti propemodum homines rationem temporis in negotiis gerendis habere debent: huius enim maxima vis est. Praesertim vero bellicis in rebus maxime fiunt a tempore in utramque partem inclinationes. Temporis autem, sive occasionis, iactura maximum peccatum est.

Multi homines videntur honestatis cupidi; pauci tamen ad eius adeptionem incumbere. Iam et eorum, qui rem ad exitum perducere decreverunt, rari id faciunt quod singula officia postulant.

EX LIBRO XXVIII.

1. Persus re publica omni amissa sub ipsum Romanorum in Macedoniam ingressum, Hippia obiurgabat. Sed enim facile mihi negotium videtur alios obiurgare et quae familiares nostri peccant animadvertere: verum nos ipsos officiis nostris delungi, id demum est difficillimum. Atque ita Perseo ut se gereret accidit.

POLYBIUS legatus ab Achaeis ad Appium missus, deinde "in Peloponnesum regressus, postquam iam allatae ex Epiro litterae erant; mox coacto Achaeo.

(2) Eadem locutione utitur Polybius XVI. 20.

(1) Intellige ingratum animum quem prae se tulisse videbantur Graeci, qui liberati olim per Romanos a Philippi dominiu, nunc Persei victoria de Romanis gaudebant.

(2) De Hippia Persei familiari et legato confer Polybium XXVII. 7. XXVIII. 9.

(3) Appii Centonis litterae petentes ab Achaeis militaria auxilia.

Ἀχαιῶν, εἰς πρόβλημα παμμίγεθις ἐνέπεισε· ἥ γὰρ δευτέρη προθύνει
ὑπὲρ ὧν ὁ Κέντων ἦται | στρατιῶν (1), *

- II. Ὅτι Εὐλαῖος ὁ εὐνούχος (2) ἔπεισε Πτολεμαῖον ἀναλαβόντα τὰ χρήματα,
32. ἥ βασιλείαν προέμμενον τοῖς ἰχθυοῖς, | ὑποχωρεῖν εἰς Σαμοθράκην (3)· ἐφ' ἧ
τίς οὐκ ἂν ἐπισήσας ὁμολογήσει || ὅτι μάλιστα κακοποιούσιν αἱ κακαὶ σύν- P. 95.
τροφοὶ οὗτοι ἀνθρώπους; τὸ γὰρ | μηδ' ἐκτὸς γενόμενον ἥ δεινὴ καὶ τοσοῦτον τέ-
πον ἀποσάντα ἥ | ἰχθυῶν, ἐρμῆσαι πρὸς τι ἥ καθηκόντων· ἄλλως τε τη-
4. λικαύτας· ἀφρομάς ἔχοντα, καὶ τοσοῦτων τόπων κυριεύοντα καὶ τοσοῦτων πλη-
θῶν· ἀλλ' εὐθέως αὐτόθεν ἀκοντὶ ἐξωχωρῆσαι βασιλείας ἥ ἐπιφανιστάτης
καὶ μακαριωτάτης, πῶς οὐκ ἂν τις εἴηαι φήσει ψυχῆς ἐκτεθλυμμένης καὶ
8. διεφθαρμένης ὁλοσχερῶς; ἢν εἰ μὲν | συνέβαινε φύσει ὦλε' Πτολεμαῖον ὑπάρ-
χειν, ἥ φύσιν ἴδει καταμύμψασθαι καὶ μηδενὶ ἥ ἐκτὸς αἰτίαν ἐπιφέρειν·
ἐπεὶ δὴ ἡ δὲ ἥ | μὲν ταῦτα πράξεων ἢ φύσιν ὑπὲρ αὐτὸ ἀπειλογηθῇ,
δείξασα | ἥ Πτολεμαῖον καὶ τῶσιμον ἱκανῶς καὶ γενναῖον ἐν τοῖς κινδύνοις |
12. ὑπάρχοντα (4), δῆλον ὡς εἰκότως ἂν τις ἥ τότε ὦλε' αὐτὸ γενομένης ἀγεννίας

rum Sicyone concilio, in perplexitatem quaestionemque maximam incidit. Nam deliberatione proposita de militaribus quae Cento postulabat auxiliis * „

2. Eulacius eunuchus Ptolemaeo suavit, ut obiecto proditorumque hostibus re-
gno, in Samothraciam cum thesauris se subduceret. Quam rem si quis conside-
ret, fatebitur sane, nihil magis nocere hominibus quam praevidere. Nam
Ptolemaeum quidem, etsi a periculis adhuc remotum, hostibus tanto loco-
rum intervallo dissitis, nullum tamen regium officium exsequi; et quamquam
tot adiumentis gerendarum rerum instructus esset, tot provinciis populisque im-
peraret; ilico tamen nulloque tentato proelio illustrissimum ac beatissimum re-
gnum dimittere; quis, inquam, hanc turpitudinem non nisi animi effeminati pla-
neque corrupti iudicet? Quod tamen vitium si Ptolemaeo quidem naturaliter adhae-
sisset; natura culpanda foret, neminique praeterea crimen id imputandum:
sed quoniam consecutus post illud tempus actionibus natura causam pro se
dixit, cum Ptolemaeum satis fortem atque constantem in periculis esse osten-

(1) Hic brevis tractus, iam inde a vocabulo ἀνα-
χωρήσει, extat in editis XXVIII. 11. Et in codice qui-
dem abruptum narratio post στρατιῶν; verum
ea in editione continuatur. Ego vero hoc fragmen-
tum vaticani codicis in meo libro retinui, tum quia
initio variat ab editis, tum ut lector agnoscat,
quoniam pacto abruptum interdum in his excerptis
constantinianis oratio; quotiescumque scilicet celo-
gario nihil praeter γέννην, aut notabile aliud, pone-
re placuit.

(2) De hoc homine legis Diodori excerpta va-
ticana p. 95. cum scholiis meis. Meminit autem

huius belli Polybius XXVIII. 16. seq.; quae fere se-
des adsignanda est vaticano excerpto.

(3) Scilicet propter sanctitatem asyli, quod in
Samothracia insula fuisse exploratum est. Quare et
Persens victus illuc confugit. Utrum tamen Ptole-
maeus philometor reapse eodem profugus in pueritia
venerit, non memini me apud alios historicos le-
gere.

(4) Sermo est de Ptolemaeo philometore, cuius
in annalibus Lagidarum non inglorium nomen est.
Is obiit victor in Syria ex vulneribus in proelio ac-
ceptis. Euseb. chron. l. 22. ed. Mediol.

καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτὴν εἰς τὴν Σαμοθράκην ἔπεισεν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν σπαρτάδωνα καὶ τὴν τούτου συνιτροφὴν ἀναφέρει. |

III. * Ἐφη γὰρ αὐτοὶ μίαν ἔχουσιν ἡγεσίαν καὶ ὧσα τὰς συνουσίας καὶ ὧσα 16.
τὰς ἐν τοῖς ὡμιλίαις ὁμιλίας. διοικεῖν αὐτοὶ ἐν Ῥώμῃ καθημένους ἔν τε
Μακεδονίᾳ πόλεμον, ποτὲ μὲν ἐπιτιμῶντας τοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν πρατ-
τομένοις, ποτὲ δὲ παρὰ λυσιπρόσωπον διεξιόντας (1). ὧσα ὅντιν ὁρμῶν μὲν οὐδέποτε
γενέσθαι | τοῖς κοινοῖς πράγμασι, ἐλάβην δὲ πολλάκις καὶ ὅτι πολλῶν γε- 20.
γοῖναι. καὶ ποτὲ δὲ αὐτοὶ ἄρχοντας μεγάλα βλάβησθαι ὧσα τὰς ἀκαίρους
ἐκρίσιμους. πάσης γὰρ ἡγεσίαν ἔχουσιν ὧσα τε καὶ κινήσεων, ὅταν προ-
καταληφθῇ τὸ πλῆθος ἐκ τῆς συνεχοῦς λαλίας * ἐκ καταφρόνης γενομένη τοῖς 24.
ἐχθροῖς (2). *

EX TOT BIBLIOT KΘ.

I. * Ὑπὲρ | ὧν ἐγὼ γε | διηρώρηκα τί δέ τι ποιῶν (3). τό τε γὰρ γράφειν καὶ
μέγας ὑπὲρ | τοιούτων ἀκριβολογούμενον ἂν δὲ ἀπορήτων πρὸς αὐτοὺς εἰ βα-
σιλεῖς ἴσχυοντο εἰ γὰρ ἐπὶ λήπτον ἐφαίνετο καὶ τελείως ἐπισφαλές. | τό τε ὧσα- 28.

dit; iure meritoque pristinam quoque ignaviam et samothracicam illam fugam spa-
donis magistri impulsibus tribuere licet.

3. * Dicebat unicam esse illis occupationem tum in conventibus tum in
ambulatorum confabulationibus, nempe ut ipsi Romae sedentes bellum quod in
Macedonia gerebatur regerent, modo ducum acta reprehendendo, modo quid agen-
dum superesset disserendo. Quibus ex sermonibus numquam sane utile aliquid
provenire, immo saepenumero multisque in rebus detrimentum: interdum vero
magistratibus ipsis magna incommoda ex his intempestivis sermunculis concita-
ri. Quippe omnis calumnia et cito diffunditur et turbam commovet, statim
ac perpetuus hic male dicendi morbus multitudinem corripuerit. * in contemptum
hostium incurrere. *

EX LIBRO XXVIII.

1. * Hic super re quid agendum esset diu dubitavi. Nam et scribere se-
dulo singillatimque negotia quae reges arcanis consiliis inter se tractaverunt,
variis criminationibus videbatur obnoxium, et prorsus periculosum. Rursus om-

(1) Loquitur Polybius de iis qui Romae belli
macedonici administrationi maledicebant. Sane Paulus
Aemilius, auctore Livio XLIV. 22, tota in concione
sua apud populum queritur de otiosorum hominum
sermunculis, qui negotium ducibus eius belli facesse-
bant. Polybium scilicet de more suo expilat praedicta in
concione Livius, rursusque cap. 34.

(2) Sunt haec abruptae sententiae, quas ecloga-

rius pro suo viz laudando instituto ex Polybio de-
cerpsit.

(3) Pertinent haec ad initium libri XXIX. Exor-
ditur autem Polybius narrationem suam de arcanis
Persae Eumenisque inter se deliberationibus propter
bellum macedonicum Romanorum. Sed eclogarius
abruptum more suo fragmentum posuit propter illi
inhærentes sententias.

- σιωπῆσαι πάλιν ὁλοσχερῶς τὸ δοκοῦν πραγματικώτατον ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ-
 τῳ γεγοῆναι, καὶ δι' οὗ πολλά ἤν' ὑπερὸν ἀπορρυμένων γνωρίμης ἔτχει τὰς
 32. αἰτίας, τελείως δ' | ἀργίας ἐδόκει μοι σημεῖον εἶναι καὶ πάσης ἀτολμίας. |
 οὐ μὴν ἀλλὰ κατηνέχθη ἐπὶ τῷ γράφειν κεφαλαιωδῶς τὸ δοκοῦν, || καὶ δι'
 ὧν εἰκότων καὶ σημείων ἐπὶ ταύτης ἐγενόμην δ' γνώμης. | ὑπάρχων καὶ οὗτοι αἰετῶν
 καιροὺς, καὶ μᾶλλον ἰτέρως ἐκπληττόμενοι ἕκαστα ἤν' γενομένων. P. 96.
4. II. Ὅτι μὲν οὖν Κύδας ὁ κρηῖς (1) στρατεύόμενος παρ' Εὐμνή καὶ τιμάρμῳ
 ὡς ἔνι μάλισα, πρῶτον μὲν | πρὸς Ἀμφίπολιν ὠδραγενόμενος χιλιάρχῳ (a) ἐν
 τῷ σὺν Περσέϊ | στρατευομένων. καὶ πάλιν πρὸς Δημητριάδα συνεγγύσας τῷ |
 8. τίχῃ ἐκοινολόγῃ, τό τε μὲν πρῶτον Μενεκράτει, τὸ δ' εἰς δεύτερον ἄν | Τιμάρ-
 χῳ, εἴρηται (2) καὶ μὴν ὅτι δις Ἡροφῶν ἐπέσβευσεν πρὸς Εὐμένη | ὠδρὰ Περ-
 σίως. Ἐ δ' ὠδρὰ τὸ Ῥωμαίων οἱ πλείους ὑποψίαν ἔσχον | ἀπίθανον (b) ὡς βα-
 σιλέως Εὐμνηοῦς, δῆλον ἐκ τῷ ὡς Ἀττάλῃ | συμβάντων. τῷ μὲν γὰρ συν-
 12. ἐχώρησαν καὶ ὠδραγενέσθαι πρὸς σφᾶς | εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τῷ Βρεντεσίῳ, Ἐ
 χρηματίσαι ὡς ἔνι προαιρεῖτο, καὶ τέλει ἀποκρίσεις δόντες αὐτῷ φιλανθρώ-
 πως ἀπέστειλαν, | πρότερον οὐτε καὶ τὴν Περσίαν πόλεμον ἀξίολογον αὐτοῖς |
 16. συνηρηκότι (3). Εὐμνή δ' τὰς μεγίστας χρείας σφίσι παρειαχήμενον καὶ πλείστον
 συνηρηκότα ἦν τε τοῖς πρὸς Ἀντίοχον καὶ καὶ τὴν Περσίαν πολέμοις (c), οὐ μόν-
 ον δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀναβιάσειν | ἐκώλυσεν (4), ἀλλὰ Ἐ προσέταξαν μίσου

ne silentio premere quod praecipue pragmaticum in hoc bello videbatur, quod-
 que rerum deinde obscurarum splendidae causas continet, id summae ignaviae
 socordiaeque indicium videbatur. Denique consilium coepi scribendi summatim
 sententiam meam, argumentaque simul atque indicia proferendi quibus ad ita
 cogitandum utor; homo scilicet qui et iisdem temporibus vixerim, et prae cete-
 ris mortalibus namquamque rem mirabundus suspexerim.

2. Quod igitur Cydas cres, qui sub Eumene militaverat atque apud eum
 summo in pretio fuerat, primo quidem apud Amphipolim cum Persei tribuno
 quodam congressus fuerit; rursus quod ad moenia Demetriadis accedens, cum
 Menecrate moxque etiam cum Timarcho sit collocutus; id nos iam diximus: in-
 superque quod bis Herophon Persei legatus ad Eumenem venerit. Ob haec
 plerisque Romanis incredibiliter suspectus rex evasit Eumenes; id quod satis cogno-
 scitur ex illis quae Attalo contigerunt. Huic enim concesserunt ut Brundisio Ro-
 mam accederet, ibique pro libito suo rem gereret; tum denique responso da-
 to, benigne eum dimiserunt; quamquam in bello adversus Perseum nihil pro-
 pemodum Romanos adiuvisset. At enim Eumenem, qui maximo usui ipsis fue-
 rat plurimumque auxiliatus utroque in bello Antiochi et Persei, non solum in-
 gressu urbis prohibuerunt; verum etiam iusserunt ut media hieme, intra diem

(a) Cod. χιλιάρχη. (b) Malim οὐκ ἀπίθανον non incredibilem vel non absurdam. (c) Cod. πόλεμους.

(1) Cydae cretensis meminit Polybius etiam talus. Polyb. XXV. 4. 6. Bis item post illud bellum.
 XXIII. 15. Polyb. XXXI. 9. XXXII. 3.

(2) In partibus historiae amissis.

(4) Rem explicata narrat Polybius XXX. 17.

(3) Ante bellum persicum bis Romam venit At-

χειμῶν ὄντων ἐν ἡμέραις | τακταῖς ἐκχωρεῖν ἐξ Ἰταλίας · ἐξ ὧν ὅτι μὲν 20.
 γέγονε τις ἐπιβολὴ | τῷ Περσεῖ πρὸς τὴν Εὐμένην, δι' ἣν ἐπὶ τούτων ἄλλο-
 τριώθησαν | πρὸς αὐτὴν Ῥωμαῖοι, προφανὲς ἐκ τῶν εἰρημένων · τίς δ' αὐτῇ καὶ |
 μέχρι τινὸς προὔβη, πάρεστι σκοπεῖν.

III. Ὅτι μὲν οὖν Εὐμένης οὐκ ἂν ἐβλήθη Περσία κρατῆσαι τῷ πολέμῳ καὶ
 γενέσθαι κύριον τῶν ὅλων, | εὐχερὲς καταμαθεῖν (1) · χωρὶς γὰρ τῆς πατρικῆς ἀλ- 24.
 λοτριότητος καὶ δυσμενείας (2), ἣν εἶχον πρὸς ἀλλήλους, τὸ τῆς ἀρχῆς ὁμογενὲς
 ἱκανὸν καὶ ἀπιστίαν καὶ ζηλοτυπίαν καὶ καθόλου | τῆς μεγίστης ἀλλοτριότητος ὡς
 σκευάζειν ἐν αὐτοῖς · λοιπὸν | ἣν ἐξαπατῶν καὶ στρατηγεῖν ἀλλήλους δι' ἀπορ- 28.
 ρήτων ὥστε ἐποίκον | ἀμφοτέρω· θεωρῶν Εὐμένης δυσπαθεῖντα καὶ συγκλειό-
 μνον τὴν Περσίαν πανταχόθεν, καὶ πάλιν ἐπιδεχόμενον χάριν τῆς πόλεως |
 ἀπολύσασθαι καὶ διασωσόμενον ὑπὲρ τούτων πρὸς αὐτὴν στρατηγούς καθ' 32.
 P. 17. ἕκαστον ἔτ· αὐτὴν δὲ Ῥωμαῖοι οὕτως δυσχρησιμοποιεῖν || τοῖς ὅλοις δια- 3.
 μηδὲν προκόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ μέχρι τῆς Παύλου στρατηγίας, καὶ δια- 4.
 αὐτὴν καὶ τὴν Ἰταλίαν μετιώρως ὑπάρχειν, | ὑπέλαβε οὐκ ἀδύνατον εἶναι τὸ συγ-
 καταβῆναι Ῥωμαίους εἰς ἐξαγωγήν τῆς πόλεως καὶ διαλύσιν · πρὸς δὲ τὸ μετ- 4.
 τεῦσαι ταῦτα καὶ συναγαγεῖν, ἐνόμισεν αὐτὴν ἐπιτηδείατατον εἶναι.

III. Ταῦτα δὲ συλλογισάμενος | ἀφ' ἑαυτοῦ, κατεπείραζε τὴν Περσίαν δια- 8.
 δα τὴν κρητὸς τῷ πρότερον ἔπει πόσῃ βούλοιο ὠνήσασθαι τῷ ἐλπίδα ταύ-
 την; ἢ μὲν οὖν | καταλλαγὴν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἐπιπολοῦσιν δοκεῖ μοι δια- 8.
 τα γεγονέναι · δοτεῖν δὲ συγκρινέντων, τῇ μὲν πανουργοτάτῃ δοκοῦντι | εἰ.

definitam, Italia excederet. Quare hinc omnino cognoscimus molimen aliquod fuisse Persei cum Eumene, cuius rei causa tantopere ab hoc Romani alienati sunt. Quodnam autem molimen id fuerit et quatenus processerit, videndum superest.

3. Nam illud quidem facile intelligitur noluisse Eumenem belli victoriam Perseum adipisci. Nam praeter paternam inimicitiam, et quam ipsi gerebant inter se similitudinem; imperii quoque cognatio satis erat idonea ad serendam illis dissidentiam ac zelotypiam, atque ad animos immortali odio dissociandos. Reliquum ergo erat ut invicem ambo arcanis artificiis fallerent, quod reapse faciebant, varioque strategematum genere certarent. Ergo quum Eumenes adverso Marte laborantem Perseum cerneret atque undique obsessum; recipientem insuper, belli finiendi gratia, mittentemque quotannis legationes ad hostium duces; quumque praeterea Romanos videret Eumenes summis incommodis conflictari, propterea quod ante Pauli expeditionem nihil bello profecissent, quum Italia interim inter spem metumque fluctuaret, existimavit fieri posse ut Romani ad conditiones aliquas finemque bello imponendum descenderent: se vero pacis eius intercessorem iudicabat esse opportunissimum.

4. Haec secum reputans, Perseum per cretensem Cydam tentavit superiore anno, quanti vellet hanc spem coemere? Atque haec fuit occasio quae illos ad verborum quoddam commercium provocavit. Iamvero duobus inter se

(1) Pudet me propemodum Livii plagiarium. Is enim sequentem quoque narrationem Polybii exscribit lib. XLIV. 25.

(2) Intellige Philippi macedonis crudele bellum cum Attalo seniore pergameno. Polyb. XVI. 1.

- γαι, τ δὲ φιλαργυρώτατος, γιλοῖαν συνίβαινε γίνεσθαι τήνδε | μάχην αὐτῶν.
12. ὁ μὲν γὰρ Εὐμενὴς πᾶσαν ἐλπίδα προὔτανε· κὶ πάν | γίνῃ δελίατῃ ὑπε-
ρήτει, πεπεισμένῃ θρασυῖν τὴν Περσέα ταῖς | ἐπαγγελίαις· ὁ δὲ Περσεὺς
μακρὸς (1) ἐνώημα πρὸς τὰ προτεινόμενα | κὶ συνετίθειτο· καταπιεῖν δὲ τῶν λεγο-
μένων οὐδὲν οἶδῃ ἢν ἐπὶ τοσοῦτον ὥς κὶ προθίσθαι τι τῷ αὐτῷ.
16. V. Τὸ δὲ γίνῃ τῶν παλαισμάτων | ἦν τοσοῦτον· ὁ μὲν Εὐμενὴς ἤτει τῷ (2)
μὲν ἡσυχίαν ἔχειν κὶ τὸ τέταρτον ἔτῃ, κὶ μὴ συστρατεῦσαι Ῥωμαίοις μήτε κὶ
γῆν μήτε κὶ | θάλατταν πεντακόσια τάλαντα· τῷ δὲ δαλῦσαι τὸν πόλεμον, χιλία
20. πεντακόσια· κὶ τούτων ἐμήρους δώσειν κὶ ταῦθ' ὑποσχέετο κὶ | πίσεις· ὁ
δὲ Περσεὺς ἐλίγετο ὡς τῷ ὁμήρων, πόσα κὶ ποτὲ | πέμπεσθαι, κὶ πῶς
δείξει ταῦτα τηρεῖσθαι ὡς τῷ τοῖς Κνωσίοις· ὡς τῷ | δὲ τῷ χρημάτων, ἐπὶ
μὲν τῷ πεντακισίων τάλαντων αἰσχρὸν | ἔφησεν εἶναι κὶ τῷ δίδόντι κὶ μᾶλλον
24. ἔτι τῷ λαμβάνοντι, τὸ (b) δοκεῖν | μισθῶ τῷ ἡσυχίαν ἔχειν· τὰ δὲ χιλία
κὶ πεντακόσια πέμψειν φέροντας ὅς τῷ Πόλεμοκράτην (3) εἰς Σαμοθράκην, κα-
κῶς μισθίσθαι· τῷ δὲ Σαμοθράκης αὐτὸς ἦν κύριος· ὁ δὲ Εὐμενὴς σπε-
28. δάζων καθάπερ οἱ μοχθηροὶ τῷ ἰατρῶν ὡς τῷ πρόδομα (3) μᾶλλον | ἢ ὡς τῷ
τῷ μισθόν, τέλει ἀπέστη δὲ ἐπιβολῆς, ἀδυνατήσας καταγωνίσασθαι τῇ σφε-
τέρῃ πανουργίᾳ τῷ Περσέως μικρολογίαν· | κὶ δὴ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ ποιή-
σαντες ἱερὸν (4) τῷ εἴφατον τῷ φιλαργυρίας διελύθησαν ἐπ' ἴσης καθάπερ ἀγαθοὶ
32. παλαισά (5)· τούτων | δ' ἔνια μὲν ἐρῶν παρ' αὐτῷ τῷ καιρὸν, ἔνια δὲ μετ' ὀλί-

commissis, quorum alter callidissimus alter vero avarissimus indicabatur, ridiculum certamen evasit. Namque Eumenes omne spei et illecebrarum genus oggerabat, sperans Perseum promissis delinire. Perseus autem oblati valde aridebat atque adsentiebatur: non ita tamen oblatam escam vorabat, ut de suo aliquid depromere vellet.

5. Genus autem contentionis inter eos hoc erat. Eumenes, ut per quadriennium a bello quiesceret, neque Romanos terra marive adiuveret, quingenta postulabat talenta. Ut bellum autem prorsus rescinderet, mille et quingenta exigebat; ipse vero pacis obsides offerebat, et foedus secundum haec promittebat. Perseus autem quarebat quotnam obsides et quando missurus esset, eosque apud Cnossios custodiri volebat: ad pecuniam vero quod adtinet, quingenta quidem talenta turpen esse aiebat et danti et magis accipienti mercedem, quia viderentur induciae pretio impetratae: mille vero et quingenta missurum se, qui ferret, Polemo- cratem in Samothraciam, ibique apud sequestres futura. Erat autem in ditio- ne Persei Samothracia. Ast Eumenes, qui more improhorum medicorum largitioni praeviae potius quam mercedi inhiabat, ab incoepto demum destitit, postquam sua calliditate non potuit Persei tenacitatem expugnare. Atque ita uterque sibi cir- cumponentes sacram avaritiae coronam pari cum gloria egregii certaminis discesserunt. Haec porro opes illo partim tempore dilapsae sunt, partim ad adsidentes Per-

(*) Cod. heic τὸ, sed infra habet τοῦ. (b) Cod. τῷ.

(1) Itali vel potius Orohii mei graeca heic imi-
tatione dicerent: *cadeva nella rete lungo e disteso*.

(2) Hunc hominem memorat Polybius etiam
XXIX.3, patrem nobilissimi obsidis Limnaci.

(3) Notemus vocabulum.

(4) Hinc Virgilius, *auri sacra fumes*.

(5) Livius simpliciore locutione: *ita, nequic-
quam inter se captati, nihil praeter infamiam movere*.

P. 13. γον εἰς αὐτὸν | ὡς ἀκραιμύνει τῷ Περσέϊ φίλος· παρ' ὧν ἡμῖν ἐξεποίνετο πίστις | σθαι ἔτι πάσης κακίας ὥσαντι ἐγγαλεῖον ἐστὶν ἢ φιλαργυρία (1).

VI. Προσίθημι ἴτι παρ' ἑμαυτ' τοιοῦτον, μὴ καὶ μωροποιῶδ' (2) συμβαίνει 4. τὴν φιλαργυρίαν· τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐπισημνῆται τὴν ἀνομίαν ἀμφοτέρων βασιλέων; Εὐμύρως μὲν ὅτι (1) κατὰ τινα λόγον ἤλπισε τηλικαύτης ἀλλοτριότητος ὑπαρχούσης πιστευθήσεσθαι καὶ | προσλήψεσθαι τοσοῦτο πλεονέκτημα χρημάτων, μηδεμίαν δυνάμειν | ἱκανὴν πίσιν ὡς ἀπαιτῆσθαι τῷ Περσέϊ τὴν κομιδὴν τούτων, 8. εἴαν | μὴ βεβαίῳ τὰς ὑποσχέσεις; πῶς δὲ λαβὼν τοσοῦτο πλεονέκτημα χρημάτων ὑπέλαβε λήτειν Ῥωμαίους; εἰ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ παρὸν, οὐκ ἂν ἔν γε τῷ μῦθῳ ταῦτα χρένῳ δειλάθῃ, λοιπὸν ἴδει πάντως | ἀντὶ τῶν δεδομένων χρημάτων 12. ἀλλάξασθαι τὴν πρὸς Ῥωμαίους ὁψιφροσύναν, δι' ἣν ἑμελλε καὶ τὴν ληφθέντων χρημάτων ἅμα εἶναι τὴν ἀρχὴν, σχεδὸν δὲ καὶ τὴν εἰς ἐκρήσειςθαι, πολέμιον φανίς Ῥωμαίοις· εἰ γὰρ καὶ νῦν μηδὲν πράξας, ἐπινοήσας δὲ μόνον, εἰς αὐτὸν μέγιστος ἦλθε κινδύνος, τί ποτε παθεῖν αὐτῷ προσῆκε ἐπὶ τέ- 16. λει | ἀχθείσης τὴν προειρημένην πράξεως;

VII. Τὸ δὲ Περσέως πάλιν | τίς οὐκ ἂν θαυμάσει πῶς ἄλλο τι συμφερότερον ἢ περιγιάτερον | ἐνόμισεν εἶναι δοῦναι τὰ χρήματα καὶ καταπίειν ἑαταὶ Εὐμύρῳ τὸ | δέλεαρ; εἰ μὲν γὰρ συνήρῃσιν τὴν καὶ τὰς ἐπαγγελίας καὶ δει- 20. λυσεν τὸ πόλεμον, εἰς καλὸν ἢ δόσις· εἰ δὲ ταύτης διεψεύθη τὴν | ἐλπίδ' αὐτοῦ, εἰς (1) γε τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐχθρὰν ὁμολογημένως ἀναφανδὸν ἐμβεβλήκει· τὴν γὰρ

seo familiares paulo post devenerunt. Atque hinc nobis cognoscere licet, omnibus improbitatis officinam esse avaritiam.

6. Addam et has ultro considerationes, ne quis ob avaritiam stulte se gerat. Quis enim utriusque regis non agnoscat insaniam? Eumenis quidem, quia tanta licet inimicitia intercederet, spem tamen aliquam fovit, creditum iri sibi, tantamque pecuniae vim recepturum, qui nullum posset vadem idoneum Perseo exhibere restituendae eius, si promissis forte non satis fecisset. Qui vero fieri poterat ut tanto numero pecuniae accepto Romanos lateret? Quod si forte in praesentiarum accideret, haud tamen diu clam esse poterat. Reliquum ergo erat ut acceptis a Perseo opibus Romanorum inimicitiam sibi compararet; ob quam scilicet futurum erat ut non solum pecunia verum etiam regno ac vita propemodum spoliaretur, postquam Romanorum hostis extitisset. Nam si praesenti tempore, non edito sed cogitato tantum facinore, extremum discrimen adiit; quidnam, oro, ei evenisset si praedictum facinus revera peregisset?

7. Rursus Perseum quis non miretur, qui nequaquam existimaverit utilissimum sibi et commodissimum largiri pecuniam Eumeni escamque illi vorandam obicere? Etenim si forte Eumenes promissorum tenax suppetias tulisset bellumque diremisset, recte pecunia collocata erat. Sin haec spes Perseum fefellisset, is ni-

(2) Ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισημνῆται. Quod si nolis, scribendum tibi erit Εὐμύρως. (1) Cod. δε.

(1) Polybio suffragatus est hanc sententiam Eumepius in excerptis nostris vaticanis p. 269.

(2) Notemus vocabulum.

24. εἰς τὸ μέσον ἔχειν ταῦτα κύριον ὑπῆρχεν | αὐτὲς · πόσῃ δὲ τοῦτ' ἄξιον Περ-
σεῖ καὶ κατορθοῦντι τῷ πολέμῳ | καὶ πταίνοντι ῥάδιον συλλογίσασθαι · πάν-
των γὰρ τῶν συμβαινόντων | κακῶν αἴτιον ἐνέμιζεν Εὐμένη γενομέναι · ὅν οὐκ
28. ἂν ἰδυνήθη | κατ' οὐδένα τρέπεν ἀμύνασθαι ἑλπίον ἢ πολέμιον ποιήσασθαι | Ῥω-
μαίοις · τίς οὖν αἰτία τῇ οὕτως ἐκφανοῦς ἀλογιστίας; φιλαργυρία · τί γὰρ ἄλ-
λο τις εἴποιεν; ὁ μὲν γὰρ χάριν τῇ λαβεῖν τὰ μὴ | καθήκοντα, πάντα πα-
ρεώρα τάλλα καὶ πάντα ἐδέχετο ποιήσιν · | ὁ δὲ τῇ μὴ δεινὰ πάντα παθεῖν,
32. καὶ πᾶν ὑπεριδεῖν οὐκ (α) ὑπέμεινεν · ἀκολούθως δὲ τοῖς Περσεὺς καὶ τὰ πρὸς Γα-
λάτας καὶ τὰ πρὸς Γέντιον (b) (1) |||

* * *

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Α.

Diodorus
in paginas
quatuor.

1. . . . πάλιν ἕτεροι πάλιν τῷ συριακῷ πολέμῳ (2) · τούτῃ δ' αἴτιον εἶναι, ὅπερ | P. 27.
ἡμῖν εἴρηται δὲ πλείονων, ὅτ' ἂν φαύλας καὶ μονοειδεῖς λαβόντες ὑποθέ-
4. σεις βούλωνται μὴ τοῖς πράγμασιν ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν βίβλων ἰσορρο-
γράφει νομίζοντες, καὶ πῶς τοιαύτην ἐφίλκεσθαι φαντασίαν · ἀναγκαῖον
οὖν τὰ μὲν μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, τὰ δὲ βραχέως ἐξημένα κατα-
σκευάζειν καὶ λογοποιεῖν · ἵνα δὲ τῶν ἐν παρήργῳ πεποιημένων, ἔργα καὶ

hilominus Eumenem in Romanorum inimicitiam aperte coniecisset . Namque eius rei divulgandae Perseo facultas erat . Iam id quanti interesset Persei , sive recte bellum succederet sive secus , facile intellectu est . Quum omnium calamitatum suarum Perseus Eumeni causam imputaret ; hunc certe nulla maiore poena ulcisci poterat , quam si hostem Romanorum efficeret . Quatenam ergo tantae amentiae causa fuit , nisi avaritia ? Nullam profecto aliam quispiam proferet . Omnis enim Eumenes ut iniustam pecuniam acciperet , periculum quodvis sprexit , atque ad omnia se paratum obtulit ; Perseus autem quasvis opes nescivit contemnere , ut extrema mala vitaret . His consentaneus Perseus cum Gallis quoque et cum Gentio *tergiversatus est*

* * *

EX LIBRO XXX.

1. . . . rursus alii de syriaco bello . Rei huius causa illa est , quam nos iam pluribus verbis diximus ; nempe quia sutilibus sterilibusque argumentis addicti , dant operam non ut rebus sed ut multitudine librorum videantur historici . Quare et modica exaggerrant ; et quae paucis comprehendere poterant , mire dilatant verbisque plurimis explicant : nonnulla parergi loco acta , instar operis

(a) Οὕτως αὖτε additur. (b) Ita cod. Γέντιον non Γένθειον , etiam apud Diodorum in excerptis vat. Fallitur ergo Schweighauserus , qui in editis Polybii mutat simplicem in aspiratam . Sine aspiratione scribit etiam Livius .

(1) Absumpfitur Polybii narratio propter codicis defectum . Verumtamen eam prosequitur Livius , quem pro Polybio iure habebimus . Tum de Persei tractatu cum Gallis confer Polybii fragmentum XXVI. 9 ; de tractatu cum Gentio XXVIII. 8 ; item Diodorum in vaticanis excerptis p. 73.

(2) Patet hunc esse novi libri prologum , in quo Polybius historicos illos ridet qui ob jenuarium argumenti sui extra rem vagantur . Se vero parce potius et adstricto scribere ait . Item petit involuntarium mendorum veniam .

πράγματα κατασκευάζειν, ἀγῶνας δακτυλιμένους καὶ ᾠδατάξης ἐξαγγέλλοντας· ἐν αἷς ἐνίοτε πιζοὶ μὲν ἔπαιον δέκα, ποτὲ μικρῷ πλείω, ἰπ. 8. πῆεις ἢ τούτων ἑλάττους· πολιορκίας μὲν γὰρ καὶ τοπογραφίας καὶ τὰ ᾠδαπλήσια τούτοις οὐκ ἂν εἴποι τις ἀξίως ἢ ὅσων ἐξοργάζονται δὲ καὶ ἀπορίαν τῶν πραγμάτων· | πρὸς ἢ ὅσων ταῦτα γράφοντας ἐναντίος ὅστις ὁ βόπθ· δίδ. 12. περ | οὐ γὰρ καταγινώσκειν ὡς ἡμεῖς ἐπισυρόντων τὰς πράξεις· ὅτ' ἂν | τὰ 12. παρ' ἐνίοις πολλοῦ τετευχότα λόγος καὶ δακτυλῆς, ἡμεῖς ποτὲ | μὲν ᾠδαλεί- 16. πωμῶν, ποτὲ ἢ βραχείως ἐξαγγέλλωμεν· ἀλλὰ πιστεύειν | ὅτι τὸ καθήκοντα λόγον ἑκάστοις ἀποδίδωμεν· ἐκείνοι μὲν γὰρ ὅτ' ἂν | ἐν τῇ συμπάσῃ πραγ- 16. ματεία λόγος χάριν Φανωτίας (1) καὶ Κορωνίας καὶ |.. κε[βολ]ῆς (2) πολιορκίαν γράφωσιν, ἀναγκάζονται πάσας τὰς τῶν πολιορκίας ἐπινοίας, καὶ τόλμας καὶ δαθείσεις ἐκτίθειν· πρὸς | ἢ τούτοις Τάραντος κατάληψιν, Κορίνθου πολιορκίαν, Σάρ- 20. δειων, | Γάζης, Βάκτρων, ἐπὶ πᾶσι Καρχηδόνος πολιορκίας δακτυλίειν καὶ | προσί- 20. θέναι παρ' αὐτῶν (3)· ἀλλ' οὐ παντάπασιν εὐδοκεῖν, ἐὰν φιλῶς | ὡς τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸ ἀληθὲς καὶ κύριον ἀποδίδωμεν λόγον· | ἢ δ' αὐτὴ καὶ ὡς ᾠδατάξεων ἡμῖν ἔσω καὶ τῶν δημηγοριῶν ἀπόφασις, | ᾠδαπλησίως ἢ καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς 24. ἱστορίας· ἐν οἷς ᾧπασιν | πολλῆς ἂν δικαίως τυγχάνωμεν συγγνώμης· ὁμοίως

praecipui exornant, agones oculis sistunt, pugnas deprædicant, in quibus decem aliquando pedites occubuerunt, aliquando autem paulo plures, equites demum oppido priores. Nam urbium quidem obsessiones descriptionesque locorum aliaque huiusmodi quot qualibusque verbis, ob verarum rerum penuriam, ab his historicis elaborantur, nemo est qui digne dicere queat. Menum autem contrarium hisce scriptoribus institutum est. Quare non sum damnandus, quasi res gestas socorditer tractem, siquando aliquid a ceteris historicis multis verbis pompaque declamatum, modo a me praetermittitur, modo breviter dicitur: immo potius credendum est, congruam a me cuique rei orationem adhiberi. Illi vero, quorum universae historiae argumentum nihil, puta, aliud est quam Phanotiae et Coronae atque obsidio, coguntur sane cunctas quae per obsidionem eveniunt animorum molitiones, operum aggressiones, rerumque conditiones, exponere. Praeterea solent sponte propria nec sine longo sermone adiungere Tarenti expugnationem; Corinthi, Sardium, Gazae, Bactrorum, atque apprimae Carthaginis obsidiones. Neque his placet omnino, a nobis exiliter veroque et proprio sermone de his dici. Par nostrum iudicium est de proeliis etiam narrandis, et de concionibus, et de ceteris itidem historiae partibus; quibus in omnibus multa sane lectorum indulgentia digni sumus: nec non in iis quae di-

(1) Phanotiam et Phanoteum scribi huius urbis phocensis nomen, auctor est Stephanus byz., citato Thucydide IV. 76. Apud Livium XLV. 26. occurrit etiam Phanota Epiri. De bello autem ad Coronaeam vide praedictum Thucydidem I. 112.

(2) Vexatissima in codice lectio. Ego vero quod mihi legere videor scribo. Et quidem, si paulo maiore otio abundarem, neque prelii opera instaret, urbis huius nomen expleturum me sperabam.

(3) Imitatur hunc Polybii locum Fronto de orat. ed. rom. p. 241; quo loco verbosus pariter et ineptus scriptores videt: dicendum est de fortuna aliquid! omnis ibi fortunas antiaetis, praenestinas, balnearum etiam fortunas omnis, cum pennis, cum roeis, cum gubernaculis, reperias. Aliam Polybii apud Frontonem imitationem demonstravimus in hoc volumine p. 400. n. 1.

- ἢ καὶ ὧς ἔρ' λίγιστα μελλόντων ἔ' τ' ἐπίπαν φανεῶν μὲν ἢ λήμμασι χρώ-
 μιντο τοῖς αὐτοῖς, ἢ χειρισμῶν πραγμάτων, ἢ τοῖς δ' λίξις ῥήμασι· |
 28. πρὸς ἢ τοῦτοις ἐάν πε ὠδραπίπτωμεν ὀνομασίαις ὑρῶν ἢ ποταμῶν ἢ τό-
 πων ιδιότησι (2). τὸ γὰρ μέγεθος δ' πραγμάτων ἰκανὸν ἔστιν | ἡμᾶς ἐν ἀπα-
 32. σι τοῦτοις ὠδραιτεῖσθαι· πλὴν ἐάν που καὶ πρὸς [θεσιν καὶ] | τινὸς ἔνεκιν εὐεισκήμιθα
 ψευδογραφούντες, τοῦτο γὰρ ἐ ὠδραιτούμεθα (1). || καθάπερ ἦδη καὶ πλεονάκις ἐν P. 23.
 τῇ πραγματείᾳ ὧς τούτῃ τ' | μέρες διετάλμεθα.
 II. Ὅτι πολλὰ τ' ἐπινοημάτων καὶ μὲν | τ' λόγον φαίνεται πιθανὰ καὶ δυ-
 4. νατὰ, ὠδραχούμεθα ἢ εἰς τ' χεῖραν, καθάπερ τὰ κίβδηλα τ' νομισμάτων (2)
 εἰς τὸ πῦρ, οὐκέτι ποιεῖ τὸ ἀκολουθοῦν τ' πρώταις ἐπινοήσιν.
 * Ὁ δ' μεταλαβὼν τ' ῥωμαϊκὴν διάλεκτον (3) παρεκάλει ὧς ἐν τῷ σω-
 εδρίῳ ἐλίποντας εἰς | τὰ παρόντα, δακνὺς ὑπὸ τ' ὄψιν τ' Περσείᾳ, μήτε μι-
 8. γαλαυχεῖν | ἐπὶ τοῖς κατορθώμασι ὠδρα τὸ δέον, μήτε ἐβλεῖσθαι μηδὲν
 ὑπερήφανον μηδ' ἀνήκεστον ὧς μηδένος· μήτε καθόλου πιστεύειν μηδέποτε τ'

cenda supersunt, quaeque prorsus in communi notitia sunt, siquando forte vel iisdem sententiis utemur, vel rerum aut vocabulorum repetitione. Praeterea sicubi errabimus in montium fluviorumve nominibus, atque in locorum definienda natura; ipsa profecto operis magnitudo satis est idonea ad impetrandam nobis in his veniam. Verumtamen sicubi volente animo studiove aliquo partium mendacia scribere deprehendemur, indulgentiam nullam exposcimus; id quod saepe alibi in huius historiae cursu diserte adfirmavimus.

2. Multa consilia verbo quidem tenuis probabilia nec inefficacia videntur: verumtamen ubi ad opus ventum est, veluti nummus adulterinus igne excoctus, opinioni priori iam non respondent.

Consul Aemilius latine sermone utens hortabatur eos, qui in consessu aderant, ut praesenti spectaculo admoniti (Perseum scilicet iis ostendebat) neque plus aequo in prosperitatibus animos attollerent, neque superbum quid vel dirum de

(2) Similis locutio apud Polyb. V. 68.

(1) Recole Polybium v. gr. lib. XVI. 20; et in vaticanis excerptis p. 385. Eamque sententiam videtur partim imitari Fronto princip. hist. ed. rom. p. 314.

(2) Sic loquitur Polybius etiam in fragmento edito lib. XXXIII. 9. Plane vero expilat postremum Polybii locum Diodorus in excerpt. val. p. 88. seu lib. XXXII. 2.

(3) Scilicet Aemilius Perseum antea graece adlocutus fuerat; deinde latine cum ceteris verba fecit, tum quia hi Romani erant, tum ut Persens nihil intelligeret. Hinc autem cognoscimus Livii XLV. 8. plagiarius, qui recitata oratione, quam Aemilius ad

Perseum habuit, subdit: haec greco sermone Perseo, latine deinde suis etc. Ergo utraque oratio apud Livium occurrens ex Polybio derivata fuit. En autem ut posterior oratio cum reviviscente nunc Polybio congruit: Exemplum insigne cernitis mutationis rerum humanarum. Vobis hoc praecipue dico. iuvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulari docet, nec praesenti credere fortunae; quum, quid vesper fiat, incertum sit. Is demum vir erit, cuius animum nec prospera statu suo esset, nec adversa infringet. Polybium ipse quoque Diodorus siculus valde imitatus est, ut excerpta mea vaticana demonstrant p. 73.

παρούσαις τύχαις· ἀλλ' ὅτε μάλιστα τις κατορθύει κατὰ τὸ ἴδιον βίον καὶ
καὶ τὰς κοινὰς πράξεις, τότε μάλιστα παρεκάλει τὴν ἐναντίαν τύχην ἰννοῖαν 12.
λαμβάνειν· καὶ γὰρ οὕτω μόλις | ἂν ἐκ τῶν εὐκαιρίαις ἀνθρώπων μείζιον ὄντα
φανῆται· τοῦτο γὰρ διαφείρηται ἔφη οὗτοι ἀνοήτως τὸ νῦν ἔχόντων, διότι συμ-
βαίνει οὗτοι | μὲν ἐν ταῖς ἰδίαις ἀτυχίαις παιδεύεσθαι, οὗτοι δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ
πέλας. |

III. Ἦλθε πολλάκις καὶ λίαν μνημονεύειν τὴν Δημητρίαν τὴν φαληρέως φωνῆς (1)· ἐκεῖ- 16.
νη γὰρ ἐν τῷ ᾧ ἐστὶ τὴν τύχην ὑπομνήματι βυβλίῳ ἐπαργῶς ὑποσηκνῦναι
τοῖς ἀνθρώποις τὸ ταύτης εὐμετάβολον, | ἐπιστὰς ἐπὶ οὗτοι κατ' Ἀλέξανδρον
καιροῦς, ὅτι κατέλυσε τὴν Περσῶν ἀρχὴν, λέγει ταῦτα. — Εἰ γὰρ λάβοι τις 20.
μὴ χρόνον ἄπλεον, μηδὲ χρόνους πολλὰς, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνον ἔτη ταῦ-
τα (2) πρὸς ἡμῶν, | γινώσκῃ τὸ ἂν ὡς τὸ τὴν τύχην χαλεπὸν ἐνταῦθα· πεντη-
κοστὸν γὰρ ἔτη (3) | οἷσθ' ἂν ἡ Πέρσας ἡ βασιλέας τῶν Περσῶν, ἡ Μακεδόνας ἡ
βασιλέας | τῶν Μακεδόνων, εἴ τις θεῶν αὐτοῖς προὔλεγε τὸ μέλλον, πει- 24.
σαι πότ' ἂν ὡς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν Περσῶν οὐδ' ὄνομα ληφθήσεται τὸ πα-
ράπαν, οἳ πάσης τῆς οἰκουμενικῆς ἐδέσποντον; Μακεδόνας δὲ πάσης κρατήσουσιν (4),
ὧν οὐδ' ὄνομα πρότερον ἦν; ἀλλὰ | πῶς (5) ἢ πρὸς τὸν βίον ἡμῶν ἀσύνθετον τύ- 28.
χην, καὶ πάντα ᾧ λογισμὸν | τὴν ἡμέτερον καινοποιοῦσα, καὶ τὴν αὐτῆς δύνα-

quoque homine statuerent; neque praesenti fortunae omnino considerent: sed cum maxime quisque et privatam vitam et rem publicam feliciter gereret, tum apprime rogabat eos ut de adversa fortuna cogitarent. Sic enim vix demum contingere ut homo in prosperitatibus modestus evadat. Porro in hoc dementes a cordatis viris differre aiebat, quod illi propriis detrimentis, hi alienis, erudiuntur.

3. Quae cum ita se habeant, saepe mihi ac magnopere phalerei Demetrii effatum in mentem venit. Is enim in commentario qui inscribitur de fortuna, dum huius vult mortalibus demonstrare evidenter volubilitatem, animum advertens ad Alexandri tempora, cum is Persarum imperium delevit, haec verba facit. — Nam si quis haud equidem immensum tempus neque multas hominum aetates, sed quinquaginta tantummodo ante nos annos consideret, arbitrium fortunae ingenium hinc facile agnoscat. Ante annos enim quinquaginta, putatisne vel Persas regesque Persarum, vel Macedonas cum suis regibus, si quis deus ipsis futura fata revelavisset, putatisne, inquam, sibi fore persuasuros, hac demum aetate ne Persarum quidem nomen superfuturum, qui tum universo orbi dominabantur? Macedonas autem omnium rerum potituros, quorum eo tempore ne nomen quidem exaudiebatur? Profecto quam infida vitae nostrae fortuna sit, quamque omnia praeter opinionem nostram innovet, potentiamque suam in subita-

(1) Cod. monachus παύση. (2) Ita cod. Sed rectius apud Diodorum πεντηκοστή γὰρ ἔτη πρότερον. (3) Ita Diodorus. At codex hoc loco κρατήσουσιν. (4) Apud Diodorum ἀλλ' ὅμως.

(5) Rursus videmus Diodori plagium (excerpt. valde arbitror, non ex ipso Demetrio: quamquam vat. lib. XXXI. 5.) si certe ex Polybio exscripsit, ut lectionis varietas me prope ambiguum reddit.

- μιν ἐν τοῖς ὤφραδέξοις ἐνδεδυμένη, καὶ νῦν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ δείκνυσιν πᾶσιν
 32. ἀνθρώποις, Μακεδόνας εἰς τὴν Περσῶν εὐδαιμονίαν ἐισοικίσασα. | διότι καὶ τού-
 τοις (2) ταῦτα τάγαθὰ κέρηκεν, ἕως ἄλλο τι βηλεύσῃται || ὦρ' αὐτῷ. (ὁ νῦν P. 113.
 γίγνεσθαι καὶ Περσία (1).) — Ταῦτα μὲν ὁ Δημήτριος | ὡς κενὴ θείῳ τιμῇ δέματι ὦρ' ἔ
 μίλλοντος πεφοίβακεν ἐγὼ | ἢ καὶ τὴν γραφὴν ἐπιστὰς τοῖς καιροῖς καθ' οὓς σμίκρην κα-
 4. ταλυθῆναι τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, οὐκ ἔκρινον ἀνεπιστάτως ὤφραδραμῆν (b),
 ὅτι γενοῖς αὐτόπτης ἢ πράξεως. ἀλλ' αὐτὸς τε τὸ πρέποντα λόγον ἐπιφ-
 θίγξασθαι, καὶ Δημητρίῳ μνησθῆναι. δοκεῖ γάρ μοι θειοτέραν ἢ κατ' ἀνθρώ-
 πον τὴν ἀπέφασιν ποιήσασθαι. σχεδὸν γὰρ ἑκατὸν καὶ | πεντήκοντα πρότερον
 8. ἐτῶν (2) τάλανθις ἀπεφῆνατο ὦρ' ἔ ἱπτά συμβησομένων.

- III. Ὅτι Εὐμενὴς ὁ βασιλεὺς, ὃν Περσίως ἔρωμαίων μάχης στυγερῆς,
 εἰς παράλογον ἐνέπεσε διάθεσιν, | ὡς οἱ πολλοὶ φασιν, ὡς ἡ τὰ ἀνθρώπεια
 12. πράγματα φύσιν ἔχει γνῶσθαι | καὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τι τὸ εὐχότων συμβαί-
 νει· ἰκανὴ (c) γὰρ ἡ τύχη | τοῖς ὤφρα λόγον τὰ καὶ λόγον ἐπιφέρει· καὶ τινὶ
 σμικρῇ καὶ προσθῆτε τι τὴν αὐτῆς ῥοπὴν, αὐθις οἶα ἐκ μεταμελείας ἀντι-
 16. σκεοῦν | καὶ λυμαίνεσθαι τὰ κατορθώματα ὤφρα πόδας. ὁ καὶ τότε ὦρ' | τὴν
 Εὐμενῇ γνῶσθαι σμίκρως. δόξας γὰρ μάλιστα τότε τὴν ἰδίαν | ἀρχὴν ἐν ἀσφα-
 λεί βεβηκέναι, καὶ πολλὴν ἐπιφέρειν ῥασιώνην τὴν ἑξῆς (d) χρόνον, ὅτι τὴν Περ-

neis casibus exserat, etiam nunc, ut arbitror, ipsa cunctis hominibus demonstra-
 vit, dum Persarum felicitatem ad Macedonas transtulit: quae quidem fortuna ip-
 sos Macedonas tamdiu his bonis frui sinet, donec aliter ei videbitur. (id quod
 nunc in Perseo effectum est.) — Haec Demetrius divino quodam ore ac ve-
 luti de Apollinis tripode vaticinatus est. Ego vero qui historiam meam ad haec
 tempora deduxerim, quibus regnum Macedonum sublatum est, nolui rem tantam
 sine notatione praetergredi, praesertim quia testis oculatus fui: sed et ipse ido-
 neam super hac re orationem scribere volui, et Demetrium quoque ad partes vo-
 care; qui sane mihi videtur divinius, quam humana conditio fert, ellatum edi-
 disse: nam centum prope et quinquaginta ante annos, id quod futurum erat,
 verissime cecinit.

4. Eumenes rex post debellatum Persei cum Romanis bellum, in casus ino-
 pinos incurrit, ut vulgus loquitur; ut autem humanarum rerum conditio plerum-
 que fert, in consuetas incidit vicissitudines. Mos enim fortunae est insperata
 solitis commiscendi: quae postquam alicui opitulata fuerit favoremque suum
 ei adiecerit, rursum sui paeuitens tantundem malorum rependere gaudet, resque
 prosperas derepente corrumpere. Id quod eo tempore Eumeni contigit: qui cum exi-
 stimaret regnum suum secure in pace constituisse, seque diutino otio deinceps

(1) Ita evidenter codex. Apud Diodorum vero item evidenter τοῦτους. (b) Locutio Polybio familiaris. Vide indicem
 graecitatis. (c) Apud Diodorum deterius ἰκανή. (d) Cod. ἐξ ἀρχῆς.

(1) Scilicet haec intercalatio Polybii est.

locum ex Polybio non exscripsit, sed tamen prae-

(2) Ita Livius XLV. 9, qui Demetrum quidem

oculis se habuisse demonstrat.

σίως κὶ καθόλου τὸ ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείας ἄρδην ἀνηρημένης, τότε μεγίστοις ἐκέρχεται κινδύνοις | τὸ κτ' ἢ Ἀσίαν Γαλατῶν ἀνυπονοήτως [ἐπελθόν]των τοῖς 30. καιροῖς (1). |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΛΑ.

I. * Ἐπιλαθόμενον τὸ γεγραμμένων ἐπ' αὐτοῦ Ἀντίοχου (2) κὶ τὸ εἰρημέ-
νων ἐξήνοτι πόλεμον κτ' Πτολεμαίου (3). ὥστε κὶ λίαν ἀληθὲς φαίνεται τὸ ρηθὲν
ἐπὶ Σιμωνίδῃ — χαλεπὸν ἐτθλὸν ἔμμεται. — ἔχει μὲν γὰρ | ἑρμὰς ἐς τὰ 24.
καλὰ μέγρι τιδὲ ἀντιπειθήσασθαι τούτων εὐμαρίης. | ὁμαλίσαι ἢ ἐκ κτ' πᾶσαν
περίσασιν ἐπίμονον γίνεσθαι τῇ γνώμῃ, | μηδὲν τὸ καλοῦ κὶ τὸ δίκαιον προηργιαί-
τερον τιθέμενον, δυσχερές. |

Ὅτι τὸ κοινοπραγνέαντων φεῖ' τινῶν ἀπορρήτων οὐ σὺν δὲ φόβον | ἢ 28.
πόρον μνηστὰς γηρομένους τὸ σωζόμενον ἐπαينوῦμεν, ἀλλὰ σὺν | πᾶσαν ἐπιώ-
ξαμένους βάσανον κὶ τιμωρίαν, κὶ μηδὲν τὸ σωζόμενον [ἀνελπίστως] γηρομένους τὸ
αὐτῆς συμφορᾶς, τούτης ἀποδι|χόμεθα, κὶ αὐτοῦ ἀνδρας ἀγαθοὺς νομίζομεν.
ὁ ἢ δὲ τὸν ἀδελφὸν φόβον [τηλικ]αῦτα ὅν [ἄλλων] ἁμαρτήματα τιθεῖς 32.
P. 114. ἐπὶ τὴν ὅφιν τοῖς κρα|τοῦσι, κὶ καινοποιήσας ὑπὲρ ὧν ὁ ῥήτορ λήθην ἀγνό-

fruiturum, quandoquidem Persei immo vero macedonicum ipsum regnum fun-
ditus deletum fuerat; tunc summa pericula adiit, propter Gallorum asiaticorum
insperatas hisce temporibus incursiones.

EX LIBRO XXXI.

1. Antiochus foederis, quod verbis ac tabulis constituerat, immemor, bellum
intulit Ptolemaeo. Quare et tunc verissimum patuit Simonidis dictum: — Dif-
ficile est homini bonum se praestare —. Solet enim homo honesta sectari, do-
nec in his insistere commodum est. Verum enimvero aequam in omni eventu
servare mentem, tenacemque se propositi exhibere, nihilque antiquius honestate
ac iustitia ducere, id demum est perdifficile.

Ex illorum numero qui arcano aliquo foedere inter se conspirarunt, non
eos commendamus qui vel metu vel utilitate impulsī consociorum indices fiunt;
verum eos potius qui omne genus cruciatuum suppliciique patiuntur, ne indi-
gni sociis calamitatis suae videantur, hos, inquam, laudamus atque egre-
gios viros censuimus. Qui vero ob latentes nescio quos timores aliorum peccata po-
tentibus indicant, eaque in lucem revocant, quorum iam tempus memoriam inter

(1) Polybium sollicite contrahit Diodorus in ex-
cerptis meis vat. lib. XXXI. 6. Meminit relictam Li-
vius XLV. 34. Porro hanc Eumenis historiam in trige-
simo prout Polybii libro, quoniam quae sequitur apud
Diodorum praedicto loco Prusiae historia, sumpta
ut puto ex Polybio, ea pertinet ad trigesimum librum.

(2) Bellum antiochicum in Aegypto pertinere ad li-
brum XXXI, satis iudicū videor ex reliquiis editis
cuius libri colligere.

(3) Legendus hac super re Livius XLV. 11. sqq.
Tum etiam Diodorus excerpt. vat. p. 76.

χῆ δὲ ὑπερέχοντας, πῶς οὐκ ἔμελλε δυσαρξήσῃν τοῖς ἰσορήσατιν (1);

II. Ὅτι αἱ τὰ μείζω ἢ προσδοκώμενων κακῶν λήθην ποιεῖ τ' ἐλαττόνων συμπτωμάτων.

4. * Ἐξ ὧν μάλιστα κατίδη τις ἂν ἄμα τ' ὀξύτητα καὶ τ' ἀβεβαιότητα τ' τύχης, ὅτ' ἂν μάλιστά τις αὐτοῦ χάριν οἴηται διαπονεῖν, ταῦτα ὧσα πόδας εὐρίσκηται τοῖς ἐχθροῖς | κατασκευάζων · κίονας γὰρ κατασκεύαζε Περσιὺς, καὶ ταύτας | καταλιπὼν ἀτελεῖς, Λεύκιος Αἰμίλιος ἐτελείωσε, καὶ τὰς αὐτὰς ἰκόν-
νας | ἐπέσπειν (2).

8. Ὅτι τ' αὐτῆς ψυχῆς ὅσιν ἀγῶνας τε διατίθειται καλῶς (3), καὶ ὧσα τεύχων καὶ πότον μεγαλομέρη χειρῆσαι διόντως, καὶ παρὰτάξασθαι τοῖς πολεμίοις στρατηγικῶς (4).

12. III. * Καὶ τ' μὲν Λῆμνον (5) | καὶ τ' Δῆλον καὶ τ' παροιμίαν τ' λύκον τ' ὠτῶν ἔλαβον · πολλὰ | γὰρ ὑπέμειναν δυσχρήματα συμπλεκόμενοι τοῖς Δηλίοις · ἐκ | ἧς τ' ἂν Ἀλιαρτίων χώρας ἐνδοθεὶς αὐτοῖς μάλλον ἢ καρπὸς τις σιωπήκαλούθη-
σιν .

superstites aboleverat ; quidni , inquam , huiusmodi homines ab historicis impro-
bentur ?

3. Semper accidit ut maiora mala quae imminet , oblivionem leviorum ad-
ferant .

* Tunc maxime volucritatem inconstantiamque fortunae cognoscere li-
cet , cum quae quisque ad suum maxime commodum adornare putabat , ea mox
hostibus suis apparuisse se comperit . Nimirum Perseus columnas elaborandas cura-
vit , non perfecit tamen : eas vero Lucius Aemilius absolvit , statuasque ipsis impo-
suit .

Eiusdem animi officium est et certamina ludicra pulchre edere epulasque et
potum large ac pro dignitate exhibere , et aciem sapienter contra hostes in-
struere .

3. * Lemnum Delumque ceperunt ; lupum scilicet auribus , ut est in pro-
verbio . Multa enim incommoda passi sunt postquam cum Delis decertare coe-
perunt . Ex Haliartiorum autem regione ignominiam potius quam fructum aliquem
reportarunt .

(*) Ita mihi legere videor.

(1) Pertinet fortasse hoc fragmentum ad crimi-
nationes varias , quas legati exterarum gentium ad
senatum romanum detulerunt . Polyb. XXXI. 6. 397.
Et quidem potissimum cogitandum puto de accusatio-
nibus adversus Eunaeum quas romanus Sulpicius per
Asiam publice provocabat (cap. 10.)

(2) Livius XLV. 27. de Aemilio Delphos pro-
fecto : inchoatas in vestibulo Apollinis columnas ,
quibus imposituri statuas regis Persei fuerant ,
suis statuis victor destinavit .

(3) Ludos magnificos ab Aemilio in Graecia edi-
tos legis apud Livium XLV. 33. Imitationem ho-
rum splendidiorum ab Antiocho in Syria curatam

tradit Polybius XXXI. 3.

(4) Polybii sibi vindicavit hunc locum Diodo-
rus in excerptis vat. lib. XXXI. 4. Livius autem XLV.
32 Polybii verba admissim interpretatus est : vul-
go dictum Aemilii ferebant , et convivium instruere
et ludos parare , eiusdem esse qui vincere bel-
lo sciret . Fronto princip. hist. ed. rom. p. 522 : ex
summa civilis scientiae ratione sumpta videntur ,
ne histrionum quidem , ceterorumque scaenae aut
circi aut harenae artificum indiligentem princi-
pem fuisse . Et ser. ala. p. 209. Traianus summus
bellator , tamen histrionibus interdum sese dele-
ctavit , et praeterea potavit satis strenuus etc.

* Ὅμοιοι γάρ εἰσιν οἱ τὴν Περσίαν (1) κατοικοῦντες | τοῖς οἰκέταις τοῖς ἐκ τῆς 16. Διευρύνει ἀνεπίστως λελυμένοις, οἵτινες | πιστοῦντες τοῖς παροῦσι, μείζω μὲν λαμβάνουσι τὴν φύσιν κινήσεως· οὐ δὲ κοῦσι ἢ γινώσκουσιν περὶ πάντων (2), οὔτε | σωρᾶσθαι ἔχουσιν τί λείπονται, σαφῶς ἔαν μὴ τι παράλογον ποιοῦσι | τῆς 20. ἄλλων ἐξηλλαγμένον.

Ὅτι καθόσον ἰδοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι ἡρότερον τῷ Εὐμενί προσφέρεται (3), καὶ τοσοῦτο σμικρύνει τὸν Ἕλληνας προσαικιοῦσθαι· φύσει τῶν ἀνθρώπων αὖ τῷ θλιβομένῳ τὴν εὐνοίαν προσνεμόντων.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΒ.

I. Ὅτι Ἀρτάξις (3) ἐβούλετο ἐπανελθεῖν (b) Ἀραθ (c) . . | ὡς φαίνεται τῆς 24. Ἀρτιάθου τοῦτ' οὐκ ἔπραξεν, ἀλλ' ἐντιμότερον [εἶχεν] αὐτὸν ἢ προτερον· οὕτως ἢ τε τῆς δικαίας φύσεως ἔχει μεγάλην δύναμιν, αἱ τε τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γινώμην καὶ ὡς φαίνεται, ὥστε μὴ μόνον | ὅσον φίλος ἀλλὰ καὶ ὅσον ἐχθρὸς 28. πολλάκις σώζειν καὶ μετατιθεῖναι | τὰς φύσεις αὐτῶν πρὸς τὸ βελτίον.

Ὅτι πάντες ἐπιστολὴν τὸ κάλλος | ἔστι συστατικώτερον.

Ὅτι τοσαύτη τις ἀκολασία καὶ τηλικαύτη | ἐνπεπτώκει ἐκτοπυτάτων ἔργων τοῖς νέοις, ὥστε πολλοὺς | μὲν ἐξ ὧν μὲν ἡγοραχέει ταλάντα, πολλοὺς ἢ ταρύ-

* Perseae incolae famulorum similes sunt vinculis insperato solutorum, qui praesenti prosperitate confisi, maiores sumunt conditione sua spiritus; neque ullum modum servare videntur, neque cognoscere quam ob rem soluti fuerint, nisi prorsus aliquid absurdum et praeter reum ordinem perpetraverint.

Quanto gravius Romani Eumeni succensebant, tanto hunc impensius Graeci amplectebantur: qui mos perpetuus ac naturalis hominum est, ut benivolentiam suam ad adflictos convertant.

EX LIBRO XXXII.

1. Artaxias occisurus erat Arath . . . Verumtamen hortamentis Ariarthis obtemperans facinore abstinuit; immo homini maiorem quam antea honorem habuit. Nimirum tum iustitiae natura tum egregiorum virorum sententiae atque adhortationes tantam habent vim, ut non amicis tantummodo verum etiam inimicis salutem sint, atque horum ingenia ad meliorem frugem revocent.

Venustas in omni epistula commendatitiam vim habet.

Talis tantaque absurdorum operum intemperantia iuvenes occupaverat, ut multi amasium talento emerent; multi etiam salsamenti cadum trecentis dra-

(1) Cod. Περσίαν. (b) Censui scribendum esse ἡπερὶ τοῦ ἀποκτείνεσθαι; et sic interpretor. (c) Arath & alia littera est quam non lego. Item huius proprii nominis terminationem legere nequeo.

(1) Persaeae regionis, in opposita Rhodo insulae continente, mentio est etiam in excerptis editis huius libri XXXI. 25.

(2) De similitudine Romanorum cum Eumene Polybii XXXI. 9. 10.

(3) Artaxias Armeniae regulus. Polyb. XXVI. 6.

33. χου | κεράμιον τριακοσίων δραχμῶν· ἐφ' οἷς καὶ Μάρκος (1) εἶπε || ποτὲ πρὸς τὸ P. 103.
 δῆμον, ὅτι μάλιστα κατίδοιεν τὸ ἐπὶ χεῖρον προκοπὴν τῆς πολιτείας ἐκ τούτων,
 ἔτ' ἂν πωλούμενοι πλεῖον εὐρίσκωσιν (2) οἱ μὲν εὐπρεπεῖς παῖδες τῶν ἀγρῶν, τὰ
 δὲ κεράμια τῶν ταρίχων τῶν ζευγηλατῶν (3).
4. II. Ὅτι Ῥόδιοι τὰλλα συζῶντες τῇ τῆς πολιτεύματος | προσοσίᾳ, βραχὺ
 παρώλισθον ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς, ὥς ἐμὴ δόξα· | ἐπεδείξαντο γὰρ μυριάδας
 σίτην ὀκτὼ καὶ εἴκοσι παρ' Εὐμήνοῦς (3) χάειν | τὸ τοῦ λοισθῆν (b) ἐκ τούτων δανεί-
 ζεσθαι· τὸ δὲ τόκον εἰς αὐτὸν μισθοῦς | ὑπάρχειν τοῖς παιδευταῖς διδασκάλοις
 τῶν υἱῶν· τοῦτο δὲ σινοχωρίας ὑπαρχούσης, καθάπερ ἐπὶ τῇ κατ' ἰδίαν βίῳ,
 ἴσως ἂν ἐπιδείχαιτο τις ὥσθ' ἢ φίλων, ἵνα καὶ τὸ μὴ θεωρεῖν ἀπαίδευτα γῆρ-
 12. ῥα τὰ τέκνα ὥσθ' ἢ ἀπορίαν· εὐκαιρῶν δὲ τῶν βίῳ πάντων | ἂν τις ὑπομῖναι
 μᾶλλον, ἢ τὸ διδόμενον τοῖς διδασκάλοις μισθὸν | ἐρανίζεσθαι ὥσθ' ἢ φίλων·
 ὅσῳ δὲ μῖζον δεῖ πόλιν ἰδίᾳ σωφρονεῖν, τοσῶδες καὶ τὸ πρὸς ἐπὶ τῶν
 πολλῶν μᾶλλον ἢ τῶν ἰδίων | τηρεῖν (4)· Ῥόδιος δὲ καὶ τελίως διὰ τε τῶν
 16. εὐκαιρίαν τὴν ἐν τοῖς | κοινοῖς, καὶ τὴν ἐπίφασιν τῆς σιμνότητος.

*Sequitur in codice brevis locus de Iocrate grammatico, qui est in editis lib. XXXII. 7. a verbis
 εἰς δὲ ἀπολλύμενος ἂν τις usque ad περιελθεῖν ἢ πρὸς ἐκείνους. Tum subsequitur in codice locus de
 Lycisco iudicatus.*

24. III. Ὅτι Λυκίσκος τῶν αἰτωλῶν (5) ταραχώδης ὄντος καὶ θρασυδής, ἀνατρέψεντος

chmis. Quibus animadversis Marcus aliquando in concione populi ait: vel hinc
 potissimum posse dignosci quanta sit ruina republicae, cum venusti pueri plus
 videntur agris; salsamentorum vero cadi iugalibus bobus plus aestimantur.

2. Rhodii qui hactenus politicae suae genere ceteris omnibus praestiterunt,
 aliquantulum his temporibus inclinati sunt, ut mea certe opinio fert. Accep-
 runt enim donatos ab Eumene ducentos et octoginta mille frumenti modios,
 ut pretium in foenore collocarent, usuraque eius mercedem ludimagistris libero-
 rum suorum solverent. Atqui donum huiusmodi, si forte pauperies privatam vitam
 premeret, liceret homini ab amicis accipere, ne liberos ineruditos egestatis causa
 esse pateretur. Sed tamen homo opulentus quidvis potius ab amicis corrogare non
 erubuerit, quam salarium illud, quod filiorum praeceptoribus dandum est. Pro-
 fecto ut cives singulos privatam parsimoniam colere oportet, ita splendor ac
 dignitas publicam magis quam privatam vitam decet; Rhodios vero potissimum,
 propter suae reipublicae opes iamque dignitatis.

3. Lycisco aetolo, turbulento et seditioso homine extincto, Aetolis pax deina-

(1) Apud Diodor. ἐρέωνται. (2) Col. λεγέσθαι.

(1) M. Porcius Cato.

(2) Eis sibi hanc narrationem vindicavit Diodo-
 rus in excerptis vat. lib. XXXII. 1. p. 87. et XXXVII.
 217. p. 114. Vel potius eclogarii qui Diodorum ex-
 cerperunt his eundem locum cum varietate aliqua
 posuerunt: cuiusmodi complures repetitiones in iure
 quoque Iustiniano ab eclogariis illis jurisconsultis
 factas esse, iamdiu observatum est.

(3) Confer Diodorum in excerptis vat. lib. XXXII. 2.

(4) Imitatur Polybium de Romanis loquens Ci-

cero pro Flacco XII: haec ratio et magnitudo ani-
 morum in maioribus nostris fuit, ut quum in pri-
 vatis rebus suisque sumptibus minimis contenti,
 tenuissimo cultu viverent, in imperio atque in pu-
 blica dignitate omnia ad gloriam splendoremque
 revocarent. Quaeritur enim in re domestica conti-
 nentiae laus; in publica, dignitatis.

(5) Caedem certe quingentorum et quinquaginta
 Aetolorum a Lycisco patrata memorat Livius XLV.
 28.

δὲ τούτῳ, τὸ | ἐξῆς οἱ Αἰτωλοὶ ὁμοφρόνησαν καὶ ὁμονόησαν ἐνδὲς ἀνθρώπων πα-
ραχωρή|σαντος· τηλικαύτη τις ἐστὶν ὥς ἰοικε δύναμις ἐν τῷ τῷ ἀνθρώπων φύσει-
σιν, ὥς μὴ μόνον στρατόπεδα καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐθνικὰς συστάσεις καὶ 28.
τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς τῆς οἰκουμένης, δι' ἐνδὲς | ἀνδρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, πο-
τὲ μὲν τῷ μεγίστων κακῶν, ποτὲ δὲ τῷ | μεγίστων ἀγαθῶν πείραν λαμβάνειν.

Ὅτι Λύκισχος κάκιστος | ὢν, καλῶς κατέστρεψε τὸ βίον(1)· ὥς γὰρ πλείους
εἰκότως ὀνειδίζειν τῇ τύχῃ, διότι τῷ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἄθλον τῷ ἀθανασίᾳ || 32.
P. 104. τοῖς χειρίστοις ἐρίοις ἀετιθήσιν.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΓ.

I. Ὅτι οὐκ ὀλίγοι τῷ ἀνθρώπων | δὲ τῷ πρὸς τὸ πλεῖον ἐπιθυμῶν, καὶ τὸ
πνεῦμα προσέθηκαν τοῖς χρήμασιν, ὥς Ὀλοφέρνης (2) ὁ τῆς Καππαδοκίας βασι-
λεὺς (2) κατάληπτος | γινόμενος ἀπώλετο καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν. Ἡμεῖς δὲ 4.
συγκεφαλαιωσάμενοι τὸ τούτῳ καθόδον (3), ἐπανάξομεν τὴν διήγησιν ἐπὶ τῇ εἰ-
μένῃ τάξιν ἣν γινώμεθα παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν· καὶ γὰρ νῦν | ὑπερβάντες
τὰ καὶ τῷ Ἑλλάδα, προειλάβομεν τῷ καὶ τῷ | Ἀσίαν ταῦτα καὶ τῷ Καππα- 8.
δοκίαν, δὲ τὸ μηδεμίαν εὐλογον | ἔχον διαίρεισιν τὴν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀπό-

ceps et concordia fuit, ob unum scilicet hominem de medio sublatum. Tanta videlicet in hominum natura vis inest, ut non solum exercitus atque urbes, verum etiam nationes integrae, immo et maiores orbis partitiones, ob unius viri virtutem vel malitiam modo maximis malis modo summis bonis adficiantur.

Lyciscus mortalium pessimus praeculare vitam sinivit. Quare tum plurimi fortunae maledicebant, propterea quod gloriae immortalitatem, quae egregiorum virorum merces est, pessimis interdum largitur.

EX LIBRO XXXIII.

1. Haud pauci homines dum opes augere student, vitam cum opibus prodegerunt; id quod Holopherni accidit Cappadociae regi, qui et regno excidit et captivus interiit. Nos vero Ariarathis in regnum reditu breviter memorato, narrationem nostram ad consuetum ordinem, quo per universam historiam utimur, referemus. Ecce enim modo, praetermissis Graeciae rebus, ante ipsas res asiaticas gesta haec in Cappadocia scripsimus, quia nulla erat probabilis ratio cur

(1) Ita O2 non O3 scribit vulgo apud Polyb. etiam in fragm. c. l. XXXIII. 12. monet Schweighauserus. Iustinius et Zonaras accipiunt Op. Et quidam Stephani byz. *Haliartum* etiam dictum interdum *Ariartum* tradit. Tum de permutatione r eum l. ego disputavi ad Cic. de rep. 1. 5.

(1) Nondum quicquam legi apud historicos de huius Lycisci laudabili obitu.

(2) Mentio huius est apud Polybium in excerptis editis XXXIII. 12. Ariarathis frater hic erat; isque post varias vices regnare in Cappadocia cum fratre a Romanis iussus fuerat. Sed deinde novis

turbis commotis, Ariarathes totum imperium sibi vindicavit. Zonaras IX. 26.

(3) Loquitur Polybius de Ariarathis pulsus a fratre Holopherne restitutione in regnum, quam memorat etiam in editis XXXII. 25.

- πλυν (1), καὶ τὸ ἐπὶ τὰ πρᾶγματα κάθοδον τῇ Ἀειράθῃ· διόπερ ἐπάνημι δη-
λώσω τὰ καὶ πῶ | Ἑλλάδα γηόμενα πῶ | αὐτῶν καιροῦς· ἐν οἷς ἴδιον
καὶ παράλογον | πρᾶγμα σιμῆν γηόμενα πῶ τῇ Ὀροπίων πόλιν (2)· ὑπὲρ
οὗ τὰ μὲν ἀναδραμόντες, τὰ δὲ προλαβόντες τοῖς χρόνοις συγκεφαλαιώσο-
μεθα πῶ ἔλκν πρᾶξιν, ἵνα μὴ καὶ μέρῳ αὐτῆς οὕσης, οὐχ | ὅλως ἐπι-
16. φανοῦς, ἐν διηρημένοις χρόνοις ἀπαγγέλλοντες, εὐτελῇ | καὶ ἀσαφῇ ποιῶμεν τὴν
διήγησιν· ἔτ' ἂν γὰρ μόλις τὸ ὅλον ἄξιον | ἐπιστάσεως φαίνεται τοῖς ἀκού-
σιν, ἢ πῶ γε τοῖς καὶ μέρῳ | ἐκ δ' αὖτε λεγομένοις συμπράξει τις τῇ
ἀφιλομαθούτων; |
20. II. Ὅτι καὶ τὸ πλεῖστον τῇ (1) ἐπιτυχίαις ὡς ἐπίπαν ἄνθρωποι συμφρονῶσιν·
καὶ ἡ τὰς ἀποτυχίας ἀσχάλλοντες τοῖς πρᾶγμασιν, ἐλκώδης | καὶ δύσκολοι
γίνονται πρὸς αὐτῶν φίλους· ὁ καὶ πῶ | Ὀλοφέρνην | σιμῆν γηόμενα, τῇ πρᾶγ-
μάτων αὐτῶν ἀντιπιδόντων καὶ τῷ Θεοτίμῳ (3), καὶ μεμφομένων ἀλλήλοις.
24. Ὅτι οἱ Ῥόδιοι (4) δυσθετούμενοι | τοῖς συμβαίνουσιν, εἰς ὧδ' αὖτε τινὰς
ἐπέπαιον ὁρμὰς καὶ ὧδ' αὖτε, καὶ εἰς ὧδ' αὖτε πλεονεξίαν διάθεσιν ἦλθον τοῖς ἐν
τῇ | πολυχρονίοις ἀρρώστιας δυνατομοῦσι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι πολλάκις | ἐπειδ'
28. ἂν (1) πάντα ποιοῦντες καὶ λόγον τῇ θρασείᾳ, καὶ πηθαρχοῦντες τοῖς ἰατροῖς,

Ariarathis ex Italia navigationem ab eius reditu in regnum separaremus. Nunc vero iam regredimur narratui quae in Graecia per idem tempus contigerunt, quo singulare inopinumque facinus accidit urbi Oropiorum: quod quidem partim celeriter percurrentes, partim tempore praevertentes, summaria ratione universum simul exponemus; ne, si forte id quod vel integrum haud satis est conspicuum, particulatim atque interiectis temporibus referamus, prorsus vilem atque obscuram narrationem elliciamus. Nam cum vix totum corpus videtur lectoribus respectu dignum; quis, etiamsi sit ineruditus, historico faveat qui partem eius et quidem ex intervallo recitet?

2. Plerumque homines laetis in successibus concordiam servant; in adversis autem fortunam suam detestantes, asperi amicis acerbique fiunt: id quod Holopherni quoque accidit et Theotimo, qui post res suas male gestas odia mutua exercuerunt.

Rhodii calamitatibus propriis succensentes ad absurda quaedam consilia ac molimina conversi sunt: idemque fecerunt atque ii solent, qui diuturnarum infirmitatum malum exitum nanciscuntur. Nam et hi saepenumero, postquam curando corpori summopere studuerunt atque imperata medicorum fecerunt, si

(1) Malim ἐν τῇ (2) Ita in eod. pro ἐπειδὴ.

(1) Scilicet Ariarathes Romam confugerat.

(2) Intelligit Polybius Oropi ab Atheniensibus patratam vastationem; unde illa philosophorum legatio celebris ad Romanos. Cell. VII. 13.

(3) Hunc cum anagrammate appellat Timotheum Diodorus siculus ed. Wessel. tom. II. p. 588. (Num hic erat Pericleae tyrannus, ut ille vetustior apud

Diodorum XVI. 361) Ariarathis vero et Holophernis vicissitudines habes apud eundem Diodorum tom. praed. p. 518.

(4) Etiam in fragmentis lib. XXXI. 16. Polybii editis post res Ariarathis ponuntur res Rhodiorum; et quamquam aliae ibi sunt narrationes, tamen Rhodiorum nescio quae calamitas invenitur.

- μὴ δύνωνται ἢ ἔπει τὸ βελτίον προκοπῆς ἀ|φαιδαι, δυσθετούμενοι τοῖς συμ-
βρίνυσιν ἀποδυσπετεῖν ἀναγκάζονται· καὶ τινὲς μὲν θύταις καὶ μάντεσι προσέχων,
ἔνιοι δὲ πάσης | ἐπαφῆς καὶ παντὸς φειδύματι πείραν λαμβάνειν· ὁ καὶ οὗτος ἔστι |
P. 31. Ῥοδίους σωεῖσθαι· πάντων γὰρ αὐτοῖς παρὰ δόξαν ἀπαντωμένων || “ἀναγκάζοντο
παντὶ τῷ λεγομένῳ προσέχειν καὶ πᾶσαν ἐλπίδα | σωματοποιεῖν καὶ προσδέ-
χασθαι (1), καὶ τοῦτ’ ἐδόκην πάσχειν εἰκότως· | ὅτ’ ἂν γὰρ μηδὲν ἀνύηται καὶ
λόγον, δέη δὲ κατ’ ἀνάγκην ἐνεργεῖσθαι | τὸ συνεχὲς, ἀνάγκη πείραν λαμβά- 4.
νειν καὶ τὸν οὗτον λόγον· διὸ καὶ Ῥόδιοι | ἐμπιστεύοντες εἰς τοιαύτην δυνάμειν,
ἐποιήσαν τὸ ἔργον γινόμενων· καὶ ὅν | ἀπειδοκίμασαν ἄρχοντα, τοῦτον πάλιν εἰ-
λοντο ἄρχοντα, καὶ ἄλλα τινὰ παράλογα.
- III. Ὅτι ὅτ’ ἂν ἅπαρ οἱ πολλοὶ σχῶσιν ὁρμὴν πρὸς τὸ φιλεῖν ἢ μισεῖν τι- 8.
νάς ὑπερβυλλόντως, πᾶσα πρόφασις ἱκανὴ γίνεται | πρὸς τὸ σωτελεῖν τὰς
αὐτὰς προθέσεις.
- * Ἀλλὰ γὰρ ὁκνῶ μήποτε | εἰς φειδύμενον ἐμπιστῶν λάθω, πότερον ὁ
τὸ τρίγωνον ἀμείλῃων ἢ ὁ τὸ κόσκιον ὑπέχων· δοκῶ γὰρ μὴ κατὰ πρὸς
ὁμολογημένην ψευδολογίαν ἀκρεβολουμένῳ, καὶ τὸ ἐπιμετροῦντα λόγον | εἰς- 12.
φύων, ὅσα πλείσιόν τι ποιεῖν· διὸ ἐμὰ τὴν τελίαν φέρε’ τούτων λέγων, εἰ
μὴ τις καὶ γράφειν ἐνύπνια βούλεται, καὶ θεωρεῖν ἐξηγητότως ἐνύπνια (2).

nihilò tamen meliorem valetudinem effecerint, irascentes successibus necesse est aegro animo sint: et alii quidem haruspibus atque hariolis aures praebeant; alii quaslibet incantationes observationesve experiuntur: quod ipsum plane Rhodiis contigit. Nam quia omnia contra spem suam illis succedebant, cogebantur cuilibet dicenti adtendere atque omnem spem alere atque admittere. Etenim cum nihil ex animi sententia evenit, oportet autem fieri quod rerum instantia postulat, absurdis quoque consiliis uti necesse est. Quare et Rhodii in hunc rerum statum progressi, id quod ex usu in his rebus est fecerunt: et quem nuper magistratum abnuerant, hunc rursus sibi praeficiebant; tum et alia absurda similiter agitabant.

3. Multis, ex quo semel ad amorem vel odium nimium alicuius exarserunt, quivis praetextus sufficit ut propositum suum exsequantur.

Sed enim vereor ne in id quod circumfertur proverbium inscius incurram; nempe vel ut turturem mulgeam, vel ut cribro lac excipiam. Ego sane si in his manifestis mendaciis diu immorer, supervacuumque sermonem inferciam, haud dispari conditione sim, nec nisi prorsus absurda hac in re dicere viderer; nisi forte vel somnia in chartas conicere, vel vigilantibus somnia spectare lubet.

(1) Pauca haec, quae uncis inclusi verba, citaverat Suidas voc. σωματοποιεῖν, etque Schweighauserus inter grammatica Polybii fragmenta retulerat tom. V. p. 98. Nunc vero et historicum esse fragmentum noscimus, et sedem eius propriam feliciter deprehendimus.

(2) Posthinc breve spatium relinquitur in codice; ita ut videatur fieri transitio ad alium librum. Neque fere dubitandum est, quin sequatur exordium narrandi punici belli tertii. Quare satis incertum est cuiusam libri, post XXXII, hoc quod subteximus prohemium adsignandum videatur.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΛΔ-ΛΖ.

16. I. Ἴσως δέ τινες ἐπιζητοῦσι πῶς ἡμεῖς οὐκ ἐναγωνίσματι (a) κεχρήμεθα |
 προφερόμενοι ὅτ' ἔχ' μέρ' ὅ λόγους, τοιαύτης ὑποθέσεως ἐπειλημμένοι καὶ τη-
 λικαύτης πράξεως, ὅπως οἱ πλείστοι ποιοῦσι τῶν | συγγραφέων, εἰς ἀμφοτέρω
 20. τὰ μέρη διχαιρέμενοι ὅτ' ἐνέοντας λόγους; ἐγὼ δὲ διότι μὲν οὐκ ἀποδοκι-
 μάζω τοῦτο τὸ μέρ' ὅ, ἐν πλείοσι τόποις τῇ ἱστορίας διήλον πεποιήμεαι,
 πολλάκις ἀπηγγέλλω | δημηγορίας καὶ συντάξεις ἀνδρῶν πολιτικῶν· ὅτι δὲ οὐκ
 ἐκ παντὸς | ἔχον τοῦτο προαιροῦμαι πράττειν, νῦν ἔσται συμφανές· οὔτε γὰρ |
 24. ὑπόθεσιν ὁπφαιστέραν ταύτης εὑρεῖν ῥάδιον, οὔτε ὕλην πλείω | καὶ παράθε-
 σιν (1)· καὶ μὴν οὐδὲ προχειρότερον ἑτέρον ἱμοῦ τῇ τοιαύτης | ὡς σκευῆς· ἀλλ'
 οὔτε τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν οἶμαι πρέπειν | πρὸς πᾶν τὸ προτεθὲν διγβού-
 28. λιον εὐρησιλογεῖν, καὶ διεξοδικοῖς χρησθῆναι | λόγοις, ἀλλ' αἰετὶ τοῖς ἀρεμέξεσι πρὸς
 τὴν ὑποκείμενον καιρόν· οὔτε τοῖς | ἱστοριογράφοις ἐμμετᾶν τοῖς ἀκούεσι, οὐδ'
 ἐναπολείκνυσθαι | πῶς αὐτῶν δύναμιν, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν ῥηθέντα, ὅσον οἶον

EX LIBRIS XXXIII - XXXVII.

1. Nonnulli fortasse rogabunt, cur nos exercendae eloquentiae causa, singulas orationes non proferamus; quandoquidem tam insigne argumentum tantumque rei molem in manibus habemus; neque id agamus quod plerique omnes historici solent, ut sermones nimirum in utramque partem dictos operi nostro inseramus. Ego vero quod hoc genus scribendi non improbem, in multis historiae locis declaravi, relatis saepe concionibus et colloquiis politicorum virorum. Quod autem haud in omni occasione id faciendum esse iudicem, nunc fiet manifestum: neque enim facile quis inveniat vel splendidius argumentum, vel copiosiore materiam atque apparatus: neque rursus quispiam est magis quam ego ad id genus scriptionis instructus. Verum sicuti politicos viros haud decere arbitror, ut ad omnem quae incidit deliberationem orationes studiose meditentur, et diu multumque disserant; sed pro re nata potius apte loquantur; ita mihi videntur historici haudquaquam lectores suos verbosis declamationibus morari debere, neque suam apud hos eloquentiam ostentare; sed ea tantummodo verba, quae reapse inter agendum dicta sunt, diligenter esse referenda;

(a) Cod. in ἐναγωνίσματι: nam duo scribi a librario vocabula constat e spirita primae utriusque vocabuli litterae appicto. Ego tamen unum vocabulum faciendum censui; nam ἐναγωνίζεσθαι verbum in usu est; quaeque ἐναγωνίσματα nomen occurrere in libris videtur. Sensus certe, nec non verbi κεχρήμεθα syntaxis, postulare videntur ἐναγωνίσματα. Sed grammatici iudicent.

(1) Quod voluit scire Polybius, nempe ut orationes poneret quae in senatu romano habitae fuerunt, quum de bello tertio punico deliberaretur, id fecit quum deliberaretur de secundo Dio Cassius, ut vaticana excerpta a me inventa cap. LXVIII. aequi demonstrant.

τε, πολυπραγμενήσαντας διασαφίην, καὶ τούτων τὰ κακίστατα καὶ πραγμα-
τικώτατα.

32.

P. 32.

II. * Πάλαι ἢ τούτῃ κεκυρωμένῃ βεβαίως ἐν τῇ ἐκάσῳ || γνώμῃς, καιρὸν
ἐχόντων ἐπιτήδειον καὶ πρόφασιν εὐσχήμονα πρὸς αὐτὸν | ἐκτός· πολὺ γὰρ ἢ
τούτῃ τῇ μέρῃ ἐφρόντιζον Ῥωμαῖοι, καλῶς | φρονούντες· ἔνστασις γὰρ πόλεμος,
καὶ τῇ Δημήτριον (1), δίκαια μὲν | δοκοῦσα εἶναι καὶ τὰ νικήματα ποιεῖ μείζων ἐ 4-
τὰς ἀποτιύξεις ἀσφαλεσέρας· ἀσχήμων δὲ καὶ φαύλη, τάναντία ἐνεργάζεται·
διὸ καὶ τότε αὖτε τῇ ἐκτός διαλήψεως πρὸς ἀλλήλους διαφερόμενοι παρ'
ἐλπίον ἀπέστησαν τῇ πόλεμῳ.

III. Ὅτι αὖτε Καρχηδονίων ὅτε | κατεπολέμησαν αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ αὖτε 8.
τῇ καὶ τὸν ψευδο-Φίλιππον, καὶ τῇ Ἑλλάδα πολλοὶ καὶ παντοῖοι διεφέροντο
λόγοι· τὰς μὲν ἀρχὰς | αὖτε τῇ Καρχηδονίῳ, καὶ ἢ ταῦτα πάλιν ὑπὲρ |
τῇ καὶ τῇ ψευδο-Φίλιππον· τὰ μὲν οὖν αὖτε Καρχηδονίῳ ἀλλοδόξεμένους εἶχε 12.
τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς διαλήψεις· ἔτιοι μὲν γὰρ συγκατήνουν τοῖς Ῥωμαίοις φά-
σκοντες αὐτῶν φρονίμως καὶ πραγματικῶς βυλιῦσαι αὖτε τὰς δυναστείας· τὸ
γὰρ τῇ ἐπιχειρημασίῳ | φόβον (2), καὶ τῇ (2) πολλάκις μὲν ἡμφισβητηκύναν πρὸς
αὐτῶν πόλιν ὑπὲρ τῇ ἡγεμονίας, ἔτι ἢ καὶ νῦν δυναμένην ἀμφοισβητῆσαι σὺν | 16.
καιρῷ, ταύτην ἐπαγελομένης, ἐβεβαίωσαν τῇ σφετέρῃ πατρίδι | πῶς ἀρχὴν,
νοῦν ἔχόντων εἶναι καὶ μακρὰ βλεπόντων ἀνθρώπων.

nec vero omnia, sed opportunissima quaeque et praesenti negotio utilissima.

2. * Atque haec sententia quum in omnium animis firmiter esset decreta, tempus quaerebant idoneum praetextumque honorificum publicae famae causa. Huius enim rei, praeclaro sane consilio, magnopere rationem Romani habebant. Nam belli susceptio, ut ait Demetrius, si iusta videatur, et victorias reddit ampliores, et clades ipsas attenuat: turpis autem et improba, omne contra facit. Quare et tunc Romani, quum de publico populorum iudicio non satis inter eos conveniret, parumper bellum distulerunt.

3. Circa Charthaginenses, quo tempore eos debellavere Romani, et circa falsum Philippum, per Graeciam multi variique iactabantur sermones. Et primo quidem in ore Carthaginienses erant, deinde falsus Philippus. Ergo ad Carthaginienses quod attinet, diversae ferebantur sententiae atque iudicia. Alii enim commendabant Romanos, quum dicerent sapienter eos et ex usu reip. de imperandi arte sentire. Nam quod impendentem semper terrorem, id est urbem quicum saepe de principatu certaverant, quaeque adhuc pro re nata certatura videretur; hanc, inquam, quod delevisent, suae scilicet patriae imperium constabiliverant: idque demum, aiebant, sapientium hominum esse officium et qui longe prospicerent.

(1) Cud. μέν.

(1) Existimo laudari a Polybio Demetrii phae-
lerei auctoritatem, non autem verba fieri de susci-
piendo adversus Demetrium syrum bello. Alioquin di-
cendum esset κατὰ τοῦ Δημητρίου. Tum et sequen-

tia vix cohaerent.

(2) Sic loquitur de Carthagine Cicero de rep.
lib. I. Sc., sine dubio ad Polybium respiciens.

20. III. Ἐνιοὶ ἢ | τοῦτοις ἀντίλεγον φάσκοντες, ὅτι ἐ ταύτην ἔχοντες (a) τὴν προαί-
 ρεσιν κατεκτήσαντο τὴν ἡγεμονίαν· καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων
 ἐκτρίβειν φιλαρχίαν· καὶ βραδύτερον μὲν ἐκείνων ὁρμᾶν, ἤξαν (b) δὲ ἐπὶ τέλος ἐκ
 τῶν προφαινομένων· πρότερον μὲν γὰρ πᾶσι πεπολεμηκέναι μέχρι τὴν κρατῆσαι, καὶ |
 21. συγχωρῆσαι οὖν ἀντιταξαμένους ὅτι δεῖ πείθεσθαι σφίσι καὶ ποιεῖν τὸ ὠφελ-
 γιλλόμενον· νῦν ἢ προοίμιον μὲν ἐκτεθῆναι τὴν ἰδίας προαιρέσεως τὴν καὶ Περ-
 σία βασιλεύσαντας (c) ἐκ ῥιζῶν | τὴν Μακεδόνων βασιλείαν, τετελευκέναι ἢ καὶ
 28. τὸ παρὸν δεῖν | τὴν οὖν Καρχηδονίων δεξιότητος· μηδενὸς γὰρ ἀνηκέστου γε-
 γονότῃ | ἐξ ἐκείνων, ἀνηκέστως καὶ βραχίως βεβελυῖναι οὖν αὐτῇ, πᾶν ἀνα-
 δειχομένων καὶ πᾶν ὑπομείνοντων ποιῆσαι τὸ προσαττόμενον.
32. V. Ἄλλοι ἢ καθόλου πολιτικὸν εἶναι τὸ ῥωμαϊκὸν ἔθνος ἔφασαν, | καὶ τὸτο ἴδιον
 εἶναι, καὶ ἐπὶ τούτῳ συμφυεῖν οὖν Ῥωμαῖοις ἐπὶ τῷ ||| καὶ οὖν πολεμῖες ἀπλῶς καὶ P. 35.
 γενναίως πολεμεῖν, μὴ νυκτερίναις ἐπιθέσεισι χρωμένους μήτ' ἐνέδραις· πᾶν ἢ
 τὸ δεῖ ἀπάτης | ἢ δόλῳ γινόμενον ἀποδοκιμάζοντας· μόνους ἢ οὖν ἐκ προ-
 4. δήλου | καὶ καὶ πρόσωπον κινδύνους ὑπολαμβάνοντας αὐτοῖς καθήκον· | ἢν ἢ
 πάντα οὖν Καρχηδονίους δεῖ ἀπάτης καὶ δόλῳ κεκαρημένα, καὶ βραχὺ
 τὸ μὲν προτείνοντας, τὸ δὲ ὑπεκρυπτομένους, | ἕως οὗ παρίλαντο πάσας τὰς
 8. ἐλπίδας τὴν βοηθεῖν αὐτοῖς οὖν | συμμάχους· τοῦτο ἢ μοναρχικῆς πραγμα-
 τοποιῆσαι οἰκείον εἶναι μᾶλλον ἢ πολιτικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς αἰρέσεως, καὶ προσει-
 κὺς | ἀδιτήματι καὶ ὠδυσποροδήμασι καὶ τὴν ὀρθὸν λόγον· ἦσαν δὲ | τινες

4. Alii vero his adversabantur, aiebantque nequaquam Romanos ob hanc causam principatum ad se pertraxisse; verum quia in Atheniensium ac Lacedaemoniorum ambitionem desinerent: quod etsi lentius facerent, attamen satis apparere illuc denique esse deventuros. Nam primo bellum cum omnibus gessisse, donec adeo praevalerent, ut hostes sibi persuaserint parendum esse Romanis; et quidquid imperarent, faciendum. Nunc autem consumandi propositi sui initium fecisse, cum Macedonum regnum aetate Persci radicitus everterunt: perfecisse vero illud hoc demum tempore cum Poenos in captivitatem redegerunt: quorum etsi nullum atrox in praesenti facinus extabat, nihilominus Romani atrociter ac superbe adversus eos decreverunt, nihil licet recusantes et quibusvis iussibus obsequentes.

5. Postremo alii dicebant summa civilis scientiae peritia praeditos esse Romanos: atque hoc illorum esse proprium eoque apprimè gloriari, quod bella simpliciter atque ingenua ratione gererent; neque nocturnis aggressionibus neque insidiis uti solerent: atque omnino quidquid fraude doloque sit, improbarerent; eaque tantum digna sui pericula reputarent, quae palam atque aperto Marte suscipiuntur. Contra apud Carthaginienses omnia fraude doloque tractari, dum aliquid modo prae se ferrent, modo protinus dissimularent; donec omnem spem suppetiarum ferendarum sociis suis eripuerunt. Iam huiusmodi acta magis esse monarchicae ambitionis propria quam civilis romanique instituti; et si recte aestimentur, haud magnopere a foedifragorum crimine dislerre. Sed enim alii his

(a) Cod. habet οὗ τῆς. Tum relicto non ita brevè vocabulī spatio, sequitur τοὺς τὰς προαίρεσιν. Ego igitur lacunam explevi totidem litteris, locumque perscravi. (b) Cod. ἤξαν. (c) Ita cod.

οἱ καὶ τούτοις ἀντιλέγοντες· εἰ μὲν γὰρ πρὶν ἢ δοῦναι εἶναι | Καρχηδονίης τ' 12.
ἐπιτροπὴν αὐτῷ οὕτως ἐχειρίζον τὰ πρᾶγματα |, καὶ βραχὺ τὰ μὲν προτεί-
νοντες τὰ δὲ ὠδραγυμνεύοντες, εἰκότως | ἂν αὐτῶν ἐσώχης φαίνοσθαι τοῖς ἐγκα-
λεμένοις· εἰ δὲ δέντων | αὐτῷ τῷ Καρχηδονίων τ' ἐπιτροπὴν ὥς τε βεβαίως
'Ρωμαῖοις ὅτι τί ποτε φαίνοιτο ὦσθαι αὐτῷ, οὕτω λαβόντες τ' ἐξουσίαν ὥς ποτε 16.
δοκίμῳ σφίσι τὸ κριθὲν ἐπιτάττειν . . . | καὶ . . . γενόμενον ἀσπί-
ματι ὠδραπλήσιον . . . | . . . ὠδρασπενδήματι μικροῦ εἴχ . . . |
μήματι τὸ ὠδρα . . . | ζῶν . . . | ἔγκλημα . . . | τὸ γενό- 20.
μενον ὑπὸ 'Ρωμαίων· ἀτίθημα μὲν γὰρ εἶναι τὸ εἰς εἶναι | Θεοὺς καὶ εἶναι γο-
νίς καὶ εἶναι τεθνηῶτας ἀμαρτάναν· ὠδρασπενδήμα δὲ ὠδρα' εἶναι ἐσώχης (2) 24.
καὶ τὰς ἐγγράφους ὁμολογίας πρὸς | τὸν . . . εἶναι ἰθισμοὺς ἐπιτελε-
μεν . . . ὦν οὐδὲν . . . τὸ παρὸν ἐσώχης εἶναι 'Ρωμαῖοις· | οὐ γὰρ
εἰς εἶναι Θεοὺς οὐτ' εἰς εἶναι γονίς οὐδ' εἰς εἶναι τεθνηῶτας ἐξαμαρτάναν, 28.
οὐδὲ μὴν ὄρεας οὐδὲ συνθήκας ὠδραβαίναν· τὸ δὲ ἐναντίον αὐτῶν ἐγκα-
λεῖν τοῖς Καρχηδονίοις ὅτι | ὠδραβιβήκασι· καὶ μὲν οὐδὲ νόμους οὐδὲ ἰθισ-
μοὺς οὐδὲ τ' καρδίαν (b) πιστὸν ἀθετεῖν· λαβόντες γὰρ τ' ἐπιτροπὴν παρ'
ἐκέντων | ὃ βούλοιντο πράττειν, οὐ πιθαρχοῦντων τοῖς παραγγελλομένοις, || 32.
P. 36. οὕτως αὐτοῖς προάγειν τ' αἰάγκην· ὦσθαι μὲν οὖν 'Ρωμαίων καὶ | Καρχηδονίων
ταῦτ' ἐλέγχετο.

VI. Περὶ δὲ τῷ ψευδο-Φιλίππῳ, τὸ μὲν | πρῶτον οὐδ' ἀνεκτὸς ὁ λόγος ἐφαί-
νεται· πάρεσι τις ἐπὶ τῷ Μακεδονίαν ἀεροπετιῆς Φίλιππῳ, καταφρονήσας οὐ 4.
μόνον Μακεδόνων ἀλλὰ καὶ 'Ρωμαίων, οὐδεμίαν ἀφορμὴν εὐλογον ἔχων πρὸς
τ' | ἐπιβολὴν· ἅτε γνωσκομένη τ' κατ' ἀλήθειαν Φιλίππῳ (1), διότι σχεδὸν

contradiciebant: nempe quod si ante quam Carthaginienses res suas Romanorum
fidei tradidissent, hi postremi ita cum illis tergiversati essent, merito viderentur
his criminibus esse allines. Sin autem Carthaginiensibus iam se Romanorum ele-
mentiae permittentibus, ita ut Romani de rebus eorum arbitratu suo statue-
rent; tradita nimirum potestate ut quicquid libitum foret imperarent . . .
sceleris simile . . . Impius ille est qui adversus deos, parentes, mortuosque
peccat: foedifragus autem qui pacta sacramento tabulisque firmata violat . . .
in praesentiarum reos esse Romanos. Neque enim vel in parentes vel in mortuos
peccabant, neque sacramenta aut foedera violabant: immo vero de his Romani
Carthaginienses insimulabant. Et quidem neque leges neque patrios mores ne-
que . . . fides violare sinit. Quum enim Carthaginienses Romanorum prorsus arbitra-
tui se permisissent, tum demum illis, nisi paruisent, supremum excidium inferendum
erat. Ac de Romanis quidem et de Carthaginiensibus hi sermones serebantur.

6. Ad falsum Philippum quod adinet, principio quidem ne tolerandus qui-
dem rumor videbatur. Apparet in Macedonia velut caelo delapsus Philippus
quidam, ad contemptum non Macedonum tantummodo verum etiam Romanorum;
nullo ad tantam rem gerendam probabili adiumento instructus: satis enim cogni-

(a) Cod. videtur habere ἐκτελεῖν. (1) Ita in codice mihi legere videor.

(1) *Philippus* (inquit Livius XLII. 52.) *Per-* Perseo ductum Albam in custodiam dicit. Sed tamen
sei natura frater, adoptione filius: minor, quem etiam Philippus in Aemilii triumpho apparuisse vide-
Alexandrum vocabant, naturalis erat. Hinc idem tur. Liv. cap. 39.
Livius XLV. 42. non Philippum, sed Alexandrum, cum

8. ὀκτωκαίδεκα γεγονώς ἔτ' μετήλλαξε τ' βίον ἐν | Ἄλβῃ δ' Ἰταλίας, ἥρσιν
ἔτεσιν ὕψερον μετ' αὐτοῦ τ' Περσίων· μὲν | ἣ μῆνας ῥεῖς ἢ δ' προσπειτούσης
φήμης δυνάτι νενίκηκε μάχῃ σὺν Μακεδόνας πέραν τ' Στρυμόνῳ πῶ ὁδο-
μαντικῇ (1), τινὲς | μὲν ἀπείσχοντο τ' λόγον, οἱ ἣ πλείους ἀκμὴν ἠπίσαν· μετ'
12. οὐ | πολὺ ἣ πάλιν ἄμα τ' λόγῳ προσπεισόντῳ ὅτι νικᾷ μάχῃ σὺν | Μα-
κεδόνας, ἐπὶ τὰδε τ' Στρυμόνῳ καὶ πάσης Μακεδονίας κρατῇ, καὶ Θιττα-
λῶν γράμματα καὶ πρεσβευτὰς πεμφάντων πρὸς σὺν | Ἀχαιοὺς καὶ ᾠδακα-
16. λιτάντων βοηθεῖν σφίσι ἐ φει' αὐτοῦ ὑπάρχοντας κινδύνους, θαυμαστὸν ἱφάνη
καὶ παράδοξον γεγονός· οὐδεμία | γὰρ οὔτε πιθανότης οὐτ' εὐλογον προῦφαι-
νито φει' τ' συμβεβηκότῳ· | τοιαῦται μὲν οὖν φει' τούτων ἦσαν δῆδι-
σιν· |
20. VII. Ὅτι προσπεισόντων εἰς τ' Πελοπόννησον πραγμάτων τοῖς Ἀχαιοῖς ᾠδα-
τ' Μανίλῳ (1), διότι καλῶς ποιήσῃσι ΠΟΛΥΒΙΟΝ τ' | μεγαλοπολίτην ἐκπέμ-
ποντες μὲν σπεδῆς εἰς Λιλυβαῖον, ὡς χρείας οὔσης αὐτοῦ δημοσίων ἔνεκεν
πραγμάτων, ἰδρῆς τοῖς Ἀχαιοῖς ἐκπέμπῃν ἀκολουθῶς τοῖς ὑπὸ τ' ὑπάτῃ
24. γιγχαμμένοισι· ἡμεῖς | ἣ νομίζοντες ἑαυτοῖς καθήκον καὶ πολλοὺς ῥόπους τὸ
παθαρχεῖν Ῥωμαίοις, πάντα τ' ἄλλα πάρεργα [θείδαι], τῆς θειρίας ἀρ-
χομένης | ἔξεπλεύσαμεν (2)· ἀρικόμενοι δ' εἰς Κερκύραν καὶ καταλαβόντες αὐ-
θις | γράμματα ᾠδα' τ' ὑπάτων προσπειτωκότα τοῖς Κερκυραίοις, | ἐν
28. οἷς δέεταξαν, ὅτι σὺν ὁμήρῳ ἦδ' ᾠδαδιδώκασιν αὐτοῖς | οἱ Καρχηδόνιοι,

tus erat verus Philippus, qui octodecim annos natus vitam Albae in Italia finiverat biennio post ipsum Perseum. Iamvero post tres quatuorve menses fama de proelio nunciata quo ille Macedonas trans Strymonem vicerat, nonnulli quidem rumori huic fidem adhibebant, plerique tamen omnino erant increduli. Sed enim nuncio iterum allato de victoria contra Macedonas; quodque insuper Strymonem ac totam Macedoniam falsus Philippus teneret; quumque Thessalorum litterae legatique ad Achaeos venissent, auxilia petentes ob propulsanda quae imminebant pericula, res miraculo similis videbatur: incredibiliter enim et sine idonea causa contingere videbatur. In his igitur eventibus sic animi mortalium adsiciebantur.

7. Litteris Manilii in Peloponnesum ad Achaeos adlatis, recte eos facturos si Polybium megalopolitanum ilico mitterent Lilybaeum, propterea quod adventus eius ex usu reipublicae futurus esset; visum est Achaeis praedictum virum mittere, prout consulis litterae postulabant. Nos item existimantes multas ob causas utile esse obtemperare Romanis, aliis interim negotiis insuper habitis, aestate incipiente cursui nos commisimus. Sed enim Corcyram delati, quum ibi rursus litterae a consulibus ad Corcyraeos venissent, quibus significabatur iam obsides a Carthaginiensibus fuisse traditos, gentemque omnem ad

(1) Ita evidenter codex.

(1) Consul hic erat anno quo coepit bellum punicum tertium. Confer Scipionis somnium.

(2) Incognitum erat in historia hoc Polybii iter. Apparet autem romanum consulem uti voluis-

se consiliario Polybio in gerendo bello. Atque ita reapse nonnullos post annos accidit ut Polybius Scipionis minoris Carthaginiem oppugnantis latus teneret.

πάντες ἔτοιμοι δ' εἴσιν αὐτοῖς παθαρχειν, νομίσαντες ἢ λιπῶδες τ' πόλε-
μον καὶ μηκίτι χρείαν ἡμῶν εἶναι μηδεμίαν, αὐθις ἀπεπλεύσαντες εἰς τὴν Πε-
λοπόννησον.

VIII. Οὐ γὰρ ἡ θαυμάζαντες ποτὲ μὲν τῷ κυρίῳ σημαίνοντι αὐτῶν 32.
P. 97. ὀνόματι, ||| ποτὲ ἢ ταῖς κοιναῖς ἐμφάσεσιν; οἷον οὕτως, ἐμοῦ ἢ ταῦτ' εἰ-
πόντες. καὶ πάλιν, ἡμῶν ἢ συγκαταθεμένων. ἐπὶ πολὺ μὲν ἐμπιπλεγμέ-
των ἡμῶν εἰς τὰς μὴ ταῦτα μελλούσας ἰσορροπίας πράξεις, | ἀναγκαῖον ἐστὶ 4.
μεταλαμβάνειν τὰς αὐτῶν σημασίας, ἵνα μήτε | τούτομα συνεχῶς προ-
φερόμενοι προσκόπτομεν ταυτολογούντες, | μήτε πάλιν ἐμοῦ καὶ δι' ἐμὲ παρ' ἑκάστον λέ-
γοντες λάθωμεν εἰς | φρετικὴν διάθεσιν ἐμπίπτοντες. ἀλλὰ συγχρόνως τοῖς
τούτοις | καὶ μεταλαμβάνοντες αἰὲν τὸ τῷ καιρῷ πρέπον, ἐφ' ὅσον οἷον τι δὲ 8.
φύγοντες τὸ λίαν ἱσχυρὸς καὶ αὐτὴ λαλιᾷ. ἐπειδὴ φύσις μὲν ἀπρόσ-
δεκτὴς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος λόγος, ἀναγκαῖον δ' ὑπάρχει πολλάκις ὅτε ἂν
μὴ δυνατὸν ἄλλως ἢ δηλωταὶ τὸ προκείμενον. γίγνεται δὲ τὸ πρὸς | τοῦτο 12.
τὸ μὲν ἡμῖν οἶα ἐκ ταυτομάτων συνέσκημα, τὸ μηδεὶνα | μέγιστον γὰρ καθ'
ἡμᾶς καιρῶν ταυτὸν ἡμῖν ὄνομα κεκληρονομηκέναι κυρίως, ὅσον γὰρ ἡμᾶς εἰ-
δεῖναι (1).

VIII. Ὅτι καὶ τὸ σύμπτωμα τὸ μὲν τὸ Καλλικράτης εἰκότων εἰσφερομένων
καὶ σκότῳ, τὸ δὲ τὸ Λυκόρτα (2) καὶ τὸ ἡμέραν ἐκφερομένων εἰς τὸ | φῶς καὶ πᾶν 16.
ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν (2), πάντα ἡνάγκαζε τὸ γινόμενον | ἐπιφθίγγειν, διότι δεῖ

imperata facienda esse paratam; nos arbitrati bellum esse dissolutum, neque
iam nostra opera opus fore, in Peloponnesum denno navigavimus.

8. Nemo miretur si modo proprio nomine nosmet ipsos appellamus, modo com-
munibus significationibus; veluti haec "me dicente", rursusque "nobis vero ad-
sentientibus". Quum enim in iis, quae narrandae supersunt, rebus saepenumero
nos impliciti simus, appellationes commutare necesse est; ne si nomen perpetuo
scribamus, in tantologiae vitium incurramus: neque rursus si "ego" et "me" tertio
quoque verbo dicamus, lectoribus nostris taedio simus. Ergo his appellationibus
utentes, easdemque prout res tulerit commutantes, pro virili parte operam da-
bimus ut gravem repetitionum molestiam defugiamus: namque hoc genus loquendi
et natura sua iniucundum est, et saepe tamen est necessarium, cum aliter rem
propositam declarare non licet. Mihi ceteroquin hac in parte quaedam adest com-
moditas, propterea quod ad haec usque tempora nemo, quod sciam, nomen
meum proprium sortitus est.

9. Quum casu quodam accidisset ut Callicratis statuac noctu subduceren-
tur, Lycortae autem interdiu ad lucem suamque pristinam stationem referrentur;
res haec omnes dicere cogebat, non oportere superbiam in rebus prosperis

(1) Eadem locutio est apud Polybium XV. 31.

(2) Insignis est hic vaticani codicis locus ad re-
futandos Casaubonum, Fabricium, Reiskium, et
Schweighauserum, qui Polybium megalopolitanum
libro XI. 15. memoratum, negant esse hunc nostrum
historicum; sed paulo seniore credunt, et historici

fortasse patrum aut avum. Ergo in praedicto etiam
loco sine dubio intelligendus est noster historicus.

(3) Lycortae (qui pater Polybii historici fuit)
dissensio et contentiones cum Callicrate, ex ipso
Polybio XXIX. 8 - 19. cognitae sunt.

20. μηδέποτε τοῖς καιροῖς ὑπερηφάνως ἔχην | καὶ τὴν πείλας, εἰδότες διότι καὶ λίαν
τεῦτ' ἴσιν ἰδίον ἐπίτηδες | τὴν τύχης, τὸ τοῖς αὐτῷ ἐπινοήμασι καὶ νόμοθετή-
μασιν ἐξ ὑποστροφῆς αὐτῶν ὑποβάλλαν αὐτῷ νομοθετήσαστας.
21. Ὅτι αὐτὸ τὸ φύσιν | φιλέκαινον ἔρ' ἀνθρώπων ἱκανὸν ἔστι πρὸς πᾶσαν
μεταβολήν. |
- X. Ὅτι Ῥωμαῖοι ἐπεμψαν πρεσβευτὰς αὐτῷ ἐπιληφόμενος τῆς ὁρμῆς | τὴν τὴν
Νικομήδους (α), καὶ κωλύοντας τὴν Ἀτταλον πολεμεῖν τῷ | Πρυσίᾳ· καὶ κατε-
στάθησαν Μάρκος Λικίνιος ἀνθρώπος ποδλατρικὸς | καὶ τελετῶς ἀδύνατος τοῖς
ποσίν· καὶ μὴ τούτῳ (β) Αὐλῷ Μακρίῳ ὃς κεραμίδας εἰς τὴν κεφαλὴν
28. ἐμπιστεύσας αὐτῷ, τηλικαύτας καὶ τοσαύτας οὐλὰς εἶχε δ' αὖτ' ἡ κεφαλὴν ὥστε θαν-
μασθὲν εἶναι πῶς | ἐσώθη· καὶ Λεύκιῳ Μαλλιολέῳ ὃς πάντων εἰδότης Ῥω-
μαίων ἀναισθητότατος ὑπάρχων (γ)· τὴν ἡ πράξειος προσδοκίμης τάχως καὶ τόλ-
μης, εἰδὼς ἀφύεσθαι πρὸς τὴν ῥῆσιν εἶναι ταύτην εἰ καθιστάμενοι | διὸ
32. καὶ φασὶ Μάρκον Πόρκιον τὸν Κάτωνα προσαγορευόμενον εἰπεῖν || ἐν συγκλήτῳ, P. 98.
διότι συμβήσεται μὴ μόνον ἀπολαπόμενον σφθᾶσαι τὴν | Πρυσίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν
Νικομήδην γηράσαντα ἐν τῇ βασιλείᾳ· | πῶς γὰρ οἷόν τε καταταχῆσθαι;
4. πῶς ἡ καταταχέσθαι ἀνίστασθαι τὴν πρεσβίαν; μήτε πόδας μήτε κεφαλὴν
μήτε καρδίαν ἔχοντας. |

XI. * Εγὼ δὲ φησὶν ὁ ΠΟΛΥΒΙΟΣ ἐπιτιμῶν τοῖς τὴν τύχην καὶ τὴν εἰμαρμένην
ἐγγράφουσιν ἐπὶ τὰς κοινὰς πράξεις καὶ τὰς κατ' ἰδίαν ὀλιγωρίας (δ),

adversus quempiam exserere; immo potius cogitare, hanc esse proprium fortu-
nae morem, ut iisdemmet molitionibus atque consiliis auctores suos vicissim ir-
retiat.

Quum naturaliter homines novarum rerum studiosi sint, iam hinc omnium
commutationum abunde causa consurgit.

10. Romani legatos miserunt qui Nicomedis impetum reprimerent, Attalum-
que ab inferendo Prusiae bello prohiberent. Lecti vero fuere Marcus Licinius,
vir podagricus et pedibus plane inutilis; atque huic dati collegae Aulus Maci-
nius, qui a tegulae lapsu tot talesque in capite cicatrices retulerat, ut non
sine miraculo viveret; et denique Lucius Malliolo, quo nemo habetior inter
Romanos esse credebatur. Quum autem celeritate negotium atque efficacia indi-
geret, ineptissimi ad id videbantur qui fuerant electi homines. Igitur fama est
Marcum Porcium cognomento Catonem in senatu dixisse, fore ut ante non solum
Prusias moreretur, verum etiam Nicomedes in regno senesceret. Quomodo enim
fieri poterat ut hi viri properarent? vel si forte properarent, quomodo legationis
propositum exsequerentur? qui neque pedes neque caput, neque cor haberent.

11. Ego vero (ait Polybius obiurgans eos qui fortunam satumque sive in
publicis rebus sive in privatis casibus accusant) volo nunc de hac quaestione

(α) Cod. Λυσιστράτους, sed recte infra Νικ. (β) Cod. ταύτων. (γ) In codicibus haec mendose additur ἀπιδύνατος ὥστε θάνει
quae verba sua in locum infra occurrunt.

(δ) Narrationem hanc vindicavit sibi ex Polyb. XXXII. 6, sed cum insigni in legatorum nominibus
bis Diodorus in vaticanis excerptis a me editis lib. varietate.

νῦν βούλομαι φεῖ' τοῦτε τ' μέγας διατείλασθαι καθόσον ὁ τ' πραγματι- 8.
 κῆς ἰσορίας ἐπιδέχεται τρέψῃ. ὧν μὲν ἡμῖν ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τὰς αἰ-
 τίας καταλαβεῖν | ἀνθρώπων ὄντα (1), φεῖ' τούτων ἴσως ἂν τις ἀπορῶν ἐπὶ τ'
 θεῖον τ' | ἀναφορὰν ποιοῖτο καὶ τ' τύχην(1), οἷον ὁμβρῶν καὶ ὑετ' διεξιῶν ἐπιφο- 12.
 ρὰ συνεχῆς· ἢ τὰνάντια πάλιν αὐχμῶν καὶ πάγων, καὶ δ' αὖ ταῦτα | φθορὰ
 καρπῶν· ὁμοίως λοιμικαὶ θρασυαίαι συνεχεῖς, (καὶ) ἄλλα ὡρα|πλήσια τοῖτοίς,
 ὧν οὐκ εὐμαρὲς τ' αἰτίαν εὑρεῖν· διόπερ εἰκότως φεῖ' ἤν' τοιούτων ἀκολουθοῦν-
 τες ταῖς ἤν' πολλῶν δόξαις, δ' αὖ τ' ἀπορίαν ἰκετεύοντες καὶ θύοντες ἐξίλα 16.
 σκόμενοι | τὸ θεῖον πέμπομεν ἱερσόμενοι (1) εὖθι θεοῦς· ἔτι ταῦτα λέγουσιν |
 ἢ πράττεισιν ἡμῖν ἄμεινον εἶη καὶ γένοιτο παῦλα τ' ἐνδεσώτων | κακῶν (2)· ἤν' δ'
 ἀδύνατον ἐστὶ τ' αἰτίαν εὑρεῖν, ἐξ ἧς καὶ δι' ἣν ἐγένετο συμβαῖνον. 20.

XII. Ὅτι μοι (c) δοκεῖ τ' τοιούτων δεῖν εἶπαι· τὸ θεῖον ποιείσθαι τ' ἀνα-
 φορὰν· λέγω ἣ οἷον οὕτως ἐπίσχει ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς | καιροῖς τ' Ἑλλάδα
 πᾶσαν ἀπαιδιά καὶ συλλήβδην ὀλιγαριθμητῆρα, δι' ἣν αἱ τε πόλεις ἐξηρημώ-
 θησαν, καὶ ἀπορίαν εἶναι συνέβαινε· καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἰσχυρότων 24.
 ἡμᾶς, οὔτε | λοιμικῶν φεριστάσεων· εἴ τις οὗτ' φεῖ' τοῦτε συνεβούλευσιν |
 εἰς θεοὺς πέμπειν ἱερσομένους, τί ποτ' ἂν ἢ λέγοντες ἢ πράττοντες πλείο-
 νος γινόμεθα καὶ κάλλιον οἰκοῖνμεν τὰς πόλεις, ἢ οὐ [καθαρὸν] ἂν 28.

disserere, quantum pragmaticae historiae ratio patitur. Quidquid homini intel-
 ligere arduum est, id fere quispiam ob suam perplexitatem ad Deum fortu-
 namque referre solet; velut imbrium pluviarumque feliciam perpetuam vicissi-
 tudinem; itemque his contrarias siccitates et frigorum nimietates, unde frugum
 corruptio gignitur: item pestilentias diutinas, aliaque his similia, quorum cau-
 sam nobis cognoscere difficile est. Quare et nos hac in re opinionibus multitu-
 dinis obsequentes, ob consilii penuriam, precibus et sacrificiis numen propi-
 tiamus, atque ad deos consulendos mittimus. Et quidem si ita loquamur et
 dictis facta consentiant, res melius se habebit, atque ingruentium malorum re-
 quietem nanciscemur. Causam tamen, ex qua vel propter quam hae res sunt,
 deprehendere non est possibile.

12. Haud tamen mihi videtur praesentium rerum ad deos causa referenda, sterili-
 tatis nimirum penuriaeque hominum, qua nostris temporibus Graecia squallet; ita ut
 urbes vastae sint, et agri infocundi; quamquam neque diutina bella neque pe-
 stilentiae nos corripuerint. Siquis igitur nobis auctor fiat oracula consulendi,
 quamam potissimum ratione numerum nostri generis augere possimus, urbesque
 felicius frequentare; nonne, inquam, apparet causam eius rei manifestam emen-

(1) Ita cod., sed pervulgo ἀνθρώποις οὗτοι, vel ἀνθρώπων ὄντα. (2) Cod. εὐρησθαι. Sed recte paulo infra εὑρεῖν.
 (c) Cod. μοι, Verumtamen sensus postulat μή.

(1) Semina haec sunt Iocretianae doctrinae, quae sunt.

quam iamdiu docti homines refutaverunt. Et qui-
 dem quum in ethicis scriptoribus versamur, haud
 mirum est siquid hi praeter christiani dogmatis

(2) Praeclara Polybii doctrina! Reapse enim qui
 divinam providentiam fatentur, ad eamque rationem
 suas accommodant, grande malorum solatium inve-
 niunt, et vitam recte sapienterque componunt.

- ἐφαίνετο ἡ αἰτία προφανοῦς ὑπαρχούσης καὶ | ἡ διορθώσις ἐν ἡμῖν καμύ- P. 69.
νης ; ἥ γὰρ ἀνθρώπων εἰς ἀλεξανμίαν καὶ φιλατρημοσύνην ἔτι ἢ ῥαθυμίαν
ἐκτετραμμένων , καὶ | μὴ βυλομένων μήτε ἱαμῶν μήτε ἀναβάμους τὰ γεινόμενα τέκνα |
ῥέφην , ἀλλὰ μόλις ἐν τῷ πλείστων ἡ δύω , χάριν τῷ πλεσίῃ || τούτης κατα-
λιπεῖν καὶ σπαταλῶντας θρέψαι , ταχέως ἔλαθε τὸ καλὸν αὐξηθῆν . καὶ γὰρ
ἰὸς ὄντο· ἡ δὲ εἶν , τούτων τῷ μὲν πόλεμο· ἡ | νόστο· ἐνστάσα παρείλετο ,
4. δὴλον ὡς ἀνάγκη καταλίπεσθαι τὰς οἰκίσεις ἐρήμους . καὶ καθάπερ ἐπὶ τῷ
μισιτιῶν τὰ σμῆν , τῷ αὐτῷ | τρόπον καὶ βραχὺ τὰς πόλεις ἀπορριμένας ἀδύ-
νατῆν . ὑπὲρ | ὧν οὐδὲ χρεία ὧσα· τῷ θιῶν πυνθάνεσθαι , πῶς ἂν ἀπολυ-
8. θίημι· ἡ τοσαύτης ἐλάβης . ὁ γὰρ τυχὼν τῷ ἀνθρώπων ἐρεῖ δὲ τί μάλι-
σα μὲν αὐτοὶ δι' αὐτῷ μεταθίμμοι τῷ ζῆλον ; εἰ ἢ μὴ νόμος | γράψαντες
ἵνα εῤῆφται τὰ γεινόμενα . ὧσα· τούτων οὔτε μάντιων | οὔτε τερατιῶν χρεία .
ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ὧσα· τῷ καὶ μέγας . ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων ἐφ' ὧν ἀλήπτης
12. ἡ δυσλήπτης εἶναι τὰς αἰτίας συμβαίνει ὑπερβαίνει· ὧν ἐν ἡν καὶ τὸ ὧσα· Μα-
κεδόνες γεινημένον· Μακεδόνες μὲν γὰρ ὑπὸ Ῥωμαίων πολλῶν καὶ μεγάλων ἐπιτεύ-
χισαν φιλανθρωπείων κοινῇ . . ἀπολυθέντων τῷ ἀρχικῶν ὀπιταγμάτων , ἐφόσον |
16. καὶ μεταλαβόντες ἀπὸ δουλείας ὁμολογημένως ἐλευθερίαν . ἰδίᾳ | ἢ (1) . . δυσ-
μείας | μὲν ἡ ἐλάβης . . ὑπὸ ἢ τῷ ψευδοῦς | . . ται ὧσα· τῷ ψευ-
32. δο-φιλίᾳ τῷ εἰς αὐτῶν ὧσα· ὧσα· ὧσα· πολλῶν τε μὲν ||
μὲν τῷ Δημητρίῳ , καὶ πάλιν μὲν Περσίῳ , μαχόμενοι πρὸς Ῥωμαίους ἡττήθη- P. 69.
σαν . ἀνδρὶ συγιῶ συναγωνιζόμενοι , ὧσα· ἡ τούτου βασιλείας ἀνδραγαθή-
4. σαντες ἐπέκτισαν Ῥωμαίους . ὧσα· ὧν τίς οὐκ ἂν δὲ ἀπορήσκειν ἐπὶ τῷ συμβάν-
τι ; τῷ γὰρ αἰτίαν εὑρεῖν τούτων δυσχερὲς . διόπερ ἂν τις ἐπὶ τῷ τοιούτων δὲ

dandique facultatem nobismet inesse? Nam quia homines ad securitatem et quie-
tem ignaviamque conversi neque nubere volunt, neque liberos extra nuptias
genitos alere; vel ex plurimis vix unum aut alterum; quò scilicet hos divites lu-
xuriantesque post se relinquant; clam quidem sed celeriter tamen propagatum
id malum est. Quum enim unus aut alter filius superesset, hos ipsos vel bellum
vel incidens morbus abstulit; unde vacuas fieri domos necesse fuit; atque ut
in apum examinibus sit, sic urbibus sensim contigit solitariis invalidisque fieri.
Ergo huiusmodi detrimentorum non est quod a diis depulsionem quaeramus:
nam quisvis homo nos admonet ut studia nostra immutemus scriptisque legi-
bus praeterita emendemus. Ergo hac in re neque vatibus neque praestigiatoribus opus
est. Idemque sermo ad singulos quoque eventus valet. Sed enim earum rerum, qua-
rum causae vix aut ne vix quidem cognosci queunt, excelsior natura est: quas
inter Macedonum quoque fatum recensendum est. Etenim Macedones post multa
ac magna a Romanis accepta beneficia . . . regio imperio exonerati, liber-
tate vera recepta . . a falso Philippo . . . foederibus ictis cum De-
metrio, rursusque cum Perseo, nihilominus Romanos bello adgressi, victi fue-
runt. — Et quidem initio dum homini acerbo faverent eiusque regnum stre-
nue tuerentur, clade adfecerunt Romanos. Hos, inquam, eventus quis non
miretur? quamquam horum causam invenire difficile. Quare quod eiusmodi consilia

(1) Reliqua paginae huius pars dimidia legi nequit in obditterato codice.

Θέσεων δαιμονοβλαβείαν εἶποι τὸ γεγονός, καὶ μὴν ἐκ θεῶν ἅπασι Μακεδόσιν ἀπηντῆας· δῆλον ὅτι καὶ ἐκ τῶν λέγεσθαι μελλόντων· |

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΗ.

I. Ὅτι ἡ λη βίβλος περιέχῃ τὴν συντέλειαν τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀτυχίας (1). | Καὶ 3.
 ὡς γὰρ τῆς Ἑλλάδος καὶ καθόλου καὶ καὶ μέρος πλεονάκεις | ἐπταικυίας,
 ὅμως οὐδὲ ποῖον ἂν τις τῶν προτέρων ἐλαττωμάτων οἰκειότερον ἐφάρμοσον τὸ
 τῆς ἀτυχίας ὄνομα καὶ τὴν ἔννοιαν | ταύτην ὡς τοῖς κατὰ . . . γεγονόσιν. 12.
 οὐ μὴν ἀλλὰ . . . ἔπαθον, | ἐλπίσῃ τις ἂν τοὺς Ἕλληνας· εἰ ὅτι μάλλον . . .
 ἡτυχημένοι ἰομίσκειν πενθόμενοι ὡς ἐκάστας τὰς ἀληθείας· δοκοῦντες γοῦν
 μέχρι τῆς πάσης γεγενῆσθαι τὸ ὡς Καρχηδονίους, | οὐκ ἐλαττον ἂν τις 16.
 θήσαιο, καὶ ὅτι μῖλλον τὸ ὡς τῆς Ἑλλάδος | τότε συμβάν· οἱ μὲν γὰρ
 τὸ πᾶν ἔσχατον ἀπολογίαν τε πρὸς τοὺς | ἐπιγινόμενος ὡς σφῶν ἀπέλη-
 πον, οὗτοι οὐδὲ ἀφορμὴν οὐδέ τι λέγοντες ἴδωσαν τοῖς βυλομένοις σφίσι βοηθεῖν
 ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων· οἱ Καρχηδόνιοι μὲν ἅμα ταῖς δεξιότησιν ἀρδὴν ἀφα- 20.
 ρισθέντες, ἀνιπαίσθητοι τῶν σφετέρων εἰς τὸ μέλλον ἐγένοντο συμπτωμάτων·
 οἱ δὲ Ἕλληνες ἐφορῶντες αὐτῶν ἀτυχίας, πασιπαίδων ὡς δόσιμον ἐποίησαν
 τὴν ἀκλήριαν (2)· | ὡς καθόσον τοῦ ζῶντος μῦθου τιμωρίας ἐλπινοτέρες νομίζομεν |

ceperint Macedones, dicendum est nescio quod fascinum iramque deorum adversus hanc gentem incubuisse: id quod ex iis quae dicenda supersunt, palam fiet.

EX LIBRO XXXVIII.

I. Trigesimus octavus liber supremum Graecorum infortunium continet. Sane quum Graecia multoties modo universa modo partim clades acceperit, nulli tamen ex antiquioribus eiusdem casibus infortunii nomen aequè convenit, ut illi casui qui aetate demum nostra contigit. Quare etiam miserationem Graeci maiorem postulant, quia si quis rei veritatem attentius consideret calamitosissimos omnium mortalium fuisse comperiet. Nam quum Carthaginiensium infortunium in urbis excidio substituerit, puto fore qui casum Graecorum haud levio- rem immo vero qui maiorem existimet. Carthaginienses enim, si nihil aliud, certe causae suae defensionem aliquam posteris reliquerunt; Graeci autem nullam ansam argumentumve nobis sup- peditant ut eorum peccatis patrocinemur. Carthaginienses in illa gravi calamitate fun- ditus deleti sensum omnem casuum suorum in posterum tempus amiserunt: at Graeci dum infortuniorum suorum spectatores supersunt, ad seram usque sobolem infelicitatem suam propagaverunt. Quamobrem sicuti vivos in suppliciis, miserabi-

(1) Videtur ergo errare Schweighauserus qui bellum achaicum in quadragesimi libri fragmentis posuit. Et quidem e vaticanorum excerptorum clausula mox cognoscemus, in quadragesimo libro chronologiam potius et recensio- nem librorum polybiani operis ex- titisse. Sane eodem anno bellum tum achaicum tum punicum profligatum fuit; sed tamen achaicum pau-

lo ante. Vide Livii epitomen lib. LII. Recte ergo in vaticanis Polybii excerptis achaicum excidium punico praecit.

(2) Sine dubio haec habemus polybiani libri prooemium, cuius artificium naviter imitatur Dio- dorus in vaticanis excerptis lib. XXXIII. 1.

- τ' ἐν τοῖς δ' ἀνθρώποις ἐκλειπόντων τ' εἶον, καὶ τοιοῦτον | καὶ τὰς τότε πεπαι-
 28. μή τις ἀφροντίσῃς τ' καὶ θήκοντι καὶ τ' καλοῦ πρὸς τόδε τὸ συμφέρον ἀπό-
 βλέπων ποιεῖ τ' ἀπόφασιν· ὅτι δὲ ἔστι τὸ νῦν εἰρημένον ὑφ' ἡμῶν ἀληθές, |
 εἴποι τις ἂν ὑπομνησθεὶς καὶ ᾧ τ' τὰς δοκίμας μεγάλας συμφε-
 32. νῆναι καὶ τ' Ἑλλάδα πρὸς τὰ νῦν ὑφ' ἡμῶν λιγὸν μῦθα.

- II. Μέγιστον ἡ τύχη δοκεῖ φόβον ἐπιστῆσαι τοῖς Ἕλλησι καὶ || τ' Ξέρξῃ P. 71.
 διάβασιν εἰς τ' Εὐρώπην· τότε γὰρ ἐκινδυνεύσαντες πάντες, ἔπταισαν δὲ
 4. τὸ μέλλον, ἐξήλασαν τ' παρ' ἑαυτῶν καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν· βλάβην μὲν οὖν
 ὁ κτερὸς αὐτοῖς ἐπήγειρε· κύριοι γὰρ γεννηθέντες οἱ βάρβαροι, πικρῶς δὲ
 φθαρὰν τὰς | Ἀθῆνας· οὐ μὲν ὄνειδον οὐδ' αἰσχύνην, τὸ δ' ἐναντίον εὐ-
 κλείαν | ᾧ τ' πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις τ' μέγιστον ἀπένηκαν, ὅτι πάντα | ἐν
 8. ἐλάσσονι θέρμῳ, ὃ αὐτὴ τύχης εἶλαντο κοινωνεῖν τοῖς | ἄλλοις Ἕλλησι·
 τοιγαροῦν καλῇ χηρσάμενοι προαιρέσει, ᾧ τ' | πέδας οὐ μόνον ἀνεκτέταντο
 τ' παρ' ἑαυτῶν καὶ τ' ἑαυτῶν χῶραν, ἀλλὰ καὶ ᾧ τ' ἄλλων Ἑλλήνων ἡ-
 12. γεμονίας μετ' ὀλίγον | ἡμφισβήτην πρὸς Λακεδαιμονίους· καὶ δὲ ταῦτα πάλιν
 ὑπὸ Σπαρτιατῶν καταπολεμηθέντες εἰς τοῦτ' ἀνάγκης ἦλθον, ὥστε καθελεῖν
 τὰ τείχη καὶ αὐτὴν παρ' ἑαυτῶν· ἀλλὰ καὶ τοῦτο Λακεδαιμονίων οὐκ . . .
 20. ἂν τις εἶναι φήσῃ τοῦ γκλήμα· διότι βαρύτερον ἐχρήσαντο τῇ . . . τῆς
 εὐσεβείας (1) | Σπαρτιατῶν . . . | τῶν Ἑλλήνων . . . | ἀποστάτες . . . | ὅτι

liores iis iudicamus qui in his poenis vitam amiserunt, ita Graecorum miseras maiore luctu dignas arbitrari licet quam illas Carthaginiensium: nisi certe aliquis neque decoro neque honesto considerato, praesentem tantummodo commoditatem spectans, de rebus iudicare solet. Quod autem nunc vera dicamus, facile quispiam fatebitur, si Graeciae antiquiores calamitates, quae maximae fuisse creduntur, cum hac de qua loquimur conferet.

2. Summum terrorem videtur fortuna Graecis attulisse quo tempore Xerxes in Europam traiecit. Tunc sane omnes periclitati sumus; cecidere tamen paucissimi, praesertim vero Athenienses. Hi enim quod futurum erat sapienter prospicientes, patriam cum liberis et coniugibus deseruerunt. Interim, temporis intervallo, detrimentum passi sunt: nam barbari, regione occupata, Athenas trucidando devastaverunt: neque tamen cives infamiam vel ignominiam, immo potius laudem maximam, apud cunctos homines retulerunt: quia nimirum commodis suis posthabitis, a communi Graeciae fortuna discedere noluerunt. Ergo egregium consilium secuti, non modo patriam suam brevi recuperarunt, verum etiam de Graeciae principatu paulo post cum Lacedaemoniis in certamen venerunt. Post haec iterum a Spartanis victi ad tantam necessitatem redacti fuerunt, ut patriae moenia demoliri coacti sint. Sed tamen et hoc Lacedaemoniorum culpae vertendum est, quod superbius potestate sua abusi sunt . . . Mantinenses patriam suam deserere, vitaeque retenta in pagis habitare . . .

(1) Loquitur de gravissimis conditionibus, quas Atheniensibus Lacedaemonii imperaverunt post victoriam ad Aegospotamos.

δὴ τοῦτ' αἰσχροὺς εἶπεν . . | ἀτυχήματα δ' οὐδαμῶς ῥῆ . . Μαντι-
 νίς . . | σαν ἐκλιπεῖν τ' παρῖδα . . | καὶ ὁρῶντες οἰκῆσαι καὶ κώ- 24.
 μας (1) . ἀλλὰ πάντες . . | οὐδ' ἔτι Μαντινίων ἀβουλίαν . . | ἡδίζον .
 P. 71. . . | ὡς ἀδίκῃ καὶ δεινὰ πιπτονότων . . || ταύτῃ ἡδείς. 32.
 III. Ἀλεξάνδρου (2) τοιγάρτοι βραχεῖ χρόνῳ τυχόντων | ἐπικυρίας τινὸς . . μετ' 32.
 ἀσφαλείας | γὰρ ὡς τ' ἐκτὸς ἡμῶν . . ἔση τοῖς ἀδίκῃς ἀκλήρῳσιν· εἰ καὶ πολλάκις 4.
 [ιδεῖν] ὅτιν ἅμα τ' τῶν πολλῶν ὁρμαῖς | καὶ τ' τύχην μεταβαλλομένην, καὶ οὖν κρατύντας
 αὐτοὺς μεταμειλομένους καὶ διορθωμένους (διὰ) τὰς τ' ὁρμῶν καὶ τῶν τύχων | ὡς περὶ
 πάλιν ἐπέθιντο καὶ τινὰς καιροὺς Χαλκιδεῖς | καὶ Κορίνθιοι καὶ τινὲς ἑτέροι πόλεις 8.
 τ' τ' τόπων εὐφυῖαν τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ βασιλεῦσι, καὶ φρενὰς εἶχον· ἀλλὰ
 οὖν | μὲν δουλεύοντας πάντας ἐσπούδαζον καὶ δύναμιν ἐλευθεροῦν, | οὖν
 δὲ καταδουλωσαμένους ἡμῶν . . . πολέμους ἡγοῦντο 12.
 καὶ δὲ . . . τελευταῖον ἐκ κατὰ πόλιν ἐσφάλλοντο | τ' πρὸ τοῦ χρόνου
 ὡς ἐπίπαν· οἱ μὲν ὑπὲρ ἡγεμονίας καὶ πραγμάτων ἀμφισβητοῦντες, οἱ δὲ
 ὑπὲρ μοναρχίας καὶ βασιλείων παρὰ σπονδούμενοι· διὸ καὶ . . . τοῖς ὄντι-
 σθαι ἡκολούθη τ' | ἀκλήρῳσιν καὶ . . . γὰρ . . . ἰδίαν οὖν ὡς 16.
 λόγοις | συμφοραῖς ὡς περὶ πᾶσι· ἀτυχίᾳ δὲ μένους τούτων . . | ὡς πᾶσι
 ἰδίαν ἀβουλίαν . . . πράξεις ἐπιφέρει· καὶ οὖν | ὑποκνημένους καιροὺς ἡτύ- 20.
 χησαν ἅμα Πελοποννήσιοι, Βοιωτοὶ . . Φωκίς . . . τινὲς . . . μὴ μένον
 κατοικοῦντων κέλπον . . . μὴ μένον καὶ τὸ πλεῖστον . . . πρότερον, ἀλ-
 λὰ καὶ κατὰ τοῦ ἐνός . . . ἀλλ' ἡτύχησαν ἀτυχίαν αἰσχροὺς . . | τίας 24.
 P. 111. . . | ὡς τ' . . | ὡν· ἐγὼ γὰρ . . | ὡς . . || γεγονότας τ' ἐπὶ 32.
 τούτων ἀγνοίας.

III. Ὅτιν ὡν οὐ δεινὴ θαυμάζειν ἴαν παρεκβαίνοντες τὸ εἰς ἰσο-
 ρικῆς διηγήσεως ἡθὺ ἀποδοκτικώτερον καὶ φιλοτιμοτέρων φαινάμεθα ποιού-

3. Quum ergo Alexander ad breve tempus suppetias quasdam obtinuisset . . .
 Saep̄ cernere est cum rebus hominum gestis fortunam quoque immutari; et
 potentes ipsos resipiscere et corrigi, observatis illorum casibus qui inopinato
 miseri evaserunt. Kursus Chalcidenses aliquando et Corinthii atque aliae urbes
 nonnullae, regionum ubertate illectae, reges macedonicos bello adpetiverunt, et
 arces aliquot obtinuerunt. Verumtamen hi populi operam dabant, ut servitute
 oppressos pro viribus liberarent, oppressores autem hostium loco numquam non
 haberent . . . Ad extremum urbem etiam superioribus temporibus prorsus
 amiserunt. Et illi quidem pro principatu et re sua publica certabant; hi au-
 tem pro monarchis et regibus foedera violabant . . . Subsecutis temporibus
 male rem gesserunt Peloponnesii, Boeoti, Phocenses. . .

4. Quamobrem haud erit mirandum, si praetergrediens historicae narratio-
 nis morem, paulo studiosius nec sine causarum demonstratione videbor has res

(1) Adhuc pergit dicere Polybius de Lacedae-
 moniorum in victoriis severitate. Narrat autem Dio-
 dorus XV. 12. uti Mantinenses a Lacedaemoniis
 victi animas quidem retinuerint, sed tamen urbem

suam exscindere et pagatim habitare iussi sint.

(2) Intelligit Alexandrum pharaonem. Multa vero
 pars huius paginae legi nequit: quare et interpretatio-
 nem nec integram nec satis tutam facio.

4. μῦθοι φεῖ' αὐτῶν τὴν | ἀπαγγελίαν · καίτοι τινὲς ἴσως ἐπιτιμήσου-
σιν ἡμῖν ὡς φιλαπεχθῶς | ποιημένοις τὴν γραφὴν, οἷς καθήκον ἦν μάλι-
στα πάντων | φεισέλλειν τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀμαρτίας · ἐγὼ δὲ οὔτε φίλον
8. οὐδέποτε' ἂν ὑπολαμβάνω γνήσιον νομισθῆναι ὧσα' τοῖς ὀρθῶς | φρονοῦσι
τὸ διελίοτα καὶ φοβεύμενον οὐ μὴ παρρησίας λόγος · ἐ μὴν οὐδὲ πολίτην
ἀγαθὸν τὸ ἐγκαταλιπὼντα τὴν ἀλήθειαν | ὅσα' τὴν ἰσομένην ὑπὸ ἐπίων προσκο-
πὴν παρ' αὐτὸν τὸ καιρὸν · συγγραφεὶα δὲ κοινῶν πράξεων οὐδ' ὅλως ἀποδι-
12. κτείν τ' ἄλλο τι φεῖ' | πλείοντα ποιούμενον τὴν ἀληθείας · ἔσω γὰρ εἰς πλεί-
ους ἡγεῖν | καὶ πλείω χεῖρον ἢ τὸ ὑπομνημάτων, τῶν πρὸς καιρὸν, παράδοσις
λεγομένων, τοσούτω καὶ μᾶλλον καὶ τὸ χράφοντα φεῖ' πλείοντα | ποιῶν τὸ
16. ἀλήθειαν (1), καὶ οὐκ ἀκούοντας ἀποδίδωμι τὸ τοιαύτῳ αἰετίν · καὶ μὲν γὰρ
οὐκ ἔστι φεισάσιον καιροῦς καθῆκε | βοηθεῖν οὐκ ἔστι Ἕλληνας ὄντας τοῖς Ἕλ-
λησι καὶ πάντα ῥόπον, τὰ μὲν ἀμύνοντας, τὰ δὲ φεισέλλοντας, τὰ δὲ φει-
ταμένους | τὸ τῶν κρατούντων ὀργὴν, ὅπερ ἡμῖς ὑπὸ αὐτῶν τῶν πραγμάτων |
20. ἐποιήσαμεν ἀληθινῶς (2). τὸ δ' ὑπὲρ τῶν γεγονότων τοῖς ἐπιγενομένοις ὅσα' τὸ ὑπομνη-
μάτων παράδοσιν ἀμειβόμενοι μίσους | ἀπολίπομεν, χάριν τὴν μὴ ταῖς ἀκοαῖς
τέρπειν καὶ τὸ παρὸν | οὐκ ἀναγινώσκοντας, ἀλλὰ ταῖς ψυχαῖς διορθοῦν,
24. πρὸς τὸ μὴ | πλεονέκεις ἐν τοῖς αὐτοῖς διασφάλλειν · καὶ φεῖ' τούτων ὑπὸ
τοσοῦτον ἡμῖν εἰρησθῶ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΘ.

I. Οὐ γὰρ ἀγνοῶ διότι τινὲς ἐπιλήφονται τὴν | πραγματείαν, φάσκοντες

exponere. Et quidem fortasse nonnulli mihi succensebunt, quasi acerbè scripse-
rim qui apprimè Graecorum peccatis patrocinari debuissèm: verumtamen ego
ne amicum quidem sincerum a recte sentientibus existimatum iri puto, qui
libere loqui metuat: neque rursus bonum civem, qui ob praesentem nonnullo-
rum offensam, veritatem deserat: denique publicarum rerum historicum prorsus
non esse habendum, qui non omni rei veritatem anteferat. Quanto enim ad plu-
res atque ad diuturnius tempus commentarius historicus, quam quotidianus ser-
mo, extenditur; tanto impensius oportet a scriptore veritatem coli; tum et ip-
sos lectores sententiam hanc amplecti. Utique sub ipsum gerendarum rerum tempus
Graecum hominem oportuit auxiliari omni ope Graecis, partim defendendo, par-
tim excusando, partim victoris populi iram deprecando, quod ego dum res
geriebantur reapse feci. Verumtamen praeteritarum rerum futuris lectoribus com-
mentarios omni odio expertes relinquo: propterea quod haud praesentium auri-
bus servio, sed animos emendare studeo, ne saepe denuo in iisdem negotiis
errent. De his hactenus.

EX LIBRO XXXVIII.

1. Non sum inscius fore nonnullos qui opus meum reprehendunt, imper-

(1) Videtur mihi respicere ad Polybium Fronto
princip. hist. (ed. rom. p. 314) scribens: ceteri mor-
tales praesenti die mentiuntur; scribtorum menda-

cia tam culpam quam memoriam merent sempiterna-
nam.

(2) Testis Pausanias VIII. 30. 37.

P. 112.

ἀτελῇ καὶ διερρηγμένην ἡμᾶς πεποιθῆσθαι ὅτι ἐξηγήσιν τῶν πραγμάτων· ἐπιβαλ-
 λόμενοι λόγῳ χάριν | διεξιέναι τὴν Καρχηδόνου πολιορκίαν, καὶ πάντα μεταξὺ 28.
 ταύτῳ ἀπολείποντες καὶ μετολαβήσαντες σφᾶς αὐτοῦ, μεταβαίνομεν εἰς τὰς |
 μακεδονικὰς ἢ συριακὰς ἢ τινὰς ἑτέρας πράξεις· ζητεῖν ἢ εἴτι φιλομαθείς
 τὸ συνεχές, | καὶ τὸ τέλος ἱμῶν ἀκοῦσαι τὴν προθείσας· τὴν ψυχαγωγίαν || 32.
 καὶ τὴν ὠφέλειαν οὕτω μᾶλλον συνεκφέρει τοῖς προσέχουσιν· ἡμοὶ δ' οὐχ οὐ-
 τως εἰδοί, τὸ δ' ἐναντίον· μάρτυρα ἢ τούτων ἐπικαλεσαίμεν ἂν αὐτὸ πῶ
 φύσιν, ἥτις κατ' οὐδοῶσιν (1) τὴν αἰτθῆν | εὐδοκεῖ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν καὶ 4.
 τὸ συνεχές, ἀλλ' αἰὲν μεταβολῆς | ἔστιν οἰκία· τοῖς δ' αὐτὸ μὲν κυρεῖν ἐκ
 δ' αὐτῶν ἐξέρχεται καὶ | δ' αὐτῶν ἐξέρχεται· εἴη δ' ἂν τὸ λεγόμενον ἐναργές· παρῶ-
 τον μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀκοῆς, ἢ τις οὕτε καὶ τὰς μελωδίας οὕτε καὶ τὰς | λικ- 8.
 τικὰς ὑποκρίσεις εὐδοκεῖ συνεχῶς ταῖς αὐταῖς ἐπιμένειν | σάσειν· ὁ ἢ με-
 ταβολικὸς ἔστω, καὶ καθόλου πᾶν τὸ διερρηγμένον, καὶ μεγίστας ἔχον ἀλλα-
 γὰς ἐκ πυκνότητος, αὐτίκα κινεῖ· | ὅρα πλεονεξίαν καὶ τὴν γένεσιν εὐροί τις ἂν,
 οὐδὲ τοῖς πολυτελεσάτοισι ἐρωμασιν ἐπιμένειν δυναμένην, ἀλλὰ σικχαίνουσαν, 12.
 καὶ χαίρουσαν ταῖς μεταβολαῖς, καὶ προσενηστέρας ἀποδεχομένην | πολλάκις
 καὶ τὰ λεῖα τῶν ἐπισμμάτων, ἢ τὰ πολυτελῆ, δ' αὐτὸ τὸ | ξενισμένον· τὸ δ' αὐτὸ
 καὶ ὅρα τὴν ὁρασίαν ἴδοι τις ἂν γινόμενον· | ἡκιστα γὰρ δύναται πρὸς ἐν μέ- 16.
 νειν ἀτενίζουσα· κινεῖ δ' αὐτὴν | ἡ ποικιλία καὶ μεταβολὴ τῶν ἐρωμένων· μάλιστα
 καὶ ὅρα πῶ | ψυχὴν τοῦτο τις ἂν ἴδοι συμβαῖνον· αἱ γὰρ μεταλήψεις τῶν
 ἀτενισμῶν καὶ τῶν ἐπιστάσεων οἶον ἀναπαύσεις εἰς τοῖς φιλοπόνοισι τῶν ἀν- 20.
 δρών.

fectam dicentes atque distractam a me fieri rerum narrationem; qui Cartha-
 ginis, pata, obsidionem describere exorsus, mox hac omissa meque ipsum inter-
 pellans ad macedonicas vel syriaticas vel quaslibet alias res transgrediar. Atqui,
 aiunt, a studiosis series rerum exposcitur; nemoque est qui non exitum in-
 cepti negotii audire avertat. Itaque voluptatem aequae et utilitatem narrationi
 continuac comites fieri. Mihi vero non ita, sed omne contra videtur. Testem porro
 naturam ipsam iavoco, quae nulla in re sub sensus nostros cadente constantiam
 perpetuitatemque inquit: immo semper variationibus gaudet, et certum cuique
 statum ex intervallo per corruptionem contingere vult. Dictis meis evidentia
 constat: primo quidem si auditum consideremus, qui neque in cantibus mu-
 sicis, neque in alloquiis verbalibus, eosdem sonorum status conservat. Sed mo-
 dulationum varietas, atque omnino quidquid est volubile, maximasque habet vices
 et crebritates, sensus nostros ilico commovet. Similiter et gustum comperimus
 ne in pretiosissimis quidem constantiam posse servare cibis; sed fastidientem,
 varietate gaudentem, ac libentius saepe parabilia quaelibet edulia recipere quam
 pretiosa; novitatis scilicet gratia. Denique eadem visus quoque natura est, qui
 minime potest in re una aliqua contuenda consistere; sed varietate ac muta-
 tione obiectorum movetur. Illic autem variandi genius animam apprime adlicit.
 Nam mutationes cogitationum atque curarum laboriferis hominibus praeferre quaedam
 sunt.

(1) Ita evidenter codex.

- II. Διὸ καὶ τὰ ἀρχαίων συγγραφεῖων οἱ λογιώτατοι | δοκοῦσι μοι προσανα-
 παῦσθαι τῷ ῥόπῳ τούτῳ· τίτεις μὲν | οὖν μυθικαῖς καὶ διηγηματικαῖς κεχη-
 μένοι παρεκβάσει, τίτεις ἢ καὶ πραγματικαῖς· ὥστε μὴ μόνον ἐν αὐτοῖς τοῖς
 24. καὶ | τῇ Ἑλλάδι τόποις ποιῶντας τὰς μεταβάσεις, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐκτὸς πελάγους
 ἑστέον· λέγω ἢ οἶον· ἐπειδὴν τὰ καὶ τῇ Θρακίᾳ ἐξηγουμένοι, καὶ τὰς
 28. ἐπιβολὰς διηγέσθαι, καὶ πάλιν τὰς ἀπὸ Ἀθηναίων, ἵτις ἢ τὰς καὶ Μακε-
 δονίαν | ἢ τῇ Ἰλλυρίᾳ· καὶ περὶ τὰς διηγήσαντες λέγουσι τῇ Ἰφικράτεις εἰς Αἴγυ-
 πτον σφραττίαν, καὶ τὰ Κλεάρχῳ προαχθέντα ὡς ἀποστολὰ καὶ τὸν Πόντον (1).
 32. ἐξ ὧν κεχημένους μὲν ἅπαντας | εἶροί τις ἂν τῷ τοιούτῳ χειρισμῷ, κεχημένους
 γὰρ μὴν ἀτάκτως, ||| ἡμᾶς δὲ τεταγμένως· ἐκεῖνο μὲν γὰρ μνησθέντες πῶς P. 41.
 Βράδυστος | ὁ καὶ Ἰλλυρίων βασιλεὺς (2) καὶ Κερσόβλεπτος ὁ τῇ Θρακίᾳ (3) κατεκτε-
 4. σαντο τὰς δυναστείας, οὐκ ἐτι προσιδέσασιν τὸ συνεχὲς, οὐδ' ἀνατρέχει ἐπὶ
 ἀκόλουθον ἐκ διηγήματος, ἀλλὰ καθάπερ ἐν ποιήματι χησάμενοι, πάλιν
 ἐπαναγυῖν ἐπὶ τὰς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεις· | ἡμεῖς δὲ πάντα διηγημένοι εἶναι
 ἐπιφανέστερος τῶν καὶ οἰκιστῶν καὶ τὰς ἐν τούτοις πράξεις, καὶ μίαν καὶ τῇ
 8. αὐτῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ ποιοῦμενοι, καὶ τῇ πράξιν τῇ διηγήσει, | ἵτις δὲ καὶ ἑκα-
 στον ἴσθαι ὁρισθέντως ἐξηγουμένοι τὰς καταλήξεις | πράξεις ἐκτελεσθείας,
 ἀπολείπομεν πρόδηλον τοῖς φιλομαθεῖσι πῶς ἐπαγωγὴν ἐπὶ τῇ ἐν ἀρχῇ λό-
 12. γον καὶ τὰς μεσολαβηθείσας | ἀπὸ τῇ πράξεων, ὥστε μὴδ' ἑλλειπὲς γίνεσθαι τοῖς |
 φιληκδοῖς τῇ προειρημένων· καὶ ὥστε μὲν τούτων ἐπὶ τοσούτον· |

2. Igitur sapientissimus quisque antiquorum historicorum videtur mihi ea quam dixi ratione interquiescere solitus. Alii enim mythicis et quasi otiosis digressionibus utuntur, alii vero etiam pragmaticis; ita ut non in ipsius tantummodo Graeciae locis vagentur, verum etiam externa amplectantur. Eius rei exemplum pono; nempe cum res thessalicas Alexandrique pheraei acta attingunt; inter narrandum Lacedaemoniorum adversus Peloponnesum incursiones, rursusque Atheniensium nec non macedonicas et illyricas res salutant; deinde parumper se oblectantes dicunt Iphicratis in Aegyptum expeditionem, Clearchique per Pontum scelera. Iamvero cuique patet praedictos historicos hoc abuti et quidem inordinate narrationum genere: nos autem eo recte uti. Postquam enim commemorarunt quo pacto Bradyllis Illyriorum et Cersobleptes Thracum rex potentatum adepti sunt, nequaquam seriem rerum continuant, neque saltem ex intervallo ad illam redeunt; sed sicuti sit in poemate, ubi semel ea digressionem usi fuerunt, ad propositum suum sine respectu redeunt. Ego vero distributis orbis terrae nobilissimis partibus, rebusque per eas gestis; tum unum eundemque egressum semper factitans, prout ius et fas narrandi est; insuper per annos singulos distincte atque e regione alterutrarum res gestas ponens, patentem studiosis relinquo ad susceptum ab initio propositum atque ad intercepta passim acta reditum: ita ut seduli lectores nihil ex ante dictis veluti mancum desiderent. De his hactenus.

(1) Legendus est de his rebus Diodorus sicul.

(2) Socer hic fuit Pyrrhi magni epircensis, au-
Collect. vat. Tom. II.

ctore Plutarcho in huius vita cap. IX, a quo scribitur βασιλεύς.

(3) De Cersoblepte Diodorus XVI. 34. 71.

- III. Ὅτι ἦ Ἀσδρούβης ἦ ἡ Καρχηδονίων στρατηγοῦ ἰκίτην ᾤδρα/γεγομένην τοῖς ἦ Σκιπίων^Θ γόνασιν, ὁ στρατηγὸς ἐμβλέψας εἰς | ᾧ συνόντας, ὁρᾷτε ἴφ¹⁶. ἦ τύχην ᾧ ἄνδρες ὡς ἀγαθὴ (a) ᾤδρα/δειγματίζειν ὅτι ᾧ ἀλογίστες ἦ ἀνθρώπων. οὗτός ὅστις Ἀσδρούβας ὁ νεώτερος πολλῶν αὐτῷ φιλανθρώπων προτινομένων ὑφ' ἡμῶν | ἀπαξίων, φάσκων δὲ κάλλιστον ἐντάφιον εἶναι ἦ παρ' ἴδρα | καὶ τὸ ταύτης πῦρ, νῦν πάρεστιν μὲν σιμμάτων δειρόμε^Θ ἡμῶν | τυ-²⁰χεῖν ἦ ζωῆς, καὶ πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχων ἐν ἡμῖν. ἂ τις οὐκ ἂν ὑπὸ ἦ ὄφιν θρασυάμε^Θ ἐν νῶ λάβοι διότι δεῖ μηδέποτε | λέγειν μηδὲ πράττειν μηδὲν ὑπερήφανον ἀνθρώπον ὄντα; καὶ προσελθόντες τινὲς ἦ αὐτομόλων ἦ²⁴ τίγες παρηγοῦντο ᾧ προμαχομένους ἀνασχεῖν μικρόν. ἦ δὲ στρατηγὸς κελύσαντ^Θ ἐπισχεῖν, ἤρξαντο ἦ Ἀσδρούβαν λοιδορεῖν, οἱ μὲν εἰς ἐπιτοκίαν φάσκοντες αὐτὸν πολλάκις ἐπὶ ἡμῶν ὁμωμοκύναι μὴ προλείπειν αὐτούς, ²⁸ οἱ δὲ εἰς ἀνενδρείαν καὶ καθόλην ἦ ἡ ψυχῆς ἀγεννίαν. καὶ ταῦτα ἐποίησαν μὲν χλευασμοῦ καὶ λοιδορίας ἀσυροῦς καὶ λυσσηνικῆς.
- III. Κατὰ δὲ ἦ καιρὸν τοῦτον ἡ | γυνὴ θεωροῦσα ἦ Ἀσδρούβαν προκαθήμενον μὲν ἦ στρατηγῷ, προῆλθεν ἐκ ἡ αὐτομόλων, αὐτὴ μὲν ἐλευθε- ³² P. 42. ρίως καὶ σιμνῶς | ἡμφισμένη, ᾧ δὲ παῖδας ἐν χιτωνίσκοις ἐξ ἑκατέρου ἦ μέρους προσειληφύτα ταῖς χερσὶ μὲν ἦ ἰδίων ἐνδυμάτων. | καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὀνομασί προσεφώνει ἦ Ἀσδρούβαν. ἦ δ' ἀποσιωπῶντ^Θ καὶ νύοντ^Θ εἰς ἦ γῆν, ⁴ τὰς μὲν ἀρχὰς ᾧ θεοὺς | ἐπικαλεῖτο καὶ τῷ στρατηγῷ μεγάλας ἴπα. . . (1)

3. Quum Hasdrubal Carthaginiensium princeps ad Scipionis genua supplex accidisset, romanus imperator praesentes intuens, videte, inquit, quam valida fortuna sit ad exhibendum in stultissimo quovis mortali exemplum. Hic est Hasdrubal, qui multam sibi clementiam a nobis nuper exhibitam respuit, cum diceret pulcherrimum esse sepulcrum patriae cinerem: nunc autem cum supplicibus infulis adest vitae beneficium postulaturus, spe sua omni in nobis collocata. Quo viso spectaculo, quis non cogitet, nihil esse superbe dicendum faciendumve ab eo qui homo natus sit? Tum et transfugae aliquot, tecto consensu, rogabant eos qui in prima acie proeliabantur, ut parumper impetum inliberent: quumque imperator cessare iussisset, coeperunt Hasdrubalem maledictis incessere, partim eum per iurum appellantes, propterea quod saepe ad aram iurasset se illos non proditurum; partim ei ignaviam animique humilitatem exprobrantes. Atque haec cum irrisione foedoque et acerbo convicio faciebant.

4. Per idem tempus uxor quoque Hasdrubalis observato viro, quem romanus imperator sibi adsidere iusserat, processit e transfugarum globo; ipsa quidem liberaliter splendideque ornata, pueros autem in tuniculis ex utroque latere habens, quos manu tenebat vestibis suis implicitos. Et primo quidem Hasdrubalem nomine ioclamavit; qui cum taceret terram intuens, illa principio deos testes invocavit, romanoque imperatori multas gratias egit quod . . .

(1) Sic loquitur Diochus in excerptis vat. lib. XXXI. 7. Sic rursus infra Polybius p. 459.

(1) Oblitterata pagina est. Sed lacunam eius certissimo supplemento sarcit Appianus pun. capp. CXXXI. CXXXII, qui discrete ait se in Carthaginiis

excidio narrando Polybium sectari. Itaque futurum Polybii editor utrumque Appiani capitulum Polybio restituet, quod iam partim fecit Schweighauserus.

28. τὰς χάριτας, δίδῃσι τὸ μὲν . . . μέρῳ οὐκ αὐτ . . . ἀλλὰ καὶ τῷ ἐναντίῳ . . . τούτῳ κάλλιον . . . | . . . μήποτε τις ἄλλῳ τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσῃ φεῖν
 τῷ . . . πραγματικωτέρῳ || καὶ νυνεχιστέραν οὐ βέλτιον εἶπεν· τὸ γὰρ τοῖς P. 45.
 μεγίστοις κατορθώμασι καὶ ταῖς τῷ ἐχθρῶν συμφοραῖς ἔννοιαν λαμβάνειν τῷ οἰ-
 4. κείων | πραγμάτων καὶ τῷ ἐναντίας φεισάσιως, καὶ καθόλου πρόχειρον ἔχειν
 ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις τῷ τῷ τύχης ἐπισφάλειαν (2), ἀνδρὸς ἔστι | μεγάλης καὶ τε-
 λείας καὶ συλλήβδην ἀξίης μνήμης (1).

8. Παρὰ γὰρ | αὐτὰ ἐφάνη ἡ ἀπάντησις τῷ πολέμιον. — Ἀλλὰ μοι δοκεῖ
 ταῦτα τῷ | παροιμίαν, κινὰ κινεῖ λογίζονται· λοιπὸν εἰκότως τοῖς τοιοῦτοις | τὰ
 πρόδηλα παράδοξα φαίνονται.

- V. * Καὶ ἐβελύετο φεῖν τῷ εἰς | οἶκον ἀνακομιδῆς· ὅμοιον ποιεῖν ὡς εἰ
 τις ἄπειρῳ ὑπάρχων τῷ | πονεῖν (1) καὶ μίλλων αὐτῷ ῥίπτειν εἰς τὸ πύλαγον,
 φεῖν μὲν τῷ ῥίπτειν | μὴ βελύετο, ῥίπτει δὲ δεικνύετο φεῖν τῷ πᾶσι ἂν ἐκ-
 12. τήξαιτο πρὸς | τῷ γῆν· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῷ σκάμματι ὦν, τὸ δὲ λεγόμενον, ἐδύ-
 νατο λῆξαι τῷ φεῖν τοῦτο τὸ μέρῳ ἀναισχυντίας καὶ φεισνομίας | ὁ Δία-
 τῷ ὁ σφραγιστὴς τῷ Ἀχαιῶν (2).

16. Ὅτι τῷ Ἀχαιῶν ἀπολομένων | ὑπὸ Διαιῶν, παροιμία τις ἐξηνέχθη, ὡς
 εἰ μὴ ταχέως ἀπολωμένων, | οὐκ ἂν ἐσώθημεν· ὡς ἂν εἰ μὴ κακοὶ ἀπώλοντο,
 οὐκ ἂν ἡ Ἑλλὰς διεσίσσωτο. |

Ὅτι δὲ τῷ προὔπαρχούσαν τῷ πλήθους πρὸς Φίλοποίμενα εἵνοιαν, οὐ
 καθεῖλον τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐν πόλεσι τιτίν οὕτως· οὕτως μοι δοκεῖ πᾶν

. . . . magis pragmaticam prudentioremve rationem difficile est di-
 cere. Namque in suis summis prosperitatibus atque in adversis inimicorum
 casibus, de propria re serio cogitare, et de possibili adversitate, atque omnino
 in felicitate habere prae oculis fortunae lubricitatem, hoc demum magni perfe-
 ctique officium viri est atque ut breviter dicam memoria digni.

* Etenim confestim occursum hostium emicuit. — Verum haec mihi in
 memoriam proverbium revocant, vani vana ratiocinantur. Sequitur ergo ut hu-
 iusmodi hominibus notissima quaeque mira videantur.

5. * Reditum ad lares proprios meditabatur. Haud aliter se gerens, quam
 siquis laborandi imperitus in mare se proicere vellet; et de sui quidem iactu
 minime deliberaret; postquam autem se praecipitasset, tum demum cogitaret
 quonam pacto ad litus enatare posset. Quamvis enim immineret in fossam, quod
 vulgo aiunt, nondum tamen ab hoc impudentiae scelerisque genere desinere
 poterat Diaeus Achaeorum dux.

Post Achaeos a Diaeo perditos, proverbium hoc manavit in vulgus: nisi
 celeriter perissemus, haud salvi essemus. Nempe nisi scelesti periissent, Grae-
 cia salva non foret.

Propter praecedentem populi erga Philopraemenem benivolentiam, statuac
 eius quae in aliquot urbibus erant non sunt deiectae. Sic mihi videntur vera

(2) Notemus vocabulum. (1) Ita evidenter codex.

(1) Loquitur Polybius de Scipionis sapientibus
 dictis et cogitationibus in Carthaginiis excidio, quae
 sunt apud Appianum.

(2) Diaeo Achaeorum praetori valde meritoque
 maledicit Polybius etiam in fragmentis editis lib.

XXXVIII. et XL; cumque gentis suae postem ap-
 pellat. Hic autem Polybius Diaeum obiurgat ob re-
 censatas ab eo, quas Romani offerebant, pacis con-
 ditiones.

τὸ γινόμενον ἀληθινῶς, ἐπεργάζεσθαι τινὰ δυσὲς ἀλειπτον εὐνοίαν τοῖς εὖ πα- 20.
 θεῶσι. — Διὸ καὶ δικαίως ἂν εἴποι τις τὸ ἀειφιρόμενον, οὐ θύρα τὸ δὴ λέ-
 γόμενον ἀλλ' ἀμφοτέρω διεφεύγει.

VI. Ὅτι ΠΟΛΥΒΙΟΣ φησὶ καὶ τὸ τέλος τῆς συγγραφῆς. Ταῦτα μὲν οὖν ἡ-
 μῖς καταπράξαντες, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανήλθομεν ὥσαντι κεφάλαια τινὰ τῆς προτ- 24.
 πεπολιτευμένων κατεργασμένοι, χάριν ἀξίαν τῆς πρὸς Ῥωμαίους εὐνοίας. διὸ
 καὶ πάντες | τοῖς θεοῖς εὐχὰς ποιούμεθα, τὸ λοιπὸν μέρος τῆς ζωῆς, ἐν τού-
 τοις καὶ ἐπὶ τούτων δρᾶσθαι (1). θεωροῦντες τὴν τύχην ὡς ἐστὶ ἀγαθὴ φρονῆσαι 28.
 τοῖς ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα καὶ τοῦτο τὸ μέρος ἰσχύειν καθ' ὃ τις ἂν δο-
 κῇ μάλιστα μακαρίζεσθαι ἐκ κατορθοῦν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως γέγραπται συνί-
 πειν.

VII. Ἡμεῖς δὲ ὡς ἀγαθονότες | ἐπὶ τὸ τέλος τῆς ὅλης πραγματείας, βυλό-
 μεθα προσημανῆσαντες τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς προεκθέσεως, ἥς ἐποιήσαμεν καταβαλ- 32.
 P. 46. λόγμοι τῆς ἱστορίας, συγκεφαλαιώσαντες πᾶν ὅλην ὑπόθεσιν, οἰκειώσαντες τὴν ἀρ-
 χὴν τῷ τέλει καὶ καθόλου καὶ καὶ μέρος. Ἐξεθέμεθα τοιγαροῦν ἐν ἀρχαῖς
 ὅτι τῆς μὲν προκατασκευῆς ποιησόμεθα τὴν ἀρχὴν ἀφ' ὧν Τίμαιος ἀπείλειπεν (2). 4.
 ἐνδεραμόντες δὲ | κεφαλαιώδως τὰς καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας ἐκ Λιβύης πρᾶ-
 ξεις, ἐπειδὴ αὖτε μόνων τῶν τόπων τούτων κακίῃνται πεποιήται | τῆς ἱστορίας,
 ὅτ' ἂν ἐλθωμεν ἐπὶ τοῖς χρόνοις, ἐν οἷς Ἀντίβας μὲν | παρέλαβε τὰς Καρ- 8.
 χηδόνους δυνάμεις, ὁ δὲ Δημήτριος Φίλιππον | ἐν Μακεδονίᾳ βασιλείαν,
 Κλεομένης δ' ὁ σπαρτιάτης ἔφυγεν (3) | ἐκ τῆς Ἑλλάδος. ἅμα δὲ τούτοις Ἀν-
 τίοχος μὲν πᾶν ἐν τῇ Συρίᾳ | βασιλείαν διεκρίδετο, Πτολεμαῖος δὲ πᾶν

merita efficere indelebilem amorem in iis qui beneficio adfecti fuerunt. — Propter-
 ea merito dici potest famigeratum illud proverbium, non ianua sed vico aberrare.

6. POLYBIUS sub historiae finem ait. His nos confectis, Roma reversi su-
 mus, quibusdam veluti summariis rerum ibi peractarum redactis, qui dignus
 est nostrae erga Romanos benivolentiae fructus. Quare etiam deos omnes ro-
 gamus, ut quoad nobis vita supererit, hunc rerum statum firmiter tenere pos-
 simus; quandoquidem fortunae incertum ad invidendum mortalibus primum esse
 videmus; eoque maxime vim eius incumbere, ubi se quisque beatiorē tutiorē-
 que existimat. Haec igitur se ita habuerunt.

7. Nos vero universae historiae finem iam pertingentes, volumus, revocato
 in mentem initio ac propositione quam in historiae ingressu statuimus, sum-
 marium universi argumenti facere, principium termino sive in generali argu-
 mento sive in eius partibus conciliantes. Principio igitur diximus fore ut nos
 praeparationis, seu prohoemii nostri, initium sumeremus a temporibus in qui-
 bus Timaeus desivit: percurramusque summam res per Italiam, Siciliam Afri-
 camque gestas; quandoquidem illius historia in his tantum locis versata est. Cum
 autem ad tempora devenimus, quibus Hannibal exercitum Carthaginiensium ducta-
 re cepit; Demetrius Philippi in Macedonia regnavit; Cleomenes spartanus e
 Graecia fugam capessivit; pariterque Antiochus in Syria, in Aegypto Pto-

(1) A Polybio igitur comite magistroque suo sum-
 psit hanc sententiam Africanus iunior, qui ut ait Vale-
 rius Max. IV. 1. 10. in censura precum publicarum
 formulam immutavit; rogari nempe deos iussit non

ut res romanas meliores amplioresque facerent, sed
 ut deinceps incolumes conservarent.

(2) Recole Polybium lib. I. 5.

(3) Polyb. II. 69. III. 52.

12. κατ' Αἴγυπτον ὁ κληθεὶς | φιλοπάτωρ · ἐπηγγειλάμεθα δὴ τότε πάλιν ἀπὸ
τούτων τῶν καιρῶν | ἀρχάμενοι, καθ' οὓς ἦν Ὀλυμπιάς θ' καὶ λ' πρὸς ταῖς ρ (1),
διέξιμεν τὰς | κοινὰς τῶν οἰκυμένων πράξεις, φειγνόμενοι κατ' Ὀλυμπιάδας, |
16. καὶ διαφροῦντες καὶ ἴτα, καὶ συγκρίνοντες ἐκ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς κατ' ἀλλήλους · ἕως
τῆς Καρχηδόνος ἀλώσεως, καὶ τῆς Ἀχαιῶν καὶ τῆς | Ῥωμαίων φει' τῆς ἰσθμὸν
μάχης · ἴτι δὲ τῆς ἐπιγινόμενης ἐκ τούτων ἀποκαταστάσεως φει' οὗτο "Ελ-
ληνας · ἐξ ὧν κάλλιστον | ἔφαμεν, ἅμα δ' ὠφελιμώτατόν τε φειγνόμενοι τοῖς
20. φιλομαθοῦσι · τοῦτο δ' ἦν τὸ γινῶναι πῶς καὶ τίνι γένοιτο πολιτείας ἐπικρα-
τηθέντα σχεδὸν ἅπαντα τὰ καὶ τῶν οἰκυμένων ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἔπεισε τῶν Ῥω-
μαίων, ὃ πρότερον οὐχ εὐρίσκειται γεγονός · τούτων δὲ πάντων ἡμῖν ἔπεισε-
24. τισμένων, λείπεται δευσαφῆσαι | οὗτο χρόνος οὗτο φειλημμένος ὑπὸ τῆς ἰσο-
ρίας, καὶ τὸ πληθύνει τῶν βίβλων καὶ ἀριθμὸν τῶν ἔλης πραγματείας.

ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΙΣ ΕΞΕΥΡΕ (2) [ΖΗΤΕΙ] (3) ΤΟΝ Μ ΛΟΓΟΝ.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ ΛΘ.

ΠΕΡΙ ΓΝΩΜΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΜΙΣΜΑΤΩΝ (4).

Iemaeus cognomento philopator, regni habenas corripuerunt; tum lectores nostros admonuimus, fore ut nos capto rursus ex his temporibus initio, circa videlicet olympiadem XXXVIII. supra centesimam, res generatim per orbem terrarum gestas narraremus, easque per singulas olympiades immo et per singulos annos perscriberemus, atque ex adverso invicem positas compararemus; usque ad Carthaginis excidium, atque ad Achaeorum cum Romanis circa isthmum proelium, consecutamque ex hoc graecanicae reip. in pristinum statum restitutionem. Quae ex historia pulcherrimum diximus atque utilissimum fructum studiosis existere; nempe ut cognoscant quo modo et quo politices genere debellata prope omnia per orbem regna sub unum Romanorum imperium deciderint, quod numquam antea factum legitur. His omnibus a me absolutis, superest ut tempora, quae hac historia continentur, numerumque librorum ac seriem universi operis exponam.

IN TITULO DE RERUM INVENTORIBUS [QUAERE] XL. LIBRUM.

FINIS LIBRI XXXVIII. HISTORIAE POLYBII.

DE SENTENTIOSIS EFFATIS.

(1) Videsis Euseb. chron. lib. II. ed. Mediol. p. 553.

(2) Εἰς novum titulum constantinianum, in quo excerpta fuisse videntur libri quadragesimi. Quamquam μ λόγον est in secundo versu post λόγον λθ'.

(3) Vocabulum ζητεῖ a me scribitur. Namque ante μ λόγον est quidam vel ornatus vel nexus literarius, quem non explico, sed tamen in aerea te-

bula, cum paginae huius extrema parte, incidendum curavi.

(4) Num hic est novus titulus de ἀποφ. ἡγεμενίας? An potius idem est ac ille περὶ γινώσεως καὶ ἀποφ. ἡγεμενίας, qui universum codicem occupat? Profecto nos erat veterum repetendi operis titulum in voluminis fine.

FOLIORUM CODICIS VATICANI

ORDO RESTITUTUS.

DIO CASSIUS.

Q. I. p. 195. 196—181. 182.
155. 156—157. 158.
217. 218—223. 224.
315. 316—317. 318.

Q. II. p. 133. 134—147. 148.
185. 186—191. 192.
287. 288—281. 282.
.....

Q. III. p.
163. 164—149. 150.
139. 140—141. 142.

Q. III. p.
301. 302—299. 300.
349. 350—343. 344.
203. 204—205. 206.

Q. V. p.
261. 262—275. 276.
337. 338—327. 328.
309. 310—323. 324.

EUNAPIUS.

Q. I. p. 273. 274
Arrian.
ed.—263. 264.

Q. II. p. 313. 314—319. 320.
121. 122—127. 128.
285. 286—283. 284.
171. 172—173. 174.

Q. III. p.
79. 80—93. 94. Polyb.
ed.
115. 116—
63. 64—77. 78.

DEXIPPUS ET IAMBlichUS.

Q. I. p. 81. 82—91. 92.
101. 102—107. 108.
.....
.....

Q. II. p. 47. 48—61. 62.
Iambl. ined.

MENANDER.

P. 311. 312—321. 322.
Agathias
ed.

341. 342—351. 352.

APPIANUS.

P. 187. 188—189. 190.

POLYBIUS.

Q. I. p. Polyb. ed.
.....
79. 80—93. 94.
115. 116—.....
63. 64—77. 78.
Eunap. ined.

Q. II. p. Polyb. ed.
33. 34—43. 44.
5. 6—7. 8.
85. 86—87. 88.
.....

Q. III. P. Polyb. ined.
83. 84—89. 90.
21. 22—23. 24.
53. 54—55. 56.
Polyb. ed.

Q. IV. p. Polyb. ined.
.....
19. 20—25. 26.
51. 52—57. 58.
65.
ed. 66—75. 76.

Q. V. p. 15. 16 — 29. 30.
67. 68 — 73. 74.
1. 2 — 11. 12.
99. 100 — 109. 110.

Q. VI. p. $\overline{\text{ed. ed.}}$
 $\overline{37. 38}$ — 39. 40.
3. 4 — 9. 10.
 $\overline{\text{ed.}}$
 $\overline{49.}$ 50 — 59. 60.
..... — 13. 14.

Q. VII. p. 105. 106 — 103. 104.
95. 96 — 113. 114.
17. 18 — 27. 28.
.....

Q. VIII. p. 31. 32 — 45. 46.
35. 36 — 41. 42.
97. 98 — 111. 112.
69. 70 — 71. 72.

AUCTORES EDITI QUI PRAETERMITTUNTUR.

Xenophon Cyrop. p. 137. 138. 143. 144. 291. 292. 297. 298.

Arrianus exped. Alex. p. 131. 132. 209. 210. 215. 216. 273. 274.

Procopius bell. vandal. et goth. p. 117. 118. 153. 154. 165. 166. 199.
200. 225. 226. 335. 336.

Agathias 277. 278. 303. 304. 311. 312.

Theophylactus 179. 180. 329. 330. 159. 160. (*)

Series ineditorum auctorum in codice haec fere est: Diodorus, Dio, Eunapius, Polybius, Appianus, Dexippus, Iamblichus, Menander.

(*) In hac pagina explicit Theophylacti historia. Sed est notabile, quod ea in editis desinit sequitur scriptum. At in vaticano palimpsesto ad-

ditur et γὰρ συνεπύκει τις τερματίζων ἐπὶ τοῖς
ἐν ταῖς ἀρχαῖς.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΠΟ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΒ ΕΙΣ Κ (1).

Ι. * * Εχων ὡς ἐαυτὸν ἀνθρώπου ἐξ ἀπάσης συνειλεγμένης κακίας, οὐς ἐσίτιζεν ὥσπερ θηρία καὶ τὸ παρίδῃ. Εἰ μὲν οὖν ὑπήκουσέ μοι, καὶ παρ-
 ἔσχειν ἐαυτὸν ἐν τοῖς νόμοις μένοντα, μεγίστην αὖ τοῦτ' αὐτῷ παρίσχει ῥοπήν
 εἰς τὴν ἀπολογία καὶ τεκμήριον οὐκ ἐλάχισον ἢν τὸ μὴ εἰβηλιῦσαι καὶ τὸ πα-
 τρίδῃ· νῦν δὲ ὑπὸ τῇ συνειδήσει ἐλαυνόμενος, ὃ πάσχεσιν ἅπαντες οἱ τὰς
 ἀνοσίους βουλὰς καὶ τῇ ἀναγκαιοτάτων σφίσι ποιησάμενοι, τοῦτο ἴπαθι, φυ-

Urbis cond.
an. 513.

DIONYSII HALICARNASSENSIS

ROMANARUM ANTIQUITATUM

EXCERPTA A LIBRO XII USQUE AD XX.

Ι. * * Habens secum homines ex omni improbitate collectos, quos uti
 feras adversus patriam alebat. Quod si mihi obtemperavisset seque legibus
 morigerum exhibuisset, maximum id habuisset momentum ad defensionem; indici-
 umque fecisset non minimum, se adversus patriam non conspirasse. Nunc mala
 conscientia abreptus id passus est, quod cunctis accidit qui impia consilia adversus
 suos coniunctissimos agitaverunt, nempe ut iudicio se committere nollet, adeoque

(1) Dionysium halicarnasensem viginti scripsisse
 antiquitatum romanarum libros (ab urbe condita usque
 ad primi belli punici initium, unde Polybius incepit)
 ex hisque libris superesse decem tantummodo priores
 integros cum parte maxima undecimi, nemo est qui
 ignoret. Posteriorum librorum reliquiae ante nostram
 aetatem nullae erant, praeter eclogas constantinianas
 quasdam de legationibus et de virtutibus ac vitiis,
 quas Ursinus Valesiusque protulerant. Ego vero e
 codicibus mediolanensibus alias horum librorum eclogas
 multo ursinianis valesianisque copiosiores edidi; quas
 pertinere ad titulum constantinianum deperditum de
 sententiis nunc denique mihi cognoscere videor. Quin
 adeo dionysiani operis eclogas non in mediolanen-

sibus solum codicibus, verum etiam partim in romanis,
 partim quoque in florentinis esse comperi. Quamobrem
 necesse fuit, ut in hac mea constantiniani universi
 tituli de sententiis, quem Romae inveni, editione
 Dionysium quoque ponerem; quatenus is, inquam,
 ad dictum titulum pertinere videtur: omissis ursinianis
 ac valesianis aliorum titulorum eclogis, quae ad rem
 praesentem non faciunt. Igitur qui omnes Dionysii post
 undecimum librum usque ad finem historiae reliquias
 legere optaverit, is editionem meam mediolanensem,
 quae cunctas complexa est, necessario consulat. Nunc
 enim unicus mihi scopus est, ut et partes a me in
 diversis codicibus repertas etiam, et titulum constan-
 tinianum de sententiis explicam.

γείν τ' ἔλεγχοι ἔγνω, καὶ οὖν ἥκοντας ἐκ' αὐτὸν ἰππεῖς μαγικῇ κοπίδι παίων ἀπῆλυνε (1). * * Τὸ ἰσόπεδον Αἰκυμήλιον (2) Ῥωμαῖοι καλοῦσιν (3). αἰκὸν γὰρ τὸ μηδεμίαν ἔχον ἐξοχὴν λίγῃσι· τόπον οὖν τινα, Μήλιον ἐξ ἀρχῆς κληθέντα, ὕστερον, συμφθαρέντων ἀλλήλοις καὶ πῶ μίαν ἐκφορὰν τ' ὀνομάτων, Αἰκυμήλιον ἐκάλεσαν (3).

U. C.
326.

II. Τυρρηνῶν καὶ Φειδηναίων καὶ Οὐιεντανῶν (b) πολεμούντων Ῥωμαίοις, καὶ Λάρου Τολυμνίου βασιλείᾳ Τυρρηνῶν (1) πάνδενα ποιοῦντο κατ' αὐτῶν, χιλιάρχος τις Ῥωμαῖοι Αὐλῶ Κορνήλιῳ, Κόσσῳ ἐπέκλησιν, ἐλαύνει τ' ἰππον καὶ τ' Τολυμνίου· καὶ ἐπειδὴ ἀγχοῦ ἐγένετο, φέρεσι κατ' ἀλλήλων τὰ δόρατα· ὁ μὲν οὖν Τολυμνίου τ' ἰππὸν αὐτοῦ παῖει δὲ τ' σήθεος, δεῖ ἀναχαιτίσας ῥίπτει τ' ἐπιβάτην· ὁ δὲ Κορνήλιῳ δὲ θυρεοῦ τε καὶ θώρακος ἐλάσας τ' αἰχμὴν εἰς τὰ πλευρὰ, φετρίπει τ' Τολυμνιον ἀπὸ τ' ἰππου, καὶ ἔτι θραυσαμένον φέρει δὲ βυβῶντο τὸ ξίφος· ἀποκτείνας ὃ, καὶ τὰ σκυῖλα ἀφελόμενος, οὐ μόνον οὖν ὁμοῖον χωροῦντας ἰππεῖς τε καὶ πεζοὺς ἀνίστασθαι, ἀλλὰ καὶ οὖν ἐπὶ τῶν κεράτων ἀμφοτέρων ἀντέχοντας εἰς ἀνυμίαν καὶ δέου κατίσθαι.

immissos in se equites lanii securi feriens repelleret. * * Eam aream Aequimaelium Romani vocant: aequum enim ab iis dicitur quod nullam habet exstantiam. Locum igitur appellatum antea Maelium, deinde corruptis invicem, dum in unum vocabulum coeunt, nominibus Aequimaelium vocitaverunt.

2. Bello sociali Etruscorum Fidenatium et Veientium cum Romanis, quum a Larte Tolumnio Etruscorum rege mira adversum hos facinora ederentur, romanus quidam tribunus Aulus Cornelius cognomento Cossus equum in eum iniecit: cumque inter se adpropinquassent, hastis se mutuo appetiverunt. Tolumnius Cornelium equum ferit in pectore, qui ferociens equitem deicit. Cornelius per clypeum atque lorica adacta ad latus cuspide evertit item Tolumnium equo: adsurgenteque gladium in ilia condit. Quo occiso, exanguique spoliis detractis, non solum eos qui cominus adcurrabant equites peditesque repressit, verum et illis qui in utroque cornu pugnabant consternationem et terrorem iniecit.

(1) Codd. Αἰκυμήλιον heic et infra, sed hīdem tamen Μήλιον. (b) Variat eolice scriptura Οὐιαντ. et saepius Οὐιεντ. Sequor autem illam scripturam quae ad latinam orthographiam accedit.

(1) Patet huc usque locutum esse Quinctium Cincinnatum dictatorem de -Sp- Maelio, qui caesus fuerat merito, si nihil aliud, certe quod vocatus a magistro equitum Servilio Ahala ad dictatorem non venisset, immo se armis defendisset. Concilio Cincinnati ad populum de Maelio iure caeso est apud Livium IV. 15.

(2) Domum -Sp- Maerii, ut monumento area esset oppressae nefariae spei, dirui iussit Cincinnatus. Id Aequimaelium memorat etiam Cicero de divin. II. 17.

(3) Liber XI. editus Dionysii desinit in conspectu quinto Titi Quintii et secundo -M- Gegani Macerini, scilicet ante inceptum varronianum urbis annum CCCXII, non sine brevi mutilatione, cuius causa

excidisse videtur a libro XI. historia duorum annorum, nempe usque ad annum CCCXIII. Liber enim Dionysii XII. sine dubio exordiebatur a fame, quae Romam corripuit anno CCCXIV; in qua -Sp- Maelius quum largitionibus factis regnum appetere videretur, anno sequente CCCXV occisus est. Nunc quum excerpta nostra (sive ea a Constantino sint sive a quovis alio eclogario) incipiant a Sp- Maerii supplicio, nihil in iis deest, nisi rerum tribus annis gestarum, nimirum CCCXII ad CCCXV. contracta descriptio. Ergo, brevi interiecta lacuna, reapse nunc editur halicarnassensis Dionysii continuatio.

(4) Propertius IV. 10. 23, et Livius IV. 17. 32. dicunt Tolumnium Veientium regem.

III. Δεύτερον ὑπατεύοντο Ἀὐλὸν Κορνηλίον Κόσσον καὶ Τίτον Κοϊντίον, αὐχμῶ μεγάλῳ κακωθεῖσα ἢ γῇ πάντων ἐσπάνισεν εὐ μόνον τὸ ὄμβριον ἀλλὰ καὶ τὰ νηματίων ὑδάτων. ἐκ δὲ τούτου προβάτων μὲν καὶ ὑποζυγίων καὶ βοῶν ἐπίληψις (1) παντελὴς ἐγένετο· εἰς δὲ τοὺς ἀνθρώπους νόσαι κατέσκηψαν πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι, μάλιστα δὲ ἡ φαρμάκῃς καλυμένη, δεινὰς παρέχουσα τοῖς χρωσὶ καὶ τοῖς ὀδοντοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἰλκώσας ἔτι μᾶλλον ἀγριαίνουμένη· πάθος ἐλκεῖν ἐν τοῖς πᾶσι, καὶ τὸ ταχίστην τὸ ὀλίθιον αἷτιον (2).

III. * * Οὐκ ἐδόκει τοῖς προσηκόσι τὸ σμικρὸν μαθῆναι εἰρήνην καὶ πολυχρόνιον ἀγίην σχολήν, ἐνθυμμένοις ὅτι ῥαθυμία καὶ τρυφή σμεισπορεύεται τὴ πόλει μᾶλλον τὴν εἰρήνης, καὶ ἅμα τὴν πολιτικαίς ὁρῶσιν ταραχαῖς· καὶ αὐταὶ γὰρ ἅμα τῷ καταλυθῆναι τοὺς ὑπεροφίους πολέμους χαλεπαὶ ἐσμικρύνει ἐξ ἀπάσης προφάσεως ἀνίσταντο (3). * * Κρείττον τὸ φιλανθρωπείαις φειδύναι τῶν ἐχθρῶν, ἢ τὴν τιμωρίαν, δι' ἧς καὶ ἐῖ(4) μηδὲν ἔτιον, αἱ γὰρ τοὶ φῶς τὸ θεῶν ἐλπίδες ἡδίας αὐτοῖς ὑπάρχουσιν. * * Ὡς ἴμαθι τοὺς πολέμους ἐκ τῶν κατόπιν προσιόντας, ἐπιστρέφει μὲν ὀπίσω φειχόμενοι ὑπὸ τῶν πολεμίων πανταχόθεν ἀπείγων, ἐνθυμούμενοι ὅτι κινδυνεύουσιν ἅπαντες, οὐδὲν ἀποδείξάμενοι γηναῖον ἔργον, αἰσχίστα διαφθαῖναι· ὀλῆγοι τὲ πρὸς πολλοὺς μαχόμενοι, καὶ θεωρακισμέ-

3. Consulibus Aulo Cornelio Cosso et Tito Quintio iterum, gravi siccitate terra laborans plane caruit non pluvialibus solum verum etiam scaturientibus aquis. Hinc oves et iumenta et boves passim defecerunt. In homines autem ingruerunt plurimae infirmitates, et maxime scabies, graves dolores cuti incutiens ob pruriginem; et si fieret exulceratio, vehementius saeviens. Morbus revera quam qui maxime miserabilis et celerrimae mortis causa.

4. Senatus principibus visum est non esse paci assuescendum neque diutinum otium trahendum, reputantibus cum pace ingredi urbes ignaviam atque delicias, simulque civiles inhorrescere turbas. Nam et istae seclatis externis bellis graves et assiduae ex quovis praetextu oriebantur. * * Melius est beneficiis superare hostes quam maleficiis. Illorum quippe causa, si nihil aliud, certe fiducia deorum dulcior hominibus fit. * * Ut sensit hostes se a tergo adorientes, retro conclusus de reditu desperavit: reputans cunctos periclitaturos, nulloque edito claro facinore, turpissime vitam amissuros, quum pauci multos pellerent, armis gra-

(1) Codic. habent ἐπίληψις. (2) Et abest a codic.

(1) Cum dionysiana pestis huius descriptionē consentit plane Livius IV. 30. Augustinus item de civ. D. III. 17. quo loco agit de malis, quibus post initia consularis imperii vexata fuit romana respublica, multas eiusmodi pestilentias recenset.

(2) Locus in codice mutilus. Livius quidem IV. 1. ad annum urbis CCCIX Genucio et Curtio cons. Fuit, inquit, annus domi forisque infestus (nimirum ob tribunorum turbas.) Laeti ergo, pergit idem

Livius, audire patres, Ardeatium populum descisse, et Veientes depopulatos extrema agri romani, et Volscos Arqueoque fremere: adeo vel infelix bellum ignominiosae paci praeferebant. His itaque in maius etiam acceptis, ut inter strepitum tot bellorum conticescerent actiones tribuniciae, delectus haberi, bellum armaque vi summa adparari iubent.

νοι πρὸς ἱλαφροὺς · ἰδὼν ἢ ὀχθον τινὰ ὑψηλὸν ἐπιεικῶς, ὅς ἦν αὐτῷ οὐ πρέσσω, τοῦτον ἔγνω καταλαβέωζ (1).

U. C.
555.

V. Ἀγρίππας Μενήτιος (2) καὶ Πόπλιος (3) Ληκράτιος (4) καὶ Σέρβιος Ναύτιος, χιλιάρχοι τιμηθέντες, ἐπίθισιν τινα καὶ τὴ πόλιν ἡγομένῳ ὑπὸ δούλων ἐφώρασαν· ἑμῆλον δὲ οἱ μετέχοντες τὴ συνωμοσίας πῦρ ἐμβαλόντες ταῖς οἰκίαις καὶ πολλοὺς ἅμα τόπῳ νύκτωρ, ὅπως μάθουν ἐπὶ τῇ καίοντων βοήθειαν ὠρμηκώτας ἅπαντας, τό τε Καπιτώλιον καὶ οὖν ἄλλας ἐρυμνοὺς καταλαμβάνεσθαι τόπῳ· ἐγκρατεῖς ἢ ἡρόδοτοι καὶ καρτερῶν τὴ πόλιν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι καὶ οὖν ἄλλας δούλους ὥρκαλαίην, καὶ σὺν ἐκείνοις ἀποκτείναντες οὖν δεσπότας τὰς τὴ πειθομένην γυναῖκας τὴ καὶ κτήσης ὥρκαλαίην· τῆς ἢ πράξεως ὥρκαλαίης (5) ἡγομένης συλληφθέντες οἱ πρῶτοι συμθέντες τὴ ἐπιβελῆν, καὶ μασιγωθέντες, ἐπὶ οὖν σταυροὺς ἀπήχθησαν· ἡρ δὲ μνηστάντων αὐτοῦ, οἰτων δούῳν, ἐλπίδι καὶ δραχμὰς (χιλίας) (2) ἐκάτερος ἔλαβεν ἐκ τοῦ δημοσίου.

* * Ἐσπευδε τὴ πόλεμον σωτεῖσαι ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ὁ Ῥωμαῖος χιλιάρχος, ὡς δὴ ῥάδιον τὴ πρᾶγμα καὶ καὶ χερὸς αὐτῷ ἡγοσόμενον, ὑποχειρίως ποιήσασθαι μίαν μάχην οὖν πολεμίας· τῷ ἢ ἡγεμόνι τὴ πολεμίων ἐνθυμείῳ τό τε ἐμπειροπώλεμον τὴ Ῥωμαίων καὶ τὸ ἐν κινδύνῳ καρτερικόν,

vati expeditos. Mox viso tumulto satis excelso neque longinquo, hunc sibi capiendum existimavit.

5. Agrippa: Menenius et Publius Lucretius et Servius Nautius tribuni militum potestate consulari coniurationem quandam servitiorum adversus urbemprehenderunt. Porro convenerat inter coniuratos, ut, igne iniecto domibus eodem tempore multis in locis noctu, ubi vidissent ad opem ardentibus tectis ferendam cunctos intentos, Capitolium aliasque arces occuparent: potiti autem munitis urbis locis, reliquos servos ad libertatem capessendam invitarent: quibus sibi adiunctis, dominos interimerent, eorumque uxores et opes obtinerent. Re patefacta, auctores coniurationis capti virgisque caesi in crucem acti sunt. Uno ve o, qui indicium fecerant, libertatem et mille drachmas ex aerario singuli acceperunt.

* * Festinabat absolvere bellum intra paucos dies romanus tribunus: quippe qui existimabat facile negotium et in arbitrio suo futurum uno proelio hostes debellare. Verum duci inimico consideranti Romanorum bellicam peritiam

(*) Codd. hoc loco Πόπλιος, sed alibi Πόπλιος, uti etiam scribunt Graeci. (4) Ita codices Δουκράτιος, tum mox Σέρβιος, quoniam tamen Livius IV. 47. scribit *Servius*, non *Servius*. Iam coniurationem servitiorum Livianum attingit Livius loco citato. (5) Ita coll., non περιβελῆν. Hinc et latine dicitur *palam facta*.

(1) Haec prorsus referenda videntur ad Livii locum IV. 38. et 39. ubi dicitur inclinata a Volscis Romanorum acies unius Sex. Tempaui decurionis equitum virtute (qui et tumultum quendam occurrerat) esse restituta.

(2) Praemium indicibus fuisse dena millia gravi aeris ait Livius loco cit. Et ipse Dionysius usus est hac locutione romana lib. X. 49. narrans multam

inflictam Romilio, qui locus iisdem verbis legitur in nostrorum quoque excerptorum parte illa edita, quam praetermittimus. Nunc Dionysius rem in drachmas convertit, sed in codicibus summa earum praetermittitur. Nos *χιλίας, mille*, scripsimus, quae scilicet denis millibus gravi aeris praeter propter respondent. Lege Plutarchum in *Camillo* cap. XIII.

μάχην μὲν ἐκ ὤφρατάξεως ἴσην καὶ φανεράν ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἰδύκει·
 δξαστρατηγεῖν δὲ τὸν πόλεμον ἀπάταις τισὶ καὶ δόλοισι, καὶ ὤφρατρεῖν εἰ τι
 παλεονέκτημα καθ' ἑαυτῶν ἐκείνοι παρίξουσιν(1). * * Τραυματίας, καὶ ὤφρασ-
 χεδλὸν ἐλθὼν ἀποθανεῖν(2).

VI. Ἐν Ῥώμῃ, χειμῶντος θυομένου βιαίᾳ, ἔνθα ἡ ἐλαχίστη χιών κατ- V. C.
355.
 ἐνέφθη οὐκ ἐλάττων ἢν ἑπτὰ ποδῶν τὸ βάθος(3). Καὶ σμύπτεισιν αἰθρώπεις
 τὲ ὑπὸ τῷ νιφετοῦ δξαφθαῖναι τινὰς, καὶ πρὸβατα πολλὰ, καὶ τῶν ἄλλων κτη-
 νῶν καὶ ὑποζυγίων μοῖραν οὐκ ὀλίγην, τὰ μὲν ὑπὸ τῷ κρυμοῦ σφακελίσαντα, τὰ
 ἢ νομῆς ἢ σμύπτης ἀπορία· δένδρων τὲ καρποφόρων, ὅσα μὴ πέφυκεν ὑπερ-
 βολὰς νιφετῶ ὑπομένειν, τὰ μὲν εἰς τίλθον ἐξηράνθη, τὰ ἢ ἐπικαίοντα ὄν-
 βλαστούς ἀκαρπα ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἐγένοντο· ἐμίχθησάν τε καὶ τῶν οἰκιῶν
 συχναί, καὶ τινες καὶ ὤφρατρευσαν, μάλιστα ἢ ὅσαι ἐκ τῶν λίθων, καὶ πῶ
 διάλυσιν τε καὶ ἀπότηξιν τῷ χιόνῳ· τοῦτο τὸ πάθος οὔτε πρότερον ποτε
 θυομένου ἐν ἰσορίας γραφῇ ὤφρα ταῦτα τὰ χωρία παρηλήφμεν, οὐδ' ὕψι-
 ρον ἕως τῷ καθ' ἡμᾶς χρόνῳ, μεξίω γέ τιμι βορφότερα τῷ μίση, καὶ τῷ ὑπὲρ
 Ἀθηνῶν γραφόμενον δι' Ἑλλησπόντου παράλληλον(4)· τότε ἢ πρῶτον καὶ μόνον
 ἐξέβη τῆς ἐωθυίας κράσεως ἡ τοῦ ὤφραχοντος τῆςδε πῶ γῆν εὔσις.

VII. Ἐορτὰς ἤγον Ῥωμαῖοι τὰς καλεμένας τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ

constantiamque in periculis, acie aperta cum illis certandum non videbatur,
 sed bellum fraudibus dolisque administrandum, observandumque num aliquid
 detrimenti hostes ipsi sibi compararent. * * Vulneratus; et statim post adventum
 obiisse.

6. Romae accidit hiems saevissima, adeo ut ubi minimum nivis decidit, ea
 alta esset septem pedum: contigitque ut et aliquot homines tempestate frigida
 interimerentur, nec non oves multae aliaeque pecudes atque iumenta, partim gelu
 corrupta, partim ob pabuli consueti penuriam. Arborum etiam fructiferarum, quae tole-
 randis gravioribus nivibus non erant idoneae, aliae prorsus exaruerunt, aliae adustis
 ramis infructuosae ad multum tempus evaserunt. Quin et complures domus ni-
 ve obruente confusae sunt, nonnullae etiam subversae, praesertim lapideae,
 quum se nix resolveret. Huiusmodi incommodum neque ante id tempus neque
 postea usque ad nostram aetatem ab historicis traditum est usovenisse his re-
 gionibus, quae vix aliquantum septentrionem versus a media linea abluunt,
 secundum circulum per Hellespontum supra Athenas descriptum. Tunc, inquam,
 primum et unice natura climatis, intra quod hae regiones comprehenduntur,
 a solita temperie aberravit.

7. Ferias Romani coeperunt agere, quas sua lingua vocant lectisternium,

(1) Videntur haec congruere aliquantum cum
 Livio IV. 46. narrante cladem, quam ab Aequis pas-
 si sunt Romani, qui cum L. Sergio tribuno in insi-
 dias pertracti fuerant falso hostium receptu. Idem Li-
 vius alias insidias in quas Romani praecipitaverunt
 memorat lib. V. 18.

(2) An innuitur caedes Postumii tribuni militum,

qui ab exercitu suo lapidibus coopertus est? Lege
 Livium IV. 50.

(3) Confer Livium V. 13.

(4) Per Hellespontum ducit quintum circulum
 (seu confinium quinti climatis) Plinius VI. sect. 39.
 Sextum autem circulum Iulius Firmicus *mathes.* II. 15.
 et Marcellianus Capella lib. VIII. cap. de climatibus.

στρωμένας, ὑπὸ τῶν σιβυλλείων κελευσθέντες χρησμῶν· τόσῳ γάρ τις λοιμώ-
δης θρομένη θεόπεμπτός τε καὶ ὑπὸ τέχνης ἀνθρωπίνης ἀνιάτῳ εἰς ζήτησιν
αὐτοὺς ἤγαγε τῶν χρησμῶν· ἐκόσμησάν τε στρωμένας τρεῖς, ὡς ἐκέλευον οἱ
χρησμοί, μίαν μὲν Ἀπόλλωνι καὶ Λητοῖ, ἑτέραν ἢ Ἡρακλεῖ καὶ Ἀρτέμιδι, τρίτην
ἢ Ἑρμῇ καὶ Ποσειδῶνι· καὶ διετίλυν ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ δημοσίᾳ τὲ καταθύοντες
καὶ ἰδίᾳ κατ' οἰκίαν δύναμιν ἅπαντες τοῖς θεοῖς ἀπαρχόμενοι, ἐσιάσθαι τὲ
λαμπροτάτας ἐπιτελοῦντες, καὶ ζήνων ὅτ' ἀρεπιδιημοῦντας ὑποδεχόμενοι (1).
Πείσων ἢ ὁ τιμητικὸς (2) ἐν ταῖς ἐνιαυσίαις ἀναγραφαῖς καὶ ταῦτ' ἔτι
προσίθησιν· ὅτι λευμμένων μὲν τῶν θειαρπόντων ὅσους πρότερον ἐν τοῖς δισ-
μοῖς εἶχον οἱ δισπόται, πληθυνούσης ὅχλου ξενικοῦ καὶ πόλεως, ἀναπιπταμέ-
των τῶν οἰκίων ὅτ' ἡμέρας τὲ καὶ νυκτὸς, ἐ δίχα κωλύσεις εἰσιόντων εἰς αὐ-
τὰς τῶν ἐκκομένων, οὔτε χρημα οὐδὲν ἀπολωλέναι τίς ἠτιάσατο, οὔτε ἡδὲ
κῆσθαι τινὰ ὑπ' οὐδενὸς, καίτοι πολλὰ φέρειν εἰωθότων πλημμελῇ καὶ παρὰ-
νομα καὶ ἰορτάδων καιρῶν ὅτ' ἡμέρας μίθας.

U. C.
550.

VIII. Οὐκ ἐνταυτοῖς πολιορκούντων Ῥωμαίων ὄντων ἐπὶ πολλὴν τὴν κυρτὴν, ὅτι
μάλιστα λίμναι τὲ ἐπιλείπονσι καὶ ποταμοὶ πάντες, ὃ τι μὴ μόνον, ὃ αἰγύ-
πτῳ (3) Νεῖλῳ, λίμνη τις ἀπέχουσα καὶ Ῥώμης οὐ μείον καὶ σαδίων ἐν τοῖς
ἀλβανοῖς καλεμένοις ὄρεσι, παρ' ἢ τὸ ἀρχαῖον ἢ τῶν Ῥωμαίων μητρόπολις

sihyllinis moniti oraculis. Pestilens enim morbus divinitus immissus et humana
arte insanabilis ad exquirenda oracula eos convertit. Straverunt igitur lectos tres,
uti oracula iubeant, unum Apollini et Latonae, alterum Herculi et Dianae,
tertium Mercurio et Neptuno: perque dies septem publice sacrificarunt et pri-
vatim, pro opibus quisque suis libantes diis et splendidissimas epulas instru-
entes, atque advenas qui superveniebant in hospitium ducentes. Addit in annalibus Pi-
so censorius, solutis quotquot a dominiis antea vinculis tenebantur, plena ur-
be advenis, ianuis domorum diu nocturne patentibus, nullo prohibente quominus in
eas quilibet introiret, neminem tamen sibi aliquid perisse questum esse, nemi-
nem ab aliquo iniuria adfectum: quamvis ceteroqui multa iniuria et iniusta pa-
trari soleant feriarum tempore propter ebrietates.

8. Veios oppugnantibus Romanis, circa ortum caniculae, quo tempore sta-
gna et fluvii omnes, praeter aegyptium Nilum, vel maxime deficiunt, lacus
quidam Roma distans stadia non minus CXX. in montibus albanis, prope

(3) Ένας ποταμός Αἰγυπτίου.

(1) Primum hoc apud Romanos lectisternium
describit etiam Livius V. 13; factumque ait quum tri-
stem hiemem (de qua nuper actum est) gravis pesti-
lensque omnibus animalibus aestas exceperisset. Vide
etiam Augustinum de civ. D. III. 17.

(2) L. Piso (ait Tullius in Arusto XXVII.)
tribunus plebis legem primus de pecuniis repetun-
dis, Censorino et Manilio consulibus, tulit. Ipse
etiam Piso et causas egit, et multarum legum aut
auctor aut dissuador fuit: isque et orationes re-
liquit quae iam evanuerunt et annales sane ezi-

liter scriptos. Consulatum cum P. Minucio Scae-
vola gessit anno urbis DCXXI. Censuram cum Q.
Metello Balearico anno DCXXXIV: ideoque a nostro
Dionysio dicitur hoc loco, nec non lib. II. 38. et
39, τισιτικός, idest latius censorius, qualem eum
dicit Censorinus de die natali cap. XVII. Eius
sententiam his se amplecti ait Dionysius noster,
neque II. 40. IV. 7. Et quidem gravis auctor dici-
tur a Plinio II. sect. 54. Annales Pisonis diuerte com-
memorant Dionysius hoc loco et lib. IV. 7. 15; tam
alii latini scriptores permulti.

ἀκίττο, οὔτε ὑετῶν γρομίνων, οὔτε νιφετῶν, οὔτ' ἄλλης τινὸς αἰτίας ἀνθρώποις φανερᾶς, τοσαύτην ἔλαβεν ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ νιμάτων ἐπίδουσι, ὥστε πολλὴν μὲν ἐπικλύσαι τὰ παρορίαι, πολλὰς δὲ οἰκήσεις γεωργικὰς καταλαβεῖν (1), τελευτῶσα δὲ ἐπὶ μεταξὺ τῶν ὁρῶν αὐλῶνα δ'απατάται, ἐπὶ ποταμὸν ἐκχέαι καὶ τὰ ὑποκειμένων πεδίων ἐξαίσιον (1). Τοῦτο μαθόντες οἱ Ῥωμαῖοι, κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς δαιμονίαι τινὸς μνηόντων τῇ πόλει, θυσίαις ἐξλάσκειν (1) αὐτὴν κατέχοντας τὸ τόπον θεοὺς καὶ δαίμονας ἐφηρίσαντο, καὶ αὐτὴν ἐπιχωρίαις μάντις (2) ἀνέκρινον, εἰ τι λέγειν ἔχουσιν· ἐπεὶ δ' οὔτε ἡ λίμνη πῶς αὐτῆς τάξιν ἀπιδάμβαται, οὔτε οἱ μάντις ἀκριβὲς οὐδὲν ἔλεγον, ἀλλὰ τῷ θεῷ χρῆσθαι παρήνεν ἐπὶ τὸ διελφικὸν μαντεῖον θεοπρόπτες.

VIII. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ χρόνῳ Οὐιντανῶν τις ἔμπειρος τῆς ἐπιχωρίαις μαντικῆς διὰ προγένων, ἐτύγχανεν φυλακὴν ἔχων τῆς τείχους· ἐγγόνει δὲ τις αὐτῷ τῆς ἀπὸ τῆς Ῥώμης λοχαγῶν ἐκ παλαιοῦ γνώριμος. οὗτος ὁ λοχαγὸς ἐγγὺς τῆς τείχους ποτὶ γρόμφου, καὶ αὐτὸν σιωπῆθαι ἀσπασμοὺς τῷ ἀνδρὶ ἀποδόντες, οἰκτεῖρουν αὐτὸν ἔφη τὴν καταληφθεῖσαν ἅμα τοῖς ἄλλοις συμφορᾶς, εἴαν ἡ πόλις ἀλῶ· καὶ ὁ τυρῆνὸς ἀκηκῶς τὴν ὑπέρχουσιν τὴν ἀλβανίδου λίμνης, καὶ τὰ παλαιὰ φερέα αὐτῆς προειδὼς θέτρετα, ἀναγελάτας, οἷον, ἔφησιν, εἰσὶν ἀγαθὸν τὸ προειδέναι τὰ μέλλοντα· ὑμεῖς δὲ καὶ τὴν ἀγνωσίαν τῶν ἀποβησομένων, πόλεμον ἀτελεῖ καὶ πόνης ἀννήυτες ἀντλεῖτε, Οὐιντανῶν πόλιν ἀνασῆσιν οἰόμενοι· εἰ δὲ τις ὑμῖν ἐδήλωσιν, ὅτι τῇ πόλει τῇ-

quem olim Romanorum metropolis sita fuit, sine ullis pluviis aut nivibus aliqua quavis causa hominibus explorata, tantum cepit ex intimis scatebris incrementum, ut multum finitimae ripae alluerit, multasque rusticas aedificationes obruerit: denique et clausum montibus craterem pertulerit, et immensum fluvium in subiectos agros effuderit. Id ubi Romani resciverunt, primo quidem, tamquam ea re divinum aliquod odium portenderetur, sacrificiis placare deos et genios loci decreverunt, vatesque indigenas consuluerunt numquid haberent quod dicerent. Sed quoniam neque lacus in suum locum se recipiebat, neque vates definitum quicquam canebant, immo ut ad delphicum oraculum sciscitatum mitterentur oratores monebant:

9. Hoc interim intervallo Veiens quidam patriae haruspicinae traditione maiorum peritus custodiam in moenibus agebat. Erat huic cum quodam romano centurione vetus consuetudo. Is centurio moenibus quadam die quum adpropinquasset ac de more hominem salutasset, aiebat se eius vicem dolere, quod communi excidio esset involvendus, siquando urbs caperetur. At enim etruscus, audita pridem albanum lacus effusione, priscorum de ea oraculorum gnarus arridens, quam praeclarum est, inquit, ventura praenoscere! Vos autem ignorantia futurorum bellum infinitum laboresque inanes toleratis, Veientium urbem a vobis eversum iri sperantes. Quod si quis vobis revelasset, in satis es-

(1) Ita cod. A. Sed fortasse scribendum esse καταβλεψέμενος, non obinde suspicabatur Quirinus Vicercomes in suis ad Dionysium meum animadvertionibus. (2) Unus codex ἐξλάσκειν.

(1) Confer super hac albanum lacus inundatione Livium V. 15. sqq., tum etiam super Veiorum ex-Etrusci erant hostes. Vide Livium loco citato. pugnatione.

δε πίπτωται ἀλῶναι, ὅταν ἡ πρὸς Ἀλβανῶ λίμνη σπανίσασα τῇ αὐθιγενῶν ναμάτων μηκέτι μίσηται τῇ θαλάττῃ, ἐπαύσατο δὲ ἂν αὐτοὶ τε δαπανώμενοι ἐν ἡμᾶς ἐνοχλοῦντες. Ταῦτα ὁ ῥωμαῖος μαθὼν, πολὺς (α) ἐν τῷ σκοπῷ καθ' ἑαυτὸν γηρόμενος, τότε μὲν ἀπήει.

Χ. Τῇ δὲ ἐξῆς, προσιπὼν τοῖς χιλιάρχοις ἃ διανοεῖτο, παρῆν ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόπον ἀνοπλῶ. ὥς μὲν ἐπὶ τὴν ὑποψίαν ἐπιβελῆς τῇ τυρρήνῳ ὑπὲρ αὐτοῦ λαβεῖν· χρησάμενος δὲ τοῖς σωήθεις ἀσπασμοῖς, πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῆς κατεχούσης τὸ ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον ἀμνηχανίας διελίγετο, καὶ ἄλλα (b) ἐφ' οἷς ἡσθήσεσθαι τῇ τυρρήνῳ ὑπελάμβανεν· ἰππεῖα ἐξηγητὴν αὐτῷ γράψαι ἡξίει σημείων τινῶν καὶ τεράτων νειωσὶ τοῖς χιλιάρχοις γεγονότων· περὶ τῶν τοῖς λόχοις ὁ μάντις, οὐδεμίαν δειδοικῶς ἐξαπάτην, καὶ εὖ σιωπῶντας αὐτῷ μεταστῆναι κελεύσας αὐτὸς ἠκολούθη μόνος τῷ λοχαγῷ· ὁ δὲ ῥωμαῖος ὑπαγόμενος αὐτὸν ἀπωτέρω τῇ τέχῃς ὄψατο τῇ πρὸς ἀπάτην μηχανηθέντων λόγων, ὥς ἰγγὺς ἐγένετο τῷ φειτεχίσματι, φειβαλὼν δὲ χερσὶν ἀμφοτέραις μέσον, αἶρεται τε καὶ πρὸς τὸ ῥωμαϊκὸν ἀποφέρειται στρατόπεδον· τοῦτον τὸν ἄνδρα οἱ χιλιάρχοι, λόγοις τε θεραπεύοντες καὶ βασάνων ἀπειλαῖς διειττόμενοι, ἅπαντα παρισκιάσαντες ἐξεπαῖν φει· ὃς ἀλβανίδος λίμνης, ἃ ἀπέκρυπτεν (1)· εἶτα καὶ πρὸς τῇ βελῇ αὐτὸν ἀναπέμπουσι· τοῖς δ' ἐκ τῆς σιωδρίας οὐχ ὁμοία παρέστη δόξα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἰδοῦναι πανουργῶν τίς εἶναι καὶ γόης ὁ τυρρήνός, καὶ καταφειδέσθαι τῇ δαιμονίᾳ τὰ φει· τῇ χρησμῶν· τοῖς δ' ἀπὸ πάσης ἀληθείας ἐρηκέναι.

se, hanc urbem tunc capi, cum albanus lacus, perennibus rivis extinctis, iam non misceretur mari; utique et labori vestro parceretis, neque nobis molestiam exhiberetis. His auditis romanus, postquam diu secum rem animo voluit, tunc quidem abiit.

10. Sequenti vero die, monitis ante tribunis quae ipse cogitavisset, venit in eundem locum inermis, nequam insidiarum suspicionem etrusco praeberet. Salute uti solebat impertita, primum quidem qua in perplexitate romanus exercitus versaretur narravit, aliaque eiusmodi quibus gavisurum etruscum autumabat. Deinde rogabat eum ut signa quaedam atque prodigia quae romanis tribunis nuper accidissent explicare ne gravaretur. Fidem dictis adiungit divinus, nullam fraudem veritus: arbitrisque remotis solus sequitur centurionem. Romanus quum eum longius a muro dolosis illud sermonibus abduxisset, ubi ad extremam loricam ventum est, corripit medium utraque manu etruscum, sublatumque ad romana castra traducit. Hunc hominem tribuni partim blandis sermonibus partim tormentorum minis impulerunt ut omnia diceret quae mente celabat de albano lacu; tum eundem ad ipsum senatum miserunt. Ibi autem patrum non una erat sententia: aliis enim vaser et praestigiator videbatur etruscus, qui divina oracula simularet; alii ab eo verissima narrari existimabant.

(α) Unus codex δ πολὺς. (b) Codd. pro καὶ ὅτι habent καὶ.

(1) Vatem coactum vaticinia adversus suam patriam cecinisse, probabilius narrat Dionysius, quam Livius apud quem V. 15. eadem sponte is profert;

XI. Ἐν ταύτῃ δ' ἀμνηστία τ' εὐλαΐας ὑπαρχούσης παρήσαν οἱ προαποσαλίντες εἰς Δελφοὺς θεόπροποι χρητμοὺς κεμίζοντες τοῖς ὑπὸ τ' τυρρηνῶν πρέτερον ἀπηγγιλμένοις συνάδοντας· ἔτι θεοὶ ἔδαιμονες οἱ λαχόντες τ' Οὐιεντανῶν πόλιν τοσοῦτον αὐτοῖς ἐγγυῶνται χρόνον ἀτάλευτον φυλάξαι τ' ἐκ προγόνων ὧσθε θεῖσαν εὐδαιμονίαν, ὅσον ἂν διαμένωσιν αἱ πηγαὶ τ' ἐν Ἀλβανῶ λίμνῃς ὑπερχιδόμεναι καὶ μίξει θαλάττης ἀπερρίεσθαι· ὅταν δ' ἐκκίνοι φύσιν τὴν τ' ἑαυτ' καὶ ὁδρὺς τὰς ἀρχαίας ἐκλιποῦσαι καθ' ἑτέρας ἐκτραπῶσιν, ὡς μὲν κίτι μίσγεται τῇ θαλάττῃ, καὶ τ' πόλιν αὐτ' ἀνάστατον ἴστω· τοῦτο δ' οὐκ εἰς μακρὰν ὑπὸ Ῥωμαίων γενήσεσθαι· ἰὰν ὀρύγμασι καθ' ἑτέρα χωρία γενομένοις ἐκτραπῶσι τ' πλημύραν τ' ὑδάτων εἰς τὰ πρόσω τ' θαλάττης πεδία· ταῦτα μαθόντες οἱ Ῥωμαῖοι εὐθὺς ἐπίστησαν τοῖς ἔργοις οὗτοι χαροτέχνας (1).

XII. Ὡς ἡ ταῦτ' ἤκουσαν Οὐιεντανοὶ παρ' αἰχμαλώτη τιτὸς, ἐπιπνευμένους πρὸς οὗτον πολιτοκοῦντας ἠθελον ὧς καταλύσειας τ' πολέμῳ, πρὶν ἀλῶναι καὶ κράτῳ τ' πόλιν· καὶ ἀποδείκνυνται πρέσβεις εἰ πρεσβύτατοι (2)· ἀποψηρισάμενης ἡ τ' βουλῇ τῇ Ῥωμαίων τὰς διαλλαγὰς, οἱ μὲν ἄλλοι πρέσβεις ἀπήσαν ἐκ τ' βουλευτῆρι σιωπῇ· ὁ δ' ἐπιτρανίσσατο ἐξ αὐτ', καὶ καὶ τ' μαντικὴν ἐμπειρίαν δοκιμώτατο, ἐπιστὰς τὰς θύρας καὶ θεωρίδας ἀπαντας οὗτοι παρόντας ἐν τῷ σινεδρίῳ, καλὸν, ἔφησεν, ὦ Ῥωμαῖοι, δόγμα ἐξηννόχατε καὶ μεγαλοπρεπὲς, ὅτ' τ' ἡγεμονίαν ἀξιοῦντες ἔχιν τῷ θεοῦ δὲ ἀρετὴν, πόλιν οὔτε μικρὰν οὔτε ἄσημον, ἀποτιθεμένην τὰ ὅπλα καὶ ὧσθε δοῦσαν ὑμῖν ἑαυτήν, οὐκ ἀξιοῦντες ὑπήκοον ἔχειν, ἀλλὰ πρέρριζον ἀνελῖν

11. Dum senatus hac opinionum varietate ambigit, aderant ii qui oratores Delphos missi fuerant oraculum adferentes priori etrusci hominis responso congruens: deos videlicet et genios Veientium urbis custodes tamdiu iis spondere hereditariae felicitatis tutelam, quamdiu scatebrae lacus albanus redundarent et ad mare usque decurrerent. Quum autem hae, naturae suae et antiqui cursus oblatae, aliò derivarentur neque iam mari miscerentur, tunc et illorum urbem eversum iri. Id autem quantocius a Romanis effici posse, si foveis utrimque effossis exundantes aquae per prata mari procul dissiparentur. His auditis Romani statim operarios negotio admoverunt.

12. Quod ubi Veientes a quodam captivo intellexerunt, pacem petendam per caduceatores ab obsidentibus censuerunt ante quam urbs vi caperetur: quare et legati a senioribus designati sunt. Verum pacem negante senatu romano, ceteri quidem legati abibant e curia taciti: sed enim legationis princeps et divinandi artem in primis edoctus, subsistens in foribus circumspiciensque omnes qui in curia aderant; praeclaram enimvero, inquit, Romani, sententiam geritis et decoram ei populo qui imperium in finitimos virtutis ergo tenere se iure autumat: cum urbem neque parvam neque ingloriam arma abicientem vobisque se tradentem

(1) Aquam albanam, non tam Veiorum causa, quam ad utilitatem agri suburbanii, fuisse deductam dicit Cicero *de divin.* II. 37. Mirandum porro emissarii albanii opus, ponte durissimo passuum mille et quingentorum perforato effectum, ad nostram usque actum,

tem, iam inde a quarto urbis aeternae saeculo, incolunt mansit, ex eoque lacus albanus adhuc effluit.

(2) Hanc Veientium legationem auctor Livius. Rei tamen vestigia apud Ciceronem supersunt, cuius eximius locus de Veiiis captis extat lib. I. 33. *de divin.*

U. C.
an. 358. *Ευλόμοι, οὔτε ἢ ἐκ ἢ θείῃ δίδαντες χόλον, οὔτε ἢ παρ' ἀνθρώπων ἐ-
τραπέντες (α) νέμεσιν· ἀνθ' ὧν ὑμῖν δίκη τιμωρὸς ἦξει ὧσα' θεῶν εἰς τὰ ὁμοία
ζημιῶσα· Οὐεντανούς (b) γὰρ ἀελομόμοι ἢ πατρίδα, μετ' οὐ πολὺ ἢ ἑαυτῶν
ἀποβαλεῖτε. Μετὰ βραχὺ ἢ ἀλίσκομένης τῆ πόλεως, οἱ μὲν ὁμόσῃ τοῖς πο-
λεμίοις χωροῦντες, ἄνδρες ἀγαθοὶ γηράμοι, καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες, κατ-
εκόπησαν· οἱ δ' αὐτοχειρία σφάζαντες αὐτοὺς διφθάρησαν· ὅσοις (c) ἢ δι
ἀνανδρίαν τὴ καὶ ταπεινότητα ψυχῆς παντ' ἐφαίνετο ἢ τεθῆναι τὰ δεινὰ με-
τριώτερα, ῥίψαντες τὰ ὅπλα παρεδίδοντο τοῖς κεκρατηκόσιν ἑαυτοῖς.*

XIII. Ὁ δὲ δικτάτωρ Κάμιλλος, οὗ σφραγίδα ἢ πόλις ἦλω (d), ὅπῃ μετ-
εῶν τόπῃ τινὸς ἐς ὧς ἅμα τοῖς ἐπιφανεστάτοις Ῥωμαίων, ὅθεν ἅπαντα ἢ
πόλις ἦν καταφανῆς, πρῶτον μὲν ἐμακάρισεν ἑαυτὸν τῇ παρούσης εὐτυχίας,
ἔτι καθελεῖν αὐτῷ μεγάλην καὶ εὐδαίμονα πόλιν ἐξεγένετο δῖχα πόλιν (e), ἢ
Τυρρηνίας μὲν ἀνθρώπου τότε, καὶ πλείστον (f) τῇ κατοικούντων ἢ Ἰταλίαν ἐθνῶν
δυναμείας (g), οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα ἦν (h)· Ῥωμαίοις ἢ ὧσα' τῇ ἡγεμονίας διαφερομέ-
νη (i) καὶ πολλοὺς ὑπομείνασα πολέμους (g) ἄχρι δεκάτης γηραιᾶς συνετέλει (j)· ἐξ οὗ

habere subditam abnuitis, verum funditus evertere vultis, nihil veriti neque
deorum iram neque hominum ultionem. Quamobrem vobis superveniet vindex
deorum iustitia cum simili poena: qui enim nunc Veientes patria sua spolia-
tis, paulo post vestram ipsorum amittetis. Mox capta urbe, quotquot quidem
cum hostibus manus conseruerunt viri strenui, multis occisis, ad extremum
interempti sunt: alii manu propria sibi vitam exhauscerunt: qui denique pro-
pter imbecillitatem et animi humilitatem omnia morte tolerabiliora putarunt, ii
abiectis armis semet victoribus dederunt.

13. Dictator porro Camillus, cuius ductu urbs expugnata fuerat, stans
cum Romanis nobilissimis excelso loco, unde urbs universa despiciebatur, primum
quidem se beatum praedicabat, quod sibi citra laborem contigisset magnam
urbem divitemque subvertere, quae provinciae Etruriae, maxime tunc floren-
tis atque inter italicas gentes in primis potentis, non minima pars erat, quae-
que cum Romanis de principatu certaverat, et multis bellis bellatis decem ip-
sas aetates incolumis manserat: ex quo autem oppugnari et obsideri coepit,

(α) Codd. ἐτραπέντες. (b) *Veientes* dicuntur in Dionysii codicibus modo *Οὐεντανοί*, modo *Οὐεντανί*; accipitur tamen *Οὐεντανί*, quod primum occurrerit, quae ad latinam magis accedit, constanter expressi. (c) Codd. *δρους*. (d) Hoc loco *ἦλω*; ut p. 480. *ἦλω*. (e) Codd. nunc *ἦλω* πλείστον. (f) Codd. pro *δυναμείας* habent *δυναμείας*. (g) In codd. desideratur *πολέμους*.

(1) Fato enim urgente (ait Livius V. 22.) ope-
ribus, non vi, expugnati sunt Veii.

(2) Hinc Tolumnius modo Veientium modo Etru-
scorum rex dictus. Recole p. 466. n. 4.

(3) Quippe cum ipso Romulo bellum acerrimum
Veientes gesserunt, ac saepe duceps cum romanis
regibus, dictatoribus, consulibus et tribunis; ut suis
locis narrant Dionysius ac Livius.

(4) Vocabulo *γενεῖ* certum annorum numerum
apud Dionysium non significari contendit Dodwellus
in *dissertatione de aetate Dionysii*. Duplex tamen
huius locus haud scio an satis indicet, triginta fere

annis singulas aetates constare. Nam primo in *epi-
stula ad Pompeium* cap. I. ait Dionysius, se plus
duodecim aetatibus posteriorem esse Platone. Floruit
autem Plato circa olympiadem XCV, Dionysius cir-
ca olympiadem CXCII. Ergo intercedunt paene CCCC
anni, nempe plus duodecim aetates. Alter locus nunc
cum dionysianis excerptis prodit. Sane Eustathius ad
iliad. I. 250. et Plutarchus *de oraculorum defectu*
(ed. Reisk. tom. VII. p. 636.) discrete aiunt, ae-
tatem (*γενεῖ*) secundum antiquos auctores trigin-
ta esse annos. Ab his autem paulisper ablu-
dit Herodotus II. 142. qui tres aetates ait esse

δ' ἤρξατο πολιεῖν καὶ πολιορκεῖσθαι συνεχῶς, θ' δ' ἤνεγκε τὴν πολιορκίαν ἔτη (1) πάσης πειραθείσα τύχης. Ἐπειτ' ἐκθυμηθεὶς, ὥς ἐπὶ μικρᾷ αἰωρεῖται ῥοπῆς ἢ τῇ ἀνθρώπων εὐδαιμονία, καὶ εἴβαιον ἐδὲν δαμένει τὴν ἀγαθῶν, δακτείνας εἰς τὸ οὐραϊὸν τὰς χεῖρας ἤρξατο τῷ τε Διὶ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, μάλιστα μὲν ἀντιφθόρον ἑαυτῷ τε καὶ τῇ πατρίδι γίνεσθαι καὶ παροῦσαν εὐδαιμονίαν· εἰ δέ τις ἱμελλε κοινὴ συμφορὰ τῇ Ῥωμαίων πόλει, ἢ τῇ αὐτοῦ βίῳ καταλαμβάνειν, ἀντίπαλόν τῃ παρόντων ἀγαθῶν, ἐλαχίστην γνέσθαι ταύτην καὶ μετρωτάτην.

XIII. Ἦν δὲ ἡ Οὐιεντανῶν πόλις οὐθὲν ὑποδεικνύουσα τῇ Ῥώμῃς ἐτοιχεῖσθαι (2), γῆν τε πολλὴν καὶ πολὺκαρπον ἔχουσα, καὶ μὲν ὄρειαν, καὶ δὲ πεδίαδα, καὶ τὴν ὑπερκείμενον αἶρα καθαρώτατον καὶ πρὸς ὑγίαν ἀνθρώποις ἄριστον, οὔτε ἔλκε πλησίον ὄντων, οὔτε ἔλκονται βαρεῖς ἀτμοὶ καὶ δυσώδεις, οὔτε ποταμοῦ τινὸς ψυχρὰς ἰσθμὸν ἀνίστηται αὐξας (3), ὑδάτων δὲ οὐ σπανίων ὄντων οὐδ' ἐπακτῶν, ἀλλ' αὐθιγενῶν καὶ παλσίων καὶ πίνεσθαι κρατίστων (4).

XV. Αἰνείαν λίγυσι καὶ ἐξ Ἀγχίσεως καὶ Ἀφροδίτης, ὅτε κατέσχευεν εἰς

novem continenter annos circumsessionem sustinuerat, omni fortunae genere exercita. Deinde reputans humanam felicitatem ad breve tempus extolli, nihilque diu manere, manus ad caelum tendens, Iovem ceterosque deos precabatur ut sibi et patriae ne prorsus invidiosa esset praesens felicitas. Quod siqua aut publica calamitas romanam urbem aut privata suam vitam esset correptura, quae praesentia bona temperaret, ut ea minima ac moderatissima esset, rogabat.

14. Erat autem Veientium urbs Romae ipsi non inferior vel commoditate vel amplitudine aedificiorum; latamque ditionem ut uberem possidebat, partim montanam partim aequi soli: utebaturque aëre purissimo et hominum valetudini utilissimo, nullis vicinis paludibus ex quibus graveolentes flatus exhalarentur, nulloque flumine ex quo matutina aura rigidior ferretur. Et tamen aquarum abunde suppetebat non adductarum, sed ex ingentis scatebris erumpentium et ad bibendum optimarum.

15. Aiunt Aeneam Anchisae et Veneris filium, quum navem ad Italiani

centum annos. Iamvero Veii pugnare coeperunt cum Romulo paulo ante eius interitum (Vide Dionysium II. 54, Livium I. 15.); capti autem sunt anno urbis CCCLVIII. Ergo reapse urbs Veiorum, ex quo cum Romanis de principatu certare coepit, decem stetit aetates.

(1) Ut missum faciam Diodorum siculum qui lib. XIV. cap. 95. narrat Veios oppugnatos a Romanis undecim annis; Livius quidem V. 22, Florus I. 12, Plutarchus in *Camillo* cap. 7, Victor *de viris illustribus* cap. 23, Augustinus *de civ. D.* III. 17. dicunt decennam Veiorum obsidionem: qui ne discrepent a Dionysio nostro, illud moneo, Veiorum obsidionem passim apud scriptores troiano decennio comparari: qua comparatione conciliatur cum aliis auctoribus Dionysius. Quippe apud Homerum *iliad.* II. 328. 329 Calchas ait Gracos novem annis circa Troiam bellaturos,

decimo denique eandem capturos. Nunc etiam Dionysius ita loquitur, ut Veios novem annis restituisse, decimo denique esse captos intelligamus.

(2) Plutarchus quoque in *Camillo* cap. 2 Veios et armis et militum numero non inferiores romanae urbi scribit. Livius immo V. 24 Veios urbi Romae vel situ vel magnificentia publicorum privatorumque tectorum ac locorum antelatos narrat.

(3) Confer Homerum *odys.* V. 469; Herodot. II. 27; Aristot. *probl.* XXIII. II. 16; Plinium *hist.* XVIII. sect. 7.

(4) Veiorum situs, cuius memoria propemodum interierat, his annis denique detectus fuit; ex eoque permulta laborati inscriptique marmoris rudera Romanam compertata fuerunt, ut vaticanium museum augeant.

Ἰταλίαν, θῦσαι προαιρούμενον ὅτῳ δὴ τινι θεῶν (α), μὴ τὴν εὐχὴν μέλλουσα τὴν ὀδυσσευσμένην πρὸς τὴν θυσίαν ἱερεῖα κατάρχεται, τὴν Ἀχαιῶν (β) ἰδεῖν τινα πρόσωθιν ἐρχόμενον, εἴτε Ὀδυσσεύς, ὅτε τῷ θεῷ τὴν Ἀοργον μαντεία χρῆσθαι ἔμελλεν, εἴτε Διομήδην, ἡνίκα δαίνω σύμμαχον ἀφίκετο· ἀχθόμενον δὲ τῷ συγκυρήματι, καὶ πολεμίαν ὄψιν ἐφ' ἱεροῖς φανῆσαι ὡς πονηρὸν οἰωνὸν ἀφοσιώσασθαι βυλόμενον, ἐγκαλύψασθαι τε καὶ σραφῆναι· μετὰ δὲ τὴν ἀπαλλαγὴν τὴν πολεμίαν, χειριζόμενον αὐθις, ἐπιτελεῖσαι τὴν θυσίαν· γενομένων δὲ τῶν ἱερῶν κριττόντων, ἡτθῆναί τε τῷ συγκυρήματι καὶ φυλάττειν ἐπὶ πάσης εὐχῆς τὸ αὐτὸ ἔσθαι· τοῖς τε ἀπ' ἐκείνου γινόμενους ὡς ἐν τι τῷ θεῷ τὰς ἱερουργίας νομίμων καὶ τὴν δόξαν (γ). Ἐπόμενον δὲ τοῖς πατρικοῖς (δ) ὁ Κάμιλλος νόμοις, ἐπειδὴ τὴν εὐχὴν ἐποίησατο, καὶ καὶ τὴν κεφαλὴν εἴλκυσε τὸ ἱμάτιον (ε), ἐβούλετο μὴν σραφῆναι· τῆς δὲ βάσειος ὑπερχειρίσης οὐ δυναθεὶς ἀναλαβεῖν αὐτὸν, ὑπτίῳ ἐπὶ τὴν γῆν φέρεται· τοῦτον τὸν οἰωνὸν οὔτε μαντείας οὔτε ἐνδοιασμοῦ δειόμενον, ἀλλὰ καὶ τῷ φαυλοτάτῳ ῥάδιον ὄντα συμβαλεῖν, ὅτι (δ) πιστὴν αὐτῷ πᾶσα ἀνάγκη πτωμα ἄσχημον, οὔτε φυλακῆς οὔτε ἀφοσιώσεως ἄξιον ὑπὲρ

appulisset, sacrificare nescio cui deo instituisse: quumque precibus persolutis paratam sacrificio victimam esset immolaturus, vidisse Graecorum quemdam procul venientem (sive Ulyxem quum is ad Avernum oracula peteret, sive Diomedem cum suppetias Daunio tulit.) Tunc Aeneam cum fortuitum eventum moleste ferentem, inimicumque visum inter sacra oblatum, uti malum augurium, averruncare volentem, velasse faciem seque avertisse. Mox erepto oculis hoste, lotis rursus manibus, perfecisse sacrificium. Quumque exta meliora apparuissent, gavisum esse illo casu, eundemque deinceps morem in omni veneratione usurpavisse: tum et eius posteros, tamquam legitimo quodam, in sacris ea consuetudine perpetuo usos esse. Quare et Camillus patris ritibus obtemperans post supplicationem adducta in caput veste volebat se convertere: verum sublapso scabello, quum semet recipere omnino non valisset, supinus humi decidit. Id omen quod neque divinatione egebat neque ambiguum prorsus erat, sed vel stultissimo cuique coniectatu perfacile, necessarium videlicet et turpem casum portendi, ipse nihili fecit, nullaque observatione vel expiatione dignum existimavit: immo ad signum sibi faustum retulit, veluti si dii

(α) Cod. A. ὅτις ἔχει Σεφ. (β) Codices Ἀρχαῖοι. (γ) Cod. πατριότις. (δ) Cod. οὔτε.

(1) Ritum sacrificandi velato capite ab Aenea Italiam traditum narrant etiam Virgilius *oen.* III. 407. cum Servio; Gavius Bassus apud Macrobiū *saturn.* III. 6; Marcus Octavius apud Aureliū Victorem *orig. G. R.* cap. 12; Festus voc. *Saturnia* et Plutarchus *quaest. rom.* ed. Reisk. tom. VII. p. 80. Tum Ulyxem occurrisse Aeneae sacrificanti opinantur Victor et Festus locis citatis, nec non Tzetzes ad Lycophronem V. 1242. Diomedem contra Solinus cap.

2, Plutarchus et Servius locis citatis. Ritum item Romanorum semet circumagendi in sacrificiis perdoctus exponit Brissonius *de formulis* lib. I. p. 41. ad quem lectores ablego. Denique de conversione Camilli conferantur loci similes Livii V. 21. et Plutarchi in *Camillo* cap. 5.

(2) Nihil de velato Camillo Livius, uti ne de Aenea quidem, quod ego meminerim.

βειν· ἀλλ' ἐπὶ τὸ κτεχασμένον ἑαυτῷ μετήνεγκεν, ὡς ὑπαληκοότων (α) αὐτῷ τῷ εὐχαῖς τῷ θεῶν, καὶ τὸ κακὸν ἐλάχιστον παρῆσκειν ἀκότων γνέσται.

XVI. Καμίλλου τῷ Φαλίσκων πόλιν πολιορκοῦντος, Φαλερίων τις, U. C. 477. εἴτ' ἀπαιγνυμένως τῷ πόλιν, εἴτε κέρδη θηρώμενος ἰδίᾳ, παῖδας ἐκ τῶν ἐπιφανιστάτων οἰκων ὠδρακυσάμενος (ἣν δὲ διδάσκει τῶν γραμμάτων) ἐξήγαγε ἐκ τῆς πόλεως, ὡς ὠδραπατήτορας τε πρὸς τῷ τείχεσσι καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον θιασομένους· ὑπαγόμενος δὲ καὶ μικρὸν αὐτῶν προσηύδα τῷ πόλεως, ἐπὶ φυλακτῆριον ῥωμαϊκὸν ἄγει, καὶ τοῖς ἐπιδραμοῦσι ὠδραδίδωσι, ὑφ' ὧν ἀχθεῖς ἐπὶ τῷ Καμίλλου ἔφη· ἐμβυλιῦσθαι μὲν ἐτι πάλαι τῷ πόλιν ὑπὸ Ῥωμαίων ποιῆσαι· οὐδενὸς δὲ κύριον ὧν, οὔτε ἄκρας οὔτε πυλῶν εὐθ' ὀπλων, τοῦτον ἐξευρηκέναι τῷ τρόπῳ, ὑποχειρίως ποιῆσαι ὅτε υἱὸς τῷ εὐχρηστάτων, ἄφικτον ἀνάγκην ὑπολαβὼν ὅτε πατὴρας καταλήψεται, τῷ σωτηρίας τῷ τέκνων ὠδραχομένους, τάχιστα ὠδραδοῦναι Ῥωμαίοις (b) τῷ πόλιν· ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἔλεγεν, πολλὰς ἰλασίδας ἔχων θαυμαστοῖς (c) τινὰς ἐξοίσεισθαι μισθοὺς τῷ προδοσίας. Ὁ δὲ Καμίλλου εἰς φυλακὴν ὠδραδούς (d) τῷ γραμματιστῇ καὶ ὅτε παῖδας, ἐπιστάτην τῇ βουλῇ ὅτε γραμμάτων τὰ γενόμενα, καὶ τί γρη ποιῇν ἤρετο (1)· ἐπιβέβηκε δ' αὐτῷ τῷ συνεδρίῳ πρῶτον ὃ τι ἂν αὐτῷ φείνηται κράτιστον (2), προαγαγὼν ἐκ τῶν στρατοπέδου τῷ γραμματιστῇ ἅμα τοῖς παισὶ, καὶ οὐ μακρὰν ἀπὸ τῶν πυλῶν τὸ στρατηγικὸν ἔθνος προστάξας τεθῆναι, πολλοὺς συνεδραμόντων ὅχλου, τῷ μὲν ὅτι τὰ τείχη, τῷ δὲ ὅτι τὰς πόλεις, πρῶτον

suis precibus annuissent, atque ut quam minima calamitas sibi accideret curavissent.

16. Faliscorum urbem obsidente Camillo, quidam sive de salute Faleriorum desperans sive lucri studiosus privati, principum familiarum pueros, quos ipse instituebat in litteris, dolo instructo eduxit urbe, deambulandi specie ante moenia et romana castra spectandi. Tum paulatim protractos longius ab urbe ad custodiam romanam provexit atque accurrentibus tradidit. A quibus ad Camillum ductus, ait: se iampridem molitum esse urbem imperio Romanorum subiungere: verum quum nihil esset in sua potestate, neque arx nimirum neque portae neque arma, hanc demum excogitavisse rationem, ut filios scilicet optimatum traderet; quia summam necessitatem putabat se parentibus impositurum, quod de salute puerorum solliciti quantocius urbem dederent. Haec ille aiebat grandi spe concepta, miram se prodicionis mercedem accepturum. Camillus traditis in custodiam ludimagistro et pueris, scribit ad senatum ea quae evenerant, rogatque quid consilii capiendum videretur. Senatu eius arbitrio rem permittente, ipse educto extra castra ludimagistro cum pueris, positoque non procul a portis tribunali, ingenti turba ad moenia et portas con-

(α) Codd. ὑπ' ἀπαληκοότων. Sed mihi vocabulum videbatur omnia coniungendum. (b) In codice uno omittitur Ῥωμαίοις. (c) Codex unusque θαυμαστοῖς. (d) Codex unus παραδίδους.

(1) Id longe credibilius scribitur a Dionysio. solet. quam speciosum Camilli responsum a Livio V. 27. (2) Valerius Max. VI. 5. 1. ait a senatu de- qui multa eiusmodi ex rhetorum pompa confingere cretam ludimagistri poenam.

μὴν ἐδήλωσε τοῖς Φαλίσκοις οἷα ὁ γραμματιστὴς εἰς αὐτοῦν ἐτόλμησε ὄφρα νομῆν· ἔπειτα ὤκνησεν ἀποκτείναντα τὸν ἀνδρὸς ἐκέλευσε τοῖς ὑπηρέταις, καὶ ζαίνειν τὸ σῶμα μάστιγι πάνυ πολλῶς· ὥς ἡ ταύτης ἄλκις εἶχε τὴν τιμωρίας, ῥάβδους τοῖς παισὶν ἀναδούς, ἀπάγων αὐτὸν ἐκέλευσεν εἰς τὴν πόλιν δεδμένον τῷ χεῖρι ὀπίσω, παίοντες τὴν καὶ πάντα ῥύπον αἰκίζομένους· κομισάμενοι δὲ οὗτοι παῖδες οἱ Φαλίσκοι, καὶ τὸν γραμματιστὴν ἀξίως τὴν κακῆς δόξης τιμωρησάμενοι, παρῆλθον τῷ Καμίλλῳ τὴν πόλιν.

XVII. Ὁ αὐτὸς Καμίλλος, ὅπῃ τὸ Οὐντανῶν πόλιν σφρατεύων, κῆρυξεν τῇ βασιλείᾳ ἥρξεν τῇ ἐν Οὐντανῶσι, εἰάν κρατήσῃ τὴν πόλιν, τό τε ξόανον αὐτῆς ἐν Ῥώμῃ καθιδρύσκειν, καὶ σιβατμοῦς αὐτῇ καταστήσασθαι πολυτελεῖς· ἀλούτης δὲ τὴν πόλιν, ἀπέσταλκε τὴν ἱππῶν οὗτος δὲ καταστὰς ἀρεμῆς ἐκ τῆς ἑσθέρων τὸ ἐσθῆ· ὥς δὲ παρῆλθον οἱ πεμφθέντες εἰς τὴν νεών, καὶ τις ἐξ αὐτῶν, εἴτε μὲν παιδίας καὶ γέλωτος, εἴτε οἰωνοῦ δειρόμενος, εἰ βούλοιο μετελθεῖν εἰς Ῥώμην ἢ θεός, ἤρετο· φωνὴ γεγωνῶ (2) τὸ ξόανον ἐφείχετο ὅτι βούλεται· τοῦτο καὶ δὲς γέγονεν· ἀπιστοῦντες γὰρ οἱ νεαρίσχοι, εἰ τὸ ξόανον ἦν τὸ φειγξάμενον, πάλιν ἤρουντο τὸ αὐτὸ, καὶ τὴν αὐτῇ φωνὴν ἤκουσαν (1).

Γ. C.
a. l. 301.

XVIII. Ἐν δὲ τῇ ἀρχῇ τὴν μὲν τὸν Καμίλλον ὑπάτων (2) ἔσθῃ ἐν Ῥώμῃ

fluente, in primis declaravit Faliscis ludimagistri facinus: mox servis imperavit vestem homini detraherent, in eumque plurimis verberibus animadverterent. Ubi satis eius poenae visum est, virgas pueris tradidit, ipsosque iussit eundem in urbem agere, manibus post tergum religatis, caedentes exquisitisque modis cruciantes. Tum Falisci, receptis pueris, et ludimagistro pro scelesti consilii dignitate punito, urbem Camillo tradiderunt.

17. Idem Camillus inter Veiorum oppugnationem voverat reginae Iunoni Veientium, si urbem caperet, se eius statuam Romae dedicaturum, eidemque plurimum cultus curaturum. Urbe potitus equites nobilissimos misit, qui signum e basi tollerent. In templum quum missi venissent, et quidam ex iis, sive ioci et risus gratia sive ominis petendi, num Romam migrare vellet deam rogasset, clara voce dea se velle testata est, idque bis accidit. Iuvenibus enim incredibile visum erat statuam esse locutam: quare interrogatione repetita, eandem vocem rursus audierunt.

18. Sub consulum magistratu, qui Camillo successerunt, morbus pestilens

(2) Codex unus tantum γεγωνῆ γα. Codex alter videtur habere potius γεγωνῆ quam γεγωνῆ. Usus est vocabulo γεγωνῆ Dionysius in simili prodigio narrando VIII, 35.

(1) Veii capti sunt anno urbis CCCLVIII, eodemque tempore etiam Iunonis status Romam translata est, uti satis innuit mos Dionysius, nec non Livius V. 22. Sed enim hoc loco res narratur post Faliscorum bellum, quia aedes Iunonis, quam Camillus dictator bello veienti voverat, ab eodem dedicata est Potito et Manilio consulibus, hoc est anno urbis CCCLXII. Dionysius igitur ne bis, quod

fecit Livius V. 22. et 31, de Iunone veientiana loqueretur, narrationem totam in hunc annum distulit.

(2) Videtur hoc loco satis aperte innui Camilli consulatus. Reque et Valerius Maximus VI. 5. 1. ait Camillo consule Faliscos circumsedente etc. tum narrat ludimagistri Faliscorum facinus. Fuit igitur Camillus consul anno urbis CCCLX. Consul di-

κατίσκηψε λοιμικῇ, ἣ ἀρχὴν ἀπὸ τε ἀνομβρίας & αὐχμῶν λαβοῦσα ἰσχυ-
ρῶν (1), ἀφ' ὧν κακωθεῖσα ἢ τε δινδρῆτις (2) καὶ ἡ σιτοφόρος, ὀλίγες μὲν ἀνθρώ-
ποις καρποὺς ἐξήνεγκε καὶ νοσεροὺς, ὀλίγην δὲ καὶ πονηρὰν (3) βοσκήμασι νομὴν
προβάτων (4) μὲν οὖν (5) καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων ἀταρίθμητόν τι διεφθάρη πλῆθος,
οὐ χιλοῦ σπανισάμενον (6) μένον ἀλλὰ καὶ πετῆ· τοσαύτη γὰρ τε ποταμῶν καὶ τῶν
ἄλλων ναμάτων ἐπίληψις (7) ἐγένετο, ἥνικα μάλιστα κάμνα πάντα δίψῃ τὰ
βυτά· ἄνθρωποι δὲ ὀλίγοι μὲν τινες διεφθάρησαν, ἃς εὐπω πρότερον ἐπί-
ρασαν προσεγγεγκάμενοι τροφάς· οἱ δὲ λοιποὶ μικροῦ πάντες εἰς νίπας δα-
νάς κατέπεσον, ἀρχομένας μὲν ἀπὸ μικρῶν ἐξανθημάτων ἃ αἶε' ὄν' ἔξω-
θιν χεῖρας ἀνίστατο, κατασκηπτύσας δ' εἰς ἑλκὴ μεγάλα φαγεδαίλαις ὅμοια,
πονηρὰν μὲν ὄψιν, δεινὴν δὲ ἀλγηδένα παρίχοντα· ἦν δὲ οὐδὲν ἴαμα ἢ
αἰωδυνίας τοῖς κάμνεσιν, ὃ τι μὴ κνησμοὶ καὶ σφῆδαρμοὶ συνεχίης, λω-
βώμενοι τοῖς χρωσὶ μέχρι γυμνώσεως ὁσίων.

XVIII. Μετ' οὐ πολὺ δὲ οἱ δάμαρχοι, Καμίλλω φθονήσαντες, ἐκ-
κλησίαν κατ' αὐτοῦ συνήγαγον, καὶ ἰζημίωσαν αὐτὸν δέκα μυριάσιν (2). οὐκ ἀγ-

V. C
ann. 505.

Romam corripuit a siccitate et caloribus ortus, quibus arbores et agri male
habiti paucos et noxios hominibus fructus tulerunt, exiguum item malumque
bestiis pabulum. Ores igitur atque iumenta innumera perierunt, non escae solum
sed et potus penuria: adeo rivi et reliquae scatebrae exaruerant, quo tempore
pecora universa siti laborant. Homines pauci absumpti sunt, qui insueta alimen-
ta gustaverant: reliqui paene omnes in graves morbos inciderunt, quorum
initia fuere tenues papulae in summa cute erumpentes, mox in ulcera grandia
desinentes, gangraenis similia, deformia visu, cum maximis doloribus. Erat autem
nullum laborantibus remedium, immo vero erant pruritus et lacerationes conti-
nuae, quibus cutis usque ad ossa nudanda vitabatur.

19. Neque diu post tribuni Camillo invidentes concionem in eum conflave-
runt, eundemque decem millibus gravis aeris damnaverunt: non inscii quidem

(1) Codex unus habet δινδρῆτις. Sed δινδρῆτις Dionysius etiam lib. 1. 37. (2) Codd. habent πεντήκοντα. Malui au-
tem scribere πεντήκοντα, quam πεντήκοντα. (3) Codex unus habet πονήρα. (4) Ceteri aliter ab uno codice. (5) Codd. οὐκ
εσπεύοντες. (6) Codd. ἐπὶ λήψις.

citor Camillus etiam apud Syncellum ed. Paris p.
253. Appianus item in fragmento libri, qui *Celticus*
inscribitur, ait Camillum post captam urbem crea-
tum consulem a Romanis qui Veios confugerant. Sed
enim ipse se corrigit Appianus lib. de regibus -P-R-
cum dicit Camillum eo tempore factum dictatorem.
Et quidem merito obstat Livius, qui V. 29. ad
annum CCCLXI. narrat creatos post annum quintum
decimum consules -L. Lucretium Flavum et -Ser-
Sulpicium Camerinum. Praeter quam quod Plutar-
chus aperte negat consulem fuisse Camillum. Igitur
et haec adhibenda est explicatio, qua usus est Vor-
stius ad Valerium Maximum, nempe intelligendus
tribunatus Camilli consulari potestate, qualem ipse
revera gerebat anno urbis CCCLX Falerios obsi-
dens.

(1) Hanc pestilentiam dicit item Livius V. 31.

ex siccitate caloribusque nimis ortam in agro ro-
mano; sed uno anno post, ut videtur, nempe Po-
lito et Manlio consulibus.

(2) Fortasse supplendum ἑκατόν, quod voca-
bulum deest in codicibus; sed eo utitur Dionysius
lib. X. 49. (Recole superius cap. V. p. 468. n. 2.)
Ceterum et Appianus in fragmento libri de regibus
-P-R-, numero contentus, rem ipsam subaudit. Dis-
crepant autem auctores in describenda Camilli mul-
ta. Livius enim V. 32. dicit eam fuisse XV. millia
gravis aeris: ita Plutarchus in *Camillo* cap. 17. τίνας
καὶ μυρίων καὶ πεντακισχίλων ἑκατόν, quibus ver-
bis utitur etiam Zonaras VII. 22. At Appianus loco
nuper citato rem immoiter augeat scribens πεντήκον-
τα μυριάσιν. Solum autem vertit Camillus anno ur-
bis CCCLXIII.

τοῦντις ὅτι πολλοσὸν τι μέγθ' ὁ εἶθ' ἦν αὐτῷ τ' κατακρίματθ', ἀλλ' ἵν' ἀπαχθεῖς εἰς τὸ δεσμοτήριον ὑπὸ τ' δημάρχων ἀσχημονήσῃ ὁ οὖν δειρανισάτης κατορθώσας πολέμους· τὸ μὲν οὖν (α) ἀργύριον οἱ πειλάται τὲ καὶ συζυγεῖς αὐτοῦ συνασειέγκαντες ἐκ τ' ἰδίων χρημάτων ἀπέδωσαν, ὥστε μηδεμίαν παραθεῖναι ὑβρεως· ὁ δ' ἀπὸρ ἀφόρητον ἠγοῦμην τ' προπηλακισμόν, ἐκχωρεῖν ἔγωγε τ' πόλεως. Γενόμενθ' δὲ πλησίον τῷ πυλῶν καὶ τοὺς παρόντας ἀσπασάμενθ' ἐλοφυρεμένους καὶ διακρύοντας, οἷα σείεσθαι μέλλοιεν ἀνδρὸς, πολλὰ κατὰ τῷ παριῶν ἄφεις δάκρυα, καὶ πῶ κατασχοῦσαν αὐτὸν ἀσχημοσύνην ἀνακλαυσάμενθ', εἶπεν· ὦ θεοὶ καὶ δαίμονες, ἔφοροι τῷ ἀνθρωπίνων ἔργων, ὑμᾶς ἀξιῶ δικαστὰς γενέσθαι μοι τ' τε πρὸς τ' πατρίδα πολιτευμάτων, καὶ παντὸς τ' παρεληλυθότθ' βίης· ἴπατ' ἰὰν μὲν ἔοχον εὗρητέ με (b) ταῖς αἰτίαις ἐφ' αἷς ὁ δὴ μθ' κατεψηφίσατό με, ποιηρὰν καὶ ἀττήμονα τελευτὴν δοῦναι τ' βίης· ἰὰν δ' ἐν ἅπασιν, οἷς ὀπίσεισθην ὑπὸ τ' πατρίδθ' ἐν εἰρήνῃ τὲ καὶ κατὰ πολέμους, εὐσεβῇ καὶ δίκαιον καὶ πάσης ἀττήμονθ' ὑποψίας καθαρὸν, τιμωροὺς γενέσθαι μοι, τοιοῦτους ἐπισήσαντας τοῖς ἡδικοκόσι κινδύνους καὶ φόβους, οὓς ἀναγκατθήσονται, μηδεμίαν ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας ὄντες, ἐπ' ἐμὲ καταφυγεῖν· ταῦτ' εἰπὼν εἰς πόλιν Ἀρδίαν ὤχετο.

XX. Ἐπήκυσαν ἡ αὐτοῦ ταῖς εὐχαῖς οἱ θεοὶ· καὶ ὑπὸ Κελτῶν μθ' μικρὸν ἢ πόλις ἰάλω (1), ἄνιν τ' Καπιτωλίῳ· καταφυγόντων ἡ ἐν αὐτῷ τ' φειρατισέων, τὸ γὰρ ἄλλο πληθθ' ἐν ταῖς ἰταλικαῖς φεῦγον διασπάρη πόλεσι,

longe minores opes ea multa illi adesse, verum ut actus in carcerem a tribunis ignominia notaretur is qui clarissima bella optime administraverat. Quamvis autem pecuniam propinqui et necessarii e suis opibus congestam solvebant, ne Camillus opprobrium pateretur; is tamen intolerabilem sui contemptum reputans, excedendum urbe censuit. Progressus igitur ad portam, complexusque qui aderant gementes flentesque ob tanti viri desiderium, multa ipse quoque lacrymarum vi genus humectans, inflictamque ignominiam deplorans, ait: o dii, geniique humanorum operum scrutatores, vos oro iudices mihi statis meisque in rempublicam meritis et actae vitae universae. Tum siquidem me eorum criminum reum, quorum me populus damnavit, deprehenderitis, malum mihi et foedum vitae exitum detis: sin in omnibus, quae mihi a patria concedita fuerunt domi militiaeque, pium iustumque atque omni turpi suspicione purum; vindices mihi sitis, eaque his improbis pericula consuletis atque timores, ut cogantur, reliqua omni spe salutis erepta, ad me confugere. His dictis in urbem Ardeam secessit.

20. Votis eius dii annuerunt: namque a Gallis paulo post urbs capta est, praeter Capitolium. In hoc quum se nobilissimi quique conclusissent (reliquum enim vulgus per italicas urbes dissipatum est) et a Gallis obsiderentur; pars

(α) Οὗν aliter ab uno codice (b) Codd. nec.

(1) Nempe uno anno post. Nam Camillus exiit anno CCCLXIII, notissimum in fastis est. Iavit anno CCCLXIII; Romam vero a Gallis captam

καὶ πολιορκημένων ὑπὸ Κελτῶν, οἱ ὧν Οὐιντανῶν πόλιν καταφυγόντες Ῥωμαῖοι Καεδίκιόν (α) τινὰ στρατοπεδάρχην ποιοῦσιν· ὁ δὲ Κάμιλλον ἀποδείκνυσιν (β), καὶ ταῦτα ἀπόντα, ηγεμόνα πολέμου καὶ εἰρήνης ἐξουσίαν ἔχον αὐτοκράτορα· καὶ γινόμενῳ ηγεμῶν τῆς πρεσβείας παρεκάλε Κάμιλλον ἀλλάσσειν πρὸς τὴν πατρίδα, τὰς συμφορὰς, ἐν αἷς ἦν, ὑπολογισάμενον, δι' ἃς ὑπέρκεινται ἐπὶ τῷ ἑβρισθέντι ὑφ' ἑαυτῆς καταφυγεῖν· ὑποτυχῶν ἧ ὁ Κάμιλλος εἶπεν· οὐ δίδομαι ὧν ἀκλήσειας, ὡς Κεδίκι· αὐτὸς γάρ, εἰ μὴ θάττον ὑμεῖς ἀφίκεσθε, κοινωνεῖν με τῇ πραγμάτων ἀξιούντις, ἔτοιμος ἦν ταύτῃ ἄγων τῇ δυνάμει ἣν παροῦσαν ὀράτε μοι (1), πρὸς ὑμᾶς ἦκαν· ὑμῖν ἧ, ὡς θεοὶ τὴν καὶ δαίμονες, ὅσοι τῇ ἀνθρώπινον ἐποπτεύετε εἶον, ὧν τε ἡδὴ τιμηκέκατέ μοι πολλὴν οἶδα χάριν, καὶ ὧν τῇ μελλόντων εὐχομαι καλὴν καὶ εὐτυχὴ τῇ πατρίδι γῆναι τῇ ἐμῇ καὶ θάσσειν· εἰ ἧ ἐνὶ ἀνθρώπῳ τὰ μέλλοντα συμβῆσθαι προείδῃ, εὐδαιμόνιος ἂν πύξάμην εἰς τοιαύτας ἐλθοῦσαν τύχας τῇ πατρίδι δεικνῆναι μου· μυριάκις δ' ἂν εἰλόμην ἄξιον γῆναι μοι καὶ ἄτιμον τῇ μὲν ταῦτα βίον, ἢ βαρβάρων ἀνθρώπων ἀμόνητι γῆρμένῃ τῇ Ῥώμῃ ὑποχείριον ἐπιθεῖν, καὶ ἐν ἑμοὶ μόνῳ τὰς λοιπὰς ἐλπίδας τῇ σωτηρίᾳ ἔχουσιν (2)· ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὰς δυνάμεις ὧν λαβὼν, ἄφνω τε τοῖς Κελτοῖς ἐπιφανείς, εἰς φυγὴν αὐτῶν τρέπει·

Romanorum, qui in urbem veientanum confugerant, Caedicium quemdam imperatorem faciunt. Hic autem Camillum absentem belli pacisque arbitrum creat et dictatorem. Atque ipse legationis dux factus Camillum rogabat, ut cum patria in gratiam rediret, ratione habita calamitatum, quibus ipsa cogebatur viri, quem nuper iniuria adfecerat, opem implorare. Ad haec Camillus ait: non egeo precibus, o Caedici; ipse enim, nisi statim vos venissetis curam mihi rerum impertituri, decreveram cum his copiis quas mihi adesse videtis, ad vos accedere. Et vobis utique, dii et genii, quotquot hominum vitam observatis, pro iis quae hactenus mihi tribuistis, gratiam habeo, atque in futurum ut felix faustusque meus reditus sit, oro. Quod si homini datum esset ea quae ventura sunt praevidere, haud ego sane vos rogassem ut patria mea tantis malis implicita mihi supplex fieret. Multo enim mallet obscuram et inhonoram vitam deinceps agere, quam barbarorum hominum crudelitate oppressam Romam videre, atque in me uno spem residuam salutis reponentem. His dictis receptisque copiis, derepente Gallis se conspiciendum dans, in fugam eos ver-

(α) In codice uno scriptum erat Καεδίκιον cum diptongo, sicut est latius apud Livium; sed deinde perperam factum Καεδίκιον, uti est in alio codice. Hic autem videtur ille ipse Caedicius quem Livius V. 52, ait adduxisse divinum vocem moventem, *Gallus advenire*. (β) Ita unus codex. Alii alter habet: τὸν δὲ Κάμιλλον καὶ τοῦτον ἀποδείκνυσιν: simulque Camillum creat etc.; ita ut plebs romana, non Caedicius, Camillum fecerit dictatorem. Atqui si hunc sensum lectionemque sequamur, sequens periphrasis esset nominativo; ideoque post γινόμενος scribendum esset Καεδίκιος.

(1) Nimirum Camillus, antequam Caedicius ad urbem veniret, Ardeatium manum collegerat, immo et Gallos in ardeatino agro palantes male mulcaverat, mento libri qui inscribitur *Celticus*. (2) Confer locum plane similem Appiani in frag-

καὶ ἐμπιστῶν ἀπωτάκτοις τὲ ἐ τεταραγμένοις, δίκην προβάτων κατίσφαζιν.

XXI. Ἐτι δ' οὖν πολιορκεμένων ἤρ' ἐν Καπιτωλίῳ καταφυγόντων, νέος τις ἀπὸ τῆς Οὐιντανῶν πέλειος ὑπὸ Ῥωμαίων περιφθιὺς εἰς σὺν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ λαθὼν σὺν αὐτόθι φυλάσσοντας Κελσὺν, ἀνῆλθε τὲ, καὶ εἰπὼν ὅσα ἶδεν, πάλιν ὑπὸ νύκτα ἀπηλλάγη (1). ὡς ἡ ἡμέρα ἐγένετο, ἤρ' Κελτῶν τις ἰδὼν τὰ ἴχνη, λέγει πρὸς τὴν βασιλέα (2). ὁ ἡ συγκαλίσας σὺν ἀνδρῶτάς, ἐδήλωσεν αὐτοῖς τὴν Ῥωμαίων ἀνοδίαν. ἔπειτ' αὐτοῖς ἤρ' πῶς αὐτὴν ἐκείνῳ ὠδασχομένους τόλμαν, πειρᾶσθαι τὴν ἐπὶ τὸ φρούριον ἀναβάσειν, πολλὰς ὑπισχνούμεν τοῖς ἀναβάσι δωρεάς. ὁμολογησάντων δὲ συχτῶν παρηγγέλει τοῖς φύλαξιν ἡτυχίαν ἄγην, ἵνα (3) καθιεύδαν αὐτοῖς ὑπολαβόντες οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ αὐτοὶ πρὸς ὕπνον τράπωνται. ἦδη ἡ ἤρ' πρῶτων ἀναβηκόντων καὶ σὺν ὑπερίζοντας ἀναδιχομένων, ἵνα πλείους θρόνοι, τότε ἀποφάξωσι σὺν ἐν τῇ φυλακῇ καὶ καταλάβονται τὸ ἔρυμα, ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς ἔμαθεν· ἱεροὶ δὲ τινες Ἑρας χῆνες ἐν τῷ τεμένει ξεφρόντοι, καὶ βοῶντες ἅμα καὶ τοῖς βαρβάροις ὁμοσε χωροῦντες, κατήγοροι γίνονται τῷ κακοῦ. ἐκ δὲ τούτου ταραχὴ τε καὶ κραυγὴ καὶ ὁ δρόμος ἀπάντων ἦν, ὠδασκαλούντων ἀλλήλους ἐπὶ τὰ ἔπλα. καὶ οἱ Κελτοὶ πλείους ἦδη γεγονότες ἰχώρων ἐδηλοτέρῳ.

XXII. Ἐνθαδὲ τις ἤρ' ἐσχηκόντων πῶς ὕπατον ἀρχὴν, Μάρκῳ Μάλλῳ (3), ἀρπάσας τὰ ὄπλα καὶ συσας τοῖς βαρβάροις, τὸν τε πρῶτον ἀναβάττα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὸ ξίφος φέροντα φθάσας, παῖς καὶ τὴν βραχίονα,

tit; dispersosque ac perturbatos adortus, ritu pecudum occidit.

21. Verum quum adhuc obsidione premerentur ii qui in Capitolium confugerant, adolescens missus ex ube Veientium a Romanis ad eos qui in Capitolio versabantur, clam custodibus Gallis illuc evasit: dictisque quae opus erat, rursus sub noctem digressus est. Ubi illuxit, Gallus quidam observatis vestigiis regem admonuit, qui audacissimis suis convocatis ostendebat Romani adscensum: tum eos hortabatur, ut eadem confidentia utentes in arcem conniterentur, adscensurisque ingentia dona spondebat. Id recipientibus multis, iussit custodes quietem agere, quod Romani eos dormire putarent, seque item ipsi somno traderent. Ergo iam primis adscendentibus subsequentesque ad se recipientibus, ut quum plures essent, excubias invaderent, iisque caesis arcem occuparent; nemo adhuc hominum mentem adverterat. Sacri vero Iunoni anseres, qui in templo alebantur, edito simul clangore factoque impetu in barbaros, periculi indicium fecere. Tum trepidare Romani, clamare omnes et discursare, invicemque ad arma cohortari. Iamque Galli mediocri manu coacta interius inrumpebant.

22. Ibi quidam vir consularis Marcus Manlius, armis arreptis atque obviam barbaris factus, primum qui adscenderat, eiusque capiti gladium intendebat, praevertens, in brachio vulnerat cubitoque truncat: eundem-

(1) Codex unus interponit καί.

(1) Livius V. 46. ait hunc hominem missum fuisse ad eliciendum senatus decretum de revocando Camillo. Confer etiam Plutarchum in Camillo cap. 25.

(2) Gallorum regulo nomen erat Brennus, teste

Livio V. 48. et Plutarcho in Camillo cap. 22.

(3) Consul fuerat Manlius cum L. Valerio Potito anno urbis CCCLXII.

καὶ ἀποκόπτει τὴν ἀγκῶνα· καὶ αὐτὸν ἐπὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ εἰς χεῖρας ἰλθῆναι, ὁρῶν τῷ θυρεῷ πατάσας, εἰς τὸ πρόσωπον ἀναζήπει, καὶ κείμενον ἀποσφάττει· ἔπειτα οὖν ἄλλως τεταραγμένους ἤδη ἐλαύνων ὑπὸ πόδας, οὓς μὲν ἀπίκτινεν, οὓς δὲ καὶ τὴν κρημνοῦ δώκων ἔχρειεν· ἀντὶ ταύτης εὖρατο τὴν ἀριστείας τὴν πρέπουσαν τῷ τότε καιρῷ δωριάν ὦρα· τὴν κατεχόντων τὸ Καπιτώλιον οἶνον καὶ ζίας τὴν (1) ἐφήμερον ἀνδρὸς ἐκάστω ῥοφήν (b)· περὶ δὲ τὴν ἐκείνῃ τῷ τόπῳ τὴν φυλακὴν ἐκλιπόντων, καθ' ὃν ἀνέβησαν οἱ Κελτοί, ζητήσιως γενομένης, ὃ τι χρὴ ποιῆναι, ἢ μὲν βουλὴ θάνατον ἀπάντων κατεψηφίσατο· ὃ δὲ δῆμον ἐπακίσσετο γενόμενον, εἶδος τὴν ἡγεμόνον αὐτῶν ἠρκίσθη τῇ κολάσει· ἵνα δὲ φανερόν γένοιτο τοῖς βαρβάροις ὁ θάνατος αὐτοῦ, δειθείς τὰς χεῖρας ὀπίσω καὶ τὴν κρημνοῦ βάλλεται πρὸς αὐτοὺς (1).

XXIII. Ἐκείνους δὲ τιμωροῦντες οὐδὲν ἔτι ῥάθυμον ἦν τὴν ὥρην τὰς φυλακάς, ἀλλὰ παννύχιοι δλιτέλναι ἅπαντας ἐγρηγορότις· ὥστε οὖν Κελτοὺν ἀποθνήσκοντας δι' ἀπάτης ἢ κλοπῆς (2) καθέζεσθαι τὸ φρούριον, ὥρην λύκων ἀφελίγειας, ἃ τοῖς βαρβάροις δόντες κομιοῦνται τὴν πόλιν· ἔπειτα δὲ τὰ ὄρκια ἐπιτέλουν, καὶ τὸ χρυσίον οἱ Ῥωμαῖοι κατήνεγκαν, σαθρόν μὲν ἦν, ὃν ἴδον οὖν Κελτοὺν λαβεῖν, ἑ καὶ ἑκάταλанта (3)· τιθέντες δὲ τὴν ζυγῶν, πρῶτον μὲν αὐτὸ τὸ κάλατον ὁ Κελτὸς βαρύτερον τοῦ δικαίου παρῆν φέρων· ἔπειτα, ἀγανακτούντων πρὸς τοῦτο ἡμῶν Ῥωμαίων, τοσοῦτον ἐδείξει μετρίασαι τὸ δίκαιον, ὥστε καὶ τὴν μάχαιραν ἅμα τιθεῖναι (c), ἔτι τῷ ζωστῆρι ὥρην.

que prius quam cominus veniret elato umbone percutiens, pronum sternit iacentemque trucidat. Deinceps et alios iam trepidantes abigens, partim maculat, partim per praecepti insecutus effundit. Huius gratia facinoris sortitus est ab incolentibus tunc Capitolium congruam temporis mercedem, vini scilicet et farris diurnum hominis victum. Deinceps instituta quaestione in eos qui custodiam deseruerant eo loco quo Galli conscenderant, senatus morte omnes damnavit. Sed populus mitiorem sententiam prae se ferens, unius e ducibus poena contentus fuit: cuius supplicium ut barbaris innotesceret, vinctis post tergum manibus, de saxo ad illos deiecitur.

23. Eo punito, nulla iam erat excubiarum desidia, sed totam noctem insomnes universi agebant. Quare Galli quod iam desperarent fraude aut insidiis praesidium capere, de pretio coeperunt agere, quo dato, Romani urbem reciperent. Foedere igitur inito, quum aurum Romani adtulissent, summa quam erant Galli accepturi XXV. talenta fuerunt. Sed posita lance primum quidem Gallus pondus iusto gravius adtulit: deinde indignantibus Romanis, adeo ab acquitate servanda abfuit, ut gladium bal-

(1) Codd. τό. (b) Unus codex habet τροφή. (c) Mendose in ed. mediol. τείνει.

(1) Confer Livium V. 47.

(3) Livius V. 48. Valerius Max. V. 6. 8. aiunt

(2) Adde etiam quod ne fame quidem Capitolium capere sperabant Galli, propter panem a Romanis extra iactum. Hoc aio ut lectores admoneam, magnopere me suspicari, fragmentum anonymum a Suidae citatum voc. ἐπερωτάει pertinere ad hunc Dionysii locum vel certe ad Dionem.

pretium fuisse mille pondo. Ita et Plutarchus in Camillo, nec non Zonaras VII. 23. γούρας λίτρας. Sed tamen Dionysii codices habent talenta XXV, quae est summa maior. Consule de l' Isle metuologie p. 34.

λέμεν· ἐπέθηκε τοῖς σαθμοῖς· τῷ δὲ ταμία πυνθανομένῳ, τί θέλει τοῦτ' εἶναι τὸ ἔρπον; ἀπεκρίνατο τούτοις ὀνόματιν, ὁ δὲ ἴνη τοῖς κεκρατημένοις· ἐπεὶ δὲ ὁ συγκρίμεν· σαθμὸς οὐκ ἐξεπληροῦτο ὅτ' ἢ ἢ Κελτοῦ πλεονεξίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τρίτον εἶδεν (α) μέρ· ἀπῆσαν οἱ Ῥωμαῖοι, χρόνον εἰς συμπορισμὸν ἢ λείποντο· αἰτησάμενοι· ὑπέμειναν δὲ ταύτην ἢ ὑπερηφανίαν ἢ βαρβάρων, οὐθὲν ἔγνωκότις ἢ ἐπὶ ἢ σφατοπέδῳ πραττομένων ὅτ' ἢ Καϊδικίῃ καὶ Καμίλλῳ, ὡς ἔφαμεν.

XXIII. Ἡ δὲ αἰτία ἢ εἰς Ἰταλίαν ἢ Κελτῶν ἀφίξεως τοιάδε ἔν (ι). Λυκίμων τις Τυρρηνῶν ἡγεμὼν μέλλων τελευτᾶν ἢ εἶον, ἀνδρὶ πιστῷ Ἀρρῶντι ὄνομα, ὅτ' ἢ κατέθετο ἢ υἱὸν ἐπιτροπέον· τελευτήσαντο δὲ ἢ τυρρηνῶν, ὅτ' ἢ λαβὼν ἢ ἐπιμέλειαν ἢ παιδίῳ ὁ Ἀρρῶν, ἐπιμελὴς καὶ δίκαιος γέγονε ἢ πείσῳ φύλαξ, καὶ εἰς ἄνδρας ἐλθόντι πᾶσαν ἀπέληξε τῷ παιδί· ἢ καταληφθεῖσαν (β) ὑπὸ ἢ πατρὸς εὐσίαν· ἀνθ' ὧν οὐχ ἰμοίᾳς ἐκομίσσατο ὅτ' ἢ μερακίῃ χάριτας· οὐσης γὰρ αὐτῷ γυναικὸς εὐμέρεος καὶ ἰίας, ἢς ὅτ' ἢ πλείον· ἢ κοινωνίαν ἐποιεῖτο, σάφρον· ἢ ἄλλον ἄπαντα χρόνον γενομένης, ἐρασθεῖς ὁ νεανίσκος ἄμα τῷ σώματι καὶ ἢ διάνοιαν ἢ ἀνθρώπου δέφθκεν, καὶ (γ) οὐκέτι κρύβδῃ ἀλλ' ἀναφανδὸν ἐζήτη αὐτῇ ὁμολογεῖσθαι· ἀχθέμενος δὲ ὁ Ἀρρῶν τῷ ἀσπασμῷ (δ) ἢ γυναικὸς, καὶ ἐφ' οἷς ἐβρίζετο πρὸς ἀμφοτέρων δυνασασχετῶν, τιμωρίαν δὲ οὐ δυνάμενος παρ' αὐτῶν λαβεῖν, ἀποδημίαν ἐτείλατο, πρόφασιν αὐτῇ ποιησάμενος ἐμπορίαν· ἀτμένως δὲ ἢ νεανίσκος ἢ ἀπαλλασθὲν αὐτοῦ δεξαμένη, καὶ ὅτ' ἢ ὄσων εἰς ἢ ἐμπορίαν ἐδεῖτο, πολλοὺς μὲν

theo detractum lanci addiderit : quaestorūque roganti, cur id fieret, hisce disertē verbis responderit, vix victis. Quum missa adducta non esset satis ob Galli iniuriam, sed tertia pars deesset, abierunt Romani, induciis ad corradendum auri reliquum impetratis. Tulerunt autem hanc barbarorum superbiam, quia nihil eorum resciverant quae in exercitu a Caedicio et Camillo facta diximus.

24. Iam causa transitus in Italiam Gallorum haec fuit. Lucumo Etruscorum princeps mortis proximus viro fideli, cui nomen Arunti, filii sui tutelam commendavit. Etrusco extincto, pueri curam gerere coepit Aruns, diligenterque et sancte fidem praestitit: pupilloque, statim ac fortio-rem aetatem is attigit, universam tradidit commissam sibi ab eius parente hereditatem. Cuius beneficii haud dignam ab adolescente gratiam retulit. Erat ei pulchra et iuven-cula uxor, cuius consuetudinem plurimi faciebat, praesertim quum etiam pudica eo usque fuisset. Huius amore captus adolescens corpus simul et animum feminae vitia-vit: neque iam occulte sed palam cum ea versari studebat. Mulieris desiderio maerens Aruns, iniuriamque quam ab utroque patiebatur non sustinens, quum ab eis expetere poenas nequiret, peregrinationem parare coepit, causam obtendens mercaturam. Libenter eius discessui annuit adolescens,

(α) Coler unus habet ἔδεν in textu, tum ἐπεδίδεν in marginē. (β) Videtur scribendum καταληφθεῖσαν. γ. (γ) Καὶ ὅτ' ἢ codicibus. (δ) Ita codices ἀσπασμῷ. Nisi forte scribendum fuit ἀσπασμῷ pro ἀσπασματι, explicandumque γαρτεν.

(ι) Lege Livium V. 33. seqq. qui et vetustiores alios Gallorum in Italiam transitus recenset.

ἀσχοῦς οἶνον τὴν καὶ ἐλαίαν ταῖς ἀμάξαις ἐπιθέμενοι, πολλοὺς δὲ φορμῶδες σύκων, ἔγειν εἰς τὴν Κελτικήν· οἱ δὲ Κελτοὶ οὔτε οἶνον ἀμπέλινον εἰδότες τήνκαῦτα, οὔτε ἔλαιον, οὔτε αἱ παρ' ἡμῖν ἐλαίαι φέρουσιν ἄλλ' οἶνον μὲν χρώμενοι κριθῶς σαπίτης ἐν ὕδατι, χιλῶ δυσώδη, ἐλαίῳ δὲ συείῳ στίασι πιπαιαζόμενοι, τήν τε ὁδὸν καὶ τὴν γέυσιν ἀτόπων, τότε πρῶτον ἀπολαύσαντες ὧν οὐ πῶ ἠγέσσαντο καρπῶν, θαυμασὰς ἔσας ἐφ' ἑκάστῳ ἐλάμβανον ἡδονὰς, καὶ τὸ ξένον ἡρώτων, πῶς τε γίνεται τούτων ἕκαστον, καὶ ὧσα' εἴσιν ἀνθρώποις; ὁ δὲ τυρρηνὸς πρὸς αὐτοὺς φησὶν, ὅτι γὰρ μὲν εἰσὶν ἡ τούτης ἐκφύουσα ὧν καρποὺς πολλὰ καὶ ἀγαθὰ· νύμονται δὲ αὐτὴν ὀλίγοι τινὲς ἄνθρωποι, καὶ τὰ εἰς πόλεμον οὐδὲν ἀμείνως γυναικῶν· ὑπέθετό τε αὐτοῖς μὴ δεῖν ὧν αὐτὰ παρ' ἑτέρων ἔτι λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκβαλόντας ὧν τότε κυρίως, ὡς οἰκίᾳ καρποῦσθαι· τούτοις δὲ τοῖς λόγοις οἱ Κελτοὶ περὶ θόρυβοι, ἤλθον εἰς Ἰταλίαν, καὶ Τυρρηνῶν ὧν καλεμένους Κλασπινοὺς, ἔθεν ἦν καὶ ὁ πᾶσις αὐτοὺς πολεμεῖν.

XXV. Ἀποσαλίντων δὲ πρεσβυτέρων ἐκ Ῥώμης ἐπὶ Κελτοὺς, ἐπεὶ ἤκουσεν εἰς τὴν πρεσβευόντων Κόιντον Φάβιον (α) ὧν βασιλέως ἐπὶ προνομὴν ἐξεληλυθέναι, συνάπτει πόλεμον αὐτοῖς, καὶ τὴν Κελτῶν ἡγεμόνα ἀναιρεῖ· ἀποστείλαντες δὲ οἱ βάρβαροι εἰς Ῥώμην ἠξίουν ὧσα' εἰδόναι σφίσι τὸ ἄνδρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ (ι) ἐκδότης, ποινὰς ὑφ' ἑξόντας τὴν ἀπολωλίστων· παρελκούσης δὲ τῆς βουλῆς τὰς ἀποκρίσεις, ἐπὶ πᾶσι Ῥώμην τὸν πόλεμον ἀναγκαίως οἱ Κελτοὶ μετήγαγον· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀκούσαντες ἐξήσταν αὐτοὺς.

suppeditavitque quidquid mercaturae faciendae opus erat, nempe multos vini oleique utres multasque ficorum fistinas curribus imposuit: quibus acceptis Aruns in Galliam venit. Porro Galli eo tempore neque vinum de vite nove-
rant, neque oleum quale apud nos oleae ferunt: sed vinum utebantur ex hor-
deo aqua macerato et avena graveolenti, proque oleo suilla arvina antiquata
odore et gustu satis acerbo. Tunc igitur primum incognitis fructibus degu-
statis mirum quantam ex iis ceperunt voluptatem: mox et hospitem rogabant
quomodo quidque fieret et apud quosnam homines. Etruscus ibi ait: regio-
nem esse quae hos gigneret fructus amplam et optimam, habitatam a paucis ho-
minibus qui nihilo feminis ad bellum aptiores essent: eratque eis auctor, ne
pretio haec bona diutius ab aliis acciperent, sed, eiectis dominis, ut propriis
uterentur. His sermonibus commoti Galli in Italiam venerunt, atque etruscis Clu-
sinis, unde erat is qui eos ad id impulerat, bellum intulerunt.

25. Quam ad Gallos legati Roma venissent, sensissetque unus ex iis Quin-
tus Fabius, barbaros pabulum exisse, manum ilico conseruit, eorumque
ducem occidit. Barbari missis Romani legatis postulaverunt dedi sibi Fabium
eiusque fratrem qui poenas caedis lucrent. Senatu protrahente responsum, lar-
bari necessario bellum Romam transtulerunt. Hoc audito Romani egressi sunt

(α) Codices Φάβιος; error recentioris librarii, qui K pro B legit; quarum litterarum forma in antiquiore scriptura parum dissimilis est. Quia adeo in vaticano quoque historicorum graecorum polyprasto p. 5. v. 3. pro Φάβιῳ scribitur Φαβίῳ.

(ι) Alter enim Fabius socius fuerat legationis. et Plutarchus in Camillo cap. 17. tres Fabios legatos Immo Livius V. 35. Victor de viris ill. cap. 25. narrat.

ἐκ τῶ πέλειως ἄγοντες ἐκ μὲν ἡμῶν ἐπιλέκτων τὴ καὶ κατατεθλημένων (α) ἐν τοῖς πολέμοις σφακτιωτῶν τέτταρα τάγματα ἐντελῆ (1). ἐκ δὲ ἡμῶν ἄλλων πολιτῶν οὖν κατοικισίας τὴ καὶ σχολαίας καὶ ἥττον ὁμιληκτάς πολέμοις, πλείους ὄντας ἀριθμῶ τῶ ἑτέρων. τούτους δὲ φεφάμενοι οἱ Κελτοί, καὶ σύμπασαν τὴ Ῥώμην ἐννυ τὴ Καπιτωλίαν παρεστήσαντο.

XXVI. Ἡ δὲ Κελτικὴ κεῖται μὲν ἐν τῷ (b) πρὸς τὴ ἰσπέραν καθέκοντι (c) τῶ Εὐρώπης μέρει, μεταξὺ τῶν βορείων πόλεων καὶ τῶ ἰσημερινῆς δόσεως. τετραγώνου δὲ οὖσα τῷ σχήματι τοῖς μὲν Ἀλπίοις ὄρεσι, μεγίστοις οὖσι τῶν Εὐρωπαϊῶν, συνάπτει καὶ τὰς ἀνατολάς. τοῖς δὲ Πυρρηναίοις καὶ μισημβρίαν τὴ καὶ νότον ἀνεμον. τῇ δὲ ἔξω σπηλῶν ἡρακλείων θαλάττῃ καὶ τὰς δύσεως. τῷ δὲ σκυθικῷ τε καὶ θρακίῳ γίγνεται καὶ βορείαν ἀνεμον καὶ ποταμὸν Ἰστρον, ὃς ἀπὸ τῶν Ἀλπίων καταβαίνων ὄρεων μεγίστος τῶν ποταμῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπὸ τοῖς ἄρκτοις ἡπειρον διελθὼν, εἰς τὸ ποντικὸν ἐξερεύγεται πέλαγος. τοσαύτη δὲ οὖσα τὸ μέγεθος, ὅση μὴ πολὺ ἀποδείη τετάρτη λέγεσθαι μοῖρα τῶν Εὐρώπης, εὐδρόος τε καὶ πείρα καὶ καρποῖς δαφίλης καὶ κτήνεσιν ἀρίστη γεμεῖται, σχίζεται μὲν ποταμῷ Ῥήνῳ, μεγίστῳ μὲν τῶν Ἰστρον εἶναι δοκοῦντι τῶ καὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν ποταμῶν. καλεῖται δὲ ἢ μὲν ἐπὶ τὰς τῶ

urbe cum quatuor legionibus integris delectorum militum atque veteranorum : praeterea inquilinorum et otiosorum et bello minus exercitorum maiorem aliquanto numerum adducebant. Sed enim his omnibus in fugam conversis, Galli Romam universam Capitolio excepto occupaverunt.

26. Sita est Gallia in ea Europae parte quae ad hesperias regiones pertinet inter borealem polum et aequinoctialem occasum. Est autem figura quadrata, ab oriente clausa Alpibus, europaeorum montium altissimis, a meridie Pyrenaeis et vento africo, mari oceano ab occidente, denique a septentrione scythica thraciaque gente et Istro, qui alpinis delapsus montibus fluviorum indigenarum maximus postquam universam regionem arcticam percurrit, sese in ponticum mare exonerat. Iam Gallia tanta amplitudine est, ut parum absit a quarta Europae parte; irrigua, fertilis et fructibus abundans et armentis nutriendis perquam idonea. Media scinditur flumine Rheno, quod maximum censetur post Istrum. Dicitur autem pars quae ultra Rhenum est, Scythisque et Thracibus finitima, Germania: quae videlicet a silva hercynia ad

(α) Codex unus κατατεθλημένων. Codex aliter καταθλημένων. (b) Cod. unus τῷ. (c) Codices καθέκοντα.

(1) Τάγμα est *legio* apud Dionysium, uti constat ex eius libro VI. 42. Ait porro hoc loco Dionysius exercitum adversus Gallos ductum legionibus quatuor veteranorum, et aequali circiter novorum numero constituisse. Iam hunc vulgarem fuisse militum apud Romanos delectum ait Livius VIII. 8. his verbis: *Scrivebantur quatuor fere legiones quiniis millibus peditum, equitibus in singulas legiones trecentis. Alterum tantum ex latino delectu adiciebatur.*

Atqui idem Livius V. 37. nihil praeter motum, bello Gallico instante, factum ait. Ergo Dionysius cum Livio consentit. Et quidem Livius recte loco nuper laudato miratur, contra tantum hostem nihil extraordinarii auxilii quaesitum, quandoquidem bello longe minore Aequorum Volcorum atque Sabiunorum decem legiones a populo romano conscriptas narrat noster Dionysius VI. 42; quod confirmat ipse Livius II. 30.

ῥήνη, Σκύθαις κὶ Θραξίν ἐμποροῦσα, Γερμανία (1), κὶ μέχρι δρυμοῦ Ἑρκυνίης κὶ τῇ ῥιπαίων ὄρεων λαθήκεσα· ἢ δ' ἐπὶ θάτερα τὰ πρὸς μεσημβρίαν βλέποντα μέχρι Πυρρήνης ὄρεος, ἢ τῇ γαλατικὸν (2) κέλπον ὠκυθαλαμβάνουσα, Γαλατία, τῇ θαλάττης ἐπώνυμος· κοινῶ δ' ὀνόματι ἢ σίμπασα πρὸς Ἑλλήνων καλεῖται Κελτική, ὡς μὲν τινες φασίν, ἀπὸ τινος γίγαντος Κελτοῦ αὐτέθι δυναστεύσαντος (2). ἄλλοι δ' εἰς Ἡρακλῆος κὶ Ἀστερόπης τῇ ἀτλαϊτίδος (b) δύο γενέσθαι μυθολογοῦσι παῖδας, Ἰβήρα κὶ Κελτὸν, οὓς θίπτει ταῖς χώραις ὧν ἤρξαν ἀμφότεροι, τὰς ὀνομασίας ἀφ' (c) αὐτῶν (3). οἱ δὲ ποταμὸν εἶναι τινὰ λέγουσι Κελτὸν, ἐκ τῇ Πυρρήνης ἀναδιδέμενον, ἀφ' οὗ πρῶτον μὲν τῇ σίνεγγυς, ἔπειτα δὲ κὶ τῇ ἄλλῳ χώραν σὺν χροῖνῳ κληθῆναι Κελτικὴν (4). φασὶ δὲ καὶ τινες, ὅτι τοῖς πρώτοις Ἑλλήσιν εἰς τήνδε τῇ γῆν περαικμένοις, αἱ νῆες ἀνέμῳ βιαίῳ φερόμεναι κὶ τῇ κόλπῳν ἵκελσαν τῇ γαλατικῇ· οἱ δὲ ἄνδρες, ἐπεδὴ τῇ αἰγυαλοῦ ἐλάβοντο, Κελσικὴν ἀπὸ τῇ συμβάντῳ αὐτοῖς πάθους τῇ χώραν ἐκάλεσαν, ἦν ἐνὸς ἀλλαγῇ γράμματῳ οἱ μεταγενέστεροι Κελτικὴν ὀνόμασαν.

XXVII. * * Ἀθήνησι μὲν ἐν τῷ γηγενεὺς Ἑρεχθίδος (5) σηκῶ ἰερά τις ὑπ'

usque montes Rhiphaeos protenditur. Quae vero est in adversa parte, meridiemque spectat, atque ad Pyrenaeos montes pertingit, sinum complexa gallicum, Gallia proprie dicitur de maris nomine. Communi autem appellatione a Graecis universa dicitur Celtica, ut quidem nonnulli aiunt a gigante Celto qui ibi regnavit: alii vero ex Hercule et Asterope atlantide duos genitos fabulantur Iberos, Iberum et Celtum, qui regionibus, ubi imperitaverunt, sua nomina indiderint. Denique alii aiunt fluvium esse quemdam Celtum e Pyrenaeis labentem, a quo primum regio proxima, mox et reliquus tractus processu temporis vocitatus sit Celtica. Aiunt praeterea quidam, Graecos primum ad hanc regionem tendentes vento valido provectos appulisse naves ad sinum gallicum: viros autem terra positos eam Celvicam appellasse; quod nomen, secundum graeci verbi etymologiam, casum illum significabat: quam posterī una littera immutata Celticam dixerunt.

27. * * Athenis in Erechthei terrigenae fano sacra quaedam a Minerva plan-

(1) Codex unus γαλατικὸν, sed inferius γαλατινόν, uti utrobique aliter eodem. (2) Codices ἀτλαντίδος.
(3) Codex unus ὕρ.

(1) Celticae regioni latissimos fines a graecis praesertim scriptoribus datos, eoque nomine Germaniam certe cum Gallia designatam, luculenter ostendit Cluverius *German. antiq.* lib. I. cap. 2. et seqq. ad quem lectores, ut iure satis operosa, libenter ablego.

(2) Quoniam nomine Celticae Germaniam quoque denotat Dionysius; apud Tacitum quidem (*de morib. Germ.* cap. 2.) origo et conditor Germanorum dicitur quidam terra editus, quem gigantem intelligere licet. Verum is a Tacito appellatur *Tuisto*, a Dionysio *Celtus*.

(3) Confer etymologicum magnum voc. Κελτική. Diodorus autem sicutus V. 24. ait regionem prius

Celticam dictam, a Galata filio Herculis vocitatam fuisse *Galatiam* (scu latine *Galliam*).

(4) Narbonensem praecipue provinciam, tractum videlicet meridionalem usque ad Pyrenaeos, vocitatam *Celticam* aiunt Diodorus V. 32, et Polybius III. 37. Mox et in finitimas regiones eandem appellationem propagatam existimat Strabo lib. IV. cap. I. §. 14.

(5) Erechtheus dicitur terrigena etiam ab Herodoto VIII. 55. Ἑρεχθίδος τοῦ γηγενέος δευτέρου. Iam hac narratione Dionysius Herodotum popularem suum magnopere imitatus est: quod cuique conferenti constabit.

Ἀθηνᾶς φυτευθεῖσα ἰλαία, καὶ ἥ ἔστιν ἡ γεινομένη αὐτῇ πρὸς Ποσειδῶνα παρὰ τῇ χώρᾳ, ἅμα τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ οὖσιν ἐμπεσθεῖσα ὑπὸ τῆς βαρβαρῶν (1), ὅτε ἡ ἀκροπόλεως ἐκράτησαν, δευτέραν ἡ ἐμπεσθεῖς ἡμέραν ἐλασὺν ἐκ τῆς σιλέχους ἀνῆκεν ὅσον τὸ πηχυαῖον· δῆλον ἅπασι ποιῆσαι βελομένων τῆς θεῶν ὅτι ταχέως ἑαυτὴν ἡ πόλις ἀναλαβοῦσα, βλαστούς ἀντὶ τῆς παλαιῶν ἐξοίσφτεας (2). Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ καλὴ τις Ἀρεως ἱερὰ παρὰ τῇ κορυφῇ ἰδρυμένη τῇ Παλατίᾳ συγκαταφλεγείσα ταῖς περὶ οἰκίαις ἕως ἐδάφους, ἀνακαθαιρομένων τῆς οἰκοπέδων ἕνεκα ἡ ἐπιγκευῆς, ἐν μίση τῇ παρκαύσῳ σποδῷ τὸ σύμβολον τῆς συνοικισμοῦ ἡ πόλεως δίδωσεν ἀπαθὲς, ῥόπαλον ἐκ θατέρου τῆς ἄκρων ἐπίκαμπτον (b), οἷα φέρεσι βούκοιοι καὶ νομεῖς καλαίροπας, οἱ δὲ λαγυβόλα καλοῦντες, ὃ Ῥώμυλῳ ὀρνιθευόμενῳ δίδραφε τῇ οἰωνῶν τὰς χώρας (3), ὅτε ἡ πέλιν οἰκίζῃν ἔμελλεν (4). * *

* Εὐζώνῳ καὶ οὐδὲν ἔχω τῇ ὅπλων φερούσῃ σφρατῆ. * * Κρότυ κατὰ γαίνετο, ὡς ἐπὶ μεγίστῳ μὲν θιάματι καλλίστῳ δ' ἀκούσματι οἱ τε βαβαίως ἄποροι καὶ οἱ πλαττόμενοι τῇ εἰς τὸ παντὶς ἀπορίαν. * *

Γ. C.
a. 570.

XXVIII. Μάλλῳ, ὁ ἀριστεύσας, ὅτε εἰς τὸ Καπιτώλιον Ῥωμαῖοι κατέφυ-

tata olea (quo tempore inter ipsam et Neptunum de attica regione contentio fuit) cum ceteris rebus, quae in eodem sacro loco erant, combusta a barbaris arcem tenentibus, altera post incendium die virgultum e stipite emisit, et quidem satis grande, instar cubiti. Diis videlicet portendentibus, urbem mox excitandam gemina nova in veterum locum sussecuram. Romae item Martis aedicula in summo Palatio collocata, cum proximis domibus incendio penitus absumpta, mox quum areae aedificiorum instaurandorum causa purgarentur, in media favilla et cinere symbolum urbis restituendae incolumem servavit, sustem scilicet ab altera extremitate inflexum, qualia a bubuleis et a pastoribus gestantur ropanda peda, quae nonnulli graece λαγυβόλα appellant. Eo baculo Romulus omen capiens descripserat olim auguriorum regiones, quum urbis fundamenta moliretur. * *

* Expeditis militibus nihilque aliud, praeter arma, ferentibus. * * Streptu edito, tamquam ad magnum spectaculum exquisitumque acroama, et qui reapse attoniti erant, et qui omnino se consilii inopes simulabant. * *

28. Manlius qui praeclarissimum facinus edidit quo tempore Romani in Capi-

(1) Codices πηχυαῖον. (b) Codex unus ἐπισκευῆς, Mallem ἐπικαμπῆς.

(1) Nempe Persis.

(2) Atheniensis oleae miraculum narrat etiam, ut dixi, Herodotus VIII. 55; et praeterea Pausanias I. 27, Libanius *antioch.* ed. morellianae tom. II. p. 378.

(3) De regionibus caeli auguralibus accuratè describit Dionysius noster lib. II. 5. III. 70. IV. 60. Eae quatuor erant apud Romanos, sexdecim apud Etruscos, teste Cicero *de divin.* II. 18.

(4) Praeclare facit ad hanc rem Tullii locus *de divin.* I. 17. Quid lituus iste vester, quod clarissimum est insigne auguratus, unde vobis est

traditus? Nempe eo Romulus regiones direxit tum, cum urbem condidit. Qui quidem Romuli lituus, id est incurvum et leviter a summo inflexum bacillum, quod ab eius litui, quo canitur, similitudine nomen invenit; cum situs esset in curia Saliorum, quae est in Palatio, eaque deflagrasset, inventus est integer. Sed eam plenissime narrat in *Caesare* cap. 32. Plutarchus. Lego *kalendariū* quoque praenestinum mense martio. Litui auguralis usum videsis etiam apud Livium I. 18, et apud Servium ad Virg. *eccl.* IX. 15, *uen.* VII. 187.

γον, κινδυνεύων δὲ τυραννίδος ἐπίθισιν (1) ἀπολίεσθαι, βλέψας εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς τὸ ἐν αὐτῷ (2) νεὼν τῷ Διὶ, εἶπεν· οὐδ' ἐκείνῳ ὁ τόπος ἱκανὸς ἔσται μοι σῶσαι, ἐν ὑπὸ τῷ βαρβάρων κρατηθέντα δίσσωσα ὑμῖν ἰγώ; ἀλλὰ καὶ τότε ὑπὲρ ὑμῶν ἀπέθνησκον, καὶ νῦν ὑφ' ὑμῶν ἀποθνήσκωμι; τότε μὲν οὖν συμπαθήσαντες ἀρῆκαν αὐτόν· ὕστερον δὲ καὶ κρημνοῦ ἐρρίφη (3).

* * Κρατήσας τὴν πολέμιον καὶ τὴν σφεατιὰν ἐπικλύσας ταῖς ὠφελείαις Τι. Κλίντῳ δικτατορεύων ἐν ἡμέραις ἐννέα πόλεις ἐννέα πολέμιον ἔλαβεν (3).

* * Ληφθέντες ἀμφοτέρωθεν, ἀγγελιδόον οἱ θεοσυγεῖς κατεκόπησαν. * *

XXVIII. Οἱ Κέλτοι τῇ Ῥώμῃ ἐκ δευτέρῃ σφεατεύσαντες τὴν Ἀλβανὴν ἐπώρ-
θον (4)· ἔνθα μὲν πολλὰς ἀπαντες ἐδωδῆς ἐμπιμπλάμην, πολὺν δὲ πίνοντες ἀκρα-
τον οἶνον (5)· ἔσι δὲ ὁ τῇδε θυόμην καὶ τὴν φαλερίνον ἥδιστον οἶνον (6), μελικράτω

tolium confugerant, in summum vitae periculum adductus propter regni adfectati crimen, Capitolium spectans, manibusque ad Iovis, quod ibidem est, templum extensis; neque ille locus, ait, me servabit, quem a barbaris occupatum ego vobis servavi? Verum et tunc pro vobis morti me obtuli, et nunc a vobis interficiar? Tunc igitur misericordia commoti eum missum fecerunt. Sed ad extremum de rupe deiectus est.

* * Victis hostibus, exercituque innumera re bona ditato, Titus Quinctius dictator novem diebus novem urbes hostiles cepit. * * Conclusi utrimque scelestissimi mortales gregatim trucidabantur. * *

29. Galli, altera adversus Romam expeditione suscepta, albanum agrum populabantur. Ibi multo cibo semet universi complentes, multoque mero hausto (est enim eius regionis vinum omnium, salerno excepto, dulcissimum mul-

(1) Pro ἐν πύλῃ τοῦ τοῦ ναοῦ ἔστι αὐτῶν, ὁδοὶ οἷον ἐκείνου.

(1) De Manlii captura et supplicio Livius VI. 16. et seqq.

(2) Confer Livium VI. 20.

(3) Livius VI. 29. ait: T. Quinctius, semel acie victor, binis castris hostium, novem oppidis vi captis, Praeneste in deditionem accepto, Romam revertit: triumphantisque signum Praeneste devectum Iovis imperatoris in Capitolium tulit. Dedicatum est inter cellam Iovis ac Minervae; tabulaque sub eo fixa, monumentum rerum gestarum. his ferme incisa literis fuit: IOPITER ATQUE DIVI OMNES NOS VIDERENT, UT T. QUINCTIUS DICTATOR OPPIDA NOVEN CAPERET. Sed enim inscriptionem apud Livium aliquantum mutilam commode ad voc. triens sarsit Festus: trientem, inquit, tertium pondo coronam auream dedisse Iovi donum scripsit T. Quinctius dictator; quum per novem dies totidem urbes, et decimo Praeneste cepisset.

(4) Alteram hanc Gallorum adversus romanam Collect. vat. T. II.

urbem expeditionem memorat etiam Zonaras VII. 24. Tantum bellum summa breviter complexus est Livius VI. 42. Hoc anno (CCCLXXXVII.) in albano agro cum Gallis, dictatore M. Fario, signa collata. Nec dubia nec difficilis Romanis (quamquam ingentem Galli terrorem memoria pristinae cladis attulerant) victoria fuit. Multa millia barbarorum in acie, multa captis castris caesa; palati alii Apuliam maxime petentes, quum fuga se longinquum, tum quod passim eos simul pavor terrorque distulerant, ab hoste sese tutati sunt. Dictatori consensu patrum plebisque triumphus decretus.

(5) Gallorum ingluviem frequentemque ebrietatem testantur etiam Polybius II. 19, Diodorus sic. V. 26, Plutarchus in Camillo cap. 41. Gallos vero cibo vinoque distentos in agro albano satis innuit etiam Appianus in fragmento libri qui inscribitur Celticus, nec non Zonaras VII. 24.

(6) Haec vina celebrantur apud Plinium lib. XIV.

μάλιτα προτιμωμένης· ὕπτον τὲ πλείονα ἢ συνήθως αἰρούμενοι, καὶ δύναιτο ὑπὸ σκιαῖς ὡς τὰ πολλὰ ἔχοντες, τοσαύτῳ ἔλαβον ἐπίδοσιν εἰς πολυσθενίαν τὴν καὶ ἀπαλότητα, καὶ οὕτως ἐξηθληνύθησαν τὰς δυνάμεις, ὥσθ', ὅποτε γυμνάζειν ἐπιβάλλοντο τὰ σώματα καὶ ὀλοποιεῖν ἐν τοῖς ὅπλοις, κόπτεσθαι μὲν ἄσθματι συνεχεῖ τὰ πνεύματα, βεῖεσθαι δ' ἰδρῶτι πολλῷ τὰ μέλη, θάπτον ἢ ἀφίστασθαι τῶν πόνων ἢ κλειυσθῆναι ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων. Ταῦτα μαθὼν ὁ ἤρωμαίων δικτάτωρ Κάμιλλος (1), συγκαλέσας οὖν ἅμφ' αὐτὸν ἐδημηγόρησε πολλὰ παρορμῶντα εἰς τόλμην.

Δ.Δ.Χ. Ἄνδρες, τὰ μὲν ὅπλα κρείττονα τῶν βαρβαρικῶν ἡμῖν μεμνησθῆται, θώρακες καὶ κράνη, κνημίδες καὶ κρατσιοὶ θυρεοὶ, ὑφ' ὧν ὅλα τὰ σώματα ἔχομεν ἐν φυλακῇ, ξίφη τὲ ἀμψίστομα, καὶ ἀντὶ λόγχης οἷσος, ἄφυκτον βέλτε· τὰ μὲν σκεπασήρια, οἷα μὴ ῥαδίως ἢ πληγαῖς εἴκειν, τὰ δ' ἀμυντήρια, ὡς δι' ἀτάσσεως φέρεσθαι προσβολῆς· τῶν δὲ γυμναῖ μὲν αἱ κεφαλαὶ, γυμνὰ ἢ τὰ στήνα καὶ αἱ λαγόνες, γυμνοὶ ἢ μηροὶ καὶ σκέλη μέχρι ποδῶν· ἔνθα τε οὐδὲν ἕτερον, ὅ τι μὴ θυρεοὶ· ἀμυντήρια ἢ λόγχαι (2), καὶ μάχαιραι, κοπίδες (3) ὑπερμήκεις (2)· τό τε χωρίον, ἐν ᾧ ἢ ἀγῶνα ποιητόμεθα, σύνεργον ἡμῖν τοῖς

soque simillimum) somno etiam praeter consuetum indulgentes, atque in umbra plerumque degentes, adeo pingues delicatius evaserunt, adeo virium effecti, ut siquando corpora exercere nitrentur et arma tractare, premeretur eis spiritus anhelatione continua, multoque sudore membra diilluerent, atque laboribus ante desisterent quam e ducibus iuberentur. Haec ubi Romanorum dictator Camillus cognovit, convocatis suis, multa dixit eorum animis confirmandis idonea, his fere verbis usus.

30. Arma quidem, o milites, nobis meliora quam hostibus fabricata sunt, loricae videlicet et galeae, ocreae et valida scuta, quibus corpora tota protegimus, et cuneis ancipites, locoque lanceae sagittae certissimum telum. Ita nimirum tecti sumus, ut ne facile vulneribus pateamus; ita ad offendendum instructi, ut quavis ratione adgredi possimus. Hostium vero nuda pectora et latera, nuda femora et crura usque ad pedes, nullum praeter clypeos legumentum: nihil habent, quo laedant, nisi lanceas et gladios copidasque praelongas. Locus ipse, in quo proeliabimur, nobis favet,

(1) Codices λόγχοι. (2) Codex unus κοπίδες. Copidas (inquit Curtius VIII. 14.) vocant gladios leviter curvatos, falcibus similes, huius vocabulum nonnulli explerent μάχαιραι. Henricus autem Stephani tam in lexico voc. μάχαιραι, tum in quaest. notis ad Xenophontis paginam 24. editionis suae (1801, 1802) perdocta observat, interdum Xenophontem praeno inlikerentem κοπίδες et μάχαιραι usurpare.

rect. B. Secunda nobilitas (vini) falerno agro erat etc. Ad tertiam palmam venire albana urbi vicina, praedulcia ac rara in austero. Item XXIII. 20. Surrentinum (vinum) veteres maxime probare: sequens actas albanum aut falernum.

(1) Hoc anno videlicet CCCLXXXVII. ob famam repentinam belli Gallici adlatam Camillus dictator quatuor dictus erat, quamvis annos natus circiter LXXX. uti ait Plutarchus. Sed enim idem Plutarchus narrat hoc

cum Gallis proelium, duce Camillo, apud Lanienem praetorium. Neque eam opinionem nos inquit ipse Livius VI. 42. sed tamen decem prioribus annos. Porro post decaunium iam non supererat Camillus, qui anno ccccxxxix. implicitus in lucem extinctus est. Cum Dionysio igitur nostro, qui ait pugnatum a Camillo in agro albano, consentit Livius, cui accedit etiam Zonaras.

(2) De Gallorum armatura confer, si lubet, Diodorum sic. V. 30.

ἀπὸ μετέωρον κατιῦσιν ἐπὶ τὸ πρᾶν· ἐκείνοις ἢ πολέμιον τοῖς ἐκ τῆς χθονος πρὸς τὰ μετέωρα χωρεῖν ἀναγκάζομενοι· φοβεῖσθω (1) ἢ μηδεὶς (1) ὑμῶν, μετὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, μήτε τὸ μέγεθος· μηδ' εἰς ταῦτα τις πλεονεκτήματα αὐτῶν ὁρῶν, ἀθυμότερον πρὸς τὸ ἀγῶνα ἴστω· ἀλλ' ἐνθυμεῖσθω, πρῶτον μὲν, ὅτι κρείττον ἐστὶν ἑλαττον σθένος ἐπιστάμενον ἃ δεῖ πράττειν, ἢ πολὺ ἀμαθείς. ἴπαιθ', ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀγωνιζομένοις ἡ φύσις αὐτὴ θάρσυνε τί τι πρὸς σὺν κινδύνος παρίσῃσι, καὶ πνεῦμα ἐνθουσιῶδες, ὥσπερ τοῖς θεοφορήτοις παρ' ἑαυτοῖς· τοῖς δ' ἀρπάσαι τὰ ἀλλότρια προθυμότεροις μαλακότεραι πρὸς τὰ δεινὰ τόλμαι φιλοῦσι γίνεσθαι· ἀλλὰ μὴν εὐδ' οἷς δίδίπτονται σὺν πολεμίαις, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἰλθεῖν ἐκδοιματοῦσιν, ὁρῶδητῆα ὑμῖν εἶναι, ὥσπερ ἀπείροις πολέμοι· τί γὰρ ἂν διυγῆσονται δεινὸν ἐργάζεσθαι σὺν ὁμοῖς χωροῦντας αἱ βαθεῖαι κόμαι (1), ἐπὶ τὸ ἐν τοῖς ὄμματιν αὐτῶν πικρὸν, καὶ ὁ βλοσυρὸς τῶν ὀφθαλμῶν χαρακτήρ; αἱ δὲ δὴ πλημμελίαι αὐταὶ σκιρτήσεις, καὶ τὰ δεινὰ κινήσιν ἀναστρίψματα τῶν ὀπλων, καὶ οἱ πολλοὶ τῶν θυρίων κτύποι, καὶ ὅσα ἄλλα ὑπὸ βαρβάρων καὶ ἄφρονων ἀλαζονείας κατὰ τι μορφάς (2) καὶ φωνὰς ἐν ἀπειλαῖς πολεμίων σπασθῆναι, τίνα παρ' ἑαυτοῖς ἀνοήτως ἐπινοῦσι πλεονεξίαν, ἢ τοῖς μὴ λογισμοῦ ὧρα' τὰ δεινὰ ἰσώσι φόβον; ταῦτα δὴ δεικνύμενοι (3), ὅσοι τὸ ὑμῶν ἐν τῷ κατὰ Κελτῶν προτίρω πολέμῳ παρεγίνεσθαι, καὶ ὅσοι δεινὰ πύκνῃ ἀπειλείσθαι αὐτοῦ (3), οἱ μὲν ἵνα τῶν (4) τότε ἀρετῆν μὴ κατασχίρηται τῇ εὐν δειλίᾳ, οἱ δ' ἵνα μηδὲν ἐνδεῖς εἴσιν

qui ex alto in declive ferimur; illis contra noxius est, qui ex humili ad altiora conniti cogentur. Iam nemo vestrum neque multitudinem hostium timeat neque proceritatem: nemo, inquam, propterea quod his superamur, ad proelium torpeat. Quin potius apud se reputet, parvum exercitum disciplinae prudentem longe praestare copioso sed inerulito: tum ab ipsa natura iis, qui pro re propria decertant, audaciam ad pericula suffici spiritumque incitatum, veluti illis qui numine adsistantur. Secus alienorum raptoribus molliores esse animi ad ardua solent. Agite vero, neque ea quibus barbari inimicos terriant, ac priusquam manus conserantur, pavore consternant, nobis extimescenda sunt, quasi bello simus inexperti. Quid enim nobis pugnantibus terroris incutiant longa caesaries et torvi oculi et trux aspectus? Iam inconcinnae ipsae saltationes, ac per vacuum aëra armorum concussionem, multusque clypeorum sonitus, et quidquid denique figurae vocisve barbara et insipiens iactantia minaciter contra hostes prodigere solet, quam, inquam, utilitatem haec praestabunt imperite adgredientibus? quem timorem iis qui ratione animum adversus terribilia confirmaverunt? Haec animis reputantes quotquot ex vobis superiori cum Gallis bello interfuistis, et quotquot propter teneram aetatem ab eo abfuistis; priores quidem ne antiquam virtutem praesenti timore

(1) Codd. φοβεῖσθω. (2) Codices pro μηδεὶς habent μηδὲ. (3) Codd. habent μορφάς. (4) Τὴν desideratur in coll.

(1) Confer Appianum apud Suidam voc. ἰσώτες, 7. aliam ob causam sed similem habita. et Epianum in nostro volumine cap. LVI. (2) Haud multi Romani priori simul et postiori gallico bello interfuisse videntur. Proelium
62 *

γένεσθε ἢ πρὸ πρεσβυτέρων ἐν ἐπιδείξει καλῶν ἔργων, ἵτε, ὡς γυμναῖοι παῖδες, ἀγροῶν ζηλωταὶ πατέρων, ἵτε ἀκαταπλήκτως ἐπ' αὐτούς· θεοὺς τε ἀρωγούς ἔχοντες, οἱ παρέχουσιν ὑμῖν ἔξουσίαν, οἷας ἐβούλεισθε ὧσα' ἢ ἐχθίστων ἀναπαράξασθαι δίκας· καὶ στρατηγὸν ἐμὸν, ὡς πολλὴν μὲν εὐβουλίαν μαρτυρεῖτε, πολλὴν δ' εὐποτμίαν· μακάριον μὲν ἔχοντες ἢ ἀπὸ τοῦδε χρόνον, οἷς ἂν ἐγγίηται ἢ ἐπιφανέσασθαι τῇ πατρίδι σέφανον καταγαγιῖν· καλὴν ἢ καὶ ἀθάνατον εὐκλείαν καταλείποντες ἀντὶ τῆς θνητοῦ σώματος νηπίοις πασι καὶ γηραιοῖς γυνεῦσιν, οἱ ταύτην ἐκπληρώσαντες ἢ τῆς βίης τελευτήν· οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν· κινεῖται γὰρ ἡδὴ τὸ βάρβαρον στρατεύμα χωροῦν ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλ' ἀπιτε καὶ καθίσασθε εἰς τάξιν.

XXXI. Ἡ μὲν οὖν τῆς βαρβάρων μάχη πολὺ τὸ θηριώδες καὶ μαρτυρὸν ἔχουσα πλημμελής τις ἦν καὶ σοφίας τῆς ἐν ὅπλοις ἁμοιβῆς· τότε μὲν γὰρ ἀνατείνοντες ἄνω τὰς μαχαίρας τῆς ἀγρίου τρόπου ἱππασίας, ὅλοις συνεμπίπτοντες τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν, ὥσπερ ὑλότομοι τινὲς ἢ σκαπανεῖς τότε δ' ἐκ ἢ πλάγιον ἀσοχάσας πληγὰς ἐξέφερον, ὡς αὐτοῖς σκεπαστηρίοις ὅλα δ/α-κύνοντες τὰ σώματα ἢ ἀντιπολέμων· ἔπειτα τὰς ἀκμὰς ἢ σιδήρων ἀπέσριπον (1)· ἢ ἢ τῆς Ῥωμαίων ἀλκῆς καὶ πρὸς τὸ βάρβαρον αὐτῶν ἀντιτέχνησις εὐπαίδευτός (2) τις ἦν καὶ πολὺ τὸ ἀσφαλὲς ἔχουσα· ἵτι γὰρ αὐτῶν δ/αφρεμένων

maculetis; postremi ne maioribus natu deteriores splendore operum sitis; ite o generosi filii, clarorum aemuli patrum, impavidi adversus hostes, cum diis auxiliatoribus qui vobis opem ferent, quod eam quam vultis ultionem de inimicis capiat; neque adeo duce, cui tantam simul prudentiam fortunamque *militarem* testimonio vestro tribuitis: beati deinceps in omne aevum futuri, tum ii quibus continget clarissimam coronam patriae adferre, tum etiam ii qui pulchram immortalemque gloriam pro mortali corpore parvis natis senibusque parentibus relinquent, nobilem sortiti vitae exitum. Neque plura dicenda existimo: iam enim commovetur barbaricus exercitus in nos irruens. Ite eia, et in acie vos sistite.

31. Mox barbarorum proelium secutum est, serena furiosaque specie plane incompositum omni que militari disciplina carens. Modo enim alte sublatis gladiis horrendum in modum seriebant, totis corporibus in vulnus imminentes tamquam arborum caesores aut fossores: modo hinc et illinc improvidos ictus circumferebant, tamquam si cum ipsis tegumentis totum corpus hosticum essent dissecturi: deinde ferri aciem inflectebant. Contra Romanorum vigor atque ars adversus hostium barbariem et erudita erat et in primis securitati stu-

(2) Codex nosterque εὐπαίδεος.

quippe ad Alliam et urbis occupatio contigit anno CCCLXIV. Anno autem CCCLXXVII. in agro albano pugnatum. Ergo intercedunt anni XXIII. Iam quod Polybius II. 18. narrat, Gallos trigesimo post captam urbem anno venisse in agrum albanum, id scilicet pertinet ad annum CCCLXXXIV Balbo et Anibusto cons., quo tempore item Livius VII. 11. ait Gallos ad Tiburtium auxilium ex Campania re-

disse, foedasque populationes in lavicano tusculanoque et albano agro secisse.

(1) Ita etiam Polybius II. 33. ait gladios Gallorum ad caedendum unum dumtaxat ictum habere; post quem eos incurvari usque adeo, ut nisi tempus militi concedatur, quo mucrone terrae applicito, gladium pede dirigat, alter illorum ictus prorsus sit inutilis.

τὰς μαχαίρας, ὑποδύνοντες ὑπὸ ἑὸν βραχίονας καὶ ἑὸν θυρεοὺς εἰς ὑψὺ ἀνατείνοντες, ἵππειτα γυροὶ καὶ βραχίεις γιγόμενοι, τὰς μὲν ἐκείνων πληγὰς ὑπερπιτεῖς γινομένης ἀπράκτους καὶ κινὰς ἰποῖαν· αὐτοὶ ἤ ὁρῶν τὰ ξίφη φέροντες βαβῶνας τὴν αὐτῇ ἵππαιον, καὶ λαγόνας διήρην, καὶ δεξιὰ ἐξένων ἐπὶ τὰ σπλάγχνα τὰς πληγὰς ἐξίτηνον· ὅσους δὲ ταῦτα τὰ μέρη δεξιὰ φυλακῆς ἔχοντας αἰσθοῖντο, γονάτων ἢ σφυρῶν νεῦρα δακείροντες, ἐξέχον ἐπὶ τῇ γῇ, βιβρυχέας δὲ ἑὸν θυρεοὺς ὀδαικίζοντας, καὶ βοὴν ὠρυγῇ ὡδὲ πλησίαν ὥσπερ τὰ θηρία προειμένης· ἢ τε δύναμις ἐπέληπε πολλὰς τῶν βαρβάρων, ἐκλυσεμένων τῶν μελῶν ὑπὸ κόπων καὶ τῶν ὀπλῶν τὰ μὲν ἀπιστέμωτο, τὰ δὲ συνεισέθραυτο, τὰ δὲ οὐκ ἐτι προσωφελεῖν δυνατὰ ἦν· χωρὶς γὰρ τῶν καταρρέοντων ἐκ τῶν τραυμάτων αἱματῶν, οἱ δὲ ὅλων ἐκχιόμενοι τῶν σωμάτων ἰδρῶτες, οὔτε τὰς μαχαίρας εἶον κρατεῖν, οὔτε ἑὸν θυρεοὺς κατέχειν, ἀπολοισθαιόντων δὲ λαβαῖς καὶ δακτύλων, καὶ τὰς ἀφὰς οὐκ ἐτι κραταιὰς ἔχόντων· Ῥωμαῖοι δὲ πολλῶν ἰθάδες ὄντες πόνων δεξιὰ τὰς ἀτρεύτους καὶ συνεχεῖς στρατείας, ἅπαντα τὰ δεινὰ γηναίως ἀνέφερον (1).

XXXII. Ἐν Ῥώμῃ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα σημεῖα θεόπεμπτα γέγονε, μάλιστα δὲ πάντων τότε· ἡ ἀγορὰ καὶ τὸ μέσον μάλιστα διαρραγῆναι τι τῆ γῆς εἰς βάθος ἀβύσσον, καὶ τοῦτ' ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διαμένειν· ἡφισταμένης δὲ τῆ βουλῆς, οἱ ἐπὶ τῇ συμβουλίᾳ χρησάμενοι, ἐπισκεψάμενοι τὰ βελία,

U. C.
an. 592.

debat. Dum enim hi gladios explicabant, Romani eorum brachia subeuntes c-latis scutis, tum curvati et contracti, praecaltos hostium ictus inutiles vacuos-que efficiebant: ipsi vero subrectis ensibus illorum inguina feriebant, ilia concidebant, perque pectora ferrum in viscera coniciebant. Quod si quos ea membra protectos viderent, hos, genuum aut malleolorum nervis insectis, humi sternebant, frementes clypeosque dentibus prehendentes, stridoremque rugitibus similem beluinumque in morem edentes. Iam et vires multos barbarorum deficiebant, solutis labore membris, et arma partim obtundebantur, partim confringebantur, partim prorsus erant inutilia. Nam praeter cruorem manantem vulneribus, sudor cunctis membris effusus neque gladios tenere neque scuta sinebat, lubricis ad captum digitis neque vim icendi iam habentibus. Contra Romani propter indefessam assiduamque militiam multo labori adsueta, gravia omnia fortiter tolerabant.

32. Romae cum multa divinitus portenta acciderunt tum hoc praecipuum. In foro medio specus immensae altitudinis subsedit, isque multos dies perduravit. Tum ex senatus consulto sibyllinis libris inspectis ab iis quorum curae

(1) Pugna ad Anienem, dicit Camillo, a Plutarcho narrata adeo cum hac albana congruit, ut actio quidem eadem sit, loci nomen differat. Ait enim Plutarchus, armatos a Camillo opportune milites suos, expectatum tempus quo Galli erapula vires fregissent, locum superiorem a Romanis occupatum, Gallos insana atque intuta ferocia procliatos, arma illis inutilia fuisse ob aciem ferri retusam, Romanos contra insigni artificio caedem hostium pa-

travisse. Iam pugna ad Anienem quum post facta Camilli accidisse Livio et pluribus auctoribus videatur, ut diximus ad cap. XXIX. n. 1. p. 490. sequitur ut Plutarchus cum Claudio historico, quem citat Livius VI. 42, non re quidem sed loco errent. Tempore etiam differt Plutarchus, qui nonnullarum auctoritate fretus ait pugnam ad Anienem commissam tertio decimo post captam urbem anno.

εἶπον, ὅτι τὰ πλείεσθ' ἄξια τῶν Ῥωμαίων δόμῳ λαβοῦσα ἢ γῇ σμελεῖται· ταί τε, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν εἰς τὴν λοιπὸν χεῖρον ἀπάντων αὐτῶν ἀνήσει (α)· τοιαῦτα τῶν ἀνδρῶν ἀποξηναμένων, ἀπαρχὰς ἕκαστος εἰς τὸ χάσμα ἔφερεν ὧν ζῆτο δεῖν ἀγαθῶν τῇ πατρίδι, ἀπὸ τε καρπῶν πελάγες, καὶ ἀπὸ χρημάτων ἀπαρχάς. Μάρκος δὲ τις Κούρτιος, ἐν τοῖς πρώτοις τῶν νέων ἀριθμούμενος σωφροσύνης ἕνεκα καὶ τῷ καὶ πολέμῳ ἀρετῆς, ἔφοδον αἰτησάμενος ἐπὶ τῇ βουλῇ, εἶπεν· ὅτι τὰ πάντων εἰς ἀγαθῶν χεῖμα κάλλιστον καὶ πέλει Ῥωμαίων ἀναγκαϊότατον ἀνδρῶν ἀρετῇ· εἰ δὲ καὶ ταύτης ἀπαρχὴν τινα ἢ γῇ λάβοι, καὶ γένοιτο ἕκῳ οὗτο χαριούμενος τῇ πατρίδι, πολλοὺς ἀνήσει ἢ γῇ ἄνδρας ἀδα-θοίς· ταῦτ' εἰπὼν, καὶ μηδὲν ὀρθαχωρήσειν ἐτέρῳ τῇ φιλοτιμίας ταύτης ὑποσχόμενος, τὰ τε ἔπλα ᾤείθετο καὶ ἐπὶ τῇ πολέμῳ ἵππον ἀνέει· συναχθέντος δ' ἐπὶ πᾶσι θύειν τῷ καὶ τὸ πᾶν ὄχλῳ, πρῶτον μὲν ἠύξατο τοῖς θεοῖς, ἐπιτελῇ ποιῆσαι τὰ μαντιύματα, καὶ πολλοὺς ἄνδρας ὁμοίους αὐτῷ δύναι τῇ πέλει Ῥωμαίων χεῖμα· ἔπειτ' ἀφίς (b) τῷ ἵππῳ τὰς ἡνίας καὶ τὰ κέντρα προσβαλὼν, ἔρριψεν καὶ τὸ χάσματος ἑαυτὸν· ἐπὶ δὲ αὐτῷ πολλὰ μὲν ἱερῆα, πολλοὶ δὲ καρποὶ, πολλὰ δὲ χεῖματα, πολὺς δὲ κόσμος ἐσθῆτος (c), πολλαὶ δὲ ἀπαρχαὶ συμπασῶν τεχνῶν, δημοσίᾳ καὶ τῷ χάσματος ἔρριψαν, καὶ αὐτίκα ἢ γῇ σμεῖλθεν (1).

U. C.
an. 593.

XXXIII. * * Ὑπερφύς τι χεῖμα σώματος ἦν ὁ Κεῖτος, ὅτος ὑπεραιεῖν πολὺ πᾶσι κοινὴν φύσιν. (2) * *

ca oracula commissa erant, responsum est: terram, postquam pretiosissima quaeque Romanorum absumpsisset coitutam, multamque deinceps ubertatem eorum quae inmissa forent exhibituram. Hoc edito a sibyllinis viris responso, libamenta pro se quisque civis ad voraginem deferbat earum rerum, quarum egere patriam existimabat, e frugibus quidem placentas, primitias vero e reliquis opibus. Tum Marcus quidam Curtius invenum spectatissimus, probus et bello egregius, aditu ad senatum postulato, ait: omnium bonorum esse pulcherrimum urbiue romanae in primis necessarium, virorum virtutem. Quod si et huius oblationem aliquam terra acciperet, et is inveniretur qui sponte daret, fore ut patriae multos praeclaros viros terra funderet. His dictis, spondensque se nemini hunc ambitiosum honorem concessurum, arma induit equumque bellatorem inscendit. Congregata autem ad spectaculum urbana turba, primum deos precatus est, uti vaticinia rata facerent, multique viri sibi similes romanae urbi gignerentur: deinde laxatis equo habenis subditisque calcaribus se in specum inmisit. Super eum autem multae hostiae et fruges, multae opes vestiumque ornatus et ex quovis artificio selecta capita publice congesta sunt: continuoqua terra pristinum statum recuperavit.

33. * * Mirabili corpore erat Gallus multumque vulgarem naturam excedente. * *

(1) Codex unus ἀνέστη hoc et inferius. (2) Codex unus ὑπερφυς. (c) Verba πολλὰ δὲ γρηναία, πολὺς δὲ κόσμος ἐσθῆτος aliant ab uno e codicibus.

(1) Confer eiusdem rei narrationem in vaticanis Dionis excerptis posterioribus.

(2) Nullus dubito quin hoc hians fragmentum intelligendum sit de Torquati adversus Gallum sin-

gulari victoria, ex qua item agnomen nactus est. Confer vaticana Dionis excerpta posteriora. Certamen narratur a Livio VII. 9. et 10. discrete ad annum CCCXCIII. in consulatu Licinii. Tum eximia

Λικίνιος Στόλων, ὁ δεκάκις δημαρχήσας (1), καὶ ὅτε νόμος ἡγητάρμενος ὑπὲρ ὧν ἡ δικαιοσύνη γένετο, ἀλούς ἐν δίκῃ καὶ ὑπὸ τῇ δῆμῳ καταψηφισθεὶς τμήμα ἀργυρικόν (2), εἶπεν, ὅτι Θηρίον οὐδὲν ὅστις δῆμῳ μισθώτερον, ὅς οὐδέ τῳ σιτιζόντων ἀπέχεται.

Τῷ ὑπάρχοντι Μαρτίῳ Τιβερνάτῳ (3) πολιορκητὸς, ἐπεὶ ὑδὲμία τούτου σωτηρίας ἐλπίς ὑπολείπεται, ἐπρεσβεύετο πρὸς αὐτόν· τῷ δ' ἐκόντος· φράσατέ μοι, πῶς αὐτοὶ κολάζετε ὅτε ἀφισαμένους ὑμῶν οἰκίτας; ἀποκρίνεται πρὸς αὐτόν ὁ πρεσβύτατος· ὡς δὲ κολάζετε ὅτε ποθεύοντας ἀπολαβεῖν τὸ ἱερὸν ἐλδοθεῖαν· καὶ ὁ Μάρκιος, ἀποδείξάμενος αὐτοῦ τὴν παρρησίαν φησὶν· ἴαν ἢ δὴ καὶ πεισθῶμεν ὑμῖν ἀφῆναι τὰς ὀργάς, τίνα δώσετε πίσιν ὑπὲρ τῇ μηδὲν ἔτι ποιήσῃν ἐχθρῶν ἔργον; ἀποκρίνεται πάλιν ὁ πρεσβυτής· ἐπὶ σοὶ τοῦτ' ἔστι καὶ τοῖς ἄλλοις Ῥωμαίοις, Μάρκιε· κομισάμενοι μὲν γὰρ ἅμα τῇ πατρίδι καὶ τῇ ἐλδοθεῖαν, βίβαιοι δὲ πατὴρ ὑμῖν ἐσόμεθα φίλοι· δαλύνει ἀναγκασθέντες, οὐδέποτε·

Licinius Stolo, qui decimum tribunatum adeptus est, auctorque legum fuit quatum causa seditio decennialis extitit, iudicio victus et a populo pecuniaria poena multatus, ait: nullam esse feram populo improbiorem, qui se ne ab alentibus quidem continet.

Marcio consule Privernates obsidente, hi, amissa omni spe salutis, legationem ad eum miserunt. Quo rogante, dicite mihi quonam pacto deficientes a vobis servos punire soletis? Respondit legatorum natus maximus: pro eorum merito scilicet qui ingentem libertatem recuperare student. Marcus ea dicendi libertate collaudata, quid si, inquit, annum inducamus iniuriarum dolorem vobis remittere, quam fidem dabitis nihil in nos hostiliter vos deinceps acturos? Respondit iterum legatus: in tua potestate id est, Marci, reliquorumque Romanorum: nam si receperimus patriam itemque libertatem, aeterni

corporis magnitudine in vacuum pontem Gallus processit etc. Qua tamen in re parum sibi Livius constare videtur, quum VI. 42. intra annum CCCLXXXVII. pugnam albaniam concluderet, et decennio post ad Anagninam iterum dimicatum dixerit, quo tempore Torquati item facinus clarum fuerit: neque enim decennium sed sexennium hoc pacto intercedit.

(1) Decimum tribunatum Stolonis memorat Livius VI. 42; leges eiusdem cap. 35. Iam cum Livius stolonianam seditionem quinquennio mansisse dicat, scribendum videtur in texto dionysiano πενταετής, tribuendumque librariis mendum δεκαετής.

(2) De Stolonis damnatione Livius VII. 16; cui consonant Plutarchus in Camillo cap. 39, Valerius Max. VIII. 6. 3, Plinius lib. XVIII. sect. 4. Confer etiam Varronem de re rust. L. 2. 9, Patreulum II. 6, Gellium VII. 3, Calpurniam L. 3. 11, auctorem operis de viris ill. cap. 20, qui duo tamen postremi loci mendis non carent.

(3) Ita codices Τιβερνάτας. Sed quoniam Ptolemaeus III. 1. scribit Πριουέρνας (ut recte habet egro-

gius codex Ptolemaei ambrosianus) et Stephanus byzantinus Πριουέρνας atque Πριουερνάτας, quodque magis interest, Dio in vaticanis excerptis p. 158. Πριουερνάτας omnino sic emendandus videtur et hic locus Dionysii. Iam tota hac narratione Dionysius insigniter a Livio differt. Livius enim VII. 16. ad annum CCCXCVII. dicit Privernum a consule Marcio captum, deque eo triumphum reportatum. Tum VIII. 19-21. ad annum CCCCLXXIV-CCCCLXXV. alterum bellum privernas, duce Vitruvio, ortum narrat, cuius componendi causa ait, ad romanum senatum consulensque C. Plautium venisse eam Privernatium legationem, quae se tam audacter locuta est. Neque aliter habet Valerius Max. VI. 2. 1. Dionysius autem negat Privernum a Marcio consule captum, et ipsos Privernatium legatos ad consulem Marcium ducit. Tanta discrepantiae causas scrutari altius non vacat. Hoc tantum monito, a Livio quidem VIII. 20 Privernates Plautio consuli sponte deditos dubitanter dici. Haec ego super re disserui in hoc volumine ad Dionem p. 159. n. 1, citata etiam Dionysii editione mea mediolancensi.

ἤγασθη τε δὴ τῷ μεγαλοφροσύνης τῷ ἄνδρα ὁ Μάρκιος, καὶ τὴν πολιορκίαν ἔλυσε.

U. C.
a. 465.

XXXIII. Τῶν Κελτῶν ἐπιστρατευσάντων τῇ Ῥώμῃ (1), καὶ τινὸς βασιλείας εἰς μονομαχίαν προκαλεμένη τῇ Ῥωμαίων ὅσις εἴη ἀνὴρ (2), Μάρκος Οὐαλέριος, εἰς τὴν χιλιάρχον, ἀπόγονος τῶν Οὐαλερίων Ποπλικόλα τῷ σικελόθεν ὄντος ἀπὸ τῶν βασιλείων τῶν πόλεων, ἐξήκει τῷ Κελτῷ ἀγωνίσασθαι. ὡς ἡ συνήθεια ὁμόσει, κόραξ καθεζόμενος ἐπὶ τῷ κράνους αὐτοῦ (3) ἐκίκρα γέ τι δεινὸν εἰς τὴν βάρεαρον ὀρέων, καὶ ὁπότε μίλλοι πληγὴν ἐκφέρειν (4), πηδῶν ἐπ' αὐτὸν, τότε μὲν τοῖς ἐνυξίν ἤμυττε τὰς παρῆας, τότε δὲ τῷ βύρχει οὗτος ὀφθαλμοὺς ἔκοπτεν. ὡς τὸ Κελτὸν ἔξω γίνεσθαι τῷ φρενῶν, οὗτος ἔπαυσε τὸν ἄνδρα ἀμύνοιτο δυνάμενον συμβαλεῖν, οὗτος ὅπως τὸ κόρακα φυλάττοιτο. ὡς ἡ πολὺς ἐγγεγόνη τῇ μάχῃ χρόνος, ὁ μὲν Κελτὸς φέρων ἐπὶ τῷ Οὐαλείῳ τὴν μάχαιραν ὡς δὲ τῷ προσβολῆς εἰς τὰ πλεურὰ (b) βάψας. ἔπειτα ἐπιπτόντων αὐτῷ τῷ κόρακι καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς ὀρύττοντων ἀνέβαινε εὐρεὶν ὡς ἀπελάσων τῷ ὄρνι. (4) ὁ δὲ Ῥωμαῖος ἔτι μετεωρίζοντων [τοῦ Κελτοῦ] τὸ ὄπλον ἀκολουθήσας κάτωθεν ὑποφέρει τὸ ξίφος, [καὶ διακίρει πᾶσαν ἀπὸ τοῦ βυβῶντος ὡς ὀμφαλοῦ τῷ λαγόνῃ] καὶ ἀναίρει τὸν Κελτὸν. ὁ δὲ σφατηγὸς Κάμιλ-

vobis amici erimus ; servire coacti , nunquam . Viri magnanimitatem miratus Marcius obsidionem solvit .

34. Gallis denuo romanae urbi bellum inferentibus , et quodam ex eorum principibus fortissimum quemque Romanorum ad singulare certamen provocante , Marcus Valerius unus e tribunis , ab eo Valerio Publicola genus ducens qui liberandae olim regia dominatione urbi operam navavit , processit in medium certaturus cum Gallo . Postquam manus conseruerunt , corvus in Valerii galea consedit , crocitabatque in barbarum minaciter intuens : ac quotiescumque hic ictum emittere vellet , ales in eum irruens nunc unguibus eius genas lacerabat , nunc rostro tundebat oculos , ut plane Gallus de mente deduceretur , qui neque qua ratione virum feriret , statuere poterat , neque a corvo cavere . Certamine diu protracto , ad extremum Gallus Valerio gladium intentat , impetumque facit , ut in latus eiusdem conderet . Sed mox adpetitus a corvo qui sibi oculos fodiebat , clypeum obiecit abigendi avem causa . Romanus tunc extolentem arma Gallum consecutus , ictum inferne subiicit , totumque ventris latus ab inguine ad umbilicum usque ense discindit , Gallumque interimit . Victorem

(a) Codices interpretes. (b) Cod. unus sic : ὡς δὲ τὰς πλευρὰς βάψας. Melius βάψων. V. (c) Ita codices autographi.

(1) Livius VII. 25. ad urbis annum CCCCXV. ita scribit : *annus multis variisque motibus fuit insignis . Galli ex albanis montibus , quia hiemis vim pati nequiverant , per campos maritimaeque loca vagi populabantur .* Mox cap. 26. narrat singulare certamen Corvini cum Gallo in agro promptino .

(2) Morem gallicum provocandi ad singulare certamen narrat Diodorus sic. V. 29.

(3) Livius VII. 26. ait , corvum a Valerio acceptum ut augurium caelo sibi missum . Revera corvus et cornix in avis auguralibus numerabantur ,

testibus Plauto *aulul.* IV. 3. 1 ; Cicero *de divin.* I. 39. II. 6 ; Virgilio *eccl.* IX. 15. cum Servio ; Valerio Max. I. 4. 2 ; Plinio lib. X. sect. 15.

(4) Posthinc narratio haec refertur ipsis verbis , tacito Dionysii nomine , a Suida voc. ἀνέλεον et voc. ἐπένονον . Immo Suidas ab eclogarii more alienus , paulo plura habet , quas nos uncis , distinctionis gratia , conclusimus . Iamque non semel in hoc vaticanorum excerptorum volumine incertos apud Suidam locos auctoribus suis nos restitimus .

λος(1) χερσὶ τοῦτον σιφάνῳ ἐκόσμησεν(2), ἐπωνυμίαν (ἐμῶς αὐτῷ (3) Κορβῖνον (b) ἀπὸ τῆ συναγωνισαμένης καὶ τῆ μονομαχίας ζῶν· (κόρβης γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι (c) τὸν κέρακος·) αὐτὴς τε διετίλειπεν ἐξ ἐκείνου, συμβόλῳ καὶ τῇ κρᾶνις κοσμούμενθ' κέρακι, καὶ ταῖς εἰκόσιν αὐτῷ πάσαις οἱ πλάττοντες καὶ γράφοντες τοῦτο τὸ ζῶον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἐφῆροττον(3).

XXXV. * * Ἐπαύθη τὰς ἐπὶ τῇ ἀγρῶν κτήσις πολλῆς εὐδαιμονίας γεμούσας. * * Ἀνθρώπους πεπονημένους ἐπὶ πολέμῳ σώματα, καὶ πλὴν ἔσον ἀνέπνειον, τὰ λοιπὰ νεκροῖς (d) ὁμοῖες. * * Ἐτι θερμῆς, τὸ δὲ λεγόμενον, εὐσης τῇ ἀναρεθίντος σποδοῦ. * * Τὸν οἴκτισον ἀπολιῖται φόβον ἐπ' ἀνδρὸς ἐχθρῷ πολιτικῷ σιτίζοντ' αἵματι τῷ φθόνον. * * Μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην τῷ ὠφελειῶν τοῖς σφατιώταις χαρίζομενος, ὥς ὅπως πλοῦτ' ἐκάστω πένιαν. * * Διέφθαραν αὐτὴ ἀμυζήσας ἥδη σπορολογεῖσθαι τὰς ἀρούρας, καὶ τὰ κρᾶνις τῇ καρποφόρῳ ἐλωθήσαντο.

XXXVI. Ῥωμαίων εἰς τὴν καὶ Σαυιτῶν τελευταῖον πόλεμον ἐξιδόντων, κεραυνὸς εἰς τὴν ἐπικράτειαν τόπον ἐπικλήψας, πέντε (e) μὲν σφατιώτας ἀπέκτενε, δύο δὲ σημείας διέφθαρκεν, ὅπλα δὲ πολλὰ τὰ μὲν κατέκαυσε, τὰ δ' ἐπὶ πύλωσε(4). κεραυνοὶ δὲ κατήχθησαν τοῖς ἔργοις ἔτυμον (f) φέροντες τοῦνομα * κεραῖσμοι γὰρ

imperator Camillus aurea corona donavit, cognomenque ei fecit Corvino, avis quae cum in certamine iuvenat: corvos enim dicunt Romani quos Graeci κέρακος. Ille autem perpetuum insigne deinceps circumtulit corvum in galea: quique eius imagines sinserunt aut pinxerunt, eam avem in viri galea cuncti collocarunt.

35. * * Populabantur rusticas posses iones multa re bona refertas. * * Viros corporibus bello fessis, ac praeter quam quod respirabant, cetera mortuis similes. * * Quam adhuc caleret, quod aiunt, interfecti civis. * * Miserrimo necis genere peribit viri inimici manu, qui invidiam civili sanguine explet. * * Partem non minimam fructus militibus largitus es, adeo ut divitiis expleveris singulorum penuriam. * * Corruerunt eorum vegetas messes quae iam colligendae erant, et frugiferorum optima vastaverunt.

36. Quo tempore Romani ad extremum contra Samnites bellum egressi erant, fulmen in apertissimum locum illapsum milites quinque occidit, tum signa duo violavit, arma denique multa partim incendit partim infuscavit. Iam fulmina (quae a Graecis dicuntur κεραυνοὶ) deferuntur effectui congruens nomen habentia :

(1) Ita Suidas, At codd. πύλον. (2) Codd. Κορβῖνον. Suidas Κορβῖνος. (3) Suidas περὶ Ῥωμαίων. (4) Corvinae κεραυνοί. (5) Nescio quomodo ego in princeps editionis scripserim πέντε, quum codices habeant πέντε. (6) Codices habent ἔτυμον pro ἔτυμον.

(1) Cave cogites Camillum .M. Furium, qui sexdecim ante annis vita excesserat. Est enim hic .M. Camilli filius .L. Camillus, qui anno CCCCX. mortuo collega consul unicus, paternae virtutis memor Gallus Romanis adhuc molestos ingenti proelio vicit atque fugavit. Vide Livium VII. 25-26.

(2) Consul (Camillus) concione advocata, lau-

datum tribunum decem bubus aureaque corona donat. Livius VII. 26.

(3) Notabunt hoc antiquarii et artifices. Corvini imagines memorat etiam Iuvenalis VIII. 4.

(4) Consentiant in prodigiorum, quae hoc extremo bello samnitico contigerunt, narratione Livius X. 31, et Augustinus de civ. D. III. 17.

τινὲς εἰσὶ καὶ μεταβολαὶ τῶν ὑποκείμενων, εἰς τάναντία ῥέποντες τὰς ἀνθρω-
πίνας τύχας· αὐτὸ γὰρ πρῶτον ἠνάγκασαι τὴν ἰδίαν ἀλλάξαι φύσιν τὸ κεραύ-
νιον πῦρ (εἴτε δὴ αἰθέριον (1) εἴτε μετάρσιον ἔστι) κάτω φερόμενον· οὐ γὰρ δὴ
αὐτῷ θίμῃς ἐπὶ γῆν ἐρίθην καὶ τὴν αὐτῆς φύσιν, ἀλλ' ἀπὸ γῆς ἄνω μετεω-
ροπολεῖν· ἐν αἰθέρι γὰρ αἱ πηγαὶ τῶν θείων πυρός· δηλοῖ δὲ καὶ τὸ παρ' ἡμῖν (εἴτε
Προμηθεὺς εἴτε Ἥφαίστος δῶρον ἐστίν) ὅποτε λύσῃ τῶν δεσμούς, ἐν οἷς ἠνάγκασαι
μένειν δι' αἴρος ἄνω φερόμενον ἐπὶ τὸ συγγενὲς ἐκείνου, καὶ πᾶσαν ἐν κύκλῳ περιελ-
θεῖν τὴν κίσμη φύσιν (2)· τὸ δὲ (εἶον ἐκείνο καὶ χωρὶς (3) ὕλης φθαρτῆς δι' αἴρος ὀχού-
μενον· ἔστιν ὅτι τὴν γῆν καταφέρειται, διατρεῖν ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς ἰσχυρᾶς, μαν-
τεύεται μεταβολὰς καὶ ῥοπὰς ἐπὶ τοῦμπωαλιν (3). Τοιοῦτα γὰρ τινὲς γενομένη καὶ τότε
καταφρονήσαντες οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὑπὸ Ποντίου τῷ Σαυρίτῃ κατακλῆσθέντες εἰς ἀνέξόδους
δυσχωρίας, μέλλοντες ἤδη τῷ λιμῷ δραπετεύειν, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις
ἀμφὶ τῶν τετρακισμυρίων ὄντες, καὶ καταλείψαντες τὰ τε ὄπλα καὶ τὰ χρήματα, τὴν
ζυγὸν πάντες ὑπῆλθον· τοῦτο δὲ σημεῖον τῶν ὑπὸ χειρὸς ἐλθόντων ἔστι (4)·
μετ' οὐ πολὺ δὲ τὰ αὐτὰ (1) καὶ ὁ Πόντιος ὑπὸ Ῥωμαίων ἵπαθε, καὶ τὴν ζυγὸν
ὑπῆλθεν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

U. C.
an. 453.

XXXVII. * * * Ἐν τούτῳ σὲ ἀξιοῦμεν ἤδη κείμενοι καὶ τὸ μηδὲν ὄντες, μη-
δεμίαν ἡμῶν ὕβριν προσθεῖναι ταῖς συμφοραῖς, μηδὲ βαρὺ (c) ποδὶ ταῖς ἀθ-

sunt enim fulmina κεραῖσμοι, seu vastationes quaedam et mutationes praesentis
status, atque res humanas in contrarium vertunt. Fulminum quippe ignis in
primis cogitur naturam suam immutare (sive is in aethere, sive infra lunam
in sublimi est) cum ad infera fertur. Neque cum ignem fas est, si naturam
suam sequatur, in terram devolvi, verum e terra aetherem versus vibrari debet:
divini enim ignis in aethere fontes sunt. Ei rei documento est ille quo nos
utimur communis ignis (sive id Promethei sive Vulcani donum est) cum sol-
vit vincula quibus tenebatur, atque per aëra in supera ad suum congenerem
fertur, qui universam mundi naturam circumplectitur. Ergo ille ignis divinus
et materia corruptibili carens, qui per aëra vehitur, siquando in terram fer-
tur necessitate aliqua valida adactus, mutationes rerum conversionesque in pe-
ius portendit. Huiusmodi fere portentum quum etiam nunc contigisset, Roma-
ni, eo contempto, mox a Pontio samnite conclusi in angustias sine exitu, ne
fame omnes interirent, semet hostibus dederunt, homines ad XL. mille: re-
lictisque armis et impedimentis iugum omnes subierunt. Est enim hoc capti-
vitatibus signum. Verum paulo post et Pontius a Romanis similiter victus est,
et sub iugum ipse cum exercitu missus.

37. * * * Unum hoc te rogamus profligati iam et paene infra mor-
tuos amandati, ullam ne addas nostris calamitatibus ignominiam, neque gravi

(a) Codices pro χωρὶς habent χωρίον. (b) Verba τὰ αὐτὰ ab uno cod. (c) Ita codices fere, non βαρὺ.

(1) Aetherem constare ex altissimis ignibus cre-
debant veteres, teste Cicerone de nat. D. II. 36.

(2) Aër terram complectitur, rursus aërem ae-
ther, ut quidem ait Cicero loco nuper citato.

(3) De divinatione per fulgura et fulmina con-
sulatur Cicero de divin. I. 10. II. 18-21.

(4) De tota hac Romanorum ignominia ad Cau-
dium conferatur Livius IX. 1-6.

λίαις ἐπιμβῆναι τύχαις (1). * * Οὐκ οἶδας, ὅτι πολλοὶ μὲν ἤρ' ἡμετέρων παῖ-
δας ἐν τοῖς πολέμοις ἀπολωλέκασιν, πολλοὶ ἢ ἀδελφοὺς, πολλοὶ ἢ φίλους;
οἷς ἅπασιν πῶς ἀκράτον τομίζεις ὅπ' ἤρ' σπλάγχνων ἀνθήσῃν ἢ χολῇν,
ἐὰν κωλύῃ τίς αὐτῶν τοσαύταις ψυχαῖς πολιεμίῳν τιμῆσαι ὅδ' κ' γῆν, αἰ-
περ μόναι ἤρ' κατοικομένην δοκοῦσιν εἶναι τιμαί; φέρε ἢ καὶ τοῦτο πησθέντες ἢ βιασ-
θέντες ἢ ὅτι δὴ ποτε παλόντες εἰξωσί μοι (2) καὶ ζῆν αὐτῶν ἰάσυσιν, ἅρ' ἔτι σοι δοκᾷσι
καὶ τὰ χροῖματα αὐτῶν ἰάσῃν ἔχῃν, καὶ μηδεμίᾳς πειραθέντας ἀσχημοσύνης, ὥσπερ
ἡρώας τινὰς ἐπ' ἀθανάτῃ τῆς γῆς φανίντας, ἐπότε δόξειεν αὐτοῖς, ἀπελθεῖν; ἀλλ'
οὐχ ὥσπερ θηρία πῶλεχυνθέντας δὴ παύσασθαι (3) ταῦτα λέγην ἐπιβαλόμενον ἐμέ;
οὐχ ὅρας ἔτι ὅδ' κυνηγοὺς οἱ θηρώται κύνες, ὅταν ἀλῶ θηρίον κατακτε-
σθῇν ἐπ' αὐτῶν εἰς τὰ λῖνα, πῶλεῖσανται πῶ ἐπιβάλλουσιν μοῖραν ἀπαιτοῦν-
τες ἢ ἄγρας (4), καὶ ἐὰν μὴ μεταλάβωσιν (5) εὐθὺς αἵματος ἢ σπλάγχνων, ἀρράζουσιν (6)
ἐπὶ κόμῳ καὶ σπαράττωσι ἢ κυνηγόν, καὶ οὔτε λιωκόμενοι οὔτε παιόμενοι ἀπείρ-
γονται.

XXXVIII. * * Δι' ἡμέρας μὲν ὅλης ἀγωνιζόμενοι ἤρ' πόνων ἠνείχοντο· ἀφε-

pede fortunas miseras proculceas. * * Num ignoras nostrum compluribus
interemptos in bellis liberos, fratres, amicos? Iamvero nonne cunctis immiti
aestuabit cor indignatione, si quis eos prohibeat totidem hostium animabus pla-
care defunctos, quae solae videntur mortuorum inferiae? Agesis finge eos vel
mollitos vel coactos vel quovis modo impulsos mihi cedere, illisque vitam la-
giri; num putas passuros rem quoque ab iisdem retineri? nulloque malo vio-
lato, veluti heroas quosdam huic terrae iuvandae aliquando ostensos, cum
visum erit, alire? nec potius ferarum ritu circumventum me laceraturos, si
haec ipsis suadere exordirer? Nonne vides canes quoque venaticos, postquam fera
ipsis impellentibus in rete compulsa est, circumstare venatorem petentes ut si-
bi praedae partem impertiat? Quod nisi acceperint statim aut cruorem aut
viscera, in ipsum venatorem certatim involant, eumque lacerant, neque abacti
neque verberati abscedunt.

38. * * Tota die certantes laborem toleraverunt: sed ubi iam tenebrae non

(1) Codices μ. (2) Codex unus διατηρήσασθαι, (3) Codices pro παύσασθαι habent ἀπαύσασθαι. (4) Codex unus με-
ταβάλλουσιν. (5) Ita codices ἀρράζουσιν. Videtur autem pro ἀρράζουσιν.

(1) In castris romanis quum frustra multi
conatus ad erumpendum capti essent, et iam om-
nium rerum inopia esset, victi necessitate legatos
mittunt, qui primum pacem aequam peterent: si
pacem non impetrarent, uti provocarent ad pugnam.
Tum Pontius: debellatum esse, respondit, et quo-
niam ne victi quidem ac capti fortunam fateri
scirent, inermes cum iugulis vestimentis sub iu-
gum missurum. Haec tantum fere Livius IX. 4. Ve-
rum Dionysius rem copiose acripisse videtur. Ita-
que plane mihi persuasi, primum quidem verba ἐ-
τοβος etc. particulam esse (et fortasse extremam)
orationis legati romani Pontium samnitem rogantis.

ne Romanorum acerbissimo casu victor abuti crude-
lius vellet, tum quas sequuntur οὐκ οἶδας etc. par-
tem esse responsionis Pontii ipsius, qui argat pati
se posse, ut romanus exercitus nulla ignominia no-
tatus, impedimentis etiam retentis, e fucularum
angustis evadat. Huiusmodi abruptae allocutiones
mihi non semel occurrerunt tum in historico palimp-
sesto, tum nominatim in Dionysii quoque excerptorum
codicibus; videlicet Fufetii ad Tullium, Brutii ad
Collatinum et huius ad Brutum, aliaeque; pertineu-
tes nimirum ad partem Dionysii editam. Sufficit vero
ad exemplum mutila Cincinnati concio de Sp. Martio
occiso, quam superius cap. I. utpote ineditam edidi.

λομένῃ ἣ τῇ σκότεις τὴν γῆν τῇ τε οἰκείων καὶ τῇ πολέμιων, πρὸς αὐτὴν οἰκίους χάρακας ἀππλάγησαν. * *

Ἀππίος Κλαύδιος ὦλε τὰς θυσίας ὄψατομήσας τὴν ἀπιτυφλώθῃ καὶ κακὸς προσηγορεύθῃ. οὕτω γὰρ (a) αὐτὸν τυφλοὺς Ῥωμαῖοι καλοῦσιν (1). * *

Αἱ ἐντοίχιοι γραφαὶ ταῖς τε γραμμαῖς πάνυ ἀκρίβεις ἦσαν, καὶ τοῖς μύγματιν ἠδείαι, παντὸς ἀππλλαγμένον ἔχουσαι τῇ καλεμένῃ ῥωπῶν τὸ ἀν-
θρῶπον (2). * *

Τὰς τουρκίας εἰ Ῥωμαῖοι καλάνδρας καλοῦσι, τὰς δὲ διχοτέμους
ἰσῆας, τὰς ἣ παισιλάνες εἰδούς (b).

* * * Τοῖς δὲ (c) κατὰ μίσην ἀγωνιζομένοις πῶς φάλαγγα, ἀσπά-
θητον οὖσαν καὶ λαγαράν, εἰ τῇδε τεταγμένοι συμπασιότες ἐξέωσαν τὴν εὐ-
σίων. * * * Ὁ κατοικίδιος τε καὶ κλιτοπετὴς πόλεμος ἐμάραινε τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως.

* * * Ἄνδρας ἱεραγωγούς καὶ ἱεραφορίας τετιμημένους. * * * Φορὰς ἀβοόλη
μισθὸς ἀνὴρ καὶ μακρὸν ἔχων τὸ τολμητὸν, ἰδιογνωμομήσας καὶ ὑφ' ἑαυτῷ
ποιήσας πάντα τῇ πολέμῃ. * * * Ἐπεὶ τὰ σὺ τολμᾷς κατηγορεῖν (d) τῇ τύχῃ
ὡς κακῶς τοῖς πράγμασι χρησάμενος, ἐπὶ ὧν ἀπαπίντος αὐτὴν καθίσας σκά-
φης; οὕτω σκαῖος ἦν; * * * Μέλη τὰ μὲν θρασείας ἐστὶ δειόμενα, τὰ ἣ τὰς
οὐλὰς ἐφέλκοντα νεωσί. * *

XXXVIII. Ῥωμαῖοι τὴν Γάιος Λαιτῆριος, νεανίαν τιτὰ τῇ ὁμοσκήνων ἑφ-
εῖν ἑαυτῷ χάρισσασθαι τὴν τοῦ σώματος ὕψος ὡς δ' οὕτε δωρεῖς οὕτε φιλανθρῶ-

sinabant suos ab hostibus discernere, in castra regressi sunt. * *

Appius Claudius ob sacra quaedam violata luminibus captus est, dictusque cog-
nomine caecus; quo vocabulo Romani luce orbatos designant. * *

Parietinae picturae et lineis exquisitis ad artem constabant; et gratis co-
loribus sine ullo cinno florebant.

* * * Quas Graeci neomenias, Romani kalendas dicunt; semiplenam lunam,
nonas; plenilunium, idus.

Adversus certantes media in phalange, infrequente et laxa, ii qui hoc loco
collocati fuerant irruentes, abegerunt statione. * * Domesticum et morbo-
sum bellum florem civitatis infregit. * * Viros sacerdotes et sacris mini-
steriis insignitos * * Impetu inconsiderato elatus homo immanique auda-
cia praeditus, omnia ipse secum deliberans, sibi que cuncta belli consilia vin-
dicans. * * Tum tu re male gesta fortunam audes incusare, qui eam in
subversa navi collocasti? Adeone stultus erat? * * Membra alia quidem
cura egent, alia vero recentem cicatricem ducunt. * *

39. Romanus quidam Caius Laetorius adolescentem contubernalem rogabat ut
sibi corporis formam prostitueret. Verum quum neque muneribus neque blan-

(a) Locut αὐτῷ γὰρ ἡμεῖς καὶ τὰς τουρκίας, αὐτὸς ab uno codice, itemque alii nonnulli loci, ut postea videbi-
mus. (b) Εἰδούς αὐτὸς ab uno codice. (c) Ἀλλήτοις omnia usque ad νεωσί ab uno ab uno codice. (d) Codex unus κατηγο-
ρεῖται.

(1) Rem narrat Livius IX. 29. Videndus etiam
Cicero pro domo XL; ad quem locum falli mihi vi-
detur Graevius qui pro Appio censore intelligendum
existimat Caccilium Metellum.

(2) Sermo est de Fabii picturis in templo Sa-
lutis, quas anno urbis CCCL. elaboratas dicit Li-

nus XXXVI. sect. 7. Ita enim intelligendum esse
fragmentum hoc, sapienter monuit Quirinus Viceco-
mes in suis ad Dionysium meum observationibus.
Templum autem Salutis dedicatum fuit anno CCCCLII.
teste Livio X. 1. Ergo fragmentum dionysianum per-
tinet ad huius triennii tempora.

πῶς τὸ μφράκιον ἠλίσκετο, περιβοήτη τῆς ἀκοσμίας τοῦ ἀνδρὸς γενομένης, οἱ δημάρχοι θάνατον αὐτοῦ (a) κατέγνωσαν (1).

* * Ἀξίων τὴν βυλὴν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων καὶ καταχρέων.

* * Αἱ νεοσφαγίαι τῶν θυομένων (b) σάρκας μέχρι τούτης δέλατελοῦσι τρέμσαι τε καὶ παλλόμεναι ἕως ἂν (c) τὸ κατεχόμενον ἐν αὐταῖς συζητῆς πνεῦμα βιασάμενον εἴς τινες, ἅπαν ἐξαναλωθῇ. τοῦτο σιτισμὸς αἰτίον γίνεται καὶ τῇ ῥύμῃ. ἅπαντα γὰρ ὑπόνομος οὕτω μεγάλοις καὶ συνεχίσι τάφροις, δι' ὧν ὀχετιέται τὸ ὕδωρ, καὶ πολλὰς ἀναπνεύσας σομάτων ἔχουσα, δέλα τούτων ἀνίστη τὸ κατακλυσθὲν πνεῦμα ἐν αὐτῇ. καὶ τοῦτο εἰς τὸν δ' κραδαίνῃ τὴν αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν τῇ ἐπιφάνειαν, ὅταν πολὺ καὶ βίαιον ἐξαπολαφθῇ εἴργεται (2).

XL. Ὅτι (d) Κρύτων (3) πόλις ἐν Ἰταλίᾳ ὄζει, καὶ Σύβαρις, ἀπὸ τῶν ὠδραρρέοντες ποταμοῦ οὕτως κληθεῖσα (4). * *

Ὅτε Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίαν ἐπολιέμενοι, καὶ ἔρημος (e) ἀνδρῶν ἢ πέλις ἦν, διομέναις ταῖς γυναῖξιν καὶ μάλιστα ταῖς ἐν ἀκμῇ παρθένοις μὴ ὠδραρρῆν τὰς μὲν ἀγάμους τὰς δὲ ἀτέκνας γινομένας, ἐπὶ μπότοντο τινὲς αἰεὶ νῆσι ὠδραρρῆν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων τῶν μίξις τῶν γυναικῶν ἕνεκα, καὶ σωήσαν αἰεὶ ἐπιτύχοιεν. ἐκ τούτων γίνονται τῶν ἀδελφικῶν ἐπιμιξίων παῖδες, οὓς ἀνδρωθέντας

ditiis iuvenis caperetur, diffamata viri incontinentia, tribuni eum morte multaverunt.

* * Senatum rogans pro egenis atque acre alieno pressis.

* * Recentes victimarum carnes tamdiu tremunt et palpitant, donec contentus illi socius spiritus patefactis sibi meatibus totus consumitur. Eiusmodi est Romae terrae motus causa. Quum enim tota urbs cuniculosa sit propter magnos frequentesque canales quibus aqua circumducitur, multaque respirationum ora habeat, per haec conclusus spiritus erumpit: atque hic nimirum eam concutit, solique superficiem findit, siquando multus et vehemens intus cohibetur.

40. Croto civitas Italiae est; Sybaris item quae nomen a praeterlabente fluvio accepit. * *

Quum Lacedaemonii Messenios bello persequerentur, Spartaque viris caretet, rogatu matronarum praecipueque puberum virginum ne sinnerent se quidem innuptas, illas vero steriles, submittebantur iugiter aliquot iuvenes alternatim e castris qui consuetudine seminarum uterentur: atque hi rem habebant cum iis quae forte occurrebant. Ex his incertis nuptiis nati sunt pueri, qui

(1) Cod. unus αὐτὸν. (b) Reliqua usque ad εἴργεται aliunt ab uno codice. (c) Cod. δὲ τινες. (d) Ὅτι aliud ab uno codice. Est autem sollemnissima haec particula ὅτι in excerptorum graecorum consuetudine. (e) Codex unus pro ἔρημος habet χῆρος, quod videtur scriptum pro χῆρα.

(1) Narratio haec de flagitio et poena Laetorii extat copiosior inter valesianas Dionysii excerpta in editione mea mediolancensi p. 88-89. Item apud Suidam voc. Γκίτες Λακεδόνιος. Confer autem Valerium Max. VI. 1. 11.

(2) Locos cavernosos maxime obnoxios terrae motibus ait etiam Diodorus sic. XV. 49. Plinius autem hist. II. 84. remedium terrae motibus crebros specus praebere ait. De causis autem motuum terrae legis veteres doctrinas apud Gellium II. 28, et praedictum Plinium II. sect. 81.

(3) Hinc sere Dionysius partem supplet decadis secundae T. Livii deperditae.

(4) Narraturus Dionysius bellum a Romanis in

οἱ Λακεδαιμόνιοι προεπηλάκιζον τὰ τε ἄλλα, καὶ παρθενίας προσηγέρειον· στάσις δὲ γενόμενης, ἡττηθέντες οἱ παρθενίαι ἀναχωροῦσιν ἐκόντες ἐκ τῆ πόλεως· ἔπειτα εἰς Δελφοὺς, χρησμὸν ἔλαβον πλεῖν εἰς Ἰταλίαν· ἐξευρόντας ἢ χωρίον τῆ Ἰαπυθίας Σατύριον, καὶ ποταμὸν Τάραντα, ἵνα ἴδωσι φάγον τῇ θαλάττῃ τέγγοντα τὸ γένον, ἐκεῖ δὲ εἰς ἰδρύσασθαι· πλείυσαντες ἢ τὸν ποταμὸν ἐξεύρον, καὶ κατὰ τινος ἱρηνίου πλησίον τῆ θαλάττης πεφυκτόν τι ἄμπελον ἐθέσαντο κατακχυμένῳ, ὃς ἦς τὸ ἐπιφάγων τις καθεύδων ἤπτετο τῆ θαλάττης· τοῦτο ἰπολαβόντες εἶναι τὸ φάγον, ὃν προῖπεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὁφείδει τέγγοντα τὸ γένον τῇ θαλάττῃ (1), αὐτοῦ μένοντας ἐπολίμουν Ἰάπυγας, καὶ ἰδρύονται πρὸ ἐπώνυμον τοῦ ποταμοῦ Τάραντα πόλιν (2).

XLI. Ἀρτιμέδης ὁ χαλκιδεὺς λόγιον εἶχεν, ἵνα ἂν εὖρη τὸ ἄρρενα ὑπὸ τῆ θηλείας ὄντισμένον (3), αὐτόθι μέναι, καὶ μηκέτι προσωτέρω πλεῖν· πλείυσας ἢ πρὸς τὸ Παλλάντιον (3) τῆ Ἰταλίας, ἰδὼν ἄμπελον [κατὰ τινος ἱρηνίου ὁμοίως κατακχυμένῳ, θηλείαν μὲν τὸ ἄμπελον (b)] ἄρρενα ἢ τὸν ἱρηνίον, ὀχρείαν ἢ τὸν πρόσφυσιν, τίλῃ εἶχεν τὸν χρησμὸν ὑπέλαβε· ἔπειτα κατέχοντας τὸ τό-

postquam adoleverunt, cum vario ludibrio a Lacedaemoniis habebantur, tum etiam Parthenii vocitabantur. Seditione excitata, victi Parthenii sponte urbe secesserunt, missaque Delphos legatione, oraculum ipsis redditum est, in Italiam navigarent: atque ubi, ad Iapygiae locum Satyrium fluviumque Tarentum, vidissent caprum mari barbam tingentem, ibi coloniam conderent. Itaque cursu instituto, fluvio occurrunt; capriscoque iuxta mare surgenti vitem observarunt circumvolutam, ex qua carbuaculus (ἰτίραχος) demissus mare tangebatur. Hunc existimantes caprum quem illis deus praedixerat tingentem mari barbam, ibi subsistentes, Iapygibus bello victis, fundaverunt cognominem fluvio urbem Tarentum.

41. Artimedi chalcidensi oraculum editum erat, ubi vidisset masculum a femina initum, ibi uti maneret. Naviganti prope Italiae Pallanteum vitis notata est *caprificum similiter complexa*. Quare feminam, vitem iudicavit; masculum, caprificum (τὸν ἱρηνίον); coitum, adhaesionem; sinemque adeo oraculo impositum.

(1) Ita codices συνεκρίνον. Sed puto scribendum est ἀπαικόμενον. (2) Haec verba aluntur a codicibus; et tamen pro-
sus mihi videntur supplenda.

australi Italiae parte gestum cum Tarentinis, Bruttis et Pyrrho Epiri rege, earum regionum descriptiones sapienter praemisisse videtur. Nunc in excerptis constantinianis supersunt aliquae celebriorum ibidem urbium origines.

(1) Simile omnino pariterque ambiguum fuit oraculum, quod, teste Pausania IV. 20, Pythia recinit, res videlicet Messeniorum tum occasuras, quom τράγος e fluvio bibisset. Quippe ait Pausanias: τὸ δένδρον τὸν ἱρηνίον, εἰς αὐτὸν οἱ Ἕλληνες αἰ καλοῦσιν ἐλυνθον, Messēνιοι δὲ αὐτοὶ τράγον. *Caprifici stirpem e Graecis plerique elynthon, Messenii ipsi caprum nominant.*

(2) Cum Dionysio nostro consentit Stephanus byzantinus qui ait Τάραι, πόλις Ἰταλίας, καὶ ποταμὸς ἐκείνητος παρὰ Τάραντα. Strabo contra ait eam urbem ab heroe Tarento nomen traxisse, quam opinionem acquiritur etiam Eustathius ad Periegetam v. 376.

(3) Pallantium seu potius Pallanteum fuisse oppidum ante Romam in Palatino monte ab Arcadibus conditum, teste etiam Dionysio nostro *antiq.* I, 31, exploratum est. Verum heic Dionysius, quoniam verbis Rhegii natales narrat, de Pallanteo oppido vel loco in Bruttis plane loqui videtur: quod nomen in ea regione nonnullum mihi apud geographos veteres memoratum occurrit.

πον βαρβάρους ἐκβαλὼν, οἰκῆι· Ῥήγιον δὲ τόπος καλεῖται, εἶθ' ὅτι σκόπιλος ἦν ἀπορρώξ, εἶθ' ὅτι καὶ τοῦτον ἢ γῆν ἢ τόπον ἐρράγη καὶ δίσσῃσιν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τὴν ἀντικρὺ Σικελίαν (1), εἴτε ὡς ἀνδρὸς δυνάστη ταύτῳ ἔχοντος τὴν προσηγορίαν.

XLII. Λευκίππῳ τῷ λακεδαιμονίῳ συνθανομένῳ ὅπως πεπωμένῳ (2) αὐτῷ εἴη κατοικεῖν καὶ τοῖς (b) φεῖ' αὐτὸν, ἔχρησεν ὁ θεὸς πλεῖν μὲν εἰς Ἰταλίαν, γῆν δὲ οἰκίζαν εἰς ἣν ἂν καταχθίντες ἡμέραν καὶ νύκτα μείνωσι· καταχθίντες δὲ τῇ εἰς ὅλην φεῖ' Καλλίπολιν, ἐπίνιόν τι τῇ Ταραντίνων, ἀγαγεῖς τὴν χώραν τὴν φύσιν ὁ Λευκίππος πείθε Ταραντίνους συλχωρῆσαι σφίσι ἡμέραν αὐτέθι καὶ νύκτα ἐναυλίσασθαι· ὡς δὲ πλείους ἡμέραι διήλθον, ἀξιούντων αὐτῶν ἀπειναῖ τῇ Ταραντίνων, οὐ προσεῖχεν αὐτοῖς τὴν νοῦν ὁ Λευκίππος, παρ' ἐκείνων εἰληφέναι λέγων τὴν γῆν καθ' ὁμολογίαν (c) εἰς ἡμέραν καὶ νύκτα· ἕως ἂν ἡ τούτων θάτερον, οὐ μεθήσειδαι τὴν γῆν· μαθόντες δὲ ὅσα κερυσμένους ἐαυτῶν οἱ Ταραντῖνοι, συγχωροῦσιν αὐτοῖς μένειν (2).

XLIII. * * Ἄκρον (d) τῆς Ἰταλίας Ζεφύριον οἱ Λοκροὶ κατοικίσαντες (e) Ζεφύριοι (3) ὠνομάσθησαν. * *

* * Μέναν αὐτὸν ἐγνώκισαν ἐφ' ὧν ἦν τόπων, καὶ τὴν ἐκείθιν ῥίοντα

Igitur eiectis barbaris loci incolis, domicilium ibi collocavit. Rhegium locus vocatur, sive quia scopulus erat praeruptus (ἀπορρώξ); sive quia in ea vicina tellus scissa est (ἐρράγη) separataque Italia ab adversa Sicilia, sive quia ab aliquo loci dynasta nomen acceperit.

42. Leucippo lacedaemonio roganti oraculum, ubinam fata sedem sibi sociisque decernerent, respondit deus in Italiam cursus dirigerent, coloniamque ibi conderent, ubi diem itemque noctem mansissent. Classem prope Callipolim quum appulissent ad navale quoddam Tarentinorum, miratus loci bonitatem Leucippus impetravit a Tarentinis copiam ibi diem itemque noctem morandi. Verum pluribus iam diebus transactis, hortantibus ad discessum Tarentinis morem non gessit Leucippus, atque se ab iis sponsione accepisse eam terram die et nocte incolendam: quare quamdiu alterutrum esset, nolle se abscedere. Tarentini ubi se fraude victi senserunt, manendi facultatem largiti sunt.

43. * * Extremitatem Italiae Zephyrium Locri incolis frequentaverunt, qui et Zephyrii dicti sunt. * *

* * Manendum ei censuerant in quibus erat locis, bellumque, quod inde

(1) Ita eodd. πεπωμένῳ pro πεπωμένον, quom. hellenismum imitatus latine est Fronto ed. rom. p. 135. et art.

(b) Codices habent τοῖς pro τοῖς. (c) Codex unus ὁμολογίας. (d) Alius codex ἄκρον. (e) Codex unus κατοικίσαντες.

(1) Alteram hanc etymologiam refert ex Aeschilo etiam Strabo VI. 1. ff. 6; tum Eustathius ad Periegetam v. 340. et 476; Diodorus sic. lib. IV. in fine; et denique Philo de mundi incorruptibilitate ed. Mangey tom. II. p. 514.

(2) Plane constat, a Dionysio descriptam hoc

loco Callipolis originem, quam urbem Pomponius quoque Mela II. 4. 62. graiam urbem appellat. At enim Strabo VI. 1. ff. 15. hanc dicit originem urbis Metaponti, ut quidem nonnullorum erat opinio.

(3) Ita codices Ζεφύριοι. Sed tamen scribendum videtur Ἐμφεφύριοι, auctore Strabone VI. 1. ff. 7.

πόλεμον ἀνίχην . * * Εἰς ἕλας καὶ φάραγγας καὶ ῥαχῶνας ὄρενοὺς διεσ-
κεδάσθησαν . * *

Ταραντῖν^Θ τις ἀνὴρ , ἀνόσιος καὶ ὧδε¹ πάσας τὰς ἡδονὰς ἀσελῆης ,
ἀπὸ τῆς ἀκολάστου καὶ κακῶς δημοσιεύσεως ἐν παισὶν ὥρας ἐπικαλεῖτο θαῖς (2).
* * Τὸ πλῆθος ἀνδρολογήσαντες ἀπῆσαν . * * Οἱ σπερμολογᾶταί τῃ
καὶ τῇ πόλιν καὶ ἀναγαγῶταί . * *

U. C.
572.

Φιλωνίδης τις ταραντῖνος σπερμολέγ^Θ ἀνθρ^{ωπ}^Θ , ὃς ἀπὸ τῆς οἰνοφλυγίας ,
ἢ ὧδε¹ πάντα τῇ εἰσὶν ἐκέχρητο , προσηγορεύετο κοτύλη (1), ἰδὼν δὲ τὸν Ῥω-
μαίων πρέσβεις διπῶντας , ἀνατυράμν^Θ τὴν πᾶν βολὴν , καὶ σχηματίζας ἑαυτὸν
ὡς αἰσχισον ὀφθῆναι , τὴν οὐδὲ λίγηται πρίπυταν ἀκαθαρσίαν καὶ τὴν ἱερὰς
ἐσθῆτ^Θ τῇ πρεσβευτοῦ κατεσκεῖδασιν . ἀνθ^ρ ὢν οὐ μίμωτας δίκας ἔτισαν
εἰ Ταραντῖνοι (2).

* * Φύσιν ἔχουσι (b) τοῖς μὲν δεσπῶσαι τὰ ἑαυτῶν ἀγαθὰ βελομένοις
οἱ ὧδε¹ τῇ αὐτῇ ἀνασφριδόμενοι τόπων οἰωνοὶ σχολαιοτέρα τῇ πτήσῃ , πρὸς
ἀγαθοῦ εἶναι συμβόλῃ (3) . τοῖς δὲ τῇ ἀλλοτρίων ἐφιεμένοις , οἱ τῇ ἐπίτομον καὶ

manabat , sustinendum . * * Silvis et vallibus et montanis salebris dissipati
sunt . * *

Tarentinus quidam vir improbus et in omnem voluptatem proiectus ,
propter incontinentiam et turpiter publicatam in pueritia formam , agnomen Thai-
dis sortitus erat .

* * Delecta ex plebe habito recesserant . * * Vilissimi et petulantissimi
civium . * *

Philonides quidam tarentinus vilis homo , et propter vinolentiam , qua sem-
per madebat , dictus lagena , observato romanorum legatorum transitu , subdu-
xit amictum , seque ad turpissimam speciem componeus , quam nec decet no-
minare , spurcitiam in sacras legatorum vestes effudit . Cuius causa non imme-
ritas poenas Tarentini dederunt .

* Illae augurales aves , quae in eodem loco versantur otioso volatu , ita natae
sunt , ut iis , qui bona sua contenti sunt conservare , fausta signa edant : iis vero ,

(1) Reliqua usque ad ἀναγαγῶταί ἀναγὰν ab uno codice. (b) Codex unus ἔχουσαι. Totus autem hic locus usque
ad παραπλήσιον ἀναγὰν ab uno codice.

(1) Cotyla nomen legitur apud Cicerozem phi-
lipp. V. 2. 519. Scilicet apud Romanos quoque ex agno-
mine ridiculo in nomen , ut sit , transiit. Hec ta-
men aptius convertitur latine lagena .

(2) Hoc loco ponere mihi lubet fragmentum eclo-
gae ex Iohannis antiocheni chroniciis , quod extat in va-
ticano legationum codice MCCCXXIII. p. 181 , unde Ursi-
nus alias legationis divulgavit , hoc frusto praetermisso.
(Ibidem erant quaedam etiam Georgii hamartoli excer-
pta ; quae cum prope ad verbum apud Cedrenum legi-
rim , intacta relinquo.) Sic ergo Iohannes. Ὅτι ἐξ Ἀνα-
τολῆς Ποσειδῶντος καὶ Γαίου Κλαυδίου ὑπῆσαν . Ταραν-
τῖνοι δὲ ὁμοῦς οὖτοι Ἕλληνας , οἰκοῦσι δὲ τῇ Ἰτα-

λίᾳ τὰ Ἰταλικά , Ῥωμαῖοι πολέμῳ ἔγνωσαν . Ἰτε δὲ
πρεσβευτὰς ἔρχοντο , παρὰ τὸν κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων
νόμον , λόγοις τε καὶ ἔργοις ἡσχέμενοι περιέβρισαν .
Ποσειδῶντος τε τοῦ ναυαρχοῦ καὶ τοῦ τῆς ἡγεσίας . . .

In consulatu Lucii Postumii et Caii Claudii
Tarentinis Graecorum colonis , qui Italiae extre-
mitatem incolunt , Romani bellum indixerunt , pro-
pterea quod legatos suos , praeter communem om-
nium hominum morem , dictis factisque laeserant , et
Postumii navarchi vestem . . .

(3) De avium auguriis confertur Cicero de di-
vin. I. 47-48. II. 36-37.

ταχίαν ὁρμὴν ἔχοντες εἰς τὰ πρόσω· οὗτοι μὲν γὰρ πορίζαι τε καὶ θηρεύ-
ται ἤν' οὐχ ὑπαρχόντων εἰσὶν· ἐκεῖνοι ἢ περίσκοποι καὶ φύλακες ἤν' παρ-
όντων. * * Ἀπασαν τὴν πολέμιαν διέξηκ' , ἀρούρας τε ἀκμαῖον ἔδ'η τὸ
σιτικὸν θῆρος ἐχέουσας πυρὶ δίδουε καὶ δένδρα καρποφόρα κείρων. * *

Παραπλήσιόν τι πάσχεισιν αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις τοῖς πηλάγεσιν· ἐκεῖνά
τε γὰρ ὑπὸ τῶν αἰέμων ταραττεται φύσιν ἔχοντα ἡρεμεῖν , αὐταὶ τε ὑπὸ τῶν
δημαγωγῶν κυκῶνται μηδὲν ἐν ἑαυταῖς ἔχεισαι κακὸν (1).

XLIII. Τῶν Ταραντίνων βελομένων ἐκ τοῦ ἡγεῖναι Πύρρον μετακαλεῖν ἐπὶ τὴν
καὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν , καὶ οὖν καλύοντας ἐξελαινόντων , Μίτων τὶς καὶ
αὐτὸς ταραντίνος , ἵνα τύχη προσοχῆς , καὶ διδάξῃ αὐτὸν ὅσα μὲν τῶν βα-
σιλικῆς ἐξουσίας εἰς πόλιν ἐλευθέραν καὶ ζυγῶσαν ἐισελύσεται , συγκαθημένη
τῇ πλῆθους , παρὴν εἰς τὸ θίαζον ἐσφραγισμένης ὥσπερ ἐκ συμποσίου , παι-
δίσκῳ ὡς ἐκκλησίᾳ ἀνελκίδῳ , καμασικὰ μέλη προσανλούσαν (2)· διαλυ-
θείσης δὲ τῆς ἀπάντων σπουδῆς εἰς γέλωτα , καὶ ἤν' μὲν ἄδην αὐ-
τὸν κειμένον , ἤν' δὲ ὑπερῆσαν , ὡς ἐκκλησίᾳ κύκλῳ καὶ τῇ χερὶ δξατη-
μήνας ἡσυχίαν αὐτῷ ὡς ἐκκλησίᾳ , ἵππῳ κατέσχευε τὸν θόρυβον , αἰδρεῖ ,
ἴφ'η , πολῖται τούτων , ὧν ἐμὲ ποιοῦντα ὁρᾶτε νῦν , οὐδὲν ὑμῖν ἐξίςαι ποι-
εῖν , ἰὰν (b) βασιλεία καὶ φρενὰν εἰς τὴν πόλιν ἐισελθεῖν ἰάσῃτε· ὥς ἢ κινε-
μένης καὶ προτέχοντος εἰδὲ πολλοὺς καὶ κειμένους λίγην , σώζων ἔτι τὸ προσ-
ποίημα τοῦ κραιπάλης , τὰ συμβητόμενα αὐτοῖς ἡριθμεῖτο κακά· ἔτι ἢ αὐ-

qui alienae rei inhiant , eae contra aves quae rapido citatoque volatu procul
abeunt . Haec quippe auguria parant venanturque opes , illa custodiunt servant-
que rem possessam. * * Hosticum universum concursabat , agrosque messe iam al-
bente onustos incendebat , et frugiferas arbores succidebat. * *

Simile quid mari patiuntur liberae civitates : nam et illud ventis agitur ,
licet natura quietum ; et hae ab oratoribus permisceantur , quamvis nihil per se im-
probum habeant. * *

44. Quo tempore Tarentini Pyrrhum ex Epiro belli romani causa advocandum
censebant , et eius sententiae adversarios non ferebant ; Meto quidam et ipse tarenti-
nus , ut attentionem sibi faceret , doceretque quid cum regia potestate in urbem liberam
deliciisque deditam venturum esset , sedente universo populo venit in theatrum veluti
e convivio coronatus , iuenculam complexus tibicinum amatoria carmina ad tibias
canentem . Ibi omnium studiis solutis in risum , atque aliis eum canere iubentibus ,
aliis saltare , circumspiciens manuque silentium indicans , postquam tumultum
composuit ; cives , ait , quae modo me facientem cernitis , ea vobis in posterum
facere non licebit , si regem eiusque praesidium in urbem receperitis . Quum-
que commotos sibi que attentos videret , multos audiendique cupidos , retenta cra-
pulae simulatione , eventura illis mala edisserebat . Verum cum plura dicere pa-

(2) Concl. προσηγορίαν. (b) Ἐκ ἀποστ. ab uno colloquio ; quae particula item addenda mihi fuit in Tarenti oratione
de hereditate Cleonymi , quam Mediolani integriorem edidi , cap. XXI. p. 60.

(1) Sine dubio loquitur Dionysius de tarentina libus fluctibus perturbabant. Lege Plutarchum in Pyrrho
libera urbe , quam sui oratores (δειμαγωγῶν) civi-

τοῦ λείγοντος, οἱ δὲ κακῶν αἵτιοι συλλαβόντες αὐτὸν καὶ κεφαλὴν ἐξωθοῦσιν ἐκ τῆς θύρας.

XLV. Ἐπιστολὴ Πύρρου πρὸς τὸν Ῥωμαίων ὑπατον. — Βασιλεὺς (1) Ἡπειρωτῶν Πύρρος, βασιλεὺς Αἰακίδης, Ποσλίῳ Οὐαλερίῳ τῷ Ῥωμαίων ὑπάτῳ χαίρειν. Περύσθαι μὲν εἰκός σε παρ' ἐτέρων, ὅτι πάρφημι καὶ τῇ δυνάμει, Ταραντίνους τὲ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ἐπικαλεσαμένοις βοηθήσω· καὶ μηδὲ ταῦτα ἀγνοεῖν, τίνων τὲ ἀνδρῶν ἀπόγονός εἰμι, καὶ τίνας αὐτὸς ἀποδίδημαι πράξης, καὶ πόσῳ δυνάμιν ἐπάγομαι (2), καὶ ὡς τὰ πολέμια ἀγαθὴν· οἶμαι (3) δὲ σε τούτων ἕκαστον ἐπιλογιζόμενον μὴ φειμένον ἕως ἂν (c) ἔργῳ καὶ πείρᾳ μάθῃς τὴν καὶ οὖν ἀγῶνας ἡμῶν ἀρετὴν, ἀλλ' ἀποσάντα τῇ ὅπλων χωρεῖν ἐπὶ οὖν λόγῳ· συμβουλεύω τέ σοι, φεῖσθαι ὧν ὁ Ῥωμαίων δῆμος διαφέρεται πρὸς Ταραντίνους ἢ Λευκανοὺς ἢ Σαυνίτας, ἐμοὶ δὲ διάγνωσις ἐπέτρεπεν· διαγνώσω γὰρ ἀπὸ παντὸς τῆς δίκαιης τὰ διάφορα, καὶ παρέξω οὖν ἑαυτοῦ φίλης ἀπάσας τὰς βλαβὰς ἀποτίνοντας (d), ἃς (e) ἂν αὐτῶν ἐγὼ καταγνῶ. ὁρθῶς ἢ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς (f) βεβαιωτὰς ὧσθεσθέντες ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκείνων τινὲς ἐπικαλῶσιν, ὅτι τὰ κριθέντα ὑπ' ἐμοῦ φυλάξετε κύρια (g)· ταῦτα ποιοῦσι μὲν ὑμῖν, εἰρήνῃ ἐπαγγέλλομαι (h) παρέξην καὶ φίλος ἐσεσθαι (i), καὶ

rantem pravorum consiliorum auctores comprehensum, obtorto collo, theatro extruserunt.

45. Pyrrhi epistula ad romanum consulem. — Rex Epirotarum Pyrrhus regis Aeacidæ filius Publio Valerio Romanorum consuli salutem. Credo te, uti par est, audisse a multis, me cum exercitu adesse invocatum a Tarentinis reliquisque Italis auxiliatorem. Rursus te ignorare non arbitror et quorum virorum sim genere ortus, et quas ipse res gesserim, quantumque exercitum quamque bello strenuum mecum duxerim. Spero igitur te haec reputantem expectare nolle donec re ipsa atque experientia nostram in bellis virtutem sentias: verum omissis armis malle te rem verbis transigere. Porro sum tibi auctor, ut eorum de quibus romano populo cum Tarentinis, Lucanis aut Samnitibus, controversia est, cognitionem mihi permittas. Cunctas enim contentiones ex aequo bonoque componam: meosque ipsos amicos omnia damna reficere iubebo, quae ab illis iulata aestimavero. Recte autem feceritis, si sponsors dabitis eorum, quae illi criminantur; nempe vos quae meo iudicio definientur rata habituros. Hae conditiones si placuerint, pacem vobis edico, meque ami-

(a) Ita codex vaticanus: et mediolanenses duo perperam ἐπαγόμενος. (b) Ita vat. At duo mediol. perperam οἰόμενος δέ. (c) Uterque in duobus mediol. ἄν. (d) Male in duobus mediol. ἀποτίνοντας. (e) Perperam duo mediol. οἷς. (f) Codex unus mediol. pro ὑμεῖς habet ἡμεῖς. (g) Cod. vat. κύρια. (h) Ita cod. vat. At mediol. duo perperam ἐπαγγέλλομαι. (i) Pro φίλος ἐσεσθαι. codex unus mediol. habet φίλον παύσεσθαι.

(1) Sequuntur mutuae Pyrrhi regis et Laevini consulis litterae magnifico stilo eximisque sententiis admirabiles. Et Plutarchus quidem in *Pyrrho* cap. XVI. missum ait a rege caduceatorem, ut se iudice Romani cum reliquis Italis disceptarent: responsumque a Laevino eam conditionem sibi non probari. Porro hae duae epistolae non in duobus tantum codicibus mediolanensibus occurrunt, verum eadem (sine Dionysii auctoris nomine) mihi observatae sunt Florentiae in lauren-

tiano cod. XXII. p. 68. plut. X; quo tempore Philonis scripta duo inedita ex eius bibliothecae codicibus erui. (Consule item Bandinium loc. praed., qui tamen nec eas edidit, nec Dionysii esse agnovit.) Prior denique epistula et posterioris titulus, extat etiam in columnensi olim (nunc vaticano) codice LXXXV. Zonaras autem VIII. 3. quasdam breviores profert epistolas ex Dione deperdita, ut puto, sumptas; qui rursus Dione ex Dionysio nostro fortasse eas breviterat.

ἐφ' οὓς (1) ἂν μὲν ᾤσκαλῇτε (1) πολέμους προθύμως βοηθήσαν· μὴ ποιῆσι δ' οὐκ ἂν ἐπιτρέψαιμι χώραν συμμάχων ἀνδρῶν ὑξερημοῦν, καὶ πόλεις ἑλληνίδας ἀιαρπάξιν, καὶ σώματα ἐλεύθερα λαφυροπωλεῖν· ἀλλὰ κωλύσω τοῖς ἔπλοις, ἵνα παύσῃσθε ἥδη πετὲ ἄγοντες καὶ φέροντες ἔλθω Ἰταλίαν, ἥ πᾶσιν ἀνθρώποις ὡς (c) δούλοις ἐϋφῶντες· ἐκδέχομαι ἢ τὰς σὰς (d) ἀποκρίσεις μέχρι δεκάτης ἡμέρας· περαιτέρω ᾧ οὐκ ἂν ἴτι δυνάμην.

XLVII. Πρὸς ταῦτα ὁ Ῥωμαίων ὑπάτος ἀντιγράφη, τὴν τε αὐθάδαν τῶν ἀνδρῶν ἐπιρρααίζων, καὶ τὸ φρόνημα τῶν Ῥωμαίων πόλει ἐνδονκνίμῳ (1). — Πόπλος Οὐαλέριος Λαβίνιος (e), στρατηγὸς ὑπάτος Ῥωμαίων, βασιλεῖ Πύρρῳ χαίρειν. Ἀνδρῶς ἔργον εἶναι μοι δοκεῖ σῶφρονος, ἀπληκτικὰς πείμπην ὀπισολὰς πρὸς σὺν ὑπηκόας· ὡν δ' οὔτε τὴ δύναμιν ὑξήτακεν, οὔτε τὰς ἀρετὰς ἐπέτωκε, τούτων ὡς φαύλων ἢ μηδεὶος ἀξίων καταφρονεῖν, ἀνοήτω μοι φαίνεται ἔσπευ τεκμήριον εἶναι, καὶ τὸ διάφορον (2) οὐκ ἐπισαμένον· ἡμεῖς ἢ οὐ τοῖς λόγοις τιμωρεῖσθα σὺν ἐχθροὺς εἰώθαμεν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις· καὶ οὔτε δικαστὴν ποιοῦμεθα σὲ ᾧ ὡν Ταραντίνους, ἢ Σανίταις, ἢ τοῖς ἄλλοις πολέμοις ἐγκαλοῦμεν, οὔτε ἐγγυητὴν λαμβάτομεν ἐκτίσματος οὐδενός· ἀλλὰ τοῖς ἡμῶν (f) αὐτῶν ἔπλοις τὴν ἀγῶνα κρινοῦμεν, καὶ τὰς τιμωρίας, ὡς ἂν αὐτοὶ θείλωμεν, ἀναπαράξομεν· ταῦτα ἢ προσιδὼς ὀνταγωνιστὴν ἡμῖν ᾤσκαλεύαζε σαυτὸν, ἀλλὰ μὴ δικαστὴν· καὶ ᾧ ὡν ἡμᾶς αὐτὸς ἀδικεῖς, οὐς τινὰς ἐγγυητὰς

cum et ad quaecumque volueritis bella socium do. Sin alia mens vobis fuerit, ego hercle diutius vos non patiar agrum sociorum vastare, graecas urbes diripere, libera corpora aurtione vendere: verum armis compescam, quo finem aliquando faciatis totam Italiani vexandi, cuiusque incolis servilem in modum abutendi. Recipiam autem intra decimum diem responsum tuum: nolo enim expectare diutius.

46. Ad haec romanus consul ita respondit, ut et hominis arrogantiam castigaret et romanae urbis excelsos spiritus significaret. — Publius Valerius Laevinus Romanorum imperator et consul regi Pyrrho salutem. Videtur mihi prudentis viri officium litteras minaces ad subiectos homines mittere: verum quorum neque vires perpenderis neque virtutem exploratam habeas, eos ut ignavos et sutes aspernari; id insanac mentis constat esse indicium, eiusque hominis proprium, qui rerum differentiam non novit. Verumtamen nos haud verbis sed operibus punire hostes solemus. Neque igitur te iudicem facimus eorum, de quibus nobis controversia est cum Tarentinis aut cum Samnitibus aut cum quibusvis hostibus; neque damni alienius aestimandi arbitrum: sed nostris ipsorum armis causam decernemus, poenasque pro libito exigemus. Ita monitus temet nobis hostem para non iudicem. Iam

(a) Cod. vat. ὡν. (b) Duo mediol. male παρακαλεῖτε. (c) Ita recte vat. At duo mediol. male καὶ pro ὡς. (d) Deest in vat. τὰς. (e) Λαβίνιος scribitur a Dionysio, qui esset Latino *Laevinus*. Sane cum Dionysio paccie consentit Zonaras qui scribit Λαουίνιος sed Λαβίνιος, est apud Plutarchum, et apud Latinos auctores *Laevinus*. (f) ἡμῶν aliat ab uno codice.

(1) Hactenus vaticanus codex; in quo sit transitus ad aliam, quae deest, paginam.

(2) Διόφορον differentiam explicavit hoc loco vir graecas, latinas, patriasque litteras exquisitè doctus Petrus Jordanus (epist. de Dionysio meo ad 1. B. Caumont) cui alijs quoque aliquot textus

huius dionysiani emendationes debeo. Ceteroquin τὸ διόφορον est para adversa apud Dionysium antiq. VI. 36; id quo inter exempla τοῦ ἑλληνισμοῦ apud nostrum auctorem iampetrem notavit M. Stephanus oper. in Dionys. cap. XVI.

ἐκτισμάτων παρέξῃς σκόπη· μὴ Ταραντίνους ἀναδίχῃ, μηδὲ σὺ πολέμους τὰ δίκαια ἐφίξῃν· εἰ δ' ἐκ παντὸς τρόπου πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς δέγνων-
 κας, ἴσθι σοι τοῦτο συμβησόμενον ὃ πᾶσι συμβαίνειν ἀνάγκη τοῖς μάχεσθαι
 βυλομένοις, πρὶν ἐξιτάσαι πρὸς οὓς ποιήσονται τὸ μάχῃ· ταῦτα ἐσθυμού-
 μινος, εἴ τις δέη τῷ ἡμετέρῳ, ἀποθέμενος τὰς ἀπηλὰς, καὶ τὸ βασιλικὸν
 αὐχμηρὰ καταβαλὼν, ἴθι πρὸς τὴν βελὴν, καὶ δίδασκε καὶ πείθει σὺ συνέ-
 δρυς, ὥς οὐδεὶς ἀτυχῆτων οὔτε τὸ δίκαιον οὔτε τῷ εὐγνωμόνων.

U. C.
 an. 474.

XLVII. Λαβίνιος ὁ Ῥωμαίων ὑπατος κατάσκοπον τὸν Πύρρον συλλαβὼν, καὶ καθ-
 οπλίσας τὴν σφραγίδα πᾶσαν ἐπὶ τὰς τάξεις καταστῆσας, ὥς ἐπαίδεξε τῷ κα-
 ταπόπῳ, φράζην ἐκέλευσε πρὸς τὸ ἀποστείλαντα πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· καὶ πρὸς
 οἷς ἐθιάτατο λέγειν, ὅτι Λαβίνιος ὁ Ῥωμαίων ὑπατος αὐτὸν ὤφρα καλεῖ μὴ
 λάθρα πίμπῃν ἰτέρως ἢ σὺ κατασκευομένης, ἀλλ' αὐτὸν ἐλθόντα φανερῶς
 ἰδεῖν τε καὶ μαθεῖν τὴν Ῥωμαίων δύναμιν (1).

XLVIII. Ἀνὴρ τις Ὀβλακος ὀνομα, Οὐλσίνιος ἐπὶ κλησιν, τὸν Φερντανῶν ἔηνες
 ἡγεμὼν, ὁρῶν τὸν Πύρρον οὐ μίαν ἔχοντα εἰς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς μαχομένοις
 ὁξέως ἐπιφαινόμενον (2), προσεῖχεν ἐκείνῳ μόνῳ τὸ νοῦν, καὶ ὅποι παριπτεῖοι, τὸ
 ἴδιον ἀντιπαρῆγεν ἵππον· καὶ τις ἰδὼν αὐτὸν τῷ μὲν τὸ βασιλῆος, Λιοννάτος
 Λιοφάντη μακεδῶν, ὑποπτύειν τὸ, καὶ δίδας τῷ Πύρρῳ λέγει· τούτου τὸ
 ἄνδρα φυλάττω, βασιλεῦ· πολέμους γὰρ ἄκρος (2), καὶ οὐκ ἐφ' ἑνὸς ἰσχυρῶς τό-

quod ad iniuriam adtinet qua tu ipse nos adflicis, quos quidem solvendae multae
 sponsores exhibeas, velim tu potius consideres, quam Tarentinos aliosque hos-
 tes aequo iure acturos spondeas. Quod si omnino bellum contra nos suscipere
 decrevisti, scias tibi id eventurum quod iis omnibus usuvire necesse est,
 qui certare volunt priusquam noverint quosnam bello adgrediantur. Haec ubi
 consideraveris, siquid a nobis postulas, omissis minis, regalique iactantia depo-
 sita, confer te ad senatum, patresque edoce, et ad tuam sententiam impelle:
 neque enim eorum vel acquitatem desiderabis vel benignitatem.

47. Laevinus Romanorum consul exploratorem Pyrrhi quum comprehendis-
 set, armatum exercitum universum et in acie constitutum homini ostendit, ius-
 sitque ut rei veritatem eum qui se miserat accurate edoceret: et praeter ea
 quae viderat adderet, a Laevino Romanorum consule Pyrrhum moneri, ne clam
 deinceps mitteret exploratores, sed ipse veniret iomanas vires palam visurus
 et porro experturus.

48. Vir quidam, nomine Oblacus cognomento Ulsinius, frentanae gentis dux,
 quum observasset Pyrrhum nullam firmam stationem tenere, sed cunctis ordi-
 nibus in pugna raptim semet ostendere, ei uni studium advertit: et siquo
 ille equitaret, eodem ipse equum flectebat. Ergo cuidam e regis sociis Leo-
 nato, Leophanti filio, macedoni conspectus suspicionem movit, adeo ut ille
 regem moneret, ab eo viro sibi caveret. Pugnat enim, aiebat, in prima acie,

(1) Codex unus pro ἐπιφαινόμενον habet ἐπιφαιρόμενον.

(2) Missum a Pyrrho speculatorem et a Laevino τῶν πολεμίων, sed postea singulariter παραπτερόν.
 dimissum incolumem invenit etiam Frontinus *strate-* (2) Πολεμίου τοῦ στρατοῦ explicatur a τῷ πυρρῶν
gem. IV. 7. 7. Plures speculatores Zonaras VIII. 3. in prima acie. At P. Iordano videbatur summus bel-
 lator etiam codex unus habet παραπτερόν pro κα-
 lator.

που μάχεται · σὲ δὲ ᾤχετ' ἑὴ καὶ τίτακεν ὅππ'· σοὶ τὸν τοῦν · τοῦ
 ἢ βασιλέως λέγοντος · τί δ' ἂν με δράσαν, εἰς ὧν, τοσοῦτος ἔχον-
 τα ᾤχε' ἑμαυτόν; καὶ τί καὶ νεανιοῦμένος ᾤχε' τῆς ἑαυτοῦ ῥώμης;
 ὡς εἰ καὶ συνέλθοι πρὸς ἕνα μόνος, οὐκ ἄκητιν ὀπίσω χαίρων; λαβὼν
 ὃν ἀνέμεινε καῖρον ὁ φερεντανὸς Ὀβλακος ἐλάυνει σὺν τοῖς ᾤχε' αὐτὸν εἰς μέτω
 τῇ βασιλικῇ ἰλῶ · δ'ακόψας ἢ τὸ σίφος τῇ περίξ ἱππίων, ἐπ' αὐτὸν ἐφίετο
 τῇ βασιλείᾳ δ'ελαβὼν ἀμφοτέραις τὰς χεῖρας (1) τὸ δόρυ · καὶ τῇ αὐτῇ ἢ χεῖρον ὁ
 μὲν Λεονάτος, ὁ προφπὼν τῷ Πύρρῳ φυλάττεσθαι τῇ ἄνδρα, μικρὸν ἐκτεύ-
 σας εἰς τὰ πλάγια, τῇ ἵππον αὐτοῦ παῖν τῷ ξυσῶ δ'ε' τῇ λαγόνος · ὁ
 ἢ Φερενταῖος ἤδη καταφερόμενος τῇ τῇ βασιλείᾳ δ'ε' τῇ σήθες ἐλαύνει, καὶ συλ-
 καταπίπτουσι τοῖς ἵπποις ἀμφότεροι · τῇ μὲν οὖν βασιλείᾳ τῇ σωματοφυλάκῳ ὁ πιστό-
 τatos, ἐπὶ τῇ ἰδίῳ ἵππον ἀναβιβάσας, ὤχειλαύνει · τῇ ἢ Ὀβλακον μέχει πολλοῦ δ'ε-
 γωνισάμενον, ἑκτα ὑπὸ πλήθους τῇ φανμάτων καταπονηθέντα, τῇ ἱταίων τινὲς
 ἀράμενοι, μεγάλα ᾤχε' τῇ νικῶν ἀγῶνος γενομένη, δ'ε' κεμίξουσιν ἐκτότε ἢ ὁ βσι-
 λεύς, ἵνα μὴ διάσημος εἴη τοῖς πολεμίοις, τῇ μὲν ἰδίαν χλαμύδα, ἢ ἐν
 ταῖς μάχαις εἰσθῆναι φορεῖν, ἀλυσθῇ τε οὖσαν καὶ χυρσέπασον, καὶ τῇ ὑπλισμέν
 λυσιτελίσσον ὄντα τῇ ἄλλων τῇ τε ὕλης ἑνικα καὶ τῇ τέχνης, τῇ πιστότατον
 τῇ ἱταίων καὶ καὶ ὅτ' ἀγῶνας ἀνδραύτατον Μεγακλῆν (2) ἐκίλευσεν ἐσθύναι (3),
 τήν τε φαῖαν ἐκείνη χλαμύδα, καὶ τῇ θώρακα, καὶ τῷ ὅππ' τῇ κεφαλὴν καν-
 σίαν αὐτὸς ἐλαβεῖν · ὅπερ αἴτιον αὐτῷ τῇ σωτηρίας εἶδοξε γένεσθαι.

neque uno in loco versatur: te vero observat, tibi que mentem intendit. Rege
 autem respondente, quid mihi hic faciet unus tot vallato custodibus? immo
 ille potius vires suis iuveniliter ostendit. Quod si et unus uni mihi congrede-
 retur, haud luctus discederet; interim captato quod expectabat tempore fren-
 tanus Oblacus impetum facit cum suo comitatu in regiam turmam; perrupto-
 que circumstantium equitum globo, ipsum regem adpetebat utraque manu has-
 tam agens. Eodem tempore Leonatus, qui nuper regem monnerat ut ab eo
 viro caveret, parumper in latus aberrans, equum Oblaci sub ilia lancea ferit.
 Frentanus autem dum deorsum fertur regium equum in pectore transfodit. Igi-
 tur cum equis uterque concidunt. Tum regem fidissimus custos in equo suo
 collocatum pugna educit. Oblacum autem, postquam diu certavit, iam innum-
 meris plagis confectum, amici ex acie extulerunt, ingenti pugna circa eius cada-
 ver patrata. Deinceps rex, ne conspicuus esset hostibus, chlamydem purpuream
 auro intextam, quam in proeliis gestare solebat, et armaturam qua omnium
 optima propter materiam et artificium utebatur, iussit a Megacle indui comi-
 tum fidelissimo et pugnacissimo: pullamque huius chlamydem et thoracem et
 causiam ipse sumpsit; quod Pyrrho causa salutis fuisse videtur.

(2) Codex voss. ἐναιδύνα.

(1) Notemus locutionem pro λαβὼν δι' ἀμφοτέραις fuerunt, teste Dione in vaticanis excerptis p. 171. Iam Pyrrhus dum amici periculo, immo nece, salu-
 τας χεῖρας. Sic cap. XII. legimus ἀποστὰς τὰς θύρας tem suam expedit, verum aliquando certe ostendit
 pro στας ἐπὶ τὰς θύρας.

(2) Megacleti Pyrrhi insignia causa necis deinde Diadori effatum in excerptis vat. p. 71.

XLVIII. „ Ὅτι Πύρρος (1) τὴν ἡπικρώτη βασιλείῳς ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ στρατιάν ὄξα-
 „ γαγόντων, ἐβουλεύσαντο πρεσβυτάς ἀποσείλαι, οὓς ἀξιώσαντας Πύρρον ἀπο-
 „ λυτῶσαι σφίσι οὓς αἰχμαλώτους, εἴτ' ἀντιδραγαζάμενον ἑτέρων σωμάτων,
 „ εἴτ' ἀργύριον κατ' ἀνδρα ὀρίσαντα· καὶ ἀποδιδόναι πρέσβεις Γάϊον Φα-
 „ βρίκιον ὃς ἐν αὐτῷ τρίτῳ πρότερον ὑπατεύων Σαυίτας καὶ Λιυκανούς καὶ
 „ Βρεττίας ἐνίκησε μεγάλας μάχαις, καὶ τὴν Θερίων πελοποννήσιον ἔλυσε (2)· καὶ
 „ Κόιντον Αἰμίλιον τὸν σωάρχαντα τῷ Φαβρίκιῳ καὶ τῷ ἡγεμονίῳ τῷ τυρρηνί-
 „ κοῦ πολέμου σχόντα, ἔπειτα Πόπλιον Κορνήλιον (3), ὃς ἐν αὐτῷ τετάρτῳ πρότε-
 „ ρον ὑπατεύων, Κελτῶν ἔθνος ὅλον, οὓς καλεμένους Σίνωνας, ἐχθίστους Ῥω-
 „ μαίων ἔντας, πολέμῳ, ἀπαντας ἡνθρόν κατέτρεξε· οὗτοι πρὸς Πύρρον
 „ ἀφικέμενοι καὶ δραπετεύοντες ὅσα τῇ τοιαύτῃ χρεῖα πρόσφορα ἦν, ὡς ἀτέκμαρ-
 „ τον πρᾶγμα τύχη, καὶ ταχισταί τῶν πολέμων αἱ τροπαί, καὶ τὴν συμβεβη-
 „ μένων εὐδὲν ἀνθρώποις προσδίδαι βᾶδμον, ἐπ' ἐκείνῳ πᾶσι αἵρεσιν ἐποίησαν,
 „ εἴτ' ἀργύριον ἀντὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐβούλετο λαβεῖν, εἴτε ἑτέρους αἰχμαλώ-
 „ τας.

L. „ Πύρρος δ' ἔπειτα φίλων βελούσταμνον, ἀποκρίνεται τάδε
 „ αὐτοῖς. Σχίτλιόν τι πρᾶγμα ποιεῖτε, ὧς ἄνδρες Ῥωμαῖοι, φίλιαν μὲν οὐ βε-

49. „ Ad Pyrrhum Epirotarum regem, qui exercitum adversus Romam edu-
 „ xerat, senatus mittendam legationem censuit rogatum, uti captivos ab se
 „ redimi non abnueret, sive corpora eo poribus commutare vellet, sive pretium
 „ singulorum pecunia definire: destinatique sunt legati Caius Fabricius, qui
 „ tertio anno ante consul Samnites Lucanos et Bruttios proeliis ingentibus vicerat,
 „ Thuriosque ab obsidione expediverat; nec non Quintus Aemilius, Fabricii in
 „ consulatu collega, cuius auspiciis bellum etruscum gestum fuerat; et ter-
 „ tius Publius Cornelius, qui ante quatuor annos consulatum gerens, totam
 „ eam Gallorum gentem, qui Senones appellantur, infestissimam omnium Roma-
 „ nis, bello adgressus, viritum quotquot quidem erant potiores interfecerat.
 „ Hi quum ad Pyrrhum venissent, sermonem qui ei rei conducebat exorsi ai-
 „ bant, nulla coniectura fortunae ingenium posse cognosci, rapidas esse hel-
 „ lorum conversiones, neque hominibus facile datum ventura ante videre. Deinde
 „ optionem faciebant, utrum pro captivis pecuniam an alios aeque captivos ac-
 „ ciperet.

50. „ Pyrrhus, re cum amicis deliberata, eiusmodi responsum reddidit.
 „ Imique, Romani, agitis, qui mecum amicitiam iungere detrectatis, captos

(1) Quamquam, ut p. 465. n. 1. dixi, non nisi repertas a me Dionysii reliquias hoc volumine edi-
 turus eram; nihilominus fieri non potuit, quin eandem
 ab Ursino de legatione Romanorum ad Pyrrhum
 eclogam hic virgulis distinctam ponerem. Quia enim
 Fabricianae orationis partem posteriorem, quam Ursa-
 nus desideravit, nunc mihi denique primo fortuna
 detectam obtulit, quis philologus lectur partem no-
 vam ineditamque orationis a vetere cognitaque divi-
 sam esse pateretur? Rursus nisi universam legationis
 celeberrimae narrationem posuissim, partem meam
 novam ipse incantus insuscavissim. Ceteroquin inter-
 pretationem latinam non novae tantummodo partis,

verum etiam cognitae, ipsemet feci, omisso vetere
 interprete: non quod alienis mea praeferam; sed
 quia latinitatis in hoc meo Dionysio unum colorem
 esse volui.

(2) Confer Valerium Max. L. 8. 6. Minium hist.
 XXXIV. sect. 15.

(3) Cognominis Dolabellam, de cuius insigni vi-
 ctoria videtur Polybium II. 19. et Eutropium II.
 Florus quidem l. 15. ita scribit: tandem omnes re-
 liquias Gallorum in Etruria ad lacum Vadimonis
 Dolabella deletit. De hac re leges Dionis quoque
 novum fragmentum in excerptis posterioribus vati-
 canis.

„ λόγῳ τοῖς ἀντιπαρὸς ἐμοῖς, ὅτι ἂν ἄλλοις καὶ πόλεμον ἀξιοῦντες ἀπολα-
 „ βεῖν, ἵνα τοῖς αὐτοῖς τούτοις σώμασιν εἰς τὸ κατ' ἐμοῦ πόλεμον ἔχητε
 „ χρῆσθαι· ἀλλ' εἰ τὰ κράτιστα βούλεισθε πράττειν, καὶ τὸ κοινὴν συμφέρον
 „ ἀμφοτέροις ἡμῖν σκοπεῖτε, σπασάμενοι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς ἐμὴν καὶ ὅτι
 „ ἐμοὺς συμμάχους, ἀπολάβετε ὅτι ἰδίᾳ προῖκα παρ' ἐμοῦ πολίτας τε καὶ
 „ συμμάχους ἅπαντας· ἄλλως δ' οὐκ ἂν ὑπομείναιμι πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς
 „ ὑμῖν πρὸς ἐμὴν· ταῦτα μὲν τὸν ῥῶν πρεσβυτέρων παρόντων ἔλεξεν.

LI. „ Ἰδίᾳ ἢ τὸν Φαβρίκιον ἀπολαβῶν· Ἐγὼ ἢ· φησὶν, ὡς Φαβρίκιε, συνελθόντες
 „ σε κράτιστον ἐν ἡγεμονίαις πολέμων εἶναι, καὶ τῷ εἶω δίκαιον καὶ σώφρονα, καὶ τὰς
 „ ἄλλας ὑπάρκοντας ἔχοντα ἀρετάς· χρημάτων δ' ὑποζοῶν, καὶ καθ' ἐν τῷ μέρει τοῦτο
 „ ἐλαττομένον ὑπὸ τῆς τύχης, ὥστε μηδὲν ἄμεινον ἢ τὸν πινεσάτων βουλευτῶν ἐν
 „ τοῖς καὶ τὸν εἶον διατελεῖν· τοῦτο ἢ τὸν μέρει ἐκπληρῶται προενομούμενος,
 „ ἔτοιμός ἐστι δίδοναι σοὶ πλεονέκτημα ἀργυρίου καὶ χρυσίου τοσούτου, ὅσον
 „ κτησάμενος ἅπαντας ὑπερβιβάσεις πλοῦτῳ ὅτι μάλιστα δοκοῦντας Ῥωμαίων
 „ εὐπορεῖν· καλὸν νομίσας ἀνάλωμα καὶ πρέπον ἡγεμόνι τοὺς ἀγαθοὺς
 „ ἀνδράς ἀναξίως τὸν ἀρετῆς διατελεῖν πλείονα πράττοντας εὐεργετεῖν, καὶ ἐκ-
 „ σιλικῶν πλοῦτος τοῦτ' ἀνάθημα καὶ κατασκευάσμα λαμπρότατον· με-
 „ θύων ἢ τὸν ἐμὴν προαίρεσιν, Φαβρίκιε, καὶ πᾶσαν ἀποθέμενος αἰδῶ,
 „ μίτεχαι ἢ παρ' ἡμῖν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν, ὡς ἐμοῦ μέλλοντος εἰσεσθαι καὶ
 „ μεγάλην σοὶ χάριν, ἐμὰ δὲ οὐκ ἐλάττω * (1) καὶ ξένων ὅτι τιμιωτάτης
 „ εἶναι νόμιζε.

LII. „ Ἐμοὶ δ' ἀντὶ τούτων μήτ' ἀδίκον μήτ' αἰσχρὸν πρᾶξιν ὑ-
 „ περητήσεις μηδεμίαν, ἀλλ' ὅτι ὡς αὐτὸς κρείττων ἴσῃ καὶ τιμιώτε-

„ autem in pugna recipere vultis, ut iisdem corporibus rursus in acie contra
 „ me utamini. Quod si optime rem gerere optatis, atque id quod utrique parti
 „ convenit studetis, bellum mecum meisque cum sociis componite, vestrosque
 „ cives et socios a me gratis accipite: neque enim aliter multos et bonos bel-
 „ latores vobis reddi patiar. Haec tribus legatis coram dixit.

51. „ Sevoco deinde Fabricio alium rursus sermonem instituit: Ego te fando au-
 „ divi, Fabrici, egregium in bellis imperatorem, vita iustum et temperantem, ceteris-
 „ que omnibus exornatum virtutibus: opum autem egenum, atque hac in parte minus
 „ bona fortuna utentem, adeo ut nihil melius pauperissimo quovis senatore habeas.
 „ Hunc ego defectum explere gestiens, tantum tibi argenti aurique spondeo,
 „ quanto tu potitus Romanorum ditissimis antecibus. Pulcherrimam enim impen-
 „ sam iudico et principe dignam, viros egregios, qui ob egestatem haud pro me-
 „ rito virtutis beate degunt, beneficiis adficere: mihi que persuasi nullum posse
 „ splendidius donarium atque ornamentum a regia gaza procedere. Mea igitur
 „ sententia cognita, Fabrici, verecundiaque seposita, bonorum meorum in par-
 „ tem venis: quippe qui magnam gratiam tibi sum habiturus, teque hercle
 „ ut nobilissimum hospitem honoraturus.

52. „ Mibi autem pro his beneficiis nullum iniquum aut turpe officium exhibebis,
 „ verum in eo favebis ex quo maiorem aequitatis et honestatis laudem apud tuos con-

(1) Hoc loco codicem vaticanum MCCCCXVIII. editionem hanc edidit. Is ergo Ursinus haec scribit in
 p. 215. inspexi, ex quo ipso prius Ursinus lega- margine latere, deest aliquid.

„ ἔθ' ἐν τῇ ἰαυτοῦ πατρίδι· καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰς ἀλλαγὰς, ὅση δὲ-
 „ ναμὶς ἐν σοὶ, παρέβησαν ἢ ἄχαι τοῦδε δῦτερν καὶ οὐδ' ἐν τῇ μεζίων φρο-
 „ νοῦσαν βουλὴν· διδάσκων, ὡς ὅτι· κακῶ δ' πόλεις ἐμὲ ἀφίγμαι, Ταραν-
 „ τίνους ἔ τοῖς ἄλλοις Ἰταλίόταις ὑποσχόμενος βοηθήσαν, οὐδ' οὔτε ὅσιον
 „ οὐτ' εὐσχημέν ἐστὶ μοι, παρόντι μὲν δυνάμειος καὶ τῇ πρώτῃν νεικηκότι μά-
 „ χην, ἐγκαταλιπεῖν· καὶ πάνυ πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα πράγματα, καὶ τοῦ-
 „ τον γρόμῳ τὸν καιρὸν, ἔπι· πῶ ἰδίαν με ἀρχὴν μετακαλεῖ· πῖς-
 „ τὲ ὑπέχομαι (α) πάσας, ὅποσαι βιβαιοῦσιν ἀνθρώπων ὁμολογίας, καὶ μὴ-
 „ νω καὶ μὲν ἢ ἄλλων πρεσβύτων, ὧς δ' οἴκαδε ἀνακομιδῆς εἶναι,
 „ ἐὰν Ῥωμαῖοι ποιήσαιντο φιλίαν· ἵνα θαρρῶν πρὸς σὺν ἰαυτοῦ πολίτας λέ-
 „ γης· εἰ δ' ἡ τισὶ τὸ δ' βασιλείας ὄνομα ὑποπτόν ἔστιν, ὡς ἀπατηλὸν ἐν
 „ ὁμολογίαις, ὅξ ὡν ἑτέροι τινες ἐν ἔργοις καὶ ἀπονδαῖς ὡφθαομεῖν ἰδοῖαν,
 „ ὁμοῖα καὶ ὧς ἐμοῦ τεκμαιρομένοις· γυομένης ἢ δ' εἰρήνης, ἴθι μετ' ἐμοῦ,
 „ σύμβυλός τε ἀπάντων ἐτέμενος ἐμοὶ καὶ ὑποστράτηγος, καὶ δ' βασιλικῆς εὐτυ-
 „ χίας μέτοχος· ἐμοὶ τε γὰρ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πρῖου φίλος δέῃ, σοὶ τε
 „ χορηγίας βασιλικῆς καὶ πραγμάτων βασιλικῶν· ἐὰν δ' ἡ συνείγκωμεν ταῦτ'
 „ εἰς τὸ κοινόν, τὰ μίγιστα τῇ ἀγαθῶν παρ' ἀλλήλων ἀποισόμεθα.

LIII. „ Πανταμένους δ' αὐτοῦ, μικρὸν ἐπιτχὼν ὁ Φαβρίκιος εἶπε. Περὶ μὲν δ'
 „ ἀρετῆς, ἥτις ἔστι ὧς ἡμᾶς, ἢ καὶ τὰς κοινὰς πράξεις· ἢ καὶ τῇ ἰδίῳ βίῳ, οὐδ' ἐν
 „ ἐμὲ δέῃ ἐπ' ἐμυτοῦ λέγειν, ἐπ' ὅδ' ἐπὶ πῖπυσαι παρ' ἐτέρων· οὐδ' ἐν γὰρ ὧς πε-
 „ νίας, ὅτι μοι γήδιον μικρόν ἔστι κομιδὴ καὶ φαῦλον οἰκίδιον, καὶ οὐτ' ἀπὸ
 „ δανησμάτων οὐτ' ἀπ' ἀνδραπείδων ὁ βίος· φαίνη γὰρ καὶ τοῦτον ἀριεβῶς

„ sequeris. Atque in primis, quantum in te est, ad pacis studia impelle contentiosum
 „ hactenus et superbum senatum; docens, me infestum vestrae urbi adesse, dum
 „ Tarentinis ceterisque Italis promissas suppetias fero; quos dexterere, postquam
 „ cum exercitu veni primoque proelio superior fui, neque aequum neque de-
 „ corum sit: sed enim multis gravibusque negotiis, quae interim acciderunt,
 „ me nunc in regnum revocari. Iamvero firmissima omnium quae inter homi-
 „ nes esse potest fide spondeo vel tibi uni vel cum sociis legatis reditum in
 „ patriam, si Romanos mihi conciliaveris: quod securiore animo cum tuis civi-
 „ bus de hoc negotio loquaris. Quod si nonnullis regum nomen suspectum in-
 „ sidumque in pactis videtur, propterea quod alii reges sacramenta et foedera
 „ violaverint, ideoque et de me idem *Romani* augurantur; tu quidem pace
 „ firmata mecum venias, futurus mihi ad omnia consultor, et in exercitu le-
 „ gatus, totiusque regiae fortunae particeps. Nam et mihi, viro bono amico-
 „ que fideli opus est, et tibi regali largitate, regionumque negotiorum tracta-
 „ tione. Iam si nos in commune nostra uterque conferamus, maxima sane bene-
 „ ficia invicem recipiemus.

53. „ Ubi Pyrrhus finem dicendi fecit, Fabricius paulisper moratus ait.
 „ De nostra virtute sive in publicis rebus sive in privata vita nihil me adti-
 „ net meis verbis dicere, quoniam ab aliis edoctum te video: neque item de
 „ mea tenuitate, qui unicum praedictum satis arctum, vilemque casam, possi-

(α) Pro ὑπέχομαι: Franciscus Portus malebat ὑποσχεόμεαι.

„ ἀκηκοίμαι παρ' ἱερέων (1) · ὦρ' ἢ ᾧ κάκιόν μοι Ῥωμαίων τινὲς πράτταν δι'
 „ ἀπορίαν, καὶ οὐδὲν εἶναι μοι πλεον ἀποκύνει καλοκαγαθίαν, ὅτι τῷ πλυ-
 „ σίῳ οὐκ εἰμὶ, κακῶς ἐπέληψας, εἴτ' ἀκούσας τινὸς, εἴτ' αὐτὸς ἐκάζων ·
 „ ἐμοὶ γὰρ οὐδεμία πώποτε κακοδαιμονίας αἰσθητὴς ὦρ' τὸ μὴ πολ-
 „ λὰ κικτῆσθαι γίγονεν, οὐδ' ἔστιν · οὐδ' ὠδυράμην πᾶν ἑμαυτῷ τύ-
 „ χῳ, οὐτ' ἐν τοῖς κοινοῖς πράγματι, οὐτ' ἐν τοῖς ἰδίῳις · τί γὰρ
 „ καὶ παθὼν ἐγκαλοῖν ἂν αὐτῇ; πότερον, ὅτι μοι τῷ καλῶν καὶ
 „ ὤρ' μαχήτων, ἐφ' οἷς ἅπαντα φύτις ἐσπούδακιν εὐχρῆς, εὐδινὸς ἐξεγίνετο
 „ ὦρ' ᾧ παρ' ἰδὸς μεταλαβεῖν δὲ πινίαν; ἐς ἄρχω τε τὰς μεγίστας ἀρ-
 „ χὰς, πρὸς βίῳ τὰς ὀπρηνιστάς πρὸς βίῳ, καὶ σιβατμοὺς ἱερῶν πεπείσμεναι
 „ ὅτ' ἀγνώστους, ὅτ' γνῶμῳ ἀγορεύειν ἀξιούμενος ὦρ' ᾧ ἀναγκαιοτάτων
 „ καλοῦμαι ἐν ᾧ προσήκ' μοι τόπῳ· ἐπαίνουμαί τε καὶ ζηλοῦμαι καὶ οὐδινὸς
 „ δεύτερος εἰμὶ τῷ μεγίστῳ δυναμείων, καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις εἶναι δο-
 „ κῶ καλοκαγαθίας · οὐδὲν ἐκ τῶ ἐμῆς οὐδίας εἰς ταῦτα δαπανῶν, ὥσπερ
 „ οὐδὲ τῶ ἄλλων οὐδίας · οὐ γὰρ ἐνοχλεῖ τοῖς ἐκάστῳ βίοις ἡ πόλις ἡ Ῥωμαίων, ὥσπερ
 „ τινὲς ἔτεροι, ἐν αἷς ὁ κοινὸς μὲν πλοῦτος ὀλίγος ἐστίν, ὁ δὲ τῶ ἰδιωτῶν πολὺς ·
 „ ἀλλ' αὐτὴ παρέχῃ τοῖς πρὸς τὰ κοινὰ προσιοῦσιν ἅπαντα, ὅσων δίδονται,
 „ λαμπρὰς καὶ μεγαλοπρεπῆς ὑποτιθεῖσα χορηγίας, ὥστε μηδὲν ἀτιμώτερον εἶ-
 „ ναι τῷ πένιστον τῷ πλεσιωτάτῳ καὶ τῷ ἐπαξίωσιν τῷ καλῶν, ἀλλὰ πάντας
 „ εἶναι Ῥωμαίους, ὅσοι ἂν ᾧσι δὲ καλοκαγαθίαν τούτων ἄξιοι τῷ τιμῶν,
 „ ἀλλήλοισι ἴσως.

„ deam; neque ex senore aut ex mancipiis victum percipiam: videris enim et
 „ haec ab aliis accurate audivisse. Verum enimvero me paupertatis meae cau-
 „ sa ceteris Romanis esse infeliciorem, nullamque ex mea virtute utilitatem nan-
 „ cisci, quandoquidem in divitibus non connumeror, id demum falso arbitraris,
 „ sive fando audisti sive propria uteris coniectura. Quod enim multas opes
 „ non habeo, nullus inde mihi sensus maestitiae accidit: neque mea mihi sive publi-
 „ ca sive privata fortuna deploranda unquam fuit. Quo enim nomine illam incusem?
 „ Num quia pulchrarum atque optabilium rerum, quarum studio nobilis quae-
 „ que natura capitur, compos esse in patria propter paupertatem nequeam?
 „ Atqui et summos magistratus gero, et splendidissimas legationes obeo, et ad
 „ caerimonias sanctissimas in sacris adhibeor, et cum ad publica consilia ac-
 „ cedo de summa republica quo ordine par est sententiam rogor, laudor in-
 „ super et suspicior, nullique potentissimo inferior sum, immo et virtutis exem-
 „ plum existimor; quin tamen ob haec ullam neque ego neque alius quisquam
 „ de privato peculio impensam faciamus. Neque enim privatorum facultatibus
 „ molesta est romana civitas, ut aliae nonnullae, in quibus publicae opes exi-
 „ guae, amplae privatorum: verum ipsa ducentibus ordines necessaria omnia
 „ suppeditat, splendidas videlicet et illustres impensas. Quare pauperrimus di-
 „ tissimo non est inferior, siquando ad honores petendos accedit: sed Romani
 „ omnes, quotquot quidem virtutis ergo dignitates merentur, aequali iure fru-
 „ untur.

(1) Nimirum ea Pyrrhus a Cineas familiari suo antea miserat. Vide Plutarchum in *Pyrrho* cap.
 audiverat, quae componendae pacis causa Romanis ab eo missae erant.

LIII. „ Ὅπως δὲ πεινόμενος οὐδὲν ᾧδρα' τοῦτ' ἔλαττον ἔχω ἢ πολ-
 „ λὰ κεκτημένων, τί παθὼν ἂν κατηγόρηκα τῇ τύχῃ, ὅτι οὐκ ἴσον ὑμῖν
 „ ἐποίησε τοῖς βασιλεῦσιν, οἷς ὁ πολὺς θησαυρίζεται χρυσός; ἀλλὰ μὴν ἔν
 „ γι τοῖς ἰδίοις τοσοῦτον ἀπείχω κακοδαιμονίας, ὥς ἐν ὀλίγοις πάνυ ἢ
 „ μακαρίων ἑμαυτὸν εἶναι δοκῶ, ᾧδρα' ὅτ' πλεσίως ἐξετάζων· καὶ ὅτ' τοῦ-
 „ τῳ μέγιστον φρονῶ· ἐπεὶ δὴ τὰ μὲν ἀναγκαῖα τὸ λυπρὸν ἀπόχρη μοι γήδιον
 „ φιλεργοῦντι καὶ ταμιευομένῳ παρέχιν· τὰ δ' ἔξω τῇ ἀναγκαίῳ οὐ βιάζεται ζητεῖν
 „ ἢ φύσις· ἀλλὰ καὶ τροφὴ πᾶσα ἡδεῖα μοι, ἣν ἂν ὁ λιμὸς σκευάσῃ· ἔ πο-
 „ τὸν ἅπαν γλυκὺ, ὃ τ' ἂν ἢ δίψα πορίσῃ· καὶ ὕπνος μαλθακός, ὃ τ' ἂν
 „ ἡγήσεται κόπος· ἐσθὴς τε ἢ παρίχουσα μὴ ῥιγοῦν αὐταρκεστάτη· καὶ σκεῦος,
 „ ὃ τι ἂν εὐτρεῖσάτοιν τῇ δυναμένῳ τὰς αὐτὰς παρέχιν χρείας, οἰκειότατον· ὥστ'
 „ οὐδὲ καὶ τοῦτο δίκαιος εἶλω (a) τῇ τύχῃ κατηγορεῖν, ἥ μοι τοσαύτῳ παρέσχιν
 „ οὐσίαν, ὅσῃν ἢ φύσις ἐβούλετο ἔχιν· τῇ δ' ὑπερβαλλόντων οὔτε πόθεν ἐξέφυγεν,
 „ οὔτ' εὐπορίαν ἰδῶκε· νῆ Δί', ἀλλ' οὐ περίεσι μοι τοῖς πλησίον (b) ἐπαρκεῖν· οὐδ'
 „ ἐκ φεικσίας ἐπιστήμῳ ἰδῶκέ μοι ὁ θεὸς ἔχιν, οὐδὲ μαντικὴν, αἷς ὠφέλιν ἂν
 „ ὅτ' δεομένους, οὐδ' ἄλλα πολλά· ἃ δ' ἐσὶν ἐν ἑμοῖ, τούτων μεταδιδούς
 „ καὶ πόλιν καὶ φίλοις, καὶ ἀφ' ὧν δύναμαι ποιεῖν εὖ τινος, ταῦτα κοινὰ
 „ τοῖς δεομένοις παρέχων, οὐκ ἂν ἡγησαίμην αἴτιον (c) ἑμαυτόν; ταῦτα δ'
 „ ἐσὶν, ἃ σὺ κράτιστα νομίζεις εἶναι, καὶ πολλῶν χρημάτων ἱτοιμῶ· εἰ
 „ πρίασθαι.

54. „ Nunc quandoquidem penuria mea nihilo est deterior complura possi-
 „ dentibus, quo pacto de fortuna conquerar? Num quia parem laud genuit
 „ me vobis regibus, quibus tanta vis auri congeritur? Atqui quod ad mentem
 „ patrimonium adtinet, adeo me infelicior non iudicio, ut cum paucissimis bea-
 „ tissimus mihi videar, quotiescumque me confero cum divitibus: eaque re vel
 „ maxime glorier. Namque necessaria operoso mihi et parce utenti agellus li-
 „ cet macer exhibet: quorum autem nulla est necessitas, ea me demum quaerere
 „ natura non cogit. Omnis mihi dulcis cibus accidit quem fames paraverit; omnis item
 „ potus quem sitis propinaverit. Mollis somnus post laborem: veste quae fri-
 „ gus arceat vel maxime sum contentus: tum e vasis quorum ad eadem usus
 „ est, quod serme vilissimum id mihi convenientissimum. Ergo si fortunae male
 „ dicam iniquus sim, quae tantum rei dedit quantum natura desiderabat, su-
 „ persuorum autem neque cupiditatem ingeneravit neque copiam suppeditavit. At
 „ enim mehercule non ea conditione sum, ut beneficentia erga alios uti possim. Et
 „ quidem Deus neque copiosissimam mihi doctrinam neque artem divinandi con-
 „ cessit, quibus utique indigentes iuvarem, neque denique alia multa. Dum
 „ autem ea, quae in me sunt, reipublicae et amicis impertior; et quae non-
 „ nullis prodesse videntur, ea in commune confero, nonne me alienae felicitat-
 „ is auctorem iure arbitror? Atqui haec sunt quae tu praeclarissima existimas,
 „ multaque vi auri redimere studes.

(a) Ita εἶπεν Beiskius pro vulgata lectione εἶπε. (b) Ita scribo pro πλεονέους, quia codex quidam habuit τοὺς πλεονέους. Utrius tamen in codice vaticano scripturam τοὺς πλεονέους emendabat τοὺς πλεονέους. (c) Ita est in codice vaticano olim, nunc vaticano. P. Jordanus volebat scribere αἷσιν fortunatum; quae est coniectura satis laudabilis, vimque minimam scripturae infert.

I.V. „ Εἰ δὲ δὴ καὶ τὰ μάλιστα δεῖα τὰς εὐεργεσίας τῆς διορίων τὸ
 „ πολλὰ κικτῆσθαι χρήματα μεγάλης ἢ σπουδῆς καὶ φιλοτιμίας ἄξιον, καὶ μα-
 „ καριωτάτης ὑπῆρχει εἶναι οὗτον πλεσιωτάτης, ὥς τοῖς βασιλευσὶν ὑμῖν δε-
 „ κτεῖ, πότιςθαι ἢ μοι τρέπθαι εὐπορίας κρείττων; ἀφ' ὧν σύ μοι τῶν μετα-
 „ δίδως αἰσχεῖς, ἢ ἀφ' ὧν αὐτὸς ἐκτησάμενος καλῶς πρότερον; παρίσχει γάρ
 „ μοι τὰ πολιτικὰ πράγματα χρηματισμῶν ἀφορμας, πολλάκις μὲν καὶ
 „ πρότερον, μάλιστα δ' ἡνίκα⁽¹⁾ ἐπὶ Σαυρίτας καὶ Λευκανοὺς καὶ Βρεττίας στρα-
 „ τῖαν ἄγων ἐσάλην τρίτῳ⁽²⁾ πρότερον ἐν αὐτῷ, τὸ ὑπατοῦ ἀρχὴν ἔχων· καὶ
 „ πολλὴν μὲν χώραν ἐληλάτησα, πολλὰς δὲ μάχαις οὗτον ἀντιταξαμένους
 „ ἐνίκησα, πολλὰς δὲ καὶ εὐδαίμονας πόλεις καὶ κράτος ἐλὼν ἐξεπώρθησα·
 „ ἐξ ὧν τὸ στρατὸν ἄπασαν ἐπλούτισα, καὶ τὰς εἰσφορὰς τοῖς ἰδιώταις, ὥς
 „ εἰς τὸ πόλεμον προΐσθηνεν, ἀπέδωκα, καὶ ὑτάλαντα καὶ τὸ θρίαμβον εἰς τὸ τα-
 „ μεῖον εἰσένηγκα· ἔπειτα ἐκείνων τῶν δορυκτῆτων ἐξόν μοι λαβεῖν ὅποσα βελοῖμην,
 „ οὐ λαβὼν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκ τῆς δικαίης πλοῦτον ὑφαιδὼν ἔνικα δέξης (ὥς
 „ Οὐαλίει³ Ποπλικόλας ἐποίησε καὶ ἄλλοι πλείστοι πρὸς τούτοις συχνοὶ, δι'
 „ οὗς ἡ πέλις ἡμῶν τηλικαύτη γέγοι), τὰς δὲ δεῖα σου δέχομαι δωρεάς; καὶ
 „ ἀντὶ τῆς κρείττονος εὐπορίας ἀλλάξομαι τὸ χεῖρον; ἐκείνη μὲν γὰρ τῇ κτή-
 „ σει καὶ τὸ μεθ' ἡδονῆς ποιεῖται τὰς ἀπολαύσεις πρὸς τῷ καλῷ καὶ δικαίῳ
 „ προσῆν· ταύτης δὲ καὶ τοῦτ' ἀπείσι· δανείσματα γὰρ ὄντι, ὅσα προσλαμ-
 „ βάνουσιν ἄνθρωποι παρ' ἐτέρων, βαρύνοντα τὴν ψυχὴν ὥς ἂν ἀποδοθῇ·
 „ καὶ ὀνόμασι καλοῖς αὐτὰ κοσμήσῃ τις, φιλανθρωπίας καλῶν καὶ δω-
 „ ρείας ἢ χάριτας.

55. „ Quod si praesertim benefaciendū causa iis qui aliqua re egent,
 „ ambitiosum magnopere et optabile beatissimumque esset divitiis affluere,
 „ uti vobis regibus videtur; ultra me magis deceret divitiarum ratio? num
 „ earum quas nunc a te turpiter acceperissem, an earum potius quae olim sine
 „ ullo dedecore in mea potestate fuissent? Publica quippe munera mul-
 „ tas mihi occasiones ditescendi obtulerunt, praesertim tertio abhinc anno,
 „ cum imperator et consul adversus Samnites Lucanos et Bruttios missus, mul-
 „ tum agri populatus sum, multis proeliis hostem superavi, multas beatasque
 „ urbes vi captas diripui: quibus victoriis universum exercitum ditavi, et ci-
 „ vibus tributa, quae privatim ad bellum contulerant, reddidi, et quadrigen-
 „ ta talenta non sine triumpho in aerarium intuli. Qui igitur bello parta ha-
 „ bere quum possem nolui, sed gloriae studio iustas etiam divitias contempsi
 „ (veluti Valerius Publicola aliique complures, quorum gratia urbs nostra in
 „ tantum fastigium conscendit;) idem tua nunc dona recipiam? et decoras opes
 „ cum turpibus commutabo? Atque in illis quidem possidendis non solum de-
 „ cus et aequitas verum etiam voluptas inerat; quod contra in aliis accidit.
 „ Reapse senora sunt quae homines accipiunt dona, eaque animum praegravant
 „ donec rependantur, quibuscumque demum nominibus ea lubet exornare, nem-
 „ pe beneficiorum aut donorum aut largitionum.

(1) ἡνίκα ἀνέστη Reichius. (2) Lectio codicis vaticani est τρεῖς τῶν. Sed pro ea Ursinus merito scripsit τρίτῳ.
 auctore ipso Dionysio sub initium huius legationis; ut additamentibus sentis consularibus.

LVJ. „ Φέρε, ἴαν δὴ μακρὸν δέξωμαι χρυσὸν, ὃν δίδως μοι, καὶ τοῦθ' „ ἅπασιν Ῥωμαίοις γένηται φανερὸν, ἵππιδ' οἱ τ' ἀνυπεύθυνον ἔχοντες ἀρχὴν, „ οὓς ἡμεῖς τιμητὰς κελοῦμεν, οἷς ἀποδίδωται ὅτ' ἀπάντων Ῥωμαίων „ ἐξιστάζην βίης, καὶ ὅτ' ἐκβαίνοντας ἐκ τῶν πατρίων ἰθὺν ζήμιον, κα- „ λίσαντες με λόγον ἀποδοῦναι κελύσωσι τὴν δωροδοκίαν, ἀπάντων παρόν- „ των, (1) ταῦτα προφερόμενοι. Ἐπέμψαμεν σὲ ὦ Φαβρίκιε (2) πρεσβευτὴν σὺν ἑτέροις „ δυσὶν ὑπατικοῖς ἀνδράσι πρὸς βασιλέα Πύρρον ὑπὲρ αἰχμαλώτων λύσεως διαλεξό- „ μενον· ἦκας ἀπὸ τῆς πρεσβείας, ὅτ' αὐτὸν αἰχμαλῶτες οὐκ ἄγων, εὐδὲ ἄλλο τῇ „ πόλει φέρων ἀγαθὸν οὐθὲν, αὐτὸς δὲ βασιλικὰς δωρεὰς εἰληφὼς μόνος τῶν „ συναποσπέντων σοὶ πρεσβέων, καὶ ἡν (3) ὁ δῆμος ἀπεψήφισατο ποιήσασθαι [εἰρή- „ νην (c)] μόνος ἐπ' οὐθενὶ τῇ πόλει ἀγαθῷ· πέθειν γὰρ; ἀλλ' ἵνα προσδῶς „ αὐτὴν τῷ βασιλεῖ, καὶ δια' σοῦ μὲν ἐκείνος ἅπασαν Ἰταλίαν ἐφ' αὐτῷ ποιή- „ σθαι, δι' ἐκείνου δὲ σὺ τὴν πατρίδα ἀφέλῃς τὴν ἐλευθερίαν· τοῦτο γὰρ ἔστιν ὃ διώ- „ κειν ἅπαντες οἱ μὴ τὴν ἀληθειάν, ἀλλὰ προσπεινὸν ἐπιτηδεύσαντες ἀρετὴν, „ ἔταν εἰς ὄγκον καὶ μέγεθος πραγμάτων προέλθωσιν· εἰ δὲ μὴ τὸ πρὸς βούτερον ἔχων „ ἀξίωμα, μηδὲ παρὰ τὴν πολέμιον τὴν πατρίδα, μηδ' ὅπ' ἐπιδόσιν καὶ τυραννίδι τὴν σεαυτῆ „ πολιτῶν ἐσωροδόκην (d), ἀλλ' ἰδιώτης ὢν καὶ παρ' ἀνδρὸς συμμάχου καὶ ἐπ' οὐθενὶ

56. „ Sed fac, me abreptum stulto consilio, aurum quo abs te donum recipere, „ eamque rem cunctis Romanis fieri manifestam; continuo ii qui apud nos magi- „ stratum gerunt reddendis rationibus non obnoxium, qui censores appellantur, „ habentque potestatem inquirendi in omnium Romanorum vitam, aberrantesque a pa- „ tris moribus castigandi, me citatum de receptis muneribus postularent publico iu- „ dicio, hac oratione utentes. Misimus te, Fabrici, legatum cum duobus aliis consu- „ laribus viris ad regem Pyrrhum, ut captivorum restitutionem curares. Venis a legatione „ sine captivis, sine ullo urbis emolumento, ipse solus legatorum sociorum regis donis „ cumulatus; postquam eam, quam omnino populus respuit, pacem privata auctoritate „ nulloque bono nostro composuisti. Cur enim eam pepigeris, nisi ut urbem regi „ proderes, teque ille adiutore universam Italiam sibi subiiceret, et tu invicem „ ab illo adiutus patriae tuae libertatem opprimeres? Id enim scilicet student, „ quicumque pro vera simulata virtute sectantur, cum summum aliquem magistra- „ tum obtinuerunt. Quod si neque senatoria dignitate insignitus, neque ab hostibus pa- „ triae, neque perfidiae tyrannidemque tuis civibus imponendi causa dona recepisses, „ sed privatus et ab homine socio et cum nullo civitatis detrimento; nonne ob

(a) Codices θεωροῦμαι. (b) Codices quidem habent ἴαν; sed videtur legendum ἴππιδ'. (c) Codices pro ποιήσας habent περὶ εἰρήνης, et omittunt ἀρχὴν. Pacem autem a Felvicio cum Pyrrho contractam ait Iustinus XVIII, 2, sed solum; constat enim etiam ex Plutarcho in *Pyrrho* pacem saepe oblatam a rege, summa Romanorum constantia fuisse rejectam. (d) Codex unus ἐσωροδόκην.

(1) Saepenumero fortunae temeritas in ratione codicum luit, uti hoc etiam loco mirari licet. Namque is codex vaticanus MCCCXVIII, cuius ope Fulvius Ursinus dionysiana fragmenta *de legationibus* edidit, partem posteriorem fabricianae orationis amiserat (cessat enim Dionysius p. 226; in sequente autem pagina 227. incipiunt polybianae legationes)

codices contra mediolanenses priore mutilati sunt, ita tamen ut extremam particulam ex hac etiam retineant, nempe a verbis ἵππιδ' οἱ τ' ἀνυπεύ- θυνον etc. quod scilicet exploratius fortunatiusque partis utriusque cohaerentiam totiusque orationis integritatem nunc denique cognoscamus.

κακῶ τ' πόλειως, ἄρ' οὐ δι' ἐκείνα τ' μεγάλης ἤξιον εἰ ζημίας, ἔτι δευθε-
ρες μὲν εἴναι νέες, πλούτα καὶ τρυφῆς καὶ πολυτελείας βασιλικῆς ζῆλον εἰς εἴ-
βας εἰσάγων; οἷς πολλῆς δεῖ σωφροσύνης, εἰ μέλλει σωθήσεσθαι τὰ κοινά·
καταισχύνει δὲ εἴς τε σεαυτοῦ προγόνους, ὧν οὐδεὶς ἐξέβη εἴς τε πατέρας ἐπιτ-
μοὺς, οὐδ' ἠλλάξατο πλούτον αἰσχρὸν ἀντὶ πονίας καλῆς, ἀλλ' ἅπαντες ἐπ'
αὐτῆς ἔμειναν τ' μικρᾶς οὐσίας· ἦν σὺ ὡδραλαβὼν, ἐλάττονα ἢ καὶ σεαυτὸν
ἠγῆσω· διαφθείρας δὲ τ' ἐκ τῶν προτέρων ἐπιτηδευμάτων γηρομένην σοὶ δίδξαν,
ὡς ἐγκρατὴς καὶ σώφρων καὶ πάσης αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας κρείττων· ἔπειτα χαιρέ-
σεις κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ γηούμενος; ὅτ' ἴδῃ σὲ, καὶ εἰ πρότερον ποιηξὺς ἦσθα,
πεπαυδῶν· ἢ τῶν καλῶν τίνας ἔτι (α) μεθίξεις τῶν ὀφειλομένων τοῖς ἀγαθοῖς;
ἀλλ' οὐκ ἄπει μάλισα (b) μὲν ἐκ τ' πόλειως, εἰ ἢ μή γ' ἐκ τ' ἀγορᾶς;

LVII. Ἄν ταῦτα λέγοντες ἐκχάσῃ με τ' βουλῆς, καὶ μετὰ γωστὶν εἰς τὰς
τῶν ἀτίμων φυλάς, τί πρὸς αὐτοῦ ἔχω λέγειν δίκαιον ἢ ποικίλ; τίνα τ' μὲν ταῦτα
βίον ζήσεται τηλικαύτῃ ὡς πτωχὸν ἀτιμία, καὶ εἴς τε ἐξ ἑαυτοῦ πάντας ὡδραλῶν;
σοὶ δὲ αὐτῶν τί χρήσιμον ἔτι φανήσομαι, τὸ δύνασθαι τι καὶ τιμᾶσθαι
ὡδρα τοῖς πολίταις ἀποβαλὼν, δι' ἃ νῦν ἐσπούδακας ὡδρα ἑμοῦ; λείπεται
δὲ τ' οὐδερμίαν ἔτι χῶραν ἐν τῇ πατρίδι κατέχῃ δύναμιν ἀπείναι παροι-
κισία, τὰς ἀσχήμονας αὐτοῦ καταγνόντα φυγᾶς· ἔπειτα, ποῖ τ' λοιπὸν ἔτο-
μαι χερόν; ἢ τίς ὑποδέχεται με τόπον ἀπαρρητίαν γενόμενον ὥσπερ εἰκός;
ἢ σὴ βασιλία; νῆ Δία, καὶ παρίξας μοι σὺ τ' τυραννικὴν ἀπαταν εὐδαιμονίαν· καὶ τί
μοι τηλικούτο δώσας ἀγαθὸν, ὅσων ἀφελῇ, τὸ πάντων τιμώτατον κτημάτων ἀφελ-
λόμην, τ' ἐλευθερίαν; πῶς δ' ἂν ὑπομῖναι δυνάμην ἐγὼ τ' βίῃ μεταβολὴν,

hoc grandi poena esses adficiendus, quod adolescentes vitiares, divitiarum et
deliciarum et luxus regii cupiditatem nostris moribus addans? quum contra
opus sit multa temperantia, siquidem salvam rempublicam esse volumus. Deho-
nestas autem et maiores tuos, quorum nemo patria instituta praetergressus est,
neque cum turpi lucro honestam paupertatem commutavit, sed cuncti in eodem
modico patrimonio permanserunt, quod tu ab iis traditum tuo merito deterius
existima-ti. Praeterea gloriam etiam corruptis prioribus gestis tuis adquisitam,
continentis videlicet et modesti nullique turpi cupiditati obnoxii. Iamvero gaudes
ne fieri malus e probo? quum oporteret, si vel antea malus fuisses, ab impro-
bitate recedere. Num deinceps dignitatem aliquam attinges ex iis quae bonis
debentur? Neque potius excedes sin minus ex urbe, certe e foro?

57. His conviciis operatum, quum me de albo senatorum eraderent atque inter ae-
rarios relegarent, quid aequum responderem aut facerem? quam vitam deinceps vi-
verem in tantam infamiam delapsus, meis etiam posteris omnibus eodem genere cala-
mitatis implicitis? Tibi vero ipsi qua ratione utilis essem, postquam apud cives meos
nihil potentiae reverentiaeque retinerem, quarum causa nunc tu meam captas gra-
tiam? Quum igitur ab omni spe dignitatis in patria obtinendae excidissem, reliquum
esset ut cum universa domo recederem, ipse mihi turpe exilium decernens.
Age vero ubinam aetatem deinceps degerem? quis me reciperet locus conscientia,
uti par est, exanimatum? Tuumne regnum? Si mihi per Iovem totam tuam
tyrannicam felicitatem affunderes; tantumne mihi dares, quantum auferis, preti-
osissima omnium rerum libertate spoliato? Qui porro ego ferrem vitae mutati-

(a) Codex unus ἔτι τίνας, (b) Μάλιστα αὐτοῖς ab uno codice.

ὅψι δ' αὖτε διδασκόμενοι; ὅπου γὰρ οἱ γεννηθέντες ἐν βασιλείαις καὶ τυραννίῃσιν, ὅτ' ἂν εὐγενὲς ἔχωσι, καὶ ἐλευθερίας γλίχονται, καὶ πάνθ' ἠγοῦνται τάγαθὰ ταύτης ἐλάττω, ἥπερ οἱ ἐν ἐλευθείᾳ καὶ ἐλευθέρῳ ἄρχαν μαθούσῃ πόλιν διώσαντες, πρῶτος οἴσυσσι καὶ ἐκ τῆς κρείττονος ἐπὶ τὰ χείρω (α) μεταβολὴν; ὅς ἐν ἐλευθείᾳ ὑπομείναντες δούλοι γινέσθαι, ἵνα λαμπρὰς ὤψασθαι ῥῶμαι καθ' ἡμέραν ἔσπασας, καὶ πολλοὺς θιράποντας ἀφαιρῶνται, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ὑπερπεπῶν (β) ἀφαιρῶν ἀπολαύσας λαμβάνωσιν; ὥσπερ ἐν τοῦτοις καὶ ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας καμίνης, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀρετῇ.

LVIII. Αὐτῶν δὲ τοσούτων, ἵνα συγχωρήσῃ τις αὐτὰ πολλῆς εἶναι σπουδῆς ἀξία, τίς γένοιτο ἂν ἰσχυρὰ χρεῖται οὐκ ἔχισσα τὸ βίβλαιον; ὑφ' ὑμῖν γὰρ ἔστι τοῖς παρέχουσι τὰς ἡδονὰς ταύτας, ὅτ' ἂν αὐτοὶ θέλῃσι, πάλιν αὐτὰς ἀφαιρῶντες. εἰ γὰρ λέγειν ὅσον φθόνος, τὰς διαβολὰς, τὸ μηδὲνα χρόνον ἄνευ κινδύνου καὶ φόβου ζῆν, τὰλλα ὅλα (γ), ὅσα φέρει χαλεπὰ καὶ οὐκ ἀξία γυναικὸς φρονήματος. ὁ ὅμως τοῖς βασιλεῦσι βίβλαιον· μὴ τοσαύτη μανία κατὰσχοι Φαβρίκιον, ὥστε, πῶς ἀειβόητον καταλιπόντα ῥώμῃ, καὶ ἐν Ἡπείρῳ προελθὼν εἶον· καὶ ἐξὸν ἡγεμόνῃ ἡγεῖσθαι πόλιν, ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἄρχεσθαι, μηδὲν ἴσον τοῖς ἄλλοις φρονεῖν, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούειν ὅσα πάντων ἐπισθύντος· ἀλλάξαι μὲν γὰρ τὸ φρόνημα καὶ ταπεινὸν ἑμαυτὸν (δ) ποιῆται βυλόμενος, ἵνα μηδὲν ὑποπτεύῃς ὅς ἐμοῦ κακὸν, οὐκ ἂν δυναίμην· δαμέντων δὲ τοιούτων, οἷον ἢ φύσις καὶ τὰ ἦθη (ε) πεποίηκέ με, βαρὺς φανήσομαι σοι, καὶ ἀεὶ σπᾶν δόξω καὶ ἡγεμονίαν εἰς ἑμαυτόν· τὸ δ' ὅλον ἔχω σοὶ ὀφεινῆν, μὴ ὅτι Φαβρίκιον, ἀλλὰ μηδ' ἄλλον μηδὲνα δέχισθαι τῇ βασιλείᾳ, μήτε κρείττονα μή-

onem, sero servire doctus? Quam vel geniti sub regia tyrannide, siquid nobilis ingemi habent, libertatem exoptent, cunctaque bona huic inferiora existiment; num qui diu vixerunt in libera urbe et dominatrice mutationem in peius aequo animo ferant? Num idcirco e liberis patientur se fieri servos; ut splendidas quotidie mensas instruant, complures servos circumducant, seminarum et puerorum formosorum intemperantes voluptates percipiant? quasi vero in his humana felicitas sita, et non potius in virtute, sit.

58. Verum etiamsi aliquis concedat haec plurimi esse facienda, quatenam laeta possessio esse potest sine firmitate? Etenim vestri arbitrii est, qui eiusmodi delicias dedistis, easdem, quam libuerit, auferre. Mitto commemorare invidias, calumnias, nullumque esse tempus quo apud vos tuto et secure vivere liceat. Mitto denique quidquid aliud molestum et generoso animo indignum fert aetas cum regibus acta. Ne tanta insania Fabricium corripiat, ut, celeberrima Roma relicta, vitam in Epiro exigere praeoptet! quumque ei liceat dominae urbi imperitare, uni viro semet subiciat, qui nihil aequale ceteris sapit, et voluptatem suis auribus captare ab omnibus solet. Equidem animi elationem adeo immutare nequirem, neque memet ita deprimere, ut nihil a me tibi esset timendum. Quod si eum morem quem natura indidit retinerem, gravis tibi esse viderer, et principatum quodammodo mihi vindicare. Illud generatim moneo, ut necdum Fabricium, sed alium neminem in tuum regnum recipias, sive generosiores te, sive aequales, vel omnino liberalibus

(α) Ita corr. V. At codices χείρω. (β) Εὐπεπῶν obest ab uno codice. (γ) Ὅλα αἰσῶν ab uno codice. (δ) Perperam in ed. mediol. λαυρόν. (ε) Codex unus habet ἦθη.

τε ἴσον σιαυτοῦ, μηδ' ὅλως ἄνδρα ἐν ἐλευθέροις ἥθισι ῥαφίντα, ἐ φρόνημα μείζον ἢ κατ' ἰδιώτῳ ἔχοντα. οὔτε γὰρ ἀσφαλὲς βασιλεῖ σύνοικος ἀλλὰ μεγαλέφρων, οὔτε ἡδύς. ἀλλὰ φεῖ' μὲν ἢ ἰδίων συμφορόντων ἅ σοι πράξιόν ἐστιν, αὐτὸς δ' ἀγνώστη. φεῖ' ἢ τ' αἰχμαλώτων δῆτικίς τι βουλευτάμενος, ἄφρις ἡμᾶς ἀπειναι.

LVIII. Ὡς ἡ ἐπαύσατο λέγων, ἀγασθεὶς αὐτοῦ τ' εὐγένειαν τ' ψυχῆς ὁ βασιλεὺς, τ' δειξιὰς λαμβάνεται καὶ φησὶν. οὐκίτι θαυμάζην ἐπέρχεταιί μοι, δ' ἄ τί φειβόητος ἡ πόλις ὑμῶν (1) ὅτι καὶ τοιοῦτον ἡγεμονίας φειβέβληται μέγα θυ, τοιοῦτων ἀνδρῶν οὔσα ῥοφός. καὶ μάλιστα μὲν οὖν ἐβελόμην ἂν ὅτι ἀρχῆς μηδεμίαν συμβῆναι μοι πρὸς ὑμᾶς δ' ἀφορῶν. ἐπεὶ ἡ συνίβη, ἐ θεῶν τις ἐβούλετο π' ἀφαιρῶντας ἡμᾶς τ' ἀλλήλων δυνάμεως καὶ ἀρετῆς, τότε συναγαγεῖν, ἑτοιμός εἰμι δ' ἀλγεῖσθαι. καὶ ἵνα πρῶτος ἄρξω ἢ φιλανθρώπων, ἐφ' ἃ ὄψακαλεῖτέ με, χαρίζομαι τῇ πόλει ὅσον αἰχμαλώτους ἅπαντας ἀνευ λύτρων.

LX. Δίκιος (1) τις καμπαὸς φρούραρχος, ἐν τῇ Ῥηγίων πόλει καταληφθεὶς ὑπὸ Φαβρικίου Ῥωμαίων ὑπάτου (2), καὶ τ' πόλεως ἐρατθεὶς, ἐπιστολὴν πλασάμενος ὡς ὄψα' ἔστιν δ' ἡ τις ἰδίῳ ἐν ἡ ἰδνηλοῦτο μέλλων ὁ βασιλεὺς Πύρρος ἀποστέλλειν ἐπὶ Ῥήγιον πεντακισχιλίους ἄνδρας καταληφόμενους τ' πόλιν, ἀνοίξαι ὑποσχομένων αὐτοῖς Ῥηγίων τὰς πόλεις. ταύτην εὐρών πρόφασιν ἢ Ῥηγίων πρῶτος (3) κατέσφαξε, ἐ τὰς αὐτὰς (b) γυναῖκας καὶ παρθένους μὲν τ' σφαιριώτ

V. C.
an. 474.

in moribus educatum, tumidioreque spiritus, quam privato par est, gerentem. Cum viro enim excelsa mente praedito non est regi tutus convictus neque suavis. Verum ea quae tibi expediunt, quemadmodum tibi curanda sunt, ipse videbis. Nunc, quod ad captivos adinet, clementiae ratione habita, sine nos abire.

59. Postquam finem dicendi fecit, suspiciens nobilitatem animi rex, dextra Fabricii prehensa, iam non miror, inquit, in tantam gloriam tantumque principatum venisse vestram urbem, quae huiusmodi virorum nutrix est. Atque ego quidem nullam mihi vobiscum contentionem esse voluissem: quae quoniam accidit, deusque aliquis voluit, postquam alter alterius potentiam et virtutem experti essemus, nos demum foedere coalescere, vobiscum in gratiam redire non recuso. Atque ut prior initium humanitatis faciam, quod me rogatis, urbi vestrae sine redemptionis pretio captivos remitto.

60. Decius quidam campanus praefectus praesidii Rhegio impositus a Fabricio consule Romanorum, illectus urbis beatitate, sinxit litteras se accepisse ab hospite suo, quibus Pyrrhus rex dicebatur missurus Rhegium quinque mille homines, qui urbe potirentur, spondentibus Rheginis portas se illis patefacturos. Haec ansa captata Rheginorum principes interemit, ipsasque matronas et virgines

(a) Codex unus habet ὑμῶν ἡ πόλις. (b) Malum αὐτῶν.

(1) Capitulum LX, itemque LXI usque ad καταρτίζονται desiderat codex unus.

(2) Quippe ipsi Rhegini a Pyrrho simul et a Carthaginiensibus sibi metuentes Romanorum praesidium acciverant. Vide Polybium L 7, et Dionis excerpta valesiana fragm. XL.

(3) Codices mediolanenses, seu certe schedae

meae, habent τοὺς Ῥηγίους πάντας. Atqui Dio loc. cit. scribit τοὺς πρώτους τῶν Ῥηγίων. Revera qui fieri poterat ut caelo quinque tantummodo Rheginorum tyrannidem Decius occuparet? Ergo sicuti cap. XXXVI. dixi me olim mendose edidisse πάντα pro πάντας; ita hoc loco mendose item scriptum fuisse vel me olim edidisse arbitror πάντας pro πρώτους.

διελόμενος, τύραννος τ' πόλειος ἦν· μὲν ἡ νοστήτας δ' οὐδ' ὀφθαλμοὺς ἰατρὸν
ἐκ Μεσσηνίας μεταπέμπεται Δειξικράτην ἔνεμα, πυνθανόμενος ἄριστον αὐτὸν εἶ-
ναι (1). * *

V. C.
176

LXI. Αὐτὸς ἡ δὲ Πύρρος δ' ὁμηρικὸς ἐπιφθιγγόμενος στίχους, οὓς ὁ (2)
Ἐκτωρ αὐτῷ πεποίηται πρὸς Αἴαντα λίγων, ὡς ὑπὸ Ῥωμαίων εἰρημένους πρὸς
ἑαυτὸν (3).

τῷ σε καὶ οὐκ ἐθίλω βαλεῖν, τοιοῦτον ἔντα,
λάθρη ὀπιπτεύσας· ἀλλ' ἀμφοδὸν, αἶ κε τύχοιμι (3).

Καὶ μὲν τοῦτ', εἰπὼν ὅτι κινδυνεύει πονηρὰν πεποιῆσθαι τὴν ὑπόθεσιν τῆς πολέ-
μου πρὸς ἀνθρώπους ὀσιωτάτους Ἑλλήνων (1) καὶ δικαιοτάτους, μίαν ἴφθιμι θεωρεῖν ἀπαλ-
λαγὴν τῆς πολέμου καλὴν καὶ συμφέρουσαν, εἰ φίλους ἀντὶ πολέμων αὐτῶν ποιή-
σαιτο, φιλανθρωπίας τιδὸς μεγάλης καταρξάμενος· προαχθῆναι ἡ κελεύσας
δ' Ῥωμαίων αἰχμαλῶτες, καὶ δούλους ἀπασιν ἐσθῆτας ἐλευθέροις προπούσας
σώμασι, καὶ ἐνοδίους (1) δαπάνας, παρεκάλειν αὐτῶν μεινῆσθαι, οἷος εἰς
αὐτῶν ἐγένετο, καὶ τοῖς ἄλλοις λίγων· ἔτ' ἂν δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν ἔλθωσι πατρί-
δας, πάση (2) προθυμίᾳ πράττειν ὅπως φίλους ποιήσῃ τὰς πόλεις.

* * Ἀμαχον δὴ τινα ἰσχὺν τὸ βασιλικὸν ἔχει χρυσίον, καὶ εὐδαιμία
εὐρηται πρὸς τοῦτο τὸ βέλος ἀνθρώποις φυλακὴ (3).

inter milites divisit, urbisque tyrannidem invasit. Post hac oculis laborans
medicum Messana arcessivit Dexicratem, quem praestantissimum esse audie-
rat. * *

Gi. Idem Pyrrhus homericos recitavit versus, quos poeta fingit ab Hectore ad
Aiacem dici, tamquam si a Romanis de se ipso dicerentur:

Quamobrem nolo te, cum tantus vir sis, ferire

Clam insidiis adpetens; sed palam, si adsequi potuero.

Post illa inquit se fortasse iniustum bellum suscepisse adversus sanctissi-
mos Graecorum atque iustissimos, unum adfirmabat superesse modum belli
honeste utiliterque finiendi, si nempe amicos ex hostibus eos sibi faceret, ab insigni
beneficio exordiens. Romanos igitur captivos educi iussit, donatosque omnes ve-
stibus, quae liberos homines decerent, insuperque viatico, rogabat meminissent,
qualis erga ipsos fuisset, idque ceteris narrarent: cumque in suas patrias ve-
nissent, omni studio curarent, ut civitates ad Pyrrhi amicitiam adiungerent.

* * Insuperabili vi regionum praeditum est, neque ulla hominibus cautio
inventata est contra huiusmodi telum. * *

(1) Codex unus pro εἰς δὲ habet εἰς. (2) Codex unus habet ἐνοδίους. (3) Codex unus habet πῆν; alius πῆν.

(1) Locum Dionysii mutilum explent Appianus in fragm. *iamn.* cap. III, Diodorusque ecl. et excerpt. XXII, qui aiunt Decium a Dexicrate excacatum im-
positis dolose cantaridibus.

(2) Puta cum Fabricius proclitorem illum repu-
lit, qui Pyrrhum veneno a se extinctum iri sponte-
bat. Ergo Dionysius eam quoque historiam habuit,
quam in hoc volumine supplet Dio in excerptis val-
posterioribus.

(3) *Iliad.* VII. 242-243. Notemus autem variam

lectionem: namque Homeri editiones habeant, αἰὲν εἰ
καὶ τ' ἐθίλω.

(4) Heracles item ponticus apud Plutarchum
in *Camillo* cap. XLII dicit Romanum ἡλατὸν πόλιν,
graeceus urbem.

(5) Locus mutilus, in quo fortasse agitur de
maneribus, quibuscum Romanis venit missus a Py-
rho Cinereas belli componendi causa: quae munera ait
Plutarchus in *Pyrrho* cap. XLII a iure dote Romanorum

LXII. * * * Εμιλλον (1) ὅπερ εἰκὸς ὀπλῖται κράνεσι ἔθωραξι καὶ θυρεοῖς βαρεῖς πρὸς ὀχθρὰ χωρία καὶ μακρὰς ἀτράπης πορευόμενοι · καὶ οὐδὲ ταύτας λειψόρους, ἀλλ' αἰγοτρίβας δι' ὕλης τὲ καὶ κομητῶν, τάξιν τὲ οὐδεμίαν φυλάξιν, ἔκριν' ἐπιφανῆσαι σφίσι ὅτ' πολέμους, ἐξασθενήσῃν τὰ σώματα δίψῃ καὶ κόπῳ (1) . * * * Τοὺς τοῖς ἱππικοῖς δόρατιν ἐκ δαλαβῆς ἀμφοτέραις ἔχεισι κρατουμένοις μαχομένους συσάδην (b), καὶ τὰ πολλὰ κατορθοῦντας . * * * Οὗς (c) ἐν τῇ μάχῃς πρίγκιπας Ῥωμαῖοι καλοῦσιν (2) . * *

LXIII. Ἐν τῇ νυκτὶ (3), ἐν ᾗ τ' σφρατὶν ἀπάξαν ὁ Πύρρος ἐμιλλεν ὅπλ' τὸ ὄρος [τῷ Ῥωμαίων ἐπιθροσύμῳ] χάρακι] λάθρα, ἰδοῦσε καὶ ὅτ' ὕπνου ἐκπεσεῖν αὐτοῦ ὅτ' (d) πλείονας ὑδόντας, καὶ πλεῖον αἵματι ἐκ τ' εἶματι φέρεσθαι · ταραχθεὶς ἡ δὲ τ' ὄφιν καὶ μεγάλῳ ἔσιδαι συμφορὰν μαντευόμενῳ [ἥδη γὰρ αὐτῷ καὶ πρότερον τοιαύτῳ ὄφιν ἐνὶ πύλῃ θρασυμένῳ δεινὴ τις συνέβη δυσπαστρία] ἐβούλετο [μὲν] ἐπισχεῖν τ' ἡμέραν ἐκείνῃ · οὐκ ἴσχυσε (e) ἡ νικῆσαι τ' πεπρωμένῳ, ἐναντιομένων τ' φίλων πρὸς τ' ἀναβολήν, καὶ μὴ μεθεῖναι τ' καιρὸν ἐκ τῶν χερῶν ἀξιοῦντων . Ἀναδάντων ἡ γὰρ σὺν τῷ Πύρρῳ

62. Ituri erant onerati galeis et loriceis et scutis, uti solent gravis armorum milites, per clivosas regiones longosque tramites, neque hos hominibus frequentatos, sed tantum capellis pervios; per silvas et rupes, nullo servato agmine, et priusquam illis apparerent hostes corpora defatigaturi siti ac labore. * * * Eos qui equestribus lauceis utraque manu correptis pugnant cominus, et saepe rem bene gerunt. * * * Quos in proeliis Romani dicunt principes. * *

63. Qua nocte Pyrrhus educturus erat exercitum in montem, ut Romanorum vallum clam adgrederetur, dormiens visus sibi est amittere plures dentes, copiosumque sanguinem ex ore mittere. Territus eo visu, magnamque calamitatem sibi impendere vaticinans (nam et antea ipsi post oblatam huiusmodi in somnio speciem gravis casus acciderat) volebat ipse quidem eo die moras trahere; non tamen potuit fata vincere, adversantibus sibi amicis quominus differret, rogantibusque ne occasionem e manibus elabi sineret. Quum igitur montem subiret Pyrrhi exercitus cum elephantis, neque id Romanos latuisset, hi

(1) Totum hoc caput LXII. adest ab uno codice. (b) Coll. videntur habere συσάδην. (c) Codd. τῶν. (d) Τοῖς delibet Immerito Reiskius; confirmatur enim etiam a codicibus mediolanensibus. (e) Edl. ἔσχεσε.

fuisse accepta. Porro quum semel et iterum oblatam per Cineam a Pyrrho pacem Romani respuissent, proelium duplex ad Asculum secutum est, uti narrat idem Plutarchus. ingenti caede, exitu incerto. Non est autem mirum, nullum eius certaminis occurrere in his excerptis vestigium: nam revera Dionysius in integro quoque opere rem silentio pressisse videtur, teste Plutarcho in *Pyrrho* cap. XXI. Ὁ μὲντοι Διονύσιος ὅτε δύο πρὸς Ἀσκέον μάχας, ὅτε ἐκούσης αὐτὸν ἔττα ἡμέραις γινώσκων Ῥωμαῖοις. Dionysius nec duo proelia ad Asculum, neque indubiam victoriam Pyrrhi tradit.

(1) Hic sine dubio loquitur Dionysius de exercitu Pyrrhi ab expellitione sicula in Italiam reduce, atque iterum contra Romanos educto.

(2) Loquitur Dionysius de hastatis et de principibus.

(3) Pars capitis huius LXIII, nempe usque ad ἀγρόντων, extat etiam in valesianis eclogis, demptis tamen aliquot particulis, quae feliciter supplentur a meis codicibus. Eas ego novas particulas uncis, distinguendi causa, claudio.

μὴ τὴν ἐλεφάντων αἴσθησιν οἱ Ῥωμαῖοι λαβόντες, σκύμνιον ἐλέφαντος τιτρώσκεισιν, ὃ πολλὴν ἀποσμίαν τοῖς (2) Ἕλλησιν ἐνέποιησε ἐφυγὴν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δύο μὲν ἐλέφαντας ἀποκτείνουσιν· ὁκτὼ δὲ κατακλείσαντες εἰς χωρίον ἀνέξοδον, ὠδυσδόντων τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἰνδῶν (1), ζῶντας ὠδυσλαμβάνουσι· τὴν δὲ στρατιωτῶν πολὺν φέρον ἐργάζονται.

U. C.
an. 479.

LXIII. Ὁ ὕπατος (2) Φαβρίκιος, τιμητὴς γενόμενος, ἀνδρῶν δυοῖν μὲν ὑπατείαις, μιᾷ δὲ δικτατωρίᾳ κεκοσμημένον, Πόπλιον Κορνήλιον Ῥυφίνον, ἐξέβαλεν ἐκ τῆς συνεδρίας τῆς βουλῆς (3), ὅτι πρῶτος ἐν ἀργυρῶν ἐκπωμάτων κατασκευῇ πολυτελεὲς ἰδοῦσι γενέσθαι (4), δέκα λίβρας ἐκπωμάτων κτησάμενος· αὐταὶ δ' εἰσὶν ὀλίγω πλείους ὁκτὼ μνῶν ἀττικῶν. Ἀθηναῖοι μὲν δόξης ἔτυχον ὅτι εὖ ῥαθύμως καὶ ἀργοῦς καὶ μηδὲν ὀπίστηδύοντες τὴν χρησίμων, ὡς ἀδικοῦντας τὸ κοινὸν ἐζημίουν (5). Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὅτι τοῖς πρεσβυτάτοις ἐπέφερον εὖ ἀποσμοῦντας τὴν πολιτῶν, ἐν ὧν δὴ τινι τῇ δημοσίῳν τέπῳ (b) τῇ βακτηρίαις

pullum elephanti vulnerant, qui Graecis multae perturbationis ac fugae causa fuit. Insuper iidem Romani duos elephantos interimunt, octoque alios in locum arctum deductos, tradentibus indis rectoribus, vivos capiunt: militum vero stragem ingentem edunt.

64. Fabricius vir consularis, censor factus hominem duplici consulatu unaque dictatura insignem Publium Cornelium Rufinum senatu movit, quia primus argenteorum poculorum supellectile usus, luxuriae specimen dederat, decem pondo eiusmodi vasorum possidens. Ea porro summa minas atticas paulo amplius octo efficit. Porro Atheniensibus laudi vertitur, quod ignavos et otiosos nihilque utilitatis praebentes, tamquam noxios reipublicae, punire solerent; Lacadaemoniis autem quod senioribus male moratos cives regendos traderent, addita facultate eos quovis publico in loco virgis caedendi. Verum eorum, quae domi fiebant, neque

(1) Τοῖς ἰνδοῖς ab uno codice. (b) Cod. unus τέπῳ.

(1) Indus non tam nationem quam officium heic denotat. Vulgo enim apud historicos *indí* dicuntur elephantorum rectores. Confer Curtium VIII. 14.

(2) Ὑπάτης pro ὑπατεύει (consularis) dicitur quidam a Philostrato in Hadriani soph. vita cap. IV. Immo ab ipso Dionysio in his excerptis p. 515.

(3) Huius celeberrimae notae censoriae adversus Rufinum meminere item Livii epitome libri XIV, Gellius IV. 8. et XVII. 21, Valerius Max. II. 9. 4. Florus I. 18, Seneca epist. II C, Plutarchus in *Sylla* statim initio, Augustinus, ep. CIV. 6, Zonaras VIII. 6. Consul autem fuerat primus Rufinus an. CCCCLXIV, iterum an. CCCCLXXVII. Dictatura huius Rufini quo anno quare de causa suscepta fuerit, obscurum sibi fatetur Pighius ad annum urbis CCCCLXXVII (nobis CCCCLXXVIII.) Sane re ipsa et temporibus errat ille qui in notis ad Gellium IV. 8. scribit hanc esse dictaturam, cuius facit mentionem Livius VIII. 17. -P. enim Cornelius Rufinus qui fuit dictator an-

no CCCCLXX. non est idem profecto atque -P. Cornelius Rufinus quem Fabricius censor anno CCCCLXXIX senatu movit.

(4) Rufini philargyriam Fabricius cognitam dicit etiam Dio in valesiano excerpto XXXVII; et tamen illum ad fasces ab hoc idcirco fuisse promotum, propterea quod bello gerendo idoneus esset.

(5) Legem Atheniensium et poenam adversus ignavos passim commemorant auctores veteres nimirum Herodotus II. 177, Demosthenes in *Eubulidem* edit. Francofurt. an. 1604. p. 887, Plutarchus in *Solone* cap. xxix, nec non Theophrastus apud eundem cap. xxxi, Laërtius item in *Solone* segm. 55, Pollux VIII. segm. 42, Valerius Max. II. 6. *exter.* 4. Consule etiam orationem Isocratis areopagiticam. Orationis Lysiae in *Nicias*, quem ignaviae crimine insinulavit, memoria extat apud Harpocrationem voc. *αἰσροί* et *πορναίος*, nec non apud Laërtium loco nuper laudato.

παῖν (1). τὴν κατ' οἰκίαν γινομένων οὔτε πρόνοιαν οὔτε φυλακὴν ἐποιεῦντο, ἢ αὐτὸν θύραν ἑκάστη ὅρον εἶναι ἢ ἐλευθερίας τὴν βίην νομίζοντες. Ῥωμαῖοι δὲ πᾶσαν ἀναπειτάταις οἰκίαν, καὶ μέχρι τῆς δωματίου τὴν ἀρχὴν τὴν τιμὴν προαγαγόντες, πάντων ἐποίησαν ἐπίσκοπον καὶ φύλακα τὴν ἐν αὐτῇ (2) γινομένων. οὔτε δισπότῳ οἰόμενοι δύναντον εἶναι ὧς (3) τὰς τιμωρίας οἰκιστῶν. οὔτε πατέρα πικρὸν ἢ μαλθακὸν πέρα τῆς μετρίου ὧς τέκνων ἀγωγὰς. οὔτε ἄνδρα ὧς κοινωνίαν γαμῆς γυναικὸς ἀδίκον. οὔτε παῖδας γυναικῶν ἀπεφθίς πατέρων. οὔτε ἀδελφοὺς γυναικὶς τὸ πλεῖον ἀντὶ τῆς ἰσχυρῆς διώκοντας. οὔτε συμπόσια καὶ μεθας πανυχίς. οὔτε ἀμελείας καὶ φθορὰς κλικίων ἰών. οὔτε ἱερῶν ἢ τάφων προγογνῆς τιμὰς ἐκλιπούσας. οὔτε ἄλλό τι τὸ ὧς τὸ καθήκον ἢ συμφέρον τῇ πόλει πραττομένων οὐδέν (2).

* * Ἐλπίζοντο τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν τὴν καὶ τὴν βασιλίσκῃ (3) αἰτίαν. * *

LXV. Νεμέριος Φάβιος Πίκτηρ καὶ Κόιντος Φάβιος (c) Μάξιμος καὶ Κόιντος Ἀλγύριος (4) πρὸς τὸν Φιλάδελφον Πτολεμαῖον πρεσβεύσαντες ὧς πρεσβείας, καὶ δωρεαῖς v. c. an. 461.

providentiam neque curam ullam gerebant *Graeci*, domesticam ianuam limitem unicuique pro suo libito vivendi esse existimantes. Secus Romani universam domum patefacientes, usque ad ipsum conclave potestatem censoris provehebant, quem videlicet exploratorem inspectoremque omnium quae intus sunt creabant: quum ne domum quidem crudelem in puniendis servis esse vellent, neque patrem immodice acerbum aut mollem in filiorum educatione, neque vium iniurium in convictu cum coniuge, neque pueros senioribus parentibus non morigeros, neque legitimos fratres plus aequa parte sibi vindicare: neque item symposia ferrent neque comissiones pernoctes, neque negligi aut corrumpi adolescentulorum aetatem, neque sacrorum aut inferiarum traditas a maioribus caerimonias deserui, neque aliud quicquam praeter decens et utile civitati fieri.

* * Praedia habebant civium facultates, crimini dantes quod regis partibus studerent. * *

65. Numerius Fabius Pictor et Quintus Fabius Maximus et Quintus Algrinius ad Ptolemaeum philadelphum, propter legationem ab hoc Romam antea mis-

(a) Codices αὐτῶν. (b) Ita coll. per eum quarto casu hinc et infra; quamquam antea cum secundo: (c) Collexit Φάβιος pro Φαβίος, ut c. p. XXV.

(1) Instar omnium sit Xenophon in *Lacedaemoniorum republica* cap. IV. et VI.

(2) Censura apud Romanos instituta est anno CCCXI, teste Livio IV. 8. *Sequitur annus haud dubie consulibus. M. Cerginio Alacerino iterum G. Quinctio Capitolino quintum consulibus. Idem hic annus censurae initium fuit.* Eo ipso in anno CCCXI. abrumpti ac desinere editam, ante mea inventa, Dionysii historiam, dixi superius ad excerptorum capitulum I. Hoc autem excerptorum loco, id est in verbo οὐδέν, desinit unus ex meis codicibus; sed pergit alter. Iam memorato censurae romanae initio, predest memnisse eius quoque finis, qui accidit ex decreto senatus. Symmachi oratoris aetate, qui etiam de illa oboleunda orationem scripsit, ut ait

epist. lib. IV. 29. V. 9. Ergo hic magistratus plus octingentis annis Romae mansit.

(3) Loquitur Dionysius de urbe aliqua partium Pyrrhi studiosa.

(4) Nomina romanorum legatorum ad Philadelphum unus, quod legerim, Valerius Max. antehac ediderat IV. 3. 9. qui sane differt a Dionysio, primum quia Q. Fabium facit principem legationis, non *Numerium Fabium Pictorem*, uti Dionysius. Iterum quia postremum legatum dicit *Ogulnium*, ut Dionysius *Algrinium*. Notant tamen interpretes apud Valerium, id nomen in codicibus varie admodum scribi. Et quidem apud Entropium lib. II. *Ogulnius* haud procul eo tempore consul dicitur.

ιδίαις τιμηθέντες ὑπ' αὐτοῦ (ἤρχη ἢ ὁ Αἰγύπτῳ δεύτερος μὲν ἢ μακεδόνα Ἀλέξανδρον), ἐπειδὴ κατεπλευσαν εἰς τὴν πόλιν τὰ τε ἄλλα ἀπήγγαλαν, ὅσα διεπράξαντο καὶ τὴν ἀποδημίαν, καὶ τὰς δωρεάς, ἃς ᾤοντο τῇ βασιλείῳ ἔλαβον, εἰς τὸ δημόσιον ἀνήνεγκαν· οὐκ ἢ βουλὴν, πάντων ἀγασθεῖσα τῶν ἔργων, οὐκ εἴασκε δημοσιῶσαι τὰς βασιλικὰς χάριτας, ἀλλ' εἰς αὐτῶν οἴκους ἀπενέγκασθαι, τιμὰς ἀρετῆς καὶ κόσμους ἐκγόνοις.

LXVI. Οἱ Βρέττιοι ἰκόντες Ῥωμαίοις, τῇ ἡμίσησαν ὁρμηῆς παρέδωκαν αὐτοῖς, ἢ καλεῖται μὲν Σίλα (1), μετὰ δ' εἰς τὴν ὕλην εἰς οἰκοδομὰς τε καὶ ναυπηγίας καὶ πᾶσαν ἄλλαν κατασκευὴν εὐθείη· πολλὴ μὲν γὰρ ἰλάτη πείθει οὐρανομήκης ἐν αὐτῇ, πολλὴ ἢ αἶγρος, πολλὴ ἢ πικρὰ πύκη, ὅξυν τε, καὶ φηδὸς ἀμφιλαφῆς, καὶ μελίαι τῇ δακρυόευσαις λιβάσι πταινόμεναι (2). καὶ πᾶσα ἄλλη βαθεῖα συμφαινομένη τοῖς κλάδοις ὕλη, σκιερὸν ἀποτρεχούσα δι' ὅλης ἡμέρας τὸ ὄρος· ἐξ ἧς ἢ μὲν ἔγγιστα θαλάττης καὶ ποταμῶν φουμένη, τμηθεῖσα τὴν ἀπὸ ρίζης τομὴν ὁλόκληρος ἐπὶ αὐτῇ λιμένας αὐτῇ ἔγγιστα κατάγεται, πάση δ' ἁρμῇ Ἰταλίᾳ πρὸς τε τὰ ναυτικά, καὶ πρὸς τὰς τῶν οἰκίων κατασκευάς· ἢ ἢ ἄνω θαλάττης καὶ ποταμῶν πρὸς τὴν κορματθεῖσα καὶ μέρη, κύπας τε παρέχει καὶ κόντες καὶ ὅλων παντοῖα καὶ σκίον τὰ κατοικίδια· φορέδην ὑπ' ἀνθρώπων κομιζομένη· ἢ ἢ πλείστη καὶ πιστάτη πιττουργεῖται (3) καὶ παρέχει πασῶν ὧν ἴσμεν ἡμεῖς εὐωδέστατην τε καὶ γλυκυτάτην τῇ καλυμένην βρεττίαν (3) πίτταν·

sam, legati iverunt, singulique ab eo donis adfecti sunt. Is autem Ptolemaeus regnabat in Aegypto alter hoc nomine post Alexandrum macedonem. In urbem reversi cum accuratam legationis rationem reddiderunt, tum munera, quae abs rege acceperant, in publicum aerarium iatulerunt. Quos senatus omnium causa quae fecerant collaudavit, neque regiam largitionem publicari passus est, verum in legatorum domibus manere voluit, virtutis praemium et posterorum decoramentum.

66. Bruttii sponte Romanis dediti dimidium suae regionis montinae iis concesserunt, quae Sila dicitur, plenum materie ad aedificationes et naves compingendas et ad alium quemvis usum commodissima. Multa quippe abies procera ibi est, multa alnus et pinguis picea et cerrus et pinus et ramosa fagus et fraxini, labentium rivulorum humore abunde nutritae, et omni genera arbor consertis ramis densam speciem exhibens, umbrosumque faciens tota die montem. Ea materies, quae quidem vicina mari aut fluvii nascitur, caesa radicitus integro fuste ad portus proximos aggeritur, sulciturque universae Italiae ad rem nauticam et domorum aedificationem. Quae autem procul mari et fluvii est, in frusta caeditur, remosque suppeditat et contos et varia arma et vasa domestica, eaque humanis humeris de monte convehitur. Maxima denique pars pinguiissimam resinam exsudat, exhibetque omnium, quas nos quidem novimus,

(1) Cod. πικινόμενοι. (2) Cod. πεττουργεῖται. (3) Codex habet πρεττίαν. Videtur autem omnino scribendum βρεττίαν. Plinius enim XIV, sect. 25, ait: *ita in Italia ad usum vitis colligenda maxima prohibetur bruttia, fit a piceae resina*. Item XVI, sect. 22, *piceam fundit: haec coagulata bruttias coarctationem accipit*. Tum nos superius corr. XXV, et LXV, vidimus scriptam litteram K pro B, φάκισ pro φάξιος.

(1) Locum Dionysii illustrat Strabo VI. 1. II. 10. Constat autem ipse Dionysius antiq. lib. I. 37.

ἀφ' ἧς μεγάλας ὁ ἥρ' Ῥωμαίων δῆμος καθ' ἑκάστον ἐνιαυτὸν ἐκ τῆς μισθώ-
σιων λαμβάνει προσόδους.

LXVII. Ἐγένετο δ' ἑτέρα ἐπανάστασις ἐν τῇ πόλει τῇ Ῥηγίων ὑπὸ τῇ καταλειφ- U. C.
a. 487.
θείσῃ αὐτίθι Ῥωμαϊκῆς καὶ συμμαχικῆς φονῆς (1). καὶ δι' αὐτὴν σφαγαί τε πολ-
λῶν ἀνθρώπων καὶ φυγαὶ τούτης τιμωρησόμενος εἶν' ἀποσάνας ἄτερθε (2) ἥρ'
ὑπᾶτων Γάιος Γενύκιος ἐξήγαγε τὴν στρατιάν· γινόμενος ὅς τ' πόλιν ἐγ-
κρατῆς, Ῥηγίων μὲν τοῖς φυγάσι ἀπέδωκε τὰ ἑαυτῶν ἔχον, εἶν' ὅς ἐπιθεμέ-
νους τῇ πόλει συλλαβὼν, δεισύνους εἰς Ῥώμην ἀπήγαγον· ἐφ' οἷς οὕτως ὠργίσθη
καὶ ἠγανάκτησιν ἢ τε βελὴ καὶ ὁ δῆμος, ὥστε μηδεμίαν γνώμην ἐπικαλῆσαι
ᾧ αὐτῶν, ἀλλὰ πάσαις τῇ φυλαῖς ὅσα πάντων ἥρ' ἐν ταῖς αἰτίαις τὸν ὄπ'
τοῖς κακούργοις τεταγμένοι ὑπὸ ἥρ' νέμων καταψηφισθῆναι θάνατον· κυρω-
θέντος δὲ τοῦ ᾧ αὐτῶν τῆς τιμωρίας δόγματος, πατταλοὶ τε κατεπάγησαν
ἐν ἀγορᾷ, καὶ ᾧ αὐτῶν τριακοσίους ἄνδρας, ᾧ αὐτῶν ἀγκῶνας
ὀπίσω, προσεδούτο τοῖς παττάλοις γυμνοὶ· ἔπειτα μάσιζεν αἰκισθέντες ἀπᾶν-
των ἐρώντων ἀπεκόπτοιο τῶ πελίκῃ εἶν' ὑπὸ τῇ κεφαλῇ νωτιαίως τένοντας·
ἐ μὲν τούτους ἑτέροι τριακόσιοι, καὶ αὐτίθι ἄλλοι τοσοῦτοι διεφθάρησαν· οἱ σύμ-
παντες τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι (2)· καὶ οὐδὲ ταφῆς ἔτυχον, ἀλλ' ἔλυσθόντες

odoratissimam suavissimamque vulgo dictam picem bruttiam, ex qua magnos an-
nuos reditus romanus populus percipit locationum nomine.

67. Altera seditio Rhegii confecta est a relicto ibi romano socialique praesidio, atque ob eam causam caedes complurium hominum et exilia. Ad hos rebelles puniendos alter consulum Caius Cenucius eduxit exercitum, potitusque urbe, Rheginis primum exilibus rem ablatam restituit: mox comprehensos qui urbis regimini occupaverant victos Romam misit. In quos adeo exarsit senatus popu-
lique ira, ut nullum mitius suffragium ferretur, sed ab omnibus coniunctim tribubus adversus omnes, qui eo crimine se obstrinxerant, statutum legibus suppli-
cium decerneretur. Ergo necis dicta sententia, pali defiguntur in foro, pro-
ductique viri trecenti, ligatis post tergum cubitis, nudi palis vincuntur. De-
inde coram populo verberatis securi caeduntur cervicis nervi dorsales: post
hos rursus alii trecenti, tum alii totidem occiduntur: donec interfectorum sum-
ma quatuor mille quingenti fuere. Neque sepulturae mandati sunt, verum per-

(1) Ita aut. ἄτερθε αὐτίθι pro ἑτέρω.

(1) Superius cap. LX. memorata fuit Decii campani seditio, Rhegiique occupatio, anno urbis ccccxxiv. Nunc eius facinoris poena scribitur a Dionysio post decennium. Tantundem enim temporis dilata fuit poe-
na a Romanis, teste locuplete Livio XXVIII. 28. Dicitur autem altera seditio, sive quia Dionysius in opere integro plures Rhegi seditiones fortasse scripserat, sive quia aliam nescio quam alicuius regionis Italicae memoraverat.

(2) Non est improbabilis Polybii opinio, qui

eius legionis partem maximam in ipsa Rhegi expugnatione a Romanis caesam narrat lib. I. 7; amplius autem trecentos milites captos Romanisque missos at-
que ibidem necatos. Sane et eo paene doctissimo, quod ab occupato per scelus Rhegio ad sententiam suppli-
cium efluxit, multi ex illa legione perire videntur, praesertim quum et Crotonem eo intervallo co-
perint ibique Romanos trucidaverint, teste Zonara VIII. 6.

ἐκ τῆς ἀγορᾶς εἰς ἀναπεπτάμενον τὸ πρὸς τῇ πόλει χωρίον, ὑπὸ οἰωνῶν καὶ κυ-
τῶν διεφθάρσαν.

U. C.
an. 185. LXVIII. * * Τὸ ἄπορον πλῆθος, ὧ (α) καλῶν καὶ δικαίων φροντὶς ἦν οὐδεμία,
παρεκρυσθὲν ὑπὸ σαυνίτη τινὸς (1), εἰς τὸ αὐτὸ συνέρχεται καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ
τοῖς ὄρεσιν ἀγρᾶυλὸν καὶ πλείονα τῷ βίον εἶχεν· ἐπεὶ δὲ πλείον ἤδη καὶ ἀξιόμα-
χον εἶδόν τι γιγνόναι, πόλιν ἐχυρὰν καταλαμβάνεται, ἐθὲν ἐρμώμενον ἐλπίζε-
το πᾶσαν τὴν κύκλῳ χώραν· ἐπὶ τούτους ἐξήγαγον στρατὸν οἱ ὕπατοι· καὶ
οὐ πολλῇ σὺν πραγματείᾳ τὴν πόλιν αἰρητάμενοι, οἷον μὲν αἰτίαι τῆς ἀποστάσεως,
αἰκισάμενοι ῥάβδοις, ἀπέκτειναν· οἷον δὲ λοιποὺς ἐλαφροπώλησαν. Ἐτυχὶ τῷ
πρότερον ἐν αὐτῷ πεπραμένη μετὰ τῶν ἄλλων δορυκτῆτων ἢ γῆ, καὶ τὸ περισσὸν ἀπὸ
τῆς τιμῆς ἀργύριον διηρημένον τοῖς πολίταις (2).

tracti e foro in proximum urbi patentem locum, ab avibus canibusque vorab-
bantur.

68. * * Inops turba cui nulla cura inerat iusti et honesti, a quo-
dam samnite decepta in unum coit. Et primum quidem in montibus sil-
vestrem plerumque vitam degebat. Sed mox quum numero crevisset bellando-
que apta sibi videretur, urbem munitam occupavit, ex qua factis incursionibus
universam circum regionem populabatur. In hac cum exercitu profecti sunt con-
sules, ac sine multo labore, capta urbe, seditionis auctores virgis caesos occide-
runt, reliquos sub hasta vendiderunt. Anno ante quam haec gererentur ager
hostilis cum aliis manubiis venditus fuerat, argentumque e pretio confectum
civibus distributum.

(1) Des l in cod. ῥ. Et quidem Tiberius in suis, quas non semel laudavi ad Dionysium meum observationibus ad-
debat de ῥ. Ego vero malui ῥ.

(1) Sine dubio Dionysius hoc loco bellum nar-
rat a Lollio samnite excitatum, cuius luculenta me-
moriam extat apud Zonaram VIII. 73 quam narratio-
nem concludit idem Zonaras dicens, eo tempore
auctis opibus Romanos drachmas argenteas usurpare
coepisse; id quod mox Dionysius quoque noster di-
cet. Victoriā Romanorum de latronibus samnitibus
circa hoc tempus memorat etiam Syncellus in *chron.*
ed. paris. p. 275. Tum paucis interiectis addit idem
Syncellus: Ἐν τῷ πρώτῳ ἀργυροῦ ἐκείτῃ νόμισμα,
aureum argenteum Romanum primum census.

(2) His verbis indicare videtur Dionysius ar-
gentum primo Romae signatum, quam cum Plinius
XXXIII. sect. 13. in annum CDLXXXV. incidisse
ait; Dionysius autem ad superiorem refert. Ut di-
scerepantiam tollerem, videbatur mihi legendum τῷ
τῷ pro τῷ, interpretandumque: hoc primum anno
ager hostilis etc. sed nihil immutare ausus sum.
Ager autem, quem venditum ait Dionysius, licet
fortasse intelligere sabinum, de quo videndi Florus

I. 17, Frontinus *strateg.* IV. 3. 12, Orosius III. 22.
Hieronymus et Syncellus in *chronicis*. Denique de
argenteae monetae circa hoc tempus apud Romanos
origine videlicet, praeter laudatum superius Zonaram,
Livii quoque epitomen libri XV, et Hieronymum in
chronico.

Dionysius lib. I. 8. promittit se historiam suam
perducturum usque ad primi belli punici initium.
quod ait incidisse in tertium annum olympiadis
CXXVIII. (scilicet in urbis annum CDLXXXVIII.)
Promissis autem stetit Dionysium testatur Photius
cod. LXXXIII. Nunc eius excerpta desinunt ante in-
ceptum annum CDLXXXVI. immo fortasse ante
CDLXXXVII. si forte bellum samniticum narrat Dio-
nysius (verus atque Zonaras) ad annum CDLXXXVI.
quoniam anno priore innuit eorum nummum argen-
teum, cuius originem Plinius, ut diximus, in an-
num CDLXXXV. discrete confert. Ergo Dionysius in
his a me repertis eclogis ad propositum sibi histo-
riae suae tractatum proxime accedit.

Δ Ι Ω Ν Ο Σ

Ρ Ω Μ Α Ι Κ Η Σ Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ

Α Λ Λ Α Ι Ε Κ Λ Ο Γ Α Ι

ΜΑΛΙΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΒΙΒΑΙΟΥ Α ΕΙΣ ΛΕ (1).

α'. **Ο**τι Ῥωμύλου ἐπὶ τῇ Παλλαντίῳ τὸ δ' μελλούσης ἵσθαι Ῥώμης^{ibis conil.} σχῆμα ἀγαγράφων, ταῦρον δαμάλα συνίξευξε· τὴν μὲν ταῦρον, ἕξω πρὸς τὸ ^{an. 1.} πεδίον νέοντα· πῶς δ' δάμαλιν, πρὸς πῶς πόλιν· συμβολικῶς δ' αὖ τούτων εὐχόμενος, εἶναι μὲν ἀνδρας, φοβεροὺς εἶναι τοῖς ἕξω· τὰς δ' γυναῖκας, γο-

D I O N I S

H I S T O R I A E R O M A N A E A L I A E X C E R P T A

P R A E S E R T I M

EX PRIORIBUS LIBRIS DEPERDITIS XXXV.

1. **R**omulus in Palatio futurae Romae figuram describens taurum cum iuvenca iugo subiunxit: et taurum quidem exterius, ita ut agrum respiceret; iuvencam urbem versus collocavit. Atque hoc symbolo optare se significavit, ut viri formidabiles externis fierent; feminae, secundae essent et fideles matresfamilias.

(1) In duobus vaticanae bibliothecae graecis codicibus syllogen quandam observari hoc titulo praeditam: *Συναγωγή συλλογίστα ἀπὸ διαφόρων βιβλίων παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου καὶ τιμητάτου ἱερομνασίου καὶ Μαξίμου τοῦ Πλανυδῆ, πάντων ἀφελίματος*: *Sylloge ex variis libris collecta ab admodum sapiente, erudito venerandoque monacho Maximo Planude; valde utilis*. Hanc ego cum legerem, sepositis parumper auctoribus aliis, de quibus alio tempore dicturus sum, partem illam curiosius consideravi, quae tota erat romana historia; haecque protinus ex integro olim Dionis opere a Planude fuisse decerptam, et quidem ipsis auctoris retentis verbis, cognovi. Protinus igitur ad describendam hanc syllogen, quatenus ad ineditas partes pertinebat, incubui; ut eam scilicet huic meo graecorum historicorum volumini adderem; quoniam quo tempore Dionem ex palimpsesto edo-

bam, nondum haec planudea additamenta satis consideraveram. His porro Planudae excerptis alia quaedam, pro temporum ordine, immiscebo ex nobilissimo vaticano inedito florilegio, de quo loquar inferius, cum ex eo plures alias Dionis partes separatim proferam, quae omnes genuinae quidem sunt, sed ad certam rationem temporum revocari nequeunt. (Item quaedam ex Suida Zonaraque fragmenta inseram, quae nunc primum Dionis esse cognoscimus.) Porro has codicum vaticanorum copias, Dionis reapse partes esse, multis indubiisque argumentis palam fit. 1. Nomen ipsum Dionis ter scribitur in his excerptis, ut infra suis locis dicam; idque etiam in palimpsesto usquevenire, alibi dixi. 2. Pars horum excerptorum, quae incidit in partem Dionis editam (quaeque a me hiccirco praetermittitur) prorsus congruit cum Dionis cognito indubitatoque textu. Quo pariter argumento usus sum ad comprobendam quoque Dionysii excerptorum verita-

ἴμεν καὶ πᾶς οἰκυροῦς· εἴτα βῶλον λαβὼν, ἔξωθεν ἴσω ῥίπτει τὴ πόλει, εὐχόμενος ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίων τὰ ταύτης αὔξην (1).

β'. Ὅτι ἐν Ῥώμῃ θιμελίων ὀρυσσομένων γαυῶ, κεφαλὴ νεοσφαγοῦς ἀνθρώπου εὐρέθη λελυθρωμένη· πρὸς ἑπερ τυρόνιος μάντις ἴφη τὴ πόλιν κεφαλὴν πολλῶν ἐθνῶν ἰσείδῃ, πλὴν δι' αἵματός τ' ἐσφαγῶν· κἀντεῦθεν ὁ ταρπείος λόφος μετωνομάσθη καπιτωλῖνος (2).

γ'. Ὅτι σημεῖον τὸ μίλιον λέγεται χιλίοις ἑήμασι μετρούμενον· μίλια γὰρ τὰ χίλια.

Δ'. Ὅτι δύο καὶ πῶ Ῥώμην προεχειρίζοντο ὑπατοί· ὡς εἰ συμβαίη τ' ἕτερον φαῦλον εἶναι, καταφεύγειν ἐπὶ τ' ἕτερον.

ε'. Ὅτι τριβούνος ὁ δῆμαρχος λέγεται· ὁ ὃ δικτάτωρ, εἰσηγητής· ὁ ὃ πραιτώρ, στρατηγός· ὁ ὃ κήνσωρ τιμητής· κῆνσος γὰρ ἢ τ' πλήθους ἀπαρίθμησις.

Α. 265. ζ'. Ὅτι Μάρκιος τις καὶ Βολούσκων ἀριστεύσας, ἐφ' ᾧ πολλοῖς μὲν χεῖ-

Tum gleham sumptam extrinsecus in urbem coniecit, cum precibus ut ab externis populis urbs augetetur.

2. Romae quum templi fundamenta iacerentur, caput apparuit nuper occisi hominis cruento tabo conspersum. Quo viso etruscus vates, ait urbem multarum gentium caput fore, non tamen sine sanguine caedibusque. Atque hinc tarpeius collis dictus deinde fuit capitolinus.

3. Milliare dicitur lapis intra mille passus collocatus. Etenim millia dicunt Latini quod Graeci χίλια.

4. Duo Romae consules deligebantur; ut si alter forte ineptus deprehenderetur, ad alterum liceret confugere.

5. Tribunus dicitur a Romanis qui a Graecis δῆμαρχος; dictator, εἰσηγητής; praetor, στρατηγός; censor, τιμητής: census enim est populi numeratio.

6. Marcius quidam re praeclare adversus Volscos gesta, pecunia multa mul-

tom. Dionysii enim excerptorum pars prior quae incidebat in partem editam, vera putaue dionysiana erat; ergo etiam illa posterior, quae in lacunam incidebat: Dionis contra pars prior inedita est; quia, ut Dionysius parte ultima, ita Dio parte prima multatus fuit, quod nemo ignorat. 3. Excerpta planius congruunt interdum cum palimpsesto vaticano a me edito, cum Suida, cum Antonii Melissae et Arsenii florilegiis editis, cum florilegio vaticano inedito;

qui auctores ipsum nomen Dionis ponunt. 4. Zonaram Dionis adaeclam, immo descriptorem, fuisse tum alii dixerant, tum ego ipse in superioribus excerptis late demonstravi. Iamvero haec quoque posteriora excerpta a Zonara fuisse in opere integro lecta, identidem apparet.

(1) Dionis hoc fragmentum limitatur sive expilat Zonaras ant. L. V. 13.

(2) Confer Zonaram VII. 10, qui sine dubio ad hunc Dionis locum respicit.

μασι πολλοῖς ἢ σώμασιν αἰχμαλώτοις πρὸς τῷ ὑπάτῃ (1) τιμωμένῳ, τὰ μὲν ἄλλα διωθήσαστο, ἐκείσθῃ ἢ σιφάνῳ καὶ Ἰάπων πολέμισσιν, καὶ αἰχμαλώτων ἓνα τὸ αὐτοῦ φίλων αἰτήσας, ἀφῆκεν ἐλεύθερον (1).

ζ'. Ὅτι συνέχουσιν ἀτυχήμασι Ῥωμαῖοι χρησάμενοι, καὶ δαιμονικὸν τοῦτο Ἀν. 273. νομίσαντες, μὲν τὸ ἐσιάδων καὶ τὰ πάτρια ζῶσαν κατορύττουσιν, ὡς αἰτίαν γινομένην τῆς θιοβλαβείας, δεῦρ' ἔτι προΐδαι τὴν παρθενίαν, μιᾶναι τὴν μίξιν ὠδυνόμῳ τὰ ἐσιά (2).

η'. Ὅτι τῷ Ῥωμαίων ἀλούσει ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πόλει εἰς τὸ Καπιτώ - Ἀν. 361. λιον ἀναγκιστευομένων, ὁ Κάμιλλος φυχὰς ὄν, ἐσπόμεν πρὸς αὐτῶν ὡς ἐπιθίειν βούλεται τοῖς Γαλάταις· ὡς ἡ δευρομύζων τὰ γράμματα εἰς τὸ φρούριον ἀφίκετο, οἱ βάρβαροι τὰ ἴχνη δισημαίνοντο· καὶ μικροῦ δεῖν καὶ τὸ καταφύγιον ἔλαβον, εἰ μὴ ἱεροὶ χῆνες βοσκόμενοι, τὸ τῷ βαρβάρων ἔφοδον διεθρύλλησαν, καὶ αὐτὸν ἴσον Ῥωμαῖος διωπνίσαντες, τοῖς ὅπλοις παρέσταν.

θ'. [Οἱ ἢ Γαλάται καταπλαγέντες, ὡς ἐπιμαζώντων αὐτόχρημα τῷ Ῥωμαίων, καὶ δεῦρ' ἔτι τρυφὴν ῥιπτοῦντων αὐτῶν ἄρτους, ἐσπίσαντο. Suidas voc. ἐπιμαζῶ (3).]

tisque captivorum corporibus a consule donatus fuit; quae tamen pleraque omnia ipse recusavit, corona contentus et bellatore equo: tum etiam e captivis unum sibi postulavit amicum suum, quem in libertatem vindicavit.

7. Romani adsiduis adversitatibus conflictantes, quum has divinitus sibi accidere reputarent, Vestalem unam patrio ritu vivam defoderunt; eui si causa divinae vindictae foret, quoniam abiecta virginitate, scelesto concubitu sacras caerimoniae polluerat.

8. Quum Romani, capta a Gallis urbe, Capitolio se conclusissent, Camillus eo tempore exul, nuntium ad illos misit significans se Gallos armis adgressurum. Cumque epistolae lator in munimentum conscendisset; barbari, observatis vestigiis, parum absuit quin illud asyllum caperent; nisi sacri qui ibi alebantur anseres barbarorum ascensionem clangore palam fecissent, excitatosque somno Romanos ad arma convocavissent.

9. [Galli autem admiratione perculsi, quasi reapse Romani rerum copia abundarent, luxusque causa panes iactarent, pacem composuerunt.]

(1) Codices μανάρχου, manifeste mendo pro ὑπάτου vel Περσουλίου.

(1) Confer Dionysium VI. 94.

(2) Lege Dionysium VIII. 89.

(3) Iam dixi ad Dionysii excerpta mea cap. XXIII. magnopere me arbitrari, locum hunc apud Suidam

anonymum pertinere vel ad Dinnem vel ad Dionysium. Quare cum ibi omiserim, hic inserendum putavi.

1. Ὅτι Σιβύλλης χρησμὸς ἐφάσκειτο Καπιτώλιον κεφάλαιον ἵσταναι ἢ οὐκ ἐκείνης μέχρι ἢ τῷ κόσμῳ καταλύσειν (1).

Απ. 365.

12'. Ὅτι Φεβρουάριος (2) φθορήσας Καμίλλῳ, μελίτῳ τυραννίδῳ αὐτοῦ κατηγέρησε· τούτῳ ἢ διωχθέντῳ, καὶ αὐθις καθόδῃ τυχόντῳ, ὡς (2) πολιορκημένη τῇ πατρίδι καὶ τῇ φυγὴν ἐβοήθησεν; εἰς ἔξιστασιν Φεβρουάριος ἄγεται καὶ διώκεται· Κάμιλλος ἢ καὶ τῷ ἐπώνυμον αὐτοῦ μῆνα ὥρῃσ' ἑστῶ ἄλλως ἐκολόβωσεν.

Απ. 392.

13'. Ὁ Μάλλιος τῷ βασιλεῖ μονομαχήσας Κελτῶν, καὶ τοῦτον καταβαλὼν, τὸ νεκρὸν ἐσκύλευσε· καὶ τῷ ὡς τῷ τράχηλον σφριπτόν ἀνελόμεν, ὅς ἐπιχώριός ἐστι Κελτοῖς κόσμος, αὐτὸς ὡς εἴθετο· καὶ ἀπὸ τοῦδε Τορκυάτῳ πρὸς τὴν πόλιν ἐπικλήθη, ἔπειτα ἂν εἴη σφριπτοφόρος· καὶ τῷ ἐπικλήσιν ταύτην τοῖς ἀπ' ἐαυτοῦ κατέλιπε, μνημεῖον δὲ ἀριστείας.

14'. [Ἀντικαθεζομένων ἀλλήλοις τῷ στρατοπέδῳ, Μάλλιος ἤρ' ἀπὸ βελῆς ἐπιφανὲς τῇ βασιλείᾳ ἤρ' Κελτῶν τὰ τε ἄλλα μεγαληγορούμενα, καὶ προσίειναι οἱ τῷ αἰετον τῷ Ῥωμαίων ἐς ἰδιάζουσαν συμπλοκὴν προκαλούμενον ὑποσῶας, ἐπικαιρίῳ καταβάλλει τραύματι· σκυλεύσας τὸ νεκρὸν ὡς τῷ τράχηλον σφριπτόν ἀνελόμεν, ὅς ἐπιχώριός ἐστι κόσμος Κελτοῖς, αὐτὸς ὡς εἴθετο· καὶ ἀπὸ τοῦ-

10. Sibyllae oraculum erat, Capitolium orbis caput fore usque ad mundi dissolutionem.

11. Februarius Camillo invidens, de adfectata tyrannide hunc accusavit: quo expulso et mox revocato, quoniam obsessae urbi, exul licet, suppetias tulerat; Februarius in quaestionem raptatus est, iudicioque damnatus. Camillus autem homonymum quoque huic homini mensem ceteris breviorē fecit.

12. Manlius ad singulare certamen cum Gallorum rege egressus, hunc prostratum extinctumque spoliavit: colloque detractum, quem ille pro gentili Gallorum ornatu torquem gerebat, ipse sibi circumposuit. Atque hinc Torquatus a civibus appellatus fuit, id est monili ornatus: idque cognomen posteris suis reliquit, praeclari facinoris monumentum.

13. [Cum castra castris opposita essent, Manlius senator illustris cum Gallorum rege, qui cum alia multa magnifice iactabat, tum etiam Romanorum quemque fortissimum ad singulare certamen provocabat, ausus congredi, eum lethali vulnere prostravit, et cadavere spoliato, detractum hostili collo torquem (qui gentilis est Gallorum ornatu) sibi circumdedit. Quam ob rem ci-

(1) Codd. οἱ.

(1) Non ignorabant ethnici mundum aliquando consumptum iri. Ovidius metam. L 256.

(2) Februarium hunc gallicanarum partium fuisset studiosum narrat Hamartolus ineditus in vat. cod. p. 15; quem admodum describit Cedrenus ed. pa-

ris. tom. I. p. 150. Hamartolus ergo ipso Dionem exscripserat? Nequaquam id plane addimus; quoniam nec in omni hac narratione consentit, et pro Camillo ponit Manlium Februarii adversarium.

δε πρὸς τῷ πολιτῶν Τορκουάτῳ ἐπεκλήθη, ὥστε ἂν εἴη σφειτροφόρῳ μνη-
μεῖον δὲ τῆ ἀειθείας τῇ ἐπίκλησιν ταύτην τοῖς ἀφ' ἑαυτοῦ καταλείψει.
[*Ex Suidā voc. Τορκουάτης (1).*]

14. Ὅτι σεισμῷ καὶ τῇ Ῥώμῃ συμβάντῳ (2), καὶ χάσματος ἐν τῇ ἀγορᾷ Λα. 572.
γενομένου, σιβύλλῳ λόγιον ἦν συνελθεῖν τὸ χάσμα, τῷ τιμιώτατῳ ἐν ἀν-
θρώποις ἐμβληθείτῳ ἐν αὐτῷ· πολλῶν ἢ πολλὰ τῷ τιμίων ἐκείτῳ ριπτέν-
των, καὶ τῷ χάσματῳ μηδὲ μὴ συνιόντῳ, Κούρτιῳ τίς ἐ τὸ σῶμα καὶ τῇ
ψυχὴν ἄριστῳ ἔφη συνίεναι βέλτιον τῷ ἄλλων τῷ σιβυλλεῖν· τιμιώτατον γὰρ
εἶναι χρῆμα πόλεος ἀνδρὸς ἀριτῆν· καὶ τὰ τε ὅπλα φερέσθαι, καὶ τῷ πολέμι-
κὸν ἵππον ἀνέβη, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ προσηύδα ἐλαύνει καὶ τῷ χάσματῳ, καὶ συνήλ-
θιν ἡ γῆ· ὃ ἡ ἡρώικας καρποῦται τιμὰς.

15. [Ἐπατιέοντῳ Κοῖντῳ τῷ Σερβιλίῳ χάσμα καὶ μέσην ἀγορὰν δρασάσης τῇ
γῆς γέγονε. γένετις ἢ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῷ Σιβύλλῳ λόγιον, ὅτι σπειρεύσεται ἡ
γῆ, ἦν τὸ τιμιώτατον ἐν ἀνθρώποις ἐμβληθείη τῷ χάσματι, ἐπίφερον οἱ μὲν
χευσὸν, οἱ ἢ ἄουρον, οἱ ἢ καρπούς, οἱ ἢ ὃ τι μάλιστα τιμιώτατον, καὶ συμ-
βαίναν τῷ ὑπὸ τῷ λεγομένῳ ἱερῷ ἐπιλάμβανον· μένοντῳ δ' οὐδέν τι μεῖον
τῷ χάσματῳ, Κούρτιῳ ἀνὴρ, ὁφθῆναι τε κάλλιστῳ, καὶ τῇ ψυχὴν ἄριστῳ,

ves enim sui Torquatum appellaverunt, id est torque ornatum : idque cognomen,
fortitudinis suae monumentum, posteris reliquit.]

14. Romae cum terrae motus accidisset, atque in foro vorago subsedisset, si-
byllinum oraculum editum est, tunc hiatum terrae coiturum, cum res inter
homines pretiosissima illuc coniceretur. Multa igitur pretiosa multis illuc ia-
cientibus, neque tamen cocunte voragine; Curtius quidam, corporis dotibus
animique praestans, ait se melius, quam ceteros, sibyllinum effatum intelli-
gere: nimirum rem in urbe pretiosissimam esse viri virtutem. Armis itaque
sibi circumpositis, bellatore equo consenso, recto constantique vultu in spe-
cum saltu desiliit; continuoque terra naturalem suam aequabilitatem recupera-
vit. Curtius autem heroicis honores adsecutus est.

15. [Quum in consulatu Quinti Servilii terra ingenti hiato medio in foro discessis-
set, Romani ex oraculis sibyllinis cognoverunt, terram esse coituram, si, quod
inter homines pretiosissimum esset, in hiatum illum coniceretur. Quare alii
quidem aurum, alii vero argentum, alii fruges, alii aliud, quod quisque pre-
tiosissimum duceret, eo iniicerunt; existimantes, id menti oraculi esse consen-
taneum. Sed nihilominus permanente voragine, Curtius, vir et egregia corporis
specie, et insigui animi fortitudinis praeditus, dixit se melius quam ceteros

(1) Hunc, et subsequentes duos, de Torquato, (2) Immo Zonaras VII. 25. negat voraginem ab
Curtio, et Corvino locos, apud Suidam anonymos, terrae motum subsedisse. Nihilominus a Zonara expri-
munt primum comparatis planudeis excerptis, evi- latum Dionem, iudicium mox constabit.
deatet Dionis esse agnoscimus, eique restituimus.

ἴφη σκεῖναι βέλτιον ἢ ἄλλων τ' σιβυλλείῃς· τιμιώτατον γὰρ εἶναι χεῖμα πό-
λει ἀνδρῶς ἀρετῇ, καὶ ταύτην ἐπιζητεῖν τὰ ἐκ τῆς λογίων δηλούμενα· καὶ ταῦ-
τα εἰπὼν, τὰ τε ὅπλα φειδέτο, καὶ εἰς τὴν πολεμικὸν ἵππον ἀνέβη· πάντων
ἢ θαυμάζοντων τὸ δρώμενον, ἀτρέπτως ἐλαύνει καὶ τὸ χάσματ'· σκευλεύ-
σας ἢ τὴν γῆς, ἡρωϊκὰς τιμὰς τῷ ἀνδρὶ καὶ μέσσην ἀγορὰν Ῥωμαῖοι ἀνὰ πᾶν
ἔτ' ἐπιτελεῖν δίδωσιν, τὸν τε τόπον Λίβερον ἐκάλεσαν, βωμὸν οἰκοδο-
μήσαντες· ὃς οὐ δὴ καὶ Βιργίλλι' ἀρχὴν ἐποίησατο⁽¹⁾. *Ex Suidano. Λίβερναι.*]

15'. Οὐκ ἴσιν οὐδὲν ζῶον θνητὸν οὐδ' ἄμνητον οὐδ' ἰσχυρότερον ἀνθρώπων·
ἢ οὐχ ὁρᾷτε ὅτι τὰ μὲν ἄλλα πάντα κάτω κίευσεν καὶ εἰς τὴν γῆν αἰὲ βλέ-
πει; πράττει τὸ οὐδὲν δὲ μὴ τροφῆς καὶ ἀφροδισίων ἔχεται; οὕτω καὶ ὑπὸ αὐ-
τῆς φύσεως εἰς ταῦτα κατακίεσθαι· μόνοι ἢ ἡμεῖς ἄνω τὸ ὑψώμεν καὶ τῷ οὐ-
ρανῷ αὐτῷ ὁμιλοῦμεν, καὶ τὰ μὲν ὅπ' αὐτῆς γῆς ὑπερφοροῦμεν, τοῖς δὲ δὴ
θεοῖς αὐτοῖς ὡς καὶ ὁμοίοις οὖσιν ἡμῖν σύνεσμεν, ἅτε καὶ φυτὰ καὶ ποιήματα
αὐτῶν οὐ γήινα ἀλλ' οὐράνια ὄντες· ἐφ' οὗ καὶ αὐτοὶ ἐκείνους πρὸς τὰ ἡμέ-

mentem oraculi sibyllini intelligere. Rem enim in civitate pretiosissimam esse vir-
tutem viri, eamque ab oraculo requiri. His dictis, arma induit, et equum bel-
licum conscendit; omnibusque factum eius admirantibus, intrepido vultu sese
cum equo in voraginem immisit. Cum igitur terra postea colisset, Romani he-
roicos honores viro illi in medio foro quotannis habendos esse decreverunt, lo-
cumque illum vocarunt Libernum; in quo aram exstruxerunt, unde etiam Vir-
gilius initium fecit.]

16. Nullum mortale animal vel melius vel validius homine est. Nonne cernitis,
ut bruta omnia prona sunt terramque despiciunt? nihilque curant praeter nu-
trimentum et rem veneream? adeo naturae ipsius imperio ad haec destinan-
tur! Soli autem nos superna spectamus, et cum ipso caelo communicamus;
terrestria contemnimus, cumque diis ceu naturae nostrae similibus conversamur;
quippe qui horum propago creaturaeque sumus, neque terreni sed caelestes. Hinc

(1) Quenam sit haec Liberni appellatio, et
quomodo aut quo in carmine Virgilius ab ea initium
sumpsit, nescire omnino se ait Kusterus in scholiis
suis ad Suidam. Ego vero hac super re cogitans,
sic mihi videor Dionis, ut nunc comperimus, locum
posse explicari. Dicit hic Dio Libetnum vocatum
esse locum ubi fuerat curtia vorago. Quis ergo non
agnoscit, curtium lacum dici a Dione, qui fuit in
medio foro? praesertim cum idem addat, ibi aram
deinde fuisse constitutam; de qua utraque re ca-
nit Ovidius fast. VI. 403.

*Curtius ille lacus, siccas qui sustinet aras,
Nunc solida est tellus, sed lacus ante fuit.*
Confer etiam Livium VII. 6. Plinium XV. sect. 20.
Varronem LL. IV. ed. plant. p. 35. Iamvero apud
Virgilium ecl. VII. pastorem cantus atque certamen

incipit ab infrascripto versu, quem recitat pastor
Corydon, sub cuius persona observante Servio latet
ipse Virgilius: *nymphae noster amor libethrides*.
Porro, ut Servius interpretatur, *libethrides* dicuntur
nymphae seu musae a Libethro fonte Boeotiae; et
quidem sic generatim vocantur, quia docente Var-
rone una de tribus musis ex aqua nascitur. Ergo
vel Dio legebat apud Virgilium *libernides*, vel apud
Dionem legendum a nobis est *libethros*. Aut fortasse
Dio graecus homo falsa interpretatione usus est, dum
graecam fabulam ad romanam incautus transtulit; ita
ut Virgilium non de Libethro sed de Liberno romano
loqui iudicaret. Utrumque se res habet, ego qui-
dem has meas coniecturas iudicio eruditorum coarguen-
das probandasve, prout visum fuerit, libenter per-
mitto.

τετα εἶδ'η καὶ γράφομεν καὶ πλάττομεν · εἰ γὰρ δεῖ δὴ τι καὶ θρασυτόμῳον εἰπεῖν, οὐτ' ἀνθρώπου οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἢ θεὸς σῶμα θνητὸν ἔχων · οὔτε θεὸς ἄλλ' ὅ τι ἢ ἀνθρώπου ἀσώματος · καὶ δεῖ τοῦτο καὶ ἀθάνατον · ταῦτά τοι καὶ συμπάντων ἡμῶν ἄλλων ζώων προφέρομεν · καὶ οὔτε τι περὶ ἔστιν ὁ μὴ τάχει καταληφθῆναι, ἢ ἰσχύει δαμασθῆναι, ἢ καὶ τέχναις τισὶ συλληφθῆναι, δελοῦμεθα· οὐτ' ἑνδρον, οὐτ' ἀεροπόρον · ἀλλὰ καὶ ἐκείνα τὰ μὲν ἐκ τῶ βυθου μηδ' ὁρώντες ἀνέλκομεν, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῶ οὐρανοῦ, μὴ δὲ ὑψικνούμενοι κατασύρομεν (1). *Ex florilegio inedito vaticano p. 211.*

16. [Μάρκος δὲ Κούρτιος, ἀνὴρ εὐπατρίδης, νέος δὲ ἡλικίαν, ὡραιότατος δὲ μορφῇ, ῥωμαϊώτατος δὲ ἰσχύϊ, ἀνδρείοτατος δὲ ψυχῇ, φρονήσει διαπρεπής, τῷ νῦν συνεὶς τῷ χρησμοῦ, περιελθὼν εἰς μέσον ἰδὲ μνηγόρησε, λέγων· τί τῷ λογίων ἀτάφειν, ὦ Ῥωμαῖοι, ἢ ἀμαθίαν ἡμῶν αὐτῶν καταψηφίζομεθα; ἡμεῖς ἴσμεν τοῦτο δὲ τὸ ζητούμενόν τε καὶ ἀπορούμενον · οὐ γάρ τι ἀψυχὸν ἐμφύχου λογισθήσεται βέλτιον, οὐδὲ τῷ ἔννε καὶ ἔμφρονος καὶ λόγῳ κικροσμημῆς, τὸ ἀνεῖν ἀλογόν τε καὶ ἄφρον προτιμηθήσεται· τί γὰρ ἂν τις ἀνθρώπου προκρίνοιν, ἵνα τοῦτο ἐς τῆς γῆς βαλόντες διάστασιν, αὐτὸ συναγάγοιμεν; οὐκ ἔστιν οὐδὲν ζῶον θνητὸν οὐδ' ἄμεινον, οὐδ' ἰσχυρότερον ἀνθρώπου · εἰ γὰρ τι δεῖ καὶ θρασυτόμῳον εἰπεῖν, οὐτ' ἀνθρώπος οὐδὲν ἄλλο ἔστιν, ἢ θεὸς σῶμα θνητὸν ἔχων · οὔτε θεὸς ἄλλο τι, ἢ ἀνθρώπος ἀσώματος, καὶ ντεῦθεν ἀθάνα-

eos ipsos ad imaginem nostram pingimus fingimusque. Quod si paulo audacius loqui licet, nihil aliud homo est nisi deus mortali corpore indutus; nihilque vicissim deus, nisi homo incorporeus; ideoque etiam immortalis. Tantopere autem ceteris animantibus antestamus, ut nihil pedestre sit quod celeritate prae-ventum, nihil forte quod viribus domitum vel certe artificio irretitum, nobis non subiiciamus. Rursus nihil aquatile aut acreum; nam et pisces ex abysso, invisibiles licet, educimus; et aves caelo sine ulla persecutione detrahimus.

17. [Marcus vero Curtius, vir patricius, aetate iuvenili, forma pulcherrima, viribus maximis, animo fortissimo, prudentia ornatissimus, oraculo intellecto, pro concione dixit: cur obscuritatem oraculi, Quirites, aut tarditatem ingeniorum nostrorum accusamus? Nos ipsi id sumus quod quaeritur, quodque omnesque suspensos tenet. Neque enim inanima praeferenda sunt animatis; neque ea quae mente et intelligentia praedita sunt et sermone ornata, brutis rationis et prudentiae expertibus postponenda. Quam enim rem homini anteponemus, qua iniecta hiatum hunc telluris contrahamus? Nullum mortale animans praestantius homine aut fortius. Quod si adhuc audacius loquendum est, quid est homo, nisi deus corpore mortali circumseptus? aut quid deus est, nisi homo incorporeus, et ideo-

(1) Cum ego hunc locum ex Dionis citatum in vaticano florilegio legerem, numquam divinavisse

re. scribit. Rursus qui Zonaram legunt numquam, credo, divinavissent, verba haec mera puta esse Dionis, nisi nunc vaticanum florilegium rem insperato patefaceret.

τος · κὶ εὖ πέρρῳ τῇ Θείας δυνάμεως ἀπηρτήμεθα · ταῦτα εἶω μὲν οὕτω φρονῶ · ἀξίῳ δὲ κὶ ὑμᾶς τῇ ἰσχύϊ προσθείσθαι ταύτῃ · κὶ μὴ τις οἰήσαιο, ὅτι κληρὸν ποιήσομαι, ἢ κόρην κτελεύσω θανεῖν, ἢ μισράκιον (1)· αὐτὸς γὰρ εἶω ἰκὼν ἑμαυτὸν ὑμῖν ἐπιδίδωμι, ἵνα σήμερον αὐτίκα κήρυκα πέμψῃτέ με κὶ πρὸς βούτην τοῖς χθονίοις θεοῖς, ἐσόμενον αἰὲν ὑμῶν προστάτην κὶ σύμμαχον· ταῦτα εἰπὼν ὁ Κούρτιος κ. τ. λ. *E Zonara annal. III. 25.*]

Am. 405. ιη'. Ὅτι Βαλλερίῳ μέλλοντι ἡγεμένῳ τῶν Κελτῶν μονομαχεῖν, κόραξ προσ-
ἵστανται τῷ δεξιῷ τούτου βραχίονι, κὶ ἀντιπρόσωπος τῷ Κελτῷ· τοῖς τε
ὄνυξιν ἀμύττων τὸ πρόσωπον, κὶ τῇ πτέρυγι καλύπτων οὖτον ὀφθαλμούς, ἀφύ-
λακτον αὐτὸν τῷ Βαλλερίῳ παρέδωκε· κὶ ὁ Βαλλερίῳ Κορβίνῳ ἐπεκλήθη·
κέρβεθον γὰρ ὁ κόραξ.

ιθ'. [Ποτὲ μὲν τοῖς ὄνυξιν ἀμύττων τὰς παρὰς ποτὲ δὲ τῷ ῥύγχῃ οὖτον ὀφθαλ-
μούς ἔκοπτεν· ἐπεὶ δὲ προῆλθε τοῦ οἰκίῃ τάγματι, κόραξ ἐφίστανται τῷ δε-
ξιῷ τοῦ ἀνδρὸς βραχίονι, ἀντιπρόσωπος τῷ Κελτῷ κτλ τὸ ἀγῶνα φερόμενον,
κὶ τοῖς τε ὄνυξιν ἀμύττων τὸ πρόσωπον, κὶ τῇ πτέρυγι ἐπικαλύπτων οὖτον
ὀφθαλμούς, ἀφύλακτον τῷ Βαλλερίῳ τὸν πολέμιον παρέδωκε, τὴν τε νίκην κὶ
ἐπωνυμίαν χαρισάμενον· Κορβίνῳ γὰρ ἐντεῦθεν ἐκλήθη. *Ex Suida voc. ἀμύττων.*]

κ'. Ὅτι Ῥωμαῖον Λατίνοις πολιορκούντων, κὶ τῇ μάντει ἐπιόντι Ῥω-
μαῖος νικῶν, εἰ ὁ ἑτεροῦ τῶν ὑπᾶτων χθονίοις ἑαυτὸν ἐπιστοίῃ δαίμοσι, Δέ-
κιον ὁ ὑπατὴς τῇ πολιτικῇ σκιῇ ἀποθέμενον κὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐσθῆτα (2) ἀνα-

immortalis? Neque nos longe a divina virtute absumus. Haec mea sententia est;
idemque vobis etiam persuasum esse velim. Neque vero quisquam existimet,
me sortem ducturum, aut virginem, puerumve immolari iussurum. Nam ego
ipse me pro vobis devoceo, ut me hodie st. tim. caduceatorem et oratorem ad deos
infernus ablegatis, patronum semper vestrum adiutoremque futurum. His dictis
Curtius etc.]

18. Quo tempore Valerius singulare certamen adversus Gallorum ducem susce-
perat, corvus in eius dextero brachio insedit, rostro adversus Gallum converso;
cuius modo faciem unguibus lacerans, modo oculos alis operiens, effecit ad ex-
tremum ut improvidus hostis Valerii ictibus pateret. Ilinc Valerius dictus fuit
Corvinus: corvus enim Romanis est qui Graecis κόραξ.

19. [Nunc unguibus genas lacerans, nunc oculos rostro tundens. Cum au-
tem Valerius ex acie sua prodixisset, corvus in dextro eius brachio conse-
dit, qui in Gallum pugnantem adversa fronte involans, unguibusque faciem
eius lanians, et alis oculos obtegens, hostem impune feriendum Valerio prae-
buit, eique cum victoria cognomen etiam dedit. Inde enim Corvinus appel-
latus est.]

20. Bello Romanorum adversus Latinos, vate victoriam spondente Romanis, si
alter consulum diis inferis semet devoveret; Decius consul armis depositis, reli-
giosoque vestimento assumpto, in confertissimum validissimumque hostium cuneum

(1) Respicit ad fabulas graecas; puta Iphigeniae
et Minotauri.

(2) Religiosas vestes initiatorum mysteriis memo-
rat Suetonius in Tiberio cap. XXXVI.

λαβών, καὶ τὸ κατερικώτατον εἰσελαύνει τὰ πολέμιων· ὃ δὲ μὲν πανταχ' ἔστιν βαλλόμενος· θνήσκει, Ῥωμαίοις δὲ πρὸς τὸ εὐτυχὲς ὁ ἀγὼν ἐτελεύτα.

κα'. Ὅτι Μάλλισθ' ὁ ἑπαύριος τὸ ἑαυτοῦ παῖδρα μοιομαχήσαντα Πον- An. 414.
τίῳ τῷ λατίνῳ, καὶ καταβαλόντα τοῦτον, ὡς μὲν ἀριστεία ἐσιφάνωσεν, ὡς
δὲ ὑπερβάλλοντα τὰ ἐξ αὐτοῦ τεταγμένα ἐπιλέκισεν (1). ὃ δὲ συν ὁμότητι
πραχθὲν ἐπὶ κήδεσσι τοῖς ἀρχαῖς Ῥωμαῖς κατίσθησεν.

κε'. Ὅτι Σαμνῖται Ῥωμαῖς αὐλῶσι σινοῖς ἀπολαβόντες, εἰς ἀλλαγὰς An. 455.
ἐλθεῖν αἰσχυρὰς ἠνάγκασαν, γυμνοὺς ἔπλων ζυγῶ καθ' ἑκάστον ὑποδύομενας
ἀφίεντες· ἢ δὲ πόλιν τὰς μὲν τοιαύτας σπονδὰς δέδωκε, ὅσων δὲ ταύτας
ποιησάμενος ὑπάτης τοῖς πολέμοις ἐπιδίδωσιν, εἰς ἐκείνας τὸ πρὸς ὠφελος
λήσειας ἀγῶν ἀποξίσεσθαι.

κγ'. Αἱ εὐεργεσίαι ἐν τῇ τῷ ἀνθρώπων μάλλον προαιρέσει εἰσὶ, καὶ οὐδ' ὑπὸ
ἀγνοίας, οὐκ ὀργῆς, οὐκ ἀπάτης, οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τοιούτων γίνονται· ἀλλ'
αὐθαίρετοι παρ' ἐκείνης καὶ προθύμῃ τῇ ψυχῇ ἐκτελοῦνται· καὶ διὰ ταῦτα καὶ
ὅσων μὲν πλημμελήσαντας τι, ἐλεῖν, τουθεῖν, παιδεύειν, φιλεῖν, ἀμείβεσ-
θαι· καὶ ἑτέραν γε ὑπὸ τῇ ἀνθρώπων ἐκάτερον γίνηται, πολὺ καὶ μάλλον τοῖς
ἡθελῶν ἢ μὴ προσήκει τῇ ἀμεινόνων μνημονεύειν ἢ τῇ ἀτοπωτέρων (2).

Ex florilegio vat. p. 46.

se coniecit. Is ergo undique armis adpetitus interiit; Romanis autem fortunatum proelium evasit.

21. Manlius consul filium suum, qui conserta cum Pontio latino manu, hunc postraverat; quatenus victor fuerat, eum coronavit; quatenus autem mandatum eius violaverat, securi percussit. Id porro crudele facinus obedientissimos magistratibus Romanos effecit.

22. A Samnitibus Romani angustis convallibus interclusi ad turpes pacis conditiones adacti fuerunt; singuli videlicet non nisi armis nudati sub iugum missi evaserunt. Sed eam romana civitas foedus huiusmodi ratum non habuit; immo eos qui id pepigerant consules hostibus dedit; ipsosque rupti foederis piaculum esse voluit.

23. Recte facta ab hominum voluntate proficiscuntur; et neque a necessitate neque inscitia neque iracundia neque fraude neque alia re huiusmodi progignuntur; sed libera sunt, atque a spontaneo alacrique animi motu procedunt. Quamobrem si quando aliquis peccat, indulgendum ei est, admonitione, institutione, benivolis olliciis, certandum est. Et quoniam ab hominibus modo bene modo secus fit; multo magis decet moribus nostris, ut recte factorum quam ut malefactorum memores simus.

(1) Codex uterque excerptorum habet ἐκείνης· novum πεινιστής a verbo πεινίζω in vaticanis est. Sed lectionem alteram sequor, quam dat Dioscorus sicutus XIX. 101; qui auctor nomen quoque

novum πεινιστής a verbo πεινίζω in vaticanis est. Sed lectionem alteram sequor, quam dat Dioscorus sicutus XIX. 101; qui auctor nomen quoque

(2) Hoc et sequentia fragmenta duo, quae vati-

κδ'. Μίγα μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῷ ἑὸν ἀδικήσαντάς τι ἀμείνασθαι, ὅτι φοιτῶν·
μείζω δὲ δόξαν ἐπὶ τῷ ἑὸν εὐεργετήσαντάς τι ἀμείβεσθαι ἔχεν. *Ididem.*

κε'. Πεύκασι γὰρ πάντες ἄνθρωποι πλέον ἀλγεῖν ὥ ἢ ἂν ἀτιμασθῶσιν, ἢ
χαίρειν ἐφ' οἷς ἂν εὐεργετηθῶσι· καὶ ῥᾶον γὰρ ἐπιζέχονται τοῖς λυπήσασί τι
σφᾶς, ἢ ἀνθυπεργούσι τοῖς εὖ ποιήσασιν. *Ididem.*

Λη. ζγ'. κς'. Ὅτι τῷ Δολοβέλλῳ περιτριμμένοις τῷ Τίβειν ὀπιθεμένοι τοῖς Τυρρῆνοῖς,
ὁ ποταμὸς αἵματός τε καὶ σωμάτων ἐπληρώθη· ὡς τοῖς καὶ τῷ πόλιν Ῥω-
μαίοις τῷ ὅλῳ τῷ ποταμῷ ῥείθρῳ σημεῖναι τὸ πέρας τῆς μάχης πρὶν ἀφικέ-
σθαι τῷ ἄγγελον (1).

κζ'. Ὅτι ἀπὸ τῆς ἐκβολῆς Τιβερίως μέχρι Ῥώμης τᾶδιαι ναυσίποροι
ἰη (2).

Λη. ζδ'. κη'. Αἱ εὐπραγίαι ἐπιδὸν ἔχω τοῦ συμμέτρου τισὶ γίνονται, συμφορῶν
σφίσιν αἰτίαι καθίστανται· προάγεσθαι γὰρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἔκφρον (οὐδὲ
γὰρ εἶθις τὸ σῶφρον τῷ χαύνῳ συνεῖναι) τὰ μέγιστα σφάλλυσιν (3).

Ex florilegio vat. p. 103.

24. Iniuria ipsa non sine multo mentis iudicio vindicanda est. Longe vero
graviores cura utendum est, cum de rependendo beneficio agitur.

25. Natura comparatum est ut omnes homines maiorem dolorem ex iniuria
quam laetitiam ex beneficio percipiant. Quare promptius molestos sibi ulciscun-
tur, quam beneficos remunerantur.

26. Quo tempore Dolabella Etruscos in Tiberis transitu armis adgressus est,
flumen adeo sanguine et cadaveribus redundavit, ut qui in urbe erant Romani
ex amnis ante fluente quam ex nuncio pugnae exitum cognoverint.

27. A tiberinis ostiis Romam usque navigatio stadiorum XVIII est.

28. Quae modum excedit felicitas, ea malorum causa fit. Nam postquam ho-
mines insano tumore extulit (neque enim sobrietas cum vesania habitat) maxi-
mopere eos decipit.

canum florilegium ex Dione sumpta habet, heic ego in-
serui quia videbantur particulae illarum orationum, quae
apud candidas furculas recitatae fuerunt, et de quibus
dixi ad Dionysii halic. nova excerpta p. 493. Cetero-
quin in harum particularum collocatione non semel
fortasse errabo; atque ab aliis cupio meliorem curari.
Veritas enim prae omnibus mihi placet.

(1) Lege in hoc volumine Dionysii excerpta cap.
XLVIII. p. 510. cum nota 3.

(2) Ergo Dio stadium ponit hoc loco pro mil-
liario.

(3) Fragmentum hoc iam editum a me est in
prioribus Dionis excerptis cap. XLIII. p. 168. ex
palimpsesto, sed mendosum et mutilum verbis ali-
quot, quae reapse desunt in palimpsesto. Nunc a flo-
rilegio confirmatur fragmentum et persanatur.

Hoc autem commodè loco lectores admonco, caput
XLV. priorum excerptorum, quod ego acerrime ex oblit-
terata palimpsesti pagina eruebam, occurrere etiam pro-
pe ad verbum in valesianis excerptis Romanar. cap.
CXLV; de qua re tunc non cogitavi; ibique scribi ἀνα-
παιγε, uti est etiam in vaticano palimpsesto.

κθ'. Ἀδύνατον γάρ ἐστι μήτε ἐν τοῖς αὐτοῖς ἡθέσι τεθραμμένους τινὰς, μήτε τὰ αὐτὰ αἰγχεῖα καὶ καλὰ νομίζοντας εἶναι, φίλους ποτὲ ἀλλήλοις γινέσθαι.

Ex florilegio vat. p. 34.

λ'. Ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ ἀπιστία, αἰὲν τοῖς τυράννοις σύνεσιν· ὥς ὢν ἀιάγκη μηδένα ἀκριβῆ φίλον ἔχειν(1). *Indidem.*

λα'. Ἀπιστούμενός καὶ φθονούμενός τις, οὐδένα ἂν καθαῶς ἀγαπήσῃ. *Indidem.*

λβ'. Ἡ τῶν τρόπων ὁμοιότης, ἢ τε τοῦ βίᾳ ἰσότης, καὶ τὸ τὰ αὐτὰ τισὶ σφαλερὰ καὶ σωτήρια εἶναι, καὶ ἀληθεῖς καὶ βεβαίαις φιλίας, μόνα ποιεῖ· ὅπου δ' ἂν τούτων τί ἐνδείξη, προσποιητὸν μὲν σχῆμα ἰταιρίας ὁρᾶται, ἔρμα δ' οὐδὲν αὐτῆς ἐχέγγυον εὐρίσκεται. *Indidem.*

λγ'. Ὅτι Πόπλιος Βαλλέριος ἄνδρας ὅππ' κατασκοπεῖν πρὸς τῷ Πύρρῳ ^{Λα. 474.} σαλίντας ἐχέφρώσατο, οὓς φεινομένης κελεύσας τὸ σφαιρόπιδον, ἀφῆκεν ἀπα-

29. Fieri nequit ut homines qui diversis moribus innutriti sunt, quique discordibus studiis tenentur, neque in turpitudinis honestique definitione consentiant, ii amicitiam inter se colant.

30. Ambitio atque perfidia numquam tyrannorum non sunt comites. Quare nec ullum sincerum amicum habere eos necesse est.

31. Is, cui non creditur vel invidetur, neminem vicissim sincere amabit.

32. Morum similitudo vitaeque paritas, et bonorum periculorumque communio, veras firmasque amicitias pariunt. Ubi autem ex his aliquod desideratur, simulatam quidem amicitiae speciem videbis, nullum tamen tutum eius fundamentum invenies.

33. Publius Valerius missos a Pyrrho speculatores cepit; quumque eos exercitum suum perlustrare iussisset, dimisit incolumes; nimirum ut Pyrrho et prae-

(1) Hoc et sequentia duo fragmenta iam ego protuli ex palimpsesto vaticano in hoc volumine p. 170. Nunc quia occurrunt etiam in florilegio, alter codex ex alterius auctoritate egregie confirmatur: praetereaque sedem quoque fragmentorum cognoscimus, quae in florilegio quidem incerta est, quoniam omnia per titulos morales dissipantur; verum in palimpsesto nunquam partes auctorum perturbantur. Ergo haec frag-

menta pertinent ad Pyrrhi in Italiam transmittentis historiam; et quidem videntur particulae orationis apud Tarentinos recitatae cum de Pyrrho adrocando deliberabatur, contradicente Metone. (Dionys. p. 505.) Iam vero fragmentum quoque superius adductum γάρ etc. quoniam in florilegio ponitur ante illud quod incipit ἡ φιλοτιμία, suo in loco retinendum mihi fuit.

θείς, ἀπαγγελοῦντας τῷ Πύρρῳ τόν τε κόσμον ὃ σῆατιās, καὶ πρὸς οἷες καὶ ὥπως ἡσκημένους ἀνδρας ἀγωνιῖται (1).

λδ'. Ὅτι Πύρρῳ ὅτε καὶ τῷ μάχῃ πεπρωκότας Ῥωμαίους ἐπιμιλῶς ἴθα-
·ψι· καὶ θαυμάζων τὸ φοβερόν τῷ εἶδες τῷ ἀνδρῶν ἴτι δρασσωζόμενον, καὶ
ὥπως ἐναντία πάντες ἴφειρον θαύματα, λίγεται ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν τὰς
χεῖρας τοιούτως εὐχάσθαι οἱ γενέσθαι συμμάχους· ῥαδίως γὰρ ἂν κρατήσκει τῷ
οἰκημένους.

λε'. Ὅτι Κινίϊας ὁ ῥήτωρ πρεσβυτὴς εἰς Ῥώμῃν ὦδεν Πύρρον σαλεύς,
ὡς ἐπαγγέλθην, ἐρωτώμενος παρ' αὐτοῦ ὡς τῷ Ῥώμης κόσμῳ καὶ τῷ ἄλ-
λων, ἀπεκρίνατο, πολλῶν παρ' αὐτῷ βασιλείων ἰωρακίνας· δηκνὺς τῷ λόγῳ τοι-
ούτως ἅπαντας εἶναι Ῥωμαίους, οἷον αὐτὸς ὦδεν τοῖς Ἕλλησι τὰ εἰς ἀρε-
τὴν ὑπέληπται.

λς'. Ἐλλόγιμόν με ὡς ἀληθῶς νομίζεις ἄνδρα εἶναι, ἢ οὐ; εἰ μὲν γὰρ φεῦ-
λθαι εἰμὶ, πῶς με δῶρων κρίνεις ἄξιον; εἰ δὲ χρηστὸς, πῶς με λαβὴν αὐτὰ
κελεύεις (2). *Ex florilegio vat. p. 75.*

λζ'. Ὅτι ἀντικαθιζομένων μὲν σῆασιμάτων ἀλλήλοις Φαυρίκιον καὶ Πύρ-
ρον, ἀνὴρ τίς ἦν ὡς τῷ Θεραπίαν τῷ βασιλείῳ, ὡς τῷ Φαυρίκιον ἀφίκετο
δηλητηρίοις φαρμάκοις ἀνελεῖν τῷ Πύρρον ὑφιστάμενος, εἰ οἱ τίς δοθείη παρ'

claram romani exercitus speciem nunciarent, ac porro eum edocerent quibus
cum viris et qua disciplina instructis certaturus esset.

34. Pyrrhus extinctos in proelio Romanos sedulo sepeliendos curavit: admiratus-
que truces hominum vultus qui in cadaveribus adhuc erant, et quomodo vulnera
nemo non adversa excepisset, fertur in caelum sublatis manibus tales sibi exor-
tasse belli socios: sic enim se universo orbe politurum.

35. Cineas rhetor Romam missus a Pyrrho legatus; postquam reversus est, ro-
gatus a rege de romanae urbis ornatu seu disciplina aliisque rebus, patriam
se vidisse multorum regum dixit: quo verbo significabat, tales esse Romanos
omnes, qualis ipse inter Graecos Pyrrhus virtute excellere credebatur.

36. Frugi ne me hominem existimas, nec ne? Nam si certe improbus sum,
cur me donis dignaris? sin bonus, cur me dona recipere vis?

37. Quum Fabricii Pyrrhi que exercitus castra adversa posuissent, vir quidam
ex iis qui regii corporis curam gerebant, venit ad Fabricium cum promissis
daturum se operam ut Pyrrhum veneno extingueret, siquidem idoneam pecuniae

(1) Confer Dionysii excerpta p. 508.

(2) Haec sententia cum Dionis nomine in Flori-
legio occurrens, iam edita a me fuit p. 175. ex pa-
limpresio, quo etiam duce utor ut haec eandem cul-

locem. Alioquin nunquam divinasset, cum esse par-
ticulam orationis Fabricii ad Pyrrhum. Porro citato
in loco corrige με pro τῷ.

αὐτοῦ χρημάτων ὠφέλεια· ἐν ὃ Φαυρίκιον ἀποσυγῆσαι, ἀποπέμψαι τῷ Πύρρῳ δέσμιον· ὃ ὃ Πύρρῳ ἀγασθεὶς, ἀναβοῶσαι λέγεται· οὐτός ἐστι καὶ οὐκ ἄλλῳ Φαυρίκιον, ὃν δυσχερέστερον ἢ τις ὠφείψει τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ, ἢ τῇ συνήθει προσείας τῇ ἡλῶν.

λη'. Συμβαίνει γὰρ ὡς ἐπὶ πλήθει τοῖς μὲν ἐκ λογισμοῦ τί διδίδωσιν (a), ὁρθοῦ- λη. 417.
σθαι διὰ προφυλακὴν αὐτοῦ· τοῖς δ' ἀπρονοήτως θρασυνομένοις φθείρεσθαι δι' ἀφυλαξίαν. *Ex florilegio vat. p. 165.*

λθ'. Τὸ μὲν σωφρονεῖν καὶ κτᾶται τὰς νίκας καὶ γενομένας φυλάσκει· τὸ δ' ἀσιλγαίνειν οὔτε περιγίνεται τινός· καὶν ἄρα εὐτυχίῃ ποτὲ ἐν τινι, βῆστα αὐτὰ ἀπέλλυσι· καὶν μὲν διασώσῃ τί, χεῖρον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὠφείλει λόγον εὐπραγεῖν γεινόμενον, οὐχ ὅσον οὐκ ἐκείνῃ τί δύνανται, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ προσδιαφθείρεται· Ἐ γὰρ πᾶν τὸ ὠφείλει λόγον θρασυνομένον, καὶ διδίδωμι ἀλόγως πέφυκεν· ὃ μὲν γὰρ λογισμὸς τὴν τε γνώμην τῇ προνοίᾳ βεβαίαν, καὶ τῇ ἐλπίδι πιστὴν ἐκ τοῦ ἐχέγγυος αὐτῆς ἔχων, οὔτε καταπτώσκειν τινὰ, οὐδ' ὑπερφρονεῖν (b) ἐᾷ· ἢ δ' ἀλόγιστον ἐμπληξία πολλοὺς ἐν τε εὐπραγίαις ἐξαίρει, καὶ ἐν ταῖς συμφοραῖς ταπεινοῖ, οἷα μηδὲν ἔρυμα ἔχουσα, ἀλλ' αἰετῶ συμπίπτουσι ἰσομοιμήν (1). *Indidem.*

mercedem impetraret. Fabricius hominem detestatus, vinctum ad Pyrrhum remisit : quam rem admiratus Pyrrhus, exclamasse dicitur ; hic est sine dubio Fabricius, quem aegrius quispiam a sua virtute quam solem a consueto cursu detorserit.

38. Plerumque accidit ut qui re considerata metuunt, cavendo evadant periculum : qui autem temere audent, ii propter inconsiderantiam suam pereant.

39. Prudentia victorias adipiscitur easque conservat. Protervitas neque quicquam acquirit unquam; et si forte aliquo successu utitur, facillime eundemmet evertit. Quod si aliquando imprudens homo naufragium evaserit, is repentina felicitate factus deterior, exitium indidem contrahit, nedum ullam utilitatem refert. Natura quippe compiratum est, ut qui absurde audent, idem sine causa formidet. Consideratio enim animum providentiā confirmat, spemque firmam ex ipsius providentiae viribus contrahens, neminem neque fiduciam despondere neque superbia elferri sinit. At insana stoliditas multos in laetis casibus extollit, in adversis deprimit : quippe quae nullo fundamento nititur, sed pro re nata nunc bene nunc male adficitur.

(a) Cod. διδίδωμι. (b) Cod. ὑπερφρονεῖν. At palimpsestus ὑπερφρονεῖν.

(1) Fragmentum hoc vaticani florilegii extat loco syllabam ὅν pronominis τινός video perperam partim, et quidem ad litteram, in prioribus me supplere pro ὃ id est τινός, uti nunc demon- Dionis excerptis cap. LXI. p. 181, quae mihi erat florilegium nondum illo tempore mihi cognitum. palimpsestus item vaticanus supplevit : quo in igitur e palimpsesti serie cognoscimus sermonem Leic

Λα. 499. μ'. Ὅτι συμμαχίας ἐκ Λακεδαιμόνων τοῖς Καρχηδονίοις ἀφικομένης, Ξάνθῳ (1) σπαρτιάτης ἀνὴρ οὗ σφαιηγὸς τ' ἐγχευμάτων κατεμήμετο, ὅτι δὴ σφατιὰν ἐν τε τοῖς ἰσχυροτάτοις καὶ τοῖς θηρίοις τὸ κύρῳ ἔχεταν, ὅρισί τε καὶ δυσχωρίαις ὑποστέλλεσι. ὡς λαβὼν ἡ πῶ σφατιὰν αὐτὸς, καὶ τάξας οὗ Καρχηδονίους, πασυνδὶ μικροῦ τὸ ἦρ Ῥωμαίων φθείρει σφατιόπιδον (2).

Λα. 504. μα'. Ἦγετο δὲ τὸ τί δι' ἀπορήτων πρᾶξαι βολόμενον, μηδενὶ αὐτὸ τὸ παράπαν ἐμφάνειν. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἰσχυρότερον εἶναι, ὥς ἀκούσαντά τι, παρατηρεῖται καὶ σιωπῇ αὐτὸ ἐθελῆται. ἀλλὰ καὶ πάνυ τούναντίον, ὅσῳ ἂν ἀπορήθῃ τινὶ μὴ εἰπεῖν τί, τόσῳ μᾶλλον αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτὸ ἐκλαλῆσαι καὶ οὕτως ἕτερον παρ' ἑτέρου τὸ ἀπερρήτον ὡς καὶ μόνον μαρτυρόμενα φημίζεν (3). *Ex florilegio vat. p. 116.*

μβ'. Ὅτι Καρχηδονιοὶ πολεμούμενοι ὡς Ῥωμαίων ὅπλα τὰ ἐξ ἑλίου δὲ ἐλάχιστον ἐποίησαντο. οὗ μὲν ἀνδριάντας πρὸς τ' ἑλίου χαλκοῦ χρῆσιν συγχωρεύσαντες. καὶ τ' ἐξ ἑλίου τ' ἐξ ἑλίου καὶ δημοσίων ἔργων πρὸς τὰς ἑλίου καὶ τὰς μηχανὰς μετενεγκάμενοι, ἵς τε τὰ σχολία ταῖς ἑλίου γυναικῶν κόμαις ἀποκαρμέναις χρῆσάμενοι (1).

40. Lacedaemone Carthaginiensibus copias auxiliares suppeditante, Xanthus spartanus vir panicos duces reprehendebat, qui quum exercitum equitatu et elephantis praecipue validum haberent, in montibus asperisque locis se continebant. Delato autem ad ipsum copiarum imperio, is aciem Carthaginiensium arbitratu suo disposuit, ac romanum exercitum prope universum deleuit.

41. Existimabat, nemini omnino id esse dicendum quod secreto peragere vellet: nullum quippe esse hominem tam loquelae suae continentem, qui rem aliquam auditam possit velitque silentio apud se premere. Immo vero quanto quis vehementius praecipit ne cui res pateat, tanto magis is qui audit celerandi eam propalam cupiditate incenditur. Atque ita alius alii secretum impertiens, tamquam solus ea notitia fruatur, rem dissamat.

42. Carthaginienses a Romanis oppugnati, arma et triremes brevissimo tempore comparaverunt: statuis enim conflatis pro aere usi sunt; ligna e privatis publicisque aedificiis ad triremes et machinas contulerunt; funes denique, tonsis mulieribus, ex crinibus ellexerunt.

esse de Poenorum inconsulta audacia bello primo quod cum Romanis in Sicilia gesserunt. iam superius quoque fragmentum quod in florilegio proxime praecedit, eandemque sententiam habet, sedem hic propriam habere, exploratum est.

(1) Ita codices planudei; quamquam vulgo scribitur Ξάνθος.

(2) Lege Polybium lib. I. 32-34.

(3) Similis fere sententia de arcano conservando extat apud Diodorum in vaticanis excerptis p. 52;

eaque dicitur de Hamilcare Barca circa urbis annum DIV. Quare apud Dionem, quem florilegus vaticanus laudat, hic fere locum postulare sibi videtur. Quamquam coniectura aerea satis fragilis est levisque suspicio.

(4) Haec evenisse tertio bello punico narrat Appianus pun. cap. XCIII, non primo ut Dio; nisi forte in planudeis excerptis translaticium hoc fragmentum est; quod ceteroqui numquam fere fieri videtur neque in his planudeis neque in palimpsesto.

μγ'. Ὅτι Ῥηγοῦλον τὸ σφραττηθὲν Ῥωμαίων ἱαλωκότις Καρχηδόνιοι, πρέσ- An. 504.
βειν ἅμα οἰκείοις πρὸς τὸ Ῥώμιον ἐξέπεμπον (1), οἰόμενοι μετρίαν τιμὰν τῷ πο-
λίμῳ εὐρήσθην κατάθισιν καὶ τῇ αἰχμαλώτων ἀντίδοσιν τῇ συμπράξει τῇ ἀν-
δρείᾳ· ὁ δ' ἐλθὼν, τὰς μὲν συνήθους τοῖς ὑπατικοῖς τιμὰς δίδωσάτο, οὐ
μετιῖναι τῇ πολιτείᾳ αὐτῷ λέγων, ἀφ' οὐπὲρ ἡ τύχη δεισπώτας αὐτῷ Καρ-
χηδονίᾳ ἐπέστη· παρέηκε τὴν δὲ ἀλλαγὰς ἀπέπαυσε, εἰς τὸ ἀνέλπιστον
ἦδ' ἀφ' ἡμετέρων ἢ πελεμίων· οἱ δ' Ῥωμαῖοι ἀγασθέντες αὐτὸν, οὐ μὲν
πρέσβεις ἀποπέμπουσιν, αὐτὸν δ' ἐκτείχων ἡβούλοντο· ὁ δ' οὐ μετιῖον αὐτῷ
φῆσας ἐν πόλει, ἐν ᾗ τὸ ἴσος οὐ μεδέξῃ καὶ οὐ παρὶς θείσιν πολι-
τείας, πόλεμῳ νόμῳ δ' ἐλεύην ἰτέροις ἠναγκασμένῳ, εἴπατο τοῖς Καρχηδο-
νίοις ἐκούσι· ἔνθα πολλὰ καὶ θανάτῳ αἰκίας καταναλωθεὶς ἐτελεύτησεν.

μδ'. Ὅτι ἐπὶ Μάρκῳ Κλαυδίῳ καὶ Τίτῳ Σεμπρονίῳ ὑπάτων μένῳ τῷ An. 514.
πατρὶ ἐπωνυμίας τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ παίδῳ μετέχων Ῥωμαῖοι παρεκλιύ-
σαντο (2).

με'. Ὁ μὲν πόλεμῳ ἐν τῇ οἰκίᾳ τισὶ σώζει, καὶ τὰ ἀλλότρια προσκτάται. An. 557.
ἡ δ' εἰρήνη οὐχ ὅπως τὰ ποριζόμενα δι' ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὴν προσαπόλ-
υσιν (3). Ex florilegio val. p. 157.

43. Regulum imperatorem Romanorum captum Carthaginienses, Romam cum le-
gatis suis dimiserunt, sperantes fore ut huius viri intercessionem commodam nan-
ciscerentur belli compositionem, et captivorum restitutionem. Ille urbem ingres-
sus consuetos consulatium virorum honores recusavit; haud se participem ro-
manae civitatis dictitans, postquam ei fortuna Carthaginienses dominos impo-
suerat: hortabatur autem ne pacem hostibus concederent, qui de rebus suis
desperabant. Romani Regulum admirati, remissis legatis, ipsum retinere vole-
bant. Is tamen manendum sibi in urbe negavit, in qua iam aequo iure pro
patriis reip. moribus non esset usus: ideoque belli lege servire aliis coactus,
Carthaginem legatos sponte secutus est; ubi multis dirisque poenis excruciat
interiit.

44. Marco Claudio et Tito Sempronio coss., decretum Romae fuit ut filiorum
tantummodo nati maximus patris cognomine uteretur.

45. Bellum et propria quandoque tuetur, et aliena acquirit. Pax autem adeo
belli manubias non conservat, ut se ipsam quoque perditum eat.

(1) Historia haec partim extat apud Reimarum
fragm. CXLIX; sed tamen aliis verbis ab eclogario
valesiano conformata.

(2) Considerabunt hunc locum philologi homines,
ac romanarum antiquitatum rituumque studiosi. Et qui-
dem scribendum videtur -C- Claudio et -M- Sempro-
nio consulibus, qui reapse occurrunt in fastis anno
urbis DXIV.

(3) Fragmentum hoc orationis Lentuli iam edi-

tum a me fuit p. 188. ex palimpsesto; pertinetque
ad deliberationem in senatu romano habitam de sus-
cipiendo bello adversus Poenos secundo. Appianus
autem pun. cap. LXII. introducit Lentulum pero-
rantem in curia adversus Scipionis sententiam, vo-
lentemque pacem concedi Poenis post bellatum bel-
lum secundum. Adeo traditio historica a dissiden-
tibus auctoribus variisque monumentis permisceri sae-
pe solet!

μς'. Συχνούς γὰρ αἱ συμφοραὶ διορθοῦσι, καὶ πολλοὶ καλῶς αὐταῖς χρητα-
μοί, κρείττον ἀπαλλάσσουσιν ἢ εὖ καὶ τελείως πραττόντων, & δι' αὐτὸ καὶ
υβριζόντων· δοκεῖ γάρ πως ἡ κακοπραγία μέρθ· οὐκ ἐλάχιστον ἔχον ὠφε-
λείας, ὅτι μήτε ἐκφρονεῖν οὖν ἀνθρώπου, μήτε ἐξυβρίζειν ἱα· κράτιστον μὲν
γὰρ ἴσθι φύσει πρὸς πάντα τὰ ἀμείνονα τετράφθαι, & τῆς ἐπιθυμίας μέ-
τρον μὴ ἢ ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἢ λογισμὸν ποιῖσθαι· ἂν δὲ τις ἀδυνατῇ στέρ-
γην τὸ κρείττον, λυσίτελεῖ αὐτῷ καὶ ἄκοντι σωφρονεῖν· ὥστε ἐν εὐδαιμονίᾳ
καὶ τὸ μὴ πάντα εὖ πράττην τίθεισθαι. *Ex florilegio vat. p. 103.*

μς'. Φυλάττειν χρὴ μὴ καὶ αὐθις τί τῷ ὁμοίῳ παθεῖν· ὥστε πε καὶ μό-
νον ἂν τις ἐκ τῷ συμφορῶν ὠφεληθείη· αἱ μὲν γὰρ εὐπραγίαι σφάλλουσιν
ἴσθιν ὅτε οὖν ἀπερὶσκέπτως τί δι' αὐτὰς ἐλπίσαντας, ὡς καὶ αὐθις κρατή-
σαντας (1)· τὰ δὲ πταίσματα ἀναγκάζει πάντα τινὰ ἐξ αὐτῶν ὧν πεπείρα-
ται (2), καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφαλῶς προορεῖσθαι (3). *Indidem.*

Διο. 57. μν'. Ἐγκλημα γ[ὰρ πά]σχω (b) οὐχ ὅτι προπετῶς ἐς τὰς μάχας χωρῶ, οὐδ'
ὅτι διὰ κινδύνων στρατηγῶ, ἵνα πολλοὺς μὲν τῷ στρατιωτῶν ἀπεβαλὼν,
πολλοὺς δὲ καὶ τὸ πολέμιον ἀποκτείνας, αὐτοκράτωρ τὸ διομασθῶ, καὶ τὰ

46. Multi adversis casibus emendantur: multi his sapienter utentes, meliores evadunt his hominibus, quos quia perfecta prosperitas comitata est, ideo superbe se effecerunt. Etenim haud minima calamitatis utilitas est, quod illa homines neque insanire patitur neque superbo fastidio extolli. Profecto praestantissimum foret ad meliora quaeque naturaliter nos esse instructos, ita ut cupiditatibus nostris non potentia sed ratio limites constitueret: sed quoniam nonnulli meliora sectari sponte nesciunt, expedit illis ut saltem inviti sapiant. Quamobrem aliquot fortunae offensiones lucro et felicitati apponendae sunt.

47. Cavendum est ne in eandem calamitatem bis incidamus: quae sane cautela unicum adversorum casuum emolumentum est. Nam prosperitates quidem eos interdum decipiunt, qui postquam semel rem bene gesserunt, aeque iterum se gesturos sperant. Verumtamen adversitates, expertum cogunt in futura tempus securitati prospicere.

48. Ego accusor, non quia is sim qui temere pugnas conseram, vel qui periculosa imperem, vel qui multis meis amissis militibus multis item hostibus

(a) Mss. p. 189. παπειρασθαι. (b) Vel ἔχω. Est enim dubia lectio propter aversam membranam.

(1) Haec sententia, sed aliis verbis concepta, videtur etiam Appianus pun. cap. LXXXVIII.

(2) Hi quatuor versus extant ad litteram in fragmentis subianae orationis adversus Lentulum editis a me ex palimpsesto p. 189. Confirmatur ergo Dio auctor, testimonio florilegii: tum ab eodem florilegio

docemur de propria fragmenti sede. Iam et praecedens fragmentum συγχοῖς etc. quoniam in eadem codicis pagina est, eandemque sententiam continet, heic erat illo ordine collocandum quem in ipso florilegio tenet.

ἐπιείκεια πέμψω, ἀλλ' ὅτι βραδύνω καὶ ἔτι μέλλω, καὶ ὅτι τῆς σωτηρίας ὑμῶν ἰσχυρᾶς αἰὶ προσφῶμαι (1). *Ex florilegio vat. p. 157.*

μλ'. Ὅσα ἱλαττωθέντες περὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπάθεμεν, ταῦτα νικῆσαντες αὐτοῖς ἀποδράσομεν· εὖ γὰρ ἴστε, κρατήσαντες μὲν, πάντων ὧν λέγω τευξόμεθα· κρατηθέντες ἢ οὐδὲ τῇ διαφυγῇ ἀσφαλῆ σκήσομεν· τοῦ τε γὰρ κρατήσαντο τὸ πᾶν ὠδραχῆμα φίλιόν ἐστι, καὶ μισοῦν αὐτὸ τυγχάνη· καὶ τὸ νικηθῆν οὐδεὶς οὐδὲ τῶν οἰκείων ἐπιθραπύει (2). *Indidem.*

ν'. Πῶς μὲν γὰρ οὐκ ἄτοπον τά τε ἔξω καὶ τὰ πῶρρον πραττέμενα προθυμῶσθαι ἡμᾶς κατορθῶσαι, πρὸ τοῦ τῇ πόλιν αὐτὴν ἐπανορθῶσαι; πῶς δ' οὐ σχέτιον τῶν πολεμίων σπουδάζειν κρατῆσαι, πρὸ τῶν σφέτερά ἐν βέσθαι (3);

Indidem.

να' Εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τραχέως δοκῶ ὑμῖν ἀγλέγεσθαι· ἀλλὰ πρῶτον μὲν λογίσασθε ὅτι καὶ οἱ ἱατροὶ συχνούε καὶ κείοντες καὶ τέμνοντες, ὅτ' ἂν μὴ δύνωται ἄλλως πῶς ὑγιῆς γινέσθαι, θεραπεύουσιν· ἐπειθ' ὅτι οὔτε ἰκὼν οὐθ' ἡδέως αὐτὰ λέγω· ὥστε ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τοῦθ' ὑμῖν ἐγκαλῶ, ἔτι με εἰς τούτους ὅσους λόγους προηγάγετε· ὑμεῖς ἢ εἴπερ ἄχθεσθε τοῖς εἰρημείοις, μὴ

occisis imperator appellari velim et tropaea in urbem mittere; sed quia cunctor et differo, et quia diligentem salutis vestrae curam gero.

49. Quantum mali victis nobis hostes intulerunt, tantumdem nos victores iisdem rependemus. Certum etenim hoc habetote; si vicerimus, omnia quae dixi nos adsecuturos; sin victi fuerimus, ne fugam quidem tutam nobismet fore. Etenim victori omnes confestim amici fiunt, etiamsi antea inimici extiterint: victum nemo, ne necessarius quidem, officio ullo prosequitur.

50. Quid ni sit absurdum externa et longinqua velle nos emendare, ante quam ipsam civitatem corrigamus? Quid ni rursus arduum sit ad domandos hostes committi, priusquam res bene nostras composuerimus?

51. Equidem sentio, videri me vobis aspere loqui. Verumtamen primo quidem reputetis velim, multos quoque a medicis urendo caedendoque curari, quando aliter ad sanitatem revocari nequeunt. Deinde aio, me neque sponte mea neque libenter haec dicere. Etenim ego vos obiurgo, quia me ad orationem huiusmodi compulistis: vos autem, si quidem dicta mea gravate perfertis, ne id

(1) Haec esse particulam ex oratione Fabii cunctatoris sive apud exercitum sive in urbe habitam, nemo dubitabit. Confer Livium XXII. 15.

(2) Haec item particula est vel fabianae ora-

tionis vel potius Minucii magistri equitum, qui pugnae cupidus, Fabio dictatori obloquebatur.

(3) Haec sine dubio particula orationis est in urbe ad populum senatumve dictae.

ποιεῖτε ταῦτα ἐφ' οἷς ἀναγκαίως κακῶς ἀκούετε· εἰ γὰρ δὴ δάκνη τινὰς ἡμῶν τὰ ὑπ' ἡμοῦ λεγόμενα, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον καὶ ἐμὶ καὶ οἷον ἄλλες πάντας τὰ ὑφ' ἡμῶν περαττόμενα (1); *Ex florilegio vat. p. 91.*

ιβ'. Ἐχέ γάρ πικρὸν ὁ τ' ἀληθείας λόγος, ἐπειδὴ ἂν τις ἀκράτως παρρητίᾳ χρώμεσθαι, μεγάλων ἀγαθῶν προσδοκίαν ἀφαιρῆται· τὰ δ' προσπνὴ καὶ ψευδῆ πείθει οἷον ἀκούοντας. *Indidem p. 152.*

ιγ'. Τοῦ υἱοῦ Φαβίου τῷ πατρὶ εἰπόμενος, συμμίζωμεν τῷ Ἀντίβῳ, καὶ ἑκατὸν πάντως οὐκ ἀποβαλοῦμαι, ἴσῃ αὐτῷ· ἐβούλου δ' σὺ τῷ ἑκατὸν εἶναι (2); *Indidem.*

An. 558. ιδ'. Ὅτι Ἀντίβας τὰς Ῥωμαίων συμφορὰς ὑπ' ὅψιν ἀγαγεῖν τοῖς οἰκοῖ Καρχηδονίοις μηχανώμενος, τοῖς μεδίμνης ἀττικοῦς πλήρεις χρυσῶν δακτυλίων ἐς τὴν λίμνην ἀπέπεμπεν, οὓς τοῖς ἰππικοῖς τε καὶ βασιευτικοῖς ἀνδράσι καὶ τὸ πάριον νόμον φεικόμενοις, σκυλεύσας τὰ σώματα τῶν πεπτωκότων ἀνήρνητο.

ιε'. Ὅτι Πτολεμαῖος Αἰγύπτου βασιλεὺς, εὐτυχῶς γενομένης, ὀλίγου μὲν

oro agatis cuius causa male audire cogimini. Profecto si vestrum nonnullis oratio mea molesta est, quid ni mihi ceterisque omnibus facta vestra molestiora sint?

52. Oratio veritatis ore prolata habet quandam acerbitatem, quotiescumque aliquis magnorum bonorum spe deicitur, ad quae inflammato studio rapiebatur. Blinda autem et mendax oratio audientium adsensum elicit.

53. Cum Fabii filius parenti diceret: adgrediamur Hannibalem; neque enim plus centum hominibus amitteremus; tu vero, inquit pater, in hoc centenario numero esse velles?

54. Hannibal ut impactam Romanis cladem ostentaret Carthaginis civibus, tres modios atticos in portum misit anulorum aureorum plenos, quos equitibus ac senatoriis viris, more patris hos gestantibus, inter spolianda cadavera detraherat.

55. Ptolemaeus Aegypti rex, seditionem passus, parum abfuit, ut in regno excideret.

(1) Fragmentum hoc, itemque sequens, heic collocandum putavi, quia videbatur fortasse petiitum ex aliqua oratione quam Fabius dictator in urbe habuerit adversus instituti sui obrectatores, qui civitatem prope solitiase permiscebant, ita ut denique magistrum equitum Minucium dictatoris imperio aequaverint. Sane Livius XXII. 25, ait Fabium abstinuisse concionibus, quia in oratione minime popularis erat; nec in senatu quidem satis aequis auribus audiebatur. Sed tamen hinc certe arguimus, Fabium in senatu verba fecisse. Tum fortasse Dio, traditiones alias secutus, in concione quo-

que populari loquentem Fabium fecerat. Hae sunt, benigne lector, coniecturae meae; incertae tamen ac tumultuariæ. Fieri enim potest, ut a re vera prorsus aberrem; immo etiam ut aliquando fragmenta alicubi iam edita, ponam; praesertim cum amplum cassianae historiae corpus vix cursim inspicere potuerim dum haec fragmenta prelo supponerem. Quare veretur, ne lectorum saepe venia sublevandus sim.

(2) Occurrit hoc fragmentum etiam in palimpsesto; idque a me editum est p. 193.

τινῶν ὀξείωσιν· ἐπαναλαβὼν δ' αὖθις δαναΐς αἰκίαις τὸ δῆμον ἐτίμωρήσατο, ἰψῶν τε καὶ παροπτῶν τὰ τὴ κρατημένων σώματα· δίκας τε μετ' οὐ πολὺ τὴ ὁμότητι ὑποσᾶς, νόσῳ χαλεπῇ μεταλλάττη τὸ βίον (1).

15'. [Ὅτι ὅππ' Πτολεμαίῳ τὸ δῆφανοῦς Ἰησοῦς ὁ τὸ Σιράχ Ἰουδαίοις τὸ παν-
ἀριτον σοφίαν ἐξείθετο (2).]

16'. Ὅτι Σκηπίων χρηστότητι φόβων οὐδὲν μείον ἢ τοῖς ὄπλοις, ἀθρόον ἀποκλίνει πρὸς αὐτὸν ἅπασαν σχεδὸν πῶ Ἰβηρίαν παρισκιά-
σιν (3).

17'. Ὅτι ὁ πρὸ Ἰβήρων βασιλεὺς ἀλοῦς ὑπὸ Σκηπίων, τὰ Ῥωμαίων ^{An. 541.}
εἴλετο, ἑαυτὸν τε καὶ τὴ οἰκίαν ἑπικράτηαν δίδούς· ὁμήρους τε παρέχων ἔτοι-

Verumtamen resumptis viribus, diras a populo poenas reproposcit, elixa sci-
licet atque assa devictorum corpora exhibens. Cuius saevitiae paulo post poenam
ipse luit, diro morbi genere absumptus.

56. [Ptolemaeo epiphane regnante, Iesus Sirachi filius plenum omni virtute
librum sapientiae Iudaeis composuit.]

57. Scipio haud minus praestantia morum quam armis, ut universa prope-
modum Hispania brevi tempore ad se transiret, effecit.

58. Hispanorum rex a Scipione captus romanas partes amplexus est, seque
cum omni ditione sua transdidit, atque obsides etiam spondebat. Scipio homi-

(1) Ut hunc Ptolemaeum esse epiphane existimarem, suadebat mihi Polybii locus a me ipso re-
citatus p. 412. Sed enim ea quae sequuntur de Sci-
pione maiore in Hispania belligerante, quod tempus
incidit in Philopatoris regnum, impellunt me ut de
hoc potius rege cogitem; cuius civilis cum Aegyptiis
bella memorat Polybius V. 107. XIV. 12, in qui-
bus hunc impurissimum regem atrocibus suppliciis in-
dulsisse, credibile est. Et quidem eiusdem adversus
quoque Iudaeos saevitia immanis, immo et adversus
reginam sororem coniugemque suam, nec non Cleo-
menis regis familiam, notissima est. Porro dicunt
Philopatoris, quem Dio dicit, morbum nemo mira-
bitur qui foedissimos regis huius mores in historia
legerit.

(2) Quamquam sacrae divini huius libri criticae
non parum prodesset testimonium Dionis ethnici;

nihilominus valde suspicor obreptitiam esse hanc par-
ticulam; ideoque et uncis eam inclusi; quia scilicet
a Planude eclogario fortasse appicta est. Eius
lere generis aliam interpolationem ego ipse coargui
in prioribus Dionis excerptis cap. XCIV. p. 212. n. 1.
(quam interpolationem, Pauli scilicet pro Plauti, re-
sutant etiam planudea excerpta.) Haec autem
de Siracide particula sumpta videtur a chronico
vel paschali vel Eusebii; et quidem postremi huius
vulesis editionem meam mediolanensem p. 353, cum
graeco paschalis chronici textu a me ibidem subiecto,
in quo occurrit hoc ipsum epitheton παντοκτοῦ. Il-
lud in planudeo fragmento notabile est, quod is li-
ber dicitur compositus sub Ptolemaeo epiphane;
cum tamen vulgo, et quidem ab ipso Eusebio, ori-
go eius ponatur sub evergete Ptolemaeo.

(3) Confer Dionis valesianum excerptum LIX.

μῶν · ὁ ἧ Σκηπίων πῶν συμμαχίαν τῷ ἀνδρὶ ἀπολεξάμενῳ, ὁμῶν οὐκ ἔφη δεῖσθαι · τὸ γάρ τοι πιστὸν ἐν τοῖς οἰκείοις ἔχεν ὅπλοισι (1).

An. 586.

νθ'. Ὅτι Περσεύς, ἔστατο βασιλεὺς Μακεδονίας, καταλιμπανόμενῳ ἐν τῷ πρὸς Ῥωμαίους πολέμῳ ὑπὸ τῶν οἰκείων, ἀπογνοὺς, τέρων ἐνεχίρῃσεν ἑαυτὸν Αἰμιλίῳ Παύλῳ · ὁ ἧ πιστὸν βεληθέντα πρὸς τοῖς γόνασιν αὐτοῦ, ἀναστήσας καὶ ἐκπῶν, ἀνθρῶπι, τί μὴ καθαιρεῖς τὸ κατόρθωμα, ἐπὶ τινὶ βασιλικῷ θρόνῳ παρέδρον αὐτῷ κατισήσατο (2).

ξ'. Ὅτι Περσεύς νῦν τᾶλλα τὴν μεγαλοπρεπῶς, καὶ πέρα τῷ συνήθους ἐξήσκησε, τῇ εἰρησίαν ὅπῃ ἐκκρίδεκα σίχης ποιήσας (3).

ξα'. Ὅτι Σκηπίων νῦν (1) δ' ἐκ' ἐτῶν ἐξῆρατήγηται.

ξβ'. Τίς γάρ ποτε καὶ ὅρῳ ἡλικίας τοῖς γε ἅπασι ἐκ μακράων ἐξελθοῦσι πρὸς τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν ἵπσι; τίς ἀριζμός ἐτῶν πρὸς τὸ τὰ προσήκοντα πράττειν ἀποδείκνυται; οὐχ ὅσοι μὲν ἂν τῇ τε φύσει καὶ τῇ τύχῃ χρῆσθαι χρίσονται, πάντα ἀπ' ἀρχῆς εὐθὺς ἂν δεῖ καὶ φρονεῖν καὶ πράττειν; οἱ ἧ ἐν

nis societatem admisit; ceteroquin obsidibus opus esse negavit, ab armis propriis habere se cautelam dicens.

59. Perseus Macedonum rex postremus, bello adversus Romanos desertus a suis, desperata fortuna, sponte se Aemilio Paulo dedit: qui sibi ad genua procumbentem allevans, cur ait, o homo, victoriam meam destruis? Itaque illum in regali throno adsidere sibi mandavit.

60. Perseus navim, cum aliunde magnificam, tum insolitae magnitudinis effecit, cui scilicet remorum ordines sexdecim attribuit.

61. Scipio adolescens, anno aetatis suae quarto supra vigesimum, exercitum ductandum suscepit.

62. Quis aetatis constitutus est terminus (simul ac aliquis e pueris excessit) ad concipiendas dignas officio cogitationes? quis annorum numerus designatus est ad laudabilia facta expromenda? Nonne qui bona indole fortunaque comite utuntur, in cunctis statim convenienter et sapiunt et agunt? Qui

(1) Lege valesianum excerptum LVIII, ubi dicuntur fecisse sui deditionem Mandonius et Indibilis hispani reguli. Lege item Polybium X. 34, apud quem se tradit Edeco.

(2) Consentiant Plutarchus in Aemilio cap. XXVI; Zonaras IX. 23.

(3) Iuviusmodi alia navigia memorat etiam Polybius XVIII. 27. XXXVI. 3.

(4) Codices planudei δ' ὅτε; quare explicandum esset Scipio minor, intelligendusque Aemilianus. Atqui sine dubio haec agitur de maiore Scipione.

teste Livio XXVI. 18: P. Cornelius, Publii qui in Hispania ceciderat filius, quatuor et viginti ferme annos natus, professus se petere etc. P. Scipioni imperium esse in Hispania iusserunt. Ea vero rex anno urbis contigit DXLIII. Quare vel Dio erravit, scribens eam post bellum Persei, tribuensque Scipioni minori (namque hos duos Scipiones saepe ab historicis fuisse confusos valde exploratum est;) vel hoc certe loco planudea excerpta sunt perturbata, interpolatumque fuit δ' ὅτε pro ὅτε.

τῆς τῇ ἡλικίᾳ βραχὺν νοῦν ἔχοντες, οὐδ' ἂν αὖθις ποτὶ, οὐδ' εἰ πολλὰ ἔτη δμείλοισι, φρονιμώτεροι γένοιτο· ἀμείνων μὲν γὰρ ἂν τις αὐτὸς ἑαυτοῦ προϊούσης τῇ ἡλικίας ὑπάρξει· ἔννευ δ' ἔξ ἀνοήτου, καὶ ἱμῶν ἔξ ἄφροντος οὐδ' ἂν εἰς ἐμβαίη (1). *Ex florilegio vat. p. 168.*

ξγ'. Μὴ μὲν τοι σὺ ἴκῃς εἰς ἀθυρίαν, ὥς καὶ κατεγνώσμενος τῷ μηδὲν τῷ δειόντων πράττειν δύναιτο, ἐμῶν δ'· πᾶν γὰρ τούναντίον προξέπεισαι αὐτῷ ὀφείλεις, πάντα τὰ προσήκοντα αὐτοῖς προθύμως ποιεῖν ἀσκεῖν, ὥς καὶ τιμὰς καὶ ἀρχὰς καὶ πρὸ τῇ γῆρας ληφόμενος· ἐκ γὰρ τούτου καὶ σὺ πρεσβυτέρως βελτίως ποιήσεις· πρῶτον μὲν ἀνταγωνισὰς πολλοὺς ἀποδείξαντες· ἔπειτα ἐδνηξάμενοι ὥς ἐ ταῖα πάντα καὶ τὰς ἡγεμονίας μάλιστα οὐκ ἔξ ἀριθμοῦ ἔτων, ἀλλ' ἔξ ἀρετῆς ἐμφύτω πᾶσι τοῖς πολίταις δώσεις. *Indidem p. 169.*

ξδ'. Ὅτι Σκηπίωνος μαχομένης τοῖς Ἰβησιν, οἱ βάρβαροι τοῦτον δει- Λη. 614.
σαντες, ἀποκτείνουσι τὸ αὐτῶν βασιλεῖα Βορίανθον (2)· ὃν ἀφικόμενοι τινὲς πρὸς Σκηπίωνα, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τῷ πεπραγμένων λαβεῖν ἡξίον· ὃ δ' ἀποκρίνεται, μηδ' αὖτως εἶναι Ῥωμαίοις ἔννομον, ἐν ἱπαινῶ ποιεῖν τὰς καὶ τῷ στρατηγῶν τοῖς ἀρχομένοις ἐπιχαυμένας δαβυλάς (2).

vero iuvenili aetate exiguum mentem gerunt, ii ne postea quidem, etiamsi anni permulti effluant, prudentiores evadent. Profecto fieri potest ut aliquis procedente aetate meliorem vitam efficiat: verum enimvero cordatus e vecorde, sapiens ex insipiente, numquam quispiam existet.

63. Ne igitur adolescentibus fiduciam eripiat quasi ab iis quicquam commendabile fieri posse desperetis. Immo vero magnopere eos cohortari debetis, ut omnia officia alacriter conentur exsequi, ceu si honores atque magistratus ante etiam senectutem consecuturi sint. Sic enim senes quoque meliores elicietis; primo, quia multos competitores ipsis exhibebitis; iterum, quia demonstrabitis, vos cum alia bona tum etiam imperia, non pro annorum numero sed pro insita cuique homini virtute, cunctis indiscretim civibus fore attributuros.

64. Bello Scipionis adversus Hispanos, barbari hunc timentes, regem suum Viriathum interfecerunt: nonnullique caedis auctores ad Scipionem accedentes, mercedem operis ab eo postulabant. Is vero respondit, nequaquam in romanis moribus esse positum, ut insidias a militibus contra duces structas collaudarent.

(2) Ita scribit etiam Suidas. Quare iam non est cur nomen Βορίανθος portentum videatur Schweighausero in scholiis ad Polybium.

(1) Hoc et sequens Dionis fragmentum in florilegio a me repertum hoc loco posui, quia nullus plane dubito quin ad orationem ipsius Scipionis pertineant, quam Livius ab eo ad populum habitam ait, quo die illi adolescentulo imperium militare fuerat commissum. Sic enim Livius loc. cit. Ceterum post rem actam, ut iam resederat impetus animorum ardorque, silentium subito ortum etc. aetatis ma-

xime paenitebat etc. Scipio advocata concione, ita de aetate sua imperioque mandato etc. disernit, ut ardorem eum qui resederat excitaret rursus novantque.

(2) Gratulemur eclogario nostro Planudae, a quo cognoscimus non solum hoc fragmentum esse Dionis, verum etiam sequens, eundem de re, sed copiosius, a Suida sine auctoris nomine relatum.

(κ) *

ξέ, [Ὅτι βάρβαροί τινες κτείνουσι Βορίανθον τυραννήσαντα, ταύτη προσ-
 ἄγειται ἡ ἡμ' Ῥωμαίων στρατηγὸν ἠγοούμενοι εἰς εὐνοίαν· καὶ δὴ ἀφικόμενοι
 ἡμ' τοῦ Βορίανθου αὐθιγῶν τινες, ἄθλα ἡμ' ὧν ἄνδρα πεπραγμένων
 ἡξίουσι ὧν Σκηπίωνος κομίζεσθαι· ὃ ὃ Σκηπίων ἀποκρίνεται, μηδ' αὖτως εἶ-
 ναι Ῥωμαίοις ἔνομον, ἐν ἐπαίνῳ ποιεῖσθαι τὰς κατὰ ἡμ' στρατηγῶν τοῖς ἀρ-
 χομένοις ἐπιχρυσάμενας ὑπὸ βουλᾶς (1). *Ex Suida voc. Βορίανθου εἰ voc. ἐπιχρυσά.*]

An. 655.

ξς'. Ὅτι τὸ μὲν ἡ πρῶτον ἡ Ῥώμης συντοκισμὸν ἑξακισσοῦτον ἑξα-
 κισσοῦτον πέμπτου ἔτῳ, ὑπὲρ ἡ ἑκατοστῆς ἑξακιστῆς τετάρτης ἦν ἐλυμψιά-
 δῳ.

An. 663.

ξζ'. Ὅτι μέλλοντος ἐν Ῥώμῃ ἡ ἰμφυλίας ἐγείρεσθαι πολέμου, ἀλλὰ τε
 πολλὰ λίβιθι καὶ Διόδωρῳ ἰσόρησαν (2), καὶ ἑξ ἀνιφίλῃ ἡ αἰρῳ καὶ αἰθρίας
 πολλῆς ἡχον ἀκυσθῆναι τάλπιγγῳ, ὅζον ἀποκτινούσης καὶ θοηρώδῃ ἡ φθόγ-
 γον· καὶ ὅς μιν ἀκούσαντας ἅπαντας, ἐκφρονας ὑπὸ ἡ δειῆς γινέας· ὅς
 ὃ τυρῆνῶν μάντις μεταβολὴν ἡ γένεας καὶ μετακόσμησιν ἀποφῆνασθαι σημαί-
 ναν τὸ τέρας· εἶναι μιν ὃ ἀνθρώπων ὅκτων γένῃ, διαφειρόντων τοῖς ἡθισιν
 ἀλλήλων· ἐκάσῳ ὃ ἀφωρίσθαι χέρον ὑπὸ ἡ θιοῦ· συμπεραινόμενον ἐσιαυτοῦ
 μεγάλας ὧν δειδῶ· ἡ δ' οὖν προτέρας ὧν δειδῶ τελευτώσης, καὶ ἡτίρας ἀνισα-

65. [Barbari quidam Viriatho tyranno interficiendo existimabant gratiam se
 inituros apud Romanorum imperatorem. Itaque percussorum nonnulli Scipione
 adito, praemium patratu facinoris sibi deposcebant. Quibus Scipio respondit,
 non solere Romanos laudare insidias quas milites adversus duces suos moliti fuis-
 sent.]

66. Anno post urbem conditam trigesimo quinto supra sexcentessimum, olympias
 centesima et sexagesima quarta agebatur.

67. Qua tempestate civile bellum Romae exarsit; inter alia prodigia multa,
 quae Livius Diodorusque in historiis suis retulerunt, dicitur etiam caelo innube,
 serenitate maxima, tubae cantus personuisse, acute admodum lugubriterque clan-
 gentis; quem qui exaudiverunt, terrore omnes attoniti fuere. At enim etrusci va-
 tes mutationem generis humani statusque conversionem eo prodigio significari
 dixerunt. Esse enim octo humanae naturae status, vitae genere moribusque di-
 versos: atque his suum cuique tempus a Deo esse adtributum; id quod anni
 magni periodo concludatur. Nunc ergo absoluta prima periodo, atque altera
 iam incipiente, mirum commoveri sive tellure sive caelo signum: vel certe rerum

(1) Fragmenti huius partem posteriorem sumptam
 ex Suida voc. ἐπιχρυσά translulerat falso ad Poly-
 bium Casaubonus. Partem vero priorem observaverat
 Gronovius apud eundem Suidam voc. Βορίανθου. De-
 nique Schweighauserus retulerat inter historica Po-
 lybii fragmenta tom. V. p. 74, monens tamen lecto-
 res tum in adnotationibus tum in indice, non videri
 id Polybii scriptum. Mihi nunc denique contigit, ut

Dionem fragmenti auctorem sine dubitatione dete-
 gerem.

(2) Non extant, quantum memini, haec pro-
 digia apud Livium ac Diodorum, quae legebat Dio.
 Nec mirum; quia neutrius historiae pars superstes
 ad belli socialis civilisque tempora pertingit. Sed
 tubae certe invisibilis sonitum Romae auditum mo-
 morat Zonaras X. 19. ante pugnam philippicam.

μίνης κινῆσθαι τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον· ἢ δῆλον εὐθὺς τοῖς τὰ αὐτὰ σοφοῖς γίνεσθαι, ὅτι καὶ ῥόδοις ἄλλοις καὶ βίοις ἄνθρωποι γίνονται χρώμενοι καὶ θεοῖς ἡττον τῷ προτίεσθαι μέλλοντες.

ξη'. Ὅτι οὗτοι Ἀθηναῖες τὰ Μιθριδάτη ἐρονήσαντας Σύλλας πολιορκίᾳ ὠδυσσεύσαντες, πᾶσαν ἰδέσθαι μικροῦ πανωλεθρίᾳ διαφθεῖραι τὸ πόλιν, ὅθεν τὰς εἰς αὐτὸν ἐν τῷ τῷ πολιορκίας χρόνῳ γινομένης ὑπ' αὐτῶν ὑβρίας· εἰ μή τινες Ἀθηναίων φυγάδες καὶ οἱ συστρατευόμενοι Ῥωμαίων ἔπρξαν αὐτὸν σῆσαι τὸ φέρον· καὶ ὅς ἐστιν ἐγκώμιον τι ἢ πάλαι Ἀθηναίων λιξεληθῶν, ἐκείνοις ἔφη χαρίζεσθαι, πολλοῖς μὲν ὀλίγους, ζῶντας ἢ τεθνηκόσιν (1).

ξβ'. Ὅτι Ῥωμαῖοι καὶ τὸ πρὸς τὸ Μιθριδάτη στρατιὰν μάχῃ εἰς φυγὴν ἐξάπησαν· ὁ δὲ Σύλλας ἀποβάς τῷ ἵππῳ καὶ σημεῖον στρατιωτικὸν ἀρπάσας, ὠθεῖτο δὲ τὸ φευγόντων εἰς οὗτοι πολέμους βοῶν, ὡς ἐγὼ μὲν ἀπαμὶ, ζῶντες ἱπποδίσκῳ καὶ φυγῆς εὐκλειᾷ θάνατον ἀλλαξάμενοι· ὑμεῖς δὲ, ὡς συστρατιῶται, ἢν ἔρηται τις τοῦ τῷ Σύλλαν ἀπολειψάμεναι, φράζην μεμνημένοι (2) ἐν Ὀρχομενῷ (2). τοῦτε ῥηθίντω ἀνίστασθαι μετ' αἰδούς καὶ τὸ εἰς τὸ στρατηγὸν εὐλαβείας, καὶ τὸ πολέμων ἐκράτησαν.

harum intelligentibus palam ilico fieri, nunc iam existere homines aliis moribus alioque vitae genere utentes, et qui deorum tutela minore quam veteres usuri essent.

68. Postquam Athenienses mithridaticarum partium studiosos Sylla oppugnando vicit, parum absuit quin urbem universam summo excidio deleret, propter coniecta adversus eum per obsidionis tempus convicia. Sed enim Athenienses quidam transfugae, tum etiam qui in Syllae exercitu versabantur Romani, persuaserunt ei ut caedum finem faceret. Ipse autem non sine aliqua Atheniensium veterum laude, dixit se priscis illis hos largiri, multis paucos, viuentes mortuis.

69. Romani proelio adversus Mithridatem commisso, fugati sunt. Tum vero Sylla equo desiliens, signumque militare manu corripiens, per medios suos fugientes adversus hostem cucurrit clamans, ire se ad commutandam cum nobili morte vitam fugamque turpissimam. Vos vero, commilitones, si quis vos rogaverit ubinam Syllam reliqueritis; ut Orchomeni dicatis, vos admoneo. Illi hoc audito conversi sunt; tum pudore, tum ducis sui reverentia; deque hostibus victoriam retulerunt.

(1) Codices videntur omnino habere παραμένους.

(1) Plutarchus in Sylla cap. XIV. Apud Orchomenum scilicet urbem proelium illud peragebatur. Dicit aliquis; haec et sequentia aliquot nonne e Plutarcho potius, quam e Dionis eclogarius sumpsit? Sed plane inficias ire licet; tum quia vel unica cum palimpsesto vaticano comparatio Dionem nos habere in planudeis excerptis

demonstrat; tum quia iam e valesianis ipsis ursinianisque excerptis satis constat a Dionis expulsum fuisse Plutarchi praesertim Syllam. Legi Reinmarum praef. II. 12. sqq.

(2) Idem cap. XXI.

ο'. Ὅτι Σύλλας ἑαυτὸν εὐτυχῇ προσαγορεύειν διεκιδεύτατο· καί ποτε θίας εὐσης, ἣ Ὀρτησίῃ πατρί τ' ῥήτορ' αἰδελφὴν Βαλλερίαν ἐξέπαισθιν τ' Σύλλῃ πορευομένην, ἐπιβαλεῖν τ' χεῖρα ἐκ προκίδ' τ' ἱματίῃ σπάσαι· τ' ἣ ἐπιστραφέντ' οὐδὲν δεινὸν, εἰπεῖν, αὐτοκράτορ· ἀλλὰ βούλομαι καὶ γὰρ μικρὸν εὐτυχίας μεταλαβεῖν(1)· τ' δ' ὑπερηστῆναί τε τῷ ῥηθέντι, καὶ μὴ μικρὸν ἀγάγεσθαι τ' γυναῖκα πρὸς γάμον, τ' Μετίλλης ἥδη τιθνηκυίας.

οα'. Ὅτι Σύλλῃ καὶ Μαρίῃ τασιασάντων, καὶ τυραννικώτερον τ' πραγματῶν ἀποτομένων, μὴ τ' τ' Μαρίῃ τελευτῇ, ἐς πᾶν ἐπέζηε Σύλλας τοῖς ἀντιστασιώταις· ὡς τ' Μαρίῃ τελευτῇ, οὐκ ἀπαλλαγὴν ἀλλὰ μεταβολὴν τυραννίδ' ἐνομισθῆναι· πάσῃ γὰρ εἰς αὐτῶν ὁμότητι χρώμεντο, τελευτῶν ἴσιν οὖς χρημάτων ἢ κτημάτων ἕνεκα, ἐπ' ὠφελίᾳ τ' ἑαυτοῦ φίλων ἐτιμωρεῖτο· λέγεται γοῦν Κρίντον ἀνδρα ἐπιφανῇ ἐπικτῇ τε καὶ σώφρονα, οὐδετέρας μὲν γεγονέτα τασίας, ἀδοκῆτως ἣ ἐν τοῖς προγεγραμμένοις θρασυμένον ἑαυτὸν, οἷμοι τάλας εἰπεῖν, δίδωκε μὲν τὸ ἐν Ἀλβανοῖς χωρίον(2).

Απ. 676.

οβ'. Ὅτι ἀποδεχθέντ' ὑπάτερι τ' Λεπίδῃ χαίροντα Σύλλας τῷ γεγονότι Πομπήϊον ἰδὼν, εὐ γὰρ, ἴφη, τ' σπαρδῆς ὦ νεανία, ὅτι Κατούλῃ πρότερον ἀνηγέρυσας Λεπίδον τ' πάντων ἀρίστῃ πολιτῶν· ὦρα μὲν τοι σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἰσχυρὸν γεγονότα καταγωνίσῃ τ' ἀντίπαλον(3)· τοῦτο μὲν ὁ Σύλλας ὥσπερ

70. Sylla se felicem appellari mandaverat. Die vero quadam quum ludorum spectaculum esset, aiunt Valeriam Hortensii oratoris sororem, post tergum Syllae praetereuntem, manu iniecta floccum ex eius veste carpsisse. Quo vultum convertente; nihil est, inquit illa, o imperator; nisi quod ego quoque particula felicitatis tuae frui volo. Delectavit magnopere id dictum Syllam; qui paulo post eam sibi uxorem conciliavit, quandoquidem iam Metella mortem cum vita commutaverat.

71. Post Syllae Marique seditionem, qui tyrannice temp. administrarunt; mortuo iam Mario, Sylla adversarios suos totis viribus persecutus est. Quamobrem Marii interitu non sublata sed mutata tyrannis visa est. Sylla enim omne genus crudelitatis expromens, eo devenit ut pecuniae fundorumque gratia atque ut amicis suis prodesset, inimicos ulcisceretur. Aiunt ergo Quintum hominem nobilem mansuetum atque frugi, qui neutri parti seditiosorum adhaeserat, quum praeter expectationem suam se in proscriptorum albo vidisset, heu me miserum, dixisse! fundus albanus perdit me.

72. Consulatum ineunte Lepido, quum elatum gaudio Pompeium Sylla videret; bene tibi vertat, inquit, o adolescens, studium tuum, qui Lepidum primo loco consulem renunciandum curaveris, praecoptimo civium omnium Catulo. Nunc vero fac animum intendas ad propulsandum quem ipse corroborasti adversarium. Id

(1) Plutarchus in *Sylla* cap. XXXV.

(2) Idem cap. XXXI.

(3) Idem cap. XXXIV.

ἀπειθείσπισσι· μετ' ὀλίγον γὰρ ἐξυβρίσας εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Λίπιδος, πολέμιος κατίση τοῖς ὤξεϊ τῷ Πομπήϊον.

ογ'. Ὅτι κεραυνοῦ ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἐεχθείη, ἀλλὰ τε πολλὰ καὶ οἱ Λα. 671. τῶν συμβουλιῶν χρησμοὶ διεφθάρησαν (1).

οδ'. Ὅτι Λούκυλλος ἔλεγεν, ὡς ἵνα βοίλοιτο ἂν ἐξελίθαι κινδύνου Ῥωμαίων, ἢ πάντα τὰ τῶν πολεμίων ἀμαχιῇ λαβεῖν (2).

οε'. Ὅτι Λουκούλλου τὰ Τυγρανόκερτα πολιορκοῦντος, Τιγράνης τοσαύτην χεῖρ κατ' αὐτοῦ ἤλασεν, ὥστε καὶ τῶν ἐκείνῳ Ῥωμαίων καταγελάσαι καὶ εἰπεῖν ὡς εἰ μὲν πολεμήσοντες ἦκοιεν, ὀλίγοι· εἰ δὲ πρεσβύσοντες, πολλοὶ παρίεν (3).

ος'. Ὅτι Πομπήϊος τὴν ἀρχὴν ἐπιπλάσας ὠχραϊσμένος, Ῥώσκιός τις (4) τῷ Λα. 687. δῆμῳ σπουδὴν ἐλέπων, φθιγγάδης μὲν οὐδὲν ἐτόλμησε, τὴν δὲ χεῖρα ἀνατίγων, δύο ἄνδρας ἐκέλευε σφᾶς ἐλέσθαι, ὅπως ἐν γὰρ τούτῳ, τῇ δυναστείᾳ τί τῷ Πομπήϊῳ ὠφειλέμοιτο· ταῦτα οὖν αὐτοῦ χρονομοῦντος, ὁ ἔμιλλος μίγχα καὶ ἀπειλητικὸν ἀνέκραγρον, ὥστε κορακά τινα ὑπερπιτόμενον σφῶν ἐκπλαγῆναι καὶ

autem Sylla ceu vaticinans dixit. Paulo enim post superbe se gerens in magistratu Lepidus, cum Pompeio inimicitias gerere coepit.

73. Fulmine in Capitolium illapso, inter alia plura sibyllini quoque libri conflagraverunt.

74. Lucullus aiebat, malle se unum civem romanum periculo eripere, quam universas hostium opes vel sine proelio adipisci.

75. Lucullo Tigranocerta obsidente, Tigranes tanta militum manu adversus eum irruit ut Romanos ibi deprehensos irrideret; paucos dicens, si bellaturi venerant; multos, si legatione functuri.

76. Quam Pompeius simulata modestia *maris* imperium ad se delatum recensaret, Roscius quidam populi erga eum inflammata studia observans, fari quidem nihil audebat; verumtamen manu gesticulans suadebat, ut viros duos ad id munus deligerent; ut hac saltem ratione de Pompeii potentia aliquid dederet. Haec dum Roscius gestu suaderet, turba vehementer minaciterque in tantum clamare coepit, ut corvus qui forte concioni supervolitabat, attonitus deciderit.

(1) Lege Hieronymum in chronico ad olymp. CLXXIV. Dionysius autem halic. IV. 63. latius loquitur, cum sibyllinos ait incensos post olympiadem CLXX.

(2) Plutarchus in Lucullo cap. VIII.

(3) Extat hic locus e Xiphilino apud Reimarum

Dion. tom. I. p. 76. Dictum idem refert etiam Plutarchus in Lucullo cap. XXVII; unde credibiliter hausit Dio.

(4) Roscius hic plebis tribunus erat. Lege Dionem XXXVI. 25. Livium epitom. lib. IG.

περιὶν ὥσπερ ἐμβρόντητον (1). Κατούλη δέ τις (2) τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν εἰρηκότῳ, ἴαν ἐπὶ ταῦτα ἐκπιμψθεὶς σφαλῇ, οἷα ἐν τοιούτοις φιλεῖ γίνεσθαι, τίνα ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναγκασιότερα εὐρήσετε; ὁ ὁμιλῶ σύμπας, ὥσπερ ἀπὸ συγχιμίνε τιπὸς, ἀνέβόησεν εἰπὼν, σέ (3). καὶ οὕτως ὁ Πομπηῖος τὴν ἡγεμονίαν ἔσχε τῇ θαλάσσης.

οἷ'. Ὅτι Καῖσαρ μὲν τὴν δῆμον ἐξ ἀρχῆς ἐθεράπειε, Κικέρων ἢ ἐπηρεάζοντες τὰ πολλά· καὶ ποτὲ μὲν τῷ δήμῳ, ποτὲ ἢ τῇ γερουσίᾳ προσετίθετο· καὶ διὰ τοῦτο αὐτόμολος ὠνομάζετο.

Tum etiam Catulo, ex optimatibus uno, dicente; quid si Pompeius ad hoc bellum missus humanum aliquid, ut in his fieri solet, passus fuerit; quemnam alium ad necessitates reip. pro eo nanciscemini? populus universus, veluti ex conducto quodam, exclamavit: te, inquam, Catule. Atque ita Pompeius imperium maris recepit.

77. Caesar initio populo adstantabatur; Cicero autem saepe ancipitem se praebebat: ac modo populi modo senatus partes sectabatur. Quare et transfugam eum appellabant.

Exin partes Dionis editae sunt pleraeque omnes, uti ego diligenter codices planudeos cum textu vulgato conferens deprehendi. Sunt autem in codicibus duobus (nam tertius alius planudeus pauciora Dionis fragmenta habet) excerpta edita haec: lib. XXXVI. 33. XXXVII. 18. 19. 22. XXXVIII. 3. 11. 12. XL. 17-19. 27. 15. 63. XLI. 7. sqq. 46. 49. 63. XLII. 5. 49. 58. XLIII. 20. 26. 46. XLIV. 2. (4). 11. 12. 18. 34. 52. XLV. 1. XLVI. 43. XLVII. 8. 10. 49. XLVIII. 33. 34. 38. 39. 42. 44. 51. XLIX. 4. 30. LI. 12. 14. 16. LII. 2. 12. 13. 16. 19. 24. LIV. 6. 9. 10. 15. 16. 17. 19. 21. 23. LV. 2. 4. 5. 6. 7. 10. 14-22. LVI. 16. 29. 30. 33. 43. 45. 46. LVII. 1. 5. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 21. 22. 23. LVIII. 1. 2. 3. 5. 19. 22. 23. 24. 28. LIX. 4. 5. 8. 12. 13. 14. 16. 17. 18. 19. 22. 25. 26. 27. 28. 30. LX. 6. 14. 17. 22. 29. 30. 33. (5) 35. LXI. 1. 2. 4. 5. 7. 9. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 18. LXII. 4. 5. 14. 16. 18. 24. 26. 28. LXIII. 6. 9. 10. 15. 18. 23. 26. 27. 29. LXIV. 2. 3. 7. 13. LXV. 1. 2. 21. LXVI. 1. 2. 8-19. LXVII. 2. 16. 19. LXVIII. 3. 5. 13. 14. 16. LXIX. 3-6. 11. 14. 17-20. 22. 23. LXX. 2. 3. 4. LXXI. 1. 3. 6. 22. 34. LXXII. 12. 20. 23 (6). LXXIII. 2. 8. 10. 14. 17. LXXIV. 12. 14. LXXV. 4 (7). 14. LXXVI. 6. 7. 9. 10. 15. 16. 17. LXXVII. 3. 7. 10. 14. 21. LXXVIII. 3. 8. 36. LXXIX. 12. 9. 14.

(1) Haecenus extat editum fragmentum de Pompeii electione in reliquiis Dionis lib. XXXVI. 13. Reliqua pars erat inedita; demersa scilicet in lacunam post Catuli abruptam orationem cap. XIX.

(2) Scilicet Catulus a Pompeio laesus, ut dicitur in fragm. 72. nunc vicissim Pompeio adversabatur.

(3) Cicero de lege manilia cap. XX.

(4) In hoc fragmento nominatim appellatur Dio. ὅτι Δίων etc. Sic prorsus in palimpsesto incerta

ratione ac prope sensu aliquoties sparsimque scribitur: ὅτι Δίων, ὅτι Πολύβιος, ὅτι Διόδωρος, ὅτι Εὐστάσιος, ὅτι Μένανδρος.

(5) Codices planudei in hoc excerpto habent τοῦ δαίμονος Γαίου, ut Xiphilinus, alique Dionis codices; non τοῦ δαίμονος Γαίου, ut recentiores critici emendaverunt.

(6) Haec iterum scribitur in codicibus ὅτι περὶ Δίων.

(7) Tertio scribitur in codd. ὅτι Δίων.

Inter vulgata haec , quae idcirco omisi , nonnulla inedita delitescerant , quae libenter admodum heic subicio. (Scripta enim Dionis facile prae ceteris augeri possunt , consultis codicibus , propter crebras editi textus lacunas. Itaque non solum mihi , sed Morellio quoque veneto bibliothecario , Dionem aliquantulum augere ope codicis bessarionei ante hos annos contigit.)

ον'. (*Lib. LIV. inter cap. 21. et 23.*) Ὅτι Κορινθίῳ τινὲς (1) αἰτίαν παρὰ τοῦ Καίσαρος (Αὐγούστου) ἐπὶ τῷ τῆς γυναικὸς βίῳ σχέντο , καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ εἰπόντο , ὅτι καὶ εἰδότες καὶ συμβουλευσαντες αὐτοῦ ἠγάγετο αὐτὴν , ὡς οὐκ ἔμελλεν εἶναι , καὶ εἶπε μὲν οὐδὲν οὔτε ἔπραξε δεινόν . ὁ κληδίσας ἢ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου , ἔπητα μετ' ὀλίγον ἐπανελθεῖν ἐλόμβητο ὡς πρὸς τοὺς φίλους ἔφη , τοῦτο μᾶλλον , καίπερ οὐκ ἔρθεως ἔχον , ποιῆσαι , ἢ κατὰ χώραν μίνων (2) ἀναγκασθῆναι τι κακὸν δεῖσθαι.

οθ'. (*Lib. LVI. inter cap. 43 et 45.*) Ὅτι Ἀθηνόδωρος (2) μέλλων πρὸς τῆς ἐνέγκας ἀπαλλάττεσθαι , ἐπεὶ περ ἦδεν τὸν Καίσαρα , ταχέως μὲν ἀναπτόμενον ἀπὸ θυμοῦ , ὃ θανατηφόρος ψήφους ἐκφέροντα , ταχέως ἢ πάλιν τὸν θυμὸν σβεννύοντα καὶ φιλανθρωπενόμενον , κύβας αὐτοῦ πρὸς τὸ οὐδέν , ὡς δὴ φιλήσων , ὡς Καῖσαρ , ἔφη , μὴ πρότερον ψῆφον κατὰ τινος ἐξενέγκης πρὶν ἢ κατὰ σφαιρὸν τὰ κατὰ γράμματα δέειξας . ὃ ἢ στενάζας , ἔτι σε χρήζω , φησί , καὶ συνίστη μοι ὡς αὐτοῖς.

π'. (*Lib. LVIII. inter cap. 5 et 10.*) Ὅτι Τιβέριος οὐκ εὐχερῶς παρέλυε τῆς ἡγεμονίας τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προβαλλομένους . καὶ πρὸς τοὺς τοῦτο μεμφο-

78. Quidam Cornelius quum apud Caesarem Augustum expostularetur de uxoris moribus ; isque in senatu diceret se , conscio et auctore Caesare , illam duxisse ; etsi Caesari bilis commota est , nihil is tamen acerbum dixit aut egit : sed curia egressus , paulo post eodem rediit , ac familiaribus dixit ; maluisse se , intempestive licet , exire , quam in curia subsistentem mali aliquid necessario patrare .

79. Athenodorus in patriam reversurus , quoniam noverat Caesarem Augustum celeriter ira incallescere ac tum capitales sententias ferre ; rursusque celeriter extincta ira , ad clementiam deflectere ; demittens se ad eius aurem tamquam osculaturus ; o Caesar , inquit , haud ante in quemquam sententiam dicas , quam XXIV litterarum elementa tecum ipse percurreris . Ille autem ingemiscens , adhuc tui , inquit , indigeo ; quare mecum diutius manebis .

80. Tiberius magistratus a se creatos haud facile removebat . Iis autem qui huiusmodi morem reprehendebant , hanc narrabat fabulam . Homo quidam pedibus

(1) In alio codice μέγας , ἑταίρος pro μέγας.

(1) Num est ille Cornelius , qui adversus Augustum postea coniuravit , uti narrat Dio noster LV. 14?

(2) Athenodori apud Augustum gratia florentis meminisse Dio LII. 36. LVI. 43.

μένες, ἔλγε τοιάνδ' παραβολήν. Ἄνθρωπός τις ἦν τοὺς πόδας ἔχων ἡλικω-
μένης· τῷ δὲ μὲν ἱπικαθημένων αὐτοῖς καὶ κεντούτων ἢ ἄνθρωπον, οὐκ ἀπε-
σέβη ταύτας· ὡς δὲ τις τοῦτο ποιῆν ἐπεχείρησεν, ἄνθρωπον ἀνέβησεν, ἄφες
αὐτάς, μήπως τούτων ἐπείπερ ἐκορέσθησαν διωχθεῖσων, ἕτεραι ἀντιπάλῳσι
λιμώττωσαι, καὶ μείζους μοι προξενήσωσι τὰς ὁδύνας· τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τῶν
ἡγεμόνων, ὅτι χρονίζοντες καὶ κοριννύμενοι, πρῶτον τοῖς ἀρχομένοις προσφέ-
ρονται.

πα'. (Lib. cod. inter cap. 11 et 13.) Ὅτι ὑπατικὸν ἄνδρα τινα ἀνείλε Τι-
βέριος, ἐγκαλέσας αὐτῷ, ὅτι τὸ ἢ αὐτοῦ μορφὴν φέρον νόμισμα φέρον ἐν
κόλπῳ, εἰς ἄροδον ἀπεχώρησεν (1).

πβ'. (Lib. LVIII. 2.) Ὅτι ἡ Λιβία γυμνοὺς ποτὲ ἄνδρας ἀπαντήσαντας
αὐτῇ, καὶ μέλλοντας δὲ τοῦτο θανατωθῆσθαι, ἔωσεν εἰποῦσα, ὅτι οὐδὲν
ἀνδρείαντων ταῖς σωφρονούσαις οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσι (2).

πγ'. (Lib. LIX. inter cap. 28. et 30.) Ὅτι Γάιος ἀδελφῇ γησιᾷ συνῆν·
ἐξ οὗ καὶ μάλιστα αὐτῷ φέσθαι ὡς τοῖς πολίταις ἤρξατο τὸ μῖσος· ἔρ-
γον δὲ μέγα ἢ βασιλῆον οὐδὲν αὐτῷ πεπραγμένον· αἴτιον δὲ ἦν ἢ ὅτι τὰ
ἀχρεῖα σπευδὴ· ῥήτωρ δὲ ἦν ἄριστος, καὶ γλώσση τὴν ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥωμαίῳ
πατρίῳ σφόδρα ἡσκημένῳ.

πδ'. (Lib. LXVI. post cap. 19.) Ὅτι κοινὸν ἔρωτα ἢ Τίτον ὠνέμασαν.

exulceratis erat: quibus cum muscae insisterent hominemque compungerent, ipse
tamen eas non abigebat. Atque alio id volente facere; o homo, exclamavit,
has missas facito; ne si forte iam saturatas expuleris, famelicae aliae superve-
niant, quae maiorem tibi molestiam creent. Haec Tiberius de magistratibus di-
cebat, qui tum temporis lapsu tum satietate victi, mitius deinceps cum populis
sibi subditis agere solent.

81. Consularem hominem interfecit Tiberius, causatus illum, quod numisma,
cui sua imago erat insculpta, in sinu gestans ad latrinas secessisset.

82. Livia viros quosdam, qui sibi nudi occurrerant, proptereaue occidendi
erant, incolumes esse iussit; dicens, apud quidem honestas feminas nihil hos
differre statuis.

83. Caius Caesar cum sorore germana consuetudinem stupri habebat; eaque
praecipua causa fuit cur in civium odium incurreret. Nullum vero regale eius
magnumque facinus extabat, propterea quod inepta studia consecrabatur. Ce-
teroquin egregius orator erat, atque in graeca patriaue Romanorum lingua
magnopere versatus.

84. Titum delicias et amorem generis humani appellabant.

(1) Simile quid etiam de Caracalla narrat Dio
LXXVII. 16.

(2) Fragmentum hoc iam ego edidi in prioribus
Dionis excerptis p. 199; nunc tamen repetere id

placuit ex planudeis codicibus, tum ob lectionis va-
rietatem, tum ad eius auctorem Dionem confirman-
dam duorum insuper codicum testimonio.

πβ'. Ὅτι καὶ τραγωδίαν ὁ Τίτῳ ἑλλάδι φωνῇ ἐξέθηκεν (1).

πγ'. Ὅτι τὸ φιλόδωρον αὐτῷ τοσούτο ἦν, ὥστε αὐτῷ τινὰς εὐκολίαν ἐγκαλεῖν· καὶ ἡ ἀπολυόμενον κατηγορίαν εἰπεῖν, μηδένα χρεῖναι συγγοτέρων ἔχειν ἀπὸ βασιλείας καὶ ἀναχώρησιν.

πδ'. Ὅτι δὴ πῶν ποτὲ, καὶ λογισάμενθ' ὅς οὐδὲν οὐδέ τις ἐκείνην εὖ πάθοι καὶ ἡμέραν, σχετλιάσας καθάπερ αὐτῷ καὶ ἡμέρας ἀπολωλυίας, εἶπεν, οὐκ ἐβατίλευσα καὶ σήμερον ἡμέραν, οὐδέ τις γὰρ ἐξ ἐμοῦ εὖ πέπονθε σήμερον.

πε'. Ὅτι μόνῳ ὁ Τίτῳ θανόν, ἐκ πάντων πλείους εἰδέξατο θαλαπείας ἐκ λόγων, καὶ ζῶντες ἕτεροι (2).

πθ'. (*Lib. LXXI. 3.*) Ὅτι Μάρκῳ αὐτῷ Κελτοὺς νικήσας, καὶ ὧσα' ἑρμίστρατιωτῶν αἰτηθεὶς χρήματα etc. ut in ed. Sed tamen in editis nulla mentio est devictorum Gallorum (seu potius Germanorum. Nam Celtas Graecis sunt etiam Germani.)

ψ'. (*Lib. LXXVII. 10.*) Ὅτι οὕτως Ἀντωνῖνῳ πᾶσαν πλὴν ὑπέρκοον αὐτῷ ἐπόρθησιν, ὥστε ποτε αὐτῷ Ῥωμαῖες συμβοῆσαι, αὐτῷ ζῶντας ἀπειμπολοῦμεν (3) ἵνα αὐτῷ τεθνήσκοντες θάψωμεν.

85. Titus tragoediam quoque graeca lingua edidit.

86. Idem tantopere gratificando studebat, ut eius nimiam facilitatem nonnulli reprehenderent. Ipse vero criminationi occurrens aiebat, neminem oportere a principe tristem discedere.

87. Idem aliquando inter caenandum reputans, quod neminem illo die beneficio adfecisset; diem amissam conquestus est; dixitque, hodie non regnavi, quandoquidem nemo hodie beneficio meo usus est.

88. Unus Titus plura tulit extinctus laudum praeconia, quam viventes ceteri.

89. Marcus post devictos Germanos, petentibus pecuniam militibus etc.

90. Antoninus (Caracalla) subiectum sibi orbem tantopere expilabat, ut aliquando Romani exclamaverint: vendamus vivos, ut mortuos sepeliamus.

(1) Confer Sveton. Tit. cap. III.

(2) Paulo aliter Sveton. Tit. 68.

(3) Vulgatum erat hoc fragmentum tum in Dionis editionibus, tum etiam in hoc nostro volumine p. 229. Nusquam tamen comparuerat praeclarissima

haec emendatio, neque eam quisquam divinaverat, videlicet ἀπειμπολοῦμεν vendimus, seu vendamus, pro ἀπολοῦμεν perdimus, cuius mendosse lectionis nullos neque sanus neque probabilis sensus erat.

DIONIS EXCERPTA

INCERTAE SEDIS EX FLORILEGIO VATICANO (1).

υα'. Οὐ γὰρ αἱ ἐπικλήσεις καὶ αἱ τῶν τρόπων ἡδ' ἀνθρώπων μεταβάλλουσιν, ἀλλ' ὅπως ἂν τις τὰ πράγματα μεταχειρίζεται, τοιαῦτα καὶ ἐκείνα δοκεῖν εἶναι ποιεῖ· καὶ πολλοὶ μὲν μοναρχοῦντες, ἀγαθῶν αἰτίαι τοῖς ἀρχομένοις γίνονται· διὸ καὶ βασιλεία τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται (2)· πολλοὶ δὲ δημοκρατούμενοι μυρία κακὰ αὐτοῖς ἐργάζονται. P. 49.

υβ'. Οὐδὲν γὰρ καὶ στράτευμα, καὶ τὰλλα πάντα ὅσα ἀρχῆς τινὸς δέεται, οὔτε ἐπὶ τὸ χεῖρον οὔτε ἐπὶ τὸ κρείττον προάγει, ὡς ὁ τε πρόεδρος καὶ ἡ δίαίτα τοῦ ἐπιστατοῦντος αὐτῶν (3)· πρὸς γὰρ τὰς γνώμας τὰς τε πράξεις ἡδ' ἐγυμνῶν σφίσιν οἱ πολλοὶ ἐξομοιοῦνται· καὶ ὅποια ἂν ἐκείνης δρῶντας ἴδωσι, τοιαῦτα ἐαυτοῖς, οἱ μὲν ὡς ἀληθῶς, οἱ δὲ καὶ προσποιούμενοι, πράττουσιν. P. 49.

υγ'. Ὡς περ ἡ ἡδ' ὀφθαλμῶν νόσος ἢ δραστὶν συγχίασα καλῶν τὰ καὶ ἐμ-

91. Tituli non immutant hominum mores : verum prout quisque negotia administrat ; ita opiniones variare contingit . Profecto multi monarchicam potestatem adepti , subditorum populorum felicitati consuluerunt . Atque hoc reapse regnum appellatur . Multi vero in libera republica versantes , mala innumera civibus suis pepererunt .

92. Nihil aequè ad malam bonamve frugem impellit sive exercitum , sive aliud quodcumque imperio regitur , quam mos eius victusque qui praeest . Plerique enim ad sententiam atque ad facta ducum semet conformant : et quaecumque ab his agi cernunt , ea ipsi quoque seu sincere seu simulate peragunt .

93. Ac veluti oculorum morbus visum conturbans , haud sinit ea quae coram

(1) Vaticanum florilegium iam p. 527. n. 1. commemoravi , in quo permulta Dionis excerpta inedita delitescere agnovi . Extat id florilegium in pervetusto dice saeculi prope decimi ; praetereaque in duobus aliis , qui tamen et paulo recentioris aetatis sunt et multo pauciores Dionis opes continent . Igitur praestantissimo et copiosissimo vetere semper usus sum . Jam fragmenta in florilegio nullum servant primigenium Dionis ordinem , quoniam ad certos titulos moralium doctrinarum revocata fuerunt . Ego tamen quaecumque excerpta , vel historia rerum duce , vel palimpsesto meo vaticano admonente , vel quovis alio indicio coniectura aut susceptione , in seriem cogi posse iudicavi , ea cum eclogis planudeis immiscui . Nunc vero superest , ut partes reliquas vagas atque disiectas ita subtexam ut in ipso codice occurrunt . Ceteroquin

partes illas , quas apud editum Dionem extare vidi , more meo praetermisi ; nempe cod. p. 8. 34. 46. 49. 50. 51. 129. 198. 205. 206. 208. 227. quibus referuntur edita fragmenta ex libb. XLV. 34. LII. 26. 33. 34. 38. LIII. 10. LV. 15. 16. 17. 19. 21. 34 . Reliquas partes , quia cursim Dione inspecto editas non comperi , haec adscribo ; valde tamen suspicans ex his quoque nonnullas in historia edita occurrere , quas diligentior atque otiosior Dionis lectio palam faciet . Dionis locos aliquot in medico codice parallelorum Damasceni , animadvertit etiam Bandinius cod. gr. tom. I. p. 370 . Hi num congruant cum meis vaticanis , ii viderint homines quibus medicus codex ad manus est .

(2) Confer Ciceronem de rep. I. 35.

(3) Ciccr. de rep. I. 31.

ποδῶν κείμμεν θεωρεῖν, οὕτως ἀδικῶ παριστάνων λόγῳ εἰς τὰς ἡμῶν δικάσιον γνώμας, οὐκ ἔα δὲ ὁρῶν συνορεῖν, τὸ ἀλήθειαν τῇ ψυχῇ προσομιλεῖν. P. 61.

94. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἔλοιτο σώφρων ὢν, ἐν τοῖς κόλποις τῆς πόλεως ἀποθανόντων κείσθαι μᾶλλον, ἢ πορθεμένην ταύτην ἐπιδεῖν (1); P. 154.

95. Εἰ μὲν τις σοὶ κατισκιάζει οἰκίας, ἴνθα μὴ ἔμελλες μένειν, ζημίαν τὸ πρᾶγμα ἐνόμισας ἂν· νῦν ἡ ἐνταῦθα βούλη πλεῖν, ὅθεν καὶ πρὸ τῆς ἐσπέρας πολλάκις μέλλες ἀποδημεῖν; P. 154.

96. Οὐκ οἶδας ὅτι ἐκ' ἀλλοτρίας διατρίβομεν καθάπερ ξένοι καὶ πάροις; οὐκ οἶδας ὅτι παροίκων ἐστὶν ἐκβάλλεσθαι ὅτε μὴ προσδοκῶσι μὴ ἡ ἐλπίδουσι; ὅπερ καὶ ἡμῖς πάσχομεν. P. 154.

97. Τίς μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἔλοιτο ἀπὸ μιᾶς πληγῆς, καὶ ταύτης μηδὲν ἢ βραχυτάτον τι λυπησάσης, ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ νοσήσας; τίς δ' οὐκ ἂν εὖζαιτο ἀκραιῶ τοῦ σώματος ἀκραιῶ τῇ ψυχῇ ἀπαλλαγῆναι μᾶλλον, ἢ φθῆναι τινὶ καὶ ὑδέρω σαπῆναι, ἢ λιμῶ μαρτυρεῖν (2); P. 154.

98. Εἰ ἡ πάντως ἀποθανόντων συμβαλοῦμαι τι πρὸς τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ἰτοίμως ἔχω τελευτᾶν· κτήσασθαι γὰρ ἰδίῳ θανάτῳ τὴν δημοσίαν εὐνοίαν, καλόν.

sunt videre; ita improbus sermo in boni hominis mentem se insinuans, laudatur ut is ob iracundiam discernat veritatem.

94. Quis homo frugi haud malit in urbis sinu extinctum se sepeliri, quam hanc vastatam videre?

95. Siquis tibi domum ibi appararet, ubi nequaquam mansurus esses, perditam operam existimares. Nunc hoc loco vis ditescere, unde ante vesperum demigraudi multae tibi occasiones subnasci queunt?

96. Nescis in aliena regione nos versari advenas atque inquilinos? Nescis solere inquilinos praeter suam expectationem spemque expelli? id quod reapse nobis contingit.

97. Quis uno ictu, qui brevi tempore molestus sit, haud malit extinguī, quam morbo? Quis non optet integro potius corpore integroque spiritu vitam amittere, quam phthisi aut hydropē marcescere, vel fame consumi?

98. Quod si omnino moriens communi saluti profuturus sum, ultro necem adpeto. Nam publicam benivolentiam propria morte adipisci praeclarum est.

(1) Pertinet fortasse ad Camilli orationem respondentis Caedicio Romanorum legato. Confer Dionysii excerpta mea cap. XX.

(2) Hoc et sequens fragmentum concinne admo-

dum in Curtii oratione quam p. 533. scripsi ponetur; vel cum Decii historia p. 535. copularetur. Meam igitur conoquatur ὑπεροβουλίαν.

ψθ Φιλῆ πῶς λυπεῖν μᾶλλον τινὰς ἢ μὴ προσδοκηθέντων ἀρχὴν, ὅσα ἂν ἐν ἐλπίδι γενόμενα διαπίσῃ. τὰ μὲν γὰρ πόρρω σφῶν νομίζοντες εἶναι, ἥττον αὐτῶν ὥς καὶ ἀλλοτρίων ἐφίενται· ἢ ἢ ἐγγὺς ἐλθόντες, ἄχθονται ὥς καὶ οἰκείων στερούμενοι. P. 160.

ρ'. Οἱ φιλόμουσι ἢ βασιλείων, πολλοὺς μουσικοὺς ποιοῦσιν· οἱ φιλόλογοι, λογίους· οἱ φιλαθληταὶ, γυμναστικούς· οὕτως ἀνὴρ φιλοσώματός, καλλωπίσ-
τριαν γυναῖκα ποιεῖ· φιλήδονός, ἐταιρικὴν καὶ ἀκόλαστον· φιλάγαθός, καὶ φι-
λόκαλός, σώφρονα καὶ κοσμίαν. P. 162.

ρα'. Τοῖς περὶ τὸ Κύρον Ἑλλήσιν οἱ στρατηγοὶ παρήγγελλαν, τοὺς πολεμίους εἴαν μὲν βοῶντες ἐπίωσι, δέχισθαι μετὰ σιωπῆς· ἂν ἢ ἐκείνοι σιωπῶσιν, αὐ-
τοὺς μετὰ βοῆς ἀντιξελαύνειν· αἱ ἢ τοῦν ἔχουσαι γυναῖκες, ἐν ταῖς ὁργαῖς ἢ
ἀνδρῶν κεκραγόντων μὲν, ἡσυχάζουσιν· σιωπώντων ἢ, προσλαλοῦσαι καὶ ὡς
μυθούμεναι καταπραΰνουσιν. P. 162.

ρβ'. Ἐνόμιζεν γὰρ χρῆναι τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθόν, ἢ μὲν πολέμῳ παντὶ χρόνῳ
κρατεῖν πανταχοῦ, ἢ δ' οἰκίῳ ἐκόντα ἡττᾶσθαι. P. 189.

ργ'. Ἀνθρώπινόν ἐστι τὸ ἀμαρτάνειν· τὸ δ' ἀμύνεσθαι ὅττι ἀδικήσαντας, οὐκ
ἀνθρώπινον, ὅτι πολλὰ ἄκοντες πολλοὶ πλημμελοῦσιν· οὐκοῦν οὐδὲν θαυμα-
στόν, εἰ καὶ ἄκοντες κολασθῆσονται, ὅτι πολλὰ πολλοὺς ἀδικεῖν ἀναπείθει,
ἵνα ὅξ ἐνός γε ἢ χρόνῳ πάντες οἱ λοιποὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθίλω-
σιν. P. 201.

99. Quaecumque sperata fallunt homines, ea magis tristitiam adferre solent, quam quae numquam in votis fuerunt. Haec enim utpote a se remota, ac veluti aliena, minus adpetunt: illa, quia propiore spe devoraverant, non sine maerore, tamquam propriis spoliati, amittunt.

100. Reges philomusi multos musicos faciunt; philologi, litteratos: athleticae studiosi, gymnasticos. Ita vir delicatus, pompaticam uxorem elicit: voluptuosus, meretriciam et impudicam; boni honestique amans, temperantem atque pudicam.

101. Iis qui sub Cyro militabant Graecis mandarunt duces, ut si hostes cum clamore irruerent, eos taciti exciperent; sin illi silerent, ipsi non sine clamore adversus irent. Sic prudentes feminae, cum irati mariti clamitant, ipsae tacent; cum illi muti sunt, alloquendo eos consolandoque deleniunt.

102. Iudicabat enim, oportere ut vir bonus inimico suo superior conetur evadere; a familiari autem sponte se vinci sinat.

103. Peccare humanum est: sed tamen de offensore poenas reposcere, praeter humanam naturam est: multi enim incauti delinquant. Neque tamen mirum est, si qui involuntarii etiam peccarunt, puniuntur: nam cum multa multos ad peccandum impellant, unius exemplo ceteri omnes ad officium compellendi sunt.

ρδ'. Δύο τὰ διάγοντα ἡμᾶς ὄζει, φύσις καὶ νόμος· κρατεῖ ἢ δὴ τῷ νόμῳ ἢ φύσις (1). ἐκείνη μὲν γὰρ πάντα τοῖς σώμασιν ἡμῶν προσηκόντα, καὶ ὧν χωρὶς οὐκ ἔστι βιώναι, καὶ ζητεῖ καὶ ἀπαιτεῖ, τροφήν λέγω, ποτὸν, ὕπνον, καὶ τὰ ἄλλα ἔσα τοιαῦτα· ὁ ἢ δὴ νόμος ἄτε γὰρ πράττειν, καὶ ἂ μὴ δεχτάττεται. P. 208.

ρε'. Οὐδὲν τὸ παράπαν οὐθ' ἠδονὴν οὔτε λύπην αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ φέρει· ἀλλ' ἔπως ἂν τις αὐτῷ προσφέρηται, καὶ ἔντινα ἂν τις ζόπον αὐτὸ ἐκδέχεται, τοιοῦτον καὶ ἐκείνο δοκεῖ εἶναι (2). ἀμέλει πολλοὶ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀμείνοσιν ἀλγοῦσι, πολλοὶ ἢ καὶ ἐπὶ τοῖς χείροσι χαίρουσι· πόσοι μὲν γὰρ πλουτοῦντες ἀχθονται; πόσοι δὲ πενόμοχοι ἠδονται; ἄλλες κάλλος καὶ ἰσχύς ἔβλαψεν, ἄλλες αἰσχρὰ καὶ ἀσθένεια ὠφέλησεν· ἕτεροι τ' εἰρήνῃ πρὸ τῷ πολέμῳ τιμῶσιν· ἕτεροι πολέμῳ μᾶλλον ἢ εἰρηναίῳ (2) ἐθέλῃσι· τί δ' οὐ καὶ (b) τυραννοῦντες τινὲς ὀλοφύρονται; καὶ τὸ μίγιστον, πλεῖστοι μὲν ὅσοι ἀνδρῶς ζῶσι, πλεῖστοι δὲ ἡδύως ἀποθνήσκουσιν. P. 225.

104. Duabus rebus homo regitur, natura et lege: vincit autem legem natura. Etenim natura res omnes corpori convenientes, sine quibus vita non constat, exquirat et exigit, cibum dico potumque, somnum et cetera huiusmodi. Lex quid faciendum sit, quidve secus, praescribit.

105. Nihil omnino vel voluptatem vel maerorem per se ipsum adfert; verum ut quisque erga aliquid adficitur, proque ea ratione qua idemmet excipit, ita delectatur vel dolet. Ecce enim multi rebus praestantibus maerent, multi deterioribus gaudent. Quot enim divites dolent! quot egeni hilares sunt! Aliis formositas lortitudoque nocuit; aliis deformitas inlirmitasque profuit. Alii pacem bello anteferunt; alii bellum gerere, quam pacem agitare, malunt. Quid? nonne aliqui principatum quoque gerentes de conditione sua conqueruntur? Quodque caput est, plurimi gravate vivunt, plurimi contra suaviter moriuntur.

(1) Μῖνος recte Melissa ἀρῆσεν. (b) Melissa pro αὐτῷ καὶ habet αὐτὴ δέει.

(1) Confer Dionem lib. LII. 34.

mentum sub Dionis nomine etiam apud A. Melissam

(2) Hinc usque ad ἀποθνήσκουσιν legitur frag- ed. Tigur. p. 71.

DIONIS FRAGMENTUM EX GEORGIDII COLLECTIONE INEDITA VATICANA.

ρς'. Ὅπως γὰρ ἂν τις ἢ κικτημένος ἰταίρης τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἂ ἐβούλῃται ὁρᾶ (1), τοσαύταις δὲ ἀκοαῖς ἂ δειῖ ἀκούει, τοσαύταις δὲ δξανοίαις δξανοεῖται παρὰ τῷ συμφερόντων· δεξιέρη γὰρ οὐδὲν ἢ εἴ τῷ θεῷ ἐν σῶμα ἔχοντι πολλὰς ἢ ψυχὰς ἰδῶκεν, ἀπάσας ὑπὲρ ἐκείνη προνοημένας. P. 51.

106. Quotquot homo amicos habet, totidem oculis quae vult observat, totidem auribus quae opus est audit, totidem denique mentibus quae utilia sibi sunt excogitat. Prorsusque idem est, ac si Deus alicui unum corpus habenti multas animas insereret, quae omnes pro eo vigilarent.

(1) Confer fragmentum 108.

DIONIS FRAGMENTA

EX ANTONIO MELISSA EDITO (1).

ρζ'. Κινδύνων ἐλπίς, ἀνευ κινδύνων τίθησι τὴν ἐλπίζοντα, τῷ προσφαλίῳ τῶν δυσχερῶν τῇ δοκίμῃ τὰ πραγματά (2). *Edid. Tigur. p. 8.*

ρη'. Διὰ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν μόλις ὁρᾶν ἔστι τὰ ἐμποδίων· διὰ δὲ τῶν φίλων καὶ τὰ ἐπὶ γῆς πέραν θιάσαται. P. 28.

ρθ'. Πατῶν γὰρ ὡς ἱππῶν εἰπεῖν τῶν κακίων αἰσχίστων ἂν τις εὖροι πᾶσι κολεκίαν. P. 59.

ρι'. Ταυτόν ἐστιν ἐπὶ εὐτυχίᾳ μέγα φροσῖν, καὶ ἐπὶ ὀλισθηρᾷ ὁδοῦ σταδιοδρομεῖν. P. 71.

ρια'. Πέφυκεν ὡς αἰὲς πρὸς τὰς γνώμας ἢ ἀρχόντων τυποῦσθαι καὶ τὸ ὑποχείριον. P. 78.

107. Periculorum expectatio tutum a periculis expectantem efficit; propterea quod is malorum praevisione res suas iam praemuniverit.

108. Oculis quidem vix ea videre licet quae ante pedes sunt: per amicos autem etiam longius remota conspiciuntur.

109. Omnium enim fere vitiorum turpissima deprehenditur adsentatio.

110. Qui in prosperis rebus superbe se iactat, idem facit currenti in lubrica via.

111. Talis semper est quaeque respublica, qualis eius aut natura aut voluntas qui illam regit.

(1) Antonium Melissam florilegii cuiusdam auctorem diversi a nostro vaticano, non semel uti Dionis historia exploratum est. Atqui Reimarus doctissimos neque Melissam neque alium florilegum Arsenium (de quo mox) quauquam utrumque editum, in sua

Dionis editione ad partes vocavit. Adco nemo omnia scit! Ego vero Melissae excerpta haec colloco, omnis nonnullis in Dionis editione obviis.

(2) Confer fragmentum 38. p. 539.

DIONIS FRAGMENTA

EX ANTHOLOGIA SENTENTIARUM GRAECE EDITA

AB ARSENIO MONEMBASIAE EPISCOPO (1).

ριβ'. ΔΙΩΝ ὁ ῥωμαῖος (2), κατασελάσκει εἶναι ἱλεγε σὺν σπινθάρουτας φεῖ τὸν πλεῦτον, ὃν ἡ τύχη μὲν παρέχει, ἀνελουθερία δὲ φυλάττει, ζηνσότης δὲ ἀφαιρεῖ.

112. DIO romanus ridiculos esse aiebat, qui divitiarum studio tenentur; quas quidem fortuna suppeditat, illiberalitas servat, bonitas evacuat.

(1) Quoniam Reimarus ne hoc quidem florilegium consuluit, particulas Dionis in eo libello p. 172-93 occurrentes mihi vindicabo.

(2) Dio historicus in florilegiis epitheto roma-

ριγ'. Ὁ αὐτὸς ἔφη, πῶς οὐ δίδόν τοῖς μὲν θεοῖς ἐνοχλεῖν, αὐτοῦ δὲ μὴ βούλειται πρᾶττεν, ἃ γὰρ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δοκεῖ τοῖς θεοῖς;

ριδ'. Ὁ αὐτὸς ἔφη, αἱ μὲν ἡδοναὶ τοῦ αἰὲς συνόντας τὰ τε ἄλλα λυμαίνονται, καὶ ταχὺ πειοῦσιν ἀδυνάτους πρὸς αὐτάς· οἱ δὲ πόνοι τὰ τε ἄλλα ὠφελούντες αἰὲς, μᾶλλον παρέχουσι δυναμένους ποιεῖν.

ριε'. Ὁ αὐτὸς εἶπε, τὸ πλεῖστον ἵοικε τοῦ ἀνθρωπίνου πρὸς μὲν τὸ ἀνθιστάμενον, καὶ ὧσα' τὸ συμφέρον φιλονηκεῖν· τοῖς δ' ὑπέκκει, καὶ ὧσα' δύναμιν ἀνθυπεργεῖν (1).

ρις'. Ὁ αὐτὸς ἔφη, πολλῶ κρείττον ἐστὶ κατορθώσαντάς τι ζηλοτυπηθῆναι, ἢ παύσαντας ἐλεηθῆναι.

ριζ'. Ὁ αὐτὸς εἶπε, δεῖ τοῦ κειμένους νόμους ἰσχυρῶς φυλάττειν, καὶ μηδένα αὐτῶν μεταβάλλειν· τὰ γὰρ ἐν ταυτῷ μένοντα, καὶν χεῖρω ἢ, συμφερώτερα τῷ αἰὲς καινοτομημένων, καὶν βελτίω εἶναι δοκεῖ, ἐστίν (2).

ριη'. Ὁ αὐτὸς ἔφη, μηδέποτε μάτην τὰ χρήματα σπούδαζε ἀναλίσκειν· ἐξ ὧν (3)

113. Idem ait, quid ni iniquum sit deos precibus a nobi fatigari, si quidem ea facere nolumus, quae in nostro arbitrio esse posita dii sciunt?

114. Voluptates perpetuis cultoribus suis cum aliunde nocent, tum etiam eos impotentes ad fruendum diutius reddunt. Labores contra inter alias utilitates hanc quoque praebent, quod homines ad perferendum laborem aptiores efficiunt.

115. Plerique homines eos qui resistunt, vel cum suo detrimento oppugnant: cedentibus autem, obliti etiam virium suarum favent.

116. Praestat rem bene gerentibus invideri nobis, quam nosmet calamitosos misericordiam alienam consequi.

117. Conditae semel leges custodiendae constanter sunt, nihilque in iis immutandum. Res enim constans, etiamsi forte deterior sit, nihilominus magis prodest, quam quae semper innovatur, etiamsi haec forte melior esse videatur.

118. Opes ne temere effundas: nulla enim hinc consequitur gloria. Magnae au-

(*) Videtur scribendum εἰς αὐτὸν, referendumque ad ἀναλίσκεσθαι.

(1) Fragmentum hoc occurrit etiam in palimpsesto vaticano editionis meae p. 151, nec non florilegio item vaticano pagina codicis 189. b. Ergo triūs testimoniis Dionī attribuitur.

(2) Extat fragmentum in edd. lib. LIII 10. Si- milis scē sententia est etiam in palimpsesto apud meam editionem p. 140.

οὐδεμία προσγίγνεται ἑκλεία· πλεῖστος γὰρ ἀκριβὴς, οὐχ οὕτως ἐκ τοῦ πολλὰ λαμβάνειν, ὥς ἐκ τῆς μὴ πολλὰ ἀναλίσκειν ἀθροίζεται (1).

ρβ'. Ὁ αὐτὸς ἔλεγε, ποιητρίαν μὲν ἀρχομένην, κωλύσαι τὰς ἄντισ κολάζων δυνάμειν· ἐγκαταλείψασθαι δὲ, καὶ γεγεννημένην (2) τῇ εἰθισμένων τιμωρίῳ, ἀδύνατον εἶναι ἔλεγε (3).

ργ'. Ὁ αὐτὸς ἔφη· ἀδύνατόν ἐστι τάναντία τινὰ τοῖς ὁρθῶς ἔχουσι πράττοντα, εἰσαδεῖν τιπὲς ἀπ' αὐτῶν ἀπολαῦσαι (3).

tem opes, non tam multa accipiendo quam non multa impendendo, congeruntur.

119. Vitium incipiens poenā fortasse corrigere poteris: inveteratum autem atque adversus consuetas poenas obduratum, non emendabis.

120. Fieri nequit, ut si quis iis contraria facit quae recte se habent, is boni aliquid ab opere suo consequatur.

(1) Arbitror scribendum περιγεγενημένην.

(2) Hoc quoque fragmentum occurrit cum Dionis nomine in vaticano florilegio cod. p. 215. b; nec non apud Antonium Melissam ed. Tigr. p. 49. Cicero paradox. VI. 3: non intelligunt homines

quam magnam vectigal sit parimonia.

(3) Estat item in vat. florilegio cod. p. 217.

(3) Est item in vat. florilegio cod. p. 7.

FRAGMENTA APUD SUIDAM ANONYMA

QUAE NUNC PRIMUM DIONIS ESSE COGNOSCIMUS.

Quam in Dionis edendis illustrandisque, quae apud Planudem inveni, excerptis non semel cognovissem quaedam extare apud Suidam fragmenta anonyma, quorum auctorem nunc primum mihi apparebat esse Dionem; rem non vanam, immo plane necessariam, me facturum putavi si universum Suidam tumultuaria saltem festinataque lectione (quod in edendo item Eunapio feceram) perlustrarem; novasque opes Dionis, siquae essent criticis nondum observatae, colligerem. Nec mea me spes fefellit: nonnullos enim inveni locos, quos instituta cum excerptis meis collatione, Dionis foetum esse meridiana luce luculentius apparuit: alios item observavi, quos parentem habere Dionem haud aequè in confesso est, sed tamen verisimile. Certa igitur fragmenta ad litteram heic subiiciam; incertiora postea p. 565 indicabo.

U. C.
An. 565.

ρκα'. **Η**νίκα τὸν Θρίαμβον τὸν ἀπὸ τῆς Τυρρηνῶν κατήγαγεν ὁ Κάμιλλος, ζηλοτυπήσας ὁ Φεβρουάριος ὑπατὶς, τοῦ γένους ὑπάρχων τῆς Γάλλων, ἐπὶ τοῦ βήματος ἰβόα, μὴ γεγόναι τὸν Κάμιλλον αἴτιον τῆς νίκης, ἀλλὰ τὴν τύχην Ῥωμαίων σωίπλαττε δὲ καὶ γράμματα καὶ ψευδομαρτυρίας

κατ' αὐτοῦ ὡς τυραννίδα μελετῶντ^α· ἐντεῦθεν δὲ τὸν δῆμον ἐπαταστήσας ἀπειλάνει τοῦτον τῆς πόλεως· ὡς οὖν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥώμης ἐπανῆλθεν ὁ Κάμιλλος καὶ οὗτ' ὧς· ἢ Βρῆννον βαρβάρους ἀνείλει, εἰς κρίσιν ἀγαθῶν τὴν ὑπόθεσιν, ἀπέδειξε πάντων γεγονέναι τὴν πεπραγμένων αἴτιον τὸν Φεβρουάριον· καὶ δ/ε' τοῦτο γυμνωθέντα αὐτὸν τῆς ἐσθῆτος, καὶ θρυίνῃ περιβληθέντα ψάθῃ, ὑπὸ τῇ ὑπηρετούτων τῷ δημάρχῳ, τῇ καλουμένων βερνάκων, τυπτόμενον νεύροις τῆς πόλεως ἀπειδίωξε· καὶ τὴν ἐπώνυμον αὐτῷ μῆνα ὠνόμα' οὗτ' ἄλλως ἐκολέεωτε (1).

Suidas voc. Φεβρουάριος et voc. Βρῆννος.

ρκβ'. Ἀντικαθιζομένων τῇ στρατοπέδων ἀλλήλοις, νύκτα (2) φυλάξας ἀνὴρ τις, εἴ τι ἱατρὸς εἴ τι ἱερεὺς τῇ πύλῃ τράπηζαν τοῦ βασιλέως τεταγμένων, ὡς τὸ Φαβρίκιον ἀφικνεῖται, δηλητηρίοις φαρμάκοις (b) ἀνελεῖν τὸν Πύρρον ὑφιστάμεν^α, ἢν οἱ τις (c) δοθείη πρὸς αὐτοῦ χρημάτων ὠφέλεια· ὃν ὁ Φαβρίκιος ἀποστύγῃσας τῆς ἐπιχειρήσεως (d) ἀποπέμπει τῷ Πύρρῳ δέσμιον· ἀγασθεὶς οὖν (e) τὸ πρᾶχθαι ὁ Πύρρος, ἀναβοῶσαι λέγεται· οὗτός ἐστι καὶ οὐκ ἄλλ^α Φαβρίκιος, ὃν δυσχερέστερον ἂν τις ὠφρατρεῖται τῆς οἰκείας ἀρετῆς, ἢ τῆς σωήθους πορείας τὸν ἥλιον (2). Ὁ δὲ Πύρρος τὸν ὧς τοῦ παντός ἀναρρίψας κύβον, τοῖς ἔλοις ἐτφάλῃ (3). *Idem* voc. ἀποστύγνυς, et voc. Φαβρίκιος.

ρκγ'. Ὅτι ἐπὶ τοῦ Σύλλα τοῦ ὑπάτου ὁ ἐμφύλιος Ῥωμαίων ἀνέφθι πό-^α λιμ^α· ἐπισημῆναι δὲ πῶς τῇ μελλόντων κακῶν φορὰν Λίβιος φησι, καὶ Διόδωρος (4), ὅς ἐστιν ἀνέφελος τὸ αἶμα καὶ αἰθρίας πολλῆς ἔχον ἀκυσθῆναι σάλπιγγ^α, ὅζον ἀποτεινοίσης (f) καὶ θρηνώδῃ φθόγγον· καὶ οὗτ' ἀκούσαντας πάντας ἱκφρονας ὑπὸ δέως γνέσθαι· οὗτ' δὲ Τυρρηνῶν μάντις μεταβολὴν τὴν γένεσιν καὶ μετακόσμησιν ἀποφύνασθαι σημαίνειν τὸ τέρας· εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὁκτὼ γένη, δ/ε' φέροντα τοῖς βίοις καὶ τοῖς ἡθεσιν ἀλλήλων· ἐκάστῳ δὲ

(a) Al. οὐκ ἐστίν. (b) Al. δηλητηρίῳ φαρμάκῳ. (c) Al. τίς. (d) Al. ἐπιχειρήσεως. (e) Al. ὅς. (f) *Melior lectio*, ἣν οὐκ ὀρθῶς ἀποτεινοίσης.

(1) Congruit cum fragmento undecimo a me edito p. 530. Nugax porro videtur Kustero Suidae editori historia haec; et mihi ipsi non secus. Atqui Corneli corvus et Curtii in voraginem saltus haud sunt oppido credibiliores; et tamen a gravibus narratur auctoribus. Iam quod Suidas ὑπατον dicit Februarium, id neminem movebit, qui adnotationem meam ad Dionysii excerpta p. 478 legerit, quo loco demonstravi Camillum quoque dictum consulem pro tribuno consulari potestate praedito. Differt autem aliquantulum ab Hamartolo Suidas, quia hic dicit Februarium stirpe gallicanum, apud Hamartolum autem is dicitur gallicanarum partium studiosus. Cum Hamartoli autem

Cedrenique narratione congruit Io. Malela chron. l. l. VII. ed. ven. p. 78—79.

(2) Idem est excerptum quod ego ex Planude edidi sub. num. 37. p. 538.

(3) Deest apud Planudem postrema haec sententia: *Pyrrhus autem cum de rerum summa alium iecisset, bello penitus victus est.*

(4) Ergo reapse Dio haec loquitur, non Plutarchus *Syll. cap. VII.* Nam Plutarchus neque Livium neque Diodorum appellat.

(*) Ita potius scribendum est quam (C), quod feci p. 548.

ἀφωρίσθαι χρόνον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, συμπεριαινόμενον ἐν αὐτοῦ μεγάλῃ φειδύδι· τῆς γοῦν προτέρας φειδύδος τελευτώσης, καὶ ἑτέρας ἐνισταμένης, κινεῖσθαι τι σιμεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον, ὃ (α) δῆλον εὐθὺς τοῖς τὰ τοιαῦτα σοφοῖς γίνεσθαι, ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίοις ἄνθρωποι χεῖρόμενοι γιγνόμενοι, καὶ θεοῖς ἦττον ἢ πρὸ προτέρων μέλονται (1)· ταῦτα μὲν οὖν εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως πως ἔχει, σκοπεῖν παρήμει. *Idem voc. Σύλλας.*

Λα. 668. ρκδ'. Ὁ δὲ Σύλλας (b) πορθέσας τὰς Ἀθῆνας εἰδέναι μικροῦ δαφνηταίου ἢ πέλιν θυμῷ, δῆλ' τὰ σκώμματα· ἃ δὲ πολλὰ κατ' αὐτοῦ γεφυρίζων καὶ ἐπικερτομῶν ὁ Ἀρίστων παρ' ὅλην ἀπέρριπτε τὴν πολιορκίαν (2). *Idem voc. γεφυρίζων.*

Λα. 671. ρκε'. Ὅτι Σύλλας ὁ ὑπάτης ἀπάρας ἐξ' Ἐφέσου, προσχών τε ταῖς Ἀθηναῖς, ἐνδιδίτριψε τῇ πόλει χρόνον τινά, καὶ πῶς Ἀπελλικῶντος (c) πῶς τοῦ τῆου καταλαβὼν ἐνταῦθα βιβλιοθήκην, ἀνείλετο· ἐν ᾗ πλεῖστα τῶν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου βιβλίων ἦν, οὐποτε τοῖς πολλοῖς, ὥς φησι Πλούταρχος (3), γνωριζόμενα, ἀλλ' ἐντεῦθεν εἰς πῶς τῶν ἀνθρώπων ἐκφοιτήσαντα γνῶσιν. *Idem voc. Σύλλας.*

ρκε'. Σύλλας ὁ ὑπάτης, ἐπιλογισμὸν τῶν ἑαυτοῦ πράξεων ποιήσας, εὐτυχῇ ἑαυτὸν ἐκάλει καὶ ἔγραφε· καὶ ποτε Λαβερία, Ῥωμαία γυνὴ οὐκ ἀφανῆς, ἐξόπισθεν τοῦ Σύλλου πορευομένη, ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα, καὶ προκίδα τοῦ ἱματίου σπᾶ· τοῦ δὲ ἐπιστραφέντος, οὐδὲν δεινὸν, εἰπεῖν, αὐτοκράτορ· ἀλλὰ βούλομαι καὶ γὰρ τῆς σῆς μικρὸν εὐτυχίας μεταλαβεῖν· τὸν δὲ ὑπερησθῆναι τὴν τῶ ῥηθέντι, καὶ μὴ μικρὸν ἀγαγέσθαι ταύτην γυναῖκα, τὴν Μετέλλης ἦδη τεθνηκυίας (4). *Idem ibidem.*

ρκε'. ΔΙΩΝ ὁ συγγραφεὺς ἐν Ῥωμαϊκῶν τρισκαιδεκάτῳ. Καὶ τοι πέφυκεν, ὡς πλέθει, τὸ μὲν βίβαιον, ἐκ βραδύτητος· τὸ δ' ὀξύρροπον, ἐκ τάχους δαφνοίας ὑπάρχειν (5). *Idem voc. ὡς ἐπίπαν.*

(α) Neque haec lectio δ, neque planctus ἢ, recte se habent, sed plutarcho ὡς, ad quam latina quoque interpretatio enigmata est. (b) Suida Σύλλας, quae scripturam videt interduam etiam apud Plautum. (c) Plutarchus Ἀπελλικῶντος.

(1) Congruit cum excerpto planudeo 67; in quo emendandum est μέλονται pro μέλονται.

(2) Congruit cum planudeo excerpto 68. Errat autem Suidas (nisi id potius amanuensium mendum est) qui Polybio hoc fragmentum tribuit; atque hunc errorem facile eoquebat Casaubonus, quoniam Syllas, de quo sermo sit, post aetatem Polybii vixit. Mibi porro feliciter contigit, ut verum fragmenti auctorem nanciscerer Dionem.

(3) In Sylla cap. XXVI. Iam Dionis hunc esse locum vix dubitare queo. Et quidem ali-

bi iam dixi. Dionem magnopere in Syllae rebus scribendis adhaesisse Plutarcho. Locī interpretatio haec est: Sylla consul profectus Epheso Athenas venit, ibique tempore aliquanto commoratus Apelliconis teii deprehensam bibliothecam abstulit; in qua erant plurimi Aristotelis ac Theophrasti libri, nondum vulgo, ut ait Plutarchus, cogniti; qui tum demum in hominum notitiam venerunt.

(4) Congruit cum planudeo excerpto 70.

(5) Fragmentum hoc adnotavit ex Suida Rei-

Haecenus indubia Dionis fragmenta lectoribus meis apud Suidam ex-
tantia recitavi. Nunc alia intento digito demonstrabo, quorum item au-
ctorem suspicor esse Dionem. Voc. ἀγασθῆς fortasse Cineas Romae versans
intelligitur. Confer planud. fragm. 35. Voc. ἀδριδοξία fortasse Fabius, cui ob-
trecebatur. Confer planud. fragm. 48. 51. Voc. ἀρταῖος confer cum palimp-
sesto vat. p. 194. 195. Voc. ἀμνόμενος conf. cum palimpsesto vat. p. 189. Voc.
ἀποσεῖν sermo esse videtur de corvo; ideoque frustum inserendum pla-
nudeo fragmento 18 vel 19. Voc. ἀνδρῶν fortasse sermo est de legatis roma-
nis ad Tarentinos, quae historia occurrit in Dionis excerptis meis. Voc.
ἀνιγγοῖς fortasse dicitur de Coriolano, cuius item historia in his excerptis
est. Voc. δίζης quoniam fragmentum de Fabio loquitur, et quoniam aliud,
quod Dionis sine dubio est, praepositur, videtur Dioni adscribendum. Voc.
Ἰσκαίωσαν et voc. ἱμνόμενος fragmentum de Saturnino Dionis videtur ob prae-
dictam causam, potius quam Appiani ut putabat Kusterus. Voc. ἱκελευ-
μῶν de Coriolano verba sunt, quod fortasse fragmentum in Dionis ex-
cerptis meis p. 148. ante Veturiae legationem ponendum est. Voc. ἰαδίζοντο
rursus fragmentum de Cineas Romam veniente. Voc. ἰξοθυμίας fragmen-
tum de fame Romanorum, fortasse copulandum cum alio a me relato p.
529. num. 9; ita ut Galli Romanos fame oppressos putaverint; hi autem,
ut cibariorum copiam simularent, panem extra murum iactaverint. (Vercor
tamen ne telas araneorum his coniecturis meis texam, quae levi statu solvan-
tur.) Voc. οἰωίζοντο fortasse loquitur anonymus auctor de Manlio Torqua-
to, quem ob filium adulescentem severe interfectum laudabant senes, ode-
rant iuvenes, teste Livio. VIII. 12. T. Manlius Romam rediit, cui ve-
nienti seniores tantum obviam exisse constat; iuventutem et tunc et
omni vita deinde aversatam cum execratamque. Prorsus ut in suideo
excerpto: τὸν δὲ ἂ μὲν νιότης ἠμίσειν τὸ δὲ οἰωίζοντο· οἱ δὲ πρὸς κύπερον κατηπάζοντο
δὲ ἱππικῶν. Iam Dionem hoc loco respexisse ad Livium idcirco etiam ar-
bitror quia planudeum excerptum 21, itemque constantinianum p. 157, de
eodem Manlio tractantia, mirabiliter cum Livio VIII. 7. 8. congruunt. Man-
liana imperia non in praesentia solum horrenda, sed exempli etiam tristic in posterum
fuerunt. Fecit atrocitas poenae obedientiorem duci militem.

In Photii lexico nuper edito quatuor sunt Dionis loci. Voc. ἡγάλλω
ed. Reimar. tom. I. p. 25. fragm. LVI. ex Suida. Voc. ἡατῶν pertinens
ad ed. lib. XXXVIII. 39. Voc. ἐτάδιον pertinens ad lib. XXXIX. 43. Quar-
tus locus voc. ἡτάδιον utrum editus sit nec ne, eruditi per otium viderint.
Est autem hic.

marus tom. II. p. 1521, posuitque in tomo primo p.
7. frag. XIX. Mihi vero id suppeditat multiplicem
commoditatem, atque auro pretiosius est. Etenim in
hoc excerptorum volumine p. 187. video nunc me
edidisse ex palimpsesto hoc ipsum frustum, sed
imperfectum ob legendi difficultatem. Suidas igitur
et lacunam meam explet, et Dionem auctorem, no-
mine appellato, confirmat, et sedem etiam fragmen-
ti docet, dum ait pertinere ad XIII. librum: quo

praeclaro iudicio cognoscimus, materiam omnem Dio-
nis ante paginam 187. pertinere ad priores Dionis
libros tredecim. Vaticanus vicissim palimpsestus nunc
ostendit citata a Suida verba desumpta esse ex
Hannibalis laudatione, quam Dio in historia sub ini-
tiis Lelli punici secundi scripserat. Fragmenti igitur
interpretatio p. 187 ponenda est haec: *quamquam*
constantia plerumque a tarditate; levitas autem
ab ingenii celeritate oriri solet.

ρκη'. ΔΙΩΝ ἐν ῥωμαϊκοῖς. Ὀλίγα μὲν γὰρ καὶ κουφότατα ἦν πλοίων πρὸς τῇ γῇ ὥρμη· τὰ δὲ δὴ πλείω καὶ μείζω, μετέωρα δὲ τὰ τινάγῃ ἀπὸ σάλευν.

128. DIO in romana historia. Pauca et quae levissima erant navigia litus tenuerunt: maior autem eorum numerus, et quae vastiore mole erant, mediis vadis se continebant.

Dionis augendi cupidus ne lexicon quidem sub Zonarae nomine his annis editum negligendum putavi. Sed enim, quamquam Zonaras in historia sua similis Dionis fuit, nihil ille tamen ex huius historia habet in lexico, quod ex Suidae potius promptuario sumptum non videatur. Quamobrem vel lexicī auctor non est Zonaras, vel is certe ante lectum Dionem lexicographus fuit. Illud sum miratus, quod voc. ἱερμίων locum anonymum, in quo de Aureliano imperatore sermo sit, zonariani lexicī editor cl. Tilmannus ad Dionem putat esse referendum; quem tamen historicum multo ante Aureliani imperium opus suum conclusisse scimus.

Honorificam in hoc volumine p. 231. n. 2. iam feci mentionem famosi atque antiquissimi vaticani codicis MCCLXXXVIII, ex quo primus Fulvius Ursinus partes insignes librorum LXXVIII et LXXIX edidit (eclog. p. 416-417) deinde Carminius Falco particulas alias extudit ab Ursino omissas propter vel lectionem difficilem vel lacunas laterculorum, quorum tertium quodque diffissum est dimidiaque parte mutilum. Falco igitur his edendis minoribus hiantibusque fragmentis gloriam aliquam consecutus est; quam tamen postea corripit cum libros Dionis priores XXXVI. primum se edere gloriatus est; quum reapse in curata ab eo neapolitana editione nihil occurrat nisi fragmenta Dionis iam cognita, et praeterea consarcinatae ex diversis auctoribus miscellae opes, quas veluti geminas ac proprias Dionis Falco venulitavit. Atque ego quidem vaticanum codicem considerans, facile agnovi, rationem eius rursus habendam esse cum nova universi Dionis editio adornabitur: neque enim Falco tantam legendi (necum supplendi) quanta opus erat, peritiam habuit. Falconis tamen neque sphalmata emendari possunt neque defectus suppleri, nisi totus codex denuo ad litteram divulgetur; id quod mei instituti in praesentia non est. Ceteroqui ne sine causa videar Falconem obiurgavisse, primos haec scribam codicis vaticani versus, prout eos Falco in suo libro (Romae anno MDCCXXIV) p. 4. edidit, quem etiam Reimarus hamburgensis necessario sectatus est. Sic ergo mendose prorsus imperfecteque Falco:
. . μ . . δηθισαν . . καὶ τῷ βιβλίῳ τῷ παρ' αὐτοῦ γραφέντι οἱ, ἐνέτυχον· οὕτω γὰρ πρὸς πάντας αὐτῶν βουλευτὰς ἀφ' αὐτοῦ συνήδει, ὥστε μηδὲ . . μένων τῷ ὁλλῶντι τοὺς τε δούλους καὶ αὐτῶν ἐξελειθίρους τοὺς τε φίλους αὐτῶν αὐτῶν πάντῃ συλλαμβάνεσθαι τε ὑπ' αὐτοῦ καὶ δὲ πάντα τ' ἐρω . . ορας δεινά με φιλεῖ, ἢ δεινά με μιστῖ etc.

Ego vero in codice sic lego.

ρκθ'. . . μα ἀλήθεια· καὶ γὰρ τῷ βιβλίῳ τῷ παρ' αὐτοῦ γραφέντι οἱ, ἐνέτυχον· οὕτω γὰρ πρὸς πάντας αὐτῶν βουλευτὰς ὁλ-

κειμένω σωήδαι , ὥστε μηδὲ ἐγκαλουμένων τι πολλῶν τοὺς τε δούλους ἐ
 ὅν ἐξελευθέρουν, τοὺς τε φίλους αὐτῶν ὅν πάνυ συλλαμβάνεσθαι τε ὑπ'
 αὐτοῦ, καὶ ὅρα' βασιάνων ἐρωτᾶν εἰ ἄρα ὁ δεινὰ με φιλεῖ ἢ ἄρα ὁ δεινὰ με μι-
 σῖ etc.

*Libro LXXIX. præfigitur in dicto codice titulus ΔΙΩΝΟΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ
 ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΟΘ. Ergo recte sic edidit Ursinus , deterius vero Reimarus qui dedit
 ΡΩΜΑΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ.*

*Scripturae codicis antiquissimae copiosum specimen sibi Roma sub-
 missum Reimarus edidit. Ego vero , ne mea hæc editio tali specimine
 prorsus careret , usus sum eius codicis formis ad exprimenda historico-
 rum a me nunc editorum nomina in ornamentaria tabella quam huic vo-
 lumini præposui.*

*Hactenus Dionem auxi planudeorum excerptorum , et florilegii vatica-
 ni , ac Melissae atque Arsenii Suidaeque eclogariorum ope. Illud mihi su-
 perest dicendum , quod nempe Planudes continuationem quoque Dionis
 ab anonymo auctore curatam , aequè ac constantianus eclogarius (recole
 p. 234.) legebat. Itaque post extremum Dionis excerptum , quod ex li-
 bro LXXIX. 14. petiit dixi p. 552 , Planudes eclogarius additamenta tria
 subtexit.*

POST DIONEM EXCERPTA TRIA

EX ANONYMO HISTORICO.

α'. Ὅτι πρῶτον Μαξιμιανὸς ἱμπεράτωρ ἐκλήθη (1) , ὃ τὸν μὲν τῷ βασιλείῳ
 ὄνομα εἶσι , τότε δὲ ἤρμοτε τοῖς ἄριστα σφραττηγούσιν.

β'. Ὅτι Κωνσταντῖνος (2) ὁ Χλωρὸς ἔλεγεν , ὡς ἄμνηνον ὡρα' τοῖς ἰδιώταις τῷ
 τῷ βασιλείῳ εὐπορίαν εἶναι , ἢ μικρῶν περικλειῖσθαι χωρίων.

γ'. Ὅτι γυναῖκα προσελθούσης τῷ Γρατιανῶ καὶ καταπούσης πρὸς αὐτὸν
 τῷ ἀνδρὸς , ὡς πληγὰς αὐτῇ συχνὰς ἐντείνοι · οὐδ' ἐν εἶπεν , ὡ γύναι , πρὸς

1. Primus Maximianus imperator vocitatus est ; qui nunc titulus pro rege
 dicitur , olim autem iis tribuebatur qui exercitum praeclara cum laude duc-
 taverant .

2. Constantius Chlorus aiebat , melius esse ut regis divitiae inter privatos
 homines versentur , quam ut exiguo septo (id est regio fisco) concludantur .

3. Quum ad Gratianum femina quaedam accessisset , seque a viro saepe
 vapulare dixisset ; nihil hoc , inquit , o mulier , ad me attinet . Quumque illa

(*) Corrigo Κωνσταντῖνος.

(1) Immo vero is titulus perpetuus primo omnium C. Iulio Caesari dictatori attributus fuit , teste Dione
 nostro XLIII. 44.

ἐμὶ τοῦτο· ὃ δὲ αὐθις ἐπιπύσης, ἀλλὰ καὶ καὶ σοῦ ἐκλείεται· οὐδὲν, εἴπερ, τοῦτο πρὸς σί (1).

addidisset, atqui vir meus adversus te quoque coniurat; nihil hoc, inquit Gratianus, pertinet ad te.

(1) Num hoc dictum posuerat etiam Eunapius in historia sua, quo loco (p. 280) vaticanus palimpsestus Gratiani dicta vel facta nescio quae narrata fuisse ab Eunapio innuit?

D I O D O R I S I C U L I

FRAGMENTA EX FLORILEGIO VATICANO.

*V*aticanum florilegium quò maiores mihi Dionis opes suppeditavit, eò Diodori pauciores, cum per se, tum quia saltem nonnullae de citatis in eo particulis in libris Diodori superstitionibus iam occurrebant. Sic in florilegio p. 8. legitur fragmentum quod iam extabat lib. I. 2. Diodori, nec non in s. Maximi sententiis editis ed. Tigur. p. 164. Rursus florileg. vat. p. 10. congruit cum A. Melissa ed. Tigur. p. 12, nec non cum Georgidio vat. cod. p. 42; similisque fere sententia occurrit apud Diodorum lib. V. 31; rursusque alius locus congruit cum Diodoro edito I. 1. — Florileg. vat. p. 27. occurrit illa narratio de Phintia et Damone, quam habent eclogae ed. Wessel. tom. II. p. 554. — Florileg. vat. p. 53. congruit cum Diodoro ed. I. 70, et cum A. Melissa p. 79. — Florileg. vat. p. 75. incidit in Diodorum ed. lib. XVI. 54. — Denique in florileg. vat. p. 72. citantur ex Diodoro versiculi quinque de auri laudibus, quorum duo priores tantummodo in vaticanis excerptis meis p. 123. apparuerant. Sunt autem iidem quinque, qui apud Stobaeum aliosque leguntur, ut citato in loco adnotavi. Sed tamen in florilegio v. 2. pro τοιας est τοιαςδ'; v. 3. pro οὐ est οὐδ'; v. 4. pro ἢ δ' est οὐδ', pro ἢ δ' est ἢ δ'; v. 5. pro οὐ θαῦμα est οὕτως, pro τριζὼν est τριζὼ. Reliqua sunt in florilegio sub Diodori nomine excerpta quatuor, quae ego in hoc meo volumine copiis eiusdem Diodori iam referro libenter collocabo.

α'. *X*ρὴ οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίναντες οὐδὲ ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἀλλ' ἐκ τῆς προαίρεσιως· τῇ μὲν ἢ τύχη κυρία, τῇ δ' ἢ προαίρεσις δοκιμάζεται (1).
Ex florilegio vat. p. 104.

1. Non ex eventu sed ex mentis proposito de virorum virtute ferendum iudicium est. Namque eventus in arbitrio fortunae est; ex mentis autem proposito, quis quisque sit declaratur.

(1) Pertinet hoc fragmentum ad Diodori locum e vaticano palimpsesto a me vulgatum p. 49; cuius loci clausula fuit haec sententia, quam ibi constantinia-

nus eclogarius mittebat; sed tamen apud Diodorum legebat non solum florilegus vaticanus, verum etiam Dio Cassius, ut excerpta mea p. 182, demonstrant.

β'. Τὰ μὲν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχῃ καὶ καιρῷ κρίνεται πολ-
λάκις · ἢ δ' ἐν τῇ εὐπραξίᾳ ἡμερότης ἰδίον ἔστι σημεῖον τῇ εὐτυχούτων
ἀρετῇ (1). *Indidem p. 75.*

γ'. Αἱ τῶν πόλεων πολιορκίαι καὶ ἀστυνόμιαι καὶ τὰ κατὰ πόλεμον προ-
τερήματα τὰ πλείονα διὰ τύχην ἢ δὲ ἀρετὴν ἐπιτυγχάνονται · ὁ δ' ἐν ταῖς
ἐξουσίαις πρὸς ὅττιν ἐπαικτότας ἔλθῃ μειζόμενος, ὅθεν μόνος τῇ φρονήσεως
γίνεται · οἱ πλείστοι γὰρ ὅθεν τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν τῇ εὐπραξίᾳ · ὑπερ-
ήφανοι δ' ἐν τῇ εὐτυχίᾳ γινόμενοι, τῇ ἀνθρωπίνῃ καὶ κοινῇ ἀσθενείᾳ ὀπι-
λαιθάνονται · διὸ νῦν καὶ ὅττιν πλείους ὅθεν τῇ εὐτυχίᾳ ὥσπερ βαρὺ φορ-
τίον φέρειν ἀδυνατοῦντας. *Indidem p. 75.*

δ'. Ταῖς εὐτυχίαις εἶωθιν ὥς ἐπίπαν ἀκολουθεῖν ῥαθυμία καὶ καταφρόνησις ·
διόπερ ἔτιτοι προσηκόντως ὑπολαμβάνουσιν, εὐχερίστερον ὑπάρχειν συμφορὰς ὑπ-
εργικεῖν ὀπιδείξιαι, ἢ τὰς εὐμεγέθεις εὐημερίας ἐμφρόνως · αἱ μὲν γὰρ ὅθεν τῇ
ᾧδε τῇ μέλλοντι φόβον συναναγκάζουσιν ὀπιμειῖσθαι, αἱ ἃ ὅθεν τὸ προγιγο-
νὸς προτρέπονται καταφρονεῖν πάντων. *Indidem p. 75.*

2. Armorum victorias fortuna sibi saepe atque opportunitas vindicant; verum
clementia in rebus prosperis, feliciū virtutem demonstrat.

3. Urbium expugnationes debellationesque atque alii bellorum successus for-
tuna saepius quam virtute eveniunt: sed enim misericordia a potente miseris
impertita, non nisi a sapientia procedit. Interim plurimi felicitate victoriisque
esseruntur; atque ita superbia inflati, infirmitatis, quae humanam naturam comi-
tatur, obliviscuntur. Quare nunc plurimos videre est, qui felicitatem suam gra-
vis instar ponderis perferre nequeunt.

4. Prosperitates subsequitur plerumque ignavia atque contemptus. Quare non-
nulli haud absurde iudicant, adversitates potius dextre perferri, quam sum-
mas sapienter felicitates, posse. Illae enim ob futuri temporis metum ad vigi-
lantiam cogunt homines; hae vero ob praeteritum laetum casum ad curae omnis
neglectum impellunt.

(1) Confer Ciceroem pro Marcello cap. II. III.

DE FRAGMENTIS POLITICIS

PETRI, UT VIDETUR, MAGISTRI OFFICIORUM.

Quamquam ego graeci operis de politica scientia reliquias eodem prope tempore, quo latinas Tullii, in vaticanis palimpsestis detexi; nihilominus neque eas coniungendas cum tulliana editione tunc putavi (nec enim Cicero socium patitur) neque postea de iis vulgandis magnopere laboravi; seu quia res ipsa haud summi momenti erat, seu quia molestissimas rescripti codicis difficultates perhorrescebam, quae multas mihi reliquiarum harum partes vel omnino eripiebant, vel incertas saepenumero hiantesque efficiebant. Nunc tamen id scriptum cum eruditis hominibus communicabo, tum ut hac cura me denique liberem, tum ut graecis meis historicis de re politica saepe tractantibus non incommodum comitem in hoc volumine addam. Cogitanti autem mihi de his reliquiis res duas magnopere persuasi; unam, ut puto, certissimam; nempe quod idem sit opus de quo loquitur Photius cod. XXXVII: alteram valde probabilem, nempe quod auctor operis Petrus ille sit, qui in aula byzantina officiorum magister, Iustiniano imperante, claruit. Atque ut primum opinionis meae caput adseram, Photii textus recitandus est.

Ἀνεγνώσθη ὧς πολιτικῆς, ὥς ἐν ἀξολόγῳ Μενᾶν (1) παρτίκιον καὶ Θωμᾶν (2) ῥεφερενδάριον, τὰ ἀξολογώμωρα εἰσάγων πρόσωπα· περιέχει δὲ ἡ πραγματεία λόγους ἑξ, ἐν οἷς καὶ ἕτερον εἶδος πολιτείας ὧσα' τὰ τοῖς παλαιοῖς εἰρημένα εἰσάγει, ὃ καὶ καλεῖ δίκαιαρχικόν (3). ἐπιμέμφεται δὲ τῷ Πλάτῳ δικάως πο-

(1) Iustinianus imperator const. de cod. sec. ed. codici iuridico emendando iterumque edendo destinat inter alios *Mennam virum eloquentissimum, togatum fori amplissimae sedis*. Idem Mennas const. I. et II. de confic. digest. dicitur ad adornanda quoque digesta operam suam contulisse; et quidem in II. const. adnumeratur *viris prudentissimis, rhetoribus praefectorum sacrorum palatiorum, qui gloriam laudemque apud omnes prudentiae iuste habent*. Nihil autem dico de Menna patriarcha constantinopolitano, qui sub eodem Iustiniano vitae partem traduxit.

(2) De hoc homine Iustinianus imp. const. de novo codice faciendo sic loquitur: *ad hoc opus efficiendum elegimus (cum aliis) Thomam virum gloriosissimum, quaestorem sacri nostri palatii et exconsule*. Eisdem titulis decorat Thomam idem Iustinianus in constitutione etiam de codice confirmanda. Quare cum tantus vir fuerit Thomas, haud dubito quin in politico opere vaticani palimpsesti partes quoque suas didascalicas egerit, non autem tantummodo auditoris utcumque officio.

uti nunc in reliquiis mutilis legimus. Quod si forte auditor tantum fuit Thomas, equidem tunc cogitaverim de Thoma iuniore. Thomas illius senioris fortasse filius. De iuniore autem Thoma sic Corippus laud. Iust. v. 18. 214.

Et Thomas libycae natantis destina terrae,
Qui lapsam statuit, vitae spem reddidit Aflis,
Pacem composuit, bellum sine milite pressit,
Fecit consiliis quos nullus vicerat armis.

(3) Cicero ad Att. II. 16: *magna controversia est Dicaeargo cum Theophrasto, ut ille eis practicum fieri longe omnibus anteponat, hic autem τὸν θεωρητικόν*. Id confirmat Cicero ad eundem Att. VII. 3. Porro sententiam hanc suam de practico politicae genere exposuerat, ut puto, Dicaearchus vel in Spartanorum rep., vel in Pelleniorum, aut Atheniensium Corinthiorumve item rebuspubl. quas ipse scripsit. Cicero adhuc ad Att. II. 2: *magnum acervum Dicaearchi mihi ante pedes extruxeram, O magnum hominem* et a quo multo plura didiceris, quam a Proclo etc.

λιτείας· ἐν δ' αὐτοῖς πολιτείαν εἰσάγουσιν, ἐκ τῶν ᾤων εἰδῶν τὴν πολιτείαν, δίδον αὐτὴν συγκεῖσθαι φασὶ, βασιλικῆ καὶ ἀριστοκρατικῆ καὶ δημοκρατικῇ· τὸ εἰλικρινὲς αὐτῇ ἐκάστης πολιτείας συνεισαγωγῆς, καὶ κείνῳ τῷ ὡς ἀληθῶς ἀρίστῳ πολιτείαν ἀποτελούσης.

Lectum est de republica volumen, in quo Menas Patricius et Thomas referendarius per dialogum loquentes introducuntur. Continet opus hoc libros sex, quibus *ἐκτελεσθέν*, ut hec: appellatur, novum politiae genus, diversum ab iis, quae veteres prodiderunt, proponitur: ac Platonis respublica non immerito reprehenditur. Quam vero personae illae politiam adferunt, eam ex tribus politiae speciebus, regia nimirum, et optimatum, ac popularium, componi oportere aiunt: ut cum earum quaelibet, quod purum atque sincerum habet, huc contulerit, haec tandem vere optima reipublicae forma evadat.

Age vero vaticanum opus congruit cum Photii testimonio, primum quidem titulo, qui est περὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης; iterum quia dialogo utitur; tertio quia duo (non plures) loquuntur Menodorus et Thomas. Namque Menam eundem esse ac Menodorum, eruditi homines facile mihi concedent, qui norunt huiusmodi priorum nominum compendii causa fieri solitas deminutiones. Quis enim nescit v. gr. Alexam idem esse apud Graecos nomen atque Alexandrum? Hodierni autem in Italia Etrusci nullum prope hominis nomen non breviant. Neque item sobrius quispiam dubitabit Thomam Photii, idem esse nomen atque Thomasium vaticani codicis. Et quidem hodiernis Italae Thomas est Tomaso. Iam quod Photius legebat libros sex, in nostro scilicet codice quarti quintique reliquiae remanent. Siquis vero negaret sextum extitisse; is eodem ratiocinio inficias iret, Ciceronis quoque de rep. nullum fuisse sextum librum, quandoquidem in vaticano palimpsesto nuper a me vulgato, nihil eius operis ultra quintum librum apparuit. Dicit Photius, politicos operis a se lecti canones ab iis discrepuisse, quos apud alios auctores legimus: noster vero auctor in libri quinti sectione nona, profitetur reapse differentes a politicis ceteris doctrinas se tradere. Reprehensum in illo opere Platonem ait Photius; id quod revera noster auctor facit in praedicta libri quinti sectione. Denique quod Photius ait politiam a se lectam, ex tribus generibus regiam, optimatium, et populari, fuisse concretam; id videlicet Ciceronis exemplo factitatum fuit; cui (de rep. I. 45) praestare videtur illud genus quod est aequatum et temperatum ex tribus optimis rerum publicarum modis. Vaticanus autem auctor sedulum se Ciceronis lectorem demonstrat: quin adeo Ciceronis remp. cum platonica comparavit. Numerus quoque librorum sex ad Ciceronis imitationem definitus fuit. Nonne vero Cicero in quinto libro de rectore reip. deque legibus egit? Atqui graecus auctor in quinto pariter libro de rege legibusque totus disserit. Vix autem dubito quin politicus vaticanus sextum quoque librum ad normam fere tullianam exegerit, futuramque apud cae-

lestes vitam bonorumque praemia commemoraverit; praesertim quum christianus ipse fuerit, et beatæ spei mentionem in quinto libro (cap. XIII.) nullam non fecerit. Genus politicum anonymi auctoris sui dicaearchicum fuisse dicit Photius; quod cuiusmodi extiterit, nuper nos in scholio patefecimus. Ergo politicus vaticanus dum Platonem vituperavit, cum eoque Ciceronem contendit, is sine dubio praetulit genus politiae practicum quod fuit dicaearchicum et tullianum generi theoretico quod Plato maluit, sed ipse Cicero se deseruisse (de rep. II. 11.) his verbis tradit: Plato civitatem extruxit arbitrata suo; praeclaram illam quidem, sed a vita hominum abhorrentem et a moribus. Prorsus, ut puto, vaticanus politicus iudicium de utroque tulit quale Macrobius comm. ad sonn. I. 1. concinne expressit: inter Platonis, et Ciceronis libros, quos de rep. utrumque constituisse constat, hoc interesse prima fronte perspeximus, quod ille remp. ordinavit, hic retulit; alter qualis esse deberet, alter qualis esset a maioribus instituta dissevit. Praeterea certum mihi est vituperatas fuisse a christiano politico morum illas pravitates, quas tamquam maculas institutis platonice inhaerentes Cicero ipse castigavit in quarto libro. Atque hactenus de codicis photiani cum vaticano similitudine. Satis enim haec superque sunt, ut merito existimemus, opus illud politicum quod Photius legebat, nunc denique in rescriptis bibliothecae vaticanae membranis, mutilum quidem graviterque vitiatum, verissime tamen apparuisse.

Sequitur ut lectoribus meis suadeam, conditorem operis Petrum videri τὸν πᾶν, qui legationibus ad plures reges, dignitatibus aulicis, scriptis historiis, laude rhetorica, et politica denique scientia, iustiniano aeo floruit. Auctor mihi sententiae praecipuus Suidas est, qui ait Petrum non solum historias verum etiam πρὸ πολιτικῆς καταστάσεως scripsisse. Nam titulum de statu politico quis non videt eodem recidere, quò ille codicis nostri de scientia politica? Nota eruditis est mira varietas qua appellari prisca opera solent; cuius rei exemplum ego olim protuli (praef. ad chron. Euseb.) in varietate tituli chronicorum Eusebii. Quid? nonne politicum Tulli ipsius opus diversis appellationibus vocitatur in testimoniis de illo opere a me ipso collectis? Dicitur enim de rep., de optima rep., de reip. statu, de optimo reip. statu, de optimo statu civitatis et de optimo cive, libri politici, πολιτικῆς, πολιτικῆς. Satis igitur favet operis titulus, ut, Suida teste, scriptum vaticanum Petro adscribamus. Atqui favet etiam scripti aetas: personae enim, quae in opere dialogum faciunt, familiares Iustiniano fuerunt: ergo opus illa aetate non est antiquius. Reapse ne stilus quidem vetustiora saecula redolet, neque ab illo cognito Petri in editis legationibus videtur abluere. Neque porro res in libro narratae ad sequiora post Iustinianum tempora deprimi possunt: nam vigeat, auctore nostro scribente, Persarum imperium, quod subsequente certe saeculo Saraceni deleverunt. Iam vero quum aetate iustiniana nullus politicus scriptor Petro magistro saltem celebrior

extitisse tradatur; sequitur ut huic homini suffragante praesertim Suida, vaticanum scriptum non temere vindicemus. Utinam vero ipse Photius studium aliquod impendisset ad vestigandum anonymi sui nomen! Nae ille molesta nos sollicitudine liberavisset! qui curiosiores quidem homines sumus, sed ad veritatem adsequendam, tot interpositis saeculis, impeditiores. Et Petri quidem magistri notitiam suppeditabunt veterum testimonia, quae postea scribam. Ad discernendum autem operis, quantum fieri potest, auctorem, tum certe ad civilis scientiae studium eiusque historiam, nihil, ut spero, non proderit scriptorum veterum de re politica catalogus (nam recentiorum politicorum qualemcumque notitiam a Nandaro habemus; veterum, quod ego sciam a nemine) quem ego catalogum usui meo privato congesseram, nunc autem lectoribus, pro re nata, rudem licet imperfectumque, ante Petri reliquias, exhibebo.

Sed enim haud tam nocet politico huic operi, quod incerto parente sit, quam quod in palimpsesto parte sui maxima decurtatum fuerit; quodque tam negre legitur, tam crebris lacunis lectionibusque dubiis laborat, ut vix luci typorum committendum videretur. Neque porro ego ipse huic ferendo labori alacer eram, seu propter fructus mediocritatem, seu quia iam oculos legendo nuper historico palimpsesto diu obtuderam, et laboris lentissimi patientiam prope abieceram. Habeant igitur lectores mei impositum sane et lacrum scriptum, quod ego fortasse per otium postea retractabo, et si pretium operae erit, meliore conditione ut sit curabo. Interim certe graeci textus, quas dixi, graviores solito imperfectiones et ambiguitates valide mihi suaserunt ut ab interpretatione facienda abstinerem. Attamen ut, more meo, graece quoque nescientibus utilitatem aliquam edendo opusculo adferam, praecipuarum rerum his reliquiis contentarum summarium latinum scribam.

FRAGMENTORUM POLITICORUM SUMMARIUM.

Operis fuerunt libri sex: verumtamen, ceteris omnibus amissis, quartum quintique tantummodo reliquiae supersunt. Ceteroquin tertii libri mentio semel fieri videtur (lib. IV. 4); ex eaque mentione intelligimus sermonem in eo partim saltem fuisse de nobilitate. Quasnam primus secundusque liber politicae scientiae partes complexi fuerint, prorsus latet. Ergo ut reliquias superstites summam praelibemus, —

Lib. IV. cap. I. agitur de umbratili militum exercitatione, quae ternas ex auctoris sententia aut etiam quaternas in die horas occupare debet: qua peracta iubet auctor ut copiarum dux, audito tribunorum consilio, praemiis poenive milites, prout bene vel secus armis luserint, statim adficiat. Praemia sunt, laudes, honores, donaria: poenae autem, plagae, calvitium, expunctio a militia. Haec in umbratili simulatoque; at in vero bello, —

Cap. II. Adhibito item militari consilio et crimine palam facto, poenae sunt; membrorum mutilatio, vel supremum supplicium. Mandat auctor

praeterea ut in cuiusque militis patria laus eius vel infamia ad ceterorum exemplum nuncianda curetur. Praeclare vero concluditur praemiorum poenarumque doctrina hoc memorabili effato, nempe quod unica causa sit recte domi bellicae vivendi, si boni praemio, pravi poena, adficientur.

Cap. III. Demonstrat auctor, quanto bellicis usibus commodior sit peditatus quam equitatus. Id probat exemplis Romanorum atque Persarum; Lacedaemoniorum quoque veterum et Atheniensium, quorum pedestres copiae saepe vicerunt, equestres vero non item. Nobile quoque addit Gallorum exemplum, apud quos ait esse firmissimam usque ad sua tempora legem, ne quis ad bellum eques procederet, praeter unum regem: atque hunc ipsum albo equo vehi solitum, ut magis conspicuus hostibus fieret. Physica deinde argumenta cumulat, nempe quod vir pedester se ipsum regat, non ab alio animante circumferatur etc. Concludit peditatus laudes testimonio Firmini (seu potius, ut suspicor, Frontini) etrusci, qui rite instructum peditatum vocat murum inexpugnabilem, murum viventem, murum ambulantem, murum mente praeditum, murum ferreum, murum qui non unam urbem sed universam remp. protegit: ita ut nihil omnino gravioris momenti absque opera peditatus effici possit.

Cap. IIII. Ne tamen omnem laudem equitatui detrahat auctor, prudenter addit nullum non esse equitum usum, ad inopinos puta casus, ad explorationes, ad velitationes, ad locorum praeoccupationes, ad pabulandum, ad aquandum, ad persequendum. Quamobrem equitatui quandoque salutem debere pedestrem militem. Ceteroquin ab equo saepius fortasse invitari ad fugam equitem; quod cum accidit, peditum quoque prosternuntur animi. Ait ergo auctor se iam adfirmavisse in priore vel libro vel dictione, opus esse ut equites nobilitate generis atque animorum excelsitate ceteris antecellant. Dicit etiam oportere ut equitum sicciora sint corpora, neque vasta aut gravia, tum armorum impositorum causa, tum ut equi facilius circumagi possint nec graviore pondere opprimantur.

Cap. V. Regreditur iam vaticanus politicus ad commendandos, auctore Cicerone, Romanorum veterum pedites, qui gravissimorum armorum ferendo ponderi, non secus quam vestimentis adsueverant: quique praeterea quinque dierum cibaria circumferebant: idque adeo diuturna consuetudine, tamquam lege, sancitum ait, ut ne si iumenta quidem forte adessent, impunis militi esset oneris detrectatio. Subinde loquitur auctor de vallo fossaque, quibus ut castra semper muniantur, seu pax seu bellum sit, hortatur; eique operi aerumnoso ac molesto duces ipsos laboris proprii symbolam impendere, ad exemplum militum, vult.

Cap. VI. Leve quid se adiungere ait auctor, quod tamen inutile non comperietur; militarium scilicet corporum peculiarem quemdam ornatum esse debere; ita ut neque comae neque barbae neque vestis militaris

formam imitari populo liceat. Atque hunc militis ornatum, pro cuiusque gradu varium, vult esse quotidianum atque perpetuum; ob declarandam, ut ait, animi in suscepto instituto constantiam.

Cap. VII. Superest, inquit auctor, dicendum de mansuetudine innocua deque iustitia, qua milites inter cives versari debent: quod quum plurimis verbis propter rei gravitatem tractandum foret, ipse tamen uno tantum proposito exemplo satis argumento facturum se putat. Est autem exemplum hoc. Persarum rex Perozes quum ad bellum proficiscens per ditionem suam iter faceret, miles quidam equo suo infirmo, non sine decurionis consensu, spicas virides ex agro sumptas vorandas obtulit. Sed cum spicarum dominus vim sibi fieri clamitaret; re intellecta rex sibi imperavit rusticum et militem cum decurione. Tum crimine deprehenso, advocato ducum consilio; siquis, inquit rex, genus id armorum nobis eripere coargueretur, quo nos hostibus nostris, ceteroqui validioribus, superiores esse possemus; quamam, rogo vos, poena dignus homo videretur? Quibus respondentibus, supplicium acerbissimum tum huic tum huius liberis totique generi esse irrogandum; Romanorum quidem, inquit rex, validiora nostris esse corpora et equos et arcus et tela et lanceas, in confesso est. Nos autem quum iustitiae unico telo utamur, eoque ab hostibus nosmet tueamur; nempe dum populos nobis obnoxios mansuete amanterque regimus; quumque hoc telum manibus nostris excutere conati sint tum qui spicas diripuit miles tum qui adsensum praebeuit decurio . . . (Exin pagina oblitterata legi non potest; sed plane ex instituta quaestione cognoscimus Perozem regem capitale supplicium utrique sonti decrevisse; ut eo nimirum terrore militares copias innocuas civibus redderet iustitiamque doceret; id quod sibi hoc loco demonstrandum auctor proposuerat.

Cap. VIII. Iam si armati milites cum inermibus civibus aequitatem servare debent; vicissim a ducibus atque a rege universaque rep. militibus iusta merces retribuenda est: cibaria scilicet et stipendia aliaeque remunerationes, pro cuiusque merito, tum viventibus tum etiam, quatenus fieri potest, defunctis: item congrua senectuti illorum solatia; parvisque extinctorum liberis, tum praecipue parentibus senibus, alimenta de publico. Haec si fiant, cum ipsa per se laudabilia atque aequa sunt, tum militibus, inquit auctor, adiiciunt stimulos ut strenuo alacrique animo pugnare incant, vitamque pro patria prodigant. Atque ita liber quartus concluditur.

Iam quinti libri quinam tractatus atque ordo materiae fuerit, belle nos docet sectionum superstes in codice indiculus, qui ad litteram huiusmodi est.

QUINTUS LIBER DE SCIENTIA POLITICA CONTINET HAEC.

1. **D**e regno. — Scientia regnandi quid habeat commune cum aliis scientiis, et quomodo ab iisdem differat.

2. Quisnam sit regni scopus. Regnum indigere propriis legibus, dogmatibus et disciplinis seu moribus.

3. De propriis regni legibus.

4. De dogmatibus.

5. De disciplinis seu moribus.

6. Regni quatenus sint propria; et quatenus ars regnandi ceteris artibus scientiisque antecellat.

7. Oportere eum qui vere sit rex, humanas res ad Dei divinarumque rerum imitationem moderari.

8. Quonam pacto rex se ipsum noscet ac Deum divinasque res. Postquam vero noverit, quodnam ad exemplar resp. ab eo gubernanda sit.

9. De republica traduntur doctrinae diversae ab iis quas ceteri auctores scripserunt. Fit etiam invectio adversus aliquot Platonis sententias.

10. Doctrinarum de republica Platonis ac Ciceronis comparatio instituitur. Universa insuper Platonis atque Aristotelis philosophia inter se contenditur.

Hoc indiculo summariove praeposito, sic auctor ingreditur in librum quintum.

Menodorus. De reip. custodibus, o Thoma, et de militari scientia, quamquam haud satis prolixo sermone, tamen pro viribus dictum fuit. Nunc superest ut ipsum regnum consideremus: nam siqua est imitandi Dei ratio, haec profecto regnandi arte continetur etc.

Tum paucis interpositis, pergit scribere auctor primam libri sectionem, quae tamen tota propemodum desideratur. In secunda autem tertiaque libri sectione leges regi proponi videntur; quarum prima ponitur, regis creatio. Secunda lex, senatus constitutio regimenque est. Tertia est sacrorum antistitum electio. Quarta supremorum magistratuum designatio. Quinto loco definiuntur statuta civilia eorumque custodia. In capite, ut a me scribitur, sexto sectio quinta tractari videtur, quae fuit περί πολιτείας. Exin ingens lacuna est; namque in capitulo, prout a me distributa fragmenta sunt, septimo sequentibusque iam septima scribitur libri sectio, quae est de regia gubernatione ad imitationem Dei dirigenda: cuius gubernationis caput esse dicitur, ut rex bonitatem Dei bene faciendo hominibus imitetur.

Cap. X. Regis propriae dotes recensentur. 1. virtus intima et exemplaris. 2. sapientia in deliberando. 3. audacia ad res adgrediendas. 4. fortitudo in periculis. Quintam denique dotem apprime politicam dicit auctor et validissimam, nempe si rex effecerit et cum subditi populi ament ac metuant.

Cap. XIII. Proponi videtur doctrina pulcherrima et christianae reip. maxime digna, si quidem in codice superstes foret. Deus videlicet dicitur post praevisum innocentis hominis lapsum beatæque naturaliter vitæ iacturam, dedisse operam ut sic homo in hac tristiore terra mores suos moderaretur, ut redeundi ad felices sedes dignus fieret. Attamen haud adfirmaverim hanc esse novam illam doctrinam, priscis politicis id est ethnicis ignotam, quam apud anonymum suum, nunc vaticanum nostrum, legebat Photius: nam et Plato et Cicero sic fere politias suas concludere videntur.

Cap. XV. Dicit auctor, Platonem, Xenophontem, Aristotelem, Socratemque ipsum, quem Cicero philosophorum principem appellat, aliosque in hanc sententiam conspiravisse, nempe fieri non posse ut res humanae corrigantur vitæque felicitas redeat, nisi tot civilia instituta eo demum redigantur, ut politica virtus ac philosophia amice coniurent.

Cap. XVI. Deflectere videtur auctor ad politicorum ethnicorum reprehensionem; quod se facturum, in summario iam promiserat: pars tamen superstes nonnisi in illorum hominum vituperatione versatur, qui quamvis sint politicae scientiae expertes, nihilominus regimen reip. adfectant.

DE PETRO OFFICIORUM MAGISTRO HISTORICO ET POLITICO

TESTIMONIA VETERUM.

Lydus de magistratibus reip. romanae lib. II. 25-26.

Tοῖς δὲ ἱμερομένοις οὖν ἐφεξῆς μὴ ἀγνοῆσαι μαγίστρους ἄρχους ἡμῶν, ἀρχεῖται πρὸς διδασκαλίαν Πέρσῳ ὁ πάντα μεγαλόφρων, καὶ τὸ καθόλου ἰσορίας ἀσφαλὲς διδασκαλῶν. δι' ὧν αὐτὸς ἐπὶ τῇ λεγομένῃ μαγιστρικῇ ἀνεγράφατο (1) προῆλθιν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλῖον τῇ ἀρχῇ· οὐ μένον γὰρ τὰς τῶν ἐθνῶν πρεσβείας ὑφ' ἑαυτῷ τελεύτας ὁ μάγιτρός ἐχρὲν πιστεύεται, τὸν τε δημόσιον δρέμον, καὶ πλῆθος ἐμβριθεῖς τῇ πάλαι μὲν φρεμενταρίων, νῦν ἡ μαγιστρεῶν, τὴν τε τῶν ὀπλῶν κατασκευὴν καὶ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἴτι καὶ τῇ πολιτικῶν πραγμάτων καὶ διαφερόντως Πέρσῳ οὗτος ὁ πολὺς, ὁ μηδενὶ τῶν ἀρεταῖς καὶ μηδὲν δεύτερος διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρερεῖ τὴν αὐλήν, καὶ τὴν βασιλικὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλοσύνητα, ἐν ἐγγύς ἀπολομένῳ ἀβελτερίᾳ τῇ πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ δεῖν παντὸς τοῖς βιβλίοις προσηνέων, ἀποκαθίστησι τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς, εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἀνέγραψεν, συνηγορῶν τοῖς διομένοις, ἀρχῶν τὴν μάγιτρός, καὶ ἀξίαν ὄφρυν τῇ ἐξουσίας ἀνατείνων εἰδείχθη, καὶ δικαστὴς ὅξυς καὶ τὸ δίκαιον κρίνων εὐλακρῶς ἐπιστά-

(1) Notemus catalogum magistrorum a Petro suis tyranno regum Latorum catalogum qui erga provin- se perscriptum. Sic idem Petrus in sua ad Chosroem ciam Suaniam ius dominiū extorcebant. legatione apud Menandrum p. 96 ostendebat persae

μὲν οὖν, καὶ μὴδὲν αὐτὸν ὑπαιχζούσης τῆ τύχης· πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι καὶ μαλίσ-
χιον· ἀλλ' οὐκ ἐν χερσὶν, ἐν δὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔχω τὸ νόμον καμπυλῶν·
ἀσφαλὲς δὲ ἰμοῦ, καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προσιόντων· μηδένα καμὸν τῶν
ῥαθυμίας ὀδυσσέων· τὸ μὲν νύκτα τοῖς ἐβελίοις, τὸ δὲ ἡμέραν τοῖς πράγ-
μασιν ἐγκείμενον, μηδὲ αὐτὴν τὸ μέχρι τῆ αὐλῆς ἐκ τῆ οἰκίας ἐν ἐμιλίαις
ἐξουσίῳ ἀπλῶς, ζητήμασι δὲ λογικοῖς, καὶ ἀπηγῆστοι πραγμάτων ἀρχαιο-
τέρων μᾶλλον τῶν αὐτῶν ταῦτα σχολαζέειν εἰλουμένων· καὶ κατὰ εὐδοκίαν αὐτῶν
διδασμάτων ἐστὶν ἀμείνων· ὡς οὖν τῶν λόγων ἐξηγητὰς διδόναι πᾶσι πρὸς
αὐτὸν ἐπιτυχέαν· πράγμασι γὰρ αὐτῶν καὶ σφραγίδας ἀειβάλλει, μετὰ ὑπελπι-
ζων, ὡς λίγαινον μόνον· οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι, ἐπαίους αὐτῶν ἢ φήμη δὲ-
σφύλλει· ἰμοὶ δὲ μάλιστα σκοτοδινίας οὐ μικρὰς ἀνακινῶ ἢ πρὸς αὐτὸν συν-
ήθια· χαίρω γὰρ αὐτῶ, ἔτι καλὸς ἄμα καὶ ἐλεῖθετον, καὶ τίφω καὶ κορύζης
ἐκτὸς, ἀσείος τὴν καὶ κοινὴν· ἀλλ' ἐπιστεῖα μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ
μικρὰς, μηδὲν ὧν ἐπίστασθαι δοκῶ, προτίνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παιτελῶς
ἡγνομένα παρησάγων· ὥστε με τὰς πασῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν,
μηδελίαν αὐτὸν ἄβατον ἰμοὶ, ὥστε εἰσθεῖν, ἐπιροίζῃσαι θεωρίαν.

Eos vero qui cupiunt seriem magistrorum ad nos usque deductam non ignorare ,
satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus , et universae historiae certus auc-
tor , in iis , quae de magisterio , quod vocant , conscripsit. Crevit igitur pote-
stas dignitatis : etenim non tantum populorum preces magistro creduntur , et
cursus publicus , et gravis multitudo magistratorum (qui olim frumentarii
dicebantur) et fabrica potestasque armorum ; verum etiam civilium rerum ad-
ministratio : atque haec praesertim officia Petro isti magno , virtutibusque nulla
in re cuiquam secundo concedita fuerunt. Conservat enim custoditque aulam ,
nec romanam respuit magnificentiam , quam paene extinctam priorum insertia ,
ipse utpote sapiens et libris perpetuo deditus , restituit. Legum autem , siquis
unquam , callens , quibus a teneris unguiculis imbutus fuit , clientium defensorem
se , suprema dignitate praeditum , cum digna potestatis suae gravitate , exhibet :
idemque acutum se iudicem et sincerae iustitiae in iudicando cultorem ostendit ; neque
eum unquam fortuna inflexit. Mansuetus ceteroquin est et humanus ; at non levis , ne-
que precibus procul lege abducitur ; sed firmus simul est , praevidetque adeuntium
conatus. Nullum vero tempus remissionibus concedens , nocte libris , die negotiis va-
cat : quin domo in aulam pergens , non est quolibet sermone contentus , sed quaestio-
nibus eruditis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis occupatur.
Neque est ullum ei tempus doctrinarum incuriosum ; ita ut litterarum doctores
occursum eius metuant ; angustis enim eos technisque implicat , modeste scisci-
tans , ut loquantur modo : non sunt autem isti tales , quales eos fama circum-
fert. Mihi vero praecipue caligines non exiguae consuetudo eius offundit : etenim
delector eo , quia bonus simul et liberalis , remotaque stolidi arrogantia , comis
popularisque est : verum , ut dixi , sollicitudines haud mediocres mihi creat , nihil
eorum , quae ego scire videar , disquirendum proponens sed prorsus ignota obiciens :
quare ego omnium vehementissimas preces meditor , ne quam arduam mihi , ut
solet , quaestionem proferat.

Procopius de bello gothico.

Lib. I. 3. Ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς Πέτρον, ἰλλυριὸν γένῃ, ἐκ Θεσσαλονίκης ὁρμώμενον, εἰς τὴν Ἰταλίαν ἔστειλεν, ἵνα μὲν ὅττα τῇ ἐν Βυζαντίῳ ῥητόρων, ἄλλως ἢ ξυνοτόν τε καὶ παρὲν, καὶ εἰς τὸ πείθειν ἱκανὸν πεφυκότα: Iustinianus augustus in Italiam Petrum destinavit. Erat is natione illyrius, patria thessalonicensis, orator in urbe Byzantio, vir prudens commodisque moribus et persuadendi vi praeditus.

Cap. 4. Πέτρῳ δὲ αὐτῷ πρὸς τὴν βασιλίῳς ἐτίταλτο etc. *Pergit dicere Procopius de Iustiniani mandatis ad Petrum, ut Theodahadum scilicet et Amalasuntham reginam conveniret; quam cum is extinctam deprehendisset, bellum Gothis denuntiavisse dicitur.*

Cap. 6. *Narrat Procopius Petri pactiones cum Theodahado rege, reditumque eiusdem ad regiam urbem Byzantium; rursusque aliud in Italiam Petri iter ad Theodahadum.*

Cap. 7. *Narrat Procopius disputationem a Petro habitam cum Theodahado rege de iure atque immunitate legatorum; qua tamen sprete, Theodahadus Petrum arctae custodinae tradidit.*

Lib. II. 22. *Ait Procopius dimissum fuisse a successore Theodahadi Vitige Petrum legatum, quem Byzantium redeuntem Iustinianus dignitate magistri ornavit.*

Lib. IV. 11. Πέτρον ἄνδρα πατρικίον, πρὸς τὴν μαγίστρην ἀρχὴν ἔχοντα, ὡς αὐτὸς Χοσρόῳ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἔστειλεν, ἵπ' ᾧ τὰς σπονδὰς ἀμφὶ τῇ εἰρᾷ παντάπασιν διοικῆσεται· ὁ δὲ αὐτὸν ἀπεπέμψατο, ἵνα ὅσοι ἄνδρες οὐκ εἰς μακρὰν ὑποσχόμενος τὰ ταῦτα δεσποσόμενος, ὅπῃ ἑκατέρωθεν ξυνοίσιν· μέλλει: Petrum patricium, eundemque officiorum magistrum, ad Chosroën Iustinianus augustus legavit, ut de pace orientis totius ageret. At Chosroës hunc remisit, pollicitus subsequaturum virum, qui rem ex utriusque gentis commoditate componeret.

Idem Procopius in historia arcana cap. xxi.

⊖ τοδῶρα ἐνεδρεύειν τὴν Ἀμαλατοῦνθαν μέχρις εἰς θάνατον ἐν βουλῇ ἔσχειν· αὐτίκα τοίνυν ἀναπαύσει τὸν ἄνδρα, Πέτρον μόνον ἅτε πρεσβύστοντα εἰς Ἰταλίαν πέμψαι· ᾧ δὲ στελλομένῳ βασιλεὺς μὲν ἐπίστειλεν ἅπῃ μοι ἐν τοῖς ἐγκαίροις διεδήγηται λόγοις (1)· ἵνα δὲ μοι ἡμῶν πεπραγμένων ἐκπύσους

(1) Bell. goth. I. 4.

ποιεῖσθαι τὰς ἀληθείας δέει τὸ βασιλεῖον ἀδύνατα ἦν· αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τάχιστα πῶ γυναικα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανεῖν, ἐκ' ἐλαπίδος ὑφείσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἣν τὰ ἐπηγγελμένα ποιοῖν, κατασησαμένη τῷ ἄνθρωπον· καὶ ὡς ἐν Ἰταλίᾳ γυμνῶν (οὐ γὰρ εἶδεν ἀνθρώπου φύσιν ὁκνηρῶς ἐς ἀδικον φόνον ἵεναι, ἀρχῆς τινος ἴσως, ἢ χρημάτων ἐν ἐλαπίδι κημέων μεγάλων) οὐκ οἶδα ἦν τινα Θεοδᾶτω ὠφθαλμοῖς ποικιλέμενος, δὲ ληξάνσας τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἀνίπνισι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔς τε τὸ τῷ μεγίστῳ ἀξίωμα ἔλθει, καὶ ἐπὶ πλείστον δυνάμει, καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν.

Theodora necem Amalasunthae molita, Iustiniano viro suo confestim persuasit ut Petrum solum ad illum legaret in Italiam. Huic ergo Caesar proficiscenti, quae opportuno loco narravi, imperat. At Augusta (cuius metu verae tunc facultas narrationis mihi non fuit) hoc unum committit, ut Amalasunthae paret maturetque necem, magnorum incerta spe bonorum, si iussis pareat. Ille vel dignitatis, vel divitiarum spe in Italiam statim transmittit; (namque ad nefarias caedes mens humana nequaquam torpet, si modo dignitatis alienius aut pecuniae spes affulgeat) Theodahadum rationibus nescio quibus ad Amalasunthae caedem impellit. Exinde Petrus ad Magistri dignitatem magno quidem potentiae auctu, sed non sine odio omnium provehitur.

Ilidem cap. XXIV.

Πῆρος τὸ ἅπαντα χρόνον τῷ τῷ μεγίστῳ καλουμένῳ εἶχεν ἀρχὴν, αὐτὸ καὶ ἡμέραν αὐτοῦ (1) κλοπαῖς ἀμυθήτοις ἀπώκναις· πρῶτος μὲν γὰρ ἦν καὶ ὡς ἡκιστα ὑβρίζειν εἰδώς, κλεπτίστατος ἢ ἀνθρώπων ἀπάντων, καὶ ῥύπου αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἑμπλῆς (2). τούτου τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς ἑμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ὅτι τὴν Ἀμαλασοῦνθης φόνον τῷ Θεοδεδίχῳ παιδὶ ἐργατρίῳ: Petrus omni tempore, quo magister officiorum fuit, nullam diem praetermisit quin scholarios milites infandis rapinis divexaret. Quamvis enim miti esset minimeque iniurio ingenio, nihilominus furacissimus mortalium erat, atque omni turpiore sorde plenus. Petri huius in superioribus quoque historiis memini; qui videlicet Amalasunthae etiam Theodoricī filiae necis auctor fuit.

Cassiodorus variar. X. 19.

Vir eloquentissimus Petrus legatus serenitatis vestrae, et doctrina summus, et conscientiae claritate praecipuus.

Corippus lib. I. v. 25. de laudibus Iustini minoris.

Successorque boni redivivaque gloria Petri
Hinc Theodorus (3) adest patria gravitate magister.

(1) Etiam Suidas voc. Πέτρος profert hunc Procopii locum usque ad ἐκπλῆς, sive ut ipse scribit ἀνεπίστας. Sed pro αὐτοῖς dicit ἐκπλῆς. In Procopii tamen contextu non tam intelligitur imperator quam scholarii milites.

(2) Utri credimus? Lydo ne et Cassiodoro Pe-

tri virtutes in caelum serentibus? an Procopio vitia eiusdem tam turpia narranti?

(3) Lege ad Corippum scholia Goggini, qui recte ex Menandro correxit Theodorus pro Theodulius. En autem Petri nostri politici filium et dignitatis successorem.

Menander in legationum excerptis ed. ven. p. 89-90.

Ἰουστινιανὸς στέλλει Πέτρον, ὃς ἤρ' κατὰ τὴν αὐλὴν ταγμάτων ἠγείτο, δολιχὸν ὁσόμενον Χοσρόην ἀπὸ τῆς καθόλου σπονδῶν. — Πίτρος ὁ τῶν Ῥωμαίων πρεσβευτὴς ἀποχρώντως ἔχων τὴν τε ἄλλης παιδείας καὶ τὴν τῶν νόμων, ἔλεξεν ὡς: Justinianus Petrum praetorianarum cohortium praelectum ad Chosroën mittit, ut de pace sine limite ageret. — Petrus Romanorum legatus omnibus disciplinis satis instructus, sed iuris praecipue peritus, sic ait.

Idem p. 100-101.

Αἱ μὲν πεντηκοντούτιδες σπονδαὶ ἦσαν, ἃς ἔθετο Πίτρος (1), ὁ ἤρ' περὶ βασιλεία καὶ λόγον ἠγεμών: foedera quidem manebant, quae in quinquagesimum annum perpigerat Petrus legationis caesareae princeps.

Πίτρος μὲν γὰρ ὁ πρὸς ἡμῶν πρεσβευτὴς, ὃς ἱναγχος ἀδραγενόμενος ἐβραίωσε τὰ τῆς εἰρήνης, ἐμπρόσθ' λόγων καὶ δανότητι πειθοῦς κ. τ. λ. οἷος ἐτίθετο ἀδρακεύσας: Petro quidem, qui ante me legatione fungens pacem stabilivit, quum eloquentia et persuadendi vi polleteret, facile fuit refutare etc.

Aliud insigne Menandri de Petro testimonium extat in hoc meo volumine inter vaticana Menandri eiusdem excerpta p. 355. 356, unde cognoscimus Petrum ipsum de sua ad Chosroën legatione condidisse ingens volumen, eiusque acta omnia rhetoricis atque ornatissimis verbis perscripsisse.

Idem Menander p. 99.

Ἀτὰρ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀφικόμενος ὁ Πίτρος, οὐ πολλῷ ὕστερον κατέλυσε τὴν εἰρήνην: Petrus Byzantium (ex persica legatione) reversus, paulo post obiit.

Stephanus byzantinus voc. Ἀκόναι.

Οὕτω τις νῆσος διαφέρουσα μὲν τῷ πανευφύμῳ πατρικίῳ καὶ τῷ πάντα σεφωτάτῳ μαγίστῳ Πίτρῳ: hoc nomine insula quaedam est eximia apud celeberrimum patricium sapientissimumque magistrum Petrum.

(1) Confer Menandrum ed. ven. p. 95. sqq. ubi late scribitur foedus a Petro cum legatis persis constitutum.

Suidas voc. Πέτρος et voc. ἱμεριδής, et Eudocia p. 353.

Πέτρος ὁ ῥήτωρ, ὁ καὶ μάγιστρος καὶ ἱστορικός, πρεσβευτὴς ὡς Χοσρόω σα-
λαῖς, μάλα ἱμεριδής τε ἦν καὶ ἀνάλωτος ἐν τῷ ῥητορεύειν, τῷ καταμαλάξαι
φρονήματα βαρβαρικά σκληρά τε καὶ ὀγκώδη· ἔγραψεν ἱστορίας, καὶ περὶ πο-
λιτικῆς καταστάσεως: Petrus orator, idemque magister et historicus. Is legatus
ad Chosroën missus gravi admodum atque insuperabili eloquentiae suae vi fe-
roces ac tumidos barbarorum animos mitigavit. Historias scripsit, itemque de
statu politico.

Leontius scholasticus anthol. lib. III. cap. 30. ed. Bosch.

Πέτρος ὁρᾷς ῥητῆρ' αἰὶ γελῶσαν ὀπωπὴν,
ἔξοχον εἰς ἀγοραῖς, ἔξοχον εἰς φίλῃ.
Ἐν ᾧ Διονύσου θνητὸν μῦθον ὤλετο μῦθον,
ὕψοθεν ἐκ τέγους σὺν πλεόνεσσιν ἰσῶν,
Βαῖδ' ἐπιζήσας (1), ὅσον ἤκετε τοῦτον ἐγὼ γε
ἄγριον οὐ καλέω, τ' ἢ φύσει θάνατον.

Rhetoris ora vides semper ridentia Petri,
maximi ut arte fori, sic et amicitia.
Interiit solus, cum turba lapsus ab alto,
dum Bromii spectat pulpita festa die.
Is vixit modicum; at quantum satis. Hanc ego laudo
mortem; natura quae venit, illa mala est.

*Horum testimoniorum plerosque fontes Fabricius mihi indicavit; cui
tamen interdum minime adsentior; primum scilicet, quod Leontii epigramma id-
circo de Petro nostro loqui negat, quia is potius dicitur rhetor quam patricius et
magister. Nonne enim in suprascriptis testimoniis passim dicitur rhetor Petrus?
Rursus non laudo dubitantem Fabricium utrum Petrus christianus fuerit
nec ne: mihi enim ut hunc christianum fuisse sine dubio crederem, vel so-
lum eiusdem nomen Petrus persuasisset; sed ecce Menander in excerptis
ed. ven. p. 66. narrat Petrum religiose pieque feriatum celebravisse Chri-
sti Dei natalia et festum epiphaniarum. Denique manifeste fallitur citatus
a Fabricio Valesius, qui existimat Vigilium papam epist. VII. de Petro
nostro loqui. Quum enim Menander in testimonio a nobis laudato Pe-
trum magistrum dicat mortuum paulo post pacem cum Persis compositam
(quae pax anno DXXXIII coaluit); Vigili autem epistula scripta sit
synodi quintae tempore, id est anno DLIII; sequitur ut de iuniore alio Petro*

(1) Ex hoc epigrammate (si certe de Petro
nostro loquitur) perspicue colligimus Petrum haud
fuisse longaevis; quod satis, ut arbitror, confirmat

Menander in postremo testimonio, dum ait Petrum
haud multo post legationem suam ad Chosroën, re-
versum Byzantium, obiisse.

Vigilius loquatur, quem etiam referendarium, non magistrum, appellat. (Neque tamen cogitare licet de Petro Iohannis filio, cuius saepe mentio est in Corippi Iohannide. Is enim puer erat anno DL, cum bellum africanum duce Iohanne patre gerebatur.) En Vigili verba. Clementissimus imperator gloriosos iudices suos ad nos destinare dignatus est, Petrum exconsulem patricium atque magistrum etc. Per magnificum virum Petrum referendarium quaedam charta nobis allata est, quam a clementissimo principe nullo modo credimus destinatam, quia nec fuerat pietatis eius manu scripta. Et dum memorato referendario diceremus, ut in ea scriberet diem, et quomodo ab ipso fuerat ablata, pariter signaret etc.

Fragmentorum Petri politicorum graecus codex saeculi ferme decimi est; eiusque scripturae specimen habes in tabula aenea a me cusa N. 4. Sed enim is codex, praeter Petri reliquias, habet item in rescriptis membranis I. Aristotelis politicorum editorum folia duodecim; nempe 301. 302. 303. 304. 305. 306. 309. 310. 330. 337. 338. 339. Et quidem in folio 302. b. politicorum Aristotelis explicuit liber tertius, incipitque quartus. Scriptura item saeculi decimi. II. In foliis 332. 335. 345. 348. 353. legitur commentarius ad Hermogenis rhetoricam: nominatim vero in folio 335. b. laudatur Lysiae incognita oratio contra Calliphontem Ἀνίας ἐν τῷ κατὰ Καλλιφῶντος. Scriptura saeculi duodecimi. III. In foliis octo, nimirum 284-291. scriptura occurrit obscurata saepe et difficilis; recens tamen, nempe saeculi XV, argumens non dum satis mihi explorati ob legendi taedium et difficultatem. Vidi tamen non semel hoc in scripto appellatum Themistoclem. IV. In foliis 300. 307. legēbam fragmenta epistolae Pauli ad Romanos. Scriptura saeculi undecimi. V. In foliis 340. 341. 342, quae duplici laterculo constant, sacrum pariter extat argumentum; et pars certe eius ex libro geneseos est. Scriptura saeculi decimi quarti. Pars reliqua codicis multo maxima non est rescripta, sed unicam scripturam oratorii editi argumenti puris in membranis habet, saeculo ferme XII. exaratam.

SCRIPTORES VETERES REI POLITICAE.

GRAECI EDITI.

AGAPETUS DIACONUS — capita paraenctica ad Iustinianum.

ARISTOTELES — politicorum libri VIII.

BASILIVS MACEDO IMP. — exhortationes ad Leonem filium. Accedunt aliae mss.

CONSTANTINVS PROPHYROGENITVS — de administrando imperio ad Romanum filium.

— excerpta politica ex antiquis historicis (a me nunc edita.)

DIO CASSIVS — in orationibus Agrippae, Maecenatis, et Liviae ad Augustum, et Augusti ad senatum. Hist. libb. LII. LIII. LV.

DIO CHRYSOSTOMVS — orationes quatuor de regno ad Traianum.

— de tyrannide.

— Agamemnon seu de regno.

— tyranni et regis comparatio.

— de lege.

HERACLIDES PONTICUS — politiarum fragmentum.

IOHANNES DAMASCENUS in aliquot parallelorum titulis.

IOHANNES LYDUS — de magistratibus romanis libri tres.

ISOCRATES — oratio de regno ad Nicoclem; et alia de rege, quae inscribitur Nicocles.

— areopagitica, sive de optima forma reip.

MAXUEL PALAEOLOGUS IMP. — praecepta educationis regiae ad Iohannem filium.

MAXIMUS ET MELISSA in nonnullis titulis.

NICEPHORUS BLEMNIDES — qualem oporteat esse regem. (Oratio a me nunc edita.)

PETRUS MAGISTER — de scientia politica libri sex, quorum fragmenta a me nunc vulgantur.

PHILO IUDAEUS — de principis creatione.

PHOTIUS — epistula paraenetica ingens ad Michaëlem Bulgariae regem.

PLATO — de rep. libri X; quod opus commentariis illustraverunt Crantor, Menaechnus, Onosander, Potamon, Proclus, Syrianus, teste inter alios Suida. Unius tamen Procli commentarius partim extat, partim adhuc est ms.

— de legibus libri XII.

— politicus.

— Minos, seu de lege.

— atlanticus.

— epinomis; *quem librum mavult esse Philippi opuntii Laërtius III. 37.*

— de iusto; *quem tamen librum Platoni abiudicant critici.*

PLUTARCHUS — dicta regum et ducum.

— dicta et mores Spartanorum.

— oportere ut princeps potissimum cum philosopho versetur.

— ad ducem imperitum.

— utrum seni sit administranda resp.

— praecepta regendae reip.

— de monarchia, democratia et oligarchia.

POLYBIUS — in fragmentis libri sexti, ubi de rep. romana.

SOLO — elegi politici, quorum pars in Diodori vaticanis excerptis est.

STOBAEUS — Huius capita politica sunt

— de iustitia.

— de republica.

— de legibus et moribus.

— de potentibus in civitate.

— de imperio, et qualem oporteat esse principem.

— genus politiae monarchicum esse optimum.

— praecepta regnandi.

— vituperatio tyrannidis.

SYNESIUS — de regno ad Arcadium.

THEMISTIUS — oratio eius de prefectura suscepta, quam ego Mediolani edidi, tota politica est.

THEOPHYLACTUS — educatio regia.

XENOPHON — Cyri institutio.

— Lacedaemoniorum resp.

— Atheniensium resp.

— Tyrannus.

— Agesilai quoque regis laudatio instar libri politici est.

GRAECI DEPERDITI VEL INEDITI.

- AEGYPTIORUM INSTITUTA. *Stob. ed tert. Gesner. p. 197.*
- ALEXANDER MILESIUS — de Roma. *Suidas in eo.*
- APOLIOPORUS — de legumlatoribus. *Laërt. I. 58.*
- ARCHYTAS — de magistratibus. *Stob. p. 80. 82.*
— de lege et iustitia. 268. sqq. 314.
- ARISTOXENUS — leges civiles. *Athenaeus ed. Casaub. apud Schweigh. lib. XIV. p. 648.*
— de legibus. *Laërt. VIII. 15.*
- ARISTOTELES — de regno lib. I. *Laërt. V. 22.*
— de iustitia libri IV. *Laërt. V. 22. et Cic. de rep. III. 8.*
— iura urbium lib. II. *Laërt. V. 24. et Anonym. menag.*
— *δικαιώματα*. *Laërt. V. 26.*
— ex Platonis rep. lib. II. *Laërt. V. 22.*
— instituta barbarica. *Anonymus menag. et alii.*
— legum libri quatuor. *Laërt. V. 26.*
— ex legibus Platonis libri III. *Laërt. V. 22.*
— politicus libri II. *Laërt. V. 22.*
— politica lib. II. *Laërt. V. 22.*
— respublicae urbium CLVIII. *Laërt. V. 26.*
— de Solonis legibus libri V. *Anonymus menag.*
— libri exoterici. *Aristot. polit. III. 6. VII. 1.*
- ANACHARSIS — leges scythicae. *Suidas in eo.*
- ANTISTHENES — de republica.
— de iustitia. |
— de lege. | *Laërt. VI.*
— de magistratu. | 16—18.
— de regno. |
- CHARON — de Minois legibus. *Suidas voc. Χάρων.*
- CHRYSOGENUS — carmen inscriptum respublica. *Athen. XIV. p. 648.*
- CRITIAS — de rebus publicis. Item Lacedaemoniorum resp. *Athenaeus XI. p. 463. sqq.*
- CRITO — politicus. | *Laërt. II.*
— de lege. | 121.
- CLEANTHES — politicus. | *Laërt.*
— de legibus. | *VII.*
— de regno. | 175
- CHRYSIPPUS — de republica. *Laërt. VII. 7. 12.*
— de iustitia lib. III. | *Laërt.*
— de iusto lib. I. | *VII. 188.*
- CALLIMACHUS — legum index. *Athen. XIII. p. 585.*
- CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS in titulis deperditis
— de administratione politica.
— de successione regum.
— de regum creatione.
- CICERO — theses politicae, tum graece tum latine compositae, undecim. *Ad Att. IX. 4. 9.*
- DEMETRIUS PHALEREUS — de magistratibus (*Vel generatim de rep.*) *Cic. de leg. III. 6.*
— de legibus Atheniensium lib. V.
— de civibus atheniensibus lib. II.
— de ratione regendi populum lib. II. | *Laërt. V. 80. 81. 82.*
— de legibus lib. I.
— de scientia politica lib. I.
— iura lib. I.
— de legislatione. *Suidas voc. παρὰ τὰς πόλεις.*
- DICAEARCHUS — de magistratibus (*vel generatim de rep.*) *Cic. de leg. III. 6.*

- respublicae Lacedaemoniorum, Pelleniorum, Corinthiorum, Atheniensium. *Suidas in eo*, et *Cic. ad. Att. II. 2.*
- DIO STOICUS — de magistratibus. *Cic. de leg. III. 5.*
- DIODEGENES — de republica. *Plutarch. in Lycurgo cap. 31*, et *Laërt. VI. 50.*
- DIOSCORIDES — de legibus quae sunt apud Homerum. *Suidas voc. "Ομήρος"*
- DIOTOGES — de regno. *Stob. p. 329. 330. sqq.*
- DIYMNUS — de Solonis tabulis nomicis, adversus Asclepiadem. *Plutarch. in Solon. cap. I.*
— adversus Ciceronis remp. lib. VI. *Ammian. lib. XXII. 16*, et *Suidas voc. Τράκωνας.*
- EPICURUS — de regno. *Laërt. X. 27.*
- EPICLETUS JUNIOR — anthologia ex rep. Platonis. *Suidas in eo.*
- EPIMENIDES CRES — de republica. *Creten-sium. Arist. pol. I. 2.*
— de eodem argumento epistula. *Laërt. I. 111. 112.*
- EUBULUS PLATONICUS — de Aristotelis contradictionibus in secundo politicorum adversus Platonis remp. *Porphy. vit. Plotin. cap. XX. Extat ms.*
- ECPHANTES — de regno. *Stob. 45. 46.*
- FLORILEGUS ANONYMUS VAT. in titulis
— de iustitia.
— de lege.
— de pace et bello.
- GEMISTUS PLETHO — de legibus libri sex
MISS.
- HARMODIUS LEPREATES — de institutis Phigalensium. *Athen. X. p. 442.*
- HERACLIDES PONTICUS — de iustitia libri saltem duo. *Athen. XII. p. 521. sqq.*
— de legibus. *Laërt. IX. 50.*
- HERMIPPUS SMYRNAEUS — de legumlatoribus libri saltem sex. *Athen. XIII. 1. p. 553. XIII. p. 619.*
- HELLANICUS — leges barbaricae. *Suidas voc. Ζάμελξ.*
- HIPPASUS — Lacorum resp. lib. V. *Laërt. VIII. 84.*
- HIPPODANUS MILESIUS — de republica. *Aristot. pol. II. 8.*
- HIPPODANUS THURIUS de republica. *Stob. p. 248. 534.*
- IAMBELICHUS — epistula de iustitia. *Stob. p. 104.*
- IOHANNES ARGYROPULUS — oratio de regno. *Extat ms.*
- LEONTIUS FLORILEGUS in variis titulis, quorum index a me editus fuit in primo vaticanae collectionis volumine.
- LYCURGUS ORATOR ATHEN. — oratio de administratione reip. *Suidas in eo.*
- MENEDEMUS RHETOR — de prudentia politica. (*vel generatim de rep.*) *Cicer. de orat. I. 19.*
- MENESTHENES — politica. *Athenaeus XI. 13.*
- MOLO — de republica. *Laërt. III. 34.*
- MUSONIUS — quod regem oporteat philosophari. *Stob. serm. 46.*
- NICOSTRATUS — de senatu habendo. *Festus voc. senacula.*
- NYMPHODORUS — instituta barbarica. *Clemens. alex. in protreptico ed. venet. p. 56.*
- OENONAEUS — de republica. *Suidas in eo.*
- OCELLUS — de lege. *Stob. p. 32.*
- ORIASIUS — de regno. *Suidas in eo.*

PANAETIUS — de magistratibus. *Cic. de leg. III. 6.*

PERIPATETICI MULTI — de republica. *Cic. de divin. II. 1.*

PERSEUS STOICUS — adversus Platonis leges libri VII. *Laërt. VII. 36.*

PHALEAS CHALCEDONIUS (1) — de republica. *Arist. pol. II. 7.*

PLUTARCHUS — politicorum libri duo. *Lamprias in catalogo.*

— de iustitia libri tres, ad Chrysippi simile argumentum. *Idem.*

POLITICI ATHENIENSES — *Cic. de orat. I. 19.*

POLUS LUCANUS — de iustitia. *Stob. p. 105.*

POLYAENUS — de rep. Macedonum. *Stob. p. 244.*

PORPHYRIUS de utilitate quam reges ex Homero capere possunt. *Suidas voc. Περφ.*

PROTAGORAS — de republica. *Laërt. IX. 55.*

PYTHAGORAS — politicus. *Suidas in eo, et Augustinus de ordine II. 54.*

SELEUCUS — commentarius ad Solonis tabulas. *Suidas voc. Σελευκ.*

SOPATER — epistula de magistratu administrando. *Stob. p. 311. sqq.*

STRATTIS — de republica. *Suidas voc. οὐ λίσσ.*

STRATO — de regno lib. III. | *Laërt.*
— de iustitia lib. III. | *V. 59.*
— de magistratu lib. III. |

STHENIDES LOCUS — de regno. *Stob. p. 332.*

— de monarchia. *Ibid.*

TELEPHUS GRAMMATICUS — de legibus moribusque Atheniensium. *Suidas in eo.*

THEODULUS — de regno *ms.*

(1) Leonardus aretius epist. lib. VIII. 1. loquebat *Phileas carthaginiensis.*

(2) In vaticano florilegio sub titulo *περὶ νόμων* citat Theophrasti fragmentum hoc. *Θεοφράστου.*

THEODORUS METOCHITA — capita politica *ms.*

TRIBONIANUS SIDETA — ad gerentem rempublicam. *Suidas in eo.*

— de regno. *Ibid.*

TYRTAEUS — constitutio civilis Spartae. *Suidas in eo.*

THEODORUS GADARENSIS — de republica lib. II. *Suidas in eo.*

THEODECTES — instituta barbarica. *Suidas in eo.*

THEOPHRASTUS — de magistratibus (*sive generatim de rep.*) *Cic. de leg. III. 5.*

— de regno lib. II.

— de institutione regis lib. I.

— de inclinationibus et momentis rerum in republica. *Cic. de fin. V. 4. (Non fuit fortasse id tamen peculiare opus.)*

— epitome reip. platonicae lib. II.

— de legibus lib. I. (2)

— de iniuris legibus lib. I.

— legum epitome lib. X.

— de legum latoribus lib. III.

— de optimo statu civitatis lib. I.

— politicorum lib. VI.

— politicorum ad tempora lib. IV.

— civilium consuetudinum lib. IV.

— ad Casandrum de regno lib. I.

— de optima rep. lib. I.

— problemata politica.

— de tyrannide lib. I.

— legum, secundum elementa, lib. XXIV.

— de regno cyprio. *Suidas voc. τιάρα.*

Ὅτι οὐκ εἰ ἀγαθοὶ νόμων δίδονται οὐ γὰρ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς νόμους, ἀλλ' εἰ νόμοι πρὸς τὰ πράγματα τίθενται.

Laërt. V. 42.—47.

XENOCRATES — de regno lib. IV.

— de republica lib. I.

— politicus lib. I.

— de iustitia lib. I.

— de vi legis lib. I.

Laërt.

IV. 12.

13. 14.

ZENO CITTIENSIS — de republica. *Plutarch. in Lycurg. 31, et Laërt. V. 4.*

— de lege. *Laërt. V. 4.*

ZENO STOICUS — adversus remp. Platonis. *Plutarch. de stoic. contradict. ed. Reisk. tom. X. p. 282.*

POLITICI LATINI EDITI.

CICERO — de republica partes librorum sex a me editae.

— de legibus libri tres extant ; sed quintum citat *Macrobius saturn. VI. 4.*

— ad Q. fratrem longa epistula (lib. I. 1.) tota politica est, nempe de ratione regendae provinciae.

— ex Ciceronis epistulis excerpta de rep. sibi Fronto confecerat. *Ad Anton. imp. epist. lib. II. 5.*

PLINII panegyricus ad Traianum instar politici operis est.

SALLUSTIUS, (seu quisvis alius) — de ordinanda repub. epistolae duae.

LATINI DEPERDITI.

APULEIUS — de republica. *Fulgent. serm. antiq. voc. celocem.*

COTTA — de republica romana. *Athenaeus VI. p. 273.*

CINCIUS ALIMENTUS — de consulum potestate. *Festus voc. praetor.*

— de comitiis. *Idem voc. patricios.*

MATERNUS declamator adversus tyrannos. *Dio LXVII. 12.*

PAUCELLIUS prisca cuiusque reip. ex li-

bro graeco in latinum transtulerat.

Symmach. epist. III. 11.

SVETONIUS — pro Ciceronis rep. adversus Didymum lib. I. *Suidas voc. Τρῆς-ελλες.*

— de Roma eiusque institutis. *Idem ibidem.*

TUDITANUS — de magistratibus. *Macrobius saturn. I. 13.*

VARRO — de republica lib. XX. *Nonius voc. patritum.*

Locum praecipuum in politicorum scriptoribus sine dubio sibi postulant legumlatores ; et graecorum certe catalogum scripsit Fabricius bibl. gr. lib. II. 14. ed. nov. tom. II. p. 28. sqq. Quamobrem in his ab eo recitatis non est mihi immorandum. Complures tamen addi possunt, veluti

CRESPHON. *Plato de leg. III. ed Serr. p. 692.*

DIOPHANTUS. *Aristot. polit. II. 7.*

PRODICUS. *Plato de rep. X. p. 600.*

ROMULUS. *Dionys halic. II. 24. (Numam iam scripsit Fabricius.)*

SERVIUS TULLUS. *Cic. de rep. II. 22.*

TELECLES. *Aristot. polit. IV. 14.*

TEMENUS. *Plato de leg. III. p. 692.*

THESEUS. *Cic. de rep. II. 1.*

TULLUS HOSTILIUS. *Dionys. II. 23.*

Princeps denique legumlatorum omnium MOSES hebraeus est. Nihil autem dico de MOSO femina hebraea, quam gentilibus suis leges scripsisse tradit Alexander milesius apud Suidam voc. Μόσω et voc. Ἀλιξ. ὁ μὲν. Constat enim ethnicum Alexandrum, in rebus hebraicis prorsus peregrinum, Mosem virum cum femina Moso commutavisse: quem errorem cur Suidas christianus neque agnoverit neque coarguerit, miror.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

DE SCIENTIA POLITICA

PETRO MAGISTRO, UT VIDETUR, AUCTORE

FRAGMENTA.

EX LIBRO QUARTO.

P. 351. I. Σκυθῶν μὲν οὖν οἱ σημάτωντες οὕτως ση||μίζειν εἰς ἴτι λέ-
 2. γονται σάλαπιγξιν τὰ κτ' ἢ πόλεμον | πρακτία. . .

* *

351. B. δεράτων ῥάβδους φερέτωσαν χλωράς (α) τε κ' μακράς, ὧν | αἱ ἀρχαὶ μίλτω βα-
 ρεῖσαι ἐν τῷ ποιεῖν ἢ πόλεμον | κ' παίειν ἀλλήλους, δῆλως ποιήσασιν οὗν 24.
 εἰς ε | κακῶς γυμναζομένους ὧν οἱ μὲν ἔμπροσθεν φέροιεν | κ' κτ' ἢ πάντων
 τούτων . . . εἰ δὲ | κακοὶ ἢ σώματ' κ' ὁπισθεν. Θ. Οὐκ ἄλογος, | ὡ 28.
 Μηνέδωρε, τοῦτο . . . Μ. Πεῖρε μὲν οὖν, | ὡ Θωμάσι, ὡς τετάχθ' . .
 πεις ὁ ἱππάρχ' . . . τὸν ὅμοιον ῥόπον· ἀλλὰ ποτε μὲν χωρὶς
 P. 291. κατ' αὐτ' οὗν (1) ποτὲ ἢ παρ' ἑκάτερα ἑκατέρως φάλαγγας κ' | κέρατα ἀξιοχρεῶς τὴν κ'
 2. ισοδυσίμως ἀλλήλοις ἀντιτάττων· ἔτι ἢ κ' ὑπισθοφυλάκων εἰ σκευοφυλάκων
 κ' | πεντακέσιν [ἢ] ἀνδρῶν ἱππέων ὡς ἀπὸ σταδίου ἕως | οὗ των πολεμίων 4.
 κατασκοπεύοντων λιχες τὴν εἰσόδου. Θ. Αναγκαίως κ' τίςδε οὕτω γενέσθωσαν ἂν
 γίγνοιτο. Μ. Οὕτω δὲ οὖν ἀπαιτῶν κεκοσμημένων τὴν κ' παρὰσκευασμένων,
 κλίνοντ' ἤδη πρὸς δύσιν τοῦ ἡλίου σημαίνεσθω ταῖς σάλαπιγξιν ὁ 8.
 τυπικὸς πόλεμος· ἢ ἢ | ἢ φάλαγγων συμπλοκῆς γιγνομένης οἱ σημά-
 τες | σημαίνεσθωσαν ἕσα διεληλίδεσθω ἢ πολέμου σχήματα· ὁ μὲν σφατηρὸς
 αἰὼν κ' κάτω ὡς ἐρρήθη περὶ οὗ | ἢ τε πολέμου πανταχοῦ κ' πᾶσι δροῖζ- 12.
 κοῖς (1) παρίτω, | ἐπιφοιτήσῃ ἐπεξέζων τὴν ἑκάστον ἅμα ἢ κ' ἐκπορεύων· ἀντὶ
 ἢ ἢ χροστὴν πολεμεῖν ἰὼν τε κ' ὅψιν ἐπερχέσθω | ἀκριβῶς τὰ γιγνόμενα· ἢ ἢ 16.
 μάχης ἑκατέρως· εἰ κ' οὐκ | ἀληθῶς, γενομένης ἐπὶ ὥρας ἀμέλει ῥεῖς ἢ τέτταρας, |
 παῦλα σημαίνετω ἢ πολέμου· ἢ ἢ ἐπιούσης ἡμέρας ἀνίσχοντ' ἡλίου σφα-
 τίαρχ' ἀθροίζετω ἢ σφατῶν πάντας ἄρχοντας τὴν κ' ἀρχομένους κ' ἢ ἢ |
 μελέτης ζήτησιν ἀκριβῶς μὲν ποιησάμεν, ἀκριβέστερον | ἢ κ' σπευδαιότερον ἢ 20.
 γίγνεται . . . | ἢ κρινέτω χωρὶς μὲν τοῖς τε . . . μὲν τῇ σά-
 24. σιν κ' καρετέρῃαν ἐν τῷ ἀφαιεῖν κ' ὑπακοὴν περὶ τε | σημανθέντα φυλάξαν-

(1) Cod. χλωρεῖς. (2) In cod. videtur αὐτεῖς.

(1) Videsis de hoc vocabulo Cangium.

τας· τείς τε ἐν τῇ μάχῃ ἀριστεύουσας, χωρὶς ἧς οὐκ ἐναντίας ἢ πάμπαν ἢ ἐν μέρει
 πράξαντας· κρίσιν τε φερίτω ἐπ' αὐτοῖς γνώμη τῇ ἁλλων ἀρχόντων, οὐ πάν-
 28. των μὲν τοι, μόνων ἧς τ' φαλαγγάρχων καὶ χιλιάρχων ὧν οὐκ μὲν ἀγαθοὺς
 σεφάνων | ἀξιοῦτω ἐπαινῶν τε καὶ τιμῶν καὶ γέρον δημοσίων· τῇ | ἧς κακῶν φω-
 32. ραθέντων οὐκ μὲν πληγαῖς οὐκ δὲ καὶ | ξιγῶν στερήσει ἀτιμία· ἄλλες δὲ P. 714.
 τῇ σφραγείας ἔξω κατὰσκήσειεν, ὁνείδισον αὐτοῖς βίον ἐπιτάγων· ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν | ἐν μελέταις.

II. Ἐν δὲ τῷ ἀληθινῷ πολέμῳ οὐκ μὲν μελῶν ζημιώσθαι ἀποβολαῖς, οὐκ
 δὲ ψυχῶν ἐλυσσχεῖν θανάτῳ· ἐπεὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἕκαστον προσ-
 4. φόρως τε καὶ ἀξίως ἀμαθόμενον ἀρετῆς τε | περὶ ἐκ κακίας· ὧν οὐκ ἀρ-
 χοντας πρώτης ἀξιώσει ὁπατέρως | ἀξιοῦσθαι δὲ τιμῆς τε ἢ ἀτιμίας· τῇ δὲ
 8. τοιάδε ζητήσθαι | μέγεθος, ὡς ἐβλήθη, φερεσθῆναι δημοσίᾳ καὶ ὑπὲρ | τῇ ἀξίαν
 πάντων ἂν εἴη συμφωρότατον· καλεῖσθαι γάρ | τοι πᾶς ὁρῶν ἀρχόντων τε
 ἢ ἀρχομένων, ἢ αὐτὸς εἰδέναι ἢ παρ' ἄλλων τῇ ἀκούσαι τὴν τῇ καὶ πόλεμον
 12. λεγόμενων· καὶ αὐτεπαγγέλτως γὰρ μὴν εἴτις ἔλθοι· προσβλήσθαι ἐπιμε-
 τυρήσων οἷς οἶδεν αὐτὸς, οἷς τε παρ' ἄλλων | ἀκούσας ἔτυχεν· γνωρίζεσθαι
 16. δὲ τὰ καὶ οὐκ ἀγαθοὺς ἐν πολέμῳ καὶ κακοὺς εὐρισκομένους ἐν τῇ σφραγί-
 ραῖς | ἑκάστων παρῆσι τε καὶ οἰκοὶ σχῶσι ψυχὰς τῇ ἀρχόντων | τῇ μὲν ἀγ-
 20. θῶν τιμῆς καὶ γέρον, τῇ δὲ κακῶν ὁνείδισμα· ὁ τῇδε γιγνόμενον ἐ φυλατ-
 τόμενον, παιδευτικὸν εἰς ἅπαν ἅμα τῇ πολεμικῆς ἀρετῆς ἀιδεῖσθαι ἂν εἴη |
 24. σφραγιώταις, φόβον τε αὐτοῖς ἅμα καὶ ἔρωτα ἐμποιοῦν τὸ | μὲν πρὸς κακίας
 ἐκκλησιν, τὸ δὲ πρὸς ἀρετῆς ἐφισιν· | μία γὰρ, ὡς φίλ' ἐταῖρε, μία καὶ μένη
 αἰτία τῇ τε πολεμικῆς τῇ τε ὅλης πολιτικῆς εὐεξίας, ἢ τῇ ἀγῶν | τιμῇ καὶ
 τῇ κακῶν ἀτιμία· ὥσπερ καχεξίας τὸ ἀνάπαλιν γιγνόμενον· καὶ τοῦτο οὕτω δο-
 [ξάζ]ειν ἀδύνατον· τίνος γὰρ τῇ ἀληθείας τυχεῖν ἐθέλοντας καὶ πολιτικοὺς εἶναι
 ἐκδομένους.

III. Θ. Τόδε μὲν οὖν, ὦ Μηνόδωρε, παντὶ τῷ δῆλον· ἐκεῖνο δέ μοι καὶ πάντῃ ἄδῃ-
 28. λον | ὅτι χάριν τῇ μὲν πεζικὸν πρὸς σφραγίδος ἐάν τε [κακί]αν διελκλύθῃ ως... κα... ὡς
 ἐγὼ οἶμαι, | πρῶτον τε καὶ πλατύτερον οἶα καὶ τιμιωτέρη | τυγχάνοντῃ, ὅμως
 32. οὔτε φαύλως ἐμνημόνευσας ὡς | πάρεργον νομίζεις τῇ πεζικοῦ. M. Ἐπισκήπτειν || P. 317.
 μὲν, ὦ Θωμάσι, οὐκ ἀπὸ | φόβου μοι δοκεῖς οὐ μὴν δὲ καὶ | τὸ ὅλον· ἀλλὰ τὸ
 μὲν τόδε (1). . . | Θ. . . τὸ πεζικὸν καὶ ἐχρὲν τόξον εἰκότως καὶ νῦν ἐγὼ γε φαίνομαι τῇ |
 4. ἰππικοῦ πῶς εἴη; M. Φαύλως μνημόνῳ γε . . . τὴν αὐτὴν | τῷ πεζικῷ τά-
 32. ξιν ἐν οἷς διελκλύθαι . . . τοσαυτάκις ἱστορήσας ὅτι ψυχὰς Ῥωμαίοις.

* *

Ἀληθείατα . . . | χωρὶς τῇ οἰκείας γενέσεως ἐκ εὐεξίας αἰτίαν ἐφόσεν || P. 317.
 * * φοβερότερον . . . | τῇ ἀπίστω τῇ πολιτείᾳ. Θ. Κινδυνεύει ὡς || ὅμοιος τῇδε ἐπι- P. 191.
 4. τηδευτέον εἶναι. M. Οὐ μόνον δὲ, ὦ Θωμάσι, τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ τοῦτο κατα-
 παραχθὲν μέγεθος φερεσθῆναι· ἀλλὰ γὰρ καὶ Πέρταις καὶ Ἑλληνικῇ καὶ τοῖς
 ἄλλοις βαρβάροις πεζὴ σφραγίς χρηταμένοις κρατεῖν ἰδῶκεν τῇ ἀντιπά-

(1) Haec et sequens pagina a me ferme intactae praetermittuntur propter difficillimam desperatamque lectionem.

λων· | Περσῶν μὲν οὖν τίς τῇ κὶ λίγειν, ἃ κὶ νῦν ὀφθαλμοῖς | ὁρῶμεν; Ἑλ- 8.
 λήνων δὲ Λακιδαιμόνιοι οὐ μόνον Ἀθηναίων | ἀλλὰ κὶ ὅλων σχεδὸν ἑλλη-
 νίδων πόλεων ἴτι δὲ βαρβάρων | οὐκ ἄλλως φειγεγόνασιν ἢ πεζοὶ τὸ πόλε-
 μον ἀνύσαντες, καὶ τεκμήριον ὅτι ἱπποῖς μὲν ὀλιγάκις, ὡς ναυμαχίαις δὲ | 12.
 χρησάμενοι, αἰεὶ ἠττήθησαν· ὥστε Ἀθηναῖοι ἔνθα ἔτι πρὶς εὖσαν· | τῶν
 δὲ βαρβάρων ὧσα Γάλλοις ἔθνη δυνατωτάτῳ νόμῳ | ἄρχει τοῦδε μάλι-
 στα κεκράτηκεν μηδὲν ἱππότην, εἰ μὴ μόνον τὸ βασιλεία, ἐν δὲ πράξει (2) 16.
 φαίνεσθαι (1)· κὶ αὐτὸν ἱππῶ | λευκῶ ἐπιβιβηκότα ὡς ἂν ἐμφανέσθαι εἰς τοῖς |
 πολέμοις· τούναντίον ἥπερ ἂν τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι | συνῆθες ἐν τοῖς πολέ-
 μοις· ὁ μεγίστης τὴ παρρησίας τὴ | κὶ θράσους ἂν εἴη τεκμήριον· ὧν τηλικαῦ- 20.
 ται κὶ τοσαῦται | νίκαι, ὡς κὶ ὅλα σχεδὸν τὰ φέρεται αὐτοῦς κὶ | πολλῶ ἴτι μα-
 κρὰν αὐτῶν ἀποφικισμένα ἔθνη πολὺλά τε κὶ πάνθη (h) κὶ ἰσχυρὰ αὐτοῖς ὑπο- 24.
 πισεῖν· ἐπιλείπει μὲν ὁ χρόνος τὰ κατορθώματα διηλούμενον τὸ πεζικοῖς τοῖς πολέμοις
 χρησαμένων πολιτείῳν τε ἅμα κὶ βαρβάρων· ἀλλ' αὐτὰ μὲν πρὸς παράδειγμα
 εἰρησθῶν· ἀρκεῖντα δὲ ὅμως αὐτῇ τῇ πείρᾳ δεῖξαι τὸ ἐκ τούτου χρησίμον· κὶ 28.
 ἄλλως δὲ φύσει | τὴ κὶ λόγῳ ζητοῦντες εὐρήσομεν ἔσον ὁ πεζικὸς πόλεμος |
 τὸ ἱππικοῦ πεζίῳ· φύσει μὲν, ὅτι πεζὸς ἀνὴρ αὐτὸς τε αὐτὸν ἄγει, κὶ οὐχ 32.
 ὑπ' ἄλλου τὸ | ἄγεται· λόγῳ δὲ, ὅτι λογίζεται τὸ μὲν ἔμμογον καρτερίαν, εἰ δὲ τὸ
 τὸ πολέμου νόμον μαχησάμενος πέσοι· || θάνατον ἀπορίσθαι (c) ζωῆς τὸ τυχούσης πολ-
 λῶ κρείττονα· εἰ γὰρ μοι δοκεῖ κὶ ὁ τυρσηὶς ἰδὼν φερμίνου (3) | τὸ πεζὸν στρατιὰν κὶ 4.
 ἔπειτα κοσμουμένην, τείχος | οἷτως ἄστυον ὀνομάζειν, τείχος ζῶν, τείχος κινούμε-
 τον, τείχος ἔνθεν, τείχος σιδήρεον, τείχος οὐ μιᾶς ὡς εἶωθε | πόλεως, ἀλλ' 8.
 ἑλκὸς πολιτείας· σπειλὴν τὰδε εἰπεῖν, οὐ | πολιτεία ἔννομον, οὐ βαρβαρικὴ ἄθροι-
 σις πόλεων ἢ χωρῶν ἢ ἐθνῶν ἢ ἐθνῶν ἢ κυριεύσαι ἢ στερηθῆναι ἢ δὲ μέ-
 γιστα τὸ | πολέμου ἔργα ἂν εἴη, ἢ ὅπως τί μέγα δρᾶσαι ἢ παθεῖν (d), | ἀνευ 12.
 πεζικῆς γινώσκεται δυνάμειος.

III. Χωρὶς μὲν τοι τῶν | τῶν τύχῃ κὶ οὐ λόγῳ εἰωθότων συμβαίνειν, τὸ μὲν τοι
 ἱππικὸν ἔχει μὲν ἂν κὶ αὐτὸ ἴδιον ἐν πολέμῳ καὶ ῥὸν κὶ ἐπιτηδεύματα, ὧν 16.
 ἀνευ σωθῆναι τὸ πεζικὸν | οὐ ῥάδιον, δι' ὧν κατασκοπὰς κὶ ἀνιχνεύσεις πολέ-
 μίων, προαπαντήσεις, προκαταλήψεις τόπων πρὸς | στρατοπέδευσιν, ἐπιτη-
 δεύων προπαρεσκευὰς διαπαντῶν, | κὶ ὑδάτων ἐκ βοσκῶν διερευνήσεις, διό- 20.
 ξης τὴ κὶ ἐπιδιδόξεις, κὶ ὅσα τάχως κὶ τὸ δὲ ἱππικῶν δεῖται βοηθείας, ἐκάτε-
 ρον ἔχεται πρὸς τελείαν | πολέμου δευσκευήν, εἰ μὲν τοι ἄξιον ἢ κὶ τὸ ἱπ-
 πικὸν τὸ ἐπιτηδεύματ'· ἢν δὲ μὴ, κὶ μεγάλη | ἐνίοτε ἔβλαψεν, ἐτοίμως 24.
 αὐτὸ τε τοῖς ἱπποῖς πρὸς | φυγὴν χρησάμενον, κὶ οὐδὲν πεζὸς τοῦ θάρρους

(c) Ita cod., non τάρτε. (h) Ita cod. pro παντοῖα. (c) Cod. κρείττονα. (d) Cod. παθεῖν.

(1) Ergo apud Caesarem B. G. VI. 15. equites Galli dicuntur civili potius quam militari aut naturali vocabulo, ut iam sapienter observavit Montanus.

(2) Ita cod. Sed magno opere suspicor pro Firmino

scribendum esse Frontinum, cuius opus deperditum de scientia militari laudatur a Vegetio et a Io. Lydo. Iam si ego recte divinavi, patriam quoque, incognitam hactenus, Frontini Etruriam nanciscimur; cuius illustri- sinii populi laudem litterariam magno auctu augemus.

παραλύσαν· ὁ προφυλαττόμενος ἐλέγομεν ἐν πρὸς τῷ (1) | λέγοντες χρῆναι οὖν ἰσ-
 28. λον αὐτοῦ αὐτὸ κρατοῦντας, ἢ χερσὶν ἢ ἵππων | καὶ χαλινοῖς· οὐκ ἄλο-
 γον δὲ εἰ καὶ τὰ σώματα τοῖς ἰσχυροῦσιν ἀπέεργα τὸ εἶναι καὶ οὐ κομιδῇ μεγά-
 32. καιρῷ καφέτηται. Θ. Παντάπασιν μὲν οὖν οὐκ ἄλογον.

V. M. Οὐκ ἀνάξιον δὲ οἶμαι, || ὦ Θωμάσι, κακείνῃ μνησθῆναι, ὁ Κικέρων ἴσο. P. 298.
 ρεῖ (2), τῷ παρὰ Ῥωμαίοις περικυβερνῶντι στρατοῦ· φησὶ γὰρ τὰ μὲν ὅπλα οὕτως φέ-
 4. ροντας ἀχωρίσως σχεῖν αἰεὶ οἷον τινα μέλη τῷ σώματος οἰομένους· ἐπὶ τὴν τροφὴν σφί-
 σι πάντες (3) ἀποχρῶσαν ἡμέρας· ἀνάγκης τε ἀνευ τινός, καὶ εἰ παρῆναι | συμ-
 βάλειν ἰατροφάρμακον ζῆα, ὁ σκευθία μακρὰ βιβαιοῦσιν νόμῳ παρ' αὐτοῖς ἐγί-
 8. νητο, ὥς καὶ τιμωρίαν ἐπιτεῖλαι | εἴτις ὡς βάλειν (4). Θ. Ἀξιώτατον μὲν οὖν, ὦ
 Μηνόδωρε, | ἀνδρῶν πολέμικων τληπαθείας. M. Οὐκοῦν καὶ τόδε | προσεκ-
 12. τήν τοις τῷ πολέμικῃ μετιούσιν ἐπιστήμῃ. | Θ. Προσεκτῆον μὲν οὖν. M. Οὐκοῦν
 κακείνῳ ἐπὶ τούτοις, | ὦ Θωμάσι, προσετίθεται, ὁ τῷ στρατῷ σωτήριον αἰεὶ
 γεγονὸς γνωρίζεται. Θ. Τί δὴ τοῦτο; M. Τὸ τὸ τάφρου | λεγομένης χρῆμα,
 16. ὡς ἂν μηδὲν στρατοπεδεύσεως καὶ ἄνευ τούτου δὴ τῷ ὀχυρώματι ὁ στρα-
 20. τόματ' (2)· δυστελείς δὲ ἔργα αὐτοῦς οὖν ἀρχοντας αὐτὴν γοῦντας | κατὰρχεσθαι
 προσήκει, τῆς τῷ ἄλλων δηλονότι ἔνθα | μάλιστα προθυμίας, μελέτην καὶ τόδε
 24. καὶ γυμνασίαν | ποίαν ποιούμενων· ἀλλ' ἐπὶ μὲν εἰρήνης οὕτως | πῶς ἀφειρ-
 γότερον· ἐν δὲ πολέμῳ καὶ σκώλωπας | προσπηγνύντας καὶ ῥιβόλους τοῖς λεγο-
 μένοις πειφράττοντας· εἰ δέ τι εἴη, καὶ ὕδατος πληροῦντας, | τὴν τε ἄλλην καὶ ἐν-
 28. δεχομένην ὥστε ποιοῦντας ἀσφάλειαν. Θ. Ἀναγκαίως καὶ τόδε προστίθεται.
 VI. M. Οὐ παρὰ πτόν δὲ οἶμαι, ὦ Θωμάσι, οὐδὲ τὸ φαῦλον ἐκείνο, δὲ ἐπιτατ-
 τόμενον μὲν σμικρὸν, κατορθούμενον δὲ οὐκ ἀνόητον φωραθήσεται. Θ. Ποῖον τοῦτο
 32. λέγεις; | M. Τὸ κούρας περὶ καὶ ἀμπεχόνης καὶ ὅλα τῷ ὡς τῷ ἐς θῆτα | σχήματ' ὡς
 ἂν μὴ εἴη μηδὲ ἢ ἄλλων πολιτῶν τιτὶ καὶ καίρου τοῦ πρὸς ἀξίαν ἐκάσθαι
 36. ἀμείβειν σχῆμα· ὅπερ φυλαττόμενον δὲ τὸ τὸ γνῶμης | ἄσφατον ὡς ἀφελῶ-
 σι. Θ. Οὐκ ἀνόητον ὄντως, ὦ || Μηνόδωρε, τοῦτο γε, οὐδὲ ἀρετῆς πολιτικῆς P. 298.
 πάντα ἀμέτοχον σκοπῶν εὐκρίτως ἂν τις εὔροι. M. Δοκεῖ σοι ἄρα |, ὦ Θωμά-
 40. 41.

(*) Ita evidenter cod.

(1) Videtur hic appellari tertius operis liber.

(2) En Ciceronis locum tusc. II. 16: *videt qui labor quantusque agminis; ferre plus dimidiati mensis cibaria; ferre, siquid ad usum velint; ferre vallum. Nam acutum, gladium, galeam in onere nostri milites non plus numerant, quam huiusmodi, lacertos, manus. Arma enim membra mi- lites esse dicunt.* Porro vix dubito quin id Cicero rursus dixerit in aliquo (fortasse quinto) de rep.

libro. Solet enim Cicero sententias suas, ut ille graecus Isocrates, non raro repetere.

(3) Cicero demonstrat scribendum esse *ἐπὶ τὴν τροφὴν*. Quamquam politici vaticani sententia quod *moderatio* est, eo mihi videtur credibilior.

(4) Sic apud Virgilium G. III. 346.

*Non secus ac patriis acer Romanus in armis
 Iniusto sub fasce viam cum carpit, et hosti
 Ante expectatum positus stat in agmina castris.*

σιε, ἰκανῶς ἡμῖν ἔχειν τὰ ὧδε ἢ πολιτικοῦ | ἢ πολιτείας γένεσις εἰρημῆνα, 4.
ἢ πῶς ποιεῖς (1);

VII. Θ. Ἐχεις με, ὦ Μηνόδωρε, ἔχεις με ἐμολογοῦντά σοι ἐπὶ τούτοις | καὶ προ-
θυμότερά γε· ἀλλὰ τοῖν δυοῖν ἢ στρατιωτικῶν | ἐπιτηδευμάτων ἢ ἐτέρῃ, ὃ καὶ
πολεμικόν, οὐκ ἐδέξω ἡμῖν ὡς οἶμαι ἀποδεδειγμένον, τὸ ὧδε ὅτι ἄλλος | πο- 8.
λίτας τὸ καὶ ὑπηκόους πρῶτον τὸ καὶ δίκαιον ὃ ποτε | κατορθοῦμενον κατορθω-
θεῖη, λιπόμενον ἂν εἴη· | καὶ πλείονός οἶμαι δεῖσθαι λόγῳ, εἴπερ καὶ πόλεμος |
αὐτὸς ἢ τῶνδε ἕνεκα φυλακῆς ἀναγκασθῆ καθεῖληται· Μ. Ἐστὶ μὲν ἡ λέγεις, ὦ 12.
Θωμάτι· ἄλλων τὲ πολλῶν λεχθησομένων ἐπὶ ὧδε δειγμάτων ὧδε αἰσῆσαι πει-
ράτομαι τὸ ἰμοὶ δοκοῦν ὧδε αὐτοῦ· Θ. Ποίω δὴ μάλιστ'; Μ. Περί τ' βασιλείας ὁ- 16.
νομα Περὶ ὧδε (2) ἅμα | στρατῶ ἐπὶ πόλεμον ἰόντων, καὶ δεῖν ἢ ἰδίας ἵτι· ἢ | πο-
ρίαν ποιούμενον, ἢ στρατιωτῶν τις ἢ ἴππων ἀσθηνήσαντων αὐτῶ, γνώμη τοῦ
δεκαδάρχου λαβὼν εἰσάχους χλωροῦς εἰδίδει τῶ ἴππῳ τροφήν· ἢ δὲ εἰσπότῃ 20.
ἢ εἰσάχους βεβιάσθαι κικραγίτην, πυθόμενον | ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευσε παρῆ-
ναι ἢ ἀγρότην καὶ | ἢ στρατιώτην μὴ ἢ δεκαδάρχη· Ἐπὶ τὸ αἴτιον | εὐρηκῶς, 24.
συμαγαγὼν ὅτι ὧδε αὐτὸν ἄρχοντας, ἢ | κοινῆς, ἴφη, πολιτείας ἐν τι εἶδος
ὅπλα ἐχούσης, ὦ μάλιστ' ὁ μόνος κρατεῖ ἢ πολέμων, καὶ τοὶ ἰσχυρώτερον | τὰ ἄλ-
λα τυγχάνοντων, εἴ τις φεραθῆναι φθεῖσαι ἐκλόμενον καὶ ἀφάνισαι, τί παθεῖν 28.
ἔστιν ἂν εἴη; τῶν δὲ εἰπόντων, θάνατον τοιοῦτος ἀποίσταται ἢ πῶποτε πει-
κρότατον αὐτὸς τε καὶ παῖδες καὶ γένος ἅπαν· Ῥωμαίων, | ἴφη, τὰ σώματα
καὶ ἵπποι Ἐπὶ τῇ καὶ βίβλῃ καὶ | δόρατα ἢ ἡμετέρων ἰσχυρότερα εἶναι παντὶ που 32.
P. 346. δῆλον· || ἢ ἡμῶν δὲ πρὸς ταῦτα μόνη τῇ δικαιοσύνῃ ὅπλῳ χρωαίμενον καὶ πρὸς ὅτι
a. ἐναντίας ἀνθρωπολιζομένων, ταύτη | τὴν πρῶτον τὴν καὶ φιλανθρωπῶς ὅτι ὑπηκόους
κυβερνώντων, ὃ ἢ, φητὶν, εἶδει τὸν τε ὅτι εἰσάχους ἀφελόμενον καὶ ἢ δεκαδάρ- 4.
χῶ ἐφωράθησαν (3)·· ἐφάπαντες καὶ σμικρὰ βίβλη ἐμπρῆσαι ἐκλόμενοι (4).
τοῦτο δὴ··

* *

P. 346. VIII. Θ. Ταῦτα, ὦ Μηνόδωρε, εἰκότα τὸ ἂν εἴη καὶ εἰκότως λίγοιτο· ||
b. πῶς δὲ φῆς ἢ δικαιοσύνης χρῆναι τοῖς φύλῃ μετὰ δίδωθαι; Μ. Λέγω ἐγὼ
γε, ὦ Θωμάτι, δίκαιον εἶναι ἅμα | καὶ πρῶτον πρῶτον μὲν τὰς βροτῶν αὐτοῖς καὶ 4.
ὅτι μετὰ τὸς ἢ φυλακῆς ἀξίους τὴν καὶ μὴ χάριτ' εἰδόμενον τίς τις πρὸς τοῦ-

(1) Hinc aperte cognoscimus, quartum operis librum versatum esse in ea politicae parte quae reip. defensionem spectat; id est de militari disciplina, apparatu, omniq. re bellica sermonem in eo fuisse. Porro quod politici huius operis quartum quintumque librum, amissis reliquis, potissime recuperaverimus, id singulariter mihi iucundum fuit, qui edito nuper Ciceronis opere de rep., quarti quintique libri materiam prope omnem desideravi. Et quidem, ut paulo ante (p. 572) credibiliter autumavi, graeci politici ratio cum Cicerone valde conspiravit. Quare pars graeca nunc reviviscens, latinae amissae defectum aliquatenus fortasse reparat.

(2) Perozes inter Isdigerdem et Valarsacem, imperantibus Leone et Zenone, Persarum rex fuit, paulo ante Iustiniani, atque adeo Petri nostri politici actatem. Vide in Samuelis armenii chronicon nuper Mediolani non sine curis meis editum.

(3) Haec quoque pagina a me prope universa praetermitti debuit, propter legendi summam difficultatem.

(4) Legi nequit pars reliqua narrationis; sed tamen e praecedente constat, summum supplicium reis a Peroze fuisse decretum. Porro laudem iustitiae parem erga agricolas tribuit Belisario Procopius bell. goth. III. 1.

- τοῖς ἄλλας καὶ ἀξίας τοῖς γε ἀξίως | ζῶσι τὲ καὶ τελευτήσασιν, γήρως τὲ καὶ
 8. ἢ πρε . . | ἢ γηροφροσύνης παραψυχὴν· παῖσιν τε ἢ τελευτῶντων, ἀνα-
 τροφᾶς τε καὶ σιτήσεως δημοσίας· γονεῦσι δὲ μάλιστα εἰ τύχοιεν τοῖς ἀπο-
 ελθοῦσιν ὅτις· ταῦτα δὲ γιγνόμενα οὐκ [αὐτοῖς] γίνονται μένον, ὥς οἶμαι,
 12. ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἐξαυτῆς ἀληθίστην γενήσεται ἢ πολιτείαν· | ἢ οἷοι σὺν
 πᾶσι τοῖς ὄντας οὕτω ταῦτα γιγνόμενα μὴ πολλῷ προθυμότερον ἐν τοῖς
 πολέμοις ἀγωνιῶνται; φιλοῦντας τὲ ἢ πολιτείαν καὶ αὐτὴν ἢ | ψυχὴν ὑπὲρ αὐ-
 16. τῆς τοῖς κινδύνοις ἐκδύσσει; ὥσπερ | οὖν εἰ τὰ ἐναντία ὄρεται τὲ καὶ πάθουσιν,
 ἐναντίως | ἂν καὶ ὁρῶντο. Θ. Ἀνάγκη πάντα, ὦ Μηνόδωρε, ταῦτα οὕτως ἔχειν.
 Μ. Οὐκοῦν καὶ τάγματα ζυστῆναι οὐκ ἄτοπον ἐν οἷς ταττόμενοι οἱ ἐν στρα-
 20. τεῖᾳ . . γήρων | παῖδες τὲ αὐτῶν τελευτῶντων ἔχουσιν τὰς τε ἀναγκαί-
 ας τροφὰς καὶ ἀποβαίνοιτες· οὐ γὰρ μένον φύσει ἀδίκον, ἀλλ' ἤδη αὐτῇ γε τῇ
 πολιτείᾳ ἀπρεπὲς σὺν | ἐν τοῖς ὑπὲρ αὐτῆς ἰδρῶσι κεκμηκότας ἐνδεομένους, | καὶ
 24. σὺν ἄλλας ἀποθύμους καθίστησιν. | Θ. Ἀναγκαίως, ὦ Μηνόδωρε, τόδε γι-
 νόμενον | τὸ καὶ δικαίως . . . πολιτείας. Μ. . . ὦ Θωμάσι, τὰ δόξαν-
 28. τα τη . . | μὴ τε καὶ μελέτης εἴρηται | τὰς εἰρημένας . . | Θ. . . οὖν, ὦ Μηνό-
 δωρε, οἶμαι ἔχειν ἴφ' οἷς τὸν . . . | οὐ ῥάδιον καὶ εἰ μάλα ἴδ . . | (1)

ΤΟΥ Ε ΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

P. 297.
3.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ.

- α'. Περὶ βασιλείας. — Περὶ κοινωνίας καὶ διαφορᾶς ἣν ἔχει | ἡ βασιλικὴ
 4. ἐπιστήμη πρὸς τὰς ἄλλας ἐπιστήμας. |
 β'. Τίς ὁ σκοπὸς τῆς βασιλείας· καὶ ὅτι δεῖ αὐτῇ νόμων | τὲ ἰδίων καὶ
 δογμάτων καὶ ἐπιτηδευμάτων. |
 γ'. Περὶ νόμων ἰδικῶν τῆς βασιλείας.
 δ'. Περὶ δογμάτων.
 ε'. Περὶ ἐπιτηδευμάτων.
 8. ς'. Τίνα ἴδρα τῆς | βασιλικῆς ἐπιστήμης, οἷς τὰς ἄλλας τέχνας καὶ ἐπιστή-
 μους ὑπερέβηκεν.
 ζ'. Ὅτι δεῖ τὸν ὄντως βασιλεῖα | πρὸς μίμησιν Θεοῦ καὶ ἡρῶν Θεῶν κυβερ-
 12. νᾶν τὰ ἀνθρώπινα.
 η'. Πῶς ἂν γινώσκῃ ἑαυτὸν καὶ Θεὸν καὶ τὰ Θεῖα· | καὶ γινώσκων, πρὸς δὲ
 παράδειγμα κυβερνῶν ἢ | πολιτείαν.

(1) Quamquam extremæ sententiæ paginæ huius
 legi nequeunt, attamen certum est hec explicere
 quartum operis librum. Nam et versus ultimus paginæ

vacuus est; tum addit ornatum quendam amanuensis
 seu scripturæ desinentis coronidem. Denique in
 subsequente pagina incipit liber quintus.

θ'. Ὅτι ἀνόμοια ᾤε' ἡ πολιτείας | εἴρηται τοῖς ὑφ' ἑτέρων εἰρημένοις · ἐν 16
 ᾧ καὶ ἔγγραφαι πρὸς | τινὰ τῶν Πλάτωνι εἰρημένων.

ι'. Παράθεσις ἡ | καὶ Πλάτωνα καὶ Κικέρωνα πολιτείας· ἔτι ἡ ἡ | καὶ ἡ
 Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη ἕλης φιλοσοφίας.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ (1)

ΛΟΓΟΣ Ε.

DE SCIENTIA POLITICA

LIBER QUINTUS.

P. 297. **Τ**ΩΝ μὲν οὖν φυλάκων περί, ὡς Θωμάσι, καὶ ἡ πολεμικῆς ἐπιστήμης, 20.
 εἰ μὴ (2) ὅτι μακροῦ τινὸς λόγου, ὅμως | ὡς δυνάμεις εἴρηται· νῦν ἡ λειπό-
 ρον εἴη ᾤε' ἡ | βασιλείας αὐτῆς ἐπισκέψασθαι· εἰ πῶς δυνατόν εἶναι | λό- 24.
 γον ἡ θεοῦ μιμήσεως, βασιλεία ἡ αὕτη εἰδείχθη ὄντως ἄξιον. Θ. Τοῦτο μὲν
 οὖν, ὡς Μηνόδωρε, ἐκ παντὸς ἂν γένοιτο ἔοικεν. καὶ εἰ μὴ γένοιτο ἐν ἴσῳ ὡς
 εἰ | μηδὲν τῶν ἄλλων (3) διεκλήλυθα μὲν (b) καὶ ὁμοιον ὡς εἰ τῷ ἀνδριάντα 28.
 φέρε ποιοῦντι τῶν ἄλλων αὐτοῦ μερῶν ἢ μελῶν εὐ μὲν καθίκασον οὐ (c) πε-
 πλασμένων οὐδὲ καὶ ἀλλήλοις ἡμεροσμένων, λείποιο κεφαλὴ. || M. Οὐκ-
 οὖν ἐπισκεπτέον, εἰ δοκεῖ, αὐτὸ δὴ τοῦτο πρῶτον, εἰ δυνατόν ῥαδίως
 λόγον ἐπιστημονικὸν λαβεῖν τῆς Θεοῦ | μιμήσεως. Θ. Ἐπισκεπτέον μὲν οὖν.
 M. Ἄρ', ὡς Θωμάσι, εἴ τις εἴποι πρὸς σὲ συμβουλευόντα ῥάψαι πῶς εἰκό- 4.
 να | τυχὸν τῷ σὲ πάππῃ, συμβαίνοι δὲ μὴ εἶναι σοι | γνῶσιν τῷ ἐκείνῃ
 ἀληθινὴν μορφήν ὡς προτετέλειυθῃ, τί ἂν ἀποκρίνω; ἢ δὴλον ὅτι κατ'
 ἀμφοτέρω ἀδύνατος μὴν πῶς τέχνῃ ῥαφικὴν καὶ τὸ πῶς ἐκείνῃ μὴ ἐπίστασθαι 8.
 ἰδέαν. Θ. Καὶ τί γὰρ ἄλλο, ὡς Μηνόδωρε, ἢ τοῦτο ἐπὶ ἀποκρίναι; M. Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς
 ἐπισκοποῦντες ᾤε' | Θεοῦ μιμήσεως, βασιλεία δὲ αὕτη ὡς ἐρρήθη Εὐνομίῳ (3) |
 ἀπεδείχθη, ἀγνοοῦντες τὸ ἀρχέτυπον, εἰ τι τῷ λόγῳ | ἡ βασιλικῆς ἐπι- 12.
 στήμης ἀπολειψοίμεθα δὲ ὅμως | ὡς δυνατόν μηδὲν ἐκ ἡ ἀναλογίας τῶν
 Θεῶν | διμυρημάτων. Θ. Καὶ μάλα εἰκότως. M. Σκόπει | ἡ οὖν, ὡς Θωμάσι, 16.
 ὅπως ἐνοῶ ᾤε' ἡ τοιάδε | ζητήσεως. Θ. Πῶς ἡ μάλα; M. Εἴ τις ᾤε' |
 ἀνθρώπου φύσει ὁφείλειται βούλοιο, εἰκότως | ἂν καὶ συλλογίζοιο τισὶ μὲν 20.

(a) Cod. καὶ pro μή. (b) Cod. διεκλήλυθεν. (c) Ita cod. οὐ, et mox οὐδέ; quae utraque negans particula cunctis-
 de videtur.

(1) Titulus congruit cum platonico effato apud
 Sextum empiricum I. contra logic. ff. 281. Plato enim
 definit ἄνθρωπον εἶναι ζῷον ἐπιστήμης πολιτι-
 κῆς διειδικόν: hominem esse animal scientiae
 politicae capax.

(2) Imitatur auctor sententiam Ciceronis de rep.
 II. 44.

(3) Quisnam sit hic Eunomius, nescio. Video
 tamen in Photii Suidaeque lexicis voc. ἑταλλος cita-
 ri inter scriptores Eunomium illum haereticum.

- κοινωνεῖ τοῖς ἄλλοις ζώοις τὴ καὶ φυτοῖς, τίτὶ ἢ διαφέρει. Θ. Εἰκότως μὲν |
οὖν. Μ. Πάλιν δ' αὖτε ψυχῆς ὅτι μὲν ἔστιν, εὐρών, | τὸ ἢ τὴ ἦν εἶναι (a),
24. ἐπιστημονικῶς μὴ εὐρίσκων, ἀλλ' | ἄλλοι ἀν' ἀρετῆς αὐτῆς. Θ. Ἄλλ-
θῆ (b) ταῦτα. | Μ. Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς πρὸ βασιλικὴν ζητοῦντες ἐπιστήμῳ, ἃ μὲν
δύναται λόγῳ εὐρεῖν, παρασόμεθα (c) ἐπιστημονικῶς εὐρηκέναι ἃ ἢ μὴ δόξῃ τοῦν
28. ὁρθῇ | τὴ καὶ λόγον ἔχουσα, ὅς αὐτῆς ποδηγούμενοι τ' | θείας δημιουργίας. Θ.
Εὐλογώτατα, ὡς Μηνόδωρε, τόδ' ἂν οὕτω γίγνοιτο. Μ. Σκοπήσωμεν οὖν, εἰ δό-
32. καί, τί | μὲν κοινωνὸν ἔχει μὲν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, τί ἢ | ὑπὲρ αὐτάς. Θ. καὶ
μάλιστα δὴ σκοπητέον. ||| . . .

* *

- II. (1) Ἐβουλόμην εἰπεῖν τί σοὶ δόξαν, ὡς Μηνόδωρε, δέον τοῦ- P. 308.
το . . . | των οὐδὲ ἰσχυρὸν οὐδὲ τάξεως οὐκ ἀρχῆς οὐκ ἄλλης ἡστίτης- a.
4. οὖν προνοίας καὶ συλλήβδην εἰπεῖν οὐδὲ ὄνομα | ἐξίστας· καὶ τοσοῦ-
τοι μᾶλλον ὅσῳ γε | τοῖς ἀλλοιωτοῖς αὖτε πολιτικῶν γράψασιν οὐδὲν
τούτων | ἔνεκα μνημονεύεται (2), ὡς μὴδὲ γινώσκον τότε ὅσον γε εἰς | κα-
8. κίαν ταῖς πόλεσιν, συμβᾶν μὴν δὲ εἶσιν εἰς ἄκρον δι' ἡγεσίας ἔλαττε. Θ. Ἀκ-
σον δὲ τοι τὸ εἶ τῆς αὖτε τ' . . . δι' ἡγεσίας. Μ. Καὶ τί τοῦτο, ὡς Θω-
μάσι, ἂν εἴη αὖτε τῆς | φιλικῆς τέχνης τὰ μέγιστα νῦν ἐνδεδέχθαι τό τε . . . η |
12. ρικὸν φημί καὶ ἐγκωμιαστικὸν ἀλλ' ἴσως οἶμαι τὸ στρατιωτικὸν νῦν τε λέγειν.
Θ. Οὐ τὸ κατὰ τὴν πολέμιον, ὡς Μηνόδωρε, στρατιωτικόν, ἀλλὰ τὸ οἶκοι καὶ
ἐνδοθεν | ἐμφύλιον, οὐ λεγόμενον μὲν, χεῖρον δὲ καθεστὸς κακὸν, εἰ | μὴ ἀρχῆς
16. τύχῃ καὶ μεγάλης· οὐδὲ πρόφασιν μὲν σφίσι τοῦ πολιτικοῦ τούτου, ἵν'
οὕτως εἴπω, πολέμου χρέων (d) | ὀνόματα ὥσπερ ταῖς ὁμηρικαῖς θεαῖς μυ-
θευόμενον | τὸ μῆλον, καὶ ὅστις ὡς εἶπεν οὐκ οἶδα πῶς ἐνῆ καὶ δαι-
20. . . . καὶ μεγάλης οἶμαι δεῖσθαι μάλιστα καὶ ὅσης τῆς | ψυχικῆς
χαλιναγωγίας, ἥς εἰ μὴ τύχοι, μείζονα πολλῶν τὰς πόλεις εἶωθ' ἐρεῖν
κακὰ, ἢ ὅ ἔχουσι, ὡς ἐρρήθη, | ἐπαγόμενον πόλεμον· ἢ οὐ τοιόν-
διέ τι ἐστὶ ὅ εἰς μίση αὐτὸς | καθ' αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης πόλεως διη-
24. ρημένος δῆμος | οἰκίος ὄντως ὢν πόλεμος, ὢν τὰ σεμνὰ ὀνομάσαι ὀνόματα μι-
σῶν τε ἅμα καὶ αἰσχυρόμενος αὖτε αὖτε.

- III. Θ. Τοῦτο, ὡς Μηνόδωρε, τὸ ἥν' ἀνθρώπων γένος ἔλεγον· πρὸς
28. τοῦ | καὶ νῦν ἢ λέγω, λίγων τε οὐ πείσομαι χοῆναι ἀρχῆς | τε τυ-
χεῖν καὶ ἀγωγῆς τ' ἄλλων· ἢ οὐκ ἐλάττονος ἦν; | Μ. Πολλῶν μείζονος. Θ. Ἀλλά τι
σχετλιάσαντι εἰκότως βαθείας ὥσπερ ὁ δὴ λέγεται ἐκ ψυχῆς ἀνώμα-
32. ξας; | Μ. Ὅτι, ὡς Θωμάσι, ἀπεστραμένῳ μοι τὸ πρᾶγμα καὶ | τούνομα τὴν τε

(a) Εἶναι redundare videtur. (b) Cod. ἐλθῆν. Equidem iustissimum existimavi putare quod ἐλθῆν, ὡς, pro
ἐλθῆναι. (c) Cod. παρασόμεθα. (d) Ita cod.

(1) Capita II. et III. extant in solitario codicis
folio. Haec vero collocanda videbantur propter ima-
ginis iconicae repetitam in hoc folio mentionem. Co-
terum pro suo quicque libito criticus disponat.

(2) Recolle Photii testimonium, et summarii
sectionem nonam; quo in utroque loco dicitur au-
tor noster inauditas in hoc opere doctrinas expo-
suisse.

- P. 308. ἀκοὴν μεμυκότι, καὶ ὥς αὐτὴν δὲ τὴν || ἐκείνη μνήμην αὐτὴς φέρων ὅλων πρὸς
 b. ὀφθαλμῶν ὡς ἐν γραφῇ | ἱστορίᾳ προὔθηκας (1). Δὺς καὶ στραφεῖς αἰφίδιον ὥσ-
 περ | ἐβλεψα εἰς τὰς πόλεις ὡς ἐν πίνακι κύκλῳ ὥς τὸ μητέρα καὶ βασι- 4.
 λίδα ἐστῶτας ὑπὸ τῇ τροφίμῳ καθυβρισμένας, καὶ ἀλλήλαις οἷον εἶδῃ ἡγου-
 μένας, τὰς τε ἰνδοθεῖν | αὐταῖς ἰγγιγνόμενας εἶας τε καὶ προπηλικίσεις, καὶ τὰς |
 ἐξωθεῖν ἐπαγομένας συμφορὰς τε καὶ ἁλώσεις, καὶ ἐλεήσας μὴ ἐπαμάρξαι τῷ 8.
 πάθει οὐκ ἐδυνήθη ἐνηχεῖσθαι (2). . . | γὰρ πῶς μοι δοκῶ ἀκοὴν ὡς
 ἐπὶ τῷ κορυβαντίων ἢ | τῷ τὰ τῆς ἀρχούσης πρὸς αὐτὰ ῥῆμα ψυχαστοχίας
 εἶναι διττῶν γιγνόμενα τρόσιν οἰκίῃς τε δηλαδὴ ὡς αὐτὴν δειγμάτων ταῦτα πασ- 12.
 χούσης ἐκείναις. τὸ γὰρ τοι ἱστοπαθεῖς μίγα τοῖς ἐλάττοσι μάλιστα ὡς αὐ-
 μύθιον, καὶ | πρὸς γε φύσεως ἀκολουθίας. τλήτε γὰρ φησιν, ὦ τέκνα | τλήτε
 θυγατέρες ἡμεῖς φύσεως ἔργα ἔκαστοι. καιρὸν | γὰρ ὡς ἐλέδες φορὰς τε καὶ ἀφο- 16.
 ρίας ἐκείνος ὁ δημηγυρὸς | τοῦ παντὸς δὲ πᾶν ἀγαθότητα καὶ σοφίαν | τοῖς
 ἀνθρώποις μάλιστα εὐπραγίας ἐπικλώσατο | χάριν. οὕτω γὰρ ἂν ἐκάτερον
 εἶημεν κικερδακύναι, πρὸς δὲ μοῖαι τε γιγνόμεναι τῇ τοῦ θεοῦ βελήσει ἐπὶ 20.
 τῷ φύσει νόμῳ, ῥᾶον τε εἶρεσαι καιρῶν ἐναντιότητα, | οὐκ οὔσαν μὲν τῇ
 ἀληθείᾳ. οὐ γὰρ εἰσι οὐκ εἰσὶν οὐδὲν τοῦ | παντὸς, οὐ τῷ ὅλῳ οὐ μέρει
 αὐτοῦ φύσει ἐναντὶον δοκοῦν. πᾶς δὲ μᾶλλον δι' ἀνυμνώσειως ἀτέλειαν καὶ ζωῆς 24.
 βραχύτητα ἡμῖν μὲν τοι πάρωπται ἐν οἷς δὲ ἐλήλυθα. . . | τὴν ὥκῃσθαι. . . ἢ
 τοιάδε ἀρχὴ, εἰ καὶ ἐμπαλιν ἢ ὡς ἐλεγες | τεταγμένη τυγχάνει. αὐτὸς μὲν
 γὰρ ἐβούλετο ὡς ἐπὶ γε | τὸ τοιόνδε ἀνθρώπων σύστημα ἀρχὴ ἐπαγομένον | 28.
 αὐτό τε καθ' αὐτὸ σωφρονεῖν. τὰς τε πόλεις μὴ δηλῆσαιθαι. ἐγὼ δὲ
 ἐπὶ μὴ σωφρονεῖν κακῶς τραφέν, καὶ μάλιστα ἀναγκάζων. εἰ δὲ καὶ σώφρονι
 τὸ μὴ | δηλῆσαιθαι, ὡς οἶμαι, ἀρκεῖ, ἀλλὰ καὶ τροφίων. πρὸς δὲ ||| 32.

- P. 354. III. M. Τῆς μὲν οὖν ἀπλῶς φιλοσοφίας οἷς δ' ἂν ἀναφίροι, ἡδὴ προείρηται (3), καὶ
 a. ὅτι ταυτὸν βασιλεία τε καὶ πολιτικὴ φιλοσοφία (4), | οἷα θεοῦ μίμησις οὕσα. Θ.
 Ἀληθείατα. οὕτω γὰρ | ἐδείχθη. M. Οὐκοῦν ἐπὶ ἰατρικῇ, εἰ δοκεῖτο ἢ θεω- 4.
 ρήσασθαι | ὡς καὶ φιλοσοφία συγγενεὺς, εἴπερ ἡ μὲν ψυχῶν ἰατρική, ἡ δὲ
 ἰατρικὴ φιλοσοφία σωμάτων καλῶς ἐλέχθη. | Θ. Πάνυ μὲν οὖν δοκεῖ, καὶ ζητη- 8.
 τίον. M. Οὕτως ἰατρικὴ τέχνη, | ὡς ὁμαλῆς, ἐπαγγέλλεται μὲν ὥς τὰ αἰθρώ-
 πινα κατὰ γένεσθαι σώματα. σκοπὸν ἢ ἔχει τὴν ὑγίαν, τέλει | ἢ τὴν κτῆσιν
 αὐτῆς. τοῦτο ἢ χρήσιμον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις παντὶ περὶ δὴλον. Θ. Προδηλό- 12.
 τατα μὲν οὖν. | M. Ἡ ἢ τοιάδε τέχνη πρὸς ἀποτέλεσμα τὴν οἰκίαν ἐπαγγέλλ-
 ραται, πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας δέεται ὡς αὐτῆς, ἢ ἰατρῶν εἶδοιεν οἱ παῖ-
 δες. τριῶν ἢ μάλιστα κεφαλαιωδῶν, εἰ μέλλοι δεινῶς ἀποτελεῖν, καὶ ὡς

(1) Cap. I. Quare hinc agnovi, solum hoc soli-
 tarium (p. 308. a. b.) collocandum haud procul hoc
 sede fuisse.

(2) Ita mihi videbar in codice legere. Sane ego
 in his Petri fragmentis legendis operam saepe et
 patientiam peridi, propter rei insolitam difficulta-
 tem. Denique necum constitui, aethiopem hunc haud
 diutius lavare, sed quoquo modo spectandum, vel

etiam aliquando deridendum, proponere.

(3) Ergo amissimus in lacuna totam sermo sec-
 tionem primam libri Iulii.

(4) Hinc cognoscimus, auctorem nostrum in prima
 libri sectione constabilivisse platonicam illam nemini
 non celebratam sententiam, nempe oportere ut rex
 philosophetur.

16. οἶον | τε ἐπισημονικῶς . Θ. Τινῶν δὴ τούτων λίγαις ; | Μ. Νόμῳ ἰγὼ γε
 καὶ δογματῶν τ̃ τε κατ' ἐνεργείαν ἐπιτηδευμάτων (1)· νόμῳ μὲν , καθ' ὃν ἂν
 τοῖς τ̃ ἱατρικῆς | ἰδίῳις καὶ οὐ νόθοις τισὶν καὶ τ̃ τέχνης ἀλλοτρίοις |
 20. ἡρώτο λέγοις· καὶ ὡς ἂν ὁ ἱατρὴς ἐν οἴκοις εἰσιὼν ἀλλοτρίοις , σώ-
 ματά τε πεποιμένῳ ἐλεύθερα ἐκατίρας μάλιστα φύσει σωφρονῶς τε καὶ πι-
 24. σῶς ἱατρίῳι· | τὰ ἧ ἄλλα πληροῖ , ἐφ' οἷς καὶ ἰαποκρατεῖται τίθεται νό-
 μῳ τε καὶ ὅρκῳ· δογματῶν δὲ οἷς ἂν ὁ ἱατρὴς | αὐτὸς αὐτῷ ὠφθαλμοῖ τὰ
 περὶ ταῦτα , λογιζόμενῳ ἔτι | ἱατρὸν εἶτε δεῖ εὐ τὰ τ̃ τέχνης ἐπίσταδ' τε καὶ |
 28. ἐνεργεῖν , τῷ τε ἱατρουμένῳ καὶ τῷ ἄλλων ἰδιωτῶν | κρείττω γίγνεται , καὶ
 μὴ ἄλλος ἱατρίῳι τιταγμένον κατόπισιν ἵνα τ̃ τέχνης καὶ τ̃ αὐτῇ αὐτὴν |
 δόξης , οἰσίδες ἄξιον ἠγοούμενον εἴτις αὐτὸν παρυσδοκίῳι | τ̃ ἐμοτίχῳι (2) ἢ
 32. τῷ ἰδιωτῶν· τ̃ ἧ | κατ' ἐνεργείαν ἐπιτηδευμάτων οἷς ἂν καταλλήλως | ἡρώ-
 μένῳ ἐνεργοῖ τὰς θεωρίας· τούτων ἧ συνελόντα εἰπεῖν ὁ μὲν νόμῳ καὶ
 4. μὴ βυλέμενον ἴσως εἰ ἔστιν αἰδῶς ἐλευθερία πρέπεια , τοῖς μὲν τ̃ τέχνης |
 ὑπάγει δικαίῳις , τῷ ἧ μὴ ἀνηκόντων αὐτῇ ἀπέρρει· | τὰ ἧ δόγματα
 ἐν ψυχῇ τὰ πρέποντα οὐ τῇ ἔξωθεν ἀνάγκῃ , λόγῳ ἧ πείθοι καὶ συνειδί-
 8. τῳ αἰδοῖ καὶ φύσει | ἐλευθερία νομοθετῇ· ἢ δὲ τοι ἐνεργεία τοῖςδε τυ-
 8. πεμένη | καθηκόντως καὶ τ̃ τέχνης ἀξίως ἂν γένοιτο . |

- V. Θ. Ἀναγκάτως ἔτάδε ἂν , ὡς Μηνέδωρε , προσέη τῇ ἱατρικῇ τέχνῃ· ἀλ-
 λὰ πῶς καὶ ἐπὶ τ̃ βασιλείας ἂν θεωρεῖτο ; Μ. Τὴν βασιλείαν , ὡς Θωμάσι ,
 12. αὐτῇ μὲν τὰ πολιτικὰ καταγίνεσθαι πράγματα , σκοπεῖν ἧ ἔχειν τ̃ | καὶ δι-
 καιοσύνῳ αὐτῶν εὐεξίαν , τίλῳ δὲ αὐτὴν τ̃ ἐργίαν , οἷς ἀναγκάτως καὶ τὸ
 χρήσιμον ἔπειτα τ̃ τ̃ | ἀνθρώπων σωτηρίαν , οὐκ ἔστιν οἶμαι ὅστις ἐνδοιάσει-
 16. εν . | Θ. Παντελῶς μὲν οὖν οὐδεὶς τ̃ γε πείσως γοῦν παιδείας | ἐπαιόντων . Μ.
 Οὐκοῦν ἐπὶ τούτοις , τ̃ μὲν νέμων , ὡς | Θωμάσι , πρῶτῳ θετέῳ αὐτῇ ἐπ'
 αὐτῆς τῇ βασιλείᾳ , τῆς ἐνόμῳ χάριν ἀναρρήσεως (3) , ὡς ἂν ὁ ὅμοιῳ αὐτῇ | καὶ
 20. ἐπώνυμῳ ἀνὴρ συγγίνεσθαι μέλλων , δικαίως ὡς | προῖρήθῃ ὠφθα' θεοῦ τε δι-
 δομένην καὶ τῷ πολιτῶν | δέχοιτο προσφερομένην· δεύτερος αὐτῇ τῆς τῷ ἀρί-
 24. στῶν | συγκλήτῃ βουλῆς , τροφῆς αὐτῶν ἑνὶ καὶ παιδείας | τιμῆς τε καὶ τά-
 ξιαρχίας ἢ ἐπὶ ἑθῆθῃ γιγνέμενης· τρίτῳ αὐτῇ τῆς τ̃ ἀρχιερέων ἐπιλογῆς , τι-
 μῇ τε πρὸς τὸ θεῖον μάλιστα ἔφίβῳ ταῖς | τε τ̃ πόλεων ἐνόμοις μαρτυ-
 28. ρίαις γιγνομένης· τέταρτῳ αὐτῇ τῷ μεγίστων ἀρχῶν καὶ τῆς τῷ ὁμοίων ἀρ-
 χόντων ἐκ τ̃ ἀρίστων ἐπιλογῆς· πέμπτῳ αὐτῇ | τ̃ πολιτικῶν νόμων καὶ τῆς
 32. ἐπ' αὐτοῖς πάμπαν | ἀταλύντῃ φυλακῆς· οἷσθῳ (b) γὰρ βασιλεὺς ἀγαθὸς | φο-
 βηροτέρῳ οἱ αὐτῷ ἢ τοῖς ἀρχομένοις ἵνα τ̃ ἐπὶ . . . ||

* *

I. . . Περὶ ταξιαρχίας τῇδε ἐρῆσθῳ (3)· εἰ ἧ καὶ αὐτῷ | σοι συνδοκῇ , σύμφαθι . | P. 34.
 b.

* *

(1) Col. νομοτίχῳι . (2) Col. εἰσέθῳι .

(1) Ergo versatur auctor in secunda libri sec-
 tione.

(2) Primus titulus in eclogis historicorum con-
 stantinianis fuit περὶ βασιλείων ἀναρρήσεως

(id est ἀναρρήσεως) Lege operis praefationem
 a Valerio editam.

(3) Ille posui tenuissimum frustum , propterea
 quod paulo ante commemoratur ταξιαρχία.

P. 334. . . πρὸς τῷ κοινῇ σωτηρίαν ἐπιτηδεύεις ὀνομάζην(1).

a.

* *

P. 334.

VI.* *δὲ μὴ καὶ ἀπόφασιν. — Θ. Οὐδέτερον, ὦ Μηνόδωρε, νῦν ἔχοιμ' ἂν ἀπο-

a.

κρίνεσθαι πρὶν εἰς τέλος ἐπιτιωπήσωμεν περὶ τούτου· ἢ μὲν οὖν ἐφ' ἑκάτῳ 4.
τάξει ἢ ἐρρήθη γιγνομένη εὐδὲν ἢ οὐκ ὁμολογήσεται εὐ ἔχειν τ' γε εὐ φρο-
νούντων οἶμαι | δὲ πολλὰ ὧν διελέλυθας τοῖς τῷ ἀρχόντῳ μᾶλλον ἢ τοῖς |
ἀρίστον ἀρμύζειν ἐπιτηδεύμασιν (2) καὶ μάλιστα δὲ τὰ τ' βαρυντικότερων τεχνῶν ἃ καὶ 8.
τὸν οὕτως ὀρῶμεν ἐπὶ τοῖς | ἀρχῆσι πραττόμενα πράττεσθαι· ἢ κινδυνεύει
δὲ πῃ | οὗ μὲν ἀρχοντας ἀτρεμεύοντας σχεδὸν ἀπρακτεῖν παρρησιμένων αὐ-
τοῖς τῷ ἀρχικῶν· οὗ δὲ ἀρίστους οὐ παρὲς τὰ σφόδρα ἀναγκαῖα ἐσχαλακ-
τας τ' | ὅντως ἀναγκαῖων ἀπειτυχεῖν. — Μ. Οὐ καὶ τ' αὐτοῦ | σκοποῦ ἀμ- 12
ρω βαλεῖν, ὦ Θωμάσι, ἰοίκαμεν· ἕτερον δὲ | πρὸς ἕτερον μᾶλλον βλέπειν.
φαῖν γὰρ ἂν ἐγὼ γε μηδὲ | παρηγοῖσθαι τ' πρακτεῖν τοῖς ἀρχῆσι τί ἐν οἷς
ὅτ' ἐληλυθαμεν· τούναντίον δὲ μᾶλλον καὶ πλείον· δὲ δύο | . . οὐ πρά- 16.
ξιν ἀπλῶς ἀλλὰ ἐν ἐνδοξείᾳ αὐτῆς· | αὐτὸς μὲν γὰρ ὥς οἶκεν εἰκάζει μοι
δοκεῖ, ὥστε οὐκ ἀγορεύοντες καλῶσιν ἐν τ' πόλεις καὶ τ' ὧν ἐν ὁπῶντας, 20.
οὕτω δὲ καὶ ἡμᾶς οὕτως ἀρίστους ἐπιστήσαντας | τ' πόλεις ἐν πολιτείᾳ λόγ-
μασιν· ἐγὼ δὲ τούτου μὲν | ἐκείνης ὡς ἀνωτάτω γίγνεσθαι ἢ μᾶλλον ἀνωτά-
τω φέρεσθαι χρῆναι φημι μόνος οὗτος εἷς καταξισάν[τας] ἰδιοπράττειν ἑμαυ- 24.
οὗτος ἐν οἷς ἀντίχοιν τεταγμένοι, | τὴν τε σωφρόνως ὠφελκεύειν προσηκό-
τας τὲ | αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς δικαίοις καὶ νομίμοις οὐκ ἔχοντας | πρὸς τ' ἰσχυ- 28.
ροτέρων, ἀδικεῖσθαι, ὡς ἂν τ' τῷ ἀρίστον | φιλοφροσύνης ἅπαντες τυχόντες σχε-
τικῶς πρὸς | αὐτοῦ δ' ἐκ[ο]οῖτο (3) καὶ ῥᾶστα πείθοιτο ὡς ἂν ἐπιτάτ[το]ιεν ἐν τοῖς
ἀναγκαίοις μάλιστα τ' πολιτείας καί τοις | . ὁ δ' ἐπὶ τῷ ἀρίστον καὶ ὄντων καὶ 32.
καί τοις ἀρχόντων γιγνόμενον αὐτοῖς εὐσαθέσιον ἂν εἴη καὶ ἄλλως ἀναγκαῖως ||
1. γίγνοιτο λόγῳ· αἱ μὲν γὰρ τῷ ἀρχόντων ἀμείψαι δεῖναι μεταποιεῖν καὶ ἐξ-
αλλάττειν τό τε συνεχὲς τ' πολιτικῆς | τάξεως καὶ μάλιστα δὲ ἐπὶ τῷ βίῳ
ταυτότητα καὶ | ἄλλως οὐκ ἔστι ὅτω . . ἐντεῦθεν μὲν | . . οὕτω δὲ 4.
τῷ ἀρίστον τάγμα δινηκῶς ἐφ' ἑκάτῳ ζωῇ καὶ ἰδιοπραγῶ δινηκῇ
· . | . . ἀξίαν καὶ φησὶν εὐδοξίαν πορίσσει τ' . . | . . ὥστε καὶ τι- 8.
λευτή . . | μᾶλλον καὶ ῥᾶδίως τ' πόλεις . . | τ' πολιτείας . . | 12.

* *

περὶ . . | πολιτείας ὡς τὰ πολλὰ κράτῳ καὶ σωμάτων πά[θη] μὲν γε 28.
· . τι δὲ μικρὰ πολιτεία ἀνεγκεῖν | λέγοιτο ἢς ἐν τρισὶν ξυρίσασθαι . . 32.
σώμασι καὶ χεῖμασι τοῖν δυοῖν, ἢ ἀναγκαῖότερον, ἢ πάντως | γε οὐ φαυλότε-
ρον τὸ τῷ σωμάτων γνωρίζεται· ὁ τοίνυν |||

(2) Cod. διακινεῖν τε.

(1) Hec pono fragmentum, quia pertinere vide- sectionem quintam, in qua actum fuit περὶ ἐπι-
tur ad magistratum electionem. τεδεύματων.

(2) Ergo scribere videtur auctor libri quinti

* *

- ... τὴν βασιλείαν μέλλων εἰπεῖν ἐκ τῶν ἀρίστων . . . || ἐπὶ τὸ κρά- P. 333.
 τῷ αὐτῷ τῇ πολιτικῇ ἔσησαν οὕτως ὡς μὲν καθ' ἡμᾶς λόγος ὁ ἐν a.
 αὐτοῖς προέχειν διαφανόμενῳ τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ ἐ τῇ τῶν πολιτικῶν P. 334.
 4. ἐμὴ πείρα παντοίων πραγμάτων· εἰ δὲ καὶ τῇ τάξει καὶ χρεόνῳ καὶ ἀξίᾳ τύ- b.
 χῇ πρωτεύον, ἔτι χαρίεστερον | ἂν γένοιτο· πλὴν ἄλλ' ἀρετῇ τε πα . . . τέον
 8. τὰ πρὸς βίᾳ, | ὡς Μηνόδωρε, οὐδὲ . . . | πολλῶν . . . | ἀρετῇ . . . | πρὸς

* *

20. Τοῦτο μὲν, ὦ Θωμάσι, ἀρετῇ τε καὶ πολιτικῇ ἐπιστήμῃ μέλλον οὐδὲν· πλὴν οὐκ P. 333.
 24. ἄτοπον συμφέρεσθαι | ἐν πολιτείᾳ, ὡς φῆς αὐτὸς, τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ | εἶναι b.
 κάλλιστα (1), μηδὲν τε ὠδυσχεῖν βλαπτόν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσον τότε ἐφ' ἡμῖν μη-
 χατησίον | πῶς ἂν καὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν καὶ τ' ἀπόντασθαι δυνατὸν . . . μη-
 28. χανησίον μὲν ὡς φεῖ' πλείους ὅτε τοῦτο ποιοῦμεν. Θ. τί δὲ τοῦτο, ὦ
 Μηνόδωρε, καὶ | τίς ἢ φεῖ' τοῦτο μηχανή; M. Τὸ θεοῦ φημί, ὦ Θωμάσι,
 30. ἐν ἀνθρώποις μίμημα, βασιλεία δὲ τοῦτο καὶ | βασιλεύσειν ἐκ θεοῦ μὲν δε-
 32. δομένον, δικαίως δὲ καὶ καλ . . . | ἀνθρώπου νόμῳ τε πολιτικῶ γιγνόμενον
 τῇ πόλει τεταγμένη . . .

* *

... Ἐκ τροφῆς ἅμα καὶ φύσεως ἀρετὴ ἐν πολιτείᾳ. . . || P. 352.
 a.

* *

- VII... * * [αἰ]ώνιον τάξιν. Θ. Εἰκότα καὶ ταῦτα, ὦ Μηνόδωρε, καὶ οὕτως πρέπειν. P. 299.
 τα ἀγαθῶ. M. Τούτων δὴ τοι τ' ἐπιτάξεων θεωριῶν ἐπόπτης (2), ὡς οἶόν τε, ὁ a.
 4. νοῦς γενόμενῳ, καὶ ἐν | αὐταῖς τυπωθεὶς, κάτῃσι διατῶν αὐτῶν, δι' ὧν
 ἀγῆα, | πάλιν ἐρχόμενῳ (3)· ἃ δὲ φανερότερον ἢ πρότερον ἰδὼν καὶ τοσοῦτον
 ὅσον τότε μὲν δόξῃ τε καὶ διαφάνει ὑποθέσει χρωόμενῳ, μεταστάντα δηλαδὴ
 8. ἀνωτάτω γενόμενῳ, καὶ αἰνῶ λαμπρυνθεὶς τῷ θεῷ φωτεινῷ τε τῷ καθα-
 ρωτάτῳ καὶ ὁπισθῇ, οὕτω τ' ἀλήθειαν, ὡς οἶόν τε, λαβὼν τ' ἐν ἑκάστοις ἐν-
 ττυπωμένῳ τῷ ἀγαθοῦ ἰδέας (3) ὁμοιότητα· τὸ δὲ δὴ λοῖσθον εἰς αὐτὸν αὐ-
 12. τὸς ἀνῶθεν ἐπανελθὼν, εἰκότως ἂν ζητοῖ πάλιν ἐπισημονικότερον τίς τε ἂν
 εἴη καὶ ποῖ κόσμῳ τεταγμένῳ, | τίνα | τὴν καὶ ὁποίαν τάξιν εἰληχώς. Θ. Καὶ μά-
 16. λλ' μὲν οὖν | εἰκότως οὕτω ζητεῖν ἄξιον. M. Ζητῶν δὲ, ὦ Θωμάσι, ἀναγκαίως
 ἂν καὶ τῇδε αὐτὸς πρὸς αὐτὸν διαλέγοιτο, ὅτι ἡ πρώτη | τῶν ὄντων αἰτία
 πάντα τὰ ὄντα δημιουργοῦσα | καὶ οὖν ἐνόντας αὐτῇ θεῷ ἑκάστου λόγους |

(2) Cod. 1516.

(1) Ita Capitolinus scribit de optimo principe M. Aurelio cap. XXII. Semper cum optimatibus non solum bellicas res, sed etiam civiles, priusquam faceret aliquid, consulit. Denique sententia illius principis semper fuit "acquiens est ut ego tot et tantum amicorum consilium sequar, quam ut tot

"et tales amici meam unius voluntatem sequantur."

(2) Ego versatur auctor in libri quinti sectione septima. Quare inhumanis lacuna praecessit.

(3) Sic Cicero de rep. I. 21: deus orationem tuam de caelo ad haec citum.

Collect. vat. T. II.

- αὐτὴ μὲν πάντα ἐκ πάντων ἐπ' ἐκείνων περ ἰδρυμένη καὶ ἐαυτῆς ἀνεκφοιτή- 20.
τως (1) ἔχουσα· τὰς ἀγαθούργους ἣ τούτους ἔχειται τῷ . . . προνοίας οἶον ἐκ
τινὸς κέντρου ἐπίκυκλον εὐθείας· εἰ ἣ βούλει τοῦ | ἡλίου ὁμοιότερον εἰπεῖν τὰς
ἐκ τινὸς δι' αὐτῶν . . . | πάρεσιν ἀρχὰς πρωτοῦργης ἐπισήσας αὐτῷ | νοη- 24.
τῷ ἔλω κόσμῳ τῷ ἡλίον· τῷ δὲ ἐν αὐτῷ | νοερῶν δυνάμεων ἄλλω ἐπ' ἄλ-
λης ταξιαρχίαν· [εἰ] | δὲ δὴ τῷ αἰσθητῷ τόνδε τὸν αἰσθητὸν ἡλίον τῷ δ' ἐν |
αὐτῷ ὁμοίως ἐκάστω ἐκάστω ἔφορον δύνανται τοῖς | στοιχείοις τῷ ἡλιακῇ· 28.
καὶ τούτων πάλιν ἐκάστω ἐκάστω· οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, λειπόμηνον ἂν
εἴη | καὶ τῷ ἐκ τῷ στοιχείων ἑκάστον ἀρχὴν ἔχειν ἐκείνοις ἀνάλογον· οὐδὲ γὰρ 32.
P. 299. οὐδέ αὐτὰ ἀναρχα, οὐδὲ μὴν || ἄτακτα· οὐκοῦν καὶ τὸ ἀνθρώπων γένος,
b. ἔποτ' ἂν καὶ ὁ | εἰς αἰθρῶν οὗτος ἄρχοντος καὶ ἀρχεμένης ἐδείκνυτο ζυγισά-
ται· οὐκοῦν καὶ πολιτεία ἀναγκαίως ἀρχὴν ἔχει θείῳ | κατ' ἀξίαν καὶ δύνα- 4.
μιν ὁμοίαν· τῷ γὰρ ἀγαθούργου ἀμέτοχον τῷ ὄντων παντελῶς οὐδὲν δ' ἂν τις
εἴη, | ἢ τοιαύτη ἀρχὴ ἢ μὲν βασιλεία τὴ καὶ βασιλεὺς | τῷ οὐρανίῳ ὁμοίος
τε καὶ τὸ δυνατόν καὶ ὁμῶνυμῳ (2), εἰ | καὶ φθαρτὸν ἀφθάρτῳ ζῆμα· φέρων ἣ 8.
ἔμως ἐν αὐτῷ τῷ θείῳ ὁμοιότητα· καὶ τοῦτο διττὴν μὲν ἐν ἀνθρώποις
ᾤκειμένῳ, ὡς τῷ μὲν ἔτερον ὡς ἀνθρώπων | μετ' ἀνθρώπων, τῷ ἣ ἔτερον
ὡς βασιλεὺς ὑπὲρ | αὐτῷ ἄλλης αἰθρῶν. Θ. Καὶ λόγῳ συμβαίνοντα, ὡς Μη- 12.
νίδωρε, δὲ λέγοιτο ἂν οὕτως πρὸς αὐτὸν δὲ λέγόμενον· Μ. Τὸν δὲ ζῶπον
τούτον, ὡς Θωμάσι, | εἰρὼν ὁ καὶ Πλάτωνα βασιλεύων φιλοσόφως καὶ | φιλο- 16.
σοφῶν βασιλικῶς, τίς τε ἂν εἴη, ὡς ἐλέγεται, καὶ πᾶσι | κόσμον τεταγμένῳ, εἰ-
κότως ἂν καὶ ὁμοίως ἐκείνῳ κατὰ δυνατόν ἐφίκοιτο βασιλεύειν, οὗ ὅστις ὁμοίω-
μα τὴ | καὶ εἰκὼν· ἦν δὲ μὴ, οὐκ ὅπως ἂν εἴη βασιλεὺς, ὅτομα | δὲ μένον 20.
ἄλλως κενόν. Θ. Πᾶσα ἀνάγκη. |
VIII. Μ. Βούλει οὖν, ὡς Θωμάσι, ὑπογράψωμεν ἐταργῇ, πῶς ἂν |
βασιλεύων εὖ τε καὶ ὁμοίως ἐκείνῳ βασιλεύοι; ἢ ὡς | τι δῆλον ὡς α-
δράμωμεν, ἵνα μὴ καὶ αἰεττοὶ φαίνόμεθα, ἢ πάντως τὴ φιλοτιμοῦμεν 24.
τοῖς λόγοις; | Θ. Καὶ πάντῳ μὲν οὖν βούλομαι, ὡς Μηνόδωρε, εἰπεῖν γε
τίως | ἐμοὶ πρὶν ἢ ἀκούσθαι μὴ οὐκ εὐδελον, ἀλλ' εἰ καὶ ὑπὴρχεν δῆλον, ὅτι
τῷ λέγειν τοι αὐτῷ καὶ ἀκούειν λόγου | πολλάκις τὴ καὶ πλεονάκις ἀνακυλῖν 28.
ὠφελιμώτερον. Μ. Αἰ γὰρ, ὡς Μηνόδωρε, ταῦτα καὶ τὰ τούτων ὁμοία | ὡς αὖ πάν-
τα τῷ βίον λεγόμενα τὴ καὶ ἀκούειν ἐνῆν | καὶ ὅταν πραττόμενα καὶ τούτων πε-
P. 295. ραιτέρῳ μὴ δέν· ἦν δὲ μὴ τοῖν δυοῖν, τὸ γοῦν ἕτερον ἀκούειν· οὕτω γὰρ || 32.
a. ἂν ἢ μία πράξις ξιασῶς ἂν ἐγένετο τοῖς μετιοῦσιν ἀγαθῇ | μοχθηρῶν μὲν
πράξεων ἀκασμάτων τὴ ἅμα καὶ θεαμάτων ἀπαλλαγῇ, λόγων δὲ ὠφελίμων
ἀκρόατις καὶ | πραγμάτων, εἰ καὶ μὴ ἐπιτογία· θεωρία δὲ ὁμῶς οὐκ ἀνόνη- 4.
τῳ ἴσως ποτὲ τοῖς ἐντυχάνουσιν ἐσομένη, | ἐπὶ μάλιστα αὕτη ἢ μοῦσα τι-
μωμένη δυναστεύῃ | ἐν ἀνθρώποις· καιρῶν γὰρ ἐπὶ πᾶσιν ἐναρμόνιοι αἰε- 8.
Θ. Μὴ δὲ τοιαῦτα λέγων ἀπολείπῃς ἡδιστά | γε ἀκούοντί μοι.
VIII. Μ. Ὁ θεὸς, ὡς Θωμάσι, ἀγαθὸς καὶ σοφὸς καὶ δυνατὸς καὶ δίκαιος, τῷ τε
μιλλόντων προνοητικὸς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἐδείχθη (3)· ταῦτα δὲ παρ' αὐτῷ μὲν εἶναι τι 12.

(1) Notemus advertendum.

pellem Iovis optimi nomine etc.

(2) Cicero de rep. I. 35. Cur enim regem ap-

(3) In partibus operis deperditis.

- ὅτι καὶ ἴσως ἐπὶ γίγνεται, παρ' ἡμῖν δὲ οὐκ ἄλλως ἢ ἀκριβέτως θεωρεῖται, πολλὰ δὲ ἥττον καὶ λέγειται δυνατά· τὸν οὖν βασιλεῖα ὁμοιοῦντι | βεβόησεν αὐτῷ
16. προσῆκον εἰκότως ἂν εἴη πρῶτον μὲν | ἀγαθὸν οἷτα ἀγαθύνειν ὅτι βασι-
λευμένης· ἀγχιθύνει δὲ αὐτῷ δευτέρου εἶδος· ἐν μὲν ὧν τὰ ψυχικὰ ἔθνη |
καταγιγνόμενον τῇ ἀρετῇ, διδασκαλίας τῇ οἰκίᾳ | μιμήσει μᾶλλον ἢ λόγοις
20. γιγνόμενῃ, ὃ πάντων μάλιστα | παιδευτικὸν ἂν εἴη τῷ ὑπὸ κέων· ἕτερον δὲ ὧν
τῷ | τῷ νόμων φυλακὴν καὶ πᾶσαν τὴν πολιτικὴν εὐταξίαν, ὧν ἡ καὶ προδι-
λήλυθα μὲν πατέρα τε | αὐτὸν ἤν' πολιτῶν (a) γιγνόμενον, πολλῶ περὶ
24. αὐτῶν ἤν' φυσικῶν προμηθεύσεων (1)· εἴπερ οἱ μὲν ὀλίγων | ἴσως,
οὗτος δὲ πατὴρ πολλῶν ἂν εἴη καὶ λέγοιτο· καὶ | τούτῳ ἀνάγκη μιμῆσθαι
θεὸν ἀνθρώπων τε πατέρα λιγόμενον καὶ πατρικῶς αὐτῶν προνοούμενον
28. καὶ | ἀπαξ ἀπλῶς ζῶντα οὐχ' ἑαυτῷ οὔτε δι' αὐτὸν, ἀλλὰ | τοῖς βασιλευ-
μένοις καὶ δι' αὐτοὺς· καὶ εἰ ἀναγκαῖον εἴη | τῇ ψυχῇ ὑπὲρ αὐτῶν τιθεῖται·
ὃ δὲ παρ' ἐνίων πολ' λάμψις ἐγένετο, οἷον καὶ (b) Ἀθηναίων Κλέων· σοφὸν δὲ εἰς
32. τῇ | τῇ δημηγορῇ σοφίαν ἀφορῶντα ἢ τὰ οἷτα ἐλιμιούρηναι, | καὶ αὐτὴν, ὡς P. 275.
οἷον τε, μιμούμενον· αὐτὸν μὲν ἐν αὐτῷ τε καὶ | ὧν αὐτὸν τὰς ἀρχὰς καὶ
τὰς πρώτας αἰτίας τῇ πολιτικῶν πραγμάτων, ὡς οἱ μὲν ὅτι ὄντων λό-
γος, | εὐτιθέμενα, καὶ ὧν αὐτὰς ἀπὸ σφειρόμενον· οὐκ ἐστὶ φερόμενον (c) διὰ αὐτοῦ
δηλαδὴ εἰς τὰ πόρρω καὶ ὑπαλλήλους | ἀρχὰς· ἀλλ' ὅτι αὐτοῦ μὲν ὡς ἐκ
8. τινὸς πηγῆς ἐπιστημονικῶς ἐνέμετα ἐπὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς τε καὶ τάξεις | τὰς
πολιτικὰς προνοίας, διὰ δὲ τῶν ἀρίστων καὶ τῶν | μετ' αὐτῶν προσφύων ἀρ-
χῶν καὶ ταγμάτων πρὸς ἕκαστα | ἐπιπρονοούμενας ἰθύνοντα· οὕτω γὰρ οὐδ' ἂν |
12. ἢ βασιλικὴ πρόνοια τῇ ἤν' ἀρχικωτάτων εὐθυμοσύνης ἀπέσοιτο· καὶ τῇ πολι-
τῶν ἕκαστος ἐναρμονίως |, λύρας τύτῳ, τὰ ἰδία πράττων, ἢ τε πολιτεία ταῖς |
ἑλκὸς τῇ παναρμονίᾳ συμφωνίας κινεμένη χάρις, δικαιότερα τε καὶ εὐσταθεύ-
ερα γένοιτο (2).
16. Χ. Δυνατὸν (d) δὲ πρῶτον μὲν τῇ οἰκίᾳ ἀρετῇ πίσυνον γιγνόμενον·
δεύτερον δὲ τῇ ὧν τὰ πρακτικά εὐβασία· τρίτον τῇ ὧν τὰς πράξεις εὐ-
20. τολμία· τέταρτον τῇ περὶ τὰ δεινὰ κρυψία· πέμπτον καὶ πολιτικώτατόν τε
καὶ δυνάμειως πολλῆς ἐμποικτικὸν τῇ ἤν' | ἀρχομένων εὐνοία τε καὶ φόβος· ὧν
ὃ μὲν ἀγνεία γίγνεται καὶ μισοπονηρία, ἢ δὲ εὐνοία, καλοκἀγαθία | τε καὶ
24. φιλανθρωπία· δίκαιον δὲ τῇ κατὰ ψυχὴν | τῇ τε λόγῳ θυμοῦ τε καὶ ἐπιθυ-
μίας εὐταξία τε (3) καὶ | δικαιοπραγία, ὅτι ἡ ἂν ὡς φυσικῆς τινὸς ἀρχῆς ἢ κατ'
ἐκτελέθειαν προῖοι δικαιοσύνη ὧν τε θεὸν καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰ πολιτικά, πρεπόν-
28. τως τε γιγνόμενῃ καὶ κατ' | ἀξίαν ἕκαστα διατιθέμενα· δεικνύει δὲ οὐδὲν ἥττον ὅτι
κατάγει (4) τῇ ἤν' κατοικομένων μνήμης τε μάλιστα καὶ τιμῆς ἤν' ὑπὲρ

(a) Cod. πολιτικῶν. (b) Ita cod. (c) Cod. φερόμενον. (d) Ita cod.

(1) Ex Cicero de rep. I. 35. seq.

(2) Ex Cicero de rep. II. 42.

(3) Ex Cicero de rep. II. 40. 41.

(4) Notemus vocabulum.

πολιτείας τετελευτηκότων· προνοη|τικῶς ἢ προορῶντα δηλαδὴ καὶ προαισθανόμενον
ἐκ | τε τῶν καίρων ποιότητος καὶ τῶν πραγμάτων (1) ||| . . . 32.

* *

- P. 350. . . . τοῖς | ὑπεργιγνομένοις (2)· ἄτοπον γὰρ, ὡς Ἰμβενάλιος (2) φησὶ, || τοῦτον 32.
a. ἔξωθεν αὐτοῦ καὶ μὴ μάλλον ἐν | τῇδε δὲ μάλιστ' . . . ἀποσιωποῖν μέλλου-
b. σαν εἰς | τὴν πολιτείαν . . .

* *

- P. 331. . . . καὶ θεραπείαις τῶν προσηκούσταις τροπῶσαται τὸν πόλεμον· ἦν ||| ἢ ἐπιμείνῃσιν 32.
a. ἀδικεῖν βυλόμενοι, οὐδ' οὕτως ἀναγκαῖα | εἶη μαντεῖα ἀλλὰ συνεπιξάγει ἀρχή·
τίς γὰρ κατ' Ὀμηρον (3) | οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι ὧς πᾶσι; ἄλλως τὲ καὶ |
ἀπατῶσιν . . . χρωμένοις ὥστε | . . . ἐν τῷ χρόνῳ | . . . ἀρ- 4
χὴν καταλύσει . . . | σιν Ἀπόλλωνα; Θ. Πολιτικὸν ὄντα, ὡς Μηνό-
δωρε, τὸ Κάτωνος παράγγελμα καὶ λεχθ . . . | M. . . τοῦτοις 8.
φημί, ὡς Θωμάσι, καὶ τῇδε παρ . . . λαῶν . . . ἐπὶ λυθας . . .

* *

- P. 331. . . . ἀναγκαῖον εἶη ὡς καὶ πρῶτον ἐρρήθη καὶ αὐτῆς δὲ τῆς | ζωῆς μεμνηδὲς ἦν ἡμῖν, 31.
b. ὡς Θωμάσι, οὗτος ὁ κυβερνήτης || τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἀνθρώπος ὢν· δυοῖν δὲ
πάθοιν | φύσει ὑποχρέως ἔφυ γῆρας τὲ καὶ νόσοις καὶ ὅτι τοῦτοιν ὁπότερον ἂν
πατχοῖν ἑκάτερον ἀνάγκη καὶ τῆς | πολιτείας συμμάσχειν αὐτῷ· σὺ γὰρ λέγεις 4.
ἐντοκας μὲν | σωφρονεῖν μὲν ἐρῶν· ἐ σωφρονοῖν πολιτεία παρεφρόνει καὶ σὺν
αὐτῷ ἐκείνῃ· Λίβιου δὲ τοῖς κρατοῦσι | . . . φρονεῖσιν καὶ κακῶς συν . . . | 8.
πράγματ' . . . φροντίδας . . . τιμῆς τὲ ἀπολαύσων τῶν μεγίστης, καὶ α 12.
 . . . | ὁ πρότερον καὶ πρὸς γε δημοσίοις τῶν ἀποχρήσεως παντοίας τὲ δαπά-
νης, ἄλλῃ τῇ βασιλείᾳ ὑπεισιόντῃ καὶ τοῖς . . . νομον ἢ καὶ . . . | . . . 16.
τῆς πολιτείας . . . | . . . φερόντῃ μὲν ἐκείνῃ | δευτέρων . . . | τοὺς
πολίτας πρὸς τοὺς ἀνδρείας μάλιστ' πρακτικούς λόγους, ἐπιθεῖς τὲ αὐτοῖς 24.
τὸν τῆς πολιτείας | ἔρωτα· οὕτω γὰρ ἂν τῇ ἀληθείᾳ ὅς ἀπὸ γιγνόμε-
νῃ | . . . καὶ τελευτήσας . . . | συνεγέρουν ἀνθρώποις ἀθάνατα . . . | τὴν μεγίστην 28.
ἀπὸ τοιάδε | . . . πόσων δὲ ὁμοῦ ἀνύων τῆς | ζωῆς . . . γε τοίνυν ἕτερον 32.
ἡμῖν ἀνέλοιτο. |||

- P. 336. XI. M. Θίς εἰ δοκεῖ, ὡς Θωμάσι, ἔξηκοςδὲν ζῶν δὲ ὄντων· Θ. Παγ-
a. κάλως, | ὡς Μηνόδωρε, καὶ τόδε μοι ἔχειν δοκεῖ καὶ γιγνόμενον μὲν ρᾶστα δὲ

(*) Cod. ὑπεργιγνομένοις.

(1) Quatuor extremi versus paginae 295. b. tamen tanti non erat ut in his tricis temporis contine-
reperantur initio paginae 350. a; cuius tamen pos-
tremae paginae vix deinceps lego ultimum versum.

(2) Etiam a Io. Lydo, auctoris nostri contem-
poraneo, his Iuvenalis citatur de mag. rom. I. 20.
41.
(3) Iliad. XII. 243.

4. κὶ τῷ ποιοῦντι εὐκταιοτατάτη τέ | πολιτεία συμφερόντως ἂν γίγνοιτο· μὴ γι-
γνόμενον δὲ | ἐναντίως ἀνέχοι ἑκατέρων. Μ. Οὐκ οὖν κατορθότατα ἂν πιστεύται-
μεν ὅτι ὁποῖος δὲ ἀνὴρ κὶ προθυμομέτατα ἂν τοῦτο [προσ]δέχοιτο κὶ μὴ
8. βυλομένους | ἴσως· ὅτ' ἄριστος κὶ ὅτ' ἄλλος πολίτας πρὸς | τοῦτο σχε-
δὸν ἀναγκάζοι τὰ συμφέροντα τῇ πολιτεία γίγνεσθαι ἱμέρος μὲν . . .
12. ἅμα κὶ μάλισα | πρὸς γῆρας ἀφικνούμενος. Θ. οὐ πιστεύειν μόνον |, ὡς Μηνό-
δωρε, ἀλλὰ κὶ θαυμασῶς πεπιῶσαι χρεῖων ταῦτα οὕτως ἔχειν· πῶς γὰρ ἂν
οὐ προθυμεῖσθαι τέ | οἱ αὐτὰ μέλλοι ὅτε οὐκ αὐτῷ ἢ τοῖς πολίταις πῶ |
16. . . ημεῖρος, Μ. Οὐκοῦν κὶ ὧδε, ὡς Θωμάσιε, προσκείσθω νόμος τοῖς φερέσιν ἐ-
στιάς κειμένοις· | Θ. κὶ μάλισα μὲν οὖν ὅλως δὲ. Μ. Τί δήποτε, ὡς Μηνόδωρε, |
τοιοῦτης φεισπασμοῦς κὶ θ . . . μένον ζῶων | . . . κὶ τοσαύτης
20. δειδῶς φειπτείας τ' ἔχων μοι . . . ματῶν Μ. Ἦδ' ἡμῖν, ὡς Θωμάσιε,
εἰ κὶ ἐν βραχεῖ ἐν οἷς προδιείχθημεν· | ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐκεῖ αὐθις πλα-
24. τύτερον πῶς εἰρήσεται· ὁ γάρ τοι πάντων δημιεργὸς τ' κόσμον δὴ αὐτὴν | εἰ-
κῆαν ἀγαθότητά | τε τὴν . . . τὰ μὲν | . . . τοῦ παντὸς εὐταξίαν·
ξυνδέων δὲ | τῆς εἰρήνης δεισμοῖς ξυνεκράσατο ἀρμόσας τῇ θεῇ τέχνῃ· τὸν γε
28. θεῖον φύσιν αὐτὸς ἐνθεὺς ἱρώτα φιλοποιητάμεν· πρὸς τ' ἵνα τῆς εὐκοσμίας
λόγον τοῖς μὲν ὑπερθείοις νοήμασιν· ἔν' ὥς κὶ δικαίως | ἄνισα πρὸς πῶ
ἐκάστω ἀξίαν ἀρμονίας ἐκάστω παντὸς ἰδέαν ἑκάστων ἐκὼν παρ' αὐτῷ αἰωνί-
32. ὢν ἀρχῶν ἐθεμελίωσατο· ἐξ ὧν ὡς ἐκ τινὸς πηγῆς || ἡγεμόνος αὐτοῖς κὶ ἀσύγ- P. 236.
χυτος αἰὲ προιοῦσι συνεκτικὴ | κὶ διακρατητικὴ δύναμις . . . ἥ διαταξα-
4. μίτης | πρῶτα μὲν ὡς πρῶτα, δεύτερα δὲ ὡς δεύτερα, τρίτα | ὡς τρίτα, κὶ
οὕτω πάντα ἐφεξῆς· κὶ ἐς αἰὲ | κ', οἰκῆον λόγον κὶ τάξιν | τῷ πρὸς τ' οἰ-
8. κῆαν βουλήν φερέμεθα τῇ φύσει | . . . κὶ ἀνακαινίζειν τοῖς ἀγέρως | τὰς
πρεσβείας. Θ. Τούτων . . . τ' ἀνθρώπων ἐν τῷδε . . . | ὡς κοινω-
12. κῶν . . . τι λογικὴ . . . | ὡς . . . ἐπιστάμενος . . . ὅτι . . . | ταυτ . . .
πρὸς . . . ταραχῆς . . . ὁρμὴν ἔχον | τ' μὲν λόγῳ καινῶ καθα-
16. ρωτάτω | κὶ τ' θείας πάντων ζωῆς· τῷ δὲ . . . | . . . γόνων νόμος δὲ ὁ ἀν-
20. θρωπ . . . | . . . ταραχίας ἔχει . . . | ὧν ξυνετῶς . . . | . . . τοῦδε τοῖς κάτω
24. πρὸς . . . ἐστὶν τοὺς ἰτέρων ἐν μέσῳ κειμένους· ἢ πρὸς ἑκάστον | ῥωπῇ, ὀλκῇ
τε κὶ ἀνθολκῇ· ἐξ ὧν ἡ πᾶσα ταραχὴ | ψυχῇς ἐγγίνεται . . . κὶ δὴ πολλὴν
ἀγαθότητα | θεῖα πρόνοια οὐκ εἴασιν ἀπρονόητον τὸ πάθω, | προσέειμι πρὸς
28. τοῖς ἄλλοις πρώτιστά τε κὶ | ἄριστα βουλήματα τῷ ἀνθρώπῳ λό-
γῳ | . . . κὶ πολιτικὴν ἐπιστήμην(1). . . | . . . εἰ τὸ συγγενὲς εἰς ταυτὸ ἀποκαθί-
32. σας· | ὡς τῷ λόγῳ . . . εἰ μὲν ἀσώματον ἀσωμάτῳ | δὲ πολιτικὴν γινώσκιν
τοῖς ἐν σώμασι οἷα κὶ φερέσιν πρᾶξις πολιτικὰς ἀμφίπνευσαν· κὶ ἡ μὲν δια- P. 313.
4. λεκτικὴ | χερόνῳ πρῶτον πρῶ . . . ἀγωγῆς | ἀξιώματα εἴπει τάχιστα . . .
ἵνεκα· ἢ δὲ διαλεκτικὴ ἵνεκα τ' . . .

* *

28. XII. . . μάλισα δὲ κὶ αὐτὴ πόλιν κὶ πολιτείαν γνωρίζεται τοῦδε ἂν ὅτι τ'
πολιτικῆς γνώσεως γενέσθαι· ἀδύνατον εἰδείχθαι· ἀνάγκη οὖν τ' πολιτικὸν ἢ πάν-

(1) Recole hominis definitionem platonicam p. 596. n. 1. Item lege Ciceronem sub Initiis libri III. et IV. de rep.

τας | ὅτ' πολίτας, ἢ πάντως γε ὅτ' πλείους ποιῆσαι | τοιοῦτες, οἷον αὐ-
 τὸς ἂν εἴη, ἵνα ὅτ' πολλοὺς εὐεργετήσῃ, ὥστε οἶμαι ἀδύνατον, ἢ τοῦτε ἀπο- 32.
 P. 343. εἶναι || ὅντος ἡττομυήσεται (a) ἢ εἰς πολλοὺς εὐεργεσία. M. Εἰ μὲν τοῦτο, ὡ Θω-
 11. μάσι, ἐπηγγέλλετο ὁ πολιτικὸς τοιοῦτος | ὁ πάντας οἷος αὐτὸς ὅτ' πολί-
 τας ἀποδείξει. . . . | ἂν σοι ὡς ἀληθῶς λέγεις· ἀλλ' ἐπεὶ γε ἄλλως 4.
 ἢ οὕτως ἔχει, γινώσκεις ἂν ὅτι πάροικον, τὸ δὲ λιγὸν μόνον, ἀληθές· ἢ γὰρ
 πολιτικὴ | ἐπιστήμη, καὶ ὅμοιος αὐτῇ ἀγῆρ, πόλιν δίκαιαν καὶ | ἐναρμόνιον ἐπαγ-
 γέλλεται ποιεῖν οὐχ ἐνὶ βόρῳ· ἀλλ' ἀπαιτῶν μὲν ὅτ' πολίτας εὐεργετῇν τι 8.
 καὶ σώζην, οὐ πάντας δὲ ὅτ' μὲν τῇ τ' ἐπιστήμῃ μεταδόσει, ὅσοι τοῦτε |
 φύσει δεκτικοὶ τῆςδε δόξης ὀρθῇ· ὅτ' δὲ καὶ πείσσειας ὡς ἀδύνατον· ὅτ' δὲ 12.
 συνηθεία εἴη δίκαια· | ὅτ' δὲ καὶ φόβῳ νόμων πολιτικῶν· ὅτ' δὲ καὶ | μνή-
 σει τ' οἰκίας εὐζωίας· εἰκὼν δὲ τ' μὲν κατ' ἐπιστήμῃ ζώντων ὅσοι τ' τέρ-
 ζιν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐν | φωτὶ βαδίζουσιν, τ' δὲ ἄλλων ὅσοι τυφλοὶ ὄντες | καὶ 16.
 ἐκείνῳ εἰ καὶ ἀγνοοῦντες ὀρθῇ καὶ αὐτοὶ ἐδόν | πορεύονται· πρὸς δὲ μιᾶς
 σωτηρίας ἑμᾶς ἅπαντες | εἰ καὶ δεξιόφρονες ἐπείγουται. . . . τῆςδε τετάχθαι
 καὶ | ἄλλων δεξιόφρονων γινώσκει τὴν καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ | φύσεως τὴν ἀξιώματι ὁ τ' 20.
 πάντας διέτασσε (b) λόγος τὴν καὶ νόμος. Θ. Ἀπεδέχομαι τὴν λόγον τελείως | ἔχον-
 τα, καὶ σύμφημι σοὶ προθύμως.

XII. M. Βούλει, | ὡς Θωμάσι, ποίαν τινα δόξαν δεξάζεσθαι πε- 24.
 ρὶ | τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης, ὡς ἄρα θεὸς δεξ' πολλὴν ἀγαθότητα
 περιουσίαν τ' ἀποικίας τ' | γίνεσθαι ἀνθρώπων ἢ ἀπὸ τ' ἄνω πα-
 τέρους | ἐν τῷδε τ' πάντες τόπων ἀποικισμῶν διατάχεται, | τ' τ' τῆςδε ἕνεκα 28.
 εὐνομίας, ἐμμελὲς θέαν | τινὰ μέθοδον, τ' πολιτικὴν φησὶ γινώσκειν,
 δι' ἧς ἂν | δύναιντο τ' τεταγμένως τ' καιρῶν περὶ τοὺς ἐπανιόντας τ' ἄνω μη- 32.
 P. 346. τρέπολιν ἀπολαβεῖν τ' τ' ἀπὸ θανάτου πολιτείας ἀξίαν (1)· πῶς σοι δοκεῖ; Θ.
 11. Καὶ πῶς | ἂν βουλόμην, ὡς Μηνέδωρε, μὴ τοιαύτῳ δόξαν ἔχειν περὶ τη-
 λικεύει πράγματος, ὁ μέγιστον ἐν ἀνθρώποις εἰδείχθη; M. Τοῦτο μὲν ἐχέ- 4.
 τω· οὐκ εἰδώς δὲ οἶμαι, ὡς Θωμάσι, εἰδείξειν ὁ λόγος ὥστε εἰς βούλῃ μα-
 θεῖν, ὅπως τὴν ἂν εἴη | βασιλεὺς ἀγαθὸς θεοῦ εἰκόνα ἐν αὐτῷ φέρων, καὶ
 πῶς | ἂν τῇ τ' θεῶν μιμήσει τάττοι τ' πολιτείαν; Θ. | Παντάπασιν μὲν 8.
 οὖν. M. Οὐκ ἄτοπον δὲ οἶμαι | διελθεῖν ἀκριβέστερον τὸ θεοῦ ὡς ἐμὴ μιμήσειας
 ὡς ἂν | διευκρινημένῳ πῶς τ' ὡς αὐτῆς ἔχουσιν δόξαν. Θ. Τῶν ἀποποτάτων
 μὲν οὖν ἀντικρὺς | ἐγὼ γε εἴποιμ' ἂν, ὡς Μηνέδωρε, εἴ τι ὡς ἀλείπειτο τ' | 12.
 δυνατῶν καὶ εἰς τοῦτο γε ἡκείτων. M. Οἰοῦ τοι | γὰρ τοι μίμησιν. ὡς Θω-
 μάσι, δεξ' τ' τ' θεοῦ ἀγαθότητα, ἐπεὶ τ' τ' ἀγαθονομένων διηλαδὴ φύσιν
 ἐγγίγνεται, οἷος ἂν ἐγγίγνεται, λέγειν ὁ λόγος οὐδαμῶς ὀκνήσῃ· ἢ πῶς σοι 16.
 δοκεῖ; Θ. Οὐκ ἄλλως, ὡς | Μηνέδωρε, ἢ οὕτως.

XIII. M. Τὴν μὲν τ' κόσμῳ | ὁμοίωσιν φύσει εἶναι τῷ ἀνθρώπῳ εἰ καὶ
 μέζονος, | ὡς ἐρρήθη, ὅσον καὶ ὡς ἐγγένῳ προγένῳ ἀπλῶς τι | εἶπεν, ὡς 20.

(a) Ita cod. Et notemus vocabulum minuendi. (b) Ita videtur in cod.

(1) Hanc ipsam Plato, hanc Cicero, politis suis corouidem imponere videntur.

- δημιουργία δημιουργίας, ἐαργεσίερα πῆσις Θ. Παιτᾶ πασιν μὲν εὖν ἐκάτερον ἴσως
 24. κατ' ἀξίαν ἀγαθύνεται. Μ. Οὐκοῦν τὸ ἀπλῶς ἔδῃ | καὶ εἰκαστικῶς ῥηθὲν ἐν οἷς περὶ δι-
 ληλύθα μὲν νῦν | λόφῳ ἀναγκασίως πεφέρασαι. Θ. Τὸ ποῖον λέβης; Μ. Τὸ συγκατεῖναι τ'
 28. ὄντως βασιλικὸν ἀνδρα οὐραϊῶ τε καὶ κόσμῳ (1). Θ. Εὐδὴλον. Μ. Αἰάγ' κη γὰρ τὸ εἰ-
 λικρινῶς ὁμοιον τὸ καὶ πάντα εἶναι ἑμείον· καὶ, ὡς Θωμάσι, τὸ ἐν λιταῖς Σω-
 κρατες ὑπολεγόμενον | οὐκ ἀνάγκη οὐδ' ἀπροαιρέτως· φυσικῇ δὲ μᾶλλον τι-
 32. νί | καὶ αὐτομάτῳ κινήσει κατορθούμενον ὑπ' αὐτοῦ φαίνεται. Θ. Τί μὲν;
 Μ. Ἄγεις μέ, φησὶν, ὦ Ζεῦ, καὶ συ γ' ὦ || πεπρωμένη, ἔποι ποτ' ἂν ἰμὶν ἴμῃ P. 271.
 4. δ' αὖτε ταγμένος ὡς ἔφομαι γὰρ πρόθυμος· ἢν δὲ μὴ θίλω· κακὸς γενέμενος, b.
 4. οὐδέ | γ' ἦτον ἔφομαι. Θ. Ὡς δὲ καὶ τόδε ἔχει. Μ. Οὐκοῦν | πρὸς εὖ-
 δὴν ὅλως ἤρ' ἀνθρωπείων ταραχθήσεται· | εὐθυμα δὲ μᾶλλον συνζῶν (·) ὡς
 ἐν ἰορτῇ τῇδε τῇ ζωῇ | βιώσεται πρὸς τ' ἐθύνῃ μετανάστα·ν εὖ παρ-
 8. σκευασμένος αἰεὶ, τ' τε σώματος οὐκ ἀλεγίζων, ἀπαλλαγῆς | δὲ μᾶλλον αὐ-
 τοῦ γλιχόμενον, καὶ τ' ἐπὶ τοῖς μέλλουσι τ' ἐλπιεσθέντων ἁμοιβῆς. Θ. Καὶ
 μάλα γε εἰκότως ὁ γε καὶ ἐν σώματι ἦδη ἐκίτε μᾶλλον ἐν ἀνθρώποις
 12. ὅλῳ νῦν καὶ ἐπιστήμῃ προπεπολιτευμένῳ ταῦτα | εἰ οἷς ἐξέφειροι ἢ βασιλεὺς
 ἐπιστήμῃ τ' ἰδιωτικῇ γινώσματα. Μ. Καὶ θεοτάτῳ μὲν οὖν καὶ εὖ | προ-
 16. τερον ἢ νῦν τ' ἡμῶς ἀκοαῖς ὁμιληκότα· | οἶμαι τοίνυν, ὦ Θωμάσι, ὁ πρό-
 16. τερον ἐλίγομαι παρ' | τ' βασιλείας, εἰκασίᾳ μᾶλλον ἢ ἀληθείᾳ δύνασθαι |
 ζητεῖν ὡς νοῦ παντὸς ἀνωκισμῶν μὲν ἡμῖν | ἀληθείᾳ, εἰ καὶ μὴ τ' συλλογῇ
 20. χαρᾶς, ὡς | δύναμις πεφόραται. Θ. Καὶ ἀρετὴς ταῦτα μὲν οὖν. | Μ. Ἔστι
 δὲ οἶμαι τὸ τοιόνδε, ὦ Θωμάσι, ἐκάτερον περὶ τε | βασιλείας ἀγαθῆς καὶ
 τ' ὁμοίᾳ αὐτῇ ἀνδρός· καὶ | ὅτι σαφές αὖτε δίδχεται πρῶτον εἶναι ἐν ἀνθρω-
 24. ποῖς | ἀγαθὸν τὸ τ' πολιτικῆς ἐπιστήμης χρῆναι (2) οἶα τε | μιμήματα ὑπάρ-
 χοντα ἀγαθοῦ καὶ τῷ ἄλλων ἐπιτηδεύματων· οὐδὲν ὑψηλότερον οὔτε μὲν ἴσον
 ἐκείνῳ | δύναται εὐρηθῆναι. Θ. Σύμφημι.

XV. Μ. Προθυμότερον ἂν συμφήσαις (3), ὦ Θωμάσι, εἰ καὶ εὖν ἐπὶ
 28. τούτῳ σοι | κοινωνοῦσιν ὄντας ἀναμνησθείης· ἢ γὰρ ὧν τις εἴται δό-

(1) Ita end.

(1) Hoc loco scribere placet ex inedito Procli ad
 Platonis decimum scilicet librum præclaram doc-
 trinam, qua homo politicus Deo creaturi comparatur.
 Πᾶς γὰρ πολιτικὸς ἀντικεινέσθαι τινα βούλι-
 ταί δημιουργόν· ὁ μὲν πάντα καὶ ἀποῖν, τὸν τὰ
 εἰλα ποιοῦντα· ἐδὲ νόμων καὶ διακρίων, τὸν δι-
 λόντα ἀπὸ τ' ὅλων τὰ μέρη· ὁ δὲ ἱτανορθῶν τὸ
 διάστροφον εἶδος, τὸν τὰ γινόμενα καὶ φθιρό-
 μενα ἀνιθκίνοντα· νῦν ὁ Πλάτων περὶ τῆς πρῶ-
 τας διδάσκων πολιτείας μιμεῖται τὸν ὅλων δημι-
 ουργόν· ὡς οὖν δι' ἐκείνον ἄλυστον εἶπεν εἶναι
 τὸν κόσμον διὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν μέγιστον
 εἶσαν δεσμὸν, οὕτω ταύτης τὴν πολιτείαν οὐκ
 ἄλυστον μὲν, ἀνθρωπίνῃ εἶσαν, δέσμευτον δὲ
 εἶναι φησὶν, διὰ τὴν τῷ ἀρχόντων ἀρετήν·

τὸ γὰρ χαλεπὸν εἶναι κρηθῆναι τὴν αὐτῶ εὖ-
 στασιν, ἐπὶ τὸν πολιτικὸν ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν,
 ὡς τοῦ παντὸς ἐπὶ τὸν δημιουργόν καὶ ἡ εὖστα-
 σης, οἰκία τῇ δημιουργίᾳ συνεκτείναν γὰρ κα-
 κήν εἶπεν τὸ πᾶν καὶ εὖστατον τὸν κόσμον ἐκεί-
 λειν· καὶ γὰρ ὡς ὁ κόσμος ἐκ πολλῶν ἴσων δι-
 μῶν, οἷον τῶν στοιχείων τῆς ἀναλογίας, τῶν
 ψυχικῶν μισοτήτων, τῆς ἐμφυχίας, καὶ πρὸ
 τούτων τῆς δημιουργικῆς ἐκλέσεως, οὕτω καὶ γ-
 δε ἡ πολιτεία πανταίᾳ ἔσχαν κόσμος, καὶ τὰ
 ἐπιτηδεύματα κ. τ. λ.

(2) Resole p. 603. n. 1.

(3) Innotatur auctor locutionem Ciceronis de
 ter. l. 53-40.

- ξα τῷ τοῦ βελτίου ἀξιώματι βεβαιωθείσα παρρησία γίνεται. Θ. Τί-
 νας δὲ τούτους φῆς; Μ. Σωκράτη τε καὶ | ὅν' ἀμφ' αὐτόν τε καὶ ἔξ
 αὐτοῦ ἐρρηκόμεναι, ποταμῶν δὲ ὡκεανοῦ δίκην, θείας κατ' ἀρετὴν καὶ παι- 32.
 δείαν || γιγνόμεναι ἀνδρας οὐ π' Ἑλλάδος μόνης ἀλλὰ καὶ ὅλης | φασῆρας π'
 οἰκόμενης· ὧν Πλάτων καὶ Ξενοφῶν καὶ | Ἀριστοτέλης καὶ ὁ λοιπὸς τ' φιλοσόφων
 ἑμίλος· εἴ γ' ὁνομάζει Κικέρων Σωκράτη ἀρχηγόν, καὶ ἵνα πλείον ῥωμαίσω | 4.
 καὶ αὐτὸς, πρίγκιπα (1) π' ὅλης καὶ ἀληθοῦς φιλοσοφίας ἐπικαλῶν· ὧν Πλάτων
 μὲν ποτε λέγει δύνασθαι | οὐδὲ ἔτιζαν πολιτείαν φύεσθαι, οὐδ' αὐτὸ γένος 8.
 ἔλον τ' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἔχον, εἰ μὴ αἱ νῦν | ἐκάστη χωρὶς πορευομένη
 φύσεις ἀποκλεισθῶσιν, εἰς | ταυτὸν δὲ συνέλθῃ φιλοσοφία τε καὶ δύναμις πο-
 λιτική. Ξενοφῶν δὲ ἐν τοῖς Σωκράτους ἀπομνημονεύμασιν μαρτυρεῖ (2) λέγων. 12.
 Ὡς Γλαύκων, ἔφη, προσαιτέειν | ἡμῖν δ' ἀρετὴν εἶναι π' πόλει; ἐγὼ γ', ἔφη,
 ὦ Σώκρατες. | Νὴ Δία, ἔφη, καλὸν γ' εἴπειρ τι καὶ ἄλλο τ' ἐν ἀνθρώποις.
 Καὶ | πάλιν (3). Οὐδέποτε, ὦ Εὐθύδημε, ταύτης (3) π' | ἀρετῆς ἐφίεσθαι, δι' 16.
 ἣν ἄνθρωποι πολιτικοὶ γίνονται | καὶ οἰκονομικοὶ καὶ ἀρχὴν ἱκανοὶ καὶ ὠφέλιμοι
 τοῖς τε | ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ ἑαυτοῖς; Καὶ ὁ Εὐθύδημος, σφόδρα γε,
 ἔφη, ὦ Σώκρατες, ταύτης π' ἀρετῆς δέομαι. Νὴ Δία, ἔφη ὁ Σωκράτης, 20.
 π' καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐφίεσθαι τέχνης· ἐστὶν γ' τ' βασιλείων | αὕτη καὶ
 καλεῖται βασιλική. Θ. Ἰκανώτατοι τῇ ἀληθείᾳ, ὦ Μηνόδωρε οἶδες ἄνδρες εἰς
 πῶς ὧν ἂν εἴποιεν εἰ καὶ ὁ ψόγῳ ἀπῆ· | καὶ ἱκανὰ τὰ πρὸς αὐτῶν εἶρη- 24.
 μένα πρὸς τ' Θεοῦ πολιτικῆς ἐπιστήμης εὐκλείαν. Μ. Ἡμεῖς μὲν τοι ὡς ἐγὼ οἶ-
 μαι | ἅτε δ' αὖτε πᾶσι λόγους ἔχοντες, πρῶτον ὁρῶν δόξῃ, | δεύτερον λόγῳ
 τε καὶ ἀληθείᾳ, βίτῃ τ' | ὧσα τῶνδε μαρτυρίας τὰ ἑαυτῶν βεβαιωτάμενοι 28.
 οὐκ ἀπεικότως ἐβεβαιωσάμεθα. Θ. Καὶ μάλα | μὲν οὖν ἰσχύτως.
 XVI. Μ. Τῆς βασιλείας ἡμῖν εἰς πόσον ὕψος | τῷ . . . καὶ τῷ οἰκίῳ ἀξιώματι
 ἐνιδρυθείσης, ῥᾶσα ἂν τις τῇ ὧσα θέσει καταμάθοι τ' νόσον || τ' ἀνθρώπων, οὐδὲ 32.
 σφίσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ πολιτείᾳ νοσοποιὸν γιγνόμενην. Θ. Ποίαν δὲ ταύ-
 τῃ λέγεις; Μ. Εἰ τῷ ἀνθρώπῳ, ὦ Θωμάσι, φέρβειν ἂν ἐπιτάξας | τὰ κατ' 4.
 ἀγροῦς οἷς τυχόν ἢ αἶγας, μὴ προμεμαθηκότι | τ' ποιμαντικὴν τέχνην, μη-
 δὲ μὴν τ' οἰανοῦν | πείραν αὐτῆς ἐπληρόν, τί ἄνθρωπος ἀποκριθῆσεται; Θ.
 Καὶ τί ἄλλο, ἢ ὅτι οὐκ οἶται· ἂν εἴη ἂ μὴ μεμάθηκεν ἐνεργεῖν; Μ. Οὐκοῦν, 8.
 ὦ Θωμάσι, καὶ ἐπὶ τ' ἄλλων | τεχνῶν, ἱερικῆς φέρε καὶ τεκτονικῆς καὶ χαλ-
 κευτικῆς, καὶ τ' τοιούτων καὶ μὴν καὶ ματαιοτεχνῶν λεγομένων, οἷον ἐστὶν αὐ-
 λητικὴ καὶ ὀρχησικὴ καὶ ὠστύτως | αὐτὰ ταῦτα ἂν τις γνοίη ἀληθέςατα. Θ. 12.
 Ἄγε δὲ νῦν | μετὰβῇ καὶ ἐπὶ τ' πολιτικὴν ἐπιστήμην. | Μ. Τί μήν;
 Οἶσθα δὴ πᾶσι, ὦ Θωμάσι, ὅτι οἱ πλείστοι | τῶν ἀνθρώπων (ἵνα μὴ λέγων πάν-
 τας, ὑπερβολῇ δόξαιμι χρῆσασθαι) μήποτε φαντασίαν γοῦν ποτε | ἐσχηκότας 16.

(1) Cuius μετ' αὐτῆς.

(2) Haec habet apud Ciceronem de orat. III. 16. Sed vix dubito quin eadem fuerint in libris de rep., praesertim in prohemio. Est autem prope ridiculus, certe inutilis, hic apud graecum auctorem latinismus

πέναντα; quasi vero graecus sermo abundantissimus latina paupertate indigeat.

(3) Lib. III. 6.

(4) Lib. III. 2.

- τὴν αὖτις τὰ πολιτικὰ μαθήσεις, οὕτως | ἐπισηδῶσι τὰ πολιτικαῖς ἀρχαῖς ,
 20. καὶ αὐτῇ | δὲ τῇ βασιλείᾳ ἐμβατεύοντες, χεῖμασι τὸ αὐτὰς ὠνούμενοι, κο-
 λακταῖς τὸ καὶ προεδρείαις, νύκτωρ τὲ | ἐν μεθήμεραν, τοῖς τε ἄλλοις γον-
 τικοῖς πρὸς τοῦτο χεῖμασι φόβοις, ὡς ἡδητικὴν ὕπνινκα, καὶ | εἰ οὕτως ἔχον
 21. ἔχον προκλήσει τὴν τὴν πολιτῶν καὶ | ἀνάγκη σφὰς αὐτῶν ἐκδοῦναι τῇ τοιαύ-
 δε λειτουργίᾳ. ἀλλ' εἰ καὶ [ἐροῦσι] ἔχον πρὸς τοῦτο ἱκανῶς καὶ | μάλιστα
 ἀποκριθήσονται. Θ. Τοῦτο μὲν οὖν, ὡς Μηνόδωρε, οὐ δὴ μόνον αὐτὸς γιγ-
 νώσκων δὲλατῶ, εἰ καὶ οἵκτις αὖτως οὕτω γιγνόμενον, ἀλλὰ καὶ πάντες
 οὗτοι | βραχίως μετέχουσιν αἰσθήσεως. | Μ. Ταύτῃ, ὡς Θωμάσι, ταύτην φημι
 32. κακίστην νόσον, μητέρα τὴν καὶ φόβον πάσης τῆς πολιτικῆς κακῆς, τὸ | μὲν οὐ κακοῦς
 ἀτιμάζειν, παθῶν χεῖρισον ἀπάντων |||. . .

* * *

Finis fragmentorum Petri de scientia politica.

DE NICEPHORI BLEMMYDAE

ORATIONE POLITICA

EDITORIS MONITUM.

*Scriptis politicis, quae in hoc meo volumine multa sunt, bonam man-
 tissam mihi attexere videor, edendo Nicephori Blemmydae de arte reg-
 nandi luculento libello, quem hactenus invulgatum tum vaticana bibliotheca
 tum aliae etiam nonnullae possidebant. Quo super scripto illud in primis
 adnotandum est, duplex eius esse exemplar, alterum purum et originale,
 quale scilicet e Nicephori ingenio manumque prodiit; alterum metaphrasi ad
 planiorem elocutionem translatum; quam rem diserte nos docet vindobonensis
 codex apud Lambecium ed. nov. tom. VII. p. 481: τοῦ σωματοῦ κυροῦ Νικη-
 φόρου τῆς Βλεμμύδα λόγος περὶ βασιλείας, μεταφρασθεὶς πρὸς τὸ σαφέστερον παρὰ τοῦ σακελλίου
 τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διακόνου κυροῦ Γεωργίου τῆς γαλασιώτης, καὶ τῆς εἰσαγωγῆς κυροῦ Γεωργίου, τῶν
 λογιστῶν ἀνδρῶν καὶ ῥητόρων: Nicephori Blemmydae oratio de regno, ad clariorem
 stylum translata a domino Georgio galesiota magnae ecclesiae (id est constanti-
 nopolitanae) diacono, et a domino Georgio oenaeota, viris sapientissimis et rhe-
 toribus. Ergo codex vindobonensis transformatam habet, non primige-
 niam, orationem; sicuti etiam codex regius parisiacus a Cangio lau-
 datus, ut nos infra dicemus in scholiis ad capitulum orationis octa-
 vum. Eadem oratio sic, ut diximus, transfigurata occurrit etiam in duo-
 bus vaticanae bibliothecae codicibus, quorum recentior ab altero ve-
 rustiore descriptus est, bona quidem calligraphia, sed mala interdum grae-
 corum nexuum intelligentia, ut identidem conferens ego agnovi.*

Collect. vat. T. II.

Reliquum ergo erat, ut Nicephori primigenia illa, ante Georgiorum metaphrasin, oratio vestigaretur; quam item, etsi sine multatam, in uno vaticano codice feliciter offendi (1): lectam autem, paulo abstrusiore atque interdum poëtico prope stylo constare sensi; ita ut bene de hoc libello meriti sint Georgii illi duo, a quibus molliore syntaxi verbisque communioribus Nicephorus convestitus est. Quae quum ita se haberent, ego quoque de lectoribus meis bene me credidi meritum, si hanc potius metaphrasim quam originalem ipsam lucubrationem in latinam linguam transferrem, ac politicorum hominum Principumque commoditati exhiberem. Ne tamen ipsum Nicephori purum scriptum ingratis tenebris premerem; id quoque si non praemittendum metaphrasi, certe adiiciendum, in hac mea editione putavi: praesertim quia non semper metaphrasis lucem originali scripto adfert; sed hoc potius illam illuminat aliquando et corrigit.

Nicephori Blemmydae, inter monachos dignitate abbatis, scripta plurima, cruditionem multiplicem, virtutem non vulgarem, ex historia satis cognoscimus. Aetas quoque eiusdem apprime constat; vixit enim sub graecis Caesaribus Nicaene regnantibus propter Byzantium a Latinis occupatum; circaque annum MCCLV constantinopolitani patriarchatus dignitatem a Theodoro Lascare imp. sibi delatam recusavit. Iam neque metaphrastes Georgius galesiota ab eadem aetate multum abest: fuit is enim Gregorii cyprii (qui anno MDCCCLXXXIX. patriarchatum constantinopolitanum abdicavit) familiaris (2). Denique etiam participem metaphraseos faciendae Georgium oenaeotam, aequalem galesiotae fuisse patet; quamquam hunc postremum inter Georgios connumerare Allatius oblitus est.

Oratio haec inscripta fuit a Nicephoro βασανίζε ἀνδρίαι, regia statua; quia videlicet regis optimi imaginem sibi effingere conatus est; veluti polycliteum aliquod signum omni arte laboratum atque pulcherrimum, ut ipse loquitur cap. VI. Et sane hinc patet quantum conferat ad civilem philosophiam christiana doctrina; quae nisi adsit, omnis propemodum disputatio politicorum inanis esse videtur et infructuosa. Ecce enim in uno christiani Nicephori libello plus fortasse utilitatis est, quam in multis veterum ethnicorum. Aetector in priore operis parte capitalia vitia persequitur et virtutes cardinales commendat: in postrema vero parte pietatem adversus Deum et ecclesiasticorum dogmatum observantiam, proposita praesentis ac multo magis futurae vitae beatitate, eloquenter suadet.

(1) In eodem codice praemittitur orationi politicae illa Nicephori epistula de alio argumento (id est de pellice Iohannis Ducae imp. a Nicephoro templo eiccta) quam iamdiu vulgavit Leo Allatius in opere de consensu p. 717. 1717. Est autem hic

codex vaticanus auctori suppar. nempe inter XIII. et XIV. saeculum scriptus.

(2) Vide Allatium de Georgiis cap. LIV; Lequinium or. christ. tom. I. p. 289.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΛΕΜΜΥΔΟΥ

Λ Ο Γ Ο Σ

ΟΠΟΙΟΝ ΔΕΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

α'. Παλαιός τις νόμος ἐπικράτησε τοῖς πράγμασι συμφωνῶν, ὥστε οὗτοι δούλους δίδεται τῷ βασιλεῖ· ὅπως προξενεῖ πολλὴν τοῖς τοιούτοις δούλοις ὠφέλειαν· οὕτως γὰρ μέλλουσι πληροῦσθαι τὰ πρέποντα· ὁ γὰρ ἐμπιστευθεὶς πᾶσι τῶν πάντων διοίκησιν, ἐκείνου ἔχει πᾶσι προμήθειαν· διὰ τοῦτο ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν βασιλείαν μηδὲν ἔχοντα ἴδιον (1), πρέπον ἐστὶν ἐκ τῶν κοινῶν λαμβάνειν, καὶ κοινὰ τὰ τῶν ἄλλων ποιεῖν· ὥς ἂν ἐντεῦθεν οἰκονομῇ πάντας ἀσφαλῶς ἔχειν τὰ ἴδια, συγκροτοῦντας καὶ συμβουλοῦντας ἀλλήλοις, καὶ διὰ τούτους ἐπιμελεμένους ἵνα

S A P I E N T I S S I M I

NICEPHORI BLEMMYDAE

O R A T I O

Q U A L E M O P O R T E A T E S S E R E G E M .

I. **V**etusta quaedam lex vim obtinuit, publico regimini consentanea, ut Rex ^{Rex ser-} subditi mortales tributum regi pendant: quae res ipsismet subditis multam exhibet <sup>monem si-
pientium
audiat.</sup> utilitatem. Sic enim officium quisque suum exsequitur. Nam rex, cui omnia ad- ministranda commissa fuerunt, providendo invigilat: ideoque ipsum nihil pro- prium habentem decet de publico accipere, et quodammodo publicas efficere omnium facultates. Sic enim is curaverit, ut rem quisque suam tuto possideat, dum invicem homines conspirant et adiuvant, omnique ope nituntur ut unius corporis

(1) Sic optimus imperator Antoninus Pius aiebat: postea quam ad imperium transivimus, et illud quod habuimus ante, perdidimus. Capitola. cap. IV.

Contra irridebatur Vespasianus imp. qui de suo impensas facere identidem dicebat. Excerpt. vat. p. 219.

φυλάττωνται ἀδελφώεις, ὥσπερ ἐν σῶμα ὄντες· οὕτω ἡ καὶ ζῆλον ἀκαταμάχητον δύναται εἶναι, ἵαν πάντα τὰ ἑαυτοῦ μέλη καὶ μέρη τὰς ἑαυτῶν ἐργείας πληρῶσιν· ὁ γοῦν βασιλεὺς κεφαλὴ καὶ νοῦς τῶν ὅλων ὑπάρχων, ἔχει δίκαιον λαμβάνειν ἀπὸ πάντων τελέσματα, εἰς τὴν αὐτῶν κατοχύρωσιν καὶ ἀσφάλειαν· ἀπὸ μὲν οὖν τῶν πραγματοποιομένων, καὶ κερδαινόντων, ἀρμόζει λαμβάνειν τὴν βασιλείαν μερίδα· ἀπὸ δὲ τῶν ἔχόντων λογιστὴν καὶ σοφίαν, διέχεται τὴν δὲ τῶν λόγων εὐφημίαν καὶ ὅσον ἐπαίνους· ὅπερ ἔστι χρησιμώτερον παντὸς ἄλλου τελέματος, τόσον ὅτι καὶ οἱ λόγοι τῶν ἄλλων τεχνῶν εἰς τιμωτέρους· εἰ γοῦν ἀπάντων ἀνθρώπων ὑψηλότερος ὁ βασιλεὺς, ἢ ἡ φιλοσοφία τῶν ἄλλων τεχνῶν χρησιμωτέρα, τί ἄλλο ἀρμοδιώτερον εἰς βασιλείαν, ἢ δὲ τῶν λόγων ἐπαίνος; ἐπεὶ δὲ τὰ μεγάλα τοῖς μεγάλοις ἀρμόζει, καὶ τὰ ὑψηλὰ πάντων τοῖς ὑψηλοῖς· τοίνυν ἡ βασιλεία μὲν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἔχει τοῦ (1)· ἢ ἡ φιλοσοφία, εἰκόνα δὲ τοῦ Θεοῦ προνοίας· ὥστε ἡ βασιλεία ἢ μὴ ἀγαπῶσα τὴν σοφίαν, μακρὰν ἔστι τοῦ Θεοῦ· δὲ τοῦτο πρίνυσι τῷ βασιλεῖ οἱ ἀπὸ τῆς σοφίας καρποί.

β'. Ἀναγκαίως τοίνυν ἔστι πρῶτον εἰπεῖν τὸν ὅρον τῆς βασιλείας· ἔστι ἡ αὕτη λαοῦ σπυριγμὸς ἀμετακίνητος· οὐκ ἐν ὑποκρίσει ἢ ἀπάτῃ ἐναντία τὰ ἔργα δεικνύουσα, καὶ τῷ ὑψηλῷ ὀνόματι ἀντιλέγουσα· πῶς ἡ ἰδραίωμα καὶ σύστασις μέλλει ὁ βασιλεὺς δικαίως ὀνομάζεσθαι, ἵαν εἰς ἀλόγους ἐπιθυμίας ἐμπίπτῃ ἢ

instar inter se cohaereant. Quippe animal inviolabile est, quoad eius membra partesque muneribus praeque suis defunguntur. Iam vero rex, quum sit omnium civium caput et mens, tributa ab omnibus iure meritoque capit, quibus ad eosdem protegendos conservandosque utatur. Ab iis igitur qui negotiantur lucrisque dant operam, aequum est regem particulas accipere: ab iis autem qui sapientiam litterasque profitentur, verborum elogia famamque referte: quod quidem tributorum omnium pretiosissimum est; quatenus nimirum litterae reliquis artibus sunt praestantiores. Igitur si aliis hominibus celsior rex est; philosophia autem ceteris artibus excellentior; quidnam regi convenientius est, quam litterarum praeconium? quandoquidem magna magnos decent, sublimia sublimes. Regnum quidem imago quaedam similitudoque Dei est: philosophia autem providentiae divinae repraesentatio: ita ut siquod aliquando regni genus a sapientia abhorret, id longe a Deo recedat. Igitur regi conveniunt sapientiae fructus.

Rex vitet
impudici-
tiam.

II. Sed enim quid sit regnum ante omnia definiendum est. Regnum sermone graeco significat populi basin. Est ergo res constans, non quae per hypocrisin atque fraudem contraria opera exhibeat, nominisque excelsitati repugnet. Cur autem basis firmamentumque iuste appelletur rex, qui absurdis cupiditatibus,

(1) Lege Petri magistri fragmenta politica lib V.

θυμὸς ἀτρήμονας καὶ ἀτάκτους; μᾶλλον μὲν οὖν ταραχῆς καὶ ἐμποδισμοῦ γίνεται πρόξενον, ὡς παράδειγμα τῇ ὑπηκόῳ λαοῦ, ἀναγκαζομένη καὶ ἀναδύουσα μιμεῖσθαι αὐτόν· ὥς ἀρμόζει τῇ βασιλείᾳ, ἵνα πρῶτον ἑαυτοῦ βασιλεύῃ, καὶ μὲν ταῦτα παντὸς τῇ λαοῦ· ὃ δὲ μὴ δυνάμηνται μιᾶς οἰκίας τῇ ἰδίᾳ καταρχῇ, πῶς ἀληθῶς αὐτοκράτωρ πόλεων καὶ λαῶν ὀνομάζεσθαι δίκαιον; εἰ δὲ ὁ τοιοῦτος λαίμαργον ὑπάρχει καὶ δοῦλον τῷ αἰσχυρῶν ἡδονῶν, ἄξιον ὅτι μισῶνται καὶ ἀποσφίγγονται ὡς τῇ ὑπερτάτης τιμῆς ἐπὶ τῇ ὑψέως τῇ βασιλείᾳ· τίς γὰρ οὐκ ἂν αἰσχυρθεῖν καὶ μόνον ἐνθυμηθεῖς βασιλικὴν σιμύοντα εἰς αἰσχυρὰ καὶ ἀπρεπῆς πράξεις ἐμπίπτουσιν, καὶ παρόμοια πάσχουσιν ὥς περ τινὲς ὑπὸ τῇ μυθολογίᾳ μαγικῆς Κίρκης ἐκείνης εἰς χοῖρας καὶ κύνας μεταβάλλοντο; χοῖροι μὲν γινόμενοι, ὡς κυλίσματα ἐν τῷ βορβόρῳ τῷ ἡδονῶν· κύνες δὲ, ὡς λυσσῶντες καὶ ἐκμαινόμενοι πρὸς τὰς ἀτελεῖς ἑρωτάς· τῷ δὲ βασιλεῖ καταπολὺ ἴσιν ὑπερτερεῖ τὸ ὡς τῇ ἑρμῇ τῇ λόγῳ σοφίας φάρμακον λογικόν, ἐναντιούμενον πρὸς τὰς ἀκολάστους δυνάμεις τῇ ἡδονῇ, ὥς περ ἐν τῷ μύθῳ βοτάνη τίς λεγομένη μῶλυ (1)· ἀλλὰ δὴ καὶ δίσομον ξίφος τὸ χωρίζον μὲν σωτῆς γνώσεως τὸ καλὸν ἐκ τῇ χεῖρὶ· ἐπὶ τὸ μὲν καλόν· ὡς ὡρίλιμον προκρίνον καὶ σωσιῶν· τὸ δὲ ἐναντίον, ἀποδιδόνον τὴν καὶ μεμφόμενον οὐτω γὰρ καὶ Ὀδυσσεὺς οὐ μόνον ἐξέφυγε τὰς γοητείας τῇ Κίρκης, ἀλλὰ καὶ τοὺς παθόντας ἡλευθέρωσε φίλους καὶ τῇ βασιλείᾳ πρέπον, ἵνα οὐ μόνον αὐτὸς ὑπάρ-

ishonestis scilicet inordinatisque animi motibus, obnoxius sit? Immo vero scandali perturbationisque occasio sit, quandoquidem ipse propositus ad exemplum est, cui se conformare subiectus populus vel invitatus vel sponte solet. Rex ergo oportet se ipsum primum, deinde populum universum, regat. Iam qui ne uni quidem propriae domui moderari potest, quomodo is, inquam, populorum et urbiuni iure meritoque imperator appellabitur? Quod si is avidus servusque turpium voluptatum est, in odium publicum merito incurrit, et de summa sua dignitate regalique fastigio periclitatur. Quem enim paululum cogitantem non pudeat maiestatis regiae ad indecoros foedosque actus se deprimentis, idemque patientis, atque illi homines, quos nota in fabulis saga Circe in sues canesque transformabat? Et illi quidem sues effecti fuerunt, quia voluptatum in coeno sese volutabant; canes autem, quia rabie quadam atque insania conciti ad impudicos amores ruebant. Itaque regi valde idoneum est rationale sapientis doctrinae a Mercurio inventum pharmacum, quod petulantes voluptatis vires compescat, tanquam illa in fabulis herba dicta moly. Immo regi opus est gladio ancipite, qui non sine sapiente consilio bonum deteriore discriminet: ita ut virtutem sibi vindicet atque adserat, vitium repellat atque castiget. Sic enim et Ulixes non solum ipse Circes incantamenta vitavit, verum etiam socios, qui in id malum incurrerant,

(1) Odys. X. 305.

χῆ ἀδούλωτ' καὶ πεφυλαγμέν' ἀπὸ πασῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους
ἐλευθεροῖ καὶ δεῖ' λόγῳ καὶ ὑποδείγματι, καὶ ὕμνων ἱερῶν ἀκούειν διηνεκῶς (1). εἰ
γοῦν μεγάλην προξενεῖ λήπην εἰς σὺν νευχεῖς καὶ φρονίμους ἀνθρώπους τὸ παροῦν τῇ
βασίλειᾳ αἰχμάλωτον τὸ ὑπῆκρον, πῶσ' ἂν μάλλον ἔσθ' ἑλπιζόν καὶ ὀδυνηρόν,
εἴαν ὁ βασιλεὺς οἰκιοθειῶς αἰχμάλωτ' γίνηται ὑπὸ τῶν αἰσχυρῶν ἡδονῶν;
καὶ εἰς ὅναδ' ἔ' γέλωτα καταστῇ; καὶ γὰρ κρύπτεται καὶ σπευδάζῃ λανθάνειν,
ἀλλὰ δευρογενεῖ οὐ δύναται τὸ τῇ συνεδήσειως ἀληθές, καὶ μάλιστα τὸν τὰ
κρυπτὰ βλέποντα παντιπώπτην ὀφθαλμόν τῷ Θεοῦ, καὶ τὰ τῇ αἰσχύνῃ ἔργα
μισοῦντα· ὅπως τε τὰ πλείονα καὶ οἱ ἄνθρωποι βλέποντες καταγελῶσι καὶ δεύρῃσι,
καὶ ὁ γέλως ᾧσπερ ἐμπίπτει καὶ εἰς σὺν ἐφεξῆς χρόνος· πολλοὺς γὰρ ἐλπίσμεν ἐν
τοῖς ἱστορικοῖς βιβλίοις ὑβριζομένους, καὶ πλείους ἐπαινεμένους δεῖ' αὐτῶν ὡς
καλὰ σπουδὴν αὐτῶν, καὶ εἰς αἰώνιον καὶ διηνεκὴ μνήμην φελαλυμένους
καὶ ᾧσπερ ἐμπίπτει· βασιλεὺς Ἑλλήνων Ἀλέξανδρος νικήσας Δαρεῖον, καὶ
τὰς ἐκείνου θυγατέρας ὡς προτίμησιν τῇ νίκῃ δεῖ' τὸ ὑπερβολικὸν τῇ κάλλει
προσπαγομένας αὐτῷ, οὐδὲ ἰδεῖν κατεδέξατο· εἰπὼν αἰσχύνῃ ἄξιον εἶναι νικῆ-
σαι μὲν ἄνδρας, ἐπὶ γυναικῶν δὲ ἡττηθῆναι· ὅμοιον δὲ τούτῳ ἐποίησε Κύρος ὁ
τῶν Μήδων καὶ Περσῶν βασιλεὺς· νικήσας γὰρ τῇ πόλει Ἀσσυρίων, καὶ ᾧσπερ

liberavit. Similiter regis officium est non solum ut ipse ab omnibus voluptatum
illicebriis liber immunisque sit, verum etiam ut alios homines ab his ex-
pediat tum oratione sua tum exemplo: ita ut sacris hymnis perpetuo celebrari
se audiat. Iam si cordati prudentesque homines magnopere dolent, cum a rege
subditus aliquis in captivitate apud hostes detentus negligitur; quanto tristius
molestiusque est, si forte rex sponte sua pudendis voluptatibus servit, seque
risu atque conviciis adpetendum exhibet? qui etiamsi in tenebris facinora sua
continere satagat, verax tamen conscientiae suae testimonium ellugere nequit,
Deique praesertim omnituentem oculum, qui secretae quoque turpitudinis opera
odio prosequitur. Praeter quam quod homines quoque pleraque observant, ri-
sue et maledictis differunt; eaque irrisio in futurum quoque tempus propa-
gatur. Ecce enim multos videmus in historicis libris infamia conspersos: pluri-
mos item propter suum honestorum operum studium laude mactatos, atque ae-
ternae posterorum memoriae perenni cum fama traditos. Rex Graecorum Alexan-
der post devictum Darium, filias huius pulchritudine mira conspicuas, ceu ma-
ximum victoriae praemium sibi oblatus, ne videre quidem passus est; aitque,
turpe fore, si is qui viros vicisset, a feminis vinceretur. Cyri Medorum Per-
sarumque regis par virtus fuit. Nam et hic superatis acie Assyriis, atque ab

(1) Hymnus reapse laudativus a Photio scri-
ptus, atque ore ecclesiae dictus ad Basilium impera-
torem, extat in meliodorum ioculatorum codice barbe-
rino, de quo locutus sum in prioris voluminis prae-
fatione p. 44. Videtur ergo in Graecorum more positum

fuisse, ut principes suos sacris etiam hymnis celebra-
rent. Nisi forte Nicephorus respicit potius ad hymnos
illos, de quibus Plato leg. VII. p. 800. seqq. ed. Serr.
Vel explicandum est: tum sacris hymnis perpetuo
audiendis.

τὸ στρατεύματι τὸ τῆς Συσίων βασιλίσσης (1) ὡς λάφυρον λαβὼν δῆλ' ἔστι καὶ κάλλος ὑπερβολὴν, πολλὴν μὲν αὐτῆς ἐποίησατο ὀπμήλξαν, ἰδεῖν δὲ οὐδ' ὅλως ἠξίωσεν, ἀποφηνάμεντο φύλακας εἶναι καὶ τὴν σωφροσύνης ὅσον βασιλῆς, ἀλλ' οὐκ ὤπι-
βούλες, διὰ τε τὸ μέγεθος τῆς ἀξίας, ὅτι σωφροσύνη ἀνδρείαν καὶ φρόνησιν
συμπεριέχει καὶ σωφροσύνη τὸ δὲ δαλωθῆναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ γυναικομανίᾳ φαίνεται,
καὶ ὥσπερ δῆλ' ἡ Χαλινού πρὸς τὰ αἰσχροὶ φέρεται ἔργα, καὶ δαλοὺς ποιεῖ ὅσον
τοιοῦτος καὶ ἄφρονες· καὶ ῥωμαλέῳ λογίζεται εἶναι, δαλὸς ὅστις καὶ ἀθλιώτε-
ρος ἀρρώστῳ παντὸς, ἐπεὶ δὲ τὸ δύνάμιν παρίλυσε τὴν ψυχῆς καὶ εἴτις τὴν κατὰ-
λυσιν τῆς ἰσορρομίας βασιλείων ἐξετάσει, οὐδὲν ἄλλο ἢ πῶς λαγνείαν ἐν ἑ-
αυτῷ εὐρήσῃ τὸ αἷτιον· καὶ γὰρ ὁ ἀσύνετος Σαρδανάπαλος, πόθεν ἀξηρήθη
τὴν ἀρχὴν ὧσα' ἔστι μὲν Ἀρσάκης; ὅτι ταῦτα πλοῦτον ἔχων τοσοῦτον, καὶ τηλι-
κοῦτον πλήθος στρατεύματι ἐπαγόμενον; πάντως ἀπὸ τοῦ ἐκμανῆναι ταῖς
αἰσχίσταις ἐπιθυμίαις, καὶ τῆς οἰκείας δαλίας καὶ γυναικώδους ψυχῆς. ἥτις ἄνθρω-
πον ἐκβίβῃ καὶ τὸ σθένος· τὴν γὰρ κεφαλὴν παθαινομένης ἀνάγκη καὶ τὸ
λοιπὸν σῶμα συμπάσχειν· ὥς μὲν οὖν δῆλ' ἡ σωφροσύνη ὑπλίζει ἑαυτὸν,
ἰσχυρὸς ἦν καὶ ἀπασι φοβερός· ἀπ' οὗ δὲ τὴν ἡδονῶν δουλεύει ἐγένετο, ὑπὸ
πάντων κατεπατέτο· καθὼς τις τοῦτο προειμαντεύσατο (2)· ὃ δὲ Δαρεῖς ὁ Ἀσυά-

exercitu suo, manubiarum nomine, Susiorum regina donatus, quae insigni for-
ma praestabit, reginae is quidem magnam curam gessit; ceteroquin ipsam
aspicere recusavit, dicens, opus esse ut pudicitiae reges custodes fiant non in-
sidiatores; tum quia id supremam dignitatem decet, tum quia pudicitia forti-
tudinem prudentiamque conservat et copulat. Revera qui se voluptatum famu-
litio addicunt, ac furiosum seminarum amorem prae se ferunt, effusisque ha-
lenis ad turpia opera proruant, timidi mox dementesque evadunt: hique etiamsi
robustis viribus praediti existimentur, nihilominus formidolosi sunt atque ae-
groto quolibet miseres, postquam animi vim fregerunt. Profecto qui regum in
historiis ruinas investigaverit, nullam fere eius rei causam, praeter illorum la-
sciviam, deprehendet. Namque et assyrius Sardanapalus curnam regno ab Ar-
bace medo spoliatus fuit, cum ceteroqui tantis opibus tantoque exercitus nu-
mero esset succinctus? Prorsus ob turpissimas, quibus deditus erat, cupidita-
tes, atque ob suam ignaviam effeminatumque animum, qui militares quoque
eius copias corripuit. Nam si caput languet, reliquum quoque corpus compati
necesse est. Quamdiu igitur honestis moribus semet ille communivit, validus fuit ac
nemini non formidabilis: postquam autem voluptatibus succubuit, cuncti eum
gravi pede presserunt: quam rem vates quidam praecinerat. Iam et Darius,

(1) Lege Xenophontem Cyrop. lib. V. 1. Addere
licebat Africani maioris exemplum, quod est apud
Polybium X. 19.

(2) Intellige Belesyon vaticinium, ut diserte ait
in genuino scripto noster Nicephorus; et confer Dio-
dorum siculum lib. II. 24.

γὰρ υἱὸς (1) τῷ Βαβυλωνίων ἀρχὴν μὲν πάσης εὐκολίας κατέλυσε, μέγας αὖτε τῇ σωφροσύνῃ ἐτίμα· ὑπερὸν δὲ εἰς ἀπειργίαν ἐμπιστῶν, οὐ μόνον τὴν βασιλείαν ἀπώλεσεν, ἀλλὰ καὶ ζωῆς ἐστέρηθη ὡς Κῦρος τῷ Πέρσῃ δὲ εἶχε τὴν σωφροσύνην· τίς δὲ κατέβαλε τὸν τῷ Ἀρσάμει Δαρείῳ καὶ πᾶσαν κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν Περσῶν; πάντως ἢ ὡς τὰς ἀκολασίας ὀρεξίς καὶ ἐπιθυμία· καὶ ἵνα οὗτοι μὲν παλαιοὺς καταλείψωμεν, τῷ δὲ νεωτέρων μνησθῶμεν, εἰδῶ· τί ἄλλο τῷ μεγαλόπολιν ταύτην αἰχμάλωτον τοῖς Λατίνοις παρέδωκε, καὶ πάσης συμφορᾶς τὴν εἰρημένην ἐπλήρωσεν, ἢ ἢ ἐπίφορος τῷ τότε κρατούντων διαγωγῇ, καὶ ἢ ἐντιυθίνων χαύνωσις καὶ δαλία (2); καὶ γὰρ ἕτερον οὐδὲν τι καὶ οὗτοι ἄνδρες γυναικώδεις ποιεῖ, ὡς ἢ πρὸς γυναῖκας (3) ἄλογος ὁρμή καὶ ἐμπάθεια· ἐκ τούτων γὰρ σαθεύεται καὶ σῶμα καθόλου· σωφροσύνη μὲν γὰρ ἐνδυναμοῖ σῶμα καὶ ψυχὴν ἰσχυροποιεῖ, ἀκολασία δὲ καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐλάττω καὶ ζημιοῖ· καὶ γὰρ δοκεῖ ὁ ἀκόλαστος ὑγίαν ἔχον καὶ εὐκρασίαν σωματικὴν, οὐδὲν διαφέρει τῷ μνησθέντων τῷ Ἀδώνιδος κήπων· οἵτινες καὶ ἐπὶ πάντας τῷ λίθων πεφυτευμένοι πολὺν ἐλάμβανον γέλωτα (3)· οἷα δὲ τὰ σπουδάσματα τῇ πορνικῇ ἐργασίᾳ, τοιαῦ-

Astyagis filius, Babyloniorum imperium facile deleuit, quum adhuc ipse probitatem coleret: verum ubi ad luxuriam deflexit, non regnum tantummodo amisit, verum etiam vita a Cyro persa, frugi homine, orbatus fuit. Praeterea curiam Arsami filius Darius cum universo Persarum imperio concidit? sine dubio propter intemperantis libidinis effrenem cupiditatem. Atque ut, veteribus omissis, recentiora tempora commemoremus; quid, inquam, aliud magnam hanc urbem captivam Latinis tradidit, orbemque omni calamitate inundavit, quam culpabilis illorum qui tunc imperabant vita, ex eaque manans ignavia atque timiditas? Nihil mehercule aeque viros effeminat, quam erga mulieres caecum studium atque proclivitas. Etenim hinc etiam corpus penitus flaccescit. Secus vero pudicitia et corpus roborat et animo vires supplet: intemperantia autem utrique nocet perniciemque creat. Etiam si enim libidinosus homo videatur recta valetudine bonaque corporis temperatione praeditus, nihilominus a fabulosis Adonidis hortis non differt, qui in saxeo solo plantati magnopere deridebantur. Iam qualis meretriciae operae substantia est, talis item quae inde consequitur valetudo,

(1) Cod. J. αὐτός.

(1) Darium hunc Graeci Cyaxarem appellant (nominativum Xenophon) ut discrete ait Polychronius a me nuper editus in comm. ad Dan. coll. vat. tom. I. part. II. p. 151. Iam Cyrum Cyaxari et Astyagi successisse, exploratum est; utrum vero hereditario et pacifico iure, an armorum vi, historici discrepant. Lege citatum locum p. 151, Xenophontem etc.

(2) Lege Nicetae choniatae historiam ed. parisi. p. 363. sqq. ubi de graecorum principum, qui fugam

capessiverant, solutis moribus, deque Balisini flandri, qui in imperium successit, castitate verba sunt. Capta est a Latinis Constantinopolis anno MCCIV, recepta a Graecis anno MCCLXI. Ergo intra id intervallum scripta est haec oratio.

(3) Scilicet id evasit in proverbium apud Graecos, Leges Zenob. I. 49; Diogen. I. 14. ne alia testimonia, quae multa sunt, congeram.

τα καὶ τὰ τῆ ὑγείας τῆ δὲ αὐτῆς ὀνείρα παντὸς ἀσθενείας· φθείρη γὰρ τῷ ζῶντι, καὶ τῆ ἀνδρείας θυμὸν ἀνατρέψει· τῇ δὲ φρόνησιν εἰς τὸ ἐναντίον καὶ τὸ μηδὲν γινώσκον παρακλύζει· καὶ τῇ εὐδαιμονίαν ματαίως ποιεῖ φέρεσθαι ὡς ἔλπω ἀργὴν τεχνίτην μηδ' αὖτ' ἔχουσιν· ἐξ' ταῦτα ἤρ' ἀναγκαιοτάτων τῷ βασιλεῖ κρατεῖν καὶ βασιλεύειν τῇ ἡδονῶν.

γ'. Τὸ δὲ ὀργίλον καὶ ματικὸν ὁρᾷ· ἀπείμασιν εἰς αὐτὸν λησῆς (1). τούτων γὰρ ὁ θυμὸς καὶ τῷ ὁμοίωσιν εἰς τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ ἀπηνές καὶ ἀσυμπάθον, καὶ τῇ τῶν πονηρῶν δαιμόνων μισανθρωπίαν· ὁ δὲ ταχθὴς καὶ τῇ ὁμοιότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ πλάτματός αὐτοῦ ἡγουν ἤρ' δούλων τῷ ἐπιμίλειαν πισύθεις, τὸ γαλῆδον ὀφείλει ἔχειν καὶ ἡμερον καὶ φιλόανθρωπον· γινώσκων καλῶς ὅτι χρεώσῃ φείσκειν ὡς συγγενὲς τὸ ἀρχόμενον καὶ καθὼς ἑαυτὸν καὶ τῇ μὲν ὑγιαίνοντων ποιεῖσθαι προμήθειαν, ἐπιτελείσθαι δὲ παντοίας αὐτῷ ἀρρωστοῦντας, καὶ θεραπεύειν καὶ πᾶσαν πρόνοιαν καὶ σπουδὴν, καὶ οἰκνοῦσθαι τούτους δι' εὐεργεσίας καὶ ἰλαστότητας· εἰ δὲ τινες ἴδοι μετὰ τὸ εὐεργιστῶν τε καὶ δωρεῶν ἀπολαύειν συχνῶν, ἀνυποτάκτους καὶ μὴ εὐνοίαν ἔχοντας, καὶ αὐστηρότερον ἀνάγκη τούτοις προσφέρεισθαι· πλὴν καὶ οὕτως ὡς οἰκείοις αὐτοῦ μέλεσι συλλυπεῖσθαι τοῖς πᾶσι· οὕτω γὰρ ὁ βασιλεύων, εἰς ἑαυτὸν ἔλκει αὐτὸν οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ· οὕτω δὲ βασιλείαν ἔχει μόνιμον τε καὶ ἀκατάλυτον· οὐ-

quoque nimirum somnio fragilior: dissolvitur enim vita, et virilitatis fundamenta quatiantur; lumenque ingenii in contrarias tenebras inscitiae convertitur. Tum vero regii status fortuna temere circumagitur, veluti otiosa materia sictore suo destituta. Quae quum ita se habeant, summopere necesse est, ut rex voluptatum victor sit, easque regat.

III. Age vero iracundiae quoque vesaniam ad latrones rex amandabit; quo-
rum furor instar serpentium est; crudelitas autem et immitis animus a malo-
rum daemonum adversus homines odio non differt. Porro virum, quem Deus
legatum veluti suum orbi praefecit, et cui creaturarum suarum, id est subali-
torum hominum, curam commisit, tranquillitas decet, mansuetudo atque cle-
mentia; reputantem scilicet, oportere a se hominibus subditis eandem curam
impendi, quam cognatis suis quam sibi met ipsi impertiri solet. Incolumes igitur
prudenter reget; infirmis omni ope consultum volet, et quolibet providen-
tiae studiique genere subveniet, eosdemque beneficiis et comitate sibi devinciet.
Quod si quis forte, quantumvis benefactis ac largitionibus saepenumero ornatos,
refractarios adhuc minimeque benivolos experietur, cum his sane severius agen-
dum est; ita tamen ut huiusmodi quoque hominibus, veluti membris nostris morbo
aliquo laborantibus, compatiamur. Sic enim rex benignitatem sibi Dei conciliabit;

Rex ne sit
iracundus.

(1) Quantopere virum principem iracundia dedereat, sapienter disputat Cicero in insigni illa

epistula ad Q. Fratrem L. 1; nec non Tuscul. IV. 72, et de rep. II. 41.

τῷ ᾧ αὖ πάντων φιλεῖται, καὶ ᾧ αὖ πάντων ὡς ἀφ' ἑῶς εὐματῶ εἰς πάντα τόπων διαφημίζεται· τοιοῦτοις ἐπαίνοισι παλεόντων καὶ στεφανούντων τῇ βασιλείᾳ, καὶ ἀπὸ συμφωνίας λιγόντων, οὗτος ἐστὶν ὁ σωφρονέσας, ὁ πράττας, ὁ ἐξομοιούμενος τῷ Θεῷ· τὸ δ' οὐδ' ολίγον τι πλημμέλημα ἀπηνῶς καὶ ἀπανθρώπως εὖ δούλους κολάζει, οὐδ' ἐν διαφέρει τῇ ἐξ αὐτῆς μανίαν δαιμονικὴν τὰς ἰδίας κατατρώγωντος σάρκας· καὶ γὰρ ὥσπερ ἐν τῇ τοιαύτῃ μανίᾳ ἡ ταύτης ὁρμὴ κατ-ισχύει τῷ ὀδυνῶν, οὕτω καὶ τὸ τῷ θυμοῦ ἀκράτητον ἀναισθητεῖν εὖ βελο-μίτους (1) ᾧ αὖτε κενάζει πρὸς τὰς κολάσεις, καὶ οὐδ' ἐν ἀφίησι τοῖν ὅσῃ ἔχουσι λύπην οἱ κολαζόμενοι· καὶ ὅτι τῆς αὐτῆς ὅτι φύσει ὁ κολαζόμενος ἀνθρώπος, καὶ πότῃ ὑπομένει τῇ λύπῃ, καὶ ὅπως ὁ συμπαθὴς Θεὸς μεγάλην ἐπάγει κατ' αὐτοῦ τῇ τιμωρίᾳ καὶ ἐκδίκησιν· οἷον ἔτυψεν τις καὶ ἴδῃς τινὰ πικρῶς διὰ μάστιγος, καὶ τρόπον ἕτερον ἐμασίγῃσιν ὑπὸ ἀλόγῃ θυμοῦ κινήσει· ἀντιτύπῃ ἀντιπλήγῃ ὑπὸ πυρετοῦ τυχὼν ὑπὸ κεφαλῆς ἄλγος ὑπὸ ῥίγος καὶ ὑπὸ ἐτέρων μεγάλων ἀσθενειῶν· ὅτε δ' ἢ πλείον τι ἐκακοποιήσῃ, καὶ παλαιοῖα τιμωρίαν καὶ ἀμυναν ἀπέ-λαβεν ἀπὸ Θεοῦ· εἰ δ' ἢ τὰ τῆς δίκης οὐ παρευθὺς, δώσῃ τῇ τιμωρίᾳ καθ' ὃν οὐ γινώσκῃ καιρὸν· ὥσπερ ἐν τοῖς Θεοῖς καὶ ἱεροῖς λογίοις ἀκολομεν καὶ διδασ-κόμεθα, ὅτι ἐν ἄλλοις πταίομεν, καιροῖς ἐν ἄλλοις ἀπολαμβάνομεν· ὥσπερ οἱ-δαμεν ὑπὸ λιμοῦ παθόντας καὶ τοὺς Γαβαωνίτας (1)· εἰ δ' ἴσως τοῦ χρόνου ᾧ αὖ-

sic firmum regnum inconcussumque tenebit, sic in omnium amore erit, atque ab omni-
bus uno ore quaquaversus praedicabitur. Nimirum his laudibus homines coronam re-
gi contextent, dum concordī voce iterabunt: hic temperantissimus, hic mitissimus, hic
Deo similis est. Secus vero qui levis cuiuslibet delicti causa dure atque inhumaniter
servos homines plectit, is nihil ab eo differt qui diabolico instinctu percitus car-
nes proprias forte voraret. Sicuti enim in eiusmodi insania vincit dolorem furor;
sic indomita ira inexorabiles ad expetendas poenas facit eos qui commoti sunt;
neque cogitare sinit quantus illorum dolor futurus sit qui puniuntur; et quod
homogeneae naturae sit qui cruciatur homo, quantumque maerorem contrahat; et
quod miserator alienae calamitatis Deus magnam paret saevo homini poenam
atque vindictam. Acerbe aliquis, puta, aliquem virgis caedit, aut alio modo
plagas imponit iniusta ira commotus: ecce idem repercutitur vicissimque pulsa-
tur, feбри puta, dolore capitis, paroxysmi horrore, aliisque gravibus infirmi-
tatibus: et quanto molestior aliis fuit, tanto graviores talionis poenas a Nu-
mine refert. Quod si minus cito vindictam experitur, attamen insperato tempore
poenas luct. Quippe sacris divinisque oraculis admonemur, alio nos tempore
peccare solere, alio facti mercedem recipere; veluti propter caesos Gabaonitas

(a) Ita ovīd. pro ἀρχαῖοις, quod est in genuina oratione.

(1) Male explicavit metaphrastes Nicephorum, Ego igitur in interpretatione Nicephorum malui
qui recte habet ὁ ἐπὶ τῶν Γαβαωνιτῶν λιμός; quam metaphrastem sequi
consentiens videlicet cum sacra historia II. reg. XXI.1.

τρέχοντες ἀτιμώρητοι φαίνεται, ἀλλ' ἐν τῷ τέλει τῇ ζωῇς πολλαπλασίοτα ὑποσέσεται καὶ δώσῃ τὴ τιμωρίαν· τίως γὰρ μὴν οὐ δυνατόν διαφυγεῖν αὐτὸν τὸ ὄνειδος πάντων μισοῦσιν· καὶ ὅταν δὲ δολίαν οἱ μισοῦντες οὐ δεικνύσιν τὸ μῖσος, ἀλλ' ἐν τῷ κρυπτῷ τῇ ψυχῇ καὶ ἐν τοῖς διαλογισμοῖς ἔχῃσι κατ' αὐτοῦ· καταπολὺ δὲ ἔστι καλλίων καὶ ὠφελιμώτερος ὁ δὲ τὴ χρηστότητα τῆς γνώμης καὶ τὴ σύνεσιν καὶ τὴ ἀρετὴν ἀπὸ κοινῆς γνώμης αἰρετὸς βασιλεὺς, ὅς δὲ τὸ κολασικὸν καὶ τὸ βίαιον, φοβεροῦ φαινομένου· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ διαθέσεως καὶ γνώμης κοινῆς αἰρετὸν βασιλεία, καὶ ἀγαπῶσι καὶ μετ' εὐνοίας φοβοῦνται· τὸν δὲ κολασικὸν ἐπιθυμοῦσι σφόδρα ἐκφύγην· πῶς δ' ἂν τις δύναιτο λέγειν, πόσῃ ἔχῃ τὴ ἀσχημοσύνην ὁ βασιλεὺς, εἴπερ θυμοῦται ἀκράτητα, καὶ οὐ σωήθη ποιῆσαι τὴ ψυχὴν αὐτοῦ ὑπομένειν καὶ κατέχειν τὸ πῦρ τοῦ θυμοῦ; ὅποτε ἢ τοῦτε φλόξ ἀνάπτῃ τὴ καρδίαν καὶ ἀναφλέγῃ, ὅτε καὶ τὴ καρδίαν αἵματι φέρονται καὶ ταρασσομένη· ἐν γὰρ τοῖς ἀγγείοις τὸ σῶμα τὸ αἷμα στενοχωρούμενον, καὶ πρὸς τὴ ἔξω ἐπιφάνειαν βιάζόμενον τρέχον, τὸ μὲν πρόσωπον ὠγκωμένον ποιεῖ, καὶ ἀπὸ ἀναιδίας ἱρυθρόν· εἴτα καὶ μέλαν, ὅτε λοιποῦ σῶμα κλονημένη τὴ κατὰ τὸν θυμὸν τοῦς ἢ ὀφθαλμοὺς πυροειδῆς καὶ φλογώδεις, καὶ οἷους τὸ δρακόντων ἀκούομεν, ἀτάκτως καὶ συνεχῶς κινημένους τὴ καὶ ἀναπνέοντες, καὶ τοὺς οἰκείους ὄρους ἐκφυγεῖν βυλόμενους· τὸ ἢ φωνὴν ἐπὶ μέγα ἔχαιρει καὶ τοὺς λόγους ἀτάκτους καὶ μὴ δηλοῦντας ποιεῖ σαφῶς τὰ λεγόμενα.

famem deinceps coortam scimus. Quod si quis forte per huius temporis lapsum impunis fuerit, idem tamen in vitae termino multo maius supplicium subibit. Interim vero haud effugere potest universale odium: quamvis enim inimici eius retinentur metu quominus odium declarent, in animorum tamen arcano mentiumque latebris iram foveant. Valde ergo praestat opportuniorque est leni animo praeditus rex, qui ob suam prudentiam atque virtutem communi suffragio creatus fuerit; quam qui suppliciis ac violentia tremendum se fecerit. Etenim regem ex animi sententia communique voto delectum amant omnes, et cum benivolentia verentur; saevum regem magnopere aversantur atque devitant. Quis autem satis dicere queat, quam turpe sit regem sine modo irae indulgere, neque animum suum ad patientiam consuefacere atque ad cohibendas iracundiae flammis? videlicet cum huius ardor viscera incendit atque perurit; cumque sanguis circa cor fervet ac tumultuatur. Quippe in corporis vasis compressus sanguis atque ad cutis superficiem concurrere adactus, vultum quidem tumidum efficit impudenterque rubentem; tum etiam nigros colores trahit, et corpus reliquum quatitur et tremiscit: oculi ignei flammeique, quales serpentium esse audimus, incomposite perpetuoque moventur, vel potius agitantur, suisque sedibus exsilire videntur: vox magnopere intenditur: sermo neque verborum sententiam

μῦθα, ὅτ' τὸ πολὺ τῆς ὀργῆς βασιλείας τρίνυ οὕτω δ'ακρίμιν, ποταπὴν οἰήσεται τις ἢ κατάσασιν ἢ τοῦτε ψυχῆς; ὡς εὐσόχως ἄρα καὶ καλῶς εἶπεν ὁ Σολομῶν, ὅτι θυμώδης ἀνὴρ οὐκ εὐσχήμων (1). ὅτ' τοῦτο καὶ ἀπρεπὲς καθόλου καὶ ἀνάξιον τὸ τοῦ θυμοῦ πάθος τῆς βασιλικῆς κοσμιότητι.

Δ'. Λαῶν κοσμήτορες οἱ βασιλεῖς ἑκπαλαι ὦρα' τ' σοφῶν ὠτομάτθησαν, καὶ ποιμένεις λαῶν (2). ὁ ἧ προτιμηθεὶς εἰς καλλωπισμὸν λαῶν, ὥσπερ ἐν πολέμοις ὁ στρατηγός, καθὰ πρῶτον ἀρχηγός καὶ διδάσκαλος τῷ ἡθῶν, πόσῳ πλέον τῆς ἄλλων ὀφείλει ἔχῃ οὗτον ἢ κοσμιότητα; πόσῃ δὲ ὀπιμίλῃ καὶ ὦρα' τὰ πρόβατα ὁ ποιμὴν ἐνδείκνυται; ἔγωγ' μὲν ἐπὶ τομὰς ἀγαθὰς, τίρπων ἧ καὶ εὐφραίνων αὐτὰ μετὰ αὐλῶν καὶ ἄσμάτων· οὐ καταδισμεύων, οὐ δὲ πίζων, οὐ δὲ θλίβων, οὐ ἧ λυπῶν, ὅτ' πρόσαςιν αἰτίων· ταῦτα γὰρ οὐ καλοῦ εἰσὶ ποιμένι, οὐδε κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν ὅρισμὸν τιθῆναι πῶ ψυχὴν ὑπὲρ τῆς ποιμνῆς περαιδευμένη· τὸ δὲ μὴ λυπεῖσθαι ἐπὶ τῇ τλαιπωρίᾳ καὶ τῇ σφιγνῇ τῷ ἀρχομένων, ἢ ἴσης καὶ ὁμοίας φύσεως ἡξιωμένων ὦρα' Θεοῦ, ἀλλὰ τίρπεσθαι καὶ χαίρειν ὅτ' τοῖς ἐτέρων κακοῖς, ὁμοίον ὅτι ἢ ὠμότητι καὶ θπεισθῆς τ' δ'ακριβομένη ἐκείνῃ Ἐχέτου (3). ὁ Σίσωσις ὁ τ' Αἰγυπτίῳ καὶ Ἀσσυρίῳ δυνάσῃ βασιλείας πολλοὺς δ'αλωσάμενος, σχεδὸν ᾗ τὸ πλεῖστον μέρος τ' κόσμου ὑπεποίησα-

aperte significans, neque ordinatus, ira nimia impediante. Cum ergo rex ita se habet, quinam erit animi eius status? Recte igitur atque egregie dixit Salomon, virum iracundum non esse venustum. Quamobrem irae perturbatio indigna prorsus est maiestate regia eamque dedecorat.

Rex sit
clemens.

III. Populorum compositores dicti sunt olim a sapientibus reges, itemque pastores populorum. Iam qui recte instruendo populo praepositus est (haud aliter quam in exercitu imperator) ut morum scilicet antesignanus sit atque magister, quantam is quemque praecipuam moris proprii compositionem praese ferre debet? Age sis considera quantam gregis sui curam pastor expromit: ad pastiones uberes ducit, fistula cantuque oblectat et recreat; neque porro vinculis impedit, neque vexat, neque illi culparum obtentu gravis molestusve est. Non enim id boni pastoris officium foret, neque eius qui ex evangelica norma pro grege animam ponere edoctus fuit. Porro rex qui calamitatibus angoribusque subditorum hominum non commovetur, quos Deus homogenea natura donavit; immo etiam alienis lactatur malis; hic inquam, rex ab illius famigerati Echeti sacvitia moribusque feriois non abest. Aegyptiorum Assyriorumque rex Sesostriis, multis devictis regibus (maximam

(1) Proverb. XI. 25. ed. gr.

moet. Aristot. de rep. II. 10; item Cic. de rep. II. 33.

(2) Utraque appellatio occurrit apud Homerum. Tum etiam in Creta publici rectores vocabantur cor-

(3) Odys. XVIII. 84.

το (1), ὅπῃ τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἀναισθητικῶν ἐχέρησιν, ὥστε τοὺς κρατηθέν-
τας ὑπ' αὐτοῦ βασιλεῖς ὑποζυγῆσαι ἐν ἄρματι, καὶ πολλῆς ἀπονοίας τὴν καὶ
ἐπαύριον ἐπάνω καθίσας αὐτῶν, ἀντὶ ἀλόγων ζώων ἐχρηστο τοῖς βασιλεῦσι,
τερπόμενοι ἀλογίστως καὶ θρασυνομήνῃ (2). ἴσως ἢ τὸ ὑποζυγμένων βραδύνοντο
πρὸς τὴν κίνησιν, καὶ αἰτίαν ἐρωτήσας ὁ Σίσωσις, ἤκουσε παρ' ἐκείνου, ὅτι τοῦ-
το βραδύνει, ὅτι τὸ λογισμὸν εἶχε βλέποντα τὴν κίνησιν τῶν τροχῶν καταλα-
βὼν ἢ ὁ Σίσωσις ὅτι τὸ τοιοῦτον λόγον εἶπεν αὐτῷ, τὸ δὲ τύχης δηλῶν
ἄσφατον τε καὶ μεταβόλον, πρῶτον εἰς τὸ ἐξῆς καὶ συμπαθείσκειν ἦν. Ἰερὼν
ἢ ὁ συρακούσιος, καὶ ταῦτα μὴ βελομένων ἄρξας τῶν Σικελῶν, οὐδένα τῶν
ἀντιμαχομένων καὶ πολεμίων ἐλύπησεν ἐπιλαβόμενος τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ μάλλον
εὐεργίτη τούτους ὅτι πάντες, καὶ ὡς πατὴρ ἰλαρὸς πρὸς ἅπαν τὸ πλῆθος δέειτο.
ἄρξας οὖν ἔτη πεντήκοντα τίσασα, διεφύλαξε μὲν τῇ πατρίδι τὴν εἰρήνην, ἑαυτῷ ἢ
τὸ ἀτάραχόν τε καὶ ἀνερόχλητον καὶ πολλάκις ἢ βυληθεὶς ὡραιοτάτω τὴν
ἀρχὴν, κοινῇ ὡραιοτάτῃ τὴν πλῆθος διεκώλυθη. ἐπὶ τοιοῦτον ἡγαπάτο ὡραιο-
τάτων τῶν ἀρχομένων, σωφρονικώτατος ἦν καὶ εὐεργιτικώτατος, καὶ μάλλον ἡ-
μιώτατος ὅμοιος αὐτῷ ἦν καὶ Ἀλκιμος ὁ λυδός. ὅτι τοῦτο ἐν γαλήνῃ καὶ
ἀφθονίᾳ τὸ ὑπὸ αὐτοῦ ἐποίησε ζῆν. καὶ ἢ παρέλευσιν ἑπτὰ χρόνων τὴν ἀρχὴν αὐ-
τοῦ, σωμαχθέντες πάντες ὁμοῦ οἱ λαοὶ παρεκάλεον τὴν ζωὴν καὶ βασιλείαν αὐτῶν.

enim propemodum orbis partem perdomuit) in tantum impudentiae proterviae-
que venit, ut captos ab se reges currui subiunxerit, multaque dementia tumi-
dus, desuper sublimis residens, brutorum animantium loco regibus abuteretur;
eaeque re stultissime oblectaretur ac superbiret. Tum vero quum unus de sub-
iunctis currui regibus tardius incederet, causamque a Sesostride rogaretur,
idcirco se ait demoratum, quia ad rotarum conversiones mentem intenderat. Se-
sostris autem probe intelligens, id ab eo sibi dictum, ut fortunae inconstan-
tiam volubilitatemque significaret, mitior in posterum clementiorque fuit. Hiero
syracusanus, quamquam invitis Siculis imperium arripuerat, nulli tamen adver-
sarium molestus fuit, postquam imperio potitus est; quin immo perpetuis eos
beneficiis ornavit; atque ut mitis pater cum populo versatus est. Ergo impe-
rium annos quatuor et quinquaginta retinuit, pacem patriae conservavit, sibi
vero quietem imperturbatamque securitatem. Nam et non semel conatus impe-
rium deponere, communibus populi precibus vetitus fuit. Tantus erat erga
eum subditorum omnium amor! propterea quod temperantissimus esset et be-
neficientissimus, summaque praesertim clementia praeditus. Similis huic Alcimus
lydus fuit: atque idcirco in pace rerumque omnium copia subditus illi populus
vitam traduxit. Septimo videlicet regni eius anno, celebratis ab universa gente

(1) Reverta in obelisco quodam aegyptio sacris lit-
teris, et hieroglyphicis, inscriptum erat: rex Aegypti
Sesonchosis orbis potens. (Est autem Sesonchosis Se-

sostris.) Lege Iulium Valerium a me editum de rebus
Alexandri maced. lib. I. 31; et Diodorum I. 55.

(2) Lege Diodorum, siculum I. 58.

ἰεῖται· ἡμίμηνον ἢ πολυχρόνιον, τοῖς μὲν Λυδοῖς εὐδαιμονίαν κατέλιπον, ἑαυ-
τῷ ἢ κλέος καὶ ὄνομα μέγχι καὶ τῷ νῦν χρόνῳ (1)· ἐπαινῶ τὸν ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδι-
μον Κωνσταντῖνον τὸ μέγαν ὅτι ἐν τοῖς ἐκείνου προστάγμασιν ἀντὶ τῆς γράφειν ἡ
Βασιλεία μου διορίζεται, ἡ γαληνότης (2) μου ᾧ διακελεύεται, ἔγραφε· δηλῶν ὅτι
τὸ γαληνὸν καὶ ἡμερον, ἴδιον ἐξαιρέτως τῆς βασιλείων, πλείον κοσμοῦν αὐτοῦ καὶ
καλλωπίζον τὴν ἀλεργίδιον τὴν καὶ τοῦ δαδῆματος· αὐτὰ γὰρ ἴσως ἐπὶ τύραννοι
ἔχουσιν· γαληνότης ἢ μὲν τῆς βασιλικῆς ἀξίας ἐστὶν ἀσυλῶν θησαυρὸς ἐπὶ
ἀντιβούλευτον· διὸ πολλοὶ τῆς πάλαι βασιλείων ἔργοις καὶ λόγοις ἐφιλοσέφη-
σαν ὡς ταύτης τῆς ἀρετῆς οὐκ ἔλαττον ἢ τῶν ἄλλων Τραϊανὸς ὁ βασιλεὺς
τὸν πατέρα Νερούαν διαδεξάμενος, καλῶς καὶ αὐτὸν βασιλεύσαντα ἐμιμεῖτο· το-
σοῦτον γὰρ εἶχε τὸ ταπεινὸν καὶ συμπαθὲς ἐπὶ ἀπρόσιτον ὥς καὶ παντὶ λυ-
πεμένῳ συμπάσχον, καὶ σωμαλγῆν καὶ πρὸς ὅν τι παύοντα ἀνεξίκακον εἶναι,
λέγων, ἀμύζει τῷ βασιλεῖ ἐξιτοῦδς θεῷ ἐπὶ τῶν πταιμάτων τῶν δούλων ἀν-
έχεται· διὰ τοῦτο καὶ συγγνώμης ἡξίωθη ὡς θεοῦ οὐ μόνον τῶν ἡμαρτιῶν,
ἀλλὰ καὶ τῆς ἀτιθείας αὐτοῦ, τὸ μέγιστον καὶ ὡς δόξον, ταῖς δειήσεσι τοῦ
Θαυματουργοῦ (3) Γρηγορίου, οὗ ὁ διάλογος (3)· τὸ γὰρ φιλανθρωπίας καὶ συμπαθείας

comitiis, ut vita regis prorogaretur omnes conceptis votis precati sunt. Igitur ille diuturno aevo incolumis, Lydis felicitatem, sibi gloriam nomenque illustre ad nostram usque aetatem peperit. Laudo inter reges inclytum Constantinum illum magnum, propterea quod in legibus suis loco tituli *maiestas mea decernit*, scribebat *tranquillitas mea mandat*: quo vocabulo significabat, tranquillitatem mansuetudinemque singulariter regum esse propriam, ipsosque ab ea magis ornari quam a purpura atque diademate. Haec enim, ut reor, tyranni quoque habent; sola vero tranquillitas securus est dignitatis regiae thesaurus nulloque direptioni obnoxius. Quamobrem multi olim reges super hac virtute tum re tum verbis philosophati sunt: Traianus in primis, qui patri Nervae principi bono successit, eumque aemulatus est. Is adeo modestus, clemens atque incomparabili virtute fuit, ut cuilibet dolenti compateretur atque adgerneret: offensas aequo animo ferret; dicens, oportere regem Deo parem esse atque erga peccantes famulos indulgentem. Igitur ipse quoque veniam a Deo consecutus est, non peccatorum tantummodo, verum etiam paganitatis (quae maxima perique mira res fuit) precibus scilicet magni Gregorii, cuius est ille dialogus. Nimi-

(1) Falli mihi videtur metaphrastes scribens Θαυματουργὸν προ μεγάλου, sive quis non attit intellesit vim vocabuli πολλῶν, quo utitur Nicephorus; sive quis cogitavit incantare de graeco Gregorio thaumaturgo, pro magno Gregorio romano. Scimus tamen Gregorium quoque romanum prodigum inclamasse, et Graecos thaumaturgi epitheton haud uni Niceesensi tribuere.

(1) Lege Suidam voc. Ξανθός.

ad Symmachi epistulas lib. II. 8. p. 54. lib. X. 46.

(2) Interpretor potius tranquillitas quam serenitas. Ceterum de utroque hoc titulo in caesareis decretis usitato legesia Iureti doctas observationes

p. 250.

(3) Fabulam hanc, qua Traianus imp. dicitur

ἢς ἐκείνῳ πλεσίως μετιδίδε τοῖς πταίεσιν, ἔτυχε καὶ αὐτὸς ἐν τῷ τ' ζώῃς
τίλμ ωδρα' θιοῦ, τ' ἀποδεχομένῃ μὲν τὸ συμπαθεῖς καὶ φιλάνθρωπον, μισοῦν-
τῷ ἢ τὸ ἀπηνὲς καὶ ἀπάνθρωπον· καὶ οὖν πρὸς ἐμύφυλον ἀκαμπτεῖς καὶ ἀσυμπα-
θεῖς καταξίαν κολάζοντῳ· ἰδεῖξε γὰρ ὅτι συνεργούσης εὐχῆς δικαίᾳ, νικᾷ τὸ
συμπαθεῖς καὶ αὐτὴν τ' ἀτίθειαν· ὅτι ἢ καὶ σωφροσύνην εἶχεν ὁ Τραϊανὸς ὁ βα-
σιλεὺς κοσμοῦσαν αὐτῷ, πρόδηλον· ἐπεὶ οὐδεὶς κἄν τὰς λοιπὰς ἀρετὰς ἔχη,
χωρὶς αὐτῆς σωφροσύνης, τ' κύριον ὄψεται (1). καὶ γὰρ ἀδύνατον ἄνευ σωφροσύνης
εἶχεν τινὰ ἀρετὴν ἐτέραν ἀνόθευτον· ἀνδρεῖον γὰρ πῶς ἂν τις εἴπῃ κατὰ τῶν
σαρκικῶν παθῶν ἀνανδρίζομενον; ὁ γὰρ ἑαυτὸν τε καὶ τ' μὲν ἢς ἀπειλαίνει
μὴ ωδραιτούμεντῳ ἀδικεῖν, πάντως οὐδὲ δίκαιῳ εἶναι ὁ τοιοῦτῳ· ἀλλ'
οὐδὲ φρόνιμῳ ὁ μὴ ζητῶν τὸ φέρον ὄνησιν αὐτῷ καὶ ὠφίλταν τ' ἀρίστω, λί-
γω δὲ καὶ τ' ἀγιασμένῳ· ἀλλὰ τ' ἡγεμόνα τοῦν, δοῦλον ποσῶν ἀκαθάρτων ὀρί-

rum clementiam misericordiamque, quam erga offensores suos vel calamitosos
copiose exprompserat, vicissim ipse post mortalem hanc vitam a Deo impetra-
vit; qui ut benignitatem charitatemque amplectitur, ita saevitiam inhumani-
tatemque aversatur; duosque et inexorabiles erga homogeneam naturam homi-
nes pro dignitate ac merito ulciscitur: demonstravitque aliquando, iusti homi-
nis intercedentibus precibus, paganitatis ipsum crimen misericordia posse su-
perari. Quod autem temperantia quoque Traianus praeditus fuerit, vel inde
patet, quod nemo etiamsi ceteris ornatus virtutibus, absque tamen temperantia
Deum visurus est. Et quidem fieri non potest, ut homo intemperans virtutem
ullam laud fucatam possideat. Quomodo enim fortis erit, qui carnalibus ad-
fectibus semet debilitat? Sed ne iustus quidem erit, qui se et illam, cum
qua luxuriam exercet, iniuria adficit. Postremo is procul prudentia est, qui
rem multo sibi pretiosissimam et utilissimam negligit, animae scilicet sanctifi-
cationem; quique mentem suam naturā reginam, impurarum cupiditatum famu-

precibus magni Gregorii ex inferorum poenis libe-
ratus, iamdiu refutarunt docti theologi, quos enu-
merat Carolus Sardagus theolog. tom. IV. col. rom. p.
255. Ea narratur in vita magi Gregorii a Paulo
diacono, qui tamen hac super re ut nemo discutiat
suadet. Rursus eadem narratio occurrit in vitā pari-
ter s. Gregorii a Iohanne diacono scripta, qui rem
intra arctiores limites coegit, Traianum a crucia-
tibus quidem resolutum, sed neque ex inferorum
claustris eductum, neque certe in paradiso repositum,
ait. Verumtamen Maurini patres in eiusdem s. Gregorii
vita copiosius doctiusque scripta lib. III. cap. 10. fabul-
lam hanc evidentibus argumentis explodunt, citatis
praesertim Gregorii dialogis, in quibus iusta (ideo-

que contraria) sententia semper legitur. Adeo fallitur
graecus Nicephorus, dum erroris huius testimonium
e Gregorii nescio quo dialogo accersit, sive revera
spurius aliquis apud Graecos extiterit, sive lapsus
memoria Nicephorus est. Quod autem Paulus dia-
conus narrationem suam ex Anglorum sacris libris
haurire se ait, recte est; nam in eius gentis aliquot
liturgiis preces quoque pro damnatorum minuenda
poena leguntur; qui error a fabula illa Traiani man-
visse videtur: sicuti a spuria Damasceni quadam ora-
tione, quae Traiani pariter fabulam habet, migravit
eiusdem rei commemoratio in Graecorum eucholo-
gium.

(1) Matth. evang. cap. V. 8.

ξίων, καὶ ὅτε τῷ μυσαρῶν ἔβδελυκτὴν ἡδονὴν τῷ ἀρετῶν καὶ αἰσίων ἀγα-
θῶν ἀποστρέφων ἑαυτόν.

ε'. Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ τῷ χρημάτων ἔρωσι ἀπρεπὴς μάλιστα τῷ βασι-
λεῖ καὶ ἀνάξιος. τέσσαρα γὰρ ἀπὸ τῆς φιλοχρηματίας γινώσκονται τὰ κά-
κια· τὸ μικροπρεπὲς καὶ φειδωλὸν ἐν ταῖς δόσεσι· τὸ καπηλικὸν καὶ πλεονεκτι-
κὸν ἐν τῷ παρ' ἑτέρων λαμβάνειν αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ μηδ' ὅπως ἢ μετὰ βίας
καὶ ὀλίγοις εὐεργετεῖν, δουλικόν· δοῦλός γὰρ οὐ δίδωσιν· εἰ δ' ἴσως δώσει,
καὶ τοῦτο πάνυ μικρὸν καὶ ὀλίγον, καὶ ἀπὸ κλοπῆς τῷ δεσπότῃ πραγμά-
των· ὁ γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα δεδουλευμένος, πῶς ἂν ἔχη δίδοναι; τὸ δὲ
πολλοῖς μὲν δίδοναι πλὴν μὴ μικρολογίας, καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς ἀξίους πολ-
λῶν, τοῦτο εὐτελοῦς τινὸς καὶ οὐδαμνοῦ, οὐ μὲν τῷ εἰς βασιλικὸν καὶ ὑψηλὸν
θρόνον ἰγκαθημένῳ· τὸ δὲ τοῖς ταπεινοῖς πράγμασι συναναμίγνυσθαι, καὶ τοὺς
τῷ κοινῶν ἀνθρώπων πορισμοὺς ἀνιλευθέρως μηχανᾶσθαι καὶ οἰκονομεῖν, ὥστε με-
ταφέρειν εἰς τὸ δημόσιον καὶ ὑποκλίπτην καὶ ὑφαρπάζειν τῷ ὑπηκόῳ ζῶντι,
τοῦτο καπηλικόν· τὸ δὲ ἀπαιτεῖν τίλη παράλογα καὶ ὑπὲρ τῆς ἀρχομένης δύ-
ναμιν, ἀναιδιστάτης πλεονεξίας καὶ ἀδικίας ἐστίν· ὁθεν τῷ τῆς φιλοχρηματίας
κακίστην νόσον ἀμαυροῦσθαι μὲν καὶ σκοτίζεσθαι τὸ τῆς ψυχῆς κάλλος, τῷ δὲ
βασίλειαν ἐλαττοῦσθαι καὶ ἀκρωτηριάζεσθαι, δεῖ μισεῖν ὅτι ὅλης ψυχῆς ταύτην
γὰρ τῆς φιλοχρηματίας ὁ μὲν βασιλεὺς Περσεὺς ἀγαπήσας (1), ὀξεβλήθη καὶ τῆς
ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ τιμῆς καὶ κατασχεθεὶς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἤγιστο δέσμιός καὶ

iam facit; qui scelestae denique detestandaeque voluptatis causa summis bonis
ac sempiternis semet excludit.

Rex ne sit
a. regis.

V. Insuper pecuniae amor a dignitate regis maxime abhorret. Etenim ex
hac cupiditate quatuor pessima gignuntur vitia; scilicet in dando, tenuitas et
difficultas; in accipiendo, cauponium et ingluvies. Et nihil omnino vel difficulter
raroque largiri, servile est: nihil enim dat servus; vel si forte dat, id plane
tenue minutumque est, ac de domini patrimonio furtim detractum. Quam enim
is habebit dandi copiam, cuius ipsum corpus in mancipio est? Porro autem mul-
tis dare, sed tenuiter, praesertim si multa meriti sunt, hoc vilis hominis est
et contemptibilis, non eius qui regalem sublimemque thronum insideat. Tum hu-
milibus negotiis semet immiscere, et vulgarium hominum lucra illiberaliter sec-
tari atque tractare, ut in fiscum transferas subtractum creptumque subdito
homini victum, hoc cauponarium est. Exigere autem tributa iusolita praeterque
subditorum vires, impudens atque iniqua avaritia est. Quamobrem avaritiae
morbus pessimus, qui animae decus infringit atque obscurat, regiam dignitatem
humilificat atque imminuit, totis animi viribus detestandus est. Quippe huic ava-
ritiae rex Perseus deditus, regnum suum ac dignitatem amisit; captusque a
Romanis, vinculis onustus in triumpho ductus est; cumque sua pecunia in

(1) Lege Diodori ac Polybii vaticana excerpta p. 73. §29.

μὴ τὰ χρημάτων εἰς σκοτιὸν λάκκον ἐνεβλήθῃ, καὶ τὸ ἑαυτοῦ ζῶν ἀθλίως ἀπώλῃσιν· πολλὰ δ' αὖτ' ἀφροσύνην καὶ φιλοχρηματίαν καταγίλασθαι, καὶ μέχρι τὸ παρόντος χρόνον καταγιγᾶται· Ἀλέξανδρος ἦ ὁ θαυμάσιος βασιλεὺς, τὴν φιλοχρηματίαν νικήσας, καὶ τὸ ταύτης πάθος μισήσας καὶ βδελυξάμενος, σχεδὸν τὴν οἰκεμένην ἀπάσῃ ἐν βραχεῖ χρόνῳ γίγονε βασιλεὺς· θησαυροὺς γὰρ οὐτὸ τοῦ φίλου ἠγούμενος, οὐκ συνασπισὰς εἰς πάντα πόλεμον εἶχε καὶ βοηθοὺς, ὧς αὖ πάντων ἐπαινῆται, πολλῶν βασιλείων μείζων γηρόμενος, καὶ μέχρι τὸ νῦν θαυμαζόμενος· ταύτης δ' γνώμης καὶ Κύρος ἐτύγχανε· πάντα γὰρ χρήματα τοῖς φίλοις δωρούμενος, τὰ πάντων ἔχην ἐνόμιζε· ἐπλητίζων τοὺς αὐτοῦ καὶ κατμῶν, αὐτοὺς ἠγάλλετό τε καὶ ἐφαιδρύνετο· τινὸς ἢ εἰπόντος αὐτῷ, σὺ ἦ, ὦ Κύρι, πότε κοσμήσεις σαυτόν; καὶ μὴν ἐξόχως, εἶπε, κεκόσμημαι, πάντας ἡμᾶς κεκοσμημένους ὀρῶν· ἄλλα δὲ τινὲς ἐρωτήσαντες αὐτὸν εἶπεν, οὐ πλουτεῖς; καὶ μὴν, εἶπε, τοῦτο μέγας πλοῦτός ἐμοί, ὅτι βλέπω πλουτοῦντας πάντας τοὺς ἡμετέρους· ὁ τοιοῦτος Κύρος πατὴρ ἐκαλεῖτο (1)· εἰ δ' αὖτ' ὁ συμπαθὴς, καὶ τὸ καὶ πάντα ῥόπον ὀπιμελεῖσθαι, ἵνα πάντα τὰ κάλλιστα ἔχωσιν οἱ ὑπὸ τῇ ἐκείνου ἀρχῇ· ὁ ἦ Καμβύσης δ' αὖτ' ὁ τὰ ἐναντία τούτῳ ποιεῖν, χαλεπὸς καὶ πικρὸς δεσπότης ἐλέγετο· ὁ ἦ Δαρεῖος φιλοχρημάτων καὶ φειδωλὸς καὶ αἰσχροκερδὴς καὶ ῥόπους ἐπινοῶν χρημάτων συναγωγῆς, κάπηλος ὠνομάζετο (2)· ἀλλὰ καὶ Ἐπαμίνωνδας ὁ Θηβαίων στρατηγὸς οὕτως

cacum carcerem coniectus, vitam misere clausit: magnopere et tunc ob stultitiam suam avaritiam irrisus, atque ad nostram usque aetatem ludibrio habitus. At vero Alexander admirandus rex, avaritiae victor, dum hoc vitium odio et contemptui habet, universi prope orbis brevi tempore dominium obtinuit. Is quia thesaurorum apud se locum tenere dicebat familiares suos, quos defensores in omni bello atque auxiliares circumferebat, a nemine non laudatur, multisque regibus maior evasit, atque ad hunc usque diem praekonis celebratur. Eodem animi habitu Cyrus quoque fuit: qui opes universas amicis suis largiens, cunctas se possidere putabat; qui dum suos dites faceret atque exornaret, habebatur ipse atque gestiebat. Dicente autem nescio quo, tu vero, Cyre, ecquando temet ornabis? vel maxime, respondit, ornatus sum, dum vos omnes ornatos aspicio. Rursus alio rogante, curam tibi opes non sumis? atqui, inquit, sum ditissimus, quia meos omnes divitiis affluentes video. Eiusmodi quum esset Cyrus, patris nomen ob suam clementiam obtinuit, quia videlicet omnem dabat operam, ut qui in eius ditione degebant, beatissimi essent. At Cambyses, quia contrariis moribus praeditus fuit, asper acerbisque dominus vocitatus est. Darius avarus, sordidus, turpisque lucri studiosus, qui accervan-

(1) Ita discrete testatur Diodorus siculus ed. Wesm. tom. II. p. 553. Confer Cic. de rep. I. 28. Collect. vat. I. II.

(2) Ex Herodoto III. 89.

ἀπὸ ψυχῆς ἰμίσθη τὴν τοιαύτην νόσον ᾧ τὰ χρήματα, ὥς ὥς εἶδ' ὅτε τι-
νὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπεμπολήσαντα ὃν εἶχεν αἰχμάλωτον, ἀφελόμενον τὴν ἀσ-
πίδα, τὴν στρατιωτικοῦ τάγματι αὐτὸν ἀπεδίωξεν· εἰπὼν, ἑμοὶ μὲν ἀντί-
σχετον τὴν ἀσπίδα· σὺ ἢ σὺν τῷ καπήλῳ εὐξέπιστον· Κάτων ἢ ὁ ἥρ' Ῥωμαίων
στρατηγὸς οὖν ἐλθόντας εἰς αὐτὸν πρίσβης ἀπὸ Βρετανίας ἔνεκεν φιλίας καὶ
ἀγάπης, καὶ πολλοὺς χρυσοῦ κομίσαντας θησαυροὺς, ἐκείνους μὲν ἡδέως καὶ
μετ' εὐφροσύνης εἶδε, καὶ τὴν φιλίαν ἦν ἐζήτουν ἀποδεξάμενον ἔστρεψε· τὴν ἢ
χρυσὸν ἀπεπέμψατο [εἰπὼν] ὡς οἱ δοῦλοι μὲν, εἰσὶν ὠνητοί, οἱ δὲ φίλοι, αἰρετοί·
τοσοῦτον δὲ καὶ οὗτοι καταφρονητῆς ἐγένετο ἥρ' χρημάτων· διὰ τοῦτο καὶ παρ-
ταχοῦ σχεδὸν τὴν οἰκμήνους γέγονε πείνωσις· ὅσα δὲ ἀμφότεροι οὗτοι οἱ στρα-
τηγοὶ ὁ τε Κύρς καὶ ὁ Ἐπαμεινώνδας τοιοῦτοι φανέντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σύνεσιν
κατέρωθον μεγάλως, λεγέτωσαν ἄλλοι, ὅσοι τὰς αἰετῶν ἱστορίας
βίβλους ἀνίγνωσαν· Ἀλεξάνδρου γὰρ καὶ Κύρος καὶ Ἐπαμεινώνδας κατορθώματα,
μεγάλῃ πυρροῦ φαίνει λαμπρότερον· καὶ μόνοις εἰσὶν ἄγνωστα τοῖς βασιλεύουσιν καὶ
ἀμελῶς ἔχουσιν αἰετῶν τὰ καλά· καὶ οὐδέποτε σιωπεύουσιν ταῦτα, μέχρις ἂν
ὁ ἥλιος περιανγάζῃ τὴν γῆν· καὶ εἰς οἷον δὲ ἕτερον τὰ βία ταῦτα σπείλθω-
σι, τό τε σωφρονικόν, τὸ πρᾶον, καὶ τὸ φιλότιμον, ἐκεῖ πάντως ἀκολουθοῦσι
τὰ ἀνδραγαθήματα καὶ ἡ δόξα· σωφροσύνη μὲν γάρ, ἀνδρείας ὅτι παίδεμα
καὶ μελέτημα, προξενοῦν τροποῦται οὖν πολεμίας τὴν καὶ ἐχθρούς· πραότης δὲ
καὶ τὸ ἀνεξίκακον, γυμνάσιον ὅτι μεγαλοψυχίας τὴν καὶ ὑπομονῆς, καὶ ἀντικρυς

dae pecuniae causa nullum lapidem non movebat, caupo dicebatur. Iam et The-
banorum dux Epaminondas hunc tantopere pecuniae morbum oderat, et obser-
vato aliquando milite, qui captivum suum divendebat, scutum illi eripuerit,
eundemque albo militari expunxerit, dicens: mihi quidem scutum restitue: tu
vero cauponium tuum exerceto. Cato Romanorum imperator quum eum legati
britannici amicitiae charitatisque ineundae causa convenissent, multamque vim
auri offerrent, homines quidem hilariter benivoleque admisit, postulatamque ami-
citiam libenter largitus est; aurum tamen remisit, dicens: servos emi solere,
amicos eligi. Adeo hic etiam pecuniae contemptor fuit! quam ob rem late per
orbem prope universum nomen eius inclaruit. Iam quae Cyrus et Epaminondas,
hac virtute ac prudentia insignes, splendide patrauerunt, alii scilicet narrent,
qui historiis illorum legendis tempus contriverunt. Etenim Alexandri, Cyri,
atque Epaminondae res praeclare gestae ingenti face splendidiore relucunt; ne-
moque eas ignorat, nisi qui forte plane socors est atque omnis honestatis in-
curiosus. Sunt enim res eiusmodi, quarum fama numquam conticescet, quamdiu
Phoebi radius tellurem collustrabit. Profecto ubicumque tres hae virtutes con-
venerint, temperantia, mansuetudo, et liberalitas, ibi praeclara facinora glo-
riamque existere necesse est. Etenim temperantia, fortitudinis magisterium est
atque exercitatio, eaque vires suppeditat ad privatos publicosque hostes vin-

πρόξιν^Θ τοῦ ὧδ^α πάντων εἰργεῖσθαι καὶ φιλεῖσθαι· τὸ δὲ γε φιλότιμον καὶ εὐεργετικὸν, καὶ οὖν συμμάχους καὶ φίλους ἐνδυναμοῖ, καὶ οὖν αὐχίνας τῇ ἐχθρῶν κατασφίξει· καὶ τὸ οἰκίον καταχυρωμένον ποιεῖ, καὶ τὸ ἀλλότριον καὶ ξένον δούλοι, καὶ ἀτοίγῃ πᾶν εἶμα, καὶ πᾶσαν γλώσσαν διερεθίζει πρὸς ἰσχυρόν· ὥστε τὰ τρία ταῦτα τὰ προτεινόμενα, ἐν συντόμῳ εἰπεῖν, νίκης καὶ λαμπρᾶς δόξης εἰσὶ πρόξιν^α τῷ τούτοις κεκοσμημένῳ. Μῦθος ἔστι ἡμῶν Ἑλλήνων, ὅτι μῆλα χρυσὰ ὁ Ἡρακλῆς ἀφελόμενος ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀτλαντος Ἐσπερίδων, ὅτε ἀπέκτεινε καὶ τὸ ποικιλόμορφον καὶ ἑκατοντακέφαλον δράκοντα· δοκεῖ γοῦν ἀπὸ ἀλληγορίας, ὅτι μῆλα μὲν λέγονται δῖα τὴν νίκην⁽¹⁾· χρυσὰ ἢ δῖα τὴν δόξαν· ὁ γοῦν τὰ τρία ταῦτα μισήσας, ἦεν ἡδονῇ, ὀργῇ, καὶ χρημάτων ἰσχυρίᾳ, εἰς ἃ ὥς ἔστι πολὺ πειρίπτουσιν οἱ ἀνθρώποι, ἔχοντες ἐπὶ τούτοις, ὡς Ἀτλанта, τὸ ἀνένδοτον λογισμόν, οὗτο^Θ ὁ ταῦτα νεικηκώς, τέλει^Θ ἔστι καὶ ἀξιοθαύματος, προλαμβάνων ἐν τῇ νεότητι τὰ ἐν γῆρα πρίποντα κατορθώματα, καὶ τὸ τῇ ἀμελείᾳ ψυχῆς θηρίον μὲν σπουδῆς καταβάλλον, καὶ ῥαθύμως ὀκνημένης πᾶσι τὰς λογικὰς καὶ φύσιν ὀρμὰς, αἵτινες τὰς ὧδ^α φύσιν καὶ ἀλόγους κινήσεις καταβάλλουσι· πρὸς γὰρ τὸ ἰσχυρὸν τε καὶ ὑψηλὸν τὸ ἡγεμονικόν, δειλιά καὶ νεκροῦται τὸ ἀπηλλοτριωμένον καὶ ὧδ^α φύσιν· καὶ πάσχη πλέον, ἢ αἰλουροῦ ὠρυομένου λίοντος· ὥσπερ πάλιν ἐκ τῆς ἐναντίας ἀπὸ τῆς

cendos. Mansuetudo ac patientia magnitudinem animi constantiamque nos docet, et universalem nobis conciliat benivolentiam atque amicitiam. Denique liberalitas et beneficentia socios nobis amicosque arctius devincit, et inimicorum fastum humilificat; propria firmat, aliena atque externa perdomat: omnium ora resolvit, linguasque ad praeconium excitat. Ut verba ad compendium conferam, tribus his virtutibus ornatus homo splendidam gloriam victoriamque referet. Graecorum fabulae narrant, Herculem aurea mala abstulisse Hesperidum Atlantis filiarum, postquam draconem multiforem centicipitemque interfecit. Videntur autem dici per allegoriam mala quidem propter victoriam, aurea vero propter gloriam. Qui tria haec igitur vitia devicerit, voluptatem, iram, avaritiam, in quae plerumque homines incurrunt, ibique atlantica veluti firmitate haerent; talis inquam victor, et perfectus vir est et admirabilis; atque adhuc juvenis digna senilibus annis facinora perpetrat: idemque pigri animi monstium impigre perimit; pigri inquam animi ad rationales dignosque natura sua actus, quibus alieni a ratione naturaue motus cohibendi sunt. Nam coram forti excelsaque mentis potentia formidare solet atque torpere quidquid spurium praeterque naturam est; graviusque timet, quam leone rugiente feles. Secus autem

(1) Ποῦτος nobilis ait: *E come quel fante in che corre al pome*. Non ergo est apud poetam pro me pro gallico pome (la palma), ut quidam ingeniosus amicus meus arbitrabatur.

ῥαθυμῆν καὶ ἀμελῆν, καὶ ἀγαπᾶν ὑπὲρ πλέον τοῦ δέοντος, ἰσχυροποιοῦνται τὰ πάθη καὶ θράσος λαμβάνουσι καὶ ὠδύλαβόντα τοῦτον ὡς αἰχμάλωτον τὰ τοιαῦτα πάθη, ἀποτυφλοῦσιν ὥσπερ ἡ Δαλιδὰ τὸ ἀνδεικώτατον ἐκείνον Σαμφῶν, τὰς ὅπῃ τὴν κεφαλὴν τρίχας ἐκκόψασα καὶ γίνεται εἰς ἐμπαιγμὸν καὶ τυφλὸς καὶ ἀναίσθητος.

γ'. Ἔστιν ὅτι καὶ ὑπὸ ματαίας ἐπάσειως δόξαν τὴν αἰσχύνην ἡγοῦμεθα. ἂν ἢ καὶ κόλακας αὐτὸν οἱ κατάρτοι καὶ ἐπίτριπτοι καὶ φθορεῖς πλησιάζοντες κολακεύωσι, καὶ τὰ πρὸς χάριν καὶ ἡδονὴν λέγωσιν, ὡς γησῖες τούτους φίλους ἀπατάσεται, μὴ δυνάμεθα διακρίναι ὅσῳ ἔχουσι τὸ διαφορὰν φίλοι καὶ κόλακες· οἱ μὲν διακρίνουν πάντες, ἥνυν οἱ κόλακες, ὅπῃ κηρύττουν τὰ πρὸς ἡδονὴν λέγουσιν, καὶ βλάβης εἰς τὸ πρόξενον· φίλοι ἢ πρὸς τὸ λυσιτελεῖν καὶ ὠφέλιμον βλέπουσιν, εἰ καὶ πρὸς πᾶσι αἰσθῶσιν οἱ τούτων λόγοι φαίνονται λυπηροί· οἱ μὲν γὰρ πρὸς μόνον σπουδάζουσι τὸ λαμβάνειν, οἱ ἢ ὑπὲρ τῆς ὠφελείας τὸ φίλον ἔτοιμοι δοῦναι καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν καὶ ὅτι κόλακες μὲν, καὶ τὸ κοράκων εἰς χεῖρας· ὥσπερ ἐκεῖνοι τὸ σωματικὸν σὺν ὀφθαλμοῦς (1), οὕτως καὶ οὗτοι πᾶσι ψυχὴν ἐκτυφλοῦντες· φίλοι ἢ ἀντὶ ἄλλων εἰσὶν ἑαυτῶν· πολλάκις μὲν γὰρ ὑπὸ χαυνότητος πάσχει τοῦτο τις, καὶ ἄγονται ὡς ἀνδράποδα ὑπὸ τῶν κολάκων· πολλάκις ἢ καὶ ἐξ ἀπονοίας τὴν καὶ ἐπάσειωσιν· λέγουσι γὰρ καὶ Ἰσχυρόν τὸν κορίνθιον (2), πολλὰς καὶ ἄλλας νίκας νικήσαντα, καὶ αὐτὰς Ἀμαζόνας κατατροπώσας, ἐπεὶ ἐξ ἐπάσειως ἐβλήθη καὶ εἰς αὐτὸν τὸ αἰθεῖρα διακρίνουν τὸ Πηγὰς ἐκ ἰγναρία, incuria, somnique superflui studio, corroborantur vitia atque audaciam sumunt: moxque hominem irretitum excaecant; ceu fortissimum illum Sampsonem Dalida, postquam ei caput capillis nudaverat: denique oculis sensuque orbatus, ludibrio habetur.

Rex ca-
vet ab
inani glo-
ria.

VI. Aliquando vero contigit, ut inani elatione abreptus rex, gloriam esse existimet quae reapse ignominia est: nempe cum eum maledicti et scelesti exitiosique adulatores circumstant, qui ad gratiam voluptatemque aurium loquuntur; atque hos ille ceu fideles amicos amplectitur, neque potis est discernere quantopere ab amico differat adsentator. Hoc ergo hominum genus blanda semper verba connectit, perneciemque propinat. At amici ad regis utilitatem iuvamenque spectant, etiamsi forte oratio eorum molesta videatur. Adsentatores habendo inhiant; amici vitam quoque suam pro rege prodigere non recusant. Denique adsentatores corvis peiores sunt; hi enim corporum oculos effodiunt; illi animam excaecant. Ast amicus amici tamquam altera persona est. Nonnulli igitur saepe numero levitate quadam elati hoc morbo urgentur, atque a palponibus mancipiorum instar circumaguntur: nonnulli etiam ob insaniam mentis atque superbiam. Aiunt Hipponon corinthium qui, praeter victorias ceteras, de Amazonibus quoque triumphavit.

(1) Notum est antiquorum proverbium *cornicum oculos configere*; cuius egregiam interpretationem habes apud classicum interpretem a me Romae editum ad Ciceronis orationem pro Flacco XX. 2. (2) De Hipponoo tragoediam scripserat Sophocles, teste non semel Hesychio, Polluce IV. 111. et Stephano voc. ἄλκιος.

σου ἵππῃ δ' ἄρ' αἰετ' ἔχων, περὶ πτόμα δ' αἰετ' ἔχων· οὗτος ὁφθαλμοὺς γὰρ ἐκτυφλώσας, περιεπάτη πλατύνοντα, μηδὲ κραγῶν ἔχων τὸ δ' ἔδουλοντα· ὁμοίως καὶ ὁ ἀνθρώπινος λογισμὸς, εἰ καὶ καὶ τῶν ἡδονῶν ἀλαζονεύσας, νικήσῃ πρότερον, κατασβέσῃ τὸ τὸ αὐτῶν φλόγα, καὶ τὸ θυμὸν πατάξῃ, καὶ τὸ τὸ φιλοσηματίας βάρος ἀπορρίψῃ, κατορθώσας νίκην ἀρίστην, ὅτι πάσας χαμαιζήλους πράξεις ὑπεραίβῃ, ἵαν μὴ μέχρι τοῦτο εἴσῃ τὸ ὑπεροπτικόν, ἀλλ' ἡδὲ καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα καταπαρθῇ, ἀμειλίχας τὸ φροντίζον τὸ δ' ἡλιόεντα, καὶ τὸ τὰς φρονίμων ἀνθρώπων δέχεσθαι συμβουλὰς, οὐ μόνον πτόμα πίπτει παράδοξον, ἀλλ' ὡς περὶ τυφλὸς ὁπλισταί, μηδὲν καλὸν αἰσθανόμενος· καθάπερ ὑπὸ ταραχῆς πνέματων καὶ κυμάτων τῷ τὸ ἀκολατίας καὶ ἀδύσφορίας πλάγι καταποντιζόμενος, ἐκ τοῦ ἐπαρθῆναι καὶ πλέον φρονῆσαι τὸ δ' εἶναι, τὸ ὁξύτερον τὸ ψυχῆς ἀπολείσας, ὡς περὶ ὁ μυθολόμος Ἰκαρος· ἐγὼ γὰρ λέγω· οὗτος Λυκαονίδας, οἱ δ' ἔχ' τὸ μάταιον τύπον αὐτῶν κεραυνοῦ γεγονόσι ὡς ἀνάλωμα μὲν καὶ τὸ στρατηγὸς αὐτῶν, ὅς ἐπὶ μάλλον καὶ τὸ ἀπονοίας αὐτῆς ἐτύγχανε στρατηγός (1)· ἀφίημι ἢ τὸ Σαλμωνία (2) ἐκείνον, ὅς ἐς τοσοῦτον ἤλθιν ἀπονοίας, ὅτι καὶ βροντὰς ἠέλησε ποιεῖν ἐκ βοείων δερμάτων (2)· καὶ ἔχ' τὸ τοιαύτην ἵκασιν ἐκείνῃ ἀφανισθέντα σὺν τῇ καὶ πᾶσι καὶ τοῖς ταύτης οἰκήτορσι· τοὺς τε μυθολογικοὺς Ἀλκίονας ἐκείνους (3), καὶ ἢ ἔπεισον ἐν γῇ πτόματι,

verat, quum inani fastu tumidus, Pegaso consenso, per aërem quoque ferri voluit, lacrymabili ex ea celsitate casu ruisse; quo excaecatus, errabat incertis gressibus, ne viae quidem ducem habens. Similiter humana quoque mens, etiamsi adversus voluptatem gloriabunda decertans primo vicerit, flammamque harum extinxerit, tum etiam iracundiam profligaverit, et avaritiae pondus a se depulerit, ægregiis triumphis partis propterea quod res omnes humiles proculcaverit; si, inquam, homo elationem suam hactenus non stiterit, sed sublimius adhuc evehi voluerit, neglectaque officiorum cura, prudentium quoque admonitorum consilia respuerit, non solum lapsu improvise corruet, verum instar carentis lumine errabit, nullo honestatis sensu retento; turbine veluti ventorum atque fluctuum in intemperantiae petulantiaeque mare submersus. Nam quia superbus fuit, quia mediocritatis oblitus, idcirco vim animi volatilem, fabulosi instar Icar, amisit. Mitto Lycaonidas, qui ob vanum tumorem suum fulminibus cum duce proprio dellagraverunt, qui ipsis potissimum antesignanus superbiae fuerat. Praetereo illum Salmonem, qui eo vesaniae prorupit, ut tonitrua quoque bovinis pellibus imitaretur: cuius superbiae causa cum nova urbe sua eiusdemque incolis deletus est. Sileo denique fabulosos illos Alkionidas, eorumque humi lapsum, postquam celso

(1) Cod. στρατηγὸς pro Σαλμωνία; vel inutili varietate, vel manifesto mendo, quod congeritur a genitivo Nicerphori locum.

(2) Apollodorus Bibl. III. 9.

(3) Idem I. 7.

(2) Idem I. 9.

ἵππῃ θραυτιθίντις διὰ τινος ὑψηλοῦ ὕρου Πηλίου λεγομένου εἰς οὐρανὸν ἱεχέησαν ἀταβαίνον· διὰ τοῦτο πρέπον εἶναι ἐξορίζειν ἀπὸ ψυχῆς τὸ ἐπημέριον καὶ μετέωρον φρόνημα, ἵππῃ δὲ καταπτώσειος καὶ καταβολῆς ὅτι πρόξενον· ἀγαπᾶν ἢ καὶ ζητεῖν ἐκ παντὸς τρόπου τὸ μίξιον καὶ συγκυμοῦ πρόξενον· ἄξιον οὖν μάχεσθαι καὶ ἐκτέμνειν τὰ αἰσχροῦ πάθη· καὶ ὥσπερ ὁ ἱνδοξὸς ἐκείνος Περσεὺς ὡς ἔρμου δρέπανον λαβὼν ἐξέτιμε τὸ Γοργόνης τρεῖς κεφαλὰς, πᾶσαν ἐξ ἐκείνης βλάβην ἀποφυγῶν, οὕτω καὶ ἡ βασιλεῖα δὲ τὸ λόγῳ τὰς ὑποβαλλούσας τὰ πάθη πρώτας κινήσεις ἐκκόπτειν τῇ τὴν ψυχῆς διακρίσει· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῷ τὴν ἀτυφίας καὶ ταπεινώσεως ὡς τὰς κεφαλὰς τῶν ποικίλων παθῶν καταφλέγειν, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς τὰς τὴν μυθολογίας ἐκείνης ὑβρίας ἀπέκοπτε κεφαλὰς· τοιοῦτος θρόνος πρέπον τῷ βασιλεῖ φλογώδης ὁμοῦ τε καὶ πυρρὸς, κατακαίων μὲν τοὺς ἐναντίους ἐχθρούς· τὸ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θρόνου καθεζόμενον βασιλεῖα, οὐ μόνον οὐ καταβλάπτει, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὕψος ἀναβιβάζων εὐράνιον, καὶ καταφανῆ καὶ λαμπρὸν καὶ περίδοξον, καὶ διάδηλον ἕως αὐτῶν τῶν τὴν οἰκουμένης περάτων ἀπεργαζόμενον· ὥστε καὶ ἡ προφητικὴν μεγαληγορίαν ἐξαερόμεθα τούτῳ, λέγουσαν (1)· ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ σὺ τῇ οἰκουμένῃ· πᾶς ἄνθρωπος βλέπων χαρᾶς πληροῦται ὁμοῦ καὶ ἐκπλήξιως· τί καὶ πολλὰ λέγαν· βασιλεὺς μὲν τῶν ἄλλων καλῶν καὶ ταπεινῶν γλυκύμενον, αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὅτι μιμητής· ὁς κλίνας τοὺς οὐρανοὺς, διὰ τῶν κοινῇ ἡμῶν σωτηρίαν τὴν τῶν ἀνθρώπων γένεσιν, καταβίβηκεν εἰς ἡμᾶς καὶ δού-

quodam connisi fuerant Pelio monte conscenso caelum adpetere. Expedit igitur tumidas elatasque cogitationes animo expellere, quae casus atque ruinae ministrae sunt; sectari autem atque omni studio complecti modestiam, quae parens firmitatis est. Ergo opus est inhonestas animi perturbationes bello persequi atque amputare. Atque ut ille inclytus Persens, accepta a Mercurio falce, tria Gorgonis capita abstulit, nullum ipse detrimentum ab ea passus; ita oportet regem rationis ope fretum primos suborlentium cupiditatum motus, animo deliberato praecidere: tum etiam humilitate ac modestia diversorum vitiorum capita amburere, velut ille Hercules fabulosae hydrae capita amputavit. Regem quippe thronus decet flammeus simul et igneus, qui hostes quidem ambrat, sedentem autem in ipso regem non solum hand laedat, verum etiam ad astra sublevet; thronus, inquam, coruscus, splendidus, illustris, qui regem ad extremos usque orbis fines fama clarificet: ita ut prophetae quoque sublime essatum huic conveniat, quod ait: apparuerunt fulgura tua orbi terrarum; omnis homo videns, gaudio simul ac stupore completur. Quid plura? Rex, si ad ceteras virtutes modestiam quoque adiecerit, Christi ipsius veri nostri Dei imitator sit; qui caelos inclinans, propter communem humani generis salutem, servili forma circumdatus ad nos descendit; qui cum corpore caelos denuo sublimiter repetiit, supernis illi

(1) Psalm. LXXVI. 19.

λη μορφήν ἀνεδείξατο· ὃς ἀνῆλθε μὲν σώματος πάλιν εἰς οὐρανὸς ἱπερκοσμίως, αὐτῷ τῷ οὐρανίων πυλῶν διανοιχθεῖσιν· ὁ γοῦν κειροσμημένος ὑπὸ Χριστοῦ βασιλεὺς καὶ διὰ τοῦτο Θεομδέσατος, ἐν οἷς μὲν τὸ ἀλλότριον ἀποδιδώκει καὶ πάντη ἀνοίκεται αὐτῷ αἶσχος, μεγάλην ἔχει τὴν εὐφροσύνην· ἐν οἷς ἡ τὸ βασιλικὸν ἐνδείκνυται κάλλος, χαρὰς πληροῦται καὶ ἡδονῆς· γινώσκω τοῦτο ἐγὼ ἀκριβῶς ἐξ αὐτῆς τῆς πείρας καὶ τῶν πραγμάτων· οὕτω δ' ἔχων ὁ βασιλεὺς, κανὼν ἔστι καὶ ὑπόδηγμα παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ διαλάμπη φαιδρότερον τῷ ὡραζομένῳ Πολυκλείτῳ (1) ἐκείνῳ· καὶ καὶ δύο τρόποις εὐφραίνεται, ἢν τε τῷ μὲν σπασθῇ τὰ καλὰ διαπραττέσθαι, καὶ τὰ ἐναντία τούτοις μισεῖν καὶ ἀποδιδώκειν ὡς ἀνοίκεται τούτῳ.

Ζ'. Δεῖ δὲ πρὸς τούτοις τὸν βασιλῆα καὶ σπασθῆναι εἶναι· οὐδὲν γὰρ ἄλλο οἶδεν εὐφραίνειν αὐτὸν ὡς τὸ ἐξ ἰδρωτῶν καὶ πόνων νίκας καὶ ἀμείας ποιεῖν, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπαυξάνειν ἀρχήν· ἔσται ἡ πάντως τοιοῦτος, εἴπερ ἔστι καὶ κατεργηκὸς, καὶ προσδέχεται τοὺς ἐξ εὐτοίας ὑπομιμνήσκοντας αὐτὸν τινὸς ἐλαττώματος· ἐπεὶ καὶ τῶν φαρμάκων καὶ βοηθημάτων τὰ καθαρτήρια, ἐπαχθῇ μὲν δοκοῦσι καὶ λυπηρὰ πρὸς τὰ σώματα· τὸ δὲ γὰρ μοχλήρην προσλαμβάνοντα ὕλῃ, ὑγίαν προξινούσι τοῖς σώμασιν· τοῖς μὲν ἀπὸ νόσου, βοηθοῦσιν ἀντιδοτοὶ καὶ καθάρσια, εἰς μόνον ὡρασκάζομένης τοὺς ἰατρὸς ὡρασέχονται· τῷ δὲ κατὰ ψυχὴν ὑδαί-

patentibus ianuis. Rex igitur qui dignitatem a Christo accepit, ideoque summe venerandus est, quatenus quidem turpitudinem vitat quae ab eius persona maxime abhorret, ingenti hilaritate perfunditur; quatenus autem regium decus ostentat, maximam rursus percipit voluptatem. Hoc ego apprime compertum habeo experientia vitae ac negotiorum. Rex, si ita se habeat, omnis honestatis regula exemplumque sit, celebratoque illo Polycleto splendidior coruscat: duplicique gaudio distenditur, tum quia honestatem studiose sectatur, tum quia vitium huic contrarium odit atque repellit.

VII. Insuper oportet regem vitae genus actuosum sectari: nihil enim eum magis delectabit, quam res egregias sudore proprio ac labore partas conficere, suumque imperium incrementis amplificare. Is autem huiusmodi futurus est, si patientiam non detrectabit, et si benivole audiet eos a quibus si qua in re peccaverit admonebitur. Nam pharmaca etiam et purgandorum viscerum adiumenta, videntur sane molesta corporibus et ingrata; eadem tamen materiam noxiam detrahunt, sanitatemque restitunt. Morbosis nimirum corporibus opitulantur antidota et purgationes; si certe medicis a quibus ministrantur, obtemperemus. Ast homini cu-

Rex sit
actuosus
et verax.

(1) Non intellexit metaphrastes πολυκλείτειον nillem fore dicit regem virtute perfectum. Ego igitur Nicephori: itaque pro opere Polycleti posuit ipsum Polycletum. Loquitur autem reapse auctor de signo statuarii Polycleti omnium praeconiis celebrato; cui si-

tur latine interpretans, Nicephori mentem sequi malui, quia metaphrastes.

την ἐθέλοντι ἀντὶ ζυφῆς πάσης καὶ ἡδυσμάτων εἶσιν αἱ καλαὶ ὠφθαλμῶν καὶ συμβελαὶ ἀπὸ ἰσορίας· ὧν ἄνω, οὐδὲ τὸ ζῆν ἡγῆται καλόν· νομὸς γὰρ ὁ λυθὺν ὑπάρχων, εἰκότως ὀφείλει ἀποβλάξαι καὶ τὸ ἡγεμόνα τοῦν συνιστᾶν· ὁ δὲ λόγος ἐπικοσμεῖται τῇ βασιλείᾳ πρὸς τὸ κοινὸν προκρίθαι τοῖς πᾶσιν ὑπόδειγμα· ἔγωγε δὲ αὐτῷ καὶ κόσμος εὐπρεπέστατος ἢ ἀλήθεια· ταύτη γὰρ λαμπρυνόμεθα ὁ ὑψηλότερος βασιλεὺς, πάλιν ὀπφανὴς γρηθίζεται καὶ περιβλεπτός· πάντας γὰρ ἐφίλειται καὶ ὀπασσάται πρὸς ἑαυτὸν, οἷον ἡ μηχανήτης, ὅθεν τῆς ἀληθείας ἅπαντας ὀπασσόμεθα· εἰ δὲ ἴσως ἔτοιμοι εἶναι εἰς τὸ ψεύδειν καὶ τῷ ἐντεῦθεν σκοτὶ ὀφθαλμοκρίθαι, πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἐνδοξὸς ὀνομάζεσθαι δίκαιος; εἰ μὴ μᾶλλον συνητὸς καὶ μεμισημένος, συγκρινόμενος τοῖς ἑτέρων καλοῖς ὡς ἀπειγχομένος, ὥσπερ μέγα νέφος ἀκτίσιν ἡλιακαῖς· τοιγαροῦν ἀποδωκίσθαι τὸ ψεύδος μακρὰν ἀποκοπτόμενον τῷ τμητικωτάτῳ ξίφει τῇ ἀληθείᾳ, μηδὲ μίαν ἔχον παρρησίαν, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον τῇ καταδίκῃ ἀπειλυνόμενος· ἡ δὲ ἀλήθεια παρρησιαζέσθαι καὶ ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις καὶ ὑποσχίσεισι προφθάνειν καὶ ἐπακολουθεῖν τὸ τέλος· τὸ γὰρ καὶ ἐπολίγον βραδύνει καὶ μὴ τελεῖν τῷ ὑποσχίσιν, μεταμέλει καὶ φηδωλίαν δηλοῖ· τὸ δὲ γνώμης ταύτης παράστασις, τὸ μὴ ὠφθαλμικά πληρᾶν τὰ ὑποσχημένα, ἀλλ' ἐπέχειν καὶ ἀμφιβάλλειν, ὥσπερ ὁ φιλόσοφος ἐκεῖνος Πύρρων (α) ἐποίει καὶ ὅθεν τοῦτο ὀνομάσθαι ἐφεκτικός· εἰ δὲ καὶ εἰς τέλος οἱ τῆς ὑποσχίσεως λόγοι ψευδεῖς ἀπελίσχονται, ἐκ

randi animi sui studioso, praesto sunt adversus omnes delicias atque illecebras, praeclaras admonitiones atque hortamenta historiarum, sine quibus ne vivere quidem praeclarum videtur. Etenim homo quum sit totus intelligens, actuosus sit oportet, mentemque ducem se habere demonstrat. Rationis igitur lumen regem ornet, ita ut cunctis exemplo luceat. Sit autem praecipuum eius ornamentum veritas: hac enim fastigium regis collustratum si fuerit, vicissim ipse sit clarus atque conspicuus, mortalesque omnes ad se contrahit, ceu magnetis quaedam, veritatis cogente vi. Quod si forte rex a mendacio non abhorreat, seque huius tenebris circumteget, qui licet hunc gloria praeditum dicere? Immo vero is execrabilis est atque invisus, et bonorum comparatione damnatur, ceu solaribus coram radiis ingens nebula. Ergo falsitas procul esto, acuto veritatis ense praecisa; nullusque ei sit liber aditus, sed ad reorum carcerem relegetur. Triumphet veritas, et sponsionibus atque promissis antecreat, tum etiam ad finem usque prosequatur. Nam si fidem liberare vel parum differas, id paenitentiam animi exilitatemve demonstrat. Is autem hoc esse habitu mentis cognoscitur, qui non statim promissa facit, verum dilert atque procrastinat, ceu philosophus ille Pyrrhon, qui propterea ephecticus, id est ad sensum sustinens, appellatus fuit.

(α) Codd. Περρῶν.

τούτοις ἀληθῶς δείκνυται, ὡς διασησμένος ἔστι καὶ σαφὲς τὸ λογισμοῦ ὁ θεμέλιος· τοῦτο δὲ ἀπειπὶς ἔστι βασιλείας καὶ πάντα ἀνάξιον· οὐ δὲ γὰρ ἀνάγκη ἔχει βιαζομένων, ὥστε ἀπατηλὰ καὶ ψευδῆ λέγειν· πῶς γάρ; ὅπου πολὺ τὸ κράτος καὶ καὶ πάντων ἡ δύναμις· εἰ γὰρ μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων οὗτος τιμᾷ τὸ ἀληθινόν, πόθεν ἔχει τὸ ἀξιόπιστον; ἢ πόθεν τὸ ἀρχόμενον καὶ ὑπὸ κοῦρον ἐκπαιδευθεῖν τὸ τῶν λόγων ἀσφάλειαν; ἵστανται γὰρ πρὸς ἀλλήλους ἐν ὑποψίᾳ, ὃς τις ἀρχὼν καὶ ὁ ἀρχόμενος, καὶ συγχύσιως τὰ πάντα μέλλουσιν εἶναι μετὰ, καὶ τὸ Ἐμπεδοκλῆος δόξαν, ὃς ἐδίδεκεν, ὅτι τὰ ἐν κόσμῳ πάντα πράγματα ἦσαν ἐν συγχύσει καὶ ἀναμιγνύμενα, πρὸ τῶν νεῖκος καὶ τῆς φιλίας διαχωρῆσαι αὐτὰ, καὶ ἕκαστον πρὸς τὸ οἰκεῖον καὶ συγγενὲς καταστῆσαι· ἀλλὰ οὐ καὶ τὰ δόγματα τοῦ τε Ἡρακλείτου καὶ Δημοκρίτου, καὶ Ζήνωνος τὸ ἀκινήτου, περὶ μίξεως καὶ ἐναντιουμένων ἀλλήλοις· ἀρμόδιώτατος ἄρα καλλωπισμὸς ἡ ἀληθία τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ πρὸς τὰς εὐλόγους τῶν δεινῶν αἰτήσεως ἀποπληρωτικὸν ἐν συντόμῳ καὶ μὴ ἐν ἀναβολαῖς τε καὶ ὑπερθέσεισιν· οὐ γὰρ ὅπως ὡς ἑλπιμπάνην οὐκ ἐκτείνον-
τας ἀνιάδω καὶ ἐκπίπτειν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅτι ἡμέρας ὡς ἀτρέχοντες, καὶ μὴ ἀπο-
πληροῦν τὰς δεήσεις αὐτῶν· τοῦτο γὰρ πόρρω κηδεμονίας βασιλικῆς.

ἡ'. Χρὴ δὲ καὶ οὗτος στρατιώτας διεγείρειν πρὸς τὰ γυμνάσια, καὶ αὐτὸν εἶ-
ναι τὸν βασιλέα καὶ εἰς τοῦτο ἀλείπτειν καὶ παιδευτὴν· τὸ γὰρ ἀγύμναστον ἀμαθὲς

Qui vero promissorum omnino fidem fallit, is hinc satis demonstrat mentis suae fun-
damentum prorsus esse putridum atque quassatum: quae res regi apprime indecora
est eodemque indigna. Nulla quippe cum necessitas cogit ad falso fraudulen-
terque loquendum. Qui enim id homini accidat, cui rerum potestas omnium ar-
bitriumque commissum est? Nisi autem hic prae ceteris veritatem coluerit, quo-
modo fidem deinceps nanciscetur? Rursus quomodo subditi homines ad constan-
tiam orationis erudiantur? Immo invicem suspecti erunt princeps ac subditus,
atque omnia perturbatione laborabunt, secundum Empedoclis opinionem, qui
existimabat elementa omnia mundana fuisse permixta, priusquam ea dissociarent
rixa et sympathia, et suo quodque elementum adfini adhaeresceret: quae ea-
dem fere dogmata fuerunt Heracliti quoque et Democriti et Zenonis cognomento
immoti, de copula rerum et de repugnantia. Igitur nullum convenientius regi
ornamentum est quam veritas; et precum supplicum, quae quidem iustae
sunt, compendiosa exauditio nullis dilationibus prorogata. Non enim sinendum
est ut supplices tristitia adficiantur, et diem de die prospectantes angantur,
dum suas preces irritas cernunt. Id enim a regali providentia longe recedit.

VIII. Age vero milites quoque ad exercitia excitandi sunt, eiusque rei regem <sup>Rex mili-
tes exer-
cet.</sup> oportet esse incentorem atque magistrum. Inexercitatus enim miles, rudis est et

τε καὶ ἀκαρτέρητον· πᾶσα ἡ τέχνη καὶ πρᾶξις, ὅθεν μελίτης καὶ ὀπιμελίας βελτιοῦται καὶ καλῶς σμίσσεται, ἔκρημοσμένως πάντως καὶ προσφυνῶς ὡς ἄλλη φύσις ἢ σωήθεια ὀνομάζεται· καὶ γὰρ οἱ σωηθεσμένοι τοῖς πόνοις καὶ ταῖς κακοπαθείαις, καὶ ἀσθενεῖς ὥσι καὶ γηραιοὶ, ἰσχυρώτεροι ἔκκαρτεσιώτεροι φαίνονται τῷ γένει καὶ δυνατῶν, ἀσυνήθων ἢ ὄντων· καὶ δὴλον ἀπὸ τῶν διεργούντων τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὰς κτίσεις, καὶ ἀπὸ ἐργαζομένων τῷ γῆν σκαπανέων καὶ φυτηκόμων καὶ τῶν βασαζόιτων ἐν τοῖς ὕμοις ἐὰν δυσβάστακτα ὡς ἔργον γὰρ ἔχοντες τὰ τριζῦτα, καὶ ὑπὸ τῇ μακρᾷ σωηθείας γυμνασμένοι, μετ' εὐκολίας ὀπιτηδεύουσι καὶ ἀνύουσι πρὸς ταῦτα ἢ οἱ καταπολὺ ἀνδρικώτατοι, ἀδύνατοι ἔκἀδύκιμοι φαίνονται ὡσαύτως οἱ προειθίζοντες ἑαυτοὺς εἰς ἱππων ἱποχρήσεις καὶ ὀπλοφορίας καὶ ξιφῶν καὶ δοράτων μεταχειρίσεις, ἐν καιροῖς πολέμου φαίνονται χρήσιμοι, καὶ νικῶσι πολλοὺς δυνατωτέρους, ὅθεν τῷ ἐλαίνων ἀπηνέαν ἀγροῶ δὲ καὶ τῷ τί δοκεῖ λυσιτελεῖν καὶ ὠφέλιμον, τὸ καταγίνεσθαι εἰς πείγματα, καὶ μεταχειρίζεσθαι ποτὲ μὲν ἐν τῇ δεξιᾷ, ποτὲ ἢ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐν τῷ μειωρίζειν εἰς ὕψος ὅθεν τοῦ δίνε τῷ σφαῖραν, ὃ δὲ κοινῶς ὀνομάζεται τζυκάνιον(1)· ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα τῷ παιγνίῳ εἰς ἃ κεκήνασι πολλοὶ καὶ σπουδάζουσιν· οὐδὲν πάντως λυσιτελοῦσιν ἢ συμβάλλονται εἰς ἀντιπαρατάξης πολεμικὰς καὶ μονομαχίας ἀνθρώπων ἰσχυρῶν καὶ μαχίμων· ἀνδρὲς τις εὐλογεῖν θέλη, καὶ λέγῃ ὅτι ὅθεν τῇ τοιαύτης γυμνασίας γίνονται οἱ ἄνθρωποι εὐτροφοὶ καὶ εὐκίνητοι· οὕτως ἂν

laboris intolerans: omnis autem ars resque gerenda, meditatione et cura melior fit et bene constituitur: quare apte omnino, et secundum rei veritatem, consuetudo dicitur altera natura. Namque adsueti laboribus atque molestiis, etiamsi infirmi sint et senes, attamen validiores patientioresque videntur iuvenilibus atque robustis sed usu expertibus. Spectare id licet in tignariis fabris, in fossoribus, vinitoribus, atque balulis: hi enim quotidiana haec opera, propter diuturnum usum, facile exercent: cum interim vel fortissimos alios ad ea ineptos videmus. Similiter qui equitando et gerendis armis et gladiis lanceisque tractandis semet exercuerunt, belli tempore utiles sunt, et fortioribus sed minus exercitatis praevalent. Nescio autem cur utilis videatur ludorum exercitatio, nempe quum modo dextra modo sinistra manu iacitur in sublime rotante turbine sphaera: idemque aio de aliis ludis quos multi valde mirantur et adpetunt: siquidem hi nihil prosunt usibus bellicis neque conferunt ad pugnacium hominum dimicationes. Quod si moderate loquendum est, sane licet dicere homines hoc exer-

(1) Vocabulum hoc explicatur *ludus pilae in eqno* a Cangio, qui de eo dissertationem se instituisse adfirmat. Citat autem Cangius hunc ipsum auctoris nostri locum ex MS.; sed incautius dicit esse

vocabulum Blemmydae; est enim paraphrastae; Blemmyda autem in genuino scripto id non habet. Nimirum Cangius ignoravit, scriptum Blemmydae a Galesiote fuisse interpolatum seu potius relectum.

ὁ μάγνηρος καὶ τὸ χυβρίδιον ὅθεν τὸ ἀκίνητον ἀξιώσει μετακινεῖν τε καὶ σέβειν, ἢ καὶ ἐπάνω ἀσχοῦ ἐνὶ ποδὶ ἄλλιας καὶ πηδᾶν, καὶ τοιαῦτα ἕτερα ποιεῖν κατα-
 γνώσεως ἔργα, τῇ προφάσει ᾧ γνέσθαι εὐκίνητος· ὁπότε ἢ καταγεύσει τίς εἶναι
 τινα καὶ ἐκ τούτων ἴσως ὠφέλειαν, ἀλλ' ὡς εἰπομένη καταπολύ' ὅτι κάλλιον τὸ
 στρατιωτικῶς ἐγυμνάζεσθαι, εἰ γὰρ μὴ τὸ εὐκίνησις κατεπέκεινα ἔχει καὶ ταῦτα·
 οὐ δὲ τούτῳ ὅτιν ἐπαινετὸν καταπολύ' τὸ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ λίθον
 ἔχοντα τινὰ περικλίνειν τὸ ἴδιον σῶμα καὶ οὕτω πηδᾶν; μᾶλλον μὲν οὖν ὅτι
 κάλλιον τὸ μεθ' ὅπλων ῥέχιν τινα, ἢ καὶ πάλιν ἀσκεῖν καὶ ἀκοντισμοὺς,
 τὸ βάρος τῶ ὅπλων εἰς πᾶσαν γυμνασίαν εἰ δυνάτῳ περιφέροντα, καὶ μεγάλην
 δόξαν ἐκ τούτου κερδαίνοντα· ἐκύκλωσαν ποτὲ βάρβαροι Ῥωμαίους· οἱ ἢ ἐκ
 πλαγίῳ ἐνέδραν καὶ λόχον ποιήσαντες, ἐξαίφνης ἑὸν κυκλοῦντας ἐκύκλω-
 σαν, καὶ ὅθεν δοράτων ἀπέκτειναν· ἦσαν γὰρ ἀκείῳ πρότερον παιδευθέντες
 ἀκοντίζειν, καὶ μεθ' ὅπλων ἰσπάζεσθαι καὶ ταχυδρομεῖν, καὶ πῶς χρὴ πολεμίους
 κυκλῶσαι, καὶ πῶς ὑπὸ τούτων κυκλωθέντας ἀποφυγεῖν· ἢ γὰρ μελέτη πᾶν
 πρᾶγμα βελτιοῖ καὶ αὐξάνει (1). ὅθεν τοῦτο σφόδρα ὅτι καὶ ἀναγκαῖον προγυμνά-
 ζεσθαι εἰς πάντα τὰ συμβαλλόμενα καὶ πόλεμον, καὶ μὴ ἐν τῷ καιρῷ τῷ πο-
 λέμῳ ζητεῖν ἢ αὐτῶν ὁπτηδύσειν (2).

citio fieri agiles et expeditos. Sic enim etiam coquo, ne quietus degat, ollam cir-
 cumagere licet, super utre uno pede insistere vel saltare, atque alios huius-
 modi ridendos motus actitare, dum agilitatis acquirendae studium simulat. Sed
 fac esse aliquam horum fortasse ludorum utilitatem; nihilominus, ut diximus,
 multo honestius est militariter se exercere, quandoquidem praeter agilitatem
 alios quoque fructus consequemur. Dicet aliquis; nonne saltem laudabile est sa-
 xum utraque manu tenentem circumagere corpus et saltare? Atqui, aio, multo
 est praeclarius armatum decurrere, et luctam vel iaculationem frequentare, ar-
 morumque pondus in omni, si fieri potest, exercitio gestare; atque hinc laudem
 insignem referre. Romanos olim circumdederant barbari; verum illi ex obliquo
 insidijs structis obsessores suos repente obsederunt et lanceis confoderunt. Erant
 enim antea ad iaculandum accurate exerciti, ad equitandum cum armis decur-
 rendumque, ad circumveniendos hostes, ad effugium ex obsessione captandum.
 Quippe exercitatio meliora omnia facit et auget. Ergo magnopere necesse est
 cuncta quae ad bellum pertinent exercitio praecoccupare; non autem, instante bel-
 lo, tum demum de iis cogitare.

(1) Est illud sapientis Periandri effatum μελέτη
 τὸ πᾶν, in exercitatione sunt omnia.

(2) Legesis Ciceronem de rep. I. 6.

Θ'. Εἰ δὲ καὶ τὴ καὶ θάλασσαν εὐδοκιμήσειας δατυγχανεῖν καιρὸς, οὐ δὲ ταύτῃ
 χρεὶ τῷ τῷ τῷ. ἴαν γὰρ ὅτι χρησίμος εἰς τὸ ναυμαχεῖν· ποιεῖ γὰρ τὸ ὀπίστην ἰδραῖως
 καὶ σπειρμένως ἴσας δὲ τὴ νηὸς ὡς περὶ δὲ πύρας τινος, καθὼς ἰσορῶσι τὸ Εὐφρημον(1)
 ἐκείνον, μηδὲν δεινὸν ἀπὸ τῆς θάλασσης κλύδωνος ὑφιστάμενον· ὁ δὲ μὴ δὲ πείρας
 προσπαίδευσίς, ἐκ πρώτης προσβολῆς καταπίπτει, εἰ καὶ ἄλλως ῥωμαῖος ὅτι καὶ
 δυσκαταγώνιστος· οὐ δὲ γὰρ ἂν δυνήσκειν πρὸς τοὺς κατὰ θάλασσαν πολε-
 μίους ἀντιμάχειν, τὴ νηὸς σαλευομένης, αὐτὸς πρὸς ἑμέτους τρεπόμενος, καὶ τα-
 ρασσόμενος καὶ ἰλιγγίων, καὶ πῶ τῷ ποδῶν ἑστῇ ἔχων ἀσθένειαν· ἰπαινω
 τοὺς Ἀθηναίους ἐκείνους μερίσαντας τὸ ἑαυτῶν εἶον εἰς λόγους καὶ νόμους, καὶ πε-
 ζομαχίας καὶ ναυμαχίας· ἐκ μὲν γὰρ τῆς τῷ λόγων μελέτης καὶ τοῦ καὶ
 γλῶσσαν ἰπαίδευσαν· ἐκ δὲ τῷ νόμων δικαιοσύνην ἐξήσκησαν, ἐλθέμενοι
 ἐφύλαξαν, καὶ νίκαις καὶ ἀειστίαις πολλαῖς ἐκοσμήθησαν τε καὶ ἰδοξάσθησαν·
 πρότερον μὲν γὰρ Δαρεῖον τὸ τὸ Ξέρξου πατέρα κατήσχυαν κατατροπωσάμενοι
 καὶ καταλύσαντες εἰς Μαραθῶνα τὰς τριάκοντα μυριάδας, ἃς Δάτις καὶ Ἀρτα-
 φέρνης οἱ στρατηγοὶ ἐπέφεροντο, ἔχοντες στρατεύματα χιλιάδας ἑνεία, καὶ Πλα-
 ταίων χιλίους συμμάχους· στρατηγούντων μὲν Μιλτιάδου τε καὶ Στησίλειου(2), πολε-
 μαρχούντων δὲ Καλλιμάχου καὶ Κυναιγύρου· ὑστερον δὲ οἱ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι, συμμα-
 χούσης καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ τὸ Ξέρξην κατηγωνίσαντο· καὶ ὁ πρὶν ἄμετρα

Res scien-
 tiam mari-
 timam rei
 militaris
 haud negli-
 git.

IX. Quod si opportunitas ferat maris quoque peritiam adipiscendi, ne hanc
 quidem negligere oportet; multum enim ea interest, siquando maritimo bello opus
 fuerit. Sic enim miles firmiter in navi constanterque veluti in petra stare consue-
 scit (qualem narrant Euphemum illum) nihilque a maris fluctuatione patitur.
 Qui autem haud exercitio se praemuniverit, primo statim progressu labitur, quan-
 tumlibet robustus pugnaeque sit. Non enim potest maritimis hostibus resistere,
 dum navis fluctuat, dum ipse vomitu et vertigine quatitur, neque pedem fir-
 miter figere potest. Laudo Athenienses veteres, qui vitam suam eloquentia, iuris
 prudentia, bellis terrestribus ac maritimis, exercebant: siquidem eloquentia men-
 tem linguamque erudiebant; iure, iustitiam condiscabant; [armis] libertatem tue-
 bantur, victoriasque plurimas et trophaea gloriosa sibi comparabant. Nam pri-
 mo quidem Darium Xerxis patrem turpiter fugere coegerunt, deletis apud Mara-
 thonem trecentis militum millibus, quos Datis atque Artaphernes ducebant; quum
 ipsi Athenienses haud plus novem mille numero essent, praeter Plataeensium mille
 auxiliares: imperatoribus nimirum Miltiade et Stesilao, polemarchis autem Callimachio
 et Cynegyro. Idem postea Athenienses, suppetias ferente universa Graecia, Xerxem

(1) Ab Euphemo Argo navem, defuncto Tiphys.
 fuisse gubernatam exploratum est.

(2) Stesilaus ergo unus erat e decem praetorum
 numero, qui marathoniā pugnam rexeunt. (Nep.

in Milt. cap. 6.) Nomen Stesilai Thrasylao geniti
 prodit etiam Herodotus VI. 114, eumque in dicta
 pugna occubuisse dicit.

κομπάζων, καὶ σοιχεῖα μετακινῶν, καὶ τὴν μὲν ξηρὰν ποιεῖν θάλασσαν, τὴν δὲ θάλασσαν, ξηρὰν, καὶ ἀγρυμνῶν μασιγῶν· καὶ δεῦρ'· τὸ δὲ στρατεύματος πλῆθος καὶ ἀριθμὸν σχεδὸν ὑπερβαῖνον, ἀντὶ μοδίου τινὸς κάσρερ' ἡρώμενος πρὸς τὴν μέγιστον καὶ ποταμούς· ἀποξηραίνων πινόντων ἢ ἵππων, ὡς ἐν Φρυγίᾳ μὲν τὸ Σκάμανδρον, ἐν Θητταλίᾳ δὲ τὸ Πηνεὸν, ἐν Ἀττικῇ δὲ τὸ Ἰλίσσον· τὴν δὲ ἡλίαν ἀποκρύπτων δεῦρ'· τὸ τοξόματων τὸ σφραγίσ· ἐκείνος ὁ δοκῶν πολὺς εἶναι ὁ μέγας, μόλις ἐν μιᾷ νηὶ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Στυμόνος διησώζετο, μὴ πολλῆς ἀγωνίας καὶ φόβου τὰς Ἀθηναίων χεῖρας δεφρυγῶν· καὶ ταῦτα τὰ πάντων Ἑλλήνων δεφροσύνης ἐβδομήκοντα καὶ μίαν νῆας ἔχόντων εἰς Σαλαμίνην· ἐκείνος δισχυλίας δεφροσύνης ἰσχυρὰ ἐπαγρόμενος νῆας κατεναυμαχέθη· καὶ τὴν δὲ ξηρὰν ὑστέρου, πεντακοσίων (2) μυριάδων ἀνδρῶν μαχίμων δεφροφαισῶν, τὴν μὲν πολέμῳ, τὴν δὲ ὑπὸ λιμοῦ καὶ κρύου ἐν τῷ φεύγειν δῆτ' ἀπαιρῶν· οὐκ οἶδα τίνας ὑποληφθέντες καὶ Περσίδα κατέλαβον γῆν· τοιαύτας ἀριστείας καὶ τόπαια ποιῶσιν οἱ τὰ καλὰ ἔργα προπαίδ' ἀρόμενοι, καὶ τούτοις μὴ ἀποδῆς προεθίζοντες ἑαυτοῦ, τὸ λόγῳ κοσμοῦντος καὶ διδόντος τὰ τόπαια.

1. Ὁ δὲ μέγιστον ἔστιν ἔργον ἐν πάσαις πράξεσι καὶ ἀνυσιμώτατον, τὸ μὴ βραδύνειν τὸν καιρὸν ἐν τῇ ὀρθροσκιᾷ τούτων· κατὰ τὸν Χαιράδην (1) ἐκείνον, δεξιὰ καὶ ῥαθύμως ἐν τῷ πράττειν δέ-

quoque debellaverunt. Ergo is qui pridem sine modo superbiebat, elementa pervertebat, mare in tellurem, tellurem in mare, convertens; qui etiam mare saeviens virgis castigaverat; qui exercitum multitudine innumerabilem, meta castrorum tamquam modio quodam dimetiebatur: cuius equitatus fluvios exsiccabat, veluti in Phrygia Scamandrum, in Thessalia Peneum, in Attica Ilissum; qui denique solem multitudine sagittarum obscurabat; hic, inquam magnus et immensus, vix una navi ex ostiis Strymonis fluvii evadens saluti consuluit, aegre admodum nec sine terrore ingenti manibus Atheniensium elapsus. Tanta autem victoria patrata est, quum Graeciae universae nonnisi naves ducentae septuaginta et una ad Salaminam starent; ipse autem Xerxes bis mille et ducentas septem naves secum duceret. Deinde terram quoque infinitum bellatorum numerum amisit, partim acie partim fame et frigore in fuga consumptorum: atque haud scio an vix aliqui Persidem reviserint. Has nimirum victorias haec trophaea referunt, qui se ad praeclara opera exercitio diligenterque meditatione comparaverunt. Eruditio enim trophaea confert et ornat.

X. Cuiusvis autem negotii caput est et robur, ne rex in praedictarum rerum apparatu cunctator sit aut occasionem praetervehi sinat: more illius Chastinadae, quem agendi socordia et ignavia celebrem reddidit. Immo vero ab ap-

Rex ne sit cunctator, et captandae occasionis invigilet.

(2) ἑκατὸ πεντήκοντα.

(1) Est hoc nomen tardissimi et socordis senis apud Aristophanem vesp. v. 232, et pac. 1155.

κείτο· ἀλλὰ προδύτρεπίζεσθαι καὶ μὴ τινος ἀνάγκης προσδοκώμενης πολέμου· ὡς ἂν προῤῥασκευασμένας τὰς ψυχὰς ἔχοντες, ἰὰν ἴσως καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπέλθῃ τις πόλεμος, ὠφελήσωσι μὲν ἑαυτοῦν, ὅτῃν ἡ ἀντιμάχους κατατροπώσονται· ὁ γὰρ χρόνος ταχύτατος, καὶ οὐδένα ἀφαιμένῃ τῇ ῥαθυμούντων, οὐδέ δύνηται τις φθάσαι αὐτὸν κατόπισθεν ῥίχων· οὐ δὲ ἰὰν ὡδραπλήσιος ἢ τῇ ταχύτητι τῇ τῇ βορέα πτερωτῶν ὕων, ὡς οἱ Ἕλληνες μυθολογοῦσι τῇ Ἰζῇ (2) τε καὶ τῇ Κάλαϊ· λέγουσί τινες ὅτι καὶ Λύσιππος ὁ ζωγράφος (1) ἐκεῖνος ὁ Σικυωνίους βουλευθεὶς ζωγραφῆσαι καὶ ὡς ἐν ὡδραδείγματι δείξαι ὁποίαν ἔχει τῇ φυγὴν ὁ χρόνος, ἐποίησε τοῦτον κωφὸν, ὀπισθοφάλακρον, πτερόποδα, ἐπὶ πάντω τοῦ τροχοῦ βεβηκότα, μάχαιραν διδόντα κάτωθεν ἰσαμένῳ τινί· κωφὸν μὲν, ὡς πρὸς ὅτῃν αὐτὸν φωνοῦντας, μηδ' αὖτως αἰσθανόμενον· φαλακρὸν ἢ τὰ ὀπισθεν, ὡς ἀδυνάτου ὄντος ὀπισθεν διώκοντα τινὰ κρατῆσαι αὐτόν· πῶς δὲ τις αὐτὸν ὡδραδραμόντα φθάσαι ἰσχύσει πτερόποδα ὄντα καὶ ἐπὶ σφαίρας ἰσαμέρον; διδόντα ἢ ξίφος, διότι οἱ μήτε δυναμέροι τῇ κόμης κρατῆσαι, μήτε φθάσαι φεύγοντα, τὴν ῥώσονται τῷ βίλῃ τῇ λύπῃ ὡς τῆς ζημίας ἐπαισθανόμενοι· Ἀντίβας ὁ τῆς Σικελίας καὶ Ἀφεικῆς στρατηγός, τῇ Ῥωμαίων ποτὲ βουλευθέντων ὀπιστρατεῦσαι κατὰ τῆς Σικελίας, προλαμβάνει τῇ ἑφοδῶν καὶ τὰ δίσβατα τῇ ἀλπίων ὁρέων ἐξακαθάρας, δι' αὐτὴν πρὸς Ἰταλίαν χωρεῖ καὶ δα-

paratu non est desinendum, etiamsi nullum expectetur bellum. Sic enim comparati militum animi, siquod improvisum existat bellum, patriae utiles erunt, hostesque propulsabunt. Volucres tempus est; neque id quisquam a tergo persequens consequi poterit; nemo inquam, ne si alatos quidem Boreae filios, ut Graeci fabulantur, Zetin et Calain pernicitate sua aemuletur. Aiunt Lysippum pictorem inclytum, dum Sicyoniiis tempus eiusque celerem fugam exprimere vellet, repraesentasse illud surdum, occipitio calvo, pedibus alatis, rotac insidens, ensisque cuidam inferne adstanti porrigens. Surdum quidem, quia neminem a quo vocetur exaudit; retro calvum, quia nemo illud praeteritum retinere potest. Quis enim cursum adaequet alipedis et praeterlapsi rotacque insistentis? Denique gladium porrigens, quandoquidem hi qui neque capillo retinere, neque cursu aequiperare potuerunt, maioris telo figuntur, quia suum detrimentum sentiunt. Hannibal per Siciliam et Africam creatus imperator, quum in Siciliam Romani expeditionem molirentur, transitum ipse anticipavit, viaque sibi per alpinos montes patefacta, in Italiam irrupit; Romanos diversis proeliis pulsatos

(2) Ita codd.

(1) Atqui Lysippum sicyonium dicit statuarium Pinius lib. XXXIV. sect. XIX. Consentit autem in oratione genuina Nicephorus qui nec pictorem vocat;

et immo statuarium se agnoscere demonstrat verbo ἡγαλμάτων.

φόρως αὐτοῦ πολεμήσας, πολυτρόπως αὐτοῦ ἐνικᾶ· τέλος ἢ πάλιν εἰς πολὺ πλῆθος συναχθεῖσιν ὀπιθεῖς εἰς Καλαβρίαν (1), παράδοξον τιὰ ἐπάγει τὸν ὀλεθρον· λίγχοι γὰρ αὐτῷ χρυσοὺς δακτυλίους τῷ πεφονδύμενων στρατιωτῶν, μοδίῳ μετρήσας τὴν καὶ δαμνείσασθαι τὰς ἢ γυναῖκας Ῥωμαίας δὲ τῷ τοιαύτην τῷ ἀνδρῶν σπάνην, ἀνδραπόδοις καὶ βαρβάροις συζεύγνυσθαι· ἀλλ' ὁ τοσοῦτος νικητὴς, ἐκείνος Ἀννίβας ἐπάρσει καὶ τρυφῇ καταχαυνωθείς, καὶ δὲ τοῦτο ἀμελήσας τέλος ἀειστον ὀπιθῆναι ταῖς τοιαύταις πράξεσιν, ἕως ἐκπορεύῃσιν τῷ Ῥώμην καὶ κατασκάψαι, ὑπερον ὑπὸ Σκηπίωνος τοῦ στρατηγοῦ Ῥωμαίων κατεδύκετο, καὶ φεύγων τῷ Βιθυνίαν κατέλαβε, καὶ δηλητήριον φάρμακον πίων, πικρῶς ἀπώλεσε τῷ ζῶντι ὡσαύτως καὶ ἄλλως ἄλλοτε κατὰ διαφορετικὰς καιροὺς ἀμελήσαντες, τὰ ὅμοια ἐπαθόν· ἐπιμελητίον τοίνυν ἀρπάζειν τῷ ἀρμοδιώτατον ἐλθόντα καιρὸν, καὶ μὴ ὀρθοχωρεῖν αὐτὸν μὲν παρέρχομαι· εἰς τὸ μέλλον ἢ ἐλπίσκειν ἀδήλως τῷ λυσιτελούντων ἐπιτυχεῖν, ἢ τῷ τύχην ἀναμένειν τὰ σωτήριοντα ἐκτελέσας· ἀλλὰ μὴ προπαιδευτικὴν ἐπιστήμην ἔχον κατορθοῦσαν πάντα τὰ χρήσιμα· καὶ κυβερνήτης γὰρ ἀειστος ἐκείνος ἐστὶν ὅς ἐν εὐδίαις εὐθείῳ καιρῷ καὶ γαλήνῃ, σπουδάζει καὶ λογισμὸν ἔχει καὶ μίμνεν, εὐρεπίζειν ἅπαντα τὰ πρὸς ἀπαρισμὸν τῆς νηὸς· καὶ ἐπιμελεῖται ἵνα ἐπιπρόσθετα ὦσι τὰ τε πηδάλια, καὶ ἄρμυρ καὶ σχοινία· ὥς ἂν ποτὲ θυκυμίας καὶ κλύδωνος ἐπιελθόντος, ἀβλαβῇ καὶ ἀκίνδυνον εἰς λιμένα διαφορετικῇ πῶ νᾶν· ὁ δὲ τῷ ἀναγκαίῳ

fregit; novissime vero magnam illorum multitudinem denuo contractam incredibili clade in Calabria profligavit. Fertur enim Hannibal occisorum Romanorum aureos anulos modio metitus distribuisse: romanas autem matronas fama est, penuria civium, servis et barbaris nupsisse. Sed enim tantus hic Hannibal superbia deliciisque inflatus, quum neglexisset praeclarum terminum facinoribus suis imponere, ita ut Romam obsideret atque excinderet; postea a Romanorum duce Scipione fugatus est; atque ita exsul in Bithyniam delatus, veneno epoto, amarum vitae finem nactus est. Similiter alii aliter diversis temporibus pari negligentia utentes pares adversitates experti sunt. Studioso igitur curandum est, ut opportunissimum quodque tempus captemus, neque id sinamus elabi, caeca spe lusi fore ut quod utile est nanciscamur, dum fortunam ipsam quae nobis expediunt curaturam arbitramur, etiamsi nos ea minime scientia instructi simus, quae quidquid frugi est operatur. Profecto ille optimus gubernator est, qui sereno tranquilloque tempore, studium omne, cogitationem, et curam collocat in apparandis quaecumque ad instruendam navem pertinent: quique consulit ut aptus sit malus, et vela, et funes, ita ut cum decumanus fluctus tempestasque surrexerit, navim incolumem in portum referat. Secus vero qui necessaria navis instrumenta

(1) Leviter errare videtur Niecphorus. geographiae ceteroquin, de qua etiam scripsit, non ignarus. dum Calabriam dicit pro finitima Apulia, in qua provincia sunt Cannae.

τὸ νηὸς χερσαίων ἀμειλῶν, καὶ τὸ εὐδαιμόνιον τὸ εὐπλοΐας καιρὸν ὑπὸ ῥαθυμίας καταλιμπάνων, καὶ πρὸς τὸ ἔργον δυσκίνητος ὢν, καταποτιστὴς μᾶλλον ἢ κυβερνήτης δίκαιος ὀνομάζεται· καὶ ἰὰν κλύδωνος ὀπηγισμένη ἢ γαῦς ἀπὸ τῆς κυμάτων ἀβλαβὴς διαφυλαχθεῖν, τοῦτο τὸ τύχης ἔργον εἶπαι τίς εἶναι· ὅσον γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἀμειλίας ἐκίβη, πάντως ἂν ἢ γαῦς ἐκινδύνους καταποτισθεῖσα· οὐ γὰρ τοίνυν οὐδὲ τὸ στρατηγὸν ἀσφατεύατον εἶναι καὶ ἀμειλῇ, ἀλλὰ κατηρτισμένον καὶ τέλειον εἶναι ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῆς ἀρχῆς, ἥγουν ταχὺν εἶναι, σπουδαῖον, πτερωτὸν εἰ δυνατόν εἰς τε τὴν ἑστὴν οἰκίαν φυλάκην καὶ συντήρησιν, εἰς τε τῇ ἐναντίων θύραν καὶ πρόσληψιν· καὶ μὴ ὅμοιον εἶναι τοῖς ἀμαθείσι τῇ ἰατρῶν, οἳ τινες οὐ φαρμακιάζουσιν ἔχον τὰ τοῖς νοσοῦσι προσήκοντα φάρμακα, ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸ ἀνάγκης καιρὸν ὀπηγιστοῦσι πορίζεται· καὶ μὴ δυναθέντες εὐρεῖν, τερατολογοῦσι καὶ ἐγκαυχῶνται ὡς εἴπερ εἶχον φάρμακα τὰ χρεώδη, ταχέως ἂν τὸ νόσον ἀπήλασαν, πλεῖστα ὦρε· τὸ τὸ φαρμάκων δυνάμειος φυσιολογοῦντες· τινὲς δὲ τῶν τοιούτων ἰατρῶν τὴν ἰαυτῶν ἀδυναμίαν τῇ φύσει ἀνατιθέασιν, φόβος μόνον κινῶς τοῖς ἀρρώστοις φαινόμενοι· καὶ εἴτις αὐτοῖς ὀφθεῖν μισθόμενος, φύσει μόνος ὑπουργοὶ λέγουσιν εἶναι, τὰς ἀπὸ τῆς βιβλίων ὀπισθήμας ὀφθαλμοσάμφοι· εἰ γὰρ λίγην, ὅτι πολλάκις καὶ αὐτῇ τῇ φύσει ἐναντιοῦνται, θεραπεύεται μὲν οὐκ ὄντες, βροτολοιοῖ δὲ μάλιστα καὶ φθορεῖ· ἀλλὰ μιμεῖσθαι οὐδὲ τῇ ἰατρῶν ὀπισθήμονας εἰ φρονίμους, οἳ τὸ καιρὸν εἰ-

negligit, idoneumque prospere navigando serenum tempus socorditer omittit, neque ad laborem alacriter incumbit, is navifragus potius quam gubernator appellari debet. Quamquam enim e tempestate navis aliquando incolumis redeat, id fortunae imputandum erit; nam per gubernatoris quidem incuriam non stetit, quominus ea fluctibus absorberetur. Pari ergo ratione ne ducem quidem imparatum esse oportet vel negligentem, sed bene potius cruditum, arte sua exactum, atque in omni sui muneris parte perfectum, celerem, navum; alis in summa, si fieri potest, instructum sive ad suorum tutelam et conservationem, sive ad hostes venandos praecoccupandosque. Et sane is caveat ne similis sit incitis medicis, qui congrua aegrotis pharmaca haud ante sibi comparant, sed necessitatis demum tempore ea requirunt; quae tunc si forte haud nanciscuntur, mira dicunt et iactant, ilico nimirum a se morbum pulsum iri, siquidem idonea pharmaca non desiderarent: atque interim plurimum de pharmacorum virtute blaterant. Nonnulli contra ex his medicis impotentiam suam naturae imputant; atque ita nonnisi oneri aegrotantibus sunt. Siquis vero eos reprehendit, naturae tantummodo se ministros esse aiunt, librorumque doctrinas conspuunt. Mitto quod hi saepenumero naturae ipsi adversantur, neque medici sunt, sed pestes et homicidae. Imitandi sunt igitur docti potius prudentesque medici, qui gnari quam volucre tempus sit, artem suam cum

δότις ὀξύτατον, μὴ πάσης ἴσονται τῇ σπουδῇ, τῇ πρώτῃ κινήσει τῆ νοσήματος ἀνθιστάμενοι, ἵνα ὡς ἐν συντόμῳ τὸ τῆ υἱείας καλὸν διασώσωσιν.

ια'. Ὁ ὅς ἀναγκαιότατόν ἔστι τῷ βασιλεῖ πάντων μάλιστα τὸ εἰς ἅπασαν τὴν ὑπὸ αὐτὸν ἀρχὴν δικαστὰς ἐγκαταστήσαι· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐν ἀγοραῖς δῆμιελτας, οὐκ ἀνθρώπιναις σάρκασι δῆθυμοῦντας ἐσθίειν (καθὼς ὁ μῦθος λέγει τὸ Προμηθεῖα παθεῖν ἐν τῷ ὄρει Καυκάσῳ προσηλωμένον, αἰτοῦ τὸ ἥπαρ αὐτοῦ κατεσθίοντος) ἀλλὰ ὥς πλείους ποιημένους τὰ δίκαια, πλειονείας ἀπεχομένους, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ταύτῳ ἀποδιώκοντας, εὐτζῆαν οἰκονομοῦντας παρρησιάζεσθαι οὐ πρὸς συλλογὴν χρημάτων παράνομον ἀποβλέποντας, καὶ ληστρικῶς διακνημένους τῇ πολιτείᾳ, ἀλλὰ μετὰ λογιζμένης συνέπειας τὸ νόμιμον ἐπὶ πᾶσι καὶ διορθωτικὸν συνεσφίροντας, καὶ διαφέροντας τῶν ἄλλων πολλῇ τῇ φεικίᾳ· μὴ ὡς ἀπλησίως δὲ Κοροΐδῳ, Μαργίτῃ τε, καὶ τῷ Μελιτίδῃ(1) ὦν, ὁ μὲν ὥς αἰσιαλὲς ἐαδίζων, ἐμίξῃ τὰ κύματα, καὶ μέχρι τῶν προβαίνων, ἴσατο ἐπὶ πλέον μὴ δυνάμενος προχωρεῖν· ὁ δὲ διαπορῶν ἡρώτα, ὁπότερος τῶν γονέων αὐτὸν ἐγέννησιν· ὁ δ' ἕτερος οὐκ ἠθέλησε συμμιγῆναι τῇ αὐτοῦ γυναικὶ, οὐ παρθενίαν τιμῆς, οὐδὲ ἀγνείην βελόμενος, ἀλλὰ λίγων φοβεῖσθαι μή ποτε κόλασιν εὖρη ὦρα· τῇ πενθερᾷ αὐτοῦ, χάριν τῇ συνουσίᾳ· ἀφελεῖς ὄντες παπτελῶς καὶ ἀνέητοι· μηδὲ πάλιν φείδοντες καὶ κακοζόπους καὶ δῆμιελτικούς εἰς τὸ πονηρεύεσθαι.

omni sedulitate expromunt, primis morbi motibus adversantes, ut quam ocissime valetudinis integritatem restituant.

XI. Age vero nihil magis a rege fieri necessarium est, quam iudicium in universa ditione sua constitutionem; itemque in foris mercatoriis, curatorum; qui sane haud aveant humanis carnibus vesci (id quod Prometheo contingere fabulae narrant, cui adfixo in Caucasii rupibus iecur depascitur aquila) sed qui apprime studiosi iustitiae sint, qui avaritiam et ipsi a se repellant et in aliis persequantur, qui tutam acquabilitatem conservent, neque pecuniae per scelus colligendae inhiant, publicamque rem compilent, verum prudenti consilio ius ubique acquitatemque prae se ferant, atque a ceteris mortalibus longe differant. Neque tamen hi similes Corocho vel Margitae vel etiam Melitidae sint: quorum primus in littore stans fluctus numerabat; ita tamen ut post tertium subsisteret, maiorem numerum percensere nesciens. Alter dubitans rogabat, uter parentum suorum se genuisset. Tertius denique uxoris consortium vitabat, haud caelibatus puriorisque vitae desiderans, sed a socru sua vapulare metuens, si forte uxorem attingeret. Quos omnes consilii expertes atque dementes fuisse nemo non videt. Rursus populorum iudices ne sint astuti ac perversi, neque ad ma-

Bex dignus
curator
pietatis
eligat.

(1) Priores duos memorat Polybius in vaticanis excerptis p. 381; tertium Aristophanes ran. v. 1022, et Lucianus in amoribus haud procul sine.

ὅποιοι ἦσαν ὁ τε Κάκκος, ὁ Ἀυτόλυκος, καὶ ὁ Εὐρυβάτης (1), τὰ ἀλλότρια κλέπτον-
τες ζῶα, καὶ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἀντιστρόφως εἰσάγοντες καταδύσεις καὶ μάν-
δρας· ὥστε οὗτοι ἀπειργαζόμενοι τὰ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἵχνη ἐν τῇ εἰσιλεύσει
τῇ καταδύσει τῶν κλεπτῶν, ὑπολαμβάνειν ὅτι μᾶλλον ἐξῆλθον τὰ ζῶα· ἐ-
οὐ τοῦτο μόνον ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ μετήμβον ταῦτα, καὶ μετεχρωμάτιζον, καὶ
παντοδαμοῖς μηχαναῖς τε καὶ τέχναις τοὺς ἔχοντας αὐτὰ παρεκρούοντο· καὶ
οὗτοι ὥσπερ ἀφαιροῦντες λαμβάνοντες δειφύγον, δίκην καπνοῦ κρημνὺς διερ-
χόμενοι, καὶ τοίχους ὑπερπηδῶντες, καὶ ποικίλως ἐναλλασόμενοι· ὥς ὁ Νη-
ρεὺς ἐκεῖνος, καὶ Περικλύμενος (2), καὶ Πρωτεύς ὁ αἰγύπτιος σοφιστής· ὃν
λέγουσιν ἀπὸ Παλλήνης τῇ Θρακικῇ ὑποσφίλαι ποτὲ εἰς Αἴγυπτον ἐν μυχοῖς
καὶ χάσμασιν ἀδύτοις τε καὶ ἀγνώστοις· ἀλλὰ χρὴ ἐκλέγεσθαι πόλει ἐπιστάτας
καὶ δημαγωγούς, οἳ τινες ὁμοίως καὶ ἀφέλαν ἐκ ποιερίαν ἐξίφυγον, καὶ φρο-
νέειν καὶ δικαιοσύνην κεκόσμηται· τοιούτων γὰρ ὄντων αὐτῶν, τό τε πλῆθος
εὐκοσμον εἶναι σὺν εὐταξίᾳ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔξῃ δόξαν καὶ κλέος τοιούτου βα-
σιλεύων λαοῦ· ἵνα δὲ καὶ πρὸς ἀρίστης ἀνδρας τῷ λόγον ἐπαγαγάμεν, τοιού-
τους εἶναι δεῖ τοὺς στρατηγούς καὶ τοῦ λαοῦ δεξιητάς καὶ ἰσχυροὺς, οἷος ἦν ὁ
ἄρα καὶ ἐκεῖνος Γυνεύς, Κέφαλος ὁ ἐξ ἰταλῶν πολιτογραφηθεὶς εἰς Ἀθήνας, Ἀρι-
στείδης τε καὶ Ἀριστοφῶν, συνήθης ὄντις τῇ Ἀθηναίων· ὁ μὲν γὰρ Γυνεύς ἐνο-
μώτατος ὢν δικαστὴς καὶ πλειονεξίαν πᾶσαν μισῶν, καὶ τοὺς πλειονέκτας κολά-

lleficia sollertes : quales erant Cacus, Autolycus, et Eurybates, qui aliena ar-
menta furantes ad suas caulas atque latebras aversis corporibus pertrahebant ;
ita ut qui pedum vestigia in latronum vestibulis observarent, illinc potius ar-
menta egressa existimarent. Neque id solum latrones faciebant, verum etiam fu-
catis coloribus armenta transfigurabant, et sexcentis dolis atque artificiis iustos
dominos fallebant : nam et illorum custodes latebant per inaccessa, sumi instar,
obrependo, muros transiliendo, varias formas induendo : veluti Nereus ille, et
Periclymenus, et Proteus sophista aegyptius ; quem aiunt e Pallene thracica mi-
gravisse in Aegyptum, ibique in antris quibusdam adytisque incognitis habita-
visse. Oportet igitur eligere urbium praefectos populique rectores, qui inscitia
non minus quam improbitate careant, quique prudentia et iustitia praediti sint.
His enim ita se habentibus et populus bene moratus erit, et rex inclytam glo-
riam referet tali populo praesidens. Iam ut ad viros quoque optimates oratio-
nem nostram convertamus, plane opus est ut duces et populi compositores et
ephoroi eiusmodi sint, qualis ille arabs Guneus, et Cephalus italicus qui ad Athe-
niensium civitatem transiit ; qualis item Aristides et Aristophon qui Athenien-
sium consuetudine et patria utebantur. Guneus quidem iudex aequissimus, in-

(1) Sunt hi latrones in fabulis famosi.

(2) De hoc lege Apollodorum I. 9. Reliqui no-
tissimi.

ζων, Βαβυλωνίων καὶ Φοινίκων σασιασάντων ποτὲ, ἦκε πρὸς αὐτοὺς κιλδισάτης ὁ Σιμιράμιδος· ὁ δὲ καὶ μόρον ὁφθεὶς δὴλύναι τὴν εἰρήνην καὶ πρὸς φίλιν συνάπτει τὰ γένη, τῷ φόβῳ καὶ τῇ ἀρετῇ αἰδῶν καὶ ἐνδοκίμῳ ἐμβαλὼν εἰς αὐτούς. Ἀεισείδης ἐπὶ τοσοῦτον ἐφίλει τὸ δίκαιον, ὥστε καὶ ἐξορίαν δὴ τούτο καταδικάσθαι, τὴν πλεόνων δύσχρηστον αὐτὸν ἠγυμίνων ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ περὶ Λέβουσι Μάρκιον τὸν στρατηγὸν δὴ δίκαιοσύνην ὑπὸ τῷ πλῆθους ἐξιλαυνόμενον τὴν πατρίδος καὶ τὴν ἐχέφρωνων πειθομένην αὐτὸν, ἐκείνος πρὸς οὐδέν ἐχαινώθη, ἀλλὰ τὴν γνώμην εἶχε σιρῖαν καὶ ἀκλόνητον. Κέφαλος δὲ σχεδὸν παντελῶς ἀνέκλυτος ἔμενεν ἂν, εἰ μὴ συκοφαντία τινὸς ἀπροεούλκτον ψήφισμα γέγονε κατ' αὐτοῦ, καίτοι γε ἀναιτίᾳ ὄντος παντάπασιν. Ἀεισοφῶν δὲ κατηγορούμενος δὴ πάσης αὐτοῦ τῆς ζωῆς, ἐπεὶ δὲ μιτοπόμενος ἦν καὶ τοὺς κακοὺς ἀμυνόμενος, ὅμως ἅπαν κατηγορίας δικαστήριον ἐξενίκησεν· εἰ δὲ λίγοι τίς δυσχερὲς εἴται τοιοῦτος ἄνθρωπος νῦν εὐρεθῆναι, ἀλλ' οὐκ ἄλλοθι ἐστὶ τὸ αἴτιον, ἢ ἔτι φειρονοῦνται μὲν οἱ καλοὶ, καὶ ἐν οὐδεμίᾳ βελτίσει κρίνονται μοίρα· οἱ πονηροὶ δὲ προκρινόμενοι ἐπιδιδόασιν καὶ αὐξάνουσιν πάντες γὰρ τὸ ζητούμενον, αὐξάνει τὸ καὶ παρρησιάζεται· τὸ δὲ ἀμιλούμενον, ἐλαττοῦται καὶ ἀποκρύπτεται· πόθιν γὰρ ἄλλοθι ἐν τοῖς κατ' ἡμᾶς τούτοις χρόνοις ἐσπάνισεν τὰ τῶν λόγων καὶ μαθημάτων καὶ ἀπιστίσθαι, καὶ ἢ τῶν ἡθῶν κοσμιότης ἐφθάρη; ἢ πάντως ὅτι παρὰδοκιμοῦνται μὲν οἱ τῶν καλοῦ καὶ τῶν λόγων, καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ

iustitiae omnis osor atque vindex, bello inter Babylonios Phoenicasque coorto, iubente Semiramide ad eos venit; vixque ab his visus, bellum extinxit, suaque virtute discordes gentes composuit, reverentiam iis et pudorem incutiens. Aristides autem tantopere iustitiae tenax erat, ut exilium quoque ob eandem sit passus, quoniam eius causa in multorum offensionem incurrit. Veluti Romae Marcius dux propter suam iustitiam a populo pulsus patria fuit: quo tempore cordatis hominibus casum eius desolentibus, ipse tamen animo non est fractus, sed suam sententiam firmam imperturbatamque retinuit. Cephalus autem omni fere criminatione liber fuisset, nisi ob calumniam nescio cuius, improvidam sententiam, quamquam plane innocens, percussus fuisset. Aristophon denique in omni vita calumniis adpetitus, quia improbitatis atque improborum hostis erat, in cunctis tamen iudiciis superior discessit. Porro si quis dicat, homines huiusmodi aegre his temporibus inveniri; causa rei quidem haud alia est, quam quia boni contemnuntur, neque praeclarum aliquem fructum consequuntur; scelesti autem bonis praelati subvehuntur altius honoribusque mactantur. Nam res cuius usus expetitur, facile crescit atque emergit; quae vero negligitur, ea minuitur latebrasque petit. Cur enim aetate nostra disciplinae ac literae perrarae vel extinctae sunt, cur morum quoque honestas defloruit, nisi quia docti honestique

τάττονται· ἐκλέγονται δὲ καὶ προτιμῶνται οἱ φαῦλοι, ἢ τε τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἀξιώμασι, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς πολιτικοῖς· καὶ οὐδὲ κρίνεται, πόσον εἰς εὐδοξίαν καὶ ἰπαινον, ἢ ἀδοξίαν καὶ ψόγον, συμβάλλεται εἰς τὴν πρώτην καὶ μεγίστην ἀρχὴν, τὸ, ἢ τοὺς καλοὺς, ἢ τοὺς κακοὺς ἐκλέγεσθαι, καὶ καθιστᾶν ἱεράρχας καὶ πολιτάρχας, πραιτωράς τε καὶ στρατηγούς καὶ ἑτέρας προβιβασμούς· καὶ πόσον τὸ ὠφελίμον ἢ τὸ ἐπιβλαβὲς θεωρεῖται ἀπὸ τούτων, οὐ μόνον εἰς τὸ τὴν λαοῦ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐν ἀξιώμασιν ὄντας· ἐν οἷς γὰρ ἀνθρώποις οὐκ ἔστιν ὁ κοσμήτωρ τῆς ψυχῆς λόγος, ἐν τούτοις ἐπικρατεῖ ἀλογία καὶ ἀπειροσύνη, καὶ ἢ τῶν φαύλων ἐπιτήδεύσεις ἔργων· ἐν οἷς δὲ πάλιν οὐ πάρεστι τὸ τῆς ἀρετῆς καλὸν, οὐδὲ ἀνάγκης ἀνευθριάσεως καὶ ἀταξίως τὰ τῆς κακίας αἰσχιστὰ ἔργα πράττεται καὶ σπουδάζεται· τί οὖν ἄλλο τῇ βασιλείᾳ μέγιστον καὶ φειφανῆ καὶ περίδοξον καὶ δεῖν πάσης γλώττης εὐφημούμενον, καὶ φειαδόμενον καὶ ἀγαπώμενον ἀπεργάζεται, ἢ τὸ δεῖν τιμῆς καὶ εὐμερίας ἄγνη καὶ φειν πολλοῦ ποιῆσαι ὅσον λογιότητι καὶ ἀρετῇ καὶ συνέσει κεκοσμημένους; τί δὲ ἄλλο ἐκ τοῦ ἐναντίου πρὸς ἀδοξον φήμην αὐτῷ προξενεῖ, ἢ τὸ οἰκνοῦσθαι καὶ ἀναδίσχιδεν καὶ τιμᾶν τοὺς ἀτάκτους καὶ ἀλόγους καὶ ἀσελγείς; τὸ γὰρ φειφρονεῖν μὲν καὶ ἀτιμάζειν ὅσον λόγῳ καὶ συνέσει πεπαιδευμένους, ἀναδίσχιδεν δὲ καὶ τιμᾶν ὅσον κατεγνωσμένους καὶ μακρὰν ὄντας τῇ καλοῦ καὶ τῆς εὐτάκτου δευαγωγῆς, δεῖγμα σαφές ἔστιν, ὅτι κακίαν μὲν οὐκ αἶρει καὶ ἀνυψοῖ, ἀρετὴν δὲ ἀποξίπτει καὶ μισεῖ· ἐξ ουὶ μὲν ἀλογίαν, ὅσον δὲ λόγους

viri praetermittuntur, nulloque in pretio habentur; pravus autem quisque deligitur et antefertur, tum in ecclesiasticis dignitatibus tum etiam civilibus? Neque pensi habetur, quam laudabile gloriosumque, item quam turpe atque infame, summae ipsi potestati sit, prout boni vel mali deliguntur, fiuntque pontifices, praefecti urbium, praetores, duces, vel alii huiusmodi magistratus. Neque item disquiritur, quanta utilitas, vel secus quantum damnum, non solum ad populum sed etiam ad reges ipsos, a quibus electio fit, redundet. Nam quibus hominibus haud inest animae rectrix ratio, in his dementia inscientia et pravorum operum studium dominatur. Rursus ubi honesta virtutis forma non est, ibi impudenter versari et debacchari vitia necesse est. Quid ergo aliud regem maximum, iulustrem, gloriosum, ab omnium linguis collaudatum celebratumque reddit, nisi quod is honore benivolentia omnique reverentiae officio prosequitur homines eruditione, virtute, prudentia, ornatos? Quid e contrario aliud malam regi famam conciliat, nisi quod familiares habet, complectitur, atque honorat incompositis moribus homines, insipientes, atque lascivos? Quippe cum rex aspernatur despicitque homines litteris et consilio instructos; habet autem in aere perditum quemvis et ab honestate modestiaque alienum; id hercle documento est, magnificari ab eo vitium, odio haberi sperniquē virtutem; in pretio

ἐδιδόθη τὸ δ' οὕτω κενόμηνον, ὁμολογούμενος μὲν τῷ πλήθει ὅτι καὶ αὐτοῦ συμφωνίας καὶ γνώμης· ὅθεν ταῦτα πρίπον ὅτι καὶ ἀναγκαιότατον, ἐν δόξῃ καὶ ἐντίμῳ ποιῖν τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἀνδρας· ἵνα ὁ τοῦτο ποιῶν βασιλεὺς ὡδασκάζῃ μὲν αὐξάνειν τὸν καλόν, οἰκονομῇ δὲ εἰς ἑαυτὸν ὡδὴν πάντων ἀπαυσοῖν δόξαν καὶ κλέος.

ιβ'. Κεφαλὴ δὲ πάντων τῶν ἀγαθῶν πρέπει τὸν βασιλέα ἐλπίειν ὅθεν πάντως πρὸς θεόν, καὶ κατὰ πᾶσαν ἰσχύν τε καὶ δύναμιν συντηρεῖν καὶ φυλάσσειν τὰ τῷ θεοφόρῳ πατέρων ὡς εὐσεβείας θείας καὶ θισπίσματα παντελῶς ἀπαράβαστα καὶ ἀμετακίνητα, καὶ μὴ κατὰ τινα φόβον τούτων καταμιλεῖν καὶ οὕτως ἐνδέχεσθαι ὡδὴν τῷ ἐλευόντος θεοῦ τῷ τούτων συντήρησιν καὶ κατόρθωσιν· καὶ ὅθεν τῷ πρὸς αὐτὸν τῷ θεῷ ἀσπασαλιύτη καὶ καθαρεῖς ἐλπίδος μὲν τὸ ἀποκληροῦν σπουδαίως πάντα τὰ εἰρημῖνα, μέλλουσι κατὰ θύνας τὰ ἔργα καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ· καὶ οἱ ἀντίμαχοι αὐτοῦ καὶ πόλεμοι καταπίπτειν καὶ καταβάλλειν· οὕτω δὲ ὁ βασιλεὺς ἑξελίξας ἐποίησεν, ὅποτε ὁ Σιναχαριῖμ σφατιὰν καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἤγειρεν (1)· ἀπὸ μὲν γὰρ τῷ ἐκτὸς τῷ πόλειως χωρίων, ἀφῆρτο μὲν τὰς τροφὰς, ἔφαττε δὲ τὰς πηγὰς, ἔξωρυττε δὲ τάφρους εἰς βάθος, κατησφαλίζετο δὲ τὸν πόλιν οἰκοδομήμασι προτειχισμάτων· ἐντὸς δὲ τῷ τοιαύτης πόλειως, ἀπέταττε φύλακας, τοξότας καθόπιζεν· ἔτι τε πιλταςὰς καὶ δορυφόρους καὶ σφειδονήτας, καὶ ὅθεν ἐκ χειρῶν

esse apud eum inscitiam, litteras conspui. Iam qui hac mente est, is sine dubio cum imperiti vulgi sententia animisque conspirat. Ergo decet atque apprime necessarium est, bonos honestosque viros honoribus et gloria ornare. Sic enim rex efficiet, ut et bonorum numerus augeatur, et sibi immortale nomen atque ab omnibus laus contingat.

XII. Sed enim omnis rei bonae caput est, et in primis decet, regem in quovis opere Deum spectare, atque omni nisu viribusque curare, ut a sanctis patribus definitos in re religiosa terminos conservet atque retineat, ab eorumque firmis decretis numquam discedat; neque ea ullo modo negligat; atque ita a Deo miserante impetret incolumitatem eorumdem perpetuam et custodiam. Illis a rege diligenter peractis, non sine constanti puraque erga Deum spe, res curaeque eius laetum exitum nanciscentur, adversarii hostesque profligabuntur et corruent. Ita se gessit Ezecias rex, quo tempore Senacherimus adversus Hierosolyma copias adduxit. Etenim agrum suburbanum longe lateque cibariis spoliavit, puteos excaecavit, fossas ingentes perduxit, urbem externis operis circumvallavit; intra ipsam vero vigiles constituit; sagittarios, scutatos, hastatos, funditores, armavit, nec non alios qui manibus aut machinis lapides iacularentur. Cum his collocavit delectos optimates qui vigilibus praessent ac moderarentur, alios

Rex appri-
me ut re-
ligiosus.

(1) II. paralip. XXXII.

καὶ μηχανημάτων περὶ πομπούς· σὺν τούτοις ἐξελέγιστο ὁ δὲ ἀρίστας τῶν φερού-
των ἐπιστάτας καὶ ἄρχοντας, καὶ ὁ δὲ εἰς διαδροχὴν τεταγμένους, καὶ πᾶσαν ἀσ-
φάλειαν ἐμνησαντο καὶ κατοχύρωσιν· ὁμοῦ καὶ ταῦτα πάντα ποιῶν, ἀπὸ μό-
νου τῷ ὑψίστῳ Θεοῦ ἠλπίζει καὶ προσιδόκα πᾶσι ἀπολύτῳσιν· καὶ νύκτα καὶ ἡμέ-
ραν ἐν συνθήῃ καρδίας ἐζέτει καὶ παρεκάλει τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν· ὅρα
τοῦτο, οὐδὲ τῷ ἐλπίδων ἀπέτυχεν· ὁ γὰρ Σιναχερίμ ὁ θρασὺς καὶ ὑπέρογκος
ἄμα τῷ προσβαλεῖν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων, ὑπὸ δειλίας μετὰ μίelos γενοῦς,
ἤρξατο φεύγειν· ὁ δὲ σφραττηγὸς αὐτοῦ μὴ πολλοῦ σφρατιύματος ἐκτίσει
κατέλιπε τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἀναθίμενος· ἀπέστειλε δὲ τῷ βασιλεῖ Ἐζεκίᾳ γράμ-
ματα βλασφημίας καὶ ὀνειδισμοῦ ἔχοντα, ἅπῃ ὁ σοφὸς βασιλεὺς ἀναγνοὺς καὶ
τὴν καρδίαν πληγὴς, μὴ πλείστης λύπης καὶ σιναγμοῦ καταλαμβάνει πρὸς τὸ
ναόν· καὶ ἀναγνοὺς ἐν τῷ ἱερῷ τῷ ἐπιστολῇ, τὸν Θεὸν προκαλεῖ γῆρας τῶν βλασ-
φημιῶν ἐκδικητὴν, ἰκετεύων τοιαῦτα (1)· ἴδε κύριε σαβαώθ ὅσα Σιναχερίμ
ἐξ ἀπονοίας καὶ ἐπάρσεως ὠκείδισιν εἰς τὸ ἅγιον· σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ,
δέσποτα· γινώτω ὅτι σὺ εἶ ὁ μόνος Θεός· τί οὖν; ὁ τοῖς σιναγμοῖς τῷ εἰς αὐ-
τὸν ἠλπικότων ἱτοιμός, ὁ συνζίδων πολέμους, ὁ καταβάλλων ὑπερηφάνους, ὁ
θανατῶν ἀσεβεῖς, ὁ εἰς ἅδην κατὰ γῶν ἁμαρτωλοὺς, δικοκτῶς μυριάδας τῶν πο-
λεμίων, ἀλλὰ καὶ χιλιάδας αὐτῶν πέντε, ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀναιρεῖ· καὶ οἱ τῷ Θεοῦ
πόλιν ἐν συντόμῳ ἐγκαυχώμενοι καταβαλεῖν, ἀθλίως καὶ παρ' ἐλπίδα ἀπο-
βάλλουσιν τὴν ζωὴν, καὶ ἐν μιᾷ ῥοπῇ αἰχμαλωτίζονται τὰς ψυχὰς· μόλις δὲ ὁ

denique qui circum operas discurrent; nihilque praetermisit, quod tutelae mu-
nitionique conferret. Et tamen his actis, ab uno Deo altissimo salutem expe-
ctabat; et diu noctuque cum cordis sui contritione propulsationem malorum im-
plorabat. Quare neque spes eius lusa fuit. Etenim audax ille et superbus Se-
nacherimus simul ac Iudaeorum regionem attigit, timore resipuit fugamque ca-
pessivit; duces tamen suos ibidem reliquit, quibus belli summam mandavit. Tum ad
regem Ezechiam litteras blasphemiarum conviciisque plenas misit; quibus rex catus
lectis, corde ingemiscens, multo cum maerore atque ciulatu ad templum con-
tulit; ibique iterum lecta epistula Deum, ut blasphemiarum ultor fieret, his
verbis rogavit. Respice, Domine exercituum, quae convicia Senacherimus demen-
tia fastuque elatus adversus tuum sanctuarium coniecerit. Serva nos de manu
eius, Domine. Sentiat ille Deum te esse. Quid ergo egit ille qui sperantium
gemitus sine moro exaudit; qui bella confringit, superbos deprimit, impios in-
terimit, peccatores ad inferos detrahit? Hostium octoginta quinque millia una
nocte occidit. Atque ita qui Dei civitatem brevi se capturos iactabant, misere
atque insperato vitam amiserunt; horaeque momento cum animabus suis in ca-

(1) IV. reg. XIX. Isai. XXXVII.

Ασύειος τῶν καὶ τὸ ὄλεθρον ἐκφυγόν, ὅπως ἂν αἰσθῇσιν λάβοι τὸ τὸ βλασφημημένῃ δυνάμει, ὅπως ἂν αἰσχύνῃν φεβάλοιτο ὡς ἱνδύμα, καὶ ἀτιμίας πληρωθεῖν τὸ πρόσωπον, καὶ κατεγνωσμένος τὸ τὸ Νινυτῶν καταλάβοι ὑπερβόρῃ τὸ αὐτοῦ παίδων κατασφάττεται ἀξίαν τιμωρίαν δούε, ὡς μὲν βλασφημίας ἐκμανίς καὶ τοῦ πεποιηκότος θεοῦ. Βασιλεὺς Ἰεζαίας ἦν ὁ Ἰωσαφάτ (1) πολλῶν καὶ ὁμοφύλων ἐθνῶν συμφωνησάντων κατ' αὐτοῦ, ἐξ ἀνάγκης καὶ αὐτὸς μὲν σπουδῆς ἡτοιμάσθη πρὸς ἀντιμάχησιν, συναθροίσας καὶ καθοπλίσας ὡς ἔπρεπε τὸ οἰκῶν λαόν, καὶ τὰ τὸ πολιορκίᾳ καθόσον ἦν δυνατὸν προδεδέμενος ἄριστα· πλὴν οὔτε τῷ πλήθει τὸ πολιορκούντων (2) ἐθάρρουν, οὔτε τοῖς ὅπλοις, οὔτε τῇ καὶ τὸ πόλεμον ἐμπειρία· ἀλλὰ εἰς μένον τὸ κραταῖον καὶ βοηθὸν καὶ παντοδύναμον θεὸν καταφυγόν· καὶ ὁμοφύλων καὶ ὁμοφύλων ὁ τε βασιλεὺς καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν ἅπας λαὸς ποιήσαντες ἐν μὲν, οὕτως ἦλθεν εἰς πόλεμον καὶ ἀντιπαράταξιν τὸ πολλαχόθεν συναχθείσης ἐκείνης στρατιᾶς· τί τὸ ἐντεῦθεν; ὁ μὲν βασιλεὺς Ἰωσαφάτ ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ καὶ μετέωρου τόπου συνάγεται· καὶ τὰ τὸ ὑπερῷον σφραγίσματα κατ' ἀλλήλων μεθ' ἑρμῆς φέρονται· καὶ Ἰδουμαῖοι μὲν ὑπὸ Μωαβιτῶν καὶ Ἀμμανιτῶν φονεύονται πρότερον· πάλιν δὲ μικρὸν ὑπερῷον ἄμφω ταῦτα τὰ γίνῃ κατακτείνονται ὑπ' ἀλλήλων· καὶ ὁ βασιλεὺς μὲν τὸ ὑπ' αὐτὸν σφραγίσματος ἀπὸ

ptivitate deciderunt. Rex vero assyrius vix tunc exitum vitavit; videlicet ut eius Numinis, quod blasphemias laeserat, vim agnosceret; ut ignominia tamquam veste obmeretur, et facies eius pudore rubesceret; atque ita ab omnibus exhibilatus Niniven reverteretur. Postremo tamen a suis liberis interficitur, dignas crimine poenas luens, propterea quod blasphemias adversus Deum creatorem furiose eructaverat. Iudaeae rex Iosaphatus, multis diversisque populis adversus eum conspirantibus, ipse quoque necessitate coactus fuit ad parandam sedulo defensionem, populum suum conscribendo armisque instruendo, remque bellicam pro copia et viribus disponendo. Is tamen neque bellatorum numero confidebat, neque armis, neque peritia bellica; verum unice ad fortem et auxiliatorem et omnipotentem Deum confugiebat; ideoque ieiunans et lacrymans tum rex tum cunctus populus ei subiectus, postquam Deum sibi conciliarunt, ad bellum progressi sunt, et collecticiae hostium multitudini occurrerunt. Quid inde? Iosaphatus rex excelso quodam in loco cum suis copiis constitit; Idumaei autem a Moabitibus atque Ammanitis caedi coeperunt. Deinde similiter hi duo postrema populi inter se digladiati sunt atque occiderunt. Rex autem cum proprio exer-

(*) Codd. πολιορκίᾳ.

(1) II. paralip. XX.

ὡσιωπῆς καὶ ὑψους τῇ παράταξιν ἔχων, ἔβλεπε μόνον τὰς τῶν πολεμίων σφαγὰς, παντὸς τοῦ πλήθους τῶν ἀλλοφύλων ἐν ἡμέραις τρισὶν αἰχμαλωτισθείτος καὶ φονευθείτος· ὁ δὲ τῶν θαυμάτων θεὸς, ὁ πάντα μόνῳ τῷ βούλεσθαι οἰκονομῶν, καὶ τῇ τοσαύτῃ τροπαιοχίᾳ ἐνίκῳ ἐπέδοκίμασεν, μίᾳ γλώττῃ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ σφρατῖδι ἀπάσης τῇ εὐχαριστίᾳ ἔλαβε καὶ τῇ ὕμνον· ἀνδρὶ γὰρ πολεμικῆς συμμίξεως τὸ μέγα τοῦτο τροπαίον ὁ βασιλεὺς ἔστησεν· ὥστε καὶ ὁ τροπὸς ἐνθάδε τὸ θαυμασιώτατον ἔργον πεπλήρωται, ἐκκληρώσατο δὲ τῇ εὐλογίᾳ ἐπανυμνίαν⁽¹⁾· τοιαύτας ἀριστείας καὶ νίκας ἀνδρὶ πολεμικῆς ποιοῦσιν οἱ βεβαίαν ἐλπίδα καὶ ἀκλινῇ περὶ τοῦ θεοῦ ἔχοντες· ταύτας δὲ προξενεῖ βίος σεμνὸς καὶ θείας ἀγωγῆς· ὃν γὰρ εὐφραίνει τίς, καὶ ὑπὸ αὐτοῦ πάντως φιλεῖται· ἔχει δὲ καὶ θάρρος πρὸς τὸ φιλοῦντα· ὁ δὲ οὐκ ἀποσφρίζεται, οὐδὲ λυπῶν ἀποπέμπει· ἰωθεὶν δὲ τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις συμβαίνειν· διὰ τοῦτο καὶ τῷ Ἰσραὴλ καταρθεύονται μὲν οὖν θεῖους νόμους, ὑπῆρχε τὸ κατορθώματα καὶ νίκας ποιεῖν· ἀθιτοῦντι δὲ καὶ ὠδυναίνοντι τούτους, τὸ καταβάλλεσθαι· ὅτι μὲν γὰρ τῷ θεῷ ὀφείζεται, τὰ τούτου σχοινίσματα καὶ τὰ ὅρια ἐπλατύνετο, κατάσχεσις τῶν ἀλλοτρίων ἐδίδοτο, τείχη κατεβάλλοντο ἐξαίφνης, πόλεις ἐτοίμως ἠλίσκοντο, σωτάξεις τῶν ἐθνῶν συνεκρόποντο, χάλαζα τινασσομένη μὲν βεβαίᾳ ῥύμῃ καὶ ὑσμῖνι οὖν πολεμίας ἐξηφύβει καὶ συνιτάρασσεν· ἥλιος ἵστατο τοῦ δρόμου καὶ τῇ ἡμέρᾳ ὠδυνακατιῆεν, εἰς παντὶν ἐξολίθρῳσιν καὶ ἀφανισμὸν τῶν ἐχθρῶν,

citu in sublimi specula se continens, caedis hostilis otiosus spectator erat, dum universa alienigenarum multitudo partim captivata fuit partim occisa. Tum auctori prodigiorum Deo, qui unica voluntatis vi omnia peragit, quique tantam victoriam triumphumque referendum curaverat, concordī regis universique exercitus voce gratiae persolutae sunt hymnusque dictus: nam sine ullo conflictu bellico tam insigne trophaeum rex constituit; ita ut locus etiam, in quo tam mirabile facinus patratum fuit eucharisticam quandam appellationem adsciverit. Haec egregia facta atque victoriae, absque etiam decertatione, contingunt illis, qui firmam indeficientemque in Deo spem fundaverunt. Illi sunt fructus vitae sanctae Deoque placentis. Quem enim quis delectat, ab eodem vicissim diligitur. Et ille quidem ab amante sidenter petit, hic petentem non respuit neque tristem dimittit. Contrariis contraria accidunt. Igitur Israëlī, quamdiu divinae legi parebat, prosperitates victoriaeque obveniebant; peccanti autem, calamitas in promptu erat. Revera quotiescumque Deum pie colbat, ditio eius finesque protelabantur, hostes ei fiebant obnoxii, moenia subito prosternebantur, urbes raptim capiebantur, agmina adversaria concidebantur, grando violenter illapsa hostes exterrebant, sol restitabat diemque producebat, ut hostium internecioni conficiendae

(1) II. paralip. XX. 26: vocaveruntque locum illum vallem benedictionis usque in praesentem diem.

Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ στρατηγοῦντος· ἑξακοσίους ἀνδράσι τοῖς κυνηδὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ λείψασιν καὶ οἷον μεθ' ἀρπαγῆς ἐκπιοῦσι τὸ ὕδωρ καὶ μὲν τοῦ Γεδεὼν εὐρισκομένοις, καὶ τοσαύταις ὑδρίαις ὡς ἀγγεῖοις ὀστρακίνοις καὶ λαμπάσι καὶ σάλπιγγι, μυριάδες πολεμίων διεφθείροντο· δυνάμει τὲ μίᾳ χειρὸς ἐν ποδί ἀρότρῳ, ἑξακόσιοι ἔπιπτον· πάλιν δὲ τῇ τοῦ Σαμψὼν χειρὶ θάλασσαν σιαγόνος καὶ παρειᾶς ὄνῃ, κατεκτείνοντο χίλιοι· ἀλλὰ τίς ἂν εἰπεῖν δυνήθειν τὰς εὐκολίας τῶν χρόνων ἐκείνων; τὰς εὐδοξίας, τὰς ἡδὺ τοσημάτων καὶ θανάτων ἀποφυγὰς, τὰς ἐπαυξήσεις καὶ προσθήκας ἡδὺ ἐνιαυτῶν εἰς παρέκτασιν τῆς ζωῆς; προσηλυμένη ἡλίῃ ἀναστροφῇ, καὶ πλείονι παρυσία φωτὸς μακροτέρων γινομένων ἡδὺ ἡμερῶν ἀνακοπὴν ποταμοῦ, πέτρῃν ὕδωρ ἐκβλύζουσαν ὡς καὶ λίμναν ποιεῖν ὀρετυγομήξαν οὐρανόθεν καταπεμπομένην ὡς ὑπερὸν, καὶ τὸν ἰσραηλιτικὸν λαὸν ῥύψαν ἐρυθρᾷ θαλάσσης διαίρεσιν, καὶ τὸν Ἰουδαίων ἀπὸ κινδύνου θάλασσαν, ὅτι τὸ Αἰγυπτίων διωκόντων καταπόντωσιν· στύλου πυρὸς καὶ νεφέλης προκαθοδήγησιν· Αἰγύπτῃ πληγὰς καὶ μάστιγας· ὅτι ἐξ ἀνθρώπων πέντε καὶ ἑξομῆκοντα ἐπίδοσιν καὶ θάλασσαν μὲν πλήθους τοῦ γένους ὡς εἰς ἑξακοσίας χιλιάδας καὶ ἐπικεῖνα προχωρῆσαι αὐτὴν ἐκ τῆς ἐλπίδος τῶν Ἰακώβ· καὶ ταῦτα μυρίαις ἀνελκυσκόμεναι ὀπιθυαῖς, ὡς κατὰ μέρος ἡ ψαλμὸς αὐτῶν ἰστορεῖ δηλοῖ. Ὅπως αἱ ἐλπίδες τοῦ θεοῦ εὐερίσθαι εἰς τοὺς φυλάσσοντας τὰς αὐτοῦ ἐντολάς νικῶσι καὶ λόγους καὶ φύσεις δύναμιν· ὥστε πάλιν οἱ ἐκζητόμενοι ἀπὸ τῶν δεσποτικῶν

sufficeret, duce Iesu Navi filio. Praeterea trecenti qui Gedeonem comitabantur viri, quique veluti praelibantes ac more citulorum raptim de flumine lambuerant, totidem lagenis cum lampadibus et tubis instructi multa hostium millia consumpserunt. Item sub una manu aratrique manubrio sexcenti ceciderunt. Rursusque Sampsonis manu asinique maxilla mille homines icti perierunt. Sed enim quis temporum illorum prosperitates narrare queat? quis celebria facta, morborum et mortium depulsiones, incrementaque annorum ad vitae propagationem concessa? manifestum solis regressum, ita ut diuturniore lucis praesentia longiores dies fierent? flumen suspensum, rupem aquas fundentem stagnumque gignentem; coturnices caelitus proiectas, imbrium ritu, ne israelitica plebs victu careret; erythraeum mare divisum, Iudaeorum absque periculo transitum; Aegyptiorum persequentium naufragium; igneae columnae nubisque ducatum; Aegypti plagas; quinque et septuaginta hominum turbae incrementum tantum, ut in sexcenta animarum millia, atque etiam ultra, Iacobi stirps excreverit; quamquam innumeris adpetita insidiis, ut illorum historia singillatim demonstrat. Profecto Dei beneficia, erga illos qui legi eius obtemperant, vini sacundiae naturaeque vincunt. E contrario ii qui herilibus Dei mandatis

θείων προστάξιων, καὶ καταφρονηταὶ τούτων λιτόμενοι, μέγαλοις δεινοῖς φθείριπτον· χολαίραις δηλονότι καὶ τρώσεσιν ἰοβόλων ὄφειων σκορπίων τὰ καὶ ἀσπίδων· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σεισμῶν γῆς συγχώσεις καὶ δισμούς ἀφίκτες ἐν ἀβύσσοις ὑπέρμενοι, ἔμπρησμούς ἀπὸ κεραυνῶν φλογώδεις καὶ ἐκτεφρώσεις δίκην κοριοῦ, τροπὰς ὅξιν ἰχθύων, καὶ πτώσεις θλαβιβομήνας· ἔτι δὲ πόλεων ἐκπορθήσεως, τῶν οἰκείων ἀνδραποδισμούς καὶ ἀπαγωγὰς καὶ καταδουλώσεις, ἔμφυλιν μάχας τὰ καὶ σφαγὰς πρὸς τούτοις, ἀγομβρίαις κατεξηραίνοντο, καὶ ἀφορίαις καρπῶν, καὶ λιμοῖς κατετήκοντο· συνέθλιβον ἢ μάλλον αὐτοὺς καὶ αἶρων φθοραὶ, ὅξιν ὧν καὶ λοιμῶδεις ἀποτίκτονται τόσοι καὶ σωτρίβαι σώμάτων, δαιμονίων καὶ πονηρῶν πινάμάτων διανοχλήσεις ἐπείζον δεινῶς ἀποπνιγόντων τὰ καὶ σφριβλούντων· λίπραι καὶ ἀργίαι μελῶν, σπλάγχων σήψεις καὶ θλαβρώσεις, καὶ ὀδύνη μὴ πολλῆς δριμύτητος πλήττεσθαι, ὥσπερ ὁμοῦ συνδραμοῦσαι· ἀλλὰ τίς αὐτὸν λυπηθεῖν ἀπειριθμεῖν ἢ καταφρονητῶν Θεοῦ τὰς ποίτας τε καὶ τιμωρίας, καὶ οὐ καίρικας φειδώδεις ἀφανισμούς; τὰ ἢ μὴ τὸ τοῦ παρόντος· εἰς τελευτὴν δικαιοσύνην ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ πολὺ ἢ εἰρημίνων εἰς λυπηρότερα· ὅσῳ καὶ τὸ λυπηρὲς καὶ μόνιμον καὶ ἀπαυσον ἔχουσι· τοῦτο γὰρ ὅτι τὸ κάκιον· ἐκείτοις γὰρ τοῖς αἰωνίοις κολασηρίοις οἱ μὴ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ ἐπιστρέφοντες φθαρτίμπονται· ἀνυπομόνητον πῶς αἰσχύνει κληρούμενοι· οἱ δὲ γε πρὸς τὸ κύνιον ἀποβλέποντες, καὶ τὰς ἑαυτῶν πράξεις καὶ τὰ θλαστούματα ἔμπροσθεν τιθέντες αὐτοῦ, ἐν μὲν τῷ κόσμῳ καὶ τῷδε τῷ βίῳ ἔχουσι τὸ φθαρτὸν πάντων ἐπαινεῖσθαι τὰ καὶ θαυμάζεισθαι, τὸ ἐν ταῖς εὐφημίαις μνήμην ἔχειν θλα

cum contemptu repugnant, magnis suppliciis irretiuntur; rabidos scilicet venenatorum serpentium scorpionum et aspidum morsus experiuntur; terrae hiatus ab sorpti aeternis vinculis in profundo retinentur; fulminibus inflammantur foeni ritu ac cinerescunt; clades fugasque insignes ab hostibus perpetiuntur; urbes suas ever- sas vident, necessarios in servitutem abactos, bella civilia et interneciones. Insuper pluviarum penuria exarescunt, et agrorum sterilitate ac fame conficiuntur. Multo vero magis eisdem nocet pestilens aër, et malorum spirituum molestiae modo strangulantium modo aliter excruciantium; lepra paralysisque membro- rum, viscerum putredines ac lacerationes, acutissimorum denique dolorum cu- mulus. Quamquam quis demum percenseat contemptorum Dei poenas atque supplicia et diversis temporibus exitia? Ceteroquin quae post huius vitae exitum supersunt ergastula, ea multo praedictis poenis molestiora scimus, quatenus nimirum perpetua sunt atque immotis claustris conclusa. Nam in ista demum aeternitate summum malum versatur. Atqui ad aeterna illuc ergastula, hi qui in praesente vita non resipiscunt, amandantur, intoleranda ignominia ob- ruti. Contra ii qui ad Deum respiciunt suosque actus et cogitationes coram illo componunt, hoc quidem in orbe vitae laudantur ab omnibus ac suspiciuntur, nemoque est qui de illis honorificam commemorationem non faciat; conscientia

παντός, τὸ κ' τοῦν εὐφροσύνην ἔχειν καὶ ἡδονὴν, εἴξαι αὐτῶν ἢ ἔργων ὧν πράττουσι, καὶ ἐκ τ' ἐλπιδέσθαι ἢ ἀμοιβῶν· αὐτὰ δὲ τὰ ὑπερέσθια καὶ αἰώνια ἔπαθλα ποία γλῶττα ἰσχύσει διηγήσαται; ποῖον ὁφθαλμὸς ἰδεάσασθαι; ποῖον οὖς ἤκουσαι; ἐπὶ τίνος ἀνθρώπου καρδίαν ἀνέβη; ἀκατάληπτον ἐστὶν ἀνθρώπῳ παντὶ δεῖν πᾶν ὑπερβολὴν ἢ ὑπερπισθίῃσα ἀπόλαυσις τοῖς εἴς ὅλης ψυχῆς τὸ θεῖον ἀγαπήσασθαι, καὶ ἡ λαμπρότης, καὶ ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ δόξα· ὁ τοίνυν τοσαύτην εὐδοξίαν καὶ εὐκλειαν, καὶ τοσούτων ἀγαθῶν πληθεύει ἀποδιδόντων δεῖν ματαίαν ἐπιθυμίαν καὶ ὀρεῖσθαι, τὴν δὲ διπλὴν ἀδοξίαν καὶ ἀτιμίαν μὲν ἢ ἀνυποΐστων ὁδυνηρῶν ἐκείνων ἀντιλαμβάνων, πόσης ἀλογίας καὶ ἀφροσύνης κρίνεται ἄξιον;

γ'. Καίτοι γε πλείον ἐρήση τις ἐν τῷ παρόντι βίῳ τὸ ἀνέδονον, τοῦ νόμιζομένου ἡδέσθαι, ὅταν ὁ νοῦς ἀπὸ τ' παθῶν ἀχλύθῃ καθαρύνῃ ποσῶς (α), καὶ γνωρίσῃ ἑαυτὸν ἐν τοῖς ῥυπάσμασιν καὶ μολυσμοῖς κατακυλιόμενος τῆς ἐμπαθοῦς ἀσιλγίας, καὶ ὡς τὰ πλείονων εἰς παροιμίαν τὸ, ὡς ἐν βορβόρῳ, σφαιστρούμενος καὶ καταγελωζόμενος· γινώσκοντα δὲ τὸ κειρατημένον ἐν τοῖς τοιούτοις ὑποπτιύοντα προχείρως εἶναι μὴ τοιούτους αὐτοῦ, καὶ οὕτω τὸ κικλήναι ταύτην ὑποψίαν αὐξάνοντα· ποτὲ μὲν ἐξαπατώμενος ἐξ ἀπονοίας ἀλογίᾳ καὶ ἀφροσύνῃ, ποτὲ δὲ καὶ ἐκ ψαδῶν λόγων εἴς ὑπονοίας τινῶν βασκά-

de.ique recte factorum speque mercedis animum effectum laetumque gerunt. Nam caelestia quidem supermundalia praemia quatenam lingua eloquatur? quis oculus vidit? quatenam auris audivit, vel in cuiusnam hominis cor ascenderunt? Incomprehensibilis est cuivis homini, propter suam magnitudinem, parata illis beatitudo, splendor, gaudium, et gloria, qui Deum toto ex animo diligunt. Siquis ergo tantam dignitatem excelsitatemque, tantamque honorum copiam propter insanas quasdam cupiditates desideriaque abiicit; vicissimque gravissimam ignominiam et dedecus cum intolerandis doloribus sibi deligit; nonne hic summam suam stultitiam demeritamque demonstrat?

XIII. Quin adeo vitae quoque huius multo abundantiorē tristitiam quam suavitatem agnoscere licebit, siquando animus paulisper perturbationum caliginem absterserit, seque in sterquilinio sordibusque versantem agnoverit luxuriae intemperantis, derisumque et expositum illi vulgi proverbio, sus in coeno. Sane novimus facile accidere ut qui huiusmodi illecebris deditus fuerit, de aliis quoque qui aliter vivunt iniuriose suspicetur; atque ita malam existimationem propagari: et modo quidem reapse hominem fragilitate propria vitiosoque animo labi; modo tamen falsis etiam rumoribus immerito traduci. Nihil enim tantopere viam calumi-

Rex caveat
a mala fa-

(α) Ita cod.

των ὡδασυρέντα· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀνοίγει τὴν παρείσδυτιν τῆς συκοφαντίας, ὥς ἢ τῇ σιωπῇ τῆς ἐπὶ τοῖς κακοῖς προκατάγνωσις· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, αὐτοκράτωρ τῇ ἀλογίᾳ ὁρμῇ, τὴν κεφαλὴν ἔχει ἐσπευγμένην ἐν οὐραϊῷ· καὶ τὸ ὑψηλὸν τῆς ἑαυτοῦ τιμῆς καὶ ἀξίας καὶ λαμπρότητος βλέπων, πάντος ψαδῆ καὶ μάταια λέγοντος, οὐδαμῶς ἐπιστρέφεται· πάσης φλυαρίας οὐδέλως ἀκούει, μηδὲν ἐπίφογον γινώσκων εἰς ἑαυτόν· ὥσπερ γὰρ ὁ τὰ τῆς ὑβριως ἔργα πράττων, ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχει τὸ ἄτιμον, οὕτως ὁ τὰ ἐπαίνου ἀξία ποιοῦν, οἰκοθεῖν ἔχει τιμιώτατος, καὶ μυριοι ματαίως ἐξυβρίζουσι κατ' αὐτοῦ· εἰ μὲν τὸ ἔργον καταγνώσεως ἐστὶν ἀξιον, ἐπιμελητίον πάσης σκεδῇ διορθώσασθαι τοῦτο· πολλῶ μᾶλλον παρ' ὁ Αἰγύπτιοι, καθ' οὓς εἶχον ἀπὸ συνηθείας ποιεῖν καθαρμούς τῇ ψυχῶν (1)· εἰ δ' οὖν ἄλλ', ὁ φλυαρῶν ὡς μαινόμενος ἀξιοῦται ὡδασυρέντα· ἀρχαία καὶ νουνεχὴς ὅτι τοῦτο νομοθεσία· οὐδὲν γὰρ βλάπτειν ὁ ἐν ὡδασυρίᾳ καὶ γωνίᾳ ὑβρίζων τὴν ὑπὸ πάντων ὡς ἀφ' ἑνὸς σώματος ἑαυτοῦ μένον· εἰ δ' ἴσως καὶ λύπη τις τὴν ἀπὸ τῆς ὑβρίζοντος λοιδορίαν ἐγέννησε, ἀξιον ἐκκόψαι τὴν ῥίζαν· ἐπεὶ τις αὖ ἴδοι ταχέως συναπομαραινόμενον καὶ τὸ βλάστημα· ὁμοιον γὰρ ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ἰποῖναι Φίλιππον· ἐπεὶ γὰρ ὁ Παρμενίων κατήγορος ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ὡς ὁ Νικάνωρ ἐξέβει κατ' αὐτοῦ, ἀκραιβῶς ὁ Φίλιππος ἀνεψιλάφησε τὴν αἰτίαν· καὶ τὴν τῆς Νικάνωρος ἀπὸ λιμοῦ ἑνδύσαν καὶ σέρησιν εὐρηκῶς, εὐπορον ἐπλοίσιον τὴν δυσφημοῦντα ἀπείδξεν· ὁ δὲ ἐκ τότε

niae sternit, quam praecudicata vitiorum conscientia. Verum ille rex, qui vanas cupiditates freno coercet, caput suum constanter in caelum usque sublatum tenet, suaeque dignitatis et gloriae celsitudinem splendoremque contemplans, mendacem quemvis sermunculum flocci facit, nullis scurrilium hominum nugis aurem praebet, quia nihil in se reprehensione dignum agnoscit. Sicuti enim ille qui vituperanda opera exercet, ex semet ipso ignominiam haurit; ita qui laudabiliter vivit, iam ipse per se honoratissimus est, etiamsi cum sexcenti stultis maledictis oppugnent. Quod si forte actus aliquis damnabilis fuerit, is sedulo corrigendus est; multoque impensius quam Aegyptii solebant, apud quos animarum purgationes in more positae erant. Sin aliter res sit, maledicum quidem esse furiosum aliquem despiciendum esse, vetus sapiensque lex monet. Nam qui clam atque in angulis maledicit, nihil ei nocet qui ab omnibus uno ore laudatur. Quod si forte dolor aliquis maledici linguam acuit; sane expedit rei radicem excindere; quo facto germen quoque exarescere nemo non videbit. Sic enim se gessit Philippus rex. Nam cum Parmenio apud eum accusaret Nicanorem regi maledicere solitum, Philippus rei causam accurate investigavit; quumque comperisset Nicanorem egestate ac fame premi, lautas divitias in maledicum contulit; qui deinde laudandi extollendique be-

(1) Num intelligendum est animarum iudicium quod nobis paucim papyri exhibent? (Corpora quidem Aegyptios saepissime purgare solitos, ait Diodo-

rus I. 8.) De animae purgationibus legendus est Porphyrius in sententiis, tum etiam in epistula ad Marcellam a me Mediolani edita.

οὐκ ἱπαύετο τὸ εὐεργέτην ἀποσεμνύνων καὶ ἐκθνήζων· μαθόντα δὲ τοῦτο τὴ βασιλείᾳ, κήρυκα πέμψαι ἐ δὲσφηνίσαι καὶ δῆλον ποιῆσαι πρὸς πάντας ὅτι αὐτὸν, ὅτι οἱ ἄρχοντες εἰσὶν αἴτιοι ἑαυτοῖς ἐ τῷ ἱπαίνων καὶ τῷ λοιδορίῳν (1)· εὐποιήσας γὰρ τὸ Νικάνωρα, ἐνδεῶς ἔχοντα ὡς εἴρηται καὶ λιμώττοντα, καὶ δὲ τοῦτο δυσφημοῦντα, θερμότατον ἐπαινετὴν μὲν τοῦτο πεποίηκεν ἑαυτοῦ· εἰ δ' ἴσως πονηρὸν ὅτι τὸ δὲσφηνιλλόμηνον, ἄξιον ἔξακειβοῦσθαι καὶ διερευνᾶν αὐτὸ μάλιστα· καὶ φανεροῦ τοῦ τολμήματός· γινομένη, σωφρονίζον μὲν χρηστότητός· καὶ οὐκ ἔχω τοῦ πρέποντός· ὅρα τὸ πλημμελήσαντα· ἐπεὶ τοῦτο κέσμεός· ὅτι δὲσφηνόντως πρέπων τῷ βασιλεῖ· πολλοὶ δὲ πεπόνθασιν ἄδικα ὡς τὸ ὑποβαλλόντων ῥαδιουργίας καὶ δολιότητος, τῇ τὸ ψεύδους ὀπικαλύψει ἀπατωμένη τὴ κρίνοντός· ὥστε οἱ μὴ τῇ βασάνῳ καὶ τῇ λυδία λίθῳ τὰ ὑπὸ τῇ χαλκοῦ βαφῆς ὡς τῷ βίβοντες κατατοξίζονται πολλάκις, καὶ τὸ νεοθυμένῳ ὑλῶ φαντάζονται ὡς χρυσόν· τινὲς δὲ καὶ οὐδαμινὴν ὑελον ὑπολαμβάνουσι λίθον τιμίαν καὶ καθαρὰν· τὸ νόθε καὶ ἐξωτερικοῦ χρώματος τὸ ὁρατὴν συγχέοντός· δύναμιν, ἢ μὴ πεπράσμενός, ἢ μὴ ὡς τῷ γασαμένῳ, ἢ καὶ ἀσθινεσίαν ἴσως ὑπὸ τινός· πάθους γεγεννημένῳ· οὕτω δὲ καὶ ψεύδός· κατασκευασθὲν μὲν μηχανῆς, συγχέει τὸ λογισμὸν, ἢ δὲ ἀπειρίαν, ἢ δὲ ἀμέλειαν τὸ ἀκριβῆς ἐξέτασιν ὡς τῷ αἰτούμενον, ἢ τεταραγμένον ὑπὸ θυμοῦ καὶ ὀργῆς, δὲ μίγισον ἔγκλημα· εἰ δὲ τὸ κατηγορούμενον εἰσὶν ἐν ὑποψίᾳ καὶ ἄλλοτε ποτὶ τὸ τοιοῦ-

nefactoris sui nullum finem faciebat : qua re cognita rex , per praecconem edici publice in ditione sua iussit ; nimirum principes tum laudum tum etiam maledictorum sibi met auctores fieri . Namque Nicanorem egenum atque famelicum beneficiis cumulans ex obtrectatore ferventissimum laudatorem sui effecerat . Quod si forte improbum aliquid ad regis aures deveniat , par est de illo diligentiores quaestionem institui ; reque comperta , peccantem corrigere oportet non inclementer , ut ne poena meritum excedat . Id enim vel maxime regem decet . Multi enim iniuriam patiuntur ab accusantium fraudibus et commentis , dum mendaciorum obtentu iudex decipitur : veluti ii qui neque explorando neque lydio lapide colorem aeneo metallo deterunt , falluntur saepe atque adulterinam materiam instar auri reputant : nonnulli etiam vilissimum vitrum gemmae nitidae pretiosaeque loco habent : quia spurcius videlicet fucatusque color visum perturbat , vel inexpertum fortasse vel incuriosum vel etiam infirmitate aliqua laborantem . Similiter mendacium dolose obiectum , perturbat iudicis mentem , vel quia is imperitus est , vel quia socorditer investigationem omittit , vel quia denique ira commotus est ob delati criminis atrocitatem . Quod si ille , qui reus peragitur , iamdiu suspectus

(1) Lege Plutarchum apophth. ed. Reisk. tom. VI. p. 676, qui tamen accusatorem dicit *Smicrythum* , non *Parmenionem* .

τον πρόσωπον ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἔρτασε κατηγορηθῆναι, ἢ καὶ ὁ κατήγορος εὐνοίας καὶ ἀληθείας κέκτηται δόξαν, πολὺς ἐστὶν ἐπιϋθεῖν ὁ κίνδυνος· ἀλλὰ τούτων ἀπάντων ὁμοῦ συνελθόντων καὶ μὴ δυνηθέντων ὥρσασαλεῦσαι τῷ ὀρθῆς κρίσεως τῷ κριτῇ, καὶ τοῦτον τῷ ὅπου γίνεται φανερὸν καὶ θαυμάζεται τῷ τούτῃ φρονήσεως τὸ σερὸν καὶ ἰδρᾶιον καὶ κατοχυρωμένον καὶ βεβηκὸς καὶ καὶ ἀλήθειαν ἀνδρῆκον καὶ γυναικῶν.

ιδ'. Ταῦτα ὁ μὲν πολλῆς εὐνοίας συντεθνήσκων παρ' ἑμοῦ λόγῳ οὗτῳ ὁ πεινχρὸς, ὥσπερ ἄλλο τι χρεῖον, προσφέρει τῷ βασιλεῖ· πῶς ἐπιϋθεῖν διδούς καὶ πληροφορίαν τῆς ἡμετέρας ἀκραιφνοῦς καὶ καθαρᾶς μὲν προαιρέσεως δουλίας τῆ καὶ ὑποταγῆς καὶ ὁ βασιλεὺς ἡδέως καὶ ἰλαρῶς καὶ εὐμῶς αὐτὸν πρὸς διζήμενον, τὰ κρείττονα δὲ καὶ πλείονα ὥρσας τῶν ἐλλογιματέρων καὶ σοφωτέρων ἀπαιτήσας, δίκαιον ἀπαραίτητον ἔχει ἐνθῆναι καὶ φυλάξαι αὐτὰ ἐν τῷ ταμίῳ τῷ ψυχῆς, καὶ κατέχειν καὶ συντηρεῖν ἄστυλα καὶ ἀμετακίνητα, ἀσφαλῶς καὶ καλῶς συγκλείσας καὶ ἀρμολογῶν τὰς θύρας αὐτῆς, ἐκ κλείθροισι καὶ μοχλοῖσι ἰσχυροῖσι σφίγγας μετ' ἀσφαλείας, καὶ φύλακας ἀνυσάκτους τε ἐκ ἀβύπνους ὀφειλάσας αὐτοῖς καὶ οὕτω λοιπὸν θησαυρίσας πλουτοῦ βασιλικῆς μεγαλειότητος ἄξιον, καὶ μεγαλοπρεπῶς καὶ αὐτοκρατορικῶς ἀπολαύων αὐτοῦ, ὀφείλει μεταδιδόναι φιλοτίμας καὶ δαφνῶς πᾶσιν τοῖς ἀρχομένοις· ἵν' οὕτως ἀυξάνωσι τὰ καλὰ καὶ πληθύνονται, καὶ ἀπ' ἑτέρου εἰς ἕτερον ἀφρόδιμα γίνονται πάντως εἰς παράδειγμα ἐκ ἀρχέτυπον βλεπόντων τῷ βα-

fuerit, atque alias etiam de re simili accusatus; vel si accusator benivulus veraxque creditur; tunc sane negotium periculosius est. Nihilominus si horum omnium concursu iudex a sententia recta inflexus non fuerit; tunc enimvero palam fiet ac celebrabitur mentis eius sapientia atque constantia summis viribus fulta, veritatisque studium generosum et viro dignum.

Conclusio.

XIII. Hanc ego pauperulam orationem cum multa animi benivolentia compositam, instar debiti tributi, regi offero; ut fidele testimonium sit sinceræ meæ puræque volente animo devotionis ac servitutis. Quam ubi rex libenter laeto vultu benivoloque animo exceperit; tum alia meliora et plura ab eruditioribus prudentioribusque exquisiverit; facere non poterit, quin ea reponat in animi arca atque custodiat, atque ab omni direptione protegat, claustris eius egregie obsecratis, seris validisque vectibus ad cautelam adhibitis, vigilibus denique custodibus iuxta positis. Atque ita omne opum genus regia magnitudine dignum congerens, eoque splendide et regaliter utens, partes eius liberaliter atque copiose in subiectos populos effundet; ut sic bona magno numero proveniant, vicissimque et ex ordine propagentur: dum omnes scilicet ad sic exornatum regem, tamquam ad exemplar archetypumque, respectant; ad regem, inquam, qui factis verbisque demonstret, summam se verissimamque tum praesentis temporis

σιλία οὕτω κεκοσμημένον, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ παριστῶντα καὶ δεικνύοντα ἑαυ-
τὸν εὐάγγελον τὴν κρατίστην καὶ ἀληθινάτην εὐδαιμονίαν, καὶ ἥ ἀποκειμένη ἀπὸ
ταύτης ἀτελείυτη καὶ αἰώνιον μακαριότητα.

felicitatem esse adeptum; tum etiam illam, quae nos deinde manet, perennem sine fine beatitudinem.

N I K H Φ O P O T B Λ E M M T Δ O T

ΛΟΓΟΣ ΟΣ ΕΠΕΣΤΑΛΗ ΤΩΙ ΒΑΣΙΛΕΙ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΚΛΗΘΕΙΣ ΑΝΔΡΙΑΣ.

α'. **Ν**όμος ἀρχήθιν συμβαίνειν τοῖς πράγμασι, ὅν ὑπὸ νόμον εἰσφέρειν τῷ βασιλεῖ· καὶ τοῦτο σφίσι αὐτοῖς τὰ μάλιστα συνετελεῖ· καὶ οὐ μὴν ἄλλως ἐκτελοῦντο τὰ θέοντα· τῷ μὲν γὰρ ἢ τῷ ὅλῳ ὁπποῦν, τούτῳ δὲ καὶ ἢ πρό-
νοια· ἢ ἡ μικρὴ ἰδίῳ ἔχοντα τῷ ἰδιωτῶν ἐπίπερ ἐξήρηται, καὶ ἔχον ἔχον ἐκ τῷ
κοινῶν ὑπὲρ τῷ κοινῷ, καὶ τὰ πάντων οἰκιοῦν καὶ τῷ πάντων· καὶ οὕτω ὅν ἰδίῳ
ἐκτελεῖται ἀσφαλῶς καὶ τῷ ὅλῳ, τῷ συνετελεῖται καὶ συνετελεῖται ἀλλήλοις, καὶ
τὸ συμφέρον ἐκ παντὸς ὅπου τηρεῖν ὡς ἐν ὁλομείᾳ, καὶ ἀδιάσπαστοι· οὕτω δὲ
καὶ ζῶν σῶμα δυσκαταλίσσον, πάντων μελῶν καὶ μερῶν, ἀκραιφνῆ συνετελεῖται (α)
τὰ σφῶν αὐτῶν ἐργήματα· τῷ τοι καὶ βασιλεὺς κεφαλὴ τῷ ὑπὸ νόμον ἢ τοῦ κα-
θίστα, ἔχει ἂν δικαίως ἀπαιτεῖν ἐξ ἀπάντων καταλλέως τὰς εἰσφοράς· καὶ
τοῦτο δρᾶν εἰς σωτηρίαν τῆς πόλεως· ὅν μὲν οὖν ὅτι τὰς ἕλκας ἡσυχ-
αίμενοι, εἰ ἂν ἔχει προσήκουσαν τῷ ἐργασίῳ εἰσπραττεσθαι ἢ ἀπομοιραῖν· ἢ
μὴν ἀνταλλαττομένους καὶ καθαυμῶντας πρὸς τῷ κρείσσιν τοῦ ὑπερέχοντος· ὅν
ἢ ὅτι λόγον ἐκτελεῖται καὶ τῷ ἀλήθειαν, ἢ ἀληθῆ λόγον εἰσφέρειν, φόρου
παντὸς ἰσίου λυσιτελίστιον, ὅσο καὶ τὸ σωφροσύνη καὶ τῷ ἄλλῳ ἀπλῶς ὑπερί-
κεινα· τοιγαροῦν εἰ πάντων ἀνθρώπων ὑπεριεῖ βασιλεὺς, ἢ φιλοσοφία ἢ πα-
σῶν ὁπποῦν ὁμοῦ καὶ τεχνῶν, τί ἂν εἴη φιλοσοφίας δῶκε τῷ βασιλεῖ προ-
νοίας; εἰ γὰρ τὰ ὑπερέχοντα τοῖς ὑπερέχουσι, καὶ αἱ ἀπαρχαὶ τοῖς ἐξάρ-
χουσι· βασιλεία μὲν οἶν ἐκτελεῖ κράτος Θεοῦ, φιλοσοφία ἢ σοφίαν ἐκ προ-
νοίας Θεοῦ· ἀποφρον ἢ κράτος καὶ προνοίας ἀνδρῶν, πόρρω Θεοῦ· διὸ τὰ τῷ
φιλοσοφίας νοήματα τε καὶ πράγματα τῷ βασιλεῖ καθίσταται οἰκιοῦντα.

(c) Cod. subsecutiv.

β'. Πρῶτον μὲν οὖν εἴ γε σμειπυγμένος ὄρατο τοῦνομα, τοῦτ' εὐλογον ἀναπ-
 τύξαι, κἀντιῦθεν δῆλον θείας τί βασιλεύς· ἔστι τοίνυν βασιλεὺς βάσις λαοῦ· τὸ γὰρ
 ἀσινὲς οὐ κατ' ἀνθρώπων πρὸς τὸ δεῖδ' ἀποσθήκης τέ καὶ τροπῆς· ἡ δέ γε βά-
 σις στέρροτάτη πέφυκεν εἶναι ἢ ἐπ' αὐτῆς, μὴ κατειρωνευμένην μηδ' ἀντιπε-
 φρατμένην ἢ κλῆσιν φέρουσα· πῶς οὖν τις ἐπιθυμίαις ἐκτόποις ἢ θυμοῖς ἀλό-
 γοις περικλονούμεντο, βάσις ἂν εἴη λαοῦ; μένουνγε τάραχτο φειτροπή· κα-
 πιδὴ καὶ σκοπὸς, ὑπόδειγμα ποιηρὸν τοῦ ἀρχεῖος λαχέντο πρὸς τῷ ὅξο-
 μοίωσιν ἐπισπεύδοντο, καὶ λοιπὸν τὴ βασιλεία προβατιλεύειν ἢ ἐν αὐτῷ, καὶ
 οὕτω δὴ τὴ φεῖ' αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν ἐκτός· ἢ δέ γε μιᾶς οἰκίας οὐκ ἰσχύσαν-
 τα τῆς ἑνδον κατακρατεῖν, πολλοῦ ἂν δέοι πολλῶν ἀναγκρεῦεσθαι πόλειων
 ἀφειδῶς αὐτοκράτορα· τὸ μὲν οὖν ἀνδραπῶδες καὶ λίχρον φεῖ' τὰς αἰσχίστας
 ἢ ἡδονῶν, ὅσας ὑπεροφίας ἄξιον, ὅσων ἀποτροπιασμῶν, πρὸς τοσαύτης δεισ-
 ποτείας, πρὸς τηλικαύτης τιμῆς; τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐγκαλύφαιτο, καὶ μόνον δει-
 νοσάμεντο, βασιλικῆς σεμνότητος καὶ θειότητος ὀλισθόν εἰς αἰσχροτάτα;
 τεύτων δὲ πασχόντων, οἱ πρὸς τῆς Κίρκης ἠλόγωνται τὸ πάθος τὸ ἀτιμότα-
 τον, οἱ κἀπροι καὶ κύνεις ὅξ' ἀνθρώπων γιγνέσθαι· τὸ μὲν ὡς τῷ
 βορβόρῳ τῆς ἡδυπαθείας ἐγκαλυνδούμενοι, τὸ δὲ ὡς λυσσῶντες τῷ ἔρω-
 τι βασιλεῖ δ' ἂν ἐπιπρεπῆς, ἱμαῖκον μῶλυ, φάρμακον λογικόν, πρὸς τὰς τὴ
 ἡδονῆς γοητείας ἀντιπαθείς· ἢ δὴ καὶ ἡμῶν ἀμφίστομον, ὅξ' ἴα τομὴ δει-
 κρίσεως, δειροῦσα τὸ κρεῖττον εὐθὺς ἐκ τοῦ χείροντος καὶ τὸ μὲν αἰρουμένη καὶ
 συνισῶσα, τοῦ ἢ καταξείχουσα· τούτοις γὰρ καὶ τὸ Λαερτίου φασί, μὴ μόνον
 αὐτὸν δειροτερεῖσθαι ταῖς τῆς Κίρκης μηχαναῖς ἀνάλωτον, ἀλλὰ καὶ εἶναι ἰα-
 λωκότας ἡμῶν ἱταίρων ἱπανασώσασθαι· οὕτω καὶ βασιλεία καὶ μὴ μόνον αὐτὸν
 αἰδούλωτον δειροφυλάχθαι ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλὰ καὶ εἶναι διδουλωμένους ἑλευθε-
 ροῦν ἐκ λόγῳ καὶ ὑποδείγματι, καὶ παιδείᾳ ἱερῶν ἱπαιὲν δειροπαντός· ἀνέβης
 εἰς ἡμῶν σωφροσύνης αἰχμαλωσίαν τῷ ἀγαθῷ αἰχμαλωτεύσας· ἐπεὶ τοι γε
 μέγα πένθος τοῖς γε τοῦν ἔχουσι φειροῖσθαι βασιλεῖ τὴν αὐτὴν κληρουχίαν αἰχ-
 μάλωτον· εἰ δέ τοι καὶ αὐτὸς πάθοι τοιοῦτον, ποῖαν οὐκ ὑπερβαίνει βαρυαλ-
 γῇ συμφορὰν; ἢ ποῖον οὕτω τὸ χυνοῖον ἐνδείξαιτο πρὸς ἀντίπαλον καὶ ἀν-
 δρικόν, ὃ μὴ πρὸς ἱπανάστειν ἄτερ δοράτων ἄτερ ξιφῶν ὡκυ πανομένην ἀν-
 θεσηκώς; ἀλλὰ μαλακίζόμενός τε καὶ θηλυνόμεντο, καὶ αὐθαιρέτοις ἱμπαιγ-
 μοῖς προδιδόμεντο; καὶ μὴ τις ὁρῶν, τὴ ἀλήθειαν οὐ δειφυγγάνει καὶ τὴ σω-
 εἶδῃσιν καὶ πρὸ γε τούτων, τὸ τηλίσκοπον ὄμμα καὶ πανδερκίς, τὸ τὰ λα-
 θρηδὸν τολμώμεντο, ἐκ κατοπτέον ἀκριβῶς οὐδ' ὅσον εἰπεῖν, καὶ τὰ τὴ αἰσ-
 χύτης ἐναντίον αὐτοῦ τελοῦμεντα μυσταττόμεντο· ὅπως γε καὶ ἀνθρώποις οὐκ ἄδῃ-
 λα τὰ πολλὰ, ἐκ καταμωκῶνται καὶ δεικωμωδοῦσι καὶ ἐκθειάζουσι, ἐκ εἰς
 αἰωνίζουσαν μνήμην τὴν φεῖ' τὰ καλὰ σπεδὸν αὐτῶν φειρομένην βασι-

λεὺς Ἑλλήνων Ἀλέξανδρῳ ἠττηθέντῳ Δαρείου καὶ τῷ ἐκείνου θυγατέρων
 προσηγμένων αὐτῷ γίρας ἀπόλεκτον δὲ κάλλους ὑπεροχὴν οὐ κατεδέξατο
 ταύταις (1) δὲ προσιδεῖν αἰσχρὸν εἶναι φάμμος ἄνδρας νικῆσαντας ὑπὸ γυναι-
 κῶν ἠττηθῆναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ Κύρῳ πρόην, ὁ Περσῶν αὐτοκράτωρ καὶ Μή-
 δων· ἐπεὶ γὰρ Ἀσσυρίους καὶ οὖν ἐκείνων συμμάχους κατεβρωῶσατο, καὶ ἡ
 Πάνθεια τῷ Σουσίῳ ἡ βασιλὺς πάντων αὐτῷ λαφύρων ἐξήρητο ὧσα' τῷ στρα-
 τοῦ, καὶ ἦν δὲ βεβρημένη τὸ εἶδός, ὡς ἀπαράμιλλόν τ' Ἀσίας ἀπανταχῇ,
 πολλῆς μὲν αὐτὴν ἐπιμελείας ἤξιώσειν, ἰωρακίνας δὲ ὅλως οὐχ ἡρετίτατο· φύ-
 λακας σωφροσύνης, οὐκ ἐπιβούλους, κρίνας εἶναι οὖν βασιλίς, δὲα' τε τὸ τ'
 ἀξίας θειοειδές, καὶ ὅτι σωφροσύνη καὶ ἀνδρείας καὶ φρονήσιος σωροχή· τὸ γὰρ
 ἐκδεσθῆναι πρὸς ἱρώτας καὶ πρὸς γυναῖκας κεχηρῆναι, καὶ ὡς δὲα' φορβειᾶς ἔλ-
 κιδας πρὸς τὰ αἰσχίστα, καὶ δειλοὺς καὶ ἄφρονας ἀπειργάζεται· καὶ ὁ οὕτω
 ἔχων σφριγὼν τὸ σῶμα, φοφοδὲς καὶ παντὸς καχεκτοῦντῳ ἀλλοιώτερον δὲα-
 κείμηντῳ, ἐπειδὴ τ' τένον τ' ψυχῆς ὧσαλέλυται· καὶ εἴ τις ἂν πῶ ἔρ' θρυλ-
 λουμένων ἡγεμονίων σκοποῖν κατάλυσιν, ὑπὸ τ' σωούσης αὐταῖς εὐρήσει λαγ-
 νείας ἐξεργασαμένην· αὐτίκα γὰρ ὁ ἀσύριος Σαρδανάπαλῳ πόθιν εὐρατο τ'
 πυρὸν, εἰ εἰς τ' μῆδον Ἀρσάκην πῶ δυναστίαν ἀπεινάζατο; καὶ ταῦτα πό-
 σῳ πλούτῳ βρείθων; πόσον ἐπαγρόμηντῳ στρατεύμα; πάντως ἐκ τ' ἐκκικαῦθαι
 ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ πάντας ἐκ τ' οἰκίας θηλότητῳ, ἢ καὶ τ' στρατὸν ἐξήν-
 δρῖσι παθούσης γὰρ κατάκτως τ' κεφαλῆς, τὸ σκληρμένον σῶμα τίς μηχα-
 τὴ μὴ παθῇ; ἔως μὲν οὖν σωφροσύνη καθώπλισε, κραταῖος ἦν, ἀπρόβλητῳ
 ἦν, πάντες αὐτὸν ἐλίδεισαν, πάντες αὐτὸν ἐπεφρίκεισαν· ἀφ' οὗ ἡ ταύτην
 ἀπεισκιύασατο, καὶ ταῖς ἡδοναῖς ἀνέπισεν καὶ ὑπίασιν, ἴδει τίτῳ ἐξῆς ὥστε καὶ
 καταπατεῖσθαι λοιπόν; ἡ Βελιστῳ χρησμολογοῦντῳ καὶ τ' λακτίζοντῳ; ὁ
 δ' Ἀστυάγης Δαρειῳ ὁπόστῳ ἦν, ὅς τ' Βαβυλωνίων ὡς ἐν ἀθυρμίῳ τινὶ καὶ
 παιδιᾷ σύμπασαν ἐξελάπαζε; πλὴν ἀλλὰ εἰ οὕτῳ καὶ βασιλείας ἀπεσίγητο
 καὶ ζωῆς δὲα' τ' ἐπισαχθεῖσαν ἀτέλγειαν, τ' πέρσιν Κύρον οὐχ ὑπομείνας τ'
 σίφρονα· τί ἡ καθίλει τ' Ἀρσάμῃ Δαρειῳ, καὶ πᾶσαν Περσῶν κατέλυσε πῶ
 ἀρχήν; οὐχ ἡ ὧσα' τὰς φαύλας ὀρέξεις ῥοπή καὶ τὸ ἀκρατές; καὶ ἵνα τ' πέρρῳ
 δὲα' τὸ πλῆθῳ ἀξέμφοι, τ' ἐγγυτάτῳ μνησθείημῳ, τί τὸ ἡμίτερον ἀνακ-
 τορον παρῆσάτο, τ' ἀπασῶν τ' πόλεων κρατισεύουσιν, καὶ τ' ἀρρήτων δεινῶν
 τ' οἰκουμένην ἀνέπλησεν; ἀρ' οὐχ ἡ τ' προμάχων ἐπὶ ῥῆτῳ βιοτή; τὸ ἀξιο-
 ζέλωτον σπεύδασμα, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ὀρεχχανῶδῳ πρὸς πᾶσαν ἔνσασιν; οὐ-
 δι γὰρ ἕτερον οὐδὲν ἄνδρας εἰς γυναῖκας ἀμείβειν οἶδεν, ὡς ἡ πρὸς αὐτάς
 ἐμπαθῆς σχέσις καὶ ἱμμανές· οὐδὲν ἕτερον δυνατέας ζωῆς καὶ μαχλοσύνης καὶ

(1) It. col.

σῶμα σαθεῖ καὶ ψυχὴν σωφροσύνη ῥώννυσσι σῶμα, σωφροσύνη κραταιοῖ πῶς
 ψυχὴν ἀκολατρία δὲ καὶ ἄμφω δαλυμαίνεται· καὶ ὑγιᾶ τις ἐξ ἡδονῆς τῷ
 καταβλακευμένῳ, καὶ ὑταγία νομίζοιτο, τὸ Ἀδώνιδ' ὅτι κήπων εὐδέν τι
 διηνεχέστατον, οἷπερ ἐπ' ὀσφράκων τιθαλόπης, πλείον τ' γέλων συνίστων
 τοῖς ἐπορώτιν, ἢ τὸ τιθηλὸς ἑαυτοῖς· οἷα ἢ ἤμ' ἢ Κύπριδες τὰ σπυδα-
 σματα, τοῖα καὶ τὰ τ' εὐεξίας αὐτοῖς· ὀνείρων ἀποσκιάσματα· τὸ τ' ζῶης γὰρ
 κεφάλαιον τ' ἀνθρωπίνης δόξης, ὃ τ' ἀνδρείας θύμιθ' ἀντιέτραπται,
 φρόνησις εἰς τὸ μηδὲν εἰδέναι, μηδ' ὥς οὐκ ἴσασι, φείσεται· τὰ ἢ τ' εὐκλε-
 ρίας, ὕλη μόνη, τεχνίτη λείπονται, εἰκὴ φερόμενη, καὶ ἀποτελοῦσα τὸ κα-
 θὺς ἔτυχε· δὲ ταῦτα τῷ ἀναγκαιοτάτων τῷ βασιλεῖ, βασιλεύειν τῷ ἡδο-
 τῶν.

γ'. Τὸ δ' ὀργίλον καὶ μεμηδὸς ἀπὸ ῥίφθω λησαῖς, ὧν καὶ τ' ὅφρων ὁμοίω-
 σιν ὁ θυμός· ὧν καὶ τ' δαιμονικὴν μιγανθρωπίαν τὸ ἀπηνές· τῷ καθ' ὁμοίω-
 σιν τεταγμένῳ θεοῦ καὶ τ' πλάσματι αὐτοῦ πεπιστευμένῳ τ' ἐπιμέλειαν, τὸ
 γαλήνῳ προσηρόσθω καὶ ἡμερον, τὸ ἐπιεικὲς καὶ φιλόανθρωπον· εἰδέτι καλῶς
 ὅτι τὸ ἀρχόμορον, συγγινεῖ, καὶ ὡς ἑαυτὸν φείποντι, ἤμ' ὑγιαίνοντων προ-
 μηθουμένῳ, ὅτ' ἀρώσονται ἐπισκεπτομένῳ, καὶ θεραπείας ἀξιοῦντι τ' κρείτ-
 τονται, μαλάγματι μὲν ὡς ἐπίπαν ἐ κατεδέσμοις· ποτὲ ἢ καὶ καὶ πολλὴν ἀνάγ-
 κην προσφερομένῳ καὶ αὐστηρότερον, εἴπερ μὴ συχνὴν καὶ παρ' ἑγγορον ἀγωγὴν
 ὀρῶν τ' νότον ἀγρίαν τι καὶ δυσκράθικτον· ὡς μέντοι μέλεισιν γνησίοις σιωδου-
 νομένῳ τοῖς πάσχουσιν· οὕτω τίς εἰς ἑαυτὸν ἔλκει ὅτ' οἰκτιρμούς τοῦ θεοῦ·
 οὕτω βασιλείαν ἀκατάλυτον ἑαυτῷ προμνησέεται· οὕτω καί ταῦτα πᾶσι φι-
 λείται, πᾶσιν ἐκασαχῇ φείσεται, δακρυπράγοςιν, ὁ σωφρονέσεται, ὁ πρᾶ-
 ται, ὁ ἀρωμαῖώταται· θεῷ τὸ ἢ σάρκα ἀνθρώπων καταξάνην δι' ἄμυ-
 δρόν τι πλημμέλημα, τ' κατεσθίειν διὰ μανίαν ἑαυτοῦς, οὐ πάμπολυ διε-
 τήνοχεν· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ τ' τ' ὀδυῶν αἰσθήσεως ἢ φορὰ τ' νόσου κατακρα-
 τεῖ, ὡς πλησίως καὶ ταῦτα ὅτ' ὀργιζόμενος τὸ τ' θυμοῦ δατίθῃσιν ἀκατάσ-
 χητον, καὶ οὐ μεθίσιν ἐννοεῖν, ἔσον ἂν ἡνῶντο πάσχοντες οὗτοι· καὶ ὅτι τ'
 αὐτῆς οὐσίας ὁ τιμωρούμενος, καὶ οἷον φέρει τὸ ἄλγος· καὶ οἷαν ὁ συμπαθὴς
 διεσπότης ἐπάγει τ' ἄμυναν· ἔτυψεν τις ῥοπαλοῖς πικρῶς, πυγμαῖς ἔπληξεν, ἀλό-
 γω θυμῷ χαρίζομενος· ἀντιτίτυπτε, ἀντιπέπληκται, ῥίγη τυχόν, πυρετῷ,
 κεφαλῆς ἄλγει, καρδιωγμοῖς, πνευσμοῖς, ἰτέροις ἀνιστοῖς· ὅτ' οὐκ ἔμελλε,
 πλείον τί δίδρακε, πλείον τί πάπονθι· εἰ δ' οὐ φείσεται πόδας πατὲρ
 ποινὰ, καὶ καιροῦς οὐς οὐκ εἴσεται· μαρτυρεῖ πρὸς ἑτέροις πολλοῖς ὁ ὑπὲρ τ'
 Γαβωνιτῶν λιμός, ὡς ἐν ἄλλοις πταίνοντες καιροῖς, ἐν ἄλλοις ἀπολαμβάνομεν·
 ὁ δ' ἐταυθοῖ τὰ πάντα ὡς φράμας, βιαιοτέροις ἂν ἐγκύρσοι καὶ μονιμα-
 τέροις ἐν τῷ τέλει δεινοῖς· τὸ δ' ἐγὼ μετῴδω καὶ ἀπεικταῖ εἶναι καὶ ἀπο-

ῥόπαιθι, καρπώσαιο καὶ ἴτι φειών· κἄν οὐκ εἰς τοῦμφανὶς δῆλ' εἴθι, ἀλλ' ἐν δῆθισι ψυχῆς ῥίζη πονηρῶν δολογισμῶν· ὅσῳ δὲ κρείττων αἰρετὸς ἡγεμὼν δῆλ' τὸ χρεστόν, ἢ φοβεροῦ δῆλ' τὸ κολασικόν· ὑπὲρ μὲν γὰρ ἢ προτέρη φόβθι πολὺς, αἰρετὴ δὲ καὶ μᾶλλον ἢ δευτέρη ἀπαλλαγὴ· τί δὲ χρὴ λίγων τὰ τῇ ἀσχημοσύνης εἴ ποτ' ἂν ἴσως ἐκ ἢ μὴ συνιθίῃται πῶ ἐποχὴν ἢ θυμοῦ, μακρὸν ὑπερβαίῃ ὅθι ὅρως αὐτὸς ὦθι· ἢ ἢ πάσχοντι βούλησιν· ἐπ' ἂν τὸ ὦθι πῶ κάραν αἷμα παρλάζον σφοδρῶς καὶ ἀνακυκώμενον, καὶ πολλὰν ἐρημίαν ἢ κατινιάζοντι καὶ κατασέλλοντι λογισμοῦ, κἄν τοῖς ἀγυγίοις συνωθούμενον οὕτω δὴ καὶ στενωρούμενον ταραττοὶ καὶ ὠρεκνοίῃ ἢ ὀργιζόμενον, πρὸς τε ἢ ἐπιφάνειαν αὐτὴν εἰαζόμενον, τὸ μὲν πρόσωπον διωδικὸς ἐκτελοίῃ μετὰ τινθι ἀναιδούς ἐρύθως καὶ πελιδνότητι καὶ ποικίλης ὠκελονήσεως· ὅθι δ' ὀρθαλμοὺς ἀντικρὺς ἀνθρακας ἀπεργάζοιτο καὶ οἷος ὅθι δρακόντων ἀκούομεν, πυκνὰ ὠεσροθυμίας καὶ ἀναπάλλοντας καὶ τὰς οἰκίας ἰδρας οὐ σίγοντας· ἢ φωνὴ δ' ὑπερτίνοιτο, καὶ ὁ λόγθι οὐκ εὐσημθι ἀκριβῶς, ἅπαν τε τὸ σῶμα σπαράττοιο καὶ ἀτάκτως ἄττοι καὶ ὦθι· φέροιτο, τῷ πνεύματι δ' ἐργῆς ἐνεργούμενον· ὅποια τότε ψυχῆς φανίῃ κατὰσσεις; ὅτως ἀνὴρ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων, εὐσέχως εἴρηται· διὸ καὶ λίαν ἀπαθλὴν τοῦτο τὸ πάθθι τῇ βασιλικῇ κοσμίτατι.

δ'. Λαῶν κοσμήτορες οἱ βασιλεῖς ἐκπάλαι κίκληνται καὶ ποιμίνες λαῶν· ὁ τοίνυν λαὸς προβεβλημένθι κοσμεῖν, ὡς στρατηγὸς ἐν ταῖς ὠρετάξεσιν, ὡς πρῶτθι ἡγεμὼν καὶ παιδευτὴς ἐν τοῖς ἡθίσι, ὅσον ἔχειν αὐτὸς ὀφείλει τὸ κόσμιον; ὅσον δὲ πρὸς τὰ ποιμνία τὸ κηδεμονικὸν ὁ ποιμὴν, ἄγων μὲν ἐπὶ τομὰς ἀγαθὰς, αὐλῶ δὲ τέρεων καὶ σύριγγι καὶ ὠδαῖς οὐ δισμῶν, οὐ σφιδλῶν, οὐ καταικίζων μικρὰς προφάσεις· ταῦτα γὰρ οὐ καλοῦ ποιμένθι, οὐδὲ τιθίται ἢ ψυχὴν ὑπὲρ τῇ ποιμνῆς πεπαιδευμένη· τό γε μὲν καπὶ τῇ ἢ ἀγομένων τέρεσσι συνίβῃ ἢ τῇ αὐτῆς φύσει ἡξιωμένων, καὶ τοῖς ἑτέρων ἀλγεινοῖς ἐφῆδειται, τῇ Ἐχίτῃ θηριωδίας καὶ ἱταμότητι· Σέσωσρις Αἰγυπτίων ἐ' Ἀσσυρίων δυνάσκει, βασιλίας ὑποτάξας πολλοὺς, κόσμῳ γὰρ κατῆρξεν, εἰ μὴ παντὸς, ἢ γε πλείονθι, ἄρματι μὲν αὐτῶν ὑπεζεύγνυ λαμπρῶν, δι' αὐτῶν δ' ἐπιβαίνων πεφρονηματισμένθι καὶ γηθόσυνθι· καὶ τινὸς ποτὶ ἢ ὑπεζευγμένων βράδισον καὶ ἀνακικομμένον βαδίσαντι, τί δῆτα μέλλεις ἀνῆριτο; καὶ ὅς, ὅτι τὰς ἡμῶν ῥοχῶν, ἐπήγαγε, σφοδρὰς καθορῶν· συνίς οὖν ὁ αἰγύπτιθι τὸ τῇ τύχης ἄσκατον ὑποδηλωθὲν, πρῶτερθι ἢ λοιποῦ καὶ συμπαθείσειθι ἢν. ἱέρων δὲ συρακούσιθι οὐχ ἐκόντων ἡγεμονεύσας ἡμῶν Σικελῶν, οὐ τινε ἡμῶν πρὶν ἀντικαθισταμένων, μῦθ' ἢ ἡγήτοριαν λιλύπηκε· μᾶλλον μὲν οὖν εὐ ἐκρίει πᾶν τὸ πλῆθθι δῆλ' παντὸς, οἷα πατὴρ ἱλαρὸς ἐκάσῳ δὴ

προφερόμεν· ἔτισι δὲ κατάρξας τίσασσι πρὸς πεντήκοντα, τῇ παφίδι μὲν πῶς εἰρήνην, ἑαυτῷ δὲ τὴν ἀρχὴν ἀσασίαςον πάντη δ/ατιτήρηκε· ὀπιβαλλόμεν· δὲ πολλάκις ἀποθείσθαι τὴν δυναστείαν, κοινῇ τῇ πλήθει ἀντιβολήσας δ/α- κινώλυσαι· τοσοῦτον ἐράσμι· ἐγγόνει τοῖς ἀρχομένοις, σωφρονικώτατ· ὦν εὐεργετικώτατ·, ἔτι μᾶλλον ἡμερώτατ·· τὸ δ' αὐτοῦ ἔρεπ· καὶ Ἄλκιμ· ἦν ὁ λυδός· ὅθεν ἐν γαλήνῃ ἐ ἀφθονία τὸ ὑπέκοον βιοῦν παρῆσκει· ἔπτα δὲ διεληλυθόντων ἐτῶν ἐθιοκλύτην οἱ λαοὶ παγγενῇ συνιόντες καὶ παι- δημεῖ τὴν βίοντον ἐπεκτείνεσθαι τῷ σφῶν αὐτῶν βασιλεῖ· καὶ ἦν τοῦτο· καὶ πο- λυτῆς ὁ Ἄλκιμ· γεγόνως, εὐμερίαν μὲν τῷ τότε λυδοῖς, ἑαυτῷ δ' ὄνομα καὶ ἔως διῦρο πολὺ καὶ κλεινὸν καταλίλοιπεν· ἐπαινῶ ὁδὺν προχρῆσε- ρον βεβασιλευκότας Ῥωμαίων, ὅτι τὸ ἡ γαληνότης ἡμῶν πᾶσιν αὐτῶν ἐντί- θουν τοῖς διατάγμασιν, ἀντὶ τοῦ γράφειν ἡ βασιλεία μου· δηλοῦν- τες ὅτι τὸ γαληνόν τε καὶ ἡμερον, ἀφωσιωμένον τῷ βασιλεῖ καὶ ἐξαίρετον, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν πῶς ἀλουργίδια ἐ τὸ διάδημα· τὰ μὲν γὰρ καὶ τύραν- νοι σφετερίζονται· γαληνότης δὲ βασιλικῆς ἀξίας καὶ μόνης ἄσουλόν τι χρῆ- μα καὶ ἀναφαίρετον· διὸ πολλοὶ τῶν πάλαι βασιλέων ἔργοις τε καὶ λόγοις ἐφιλοσόφησαν ὡς ταύτης τὴν ἀρετῆς· οὐκ ἔλαττον ἢ τῶν ἄλλων ὁ μὲν Νερούαν τὴν πρῶτος καὶ σοφῶς καὶ αὐτὸν βεβασιλευκότα, τὴν αὐτοκρατορίαν ὡς ζώσάμην· οὗτ· γὰρ τοσοῦτον ἴσχηκε τὸ πρῶτον καὶ φίλοιον, ὥς καὶ συγκάμπτεισθαι παντὶ λυπουμένῳ καὶ σωαλγῆν· πρὸς ἢ καὶ τωθατμοὺς φέρειν καὶ ἀντιδικαίειν· δεινὴν ἐξισοῦσθαι λέγων τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ, καὶ πλημμελειῶν καὶ σκωμμάτων ἀντίχεσθαι· τί οὖν ἀπῆγε τὴν τοσαύτης χρηστότητ·; συγγνώμην τῶν ἡγνοημέ- νων εὐρατο καὶ ἡγεμονίων, τὸ μέγιστον, ὑπὸ πρεσβευτῇ τῷ πολλῷ Γρηγορίῳ, οὗ ὁ διάλογ· οὗ γὰρ ἑτέρους μετέδωκε δαφιλῶς, τοῦτου μὲν τέλ· ἀπῆ- λυτεν δαφιλίσσερον· δειξας τὸ συμπαθὲς, εὐχῆς δικαίου σωαρηγούσης, ἀσε- βείας ἐπικρατίσερον· ὅτι ἢ καὶ σωφροσύνη κινδύμητο, πρόδηλον· χωρεῖ γὰρ ταύτης οὐδεὶς τὴν κύριον καὶ εὐσεβοῖν κατόψαιτο, καὶ ταῖς ἄλλαις λέγοιτο κομᾶν [ἀρεταῖς]· καὶ γὰρ ὄντως οὐδεὶς ἴστιν ἀρετὴν οὐδεμίαν ἄνευ σωφροσύνης εὐρεῖν ἀνόθειτον· ἀνδρεῖτ· γὰρ πῶς ὁ μὴ καὶ σαρκινῶν ὀρμῶν ἀνδριζόμεν·; ὁ δ' αὐτὸν ἀδικῶν καὶ μεθ' ἧς ἀσελγαίνει, πῶς δίκαι·; ἢ ποίαν αὐχοῖν φρόνησιν, ὁ μὴ τὸ φέρον ὀνησιν ἑαυτῷ τὴν ὑπερτάτην συνειδῶς τε καὶ ἐκλεγόμε- ν·; λέγω ἢ τὸν ἀγιασμόν· ἀλλὰ τὸν ἡγεμόνα καταδουλαγωγῶν τὴν ἀκαθάρ- τοις ὀρέξεσι, καὶ τὴν ἀκροτάτη τῶν ἐφειτῶν ἀποσερῶν ἑαυτὸν, δ/α· πῶς ἐξάγεισιν ἡδονήν.

ε'. Ἔστι ἢ καὶ ὁ τῶν χρημάτων ἔρος ἀπρεπὲς ἄγαν τῷ βασιλεῖ ἐ ἀνάρ- μοστ·· τίτταρα γὰρ ἐτεῦθεν ἀποκλύσκειται τίρατα, τὸ ἀνελεύθειρον, ἐ τὸ μικροπρεπὲς ἐν ταῖς δόσεσι, τὸ καπηλικόν, καὶ τὸ πλεονεκτικὸν ἐν ταῖς λήψε-

σι· τὸ μὲν γὰρ μηδ' ὅλως ἢ ὀλίγως καὶ ἐπιβρισμένως εὐεργετῆν, δουλικόν· δούλῳ γὰρ οὐ δίδωσιν, ἢ ὀλίγοις εἴπερ ἐκβιασθῆναι, καὶ τοῦτοις κλέπτων τὰ τοῦ δευτέρου· πῶς γὰρ ἄλλως ὁ μηδὲν ἔχων, καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα δεδωκεῖται; τὸ δὲ πολλοῖς μὲν δωρεῖσθαι, πεφισμένως δὲ γε καὶ πενιχρῶς, καὶ μέλιστα τοῖς ἀξίοις πολλοῦ, τοῦτ' εὐτελοῦς τινῶ καὶ μικροῦ, μὴ μὲν τοι τοῦ πάντων ὑπερτεροῦντῶ καὶ ὑπερέχοντῶ· τὸ δ' αὐτοῖς χαμαιζήλοισι συμφέρεσθαι πράγμασι, καὶ οὖν ἰδιωτικούς πορισμοὺς μεταβιβάζειν εἰς τὸ δημόσιον, μηχαναῖς τε τισὶ κατασφριζέσθαι καὶ παρὰ τὸ ὑπὲρ πᾶν, τοῦτο καπηλικόν· τὸ φορολογεῖν δὲ πέρα τοῦ δέοντῶ καὶ παρὰ τὸ δέοντως δασμολογεῖν, ἢ καὶ παντὶ φόρῳ ἡλιῶς ἐκλωπίζειν οὖν ὑπὸ χεῖρα καὶ βραχνηλίζειν ἀπηνευθριασμένης πλεονεξίας ἐστίν· ὅθεν καὶ ἡ φιλοχρηματίας κακίστην νόσον, ὡς τὸ τῆς ψυχῆς ἀχειροῦσαν κάλλῳ, ὡς αὐτὴν καὶ ἀρχὴν ἀκρωτηριάξουσιν, ἀποστυγνητίον ὅλη σπουδῇ· τοιαύτην γὰρ ὀλίτεραι οὖσαν ἤν' ἀγαθῶν Περσέως καὶ Ἀλέξανδρῳ βασιλεῖς Μακεδόνων, ὁ μὲν προσηκάμεντῶ, καὶ συμμυχίας ἡρώωτο καὶ τιμῶν, καὶ καθηρημένος ὑπὸ Ῥωμαίων, καὶ δέσμιος ἡγμένος, λάκκῳ ζοφώδῃ καὶ ἤν' ἡρημάτων ἐγκαθίετο, καὶ καὶ ἑαυτοῦ ζῶν ἀθλίως οὕτως κατέστρεψεν· ἱκανῶς τε τῆς φρενοβλαθείας τῷ τότε μυκτηρισθεῖς, καὶ εἰς ἔτι χλευάζεται οὕτως ἤν' εἰδέτων καὶ ταλανίζεται κρείττων ἢ τοῦ πάθους Ἀλέξανδρος γεγονώς, καὶ ἀποσοβήσας καὶ ἀποδιοπομπήσας αὐτὸν, μικροῦ δέιν ἀπάσης οἰκουμένης ἐν Βραχεῖ κατεκράτησεν· θησαυροὺς γὰρ οὗτος οὖν φίλους ἡγούμενος, ὑπ' ὧν καὶ συνασπίζοιτο καὶ δοξάζοιτο, καὶ ἀρίστη ἀπὸ κείνου κρίσις, ὑπὲρ ὅσης βασιλείας μεγαλυνθείς· ταύτης τῆς γνώμης καὶ Κύρῳ ἐτύχανε, καὶ πάντα δίδους τοῖς φίλοις, τὰ πάντων ἔχων ἐνόμιζε καὶ πλουτίζων οὖν αὐτοῦ καὶ κοσμοῦ, αὐτὸς ἡγάλλετό τε καὶ ἐφαιδρύνετο· καὶ ποτε παρ' αὐτῶν ἠρωτημένῳ, σὺ δὲ, Κύρε, τίς κοσμήσεις σαυτόν; ἀρ' οὐκ ἐξόχως, ἔφη, κεκόσμημαι, πάντας ὑμᾶς κεκοσμημένους ὁρῶν; παρ' ἄλλων δὲ, δεῖν τί οὐ πλουτεῖς; τί δ' εἴρηκεν οὐχ ὑπερβαλόντως πλουτῶ, οὖν ἑμοὺς πάντας πλουτοῦντας εἰδώς; οὕτω πατὴρ ἐκαλεῖτο δεῖν τὸ συμπαθῆναι, καὶ τὸ πάντα τάχαθ' ἀμχανᾶσθαι τοῖς ὑπ' αὐτόν· ὥσπερ αὖ ὁ Καμβύσης δεῖν τὸ χαλεπὸν καὶ ὀλίγων, δεισπότης πικρός· ὁ δὲ γε Δαρεῖς, δεῖν τὸ φιλοκερδῆς, δεῖν τὸ χυδαῖότροπον, δεῖν τὸ μετακινεῖν καὶ ὑπονοθεῖν τὰ πράγματα, κάπηλος· ἀλλ' Ἐπαμίνωνδας Θηβαίων στρατηγὸς οὕτως ἐτίθει πῶς τοιαύτην λῶβην ἐν βδελυκτοῖς, ὥστ' ἐπειδὴ ποτε κατίδοτιν' ἤν' ὑπασπιστῶν αἰχμαλώτων διδρυμένον λύβη, καὶ ἀσπίδα λαβὼν ἀπώσατο τοῦτον τοῦ τάγματῶ· ἑμοὶ, φάμεντῶ, ἀπόδος καὶ ἀσπίδα, σὺ δὲ καπηλεῖον ἐξώνησαι· πρὸς δὲ γε Κάτωνι Ῥωμαίων στρατηγὸν οἱ ἤν' Βρεττανῶν ὑπὲρ φιλίας δεσπευσάμενοι βασιλεῖς, ὥς γὰρ κακίων ἢ καὶ ἀνδρὸς ἐπεφθάκει φήμη, καὶ χρυσοῦ μακρὰ τάλαντα δεσπεύμεναι εἰς τοῦτο· καὶ ἐς

τὸ μὲν φίλον ὁμολόγησιν καὶ ἐκύρωσιν· τὸ δὲ χρυσὸν ἀπειμύματο· οὗτος δούλους εἰπὼν εἶναι τῶν ὀνητῶν· οὗτος δὲ γε φίλους, τὸ αἰρετῶν· τοσοῦτον δὲ καὶ οὗτος τὸ τῶν χρημάτων κατεσρατήγησιν ἱρωτος· ὅποσα δὲ ἄμφω καὶ δὴ ταύτῃ τὸ ἔξιν κατωρθώκειν τὸ σφαιρῶν, δεικνύνθων ἄλλοι, τὸ ἰσορίας ἀπολαμβάνοντες· τὰ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ καὶ Κύρῳ καὶ πρὸς ταύτης ἐξηργασμένα, πυρσοῦ δὴ φαίνει λαμπρότερον, οἷς μὴ τῷ τὸ δὴ τοῖας ὀπτικῶν ῥαφῶν ἀμαύρωσις ἐπικίχεται· ἐοῦτος ἂν ἀποσβαίνει, τὸ ἡλίου χθόνα φειδύλλοι καὶ ὅτι δὲ ἄλλη τὰ τῶν ταῦτα συνέλθοιεν, τὸ σῶφρον, τὸ ἡπιον, τὸ φιλότιμον, ἐκεῖ καὶ τὸ ἀριστίειν καὶ τὸ κλειζέσθαι σωφροσύνη μὲν καὶ ἀνδρείας παιδεία καὶ μελέτημα, καὶ τὸ ἀνθισαμίνων κατεπιμαίειν καὶ ἡττᾶν αὐτοὺς καὶ τροποῦν πράξης δὲ καὶ τὸ ἀνεξίκακον καρτερίας καὶ μεγαλοψυχίας γυμνάσιον καὶ σερρότης ἄμα δὲ καὶ τὸ ὅτι πάντων σοφῆς ἀρχὴ καὶ κρηπίς· τὸ δὲ εὐεργετικὸν ἐπὶ τὰς τῶν συμμάχων χεῖρας νευροῖ, καὶ οὗτος τὸ ἀντιμάχων αὐχίνας κλίνει, καὶ τὸ οἰκτιρὸν ἰχυροῖ, καὶ τὸ ἀλλότριον ὑποτάττει, καὶ πάντων ἀνοίγει εὐμα, πᾶσαν γλῶσσαν θῆκη πρὸς ἱππαιον· ὥστε καὶ ἰκκίης καὶ δολφίνος ὁμοῦ τὰ διελλημμένα ποριστικώτατα· φύσει καὶ νικητὴν ἰνδοξόν τε φύσει, τὸ κατωρθώματα προαπειλίσειν· μήποτε οὖν ὁρθῶς ταῦτ' ἂν λέγοιτο μῆλα χρυσία πρὸς Ἡρακλείῳ ἀφηρημένα τῶν Ἑσπερίδων ἐπὶ τὸ Ἀτλαντος, τὸ ἐκατογέφυλον ὅτι δὲ πίπῃ καὶ ποικιλόφωνον δράκοντα τὸ Ἀθύμαντος (1); εὖ γὰρ ἂν ἔχοι τῷ χρυσῷ τὸ δόξαν ἐξαικονίζεσθαι· τὸ δὲ ἀλλόκοτον δράκοντα καὶ τιρατῶν, πρὸς τὸ τὸ φαύλης ὁρίξεως πολυτροπὸν ἐκλαμβάνει· τοιγαροῦν ὁ τοῦτο κατηρηκῶς καὶ οἷον ἀπεκτονῶς, ἤρατο κλέος βραβείων τριῶν, ἡδονῇ, ὀργῇ, ἱρώτα χρημάτων νικηκῶς· ταῦτα δὲ ὡς τὰ πολλὰ ταῖς ἐσπερίσι φυλάττεται βιοταῖς, ἐν αἷς ὁ Ἄτλας, λογισμὸς καὶ ἀνένδοτος· ὁ δὲ αὖ τὸ τέλειον προφύλακας χεῖρας ἐν ὀλίγῳ πεπληρώκει μακροῦς· καὶ τρισταγιστεὺς ἀξιοθαύματος ἀναδίδεσθαι τὰ γῆρας κατορθώματα προηρηκῶς ἐν νιότητι· καὶ τὸ τῆς ταρκώσεως ψυχῆς ποικίλον θηρίον ἀνηρηκῶς ἐν σπουδῇ τῆς παρεμίνης φέρει τὰς ἐλλόγους καὶ καὶ φύσιν ὁρμάς· δι' ὧν ἄρα λοφῶσιν αἱ ὀφθαλμοὶ φύσιν καὶ ἄλογοι· τῷ γὰρ ἀνημμένῳ καὶ συντόνῳ τοῦ καθηγεμόνος, δὴ πᾶν τὸ ἀλλόφυλον καὶ ἀπέφυχε· καὶ πᾶσχει πλέον ἢ κνώδαλον ἐκ λείοντος ὠρυγῆς· ὥσπερ τῷ δὴ κεχαυτῶσθαι καὶ πνεῦμα πεπρωμέναι, καὶ ἡγήρετον καθυπνωμέναι τὸ ἰσχυρὸν, ἀναζωπυροῦται τὰ πάθη, καὶ ἀποθρασύνεται, καὶ παρεληφτότα τοῦτον ὑπὸ Δαλιδᾶ τὸ ἡρετισμένης συνοίκου νωχελίας, ἀποκεκαρμένον τὸ σύνεσιν ἐκτυφλοῖ, καὶ οὕτω δὴ παίζει πολυκῶς, ἄλλοτε πρὸς ἄλλα τῶν γελοίων καθέλκοι· τὸ δὲ ἀθλιώτερον οὐδ' οἶδεν ὁ κατελημμένος, οἱ κακοῦ γίγονεν· ἀλλὰ πεπρωμένος πέφηνε καὶ ἀναίσθητος.

(1) Sic m1.

ς'. Ἐστὶ δὲ ἰνότις καὶ τῇ συμφορᾷ ἐρετθόμενος, καὶ δόξαν τ' αἰσχύνην ἡ-
 γούμενος· εἰ δὲ καὶ κόλακας ἐπίβριπτοι θαυπέσιτις τύχοιεν καὶ καταψῶντες αὐτοὺς
 καὶ σαίνοντες, ἵνασμενίζετο τούτοις ἢ (α) φίλοις, μὴ ξυνορῶν τὸ διάφορον· ὅτι κό-
 λαξ μὲν ἐκ παντὸς ῥόπῃ τὸ ἡδὺ καρυκίει, καὶ δὲ δηλητήριον· φίλος δὲ τὸ
 ἐπαφίλις ἀγωνίζεται, καὶ πρὸς ἀνάγκῃ ἀνίστηται αἰσθησιν· καὶ ὁ μὲν ἔλαις
 ἡνίκαις πρὸς μόνον φέρεται τὸ λαβεῖν· ὁ δὲ ὑπὲρ τ' τῷ πεφιλμένῳ συνοίσου-
 ται, καὶ αὐτὴν προίεται τὴν ζωὴν· καὶ ὅτι κόλακας μὲν, χεῖρος κοράκων· ὁ
 δὲ φίλος, ἄλλος αὐτὸς ἔστι· μὲν οὖν τὸ ἐκκελυμένον, τούτων ὡδαιτίων τ' δὲ
 δεινῶν αὐτοῦ δὲ πολλάκις τὸ ὑπερήφανον· διὸ καὶ τ' κορίνθιον Ἰππόταν μὲν
 νίκας ὅσας ἰσόρηται, τ' τ' ἀρχῶν τ' Ἀντίας ἐξάλυξιν, τ' ἀδίκων ἐρώτων
 καὶ ἀδικωτέρων ὀπιθυλῶν, τ' τ' Σολύμων, τ' Ἀμαζόνων τ' τ' ἀκραιτέρων ἐπί-
 δρας Λυκίων καταπολέμησιν, ἐπὶ καὶ τ' αἰθέρῃ δαπτῆναι τῷ Πηγάτῳ ἱε-
 ρεύσοιτο, κατεννήχθαι κύμβαχον, καὶ πεπνησθαι μὲν τὰς ὀφείας, ἀλλὰ δὲ
 καὶ πεδίον ἀλήϊον, μὴ τετυχηκότα τίως χερσαγωγῷ· ὡδαιπλητίως ἄρα καὶ
 γαῦρος καὶ ἀλαζῶν λογισμός, εἰ καὶ τ' ἀντήσης ἐν ἀρχαῖς μαλθακῶς ἰδο-
 νῆς ὡδαιγίνοιτο πρότερον, ἵππειτα δὲ καὶ αὐτὴν τ' μετὰ τὴν ταύτης φλόγωτιν
 κατασβέσει, τὴν τε τ' θυμοῦ προτομήν ἀνίλοι, καὶ τ' τ' χρηματεμανίας ἐλ-
 κὸν ἀποτάμοι, σύσσειν καὶ λόχησιν ἐμπαθῇ τῷ ὑπερῆρθαι πάσης χαμαιζή-
 λῃ σχετικῶς ῥοπωσάμενος, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὰ φεῦλα φέροι τὸ ὑπερ-
 οπτικόν, ἀλλ' ἡδὲ καὶ πρὸς τὰ κρείττω καὶ ὑψηλότερα, τ' τε συντείναν ἑαυ-
 τὸν εἰς τὸ δῖον καταπιφρονηκῶς, καὶ συμβουλίας ἱππεχοῦς ἑτέρῃ καταμελῶν,
 πρὸς τὸ πρῶτον καταβάλλεται πτωχεῖ· καὶ τὸ δακρυτικὸν ἐκτετυφλωμένος,
 ἔρημος πλανᾶται παντὸς ὁδου, μηδενὸς ἐπαίτων χησίσιν· πνευμάτων δὲ καὶ
 κυμάτων ὄχλῳ, δακύνουσιν ταραχῶς ὡδαιβομβόμενος, ἢ τῷ τ' ἀτασθαλίας πι-
 λάγῃ καταποντοῦται, πτερορρύνσας ὡσπερ Ἰκαρος (b), τῷ πέρα τ' μέζου
 πτερίζεσθαι, καὶ τ' ἡλιακῶν ἀμαρυγμάτων κατεπαρθῆναι· ὅθεν καὶ Λυκαονίτας
 παρήμι, κεραυνημένους σὺν τῷ σφῶν αὐτῶν ἀρχηγίτῃ καὶ τ' ἀπονοίας καὶ τ' γενέσεως·
 καὶ τ' ἀπὸ βύρσης βροντῶντα Σαλμωνίᾳ ταυτὸ πᾶσχοντα· καὶ πῶ καὶ νῦν ἐξ-
 αφανίζομένην σὺν τοῖς οἰκήτορσι· καὶ ὅθεν Ἀλωάδας, καὶ τ' ἐπ' ἀλλήλων πτω-
 σιν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, πρὶν Ὅσσαν ἐπ' Ὀλυμπον θίντας, ἐπὶ δὲ Ὅσσαν
 τὸ Πήλιον ἀναβοῦναι πρὸς οὐρανόν· καὶ τὰς ἄλλας τῆς ὑπερηφανίας ὁρμὰς καὶ
 καταστροφὰς πορρύνάτω τοῖσι ἐξοιςίον, ἐπὶ καταβλητικόν, τὸ μετῴριον φρέσι-
 μα· προτοικειωτέον δὲ τὸ μέζιον, ὅτι βεβηκὸς καὶ ὑπερείδειν εἰδός· καὶ δὲ τῇ τεῦ
 λόγου σωμαρμωσίου τιμῇ, καὶ τ' ἀρίστην ταύτην συζυγίαν ἢ συμφύειν, τ' ἀ-
 δαμαντίνην ἄρπην ὡδαιπλητέον τ' ἐρμαϊκήν· δι' ἧς ὁ δῖος Περσεύς, ὁ νοερός
 ἀνὴρ ἐν καὶ τῆς ἀλογίας πολεμικός, οὐ δῆτα μίαν ἐκ τῶν ῥιῶν, ἀλλ' ἔλας

(a) Ita cod. 1706. (b) Cod. Ἰπάρκας.

τὰς εἰρημίνας τρεῖς Γοργοτίους, τῆς μοχθηρᾶς ὀρέξεως ἐκτετμηκῶς κεφαλᾶς, πάθος ἅπαν καταγωνίσοιτο, τῷ ἰωρακίῳ τὰς κορυφαίας ἐκτομὰς ἀπολιθωθῆναι, καὶ ὅλως μεῖναν ἄπρακτον καὶ ἀκίνητον· τοῦτο ἢ τὸ μετρίεφρον καὶ ἄτυφον, καὶ πῦρ εἶδεν ὁ λόγος, τὸ ἐπὶ ἡμέτερον ἔφιν καταπιμπρῶν, καὶ τὸ ἔξ αὐτοῦ γειγνημένην ὕδραν, τὸ πολύμορφον κακίαν, τιλίως ἔξαναιροῦν, μὴ δ' ὀρθῆς γλυκύμυρον κρίσειας· ἡ μὲν γὰρ ἐκτέμνει τὴν μοχθηρίαν, τὸ δὲ τὰς ἀποφύσεως οὐ συγχωρεῖ· τοῦτο καὶ λαμπρὸν ὄχημα καὶ ὄντως βασιλικόν· ὡς φλόξ μὲν ὑπαντιάζον τοῖς ἀντιβαίνουσιν· αὐτὸν ἢ τὸν ἀναβάτην οὐκ ἀπορρίπτου· ὡς φαίθοντα δὲ τὸ ἀνέδραστον, ἀλλὰ μὴ πολλῆς τῆς ἀσφαλείας ἀναφέρειν πρὸς ὕψος οὐράνιον, καὶ διάδηλον ἕως αὐτῶν τῷ δ' οἰκουμένης περάτων ἀπεργαζόμενον· πρὸς δὲ καὶ μεγαληγορία προφητικὴ δακτύλου, ἴφαιαν αἱ ἀστραπαὶ σου τῇ οἰκουμένῃ· πᾶς ἀνθρώπος ἰλαρὸς εἶδε καὶ ἰσταλεύθη καὶ καταπέπληκται· βασιλεὺς γὰρ μὴ τῶν ἄλλων βασιλικῶν καλῶν μετρίεφρων (τί τὰ πολλὰ χρὴ λέγειν;) αὐτὸν ὑπογράφει τὸν κεκλικότα δὲ οὐρανοῦς, καὶ καταβεβηκότα μέχρι δούλου μορφῆς, τὴν βασιλείαν τῆς δόξης· ὡς τῶν αἰώνιων πυλῶν ἀρθριῶν ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς ὑπερκρατῆς μὴ σώματι, ἢ ἀτάβαστος· ἀλλ' ὁ γὰρ πᾶσι αὐτοῦ φέρον μόρφωσιν Θεοειδέστατος βασιλεὺς, οἷς τὸ βασιλικόν δαδρίκνυται κάλλος, ἐπενεφύα· οἷς τὸ ἀλλότριον αἶσχος ἀπορρίπτεται, γίγνηται· εὐ εἶδα τοῦτο, ὡς τῆς ἐναργείας διειδιδυγμένος· ὅτι γὰρ καὶ ἀρετῆς καὶ ὑπὲρ τὴν ἀδύμωτον πολυκλείττον πέφηνεν ὡραιότατος, ἀγάλλεται δὴτα καὶ ἀμφοτέρωθεν, ἐκ τε τῆς τῶν οἰκείων προσλήψεως καὶ ἀναρρήσεως, ἐκ τε τῆς τῶν ἀνοικείων ἀποθέσεως καὶ φαυλίσσεως· ὡς γὰρ τὸ φίλτρον καὶ προσφυῖς ἐγκομιαζόμενον γάννυσιν, οὕτω στηλιτευόμενον, τὸ ἐχθρὸν καὶ ἀξύμβατον ἐκ τῶν ἐναντίων δὲ τῶν ἐναντίων, συναγομένης μιᾶς οἰκειότητος.

ζ'. Ἄλλ' οὐδὲν τῷ σπουδαίῳ τῆς ὄντως ἡδύτητος οἰκειότερον· ἢ μᾶλλον ἔξαναίρεσις τῆς δοκούσης ἐκ πόνων ἔξ ἰδρώτων ἐκ βίης πέφυκε γίνεσθαι· τοῦ καρτερεῖν σημειδεῖναι, πᾶσι τῶν καρτερούντων πικρίαν ἐξαίροντος· καὶ τοῦ καθυπερτερεῖν, τὴν καθυπερτεροῦσαν χασμονὴν σημειοζέροντος· ταύτην ποτε καὶ καταγνώσεως λύπη προὔξινεν ἢ δὲ ὅρους οὐχ ὑπερβέβηκεν, οὐδὲ πρὸς κρημνὸν ἐξώκειλεν ἀπογνώσεως· ἐπεὶ καὶ τὰ καθαρτικὰ τῶν φαρμάκων, πολεμῶς μὲν ἔχεται πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ζῴου· τὸ δὲ γὰρ μοχθηρὰν ἐπισπώμενα ὕλην, ὑγείας αἰτίαι γίνονται, ὅταν οὐχ ὑπερβαῖν δὲ ὅρους ἢ καθαρσις, οὐδὲ συνεκκριθεῖν τὸ ἀναγκαῖον εἰς σύστασιν· ἄλλοις μὲν οὖν ταυτὶ καθάρσις τυχὸν ἢ καὶ ἀντίδοτος, τοῖς μὴ πρὸς τὸ ἰσχυρὸν ἐληλακόσι τῆς νόσου καὶ πάνδηνον· ὥστε μηδὲ προσέειπαι τῆς σκολιότητος ἀπορρίπτουμένης, δὲ τῶν κατακηρυγμάτων αὐτῆς· καὶ πρὸς τὸ εὐθεῖς δὲ τῶν εὐφημισμῶν ἀλλοιευμένου τοῦ δεικτικοῦ· τῷ ἢ καλῶ καγαθῶ τὰ βέλτιστα καὶ προσημαμάτων καὶ ἡδυσμάτων.

των, οἷς χαίρει, οἷς εὐκτεῖ, ὧν ἄνευ, καὶ τὸ εἶναι οἱ, μὴ εἶναι λελόγισται· νοερὸς γὰρ ὅλος καθιστηκὼς, νοῦν τρέφει καὶ ἡδεῖν ἐσπούδακε, καὶ οὕτω κίερακε ζῆν, καὶ ὑπέρευγε ζῆν· ὁ ἧ λόγος ἐπικοσμεῖται τῇ βασιλικῇ ἀνδρείᾳ· τα πρὸς πᾶν τῷ ᾧ ἀειδείματος ἐπικόσμησιν· ἀειπριπέσματος ἢ κόσμος, ἀλήθεια· ταύτην ᾧ βεβλημένος ὁ ὑψηλότετος, ἐπεὶ φῶς πᾶσιν ἐπιφανὴς καὶ περιέλειπτος· πάντας γὰρ ἐπιστρέφει πρὸς ἑαυτόν· εἴ γε μὲν τῷ τῷ ψεύδους ὑποδύοιτο σκότον, ἔχοι ἂν ἐπὶ τὸ περίοπτον· εἰ μὴ καθότι ζοφώεις ὑπέρκειται τοῖς ἑτέρων ἀγασμοῖς ᾧ θεωρούμενος, ὥσπερ καὶ μέλαν νόφος ἑτερογενεῖς τινος φαύσεως προσκεχυμένης τῷ ᾧ ἐχέοντι· τοιγαροῦν ἐπιστρέψω τῷ ψεύδει τιθέλιος πέλεκος, ἵν' ἐκλειπταίνοντον ὑποσέλλοιτο, τῷ ἀναίρεσιν ἐφορώμενον· ἢ μακρὰ γραμμὴ καὶ μέλαινα ψῆφος κληρούσθων ἢ μὴν ἐκφοίτησις ἐς κυνόσαργις, οἷον ἢ πεπαρρησιάζω τὸ ἀψεύδες· ἦτω ἢ ᾧ εὐσπούδασον, καὶ τὸ θάττον ἀνύττειν τὰ ἐπηγγιλλόμενα, τοῦ ἐπαγγίλλεσθαι· τὸ μὲν γὰρ μέλλον ἐπὶ βραχὺ, τὸ ᾧ σκιμμένον δηλοῖ· καθὼς αὖ ἐπὶ μήκισον πύρρωνιόν μόνον ἐποχῆς· εἰ δ' αὖτις ὑπέρη μὴ ᾧ ἀχρηῖα περαινέτο, πῶς οὐκ ἂν ὑπεμφήνει τὸ τῆς γνώμης τῆς μὲν τῷ κρίσιν ἀμφιρρέπεις; εἰ ἢ καὶ ἀπρίπτοιν εἰς τέλος, ὅντως αὐτὸ τὸ τοῦ λογισμοῦ βάθρον ὑποστισάθεται· τοῦτο δὲ τοῦ προκειμένου πάντων, ὅσον ἀνάξιον· ὧ μὴδὲν κατ' ἀνάγκην, τὸ παλινάγρετα λείαν· ὧ πολὺ τὸ κράτος, τὸ ἀνιμῶλια βάζειν· πόθεν δὲ τῷ ὑπέρχειν τὸ ἀξιοπίστον; ἢ πόθεν τὸ τῷ λόγων ἀσφαλὲς ἐκπαιδευθεῖν τὸ ὑπερβηκός; ἐν ὑποψία πρὸς ἀλλήλους, ἀρχων τὸ καὶ ἀρχόμενος, ἐν συγχύσει τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἐμπειδόκλητον σφαῖρον, καὶ τῷ τοῦ νείκου ἠττημένην φιλίαν, δι' ἣν ὁ πυρὸς ἐκθέμιος ἄξια τῷ πυρὶ πεφύλωτο, ἵν' ὁμοῦ γένηται χρήματα πάντα τό γε αὐτὸ δὲ τῆς ἀναλύσεως ἐν κινήσει τὸ πᾶν, καὶ τῷ Ἡρακλείτου λόγον τῷ ἀστατον· ὧ τῷ ἐναντίαν ὁ ἀκίνητος ἐτράπετο Ζήνων· καὶ πῶς εἰς τοῦτο κενύεται, πῶς δ' ἐκείνο, ἔσσειν τὸ δόγμα, καὶ τῷ ἐπόληψιν ἐν δοκῇ τὸ πᾶν, ὡς Δημόκριτος ὁ μὲν αὐτῶν ληρημάτων οὐκ ἔστιν· ἐξ ὧν κατισκιάζει, καὶ πάλιν νόμῳ χροῖν, μᾶλλον ἢ γνώσει καὶ λόγῳ καὶ ἀνθρωπῳ· ἐπεὶ δὲ κενόν· ἀρμονιώτατον ἀρα κόσμημα τὸ κρατοῦντι, τὸ ἀληθευτικόν· πρὸς ἢ καὶ τὸ τῷ αἰτήσεων εὐλόγως ἠγμένων ἀποπληρωτικόν· ὥσπερ αὖ τὸ τῷ ἄλλως ἔχουσιν ἀποξίπτικόν· καὶ ταῦτα τῷ ταχίστην, καὶ μετ' ἐπειγυλῆς· οὐ μὴν ἐατέον ὅτι προσπειρονηκότες χρονοτριβοῦντας πείζονται· τοῦτο γὰρ πόρρω κηδεμονίας βασιλικῆς.

η'. Ἰτίον τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὰ γυμνάσια τὸ στρατιωτικόν· ἀλείπτει ἢ καὶ παιδευτὴς προηγεῖσθαι καὶ λόγον ὁ ἠγμένων· τὸ γὰρ ἀγύμναστον, ἀδαῖς τε καὶ ἀκαρτέρητον· μελίτη δὲ καὶ ἀσκήσις, καὶ πρᾶξις καὶ τέχνη κρατύνεται· καὶ καλῶς εἴρηται φύσις ἄλλη τὸ ἔθῳ· ἐπεὶ περ οἱ μοχθεῖν εἰθισμένοι καὶ τληπαθεῖν, καὶ γεραιοὶ, τῷ ἀκμαίων τῷ εὐσθενῶν ἀσκηθῶν φερεπωιώτεροι καὶ μαρτυροῦ-

σιν οἱ θεοὶ τὰς οἰκοδομίας καὶ φυτηκομίας ἐξυπουργοῦντες, οἷς ἔργον τὸ σκάπτειν καὶ τὸ ἀχθοφορεῖν· οὕτω καὶ ἰσπάζεσθαι προσηθισμένῳ τίς ἄμα ἢ καὶ ὀπλοφορεῖν, σιρῶς τε κατέχην αἰχμῆν ἢ φάσγανον, καὶ πλήττειν κηρύως καὶ γιανκῶς ἢ βίῳν ἀζαλίην ἢ δ' ἐπὶ δειξιά τωμάτων ἢ δ' ἐπ' ἀριστερὰ προσφόρως καὶ ἀτρεαλῶς, οὐποτ' ἂν ἀδόκιμος ἐν ταῖς καὶ πόλεμον ξυμβολαῖς· ἀλλὰ καὶ πολλῶν σθιναρωτέρων μὲν τῇ ἀπειρίας ἐπικρατέσειν· τό γε μὴν τῇ μικρὰν ὑφάρπαζην σφαῖραν δεξιὰ τοῦ δίνου, καὶ φειάγειν καὶ μειωεῖσθαι καὶ ἀπολαμβάνειν ἐν δειξιά, καὶ τὰλλα ἢ ἀθυρμάτων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν πρὸς ὀπλομαχίαν συμβάλοιτο, καὶ ἀντιπολέμῃσιν γιγναίαν καὶ ἀνδρείην· εἰ καὶ τινάλλως ἐντιῦθαι αἰτιολογοίη τίς τὸ ἐν πολέμοις εὐκίνητον· οὕτω δ' ἂν καὶ τῇ χυβρίδα προσλήψαιτο· καὶ μάλιστα δεξιὰ τῇ ἀμφίβασιν ἢ καὶ τὸ ἀσκολιάζειν, ὥς καὶ σὺν δρόμου ἢ τὰς ἄλσας μὴ ὀλισθαίνειν· κἀνταῦθα δόσημι, ἀλλ' ὁ προηρήκαμεν προφερέσειον, εἰ γε μὴ τῇ εὐκινήσας καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐκπαίδευσιν μέθοδον ὁμοῦ ἢ καρτερίαν πολιμικήν· οὐδὲ τὸ διττῷ λίθῳ χεροῖν ἀμφοῖν δεξιερύμαζον, καὶ πρότερον ὥσπερ ἐπὶ βριτανῆς αὐτῷ ταλαντεύσαντα καὶ ζυγοςατήσαντα καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν χεῖρα πρόσω τε καὶ ὀπίσω τωμήσαιτα, καὶ τὸ λοιπὸν συγκινήσαντα καὶ θεκλονήσαντα σῶμα, μὲν τοσαύτης μελλήσεως ἄλλεσθαι καὶ ἐφάλεσθαι, χρήσιμον ἐς πολὺ· μάλλον μὲν εὖν σὺν μεθ' ἑπλων δρόμους καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἄλσας προαιρείειν, καὶ τῇ πάλῃ καὶ σὺν ἀκοντισμοῖς, τὸ ἢ ὅπλων ἀχθῆναι εἰ οἶόν τι πανταχόθεν συσφειδέροντα, τὸν γε κυδιάντην ἀφ' ἑαυτοῦ μάχην γνωσόμενον, ἢ ἢ ἀμφ' αὐτόν. Ἐκύκλωσαν περὶ βάρβαροι Ῥωμαίους· οἱ ἢ τὸ πλαίσιον λύσαντες ἐς λόχους, φεισχοι ἐξαπιναίως σὺν φειδέχοντας· καὶ συγκλίσαντες, ἀκοντισμοῖς διεχρήσαντο· προμεμιλέτητο γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸ ἀκοντίζειν καὶ τὸ μεθ' ἑπλων ἰσπάζεσθαι καὶ ταχυδρομεῖν, καὶ τὸ εὐπερίσροφον, καὶ ὅπως χρὴ δεξιερύγιναι κύκλωσιν, καὶ ὅπως κυκλώσασθαι· μελίτη δὲ τοι πᾶν ἔργον ὀφέλλει καὶ βελτιοῖ· διὸ καὶ ἀναγκαιοτάτων προγεγυμνασθαι πᾶσι τοῖς καὶ πόλεμον, καὶ μὴ σωματὶν ἐπ' αὐτὸ τάξιν ἀρετὴν καὶ προπαίδευσιν· ἀλλ' ὥσπερ κεφαλίσμους τινὰς τὰς προατκήσεως ἀρίσως προεκδιδάσκουσαι πρὸς εὐχεριεῖραν τῇ μειζόνων κατόρθωσιν.

Θ'. Εἰ ἢ καὶ τῇ θάλατταν ἐμπειρίας τετυχηκέναι καιρὸς, μηδὲ ταύτην ὀφθαλμητίον· κάρτα γὰρ εὐχρησθῆναι πρὸς τὸ ναυμαχεῖν ὡς ἐπὶ πέτρας τῇ τειῶς ἰσᾶσα τῇ ὀπλίτην ἀκράδαντον, οἷον ἕτερον Εὐφημον, πᾶσχοντα μηδὲν ἐκ τῇ κλυδασμῷ ἀνδρείας ὁμῶς τοι γε μὴ πεπειραμένῳ, κἂν ἄλλως ἀκαταγώνιστος μαχητὴς, ἐκ πρώτης ἡττημένῳ εὐρίσκεται προσβολῆς· οὐ γὰρ οἷος τίς ὅστις τοῖς ἐσάλίοις ἀντιμάχοις ἀντικαθίστασθαι, τῇ τριήρους σαλευομένης, ναυτιῶν σκοτοδινῶν, τὰς βάσεις φειρεπόμεν· ἐξείρω καὶ Ἀθηναίων σὺν πάλαι, λόφων καὶ νόμων μελίτη, πιζομαχίας τε καὶ ναυμαχίας, τῇ βίον διηρηκότας· ἐξ ὧν

διάγοιαν ἐπαιτίσαι, γλῶσσαι ἐπαίδευσαν, εὐνομίαν ἐξήσκησαν, ἐλευθερίαν ἐ-
 φύλαξαν, ἑκάς πυκναῖς ἐλαμπρύνθησαν; ἀειδαῖς πολλαῖς ἐκλείθησαν. Δα-
 ρίον μὲν πρότερον τῇ Ὑδάσπου υἱία καὶ Ξέρξου γένειον κατήσχυαν ὥστε
 κατ' αὐτῶν ἐπιπόμφει Δάτις καὶ Ἀρταφέρνης, μυριάδας τριάκοντα στρατοῦ περ-
 σικοῦ τροπωσαμένωι ὧν Μαραθῶνα, χιλιάσιν ἑνὶα καὶ Πλαταιέσι χιλίοις. Μιλ-
 τιάδου μὲν καὶ Στρεσίλῳ στρατηγούντων, καὶ Καλλιμάχου ἧ καὶ Κυναιγείρου
 πολυμαρχούντων. ὕστερον ἧ καὶ τῆς ἄλλης συμμαχούσης Ἑλλάδος, τῇ Ξέρξῃ
 κατηγωνίσαντο. καὶ ὁ πρὶν ἄμιτρα κομπάζων, καὶ στοχίῃα μετακινῶν, ἡπειρὸν
 θαλαττῶν καὶ θάλατταν ἡπειρῶν, καὶ μὴ πειθομένην μαστίζων τὴν καὶ δισμῶν,
 τῆς ἐκπληξίας. καὶ τειχέων ἀφελὸς τῇ στρατὸν ὡς μεδίμνω μετῶν δὲ τὸ δυσ-
 ἀριθμον, ἐπὶ ποταμοὺς ἀποκρίντων ἐν τῷ ὧν ἵππους αὐτοῦ διερχομένου
 κύβαντας ὕδωρ πιῖν, ὡς ἐν Φρυγίᾳ τῇ Σκάμανδρον, ἐν Θερμαλίᾳ τῇ Πηνειῶν,
 ἐν Ἀττικῇ τῇ Ἰλιστῶν, καὶ τῇ βελῶν ἐπαρίστωσιν ἀποκρύπτων τῇ ἥλιον, μό-
 λος ἐπὶ Στρεμόνους ἐν γῇ μιᾷ δισώζοντο, τὰς τῶν Ἀθηναίων χεῖρας ἀγωνία με-
 γάλῃ καὶ πολλῷ καμάτῳ διεκφυγόντων ἐν θαλάσῃ τὸ πρῶτον ὧν Ἀττικῶν
 πλοίων ὁμοῦ καὶ συμμαχικῶν (1), ἑπὶ τὰ ἧ πρὸς δὲκατοῖς καὶ εἰσχιλίοις τῶν
 περσικῶν. ἔπειτα καὶ τῇ ἡπειρῶν τέλειον ἡττηθεὶς, καὶ τὰς πεντακοσίας τοῦ μα-
 χίμου καὶ ἀπομάχου λαῶν μυριοστίας ἀποβαλὼν, τῇ μὲν πολέμῳ διαφθα-
 ρίντων, τῇ ἧ λιμῷ καὶ κρίει κατὰ τῇ φυγῇ. οὐκ οἶδα τίτων τῇ Περσίδῃ ἰω-
 ρακότων τοιαῦτα ποιεῖν οἶδ' ἐπὶ προμελίτησις καὶ προειθισμῶς ἔργων ἀρετῶν, τῇ
 λόγου συνεργοῦντος καὶ σπουδῶντος τὰ τρέπαλα.

ἰ'. Τὸ πάντων μέγιστον ἐν ταῖς πράξεσι καὶ ἀνυσιμώτατον, μὴ τούτων
 αὐτῶν ἐν τῷ ὧν ἀσκιάζεσθαι κατατρίβειν τῇ καιρὸν καὶ ἀναισιμῶν. μὴδ' ἐν
 τοῖς ἐπιχειρήμασι μελλονικῶν, ἢ καὶ σχολαιότερον βαίνειν πρὸς τὸ καλοῦν, ἢ καὶ
 Χαρινάδου γωθίστην. ἀλλὰ προητοιμαῶς μὲν εἰς ἅπαν μὴ προσδοκώμενον, πάν-
 των φυλακτῆριον, πάντων ἀμυντηρίων προηυτρεπισμένων, εἰρήνης οὔσης, εἰρή-
 νης ἐλπίζομένης. ἐπὶ δ' ἐν τι φανείῃ τῇ δειόντων, ἢ πρὸς ἑαυτῶν λυσιτέλειαν ἢ πρὸς ἐν-
 αγνίων ἐπὶ ἡρίαν, αἰφνης καὶ ἀνυπόπτως ἐπιέναι χρεὼν ὅσον τὸ τῇ ἰσχύος. ὅξυς γὰρ ὁ
 χρόνος καὶ οὐκ ἂν οὐδενὶ καταληφθεῖν ὧν ἀδραμόν, οὐδ' εἰ Ζῆτις καὶ Κάλαις ἐπε-
 ξιχέτην τὸν υἱὸν Βορείου τὸν πτερωτῶν. Λύσιππος ὅθεν ὁ σικυώνιος ὃ τι ποτὲ ὅξιν
 ὁ χρόνος καλῶς συμβολογραφῶν, κωφὸν αὐτὸν ἡγαλμάτωσεν ὁπισθοφάλακρον
 πτεροπόδα τὸ, καπὶ σφαίρας βιβηκέτα, μάχαιράν τινι πρὸς τὸ κατόπιν ὀρί-
 γοντα. δηλῶν ἐντεῦθεν ὡς οὐκ ἂν ἐπιστραφεῖν καλούμενος, διότι κενώφεικεν.
 οὐτέ τις αὐτὸν ἐκ τῇ ὀπίσω ὧν ἀκατάσχοι δειδραγμένος τῆς κόμης. τὸ γὰρ
 ὀπισθοκράνον κατεφίλωτο. ὡς ἧ καὶ ὅλως ὧν ἀδραμόντα τίς καταλήψαι-
 το, τῇ ὅξυκινήσειαν τοσαύτην φέροντα καὶ τῇ πρὸς τὸν καὶ τῇ βάσει; ῥομφαίαν

(1) Numerum navium graecarum habes in metaphrasi.

σπάσαιο λύπης, ὥς τε θυμὸν ἀμύσσειν ὁ τῆς ζημίας αἰσθόμενος· Ἀντίβας ἀφρικῆς καὶ σικελικῆς στρατιᾶς ἀρχηγὸς ἐπειδὴ Ῥωμαῖοι καὶ Σικελῶν ἐξορμήσειαν, προφθάνει τ' ἐφοδόν, καὶ τὰς τ' ἀλπίων ὁρίων δὴκαθάρας ἀβάτους, δι' αὐτῶν πρὸς Ἰταλίαν χωρεῖ, καὶ διαφόρως Ῥωμαίοις ἀντιταξάμενος, διαφόρως αὐτῶν ἐγγικᾶ· τέλος ὅσον οἶόν τε πλῆθος ἠθροικόσι καὶ παρεμβεβληκόσι καὶ Καλαυρίαν ἐπισχυεῖς, ἄπιστον ἐπάγει τ' ὀλεθρον· λήγεται γὰρ οὖν τ' ἀνηρημένων δακτυλίους μεθίμνοις ἐκμεμεζῆσθαι, τὰς τε Ῥωμαίας ἐκ λειπανδρίας βαρβάροις σωφικεῖναι καὶ ἀνδραπόδοις· ἀλλ' ὁ τοσοῦτος νικητὴς ἐπάρσει καὶ τρυφῇ καταχαυνωθείς, καὶ τοῦ τέλους ἐπιθεῖναι τῇ πράξει καὶ ὤφελ' ἔχει τ' Ῥώμην καὶ κατασκάψαι, τ' ἄνεσιν ἀνθελόμενος, ὑπερον ὑπὸ Σκηπίωνος στρατηγοῦ Ῥωμαίων κατεδιδώκετο· καὶ φυγὰς τ' Βιθυνίαν κατειληφώς, δηλητηρίῳ τ' εἶον μετήλλαττεν· ἄλλοι τε ἄλλως τῷ καιροῦ καταμελήσαντες, ἐδυσφόρησαν· σπουστίον οὖν τ' εὐθιτον ἀρπάζειν ἀπαντηκῆτα καιρὸν, καὶ μὴ προΐναι ὤφελ' ἔχει, τῷ τῆνικαῦτα ζητεῖν σωτῆριοντα καὶ οἰκονομεῖν ἢ τῷ νωθρεύεσθαι τε καὶ ἀναβάλλεσθαι, καὶ τύχην ἀναμένειν αὐτουργὸν τ' ἀποτελεσμάτων, ἀλλ' οὐκ ὀπιστήμην κατορθωτικὴν τ' χρησίμων προβάλλεσθαι· καὶ κυβερνήτης γὰρ αἰετος ἐκείνός ἐστιν, ὃς οὐ κακῶς τὸ διαπλοῖσθαι ὤφελ' ἔχει· ὑπερ εὖ ἔχει τὰ πηδάλια, τὰ ἰστία, τὰ πρότονα, καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς καταρτισμὸν τ' εἶως, γαλήνης οὐσης, αἰθρίας οὐσης· ἢ τε νῆφις ἔμμος, καὶ τὸ ἔμμεριμον ἄπαυσον· ὅπως ἂν εἰ προκύψει καταιγὶς, εἰ κλυδῶν ἐγείροιτο, παραυτόθιν ἀντικαταίη καὶ φεγγένοιτο, καὶ πρὸς ἀγαθοῦς ἀγάγοι λιμένας τ' ναῦν· ὃ γὰρ μὴν τ' τ' εἶως ἐπιτηδείων καταμελῶν, ἢ τ' τ' εὐπλοίας καιρὸν εἰκῇ προΐεμενος, καὶ ὅλως ἐκ ῥασιότης ὑποσκάζων πρὸς τὸ ἔργον καὶ δυσκινητῶν, καταποντιστὴς μᾶλλον ἢ κυβερνήτης ἐστὶ· καὶ εἰ διασωθεῖν τοῦ πειλάγους καὶ κρείττων ὀφθεῖν τ' κυμάτων ἢ ναῦς, τοῦθ' ὥς ἔτυχε· καὶ τούτου ἢ τὸ εὖ, ἢ τοῦ ναυαρχοῦντο· εἰκαιροσπία πρὸς τούταντίον μετισκεύασεν· οὐ γὰρ τοίνυν οὐδὲ τ' ἀρχηγὸν ἀφρασκείως ἔχειν ἢ νωχελῶς, ἀλλὰ κατηρητισμένον ἐν τοῖς ἔργοις ἅπασι τῆς ἀρχῆς, ὥκυν εἶναι, πτηνὸν εἶναι, φθάνειν αἰρίως εἰς τε πᾶν ἔρ' προσόντων ὑπερμάχησιν καὶ συντήρησιν, εἰς τε τ' ἔρ' μὴ προσόντων θῆραν καὶ πρόσληψιν, καὶ μὴ τοῖς τ' ἀσκληπιαδῶν ἀμεθόδοις ἰοικέιναι, καὶ φρενολήπτοις· ὧν οἱ δεύτεροι κατ' αὐτὴν πᾶν τ' ἀνάγκης ἀκμήν τὰ φάρμακα πορίζεσθαι βούλονται· καὶ μὴ εὐρίσκοιτες, ἴσως, ὑφαίνουσι λήρους μακροὺς, εἴπωρ ἢν ἡμῖν τοδὶ τὸ ἀλιξιτήριον λέγοντες, ἢν ἂν ἡμῖν κάρτισα πρὸς τ' τοῦσον ἀνταγωνίσασθαι· τὸ μὲν γὰρ δυνάμειος τοίας τετύχηκεν, ἢ ἢ τοίας δυσκрасίας ἐξέθορεν· οἱ λοιποὶ τῇ φύσει τὸ πᾶν ἐπιρρίπτοῦσι, ἐτώσιον ἄχθος ἐπιπεφορτισμένοι τοῖς κάμνουσιν· εἰ καὶ τις αἰτιῶτο τῆς ἀπραξίας, φύσει εἶναι φαίνεται ὑπερβοί, τ' οἰκείων ἐξελόντες βίβλων τὸ λοιπὸν τῆς ὑπογραφῆς·

ἴω γὰρ εἰπεῖν ὡς τῇ φύσει πολλάκις καὶ ἀντιπράττουσιν, ἀέστορες μὲν οὐδαμῶς, ἀναιρίται ἢ μᾶλλον εὐρισκόμενοι καὶ βροτολοιγοί· ὅτ' ἐπιστήμονας ἐκμιμῆσθαι καὶ νουνιχεῖς, ὅτι λυσιτελείς τε καὶ τίμιον· οἱ δὲ καιρὸν εἰδότες ὁξὺν μὲν πάσης ἴσανται τῆς ἐτοιμασίας ἐπὶ τῆς ἀφειτηρίας αὐτῆς· ὡς ἐν ἀκαρεῖ τὸ παρὸν ἀγαθὸν διασώσῃαν, ἀνακαλέσονται τὸ μὴ παρὸν· οὐ τὸ εὐκαιρὸν ὥσπερ ἰσχυροὶ, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐργάζονται ὥσπερ ἀκαλούμενοι, μᾶλλον δ' ἔλκοντες· εἴτ' ἐφιστηκότες πρὸς ἐργασίαν βελτίω χρώμενοι· πάνπαν ἀμιλλῇ, μεθ' ὅσης ἡπειγμένης ὁρμῆς εἴναι.

ια'. Δικαστὰς ἢ καὶ ἀγορανόμους δῆμοις ἐγκαταστατίον καὶ πόλιν οὐχ ἡπάτων ἀνδρομέων ἐμπορευμένους ὡς τῶν Προμηθεῶς λέγουσιν ἐν τῷ σκυθικῷ Κανκασίῳ τὸ αἶτόν, κεκροφότε· τὸ πῦρ· ἀλλὰ τὸ ἀλόγιστον ἐπιθυμίαν ἐκκόπτοντας, πλεονεξίαν ἐξαίροντας, δικαιοσύνην εἰσφέροντας, εὐταξίαν παιδεύοντας, πᾶσαν ἄτοπον πρᾶξιν κολάζοντας, πρὸς τὸ ἔννομον ἀποσκοποῦντας καὶ δημοκρατικόν, οὐ πρὸς χρημάτων παράνομον ἀθροισμόν καὶ ληστείαν τοῦ πολιτεύματος· ἀνδρας συνέσει τῶν πολλῶν ὑπερφέροντας· οὐ καὶ Κόροιβον ὄντας καὶ Μαργίτην, καὶ Μελιτιδίην· ὧν ὁ μὲν ὅτ' ἐνηγμένας ὤρετο, ἡρίθμα τὰ κύματα, καὶ μέχρι τῶν προβαίνων, ὑπενόσει, προϊέναι περαιτέρω μὴ ἔγνωκας· ὁ δ' ἐκμαθεῖν ἀνθρώπα τίς ἐξ ἀμφοῖν τοῖν γονίοις ἐγκυμονήσας αὐτὸν ἀπέτεκεν· ὁ δ' ὕστατος, οὐ παρθενίαν τιμῶν, οὐχ ἀγνέειν προσηρμένος, τῇ γαμῇ συνελθεῖν οὐκ ἐπείθετο, διδόναι λίγων μὴ πρὸς τῆς γειναμένης αὐτὴν ἐγκληθείς ὑφίξει δίκας τῇ συνελεύσει· οὕτω μὲν ἐκ διαμέτρου Κάκκους, Αὐτολύκους, Εὐρυβάτους, ἐκ τῶν ὁπίσω ποιοῦμένους ἐν ταῖς σφῶν αὐτῶν καταδύσεις τὴν κλωπυνομένων ζῶντι ὑπείσθυσιν, ὥς δοκεῖν ἐξίεται μᾶλλον τὰ εἰσαγόμενα· μεταχρωνιύοντας τε καὶ μεταμείβοντας, καὶ ποικίλως ὥσπερ ἀκρονομένους ὅτ' ἔχοντας· ἀναρρίχωνμένους τε καὶ κρηνοβατοῦντας ἐπ' ὅψισιν τῶν τηρούντων, καὶ δίκην αἰλλῆς ἐκδραπέτευοντας, διαλανθάνοντας, ἀφαντομένους, πολυαδῶς αὖ ἐξαλλαττομένους· ὡς Νηριὺς τις ἢ Περικλόμενος ἢ Πρωτιὺς ὁ αἰγύπτω σοφιστής· οὐ καὶ τὸ πρὸς Αἴγυπτον ἐκ Παλλήνης τῇ Θρακικῇ παλιννόσῃσιν, ἐν χάσμασι καὶ μυχοῖς ὑποποττίοις ὥσπερ ἀδοξοποιοῦσιν, ὡς ἀδιάγνωστον· ἀλλὰ τὸ εὐηθὲς ἐκκεκλιότας καὶ πονηρὸν ἐν ταυτῷ, φρονήσει κεκοσμηθῆαι δίκαιον· ὅτ' ἄλλων ἐπισκηπτῆρας· οὕτω γὰρ τῇ τῆς ἀφροσύνης ἔργων ἐλαυνόμενων, εὐκοσμία τῷ πλήθει προσείη, καὶ δόξα μεγίστη τῷ τοιούτου λαοῦ ἐσσιλεύοντι· τοιούτους εἶναι προσήκει ὅτ' ἀρετῆτας καὶ ὅτ' ἐφόρους, οἷος ὁ ἄρα Γουινεύς, Κίφαλος ὁ ἐξ Ἰταλῶν εἰς Ἀθῆνας πολιτογραφηθείς, Ἀριστείδης, καὶ Ἀριστοφῶν, Ἀθηναίων ἰθαγενεῖς· Γουινεύς μὲν γὰρ ἐννομώτατος ὧν δικαστὴς καὶ πλεονεξίαν πᾶσαν ἀποστύγων, καὶ ὅτ' ἀρπακτῆρας αἰσχύνων τιμωρούμενος, ἐπειδὴ ποτε Βαβυλώνιοι καὶ Φοίνικες στασιάσειαν, ἤκει πρὸς αὐτοὺς ἐγ-

κίλευσθαι ὑπὸ Σιμιράμιδ'· ὃ ἢ λύει τ' στάσιν ὀφθαίς, καὶ ἀποκαταλλάττει τὰ γένη, τῷ τρόπῳ καταιδέσας αὖτ' εὐαριστεύοντας· Ἀριστείδης ἢ κατακρινόμενος ἐξοστρακισμὸν, καὶ πυνθανόμενος τί αὖτ' λυποῖν, δίκαιον εἰ πολλοῦ καὶ τοῖς πλείοσι δύσκηστον, ἥκουεν· οὕτω ἐν Ῥώμῃ Μάρκιον στρατηγὸς, ἐν δὲ διὰ δίκαιοσύνην, τῆς πατρίδος ἐξελαινόμενος ἐπένθει μὲν ἡ πόλις, αὐτὸς δ' ἦν ἀναλυτῆς, καὶ τῆς οἰκίας στεῤῥότατος οὐδέ τι παρέκλινεν· Κεφάλως μικροῦ δὲ ἴν' ἀφαιμένῃκει πάμπαν ἀνέγκλητος, εἰ μὴ ψήφισματος ἀπροβουλεύτου συκοφαντία παρυσιδεδύκει, μηδὲν ἔχοντας ἐπιμέμψασθαι τῷ ἀνδρὶ μηδένος· Ἀριστοφῶν δὲ τούναντίον ἀπὸ βίης κατηγορούμενος· τὸ γὰρ αὐτοῦ μισοπότηρον αὖτ' ἀντιπολιτευομένους νύττω οὐκ ἀπηνέβλυνετο· πλὴν ἀλλὰ τ' τιμῶσαν ἀπειρηγμένους εἴξει δικαστηρίου παντός· εἰ ἢ δυσχερὲς τοιοῦτους ἀνδρας εὐρίσκειν τῶν, ἀλλ' ὅτι ὀφειζομένου, πονηροὶ δ' ἐπιδιδράσι προκρινόμενοι· πᾶν γὰρ τὸ ζητούμενον καὶ τιμώμενον, αὖξει καὶ παρρησιάζεται· τὸ δ' ἀμιλούμενον, φθινύθει καὶ ἀποκρύπτεται· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν ὁ πολὺς λόγος ἀπέσβη παρ' ἡμῖν, καὶ ἡ κοσμιότης διέφθορεν ἢ ἡθῶν, ἢ πάντως ἐκ τῆς αὐτῶν ἀποπομπῆς, ἐκ τ' ἢ ἐναντίων ἐπιλογῆς, ἐν τε τοῖς πολιτικοῖς ἐν τε τοῖς πνευματικοῖς ἀξιώμασι· καὶ οὐκ ἔγνωσται πόσον εἰς εὐδοξίαν ἢ ἀδοξίαν συμβάλλεται τὸ στρατηγὸς καὶ πραιτωρὸς καὶ ἱεράρχης καὶ πολιτάρχης, τοίους ἢ τοίους ἐξάδωξ' προσέτας τῇ πρώτῃ ἀρχῇ· καὶ πόσον εἰς αὐτὴν ἐντεῦθεν ἀρβιβάζεται μὴ μόνον εἰς τ' πληθὺν τὸ συνοῖσον ἢ τὸ λυμαντικόν· ὅθεν γὰρ ἀπώχεται λόγος, ἐκεῖ καὶ φήμη καὶ δράσις τ' ἀλογίας ἐνέσκηψεν· ὅθεν ἀρετὴ ἀπυλίσταται, τὸ τ' κακίας ἔργον διάγδουπον ἐπισπείσκει· τί οὖν μέγιστον καὶ ἥδιστον ἐκφανῇ τ' προύχοντα; τὸ λογιότατον καὶ ἥθους σεμνότης κικτημένον ἅμα καὶ ὥς πολλοῦ τιθέμενον ἐξακούεσθαι, ἢ τοῦμπαλιν ἀμουσίαν καὶ ἀβελτηρίαν ἡσοικιζόμενον καὶ τιμῶντα διαφημίζεσθαι· τὸ γὰρ τ' πεπαιδευμένων ὑπεροχὴν καὶ αὖτ' ἀποφωλῆς προσέσθαι καὶ ἀνυψοῦν, τί ἄλλο ἐστὶν ἢ κακίαν ἐξαίρειν καὶ ἀρετὴν ἀποτρέπειν; θαυμάζειν ἀλογίαν, καὶ λόγον ἀποδιοπομπεῖν; τὸ δ' οὕτω κρίνον, ὁμολογουμένως μὴ τοῦ πλήθους καὶ τῆς συστοιχίας αὐτοῦ· ἀπὸ ταῦτα ὁμιώπλους τιθέναι αὖτ' ἐσθλοὺς ἀνδρας, ἀναγκαιότατον· ἴν' ὁ τοῦτο δρῶν, αἶροι μὲν ζῆλον ἔργων σπουδαίων πολλοῖς, αἶροι ἢ κῦδος ἄσπετον ἑαυτῷ.

ιβ'. Κεφάλαιον τ' ἀγαθῶν ἀτενίζων αἰεὶ πρὸς τ' κύριον, καὶ τρέχει μὲν καὶ οἰκοδομεῖν καὶ φυλάσσειν, καθ' ὅλην ἀνθρωπίνην ἰσχύν· ἀμιλεῖν ὅπως γὰρ, εὐηθες

* * *

DE EUBULI VEL PROCLI
SCRIPTO POLITICO

EDITORIS MONITUM.

In calce pervetusti ms. voluminis, quod Procli ad decimum platonicae reipublicae librum commentarios continet, ineditos quidem sed male iamdiu a stillicidio situque adfectos atque imminutos, scriptum aliud prisci philosophi mihi occurrebat, cuius graecus titulus sic latine significat: animadversio ad ea quae Aristoteles in secundo politicorum adversus Platonis remp. scripsit. Opusculi huius Proclum ipsum auctorem ego facile indicavissem, quandoquidem cum Proclo coniungitur non in romano solum codice verum etiam in florentino, uti lego apud Bandinium catal. gr. tom. III. p. 192. Sed enim mox comparato opusculi titulo cum Longini verbis, quae conservavit nobis Porphyrius in Plotini vita cap. XX, multo antiquioris auctoris, id est Eubuli platonici, scriptum habere me in manibus existimavi. Sic enim Longinus loquitur: οἱ Ἀθηναῖοι διάδοχοι Διόδωτος καὶ Εὐβύλος — Εὐβούλος δὲ γέγραπται τὸ περὶ τῶν Ἀριστοτέλους πρὸς τὴν Πλάτωνα πολιτικὴν ἀντιρρήσεων: qui Athenis in cathedra successerunt Diodotus et Eubulus. — Scripsit autem Eubulus de iis quae ab Aristotele adversus Platonis remp. proposita fuerunt. Nonne haec Longini verba cum ea congruunt, quam mox recitabimus, epigraphe romani codicis? Eubuli igitur, qui scholam atheniensem rexit, ideoque diadochi titulum reportavit, politicam lucubrationem, in qua pro Platone adversus Aristotelem dimicat, haud indignam luce existimavi; neque ab hoc meo volumine alienam, quod politica in primis doctrina refertum est. Ceteroquin in meo codice mutilum Eubuli scriptum est: quare superest, ut ab iis qui florentini codicis copiam habent (nisi et is forte imperfectus est) reliquam partem expectemus. Scriptura romani codicis pulchra admodum est, saeculi ferme noni; uti specimen a me in aenea tabula cusum n. 3. palaeographiae peritis facile demonstrabit.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΥΠ' ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΕΝ ΔΕΥΤΕΡΩΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΑΝΤΕΙΡΗΜΕΝΩΝ.

α'. **Τ**ῆς Πλάτωνος πολιτείας ὁ Διαιμόνιος Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν πολιτικῶν ἐξέτασιν ποιούμενος, ὡς περ εἶωθεν πρὸς τῶν αὐτῶ ἀρισκότων βασανίζειν τὰ τῶν παλαιότερων, πρῶτον ἐκεῖνο παρείληφεν ἀξίωμα κάλλιστον περὶ πάσης πολιτείας ἐκ διαρίσεως· ὡς ἄρα ἀναγκαῖον ἢ πάντων εἶναι κοινωνίαν τοῖς μιᾷς πολιτείας μετεληχόσιν, ἢ μηδενὲς· ἢ τὴ μὲν, τὴ δ' οὐ, κοινωνεῖν ἀλλήλοις· καὶ τὸ μὲν μηδενὸς εἶναι κοινωνίαν τοῖς πᾶσι αὐτὴν οἰκοῦσιν, ἀδύνατον εἶναι· πᾶσα γὰρ πόλις κοινωνοῦσιν ἐστὶν ἀλλήλοις ἀνθρώπων καὶ συμβαλλόντων· τὸ δὲ πάντων, ὁμοίως ἀμύχανον· τοῖς γοῦν σώμασιν ἰδίοις ἀνάγκη χρῆσθαι, καὶ τοῖς αἰσθήσεσιν διαφερέταις, καὶ τοῖς φυσικοῖς ἔργοις ἀπασιν· ὡν ὑπερβέντων, λείπεται τὴ μὲν εἶναι κοινωνίαν ἐν ταῖς πόλεσιν, τὴ δὲ μὴ εἶναι τοῖς ἀνθρώποις· τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἀξίωμα, προῦλαβεν αὐτὸς· εἴρηται δὲ καὶ ὑπὸ Πλάτωνος, ὅτι πάντων μὲν εἶναι κοινωνίαν οὐκ ἐνδέχεται· τὸ δὲ ὡς πλείστην εἶναι τὴ κοινωνίαν, αἰρετὸν ἐν ταῖς ἐνομουμέναις πόλεσιν· καὶ διδῆλωκεν, τὸ μὲν πρότερον ἐν οἷς διορίζεται καὶ προστάττει, χρῆναι ἕκαστον ἐν τι ἐπιτηδεύειν πρὸς ὃ κέρυκεν, καὶ μὴ ὑφαρπάζειν τιτὰ τὸ μηδὲν αὐτῷ προσῆκον ἐπιτηδεῦμα καὶ ἔργον· εἰ γὰρ τοῦτο ἀληθὲς, οὐ πάντες πάντων κοινωνήσουσιν ἐπιτηδεύμάτων, ἀλλ' οἱ ὁμοφυεῖς τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύσουσιν μόνον· τὸ δὲ δεύτερον ἐν οἷς φησὶν χρῆναι συντετάχθαι πρὸς ἑαυτὴν οὕτω τὴ πόλιν ὡς ἐνὸς μέρη σώματος· καὶ γὰρ ταῦτα διαφέρει μὲν ἀλλήλων, καὶ ἄλλο ἄλλου ἔργον ὡς τὸ μὲν ὁρᾶν, τὸ δὲ ἀκούειν, τὸ δὲ κινεῖν, τὸ δὲ τρέφειν· πάντα δὲ ἀλλήλοις συμπαθεῖ, καὶ μίαν ζωὴν ζῇ· ὅς τις μίαν ἀνήρτηται ψυχὴν· ὅς τις δὲ ὄντα ἕκαστον εἰς πάντα τὸ οἰκεῖον ἔργον, λαμβάνει ὅσα τῶν ἄλλων τὸ πρὸς πᾶσι αὐτοῦ χρεῖαν· καὶ διὰ τοῦτο ἐνὸς ἀλγοῦνται ἢ ὑγιαζόμενα, λέγεται ἀλγεῖν ὁ ἀνθρώπος ἢ ὑγιαίνειν, διότι καὶ τὸ τοῦ μέρους ἀγαθὸν ἢ κακὸν, τοῦ ὅλου ἐστὶν ἀγαθὸν ἢ κακόν.

β'. Δεύτερον δὲ μὴ τοῦτο τὸ ἀξίωμα λοιπὸν εἰς πᾶσι ἐξέτασιν καθεῖς, ἀπορεῖ πῶς τοῦτο δυνατόν τὸ μίαν εἶναι πᾶσι πόλιν, ὡς τοῦτο ἄριστον ὄν· λαμβάνειν μὲν γὰρ ταύτην τὴ Σωκράτη τὴ ὑπόθεσιν· εἶναι δὲ τοῦτο παντελῶς ἄτοπον· μίαν γὰρ γιγνομένην τὴ πόλιν, ἐπὶ μᾶλλον ἀπολλῦναι καὶ τοῦτ' αὐτὸ εἶναι πόλιν· μᾶλλον γὰρ μίαν οἰκίαν, πόλειως φασὶν εἶναι· καὶ εἶνα, μᾶλλον τῆς οἰ-

κίας ἑκαστον· εἰ οὖν καὶ δυνατόν ἦν ἐπιτείνειν τὴν ἑνωσιν τῆς πόλεως, ὡς ἔοικεν οὐκ ἦν ὀρθόν· ἀνηρέϊτο γὰρ ἡ πόλις, καὶ τὸ λιχθεῖν ὡς μίγιπτον ἀγαθὸν ἐν ταῖς πολιτείαις, τὸ ἔν ὅτι μάλιστα γίνεσθαι τὴν πόλιν, φθαρτικὸν αὐτῆς ὑπῆρχεν ὅλος τὴν πόλεως· εἰ οὖν τὸ ἐνίξεν τὴν πόλιν, ἀναιρετικὸν ἔστι τὴν πόλεως, τὸ δὲ ἐκάσῃ ἀγαθὸν οὐ ἔστιν ἀγαθὸν, σωσικὸν ἔστιν καὶ οὐκ ἀναιρετικὸν, λείπεται ἄλλό τι ἢ τὸ ἐνίξεν τὴν πόλιν, μὴ εἶναι τὴν πόλεως ποιοῦν. Πρὸς δὲ ταύτην τὴν ὑποβολὴν τὸν λόγον δεῖ λέγειν, ὅτι τὸ ἐν οὐκ ἔστι τοιοῦτον οἷον αὐτὸς ὑπέλαβεν τὸ ἄτομον καὶ τῷ ἀριθμῷ, εἰς ὃ κατήγαγεν τὴν πόλιν, ὃ δὴ λόγον ἔλκε ἐπέχει πρὸς τὴν σύμπασαν πόλιν· ἐκ γὰρ τῆς πολλῶν ἀνθρώπων, ἡ πόλις· ἀλλὰ τὸ κριῖττον τῶν μερῶν, καὶ τὸ συναγωγὸν ἔστιν οὕτως τὴν πολλῶν ὡς ὑπερέχον αὐτῶν καὶ εἶναι τελικὸν αἴτιον, ἀλλ' οὐ συναίτιόν τι καὶ ὑλικόν· ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τῆς ἡμετέρας ἐκ πολλῶν ὄντων, ἕκαστον τὸ ἐν αὐτῷ μερῶν ἐν τι ἐστίν, ἀλλ' ὡς ἔλκε τούτο τὸ ἐν· τὸ δὲ μάλιστα ἐν τούτῳ ἔστιν, τὸ συνέχον τὸ σῶμα· εἴτε λόγῳ εἰς φυσικὸς, εἴτε καὶ ψυχῇ τις, διότι ἦν ἐν τῷ σῶμα ἐστίν, ἐκ ταῦτα ἐκ πολλῶν ὄντων διττὸν οὖν τὸ ἐν, ἢ τὸ ὑλικόν, ἢ τὸ τελικόν· καὶ ἐπεὶ ἐνίξεν θέλει τὴν πόλιν, οὐχ' ὡς εἰς τελικὸν αὐτῇ ἐν κατάγων μηχανᾶται τὴν ἑνωσιν, ἀλλ' εἰς τὸ τελικὸν καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, διὸ καὶ ἀφ' οὗ πᾶσιν ἡ ἑνωσις ὀρθή· καὶ ὁ Σωκράτης τοῦτο ζητῶν τὸ συνέχον τὴν πόλιν, μηχανᾶται τὴν κοινωνίαν τὴν ἐν τοῖς πλείστοις, ὡς ὁμονοίας αἰτίας καὶ ἀσατίας αὐτὴν φυλάττεσαν· ὅτ' ἂν οὖν λέγη τὸ ἐν, ἀναιρετὴν τὴν πόλιν, τὸ δὲ ἐκάσῃ ἀγαθόν, σώζειν ἕκαστον, αἰτιατόμεθα τὴν ἑτέραν πρότασιν, τὸ ἐν ἐκεῖνο λαμβάνουσιν, οὐχὶ τὸ συναγωγὸν τὴν πλῆθους ἐκ συνεκτικόν, ἀλλὰ τὸ ὑλικόν· τοῦτο γὰρ ἀναιρετικὸν ὄντως τὴν πλῆθους καὶ τὴν ὁλότητῳ, μέρῳ ὄν, ἀλλ' οὐχ' ὅλον· ἐκεῖνο δὲ σώζει μεζόνως τὸ ὅλον, συμπαθείας ὄν αἴτιον καὶ ὁμονοίας.

γ'. Τρίτον τοίνυν πῶς αὐτάρκειαν φησὶν ἀφαιρίζει τὴν πόλεως, τὸ λίαν αὐτὴν ἐνίξεν· αὐταρκέστερον γὰρ ἐνδὲς ἀνδρὲς οἰκία, καὶ πόλις οἰκίας· εἰ οὖν τὸ ἥττον ἐν αὐταρκέστερον, ὡς πόλις οἰκίας, καὶ οἶκῳ ἐνδὲς ἀνδρὲς, τὸ μᾶλλον ἐν, ἥττον ἐστὶν αὐταρκής. Πάλιν δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος λαμβάνει ὡς τὴν ὁμωνυμίαν τὴν ἐνδὲς τὴν ἑλεγχον ποιῶν, ὥσπερ καὶ ὁ πρότερος· πόλις γὰρ οἰκίας καὶ ἐνδὲς ἀνδρὲς οἰκία, καὶ αὐταρκέστερον καὶ μᾶλλον ἐν, καὶ ἥττον αὐταρκής καὶ ἥττον ἐν· εἰ μὲν γὰρ τὸ μόνον λαμβάνοις καὶ ὁ εἵπομεν ἔλκε ἔχειν τάξιν, καὶ ἥττον ἐστὶν ἐν ἢ πόλις, πολλῶν γὰρ δεῖται τοιούτων οἷον ἐστὶν τὸ ἄτομον· καὶ ἥττον αὐταρκής· πλειόνων γὰρ δεῖται τῇ πόλει προσεῖναι καὶ σώζεσθαι, ἢ ὧν δεῖται ὁ εἷς ὥσπερ καὶ πᾶν ὅπερ ἂν ἢ ὅλον τὴν οἰκίαν μέρος· εἰ δὲ τὸ ὡς ἀληθῶς ἐν ὃ δὴ τῷ τελείῳ ταῦτόν, καὶ μᾶλλον ἐν ἢ πόλις τὴν ἐνδὲς καὶ μᾶλλον αὐταρ-

κες ὥσπερ καὶ τὸ ὅλον μᾶλλον ἰκάτερον ἢ τὸ μέρος· τοῦτο γὰρ συνέχει· συνέ-
 χεται δὲ τὸ μέρος· τὸ δὲ συνέχον μᾶλλον ἐν, ἢ τὸ ὑπ' αὐτοῦ συνεχόμενον·
 καὶ μᾶλλον αὐταρκείας, ἢ τὸ ἐν αὐτῷ συνεχόμενον· διίται γὰρ τῶν ἄλλων με-
 ρῶν· πάλιν οὖν καὶ οὗτο· ὁ λόγος διελὼν τὸ ἔλεγε καὶ τελείως τὸ ἐν, καὶ εἰς τὸ
 ὡς μέρος καὶ ἀτελὲς φερόμενον, οὕτως ἠρώτηται καὶ δοκεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐταρ-
 κείας ἐπ' ἀλλήλων διοικίζην, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ· καίτοι γ' ἔχον καὶ τοῦ
 ἐν Φαίδωνι Σωκράτης ἀκούειν βούλονται ὡς ἄρα οὐδὲν οὕτως οἶδεν συνδέειν τὰ
 ὄντα καὶ συνέχειν ὡς τὸ ἀγαθόν, παντὸς Ἀτλαντοῦ ἰσχυρότερον ὂν εἰς ταύτην
 τὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸ τὸ δέον ὄντως ὑπάρχον· ἐπίσθην γὰρ ἂν τοῦτοις ἐπὶ-
 μνησθῶμεν ὅτι τὸ αὐταρκέστερον πᾶν, ὅτι οὖν ἥνωται μᾶλλον καὶ ἐν μειζόνως ἐ-
 σὶν, ὥσπερ καὶ αὐταρκείας μειζόνως· τὸ γὰρ μᾶλλον τοῦ συνδέοντος μετέχον, μαλ-
 λον ἐστὶν ἐν· τὸ δὲ τὸ ἀγαθοῦ μᾶλλον μετεωληχὸς, τὸ συνδέειν δύναμιν δὲ
 τὸ ἐν Φαίδωνι λόγον μετέχον· μᾶλλον τὸ δὲ αὐταρκέστερον μᾶλλον τὸ ἀγαθοῦ
 μετέχει· σοιχείον γὰρ τὸ ἀγαθοῦ τὸ αὐταρκείας ὥσθ' ἢ πόλις αὐταρκέστερον ἐνός
 μᾶλλον ἂν εἴη μετέχουσα τὸ ὡς ἀληθῶς ἐνός· ἐπεὶ καὶ τόνδε τὸ κόσμον ἐκ
 πάντων ὄντα τῶν αἰσθητῶν, εἰ καὶ παράδοξον εἰπεῖν καὶ ταύτῃ πῶς ἴνωσιν,
 μᾶλλον ἠνώθαι φασὶν ἰκάσθαι τῶν μερῶν ὅξ ὂν ἔστιν· εἰ γὰρ τὸ μέγιστον ἔχει τὸ
 δεισμῶν καὶ κάλλιστον πῶς ἀνελογίαν λέγω, δι' ἣν φιλίας ἄλυστον ἔχῃ τὰ ἐν
 αὐτῷ πάντα, καὶ δίδεται ῥόπον ἄλυστον παντὶ πλὴν τὸ συνδέσαντος ὡς ὁ τὸ
 Τιμαίῳ λόγος, παντὶ δὲ φανερόν ὅτι παντὸς ἥνωται τῶν ἐν αὐτῷ μᾶλλον·
 διὸ καὶ συμπάσκει πάντων ἔστι τῶν ἐν αὐτῷ, μιᾶς ζωῆς πάντα συνεχούσης καὶ
 εἰδῆς ἐνός· καίτοι γε εἰπὴν ἂν τις ἐν πῦρ μᾶλλον, ἢ τὸ πᾶν καὶ τὸ ὕδωρ
 μᾶλλον ἢ τὸ πᾶν, ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος ἐκείνο γιγονὸς ἐν· ἀλλὰ τὸ μὲν ἰ-
 κατέρη τούτων ἐν, ὕλη τὸ ἐν τῷ παντί ἔστιν ἐνός· τὸ δὲ τὸ παντὸς, εἰδός
 ἔστιν τούτων, καὶ συνέχον ἅμφω, καὶ τέλος μᾶλλον, καὶ ἀγαθόν μᾶλλον καὶ αὐ-
 ταρκέστερον τὸ πᾶν, ἰκάσθαι τὸ ἐν αὐτῷ· τῶν μὲν, δειομένων ἄλλων· τὸ δὲ, οὐ-
 δεινός· καὶ γὰρ ὅλον καὶ οὐχ' ὅλον ἕκαστον, ὡς φησὶν αὐτὸς Ἀριστοτέλης· μόνον
 δὲ ὅλον καὶ τέλειον, πᾶν· εἰ οὖν ἡ ὁλότης ἐνότης ἐστὶν καὶ τελειότης, μόνως ἐν
 κυρίως τὸ πᾶν αὐταρκέστατον μὲν ὂν, ὡς μάλιστα τέλειον· ἠνωμένοι δὲ μά-
 λιστα, ὡς ὅλον μάλιστα· συνβίχει ἄρα τότε ἐν καὶ τὸ αὐταρκείας καὶ γὰρ τ' ἀ-
 γαθόν ἐν, καὶ τὸ ἐν τ' ἀγαθόν· οὐκ ἄρα δεῖ φάναι τὸ πόλιν αὐταρκέστερον
 μὲν ἰκάσθαι τῶν πολλῶν, ἥτσον δὲ ἐν· ἀλλ' ὡς ἰκάτερον, καὶ τὸ λοιπόν· οὐδὲ
 τὸ ἐνίζειν, ἀφανίζειν εἶναι τὸ αὐταρκείας· οὐ γὰρ ἔστι τὸ ἐνίζειν, εἴνα ἄνδρα
 ποιῇν αὐτὴν, ἀλλὰ μένυσαν πόλιν, εἰς μίαν ἄγῃ κοινωνίαν πᾶσαν, δὲ πῶς
 εἰς ἐν ἀγαθόν πάσης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων ἐπιστροφῇ· τοῦτο γὰρ μὴ διη-
 ρημένων ἐν τοῖς μέρεσιν, ἀλλ' ἐν καὶ κοινὸν πάντων ἀποφανθῇ, ἐνίζειν πῶς πό-
 λιν ἐκ πολλῶν οὕσαν· δηλοῖ δὲ ταῦτα καὶ ὁ Σωκράτης, αὐτὸς ὑφηγούμενος

τί ποτέ ἔστιν ὁ μάλιστα ποιῆσαι ἢ πόλιν, κοινωνίαν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν ὁρ-
θῶς, οἰκισθῆναι δὲ φερόντως ἢ ἄλλων πόλιν· τὸ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς φη-
σὶν ἡδιστα ἐλπιῖσθαι, τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ τὸ τὰ αὐτὰ τομίζαν
ἀγαθὰ καὶ κακὰ πάντας ὅσων ἐν αὐτῇ· τοῦτο δὲ ἐκείνός ἐστιν, τὸ μηδὲν πρὸς
ἕτερον, ἀλλὰ πρὸς ἑν πάντας ἀγαθὸν τὸ καὶ ὅλης πόλεως ἀποβλέποντας
ἔσθαι.

δ'. Τέταρτον δὲ οὖν ἐπὶ τοῦτοις ὁρῶμεν ἡμεῖς φησὶ ἢ Σωκράτην λί-
γοντα, ποιεῖν τὴν ἐν τῇ πόλει κοινωνίαν μάλιστα, τὸ πάντα ταυτὸν λέγειν
τὸ ἑμὸν καὶ τὸ οὐκ ἑμὸν καὶ μὴ τὸ μὲν ἄλλο τὸ δὲ ἄλλο ἢ πολιτῶν· τὸ
γὰρ πάντας εἶναι διττόν, ἢ τὸ ἕκαστον, ἢ τὸ κοινῇ μὲν, οὐχ' ἕκαστον δὲ
καθ' ἑαυτὸν καὶ τὸ λέγειν ἄμφω φεριστά, διττόν· ἢ γὰρ τὸ ἐκ ἑκαστοῦ δύο λέγει πε-
ρισσὸν ἢ ἄριστον, ἢ ἰδίᾳ ἑκάτερον τοῦτο λέγων καὶ ποιεῖ ὁρῶμεν, τοῦ
ἄμφω διττόν· οὕτως ἢ καὶ τὸ πάντας διττόν καὶ εἰ μὲν ἕκαστον σημαίνει τῷ Σω-
κράτει τὸ πάντα λέγειν ταυτὸν τὸ ἑμὸν καὶ οὐκ ἑμὸν, εἴη μὲν ἂν οὕτως ὁ βού-
λεται λέγειν ὁ Σωκράτης κ. τ. λ.

*V*aticanis quae nuper edidi civilis iuris fragmentis memini appendicem
quandam me subtexere, in qua specimen latinum posui operis cuiusdam de
bello ex astrologiae observationibus administrando; quod opus Iulianus lao-
dicensis chaldaeus ad M. Aurelium imp. scripsit. Nunc autem in alio vetusto
codice vaticano, qui vanissimae artis tractatum copiosum cum scholiis con-
tinet, graeca quoque mihi occurrerunt fragmenta Iuliani tria de divina-
tionibus inter arma per astrologiam faciendis. Haec igitur chaldaicae, ut
ita dicam, politicae deliramenta, quae romanos exercitus cum aliis patriis
superstitionibus comitabantur, appendicis item loco in huius voluminis cal-
ce ponam; omitta tamen, ut Eubuli, sic Iuliani interpretatione; quoniam
haec scripta extare graece satis est.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΩΣ

ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Πολέμῃ δὲ ὄντι, πόλεμῳ μὲν ὁ ἄρως ἔσται· οἱ δ' ἐπὶ πόλιν ἀφ' ὧν ἀπορρεῖ ἡτοι σωμαίων ἢ κατὰ ἀκτῖνα· οἱ δὲ πολιορκούμενοι, οἷς συνάπτει· οἱ
μὲν οὖν ἀπὸ ἀγαθῶν φέροιτο, δίκαια ἢ ἰσοδύναμις· εἰ δὲ ἀπὸ κακοποιῶν,
ἀδίκῳ καὶ ἀπὸ μὲν ἐρετιστῶν ἀπορρέων τὸ καὶ συνάπτων, ὁμογενεῖς τοὺς μα-

χομένους δηλῶν· ἀντιτετιστάς δὲ συνάπτων ἢ ἀπορρίων, οὐχ ἑμοφύλους· καὶ ταπεινούμεν μὲν, οὐ μέγαν ποιήσῃ τὸ πόλεμον· ὑψεύμεν δὲ, μέγαν· καὶ ἐν μὲν τροπικοῖς ἢ ἐπίκειντρον, ἐνδοξον· ἐν δὲ στερεοῖς ἢ ἄκειντρον, οὐκ ἐνδοξον· καὶ πάλιν στηρίζων μὲν ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συναπτικοί, πολυχρόνιον· μὴ στηρίζοντες δὲ, ὀλιγοχρόνιον· καὶ μεσουρανήων μὲν, περὶ ἀρχῆς πολεμεῖν φησὶ· ὠροσκοπῶν δὲ, περὶ ζωῆς· δύνων δὲ, περὶ βλάβης· ἐν δὲ τῷ δ' περὶ γῆς ἢ τάρων· ἐν δὲ τῷ θ', περὶ θεῶν ἡμελημένων ἢ νόμων· ἐν δὲ τῷ γ', περὶ γένους ἢ θνητῶν θεῶν· ἐν τῷ ε' δὲ, περὶ ἀκρωτηριασμοῦ τινὸς καὶ ἀδικίας· ἐν δὲ τῷ ιβ', περὶ ὑψηλῶν· ἐν δὲ τῷ σ', διὰ φιλίας ἢ τέκνα· ἐν δὲ τῷ ε', διὰ γυναῖκα ἢ πόλιν· ἐν δὲ τῷ β', διὰ χρημάτων· ἐν δὲ τῷ η', διὰ ἀρχαῖα ἢ νεκρὰ πράγματα· ὑπαυτὸν δὲ ὧν ὁ Ἄρης, δόλωσιν ἀνύσει τὸν πόλεμον· ἀνατολικὸς δὲ, φανερῶν· ἐν τροπικοῖς δὲ, δημοσίαν· ἐν δισώμοις, μετὰ πολλῶν· καὶ Ἑρμῆς μὲν προσνέυτας, οἷς συνάπτει ὁ Ἄρης, καλῶς μὲν καὶ μετὰ ἀγαθῆς μαρτυρίας προσδώσει τὰ τῶν ἐπιόντων τοῖς πολεμυμένοις· τῇ δ' ἀπορία συσχηματισθεὶς, τὸν ἀντίον ποιήσει· καὶ ὑπαύτως μὲν ὄντι τοῦ Ἑρμοῦ, λήσεται ὁ προσδύς· ἀνατολικοῦ δὲ, οὐ λήσεται· ἐν ἰτέρῳ δὲ ὧν ζωδίῳ Ἑρμῆς ἀνατολικὸς ἔσται ἀκάκωτος, φανερῶς τῷ προσδόντι ἀποφυγὴν παρέχεται· εἰ δὲ τὸν τοῦ ζωδίου κύριον σὺν ἑαυτῷ ἔχη, συλλήπτωρας ἔξει· τελεσθεὶς δὲ ὑπὸ μὲν ἀγαθῶν καὶ ληφθῇ, οὐδὲν πείσεται· ὑπὸ δὲ κακοποιῶν, κολάσθεται· μαρτυρομένη δὲ τοῦ καθυπερτεροῦντος, ὑπὸ μὲν Διὸς, ὑπὸ μεγάλῃ προσώπῳ· ὑπὸ δὲ ἡλίου, ὑπὸ πλήθους ἢ δημοσίαν· ὑπὸ δὲ Ἀρείως, ὑπὸ στρατιωτικοῦ προσώπου.

Τ Ο Υ Α Υ Τ Ο Υ

Π Ε Ρ Ι Π Ο Λ Ε Μ Ο Υ Α Λ Λ Η Σ Κ Ε Ψ Ι Σ.

Πάλιν οἱ μὲν ἐπιόντες ἀπὸ τοῦ ὠροσκοποῦ ληφθήσονται· οἷς ἢ ἐπίασιν ἀπὸ τοῦ δύνοντος, τὸ αἷτιον μεσουρανήματον, ἢ ἑκβασίς ἀπὸ τοῦ ὑπογείου· τὰ φρούρια ἐλίσσθαι καὶ τὰς συμμαχίας οἱ περὶ τούτους ὁρῶντες δηλοῦσι· καὶ ὑψεύμενοι μὲν ἢ προστιθέντες, πρόσθεσιν αὐτοῖς σημαίνουσι· ταπεινούμενοι ἢ ἄφαιρούντες, καθίρεισιν τειχῶν μὲν ἢ ἑσπέρων, ὅταν κερδύνῃ τῶν ἐχθρῶν κακοῦται μηχανμάτων ἢ, ὅταν ὁ Ἑρμῆς ἰερῶν ἢ ἡγεῶν, ὅταν ἢ Ἀφροδίτη τοῦ ἢ ἰδάφους, ὅταν ἢ σελήνη· συμμάχων ἢ, ὅταν ὁ Ζεὺς· δέμου ἢ, ὅταν ἡλιῶν· εἰ ἢ οἱ τοῦ ὠροσκοποῦ καὶ τοῦ δύνοντος δεσπόται καλῶς πρὸς ἀλλήλους σχηματισθεῖεν, ἢ ἐν κοινῷ ζωδίῳ εἶεν, διαλλαγήσονται οἱ πολεμοῦντες· καὶ τετραγωνιζόμενοι μὲν ὑπὸ ἀγαθῶν, ἐπὶ συμφέροντι· ὑπὸ ἢ κακοποιῶν, ἐπὶ λύμῃ· τῷ δ' ἐπ'

ἀναφορῶν οἱ δισπῶνται εἰ τοῦτο πάθουσι, σύμμαχοι αὐτοῦ δὲ ἀλλάξουσιν ἐκλείψουσιν ἢ γηνομένης σελκνικῆς μὲν, πολὺς φόβος ἔσται· ἡλιακῆς ἢ, παντελῆς ὀλιγοῦ· ἢ πρὸς τὰ μεγέθη τῶν ἐκλείψεων· ἔσται ἢ οἷς ἂν προσοικειωθῇ ἢ ἐκλείψουσιν· καὶ εἰ μὲν ἀμφοτέροις προσοικειωθῇ, ἀμφοτέροις κακῶς γενομένη, ἀσύμφορον τοῖς ἐπιοῦσιν, εἰσβάντων ἢ εἰς τὴν πολεμίαν τοῖς πολεμουμένοις· καὶ φεῖσισμοῦ δὲ τὸ αὐτὸ λέγομεν, σάλπιγγός τε ἢ δοκίδου ἢ κομίτου· οἱ ἢ ἀνωμαλοῦντες ἢ ἀστέρων οἷς ἂν προσγένωνται, ἐκείνου ἀνωμαλήσειν μαρτυροῦνται· μεταβαίνοντες ἢ ἀναποδίζοντες, οἱ μὲν τὸ ὠροσκόπου δισπῶνται, πρὸς τὴν κύριον τοῦ δύνοντος· ἢ οἱ τοῦ δύνοντος πρὸς τὸν τοῦ ὠροσκόπου, μεταστάντων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους σημαίνουσιν· εἰ ἢ ἐν οἰκείοις ὄντων τόποις, οἷον Ζεὺς μὲν ἐν ἰχθύτι, Ἄρης ἢ ἐν κριῶ φαίνοιτό τις τότε τὴν προποδίζων καὶ ἀναποδίζων εἰς τὰ εἰρημένα δύο ζώδια αὐτῶν δὲ μίσου τινὲς ἔσονται· ἥτοι προδιδόντες ἢ φιλοποιούντες, καθὼς ἂν ἡ μαρτυρία λέγῃ· καὶ εἰ μὲν ἀγαθοποιὸς τύχη ἢ ὑπὸ ἀγαθοῦ καθοπεύοιτο, ἀδολος καὶ ἀληθὲς ὁ δὲ μίσου ἔσται· εἰ ἢ κακοποιὸς καὶ ὑπὸ κακοποιῶν κλέπτοιτο, δολικὸς καὶ ἀλλοτριοπρόσαλλος· ἔνθα δ' ἀγαθοποιῇ ἐκείνῳ πιστὸς ἔσται· καὶ ἀπὸ μὲν οἰκείων εἰς ἀλλότρια μεταβαίνων, ὑπὸ τῶν οἰκείων περιφθῆσεται πρὸς τοὺς ἀλλοδαπεῖς· εἰ δ' ἀπ' ἀλλοτρίων, εἰς τὰ ἴδια, ὑπὸ τῶν ἀλλοτρίων πρὸς τοὺς οἰκείους· ἐν δὲ αὐτῷ τῷ ζωδίῳ τὴν προποδισμόν ἢ ἀναποδισμόν ποιούμενος· καὶ ἔχων μετ' ἑαυτοῦ τὰ πρόσωπα τῶν πολεμούντων, σημαίνοντας ἀστέρας ἐπὶ τόπου, ἀγγελλεῖ ἂν ἑκάτεροι βούλονται· καὶ Ἑρμῆς μὲν κήρυκεν τὸ πρόσωπον ἐφέξει· Ζεὺς ἢ ἡγεμόν· Ἄρης ἢ στρατιώτου· Κρόνος δὲ πρεσβύτου, ἢ ἐντίμου· ἡλιος ἢ δημάρχου· Ἀφροδίτη ἢ θεῶν ἢ εἰκόνων θεῶν· σελήνη ἢ στοιχείων ἢ φυτῶν· οἷον ὡς ὅταν κλάδους πείμποντες, ἢ γῆν καὶ ὕδωρ ἰκτεύουσι τοὺς κρείττους· καὶ γυναῖκας ἢ αἱ αὐταὶ δηλώσουσι· τουτίστι ἢ σελήνη καὶ ἢ Ἀφροδίτη· πολλάκις γὰρ καὶ γυναῖκες ἐν τοιαύταις ὑπερεταῖς μεσιτεύσασαι διήλλαξαν ἑκατέρους (1)· οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πρὸς Σαβίνους τῷ Ῥωμαίων πολέμῳ, αἱ γυναῖκες τὴν εἰρήνην ἐν μίτῳ τῷ στρατοπέδῳ παρελθοῦσαι ἐβράβευσαν ἑκατέρους.

(1) De feminis oratricibus lege, si placet, quae scripsi ad Ciceroem de rep. II. 8.

Τὸν δὲ χρόνον τῆς ἀναλύσεως τοῦ πολέμου, εἰπὶν μὲν τραυῶς καὶ βεβαίως, οὐ μάδιον· στοχάσασθαι ἢ μόνον ἀπὸ τοῦ Διεισπότη τοῦ ὑπογείου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ οὐρανῷ τοῦ Ἄρεος τόπους ἢ τετραγώνων ὠδραγινόμενων· ὡς ἥδη μὲν ἀγαθωποιῶν κατάλυσιν τῷ πολέμῳ φερόντων ὅταν ἐλεύθεροι καὶ ἀκάκωτοι ἔρχονται, καὶ ἐν στερεοῖς ὦσιν, ἃ μὴ πάλιν πολεμήσωσι· ἥδη ἢ κακοποιῶν ἐπίτασιν, καὶ μάλιστα εἰ ὠδραίρισιν εἶναι, ἢ ἐπιτείνοντο πρὸς κάκωσιν· τὰ δὲ πρὸς ἡμέραν ἑκάστῳ συμβαίοντα, γνωσθήσονται ἀπὸ τῶν παρόδων τῆς σελήνης· σκοπούντων ἡμῶν πῶς ἐσχηματίζεται πρότερον· ἢ σχηματίζεται νῦν πρὸς τὴν ἑκατέρου τῶν δύο μερῶν καταρχήν· ἥδη μὲν ἐπιόντων ἀπὸ τῆς ἐξόδου αὐτῆς, ἥδη δὲ πολεμουμένων, ὅτε αὐτοῖς εἰσβεβλήκασιν οἱ πολέμιοι· ἢ εἰσβεβληκέναι διηγέλησαν· καὶ ἐκ τῶν τῷ Δωροθέῳ ἐν τοῖς ἔπεσιν (1) εἰρημένων ὧν τοῦ πῶς πράξας ἐπανήξει, δυνατόν ὅστις σκοπεῖν, εἴτε οἱ πολεμοῦντες κρατεῖεν, εἴτε οἱ πολεμούμενοι· γνέσεως ἢ τῇ πολεμουμένῃ ὑπαρχούσης, πρὸς ἐκείνων δεῖ τὴν κρίσιν ποιῆσαι τοῦ μέλλοντος· εἴ ἢ καὶ τοῦ ἡγεμόνος τίς διαγινώσκει τὸ θέμα, ἀνενδοίαστον καὶ βεβαία ἔσται ἢ τοῦ ἐσομένου πρόγνωσις· ἐπὶ γὰρ οὐρανῷ φωστῆρας αὐτῶν, ἢ οὐρανῷ κακοποιούς, ἢ τετραγόνων κατάγασιν ἐτῶν ἢ μηνῶν ἐπιμβαίνοντες οἱ ἀγαθοποιοὶ, εἰρήνην αὐτοῖς ἢ ἀνισιν μαρτυροῦνται.

(1) Intellige Dorotheum astrologum quem citat Firmicus; vel eum cuius versus apotelesmaticos laudat Scaliger ad Manilium, ut iam observavit Fabricius.

Quum in vaticanis codicibus politica scripta vestigarem, Basilii quoque imperatoris editas ad filium admonitiones lectitabam, ab iisque, in uno saltem codice, caput XXIII, quod est de pecuniae contemptu, abesse videbam. Verum idem codex praedictum defectum cum senore resarciebat: namque in admonitionum illarum pervulgatarum calce, alia subtexebatur eiusdem Basilii ad eundem filium admonitio, quae in editionibus, quantum vidi, desideratur. Est autem haec.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΕΤΕΡΑ ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΥ ΤΙΟΝ ΛΕΟΝΤΑ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Ἡ θεία καὶ παναγία τριάς ἡ παντοδύναμος καὶ ζωοποιὸς ἀγαθότης, ἡ ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν ὁμοουσίως ἐδοξαζομένη, τὸ ὑπερβάλλον ἐπιδειῖναι βυλομένη τῇ οἰκείᾳ ἀγαθότητι, καὶ ἐν παντί μὲν τοῖς οὖσι, κατεξαίρετον δὲ τῷ ἀνθρώπῳ πρόνοιαν ποιημένη, κατ' εἰκόνα ἰδίαν τὸ νοερὸν τοῦτε δημιουργήσασα, δόξῃ τὴ καὶ τιμῇ στεφανώσασα, σοφίαν αὐτῷ ἐδωρήσατο, δι' ἧς καὶ τὸ δυνατόν θεὸν γνωρίσαι δυνάμευτο, δόξαζοι δὲ παντὸς τῷ ᾧ πάντων κτίσιν ἡ σοφία τοίνυν. ἐκ τῆς αὐτῆς μεγαλειότητος τοῖς ἀνθρώποις δοθεῖσα προδήλως καὶ καλῇ καὶ τερπνῇ ὡς θεοῦ δῶρον καθίστηται. Καὶ σὺ οὖν, τέκνον ἐμὸν θεοφύλακτον, σοφία ἐκφερόμεντος γίνε φιλόσοφος (1) ἐκ τῆς θεὸν φοβεῖσθαι ἀρχῇ καὶ σοφίας φόβῳ κυρίως σύνεσις δὲ ἀγαθὴ, πανσὶ τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν ἀγάπα τοίνυν τὸ κύριον ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας σε καὶ αὐτῷ λάττειν καὶ αὐτὸν μόνον δόξαζε δημιουργὸν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, πάντων τὴ ὁ-

BASILLI IMPERATORIS

ALTERA EXHORTATIO

AD FILIUM SUUM LEONEM IMP.

Divina et sanctissima Trinitas, quae est omnipotens vivificansque bonitas, tribus consubstantialibus in personis honoranda, dum summam suam benignitatem gestit demonstrare, atque omnium rerum sed hominis praecipue curam prae se ferre; huius quidem animam ad imaginem sui creavit, et gloria atque honore exornavit, sapientiamque indidit; cuius ope Deum, quatenus fieri potest, agnosceret, naturaeque universae conditorem numquam non honoraret. Itaque sapientia ex eodem supernae liberalitatis fonte dimanans, sine dubio et decora est et iucunda, videlicet quia donum Dei est. Tu quoque igitur, fili mi (cui Deus utinam semper faveat!) sapientiae lacte nutritus, philosophum te timendo Deum profiteri: initium quippe sapientiae timor Domini: recte autem sapiunt quicumque illam exercent. Ergo Dominum toto ex animo et corde a-

(1) Scilicet philosophi seu sapientis agnomen reapse Leo virtute sua doctrinaque consecutus est.

ρατῶν καὶ ἀοράτων, ὅς καὶ γενήσεται σοι βοηθὸς ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις καὶ προσκαίρει τῆςδε ζωῆς σου, καὶ ἐν αἰῶνι τῷ μέλλοντι σχολάσῃς τῇ Θεοδιδάκτῳ σοφίᾳ (1). ἀρίστη γὰρ ἡδε ὑπάρχουσα, δυσὶ ἔξοποις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θεωρεῖται τὸ εἶ γνωρίζεται, τυτίσιν ἐν λόγοις καὶ ἐν ἀρεταῖς· αὐτὰ τὰ βάθη τῶν πραγμάτων ἐναργῶς ἀποδεικνύουσα, εἰ ἐν σεμνῇ διαγωγῇ καὶ ἔργοις ἀγνοῖς καὶ θεωρήσεις δι' ὧν δύναται τις πάντα πράττειν ἀρμοδίως, ὥστε καὶ Θεὸν θεωρεῖσθαι, καὶ ἀνθρώποις μέγας καὶ ἐνδοξὸν ἀναδείκνυσθαι· τίμα ἱερεῖς καὶ πρεσβύτας, καθάπερ γονεῖς, ὅπως εἰ αὐτοὺς κειλεύσει Θεοῦ τιμῆς ἐκ παίδων τῶν οἰκείων καὶ ἀλλοτρίων· πτωχοῖς καὶ ἐνδύσει καὶ ἐν ἀνάγκαις ὑπάρχεις μεταδίδου προθύμως· γινώσκων ὅτι δι' αὐτῶν δανείζων Θεῷ, παρ' αὐτοῦ ἀπολήψῃ τὰ μείζονα· ἀγαθοποιῆσαι βυλέμεθα, μὴ ὑπέρθω εἰς αὐτίον· οὐ γὰρ οἶδός, φησι, τί τίξεται ἡ ἐπιούσα (2)· ἐλεημοσύνην ἀγάπα καὶ ταύτῃ ἐργάζου· πᾶν γὰρ τὸ ἐπὶ γῆς σπυρόμενον, ἐπὶ γῆς καὶ φύεται· ἐλεημοσύνη δὲ μόνη ἐπὶ γῆς μὲν σπείρεται, ἐν οὐρανοῖς δὲ ἱκαντοπλασίως καρποὺς ἀποδίδωσι· γινοῦ ἰκάσθω ἡπίος καλῶς ἀγομένῳ, τῷ ἀδικοῦντι δὲ σοβαρὸς· γλυκὺς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἡδοταις δ' αὐστηρὸς· μὴ δόσιον ἀνδρῶν ἀναστρέφου· εὐεβλοῦς δ' ἀπαναίνα καὶ ἀποστρέφου· φθείρουσι γὰρ, φησιν, ἥθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί (3)· ἀδίκῳ μὴ ὄψωμαι,

ma, illique cultum exhibe: atque ut unicum caeli, terrae, marisque, visibilium invisibiliumque conditorem honora, qui vicissim tibi tum in omni hac temporalis vita tum in futuro saeculo savitor erit. Sacrae praesertim doctrinae studium impende: hanc enim et prae ceteris et dupliciter homini esse utilem compertum est, quia scilicet eum litteris simul et virtutibus instruit: nam rerum illi naturam intimam perspicue revelat, eundemque honesta vita, puris Deoque gratis operibus, florentem efficit: ex quo consequitur, ut cuncta recte ab homine fiant, Deo cultus exhibeatur, ipseque magnus inter cives suos et praeclarus evadat. Honora sacerdotes et senes, parentum instar, ut tu vicissim honorem a Deo liberisque tuis et alienis consequaris. Inopibus, calamitosus, et necessitate pressis alacriter largire; reputans scilicet te pecuniam apud Deum in fenore ponere, a quo maiorem sortem reportabis. Beneficium ne in crastinum differas: nescis enim, inquit divinum scriptum, quid crastina dies laturo sit. Esto animo atque opera liberali. Quicquid enim in terra seritur, ibidem succrescit: sola eleemosyna est quae humi sata, in caelis centuplicem fructum parit. Erga bonos esto mitis, adversus pravos severus; blandus hominibus, voluptatibus austerus. Cum sanctis viris versare; improbos fuge et detestare: corrumpunt enim, ut ait scriptura, bonos mores colloquia prava. Iniquo homini ne blandiaris; immo vero eum commoneto: nam si resipuerit, bene est; sin propositi tenax

(1) Revera Leonis sapientis scripta multa in argumentis sacris versantur.

(2) Prov. XXVII. 1.

(3) I. Corinth. XV. 33.

ἀλλὰ τοῦτον νουθετεῖ· καὶ μὲν ἐπιστρέψῃ, εὖ ἂν ἔχει· ἂν δὲ ἐπιμένῃ, αὐστη-
ροτέρως τοῦτον ἐπίστροφει· οὕτω γὰρ πράττων, καὶ θεῷ μὲν εὐάρεστος ἔσῃ, κα-
κεῖνον ἐν κημῷ ἄγχις, καὶ γνωρίζων διδάξῃς θεόν· ἂν γὰρ καὶ πρὸς μικρὸν
ὀδυνηθῇ καὶ μισήσῃ σε, ἀλλ' οὐκ ἔσται μὴ ταῦτα ἀγαπῶν σε εἰς τὸ αἰῶνα·
ἀλήθειαν ἀγάπα καὶ κτῆσαι ταύτην· ἀλήθεια γὰρ ὁ θεός· ψεύδεται δὲ μὴ
γνωρίσης· ψεύδεις γὰρ πατὴρ ὁ διάβολος· ἐν ἐκκλησίαις ἡσυχίαν ἄγει, ἥρ' ἔ
θεοῦ λόγων ἀκούων, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐν ἀνίσσει τὸ νουν σου ποιούμενός· ὅταν
ἐκ τῆς συνεχυσῶν ἐρημότητος φροντίδων, μὴ ἀργὸς μένῃ· ἀργία γὰρ νόσον ψυ-
χῆς τίκει καὶ σώματός· τὴν θείαις βίβλοις ἐπισχόλῃ· εἰρήνῃ ἀγάπα· σκάν-
δαλα ἀποστρέφῃ· γυναικὶ μέλει ἰδίᾳ γενοῦ, ἀλλοτρίᾳ δὲ μηδ' ὀφθαλμῷ
προσεγγίσῃ· τύπον καὶ κينوδοξίαν μὴ κτήσῃ· τοῦ πατρὸς σου ὁδὸν λόγους ἀσ-
φαλῶς φύλαττε· οὐδεὶς γὰρ ἀφθόνως διδάσκει ὡς ὁ πατὴρ τέκνον· διδάσκα-
λος γὰρ ὡς ἱκὸς φθονεῖ μαθητῇ γενομένῳ ὑπὲρ αὐτόν· πατὴρ δὲ μεγάλῃ
ἔχει δόξαν ὁπόταν ἴδῃ τὸ ἑαυτοῦ τέκνον οὐ μένον ὑπὲρ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ
ὑπὲρ ἑκάστον τῶν ἀνθρώπων πάντων γινόμενον· νουθεσίαν πατρὸς σου ἄκουε, καὶ
ἀσέμνοισι ῥόποις μὴ ἱσακολούθῃ· παντὶ δὲ ῥόπῳ κατακοσμεῖσθαι σε καὶ ἡθὺς
καὶ λόγος καὶ τόπος.

fuerit, acerbius eum corrige. Sic enim et gratam Deo rem facies, et hominem illum
capistro veluti adstringes, atque ad Deum cognoscendum compelles. Etsi enim
paulisper dolebit, teque oderit, deinde tamen aeternus tibi amicus erit. Verita-
tem ama et sectator. Deus quippe veritas est. Mentiendi nescius sis; parens
enim mendacii diabolus. In sacris concionibus silentium servato, dum Dei ser-
mones audis: quin adeo Deum mente tua per otium revolve. Cum a quoti-
dianis curis vacabis, ne sis iners; etenim inertia morbosum animum corpusque
facit. Divinis libris operam da; pacem dilige; scandala evita. Uxoris tuae so-
cietate gaudeas; alienae ne oculum quidem intendas. Fastui denique vanaeque
gloriae ne sis obnoxius. Patris tui monita diligenter custodi. Nemo enim sic absque
invidia docet, ut pater filium. Et fieri quidem potest ut magister discipulo invi-
deat, a quo forte superetur: parens autem magna gloria augetur, si cum filius
suis superet, immo vero maximus inter homines evadat. Admonitionibus patris tui
fac auscultes, neque indecoram vitam instituas. Omnino mos tuus et sermo et
cogitatio honestate exornentur.

FRAGMENTUM QUAESTIONIS AMPHILOCHIANAE CXLVIII.

In vaticanae collectionis primo volumine p. 285—315 prolixam quaestionem edidi de vitae termino, quam Photius patriarcha in amphilochianis sibi vindicavit. Ceteroquin in praefatione p. XLII. satis demonstravi Photium haud raro alienis scriptis, dissimulato auctorum nomine, usum fuisse. Ecce autem illius meae adfirmationis novum testimonium nactus nuper sum in praeantiquo codice vaticano, in quo praedicta inedita quaestio non Photio, sed Germano tribuitur constantinopolitano item centum fere et quinquaginta annis ante Photium patriarchae, cuius Germani aliud scriptum se legisse dicit Photius cod. CCXXXIII, non sine debita hominis commendatione. Porro et in alio vaticano codice laudatur ab anonymo auctore haec quaestio sub Germani item, non Photii, nomine. Titulus ergo in illo pervetusto vaticano codice hic est: τὰ ἀγιωτάτα καὶ ἀρχαιοτάτα Κωνσταντινουπόλεως Γερμανοῦ πρὸς Μαρίνον ὑπάτου καὶ ἀντιγραφεὶα περὶ ὧν ζῶσι. Sed illud est praecipuum et fructuosius, quod haec quaestio in praedicto codice non paenitendo tractu auctior est. Cessabat enim photianus codex in verbis ἀποθανόντι λαλεῖται, ita ut satis appareret quaestionem vel sua carere clausula, vel inconcinnius aridiusve concludi. Nunc ecce Germani codex iustam lucubrationi clausulam addit, quae graece est huiusmodi. (Namque eius latina interpretatio tunc utilius dabitur, cum hoc fragmentum corpori suo coniungetur.)

— ἵτι λαλεῖται. ταῖς ἐν ὧς ἀρετοῖς θεῷ, καὶ τῇ παρ' αὐτῷ μέτοχος δόξης, μακαρίζεται· γινέσθω δὲ ἡμῖν ἐκ ὧν ἐκείνῳ τῷ προκειμένῳ σκίμματι λύσις, καὶ πάντα ὧν Χριστοῦ πισυνόμεθα· οἶδαμεν γὰρ ὅτι χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ πάντος ἐγενήσατο θάνατος, καὶ ἐκ τούτου παρίδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν θυσίαν καὶ προσφορὰν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας καὶ τῷ ἀποστόλῳ· ἴφη δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ σωτὴρ, οὐδεὶς αἰρεῖ τὴν ψυχὴν μετὰ ἑμῶν· ταῦτα ἡ πρὸ καταβολῆς κόσμου τιτυπώθη τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ὁ μέγας Πίτερ· ἡ κορυφαία τῇ ἀποστόλων ἀκρότης ἐδίδασκεν οὕτως εἰπών· οὐ γὰρ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν πατροῦς ἀδότητος ἀνατροφῆς, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ· προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος ἡ νῦν ἐκ' ἐσχάτου τῇ χρόνῳ, δι' ἡμᾶς ὅτι δι' αὐτοῦ πιστεύοντες εἰς Θεόν· ἀλλὰ καὶ Παῦλ· τὸ σκεῖν τῆς ἐκλογῆς πρὶν ἢ αὐτοῦ λαλουμένην σοφίαν (αὕτη δὲ ἦν ὁ λόγος τοῦ σταυροῦ) προωρίσθη πρὸ τῶν αἰώνων φησί· τὸ πέραν τοίνυν τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκριμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν χρόνων, κατ' αὐτὸν αἰεὶς εἰπεῖν τὸν Θεὸν ἀπόστολον, ὁ σταυρὸς Χριστοῦ καὶ ὁ θάνατος· ἡ τοῦτου ὑπάρχει ἀνάστασις· δι' ὧν ἀνθρώπου ἡ

σωτηρία καὶ τῆς πρώτης καταδίκης ἡ ἀπαλλαγὴ· ἐν οἷς τὸ ὑπερβάλλον μίση-
 θῶ τῆς τοῦ Θεοῦ φεῖ' ἡμᾶς ἀγάπης ἐβιβαίωθην· οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεός
 τὸν κόσμον φησὶν ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἰδῶκεν, ἵνα πᾶς ὁ πισ-
 τεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται· καὶ πάλιν ὁ Θεὸς ἀποστόλῃ βοᾷ φεῖ' τοῦ
 Θεοῦ καὶ πατρὸς, ὡς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφίσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάν-
 των παρίδωκεν αὐτόν· εἰ οὖν προωρίσθην καὶ προειγνώσθη τὸ σωτήριον πάθῃ
 Χριστοῦ, καὶ κατ' εὐδοκίαν γέγονε τοῦ πατρὸς· διὸ καὶ Πέτρῳ ἀπευξαμένῳ τοῦ-
 το προελθεῖν, σφοδρῶς ἐπιτίμησεν. Β. Ὡς ὑπουργὸς τῆς μεγάλης ταύτης βουλῆς
 ἐπαρινέσθω Ἰουδαίς, ἀλλὰ μὴ ὁ προδότης κατακρινέσθω, ὅσοι πρὸς τὰς τῶν
 σῶν λόγων προτάσεις, ἢ ὅσοι τὸ τοῦ Χριστοῦ θάνατον ἐτεκτήναντο, μηδαμῶς
 μισαφροσύνης τῆς ἀνωτάτω ἀποφεισθέντες ἐγκλήματα, ἀλλ' ὡς δι' αὐτῶν ἦγεν
 τῆς τούτων ἐπιβουλῆς τελειώσαντῃ τοῦ Χριστοῦ τὸ ἔργον, ὃ δίδωκεν αὐτῷ
 ὁ πατὴρ ἵνα ποιήσῃ, ὡς φησὶν αὐτὸς, παρ' αὐτῷ στεφανούσθωσαν. Α. Ἄλλ' οὐ ταῦ-
 τα ἐν τούτοις, ἀλλὰ τοῦναντίον ἅπαν συμβίβηκεν αὐτοῖς διὰ πῶς ἐκ κακο-
 βουλίας ὑπερβαλλούσης ἐπιχείρησιν· οὕτω γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν λογιζόμεθα,
 ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ φόνων μετέχοντες κατὰ τὸν Σολόμωντα, θησαυρίζουσιν ἑαυ-
 τοῖς κακά· ἡ δὲ τοῦ θεοῦ ἐπεράπειρῃ σοφία τε καὶ ἀγαθότης πρὸς τὸ ἐπωφελεῖς
 τῶν πασχόντων συγχωρεῖ προΐναι πῶς ἐπήρειαν, ὡς προτίρηται, τῆς τῶν δειῶν
 κριμάτων ἀκαταληψίας πανταχοῦ πρὸς τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν κεχυμένης· τὰ
 οὖν τῆς γνώμης καὶ τῆς δέξιτέως ἐξετάζεται, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ποιούντῃ ἢ
 στεφανοῖ ἢ κατακρίνει· μηδεμῶς οὖν ἀνιζόμεθα τοιούτων ἡμᾶς ὑποτρεχόντων
 λογισμῶν, τὰς τῶν ἐγκρίτων διηλεκτῶν φωνὰς ἢ ἀκυροῦν ἢ παρεκδίδιχαί,
 ἢ ταπεινὰ φεῖ' τῆς πάντα νοῦν ὑπερχειούσης τοῦ θεοῦ σοφίας καὶ δυνάμειος
 λογίζεσθαι· ἀλλὰ λέγοντες μετὰ τοῦ προφήτου πρὸς αὐτὸν, ἐν ταῖς χερσὶν σου
 αἱ κληροὶ μου· ὥστε αὐτοῦ ἀνιζιχνιάστῳ προνοίᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς πάντων διοι-
 κουμένων, καὶ αὐτῷ μόνῳ σαφῶς προειγνωσμένων, σπεύτωμεν ἑαυτοῦ μὲν ἀ-
 μέμπτους λόγοις καὶ ἔργοις καὶ δεικνόμεναι παριστάνειν τῷ διοικουμένῳ, ἀχρε-
 μισμοῦ ψυχῆς τε καὶ σώματός, ὁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κρυπτοτάτων (α) ἡμε-
 τέρων εὐθυμύσεων· ζῶντι καὶ ἐνεργεῖ λόγῳ τί καὶ υἱῷ τοῦ θεοῦ ἐπὶ πᾶσι τοῖς
 ὁπωσοῦν συμβαίνουσιν ἡμῖν τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ εὐχάριστον δοξολογίαν
 προσάγειν αὐτῷ τῷ μόνῳ σοφῷ θεῷ· ὃ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
 εἰς ὅν αἰῶνα τῶν αἰώνων ἀμήν.

(α) Col. κριτικῶτατων.

Elaborata ab aegyptiis hominibus opificia tabularum signorum atque aedificiorum severioribus formis ac rigidioribus constare videmus; idque aperte propemodum illi queruntur qui graecorum artificum elegantiam leporemque unice admirantur. Nunc en Theodorus Metochita linguam quoque graecam apud Aegyptios asperius sonuisse dicit; quam rem cum alia monumenta iam demonstraverant, tum etiam diplomaticae papyri nostris temporibus divulgatae confirmant. Id vitium utrum a macedonica barbariore dialecto Alexandriam translata an ab aegyptiacarum dictionum coluvie et cinno, vel ab utraque simul causa pluribusve manaverit, Sturzius aliique grammatici disputabunt. Mihi interim placet, ob servens apud nos aegyptiacarum rerum studium, lucubratiunculam Theodori proferre, quam ex eius capitibus historicis philologicisque detraxi, nondum editis, sed partim certe a me deinde vulgandis: praesertim quia politica etiam capita insunt, quae scientiae huius studiosis exhibere, vita comite, decrevi cum Theoduli magistri de mutuis regis et populi officiis duplici oratione, cum Georgii Gemisti capitulis aliquot politicis, et cum anonymi denique orationibus item graecis de rerum publicarum conversionibus. Nunc Theodori capitulum latinitate e me festinanter donatum recitabo.

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ο Υ Τ Ο Υ Μ Ε Τ Ο Χ Ι Τ Ο Υ

ΟΤΙ ΠΑΝΤΕΣ ΟΣΟΙ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩΙ ΕΠΑΙΔΕΤΘΗΣΑΝ

ΤΡΑΧΥΤΕΡΟΝ ΤΩΙ ΛΕΓΕΙΝ ΧΡΩΝΤΑΙ.

*Ε*ννοιά μοι τίς αὕτη πολλάκις καὶ (α) λογισμὸς ἱππισιν, ἴσως μὲν τὰ ληθοῦς τυγχάνων, ἴσως δὲ μή· λογίζομαι δ' οὖν, ὅτι δὴ πάντες ὅσοι κατ Αἴγυπτον ἐπαιδύθησαν, παλαιοὶ τε πρότερον καὶ νεώτεροι, καὶ συνεγράψαντο

THEODORI METOCHITAE

QUOD OMNES QUI IN AEGYPTO INSTITUTI FUERUNT

ASPERIORE ORATIONIS GENERE UTI SOLEANT.

*C*ogitanti mihi saepenumero (veritate ne duce an secus, non definio) ac memoria veteres novosque homines repetenti, qui in Aegypto litteris instituti ad scribendum aliquid animum appulerunt, cuncti propemodum asperiore praediti

(α) Voss in col. vii.

ἅττα δὴ ὡς ἀπλήσιοί πως ἢ φωνὴν εἰς ἱσχυτέρον τὰ τε ἄλλα καὶ τοῖς ὀνόμασι (1) μάλιστα χρώμενοι· καὶ τοῦτ' εἶναι πάντως κατ' ἔθῳ ἵσκειν κρατῆσαν ἐκείσε τ' ἐκδιζαμένων ἄλλων ἐπ' ἄλλοις ἢ αὐτῶν ἰχομένων τ' γλώττης· ἐπ' αὐτάς γάρ ἐπισκοπούμεθα· ἐγὼ γε, ὅσοι τ' τοιοῦτον χαρακτῆρα καὶ τύπον τ' ἑρμηνείας ἐνόμισαν καὶ καθιστόρησαν (2), οὕτω δὴ καὶ δίδεοντο τὰ σφέτερά αὐτῶν συντάγματα, εἰ καὶ ἄλλῳ ἄλλῃ βέλτιον καὶ τοῦαντίον ἐχρήσαντο, καὶ ἔσοι τ' καθ' ἡμᾶς θεοσιβείας καὶ πίστεως, καὶ ὅσοι μὴ, πάντας δ' ὅμως τοὺς γε τοιοῦτους ἐν τῷ λίγειν κατ' Αἴγυπτον μόνον τῇ παιδείᾳ δασχυολάσαντας ξυνορῶ καὶ συνεθισθίνοντας, καὶ δεισοποιὸν ὡς εἰπεῖν τ' φωτὴς βαρὴν τε καὶ ἀσκησιν ἐκείσε δὴ κίχνημένους, καὶ οὐκέτι πῶ καὶ ἄλλῃ πολιτευσαμένους τὰ τ' σοφίας καὶ κοινωνήσαντας, ἄλλων δὲ τινῶν νομίμων καὶ ἐθῶν τῇ παιδείᾳ καὶ χρήσιων· οἷον δὲ φίλων ὁ ἱβραῖος ἐκείνῳ Αἴγυπτον μόνον εἶδε, καὶ ταύτῃ γε τ' ἅπαντα τ' ζωῆς χρόνον ἱεροῦ τ' παιδείας ἐχρήσατο· πολὺς τ' σοφίαν ἀνὴρ, καὶ τ' γλώττης πρόνοιαν ἐπιμελῶς ποιούμενος (3), οὐχ ἱλαρὸς καθάπαξ ἐμπίπτει τοῖς ὡσὶν, οὐδὲ λείως τοῖς ῥήματιν οἷς ἑρμηνεύων ἐκάστοι' ἐκφέρει τ' νοῦν καὶ δαπλάττει καὶ προδείκνυσσι. Καὶ Πτολεμαῖος ὁ Κλαύδιος μεθύσιρον τ' αὐτὸν ἱερόν συντάττει τὰ κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα σπευδόμενα. Καὶ οἶον μετ' αὐτόν· ἐπ' ἢ τ' ἡμετέρας χριστιανικῆς αὐλῆς Ὀριγένης τε καὶ Παναίτιος (4)

tum lingua tum genere vocabulorum videri solent: atque hanc prorsus apparet loquendi consuetudinem in ea regione viguisse, quam eiusdem linguae participes, alii ab aliis traditam, retinuerunt. Reapse considerans quotquot hanc stili formam genusque praeceptis edisseruerunt, et lucubrationibus quoque suis expresserunt, (quamquam alius alio melius, alius vicissim deterius alio locutus est) talis inquam stili assecclas, sive religionis nostrae fideique homines fuerint sive secus, in Aegypto omnes versatos cerno atque educatos; ibique fulloniam ut ita dicam sermonis tincturam usumque contraxisse; neque alibi usquam doctrinas condidicisse, neque alios mores instituta atque usus cognovisse. Veluti hebraeus ille Philo unam Aegyptum novit, eamque per omne vitae tempus doctrinae suae altricem habuit: magna profecto sapientia vir, et expoliendi sermonis non indiligens; neque tamen iucunditatem auribus adferens, neque molliter verbis fluens, dum sensus suos in hac et illa lucubratione demonstrat et ornat. Ptolemaeus quoque Claudius, qui postea floruit, pulcherrimos suos stupendosque libros eodem modo conscribit. Tum iunior illo Theon; et nostrae sectae christianae homines, Origenes, Panactius,

(1) Permulta huiusmodi vocabula collegit Sturzianus in libro quem edidit de dialecto macedonica et alexandrina.

(2) Veteres grammaticos qui peculiare commentarios de alexandrina dialecto scripserunt, memorat

Sturzianus p. 24. not. Irenaeum et Demetrium Laconem.

(3) Conferre iuvabit quae dicit Sturzianus p. 52. sqq. de Philonis, Clementis, Ptolemaei stilo.

(4) Quisnam hic christianus Panactius? Num tuendum est pro Pantacius?

καὶ Κλήμης ὁ εὖ σρωματεῖς συνθιμῶν· καὶ ὁ θαυμαστὸς ὄντως καὶ θαυμα-
τοβρότης Γρηγόριος· εἰ καὶ ποτικὸς γὰρ οὗτος, ἀλλ' ἐπ' Αἴγυπτον ἐπαιδεύθη
παρ' Ὀριγένη, καὶ τοῦτ' αὐτὸς φησι ὡς αὐτοῦ· καὶ ὁ τοῦ Παμφίλου Εὐσέβιος
ἐκ Παλαιστίνης μὲν τὸ γένεσθαι, ἀλλ' ὡς αὐτὸς φησιν τοῖς ἐπ' Αἰγύπτῳ πά-
νυ τοι χρονίως συνεφοίτησε· πολυμαθὴς ἀνὴρ καὶ δῆλος γε πολλὰς ἐκδόσεις
προειργῶν, καὶ χρώμενος οὕτω τῇ γλώττῃ· καὶ ὁ πολὺς ἢ θείαν καὶ Χριστὸν
σοφίαν καὶ ἢ θύραθεν ὁ ἱερὸς Κύριλλος δὲ αὐτῶν πάντων ἢ αὐτοῦ παμπλείσαν
ἐκ πολυτιμῶν τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ· καὶ αὐτὸς γε μὴν οὕτω χηται καὶ συν-
φαίνει εὖ λόγους αὐτῶν χρώματι φωνῆς φύγοντι τὸ λειὸν ἐπίτηδες καὶ τῷ ἀ-
κοῆς ἴδιμον. Συνείσιός τε αὐτὸς πολὺ θαυμάσιος ἀνὴρ πᾶσαν σοφίαν δι'
εὐκολίαν καὶ πρὸς πάντων χωροῦσαν ἐτοιμότητα φύσεως· καὶ τοῦν τε καὶ γλῶτ-
ταν εὐσερῶς καὶ ταχὺς, εἰ δὴ τις καὶ ἄλλος, καὶ ῥίον ἐν τῷ λέγειν ἀμο-
γητὶ, καὶ πᾶσαν ἢ σοφίαν αὐτοῦ ἔχει κατ' Αἴγυπτον τῷ παιδείας ἐργαστηρίων
ἀπολαβῶν καὶ πριάμενος, καὶ βραχὺ τι κοριδοῖ (καὶ τοῦτ' αὐτὸς φησιν) Ἑλλήσιν
ἐκ Λιβύης καὶ πέραν κατ' Εὐρώπῳ γινόμενος, ὡς αὐτὸς φησιν, ἢ ἐρμηνείαν ἐκ
οἷς ἐκάστοτε σπιδάξει· καὶ δυσδιόδικτα πλεῖστα καὶ δυσῖστα (α) τῷ τῷ ἀκοῆς
ἐθίμῳ φθίγγεται (1)· καὶ ταῖς μὲν ἔστιν (1) οὕτω ὅτι τῷ καλῶς κρίνοντι προσίωξ
καὶ ἱπαινεῖν, καὶ μὴ φοροδῶς ἔχειν, κατακτυπούμενον ἀσυνήθως ὡς τὰ παι-

atque Clemens stromatum auctor; et mirus vere prodigiorumque fons Grego-
rius, qui domo licet ponticus, in Aegypto tamen se apud Origenem eruditum
ipsemet dicit. Item Eusebius Pamphyl, natione quidem palaestinus, verumtamen
ut ipse testatur cum aegyptiis hominibus diu versatus; vir eruditissimus, atque
ut scimus multis editis voluminibus clarus; neque tamen aliter elocutione utens.
Praeterea tum divina Christi tum etiam externa sapientia abundans sanctus Cy-
rillus, talem se scriptorem in plurimis suis Christique ecclesiae magni facien-
dis libris demonstrat: nam et ipse pari elocutionis colore scripta sua inficit,
voceque utitur haud incunda et quae ab aurium graecarum consuetudine abhor-
ret. Ipse Synesius, vir ob multiplicem sapientiam atque ob versatile et per
omne doctrinae genus discurrens ingenium admirabilis, mentis linguaeque volu-
bilitate ac celeritate quam qui maxime praeditus, spontaneaue veluti elocutione
fluens; is, inquam, in aegyptiis scholis doctrinas omnes edoctus, et cum Graecis per
Libyam atque Europam vix brevissimo tempore versatus; tamen in omnibus scrip-
tis suis syntaxin severam sequitur, et pleraque abstrusa atque aurium consuetu-
dini parum conformia loquitur. (Namque ita demum rectus iudex comprobare

(α) Cod. συνεστρεφει. (1) Ita cod. Et quidem sententia mihi via satis est perspicua.

(1) Conferendum est Photii cod. XXVI. iudici-
cium de Synesi stilo. Nam quod ait dictionem eius
ad populeam ποιητικωτέραν (si sana lectio est et

non potius ποιητικωτέραν) loquelam desinere, in-
telligitur scilicet dialectus illa Aegyptiorum, de qua
toto hoc capitulo Theodorus agit.

δάρια· ἴσι δ' οὐ καὶ νιμεσῆσαι τις ἂν δικάως τὸ τ' γλώττης πάριον (α) ἀλλὰ ὦρε' τούτω νῦν γε ἡμῖν εὖσημα· οὐ γὰρ ἡ πρόθεσις τοῦτ' ἢν ἐξετάζην ὦρε' τούτων καὶ κρίνειν· δ' δ' οὖν ἰβυλόμην ἰπισωσάμην δ'α' τῷ εἰρημένων ἀνδρῶν, οἱ πάντες ἐπ' Ἀλεξανδρείας κατ' Αἴγυπτον τὰ τ' σοφίας ἐσπούδασαν, ὅπως ἐν ἀρχῇ προὔθεμην, ὅτι δὴ ὠφραπλησίως πάντες ἐταῦθα τ' φωνὴν ἥσκησαν, ἀηθέσιον ἐκτραχυνόμην τοῖς ὀνόμασιν· ὧν δὴ τούναντίον ἅπαν συνορᾶν ἔστι καὶ συλλογίζεσθαι ὦρε' τῷ ἐν Συρίᾳ τὲ καὶ Φοινίκῃ παιδεύειντων, λυότατα (β) κομιδῇ χρωμένων τῷ λέγειν, καὶ οὐδ' ὁποιοῦν ἀνόδευτα, καὶ τοῖς πολλοῖς τῷ ἀνθρώπων αὐτοῖς, καὶ πᾶσα ῥασιώη πᾶσιν ὡσὶν ἐντεῦθεν· ἐοὐδ' ὅτιοῦν ἀφιλάνθρωπον ἐμπίπτει πλῆττον τραχύτητι· καὶ τ' λόγῳ τοῦδε πλείους ἂν ἔχοιεν μάρτυρας, ὅσις ἂν προσέχουν βούλοιτο· τοῦτο μὲν ἐκ φιλοσόφων οἱ δόγματά (γ) τινα καὶ συντάξεις ἐπόνθησαν δ'αφόρως, ὡς οἱ ὦρε' Πορφύριος καὶ Μαξίμης· φοινίκης δὲ οὗτοι καὶ τύριοι πλείοι γ' ἐκείθεν ἄλλοι οὕτω τῇ γλώττῃ χησάμενοι· τοῦτο δ' ἐκ ῥητόρων μάλιστα, οὓς καὶ δικαιότερον τις ἐν τοῖς τ' λέγειν δρόμοις μαρτύρῃται· ἂν καὶ παρὲς οὗν ἄλλες πλείους ἔχων ἐρεῖν, Λυκιανόν τε καὶ Λιβάνιον ἐν μνήμῃ ποιοῦμαι νῦν, ἀμφοτέρω σύρω ἄνδρες καὶ ὀνομάσω γ' ἐν ῥητορίᾳ καὶ γλώττης ἀσκήσει καὶ πολλ' ἐξενιγκόντες βελία μετ' οὐτομίας θυμῶν· οἱ καὶ τοι γε τὸ ἀττικίζειν ὑπερβαλλόντως σπευδάζοντες,

debet auctores et collaudare; non autem timide agere atque omni insolenti sono tamquam puerulus perturbari.) Et quidem linguae fortasse indigenarum haud immerito succensendum est; verumtamen nunc bona verba: quandoquidem hac de re quaerere vel iudicare haud huius temporis est. Quod tamen mihi proposueram, iam ex his prolatis hominibus demonstravi, qui omnes Alexandriae in Aegypto litteras didicerunt; nempe quod cuncti propemodum, ut initio dixi, asperius in ea regione locuti sint, et vocabulis parum consuetis usi. Contrarium autem prorsus videre est atque definire de iis qui in Syria et Phoenice eruditi fuerunt. Nempe hi suavissime eloquuntur, nihilque aiant quod a multitudinis auditu sit alienum; ita ut aures in eorum sermonibus plane conquiescant, neque ullo inhumano sono atque asperiore pulsentur. Atque huius adfirmationis multos testes, si quis audiendo vacat, proferre possum: partim quidem philosophos, qui dogmata et tractatus varios ediderunt: puta Porphyrium et Maximum (qui phoenices, immo tyrii, fuerunt; permultique indidem alii patri orationis laude ornati processerunt;) partim rhetoras, quorum potiore etiam iure dicendi artificium commendare possumus. Mitto ex his plurimos, quorum nomina possem recitare; Lucianum nunc tantummodo et Libanium commemorabo, syrum utrumque hominem, rhetorica arte nobiles, elocutione expolitos, qui multos li-

(α) Cod. πατροπον. Tum in margine βυροπον. Num pro ἀντροπον? Equidem ιστρίν πατροπον. (β) Cod. λυότατα. (γ) Cod. δόγμα.

οὕτω δὴ μάλιστα τὸ ἥ γλώττης ἱλαρὸν ἡσπάσαντο καὶ προείλοντο καὶ οὐκ ἄξιπτον, ὥστε καὶ ἐν οἷς τὸ ἀττικίζειν φέρεται πρὸς τιν' ἐκβοήν τ' ἐθίμην καὶ σκληρύνεται (a) τοῖς ὡσὶ, παρορῶσι τοῦτο καὶ οὐχ αἰροῦνται· οὐ δὲ χαίρουσιν ὅτι οὖν οὕτω χρῆσθαι, πάντα τρόπον τὸ ἥ φωνῆς ἱρρασωνευμένον προκρίνοντας· ὡδρα-πλησίως δὲ τῇ ἐρμηνείᾳ χρῶνται ἔ πάντες ἀσιανοὶ ἔ μάλισ' Ἴωνες· καὶ πολλὰς ἐντεῦθεν ἀριθμὸς φιλοσόφων τὲ καὶ ῥητόρων πισοῦται τ' λόγον, ὅστις καταλογίζεσθαι βούλοιτ' ἂν καὶ πολλὰ καὶ ἐντεῦθεν συντίλεια (b) ἀνδρῶν σπουδαίων τῷ χρόνῳ ἥ σοφίας ὡς ἀληθῶς γέγονε· πᾶσαν παιδείαν καὶ φιλοσόφους αἰρέσεις καὶ ἱστορικάς ἐπιδείξεις φημί· καὶ πολλὰς πόνοι καὶ ἴσως οὐκ ἐν καιρῷ πάντας ἀπαριθμεῖσθαι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μετρίων μνησθῆναι, δόξειεν ἂν ὡς οὗτοι ἄλλους ὡδραφρονοῦντο· καὶ δὴ καθόλου γε ὡδρα αὐτῶν ἀπάντων εἰπὼν ὡς οὕτω δὴ χαίρουσι τῇ γλώττῃ χρώμενοι, καὶ ὡδραπίμπων τ' βυλόμερον ἐπισκέπτεσθαι πρὸς τὰ ὡδρα αὐτῶν παντοῖα βιβλία καὶ πλεῖστα· τοσοῦτο γὰρ προσίθημι μόνον, ὡς ἄρα ἥ ἀττικῆς γλώττης καὶ χάριτος, βραχύτερον μὲν αἰγύπτιοι καὶ ἀγροικότερον ἐχρήσαντο τ' ἐρμηνείαν· φοίνικες δὲ καὶ σύριοι καὶ ἔτι ἀσιανοὶ τε καὶ Ἴωνες ἱλαρότερον· καὶ πάντα τρόπον τ' ὁμαλὴν καὶ δύσιμον καὶ ἄπονον καθάπαξ καὶ ἀπρόσκοπον τοῖς ὡσὶν εἶλοντο.

hros stili elegantia miros ediderunt. Hi etiamsi atticae locutioni apprime student, magis tamen sermonis leporem qui omnem desuetudinem fugiat amplectuntur; ita ut atticas ipsas dictiones, siquae forte inusitatiores sunt atque auribus difficiliores, devitent atque omittant: neque iis umquam uti velint, sed omni prorsus studio iucunditatem orationis praeoptent. Simili genere elocutionis Asiani quoque utuntur et Iones: multusque ex his gentibus philosophorum ac rhetorum numerus, siquis cum inire velit, rem confirmabit: nam et isthinc haud modicus egregiorum virorum manipulus ad sapientiae chorum accedit; philosophicas dico sectas, rhetoricas pompas, et omnigenam eruditionem. Difficile enim esset, atque ut reor extra propositum, claros omnes recensere: paucos autem enumerare, ceterorum contemptum significaret. Generatim itaque dicam scriptores harum gentium tali elocutione uti solitos; id quod curiosus quisque ex illorum plurimis diversaeque materiae libris cognoscere poterit. Hoc autem unum nunc definiam, Aegyptios videlicet asperius rusticiusque loqui, quam atticae linguae lepos postulare: Phoenicas autem et Syros et Asianos et Ionas iucundius dicere; ac valde operam dare ut leniter sensim suaviterque eloquantur, ita ut nihil asperum aures feriat.

(a) Cod. σακρίνεται. (b) Cod. συντίλεια.

AD UNIVERSUM VOLUMEN

ADDITAMENTA OBSERVATIONUM.

- P. 1. *Pythiae oraculum de Iycurgi virtute recitat etiam David philosophus ineditus ad praedicamenta Aristotelis.*
- P. 3. *Perdiccae initia ponit Eusebius in anno Romuli XVIII; at Diodorus ante Romulum collocat.*
- P. 28. v. 4. a fin. *Extat paulo amplior hic locus, sed anonymus, apud Suidam, ut scripsi p. 570. Thraſybulum autem ab uxore Pisistrati accusatum dicit Valerius quoque Maximus V. 1. ext. 2; unde hanc historiam sumpsit Dantes etiam poeta etruscus, atque in suo Purgatorio recitavit lib. XV.*
- P. 33. gr. v. 4. a fin. *Adde notam. Sermo est de Polycratus supplicio.*
- P. 35. n. 1. *Immo Dionysius halic. I. 25. ait Tyrrenos et Pelasgos eundem esse populum.*
- P. 49. pro nota 3. scribe: *agitur de exscensione Atilii in Africam; quem illic XL. naves anno urbis CCCCHC appulisse scimus.*
- P. 59. v. 15. *Confer Zonaram IX. 6. Videntur enim potius ipsi Campani pauperiem a Romanis victoribus passi.*
- P. 74. *Bene a me textum Diodori emendatum fuisse demonstrat Syncellus ed. paris. p. 263, apud quem Philippus dicitur μεγίστην πλοῦν τὴν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἀναδείξας τὴν Μακεδόνων ἀρχήν.*
- P. 88. v. 4. sqq. *Diodorus sectatur Polybium lib. V. 88.*
- P. 130. adn. *Zonaras X. 5. praelatam in triumpho Pompeii tabulam dicit, de qua haec fere Diodorus.*
- P. 133. n. 2. *Adde. Consulendum est Photii iudicium cod. LXXI. de Dionis stilo, quod cum ipsa auctoris sententia conspirat.*
- P. 152. *Dionis locum de patriciis ambiciose ad plebem transeuntibus, ut tribunatum consequerentur, confer cum Livio III. 35.*
- P. 162. v. 3. *Fragmentum πρὸς Ζηνόν etc. recurrit p. 536. ex florilegio.*
- P. 165. gr. v. 2. a fin. *Exscribit locum Zonaras VIII. 1.*
- P. 168. ὅτι Περικλέους etc. *Extat hic locus apud Reimarum fragm. CXLV, qui etiam habet ἀνὰ πύλας.*
- P. 189. v. ult. ἀρνούμεθα. *Huc trahendum suspicor fragmentum a Suida relatatum voc. ἀρνούμεθα (quod nonnulli temere fortasse Polybio adscribunt) repetiturque alibi apud eundem Suidam.*
- P. 189. not. *Appianus pun. LVII. sqq. Scipionis quendam amicum et Lentulum alia dicentes introducit.*
- P. 195. v. 1. sqq. *Huc fere pertinere suspicor fragmentum a Suida citatum voc. ἀρπαγὴς, quod alii temere fortasse Polybio tribuunt.*
- P. 196. n. 3. fin. *Lacunam explere utcumque licet ex Zonara Dionis assecla; sed tamen haud ultra Carthaginis dirutae tempora. Ait enim Zonaras in fine libri noni, defuisse sibi post id tempus libros Dionis, usque ad Caesarum tempora.*
- P. 198. n. 2. ergo falsa etc. *Atqui etiam in planudeis excerptis lectio Dionis cum libris editis conspirat.*

- P. 205. n. 2. *Vocabulo δαλάτωρ* utitur Theodoretus *epist.* 43. et 45. Itemque in praestanti ms. lexico vat. κατήγορος explicatur δαλάτωρ.
- P. 212. n. 1. *Lectio vera* Πλαῦτος pro Πλαῦλος confirmatur etiam a planudeis excerptis.
- P. 215. *Ad locum de Apolline invidente Neronis vocī, adnotare iuvat, extare in museo vaticano Neronis statuam, formā Apollinis citharoedi. Mus. Pium - Clem. tom. III. tab. 4. En igitur credibilis origo et causa vel narrationis vel statuæ.*
- P. 224. n. ante 1. *Cum Xiphilino conspirant planudea excerpta. Est autem is locus ex Euripidis supplicibus v. 119, recitaturque etiam a Cicerone ad Q. Fr. II. 14. fin.*
- P. 224. n. 2. *Adde. Et quidem Capitolinus in Pertin. cap. 3. ait diserte Pertinacem electum in Britannia imperatorem a seditiosis militibus; quam ipse dignitatem recusavit.*
- P. 232. n. 1. *Adde. Sic loquitur etiam I. Caesar apud Dionem XLIV. 11.*
- P. 241. n. 1. βασιλεὺς est inter dignitates aulae byzantinae.
- P. 251. n. 3. *Thucydides falsus interdum dicitur abs Iosepho contra App. lib. I.*
- P. 258. v. 3. *Plutarchus in Sylla tribuit id dictum Carboni.*
- P. 266. v. 1. sqq. *De his Iuliani caesaris superstitionibus legesis Nazianzenum in prima invectione.*
- P. 268. gr. v. 11. *Scilicet Homerus id dicit de Hectore. Confer etiam Suidam voc. Πηλεΐδᾶμας.*
- P. 269. v. 7. *πρῶτα τῆς συγγραφῆς num explicandum potius in superioribus historise partibus?*
- P. 269. n. 2. *Adde: lege etiam Agathiam lib. V. ed. ven. p. 107—108.*
- P. 279. n. 1. *Eunapii dicto de raritate asinorum lumen adferre videtur Pollux historicus ed. Bonon. p. 183, qui ait a Iuliano submotos fuisse e cursu publico camelos, asinos, boves, et mulos, solis equis retentis. Num ergo Theodosius asinos restituit cursui, ideoque rariores aliis usibus superfuerunt? Narratio eadem est etiam apud Cedrenum ed. paris tom. I. p. 304.*
- P. 286. v. 14. *πελαμῶν confer cum p. 313. v. ult. n. 4.*
- n. 3. *An potius sermo est de Phra-vitho, quem dicit corpore infirmum, animo validum, idem Eunapius p. 314?*
- P. 288. v. 8. *αἰσχρὸν etc. Imitatur Eunapius dictionem Luciani amor. fin.*
- P. 290. n. a. fin. *adde: et voc. θαβίας. n. 2. Immo Arbazacius erat isaurus, teste Suida.*
- P. 292. *De rebus Pulcheriae apud Eunapium lege quae scripsi p. 319. n. 1.*
- P. 302. v. 1. *Vocabulum eunapianum σταθρῶν explicat Suidas ἰσχυρῶν. Recte ne an secus, non iudico.*
- P. 255. *Adde notam. Sicuti Oribasium Eunapius, ita ille hunc vicissim dilaudat, in προεργασίῳ operis sui, observante etiam Photio cod. CCXIX.*
- P. 307. n. 1. *Adde. Boissonadus quidem certa Eunapii fragmenta cum anonymis, ideoque paulo incertioribus, commixta exhibuit. Ego vero separanda censui.*
- P. 319. n. 2. *Num cogitandum est de Hyperide aliquo Dexippi coetaneo, qui exercitum alloquatur? Hyperides, fortasse historicus citatur a Suida voc. εὐρυμέδαντος.*
- P. 368. *Oraculum de Philippo Macedonibus infauisto confer cum Eusebio chron. lib. I. 28. ff. 9. ed. Mediol.*
- P. 373. v. 14. *Adde notam. Intelligitur Antigonus Gonata Philippi avus.*

- P. 412. n. 2. adde. Refertur res a Val-
lantio ad annum XXII. Ptolemaci
epiphanis, qui est urbis romanae
DLXXI.
- P. 440. Adde notam. De Horopherne
Zonaras IX. 24.
- P. 446. n. 1. adde. Non solum falsum
Philippum, verum etiam falsum Ale-
xandrum, rebellantem in Macedonia
exhibet Zonaras IX. 28.
- P. 453. Adde notam. Ut Polybius grae-
cas calamitates occasione belli achaici
recensuit comparandi causa; ita hu-
ius imitator Diodorus occasione bel-
li italici, bella vetera insigniora enu-
meravit atque inter se contendit.
- P. 459. v. 5. gr. a fin. Confer Zonaram
IX. 31.
- P. 461. Adde notam. De rerum inventio-
nibus scripserant graeci Ephorus et
Scamnon, teste non semel Athenaeo
Item Philochorus et Phylarchus, au-
ctore Suida in iisdem. Inter latinos
Iegesius Hyginus fab. CCLXXIV,
Plinius hist. VII. sect. 57.
- P. 507. n. 2. col. 2. voc. debeo — Adde.
Reapse hoc adamussim sensu legitur
δὲ ἀποφρον apud Nicephorum in meo hoc
volumine p. 663.
- P. 528. δ. Sic apud eundem Dionem lib.
LII. 24 Maecenas auctor Augusto est
ut duos praefectos praetorio creet,
quorum si alter aliquid humani patia-
tur, in altero princeps tutelam ha-
beat.
- P. 534. v. 11. gr. adde notam. Ad hunc
Dionis locum, quum adhuc esset in-
teger, pertinuisse reor fragmentum an-
onymum a Suida voc. ἀνώνυμῳ re-
citatum. Ὁ δ' ἀνώνυμος ἐκ ἀποσκόφου τῆς
κεφαλῆς αὐτὸν ἐκπιπτόμενον.
- P. 535. v. 2. Adde notam. Dionis hoc
planudeum excerptum praeposendum
est alteri Dionis quod dedit palimp-
sestus p. 157. Et sic copula fiet: πρὸς
τὸ εὐτυχὲς ὃ ἀγὼν ἐπιλήντα· ἡμῶς δὲ θαν-
μάζομεν· εἰ γὰρ etc.
- P. 536. v. 5. gr. adde notam. Extat hoc
fragmentum in vaticanis excerptis ex
palimpsesto p. 162. huius voluminis.
v. 6. Adde notam. Etiam Zona-
ras IX. 6. scribit δολέσσεια non δε-
λύσεια.
- P. 537. gr. v. 4. a fin. adde notam. Con-
gruit hoc fragmentum cum vatica-
no palimpsesto p. 170. huius volumi-
nis.
- P. 538. n. 2. adde. Haec particula oc-
currit etiam apud Zonaram VIII. 4.
in eiusdem Fabricii oratione.
- P. 539. gr. v. 4. Adde notam. — Confer
infra p. 563.
- P. 540. gr. v. 5. adde notam. Conferen-
dus Diodorus in vaticanis excerptis
p. 51.
- P. 540. n. 4. fin. adde. Etiam Zonaras
IX. 26. perpetuus Dionis assecla ponit
hanc narrationem tertii belli punici
tempore. Quare tralatitium reapse
fragmentum est.
- P. 541. ad legationem Reguli scribe no-
tam. Confer Zonaram VIII. 15. qui
Dione utitur, quamquam verba saepe
immutat.
- P. 544. ad verba ὅτι Ἀνίκας etc. scribe.
Aliis verbis rem eandem narrat Zo-
naras IX. 1.
- P. 552. n. 4. adde. Siquis verò rogave-
rit, cur in vaticano palimpsesto mo-
do appelletur auctor, modo secus;
hunc ego vicissim rogabo cur v. gr.
Suidas modo nominatim appellet au-
ctores, modo, et quidem saepissime,
anonymas auctoritates ponat.
- P. 560. Adde notam. Quidquid Arsenius
in sua ad Leonem X. praefatione di-
cat, ego quidem magnopere suspicor
quam edidit anthologiam non tam
ipsum Marte proprio ex variis libris
decerpsisse, quam ex aliquo codice

- edidisse. Abundant enim in mss. bibliothecis huiusmodi florilegiorum mira inter 10 discrepantium codices.
- P. 586. Addatur bibliothecae politicae. Anonymus — orationes aliquot de rerum publicarum conversionibus mss.
- P. 609. Bandinius quoque in catalogo edicum gr. medicorum tom. I. p. 442. metaphrasticam orationem agnoscit. Utramque autem, genuinam scilicet et metaphrasticam legebat Leo Allatius (not. ad Acropolitam p. 244, et op. de consensu p. 121) nec non Morellus in venetorum codicum catalogo p. 312.
- P. 623. not. Inter veteres, qui errorem quorundam Graecorum improbant de inferorum suppliciis aliquando finiendis, collocandus est Photius patriarcha cod. CCXXXIII, atque apud eum Germanus item patriarcha constantinopolitanus. Inter recentiores autem erroris praedicti adversarios Allatius est de lib. eccl. gr., qui Nicephori nominatim nostri locum recitat p. 121.
- P. 627. v. 12. Locutionem ὡς Ἀτλαντα etc. confer cum Eubulo p. 674. v. 8.

EMENDATIONES.

- P. 11. lat. v. 13. a decimatione corr. ex decimatione.
- P. 19. lat. v. 3. a fin. Chilo corr. Pittacus.
- P. 39. lat. v. 12. marique corr. marive.
- P. 111. n. 2. v. 1. illus corr. illius.
- P. 119. v. 3. a fin. subsannans malim cachinnans, vel sublato cachinno.
- P. 139. lat. v. 2. securi malim securos.
- P. 143. lat. v. 11. ave corr. acie.
- P. 154. n. 2. amplifi-cero corr. amplificat Cicero.
- P. 165. v. 6. lat. iterim corr. interim.
- P. 168. v. 6. ὑπὸ πρᾶξις etc. Locum hunc emendatum habes in posterioribus Dionis excerptis p. 536.
- P. 175. v. 13. gr. τῆ corr. μῆ. Et confer p. 528.
- P. 186. v. 6. lat. Haud scio an dicendum potius sit siquod vel minimum vitium in comitia irrepsisset etc.
- P. 187. gr. v. penult. ἰν φούκῃ malim iam interpretari phoenicia disciplina.
- P. 189. v. 13. πινύρας corr. πινύραται.
- P. 192. v. 16. pro ἐπαλιν pone κούρεν, ut loquitur de Gallis Dio LXXVII. 6.
- P. 199. lat. v. 1. vocaertur corr. vocaretur.
- P. 199. not. 1. Immo dic: fragmentum hoc pertinet ad librum LVIII. 2; nam in planuleis excerptis collocatur post libri LVIII. caput 1.
- P. 213. v. 3. lat. Porum corr. Sporum.
- P. 235. v. 4. lat. venirent corr. veniret.
- P. 246. n. 8. Immo in palimpsesto ante Eunapium est Arrianus, ut mea tabula docet.
- P. 247. n. 2. v. 4. XIII. corr. XVIII. v. 10. Wolfius corr. Vossius.
- P. 248. v. 10. lat. octurrenes corr. occurrentes.
- n. 1. col. 2. v. 4. electis corr. e lectis.
- P. 255. n. 1. v. 8. florentinos corr. florentinus.
- P. 265. n. 1. col. 2. v. 14. panem corr. pacem.
- P. 275. v. penult. ὠδρῆτους ἀενάτους tutius vertissem homines rudes quam graeci sermonis ignaros. Namque Abderitae (si certe de iis sermo est) nimis prope a Graecia absunt.
- P. 276. n. 3. col. 2. Valente. Immo dic Constantio. Namque in aula etiam Constantii aliquot ante Valentem annis versatus fuerat Ulphilas, ut ait

- Julius Pollux historicus a Blanconio editus p. 207. Est autem consuetus scripturae error Constantinus pro Constantius et versa vice.*
- P. 279. v. 11. ἀνζυξ fortasse interpretandum simpliciter discessit. Confer p. 299. v. 12. gr.*
- P. 316. n. 1. v. 4. isaurus corr. armenius.*
- P. 318. n. 1. Atqui apud Photium biblioth. p. 250. ed. Schot. in οἷς terminum innuit. Quare ego iam mallem veterem interpretationem hoc loco retinuisse.*
- P. 361. lat. v. 5. paena corr. pacana.*
- P. 363. lat. v. 4. explenda lacuna sic: per Dubium Iberiamque.*
- P. 364. gr. v. 4. a fin. Idem corr. Suidas.*
- P. 371. n. 1. v. 5. omnia corr. ea.*
- P. 376. n. 1. Immo mallem priscum fragmenti interpretationem me conservasse; namque Polybius etiam lib. IX. 22. αὐτὰ κατὰ τὴν ἰξ ἀρχῆς εὐστασι, ut initio sibi proposuerat.*
- P. 389. lat. v. 12. Dele pares.*
- P. 406. n. 1. v. 4. ἐνρίστο corr. ἐνλίπτο. Fuit enim hypothetae metathesis transferentis, et quidem mendose, hoc verbum.*
- P. 413. lat. v. 1. necem corr. obitum, ubi non est emendatum.*
- P. 416. lat. v. 3. infirmatibus corr. infirmitatibus, ubi non est emendatum.*
- P. 421. n. 2. ad Plut. corr. apud Plut.*
- P. 425. lat. v. 3. obiecto corr. abiecto.*
- P. 440. gr. v. 5. a fin. corr. καταλαπτίς.*
- P. 457. lat. v. 6. corr. per Peloponnesum excursiones.*
- P. 467. lat. v. 4. a fin. hostes corr. adversarios.*
- P. 489. lat. v. ult. Num pro salerno dicendum est salisco? Et num apud Plinium scribendum salerino pro salerno?*
- P. 549. v. 3. μάλιστος corr. μέλειται ex pag. 564.*
- P. 549. n. 1. Verba apud Orchomenum scilicet urbem proelium illud peragebatur, pertinent. ad notam 2.*
- P. 556. n. 1. v. 4. dice corr. codice.*
- P. 567. v. 16. corr. constantinianus.*
- P. 568. notam 1. sic refingo. Pertinet hoc fragmentum ad Diodori locum e vaticano palimpsesto a me vulgatum p. 61. Atque ita apud Diodorum legebat non solum florilegus vaticanus etc.*
- P. 587. Eubuli scriptum in hoc meo volumine edere deinde constitui. Quare inter editos politicos iam pones Eubulum. Sic etiam Basil. imp. ms.*
- P. 588. v. ult. voc. Theodulus scribe. Theodulus — orationes duae; mss. quarum unius argumentum est, qualem regem esse oporteat erga subditos; alterius vero, quales subditos esse oporteat erga regem.*
- P. 589. Frontonis excerpta ex Ciceronis epistulis inter deperdita pones.*
- P. 608. marg. pro p. 296. b. scribe p. 292. b.*
- P. 620. lat. v. 8. quemque corr. quamque.*
- P. 628. v. 5. lat. contigit corr. contingit.*
- P. 648. lat. v. 10. deligitur corr. diligitur, ubi non est emendatum.*
- P. 672. v. 15. κέρκιν corr. πέρκιν.*

AD PRIMUM COLLECTIONIS VATICANAE VOLUMEN
CURAE ALIQUOT POSTERIORES.

Quod in praef. p. XIII. dixi s. Ambrosium saepe et laute Philonis iudaei, praetermisso nomine, copiis usum; id nuper confirmatum est editione commentarii Philonis in Genesim a cl. Auchero curata, cuius operis multa pars apud Ambrosium est.

Part. 2. p. 2. n. 1. Stephanus alexandrinus is est cuius ad Theonis canonem declaratio extat in codicibus vaticanis.

Pag. 21. Fragmentum de finibus patriarchatum conferendum est cum editione Schelstrati.

Pag. 115. not. Ad argumenta pro hymno trium puerorum adde Epiphanium in ancorato; nec non Rufini verba in invectione II. adv. Hieronymum: trium puerorum hymnus maxime diebus sollemnibus in ecclesia Dei cantatur.

Pag. 180. n. 3. Theodosii huius nota est graeca grammatica.

Pag. 203. v. penult. adde versiculum a

typotheta omissum ἐπὶ ταῦτιν — τῷ πρεβύτῃ τῷ κατὰ τὴν λαὸν εὐαγγελίζοντι.

Part. 3. p. 30. not. Aristides quoque in oratione pro quatuorviris ed. Iebb. tom. 2. p. 127. μαντινὴν Diotimam appellat. Et videsis ibidem graeca scholia.

Pag. 77. n. 1. Atqui Turrianus pro epp. pontif. lib. V. 20. ed. florent. p. 535. dicit Leontium in hoc opere citare primam et secundam (non nonam) Clementis ad Corinthios epistulam. Attamen in Mercatoris spuria collectione quinque sunt Clementis epistulae.

Pag. 79. Particula Basilii ex comm. ad ps. CXIV. edita est in superstite homilia. Typographicum vero Garnierii mendum, qui in indice scribit CIV. pro CXIV, fraudi mihi fuit.

Pag. 89. lat v. 4. a fin. pro quodcumque clam fecimus corr. quod fecisti in occulto.

INDEX VOLUMINIS II

COLLECTIONIS VATICANAE.

Littera P. significatur Polybius; D. Diodorus; DH. Dionysius halicarnassensis; A. Appianus; DC. Dio Cassius, DS. Dionis supplementa seu continuatio; L. Iamblichus; DX. Dexippus; E. Eunapius; PM. Petrus magister; M. Menander; N. Nicephorus; EB. Eubulus; IL. Iulianus laodicensis; BI. Basilius imperator; PH. Photius; T. Theodorus metochita.

- A**bari Turcas praedantur M. 354. Abarorum dux 358. Illorum incurio 362. Strepitus in proelio ibid. Abderitici morbi historia E. 274. sqq. Ablavius datus a Constantino magno tutor Constantio E. 316. Abruporis rex invadit fodinas Pangaei montis P. 413. Regno pellitur a Perseo ibid. Abundantii exconsulis exilium E. 283. ada. Acacius rhetor E. 311. Academici versatile orationis genus secuti P. 400. Eorum ineptiae ibid. Achaeus regis Antiochi (id est Euni) consiliarius D. 101. Achaeorum duces causa omnium malorum belli achaici D. 95. Accipiter alexandrinus scelestus homo. Eunapio cognitus E. 290. sqq. Pecunia salutem redimit 292. 294. Acte Neronis peller DC. 209. Adtentatio repudianda regi N. 628. Adulescentia non obstat sortiendis magnis muneribus et honoribus DC. 546. 547. Adversarii superandi sunt beneficiis potius quam maleficiis DH. 467. Aelianus sub Valente dux E. 308. Aemilianus imp. DS. 234. Aemilius Marcus adit Philippum Persei patrem apud Abydum D. 67. Aemilius Lucius bello et ludis aequè idoneum se dicit D. 82. Eius concio de suis rebus gestis et de liberorum duorum obitu D. 84. 85. Idem sapienter disserit de fortunae inconstantia P. 433. 434. Idem Persei humilitatem aversatur DC. 546. Aemilius Quintus Fabricii in consulatu collega bellum etruscum gessit DH. 510. Aemilius Mamertius ob tragoediam Atreum a Tiberio mori iussus DC. 201. Aeneas in Italia occurrit Ulyxi vel Diomedei DH. 476. Aegina capta a Romanis P. 376. Aegyptiorum antiquitates incredibiles E. 248. 249. Aegyptii animas purgare solebant N. 652. Aegyptus graece parum eleganter locuta demonstratur T. 684. sqq. Arpytidae D. 6. Aequimaelium DH. 466. Aescrinini obsessi servos expellunt D. 120. Famas illorum in obsidione ibid. Aesopi actas D. 24. Afri manus vestibus occultare soliti, et sub tunica subligacula induere P. 398. 399. Agamemnon relictos in Creta milites diris devovet D. 98. Agathides amasius Phalanthi D. 10. Agathocles falsus Ptolemaei tutor P. 408. 409. Agathocles syracusani pugna ad Coreysam D. 43. Error strategicus ibid. Agrippae apologus DC. 145. Agrippa Menenius tribunus pot. consulari DH. 408. Agrippina ambitiosa DC. 209. Interficetur 210. Eius statuæ deiectae ibid. Albanorum barbarorum uxores mori quam servire maluit DC. 230. Albini morientis verba DS. 242. Albinus Severi aemulus DC. 227. Alcaeus poeta, Pittaci obtrektor, mox eius captivus, et incolumis dimissus D. 19. Alcini lydi felix regnum N. 621. Alexander Actolus P. 404. Alexander magnus a voluptate et avaritia alienus N. 614. 625. Amicos opes suas esse dicebat ibid. Alexander magnus anno XX regnum adiit DX. 322. Alexander phraeus P. 454. 457. Alexander rex Syriae sacrilegus capitur D. 110. 109. Alexandri imp. quanam uxor fuerit DX. 341. Eadem repudiata ibid. Alexandri magni iactantia E. 263. Eiusdem responsum Dario D. 77. Alexandrini cives Vespasiano infensi DC. 219. Obiurgantur epistula Hadriani 221. Male mulcantur a Caracalla 231. Algenius Q. legatus ad Philadelphum DH. 523. Amicorum amicorum delectus valde interest apud invenes reges P. 373. Amicorum utilitas DC. 559.

- Amor iuvenibus praecipue fortibus timendus D. [6](#).
 Anacharsis sapientia sua tumidus D. [16](#). Eius dictum de legum vanitate E. [293](#).
 Antionoballus erulus DS. [240](#).
 Andreas Ianius quidam D. [12](#).
 Andromeda Euripidis quantos motus spectantium excitavit E. [275](#).
 Andronicus, qui Seleuci filium fraude oppresserat, poenam sceleris dat D. [72](#).
 Animus humanus dicitur vaticinandi vi interdum praedictus D. [120](#).
 Antigonus debellatus D. [42](#).
 Antiochus magnus circulo a Popilio romano inclusus D. [80](#). Lysimachiam instaurat D. [68](#). In quo strategemate Pelusium occupat D. [76](#). Persolvit Romanis quindecim millia talentorum P. [418](#). Eius iniquitas D. [79](#). P. [456](#).
 Antiochus sidetes perit in proelio adversus Arsacem D. [106](#).
 Antiochus Praepositus E. [511](#).
 Antiochi clades D. [69](#). Idem remittit Scipioni filium captivum ibid.
 Antiochiae luctus ob cladem maximam ab Arsace impositam D. [106](#).
 Antonini Pii erga Hadrianum pietas, et erga alios clementia DC. [222](#), [223](#).
 Antiphemus et Eatinus Gelae conditores D. [11](#).
 Annus urbis conditae DCXXXV, incidit in olympiadem CLXIV, teste Dione [548](#).
 Anolinus praefectus praetorio occisus DX. [541](#).
 Appellicontis bibliotheca DC. [504](#).
 Appii caeci et Voluminii consulum discordiae DC. [165](#).
 Appii Centonis litterae ad Achaeos de mittendis auxiliis P. [424](#), [425](#).
 Appius ob sacra violata fit caecus DII. [500](#).
 Apollo Neronis voci invidere dicitur DC. [215](#).
 Apollinis templum in Capitolio DC. [185](#).
 Aquileienseium odium in Maximum imp. DX. [542](#).
 Arbitio senex Valentem timidum confirmat. E. [267](#).
 Aratus de iustitia admonet Philippum Amyntae filium P. [575](#).
 Arbaces medus N. [615](#).
 Arbazacius armenius E. [516](#).
 Arbogastes francus E. [512](#).
 Arcani promissi fides laudatur P. [456](#).
 Arcanum christianorum apud Gothos severe observatum E. [277](#).
 Arcanum militare custodiendum D. [52](#). DC. [540](#).
 Archontum series fuit in opere Dexippi E. [248](#).
 Arethusae fontis ab Alphaeo fluvio resonantis narratio irridetur P. [582](#), [583](#).
 Argenteus nummus Romae cudi coepit DII. [506](#).
 Argidae Macedoniae reges A. [568](#).
 Argibolus Gaius assecla E. [287](#).
 Ariarathes ex Italia in regnum redit P. [440](#), [441](#).
 Ariarathes rex P. [411](#).
 Arsinoë reginae caedes P. [408](#).
 Aristaeus dissentit a Philopoemene in consiliis de bello aethico P. [419—421](#). Benivulus Romanis magis quam Philopoemen ibid.
 Aristides iustus athen. N. [642](#).
 Aristobolus iudaeus disceptat cum Hyrcano fratre D. [128](#).
 Aristogitonis constantia D. [34](#).
 Aristoteles Battus D. [13](#).
 Aristotelis mos expendendi vel refutandi aliena ante quam sua placita exponat E.B. [672](#).
 Aristotelis libri inediti in Appellicontis bibliotheca DC. [504](#).
 Aristotelis narratio timaeanae praefertur de Locrensi-um italicorum origine P. [383](#).
 Aristonicus athleta a Ptolemaeo submissus adversus Clitomachum P. [422](#).
 Aristophan iustitiae exemplar N. [642](#).
 Aristo Syllae conviciatur DC. [504](#).
 Arriae facinus (Scribe in texto 'Apia' et pro 'Apria') DC. [207](#).
 Artaphernes dux N. [656](#).
 Artaphernes ionicas urbes ordinat D. [38](#).
 Artaxias monitis Ariarathis obtemperat P. [438](#).
 Artemedes chalcidensis Rhegii Bruttiorum conditor DII. [502](#).
 Aruns etruscus Gallos in Italiam accersit DII. [485](#).
 Arsaces offert conditiones Antiocho sidetae D. [105](#).
 Arsacis casus adversi D. [106](#). Eius iracundia adversus Seleucienses D. [107](#).
 Aruntius Lucius sponte moritur ne Caium regnantem videat DC. [201](#).
 Asdingorum familia eminens apud Vandalos DX. [542](#).
 Asiani graece locuti eleganter T. [688](#).
 Asini rari sub Theodosio E. [272](#).
 Astolpa Viriathi socer D. [97](#).
 Astrologorum praedictio de Nerone nato DC. [509](#).
 Astronomia (seu [astrologia](#)) suspecta Dioni [195](#).
 Attali concordia cum fratre Eumene P. [416](#).
 Attalus I. rex Pergami, dictus tauricornis D. [105](#).
 Attalus pergamenus vincitur ad Laden P. [409](#).
 Attalus Romam venit P. [417](#).
 Athenienses eloquentia, iure, armis tractandis, vitam traducebant N. [656](#). Chalcide potuntur et trophaeum statuunt D. [57](#). Mithridatis studiosi DC. [549](#). Eorundem [polyptia](#) P. [445](#). Calamitas a Persis et a Laedaeoniis P. [455](#).
 Atheniensium expeditio adversus Sardes D. [38](#). Eorundem lex de otiosis puniendis DII. [522](#).
 Athenodorus Augusti admonitor DC. [553](#).
 Athletae et stadii cursores a Solone contempti D. [14](#).
 Atilii Reguli superbia et calamitas D. [50](#). Idem mittitur Carthagine Romam pacis causa; qua infecta, cruciatibus necatur DC. [541](#).
 Audaciae utilitas D. [75](#).
 Auctores editi in palimpsesto vaticano occurrentes, qui ab hac editione omnes exclusi sunt P. [464](#).

- Anseres Iunonis in Capitolio DH. 482. DC. 529.
 Augustus Alexandri corpus spectat; Ptolemæi non item, neque Apidem DC. 198. A Constantino appellatur fortunæ ornatus DS. 246.
 Augustus iræ continens DC. 555.
 Aureliani adlocutio ad Iuthungos victos DX. 334 sqq.
 Aurelianus imp. concilium sapientium Ravennæ celebrat DS. 241. Idem cum exercitu ad Placentiam 242; ad Tyana ibid. Zenobiam ad deditionem invitat 243. In seditione militari fortiter se gerit ibid. Eius clementia in victoria 242.
 Auri potentia DH. 520.
 Auri vituperatio D. 122, 123. Laus D. 123, 124.
 Avaritia pestis reip. D. 3. E. 169. P. 430.
 Avium auguria DH. 504, 505.
 Azarephthus octingentos albos equos capit atque in triumphum ducit M. 362.
 Bacchus cur dictus Liber E. 281.
 Badomarius princeps germanus E. 299.
 Balbinus laudatus a Dexippo 342. Vide et Maximus.
 Barea clementia D. 53; peritia militaris D. 56.
 Barea conditiones Romanorum acerbas repudiat D. 54.
 Bargi scelera et poena E. 282, 283.
 Basilus a Persæo paratis statuas suas Acemilius victor imponit P. 457.
 Basilides defuitur *Basus* 285 N. 626.
 Basilii imperatoris nova admonitio ad Leonem filium PH. 179 (81).
 Battus Aristoteles D. 13.
 Baudo E. 312.
 Begeda urbs celtiberica cum Romanis expostulat D. 82.
 Belli leges haud violandæ D. 76.
 Belli punici primi causa vera fuit de imperii principatu DC. 178.
 Belli Romanorum cum Persæo causæ vulgo creditæ P. 415. Vera causa nulla fuit; sed Philippius bellum destinavit, Persæus gessit. 414.
 Bellorum præcipuorum veterum inter se comparatio D. 112, 113.
 Bellum achaicum omnium calamitosissimum, statim gestum post punicum tertium D. 94. sqq.
 Bellum igneum intelligitur celtibericum D. 89.
 Bellum maximum gothicum sub Valente quonam ex causa ortum E. 301.
 Bellum mercenariorum in Africa D. 55.
 Bellum peloponnesiacum quonam adamussim tempore inceperit, dubitatur E. 251.
 Bellum punicum primum alternat P. 375.
 Bellum servile in Sicilia D. 101. sqq.
 Bias sapiens D. 22.
 Dibulus tyrannus Rom. DS. gr. 241. (Nisi mendum est. Vide adn.)
 Boeotii et Chalcidenses ab Atheniensibus victi D. 37.
 Bomilchar Roma profugit A. 367.
 Bonus dux Romanorum M. 361, 520.
 Booles. Vide Vodostor.
 Boreae filii Zetis et Calais N. 653.
 Bradyllis sit rex Illyriorum P. 437.
 Brennus dux gallus contra Camillum DC. 563.
 Brennus rex gallus Delphos occupat D. 46.
 Brittores Aeduos a Romanis abstrahit A. 507. Eius dictum ad L. Caesarem oburgantem ibid.
 Brutus ille senior simulat stultitiam D. 36. DC. 139.
 Pergit Delphos cum Tarquinii filiis 140. Eius virga ibid.
 Butrius libere loquitur coram Nerone DC. 211.
 Cacyrus celtiber D. 84.
 Cadmea fabula E. 334. Victoria D. 46.
 Caedes maxima civilis in consulatu Carbonis et Siliani D. 111.
 Caedicius imperator, urbe capta a Gallis DH. 481.
 Caerealis senator interfectus sub Caio DC. 204.
 Caii imp. sævitia varia DC. 209-206. Libido incesta 554. Idem bonus orator, sed princeps ineptus ibid. Eiusdem stoliditas 207, 206. Caedes 206.
 Caius Tiberii imp. nepos DC. 200.
 Callieratis statuæ remotæ P. 448.
 Callimachus historicus D. 30.
 Callimachus *polæoxys* N. 636.
 Callimachiorum medicorum secta P. 389.
 Callipolis conditur DH. 503.
 Calumniae natura P. 426.
 Cambyzes durus dominus N. 625.
 Camillus dictator Veios capit DH. 474. Eius lapsus infaustus 476. Paliscorum urbem obsidet 477.
 Camillo multa imponitur DH. 479. et DC. 154. Idem exulat Ardeæ DH. 480. et DC. 154. Reconciliatur patriæ etque suppetias fert DH. 481. Iterum dictator ibid. Camilli adlocutio militaris 490. sqq. Fugna extrema cum Gallis in agro albano 492.
 Camilli exilium DC. 154.
 Campanorum luxuria D. 59.
 Capitolina rupe deiecti, si forte vitam retinerent, impne illis erat DC. 144.
 Capitolium incolume in Gallorum incursione DH. 480. 486.
 Capuæ defectio ad Puenos D. 58.
 Capuani Romanos a Samnitibus victos benigne lovent DC. 162.
 Caput humanum Romæ effusum quid significaverit DC. 528.
 Caracalla exules revocat DC. 228. Caedes innume-

- ras patrat 228-231. Pecuniam profundit in milites 229. Eius rapacitas DC. 222. 555.
- Carbo consul cum Silano D. 111.
- Cares a Persis bello attriti D. 37.
- Carinus imp. Odenathum iuniorem irridet DS. 240.
- Carini scelera varia E. 307. Idem caedatur DS. 244.
- Carporum proelium contra Moesos DX. 342. Alia bella alibi 345.
- Cartaces Britannorum princeps captivus Romanis mittitur DC. 208. Eius dictum 209.
- Carthaginienses Tarentinis auxiliantur DC. 178. Bellum Masinissae inferunt. D. 90. Legatio eorum minaciter Roma dimittitur ibid. et 91. Crudeles D. 66. Foedifragi D. 62. 90. Obsides tradunt P. 447. Superant Romanos propter opes et militis extranei conscribendi facultatem D. 68.
- Carthaginiensium altercatio cum Romanis primo bello punico D. 48.
- Carthaginiensium bella insidiosa P. 445; ideoque ipsis sociis suspecta ibid.
- Carthaginiensium feminae ornamenta sua reip. offerunt D. 91.
- Carthago urbs omnium nobilissima D. 65.
- Carus rebellat adversus Probum DS. 243. Verba eius dum purpuram sumeret 244.
- Casandri copiae pugnant ad Coreyrani contra Agathoclem D. 43.
- Cassius Avidius rebellat adversus Marcum imp. DC. 224.
- Cassius Clemens purgat se de amicitia cum Nigro DC. 226.
- Cassius Spurius, ob tyrannidem adfectatam interfectus, purgatur a Dione 150.
- Castitas religiosa D. 4.
- Catilineae coniuratio detecta D. 130.
- Cato avaritiae osor N. 626.
- Catonis dictum de Scipione seniore D. 91. de legatis ad Prorsiam et Nicomedem D. 92. P. 449. de urbana luxuria D. 87. 114. P. 439. de amicitiae libertate N. 626.
- Catulphus ephthalites Turearum dux M. 354.
- Catulus consul DC. 550. Adversatur Pompeio 552. Inducatur dignissimus post Pompeium ibid.
- Caudina ignominia DC. 161. 535. DH. 498. ante quam accipiendam ne pacis quidem praekonem Romani a Samnitibus admittere utreverant DC. 161.
- Causa differt a praeludio et a principio P. 413.
- Celtiberi milites gloriosi et rapaces D. 89.
- Celtiberis vetitum urbes condere, Romanis inconsultis D. 89.
- Celtiberorum praelia usque ad noctem produci solita, et hieme quoque continuari D. 89.
- Celtus vel gigas DH. 487. vel Hercules et Asteropes filius ibid.
- Cemeletensium urbs a latronibus condita raras minas adversus Romanos prodigit D. 21.
- Censor revocatus DC. 528.
- Censores senatu eliciebant indignos DH. 517.
- Censurae romanae laudatio DH. 523.
- Cephalus italicus iustissimus N. 642.
- Cercio latro E. 257.
- Cersobleptes fit rex Thracum P. 457.
- Chalcidenses bellantur adversus Macedones P. 454.
- Chalcidenses decimatione consecrati Rhegium Brutiorum condunt. D. 11.
- Chalcidenses et Boeotii ab Atheniensibus superati D. 37.
- Chamavorum legatio ad Iulianum E. 296. 297.
- Charietto latro Romanis utilis E. 257.
- Charinades pigritiae exemplar N. 637.
- Chenae octavae patria Mysonis sapientis D. 16.
- Chilo sapiens D. 17. 18.
- Christum Tiberius cogitavit Romae deum dedicare DS. 246.
- Chronici scriptores plerique omnes differunt inter se etiam in rebus illustribus ac manifestis E. 251.
- Chrysippi librorum scriptorum copia DC. 213.
- Cicero Catilinam in senatu coarguit D. 130.
- Cicero dictus transfuga DC. 552.
- Cicero lectus a Petro magistro 593. 596. 608.
- Cimbri gigantibus pares ibid. D. 113.
- Cimbrorum CCCC millia caesa D. 113.
- Cimon beneficio Themistoclis adiutus D. 39.
- Cinncinati pars concionis adversus Sp. Melium DH. 467.
- Cineas orator, Pyrrhi legatus D. 46.
- Cineas pars concionis in Pyrrhi consilio DC. 177. 174. Idem laudat Romanos DC. 538.
- Cinnae res D. 124. 125.
- Circes incantamenta quid significent N. 613.
- Circulus geographicus secundus per Hellespontum descriptus DH. 469.
- Cisalpini populi ad Carthaginienses cuncti deficient. Immo universae gentes sociae Carthaginiensium fuerunt adversus Romanos bello punico secundo DC. 187.
- Claudii Caesaris animus ultor DC. 208.
- Claudius consul concionatur ad Mamertinos DC. 179. 180. Triremes in tempestate amittit 179. Carthaginienses extorret 181.
- Claudius gothicus ab aliis unum annum, ab aliis duos, regnavisse dicitur E. 249. Idem vulneratus in talo DS. 257. Eius victoria gothica 241.
- Claudius M. consul cum Sempronio DC. 511.
- Claudius tribunus militaris victus DC. 181. ado.
- Clearchi per Pontum scelera P. 457.
- Cledonius magister admissionum apud Saporem DS. 235.

- Clementiae et moderationis laus D. [63.](#) [64.](#) [65.](#) [66.](#)
[72.](#) [73.](#) [78.](#) [80.](#) [81.](#) 100. DC. [159.](#) E. [267.](#)
 Clementis alexandrini stilus asperior T. [686.](#)
 Clitomachus *illustris* athleta P. [432.](#)
 Coehus Hunnorum dux occiditur M. [565.](#)
 Codrus atheniensis exemplar regum PM. [603.](#)
 Coeranus aegyptius E. [312.](#)
 Colonia Norham ducta DC. [147.](#)
 Colossus commodianus DC. [225.](#)
 Comici poetae dictum E. [294.](#)
 Comitium dictum a coeundo id est conveniendo DC. [137.](#)
 Commodus accepta pecunia senatores facit DC. [225.](#)
 Caput suum colosso imponit ibid. Pecuniam barbaris largitur ibid.
 Comoedus in scena romana occisus D. [117.](#)
 Conciones in senatu romano habitae, an punicum bellum secundum suscipiendum esset nec ne DC. [188.](#) [189.](#)
 Concionum fragmenta partim legati romani ad Pontium samnitum, partim huius respondentis DIL. [498.](#) [499.](#)
 Conscientiae vis D. [61.](#)
 Constantii Chlori dictum DS. [567.](#)
 Constantii imp. res gestas scripserat Eunapius in primo historiae libro E. [253.](#) [257.](#)
 Constantii imp. similitas cum Iuliano E. [253.](#) [258.](#)
 Constantinus magnus ab ethnico Eunapio vituperatus E. [253.](#) [315.](#) [317.](#) Sedem regiam cogitat Sardiniam transferre DS. [246.](#) Irruunt superiores Caesarum ibid. Primus utitur titulo regio *tranquil-lus nostra* N. [622.](#)
 Constantinopolis a Latinis capta graecorum principum vitio N. [616.](#)
 Consulares fasti fuerunt in opere Dexippi E. [248.](#)
 Consules cur duo electi DC. [528.](#)
 Costubris civitas legationem minacem ad Romanos mittit D. [99.](#)
 Corbulo Neronis dux DC. [214.](#)
 Cornelii Galli acerba praefectura in Aegypto DC. [198.](#)
 Cornelius Cossus Lartem Tullumini occidit DH. [406.](#)
 Idem consul [467.](#)
 Cornelius P. consul Gallorum Senonum victor DH. [510.](#)
 Cornelius quidam accusatus de uxoris moribus DC. [553.](#)
 Cornelius Rufinus luxuriae causa senatu expunctus DIL. [522.](#)
 Cornelius Scipio consul captus a Carthaginiensibus DC. [183.](#)
 Cornificia Marci imp. filia mori iussa a Caracalla DC. [259.](#)
 Corinthus laudatur D. [96.](#) Deletur ibid. Post annos ferme centum ab L. Caesare instauratur [97.](#)
 Corinthii adversus Macedones P. [454.](#)
 Coriolani res bellicae et civiles DC. [147.](#) [528.](#) Tribunatum plebis abolere (vel certe tribunos ex-auctorare) conatur [147.](#) Ob iustitiam invisus N. [643.](#) Exulat DC. [148.](#) Moritur apud Volscos DC. [150.](#)
 Cornuti Annaei dictum ad Neronem DC. [213.](#)
 Coroebus inscitiae exemplar N. [641.](#)
 Coronea urbecula P. [432.](#)
 Corvus Valerii auxiliator DIL. [496.](#) Idem insigne perpetuum in Corvini imaginibus [497.](#)
 Craterus ascalonita E. [514.](#)
 Creta perpetuis bellorum civilium motibus laborans P. [419.](#) Cretenses crudeles ibid.
 Cretensium avaritia D. [119.](#) [120.](#)
 Crines mulierum restibus consuecendis adhibiti DC. [540.](#) DX. [342.](#)
 Crispi furta facinora DS. [245.](#)
 Critolaus belli aethiici praecipua causa D. [95.](#)
 Croesus sapientium Graeciae convivium apud se celebrat D. [14.](#) sqq. Eiusdem dicta et fortuna ibid.
 Croto conditur DIL. [501.](#) adn.
 Crotoniatae Sybaritas delent D. [36.](#)
 Curtius M. se devovet DH. [494.](#) DC. [531.](#) sqq. Eius oratio DC. [532.](#) [533.](#) [557.](#) adn.
 Cydas cres P. [437.](#) [438.](#)
 Cyllenius, ad quem scribit Iulianus, bellum eiusdem Iuliani adversus Nardinum scripserat E. [259.](#)
 Cynaegyris *πολεμικὴ* N. [656.](#)
 Cyrene condita D. [13.](#)
 Cyrrhae obsidio D. [20.](#)
 Cyrillus alexandrinus parum iucunde loquitur T. [686.](#)
 Cyrus Croeso condiciones offert D. [25.](#)
 Cyrus a voluptate et avaritia abhorrens N. [614.](#) [615.](#) [625.](#) Patris nomine appellatus [625.](#) Cyri ambitio D. [33.](#)
 Damophilus eonaeus crudeliter servis abutitur D. [100.](#)
 Darius Xerxis pater fugatus a Graecis N. [656.](#)
 Darius avarus [625.](#)
 Darii persae potentia D. [34.](#)
 Darius Arsami F. ob suam luxuriam regnum amittit N. [616.](#) Condiciones pacis offert Alexandro D. [77.](#)
 Darius Astyagis F. babylonicum regnum evertit; mox ipsum Darium Cyrus regno spoliatur N. [616.](#)
 Datis antiquus rex Atheniensium D. [38.](#)
 Datis Persarum dux, gente medus, Athenis oriundus D. [38.](#) N. [616.](#)
 Decius campanus cum Messanensibus foedere inito Rhegium tyrannice occupat DC. [170.](#) DIL. [519.](#)
 Decii senioris mors superstitiosa ambiguum facit Dionem DC. [157.](#) [158.](#) [534.](#)

- Decius iunior Pyrrhi bello se devoturus credebatur DC. [177](#).
- Decius imp., Gothis XXX millibus occisis, nihilominus vincitur. Idem cum filio trucidatur apud forum Thebbronium. DX. [374](#).
- Delatorum vituperatio P. [436](#). Vox *δολογία* apud Dionem [205](#).
- Delus capitur P. [437](#).
- Demades atheniensis periurus D. [31](#).
- Demetrii cuiusdam dictum ad Philippum Amyntae filium P. [373](#).
- Demetrii macedonis dissidium cum fratre Perseo P. [415](#). adn.
- Demetrii (poliorcetae) clementia D. [45](#).
- Demetrii Phalerei fragmentum insigne ex eius libro de fortuna P. [434](#), [435](#). D. [83](#), [84](#).
- Demetrii (phalerei) dictum de belli susceptione P. [444](#).
- Demetrii syri legatio minaci cum responso. Roma remittitur D. [87](#).
- Demetrius syrus captivus apud Arsacem D. [165](#).
- Demetrius topographus D. [86](#).
- Democratiae iusta definitio DC. [154](#).
- Democratius vir regi periculosus DC. [175](#). DH. [519](#).
- Democriti dogma N. [655](#).
- Demosthenes orator P. [387](#).
- Deus remuneratur punitque immortaliter D. [7](#). N. [650](#). [651](#).
- Dexicrates medicus praestantissimus DH. [520](#).
- Dexippii chronicorum liber X. et XII citatur DX. [341](#).
- Dexippii ducis et historici adhaecutio militaris ad Athenienses [328—337](#). adn.
- Dexippii historiarum conspectus et laus E. [248](#).
- Dexippii varia scripta DX. [343](#), [346](#). Summarium operis ab eo scripti de rebus post Alexandrum ibid. De eius elocutione iudicium ibid. Eiusdem aetas [345](#). Pater, patria, et liberi ibid. et [346](#). Historiae termini ibid. Eius varia munera [346](#), [347](#). Dux Atheniensium vincit Gothos [347](#).
- Dexippus ab ultima antiquitate historiam suam deduxerat usque ad Claudii gothici annum primum E. [249](#). Idem Claudium non dixit occisum sed tantum mortuum DX. [342](#).
- Diacus Achaeorum dux perniciosus P. [459](#).
- Dianae aedificia Delphis D. [47](#).
- Dictator *δυναστής* DC. [508](#).
- Dissidentia custos salutis D. [39](#).
- Digitus minimus et unitatem significat et decem mille E. [316](#).
- Dinon Dinonis F. interficitur P. [408](#).
- Diocletianus fines imperii communit E. [311](#).
- Diocletianus purpuram sumens quid dixerit DS. [244](#). A spectro iubetur imperium cuidam tradere [245](#).
- Diodori siculi libri aliquot editi fuerunt, incio auctore, ante quam emendarentur D. [151](#).
- Diodori fragmenta quatuor ex florilegio vaticano [568](#). [569](#). Aliud ex Suida [570](#).
- Diodori finis ethicus in historia scribenda D. [35](#). [75](#). [76](#). [114](#). [127](#).
- Diodorus a Dione citatus [548](#), [563](#).
- Diodorus libros suos priores de rebus ante troiana tempora nequaquam pari fide dignos censet ac posteriores D. [131](#).
- Dionedes Dauno suppetias fert DH. [476](#).
- Dionis fragmentorum codex nobilissimus vaticanus cuius ope sarcinatur aliquot Dionis loci DC. [231](#). adn. et [566](#), [567](#). Specimen scripturae extat in tabula *praenotatoria* volumini huic praeposita.
- Dionis liber XIII. citatus DC. [564](#). Locus ex Photii lexico [566](#).
- Dionis stilius pompaticus sed tamen verax DC. [135](#). Eius historia unde inceperit ibid. Egerat de Etruscis initio historiae [136](#).
- Dio digressionibus in historia uti non solitus DC. [156](#).
- Dionis loci dubii DC. [565](#).
- Dionysius iunior tyrannus longa ne an rotunda navi Corinthum venerit, inepta quaestio est P. [380](#).
- Dionysius senior quamdiu *regnavit* vixeritque P. [381](#).
- Dipsades serpentes E. [295](#).
- Divinatio suspecta Dionis DC. [195](#).
- Dolabella Etruscos caedit DC. [536](#).
- Dolopia occupata a Perseo P. [413](#).
- Domitius aliter orator egregius sed homo improbus DC. [202](#). *Adsentatione* sacritiam Caii vitat DC. [203](#). Eius dictum [209](#). Epigramma [205](#).
- Dorimachus Aetolorum legislator P. [404](#).
- Dorothei carmina astrologica citantur a Iuliano Iovicensi p. [678](#).
- Dromichaetae thracis clementia erga Lysimachum D. [44](#).
- Drusorum familiae summa potentia et popularitas D. [115](#).
- Drusi tribuni concio summaria D. [116](#).
- Dubium regio Persaenicae M. [503](#); ubi in interpretatione latina legis *exercitus quem dux per Dubium Iberiamque miserat*.
- Dycesides sybarita luxuriosissimus D. [10](#).
- Echetus immanis tyrannus E. [311](#). N. [620](#).
- Eclogarii constantiniani prologus ante Eunapii excerpta, et querela quaedam E. [247](#).
- Educationalis bonae utilitas D. [7](#).
- Educatoribus pravis nihil est nocentius P. [425](#).
- Eleemosynae commendatio BI. [680](#).
- Elei, religionis causa, immunes a militia D. [4](#).
- Elephantorum in proelio accumulatio D. [42](#).
- Elephantus Romanis nullus visus ante Pyrrhi bellum DC. [172](#).
- Eutimus et Antiphemus Gelae conditores D. [11](#).

- Epaminondas avaritiae ovor N. [626](#).
 Epe unactae D. [10](#). P. [383](#).
 Ephthalitae hostes Turcarum M. [354](#).
 Ephorus historicus a Timaeo reprehensus defenditur a Polybio P. [381](#). Belli maritimi gnarus, terrestria inscius [399](#). Idem immiscuit historiae epicteticas orationes [402](#). Eius historia laudatur a Polybio [402](#).
 Epidaurii insiorandum diris firmatam irritant D. [17](#).
 Epicteticum dicendigenus an sit historico laboriosius nec ne, Ephorus non definit P. [402](#). [403](#).
 Epigramma Menandri de Isaxita M. [339](#). Eiusdem de eodem morte tragedia ibid.
 Epigramma ridiculum adversus Commodum DC. [225](#).
 Adversus Neronem [211](#).
 Epigramma triumphale Atheniensium D. [37](#). Pyrrhi [47](#).
 Epigraphe satyrica E. [288](#).
 Epitaphium Musonii E. [271](#).
 Episcopi gothi E. [277](#).
 Epistola militaris apud Dexippum [325](#)—[328](#).
 Equae (aercae) Palladi ab Atheniensibus dedicatae D. [37](#).
 Equitatio splendi calculisque curandis utilis E. [286](#).
 Equitatus commoda PM. [592](#). Delicendus ex nobilitate PM. [593](#). Miles equestris levi corpore sit ibid.
 Equus bellator Romae solitus quinquannis in campo martio occidi P. [381](#). Num ab Troiae dolo equi captae memoriam? ibid.
 Erechthei sanum Athenis DH. [487](#).
 Eretriennum calamitas D. [58](#).
 Erulphus seditiosorum Gothorum dux occiditur E. [307](#).
 Etruscorum caecles interas DC. [136](#).
 Eubuli opusculum de iis quae Aristoteles in secundo politicorum adversus Platonis temp. scripsit E.B. [671](#). sqq.
 Lolaeus eunuchus Ptolemaei philometris tutor D. [75](#).
 Suadet Ptolemaeo ut, omisso regno, in Samothraciam cum thesauris fugiat P. [425](#).
 Eumenes offert Persae belli societatem, quamquam eius naturalis inimicus P. [428](#). Patitur adversos casus post Persei cladem D. [85](#). P. [435](#). A Romanis prohibetur accessu urbis P. [427](#). Invisus Romanis ibid. gratus Graecis [438](#). Avaritia laborat P. [429](#). et [434](#). Insidias patitur Delphis P. [413](#). Regnum eius concordia fraterna crescit P. [416](#).
 Eunapii historiae termini E. [252](#). [317](#). Eidem videntur ampliores quam Photius dixerat E. [292](#). Confer [319](#). n. 2.
 Eunapii historiae duplex editio E. [247](#). [317](#). Secunda editio moderatius de Christianis locuta [318](#). Eunapii Syntaxis iansitata ibid. Verba specialia [310](#). [317](#). Causidicali interdum stilo magis utens quam historico [317](#).
 Eunapius anonymi auctoris invectione castigatur E. [262](#).
 Eunapius impius E. [317](#). Temporis exactam notationem in sua historia non curat E. [250](#). [252](#).
 Eunapius adulescentulus, Iuliano imperante, D. [254](#).
 Eunapius quaedam e Christianorum doctrina suffragatus E. [262](#).
 Eunapius veritatis historicae se dicit studiosum. (Sed enim nemo historicus mendacem se dicit, ne Lucianus quidem.) E. [285](#). [286](#).
 Eunapius rhetor, diversus ab historico, fungitur legatione pro Lydis apud Iulianum augustum; eo-que iubente causam defendit, vincitque E. [300](#).
 Eunomius citatus a Petro magistro p. [596](#).
 Eunus servorum in Sicilia rebellium rex D. [101](#). [102](#).
 Euphemus gubernator N. [636](#).
 Euphorbus phryx auctor trianguli, scalenorum, et circuli D. [30](#).
 Euripidis versiculi D. [18](#).
 Eurymedon [12](#) Sicilia turbas commovet P. [346](#).
 Eusebius Pamphili duriores elocutionem ab Aegyptiorum consuetudine dedit T. [188](#).
 Eutocius thrax E. [514](#).
 Eutropii eunuchi temporibus qualis fuerit publicarum rerum status E. [285](#). [287](#). Eiusdem eunuchi potentia E. [285](#). [313](#). [315](#).
 Eutropium eunuchum quidem in Iuliani tempora coniecerunt E. [287](#).
 Evagorae salaminii pugna contra Persas ad Cyprum P. [392](#).
 Excidium achaeum comparatur cum punico, priusque dicitur D. [95](#). P. [452](#). [453](#).
 Excubiarum severa lex in castris romanis DC. [164](#). DH. [485](#).
 Exercitia ludica apud Graecos inferioris aevi N. [654](#).
 Exercituum foederatorum et miscellorum incommoda DC. [107](#).
 Ezeias pietatis regiae exemplar N. [645](#).
 Fabii prudentia salutaris D. [54](#). DC. [195](#). Particulae ex eius concionibus DC. [189](#). [542](#). [543](#). Eius dictum ad filium [195](#). [544](#).
 Fabii dictatorum adlocutionis monita ad consules DC. [194](#). [195](#).
 Fabius deterret Romanos a bello hanniblico DC. [189](#). adu.
 Fabius M. in senatu carthaginiensi pacem bellumque simul se gestare ait DC. [190](#).
 Fabius Q. duces Gallorum occidit DH. [485](#).
 Fabius Pictor legatus ad Philadelphum DH. [523](#). Eius picturae 500. adu.
 Fabiorum CCCVL interitus DC. [151](#).
 Fabricii legatio ad Pyrrhum et adlocutio DC. [173](#). [175](#). [338](#). DH. [510](#). sqq.
 Fabricius in primo consulatu Samnition, Lucanorum

- et Bruttiorum victor DH. 510. 515. Idem censor
522. Idem proditorem remittit victum ad Pyr-
rhum DC. [538](#). [539](#). [563](#).
- Faliscorum urbs dedit se Romanis DH. 478.
- Falacum bellum DC. [153](#).
- Fames caret auribus D. 67.
- Famuli humaniter tractandi sunt D. 100.
- Fascinus deus DC. [137](#).
- Febrenarius Camillum accusat, idemque damnatur
et mensi nomen dat DC. [530](#). [562](#). [563](#).
- Festus Asiae praefectus sub Valente E. [311](#).
- Fibrini (Fimbriae) scelera et aeternitas D. [125](#).
- Filius tantummodo nato maximus patris cognomen
fert lege romana DC. 511.
- Fimbria. *Vide* Fibrini.
- Firminus (an Firmianus?) etruscus de re militari
scripsit E. [371](#).
- Flacci graeciani iuga D. [110](#).
- Flaminius acerbas condiciones Philippo offert D. 67.
A. [308](#).
- Fodinae in Pangaea monte P. [413](#).
- Fortunae iudi D. [117](#).
- Fortuna iulida P. [434](#). Taloniv studiosa P. [449](#).
- Fossa nunquam non circumponenda castris P. [397](#).
- Frontinus. *Vide* Firmianus.
- Fufletius. *Vide* Altitus.
- Fulvianum auspicia DH. 458. (Existerunt libri etrusci
de fulguratura, teste Servio ad aen. I. 30.)
- Fulvius romanus Cameletenses irridet. D. [71](#).
- Fundanii consulis *superbia* et calamitas D. [53](#). Idem
mittit legationem ad Barcam pro mortui sepe-
lendis ibid.
- Fuscus sub Hadriano occisus DC. [222](#).
- Gaius E. [309](#). [315](#). in Chersoneso victus [288](#).
- Gaius dux seditionis plebis DC. [144](#).
- Galla purpuram sumit DC. [215](#). Eius militaris seve-
ritas [216](#). Othonis necem improbat ibid. Dictum
eius dum occideretur ibid.
- Galeria, Vitellii uxor, immodici luxus DC. [218](#).
- Galli asiatici Eumeneum bello adpetunt [456](#).
- Galli cur primo in Italiam transiverint DH. 484.
- Galli in albano agro luxuriantur DH. [489](#). [490](#).
- Galli urbis domini Capitolium quoque propemodum
capiunt DH. [482](#). DC. [509](#). Pariscuntur cum Ro-
manis [485](#).
- Galliae veteris descriptio DH. [486](#). 487.
- Gallus olim ignotum vinum et oleum DH. [485](#).
- Gallis interdictus in bello equus, praeterquam regi
P. [502](#). Galli natio potentissima ibid.
- Gallicanae gentis indoles describitur DC. 185.
- Gallicanus rhetor a Claudio submersus DC. 209.
- Gallienus provocat Posthumum ad singulare certamen
DS. [238](#).
- Gallieni uxor prudens DS. [236](#).
- Gallus exconsul fit augustus DX. [324](#). Regnat in-
grius menses XVIII. ibid.
- Gallus quidam repente fit senator a Claudio DC. 208.
- Galmionum calamitas DX. 336.
- Gela condita D. 11.
- Gelaesim legatio ad Camarinenses P. [396](#).
- Gelo syracusanus ducatum Graecorum ambit D. [59](#).
P. [399](#). Mira et maxima victoria potitur D.
[113](#).
- Gentius sollicitatus a Perseo ad societatem ineundam
D. [73](#). P. [431](#).
- Genucius C. consul Rhegium occupat, rebellesque
Romam ad supplicium mittit, quorum caedun-
tur securi quatuor mille quingenti DH. [525](#).
- Gerbericus gerit bellum vandolicum DX. [342](#).
- Germania antiquis fuit pars Galliae DH. [486](#).
- Germano patriarchae vindicatur scriptum quod Pho-
tius cum suis posuerat; eiusque novum fragmen-
tum producitur PH. [682](#).
- Gesco carthaginiensis D. [54](#).
- Getae Caesaris caedes DC. [228](#).
- Gladii Gallorum cui ictui sufficientes, nisi a milite
reflecterentur DH. [492](#).
- Gordiani filius, legatus patris, exemplo Scipio-
num, gladii potestate succinctus DX. 342.
- Gordiani interfecti DX. [341](#). Gordiani tres ibid.
- Gordianus tertius cum Balbino et Pupieno sive Ma-
ximo imperator puerulus DX. [342](#). Idem natus erat
ex filio Gordiani ibid.
- Gorgo monstrum E. [309](#). N. [650](#).
- Gothi (Seythae) Nicopolim obsident DX. 324. 327.
Cyricum, Asiam, Achaia vastant [347](#). Sub De-
co Istrum traiciunt DX. [324](#).
- Gothi periuri E. [278](#). Iterum sub Valente Istrum trai-
ciunt E. [277](#). Idem christiani ibid. et [279](#).
Gothi zero adsunt ut Procopio auxilietur qua-
mobrem semet Valenti dedunt E. [300](#). [301](#). Cae-
duntur ab Hunnis [302](#).
- Gothi Athenas occupant DS. [240](#). A comburendis
Graecorum libris prudenti monito deterrentur
ibid. Irrulent incolae urbium prae agri liber-
tate ibid. Sub Iuliano latenter tumultuari inci-
piunt E. [260](#).
- Gothorum receptio cis Istrum sub Valente late descri-
bitur E. [302](#). 303. 308. Idem rebellant adver-
sus Valentem [304](#). Excurrunt usque ad moenia
Constantinopoleos [305](#).
- Gothorum coniuratio detegitur in convivio E. [307](#).
- Gothorum trecenta millia debellata DX. [336](#).
- Gothorum pars seditiosa sub Thodosio E. [305](#). For-
um scelesti sacramenta adversus Romanos ibid.
- Gothi a Romanis finali victoria domiti M. [357](#).
- Graeciae calamitates praeae recensentur insigniores
Atheniensium, Mantinensium, Boeotiorum, Pho-
ciensium, Peloponnesiorum etc. P. 453. [454](#).

- Graeci captivi legationes pro redimiis ad cognatos mittere soliti, de victoris consensu P. [377](#).
- Graeci conceptum Plataeis adversus Persas iusiurandum non servant D. [18](#).
- Graecorum proelia brevi inclinari solita D. [89](#).
- Graechi C. reditus e Sardinia D. [107](#). Eius novitates politicae improbantur D. [108](#). Eius tyrannus ibid. et [115](#).
- Graechi Tiberii lex sancitur D. [109](#). Eius mors [104](#).
- Gracchorum turbae D. [103](#), [104](#).
- Gracchus Tiberius senior perit ex insidiis punicis P. [374](#).
- Gratianus qualis princeps fuerit dubitat Eunapius [279](#) [280](#). Gratiani dictum DS. [567](#), [568](#).
- Gregorius thaumaturgus asperiores elocutionem in Aegypto didicit T. [686](#).
- Gulussa de mandato Scipionis iunioris offert Hasdrubali condiciones D. [92](#).
- Guncus arabs iustissimus sub Semiramide N. [642](#).
- Hadriani imp. mores DC. [221](#), [222](#). Invisus senatui Dicitur a Constantino pictoria officina DS. [246](#).
- Hadrianus praefectus militaris Uticae exustus D. [126](#).
- Haliastiorum regio P. [437](#).
- Haloadae puniti N. [629](#).
- Hamilear mittit oratores ad Fundanium consulem D. [53](#).
- Hamilear cruci fixus D. [55](#).
- Hannibalis senioris strategema D. [49](#) DC. [182](#).
- Hannibal monomachus exercitum alere corporibus hostium suadet DC. [191](#). adn.
- Hannibalis magni graphica descriptio DC. [187](#).
- Hannibal magnus captivos inter se digladiari iubet DC. [192](#). Fabium frustra ad pugnam prolicit D. [58](#). In Campaniam divertit DC. [193](#). Irredetur a Carthaginensibus, a quibus petebat auxilia post victoriam canensem [194](#). Modios tres anulorum Romanis occisis detractorum mittit Carthaginem DC. [544](#). Hannibalis magni res gestae et obitus N. [639](#).
- Hanno Hamilearis F. legatus ad Atilium Regulum D. [50](#). Alia eiusdem legatio DC. [183](#).
- Hauno repudiavitibus condiciones Romanis superbe minatur DC. [180](#). Messanam amittit ibid.
- Harpagus Cyri praefectus D. [27](#).
- Huruspicina etrusca DH. [471](#), [473](#). DC. [528](#), [543](#). [563](#).
- Hasdrubal senior pacem componit D. [56](#).
- Hasdrubal senior admirator Scipionis eloquentiam P. [380](#).
- Hasdrubal princeps Carthaginis pereuntis D. [92](#), [93](#). Eius mores et deditio ibid. et P. [458](#).
- Hasdrubalis uxor post diras in maritum coniectas cum duobus liberis in ignem insilit P. [458](#).
- Hasdrubalus (qui frater magni Hannibalis fuit) fortis virtuti impar D. [64](#).
- Heliaeorum res variae N. [645—650](#).
- Hecataeus milesius legatus pro Ionibus ad Persas D. [38](#).
- Herculis res N. [627](#), [630](#).
- Herculem cur mulierosum mythici introducerint D. [6](#).
- Herculeus ordo militaris E. [311](#).
- Heracidarum incursio P. [386](#).
- Heracliti dogma N. [633](#).
- Heraclius cynicus praeceptorem se Iuliano offert E. [260](#). Procopio rebellanti placidat [267](#).
- Herenius Pontii pars concionis DC. [161](#), [162](#).
- Herculanus vicarius Accipitrem persequutus E. [292](#), [294](#).
- Herodoti oratio admirabilis, sed aliquando haud verax, iudice Diodoro, D. [37](#).
- Herophilorum medicorum secta P. [384](#).
- Herophon Persei legatus ad Eusebenem P. [427](#).
- Hermogenis rhetorica commentarii declarata in palimpsesto vat. p. [584](#).
- Hermocratis oratio ad Gelonem regem P. [366](#). sqq. Idem interfuit proelio ad Aegusputamus, et Athenienses in Sicilia captivos cum duobus fecit [377](#).
- Hermou dux Tyrchenorum D. [35](#). adn.
- Hersilia cum sociis feminis bellum Romanorum Sabiniarumque dirimit DC. [156](#). Harum feminarum adductio [157](#).
- Hesperides N. [617](#).
- Heliogabalus patruus Alexandri DX. [341](#).
- Heliogabali dicta quaedam DC. [232](#), [233](#). Occiditur [232](#).
- Hiatus mirus in foro romano DH. [495](#). DC. [531](#).
- Hiero Romanorum socius DC. [178](#). Eius felix diuturnumque regnum N. [621](#).
- Hippias Persei legatus P. [424](#).
- Hipponoi res gestae et calamitas N. [628](#), [629](#).
- Hispanorum legatio ad C. Papirium DC. [184](#).
- Historiae scribendae praecepta polybiana P. [380](#). sqq.
- Historicorum iurptorum irrisio P. [431](#), [432](#).
- Historicus quidam Alexandri magni adentator punitor P. [386](#).
- Historiae pragmaticae partes tres P. [390](#).
- Historia philosophica, narratione simplici utilior P. [379](#), [388](#).
- Histriae excidium DX. [342](#).
- Historicos sui temporis vituperat Eunapius E. [284](#), [288](#).
- Hirini quaedam saevissima Romae DH. [460](#).
- Historicorum veterum digressiones P. [457](#).
- Homeri eruditio P. [394](#).
- Hormisdas persa E. [308](#).
- Hominiis egregia laudatio DC. [531—534](#).

- Holophernes cappadox asper in rebus adversis P. 341. Regnum et libertatem amittit 340.
 Honestas perpetua homini difficilis P. 436.
 Hunni universam Europam pervaserunt, scythicumque genus ubique propagarunt E. 269.
 Hunnorum origo in eunapii historia narrata fuerat E. 269.
 Hydrantius Neronis DC. 216.
 Hyperidis adlocutio in Dexippi historia DX. 311. 22.
 Eiusdem sententiarum congeries ibid.
 Hypotenusa inventum Pythagorae D. 30.
 Ilyreus iudaicus a Pompeio interceptus D. 128.
 Iamblichi babyloniorum fragmentum L. 349—351.
 Ierus Hercules et Asteropes filius DII. 487.
 [Iesus Sirachi P. librum sapientie componit sub Ptolemaeo epiphane DC. 345.]
 Ignis Promethei aut Vulcani donum DII. 498.
 Imperium fortitudine et sapientia acquiritur; clementia et benignitate augetur; metu ac terrore conservatur D. 90.
 Improbus imperio potius non solet humanitas prosperitatem ferre D. 61.
 Indubius celtiber ingratis rebellat D. 60.
 Ingenius tyrannus DS. 277. Bellum crudele adversus eundem ibid.
 Inquisitio rerum praecipuum officium historici est P. 382.
 Invidia in hominibus naturaliter prope insita E. 261.
 Iohannes quidam vir in aula potius et turbulentus. Accipitris simulus, interimendo Iherosolymis praestitit E. 292.
 Iones a Iuliano beneficiis adfecti E. 300.
 Iones auctores graece loquenti elegantissime T. 183.
 Iosaphatus pietatis regiae exemplar N. 647.
 Iovius ordo militaris E. 311.
 Iphieratis in Aegyptum expeditio memoratur P. 457.
 Isacrita Christi martyr apud Persas M. 304.
 Isauri Romanos cadunt E. 271.
 Issa insula sponte se Romanis dedit DC. 184.
 Italicorum crudelitas bello marsico D. 121.
 Itali, et praesertim Romani, principatum bellicae virtutis in universo orbe obtinent, iudice Diosdoro D. 113, 114.
 Iudices acqui et sapientes a rege deligendi N. 641.
 Iugurtha rex Romanos admiratur D. 110. Idem Roma profugit A. 747. Iuxta dictum, ibid.
 Iulia Caracallae mater DC. 299. Misere moritur 252.
 Iulia ni laodicensis capitula tria de bello ex arte astrologica gerendo H. 675 sqq.
 Iuliani imp. laudatio scopus praecipuus eunapii historiae E. 252, 317.
 Iuliani laus E. 254, 260, 263, 264. Eius ambitio 263, 266. Obitus oraculo praedictus E. 265. Eius superstitio 266.
 Iulianus acriter irridetur, praesertim eius philosophia E. 267, 267.
 Iulianus duplici oratione iuvchitur in Heraclitum cynicum E. 260. Libanum admicatur 311. Praesentire dicitur res futuras ibid. Apud Ctesiphontem Eacchi scenam exhibet et victo abundat 261. Vivens adhuc cum superis spiritibus (nugae!) versatur 262. Necis ratio incerta 261.
 Iulianus de suis rebus gestis scripserat E. 255; seque met ipsum laute collaudaverat 259. Oribasio obtemperans 263.
 Iulianus in epistulis ad multos se ipsum depraedicavit E. 259. Eius maxima victoria 255.
 Iulianus paciscitur cum Chamavis E. 296. Eius clementia 298. Eiusdem dictum 299.
 Iulianus quidam calumniator sub Severo DC. 227.
 Iulianus versatur cum exercitu in provinciis ihenanis E. 309. Eiusdem in iure dicendo acquitas 263.
 Iulianus Didius imperium arripit DC. 226. Statuam auream cur recusaverit, aeneam admisit ibid.
 Iulius Caesar adolatur populo DC. 552. Corinthum instaurat D. 97. Ob res suas gestas dictus deus ibid.
 Iulius consul belli marsico incipiente D. 119.
 Iulius Paulus malicius et derisor sub Severo et Caracalla DC. 227.
 Iulius quidam patrono omni-tralito fit senator a Commodus DC. 225.
 Iunonis veientanae simulacrum Romam transfertur DII. 478. Idem locutum dicitur ibid.
 Iunius Brutus adhortatur milites in Lusitania D. 92.
 Iunius et Postumius consules DC. 166.
 Iupiter dictus Romanorum augustus DC. 252.
 Iura quaedam observanda erant in certamine olympico P. 423.
 Iusurandum militum romanorum de obtinenda victoria DC. 150.
 Iuthungi scythae ab Aureliano victi DX. 531. Illorum ad hunc legatio ibid. Potentia militaris 532. Iterum in Italiam irrumpunt 539.
 Iuvencalis citatus a Petro magistro p. 604.
 Kalendae romanae idem quod neomeniae graecae DII. 500.
 Labienus legatus ad Persas DC. 197.
 Labor militis romani PM. 593.
 Laedemonii pediatu praecipue victores P. 592.
 Laedemonii senioribus male moratos cives regendos castigandosque tradebant DII. 522.
 Laedemonii superbius potestate sua usi P. 455.
 Laedemoniorum πόρεια P. 445.
 Laedemoniorum legatio ad Cyrum D. 27.
 Laedemoniorum nuptiae polyandricae P. 384. Eorundem iusurandum de Messene capiendis ibid.
 Laedemoniorum per Peloponnesum excursions memorantur P. 457.

- Lacedaemoniorum pugna ad Cnidum P. [392](#).
 Lacedaemoniorum resp. florens, quamdiu eorum reges paruerunt ephoris P. [416](#).
 Laon Seianum custodit DC. [200](#).
 Lacus albani exundatio DH. [470](#). [471](#). Derivator eius aqua a Romanis [473](#).
 Lactorii stuprum et poena DH. [500](#). [501](#).
 Lamponius italicus certat singillatim cum Crasso D. [121](#).
 Lartēs Tolumnius rex etruscus occiditur DH. [466](#).
 Latini civitatem romanam impetrant DC. [158](#).
 Latinorum postulata iniqua DC. [156](#) adn.
 Latrones insignes Cacus, Antolycus, et Eurybates N. [642](#).
 Laudes indebitae sunt ridendae M. [355](#).
 Lectisternium primum Romae DH. [469](#).
 Legati boeotici caeduntur P. [415](#).
 Legatio ad Cinnam D. [124](#).
 Legatio celebris Romanorum ad Pyrrhum redimendorum captivorum causa DH. [510](#). sqq. D. [173](#).
 Legatio Lacedaemoniorum ad Philopomenem P. [409](#). [410](#).
 Legatio Partheniorum Delphos DH. [502](#).
 Legatio Privernatium ad Romanos DH. [495](#).
 Legatio Romanorum ad Antiochum in Thracia degentem D. [68](#). Ad Camillum DH. [481](#). Ad Ptolemaeum philadelphum DH. [523](#). Carthaginem ante secundum bellum punicum D. [56](#). DC. [190](#). Delphos DH. [471](#). Ad Gallos, et vicissim horum ad Romanos DH. [485](#). In Asiam ad componendum bellum inter Prusiam et Nicomedem D. [92](#).
 Legatio Thessalorum ad Achaeos contra pseudo-Philippum P. [447](#).
 Legatio Veientium ad Romanos DH. [473](#).
 Legationes ad Iulianum novum augustum E. [300](#). ad Valentinianum item ibid.
 Legationes Graeciae universae ad Gelonem syracusanum D. [59](#). P. [592](#).
 Leges araneosa tela infirmiores dictae ab Anacharside E. [293](#).
 Leges regni proponuntur PM. [599](#).
 Λεωνόφις in Graecia causae P. [451](#).
 Lemnus capitur P. [437](#).
 Lencaeus syrus Ptolemaei philometoris tutor D. [75](#).
 Lentulus suadet bellum hannibalicum DC. [189](#).
 Leo dux dominante Eutropio E. [313](#).
 Leo sapiens imp. a pueritia philosophiae deditus Bl. [679](#).
 Leo vir quidam saevus E. [309](#).
 Leonatus Leophanti filius DH. [508](#).
 Lepidus consul gerit inimicitias cum Pompeio DC. [551](#).
 Leucippus lacedaemonius Callipoleos conditor DH. [503](#).
 Lex bellica; fruges, sata, arboresque hostium ne corrumpito P. [418](#).
 Lex praecipua regni est honorare bonos, ignominia malos adficere PM. [591](#). [609](#).
 Lex romana saevissima adversus debitores, numquam tamen observata DC. [144](#).
 Libanii stilus laudatur T. [687](#).
 Libya dicta deserta non quia carens incolis sed quia carens viris fortibus, auctore Timaeo P. [398](#).
 Licinii Stolonis uxor quas turbas urbanas commoverit DC. [155](#). [156](#).
 Licinius M. legatus ad Prusiam et Nicomedem D. [92](#).
 Licinius **Caesar** nummos Constantini, in quibus eusa erat victoria huius sarmatica, conflare solitus US. [245](#). Eius dictum de Crispo [246](#).
 Licinius Stolo decies tribunus auctor legum popularium, pecunia multatur DH. [495](#). Eius dictum de plebis improbitate ibid.
 Lictor fores magistratus virga pulsare solitus DC. [155](#).
 Litus Romuli in urbis incendio incolumis DH. [488](#).
 Liviae augustae dicta quaedam DC. [199](#). [554](#).
 Livius historicus a Dione citatus [548](#). [563](#). Item, ut videtur, a Petro magistro P. [604](#).
 Locrenses graeci fidem fallunt Peloponnesiis in Heraclidarum incursione P. [386](#).
 Locrenses urbi nomen a mulieribus imposuerunt P. [384](#).
 Locrensi iustitia D. [12](#).
 Locri italici ab Atheniensibus vastantur P. [384](#).
 Locrenses Zephyrium condunt DH. [503](#).
 Lollii samnitis bellum latrociniale DH. [526](#). adn.
 Lollii stilus laudatur T. [687](#).
 Lucius Mallinleo legatus ad Prusiam et Nicomedem D. [92](#). P. [449](#).
 Lucretiae laudatio D. [35](#).
 Lucretius P. tribunus pot. consulari DH. [468](#).
 Lucullus Lucius invidet successori D. [111](#).
 Lucullus Lucii filius Tigranocerta obsidet DC. [551](#). Eius dictum civile et clementis ibid.
 Lucumo etruscus princeps DH. [484](#).
 Ludimagistri Faliscorum facinus et poena DH. [477](#). [478](#).
 Luscinia hesiodea E. [294](#).
 Lusitani milites gloriosi et rapaces D. [99](#).
 Lyaonidae occisi N. [619](#).
 Lycortae statuae restitutae P. [448](#).
 Lyciscus aetolus seditiosus P. [459](#). Idem quum fuisset mortalium pessimus, praecclare vitam vivit [440](#).
 Lycurgi ~~versatilis~~ controversa aetas E. [271](#).
 Lycurgi virtus D. [1](#). E. [251](#).
 Lydi maiora votis impetrant a Iuliano E. [300](#).
 Lysander periturus D. [31](#).

- Lysiae adversus Calliphontem incognita oratio p. [581](#).
- Lysimachi regis nobile dictum D. [41](#). Eiusdem captivitas apud thracem Dromichaetam et liberatio ibid.
- Lysippus quomodo tempus repraesentaverit N. [638](#).
- Macedonum ingratus animus adversus Romanos P. [451](#).
- Macrinus fisci comes et praetorii praefectus DS. [235](#).
- Macro Cati Caesaris amicus DC. [202](#).
- Macrinus imp. DC. [231](#).
- Magnus vir consularis deficiens a Maximino opprimitur per Titum tribunum DX. [342](#).
- Magnus legatus ad Prusiam et Nicomedem D. [92](#). Idem Macrinus dictus P. [419](#).
- Mala aurea ab Hercule acquisita quid significant N. [627](#).
- Manilii consulis litterae Polybium accersentes P. [417](#).
- Manlii Torquati senatoris *porcoryx* DC. [530](#).
- Manlius Capitolium defendit DH. [483](#). Idem de rupe deicitur ob adfectati regni crimen EIL. [489](#). DC. [155](#).
- Manlius Torquatus filium occidit DC. [157](#). et [535](#). Hinc res quaeque atrox dicta manliana DC. [157](#). Quantum consulatum recusat ibid. Non semper durus ibid.
- Mansuetudo violentia efficacior D. [56](#).
- Mantinienses patriam deserere et in pagis habitare iussi P. [453](#).
- Marcellus Sallustium laedit E. [311](#).
- Marcianus sub Valente virtutibus clarus E. [270](#).
- Marcus Ancus belli studia sequitur, et Latinos superat DC. [139](#).
- Marcus consul Privernum obsidet DH. [495](#).
- Marcus imp. negat pecuniam militibus, largitur populo DC. [223](#). [224](#). Abest Roma octo annis ibid. Cassianae coniurationis reos occidi vetit ibid. Barbarica auxilia in bello civili respuit ibid. Dicta eius [223](#). [224](#). Constantino dicitur ridiculus DC. [246](#).
- Margites fatuitatis exemplar P. [381](#). N. [641](#).
- Mariadnus Antiochiam Persis prodit DS. [254](#).
- Marius minor consul D. [126](#). Describitur a militibus D. [127](#). Praeneste obsidetur, et occiditur ibid.
- Marius senior dux bello marsico D. [118](#). Disturbat pacis conditiones inter Metellum et Cinna D. [124](#). Senex ab exercitio armorum non cessat D. [122](#). Marii dictum de Sylla E. [258](#).
- Marsicum bellum omnium ab orbe condito maximum Diodoro siculo videtur D. [112](#).
- Martianus *Alexandri* Severi socer insidias genero molitus occiditur DX. [341](#).
- Martinianus tribunus Probum imp. reprehendit DS. [245](#).
- Martis aedicula in Palatio DH. [488](#).
- Matriidae Nero, Orestes, Alcmæon DC. [211](#).
- Mattho Hannibalem seniozem in crucem tollit D. [55](#).
- Mauricius Pauli filius Romanorum dux deinde augustus M. [362](#). [362](#). A Persis vincitur [264](#). Revocat apud Romanos fossarum castrensium usum M. [364](#).
- Mauricii imp. laudes M. [353](#).
- Maximianus primus omnium appellatus imperator (sed falso id dicitur) DS. [567](#).
- Maximi tyrii stilus laudatur T. [687](#).
- Maximianus invisus senatui DX. [341](#). Victus a Maximino, non a Pupieno DX. [342](#). De Maximino sententia Dexippi ibid.
- Maximus et Balbinus facti imperatores contra Maximinum DX. [341](#). [342](#).
- Maximus philosophus Iuliani imp. praeceptor E. [308](#). Occiditur [312](#).
- Maximus imp. invisus Aquilensibus DX. [342](#).
- Maximus rebellat adversus Theodosium E. [280](#).
- Medici aiunt melius esse a splene dolere quam icore laborare E. [287](#).
- Medicinae partes tres, rationalis diænetica, chirurgica seu pharmaceutica P. [389](#).
- Medicorum vituperatio P. [590](#). N. [640](#).
- Megabyzus, qui et Zopyrus, astu capit Babylonem D. [34](#).
- Megacles pro Pyrrho extinguitur DC. [171](#). Confer DH. [509](#).
- Melitides stultitiae exemplar N. [641](#).
- Memor maurus tyrannidem adfectat (Locus in historia romana notabilis.) DS. [236](#).
- Menander protector byzantinus, Euphratae filius, Herodoti cuiusdam frater, scripsit sub Mauricio imp. M. [351](#). [353](#). Voluptuosus et molis ibid. Exorditur historiam ab obitu Agathae [552](#). Historicus verax [555](#).
- Menandri historici, ut videtur, fragmentum ex Suida [570](#).
- Mendacium innocuum commendat (perperam) Diodorus siculus D. [62](#).
- Mendacium peccatum maximum in historia P. [385](#).
- Menecrates in partibus Persei P. [427](#).
- Menodori loquentis in Petri opere notitia 571. adn.
- Messenae obsessio D. [6](#). [2](#).
- Metella Syllae uxor DC. [550](#).
- Metelli colloquium cum Cinna D. [124](#).
- Mettius Fulcettius albanus DC. [138](#).
- Meton frustra obiurgat Tarentinos DC. [166](#). DH. [505](#).
- Milcon. Vide Phameas.
- Miletus luxuriosa D. [10](#).
- Militare praeceptum DC. [558](#). Aliud insigne E. [272](#).
- Milites comæ, barba, veste, sint uniformes inter se, diversi a civibus PM. [593](#).

Milites debent esse innocui civibus PM. [504](#).
 Milites ducum suorum mores imitantur D. [69](#).
 Militis adventicii specialis utilitas D. [69](#).
 Milo crotoniata nequicquam robustus D. [20](#).
 Milo Pyrrhi dux pacem fieri volebat DC. [173](#). adn.
 Milonia Gaii imp. uxor DC. [206](#).
 Miltiades N. [656](#). Eius responsum Dati persae D. [38](#).
 Minerva cum Neptuno contendit de attica regione DH. [488](#).
 Minervae prona aedicula Delphis D. [47](#).
 Minervae itoniae templum D. [47](#).
 Mithridates rex Iberorum victus a Romanis venit Romanum liber ad Claudium DC. [208](#).
 Moderatio in peccatis quoque utilis D. [56](#).
 Monachi ab ethnico Eunapio vituperati E. [278](#).
 Motuum terrae in urbe romana causae DH. [501](#).
 Mucianus pecuniam nervos esse imperii semper dicebat DC. [219](#). Idem stoicos vehementer vituperavit [220](#).
 Mosis sanum consecratum a Numa DC. [138](#).
 Musonius laudatur E. [270](#). [271](#). Sepelitur apud Troiam ibid.
 Myscellus Crotonem condit D. [9](#).
 Myso octaveus sapientior Anacharside D. [16](#).
 Nabis Lacedaemoniorum tyrannus D. [61](#).
 Narbonenses expostulant cum Romanis DC. [190](#).
 Narcissus Claudii libertus DC. [207](#).
 Nardini bellantur adversus Iulianum E. [259](#). Expeditionis adversus Nardinos Iuliani varios casus experta ibid.
 Narsetis fuga M. [558](#).
 Nasica Scipio Gracchum interimit D. [104](#).
 Naturae humanae status octo a Deo attributi dicuntur DC. [548](#). [565](#).
 Nebigasti chamavi mater obses Iuliani E. [209](#).
 Neptunus. Vide Minerva.
 Neronis dictum de Claudii obitu DC. [209](#). Saevitia varia [210-213](#). Matrem occidit [210](#). Tiridatem Romae excipit [213](#). Theatri studiosus [214](#). [216](#). E. [274](#). Dictus periodonices DC. [214](#).
 Nervae bonitas N. [622](#).
 Nicanor maledicus, deinde laudator Philippi regis N. [652](#).
 Niger Severi aemulus DC. [226](#).
 Nicomedis bellum cum patre Prusia E. [92](#). P. [449](#).
 Nicopolitani Thracas irrident E. [274](#).
 Nisibis obsessa M. [365](#).
 Nymphidius sub Galba DC. [216](#).
 Obedia politica summum bonum D. [2](#).
 Obliacus frentanus Pyrrhum adgreditur DH. [508](#).
 Obsidiones celebres Corinthi, Sardiis, Gazae, Bactrorum, Carthaginis P. [452](#).
 Obtruncationis damna P. [426](#).

Octavia expostulat cum Nerone DC. [209](#).
 Octavio abrogatur tribunatus D. [104](#). Decernitur exilium D. [108](#).
 Octavius consul expostulat cum Metello D. [124](#). Octavii constantia ibid.
 Octavius L. invitatus ad caenam triumphalem quid dixerit DS. [244](#).
 Odenathus junior Rufinum accusat DS. [238](#). Bellum infert Quinto [239](#). Carinum occidere vult et honorifice sepelire [240](#).
 Odenathus senior a Rufino interfectus DS. [238](#).
 Olea Minervae repente pullulat Athenis DH. [488](#).
 Olympiadum series fuit in opere Dexippi E. [248](#).
 Olympias de filio Alexandro conqueritur E. [263](#).
 Olympias quadriennii spatium P. [325](#).
 Oracula D. [1-15](#). [25](#). [26](#). [27](#). [28](#). [37](#). [47](#). [105](#). DC. [169](#). [185](#). [230](#). E. [265](#). [266](#). A. [508](#). DH. [471](#). [475](#). [476](#). [494](#). [502](#). [503](#). DC. [530](#). [531](#).
 Orationis vis P. [379](#). P. [438](#).
 Orestis sepulcrum D. [28](#).
 Ordinis militaris custodia quanti [5](#) versit D. [53](#).
 Orbasius Iuliani admonitor E. [262](#).
 Orbasius philosophus et medicus commentarios de rebus Iuliani fecit, et Eunapium ad historiam scribendam impulit E. [254](#). [255](#).
 Origenis elocutio durior T. [685](#).
 Orontis persae dictum E. [316](#).
 Oropi calamitas P. [441](#).
 Otho Neronis familiaris DC. [210](#). Imperator [217](#). Recusat interesse proelio adversus Vitellium ibid. Poenitet eum imperii ibid. Moribus foedis praeditus ibid.
 Pallanteum Italiae DH. [502](#).
 Palamedii ad gloriam opus Homero non fuit E. [259](#).
 Palimpsesti vaticani ordo restitutus [134](#). [462-464](#).
 Pamphylia isauricis bellis vastata, deinde peius habitata ab Accipitre E. [292](#).
 Panactius (an potius Pantacenus?) christianus more Aegyptiorum parum eleganter locutus graece T. [685](#).
 Pan deus vetus in Latio DC. [137](#).
 Paucylus Paucus suasor defectionis capanae ad Poenos D. [58](#). Eius iniurandum ibid.
 Pangaeus mons fudinis abundans P. [413](#).
 Panis a Romanis obsessis extra moenia iactatus DC. [529](#).
 Papius sub Caracalla occisus DC. [228](#).
 Papinius senator interfectus sub Caio DC. [204](#).
 Papirius dictator aegre Fabio Rulliano ignoscit DC. [160](#). [161](#). Benivolentiam publicam mitis factus recuperat DC. [161](#). Vini multi capax DC. [164](#). Clementia eius DC. ibid.
 Pars adlocutionis Philippi ad filios discordes P. [415](#). [416](#). Eiusdem Philippi saevitia, et animi moras in vitae exitu [415](#).

- Parthenii D. 10. Partheniorum natalia, seditio, et coloniae in Italiam deductio DIL. 501, 502.
 Patriae amor barbaris quoque naturaliter insitus D. 105.
 Patriae non athletae sed sapientes prosunt D. 15.
 Patricius lydus astrologus sub Ioviano E. 311.
 Pauli apostoli caput *επιφύρου* deferretur ad Neronem DC. 212 (Sed interpolationem esse dixi in annotationibus.)
 Paulus et Terentius consules diversam iadolem atque originem sortiti DC. 195.
 Paulus in priore consulatu criminationem passus DC. 195.
 Paupertatis laus DC. 175-176. DIL 513, 399.
 Peccatorum sera interdum poena N. 618. sed aeterna in futuro saeculo N. 650.
 Peccans in Deum, ob odium in homines, stultum se demonstrat P. 379.
 pecuniae vis eximia D. 68, DC. 219.
 Pecunia viri publicum munus gerentis publica est, ut ait poeta comicus E. 291.
Pedestris miles longe utilior equestri PM. 591. Laus inculenta peditatus PM. 592.
 Penolopes vituperatio progymnasina puerile P. 399.
 Peraca regio P. 438.
 Perlicca rex Macedoniae D. 3.
 Perillus statuarius, tauri apud Phalaridem auctor D. 20.
 Peroxae regis persae insignis iustitia militaris PM. 594.
 Perperna in Sicilia dux fidem Mario inimici servat D. 127.
 Persae didicerunt a Graecis inflammare templa D. 37.
 Persae peditatu excellentes PM. 592.
 Persei fabulosi res N. 630.
 Persei Demetriique fratrum discordia P. 415, ada.
 Persei simulata legatio Romam D. 71.
 Persei avaritia P. 429 sqq. N. 624.
 Eius opes male dilapsae P. et N. ibid.
 Persei negotiationes avarae cum Gentio, et cum Eumene D. 73 74. P. 427, 429, 431.
 Eiusdem timor in urbe Dio D. 74. Perfidia D. 77. Captivitas D. 78. Ducitur in triumpho N. 624.
 Persei victoria equestris de Romanis P. 421. Favore Graecorum cur uteretur 423.
 Perseus dedit se Acmilio DC. 546. Eius navis insignis magnitudinis ibid.
 Perseus legationes mittit quotannis ad duces romanos pro pace impetranda P. 428.
 Perseus vitae amorem retinet in captivitate D. 83.
 Pertinax pecuniam barbaris a Commodo datam eripit DC. 225. Flacco aemulo imperii ignoscit ibid.
 Nimis properanter remp. corrigere vult 226.
 Petri magistri notitia ex veterum testimoniis 578-584.
 Petrus magister in opere politico novam doctrinam exposuit, Platonis remp. vituperavit, eamque cum Ciceronis et cum Aristotelis similibus operibus comparavit P. 596.
 Petri magistri opus a Photio lectum demonstratur 572. Fragmentorum eius de scientia politica summarium 574-578. Libri quinti capita 577, 595.
 Petrus magister luculenter a Menandro laudatur M. 355, 356. Petrus legationem suam negotiationesque cum Chosroë grandi volumine scripsit ibid.
 Petronius sub Caracalla occisus DC. 228.
 Phalanthus dux Epeunactarum D. 10.
 Phalaridi dictum fatale D. 25.
 Phameas Milcon innumeris dampnis Romanos affecit E. 290. Dictum eius de Scipione minore ibid.
 Phanotia arbecula P. 432.
 Philammon coniuncta cum Di none opera Arsinoë reginam Aegypti occidit P. 408.
 Philippus Amyntae F. quomodo maledicium tractaverit N. 563.
 Philippus Amyntae F. arce Messenes potiri vult P. 372.
 Philippi Amyntae F. clementia in victoria P. 412. Parat bellum adversus Persas P. 413. Eius dicta E. 267, 279.
 Philippi consulis iniurandum pro Druso eiusque partibus, cum asseclis communicandum D. 116.
 Philippus Persei pater cum Flaminio colloquitur D. 67 A. 368.
 Philippus conditiones Flaminii indignabundus rejicit D. 68.
 Philippi dictum ad timidos milites D. 67.
 Philippi magnitudinis itemque exitii macedonico regno auctores A. 368.
 Philippus bellum romanum destinat, quod Perseus exsequitur P. 414.
 Philippus Persei frater, adoptione filius, moritur Albae anno aetatis XVIII. biennio post Persecum P. 447.
 Philippus Thessalis oblique minatur D. 69.
 Philippus victor ad Ladem P. 409.
 Philonides tarentinus cognomento Iagena DIL. 504.
 Philonis iudaei stilus haud iucundus T. 685.
 Philopoemen a Messeniis comprehensus extinguitur veneno. Vir nemini virtute secundus, sed fortuna minor, iudice Polybio P. 417.
 Philopoemen dona respuit P. 410. Exules Spartam reducit 411. Dissentit ab Archone, mox subdole eum laudat 414. Dissentit ab Aristaeo 419-421.
 Philopoemenis statuæ propter populi in eum benivolentiam non sunt deiectae P. 459.
 Philopoemenis vaticinium de Graecia Romanis servitura P. 421.

- Philosophia regi convenit N. [612](#). Item laudum tributum *ibid.*
- Phoebus Neronis libertus DC. [215](#).
- Phoenices auctores graece locuti pervenisse T. [687](#).
- Phoenix avis sub Claudio L. visa DX. [323](#). adn.
- Phraivithus corpore infirmus, animo validus E. [314](#).
- Phraivithus religione ethnicus, laudatus ab Eusebio [306](#). Uxorem romanam ducit *ibid.* Eriulphum occidit [307](#). Gainam a se victum non persequitur [288](#). Constantinopolim post victoriam pergit ob purgandam ambitionis suspicionem E. [289](#). Petit ab imperatore ut sibi in paganitate vivere liceat *ibid.* Dehortatur a rebellando Gothos [306](#). Fit consul 289. Occiditur [292](#). [294](#).
- Picentinorum similitudo cum Romanis et invidentia in theatro D. [117](#).
- Pictura ridicula vel potius insipia E. [283](#).
- Pindari sententia, tempus sapientissimum rerum omnium esse E. [286](#).
- Pinnesium feminae latidicae bello marsico D. [120](#). Eorumdem fides summa erga Romanos *ibid.*
- Piscium sacrorum voratores poena non carent D. [104](#).
- Pisistratus tyrannidem arripit D. [16](#).
- Pisistrati dictum D. [28](#). Eius patientia 29.
- Pisonis censorii annales DII. [470](#).
- Piso clazomenius eloquentia clarus sub Iuliano E. 300. (Alium Pisonem rhetorem memorat Mutarchus de *garrul.* T. VII. p. [34](#).)
- Piso relegatus DC. 202.
- Pittaci sapientia dicta et virtutes D. 19.
- Pitthides caecatus D. [107](#).
- Pix bruttia DII. [505](#).
- Plautianus sub Severo potentissimus DC. [227](#). [228](#).
- Plebis infidum et improbum ingenium DC. [150](#). DII. [495](#).
- Plebis, praesertim romanae, inconstantia politica DC. [233](#).
- Pleminius damnatus Romae propter sacrilegium loorense D. [61](#).
- Plotina mortua laudatur ab Hadriano DC. [221](#).
- Mutarchus a Dione citatus DC. [564](#).
- Pornae militares P. [591](#).
- Politicae dotes, scientia, experientia, virtus martia, consiliorum arcum, operae tempestivitas, deliberatio propria DC. [141](#). [142](#).
- Politicae vires duae praecipuae aurum et ferrum DS. [242](#).
- Politica constitutio tempore apprimè prudentiaque indiget DC. [246](#). (Confer Cic. de rep. II. [1](#).)
- Politici sapientissimi Graecorum Socrates, Plato, Aristoteles, Xenophon. PM. [608](#).
- Politici homines in Sicilia tres nobilissimi Hermocrates, Timoleon, Pyrrhus P. [346](#).
- Polybii libri XIV. nonnisi proboemium habuit eelogarius constantinianus; reliquae partes deerant usque ad folium XXX. P. [406](#).
- Polybii iter Corcyram et regressus P. [447](#).
- Polybii liber XXXVIII. habuit bellum supremum achaicum P. [452](#).
- Polybii nomen proprium nemo habuit ante historicum P. [448](#).
- Polybii universalis historia est P. [408](#).
- Polybius acerbe vituperaverat in historia Achaeos P. [455](#).
- Polybius annalium more historiam scripsit P. [408](#). [457](#).
- Polybius, confectis historiae summaris, Roma discedit. P. [400](#). Eius gratus erga Romanos animus *ibid.* Tempus unde incipit praeparatio eius historica, et ipsa historia [401](#). Desinit Polybii liber XXXIX. in excidio punico et achaico. Liber XL, nempe ultimus, habuit chronologiam et recensitionem totius operis *ibid.*
- Polybius cur in historiam suam conclusiones non semper admisit P. [443](#). Ceteroquin saepe eas adsumpsit *ibid.*
- Polybius cur usque ad librum sextum distulerit reipublicae descriptionem P. [369](#). [370](#).
- Polybius legatus Achaeorum ad Appium Centonem P. [424](#).
- Polybius historia sua passim per orbem vagatus est P. [456](#).
- Polybius historicus adest pereunti Carthagini D. 93.
- Polybius singulis olympiadibus propositionem rei facere solitus P. [378](#). [406](#). Priores quinque libros praefationibus ornavit [378](#).
- Polybius Timaeum saepe vituperavit P. [380](#).
- Polybius varie personam suam appellat in historia chronologiae fugiendae causa P. [448](#). De providentia divina et de fortuna disputat [448](#)—[452](#).
- Polybius veniam petit suarum repetitionum P. [432](#). [433](#). Numquam sciens mentitur *ibid.*
- Polybius Claudii libertus DC. [208](#).
- Polycteti ars eximia N. 631. 664.
- Polydamas athleta thessalus ob suam stultitiam a rope elisus D. [20](#).
- Polybius Claudii libertus DC. 208.
- Pompaedius dux Italicorum D. [118](#).
- Pompeius controversias iudaicorum principum audit apud Damascum D. [128](#).
- Pompeius Lepidum facit consulem DC. 550.
- Pompeii res gestae in tabula votiva ab eodem scriptae, quam Diodorus recitat D. [129](#).
- Pompeius scribit ad Syllam D. [125](#). [126](#).
- Pompeius simulata modestia recusat maris imperium, quod deinde recipit favore miro populi DC. [551](#). [552](#).
- Pontis quaedam descriptio E. [309](#).
- Pontifex maximus Roma non discedebat D. [61](#).

- Pontius samnites sub iugum missus DH. [498](#).
 Popilius consul condiciones Viriatho offert D. [98](#).
 Popilius Laenas *exulat* D. [108](#).
 Populi ingenium tumultuosum temerariumque est M. [357](#).
 Porphyrii *stilus* laudatur T. [687](#).
 Posidonius exercitum macedonicum, Alexandro mortuo, Cyclopi excecato comparabat E. [268](#).
 Posthumus tyrannus Galliae DS. [238](#).
 Postumii consulis superbia DC. [166](#).
 Postumius legatus Tarentum DC. [168](#). Delonestatur DH. [504](#).
 Praeae sacrae satis proluxae fuisse videntur DC. [160](#).
 Praefectus aulae E. [294](#).
 Praeludium differt a principio P. [413](#).
 Praemia et stipendia militaria D. [591](#), [594](#), [595](#).
 Praenestini dux capite periclitatur apud Papirium dictatorem DC. [164](#).
 Praestigiatore famosi Nereus, Periclymenus, Proteus N. [642](#).
 Praetor *επιστολὴς* DC. [528](#).
 Priscus philosophus E. [308](#).
 Priscus quidam ob divitias falso creditus occisus DC. [201](#).
 Priscus historicus collocatus fuit post Eunapium in opere constantiniano E. [247](#).
 Priscus (an potius Pertinax ?) imperium recusat DC. [224](#).
 Principium differt a praeludio P. [413](#).
 Privernates condiciones a Romanis mites impetrant DC. [158](#).
 Privernatibus venia data a Romanis DH. [495](#).
 Proaeresius rhetor E. [311](#), [316](#).
 Probus imp. DS. [243](#).
 Procli locus politicus ex inedito adhuc sed a me edendo) commentario ad lib. X. reip. Platonis p. [607](#). adn.
 Proconsul. *Vide* vicarius.
 Procopius Iuliani propinquus arripit tyrannidem E. [267](#). Gothos auxiliares *accersit* [300](#). Irruit ad-versus Valentem [308](#).
 Procopius historicus et iuridicus commendatur a Menandro M. [360](#).
 Proculus sigillat Galli praefecti in Aegypto acerbitatem DC. [198](#).
 Proculus Tatiani F. in carcerem conicitur E. [281](#).
 Prodigia ante bellum italicum sociale DC. [548](#), [563](#).
 Prodigia in bello caudino itemque in extremo contra Samnites DH. [497](#), [418](#).
 Prodigia multa cladem ad Trasimenum portenderunt DC. [192](#). adn.
 Prometheus in Caucaso N. [641](#).
 Protogenes delatorum atrocissimus DC. [205](#).
 Proverbia D. [29](#), [35](#), [46](#), [68](#), [69](#), [98](#), [130](#), [247](#), [250](#), [253](#), [255](#), [261](#), [281](#), [291](#), [295](#), [301](#), [307](#), [308](#), [355](#), [386](#), [387](#), [398](#), [408](#), [411](#), [437](#), [459](#), [460](#), [616](#), [651](#).
 Prusias rex Romanus profectus senatui serviliter adu-latur D. [85](#), [86](#). Bellum gerit cum filio Nicomede D. [92](#). P. [449](#).
 Pseudo—Philippi res gestae [444](#), [446](#), [447](#).
 Ptolemaei epiphanis dictum D. [71](#). Eius saevitia P. [412](#).
 Ptolemaei philometoris regnum prope evertunt in-
 periti auctores D. [75](#), [76](#).
 Ptolemaei philopatoris saevitia DC. [545](#).
 Ptolemaeus philadelphus donis romanos legatos adfi-
 cit DH. [524](#).
 Ptolemaeus Claudius stilo non satis venusto usus
 T. [685](#).
 Ptolemaeus philometor pulsus regno a fratre Roman
 venit miserabilis et egeus D. [86](#).
 Ptolemaeus philometor vir non ignavus P. [425](#).
 Publius, sive Popilius, romanus legatus severe cum
 Antiocho agit D. [79](#).
 Pueri barbari facinus D. [103](#).
 Pugna ad Laden P. [409](#).
 Pugna infesta ad Cremeram DC. [154](#). DH. [486](#).
 Pulcheria regnante dignitates venales (quae videtur
 calumnia Eunapii) E. [292](#), [294](#).
 Purpurae dator Deus DS. [243](#).
 Pyrrhon ephecticus N. [632](#).
 Pyrrhi bellum italicum D. [46](#). DC. [160](#), [197](#). DH. [505](#),
[197](#). Bellum eiusdem macedonicum D. [47](#).
 Pyrrhi dictum de sua victoria D. [46](#).
 Pyrrhi epistula insignis ad romanum consulem DH.
[506](#), [507](#).
 Pyrrhi munera repudiantur a Romanis D. [46](#).
 Pyrrhi victoria DC. [171](#). Milites eius rapaces D. [45](#),
 DC. [172](#).
 Pyrrhus Romanos admirator DC. [171](#), [173](#), [518](#),
[538](#). Pacem decernit [174](#). Captivos sine pretio
 reddit DH. [519](#).
 Pyrrhus Siciliae occupandae cupidus DC. [169](#). Ora-
 culum dodonaicum consulit ibid. Pyrrhi pericu-
 lum [171](#). DH. [509](#). Dicta DC. [171](#), [173](#). Adlocu-
 tio ad Fabricium DC. [174](#), [175](#). DH. [511](#), [512](#).
 Clementia [178](#). Prudentia [172](#), [174](#). Pyrrhus De-
 cium irridet [177](#).
 Pyrrhi somnium DH. [521](#). Proelium eius ultimum cum
 Romanis ibid.
 Pythagorae et Pythagoreorum dogmata, inventa, di-
 cta, arcanum etc. D. [29](#), [197](#). E. [257](#).
 Pythias Octaviae cubicularia fortitudine animi et fi-
 de nobilis DC. [211](#).
 Quinctius dictator novem diebus novem urbes capie
 DH. [489](#).

- Quintus Maerini filius imp. DS. [239](#).
 Quintus quidam fundi sui causa occisus sub Sylla
 DC. [550](#).
 Quirinus deus vetus in Latio DC. [137](#).
 Reges Deo unico subiecti D. [67](#).
 Regnandi ars imitatio Dei est PM. [598](#). sqq. N. [612](#).
 Regnum macedonicum post Alexandrum mansit cir-
 citer CL. annis P. [435](#).
 Regnum sine sapientia Deo invisum N. [612](#).
 Regulus Scianum custodit DC. [200](#).
 Regum novorum solitae blanditiae P. [407](#).
 Regi vitanda vitia 1. impudicitiae. 2. iracundiae.
 3. avaritiae. 4. superbiae. 5. pigritiae. Colendae
 virtutes 1. clementiae. 2. veracitatis. 3. sedulata-
 tis. 4. fidelitatis. 5. iustitiae. N. (passim in ora-
 tione. 611. sqq.)
 Regis dotes PM. [603](#).
 Religio necessaria hominibus D. [3](#). [7](#). [8](#). [102](#). Regi
 praesertim N. [645](#). sqq.
 Religio in adversis casibus reviviscit D. [50](#).
 Religionis laus D. [8](#).
 Res non fortuna saepe sed hominum ingenio eveniunt
 P. [377](#).
 Rhegium Bruttiorum conditur DII. [503](#). Cur ita dictum
 ibid.
 Rhodanes amasius Sinonidos L. [349—351](#).
 Rhodii sordidi in mediis opibus et in fama illustri dig-
 nitatis P. [439](#).
 Rhodii tributa voluntaria a regibus accipiunt D. [88](#).
 Honores vanos sollester largiuntur ibid.
 Rhodii vincuntur ad Laden P. [409](#).
 Rhodii veniam a Romanis impetrant D. [82](#). ada.
 Rhodiorum ἀσπείλας D. [90](#). P. [441](#). [442](#).
 Rhodiorum proelium venationi ursorum comparatur
 D. [88](#).
 Romae delineandae ritus a Romulo adhibitus DC.
[527](#).
 Romae incendium sub Nerone DC. [212](#).
 Romae initia D. [5](#). DC. [136](#). [527](#).
 Roma capta a Gallis DII. [486](#). DC. [529](#).
 Romana resp. qualis quantaque esset tempore hanni-
 balico P. [371](#).
 Romani ante Acimili expeditionem nihil profecerunt
 bello macedonico Persei P. [428](#).
 Romani a quibus populis artem militarem et arma
 didicerint D. [48](#).
 Romani bella absque insidiis gerere soliti P. [445](#).
 Romani clementiae studiosi D. [81](#).
 Romani dant operam ut videantur nonnisi iusta bel-
 la suscipere P. [444](#). Deliberant de bello punico
 tertio ibid.
 Romani foedifragi adversus Samnites DC. [163](#). [535](#).
 Romani imperii causae duae, observante Desippo, for-
 titudo animi et disciplina militaris DX. [340](#).
 Romani invicti, si concordēs sint et bellica studia
 colant D. [143](#). E. [280](#).
 Romani navigandi studium summum prae se ferunt
 DC. [181](#).
 Romani Perseum fallentem vicissim fallunt D. [71](#).
 Romani peditatu praevalentes PM. [591](#).
 Romani sacra externa in adversis casibus adiscunt
 DC. [153](#).
 Romani sacramentorum et foederum observatores
 E. [278](#). P. [420](#).
 Romani superbos debellare, subiectis parcere, soliti
 D. [99](#). E. [278](#).
 Romani una aetate Africae, Asiae, et Hispaniae
 (adde et Graeciae) domini facti P. [418](#).
 Romanorum clementia Campanis oblata D. [60](#).
 Romanorum γολμπία P. [445](#).
 Romanorum in Africam prima exsecutio D. [69](#).
 Romanorum lucentia laudatio DC. [186](#).
 Romanorum luxuria D. [87](#). [114](#). P. [439](#).
 Romanorum optima agri cultura DC. [175](#).
 Romulus tyrannico se gerit adversus senatum DC. [138](#).
 Veientibus obsides reddit, inconsulto senatu
 ibid.
 Roscius tribunus adversatur Pompeio DC. [551](#).
 Rufinus podagricus infensus duobus Odenathis DS.
[258](#). [259](#).
 Rufinus rerum potens in oriente et infensus Stelichoni
 E. [282](#). [308](#). [312](#). [313](#).
 Rufus Fabio dictatori potestate aequatus vincitur,
 et ab arrogantia respiscit DC. [194](#).
 Rufus praefectus praetorio sub Marco imp. DC. [223](#).
 Rufus tribunus DC. [155](#).
 Rulli concio pro filio apud Papirium dictatorem
 DC. [159](#).
 Sabinae feminae pacem conciliant II. [677](#).
 Sabinus qui imperium adfectavit DC. [207](#).
 Sacerdotes a rege honorandi BI. [680](#).
 Salmonaeus superbiae exemplar E. [308](#). N. [629](#).
 Sallustii praefecti praetorio sub Iuliano Ludes E. [311](#).
 Salyi populi illacsi a Iuliano E. [256](#).
 Samnites sub iugum a Romanis missi DC. [164](#).
 Samnitium extremi conatus sacramentis corroborati
 DC. [165](#). [166](#).
 Samnitium querelae de Romanis DC. [163](#).
 Sampsonis calanitas N. [628](#).
 Samothracia in Persei ditione fuit P. [429](#).
 Samnio laticus histrio nobilis D. [117](#).
 Sapiens dici non potest qui est improbus II. [16](#).
 Sapientiae pervia omnia D. [21](#).
 Saraceni equites in exercitu Valentis E. [305](#).
 Sardanapalus cur regnum amiserit Gr5. Eius exerci-
 tus vitiosissimus ibid.
 Satyrium locus in Iapygia DII. [502](#).
 Scenicae artis efficacia E. [225](#).

- Seiani fata suprema DC. 200.
 Scipio maior anno aetatis XXIV. imperium militare obtinet, et deinde Hispaniam prope universam occupat DC. 545. 546. Dictum eius ad hispanum regulum ibid. ad Viriathi percussores 547. 548. Pars concionis 546. 547. Superbo se gerit; nempe accusatori non respondet, aerarium reserat, rationes reddere recusat. D. 70. P. 417. 418.
 Scipionis maioris clementia erga captivos D. 60. 62. 63.
 Scipionis maioris dictum post Poenos Hispania pulsos P. 379. Idem colloquitur cum Syphace P. 380.
 Scipio minor lacrymatur pereunte Carthagine D. 93. Disserit sapienter de Hasdrubalis deditione P. 458.
 Scipionis minoris dictum de Gracchi nece D. 104.
 Scopas Aetolorum legislator secedit Alexandriam P. 404. 405.
 Scyllonius confossus in senatu DC. 206.
 Scriptores veteres rei politicae graeci et latini P. 584—589.
 Scytalae laconicae usus in bello D. 12.
 Sebastianus Valentis dux laudatur E. 272. Ob virtutis severitatem invidus 312.
 Seditiones plebis in urbe DC. 142. 143. 144. 167.
 Seditio Romae decennalis DH. 107.
 Seleuci filius ab Andronico dolo interemptus D. 72.
 Selenciensium legatio supplex ad Arsacem D. 107.
 Seleucis avis E. 311.
 Seleucus expostulat cum Ptolemaeo Lagi de Coelestria D. 42.
 Sempronius T. consul cum M. Claudio DC. 541.
 Senacherimus blasphemus N. 645.
 Senatus Graecorum Corinthi residens belli persici tempore P. 399.
 Senatus romani laus D. 72. 73.
 Seneca pathisi laborat DC. 203. Periclitatur a Caio imp. ob eloquentiam ibid. Dictum eius ad Neronem 211.
 Senones Romanis infestissimi DH. 510.
 Sententiarum Dionis collectio DC. 556—562.
 Septenarius numerus coniuratorum cum Dario, cum Arsace, et cum Iuliano E. 258.
 Servii Tullii regis roma. interitus D. 29.
 Servilius imprecatur Hadriano DC. 222.
 Servilius Cains Luculli in sieulo servili bello successor P. 111.
 Servilius Q. consul DC. 531.
 Servius Nautius tribunus pot. consulari DH. 468.
 Servorum coniuratio Romae detecta DH. 468.
 Sesostris reges currui subiungere solitus N. 621. Idem admonetur de inconstantia fortunae ibid.
 Severus imp. plerosque honores respuit DC. 227. Iulio Paulo maledico ignoscit 229. Irridetur a Constantino DS. 246.
 Sola Iulianus in epistulis parentem suum cur dixerit E. 264.
 Sibyllae oraculum de cavendis Gallis DC. 185. De Capitolio 520.
 Sicilia plus aequo a Timaeo laudata P. 399.
 Siccitas in agro romano, DH. 467. ex eaque morbi ibid. et 479.
 Sieuli Romanis serviunt P. 420.
 Sila nemus a Brutiis concessum Romanis DH. 524.
 Si Ianus consul cum Carbone D. 111.
 Silvanus sub Hadriano occisus DC. 227.
 Silzibulus Turearum dux gloriator, Romanorum socius M. 354.
 Simonides philosophus insignis sub Ioviano E. 311.
 Simonidis antiquioris dictum P. 436.
 Similis centurio et deinde praefectus praetorio DC. 221. 222. Eius dictum et elogium ibid.
 Simulationem politicam improbat Polybius P. 414.
 Sinonis amaxia Rhodanes L. 349—351.
 Sirmii capturam scripserat Menander. M. 300.
 Solonis dicta et facta D. 14. 299.
 Solonis elegi D. 21.
 Soracchus in Iamblichi babylonici L. 350. 351.
 Spartae victus durus et absurdus D. 9.
 Spartacus beneficiis gratus D. 127.
 Szelcius machina quanam fuerit M. 366.
 Spondius cruci fixus D. 55.
 Sporus Neronis amasius DC. 213. Dictum de illo ibid.
 Stelicho rerum potens in occidente et insensus Rufino E. 312. 282. Eius saevitia 295.
 Stesilaus unus ex imperatoribus in pugna marathonia N. 630.
 Stoicorum gravis vituperatio DC. 220.
 Strategema minus honestum quam apertam vim in bello censebant Romani D. 72.
 Strato physicus P. 388. De eo iudicium Polybii ibid.
 Subermachius praetorianorum dux, vinosus E. 313.
 Sulpicius Asper coniurat adversus Neronem DC. 212.
 Sulpicius P. Galba Aeginetis aegre veniam indulget P. 376. 377.
 Sibyllini libri fulmine deflagrant DC. 551.
 Sibyllinum oraculum impellit Romanos ad bellum philippicum A. 368.
 Sybaris urbs a praeterlabente fluvio appellata DH. 501. Eius conditus ibid. adn.
 Sybaritarum copiae maximae bellicae et elades D. 36.
 Sybaritarum mollitia D. 9.
 Sylla Atheniensibus pareit DC. 549. 564. Vincit ad Orchomeum 549. Felicem se appellari iubet 550. Ducit uxorem Valeriam ibid. Bibliothecam Apeli-

- licontis Athenis aufert [564](#). Syllae crudelitas [550](#).
 Dicta de Pompeio ibid. et D. [126](#).
 Sylla dictus a Mario vulpes ac leo E. [258](#).
 Syllae res D. [125](#).
 Synesius laudatur; sed eius stilus non satis probatur T. [686](#).
 Syphaces captivus benigne habitus a Scipione D. [62](#).
 Syphax colloquitur cum Scipione P. [380](#).
 Syracusanorum post captam urbem miseria D. [60](#).
 Syracusarum captarum res pretiosae Romam delatae P. [375](#).
 Syria dea E. [309](#).
 Syriatici auctores graece locuti venustissime T. [687](#).
 Tanchosdrus Persarum dux M. [363](#). Letaliter vulneratur [364](#).
 Tarentinae urbis origo DH. [502](#). Sic dicta a flumine proximo ibid.
 Tatianus relegatur E. [281](#).
 Τάπρις fluvius prope Tarentum DH. [502](#).
 Tarentinorum bellum cum Romanis D. [46](#). DC. [168](#).
 sqq. DH. [505](#). sqq.
 Tarentini Pyrrhum invocant P. [374](#). DH. [505](#).
 Tarquinii liberi Titus et Aruns DC. [140](#).
 Tarquinii tyrannis D. [29](#). [36](#).
 Tempus, sive occasio, plurimum valet in negotiis P. [424](#).
 Terentii inconsiderantia et Pauli mansuetudo eadem canensem pepererunt DC. [196](#).
 Terentius Seiani amicus ut se defenderit DC. [200](#).
 Thales sapiens D. [15](#).
 Thais torpe agnomen tarentini viri DH. [504](#).
 Thebanorum pugna ad Mantineam et ad Leuctra P. [392](#).
 Theodori methochitae iudicium de stilo graeco Aegyptiorum, Phoenicum, Syrorum, et Asianorum T. [684-688](#).
 Theodorus coniurat adversus Valentem E. [268](#). Alius videtur E. [271](#).
 Theodosii imp. lex, nequis eunuchus patriciatus honore fruatur E. [315](#). Theodosius uno die luget uxorem demortuam E. [315](#). Idem Gothos honoribus deleat E. [306](#).
 Theodosius imp. vituperatur E. [273](#). [312](#).
 Theodotus opprimat Memoris rebellantis conatum DS. [250](#).
 Theodosii filiorum imperium quale esset E. [282](#).
 Theon alexandrinus stilo asperiore in scribendo usus T. [425](#).
 Theopompus reprehensus P. [380](#). [392](#).
 Theophylacti locus varius p. [464](#).
 Theophrasti libri inediti in Apellcontis bibliotheca DC. [564](#).
 Thembronium forum locus prope Abrytum DX. [324](#).
 Themistoclis dictum D. [39](#).
 Thersitae laudatio progymnasma puerile P. [399](#).
 Theseus Hercules aemulator infelix E. [267](#).
 Thoas clementer a Romanis habitus D. [71](#). [72](#).
 Thomae loquentis in Petri opere notitia [571](#). adn.
 Thraceas senator occiditur sub Nerone DC. [210](#). Eius dictum [212](#).
 Thraces foedera nesciunt M. [314](#).
 Thucydide nemo fuit in notandis temporibus diligentior E. [251](#).
 Tiberius saevus DC. [198](#). [199](#). [551](#). Augusti legata diu non praestat [198](#). Delatores libenter audit [199](#).
 Novembrem vocari Tiberium vetat ibid. Scianum interimit [200](#).
 Tiberii apologus de magistratibus DC. [553](#). [554](#).
 Tiberius Tiberii imp. nepos DC. [200](#).
 Tigellinus Neronis libertus DC. [211](#). [215](#).
 Tigranes adversus Lucullum DC. [551](#). Eius dictum ibid.
 Timaei prolixa vituperatio P. [580-604](#).
 Timaeus annis quinquaginta Athenis habitat [389](#).
[393](#). Timaei libri VI. XXI. et XXXIV. citantur P. [393](#). [402](#). [396](#). Loci timaeani aliquot perpenduntur P. [396](#). sqq.
 Timaeus eadem peccat quae in aliis reprehendit P. [401](#). Errorum eius origo et causa [402](#).
 Timaeus Theopompum et Ephorum reprehendit P. [380](#). Scribit Pyrrhi historiam P. [381](#). Malus historicus in rebus italicis, sardinensibus, ac libycis [381](#). [382](#). Maledicus, atque ob id gratus lectoribus [288](#). (confer Clem. alex. strom. L. initio.)
 Neglexit rerum inquisitionem, ibid. Sponte mendax [385](#). [587](#). Eius conciones vituperantur [387](#). [396](#). [398](#).
 Timarchus in partibus Persei [427](#).
 Timasius sub Theodosio iuniore E. [313](#).
 Timolans legatus Lacedaemoniorum ad Philopocmenem P. [410](#).
 Timoleontis adlocutio militaris ad suos contra Carthaginienses P. [398](#).
 Titus imp. amor humani generis DC. [554](#). Beneficus [555](#). Laudatus post mortem plus ceteris Caesaribus viventibus ibid. Eius graeca tragoedia, ibid.
 Titus tribunus Maurorum purpuram sumit, et interficitur post sex menses DX. [542](#).
 Titulus eclogarum Porphyrogeniti de regum successione p. [25](#). De concionibus DC. [142](#). De arte imperatoria p. [370](#). De rerum inventoribus p. [461](#). De sententiis in toto codice vaticano. (Titulus de sententiis effatis p. [461](#), videtur idem qui de sententiis.)
 Tiridates Romam venit sub Nerone DC. [215](#). Eius dicta [213](#). [214](#).

- T. Quintius consul iterum DH. [467](#).
- Traianus dicitur a Constantino herba parietaria DS. [246](#).
- Traianus ob suam clementiam dicitur precibus a Gregorii ab inferis liberatus N. [622](#). (Fabulam in adm. refutavi.) Traianus dicitur fuisse temperans N. [623](#).
- Tribunicia potestas distracta in plures, ideoque debilior DC. [146](#). Ad hoc tantum concessa ut vim facientibus resisteret ibid.
- Tribuniciam dignitatem non plus una vice obtinere legitimum fuit DC. [152](#).
- Tribuni novem a populo roma. combusti DC. [152](#).
- Tribunus *ἀρχηγός* DC. [528](#).
- Tripodis a Croeso oblata historia D. 15. sqq.
- Tubarum in bello usus apud Scythas, seu Gothos PM. [590](#).
- Tucca civitas modo ad Viriathum modo ad Romanos deficit D. [97](#).
- Tullus rex cum Mottio expostulat DC. [138](#).
- Tuscanus phryx E. [311](#).
- Tyanenses Romanis serviunt P. [420](#).
- Tyrannorum comites ambitio et suspicio DC. 170. [537](#).
- Tyrtheni Lemnum deserunt D. 35.
- Tyrtaeus poeta bellicam Lacedaemoniorum virtutem excitat D. [12](#).
- Tyndaridas auxiliatores dant Lacedaemonii Locrensisibus adversus Crotoniatas D. [13](#).
- Τυρρηνίων ludī genus N. [634](#).
- Ulyxes ad Avernum oracula exquirat DH. [476](#).
- Valens Gothos contemptui exponit E. [301](#). Cum eorum rege per legatos disceptat ibid. Sedat bellum gothicum [302](#). Laevo consilio pugnam supremam Gothis offert E. [272](#).
- Valens pacem facit cum Persis E. [305](#).
- Valens simultatem gerit cum Gratiano et Valentiniano inuore fratris filiis E. [302](#).
- Valerius Asiaticus Cui imp. necem laudat DC. [207](#).
- Valerius Corvinus tribunus, eiusque victoria DH. [496](#). DC. 534. A Publicola genus trahens DH. [496](#).
- Valerius dictator DC. [143](#).
- Valerius Publicola suspensionem tyrannidis caute a se repellit DC. [141](#). Divitias contemnit DH. [515](#).
- Valeria (seu Laberia) Hortensii soror, Syllae nubit DC. [550](#), [564](#).
- Valerii Laevini epistula insignis Pyrrho respondens DH. [507](#), [508](#). Idem remittit incolumes Pyrrhi exploratores ibid. et DC. [537](#).
- Valentis infelix imperium E. [269](#).
- Valerianus captivus apud Persas DS. [235](#).
- Valentinus dux Gallieni DS. [236](#).
- Valentinianus imp. Nicaeae electus E. [300](#).
- Vandalorum legatio ad Aurelium DX. [338](#). Horum equites bis mille ordinarii in exercitu romano ibid. Vandalorum regum filii obsides ibid.
- Varietas humanis sensibus aridet P. [456](#).
- Vaticinium de Christo romana in urbe deo summo colendo DS. [246](#).
- Vaticiniorum ethnicorum vanitas D. [6](#).
- Vetiorum urbs decem aetates mansit DH. [474](#). Romana urbe non inferior [475](#). Novem annis obsidionem tolerat ibid. Capitur [474](#).
- Velum in capite sacrificantis DH. [476](#).
- Venustas in epistula commendatitiam vim habet P. [438](#).
- Veritas historiae dos summa P. [455](#). Veritas odium parit DC. [544](#).
- Vespasiani lenis ingenium et lepidum DC. [219](#), [220](#). Eius avaritia reprehensa [219](#).
- Vestalis viva defossa DC. 509.
- Veturiae matris et Volumentiae uxoris legatio ad Coriolanum DC. [148](#). Veturiae adlocutio, et Coriolani responsio [149](#).
- Vicarii vel proconsulis iurisdictio quatenus pateret E. [293](#).
- Victimelae urbis excidium et civium ἀπορροή D. [57](#).
- Vindex rebellat adversus Neronem DC. [215](#).
- Vindicta vituperatur D. [45](#). DC. [136](#), [161](#). Vindicta divina D. 125.
- Vivum salernum (an potius faliscum?) eximium DH. [489](#). Albanum praedulce ibid.
- Viriathus interficitur a suis DC. [547](#), [548](#).
- Virtutes politicae duae praecipuae concordia et fortitudo D. 2.
- Viriathiacutum ingenium D. [97](#). Apologus ab eo narratus ibid. Eiusdem nuptiae ibid.
- Visumar rex vandalus DX. [342](#).
- Vitellius astrologos pellit in exilium DC. [217](#). Laudat Neronem [218](#). Amicos veteres colit imperator ibid. Sub tunica lacera delitescere sperat ibid. Dies obitus ei praedictus ab astrologis [217](#).
- Vitellii luxuria [217-218](#). Eiusdem mater modesta [218](#).
- Vivianus mortem obire mavult quam calumniam dicere DC. [227](#).
- Vodostor carthaginiensis dux D. 53 (Hunc appellat Boodem Polybius [L. 21](#); Bodem Zonaras VIII. [10.](#))
- Vologaesius negat se venturum ad Neronem DC. [214](#). Scribit ad Vespasianum [220](#).
- Volumentii consulis acutum responsum DC. [165](#).
- Volusianus Decii F. fit augustus DX. [324](#). Regnat inglorius menses XVIII. ibid.
- Xantippi laconis res gestae D. [51](#).
- Xerxes fugatus a Graecis N. [636](#). Eius infinitus exercitus N. [637](#).

Xerxis transmissio in Graeciam P. 371.

Zacharias homo pragmaticus M. 365.

Zenobia conditiones ab Aureliano oblatas respuit DS. 243.

Zeno *ἀντίπατος* N. 653.

Zenonis adversus Nearchum tyrannum constantia D. 34.

Zephyrium conditur DH. 505.

Zopyrus, qui et Megabyzus, D. 34.

Zosimi mendum insigne eiusque emendatio praecleara ex codice vaticano p. 256. ada.

EPI METRUM.

P. 125. Omnino sermo est de Ilii immanissimo exitio per Iimbrum. Legentis Augustinum de civ. D. III. 7.

P. 247. n. 2. v. 1. praeponeendus corr. postponeendus.

P. 290. sqq. Accipiter, cui Eunapius ethnicus tam acerbe maledicit sine dubio est ille Hierax (sic enim graece sonat Accipiter) homo christianus s. Cyrillo episcopo alexandrino summo opere addictus, quem idcirco malivulus praefectus Alexandrius Orestes tormentis subiecit; indignante, ut par erat, Cyrillo (Socrat. hist. VII. 13.) En igitur causa ob quam impius Eunapius tam acriter Accipitrem, id est Hieracem, proscindit. Quare quod in indice dixi scelestum Accipitrem, id uni Eunapio fretus dixi, cui iam fidem volens labensque derogo. Hinc etiam adnotatio mea 2. p. 290. reformanda est.

P. 254. Ad locum de Sila scribe notam. Casei silani suavitatem laudat Cassidorus epist. XII. 12.

P. 529. Reapse heic agi de Capitolio obsessio et pane

extra iactato, testis est Livius V. 48, Florus L. 13. Lactantius inst. L. 20.

P. 564. n. 5. Quod librum Dionis XIII. versatum adhuc dixi in rebus Hannibalis, id nemini mirum sit; namque anonymus in scholio a Schweighaeusero in Appiani tomo III. p. 11. vulgato, ait Dionem res antiquiores cursim, posteriores multo uberius scripsisse.

P. 568. Nescio qua oculi aberratione dixi, laudes auxi citari in florilegio vaticano p. 72. b. ex Diodoro, quum reapse ibi citentur ex Euripide.

P. 584. Bibliothecae politicae addatur Aristotelis liber de arte regnandi ad Aristotelem. Est autem opus spurium latine editum, idque extat etiam hebraice non uno in codice vaticano.

P. 586. Archidamus milesius dicitur primus scripsisse de optimo reip. statu in cod. lat. vat. 2915. p. 91.

P. 601. De rerum inventoribus copiose Clemens alex. strum. L. 16. Confer etiam Pollucem II. 9. 2.

PRIVILEGIUM.

Nequis ea, quae nunc primum eduntur, typis repetat, extat privilegium Pontificis Maximi ad decennium: Aug. Imperatoris Austriae, et omnium serenissimorum Italiae Principum ad quinquennium: serenissimi Regis utriusque Siciliae ad septennium.

NIHIL OBSTAT

D. Paulus Delsignore in arch. rom. PP.
censor theologus.

Andreas Molza LL. OO. in arch. rom. PP.
censor philologus.

IMPRIMATUR

Ioseph Dellaporta Patriarcha Cpol.
Vicesgerens.

Fr. Ioseph M. Velzi O. P.
S. P. A. Magister.

005636380

